UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

POSmediu 2007-2013
Investim în mediu. Credem în viitor.

Instrumente Structurale 2007 - 2013

Catalogul

habitatelor, speciilor şi siturilor

„Fericit este cel ce a dobândit cunoaşterea naturii"
Euripide

infonatura 2000
în România

Catalogul

habitatelor, speciilor şi siturilor

natura 2000

în România

Texte prezentare:	
Habitate	Alexandru Sabin Bădărău
Mamifere	Dumitru Murariu
Reptile și amfibieni	Cristina Staicu
Pești	Neculai Patriche
Nevertebrate	Constantin Ciubuc
Plante	Alexandru Sabin Bădărău
Păsări	Dan Hulea
Editare texte situri	Milca Petrovici, Tudor Brînzan
Coordonare științifică	SC Natura Management SRL - Atena Groza și Marius Groza
Grafică și DTP	Tiberiu Mănoiu
Planșe desenate	Asociaţia ART I.K.S.
Hărți și consultanță GIS	Iurie Maxim
Coordonator editorial	Tudor Brînzan
Produs de	SC Exclus Prod S.R.L. în colaborare cu R.A. Monitorul Oficial

© Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice - Direcția Generală Protecția Naturii

NOTA REDACȚIEI

Prezenta lucrare își propune să crească gradul de conștientizare a autorităților centrale și locale și a publicului larg în legătură cu rețeaua de zone de interes conservativ european Natura 2000. Lucrarea prezintă habitatele, speciile și siturile Natura 2000 din România. În cazul siturilor, au fost realizate fișe de prezentare doar pentru cele declarate în 2007, siturile din 2011 urmând să fie abordate într-o lucrare viitoare. Conform seminariilor biogeografice în cadrul cărora s-a dezbătut și se actualizează în continuare lista habitatelor și speciilor Natura 2000 prezente pe teritoriul României, este posibil ca în viitor această listă să se îmbogățească. Pentru informații detaliate și complete privind speciile și habitatele care fac obiectul conservării în siturile Natura 2000, precum și pentru listele actualizate ale siturilor Natura 2000 din România, recomandăm cititorilor să urmărească lucrările științifice de specialitate și să consulte legislația națională și europeană la zi din domeniu.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

Catalogul habitatelor, speciilor și siturilor Natura 2000 în România / graf.: Tiberiu Mănoiu; red.: Tudor Brînzan; ed.: Fundaţia Centrul Naţional pentru Dezvoltare Durabilă. - Bucureşti : Exclus Prod, 2013

ISBN 978-606-8534-17-6

I. Mănoiu, Tiberiu (il.)

II. Brînzan, Tudor (red.)

Cuprins

5 Cuvânt înainte

7 Prezentare Natura 2000

10 Regiuni Biogeografice

15 Lista Habitatelor și Speciilor de Interes Comunitar

18 Lista Siturilor Natura 2000 din România

22 Catalogul Habitatelor Natura 2000 din România

67 Catalogul Speciilor Natura 2000 din România

- 68 Mamifere
- 86 Reptile și Amfibieni
- 94 Pești
- 108 Nevertebrate
- 138 Plante
- 164 Păsări

275 Catalogul Siturilor Natura 2000 din România

- 276 Situri de Importanță Comunitară (SCI)
- 620 Arii de Protecție Specială Avifaunistică (SPA)

781 Index Fotografii

Cuvânt Înainte

Biodiversitatea este o resursă în sine, pe care trebuie să învăţăm să o protejăm și să o conservăm. Până la urmă, de biodiversitate depinde sănătatea mediului și a fiecăruia dintre noi, precum și calitatea vieţii. În acest sens, dezvoltarea durabilă este profund legată de biodiversitate și fără aceste elemente orice viziune pe termen mediu și lung este sortită eșecului.

Pe lângă valoarea intrinsecă, biodiversitatea are și o valoare economică ce devine evidentă prin utilizarea directă a componentelor sale: resursele naturale neregenerabile – sarea, petrolul, cărbunii, metalele feroase și neferoase, ș.a. – și resursele naturale regenerabile – speciile de plante și animale utilizate ca hrană, pentru producerea de energie sau pentru extragerea unor substanţe cum ar fi cele utilizate în industria farmaceutică sau cosmetică. La fel de important este rolul biodiversităţii în asigurarea serviciilor oferite de sistemele ecologice, cum ar fi reglarea condiţiilor pedo-climatice cu efecte directe în ameliorarea schimbărilor climatice, purificarea apelor, stabilizarea versanților, controlul inundațiilor, recreerea. Studiile efectuate până în prezent arată că valoarea monetară medie a bunurilor și serviciilor oferite anual de ecosisteme este aproape dublă față de produsul intern brut realizat la nivel global.

Din aceste motive, interesele privind conservarea biodiversităţii nu pot fi limitate la nivelul frontierelor de stat, fiind abordate într-un context internaţional în care Uniunea Europeană și-a asumat rolul de lider prin conservarea speciilor sălbatice și a habitatelor naturale de interes comunitar. Această responsabilitate este centrată pe crearea unei reţele ce trebuie să includă un eșantion reprezentativ din toate aceste specii și habitate, în vederea protejării corespunzătoare a acestora, garantând viabilitatea lor pe termen lung. Această reţea – numită Natura 2000 – se opune tendinţei actuale de fragmentare a habitatelor naturale și are ca fundament faptul real că dezvoltarea sistemelor socio-economice se poate face numai pe baza sistemelor ecologice naturale și semi-naturale.

Scopul reţelei Natura 2000 nu este acela de a crea niște așa-numite sanctuare în care protejarea naturii să se realizeze în dauna dezvoltării economice sau de altă natură. Dar pentru că patrimoniul nostru natural trebuie protejat, deciziile privind unele probleme majore cum ar fi transportul, energia, mineritul și agricultura trebuie luate ţinând seama de impactul acestor activităţi asupra speciilor sălbatice și habitatelor naturale. O abordare integrată a dezvoltării durabile este atât în interesul protejării naturii, cât și al nostru și al generaţiilor viitoare.

De aceea, crearea reţelei Natura 2000 nu trebuie să transforme aceste zone în poli ai sărăciei și subdezvoltării, ci trebuie să ofere oportunităţi economice de dezvoltare durabilă a spațiului rural care să conducă la creșterea numărului de locuri de muncă prin diversificarea activităţilor economice și a investiţiilor verzi.

În cele din urmă, biodiversitatea este o valoare uriașă a României și ea trebuie gestionată corect atât de către autorităţi, cât și de fiecare cetăţean în parte. Cu cât suntem mai conștienţi de beneficiile biodiversităţii pentru viaţa noastră și de importanţa utilizării durabile a acesteia, cu atât vom trăi mai bine și vom fi mai sănătoși.

Rovana PLUMB
Ministrul Mediului și Schimbărilor Climatice

Reţeaua Natura 2000 - liantul dintre natură și oameni

Biodiversitatea sau diversitatea biologică semnifică diversitatea vieţii de pe pământ și implică patru nivele de abordare: diversitatea ecosistemelor, diversitatea speciilor, diversitatea genetică și diversitatea etno-culturală. Fiind principalul furnizor de resurse, dar și de servicii, capitalul natural stă la baza dezvoltării civilizației umane. El constituie, alături de capitalul uman și de cel financiar, pilonul dezvoltării socio-economice, fiind considerat la nivel european asigurarea noastră de viață.

Deteriorarea și pierderea biodiversității reprezintă cea mai gravă amenințare la adresa mediului la scară mondială, alături de schimbările climatice, punând în pericol existența și dezvoltarea societății umane. De aceea, politica Uniunii Europene privind conservarea biodiversității se bazează pe recunoașterea faptului că, pe lângă valoarea intrinsecă, bunurile și serviciile pe care aceasta le oferă au o valoare economică semnificativă rareori reflectată de piețe, care trebuie evaluată și inclusă în noile modele economice de dezvoltare. În acest context a fost stabilit principalul instrument ce se opune tendinţei actuale de pierdere a biodiversității - rețeaua Natura 2000. Aceasta este constituită pe baza prevederilor legale stipulate în cele două directive ce reglementează domeniul protecției naturii la nivelul UE și care trebuie transpuse și implementate în mod obligatoriu de către toate statele membre: Directiva Consiliului 79/409/CEE privind conservarea păsărilor sălbatice, înlocuită în 2009 cu Directiva 2009/147/CE și numită pe scurt Directiva „Păsări", și Directiva Consiliului 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatice, numită pe scurt Directiva „Habitate". Această rețea include un eșantion reprezentativ din toate speciile și habitatele naturale de interes comunitar, garantând viabilitatea acestora pe termen lung, fiind constituită din:

- Arii Speciale de Conservare (Special Areas of Conservation - SAC) ce au ca bază Siturile de Importanţă Comunitară (Sites of Community Importance - SCI) desemnate de fiecare stat membru. Tipurile de habitate naturale și speciile de interes comunitar ce constituie obiectivele de conservare din aceste situri sunt menţionate în anexele I și II ale Directivei „Habitate".
- Arii de Protecţie Specială Avifaunistică (Special Protected Areas - SPA) desemnate pentru protecţia speciilor de păsări sălbatice de interes comunitar menționate în Anexa I a Directivei „Păsări" și a celor migratoare.

Concepţia Uniunii Europene pe baza căreia a fost creată rețeaua Natura 2000 pornește de la faptul că activitățile de conservare a biodiversității și cele de dezvoltare socio-economică durabilă sunt complementare, nu antagonice. Astfel, pentru conservarea unei zone și a unor specii nu trebuie exclusă desfășurarea unor activităţi economice noi sau tradiţionale. Este însă necesară o evaluare amănunţită a consecinţelor pe care acestea le pot avea asupra obiectivelor de conservare și găsirea unor soluții și proiecte care să asigure speciilor sălbatice și habitatelor naturale supraviețuirea pe termen lung. În plus, concepţia generală a acestei politici implică faptul că problemele de mediu pot și trebuie să fie integrate în cadrul politicilor sectoriale, deoarece distrugerea patrimoniului natural nu poate fi remediată sau, în cel mai bun caz, recuperarea se poate face doar parțial, cu costuri extrem de ridicate. O abordare integrată a dezvoltării este atât în interesul protejării naturii, cât și al nostru și al generaţiilor viitoare. Aceasta nu înseamnă că natura sau mediul vor anula importanţa tuturor celorlalţi factori.

Din aceste considerente, în zonele vizate este necesară stabilirea unor programe speciale de dezvoltare a comunităților locale prin punerea în valoare și utilizarea durabilă a patrimoniului natural – folosirea celor mai bune practici în agricultură și silvicultură, a celor mai noi tehnologii cu impact cât mai redus asupra mediului, dezvoltarea sectorului de turism ecologic și promovarea practicilor și activităților tradiționale de utilizare și valorificare a resurselor naturale prin stabilirea unor mecanisme financiare adecvate susținerii unor astfel de activități.

În prezent rețeaua Natura 2000 acoperă 18% din suprafața terestră a Uniunii Europene și include nouă regiuni biogeografice (bioregiuni): Alpină, Atlantică, Boreală, Continentală, Macroneziană, Mediteraneeană, Pontică (Marea Neagră), Panonică și Stepică. România este statul membru cu cea mai mare diversitate biogeografică, pe teritoriul său fiind prezente cinci din cele nouă bioregiuni și anume: Alpină, Continentală, Pontică, Panonică și Stepică, ultima regăsindu-se numai în ţara noastră. Suprafața siturilor Natura 2000 din România acoperă în prezent 22,68% din suprafața terestră a țării.

Situri de Importanță Comunitară (SCI)

Siturile de Importanţă Comunitară (Sites of Community Importance - SCI) desemnate de fiecare stat membru constituie baza pentru Ariile Speciale de Conservare (Special Areas of Conservation - SAC), având ca obiectiv conservarea habitatelor naturale și a speciilor sălbatice de interes comunitar altele decât păsările, menționate în Anexele I și II ale Directivei „Habitate".

Desemnarea acestor situri se face EXCLUSIV conform criteriilor ştiinţifice stabilite în Directiva „Habitate" şi presupune mai multe etape:

• **Etapa 1:** Evaluarea la nivel naţional a importanţei relative a siturilor pentru fiecare tip de habitat natural și pentru fiecare specie de interes comunitar. Această evaluare se face pe baza a două tipuri de criterii:

Criterii de evaluare a siturilor pentru tipurile de habitate naturale:

- gradul de reprezentativitate al fiecărui tip de habitat natural din situl respectiv
- suprafaţa acoperită de habitat comparativ cu suprafaţa totală a habitatului la nivel naţional
- gradul de conservare a structurilor și funcţiilor habitatului natural în cauză și posibilităţile de refacere/reconstrucţie a acestuia
- evaluarea globală a importanţei ariei pentru conservarea habitatului natural respectiv.

Criterii de evaluare a siturilor pentru specii:

- mărimea și densitatea populaţiilor speciilor prezente în aria respectivă, în relaţie cu populaţiile prezente la nivel naţional
- gradul de conservare a caracteristicilor habitatelor importante pentru speciile respective și posibilităţile de restaurare a acestora
- gradul de izolare a populaţiilor prezente în situl respectiv în relaţie cu distribuţia naturală a speciilor
- evaluarea globală a valorii sitului pentru conservarea speciilor respective.

Criteriile enumerate mai sus stau la baza clasificării siturilor propuse pe listele naţionale ca situri eligibile pentru identificarea ca SCI-uri, conform valorii lor relative pentru conservarea fiecărui habitat natural și/sau a fiecărei specii vizate.

• **Etapa 2:** Evaluarea importanţei comunitare a siturilor incluse pe listele naţionale se face atât la nivelul fiecărei regiuni biogeografice, cât și la nivelul întregului teritoriu al UE, după cum urmează:

Toate siturile identificate de statele membre în etapa 1 vor fi considerate situri de importanţă comunitară.

Evaluarea importanţei comunitare pentru alte situri, luându-se în considerare contribuţia acestora la menţinerea sau restabilirea statutului favorabil de conservare a unui habitat natural sau a unei specii de interes comunitar, va ţine seama de următoarele criterii:

- valoarea relativă a sitului la nivel naţional
- poziţia geografică a sitului, atunci când acesta aparţine unui ecosistem situat de ambele părţi ale uneia sau mai multor frontiere comunitare, și relaţia cu rutele de migraţie ale speciilor
- suprafaţa totală a sitului
- numărul de habitate naturale și de specii prezente în sit
- valoarea ecologică globală a sitului, respectiv importanţa pentru regiunile biogeografice în cauză.

Odată ce un SCI a fost adoptat, statul membru respectiv are obligația ca în maxim șase ani să stabilească măsurile de conservare pentru speciile și habitatele acestuia și să îl desemneze ca SAC.

România se află în plin proces de desemnare, în anul 2007 fiind transmise Comisiei Europene 273 de propuneri de SCI-uri ce ocupau 13,21 % din suprafaţa ţării. Analiza făcută în cadrul seminariilor biogeografice din 2008 și 2010 privind desemnările pentru speciile și habitatele de interes comunitar a relevat deficiențe în stabilirea rețelei, astfel că în 2011 aceasta a fost extinsă prin mărirea suprafeței unor situri deja existente și prin desemnarea de noi situri, în prezent fiind aprobate 383 de SCI-uri ce acoperă 16,76% din suprafaţa terestră a ţării.

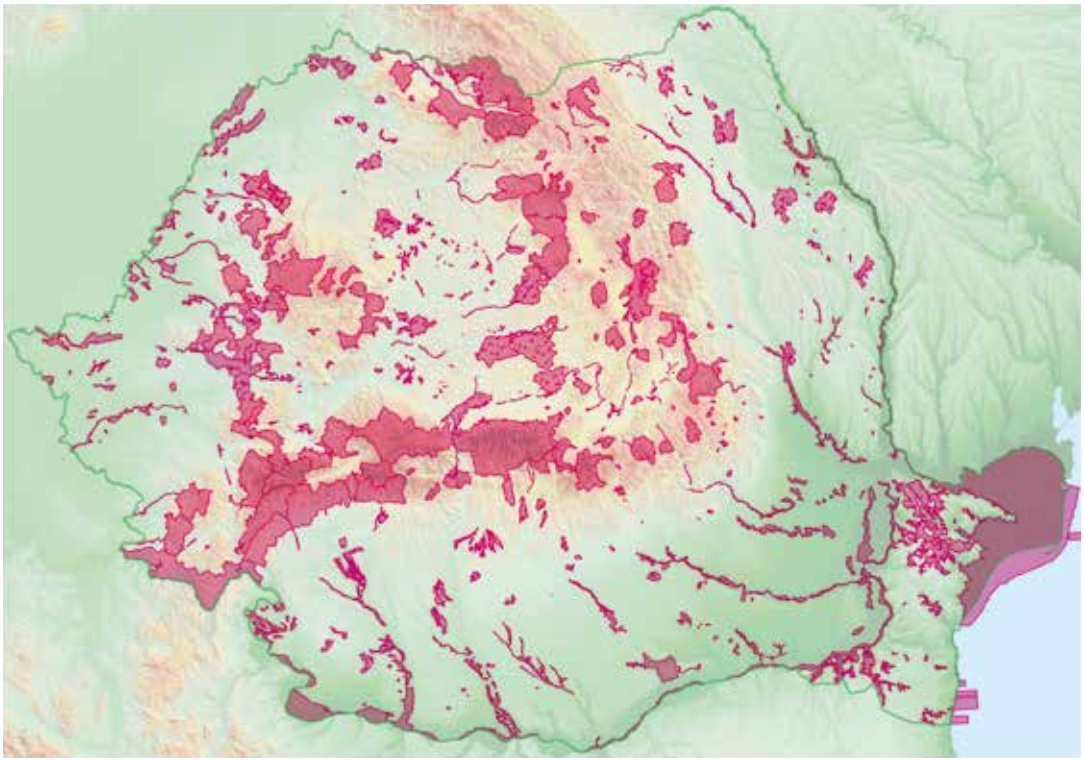

Arii de Protecție Specială Avifaunistică (SPA)

Din cauza impactului devastator pe care l-au avut asupra speciilor de păsări agricultura intensivă, folosirea pe scară largă a pesticidelor și a fertilizatorilor chimici, distrugerea zonelor umede prin desecări și lucrări hidrotehnice de regularizare a cursurilor de apă, precum și vânătoarea, CE a stabilit încă din 1979 prima directivă privind protecţia naturii la nivel comunitar. Directiva „Păsări" se referă la toate speciile de păsări care trăiesc în mod natural în stare de sălbăticie pe teritoriul statelor membre. În România au fost identificate 364 de specii de păsări, dintre acestea 312 fiind migratoare.

Această protecţie este extinsă la cuiburi și ouă și, în ceea ce privește păsările în sine, include interzicerea capturării, deţinerii sau uciderii intenţionate, a perturbării intenţionate și a oricărei activităţi privind comercializarea păsărilor, vii sau moarte, sau unor părţi și produse derivate din acestea, cu excepţia speciilor înscrise în Anexa III a Directivei „Păsări".

În mod special, speciile acceptate la vânătoare nu trebuie vânate în perioadele de creștere/cuibărit sau în diferite stadii ale reproducerii și, în cazul speciilor migratoare, în perioadele de întoarcere la locurile de cuibărit. De asemenea, este interzisă vânarea, capturarea sau uciderea păsărilor sălbatice prin metode și mijloace neselective sau capabile să cauzeze dispariţia locală a speciei.

Pentru speciile de păsări periclitate menţionate în Anexa I a Directivei "Păsări" și pentru speciile migratoare a căror venire este regulată, statele membre trebuie să asigure protecția prin măsuri speciale, ce includ și conservarea habitatelor specifice, în cadrul Ariilor de Protecţie Specială Avifaunistică (Special Protection Areas - SPA), desemnate pe baza unor criterii științifice.

Dacă în cazul SCI-urilor și SAC-urilor criteriile științifice sunt stabilite în Directiva „Habitate", iar desemnarea SAC-urilor se face în cadrul unui proces complex împreună cu Comisia Europeană, SPA-urile sunt acceptate ca situri Natura 2000 așa cum sunt propuse de fiecare stat membru, Comisia Europeană evaluând doar suficiența desemnării.

În aceste situri trebuie stabilite măsuri de conservare care să asigure menţinerea la un nivel corespunzător exigenţelor ecologice, ştiinţifice și culturale a populaţiilor speciilor de păsări ţinându-se seama de exigenţele economice și recreaţionale. De asemenea trebuie luate măsurile necesare pentru prezervarea, menţinerea sau restabilirea biotopilor și a habitatelor specifice. O atenţie specială este acordată speciilor migratoare și zonelor umede, în special celor de importanţă internaţională (situri Ramsar).

În anul 2007 România a desemnat un număr de 108 SPA-uri ce acopereau 11,8% din suprafaţa terestră a ţării. Deoarece suprafața acestora era mai mică decât suprafaţa IBA-urilor (Important Bird Areas - Zone Importante pentru Păsări) stabilite de BirdLife International, CE a considerat că rețeaua este insuficientă și a cerut extinderea acesteia. În 2011 rețeaua a fost extinsă, în prezent fiind desemnate un număr de 148 de SPA-uri ce acoperă 14,91% din suprafaţa terestră a României.

Având în vedere faptul că zonele în care există păsări adăpostesc și alte specii de faună și habitate naturale de interes comunitar, în foarte multe cazuri SPA-urile se suprapun parţial sau total cu SCI-urile. În aceste situaţii, managementul celor două tipuri de arii naturale protejate trebuie să fie unul integrat, care să ia în considerare toate obiectivele de conservare ale celor două categorii de situri.

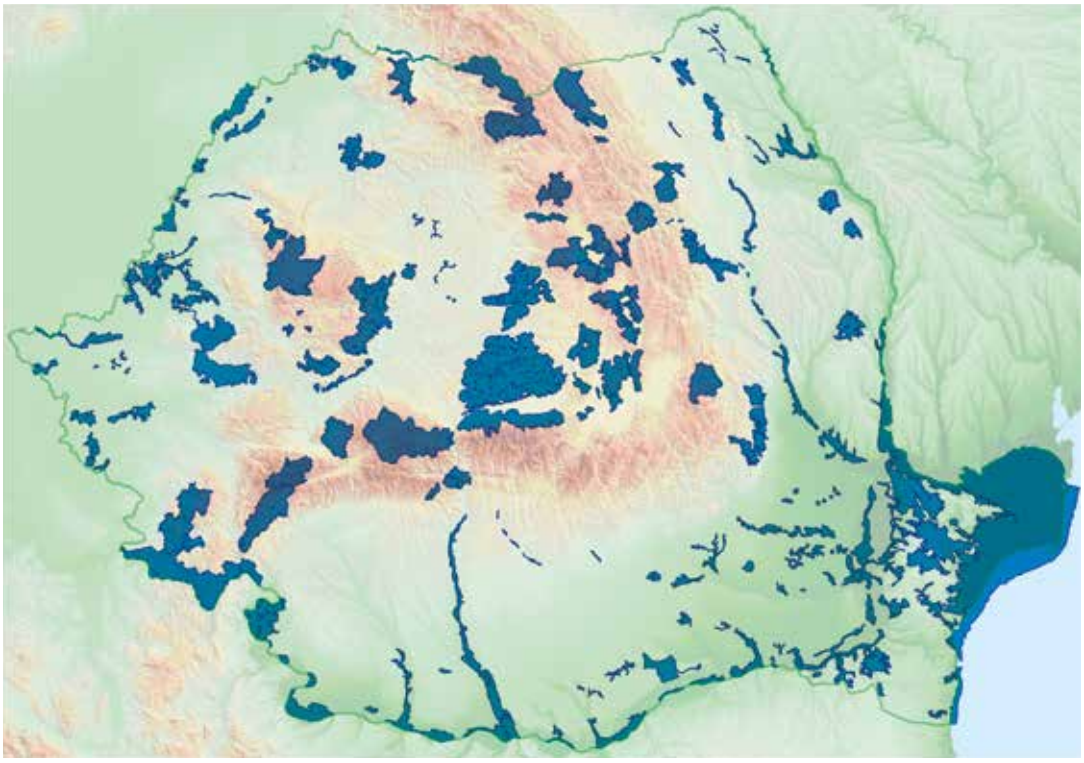

Regiunea Biogeografică PONTICĂ

Regiunea biogeografică pontică se întinde în jurul Mării Negre începând din nordul litoralului românesc, continuând de-a lungul coastei Bulgariei, trecând prin nordul Turciei și terminându-se în Georgia. Pe teritoriul Uniunii Europene, regiunea se întinde pe întreaga lungime a țărmului României și Bulgariei. Această regiune biogeografică acoperă numai 0,3% din teritoriul Uniunii Europene și 1% din teritoriul României, dar are suficiente trăsături distincte încât să formeze o bioregiune de sine stătătoare.

Climatul bioregiunii pontice este influențat în principal de Marea Neagră, curenții de aer umed dinspre mare moderând climatul continental, altminteri aspru. Iernile sunt în general mai blânde față de interiorul uscatului, valorile termice oscilând doar puțin sub pragul de îngheț, existând însă și excepții, când Marea Neagră îngheață la țărm. În timpul verii, briza marină menține temperatura nu foarte ridicată, media fiind de 24,5°C.

Linia de coastă este dominată de zone lungi, pe alocuri destul de late, cu plaje și dune de nisip fin. În unele locuri, nisipul este înlocuit de golfuri, faleze și promontorii stâncoase. Dunele de nisip adăpostesc specii rare sau endemice de plante cum ar fi ciucușoara de nisip, opaița pontică, volbura de nisip persană, pesma pontică, garofița de nisip pontică, sirenia argintie și cârcelul. Majoritatea speciilor de plante ating apogeul dezvoltării la mijlocul lunii mai, după care aspectul vegetației este dominat de plantele rezistente la uscăciune precum rogozul de nisip, perișorul, limba boului, șerlaiul, jaleșul de nisip, cosacii de nisip, smeoaia, gușa porumbelului de nisip. Fauna specifică dunelor include amfibieni și reptile precum țestoasa dobrogeană și vipera cu corn. Tot aici întâlnim călugărița și leul furnicilor, al cărui adult este asemănător libelulei și ale cărui larve se hrănesc în special cu furnici.

Zonele umede caracteristice acestei bioregiuni reprezintă habitatul unui număr mare de specii de pești, nevertebrate și amfibieni. În bioregiunea pontică se găsesc aproximativ o treime dintre speciile de pești incluse în Directiva „Habitate". Un singur sit Natura 2000 din această bioregiune – Delta Dunării – găzduiește peste 70 de specii de pești, dintre acestea scrumbia de Dunăre și rizeafca de Dunăre fiind de interes comunitar pentru conservare.

Vidra, bizamul și nurca europeană se numără printre cele mai rare mamifere prezente în jurul Mării Negre și în Delta Dunării. Vânată intensiv în trecut pentru blana sa, în prezent nurca recucerește teritoriile din care aproape dispăruse. În apele Mării Negre întâlnim delfinul și marsuinul.

Aproape de zona litorală precum și în Delta Dunării întâlnim zăvoaie cu salcie și plop, galerii ripariene și tufărișuri unde își găsesc adăpost 12 specii de liliecі. La fel ca păsările, dar pe distanțe mult mai scurte, liliecii efectuează migrații, Delta Dunării și pădurile deltaice reprezentând pentru aceștia un loc de popas vital în timpul călătoriilor.

Bioregiunea pontică este un refugiu de importanță vitală pentru viața sălbatică, în mod special în perioada migrației păsărilor de-a lungul rutei Via Pontica, a doua cale de migrație ca mărime din Europa. În total pe teritoriul regiunii biogeografice pontice se regăsesc nu mai puțin de 12 specii de păsări amenințate la nivel global. Acestea includ, printre altele, pelicanul creț, gâsca cu gât roșu, cormoranul mic, gârlița mică, rața roșie și eretele alb.

În total, în bioregiunea pontică se găsesc 16 tipuri de habitate costiere, marine și de dune, cinci tipuri de habitate de ape dulci, șapte tipuri de habitate de pajiști și tufărișuri, un tip prioritar de habitat de mlaștini și două tipuri de habitate de pădure, 79 de specii de animale și șase specii de plante din Directiva „Habitate" pentru a căror conservare este necesară desemnarea de Arii Speciale de Conservare (SAC), precum și peste o treime din speciile de păsări incluse în Directiva „Păsări" a căror conservare necesită desemnarea de Arii de Protecție Specială Avifaunistică (SPA).

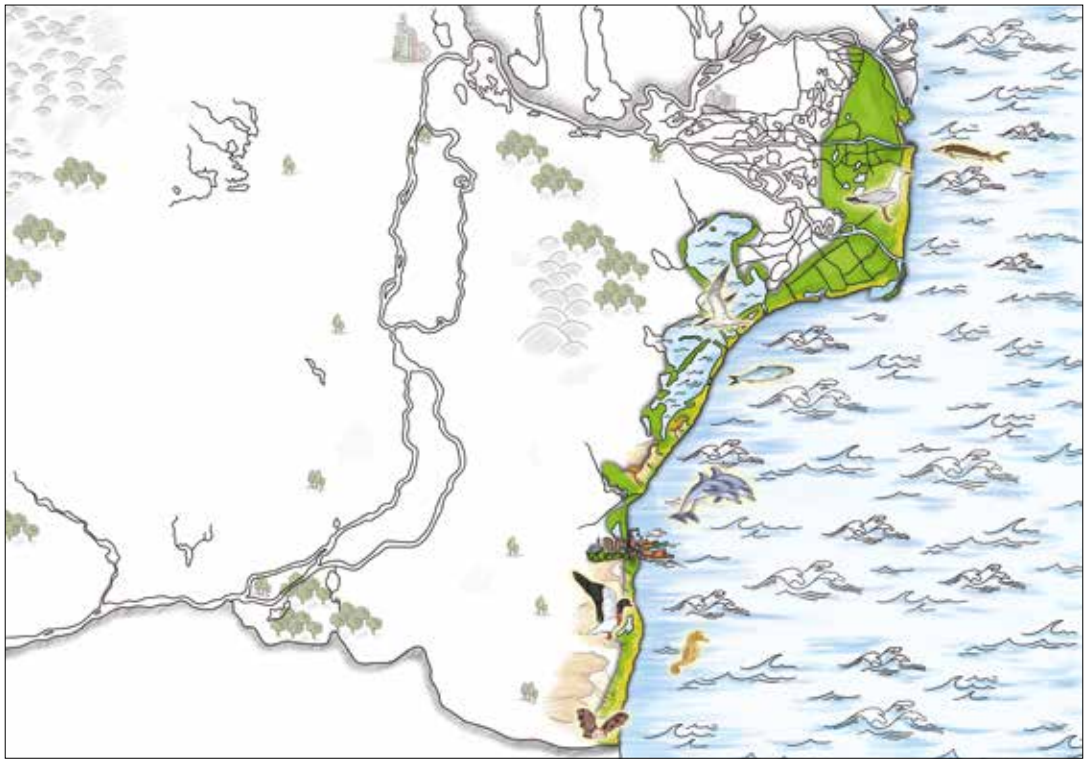

Regiunea Biogeografică STEPICĂ

Regiunea biogeografică stepică reprezintă o zonă restrânsă ca areal în Uniunea Europeană, România fiind singurul stat membru pe teritoriul căruia aceasta este prezentă.

Climatul stepic are un caracter continental excesiv, cu ierni foarte reci și veri calde și uscate. Temperatura poate oscila între -15°C în ianuarie și +35°C în iulie, diferența de temperatură între vară și iarnă fiind semnificativă. Vânturile calde sunt frecvente în timpul verii, în funcție de intensitate acestea putând conduce la fluctuații bruște ale temperaturii chiar și pe durata unei singure zile. Precipitațiile sunt reduse.

Condițiile climatice aspre, combinate cu solurile poroase și cu prezența vânturilor uscate, accentuează caracterul secetos al zonei. Arborii lipsesc aproape cu desăvârșire, cu excepția zonelor situate de-a lungul cursurilor de apă sau din apropierea zonelor umede. Peisajul este dominat de ierburi înalte și alte plante rezistente la secetă. Vegetația naturală de stepă include în special ierburi precum pirul, colilia și păiușul, dar și plante ierboase cum ar fi pelinul, buruiana cu cinci degete sau lumânărica.

Pornind de la est de București, bioregiunea stepică se întinde treptat în toată partea de răsărit a ţării, inclusiv în Dobrogea, până la întâlnirea cu bioregiunea pontică. Este caracterizată de câmpii joase și dealuri line sau platouri cu o altitudine medie de 200-300 m, aici putând fi întâlnite multe specii rare precum balaurul dobrogean, țestoasa dobrogeană, dihorul pătat sau hamsterul dobrogean.

Majoritatea pajiștilor stepice – mai mult de trei sferturi – au fost desțelenite și transformate în terenuri arabile, culturile de grâu, porumb, ovăz, orz, sfeclă de zahar sau floarea soarelui înlocuind treptat vegetația naturală.

Rozătoarele de mici dimensiuni precum popândăul sau marmota de stepă s-au adaptat bine la climatul cald și secetos, săpând în solul moale adevărate labirinturi. Abundența rozătoarelor mici atrage o serie de mamifere mai mari, precum dihorul pătat, odinioară vânat intens pentru blană, dihorul de stepă și numeroase specii de păsări prădătoare precum șerparul, acvila de stepă, acvila de câmp, șoimul dunărean și șoimul călător.

Dintre păsările tipice bioregiunii stepice amintim cocorul mic, prepelița, potârnichea, ciocârlia și presura. Cele mai importante păsări din zonele umede ale bioregiunii sunt pelicanul creț, rața roșie, gâsca cu gât roșu și cormoranul mic. Rața roșie este cea mai rară specie de rață sălbatică din Uniunea Europeană, România găzduind aproape o treime din perechile cuibăritoare ale Europei, în special în Delta Dunării și în bălțile din Lunca Dunării.

Fragmentarea antropică a habitatelor naturale din regiunea biogeografică stepică (în special defrișările și desecările efectuate pentru a obține terenuri arabile) a condus la formarea unui întreg mozaic de habitate naturale, seminaturale și antropizate. Bioregiunea stepică a suferit în ultimele secole un impact antropic deosebit de puternic, atât ca intensitate cât și ca durată. Astfel, Rezervația științifică Valea Fagilor, inclusă în Parcul național „Munții Măcinului", reprezintă un relict terțiar al codrilor seculari ce acopereau cândva Dobrogea, cu o prezență unică și viguroasă a fagului dobrogean, specie care prezintă caractere intermediare între fagul comun și cel oriental.

Un element remarcabil este faptul că în bioregiunea stepică întâlnim cei mai bătrâni munți din țara noastră – Munții Măcinului, dar și cel mai tânăr pământ românesc – Delta Dunării.

În total, în bioregiunea stepică se găsesc două tipuri de habitate de dune, dintre care unul prioritar, șase tipuri de habitate de ape dulci, opt tipuri de habitate de pajiști și tufărișuri, dintre care trei prioritare, două tipuri de habitate de stâncării și peșteri și opt tipuri de habitate de pădure, din care unul prioritar, menționate în Anexa I a Directivei „Habitate" și pentru a căror conservare este necesară desemnarea de Arii Speciale de Conservare (SAC).

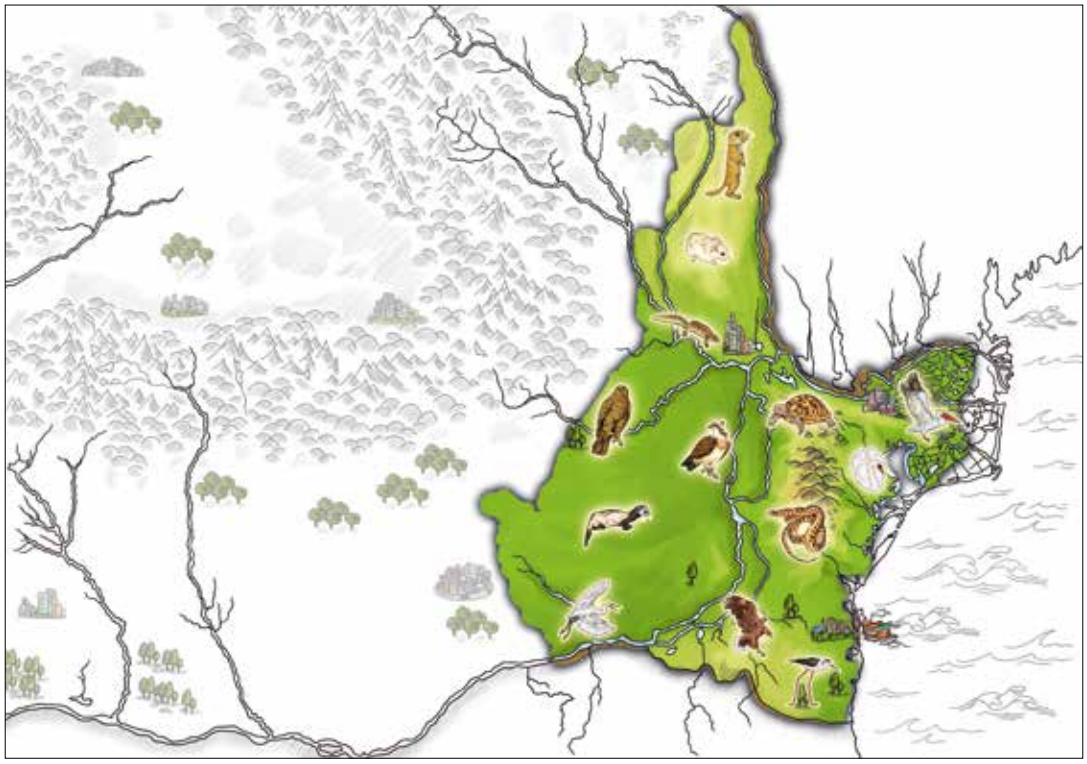

Regiunea Biogeografică ALPINĂ

Regiunea biogeografică alpină cuprinde zona montană a Europei, fiind reprezentată de lanțurile muntoase mari prezente în majoritatea țărilor de pe continent: Alpii pe teritoriul Franței, Germaniei, Austriei, Italiei, Sloveniei (state membre UE) și Elveției (țară non-UE), Apeninii pe teritoriul Italiei, Pirineii la granița dintre Franța și Spania, Alpii Scandinavi pe teritoriul Finlandei, Suediei (state membre UE) și Norvegiei (țară non-UE), Carpații pe teritoriul Slovaciei, Poloniei, României (state membre UE) și Ucrainei (țară non-UE), Balcanii și Rhodopii (în Bulgaria).

Munții Carpați reprezintă cel mai lung lanț muntos din Uniunea Europeană, având o lungime de aproximativ 1.500 km. Dintre aceștia, 800 km sunt în România, acoperind cam 23% din teritoriul național. La noi, Munții Carpați au o altitudine medie de 1.050 m și se împart în trei grupe principale: Carpații Orientali, Carpații Meridionali și Carpații Occidentali. Cele mai înalte trei vârfuri ale Carpaților românești se găsesc în Carpații Meridionali, în Munții Făgăraș: vârfurile Moldoveanu (2544 m), Negoiu (2535 m) și Viștea Mare (2527 m).

Structura geologică a Carpaților este una complexă. În timp ce masivele vulcanice Gutâi, Oaș, Țibleș, Călimani-Gurghiu și Harghita sunt constituite mai mult din bazalt și andezit, munții din grupa nordică (Rodnei și Maramureșului), precum și Munții Bihorului și Muntele Mare sunt alcătuiți preponderent din șisturi cristaline. Munții Făgăraș și lezerului conțin șisturi cristaline dure, gnaisuri și intruziuni magmatice, în special granite și granodiorite. Spre sud, în Carpații Orientali, zona Carpaților de Curbură, masivele Bucegi și Piatra-Craiului, întâlnim mai ales calcare, gresii și conglomerate. Relieful montan al Carpaților este diferit în funcție de rocile care îl fundamentează. Cheile, peșterile, dolinele și ponoarele se întâlnesc mai ales în masivele calcaroase (relieful carstic din Apuseni, Cheile Bicazului etc.), trecătorile sunt vechi albii glaciare dintre munți (Oituz, Predeal), calderele apărând în masivele vulcanice (Călimani, Gurghiu, Harghita).

Indiferent de localizarea geografică și de topografia munților din cadrul bioregiunii alpine, climatul caracteristic este unul rece și aspru, de altitudine, cu precipitații medii semnificative și vânturi moderate sau puternice. Sunt de remarcat și benzile altitudinale ale vegetației: etajul pădurilor de fag și de amestec cu stejarul la baza cărora se află fânețe ce adăpostesc numeroase specii de orhidee, apoi etajul boreal al pădurilor de molid, etajul subalpin cu tufărișurile de jneapăn, ienupăr și smârdar. Ultimul etaj, cel alpin propriu-zis, este reprezentat de cele mai înalte vârfuri din masivele muntoase (2.000-2.200m) și stâncării. În Munții Carpați, acest ultim etaj alpin acoperă aproximativ 5% din suprafața totală.

O particularitate extrem de importantă a ecosistemelor specifice acestei regiuni biogeografice pe teritoriul României este faptul că în anumite zone, în special în Carpații Meridionali (Munții Făgăraș și Retezat), se mai găsesc încă păduri naturale virgine și cvasivirgine, dispărute practic din restul Uniunii Europene, care polarizează o diversitate biologică deosebită.

În ceea ce privește tipurile de habitate menționate în Anexa I a Directivei „Habitate" și pentru a căror conservare este necesară desemnarea de Arii Speciale de Conservare (SAC), în regiunea biogeografică alpină se găsesc cinci tipuri de habitate de ape dulci, 16 tipuri de habitate de pajiști și tufărișuri, din care cinci prioritare, șase tipuri de habitate de turbării și mlaștini, din care două prioritare, șapte tipuri de habitate de stâncării și peșteri, din care unul prioritar, 14 tipuri habitate de pădure, din care patru prioritare.

Varietatea vegetației Munților Carpați asigură suportul pentru o faună bogată în specii, în principal ierbivore și carnivore mari. Zona este caracterizată prin prezența ursului brun (circa 60% din populația europeană), a lupului (circa 40% din populația europeană) și a râsului (circa 40% din populația europeană). De asemenea, numărul pisicilor sălbatice a fost estimat la aproape 8000 de exemplare. O altă specie inclusă în Directiva „Habitate" și care își recâștigă treptat arealul în Munții Carpați este marmota alpină. Aceasta a fost reintrodusă începând cu anul 1971, iar astăzi poate fi întâlnită în mai multe masive muntoase, printre care Retezat, Rodna, Parâng și Făgăraș. Alături de aceste specii de interes comunitar ce necesită măsuri speciale de conservare, fauna cuprinde și alte specii importante precum capra neagră, numită și „antilopa Carpaților". Pădurile de la poalele munților oferă o combinație de condiții ideale pentru multe specii de păsări, în special ciocănitori, huhurezi, muscari și acvile.

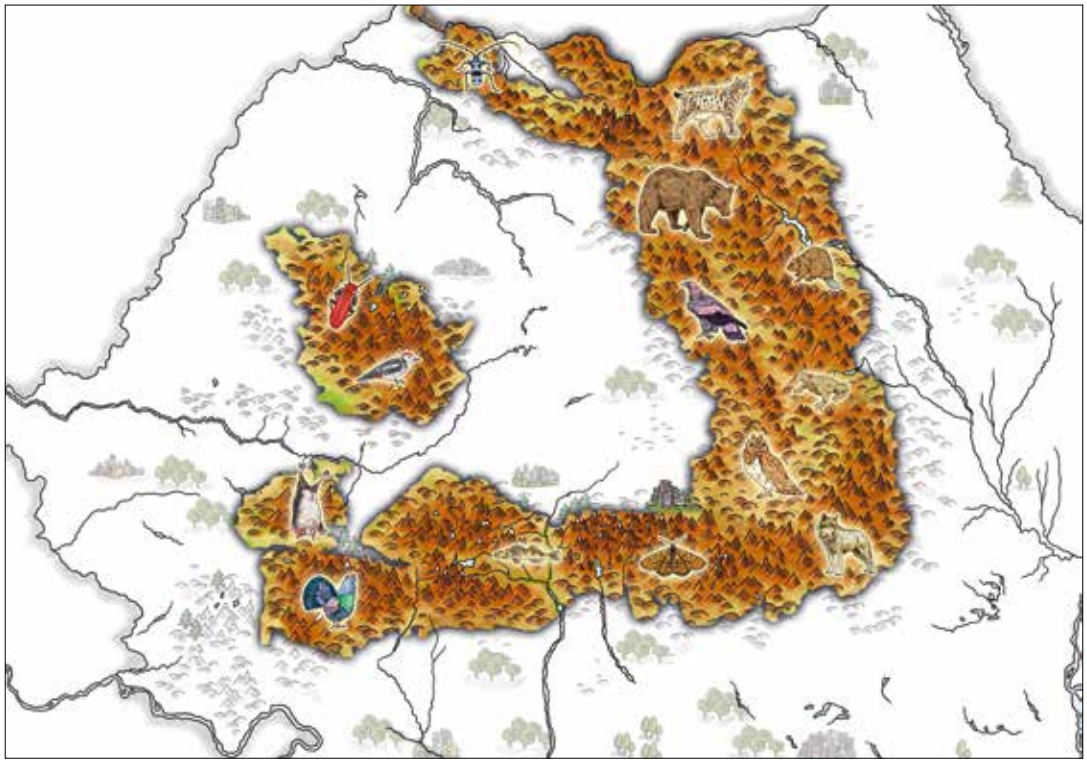

Regiunea Biogeografică CONTINENTALĂ

Regiunea biogeografică continentală acoperă peste un sfert din teritoriul Uniunii Europene, întinzându-se pe o fâșie largă de la vest la est pornind din centrul Franței. Clima se caracterizează în general prin contraste puternice între iernile reci și verile foarte călduroase, maximele depășind 40°C. Cu cât ne deplasăm spre est climatul continental devine din ce în ce mai pronunțat, iar condițiile extreme de căldură și frig, umezeală și secetă sunt frecvente, având un impact puternic asupra vegetației.

Formată prin înaintarea și apoi retragerea gheţarilor în timpul glaciaţiunilor, această zonă vastă a fost în trecut acoperită cu păduri de fag și stejar, presărate cu lunci și terenuri mlăștinoase. O mare parte din aceste terenuri au fost defrișate și asanate, fiind în general înlocuite cu terenuri agricole. Transformarea a fost de o asemenea anvergură încât acum această regiune biogeografică este numită „coșul cu pâine al Europei". Peisajul este de regulă plat în nord și deluros în sud, excepție făcând luncile vaste din bazinul Dunării. Spre sudul bioregiunii continentale vegetația este influențată puternic de clima mediteraneeană și de condițiile sub-alpine, existând o suprapunere cu bioregiunile stepică, pontică și alpină. Vârfurile mai joase ale Alpilor, Apeninilor și Carpaților, precum și zonele deluroase din Munții Vosgi, Platoul Ardeni și Muntii Pădurea Neagră adăpostesc numeroase specii și habitate ce se regăsesc și în zona alpină.

În ţara noastră, bioregiunea continentală este străbătută de Dunăre, unul din cele mai importante fluvii ale Europei, și de mai multe râuri mari precum Oltul, Mureșul sau Siretul. Cele mai multe cursuri de apă au fost regularizate, pierzându-se astfel o zonă vastă de habitate și multe specii de luncă. Cu toate aceste intervenții antropice, biodiversitatea regiunii continentale este încă relativ bogată.

În ceea ce privește tipurile de habitate menționate în Anexa I a Directivei „Habitate" pentru a căror conservare este necesară desemnarea de Arii Speciale de Conservare (SAC), în bioregiunea continentală se găsesc patru tipuri de habitate de dune, dintre care unul prioritar, opt tipuri de habitate de ape dulci, 13 tipuri de habitate de pajiști și tufărișuri, dintre care șapte prioritare, șapte tipuri de habitate de turbării și mlaștini, din care trei prioritare, șase tipuri de habitate de stâncării și peșteri, din care unul prioritar, 20 de tipuri de habitate de pădure, din care șase prioritare.

În ceea ce privește speciile, întâlnim aici 184 de specii de animale și 102 specii de plante incluse în Anexa II a Directivei „Habitate", precum și peste o treime dintre speciile menționate în Anexa I a Directivei „Păsări".

Pădurile din cadrul bioregiunii continentale sunt constituite majoritar din foioase precum fagul, cerul, gorunul, carpenul și teiul. Pădurile de fag, majoritare, adăpostesc și cele mai multe specii de interes european, printre care și specia prioritară croitorul fagului. Zone importante de fânețe și pășuni seminaturale sunt încă exploatate extensiv, pășunatul tradițional atrăgând numeroase specii de păsări protejate.

Numărul speciilor de amfibieni, reptile și pești din bioregiunea continentală este de asemenea considerabil. Peste două treimi dintre speciile de pești menționate în Anexa II a Directivei „Habitate" trăiesc în această bioregiune, inclusiv specii endemice rare precum pietrarul, lostrița de Dunăre sau aspretele. Lostrița se găsește în bazinul Dunării și în afluenții săi (inclusiv în Mureș), fiind cel mai mare salmonid din România, ajungând la 1,2 metri lungime și 10-15 kg greutate. Aspretele este o fosilă vie, fiind cel mai rar pește din Europa și, după unele estimări, chiar din lume. A fost contemporan cu ultimii dinozauri, cu peste 65 de milioane de ani în urmă, iar astăzi se confruntă cu pericolul dispariţiei sale din ultimul refugiu în care mai poate fi găsit, râul Vâlsan.

Speciile de mamifere de apă dulce sunt și ele bine reprezentate. Datorită numărului mare de râuri, mlaștini, fânețe de luncă și alte habitate de zone umede din regiunea continentală, observăm prezența vidrei, care continuă să fie o specie relativ bine răspândită deși este supusă unei presiuni antropice tot mai ridicate, în special prin pierderea habitatului. Pe Valea Oltului a fost reintrodus și castorul, după ce acesta dispăruse din România încă din secolul al XIX-lea. Se întâlnesc în această bioregiune și populații reprezentative ale celor trei specii de carnivore mari de interes comunitar – ursul, lupul și râsul – și ale tuturor speciilor de lilieci.

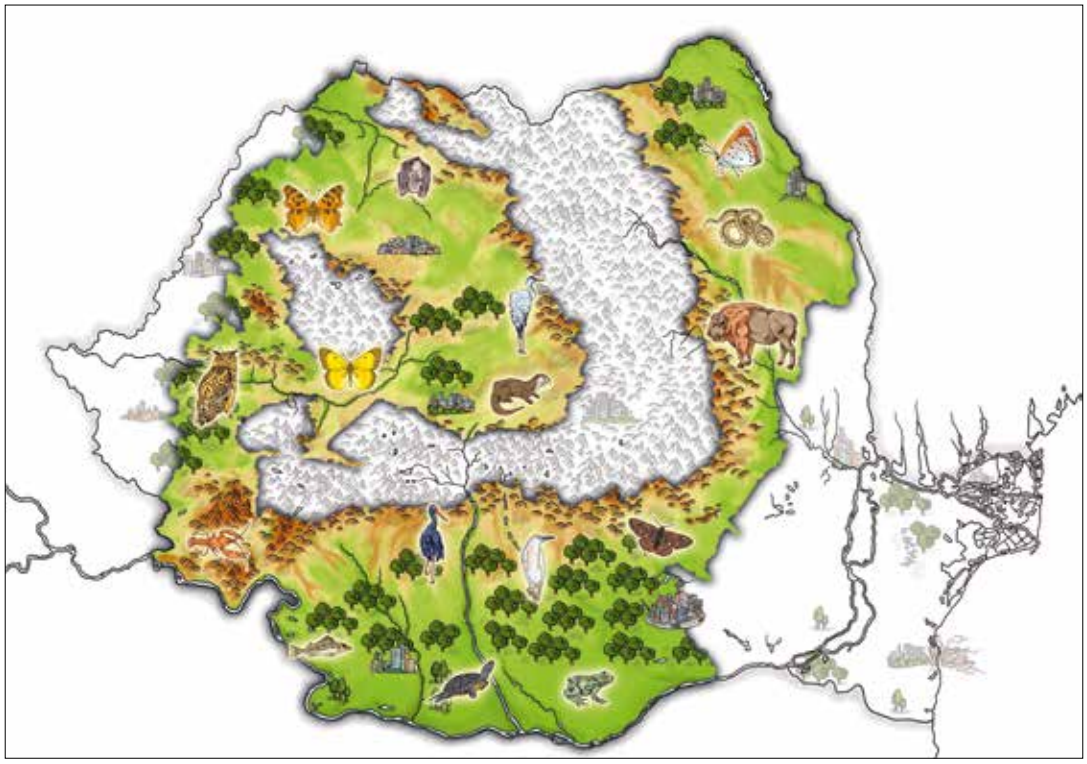

Regiunea Biogeografică PANONICĂ

Regiunea biogeografică panonică reprezintă doar 3% din teritoriul Uniunii Europene, cea mai mare parte aflându-se pe teritoriul Ungariei (fiind de altfel singura bioregiune a acestei țări), parțial întâlnindu-se și în partea de vest a României. Deși acoperă o suprafață foarte mică, adăpostește 118 specii de animale și 46 specii de plante incluse în Anexa II a Directivei „Habitate" pentru a căror conservare este necesară desemnarea de Arii Speciale de Conservare (SAC), precum și aproximativ 70 de specii de păsări menționate în Anexa I a Directivei „Păsări" pentru a căror conservare este necesară desemnarea de Arii de Protecție Specială Avifaunistică (SPA).

În mod surprinzător, o trăsătură caracteristică o reprezintă apa – fluviile, râurile și lacurile sale. Dealurile și munții înconjurători constituie o sursă importantă de apă pentru această bioregiune, de altfel destul de aridă. În trecut, Dunărea și Tisa, având un debit considerabil dar cu o curgere lentă, inundau periodic regiuni întinse din acest bazin. Datorită acestora, apa a pătruns într-o mare parte a terenului plat, formând în zona de câmpie mlaștini efemere, puțin adânci și izolate, precum și unele lacuri a căror adâncime nu depășește pe alocuri câteva zeci de centimetri.

Pădurile au fost defrișate treptat în această zonă pentru a face loc pajiștilor destinate în principal pășunatului. Această așa-numită „pustă" reprezintă unul dintre cele mai vechi habitate artificiale din Europa, întreținut timp de secole prin cultura plantelor și în special prin pășunatul la scară restrânsă, fiind una din cele mai mari suprafețe de pajiște continuă rămase în Europa.

Bioregiunea are o importanță majoră pentru păsări, printre acestea numărându-se specii rare precum gârlița mică, lopătarul și cristeiul de câmp. Multe dintre speciile pe cale de dispariție în Europa, de exemplu rața roșie, acvila de câmp și șoimul dunărean, cuibăresc aici în număr semnificativ. În ultimii ani s-a semnalat chiar și prezența unui număr crescut de dropii, neputându-se însă vorbi de o populație stabilă la noi în țară. Păsările de pradă se hrănesc adesea cu rozătoarele mici care populează câmpiile nisipoase, pajiștile și tufărișurile, precum popândăul și șoarecele săritor de stepă, ambele specii fiind în prezent foarte rare din cauza pierderii habitatelor. Zonele umede puțin adânci și lacurile alcaline reprezintă un adevărat paradis pentru păsările acvatice și pentru cele migratoare.

Dealurile joase adaugă elemente suplimentare biodiversității complexe a acestei bioregiuni și exercită o influență importantă asupra răspândirii speciilor și migrației. În habitatele de pădure și în pajiștile uscate distribuția speciilor este diferită față de cea din câmpie, existând plante endemice, cum ar fi pălămida și dedițeii, și animale endemice, cum ar fi fluturele *Dioszeghyana schmidtii*.

Bioregiunea panonică este foarte bogată în nevertebrate, 67 de specii fiind incluse în Anexa II a Directivei „Habitate". Multe dintre ele populează pădurile care încă mai acoperă suprafețe întinse ale dealurilor joase. Acestea includ câțiva dintre cei mai rari și mai spectaculoși cărăbuși din Europa, precum rădașca și croitorul cenușiu nocturn sau micul gândac de cinabru.

Habitatele cele mai întâlnite sunt stepele panonice nisipoase, care se formează pe marile depozite de nisip lăsate în urmă de Dunăre și Tisa, care inundau cândva suprafețe întinse de câmpie. Nisipul a fost purtat în derivă în direcția vânturilor dominante, acumulându-se apoi sub forma dunelor continentale, care ating uneori 30-40 m înălțime. În timp ce dunele instabile rămân în mare măsură lipsite de vegetație, depresiunile adăpostite au fost fixate în timp de colilie și de alte plante cu înrădăcinare profundă, fapt care a condus treptat la crearea unui mozaic unic de habitate nisipoase extraordinar de bogate în plante și insecte.

Speciile tipice de plante includ pipiriguțul și irisul de stepă. Speciile caracteristice de animale includ lăcusta, șopârla de câmpie și omniprezentul popândău. Viața sălbatică este deosebit de bogată în pădurile caracteristice bioregiunii panonice, alcătuite din carpen, gorun sau stejar pufos.

În total, în regiunea biogeografică panonică se găsesc, dintre cele incluse în Anexa I a Directivei „Habitate" pentru a căror conservare este necesară desemnarea de Arii Speciale de Conservare (SAC), patru tipuri de habitate de dune, dintre care două prioritare, cinci tipuri de habitate de ape dulci, din care unul prioritar, nouă tipuri de habitate de pajiști și tufărișuri, dintre care patru prioritare, șase tipuri habitate de pădure, din care două prioritare.

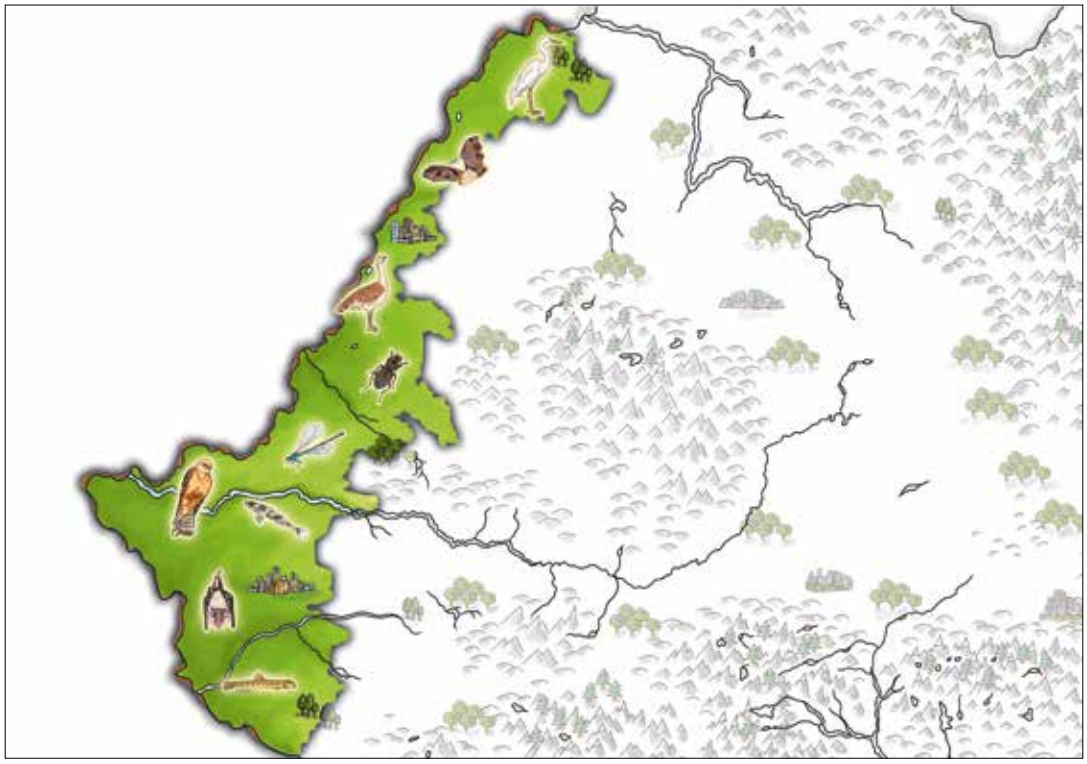

Lista Habitatelor de Interes Comunitar din România

1110 • Bancuri de nisip acoperite în permanenţă cu un strat mic de apă marină ... 23
1140 • Suprafeţe de mâl și nisip neacoperite de apa mării la reflux ... 23
1150* • Lagune costiere ... 24
1160 • Melele (braţe marine înguste puţin adânci) și golfuri ... 24
1170 • Recifi ... 25
1180 • Structuri submarine create de scurgeri de gaze ... 25
1210 • Vegetaţie anuală de-a lungul liniei ţărmului ... 26
1310 • Comunităţi cu *Salicornia* și alte specii anuale care colonizează terenurile umede și nisipoase ... 26
1410 • Pajiști sărăturate de tip mediteranean (*Juncetalia maritimi*) ... 27
1530* • Mlaștini și stepe sărăturate panonice (și vest-pontice) ... 27
2110 • Dune mobile embrionare (în formare) ... 28
2130* • Dune de coastă marină fixate cu vegetaţie herbacee perenă („dune gri") ... 28
2160 • Dune cu *Hyppophaë rhamnoides* ... 29
2190 • Depresiuni intradunale umede ... 29
2340* • Dune continentale panonice ... 30
3130 • Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetaţie din *Littorelletea uniflorae* și/sau *Isoëto-Nanojuncetea* ... 30
3140 • Ape puternic oligo-mezotrofe cu vegetaţie bentonică de specii de *Chara* ... 31
3150 • Lacuri eutrofe naturale cu vegetaţie de tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition* ... 31
3160 • Lacuri distrofice naturale și iazuri ... 32
31A0 * • Ape termale din Transilvania acoperite de lotus (dreţe) ... 32
3220 • Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor alpine ... 33
3230 • Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane ... 33
3240 • Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane ... 34
3260 • Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetaţie din *Ranunculion fluitantis* și *Callitricho-Batrachion* ... 34
3270 • Râuri cu maluri nămoloase cu vegetaţie de *Chenopodion rubri* și *Bidention* ... 35
4030 • Tufărișuri europene uscate ... 35
4060 • Tufărișuri alpine și boreale ... 36
4070* • Tufărișuri cu *Pinus mugo* și *Rhododendron hirsutum (Mugo-Rhododendretum hirsuti)* ... 36
4080 • Tufărișuri subarctice cu *Salix* spp. ... 37
40A0* • Tufărișuri subcontinentale peripanonice ... 37
40C0 * • Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice ... 38
6110 * • Comunităţi rupicole calcifile sau pajiști bazifite din *Alysso-Sedion albi* ... 38
6120 * • Pajiști xerice și calcifile pe nisipuri ... 39
6150 • Pajiști boreale și alpine pe substrat silicios ... 39
6170 • Pajiști calcifile alpine și subalpine ... 40
6190 • Pajiști panonice de stâncării (*Stipo-Festucetalia pallentis*) ... 40
6210 • Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco-Brometalia*) ... 41
6230* • Pajiști montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase ... 41
6240* • Pajiști stepice subpanonice ... 42
6410 • Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*) ... 42
62C0* • Stepe ponto-sarmatice ... 43
6420 • Pajiști mediteraneene umede cu ierburi înalte de *Molinio-Holoschoenion* ... 44
6430 • Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin ... 44
6440 • Pajiști aluviale cu *Cnidion dubii* ... 45
6510 • Fâneţe de joasă altitudine (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*) ... 45
6520 • Fâneţe montane ... 46
7110* • Tinoave bombate active ... 46
7120 • Turbării degradate capabile de regenerare naturală ... 47
7140 • Mlaștini turboase de tranziţie și turbării mișcătoare ... 47
7150 • Comuntăţi depresionare din *Rhynchosporion* pe substraturi turboase ... 48
7210* • Mlaștini calcaroase cu *Cladium mariscus* și specii de *Caricion davallianae* ... 48
7220* • Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*) ... 49
7230 • Mlaștini alcaline ... 49
7240* • Formaţiuni pioniere alpine de *Caricion bicoloris-atrofuscae* ... 50
8110 • Grohotișuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* și *Galeopsietalia ladani*) ... 50
8120 • Grohotișuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*) ... 51
8160* • Grohotișuri medio-europene calcaroase ale etajelor colinar și montan ... 51
8210 • Versanţi stâncoși cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase ... 52
8220 • Versanţi stâncoși cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase ... 52
8230 • Comunităţi pioniere din *Sedo-Scleranthion* sau din *Sedo albi-Veronicion dilleni* pe stâncării silicioase ... 53
8310 • Peșteri în care accesul publicului este interzis ... 53
9110 • Păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum* ... 54
9130 • Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum* ... 54
9150 • Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion* ... 55
9170 • Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum* ... 55
9180* • Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotișuri și ravene ... 56
91D0* • Turbării cu vegetaţie forestieră ... 56
91E0* • Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*) ... 57
91F0 • Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur, Ulmus laevis, Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*) ... 57
91H0* • Vegetaţie forestieră panonică cu *Quercus pubescens* ... 58
91I0* • Păduri stepice euro-siberiene de stejar *Quercus* spp. ... 58
91K0 • Păduri ilirice de fag ... 59
91L0 • Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpinion*) ... 59
91M0 • Păduri balcano-panonice de cer și gorun ... 60
91Q0 • Păduri relictare de *Pinus sylvestris* pe substrat calcaros ... 60
91V0 • Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*) ... 61
91X0 • Păduri dobrogene de fag ... 61
91Y0 • Păduri dacice de stejar și carpen ... 62
91AA* • Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos ... 62
9260 • Vegetaţie forestieră cu *Castanea sativa* ... 63
92A0 • Zăvoaie cu *Salix alba* și de *Populus alba* ... 63
92D0 • Galerii ripariene și tufărișuri (*Nerio-Tamaricetea* și *Securinegion tinctoriae*) ... 64
9410 • Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*) ... 64
9420 • Păduri de *Larix decidua* și/sau *Pinus cembra* din regiunea montană ... 65
9530* • Vegetaţie forestieră sub-mediteraneeană cu endemitul *Pinus nigra* ssp. *banatica* ... 65

Lista Speciilor de Interes Comunitar din România

MAMIFERE
CHIROPTERA
Rhinolophus blasii (Liliacul cu potcoavă al lui Blasius) ... 69
Rhinolophus euryale (Liliac mediteranean cu potcoavă) ... 69
Rhinolophus ferrumequinum (Liliac mare cu potcoavă) ... 70
Rhinolophus hipposideros (Liliac mic cu potcoavă) ... 70
Rhinolophus mehelyi (Liliacul cu potcoavă al lui Mehely) ... 71
Barbastella barbastellus (Liliac cârn) ... 71
Miniopterus schreibersii (Liliac cu aripi lungi) ... 72
Myotis bechsteinii (Liliac cu urechi mari) ... 72
Myotis blythii (Liliac comun mic) ... 73
Myotis capaccinii (Liliac cu picioare lungi) ... 73
Myotis dasycneme (Liliac de iaz) ... 74
Myotis emarginatus (Liliac cărămiziu) ... 74
Myotis myotis (Liliac comun) ... 75
RODENTIA
Spermophilus citellus (Popândău, șuiţă) ... 75
Mesocricetus newtoni (Grivan mic, hamster românesc) ... 76
Microtus tatricus (Șoarece de Tatra) ... 76
Sicista subtilis (Șoarece săritor de stepă) ... 77
Castor fiber (Castor, breb) ... 77
CARNIVORA
** Canis lupus* (Lup) ... 78
** Ursus arctos* (Urs brun) ... 79
Lutra lutra (Vidră) ... 80
** Mustela lutreola* (Noriţă, nurcă, vidră mică, dihor de apă) ... 80
Vormela peregusna (Dihor pătat) ... 81
Mustela eversmanii (Dihor de stepă) ... 81
Lynx lynx (Râs) ... 82
** Monachus monachus* (Vacă de mare, focă cu burta albă) ... 84
CETACEA
Tursiops truncatus (Delfin mare, delfin cu bot gros) ... 83
Phocoena phocoena (Marsuin, porc de mare) ... 83
ARTILODACTYLA
** Bison bonasus* (Zimbru) ... 84

REPTILE

CHELONIA (TESTUDINES)
Testudo hermanni (Țestoasă de uscat bănățeană) ... 87
Testudo graeca (Țestoasă de uscat dobrogeană) ... 87
Emys orbicularis (Țestoasă de apă) ... 88
OPHIDIA (SERPENTES)
Elaphe quatuorlineata (Balaur mare) ... 88
Vipera ursinii (Vipera ursinii moldavica, Vipera ursinii renardi și/sau forme intermediare*)* (Viperă de stepă) ... 89
* *Vipera ursinii rakosiensis* (Viperă de fâneață) ... 89

AMFIBIENI

CAUDATA
Triturus cristatus cristatus (Triton cu creastă) ... 90
Triturus cristatus dobrogicus (Triton cu creastă dobrogean) ... 90
Triturus montandoni (Triton carpatic) ... 91
Triturus vulgaris ampelensis (Triton comun transilvănean) ... 91
ANURA
Bombina bombina (Buhai de baltă cu burta roșie) ... 92
Bombina variegata (Buhai de baltă cu burta galbenă) ... 92

PEȘTI

CLUPEIFORMES
Alosa pontica (immaculata) (Scrumbie de Dunăre) ... 95
Alosa tanaica (Rizeafcă de Dunăre) ... 95
Alosa caspia caspia (Rizeafcă) ... 95
PETROMYZONIFORMES
Eudontomyzon danfordi (Chișcar) ... 96
Eudontomyzon mariae (Cicar) ... 96
Eudontomyzon vladykovi (Cicar) ... 97
SALMONIFORMES
Hucho hucho (Lostriță) ... 97
Umbra krameri (Țigănuș) ... 98
PERCIFORMES
Gymnocephalus schraetzer (Răspăr) ... 98
Gymnocephalus baloni (Ghiborț de râu) ... 99
Zingel streber (Fusar) ... 99
Zingel zingel (Pietrar) ... 100
* *Romanichthys valsanicola* (Asprete) ... 100
CYPRINIFORMES
Aspius aspius (Avat) ... 101
Barbus meridionalis (Moioagă) ... 101
Gobio albipinnatus (Porcușor de nisip) ... 102
Gobio uranoscopus (Petroc) ... 102
Gobio kessleri (Petroc) ... 103
Leuciscus (Telestes) souffia (Clean dungat) ... 103
Pelecus cultratus (Sabiță) ... 104
Rutilus pigus (Babușcă de Tur) ... 104
Rhodeus sericeus amarus (Boarcă) ... 105
Cobitis elongata (Fâsă mare) ... 105
Cobitis taenia (Zvârlugă) ... 106
Misgurnus fossilis (Țipar sau vârlan) ... 106
Sabanejewia aurata (Dunariță) ... 107
SCORPAENIFORMES
Cottus gobio (Zglăvoc) ... 107

NEVERTEBRATE

CRUSTACEA
* *Austropotamobius torrentium* (Rac de Ponoare) ... 109
INSECTA
Coleoptera (gândaci)
Bolbelasmus unicornis (Cărăbuș cu corn sau nasicorn) ... 109
Buprestis splendens (Gândac auriu) ... 110
Carabus hampei (Carab) ... 110
Carabus hungaricus (Carab) ... 111
Carabus variolosus (Carab) ... 111
Carabus zawadszkii (Carab) ... 112
Cerambyx cerdo (Croitor mare al stejarului) ... 112
Cucujus cinnaberinus ... 113
Graphoderus bilineatus (Gândac de apă) ... 113
Lucanus cervus (Rădașcă) ... 114
Morimus funereus (Croitor cenușiu sau croitor de piatră) ... 114
Oxyporus mannerheimii ... 115
* *Osmoderma eremita* (Pustnic sau gândac sihastru) ... 115
Pilemia tigrina (Croitor marmorat) ... 116
* *Pseudogaurotina excellens* ... 116
Rhysodes sulcatus ... 117
* *Rosalia alpina* (Croitor alpin) ... 117
Stephanopachys substriatus (Gândac) ... 118
Lepidoptera (fluturi)
Arytrura musculus ... 118
Callimorpha quadripunctaria (Fluture vărgat) ... 119
Catopta thrips ... 119
Colias myrmidone (Albiliță portocalie) ... 120
Cucullia mixta lorica ... 120
Dioszeghyana schmidtii ... 121
Eriogaster catax (Molia catax) ... 122
Euphydryas aurinia (Fluture auriu) ... 122
Euphydryas maturna (Fluturele maturna) ... 123
Erannis ankeraria ... 123
Gortyna borelii lunata ... 124
Glyphipterix loricatella ... 124
Lycaena helle ... 125
Lycaena dispar ... 125
Leptidea morsei ... 126
Maculinea teleius (Fluturaș albastru cu puncte negre) ... 126
Maculinea nausithous (Fluturaș albastru) ... 126
* *Nymphalis vaualbum* (Fluture țestos) ... 127
*Pseudophilotes bavius (*Albăstrel) ... 127
Odonata (libelule)
Coenagrion ornatum ... 128
Coenagrion mercuriale (Libelulă mercur) ... 128
Cordulegaster heros (Calul dracului) ... 129
Leucorrhinia pectoralis (Calul dracului) ... 129
Ophiogomphus cecilia ... 130
Orthoptera (greieri și cosași)
Isophya harzi (Cosaș) ... 130
Isophya stysi (Cosaș) ... 131
Isophya costata (Cosaș de munte) ... 131
Pholidoptera transsylvanica (Cosaș transilvan) ... 132
Odontopodisma rubripes (Lăcustă de munte) ... 132
Paracaloptenus caloptenoides (Calul dracului) ... 133
Stenobothrus (Stenobothrodes) eurasius ... 133
MOLLUSCA
Anisus vorticulus (Melc cu cârlig) ... 134
Chilostoma banaticum (Melc bănățean carenat) ... 134
Theodoxus transversalis (Melc acvatic dungat) ... 135
Vertigo angustior ... 135
Vertigo genesii ... 136
Vertigo moulinsiana (Melcul lui Des Moulin) ... 136
BIVALVIA
Unio crassus (Scoica mică de râu) ... 136

PLANTE

PTERIDOPHYTA
Marsilea quadrifolia (Trifoiaș de baltă) ... 139
Asplenium adulterinum (Feriguță, ruginiță) ... 139
ANGIOSPERMAE
Echium russicum (Capul șarpelui) ... 140
Adenophora lilifolia (Clopoțel cu frunze de crin) ... 140
Campanula romanica (Clopoțel dobrogean) ... 141
* *Campanula serrata* (Clopoțel) ... 141
Moehringia jankae (Merinană) ... 142
Centaurea jankae (Pesma lui Janka, vinețele, dioc) ... 142
Centaurea pontica (Pesma Deltei Dunării, vinețele, dioc, zglăvoc) ... 143
Ligularia sibirica (Curenchiu de munte) ... 143
Cirsium brachycephalum (Pălămidă) ... 144
* *Serratula lycopifolia* (Gălbinare) ... 144
Crambe tataria (Tărtan) ... 145
Draba dorneri (Flămânzică) ... 145
Thlaspi jankae (Punguliță) ... 146
Eleocharis carniolica (Pipiriguț) ... 146
Aldrovanda vesiculosa (Otrățel) ... 147
Poa granitica ssp. disparilis (Firuță de munte) ... 147
Stipa danubialis (Colilie) ... 148
Astragalus peterfii (Cosaci) ... 149
Gladiolus palustris (Gladiolă) ... 149
Iris aphylla ssp. hungarica (Iris sau stânjenel de stepă) ... 150
Iris humilis ssp. arenaria (Iris sau stânjenel de nisip) ... 150
Dracocephalum austriacum (Mătăciune sau capul dragonului) ... 151
Colchicum arenarium (Brânduș de toamnă de nisip) ... 151
Tulipa hungarica (Lalea galbenă) ... 152
Syringa josikaea (Liliac ardelenesc sau lemnul vântului) ... 152
Cypripedium calceolus (Papucul Doamnei) ... 153
Liparis loeselii (Moșișoare) ... 153
Himantoglossum caprinum (Ouăle popii) ... 154
Paeonia officinalis ssp. banatica (Bujor mov bănățean) ... 154
Pulsatilla patens (Dediței, sisinel, dediței de taiga) ... 155
Pulsatilla grandis (Dediței mare) ... 156

* *Pulsatilla pratensis ssp. hungarica* (Dediţel roşu) ... 156
Agrimonia pilosa (Turiţă) ... 157
Potentilla emilii-popii (Buruiană cu cinci degete sau sclipeţi de Adamclisi) ... 157
Galium moldavicum (Sânziana de stepă moldavă) ... 158
Saxifraga hirculus (Saxifraga de turbărie, ochii şoricelului de turbărie, căpriţă) ... 158
Tozzia carpathica (Iarba gâtului) ... 159
Angelica palustris (Angelică de baltă) ... 159
* *Ferula sadleriana* (Aerelul lui Sadler) ... 160
BRYOPHYTA
Buxbaumia viridis (Muşchi de pământ) ... 160
Dicranum viride (Muşchiul de pământ furculiţă) ... 161
Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus (Muşchiul seceră) ... 161
Mannia triandra (Frunza stâncilor) ... 162
Meesia longiseta (Muşchi de pământ cu sete lungi) ... 162

PĂSĂRI
GAVIIFORMES
Gavia stellata (Fundac mic sau cufundac mic) ... 165
Gavia arctica (Fundac polar sau cufundac polar) ... 166
PELECANIFORMES
Phalacrocorax pygmaeus (Cormoran mic) ... 167
Pelecanus onocrotalus (Pelican comun) ... 168
Pelecanus crispus (Pelican creţ) ... 169
CICONIFORMES
Botaurus stellaris (Bou de baltă sau buhai de baltă) ... 170
Ixobrychus minutus (Stârc pitic) ... 171
Nycticorax nycticorax (Stârc de noapte) ... 172
Ardeola ralloides (Stârc galben) ... 173
Egretta garzetta (Egretă mică) ... 174
Egretta alba (Egretă mare) ... 175
Ardea purpurea (Stârc roşu) ... 176
Ciconia nigra (Barză neagră) ... 177
Ciconia ciconia (Barză albă) ... 178
Plegadis falcinellus (Ţigănuş sau ibis negru) ... 179
Platalea leucorodia (Lopătar sau stârc lopătar) ... 180
ANSERIFORMES
Cygnus cygnus (Lebădă de iarnă sau lebădă cântătoare) ... 181
Cygnus columbianus bewickii (Lebădă mică) ... 182
Anser erythropus (Gârliţă mică) ... 183
Mergus albellus (Ferestraş mic) ... 184
Branta ruficollis (Gâscă cu gât roşu) ... 185
Tadorna ferruginea (Călifar roşu) ... 186
Aythya nyroca (Raţă roşie sau raţă cu ochii albi) ... 187
Oxyura leucocephala (Raţă cu cap alb) ... 188
FALCONIFORMES
Pernis apivorus (Viespar) ... 189
Milvus migrans (Gaie brună sau gaie neagră) ... 190
Milvus milvus (Gaie roşie sau şorliţă) ... 191
Haliaeetus albicilla (Codalb) ... 192
Neophron percnopterus (Hoitar) ... 193
Gypaetus barbatus (Zăgan sau vultur bărbos) ... 194
Aegypius monachus (Vultur pleşuv brun sau vultur negru) ... 195
Gyps fulvus (Vultur pleşuv sur) ... 196
Circaetus gallicus (Şerpar) ... 197
Circus aeruginosus (Erete de stuf) ... 198
Circus cyaneus (Erete vânăt) ... 199
Circus macrourus (Erete alb) ... 200
Circus pygargus (Erete sur) ... 201
Accipiter brevipes (Uliu cu picioare scurte) ... 202
Buteo rufinus (Şorecar mare) ... 203
Aquila pomarina (Acvilă ţipătoare mică) ... 204
Aquila clanga (Acvilă ţipătoare mare) ... 205
Aquila heliaca (Acvilă de câmp) ... 206
Aquila chrysaetos (Acvilă de munte) ... 207
Aquila pennata (Acvilă pitică sau acvilă mică) ... 208
Pandion haliaetus (Vultur pescar sau uligan pescar) ... 209
Falco naumanni (Vânturel sau vinderel mic) ... 210
Falco vespertinus (Şoimuleţ sau vânturel de seară) ... 211
Falco cherrug (Şoim dunărean) ... 212
Falco peregrinus (Şoim călător) ... 213
Falco columbarius (Şoim de iarnă) ... 214
GALLIFORMES
Tetrao tetrix tetrix (Cocoş de mesteacăn) ... 215
Tetrao urogallus (Cocoş de munte) ... 216
GRUIFORMES
Porzana porzana (Cresteţ pestriţ sau cresteluţ pestriţ) ... 217
Porzana parva (Cresteluţ mijlociu sau cresteţ mijlociu sau cresteţ cenuşiu) ... 218
Porzana pusilla (Cresteluţ pitic sau cresteţ pitic) ... 219
Crex crex (Cristel de câmp sau cârstel de câmp) ... 220
Grus grus (Cocor) ... 221
Otis tarda (Dropie) ... 222
CHARADRIIFORMES
Recurvirostra avosetta (Ciocîntors) ... 223
Himantopus himantopus (Piciorong sau cătăligă) ... 224
Burhinus oedicnemus (Pasărea ogorului) ... 225
Glareola pratincola (Ciovlică ruginie) ... 226
Pluvialis apricaria (Ploier auriu) ... 227
Charadrius alexandrinus (Prundăraş de sărătură) ... 228
Charadrius (Eudromias) morinellus (Prundăraş de munte) ... 229
Gallinago media (Becaţină mare) ... 230
Numenius tenuirostris (Culic cu cioc subţire) ... 231
Tringa glareola (Fluierar de mlaştină) ... 232
Phalaropus lobatus (Notatiţă) ... 233
Philomachus pugnax (Bătăuş) ... 234
Xenus cinereus (Fluierar sur) ... 235
Larus melanocephalus (Pescăruş cu cap negru) ... 236
Larus genei (Pescăruş cu cioc subţire sau pescăruş roz sau pescăruş rozalb) ... 237
Larus minutus (Pescăruş mic) ... 238
Sterna (Gelochelidon) nilotica (Pescăriţă râzătoare) ... 239
Sterna caspia (Pescăriţă mare) ... 240
Sterna sandvicensis (Chiră de mare) ... 241
Sterna hirundo (Chiră de baltă) ... 242
Sterna albifrons (Chiră mică) ... 243
Chlidonias hybridus (Chirighiţă cu obraz alb) ... 244
Chlidonias niger (Chirighiţă neagră) ... 245
STRIGIFORMES
Bubo bubo (Buhă sau bufniţă) ... 246
Glaucidium passerinum (Ciuvică) ... 247
Asio flammeus (Ciuf de câmp) ... 248
Aegolius funereus (Minuniţă) ... 249
Strix uralensis (Huhurez mare) ... 250
CAPRIMULGIFORMES
Caprimulgus europaeus (Caprimulg) ... 251
CORACIIFORMES
Alcedo atthis (Pescăraş albastru) ... 252
Coracias garrulus (Dumbrăveancă) ... 253
PICIFORMES
Picus canus (Ghionoaie sură) ... 254
Dryocopus martius (Ciocănitoare neagră) ... 255
Dendrocopos syriacus (Ciocănitoare (pestriţă) de grădină) ... 256
Dendrocopos medius (Ciocănitoare de stejar) ... 257
Dendrocopos leucotos (Ciocănitoare cu spate alb) ... 258
Picoides tridactylus (Ciocănitoare de munte) ... 259
PASSERIFORMES
Melanocorypha calandra (Ciocârlie de Bărăgan) ... 260
Calandrella brachydactyla (Ciocârlie de stol) ... 261
Lullula arborea (Ciocârlie de pădure) ... 262
Anthus campestris (Fâsă de câmp) ... 263
Oenanthe pleschanka (Pietrar negru) ... 264
Luscinia svecica (Guşă vânătă) ... 265
Acrocephalus melanopogon (Privighetoare de baltă) ... 266
Sylvia nisoria (Silvie porumbacă) ... 267
Ficedula parva (Muscar mic) ... 268
Ficedula albicollis (Muscar gulerat) ... 269
Lanius collurio (Sfrâncioc roşiatic) ... 270
Lanius minor (Sfrâncioc cu frunte neagră sau sfrâncioc mic) ... 271
Emberiza hortulana (Presură de grădină) ... 272

Lista Siturilor Natura 2000 din România

SCI (Declarate în 2007)

ROSCI0001 Aninişurile de pe Tărlung (BV) ... 277
ROSCI0002 Apuseni (AB, BH, CJ) ... 278
ROSCI0003 Arboretele de castan comestibil de la Baia Mare (MM) ... 281
ROSCI0004 Băgău (AB) ... 282
ROSCI0005 Balta Albă - Amara - Jirlău - Lacul Sărat Câineni (BR, BZ) ... 283
ROSCI0006 Balta Mică a Brăilei (CT, IL, BR) ... 284
ROSCI0007 Bazinul Ciucului de Jos (HR) ... 285
ROSCI0008 Betfia (BH) ... 286
ROSCI0009 Bisoca (BZ) ... 287
ROSCI0010 Bistriţa Aurie (SV) ... 288
ROSCI0011 Braniştea Catârilor (OT) ... 289
ROSCI0012 Braţul Măcin (CT, TL, BR) ... 290
ROSCI0013 Bucegi (PH, DB, BV) ... 291
ROSCI0014 Bucşani (DB) ... 294
ROSCI0015 Buila - Vânturariţa (VL) ... 295
ROSCI0016 Buteasa (BH) ... 296
ROSCI0018 Căldările Zăbalei (VN) ... 297
ROSCI0019 Călimani - Gurghiu (HR, MS, BN, SV) ... 298
ROSCI0020 Câmpia Careiului (BH, SM) ... 300
ROSCI0021 Câmpia Ierului (BH, SM) ... 301
ROSCI0022 Canaralele Dunării (CT, CL, IL) ... 303
ROSCI0023 Cascada Mişina (VN) ... 305
ROSCI0024 Ceahlău (NT) ... 306
ROSCI0025 Cefa (BH) ... 308
ROSCI0026 Cenaru (VN) ... 310
ROSCI0027 Cheile Bicazului - Hăşmaş (HR, NT) ... 311
ROSCI0028 Cheile Cernei (HD) ... 312
ROSCI0029 Cheile Glodului, Cibului şi Măzii (HD, AB) ... 313
ROSCI0030 Cheile Lăpuşului (MM) ... 314
ROSCI0031 Cheile Nerei - Beuşniţa (CS) ... 315
ROSCI0032 Cheile Rudăriei (CS) ... 317
ROSCI0033 Cheile Şugăului - Munticelu (NT) ... 318
ROSCI0034 Cheile Turenilor (CJ) ... 319
ROSCI0035 Cheile Turzii (CJ) ... 320
ROSCI0036 Cheile Vârghişului (CV, HR) ... 322
ROSCI0037 Ciomad - Balvanyos (CV, HR) ... 323
ROSCI0038 Ciucaş (PH, BV) ... 324
ROSCI0039 Ciuperceni - Desa (DJ) ... 326
ROSCI0040 Coasta Lunii (CJ, MS) ... 328
ROSCI0041 Coasta Rupturile Tanacu (VS) ... 329
ROSCI0042 Codru Moma (AR, BH) ... 330
ROSCI0043 Comana (GR, CL) ... 332
ROSCI0044 Corabia - Turnu Măgurele (TR, OT) ... 334
ROSCI0045 Coridorul Jiului (DJ, OT, MH, GJ) ... 335
ROSCI0046 Cozia (VL) ... 337
ROSCI0047 Creasta Nemirei (CV, BC) ... 339
ROSCI0048 Crişul Alb (AR) ... 340
ROSCI0049 Crişul Negru (AR, BH) ... 341
ROSCI0050 Crişul Repede amonte de Oradea (BH) ... 342
ROSCI0051 Cuşma (BN, MS, SV) ... 343
ROSCI0052 Dăncioanea (CS) ... 345
ROSCI0053 Dealul Alah Bair (CT) ... 346
ROSCI0054 Dealul Cetăţii Deva (HD) ... 347
ROSCI0055 Dealul Cetăţii Lempeş - Mlaştina Hărman (BV) ... 348
ROSCI0056 Dealul Ciocaş - Dealul Viţelului (BV, CV) ... 349
ROSCI0057 Dealul Istriţa (BZ) ... 350
ROSCI0058 Dealul lui Dumnezeu (IS) ... 351
ROSCI0059 Dealul Perchiu (BC) ... 352
ROSCI0060 Dealurile Agighiolului (TL) ... 353
ROSCI0061 Defileul Crişului Negru (BH) ... 354
ROSCI0062 Defileul Crişului Repede - Pădurea Craiului (BH, CJ) ... 355
ROSCI0063 Defileul Jiului (GJ, HD) ... 356
ROSCI0064 Defileul Mureşului (HD, TM, AR) ... 357
ROSCI0065 Delta Dunării (CT, TL, GL) ... 358
ROSCI0066 Delta Dunării - zona marină (TL) ... 363
ROSCI0067 Deniz Tepe (TL) ... 365
ROSCI0068 Diosig (BH) ... 366
ROSCI0069 Domogled - Valea Cernei (CS, MH, GJ, HD) ... 367
ROSCI0070 Drocea (AR) ... 369
ROSCI0071 Dumbrăveni - Valea Urluia - Lacul Vederoasa (CT) ... 370
ROSCI0072 Dunele de nisip de la Hanul Conachi (GL) ... 372
ROSCI0073 Dunele marine de la Agigea (CT) ... 373
ROSCI0074 Făgetul Clujului - Valea Morii (CJ) ... 374
ROSCI0075 Pădurea Pătrăuţi (SV) ... 375
ROSCI0076 Dealul Mare - Hârlău (IS, SV, BT) ... 376
ROSCI0077 Fânaţele Bârca (IS) ... 378
ROSCI0078 *Fânaţele Clujului - Copârşaie (CJ) ... 379
ROSCI0079 Fânaţele de pe Dealul Corhan - Săbed (MS) ... 380
ROSCI0080 Fânaţurile de la Glodeni (VS) ... 381
ROSCI0081 Fâneţele seculare Frumoasa (SV) ... 382
ROSCI0082 Fâneţele seculare Ponoare (SV) ... 383
ROSCI0083 Fântâniţa Murfatlar (CT) ... 384
ROSCI0084 Ferice - Plai (BH) ... 385
ROSCI0085 Frumoasa (VL, HD, SB, AB) ... 386
ROSCI0086 Găina-Lucina (SV) ... 388
ROSCI0087 Grădiştea Muncelului - Ciclovina (HD, AB) ... 389
ROSCI0088 Gura Vedei - Şaica - Slobozia (TR, GR, CL) ... 391
ROSCI0089 Gutâi - Creasta Cocoşului (MM) ... 392
ROSCI0090 Harghita Mădăraş (HR) ... 393
ROSCI0091 Herculian (CV, HR) ... 394
ROSCI0092 Igniş (MM) ... 395
ROSCI0093 Insulele Stepice Şura Mică - Slimnic (SB) ... 397
ROSCI0094 Izvoarele sulfuroase submarine de la Mangalia (CT) ... 398
ROSCI0095 La Sărătura (BN) ... 399
ROSCI0096 Lacul Bâlbâitoarea (PH) ... 400
ROSCI0097 Lacul Negru (VN) ... 401
ROSCI0098 Lacul Peţea (BH) ... 402
ROSCI0099 Lacul Ştiucilor - Sic - Puini - Bonţida (CJ) ... 403
ROSCI0100 Lacurile Fărăgău - Glodeni (MS) ... 405
ROSCI0101 Larion (SV, BN) ... 406
ROSCI0102 Leaota (AG, DB, BV) ... 407
ROSCI0103 Lunca Buzăului (BZ, BR) ... 408
ROSCI0104 Lunca Inferioară a Crişului Repede (BH) ... 410
ROSCI0105 Lunca Joasă a Prutului (TL, GL, VS) ... 411
ROSCI0106 Lunca Mijlocie a Argeşului (GR, DB) ... 412
ROSCI0107 Lunca Mirceşti (IS) ... 413
ROSCI0108 Lunca Mureşului Inferior (TM, AR) ... 414
ROSCI0109 Lunca Timişului (TM) ... 416
ROSCI0110 Măgurile Băiţei (HD) ... 417
ROSCI0111 Mestecănişul de la Reci (CV) ... 418
ROSCI0112 Mlaca Tătarilor (SB) ... 419
ROSCI0113 Mlaştina după Lunică (HR) ... 420
ROSCI0114 Mlaştina Hergheliei - Obanul Mare şi Peştera Movilei (CT) ... 421
ROSCI0115 Mlaştina Satchinez (TM, AR) ... 423
ROSCI0116 Molhaşurile Căpăţânei (AB,CJ) ... 424
ROSCI0117 Movila lui Burcel (VS) ... 425
ROSCI0118 Movilele de la Păucea (SB) ... 426
ROSCI0119 Muntele Mare (AB,CJ) ... 427
ROSCI0120 Muntele Tâmpa (BV) ... 428
ROSCI0121 Muntele Vulcan (HD, AB) ... 429
ROSCI0122 Munţii Făgăraş (AG, VL, BV, SB) ... 430
ROSCI0123 Munţii Măcinului (TL) ... 432
ROSCI0124 Munţii Maramureşului (MM, SV) ... 434
ROSCI0125 Munţii Rodnei (BN, MM, SV) ... 436
ROSCI0126 Munţii Ţarcu (CS,GJ, HD) ... 438
ROSCI0127 Muntioru Ursoaia (BZ, VN) ... 440
ROSCI0128 Nordul Gorjului de Est (VL, GJ, HD) ... 441
ROSCI0129 Nordul Gorjului de Vest (GJ, MH, HD) ... 443
ROSCI0130 Oituz - Ojdula (CV, VN, BC) ... 445
ROSCI0131 Olteniţa - Mostiştea - Chiciu (CL, CT) ... 446
ROSCI0132 Oltul Mijlociu - Cibin - Hârtibaciu (VL, SB, BV) ... 447
ROSCI0133 Pădurea Bădeana (VS) ... 449
ROSCI0134 Pădurea Balta - Munteni (GL) ... 450
ROSCI0135 Pădurea Bârnova - Repedea (IS, VS) ... 451
ROSCI0136 Pădurea Bejan (HD) ... 453
ROSCI0137 Pădurea Bogăţii (BV) ... 454
ROSCI0138 Pădurea Bolintin (GR) ... 455
ROSCI0139 Pădurea Breana - Roşcani (GL) ... 456
ROSCI0140 Pădurea Călugărească (OT) ... 457
ROSCI0141 Pădurea Ciornohal (BT) ... 458
ROSCI0142 Pădurea Dălhăuţi (VN) ... 459
ROSCI0143 Pădurea de gorun şi stejar de la Dosul Fânaţului (BV) ... 460
ROSCI0144 Padurea de gorun şi stejar de pe Dealul Purcăretului (BV) ... 461
ROSCI0145 Pădurea de la Alparea (BH) ... 462
ROSCI0146 Pădurea de stejar pufos de la Hoia (CJ) ... 463
ROSCI0147 Padurea de stejar pufos de la Mirăslău (AB) ... 464

ROSCI0148 Pădurea de stejar pufos de la Petiş (SB) ... 465
ROSCI0149 Pădurea Eseschioi - Lacul Bugeac (CT) ... 466
ROSCI0151 Pădurea Gârboavele (GL) ... 467
ROSCI0152 Pădurea Floreanu - Frumuşica - Ciurea (IS, NT) ... 468
ROSCI0153 Pădurea Glodeasa (PH) ... 470
ROSCI0154 Pădurea Glodeni (MS) ... 471
ROSCI0155 Pădurea Goronişte (BH) ... 472
ROSCI0156 Munţii Goşman (NT) ... 473
ROSCI0157 Pădurea Hagieni - Cotul Văii (CT) ... 475
ROSCI0158 Pădurea Bălteni - Hârboanca (VS) ... 476
ROSCI0159 Pădurea Homiţa (IS) ... 477
ROSCI0160 Pădurea Icuşeni (IS) ... 478
ROSCI0161 Pădurea Medeleni (IS) ... 479
ROSCI0162 Lunca Siretului Inferior (BR, GL, VN, BC) ... 480
ROSCI0163 Pădurea Mogoş - Mâţele (GL) ... 482
ROSCI0164 Pădurea Plopeni (PH) ... 483
ROSCI0165 Pădurea Pogăneşti (GL) ... 484
ROSCI0166 Pădurea Reşca Hotărani (OT) ... 485
ROSCI0167 Pădurea Roşcani (IS) ... 486
ROSCI0168 Pădurea Sarului (OT, VL) ... 487
ROSCI0169 Pădurea Seaca - Movileni (VS) ... 488
ROSCI0170 Pădurea şi mlaştinile eutrofe de la Prejmer (BV) ... 489
ROSCI0171 Pădurea şi pajiştile de la Mârzeşti (IS) ... 490
ROSCI0172 Pădurea şi Valea Canaraua Fetii - Iortmac (CT) ... 491
ROSCI0173 Pădurea Stârmina (MH) ... 493
ROSCI0174 Pădurea Studiniţa (OT) ... 494
ROSCI0175 Pădurea Tălăşmani (GL, VS) ... 495
ROSCI0176 Pădurea Tătăruşi (IS) ... 496
ROSCI0177 Pădurea Topana (OT, AG) ... 497
ROSCI0178 Pădurea Torceşti (GL) ... 498
ROSCI0179 Pădurea Troianu (TR) ... 499
ROSCI0181 Pădurea Uricani (IS) ... 500
ROSCI0182 Pădurea Verdele (VN) ... 501
ROSCI0183 Pădurea Vlădila (OT) ... 502
ROSCI0184 Pădurea Zamostea - Lunca (SV, BT) ... 503
ROSCI0185 Păduricea de la Santău (BH) ... 504
ROSCI0186 Pădurile de Stejar Pufos de pe Târnava Mare (SB, MS) ... 505
ROSCI0187 Pajiştile lui Suciu (AB) ... 506
ROSCI0188 Parâng (GJ, VL, HD) ... 508
ROSCI0189 Pârâul Barlangos (HR) ... 510
ROSCI0190 Penteleu (CV, BZ) ... 511
ROSCI0191 Peştera Limanu (CT) ... 513
ROSCI0192 Peştera Măgurici (SJ, MM) ... 514
ROSCI0193 Peştera Tăuşoare (BN) ... 515
ROSCI0194 Piatra Craiului (AG, BV) ... 516
ROSCI0195 Piatra Mare (BV) ... 519
ROSCI0196 Pietrosul Broştenilor - Cheile Zugrenilor (SV) ... 521
ROSCI0197 Plaja submersă Eforie Nord - Eforie Sud (CT) ... 522
ROSCI0198 Platoul Mehedinţi (MH, CS, GJ) ... 523
ROSCI0199 Platoul Meledic (BZ) ... 525
ROSCI0200 Platoul Vaşcău (AR, BH) ... 526
ROSCI0201 Podişul Nord Dobrogean (CT, TL) ... 527
ROSCI0202 Silvostepa Olteniei (DJ, MH) ... 529
ROSCI0203 Poiana cu narcise de la Negraşi (AG) ... 531
ROSCI0204 Poiana Muntioru (VN) ... 532
ROSCI0205 Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului (BV) ... 533
ROSCI0206 Porţile de Fier (MH, CS) ... 534
ROSCI0207 Postăvarul (BV) ... 536
ROSCI0208 Putna - Vrancea (BZ, VN, CV, BC) ... 538
ROSCI0209 Racâş - Hida (SJ) ... 540
ROSCI0210 Râpa Lechinţa (MS) ... 541
ROSCI0211 Podişul Secaşelor (SB, AB) ... 542
ROSCI0212 Rarău-Giumalău (SV) ... 544
ROSCI0213 Râul Prut (GL, VS, IS) ... 545
ROSCI0214 Râul Tur (SM) ... 547
ROSCI0215 Recifii Jurasici Cheia (CT) ... 549
ROSCI0216 Reghiu Scruntar (VN) ... 550
ROSCI0217 Retezat (GJ, HD, CS) ... 551
ROSCI0218 Dealul Mocrei - Rovina - Ineu (AR) ... 554
ROSCI0219 Rusca Montană (CS, HD, TM) ... 555
ROSCI0220 Săcueni (BH) ... 556
ROSCI0221 Sărăturile din valea Ilenei (IS) ... 557
ROSCI0222 Sărăturile Jijia Inferioară - Prut (IS) ... 558
ROSCI0223 Sărăturile Ocna Veche (CJ) ... 560
ROSCI0224 Scroviştea (DB, IF, PH) ... 561
ROSCI0225 Seaca - Optăşani (OT) ... 562
ROSCI0226 Semenic - Cheile Caraşului (CS) ... 563
ROSCI0227 Sighişoara - Târnava Mare (BV, SB, MS, HR) ... 565
ROSCI0228 Şindriliţa (VN) ... 567
ROSCI0229 Siriu (BZ, CV) ... 568
ROSCI0230 Slănic (BC) ... 570
ROSCI0231 Nădab - Socodor - Vărşad (AR) ... 571
ROSCI0232 Someşul Mare Superior (BN) ... 572
ROSCI0233 Someşul Rece (AB, CJ) ... 573
ROSCI0234 Stânca - Ştefăneşti (BT) ... 574
ROSCI0235 Stânca Tohani (PH) ... 575
ROSCI0236 Strei - Haţeg (HD) ... 576
ROSCI0237 Structuri submarine metanogene - Sf. Gheorghe (TL) ... 578
ROSCI0238 Suatu -Cojocna - Crairât (CJ) ... 579
ROSCI0239 Târnovu Mare - Latoriţa (VL) ... 581
ROSCI0240 Tăşad (BH) ... 582
ROSCI0241 Tinovul Apa Lina - Honcsok (CV, HR) ... 583
ROSCI0242 Tinovul Apa Roşie (CV) ... 584
ROSCI0243 Tinovul de la Dealul Albinelor (HR, MS) ... 585
ROSCI0244 Tinovul de la Fântâna Brazilor (HR) ... 586
ROSCI0245 Tinovul de la Româneşti (SV) ... 587
ROSCI0246 Tinovul Luci (HR) ... 588
ROSCI0247 Tinovul Mare Poiana Stampei (BN, SV) ... 589
ROSCI0248 Tinovul Mohoş - Lacul Sf. Ana (CV, HR) ... 590
ROSCI0249 Tinovul Şaru Dornei (SV) ... 592
ROSCI0250 Ţinutul Pădurenilor (CS, HD, TM) ... 593
ROSCI0251 Tisa Superioară (MM) ... 594
ROSCI0252 Topliţa - Scaunul Rotund Borsec (HR) ... 596
ROSCI0253 Trascău (AB, CJ) ... 597
ROSCI0254 Tufurile calcaroase din Valea Bobâlna (HD) ... 599
ROSCI0255 Turbăria de la Dersca (BT) ... 600
ROSCI0256 Turbăria Ruginosu Zagon (CV) ... 601
ROSCI0257 Tusa - Barcău (SJ) ... 602
ROSCI0258 Văile Brătiei şi Brătioarei (AG) ... 603
ROSCI0259 Valea Călmăţuiului (BZ, BR) ... 604
ROSCI0260 Valea Cepelor (AB, BH) ... 605
ROSCI0262 Valea Iadei (BH) ... 606
ROSCI0263 Valea Ierii (CJ) ... 608
ROSCI0264 Valea Izei şi Dealul Solovan (MM, BN) ... 609
ROSCI0265 Valea lui David (IS) ... 611
ROSCI0266 Valea Olteţului (OT) ... 612
ROSCI0267 Valea Roşie (BH) ... 613
ROSCI0268 Valea Vâlsanului (AG) ... 614
ROSCI0269 Vama Veche - 2 Mai (CT) ... 615
ROSCI0270 Vânători - Neamţ (NT, SV) ... 616
ROSCI0272 Vulcanii Noroioşi de la Pâclele Mari şi Pâclele Mici (BZ) ... 618
ROSCI0273 Zona marină de la Capul Tuzla (CT) ... 619

SPA (Declarate în 2007)

ROSPA0001 Aliman - Adamclisi (CT) ... 621
ROSPA0002 Allah Bair - Capidava (CT, IL) ... 622
ROSPA0003 Avrig - Scorei - Făgăraş (SB, BV) ... 624
ROSPA0004 Balta Albă - Amara - Jirlău (BR, BZ) ... 625
ROSPA0005 Balta Mică a Brăilei (CT, IL, BR) ... 627
ROSPA0006 Balta Tătaru (IL, BR, BZ) ... 629
ROSPA0007 Balta Vederoasa (CT) ... 630
ROSPA0008 Băneasa - Canaraua Fetei (CT) ... 632
ROSPA0009 Beştepe - Mahmudia (TL) ... 633
ROSPA0010 Bistreţ (DJ) ... 634
ROSPA0011 Blahniţa (MH) ... 636
ROSPA0012 Braţul Borcea (CL, IL) ... 638
ROSPA0013 Calafat - Ciuperceni - Dunăre (DJ) ... 639
ROSPA0014 Câmpia Cermeiului (AR) ... 641
ROSPA0015 Câmpia Crişului Alb şi Crişului Negru (AR, BH) ... 643
ROSPA0016 Câmpia Nirului - Valea Ierului (BH, SM) ... 645
ROSPA0017 Canaralele de la Hârşova (CT, IL) ... 646
ROSPA0018 Cheile Bicazului - Hăşmaş (HR, NT) ... 647
ROSPA0019 Cheile Dobrogei (CT, TL) ... 648
ROSPA0020 Cheile Nerei - Beuşniţa (CS) ... 650
ROSPA0021 Ciocăneşti - Dunăre (CL) ... 652
ROSPA0022 Comana (GR, CL) ... 653
ROSPA0023 Confluenţa Jiu - Dunăre (DJ) ... 655
ROSPA0024 Confluenţa Olt - Dunăre (TR, OT) ... 656
ROSPA0025 Cozia - Buila - Vânturariţa (VL) ... 657
ROSPA0026 Cursul Dunării - Baziaş - Porţile de Fier (MH, CS) ... 658
ROSPA0027 Dealurile Homoroadelor (BV, CV, HR) ... 660
ROSPA0028 Dealurile Târnavelor - Valea Nirajului (MS, HR) ... 662
ROSPA0029 Defileul Mureşului Inferior - Dealurile Lipovei (TM, HD, AR) ... 664
ROSPA0030 Defileul Mureşului Superior (MS, HR) ... 666

ROSPA0031 Delta Dunării şi Complexul Razim - Sinoie (CT, TL, GL) 667
ROSPA0032 Deniz Tepe (TL) 671
ROSPA0033 Depresiunea şi Munţii Giurgeului (HR, MS) 672
ROSPA0034 Depresiunea şi Munţii Ciucului (HR) 674
ROSPA0035 Domogled - Valea Cernei (MH, CS, GJ, HD) 676
ROSPA0036 Dumbrăveni (CT) 678
ROSPA0037 Dumbrăviţa - Rotbav - Măgura Codlei (BV, CV) 679
ROSPA0038 Dunăre - Olteniţa (GR, CL) 681
ROSPA0039 Dunăre - Ostroave (CT, CL) 682
ROSPA0040 Dunărea Veche - Braţul Măcin (CT, TL, BR) 683
ROSPA0041 Eleşteele Iernut - Cipău (MS) 685
ROSPA0042 Eleşteele Jijiei şi Miletinului (IS) 686
ROSPA0043 Frumoasa (VL, HD, SB, AB) 688
ROSPA0044 Grădiştea - Căldăruşani - Dridu (IF, IL) 690
ROSPA0045 Grădiştea Muncelului - Cioclovina (HD, AB) 692
ROSPA0046 Gruia - Gârla Mare (MH) 694
ROSPA0047 Hunedoara Timişană (TM, AR) 695
ROSPA0048 Ianca - Plopu - Sărat (BR) 696
ROSPA0049 Iazurile de pe valea Ibănesei - Başeului - Podrigăi (BT) 697
ROSPA0050 Iazurile Miheşu de Câmpie - Tăureni (MS) 698
ROSPA0051 Iezerul Călăraşi (CL) 700
ROSPA0052 Lacul Beibugeac (TL) 701
ROSPA0053 Lacul Bugeac (CT) 702
ROSPA0054 Lacul Dunăreni (CT) 703
ROSPA0055 Lacul Gălăţui (CL) 704
ROSPA0056 Lacul Oltina (CT) 705
ROSPA0057 Lacul Siutghiol (CT) 706
ROSPA0058 Lacul Stânca Costeşti (BT) 707
ROSPA0059 Lacul Strachina (IL) 708
ROSPA0060 Lacurile Taşaul - Corbu (CT) 709
ROSPA0061 Lacul Techirghiol (CT) 710
ROSPA0062 Lacurile de acumulare de pe Argeş (AG) 712
ROSPA0063 Lacurile de acumulare Buhuşi - Bacău - Bereşti (VN, BC) 713
ROSPA0064 Lacurile Fălticeni (SV) 714
ROSPA0065 Lacurile Fundata - Amara (IL) 715
ROSPA0066 Limanu - Herghelia (CT) 716
ROSPA0067 Lunca Barcăului (BH) 717
ROSPA0068 Lunca inferioară a Turului (SM) 718
ROSPA0069 Lunca Mureşului Inferior (TM, AR) 720
ROSPA0070 Lunca Prutului - Vlădeşti - Frumuşiţa (GL) 722
ROSPA0071 Lunca Siretului Inferior (BR, GL, VN) 723
ROSPA0072 Lunca Siretului Mijlociu (BC, NT, IS) 725
ROSPA0073 Măcin - Niculiţel (TL) 727
ROSPA0074 Maglavit (DJ) 729
ROSPA0075 Măgura Odobeşti (VN) 730
ROSPA0076 Marea Neagră (CT, TL) 731
ROSPA0077 Măxineni (BR) 733
ROSPA0078 Mlaştina Satchinez (TM) 734
ROSPA0079 Mlaştinile Murani (TM) 735
ROSPA0080 Munţii Almăjului - Locvei (MH, CS) 736
ROSPA0081 Munţii Apuseni - Vlădeasa (AB, BH, CJ) 738
ROSPA0082 Munţii Bodoc - Baraolt (BV, CV, HR) 740
ROSPA0083 Muntii Rarău-Giumalău (SV) 742
ROSPA0084 Munţii Retezat (GJ, HD, CS) 743
ROSPA0085 Munţii Rodnei (BN, SV, MM) 745
ROSPA0086 Munţii Semenic - Cheile Caraşului (CS) 747
ROSPA0087 Munţii Trascăului (AB, CJ) 748
ROSPA0088 Munţii Vrancei (BZ, VN, CV, BC) 750
ROSPA0089 Obcina Feredeului (SV) 752
ROSPA0090 Ostrovu Lung - Gostinu (GR) 753
ROSPA0091 Pădurea Babadag (TL) 754
ROSPA0092 Pădurea Bârnova (VS, IS) 756
ROSPA0093 Pădurea Bogata (BV) 757
ROSPA0094 Pădurea Hagieni (CT) 758
ROSPA0095 Pădurea Macedonia (TM) 760
ROSPA0096 Pădurea Micleşti (VS, IS) 761
ROSPA0097 Pescăria Cefa - Pădurea Rădvani (BH) 762
ROSPA0098 Piemontul Făgăraş (AG, SB, BV) 765
ROSPA0099 Podişul Hârtibaciului (SB, BV, MS) 766
ROSPA0100 Stepa Casimcea (CT, TL) 768
ROSPA0101 Stepa Saraiu - Horea (CT) 769
ROSPA0102 Suhaia (TR) 770
ROSPA0103 Valea Alceului (BH) 772
ROSPA0104 Bazinul Fizeşului (CJ) 773
ROSPA0105 Valea Mostiştea (CL) 775
ROSPA0106 Valea Oltului Inferior (OT, TR, VL) 776
ROSPA0107 Vânători - Neamţ (NT, SV) 777
ROSPA0108 Vedea - Dunăre (TR, GR) 778

SCI (Declarate în 2011)

ROSCI0275 Bârsău - Şomcuta (MM, SM)
ROSCI0277 Becicherecu Mic (TM)
ROSCI0278 Borduşani - Borcea (IL)
ROSCI0279 Borzont (HR)
ROSCI0280 Buzăul Superior (BZ, CV)
ROSCI0281 Cap Aurora (CT)
ROSCI0283 Cheile Doftanei (PH)
ROSCI0284 Cheile Teregovei (CS)
ROSCI0285 Codrii seculari de la Strâmbu - Băiuţ (MM)
ROSCI0286 Colinele Elanului (VS)
ROSCI0287 Comloşu Mare (TM)
ROSCI0289 Coridorul Drocea - Codru Moma (AR)
ROSCI0290 Coridorul Ialomiţei (IL, IF, PH)
ROSCI0291 Coridorul Munţii Bihorului - Codru Moma (AR, BH)
ROSCI0292 Coridorul Rusca Montană - Ţarcu - Retezat (HD, CS)
ROSCI0293 Costinesti - 23 August (CT)
ROSCI0294 Crişul Alb între Gurahonţ şi Ineu (AR)
ROSCI0295 Dealurile Clujului Est (CJ)
ROSCI0296 Dealurile Drăgăşaniului (OT, VL)
ROSCI0297 Dealurile Târnavei Mici - Bicheş (MS, HR)
ROSCI0298 Defileul Crişului Alb (HD, AR)
ROSCI0299 Dunărea la Gârla Mare - Maglavit (DJ, MH)
ROSCI0300 Fânaţele Pietroasa - Podeni (CJ)
ROSCI0303 Hârtibaciu Sud - Est (BV)
ROSCI0304 Hârtibaciu Sud - Vest (SB)
ROSCI0305 Ianca - Plopu - Sărat - Comăneasca (BR)
ROSCI0306 Jiana (MH)
ROSCI0307 Lacul Sărat - Brăila (BR)
ROSCI0308 Lacul şi Pădurea Cernica (CL, IF)
ROSCI0309 Lacurile din jurul Măscurei (VS, BC)
ROSCI0310 Lacurile Fălticeni (SV)
ROSCI0314 Lozna (SJ)
ROSCI0315 Lunca Chineja (GL)
ROSCI0316 Lunca Râului Doamnei (AG)
ROSCI0318 Măgura Târgu Ocna (BC)
ROSCI0319 Mlaştina de la Feteşti (CL, IL)
ROSCI0320 Mociar (MS)
ROSCI0321 Moldova Superioară (SV)
ROSCI0322 Muntele Şes (BH, CJ, SJ)
ROSCI0323 Munţii Ciucului (HR, BC, NT)
ROSCI0324 Munţii Bihor (HD, AR, AB, BH)
ROSCI0325 Munţii Metaliferi (HD)
ROSCI0326 Muscelele Argeşului (AG)
ROSCI0327 Nemira - Lapoş (CV, HR, BC)
ROSCI0328 Obcinele Bucovinei (SV)
ROSCI0329 Oltul Superior (BV, CV)
ROSCI0330 Oseşti - Bârzeşti (VS)
ROSCI0331 Pajiştile Balda - Frata - Miheşu de Câmpie (MS, CJ)
ROSCI0333 Pajiştile Sărmăşel - Milaş - Urmeniş (MS, BN, CJ)
ROSCI0334 Pădurea Buciumeni - Homocea (GL, VN)
ROSCI0335 Pădurea Dobrina - Huşi (VS)
ROSCI0336 Pădurea Dumbrava (TM)
ROSCI0337 Pădurea Neudorfului (TM, AR)
ROSCI0338 Pădurea Paniova (TM)
ROSCI0339 Pădurea Povernii - Valea Cerniţa (HD, AB)
ROSCI0341 Pădurea şi Lacul Stolnici (AG, OT)
ROSCI0342 Pădurea Târgu Mureş (MS)
ROSCI0343 Pădurile din Silvostepa Mostiştei (CL)
ROSCI0344 Pădurile din Sudul Piemontului Cândeşti (DB)
ROSCI0345 Pajiştea Cenad (TM)
ROSCI0346 Pajiştea Ciacova (TM)
ROSCI0347 Pajiştea Fegernic (BH)
ROSCI0348 Pajiştea Jebel (TM)
ROSCI0349 Pajiştea Pesac (TM)
ROSCI0350 Lunca Teuzului (AR, BH)
ROSCI0352 Perşani (BV)
ROSCI0353 Peştera - Deleni (CT)
ROSCI0354 Platforma Cotmeana (OT, AG, VL)
ROSCI0355 Podişul Lipovei - Poiana Ruscă (CS, HD, TM, AR)
ROSCI0356 Poienile de la Şard (CJ)
ROSCI0357 Porumbeni (HR, MS)
ROSCI0358 Pricop - Huta - Certeze (SM, MM)

ROSCI0359 Prigoria - Bengeşti (GJ)
ROSCI0360 Râul Bârlad între Zorleni şi Gura Gârbăvoţului (GL, VS)
ROSCI0361 Râul Caraş (CS)
ROSCI0362 Râul Gilort (GJ)
ROSCI0363 Râul Moldova între Oniceni şi Miteşti (NT, IS, SV)
ROSCI0364 Râul Moldova între Tupilaţi şi Roman (NT, IS)
ROSCI0365 Râul Moldova între Păltinoasa şi Ruşi (NT, SV)
ROSCI0366 Râul Motru (MH, GJ)
ROSCI0367 Râul Mureş între Moreşti şi Ogra (MS)
ROSCI0368 Râul Mureş între Deda şi Reghin (MS)
ROSCI0369 Râul Mureş între Iernuţeni şi Periş (MS)
ROSCI0370 Râul Mureş între Lipova şi Păuliş (AR)
ROSCI0373 Râul Mureş între Brănişca şi Ilia (HD)
ROSCI0374 Râul Negru (CV)
ROSCI0375 Râul Nera între Bozovici şi Moceriş (CS)
ROSCI0376 Râul Olt între Mărunţei şi Turnu Măgurele (TR, OT)
ROSCI0377 Râul Putna (VN)
ROSCI0378 Râul Siret între Paşcani şi Roman (NT, IS)
ROSCI0379 Râul Suceava (SV)
ROSCI0380 Râul Suceava Liteni (SV)
ROSCI0381 Râul Târgului - Argeşel - Râuşor (AG, BV)
ROSCI0382 Râul Târnava Mare între Copşa Mică şi Mihalţ (AB, SB)
ROSCI0383 Râul Târnava Mare între Odorheiu Secuiesc şi Vânători (MS, HR)
ROSCI0384 Râul Târnava Mică (MS)
ROSCI0385 Râul Timiş între Rusca şi Prisaca (CS)
ROSCI0386 Râul Vedea (TR, OT, AG)
ROSCI0387 Salonta (BH)
ROSCI0388 Sărăturile de la Foeni - Grăniceri (TM)
ROSCI0389 Sărăturile de la Gura Ialomiţei - Mihai Bravu (IL, BR)
ROSCI0390 Sărăturile Diniaş (TM)
ROSCI0391 Siretul Mijlociu - Bucecea (SV, BT)
ROSCI0392 Slatina (SV)
ROSCI0393 Someşul Mare (BN)
ROSCI0394 Someşul Mic (CJ)
ROSCI0395 Soveja (VN, BC)
ROSCI0398 Straja - Cumpăna (CT)
ROSCI0399 Suharau - Darabani (BT)
ROSCI0400 Şieu - Budac (BN)
ROSCI0401 Turnu - Variaşu (AR)
ROSCI0402 Valea din Sânandrei (TM)
ROSCI0403 Vânju Mare (MH)
ROSCI0406 Zarandul de Est (HD, AR)
ROSCI0407 Zarandul de Vest (AR)
ROSCI0408 Zau de Câmpie (MS)

SPA (Declarate în 2011)

ROSPA0109 Acumulările Belceşti (IS)
ROSPA0110 Acumulările Rogojeşti - Bucecea (SV, BT)
ROSPA0111 Berteştii de Sus - Gura Ialomiţei (IL, BR)
ROSPA0112 Câmpia Gherghiţei (IL, PH, BZ)
ROSPA0113 Cânepişti (CJ)
ROSPA0114 Cursul mijlociu al Someşului (SJ, MM)
ROSPA0115 Defileul Crişului Repede - Valea Iadului (BH, CJ)
ROSPA0116 Dorohoi - Şaua Bucecei (IS, SV, BT,)
ROSPA0117 Drocea - Zarand (AR)
ROSPA0118 Grindu - Valea Măcrişului (IL)
ROSPA0119 Horga - Zorleni (VS)
ROSPA0120 Kogălniceanu - Gura Ialomiţei (IL)
ROSPA0121 Lacul Brateş (TL, GL)
ROSPA0122 Lacul şi Pădurea Cernica (CL, IF)
ROSPA0123 Lacurile de acumulare de pe Crişul Repede (BH)
ROSPA0124 Lacurile de pe Valea Ilfovului (DB)
ROSPA0125 Lacurile Vaduri şi Pângăraţi (NT)
ROSPA0126 Livezile - Dolaţ (TM)
ROSPA0127 Lunca Bârzavei (TM)
ROSPA0128 Lunca Timişului (TM)
ROSPA0129 Masivul Ceahlău (NT, HR)
ROSPA0130 Maţa - Cârja - Rădeanu (GL, VS)
ROSPA0131 Munţii Maramureşului (MM, SV)
ROSPA0132 Munţii Metaliferi (HD, AB)
ROSPA0133 Munţii Călimani (MS, HR, BN, SV)
ROSPA0134 Munţii Gutâi (MM)
ROSPA0135 Nisipurile de la Dăbuleni (OT, DJ)
ROSPA0136 Oltenița - Ulmeni (CL)
ROSPA0137 Pădurea Radomir (OT, DJ)
ROSPA0138 Piatra Şoimului - Scorţeni - Gârleni (BC, NT)
ROSPA0139 Piemontul Munţilor Metaliferi - Vinţu (HD, AB)
ROSPA0140 Scroviştea (DB, IF, PH)
ROSPA0141 Subcarpaţii Vrancei (BZ, VN)
ROSPA0142 Teremia Mare - Tomnatic (TM)
ROSPA0143 Tisa Superioară (MM)
ROSPA0144 Uivar - Diniaş (TM)
ROSPA0145 Valea Călmăţuiului (BR, BZ)
ROSPA0146 Valea Călniştei (GR, TR)
ROSPA0148 Vitănești - Răsmireşti (TR)
ROSPA0149 Depresiunea Bozovici (CS)

Observații:

Lista habitatelor naturale și cea a speciilor de importanță comunitară pentru a căror conservare este necesară desemnarea SCI-urilor și SAC-urilor au fost stabilite pe baza Anexelor I și II din Directiva Consiliului 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră şi faună sălbatice, a Anexelor nr. 2 și 3 din OUG nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 49/2011, și a anexelor Ordinului ministrului mediului și pădurilor nr. 2387/2011 pentru modificarea Ordinului ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanţă comunitară, ca parte integrantă a reţelei ecologice europene Natura 2000 în România.

Lista speciilor de păsări de interes comunitar pentru a căror conservare este necesară desemnarea SPA-urilor a fost stabilită pe baza Anexelor I și II din Directiva 2009/147/CE privind conservarea păsărilor sălbatice, a Anexei nr. 3 din OUG nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, și a anexelor din HG nr. 971/2011 pentru modificarea şi completarea HG nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de protecţie specială avifaunistică ca parte integrantă a reţelei ecologice europene Natura 2000 în România.

În listele de mai sus există un număr de coduri pentru care nu sunt alocate situri. Aceasta este urmare a faptului că o parte din siturile declarate în 2007 au fost în 2011 incluse în alte situri mai mari, cum este cazul ROSCI0078 Fânațele Clujului - Copârșaie ce a fost inclus în ROSCI0295 Dealurile Clujului Est. Siturile declarate în 2011, atât SCI cât și SPA, nu fac obiectul prezentării în această lucrare. În cazul în care modificările aduse în 2011 au vizat extinderea și/sau diferențe în ceea ce privește obiectivele de conservare ale siturilor din 2007, datele prezentate în lucrare sunt cele actualizate la nivelul anului 2011.

CATALOGUL HABITATELOR NATURA 2000
DIN ROMÂNIA

1110 • BANCURI DE NISIP ACOPERITE ÎN PERMANENŢĂ CU UN STRAT MIC DE APĂ MARINĂ

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat edificat de pajiști de ierburi submarine, pe substrat de nisipuri și mâluri nisipoase fine aflate chiar sub limita liniei valurilor. Apare sporadic de-a lungul ţărmului Mării Negre, principalele specii fiind „ierburile" marine *zostera* și *zannichelia*. La noi aceste habitate sunt în pericol de dispariţie din cauza amenajării plajelor.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cap Aurora, Costinesti-23 August, Delta Dunării, Delta Dunării-zona marină, Izvoarele sulfuroase submarine de la Mangalia, Plaja submersă Eforie Nord-Eforie Sud, Vama Veche-2 Mai, Zona marină de la Capul Tuzla.

1140 • SUPRAFEŢE DE MÂL ȘI NISIP NEACOPERITE DE APA MĂRII LA REFLUX

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat lipsit de vegetaţie, expus aerului în momentul refluxului, când de sub apa mării apar cordoane late de zeci, uneori sute de metri acoperite de adevărate tapiserii de nevertebrate. În bazinul Mării Negre, amplitudinea flux-reflux nu este mai mare de 30 cm, fiind total mascată de valurile obișnuite. Pe coastele românești se disting următoarele forme: nisipuri supralitorale, cu sau fără depozite detritice și cu uscare rapidă, ce ocupă partea plajei care nu este udată de valuri decât în timpul furtunilor și depozite detritice supralitorale cu uscare lentă, ce nu sunt udate de valuri decât în timpul furtunilor. În spaţiile libere dintre bolovani se acumulează resturi detritice, dar datorită umidităţii ridicate detritusul se usucă greu.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Costinesti-23 August, Delta Dunării-zona marină, Izvoarele sulfuroase submarine de la Mangalia, Plaja submersă Eforie Nord-Eforie Sud, Vama Veche-2 Mai, Zona marină de la Capul Tuzla.

1150* • LAGUNE COSTIERE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul este edificat de bazine costiere cu ape cu salinitate variabilă ce au o legătură redusă cu marea, de care sunt separate prin grinduri de nisip. Complexul lagunar Razelm – Sinoe și laguna Zăton se înscriu în această categorie, cu regim lagunar încă bine păstrat fiind considerată doar laguna Sinoe. Vegetaţia caracteristică acestor habitate (dar nu întotdeauna prezentă) este cea de iarbă de lagună (*Ruppia*).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării.

1160 • MELELE (BRAŢE MARINE ÎNGUSTE PUŢIN ADÂNCI) ȘI GOLFURI

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul are o extindere mică pe litoralul românesc, fiind prezent doar în zona marină a Deltei Dunării sub forma așa-numitelor „băi" (baia Musura și baia Sacalin). Vegetaţia poate fi uneori luxuriantă, reprezentată de specii de iarba broaștei, iarbă de lagună (*Ruppia*) și iarbă spinoasă de mare sau naiadă. Toate constituie adevărate „pajiști" marine ce adăpostesc un mare număr de specii de nevertebrate.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării-zona marină.

1170 • RECIFI

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat legat de ridicături bine delimitate ale fundului mării, de obicei dure (dar care pot fi și cordoane de nisip sau acumulări de moluște), care se află la mai puţin de 11 m (6 fathomi) adâncime. Înţelesul general al termenului a fost deturnat în ultimele decenii, mulţi oameni asimilând termenul de recif, nautic la origine, cu varianta tropicală construită exclusiv de către corali (recifele de corali). Recifele biogene ce au fost identificate în lungul litoralului românesc sunt de două tipuri, cele construite de viermele polichet tubicol *Ficopomatus* ale cărui tuburi calcaroase cresc aglomerate și cimentate între ele în apele liniștite și adăpostite din mici golfuri și cele constituite din bancuri de midii, ale căror cochilii s-au acumulat de-a lungul timpului, formând un suport dur supraînălţat faţă de sedimentele înconjurătoare pe care trăiesc coloniile de midii vii. Este deosebit de important să menţionăm rolul ecologic al aglomerărilor de midii în autoepurarea apei marine.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cap Aurora, Costinesti-23 August, Izvoarele sulfuroase submarine de la Mangalia, Plaja submersă Eforie Nord-Eforie Sud, Vama Veche-2 Mai, Zona marină de la Capul Tuzla.

1180 • STRUCTURI SUBMARINE CREATE DE SCURGERI DE GAZE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul este edificat de emisiile de gaze, în primul rând metan, din dreptul coastelor marine. Aceste depozite de gaze sunt răspândite în lungul tuturor ţărmurilor de pe glob și este generat de descompunerea sub sedimente a substanţei organice acumulate în timp îndelungat pe seama biomasei enorme a ecosistemelor litorale. În dreptul ţărmului românesc al Mării Negre există două astfel de structuri. Așa numitele *recife cu emisii de bule de gaz* sunt construite din minerale precipitate chimic în momentul ieșirii gazului în apa mării. Acestea pot avea forme dintre cele mai diverse, de la cele simple de con la cele de horn și chiar de copaci. În aceste structuri își găsesc adăpost foarte multe specii de nevertebrate marine și de pești. Una dintre speciile legate în mod deosebit de aceste structuri este scoica *Kellia*, alături de numeroase moluște, viermi tubiferi, stele de mare etc. *Structurile depresionare cu bule de gaz* sunt excavaţii create de emisiile de gaz, adânci de câteva zeci de metri și late de câteva sute. Astfel de structuri consituie adpost pentru un număr mare de specii de nevertebrate. Biodiversitatea acestora este însă net mai scăzută decât cea a primelor structuri.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Structuri submarine metanogene-Sf. Gheorghe.

Fotografia reprezintă plaja de la Sfântul Gheorghe. Fiind vorba despre structuri submarine nu sunt disponibile fotografii ale habitatului.

1210 • VEGETAŢIE ANUALĂ DE-A LUNGUL LINIEI ŢĂRMULUI

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul include plante efemere care trăiesc doar un an sau doi și cresc pe ţărm, conturându-l pe linia unde pot fi atinse de valurile ceva mai mari, pe detritus de nisip marin și sfărâmături de cochilii. Unele specii sunt foarte strict adaptate acestui tip de habitat, cele mai frecvente fiind argusia siberiană și varza cakile maritimă. Alte specii proprii habitatului sunt pirul-papură basarabean (specie endemică), iarba grasă (*salicornia sp.*) târâtoare, loboda săgeată, lăptuca albastră tătărască, macul cornut galben etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării.

1310 • COMUNITĂŢI CU *SALICORNIA* ȘI ALTE SPECII ANUALE CARE COLONIZEAZĂ TERENURILE UMEDE ȘI NISIPOASE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat compus din specii de plante anuale, multe suculente, ce ocupă arealele umede (sau periodic umede) din sărături, în zone cu concentraţie maximă a sărurilor (așa numitele *chelituri*). Toate speciile care supravieţuiesc în acest mediu extrem din punct de vedere geochimic au o adaptare specială. La plantele obișnuite sucul celular din celulele rădăcinii are o concentraţie de săruri mai mare decât apa din sol. Prin ceea ce se cheamă presiune osmotică apa trece din pământ în rădăcinile plantei. Acesta e motivul pentru care plantele nu pot crește în sărături, nu pentru că sarea ar fi toxică, ci pentru că apa din solul sărăturii are o concentraţie mult mai mare decât a sucului celular iar solul ar absorbi apa din plantă, nu invers, prin osmoză. Puţinele specii de plante strict adaptate acestui habitat au o serie de substanţe organice speciale (betaina, prolina) în sucul celular, ce creză o presiune osmotică foarte mare în mod artificial, dând posibilitatea plantei să extragă apa din solul puternic sărăturat. Solurile de acest tip poartă denumirea de solonceacuri iar cele mai răspândite comunităţi vegetale de solonceac sunt pajiștile de iarbă grasă de sărătură (*salicornia sp.*) și sueda maritimă. Acolo unde solul este mai uscat se instalează pajiștile rare de iarbă crypsis sau heleochloa. Mai rare sunt comunităţile de lobodă kochia, orz de mare, trestioară panonică, iarbă de leșie, spergulă de sărătură cu uiarbă de sare (*puccinellia sp.*). Alte specii caracteristice acestor sărături sunt margareta albastră de sărătură, pelinul de sărătură, pipiricul lui Gerard, păpădia basarabeană, loboda de camfor, pirul lung, loboda albastră, loboda litorală, ghizdeiul de sărătură, sulfina de sărătură etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău-Lacul Sărat Câineni, Delta Dunării, Ianca-Plopu-Sărat-Comăneasca, Lacul Sărat-Brăila, Sărăturile de la Gura Ialomiţei-Mihai Bravu, Sărăturile din valea Ilenei, Sărăturile Jijia Inferioară-Prut, Sărăturile Ocna Veche.

1410 • PAJIȘTI SĂRĂTURATE DE TIP MEDITERANEAN (*JUNCETALIA MARITIMI*)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Sunt mlaștini sărăturate ce alcătuiesc un tip de habitat special, prezent mai ales în arealul litoralului Mării Negre (pe areale foarte restrânse rămase după perioada industrializării) și în Delta Dunării. Apele sărate provin mai ales din apele marine infiltrate sau rămase captive în limane și lagune de mici dimensiuni. Cele mai răspândite comunităţi sunt cele de pipirig litoral și pipirig marin cu pelin de sărătură. Mai rare sunt mlaștinile cu pipirigel negricios și dumbeţ de baltă. Toate celelalte specii prezente sunt în general proprii acestui tip de habitat, precum iarba *aeluropus*, pirul lung, iarba de sare, iarba grasă (*Salicornia sp.*), sueda, mărțișorul violet, păpădia basarabeană, margareta albastră de sărătură, iarba săgeată (*triglochin*), loboda albastră. Dintre speciile rare care cresc în aceste mlaștini sărate se remarcă cele de *Samolus* și brândușa de primăvară merendera.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării.

1530* • MLAȘTINI ȘI STEPE SĂRĂTURATE PANONICE (ȘI VEST-PONTICE)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul este foarte cuprinzător, cu numeroase tipuri de comunităţi vegetale de sărătură continentală din Bazinul Panonic (Câmpia de Vest) și Transilvania. Solurile sărăturate pe care se dezvoltă sunt de tipul soloneţurilor și solonceacurilor, apărute din cauza climatului mai secetos în microdepresiuni și lunci din Panonia, respectiv deasupra masivelor de sare din Transilvania, unde climatul mai umed nu ar fi permis altfel apariţia sărăturilor cu geneză climatică. Din păcate, majoritatea suprafeţelor ocupate de acest tip de habitat au fost degradate puternic prin suprapășunat (fapt de înţeles având în vedere că pe lângă furaj de calitate se oferă oilor și bovinelor direct și sarea atât de necesară). Numeroasele comunităţi vegetale de sărături continentale din Câmpia Română (mai ales stepa Bărăganului), Moldova de sud, Delta Dunării și chiar stepele și mlaștinile sărăturate cu specii de pipirig și ierburi scunde din arealul litoralului Mării Negre, foarte diverse, au fost incluse tot aici, fiind prin natura lor foarte diversificate faţă de sărăturile panonice. Cel mai comun tip de pajiște stepică de sărătură panonică este cel de păiuș de sărătură și coada șoricelului colinară, larg răspândit în Câmpia de Vest, Transilvania și toate regiunile din sud-estul ţării, menţionate mai sus. Multe din aceste pajiști sunt puternic ruderalizate din cauza suprapășunatului. Pe locurile mai apătoase, alternând cu acestea și având aceeași răspândire largă, sunt pajiștile umede edificate de pipirigul lui Gerard și cele de mărţișor violet de sărătură, pelin de sărătură, iarbă de sare (*Puccinellia sp.*) și pătlagină galbenă maritimă. Pe soluri mai puţin sărăturate cu un regim optim al umidităţii se instalează pajiști de trifoi fragifer, piciorul cocoșului sardinian și gramineul dintele câinelui. Pajiștile cu orz geniculat sunt mai rare, răspândite în toate arealele amintite mai sus, mai puţin Transilvania. Pajiștile cu mărar medicinal, pelin de sărătură, firuţă de sărătură și margaretă albastră cu frunze grase sunt rare și în continuă restrângere, deși prima specie edificatoare este descrisă în multe lucrări ca fiind frecventă în flora ţării. Pajiștile cu iarbă de Montpellier și cele cu rogoz de grind sunt rare și întâlnite doar în Deltă și pe litoral. Un aspect estetic deosebit au la sfârșitul lunii aprilie pajiștile umede sărăturate de stânjenel de sărătură, prezente doar în silvostepă, în luncile salinizate ale Ialomiţei și Jijiei. Comunităţile de anghinare de sărătură (leuzea) și varză pipărată lată sunt de asemenea extrem de rare, prezente în locuri umede sărăturate din lunca comună a Buzăului și Călmăţuiului și în lunci din silvostepa Moldovei. Numai în Bărăgan și silvostepa Moldovei sunt prezente în locuri umede comunităţile de varză pipărată cu frunze groase și cele cu lobodă râioasă. Crovurile (microdepresiuni în câmpiile de loess) sărăturate cu umiditate alternantă ale Bărăganului se disting prin comunităţile de pir lung. Pajiștile cu pătlagină cu flori subţiri și iarba pholiurus se află pe un areal larg în sudul ţării, dar numai pe suprafeţe foarte mici. În lunca Buzăului sunt caracteristice pajiștile de trestioară Beckmann și agrostis (bucăţel) de Pisidia. Numai în Subcarpaţii Buzăului, în perimetrul vulcanilor noroioși din Depresiunea Pâclele, se află în România tufărișurile de nămoluri sărăturate cu gărdurariţa lui Schober (*Nitraria sp.*), o specie cu un areal foarte mare (spre est până în Australia) dar având populaţii foarte mici și izolate geografic. În Câmpia Siretului inferior și lunca Jijiei sunt localizate sărăturile cu lobodă de camfor și lobodă kochia. Pe grindurile umede sărăturate din Deltă se pot găsi pajiști cu mărţișor Meyer și gramineul *aeluropus*.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău-Lacul Sărat Câineni, Becicherecu Mic, Câmpia Ierului, Cefa, Ciuperceni-Desa, Comana, Coridorul Jiului, Dealurile Clujului Est, Delta Dunării, Ianca-Plopu-Sărat-Comăneasca, La Sărătura, Lacul Sărat-Brăila, Lacul Știucilor-Sic-Puini-Bonţida, Lunca Buzăului, Mlaștina Satchinez, Munţii Măcinului, Nădab-Socodor-Vărșad, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Salonta, Sărăturile de la Foeni-Grăniceri, Sărăturile de la Gura Ialomiţei-Mihai Bravu, Sărăturile din valea Ilenei, Sărăturile Diniaș, Sărăturile Jijia Inferioară-Prut, Sărăturile Ocna Veche, Suatu-Cojocna-Crairât, Turnu-Variașu, Valea Călmăţuiului, Valea lui David, Vulcanii Noroioși de la Pâclele Mari și Pâclele Mici.

2110 • DUNE MOBILE EMBRIONARE (ÎN FORMARE)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul este format din dune de nisip de la malul mării, cu nisip mișcător modelat mereu de vânt. Plantele care apar în acest tip de habitat trebuie să aibă adaptări speciale în sensul de a rezista cu bine acoperirii temporare cu mase de nisip și de a crește rapid pentru a reajunge la suprafață în cazul în care dunele le acoperă. Comunitățile vegetale din cadrul habitatului cu caractere atât de aparte conțin puține specii de plante, dar toate sunt foarte legate de acesta. Cel mai bun exemplu sunt pajiștile rare de pir albastru de nisip și de pir-papură, ambele specii foarte înalte de graminee cu creștere rapidă și numeroși stoloni lungi. Acestea sunt destul de frecvente în tot lungul litoralului românesc, adaptându-se destul de bine și nisipului plajelor amenajate, ca și comunitățile de pesmă de nisip, castravete de mare, scai vânăt marin, varză marină și varză de nisip, cu care face frecvent mozaicuri. O prezență mai nouă în continuă extindere în cadrul acestora, o specie rară cândva, este ipcărigea de nisip perfoliată. De asemenea captalanul de nisip, cândva socotită o specie foarte rară în România, este în continuă expansiune în Delta Dunării pe dunele în formare. Mai rare sunt comunitățile de obsigă de acoperiș și secară sălbatică, de pelin de nisip și de apera maritimă, ca și cele de sulfină albă, capul șarpelui italic și pătlagină de nisip. Specia cea mai importantă a habitatului este ciucușoara de nisip a lui Borza, endemică pentru dunele de nisip din vestul Mării Negre, rămasă la noi numai în arealul rezervației de la Agigea, mult restrânsă odată cu construirea ecluzei terminale de est a Canalului Dunăre-Marea Neagră în anii ´80 ai secolului trecut. Foarte rare sunt și pătlagina cu frunze crestate, pesma pontică (specie endemică locală), opaița pontică, petunia cu flori mici (specie adventivă) etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării.

2130* • DUNE DE COASTĂ MARINĂ FIXATE CU VEGETAȚIE HERBACEE PERENĂ („DUNE GRI”)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Sunt dune de nisip de pe litoralul Mării Negre fixate de un covor vegetal relativ compact, care împiedică mobilizarea nisipului de către vânturi. Acest habitat a devenit extrem de rar în România odată cu amenajarea plajelor, singurul areal de pe țărmul mării unde poate fi regăsit, pe o suprafață relativ mică, fiind rezervația de dune de la Agigea, mult redusă în urma construirii în anii 80 ai secolului trecut a ecluzei terminale estice a Canalului Dunăre-Marea Neagră. Un alt areal unde se consideră a fi prezent acest tip de habitat este Grindul Letea din Delta Dunării, care însă nu are un caracter marin. Dintre tipurile de pajiști din cadrul dunelor de nisip fixate cele mai importante sunt cele de rogoz de Colchida, sipică argintie și cârcel (*Ephedra* – un gimnosperm primitiv rar), pajiștile de koeleria albastră și colilie de Nipru, sau cele de pătlagină de nisip. Întâlnim aici unele specii foarte rare cum sunt astragalusul vargă, opaița pontică, volbura de nisip persană, cârcelul, pesma pontică, garofița de nisip pontică, sirenia argintie. Tot aici se regăsesc unele specii din habitatele de stepă ponto-sarmatică din jur (62C0*) precum laptele câinelui lui Seguier, mărarul de câmp, pirul crestat etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării, Dunele marine de la Agigea.

2160 • DUNE CU *HYPPOPHAË RHAMNOIDES*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat destul de răspândit în Delta Dunării, în areale de depresiuni interdunale mai umede, unde se găsesc mici desișuri naturale de cătină albă cu trestioară comună (epigee). Habitatul se aseamănă datorită speciei dominante și substratului de nisip aluvionar cu desișurile de cătină albă și salcie argintie din Subcarpați (habitatul 3240). Compoziția floristică simplă și destul de diferită (aici apar multe din elementele specifice habitatelor 2110 și 2130*) ca și condițiile de mediu particulare fac din cătinișele albe deltaice un habitat aparte.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Ciuperceni-Desa, Delta Dunării.

2190 • DEPRESIUNI INTRADUNALE UMEDE

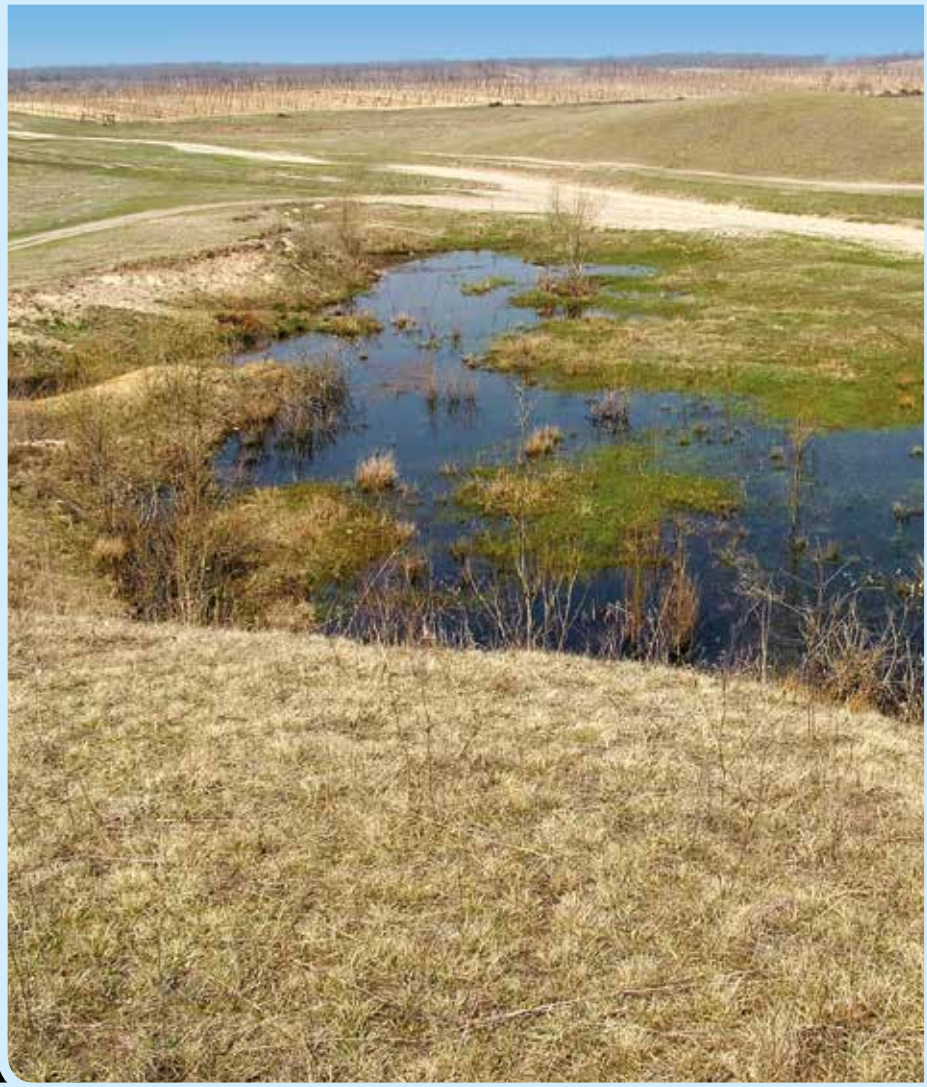

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un tip de habitat complex pe țărmurile Atlanticului, Mării Baltice, Mării Nordului și Mediteranei, unde constă dintr-un mozaic foarte divers de comunități vegetale. Pe țărmul românesc al Mării Negre apare cu totul fragmentar și are o structură cu mult mai simplă, fiind întâlnit numai în Delta Dunării. Cei mai mulți specialiști consideră că se regăsește și pe dune din interiorul uscatului. La noi în țară, cel mai comun tip de vegetație adiacent acestui habitat sunt desișurile de salcie târâtoare (sau cu frunze de rosmarin) cu trestioară mare, pipirig holoschoenus și terenurile umede de pipirig negricios cu orhidee de apă și pătlagină cornută.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Câmpia Careiului, Ciuperceni-Desa, Delta Dunării.

2340* • DUNE CONTINENTALE PANONICE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat de dune de nisip din Bazinul Panonic, întâlnit la noi numai în Câmpia Careilor și cu totul izolat și local în Ostrovul Moldova Veche, spre ieșirea Dunării din Panonia. Speciile dominante sunt iarba de argint (*Corineforus sp.*) și păiușul de nisip panonic, alături de koeleria albastră, onosma de nisip, ciucușoara lui Gmelin, rogozul târător de nisip, garofița de nisip panonică, spergula. O plantă endemică specifică dunelor de nisip panonice apare și în Câmpia Careilor, dediţelul vișiniu de nisip, iar în ostrovul Moldova Veche s-a semnalat brânduşa de toamnă de nisip, o specie foarte rară.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Câmpia Careiului.

3130 • APE STĂTĂTOARE OLIGOTROFE PÂNĂ LA MEZOTROFE CU VEGETAŢIE DIN *LITTORELLETEA UNIFLORAE* ȘI/SAU *ISOËTO-NANOJUNCETEA*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul constă în vegetaţie scundă dominată de rogozuri de talie joasă de la marginea lacurilor, bălţilor sau de pe malurile râurilor cu scurgere lentă, adesea pe zone care se usucă temporar la suprafaţă în timpul verii. Se dezvoltă pe sedimente fine de tipul mâlurilor sau nisipurilor, sărace în nutrienţi. Dintre speciile dominate de rogozuri sunt frecvente cele din genul *Ciperus* (sau papirusul) galben și ciperus brun, alături de pipirigul broaștei râioase, pipirigul bulbos, pipirigelul acicular, buzduganul bălţii pitic, scirpusul setaceu, părpianul (gnafaliul) de baltă, limosella, piciorul cocoșului cu flori laterale, ţintaura pitică, pe alocuri aparând și o specie deosebit de rară, *caldesia*. Trebuie menţionat că acest habitat de margini de ape are un rol deosebit în reglarea eroziunii malurilor prin atenuarea curenţilor de apă la viituri, reglarea regimului sedimentării și a vitezei apei, oferind adăpost și locuri de hrănire pentru multe specii de pești, păsări și nevertebrate și îndeplinind o funcţie de interfaţă foarte importantă între habitatele de uscat și cele de apă dulce.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Câmpia Ierului, Ciuperceni-Desa, Comana, Coridorul Jiului, Delta Dunării, Lunca Buzăului, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureșului Inferior, Oltenița-Mostișteа-Chiciu, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Porţile de Fier, Sighișoara-Târnava Mare.

3140 • APE PUTERNIC OLIGO-MEZOTROFE CU VEGETAŢIE BENTONICĂ DE SPECII DE *CHARA*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul acvatic este alcătuit din lacuri și bălţi cu apă limpede datorită reacţiei chimice neutre sau slab acide a apei și a sărăciei relative în nutrienţi. Fundul apei este acoperit de un covor dens de alge verzi și roșii din genurile *Chara, Nitella Lychnothamnos*, care fac ca aceste ape să aibă o aprovizionare bună și echilibrată cu oxigen. La suprafaţa apei se dezvoltă covoare de plante mici plutitoare cum ar fi lintiţa (mică, trisulcă), salvinia, azolla. În arealele mai puţin adânci se fixează frecvent pipirigelul de baltă, pipirigul mare (*Schoenoplectus sp.*), pătlagina bălţii, crinul bălţii, trestia. Este de remarcat că acest habitat tipic de ape curate și bun indicator al unei stări excepţionale de curăţenie naturală a apei este foarte important pentru numeroase specii de pești și amfibieni dar și pentru multe specii de păsări, ca loc de hrănire și reproducere. Din păcate, din motive evidente legate de poluarea și eutrofizarea habitatelor acvatice, ocupă suprafeţe tot mai mici. Arealul său natural la noi în ţară cuprinde în primul rând lunca și Delta Dunării.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău-Lacul Sărat Câineni, Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Ciuperceni-Desa, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Delta Dunării, Porţile de Fier.

3150 • LACURI EUTROFE NATURALE CU VEGETAŢIE DE TIP *MAGNOPOTAMION* SAU *HYDROCHARITION*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat acvatic care constă în lacuri și bălţi puternic eutrofizate (suprasaturate în nutrienţi) cu reacţie chimică ușor alcalină a apei, cu o descompunere activă a resturilor organice, apă tulbure și adesea cu un miros neplăcut. Este foarte larg răspândit în lunca și Delta Dunării dar și în toate arealele de câmpie și colinare. Există mai multe variante ale acestui habitat, în funcţie de vegetaţia care se instalează. Astfel sunt comunităţile plutitoare de lintiţă (mică, trisulcă, wolffia) care alcătuiesc covoare de culoare verde deschis, adesea continue, la suprafaţa bălţilor, comunităţile de feriguţe plutitoare (*Salvinia sp., Marsilea sp., Azolla sp.*), bălţile cu *Riccia*. Adesea, aceste asociaţii de plante plutitoare se găsesc mozaicat în aceleași areale. Tot în acest habitat sunt incluse și asociaţii de plante fixate de mâlul de pe fundul apei, cu foarfeca bălţii, iarba broaștei, otrăţelul de baltă (plantă carnivoră), săgeata apei etc., în care adesea se află și populaţii de nuferi albi și galbeni. Habitatele de lacuri și bălţi natural eutrofe aveau o funcţie excepţional de importantă în reglarea inundaţiilor râurilor mari de câmpie și ale Dunării, în urma îndiguirilor suprafeţele ocupate de acestea reducându-se foarte mult. Consecinţa este și reducerea drastică a populaţiilor multor păsări de baltă care găseau aici unele dintre cele mai importante locuri de hrănire.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Canaralele Dunării, Câmpia Ierului, Cheile Bicazului-Hășmaș, Ciuperceni-Desa, Comana, Coridorul Jiului, Delta Dunării, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Fânaţele Bârca, Lacul Știucilor-Sic-Puini-Bonţida, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureșului Inferior, Mestecănișul de la Reci, Olteniţa-Mostiștea-Chiciu, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Porţile de Fier, Râul Prut, Râul Tur, Sărăturile Jijia Inferioară-Prut, Scroviștea, Sighișoara-Târnava Mare, Turbăria de la Dersca, Valea Izei și Dealul Solovan.

3160 • LACURI DISTROFICE NATURALE ŞI IAZURI

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul cuprinde ape stătătoare limpezi din luncile râurilor mari de la câmpie și din arealul colinar de joasă altitudine, cu vegetaţie abundentă cu rădăcinile înfipte în substrat, de cele mai multe ori cu specii de plante cu frunze și flori ce plutesc pe suprafaţa apei. Există mai multe tipuri de asociaţii vegetale incluse în cadrul acestui habitat, respectiv „pajiștile" acvatice cu nufăr galben și miriofilum, cele de nufăr alb, nufăr candid, nufăraş galben (*Nimfoides sp.*), multe specii de iarba râului (*Potamogeton sp.*), cornaci, buzdugan mic de baltă etc. Datorită prezenţei speciilor de talie mică plutitoare printre plantele fixate de substrat proprii acestui habitat, de multe ori acesta apare mozaicat cu habitatul 3130. Valoarea conservativă a habitatului 3160 este mare, cu un aspect estetic deosebit (mai ales în cazul în care există populaţii mari de nuferi albi și galbeni), valoarea lui ecologică fiind de asemenea semnificativă ca loc de adăpost, hrănire și reproducere pentru foarte multe specii de pești, păsări și nevertebrate, dar și ca factor de atenuare a inundaţiilor râurilor adiacente.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bordușani-Borcea, Cefa, Comana, Delta Dunării, Lacurile Fărăgău-Glodeni, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureșului Inferior, Râul Prut, Râul Tur, Scroviștea.

31A0 * • APE TERMALE DIN TRANSILVANIA ACOPERITE DE LOTUS (DREŢE)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat cu caracter endemic local, extrem de restrâns (Băile Felix - Pârâul Peţea, în apropiere de municipiul Oradea) și relict (are specii tropicale în componenţă și este total dependent de izvoarele termale din arealul respectiv). Este singurul punct din Europa în care apare în mod natural specia de nufăr tropical (termal) numită local *dreţe*. Există și două specii de apă caldă strict endemice în lacurile termale, peștele roșioara lui Racoviţă și melcul *melanopsis*. Alături de nufărul termal se întâlnesc multe alte specii acvatice mai larg răspândite precum crinul bălţii, trestia, buzduganul de apă drept, pătlagina de apă etc. Din păcate, în decursul anilor s-au aclimatizat aici unele specii tropicale de apă care fac o concurenţă puternică și ameninţă existenţa nufărului tropical, cum sunt lotusul, miriofilumum brazilian, zambila de apă. Este tipul de habitat cu cel mai restrâns areal din România și din Europa, necesitând măsuri cu totul speciale de protecţie. În ultimii ani acesta a fost cu totul neglijat, apa termală fiind folosită în exces de către complexele hoteliere, motiv pentru care ochiurile de apă caldă s-au drenat, iar dreţele și întreg ecosistemul s-au degradat și restrâns foarte mult, fiind chiar ameninţate cu extincţia.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Lacul Peţea.

3220 • VEGETAŢIE HERBACEE DE PE MALURILE RÂURILOR ALPINE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul cuprinde vegetaţia iubitoare de umiditate din lungul pâraielor din munţii înalţi (etajele alpin și subalpin, la peste 1800 m altitudine). Substratul este umed dar pietros, format din pietrișurile și grohotișurile din patul albiei acestor torenţi alpini. Sezonul de vegetaţie este foarte scurt (cam două luni pe an) din cauza dezgheţului foarte târziu. Dintre plantele caracterisitce se pot menţiona arginţica, ipcărigea târâtoare, măcrișul alpin, saxifraga galbenă, saxifraga pitică, trifoiul alpin palid, trestioara alpină, pufuliţa alpină, iarba vântului mare, vânturătoarea alpină, clopoţelul cu frunze de cohlearia etc. Habitatul apare în toate masivele muntoase înalte din Carpaţii Meridionali și Orientali.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Călimani-Gurghiu, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Nerei-Beușniţa, Ciucaș, Cozia, Creasta Nemirei, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Igniș, Muntele Mare, Munţii Făgăraș, Munţii Goșman, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Parâng, Pădurea Verdele, Piatra Craiului, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Soveja, Târnovu Mare-Latoriţa, Valea Cepelor.

3230 • VEGETAŢIE LEMNOASĂ CU *MYRICARIA GERMANICA* DE-A LUNGUL RÂURILOR MONTANE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul este edificat de tufărișuri de cătină mică ce invadează gradual depozitele de prundișuri din albia majoră a râurilor de munte. Este așadar un tip de vegetaţie arbustivă pionieră ce fixează pietrișul aluvial și contribuie decisiv la diminuarea inundaţiilor și la reglarea debitului de aluviuni și a ratei eroziunii în patul albiei. Din păcate, suprafeţele ocupate de cătina mică au ajuns să fie foarte restrânse. Alături de specia dominantă participă în aceste comunităţi pioniere și salcia purpurie, salcia argintie, salcia dafin. Gramineele cele mai frecvente, care ajută la fixarea aluviunilor, sunt agrostisul alb (bucăţelul), firuţa de livezi, golomăţul. Alte specii ierboase frecvent întâlnite în cadrul habitatului sunt trifoiul roșu, lisimahia, podbalul, piciorul lupului, piciorul caprei, piciorul cocoșului târător, hameiul, săpunariţa, trestioara de munte.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Cheile Bicazului-Hășmaș, Ciucaș, Cozia, Creasta Nemirei, Defileul Jiului, Muntii Ciucului, Munţii Făgăraș, Munţii Rodnei, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Parâng, Penteleu, Piatra Craiului, Putna-Vrancea, Râul Suceava, Retezat, Siriu, Slănic, Valea Iadei, Vânători-Neamţ.

3240 • VEGETAŢIE LEMNOASĂ CU *SALIX ELEAGNOS* DE-A LUNGUL RÂURILOR MONTANE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat care în Europa Centrală și nordică apare în etajul și zona boreală (a molidului sau de taiga) în luncile râurilor, pe când la noi în țară este plasat la o altitudine mult mai joasă, mai ales în ceea ce privește comunităţile de salcie argintie. Acestea sunt cantonate în Subcarpaţii Curburii, habitatul extinzându-se în lungul râurilor din Câmpia Română estică și din Moldova de sud (unde dominanţa este asumată de cătina albă), până în Delta Dunării (unde rolul principal este luat de către cătina roșie, o interferenţă cu habitatul 92D0*). Alături de cele trei specii principale menționate apar numeroase specii de tufărișuri de pădure precum cornul, crușinul, lemnul câinesc, sângerul, dracila, apoi murul de câmp, măciașul. Diseminat apar și arbori de luncă precum frasinul danubian, frasinul pufos, salcia albă, plopul alb.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bistriţa Aurie, Bucegi, Ceahlău, Ciucaș, Comana, Cozia, Dealul Perchiu, Defileul Jiului, Lunca Buzăului, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Piatra Mare, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Târnovu Mare-Latorița, Vânători-Neamţ.

3260 • CURSURI DE APĂ DIN ZONELE DE CÂMPIE, PÂNĂ LA CELE MONTANE, CU VEGETAŢIE DIN *RANUNCULION FLUITANTIS* ȘI *CALLITRICHO-BATRACHION*

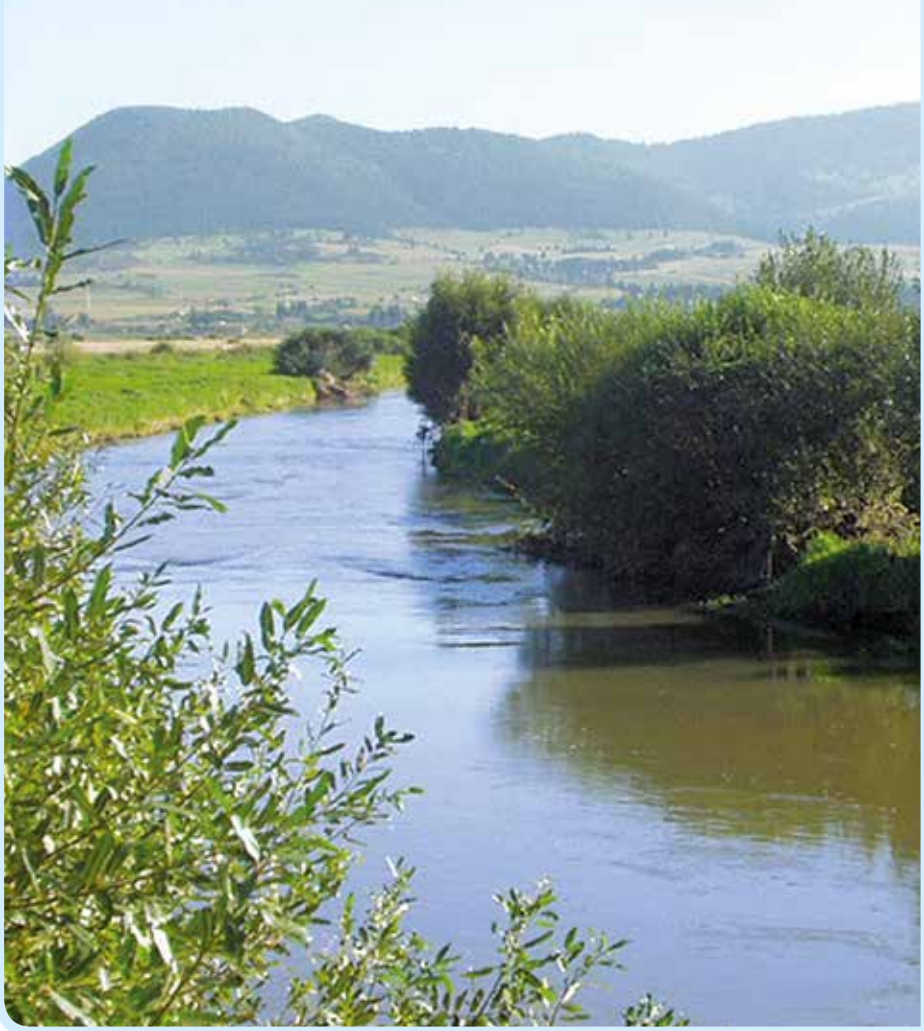

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat acvatic din albiile râurilor de câmpie sau colinare cu scurgere lentă, cu plante fixate de substrat sau plutitoare în masa se apă. În România este larg răspândit în luncile râurilor din Câmpia de Vest, Câmpia Română, Delta Dunării, lunca Dunării, Moldova sudică. Cea mai importantă formaţiune este cea edificată de piciorul cocoșului alb acvatic (broscariţa) și ciuboţica cucului de apă (*Hottonia sp.*), însoţite de *Miriofilum sp., Ceratofilum sp.*, poligonul amfibiu, papura cu frunza îngustă, *Potamogeton sp.* (iarba broaștei). La suprafaţa apei, destul de des se formează covoare de lintiţă. Și acest habitat bogat în specii de plante joacă un rol esenţial în filtrarea apei, atenuarea viiturilor și servește ca loc de hrănire, adăpost și reproducere pentru multe specii de nevertebrate, pești, amfibieni și păsări.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bazinul Ciucului de Jos, Călimani-Gurghiu, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Lăpușului, Cheile Nerei-Beușniţa, Comana, Coridorul Ialomiţei, Coridorul Jiului, Delta Dunării, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Mestecănișul de la Reci, Mlaștina Hergheliei-Obanul Mare și Peștera Movilei, Muntele Șes, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Platforma Cotmeana., Poiana cu narcise de la Negrași, Porţile de Fier, Valea Călmăţuiului.

3270 • RÂURI CU MALURI NĂMOLOASE CU VEGETAȚIE DE *CHENOPODION RUBRI* ȘI *BIDENTION*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul bordează cursul râurilor și al pâraielor de la câmpie până în etajul montan inferior, cu specii de buruieni în același timp iubitoare de azot mult în sol (de la cantitatea mare de substanțe organice acumulate, plante nitrofile) cât și de exces de apă. Este de asemenea un habitat caracteristic adăpătorilor de animale. Principalele specii edificatoare sunt loboda roșie (o specie relativ rară la noi), loboda hibridă, dentița (*Bidens sp.*), poligonumul de apă, holera cu frunza lată, iarba creasta cocoșului (*Echinochloa sp.*), gălbeneaua austriacă, veronica de apă, piciorul cocoșului scelerat, coada vulpii de apă.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Bordușani-Borcea, Brațul Măcin, Canaralele Dunării, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Ciuperceni-Desa, Comana, Coridorul Ialomiței, Coridorul Jiului, Delta Dunării, Diosig, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Muntele Șes, Olteniţa-Mostiștea-Chiciu, Platforma Cotmeana, Porțile de Fier, Râul Prut, Râul Tur, Sărăturile Jijia Inferioară-Prut.

4030 • TUFĂRIȘURI EUROPENE USCATE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat alcătuit din comunități de tufărișuri foarte joase, cu frunze mici (microfile), iubitoare de soluri foarte acide. Este larg răspândit în Europa Atlantică, dar în climatul continental mai aspru din țara noastră este rar și, mai mult decât atât, lipsește componenta principală, arbuștii pitici dar cu flori viu colorate numiți *Erica*. Habitatul se găsește ceva mai frecvent în Carpații Occidentali, unde pe fațadele vestice se regăsesc influențe clare de climat oceanic, mai rar în Orientali și Meridionali. Principalele componente sunt iarba neagră sau calluna, drobul pitic lânos, afinul, merișorul, bruckenthalia, cu numeroase specii ierbacee carpato-balcanice precum clopoțelul fierăstrău, clopoțelul de brădet, panseluța carpatină, panseluța dacică, luceafărul roz, ceea ce dă habitatului din Carpați distincție regională față de cel similar din Europa Centrală. Alături de aceste specii se regăsesc părul porcului, păiușul roșu, gențiana alpină, orhideea albă, iarba împușcată alpină, drobișorul, citisul negru, antenaria, vulturica etc. Solurile pe care vegetează tufărișurile pitice sunt foarte acide, de tipul podzolurilor cambice și tipice. Tufărișurile pitice de vuietoare (sau *empetrum*) sunt o variantă mai rară de locuri mai umede a acestui habitat, care are în compoziție și afinul vânăt în Carpații Merdionali.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Buteasa, Creasta Nemirei, Gutâi-Creasta Cocoșului, Munții Maramureșului, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău.

4060 • TUFĂRIȘURI ALPINE ŞI BOREALE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un tip de habitat foarte complex format din tufărișuri joase și pitice subalpine și boreale (din etajul molidului), care cuprinde numeroase subtipuri, unele foarte frecvente în peisajul munţilor noștri înalţi, altele rare. Solurile sunt de tipul podzolurilor în cele mai multe cazuri, cambice și tipice, foarte subţiri și lesne erodabile, dar de multe ori tufărișurile din acest habitat pot vegeta direct pe stânci și grohotișuri. Cel mai răspândit subtip este cel al tufărișurilor de ienupăr pitic (sau siberian) care ocupă suprafeţe foarte mari în etajul subalpin, destul de des și în cel boreal al Carpaţilor (ca de altfel în întreaga emisferă nordică), includerea tot la acest tip de habitat a tufărișurilor cu ienupăr târâtor (sau sabin sau cetină de negi) care cresc pe versanţii masivelor calcaroase de joasă altitudine fiind o eroare ce va trebui revizuită. Un subtip de asemenea larg răspândit este cel al tufărișurilor pitice de afin și merișor care invadează suprafeţe considerabile de pajiști subalpine din toţi Carpaţii, ducând la degradarea calitativă a acestora. O variantă interesantă și destul de rară este dată de tufărișurile de afin, merișor și rododendron mirt (sau smârdar) care ocupă suprafeţe mai reduse, deși este întâlnită în multe grupe montane din Orientali și Meridionali. Tufărișurile cu azalea pitică de munte (*Loiseleuria sp.*) sunt de asemenea larg răspândite în Carpaţi, cu excepţia Apusenilor. Tot aici sunt incluse și tufărișurile pitice de argintică (*Dryas sp.*), la care specia principală se distinge în timpul verii alpine prin frumoasele flori albe cu opt petale, unice ca și configuraţie. În masivul calcaros Scăriţa-Belioara din Apuseni există o insulă de tufărișuri pitice subalpine cu specia relictă rară strugurii ursului (la o altitudine mai joasă decât cea obișnuită). Există o serie de specii carpato-balcanice care dau un putenic colorit regional tufărișurilor joase și pitice alpine și boreale din Carpaţi, în primul rând clopoţelul fierăstrău, clopoţelul de brădet, arbustul bruckenthalia, panseluţa carpatină, panseluţa dacică, drobișorul carpatin, luceafărul roz, alături de speciile comune precum părul porcului, cruciuliţa subalpină, parnassia, garofiţa glacială, clopoţelul alpin, cărbunii alpini, panseluţa alpină etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Ciucaș, Cozia, Creasta Nemirei, Cușma, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Gutâi-Creasta Cocoșului, Harghita Mădăraș, Leaota, Muntele Mare, Muntii Ciucului, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Parâng, Pădurea Glodeasa, Penteleu, Piatra Craiului, Piatra Mare, Pietrosul Broștenilor-Cheile Zugrenilor, Postăvarul, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Siriu, Soveja, Târnovu Mare-Latoriţa, Tinovul Apa Lina-Honcsok, Trascău, Valea Cepelor.

4070* • TUFĂRIŞURI CU *PINUS MUGO* ŞI *RHODODENDRON HIRSUTUM* (*MUGO-RHODODENDRETUM HIRSUTI*)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat subalpin care în Alpi este edificat de jneapăn (sau pinul pitic) și rododendronul ruginiu și cel păros, ultimele două specii fiind înlocuite la noi în Carpaţi de rododendronul mirt (sau smârdar), specie carpato-balcanică. Este larg răspândit în Carpaţii Meridionali și Orientali dar foarte rar în Apuseni (unde lipsește specia de rododendron iar jneapănul e întâlnit pe suprafeţe mai consistente doar în Vlădeasa și Biharia). Adeseori jnepenișurile se cantonează pe stâncării, bolovănișuri, grohotișuri, având un rol crucial în formarea stratelor de sol subţire din etajul subalpin din arealul circurilor, custurilor, morenelor glaciare. Specia dominantă este jneapănul, care formează tufărișuri foarte dense, cu ramuri flexibile, greu de străbătut, însoţit sau nu de rododendron mirt, ienupăr pitic, arin verde, afin, merișor, coacăz de piatră, vulturică alpină, firuţă medie, firuţă alpină, margaretă alpină, lăptucă mare alpină, deșampsia flexibilă, clopoţel de brădet, clopoţel fierăstrău, toporaș galben boreal, coada iepurelui alpină, clopoţel alpin, primulă pitică etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bucegi, Buila-Vânturariţa, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Ciucaș, Coridorul Rusca Montană-Ţarcu-Retezat, Creasta Nemirei, Frumoasa, Munţii Bihor, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Parâng, Piatra Craiului, Putna-Vrancea, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Retezat, Valea Cepelor.

4080 • TUFĂRIŞURI SUBARCTICE CU *SALIX SPP.*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat boreal-subalpin de tufărișuri scunde edificat de specii de sălcii pitice. Sunt prezente două variante de bază ale acestui habitat, foarte diferite, și anume cea edificată pe substrate de calcare și conglomerate calcaroase de către salcia pitică hastată (sau cu frunze în formă de săgeată) și cea din turbării acide din etajul boreal (al molidului), edificată pe roci cristaline și magmatice acide, unde rolul dominant revine salciei pitice bicolore (întâlnită doar pe calea Sebeșului în Carpații Meridionali). Unii autori introduc la acest tip de habitat și tufărișurile joase de salcie silezian din lungul pâraielor din etajul subalpin și cel boreal (al molidului). Solurile pe care se instalează prima variantă a acestor tufărișuri sunt foarte subțiri, de tipul podzolurilor tipice și cambice, având astfel un rol important în protejarea acestora împotriva eroziunii. A doua variantă se dezvoltă pe soluri turboase profunde, acide. De asemenea, flora celor două variante ale habitatului este extrem de diferită, dată fiind natura diferită a substratului. Astfel, tufărișurile cu salcie bicoloră din turbăriile acide sunt însoțite de salcia cenușie, rogozul spinos, rogozul brun, iarba vântului canină, bumbăcariţa de munte, flocoșica sudetică, mușchii de turbă *sfagnum*, valeriana cu frunze simple, daria de apă, cerenţelul de turbărie, pălămida de apă, sânziana de apă, cardamina violet, pufuliţa nutantă etc. Varianta de pe stâncării calcaroase și conglomeratice din etajul subalpin conţine în afară de salcia pitică hastată și alte specii subalpine calcifile precum ovăsciorul brun, trestioara lânoasă, clopoţelul de brădet, sunătoarea alpină, păiușul colorat, brânca ursului palmată, omagul tauric, coada șoricelului roșie, ștevia alpină, cruciuliţa subalpină, toporașul galben, multe dintre ele subendemice.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bucegi, Ceahlău, Frumoasa, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Munţii Țarcu, Parâng, Piatra Craiului, Piatra Mare, Postăvarul, Retezat.

40A0* • TUFĂRIŞURI SUBCONTINENTALE PERIPANONICE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat complex de tufărișuri de climate și microclimate semiaride din silvostepă și din arealul masivelor calcaroase din munţii și dealurile din jurul Bazinului Panonic. Cuprinde mai multe subtipuri foarte diferite reunite în aceeași categorie. În arealele de silvostepă din Câmpia de Vest, Dealurile de Vest și Transilvania, mai rar pe masivele calcaroase din Apuseni, se află, tot mai restrânse, tufărișurile de migdal pitic, originare din silvostepele pontice, care primăvara devreme în aprilie formează largi pete de culoare roz intens datorită mulţimii de flori. Alături de migdalul pitic se întâlnește un număr mare de specii stepice iubitoare de uscăciune ca meiul transilvan, irisul pitic de stepă, varza de stepă, pirul crestat, salvia de stepă nutantă, capul șarpelui roșu, frăsinelul, păiușul rupicol, firuţa cu frunze înguste, astragalul de Montpelier, pătlagina argintie, inula germanică, mărarul galben de Crimeea și chiar unele specii foarte rare cum ar fi pesma ruteană, goniolimonul tataric, joltina radiată, busuiocul ucrainean etc. Tot originare din silvostepele pontice, însă cu o largă răspândire în Bazinul Panonic, sunt tufărișurile de vișinel pitic. Acestea devin rare în Transilvania, dar redevin frecvente în silvostepa Moldovei și Dobrogei. O altă variantă a habitatului, de data aceasta submediteraneană, cu totul deosebită, o reprezintă tufărișurile mult mai înalte de tip *șibliac*, cu liliac sălbatic și mojdrean, habitat deosebit de decorativ în luna mai, în momentul înfloririi celor două specii dominante. Este răspândit cu deosebire pe masivele de calcare și conglomerate din Munţii Banatului (unde frecvent apare și cărpiniţa) și spre nord, până la Deva, în Munţii Poiana Ruscă. Cea mai nordică insulă de șibliac din întreg arealul său geografic se află, cu totul izolată, în bazinul superior al Crișului Alb, în arealul Cheilor Ribiţei și Uibăreștilor, până la masivul calcaros Strâmba. Tufărișuri alcătuite doar din mojdrean se află și pe valea Mureșului între Lipova și Deva și înaintează spre nord până la Râmeţ în Munţii Trascău. O insulă naturală izolată de tufărișuri de mojdrean se găsește în jurul localităţii Saschiz din Transilvania. Tufărișurile de cununiţă albă sau taulă de stâncă sunt specifice versanţilor umbriţi și semiumbriţi din masivele calcaroase de joasă altitudine, nefiind iubitoare de microclimat uscat ca precedentele variante ale habitatului. Tot numai în masivele calcaroase apar insular, rar, tufărișurile de ienupăr târâtor (sabin sau cetină de negi). Deși specia dominantă este un conifer pitic, este probabil eronat ca acestea să fie introduse în rândul tufărișurilor boreale și alpine (habitatul 4060), aflate la altitudini mult mai mari. Deosebit de rare în România sunt tufărișurile de cununiţă sau taulă crenată identificate în câteva puncte din Munţii Trascău-Cheile Tureni, Postăvarul-Tâmpa, Munţii Vâlcan și Munţii Măcin. Sorbul dacic, specie endemică pentru Munţii Apuseni, apare destul de des în arealul masivelor calcaroase din Apusenii sudici, dar numai în Cheile Vălișoarei din Munţii Trascău alcătuiește o pădurice compactă, care a fost introdusă ca variantă a acestui tip de habitat. În Munţii Banatului nu s-au găsit încă tufărișuri compacte similare edificate de specia soră a sorbului dacic, și anume sorbul lui Borbas. Următoarea variantă a habitatului este în contrast total cu precedentele, fiind vorba despre un ecosistem din locaţii cu exces de umiditate, lunci și chiar turbării. Este vorba despre păduricile de luncă montană edificate de arinul alb și liliacul transilvănean, specie subendemică (se mai află în Carpaţii Păduroși din Ucraina), prezentă în România doar în luncile râurilor din Munţii Bihor-Vlădeasa.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Câmpia Ierului, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Turenilor, Crișul Alb, Dealul Cetăţii Lempeș-Mlaștina Hărman, Dealul Ciocaș-Dealul Viţelului, Dealul Mocrei-Rovina-Ineu, Dealurile Clujului Est, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Domogled-Valea Cernei, Fânaţele Pietroasa-Podeni, Frumoasa, Insulele Stepice Șura Mică-Slimnic, Lacul Știucilor-Sic-Puini-Bonţida, Lunca Mureșului Inferior, Muntele Șes, Muntele Tâmpa, Pajiștea Fegernic, Pajiștile Balda-Frata-Miheșu de Câmpie, Pajiștile lui Suciu, Pajiștile Sărmășel-Milaș-Urmeniș, Platoul Mehedinţi, Podișul Secașelor, Porţile de Fier, Râul Tur, Sighișoara-Târnava Mare, Suatu-Cojocna-Crairât, Zau de Câmpie.

40C0 * • TUFĂRIŞURI DE FOIOASE PONTO-SARMATICE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Sunt tufărișuri iubitoare de climat uscat din silvostepele din nordul Mării Negre, prezente la noi mai ales în Dobrogea, dar și în Subcarpații de Curbură, Moldova sudică, Bărăgan. Există mai multe variante, în funcție de specia edificatoare. Astfel, foarte răspândite în Dobrogea sunt tufărișurile de păliur (sau spinul lui Hristos). Mai rare dar proprii numai Dobrogei sunt tufărișurile de iasomie galbenă și spinul cerbului, adesea amestecate cu cărpiniță, stejar pufos și vișinel turcesc. Foarte rare sunt tufărișurile de sâmbovină (sau celtis) dobrogeană. Alături de acestea trebuie incluse tot aici tufărișurile de mojdrean dobrogene, numite regional *hrastalac*, și cele de migdal pitic. Acestea au o compoziție floristică net diferită de a celor din vestul țării (habitatul 40A0*). Numeroase specii ierboase prezente în aceste tufărișuri atestă apartenența lor la peisajul silvostepelor și stepelor ponto-sarmatice cum ar fi cimbrișorul dobrogean, koeleria dobrogeană, volbura cantabrică, coada-șoricelului galbenă, clopoțelul românesc, garofița dobrogeană, garofița albă dobrogeană, pesma orientală, margareta milefoliată etc. Solurile pe care se dezvoltă sunt foarte variate, de la cernoziomuri și castanoziomuri la stâncării.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Brانiștea Catârilor, Canaralele Dunării, Coasta Rupturile Tanacu, Colinele Elanului, Comana, Coridorul Ialomiței, Dealul Istrița, Dealul lui Dumnezeu, Dealul Perchiu, Dealurile Agighiolului, Delta Dunării, Deniz Tepe, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Fânețele Bârca, Fânețele seculare Ponoare, Fântânița Murfatlar, Mlaștina Hergheliei-Obanul Mare și Peștera Movilei, Munții Măcinului, Pădurea Breana-Roșcani, Pădurea Ciornohal, Pădurea Dobrina-Huși, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea Gârboavele, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea Mogoș-Mâțele, Pădurea Studinița, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Pădurea Troianu, Pădurile din Silvostepa Mostiștei, Platforma Cotmeana, Platoul Meledic, Podișul Nord Dobrogean, Recifii Jurasici Cheia, Silvostepa Olteniei, Stânca Tohani, Suharau-Darabani, Valea lui David.

6110 * • COMUNITĂȚI RUPICOLE CALCIFILE SAU PAJIȘTI BAZIFITE DIN *ALYSSO-SEDION ALBI*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul este alcătuit din comunități de ierburi scunde, rare, alcătuind pajiști slab închegate pe suprafețe de roci nude sau sfărâmături de roci (grohotișuri de platou și versant, pietrișuri din albiile ravenelor sau de la gurile de vărsare ale acestora etc). Rocile sunt întotdeauna calcaroase sau conglomeratic-calcaroase, ori de natură bazaltică. Principalele specii edificatoare sunt iarba-acră albă și galbenă (specii suculente), ciucușoara de piatră, petrorhagia, firuța cu bulb, sclerantusul, cimbrișorul comun, trifoiul de câmp, crupina, vulturica mică, iarba fierului, coada iepurelui carpatină, urechelnița de munte, saxifraga cu-trei-degete etc. Aceste pajiști rare sunt considerate ca având un caracter pionier, ele pregătind în timp solurile de tipul rendzinei sau cambisolului eutric pentru instalarea unei vegetații mai consistente.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturarița, Ceahlău, Cheile Nerei-Beușnița, Cheile Rudăriei, Cheile Turenilor, Cheile Turzii, Codru Moma, Domogled-Valea Cernei, Grădișteа Muncelului-Ciclovina, Piatra Craiului, Porțile de Fier, Semenic-Cheile Carașului, Stânca-Ștefănești.

6120 * • PAJIȘTI XERICE ȘI CALCIFILE PE NISIPURI

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat cu totul aparte de pajiști pe dune de nisip din interiorul uscatului (continentale), având o natură submediteraneană. Astfel de dune întâlnim în vestul Câmpiei Române (Oltenia) și în sudul Moldovei, îndeosebi în arealul protejat Hanu Conachi. Numeroase specii rare, subendemice și endemice de plante și animale se află cantonate în aceste habitate de dune deosebit de sensibile la impactul antropic (mai ales la suprapășunat). Aceste pajiști sunt foarte deosebite din toate punctele de vedere de habitatele de dune panonice (2340, 6260) sau costiere (2110, 2130). Există mai multe subtipuri în cadrul acestui habitat, toate foarte valoroase din punct de vedere al conservării naturii, pe care le menționăm succint: pajiștile cu firuța lui Becker (la noi fiind prezentă doar o anumită subspecie) și garofița mare de nisip (specie foarte rară) ce se află doar la Hanu Conachi, dunele cu molugo (plantă de nisipuri rară, aflată mai ales în Oltenia), pajiștile de pătlagină de nisip și pajiștile cu obsigă de nisip (prezente în ambele regiuni). Alături de speciile edificatoare, în cadrul acestor dune se mai întâlnesc multe alte specii rare precum siminocul auriu de nisip, *Astragalus virgatus*, opaița de nisipuri, panseluța de nisip etc. Alături de speciile care cresc numai pe nisipuri există aici și numeroase specii de factură stepică, dat fiind că la noi aceste dune se cantonează pe teritoriul silvostepei, cum ar fi laptele câinelui de stepă (sau al lui Seguier), colilia ucraineană, firuța de stepă etc. Ca toate comunitățile de dune și acestea sunt considerate din punct de vedere ecologic ca având caracter pionier și le este atribuit un rol important în fixarea nisipurilor mobile.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Câmpia Careiului, Ciuperceni-Desa, Coridorul Jiului, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Dunele de nisip de la Hanul Conachi, Mestecănișul de la Reci, Porțile de Fier, Râul Tur.

6150 • PAJIȘTI BOREALE ȘI ALPINE PE SUBSTRAT SILICIOS

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat de pajiști prezent din etajul boreal (al molidului) până în cel subalpin, de substrat umed acid (roci silicioase precum șisturile cristaline sau cele magmatice). Solurile pe care se dezvoltă au și ele o reacție acidă, fiind de tipul podzolurilor cambice și tipice, dar de multe ori roca poate avea doar petice de humus brut acumulat în crăpături. Speciile dominante sunt cele de pipirig alpin trifid, iarbă de munte (*Oreochloa sp.*) și rogozuri alpine, care pot să se dezvolte pe roca nudă cu un înveliș de sol inexistent sau foarte superficial. Suprafețe mari sunt ocupate și de pajiștile de rogoz coarnă și ciuboțica cucului (primula) pitică, iar gradul cel mai ridicat de înțelenire în acest tip de habitat este ilustrat de instalarea pajiștilor de păiuș supin și scrântitoare ternată alpină. O variantă aparte a acestui tip de habitat este dată de comunitățile ce se înfiripează în locurile cu acumulare și persistență mare a zăpezii (numite *chionofile*), unde dominante sunt plantele adaptate special la asemenea micromedii precum arenaria bifloră, mușchiul de pământ sexangular, flocoșica alpină, piciorul cocoșului alb crenat, degetăruțul pitic, gnafaliul supin (o rudă a florii de colț), firuța supină, lâna caprei (sau *Cerastium sp.*) alpină. Un număr important de specii endemice de mare interes conservativ s-au format în aceste pajiști, precum opaița Rodnei și opaița vișinie de Făgăraș (ambele endemisme locale), romanița carpatină etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Călimani-Gurghiu, Cozia, Frumoasa, Leaota, Munții Făgăraș, Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Munții Țarcu, Parâng, Pietrosul Broștenilor-Cheile Zugrenilor, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Retezat, Someșul Rece, Valea Ierii.

6170 • PAJIȘTI CALCIFILE ALPINE ȘI SUBALPINE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat de pajiști din munţii înalţi, din etajele subalpin și alpin, instalate pe substrate bogate în carbonat de calciu precum calcarele, conglomeratele calcaroase, gresiile cu ciment calcaros etc. Sunt mai răspândite în arealele unde se găsește la înălţimi mari un astfel de substrat geologic, ca Munţii Rodnei (insule de calcare), Piatra Craiului, Bucegi, Ceahlău, Ciucaș, Latoriţa, Retezat (sud), Cernei, Godeanu (arealul Piule-Albele), dar și în alte grupe montane unde gresiile calcaroase predomină. Solurile sunt de tipul rendzinelor subţiri, dar de multe ori aceste pajiști se instalează mai mult pe roca nudă. Foarte răspândite în cadrul habitatului sunt pajiștile de rogoz pitic kobresia cu linte carpatină, cele de păiuș de colţi cu coada iepurelui lui Haynald, pajiștile de păiuș de stâncă, de păiuș de ametist cu garofiţă carpatină. În Munţii Cernei, la altitudini ceva mai joase, apar pajiștile cu păiuș galben. Aceste habitate cu caracter insular au favorizat apariţia unui număr destul de mare de specii endemice și subendemice de un mare interes conservativ cum ar fi garofiţa Pietrei Craiului, pesma lui Kotschy, albăstriţa pinatifidă carpatină, ciulinele de Godeanu, păiușul Bucegilor etc. Tot în aceste pajiști se află cele mai numeroase și consistente populaţii de floare de colţ din România.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Ciucaș, Domogled-Valea Cernei, Muntii Ciucului, Munţii Făgăraș, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Parâng, Piatra Craiului, Postăvarul, Rarău-Giumalău, Retezat, Tărnovu Mare-Latoriţa, Trascău.

6190 • PAJIȘTI PANONICE DE STÂNCĂRII (*STIPO-FESTUCETALIA PALLENTIS*)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat de pajiști de stâncării calcaroase și conglomeratic-calcaroase, uneori și bazaltice, din munţii de altitudine joasă și din dealurile înalte. Se dezvoltă de multe ori pe roca nudă sau în unele cazuri pe rendzine, soluri de culoare neagră asemănătoare celor din stepe și silvostepe, cu ale căror habitate pajiștile de stâncării se aseamănă destul de mult. Habitatul apare în toate arealele calcaroase din jurul și din interiorul Bazinului Panonic, în România fiind foarte răspândit în Apuseni (Munţii Trascău, Scăriţa-Belioara, Metaliferi, Bihor) și Munţii Banatului, mai rar în jumătatea de vest a Carpaţilor Meridionali sau Dealurile Feleacului. Speciile indicatoare pentru aceste pajiști sunt colilia de stâncă (sau cu tulpina lânoasă) și păiușul albastru, care dau și denumirea ştiinţifică. Endemismele florei României cu cel mai larg areal, ovăsciorul carpatin, cimbrișorul comat și sipica transilvană (sau cefalaria radiată) s-au format și se găsesc în primul rând în acest tip de habitat. Dintre speciile cele mai larg răspândite enumerăm coada iepurelui carpatină (*Sesleria rigida*), margareta albastră alpină, primula sau ciuboţica cucului de calcare, draba galbenă, scrofularia galbenă, cărbunii albaștrii, mărarul galben gracil, mărarul alb de stâncă, pesma de foc, ovăsciorul carpatin, garofiţa albă. Există aici și un număr destul de însemnat de specii care își au originea în silvostepele panonice, cu care habitatul are multe asemănări, ca frăsinelul, joltina (sau fierăstraiţa) radiată, mărarul de os, unghia găii, albăstriţa de stepă, rogozul pitic, păiușul rupicol etc. Ca o ciudăţenie, specii care în estul Europei și în Asia sunt tipice pentru stepe și silvostepe, în România și Europa Centrală se întâlnesc foarte rar și numai în acest tip de habitat, cum ar fi capul dragonului austriac, ligularia albastră și usturoiul Cheilor Turzii. Un număr de specii endemice valoroase s-au format în masivele calcaroase insulare, izolate, dintre acestea putând aminti mărarul de Banat (sau atamanta), minuartia de Banat, pesma lui Reichenbach, nemţișorul lui Simonkai etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Cheile Glodului, Cibului și Măzii, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Turzii, Domogled-Valea Cernei, Porţile de Fier, Semenic-Cheile Carașului, Trascău.

6210 • PAJIȘTI USCATE SEMINATURALE ȘI FACIESURI CU TUFĂRIȘURI PE SUBSTRAT CALCAROS (*FESTUCO-BROMETALIA*)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Acest habitat este larg răspândit în regiunile colinare ale ţării, cu deosebire în Podișul Transilvaniei, Dealurile de Vest, Podișul Moldovei, Subcarpaţi, dar și în munţii mai puţin înalţi, în arealul masivelor calcaroase (Trascău, Metaliferi, Munţii Banatului). Substratul calcaros (acoperit de soluri de tipul rendzinelor) este întâlnit doar în munţi, în arealele colinare el fiind reprezentat de roci marnoase, argile carbonatice, gresii calcaroase etc., acoperite de cambisoluri eutrice și feoziomuri în cele mai multe cazuri. Pajiștile au un caracter mezoxerofil prin excelenţă și sunt considerate ca având regim prioritar numai dacă adăpostesc populaţii mari ale unor specii de orhidee (de obicei acestea fiind orhideea tridentată, orhideea militară, orhideea arsă). Cele mai frecvente sunt cele edificate de către obsiga pieptene, obsiga dreaptă, obsiga fără spini și păiușul rupicol, alături de rogozul tomentos, păiușul de livadă, firuţa de livadă, salvia de câmp, salvia austriacă, scaiul de câmp, lucerna galbenă, coronița comună, ciuboţica cucului, garofiţa de câmp și alte specii comune central europene. Când pajiștile de obsigă nu sunt degradate prin suprapășunat, adeasea apar, mai ales în regiunile colinare, specii prioritare precum varza tătărească de stepă, capul șarpelui roșu, salvia nutantă etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Turzii, Cheile Vârghișului, Defileul Crișului Negru, Domogled-Valea Cernei, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Insulele Stepice Șura Mică-Slimnic, Movilele de la Păucea, Muntii Ciucului, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Platoul Mehedinţi, Podișul Secașelor, Porţile de Fier, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Stânca Tohani, Târnovu Mare-Latoriţa.

6230* • PAJIȘTI MONTANE DE *NARDUS* BOGATE ÎN SPECII PE SUBSTRATURI SILICIOASE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Părul porcului (*Nardus*) este o specie de graminee acidofilă larg răspândită din dealurile înalte până în etajul alpin, în acest habitat fiind cuprinse pajiștile dominate de această specie din etajul colinar și montan de pe substrate acide (gresii silicioase, nisipuri, șisturi cristaline, roci magmatice acide) ce duc la dezvoltarea unei cuverturi de sol de tipul cambisolurilor districe (soluri brune acide) sau luvisolurilor albice. Părul porcului ocupă până la 50% din suprafaţa acestor pajiști foarte bogate în specii (când sunt bine conservate, folosite ca fâneţe) cum ar fi toporașul câinelui, sunătoarea de munte, vulturica stacojie, păiușul roșu, iarba vântului, luceafărul roz, păiușul negricios, coada câinelui, multe specii de orhidee, arnica și specii endemice carpatine precum toporașul carpatin, clopoţelul fierăstrău, clopoţelul de brădet.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Călimani-Gurghiu, Ciucaș, Cozia, Creasta Nemirei, Frumoasa, Gutâi-Creasta Cocoșului, Muntele Mare, Muntii Ciucului, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Parâng, Piatra Mare, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Retezat, Tinovul Apa Lina-Honcsok, Valea Cepelor, Vânători-Neamţ.

6240* • PAJIȘTI STEPICE SUBPANONICE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat prioritar de pajiști uscate și semiuscate de tipul stepelor, răspândit pe scară largă în Transilvania și în mai mică măsură în Dealurile de Vest. Pajiștile stepice transilvane apar în contextul climatului mai umed al acestei regiuni doar pe versanţii însoriţi și semiînsoriţi, mai rar pe platouri. Cele mai reprezentative habitate de acest tip se află în Câmpia Transilvaniei și în vestul Podișului Târnavelor, unde climatul local regional este ceva mai arid și solurile sunt de tipul cernoziomurilor. Speciile caracteristice dominante sunt colilia frumoasă, colilia mică, colilia penată, năgara, păiușul de stepă, firuţa subţire, rogozul pitic, obsiga pieptene, în regiunea Târnavelor fiind prezentă și barba aurie. În aceste pajiști apar frecvent speciile prioritare capul șarpelui roșu, varza de stepă sau târtanul, salvia de stepă precum și specii stepice foarte rare precum pesma ruteană, scutelaria de stepă, pesma cu trei nervuri, stânjenelul pontic, busuiocul ucrainean, mărarul de Crimea, cosaciul auriu etc. Există și câteva specii endemice transilvane ce cresc numai în acest habitat precum cosaciul lui Peterfi, cosaciul fără tulpini transilvan (ambele prezente numai în Câmpia Transilvaniei), jurinea transilvană, salvia transilvană. Din păcate, majoritatea pajiștilor sunt în cea mai mare parte degradate prin suprapășunat cu oi, puținele și micile rezervații naturale existente nereușind decât foarte puțin să îndrepte situaţia destul de gravă în care se află cel mai caracteristic habitat al Transilvaniei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Turzii, Coasta Lunii, Dealul Mocrei-Rovina-Ineu, Dealurile Clujului Est, Fânaţele de pe Dealul Corhan-Săbed, Fânaţele Pietroasa-Podeni, Insulele Stepice Șura Mică-Slimnic, Lacul Știucilor-Sic-Puini-Bonţida, Muntele Șes, Pajiștile Balda-Frata-Miheșu de Câmpie, Pajiștile lui Suciu, Pajiștile Sărmășel-Milaș-Urmeniș, Podișul Secașelor, Râpa Lechinţa, Sighișoara-Târnava Mare, Strei-Haţeg, Suatu-Cojocna-Crairât, Zau de Câmpie.

6410 • PAJIȘTI CU *MOLINIA* PE SOLURI CALCAROASE, TURBOASE SAU ARGILOASE *(MOLINION CAERULEAE)*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat de pajiști care apare pe soluri cu exces de umiditate de pe substrate geologice variate, dominat de gramineul înalt iarba albastră (*Molinia sp.*). Uneori, pe soluri acide cum sunt luvisolurile albice gleizate, ca specie codominantă se poate instala părul porcului (*Nardus sp.*). Nu sunt habitate secundare, rezultate din degradarea unor tipuri de fânaţe sau turbării așa cum se consideră în unele lucrări ci au de cele mai multe ori o origine primară, fiind fâneţe ancestrale relicte. Cele mai mari suprafeţe se află în luncile râurilor din Dealurile de Vest, luncile din Ţara Oașului, insular pe versanţii lungi puţin înclinaţi și umbriţi din Depresiunea Transilvaniei, pe terasele înalte din Depresiunea Sibiului și Haţegului, în sudul Piemontului Getic, depresiunile Gurghiu, Ciuc și Brașov din Carpaţii Orientali, Podișul Moldovei. În toate aceste regiuni, de multe ori interferează cu rariștile de stejar de pe solurile cu exces de umiditate (habitatul 9160). Printre cele mai caracteristice specii se numără genţiana plămânariţă, garofiţa superbă, specii de *Lisimahia*, coada șoricelului de turbărie, rogozul palid, rogozul oval, betonica, agrostisul alb (sau bucăţelul), pipirigul conglomerat, sorbestreaua mare, joltina comună (sau gălbinarea), angelica de pădure, gladiola sălbatică etc. În vestul și centrul ţării (Haţeg, Sibiu, Plopeni, Lugoj-Făget) în acest habitat se găseşte o specie endemică de mare interes conservativ, mărarul bănăţean *Peucedanum rochelianum*.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Balta Mică a Brăilei, Bazinul Ciucului de Jos, Borzont, Buila-Vânturariţa, Călimani-Gurghiu, Câmpia Careiului, Dealurile Clujului Est, Delta Dunării, Domogled-Valea Cernei, Fânaţele Pietroasa-Podeni, Fâneţele seculare Ponoare, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Gutâi-Creasta Cocoșului, Igniș, Insulele Stepice Șura Mică-Slimnic, Lacul Bâlbâitoarea, Mlaștina după Luncă, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului, Râul Tur, Semenic-Cheile Carașului, Tinovul Apa Lina-Honcsok.

62C0* • STEPE PONTO-SARMATICE

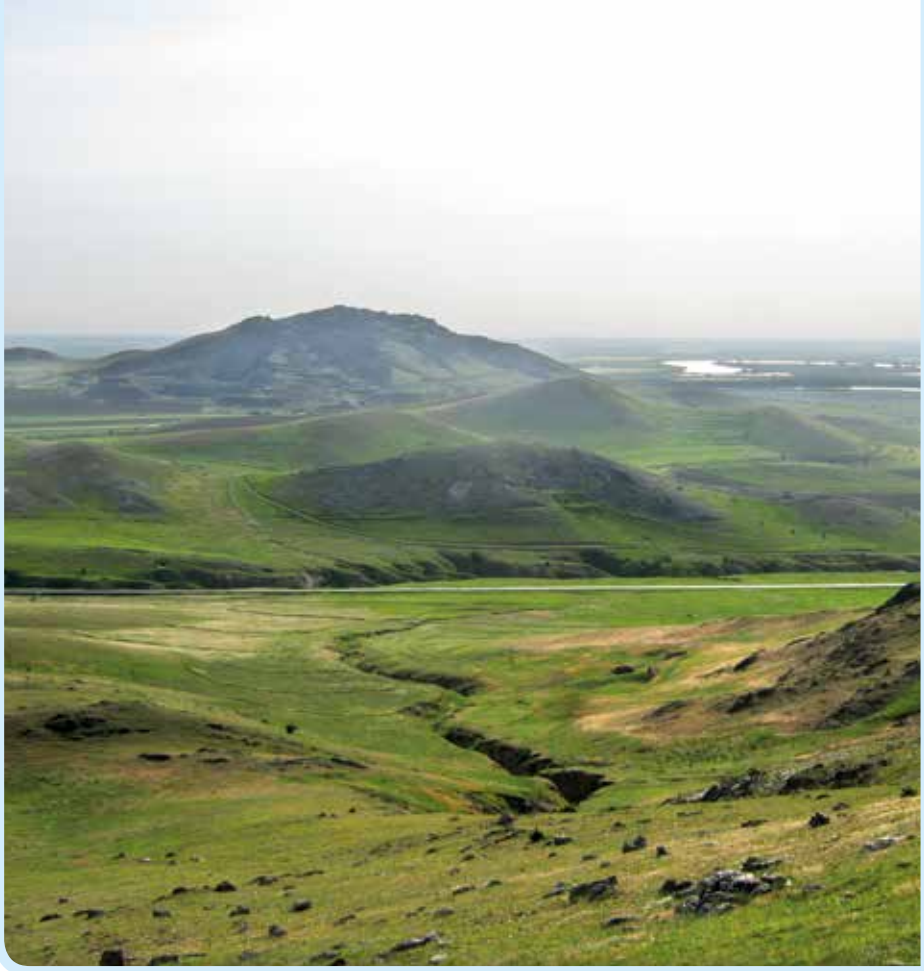

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Acest tip de habitat este reprezentat de pajiștile uscate din stepa și silvostepa Dobrogei, Moldovei și Câmpiei Române de est. Acesta se extinde însă din punct de vedere geografic în tot arealul de stepă și silvostepă de la nord de Marea Neagră până la Marea Caspică. Pe depozitele de loess și aluviale, pe soluri de tip cernoziom, castanoziom și feoziom, apar cele mai tipice pajiști din acest habitat, dominate de păiușul de stepă, firuța cu frunze înguste, barba aurie, pirul hispid, pirul cristat, perișorul bulgar, năgară, colilia ucraineană, colilia mică, păpădia roșcată, bujorul cu frunze de mărar, scorzonera lânoasă, zambila de stepă, rușcuța de Volga, pelinul austriac, garofița de stepă, salvia nutantă, sipica de Urali, stânjenelul mic de stepă, laptele câinelui dobrogean, pesma orientală, pesma de Salonic, varza tătărască de stepă, coada șoricelului balcanică, volbura cantabrică. În anumite areale de pe loess, apar în aceste stepe și tufărișurile de semideșert cu măturică (*Kochia sp.)* și pir cristat. Pajiștile stepice cu colilii și rogoz pitic din Transilvania nu trebuie incluse la acest habitat, precum consideră unii autori, având o compoziție floristică net diferită. Cea mai valoroasă variantă a pajiștilor de stepă ponto-sarmatice de la noi sunt însă cele de substrat pietros, prezente mai ales în Dobrogea de nord și centrală (Podișul Casimcei, Dealurile Tulcei, Podișul Babadag) dominate de koeleria lobată, anasonul sălbatic de piatră, cimbrișorul de stepă. Numeroase specii rare se află în aceste pajiști, multe endemice și subendemice, precum pesma lui Janka, garofița pitică, țepoșica, pelinul alb de stepă, astragalul glauc, cimbrul de stepă albastru, pirul lui Brândză, inul galben tauric, ajuga de stepă galbenă, drobul lui Janka, coada șoricelului tracică, scutelaria orientală.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bordușani-Borcea, Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Coasta Rupturile Tanacu, Colinele Elanului, Dealul Alah Bair, Dealul Istriţa, Dealul lui Dumnezeu, Dealul Perchiu, Dealurile Agighiolului, Delta Dunării, Deniz Tepe, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Fânaţele Bârca, Fânaţurile de la Glodeni, Fâneţele seculare Frumoasa, Fâneţele seculare Ponoare, Fântâniţa Murfatlar, Movila lui Burcel, Munţii Măcinului, Pădurea Breana-Roșcani, Pădurea Dobrina-Huși, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea Roșcani, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Podișul Nord Dobrogean, Recifii Jurasici Cheia, Silvostepa Olteniei, Suharau-Darabani, Valea lui David.

6420 • PAJIȘTI MEDITERANEENE UMEDE CU IERBURI ÎNALTE DE *MOLINIO-HOLOSCHOENION*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat de pajişti care se dezvoltă pe soluri cu exces de umiditate, gleice, gleizate sau stagnogleizate (în funcţie de tipul de exces de umiditate, izvoare, infiltrări din râuri sau băltire a apei din precipitaţii în mici depresiuni). Speciile edificatoare sunt cele de pipirig (conglomerat, inflex, albastru), rogoz (de luncă, galben, ascuţit), graminee înalte de apă (gliceria, firuţa trivială, leersia, trestioara), papură și trestie comună. Alături de acestea se găsesc numeroase specii comune iubitoare de umiditate ca menta de apă, sunătoarea de apă, lisimahia, sipica albastră, pălămida galbenă uleioasă, pălămida cenușie, veronica de apă, sânziana de apă, pipirigul ruginiu, purecherniţa, răchitanul, orhideea de apă, orhideea incarnată etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării.

6430 • COMUNITĂŢI DE LIZIERĂ CU IERBURI ÎNALTE HIGROFILE DE LA NIVELUL CÂMPIILOR, PÂNĂ LA CEL MONTAN ȘI ALPIN

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat alcătuit din comunităţi („buruienări") de plante ierboase foarte înalte, diverse din punct de vedere al compoziţiei speciilor. Cele mai multe se cantonează de-a lungul pâraielor și pădurilor galerii din lungul acestora, iar cele mai reprezentative se găsesc în etajul dealurilor înalte și până la nivelul etajului molidului. Solurile pe care se instalează sunt jilave, cu un exces de umiditate moderat, permanent umectate de către pâraiele din imediata apropiere. Cele mai reprezentative comunităţi de buruienării înalte (care nu trebuie confundate cu comunităţile de buruieni ce se leagă nemijlocit de activităţile omului) sunt cele formate din omag tauric, omag galben vulpesc, iarba ciutei austriacă, pălămida lui Waldstein, brânca ursului palmată, diverse specii de captalan, telekia, creţușcă, anghelică aromată, mărar aromat, cânepa codrului, lăptucă mov alpină, piciorul caprei, iarba zburătorului etc. Comunităţile de la altitudini joase sunt adesea puternic degradate și invadate de buruieni antropofile, uneori masiv chiar de specii venite de pe alte continente (floarea soarelui, nap porcesc, rudbeckia, reynoutria etc). Aceste comunităţi sunt adăpost pentru o gamă foarte largă de nevertebrate dar sunt și un habitat de bază și loc de hrănire important pentru multe specii de mamifere mici și mari, de aceea protejarea lor atentă fiind o necesitate. Ele completează adesea cu biomasa lor mare habitatul pădurilor galerii de luncă (91E0*) și rolul acesteia de coridor ecologic. De aceea, în problemele legate de conservare trebuie vizate împreună pentru menţinerea unei funcţionări adecvate a acestor coridoare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Balta Mică a Brăilei, Braţul Măcin, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Buteasa, Buzăul Superior, Canaralele Dunării, Călimani-Gurghiu, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Ceahlău, Cefa, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Doftanei, Cheile Lăpușului, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Turzii, Ciucaș, Codrii seculari de la Strâmbu-Băiuţ, Comana, Coridorul Ialomiţei, Coridorul Jiului, Cozia, Creasta Nemirei, Crișul Alb, Crișul Alb între Gurahonţ și Ineu, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Delta Dunării, Domogled-Valea Cernei, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Fânaţele Bârca, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Gutâi-Creasta Cocoșului, Harghita Mădăraș, Igniș, Insulele Stepice Șura Mică-Slimnic, Lacul Știucilor-Sic-Puini-Bonţida, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Râului Doamnei, Măgura Târgu Ocna, Mestecănișul de la Reci, Muntele Șes, Muntii Ciucului, Munţii Făgăraș, Munţii Goșman, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Muscelele Argeșului, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Parâng, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Pădurea Verdele, Pădurile din Sudul Piemontului Cândești, Penteleu, Piatra Craiului, Pietrosul Broștenilor-Cheile Zugrenilor, Platforma Cotmeana, Platoul Mehedinţi, Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului, Porţile de Fier, Postăvarul, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Râul Prut, Râul Suceava, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Râul Tur, Râul Vedea, Retezat, Sărăturile din valea Ilenei, Sărăturile Jijia Inferioară-Prut, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Siretul Mijlociu-Bucecea, Siriu, Soveja, Târnovu Mare-Latoriţa, Tinovul Mohoș-Lacul Sf. Ana, Turbăria de la Dersca, Valea Izei și Dealul Solovan, Vânători-Neamţ.

6440 • PAJIŞTI ALUVIALE CU *CNIDION DUBII*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat de pajiști de luncă de la câmpie până în etajul montan inferior, dezvoltate pe soluri cu un uşor exces de umiditate, uneori prezent doar în perioadele mai bogate în precipitaţii ale anului, în care speciile iubitoare de umezeală se amestecă cu cele care preferă un regim echilibrat al umidităţii solului. Specia edificatoare, mărarul alb de luncă *Cnidium* (de la care provine numele ştiinţific), este foarte rară în România. Cele mai reprezentative din acest punct de vedere rămân la noi în ţară pajiştile de firuţă de livadă, coada vulpii cu piciorul cocoşului târător, agrostis alb (bucăţel), firuţă silvicolă (în Oltenia), deşampsia înaltă, anghelică de pădure, pălămidă cenuşie, răchitan, numeroase specii de rogoz și pipirig.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Bazinul Ciucului de Jos, Borzont, Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Călimani-Gurghiu, Câmpia Careiului, Cheile Bicazului-Hăşmaş, Ciuperceni-Desa, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Crişul Alb, Delta Dunării, Insulele Stepice Şura Mică-Slimnic, Lunca Mureşului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Mestecănişul de la Reci, Podişul Secaşelor, Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului.

6510 • FÂNEŢE DE JOASĂ ALTITUDINE (*ALOPECURUS PRATENSIS, SANGUISORBA OFFICINALIS*)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

În acest habitat sunt incluse fâneţe bogate în specii și foarte valoroase din punct de vedere furajer prezente de la câmpie până în etajul montan inferior, edificate de ovăscior (*Arrhenatherum*), un gramineu înalt specific pentru solurile bogate în nutrienţi, profunde, cu un regim foarte echilibrat al umidităţii. Fâneţele cu ovăscior, foarte valoroase din punct de vedere economic, sunt în plină floare în perioada mai-iunie. Alături de specia dominantă se află un număr mare de alte specii precum firuţa de livezi, păiuşul de livezi, sipica roz, sipica albă, barba ţapului orientală, garofiţa comună, ovăsciorul auriu, anasonul sălbatic mare, pesma frigiană, barba lupului, margareta comună, morcovul sălbatic, clopoţelul patul, capul călugărului hispid, inul galben, nalba de pădure etc., ceea ce face ca aceste habitate să fie destul de diverse din punct de vedere biologic.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Balta Mică a Brăilei, Bazinul Ciucului de Jos, Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Câmpia Careiului, Cefa, Cheile Bicazului-Hăşmaş, Ciuperceni-Desa, Coridorul Jiului, Crişul Alb, Dealurile Clujului Est, Defileul Crişului Alb, Delta Dunării, Fânaţele Pietroasa-Podeni, Insulele Stepice Şura Mică-Slimnic, Lacul Ştiucilor-Sic-Puini-Bonţida, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureşului Inferior, Lunca Timişului, Mlaştina după Luncă, Muntele Şes, Muntii Ciucului, Muscelele Argeşului, Olteniţa-Mostiştea-Chiciu, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Pădurile din Sudul Piemontului Cândești, Platforma Cotmeana, Podișul Secașelor, Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului, Râul Prut, Râul Tur, Sărăturile Jijia Inferioară-Prut, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Suatu-Cojocna-Crairât, Valea Cepelor, Valea Izei și Dealul Solovan, Vânători-Neamţ.

6520 • FÂNEŢE MONTANE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

În arealul munţilor de înălţime medie dar și în cel al dealurilor înalte, acolo unde pădurea a fost defrișată din timpuri străvechi pentru a face loc pășunilor și fâneţelor obștilor sătești, acest tip de habitat este componenta principală a peisajului alături de pădurile de fag sau molid. Mai mult decât atât, alături de pădure el este componenta esenţială a vieţii satelor de munte și de sub munte, fiind baza creșterii animalelor în aceste regiuni. Principalele graminee de mare valoare furajeră sunt iarba vântului, păiușul roșu, ovăsciorul auriu, viţelarul, coada câinelui. Alături de acestea apar alte plante valoroase pentru creșterea animalelor precum lucerna galbenă, lintea pratului galbenă, măcrișul, chimenul, coada șoricelului roșie, pătrunjelul de munte, cruciuliţa lui Iacob, genţiana cruciată, garofiţa comună, garofiţa superbă. Degradarea prin suprapășunat duce la distrugerea structurii originale, dominante devenind speciile de buruieni înalte ca șteregoaia albă, brânca ursului, șteviа alpină, pesma frigiană. Deși nu sunt un habitat prioritar, fiind larg răspândite în munţii Europei Centrale, fâneţele montane au o diversitate biologică excepţională, mai ales în porţiunile unde sunt folosite doar pentru cosit. Se întâlnesc destul de des populaţii mari de narcise, crin sălbatic sau bulbuc galben, toate plante rare deosebite. Tot aici se află și cele mai numeroase specii de orhidee din toate habitatele europene. Dintre acestea, la noi sunt frecvente orhideea de soc, orhideea bărbătească, orhideea pătată, orhideea de mai, papucul doamnei, poroinicul etc. Există în aceste fâneţe și specii endemice locale sau regionale precum pesma Retezatului, garofiţa compactă carpatină, genţiana mov carpatină sau orhideea lui Schur. Menţinerea acestor habitate și a diversităţii lor biologice în cadrul peisajelor patriarhale montane în care se integrează reprezintă un obiectiv important pentru dezvoltarea durabilă a comunităţilor rurale.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bisoca, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Cascada Mișina, Căldările Zăbalei, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Doftanei, Cheile Șugăului-Munticelu, Ciucaș, Codrii seculari de la Strâmbu-Băiuţ, Coridorul Rusca Montană-Ţarcu-Retezat, Cozia, Creasta Nemirei, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Măgurile Băiţei, Muntii Ciucului, Munţii Făgăraș, Munţii Goșman, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Parâng, Pădurea Verdele, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Poiana Muntioru, Postăvarul, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Retezat, Slănic, Someșul Rece, Soveja, Șindriliţa, Tinovul Apa Lina-Honcsok, Valea Izei și Dealul Solovan, Vânători-Neamţ, Zarandul de Est.

7110* • TINOAVE BOMBATE ACTIVE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat de mare importanţă biogeografică constând în acumulări de turbă în microdepresiuni din etajul boreal (al molidului sau de taiga montană). Cele mai multe astfel de turbării sunt alimentate de precipitaţii dar există cazuri când este vorba despre lacuri colmatate, mlaștini produse de acvifere alimentate de râuri etc. Tinoavele de acest tip sunt bombate în centru, unde se acumulează activ turba prin creșterea intensă a speciilor de mușchi de turbă. Din această cauză, tinoavele tipice sunt înconjurate la periferia mai joasă de un inel de apă numit „lagg" (expresie scandinavă). În Europa tinoavele active bombate sunt o raritate, cu excepţia Scoţiei, Finlandei și Suediei, unde reprezintă un habitat comun, fiind de asemenea încă numeroase în taigaua de pe teritoriul Federaţiei Ruse. În ţara noastră sunt răspândite mai ales în depresiunile din Carpaţii Orientali, dar apar și în Apusenii nordici, insular și rar și în Carpaţii Meridionali. Dintre tipurile de asociaţii vegetale, cele mai importante sunt cele cu bumbăcariţă de munte și mușchi de turbă (*Sphagnum*) recurbat și cele cu mușchi de turbă magelanic. Există în destul de multe situaţii, mai ales la periferia tinovului, și arbori precum molidul, laricele, pinul silvestru, mesteacănul pufos, jneapănul, de obicei în exemplare debile din cauza solului turbos foarte acid. În stratul arbuștilor predomină cei de talie mică, aproape toate speciile fiind foarte legate numai de acest habitat, precum mesteacănul mic, mesteacănul pitic, afinul de turbărie, afinul cu fructe mici, vuietoarea, andromeda. Dintre speciile ierboase se remarcă numeroase specii relicte glaciare ca roua cerului (trei specii), ligularia siberiană, daria sceptrul lui Carol, rogozul brun, rogozul negru, rogozul pauciflor, otrăţelul de turbărie, scheuczeria etc. Din păcate, din cauza drenajelor și a suprapășunatului, foarte multe tinoave au fost grav degradate. Tinoavele bombate, cu acumulare de turbă uneori veche de câteva zeci de mii de ani, sunt instrumente foarte preţioase și dintr-un alt punct de vedere, permiţând reconstituirea paleomediilor de viaţă din timpul ultimelor perioade glaciare și interglaciare pe baza analizei polenului adus de vânt și depus odată cu stratele succesive de turbă. Polenul din diferite strate și perioade, bine conservat în mediul acid al turbăriei, permite aflarea compoziţiei în specii a vegetaţiei din regiunea respectivă la diferite momente. Urmărindu-se schimbările acesteia putem afla consecutiv și schimbările climatului. Corelându-se datele obţinute pe baza polenului analizat din diferite turbării de pe glob putem realiza baze de date privind schimbările de mediu la scara întregii planete.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Călimani-Gurghiu, Codrii seculari de la Strâmbu-Băiuţ, Frumoasa, Găina-Lucina, Gutâi-Creasta Cocoșului, Harghita Mădăraș, Igniș, Lacul Bâlbâitoarea, Lacul Negru, Molhașurile Căpăţânei, Muntele Mare, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Semenic-Cheile Carașului, Siriu, Someșul Rece, Tinovul Apa Roșie, Tinovul de la Românești, Tinovul Mare Poiana Stampei, Tinovul Mohoș-Lacul Sf. Ana, Tinovul Șaru Dornei, Valea Izei și Dealul Solovan.

7120 • TURBĂRII DEGRADATE CAPABILE DE REGENERARE NATURALĂ

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Degradarea unei suprafeţe mari de tinoave, mai ales a periferiilor acestora, a făcut ca, pentru asigurarea pe viitor a sustenabilităţii și eficienţei conservării habitatelor 7110, să fie protejate și aceste arii periferice afectate. De obicei, drenajele și suprapășunatul afectează mai mult sau mai puţin profund regimul hidric și compactitatea turbei iar structura ecosistemului este perturbată, proporţia dintre specii ca și compoziţia floristică fiind modificată. În astfel de situaţii suprafeţele de tinov afectate încă sunt capabile de regenerare naturală mai ales dacă în apropiere se află suprafeţe de tinov neafectate.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Muntele Șes, Semenic-Cheile Carașului, Soveja, Tinovul Mare Poiana Stampei, Turbăria de la Dersca.

7140 • MLAȘTINI TURBOASE DE TRANZIŢIE ȘI TURBĂRII MIȘCĂTOARE

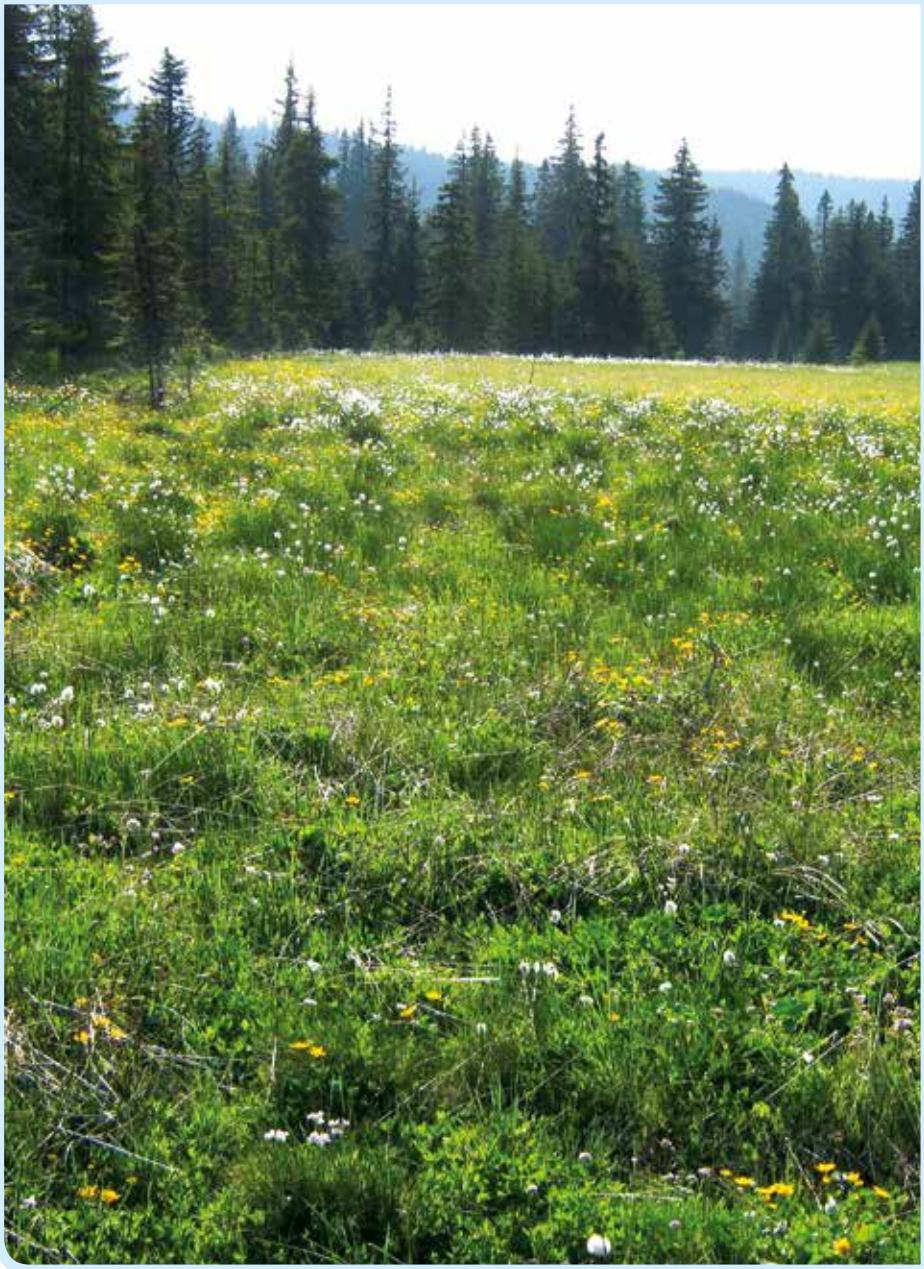

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat de mlaștini turboase mai mult sau mai puţin întinse, fără caracteristicile de ridicare centrală descrise la tinoavele bombate (habitatul 7110). De cele mai multe ori includ tapete vegetale nefixate de substrat. Acestea se află în etajul boreal (al molidului, de taiga montană) din toţi Carpaţii României acolo unde relieful mai mult sau mai puţin plan permite acest lucru. Există mai multe variante descrise la noi în ţară. Astfel, sunt turbăriile cu rogoz cu fructe lânoase, cele cu rogoz de mlaștină, care au o răspândire mai largă. Cu un areal limitat în România la Carpaţii Orientali apar turbăriile cu rogoz diandru (cu două stamine). Foarte rare sunt turbăriile cu rogoz panglică și swertia violetă, prezente doar în Munţii Rodnei și considerate un tip de ecosistem endemic pentru Carpaţii de sud-est. Alături de speciile edificatoare, în acest habitat se regăsesc multe alte specii legate strâns de mediul acid turbos, cum sunt numeroasele specii de muș-chi de turbă (*Sphagnum*) magellanic, cuspidat, al lui Warnstorf, trifoiștea de mlaștină (*Menyanthes*), bumbăcăriţa de munte, roua cerului, arbuștii andromeda, afinul de turbărie, vuietoarea etc. Unele specii sunt deosebit de rare, considerate relicte glaciare, precum scheuczeria, roua cerului anglică, roua cerului obovată, orhideele de turbărie hammarbya și liparis, rogozelul alb (*Rhinchospora*), mesteacănul mic.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bazinul Ciucului de Jos, Băgău, Bucegi, Creasta Nemirei, Dealul Cetăţii Lempeș-Mlaștina Hărman, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Gutâi-Creasta Cocoșului, Igniș, Lacul Negru, Munţii Rodnei, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Tinovul Apa Roșie, Tinovul Mohoș-Lacul Sf. Ana, Turbăria Ruginosu Zagon, Valea Izei și Dealul Solovan.

7150 • COMUNTĂŢI DEPRESIONARE DIN *RHYNCHOSPORION* PE SUBSTRATURI TURBOASE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Sunt pături de turbărie puţin adânci periferice tinoavelor (habitatele 7110, 7120) sau existând de sine stătător. Acestea se găsesc doar în Depresiunea Făgăraşului şi Depresiunea Călăţele pe scară mai largă, pe podurile teraselor fluviale largi, în depresiuni largi şi puţin adânci, multe rezultate prin coborârea terenului în urma topirii unor lentile de gheaţă din perioada glaciară. Principalele specii edificatoare sunt rogozul de mlaştină, rogozul brun, rogozul negru, rogozul solzos şi rogozelul alb (specie rară), agrostisul (bucăţelul) canin, alături de masa mare a muşchilor de turbă reprezentaţi de mai multe specii (contort, magellanic, cuspidat). Sunt prezenţi şi arbuşti tipici turbăriilor ca vuietoarea, andromeda, afinul de turbărie. Mlaştinile cu rogoz spinos şi rogozel alb sunt o variantă caracteristică numai Depresiunii Făgăraşului. Este prezent şi un număr de specii relicte glaciare rare ca roua cerului mijlocie, roua cerului anglică, pedicuţa de turbărie. Din păcate, drenajele şi păşunatul au transformat în pajişti banale multe dintre turbăriile de acest tip, terenurile plane pe care s-au instalat de mii de ani fiind dorite pentru extinderea păşunilor satelor din regiune.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Mlaca Tătarilor.

7210* • MLAŞTINI CALCAROASE CU *CLADIUM MARISCUS* ŞI SPECII DE *CARICION DAVALLIANAE*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat de mlaştini pe substrat alcalin sau acid, comun în Europa Centrală, relativ rar la noi. Pipirigul ramificat, specia edificatoare, alcătuieşte pâlcuri sporadice aflate în contact atât cu turbăriile acide cât şi cu mlaştinile alcaline (de aici şi flora deosebit de variată în funcţie de condiţiile în care apare). Nu este însă un habitat tipic pentru România, de unde nimeni nu a descris asociaţia vegetală corespondentă. Unii autori consideră acest tip de habitat doar o formă de degradare sau fază de succesiune de scurtă durată în evoluţia mlaştinilor.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Dealul Cetăţii Lempeş-Mlaştina Hărman, Delta Dunării, Făgetul Clujului-Valea Morii, Pădurea şi mlaştinile eutrofe de la Prejmer.

7220* • IZVOARE PETRIFIANTE CU FORMARE DE TRAVERTIN (*CRATONEURION*)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Are întotdeauna o extindere mică, fiind asociat altor habitate de naturi foarte diverse. Pentru apariţia izvoarelor petrifiante cu formare de travertin este necesar să existe condiţii geografice particulare, respectiv masive calcaroase, fenomene vulcanice care să genereze izvoare cu apă caldă acidă, aceasta dizolvând rapid calcarul și redepunând-ul sub formă de travertin (tuf calcaros). Adeseori acesta se mulează încet peste plantele din comunităţile din apropiere petrifiindu-le, de unde și numele habitatului. La noi în ţară asemenea situaţii sunt deosebit de rare și apar la scară mică. Totuși, accepţiunea ecologică a habitatului este mai largă, extinzându-se la toate izvoarele din arealele muntoase stâncoase, cu apă ce se prelinge pe suprafaţa rocii în permanenţă și unde se găsesc perniţe întinse de mușchi de pământ ce cresc direct pe stânca nudă, în primul rând specia caracteristică *Cratoneurion*. Din acest punct de vedere, habitatul este frecvent în Carpaţii Românești. Mușchii de pământ atașaţi de stâncile ude ajung și la 40% din biomasa habitatului, la care se adaugă pinguicula comună, saxifraga stelată, opaiţa mică, calcea calului, splinuţa aurie alpină, vărzuţa amară, pufuliţa nutantă, mărarul păros, toporașul galben etc. Specia caracteristică pentru Europa Centrală și de vest, cohlearia de Pirinei (la noi fiind prezentă o subspecie endemică), este foarte rară în Carpaţi.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Șugăului-Munticelu, Ciucaș, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Piatra Mare, Semenic-Cheile Carașului, Topliţa-Scaunul Rotund Borsec, Tufurile calcaroase din Valea Bobâlna.

7230 • MLAŞTINI ALCALINE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul, cu acoperire largă, reprezintă turbăriile mai mici sau mai mari de la altitudini joase, în care reacţia apei de turbă este neutră-ușor alcalină și nu acidă, ca în habitatele de turbării montane. La fel ca și în cazul acestora, mlaștinile de turbă alcaline au un rol deosebit în descifrarea evoluţiei mediului pe durata ultimelor milenii deoarece conservă foarte bine polenul și alte resturi vegetale. Sunt incluse aici și mlaștinile cu rogozuri scunde fără formare de turbă. Sunt descrise mai multe variante ale habitatului, unele de largă răspândire, altele mai restrânse geografic, cu răspândire regională. Astfel, mlaștinile și turbăriile cu bumbăcariţă lată și rogoz galben sunt comune în toată ţara, din etajul colinar inferior până în etajul molidului. La altitudini mari sunt înlocuite adesea de mlaștinile cu pipirig plan și rogoz solzos, rogoz tomnatic, rogoz galben. Cea mai rară și valoroasă variantă a habitatului este cea formată din turbării edificate de pipirig negricios, prezente doar în câteva puncte din Dealurile Feleacului și Carpaţii Orientali. Aici se găsesc numeroase specii foarte rare de plante precum crinul tofieldia, orhideea maculată, orhideea liparis, orhideea epipactis de mlaștină, ligularia siberiană, roua cerului anglică, ciuboţica cucului făinoasă, swertia galbenă. Turbăriile cu rogozul lui Davall sunt de asemenea o variantă rară a acestui habitat, prezentă în Depresiunile Brașov și Ciuc din Carpaţii Orientali și în Depresiunea Iara din Dealurile Feleacului. Și acestea conţin multe specii rare precum coada iepurelui de mlaștină, ciuboţica cucului de mlaștină, armeria bârsană (endemism în Depresiunea Brașov), daria, sceptrul lui Carol.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bazinul Ciucului de Jos, Cheile Bicazului-Hășmaș, Dealul Cetăţii Lempeș-Mlaștina Hărman, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Făgetul Clujului-Valea Morii, Gutâi-Creasta Cocoșului, Mlaștina după Luncă, Muntii Ciucului, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Rarău-Giumalău, Tinovul Apa Lina-Honcsok.

7240* • FORMAŢIUNI PIONIERE ALPINE DE *CARICION BICOLORIS-ATROFUSCAE*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Sunt turbării de altitudine mare (din etajul boreal al molidului până în cel alpin), incipiente și cu strat subțire de turbă. La noi în țară speciile edificatoare nu sunt rogozul bicolor și brun-negricios ca în Europa Centrală ci rogozul rostrat și mușchiul de turbă (*Sphagnum*) recurbat. În Apusenii nordici apare o variantă cu specia subendemică daria de mlaștină, iar în Carpații Orientali ca specie indicatoare de bună conservare a acestor turbării incipiente găsim relictul glaciar ligularia siberiană. Alte specii importante sunt rogozul negru dacic, coada iepurelui de mlaștină, bumbăcarița cu frunze înguste, daria sceptrul lui Carol, pipirigul alpin, trifoiștea de baltă, daria de apă, calla de apă etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Călimani-Gurghiu, Munții Făgăraș, Munții Rodnei, Parâng, Retezat.

8110 • GROHOTIȘURI SILICIOASE DIN ETAJUL MONTAN PÂNĂ ÎN CEL ALPIN (*ANDROSACETALIA ALPINAE* ȘI *GALEOPSIETALIA LADANI*)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul se dezvoltă pe grohoturile de roci silicioase (rezultate din sfărâmarea naturală a granitelor, andezitelor, șisturilor cristaline dure etc.) din etajul boreal până în cel alpin și care acoperă de foarte multe ori baza crestelor alpine, perimetrul circurilor glaciare care găzduiesc frumoasele lacuri alpine glaciare, perimetrele morenelor (sfărâmături vehiculate de foștii gheţari din Carpaţi acum circa paisprezece-optsprezece milenii). În humusul brut care se înfiripă cu greutate între sfărâmăturile de piatră ale grohotișului de mare altitudine se fixează comunităţi de plante specifice, rezistente la condițiile foarte dure de mediu. Există descrise din munții noștri mai multe variante ale acestui tip de habitat. Una dintre ele, pajiștile cu păiuș pictat și cruciuliță carniolică, are o răspândire restrânsă în Munții Făgăraș, Rodnei și Vâlcan. Numai în Munții Rodnei se află pajiștile rare de saxifragă cimoasă și saxifragă carpatină (endemice în respectiva grupă montană). Cele mai slab fixate grohotișuri din etajele subalpin și alpin sunt populate de o variantă a habitatului formată din pajiști foarte slab închegate de măcrișor alpin (sau oxyria) cu firuță contractă alpină. În Munții Retezat sunt endemice pajiștile de grohotiș edificate de saxifraga alpină brioidă, veronica lui Baumgarten și opaița alpină pitică.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturarița, Ciucaș, Cozia, Domogled-Valea Cernei, Munții Făgăraș, Munții Rodnei, Munții Țarcu, Parâng, Putna-Vrancea, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Retezat, Valea Cepelor.

8120 • GROHOTIȘURI CALCAROASE ȘI DE ȘISTURI CALCAROASE DIN ETAJUL MONTAN PÂNĂ ÎN CEL ALPIN (*THLASPIETEA ROTUNDIFOLII*)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul se dezvoltă pe grohotișurile calcaroase rezultate mai ales din sfărâmarea prin îngheț-dezgheț a calcarelor, dolomitelor, conglomeratelor calcaroase, gresiilor calcaroase din munții înalți, din etajul boreal (al molidului) până în cel alpin. Puținul humus negru brut ce se dezvoltă pe aceste grohotișuri bogate în carbonat de calciu ajută la instalarea unei flore foarte specifice. Și în cadrul acestui habitat au fost descrise mai multe variante. Una dintre ele este larg răspândită, cea a pajiștilor slab închegate de saxifraga galbenă, saxifraga moscată și lâna caprei de calcar. Tot larg răspândite sunt și pajiștile de grohotișuri calcaroase alpine până la boreale umede, edificate de măcrișul scutat alpin și iarba ciutei. Numai în restrânsele areale calcaroase din Munții Bucegi, Făgăraș și Rodnei găsim pajiști de mac galben alpin (sau coroana Sfântului Ștefan, specie endemică), verzișoară roz de munte și iarba ciutei carpatină (toate cele trei specii edificatoare fiind deosebit de valoroase și rare). Numai în Carpații Meridionali, și mai ales specifice masivului calcaros Piatra Craiului, sunt pajiștile de grohotiș calcaros dominate de lâna caprelor alpină (două specii, cea a lui Lerchenfeld și cea a transilvană) și macul galben alpin.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturarița, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Nerei-Beușnița, Cheile Turzii, Ciucaș, Munții Făgăraș, Munții Rodnei, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Piatra Craiului, Piatra Mare, Porțile de Fier, Postăvarul, Rarău-Giumalău, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Târnovu Mare-Latorița, Trascău.

8160* • GROHOTIȘURI MEDIO-EUROPENE CALCAROASE ALE ETAJELOR COLINAR ȘI MONTAN

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat de grohotișuri rezultate din sfărâmarea calcarelor, conglomeratelor și gresiilor calcaroase din munții de joasă altitudine (până la 1400 m, în etajul fagului) cu o floră fundamental diferită față de cea a pajiștilor de pe grohotișurile calcaroase alpine, larg răspândit în toți Carpații și uneori prezent și în arealul dealurilor înalte. Există două variante ale acestor pajiști slab închegate de grohotișuri calcaroase de joasă altitudine. Cea mai larg răspândită este cea a comunităților de feriguța lui Roberts și cimbrișor comat carpatin (aceasta se dezvoltă la contactul grohotișurilor cu habitatele de păduri de fag limitrofe, de unde importă numeroase specii de pădure), dar cele mai tipice sunt pajiștile de sânziană albă de grohotiș, iarba fiarelor și cimbrișor comat carpatin (această din urmă variantă fiind inclusă de unii specialiști printre pajiștile de grohotișuri calcaroase alpine pentru că au fost găsite, mai rar, și în etajul boreal). În Munții Banatului se găsesc două tipuri de pajiști de grohotiș proprii numai acestor munți, unul dintre ele edificat de colilia trestioară (*Acnatherum*) și celălalt de priboiul cu rădăcini mari și iarba dragostei roșie. Comunitățile de urzica păreților (*Parietaria*) incluse uneori aici au adesea caracter de buruienișuri din vetrele așezărilor umane.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Cheile Turzii, Domogled-Valea Cernei, Leaota, Trascău, Valea Iadei.

8210 • VERSANŢI STÂNCOȘI CU VEGETAŢIE CHASMOFITICĂ PE ROCI CALCAROASE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul este format din comunităţile de plante neînchegate din crăpăturile pereţilor stâncoși de calcar și conglomerate calcaroase, cu separarea unor variante din munţii de joasă altitudine (etajul fagului, până la 1500 m) și a unor variante boreale până la alpine (1500-2400 m). Dintre variantele de joasă altitudine, cea mai larg răspândită este cea a comunităţilor de feriguţă de stâncă brună și verde, unde alături de speciile dominante de ferigă se află multe alte specii calcifile de stâncărie de altitudine joasă ca feriga dulce, iarba dragostei, valeriana cu trei frunze, verzișoara de stâncă, ciucușoara de stâncă, feriga fragilă, iarba acră albă, opaiţa carpatină, cimbrișorul comat carpatin, garofiţa albă, mărarul gracil, pesma de foc, saxifraga comună, draba de stâncă galbenă, saxifraga lui Rochel (în Carpaţii Occidentali), clopoţelul carpatin (în Carpaţii Orientali), specii de pădure (frecvent firuţa de pădure). Pe pantele vestice ale Carpaţilor Occidentali, cu influenţe oceanice, pe pereţii calcaroși abrupţi de joasă altitudine, apare o variantă „atlantică" a acestui habitat edificată de feriguţa unghia ciutei, ciuboţica cucului (primula) mică și clopoţelul lui Kitaibel. Numai în Carpaţii Bănăţeni apar comunităţile de stâncării calcaroase abrupte cu opaiţă de stâncă și feriguţă de zid, care au pe lângă speciile obișnuite habitatului și specii endemice precum mărarul atamanta, minuartia ungurească, garofiţa bănăţeană etc. În Cazanele Dunării, poate și în Cheile Carașului, sunt strict endemice comunităţile de stâncărie edificate de clopoţelul Cazanelor și coada iepurelui filiformă alături de alte specii locale endemice precum laleaua Cazanelor și minuartia Cazanelor. În etajele boreal (al molidului), alpin și subalpin, comunităţile diferă destul de mult din punct de vedere floristic, multe fiind edificate de specii endemice cum sunt cele de coada șoricelului lui Schur și clopoţelul cu frunze de cohlearia, saxifraga pitică, saxifraga lui Rochel și ipcărige de piatră, pelin alpin cu saxifraga moscată și draba lui Kotschy, cimbrișor frumos cu firuţa lui Rehman, opaiţa lui Zawadzk cu rogoz de stâncă și saxifraga verde (ultima numai în nordul Carpaţilor Orientali).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Doftanei, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Rudăriei, Cheile Șugăului-Munticelu, Cheile Turenilor, Cheile Turzii, Cheile Vârghișului, Ciucaș, Codru Moma, Domogled-Valea Cernei, Măgurile Băiţei, Muntele Șes, Muntele Vulcan, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Piatra Craiului, Piatra Mare, Porţile de Fier, Postăvarul, Rarău-Giumalău, Semenic-Cheile Carașului, Stânca Tohani, Târnovu Mare-Latoriţa, Valea Izei și Dealul Solovan.

8220 • VERSANŢI STÂNCOȘI CU VEGETAŢIE CHASMOFITICĂ PE ROCI SILICIOASE

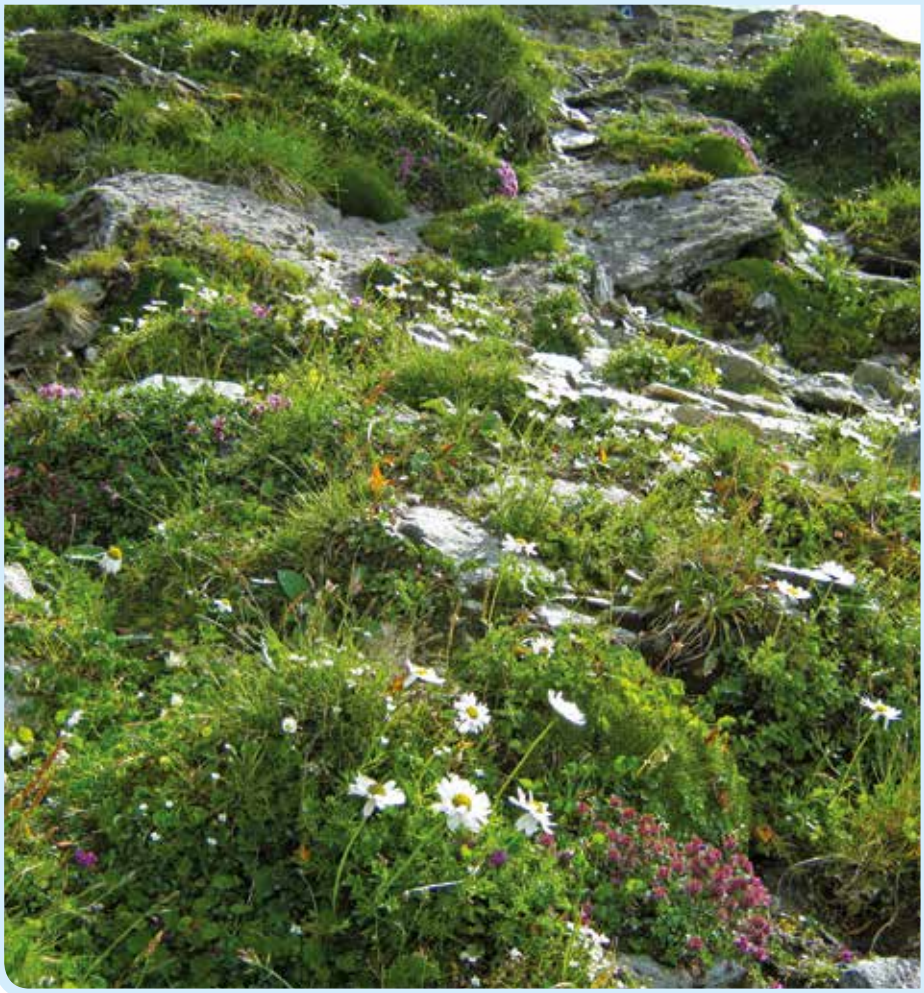

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul se dezvoltă pe abrupturi de stânci silicioase (granite, granodiorite, andezite, șisturi cristaline) cu specii de plante care reușesc să se adapteze la viaţa în crăpăturile pereţilor de piatră. Se împarte în comunităţi din munţii de altitudine joasă (până în 1400 m) și comunităţi din munţii înalţi (din etajul boreal al molidului până în cel alpin). Dintre comunităţile de joasă altitudine cele mai răspândite sunt cele cu feriguţă neagră de stâncă, feriguţă septentrională și opaiţă carpatină (specie endemică pentru Carpaţi). În arealele de pereţi de stâncă umbriţi se dezvoltă comunităţi de feriguţă dulce în perniţe mari de mușchi de pământ *hypnum* și *ctenidium* sau de feriguţă brună de stâncă cu firuţă de pădure. Numai în estul și centrul Carpaţilor Meridionali apar comunităţile endemice de urechelniţă (sau jovibarba) lui Heuffel și veronica lui Bachoffen și cele de garofiţa lui Henter cu feriguţa woodsia. Dintre comunităţile de altitudine mare, trei sunt strict endemice, limitate la câte un singur masiv muntos, și de mare valoare conservativă. Astfel, strict endemice pentru Munţii Făgăraș sunt comunităţile cu opaiţa vișinie a Făgărașului, pentru Munţii Retezat caracteristice sunt cele cu opaiţa lui Lerchenfeld și cruciuliţa mare alpină, iar în Munţii Parâng se disting cele cu opaiţa lui Lerchenfeld și scrântitoarea albă a lui Haynald.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Buila-Vânturariţa, Călimani-Gurghiu, Codru Moma, Cozia, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Frumoasa, Muntele Șes, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Parâng, Pietrosul Broștenilor-Cheile Zugrenilor, Porţile de Fier, Reghiu Scruntar, Retezat.

8230 • COMUNITĂŢI PIONIERE DIN *SEDO-SCLERANTHION* SAU DIN *SEDO ALBI-VERONICION DILLENI* PE STÂNCĂRII SILICIOASE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul ocupă arealele cu roci silicatice uscate sfărâmate cu sol superficial, unde se formează comunităţi neînchegate de plante de tipul celor suculente, cu puţine graminee și însoţite întotdeauna de muşchi de pământ bruni ce suportă uscăciunea și licheni, toate la altitudine joasă. Cea mai larg răspândită comunitate este cea cu iarbă acră galbenă, iarbă acră albă și petrorhagia. În Carpaţii Occidentali sunt specifice pajiştile de pantă mare cu gramineele *Aira sp.* și *Vulpia sp*. În Banat și mai puţin în Dobrogea găsim mult mai rarele comunităţi cu grâul lui Haynald, trifoiul lui Moliner și ventenata, de mare valoare conservativă. În estul Munţilor Rodnei, unice în ţară, se află stâncăriile cu opaiţa rupestră și iarbă acră anuală.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Munţii Măcinului, Munţii Maramureșului, Podișul Nord Dobrogean, Porţile de Fier, Stânca Tohani.

8310 • PEŞTERI ÎN CARE ACCESUL PUBLICULUI ESTE INTERZIS

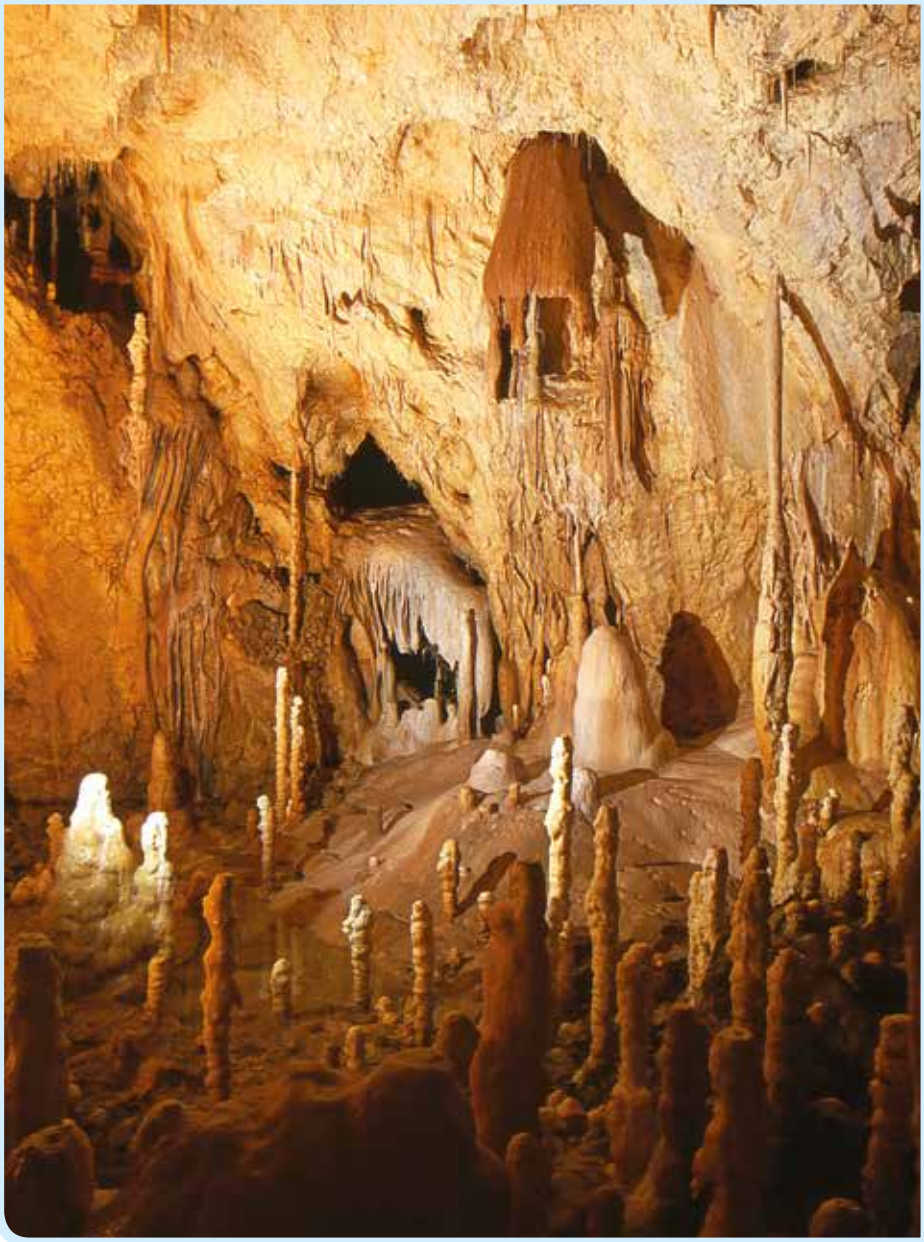

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul este legat de principalele areale carstice, formate pe masivele importante de calcar din România. Cele mai multe astfel de areale se găsesc în Carpaţii Occidentali, respectiv în Munţii Apuseni de nord (Munţii Bihor, Pădurea Craiului, Trascău, Metaliferi), Munţii Banatului, mai puţin în Carpaţii Meridionali (Munţii Cernei, Munţii și Podișul Mehedinţi, Șureanu, Piatra Craiului), Carpaţii Orientali (Hăghimaș, Rodnei, vulcanocarstul din Călimani). Există areale importante cu relief carstic și în zonele colinare (Platoul Someșan de nord, Podișul Dobrogei de sud). Există un număr restrâns de peșteri în România în care accesul publicului este permis parţial, dar din cauza sensibilităţii deosebite a ecosistemelor de peșteră cele mai multe sunt interzise vizitării. Se remarcă în mod deosebit peșterile cu gheţari permanenţi și cele cu schelete de urs de peșteră din Apuseni, peșterile bogat concreţionate din Banat și vestul Meridionalilor, peștera de la Movile din Dobrogea de sud (cu un ecosistem „sigilat", practic independent faţă de sistemul biosferei terestre), peștera de la Cuciulat din Platoul Someșan și cea de la Coliboaia din Valea Sighiștelului, Munţii Bihor cu desene rupestre.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturarița, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cheile Nerei-Beușnița, Cheile Vârghișului, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Domogled-Valea Cernei, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Harghita Mădăraș, Mlaștina Hergheliei-Obanul Mare și Peștera Movilei, Munţii Făgăraș, Munţii Măcinului, Munţii Rodnei, Pârâul Barlangos, Peștera Limanu, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Platoul Vașcău, Podișul Nord Dobrogean, Porţile de Fier, Recifii Jurasici Cheia, Semenic-Cheile Carașului, Strei-Haţeg, Tășad.

9110 • PĂDURI DE FAG DE TIP *LUZULO-FAGETUM*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Pădurile de fag de soluri acide din Europa Centrală sunt larg răspândite în această regiune, fiind prezente și la noi în țară, îndeosebi în etajul dealurilor înalte și mai rar în etajul montan inferior, la peste 600-700 m altitudine, pe soluri cu reacţie acidă dezvoltate pe nisipuri, gresii silicioase, roci vulcanice acide (andezite, granodiorite) sau șisturi cristaline. Cambisolurile districe (solurile brune acide) și luvisolurile albice de culoare palidă galben-deschis (din cauza sărăciei relative în nutrienţi) sunt întâlnite în subasmentul acestor păduri. Există destul de numeroase situaţii în Transilvania, Sucarpaţi și Carpaţi, îndeosebi în areale mai ploioase aflate la limita inferioară a nevoilor făgetelor, în care plantele specifice habitatului pădurilor de fag carpatine (91V0) lipsesc cu desăvârșire, fiind prezente doar specii caracteristice solurilor acide comune din Europa Centrală, cum ar fi păiușurile mari de pădure, flocoșica de pădure, măcrișul iepurelui, trestioara lânoasă, feriga piciorul lupului, deșampsia flexibilă. Există totuși aici și un tip de pădure specific carpatină, edificat de covoarele galbene ale unei plante endemice iubitoare de soluri acide, vulturica carpatină (sau cu frunze rotunde). Făgetele acidofile de tip central european din dealurile înalte deţin mult carpen și gorun în compoziţia lor, alături de cireș sălbatic, paltin, jugastru, mesteacăn, plop tremurător, pe când cele din etajul montan inferior sunt de foarte multe ori pure, cu puţine alte specii în amestec, deosebită fiind în unele situaţii apariţia bradului alb. Spre altitudinile mai înalte, în jur de 1200-1400 metri, fagul începe să se amestece cu molidul. Arbuștii sunt slab reprezentaţi în acest habitat forestier, toţi fiind specii acidofile, rolul principal revenind afinului. Pe rocile bazice, făgetele acidofile central europene sunt înlocuite de făgetele central europene de soluri neutre (neutrofile) mai bogate în nutrienţi (9130).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Buteasa, Cascada Mișina, Căldările Zăbalei, Călimani-Gurghiu, Cenaru, Cheile Doftanei, Cheile Glodului, Cibului și Măzii, Cheile Lăpușului, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Teregovei, Cheile Turzii, Cheile Vârghișului, Ciomad-Balvanyos, Ciucaș, Codru Moma, Coridorul Rusca Montană-Ţarcu-Retezat, Cozia, Creasta Nemirei, Cușma, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Drocea, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Gutâi-Creasta Cocoșului, Hârtibaciu Sud-Vest, Herculian, Igniș, Lacul Negru, Lozna, Măgura Târgu Ocna, Muntele Șes, Muntele Tâmpa, Muntii Ciucului, Muntioru Ursoaia, Munţii Bihor, Munţii Făgăraș, Munţii Goșman, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Muscelele Argeșului, Nemira-Lapoș, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Oituz-Ojdula, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Parâng, Pădurea Bogăţii, Pădurea Glodeasa, Pădurea Verdele, Penteleu, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Postăvarul, Prigoria-Bengești, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Reghiu Scruntar, Retezat, Rusca Montană, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Siriu, Slănic, Someșul Rece, Soveja, Strei-Haţeg, Șindriliţa, Tisa Superioară, Trascău, Ţinutul Pădurenilor, Valea Cepelor, Valea Ierii, Valea Vâlsanului.

9130 • PĂDURI DE FAG DE TIP *ASPERULO-FAGETUM*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Pădurile de fag de soluri neutre din Europa Centrală sunt destul de rare în Carpaţii românești și dealurile înalte adiacente, fiind înlocuite pe scară largă de către făgetele carpatice (habitatul 91V0). Totuși, există situaţii, mai ales în cazul arealelor cu precipitaţii aflate la limita inferioară pentru făgete, în care speciile central-europene sunt dominante iar cele endemice Carpaţilor lipsesc. Făgetele central-europene sunt destul de bogate în specii, deși de cele mai multe ori acestea nu reprezintă rarităţi. În amestec cu fagul apare des carpenul, iar la altitudini mai joase și gorunul. Cele mai bine conservate făgete din arealele de munte au în compoziţia lor mult brad și chiar tisă, alături de mesteacăn, plop tremurător, cireș sălbatic, tei pucios, paltin de munte, paltin de câmp, ulm de munte, sorb, scoruș. Arbuștii sunt denși în cazul în care pădurea nu este intens gospodărită, mai frecvenţi fiind caprifoiul negru, caprifoiul roșu, salba răioasă, salba moale, socul roșu, socul negru, lemnul câinesc. Covorul ierbaceu este foarte bogat în specii central-europene și eurosiberiene, numeroase dar fără nici un colorit regional: urzica moartă galbenă, sânziana lui Schultes, vinariţa, dentariţa cu bulbi, meișorul uniflor, păștiţa albă, feriga comună, feriga austriacă, lintea de primăvară (ginușele) etc. Făgetele neutrofile central-europene sunt întâlnite insular pe calcare, șisturi marnoase, gresii calcaroase, roci cristaline bazice (numite amfibolite), roci vulcanice bazice (bazalte), pe care apare un strat destul de subţire și lesne erodabil de cambisol eutric (sol brun bazic) sau luvisol.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Arboretele de castan comestibil de la Baia Mare, Bisoca, Buila-Vânturariţa, Căldările Zăbalei, Călimani-Gurghiu, Cenaru, Cheile Cernei, Cheile Doftanei, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Turzii, Ciomad-Balvanyos, Ciucaș, Codru Moma, Coridorul Jiului, Cozia, Cușma, Dealul Cetăţii Lempeș-Mlaștina Hărman, Dealul Mare-Hârlău, Dealurile Drăgășaniului, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Drocea, Ferice-Plai, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Herculian, Igniș, Lacul Negru, Lozna, Mociar, Muntele Șes, Munţii Bihor, Munţii Făgăraș, Munţii Goșman, Munţii Metaliferi, Munţii Ţarcu, Muscelele Argeșului, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Oituz-Ojdula, Pădurea Bârnova-Repedea, Pădurea Bogăţii, Pădurea Buciumeni-Homocea, Pădurea Dâlhăuţi, Pădurea de stejar pufos de la Petiș, Pădurea Dobrina-Huși, Pădurea Floreanu-Frumușica-Ciurea, Pădurea Pătrăuţi, Pădurea Tătăruși, Pădurea Verdele, Pădurile de Stejar Pufos de pe Târnava Mare, Pădurile din Sudul Piemontului Cândești, Platforma Cotmeana, Porţile de Fier, Pricop-Huta-Certeze, Prigoria-Bengești, Putna-Vrancea, Râul Suceava, Râul Tur, Reghiu Scruntar, Rusca Montană, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Siriu, Slănic, Someșul Rece, Soveja, Suharau-Darabani, Trascău, Tusa-Barcău, Ţinutul Pădurenilor, Valea Iadei, Valea Ierii, Valea Roșie, Vânători-Neamţ, Zarandul de Est.

9150 • PĂDURI MEDIO-EUROPENE DE FAG DIN *CEPHALANTHERO-FAGION*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Sunt făgete rare, cu caracter insular, legate de versanţi stâncoşi calcaroşi mai mult sau mai puţin abrupţi. Acest habitat se întâlnește numai acolo unde în etajul montan inferior apar calcare masive sau conglomerate calcaroase în Carpaţi (munţii Rarău, Hăghimaș, Piatra Craiului, Bucegi, Ciucaș, Aninei, Cernei, Trascău, Bihor etc.). Sunt bogate în specii iar flora de pădure interferează cu cea din habitatele de stâncării și grohotișuri calcaroase. Productivitatea acestor păduri este mult redusă faţă de cea a făgetelor din alte tipuri din cauza substratului stâncos, dar din punct de vedere al biodiversităţii sunt foarte valoroase. Alături de fag, în compoziţia pădurii apar frecvent bradul și tisa, sporind mult valoarea conservativă a acestui tip de habitat. Se mai întâlnesc paltinul de munte, ulmul de munte, teiul pucios, frasinul, cireșul sălbatic, sorbul iar dintre arbuşti unii sunt strict specifici acestor păduri de substrat pietros, cum ar fi măcieșul fără spini (sau alpin) alături de soc roșu, călin, lemn câinesc, dracilă, caprifoi negru, cotoneaster, ienupăr târător (cetina de negi), măcieș mare, cununiţa albă (taula de stâncă). Caracteristica absolută a acestor făgete este frecvenţa mare a orhideelor din genurile *Cefalantera sp.* și *Epipactis sp*. Astfel, găsim aici cefalantera carmin și cea albă, ca și orhideele epipactis roșu închis și verde (din acest gen încă se mai descoperă specii noi în Europa Centrală și la noi în ţară, exact în acest tip de habitat). O altă orhidee des întâlnită aici este cea parazită numită cuibul păsării. În stratul ierbos se află multe specii caracteristice stâncăriilor calcaroase care practic se află întotdeauna în vecinătate. Dintre plantele rare care se regăsesc numai în acest tip de habitat menţionăm sunătoarea-umbrelă, care apare numai în Apusenii centrali și în Balcani.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Cheile Nerei-Beuşniţa, Ciucaş, Defileul Crişului Negru, Defileul Crişului Repede-Pădurea Craiului, Domogled-Valea Cernei, Grădiştea Muncelului-Ciclovina, Muntele Şes, Muntele Tâmpa, Muntele Vulcan, Munţii Făgăraş, Munţii Ţarcu, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea Bogăţii, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Platoul Vaşcău, Porţile de Fier, Postăvarul, Retezat, Semenic-Cheile Caraşului, Trascău.

9170 • PĂDURI DE STEJAR CU CARPEN DE TIP *GALIO-CARPINETUM*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un tip de habitat forestier central-est european, reprezentat în ţara noastră în arealul de dealuri de păduri dominate de gorun sau gorun auriu în amestec cu carpen și fag. Aceste păduri se diferenţiază de cele similare dacice (habitatul 91Y0) specifice dealurilor și podișurilor de la periferia Carpaţilor Românești prin absenţa unor specii caracteristice cum ar fi grâul negru (*Melampirum sp.*) bihorean, dentariţa violetă sau lintea lui Hallerstein. Alături de speciile menţionate anterior, între arbori se mai găsesc frecvent cireșul slbatic, plopul tremurător, mesteacănul, ulmul de munte, paltinul de câmp și cel de munte, jugastrul, teiul pucios, sorbul. Dintre arbuşti au o frecvenţă mare păducelul, socul negru, alunul, sângerul, cornul, călinul, lemnul câinesc. Stratul ierbos are o specie dominantă caracteristică, rogozul păros. Alături de aceasta se întâlnesc multe specii comune pădurilor de gorun și carpen precum păştiţa albă și galbenă, mierea ursului moale și comună, stelariţa de pădure, obsiga piaptăn de pădure, drobiţa, toporaşul de pădure, golomăţul de pădure etc. Pădurile acestui tip de habitat sunt importante economic, având în vedere productivitatea lor ridicată de masă lemnoasă. Solurile pe care vegetează sunt de tipul luvisolurilor tipice și albice, mai rar cambisoluri eutrice.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Arboretele de castan comestibil de la Baia Mare, Bârsău-Şomcuta, Cheile Doftanei, Cheile Nerei-Beuşniţa, Ciomad-Balvanyos, Coridorul Jiului, Coridorul Rusca Montană-Ţarcu-Retezat, Cozia, Dealul Cetăţii Deva, Dealul Cetăţii Lempeş-Mlaştina Hărman, Dealul Mare-Hârlău, Defileul Crişului Alb, Defileul Crişului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Drocea, Făgetul Clujului-Valea Morii, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Herculian, Lozna, Măgura Târgu Ocna, Mociar, Muntele Şes, Munţii Bihor, Munţii Făgăraş, Munţii Goşman, Munţii Metaliferi, Muscelele Argeşului, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Padurea de stejar pufos de la Miraslău, Pădurea Bogăţii, Pădurea Buciumeni-Homocea, Pădurea Dâlhăuţi, Pădurea de la Alparea, Pădurea de stejar pufos de la Petiş, Pădurea Floreanu-Frumuşica-Ciurea, Pădurea Glodeni, Pădurea Goronişte, Pădurile din Sudul Piemontului Cândeşti, Podişul Secaşelor, Porţile de Fier, Pricop-Huta-Certeze, Prigoria-Bengeşti, Sighişoara-Târnava Mare, Strei-Haţeg, Trascău, Valea Ierii, Zarandul de Est.

9180* • PĂDURI DIN *TILIO-ACERION* PE VERSANŢI ABRUPŢI, GROHOTIȘURI ȘI RAVENE

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Pădurile „de surduc" (adică de văi înguste cu pereţi abrupţi) sunt un habitat forestier considerat rar și deosebit de valoros. Acesta apare în Carpaţi în acele grupări montane unde relieful este abrupt, cu deosebire în masivele calcaroase și conglomeratice, la altitudini de 800-1600 m. Astfel sunt munţii Bucegi, Trascău, Bihor, Metaliferi, Ceahlău, Rarău, Piatra Craiului etc., dar practic oriunde își fac apariţia cheile și stâncăriile de calcar, pe clinele lor umbrite aceste pâlcuri de pădure sunt nelipsite. Flora este destul de caracteristică dar trebuie să subliniem că fauna lor de nevertebrate este foarte bogată în specii rare și endemice, ceea ce face ca acest tip de habitat să fie declarat prioritar. Torenţii cu pat abrupt dar și brânele mai largi și umbrite din munţii stâncoși, uneori versanţi întregi pe substrat de stâncă sunt arealele unde putem găsi pădurile de surduc. Întâlnim aici patru specii dominante de arbori, acestea fiind (în proporţii variabile) frasinul, paltinul de munte, ulmul de munte și teiul pucios. Desigur, nu sunt specii proprii acestui habitat dar formează compoziţii absolut specifice lui. Deseori apar exemplare diseminate de fag, paltin de câmp, brad, tisă, molid. Dintre arbuști menţionăm specii de pădure precum cornul (deosebit de frecvent), salba moale, caprifoiul negru sau de stâncării, precum și cununiţa albă (taula de stâncă), măcieșul fără spini, cotoneasterul, adesea ienupărul târător (cetina de negi), sorbul grecesc. Există în partea de vest a Carpaţilor și două specii endemice, sorbul dacic (în Apuseni) și sorbul lui Borbas (în Banat). Plantele ierboase sunt adesea de talie înaltă și există câteva specii considerate deosebit de caracteristice pădurilor de surduc precum pana zburătorului (sau lunaria), telekia (iarba mare), feriga limba soacrei (sau filitis), feriguţa de stâncă fragilă, slăbănogul, cruciuliţa de pădure, stânjenelul de stâncă, iarba ciutei (margareta aurie de pădure), lipicioasa de stâncă (*moehringia*), ferigile *polistihum*.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Doftanei, Cheile Glodului, Cibului și Măzii, Cheile Lăpușului, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Rudăriei, Cheile Turzii, Cheile Vârghișului, Ciucaș, Codru Moma, Cozia, Dealul Cetăţii Deva, Defileul Crișului Negru, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Drocea, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Măgurile Băiţei, Muntele Tâmpa, Munţii Făgăraș, Munţii Ţarcu, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Parâng, Pădurea Bogăţii, Piatra Mare, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Postăvarul, Putna-Vrancea, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Siriu, Zarandul de Est.

91D0* • TURBĂRII CU VEGETAŢIE FORESTIERĂ

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat forestier prioritar deosebit de rar, insular, cu o valoare aparte datorită speciilor boreale (originare din taigaua siberiană) numeroase, considerate relicte glaciare. Apare în acele mlaștini de turbă aflate în etajul boreal (al molidului) din Carpaţi unde condiţiile locale au permis instalarea unor rariști de pădure. Solurile sunt turboase, groase, alcătuite din resturi puţin descompuse de plante conservate de mii de ani de către mediul deosebit de acid al acestor mlaștini. Specialiștii au identificat mai multe subtipuri diferite ale acestui habitat prioritar. Cel mai frecvent este cel al molidișurilor mlăștinoase de turbării, apoi pădurile mlăștinoase de pin silvestru, foarte rare fiind rariștile de mesteacăn pufos și tufărișurile de jneapăn de turbărie (aflate numai foarte localizat în Munţii Igniș din Maramureș). Regiunile în care găsim acest habitat sunt în mod deosebit Carpaţii Orientali (pe toată lungimea lor) și Apusenii de nord (Muntele Mare, Bihor-Vlădeasa). Mai rar se poate găsi și în Carpaţii Meridionali (Munţii Parâng, Șurean etc). Alături de speciile lemnoase dominante amintite mai sus mai apare mesteacănul (comun), iar dintre arbuști întâlnim salcia cenușie, afinul de turbărie, afinul de mlaștină, mesteacănul mic, mesteacănul pitic (ultimele două foarte rare, prezente doar în Carpaţii Orientali), salba pitică, salcia aurie, cununiţa roz (sau taula de mlaștină). În stratul ierbaceu se remarcă în primul rând numeroasele specii de mușchi de turbă (*Sphagnum*) cum ar fi cel al lui Magellan, Wulfen, recurbat, scvamos și de rogoz (multe foarte rare) precum rogozul Bueck, rogozul spinos, rogozul albicios, cel negru etc. Acestea dau în timp cel mai important volum de resturi vegetale din masa turbăriei. Alte specii de plante deosebit de rare sunt ligularia siberiană, daria sceptru (sau a lui Carol), coada șoricelului siberiană, coada șoricelului de mlaștină, specifice doar Orientalilor, daria de mlaștină (proprie Apusenilor), lisimahia circumpolară, cruciuliţa de mlaștină, mărarul de turbărie etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Ciomad-Balvanyos, Codrii seculari de la Strâmbu-Băiuţ, Cușma, Găina-Lucina, Harghita Mădăraș, Larion, Mestecănișul de la Reci, Mlaștina după Luncă, Molhașurile Căpăţânei, Obcinele Bucovinei, Parâng, Someșul Rece, Soveja, Tinovul Apa Lina-Honcsok, Tinovul Apa Roșie, Tinovul de la Dealul Albinelor, Tinovul de la Fântâna Brazilor, Tinovul de la Românești, Tinovul Luci, Tinovul Mare Poiana Stampei, Tinovul Mohoș-Lacul Sf. Ana, Tinovul Șaru Dornei, Turbăria Ruginosu Zagon.

91E0* • PĂDURI ALUVIALE CU *ALNUS GLUTINOSA* ȘI *FRAXINUS EXCELSIOR* (*ALNO-PADION, ALNION INCANAE, SALICION ALBAE*)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Habitatul include pădurile galerii de luncă din lungul râurilor, de la câmpie până în etajul montan superior. Este lesne de înţeles că în cadrul acestui ecart altitudinal foarte larg există diferenţieri ecologice considerabile, oglindite în subtipuri distincte clar diferenţiate. Natura prioritară a acestui habitat nu a fost stabilită datorită speciilor de plante rare ci datorită faptului că acestea, crescând în lungul cursurilor de apă, consituie o resursă ecologică inestimabilă, fiind în primul rând culoare ecologice pentru mamiferele mari (și singurele, mai ales la deal și la câmpie), adăpost foarte preţios pentru numeroase specii de nevertebrate, loc de cuibărit și de hrănire pentru un număr foarte mare de specii de păsări. Solurile pe care apar aceste păduri sunt cele aluviale (fluvisolurile), adesea gleizate. Subtipul de altitudine mai înaltă al habitatului este dat de pădurile de luncă din etajul montan superior până în cel al dealurilor înalte, dominate de arinul alb. Urmează pădurile galerii de luncă din arealele deluroase, dominate de arin negru și/sau frasin, înlocuite pe scară largă de zăvoaie de salcie albă și comună, mai rar de plop negru și plop alb, care continuă acest tip de habitat până la ţărmul mării și în Delta Dunării. Din păcate, în multe locuri arinul negru și frasinul au fost tăiaţi și eliminaţi aproape complet ca specii în secolele trecute, primul din cauza lemnului folosit pentru obţinerea unei vopsele negre iar al doilea din cauza lemnului deosebit de trainic. O problemă majoră a pădurilor galerii de luncă o reprezintă ușurinţa excesivă cu care sunt invadate de către specii exotice scăpate din cultură. Este cel mai sensibil tip de habitat din acest punct de vedere din întreaga ţară. Speciile de talie înaltă și căţărătoare autohotone caracteristice acestui tip de habitat și care dau un aspect luxuriant, precum pălămida galbenă uleioasă, telekia, captalanul, angelica, urzica, viţa de vie sălbatică, curpenul, trestioara lânoasă sunt înlocuite de specii invadante precum napul porcesc, rudbeckia, reynoutria, polygonum-ul de Sahalin etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aninișurile de pe Tărlung, Apuseni, Bazinul Ciucului de Jos, Bistriţa Aurie, Bucegi, Buzăul Superior, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Doftanei, Cheile Lăpușului, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Turzii, Cheile Vârghișului, Ciucaș, Codru Moma, Comana, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Cozia, Crișul Alb între Gurahonţ și Ineu, Cușma, Dealul Mare-Hârlău, Defileul Crișului Alb, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Drocea, Frumoasa, Găina-Lucina, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Herculian, Lunca Mijlocie a Argeșului, Lunca Râului Doamnei, Lunca Siretului Inferior, Măgura Târgu Ocna, Mestecănișul de la Reci, Muntele Șes, Muntii Ciucului, Munţii Făgăraș, Munţii Goșman, Munţii Metaliferi, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Muscelele Argeșului, Nemira-Lapoș, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Oituz-Ojdula, Pădurea Bogăţii, Pădurea Pătrăuţi, Pădurea și mlaștinile eutrofe de la Prejmer, Pădurile din Sudul Piemontului Cândești, Penteleu, Piatra Craiului, Piatra Mare, Platforma Cotmeana, Podișul Secașelor, Porţile de Fier, Prigoria-Bengești, Rarău-Giumalău, Râul Suceava, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Râul Târnava Mică, Râul Tur, Rusca Montană, Scroviștea, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Silvostepa Olteniei, Siriu, Someșul Rece, Soveja, Tinovul Apa Lina-Honcsok, Tinovul Mohoș-Lacul Sf. Ana, Tisa Superioară, Valea Iadei, Valea Ierii, Valea Vâlsanului, Văile Brătiei și Brătioarei, Vânători-Neamţ, Zarandul de Est.

91F0 • PĂDURI RIPARIENE MIXTE CU *QUERCUS ROBUR, ULMUS LAEVIS, FRAXINUS EXCELSIOR* SAU *FRAXINUS ANGUSTIFOLIA*, DIN LUNGUL MARILOR RÂURI (*ULMENION MINORIS*)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat forestier de păduri de luncă din câmpiile joase din silvostepă, în arealul Câmpiei de Vest, Câmpiei Române și Câmpiei Moldovei, cu stejar și specii de frasin. Solurile sunt de obicei reprezentate de cernoziomuri și feoziomuri gleizate, așa numitele „lăcovişti", argiloase, grele, cu exces de umiditate alternant. Dominanţa variază, în diferite păduri, între stejar și diferitele specii de frasin. În Câmpia de Vest și nordul Câmpiei Moldovei apare doar stejarul (comun), alături de frasinul comun și cel danubian, în Câmpia Română și sudul Câmpiei Moldovei apar și frasinul pufos (specie endemică pentru bazinul inferior al Dunării) și stejarul brumăriu. Acestor arbori dominanţi caracteristici li se adaugă alte specii de luncă precum arinul negru, salcia albă, salcia comună, plopul negru, plopul alb, ulmul mic, velnișul, părul pădureţ, jugastrul, mălinul etc. Arbuștii sunt reprezentaţi de specii comune precum crușinul, viţa de vie sălbatică, curpenul, spinulul cerbului, călin etc. Speciile ierboase sunt în general comune, de talie înaltă, iubitoare de exces de umiditate, cum ar fi pălămida galbenă uleioasă, cucuta, mărarul păros, talpa gâștii, murul de câmp, piciorul caprei etc. În sudul Moldovei și în Câmpia Siretului inferior, în aceste păduri de luncă din silvostepă se găsesc specii foarte rare, deosebit de importante, ca joltina sau fierăstraiţa bulgărească, pesma aurie de silvostepă, leuzea pontică, garofiţa de silvostepă, garofiţa lui Racoviţă, stânjenelul lui Brândză, albăstriţa lui Angelescu, în afară de primele două toate fiind elemente endemice cu areal vest-pontic restrâns.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Canaralele Dunării, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Cefa, Ciuperceni – Desa, Comana, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Ialomiţei, Coridorul Jiului, Crișul Alb, Dealul Mare – Hârlău, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Diosig, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Gura Vedei-Șaica – Slobozia, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mijlocie a Argeșului, Lunca Mircești, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Pădurea Balta – Munteni, Pădurea Goroniște, Pădurea Medeleni, Pădurea Reșca Hotărani, Pădurea Stârmina, Pădurea Torcești, Pădurea Zamostea – Lunca, Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului, Râul Prut, Râul Tur, Râul Vedea, Scroviștea, Vânători-Neamţ.

91H0* • VEGETAŢIE FORESTIERĂ PANONICĂ CU *QUERCUS PUBESCENS*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat forestier cu stejar pufos din Câmpia și Dealurile de Vest, Depresiunea Transilvaniei, rama nordică, estică și sudică a Munţilor Apuseni, vestul Munţilor Banatului. Stejarul pufos și stejarul virgilian sunt speciile dominante. În Câmpia și Dealurile de Vest, pădurile de acest tip pot fi întâlnite pe platouri cu cernoziomuri și feoziomuri calcice iar speciei dominante i se pot alătura specii termofile submediteraneene precum cerul și teiul cu frunza mare. În Transilvania și la periferia estică a Munţilor Apuseni, pădurile insulare de stejar pufos se găsesc doar pe versanţi puternic înclinaţi, însoriţi. Sunt rare la nord de Mureș dar frecvente în Podișul Târnavelor. Solurile de aici sunt castanoziomurile calcice, cambisolurile eutrice și, nu rareori, în Munţii Trascău și Metaliferi, dumbrăvile de stejar pufos se instalează direct pe stâncării calcaroase sau bazaltice. Alături de stejarul pufos se mai pot găsi stejarul virgilian, teiul pucios, stejarul, gorunul, arţarul tătărăsc sau gladișul, părul pădureţ, carpenul, mojdreanul (acesta din urmă frecvent în Câmpia și Dealurile de Vest, Munţii Trascău de sud, Metaliferi, Banatului și, în Transilvania, doar la Saschiz). Arbuștii sunt reprezentaţi în primul rând de corn (foarte frecvent), lemn câinesc, păducel, porumbar, spinul cerbului, salbă râioasă, lemn câinesc, alun, sânger. În estul munţilor Apuseni, pe calcare, se întâlnesc și sorbul grecesc și sorbul dacic, specii foarte rare. În poienile pădurilor insulare de stejar pufos se află foarte des pajiști stepice subpanonice (habitatul prioritar 6240*) foarte bine conservate iar în stratul ierbos se amestecă speciile de pădure (toporașul de pădure, firuţa nemorală, păștiţa galbenă, oiţele, limba boului azurie, pecetea lui Solomon cu frunza lată, laptele câinelui de pădure) cu cele de pajiști stepice (stânjenelul de stepă, frăsinelul, mărarul de Crimea, pochivnicul ierbaceu, rogozul pitic, sipica de Ural, sipica transilvană etc.). În Podișul Târnavelor apare și o specie endemică, busuiocul săsesc sau *Calamintha nepeta ssp. subisodonta*. Pe stâncăriile calcaroase din Apusenii de est și de sud se află specii caracteristice acestora, cum ar fi toporașul lui Joo, pesma de foc, mărarul gracil, mărarul alb de stâncă etc. Pe stâncăriile din sudul Munţilor Banatului și la Porţile de Fier, stejarul pufos alcătuiește arborete cu cărpiniţa, nucul, liliacul sălbatic, mojdreanul, sâmbovina (sau celtisul) iar în subarboret apar specii submediteraneene precum ghimpele, ghimpele mare, scumpia, dintre speciile ierboase, multe caracteristice Banatului, putând fi întâlni ghimpele albastru bănăţean (*Echinops sp.*), bujorul bănăţean, opaiţa bănăţeană, pesma bănăţeană, mărarul galben bănăţean etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Lacul Știucilor-Sic-Puini-Bonţida, Padurea de stejar pufos de la Mirăslău, Pădurea de stejar pufos de la Hoia, Pădurea de stejar pufos de la Petiș, Pădurile de Stejar Pufos de pe Târnava Mare, Sighișoara-Târnava Mare, Trascău.

91I0* • PĂDURI STEPICE EURO-SIBERIENE DE STEJAR *QUERCUS* SPP.

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Aceste păduri insulare mici sunt caracteristice domeniului de silvostepă rece, acolo unde fâșia aridă a stepelor trece către arealul pădurilor compacte. Sunt întâlnite în Moldova de nord și centrală, Transilvania centrală și în partea nordică a Câmpiei de Vest (acea parte din Câmpia Panonică aflată pe teritoriul României). Arborele cel mai caracteristic „pădurilor stepice" este gladișul sau arţarul tătărăsc, alături de care apare stejarul (în Moldova centrală și Câmpia de Vest apare și stejarul pufos iar în Transilvania gorunul). Frecvent se întâlnesc paltinul de câmp, jugastrul, cireșul sălbatic, carpenul, sorbul, părul pădureţ. Dintre arbuști se remarcă sângerul, păducelul, spinul cerbului, salba râioasă, salba moale. În Moldova și Câmpia de Vest se află și specii de arbori iubitoare de climat mai cald cum sunt teiul argintiu, cerul etc. Pădurile de silvostepă sunt puţin compacte, adesea cu un covor ierbos continuu ce constă dintr-un amestec de specii de pădure (firuţă nemorală, ghiocel, spânz roșu, pecetea lui Solomon, sânziana lui Schultes, vinariţă, mierea ursului, salvie galbenă) cu specii din pajiști de stepă (frasinel, salvie de stepă, iarba fiarelor, stânjenel de stepă, stânjenel pitic, firuţa de stepă etc.), acest lucru fiind cea mai caracteristică trăsătură a habitatului.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Braniștea Catârilor, Canaralele Dunării, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Ciuperceni-Desa, Comana, Coridorul Ialomiţei, Coridorul Jiului, Dealul Cetăţii Lempeș-Mlaștina Hărman, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Jiana, Lacul Știucilor-Sic-Puini-Bonţida, Lunca Siretului Inferior, Mociar, Munţii Măcinului, Padurea de gorun și stejar de pe Dealul Purcăretului, Pădurea Bejan, Pădurea Breana-Roșcani, Pădurea Călugărească, Pădurea de gorun și stejar de la Dosul Fânaţului, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea Gârboavele, Pădurea Homiţa, Pădurea Icușeni, Pădurea Mogoș-Mâţele, Pădurea Pogănești, Pădurea Roșcani, Pădurea Seaca-Movileni, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Pădurea Uricani, Pădurea Vlădila, Pădurile din Silvostepa Mostiștei, Podișul Nord Dobrogean, Podișul Secașelor, Sighișoara-Târnava Mare, Silvostepa Olteniei, Suatu-Cojocna-Crairât.

91K0 • PĂDURI ILIRICE DE FAG

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Pădurile de fag din Munţii Banatului conţin multe specii balcanice și submediteraneene, toate caracteristice unui climat mai cald și mai umed, de aceea sunt integrate acestui tip de habitat specific Munţilor Dinari, Alpilor de sud-est și dealurilor prealpine din vestul Bazinului Panonic. Făgetele bănăţene apar cel mai adesea pe calcare și cuprind, alături de fagul comun, alte două subspecii, respectiv fagul moesiac și cel oriental. O prezenţă proprie acestor păduri este alunul turcesc, specie care este un arbore veritabil și nu un arbust precum ruda sa comună, alături de tei argintiu, sorb grecesc, carpen, gorun auriu, mojdrean, liliac sălbatic. Dintre arbuștii specifici habitatului amintim pe cei veșnic verzi, ghimpele comun și ghimpele mare, liana tamus iar dintre speciile ierboase întâlnim aici turiţa de făget, priboiul cu rădăcină mare (foarte caracteristice), spânzul parfumat, scopolia, dentariţa galbenă, tulichina galbenă. Pădurile ilirice de fag din Banat, deși relativ sărace în specii caracteristice nemijlocit habitatului, adăpostesc numeroase specii rare ca bujorul bănăţean, orhideea maimuţă, orhideea palidă, clopoţelul lui Grossek, pesma bănăţeană, opaiţa bănăţeană. O specie endemică limitată aproape numai la acest tip de habitat este sânziana lui Kitaibel. Sub formă insulară, pe suprafeţe foarte restrânse, făgetele ilirice sunt întâlnite și în Munţii Apuseni.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Rudăriei, Cheile Teregovei, Domogled-Valea Cernei, Munţii Ţarcu, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Semenic-Cheile Carașului.

91L0 • PĂDURI ILIRICE DE STEJAR CU CARPEN *(ERYTHRONIO-CARPINION)*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat forestier din Dealurile de Vest (la sud de Mureș) și Munţii Banatului (mai ales pe calcare) dominat de gorun, gorun auriu și gorun ardelenesc, mai rar cu prezenţa stejarului și cerului. Pădurile din sud-vestul României asimilate pădurilor ilirice de stejar și carpen sunt în realitate foarte puţin reprezentative pentru acest tip de habitat, aparţinând mai degrabă corespondentului său dacic (91Y0) prin lipsa multor specii caracteristic ilirice, cum sunt șofranul napolitan, caprifoiul, spânzul roșu, spânzul de spinării. Totuși, spre deosebire de habitatele forestiere dacice, aici apar frecvent specii submediteraneene precum arbuștii veșnic verzi ghimpele și ghimpele mare, apoi liana tamus, iar dintre arbori teiul argintiu, teiul cu frunza mare, cărpiniţa, sâmbovina (sau celtisul), nucul. Printre speciile ierboase caracteristice sunt spânzul parfumat, clopoţelul lui Grossek, pesma bănăţeană, garofiţa bănăţeană, coada vacii sau lumânărica lui Vandas, pălămida bănăţeană, bujorul bănăţean, spinul albastru bănăţean (*Echinops sp.*), garofiţa sârbească, opaiţa bănăţeană etc. Pe stâncăriile calcaroase găsim adesea specii caracteristice acestora, unele endemice sau subendemice precum mărarul de stâncă alb bănăţean (sau atamanta) sau mărarul bănăţean, pesma de foc, sipica balcanică etc. Solurile pe care sunt localizate aceste păduri sunt cambisoluri eutrice, rendzine iar nu rareori soluri mediteraneene de tip terra rossa, cu un colorit roșu deosebit. Foarte local, insular, habitatul se întâlnește și mai spre nord în Munţii Zarand.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Nerei-Beușniţa, Dealul Cetăţii Deva, Defileul Jiului, Defileul Mureșului, Domogled-Valea Cernei, Drocea, Munţii Ţarcu, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea Bejan, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Semenic-Cheile Carașului.

91M0 • PĂDURI BALCANO-PANONICE DE CER ȘI GORUN

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Sunt păduri cu caracter submediteranean dominate de cer și gorun, gorun auriu și gorun ardelenesc din Dealurile de Vest, bordura vestică și sudică a Carpaţilor Occidentali, sudul Munţilor Apuseni, Dealurile Silvaniei, Culoarul Mureșului din vestul Transilvaniei (la sud de Aiud), dezvoltate pe luvisoluri și cambisoluri eutrice. În partea vestică și centrală a Câmpiei Române, dar și în sudul Carpaţilor Occidentali până în sudul Dealurilor de Vest, pădurile incluse în acest tip de habitat au un caracter aparte, aici fiind codominante (în proporţii variabile) cerul și gârniţa, pe soluri de un tip mai deosebit (luvisoluri haplice și albice cromice), așa numitele soluri brune roșcate. Acestea sunt strâns legate de pădurile de cer și gârniţă, azi insulare în arealul amintit al Câmpiei Române dar cândva foarte larg răspândite aici. Vatra întregului oraș București este acoperită de astfel de soluri și cândva era ocupată total de astfel de păduri. În toate arealele ocupate de acest habitat, speciilor de cer (în Câmpia Română și sudul Dealurilor de Vest și gârniţă) și gorun li se adaugă frecvent teiul argintiu, teiul cu frunza mare, carpenul, cireșul sălbatic, arţarul tătărăsc sau gladișul etc. Speciile de arbuști sunt păducelul, porumbarul, salba râioasă, lemnul câinesc, spinul cerbului, cornul etc. Dintre speciile ierboase, deosebit de caracteristic este șofranul auriu *Crocus flavus* pentru pădurile de cer și gârniţă din Câmpia Română (înlocuit de șofranul violet pentru aproape toate celelalte păduri). Alte specii ierboase mai larg răspândite sunt vulturica de pădure, opaiţa bănăţeană, lintea neagră, izma cerbului, ghiocelul, păștiţa galbenă, coada șoricelului nobilă, drobiţa, mierea ursului moale etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Canaralele Dunării, Cheile Nerei-Beușniţa, Comana, Coridorul Jiului, Dealul Mocrei-Rovina-Ineu, Dealurile Drăgășaniului, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Mureșului, Drocea, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Jiana, Lacul și Pădurea Cernica, Lozna, Muntele Șes, Munţii Măcinului, Munţii Metaliferi, Munţii Ţarcu, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea Bolintin, Pădurea Dumbrava, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea Neudorfului, Pădurea Paniova, Pădurea Sarului, Pădurea Stârmina, Pădurea și Lacul Stolnici, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Pădurea Topana, Pădurea Troianu, Pădurile din Sudul Piemontului Cândești, Platforma Cotmeana, Podișul Nord Dobrogean, Porţile de Fier, Prigoria-Bengești, Râul Tur, Râul Vedea, Silvostepa Olteniei, Vânju Mare, Zarandul de Est.

91Q0 • PĂDURI RELICTARE DE *PINUS SYLVESTRIS* PE SUBSTRAT CALCAROS

CARACTERIZAREA HABITATULUI

În timpul perioadei glaciare, acum 18.000 de ani, se cunoaște din analizele de polen că pinul silvestru era principala specie de arbore din Europa Centrală, inclusiv din România. Odată cu încălzirea climatului s-au instalat tipurile de pădure actuale iar pinul silvestru s-a retras în turbării (vezi habitatul 91D0*) sau pe versanţi calcaroși ori conglomeratici abrupţi unde se găsește sub formă de mici populaţii relicte, deosebit de valoroase. Astfel de habitate reminiscente glaciare găsim în Munţii Trascăului (cheile din jurul masivului Belioara, Piatra Cetii), Cheile Bicazului, Munţii Vrancei, Leaota, Cozia (pe stâncării de gneis dar cu floră calcifilă în mare parte), Vâlcan (aici împreună cu pinul negru în câteva locuri, interferenţă cu habitatul 9530*). O mare problemă a acestor populaţii relicte de pin silvestru o reprezintă alterarea structurii lor genetice ancestrale (un instrument foarte valoros în viitor pentru reconstrucţii paleoenvironmentale) prin dispersarea polenului plantaţiilor recente de pin silvestru, uneori imense, din împrejurimi. Acest lucru este clar vizibil de exemplu în jurul masivului Piatra Cetii din Munţii Trascău, unde plantaţiile mari de pin silvestru de pe valea Galdei produc primăvara intensa poluare genetică a micii populaţii relicte din vârful muntelui calcaros. Stratul arbustiv nu conţine specii caracteristice, în schimb covorul ierbos este alcătuit din specii din pajiștile de stâncării calcaroase, în primul rând gramineul coada iepurelui carpatină (*Sesleria rigida)*. În Cozia, acest habitat este populat de specia relictă rară iedera albă (*Daphne blagayana)*, care îi dă un intens colorit local. În Vrancea, din cauza naturii mai puţin calcicole a rocilor din substrat, speciile acidofile cum ar fi flocoșica, mușchiul argintiu, afinul și iarba neagră sunt dominante.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Șugăului-Munticelu, Ciucaș, Munţii Făgăraș, Nordul Gorjului de Est, Piatra Craiului, Trascău.

91V0 • PĂDURI DACICE DE FAG (*SYMPHYTO-FAGION*)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat forestier endemic și reprezintă la nivelul Carpaţilor cel mai caracteristic tip de pădure, fiind strict răspândit doar în arealul acestora, pe suprafeţe mari. Făgetele dacice, dominate de fagul comun european și de multe ori însoţit în trecut din abundenţă de brad alb, apar la altitudini de 800-1200 metri, pe soluri fertile și bine aerisite (de tipul cambisolurilor eutrice și luvisolurilor), cele mai tipice fiind cele de pe roci ce aprovizionează bine cu nutrienţi minerali solul și menţin un nivel scăzut al acidităţii ca bazaltele, calcarele, gresiile calcaroase. Habitatul se recunoaște în primul rând prin prezenţa celor două plante caracteristice, ambele proprii doar Carpaţilor, brusturele negru (sau tătăneasa galbenă carpatină, *Symphitum cordatum* – de la care vine numele științific) și mierea ursului roșie. Cândva se afla frecvent în aceste păduri tisa, care se mai întâlnește abundent în făgetele carpatine în puţine locuri (cum ar fi pe versantul nordic al Făgărașului sau în Munţii Apuseni pe Vâlcan) alături de brad alb, paltin de munte, paltin de câmp, ulm de munte, sorb, scoruș, cireș sălbatic. În urma gospodăririi silvice, multe făgete dacice sunt astăzi în stare pură. Stratul arbustiv dens cuprinde crușinul, spinul cerbului, socul roșu, socul negru, călinul, salba moale, salba râioasă, măcieșul fără spini, caprifoiul negru, caprifoiul roșu, cununiţa albă (pe substrate stâncoase). În covorul de plante ierboase regăsim și alte plante endemice Carpaţilor precum margareta carpatină, spânzul roșu, dentariţa mov carpatină, clopoţelul de brădet, piciorul cocoșului carpatin, crucea voinicului transilvană (în nord-vestul Carpaţilor Meridionali), opaiţa lui Heuffel etc. Pe substrate stâncoase calcaroase mai abrupte se întâlnește des o variantă a făgetelor carpatine care are ca plantă indicatoare feriga numită limba soacrei, singura din flora noastră care are frunza nedivizată.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Cascada Mișina, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Doftanei, Cheile Lăpușului, Cheile Vârghișului, Ciomad-Balvanyos, Ciucaș, Codrii seculari de la Strâmbu-Băiuţ, Codru Moma, Coridorul Rusca Montană-Ţarcu-Retezat, Cozia, Cușma, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Hârtibaciu Sud-Vest, Herculian, Măgura Târgu Ocna, Moldova Superioară, Muntele Tâmpa, Muntii Ciucului, Munţii Bihor, Munţii Făgăraș, Munţii Goșman, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Nemira-Lapoș, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Oituz-Ojdula, Parâng, Pădurea Bogăţii, Pădurea Glodeasa, Pădurea Povernii-Valea Cerniţa, Pădurea Verdele, Penteleu, Piatra Craiului, Piatra Mare, Platoul Vașcău, Postăvarul, Pricop-Huta-Certeze, Rarău-Giumalău, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Retezat, Rusca Montană, Sighișoara-Târnava Mare, Siriu, Someșul Mare Superior, Soveja, Tinovul Apa Lina-Honcsok, Tinovul Mohoș-Lacul Sf. Ana, Trascău, Valea Iadei, Valea Izei și Dealul Solovan, Vânători-Neamţ.

91X0 • PĂDURI DOBROGENE DE FAG

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat insular relictar de păduri de fag din nordul Dobrogei (nordul platoului Niculiţel, Valea Fagilor, la limita cu Munţii Măcin) total izolat de arealul făgetelor mai întinse din Carpaţi și Podișul Central Moldovenesc. Pe cambisolurile eutrice de pe rocile bazaltice se află păduri de fag rezultate din amestecul a două specii, fagul comun și fagul de Crimea (sau tauric), un lucru unic în Europa (păduri similare ar mai putea exista în Podișul Central Moldovenesc, dar acest fapt este controversat). Alături de aceste specii principale apar frecvent carpenul și teiul argintiu, plopul tremurător, ulmul de munte, iar în stratul arbuștilor găsim păducelul, călinul, socul negru. Între plantele ierboase se remarcă prin frecvenţa lor scutelaria înaltă, scrântitoarea mică, jaleșul de pădure, obsiga piaptăn de pădure, meișorul uniflor etc. Principalul corp de pădure dobrogeană de fag se află în lungul unui drum judeţean destul de circulat, asfaltat, între localităţile Luncaviţa și Nifon, ceea ce ridică probleme de conservare semnificative.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Munţii Măcinului, Podișul Nord Dobrogean.

91Y0 • PĂDURI DACICE DE STEJAR ȘI CARPEN

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este principalul tip de pădure de deal din Transilvania și Moldova dominat de gorun. Ocupă suprafeţe largi pe soluri de tip cambisol eutric, cambisol distric și luvisol tipic și albic. Este un tip de habitat subendemic (se găsește și în Ucraina subcarpatică) diferenţiat de alte tipuri de gorunete prin prezenţa unui contingent de specii subendemice carpato-balcanice ca grâul negru bihorean (*Melampirum sp.*), lintea lui Hallerstein, spânzul purpuriu, dentariţa mov. Alături de specia dominantă gorun se întâlnesc gorunul auriu, gorunul ardelenesc, carpenul, teiul pucios, plopul tremurător, mesteacănul, scorușul, cireșul sălbatic, paltinul de câmp, jugastrul, ulmul de munte, sorbul. În Moldova, în părţile sudice ale Podișului Central, apar teiul argintiu, părul nins de silvostepă, specii mai iubitoare de căldură. În subarboret sunt frecvente păducelul, măcieșul, călinul, socul negru, caprifoiul roșu, salba râioasă, iar în Moldova este prezentă uneori și o specie iubitoare de căldură, scumpia. Stratul ierbos, alături de speciile diferenţiale menţionate mai sus, cuprinde numeroase specii tipice pădurilor central-europene ca sălăţica, piciorul cocoșului de pădure, toporașul de pădure, păștiţa albă, păștiţa galbenă, ghiocelul comun, rodul pământului, vioreaua, brebenelul comun, brebenelul mare, crucea voinicului, leurda etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Băgău, Bârsău-Șomcuta, Bucșani, Cheile Doftanei, Cheile Nerei-Beușniţa, Codru Moma, Comana, Coridorul Ialomiţei, Coridorul Jiului, Cușma, Dealul Cetăţii Deva, Dealul Cetăţii Lempeș-Mlaștina Hărman, Dealul Mare-Hârlău, Dealul Mocrei-Rovina-Ineu, Dealurile Clujului Est, Dealurile Drăgășaniului, Defileul Crișului Alb, Drocea, Fânaţele Pietroasa-Podeni, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Lacul și Pădurea Cernica, Lacul Știucilor-Sic-Puini-Bonţida, Lozna, Măgurile Băiţei, Mociar, Muntele Șes, Munţii Măcinului, Muscelele Argeșului, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Pajiștile lui Suciu, Pădurea Bălteni-Hârboanca, Pădurea Bârnova-Repedea, Pădurea Bejan, Pădurea Bogăţii, Pădurea Bolintin, Pădurea Buciumeni-Homocea, Pădurea Ciornohal, Pădurea Dobrina-Huși, Pădurea Floreanu-Frumușica-Ciurea, Pădurea Neudorfului, Pădurea Pătrăuţi, Pădurea Plopeni, Pădurea Pogănești, Pădurea Reșca Hotărani, Pădurea și Lacul Stolnici, Pădurea Tălășmani, Pădurea Târgu Mureș, Pădurea Zamostea-Lunca, Pădurea Zamostea-Lunca, Pădurile din Sudul Piemontului Cândești, Platforma Cotmeana, Podișul Nord Dobrogean, Podișul Secașelor, Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului, Porţile de Fier, Prigoria-Bengești, Racâș-Hida, Râul Suceava, Râul Tur, Râul Vedea, Reghiu Scruntar, Scroviștea, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Strei-Haţeg, Suharau-Darabani, Trascău, Vânju Mare, Zarandul de Est.

91AA* • VEGETAŢIE FORESTIERĂ PONTO-SARMATICĂ CU STEJAR PUFOS

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Pădurile de stejar pufos din nordul peninsulei Balcanice se continuă și pe teritoriul României, în arealele de silvostepă aflate în Dobrogea și Moldova de sud. Acestea sunt rariști cu multe poieni și combină flora de pădure cu cea de stepă. Adesea, habitatele de pajiști de stepă cândva întinse în jurul acestor păduri insulare sunt degradate prin suprapășunat sau arate și singurele lor relicve bine păstrate le putem întâlni în poienile sau liziera acestor păduri. Solurile pe care vegetează sunt închise la culoare, brune-negre sau negre în orizontul superior, de tipul cernoziomurilor sau feoziomurilor. Climatul este semiarid, continental. Specia dominantă este stejarul pufos, alături de puţine alte specii precum părul nins de stepă, părul sălbatic, cărpiniţă, mojdrean, vișinel turcesc, tei argintiu, jugastru. Stratul de arbuști este deosebit de caracteristic datorită prezenţei masive a scumpiei, specie foarte decorativă, la care se adaugă păliurul (spinul lui Hristos). Alături de acestea găsim alte specii mai comune precum cornul, sângerul, păducelul, porumbarul de stepă. În aceste păduri stratul ierbos este deosebit de bogat în specii rare, cu numeroase specii balcanice, balcano-anatolice sau vest-pontice precum ghiocelul grecesc, brebenelul balcanic, ceapa siciliană, sânziana de silvostepă, salcâmul (sofora) lui Jaubert, astragalul pontic, albăstriţa lui Thirke, pesma lui Marschall, pesma argintie, asparagusul cu frunze subţiri, strugureii (muscarii) dobrogeni, toporașul dobrogean, pliscul-păsării (*Ornithogalum*) etc. În multe păduri dobrogene de stejar pufos apare din abundenţă una din cele mai decorative plante din România, bujorul de pădure românesc, cu flori de un roșu aprins, dând un colorit extrem de viu și un aspect cu totul aparte acestui habitat la sfârșitul lunii aprilie – începutul lunii mai.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Canaralele Dunării, Comana, Dealul Perchiu, Dealurile Agighiolului, Delta Dunării, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Dunele de nisip de la Hanul Conachi, Fântâniţa Murfatlar, Munţii Măcinului, Pădurea Bădeana, Pădurea Breana-Roșcani, Pădurea Călugărească, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea Gârboavele, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea Mogoș-Mâţele, Pădurea Pogănești, Pădurea Seaca-Movileni, Pădurea Studiniţa, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Pădurea Troianu, Podișul Nord Dobrogean, Porţile de Fier, Recifii Jurasici Cheia.

9260 • VEGETAŢIE FORESTIERĂ CU *CASTANEA SATIVA*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat forestier larg răspândit în arealele submediteraneene, prezent la noi numai insular în Munţii Igniş-Gutâi (la nord de Baia Mare, cel mai nordic punct al arealului habitatului, opinia unor cercetători că aici castanul comestibil ar fi fost plantat fiind falsă), Munţii Zarand, Munţii Banatului, Dealurile de Vest, Munţii Vâlcan, Munţii Căpăţânii, Cozia. Solurile sunt profunde, bine aerisite, cu umiditate echilibrată, de tipul luvisolurilor și cambisolurilor eutrice. Uneori, în substrat este prezent calcarul masiv, motiv pentru care unele insule din acest tip de habitat pot fi întâlnite și pe rendzine. Speciile dominante sunt castanul comestibil, gorunul și gorunul auriu. Alături de acestea apar frecvent teiul pucios, teiul argintiu, nucul (în sud), jugastrul, paltinul de munte, fagul, carpenul, plopul tremurător, cireșul sălbatic. În stratul arbustiv speciile sunt comune, respectiv păducelul, murul, lemnul câinesc, caprifoiul roșu, călinul, măcieșul, alunul, cornul, sângerul, salba moale etc. În stratul ierbos sunt frecvente drobiţa, lisimahia punctată, mărarul de munte, șopârlaiţa medicinală etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Arboretele de castan comestibil de la Baia Mare, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest.

92A0 • ZĂVOAIE CU *SALIX ALBA* ŞI DE *POPULUS ALBA*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Mai mult prin convenţie și pentru a se evita confuzia cu habitatul 91E0 ce cuprinde toate pădurile galerii de luncă de pe râurile interioare, s-a convenit ca aici să fie incluse numai pădurile de plop alb și salcie albă de pe solurile aluviale (fluvisoluri) mai evoluate ale râurilor mari, în primul rând lunca Dunării, arealul Balta Ialomiţei și Insula Mare și Mică a Brăilei, Delta Dunării. Speciile dominante de arbori sunt plopul alb și salcia albă, alături de salcia comună, plopul negru, frasinul danubian, velniș, jugastru etc. Vegetaţia ierboasă este reprezentată prin specii de talie înaltă, iubitoare de soluri cu exces de umiditate, precum pălămida de apă, trestia, papura cu frunză îngustă și lată, toporașul de apă, guşa curcanului de apă, mărarul oenante, rogozuri înalte, specii de pipirig etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Bordușani-Borcea, Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Ciuperceni-Desa, Comana, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Ialomiţei, Coridorul Jiului, Crișul Alb, Crișul Negru, Crișul Repede amonte de Oradea, Delta Dunării, Diosig, Dunărea la Gârla Mare – Maglavit, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Jiana, Lunca Buzăului, Lunca Chineja, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mijlocie a Argeșului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Mlaștina de la Fetești, Pădurea Bolintin, Pădurea Floreanu-Frumușica-Ciurea, Pădurea Reșca Hotărani, Pădurea Stârmina, Pădurea Stârmina, Pădăricea de la Santău, Podișul Nord Dobrogean, Porţile de Fier, Râul Tur, Râul Vedea, Săcueni, Sighișoara-Târnava Mare, Valea Izei și Dealul Solovan, Valea Olteţului.

92D0 • GALERII RIPARIENE ȘI TUFĂRIȘURI (*NERIO-TAMARICETEA* ȘI *SECURINEGION TINCTORIAE*)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Deși este încadrat ca habitat de tip forestier, este vorba despre tufărișuri ce formează galerii continue sau întrerupte de-a lungul râurilor, nu în lungul luncilor acestora (unde se află în mod natural pădurile galerii din habitatul 91E0*) ci direct pe aluviunile din albia lor majoră, pe pietrișuri și nisipuri. Există o întreagă componentă mediteraneană a acestui habitat, cea legată de tufărișurile de leandru (*Nerium*) și tamujo (*Securinega* sau *Flueggea*), de unde și denumirea științifică, dar acestea nu sunt prezente în România. La noi se pot găsi sporadic doar tufărișuri de cătină (*Tamarix*) care cresc pe nisipuri de râu mai ales în albiile majore largi ale râurilor de câmpie, inclusiv în cea a Dunării și pe cuprinsul Deltei. Din păcate, aceste formațiuni sunt rare, multe fiind îndepărtate deși pot avea un rol crucial în atenuarea viiturilor și în depunerea aluviunilor alături de tufărișurile cu cătină roșie (3230). Alături de cătină se întâlnesc și alte specii de arbuști cum ar fi cătina albă, măciașul, sângerul, spinul cerbului, diseminat plop alb și salcie albă. În stratul ierbos există multe specii de tipul buruienilor ruderale, din cauza cantităților mari de nutrienți organici din aluviunile râurilor de luncă, ca urzica (adeseori dominantă), agrostisul alb (bucățelul), cinci degete, scrântitoarea târâtoare, cupa vacii, trifoiul fragifer, sulfina, pirul, lumânărica, zârna violetă, stelaria de apă.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Canaralele Dunării, Delta Dunării, Lunca Buzăului.

9410 • PĂDURI ACIDOFILE DE *PICEA ABIES* DIN REGIUNEA MONTANA (*VACCINIO-PICEETEA*)

CARACTERIZAREA HABITATULUI

În acest tip de habitat sunt incluse toate pădurile de molid (din etajul boreal de taiga montană) din munții înalți ai Europei Centrale, inclusiv din Carpații românești. Acestea se află în mod natural la noi în țară între 1200-1800 m, pe soluri acide cu o colorație roșcată numite podzoluri cambice. Cele mai vaste suprafețe cu acest tip de habitat se află în Carpații Orientali, apoi în cei Meridionali. Munții Apuseni au doar în jumătatea nordică prezente pe suprafețe mari pădurile de molid iar în Munții Banatului lipsesc. Molidul este specia dominantă absolută, adeseori fiind prezentă în stare pură sau alături de fag și brad alb (numai la altitudini mai mici), scoruș, plop tremurător, paltin de munte. Stratul arbuștilor este de obicei slab dezvoltat, multe specii fiind de talie mică, precum afinul, merișorul, iarba neagră, socul roșu. Stratul ierbos este compus din multe specii acidofile cum sunt deșampsia flexibilă, măcrișul iepuresc, omagul vulpesc, pufuliță, feriga femeiască, splinuța aurie, iarba ciutei austriacă, feriga lată, parisul, cruciulița de pădure, stelaria de pădure, șopârlaița urzică, valeriana cu trei frunze etc. Deși, ca și în cazul făgetelor carpatine, există și pentru molidișurile noastre un cortegiu întreg de plante ierboase endemice la nivelul Carpaților care le-ar putea diferenția de cele din restul Europei Centrale, această separare nu a fost făcută. Menționăm dintre acestea margareta lui Waldstein, clopoțelul carpatin, omagul toxic, clopoțelul de brădet, brusturele negru, degetărelul carpatin, vulturica transilvană, bruckenthalia etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturarița, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Ciucaș, Codrii seculari de la Strâmbu-Băiuț, Coridorul Rusca Montană-Țarcu-Retezat, Cozia, Creasta Nemirei, Cușma, Dăncioanea, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Harghita Mădăraș, Herculian, Molhașurile Căpățânei, Muntii Ciucului, Muntioru Ursoaia, Munții Bihor, Munții Făgăraș, Munții Goșman, Munții Rodnei, Munții Țarcu, Nemira-Lapoș, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Oituz-Ojdula, Parâng, Penteleu, Piatra Craiului, Piatra Mare, Pietrosul Broștenilor-Cheile Zugrenilor, Postăvarul, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Retezat, Siriu, Slănic, Someșul Rece, Soveja, Șindrilița, Târnovu Mare-Latorița, Tinovul Apa Lina-Honcsok, Tinovul de la Dealul Albinelor, Tinovul de la Fântâna Brazilor, Tinovul de la Românești, Tinovul Mohoș-Lacul Sf. Ana, Trascău, Turbăria Ruginosu Zagon, Valea Cepelor, Valea Ierii, Valea Izei și Dealul Solovan.

9420 • PĂDURI DE *LARIX DECIDUA* ȘI/SAU *PINUS CEMBRA* DIN REGIUNEA MONTANĂ

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este vorba despre un habitat aflat în mod obișnuit în etajul subalpin (1600-2000 m) în Alpi, unde este foarte frecvent, alcătuit din păduri de larice și de zâmbru. La noi în Carpaţi laricele (numit și zadă sau crin de munte) este însă rar, fiind concentrat în cinci centre relicte dintre care unele de altitudine mult mai joasă. Este vorba despre munţii Ceahlău, Ciucaș, Bucegi, Latoriţa și Trascău (partea nordică – Vidolm și Piatra Secuiului) respectiv Muntele Mare (Scăriţa-Belioara). Toate pădurile naturale de larice de la noi sunt legate de apariţia calcarelor sau conglomeratelor calcaroase, cu excepţia celei din Munţii Latoriţa. Alături de larice, în toate arealele menţionate anterior se găsesc și molidul, bradul alb, fagul, mesteacănul, paltinul de munte. Dintre arbuști sunt frecvenţi caprifoiul negru, afinul, merișorul, ienupărul pitic, ienupărul târător (cetina de negi), și uneori specii rare precum strugurii ursului (la Scăriţa-Belioara). Stratul ierbos este caracterizat în toate locaţiile de prezenţa saxifragei cu frunze rotunde alături de un amestec interesant de specii de pajiști calcaroase dar și acidofile cum sunt coada iepurelui carpatină (*Sesleria rigida*), ovăsciorul decorativ carpatin, cimbrișorul comat, deșampsia flexibilă, măcrișul iepurelui etc. O a doua variantă a habitatului o reprezintă rariștile subalpine de zâmbru, o specie de pin ce crește la altitudini mari doar în Carpaţii Orientali (Munţii Rodnei, Maramureșului, Grinţieș-Budacu, Călimani, Ciucaș) și mai ales în Carpaţii Meridionali (în toate masivele suficient de înalte), lipsind din Munţii Apuseni. Specia dominantă este zâmbrul, în amestec cu exemplare de molid mai mult sau mai puţin pipernicite și cu coroana în steag (indicând direcţia vântului dominant). Dintre arbuști se remarcă în primul rând speciile subendemice bruckenthalia și rododendronul mirt, care dau un colorit regional specific, distinct faţă de cel din alte părţi ale Europei, acestor arborete de altitudine mare (sunt de fapt pădurile care cresc la noi la cea mai mare înălţime și în cele mai reci condiţii climatice). Alte specii arbustive sunt caprifoiul albastru, salcia silesiacă, afinul, merișorul, ienupărul pitic, afinul subalpin, arinul verde. Speciile ierbacee sunt comune cu cele din pajiștile subalpine, precum degetăruţul unguresc, feriga expansă, trestioara lânoasă, panseluţa carpatină, clopoţelul alpin etc. Este de remarcat că există areale (Parcul Naţional Munţii Rodnei) unde prin plantaţii extinse se crește în mod artificial arealul rariștilor de zâmbru ca măsură împotriva avalanșelor și eroziunii solului. Pentru a se păstra structura genetică a populaţiilor izolate din Carpaţi ale speciei, aceste plantări trebuie să se facă numai pe baza populaţiilor locale naturale.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Ciucaș, Munţii Rodnei, Parâng, Retezat, Târnovu Mare-Latoriţa, Trascău.

9530* • VEGETAŢIE FORESTIERĂ SUB-MEDITERANEEANĂ CU ENDEMITUL *PINUS NIGRA SSP. BANATICA*

CARACTERIZAREA HABITATULUI

Este un habitat cu totul aparte, cu caracter submediteranean (foarte larg răspândit în Alpii sudici, Peninsula Balcanică și Asia Mică unde se află specia tipică) edificat de către pinul negru „de Banat", o subspecie slab diferenţiată ce se află localizată doar în sud-vestul Carpaţilor Românești, în Munţii Cernei și în Mehedinţi. Specia este semnalată și mai departe spre est, în Munţii Vâlcan, unde se amestecă cu pinul silvestru (interferenţă cu habitatul 91Q0). De cele mai multe ori, substratul este reprezentat de stâncării calcaroase abrupte. Alături de pinul negru mai apar fagul, gorunul auriu, mojdreanul, teiul argintiu, teiul cu frunza mare, cărpiniţa, liliacul sălbatic, sorbul lui Borbas (specie endemică locală), sorbul grecesc, iar dintre arbuști cotoneasterul, cotoneasterul lânos, scumpia, cornul, spinul cerbului de stâncă și mai ales drobiţa fără frunze (radiată), care este considerată caracteristică acestui tip de habitat la noi. Stratul ierbaceu e alcătuit din specii caracteristice pajiștilor calcaroase cum este coada iepurelui carpatină (*Sesleria rigida*), rogozul pitic, cimbrișorul comat, mărarul gracil, iarba-surzilor, dar și din specii endemice regionale cum sunt mărarul alb bănăţean (*atamanta*) sau ciuboţica cucului bănăţeană. Ca și în cazul habitatului similar de pin silvestru, populaţiile naturale relicte de pin negru trebuie ferite de „poluarea genetică" exercitată de plantaţiile de pin negru (specia tipică) frecvente la noi peste tot în ţară și care nu trebuie înfiinţate în apropierea acestora.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Domogled-Valea Cernei, Porţile de Fier

CATALOGUL SPECIILOR NATURA 2000
DIN ROMÂNIA

MAMIFERE

LILIACUL CU POTCOAVĂ AL LUI BLASIUS

Rhinolophus blasii

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Chiroptera*	Genul:	*Rhinolophus*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Rhinolophidae*	Specia:	*R. blasii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvintele grecești *rhinus* – nas și *lophos* – creastă (referitor la creasta evidentă a animalului de pe nas, folosită la concentrarea ultrasunetelor). Numele de specie este o dedicație pentru Blasius Merrem (1761-1824), naturalist german.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Această specie de liliac face parte din familia Rhinolophidae (lilieci cu potcoavă). Ca toate speciile din această familie, prezintă o excrescență cărnoasă pe nas, cu rol în dirijarea fasciculelor de ultrasunete emise prin nări. La această specie excrescența are forma unei șei. Șaua, privită din profil, are apendicele superior ascuțit, rectiliniu, mai lung decât cel inferior. Văzut din față, apendicele inferior apare rotunjit și mai lat decât cel superior. Laturile șeii sunt convexe la mijloc și convergente spre vârf. Corpul este acoperit de o blană cu peri moi, de culoare cenușiu-cafenie pe partea dorsală a corpului și aproape albă sau ușor gălbuie pe cea ventrală (burtă). Lungimea corpului este de 4-6 cm, cea a antebraţului variază între 4 și 5 cm, iar greutatea este cuprinsă între 10 și 15 g. Reproducerea are loc toamna, cu ovulația și fecundarea primăvara. Gestația durează 60 de zile, după care femelele nasc un singur pui, pe care îl alăptează patru săptămâni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an. Durata de viață a indivizilor este de 15 ani. Prezintă o pereche de glande mamale false ce permit agățarea puilor de femelă. În timpul zilei, atârnă cu capul în jos, liber sau în mici cavități, niciodată în fisuri, solitar sau în colonii, cu aripile în mare măsură acoperind corpul. De regulă nu alcătuiesc colonii mai mari de 10-20 de indivizi, dar pentru hibernare se pot aduna până la 300 de exemplare. Ca toate speciile de lilieci din Europa, și această specie este exclusiv insectivoră. Zborurile de hrănire încep la lăsarea întunericului. Zboară la aproximativ șase metri deasupra solului și nu se îndepărtează de adăposturi la distanţe mai mari de doi kilometri. Este o specie sedentară, nedeplasându-se decât pentru schimbarea adăposturilor de vară cu cele de iarnă în vederea hibernării și invers.Preferă zonele carstice, împădurite, fiind o specie predominant troglofilă (care preferă peșterile). În afară de peșteri și galerii de mină, se adăpostește și în podurile clădirilor (în special coloniile maternale pe timp de vară). Pe teritoriul României specia a fost semnalată numai în zona Banatului și în Crișana.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Domogled - Valea Cernei, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Semenic - Cheile Carașului.

LILIAC MEDITERANEAN CU POTCOAVĂ

Rhinolophus euryale

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Chiroptera*	Genul:	*Rhinolophus*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Rhinolophidae*	Specia:	*R. euryale*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvintele grecești *rhinus* – nas și *lophos* – creastă (referitor la creasta evidentă a animalului de pe nas, folosită la concentrarea ultrasunetelor). Numele de specie este cel uneia dintre cele trei gorgone mitice care aveau șerpi în loc de păr. Cuvântul se referă la un caracter spinos, țepos și face trimitere la aspectul țepos al blănii animalului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de talie mijlocie din familia liliecilor cu potcoavă. Privită din profil, șaua caracteristică familiei din care face parte are apendicele superior ascuțit, ușor îndoit în jos și net mai lung decât cel inferior. Șaua văzută din față are marginile paralele, ușor convergente spre apendicele inferior. Corpul este acoperit cu o blană cu peri catifelați, de culoare cenușiu-cafenie pe spate și cenușiu-gălbuie pe abdomen. Lungimea corpului este de 4-6 cm, cea a antebraţului de 4-5 cm, iar greutatea este de aproximativ opt grame. Reproducerea are loc toamna, cu ovulația și fecundarea primăvara. Gestația durează 50-60 de zile, după care femelele nasc un singur pui (rareori doi), pe care îl alăptează până la vârsta de 4-5 săptămâni. Alcătuiesc colonii cu 50-500 femele gestante. Hrana constă din insecte de noapte. Zborurile de hrănire încep imediat după asfințitul sorelui, cu pauze peste noapte pentru consumarea prăzii și pentru digestie. În afara deplasărilor pentru schimbarea adăposturilor de iarnă cu cele de vară, mai pot întreprinde migrații pe distanţe de maxim 134 km. Este o specie predominant troglofilă, ce preferă zonele grotifere și împădurite, străbătute de cursuri de apă, până la 1000 m altitudine. Peșterile constituie adăpostul ideal, mai ales pentru hibernare, dar vara coloniile maternale se pot adăposti și în poduri de locuinţe. Pe teritoriul României specia a fost semnalată doar în Banat și Crișana.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bârsău-Șomcuta, Cheile Turzii, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Mureșului, Domogled-Valea Cernei, Nordul Gorjului de Vest, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Tășad, Trascău.

LILIAC MARE CU POTCOAVĂ

Rhinolophus ferrumequinum

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Chiroptera*	Genul:	*Rhinolophus*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Rhinolophidae*	Specia:	*R. ferrumequinum*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvintele grecești *rhinus* – nas și *lophos* – creastă (referitor la creasta evidentă a animalului de pe nas, folosită la concentrarea ultrasunetelor). Numele de specie provine din cuvintele latine *ferrum* – fier și *equinum* – de cal (fier-de-cal, adică potcoavă – referitor tot la forma nasului).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este specia cea mai mare dintre liliecii cu potcoavă din Europa. Are excrescenţe cărnoase pe nas, cu rol în dirijarea fasciculelor de ultrasunete emise prin nări. Excrescenţele nazale reprezintă un caracter de specie. Privit din profil, apendicele superior al șeii este proeminent și rotunjit, iar cel inferior este mai mic și ascuţit. Privit din faţă, apendicele inferior apare lat și rotunjit, iar laturile șeii sunt concave. Blana are peri mătăsoși, fiind de culoare cenușiu-cafenie pe spate și cenușiu-albicioasă sau gălbuie pe abdomen. Lungimea corpului este de 5-7 cm, iar greutatea variază între 17 și 30 g. Se reproduc toamna, iar puii se nasc în perioada iunie-iulie. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 3-4 ani, iar durata de viaţă este de cel mult 30 de ani. Se hrănesc cu o mare varietate de insecte, iar zborurile de hrănire le întreprind solitar, odată cu lăsarea întunericului. Zboară la aproximativ trei metri deasupra solului, în zone deschise, semi-împădurite sau de-a lungul falezelor și lizierelor pășunate de ovine și bovine. Nu se îndepărtează mai mult de 10 km de la adăposturile diurne. Deplasările în perioada de migraţie au loc pe distanţe de maxim 200 km. Liliacul mare cu potcoavă este predominant troglofil, cu preferinţă pentru regiunile calcaroase care au proprietăţi termice favorabile. Caută cursurile de apă și apele stătătoare. Se întrunesc în colonii de câteva sute de invizi. Coloniile maternale din timpul verii au numărul cel mai mare de exemplare. Pentru hibernare caută numai peșterile, galeriile de mină și alte cavităţi subterane, cu grad ridicat de umiditate și cu temperaturi relativ constante. Pe teritoriul României specia are populaţii relativ mari și a fost semnalată în toate zonele care prezintă habitate de peșteri și zone calcaroase.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bârsău-Șomcuta, Călimani-Gurghiu, Cheile Glodului, Cibului și Măzii, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Turzii, Cheile Vârghișului, Cozia, Dealurile Clujului Est, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Defileul Mureșului, Domogled-Valea Cernei, Ferice-Plai, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Munţii Maramureșului, Munţii Măcinului, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea Bogăţii, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Peștera Măgurici, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Platoul Vașcău, Podișul Nord Dobrogean, Porţile de Fier, Pricop-Huta-Certeze, Râul Nera între Bozovici și Moceriș, Râul Tur, Recifii Jurasici Cheia, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Strei-Haţeg, Tășad.

LILIAC MIC CU POTCOAVĂ

Rhinolophus hipposideros

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Chiroptera*	Genul:	*Rhinolophus*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Rhinolophidae*	Specia:	*R. hipposideros*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvintele grecești *rhinus* – nas și *lophos* – creastă (referitor la creasta evidentă a animalului de pe nas, folosită la concentrarea ultrasunetelor). Numele de specie este de la grecescul *hipposideros* – fier-de-cal, adică potcoavă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este cea mai mică specie dintre liliecii cu potcoavă din Europa, având un corp mic și delicat. Privit din profil, în comparaţie cu liliacul mare cu potcoavă, apendicele superior al șeii apare scurt și rotunjit, iar cel inferior mai lung și cu vârful ascuţit. Lungimea corpului este de 4-5 cm, iar greutatea variază între 5 și 9 g. Blana este de culoare cafeniu-fumurie pe spate și cenușiu-albicioasă pe abdomen. Reproducerea are loc toamna, iar gestaţia durează 60 de zile. Femelele nasc 1-2 pui pe care îi îngrijesc până la vârsta de 6-7 săptămâni. Liliecii mici cu potcoavă își încep zborurile de hrănire după asfinţitul soarelui, la aproximativ cinci metri deasupra solului, în păduri de foioase și mixte, zone semi-împădurite și pajiști naturale, înconjurate de liziere de arbori. În zborurile de hrănire sau pentru schimbarea adăposturilor, se deplasează pe distanţe mici de 5-10 km, dar au fost înregistrate și deplasări de 153 km. Acestei specii îi sunt caracteristice coloniile mici, de maxim 30 de indivizi, în mod excepţional existând colonii de 100 de exemplare.Habitatul preferat este de la altitudini joase (de câmpie) până la poalele munţilor, în special în zonele calcaroase. Se adăpostește în peșteri, dar intră și în podurile locuinţelor. Hibernează din octombrie până în aprilie, iar hrana constă din insecte. Pe teritoriul României, specia a fost raportată din toate zonele.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bârsău-Șomcuta, Bucegi, Câmpia Niruluі-Valea Ierului, Ceahlău, Cheile Glodului, Cibului și Măzii, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Șugăului-Munticelu, Cheile Turzii, Cheile Vârghișului, Ciucaș, Creasta Nemirei, Crișul Repede amonte de Oradea, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Mureșului, Domogled-Valea Cernei, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Măgurile Băiţei, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Nemira-Lapoș, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Oituz-Ojdula, Pădurea Bogăţii, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Pârâul Barlangos, Peștera Limanu, Peștera Măgurici, Peștera Tăușoare, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Platoul Vașcău, Porţile de Fier, Porumbeni, Râul Nera între Bozovici și Moceriș, Râul Târnava Mare între Odorheiu Secuiesc și Vânători, Râul Tur, Recifii Jurasici Cheia, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Suatu -Cojocna-Crairât, Tășad, Trascău, Valea Olteţului, Vânători-Neamţ.

LILIACUL CU POTCOAVĂ AL LUI MEHELY

Rhinolophus mehelyi

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Chiroptera*	Genul:	*Rhinolophus*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Rhinolophidae*	Specia:	*R. mehelyi*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvintele grecești *rhinus* – nas și *lophos* – creastă (referitor la creasta evidentă a animalului de pe nas, folosită la concentrarea ultrasunetelor). Numele de specie este o dedicație pentru Lajos Méhelÿ (1862-1953), zoolog maghiar.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Specia face parte din familia liliecilor cu potcoavă. Lungimea corpului este de 5-6 cm, iar greutatea variază între 10 și 18 g. Blana are peri deși, fiind de culoare cenușiu-cafenie pe spate și albicioasă pe abdomen. Firele de păr din jurul ochilor sunt de culoare maro-închis și amplasarea acestora crează impresia unor „ochelari". Privit din profil, vârful apendicelui superior al șeii apare ușor rotunjit, iar lobul inferior este ceva mai scurt și ascuţit. Lanţeta este îngustată brusc, de la mijloc spre vârf. Văzute din faţă, marginile șeii apar ușor concave. Reproducerea are loc toamna. Gestaţia durează 50-60 de zile, după care femelele nasc 1-2 pui. Durata de viaţă este de 30 de ani. Hrana constă din insecte prinse în zbor sau culese de pe ramurile arborilor și de pe sol după lăsarea întunericului. Au zborul lent, la aproximativ șase metri deasupra solului, controlând spaţiile de pe sub coroanele arborilor și de deasupra tufișurilor. În general se deplasează pe distanţe de 20-30 km, dar pe baza inelărilor au fost raportate și deplasări de 320 km. Este o specie predominant cavernicolă, ce preferă zonele carstice, cu cavităţi subterane naturale sau artificiale. Se adună în colonii de câteva zeci sau sute de indivizi, cele de maternitate întrunind de regulă 30-50 femele. Pe teritoriul României specia este semnalată numai în Dobrogea, Muntenia și Banat (în ultimii ani), linia Timișoara-Bucureşti-Tulcea fiind limita nordică a arealului.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Peștera Limanu, Porţile de Fier, Recifii Jurasici Cheia.

LILIAC CÂRN

Barbastella barbastellus

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Chiroptera*	Genul:	*Barbastella*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Vespertilionidae*	Specia:	*B. barbastellus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvintele latine *barba* – barbă și *stella* – stea (capul animalului privit din lateral dă impresia că ar avea o barbă stelată). De asemenea, *barbastella* este unul dintre cuvintele din limba italiană pentru liliac.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Această specie face parte din familia liliecilor cu nasul neted și este ușor de recunoscut datorită urechilor îmbinate la bază. Lungimea corpului este de 5-6 cm, iar greutatea variază între 6 și 13 g. Botul este scurt și cârn, iar gura strâmtă, cu dinţi mici. Nările sunt prelungite dorsal, zona dintre ele fiind netedă. Urechile sunt concrescute la bază, cu marginea externă dantelată, prezentând 5-6 pliuri transversale. Tragusul (o formaţiune de piele cu rol în direcţionarea ecoului în urechea medie) este lung de nouă milimetri și are formă triunghiulară. Blana are peri lungi și mătăsoși, fiind de culoare negricioasă pe spate și mai deschisă pe abdomen. Reproducerea are loc toamna, cu continuare în adăposturile de hibernare, iar fecundarea primăvara. Gestaţia durează 60 de zile. Femelele gestante formează colonii maternale cu câte 10-20 de exemplare într-un adăpost. Nasc 1-2 pui, iar maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de doi ani. Durata de viaţă este de cel mult 23 de ani. Nu alcătuiesc colonii numeroase și obișnuiesc să se asocieze cu liliecii pitici, împreună cu care pot intra în colonii de 5000-8000 de indivizi. Hibernează în perioada noiembrie-aprilie. Vara, ies din adăposturi după asfinţitul soarelui și vânează insecte până în zori, cu scurte perioade de pauză pentru consumarea prăzii și odihnă. Ocazional întreprind migraţii pe distanţe de până la 300 km. Indivizii din această specie se adăpostesc în peșteri, fisuri de stânci, scorburi și pe sub scoarţa arborilor, dar pătrund și în locuinţe, căutând locuri întunecoase, cum ar fi cămări, piviniţe, poduri. Hrana este constituită din diverse specii de insecte. Liliacul cârn este o specie predominant silvicolă, răspândită în zona lanţului Carpatic, în Carpaţii Orientali și cei Meridionali, precum și în sud-vestul României, până la 1100 m altitudine.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Călimani-Gurghiu, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Vârghișului, Ciomad-Balvanyos, Cozia, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Pădurea Bârnova-Repedea, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Porumbeni, Rarău-Giumalău, Râul Tur, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Trascău.

LILIAC CU ARIPI LUNGI

Miniopterus schreibersii

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Chiroptera*	Genul:	*Miniopterus*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Vespertilionidae*	Specia:	*M. schreibersii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *minio* – roșu de plumb (miniu de plumb, roșu Saturn) și grecescul *pteris* – aripă, de la culoarea roșcat-brună a aripilor animalului. Numele de specie este o dedicație pentru Carl Franz Anton Ritter von Schreibers (1775-1852), naturalist austriac.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Specia se caracterizează printr-o curbură naso-frontală foarte abruptă. Botul este foarte scurt, iar urechile sunt de formă triunghiulară, scurte, îndepărtate una de alta. Pe marginea lor externă există 4-5 pliuri transversale. Tragusul, caracteristic familiei din care face parte, este scurt, având forma unei banane, curbat spre interior și cu vârful alb. Blana este cu peri lungi pe spate și scurţi pe cap. Culoarea acesteia este cenușiu-cafenie pe spate și mai deschisă pe abdomen. Aripile sunt lungi și înguste. Corpul are lungimea de 5-6 cm, iar greutatea variază între 8 și 16 g. Reproducerea are loc toamna. Spre deosebire de celelalte specii de lilieci din fauna României, la care fecundarea ovulului are loc primăvara, la această specie fecundarea are loc tot toamna, dezvoltarea embrionară fiind încetinită peste iarnă. Maturitatea sexuală este atinsă în al doilea an de viaţă. Durata medie de viaţă este de trei ani, iar cea maximă (în captivitate) de 16 ani. Indivizii din această specie pot trăi solitari sau adunaţi în mici grupuri, dar dacă adăpostul este foarte spaţios pot forma și colonii de mai multe mii de indivizi. Astfel, Peștera Sfântul Grigore Decapolitul (pe râul Bistriţa, judeţul Vâlcea) adăpostea, cu peste 30 de ani în urmă, colonii de lilieci cu aripi lungi de peste 500 de indivizi. În zilele noastre, rareori se mai întâlnesc colonii de 100-700 de indivizi. La nivelul României există o populaţie de reproducere de circa 20000 de indivizi. Este o specie migratoare, parcurgând distanţe de 100-350 km. Ies în zborurile de hrănire după aproximativ 30 de minute de la asfinţitul soarelui. Prind insecte din culoarele forestiere, liziere, de deasupra lanurilor de culturi agricole și a islazurilor. Este specia cu zborul cel mai rapid dintre speciile europene de lilieci, atingând viteza de 60 km/h, înălţimea zborului fiind de 10-20 m. Preferă peșterile umede, cu galerii înalte, în clopotele cărora se adună aer cald, rareori adăpostindu-se în podurile caselor. În fauna României este mai răspândit în zonele carstice din Dobrogea, Podișul Trasilvaniei, Munţii Apuseni și Munţii Banatului, până la 1000 m altitudine.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Călimani-Gurghiu , Cheile Glodului, Cibului și Măzii, Cheile Nerei-Beușnița, Cheile Turzii, Cheile Vârghișului, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Defileul Mureșului, Domogled-Valea Cernei, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Peștera Limanu, Peștera Măgurici, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Platoul Vașcău, Porţile de Fier, Recifii Jurasici Cheia, Semenic-Cheile Carașului, Tășad, Trascău.

LILIAC CU URECHI MARI

Myotis bechsteinii

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Chiroptera*	Genul:	*Myotis*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Vespertilionidae*	Specia:	*M. bechsteinii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *myotis* – ureche de șoarece. Numele de specie este o dedicație pentru Johann Matthäus Bechstein (1757-1822), zoolog german.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Cunoscut și sub denumirea de liliacul lui Bechstein, este un liliac ale cărui urechi sunt foarte lungi, depășind vârful botului cu aproape o jumătate din lungimea lor când sunt îndoite înainte, destul de largi și cu nouă pliuri transversale. Tragusul este lung, sub formă de lance, până aproape la jumătatea urechii. Botul este lung, iar corpul este acoperit cu o blană cu peri lungi, de culoare cafeniu-deschis sau cafeniu-roșcat pe spate și cenușiu-argintie pe abdomen. Aripile sunt late și scurte. Lungimea corpului variază între 4 și 5 cm, iar greutatea între 8 și 12 g. Împerecherile au loc toamna, iar fecundarea ovulelor primăvara. Gestaţia durează 50-60 de zile, după care femelele nasc un singur pui, pe care îl alăptează până la vârsta de 4-5 săptămâni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an, iar durata de viaţă este de cel mult 21 deani. Formează colonii de maxim 20-40 de indivizi, cele maternale întrunind numai 15-30 de femele. Zborurile de hrănire încep după lăsarea serii. Hrana constă din insecte, iar prada este vânată din zbor, dar și culeasă de pe ramuri, frunze, ierburi și chiar de pe sol. Nu întreprinde migraţii pe distanţe mari, distanţa maximă cunoscută ca urmare a inelărilor fiind de 35 km. Preferă habitatele împădurite, cu arbori bătrâni și scorburoși, până la altitudinea de 1800 m. Specia este rar întâlnită în peșteri, mai ales în timpul hibernării, când atârnă liber, rareori în fisuri. În România, prezenţa sa a fost semnalată în Dobrogea, Transilvania, Banat și Crișana.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bârsău-Șomcuta, Ceahlău, Cheile Vârghișului, Ciomad-Balvanyos, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Domogled-Valea Cernei, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Lacurile Fălticeni, Nordul Gorjului de Est, Pădurea Bârnova-Repedea, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Rarău-Giumalău, Râul Moldova între Tupilaţi și Roman, Râul Nera între Bozovici și Moceriș, Râul Siret între Pașcani și Roman, Râul Suceava Liteni , Râul Târnava Mare între Odorheiu Secuiesc și Vânători, Râul Tur, Semenic-Cheile Carașului, Vânători-Neamţ.

LILIAC COMUN MIC
Myotis blythii

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Chiroptera*	Genul:	*Myotis*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Vespertilionidae*	Specia:	*M. blythii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *myotis* – ureche de șoarece. Numele de specie este o dedicație pentru Edward Blyth (1810-1873), zoolog și farmacist englez.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Cunoscută și sub denumirea de liliacul lui Blyth, această specie semnalată pe întreg teritoriul României se deosebește de liliacul comun prin talia mai mică, urechile mai înguste (lățime maximă de 8-10 mm), mai scurte și mai ascuțite. Marginea lor anterioară este mai puțin convexă, iar marginea posterioară are 5-6 pliuri transversale. Blana are peri scurți, de culoare cenușiu-închis, iar pe cap există o pată albă. Corpul este lung de 5-7 cm, iar greutatea variază între 15 și 25 g. Reproducerea are loc toamna, cu fertilizarea ovulelor în primăvară. Gestația durează 55 de zile, după care femelele nasc un singur pui, rareori doi. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an, iar durata de viață este de 30 de ani. Zborurile de hrănire încep după asfințitul soarelui. Prăzile sunt vânate din zbor, dar și culese de pe sol. Întreprinde migrații pe distanțe de până la 600 km și hibernează din octombrie până în martie. Este o specie gregară, care preferă habitatele cu ierburi înalte și tufișuri sau cu pășuni naturale din zone calcaroase. Frecventează localitățile de la nivelul mării și până la 1000 m altitudine. Adăposturile cele mai căutate sunt peșterile calde, iar în lipsa acestora folosește podurile locuințelor și scorburile arborilor. Hrana constă din mai multe feluri de insecte.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bazinul Ciucului de Jos, Betfia, Buila-Vânturarița, Călimani-Gurghiu, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Nerei-Beușnița, Cheile Vârghișului, Ciomad-Balvanyos, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Măgurile Băiței, Mlaștina după Luncă, Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea Bârnova-Repedea, Pârâul Barlangos, Peștera Măgurici, Peștera Tăușoare, Piatra Craiului, Platoul Mehedinți, Porțile de Fier, Porumbeni, Rarău-Giumalău, Râul Nera între Bozovici și Moceriș, Râul Timis între Rusca și Prisaca, Râul Tur, Recifii Jurasici Cheia, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Strei-Hațeg, Tășad

LILIAC CU PICIOARE LUNGI
Myotis capaccinii

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Chiroptera*	Genul:	*Myotis*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Vespertilionidae*	Specia:	*M. capaccinii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *myotis* – ureche de șoarece. Numele de specie este o dedicație pentru Francesco Capaccini, auditor general la Vatican (m. 1845).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Are urechi înguste, cu cinci pliuri transversale. Marginea externă este excavată și dantelată, iar cea internă este convexă. Tragusul este ascuțit, având forma literei „S", cu extremitățile puțin curbate spre interior. Blana este de culoare fumurie pe spate și cenușiu deschis pe abdomen. Botul este brun-roșcat, iar urechile și patagiul sunt cenușiu-cafenii. Membrele sunt mari, acoperite cu peri lungi. Nările sunt mult mai proeminente decât la celelalte specii de *Myotis* din Europa. Lungimea corpului este de 4-5 cm, iar greutatea de 10-15 g. Reproducerea are loc toamna, cu fertilizarea ovulelor în primăvară. Femelele gestante alcătuiesc colonii maternale de 100-1000 de indivizi. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an, iar durata de viață este de șapte ani. În amurg, iese din adăpost pentru hrănire, căutând ochiurile de apă deasupra cărora vânează insecte. Hrana constă în principal din diptere și trihoptere. Hibernează din octombrie până în martie și nu întreprinde migrații, ci doar deplasări pe distanțe scurte, de la adăposturile de vară până la cele de iarnă. Preferă pădurile din zonele carstice, străbătute de cursuri de ape și situate până la 600 m altitudine. Folosește ca adăposturi cu precădere peșterile, iar în lipsa acestora intră și în clădiri. Trăiește în colonii cu sute sau chiar mii de indivizi, uneori în amestec cu specii de rinolofide și cu liliacul cu aripi lungi. În România, specia a fost semnalată în Dobrogea, Banat și Crișana.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Domogled-Valea Cernei, Măgurile Băiței, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Platoul Mehedinți, Porțile de Fier, Semenic-Cheile Carașului, Strei-Hațeg.

LILIAC DE IAZ
Myotis dasycneme

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Chiroptera*	Genul:	*Myotis*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Vespertilionidae*	Specia:	*M. dasycneme*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *myotis* – ureche de șoarece. Numele de specie provine din greaca veche, *dasycneme* – cu genunchi lânos.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie preponderent silvicolă, dar adaptată de curând și zonelor antropizate. Preferă habitatele cu pajiști, păduri bogate în cursuri de apă și mlaștini/bălţi (vezi numele popular), situate până la 1000 m altitudine. Caută adăposturi întunecoase, cămări, pivniţe, peșteri, dar intră și în scorburi, poduri de case și turle de biserică. Hrana constă în principal din insecte (chironomide) tolerante la poluarea și eutrofizarea apelor. Are marginea internă a urechii net excavată, transparentă și cu 4-5 pliuri transversale. Tragusul este lung și ascuţit, depășind excavaţia urechii. De o parte și de alta a buzei superioare există câte un smoc de peri, care formează două mustăţi stufoase. Botul, urechile și patagiul sunt brun-negre. Baza tragusului și marginea internă a urechii nu sunt mai deschise la culoare decât restul corpului. Blana prezintă peri lungi, de culoare cenușiu-cafenie pe spate, iar pe abdomen de culoare mai deschisă. Lungimea corpului este de 3-5 cm, iar greutatea de 5-6 g. Frecventează habitatele de hrănire după asfinţitul soarelui, până dimineaţa. Au zborul rapid, la numai 5-10 cm deasupra luciului de apă și deasupra vegetaţiei ripariene. Reproducerea are loc toamna, iar fecundarea este întârziată până în primăvară. Gestaţia durează 50-60 de zile, după care singurul pui care se naște este alăptat timp de 3-4 săptămâni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an, iar durata medie de viaţă este de 20 de ani. În general, este o specie sedentară, dar periodic poate întreprinde migraţii pe distanţe de până la 330 km.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cefa, Cheile Nerei-Beușnița, Crișul Negru, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Lacurile Fălticeni, Porţile de Fier, Rarău-Giumalău, Râul Caraș, Râul Tur.

LILIAC CĂRĂMIZIU
Myotis emarginatus

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Chiroptera*	Genul:	*Myotis*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Vespertilionidae*	Specia:	*M. emarginatus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *myotis* – ureche de șoarece. Numele de specie provine din latinescul *emarginatus* – cu margine știrbită sau crestată, referitor la urechile animalului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie iubitoare de căldură, cu preferinţă pentru pădurile de foioase de pe calcarele grotifere submontane, în România fiind semnalată în Dobrogea și în vestul ţării. La origini specie cavernicolă, s-a adaptat ulterior să locuiască în podurile calde ale clădirilor. Hrana constă din insecte (diptere, trihoptere, himenoptere), araneide, opilionide, multe din ele culese de pe sol sau de pe ramurile arborilor. Blana prezintă peri lungi și moi, pe spate având trei culori: gri la bază, galben deschis la mijloc și brun-roșcat la vârf. Pe abdomen, perii sunt cenușiu-gălbui. Botul este de culoare cafenie, iar urechile și patagiul sunt cenușiu-cafenii. Plagiopatagiul se extinde până la baza degetului mare. Lungimea corpului este de 4-5 cm, iar greutatea de 10-15 g. Trăiește în colonii de câteva sute de indivizi și hibernează în perioada octombrie-aprilie. Zborurile de hrănire le întreprinde în amurg, la 1-5 m deasupra solului sau a apei. Este o specie predominant sedentară, cu deplasări în căutare de adăposturi pe distanţe de 30-40 km. Distanţa maximă de deplasare cunoscută ca urmare a inelărilor este de 106 km. Reproducerea are loc toamna, iar fecundarea în primăvară. Gestaţia durează 50-60 de zile, după care femelele nasc 1-2 pui pe care îi alăptează patru săptămâni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an, iar durata de viaţă este de 18 ani.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Cheile Vârghișului, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Domogled-Valea Cernei, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Pădurea Târgu Mureș, Peștera Tăușoare, Piatra Craiului, Porţile de Fier, Râul Tur, Recifii Jurasici Cheia, Semenic-Cheile Carașului.

LILIAC COMUN
Myotis myotis

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Chiroptera*	Genul:	*Myotis*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Vespertilionidae*	Specia:	*M. myotis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *myotis* – ureche de șoarece.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie iubitoare de căldură care preferă podurile caselor, cu temperaturi de până la 40°C, în România fiind semnalată pe întregul teritoriu. Se mai adăpostește în peșterile cu izvoare termale și în cele din zonele calcaroase. Formează colonii mixte cu alte specii ale genurilor *Myotis* și *Rhinolophus*. Pentru hibernare caută adăposturi cu temperaturi relativ constante, cum ar fi peșteri, galerii de mină, tunele subterane etc. Preferă habitatele cu păduri și plantații de foioase sau cu pășuni cu tufișuri rare. Hrana constă în principal din coleoptere și diptere, apoi lepidoptere și ortoptere, mai puțin din chilopode, opilionide, araneide. Este una dintre cele mai mari specii de lilieci din Europa. Are urechi lungi, ce depășesc nivelul nărilor atunci când sunt îndoite anterior. Pe marginea lor externă există 7-8 pliuri transversale, iar marginea internă este convexă. Blana este deasă, de culoare cenușiu-cafenie, cu nuanțe de roșcat pal pe spate și roșcat-gălbui pe abdomen. Botul, urechile și patagiul sunt de culoare cenușiu-cafenie. Lungimea corpului este de 6-8 cm, iar greutatea de 28-40 g. Caută habitate de hrănire amplasate la maxim 10 km depărtare de adăposturi. Are zborul lent, la 0,5-1 m deasupra solului. Migrațiile sale sunt sezoniere, pe distanțe de maxim 200 km. Reproducerea are loc toamna, iar fecundarea primăvara. Gestația durează 50-70 de zile, după care femela naște un singur pui în luna iunie. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an, iar durata de viață este de 22 de ani.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bazinul Ciucului de Jos, Bârsău-Șomcuta, Betfia, Buila-Vânturarița, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cefa, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Glodului, Cibului și Măzii, Cheile Nerei-Beușnița, Cheile Șugăului-Munticelu, Cheile Turzii, Cheile Vârghișului, Ciomad-Balvanyos, Ciucaș, Comana, Cozia, Crișul Negru, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Defileul Mureșului, Domogled-Valea Cernei, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Lacurile Fălticeni, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Timișului, Măgurile Băiței, Mlaștina după Luncă, Muntele Șes, Munții Făgăraș, Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Nemira-Lapoș, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea Bârnova-Repedea, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea Pătrăuți, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Pădurea Târgu Mureș, Pădurea Zamostea-Lunca, Pârâul Barlangos, Peștera Măgurici, Peștera Tăușoare, Piatra Craiului, Pietrosul Broștenilor-Cheile Zugrenilor, Platoul Mehedinți, Platoul Vașcău, Porțile de Fier, Porumbeni, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Râul Caraș, Râul Moldova între Tupilați și Roman, Râul Nera între Bozovici și Moceriș, Râul Prut, Râul Siret între Pașcani și Roman, Râul Suceava Liteni, Râul Târnava Mare între Odorheiu Secuiesc și Vânători, Râul Timis între Rusca și Prisaca, Râul Tur, Recifii Jurasici Cheia, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Soveja, Strei-Haţeg, Tășad, Trascău, Vânători-Neamţ.

POPÂNDĂU, ȘUIȚĂ
Spermophilus citellus

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Rodentia*	Genul:	*Spermophilus*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Sciuridae*	Specia:	*S. citellus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *spermophilus* – iubitor de semințe (referitor la dieta animalului) și latinescul *citellus* – popândău.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Cunoscut și sub denumirea populară de șuiță sau ţâstar, popândăul este un mamifer rozător care preferă habitatele reprezentate de islazuri. Își sapă galerii lungi și complicate pe care le utilizează drept adăpost, cuib și pentru hibernare în perioada lunilor de iarnă. Are capul ușor teșit în regiunea frontală, botul scurt și pavilionele urechilor mici și rotunjite. Membrele sunt scurte, cu cinci degete, terminate cu gheare lungi. Corpul este acoperit de blană cu peri scurți, rari și aspri. Culoarea blănii este cafeniu-deschis, cu pete gălbui. Hrana poate fi atât vegetală, cât și animală. Consumă părțile verzi ale plantelor, rădăcini, semințe, dar și insecte, melci sau râme. Perioada de reproducere începe la câteva zile după ieșirea din hibernare. După gestația de 25-28 zile, femelele nasc 4-5 pui, care în primele 20 de zile de viață sunt golași și au pleoapele lipite. Alăptarea durează șase săptămâni, iar maturitatea sexuală este atinsă după un an de zile. Durata medie de viață a indivizilor este de 4-5 ani. Primăvara, din cauza epuizării rezervelor energetice din perioada hibernării, atât adulții cât și puii sunt mai vulnerabili la agresiunile ectoparaziților (paraziți care trăiesc pe suprafața pielii), endoparaziților (paraziți care trăiesc în sistemul digestiv) și prădătorilor. Popândăii constituie hrană pentru păsările răpitoare și majoritatea mamiferelor carnivore. Specia este răspândită în islazurile din zonele extracarpatice. În Bărăgan și în Dobrogea, densitatea popândăilor poate ajunge la 13-17 indivizi/ha, iar în nordul Moldovei, Maramureș și Crișana la 8-10 indivizi/ha. În restul României, populațiile de popândăi se întâlnesc în afara arcului carpatic, răspândirea lor fiind discontinuă. Nu este întâlnit la altitudini mari, urcând până la cel mult 450 m (de exemplu, Dealul Pietricica din Piatra Neamț). Desțelenirea islazurilor și creșterea complexă a presiunii antropice constituie factori care pot conduce la dispariția speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău-Lacul Sărat Câineni, Becicherecu Mic, Brațul Măcin, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Ciuperceni-Desa, Comana, Comloșu Mare, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Ialomiței, Coridorul Jiului, Dealul Istrița, Dealul lui Dumnezeu, Dealul Mare-Hârlău, Dealurile Agighiolului, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Deniz Tepe, Diosig, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Dunărea la Gârla Mare – Maglavit, Fânațele Bârca, Fântânița Murfatlar, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Jiana, Lunca Buzăului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Mlaștina Hergheliei-Obanul Mare și Peștera Movilei, Mlaștina Satchinez, Movila lui Burcel, Munții Măcinului, Nădab-Socodor-Vărșad, Osești-Bârzești, Pajiștea Cenad, Pajiștea Pesac, Pădurea Bârnova-Repedea, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea Stârmina, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Peștera-Deleni, Peștera Limanu, Podișul Nord Dobrogean, Râul Bârlad între Zorleni și Gura Gârbăvoțului, Râul Moldova între Oniceni și Mitești, Râul Moldova între Tupilați și Roman, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Olt între Mărunței și Turnu Măgurele, Râul Prut, Râul Suceava Liteni, Recifii Jurasici Cheia, Sărăturile de la Gura Ialomiței-Mihai Bravu, Straja-Cumpăna, Valea Călmățuiului, Valea lui David, Vulcanii Noroioși de la Pâclele Mari și Pâclele Mici.

GRIVAN MIC, HAMSTER ROMÂNESC

Mesocricetus newtoni

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Rodentia*	Genul:	*Mesocricetus*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Cricetidae*	Specia:	*M. newtoni*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din prefixul neolatin și grec *meso- (μεσο-, μέσο-)* – mediu, de dimensiuni medii și latinescul medieval *cricetus* – hârciog, nume de origine slavă. Denumirea speciei este o dedicație pentru Alfred Newton (1829-1907) zoolog, britanic.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un rozător cu înfățișare plăcută, de talia unui șoarece mai mare. Are blana cu peri deși, lungi de 8-9 mm, catifelați, de culoare cenușiu-cafenie pe spate, mai închisă pe creștet și gălbuie pe laturile corpului și pe abdomen. Denumirea de „cățel gulerat" i se trage de la pata transversală de pe piept, de culoare neagră, care se întinde înaintea și înapoia membrelor anterioare. Corpul este bondoc, iar botul rotunjit. Ochii sunt mici și rotunzi, iar pavilioanele urechilor se văd bine din blană. Membrele sunt scurte, cu tălpile golașe. Ghearele sunt lucioase, lungi și ascuțite. Are lungimea de 15-17 cm și greutatea de 100-150 g. Se hrănește cu părțile verzi ale plantelor spontane și cultivate, iar în perioada de iarnă cu semințe, rădăcini și tulpini moi. Ocazional, consumă melci, insecte, păianjeni și alte nevertebrate. Grivanul este o specie care hibernează iarna. Își face provizii din timp, fiecare individ adunând 400-500 g de hrană. Lunile în care indivizii sunt activi, din aprilie până în octombrie, reprezintă perioade critice din ciclul de viață al acestora. În acest interval de timp, grivanii sunt supuși atât presiunilor antropice, cât și celor cauzate de păsările răpitoare și mamiferele carnivore. Împerecherile au loc în luna aprilie, apoi în iunie și iulie. Gestația durează 16-17 zile, după care femelele nasc 4-10 pui golași, cu pleoapele lipite pentru primele 15 zile de viață. Alăptarea durează 20 de zile. Maturitatea sexuală este atinsă după vârsta de un an, iar durata medie de viață este de trei ani. Grivanul preferă terenurile înțelenite, nepășunate, din zonele de stepă, dar și terenurile cultivate cu lucernă, trifoi și alte leguminoase. Populațiile specie sunt în continuă descreștere numerică din cauza fragmentării, distrugerii și poluării habitatelor preferate. Pe teritoriul României, specia este întâlnită în Dobrogea, în zonele din jurul localităților Malcoci, Cernavodă, Negru Vodă, Măcin, Valul lui Traian.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Dealurile Agighiolului, Munții Măcinului, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Peștera-Deleni, Podișul Nord Dobrogean.

ȘOARECE DE TATRA

Microtus tatricus

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Rodentia*	Genul:	*Microtus*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Cricetidae*	Specia:	*M. tatricus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *microtis* – ureche mică. Numele de specie provine din latinizarea *tatricus* – din (Munții) Tatra, locul unde specia a fost descoperită prima dată.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Șoarecele de Tatra este un mamifer rozător care preferă zonele montane relativ umede, pajiștile subalpine aflate de-a lungul cursurilor de apă, stâncăriile umede și pădurile de conifere cu strat de sol gros. Ca dimensiuni se aseamănă cu șoarecele subpământean *(Pitymys subterraneus)*, dar are coada mai lungă. Blana este de culoare cenușie, cu peri scurți. Botul este scurt și rotunjit, cu vibrize (mustăți) de culoare deschisă, iar urechile se văd bine din blană. Lungimea corpului este de 10 cm, iar greutatea variază între 15 și 30 g. Șoarecele de Tatra este activ tot timpul anului și este prezent în pășunile și pajiștile subalpine, la limita superioară a pădurii. Se adăpostește în spațiile dintre pietre sau ocupă galeriile altor rozătoare. Se hrănește cu plante ierboase, semințe, mușchi. Dușmanii naturali sunt bufnițele și mamiferele mici ca bursucul, viezurele, mai rar vulpea. Are mai multe perioade de reproducere pe an, cu excepția lunilor de iarnă când atât hrana cât și condițiile de mediu sunt nefavorabile. Gestația durează 20-22 de zile, după care femelele nasc 2-6 pui. Cei născuți primăvara devreme ating maturitatea sexuală și se pot reproduce în același an. Durata de viață a indivizilor este de doi ani. Este o specie foarte rară, cu multe populații izolate și în prezent nu există date despre tendința de modificare a numărului de indivizi și/sau a arealului. Șoarecele de Tatra este specie endemică pentru Europa, cu un areal foarte limitat în Munții Carpați din Slovacia, Polonia, Ucraina și România, la altitudini cuprinse între 800 și 2350 m. Pe teritoriul României trăiesc aproximativ 500 de exemplare răspândite în Maramureș (la nord de localitatea Borșa și pe valea râului Mara) și în Moldova (în județele Botoșani și Suceava). Pentru protecția acesteia se recomandă păstrarea habitatelor optime și evitarea unui pășunat excesiv în zonele în care specia este semnalată.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Igniș, Munții Rodnei.

ŞOARECE SĂRITOR DE STEPĂ

Sicista subtilis

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Rodentia*	Genul:	*Sicista*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Dipodidae*	Specia:	*S. subtilis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen provine din neolatinul și italianul *sicista* (denumirea animalului), numele de specie provine din latinescul *subtilis* – fin, delicat.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Șoarecele de stepă este un rozător care preferă terenurile înţelenite, fânaţele, poienile din păduri și culturile de lucernă din zonele stepice. Are mărimea unui șoarece de casă, dar, spre deosebire de acesta, are coada mai lungă decât corpul. Membrele posterioare sunt mai lungi decât cele anterioare, servind la deplasarea prin salturi. Blana este cenușiu-gălbuie pe partea dorsală a corpului. Pe linia medio-dorsală există o dungă neagră, de 15 mm lăţime, continuă între ceafă și baza cozii. Lungimea corpului este de 5-7 cm, iar greutatea variază între 7 și 12 g. Reproducerea are loc numai primăvara. După o gestaţie de 30 de zile, femelele nasc 3-6 pui golași, care ating maturitatea sexuală la vârsta de un an. Durata medie de viaţă este de șase ani. Indivizii hibernează și, prin urmare, perioada lor de activitate este din aprilie până în septembrie. Specia constituie hrană pentru păsările răpitoare și mamiferele carnivore. Este un bun căţărător și săritor, dar fără aptitudini de săpător, folosind galeriile părăsite de alte rozătoare. Principala sa hrană o reprezintă părţile verzi ale plantelor spontane (în principal de păpădie) și ale celor cultivate. Primăvara consumă și larve, insecte, miriapode și arahnide, fapt ce aduce importante servicii agriculturii. Specia are o răspândire discontinuă pe teritoriul României, fiind semnalată în Dobrogea (Malcoci și Valul lui Traian), Muntenia (la Mărculești), Transilvania (la Apahida și Cluj) și Moldova (la Fălciu și Rogozeni).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Dealul lui Dumnezeu, Dealurile Clujului Est, Lunca Joasă a Prutului, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Podișul Nord Dobrogean, Valea lui David.

CASTOR, BREB

Castor fiber

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Rodentia*	Genul:	*Castor*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Castoridae*	Specia:	*C. fiber*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Cuvintele latine *castor* și *fiber* sunt sinonime, desemnând același animal. Al doilea este cuvântul latin originar, de origine străveche indo-europeană (de unde și numele românesc originar al animalului – *breb,* slavonul *bebru* sau germanul *biber)*. Primul nume este o latinizare a cuvântului grec *kastor* (ξαστορ).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Castorul este al doilea rozător ca mărime din lume, după capibara din America de Sud. Are coada turtită dorso-ventral, capul este și el turtit, cu botul scurt. Blana are peri de contur lungi și aspri. Sub aceștia se găsesc peri lânoși foarte deși, care nu lasă să pătrundă apa până la piele datorită păstrării unui strat de aer între ei. Culoarea blănii este variabilă, de la cafeniu deschis cu mici proporţii de cafeniu-roșcat până la negru. Lungimea corpului variază între 80 și 100 cm, iar greutatea între 11 și 30 kg, în cazuri excepţionale putând atinge și 40 kg. Reproducerea are loc în perioada ianuarie-martie. Gestaţia durează 105-107 zile, după care se nasc 2-3 pui. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de doi ani, iar durata medie de viaţă este de 24 de ani. Castorul este o specie nocturnă, de talie mijlocie, cu mod de viaţă semiacvatic. Își marchează, menţine și apără teritoriile pentru hrănire, plasarea culcușurilor și reproducere. Adăposturile permanente sunt săpate în malurile cu soluri bine consolidate și înrădăcinate. Culcușurile sunt construite în principal din ramurile arborilor pe care îi retează de pe malurile apelor, iaramplasarea acestora este fie deasupra solului, fie pe apă. Adăposturile temporare servesc drept refugiu în caz de pericol și pentru consumarea hranei. Preferă habitatele cu ape nepoluate, lin-curgătoare, cu maluri meandrate și adâncimea în permanenţă peste 40 cm. Este obișnuit să „construiască" baraje de-a latul pârâielor și canalelor, uneori favorizând inundarea zonelor învecinate. De asemenea, preferă zone de lacuri, braţe moarte de râuri și bălţi, mărginite de vegetaţie lemnoasă din speciile salcie, plop și arin. Asociaţiile de stuf, papură și alte plante acvatice oferă dăposturi foarte bune pentru castori. Deși a fost reintrodus în fauna României doar în anul 1998, astăzi castorul este reprezentat prin populaţii stabile care totalizează peste 1600 de indivizi. Specia a fost introdusă de-a lungul râurilor Olt, Râul Negru, Vârghiș, Cibin, Hârtibaciu, Mureș și Ialomiţa. Specia este afectată de poluarea cursurilor de apă și a bălţilor, dar mai ales de activităţi antropice cum ar fi îndiguirile, extragerea de nisip și pietriș din albia râurilor, lucrările de canalizare, drenaj și desecări, tăierea lăstărișului de pe malurile apelor, braconaj etc.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Coridorul Ialomiţei, Dealul Ciocaș-Dealul Viţelului, Defileul Mureșului, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Lunca Mureșului Inferior, Mestecănișul de la Reci, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Oltul Superior, Pădurea și mlaștinile eutrofe de la Prejmer, Râul Mureș între Brănișca și Ilia, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Negru.

* LUP

Canis lupus

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Carnivora*	Genul:	*Canis*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Canidae*	Specia:	*C. lupus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Din cuvintele latine *canis* – câine și *lupus* – lup (lupul ca și specie a fost încadrat în genul *Canis* în care stă alături de *Canis familiaris* (câine), coiot, șacal, etc). Deși astfel denumirea științifică se traduce literal „câine-lup" nu înseamnă că are legătură cu foarte cunoscuta rasă de câini „Ciobănescul Alsacian" numită în limba română frecvent „câine-lup".

CARACTERIZAREA SPECIEI

Lupul este unul dintre mamiferele carnivore de talie mare prezente pe teritoriul României. Este un animal zvelt, bine proporţionat, cu trunchi puternic, umeri înalţi, crupă lată și mai joasă decât greabănul. Capul este prevăzut cu un bot lung (10 cm), triunghiular, ornat cu mustăţi lungi și dese. Gâtul este puternic și musculos. Coada este stufoasă, relativ scurtă și groasă. Membrele sunt înalte și puternice, iar tălpile relativ mici, cu degetele strâns apropiate între ele. Blana este de culoare brun-cenușie, cu variaţii multiple în funcţie de sezon și de mediul ambiant. Aceasta se compune din două tipuri de fire, primul, aflat lângă piele, foarte des, lânos, moale, de culoare gălbui-cenușie, iar cel de al doilea, numit spic, mai lung, aspru, cu vârful negru și care dă coloritul de ansamblu al blănii. Învelișul pilos din timpul iernii diferă de cel din sezonul estival. Blana „de vară„ este mai închisă la culoare, mai scurtă și mai rară, în timp ce blana „de iarnă" este de culoare mai deschisă, mai lungă, mai deasă și cu puf abundent care se pierde pe timpul verii. Năpârlirea are loc primăvara târziu. Pielea fină de sub blană și perii lungi protectori conservă în mare măsură căldura corpului, permiţând lupilor să reziste la temperaturi mai scăzute de - 40°C. Lungimea corpului variază între 105 și 160 cm, iar greutatea între 25 și 50 kg. Reproducerea are loc în decembrie-februarie, iar gestaţia durează 62-75 de zile. Femelele nasc în medie 4-6 pui, extremele fiind de 2-13 pui. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de doi ani, iar durata de viaţă este de cel mult 15 ani. Habitatele caracteristice acestei specii sunt zonele împădurite de munte și deal, dar este semnalat și în locuri deschise care alternează cu petice de pădure. Își face culcușul în zone însorite, liniștite și cât mai aproape de cursuri de apă. În lipsa acestor condiţii, caută locuri cât mai greu accesibile, iar la nevoie folosește vizuini de bursuci, vulpi, marmote. Femelele gestante multipare își caută adăposturile vechi, în timp ce primiparele (femelele care nasc pentru prima dată) își fac culcușuri noi, în vecinătatea locului în care s-au născut. Odată construit, un culcuș este folosit de aceeași pereche de lupi timp de mai mulţi ani. În cazul în care unul din membrii perechii dominante moare, acesta este înlocuit de un membru mai tânăr al haitei. Performanţele fizice ale lupilor sunt impresionante. În căutarea hranei ei pot parcurge peste 100 km într-o singură noapte, utilizând potecile făcute de alte animale sau de om. Viteza de alergare a lupului poate depăși 60 km/h. Iarna evită versanţii cu zăpezi înalte. Lupul mănâncă aproape orice vietate, de la broaște, șopârle, arici, iepuri, vulpi până la mistreţi și cerbi. La mare nevoie, consumă și insecte. Una dintre principalele caracteristici comportamentale ale acestei specii este gruparea indivizilor în haite. Acestea sunt compuse de obicei din 6-8 lupi, dar în unele cazuri au fost observate haite de până la 40 de indivizi. Marimea lor este influenţată de teritoriu, personalitatea membrilor și abundenţa prăzii. Haitele se formează la începutul iernii și încep să cutreiere neobosite în căutarea prăzii. În anii cu hrană puţină, haitele se împart în grupe mai mici conduse de femela și de masculul dominanţi. Teritoriul fiecărei haite are un diametru de 6-12 km, iar acolo unde resursele de hrană sunt sărace acesta se lărgește la 15-20 km. Pentru a-și marca teritoriul lupii urinează, își frecă gâtul de trunchiul copacilor, ling scoarţa acestora sau scurmă pământul. Astfel, la mirosul urinei se adaugă mirosul lăsat de glandele de pe gât sau dintre degete. Lupii comunică cel mai adesea prin urlat, sunetele scoase de aceștia putând fi auzite de la aproximativ 16 km. În timpul urlatului, lupul își poate schimba de câteva ori tonalitatea vocii. Pe teritoriul României se regăsește 40% din populaţia totală de lupi a Europei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bazinul Ciucului de Jos, Bisoca, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Cascada Mișina, Căldările Zăbalei, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cenaru, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Teregovei, Ciomad-Balvanyos, Ciucaș, Codru Moma, Coridorul Drocea-Codru Moma, Coridorul Munţii Bihorului-Codru Moma, Coridorul Rusca Montană-Ţarcu-Retezat, Cozia, Creasta Nemirei, Cușma, Dăncioanea, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Mureșului, Domogled-Valea Cernei, Drocea, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Harghita Mădăraș, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Herculian, Lacul Negru, Larion, Leaota, Moldova Superioară, Muntele Șes, Muntii Ciucului, Muntioru Ursoaia, Munţii Bihor, Munţii Făgăraș, Munţii Goșman, Munţii Maramureșului, Munţii Metaliferi, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Nemira-Lapoș, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Oituz-Ojdula, Parâng, Pădurea Bogăţii, Pădurea Dâlhăuţi, Pădurea Dobrina-Huși, Pădurea Neudorfului, Pădurea Povernii-Valea Cerniţa, Pădurea Verdele, Penteleu, Perșani, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Podișul Lipovei-Poiana Ruscă, Poiana Muntioru, Porţile de Fier, Porumbeni, Postăvarul, Pricop-Huta-Certeze, Putna-Vrancea, Râul Caraș, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Reghiu Scruntar, Retezat, Rusca Montană, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Siriu, Someșul Rece, Strei-Haţeg, Șindriliţa, Topliţa-Scaunul Rotund Borsec, Trascău, Ţinutul Pădurenilor, Valea Ierii, Vânători-Neamţ, Zarandul de Est, Zarandul de Vest.

* URS BRUN

Ursus arctos

Categoria:	*Animalia*	**Ordinul:**	*Carnivora*	**Genul:**	*Ursus*
Clasa:	*Mammalia*	**Familia:**	*Ursidae*	**Specia:**	*U. arctos*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este latinescul *ursus* – urs. Numele de specie este grecescul *arkto (*ἄρκτο*)*, cu aceeași semnificație.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ursul brun este cel mai mare reprezentant al carnivorelor de pe teritoriul României. Este un mamifer masiv și bine proporţionat, având partea posterioară a corpului mai dezvoltată decât cea anterioară. Membrele sunt lungi și puternice, iar capul mare prezintă o frunte lată și înaltă. Urechile sunt scurte și late, dar bine vizibile din blană. Ochii sunt foarte mici, de culoare căprui închis. Buzele sunt negre, mari și mobile, ca și nasul. Coada este foarte scurtă, fiind în întregime ascunsă în blană. Ghearele sunt mari și curbate. Blana „de iarnă" este foarte groasă, cu peri lungi de 11-12 cm. Blana „de vară" are perii mai scurţi și mai aspri. Culoarea este în general omogenă, cafeniu pe tot corpul. Lungimea corpului variază între 245 și 255 cm, iar greutatea între 200 și 360 kg, fiind cel mai mare mamifer din fauna României. Este o specie poligamă, un mascul putându-se împerechea cu mai multe femele în perioada de reproducere. Ursul brun ajunge la maturitate sexuală la vârste ridicate, femelele dând naștere primilor pui la vârsta de 4-6 ani. Reproducerea are loc în perioada aprilie-mai. Gestaţia durează 7-8 luni, după care femelele nasc 1-3 pui de câte 300-350 g fiecare. Pleoapele puilor nou-născuţi rămân lipite până la vârsta de 30-32 de zile. Longevitatea maximă (înregistrată în captivitate) este de 47 de ani. La sfârșitul toamnei, după ce au acumulat suficient ţesut adipos (grăsime) pentru somnul de iarnă, urșii intră în bârlog. Bârlogul este săpat în sol sau este amenajat în cavităţi naturale, sub stânci. Somnul de iarnă durează 3-6 luni și nu este o hibernare propriu-zisă, deoarece, la nevoie, ursul se poate trezi și devine repede activ, în timp ce hibernantele (mamiferele care hibernează) nu devin active iarna. În România, ursul brun preferă habitatele de pădure montană, în special pădurile de conifere. Are o dentiţie bogată, alcătuită din 42 de dinţi si măsele, bine adaptată pentru o dietă care include cantităţi semnificative de hrană vegetală și nevertebrate. Acest lucru indică faptul că ursul este un animal omnivor și oportunist, dieta sa fiind adaptată în funcţie de mediu. Caninii puternici sunt folosiţi pentru apărare, omorârea prăzii, dar și pentru dezmembrarea carcaselor de animale. Premolarii mici și postcarnasierii prezintă zone mari de contact și sunt asociaţi cu o dietă constând în principal din hrană vegetală și nevertebrate. Primăvara sau la începutul verii consumă cu precădere ierburi și muguri. Vara și la începutul toamnei consumă ciuperci și fructe (zmeură, mure, afine, mere, prune și pere) și nu evită să intre în râurile de munte pentru a prinde păstrăvi. Toamna târziu, dar și iarna, consumă ghindă și jir. Insectele, în special furnici, albine și viespi, pot constitui sezonier o sursă importantă de hrană datorită proteinelor pe care le conţin. De asemenea, se mai hrănește cu mici mamifere și ocazional vânează și animale mai mari, cum ar fi căprioarele. Populaţia de urși din fauna României, răspândită în întreg lanţul Munţilor Carpaţi, este estimată la 5000 de indivizi (6.000, în unii ani) și reprezintă circa 40% din populaţia europeană, cu o medie de 140-150 indivizi/1000 km^2.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bazinul Ciucului de Jos, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Cascada Mișina, Căldările Zăbalei, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cenaru, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Doftanei, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Șugăului-Munticelu, Cheile Teregovei, Cheile Vârghișului, Ciomad-Balvanyos, Ciucaș, Coridorul Drocea-Codru Moma, Coridorul Munţii Bihorului-Codru Moma, Coridorul Rusca Montană-Ţarcu-Retezat, Cozia, Creasta Nemirei, Cușma, Dăncioanea, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Defileul Mureșului, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Gutâi-Creasta Cocoșului, Harghita Mădăraș, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Herculian, Lacul Negru, Larion, Leaota, Moldova Superioară, Molhașurile Căpăţânei, Muntele Tâmpa, Muntii Ciucului, Muntioru Ursoaia, Munţii Bihor, Munţii Făgăraș, Munţii Goșman, Munţii Maramureșului, Munţii Metaliferi, Munţii Rodnei, Nemira-Lapoș, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Oituz-Ojdula, Parâng, Pădurea Bogăţii, Pădurea Dălhăuţi, Pădurea Glodeasa, Pădurea Povernii-Valea Cerniţa, Pădurea Verdele, Penteleu, Perșani, Peștera Tăușoare, Piatra Craiului, Piatra Mare, Pietrosul Broștenilor-Cheile Zugrenilor, Platoul Mehedinţi, Podișul Lipovei-Poiana Ruscă, Poiana Muntioru, Porţile de Fier, Porumbeni, Postăvarul, Pricop-Huta-Certeze, Putna-Vrancea, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Reghiu Scruntar, Retezat, Rusca Montană, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Siriu, Soveja, Strei-Haţeg, Șindriliţa, Topliţa-Scaunul Rotund Borsec, Ţinutul Pădurenilor, Valea Ierii, Valea Izei și Dealul Solovan, Vânători-Neamţ, Zarandul de Est, Zarandul de Vest.

VIDRĂ
Lutra lutra

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Carnivora*	Genul:	*Lutra*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Mustelidae*	Specia:	*L. lutra*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen și cel de specie provin din cuvântul latin clasic *lutra, lutria* – vidră.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Vidra este un mamifer adaptat la viața acvatică și se regăsește în toate bazinele hidrografice din România. Are un corp lung și șerpuitor de circa 70-90 cm și o greutate de 8-15 kg. Coada este groasă la bază și ascuțită la vârf, musculoasă, lungă de 40 cm. Capul este mic și aplatizat, cu un bot scurt și rotunjit, mustăți lungi și stufoase de culoare gălbuie, urechi rotunde și mici. Membrele vidrei sunt scurte în raport cu corpul, cu unghii puternice, care ajută la săpat, între degete având o membrană care servește la înot. Blana, cu un important rol de protecție, este lucioasă, formată din două rânduri de peri deși, cu spicul scurt, prin care nu pătrunde apa, culoarea fiind cafeniu închis pe spate și mai deschis pe gât și pântece. Vidrele nu au o perioadă stabilă de împerechere, putându-se reproduce pe tot parcursul anului. Gestația durează 9-12 luni, după care femelele nasc 2-3 pui. La naștere, puiul de vidră are o lungime de 12-15 cm și greutatea de 60 g, nu are blană și are ochii închiși. Puii încep să consume hrană solidă după vârsta de 49 de zile, deși alăptarea continuă până la 69 de zile. Mamele își învață puii să înoate începând cu vârsta de 2-3 luni, atunci când li se dezvoltă blana hidrofobă. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an și jumătate, iar durata medie de viață este de 19 ani. Cu toate că poate fi văzută și ziua, vidra este un animal crepuscular și nocturn. Trăiește solitar sau cel mult în grupe de familii. Caracterul său singuratic derivă din faptul că are nevoie de spațiu vital întins pentru a-și desfășura toate activitățile. Frecvent face ocoluri de pază în teritoriul propriu, marcându-l cu fecale în cele mai diverse locuri. Femelele și puii acestora posedă un teritoriu mai mic în teritoriul masculului. Pe teritoriul unui mascul trăiesc două sau mai multe femele, iar când acestea sunt în călduri masculul le caută pe rând. Vidra se hrănește cu pește, broaște, crustacee și alte nevertebrate acvatice, dar poate consuma și insecte, păsări acvatice și chiar mamifere mici. Este o excelentă înotătoare, deosebit de rapidă sub apă datorită corpului hidrodinamic adaptat în acest scop. Pe distanțe scurte poate atinge viteza de 12 km/h. Durata medie a scufundărilor este de 20-50 de secunde, dar, la nevoie, poate rămâne chiar și patru minute sub apă. Cu ocazia unei scufundări poate parcurge până la 400 m. Pe uscat pare puțin neîndemânatică, dar în ciuda aparențelor este capabilă să alerge foarte repede și să parcurgă distanțe mari. Vidrele preferă țărmurile împădurite ale lacurilor, heleșteelor, râurilor și ale oricăror cursuri de apă, de la ș es până la munte și chiar în zonele de coastă din dreptul Deltei Dunării.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Balta Mică a Brăilei, Bistrița Aurie, Brațul Măcin, Buzăul Superior, Canaralele Dunării, Căldările Zăbalei, Călimani-Gurghiu, Câmpia Ierului, Cefa, Cheile Nerei-Beușnița, Cheile Vârghișului, Ciucaș, Ciuperceni-Desa, Coridorul Ialomiței, Coridorul Jiului, Coridorul Rusca Montană-Țarcu-Retezat, Crișul Alb, Crișul Alb între Gurahonț și Ineu, Crișul Repede amonte de Oradea, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Domogled-Valea Cernei, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Dunărea la Gârla Mare – Maglavit, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Herculian, Lacurile din jurul Măscurei, Lacurile Fălticeni, Lunca Chineja, Lunca Mijlocie a Argeșului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Lunca Teuzului, Mlaștina de la Fetești, Mlaștina Satchinez, Moldova Superioară, Muntii Ciucului, Munții Făgăraș, Munții Goșman, Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Nemira-Lapoș, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Olteniţa-Mostiștea-Chiciu, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Oltul Superior, Pădurea Bolintin, Pădurea Stârmina, Pădurea și Lacul Stolnici, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Perșani, Podișul Lipovei-Poiana Ruscă, Porțile de Fier, Porumbeni, Putna-Vrancea, Râul Bârlad între Zorleni și Gura Gârbăvoțului, Râul Caraș, Râul Gilort, Râul Moldova între Oniceni și Mitești, Râul Moldova între Păltinoasa și Ruși, Râul Moldova între Tupilați și Roman, Râul Motru, Râul Mureș între Brănișca și Ilia, Râul Mureș între Deda și Reghin, Râul Mureș între Iernuțeni și Periș, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Mureș între Moreşti și Ogra, Râul Negru, Râul Nera între Bozovici și Moceriș, Râul Olt între Mărunței și Turnu Măgurele, Râul Prut, Râul Putna, Râul Siret între Pașcani și Roman, Râul Suceava Liteni, Râul Târnava Mare între Copșa Mică și Mihalț, Râul Târnava Mare între Odorheiu Secuiesc și Vânători, Râul Târnava Mică, Râul Timis între Rusca și Prisaca, Râul Tur, Retezat, Sighișoara-Târnava Mare, Someșul Mare, Someșul Mic, Strei-Haţeg, Șieu-Budac, Tisa Superioară, Valea Ierii, Valea Izei și Dealul Solovan, Valea Vâlsanului.

* NORIȚĂ, NURCĂ, VIDRĂ MICĂ, DIHOR DE APĂ
Mustela lutreola

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Carnivora*	Genul:	*Mustela*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Mustelidae*	Specia:	*M. lutreola*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este latinescul *mustela* – nevăstuică (în acest gen, alături de nevăstuică, sunt încadrate speciile de dihor și nurcă) ce provine la rândul său din latinescul *mus* – șoarece (de la asemănarea relativă între cele două specii de mamifere mici foarte agile). Denumirea de specie este diminutivul latin *lutreola* – vidruță, vidră mică, pornind de la relativa asemănare dintre cele două specii.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Nurca este un mamifer carnivor de talie mijlocie, cu corpul suplu și alungit, membrele scurte și capul mic și turtit. Lungimea corpului este de 34-43 cm și greutatea de 500-800 g. Coada are 12-19 cm lungime. Degetele de la picioare sunt unite prin membrane interdigitale, particularitate ce îi oferă avantajul de a fi o bună înotătoare. Blana este lucioasă, alcătuită dintr-un strat interior călduros și din peri mai lungi și mai rari, cu rol de protecție, de culoare maro închis până la negru, cu o margine îngustă albă la buza superioară și pe bărbie. Perioada de reproducere este în lunile februarie-martie, iar gestația durează 35-72 de zile. O femelă are la o naștere 4-7 pui care cântăresc 5-6 g și au pleoapele lipite pentru primele 30 de zile de viață. Alăptarea durează 8-10 săptămâni, deși puii încep să consume hrană solidă de la vârsta de 20-25 de zile. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de nouă luni iar durata medie de viață este de 12 ani. Este un mamifer care preferă apa, fiind o foarte bună înotătoare și scufundătoare. Înoată prin mișcări ale ambelor perechi de membre. Trăiește solitar, dar în sezonul de reproducere formează perechi. Pe timp de vară este fidelă unui teritoriu individual de maxim 15-20 ha. Iarna, acest teritoriu este mai extins. Se adăpostește în galeriile șobolanilor de apă și ale bizamilor sau pe lângă rădăcinile sălciilor și ale altor specii de arbori de pe malurile apelor. Intră în scorburi sau își face culcușuri în stufăriș și în desișuri de vegetație ierboasă. Este activă seara și în timpul nopții. Hrana constă din mici rozătoare, insecte, raci, moluște, pești, tritoni, broaște, păsări acvatice. Nu se cunosc ecto sau endoparaziți ai nurcii. Printre dușmanii naturali ai acestei specii se numără vidrele, câinii enoți, jderii de copac (în habitatele de pădure), vulpile, bufnițele. Preferă zonele din vecinătatea apelor curgătoare și a celor stagnante, cu tufișuri, stufării, păpurișuri întinse și vegetație ierboasă deasă, de la nivelul câmpiilor până la cel al pădurilor de conifere. Rareori se îndepărtează la o distanță mai mare de 100 m de cursurile sau ochiurile de apă. Prezentă altădată în toată țara, astăzi mai există populații semnificative doar în Delta Dunării și posibil populații mici, izolate, în zona Maramureșului și în Munții Gurghiului. Specia a fost vânată excesiv pentru valoarea economică ridicată a blănii sale.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării.

DIHOR PĂTAT

Vormela peregusna

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Carnivora*	Genul:	*Vormela*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Mustelidae*	Specia:	*V. peregusna*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este neolatinescul și italienescul *vormela,* numele animalului, ce provine de fapt din latinizarea diminutivului german *würmlein* – viermișor, mic vierme (referitor la viața subterană a speciei). Denumirea de specie este latinizarea ucraineanului *perehuznya*, numele animalului în această limbă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un mamifer cu corpul subţire, botul ascuţit, nările orientate lateral și separate între ele de un șanţ. Mustăţile sunt rare și destul de scurte. Urechile sunt mai mici decât la jderi, cu care este înrudit, dar bine dezvoltate și cu peri mai lungi pe marginea lor superioară, care este larg rotunjită. Blana este deasă, cu peri subţiri, moi și lucioși. Perii de contur de pe spate și de pe laturile corpului ating 13 mm lungime. Coada este foarte stufoasă, de culoare gălbui-albicioasă, cu vârful negru. Pe faţă are un fel de „mască", constituită dintr-o dungă de peri albi poziţionată deasupra ochilor pe toată lungimea frunţii. Această dungă este mărginită spre vârful capului și spre bot de peri cafenii. O altă dungă de culoare albă, tot transversală, există și în regiunea cefei. Reproducerea are loc în februarie-martie. Gestaţia durează două luni și jumătate, după care se nasc 4-6 pui, cu pleoapele lipite pentru primele 20 de zile de viaţă. Alăptarea durează cinci săptămâni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 10 luni. Durata de viaţă este de șase ani. Dihorul pătat este un foarte bun săpător de galerii, având ghearele lungi și puternice, putând urmări prăzi galericole precum cârtiţe, orbeţi, șobolani de apă și bizami. Ziua stă retras în galeriile spaţioase și devine activ la crepuscul. Trăiește solitar, cu excepţia perioadei de reproducere. Își marchează și își apără teritoriul individual estimat la 4-6 ha. Dacă întâlnește un pericol, dihorul pătat secretă cu glandele anale un fluid foarte urât mirositor. Spre deosebire de dihorul de stepă, cel pătat pătrunde mai mult în zonele subdeșertice. Trăiește în câmpii deschise, pe câmpuri cu tufe și mărăcini, dar intră și în păduri-le rare de șes. Hrana constă în principal din viermi, insecte, șopârle, păsări și mamifere mici. Populaţia este foarte scăzută, fiind întâlnit extrem de rar doar în estul României, în zona Munţilor Măcin.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Fântâniţa Murfatlar, Munţii Măcinului, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Podișul Nord Dobrogean, Straja-Cumpăna.

DIHOR DE STEPĂ

Mustela eversmanii

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Carnivora*	Genul:	*Mustela*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Mustelidae*	Specia:	*M. eversmanii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este latinescul *mustela* – nevăstuică (gen în care alături de nevăstuică sunt încadrate speciile de dihor și nurcă) ce provine la rândul său din latinescul *mus* – șoarece (de la asemănarea relativă între cele două specii de mamifere mici foarte agile). Denumirea speciei este o dedicaţie pentru Eduard Friedrich Eversmann (1794-1860), naturalist german și profesor la Universitatea din Kazan, Rusia, unul dintre pionierii studierii florei și faunei silvostepei și stepei dintre Volga și Ural.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Se deosebește de dihorul comun prin faptul că are blana de culoare mai deschisă, deși fondul este tot cafeniu. Faţa este alb-gălbuie, surie în jurul ochilor și sub aceștia. Bărbia, pieptul, membrele și ultima treime a cozii sunt de culoare cafeniu închis sau chiar negre. Coada este scurtă, având aproximativ o treime din lungimea corpului, și este acoperită cu peri scurţi și netezi. Blana de iarnă are perii de contur lungi și moi, iar cei lânoși mai scurţi și foarte deși. Blana de vară are perii mai scurţi și mai rari, cu nuanţe roșcate. Lungimea corpului este de 37-56 cm, iar greutatea variază între 1,3 și 2 kg. Reproducerea are loc în februarie-martie, gestaţia durând 38-41 zile. Femelele nasc 6-8 pui de câte 4- 6 g fiecare, cu pleoapele lipite pentru primele 30 de zile de viaţă. Alăptarea durează șase săptămâni, după care femelele își învaţă puii să vâneze prăzi mici. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de nouă luni, iar durata medie de viaţă este de șase ani. Dușmanii săi naturali sunt vulpea, bufniţa și uliul. Din punct de vedere comportamental este un mamifer strict terestru, cu ritm de activitate crepusculară. Este un foarte bun alergător, dar se deplasează și prin salturi lungi de până la un metru. În urmărirea prăzii își poate schimba cu ușurinţă direcţia de alergare. Habitatul preferat îl constituie câmpiile aride și cele înţelenite, unde de regulă se găsesc și popândăi, pe de o parte pentru a le ocupa galeriile, iar pe de altă parte pentru că popândăii sunt hrana sa preferată. În lipsa popândăilor, amenajează, prin lărgire și extindere, galeriile hârciogilor și ale altor mamifere de talie mică și mijlocie. Hrana constă din popândăi, hamsteri, șoareci, șobolani, ouă și pui de pasăre. Hrana puţină, dar și iernile grele, cu multă zăpadă, îl pot determina să întreprindă deplasări spre zone mai favorabile din punct de vedere climatic, în cadrul aceloraşi regiuni stepice.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Comloșu Mare, Delta Dunării, Munţii Măcinului, Nădab-Socodor-Vărșad, Osești-Bârzești, Pajiș-tea Cenad, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Podișul Nord Dobrogean, Râul Bârlad între Zorleni și Gura Gârbăvoţului.

RÂS

Lynx lynx

Categoria:	*Animalia*	**Ordinul:**	*Carnivora*	**Genul:**	*Lynx*
Clasa:	*Mammalia*	**Familia:**	*Felidae*	**Specia:**	*L. lynx*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Din latinescul *lynx,* numele animalului, ce provine la rândul său din grecescul *lunx (λύγξ)* și proto-indoeuropeanul *leuk* – lucire, strălucire, lumină albă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Râsul este cel de-al treilea reprezentant al carnivorelor mari din fauna României, după urs și lup. Este un mamifer de talie mijlocie, bine proporţionat, îndesat, cu picioarele din spate puternice și adaptate pentru salturi. Coada este scurtă, păroasă și cu vârful bont. Masculii au lungimi cuprinse între 104 și 174 cm, coada atingând 12-24 cm. Femelele sunt cu circa 20 cm mai scurte. Înălţimea la umăr este de 45-86 cm, iar greutatea variază între 12 și 40 kg. Blana râșilor este foarte fină, cu peri subţiri și mătăsoși. Pe spate, pe un singur centimetru pătrat, se pot număra aproximativ 9.000 fire de păr, iar pe abdomen 4.600 fire. Fiecărui fir de păr de contur îi corespund 12-13 fire de peri lânoși. Abdomenul, pieptul, gâtul, bărbia, jumătatea superioară a membrelor și tălpile sunt albe, cu amestec de cenușiu sau cafeniu. Atât spatele, de culoare roșcat-cafenie, cât și laturile corpului, de culoare roșcat-gălbuie, prezintă pete ruginiu închis spre negru, mai mult sau mai puţin evidenţiate. Modelul și densitatea petelor diferă de la un individ la altul. În general, acestea au formă rotundă și diametrul de aproximativ doi cm. Urechile sunt terminate cu smocuri de peri lungi și negri, părul mai lung de pe maxilarul inferior atârnând în formă de favoriţi. Coada are vârful negru. Reproducerea are loc în luna martie. Gestaţia durează 67-74 de zile, după care femelele nasc 2-4 pisoi, de câte 240-250 g fiecare, cu pleoapele lipite pentru primele 12 zile de viaţă. Alăptarea durează 85 de zile. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 22 de luni, iar durata de viaţă este de cel mult 25 de ani. Este un animal solitar, formându-și perechea doar pentru o perioadă scurtă de timp, pe durata împerecherii. Este teritorial, foarte discret, în mare măsură nocturn și poate fi văzut destul de rar. În peregrinările nocturne râsul poate să parcugă distanţe de 20-30 km de la culcușuri. Râsul trăiește în masivele forestiere montane, cu pini, mlaștini și râuri. Se adăpostește în arbori înalţi și pe sub lespezi de piatră. Teritoriul individual este de aproximativ 10-26 km^2 și depinde de disponibilitatea hranei, densitatea populaţiei de râși, adăposturile oferite în diverse habitate. Comportamentul marcării teritoriului prin urină este similar celui întâlnit la alte feline, cum ar fi pisica domestică. Un râs este capabil să identifice, prin intermediul urinei lăsate de un alt exemplar, sexul și vârsta acestuia. Marchează în special copacii și rădăcinile aflate la suprafaţă sau cele provenite de la copaci răsturnaţi. Masculii aplică urina pe obiecte verticale, la o înălţime de 15 cm, în timp ce femelele o aplică pe suprafeţe orizontale. În România, hrana de bază a râșilor este constituită din exemplare de capră neagră și căprior. La acestea se adaugă veveriţe, purcei de mistreţ și, destul de rar, cocoși de munte și cocoși sălbatici. Pândește cu răbdare prada căreia îi sare în spate fie de pe locuri înalte (ramuri groase, stânci), fie apropiindu-se furișat ca apoi, după câteva salturi ce pot depăși patru metri, să facă saltul decisiv. După ce ucide prada, rareori o mănâncă în același loc. De cele mai multe ori aceasta este târâtă la distanţe de 500-1000 m, unde mai întâi este lins și supt sângele proaspăt, iar apoi sunt consumate organele cu masă sanguină semnificativă (inima, ficatul și plămânii). Spre deosebire de alte feline, râsul omoară mai mult decât poate să mănânce. Râsul este sensibil la defrișări. De-a lungul timpului, din cauza tăierii copacilor în vederea extinderii terenurilor agricole sau a zonelor urbane, acesta și-a pierdut o bună parte a habitatului. Totodată, specia este vânată excesiv pentru valoarea economică ridicată a blănii sale și din cauză că atacă orice animal și provoacă pagube turmelor de vite. În prezent, pe teritoriul României trăiește circa 70-75% din populaţia europeană a speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Cascada Mișina, Căldările Zăbalei, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cenaru, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Teregovei, Ciomad-Balvanyos, Ciucaș, Coridorul Drocea-Codru Moma, Coridorul Munţii Bihorului-Codru Moma, Coridorul Rusca Montană-Ţarcu-Retezat, Cozia, Creasta Nemirei, Cușma, Dăncioanea, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Defileul Mureșului, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Găina-Lucina, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Gutâi-Creasta Cocoșului, Herculian, Lacul Negru, Larion, Moldova Superioară, Muntele Șes, Munţii Ciucului, Muntioru Ursoaia, Munţii Bihor, Munţii Făgăraș, Munţii Goșman, Munţii Maramureșului, Munţii Metaliferi, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Nemira-Lapoș, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Oituz-Ojdula, Parâng, Pădurea Bogăţii, Pădurea Dălhăuţi, Pădurea Povernii-Valea Cerniţa, Pădurea Verdele, Penteleu, Perșani, Piatra Craiului, Podișul Lipovei-Poiana Ruscă, Poiana Muntioru, Porţile de Fier, Postăvarul, Pricop-Huta-Certeze, Putna-Vrancea, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Retezat, Rusca Montană, Semenic-Cheile Carașului, Siriu, Someșul Rece, Șindriliţa, Topliţa-Scaunul Rotund Borsec, Trascău, Ţinutul Pădurenilor, Valea Ierii, Vânători-Neamţ, Zarandul de Est, Zarandul de Vest.

DELFIN MARE, DELFIN CU BOT GROS

Tursiops truncatus

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Cetacea*	Genul:	*Tursiops*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Delphinidae*	Specia:	*T. truncatus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *tursio*, numele mai multor specii de pește. *Tursiops* – asemănător cu peștii *tursio*. Numele speciei derivă din latinescul *truncatus* – tăiat (brusc), cu membrele tăiate, mutilat, de fapt cu referire la botul scurt, ca „tăiat" al animalului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Delfinul prezent în Marea Neagră sau afalinul (delfinul cu bot gros) este unul dintre cele mai inteligente mamifere acvatice. Are un rostru scurt și butucănos, cu maxilarul inferior mai lung decât cel superior, iar pe fiecare maxilar se găsesc 38-50 de dinţi tronconici bine ascuţiţi. Afalinul are o mobilitate cervicală mai mare decât oricare alt delfin, pentru că cinci dintre cele șapte vertebre ale gâtului nu sunt sudate. Culoarea acestei specii variază considerabil, de la brun-cenușiu închis cu reflexe albăstrii pe spate până la cenușiu deschis, aproape alb, pe burtă. Capul și botul sunt, de obicei, mai închise la culoare. Între bot și frunte există o cută evidentă, iar deasupra ochilor are câte o pată rotundă, cenușie. Înotătoarea dorsală este înaltă și curbată, aflându-se aproape la jumătatea spinării. Lungimea corpului variază între 2,5 și 3,8 m la masculi și între 2,3 și 3,2 m la femele. Greutatea exemplarelor mature nu depășește 150-200 kg, în cazuri excepţionale atingând 400 kg. Are o viteză de deplasare de 28-33 km/h și poate coborî la adâncimi de până la 90-100 m. Se orientează prin ecolocaţie (emit sunete la fel ca liliecii), pot vedea în apă până la doi metri și le lipsește simţul mirosului. Reproducerea are loc în mijlocul verii, puii urmând să se nască în vara următoare, după o gestaţie de 12-13 luni. O femelă naște un singur pui, odată la doi ani. Dacă puiul moare la naștere, femela devine aptă de acuplare și peste un an naște alt pui. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 5-12 ani pentru femele și 9-13 ani pentru masculi. Durata medie de viaţă este de 25 de ani, dar în captivitate pot atinge vârsta de 35 de ani. Delfinii sunt cunoscuţi pentru agilitatea cu care se mișcă în apă. Fiind excelenţi înotători, spintecă valurile produse de vapoare, „aleargă" la suprafaţa apei și fac salturi de până la șase metri înălţime. Trăiesc în cârduri de câte 2-15 indivizi, dar când găsesc resurse bogate de hrană se pot aduna până la 600 și chiar 900 de indivizi. În cadrul unor asemenea grupe mari, indivizii cooperează pentru mânarea peștilor spre zona litorală și pentru a nu-i lăsa să scape din nou spre larg. În astfel de situaţii este necesară o foarte bună coordonare și sincronizare a deplasării tuturor indivizilor. De altfel, în toate cârdurile (mici sau mari) se stabilește o ierarhie, în care cel mai mare mascul și cea mai mare femelă îi domină și coordonează pe toţi ceilalţi. Dominanţa se manifestă prin mușcături, împingeri și bătăi cu coada. Afalinii preferă apele de coastă, adeseori intrând în golfuri și lagune, de unde ocazional pot pătrunde pe cursurile râurilor tributare. Spre deosebire de delfinul comun, afalinul nu se îndepărtează prea mult de zona litorală. Adâncimea maximă la care își caută hrana este de 180 m. Aceasta este adâncimea până la care există vieţuitoare în Marea Neagră, în dreptul platformei continentale. Se hrănește cu pești, calamari, crustacee etc. Populaţiile de afalin întreprind migraţii legate probabil de schimbările sezoniere de temperatură a apei și de disponibilitatea hranei. Afalinul este o specie periclitată, fiind vânat de om pentru carnea și grăsimea sa. Vânarea intensivă a delfinului mare din Marea Azov și Marea Neagră a condus la reducerea drastică a populaţiei speciei. Se estimează că în apele Mării Negre mai trăiesc aproximativ 10.000 de indivizi.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cap Aurora, Costinesti-23 August, Delta Dunării-zona marină, Plaja submersă Eforie Nord-Eforie Sud, Structuri submarine metanogene-Sf. Gheorghe, Vama Veche-2 Mai, Zona marină de la Capul Tuzla.

MARSUIN, PORC DE MARE

Phocoena phocoena

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Cetacea*	Genul:	*Phocoena*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Phocoenidae*	Specia:	*P. phocoena*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen și de specie provin din latinescul *phoca* – focă, de derivă la rândul său din grecescul *phoke (φώκη)*, cu referire la asemănarea relativă a acestei specii cu o focă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Marsuinul este un mamifer marin care se înrudește cu delfinul. Are corpul robust, cu capul ușor conic, fără bot alungit. Înotătoarea dorsală are formă aproape triunghiulară, cu o foarte slabă concavitate pe marginea posterioară, baza ei lată fiind situată la jumătatea spatelui. Înotătoarele ventrale (de pe burtă) sunt mici, de formă ovală. Culoarea variază de la negru-cenușiu lucitor pe spate, la alb-gri pe abdomen, iar pe flancuri aceste culori se întrepătrund cu neregularitate. Lungimea corpului este de 150-160 cm, femelele fiind mai mari decât masculii. Reproducerea are loc în lunile iunie-septembrie. Gestaţia durează 10-11 luni, după care se naște un singur pui, lung de 70-100 cm și în greutate de 6-8 kg. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 3-4 ani. Durata de viaţă este de 10 ani în libertate și de 13 ani în captivitate. Marsuinii au un comportament mai puţin jucăuș decât delfinul comun și delfinul mare. Nu fac salturi spectaculoase, nu se joacă în valurile pe care le fac navele în marș, ba chiar le ignoră. Viteza lor maximă de înot este de 22 km/h. Când se scufundă pentru căutarea hranei, stau sub apă aproximativ 4 minute. Se poate scufunda până la adâncimea de 20 m, dar un exemplar de marsuin a fost prins în traulere la 79 m adâncime. Marsuinii sunt ihtiobentofagi, hrănindu-se cu pești și nevertebrate (cambulă, calcan, guvizi, gastropode etc.). Emit ultrasunete, asemănătoare cu ale delfinilor comuni. Studii de teledetecţie au estimat că teritoriul individual al unui marsuin este de 1-1,5 km^2, zonă în care „patrulează" pentru control și apărare. Rareori se adună în cârduri de 100 de indivizi, de cele mai multe ori grupele întrunind doar 5-10 indivizi. Înotul lor obișnuit este lent, aproape de suprafaţă, ieșind de 3-4 ori pe minut pentru a respira. Spre deosebire de delfinide, marsuinii par a fi mai rezistenţi la infestări cu endoparaziţi. În ceea ce privește ectoparaziţii, se poate menţiona existenţa pe piele a urmelor de fixare a ciclostomilor marini (animale marine cu aspect de pești fără maxilare și cu gură rotundă). Preferă apele de coastă, golfurile, estuarele și gurile fluviilor. În apele teritoriale ale României, marsuinii sunt răspândiţi de-a lungul întregului litoral, apropiindu-se atât de mult de ţărm încât, uneori, pot fi fost văzuţi în bazinele portuare. Agitaţia sezonieră a apelor litorale, fie și cu ambarcaţiuni de mică putere dar cu viteză mare de deplasare, reprezintă o ameninţare asupra acestor mamifere. Înfloririle algale în apele Mării Negre sunt o altă ameninţare semnificativă.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cap Aurora, Costinesti-23 August, Delta Dunării-zona marină, Plaja submersă Eforie Nord-Eforie Sud, Structuri submarine metanogene-Sf. Gheorghe, Vama Veche-2 Mai, Zona marină de la Capul Tuzla.

* VACĂ DE MARE, FOCĂ CU BURTA ALBĂ

Monachus monachus

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Carnivora*	Genul:	*Monachus*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Phocidae*	Specia:	*M. monachus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen și de specie provin din neogrecescul *monachos* (μόναχος) – călugăr, de la asemănarea relativă a animalului cu hainele monahale.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Foca mediteraneană întâlnită în apele teritoriale românești din Marea Neagră este un mamifer care provine din populaţiile speciei din Marea Mediterană. Este una din cele mai mari specii de foci din lume. Cântărește până la 400 kg și are 2-3 m lungime. Blana are peri scurţi de culoare maro deschis pe spate, sezonier mai închisă, uneori neagră, și alb-gălbuie pe abdomen. Reproducerea are loc în iulie-august, iar gestaţia durează 9-10 luni. Foca dă naștere unui singur pui a cărui alăptare poate să dureze până la 17 săptămâni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de patru ani pentru femele și șase ani pentru masculi, iar durata de viaţă este de cel mult 15 ani. Sunt foarte bune înotătoare și se scufundă pentru a-și căuta hrana până la 30 m adâncime, uneori chiar 70 m. Înoată atât de bine încât se pot întrece cu rechinii. Cunoscute ca prădători oportuniști, focile din Marea Neagră se hrănesc în proporţie de 75% cu pește. Reprezentanţii acestei specii trăiesc în mici colonii, de câte 5-6 indivizi. Focile sunt foarte active în timpul dimineţii, dar în zonele cu puternice perturbări antropice s-au adaptat la a-și procura hrana și în timpul nopţii. Vara obișnuiesc să înoate de-a lungul litoralului Mării Negre în căutarea locurilor mai bogate în pește. Deseori „controlează" plasele pescarilor, care pot reprezenta în același timp o sursă de hrană, dar și o ameninţare, cauzându-le moartea prin sufocare. Focile părăsesc foarte rar Marea Neagră și intră pe braţele Dunării în căutare de hrană, putând ajunge până în dreptul orașului Giurgiu, după aproximativ 500 km parcurși. Aceste „evadări" au fost observate în trecut, când exista o populaţie stabilă de foci în Marea Neagră. Habitatul preferat este reprezentat de zonele de coastă, cu fund stâncos și cu suficiente refugii pentru odihnă și reproducere, cum ar fi peșteri subacvatice și plaje liniștite. Deoarece până în sec. XVIII descrierile istoricele prezentau focile ca animale relativ comune, cu frecvente ieșiri pe plajă, retragerea lor în locuri întunecoase și greu accesibile este pusă pe seama presiunii antropice tot mai ridicate. În prezent, foca mediteraneană este pe cale de dispariţie din apele Mării Negre.

* ZIMBRU

Bison bonasus

Categoria:	*Animalia*	Ordinul:	*Artiodactyla*	Genul:	*Bison*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Bovidae*	Specia:	*B. bonasus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este din latinescul *bison* – zimbru, bou sălbatic. Numele de specie este grecescul *bonasos (βοναασος)*, cu aceeași semnificaţie.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Zimbrii au existat pe teritoriul ţării noastre până la jumătatea sec. XIX, ei fiind reintroduși în 1958 și 1967, când au fost aduse câteva exemplare provenind din rezervaţia Bialovieja din Polonia. Este un mamifer de talie foarte mare, cu corpul masiv, trunchiul scurt, cu partea anterioară masivă și puternică ce alcătuiește o cocoașă înclinată caudal. Linia spatelui este ușor înclinată spre baza cozii, trenul posterior apărând mai scund decât umerii. Capul este masiv, de formă ovală, cu frunte lată, bot scurt și ochi mici, adesea acoperiţi cu păr. Membrele sunt puternice și înalte. Raportate la dimensiunile corpului, coarnele sunt foarte mici, groase la bază și înguste spre vârf. Baza lor este orientată în lateral și sunt curbate în sus și spre interior. Culoarea blănii de iarnă este cafeniu închis, vara fiind ceva mai deschisă. Lungimea corpului este de 210-350 cm, iar a cozii de 30-80 cm. Reproducerea are loc în lunile august și septembrie. Gestaţia durează aproape nouă luni, după care se naște un singur viţel, rareori doi, în greutate de 22-23 kg. La numai o oră de la naștere, viţeii se pot ridica, încep să sugă și își pot urma mama pentru revenirea la turmă. La vârsta de 19-22 de zile, viţeii încep să consume și hrană solidă, iar în toamnă le apar mugurii coarnelor. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de doi ani, iar durata de viaţă este de cel mult 22 de ani. Primăvara, după inundaţii, zimbrii scormonesc mâlul în căutarea mugurilor de iarbă. Concentrările zimbrilor pentru iarnă în anumite sectoare din păduri sunt determinate de disponibilitatea fânului, a lichenilor de pe arbori și a ciupercilor. Deși altitudinile preferate sunt de 900-2100 m, sunt puternic atrași de pășunea subalpină cu ierburi înalte care se menţin proaspete până toamna târziu. Iarna coboară de-a lungul văilor, în căutarea cursurilor de apă pe lângă care găsesc ierburi pentru hrană. În sezonul rece, suprafaţa teritoriului individual al zimbrului variază între 500 și 600 ha. Activităţile zilnice sunt diferite în funcţie de sezon. Vara își petrec ziua odihnindu-se și rumegând ierburile pe care le pasc dimineaţa devreme. Când este cald, beau apă de 2-3 ori pe zi iar atunci când temperatura scade sub 15°C, o singură dată pe zi. Spre seară ies din nou la păscut. În timpul iernii pasc și ziua. Culcușurile și le construiesc pe soluri uscate sau nisipoase. Nu fac băi în nămol sau în mlaștini. Sunt foarte buni alergători, inclusiv pe zăpadă de peste un metru. Hrana constă din peste 240 specii și varietăţi de plante, într-o zi putând să consume 30-45 kg de masă verde. Preferă pădurile compacte, de foioase sau în amestec, din zonele de deal și munte, cu mlaștini și cursuri de apă. Vegetaţia ierboasă înaltă de pe lângă locurile umede din păduri îi atrage pe zimbri pentru că acolo ierburile rămân verzi mai tot timpul anului. Astăzi, populaţia de zimbri de pe teritoriul României nu depășește 50 de indivizi, răspândiţi în marile Parcuri naţionale (Retezat și Vânători-Neamţ), în judeţele Dâmboviţa, Argeș și Brașov, precum și la Grădina Zoologică din București.

REPTILE ȘI AMFIBIENI

ŢESTOASĂ DE USCAT BĂNĂŢEANĂ

Testudo hermanni

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Testudines*	Genul:	*Testudo*
Clasa:	*Reptilia*	Familia:	*Testudinidae*	Specia:	*T. hermanni*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

În limba latină, *testudo* este numele broaștelor țestoase de uscat, derivat din cuvântul *testa* – bucată de argilă arsă, obiect de olărie făcut din lut ars, cu referire la duritatea carapacei. Numele speciei este o dedicaţie pentru Jean-Frédéric Hermann (1768-1793), naturalist francez.

CARACTERIZAREA SPECIEI

La exemplarele mature carapacea este galben-pai sau portocalie, iar la cele bătrâne galben-verzuie și chiar verde-măslinie, plăcile acesteia fiind pătate cu cafeniu-negricios în partea anterioară. Ochii au culoarea negru-albăstrui sau negru-cafeniu. Masculii sunt ceva mai mici decât femelele, dar au cozi mult mai lungi decât acestea. În timp ce adulţii nu au prădători naturali, juvenilii sau ouăle acestei specii sunt consummate de câini, vulpi, păsări (în special corvide), șobolani, bursuci, mistreţi. Infecţiile virale pot provoca mortalitate în proporţie de 100%, un impact deosebit în răspândirea unor boli avându-l animalele de companie abandonate. În Balcani, carapacea se folosește în medicina tradiţională. Frecvent, habitatele naturale în care specia este întâlnită sunt deteriorate, fragmentate sau distruse prin extinderea suprafeţelor agricole, dezvoltare urbană, amenajarea drumurilor, prin pășunat, amenajări industriale, defrișări, poluare chimică și genetică, prin înlocuirea unor specii forestiere din habitat cu altele noi, inadecvate, în care ţestoasele nu găsesc hrană și adăpost.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Rudăriei, Domogled-Valea Cernei, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Jiana, Pădurea Stârmina, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Râul Timis între Rusca și Prisaca.

ŢESTOASĂ DE USCAT DOBROGEANĂ

Testudo graeca

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Testudines*	Genul:	*Testudo*
Clasa:	*Reptilia*	Familia:	*Testudinidae*	Specia:	*T. graeca*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

În limba latină, *testudo* este numele broaștelor ţestoase de uscat, derivat din cuvântul *testa* – bucată de argilă arsă, obiect de olărie făcut din lut ars, cu referire la duritatea carapacei. Numele speciei provine din latinescul *graeca* – grecească, cu referire la regiunea unde specia este răspândită (deși specia ca atare are un areal larg disjunct în tot bazinul mediteranean și Orientul Mijlociu).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Carapacea are culoarea gălbui-întunecat, cafeniu uniform sau măsliniu, fiecare placă fiind mărginită de pete negre neregulate, exemplarele tinere fiind măslinii sau gălbui cu pete negre pe marginea fiecărei plăci. Adulţii nu au prădători naturali, dar ouăle și juvenilii sunt consumaţi de prădători precum câini, vulpi, păsări. Dintre bolile cunoscute la această specie a fost descrisă o stomatită virală cu o mortalitate de 100%. *Salmonella* este purtată, fără semne clinice, de aproape 10% dintre ţestoasele de uscat, dar uneori se produc infecţii grave cu acest agent patogen. Specia este parazitată de acarieni, nematode, trematode preluate de la oi. Înlocuirea fagului cu plantaţii de salcâm în care specia nu găsește surse de hrană adecvate și adăposturi poate duce la eliminarea populaţiilor din zonele respective. Cel mai însemnat pericol îl constituie practica larg răspândită în Dobrogea de incendiere a unor suprafeţe considerabile în scopul refacerii pășunilor. Numeroase exemplare mor în aceste incendii sau suferă o deteriorarea a carapacei. Practica ierbicidării și a folosirii îngrășămintelor anorganice pe terenurile agricole constituie un alt factor care ameninţă populaţiile de ţestoase, ca și colectarea în scopuri comerciale și vânzarea ca animale de companie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Dealurile Agighiolului, Delta Dunării, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Dunele marine de la Agigea, Fântâniţa Murfatlar, Munţii Măcinului, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Podișul Nord Dobrogean, Recifii Jurasici Cheia.

ŢESTOASĂ DE APĂ
Emys orbicularis

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Testudines*	Genul:	*Emys*
Clasa:	*Reptilia*	Familia:	*Emydidae*	Specia:	*E. orbicularis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *emus* sau *emys* – broască ţestoasă de apă dulce. Numele speciei este derivat din latinescul *orbiculus* – disc, cu referire la conturul carapacei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Carapacea are forma eliptică, la adulţi fiind cafeniu-întunecată, cafeniu-roșiatică sau neagră cu pete rotunde sau linii întrerupte galbene mai mult sau mai puţin numeroase, dispuse în raze pe fiecare dintre plăci. La mascul, capul este colorat deasupra în cafeniu cu spirale negre, iar la femelă este pătat cu galben. În fauna ţării este destul de comună, trăind în apele stătătoare mâloase și în cele cu curs liniștit. Înoată și se scufundă foarte bine, hrănindu-se cu viermi, insecte de apă, raci, scoici, mormoloci și pești mici. Exemplare de *Trachemys scrispta elegans,* crescute ca animale de companie și eliberate în habitatele naturale ocupate de *Emys orbicularis*, au determinat o creștere a competiţiei între cele două specii pentru aceleași resurse și, în final, o mortalitate crescută în rândul exemplarelor de ţestoasă de apă. Ca și celelalte specii de ţestoase și aceasta este colectată în scopul comercializării. Activităţile de pescuit au impact negativ asupra efectivelor, accidental sau intenţionat unele exemplare fiind ucise.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău-Lacul Sărat Câineni, Balta Mică a Brăilei, Bordușani-Borcea, Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Cefa, Cheile Doftanei, Ciuperceni-Desa, Comana, Coridorul Ialomiţei, Coridorul Jiului, Crișul Alb între Gurahonţ și Ineu, Crișul Negru, Crișul Repede amonte de Oradea, Dealul Mare-Hârlău, Dealurile Clujului Est, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Diosig, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Dunărea la Gârla Mare – Maglavit, Dunele de nisip de la Hanul Conachi, Făgetul Clujului-Valea Morii, Fânaţele de pe Dealul Corhan-Săbed, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Insulele Stepice Șura Mică-Slimnic, Jiana, Lacul Peţea, Lacul și Pădurea Cernica, Lacurile din jurul Măscurei, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fărăgău-Glodeni, Lozna, Lunca Buzăului, Lunca Chineja, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Râului Doamnei, Lunca Siretului Inferior, Lunca Teuzului, Mestecănișul de la Reci, Mlaca Tătarilor, Mlaștina de la Fetești, Mlaștina Satchinez, Nordul Gorjului de Vest, Olteniţa-Mostișţea-Chiciu, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Pajiștile lui Suciu, Pădurea Bolintin, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea Stârmina, Pădurea și Lacul Stolnici, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Pădurea Zamostea-Lunca, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Râpa Lechinţa, Râul Bârlad între Zorleni și Gura Gârbăvoţului, Râul Caraș, Râul Mureș între Brănișca și Ilia, Râul Negru, Râul Olt între Mărunţei și Turnu Măgurele, Râul Prut, Râul Putna, Râul Siret între Pașcani și Roman, Râul Suceava Liteni, Râul Târnava Mare între Copșa Mică și Mihalţ, Râul Tur, Recifii Jurasici Cheia, Săcueni, Sărăturile Jijia Inferioară-Prut, Scroviștea, Sighișoara-Târnava Mare, Silvostepa Olteniei, Someșul Mare, Someșul Mic, Suharau-Darabani, Tisa Superioară, Valea Călmăţuiului, Vulcanii Noroioși de la Pâclele Mari și Pâclele Mici.

BALAUR MARE
Elaphe quatuorlineata

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Squamata*	Genul:	*Elaphe*
Clasa:	*Reptilia*	Familia:	*Colubridae*	Specia:	*E. quatuorlineata*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului provine din latinescul *elaphros* – rapid, sau după alte interpretări din latinescul *elaphos* – piele de cerb. Numele speciei este latinescul *quattuorlineata* – cea cu patru linii, cu referire la liniile de pe spatele șarpelui.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este cel mai mare șarpe din ţara noastră, foarte puternic și cu corpul destul de zvelt. Nu este un șarpe veninos. Lungimea este de 120-160 (rar 260) cm. Culoarea este în general gălbuie, cu spatele ușor castaniu-gălbui, femelele fiind mai întunecate. Capul este cafeniu, cu două pete negre lungi, câte una de fiecare parte, de la ochi către colţul gurii. Rar se întâlnesc și exemplare negre. Ocupă o varietate largă de habitate naturale, incluzând malurile râurilor, marginile lacurilor, pădurile de foioase, stepele împădurite și chiar habitate cvasi-deșertice. Se adăpostește sub grămezi de pietre, ziduri de piatră sau în tufișuri. Este o specie diurnă, cu un comportament calm, liniștit. Chiar și exemplarele speriate fac rareori mișcări bruște. Comportamentul lui defensiv se reduce la sâsâituri ocazionale corelate cu atacuri de intimidare. Se hrănește cu micromamifere, păsări și șopârle, fiind la rândul său hrană pentru numeroase specii precum ciori, berze, păsări răpitoare, mamifere carnivore.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Deniz Tepe, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Fântâniţa Murfatlar, Munţii Măcinului, Podișul Nord Dobrogean, Recifii Jurasici Cheia, Vulcanii Noroioși de la Pâclele Mari și Pâclele Mici.

VIPERĂ DE STEPĂ

Vipera ursinii (Vipera ursinii moldavica, Vipera ursinii renardi și/sau forme intermediare)

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Squamata*	Genul:	*Vipera*
Clasa:	*Reptilia*	Familia:	*Viperidae*	Specia:	*V. ursinii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este denumirea populară în latină a șerpilor din acest gen, probabil derivat din latinescul *vivere* – vivace. Numele speciei este o dedicaţie pentru naturalistul german Johannes Heinrich Ursinus (1608-1667).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Culoarea nu prezintă variaţii foarte mari, în special datorită ariei de răspândire reduse. Culoarea este galben murdar, uneori spre galben-cenușiu pe spate, iar în părţile laterale galbenă. De asemenea, pe spate prezintă zigzagul specific format dintr-o serie de pete discontinue de culoare maro închis, punctate la exterior la rândul lor cu pete negre. Abdomenul și gâtul au culoarea alb-gălbui, cu puncte rare de culoare neagră. Pe cap, desenul literei V este format din două benzi discontinue de culoare cenușiu închis. Capul este prelung și uniform, ochii fiind mici raportat la dimensiunile capului. Preferă în general regiunile de stepă, dar se întâlnește și la marginea pădurilor sau în tufișurile dese. O situaţie interesantă apare pe raza localităţii Enisala, mai precis în zona cetăţii, unde coabitează cu *Vipera ammodytes montadoni,* ambele întâlnindu-se într-un număr relativ mare de exemplare. Din cauza caracteristicilor morfologice este deseori sursa unor confuzii, fie cu specii inofensive, fie cu vipera cu corn. Dintre prădătorii care atacă specia amintim ciorile, berzele, fazanii, păsările răpitoare, mamiferele carnivore. Deteriorarea și distrugerea habitatelor pe fondul extinderii suprafeţelor agricole constituie motivul principal al scăderii numerice a populaţiilor. Fazanul, specie introdusă în fauna ţării, pare să fie o ameninţare serioasă pentru populaţiile de viperă de stepă. La acești factori se mai adaugă uciderea de către localnici și turiști a unui număr însemnat de exemplare sau colectarea lor. S-a demonstrat că prin îndepărtarea a trei femele adulte pe an timp de trei ani dintr-o populaţie de 30 de șerpi, apare un risc de extincţie a populaţiei de 70% în 50 de ani.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Dealul lui Dumnezeu, Delta Dunării, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Valea lui David.

* VIPERĂ DE FÂNEAŢĂ

Vipera ursinii rakosiensis

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Squamata*	Genul:	*Vipera*
Clasa:	*Reptilia*	Familia:	*Viperidae*	Specia:	*V. ursinii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este denumirea populară în latină a șerpilor din acest gen, probabil derivat din latinescul *vivere* – vivace. Numele speciei este o dedicaţie pentru naturalistul german Johannes Heinrich Ursinus (1608-1667). Numele subspeciei se referă la localităţile Rakos și Rakoskeresztur din apropierea Budapestei, de unde a fost descrisă pentru prima dată.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie foarte rar întâlnită, endemică pentru România. În ceea ce privește gradul de periculozitate, se înscrie în categoria „risc mic„, veninul acesteia fiind destul de slab. De altfel, este un șarpe foarte timid. Lungimea exemplarelor nu depășește 60 cm, fiind un șarpe de talie mică. Culoarea dorsală variază de la cenușiu deschis la brun închis sau cenușiu-verzui, toate având o bandă deschisă longitudinală pe care este inserat desenul în zig-zag tivit cu o margine cafenie. Părţile laterale sunt gri închis, abdomenul fiind punctat cu pete cenușiu închis. Privit de sus, capul este oval iar din lateral acesta are aspect romboidal. Dintre prădătorii care atacă specia amintim ciorile, berzele, fazanii, păsările răpitoare, mamiferele carnivore. Mistreţii consumă vipere și reduc habitatul disponibil pentru acestea și pentru prada lor. Deteriorarea și distrugerea habitatelor, extinderea suprafeţelor agricole și de pășunat, turismul și urbanizarea, utilizarea pesticidelor și a îngrășămintelor agricole, perturbarea biologiei, predaţia juvenililor de către fazani, specie indrodusă, colectarea și uciderea de către localnici și turiști sunt factorii principali ai scăderii populaţiilor. Dezvoltarea urbană creează propriul set de presiuni asupra populaţiilor de vipere de fâneaţă care au rămas în vecinătate, în mod particular prin creșterea inevitabilă a frecvenţei uciderii acestora, prin colectare și predaţia de către pisicile domestice. Unul dintre efectele colaterale cele mai nefaste ale urbanizării este creșterea numărului de incendii deliberate sau accidentale care se produc în apropierea habitatelor speciei.

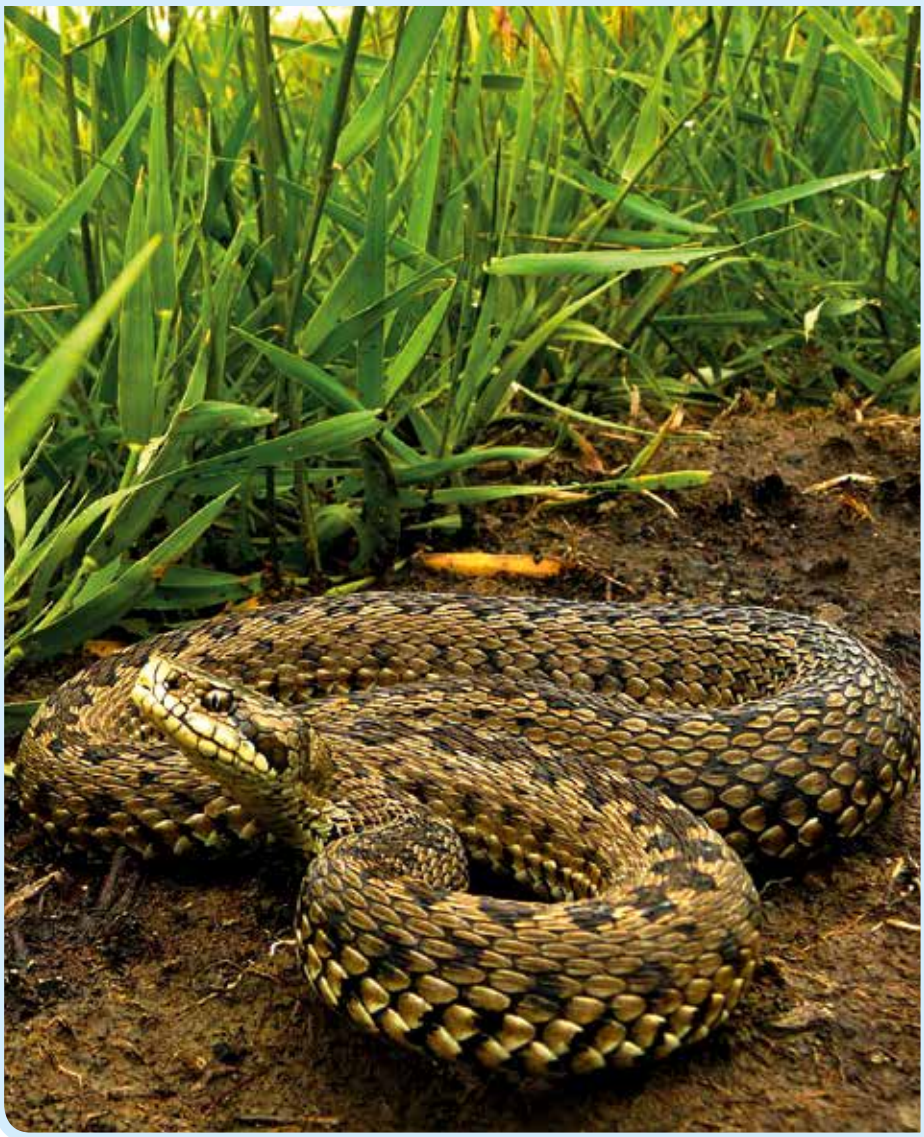

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Dealurile Clujului Est, Pajiștile lui Suciu.

TRITON CU CREASTĂ

Triturus cristatus cristatus

Regnul:	*Animalia*	**Ordinul:**	*Caudata*	**Genul:**	*Triturus*
Clasa:	*Amphibia*	**Familia:**	*Salamandridae*	**Specia:**	*T. cristatus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este o derivaţie de la *Triton,* în mitologia greacă fiu (reprezentat cu o coadă lungă) și mesager al lui Poseidon, zeul mării. Tot în mitologia greacă *tritones* erau spirite cu coadă de pește din domeniul lui Poseidon. La acestea se adaugă cuvântul grecesc *oura* – coadă, referitor la forma animalului. Numele speciei este latinescul *cristatus* – crestat, cu referire la creasta dorsală.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este cea mai mare specie de triton din România, având dimensiuni de până la 16 cm, femelele fiind mai mari decât masculii. Coloritul dorsal este brun închis spre negru, uneori cu nuanţe brun-roșcate, cu pete negre, neregulate, de dimensiuni variabile. Pe lateral, inclusiv pe cap, sunt prezente puncte albe mai mult sau mai puţin numeroase. Coloritul ventral este galben până spre portocaliu, cu pete negre, neregulate, ce alcătuiesc un desen mozaicat. Guşa este colorată extrem de variabil, de la galben la negru, frecvent cu pete albe de dimensiuni variabile. În perioada de reproducere masculii au o creastă dorsală înaltă și dinţată, care începe din dreptul ochilor, lipsește în dreptul membrelor posterioare și se continuă apoi cu creasta caudală, la fel de bine dezvoltată dar lipsită de zimţi. Este o specie predominant acvatică, preferând ape stagnante mari și adânci, cu vegetaţie palustră. Deseori poate fi întâlnit în bazine artificiale (locuri de adăpat, iazuri, piscine). În perioada de viaţă terestră preferă pajiștile umede. Datorită dimensiunilor mari nu se reproduce în bălţi temporare mici. Este frecvent în iazuri și lacuri, mai ales dacă există vegetaţie acvatică în care să se poată ascunde. Reproducerea are loc în martie iar adulţii pot rămâne în apă până în mai-iunie. Este o specie extrem de vorace, hrănindu-se atât cu mormoloci cât și cu tritoni mai mici sau larve. Pe uscat poate fi găsit în vecinătatea apei. În pofida dimensiunilor mari se deplasează repede, atât în mediul acvatic cât și în cel terestru.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aninișurile de pe Tărlung, Apuseni, Bazinul Ciucului de Jos, Bârsău-Șomcuta, Betfia, Bucșani, Buteasa, Cascada Mișina, Căldările Zăbalei, Călimani-Gurghiu, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Ceahlău, Cefa, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Doftanei, Cheile Șugăului-Munticelu, Cheile Turzii, Ciomad-Balvanyos, Codru Moma, Coridorul Drocea-Codru Moma, Coridorul Ialomiţei, Coridorul Jiului, Cozia, Crișul Negru, Crișul Repede amonte de Oradea, Cușma, Dealul Cetăţii Lempeș-Mlaștina Hărman, Dealul Ciocaș-Dealul Viţelului, Dealurile Clujului Est, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Negru, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Defileul Mureșului, Diosig, Drocea, Fânaţele Pietroasa-Podeni, Ferice-Plai, Frumoasa, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Insulele Stepice Șura Mică-Slimnic, La Sărătura, Lacul Negru, Lacul Peţea, Lacul și Pădurea Cernica, Lacurile din jurul Măscurei, Lacurile Fălticeni, Lozna, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Măgura Târgu Ocna, Mestecănișul de la Reci, Mlaca Tătarilor, Mlaștina după Luncă, Muntele Șes, Muntii Ciucului, Munţii Făgăraș, Munţii Rodnei, Nemira-Lapoș, Nordul Gorjului de Est, Oituz-Ojdula, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Pajiștile lui Suciu, Pajiștile Sărmășel-Milaș-Urmeniș, Pădurea Bolintin, Pădurea de la Alparea, Pădurea Goroniște, Pădurea Pătrăuţi, Pădurea Sarului, Pădurea și Lacul Stolnici, Pădurea și mlaștinile eutrofe de la Prejmer, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Pădurea Târgu Mureș, Pârâul Barlangos, Penteleu, Piatra Craiului, Pietrosul Broștenilor-Cheile Zugrenilor, Platoul Mehedinţi, Platoul Vașcău, Porumbeni, Postăvarul, Pricop-Huta-Certeze, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Râul Bârlad între Zorleni și Gura Gârbăvoţului, Râul Caraș, Râul Moldova între Oniceni și Mitești, Râul Moldova între Păltinoasa și Ruși, Râul Moldova între Tupilaţi și Roman, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Mureș între Brănișca și Ilia, Râul Mureș între Deda și Reghin, Râul Mureș între Iernuţeni și Periș, Râul Nera între Bozovici și Moceriș, Râul Olt între Mărunţei și Turnu Măgurele, Râul Siret între Pașcani și Roman, Râul Suceava Liteni, Râul Târnava Mare între Copșa Mică și Mihalţ, Râul Târnava Mare între Odorheiu Secuiesc și Vânători, Râul Târnava Mică, Râul Timis între Rusca și Prisaca, Râul Tur, Râul Vedea, Sărăturile Jijia Inferioară-Prut, Scroviștea, Sighișoara-Târnava Mare, Silvostepa Olteniei, Siriu, Strei-Haţeg, Suharau-Darabani, Șindriliţa, Tășad, Tinovul Mohoș-Lacul Sf. Ana, Tisa Superioară, Trascău, Valea Izei și Dealul Solovan, Valea Olteţului, Valea Roșie, Văile Brătiei și Brătioarei, Vânători-Neamţ, Zarandul de Est, Zarandul de Vest.

TRITON CU CREASTĂ DOBROGEAN

Triturus cristatus dobrogicus

Regnul:	*Animalia*	**Ordinul:**	*Caudata*	**Genul:**	*Triturus*
Clasa:	*Amphibia*	**Familia:**	*Salamandridae*	**Specia:**	*T. cristatus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este o derivaţie de la *Triton,* în mitologia greacă fiu (reprezentat cu o coadă lungă) și mesager al lui Poseidon, zeul mării. Tot în mitologia greacă *tritones* erau spirite cu coadă de pește din domeniul lui Poseidon. La acestea se adaugă cuvântul grecesc *oura* – coadă, referitor la forma animalului. Numele speciei *dobrogicus* este o latinizare a numelui regiunii Dobrogea, de unde specia a fost descrisă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Capul este îngust și ascuţit, iar membrele relativ scurte. Pielea este mai puţin rugoasă decât la alte specii, chiar netedă uneori. Coloritul dorsal este brun-roșcat, uneori brun-gălbui deschis, cu pete negre rotunde. Punctele albe de pe lateral pot lipsi sau sunt puţine. Trăiește doar la șes, ajungând rareori la altitudini mai mari de 200 m. Sunt întâlniţi atât în ape stătătoare cât și în ape lin curgătoare, cu vegetaţie bogată, din zonele de luncă și din Deltă, inclusiv în bălţile mici temporare, de infiltraţie, situate în zonele îndiguite. Deteriorarea habitatelor din luncile inundabile și poluarea au dus la dispariţia a numeroase populaţii ale acestei specii.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Cefa, Ciuperceni-Desa, Comana, Corabia-Turnu Măgurele, Crișul Negru, Delta Dunării, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Dunărea la Gârla Mare-Maglavit, Jiana, Lunca Buzăului, Lunca Chineja, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Teuzului, Mlaștina de la Fetești, Mlaștina Satchinez, Olteniţa-Mostiștea-Chiciu, Râul Olt între Mărunţei și Turnu Măgurele, Râul Tur.

TRITON CARPATIC

Triturus montandoni

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Caudata*	Genul:	*Triturus*
Clasa:	*Amphibia*	Familia:	*Salamandridae*	Specia:	*T. montandoni*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este o derivaţie de la *Triton,* în mitologia greacă fiu (reprezentat cu o coadă lungă) și mesager al lui Poseidon, zeul mării. Tot în mitologia greacă *tritones* erau spirite cu coadă de pește din domeniul lui Poseidon. La acestea se adaugă cuvântul grecesc *oura* – coadă, referitor la forma animalului. Numele speciei este o dedicaţie pentru naturalistul român de origine franceză Arnold-Lucien Montandon (1852-1922).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un triton de dimensiuni mici, atingând o lungime maximă de până la 10 cm inclusiv coada. Femelele sunt în general mai mari decât masculii. Corpul este îndesat, iar coada este mai lungă decât corpul. Tegumentul este verucos, mai accentuat în perioada de viaţă terestră. Coloritul dorsal este brun-măsliniu până la galben deschis, cu pete închise, în timp ce abdomenul este portocaliu până spre roșu, fără pete. Trăiește în zone de deal și de munte, la altitudini cuprinse între 200 m (la limita nordică de răspândire) și până la 2000 m, mai frecvent între 500 și 1500 m. Folosește orice ochi de apă stătătoare pentru reproducere, de la șanţuri de pe marginea drumului până la lacuri. Este cea mai terestră specie de triton de la noi, petrecând cel mai puţin timp în apă. Primăvara, adulţii pot fi uşor observaţi când se adună în bălţi temporare și lacuri pentru reproducere. Părăsesc apa devreme, după care pot fi doar întâmplător găsiţi ascunși sub bușteni sau pietre, în vecinătatea locului de reproducere. Preferă zonele împădurite. Hibernează pe uscat, rareori în apă. Este o specie puţin pretenţioasă la calitatea apei pentru reproducere, dar puţin rezistentă la căldură. Tolerează relativ bine apele poluate, deși preferă ape limpezi, reci, cu pH slab-acid. Este destul de comun în arealul său dar nu foarte abundent. În zonele unde coexistă cu tritonul comun apar frecvent hibrizi. Fenomenul de hibridare este adesea o consecinţă a reducerii numerice ca urmare a perturbării antropice, fiind rar acolo unde există populaţii numeroase stabile ale celor două specii.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aninișurile de pe Tărlung, Bucegi, Cascada Mișina, Căldările Zăbalei, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Șugăului-Munticelu, Ciomad-Balvanyos, Ciucaș, Creasta Nemirei, Cușma, Gutâi-Creasta Cocoșului, Harghita Mădăraș, Igniș, Lacul Negru, Lacurile Fălticeni, Muntii Ciucului, Munţii Făgăraș, Munţii Goșman, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Nemira-Lapoș, Obcinele Bucovinei, Pădurea Glodeasa, Pădurea Verdele, Pârâul Barlangos, Penteleu, Piatra Craiului, Piatra Mare, Pietrosul Broștenilor-Cheile Zugrenilor, Postăvarul, Pricop-Huta-Certeze, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Râul Moldova între Păltinoasa și Ruși, Râul Suceava, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Șindrilița, Tinovul Mare Poiana Stampei, Tinovul Mohoș-Lacul Sf. Ana, Vânători-Neamţ.

TRITON COMUN TRANSILVĂNEAN

Triturus vulgaris ampelensis

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Caudata*	Genul:	*Triturus*
Clasa:	*Amphibia*	Familia:	*Salamandridae*	Specia:	*T. vulgaris*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este o derivaţie de la *Triton,* în mitologia greacă fiu (reprezentat cu o coadă lungă) și mesager al lui Poseidon, zeul mării. Tot în mitologia greacă *tritones* erau spirite cu coadă de pește din domeniul lui Poseidon. La acestea se adaugă cuvântul grecesc *oura* – coadă, referitor la forma animalului. Numele speciei este latinescul *vulgaris* – comun, des întânit, iar numele subspeciei este o derivaţie de la numele orașului *Ampelum* (Zlatna, jud. Alba) de unde specia a fost descrisă iniţial.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Creasta dorsală este puţin înaltă (2-4 mm), dreaptă sau doar uşor vălurită. Apare în spatele ochilor, în regiunea occipitală, și crește în înălţime atingând un maxim în zona cloacei. Coada se termină cu un filament negru, lung de câţiva milimetri. Destul de frecvent apar indivizi fără pete pe gușă sau abdomen, în special femele. Larvele sunt consumate de pești și de insecte, adulţii de către păsări, pești, reptile. Lipitorile din genul *Herpobdella* produc mortalitate atât în stadiul de adult, cât și în cel de larvă. Dintre fungi, *Saprolegnia* atacă ouăle și larvele, iar protozoarele, trematodele, nematodele parazitează larvele și adulţii. Este o specie endemică pentru România, raspândită în interiorul arcului carpatic. Este destul de comună în arealul său dar nu foarte abundentă, populaţiile fiind în declin. Deteriorarea habitatelor reprezintă factorul principal al modificărilor numerice. Industrializarea masivă, în special dezvoltarea industriei extractive și chimice reprezintă o gravă ameninţare prin poluarea chimică cu cianuri și metale grele și prin favorizarea condiţiilor de apariţie a ploilor acide. Drenarea unor bălţi și utilizarea de pesticide și îngrășăminte au un impact negativ semnificativ asupra populaţiilor. Introducerea peștilor (salmonide) în unele bazine de reproducere (Lacul Ighiel) a decimat populaţiile de triton transilvănean. La marginea arealului subspeciilor *Triturus vulgaris vulgaris* și *Triturus vulgaris ampelensis* se produce intergradarea.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Buteasa, Cheile Glodului, Cibului și Măzii, Cheile Turenilor, Codru Moma, Crișul Repede amonte de Oradea, Dealurile Clujului Est, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Negru, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Mureșului, Drocea, Fânaţele de pe Dealul Corhan-Săbed, Fânaţele Pietroasa-Podeni, Ferice-Plai, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Insulele Stepice Șura Mică-Slimnic, Măgurile Băiţei, Molhașurile Căpăţânei, Muntele Vulcan, Munţii Bihor, Pajiștile lui Suciu, Pădurea Târgu Mureș, Platoul Vașcău, Porumbeni, Râul Mureș între Brănișca și Ilia, Râul Mureș între Deda și Reghin, Râul Mureș între Iernuţeni și Periș, Râul Târnava Mare între Copșa Mică și Mihalţ, Râul Târnava Mare între Odorheiu Secuiesc și Vânători, Sighișoara-Târnava Mare, Strei-Haţeg, Trascău, Valea Cepelor, Valea Iadei, Valea Ierii, Zarandul de Est.

BUHAI DE BALTĂ CU BURTA ROȘIE

Bombina bombina

Regnul:	*Animalia*	**Ordinul:**	*Anura*	**Genul:**	*Bombina*
Clasa:	*Amphibia*	**Familia:**	*Bombinatoridae*	**Specia:**	*B. bombina*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului și al speciei provine din latinescul *bombus* – a scoate sunete stridente, o caracteristică a sunetelor de împerechere ale masculilor speciilor genului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o broască de dimensiuni mici, având o lungime de 4-5 cm. Ochii sunt foarte proeminenţi, având pupila triunghiulară. Dorsal, tegumentul este colorat cenușiu deschis, măsliniu, mai rar gri închis, acoperit cu numeroși negi rotunzi sau ovali. O parte din negii glandulari sunt grupaţi, colorați în negru, conferind un model caracteristic. Uneori, aceștia pot fi parţial sau chiar total colorați în verde. Caracteristic pentru această specie este abdomenul viu colorat. Desenul ventral marmorat prezintă pete portocalii până spre roșu, pe un fond negru. Coloritul ventral este de avertizare, specia fiind deosebit de toxică. Este o specie diurnă, predominant acvatică. Intră în apă primăvara devreme, în martie, și se retrage pentru hibernare în octombrie. Iernează pe uscat în ascunzișuri. Se hrănește cu insecte, melci mici și viermi. Datorită glandelor veninoase din piele are puţini dușmani. Nepretenţioasă, trăiește în orice ochi de apă, permanent sau temporar, în bălţi de la șes și din câmpie, urcând și în regiunea dealurilor până la altitudini de 400 m.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău-Lacul Sărat Câineni, Balta Mică a Brăilei, Becicherecu Mic, Bordușani-Borcea, Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Cefa, Cheile Turenilor, Ciuperceni-Desa, Coasta Lunii, Comana, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Ialomiţei, Coridorul Jiului, Crișul Alb, Crișul Negru, Crișul Repede amonte de Oradea, Dealurile Clujului Est, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Drocea, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Dunărea la Gârla Mare – Maglavit, Fânaţele de pe Dealul Corhan-Săbed, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Jiana, Lacul Peţea, Lacul și Pădurea Cernica, Lacul Știucilor-Sic-Puini-Bonţida, Lacurile din jurul Măscurei, Lacurile Fălticeni, Lozna, Lunca Buzăului, Lunca Chineja, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mijlocie a Argeșului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Lunca Teuzului, Lunca Timișului, Mlaștina de la Fetești, Mlaștina Satchinez, Munţii Măcinului, Nordul Gorjului de Vest, Olteniţa-Mostiștea-Chiciu, Pajiștile lui Suciu, Pajiștile Sărmășel-Milaș-Urmeniș, Pădurea Bădeana, Pădurea Bârnova-Repedea, Pădurea Bolintin, Pădurea de la Alparea, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea Floreanu-Frumușica-Ciurea, Pădurea Glodeni, Pădurea Goronișteș, Pădurea Pătrăuţi, Pădurea Stârmina, Pădurea și Lacul Stolnici, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Pădurea de la Santău, Podișul Nord Dobrogean, Porţile de Fier, Râpa Lechinţa, Râul Bârlad între Zorleni și Gura Gârbăvoţului, Râul Caraș, Râul Moldova între Oniceni și Miteşti, Râul Moldova între Păltinoasa și Ruși, Râul Moldova între Tupilaţi și Roman, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Mureș între Brănișca și Ilia, Râul Mureș între Moreşti și Ogra, Râul Olt între Mărunţei și Turnu Măgurele, Râul Prut, Râul Siret între Pașcani și Roman, Râul Suceava Liteni, Râul Târnava Mare între Copșa Mică și Mihalţ, Râul Târnava Mică, Râul Timis între Rusca și Prisaca, Râul Tur, Râul Vedea, Săcueni, Sărăturile Jijia Inferioară-Prut, Silvostepa Olteniei, Someșul Mare, Suharau-Darabani, Valea Călmăţuiului, Valea Olteţului, Valea Roșie.

BUHAI DE BALTĂ CU BURTA GALBENĂ

Bombina variegata

Regnul:	*Animalia*	**Ordinul:**	*Anura*	**Genul:**	*Bombina*
Clasa:	*Amphibia*	**Familia:**	*Bombinatoridae*	**Specia:**	*B. variegata*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului provine din latinescul *bombus* – a scoate sunete stridente, o caracteristică a sunetelor de împerechere ale masculilor. Numele speciei provine din latinescul *variegata* – vărgată, cu referire la desenul de pe partea ventrală a animalului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o broască de dimensiuni mici, de până la cinci cm, având forma corpului mai îndesată decât buhaiul de baltă cu burta roșie. Corpul este aplatizat iar capul mare are botul rotunjit. Pupila este triunghiulară sau în formă de inimă. Dorsal, tegumentul este foarte verucos, aspru la pipăit, acoperit cu negi mari care posedă în vârf câte un spin cornos negru înconjurat de numerosi spini mici. Negii nu sunt grupaţi sau dispuși simetric. Coloritul este extrem de variabil. Dorsal, indivizii sunt colorați în cenușiu deschis, maroniu sau măsliniu pătat cu negru. Uneori pot să apară indivizi parţial sau total verzi pe partea dorsală. Abdomenul și gușa sunt colorate în galben, pe fondul căruia apare un desen marmorat cenușiu spre negru, dominând însă pigmentul galben. Coloritul este foarte intens, reprezentând un mijloc de avertizare asupra toxicităţii. Vârfurile degetelor sunt de asemenea galbene. Masculii prezintă pe faţa interioară a membrelor anterioare calozităţile nupţiale (formaţiuni cornoase, de culoare neagră, ce apar în perioada de reproducere doar la masculi) vizibile chiar și pe perioada hibernării. Masculii nu posedă sac vocal, dar în privinţa orăcăitului se aseamănă cu buhaiul de baltă cu burta roșie, doar frecvenţa sunetelor fiind mai ridicată. Ocupă orice ochi de apă, preponderent bălţi temporare, putându-se reproduce inclusiv în denivelări ale solului ce conţin sub un litru de apă, spre deosebire de buhaiul de baltă cu burta roșie care preferă bălţile mai mari din lunca sau valea apelor curgătoare. Este întâlnită aproape pretutindeni unde găsește un minim de umiditate, de la 150 m până la aproape 2000 m altitudine. Este o specie cu activitate atât diurnă cât și nocturnă, preponderent acvatică, extrem de tolerantă și rezistentă. Este sociabilă, foarte mulţi indivizi de vârste diferite putând convieţui în bălţi mici. Larvele sunt consumate de către pești și unele insecte, adulţii însă au foarte puţini dușmani datorită secreţiilor toxice.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aninișurile de pe Tărlung, Apuseni, Arboretele de castan comestibil de la Baia Mare, Bazinul Ciucului de Jos, Băgău, Bârsău-Șomcuta, Betfia, Bisoca, Bistriţa Aurie, Bucegi, Buila-Vânturariţa, Buteasa, Cascada Mișina, Călimani-Gurghiu, Câmpia Ierului, Ceahlău, Cenaru, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Doftanei, Cheile Glodului, Cibului și Măzii, Cheile Lăpușului, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Șugăului-Munticelu, Cheile Turenilor, Cheile Turzii, Ciomad-Balvanyos, Ciucaș, Coasta Lunii, Codrii seculari de la Strâmbu-Băiuţ, Coridorul Drocea-Codru Moma, Coridorul Munţii Bihorului-Codru Moma, Coridorul Rusca Montană-Ţarcu-Retezat, Cozia, Crișul Alb între Gurahonţ și Ineu, Crișul Negru, Crișul Repede amonte de Oradea, Cușma, Dăncioanea, Dealul Ciocaș-Dealul Viţelului, Dealul Mare-Hârlău, Dealurile Clujului Est, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Negru, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Defileul Mureșului, Domogled-Valea Cernei, Drocea, Fânaţele Pietroasa-Podeni, Fânețele seculare Ponoare, Ferice-Plai, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Gutâi-Creasta Cocoșului, Harghita Mădăraș, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Igniș, Insulele Stepice Șura Mică-Slimnic, La Sărătura, Lacul Bâlbâitoarea, Lacul Peţea, Lacul Știucilor-Sic-Puini-Bonţida, Lacurile Fălticeni, Leaota, Lozna, Lunca Buzăului, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Măgura Târgu Ocna, Măgurile Băiţei, Mestecănișul de la Reci, Mlaștina după Luncă, Molhașurile Căpăţânei, Muntele Mare, Muntele Șes, Muntele Tâmpa, Muntele Vulcan, Munţii Ciucului, Muntioru Ursoaia, Munţii Bihor, Munţii Făgăraș, Munţii Goșman, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Nemira-Lapoș, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Oituz-Ojdula, Pajiștile lui Suciu, Pajiștile Sărmășel-Milaș-Urmeniș, Parâng, Pădurea Bejan, Pădurea Bogăţii, Pădurea de la Alparea, Pădurea Glodeasa, Pădurea Goronișteș, Pădurea Pătrăuţi, Pădurea Povernii-Valea Cerniţa, Pădurea și Lacul Stolnici, Pădurea și mlaștinile eutrofe de la Prejmer, Pădurea Târgu Mureș, Pârâul Barlangos, Penteleu, Piatra Craiului, Piatra Mare, Pietrosul Broșteni-lor-Cheile Zugrenilor, Platforma Cotmeana, Platoul Mehedinţi, Platoul Vașcău, Podișul Lipovei-Poiana Ruscă, Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului, Porţile de Fier, Porumbeni, Postăvarul, Pricop-Huta-Certeze, Prigoria-Bengești, Putna-Vrancea, Racâș-Hida, Rarău-Giumalău, Râul Caraș, Râul Gilort, Râul Moldova între Oniceni și Miteşti, Râul Moldova între Păltinoasa și Ruși, Râul Moldova între Tupilaţi și Roman, Râul Motru, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Mureș între Brănișca și Ilia, Râul Mureș între Deda și Reghin, Râul Negru, Râul Nera între Bozovici și Moceriș, Râul Putna, Râul Siret între Pașcani și Roman, Râul Suceava, Râul Suceava Liteni, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Râul Târnava Mare între Copșa Mică și Mihalţ, Râul Târnava Mare între Odorheiu Secuiesc și Vânători, Râul Târnava Mică, Râul Timis între Rusca și Prisaca, Râul Tur, Retezat, Rusca Montană, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Siriu, Slatina, Slănic, Someșul Mare, Someșul Mic, Someșul Rece, Soveja, Strei-Haţeg, Șieu-Budac, Tășad, Tinovul Mohoș-Lacul Sf. Ana, Tisa Superioară, Trascău, Ţinutul Pădurenilor, Valea Cepelor, Valea Iadei, Valea Ierii, Valea Izei și Dealul Solovan, Valea Roșie, Valea Vâlsanului, Văile Brătiei și Brătioarei, Vânători-Neamţ, Vulcanii Noroioși de la Pâclele Mari și Pâclele Mici, Zarandul de Est, Zarandul de Vest.

PEȘTI

SCRUMBIE DE DUNĂRE
Alosa pontica (immaculata)

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Clupeiformes*	Genul:	*Alosa*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Clupeidae*	Specia:	*A. pontica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este denumirea populară latină veche a scrumbiilor. Numele de specie este o derivaţie de la denumirea geografică greacă *Pontos Euxeinos* – Marea Neagră, de unde a fost descrisă specia.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie marină migratoare care iernează la adâncimi apreciabile și la o distanţă mare de ţărm. Staţionează un timp în faţa gurilor Dunării, după care urcă în amonte pentru reproducere. Migraţia cea mai intensă are loc în luna aprilie și la începutul lunii mai. Are spatele verde-albăstrui intens, flancurile argintii cu un luciu foarte viu, iar înotătoarele sunt incolore. După culoare, marele naturalist Grigore Antipa a distins două varietăţi, cu capul deschis la culoare și cu capul negricios. Scrumbia de Dunăre este un relict pontic cu foarte mare importanţă economică. Pescuitul se face în perioada migraţiei de reproducere cu unelte dedicate precum avele de scrumbie trase în derivă, lestate pentru pescuitul între ape sau aproape de fund. Perioada de pescuit se desfășoară pe toată perioada migraţiei, cu stabilirea unor intervale de prohibiţie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Canaralele Dunării, Cap Aurora, Ciuperceni-Desa, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Costinesti-23 August, Delta Dunării, Delta Dunării-zona marină, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Oltenița-Mostișteа-Chiciu, Plaja submersă Eforie Nord-Eforie Sud, Structuri submarine metanogene-Sf. Gheorghe, Vama Veche-2 Mai.

RIZEAFCĂ DE DUNĂRE
Alosa tanaica

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Clupeiformes*	Genul:	*Alosa*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Clupeidae*	Specia:	*A. tanaica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este denumirea populară latină veche a scrumbiilor. Numele speciei este denumirea geografică greacă *Tanais* – Don, după numele fluviului de unde a fost descrisă specia prima dată.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Fiind tot o specie anadromă, migrează pentru reproducere din mare în ape dulci, depunându-și icrele în perioada aprilie-iunie la o temperatură de 14-15 °C, atât în Dunăre cât și în bălţile învecinate. Rizeafca prezintă o coloraţie verzui-negricioasă pe spate, argintie cu nuanţe oliv pe laturi și albă pe burtă. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 2-3 ani, adulţii reproducându-se de 2-4 ori în timpul vieţii. Prolificitatea este de 20000-40000 de icre, care sunt depuse în mai multe porţii, în zone cu fund nisipos, mâlos sau cu vegetaţie, la adâncimea de 1,5-2 m. Retragerea adulţilor și a puietului spre gurile de vărsare ale Dunării are loc mai târziu decât la scrumbie, până în noiembrie. De remarcat că retragerea adulţilor nu se face de către toate exemplarele odata, ci în serii, în timp ce juvenilii pleacă în prima jumătate a verii. Rizeafca se hrănește cu larve de insecte (chironomide), crustacee și în mică măsură cu puiet de pește, mai ales clupeide. Spre deosebire de scrumbie, adulţii de rizeafcă se hrănesc și în apele dulci. În general se găsește în bazinele mărilor Neagră, Azov și Marmara, de unde pătrunde în limanuri și afluenţi. Pe teritoriul României are o răspândire relativ redusă în comparaţie cu alte specii de pești, apărând în tot lungul litoralului, în Dunăre și bălţile sale, până la Călărași. Recent s-au găsit exemplare și la Porţile de Fier, precum și în Prut. În Dunăre se pescuiește prin aceleași metode ca și scrumbia și în multe cazuri în amestec cu aceasta, însă în cantităţi mult mai mici.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Brațul Măcin, Canaralele Dunării, Cap Aurora, Costinesti-23 August, Delta Dunării, Delta Dunării-zona marină, Plaja submersă Eforie Nord-Eforie Sud, Structuri submarine metanogene-Sf. Gheorghe, Vama Veche-2 Mai, Zona marină de la Capul Tuzla.

RIZEAFCĂ
Alosa caspia caspia

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Clupeiformes*	Genul:	*Alosa*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Clupeidae*	Specia:	*A. caspia*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este denumirea populară latină veche a scrumbiilor. Numele speciei este cuvântul latinizat *caspius* - din Marea Caspică, specia trăind și în acest bazin maritim închis.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie migratoare ce iernează în mare și apare primăvara pe litoral, când apa are o temperatură de 6 °C. Nu formează cârduri pure, ci în amestec cu celelalte două specii de scrumbie. O parte din exemplare urcă pe Dunăre, dar în număr mic, altele pătrund în Razim, iar o parte rămân probabil la gurile Dunării. Reproducerea are loc de la sfârșitul lui aprilie până la începutul lui iunie. Retragerea puietului și adulţilor în mare are loc mult mai târziu decât la celelalte specii, în lunile august-septembrie. Din Razim se retrag abia în octombrie-noiembrie. Spre deosebire de celelate două specii ale genului, corpul este mai înalt. Spatele este cenușiu-verzui-albăstrui închis și capul aproape negru. Maturitatea sexuală este atinsă de către masculi la vârsta de doi ani, când aceștia măsoară 12 cm, iar de femele la vârsta de trei ani, când măsoară 15 cm. Până la vârsta de trei ani se hranește exclusiv cu larve de insecte și crustacee mici, după care devine răpitoare, atacând hamsiile, guvizii, obleţii. Se întâlnește în gurile Dunării, în Vestul Mării Negre, pătrunde și în limanuri, de asemenea se mai găsește și în tot lungul litoralului, complexul Razim, în Dunăre și bălţile ei, până la Călărași.

Foto: *Alosa pontica*

CHIȘCAR
Eudontomyzon danfordi

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Petromyzontiformes*	Genul:	*Eudontomyzon*
Clasa:	*Cephalaspidomorphi*	Familia:	*Petromyzontidae*	Specia:	*E. danfordi*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Denumirea de gen este compusă din cuvintele grecești *eus* – adevărat, veritabil, *odous* – dinte și *myzon* – a suge, aluzie la dinții cu care acest pește parazit se fixează de corpul altor pești pentru a le suge sângele. Denumirea speciei este o dedicație pentru zoologul american Charles G. Danford, cel care a colectat sintipurile speciei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Chișcarul, ca de altfel și ceilalți reprezentanți ai genului, este o specie dulcicolă care se întâlnește în râurile de munte, îndeosebi în zona cu păstrăv, lipan și mreană vânătă. Se găsește însă și în păstrăvării sau în unele lacuri de baraj. Frecvența sa în diverse bazine hidrografice este inegală, aceasta depinzând de prezența și abundența porțiunilor cu apă lină și cu substrat mâlos. Specia face parte din clasa Ciclostomilor, considerate vertebrate primitive. Ca și ceilalți reprezentanți ai ciclostomilor, chișcarul are un corp viermiform cilindric în partea anterioară și comprimat lateral în cea posterioară, lipsit de înotătoarele pare și nud. Scheletul este cartilaginos și în parte membranos. În stadiul adult ajunge la o lungime de circa 25 cm și o greutate de 25-30 g. Coloraţia este albastră-cenușie sau brună pe spate și argintie sau gălbuie pe laturi. Burta are culoarea alb murdar, uneori galbenă. Atinge maturitatea sexuală și dezvoltarea deplină la vârsta de trei ani. Primăvara, începând cu luna mai, are loc reproducerea. Pentru aceasta, adulții urcă în susul pâraielor, depunând ponta pe funduri mâlos-nisipoase. Larvele se afundă în mâl și trăiesc aici circa 4-5 ani, hrănindu-se cu microfloră, microfaună și detritus, în timp ce adulții se deplasează lent către zonele mai adânci ale râurilor și pâraielor. Ca adult atacă peștii, având predilecție pentru păstrăvi și mreana vânătă, consumând sângele și carnea acestora. La sfârșitul toamnei se adâncește în mâlul de pe fund, unde iernează. Distribuția nativă a speciei cuprinde bazinul Dunării (50°N-44°N, 19°E-26°E). Se găsește în Ucraina, Slovacia și Ungaria. La noi este prezent în Dunăre și endemic în Tisa și Timiș.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Călimani-Gurghiu, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Muntii Ciucului, Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Munții Țarcu, Râul Timis între Rusca și Prisaca, Retezat, Someșul Mare Superior, Someșul Rece, Strei-Haţeg, Tisa Superioară, Valea Izei și Dealul Solovan.

CICAR
Eudontomyzon mariae

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Petromyzontiformes*	Genul:	*Eudontomyzon*
Clasa:	*Cephalaspidomorphi*	Familia:	*Petromyzontidae*	Specia:	*E. mariae*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Denumirea de gen este compusă din cuvintele grecești *eus* – adevărat, veritabil, *odous* – dinte și *myzon* – a suge, aluzie la dinții cu care acest pește parazit se fixează de corpul altor pești pentru a le suge sângele. Numele de specie este o dedicație făcută de celebrul zoolog rus Lev Semyonovich Berg (1876-1950) pentru Maria Ivanova-Berg, soția sa și ea de profesie zoolog.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie dulcicolă ce se întâlnește în râurile de munte, în zona scobarului, moioagei și lipanului. Se presupune că specia ajunge ocazional și în porțiunile de ș es ale râurilor odată cu viiturile întrucât, până în prezent, în aceste zone au fost înregistrate numai exemplare juvenile. Frecvența sa în diverse bazine hidrografice depinde de prezența și abundența porțiunilor cu apă lină și cu substrat mâlos-nisipos în care larvele găsesc condiții propice de dezvoltare. Cicarul face parte din clasa Ciclostomilor, considerate vertebrate primitive. Ca și ceilalti reprezentanți ai ciclostomilor, cicarul are un corp viermiform cilindric în partea anterioară și comprimat lateral în cea posterioară, lipsit de înotătoarele pare și nud. Coloraţia este albastră-cenușie sau brună pe spate și argintie sau gălbuie pe laturi. Burta are culoarea alb-murdar, uneori galbenă. În stadiul adult ajunge la o lungime de maxim 26 cm, obișnuit 17-18 cm și trăiește șapte ani. Maturitatea sexuală și dezvoltarea deplină sunt atinse la varsta de 4-5 ani. Există puține date cu privire la biologia și mai ales reproducerea acestei specii. Se pare că reproducerea ar avea loc la sfârșitul verii în apele de munte. Larvele se afundă în mâl și nisip, în porțiunile mai liniștite ale râurilor, pe o perioadă de mai mulți ani (probabil 3-4 ani), ieșind noaptea pentru hrănire. După desăvârșirea perioadei larvare, în sezonul de primăvară se transformă în adulți. Se hrănește cu oligochete, larve de trichoptere, diatomee și detritus. Adulții nu se hrănesc, iar după reproducere mor. Distribuția nativă a speciei cuprinde bazinele fluviilor care se varsă în Marea Adriatică, Marea Neagră, Marea Egee și Marea Baltică. În România este prezent în bazinele râurilor Jiu, Oltul Inferior, Argeș și afluenții acestuia, Dunăre (de la Giurgiu la Călărași), Siret, Suceava, Moldova.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Buzăul Superior, Canaralele Dunării, Lunca Râului Doamnei, Moldova Superioară, Munții Făgăraș, Nordul Gorjului de Est, Obcinele Bucovinei, Piatra Craiului, Râul Gilort, Râul Suceava, Valea Vâlsanului, Văile Brătiei și Brătioarei.

CICAR
Eudontomyzon vladykovi

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Petromyzontiformes*	Genul:	*Eudontomyzon*
Clasa:	*Cephalaspidomorphi*	Familia:	*Petromyzontidae*	Specia:	*E. vladykovi*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Denumirea de gen este compusă din cuvintele grecești *eus* – adevărat, veritabil, *odous* – dinte și *myzon* – a suge, aluzie la dinţii cu care acest peș-te parazit se fixează de corpul altor pești pentru a le suge sângele. Numele speciei este o dedicaţie pentru Vadim Dimitrievitch Vladykov (1898-1986), zoolog canadian de origine ucraineană.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie dulcicolă întâlnită în râurile de munte și de șes, în ape limpezi și bine oxigenate. Face parte din clasa Ciclostomilor, considerate vertebrate primitive. Ca și ceilalti reprezentanţi ai ciclostomilor, cicarul are un corp viermiform cilindric în partea anterioară și comprimat lateral în cea posterioară, lipsit de înotătoarele pare și nud. Colorația este albastru-cenușiu sau brună pe spate și argintie sau gălbuie pe laturi. Burta are culoarea alb murdar, uneori galbenă. În stadiul adult ajunge la o lungime de maxim 22 cm, obișnuit 18 cm. Maturitatea sexuală și dezvoltarea deplină au loc la vârsta de 4-5 ani. Există puţine date cu privire la biologia și mai ales reproducerea acestei specii. Se menţionează că reproducerea ar avea loc la începutul primăverii (martie-mai). Masculii sapă cuiburi în apa de mică adâncime și curent lent. Larvele se afundă în mâl și nisip, în porţiunile mai lente ale râurilor, pe o perioada de mai mulţi ani (probabil 4-5 ani), ieșind noaptea pentru hrănire. După desăvârșirea perioadei larvare, în sezonul de primăvară se transformă în adulţi, care după reproducere mor. Se hrănește cu oligochete, larve de trichoptere, diatomee și detritus. Distribuţia nativă a speciei cuprinde bazinul Dunării în cursul superior și mijlociu al fluviului (cu râurile tributare Sava și Drava), precum și cursul inferior al acestuia (cu râurile Timiș și Olt, posibil a se găsi și în Tisa și Cerna).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Munţii Ţarcu, Râul Timiș între Rusca și Prisaca.

LOSTRIŢĂ
Hucho hucho

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Salmoniformes*	Genul:	*Hucho*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Salmonidae*	Specia:	*H. hucho*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului și al speciei sunt denumirea populară a speciei în limba spaniolă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Lostriţa este o specie bentopelagică, de apă dulce, care trăiește în râuri de munte cu apă adâncă și curent puternic, fie printre bolovanii de pe fundul șipotelor, fie sub malurile râpoase. Nu este o specie solitară, ci una care își apără teritoriul cu exemplare de dimensiuni mari gata să răspundă oricăror atacuri. Preferă apele bine oxigenate și reci, care nu depășesc 18 °C. Corpul este alungit și gros, puţin comprimat lateral, aproape circular în secţiune. Capul este mare, botul conic și ascuţit, gura foarte mare. Ajunge în mod obișnuit la 70 cm și 2-3 kg, lungimea și greutatea maximă înregistrate fiind de 150 cm, respectiv 52 kg. Vârsta maximă atinsă este de 20 de ani. Partea dorsală este vânătă, brună sau cenușie, flancurile argintii, partea ventrală alb-argintie sau alb-cenușie. Reproducerea are loc primăvara, la sfârșitul lunii martie sau în aprilie, imediat după scurgerea sloiurilor și a apelor provenite din topirea zăpezii. Locurile de reproducere sunt situate în zona lipanului, pe râurile mari sau la gura afluenţilor acestora, pe fund de pietriș. Ambii părinţi pregătesc un „cuib„ în formă de strachină, scormonind nisipul cu botul și cu coada. Amenajarea cuibului durează mai multe zile. În perioda de reproducere, femela este însoţită de 3-4 masculi care luptă între ei și dintre care aceasta alege unul. Numărul icrelor variază în funcţie de mărime taliei: 3000-4000 de icre la 4-5 kg, 5000-6000 de icre la 6-8 kg, 8000-12000 de icre la 10-12 kg. Icrele sunt galben portocalii și au diametrul de 4,8-6 mm. Maturitatea sexuală este atinsă în jurul vârstei de cinci ani. Hrana constă în general din pești. Deja puii de câteva luni încep să consume puiet de pește și doar în lipsa acestuia consumă insecte și larve. Puii mai mari consumă în primul rând pește și ocazional păsări sau mamifere acvatice, rar nevertebrate. Peștii consumaţi sunt în special ciprinide. Este specifică bazinului Dunării, pe cursul superior, preferând un climat temperat (6-18 °C). A fost introdusă în bazinele altor râuri din Europa atunci când a intrat în declin din cauza schimbărilor ecologice de pe Dunăre. La noi se regăsește pe Tisa, Vaser, Bistriţa moldovenească și pe Dorna, ocazional pe Suceava.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bistriţa Aurie, Călimani-Gurghiu, Munţii Maramureșului, Pietrosul Broștenilor-Cheile Zugrenilor, Tisa Superioară.

ŢIGĂNUȘ
Umbra krameri

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Esociformes*	Genul:	*Umbra*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Umbridae*	Specia:	*U. krameri*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este latinescul *umbra* – umbră, fantomă. Numele speciei este o dedicaţie pentru Wilhem Heinrich Kramer (m. 1765), naturalist german.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Specie de apă stătătoare sau lent curgătoare, trăiește îndeosebi în bălţi mici, mâloase și năpădite de vegetaţie. Este foarte rezistentă la lipsa de oxigen din apă, putând să respire oxigenul atmosferic. La secarea apei, rezistă timp îndelungat cufundată în mâl. Masculii sunt ceva mai rari decât femelele, în medie 43% masculi și 57% femele. Corpul este brun, cu reflexe violacee mai întunecate pe spate, iar faţa ventrală este gălbuie. O serie de pete întunecate, aproape negricioase, pe flancurile corpului, de formă variabilă (adesea rombică) formează dungi longitudinale paralele dispuse neregulat. Dimorfismul sexual este puţin pronunţat. Începând din toamnă și până la pontă, femelele au corpul mai gros. Reproducerea are loc în lunile martie și aprilie la o temperatură de 12,5-16,5 °C. În perioada reproducerii coloritul se intensifică la ambele sexe. În vederea reproducerii, femelele sapă cuiburi pe fund îndepărtând mâlul, astfel încât cuiburile sunt pe fund nisipos. Ulterior, pereţii cuibului sunt căptușiţi cu alge. Numărul icrelor depuse variază în funcţie de talia femelei, între 800 și 1670. Femela păzește cuibul și asigură primenirea apei cu ajutorul înotătoarelor. Hrana constă din nevertebrate acvatice, gamaride, moluște, larve de chironomide, efemeroptere, odonate, coleoptere, copepode, ostracode, ocazional consumând puiet de pește, insecte și arahnide terestre. Este întâlnit în bazinul Dunării, din Austria până în Delta Dunării.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Comana, Delta Dunării, Lacul și Pădurea Cernica, Olteniţa-Mostiștea-Chiciu, Porţile de Fier, Scroviștea.

RĂSPĂR
Gymnocephalus schraetzer

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Perciformes*	Genul:	*Gymnocephalus*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Percidae*	Specia:	*G. schraetser*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este format din cuvintele grecești *gymnos* – gol, despuiat și *kephalon* – cap. Numele speciei este denumirea populară germană a peștelui (schrätzer).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie exclusiv de apă curgătoare. Partea dorsală și flancurile sunt galbene, cea ventrală aproape albă. Pe jumătatea dorsală a corpului se întind trei dungi longitudinale negru-albăstrui, subţiri și bine delimitate. Prima este situată imediat sub dorsală, a doua la nivelul marginii superioare a ochiului, iar a treia la nivelul jumătăţii inferioare a ochiului. Atinge maturitatea sexuală la vârsta de 2-3 ani și 12-16 cm (lungimea standard). Se reproduce în perioada aprilie-mai migrând pe distanţe mici în grupuri foarte numeroase spre locurile de depunere a icrelor. Fiecare femelă depune icrele în prezenţa mai multor masculi, pe substrat tare, în curent, sub formă de benzi. În primii 2-3 ani de viaţă, răspărul este mai degrabă pașnic, hrănindu-se cu râme, viermișori și, din când în când, cu câte un peștișor. Odată depășită această fază a vieţii devine răpitor, vânând în haită, alături de numeroase exemplare de aceeași talie. La maturitate devine singuratic. Se hrănește, la fel ca și ghiborţul, cu nevertebrate bentonice (care trăiesc pe fundul apei). În afară de insecte, larve de insecte, râme, raci, melci și scoici, mănâncă icre și puiet de pește, cu predilecţie icrele șalăului și ale crapului și în general puietul tuturor speciilor pașnice de pești. Este o specie cu areal geografic european limitat la bazinul Dunării și râul Camcea (estul Bulgariei). În România este relativ frecvent pe tot traseul Dunării și rar în râurile din vestul ţării (Crișuri, Someș, Mureș) precum și la gurile Prutului și Siretului.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Cheile Nerei-Beușniţa, Ciuperceni-Desa, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Crișul Alb, Crișul Negru, Delta Dunării, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Olteniţa-Mostiștea-Chiciu, Porţile de Fier, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Prut, Tisa Superioară.

GHIBORŢ DE RÂU
Gymnocephalus baloni

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Perciformes*	Genul:	*Gymnocephalus*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Percidae*	Specia:	*G. baloni*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este format din cuvintele grecești *gymnos* – gol, despuiat și *kephalon* – cap. Numele speciei este o dedicaţie pentru zoologul canadian de origine poloneză Eugene Kornel Balon (n. 1930).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un pește de talie mică, cu o lungime medie de 8-12 cm, rar de 20 cm. Corpul este relativ scurt și îndesat, moderat comprimat lateral, acoperit cu solzi mici și aspri (solzi ctenoizi). Coloritul variază astfel: spatele este brun-verzui sau verde-cenușiu, părțile laterale de asemenea verzui, cu unele nuanțe gălbui, în timp ce burta este alb-gălbuie. Pe suprafaţa corpului, răspândite la întâmplare, se disting mai multe pete întunecate. Coloritul exemplarelor provenite din apele stătătoare este mai întunecat decât al celor din râuri. Ghiborţul este un pește extrem de prolific. Atinge maturitatea sexuală la vârsta de 2-3 ani la femele și 1-2 ani la masculi. Se reproduce în perioada martie-mai, când migrează din ape curgătoare în bălţi, o femelă depunând circa 600000-800000 de icre/kg corp. Ponta nu este păzită. Este o specie reofilă activă noaptea și solitară, teritorialismul fiind pronunţat. Se hrănește cu animale bentonice (care trăiesc pe fundul apei), insecte, larve de insecte, râme, raci, melci, scoici, ocazional consumând și puiet de pește. Nu prezintă importanţă economică. Are o carne albă și gustoasă, săracă în grasimi și fără oase bifurcate, asemănătoare bibanului, însă din cauza taliei mici valoarea sa alimentară este redusă. Arealul geografic este limitat la bazinul Dunării, din Bavaria (Germania) și până la vărsare. A fost semnalată în Dniepr (din Deltă până la Kiev) și Dniestr. În România este cunoscut pe cursul Dunării, în aval de Brăila și între Turnu Severin și Moldova Nouă. Prezenţa speciei a fost semnalată și pe Crișuri, Someș, Mureș, Ialomiţa, Argeș, Olt, Vedea, Timiș.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Canaralele Dunării, Ciuperceni-Desa, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Crișul Negru, Delta Dunării, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Timișului, Olteniţa-Mostiștea-Chiciu, Porţile de Fier, Râul Mureș între Lipova și Păuliș.

FUSAR
Zingel streber

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Perciformes*	Genul:	*Zingel*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Percidae*	Specia:	*Z. streber*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este cuvântul german *zingel* – „apărătorul zidurilor cetăţii", de asemenea numele popular al speciei înrudite *Zingel zingel* în aceeași limbă, cu referire evidentă la habitatul peștelui. Numele speciei este germanul *streber* – numele popular al peștelui, ce provine din cuvântul german *straub, strobel* – grosolan, rugos, nefinisat, cu referire la aspectul exterior al speciei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ajunge la o lungime maximă de 22 cm și o greutate în jur de 30-50 g. Ca aspect, are un corp alungit, mai mult gros decât înalt. Spre deosebire de pietrar, prezintă o distanţă mai mare între cele două dorsale, pedunculul caudal este lung, subţire și rotund în secţiune, iar cele cinci dungi late sunt mai negricioase și mai evidente, dispuse transversal pe cele două flancuri ale corpului. Reproducerea are loc primăvara (martie-mai), ponta făcându-se în curent, pe pietre sau pe crengi. O femelă depune 50000-100000 de icre de culoare ușor gălbuie cu diametrul de 2 mm. Maturitatea sexuală este atinsă începând cu vârsta de trei ani. Este o specie bentonică, având un regim de viaţă preponderent nocturn. În majoritatea timpului stă ascuns deasupra substratului pietros sau nisipos, părăsindu-și ascunzătoarea doar pentru a se hrăni. Hrana este reprezentată de insecte acvatice, amfipode, viermi, întâmplător icre și puiet de pește. Specia este larg răspândită în Europa Centrală și de Est, în zona cu climă temperată (5-20 °C), în bazinele fluviilor Dunăre, Vardar și Dniestr. La noi este prezentă în Dunăre și în râuri (până în zona colinară a acestora) exclusiv în locuri cu curent, pe fund de pietriș, nisip sau argilă, atât în ape cu adâncime mică (0,3-0,4 m) cât și în adâncul Dunării. Importanţa economică este redusă, strict locală, deoarece se prind cantităţi foarte mici.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Cheile Nerei-Beușniţa, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Crișul Alb, Crișul Negru, Defileul Crișului Alb, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Olteniţa-Mostiștea-Chiciu, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Porţile de Fier, Râul Mureș între Iernuţeni și Periș, Râul Mureș între Moreşti și Ogra, Râul Prut, Râul Tur, Tisa Superioară, Valea Izei și Dealul Solovan.

PIETRAR
Zingel zingel

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Perciformes*	Genul:	*Zingel*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Percidae*	Specia:	*Z. zingel*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului și al speciei este cuvântul german *zingel* – „apărătorul zidurilor cetății", cu referire evidentă la habitatul peștelui.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Specie reofilă, pietrarul preferă râurile mari și relativ adânci, cu fund nisipos, cu pietriș sau argilos. Ca aspect general seamănă foarte mult cu fusarul. Ajunge la o lungime maximă de 48 cm și la o greutate în jur de 400 g. Prezintă cinci dungi late dispuse transversal pe cele două flancuri ale corpului, foarte slab marcate și nedistincte. Variabilitatea este destul de pronunțată, unele exemplare având coloritul general cenușiu, altele fiind brun-roșcate. Este o specie cu reproducere timpurie de primăvară, care depune icrele în perioada martie-aprilie în plin curent, lipindu-le de pietre sau alte corpuri submerse. Prolificitatea variază cu vârsta, având o valoare minimă de aproape 2000 de icre la vârsta de trei ani și una maximă de circa 20000 de icre la nouă ani. Maturitatea sexuală este atinsă începând cu vârsta de trei ani. Este o specie activă noaptea care poate forma cârduri mici. Se hrănește cu insecte acvatice (în special efemeroptere), crustacee, icre și pești mici. Este o specie dulcicolă, demersală, specifică bazinului Dunării și al Nistrului. În bălțile Dunării ajunge rar, în timpul viiturilor. Specia este larg răspândită în Europa Centrală și de Est, în zona cu climă temperată (4-18 °C).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Brațul Măcin, Canaralele Dunării, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Crișul Alb, Crișul Negru, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Oltenița-Mostișteа-Chiciu, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Porțile de Fier, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Prut, Tisa Superioară.

* ASPRETE
Romanichthys valsanicola

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Perciformes*	Genul:	*Romanichthys*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Percidae*	Specia:	*R. valsanicola*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este format din neolatinul *romanicus* – românesc și grecescul *ichthys* – pește. Numele speciei este o latinizare a numelui râului Vâlsan, din Muscelele Argeșului, în care a fost descoperit specia. Astfel, denumirea științifică a speciei se citește literal „pește românesc de pe valea Vâlsanului".

CARACTERIZAREA SPECIEI

Aspretele este o fosilă vie și este cel mai rar pește din Europa și, după unele estimări, chiar din lume. A fost contemporan cu ultimii dinozauri, având o vechime de peste 65 de milioane de ani, iar în momentul de față există pericolul dispariției sale din ultimul său refugiu, râul Vâlsan. Are un aspect general asemănător cu zglăvoaca, corpul alungit și comprimat lateral în regiunea posterioară și îmbracat în solzi ctenoizi. Coloraţia este cafenie, cenușie, cu aspect slab marmorat. Este o specie reofilă, trăind pe fundul apelor de munte, pe sub pietrele mari din mijlocul râului acolo unde curentul este puternic.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Valea Vâlsanului.

AVAT
Aspius aspius

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Cypriniformes*	Genul:	*Aspius*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cyprinidae*	Specia:	*A. aspius*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen și de specie sunt denumirea neolatină populară a avatului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un pește cu corpul alungit, puțin comprimat lateral. Solzii sunt subțiri dar bine fixați, cu striuri evidente. În mod obișnuit atinge lungimea de 30-40 cm și 1-2 kg greutate, maximul fiind de 100 cm și 9 kg. Spatele este măsliniu-închis, ceva mai jos vânăt, flancurile argintii, fața ventrală albă. Dorsala și caudala sunt cenușii, ventralele și anala incolore sau palid roșietice, pectoralele incolore. Este o specie răpitoare diurnă. O bună parte din exemplarele din Dunăre intră pentru reproducere în bălți și se retrag la scăderea apelor. Altele rămân în Dunăre, iar altele sunt sedentare în bălți. În râuri urcă înspre amonte în perioada de reproducere, care are loc în martie-aprilie. Depun icrele pe substrat dur, atât în apă curgătoare cât și în bălți, în număr de 40000-140000. Este un pește solitar, înoată cu ușurință foarte rapid pe distanțe scurte. Hrana constă din plancton la alevini, urmând apoi o fază scurtă de hrănire cu nevertebrate după care se trece la hrana pe bază de pește, în special obleți. Atacă peștii de talie mică la suprafața apei, în special la răsăritul și apusul soarelui. Dușmanii săi cei mai periculoși sunt știuca și șalăul. Specie nativă în arealul central-european, de la Rin la Urali, lipsește din vestul și sud-vestul Europei. Specia se găsește și în nordul Asiei Mici. A fost introdus în Franța, Cipru, Italia și China. În România este unul din cei mai comuni pești, fiind întâlnit în toate apele dulci, melele și chiar în fața gurilor Dunării și în Razim-Sinoe. Cea mai mare abundență și frecvență se înregistrează pe Dunăre.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Brațul Măcin, Canaralele Dunării, Ciuperceni-Desa, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Crișul Negru, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Domogled-Valea Cernei, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Lacul și Pădurea Cernica, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mijlocie a Argeșului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Olteniţa-Mostișstea-Chiciu, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Oltul Superior, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Pădurea Zamostea-Lunca, Porțile de Fier, Râpa Lechinţa, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Mureș între Brănișca și Ilia, Râul Mureș între Iernuţeni și Periș, Râul Mureș între Moreşti și Ogra, Râul Prut, Râul Târnava Mare între Copșa Mică și Mihalţ, Râul Tur, Siretul Mijlociu-Bucecea, Someșul Mare, Șieu-Budac, Tisa Superioară, Valea Izei și Dealul Solovan.

MOIOAGĂ
Barbus meridionalis

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Cypriniformes*	Genul:	*Barbus*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cyprinidae*	Specia:	*B. meridionalis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este cel latin pentru acest gen de pești pornind de la latinescul *barba* - barbă referitor la excrescenţele dih jurul gurii peștelui. Numele speciei este latinescul *meridionalis* - dinspre sud, dinspre soare, referitor la arealul speciei. Numele subspeciei este o dedicație pentru János Petényi Salamon, zoolog maghiar din secolul XIX.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Culoarea generală a corpului este brun-ruginiu închis pe spinare, cu pete mai întunecate și mai deschise. Flancurile sunt galbene-ruginii cu pete, fața ventrală gălbuie deschis, dorsala și caudala cu pete puternice, celelalte înotatoare fiind galbene. Mustăţile sunt galbene, fără axa roșie. Lungimea obișnuită este de 20 cm, însă ocazional se pot prinde și exemplare de până la 27 cm. Greutatea obișnuită este de 300-400 g, însă pot fi capturate și exemplare de 1,5 kg. Reproducerea acestei specii are loc primăvara, prelungindu-se uneori până spre sfârșitul verii (mai-iulie). Ponta se face fără a urca în susul apei. Formează grupuri mici și, pentru pontă, se deplasează în zona malurilor, unde icrele foarte mici și de culoare galben-portocalie sunt pulverizate în apă, atât pe timpul zilei cât și pe timp de noapte. Preferă nuanţe deschise ale substratului (alb, gri, galben) în detrimentul celor închise (negru, roșu). Este un pește combativ, o adevărată „personalitate„ între peștii de apă curgătoare de la noi din ţară. Mrenele bătrâne duc o viaţă sedentară. Datorită conformației corpului își caută hrana în locurile bogate în aluviuni, greu accesibile altor pești, după pietre, sub lespezile mari de piatră, în maluri spălate unde curenţii asigură o oxigenare bună a apei. Hrana sa este formată în special din larve de insecte acvatice, viermi, crustacee mici și resturi vegetale. Trăiește exclusiv în râurile și pâraiele din regiunea de munte și din partea superioară a regiunii colinare. Își duce viaţa atât în râuri pietroase, rapide și reci, cât și în unele pâraie mai nămoloase. Arată preferinţă mai ales pentru porţiunile cu curent puternic și fund pietros, întâlnindu-se adeseori împreună cu porcușorul de vad, aceasta în special în zona de aval a arealului său. Specie strict sedentară, nu întreprinde niciun fel de migraţii. Poate fi întâlnită în Franţa, Spania, România, Ucraina și Polonia. În Romania este distribuită în special în vestul ţării, dar s-a observat că s-a extins și în râurile din centrul și sudul ţării (Tisa, Vișeu, Someș, Bistriţa).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bistrița Aurie, Călimani-Gurghiu, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Nerei-Beușnița, Cheile Rudăriei, Cheile Vârghișului, Ciucaș, Cozia, Crișul Alb între Gurahonţ și Ineu, Crișul Negru, Crișul Repede amonte de Oradea, Cușma, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Negru, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Defileul Mureșului, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Lunca Buzăului, Lunca Râului Doamnei, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Oltul Superior, Penteleu, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Porumbeni, Râul Caraș, Râul Gilort, Râul Moldova între Oniceni și Mitești, Râul Moldova între Păltinoasa și Ruși, Râul Moldova între Tupilaţi și Roman, Râul Motru, Râul Mureș între Iernuţeni și Periș, Râul Nera între Bozovici și Moceriș, Râul Suceava, Râul Suceava Liteni, Râul Târnava Mare între Odorheiu Secuiesc și Vânători, Râul Târnava Mică, Râul Timis între Rusca și Prisaca, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Siretul Mijlociu-Bucecea, Siriu, Strei-Haţeg, Șieu-Budac, Tisa Superioară, Valea Izei și Dealul Solovan, Valea Vâlsanului, Vânători-Neamţ.

PORCUȘOR DE NISIP
Gobio albipinnatus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Cypriniformes*	Genul:	*Gobio*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cyprinidae*	Specia:	*G. albipinnatus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este cel popular latin pentru guvizi. Numele speciei este format din cuvintele latine *albus* – alb și *pinna* – pană, pieptene, cu referire la aspectul înotătoarei dorsale a peștelui.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Are o coloraţie gălbui-cenușie deschisă, partea dorsală a capului fiind de un cenușiu mai închis, cu pete și dungi întunecate. Flancurile prezintă 6-12 pete (obișnuit 7-8), rotunde, dar mai mici faţă de celelalte specii ale genului. Pe spate prezintă câteva pete foarte slab colorate, abia distinse, iar partea ventrală este albă. Ajunge la lungimea de 7-9 cm (rar 13 cm). Reproducerea are loc în lunile mai-iulie, ponta făcându-se pe pietre, în zonele mai puţin adânci. Se reproduce de mai multe ori (de patru ori în medie), la intervale de două săptămâni. Icrele fecundate sunt purtate de curent, căzând pe substrat, la care aderă. Este o specie nocturnă în perioada adultă, dar puietul are un comportament activ în timpul zilei. Deși în anumite repezișuri se întâlnesc mai mulţi indivizi, nu formează niciodată adevărate cârduri. Consumă doar fauna de fund, mai ales diatomee, larve mici de efemeride, amfipode, viermi, moluște, resturi vegetale, alge filamentoase, detritus organic. Specie bentopelagică, reofilă, porcușorul de șes trăiește în cursul râurilor de șes cu fund de nisip fin sau argilă. Se localizează în locuri cu apă ceva mai adâncă și curent slab (în general în locurile unde viteza apei atinge 28-45 cm/s). Evită locurile cu apă mai rapidă sau stătătoare și fund nămolos. În bălţile Dunării intră mai mult accidental. Se hrănește pe fundul apei, căutând în substrat asemenea crapului, gura subterminală și mustăţile fiind o dovadă în acest sens. Se găsește în bazinul Dunării, de la Bratislava până la vărsare. Intră ocazional în unele bălţi ale Dunării ca balta Potelu, bălţile Călărași și Gălăţuiul lângă Călărași, apoi Oltina și Bugeac. S-a mai semnalat și în Someș, în Crasna, în Crișul Negru, Crișul Alb, Mureș, Blaj, Bega, Jiu, Olt, Prut.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Canaralele Dunării, Câmpia Ierului, Ciuperceni-Desa, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Crișul Alb, Crișul Alb între Gurahonţ și Ineu, Crișul Negru, Defileul Crișului Alb, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Dunărea la Gârla Mare – Maglavit, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Olteniţa-Mostiștea-Chiciu, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Porţile de Fier, Râpa Lechinţa, Râul Gilort, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Mureș între Brănișca și Ilia, Râul Mureș între Iernuţeni și Periș, Râul Mureș între Moreşti și Ogra, Râul Olt între Mărunţei și Turnu Măgurele, Râul Târnava Mare între Copșa Mică și Mihalţ, Râul Târnava Mică, Râul Tur, Someșul Mare, Șieu-Budac.

PETROC
Gobio uranoscopus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Cypriniformes*	Genul:	*Gobio*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cyprinidae*	Specia:	*G. uranoscopus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este cel popular latin pentru guvizi. Numele speciei este format din cuvintele grecești *ouranos* – cer și *skopos* – privire, ţintă, adică „ce privește în cer", cu referire la ochii îndreptaţi în sus ai peștelui (de asemenea cu referire la asemănarea speciei cu peștii oceanici din genul *Uranoscopus*).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Are corpul alungit, gros, cilindric, necomprimat lateral, cu grosimea puţin mai mică decât înălţimea. Profilul dorsal este slab convex iar cel ventral este orizontal. Botul este ascuţit, ochii privesc mai mult în sus. Mustăţile sunt lungi, iar la îmbinarea buzelor prezintă câte o prelungire destul de puternică ce se aseamănă cu o a doua pereche de mustăţi. Are o coloraţie cenușiu-verzuie sau brună bătând în roșcat în zona dorsală, iar solzii spatelui au marginile negre. În urma dorsalei se găsesc 2-3 pete negricioase mari, evidente, care conferă un aspect brăzdat. Flancurile prezintă 7-10 pete mari, rotunde sau ușor alungite. Ajunge la lungimea de 7-8 cm (rar în jur de 12,3 cm). Reproducerea are loc în lunile mai-iunie, icrele fiind depuse pe pietre, în zone mai puţin adânci, dar cu viteza curentului de 1 m/s. Deși în anumite repezișuri se întâlnesc mai mulţi indivizi, nu formează niciodată adevărate cârduri. Hrana constă din biodermă și mici nevertebrate reofile. Trăiește în râurile de munte și de deal, localizându-se în vaduri și în repezișuri unde apa are o viteză de 70-115 cm/s iar fundul este bolovănos. Uneori ajunge și la șes, dar numai în repezișuri. Puietul stă în apă înceată, uneori pe fund nisipos. Este întâlnit în partea orientală a bazinului Dunării, în porţiunea de munte și de deal a tuturor râurilor mai mari care izvorăsc la munte. A fost semnalat în Vișeu, Someșul Mare, Bistriţa, Someșul Mic, Zalău, Crișul Repede, Mureș, Olt, în Dunăre la Cazane.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Călimani-Gurghiu, Cheile Nerei-Beușniţa, Crișul Alb între Gurahonţ și Ineu, Crișul Negru, Crișul Repede amonte de Oradea, Cușma, Defileul Crișului Negru, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Lunca Buzăului, Lunca Râului Doamnei, Lunca Timișului, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Munţii Ţarcu, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Oltul Superior, Putna-Vrancea, Râul Moldova între Oniceni și Mitești, Râul Suceava, Sighișoara-Târnava Mare, Someșul Mare, Someșul Mare Superior, Someșul Rece, Șieu-Budac, Valea Izei și Dealul Solovan, Valea Vălsanului, Văile Brătiei și Brătioarei.

PETROC
Gobio kessleri

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Cypriniformes*	Genul:	*Gobio*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cyprinidae*	Specia:	*G. kessleri*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este cel popular latin pentru guvizi. Numele speciei este o dedicaţie pentru zoologul ucrainean Karl Fedorovich Kessler (1815-1881).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Are corpul scund și gros sau relativ înalt și slab comprimat lateral. Solzii spatelui sunt prevăzuţi cu striuri epiteliale în relief. Ajunge la lungimea de 8-10 cm (rar 13 cm). Prezintă o coloraţie cenușiu-verzuie sau gălbuie pe partea dorsală, cu pete și dungi mai întunecate în zona capului. Pe flancuri prezintă între 6 și 11 (obișnuit 7-9) pete întunecate cenușii cu luciu argintiu, mici, de formă rotundă sau pătrate. Pe solzii liniei laterale sunt două pete mici negre evidente. Reproducerea pare a avea loc în iunie. Hrana constă mai ales din diatomee, apoi din mici nevertebrate psamofile. Trăiește în cursul mijlociu al râurilor mari, din partea inferioară a zonei scobarului până în zona crapului, și în unele râuri mici de ș es în zona cleanului. Prezenţa speciei este legată de o viteză a apei de 45-65 cm/s, rar până la 90 cm/s, această viteză fiind caracteristică râurilor de câmpie, și anume porţiunilor puţin adânci cu fund nisipos. În aceste porţiuni specia e foarte abundentă, trăind în cârduri mari de câteva sute de exemplare, indivizii izolaţi fiind mult mai rari. Puietul formează cârduri mari care stau în apă cu curgere mai lentă. Spre cursul superior al râurilor, această viteză se întâlnește în porţiuni unde râul e mai adânc și mai lent. În aceste porţiuni specia este mai rară și se întâlnesc aproape numai adulţi. Este prezent în Nistru, râul San, afluenţii Dunării din Moravia până la Prut, Someșul Mare, Someșul Mic, Crasna, Crișul Repede, Mureș, Olt, Siret, Roșiori, Trotuș.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Cheile Nerei-Beușniţa, Comana, Corabia-Turnu Măgurele, Crișul Alb, Crișul Alb între Gurahonţ și Ineu, Crișul Negru, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Negru, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Dunărea la Gârla Mare – Maglavit, Lunca Buzăului, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mijlocie a Argeșului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Râului Doamnei, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Olteniţa-Mostișteа-Chiciu, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Oltul Superior, Râpa Lechinţa, Râul Motru, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Mureș între Brănișca și Ilia, Râul Mureș între Iernuţeni și Periș, Râul Mureș între Moreşti și Ogra, Râul Prut, Râul Putna, Râul Sucea-va, Râul Târnava Mare între Copșa Mică și Mihalţ, Râul Tur, Râul Vedea, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Siretul Mijlociu-Bucecea, Someșul Mare, Someșul Mic, Șieu-Budac, Tisa Superioară, Valea Olteţului.

CLEAN DUNGAT
Leuciscus (Telestes) souffia

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Cypriniformes*	Genul:	*Telestes*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cyprinidae*	Specia:	*T. souffia*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este numele neolatin al cleanului, derivat de la grecescul *leukos* – alb, cu referire la aspectul alb-argintiu al peștelui. Numele speciei este o derivaţie a cuvântului grec *sophia* – înţelepciune, cu referire la caracterul sperios/prudent al peștelui.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Trăiește în râuri de munte, în zona lipanului, în locurile cu apă moderat-rapidă, uneori în repezișuri, niciodată în apă stătătoare sau în braţele laterale foarte încete. Corpul este mai alungit decât al cleanului, cu profilul dorsal slab convex, rectiliniu la unele exemplare, din zona cefei până la inserţia dorsalei, iar înalţimea corpului este mai redusă faţă de celelalte specii ale genului. Ajunge până la o lungime maximă de 25 cm, însă obișnuit se prind exemplare de până la 15 cm lungime. Partea dorsală este de culoare cenușie, cu reflexe verzui sau albăstrii, iar partea ventrală este argintie. În lungul flancurilor, de la ochi până la baza cozii, se întinde o dungă lată cenușie, cu reflex metalic, bătând uneori în violet. Reproducerea are loc primăvara, din martie până în mai, când exemplarele se adună în cârduri mari. Icrele sunt depuse în curent puternic pe fund pietros când temperatura apei depășește 12 °C. După depunerea icrelor, adulţii migrează în aval. După circa 15 zile, larvele eclozează, migrând în zone liniștite pentru a se hrăni. Maturitatea sexuală este atinsă după vârsta de trei ani. Este un pește cu simţurile foarte bine dezvoltate, percepe cele mai mici umbre, moment în care se sperie și fuge, apoi stă ascuns ore în șir. Se hrănește cu larve de perlide, efemeride, scarabeţi, viermi, vegetale, atacând puii și icrele altor pești. Specie europeană, se găsește în bazinul Mării Mediterane (de la Aude până la Var, Garonne) și în Germania, Austria, Italia, Slovenia, Slovacia, Croaţia, România, Bulgaria și Ucraina. În România îl întâlnim în bazinul Dunării și al râurilor din Maramureș (Tisa, Vișeu, Vaser, Novat).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Munţii Maramureșului, Tisa Superioară, Valea Izei și Dealul Solovan.

SABIŢĂ
Pelecus cultratus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Cypriniformes*	Genul:	*Pelecus*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cyprinidae*	Specia:	*P. cultratus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este grecescul *pelecus* – topor dublu, armă care sub numele de *sagaris* era folosită mai ales de către triburile scitice, probabil cu referire la forma cozii peștelui. Numele speciei este latinescul *cultratus* – în formă de cuţit, cu aceeași semnificaţie.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Sabiţa este un pește pelagic, bun înotător, care trăiește în fluvii și râuri de șes, precum și în multe lacuri mari interioare. Frecvent se mai întâlnește în limanurile și lacurile litorale, în zonele îndulcite ale acestora. Prezintă o coloraţie palid-argintie pe laturi și pe burtă, care bate spre alb în zona carenei. Spatele este cenușiu-negricios cu reflexii verzui. Aripioarele sunt mai mult sau mai puţin colorate, aproape transparente. Pentru reproducere pătrunde primăvara din Dunăre în bălţile din zona inundabilă, din care caută să iasă imediat ce apele încep să scadă. Sunt însă și exemplare care rămân pentru a ierna în bălţi, precum și unele care rămân permanent în râuri. Reproducerea are loc în perioada aprilie-iunie, începând la o temperatură de circa 12 °C. O femelă depune între 10000-58000 de icre (în medie 33500) în ape puţin adânci, icrele fiind semipelagice. Comportamentul sabiţei este unul activ, înotând între ape sau aproape de suprafaţă, în cârduri, de obicei pe vârste. Juvenilii se amestecă uneori cu cârdurile de obleţi. Hrana este reprezentată de organisme planctonice (mai ales la juvenili), insecte aeriene și pești mici. Este o specie euro-asiatică răspândită în bazinele fluviilor ce se varsă în mările Baltică, Neagră, Caspică și Aral. În Rusia, specia a fost introdusă. În România sabiţa este răspândită pe tot traseul Dunării, precum și în Someș, Mureș, Criș, Prut și Siret.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Ciuperceni-Desa, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Oltenița-Mostișteа-Chiciu, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Oltul Superior, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Porţile de Fier, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Prut.

BABUȘCĂ DE TUR
Rutilus pigus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Cypriniformes*	Genul:	*Rutilus*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cyprinidae*	Specia:	*R. pigus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este latinescul *rutilus* – roșcat-gălbui, cu referire la culoarea speciei. Numele speciei este latinescul medieval *pigus* – porc mare, cu referire la forma „grasă" a peștelui.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un pește ce trăiește în apele dulci stătătoare sau încet curgătoare, precum și în cele ușor salmastre. În râuri, se localizează în coturile cu apă înceată și fund mâlos sau în braţele laterale. În apele stătătoare trăiește atât în bălţile de inundaţie, cât și în lacuri și iazuri. Lipsește din bălţile foarte mici, în care descompunerea vegetaţiei este foarte accentuată. Imediat după primele inundaţii (de obicei în martie, la o temperatură a apei de 2-6 °C) se cârduiește și populează terenurile proaspăt inundate cu apă puţin adâncă. Ca aspect, înălţimea corpului reprezintă cam o treime din lungimea corpului fără caudală. Profilurile dorsal și ventral sunt uniform convexe. Botul este scurt și obtuz, gura terminală orizontală sau puţin oblică. Partea dorsală este cenușie, bătând în verzui, mai rar în albăstrui, flancurile sunt albe, cu un luciu metalic mat (mai puţin pronunţat decît la *Alburnus* și genurile înrudite), înotătoarele sunt palid portocalii. În mod obișnuit se prind exemplare cu lungimea de 25 cm, mai rar putând ajunge până la 45 cm si 1kg greutate. După reproducere, care are loc de la sfârșitul lui aprilie până în iunie, la o temperatură a apei de 12-14 °C, se împrăștie în tot cuprinsul bălţii. O femelă depune 20000-120000 de icre, cu diametrul de 2 mm, de culoare gălbuie. La scăderea apelor, se retrage în locurile adânci, ajungând în Dunăre doar în caz de secare totală a bălţii. Iernează în locurile cele mai adânci (opușine). Este un pește omnivor, elementele vegetale (fragmente de macrofite și mai ales alge din perifiton) dominând în hrană. Speciile consumate sunt aproape exclusiv bentonice sau din perifiton, ca lamelibranhiate, chironoinide, oligpchete, gasteropode. Elementele planctonice sunt consumate numai ocazional, uneori consumând și pești mici. La rândul său constituie hrana știucii, a șalăului și a somnului.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Râul Tur.

BOARCĂ
Rhodeus sericeus amarus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Cypriniformes*	Genul:	*Rhodeus*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cyprinidae*	Specia:	*R. sericeus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este un derivat al grecescului *rhodeus* – trandafir, cu referire la nuanța părții ventrale a peștelui. Numele speciei este latinescul *sericeus* – mătăsos, cu luciu de mătase. Numele subspeciei este latinescul *amarus* – amar, cu referire la gustul cărnii.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un pește ce trăiește exclusiv în ape dulci, lipsind chiar și din cele foarte ușor salmastre. Preferă apele stătătoare sau încete, de aceea în râuri se întâlnește mai ales în brațele laterale, dar este destul de frecvent și în plin curent, până aproape de zona montană a râurilor. Răspândirea sa este legată de prezența lamelibranhiatelor (scoicilor) *Unio* sau *Anodonta*. Corpul este înalt și puternic comprimat lateral. Partea dorsală a corpului și capul sunt cenușii-gălbui, uneori bătând în verzui, flancurile albe, fără luciu metalic, dorsala și caudala cenușii, celelalte înotătoare batând în roșu. În lungul jumătății posterioare a corpului și a pedunculului caudal există o dungă verzuie foarte evidentă. Femelele sunt aproximativ de două ori mai numeroase decât masculii. Dimorfismul sexual se manifestă în tot cursul anului, masculii fiind mai mari, cu corpul mai înalt și coloritul mai intens (luciu metalic, dunga verde pronunțată). În perioada de reproducere masculul capătă un colorit deosebit de frumos, opercului și partea anterioară a jumătății dorsale a corpului devenind violete sau albăstrui. Pieptul și partea anterioară a abdomenului devin portocalii sau roze, dunga din lungul corpului devine verde ca smaraldul, anala roșie. Reproducerea are loc de la sfârșitul lui aprilie până în august, fiecare femelă depunând icre de mai multe ori în cursul unui sezon. Icrele sunt depuse în cavitatea branhială a lamelibranhiatelor din genurile *Unio* și *Anodonta,* unde are loc și dezvoltarea larvară. Larva se fixează de branhiile gazdei cu ajutorul unor excrescențe ale sacului vitelin. În momentul în care părăsesc cavitatea paleală a moluștelor, puii măsoară 7-8 mm. Se hrănește cu alge filamentoase și unicelulare, resturi de plante superioare și detritus, întâmplător consumând și organisme animale. Boarca este răspândită în Europa din estul Franței și de la Alpi și Dinarici până la Ural și Caucaz, în Dunăre fiind întâlnită de la Baziaș până la vărsare și în majoritatea bălților luncii inundabile și ale Deltei. Lipsește în Razim, dar este abundentă în lacul Tăbăcăria, la nord de Constanța, probabil și în celelalte lacuri litorale. Există în majoritatea râurilor și mai ales în brațele moarte și bălțile din lungul acestora. Se mai găsește în Tisa și Iza, Beretău, Crișul Repede în amonte de Oradea, Crișul Negru, Crișul Alb, în Mureș, Țaga, Tăureni, Cerna, Jiu, Olt Argeș, Dâmbovița, Nucet.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Mică a Brăilei, Brațul Măcin, Canaralele Dunării, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Cefa, Cheile Nerei-Beușnița, Ciuperceni-Desa, Comana, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Crișul Alb, Crișul Negru, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Alb, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Dunărea la Gârla Mare – Maglavit, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Lacul și Pădurea Cernica, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Olteniţa-Mostiștea-Chiciu, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Oltul Superior, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea Stârmina, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Porțile de Fier, Porumbeni, Râpa Lechinţa, Râul Bârlad între Zorleni și Gura Gârbăvoțului, Râul Caraș, Râul Moldova între Oniceni și Mitești, Râul Motru, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Mureș între Brănișca și Ilia, Râul Mureș între Iernuțeni și Periș, Râul Mureș între Moreşti și Ogra, Râul Olt între Mărunței și Turnu Măgurele, Râul Prut, Râul Siret între Pașcani și Roman, Râul Suceava, Râul Suceava Liteni, Râul Târnava Mare între Copșa Mică și Mihalț, Râul Târnava Mare între Odorheiu Secuiesc și Vânători, Râul Timis între Rusca și Prisaca, Râul Tur, Râul Vedea, Someșul Mare, Someșul Mic, Șieu-Budac.

FÂSĂ MARE
Cobitis elongata

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Cypriniformes*	Genul:	*Cobitis*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cobitidae*	Specia:	*C. elongata*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este grecescul *kobios* – denumirea populară în greaca veche a peștilor din acest gen. Numele de specie este latinescul *elongata* – alungită, cu referire la forma peștelui.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un pește ce trăiește în râuri din zona colinară, pe fund de nisip, mai rar de pietriș. În general stă ascuns în nisip. Sunt foarte agili și repezi în mișcări, foarte greu te poți apropia de ei. Iarna par a părăsi acest biotop, fiind posibil să se retragă în apă mai adâncă și înceată. Culoarea fundamentală este albul, bătând în gălbui, pe acest fond apărând numeroase pete brune-cenușii, dispuse în serii regulate. Are o serie de 12-19 pete pe linia mediană dorsală, rotunjite și relativ apropiate, spațiul dintre ele fiind prevăzut cu numeroase puncte brune. Pe laturile corpului apar 10-13 (rar 9, 14, 15) pete lunguiețe, rotunjite la capete, dispuse foarte regulat. Aceste pete laterale se întind atât dorsal, cât și ventral față de septul longitudinal intermuscular, care se vede prin transparență sub forma unei dungi albăstrui-negricioase. Între petele dorsale și cele laterale, pigmentația este dispusă sub forma a trei zone longitudinale. Prima (cea mai dorsală) constă din puncte mărunte, foarte apropiate, care în spațiul dintre două pete dorsale se unesc adesea, rezultând pete semilunare. A doua zonă constă dintr-o singură dungă longitudinală îngustă, continuă, mai rar întreruptă, care se întinde de la colțul opercului până sub dorsală. A treia zonă constă din pete mărunte, anastomozate, care în partea posterioară devin mari și rotunde și se contopesc cu petele din prima zonă. Pe cap are pete scurte, mai mult sau mai puțin șerpuitoare și o dungă oblică lată de la vârful botului până la ochi, rareori prelungită dincolo de ochi. Mai are o pată oblică neagră, foarte intensă la baza caudalei, și sub aceasta o pată brună (la puține exemplare și aceasta neagră). Buza inferioară formează o pereche de prelungiri posterioare ascuțite având aspectul unor mustăți mentale. A treia pereche de mustăți este cea mai lungă. Dimorfismul sexual se manifestă numai prin diferența de talie, neavând haină nupțială. Hrana constă din diatomee și alte alge din perifiton, mai rar consumând mici larve de insecte. Reproducerea a fost observată la sfârșitul lunii mai, probabil continuând cel puțin pe tot parcursul lunii iunie. Se găsește în râul Sava și afluenți, probabil și în alți afluenți ai Dunării, precum și în râul Nera în Banat.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Nerei-Beușnița, Râul Nera între Bozovici și Moceriș.

ZVÂRLUGĂ
Cobitis taenia

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Cypriniformes*	Genul:	*Cobitis*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cobitidae*	Specia:	*C. taenia*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este grecescul *kobios* – denumirea populară în greaca veche a peștilor din acest gen. Numele de specie derivă din latinescul *taenia* – bandă, panglică, care la bază are cuvântul grecesc *teino* – a întinde, probabil cu referire la forma peștelui.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Trăiește atât în ape lent curgătoare, cu fund nisipos, argilos, mâlos, mai rar pietros, cât și în ape stătătoare, evitându-le însă în general pe cele nămoloase. În bălți se întâlnește mai ales pe fundul tare nisipos sau argilos. Adesea se îngroapă complet în mâl sau în nisip. După hrană umblă mai mult noaptea. Scoasă din apă emite un sunet. Suplinește în oarecare măsură lipsa de oxigen din apă cu respirația intestinală, dar în măsură mai mică decât țiparul. Coloritul este alb-gălbui, cu petele dorsale mici, dreptunghiulare sau rotunjite, apropiate, în număr variabil (13-24). Pigmentația laterală a corpului constă din patru „zone„: pigmentația intermediară superioară (zona I), cea laterodorsală (zona II), cea intermediară inferioară (zona III) și cea laterală (zona IV). Cele două pigmentații intermediare constau din punctuații fine și apropiate, adesea anastomozate în rețea, cea laterodorsală din pete înguste alungite în sens longitudinal și apropiate, iar pigmentația laterală din pete pătrate, dreptunghiulare sau rotunjite, în număr variabil. Spre partea posterioară a corpului, cele două pigmentații intermediare și cea dorsolaterală se contopesc. La multe exemplare din râuri petele alungite ale pigmentației laterodorsale se unesc dând o dungă aproape continuă, iar petele laterale se apropie mult între ele. La unele exemplare, petele laterale se unesc într-o singură dungă. La baza caudalei, în colțul superior, există o pată neagră intensă, foarte evidentă, verticală. Capul are pete mărunte și o dungă oblică, de la ceafă până la gură. A treia pereche de mustăți este cea mai lungă. Reproducerea are loc din aprilie până în iunie, atât în apă stătătoare cât și în cea curgătoare, icrele fiind adezive. Hrana constă din viermi, larve de insecte, alge. Se găsește în Europa la nord de Pirinei, Alpi, Dinarici și Balcani. În Dunăre este întâlnită de la intrarea în țară până la vărsare, în majoritatea bălților luncii inundabile și în unele bălți ale Deltei. Este prezentă în lacul Siutghiol, probabil și în alte lacuri litorale. Se mai găsește în Someșul Mic de la Cluj până la Dej și în bălțile vecine, în pârâiele Nadaș și Gădălin, afluenți ai Someșului Mic, de la izvoare până la vărsare. În Someș este cunoscută de la confluența cu Lăpușul până la ieșirea din țară, fiind prezentă și în Tisa, Crișul Negru, Crișul Repede, Mureș, Bega, Jiu, Olt, Argeș, Colentina, Prut, Buzău (de la orașul Buzău până la vărsare), precum și în majoritatea iazurilor din Moldova.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău-Lacul Sărat Câineni, Balta Mică a Brăilei, Brațul Măcin, Canaralele Dunării, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Cefa, Cheile Turenilor, Cheile Turzii, Ciuperceni-Desa, Codru Moma, Comana, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Crișul Alb, Crișul Negru, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Lacul Peța, Lacul și Pădurea Cernica, Lunca Buzăului, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mijlocie a Argeșului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Mlaștina Satchinez, Olteniță-Mostiștea-Chiciu, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Oltul Superior, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Porumbeni, Râul Bârlad între Zorleni și Gura Gârbăvoțului, Râul Moldova între Oniceni și Mitești, Râul Moldova între Tupilați și Roman, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Mureș între Brănișca și Ilia, Râul Mureș între Iernuțeni și Periș, Râul Mureș între Moreşti și Ogra, Râul Prut, Râul Siret între Pașcani și Roman, Râul Suceava, Râul Târnava Mică, Râul Timis între Rusca și Prisaca, Râul Tur, Râul Vedea, Sărăturile Jijia Inferioară-Prut, Siretul Mijlociu-Bucecea, Someșul Mic, Valea Călmățuiului, Valea Olteţului.

ȚIPAR SAU VÂRLAN
Misgurnus fossilis

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Cypriniformes*	Genul:	*Misgurnus*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cobitidae*	Specia:	*M. fossilis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este grecescul *misgurnus* – „nu e rândunică de mare", cu referire la posibilitatea de a confunda speciile genului cu unele ale familiei *Triglidae* (pești numiți „rândunici de mare"). Numele speciei vine din latinescul *fossus* – gaură, adâncitură, ce provine din verbul *fodere* – a săpa, însemnând „cel care sapă", cu referire la comportamentul cunoscut al speciei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie dulcicolă de apă stătătoare sau lent curgătoare răspândită în toate bălțile până în zona colinară, mai rară în râurile de șes. În râuri se localizează în porțiunile mâloase și în brațele laterale. Preferă fundul mâlos și vegetația. Având posibilitatea respirației aeriene (intestinale) este foarte rezistentă la lipsa de oxigen din apă. În caz de secare a bălții rezistă mult timp în mâl, scufundându-se în mâl atât iarna, cât și vara în perioadele caniculare. Când este scos brusc din apă, emite un zgomot ca un cârâit. Este sensibil la schimbările de presiune atmosferică, înaintea furtunilor urcând la suprafața apei. Corpul este alungit și gros, de înălțime aproape uniformă, profilul dorsal și cel ventral fiind aproape orizontale. Solzii sunt mici, dar foarte evident îmbrăcați. Linia laterală este foarte greu vizibilă, în schimb sistemul lateral al capului este foarte evident. Istmul este complet acoperit de solzi spre deosebire de cap. Fața dorsală este de culoare cafeniu închis, presărată cu pete negricioase mărunte, această zonă cafenie fiind mărginită de o dungă longitudinală îngustă, aproape neagră, ce se întinde de la colțul superior al opecularului până la coadă. În partea posterioară dunga este întreruptă, constând din pete izolate. În jos de această dungă, corpul e galben-ruginiu presărat cu puncte cafenii, în lungul acestei zone deschise întinzându-se o a treia dungă negricioasă, îngustă și întreruptă. Capul este cafeniu deschis cu pete mici întunecate iar înotătoarele sunt fumurii cu pete întunecate. Dintre cele trei perechi de mustăți propriu-zise, perechea a treia este cea mai lungă. Nu întreprinde migrații propriu-zise, primăvara (în perioada de reproducere) fiind însă mult mai mobil decât în restul anului. Perioada reproducerii durează din martie până în iunie, femela depunând 100000-150000 de icre pe vegetația acvatică. Icrele sunt lipicioase, aderând la vegetație. Incubația durează 7-8 zile, la 15 °C, în momentul ecloziunii alevinul măsurând cinci milimetri. Hrana constă din detritus organic, vegetație acvatică, viermi, crustacee, larve de insecte, moluște. Este întâlnit în aproape toate bălțile, lacurile și iazurile, în porțiuni cu curgere lentă și în brațele laterale ale râurilor, până aproape de munte. Este prezent în bazinul Someșului Mic, în canalul colector al Crișurilor, în iazurile de la Sic, Suat, Geaca, Țaga, Bujor și Tăureni din Câmpia Transilvaniei, în Mureș, în pârâul Aranca, în bălțile din lungul Vedei și Teleormanului, în Argeș, în Dâmbovița, în bălțile și brațele moarte ale Siretului, din raionul Pașcani până la vărsare, în coturile liniștite ale Sucevei, din raionul Rădăuți până la vărsare, în Șomuz, de la Fălticeni până la vărsare. În bazinul Bistriței moldovenești este cunoscut în pârâul Moara Lupșei, apoi în pârâul Bahna și iazurile lui. În bazinul Buzăului este citat numai în balta Jirlău.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău-Lacul Sărat Câineni, Balta Mică a Brăilei, Brațul Măcin, Canaralele Dunării, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Cefa, Ciuperceni-Desa, Comana, Corabia-Turnu Măgurele, Coridorul Jiului, Crișul Alb, Crișul Alb între Gurahonț și Ineu, Crișul Negru, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Lunca Joasă a Prutului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Mlaștina Satchinez, Olteniţa-Mostiștea-Chiciu, Oltul Superior, Pădurea Stârmina, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Porțile de Fier, Râul Prut, Râul Tur, Valea Olteţului.

DUNARINŢĂ
Sabanejewia aurata

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Cypriniformes*	Genul:	*Sabanejewia*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cobitidae*	Specia:	*S. aurata*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este o dedicaţie pentru zoologul rus Leonid Pavlovich Sabaneyev (1844-1898). Numele speciei este latinescul *aurata* – aurie.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Spre deosebire de celelalte specii, dunariţa este o formă proprie râurilor adânci de şes. În Dunăre se întâlnește atât în biotopul pietros (în parte stâncos, la Cazane), cât și în cel nisipos. În râuri trăiește numai în cursul inferior, pe fund de nisip fin (adesea îngropată în nisip) și sub malurile argiloase, la rădăcinile salciilor. Corpul este mult mai înalt decât la celelalte specii înrudite. Fondul general al corpului este violaceu (îndeosebi la exemplarele mature). Petele dorsale sunt în număr de 5-8, rar patru, nouă sau zece, fiind mari, de formă aproximativ pătrată. Lungimea lor depășește în general spaţiul dintre ele. Petele laterale sunt în număr de 6-9, rar cinci sau zece, în mod excepţional trei. Pigmentaţia intermediară este redusă la câteva mici pete neregulate situate între cele dorsale și cele laterale. Petele de la baza caudalei sunt mai mari decât la *S. balcanica*, având aspectul a două semilune care adesea se unesc formând o singură dungă transversală. Laturile capului sunt aproape lipsite de pete. Cele două pete dinaintea ochilor sunt la majoritatea exemplarelor unite într-o pată în forma de U, V sau Y. Între ochi sunt în general 2-4 pete (uneori una singură), iar în urma ochilor, până la prima pată dorsală a capului, nu sunt în general decât cel mult 4-5 pete. Pigmentaţia ventrală este absentă. În perioada de reproducere unele exemplare din Dunăre urcă în râuri (Cerna, Argeș) unde rămân adesea până iarna. Perioada de reproducere pare mai scurtă decât la *S.balcanica* și în general este în luna iunie. Este întâlnită în Dunăre de la Bratislava (sau probabil din Austria) până la vărsare, în Tisa de la confluenţa cu Someșul în aval, probabil și în Sava și pe cursul inferior al afluenţilor. Mai este prezentă în Mureș la Periam, pe Bega la Timișoara, pe Cerna la Orșova, pe Argeș (de la București până la vărsare), posibil în Jiu, Siret, Prut.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Braţul Măcin, Canaralele Dunării, Călimani-Gurghiu, Cheile Nerei-Beuşniţa, Ciuperceni-Desa, Coridorul Jiului, Cozia, Crișul Alb, Crișul Alb între Gurahonţ și Ineu, Crișul Negru, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Crișului Alb, Defileul Crișului Negru, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Domogled-Valea Cernei, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Lacul Peţea, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Lunca Mijlocie a Argeșului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Râului Doamnei, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Munţii Maramureșului, Obcinele Bucovinei, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Oltul Superior, Pădurea Zamostea-Lunca, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Râul Bârlad între Zorleni și Gura Gârbăvoţului, Râul Gilort, Râul Moldova între Oniceni și Mitești, Râul Moldova între Păltinoasa și Rușș, Râul Moldova între Tupilaţi și Roman, Râul Motru, Râul Mureș între Lipova și Păuliș, Râul Mureș între Brănișca și Ilia, Râul Mureș între Iernuţeni și Periș, Râul Mureș între Moreşti și Ogra, Râul Putna, Râul Suceava, Râul Târnava Mare între Copșa Mică și Mihalţ, Râul Târnava Mare între Odorheiu Secuiesc și Vânători, Râul Târnava Mică, Râul Tur, Râul Vedea, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Siretul Mijlociu-Bucecea, Someșul Mare, Someșul Mare Superior, Someșul Rece, Strei-Haţeg, Șieu-Budac, Tisa Superioară, Valea Izei și Dealul Solovan, Valea Olteţului, Valea Vâlsanului, Vânători-Neamţ.

ZGLĂVOC
Cottus gobio

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Scorpaeniformes*	Genul:	*Cottus*
Clasa:	*Actinopterygii*	Familia:	*Cottidae*	Specia:	*C. gobio*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă de la *Kottos* – personaj mitologic grec, unul dintre fiii lui Uranus și ai Gaiei (adică ai cerului și ai pământului) și unul dintre cei trei hecantochiri (titani cu 100 de braţe și 50 de capete), probabil o aluzie la aspectul diform al peștelui. Numele de specie este cel popular latin pentru guvizi, cu care această specie seamănă oarecum (deși sunt din familii diferite).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Trăiește exclusiv în apele dulci reci, de munte, în general în râuri și pâraie, rar în lacuri de munte. Stă sub pietre în locurile cu apă puţin mai adâncă și relativ mai înceată, adesea spre mal sau în braţele laterale. Este puţin mobil, dar dacă este deranjat se deplasează pe o distanţă scurtă. Este strict sedentar și nu întreprinde migraţii. Are corpul alungit și gros, profilul ușor convex între vârful botului și ochi, apoi aproape orizontal. Capul este mare (lungimea sa reprezintă 26,2-33% din cea a corpului), turtit dorsoventral și mai gros decât corpul. Grosimea capului la unele exemplare egalează aproape lungimea capului, la altele fiind simţitor mai mică. În mod obișnuit, exemplarele juvenile au un cap mai îngust. Ochii situaţi în jumătatea anterioară a capului, bulbucaţi, privesc în sus. Jumătatea superioară a ochiului este adesea acoperită de o pleoapă pigmentată, ușor de confundat cu pielea. Partea dorsală a corpului este brun-cafenie, cu pete marmorate bătând uneori în roșcat. Mai rar este cenușiu închis. Faţa ventrală este de culoare galben deschisă sau albă. În jumătatea posterioară a corpului există 3-4 dungi transversale întunecate, uneori aproape negre. Aceste dungi sunt foarte evidente la exemplarele deschise la culoare, la cele întunecate fiind greu de distins. Dorsalele, caudala și pectoralele au pete cafenii dispuse în dungi longitudinale. Anala și ventralele sunt nepătate, foarte rar anala având dungi slab evidente, formate din pete cafenii. Se reproduce primăvara, în martie-aprilie. Fecundaţia este internă, dar observaţii mai precise lipsesc în această privinţă. Prolificitatea este redusă, femela depunând 100-300 de icre mari (2,5 mm diametru). Masculii păzesc ponta până la eclozare, care are loc la 4-5 săptămâni de la depunerea icrelor. Alevinii sunt la început semipelagici. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de doi ani. Dimorfismul sexual constă în faptul că masculii au botul mai lat și ventralele mai lungi decât femelele. Hrana constă din larve de insecte, amfipode, icre și pui de pește, ocazional ouă de broască. Este întâlnit în Europa din Anglia și nordul Spaniei până în Balcani și Crimeea, în Italia, Dalmaţia, Vistula. În nord-estul Europei și în bazinul aralic apar alte subspecii. La noi se întâlnește în Vișeu, Iza. A fost semnalat și în Someșul Mare din amonte de Sanţ, în Bistriţa transilvăneană, în Someșul Cald și cel Rece până la unirea în Someșul Mic, în Mureș, din amonte de Topliţa până la Brâncovenești, în Jiu, Olt, Argeș, în Moldova și afluenţi ai acesteia în raionul Fălticeni.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bazinul Ciucului de Jos, Bistriţa Aurie, Bucegi, Cascada Mișina, Căldările Zăbalei, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Nerei-Beuşniţa, Cheile Vârghișului, Ciucaș, Cozia, Crișul Repede amonte de Oradea, Cușma, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Muntii Ciucului, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Munţii Ţarcu, Nordul Gorjului de Vest, Oltul Superior, Parâng, Penteleu, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Putna-Vrancea, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Siriu, Someșul Mare Superior, Someșul Rece, Strei-Haţeg, Șindrilița, Tisa Superioară, Trascău, Valea Ierii, Valea Izei și Dealul Solovan, Valea Vâlsanului, Văile Brătiei și Brătioarei, Vânători-Neamţ.

NEVERTEBRATE

* RAC DE PONOARE
Austropotamobius torrentium

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Decapoda*	Genul:	*Austropotamobius*
Clasa:	*Malacostraca*	Familia:	*Astacidae*	Specia:	*A. torrentium*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este combinația latinescului *australis* – sudic și grecescului *potamos* – râu, însemnând literal „ce trăiește în râuri sudice", iar cel de specie este latinescul *torrentium* – de torent, de curs de râu vijelios.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de dimensiune mică, lungimea corpului nedepășind zece cm. Coloritul este variabil, de la alb și portocaliu închis până la brun închis. Carapacea este netedă. Este o specie care trăiește în ape reci, repezi și foarte curate, în râuri, păraie și chiar lacuri alpine. Îl putem găsi în malurile de pământ ale apelor curgătoare, printre rădăcinile macrofitelor submerse sau pe sub bolovani mari, uneori și în apa freatică din peșteri. Activitatea sa este cu precădere nocturnă.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Cheile Nerei-Beușnița, Cheile Rudăriei, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Muntele Șes, Platoul Mehedinți, Porțile de Fier, Semenic-Cheile Carașului, Strei-Haţeg.

CĂRĂBUȘ CU CORN SAU NASICORN
Bolbelasmus unicornis

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Bolbelasmus*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Scarabaeidae*	Specia:	*B. unicornis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este format din cuvintele grecești *bolbos* – bulbos și *elasmos* – placă sau platoșă subțire, referitor la aspectul gândacului. Numele de specie este latinescul *unicornis* – cu un un singur corn.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de scarabeu la care masculii se disting prin prezența unui corn puternic, drept, orientat în sus și ușor în față, de unde provine și numele de specie (*unicornis)*. Corpul lor este rotunjit, lat convex, lucios, de culoare roșcată, cu nuanțe mai spre gălbui pe burtă, iar capul și picioarele sunt cafeniu închis. Pe suprafața corpului prezintă peri fini de culoare galbenă. Femelele prezintă pe cap doi tuberculi frontali slab vizibili. Se întâlnește pe pajiști, pe malurile apelor, în pădurile de foioase, în special în lizierele acestora. Trăiește pe sol, pe ciuperci și rădăcini moarte ale arborilor. Atât adulții cât și larvele se hrănesc cu ciuperci, iar adulții se pot hrăni uneori și cu cadavre de animale. Este o specie sensibilă la modificările habitatului caracteristic, fiind afectată de tăierile pădurilor de foioase din zonele colinare și submontane, scăderea umidității cauzată de drenaje sau desecări, distrugerea habitatelor prin transportul arborilor pe văile apelor, construcția de baraje pe râurile cu debit mijlociu din zonele submontane, pășunatul în liziera pădurilor de foioase. La nivel comunitar are o distribuție destul de restrânsă, fiind considerată o specie aflată într-o stare de conservare nefavorabilă.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Lacul Țiucilor-Sic-Puini-Bonțida, Pădurea Bârnova-Repedea, Podișul Nord Dobrogean, Sighișoara-Târnava Mare.

GÂNDAC AURIU
Buprestis splendens

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Buprestis*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Buprestidae*	Specia:	*B. splendens*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din cuvintele grecești *bous* – bou și *pretho* – a arunca, a sufla flăcări, însemnând literal „boul aruncător de flăcări", cu referire la aspectul insectei. Numele speciei este latinescul *splendere* – strălucitor, radiant.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un gândac cu dimensiuni ce variază între 14 și 22 mm. Corpul este lucios și are un colorit verde-auriu cu reflexe purpurii. Picioarele și antenele sunt verzi-arămii cu luciu metalic. Adulții sunt atrași de arborii vătămați, de trunchiurile tăiate sau doborâte de vânt. Locurile de hrănire, reproducere și camuflare preferate sunt constituite din pădurile de conifere, mai ales cele de pin. Femelele depun ouă în fisurile arborilor vătămați. Este o specie vulnerabila la starea de stres indusă de lipsa microhabitatelor. Specia are o răspândire foarte limitată impusă de variațiile factorilor fizico-chimici, climatici, antropici. Deși arealul speciei se întindea din Europa de Vest până în Rusia, eliminarea totală din păduri a arborilor bătrâni și a doborâturilor a făcut ca în prezent să devină o specie periclitată, considerată deja extinctă în Germania, Austria și Suedia.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Domogled-Valea Cernei, Frumoasa.

CARAB
Carabus hampei

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Carabus*
Clasa:	*Mammalia*	Familia:	*Carabidae*	Specia:	*C. hampei*

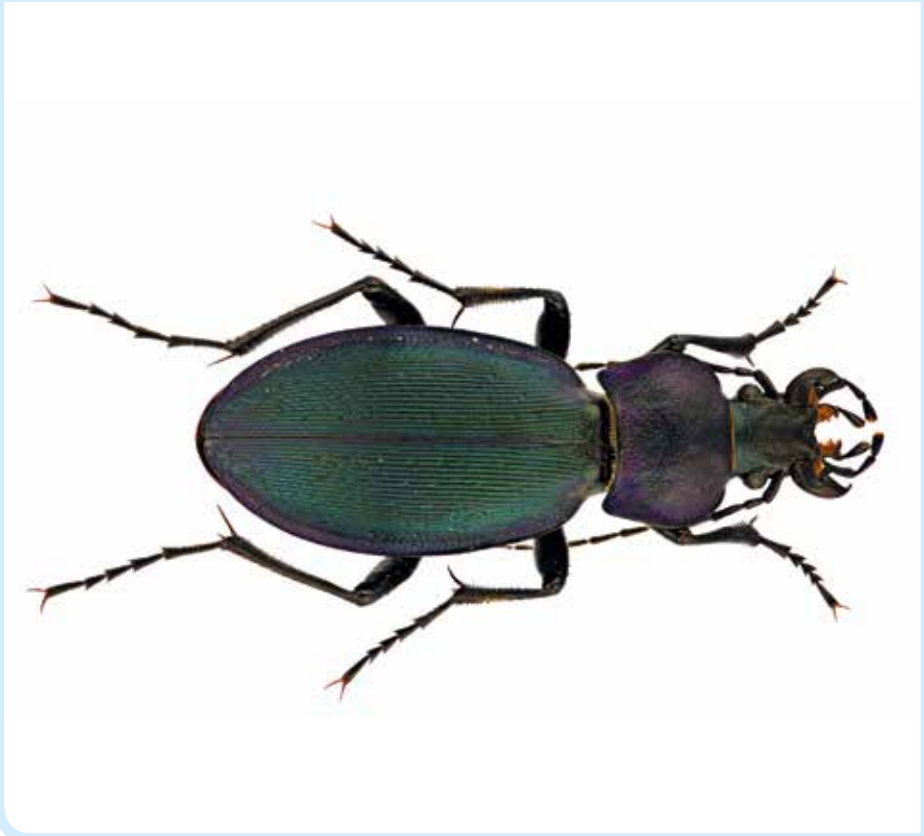

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen vine din latinescul *carabus* ce derivă din grecescul *karabos*, care înseamnă atât crab cât și cărăbuș. Numele speciei este o dedicație pentru Georg Ernst Ludwig Hampe (1795-1880), botanist german cunoscut prin opera sa „Flora Hercynica".

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de carab cu un corp alungit ale cărui dimensiuni variază între 29 și 37 mm. Coloritul corpului este foarte variat, de la negru la albăstrui, violaceu, verde arămiu, cu luciu slab. Trăiește în păduri de stejar și conifere, numai în lizieră. Îl găsim în stratul gros de frunze uscate aflate în descompunere (litieră) al pădurilor submontane de stejar sau fag, mai puțin în pădurile de conifere de la altitudini de peste 900 m. Atât larvele cât și adulții populează habitate cu umiditate potrivită și se dezvoltă în pădurile vârstnice în care activitățile antropice de exploatare a materialului lemnos sunt foarte reduse. Principala cauză a scăderii efectivelor numerice este regresul drastic al producătorilor secundari (organisme care produc biomasă pe baza substanțelor organice provenite din plante și/sau animale și care nu sunt fotosintetizatoare), specii de insecte caracteristice frunzarului care constituie hrana de bază a larvelor speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Băgău, Betfia, Buteasa, Călimani-Gurghiu, Cheile Turzii, Codrii seculari de la Strâmbu-Băiuț, Munții Făgăraș, Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Someșul Rece, Valea Izei și Dealul Solovan.

CARAB
Carabus hungaricus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Carabus*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Carabidae*	Specia:	*C. hungaricus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen vine din latinescul *carabus* ce derivă din grecescul *karabos*, care înseamnă atât crab cât și cărăbuș. Numele de specie este latinizatul *hungaricus* – unguresc, din Ungaria, cu referire la ţara în care a fost prima dată descoperită specia.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un carab cu un corp robust, partea din spate fiind de culoare neagră, puţin lucioasă. Partea din faţă a toracelui este convexă, iar prima pereche de aripi este puternic convexă cu granulaţie fină neregulată. Lungimea corpului variază între 22 și 32 mm. Este o specie caracteristică zonelor de stepă, fiind întâlnită în liziera pădurilor de salcâm. Adulţii sunt activi din aprilie până în octombrie. La nivel comunitar specia se află într-o stare de conservare favorabilă doar în bioregiunea panonică, în cea continentală starea de conservare fiind nefavorabilă.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Ciuperceni-Desa, Coridorul Jiului, Mlaștina Satchinez, Silvostepa Olteniei.

CARAB
Carabus variolosus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Carabus*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Carabidae*	Specia:	*C. variolosus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen vine din latinescul *carabus* ce derivă din grecescul *karabos*, care înseamnă atât crab cât și cărăbuș. Numele de specie derivă din cuvântul modern latin *variola* – variolă, de la numeroasele depresiuni pe care le are pe elitre și care seamănă cu urmele lăsate de variolă pe pielea umană.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Acaestă specie de carab are un corp alungit, de culoare neagră, cu irizaţii metalice, capul fiind normal dezvoltat. Toracele superior este mai lung, cu unghiurile lateral posterioare triunghiular rotunjite în formă de lobi, ușor îndoite în jos. Antenele sunt subţiri și scurte. Dimensiunea corpului variază între 20 și 33 mm. Elitrele (aripile) sunt accentuat convexe, cu umerii ușor proeminenţi și prezintă o sculptură originală formată din rugozităţi puternice și gropiţe adânci. Este o specie iubitoare de umiditate, fiind indicator al biotopurilor umede. Din acest motiv preferă locurile mlăștinoase și umbrite cum ar fi zonele de la marginea apelor curgătoare din diverse tipuri de păduri de foioase naturale și seminaturale. Ziua se camuflează în frunzar, iar seara și dimineaţa iese pentru capturarea hranei și uneori pătrunde în apa pâraielor, de unde și denumirea de „gândacul amfibiu„. Se reproduce în locuri foarte umede. Este o specie prădătoare prin excelenţă, consumând diferite specii de nevertebrate. Are o răspândire foarte limitată impusă de variaţiile factorilor fizico-chimici, climatici și antropici. Specia a fost semnalată în Bulgaria, Cehia, Germania, Polonia, România, Serbia, Slovacia, Ucraina (regiunea munţilor Carpaţi), Ungaria.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Cheile Lăpușului, Cheile Vârghișului, Ciucaș, Codrii seculari de la Strâmbu-Băiuţ, Cozia, Domogled-Valea Cernei, Muntele Șes, Munţii Bihor, Munţii Rodnei, Obcinele Bucovinei, Pădurea Bârnova-Repedea, Pădurea Pătrăuţi, Penteleu, Piatra Craiului, Porţile de Fier, Rarău-Giumalău, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Semenic-Cheile Carașului, Soveja, Valea Izei și Dealul Solovan, Valea Vălsanului, Zarandul de Est, Zarandul de Vest.

CARAB
Carabus zawadszkii

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Carabus*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Carabidae*	Specia:	*C. zawadszkii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen vine din latinescul *carabus* ce derivă din grecescul *karabos*, care înseamnă atât crab cât și cărăbuș. Numele de specie este o dedicație pentru Aleksander Zawadzki, născut Józef Antoni Zawadzki (1798-1868), botanist și entomolog polonez.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Indivizii acestei specii au corpul alungit, toracele fiind mai mult lat decât lung. Fosele (găurile) de pe marginile posterioare sunt de culoare violacee, la fel ca și marginile. Lungimea corpului variază între 26 și 31 mm. Prima pereche de aripi prezintă niște șanțuri foarte puțin adânci, determinând un spațiu între acestea. Trăiește doar în pădurile de conifere (mai ales `n cele de molid). Este o specie carnivoră prin excelență și se hrănește cu nevertebrate artropode (nevertebrate cu picioare din segmente articulate) din frunzar, la fel ca și larvele sale. Existența sa depinde de diversitatea hranei și implicit de gradul de depreciere a stratului de litieră. La nivel comunitar se găsește în bioregiunile alpină, continentală și panonică, aflându-se într-o stare bună de conservare doar în cea din urmă.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Codrii seculari de la Strâmbu-Băiuţ, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Valea Izei și Dealul Solovan.

CROITOR MARE AL STEJARULUI
Cerambyx cerdo

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Cerambyx*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Cerambycidae*	Specia:	*C. cerdo*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este numele popular al speciei în Grecia antică, *kerambux*, la care se adaugă latinescul *cerdo* – artizan, meșteșugar, referitor la „arta de a sculpta lemnul" a acestei insecte.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Croitorul mare al stejarului este un coleopter cu corpul de culoare neagră, partea din faţă a toracelui fiind lucioasă cu zbârcituri discoidale. Sculptura aripilor (elitrelor) este formată din rugozităţi puternice la bază și din ce în ce mai fine spre partea apicală (vârf). Pubescenţa (perii) elitrelor este fină și puţin vizibilă. Abdomenul este lucios, cu pubescenţa puţin deasă. Lungimea corpului este 23-55 mm. Specia se dezvoltă în lemnul stejarului, castanului, fagului, nucului, ulmului, frasinului. Femela depune câte 2-3 ouă în crăpăturile sau rănile scoarţei. După circa 14 zile apare larva, care iniţial se hrănește cu scoarţă iar mai apoi pătrunde în lemn. Perioada de dezvoltare (de la ou până la adult) durează, de regulă, trei ani, însă uneori se poate prelungi până la cinci ani. Ziua se ascund în coroanele arborilor sau în scorburi. Este o specie care suportă variaţii foarte limitate ale temperaturii mediului și care se hrănnește cu lemn, preferând pădurile bătrâne de foioase. Adulţii sunt activi în timpul nopţii și pe înserat. Zboară din luna mai până în luna august. Dispariţia în masă a indivizilor este cauzată de exploatarea tuturor arborilor vârstnici din făgete, activitate antropică ce determină pe deoparte eliminarea bazei trofice (hrana specifică) pentru stadiul de adult și pe de altă parte distrugerea habitatelor cu rol în camuflarea stadiilor de dezvoltare, fiind știut faptul că acestea sunt ușor de identificat de către speciile răpitoare, mai ales păsări. La nivel comunitar este o specie considerată vulnerabilă, aflată într-o stare de conservare nefavorabilă în bioregiunile continentală și panonică și necunoscută în bioregiunea alpină.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Călimani-Gurghiu, Câmpia Careiului, Cheile Rudăriei, Ciuperceni-Desa, Comana, Cozia, Dealurile Drăgășaniului, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Dunele de nisip de la Hanul Conachi, Frumoasa, Lacul Negru, Lunca Buzăului, Lunca Mureșului Inferior, Muntioru Ursoaia, Munţii Măcinului, Muscelele Argeșului, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea de stejar pufos de la Mirăslău, Pădurea Bârnova-Repedea, Pădurea Dălhăuţi, Pădurea de gorun și stejar de la Dosul Fânaţului, Pădurea Gârboavele, Pădurea Reșca Hotărani, Pădurea Sarului, Pădurea Stârmina, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Pădurea Târgu Mureș, Pădurea Verdele, Pădurile din Silvostepa Mostiștei, Pădurile din Sudul Piemontului Cândești, Platforma Cotmeana, Platoul Mehedinţi, Podișul Nord Dobrogean, Porţile de Fier, Râul Tur, Râul Vedea, Seaca-Optășani, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Silvostepa Olteniei, Vânători-Neamţ, Zarandul de Est.

CUCUJUS CINNABERINUS

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Cucujus*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Cucujidae*	Specia:	*C. cinnaberinus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este o variantă a latinescului *cucullus* – anteriu cu glugă, referitor la aspectul insectei. Numele de specie este grecescul *kinnabari* – pigment roșu, cinabru, referitor la culoarea gândacului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de gândac cu corpul plat, alungit, de culoare roșu-cinabru pe partea dorsală. Antenele picioarelor sunt de culoare neagră. Capul are formă triunghiulară, tâmplelele fiind puternic dezvoltate, sub formă de obraji. Partea din față a toracelui este mai strâmtă decât capul. Specia suportă variații foarte limitate ale temperaturii și este consumatoare de lemn aflat într-un grad avansat de descompunere din pădurile de fag, plop, stejar. Adulții sunt prădători, iar larvele se hrănesc cu lemn aflat în descompunere. Este o specie vulnerabilă, principala amenințare fiind reprezentată de eliminarea bazei trofice (hrana specifică) constituită de macronevertebrate (nevertebrate mari) detritofage (care se hrănesc cu resturi de material organic aflat într-un stadiu mai mult sau mai puțin avansat de descompunere). Cele mai stabile populații sunt în Europa Centrală, în pădurile de foioase de la șes.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bucegi, Călimani-Gurghiu, Cheile Vârghișului, Defileul Jiului, Munții Rodnei.

GÂNDAC DE APĂ
Graphoderus bilineatus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Graphoderus*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Dytiscidae*	Specia:	*G. bilineatus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din cuvântul grecesc *grahe* – a desena, referitor la coloritul frumos al insectei. Numele de specie este latinescul *bilineatus* – cu două linii, referitor la desenul de pe elitre.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un gândac cu corpul plat, capul, partea din față a toracelui și marginile laterale ale primei perechi de aripi fiind de culoare galbenă. Pe cap prezintă două benzi negre transversale. Prima pereche de aripi este de culoare maronie, acestea fiind mai lățite spre partea posterioară. Lungimea corpului este de aproximativ 14,5 mm. Gândacul de apă se întâlnește în apele nepoluate, limpezi, oligotrofe (cu puțini nutrienți), a căror adâncime variază de la minim 50 cm până la câțiva metri. Este un bun înotător și preferă corpurile de apă cu vegetație puțină. Specia lipsește întotdeauna din apele eutrofizate (bogate în azotați și fosfați) sau din cele acoperite de lintiță, ambele situații producând asfixierea adulților și a larvelor. Apele care constituie habitatul preferat al acestei specii trebuie să aibă o suprafață mare, să se afle în zone calde și însorite iar pe marginile acestora trebuie să fie prezentă vegetație. Este o specie vulnerabilă, la nivel comunitar aflându-se într-o stare de conservare nefavorabilă în bioregiunile alpină și panonică, dar favorabilă în cea continentală.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării, Râul Tur.

RĂDAȘCĂ
Lucanus cervus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Lucanus*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Lucanidae*	Specia:	*L. cervus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este denumirea latină a insectei. Numele speciei este latinescul *cervus* – cerb, referitor la coarnele masculilor.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o insectă cu corpul alungit, masiv, negru, cu luciu mat. Mandibulele și elitrele masculilor sunt brune-castanii. Antenele sunt destul de lungi. Dimorfismul sexual (diferenţele între mascul și femelă) este pronunţat la această specie. Masculul are capul masiv și mandibulele sub forma unor coarne ramificate foarte mari, culoarea elitrelor fiind brun-castaniu. Lungimea corpului variază între 25 și 75 mm. La exemplarele mari lungimea coarnelor poate atinge aproape jumătate din lungimea totală a individului. Femela are capul și mandibulele potrivite ca mărime, iar culoarea elitrelor este neagră. Lungimea corpului femelelor variază între 25 și 30 mm. Trăiește cel mai adesea pe trunchiuri și ramuri de stejar, în zonele mediteraneene, și este activă după-amiaza. Larvele se dezvoltă cel mai frecvent în scorburi de butuci din lemn de stejar. Dezvoltarea larvelor are loc pe o perioadă de 4-5 ani Gândacii tineri apar toamna, însă nu părăsesc camera larvară până în primăvara următoare. Zboară din aprilie până în septembrie. La nivel comunitar se află într-o stare de conservare necorespunzătoare în bioregiunile continentală și alpină și favorabilă în cea panonică. În România se găsește în pădurile de stejar de la ș es.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Băgău, Bucegi, Călimani-Gurghiu, Câmpia Careiului, Cenaru, Cheile Nerei-Beuș niţa, Comana, Coridorul Jiului, Cozia, Crișul Alb, Dealul Istriţa, Dealul Mocrei-Rovina-Ineu, Dealurile Drăgășaniului, Dealurile Târnavei Mici-Bicheș, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Hârtibaciu Sud-Est, Hârtibaciu Sud-Vest, Jiana, Lacul Ș tiucilor-Sic-Puini-Bonţida, Lunca Mureș ului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Munţii Făgăraș, Munţii Măcinului, Muscelele Argeș ului, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Padurea de stejar pufos de la Mirăslău, Pădurea Bârnova-Repedea, Pădurea Călugărească, Pădurea Dălhăuţi, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea Gârboavele, Pădurea Glodeni, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea Reș ca Hotărani, Pădurea Sarului, Pădurea și Lacul Stolnici, Pădurea și pajiș tile de la Mârzeș ti, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Pădurea Târgu Mureș, Pădurea Topana, Pădurea Uricani, Pădurea Zamostea-Lunca, Pădurile din Silvostepa Mostiș tei, Pădurile din Sudul Piemontului Cândeș ti, Perș ani, Platforma Cotmeana, Platoul Mehedinţi, Porţile de Fier, Porumbeni, Prigoria-Bengeș ti, Râul Tur, Râul Vedea, Scroviș tea, Seaca-Optășani, Sighișoara-Târnava Mare, Silvostepa Olteniei, Someș ul Rece, Suatu-Cojocna-Crairât, Trascău, Valea Ierii, Valea Vâlsanului, Zarandul de Est, Zarandul de Vest.

CROITOR CENUȘIU SAU CROITOR DE PIATRĂ
Morimus funereus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Morimus*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Cerambycidae*	Specia:	*M. funereus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din latinescul *morire* – a muri, iar cel de specie este latinescul *funereus* – funerar, ambele în legătură cu coloritul negru și cenușiu al insectei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de gândac a cărei caracteristică o reprezintă punctuaţia pronunţată din zona capului, mai deasă pe frunte. Ochii sunt mărginiţi de perișori culcaţi, galbeni. Antenele au articole neinelate. Toracele are numeroase rugozităţi neregulate, precum și câte un dinte lateral puternic și ascuţit. Elitrele sunt granulate, cu granule fine și lucioase, mai puternice la bază. Corpul este negru, partea sa dorsală prezentând o pubescenţă foarte deasă culcată, cenușiu-argintie, ce acoperă complet fondul. Elitrele au câte două pete catifelate negre, dintre care una situată în treimea anterioară iar cealaltă în treimea postmediană. Sub aceste pete fondul elitrelor nu este granulat. Antenele masculilor sunt de 1-1,5 ori mai lungi decât elitrele, iar la femele au aproximativ aceeași lungime ca și elitrele. Lungimea corpului variază între 18 și 38mm. Specia are o răspândire foarte limitată impusă de variaţiile factorilor fizico-chimici, climatici, antropici. Este o specie silvicolă (de pădure), consumatoare de lemn aflat într-un grad avansat de descompunere. Trăiește în pădurile de foioase, preferând în special pădurile de stejar și fag, însă apariţii ocazionale ale speciei au fost semnalate și în pădurile de conifere. Se dezvoltă în lemn de fag sau stejar, dar și pe alte specii de copaci. Adulţii zboară în mai-iulie. Iniţial, larvele se dezvoltă sub scoarţa copacilor putreziţi iar ulterior în lemnul acestora. Stadiul larvar durează doi ani. Larvele se împupează (gândacii tineri ies din camera larvară) primăvara sau la începutul verii. Specia este răspândită în Spania, Franţa, Italia, Croaţia, Bulgaria, România, Ucraina.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Doftanei, Cheile Nerei-Beuș niţa, Ciuperceni-Desa, Comana, Cozia, Dealurile Drăgășaniului, Defileul Jiului, Delta Dunării, Domogled-Valea Cernei, Jiana, Munţii Făgăraș, Munţii Măcinului, Muscelele Argeș ului, Padurea de stejar pufos de la Mirăslău, Pădurea Bârnova-Repedea, Pădurea Călugărească, Pădurea de gorun și stejar de la Dosul Fânaţului, Pădurea Reș ca Hotărani, Pădurea Sarului, Pădurea Stârmina, Pădurea și pajiș tile de la Mârzeș ti, Pădurea Zamostea-Lunca, Pădurile din Silvostepa Mostiș tei, Pădurile din Sudul Piemontului Cândeș ti, Piatra Craiului, Platforma Cotmeana, Platoul Mehedinţi, Podișul Nord Dobrogean, Podișul Secașelor, Porţile de Fier, Prigoria-Bengeș ti, Râul Vedea, Seaca-Optășani, Semenic-Cheile Carașului, Valea Vâlsanului, Zarandul de Est.

OXYPORUS MANNERHEIMII

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Hymenochaetales*	Genul:	*Oxyporus*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Schizoporaceae*	Specia:	*O. mannerheimii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvintele grecești *oxys* – ascuţit și *poros* – por, gaură. Numele speciei este o dedicaţie pentru contele Carl Gustaf Mannerheim (1797-1854), naturalist suedez.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un gândac ce are corpul lucios, de culoare neagră, femurii, tibiile și prima parte a antenelor fiind negre-brune, iar tarsele galbene. Capul mare, puţin mai lat decât partea din faţă a toracelui, are madibule lungi, proeminente, încrucișate. Corpul are o lungime care variază între 8 și 12 mm. Este o specie care suportă variaţii foarte limitate ale temperaturii mediului, prezentă în etajul boreal al molidului (*zona montană a României echivalentă cu zona scandinavă-siberiană din punct de vedere al regimului climatic*).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Domogled-Valea Cernei.

* PUSTNIC SAU GÂNDAC SIHASTRU

Osmoderma eremita

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Osmoderma*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Scarabaeidae*	Specia:	*O. eremita*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din cuvintele grecești *osme* – aromă și *derma* – piele, membrană, cu referire la mirosul insectei. Numele speciei vine de la grecescul teologic *eremites* – pustnic.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un gândac cu corpul brun închis sau negru-cafeniu, cu un luciu ca de bronz. Antenele sunt foarte scurte și groase. Este o specie mâncătoare de lemn aflat în stadiu avansat de descompunere, cu o răspândire foarte limitată impusă de variaţiile factorilor fizico-chimici, climatici, antropici. Poate fi întâlnit în pădurile bătrâne de foioase și chiar în parcuri și grădini cu arbori aflaţi într-un stadiu de deteriorare cauzat de îmbătrânire. Uneori poate fi găsit și pe malul apelor. Larvele se dezvoltă în scorburi de stejar, dar și în alte specii de arbori. La nivel comunitar este o specie de interes prioritar pentru conservare, deoarece, deși este destul de larg răspândită, practicile silvice de eliminare a arborilor bătrâni conduc la reducerea și degradarea drastică a habitatului specific, ducând la declinul speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Călimani-Gurghiu, Comana, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Mociar, Munţii Făgăraș, Munţii Măcinului, Nordul Gorjului de Vest, Porţile de Fier, Prigoria-Bengești, Sighișoara-Târnava Mare, Strei-Haţeg, Valea Vâlsanului.

CROITOR MARMORAT
Pilemia tigrina

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Pilemia*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Cerambycidae*	Specia:	*P. tigrina*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *pilea* – căciulă iar numele de specie este neolatinul *tigrina* – cu colorit asemănător blănii de tigru.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Corpul este negru, cu peri fini cu aspect de puf pe fond cenușiu-albicioasă. Capul și partea din față a toracelui au luciu metalic. Lungimea corpului este de 9-13 mm. Populațiile sunt foarte mici, fiind o specie foarte sensibilă. Planta gazdă a acestei specii crește pe lângă drumuri și șanțuri din zona de stepă. Adultul zboară în luna mai. Se întâlnește în România, Serbia, Bulgaria, Ungaria și Ucraina.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Turzii, Dealul lui Dumnezeu, Dealul Mocrei-Rovina-Ineu, Dealurile Clujului Est, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Porțile de Fier, Valea lui David.

* PSEUDOGAUROTINA EXCELLENS

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Pseudogaurotina*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Cerambycidae*	Specia:	*P. excellens*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen înseamnă, folosind prefixul grecesc *pseudes* – fals, „falsa *Gaurotina*", din cauza asemănării speciilor genului cu cele din genul sus-numit. Numele de specie este latinescul *excellens* – eminent, excelent, referitor la aspectul strălucitor al insectei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Corpul este negru lucios, aripile sunt verzi-albăstrui sau albastru metalic, la mascul antenele depășind a doua treime a primei perechi de aripi în timp ce la femelă sunt mai scurte. Partea din față a toracelui este îngustată, cu un șanț longitudinal și cu o puternică punctuație rugoasă. Larvele trăiesc în rădăcinile caprifoiului negru *(Lonicera nigra)*. Adulții trăiesc pe flori și pe frunze. Zboară în iunie-iulie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Frumoasa, Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Parâng, Retezat.

RHYSODES SULCATUS

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Rhysodes*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Rhysodidae*	Specia:	*R. sulcatus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este grecescul *rhysodes* – aspru, granulat, zgrunţuros, iar cel de specie este latinescul *sulcatus* – cu şanţuri, cu caneluri, ambele denumiri făcând referire la aspectul elitrelor insectei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Corpul este alungit, brun-roşcat. Antenele au aspectul unui șirag de mărgele. Capul este triunghiular, mai îngust decât partea din faţă a toracelui. Prima pereche de aripi are șiruri de puncte puternice, mari și proeminente. Dimensiunile corpului sunt foarte mici, de 6,5-8 mm. Specia are o răspândire foarte limitată, impusă de variaţiile factorilor fizico-chimici, climatici, antropici. Locurile de hrănire, reproducere, creștere a larvelor și camuflare sunt reprezentate de păduri bătrâne de conifere și foioase. Este o specie indicatoare de păduri virgine, stabile, de amestec, cu cantităţi mari de lemn mort. Trăiește sub scoarţa copacilor și în lemn mucegăit de fag și stejar.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Pădurea Bârnova-Repedea, Pădurea Bogăţii, Postăvarul.

* CROITOR ALPIN

Rosalia alpina

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Rosalia*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Cerambycidae*	Specia:	*R. alpina*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen *rosalia* este de origine franceză, folosit ca nume de botez pentru fete, posibil însemnând la origine rozariu, „grădină de trandafiri". Este și numele popular al speciei în aceeași limbă. Numele de specie este latinescul *alpina* – alpină, cu referire nu la habitatul speciei (ce populează mai ales pădurile de fag) ci la regiunea geografică (Munţii Alpi, valea Tamina din Elveţia) de unde Johann Jakob Scheuczer (1672-1733) i-a trimis celui ce a descris specia, Carl von Linee (1707-1778) câteva exemplare din această frumoasă insectă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o insectă deosebit de spectaculoasă, cu corpul care prezintă un puf culcat și scurt, de culoare cenușiu-albăstrui-verzuie, uneori aproape albastră. Antenele au câte o tufă de peri pe fiecare articol. Prima pereche de aripi are pete și benzi catifelate, negre, dispuse de-a curmezișul. Lungimea corpului variază între 15 și 38 mm. Este o specie cu răspândire foarte limitată, impusă de variaţiile factorilor fizico-chimici și climatici, mâncătoare de lemn aflat în stadiu avansat de putrezire. Trăiește în pădurile de fag și amestec de conifere, mai rar în pădurile de stejar, preferând în special făgetele bătrâne, în lemnul foarte putrezit și în trunchiurile scorburoase de fag, mai rar în cele ale altor specii de foioase. Adultul este întâlnit din iunie până în septembrie. Eliminarea arborilor bătrâni de fag dar și a trunchiurilor căzute, ca și exploatările silvice din pădurile naturale bătrâne duc la scăderea populaţiilor acestei specii. Se pare că și modificările climatice (căldurile excesive din timpul verilor și gerurile mari din timpul iernilor) ar avea un rol de stres pentru stadiile larvare și chiar pentru adulţi.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Cascada Mișina, Căldările Zăbalei, Călimani-Gurghiu, Cenaru, Cheile Nerei-Beușniţa, Cheile Șugăului-Munticelu, Cheile Vârghișului, Ciucaș, Codrii seculari de la Strâmbu-Băiuţ, Defileul Jiului, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Lacul Negru, Muntele Șes, Muntele Tâmpa, Muntioru Ursoaia, Munţii Bihor, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Pădurea Bârnova-Repedea, Pădurea Pătrăuţi, Penteleu, Piatra Craiului, Porţile de Fier, Postăvarul, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Râul Târgului-Argeșel-Râușor, Retezat, Soveja, Valea Izei și Dealul Solovan.

GÂNDAC
Stephanopachys substriatus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coleoptera*	Genul:	*Stephanopachys*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Bostrichidae*	Specia:	*S. substriatus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă de la cuvintele grecești *stephane* – cunună, coroană și *pachy* – gros, groasă, de la aspectul capului insectei. Numele de specie este latinescul *substriatus* – slab striat, referitor la elitrele speciei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Corpul este bombat, cu marginile de culoare negru-brună. Antenele și picioarele sunt brun-roșcate. Capul este mai mult sau mai puţin acoperit de partea din faţă a toracelui. Lungimea corpului este de 4,5-6 mm. Specia are o răspândire foarte limitată impusă de variaţiile factorilor fizico-chimici și climatici. Se găsește în pădurile de conifere, pe arbori căzuţi dar și pe arbori tineri parţial distruși de foc, pe scoarţa de pin. În perioada de reproducere cele două sexe pregătesc o cavitate prin săparea unei galerii în trunchiul arborelui. După depunerea ouălor, femela moare, blocând cu corpul ei intrarea în galerie. Împerecherea și depunerea ouălor se produce în iunie-august, iar dezvoltarea larvară se produce în 1-2 ani.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Munţii Făgăraș.

ARYTRURA MUSCULUS

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Arytrura*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Noctuidae*	Specia:	*A. musculus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de grecescul *aries* – ceartă și *uros* – coadă, de la caracterul agitat al insectei. Numele de specie este latinescul *musculus* – mușchi, cu referire la caracterul „musculos", puternic contractil al speciei (atunci când este prinsă).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de fluture cu aripile brun-cenușii, cu dungi longitudinale mai deschise la culoare și marginile exterioare brune deschis. Anvergura aripilor este de 48-55 mm. Câmpul median dintre cele două striuri transversale albicioase este brun roșcat. Pata semilunară are formă de linie. Este o specie termo-higrofilă întâlnită în habitatele forestiere de luncă și cu vegetaţie luxuriantă, pe cursurile de apă flancate de sălcii. Este o specie rară, numărul exemplarelor colectate în capcane nocturne fiind de maxim 4-5 exemplare. Zboară de la jumătatea lunii iunie până la sfârșitul lui iulie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Dealul Mare-Hârlău, Dealul Mocrei-Rovina-Ineu, Delta Dunării, Fânaţele Bârca, Lunca Mircești, Mlaștina Satchinez, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea Medeleni, Râul Prut, Sărăturile din valea Ilenei, Sărăturile Jijia Inferioară-Prut, Turbăria de la Dersca.

FLUTURE VĂRGAT
Callimorpha quadripunctaria

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Callimorpha*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Arctiidae*	Specia:	*C. quadripunctaria*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este format din cuvintele grecești *morphe* – formă, schimbare, natură (a unui lucru) și *kallos* – frumos, referitor la aripile frumoase și contrastant colorate ale fluturelui. Numele speciei este format din cuvintele latine *quattuor* – patru și *punctum* – punct, pată, adică „cea cu patru puncte", referitor la desenul de pe aripile speciei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Aripile anterioare au culoarea alb-gălbui, cu desen negru, aripile posterioare sunt roșii, cu puncte negre. Toracele este alb, cu trei dungi longitudinale negre, iar abdomenul este portocaliu. Se regăsește pe dealuri cu substrat calcaros, terase montane însorite, văi umede, ravene stâncoase, cu plante înflorite toată vara, la altitudini de la 700 până la 1000 m. Zboară din iulie până în august.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Balta Albă-Amara-Jirlău-Lacul Sărat Câineni, Căldările Zăbalei, Călimani-Gurghiu, Câmpia Ierului, Cheile Nerei-Beușnița, Cheile Turenilor, Ciucaș, Comana, Cușma, Dealul Cetății Deva, Dealurile Clujului Est, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Lacul Peța, Lunca Joasă a Prutului, Munții Făgăraș, Munții Măcinului, Munții Rodnei, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea Bârnova-Repedea, Pădurea Bogății, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Penteleu, Podișul Secașelor, Porțile de Fier, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Soveja, Trascău, Vânători-Neamț.

CATOPTA THRIPS

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Catopta*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Cossidae*	Specia:	*C. thrips*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen se referă la o clasă de funcționari ai administrației financiare din Grecia Antică, din provincia Beotia (menționați sub numele de *catopte* în orașul Orchomenus), cu referire la aspectul de mantie al aripilor acestei specii de molie. Numele de specie este grecescul *thrips* – păduche de lemn, referitor la habitatul larvelor.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un fluture cu corpul de culoare brună. Prezintă pe aripa anterioară o pată mare, de culoare brun închis. Trăiește în zona de stepă și pe pantele dealurilor și munților, pe plante din genul *Artemisia* sp.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Coasta Lunii, Dealurile Clujului Est, Delta Dunării, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, La Sărătura, Podișul Secașelor, Sighișoara-Târnava Mare, Suatu -Cojocna-Crairât, Trascău.

ALBILIŢA PORTOCALIE
Colias myrmidone

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Colias*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Pieridae*	Specia:	*C. myrmidone*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este latinescul *colias* – un fel de peștișor viu colorat, iar cel de specie face referire fie la *Myrmidone* din mitologia greacă, una dintre danaide, fie la *myrmidoni*, o populaţie de greci ahei din sudul Thessaliei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un fluture cu aripile anterioare de culoare galben-portocaliu, cu o pată neagră centrală și cu marginile exterioare brune sau brune cu pete galbene. Aripile posterioare sunt galbene, pudrate cu cenușiu, cu o pată galbenă sau portocalie și cu marginea brună. Trăiește în fâneţe, pășuni, tufărișuri. Zboară din mai până în septembrie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Cheile Turzii, Dealul Cetăţii Lempeș-Mlaștina Hărman, Dealul Ciocaș-Dealul Viţelului, Delta Dunării, Făgetul Clujului-Valea Morii, Fântâniţa Murfatlar, La Sărătura, Mestecănișul de la Reci, Munţii Maramureșului, Munţii Rodnei, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea Bogăţii, Trascău.

CUCULLIA MIXTA LORICA

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Cucullia*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Noctuidae*	Specia:	*C. mixta lorica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este varianta feminină a latinescului *cucullus* – anteriu cu glugă, referitor la aspectul insectei. Numele de specie e latinescul *mixta* – cu caractere amestecate.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Aripile sunt albe cenușii, cele anterioare cu pete fine negre în zona centrală. Toracele este alb-cenușiu, cu o bandă longitudinală mediană de culoare cenușiu închis. Se regăsește în zone stepice joase și montane. Larva se hrănește cu flori de *Aster* (bănuţi).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Coasta Lunii, Dealurile Clujului Est, Râpa Lechinţa, Suatu -Cojocna-Crairât.

DIOSZEGHYANA SCHMIDTII

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Dioszeghyana*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Noctuidae*	Specia:	*D. schmidtii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este o dedicaţie pentru naturalistul secui Diószeghy László (1877-1942). Numele de specie este o dedicaţie pentru Franklin J. W. Schmidt (1901-1935), naturalist american.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Corpul este puternic pufos, de culoare brun-portocaliu, cu două pete pe aripile anterioare conturate cu brun deschis. Zboară devreme, în perioada aprilie-mai.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Dealul Mocrei-Rovina-Ineu, Lunca Timișului.

MOLIA CATAX
Eriogaster catax

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Eriogaster*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Lasiocampidae*	Specia:	*E. catax*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din grecescul *erios* – lânos și *gasteros* – stomac, referitor la aspectul insectei. Numele de specie este latinescul *catax* – șchiop, referitor la mersul caracteristic al insectei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de molie cu anvergura aripilor de la 14-17 mm până la 30-35 mm. Masculii au aripile brune-gălbui, cu marginile exterioare mov. În mijlocul aripii anterioare este un cerc alb tivit cu maro închis, aripile posterioare fiind simple, cu aceeași coloraţie ca aripile anterioare. Femelele au aripile anterioare de culoare mai închisă. Omizile au aproximativ 50 mm lungime, sunt negre cu smocuri de peri gri-deschis iar pe spate prezintă peri scurţi bruni și pete galbene și albastre. Zborul este nocturn și are loc târziu, în septembrie-octombrie. Femela depune ouăle pe ramuri subţiri dar rezistente, apoi le acoperă cu o substanţă lipicioasă pe care prinde perii gri, groși, de pe abdomen. Iernarea are loc sub această formă, iar omizile apar în perioada mai-iulie. Larvele sunt polifage și se hrănesc cu frunzele arborilor din vecinătate. Transformarea în pupă are loc la sfârșitul lunii iulie. Specia este foarte rar observată în stare adultă și este greu de capturat. Trăiește în păduri de foioase, tufișuri, parcuri.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Dealul Mocrei-Rovina-Ineu, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Făgetul Clujului-Valea Morii, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, La Sărătura, Lunca Mureșului Inferior, Pădurea Bogăţii, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Porţile de Fier, Râul Tur, Sighișoara-Târnava Mare, Trascău.

FLUTURE AURIU
Euphydryas aurinia

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Euphydryas*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Nymphalidae*	Specia:	*E. aurinia*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen deriv[din grecescul *euphydryas* – „adevăratul iubitor de copaci/păduri". Numele de specie este derivat din latinescul *aureus* – auriu, referitor la nuanţa aripilor fluturelui.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Masculul are anvergura aripilor de 17-19 mm, culoarea de bază a părţii superioare a aripilor fiind galben-brun iar suprafaţa celulei și banda postdiscală fiind brun-roșcate. Banda de pe aripile posterioare este cu pete negre, rareori cu margine deschisă la culoare. Femela este în general puţin mai mare decât masculul. Zborul are loc din mai până în iulie și are o singură generaţie pe an. Este întâlnită în pajiști umede și turbării, din zonele joase până la altitudini de 1500 m.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bisoca, Bucegi, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Măgurile Băiţei, Munţii Făgăraș, Oltul Superior, Pădurea Bogăţii, Pădurea și mlaștinile eutrofe de la Prejmer, Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului, Poienile de la Șard, Râul Tur, Sighișoara-Târnava Mare, Strei-Haţeg, Valea Vâlsanului.

FLUTURELE MATURNA
Euphydryas maturna

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Euphydryas*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Nymphalidae*	Specia:	*E. maturna*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din grecescul *euphydryas* – „adevăratul iubitor de copaci/păduri", iar numele de specie este derivat din latinescul *maturus* care are diferite semnificaţii (devreme, rapid, copt, matur).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de fluture cu aripile de culoare maronie în partea dorsală, cu pete portocalii și albe, cu o bandă de pete portocalii spre marginea exterioară a aripilor. Ventral, aripile sunt brun-portocalii. Din punct de vedere al dezvoltării specia prezintă o generaţie pe an în zonele mai calde și o generaţie la 2-3 ani în zonele mai reci. Lungimea aripii din faţă variază între 19 și 25 mm. Zborul are loc timp de 3-4 saptămâni, de la mijlocul lui mai la mijlocul lui iulie. Ouăle sunt galben aprins, de 1.5 mm în diametru, și sunt depuse în grupuri pe partea inferioară a frunzelor de frasin sau uneori de plop. Larvele apar în august, în poziţii ascunse. După hibernarea pe sol, în stratul de frunze căzute, larvele se hrănesc cu o mare varietate de plante ierboase și lemnoase. Se mută apoi pe frasin, unde se hrănesc cu muguri și frunze tinere. Femelele trăiesc mai mult decât masculii. Ambele sexe se hrănesc cu nectar dimineaţa și seara, masculii în general pe terenuri umede. Evită florile, preferă arbuștii ca lemnul câinesc sau rugii de mure. Nu se deplasează pe distanţe mari. Este una dintre cele mai ameninţate specii de fluturi, fiind foarte sensibilă la schimbările de mediu. A dispărut din nou în zone care fuseseră repopulate. Supravieţuirea speciei într-o anumită zonă depinde de existenţa arborilor gazdă specifici pentru cuibărit, a frasinilor tineri pentru hrănire și a plantelor aromatice.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Călimani-Gurghiu, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Cheile Turenilor, Comana, Cușma, Defileul Mureșului, Domogled-Valea Cernei, Făgetul Clujului-Valea Morii, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Timișului, Munţii Măcinului, Pădurea Bogăţii, Pădurea Glodeni, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Porţile de Fier, Retezat, Scroviștea, Sighișoara-Târnava Mare, Strei-Haţeg, Trascău.

ERANNIS ANKERARIA

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Erannis*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Geometridae*	Specia:	*E. ankeraria*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă de la cuvântul persan vechi *eran* – Iran, referitor la faptul că multe specii ale genului sunt localizate în regiunea antică a Persiei, care include și teritoriul actualului Iran. Numele de specie derivă de la grecescul *ankura* – ancoră, referitor la un desen de pe corpul (mai precis faţa dorsală a toracelui) insectei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Anvergura aripilor masculului din această specie este de 30-38 mm. Culoarea de fond este ocru, cu striurile transversale mai întunecate, brune. Aripile posterioare sunt albe-gălbui, sidefii. Densitatea populaţiilor nu poate fi estimată, fiind colectate doar câteva exemplare (mai puţin de cinci indivizi). Zboară începând cu sfârșitul lunii octombrie până în decembrie. Larvele trăiesc pe specii de stejar cu ale căror frunze se hrănesc și împupează în sol.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Dunele de nisip de la Hanul Conachi, Pădurea Balta-Munteni, Pădurea Gârboavele, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac.

GORTYNA BORELII LUNATA

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Gortyna*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Noctuidae*	Specia:	*G. borelii lunata*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este cel al unui oraș antic din insula Creta. Numele speciei este o dedicație pentru naturalistul italian Giovanni Alfonso Borelli (1608-1679). Numele subspeciei derivă din latinescul *Luna* – luna, referitor la desenele în formă de semilună de pe aripile moliei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de molie cu aripile anterioare brune sau cenușii, cu pete albe-cenușii cu nervuri vizibile de culoare brun închis sau cenușiu închis și cu o bandă transversală aproape de margini. Aripile posterioare sunt brune-cenușii. Trăiește în poienile de la marginea drumurilor, lângă păduri de stejar sau păduri de amestec cu stejar. Zboară din august până în octombrie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Coasta Lunii, Domogled-Valea Cernei, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Mlaștina Satchinez, Pădurea Bârnova-Repedea, Strei-Haţeg.

GLYPHIPTERIX LORICATELLA

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Glyphipterix*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Glyphipterigidae*	Specia:	*G. loricatella*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este de origine greacă derivând din *glyphos* – gravură, glifă și *pteros* – aripă, adică „aripi gravate", referitor la desenele viu colorate de pe aripile insectei. Numele de specie este diminutivul latinescului *loricatus* – „ce poartă o cuirasă", referitor la învelișul chitinos îngroșat al corpului fluturelui.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de talie mică, cu aripile portocalii-brune, cu pete alungite albe-cenușii și câteva pete mici negre grupate. Trăiește în fâneţe umede sau tufărișuri umede. Se hrănește cu rogoz (*Carex hirta*).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Turzii, Retezat.

LYCAENA HELLE

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Lycaena*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Lycaeides*	Specia:	*L. helle*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este denumirea neolatină pentru acești fluturi, probabil cu referire la regiunea antică *Lycia* din sudul Anatoliei. Numele speciei face referire la Helle, fiica zeiței norilor Nepheles din mitologia greacă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de fluture, pe partea dorsală culoarea aripilor anterioare fiind predominant violaceu-cenușie, cu marginile exterioare portocalii, ușor ondulate. Ambele perechi de aripi au câteva pete închise la culoare. Ventral, culoarea este gălbui-portocaliu. Trăiește în păduri mlăștinoase, fâneațe umede, diverse terenuri inundate. Zboară din mai până în august. Este foarte puțin identificată în România.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Podișul Lipovei-Poiana Ruscă, Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului, Râul Tur.

LYCAENA DISPAR

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Lycaena*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Lycaenidae*	Specia:	*L. dispar*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este denumirea neolatină pentru acești fluturi, probabil cu referire la regiunea antică *Lycia* din sudul Anatoliei. Numele speciei este latinescul *dispar* – inegal, diferit, facând aluzie la deosebirea mare între coloritul aripilor la cele două sexe.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Masculul din această specie de fluture are culoarea roșie pe partea dorsală, în timp ce la femelă culoarea este portocalie, cu dungă marginală brună. Trăiește în fâneațe mlăștinoase și zone umede, pe malurile apelor și în zone inundabile. Zboară din mai până în septembrie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Balta Albă-Amara-Jirlău-Lacul Sărat Câineni, Călimani-Gurghiu, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Cheile Turzii, Comana, Cușma, Dealul Ciocaș-Dealul Viţelului, Dealul Istriţa, Dealurile Clujului Est, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Delta Dunării, Domogled-Valea Cernei, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Făgetul Clujului-Valea Morii, Fântâniţa Murfatlar, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, La Sărătura, Măgurile Băiţei, Mestecănișul de la Reci, Mlaștina Satchinez, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Munţii Măcinului, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea Bogăţii, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Platoul Meledic, Podișul Nord Dobrogean, Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului, Porţile de Fier, Râul Târnava Mică, Râul Tur, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Strei-Haţeg, Suatu -Cojocna-Crairât, Valea Călmăţuiului.

LEPTIDEA MORSEI

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Leptidea*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Pieridae*	Specia:	*L. morsei*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din grecescul *leptos* – subţire, referitor la corpul subţire al insectei. Numele speciei este o dedicaţie pentru zoologul și orientalistul american Edward Sylvester Morse (1838-1925).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Dorsal culoarea aripilor este albă, marginile distale și nervurile fiind negre. Ventral aripile sunt cenușii. Trăiește în liziere de păduri, tufărișuri, fâneţe, pajiști. Zboară din mai până în august.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Câmpia Ierului, Cheile Turenilor, Cheile Turzii, Ciucaș, Cușma, Dealul Istrița, Dealurile Clujului Est, Delta Dunării, Domogled-Valea Cernei, Făgetul Clujului-Valea Morii, Harghita Mădăraș, Nordul Gorjului de Vest, Podișul Secașelor, Râul Tur, Retezat, Sighișoara-Târnava Mare, Trascău.

FLUTURAȘ ALBASTRU CU PUNCTE NEGRE

Maculinea teleius

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Maculinea*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Lycaenidae*	Specia:	*M. teleius*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este o derivaţie a latinescului *macula* –punct, pată. Numele speciei este grecescul *teleios* –matur, ajuns la capăt, împlinit.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Dorsal, aripile anterioare sunt de culoare albastru-cenușiu, cu pete brune și margini brune. Nervurile sunt cenușii. Ventral, aripile sunt cenușii. Trăiește în fâneţe și pajiști umede, păduri mlăștinoase, zone umede. Perioada de zbor este din iulie până în august.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Câmpia Careiului, Dealurile Clujului Est, Domogled-Valea Cernei, Făgetul Clujului-Valea Morii, Mestecănișul de la Reci, Pădurea și mlaștinile eutrofe de la Prejmer, Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului, Porţile de Fier, Râul Tur, Sighișoara-Târnava Mare, Strei-Haţeg.

FLUTURAȘ ALBASTRU

Maculinea nausithous

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Maculinea*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Lycaenidae*	Specia:	*M. nausithous*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este o derivaţie a latinescului *macula* – punct, pată. Numele speciei se referă la *Nausithous*, unul din cei doi fii ai lui Odiseu și ai nimfei Calypso din mitologia greacă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Indivizii acestei specii de fluture au aripile de culoare albastru-cenușiu pe partea dorsală, cu pete și margini brune. Nervurile aripilor sunt negre. Ventral aripile sunt brune. Trăiește în pajiști și fâneţe umede. Zboară din iulie până în august.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Dealurile Clujului Est, Porţile de Fier, Râul Suceava, Semenic-Cheile Carașului.

* FLUTURE ŢESTOS
Nymphalis vaualbum

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Nymphalis*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Nymphalidae*	Specia:	*N. vaualbum*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este grecescul *nymphe* – nimfă. Numele de specie se referă la forma semnelor albe de pe faţa dorsală a aripilor fluturelui.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Deasupra, aripile anterioare sunt predominant gălbui-maronii cu pete negre, în timp ce aripile posterioare sunt predominant brun-gălbui. Ventral, ambele perechi de aripi sunt brun-cenușii, cu marginile ușor ondulate. Trăiește în păduri de luncă sau mlăștinoase, pe valea râurilor, în liziere sau păduri de sălcii. Zboară din martie până în octombrie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bucegi, Călimani-Gurghiu, Cheile Nerei-Beușnița, Comana, Dealul Mocrei-Rovina-Ineu, Dealurile Clujului Est, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Podișul Secașelor, Retezat, Rusca Montană, Semenic-Cheile Carașului.

ALBĂSTREL
Pseudophilotes bavius

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Lepidoptera*	Genul:	*Pseudophilotes*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Lycaenidae*	Specia:	*P. bavius*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen înseamnă, folosind prefixul grecesc *pseudes* – fals, „falsa *Philotes*", din cauza asemănării speciilor genului cu cele din genul sus-numit. *Philotes* este o zeiţă (a afecţiunii) de rang inferior în mitologia greacă. Numele de specie este latinescul *bavius* – poet prost, zăpăcit.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un fluture cu partea dorsală a aripilor de culoare albastru-cenușiu, cu marginile exterioare albe. Aripile posterioare au pete portocalii lângă margine. Ventral, aripile sunt cenușii cu pete negre și cu marginile albastre. Aripile posterioare au o bandă portocalie. Specia trăiește în zone aride cu sol sărac, de obicei leoss, și zboară din aprilie până în mai.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Coasta Lunii, Dealurile Clujului Est, Insulele Stepice Șura Mică-Slimnic, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Podișul Secașelor, Suatu -Cojocna-Crairât.

COENAGRION ORNATUM

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Odonata*	Genul:	*Coenagrion*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Coenagrionidae*	Specia:	*C. ornatum*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este compus din cuvintele grecești *agrion* - sălbatic și *coenus* - comun. Numele speciei derivă din latinescul *ornatum* - ornat, împodobit, referitor la aspectul insectei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o libelulă de talie mică. Masculul are abdomenul de culoare albastră, cu desen distinctiv de culoare neagră în formă de „U" care este conectat printr-un picior de un inel negru posterior. Habitatul optim este legat de prezenţa apei cu scurgere lentă cu vegetaţie iubitoare de umiditate (higrofilă) bogată și de pășuni. Zboară din mai până în iulie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cefa, Comana, Coridorul Jiului, Delta Dunării, Lunca Inferioară a Crișului Repede, Lunca Mureșului Inferior, Piatra Craiului, Râul Tur.

LIBELULĂ MERCUR

Coenagrion mercuriale

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Odonata*	Genul:	*Coenagrion*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Coenagrionidae*	Specia:	*C. mercuriale*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este compus din cuvintele grecești *agrion* – sălbatic și *coenus* – comun. Numele de specie derivă de la petele de culoare de pe al doilea segment al abdomenului acestei specii de libelulă, care aduc aminte de semnul astral pentru planeta Mercur, ☿ .

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o libelulă de dimensiuni mici, de culoare albastră, pe abdomen având pete negre. Fiecare aripă are o pată mică neagră la vârf. Preferă vegetaţia de pe lângă pâraie și râuri cu apă lent curgătoare și zone mlăștinoase pe substrat calcaros. Zboară din mai până în septembrie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Nerei-Beușniţa, Coridorul Jiului, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi.

CALUL DRACULUI
Cordulegaster heros

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Odonata*	Genul:	*Cordulegaster*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Cordulegastridae*	Specia:	*C. heros*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este alcătuit din latinescul *cordula* – inimioară și grecescul *gaster* – stomac, pântec, referitor la forma stomacului la speciile genului. Numele speciei este grecescul *heros* – erou, apărător, referitor la agresivitatea speciei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este cea mai mare libelulă din Europa. Masculul are lungimea de 78-84 mm, iar femela de 93-97mm. Corpul are culoarea de fond neagră, cu dungi rare galbene. La mascul, apendicii abdominali superiori prezintă un singur dinte intern, apendicii superiori fiind robuști. Trăiește pe lângă apele montane sau râuri și pâraie foarte curate cu scurgere rapidă de la altitudine medie. Zboară de la sfârșitul lunii iunie până la începutul lui august.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bucegi, Cheile Nerei-Beuşniţa, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Munţii Rodnei, Porţile de Fier, Tinovul Mare Poiana Stampei.

CALUL DRACULUI
Leucorrhinia pectoralis

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Odonata*	Genul:	*Leucorrhinia*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Libellulidae*	Specia:	*L. pectoralis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este format din cuvintele grecești *leucos* – alb și *rhinos* – nas, însemnând literal „cea cu nas alb", referitor la segmentele frontale albe de pe capul libelulei. Numele speciei este derivat din latinescul *pectus* – piept, referitor la toracele foarte dezvoltat al insectei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o libelulă de dimensiuni medii. Aripa posterioară are la bază o pată maro închis sau neagră. Aripa anterioară are cel mult nouă nervuri antinodale. Fruntea este albă. Apendicii anali sunt de culoare neagră. Trăiește în turbării și lacuri mici cu PH acid din apropierea pădurilor, pe lângă canale mici cu vegetație deasă de papură și pipirig. Se întâlnește din aprilie până la începutul lui iulie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Coridorul Jiului, Tinovul Mare Poiana Stampei.

OPHIOGOMPHUS CECILIA

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Odonata*	Genul:	*Ophiogomphus*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Gomphidae*	Specia:	*O. cecilia*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *gomphos* – gheară, cârlig și cel grecesc *ophion* – șarpe, adică „gheara-șarpelui". Numele de specie derivă din latinescul *caecilia* – năpârcă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de libelulă de dimensiuni medii, de culoare galben-verzuie cu dungi negre. Ochii sunt distanţaţi între ei pe partea dorsală. Are o răspândire foarte limitată impusă de variaţiile factorilor fizico-chimici, climatici, antropici, fiind întâlnită pe lângă apele reci, limpezi și nepoluate cu curgere moderată și cu substrat nisipos. Zboară de la sfârșitul lui mai până în septembrie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Dealul Mocrei-Rovina-Ineu, Delta Dunării, Frumoasa, Lunca Mureșului Inferior, Munţii Făgăraș, Nordul Gorjului de Vest, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Valea Olteţului.

COSAȘ
Isophya harzi

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Orthoptera*	Genul:	*Isophya*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Tettigoniidae*	Specia:	*I. harzi*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este derivat din cuvintele grecești *iso* – la fel, uniform și *phy(s)a* – vezică, referitor la corpul uniform umflat al insectelor din acest gen. Numele speciei este referitor la munţii hercinici Harz din Europa Centrală, regiune de unde a fost descrisă specia prima dată.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un cosaș cu corpul de culoare verde, cu două dungi longitudinale roșcate. Primele două articole tarsale nu au șanţ. Trăiește în arbuști din zonele stâncoase cu vegetaţie abundentă de mur din Munţii Cozia, la altitudini de 1200-1600 m. Adulţii sunt întâlniţi din iunie până la sfârșitul lui august.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cozia.

COSAȘ
Isophya stysi

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Orthoptera*	Genul:	*Isophya*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Phaneropteridae*	Specia:	*I. stysi*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este derivat din cuvintele grecești *iso* – la fel, uniform și *phy(s)a* – vezică, referitor la corpul uniform umflat al insectelor din acest gen. Numele de specie este o dedicaţie pentru zoologul ceh Pavel Štys (n. 1933).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Culoarea corpului este verde, cu antenele galbene. Primele două articole tarsale nu au șanţ. Trăiește în pajiști și poieni de pe lângă liziere din interiorul bazinului carpatic și Subcarpaţii Orientali, pe ierburi înalte și pe tufișuri mici de coacăz de munte. Adulții sunt întâlniți de la sfârșitul lui mai până în iulie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Cheile Turzii, Făgetul Clujului-Valea Morii, Mociar, Muntele Șes, Pădurea Homiţa, Pădurea Tătăruși, Podișul Lipovei-Poiana Ruscă, Poienile de la Șard, Slatina, Strei-Haţeg, Trascău.

COSAȘ DE MUNTE
Isophya costata

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Orthoptera*	Genul:	*Isophya*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Phaneropteridae*	Specia:	*I. costata*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este derivat din cuvintele grecești *iso* – la fel, uniform și *phy(s)a* – vezică, referitor la corpul uniform umflat al insectelor din acest gen. Numele speciei este latinescul *costata* – cu coaste, referitor la muchiile de pe corpul lăcustei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de cosaș cu corpul de culoare verde, punctat cu roșu-cafeniu. Indivizii prezintă pe laturile din partea din faţă a toracelui o dungă longitudinală roșie-ruginie, marginile anterioare ale primei perechi de aripi având o dungă gălbuie. La masculi, zona superioară a părţii din faţă a toracelui este aproape dreaptă. Prima pereche de aripi a masculului este mai scurtă decât la femelă. Indivizii acestei specii trăiesc din zonele de șes până în zonele montane. Ca habitat preferă pajiștile din interiorul lanţului Carpatic, pajiști stepice dar și zonele montane joase cu specii de plante stabilite pe sol sărac de tip leoss, în general vegetaţia preferată fiind formată din specii de graminee.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bucegi, Coridorul Jiului, Dealul Mocrei-Rovina-Ineu, Semenic-Cheile Carașului, Strei-Haţeg, Trascău, Valea Vâlsanului.

COSAȘ TRANSILVAN
Pholidoptera transsylvanica

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Orthoptera*	Genul:	*Pholidoptera*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Tettigoniidae*	Specia:	*P. transsylvanica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvintele grecești *pholidos* – excrescenţă cornoasă și *pteros* – aripă, de la aspectul aripilor insectei. Numele speciei este latinizatul *transsylvanica* – din Transilvania, regiune de unde a fost descrisă specia.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Lungimea corpului este de 20-27 mm. Culoarea corpului este castaniu-întunecat, lobii din partea din faţă a toracelui fiind negri, cu o dungă lată deschisă numai pe marginea posterioară. La ambele sexe fruntea este galbenă, cu o dungă lată. Preferă fâneţele, tufișurile, arbuștii.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău-Lacul Sărat Câineni, Bucegi, Călimani-Gurghiu, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Nerei-Beușnița, Cheile Turzii, Cheile Vârghișului, Ciomad-Balvanyos, Coridorul Jiului, Cozia, Cușma, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Muntii Ciucului, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Munţii Măcinului, Munţii Rodnei, Parâng, Piatra Craiului, Postăvarul, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Retezat, Sighișoara-Târnava Mare, Soveja, Strei-Haţeg, Trascău, Valea Izei și Dealul Solovan, Valea Vâlsanului, Vânători-Neamţ.

LĂCUSTĂ DE MUNTE
Odontopodisma rubripes

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Orthoptera*	Genul:	*Odontopodisma*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Acrididae*	Specia:	*O. rubripes*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este o combinație a cuvintelor grecești *odontos* - dinte și *podos* - picior, însemnând „cea cu picioare dentate", iar numele speciei provine din cuvintele latine *ruber* - roșu și *pes* - picior, „cu picioare roșii".

CARACTERIZAREA SPECIEI

Corpul indivizilor din această specie este de culoare verde, cu dungi laterale negre. Tibiile posterioare sunt roșcate. Trăiește în pajiști de deal și de munte din interiorul arcului carpatic. Preferă zonele cu tufișuri din luminișurile de pădure. Adulţii sunt întâlniţi din iunie până în septembrie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Arboretele de castan comestibil de la Baia Mare, Băgău, Bucegi, Câmpia Careiului, Ceahlău, Cozia, Crișul Repede amonte de Oradea, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Domogled-Valea Cernei, Trascău, Tusa-Barcău.

CALUL DRACULUI
Paracaloptenus caloptenoides

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Orthoptera*	Genul:	*Paracaloptenus*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Acrididae*	Specia:	*P. caloptenoides*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvintele grecești *ptenos* – înaripat, cu aripi, *kallos* – frumos și *para* – asemănător, adică asemănător cu genul de lăcuste *Caloptenus* (cu aripi frumoase). Numele de specie *caloptenoides* are semnificaţie identică.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de lăcustă de culoare brun-gălbuie. Trăiește în zone ierboase, poieni de pădure, la altitudini de peste 500 m. Este o specie termofilă (preferă zonele cu temperaturi ridicate). Adulţii pot fi întâlniţi de la sfârșitul lui iulie până în septembrie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Domogled-Valea Cernei, Dunele marine de la Agigea, Fântâniţa Murfatlar, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Platoul Mehedinţi, Podișul Nord Dobrogean.

STENOBOTHRUS (STENOBOTHRODES) EURASIUS

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Orthoptera*	Genul:	*Stenobothrus*
Clasa:	*Insecta*	Familia:	*Acrididae*	Specia:	*S. eurasius*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă de la cuvintele grecești *bothrion* – mică adâncitură și *stenos* – îngust, referitor la aspectul antenelor insectei. Numele de specie provine de la arealul speciei (eurasiatic, denumire latinizată, deși este răspândită doar în Panonia).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de lăcustă cu un colorit foarte variat, cu nuanţe brune, cenușii sau verzui. Carenele laterale din partea din faţă a toracelui sunt albicioase și mărginite cu negru. Din punct de vedere al habitatului, este o specie care trăiește în zone deluroase și în luminișurile de pădure, inclusiv în arboretele de castan comestibil de la Baia Mare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Arboretele de castan comestibil de la Baia Mare.

MELC CU CÂRLIG
Anisus vorticulus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Pulmonata*	Genul:	*Anisus*
Clasa:	*Gastropoda*	Familia:	*Planorbidae*	Specia:	*A. vorticulus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este o derivaţie din numele feminin *Anise* (ca și în cazul speciei de plantă *Astragalus anisus* din Colorado, America de Nord). Numele latin este *vorticulus* – mic vârtej, din latinescul *vortex* – vârtej (referitor la spirala plană a cochiliei speciei). Acest gen de melci de apă dulce conţine două specii, una de talie mare, *Anisus vortex*, și una de talie mai mică, prezenta *Anisus vorticulus*.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de melc cu cochilia mică, în formă de disc, foarte turtită, cu 5-6 tururi de spire cu creștere regulată, ultimul tur de spiră fiind mai lat decât penultimul. Coloritul cochiliei este roșcat iar corpul este cenușiu deschis. Are dimensiunile de 0,5-0,8 mm înălţime și 5-6 mm lăţime. Se hrănește cu plante superioare cu flori care trăiesc în ape lin curgătoare sau stătătoare din regiunile de câmpie. Poluarea apelor și distrugerea zonelor umede au dus la declinul acestei specii la nivel comunitar, în prezent aflându-se într-o stare bună de conservare doar în bioregiunea panonică.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Canaralele Dunării, Câmpia Ierului, Ciuperceni-Desa, Comana, Delta Dunării, Lunca Mureșului Inferior, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu.

MELC BĂNĂŢEAN CARENAT
Chilostoma banaticum

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Pulmonata*	Genul:	*Chilostoma*
Clasa:	*Gastropoda*	Familia:	*Helicidae*	Specia:	*C. banaticum*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă de la cuvintele grecești *cheilos* – buză și *stoma* – gură, referitor la marginea îngroșată a aperturii (deschiderea cochiliei) la această specie de melc. Unii autori români au tradus numele ştiinţific al genului drept „melcul carenat (bănăţean)" (într-adevăr cochilia are o carenă ascuţită evidentă de-a lungul spirelor) interpretând prefixul *chilo* ca fiind cuvântul românesc „*chila*" din francezul „*quille*" – chilă de corabie/margine ascuţită. Acest cuvânt însă nu are o directă ascendenţă greacă sau latină, fiind derivat în Evul Mediu tot din grecescul *cheilos*. Numele de specie este latinizatul *banaticum* – din Banat, referitor la regiunea de unde naturalistul german Rossmaessler a descris specia în 1838.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de melc de dimensiune mijlocie cu respiraţie pulmonată. Cochilia are forma de lentilă, de consistenţă tare și rezistentă, striată neregulat. Coloritul cochiliei este brun gălbui, rareori verzui. Dimensiunile cochiliei sunt 16-20 mm înălţime și 27-32 mm lăţime. Ca habitat, specia preferă liziera pădurilor, biotopuri foarte umede pe lângă pâraie, pe sol, pe sub pietre și buşteni, rareori pe plante.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Betfia, Bucegi, Cheile Vârghișului, Ciucaș, Defileul Crișului Negru, Domogled-Valea Cernei, Lacul Peţea, Lunca Mureșului Inferior, Munţii Făgăraș, Munţii Maramureșului, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Piatra Craiului, Platoul Mehedinţi, Semenic-Cheile Carașului, Valea Izei și Dealul Solovan.

MELC ACVATIC DUNGAT
Theodoxus transversalis

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Neritopsina*	Genul:	*Theodoxus*
Clasa:	*Gastropoda*	Familia:	*Neritidae*	Specia:	*T. transversalis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este format din cuvintele grecești *theos* – divinitate, zeu suprem, Dumnezeu și *doxa* – opinie, credință, cuvânt, referitor probabil la faptul că se foloseau cochiliile acestui melc la fabricarea rozarelor sau împodobirea icoanelor în mănăstiri. Numele de specie este latinescul *transversalis* – transversal, de la dispunerea dungilor pe cochilie.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Prezintă o cochilie semi-elipsoidală cu ultimul tur de spiră având trei dungi spirale distincte. Cochilia este de culoare variabilă, cenușie sau galben-cenușie, rareori mai închisă. Axa cochiliei (columela) este lucioasă, de culoare alb-albăstruie. Lungimea cochiliei este de 8 mm iar înălțimea este de 5 mm. Este o specie care trăiește pe substrat nisipos sau mâlos, în ape lent curgătoare sau stagnante cu adâncimi mici 0,2-1 m.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Nerei-Beușnița, Corabia-Turnu Măgurele, Delta Dunării, Lunca Mureșului Inferior, Porțile de Fier.

VERTIGO ANGUSTIOR

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Eupulmonata*	Genul:	*Vertigo*
Clasa:	*Gastropoda*	Familia:	*Vertiginidae*	Specia:	*V. angustior*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este latinescul *vertigo* – vârtej, învârtire, rotire. Numele speciei este un diminutiv al cuvântului latin *angustus* – îngust.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de melc cu cochilia având tururile de spiră învârtite spre stânga, mică și ovală. Dimensiunile cochiliei sunt 1,6-1,8mm înălțime și 0,8-09 mm lățime. Este o specie iubitoare de umiditate. Trăiește pe sub pietre, mușchi, bușteni pe marginea apelor și în litieră putredă din câmpiile mlăștinoase. Deși preferă zonele de câmpie, poate să ajungă până la 1100 m altitudine. Preferințele pentru habitat variază în funcție de climă. În Europa Centrală, specia se regăsește în habitate cu umiditate ridicată în mod constant, dar și în habitate mai uscate, uneori și pe dunele de nisip, în ostroave cu vegetație mai puțină. A fost găsită în resturi vegetale, în timpul lunilor de vară, pe lângă tulpinile copacilor și pe frunze. Exemplarele juvenile ale speciei sunt prezente în perioada martie-octombrie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bazinul Ciucului de Jos, Comana, Lunca Siretului Inferior, Munții Făgăraș, Putna-Vrancea, Sighișoara-Târnava Mare.

VERTIGO GENESII

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Eupulmonata*	Genul:	*Vertigo*
Clasa:	*Gastropoda*	Familia:	*Vertiginidae*	Specia:	*V. genesii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este latinescul *vertigo* – vârtej, învârtire, rotire. Numele speciei se referă la cuvântul latin *genes* – naștere, geneză, început, adică „al genezei", cu referire la un presupus caracter primordial al acestei specii mici de moluscă ce duce o viaţă ascunsă în sol.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de melc cu corpul de culoare negru închis. Tentaculele sunt scurte, mult subţiate la mijloc. Cochilia este foarte mică, scurtă, ovală, cilindrică, fin și des striată, uneori netedă. Coloritul cochiliei este roșu-brun lucios. Lăţimea cochiliei este de 1,1-1,2 mm la exemplarele adulte, iar înălţimea de 1,6-1,8 mm. Trăiește la ș es și în zonele colinare, în locuri umede, umbrite, printre ierburi, sub buș teni, uneori direct pe sol.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bucegi, Putna-Vrancea.

MELCUL LUI DES MOULIN

Vertigo moulinsiana

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Eupulmonata*	Genul:	*Vertigo*
Clasa:	*Gastropoda*	Familia:	*Vertiginidae*	Specia:	*V. moulinsiana*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este latinescul *vertigo* – vârtej, învârtire, rotire. Numele speciei este o dedicaţie pentru naturalistul francez Charles Robert Alexandre des Moulins (1798-1875).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un melc cu cochilia dilatată, de formă oval-sferică, netedă, cu o gibozitate (deformaţie de forma unei cocoaș e) cervicală evidentă. Cochilia este lucioasă, de culoare roșcat-brună. Dimensiunile acesteia sunt de 2,5 mm înălţime și 1,6 mm lăţime. Este o specie iubitoare de umiditate. Trăiește în habitate umede, în litieră de frunze și pe sub buș tenii de lângă iazuri și bălţi, mai cu seamă în regiunea de câmpie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bazinul Ciucului de Jos, Cheile Turzii.

SCOICA MICĂ DE RÂU

Unio crassus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Unionoida*	Genul:	*Unio*
Clasa:	*Bivalvia*	Familia:	*Unionidae*	Specia:	*U. crassus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este latinescul *unio* – perlă mare, unică. Numele de specie este latinescul *crassus* – gros, rezistent.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Forma cochiliei este ovală din profil, cu striaţii concentrice, striuri de creș tere în formă de solzi. Pe valva stângă are un dinte puternic despicat în „V", cu deschiderea în jos, în spatele acestuia aflându-se un dinte lung ca o lamă, mărginit de un șanţ lung. Coloritul este cafeniu-verzui. Este prezentă în ape curgătoare pe tronsoanele colinare și de podiș.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Nerei-Beuș niţa, Crișul Alb, Crișul Negru, Crișul Repede amonte de Oradea, Gura Vedei-Șaica-Slobozia, Lacul Peţea, Lunca Mureș ului Inferior, Lunca Timișului, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, Porţile de Fier, Râul Târnava Mare între Copșa Mică și Mihalţ, Râul Târnava Mare între Odorheiu Secuiesc și Vânători, Râul Târnava Mică, Râul Tur, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Siretul Mijlociu-Bucecea.

PLANTE

TRIFOIAȘ DE BALTĂ
Marsilea quadrifolia

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Salviniales*	Genul:	*Marsilea*
Clasa:	*Polypodiopsida*	Familia:	*Marsileaceae*	Specia:	*M. quadrifolia*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este o dedicaţie pentru contele Luigi Ferdinando Marsigli sau Marsilius (1658-1730), naturalist italian. Numele speciei este latinescul *quadrifolia* – cu patru foi, referitor la numărul frunzelor plantei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o plantă acvatică plutitoare ce face parte din grupul extins al ferigilor (deși nu amintește ca aspect de acestea) din lacurile și bălțile de câmpie (3150). Din păcate, puţine astfel de ecosisteme se menţin în stare bună de conservare, astfel încât arealul plantei a înregistrat un regres sistematic, populaţiile rămase fiind mici, izolate și puţine. Se întâlnește în Câmpia de Vest și Câmpia Română, precum și în bălţile din colţul de nord-vest al Dobrogei. Supravieţuirea speciei depinde de menţinerea unei suprafeţe suficiente din habitatul acesteia, care odinioară avea o mare importanţă în regularizarea naturală a viiturilor. Diversitatea de specii de pești și păsări acvatice a acestui tip de habitat este de asemenea ridicată, iar trifoiașul de baltă este una dintre speciile indicatoare de conservare bună a acestora. Numele de trifoiaș de baltă vine de la aspectul plantei, de forma unui trifoi cu patru foi ce plutește la suprafaţa apei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Braţul Măcin, Călimani-Gurghiu, Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Cefa, Ciuperceni-Desa, Comana, Coridorul Jiului, Crișul Alb, Crișul Repede amonte de Oradea, Defileul Mureșului, Delta Dunării, Diosig, Lunca Timișului, Porțile de Fier, Râul Prut, Scroviștea.

FERIGUŢĂ, RUGINIŢĂ
Asplenium adulterinum

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Polypodiales*	Genul:	*Asplenium*
Clasa:	*Polypodiopsida*	Familia:	*Aspleniaceae*	Specia:	*A. adulterinum*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *asplenios* – fără splină, de la vechea credinţă antică referitoare la faptul că unele specii ale genului ar putea fi folosite la tratarea afecţiunilor splinei. Această credinţă se baza pe așa-numita „doctrină a asemănărilor / însemnărilor" din timpul medicilor Galenius și Dioscorides potrivit căreia o plantă ce seamănă cu anumite părţi sau organe ale corpului poate fi folosită pentru tratarea afecţiunilor acestora. În acest caz este vorba despre forma sorilor (organe ce stochează sporii) de pe partea inferioară a frunzelor acestor ferigi, care la unele specii au un contur asemănător cu cel al splinei. Numele speciei este grecescul *adulterinum* – impur, din spițe amestecate, deoarece este vorba despre hibridul (adesea stabilizat) dintre speciile *Asplenium trichomanes* și *Asplenium viride,* între care planta are caractere intermediare.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Feriguţa hibridă are acest nume din cauza aspectului său intermediar între alte două specii comune de feriguţă, cea verde și cea brună. Este de talie mică pentru o ferigă, frunzele necrescând mai lungi de 10-20 cm, cu numeroase foliole rotunjite, așezate penat pe un ax (rahis) verde în partea superioară și brun în cea inferioară (la celelalte două specii menţionate rahisul are doar una din aceste culori). Toate aceste specii cresc pe stâncării umbrite de roci calcaroase sau silicioase (habitatele 8210, 8220) dar feriguţa hibridă este foarte rară în flora noastră, apărând în populaţii mici din locaţii restrânse și izolate. Locaţiile cele mai multe se află în munţii din sud-vestul ţării, respectiv Munţii Almăjului și Ţarcu, dar este semnalată și din Carpaţii Orientali (Rarău, Ceahlău).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Rudăriei, Munții Țarcu, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Porțile de Fier, Rarău-Giumalău.

CAPUL ȘARPELUI
Echium russicum

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Neclasificat*	Genul:	*Echium*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Boraginaceae*	Specia:	*E. russicum*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul grecesc *echis* – viperă sau *echion* – șarpe, seminţele plantei având aspect de cap de viperă (o altă variantă fiind că este vorba despre forma florii, asemănătoare unei guri deschise de șarpe). Numele de specie este cuvântul latinizat *russicum, rossicum* – rusesc, planta fiind descrisă prima dată din stepele din nordul Mării Negre, pe teritoriul Imperiului Ţarist.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o plantă perenă, înaltă de 20-60 cm, cu un aspect foarte distinct în timpul înfloririi (mai-iunie). Inflorescenţa foarte frumoasă este formată dintr-un spic alungit cu flori dens dispuse, de culoare roșu aprins, în formă de pâlnie, din care ies mult staminele cu polen liliachiu-albăstrui. Uneori, florile după polenizare își pierd culoarea vie și dobândesc o nuanţă carmin ternă sau violacee. Frunzele și tulpinile sunt acoperite de peri albi, aspri, lungi și deși. Pe tulpină se distinge clar o reţea de pete vișinii care dă oarecum un aspect de piele de șarpe. Frunzele sunt înguste, lanceolate, cu o nervură groasă albă proeminentă pe spate. În pământ prezintă un rizom lemnos subţire și scurt, care nu pătrunde la mare adâncime, specia fiind rezistentă la secetă. Este considerată o plantă meliferă bună, fiind intens vizitată în zilele senine de început de vară de albine și de rudele lor sălbatice. Specia este caracteristică pentru pajiștile de stepă și silvostepă uscate și semiuscate, fiind un foarte bun indicator al stării de conservare a acestora. Când crește în populaţii mari, dense, extinse în toată pajiștea respectivă, putem fi siguri că aceasta se află într-o stare bună de conservare. Aceast fapt se datorează sensibilităţii speciei la suprapășunat, mai ales cu oi. În România este foarte frecventă în silvostepa Transilvaniei, oriunde pajiștile nu sunt degradate, aparând mult mai rar în silvostepa din Moldova, Dobrogea și Câmpia de Vest, unde pe spaţii largi este înlocuită de specia înrudită capul șarpelui alb (sau italian). Este caracteristică în România pentru habitatele de pajiști stepice subpanonice (6240*), pajiști xerofile seminaturale și facies cu tufișuri pe substrate calcaroase (6210*), pajiști stepice panonice pe loess (6250*), stepe ponto-sarmatice (62C0*).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bisoca, Cheile Turzii, Colinele Elanului, Comana, Dealul Perchiu, Dealurile Clujului Est, Delta Dunării, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Dunele de nisip de la Hanul Conachi, Fânațele Pietroasa-Podeni, Fânaţurile de la Glodeni, Fânețele seculare Frumoasa, Fânețele seculare Ponoare, Fântânița Murfatlar, Insulele Stepice Șura Mică-Sălimnic, Lacul Știucilor-Sic-Puini-Bonţida, Movila lui Burcel, Movilele de la Păucea, Munții Măcinului, Padurea de stejar pufos de la Mirăslău, Pajiștile Balda-Frata-Miheșu de Câmpie, Pajiștile lui Suciu, Pajiștile Sărmășel-Milaș-Urmeniș, Pădurea Breana-Roșcani, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea Gârboavele, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea Mogoș-Mâțele, Pădurea Pogănești, Pădurea Seaca-Movileni, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Podișul Nord Dobrogean, Podișul Secașelor, Porțile de Fier, Sighișoara-Târnava Mare, Stânca Tohani, Suatu-Cojocna-Crairât, Suharau-Darabani, Valea lui David, Zău de Câmpie.

CLOPOŢEL CU FRUNZE DE CRIN
Adenophora lilifolia

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asterales*	Genul:	*Adenophora*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Campanulaceae*	Specia:	*A. lilifolia*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *adenophora* – purtător de glande lipicioase, de la prezenţa unui disc glandular la baza stilului, caracter ce diferenţiază genul de cel al clopoţeilor *(Campanula)*. Numele de specie provine din latinescul *lilifolia* – cea cu frunze de crin.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Specia este înrudită îndeaproape cu clopoţeii (*Campanula*), cu care seamănă foarte mult. Se deosebește la prima vedere de aceștia prin stigmatul florii care iese foarte mult afară din corolele de culoare albastru deschis. Planta este înaltă de peste 50 cm, ramificată în partea superioară, cu flori numeroase îndreptate în jos. Frunzele sunt pieloase, dispuse altern, lanceolate și dur dinţate. Este o specie de pajiști cu un regim echilibrat al umidităţii, din etajul colinar înalt până în cel montan superior, în etajul molidului. Este caracteristic pentru ea faptul că mai întotdeauna se întâlnește în populaţii mici, de doar câţiva indivizi. Habitatele în care apare sunt cele de fâneţe montane (6250) și cele de pajiști umede cu ierburi înalte (6410, 6430).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bisoca, Borzont, Câmpia Careiului, Făgetul Clujului-Valea Morii, Insulele Stepice Șura Mică-Sălimnic, Pădurea și mlaștinile eutrofe de la Prejmer, Podișul Secașelor, Sighișoara-Târnava Mare, Vânători-Neamț.

CLOPOŢEL DOBROGEAN
Campanula romanica

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asterales*	Genul:	*Campanula*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Campanulaceae*	Specia:	*C. romanica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen provine din latinescul *campanula* – clopot mic, clopoţel, iar cel al speciei de la cuvântul latinizat *romanica* – românesc.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie delicată de plantă caracteristică și endemică arealelor stâncoase ale Dobrogei de nord (Munţii Măcinului, munţii insulari și coamele stâncoase granitice și calcaroase aflate pe tot cuprinsul regiunii). Clopoţelul dobrogean face parte din complexul unei specii larg răspândite (clopoţelul cu frunze rotunde *Campanula rotundifolia*). Anumite populaţii mai izolate ale acestei specii, aflate în condiţii de mediu aparte, au evoluat separat, dând naștere la specii noi cu areal restrâns. Una dintre acestea este clopoţelul de pe stâncăriile nord-dobrogene. Descoperit în anii 50 ai secolului trecut de către academicianul Traian Săvulescu (coordonatorul monografiei în treisprezece volume a florei României), clopoţelul dobrogean nu este de obicei mai înalt de 30 cm, crește în tufe dese cu tulpini subţiri, frunzele bazale fiind în formă de inimă, cu dinţi mari pe margini iar cele tulpinale fiind lineare. Aceste tufe se găsesc sporadic în crăpăturile stâncilor și se deosebesc imediat de specia comună amintită mai sus prin florile care nu sunt îndreptate în lateral sau în jos ci drept în sus (un caracter foarte rar pentru genul clopoţeilor) și prin codiţele florilor (pedunculii) care sunt lipicioși din cauza glandelor prezente pe ei (acest din urmă caracter dispare la exemplarele crescute la umbră). Specia nu este amenințată, populaţiile fiind încă destul de numeroase, și pare a fi rezistentă la suprapășunat.

Habitatul în care se află este cel al pajiștilor stepice ponto-sarmatice (62C0*), în varianta sa de stâncării sau substrat pietros.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Canaralele Dunării, Dealul Alah Bair, Dealurile Agighiolului, Deniz Tepe, Munţii Măcinului, Podișul Nord Dobrogean, Recifii Jurasici Cheia.

* CLOPOŢEL
Campanula serrata

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asterales*	Genul:	*Campanula*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Campanulaceae*	Specia:	*C. serrata*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *campanula* – clopot mic, clopoţel, iar cel al speciei *serrata* – cu dinţi de fierăstrău, referitor la marginea frunzelor.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie endemică pentru lanţul Carpaţilor, un clopoţel viguros cu înălţimea în jur de 50 cm, cu frunze laceolate destul de late, dur dinţate (de unde numele speciei, serra – fierăstrău în limba latină), tulpina ramificată slab cu relativ puţine flori de un intens albastru-violet. În pământ, rădăcinile sunt tuberizate. Nu este o specie rară, având populaţii numeroase în toate diviziunile Carpaţilor românești, din etajul molidului până în etajul subalpin. Fâneţele montane (6520) din etajul molidului au populaţii mari de clopoţei fierăstrău atunci când sunt bine conservate, iar în etajul subalpin este o specie frecventă mai ales în tufărișurile boreale și subalpine de ienupăr pitic și jneapăn (4060 și 4070*).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bisoca, Bucegi, Buila-Vânturarița, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Șugăului-Munticelu, Ciucaș, Cozia, Creasta Nemirei, Domogled-Valea Cernei, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Gutâi-Creasta Cocoșului, Harghita Mădăraș, Igniș, Munții Făgăraș, Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Obcinele Bucovinei, Penteleu, Piatra Craiului, Pietrosul Broștenilor-Cheile Zugrenilor, Platoul Mehedinți, Postăvarul, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Retezat, Siriu, Valea Cepelor, Vânători-Neamț.

MERINANĂ
Moehringia jankae

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Caryophyllales*	Genul:	*Moehringia*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Caryophyllaceae*	Specia:	*M. jankae*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Ambele nume sunt dedicaţii, cel de gen pentru naturalistul german Paul Heinrich Gerhard Möhring (1710-1792) iar cel de specie pentru Viktor Janka von Bulcs (1837-1890), ofiţer în armata austro-ungară, naturalist ardelean, academician român (membru corespondent străin din 1882), conservator al Muzeului Naţional din Budapesta.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Speciile de merinană sunt în majoritate plante de stâncării, mai ales calcaroase, unde formează de obicei tufe dese cu tulpini mai mult sau mai puţin culcate pe pietre, cu frunze subţiri, dispuse câte două, opuse la nodurile tulpinilor. Florile sunt mici, albe, cu cinci petale. Specia vegetează doar pe stâncăriile din Munții Măcinului și munții insulari ai Dobrogei de nord și în Podișul Ludogorie din Bulgaria. La noi, în regiunea menţionată mai sus, nu este o plantă rară. Habitatul plantei este reprezentat de către pajiștile de stepă ponto-sarmatice (62C0*) în varianta lor de stâncărie și substrat pietros.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Canaralele Dunării, Munții Măcinului, Podișul Nord Dobrogean, Recifii Jurasici Cheia.

PESMA LUI JANKA, VINEŢELE, DIOC
Centaurea jankae

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asterales*	Genul:	*Centaurea*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Compositae*	Specia:	*C. jankae*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de la albăstriţa de grâu, plantă medicinală valoroasă despre care se credea că a fost arătată oamenilor de centaurul Chiron. Numele de specie este o dedicaţie pentru naturalistul maghiar Viktor Janka von Bulcs (1837-1890), ofiţer în armata austro-ungară, naturalist ardelean, membru corespondent al Academiei Române, conservator al secţiei botanice a Muzeului Naţional din Budapesta.

CARACTERIZAREA SPECIEI

A fost descoperită în anul 1884 în Dobrogea (Babadag) de către botanistul Dimitrie Brândză împreună cu baronul transilvan naturalist Victor Janka, căruia i-a fost dedicat numele speciei. Este o plantă perenă, cu rădăcină suculentă, înaltă de 100-150 cm, cu tulpină puternic ramificată. La capătul fiecărei ramuri se află o inflorescenţă de tipul pălămidei, cu florile purpuriu închis contrastând cu polenul galben (la speciile asemănătoare comune, acesta este alb). Florile sunt înconjurate de o cupă formată din solzi verzi cu margine subţire și lată, membranoasă, caracteristică (la alte specii această margine este neagră sau brună și franjurată). Frunzele sunt divizate în lobi subţiri, cel mai des fiind acoperite de peri foarte aspri. Este caracteristică stepelor aride pietroase din vestul Mării Negre. Multă vreme considerată endemică pentru Dobrogea, este cunoscută în ţară doar în judeţul Tulcea, lângă Pădurea Babadag (populaţie aproape dispărută) și Capul Dolojman (alte trei locaţii nu au fost verificate de curând). Din 2007 specia este cunoscută și din Podișul Ludogorie din Bulgaria (două populaţii mult mai mari decât cele din România). Pentru ca specia să supravieţuiască în viitorul apropiat în flora ţării este necesară protejarea strictă a celor două populaţii menţionate, ambele aflate în evident regres. Atât în România cât și în Bulgaria a fost întotdeauna localizată doar în habitatul stepe ponto-sarmatice (62C0*).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Podișul Nord Dobrogean, Recifii Jurasici Cheia.

PESMA DELTEI DUNĂRII, VINEŢELE, DIOC, ZGLĂVOC

Centaurea pontica

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asterales*	Genul:	*Centaurea*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Compositae*	Specia:	*C. pontica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen se referă la albăstriţa de grâu, plantă medicinală valoroasă despre care se credea că a fost arătată oamenilor de centaurul Chiron. Numele de specie provine din cuvântul grecesc latinizat *pontos* – mare (în antichitatea greacă, înainte de colonizarea milesană începută în sec. VII î.e.n., Marea Neagră era numită pur și simplu *ho pontos* – „marea", devenind Pontos Euxeinos, adică marea ospitalieră, marea iubitoare de străini/oaspeţi", după colonizare). Prin urmare, *pontica* înseamnă „de la Marea Neagră".

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie endemică locală, prezentă doar în Delta Dunării la Sulina și Ciotic. A fost descoperită în perioada interbelică de către cei doi mari editori ai monografiei în treisprezece volume a Florei României, academicienii Iuliu Prodan și Erasmus Nyarady. Între speciile de pesmă, face parte din grupul celor spinoase, inflorescenţa compusă de tipul și culoarea celei de la pălămidă sau ciuline fiind înconjurată de niște foliole speciale galben-brune cu un spin mare în vârf și trei perechi de spinișori laterali. Astfel se deosebește această specie foarte rară de alte două plante înrudite comune, pesma iberică și pesma spinoasă comună. Tulpinile sunt aripate, având niște muchii relativ late verzi, iar frunzele sunt penate, cu un contur destul de grosolan. Studiul numărului de cromozomi ai pesmei deltaice a relevat diferenţe faţă de speciile comune. Habitatul speciei este la rândul său net diferit de cel al speciilor înrudite comune care cresc în stepe sau ca plante ruderale (buruieni), fiind reprezentat de așa numitele dune de nisip fixate sau gri, habitatul 2130*. Nu se cunoaște bine situaţia populaţiilor speciei, dar se pare că este destul de rezistentă, putând fi găsită chiar lângă clădirile pichetului de grăniceri din Sulina.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării.

CURENCHIU DE MUNTE

Ligularia sibirica

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asterales*	Genul:	*Ligularia*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Compositae*	Specia:	*L. sibirica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *ligularia* – cu aspect de curea mică, referitor la aspectul „petalelor", de fapt al florilor ligulate exterioare, cu rol de petale ale inflorescenţelor ca de margaretă (capitule) ale plantei. Numele de specie este latinizatul *sibirica* – din Siberia, planta fiind descrisă prima dată din turbăriile din taigaua vest-siberiană.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de turbărie din etajul boreal (al molidului) cu un areal larg în taigaua siberiană, în porţiunile mlăștinoase de pădure. La noi în ţară este considerată relict glaciar și apare frecvent în Carpaţii Orientali în habitatele de turbărie (7110*, 7120, 7140). Există trei mici populaţii ale speciei în habitate de mlaștină (7230) din mijlocul unor păduri de fag aflate în Dealurile Feleacului, la sud de Cluj-Napoca, total în afara habitatului natural al speciei. Planta este înaltă de 1-1.60 m, cu frunze bazale în formă de triunghi, puternic dinţate pe margine. Inflorescenţa este un spic lung de „flori" (de fapt tot inflorescenţe la rândul lor) de tipul celor de margaretă, dar „petalele" sunt de culoare galben-auriu și nu albă. Ligularia înflorește târziu, în luna august, și dă o culoare vie cu inflorescenţele sale turbăriilor în această perioadă târzie a anului.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bazinul Ciucului de Jos, Borzont, Bucegi, Buila-Vânturarița, Călimani-Gurghiu, Ciomad-Balvanyos, Ciucaș, Cozia, Dealul Cetății Lempeș-Mlaștina Hărman, Făgetul Clujului-Valea Morii, Fânețele seculare Ponoare, Găina-Lucina, Gutâi-Creasta Cocoșului, Harghita Mădăraș, Igniș, Mlaștina după Luncă, Munții Ciucului, Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Obcinele Bucovinei, Pădurea și mlaștinile eutrofe de la Prejmer, Piatra Craiului, Postăvarul, Retezat, Tinovul Apa Lina-Honcsok, Tinovul Apa Roșie, Tinovul de la Românești, Tinovul Luci, Tinovul Mare Poiana Stampei, Tinovul Mohoș-Lacul Sf. Ana, Tinovul Șaru Dornei, Turbăria Ruginosu Zagon

PĂLĂMIDĂ
Cirsium brachycephalum

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asterales*	Genul:	*Cirsium*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Compositae*	Specia:	*C. brachycephalum*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de la grecescul *kirsos* – umflătură varicoasă de pe picior, tratată de medicul antic Dioscorides cu un scai din acest gen, denumit din această cauză *kirsion* (latinizat *cirsium*). Numele speciei provine de la cuvintele grecești *brachys* – scurt și *kephale* – cap, adică „cu cap scurt", referitor la pedunculii (ramurile) scurte pe care sunt fixate inflorescențele rotunde ale plantei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Specia își are originea în mlaștinile de multe ori sărăturate ale Bazinului Panonic (1530*, variantele cu exces de umiditate). Planta amintește bine de pălămida de arătură (*Cirsium arvense*) dar este mai zveltă, mai înaltă, de un verde viu și mai puțin spinoasă. Este o plantă destul de înaltă, de 50-150 cm, cu frunze lanceolate cu margine spinoasă, iar la capătul ei se află numeroase inflorescenţe (capitule) mici, de tipul celor de la pălămida de arătură, cu flori de culoare roșu palid. Acestea, spre deosebire de alte specii de pălămidă ce cresc în locuri umede (pălămida argintie, pălămida de pârâu), sunt mici și foarte numeroase, pe codiţe (pedunculi) scurte, specia fiind astfel ușor recognoscibilă. Deși a fost semnalată în trecut din câteva locuri din arealele submontane ale Transilvaniei, nu a mai fost regăsită în regiune de mult timp. Puţinele populaţii prezente la noi sunt slab cunoscute din cauza distrugerii habitatului și sunt localizate în judeţele Bihor, Arad și Timiș.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Cefa, Crișul Alb, Lunca Mureșului Inferior.

* GĂLBINARE
Serratula lycopifolia

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asterales*	Genul:	*Serratula*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Compositae*	Specia:	*S. lycopifolia*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *serratula* – mic fierăstrău, fierăstraiţă, referitor la dinţii duri de pe marginea frunzelor speciilor genului. Numele de specie este format din cuvântul grecesc latinizat *lycopus* – piciorul lupului (*lykos* – lup, *pous, podos* – picior) și grecescul *phyllon* – frunză, specia având frunze foarte asemănătoare cu specia de mlaștină *Lycopus europaeus*.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o plantă perenă, înaltă de 50-100 cm, cu un aspect deosebit datorită inflorescenţei unice asemănătoare cu cea de pesmă sau pălămidă, suspendată în vârful tulpinii zvelte ce prezintă frunze numai la bază. În pământ, la fel ca pălămida, prezintă un rizom (rădăcină lemnoasă) subţire ce poate forma o reţea densă pe suprafeţe relativ mari, astfel încât un singur individ se poate extinde pe zeci de metri pătraţi. Tulpinile zvelte, cu „pomponul" roz atât de caracteristic al inflorescenţelor din vârf, dau pajiștilor un aspect foarte frumos la jumătatea lui iunie când specia este în plină înflorire. Frunzele ovale, cu peţiol lung, au pe margine dinţi ascuţiţi ca de fierăstrău (de unde și numele științific) și crează un covor dens la suprafaţa solului. Specia este caracteristică pajiștilor jilave din silvostepă ce apar pe cuverturi groase de cernoziomuri foarte fertile. Acest tip de habitat (deja extrem de rar în Uniunea Europeană și prezent doar în ţările din est) este binecunoscut în Rusia și Ucraina, unde este denumit *pajiști de pratostepă (lugovaie stepâ)*. Habitatul a devenit atât de rar tocmai pentru că cernoziomurile profunde formate chiar sub aceste pajiști sunt foarte fertile și au fost arate aproape în întregime, iar acolo unde relieful a fost mai accidentat aceste pajiști, foarte bune din punct de vedere furajer, au fost complet degradate prin suprapășunat. Distrugerea aproape totală a habitatului său este și cauza pentru care specia este atât de rară, în curs de dispariţie în România. În lucrările mai vechi este menţionată din câteva zeci de locaţii din Transilvania, Munţii Trascău, Subcarpaţii de Curbură și Dobrogea (aici fiind confundată cu o specie înrudită). În realitate specia a mai rămas în doar trei locaţii sigure la ora actuală în ţară, toate foarte vulnerabile (Fânaţele Clujului, Boj-Cătun și Focuri lângă Iași).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Turzii, Dealurile Clujului Est, Lacul Știucilor-Sic-Puini-Bonțida, Sărăturile Ocna Veche, Suatu-Cojocna-Crairât.

TÂRTAN
Crambe tataria

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Brassicales*	Genul:	*Crambe*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Cruciferae*	Specia:	*C. tataria*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul grecesc *krambe* – varză. Numele de specie este cuvântul latinizat *tataria, tatarica* – tătărască, adică din stepele populate de tătari din nordul Mării Negre.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Planta este ierboasă, perenă, de talie mare și formează inflorescenţe sferice foarte dense, de mari dimensiuni, albe, cu diametru de peste un metru, foarte vizibile de la depărtare. Faptul că este rudă apropiată cu varza este trădat de florile relativ mici cu patru petale (sunt câteva mii în fiecare inflorescenţă) și de aroma specifică a frunzelor. De fapt, întreaga plantă este comestibilă și poate fi o legumă excelentă. Frunzele sunt divizate în mai mulţi lobi înguști, alungiţi, cu margini ondulate și cu dinţi mari rotunjiţi, la unele exemplare acoperiţi de peri aspri, lungi. În fiecare an, în aceeași populaţie, unele exemplare rămân în stare vegetativă și produc doar frunze mari, la rândul lor ușor de recunoscut de departe, iar altele produc doar inflorescenţele caracteristice, având rol strict reproductiv. Planta este o excelentă meliferă, florile fiind foarte bogate în nectar și puternic parfumate. Specia este caracteristică pajiștilor aride și semiaride din stepă și silvostepă, însăși ecologia ei aratând că este o specialistă a spaţiilor deschise. După ce fructele (siliculele) se coc, inflorescenţa sferică se desprinde și este rostogolită prin stepă de vânt, miile de seminţe împrăștiindu-se pe un spaţiu larg. Arealul speciei se extinde din Panonia până în stepele din nordul Mării Negre. În România este încă relativ frecventă doar în silvostepa transilvană, fiind rară în Moldova și Dobrogea și foarte rară în Câmpia de Vest. Existenţa unor populaţii mari arată întotdeauna o stare bună de conservare a pajiștilor, specia nerezistând la degradarea acestora prin suprapășunat. Este caracteristică habitatelor de pajiști stepice subpanonice (6240*), pajiști xerofile seminaturale și facies cu tufișuri pe substrate calcaroase (6210*), pajiști stepice panonice pe loess (6250*), stepe ponto-sarmatice (62C0*).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Coasta Lunii, Colinele Elanului, Dealurile Clujului Est, Fânațele de pe Dealul Corhan-Săbed, Fânațurile de la Glodeni, Fânețele seculare Frumoasa, Fânețele seculare Ponoare, Insulele Stepice Șura Mică-Slimnic, Lacul Țiucilor-Sic-Puini-Bonțida, Pajiștile Balda-Frata-Miheșu de Câmpie, Pajiștile lui Suciu, Pajiștile Sărmășel-Milaș-Urmeniș, Pădurea Gârboavele, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Podișul Secașelor, Sighișoara-Târnava Mare, Suatu-Cojocna-Crairât, Suharau-Darabani, Valea lui David, Vulcanii Noroioși de la Pâclele Mari și Pâclele Mi, Zău de Câmpie.

FLĂMÂNZICĂ
Draba dorneri

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Brassicales*	Genul:	*Draba*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Cruciferae*	Specia:	*D. dorneri*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul grecesc *drabe* – gust acru-acid iute, pișcător, referitor la gustul arzător al frunzelor unor specii din acest gen, folosite uneori ca și cataplasme. Numele speciei este o dedicaţie pentru botanistul maghiar Joseph von Dorner (1808-1873).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Specia este un endemism local tipic, cu un areal foarte restrâns, ce apare doar într-un singur loc de pe coama vârfului Retezat, din munţii cu același nume, în etajul alpin, la peste 2200 m altitudine (habitatul 6150). Este curios contrastul între draba lui Dorner și specia îndeaproape înrudită, draba de Flattnitz, care are un areal imens în tundră și în etajul alpin al tuturor munţilor din America de Nord și Eurasia. Cele două specii se deosebesc doar prin caractere subtile (lungimea stilului mai mare și frunzele mai alungite la draba lui Dorner) dar discrepanţa între ariile lor de răspândire este foarte mare. Planta este mică, tulpinile au o înălţime de cel mult 10 cm, cu câteva flori albe cu patru petale în vârf. Tulpinile ies din mici rozete bazale cu multe frunze de culoare verde intens și peri albi.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bucegi, Retezat.

PUNGULIŢĂ
Thlaspi jankae

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Capparales*	Genul:	*Thlaspi*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Cruciferae*	Specia:	*T. jankae*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului provine de la cuvântul grecesc *thlaein* – a turti, a zdrobi, referitor la aspectul turtit al fructelor speciilor din acest gen. Este de asemenea numele unei plante din care grecii antici preparau un condiment asemănător muștarului. Numele de specie este o dedicaţie pentru naturalistul maghiar Viktor Janka von Bulcs (1837-1890), ofiţer în armata austro-ungară, naturalist ardelean, academician român (membru corespondent străin din 1882), conservator al Muzeului Naţional din Budapesta.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Punguliţele perene fac parte din familia cruciferelor (a verzei), fapt vizibil din structura florilor lor albe și mici, cu patru petale, dispuse îndesuit în vârful tulpinilor. Cele mai multe specii de punguliţe perene cresc pe stâncării, puţine fiind de pajiști, cu rădăcini lemnoase subţiri și tufe de frunze îndesuit dispuse din care ies tulpinile înalte de 5-20 cm cu flori albe și fructe cu contur dinstinct de „punguliţă", de unde și numele. Punguliţa panonică se distinge de celelalte specii apropiate prin fruzele alungit ovate și anumite caractere subtile legate de structura fructului. Arealul punguliţei panonice cuprinde stâncăriile și pajiștile pe substrat calcaros din munţii insulari joși din nordul și nord-estul Ungariei, dar și pajiști de silvostepă dintre Dunăre și Tisa. Sintezele floristice mai recente pun această specie cu semnul întrebării ca fiind prezentă în arealul Porţilor de Fier (între Dudașu Schelei și Gura Văii).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Porţile de Fier

PIPIRIGUŢ
Eleocharis carniolica

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Poales*	Genul:	*Eleocharis*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Cyperaceae*	Specia:	*E. carniolica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de la cuvintele grecești *eleios, heleios* – mocirlă și *charis* – iubitor, de la preferinţele de habitat ale speciilor genului. Numele de specie este cuvântul latinizat *carniolica* – din provincia Carniolia (actuala Slovenia).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de terenuri apătoase (habitatul 7230), una dintre cele zece specii de pipiriguţ din flora ţării noastre, multe dintre ele rare. Apare sporadic din etajul gorunetelor până în cel al molidului și se poate deosebi de celelalte specii înrudite prin tulpinile foarte subţiri, filiforme, înalte de 10-20 cm, dispuse foarte dens, de unde și aspectul de pernă de ace verzi al plantei. În vârful acestora se află spiculeţele de flori dense de culoare negricioasă, de 0,5 cm lungime.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Crișul Alb, Făgetul Clujului-Valea Morii, Lunca Buzăului, Munții Făgăraș, Munții Maramureșului, Piatra Craiului, Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului, Porțile de Fier, Râul Tur.

OTRĂŢEL
Aldrovanda vesiculosa

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Caryophyllales*	Genul:	*Aldrovanda*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Droseraceae*	Specia:	*A. vesiculosa*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este o dedicaţie pentru Ulisse Aldrovandi (*Ulysses Aldrovandus*, 1522-1605), naturalist italian renascentist, unul dintre fondatorii zoologiei moderne. Numele de specie vine de la latinescul *vesiculosa* – veziculoasă, cu referire la sacii aeriferi ce dau flotabilitate plantei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Otrăţelul este o plantă carnivoră de apă de la câmpie, cu un areal foarte mare, practic cosmopolit, dar care este foarte sensibilă la antropizarea habitatelor acvatice și are populaţii tot mai reduse. Nu are un aspect estetic deosebit, dar apariţia sa în populaţii mari în ecosistemele lacustre indică o bună stare de conservare a acestora. Planta adultă plutește în grupuri la suprafaţa apei, cu o tulpină cu numeroase articulaţii, verde-brună, de până la 10 cm lungime. Frunzele au o structură complicată, ce le transformă în capcane pentru micile nevertebrate din apă, în special pureci de apă *Daphnia*. Micile capcane vegetale digeră o singură dată hrana, după care nu mai sunt funcţionale. Florile sunt modeste, mici, albe, cu cinci petale. Păsările au un rol major în răspândirea speciei, seminţele și părţile speciale ale plantei numite turioni putând traversa neafectate tubul digestiv al acestora. Astfel, planta și-a putut crea imensul areal global, în prezent drastic redus de impactul antropic asupra ecosistemelor acvatice. Compararea rapoartelor botanice din secolul XIX până în prezent relevă diminuarea arealului speciei în România. Aceasta a dispărut din Câmpia de Vest, Depresiunea Brașov și cea mai mare parte a Câmpiei Române, fiind încă relativ frecventă în Delta Dunării. Habitatele originare ale speciei sunt cele de ape stagnante curate (3140, 3150, 3160).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Câmpia Careiului, Câmpia Ierului, Ciuperceni-Desa, Delta Dunării, Mestecănișul de la Reci, Scroviștea.

FIRUŢĂ DE MUNTE
Poa granitica ssp. disparilis

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Poales*	Genul:	*Poa*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Gramineae*	Specia:	*P. granitica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *poa* – un tip de iarbă de furaj, nume folosit și de Theophrast în general pentru ierburi. Numele de specie este latinescul *granitica* – de granite sau care crește în crăpăturile din granite, iar cel al subspeciei provine din latinescul *disparis* – diferit, inegal, referitor la un caracter subtil al spiculeţului plantei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o subspecie alpină endemică în masivele înalte din Carpaţii Orientali și Meridionali (Munţii Rodna, Maramureș, Făgăraș, Bucegi, Retezat, Godeanu, Cernei). Din păcate, se deosebește doar prin caractere foarte subtile de speciile înrudite de firuţă, ea putând fi recunoscută cu certitudine doar de către specialiști. Planta crește în tufe dese, de 25-50 cm, de un verde viu, cu un spic oval, cu numeroase spiculeţe mici, deseori violet sau purpuriu colorate. Habitatul preferat este cel al pajiștilor boreale și alpine pe substrat silicios (6150), mai rar pe substrat calcaros, în Bucegi (6170). Populaţiile cunoscute sunt mari, subspecia endemică nefiind ameninţată.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Munții Făgăraș, Munții Rodnei.

COLILIE

Stipa danubialis

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Poales*	Genul:	*Stipa*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Gramineae*	Specia:	*S. danubialis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *stipa* – fibră. Numele speciei provine din latinescul *Danubius* – Dunăre, *danubialis* – de Dunăre, dunărean.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o colilie înaltă de 50-75 cm ce crește în tufe dese, cu frunze bazale înguste de 2-4 mm dintre care ies în perioada înfloririi tulpini numeroase care au în vârf „penele" argintii specifice acestor plante (numite ariste, atașate de seminţele pe care le ajută să se răspândească cu ajutorul vântului). Este o specie ce reliefează exact conceptul de endemism local, având o singură populaţie stabilită pe un loc foarte restrâns, de câteva zeci de metri pătraţi, pe o stâncă de conglomerat sfărâmicios („Cracul Găioarei", aflată deasupra Dunării la doi kilometri spre est de barajul de la Porţile de Fier I). A fost descoperită în anii 60 ai secolului trecut de către botanistul Nicolae Roman, care a remarcat caracterele deosebite ale plantei în comparaţie cu toate speciile de colilie de la noi, cel mai important fiind faptul că perii fini ai „penei" specifice coliliilor se prelungesc pe firul lung al aristei până la achenă (sămânţă) și nu se termină la o distanţă de câţiva centimetri mai sus de aceasta. Un astfel de caracter au puţine alte specii, aflate la mare depărtare de Porţile de Fier, cu care colilia noastră endemică este înrudită îndeaproape. La faţa locului se constată că mica și unica populaţie se află în habitatul pajiștilor panonice de stâncării (6190) cu observaţia că cele din arealul Porţilor de Fier sunt mult mai bogate mai ales în specii balcanice decât cele din restul Carpaţilor. Este dificilă identificarea speciei în lunile mai-iunie pentru că toate coastele de deasupra Dunării sunt pline de valurile de culoare argintie ale coliliei de stâncă (*Stipa eriocaulis*), specie larg răspândită și edificatoare pentru habitatul pajiștilor panonice de stâncărie. Totuși, la finalul înfloririi coliliilor, putem observa de la distanţă diferenţa între culoarea aristelor (axul penelor) celor două specii, gălbuie la colilia de stâncă și brun-roșcată la colilia Porţilor de Fier. Mica populaţie a celei din urmă a fost răscolită chiar în anii descoperirii sale de o plantaţie de pin negru, creată în scopul stabilizării solului dar fără vreun efect vizibil în acest sens.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Porțile de Fier.

COSACI
Astragalus peterfii

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Fabales*	Genul:	*Astragalus*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Leguminosae*	Specia:	*A. peterfii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *astragalos* – os al gleznei, referitor la forma seminţelor. Numele de specie este o dedicaţie pentru Péterfi Marton, botanist clujean, conservator la Muzeul Botanic, apoi la Grădina Botanică din Cluj în perioada 1908-1922, care a descoperit specia în 1916.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Specia face parte din familia leguminoaselor (linte, fasole, mazăre), dar în pământ are o rădăcină puternică, lemnoasă, care o ajută să extragă apa de la o adâncime mai mare din sol în ecosistemele de pajiști de stepă uscate de pe coastele de dealuri puternic înclinate și însorite din Câmpia Transilvaniei în care se dezvoltă. Planta are o înălţime de 30-50 cm, crește în tufe dese, relativ ușor de recunoscut datorită frunzelor penate de culoare albăstruie. În perioada înfloririi, spicele de flori albe-gălbui o fac vizibilă de la o distanţă destul de mare. La începutul lunii iunie, când planta înflorește, speciile de colilie cu care crește împreună dau un aspect foarte plăcut ochiurilor de stepă în care se află. Specia a fost descoperita în 1916 de către botanistul Peterfi, după care a fost numită. Multă vreme a fost cunoscută doar de pe dealul Banffy de la Suatu, în Câmpia Transilvaniei, unde s-a constituit și o rezervaţie naturală pentru protejarea sa. În 1962, botanistul Nicolae Roman o descoperă și pe dealul Fedeului de lângă comuna Căianu, la doar 5 km distanţă în linie dreaptă. Acesta a mai punctat pe o hartă prezenţa altor populaţii la sud de Căianu, pe aceeași vale, fapt rămas neconfirmat. Așadar, sunt cunoscute cu siguranţă doar două populaţii ale acestei specii endemice, ambele relativ bine protejate datorită condiţiilor locale. Multă vreme originea speciei a rămas un mister, enunţându-se mai multe ipoteze de-a lungul timpului. Foarte recent, o echipă de cercetători a putut proba clar înrudirea strânsă dintre cosaciul lui Peterfi și cosaciul palid ucrainean (*Astragalus pallescens*) din stepele aflate în nordul Mării Negre. Cele două sunt absolut identice, dar zestrea lor genetică face totuși o diferenţă marcantă (diferă numărul de cromozomi), astfel încât statutul de specie endemică al plantei transilvane nu este ameninţat. Habitatul în care se află cele două populaţii este și el unul prioritar (6240*).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Suatu-Cojocna-Crairât.

GLADIOLĂ
Gladiolus palustris

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asparagales*	Genul:	*Gladiolus*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Iridaceae*	Specia:	*G. palustris*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *gladius* – sabia folosită în luptele de gladiatori, *gladiolus* – săbiuță, referitor la forma frunzelor. Numele de specie este latinescul *palustris* – de mlaștină.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Toate cele trei specii de gladiolă sălbatică de la noi (comună, ilirică și de mlaștină) sunt foarte greu de deosebit între ele fără a fi examinate fibrele tunicilor bulbului, mai ales că habitatul speciei comune și al celei de mlaștină se suprapun, și anume mlaștinile alcaline (7230). Planta este înaltă de 1-1.50 m, cu frunze liniare înguste, tulpina cu câteva flori îndreptate toate într-o singură direcţie, lungi de 4-7 cm, de culoare carmin. Această specie cu areal central european este rară în toate ţările ce se suprapun acestui areal. În România, singura populaţie prezentă se află în judeţul Bihor.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Porțile de Fier.

IRIS SAU STÂNJENEL DE STEPĂ

Iris aphylla ssp. hungarica

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asparagales*	Genul:	*Iris*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Iridaceae*	Specia:	*I. aphylla*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de la numele zeiței grecești a curcubeului, Iris, referitor la culorile extrem de variate și de vii ale florilor unor specii din genul stânjeneilor, precum *Iris germanica, Iris florentina* sau *Iris pumila.* Numele de specie este grecescul *aphyllon* – fără frunze, florile speciei apărând pe tulpini fără frunze. Numele de subspecie este latinizatul *hungarica* – din Ungaria, ungurească, specia fiind descrisă prima dată din silvostepa panonică.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Stânjenelul de stepă este una dintre cele mai frumoase specii din flora noastră, fiind foarte asemănător dar ceva mai scund decât stânjenelul cultivat în grădini (*Iris germanica*), cu care dealtfel este foarte strâns înrudit. Tulpinile înalte de 50-100 cm ies dintre frunzele late în formă de sabie și poartă 1-5 flori mari, violete, cu peri (barbule) albi sau portocalii la baza tepalelor (petale lipsite de sepale) inferioare, care se adaugă la cromatica frumoasă a speciei. Există trei habitate distincte, cu condiții ecologice relativ asemănătoare deși îndepărtate ca locație, în care găsim populații mari de stânjenel de stepă. Este vorba despre pajiștile stepice subpanonice (6240*), pajiștile uscate pe substrat calcaros (6210*) și pajiștile panonice de stâncării (6190). Mai precis, pajiștile stepice din Transilvania, în măsura în care nu sunt degradate prin suprapășunat, sunt un habitat preferat al speciei dar exemplare ceva mai viguroase (de multe ori și cu tulpini ramificate, descrise uneori ca *Iris aphylla* ssp. *dacica*) se pot afla frecvent în masivele calcaroase sau conglomeratic-calcaroase (rar pe gneise în Cozia) de altitudine mai redusă din munți (până la 1500m). Populații izolate se află și în pajiștile stepice ponto-sarmatice (62C0*) din Moldova, mai ales la marginea și în poienile pădurilor din silvostepă unde pajiștile respective sunt mai bine păstrate.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Călimani-Gurghiu, Câmpia Careiului, Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Glodului, Cibului și Măzii, Cheile Șugăului-Munticelu, Cheile Turzii, Colinele Elanului, Cozia, Cozia, Creasta Nemirei, Dealul Ciocaș-Dealul Vițelului, Dealul Perchiu, Dealurile Clujului Est, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Fânațele Bârca, Fânațele de pe Dealul Corhan-Săbed, Fânațurile de la Glodeni, Fânețele seculare Frumoasa, Fânețele seculare Ponoare, Insulele Stepice Șura Mică-Slimnic, Măgurile Băiței, Movila lui Burcel, Muntele Tâmpa, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Pajiștile lui Suciu, Pădurea Breana-Roșcani, Pădurea Ciornohal, Pădurea Gârboavele, Pădurea Mogoș-Mâțele, Pădurea Pogănești, Podișul Nord Dobrogean, Podișul Secașelor, Râul Tur, Sighișoara-Târnava Mare, Suatu-Cojocna-Crairât, Suharau-Darabani, Valea lui David, Vulcanii Noroioși de la Pâclele Mari și Pâclele Mi, Zău de Câmpie.

IRIS SAU STÂNJENEL DE NISIP

Iris humilis ssp. arenaria

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asparagales*	Genul:	*Iris*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Iridaceae*	Specia:	*I. humilis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de la numele zeiței grecești a curcubeului, Iris, referitor la culorile extrem de variate și de vii ale florilor unor specii din genul stânjeneilor, precum *Iris germanica, Iris florentina* sau *Iris pumila.* Numele de specie este latinescul *humilis* – pitic, umil, mic, iar numele subspeciei provine din latinescul *arena* – nisip, *arenaria* – de nisip, referitor la habitatul speciei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de stânjenel de talie mică, cu flori frumoase galben intens, cu șiruri de peri portocalii. Este specifică pajiștilor stepice de pe dune de nisip fixate (de unde și numele speciei, *arena* – nisip în limba latină). La noi în țară se află doar în două mici regiuni geografice, însă cu populații destul de dense. Prima regiune este cea a Câmpiei Careilor, unde planta vegetează mai ales în poienile pădurilor de stejar și plantațiilor de salcâm unde se păstrează ochiuri de pajiști panonice de nisipuri (6260*) bine conservate. A doua regiune este nordul Munților Trascău, la nord de Arieș, unde planta este destul de frecventă nu pe nisipuri ci pe calcarele din Cheile Turzii (și pe gresiile calcaroase aflate imediat la sud de acestea) și din Cheile Borzești, în pajiștile de stâncării panonice (6190). Mai recent, planta a fost identificată și în silvostepa Moldovei, în pajiștile stepice ponto-sarmatice (62C0*) de la Frumoasa-Bosanci (jud. Suceava) și Bălteni (jud. Vaslui).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Câmpia Careiului, Cheile Turzii, Suatu-Cojocna-Crairât, Zău de Câmpie.

MĂTĂCIUNE SAU CAPUL DRAGONULUI

Dracocephalum austriacum

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Lamiales*	Genul:	*Dracocephalum*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Labiatae*	Specia:	*D. austriacum*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvintele grecești *drakon* – dragon și *kephale* – cap, capul-dragonului, referitor la forma florilor. Numele de specie este cuvântul latinizat *austriacum* – din Austria, specia fiind descrisă prima dată din Panonia, pe teritoriul fostului Imperiu Habsburgic.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie înaltă de 10-30 cm, puternic aromată datorită conţinutului bogat în uleiuri volatile eterice, fiind rudă apropiată cu busuiocul, roinița sau lavanda. Prezintă un puternic contrast în perioada înfloririi de la început de vară (mai-iunie), când florile mari, în formă de trâmbiță, de un violet intens, creează pete de culoare aprinsă între perniţele verzi-argintii ale plantei. În lipsa acestor flori, chiar și unui specialist versat îi este greu să își dea seama că specia este prezentă într-o pajiște. Capul dragonului crește în tufe mici, joase, dense, tulpinile ce ies din rădăcinile lemnoase subţiri fiind numeroase, cu până la 15 flori ce au o corolă mare, lungă de 1,5-3 cm. Frunzele sunt foarte înguste, mai multe la câte un nod al tulpinii. Întreaga parte aeriană a plantei, chiar și florile, e acoperită de peri albi scurţi și deși care dau acesteia o tentă cenușie. Specia este caracteristică pajiștilor aride din stepe și silvostepe, din nordul Mării Negre până în Asia Centrală. În Europa Centrală este la marginea arealului ei și foarte rară, la fel ca și în România. Deși la noi în ţară există areale destul de întinse de stepă și silvostepă, capul dragonului austriac este întâlnit doar pe masivele calcaroase din nordul Munţilor Trascău (Cheile Turzii, Piatra Secuiului, Piatra Lungă – Vălișoara, Cheile Borzești) și Munţii Postăvarul (vârful Stejerișul Mic). Fenomenul este explicabil prin faptul că este o specie de stepă pietroasă (de substrate calcaroase), ceea ce la noi în ţară se întâlnește destul de rar. Întotdeauna a fost găsită pe muchiile de la marginea abrupturilor sau în apropierea acestora, în areale însorite și puternic bătute de vânturi. Este caracteristică în România doar pentru habitatul de pajiști panonice de stâncărie (6190).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Turzii, Muntele Tâmpa.

BRÂNDUȘĂ DE TOAMNĂ DE NISIP

Colchicum arenarium

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Liliales*	Genul:	*Colchicum*
Clasa:	*Liliopsida*	Familia:	*Colchicaceae*	Specia:	*C. arenarium*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de la regiunea antică *Colchis* sau *Colchida* de pe ţărmurile estice ale Mării Negre, respectiv Georgia de astăzi. Numele speciei provine din latinescul *arena* – nisip, *arenarius* – de nisip, referitor la habitatul acesteia.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Brândușa de nisip este o specie panonică de dune de nisip și pajiști pe nisipuri (2340*, 6260*). Este foarte frecventă în Ungaria între Dunăre și Tisa, de unde arealul ei se prelungește spre sud, atingând și colţul sud-vestic al României, unde este cunoscută din două localităţi, Ostrovul Moldova Veche pe Dunăre și Valea Desnăţuiului în Câmpia nisipoasă a Olteniei. Specia este foarte asemănătoare cu brândușa comună de toamnă, dar este mai intens colorată în roz, deosebirea de bază fiind subtilă și referindu-se la configuraţia stilelor. Cum însă specia comună nu crește niciodată pe nisipuri, deosebirea se poate face ușor pe baza habitatului.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Ciuperceni-Desa, Porțile de Fier.

LALEA GALBENĂ
Tulipa hungarica

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Liliales*	Genul:	*Tulipa*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Liliaceae*	Specia:	*T. hungarica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinizarea cuvântului persan *dulbend* – turban, referitor la forma florii. Numele speciei este cuvântul latinizat *hungarica* – ungurească, specia fiind descrisă de pe un teritoriu care, deși dominat etnic de români și sârbi, în trecut aparţinea imperiului austro-ungar.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie cu totul deosebită în flora României, ce face parte din grupul lalelelor de talie mare ce se cultivă pe scară largă în lume și care își are originea în stepele Eurasiei și în bazinul mediteranean, unde cresc multe specii sălbatice. Laleaua Cazanelor este o specie endemică locală cu un areal foarte limitat în Cazanele Dunării, în pajiști de stâncărie panonice (habitatul 6190) și tufărișuri subcontinentale peripanonice (40A0*). De fapt, din aceste habitate mai accesibile omului specia a dispărut, fiind deseori recoltată cu tot cu bulbi, rămânând populaţii numeroase doar în cele mai inaccesibile fisuri de stânci, chiar deasupra Dunării, acolo unde este de neatins (habitatul 8210). Există o mică populație de lalele galbene (sub zece indivizi) și pe valea Oglănicului, la nord de localitatea Gura Văii, considerată pe rând subspecie separată sau laleaua galbenă Urumoff (specie cunoscută din Bulgaria, sinonimată în unele lucrări cu laleaua Cazanelor). Caracterele de separare, tranșant enunţate în lucrări, rămân neconcludente după investigaţii atente de teren și se așteaptă rezultatul unor analize genetice, însă, după toate probabilităţile, la Cazanele Dunării și Gura Văii este vorba despre una și aceeași specie. Este interesant că laleaua Cazanelor nu a mai fost vazută pe malul sârbesc al Dunării deși în ultimii ani au fost organizate expediţii speciale pentru căutarea acesteia.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Porțile de Fier.

LILIAC ARDELENESC SAU LEMNUL VÂNTULUI
Syringa josikaea

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Lamiales*	Genul:	*Syringa*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Oleaceae*	Specia:	*S. josikaea*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de la grecescul *syrinx* – tub, referitor la forma florilor. Numele speciei este o dedicaţie pentru Josika Janos, guvernator al Transilvaniei din prima jumătate a secolului XIX.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este un arbust înalt deosebit de decorativ înrudit cu liliacul comun. Spre deosebire de acesta, frunzele sunt ovale și nu în formă de inimă iar florile sunt roz-violet și nu mov, mai puţin parfumate. Ecologic, cele două specii sunt extrem de deosebite deși sunt încadrate în același tip de habitat, tufărișuri continentale peripanonice (40A0*). Liliacul comun edifică împreună cu mojdreanul tufărișurile numite „șibliac" din Munţii Banatului până în sudul Apusenilor, pe versanţi stăncoși abrupţi și însoriţi, în condiţii de căldură și uscăciune, pe când tufărișurile de liliac ardelenesc se găsesc în condiţii foarte diferite, pe solurile apătoase din luncile unor văi reci din Apusenii nordici (Munţii Bihor-Vlădeasa), unde alcătuiesc comunităţi cu arinul alb, arbore specific luncilor de munte. Populaţiile sunt mici și devin clar vizibile doar în momentul înfloririi speciei, cele mai consistente fiind pe văile Iadei, Galbenei, Crișului Pietros, mai puţin pe cele ale Drăganului și Crișului Alb Superior. Luncile râurilor de munte fiind puternic afectate de activităţile antropice (suprapășunat, lucrări hidrotehnice, exploatări forestiere, drumuri, balastiere etc.), populaţiile trebuie monitorizate permanent și sunt necesare măsuri eficiente de conservare. De fapt, liliacul ardelenesc și cel comun nu sunt rude apropiate, primul făcând parte dintr-un grup de specii larg răspândite în Eurasia în condiţiile climatului mai cald de acum câteva milioane de ani și care și-a restrâns arealul, din cauza impactului glaciaţiunilor, în pădurile de luncă din munţii Chinei și Himalaya (liliacul lui Komarov, liliacul himalayan, liliacul de Yunnan, liliacul tibetan etc.).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului, Muntele Vulcan, Valea Iadei.

PAPUCUL DOAMNEI
Cypripedium calceolus

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asparagales*	Genul:	*Cypripedium*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Orchidaceae*	Specia:	*C. calceolus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de la cuvintele grecești *Cypris* (doamna din Cipru, un alt nume dat zeiței Afrodita și care este legat de locul nașterii acesteia) și *podilon* – sanda. Numele speciei este latinescul *calceolus* – papuc mic.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Esteo specie de orhidee frumoasă, cu un larg areal eurasiatic (în Asia și America de Nord se află multe specii înrudite) format din populații foarte mici. Planta are o înălțime de 30-80 cm, frunze late, ovale și flori mari la care tepala (petală fără sepale) inferioară este transformată într-un fel de „vas" de culoare galben intens, în timp ce cele laterale și cea superioară sunt mai înguste și de culoare roșu închis sau brună. Populațiile mici și în continuă restrângere au făcut ca planta să fie declarată de mult timp monument al naturii în România. Din punct de vedere ecologic, papucul doamnei are valențe destul de largi, fiind prezent din etajul gorunetelor până în cel al molidului, în poieni de păduri, mai ales în habitatele de fâneațe de munte și dealuri înalte (6520), dar populațiile fiind atât de mici și izolate, puțini oameni, chiar dintre pasionații naturii, pot spune că au văzut-o.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Buila-Vânturarița, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cenaru, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Șugăului-Munticelu, Ciucaș, Creasta Nemirei, Dealul Mare-Hârlău, Domogled-Valea Cernei, Lunca Mircești, Muntele Tâmpa, Munții Ciucului, Munții Maramureșului, Pădurea Bârnova-Repedea, Pădurea Dălhăuți, Pădurea Floreanu-Frumușica-Ciurea, Pădurea Homița, Pădurea Tătărași, Pădurea Zamostea-Lunca, Pârâul Barlangos, Piatra Craiului, Podișul Secașelor, Postăvarul, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Retezat, Semenic-Cheile Carașului, Sighișoara-Târnava Mare, Vânători-Neamț.

MOȘIȘOARE
Liparis loeselii

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asparagales*	Genul:	*Liparis*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Orchidaceae*	Specia:	*L. loeselii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *liparos* – uleios, lucios, unsuros, cu referire la suprafața frunzelor plantei. Numele speciei este o dedicație pentru botanistul german Johannes Loesel sau Johann Lösel (1607-1655).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o orhidee de talie mică, până la 20 cm înălțime, cu flori mici de culoare galben-verzuie. Are o răspândire curioasă, de o parte și de alta a Atlanticului, în America de Nord și Europa, lipsind în Asia. Trăiește în turbării de joasă altitudine din etajul gorunetelor până în cel al moliului în populații foarte mici și izolate, majoritatea neregăsite recent. În Depresiunea Transilvaniei există în Dealurile Feleacului, Depresiunea Sibiului (câte trei populații), în mica turbărie Tăul fără Fund de la Băgău lângă Aiud, în Depresiunile Brașov, Maramureș și Giurgeu din Carpații Orientali, Dealurile Hunedoarei, Muntele Ceahlău, Subcarpații Moldovei (m]năstirea Neamț). La o altitudine foarte joasă a fost identificată și la Sfântu Gheorghe, în Delta Dunării.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Băgău, Ceahlău, Dealul Cetății Lempeș-Mlaștina Hărman, Făgetul Clujului-Valea Morii, Munții Făgăraș, Munții Maramureșului, Pădurea și mlaștinile eutrofe de la Prejmer, Piatra Craiului, Sărăturile Ocna Veche, Vânători-Neamț.

OUĂLE POPII
Himantoglossum caprinum

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Asparagales*	Genul:	*Himantoglossum*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Orchidaceae*	Specia:	*H. caprinum*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de la cuvintele greceşti *himas* (la genitiv *himantos*) – curea și *glossa* – limbă, referitor la forma segmentului median al labelului (petala inferioară). Numele de specie este cuvântul latinizat *caprinum* – din insula Capra, aflată în largul coastelor italiene ale Mării Tireniană (de unde specia a fost descrisă prima dată).

CARACTERIZAREA SPECIEI

În toate lucrările mai vechi despre flora României este menţionată orhideea curea hircană ca fiind prezentă la noi. În 2006 un studiu susţine că de fapt la noi este prezentă orhideea curea caprină pentru ca în 2012 mai mulţi autori maghiari să identifice plantele din sud-estul Europei ca aparţinând în întregime unei specii noi, pe care o denumesc orhideea lui Janka, după numele unui naturalist transilvănean din secolul XIX. Acesta este numele botanic valid la ora actuală. Orhideea curea, înaltă de 50-80 cm, este o plantă ce iese în evidenţă imediat din cauza labelului (petalei inferioare) numeroaselor flori exagerat de lung și îngust (de unde și denumirea), purpuriu cu alb, cu pete roșii. Specia apare în populaţii mici și izolate, răspândite pe tot teritoriul ţării de la câmpie până în munţii de altitudine joasă, mai ales în pajiștile de substrat calcaros bine conservate, cu populaţii mari de orhidee (6210*). Deși pe parcursul a 150 de ani s-au semnalat câteva zeci de locaţii pe teritoriul României unde specia a fost menţionată, puţine dintre acestea au fost regăsite în ultimii 20 de ani.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Nerei-Beușnița, Comana, Domogled-Valea Cernei, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Munții Măcinului, Munții Țarcu, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Platoul Mehedinți, Podișul Nord Dobrogean, Porțile de Fier.

BUJOR MOV BĂNĂŢEAN
Paeonia officinalis ssp. banatica

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Saxifragales*	Genul:	*Paeonia*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Paeoniaceae*	Specia:	*P. officinalis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de la numele lui Paeon sau Paean, doctor al zeilor din Olimp, care ar fi folosit o specie de bujor pentru a trata rănile zeilor Ares și Hades, sau de la numele anticului regat al paeonilor, trib ce locuia în nordul Macedoniei. Prima dată numele de „Paionia" a fost folosit de Theophrastes în sec. IV î. Chr. Numele speciei este latinescul *officinalis* – de uz farmaceutic, medicinal. Numele subspeciei este cuvântul latinizat *banatica,* din Banat, bănăţeană.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Deși ultimele studii genetice asupra bujorilor bănăţeni au relevat clar că este o specie independentă, încă este denumită în unele liste după vechea concepţie potrivit căreia ar fi doar o subspecie regională a bujorului mediteranean. De fapt, bujorul bănăţean a luat naștere cu multe zeci de mii de ani în urmă printr-un proces de hibridare între bujorul mediteranean (*Paeonia officinalis,* cultivat și în grădini) și bujorul lui Maire (*Paeonia mairei*) din arealele muntoase din China. Cele două specii parentale au arealele despărţite astăzi de mii de kilometri. Planta este deosebit de frumoasă în momentul înfloririi, florile mari de un mov intens fiind foarte parfumate. Frunzele, de asemenea mari, sunt divizate în segmente de o formă foarte variabilă în cadrul aceleiași populaţii. Specia este răspândită numai în pădurile din micile masive muntoase ale Câmpiei Panonice (Ungaria, Voievodina) și în pădurile de fag, gorun auriu și stejar pufos din Munţii Banatului și arealul Porţilor de Fier (atât în România cât și în Serbia). Habitatele în care a fost identificată specia în munţii din sud-vestul României sunt cele de făgete ilirice (91K0) și gorunete ilirice (91L0) dar și rariștile de stejar pufos panonice (91H0*). Populaţiile cunoscute sunt mici, izolate, localizate în păduri din vecinătatea localităţilor Baziaș, Gura Văii, Ciclova Română, Sasca Montană. Câteva mici populaţii se află localizate și în Munţii Codru-Moma în făgete dacice (91V0). Acestea înfloresc cu o lună mai târziu decât populaţiile bănăţene (mijlocul lunii aprilie, respectiv mijlocul lunii mai). Mai există, semnalate din sec. XIX dar neconfirmate recent, populaţii ale acestei specii în două locuri din Subcarpaţii Buzăului care ar trebuie reinvestigate.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Defileul Crișului Negru, Porțile de Fier.

DEDIŢEL SAU SISINEL SAU DEDIŢEL DE TAIGA

Pulsatilla patens

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Ranunculales*	Genul:	*Pulsatilla*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Ranunculaceae*	Specia:	*P. patens*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen provine din latinescul *pulsare* – a pulsa, a se agita, deoarece stilele cu peri fini albi ale nuculelor (fructelor) se mişcă în vârful tulpinii la orice adiere a vântului. Numele speciei este latinescul *patens* – divergent, îndreptat spre lateral/exterior, de la orientarea florilor plantei la vârful tulpinilor.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Dediţelul de taiga se deosebeşte greu prin flori de alte specii înrudite, acestea având o culoare mov întunecat ce seamănă foarte bine cu cele ale dediţelului dacic (*Pulsatilla montana*), specie comună la noi. În schimb, frunzele sunt cu totul deosebite, având forma palmei (palmate) şi nu cu foliolele dispuse ca la o pană (penate) şi deosebesc dediţelul de taiga foarte uşor de la prima privire. Specia, dacă luăm în considerare toate subspeciile sale (unele cu flori de culoare gălbuie), are un areal vast circumpolar fiind prezentă în taiga şi silvostepele reci din toată Eurasia şi America de Nord. La noi în ţară şi în toată Europa Centrală este semnalată din secolul XIX din multe locaţii, cele mai multe dispărute la ora actuală. Specia pierde multe populaţii şi îşi restrânge permanent arealul din motive ce ne sunt încă necunoscute (ar putea fi o maladie a speciei sau concurenţa speciilor comune înrudite). Din silvostepa Moldovei mai este cunoscută din două locuri (Bosanci şi Mârzeşti-Iaşi) iar în Transilvania s-au păstrat populaţii mai mari la liziera pădurii Făget (la sud de Cluj-Napoca) şi în vecinătatea masivului Piatra Secuiului (pe un pisc de bazalte). Populaţia de la Cheile Turzii, cunoscută de mult timp, este şi ea dispărută la fel ca multe altele. Monitorizarea foarte atentă a populaţiilor consistente rămase şi elaborarea unor măsuri adecvate de conservare a acestora este o condiţie ce se impune pentru a păstra specia în flora ţării. Este de remarcat că deseori specia poate fi găsită (la noi în Piatra Secuiului) în mestecănişuri (menţinute la adăpost de extinderea pădurii din jur de substratul pietros). Acestea ar putea reprezenta habitate relicte glaciare similare celor larg răspândite în silvostepa Asiei Centrale unde dediţelul de taiga creşte în astfel de rarişti de mesteacăn.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Turzii, Dealurile Clujului Est, Defileul Crişului Repede-Pădurea Craiului, Fânaţele de pe Dealul Corhan-Săbed, Fânaţele seculare Frumoasa, Fânaţele seculare Ponoare, Mestecănişul de la Reci, Munţii Ciucului.

DEDIŢEL MARE
Pulsatilla grandis

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Ranunculales*	Genul:	*Pulsatilla*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Ranunculaceae*	Specia:	*P. grandis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen provine din latinescul *pulsare* – a pulsa, a se agita, deoarece stilele cu peri fini albi ale nuculelor (fructelor) se mişcă în vârful tulpinii la orice adiere a vântului. Numele speciei este latinescul *grandis* – mare, grandios, spectaculos.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Între speciile de dediţel, aceasta este una de talie mare, mai înaltă (30 cm) şi cu flori violet deschis mai mari (5-6 cm lungime). Dintre frunzele penate bazale cu foliole dinţate se desprind primăvara în aprilie tulpini acoperite dens de peri gălbui (caracter prin care se deosebeşte de speciile înrudite de la noi). Florile sunt deosebit de decorative, mai ales când găsim mai multe plante grupate. Populaţiile speciei sunt puţine şi foarte izolate la noi în ţară. Cele mai bine cunoscute sunt cele din sudul Munţilor Muntele Mare (arealul cheilor şi masivelor calcaroase de la Scărişa-Belioara, Vulturese, Cheile Poşegii etc.) unde planta poate fi găsită în pajişti panonice de stâncării (6190). Un al doilea grup de populaţii se găseşte la Porţile de Fier, în acelaşi tip de habitat dar şi în tufărişuri continentale peripanonice cu mojdrean, liliac şi scumpie (40A0*), mai rar în rarişti de stejar pufos (91H0*). Dediţelul mare mai este cunoscut din pajişti de stâncărie din Munţii Poiana Ruscă şi din pajişti stepice ponto-sarmatice (62C0*) din silvostepa Moldovei (cel puţin zece populaţii). Din păcate, starea de conservare a multora dintre acestea nu este cunoscută suficient de bine. Arealul central european-nord-balcanic-pontic al speciei, ce cuprinde atât areale de stâncării din munţi de mică altitudine cât şi pajişti stepice, deşi atât de întins geografic, este alcătuit în întregime din populaţii de mici dimensiuni, izolate, ca şi cele de la noi.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Dealul Alah Bair, Fânețele Bârca, Fânețele de pe Dealul Corhan-Săbed, Fânețele seculare Frumoasa, Fânețele seculare Ponoare, Fântânița Murfatlar, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Pădurea Gârboavele, Pădurea Mogoș-Mățele, Pădurea și pajiștile de la Mârzești, Porțile de Fier, Valea lui David.

* DEDIŢEL ROŞU
Pulsatilla pratensis ssp. hungarica

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Ranunculales*	Genul:	*Pulsatilla*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Ranunculaceae*	Specia:	*P. pratensis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen provine din latinescul *pulsare* – a pulsa, a se agita, deoarece stilele cu peri fini albi ale nuculelor (fructelor) se mişcă în vârful tulpinii la orice adiere a vântului. Numele speciei este latinescul *pratensis* – de fâneaţă. Numele de subspecie este latinizatul *hungarica* – din Ungaria, ungurească, specia fiind descrisă prima dată din silvostepa panonică.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Între speciile de dediţel, majoritatea cu flori de culoare violet, aceasta este cu totul aparte având flori de culoare roşcată, foarte neobişnuită în cadrul genului. În rest, aspectul plantei seamănă bine cu cel al speciilor de dediţel înrudite, cu frunze palmate, tulpini cu peri albi lungi, întreaga plantă având un aspect „pufos". Este o subspecie (dar poate unele studii o vor considera specie independentă în viitor) endemică pentru dunele de nisip fixate din Depresiunea Panonică, populând habitatele de dune panonice (2340*) şi de pajişti pe nisipuri panonice (6260*). În România se găseşte doar în Câmpia Careilor, pe dunele de nisip fixate, mai ales în poienile de pădure unde pajiştile sunt conservate mai bine.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Câmpia Careiului, Diosig, Săcueni.

TURIŢĂ
Agrimonia pilosa

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Rosales*	Genul:	*Agrimonia*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Rosaceae*	Specia:	*A. pilosa*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *argema*, o boală de ochi ce era tratată cu această plantă (nume folosit de Celsus, Plinius, Dioscorides). Numele speciei vine din latinescul *pilosa* – păroasă, cu referire la perii numeroși ai plantei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie foarte rară, cu populaţii mici, despre a cărei răspândire se știe în realitate foarte puţin, fiind greu de deosebit de rudele sale mai larg răspândite turiţa comună și turiţa parfumată, cu care adesea este confundată. Este mai înaltă (deseori peste un metru) și, în pofida denumirii, mai scurt și mai puţin evident păroasă decât rudele sale. Florile mici galbene sunt dispuse des, în spice lungi. Frunzele penate au foliole dur dinţate foarte lung îngustate spre bază (aceasta este una dintre trăsăturile ce o pot deosebi la prima vedere de cele două specii mai comune care au foliolele rotunjite la bază). Ecologia acesteia este puţin cunoscută, cu siguranţă în multe rapoarte de cercetare fiind trecută în locul acesteia turiţa comună. După toate probabilităţile este vorba despre o specie de poieni și margini de pădure din etajul colinar superior până în etajul alpin al molidului (6520, 6430). Mai multe locaţii au fost identificate în Carpaţii Orientali și Podișul Central Moldovenesc, foarte puţine în Munţii Apuseni. Arealul geografic al plantei este larg (toată Eurasia), iar posibilităţile de răspândire mari, fructele agăţându-se lesne, ca la orice turiţă, de blana oricărui animal sau de șireturile bocancilor trecătorilor. Nu știm încă de ce o plantă cu asemenea potenţial ecologic este atât de rară în România – este vorba despre confuzia cu speciile comune sau de competiţia acestora (dizlocuire). Ca atare, este una dintre cele mai enigmatice specii pentru naturaliștii români iar protejarea ei este extrem de problematică – nu se pot lua măsuri eficiente de conservare din moment ce nu sunt suficiente informaţii la nivelul ţării despre ecologia și răspândirea ei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bazinul Ciucului de Jos, Fânațele de pe Dealul Corhan-Săbed, Lunca Buzăului, Munții Maramureșului, Munții Măcinului, Porțile de Fier, Sighișoara-Târnava Mare.

BURUIANĂ CU CINCI DEGETE SAU SCLIPEŢI DE ADAMCLISI
Potentilla emilii-popii

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Rosales*	Genul:	*Potentilla*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Rosaceae*	Specia:	*P. emilii-popii*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *potens* – puternic, *potentilla* – mica (plantă) puternică, deoarece în trecut se credea că unele specii ale genului au un puternic efect curativ. Numele speciei este o dedicaţie pentru academicianul și naturalistul român Emil Pop (1897-1974).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie local endemică cunoscută doar din puţine localităţi din Dobrogea de sud. Planta este înaltă de 15-40 cm, cu tulpini lung și dens păroase, la fel fiind și frunzele palmate cu 5-7 lobi dinţaţi și inflorescenţa ce cuprinde câteva flori relativ mici îndesuit dispuse, cu cinci petale galben palide, de lungimea sepalelor. Cele două localităţi de unde s-au semnalat populaţii, Coroana și Adamclisi, nu au fost investigate recent, iar starea actuală a populaţiilor nu se cunoaște. Intervine și confuzia ce se poate face între această specie și sclipeţii drepţi și cei de Crimeea, rude apropiate ce sunt frecvente în Dobrogea în același habitat al pajiștilor de stepă ponto-sarmatice (62C0*).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Dealul Alah Bair, Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa, Pădurea Eseschioi-Lacul Bugeac, Pădurea Hagieni-Cotul Văii, Pădurea și Valea Canaraua Fetii-Iortmac, Podișul Nord Dobrogean.

SÂNZIANA DE STEPĂ MOLDAVĂ
Galium moldavicum

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Gentianales*	Genul:	*Galium*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Rubiaceae*	Specia:	*G. moldavicum*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul grecesc *gala* – lapte, referitor la faptul că unele specii erau folosite la coagularea laptelui. Numele de specie este cuvântul latinizat *moldavicum* – din Moldova, moldovenesc, referitor la regiunea unde a fost descoperită planta.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Specia face parte din grupul sânzienelor de stepă ce populează pajiștile uscate ale Europei Centrale și regiunii pontice. Sunt patru astfel de specii în flora României, ce se deosebesc prin caractere destul de subtile. Sânziana de stepă moldavă are tulpina dens mărunt păroasă în partea superioară, un caracter aparte ce nu este regăsit la speciile înrudite. Planta are tulpini drepte, cu frunze înguste liniare foarte subțiri dispuse la noduri roată în jurul tulpinii (verticile). La partea superioară a tulpinii se află numeroase flori albe mici cu patru petale ascuțite unite într-un tub scurt. Specia a fost descrisă în 1954 de către botanistul ieșean Constantin Dobrescu, unul dintre cei mai prolifici descoperitori de specii noi pentru știință dintre naturaliștii români, de la Negrești pe Dealul Glodeni (jud. Vaslui), fiind apoi descoperită și la Valea lui David (jud. Iași), iar apoi în Republica Moldova și Ucraina. Habitatul de care se leagă sânziana de stepă moldavă este cel al pajiștilor de stepă ponto-sarmatice (62C0*).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Fânațurile de la Glodeni, Valea lui David.

SAXIFRAGA DE TURBĂRIE, OCHII ȘORICELULUI DE TURBĂRIE, CĂPRIȚĂ
Saxifraga hirculus

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Rosales*	Genul:	*Saxifraga*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Saxifragaceae*	Specia:	*S. hirculus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de la cuvintele latine *saxum* – stâncă și *frango* – a frânge, a sparge, referitor la faptul că cele mai multe specii ale genului sunt plante de stâncărie. Numele speciei provine din latinescul *hircus* – capră, *hirculus* – căprița, poate fiindcă această plantă de munți înalți ar constitui o hrană predilectă pentru caprele de munte.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Planta este înaltă de 10-40 cm, cu frunze bazale lanceolate, plane, obtuze, cu marginea întreagă, lungi de 1-3 cm, formând la bază rozete. Florile terminale sunt solitare sau grupate 2-5, cu petale galbene, uneori portocaliu punctate. Este o specie boreală ce populează turbăriile din taigaua eurasiatică și cea nord-americană, ca și pe cele din munții suficient de înalți aflați mai la sud. Este așadar o specie circumpolar arctic-alpină, cu un areal foarte extins, dar în Europa Centrală populațiile sunt mici și rare. În România apare doar în turbării (habitatele 7110*, 7140) la Sâncrăieni și Lueta în Carpații Orientali (jud. Harghita) și este considerată relict glaciar, din timpul când acum peste 15.000 de ani, într-un climat mai rece, taiga era larg extinsă peste teritoriul Europei Centrale.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bazinul Ciucului de Jos.

IARBA GÂTULUI
Tozzia carpathica

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Lamiales*	Genul:	*Tozzia*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Orobanchaceae*	Specia:	*T. carpathica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este o dedicaţie pentru botanistul italian Lucas Tozzi (1633-1717) iar după alte surse pentru botanistul italian Bruno Tozzi (1656 -1743). Numele speciei este cuvântul latinizat *carpathica* – carpatină, după arealul speciei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Planta este înaltă de 10-50 cm, ramificată de la bază, cu frunze ovate fără peţioli, rar dinţate, dispuse opus câte două pe tulpina cu patru muchii. La vârful ramurilor se află florile de un galben viu cu un tub lung și cinci petale, cele trei de jos mai lungi dând un aspect asimetric corolei. Este semiparazită, un caracter mai rar întâlnit printre plantele din munţii înalţi. Specia carpatină endemică și sora ei, iarba gâtului alpină din munţii Europei Centrale, se deosebesc doar prin caractere foarte subtile. Există destul de multe populaţii în etajele subalpin și alpin ale Carpaţilor Orientali și Meridionali, dar planta nu este prea frecventă, fiind destul de rar întâlnită, în locuri mai umede (6150, 6170, 4060, 4070*, 3220).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Apuseni, Bucegi, Călimani-Gurghiu, Ceahlău, Cozia, Creasta Nemirei, Defileul Jiului, Frumoasa, Munții Ciucului, Munții Făgăraș, Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Munții Țarcu, Nordul Gorjului de Est, Nordul Gorjului de Vest, Parâng, Piatra Craiului, Putna-Vrancea, Rarău-Giumalău, Retezat, Valea Cepelor.

ANGELICĂ DE BALTĂ
Angelica palustris

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Apiales*	Genul:	*Angelica*
Clasa:	*Spermatopsida*	Familia:	*Umbelliferae*	Specia:	*A. palustris*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *angelus* sau grecescul *angelos* – înger, din credinţa că specia medicinală înrudită *Angelica archangelica* ar fi fost arătată oamenilor de arhanghelul Mihail. Numele de specie provine din latinescul *palustris* – de mlaștină, cu referire la habitatul plantei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o plantă din familia umbeliferelor, cu flori albe, înrudită și având aspectul caracteristic unor plante cultivate cu care suntem obișnuiţi ca ţelina, morcovul, pătrunjelul. Anghelica de baltă este însă o specie sălbatică foarte rară în flora noastră. Iese în evidenţă prin peţiolii frunzelor tulpinale puternic îngroșaţi, cu miros plăcut, fapt caracteristic speciilor de anghelică, și se diferenţiază de toate rudele sale prin dinţii mari ai foliolelor. Specia este destul de greu de identificat, necesitând de obicei cunoștinţele unui specialist. Populează mlaștinile din luncile râurilor (habitatul 7230) dar deși acest tip de habitat este foarte extins, planta este deosebit de rară, cu un areal în continuă restrângere. Populaţiile din Moldova (judeţele Bacău și Neamţ) nu au mai fost regăsite de mult timp, fiind sigure doar cele de la Lozna (jud. Botoșani). În Transilvania, populaţiile din Depresiunea Făgărașului și Depresiunea Ciucului (asociate aici unor turbării) sunt foarte mici. O populaţie izolată din fostul sat Poiana (azi inclus ca și cartier în orașul Turda) este dispărută din cauza urbanizării. Se impune urmărirea cu mare atenţie în viitor a acestei specii, în vederea refacerii prin măsuri de protecţie eficiente.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bazinul Ciucului de Jos, Călimani-Gurghiu, Câmpia Careiului, Insulele Stepice Șura Mică-Slimnic, Sighișoara-Târnava Mare, Tinovul Apa Roșie, Turbăria de la Dersca.

*AERELUL LUI SADLER

Ferula sadleriana

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Apiales*	Genul:	*Ferula*
Clasa:	*Magnoliopsida*	Familia:	*Umbelliferae*	Specia:	*F. sadleriana*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *ferula* – nuia, băţ, *ferire* – a bate (după alte interpretări *ferula* era numele latin al fenicului, dar semnificaţia este aceeaşi). Tulpinile elastice şi lungi ale unor umbelifere precum *Ferula vulgaris* erau folosite în antichitate pentru a aplica „corecţii" elevilor. Numele speciei este o dedicaţie pentru Sadler József (1791-1849), medic şi botanist maghiar.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Specia face parte din familia umbeliferelor, adică a mărarului sau fenicului, cu care seamănă foarte mult datorită formei generale şi pentru că florile galbene sunt greu de deosebit. Tulpina este înaltă de 1-1,50 m, cu multe frunze cu lacinii destul de subţiri, albăstrui, şi acestea destul de asemănătoare cu cele ale mărarului. Florile sunt dispuse în umbele specifice acestui grup de plante, de culoare galben sau galben-verzui, mici. Genul aerelului (*Ferula*) este larg răspândit în stepele Eurasiei şi în bazinul Mediteranei, una dintre specii fiind folosită în lumea antică drept contraceptiv iar multe altele având utilizări medicinale. Sunt plante foarte înalte, cu frunze foarte mari, din acest punct de vedere aerelul lui Sadler fiind una dintre cele mai mici specii ale genului. Este izolată de arealul celorlalte rude, specia fiind endemică pentru munţii calcaroşi de mică altitudine din Bazinul Panonic (Munţii Bukk), unde există patru populaţii. În România apare o singură populaţie izolată în Cheile Turzii, în nordul Munţilor Trascăului (indicaţiile mai vechi referitoare la o altă populaţie existentă în Cheile Boiului, Munţii Poiana Ruscă, nu s-au confirmat).

Această populaţie are câteva mii de exemplare dar nu este răspândită pe un areal mare în chei ci doar pe muchia stâncoasă de la sud de ieşirea aval a acestora. Planta poate fi regăsită în crăpăturile stâncilor, prin ochiurile de pajişti stâncoase calcaroase panonice (6190) aflate printre tufărişurile subcontinentale panonice cu taulă şi scoruş dacic (40A0*). O parte a populaţiei poate fi văzută chiar în lungul potecii turistice marcate ce străbate muchia respectivă.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Turzii.

MUȘCHIUL DE PĂMÂNT

Buxbaumia viridis

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Tetraphidales*	Genul:	*Buxbaumia*
Clasa:	*Polytrichopsida*	Familia:	*Buxbaumiaceae*	Specia:	*B. viridis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este o dedicaţie pentru Johann Christian Buxbaum (1693-1730), medic şi botanist german. Numele speciei este latinescul *viridis* – verde, referitor la coloritul speciei (în comparaţie cu alte specii ale genului).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este una dintre cele mai curioase specii de muşchi de pământ, având un tal (corp) extrem de redus, din care se remarcă doar sporofitul (axul capsulei cu spori şi capsula) înalt de 5-10 mm, cu o capsulă de 3-4 mm lungime, asimetrică, ascuţită. Interesant este faptul că acest sporofit îşi începe dezvoltarea toamna târziu şi este verde şi asimilează în timpul lunilor de iarnă. Planta este anuală sau bienală, creşte pe multe tipuri de substrat şi de multe ori dispare din arealele unde a fost semnalată anterior şi reapare în alte locuri. Creşte frecvent în asociaţie cu alţi muşchi de pământ şi, corpul plantei fiind atât de redus, de multe ori putem crede eronat că frunzele altor specii sunt frunze de *Buxbaumia*, care de fapt nu are aşa ceva. Specia are o răspândire foarte largă, circumpolară.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bistriţa Aurie, Bucegi, Frumoasa, Larion, Munţii Maramureşului, Munţii Rodnei, Parâng, Piatra Craiului, Piatra Mare, Rarău-Giumalău.

MUȘCHIUL DE PĂMÂNT FURCULIȚĂ

Dicranum viride

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Dicranales*	Genul:	*Dicranum*
Clasa:	*Bryopsida*	Familia:	*Dicranaceae*	Specia:	*D. viride*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului provine din latinescul *dicranum* – furcă, iar cel al speciei din latinescul *viridis* – verde.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de mușchi de pământ ce crește în mici perniţe compacte de culoare verde intens, cu frunze triunghiulare terminate printr-un acumen foarte lung ce dă uneori un aspect zbârlit perniţelor respective. Capsulele de spori de culoare roșcată, pe pediceli scurţi, apar rar, de obicei planta înmulţindu-se vegetativ prin fragmente. Mușchiul poate fi întâlnit rar la noi, pe lemn de foioase în apropierea solului sau pe lemn putred.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bucegi, Călimani-Gurghiu, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Ciclovina, Herculian, Mestecănișul de la Reci, Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Penteleu, Rarău-Giumalău, Tinovul Mare Poiana Stampei.

MUȘCHIUL SECERĂ

Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Hypnales*	Genul:	*Drepanocladus*
Clasa:	*Bryopsida*	Familia:	*Campyliaceae*	Specia:	*D. vernicosus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului provine din cuvintele greceşti *drepanos* – seceră și *clados* – tulpină, de la forma tulpiniţelor plantei. Numele speciei este cuvântul latinizat *vernicosus* – lăcuit, referitor la luciul frunzelor.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de mușchi de pământ cu tulpiniţe ramificate lungi de până la 15 cm, cu frunze de până la 1 cm lungime, dese, toate în formă de seceră (de unde și numele). Este întâlnit rar în turbării și turbării împădurite (7110*, 7140, 91D0*). La noi este răspândit mai ales în turbăriile din Carpaţii Orientali.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Călimani-Gurghiu, Frumoasa, Lacul Bâlbâitoarea, Munții Făgăraș, Munții Rodnei, Penteleu, Rarău-Giumalău, Tinovul Mare Poiana Stampei.

FRUNZA STÂNCILOR
Mannia triandra

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Marchantiales*	Genul:	*Mannia*
Clasa:	*Marchantiopsida*	Familia:	*Aytoniaceae*	Specia:	*M. triandra*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este o dedicație pentru botanistul german Gustav Mann (1836-1916), iar cel al speciei este latinescul *triandra* – cu trei stamine (planta fiind un mușchi de pământ frunzos nu are bineînțeles flori și stamine, ci niște structuri ce amintesc oarecum de acestea).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Este o specie de mușchi de pământ cu talul (corpul) în formă de frunză extinsă, rugos, lobat cu numeroase mici pete albe unde se adună sporii, și crește pe stânci umede, de obicei calcaroase, din etajul alpin și subalpin. La noi este semnalat din Munții Bucegi, Piatra Craiului și Făgăraș.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Ciucaș, Piatra Craiului.

MUȘCHI DE PĂMÂNT CU SETE LUNGI
Meesia longiseta

Regnul:	*Plantae*	Ordinul:	*Splachnales*	Genul:	*Meesia*
Clasa:	*Bryopsida*	Familia:	*Meesiaceae*	Specia:	*M. longiseta*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului este o dedicație pentru botanistul olandez David Meese (1723-1770). Numele speciei este latinescul *longiseta* – cu sete lungi, referitor la axele foarte lungi ale capsulelor cu spori din vârful tulpiniţelor.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Specie are un areal larg, circumpolar, în tundră, taiga și în munții înalți, dar este rară în tot acest areal. Are tulpiniţe drepte, lungi de 5-10 cm, subțiri, de culoare gălbuie până la verde deschis, cu frunzuliţe dispuse perpendicular pe tulpină (în stare umedă), tulpiniţe prelungite cu axe foarte lungi ce poartă capsulele mici cu spori. Se găsește rar în turbării acide (7110*, 7140, 91D0*).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bucegi, Călimani-Gurghiu, Frumoasa, Harghita Mădăraș, Munții Făgăraș, Munții Maramureșului, Munții Rodnei, Munții Țarcu, Retezat, Sărăturile Ocna Veche, Tinovul Mohoș-Lacul Sf. Ana.

PĂSĂRI

FUNDAC MIC SAU CUFUNDAC MIC

Gavia stellata

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Gaviiformes*	Genul:	*Gavia*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Gaviidae*	Specia:	*G. stellata*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *gavia* – pasăre de mare, folosit pentru toate păsările de mare scufundătoare. Numele de specie derivă din cuvântul latin *stellata* – presărat cu stele, cu referire la punctele albe de pe spatele păsării în penajul de iarnă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Cea mai mică și mai răspândită specie din familia cufundarilor este acvatică și migratoare. Lungimea corpului variază între 55-67 cm și are o greutate de circa 1400 g. Anvergura este cuprinsă între 91-110 cm. În zbor își ţine gâtul și capul ușor aplecate faţă de restul corpului și poate atinge o viteză de până la 78 km/h. Masculii și femelele au înfățișare similară. Se hrănește în special cu pește, dar poate consuma uneori și plante.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Cuibărește în nordul Europei la marginea lacurilor și bălţilor. Zboară pe distanţe lungi spre lacurile mai mari pe care se hrănește. Iernează de obicei pe mare, zonă în care este mai frecvent prezentă și în România. Când plutește pe apă își ţine capul și ciocul (subţire și ușor arcuit în sus) îndreptate în sus. Spre deosebire de celelalte specii ale familiei cufundarilor, care își schimbă penajul la sfârșitul iernii, își pierde capacitatea de zbor timp de 3-4 săptămâni din cauza schimbării penajului în perioada august-noiembrie. Longevitatea maximă cunoscută este de 23 de ani și șapte luni.

POPULAȚIE

La nivel european populația este cuprinsă între 32000-92000 de perechi cuibăritoare. În Romania apar în timpul iernii între 20-300 de exemplare.

REPRODUCERE

La construirea cuibului, care este de obicei o platformă adâncită din pământ căptușită cu plante, participă ambii parteneri. Femela depune obișnuit două ouă cu dimensiuni de 75 x 46 mm și o greutate de circa 80 g, ce sunt incubate timp de 24-29 de zile. Puii de cufundari sunt hrăniţi de ambii părinţi cu nevertebrate și pești pe o perioadă de 38-48 de zile, după care se descurcă singuri.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Deși este prezentă în Romania o perioadă limitată din an, braconajul și prinderea accidentală a unor exemplare în plasele de pescuit determină creșterea mortalității.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Balta Albă-Amara-Jirlău, Bazinul Fizeșului, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cursul Dunării-Baziaș-Porţile de Fier, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Eleșteele Iernut-Cipău, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile Fălticeni, Lacurile Vaduri și Pângăraţi, Lunca Siretului Mijlociu, Marea Neagră, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu.

FUNDAC POLAR SAU CUFUNDAC POLAR

Gavia arctica

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Gaviiformes*	Genul:	*Gavia*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Gaviidae*	Specia:	*G. arctica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *gavia* – pasăre de mare, folosit pentru toate păsările de mare scufundătoare. Numele de specie derivă din cuvântul latin *arctica* – arctic, cu referire la zona de cuibărit.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Cu o talie intermediară între cufundarul mic și cufundarul mare, poate fi confundată cu ambele specii. Este o specie acvatică și migratoare. Adulţii au lungimea corpului cuprinsă între 63-75 cm și o greutate de ce variază între 2000-3400 g. Deschiderea aripilor este cuprinsă între 100-127 cm. Adulţii au înfăţișare similară. Comparativ cu una din speciile comune la noi, depășește ca dimensiune corcodelul mare. Se hrănește cu pește, nevertebrate acvatice și vegetaţie acvatică scufundându-se până la adâncimi de 30 m și pentru o perioadă de timp de până la două minute.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Cuibărește solitar în zona arctică a Eurasiei pe lacuri interioare și golfuri marine, acolo unde nu se manifestă fluxul și refluxul. Părăsește locurile de cuibărit în septembrie, octombrie și revine în aprilie, mai. Iernează în zona Mării Baltice și în centrul și sudul Europei. Își schimbă penajul (năpârlește) în februarie, martie. Este o specie tăcută în zbor și în timpul iernii (cu excepţia perioadei de cuibărit). Longevitatea maximă cunoscută este de 27 de ani și 10 luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este relativ mică (mai puţin de 92000 perechi) și a manifestat un declin accentuat în perioada cuprinsă între 1970-1990. Deși în Suedia și Finlanda specia a fost stabilă sau a crescut numeric, între 1990-2000 în Rusia, unde populaţia este cea mai numeroasă, și în Norvegia a continuat să scadă. În România apare iarna în număr redus, cuprins între 50-500 exemplare.

REPRODUCERE

Este o specie monogamă la care ritualul de împerechere se manifestă în special la perechile nou formate. Cuibul plasat la marginea apei este alcătuit din pământ căptușit cu vegetaţie. Este construit în principal de către mascul, dar acesta poate fi asistat uneori de către femelă. Ouăle au dimensiuni de 83 x 53 mm, de culoare măslinie cu pete negre, în număr de 1-3, cu o greutate medie de 122 g, și sunt incubate de ambii părinţi pe o perioadă de 29 de zile. După eclozare, primele zile puii le petrec în cuib, după care în primele săptămâni stau pe spatele părinţilor atunci când aceștia se deplasează pe luciul de apă. Devin zburători după 60-65 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Părăsește ușor cuibul în caz de deranj. Fiind o specie ce petrece luni de zile fără a reveni pe uscat este sensibilă la poluarea apei, în special cu produse petroliere. Plasele monofilament determină creșterea mortalităţii la această specie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Balta Albă-Amara-Jirlău, Bazinul Fizeșului, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cursul Dunării-Baziaș-Porţile de Fier, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Elește Iernut-Cipău, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Mihșu de Câmpie-Tăureni, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul și Pădurea Cernica, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Lacurile Vaduri și Pângărați, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Marea Neagră, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Tisa Superioară, Valea Mostiștea.

CORMORAN MIC

Phalacrocorax pygmaeus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Pelecaniformes*	Genul:	*Phalacrocorax*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Phalacrocoracidae*	Specia:	*P. pygmaeus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen *phalacrocorax* este versiunea latinizată a cuvintelor grecești *phalakros* – chel și *corax* – corb. Referinţa de chel se consideră că provine de la pata albă din zona capului cormoranului mare adult. Numele de specie provine din latinescul *pygmaeus* – pitic, cu referire la dimensiunile păsării comparativ cu rudele sale.

CARACTERIZAREA SPECIEI

În Europa este specia cea mai mică din familia cormoranilor. Are un penaj negru lucios și este o specie acvatică. Adulţii au o lungime a corpului cuprinsă între 45-55 cm, fiind cu puţin mai mari decât o lișiță. Anvergura aripilor variază între 75-90 cm. Proporţional cu dimensiunile corpului, coada este lungă iar ciocul scurt. Adulţii au o înfățișare similară. Năpârlesc complet în toamnă, înainte de sfârșitul lunii noiembrie. Se hrănește în special cu pește și nevertebrate acvatice, scufundându-se până la câţiva metri adâncime și pentru o perioadă de până la un minut.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Apare în sud-estul Europei unde cuibărește în colonii (singur sau cu alte specii cum sunt cormoranul mare și stârcii) în lungul Dunării și pe lacurile și râurile interioare. Iernează în sudul ariei de cuibărit în sudul Europei, cu efective mari în Grecia, Azerbaijan și Bulgaria. Sunt excelenţi scufundători, deplasându-se ușor sub apă asemeni unei „torpile„. Trăiesc în „cârduri„ și pescuiesc adesea împreună cu pelicanii. Pentru că au un penaj ce se udă ușor, pot fi observaţi frecvent pe arbori, stânci, grinduri, în poziţii caracteristice (cu aripile desfăcute și „proptiţi„ în coadă) uscându-și penajul la soare. În caz de pericol, cormoranii regurgitează hrana înghițită.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a cormoranului mic este relativ mică (până la 39000 perechi) și a manifestat un declin moderat între 1970-1990. Deși în unele ţări declinul a continuat și în perioada 1990-2000, în România și Azerbaijan, unde apar cele mai mari populaţii cuibăritoare, efectivele au rămas stabile sau au marcat o ușoară creștere. În România, cele mai mari colonii apar în Rezervaţia Biosferei Delta Dunării și pe culoarul inferior al Dunării.

REPRODUCERE

La sfârșit de martie și început de aprilie, perechile revin în coloniile vechi unde repară cuiburile existente (alcătuite din crengi și căptușite cu vegetaţie) sau construiesc cuiburi noi. Numărul cuiburilor variază pe un arbore de la câteva până la câteva zeci. Femela depune 4-6 ouă în a doua jumătate a lunii mai, dar uneori și în iunie. Dimensiunile medii ale ouălor sunt de 46,7 x 30,8 mm. La incubarea ouălor, care durează 27-30 de zile, participă ambii părinţi. Puii ieșiţi din ou sunt orbi, golași și neputincioși, rămânând o perioadă îndelungată la cuib. Într-o colonie mare este o forfotă permanentă generată de adulţii ce aduc și pleacă după hrană, amplificată de ţipetele puilor și de ploaia de găinaţuri care atinge în rafale luciul apei. Atmosfera e copleșită de mirosul greu al peștilor și puilor căzuţi din cuiburi și aflaţi în diferite stadii de putrefacţie. Puii au penajul complet la 42 de zile dar rămân în colonie până la 8-10 săptămâni, perioadă în care sunt hrăniţi de către părinţi.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Pierderea sau degradarea zonelor umede asociată cu fragmentarea sau pierderea habitatelor de cuibărit (arbori, arbuști, stuf) și hrănire, împreună cu poluarea apelor interioare, braconajul și înecarea păsărilor în plasele de pescuit constituie principalele ameninţări. Implementarea Planului Naţional de Acţiune (elaborate de SOR/BirdLife România și WWF Programul Dunăre Carpaţi) este o prioritate pentru conservarea speciei în România.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Bistreţ, Blahniţa, Braţul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Confluenţa Olt-Dunăre, Cursul Dunării-Baziaș-Porţile de Fier, Dealurile Homoroadelor, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Oltenița, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Gruia-Gârla Mare, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălăţui, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul și Pădurea Cernica, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Mijlociu, Maglavit, Maţa-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Hagieni, Pădurea Macedonia, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Scroviștea, Suhaia, Valea Mostișteа, Vedea-Dunăre.

PELICAN COMUN

Pelecanus onocrotalus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Pelecaniformes*	Genul:	*Pelecanus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Pelecanidae*	Specia:	*P. onocrotalus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul grecesc *pelekanos* – pelican. De asemenea înseamnă și axă cu referire probabil la ciocul său lung. Numele de specie este forma latinizată a cuvântului grecesc *onokrotalus* în care *onos* – măgar și *krotalon* – horcăit, cu referire la sunetul scos de această pasăre.

CARACTERIZAREA SPECIEI

„Marele Pelican Alb„ este o specie acvatică masivă, ce pare complet albă atunci când e așezată pe sol. În zbor se distinge ușor culoarea neagră de pe partea inferioară a aripilor. Are un cioc larg și lung de care atârnă „o gușă galbenă strabătută de vine roșii„. Adulții au o lungime a corpului cuprinsă între 160-180 cm și o greutate de 8000-10000 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 270-320 cm. Adulții au înfățișare similară. Se hrănesc cu pește în ape cu adâncime redusă (1,5-2,5 m) deoarece nu se pot scufunda într-un mod asemănător cormoranilor. Haina „completă adultă„ este vizibilă din al patrulea an, când devine matur, iar penajul se colorează încă din luna aprilie într-un „roz somon frumos„. Din luna iulie începe să năpârlească și culoarea roz-roșiatică se pierde. Este considerată specia națională a României fără a exista însă un act normativ.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Apare în sud-estul Europei și cuibărește în colonii, uneori împreună cu ruda sa, pelicanul creț. În Rezervația Biosferei Delta Dunării, într-o zonă izolată și inaccesibilă din partea de nord a acesteia (Lacul Hrecisca) se află cea mai mare colonie de pelican comun (Marele Pelican Alb) din Europa. Pelicanii comuni sunt păsări care trăiesc în grupuri mari. Se hrănesc împreună și organizează „adevărate goane în cerc„ în care pelicanii așezați roată împing peștele în centrul cercului prin bătăi repetate ale aripilor, asemeni unei plase vii și mișcătoare, după care îl pescuiesc. De asemenea organizează și „goane cu flancuri larg desfăcute„, iar peștii sunt împinși în apropierea unui mal de unde sunt pescuiți în apa mică. Adesea, în special în ape mai adânci, se asociază cu cormoranii pentru a dirija și prinde peștele. Este remacabilă ușurința cu care această pasăre mare plutește în aer în cercuri largi, folosind curenții ascensionali. Cartierele de iernare sunt localizate în Israel și pe coastele Africii. E o specie longevivă, putând trăi până la 30 de ani.

POPULAȚIE

Populația europeană a pelicanului comun (Marele Pelican Alb) este estimată la un efectiv de până la 5100 de perechi. Rezervația Biosferei Delta Dunării este locul tradițional de cuibărit pentru pelicanul comun (până la 4000 de perechi). În urmă cu 60-100 de ani era o specie cuibăritoare comună pe tot cursul inferior al Dunării. În perioada 1990-2000 populația a rămas stabilă în România, fiind o specie simbol pentru Delta Dunării, protejată prin măsurile întreprinse de Administrația Rezervației Delta Dunării.

REPRODUCERE

Se reîntorc din cartierele de iernare în a doua parte a lunii martie. Cuibăresc în colonii mari unde cuiburile sunt alăturate, construite simplu (adâncituri căptușite cu plante) și depun 1-2 ouă, deși uneori se întâmplă să fie depuse și trei ouă. Dimensiunile medii ale ouălor sunt de 95,2 x 60,2 mm. Privită de sus sau de la distanță, o asemenea colonie este fascinantă, iar mormăitul înfundat al pelicanilor este caracteristic. Incubația durează 32-36 de zile și ouăle sunt clocite de către ambii parteneri. Puii abia ieșiți din ouă sunt golași în primele zile și primesc hrana de la adulți prin regurgitare și aproape digerată. Puii rămân în cuib și sunt hrăniți de părinți timp de nouă săptămâni, până devin zburători.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Deranjul și braconajul, asociat cu degradarea zonelor umede și pierderea teritoriilor de cuibărit constituie principalele amenințări. Instalarea de platforme artificiale pentru cuibărit și elaborarea unui Plan Național de Acțiune pentru „Marele Pelican Alb„ trebuie să reprezinte o prioritate pentru Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Tătaru, Bistreț, Brațul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Gherghiței, Comana, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăvița-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Gruia-Gârla Mare, Ianca-Plopu-Sărat, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Brateș, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Inferior, Mața-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculițel, Măxineni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Stepa Casimcea, Suhaia, Valea Mostiștea, Vedea-Dunăre.

PELICAN CREŢ

Pelecanus crispus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Pelecaniformes*	Genul:	*Pelecanus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Pelecanidae*	Specia:	*P. crispus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul grecesc *pelekanos* – pelican. Numele speciei provine de la cuvântul latin *crispus* – creţ, ondulat, cu referire la moţul creţ de pe creştet.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Pelicanul creţ este ruda apropiată a Marelui Pelican Alb (pelicanul comun). Este doar cu puţin mai mare decât ruda sa și atinge o greutate de 10000-12000 g. Penajul este alb suriu. În haina de nuntă, pe cap apare un moţ de pene buclate și moi, care la păsările foarte bătrâne atinge o lungime de 14-16 cm, iar guşa care atârnă de cioc se colorează intens în roşu coral. Se hrăneşte în mod similar cu pelicanul comun. Năpârleşte în iulie-octombrie, similar cu Marele Pelican Alb.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Populaţia sa este distribuită în sud-estul Europei, în special în Grecia, România și Rusia. În România cuibăreşte în Delta Dunării alături de Marele Pelican Alb, dar și izolat, în colonii mici de câteva zeci de perechi, în zona sudică a Deltei Dunării și complexul lagunar Razim-Sinoe. Cel puţin o parte din exemplarele acestei specii iernează pe culoarul inferior al Dunării, însă Grecia și Turcia reprezintă cartierele de iernare cele mai importante. E mai prudent și mai sperios decât ruda sa.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este estimată la un efectiv de până la 2000 de perechi cuibăritoare. Din cauza efectivelor reduse și a degradării continue a condiţiilor de cuibărit, această specie este considerată ameninţată. Alături de Marele Pelican Alb reprezintă speciile simbol ale Deltei Dunării.

REPRODUCERE

Se reîntorc din cartierele de iernare mai devreme decât Marele Pelican Alb, la începutul lui martie. Cuibul este mai elaborat, alcătuit din rizomi de stuf și alte resturi vegetale. Cuibăritul se desfășoară în mod similar celeilalte specii, în lunile martie-aprilie. Femela depune 2-4 ouă a căror perioadă de incubaţie durează circa 31 de zile. Puii sunt gata de zbor după 75-85 zile și ating maturitatea sexuală la 3-4 ani.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Deranjul și braconajul, asociate cu degradarea zonelor umede și pierderea teritoriilor de cuibărit constituie principalele ameninţări. Pentru pelicanul creţ a fost elaborat un Plan naţional de Acţiune care reglementează măsurile necesare pentru conservarea speciei (Administraţia Biosferei Delta Dunării împreună cu SOR/BirdLife România). De asemenea, platformele artificiale instalate în complexul lagunar Razim-Sinoe și-au dovedit eficienţa prin ocuparea lor de către pelicanii creţi.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Bistreţ, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Gherghiţei, Ciocănești-Dunăre, Confluenţa Jiu-Dunăre, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dunăre-Oltenița, Dunăre-Ostroave, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălăţui, Lacul Oltina, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Marea Neagră, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Oltenița-Ulmeni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Hagieni, Suhaia, Valea Mostiștea, Vedea-Dunăre.

BOU DE BALTĂ SAU BUHAI DE BALTĂ

Botaurus stellaris

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Ardeiformes*	Genul:	*Botaurus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Ardeidae*	Specia:	*B. stellaris*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din alăturarea a două substantive latine, *bos* – bou și *taurus* – taur, cu referire la strigătul caracteristic al păsării. Numele de specie derivă din cuvântul latin *stellata* – presărat cu stele, cu referire la punctele de pe penele spatelui.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Buhaiul de baltă, cunoscut și sub numele de bou de baltă, este o specie caracteristică zonelor umede. Adulții au o lungime a corpului de 69-81 cm, fiind ceva mai mari decât o găină domestică, și o greutate de circa 1350 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 100-130 cm. Adulții au înfățișare similară. Coloritul general este galben cărămiziu cu striații negre. Se hrănește cu pești, insecte acvatice, broaște, lipitori și chiar șoareci.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Specia apare pe cuprinsul întregului continent european, cu o distribuție mai uniformă în partea estică a acestuia. Este o specie sfioasă, retrasă, solitară, la care masculii și femelele petrec o perioadă scurtă împreună în perioada împerecherii. Masculii sunt teritoriali, iar strigătul specific se aude toată primăvara pe distanțe mari, mai ales la răsăritul soarelui și amurg. Sunetul pe care îl scoate se aseamănă mult cu cel al instrumentului muzical denumit buhai, folosit în mod tradițional cu ocazia sărbătorilor de iarnă, de unde a fost împrumutat și numele păsării. De obicei, exemplarele stau ascunse în stuf, iar atunci când sunt surprinse adoptă o poziție de camuflaj, cu gâtul și ciocul întinse în sus (dungile verticale de pe corp imită surprinzător de bine tulpinile stufărișului, cu care se confundă), poziție caracteristică numai acestei specii. Iernează în sud-vestul Asiei și nordul Africii. În iernile mai blânde unele exemplare pot rămâne la noi în țară. Longevitatea maximă cunoscută este de 11 ani și trei luni.

POPULAȚIE

Populația europeană estimată a speciei este relativ mică, de până la 54000 de perechi. Deși populația a rămas relativ stabilă în perioada 1990-2000, declinul manifestat în perioada 1970-1990 nu a fost recuperat. Cea mai numeroasă populație apare în Rusia și Polonia. În România, populația estimată este de până la 2000 de perechi, fiind mai frecvent în Delta Dunării.

REPRODUCERE

Sosește la începutul lunii aprilie din cartierele de iernare. Cuibul este construit de femelă și este alcătuit din stuf și alte resturi vegetale. Femela depune la sfârșitul lui aprilie 3-5 ouă cu o dimensiune de 53 x 39 mm și o greutate de 42 g, pe care le incubează singură timp de 24-26 de zile, masculul fiind poligam. Femela îngrijește singură puii pe o perioadă cuprinsă între 12-30 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și arderea stufului reprezintă, împreună cu poluarea apelor și prădarea cuiburilor de către porcii mistreți, principalele pericole care afectează specia. Ca măsuri de conservare a speciei se încurajează tăierea succesivă a stufului astfel încât acesta să formeze o structură mozaicată și reducerea deranjului prin interzicerea vânătorii.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Bazinul Fizeșului, Bistreț, Blahnița, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Dealurile Homoroadelor, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniţa, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Gruia-Gârla Mare, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Lacul Gălățui, Lacul Siutghiol, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile Fălticeni, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Mijlociu, Maţa-Cârja-Rădeanu, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Macedonia, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Suhaia, Tisa Superioară, Valea Alceului, Valea Mostiștea, Valea Oltului Inferior.

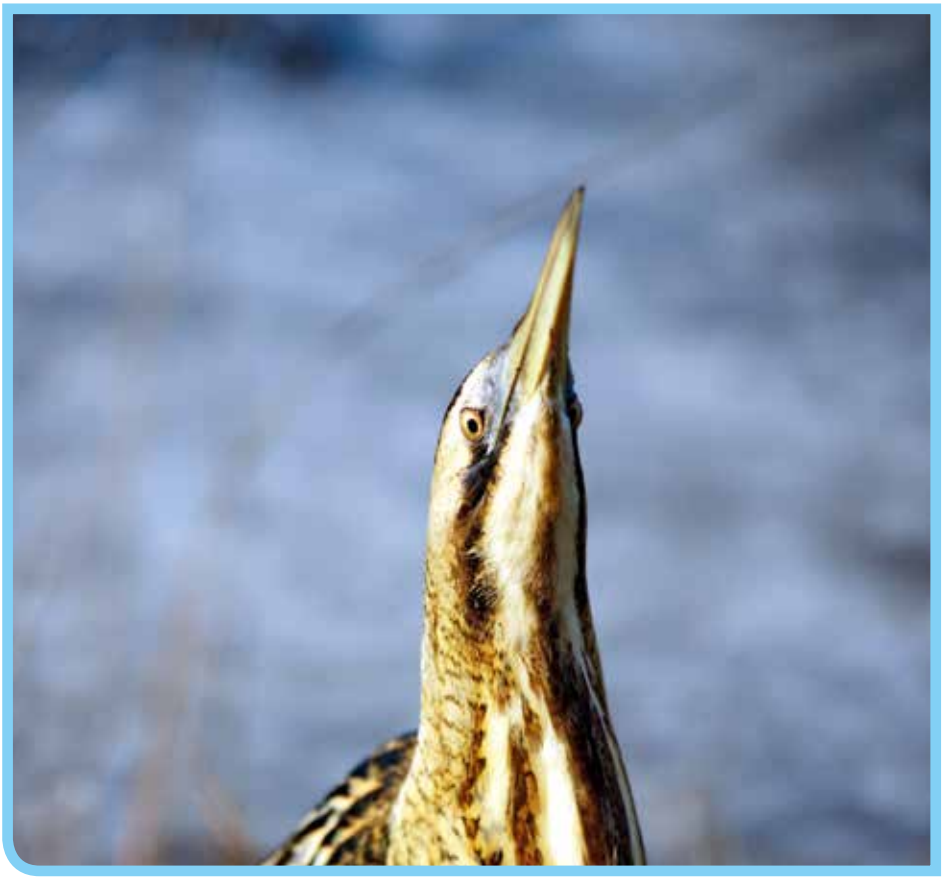

STÂRC PITIC
Ixobrychus minutus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Ardeiformes*	Genul:	*Ixobrychus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Ardeidae*	Specia:	*I. minutus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din cuvintele de origine greacă *iksos* – clei de vâsc și prin extensie lichid vâscos, mâlos și *brychos* – sub apă, cu referire la faptul că trăiește în apă murdară. Numele de specie provine din cuvântul latin *minutus* – mic ca mărime, cu referire la dimensiunile sale.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Stârcul pitic este o specie caracteristică zonelor umede cu maluri acoperite de stuf și răchită. Adulții au o lungime a corpului de 33-58 cm, fiind ceva mai mici decât găinușa de baltă, și au o greutate de 140-150 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 49-58 cm. Adulții au înfățișare diferită. Femela are pe spate o culoare maronie cu striații negre, comparativ cu masculul care este negru pe spate. Se hrănește cu peștișori, broaște, insecte acvatice și larvele acestora, uneori și cu puișori ai altor specii de păsări ce trăiesc în stuf.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Specia apare pe tot continentul cu excepția peninsulei Scandinave și Marii Britanii unde este o apariție rară. Este o specie sfioasă, retrasă, cu o viață ascunsă, fiind greu de observat. Atunci când este deranjată preferă să se depărteze prin alergare decât în zbor sau rămâne nemișcată în stuful dens unde cu greu poate fi detectată. Iernează în Africa. Longevitatea maximă cunoscută este de șase ani și 11 luni.

POPULAȚIE

Populația europeană estimată a speciei este relativ mică, cuprinsă între 60000-120000 de perechi. În perioada 1970-1990 a înregistrat un declin accentuat care încă nu a fost recuperat, deși în perioada 1990-2000 populația a rămas relativ stabilă. În România, populația estimată este cuprinsă între 8500-10000 de perechi și numai Rusia și Ucraina au populații mai mari.

REPRODUCERE

Sosește la începutul lunii aprilie din cartierele de iernare. Cuibul este amplasat pe trestie căzută la pământ din anul precedent sau pe ramuri de răchită aflate la joasă înălțime (sub 50 cm). La construirea cuibului, ce are forma unei farfurii puțin adânci și este alcătuit din trestie, papură și alte resturi vegetale, participă de obicei cei doi părinți. Femela depune în a doua parte a lunii mai, dar în funcție de caracteristicile fiecărui an și în luna iunie, un număr de 5-7 ouă cu o dimensiune medie de 37,3 x 26,6 mm. Incubația este asigurată de ambii părinți. După 16-19 zile puii eclozează și rămân în cuib pe o perioadă de 7-9 zile fiind hrăniți cu larve de insecte, insecte, mormoloci și chiar lipitori. După circa o lună de la eclozare devin zburători și își pot asigura singuri hrana.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și arderea stufului reprezintă, împreună cu poluarea apelor și prădarea cuiburilor de către porcii mistreți, principalele pericole care afectează specia. Ca măsuri de conservare a speciei se încurajează tăierea succesivă a stufului astfel încât acesta să formeze o structură mozaicată și reducerea deranjului prin interzicerea vânătorii.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Bistreț, Blahnița, Brațul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cânepiști, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăvița-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniță, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Gruia-Gârla Mare, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Mihișu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălățui, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Lunca Barcăului, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Inferior, Maglavit, Mata-Cârja-Rădeanu, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Macedonia, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Scroviștea, Suhaia, Tisa Superioară, Valea Alceului, Valea Mostiștea, Valea Oltului Inferior, Vedea-Dunăre.

STÂRC DE NOAPTE

Nycticorax nycticorax

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Ardeiformes*	Genul:	*Nycticorax*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Ardeidae*	Specia:	*N. Nycticorax*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen și specie provin de la cuvintele grecești *nyctos* – noapte și *corax* – corb, cu referire probabil la obiceiul de a fi activ noaptea.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Stârcul de noapte este o specie caracteristică zonelor umede cu apă dulce sau chiar sărată. Are o lungime a corpului de 58-65 cm și o greutate de circa 800 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 90-100 cm. Adulţii au înfăţișare similară. În partea posterioară a capului au 3-4 pene albe, înguste, cu o lungime de 18-20 cm. Tinerii au în prima iarnă un penaj maroniu, cu striuri albe. Tinerii în iarna a doua au spatele maroniu comparativ cu cel negru al adulţilor. Se hrănește mai ales cu pești, la care se adaugă larve de insecte, mormoloci, lipitori și chiar șoareci.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este prezentă în jumătatea sudică și estică a continentului european. Este o specie nocturnă, fiind vizibilă dimineaţa devreme sau la apusul soarelui. În timpul zilei se retrage în copaci sau tufișuri. Cuibărește în colonii mixte alături de alte specii de stârci și cormorani. În timpul clocitului, schimbarea partenerilor la cuib se face conform unui ritual specific. Iernează pe continentul african. Longevitatea maximă cunoscută este de 17 ani.

POPULAȚIE

Populaţia europeană estimată a speciei este relativ mică fiind cuprinsă între 63000-87000 de perechi. În perioada 1970-1990 a înregistrat un declin moderat. Deși populaţia s-a menţinut stabilă sau a fluctuat, în perioada 1990-2000 nivelul acesteia, anterior perioadei de declin, nu a fost recuperat. În România, populaţia estimată este de 6500-8000 de perechi și numai Italia, Ucraina și Rusia au populaţii mai mari.

REPRODUCERE

Sosește la sfârșitul lunii martie sau început de aprilie din cartierele de iernare. Cuibul este amplasat pe sălcii și numai uneori pe trestii bătrâne. La construirea cuibului, ce are forma unei farfurii puţin adânci alcătuită din crenguţe și stuf, participă cei doi părinţi. Femela depune în perioada cuprinsă între sfârșitul lui aprilie și iunie (în funcţie de caracteristicile climatice ale anului), un număr de 4-5 ouă cu o dimensiune medie de 51,05 x 35,1 mm. Culoarea ouălor este verde-albăstrui. Incubaţia este asigurată de ambii părinţi. După 21-22 de zile puii eclozează și rămân în cuib 21-28 de zile, dar continuă să fie hrăniţi de părinţi până la 50-56 de zile, când devin independenţi.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor prin reducerea suprafeţelor umede, tăierea sălciilor iarna ca material pentru foc de către localnici și deranjul coloniilor reprezintă principalele pericole ce afectează specia. Ca măsuri de conservare se încurajează reducerea deranjului prin protejarea coloniilor de vizitatori și interzicerea vânătorii. Reconstrucţia ecologică a zonelor umede din Delta Dunării și de pe cursul inferior al Dunării rămâne o prioritate.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Bistreţ, Blahniţa, Braţul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Gherghiţei, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluenţa Olt-Dunăre, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniţa, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Gruia-Gârla Mare, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălăţui, Lacul Oltina, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul și Pădurea Cernica, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Livezile-Dolaţ, Lunca Barcăului, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușiţa, Lunca Siretului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Lunca Timișului, Maglavit, Maţa-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Nisipurile de la Dăbuleni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Hagieni, Pădurea Macedonia, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Podisul Hârtibaciului, Scroviștea, Suhaia, Teremia Mare-Tomnatic, Tisa Superioară, Uivar-Diniaș, Valea Alceului, Valea Câlniștei, Valea Mostiștea, Vedea-Dunăre, Vitănești-Răsmirești.

STÂRC GALBEN

Ardeola ralloides

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Ardeiformes*	Genul:	*Ardeola*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Ardeidae*	Specia:	*A. ralloides*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de la diminutivul cuvântului latin *ardea* – stârc, cu referire la dimensiune și cu semnificația de stârc mic. Numele de specie provine din cuvânul latin *rallus* însemnând cârstel de baltă și cuvântul grecesc *oides* – asemănător cu.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Stârcul galben, cunoscut și sub denumirea de stârcul blond, este o specie caracteristică zonelor umede ce au suprafețe cu stuf, tufărișuri și copaci. Are o lungime a corpului de 40-49 cm și o greutate de 350 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 71-86 cm. Adulții au înfățișare similară. Culoarea caracteristică galben-maronie a penajului este vizibilă atunci când sunt așezați. În zbor apar complet albi. În partea posterioară a capului au în perioada cuibăritului câteva pene lungi. Se hrănesc cu pești, broaște, viermi, insecte acvatice și melci.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este prezent mai mult în jumătatea sud-estică a continentului european. Își caută hrana mai ales în amurg. Cuibărește în colonii mixte alături de alte specii de stârci și cormorani. În afara perioadei de cuibărit apare solitar sau în grupuri mici. Este cel mai vioi dintre stârci. Adeseori se amestecă printre cirezile de vite sau turmele de porci, pe care se și așează. Iernează pe continentul african. Dionisie Linția menționează că plecarea păsărilor adulte are loc cu 2-3 săptămâni înaintea celor tinere. Longevitatea maximă cunoscută este de cinci ani și 10 luni.

POPULAȚIE

Populația europeană estimată a speciei este mică, fiind cuprinsă între 18000-27000 de perechi. În perioada 1970-1990 specia a înregistrat un declin accentuat. Deși cele mai mari populații aflate în România (5500-6500 de perechi) și Azerbaijan au rămas relativ stabile în perioada 1990-2000, în alte țări ca Turcia și Rusia au continuat să scadă semnificativ.

REPRODUCERE

Sosește la începutul lunii aprilie din cartierele de iernare. Cuibul este amplasat pe sălcii și numai uneori pe trestii bătrâne. La construirea cuibului, alcătuit din rămurele și stuf, participă cei doi părinți. Femela depune 4-6 ouă în a doua parte a lunii mai, cu o dimensiune medie de 36,68 x 28,12 mm. Culoarea ouălor este mată, albăstrui-verzuie. Incubația e asigurată de ambii părinți. După 22-24 de zile puii eclozează și rămân în cuib în jur de 32 de zile, dar continuă să fie hrăniți de părinți până la 40-45 de zile când devin independenți.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor prin reducerea suprafețelor zonelor umede, tăierea sălciilor iarna ca material pentru foc de către localnici și deranjul coloniilor reprezintă principalele amenințări ce afectează specia. Ca măsuri de conservare se încurajează reducerea deranjului prin protejarea coloniilor de vizitatori și interzicerea vânătorii. Reconstrucția ecologică a zonelor umede din Delta Dunării și de pe cursul inferior al Dunării rămâne o prioritate.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Vederoasa, Bistreț, Blahnița, Brațul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Ciocănești-Dunăre, Comana, Dealurile Homoroadelor, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dunăre-Olteniță, Dunăre-Ostroave, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Călărașani-Dridu, Gruia-Gârla Mare, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălățui, Lacul Oltina, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Lunca inferioară a Turului, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Maglavit, Mața-Cârja-Rădeanu, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Nisipurile de la Dăbuleni, Oltenița-Ulmeni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Scroviștea, Suhaia, Valea Câlniștei, Valea Mostiștea, Vedea-Dunăre.

EGRETĂ MICĂ

Egretta garzetta

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Ardeiformes*	Genul:	*Egretta*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Ardeidae*	Specia:	*E. garzetta*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul francez *aigrette* cu referire la penele ornamentale lungi din partea posterioară a capului. Numele de specie nu are o origine precisă și se consideră a fi de la *garzetta* – numele italian al egretei mici.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Egreta mică este o specie caracteristică zonelor umede ce au pâlcuri copaci. Este zveltă și elegantă, cu o lungime a corpului de 55-65 cm și o greutate de 350-550 g, fiind asemănătoare ca dimensiuni cu stârcul de cireadă (*Bubulcus ibis*). Anvergura aripilor este cuprinsă între 88-106 cm. Adulții au înfățișare similară. Penajul este complet alb. Degetele galbene, ce contrastează cu picioarele și ciocul negre, sunt semnele distinctive care o deosebesc de egreta mare. În partea posterioară a capului are 2-3 pene ornamentale lungi și înguste care în secolul XIX erau vândute caselor de modă pentru împodobirea pălăriilor. Se hrănește cu peștișori, broaște și alte mici animale acvatice.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este prezentă pe întreg continentul european, cu excepția Peninsulei Scandinave. Cuibărește în colonii mixte alături de alte specii de stârci și cormorani. Este specia cea mai tăcută dintre stârci. Vânează stând la pândă sau deplasându-se cu atenție în ape mici. Iernează pe continentul african. Longevitatea maximă cunoscută este de 22 de ani și patru luni.

POPULAȚIE

Populația europeană estimată a speciei este relativ mică, fiind cuprinsă între 68000-94000 de perechi. În perioada 1970-1990 populația a înregistrat o tendință crescătoare. Populația estimată în România este de circa 4000-5000 de perechi, efective mai mari fiind prezente în Italia, Franța, Spania, Azerbaijan și Rusia.

REPRODUCERE

Sosește la începutul lunii aprilie din cartierele de iernare. Cuibul este amplasat pe sălcii și uneori în stuf sau lăstărișuri dese din apropierea bălților. La construirea cuibului, alcătuit din crengi și stuf, participă cei doi părinți. Femela depune 3-4 ouă în perioada cuprinsă între a doua jumătate a lunii mai și prima jumătate a lunii iunie, cu o dimensiune medie de 46,54 x 33,67 mm. Încubația este asigurată de ambii părinți. După 21-25 de zile puii eclozează și rămân în cuib în jur de 30 de zile, dar continuă să fie hrăniți de părinți până la 40 de zile când devin independenți.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor prin reducerea suprafețelor zonelor umede, tăierea sălciilor iarna ca material pentru foc de către localnici și deranjul coloniilor reprezintă principalele amenințări ce afectează specia. Ca măsuri de conservare se încurajează reducerea deranjului prin protejarea coloniilor de vizitatori și interzicerea vânătorii. Reconstrucția ecologică a zonelor umede din Delta Dunării și de pe cursul inferior al Dunării rămâne o prioritate.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Berteștii de Sus-Gura Ialomiței, Bistreț, Blahnița, Brațul Borcea, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Gherghiței, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Cursul Dunării-Baziaș-Porțile de Fier, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniţa, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Călărașani-Dridu, Gruia-Gârla Mare, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălăţui, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Livezile-Dolaţ, Lunca Barcăului, Lunca Bârzavei, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Maglavit, Maţa-Cârja-Rădeanu, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Nisipurile de la Dăbuleni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Macedonia, Pădurea Radomir, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Scroviștea, Suhaia, Teremia Mare-Tomnatic, Uivar-Diniaș, Valea Alceului, Valea Câlnișteei, Valea Mostiștea, Vedea-Dunăre, Vitănești-Răsmirești.

EGRETĂ MARE

Egretta alba

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Ardeiformes*	Genul:	*Egretta*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Ardeidae*	Specia:	*E. alba*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul francez *aigrette* cu referire la penele ornamentale lungi din partea posterioară a capului. Numele de specie provine din cuvântul latin *albus* – alb cu referire la penajul alb al păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Egreta mare este o specie caracteristică zonelor umede cu pâlcuri de sălcii. Lungimea corpului este de 85-100 cm și greutatea de 950 g, fiind ca dimensiuni asemănătoare cu stârcul cenușiu (*Ardea cinerea*). Anvergura aripilor este cuprinsă între 145-170 cm. Adulții au înfățișare similară. Penajul este complet alb. Pe spate, peste coadă, sunt prezente 30-40 de pene ornamentale alb sclipitoare, fin spintecate și denumite „egrete„, care în secolul XIX erau recoltate prin distrugerea coloniilor și împușcarea păsărilor pentru a fi vândute caselor de modă. Se hrănește cu pești de talie mică, broaște, șerpi și insecte.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este prezentă în efective mici pe cea mai mare parte a continentului, cu excepția zonelor nordice. Cuibărește în colonii formate numai din egrete sau împreună cu alte specii de stârci, caracterul gregar fiind mai puțin accentuat. Iernează în zona mediteraneană și în Africa. Longevitatea maximă cunoscută este de 13 ani și nouă luni.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este mică și cuprinsă între 11000-24000 de perechi. După 1970 specia a început să-și revină numeric și a manifestat o tendință generală pozitivă în arealul de distribuție. Populația estimată în România este de 900-1000 de perechi, efective mai mari fiind prezente în Ucraina (4500-7300), Rusia (3000-10000) și Ungaria (1800-3000).

REPRODUCERE

Sosește în a doua parte a lunii martie din cartierele de iernare. Cuibul este amplasat pe trestie bătrână și încâlcită sau pe sălcii scunde. La construirea cuibului, alcătuit din crengi și stuf, participă cei doi părinți. Femela depune 3-5 ouă în perioada cuprinsă între a doua jumătate a lunii aprilie și începutul lunii iunie, cu o dimensiune medie de 65,2 x 46,13 mm. Incubația e asigurată de ambii părinți. După 25-27 de zile puii eclozează și rămân în cuib în jur de 30 de zile, dar continuă să fie hrăniți de părinți până la 42 de zile, când devin independenți.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor prin reducerea suprafețelor zonelor umede, tăierea sălciilor iarna ca material pentru foc de către localnici și deranjul coloniilor reprezintă principalele pericole ce afectează specia. Ca măsuri de conservare se încurajează reducerea deranjului prin protejarea coloniilor de vizitatori și interzicerea vânătorii. Reconstrucția ecologică a zonelor umede din Delta Dunării și de pe cursul inferior al Dunării rămâne o prioritate.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Bistreț, Blahnița, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Cursul Dunării-Baziaș-Porțile de Fier, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviță-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Oltenița, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Călărașani-Dridu, Gruia-Gârla Mare, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Kogălniceanu-Gura Ialomiței, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălățui, Lacul Oltina, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Maglavit, Mața-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculițel, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Pădurea Hagieni, Pădurea Macedonia, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vințu, Podisul Hârtibaciului, Suhaia, Tisa Superioară, Valea Alceului, Valea Mostiștea, Valea Oltului Inferior, Vedea-Dunăre.

STÂRC ROȘU

Ardea purpurea

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Ardeiformes*	Genul:	*Ardea*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Ardeidae*	Specia:	*A. purpurea*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *ardea* – stârc. Numele de specie este derivat din latinescul *purpurea* – roșu ca purpura, cu referire la culoarea penajului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Stârcul roșu, denumit și stârc purpuriu și bâtlan scorțișoriu este o specie caracteristică bălților cu stufării mari, iar la jumătatea secolului XX era cea mai răspândită și numeroasă specie dintre stârcii din România. Lungimea corpului este de 70-90 cm măsurat cu gâtul întins și are o greutate de 500-1350 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 120-138 cm. Adulții au înfățișare similară, cu un penaj ce îmbină roșul maroniu cu tonuri de gri. În partea posterioară a capului are două pene ornamentale lungi și înguste, de culoare neagră. Se hrănește cu pești, insecte acvatice, broaște, pui ai altor specii de păsări, șoareci și chiar pui de popândău.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă mai ales în jumătatea sudică și estică a continentului. Cuibărește în colonii împreună cu alte specii de stârci și cormorani, dar și în colonii formate numai din stârci roșii. Pentru pescuit alege bălți cu apă mică bogate în plante acvatice de suprafață. Așteaptă cu răbdare, nemișcat, în ochiurile lipsite de vegetație și săgetează prada care înoată cu o lovitură precisă de cioc. În perioada cuibăritului, când puii au nevoie de mai multă hrană, vânează și pe uscat. Iernează pe continentul african, în Madagascar și pe coastele Siciliei. Longevitatea maximă cunoscută este de 25 de ani și cinci luni.

POPULAȚIE

Populația europeană estimată a speciei este relativ mică, cuprinsă între 29000-42000 de perechi. Populația a înregistrat un declin accentuat în perioada 1970-1990. Deși în perioada 1990-2000 specia a manifestat o tendință crescătoare sau a rămas stabilă, în multe țări din vestul și centrul Europei se află în declin. O diminuare a efectivelor a continuat în zona est europeană. Populația estimată în România este de 850-1000 de perechi, efective mai mari fiind prezente în Rusia, Ucraina, Franța, Spania, Turcia, Italia și Ungaria.

REPRODUCERE

Sosește la sfârșitul lunii martie din cartierele de iernare. Cuibul poate fi amplasat pe sol, în stuf, în tufe de răchită sau chiar în sălcii înalte. La construirea cuibului, alcătuit din crengi și stuf, participă cei doi părinți. Femela depune 3-5 ouă de culoare albastru-verzui, în perioada cuprinsă între sfârșitul lunii aprilie și începutul lui iunie în funcție de caracteristicile climatice ale fiecărui an. Dimensiunea medie a ouălor este de 58,31 x 41,2 mm. Incubația este asigurată de ambii părinți. După 24-28 de zile puii eclozează și sunt hrăniți de părinți până la 60 de zile, când devin independenți.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor prin reducerea suprafețelor zonelor umede, arderea stufului vechi, tăierea sălciilor iarna ca material pentru foc de către localnici și deranjul coloniilor reprezintă principalele amenințări ce afectează specia. Ca măsuri de conservare se încurajează reducerea deranjului prin protejarea coloniilor de vizitatori și interzicerea vânătorii. Reconstrucția ecologică a zonelor umede din Delta Dunării și de pe cursul inferior al Dunării rămâne o prioritate.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Bistreț, Blahnița, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Gherghiței, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăvița-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Elețeele Iernut-Cipău, Elețeele Jijiei și Miletinului, Gruia-Gârla Mare, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Mihișu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Limanu-Herghelia, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Inferior, Maglavit, Mața-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculițel, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Ostrovu Lung-Gostinu, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Scroviștea, Suhaia, Tisa Superioară, Valea Mostiștea, Vedea-Dunăre.

BARZĂ NEAGRĂ

Ciconia nigra

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Ciconiiformes*	Genul:	*Ciconia*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Ciconiidae*	Specia:	*C. nigra*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen *ciconia* – barză este de origine latină și a fost dat de zoologul Mathurin Jacques Brisson, care a înlocuit numele inițial de ardea. Numele speciei provine de la cuvântul latin *nigra* – negru, cu referire la penajul păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Barza neagră, cunoscută și sub denumirile de cocostârc negru și barză țigănească, este o specie caracteristică pădurilor de câmpie și de pe dealuri ce au în apropiere zone umede. Ca dimensiuni este cu puțin mai mică decât barza albă. Lungimea corpului este de 90-105 cm și are o greutate medie de 3000 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 173-205 cm. Adulții au înfățișare similară și ating acest stadiu numai în al patrulea an de viață. Se hrănește în special cu țipari când îi găsește, mamifere mici, pui de pasăre, ouă, broaște, moluște, lipitori, râme, șopârle, șerpi, insecte.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită pe tot teritoriul european cu populații mai mari în zona centrală și estică a Europei. Retrase și sfioase, cuibăresc în păduri, în cuiburi pe care le folosesc mai mulți ani și pe care le repară și consolidează în fiecare an. După ce depune ouăle este alungată foarte greu de la cuib. Spre deosebire de stârci și asemeni berzei albe este aproape mută și se manifestă prin „clămpănitul ciocului„ dar mai rar, mai scurt și fără mișcările de gât caracteristice berzei albe. Cea mai mare parte a populației europene traversează Bosforul, planând în special deasupra uscatului. Iernează pe continentul african.

POPULAȚIE

Populația estimată a speciei este mică, cuprinsă între 7800-12000 de perechi. După ce a rămas stabilă în perioada 1970-1990, populația de barză neagră a crescut în perioada 1990-2000 în zona central europeană și a scăzut în țările baltice, rămânând stabilă pe ansamblu. Populația estimată în România este de 160-250 de perechi. Cele mai mari efective apar în Polonia, Turcia și Belarus.

REPRODUCERE

Sosește în a doua jumătate a lunii martie din cartierele de iernare și, comparativ cu barza albă, sosește primăvara mai târziu și pleacă toamna mai târziu (C. Rosetti Bălănescu). Cuibul este amplasat în treimea superioară a arborilor bătrâni. Cuibul e o construcție mare (poate depăși un metru în diametru și chiar în înălțime), caracteristică berzelor, alcătuit din crengi fixate cu pământ. În interior este căptușit cu mușchi, resturi vegetale sau balegă uscată. Femela depune 3-4 ouă de culoare albă în perioada cuprinsă între sfârșitul lui aprilie și începutul lui mai. Dimensiunea medie a ouălor este de 65,32 x 48,73 mm. Incubația e asigurată de ambii părinți. După 30-35 de zile, puii eclozează și sunt hrăniți de părinți până la 70 de zile când devin independenți. Adeseori, cuibărește în pereții exteriori ai cuibului și vrabia de câmp.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Distrugerea cuiburilor prin defrișarea pădurilor, reducerea zonelor umede și întinderea din ce în ce mai mare a liniilor electrice reprezintă principalele amenințări ce afectează specia. Managementul adecvat al pădurilor în care cuibăresc exemplare de barză neagră și izolarea liniilor electrice de medie tensiune pot reduce considerabil mortalitatea acestei specii. Păstrarea sau refacerea zonelor umede situate în apropierea pădurilor contribuie la asigurarea hranei pentru barza neagră.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Vederoasa, Băneasa-Canaraua Fetei, Bistreț, Brațul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Cursul Dunării-Baziaș-Porțile de Fier, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Depresiunea și Munții Ciucului, Drocea-Zarand, Dumbrăviță-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniță, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Kogălniceanu-Gura Ialomiței, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Oltina, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Vaduri și Pângărați, Lunca Bârzavei, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Lunca Timișului, Maglavit, Masivul Ceahlau, Mița-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculițel, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Munții Bodoc-Baraolt, Munții Gutâi, Munții Maramureșului, Munții Retezat, Munții Rodnei, Munții Trascăului, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bogata, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vințu, Podisul Hârtibaciului, Stepa Casimcea, Suhaia, Tisa Superioară, Uivar-Diniaș, Valea Mostișteа, Vânători-Neamț, Vedea-Dunăre.

BARZĂ ALBĂ

Ciconia ciconia

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Ciconiiformes*	Genul:	*Ciconia*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Ciconiidae*	Specia:	*C. Ciconia*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen și de specie *ciconia* – barză este de origine latină și a fost dat de zoologul Mathurin Jacques Brisson (1723-1806), care a înlocuit numele inițial de ardea.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Barza albă este o specie caracteristică pășunilor umede și zonelor mlăștinoase. Lungimea corpului este de 95-110 cm și are o greutate de 2300-4400 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 180-218 cm. Adulții au înfățișare similară și se deosebesc de barza neagră prin capul și gâtul albe. Se hrănește cu broaște, șoareci, insecte, cârtițe, pui de pasăre și iepure, melci, șerpi și șopârle.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie larg răspândită pe tot teritoriul european, cu populații mai mari în zona centrală și estică. Barza albă este alături de rândunică specia care interacționează cel mai mult cu populația umană, fiind prezentă în majoritatea localităților din țara noastră cu excepția zonelor montane. Fiind o specie obișnuită cu prezența umană, folosește ca suport pentru cuib stâlpii rețelelor de medie tensiune și acoperișurile caselor. A intrat în conștiința populară ca fiind specia ce aduce bebelușii. În mod obișnuit perechea de berze se întoarce la cuibul ocupat și în anii precedenți. Întâi sosește masculul, care apără cuibul în fața altor pretendenți și, în așteptarea femelei, îl repară și îl consolidează. Spre deosebire de stârci, care sunt gălăgioși, berzele sunt aproape mute însă comunică la cuib cu partenerul prin intermediul unui „clămpănit al ciocului„ care se desfășoară sacadat în timp ce capul și gâtul sunt lăsate pe spate. Sunetele scoase prin deschiderea și închiderea ciocului sunt puternice și rapide, asemeni unei darabane de tobă. Înainte de plecarea în migrație se strâng în număr mare pe pajiștile umede sau în zone inundabile. Iernează în Africa, unde ajung prin traversarea Bosforului. Distanța medie pe care o străbate într-o zi în perioada migrației este de 220 km cu o viteză cuprinsă între 30-90 km/h. Deplasarea unei berze albe din România a fost urmărită în 2005 de către Societatea Ornitologică Română (SOR/BirdLife Romania) împreună cu Milvus Group, prin intermediul unui emițător satelitar amplasat pe spatele acesteia, aceasta ajungând în Tanzania.

POPULAȚIE

Populația estimată a speciei este semnificativă, cuprinsă între 180000-220000 de perechi. În perioada 1970-1990 populația de barză albă a manifestat un declin considerabil. Deși în perioada 1990-2000 specia a marcat o tendință crescătoare, încă nu a revenit la efectivele existente înaintea declinului menționat. Populația estimată în România este de 4000-5000 de perechi. Cele mai mari efective apar în Polonia, Ucraina și Spania.

REPRODUCERE

Sosește la începutul lunii martie din cartierele de iernare. Cuibul amplasat cel mai frecvent pe stâlpii rețelelor de tensiune medie, dar și pe acoperișurile caselor, este alcătuit din crengi fixate cu pământ. Cuibul poate atinge dimensiuni impresionante prin adaugarea de material în fiecare an (1,5 m diametru, 1-2 m înălțime și o greutate de 40 kg). În interior este căptușit cu mușchi și resturi vegetale. În mod obișnuit masculul aduce materialele, iar femela le așează și le potrivește în cuib. Adeseori, în pereții exteriori ai cuibului cuibărește și vrabia de câmp. Femela depune 3-4 ouă în perioada cuprinsă între începutul lunii aprilie și a doua jumătate a lunii mai. Dimensiunea medie a ouălor este de 73,6 x 52,54 mm. Încubația e asigurată de ambii părinți. Noaptea stă pe ouă numai femela (C. Rosetti Bălănescu). După 33-34 de zile, puii eclozează și sunt hrăniți de părinți la cuib 53-55 de zile și apoi încă 15 zile, după care încep să zboare.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Electrocutarea păsărilor și desecarea zonelor umede sunt principalele amenințări ce afectează specia în zonele de cuibărit din Europa. Instalarea de platforme artificiale pe stâlpii rețelelor de tensiune medie și izolarea rețelelor electrice pot reduce considerabil mortalitatea acestei specii.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Acumulările Rogojesti-Bucecea, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Berteștii de Sus-Gura Ialomiței, Beștepe-Mahmudia, Bistreț, Brațul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Gherghiței, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cânepiști, Cheile Dobrogei, Ciocănești-Dunăre, Confluența Jiu-Dunăre, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Depresiunea și Munții Ciucului, Depresiunea și Munții Giurgeului, Dorohoi-Șaua Bucecei, Drocea-Zarand, Dumbrăvița-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniţa, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Horga-Zorleni, Hunedoara Timișană, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Kogălniceanu-Gura Ialomiței, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălățui, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Lacurile Vaduri și Pângărați, Limanu-Herghelia, Livezile-Dolaț, Lunca Barcăului, Lunca Bârzavei, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Lunca Timișului, Maglavit, Masivul Ceahlau, Mața-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculițel, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Mlaștinile Murani, Munții Almăjului-Locvei, Munții Bodoc-Baraolt, Munții Trascăului, Nisipurile de la Dăbuleni, Olteniţa-Ulmeni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Hagieni, Pădurea Macedonia, Pădurea Miclești, Pădurea Radomir, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piatra Șoimului-Scorţeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Podisul Hârtibaciului, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Suhaia, Teremia Mare-Tomnatic, Tisa Superioară, Uivar-Diniaș, Valea Calmatuiului, Valea Mostiștea, Valea Oltului Inferior, Vânători-Neamț, Vedea-Dunăre, Vitănești-Răsmirești.

ȚIGĂNUȘ SAU IBIS NEGRU
Plegadis falcinellus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Ciconiiformes*	Genul:	*Plegadis*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Threskiornithidae*	Specia:	*P. falcinellus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvantul grecesc *plegas* – coasă, cu referire la forma ciocului. Numele de specie provine din latinescul *falcis* – coasă cu referire la aceeași caracteristică.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Țigănușul privit în zbor și de la distanță mai mare pare negru. Privit de aproape are un penaj frumos, cu reflexe verzui metalice pe un fond brun ruginiu și un cioc încovoiat în formă de seceră. Este o specie caracteristică pășunilor umede și stufărișurilor cu pâlcuri de sălcii. Lungimea corpului este de 55-65 cm iar greutatea de circa 485-580 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 88-105 cm. Adulții au înfățișare similară. Se hrănește cu lipitori, insecte acvatice, mormoloci și peștișori.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în partea sudică și sud-estică a continentului european. Cuibărește în colonii împreună cu stârci și cormorani. Fiind sociabilă, apare de cele mai multe ori în stoluri mai mici sau mai mari sub forma unor șiruri lungi oblice sau șerpuite. Zborul țigănușului este o succesiune de plutiri și vâsliri (bătai rapide din aripi). Este o pasăre tăcută, ce cutreieră prin smârcuri și ape mici, cu pași măsurați, fără a alerga în căutarea hranei. Iernează pe continentul african. Longevitatea maximă cunoscută este de nouă ani și o lună.

POPULAȚIE

Populația estimată a speciei este mică, cuprinsă între 16000-22000 perechi. A înregistrat un declin moderat în perioada 1970-1990. Deși populațiile din Rusia și Azerbaijan au rămas relativ stabile în perioada 1990-2000, specia continuă să se reducă numeric în sud-estul Europei, ceea ce determină pe ansamblu o tendință descrescătoare. Populația estimată în România este de 2500-2800 de perechi, efective mai mari fiind înregistrate în Rusia și Azerbaijan.

REPRODUCERE

Sosește pe la mijlocul lunii aprilie din cartierele de iernare. Cuibul este amplasat în sălcii sau în stuf. La construirea cuibului, alcătuit din crenguțe și stuf, participă cei doi părinți. Femela depune 3-4 ouă în perioada cuprinsă între mijlocul lunii mai și mijlocul lunii iunie. Dimensiunea medie a ouălor este de 50,9 x 35,8 mm. Incubația e asigurată de ambii părinți. După 21 de zile puii eclozează și sunt hrăniți 48-50 de zile, după care devin independenți.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Desecarea zonelor umede, tăierea sălciilor de către localnici pentru foc, incendierea stufului și deranjul coloniilor de către vizitatori și al păsărilor de către vânători, deplasarea cu bărci rapide ce produc valuri obligând păsările să se refugieze în alte locuri reprezintă principalele pericole ce afectează specia. Ca măsuri de conservare sunt încurajate reducerea deranjului la colonii, informarea populației locale cu privire la efectele dramatice asupra păsărilor determinate de tăierea sălciilor, impunerea unor viteze reduse pentru bărci în zonele de hrănire ale speciei și interzicerea vânătorii.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Bistreț, Brațul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Gherghiței, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăvița-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniță, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Gruia-Gârla Mare, Ianca-Plopu-Sărat, Iezerul Călărași, Kogălniceanu-Gura Ialomiței, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Strachina, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fundata-Amara, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Maglavit, Mata-Cârja-Rădeanu, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Ostrovu Lung-Gostinu, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Suhaia, Valea Alceului, Valea Mostiștea, Vedea-Dunăre.

LOPĂTAR SAU STÂRC LOPĂTAR

Platalea leucorodia

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Pelecaniformes*	Genul:	*Platalea*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Threskiornithidae*	Specia:	*P. leucorodia*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *platalea* – lopătar, cu referire la forma ciocului. Numele de specie reprezintă forma latinizată a grecescului *leukerodius* – stârc alb.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Lopătarul este o specie caracteristică bălților și lacurilor puțin adânci cu stufărișuri și pâlcuri de copaci. Penajul este alb, iar în partea posterioară a capului se observă un smoc mare de pene subțiri. Spre deosebire de egrete, cu care seamănă la culoarea penajului, are un cioc turtit pe toată lungimea sa și lățit la vârf „ca o lingură sau un clește lat (C. Rosetti Bălănescu)„, iar în zbor își ține gâtul întins. Lungimea corpului este de 80-93 cm iar greutatea de circa 1500 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 120-135 cm. Adulții au înfățișare similară. Se hrănește în zone cu apă mică unde prinde insecte acvatice, larvele acestora, moluște, broaște și pești.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă mai mult în sudul și estul continentului european. Cuibărește în colonii alături de stârci și cormorani. Este o pasăre sociabilă, tăcută, ce trăiește în grup. În zbor formează linii de front sau oblice. Când se hrănește își plimbă ciocul puțin întredeschis într-o parte și alta, culegând și filtrând hrana. Iernează pe continentul african. Longevitatea maximă cunoscută este de 24 de ani și 8 luni.

POPULAȚIE

Populația estimată a speciei este mică, cuprinsă între 8900-15000 perechi. A înregistrat un declin accentuat în perioada 1970-1990. Deși populația prezentă în Rusia și-a continuat tendința descrescătoare, în perioada 1990-2000, la nivelul continentului, efectivele sunt considerate stabile datorită creșterilor manifestate în restul teritoriilor. Populația estimată în România este de 1100-1500 de perechi, efective mai mari fiind înregistrate numai în Rusia și Spania.

REPRODUCERE

Sosește pe la mijlocul lunii aprilie din cartierele de iernare. La construirea cuibului, alcătuit din crenguțe și stuf, participă cei doi părinți, masculul fiind primul care începe construcția. Cuibul este amplasat în sălcii sau stuf. Femela depune 3-4 ouă în perioada cuprinsă între mijlocul lunii mai și mijlocul lunii iunie. Dimensiunea medie a ouălor este de 65,8 x 45,1 mm. Incubația e asigurată de ambii părinți. După 21-22 de zile puii eclozează și durează 50-56 de zile până când devin independenți.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Desecarea zonelor umede, tăierea sălciilor de către localnici pentru foc, incendierea stufului și deranjul coloniilor de către vizitatori și al păsărilor de către vânători, deplasarea cu bărci rapide ce produc valuri obligând păsările să se refugieze în alte locuri reprezintă principalele pericole ce afectează specia. Ca măsuri de conservare sunt încurajate reducerea deranjului la colonii, informarea populației locale cu privire la efectele dramatice asupra păsărilor determinate de tăierea sălciilor, impunerea unor viteze reduse pentru bărci în zonele de hrănire ale speciei și interzicerea vânătorii.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Bistreț, Blahniţa, Braţul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Gherghiței, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Confluența Olt-Dunăre, Dealurile Homoroadelor, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniţa, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Gruia-Gârla Mare, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Strachina, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Lunca Barcăului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușiţa, Lunca Siretului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Maglavit, Maţa-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Nisipurile de la Dăbuleni, Olteniţa-Ulmeni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Suhaia, Valea Alceului, Valea Mostiștea, Vedea-Dunăre.

LEBĂDĂ DE IARNĂ SAU LEBĂDĂ CÂNTĂTOARE

Cygnus cygnus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Anseriformes*	Genul:	*Cygnus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Anatidae*	Specia:	*C. cygnus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen și de specie reprezintă forma latinizată a cuvântului grecesc *kyknos* – lebădă. În mitologia greacă, Zeus s-a deghizat în lebădă pentru a o seduce pe Leda, soția regelui Tyndareus.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Lebăda de iarnă, cunoscută sub denumirea de Lebădă cântătoare, este o specie caracteristică zonelor arctice, cuibărind pe lacuri înconjurate de vegetație. Lungimea corpului este de 140-160 cm și greutatea de 9800-11000 g pentru mascul și 8200-9200 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 205-235 cm. Adulții au înfățișare similară. De la distanță mică se poate vedea că pata galbenă de pe cioc este mai întinsă decât la lebăda mică (*Cygnus columbianus)*. Se hrănește în special cu plante de apă, seminţe, viermi, insecte, moluște și uneori pești. Este specia naţională în Finlanda și este imprimată pe moneda de un euro.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie cuibăritoare în Islanda, Peninsula Scandinavă și nordul Rusiei. Cuibărește solitar pe lacuri înconjurate de vegetaţie și mlaștini. Talia mare, ţinuta elegantă combinată cu un penaj alb sclipitor, care parcă sfidează primejdiile, gâtul zvelt și lung au determinat includerea acestei specii de lebădă în basmele și folclorul popoarelor. Sunt păsări sociabile, hrănindu-se în număr mare pe luciul lacurilor puţin adânci, ca urmare a faptului că nu se pot scufunda și adâncimea la care pot ajunge este limitată de lungimea gâtului. În timpul perioadei de împerechere se înregistrează lupte între masculi. După formare, perechile rămân unite pe viaţă și masculul veghează asupra femelei, cuibului și puilor. Puii își petrec iarna împreună cu părinţii, iar uneori se ataşează grupului și pui din anii precedenţi. Înoată cu capul drept și spre deosebire de lebăda de vară (lebăda cucuiată – *Cygnus olor*) nu își înfoiază aripile asemeni unor pânze umflate de vânt. Adeseori cântă când stă pe apă, iar corul format de stolurile mari este impresionant. Pentru a-și lua zborul, au nevoie de suprafeţe generoase. Zboară în stoluri în formă de „V„, iar în timpul zborului aripile produc un foșnet ușor. Iernează pe cea mai mare parte a continentului european. Longevitatea maximă cunoscută este de 26 de ani și șase luni.

POPULAȚIE

Populaţia estimată în cartierele de iernare este relativ mare și depășește 65000 de exemplare. Aceasta s-a menţinut stabilă în perioada 1970-1990. Deși au fost înregistrate ţări în care populaţiile au intrat în declin în perioada 1990-2000, cele care iernează în Danemarca și Germania s-au menţinut stabile. Populaţia prezentă în timpul iernii în România este estimată la 2000-4500 exemplare, efective mai mari fiind înregistrate în Danemarca, Germania, Irlanda, Marea Britanie și Norvegia.

REPRODUCERE

Sosește în luna aprilie din cartierele de iernare. La construirea cuibului așezat pe sol sau în stufăriș participă cei doi părinţi, masculul fiind primul ce începe construcţia. Cuibul poate fi folosit mai mulţi ani, reparat și consolidat anual, astfel că atinge dimensiuni impresionante (până la 2 m în diametru la bază și 1-1,20 m la vârf). Femela depune 4-7 ouă, cu o dimensiune de 113 x 73 mm și o greutate de 331 g. Incubaţia e asigurată de femela care este vegheată de către mascul. După 36 de zile puii eclozează devenind zburători la 78-96 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea zonelor umede și tăierea vegetaţiei, construirea de baraje pentru hidrocentrale, deranjul produs de turiști, otrăvirea cu plumb prin ingerarea alicelor împrăștiate și ciocnirile cu liniile electrice sunt câteva din pericolele ce afectează specia. Ca măsuri de conservare sunt încurajate măsurile de reducere a deranjului, de interzicere a folosirii alicelor de plumb atunci când se vânează alte specii și asigurarea de habitate cu caracteristici optime pentru cuibăritul speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Balta Albă-Amara-Jirlău, Bistreţ, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Ciocănești-Dunăre, Confluenţa Olt-Dunăre, Cursul Dunării-Baziaș-Porţile de Fier, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Grădiștea-Călărași-Dridu, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Oltina, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Lacurile Vaduri și Pângărați, Limanu-Herghelia, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Inferior, Marea Neagră, Măxineni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Scroviștea, Suhaia, Valea Mostiștea, Valea Oltului Inferior.

LEBĂDĂ MICĂ

Cygnus columbianus bewick

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Anseriformes*	Genul:	*Cygnus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Anatidae*	Specia:	*C. columbianus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen reprezintă forma latinizată a cuvântului grecesc *kyknos* – lebădă. În mitologia greacă, Zeus s-a deghizat în lebădă pentru a o seduce pe Leda, soţia regelui Tyndareus. Numele de subspecie *bewick* este denumirea dată după Thomas Bewick (1753 - 1828), ce a produs un număr mare de desene cu această specie.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Lebăda mică este denumită astfel pentru că este cea mai mică dintre speciile de lebădă. Este caracteristică zonelor arctice, fiind prezentă de-a lungul râurilor și pe lacurile puţin adânci. Are două subspecii, *Cygnus columbianus columbianus* prezentă în America de Nord și *Cygnus columbianus bewick* prezentă în Europa și denumită astfel după Thomas Bewick (mort în 1828), ce a produs un număr mare de desene ale acestei specii. Lungimea corpului este de 115-140 cm și are o greutate de 3400-7800 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 180-211 cm. Adulţii au înfăţișare similară, corpul alb și ochii negri. La baza ciocului negru este o pată galbenă mai mică decât la lebăda de iarnă. Se hrănește în special cu plante acvatice, seminţe, viermi și insecte. În cartierele de iernare se hrănește și pe uscat, cu resturi ale culturilor vegetale.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie cuibăritoare în Rusia. În migraţie preferă lacurile puţin adânci și cu multă vegetaţie. Atinge maturitatea sexuală la 3-4 ani. Este o specie monogamă, după formare perechile stând împreună mulţi ani sau chiar toată viaţa. Cuibul e construit din materiale vegetale și amplasat pe o ridicătură la marginea apei. Apără un teritoriu larg în jurul cuibului. Familiile rămân împreună cu puii după ce aceștia pot zbura și migrează împreună în cartierele de iernare. De asemenea, familia se păstrează și migrează împreună și primăvara spre locurile de cuibărit. În cartierele de iernare formează aglomerări mari și cu alte specii de lebede și păsări acvatice. Longevitatea cunoscută este de 24 de ani și o lună. Iernează pe tot cuprinsul continentului european.

POPULAȚIE

Populaţia din Rusia este cuprinsă între 9000-11000 de perechi. Iernează în cea mai mare parte a continentului european. Cele mai mari efective în cartierele de iernare se inregistrează în Olanda și Marea Britanie. În România se estimează prezenţa în timpul iernii a 1-6 exemplare.

REPRODUCERE

Sosește în luna mai din cartierele de iernare. Femela poate depune de la 2 până la 7 ouă, însă în mod obișnuit depune 3-5 ouă, cu o dimensiune de 107 x 68 mm și o greutate de 280 g, din care 12% este coaja. Perioada de incubaţie este cuprinsă între 29-30 de zile și este asigurată de femelă care este protejată de mascul. Puii devin zburători după 40-45 de zile, însă rămân în preajma părinţilor.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea zonelor umede și tăierea vegetaţiei, braconajul, coliziunea cu liniile electrice sunt câteva dintre pericolele ce afectează specia. Ca măsuri de conservare sunt necesare limitarea braconajului, a deranjului și păstrarea habitatelor umede în bune condiţii.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie.

GÂRLIŢĂ MICĂ

Anser erythropus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Anseriformes*	Genul:	*Anser*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Anatidae*	Specia:	*A. erythropus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *anser* – gâscă. Numele de specie este derivat din cuvintele grecești *enithros* – roșu și *pus* – picior, cu referire la picioarele colorate ale păsării, galben-portocalii.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Gârliţa mică este o specie caracteristică zonelor arctice cu mlaștini și pălcuri de sălcii și mesteceni. Lungimea corpului este de 56-66 cm și are o greutate de circa 1300-2300 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 115-135 cm. Adulţii au înfăţișare similară. Specia poate fi confundată cu gârliţa mare (*Anser albifrons*), față de care este mai mică, cu un cioc mai mic, fruntea mai înaltă, pata albă depășind linia ochilor și observând un cerc galben în jurul ochiului. Iarna se hrănește pe pajiști și culturile agricole de grâu de toamnă din sudul și estul Europei, în stoluri mixte cu alte specii de gâște (*Anser albifrons*, *Branta ruficollis* etc.).

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie cuibăritoare în nordul Siberiei și Peninsula Scandinavă. Cuibărește solitar sau în colonii mici în zone de pășuni umede cu tufișuri la altitudini de până la 700 m. Zborul e puternic, cu bătăi mari și regulate din aripi. Pot executa adevărate acrobaţii în aer, cu volte și picaje impresionante. Longevitatea maximă cunoscută este de 14 ani și nouă luni.

POPULAȚIE

Populaţia estimată în cartierele de iernare este de circa 1900 de exemplare. Populaţia cuibăritoare europeană este foarte mică (circa 240 de perechi) și înregistrează un declin permanent, deși în perioada 1970-1990 s-a menţinut relativ stabilă. Populaţia prezentă în timpul iernii în România este estimată la 31-51 de exemplare, efective mai mari fiind înregistrate în Azerbaijan și Ucraina.

REPRODUCERE

Cuibăritul începe la sfârșitul lunii mai și început de iunie. Femela depune 4-6 ouă, iar incubaţia durează 25-28 de zile. Puii devin zburători la 35-40 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Pierderea habitatelor prin construirea de acumulări de apă pentru producerea energiei electrice, deranjul și mortalitatea produse de vânătoarea accidentală, deranjul determinat de turismul organizat în zonele de cuibărit și cele de iernare sunt câteva dintre pericolele la care este expusă specia. Ca măsuri de conservare sunt încurajate desemnarea de zone protejate în teritoriile de cuibărit, oprirea vânătorii atât în zonele de cuibărit cât și în cele de iernare și reducerea deranjului generat de activităţile turistice.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bistreţ, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile Fundata-Amara, Măcin-Niculiţel, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani.

FERESTRAȘ MIC

Mergus albellus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Anseriformes*	Genul:	*Mergus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Anatidae*	Specia:	*M. albellus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *mergus* – pasăre de apă. Numele de specie derivă din cuvântul latin *albus* – alb, cu referire la penajul masculului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ferestrașul mic este o specie caracteristică râurilor lente și lacurilor bogate în pește din zonele pădurilor de conifere situate în Europa și Asia. Lungimea corpului este de 38-44 cm, cu o greutate de 540-940 g pentru mascul și 700-800 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 56-69 cm. Penajul alb cu negru al masculului este caracteristic și nu poate fi confundat. Cea mai mare parte a corpului este albă, ochii acoperiţi de o mască neagră, iar aripile sunt negre cu benzi albe. Penajul femelei este gri-maroniu. Ciocul zimţat are un cârlig în vârf. Se hrănește cu pește, crustacee, insecte de apă și larve ale acestora.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie ce cuibărește în nordul Rusiei și Peninsula Scandinavă. În migrație zboară în grup, cu indivizii dispuși în linie oblică sau în „V„. Este o specie scufundătoare ce preferă mai mult apa dulce, însă în cartierele de iernare este observată după ce lacurile îngheaţă și de-a lungul coastelor marine. Se hrănește în grupuri și se scufundă rapid și aproape vertical. Specie monogamă, atinge maturitatea în al doilea an de viaţă. De obicei masculul este tăcut, însă cântă serenade partenerei în perioada de împerechere. Cuibărește în scorburile copacilor și în cuiburi artificiale. Scorburile abandonate de ciocănitoarea neagră sunt adesea folosite pentru cuibărit. Longevitatea cunoscută este de șase ani. În captivitate trăiește 8-10 ani. Iernează în centrul și estul continentului european.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este mică, cuprinsă între 5300-8400 de perechi cuibăritoare. A înregistrat o reducere mare a teritoriului în perioada 1970-1990. În perioada 1990-2000, deși efectivele s-au menţinut stabile în majoritatea ţărilor, a continuat să scadă în Rusia. Cele mai mari efective sunt în Rusia și Finlanda. În timpul iernii, efectivele estimate în România sunt de 1400-2600 de exemplare. Cele mai mari efective de iernare sunt în Germania și Polonia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la începutul lunii aprilie. Femela depune un număr de 6-9 ouă, cu dimensiunea medie de 53 x 38 mm și o greutate de 42 g. Incubaţia durează între 26-28 de zile, fiind asigurată de către femelă. Puii rămân dependenţi de femelă, care îi hrănește încă 30 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Prădarea determinată de nurca americană (*Mustela vison*) reprezintă în Rusia amenințarea cea mai mare pentru specie. Degradarea zonelor umede, poluarea industrială a râurilor, deranjul provocat de activităţile piscicole, braconajul sunt pericole ce afectează specia.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Bistreţ, Blahniţa, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Ciocănești-Dunăre, Cursul Dunării-Baziaș-Porţile de Fier, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniţa, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iezerul Călărași, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fălticeni, Limanu-Herghelia, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Marea Neagră, Măxineni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Valea Oltului Inferior.

GÂSCĂ CU GÂT ROȘU

Branta ruficollis

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Anseriformes*	Genul:	*Branta*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Anatidae*	Specia:	*B. ruficollis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen reprezintă varianta latinizată a cuvântului anglo-saxon *bernan* – carbonizat (negru), cu referire la penajul parţial negru al păsării. Numele de specie provine din cuvintele latine *rufus* – roșietic și *collum* – gât, cu referire la penajul roșu al gâtului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Gâsca cu gât roșu este o specie caracteristică zonelor de tundră siberiană. Lungimea corpului este de 54-64 cm și are o greutate medie de 1400-1600 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 110-125 cm. Adulţii au înfăţișare similară. Gâsca cu gât roșu este cea mai mică dintre gâște și are un penaj elegant, negru combinat cu roșu-ruginiu, subliniat de dungi albe. Se hrănește în teritoriile de cuibărire cu specii vegetale din tundra siberiană, iar în cartierele de iernare din sud-estul Europei în special pe culturile de grâu de toamnă și rapiță. Este o pasăre simbol pentru Dobrogea.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Cuibărește în nordul Siberiei în colonii mici situate pe malurile râurilor. Uneori cuibărește în apropierea cuiburilor de șoim călător (*Falco peregrinus*) pentru a beneficia de protecţia acestei specii împotriva prădătorilor, cum este vulpea polară (*Alopex lagopus*). Distanţa parcursă între zonele de cuibărit și cartierele de iernare depășește 4000 de km. În cartierele de iernare formează stoluri mixte împreună cu alte specii de gâște, în special gârliţa mare (*Anser albifrons*). Se hrănesc ziua pe culturile agricole, la început cu boabe de porumb rămase risipite după recoltare (când sunt disponibile) și mai apoi cu frunzele răsărite ale grâului de toamnă, iar seara înoptează pe lacuri. Când lacurile îngheaţă se așează și pe mare. Atunci când distanţa între locurile de înoptare și cele de hrănire crește la peste 25-30 de km, preferă să caute alte locuri de hrănire și înoptare, de obicei mai în sud, dacă culturile sunt acoperite de zăpadă (Hulea D., 2002). Zboară împreună cu alte specii de gâște în șiruri dispuse în formă de „V„. Atunci când stolul este format numai din gâște cu gât roșu, formaţia este neregulată și asemănătoare ca formă cu cea a graurilor sau ciorilor. Iernează în vestul Mării Negre în Dobrogea și în Bulgaria. Emite un sunet caracteristic, ușor de identificat.

POPULAȚIE

Populaţia estimată a speciei în cartierele de iernare este fluctuantă, cuprinsă între 34000-37000 de exemplare. În perioada 1970-1990 efectivele observate au fost în creștere rămânând apoi au rămas stabile în perioada 1990-2000. Iernează într-o zonă redusă ca întindere care este influenţată de modul de folosire al terenurilor. Cea mai mare parte a populaţiei mondiale este prezentă în timpul iernii în România și Bulgaria. În iernile mai blânde rămân în număr mai mare în Ucraina, iar în cele mai aspre coboară spre sud până în Grecia.

REPRODUCERE

Sosește la începutul lunii mai în teritoriile de cuibărit. În a doua jumătate a lunii iunie formează colonii de circa cinci perechi ce cuibăresc în cavităţi de circa 5-8 cm adâncime. Femela depune 3-10 ouă care sunt incubate timp de 25 de zile. Puii devin zburători la 35-42 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea zonelor de cuibărit prin activităţi de minerit, vânătoarea accidentală în teritoriile de migraţie și iernare atât în locurile de înoptare cât și în cele de hrănire, braconajul, deranjul produs de activităţile piscicole pe lacurile folosite pentru înoptare, dezvoltarea urbană în jurul lacurilor folosite pentru înoptare, deranjul determinat de fermierii care le alungă de pe culturile de grâu și orz de toamnă sunt principalele pericole ce afectează specia. Ca măsuri de conservare au fost elaborate Planuri Naţionale de Acţiune în Bulgaria și România. Majoritatea locurilor de înoptare sunt protejate și sunt dezvoltate scheme de agromediu în colaborare cu fermierii (SOR/BirdLife România).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Beștepe-Mahmudia, Bistreţ, Braţul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Cheile Dobrogei, Ciocănești-Dunăre, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile Mihețu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Brateș, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Marea Neagră, Maţa-Cârja-Rădeanu, Măxineni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Suhaia, Valea Mostiștea.

CĂLIFAR ROȘU

Tadorna ferruginea

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Anseriformes*	Genul:	*Tadorna*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Anatidae*	Specia:	*T. ferruginea*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este numele celtic al călifarului alb (*Tadorna tadorna*). Numele de specie provine din cuvântul latin *ferruginus* – de culoare roșie ca rugina, cu referire la penajul păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Călifarul roșu este o specie caracteristică habitatelor de stepă prezente în apropierea malurilor sărăturate ale lacurilor. Lungimea corpului este de 58-70 de cm și are o greutate de medie de 1000-1600 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 110-135 cm. Masculul are spre deosebire de femelă o dungă neagră pe gât. Se hrănește cu plante specifice regiunii de stepă, semințe, dar și cu insecte, crustacei, moluște, pești, broaște și viermi.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă mai mult în sudul și estul continentului european. Pentru odihnă și hrănire este mai puțin dependentă de apă decât alte rude ale sale și poate fi observată în timpul cuibăritului la distanțe considerabile de corpurile de apă. Zborul este liniștit, fără bătăi repezite din aripi (C. Rosetti Bălănescu). Iernează în sud-estul Europei. Datorită penajului atractiv este păstrată și în captivitate, în colecții ornitologice și în parcuri, mai ales în nordul și vestul Europei.

POPULAȚIE

Populația estimată a speciei este relativ mică, cuprinsă între 19000-33000 de perechi. A manifestat un declin accentuat în perioada 1970-1990. Populația a continuat să descrească în Turcia și în perioada 1990-2000 iar în Rusia tendința nu a fost apreciată, astfel încât pe ansamblu se consideră că specia manifestă un declin semnificativ. Populația estimată în România este de 20-25 de perechi, iar efectivele cele mai mari sunt înregistrate în Turcia și Rusia.

REPRODUCERE

Sosește din teritoriile de iernare în luna martie. Cuibărește în galerii (vizuini) săpate în sol, crăpături ale stâncilor și scorburi. Cuibul este căptușit cu vegetație, puf și pene. Femela depune în perioada aprilie-mai 8-11 ouă ce au o dimensiune medie de 66,4 x 46,8 mm și pe care le incubează singură timp de 28-29 de zile. În această perioadă masculul veghează asupra cuibului. Puii devin zburători la 55 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea zonelor umede și introducerea peștilor exotici, vânătoarea și dezvoltarea urbană sunt principalele pericole ce afectează specia. Măsurile de conservare trebuie îndreptate către menținerea sau refacerea teritoriilor de cuibărit și oprirea vânătorii.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Allah Bair-Capidava, Balta Vederoasa, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Limanu-Herghelia, Maţa-Cârja-Rădeanu, Pădurea Babadag, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Suhaia.

RAŢĂ ROȘIE SAU RAŢĂ CU OCHII ALBI

Aythya nyroca

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Anseriformes*	Genul:	*Aythya*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Anatidae*	Specia:	*A. nyroca*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului provine din grecescul *aithyia* – pasăre scufundătoare. Numele speciei este sinonim și derivă din cuvântul rusesc *nîrok* – pasăre scufundătoare.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Raţa roșie, cunoscută și cu numele de raţa cu ochi albi, este o specie caracteristică zonelor umede cu stufărișuri. Lungimea corpului este de 38-42 cm iar greutatea medie de circa 580 g pentru masculi și 520 g pentru femele. Anvergura aripilor este cuprinsă între 60-67 cm. Diferenţele sunt dificil de evidenţiat între adulţi, însă femelele au un iris închis la culoare comparativ cu masculul, care are irisul alb. Se hrănește cu plante acvatice, moluște, insecte și pești.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european cu excepţia zonelor nordice. Deși este o raţă scufundătoare, preferă ape puţin adânci (30-100 cm) și trăiește destul de ascunsă pe ochiuri de apă rămase libere în stufărișurile dese. Se încrucișează uneori cu raţa cu cap castaniu (*Aythya ferina*). Cuibărește solitar sau în grupuri mici. Adulţii năpârlesc în iulie și august. Iernează în Israel și Africa.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 12000-18000 de perechi. A înregistrat un declin semnificativ în perioada 1970-1990. Deși în multe ţări populaţia a rămas relativ stabilă în perioada 1990-2000, în România și Croaţia a continuat declinul. Populaţia cea mai mare este prezentă în România și este estimată la 5500-6500 de perechi. Efective mari se mai înregistrează în Croaţia și Azerbaijan.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii martie. Cuibul este format din stuf sau resturi vegetale, așezat pe sol în apropierea apei sau chiar pe plauri. Femela depune în perioada mai-iunie un număr de 8-12 ouă, ce au o dimensiune medie de 52,5 x 39,1 mm. Incubaţia durează 25-28 de zile și este asigurată de femelă. Puii devin zburători la 55-60 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea zonelor umede, introducerea speciilor de pești exotici, arderea și tăierea stufului, braconajul sunt principalele pericole ce afectează specia. În România este în pregătire un Plan Naţional de Acţiune (SOR/BirdLife Romania și WWF Programul Dunăre- Carpaţi). Activităţi de reconstrucţie ecologică sunt necesare în toată lunca inferioară a Dunării, iar braconajul trebuie controlat chiar dacă aceasta presupune și oprirea vânătorii la alte specii comune.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Acumulările Rogojesti-Bucecea, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Bistreţ, Blahniţa, Braţul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Gherghiţei, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Ciocănești-Dunăre, Comana, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniţa, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Elește Iernut-Cipău, Elește Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Gruia-Gârla Mare, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălăţui, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul și Pădurea Cernica, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Lacurile Vaduri și Pângărați, Lunca Bârzavei, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușiţa, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Maglavit, Maţa-Cârja-Rădeanu, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Munţii Bodoc-Baraolt, Nisipurile de la Dăbuleni, Olteniţa-Ulmeni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Radomir, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Podisul Hârtibaciului, Scroviștea, Suhaia, Tisa Superioară, Valea Alceului, Valea Călnișteei, Valea Mostișteea, Vedea-Dunăre.

RAŢĂ CU CAP ALB

Oxyura leucocephala

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Anseriformes*	Genul:	*Oxyura*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Anatidae*	Specia:	*O. leucocephala*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen provine din cuvintele greceşti *oxys* – ascuţit şi *ura* – coadă. Numele de specie provine din cuvintele greceşti *leukos* – alb şi *kephale* – cap, cu referire la penajul păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Raţa cu cap alb este o specie caracteristică zonelor umede deschise, cu apă salmastră sau salină şi adâncime mică. Lungimea corpului este de 43-48 cm, inclusiv coada ce măsoară 8-10 cm, şi are o greutate de 500-600 g. Ciocul lat şi umflat este izbitor de evident la această specie. Spre deosebire de mascul, femela are o dungă închisă care acoperă o parte a obrazului alb. Se hrăneşte în principal cu larve de chironomide, dar şi cu alte nevertebrate şi plante acvatice.

LOCALIZARE ŞI COMPORTAMENT

Este o specie cu răspândire fragmentată fiind prezentă numai în Spania şi în sud-estul Europei. Este o raţă scufundătoare şi preferă apele puţin adânci (30-50 cm). Îşi culege hrana prin scufundare, în special noaptea. Specia europeană este ameninţată cu dispariţia din cauza încrucişării frecvente cu raţa jamaicană (*Oxyura jamaicensis*), specie introdusă pe continentul european din America. Perechile monogame se păstrează pe durata sezonului de cuibărit. Cuibăreşte solitar în cuiburi alcătuite din stuf şi papură, folosind şi cuiburile altor specii de raţe şi de lişiţă (*Fulica atra*) şi chiar cutii artificiale. Iernează în nordul Africii şi pe coastele Mediteranei.

POPULAŢIE

Populaţia europeană a speciei este mică, cuprinsă între 550-1400 de perechi cuibăritoare. În perioada 1970-2000 populaţia speciei a crescut uşor. Un risc major îl reprezintă hibridizarea cu raţa jamaicană. Populaţia prezentă în cartierele de iernare este estimată la circa 5700 de exemplare, cele mai mari efective fiind prezente în Turcia şi Azerbaijan. În România apare în numar mic (50-700 de exemplare) în special pe lacul Techirghiol.

REPRODUCERE

Exemplarele ce migrează se întorc din cartierele de iernare în aprilie. În Spania specia este sedentară. Dimensiunile cuibului sunt de circa 20 de cm la diametrul intern şi circa 40 de cm la diametrul extern. În centru, cuibul are o adâncitură de circa 12 cm, căptuşită cu pene ale raţei. Femela depune în perioada mai-iunie un număr de 5-6 ouă ce au o dimensiune medie de 65,6 x 50,2 mm. Incubaţia durează 22-24 de zile şi este asigurată de femelă. Puii devin zburători la 56-70 de zile.

AMENINŢĂRI ŞI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea zonelor umede, arderea şi tăierea stufului, deranjul provocat de activităţile piscicole, braconajul şi hibridizarea cu raţa jamaicană sunt principalele pericole ce afectează specia. Implementarea Planului European de Acţiune contribuie la asigurarea supravieţuirii acestei specii.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării şi Complexul Razim-Sinoie, Lacul Siutghiol, Lacul Techirghiol, Lacurile Taşaul-Corbu, Limanu-Herghelia.

VIESPAR

Pernis apivorus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Pernis*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*P. apivorus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din grecescul *pternis* – specie de răpitoare. Numele de specie provine din cuvintele latine *apis* – albină și *voro* – a mânca, cu referire la obiceiul speciei de a se hrăni cu albine.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Viesparul, cunoscut și sub denumirea de șorecarul viespilor, este o specie caracteristică pădurilor de foioase cu poieni. Lungimea corpului este de 52-59 cm și greutatea medie de 750 g pentru mascul și 910 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 113-135 cm. Lungimea corpului este puţin mai mare decât a șorecarului comun (*Buteo buteo*) și poate fi ușor confundat cu acesta, mai ales de la distanţă. Sexele pot fi diferenţiate după penaj, ceea ce este o situaţie neobișnuită pentru păsările mari de pradă. Masculul are capul gri-albăstrui iar femela maro. În general, femela este mai închisă la culoare decât masculul. Se hrănește cu larve și adulţi de insecte, în special viespi și albine, dar și cu rozătoare, păsări, șopârle și șerpi.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie cu răspândire largă pe tot continentul european. Uneori poate fi văzut planând, utilizând curenţii termici ascendenţi, într-o poziţie caracteristică. De obicei zboară jos și se așează pe crengi, păstrându-și corpul într-o poziţie orizontală, cu coada lăsată în jos. Sare de pe o creangă pe alta cu o singură bătaie de aripi, auzindu-se un zgomot specific. Cuibărește adeseori în cuiburi părăsite de cioara de semănătură (*Corvus frugilegus*). Iernează în Africa. Longevitatea maximă cunoscută este de 29 de ani.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este mare, cuprinsă între 110000-160000 de perechi. Aceasta s-a menţinut stabilă în perioada 1970-1990. Deși în Finlanda și Suedia populaţia s-a redus în perioada 1990-2000, în Rusia, Belarus și Franţa, unde apar cele mai mari populaţii, acestea s-au menţinut, ceea ce a făcut ca specia să se păstreze stabilă în ansamblu. În România populaţia estimată este de 2000-2600 de perechi.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la începutul lunii mai. La realizarea cuibului participă ambii părinţi. Femela depune 2-3 ouă la sfârșitul lunii mai și început de iunie, cu o dimensiune medie de circa 51,9 x 40,3 mm. Incubaţia durează 30-35 de zile și este asigurată în special de către femelă. Pe cuibul acestei specii se găsește frecvent miere, fiind un criteriu sigur de identificare. Puii devin zburători la 40-44 de zile însă rămân la cuib până la 55 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Braconajul reprezintă principala ameninţare pentru această specie, iar oprirea vânătorii poate contribui la reducerea acestei presiuni.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Cozia-Buila-Vânturariţa, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Depresiunea Bozovici, Depresiunea și Munţii Ciucului, Depresiunea și Munţii Giurgeului, Domogled-Valea Cernei, Dorohoi-Șaua Bucecei, Drocea-Zarand, Dumbrăveni, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Horga-Zorleni, Lacul Stânca Costești, Limanu-Herghelia, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Lunca Timișului, Masivul Ceahlau, Măcin-Niculiţel, Măgura Odobești, Muntii Metaliferi, Munţii Almăjului-Locvei, Munţii Apuseni-Vlădeasa, Munţii Bodoc-Baraolt, Munţii Călimani, Munţii Gutâi, Munţii Maramureșului, Munţii Rarău-Giumalău, Munţii Retezat, Munţii Rodnei, Munţii Semenic-Cheile Carașului, Munţii Trascăului, Munţii Vrancei, Obcina Feredeului, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piatra Șoimului-Scorţeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Podisul Hârtibaciului, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Subcarpaţii Vrancei, Tisa Superioară, Vânători-Neamţ.

GAIE BRUNĂ SAU GAIE NEAGRĂ

Milvus migrans

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Milvus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*M. migrans*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *milvus* – gaie. Numele speciei provine din cuvântul latin *migrans* – hoinar, pribeag.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Gaia brună cunoscută și sub denumirea de șorliţă brună, este o pasăre de pradă diurnă de mărime medie, caracteristică pădurilor situate în apropierea zonelor umede. Lungimea corpului este de 48-58 cm iar greutatea cuprinsă între 650-940 g, femela fiind cu puţin mai mare decât masculul. Anvergura aripilor este cuprinsă între 130-155 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Poziţionarea aripilor în unghi și coada în furculiţă fac ca identificarea să fie relativ ușoară. Este ceva mai mică decât gaia roșie, iar furculiţa cozii este mai mică. Cu o distribuţie pe patru continente este una din cele mai răspândite pasări de pradă din lume. Se hrănește cu insecte, mamifere mici și resturi de mamifere mari, păsări, șerpi, broaște și pești.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie cu răspândire largă pe tot continentul european. Petrece destul de mult timp în aer planând în curenţii ascendenţi, în căutarea hranei. Sunt atrase de fum și foc și vânează vieţuitoarele ce fug de foc. Ritualul de împerechere este spectaculos. Partenerii se urmăresc în zbor rotindu-se, plonjând și executând mișcări acrobatice de mare virtuozitate. Femelele nesupravegheate de mascul se împerechează și cu alţi masculi. Cuibărește în scobiturile stâncilor și în copaci înalţi. Orientarea cuibului este aleasă în funcţie de direcţia predominantă a vânturilor. Preferă să-și așeze cuibul în apropierea zonelor umede și a așezărilor umane. La cuib aduce ornamente, iar în cuiburile cercetate de Dombrowski au fost găsite scrisori de dragoste, jurnale și alte resturi de hârtie, petece de haine vechi și covoare. În mod obișnuit sunt aduse bucăţi de plastic și materiale textile. Iernează în Africa. Longevitatea maximă cunoscută este de 23 de ani și 10 luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 64000-100000 de perechi. A scăzut considerabil între 1970-1990. Deși în perioada 1990-2000 populaţia din Franţa a fost stabilă sau a crescut, în restul teritoriului a continuat să scadă. În România, populaţia estimată este de 120-160 de perechi.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în martie. La construirea cuibului participă ambii părinţi, acesta fiind alcătuit din crengi căptușit cu resturi vegetale. Femela depune 2-3 ouă în a doua jumătate a lunii aprilie, cu o dimensiune medie de 53,3 x 42,2 mm. Incubaţia durează 30-34 de zile și este asigurată de ambii părinţi. La pui, penele corpului apar după 18-22 de zile. Pot sta în picioare în cuib după 17-19 zile și încep să dea din aripi după 27-31 de zile. După 50 de zile încep să se mute pe crengile din preajma cuibului. Păsările pot cuibări după cel de-al doilea an de viaţă.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Electrocutarea păsărilor atunci când se așează pe liniile electrice de medie tensiune, coliziunea cu autovehicule, fiind surprinse când încearcă să ridice rozătoare și alte animale moarte de pe șosele, otrăvirea prin consumare de animale moarte, în special rozătoare, și braconajul sunt principalele pericole ce afectează specia. Păstrarea calităţii habitatelor caracteristice și oprirea vânătorii sunt măsuri care se pot implementa ușor, cu efecte semnificative.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Balta Mică a Brăilei, Beștepe-Mahmudia, Braţul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cheile Dobrogei, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Cursul Dunării-Baziaș-Porţile de Fier, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăveni, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Oltenița, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Horga-Zorleni, Iezerul Călărași, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacurile Fundata-Amara, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Maţa-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculiţel, Muntii Metaliferi, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea.

GAIE ROȘIE SAU ȘORLIȚĂ

Milvus milvus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Milvus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*M. milvus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen și de specie provin din latinescul *milvus* – gaie.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Gaia roșie cunoscută și sub denumirea de șorliță, este o pasăre de pradă diurnă de mărime medie caracteristică pădurilor din regiunile deluroase și muntoase ce prezintă luminișuri și sunt situate în apropierea zonelor umede. Lungimea corpului este de 61-72 cm cu o greutate de 800-1200 g pentru mascul și 1000-1300 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 140-165 cm. Adulții au o înfățișare similară. Penajul este o combinație frumoasă de negru, gri și maro ruginiu. Coada prezintă o furculiță adâncă, caracteristică. Se hrănește cu resturi de animale și hoituri dar și cu rozătoare, păsări, broaște, șopârle, insecte, pești și râme.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie cu răspândire mai mare în centrul și vestul Europei. Este monogamă și tinde să își păstreze perechea toată viața. Adulții cuibăresc de obicei prima dată la 3-4 ani și trăiesc până la 26 de ani în sălbăticie și până la 38 de ani în captivitate. În perioada cuibăritului au fost identificate 10 poziții specifice pe care le exprimă (odihnă, alertă, amenințare, alarmă, apărare). Folosește mai mulți ani la rând același cuib pe care îl repară anual. Cuibul este amplasat la o înălțime de 12-15 m și ornamentat cu lână de oaie și bucăți de material plastic, hârtie și materiale textile. Și-a creat chiar faima de a fura obiecte de îmbrăcăminte pe care le folosește la ornamentarea cuibului.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 19000-25000 de perechi. Aceasta s-a menținut stabilă între 1970-1990. Deși în unele țări, în perioada 1990-2000, efectivele s-au menținut stabile, în Germania, Franța și Spania, unde efectivele sunt cele mai mari, specia a înregistrat un declin care a determinat pe ansamblu o tendință de reducere a populației. În România populația estimată este de 1-5 perechi.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie. La construirea cuibului participă ambii părinți, acesta fiind alcătuit din crengi și căptușit cu resturi vegetale. Femela depune 2-4 ouă la sfârșitul lui aprilie sau începutul lui mai, cu o dimensiune medie de 55,83 x 45,18 mm. Incubația durează 30-32 de zile și este asigurată în special de femelă. Masculul păzește cuibul și femela, pe care o și hrănește în această perioadă. La 45-50 de zile puii încep să zboare și rămân alături de părinți, hrănindu-se împreună la mari distanțe de cuib.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Fiind o specie care se hrănește cu resturi și carcase ale animalelor găsite moarte, otrăvirea reprezintă un pericol semnificativ ce afectează specia alături de braconaj, coliziunea cu mașini și palele turbinelor eoliene. Un Plan European de Acțiune a fost elaborat recent pentru această specie, iar reducerea mortalității cauzate de otrăvire este o prioritate.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Pădurea Bârnova, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani

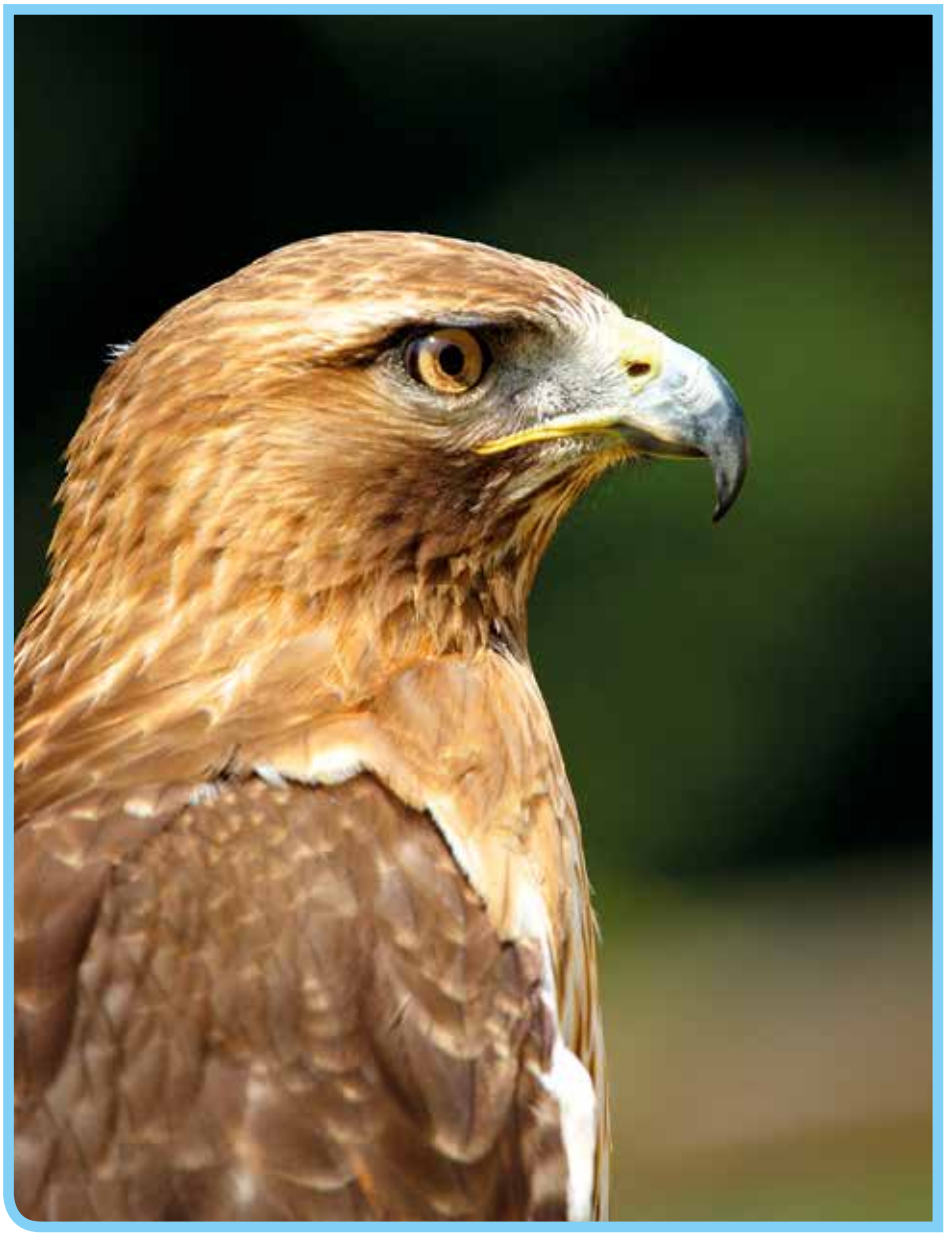

CODALB

Haliaeetus albicilla

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Haliaeetus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*H. albicilla*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din cuvintele grecești *halos* – de mare și *aetos* – acvilă. Numele speciei derivă din cuvintele latine *albus* – alb și *cilla* – cu sens de coadă, cu referire la coada albă a adulților.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Codalbul, cunoscut și sub denumirea de vultur cu coada albă, este o pasăre de pradă diurnă, caracteristică zonelor deschise din zona coastelor marine și lacurilor cu apă dulce în apropierea cărora se găsesc arbori bătrâni sau insule stâncoase. Lungimea corpului este de 76-92 cm și are o greutate de 4100 g pentru mascul și 5500 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 190-240 cm. Adulții au înfățișare similară, ciocul galben, irisul galben, coada albă și corpul maroniu. Ajung la penajul caracteristic adultului în 5-6 ani. Coada devine complet albă numai după opt ani. Tinerii au ciocul, irisul, coada și corpul închise la culoare. Se hrănește în special cu pește, păsări de apă, mamifere mici și uneori leșuri.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie cu răspândire mai mare în nordul, centrul și estul Europei. Este migratoare în zonele nordice și estice și sedentară în rest. Este o specie monogamă ce tinde să își păstreze perechea toată viața. Atinge maturitatea sexuală la cinci ani și trăiește până la 27 de ani în sălbăticie și 42 de ani în captivitate. Primăvara, perechea zboară deasupra teritoriului pe care l-a ocupat și execută zboruri spectaculoase cu rostogoliri în aer la circa 200 m. Pentru cuibărit folosește același teritoriu an după an, utilizând alternativ 2-3 cuiburi. Vânează printr-un zbor jos deasupra apei, de unde își prinde prada, sau poate descrie cercuri largi la 200-300 m înălțime, de unde se uită după pradă. La sfârșitul lui aprilie și începutul lui mai, când peștii depun icrele, stă nemișcat în ape mici și prinde cu sărituri rapide peștii care trec prin apropiere. Se poate scufunda, dar o face rar. Fură hrană și de la alte păsări.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este mică, cuprinsă între 5000-6600 de perechi. A fost remarcată o creștere a populației între 1970-1990, tendință care s-a menținut și în perioada 1990-2000. În România populația estimată este 28-33 de perechi, însă în trecut era o prezență obișnuită. Cele mai mari efective sunt în Norvegia, Rusia și Polonia.

REPRODUCERE

Cuibul este construit din crengi aduse de mascul și aranjate de către femelă. Este căptușit în interior cu mușchi și iarbă, uneori și lână. Femela depune de obicei două ouă la începutul lunii martie. Incubația durează 40-45 de zile și este asigurată de ambii părinți, însă în special de femelă. Masculul stă și veghează în apropiere. În primele două săptămâni după ce puii eclozează unul dintre adulți rămâne la cuib, iar apoi vânează împreună. Puii devin zburători la 70-80 de zile și independenți la 95-100 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Distrugerea habitatelor umede, tăierea pădurilor, creșterea deranjului produs de activitățile umane, otrăvirea accidentală și coliziunea cu palele turbinelor eoliene sunt principalele pericole ce afectează specia. Pentru conservarea speciei a fost elaborat un Plan Internațional de Acțiune.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Vederoasa, Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Bistreț, Blahniţa, Braţul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cheile Dobrogei, Confluenţa Jiu-Dunăre, Cursul Dunării-Baziaș-Porțile de Fier, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Gruia-Gârla Mare, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile Fundata-Amara, Lunca Bârzavei, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Maţa-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Munții Almăjului-Locvei, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Stepa Saraiu-Horea, Suhaia, Valea Mostiștea, Vedea-Dunăre.

HOITAR

Neophron percnopterus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Neophron*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*N. percnopterus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului provine din mitologia greacă, unde tânărul Neophron este transformat de Zeus în vultur la rugămintea lui Aegypius. Numele speciei derivă din cuvintele grecești *perknos* – negricios și *pteron* – aripă, cu referire la penajul păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Hoitarul este o pasăre de pradă diurnă caracteristică zonelor aride și stâncoase. Lungimea corpului este de 55-65 cm și are o greutate de 2000-2400 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 155-170 cm. Adulții au înfățișare similară. Penajul adultului este alb, cu penele de zbor de pe aripi negre, colorit la care ajunge după 4-5 ani. Păsările tinere au penajul maro-ciocolatiu. Se hrănește în principal cu hoituri de mamifere domestice și sălbatice, păsări moarte, resturi organice de fructe, legume și chiar excremente. Uneori prinde animale bolnave sau rănite, pești și insecte.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită în partea sudică a continentului european. Atinge maturitatea sexuală la 4-5 ani și în captivitate trăiește până la 37 de ani. Deși se adună în grupuri la locurile de hrănire este o pasăre vazută solitar sau în perechi. Este o specie monogamă, la care perechea se păstrează mai multe sezoane, însă nesupravegheată de partener femela se împerechează și cu alți masculi. Cuibul este așezat pe stânci sau copaci și atinge dimensiuni de până la 1,5 m în diametru. Ritualul nupțial are loc cu acrobații în zbor. Este frecvent văzută planând în curenții ascendenți și poate străbate în căutarea hranei până la 80 de km pe zi. Atunci când găsește ouă tari folosește pietre pe care le ține în cioc și cu care lovește oul până se sparge. Populația europeană iernează în sudul Africii, parcurgând un traseu de 3500-5500 km.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este mică, cuprinsă între 3500-5600 de perechi. În perioada 1970-2000 a manifestat un declin accentuat. Cele mai mari efective sunt prezente în Turcia și Spania.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în luna martie. La construirea cuibului participă ambii părinți, acesta fiind alcătuit din crengi căptușite cu păr. Femela depune de cele mai multe ori două ouă în a doua jumătate a lunii martie sau la începutul lui aprilie, cu dimensiunea medie de 66 x 49 mm. Incubația durează 42 de zile și este asigurată de ambii părinți. Puii devin zburători la 70-85 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Deranjul, otrăvirea și electrocutarea în rețelele de medie tensiune sunt considerate principalele pericole pentru specie. Campaniile împotriva folosirii ilegale a substanțelor toxice sunt o prioritate pentru conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Băneasa-Canaraua Fetei, Cheile Dobrogei, Măcin-Niculițel.

ZĂGAN SAU VULTUR BĂRBOS

Gypaetus barbatus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Gypaetus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*G. barbatus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din cuvintele *gyps* – vultur și *aetos* – acvilă. Numele speciei provine de la cuvântul latin *barbatus* – bărbos.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Zăganul (cuvânt moștenit din limba dacilor), cunoscut și sub denumirea de vultur bărbos, este o pasăre de pradă diurnă caracteristică zonelor muntoase, fiind prezent în mod obișnuit la altitudini cuprinse între 500-4000 m, dar întâlnit și la 7500 m altitudine în Himalaya. Lungimea corpului este de 105-125 cm și greutatea este cuprinsă între 4500-7800 g (media 6210 g). Femela este puţin mai mare decât masculul. Anvergura aripilor este cuprinsă între 235-275 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Este o pasăre maiestuoasă, cu un penaj ce îmbină portocaliul ruginiu cu negrul într-o combinaţie inegalabilă. Este unul dintre cei mai mari vulturi din lume. Atinge penajul de adult după cinci ani. Păsările tinere au o culoare închisă. Se hrănește la fel ca majoritatea vulturilor cu hoituri de animalelor, însă ca particularitate, se hrănește în proporţie mare cu măduva oaselor acestora.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie care apare în zonele montane ale Europei. Planează în mod desăvârșit și rareori poate fi văzută cum bate din aripi în zonele înalte (cu atmosferă rarefiată) ale munţilor. Este o pasăre tăcută și poate atinge 40 de ani în captivitate. Perechea domină un teritoriu mare și cuibărește pe colţuri de stâncă sau în cavităţi ale peretelui stâncos. Ritualul nupţial este fascinant și cuprinde, pe lângă perioadele când plutesc împreună la înălţimi ameţitoare, momente când se răsucesc și cu ghearele atașate unul de celălalt plonjează în abis, îmbrățișaţi într-o spirală incredibilă ce se termină aproape la atingerea stâncilor. Se hrănește într-un mod unic în lumea păsărilor, cu oase și măduva acestora. A învăţat să ridice oasele mari la înălţime, de unde le lasă să cadă pentru a se sparge la contactul dur cu stâncile, având astfel acces la măduva hrănitoare. Poate înghiţi și oase de mărimea femurului unui berbec, pe care le digeră în mai puţin de 24 de ore datorită unei concentraţii foarte mari a acidului din stomac ce are un pH de 1. Pentru a se hrăni prinde și mamifere mici. Este o specie sedentară.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este foarte mică, cuprinsă între 610-1000 de perechi. S-a menţinut stabilă în perioada 1970-1990. Deși în multe dintre ţările europene populaţia a rămas stabilă sau a crescut în perioada 1990-2000, în Turcia, care deţine efectivele cele mai importante, s-a observat o descreștere care pe ansamblu a determinat o tendinţă de scădere a populaţiei. Specia este dispărută în România, ultimele exemplare fiind împușcate în 1927. De asemenea, în perioada 1873 - 1892 au fost împușcate multe exemplare în Retezat și Făgăraș. Linţia publică în 1954 volumul II din Păsările din R.P.R., unde menţionează „Armele de vânătoare moderne de azi, ajunse în mâinile unor vânători neastâmpăraţi, dar mai ales afurisita de stricnină folosită la stârpirea răpitoarelor, vor avea grijă ca această catastrofă totală a dispariţiei acestei păsări să nu întârzie prea mult„.

REPRODUCERE

Cuibul este masiv și alcătuit din crengi. La interior este căptușit cu lână și balegă uscată. Femela depune 1-2 ouă în perioada cuprinsă între jumătatea lunii decembrie și jumătatea lunii februarie. Incubaţia durează 53-58 de zile. Puii devin zburători la 106-130 de zile, dar rămân dependenţi de părinţi până la un an.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor, vânătoarea, otrăvirea și deranjul sunt principalele pericole pentru specie. Pentru conservarea sa există un program de reintroducere în Alpi care funcţionează din anii '70.

VULTUR PLEȘUV BRUN SAU VULTUR NEGRU

Aegypius monachus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Aegypius*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*A. monachus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele genului provine din mitologia greacă, unde tânărul Aegypius este transformat de Zeus în vultur împreună cu Neophron. Numele speciei provine din grecescul *monachus* – călugăr, cu referire la culoarea întunecată a penajului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Vulturul negru este o specie caracteristică zonelor împădurite de deal și montane. Lungimea corpului este de 100-115 cm și are o greutate de 7000-14000 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 250-285 cm. Este cea mai mare pasăre răpitoare europeană. Adulții au înfățișare similară. Penajul este închis, maro-negru, iar coada scurtă. Se hrănește în principal cu leșuri de mamifere mari și uneori cu șerpi și insecte.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este prezentă în sudul continentului european. Zboară la altitudini mari. Atinge maturitatea sexuală la vârsta de 5-6 ani. Cuibărește în copaci sau mai rar pe stânci, solitar sau în colonii dispersate. Succesul cuibăritului este ridicat (circa 90%) în zonele puțin populate de oameni. Necesitatea de hrană, estimată pentru o familie timp de un an, este de circa 600 kg. Este o specie sedentară.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este mică, cuprinsă între 1800-1900 de perechi. Aceasta a crescut în perioada 1970-1990. Deși în sud-estul Europei specia a înregistrat un declin în perioada 1990-2000, datorită creșterilor numerice din Spania, pe ansamblu populația a crescut. Cele mai mari efective sunt în Spania și Turcia. În România era o specie comună la sfârșitul secolului XIX, dar a dispărut în prima parte a secolului XX.

REPRODUCERE

Cuibul este o construcție voluminoasă alcătuită din crengi. Femela depune un ou în perioada cuprinsă între mijlocul lunii februarie și sfârșitul lunii aprilie, cu o dimensiune medie de 89,5 x 66,6 mm. Incubația durează 50-54 de zile și este asigurată de ambii părinți. Puii sunt hrăniți cu carne regurgitată de părinți. Devin zburători la circa 100 de zile, însă rămân cu părinții pentru încă 2-3 luni înainte de a deveni independenți.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Otrăvirea, vânătoarea și distrugerea cuiburilor alături de reducerea cantității de hrană disponibilă sunt principalele pericole pentru specie. În estul Europei deplasarea populației de la sate spre orașe a dus la reducerea numărului de animale domestice disponibile ca hrană. În Spania, campania și măsurile antiotrăvire luate de guvern au avut un efect pozitiv în refacerea populației de vultur negru.

VULTUR PLEȘUV SUR

Gyps fulvus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Gyps*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*G. fulvus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *gyps* – vultur. Numele de specie provine din latinescul *fulvus* – brun, cu referire la penajul păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Vulturul pleșuv sur este o specie caracteristică zonelor împădurite montane. Lungimea corpului este de 95-110 cm și are o greutate de 6200-10500 g pentru mascul și 6500-11300 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 230-265 cm. Adulții au înfățișare similară. Capul este alb, iar restul corpului brun, gălbui-roșcat. Atinge penajul de adult după cinci ani. Coada este scurtă și rotunjită. Se hrănește în principal cu lișuri de mamifere și uneori cu melci și insecte mai mari.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sudul continentului european. Zboară la altitudini mari, uneori în număr mare. Când planează, își ține aripile într-un „V„ deschis. Este o specie monogamă ce atinge maturitatea sexuală după patru ani și trăiește până la 41 de ani, în captivitate. Fiind o specie socială, cuibărește pe stânci în colonii. Cuibul este alcătuit din crengi și iarbă și este folosit mai mulți ani la rând dacă este disponibil. Este o specie sedentară în Europa sau parțial migratoare în cazul imaturilor.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 19000-21000 de perechi. Aceasta a crescut substanțial în perioada 1970-1990. Deși specia a continuat să descrească numeric în Turcia și Caucaz, în perioada 1990-2000, datorită creșterii numerice din Spania, pe ansamblu populația a crescut la nivel european. În România, ultimele observații cu privire la exemplare cuibăritoare provin din anul 1939, în zona Bucegilor.

REPRODUCERE

Cuibul este construit de ambii părinți. Femela depune 1-2 ouă în perioada cuprinsă între februarie și martie, cu o dimensiune medie de 92,3 x 69,1 mm. Incubația durează 48-54 de zile și este asigurată de ambii părinți. Puii devin zburători după 90-120 de zile, însă rămân cu părinții cel puțin 90 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Reducerea cantității de hrană disponibilă, otrăvirea, vânătoarea și deranjul provocat de activitățile umane sunt principalele pericole pentru specie. În Spania, campania și măsurile antiotrăvire luate de guvern au avut un efect pozitiv în refacerea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Măcin-Niculițel, Mlaștina Satchinez

ȘERPAR
Circaetus gallicus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Circaetus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*C. gallicus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este compus din forma latinizată a cuvântului grecesc *kirkos* – răpitoare ce descrie cercuri și din grecescul *aietos* – acvilă. Numele de specie vine din forma latinizată *Gallia* a cuvântului grecesc *Gaul* – Franța de astăzi.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Șerparul este o specie ce preferă un mozaic de habitate cu zone împădurite folosite pentru cuibărit și zone deschise preferate pentru hrănire. Lungimea corpului este de 62-69 cm și are o greutate de 1200-2000 g pentru mascul și 1300-2300 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 162-178 cm. Adulții au înfățișare similară, femela având coada ceva mai lungă. Penajul este variabil, cu spatele, capul și pieptul maronii, iar abdomenul alb și presărat cu pete maronii. Penele de zbor sunt închise, iar pe coadă se observă 3-4 benzi închise. Se hrănește în special cu șerpi și alege cu precădere speciile neveninoase. Se hrănește și cu șopârle, broaște, mamifere mici și mai rar cu păsări sau nevertebrate.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în cea mai mare parte a continentului european. Zboară la înălțime mare și uneori planează „staționar" (pe loc) în căutarea prăzii. Este o specie tăcută ce trăiește până la 17 ani. Își construiește anual câte un cuib și uneori alungă de la cuibul lor alte specii. Cuibărește în copaci și mult mai rar pe stânci. Cuibul este construit din crengi și căptușit cu iarbă. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este mică, cuprinsă între 8400-13000 de perechi. S-a menținut stabilă între 1970-1990. Specia a descrescut în Turcia în perioada 1990-2000 și s-a menținut stabilă în restul continentului. În România, populația estimată este de 220-300 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Franța, Spania și Turcia.

REPRODUCERE

Cuibul este construit de ambii părinți. Femela depune un ou în luna mai, cu o dimensiune de circa 72,8 x 58,6 mm. Incubația durează 45-47 de zile și este asigurată de femelă, care este hrănită de mascul în toată această perioadă. Puii devin zburători la 60-80 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Vânătoarea ilegală, mai ales în timpul migrației, este principala cauză a mortalității înregistrate de această specie, alături de deranjul provocat de activitățile umane.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Bistreț, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușnița, Comana, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Depresiunea Bozovici, Depresiunea și Munții Ciucului, Depresiunea și Munții Giurgeului, Domogled-Valea Cernei, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Hunedoara Timișană, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Stânca Costești, Lunca inferioară a Turului, Lunca Timișului, Maglavit, Măcin-Niculițel, Muntii Metaliferi, Munții Almăjului-Locvei, Munții Apuseni-Vlădeasa, Munții Maramureșului, Munții Retezat, Munții Semenic-Cheile Carașului, Munții Trascăului, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vințu, Podisul Hârtibaciului, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Subcarpații Vrancei, Uivar-Diniaș, Valea Alceului, Valea Mostișteа.

ERETE DE STUF

Circus aeruginosus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Circus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*C. aeruginosus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este forma latinizată a cuvântului grecesc *kirkos* – răpitoare ce descrie cercuri. Numele de specie provine din cuvântul latin *aerugo* – rugină de cupru, ce are o nuanţă de albastru-verde, cu referire la ouăle păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Eretele de stuf este o specie caracteristică zonelor umede în care abundă stuful. Lungimea corpului este de 43-55 cm și greutatea de 500-700 g, femelele fiind mai mari. Anvergura aripilor este cuprinsă între 115-140 cm, fiind cel mai mare dintre ereţi. Masculul are vârful aripilor negre, aripile și coada gri-argintii, iar abdomenul ruginiu. Femela este maro-ciocolatiu închis, cu capul și gâtul albe-gălbui. Se hrănește cu păsări și ouă, pui de iepure, rozătoare mici, broaște, insecte mai mari și uneori pești.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în cea mai mare parte a teritoriului european. Perechea formată poate rezista împreună mai multe sezoane. Ritualul nupţial este spectaculos, masculul zburând în cercuri deasupra teritoriului de cuibărit, după care plonjează spre pământ rostogolindu-se în aer. Uneori femela îl însoţeşte în zbor și se rostogolesc împreună în aer, având ghearele împreunate. De asemenea, se poate observa cum masculul oferă hrană în aer femelei. Atunci când are posibilitatea, masculul se împerechează cu 2-3 femele. Când vânează, zboară la o înălţime cuprinsă între 2-6 m de la sol și plonjează brusc când identifică hrana. Iernează în Africa și în Peninsula Arabă. Longevitatea maximă cunoscută este de 20 de ani și o lună.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 93000-140000 de perechi. Aceasta a crescut în perioada 1970-1990. Deși în perioada 1990-2000 a înregistrat un declin în sud-estul Europei, în restul continentului s-a menţinut stabilă și a crescut în Ucraina și Rusia, înregistrând pe ansamblu o creștere. În România, populaţia estimată este de 1700-2500 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Rusia, Ucraina, Polonia și Belarus.

REPRODUCERE

Cuibul, ce poate atinge dimensiunea de 80 cm în diametru, este alcătuit de către femelă din crengi, stuf și este căptușit la interior cu iarbă. Femela depune 3-8 ouă în a doua parte a lunii aprilie, cu o dimensiune medie de circa 48,6 x 37,7 mm. Incubaţia durează 31-38 de zile și este asigurată de ambii părinţi. Puii devin zburători la 35-40 de zile. Rămân însă în apropierea părinţilor încă 25-30 de zile, după care devin independenţi.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor, vânătoarea ilegală, deranjul determinat de activităţile umane prin tăierea sau arderea stufului și otrăvirea sunt principalele pericole pentru specie. Conservarea speciei necesită refacerea zonelor umede, reducerea cantităţii de pesticide care ajung de pe terenurile agricole în apă prin precipitaţii, controlul practicilor ilegale cum sunt arderea și tăierea stufului în perioadele nepotrivite și oprirea vânătorii.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Beștepe-Mahmudia, Bistreţ, Blahniţa, Braţul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Gherghiţei, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cânepiști, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Depresiunea Bozovici, Depresiunea și Munţii Ciucului, Depresiunea și Munţii Giurgeului, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniţa, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Elește Iernut-Cipău, Elește Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Gruia-Gârla Mare, Hunedoara Timișană, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Mihișu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălăţui, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Bereşti, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Limanu-Herghelia, Lunca Barcăului, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușiţa, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Maglavit, Maţa-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Mlaștinile Murani, Munţii Trascăului, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Hagieni, Pădurea Macedonia, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Făgăraș, Podisul Hârtibaciului, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Suhaia, Tisa Superioară, Valea Mostiștea, Vânători-Neamţ, Vedea-Dunăre, Vitănești-Răsmireşti.

ERETE VÂNĂT

Circus cyaneus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Circus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*C. cyaneus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este forma latinizată a cuvântului grecesc *kirkos* – răpitoare ce descrie cercuri. Numele de specie provine din grecescul *kyaneus* – albastru închis, cu referire la penajul de pe spatele masculului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Eretele vânăt, cunoscut și sub denumirea de erete de câmp, este o specie caracteristică zonelor deschise, cu pășuni, mlaștini și teritorii agricole. Lungimea corpului este de 45-55 cm și greutatea de 290-400 g pentru mascul și 370-708 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 97-118 cm. Eretele vânăt este zvelt, de mărime medie, cu coada lungă și o pată albă caracteristică la baza cozii care apare la ambele sexe. Masculul este gri pe spate, iar vârfurile aripilor sunt negre. Femela este maro pe spate și maro cu alb sub aripi. Se hrănește cu mamifere mici, păsări, reptile, broaște, insecte și uneori cu leșuri.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie cuibăritoare în partea nordică și vestică a continentului european. Maturitatea sexuală este atinsă la 2-3 ani și poate trăi până la 17 ani. Ritualul nupţial efectuat de mascul este un adevărat dans pe cer, spectaculos, cu înălţari rapide, spirale, rostogoliri însoţite de sunete multiple. O pereche se poate menţine mai multe sezoane. Femelele sunt cele care iniţiază copulaţia. În mod frecvent, la această specie masculul se împerechează cu mai multe femele. În afara perioadei de cuibărit se adună uneori pentru înoptare în număr mare. Înoptează în copaci și chiar pe sol. Când vânează alunecă în zbor cu viteză redusă, la înălţime mică faţă de pământ. Spre deosebire de alţi ereţi se bazează mult pe sunet în detectarea prăzii ascunse în vegetaţie, deși se folosește și de văz. Iernează în partea centrală și estică a continentului european și în Africa.

POPULAȚIE

Populaţia europeană cuibăritoare a speciei este relativ mică cuprinsă între 32000-59000 de perechi. Populaţia a descrescut semnificativ în perioada 1970-1990, însă acest declin s-a redus în perioada 1990-2000. Cu toate acestea, pe ansamblu specia se află în declin. Efectivele cuibăritoare cele mai mari sunt în Rusia, Franţa și Finlanda. Efectivele populaţiei ce iernează în Europa sunt de peste 8500 de exemplare. Cele mai mari efective se înregistrează în Slovacia, Ungaria și Polonia. În România apare în migraţie și în timpul iernii, mai ales în Dobrogea.

REPRODUCERE

Cuibul este așezat pe sol, de multe ori în apropierea apei, în vegetaţia deasă și înaltă. Construcţia cuibului este începută de ambii părinţi, însă femela contribuie mai mult. Este alcătuit din crengi, iarbă și căptușit la interior cu pene. Femela depune 3-6 ouă în a doua parte a lunii aprilie. Incubaţia durează 29-31 de zile și este asigurată de femelă, care este hrănită de masculul în tot acest timp. Timp de circa două săptămâni după ieșirea puilor din ouă, masculul continuă să aducă hrană, atât pentru femelă cât și pentru pui. Puii devin zburători la 29-42 de zile, dar rămân dependenţi de părinţi pentru încă câteva săptămâni.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor în zonele de cuibărit și iernare prin reducerea zonelor umede, intensificarea agriculturii și transformarea pășunilor în culturi agricole, prezenţa pesticidelor și vânătoarea ilegală sunt principalele pericole pentru specie. Conservarea speciei necesită refacerea zonelor umede și reducerea cantităţii de pesticide folosite în activităţile agricole.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Beștepe-Mahmudia, Bistreţ, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Gherghiţei, Cânepiști, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Cursul Dunării-Baziaș-Porţile de Fier, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Depresiunea Bozovici, Depresiunea și Munţii Ciucului, Depresiunea și Munţii Giurgeului, Dumbrăveni, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Elește Jijiei și Miletinului, Hunedoara Timișană, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Bereşti, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Lunca Barcăului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Timișului, Maglavit, Maţa-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculiţel, Mlaștina Satchinez, Munţii Trascăului, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pădurea Macedonia, Pădurea Radomir, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Podisul Hârtibaciului, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Tisa Superioară, Valea Alceului, Valea Mostiștea, Valea Oltului Inferior, Vânători-Neamţ, Vedea-Dunăre.

ERETE ALB

Circus macrourus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Circus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*C. macrourus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este forma latinizată a cuvântului grecesc *kirkos* – răpitoare ce descrie cercuri. Numele de specie este compus din grecescul *makro* – mare și *ura* – coadă, cu referire la lungimea cozii.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Eretele alb este o specie caracteristică pășunilor, stepelor uscate, terenurilor agricole și mlaștinilor din preajma râurilor. Lungimea corpului este de 40-50 cm și greutatea medie de 315 g pentru mascul și 445 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 97-118 cm. Masculul este gri pal pe spate cu vârfurile aripilor negre. Femela este maro, cu un abdomen pal. Se hrănește cu rozătoare, păsări, insecte, broaște, șopârle și șerpi.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă doar în sud-estul Europei. Cuibărește solitar sau în grupuri dispersate de 3-5 perechi. Emite un șuierat puternic în perioada împerecherii. Se hrănește la o distanţă de până la 20 de km de cuib. Zboară jos, aproape de sol și coboară brusc după ce identifică prada. Iernează în Africa. Longevitatea maximă cunoscută este de 13 ani și cinci luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este foarte mică, cuprinsă între 310-1200 de perechi. Aceasta a descrescut semnificativ în perioada 1970-1990, iar în perioada 1990-2000 și-a continuat declinul și în Rusia. În România populaţia estimată este de 1-6 perechi. Cele mai mari efective sunt prezente în Rusia și Turcia.

REPRODUCERE

Cuibul este așezat pe sol în vegetaţia deasă și înaltă. Este alcătuit din paie și alte resturi vegetale. Femela depune 4-5 ouă în luna mai, cu o dimensiune de circa 43,5 x 34 mm. Incubaţia durează 28-30 de zile și este asigurată de femelă, care este hrănită de mascul. Timp de circa două săptămâni după ieșirea puilor din ouă, masculul continuă să aducă hrană, atât pentru femelă cât și pentru pui. De obicei supravieţuiesc numai 2-3 pui. Puii devin zburători la 35-40 de zile, dar rămân dependenţi de părinţi încă 14-21 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor prin transformarea pășunilor în terenuri agricole, intensificarea agriculturii și folosirea pesticidelor, arderea terenurilor și suprapășunatul, alături de vânătoarea ilegală sunt principalele pericole care cauzează declinul speciei. Un Plan Internaţional de Acţiune a fost elaborat în 2003 și în această perioadă au fost întreprinse acţiuni de conservare a pășunilor.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Băneasa-Canaraua Fetei, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Beștepe-Mahmudia, Canaralele de la Hârșova, Cheile Dobrogei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Dumbrăveni, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Limanu-Herghelia, Lunca Barcăului, Măcin-Niculiţel, Olteniţa-Ulmeni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Uivar-Diniaș.

ERETE SUR

Circus pygargus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Circus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*C. pygargus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este forma latinizată a cuvântului grecesc *kirkos* – răpitoare ce descrie cercuri. Numele de specie este compus din cuvintele grecești *pyge* – târtiță și *argos* – alb lucios, cu referire la pata albă de la baza cozii.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Eretele sur este o specie caracteristică zonelor deschise, stepelor uscate, terenurilor agricole din preajma râurilor, lacurilor sau mărilor. Lungimea corpului este de 39-50 cm (coada 16-18 cm) și are o greutate medie de 265 g pentru mascul și 345 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 96-116 cm. Este cel mai mic dintre ereţi. Spre deosebire de celelalte specii de erete, la aceasta apare atât la mascul cât și la femelă câte o dungă neagră pe ambele părţi ale aripii. Masculul, spre deosebire de celelalte specii de erete, are un penaj gri mai închis. Femela este maro. Se hrănește cu mamifere, păsări, broaște, șopârle și insecte.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie cu largă răspândire pe continentul european. Atinge maturitatea sexuală la 2-3 ani. Cuibărește solitar sau în colonii mici, de până la 30 de cuiburi, dispuse la distanţe de cel puţin 10 m. Se asociază pentru cuibărit pentru a asigura o mai bună apărare contra prădătorilor (vulpi, ciori și alte răpitoare). Aria protejată de parteneri este de 300-400 m în jurul cuibului. Reproducerea începe cu ritualul nupţial, sub forma unui dans aerian spectaculos. Perechile se păstrează pe o perioadă de mai mulţi ani. Masculul se poate împerechea cu 2-3 femele. Pentru hrănire zboară la înălţime mică cu viteză redusă (circa 30 km/h), folosind trasee fixe. Masculul vânează pe o distanţă de până la 12 km de la cuib. Femela vânează pe o distanţă de circa 1 km de la cuib și numai după ce puii au eclozat. Într-o manieră specifică ereţilor, masculul hrănește femela în zbor, lasând să cadă prada pe care femela o prinde în aer. Iernează în Africa, iar tinerii își petrec prima vară în cartierele de iernare. Longevitatea maximă cunoscută este de 16 ani și o lună.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 35000-65000 de perechi. A crescut semnificativ în perioada 1970-1990 după care, deși creșterea s-a estompat, a continuat să se mărească. În România, populaţia estimată este de 1-12 perechi. Cele mai mari efective se înregistrează în Rusia, Franţa, Spania și Belarus.

REPRODUCERE

Cuibul folosit doar un sezon este construit de femelă în vegetaţie înaltă, din paie și iarbă. Femela depune 3-5 ouă în luna mai, cu o dimensiune medie de 40,5 x 31,6 mm. Incubaţia durează 27-40 de zile și este asigurată de femelă, care este hrănită de mascul în tot acest timp. Masculul hrănește femela de 5-6 ori pe zi în perioada incubării și de 7-10 ori pe zi după eclozarea puilor. Puii devin zburători la 28-42 de zile, dar rămân dependenţi de părinţi pentru încă 14 zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor în zonele de cuibărit, prin reducerea pășunilor și intensificarea agriculturii, sunt principalele pericole ce afectează specia. În vestul Europei circa 70% din populaţie cuibărește în culturile agricole, fiind vulnerabilă ca urmare a riscului ridicat de distrugere a cuiburilor. În aceste condiţii, după identificarea cuiburilor, acestea sunt fie relocate, fie zona în care este amplasat cuibul este lăsată nerecoltată. În Franţa peste 60% dintre pui sunt salvaţi prin aceste măsuri.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Beștepe-Mahmudia, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Gherghiţei, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Superior, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Depresiunea Bozovici, Depresiunea și Munţii Ciucului, Dumbrăveni, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Elesteele Jijiei și Miletinului, Hunedoara Timișană, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lunca Barcăului, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Timișului, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Munţii Trascăului, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pădurea Macedonia, Pădurea Radomir, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Uivar-Diniaș, Valea Alceului, Vânători-Neamţ.

ULIU CU PICIOARE SCURTE

Accipiter brevipes

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Accipiter*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*A. brevipes*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *accipiter* – nume comun pentru păsările răpitoare. Numele de specie este compus din *brevis* – scurt și *pes* – picior, cu referire la picioarele scurte ale păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Uliul cu picioare scurte este o specie caracteristică zonelor împădurite de joasă altitudine situate în apropierea unei ape. Lungimea corpului este de 30-37 cm și greutatea de 169 g pentru mascul și 215 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 63-76 cm. Masculul este albastru-gri pe spate, cu vârfurile aripilor negricioase. Femela este gri-maro, cu vârfurile aripilor negricioase. Se hrănește cu insecte, șopârle, păsări și mamifere mici.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sud-estul continentului european. Atinge maturitatea sexuală în primul an de viață. Cuibărește la marginea pădurilor, în copaci. Cuibul este construit în fiecare an și uneori ocupă cuiburi părăsite de ciori sau coțofene. Deși vânează în mod obișnuit ziua, prinde și lilieci la apusul soarelui. Migrează în stoluri mari și părăsește Europa pe la Bosfor. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este mică, cuprinsă între 3200-7700 de perechi. Aceasta a rămas stabilă între 1970-1990. Deși în perioada 1990-2000 populația a rămas stabilă în cea mai parte parte a teritoriului, în Rusia a înregistrat un declin moderat, ceea ce a determinat o tendință general descrescătoare. În România, populația estimată este de 60-100 de perechi. Cele mai mari efective se înregistrează în Rusia, Grecia și Turcia.

REPRODUCERE

Sosește în aprilie din cartierele de iernare. Cuibul este amplasat la o înălțime de 4-9 m. Este alcătuit din ramuri împletite și atinge 15 cm înălțime și 30 cm diametru. La interior este căptușit cu frunze. Femela depune 3-5 ouă în a doua jumătate a lunii mai sau la începutul lunii iunie, cu o dimensiune medie de 39,4 x 31,3 mm. Incubația durează 30-35 de zile și este asigurată de femelă, care este hrănită de mascul în tot acest timp. Puii devin zburători la 40-45 de zile, dar rămân dependenți de părinți câteva săptămâni în plus.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Intensificarea agriculturii și dezvoltarea activităților de agrement de-a lungul râurilor sunt principalele pericole ce afectează specia.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Brațul Borcea, Canaralele de la Hârșova, Cheile Dobrogei, Comana, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Dumbrăveni, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Kogălniceanu-Gura Ialomiței, Lacul Bugeac, Lunca Timișului, Măcin-Niculițel, Măxineni, Munții Almăjului-Locvei, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Hagieni, Scroviștea, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Vedea-Dunăre.

ȘORECAR MARE

Buteo rufinus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Buteo*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*B. rufinus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *buteo* – șorecar. Numele de specie derivă din latinescul *rufus* – roșiatic, cu referire la penajul păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Șorecarul mare este o specie caracteristică zonelor deschise, aride, stepice și terenurilor agricole abandonate. Lungimea corpului este de 50-58 cm și greutatea medie de 1100 g pentru mascul și 1300 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 130-155 cm. Adulții au înfățișare similară. Este o pasăre foarte atractivă, cu o variabilitate mare a penajului, acesta putând fi roșiatic, pal sau închis. Se hrănește cu mamifere mici, păsări, reptile și insecte.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sud-estul continentului european. Pentru hrănire, planează în cercuri largi utilizând curenții calzi ascendenți, plutește „staționar„ sau pândește prada de pe stâlpi sau alte puncte fixe. Urmărește în miriștile aprinse animalele care fug de foc și pândește intrările în galeriile rozătoarelor. Cuibărește în copacii de la marginea zonelor deschise, în crăpăturile stâncilor sau reconstruiește cuiburile părăsite ale altor specii. Iernează în Africa. Longevitatea maximă cunoscută este de opt ani și șase luni.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este mică, cuprinsă între 8700-15000 de perechi. A manifestat un declin accentuat în perioada 1970-1990. Deși populația s-a menținut stabilă în majoritatea teritoriilor, în perioada 1990-2000 a scăzut în Turcia, ceea ce a influențat tendința întregii populații. În România, populația estimată este de 61-110 de perechi. Cele mai mari efective se înregistrează în Turcia, Azerbaijan și Rusia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie. Cuibul este alcătuit din crengi care formează o împletitură. Femela depune o dată pe an 3-5 ouă. Incubația durează 33-35 de zile. Puii devin independenți după 40-45 zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor în zonele de cuibărit prin reducerea suprafețelor de stepă, intensificarea agriculturii și vânătoarea ilegală sunt principalele pericole ce afectează specia.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Balta Tătaru, Băneasa-Canaraua Fetei, Berteștii de Sus-Gura Ialomiței, Beștepe-Mahmudia, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cheile Dobrogei, Confluența Jiu-Dunăre, Cursul Dunării-Baziaș-Porțile de Fier, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Dumbrăveni, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Hunedoara Timișană, Kogălniceanu-Gura Ialomiței, Lacul Bugeac, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Limanu-Herghelia, Livezile-Dolaț, Lunca Bârzavei, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Timișului, Maglavit, Măcin-Niculițel, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Valea Mostiștea, Vitănești-Răsmirești.

ACVILĂ ŢIPĂTOARE MICĂ

Aquila pomarina

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Aquila*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*A. pomarina*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *aquilus* – culoare închisă, cu referire la penajul închis la culoare. Numele de specie provine de la regiunea Pomerania, o zonă mărginită de Marea Baltică și cuprinsă în prezent în Germania și Polonia.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Acvila ţipătoare mică este o specie caracteristică zonelor împădurite situate în apropierea teritoriilor deschise cum sunt pajiștile, terenurile agricole și pășunile umede. Lungimea corpului este de 55-65 cm și greutatea medie este cuprinsă între 1400-1800 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 143-168 cm. Are o mărime medie, un penaj întunecat, aripile largi și ciocul mic. Adulţii au înfățișare similară și ajung la acest penaj în 3-4 ani. Se hrănește cu mamifere mici, păsări, broaște, șerpi, șopârle și insecte.

LOCALIZARE ŞI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită în centrul și estul continentului european. Este o specie monogamă, ce poate să trăiască până la 20-25 de ani, însă în mod obișnuit, din cauza pericolelor existente, trăiește în medie 8-10 ani. Mortalitatea medie este de circa 35% pentru juvenili, 20% pentru păsările imature și 5% pentru adulţi. Este o specie solitară și teritorială ce atinge maturitatea sexuală la 3-4 ani. Masculul este mult mai agresiv decât femela și manifestă un comportament teritorial faţă de alţi masculi. Cuibărește în copaci și se întoarce la același cuib mai mulţi ani la rând. Cuibul este instalat la înălţimi cuprinse între 4 și 29 m. Puiul mai puternic îl atacă de obicei pe cel mai slab, care nu supraviețuiește din cauza inaniţiei. Se hrănește prin utilizarea mai multor tehnici: planează la o înălţime de circa 100 m și coboară brusc după ce a localizat prada, pândește dintr-un loc înalt sau merge prin iarbă. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 14000-19000 de perechi. Deși populaţia s-a menţinut constantă în perioada 1970-2000 în cea mai mare parte a teritoriului, a scăzut în Letonia în perioada 1990-2000 determinând o tendinţă negativă pe ansamblu. În România, populaţia estimată este de 2500-2800 de perechi, efective mai mari fiind prezente doar în Belarus și Letonia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la sfârșit de martie și început de aprilie. După folosirea repetată a cuibului, acesta poate atinge o înălţime de 0,6-1 m și un diametru la vârf de circa 60-70 cm. Cuibul este alcătuit din crengi și resturi vegetale. Este căptușit cu ramuri cu frunze care sunt schimbate periodic pentru o mai bună camuflare a cuibului. Femela depune 1-2 ouă la sfârșit de aprilie sau început de mai, cu o dimesiune medie de 63,5 x 51 mm. Incubaţia durează 36-41 de zile și este asigurată de femelă, care este hrănită de mascul în tot acest timp. Puii devin zburători după 50-55 de zile, dar rămân dependenţi de părinţi câteva săptamâni în plus.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor în zonele de cuibărit prin reducerea pășunilor, intensificarea agriculturii, otrăvirea și vânătoarea ilegală sunt principalele pericole pentru această specie. Un proiect Life al cărui beneficiar este Agenţia Regională de Protecţie a Mediului Sibiu, implementat în parteneriat cu SOR/BirdLife România și Milvus, are printre obiective elaborarea Planului Naţional de Acţiune pentru această specie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Cozia-Buila-Vânturariţa, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Depresiunea Bozovici, Depresiunea și Munţii Ciucului, Depresiunea și Munţii Giurgeului, Dorohoi-Șaua Bucecei, Drocea-Zarand, Dumbrăveni, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Horga-Zorleni, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Timișului, Maglavit, Masivul Ceahlau, Măcin-Niculiţel, Munţii Almăjului-Locvei, Munţii Bodoc-Baraolt, Munţii Călimani, Munţii Retezat, Munţii Trascăului, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piatra Șoimului-Scorţeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Podisul Hârtibaciului, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Tisa Superioară, Uivar-Diniaș, Vânători-Neamţ.

ACVILĂ ŢIPĂTOARE MARE

Aquila clanga

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Aquila*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*A. clanga*

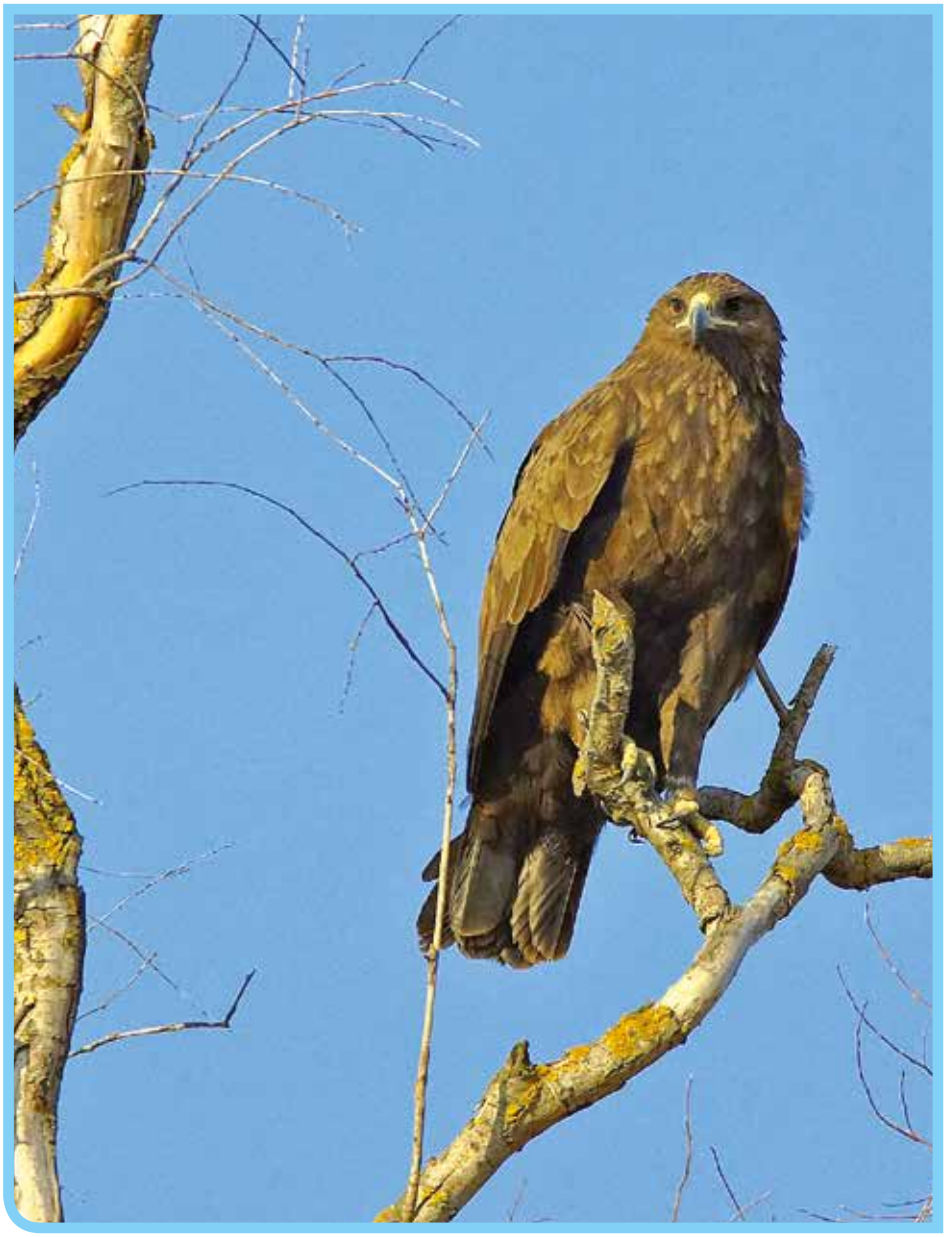

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen provine din latinescul *aquilus* – culoare închisă, cu referire la penajul închis la culoare al păsării. Numele de specie din latinescul *clango* – a ţipa.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Acvila ţipătoare mare este o specie caracteristică zonelor împădurite de altitudine joasă situate în apropierea zonelor umede. Lungimea corpului este de 59-69 cm și greutatea medie este cuprinsă între 1600-2500 g, femelele fiind mai mari (până la 3200 g). Anvergura aripilor este cuprinsă între 153-177 cm. Este o pasăre de dimensiuni mari, compactă, cu penaj brun închis, a cărei siluetă în zbor seamănă cu cea a acvilei ţipătoare mici (*Aquila pomarina*). Adulţii au înfăţişare similară. Se hrănește în special cu broaște, dar și cu mamifere mici, păsări de apă, șerpi și leșuri.

LOCALIZARE ŞI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită în nordul și centrul continentului european. Este o specie monogamă și teritorială. Juvenilii rămân împreună cu părinţii după ce devin zburători până când ating maturitatea sexuală. În cartierele de iernare, specia este mai socială și grupuri de până la zece exemplare, de vârste diferite, pot fi văzute împreună patrulând după hrană. În zbor, când planează, aripile largi „digitate„ sunt arcuite în jos. Cuibărește în copaci, zone stâncoase și chiar la nivelul solului. Manifestă fenomenul de „cainism, puiul mai mic fiind atacat și chiar omorât de puiul mai puternic sau murind de inaniţie„. Uneori se înregistrează cazuri de hibridizare cu acvila ţipătoare mică (*Aquila pomarina*). Iernează în Africa.

POPULAŢIE

Populaţia europeană a speciei este foarte mică, cuprinsă între 810-1100 de perechi, și a marcat un declin accentuat între 1970-2000 mai ales în Rusia. În România, populaţia estimată este de 1-2 perechi. Cele mai mari efective sunt prezente în Rusia, Belarus și Ucraina.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la mijlocul lunii aprilie. Cuibul, alcătuit din crengi și resturi de vegetaţie, este construit la începutul lunii mai. Femela depune 1-3 ouă. Incubaţia durează în medie 42-44 de zile și este asigurată de femelă, care este hrănită de mascul în tot acest timp. Masculul stă la cuib o perioadă scurtă, de numai câteva minute. Puii devin zburători la vârsta de 60-65 de zile, însă rămân dependenţi de părinţi încă 20-21 de zile.

AMENINŢĂRI ŞI MĂSURI DE CONSERVARE

Reducerea suprafeţelor împădurite și a zonelor umede, otrăvirea și vânătoarea ilegală sunt principalele pericole pentru această specie. Un Plan Internaţional de Acţiune a fost elaborat în anul 2000. Un Plan Naţional de Acţiune a fost elaborat în Belarus.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Lacul Stânca Costești, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Pădurea Babadag, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Tisa Superioară.

ACVILĂ DE CÂMP

Aquila heliaca

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Aquila*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*A. heliaca*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *aquilus* – culoare închisă, cu referire la penajul închis la culoare al păsării. Numele de specie provine din grecescul *heliakos* – al soarelui, cu referire probabil la penajul deschis, de culoarea nisipului, al juvenilului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Acvila de câmp, cunoscută și sub denumirea de acvilă imperială, este o specie caracteristică zonelor împădurite situate în apropierea zonelor deschise agricole sau de pășune. Lungimea corpului este de 70-83 cm și greutatea medie este cuprinsă între 2400-4500 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 175-205 cm. Este o răpitoare mare, cu un penaj maro închis. Adulţii au înfăţișare similară și ajung la acest penaj în șase ani. Poate fi confundată cu acvila de munte (*Aquila chrysaetos*), dar are coada mai scurtă și aripile mai largi. Se hrănește cu mamifere mici, păsări dar și leșuri.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită în centrul și estul continentului european. Este o specie monogamă întreaga viaţă și poate atinge o vârstă de 55 de ani. Ritualul nupţial se desfășoară prin înălţarea în aer a partenerilor în timp ce scot la unison sunete de chemare, după care plonjează și se rostogolesc în aer cu gherele atașate unul de celălalt. Vânează solitar în timp ce planează. Poate obliga alte păsări răpitoare să renunţe la hrana prinsă și, uneori, obţine cea mai mare parte din hrană în acest fel. Cuibul este instalat în copaci (sunt preferaţi cei cu vârful rupt) la înălţimi variabile, de la câţiva metri până la 30-40 m și poate atinge o circumferinţă de 3 m după ce este folosit mai mulţi ani. Cuibăresc și pe platforme artificiale, iar din 1986 în Franţa au cuibărit și în captivitate. Iernează în Africa și în Peninsula Arabică.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este foarte mică, cuprinsă între 850-1400 de perechi. Aceasta a scăzut semnificativ în perioada 1970-1990. Deși în cea mai mare parte a teritoriului a scăzut și în perioada 1990-2000, în Rusia s-a menţinut stabilă, ceea ce a determinat menţinerea generală a populaţiei. În România, populaţia estimată este de 5-10 perechi. Cele mai mari efective sunt prezente în Rusia, Ungaria și Macedonia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în martie. La construirea cuibului participă ambii parteneri, acesta fiind alcătuit din crengi și căptușit cu vegetaţie. Femela depune 2-3 ouă până la mijlocul lunii aprilie, cu o dimensiune medie de 72,5 x 56,3 mm. Incubaţia durează în medie 43 de zile și este asigurată de ambii părinţi. În cazul în care cantitatea de hrană este insuficientă, puiul mai mare este agresiv faţă de puiul mai mic și poate să-l omoare sau acesta moare de inaniţie. Puii devin zburători la 60-65 de zile, însă rămân dependenţi de părinţi încă 14-21 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Reducerea suprafeţelor împădurite, tăierea copacilor bătrâni, deranjul determinat de activităţile forestiere și de vânătoare sunt principalele pericole pentru această specie. Un Plan Internaţional de Acţiune a fost elaborat în anul 1996. Îmbunătăţirea activităţilor forestiere, păstrarea copacilor bătrâni în zonele de cuibărit și reducerea deranjului produs de activităţile umane, în special de vânătoare, sunt absolut necesare pentru conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cheile Dobrogei, Dealurile Homoroadelor, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Elește Jijiei și Miletinului, Lacul Stânca Costești, Lunca Mureșului Inferior, Maţa-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculiţel, Pădurea Babadag, Pădurea Hagieni, Pădurea Miclești, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Stepa Casimcea.

ACVILĂ DE MUNTE

Aquila chrysaetos

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Aquila*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*A. chrysaetos*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *aquilus* – culoare închisă, cu referire la penajul închis la culoare al păsării. Numele de specie este compus din cuvintele grecești *chruseos* – auriu și *aetos* – acvilă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Acvila de munte, cunoscută și sub denumirea de pajură, este o specie caracteristică zonelor montane, dar poate fi întâlnită și de-a lungul coastelor și teritoriilor împădurite. Lungimea corpului este de 80-93 cm și greutatea medie este cuprinsă între 4050-6350 g, femelele fiind mai mari. Anvergura aripilor este cuprinsă între 190-225 cm. Este o răpitoare mare, cu un penaj maro închis pe cea mai mare parte a corpului, cu excepția capului și gâtului al căror penaj este maro-auriu. Adulții au înfățișare similară și ajung la acest penaj în cinci ani. Este cea mai cunoscută răpitoare din emisfera nordică și una din cele mai temute, pentru că în lumea animală un adult de acvilă de munte este prădătorul suprem. În prezent este pasărea națională pentru șase țări: Albania, Austria, Germania, Kazakhstan, Mexic și Yemen. Este în același timp un simbol recunoscut în multe alte țări vestice datorită tradiției transmise de la legiunile romane al căror simbol era. În cultura arabă, acvila de munte este emblema personală a lui Saladin și un simbol al puterii. Se hrănește cu mamifere mici, păsări, iar în timpul iernii, când hrana este mai puțină, și cu leșuri. Circa 200 de specii de mamifere și păsări au fost identificate ca pradă pentru acvila de munte.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie cu o distribuție discontinuă în cea mai mare parte a Europei. Este o specie teritorială, monogamă întreaga viață și poate atinge vârsta de 32 de ani (în captivitate 46 de ani). Ritualul nupțial include zboruri în pereche, urmăriri, spirale, plonjoane în aer. Zboară cu o viteză de circa 45-51 km/h, dar plonjând poate atinge 321 km/h. Vânează în timp ce planează sau pândind dintr-un copac. Adeseori perechea vânează împreună, în timp ce unul dintre parteneri urmărește prada, celălalt doborând-o. Poate obliga alte păsări răpitoare să renunțe la hrana prinsă. Unele răpitoare sunt atacate și folosite ca pradă (șorecari, ulii). Cuibul este așezat în zone inaccesibile, în crăpături ale stâncilor, pe pragurile unor stânci abrupte sau în copaci și este îmbunătățit și folosit mai mulți ani. Poate atinge o circumferință de 2-3 m și o înălțime de 1 m. Cuibul poate atinge un volum de 6 m^3. Obișnuiește să-și înceapă cuiburi în mai multe locuri pe care le folosește alternativ. Păsări de mici dimensiuni, care nu reprezintă pradă pentru acvila de munte, obișnuiesc să cuibărească în pereți exteriori, fiind protejate contra prădătorilor obișnuiți. Adulții sunt sedentari însă tinerii pot migra.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este mică, cuprinsă între 8400-11000 de perechi. S-a păstrat relativ stabilă în perioada 1970-2000 chiar dacă în unele țări a scăzut ușor. În România, populația estimată este de 85-130 de perechi. Cele mai mari efective sunt prezente în Turcia, Spania și Norvegia.

REPRODUCERE

La construirea cuibului participă ambii parteneri, fiind alcătuit din crengi și căptușit cu vegetație. Femela depune 2-3 ouă la sfârșit de martie sau început de aprilie. Incubația durează în medie 43-45 de zile și este asigurată în principal de femelă. În cazul în care cantitatea de hrană este insuficientă, puiul mai mare este agresiv față de puiul mai mic și poate să-l omoare sau acesta moare de inaniție. Puii devin zburători la 65-70 de zile, însă rămân dependenți de părinți încă 14-21 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Deranjul determinat de activitățile forestiere și de vânătoare sunt principalele pericole pentru această specie. Îmbunătățirea activităților forestiere, păstrarea copacilor bătrâni în zonele de cuibărit și reducerea deranjului produs de activitățile umane, în special de vânătoare, sunt necesare pentru conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Avrig-Scorei-Făgăraș, Cânepiști, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Nerei-Beușnița, Cozia-Buila-Vânturarița, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Tărnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Depresiunea și Munții Giurgeului, Domogled-Valea Cernei, Masivul Ceahlau, Măcin-Niculițel, Muntii Metaliferi, Munții Almăjului-Locvei, Munții Apuseni-Vlădeasa, Munții Călimani, Munții Gutâi, Munții Maramureșului, Munții Rarău-Giumalău, Munții Retezat, Munții Rodnei, Munții Semenic-Cheile Carașului, Munții Trascăului, Pădurea Bârnova, Piemontul Făgăraș, Vânători-Neamț.

ACVILĂ PITICĂ SAU ACVILĂ MICĂ

Aquila pennata

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Aquila*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Accipitridae*	Specia:	*A. pennata*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *aquilus* – de culoare închisă, cu referire la penajul închis la culoare al păsării. Numele de specie provine de la cuvantul latin *pennatus* – care are pene.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Acvila mică, cunoscută și sub denumirea de acvilă pitică, „un pitic între acvile„, este o specie caracteristică zonelor împădurite cu luminișuri din preajma râurilor și zonelor umede. Lungimea corpului este de 42-51 cm și are o greutate medie de 700 g pentru mascul și 1000 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 110-135 cm. Este o răpitoare de talie medie, dar mică pentru un vultur, cu o mărime comparabilă cu a șorecarului (*Buteo buteo*). Adulții au înfățișare similară. Se hrănește în special cu prepelițe (pitpalac), păsări de curte, mamifere mici dar și pui de iepure. Preferă hrana vie și evită leșurile.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sud-vestul și în estul continentului european. Ritualul nupțial este spectaculos, caracterizat prin plonjări succesive urmate de ridicări rapide, acompaniate de chemări repetate. Se manifestă teritorial și pe teritoriul său are mai multe cuiburi pe care le folosește alternativ. Își construiește rar cuibul și preferă să folosească cuiburile altor răpitoare, inclusiv pe cel de codalb (*Haliaeetus albicilla*). Cuibul este așezat în copaci și alcătuit din crengi ornamentate cu ramuri verzi. La cuib nu este sperioasă și suportă apropierea omului mai mult decât oricare altă acvilă. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este mică, cuprinsă între 4400-8900 de perechi. S-a menţinut stabilă în perioada 1970-1990. Nu se știe tendinţa efectivelor din Spania în perioada 1990-2000, însă deși a scăzut în unele teritorii din sud-estul Europei, populația este considerată relativ stabilă. În România, populația estimată este de 80-120 de perechi. Cele mai mari efective sunt prezente în Spania, Rusia și Portugalia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în martie. Femela depune 1-2 ouă în ultima parte a lunii aprilie sau la începutul lunii mai, cu o dimensiune medie de 56 x 45,3 mm. Incubația durează în medie 30-35 de zile și este asigurată de ambii parteneri. Puii devin zburători la 50-56 de zile, urmându-și părinţii.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Deranjul determinat de activitățile forestiere și de vânătoare sunt principalele pericole pentru specie. Îmbunătăţirea activităţilor forestiere, păstrarea copacilor bătrâni în zonele de cuibărit și reducerea deranjului produs de activităţile umane, în special de vânătoare sunt necesare pentru conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușnița, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Drocea-Zarand, Dumbrăveni, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Horga-Zorleni, Hunedoara Timișană, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Livezile-Dolaţ, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Timișului, Măcin-Niculiţel, Măgura Odobești, Munții Almăjului-Locvei, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Subcarpaţii Vrancei.

VULTUR PESCAR SAU ULIGAN PESCAR

Pandion haliaetus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Pandion*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Pandionidae*	Specia:	*P. haliaetus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Denumirea de gen provine din mitologie, Pandion, unul din regii Atenei și bunicul lui Theseus, fiind transformat într-un vultur. Numele de specie este compus din cuvintele grecești *halos* – mare și *aetos* – acvilă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Uliganul pescar, cunoscut și sub denumirea de vultur pescar, este o specie caracteristică regiunilor cu ape permanente, stătătoare sau cu un curs lent, dulci sau sărate. Lungimea corpului este de 52-60 cm și are o greutate cuprinsă între 1200-1600 g pentru mascul și 1600-2000 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 152-167 cm. Prezentă pe toate continentele cu excepţia Antarcticii, este una din cele mai răspândite păsări de pradă. Prezintă adaptări specifice pentru prinderea peștilor: penaj dens, uleios, picioare mari, nări care se închid când se scufundă, deget exterior reversibil care ajută la o bună prindere a peștelui, cu două degete în faţă și două degete în spate. Cele patru degete sunt egale spre deosebire de ceilalţi vulturi. Ghearele sunt lungi și curbate iar pe degetele picioarelor, sunt prezente „proeminenţe spinoase„ ce ajută la fixarea peștilor. Adulţii au înfăţișare similară, fiind maro pe spate, coadă și aripi. Ating maturitatea sexuală la 3-5 ani. Capul și corpul sunt albe, iar peste ochi trece o bandă de culoare închisă. Se hrănește în special cu pește, dar și cu mamifere mici, păsări rănite și broaște.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în vestul și nordul continentului european. Specia este monogamă toată viaţa și poate trăi 26 de ani. Șansele de supravieţuire sunt estimate la 60% pentru tinerii sub doi ani și 80-90% pentru adulţi. Ritualul nupţial se manifestă prin treceri succesive pe deasupra cuibului, însoţite de strigăte având rolul de a descuraja rivalii. Vânează planând în cercuri largi sau „plutind la punct fix„. După ce peștele a fost observat, planează la o înălţime de 10-30 m deasupra acestuia, până cand peștele ajunge într-o poziţie potrivită. Apoi plonjează brusc, cu aripile închise pe jumătate și dispare pentru câteva secunde sub apă, după care decolează cu peștele în gheare. Rata de succes în prinderea peștilor variază între 24-74% și depinde de abilitatea păsării și de condiţiile climatice. Vulturul pescar nu poate înota și au fost cazuri cand s-a înecat, prinzându-și ghearele în pești prea mari pe care nu i-a putut ridica. Cuibul este așezat pe stânci, în copaci sau pe stâlpii reţelelor electrice, la o distanţă de 3-5 km de o zonă umedă. Este alcătuit din crengi și îmbunătăţit an de an. Poate atinge un metru în diametru și înălţime. Vulturul pescar își apără cuibul dar nu și teritoriul din jurul cuibului (vânează la o distanţă de până la 14 km de la cuib, prada fiind situată la o distanţă mare). Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este mică, cuprinsă între 7600-11000 de perechi. A crescut semnificativ în perioada 1970-1990 și s-a menţinut stabilă în perioada 1990-2000. În România este prezent numai în migraţie. Cele mai mari efective sunt prezente în Suedia, Rusia și Finlanda.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la sfârșitul lui martie sau începutul lui aprilie. Femela depune 2-4 ouă în ultima parte a lunii aprilie sau la începutul lunii mai, cu o dimensiune medie de 62 x 46 mm. Incubaţia durează în medie 35-38 de zile și este asigurată de ambii parteneri. În această perioadă vânează numai masculul, care hrănește femela. După eclozare, în primele săptămâni, puii nu pot să-și regleze temperatura corpului, iar femela rămâne permanent cu aceștia să-i îngrijească. Într-o lună de la eclozare, puii ating 70-80% din dimensiunile părinţilor. Masculul aduce la cuib 8-10 pești pe zi, reprezentând 60-100 g/pește pe oră de zi lumină. Puii devin zburători la 56-60 de zile, însă mai sunt hrăniţi de către mascul încă două-trei săptămâni.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor umede, poluarea apelor cu pesticide și vânătoarea ilegală sunt principalele pericole pentru această specie.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Vederoasa, Băneasa-Canaraua Fetei, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cursul Dunării-Baziaș-Porţile de Fier, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile Tașaul-Corbu, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușiţa, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Munţilor Metaliferi-Vinţu.

VÂNTUREL SAU VINDEREL MIC

Falco naumanni

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Falco*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Falconidae*	Specia:	*F. naumanni*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *falx* – seceră, cu referire la silueta cu aripi lungi și ascuţite sau, după alte suse, din *falcate* cu referire la ciocul sau ghearele curbate. Numele de specie *naumanni* comemorează ornitologul german J.F. Naumann (1780-1857).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Vânturelul mic este o specie caracteristică teritoriilor joase cu pășuni, culturilor agricole și pădurilor din zonele stepice. Lungimea corpului este de 27-33 cm și are o greutate medie de 100-200 g, femelele fiind mai mari. Anvergura aripilor este cuprinsă între 63-72 cm. Este o pasăre răpitoare mică, ce poate fi confundată cu vânturelul roșu (*Falco tinnunculus*), însă are aripile mai mici și coada mai scurtă. Adulţii au un penaj diferit, asemănător cu cel al vânturelului roșu însă masculul nu are mustaţă. Se hrănește cu insecte, mamifere mici, broaște, șerpi și pești.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sudul și estul continentului european. Specia este monogamă și teritorială. Când vânează, coboară neauzit de pe crengi și prinde prada în gheare înainte s-o omoare, ciupind-o în spatele capului. Nu își construiește cuiburi și caută cavităţi potrivite în copaci, pereţii bisericilor vechi, hambare sau platforme artificiale, la o distanţă de 1-3 km de zonele folosite pentru vânătoare. Cuibărește în colonii de 10-20 de perechi, adeseori în apropierea așezărilor umane. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 25000-42000 de perechi. A scăzut semnificativ între 1970-1990. Specia a fost stabilă în perioada 1990-2000 în vestul Europei, dar a continuat să descrească în sud-estul Europei, acest fapt determinând o tendinţă de scădere pe ansamblu. În România populaţia estimată este de 1-5 perechi. Cele mai mari efective sunt prezente în Spania, Turcia și Italia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie. Femela depune 3-5 ouă în a doua parte a lunii mai sau la începutul lunii iunie. Incubaţia durează în medie 28-31 de zile și este asigurată de ambii părinţi. Puii devin zburători la 27-29 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor, intensificarea agriculturii, utilizarea pesticidelor, defrișarea pădurilor, dezvoltarea urbană și deranjul produs de vânătoarea ilegală sunt principalele pericole pentru specie. Un Plan Internaţional de Acţiune a fost elaborat în 2011.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie.

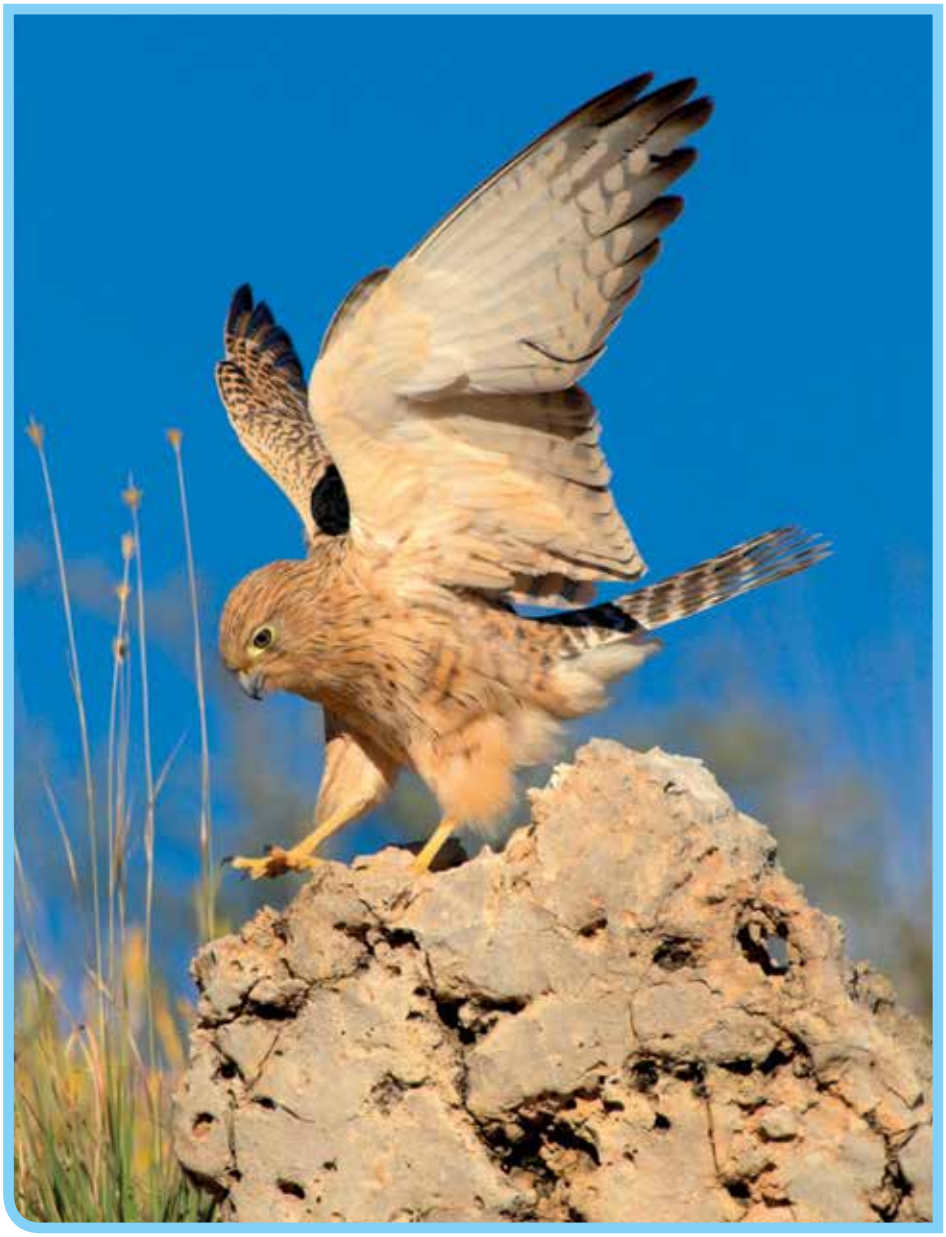

ŞOIMULEŢ SAU VÂNTUREL DE SEARĂ

Falco vespertinus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Falco*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Falconidae*	Specia:	*F. vespertinus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *falx* – seceră, cu referire la silueta cu aripi lungi și ascuţite sau, după alte surse, din *falcate* cu referire la ciocul sau ghearele curbate. Numele de specie provine din cuvântul latin *vespertinus* – de seară, cu referire la preferinţa de a vâna în amurg.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Vânturelul de seară, cunoscut și sub denumirea de șoimuleţ de seară, este o specie caracteristică zonelor deschise cu pâlcuri de pădure așa cum sunt stepele, pășunile, suprafeţele agricole cu altitudine redusă, deși în Asia este prezent și la 1500 m. Lungimea corpului este de 28-34 cm și are o greutate medie de 130-197 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 65-76 cm. Este un șoim de talie medie spre mică, cu o siluetă apropiată de a vânturelului roșu (*Falco tinnunculus*) și a șoimului rândunelelor (*Falco subbuteo*). Atinge penajul complet caracteristic adultului în al treilea an. Masculul are în penaj o combinaţie unică între albastrul-gri-închis (ardezie) de pe corp și roșul ruginiu de pe penele picioarelor și subcodale. Femela este mai mare și are penajul gri-albastru pe spate și ruginiu pe corp. Se hrănește în special cu insecte, mamifere mici, broaște și șerpi.

LOCALIZARE ŞI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sudul și estul continentului european. Este o pasăre socială ce cuibărește în colonii. Pentru aceasta ocupă cuiburi vechi de răpitoare sau corvide, fiind în acest fel dependentă de coloniile de ciori de semănătură (*Corvus frugilegus*). Cea mai mare parte a hranei formată din insecte o capturează în zbor. Uneori „planează la punct fix„ sau merge pe sol căutându-și prada. Cel mai activ vânează la răsărit și în amurg, când poate fi văzut zburând la mică înălţime, deasupra râurilor. Iernează în Africa. Longevitatea maximă cunoscută este de 13 ani și trei luni.

POPULAŢIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 26000-39000 de perechi. A marcat un declin semnificativ în perioada 1970-1990. Deși în unele ţări în perioada 1990-2000 aceasta s-a menţinut stabilă, a continuat să descrească în Rusia și în tot estul continentului, determinând o tendinţă de scădere pe ansamblu. În România, populaţia estimată este de 1300-1600 de perechi, efective mai mari fiind prezente în Rusia și Ucraina.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie și în prima parte a lunii mai. Femela depune 3-4 ouă în a doua parte a lunii mai și începutul lunii iunie, cu o dimensiune medie de 36,5 x 28,9 mm. Incubaţia durează în medie 27-28 de zile și este asigurată de ambii părinţi. Puii devin zburători la 27-30 de zile și devin complet independenţi după încă o săptămână.

AMENINŢĂRI ŞI MĂSURI DE CONSERVARE

Absenţa locurilor de cuibărit ca urmare a reducerii efectivelor de ciori în unele zone, defrișarea pâlcurilor de copaci din zonele de cuibărit, intensificarea agriculturii prin folosirea pesticidelor sunt principalele pericole pentru specie. Un program de conservare a populaţiei cuibăritoare din Ungaria și vestul României s-a desfășurat printr-un proiect LIFE în care partener în România a fost Grupul Milvus.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Băneasa-Canaraua Fetei, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Beștepe-Mahmudia, Braţul Borcea, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cânepiști, Cheile Dobrogei, Comana, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Elește Jijiei și Miletinului, Grindu-Valea Măcrișului, Hunedoara Timișană, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacul Beibugeac, Lacul Brateș, Lacul Bugeac, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Tașaul-Corbu, Livezile-Dolaţ, Lunca Barcăului, Lunca Bârzavei, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușiţa, Lunca Siretului Mijlociu, Lunca Timișului, Maglavit, Măcin-Niculiţel, Mlaștina Satchinez, Munţii Bodoc-Baraolt, Nisipurile de la Dăbuleni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Hagieni, Pădurea Macedonia, Pădurea Radomir, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Podisul Hârtibaciului, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Teremia Mare-Tomnatic, Uivar-Diniaș, Valea Alceului, Vedea-Dunăre, Vitănești-Răsmirești.

ȘOIM DUNĂREAN

Falco cherrug

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Falco*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Falconidae*	Specia:	*F. cherrug*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *falx* – seceră, cu referire la silueta cu aripi lungi și ascuţite sau, după alte surse, din *falcate* cu referire la ciocul sau ghearele curbate. Numele de specie are o origine neclară cu mai multe opţiuni: din slavona veche unde *kransyj* – roșu, din hindi unde numele femelei este *charg*, din arabă de la cuvântul *șaqr* sau din cuvântul turcesc *songur* – șoim.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Șoimul dunărean, cunoscut și sub denumirea de șoim sacru, este o specie caracteristică zonelor deschise, aride de stepă cu pâlcuri de pădure și pășuni. Lungimea corpului este de 47-55 cm și greutatea medie de 730-990 g pentru mascul și 970-1300 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 105-129 cm, fiind foarte mare comparativ cu dimensiunile corpului său. Este un șoim mare, puternic, preferat de crescătorii de șoimi pentru vânătoare. Prezintă o mare variaţie a culorii, de la un maro ciocolatiu până la aproape alb, aceste exemplare fiind foarte apreciate de crescătorii arabi. Adulţii au înfăţișare similară. Se hrănește cu păsări, mamifere mici și șopârle. Atacă păsări până la dimensiunea gâștelor, însă preferă porumbeii sălbatici și stăncuţele.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sudul și estul continentului european. Este o pasăre solitară și teritorială, foarte agresivă și perseverentă în urmărirea prăzii. În lumea animală nu este ameninţată de nicio specie, omul fiind singurul pericol. Este foarte agil și rapid și poate atinge o viteză de 321 km/h când plonjează după pradă. Cele mai multe exemplare trăiesc 5-7 ani, însă pot atinge și 10 ani. În captivitate longevitatea este mai mare, între 15 și 25 de ani. Ating maturitatea sexuală la 2-3 ani, deși femelele pot începe să cuibărească uneori și la un an. Masculul execută un ritual nupţial, planând deasupra teritoriului ales, emiţând sunete puternice de chemare pentru femele. În timpul ritualului nupţial masculii aduc uneori hrană femelelor. Ocupă de obicei cuibul altor păsări răpitoare, inclusiv codalbi pe care îi alungă de la cuib. Iernează în Africa și în Peninsula Arabică.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este foarte mică și cuprinsă între 360-540 de perechi. A scăzut semnificativ între 1970-1990, tendinţă care a continuat și în perioada 1990-2000. În România populaţia estimată este de 5-10 perechi. Efectivele cele mai mari sunt prezente în Ungaria, Turcia, Serbia și Ucraina.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la începutul lunii martie. Femela depune de obicei 3-5 ouă la sfârșitul lunii martie sau începutul lunii aprilie, cu o dimensiune medie de 53,4 x 41 mm. Incubaţia durează în medie 29-31 de zile și este asigurată în special de femelă, care în această perioadă este hrănită de mascul. Puii devin zburători la 45-50 de zile dar rămân dependenţi de părinţi încă 30-45 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Faptul că femelele sunt preferate de către crescătorii de șoimi duce la un dezechilibru între sexe în populaţia sălbatică. Circa 90% dintre exemplarele estimate a fi prinse anual de către crescătorii de șoimi în timpul migraţiei sunt femele. Multe dintre exemplarele prinse sunt exportate în Mongolia. Tinerii sunt mult mai ușor de dresat, de aceea, cele mai multe dintre păsările prinse au vârsta de un an. Degradarea habitatelor și poluarea cu pesticide sunt pericole ce au de asemenea efect semnificativ asupra speciei. Un program de conservare al populaţiei cuibăritoare din Ungaria și România se desfășoară în prezent printr-un proiect LIFE, iar parteneri în România sunt SOR/BirdLife România și Grupul Milvus.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Beștepe-Mahmudia, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cheile Dobrogei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Dunăre-Ostroave, Gruia-Gârla Mare, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Lunca Bârzavei, Lunca Mureșului Inferior, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Pădurea Babadag, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Valea Alceului.

ȘOIM CĂLĂTOR
Falco peregrinus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Falco*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Falconidae*	Specia:	*F. peregrinus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *falx* – secură, cu referire la silueta cu aripi lungi și ascuţite sau, după alte surse, din *falcate* cu referire la ciocul sau ghearele curbate. Numele de specie provine din cuvântul latin *peregrinus* – pribeag, călător.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Șoimul călător este o specie caracteristică zonelor deschise stâncoase, din tundră, pășuni, stepă cu pâlcuri de pădure și coaste marine. Cu excepţia Antarcticii, această specie este prezentă pe toate continentele și numai vulturul pescar (*Pandion haliaetus*) mai are o distribuţie atât de largă dintre păsările răpitoare. Poate fi întâlnit până la o altitudine de 4000 m. Lungimea corpului este de 38-51 cm și are o greutate medie de 550-1500 g, femelele fiind mai mari cu 15-40% decât masculii. Anvergura aripilor este cuprinsă între 89-113 cm. Adulţii au înfăţișare similară, prezentând o largă variaţie în dimensiuni și penaj, fiind identificate 19 subspecii. Datorită agilităţii sale este folosit de către crescătorii de șoimi. Este gri-albastru pe spate, are aripile ascuţite și o mustaţă proeminentă. Se hrănește cu păsări, mamifere mici, reptile și insecte.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Este o specie monogamă, teritorială, la care partenerii rămân adeseori împreună și iarna, în afara perioadei de cuibărit. În raport cu dimensiunea sa este cel mai puternic dintre șoimi. Este considerat a fi cea mai rapidă specie, atingând o viteză de până la 325 km/h atunci când plonjează după pradă. Cele mai multe exemplare trăiesc aproximativ 13 ani, dar pot atinge și 16-20 de ani. În captivitate pot atinge 25 de ani. Rata de supravieţuire în primul an de viaţă este de 40%, iar pentru adulţi de 70%. Ating maturitatea sexuală la 2-3 ani. Perechea execută un ritual nupţial spectaculos ce include, pe lângă planări împreună, urmăriri și rostogoliri în picaj. După formarea perechii, partenerii încep să vâneze împreună. În timpul ritualului nupţial masculii aduc uneori hrană femelelor. Teritoriul apărat variază ca dimensiune în funcţie de cantitatea de hrană și este cuprins între 3,3 și 5 km. Nu își construiește cuib și depune ouăle în scobiturile stâncilor și copacilor sau în cuiburile abandonate de alte specii. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 12000-25000 de perechi. Aceasta a crescut semnificativ în perioada 1970-1990, tendinţă care s-a menţinut și în perioada 1990-2000, în cea mai mare parte a teritoriului cu excepţia Turciei. Pe ansamblu, tendinţa populaţiei s-a menţinut crescătoare. În România, populaţia estimată este de 8-15 perechi. Efectivele cele mai mari sunt prezente în Groenlanda, Spania, Turcia, Franţa și Marea Britanie.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în luna martie. Femela depune de obicei 3-4 ouă în a doua parte a lunii mai sau la începutul lunii iunie, cu o dimensiune medie de 51,3 x 40,5 mm. Incubaţia durează în medie 32-24 de zile și este asigurată în special de femelă, care în această perioadă este hrănită de mascul. Puii devin zburători la 35-42 de zile și rămân dependenţi de părinţi încă câteva luni. Numărul puilor care ajung la stadiul de zburători într-un cuib este în medie de 1,5-3,05.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Poluarea cu pesticide și prinderea păsărilor de către crescătorii de șoimi sunt principalele pericole ce afectează specia.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Beștepe-Mahmudia, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușnița, Cozia-Buila-Vânturarița, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Depresiunea și Munţii Giurgeului, Domogled-Valea Cernei, Dumbrăveni, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Horga-Zorleni, Lacul Techirghiol, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Mijlociu, Masivul Ceahlau, Măcin-Niculiţel, Mlaștina Satchinez, Muntii Metaliferi, Munţii Almăjului-Locvei, Munţii Apuseni-Vlădeasa, Munţii Călimani, Munţii Gutâi, Munţii Maramureșului, Munţii Retezat, Munţii Semenic-Cheile Carașului, Munţii Trascăului, Munţii Vrancei, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Hagieni, Pădurea Mlești, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piatra Șoimului-Scorţeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Stepa Casimcea, Valea Mostiștea.

ȘOIM DE IARNĂ

Falco columbarius

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Falconiformes*	Genul:	*Falco*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Falconidae*	Specia:	*F. columbarius*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *falx* – seceră, cu referire la silueta cu aripi lungi și ascuţite sau, după alte surse, din *falcate* cu referire la ciocul sau ghearele curbate. Numele de specie provine din cuvântul latin columba, cu referire la faptul că în zbor silueta sa seamănă cu cea a unui porumbel.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Șoimul de iarnă este caracteristic zonelor joase împădurite, pășunilor și mlaștinilor. Este cel mai mic dintre răpitoarele din Europa, însă foarte agil și rapid. Lungimea corpului este de 26-33 cm și are o greutate de circa 125-210 g pentru mascul și 190-300 g pentru femelă, aceasta fiind mult mai mare decât masculul. Anvergura aripilor este cuprinsă între 50-73 cm. În Europa medievală era folosit de către crescătorii de șoimi ca „pe un șoim potrivit pentru o doamnă". În prezent este antrenat rar de către crescători, datorită restricţiilor impuse pentru conservarea speciilor de păsări. Capul și spatele masculului sunt gri, iar pieptul și abdomenul crem-ruginiu cu striuri închise. Penajul femelei este maroniu pe spate și pal roșiatic cu striuri pe abdomen. Se hrănește în special cu păsări mici cum sunt ciocârliile, fâsele, vrăbiile. Preferă puii tineri neexperimentaţi. Hrana este completată și cu insecte, mamifere mici și șerpi.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie cuibăritoare în nordul continentului european. Când vânează, zboară repede și la înalţime de sub un metru deasupra solului folosindu-se de copaci și tufișuri pentru a-și surprinde prada, pe care o prinde în aer. Perechea vânează adeseori împreună și unul dintre parteneri sperie prada și o conduce spre celălalt. Celelalte păsări prădătoare evită în general șoimii de iarnă din cauza agilităţii și agresivităţii acestora. Specia este monogamă cel puţin pentru un sezon de cuibărit, deși copulări cu alţi parteneri au fost înregistrate. Primăvara, masculii migrează spre nord înaintea femelelor. Deși se reîntorc în același teritoriu, adeseori nu folosesc același cuib. Nu își construiește propriul cuib și folosește cuiburi mai vechi de cioară sau coţofană, amplasate în păduri de conifere sau de amestec. În absenţa acestora cuibărește pe margini stâncoase sau chiar pe sol. Își apără teritoriul foarte agresiv. Longevitatea maximă cunoscută este de 12 ani și șapte luni. Iernează în centrul și estul continentului european.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 31000-49000 de perechi. S-a menţinut stabilă în perioada 1970-1990. În perioada 1990-2000, cu excepţia Suediei unde efectivele au marcat o scădere, acestea s-au menţinut stabile sau au marcat o ușoară creștere. Cele mai mari efective cuibăritoare sunt în Rusia, Norvegia și Suedia. În România specia iernează și efectivele estimate sunt de 400-1500 de exemplare. Efective mai mari sunt prezente în timpul iernii numai în Ucraina.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune de obicei 4-5 ouă, cu o dimensiune medie de 40 x 31,5 mm. Incubaţia durează în medie 28-32 de zile și este asigurată în proporţie de 90% de către femelă, care în această perioadă este hrănită de mascul. La eclozare puii cântăresc aproximativ 13 g. Puii devin zburători la 29-31 de zile și rămân dependenţi de părinţi încă patru săptămâni. Uneori, exemplarele de un an, în special masculii, participă la hrănirea familiei alături de perechea de adulţi. Adeseori, când hrana este suficientă, două treimi din numărul puilor ce au eclozat ajung zburători. În anii cu hrană puţină doar o treime din numărul puilor eclozaţi ajung zburători. Ajung la maturitate sexuală la un an, însă cei mai mulţi masculi cuibăresc numai în al doilea an. La fel ca în cazul altor răpitoare, masculul este cel ce asigură în principal hrana familiei.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor, poluarea cu pesticide și deranjul păsărilor sunt principalele pericole ce afectează specia.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Balta Albă-Amara-Jirlău, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Gherghiţei, Cheile Dobrogei, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Horga-Zorleni, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacul Stânca Costești, Lacul Techirghiol, Limanu-Herghelia, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Măcin-Niculiţel, Măgura Odobești, Munţii Trascăului, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Stepa Saraiu-Horea, Suhaia, Valea Alceului, Valea Mostiștea, Vânători-Neamţ.

COCOȘ DE MESTEACĂN

Tetrao tetrix tetrix

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Galliformes*	Genul:	*Tetrao*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Phasianidae*	Specia:	*T. tetrix*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din greacă și este cel mai probabil sinonim cu *tetrax* – un fel de pasăre. Numele de specie *tetrix* – specie cuibăritoare pe sol, apare menţionat de Aristotel (384-322 î.Hr.).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Cocoșul de mesteacăn este o specie caracteristică zonelor de la limita superioară a pădurilor montane cu arbori rari. Lungimea corpului este de 40-58 cm și are o greutate medie de 1000-1450 g pentru mascul și 750-1110 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 76-82 cm. Masculul este mai mic decât cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*) și în zbor i se văd dungile albe de pe aripi. Adulții au înfățișare diferită. Masculul are un penaj lucios, albastrui-negru și penele cozii îndoite în formă de liră, care în zbor se desfac în furculiță. Femela este maronie. Se hrănește cu frunze, muguri (preferă mugurii de mesteacăn), seminţe de pădure, fructe, insecte și larvele acestora.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie sedentară prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Masculii se adună în spaţii deschise în număr variabil, între 8-10 masculi, dar numărul lor poate atinge uneori și 50, 100 sau 200 de exemplare. Ritualul nupţial se desfășoară dimineața și se manifestă prin ridicarea și desfacerea cozilor în timp ce scot sunete puternice ce se aud de la o distanţă de câţiva km. Între masculi au loc conflicte și chiar lupte. Fiind o specie poligamă, masculii dominanţi câștigă acces la mai multe femele. Cuibul este de obicei așezat pe sol și format dintr-o adâncitură în sol căptușită cu vegetaţie (frunze, ace de brad, mușchi). Rareori cuibărește în copaci, la o înălțime mai mică de șase metri, în cuiburile altor specii. Longevitatea maximă cunoscută este de 12 ani și trei luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este foarte mare, cuprinsă între 2500000-3200000 de perechi. A scăzut semnificativ în perioada 1970-1990, tendinţă ce a continuat și în perioada 1990-2000 în cele mai multe teritorii, cu excepţia Rusiei. Pe ansamblu se consideră că se manifestă tendinţa de descreștere a populaţiei. În România, populaţia estimată este de 60-80 de perechi. Cele mai mari efective sunt prezente în Rusia, Finlanda, Suedia și Norvegia.

REPRODUCERE

Femela depune de obicei 6-11 ouă galbene, la începutul lunii mai, cu o dimensiune medie de 49,5 x 36,3 mm. Incubaţia durează în medie 25-27 de zile și este asigurată numai de către femelă. După eclozare, puii își urmează imediat mama care îi crește în vegetaţia bogată, de unde ies în căutarea hranei dimineața și seara. Puii încep să facă salturi în zbor la 10-14 zile și devin zburători la circa 30 de zile, dar devin independenţi doar la trei luni.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și pierderea surselor de hrană din cauza suprapășunatului, prădarea de către vulpi și ciori în unele zone și vânătoarea ilegală sunt principalele pericole ce afectează specia. Reducerea suprapășunatului și a vânătorii ilegale pot contribui la refacerea populaţiei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Munţii Maramureșului.

COCOȘ DE MUNTE
Tetrao urogallus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Galliformes*	Genul:	*Tetrao*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Phasianidae*	Specia:	*T. urogallus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din greacă și este cel mai probabil sinonim cu *tetrax* – un fel de pasăre. Numele de specie provine din cuvântul latin *urogallus* – cocoș de munte.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Cocoșul de munte este o specie caracteristică zonelor de pădure de conifere, dense, înalte și întunecate, dar care au și luminișuri deschise. Lungimea corpului este de 54-90 cm și are o greutate medie de 4300 g pentru mascul și până la 2000 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 87-125 cm. Masculul este ușor de recunoscut după talia mare, gâtul și coada lungi și penajul închis. Femela este considerabil mai mică decât masculul, însă mai mare decât femela de cocoș de mesteacăn (*Lyrurus tetrix*). Are un penaj brun pestriț. Se hrănește cu ace de conifere, muguri și conuri mici de brad și molid, fructe, insecte și larve.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie sedentară prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. În captivitate trăiește până la 18 ani. Poate hibrida cu cocoșul de mestecăn și fazanul (*Phasianus colchicus*). Este o specie poligamă, și cocoșii rotind la sfârșitul iernii (mijloc de martie, început de aprilie), în locuri deschise din pădure unde se adună împreună cu femelele. În perioada împerecherii masculii devin agresivi, putând ataca chiar și omul. În timpul rotitului, masculii își desfac coada în evantai și scot sunete puternice ce atrag femelele. Cuibul este construit pe sol, în locuri camuflate din pădurea de conifere, într-o adâncitură căptușită cu vegetație. După împerechere, masculii nu au niciun rol în creșterea puilor.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este mare, cuprinsă între 760000-1000000 de perechi. S-a menţinut stabilă în perioada 1970-1990. Deşi specia a scăzut în perioada 1990-2000, în special în Finlanda și Suedia, a crescut în schimb în Rusia, iar pe ansamblu populaţia este considerată stabilă. În România populaţia estimată este de 4500-5200 de perechi. Cele mai mari efective sunt prezente în Rusia, Finlanda, Suedia și Norvegia.

REPRODUCERE

Femela depune de obicei 5-12 ouă la sfârșitul lui aprilie și începutul lunii mai, cu o dimensiune medie de 56,9 x 41,3 mm. Incubaţia durează în medie 26-29 de zile și este asigurată numai de către femelă. După eclozare, puii își părăsesc cuibul după 24 de ore și îșI urmează mama. Puii încep să facă salturi în zbor la 10-14 zile și devin zburători la circa 25-30 de zile, însă rămân împreună cu familia până toamna, când formează grupuri mari cu alte familii în vederea iernării.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și pierderea surselor de hrană din cauza suprapășunatului, împreună cu braconajul sunt principalele pericole ce afectează specia. Reducerea suprapășunatului și a braconajului pot contribui la refacerea populației.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Bicazului-Hășmaș, Cozia-Buila-Vânturarița, Defileul Mureșului Superior, Depresiunea și Munții Ciucului, Depresiunea și Munții Giurgeului, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Masivul Ceahlau, Munții Călimani, Munții Gutâi, Munții Maramureșului, Munții Rarău-Giumalău, Munții Retezat, Munții Rodnei, Munții Vrancei, Piemontul Făgăraș, Vânători-Neamț.

CRESTEŢ PESTRIŢ SAU CRESTELUŢ PESTRIŢ

Porzana porzana

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Gruiformes*	Genul:	*Porzana*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Rallidae*	Specia:	*P. porzana*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Provenienţa numelui nu este clară. Singura menţiune face referire la un nume veneţian dat acestei familii de păsări.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Cresteţul pestriţ este o specie caracteristică zonelor umede, mlăștinoase, cu multă vegetaţie. Duce o viaţă retrasă și este greu de observat. Lungimea corpului este de 19-22,5 cm și are o greutate medie de 57-147 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 37-42 cm. Adulţii au înfăţișare similară cu cioc mic, picioare verzi și o culoare maronie cu dungi negre și pete albe. Au un repertoriu vocal bogat și își fac remarcată prezenţa prin sunete care se aud la o distanţă de până la 2 km. Se hrănește cu insecte și larvele acestora, melci și seminţe, plante de apă și pești.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Este o specie monogamă, formând perechi care se păstrează pe durata unui sezon de cuibărit. Este o specie teritorială, atât în regiunea de cuibărit, cât și în cea de iernare. În timpul ritualului nupţial, masculul cântă în reprize de câteva minute de la înserare până târziu în noapte. Cuibul, plasat în vegetaţie, are forma unei cupe și este construit de ambii parteneri. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mare, cuprinsă între 120000-260000 de perechi. Aceasta s-a menţinut stabilă între 1970-1990. Deși în perioada 1990-2000 specia a înregistrat un declin în Ucraina, populaţiile din Rusia și Belarus au rămas stabile sau chiar au crescut, ceea ce face ca pe ansamblu populaţia să fie considerată stabilă. În România populaţia estimată este de 8000-15000 de perechi, efective mai mari fiind prezente în Rusia, Ucraina și Belarus.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la începutul lunii aprilie. Femela depune de obicei 8-12 ouă în a doua jumătate a lunii mai, cu o dimensiune medie de 35,9 x 22 mm. Incubaţia durează în medie 18-24 de zile și este asigurată de ambii parteneri. Puii ies din ou cu un puf negru, lucios și se pot recunoaște după ciocul roșu la bază și alb la vârf. Puii își urmează părinţii care le asigură hrana și devin zburători la 25-28 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Distrugerea și degradarea habitatelor umede reprezintă principalele pericole ce afectează specia. Prin proiectul Wings Over Wetlands se urmărește refacerea unor habitate umede situate pe traseul de migraţie al speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Bazinul Fizeșului, Câmpia Cermeiului, Ciocănești-Dunăre, Comana, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Depresiunea și Munţii Ciucului, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniţa, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Iezerul Călărași, Lacul Strachina, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Scroviștea, Tisa Superioară.

CRESTELUŢ MIJLOCIU SAU CRESTEŢ MIJLOCIU SAU CRESTEŢ CENUȘIU

Porzana parva

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Gruiformes*	Genul:	*Porzana*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Rallidae*	Specia:	*P. parva*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Provenienţa numelui de gen nu este clară. Singura menţiune face referire la un nume veneţian dat acestei familii de păsări. Numele de specie provine din cuvântul latin *parva* – mic.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Cresteţul cenușiu este o specie caracteristică zonelor umede cu multă vegetaţie și în special stuf. Lungimea corpului este de 17-19 cm. Anvergura aripilor este cuprinsă între 34-40 cm. Adulţii au înfăţișare diferită. Masculul are corpul albastru-gri, iar femela gri-alburiu. Își face simţită prezenţa prin sunete care se aud de la distanţă. Se hrănește cu insecte, larve, moluște, seminţe ale plantelor acvatice.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european, teritorială, monogamă, la care perechea se păstrează pe durata unui sezon de cuibărit. Duce o viaţă retrasă și este greu de observat, mai ales că este activă seara și noaptea. Cuibul este construit de către ambii parteneri, din frunze de stuf și fire de plante, în locuri greu accesibile având formă de sferă. În serile de primăvară se aud chemările repezite ale masculului. Iernează în Africa și Peninsula Arabică. Longevitatea cunoscută este de 5 ani și nouă luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 61000-140000 de perechi. Aceasta a crescut semnificativ între 1970-1990. Deși s-a menţinut stabilă în cea mai mare parte a teritoriului european, în perioada 1990-2000 a înregistrat un declin în Ucraina ceea ce a determinat o descreștere a populaţiei pe ansamblu. În România, populaţia estimată este de 5000-8000 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Ucraina, Austria și Rusia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la sfârșitul lunii martie și început de aprilie. Femela depune de obicei 7-9 ouă la sfârșitul lunii aprilie și început de mai, cu o dimensiune medie de 30,1 x 21,7 mm. Incubaţia durează în medie 19-21 de zile și este asigurată de ambii parteneri. Puii ies din ou cu un puf lung și negru, iar ciocul e alb-gălbui. Puii își urmează părinţii, care le asigură hrana, și devin zburători la 25-29 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Distrugerea și degradarea zonelor umede reprezintă principalele pericole ce afectează specia. Prin proiectul Wings Over Wetlands se urmărește refacerea unor zone umede situate pe traseul de migraţie al speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Bistreţ, Blahniţa, Braţul Borcea, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Comana, Dealurile Homoroadelor, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Lacul Bugeac, Lacul Strachina, Măxineni, Scroviștea, Tisa Superioară.

CRESTELUŢ PITIC SAU CRESTEŢ PITIC

Porzana pusilla

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Gruiformes*	Genul:	*Porzana*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Rallidae*	Specia:	*P. pusilla*

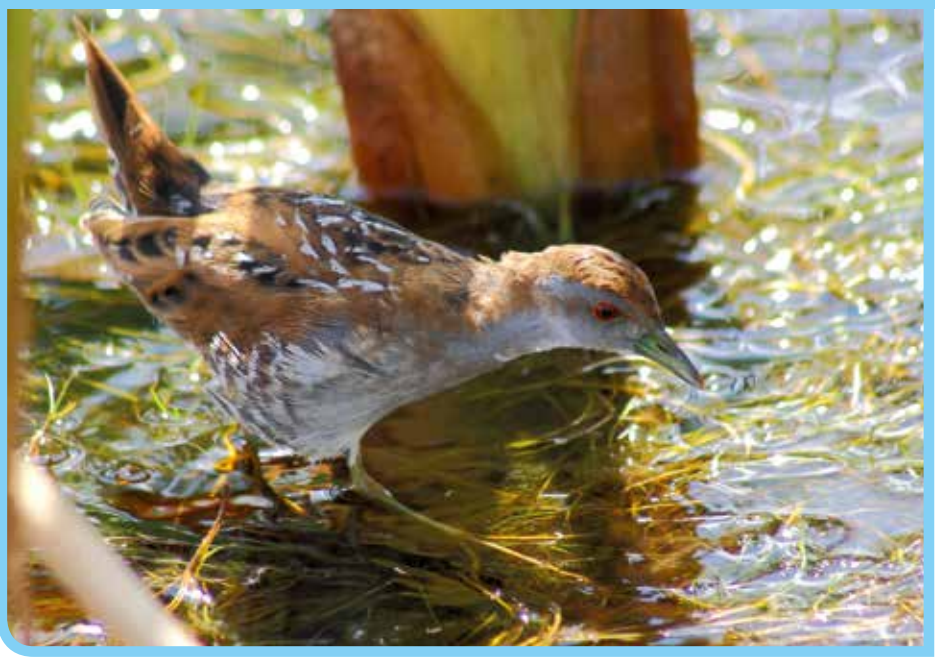

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Provenienţa numelui de gen nu este clară. Singura menţiune face referire la un nume veneţian dat acestei familii de păsări. Numele de specie provine din cuvântul latin *pusilla* – foarte mic, cu referire la dimensiunile sale.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Cresteţul mic este o specie caracteristică zonelor umede cu apă dulce sau sărată, pășunilor inundate, mlaștinilor cu adâncime mică. Lungimea corpului este de 16-18 cm și are o greutate medie de 23-45 g pentru mascul și 17-55 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 23-37 cm. Adulţii au înfăţișare similară, fiind cu puţin mai mici decât cresteţul cenușiu (*Porzana parva*). Corpul este albăstrui-gri. Se hrănește cu insecte, moluște, pești mici, seminţe și plante.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sudul și estul continentului european. Duce o viaţă retrasă și este greu de observat. Ritualul nupţial se manifestă prin chemările masculului care atrage femela. Monogamă și teritorială, perechea se menţine numai pe perioada unui sezon. Este mai activă dimineaţa sau după-amiaza târziu spre seară. Cuibul are formă de cupă, fiind alcătuit din frunze și așezat în vegetaţie, în apropierea apei. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este foarte mică, cuprinsă între 760-3200 de perechi. S-a menţinut stabilă în perioada 1970-1990. Deși un declin s-a observat în unele ţări în perioada 1990-2000, pentru că nu sunt date disponibile pentru Rusia e dificil de apreciat tendinţa populaţiei. Fiind o populaţie mică, este întotdeauna supusă riscului, de accea specia este considerată rară. În România, populaţia estimată este de 10-20 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Rusia, Serbia, Bulgaria și Croaţia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie. Femela depune de obicei 4-11 ouă. Incubaţia durează în medie 16-20 de zile și este asigurată de ambii părinţi. Puii se pot hrăni singuri la câteva zile după ce ies din ouă, dar devin zburători la 32-37 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Distrugerea și degradarea zonelor umede, tăierea și arderea stufului în perioadele nepotrivite și coliziunile cu liniile electrice în timpul migraţiei sunt principalele pericole ce afectează specia. Monitorizarea nivelului apei în bazinele piscicole artificiale și asigurarea menţinerii vegetaţiei acvatice pe malurile acestora sunt măsuri necesare pentru conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei.

CRISTEL DE CÂMP SAU CÂRSTEL DE CÂMP

Crex crex

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Gruiformes*	Genul:	*Crex*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Rallidae*	Specia:	*C. crex*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen și de specie e menţionat de Herodot (484-425 î.Hr.), Aristophanus (446-386 î.Hr.) și Aristotel (384-322 î. Hr). Se consideră că numele provine de la grecescul *krex,* cu sensul de lăudăros, zgomotos.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Cristelul de câmp, cunoscut și sub denumirea de cârstei de câmp, este o specie caracteristică zonelor joase cum sunt pășunile umede, dar și culturilor agricole (cereale, rapiţă, trifoi, cartofi). În Alpi cuibărește până la 1400 m altitudine, în China până la 2700 m iar în Rusia până la 3000 m. Lungimea corpului este de 27-30 cm și are o greutate medie de 165 g pentru mascul și 145 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 42-53 cm. Adulţii au înfăţișare similară. Penajul este maroniu cu ruginiu pe aripi. Se hrănește cu insecte și larvele acestora, viermi, seminţe, plante și mugurii acestora.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Masculul atrage femelele printr-un cântec sonor care se aude aproape toată noaptea. Specia este teritorială și poligamă, iar ritualul nupţial este scurt și include reverenţe, aplecări, în timp ce își desface aripile și își înfoaie gâtul. În timpul acestui ritual masculul poate oferi hrană femelei. Teritoriul mediu al unui mascul este de 15,7 ha. După ce formează pereche cu o femelă, rămâne cu aceasta până ce este depusă ponta și apoi atrage altă femelă, schimbându-și teritoriul. Cuibul este așezat într-o scobitură pe sol (12-15 cm diametru și 3-4 cm adâncime) și căptușit cu vegetaţie. Femelele pot produce o a doua pontă la începutul lunii iulie. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este foarte mare, cuprinsă între 1300000-2000000 de perechi. A scăzut semnificativ în perioada 1970-1990. Deși s-a înregistrat o tendinţă crescătoare în perioada 1990-2000 în multe ţări, populaţia din Rusia a fluctuat, astfel încât pe ansamblu populaţia a rămas stabilă. În România, populaţia estimată este de 44000-60000 de perechi, efective mai mari fiind în Rusia și Ucraina.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie. Femela depune de obicei 8-12 ouă la sfârșitul lunii mai, cu o dimensiune medie de 37,2 x 26,4 mm și o greutate medie de 13-16 g. Incubaţia durează în medie 19-20 de zile și este asigurată numai de către femelă. După eclozare puii sunt acoperiţi cu puf negru, iar ciocul este brun negru. Puii pot părăsi cuibul după o zi sau două. Sunt hrăniţi în continuare de către femelă încă 3-4 zile, după care se hrănesc singuri. Puii devin zburători la 34-38 de zile. Succesul cuibăritului este de 80-90% în teritoriile nederanjate și de circa 50% acolo unde pășunile se cosesc, iar culturile agricole se recoltează.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Distrugerea și degradarea habitatelor reprezentate de pășunile umede, distrugerea pontelor și a cuiburilor în timpul cositului în cazul pășunilor și al recoltării în cazul culturilor sunt principalele pericole ce afectează specia. Măsura agro-mediu prin care fermierii sunt plătiţi pentru respectarea unor condiţii (data cosirii etc.) care asigură supravieţuirea speciei pe terenurile acestora sprijină conservarea speciei (propusă de SOR/BirdLife România).

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Bazinul Fizeșului, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cânepiști, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Tărnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Depresiunea Bozovici, Depresiunea și Munţii Ciucului, Depresiunea și Munţii Giurgeului, Dorohoi-Șaua Bucecei, Drocea-Zarand, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Horga-Zorleni, Hunedoara Timișană, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Lacul Strachina, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lunca Barcăului, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Lunca Timișului, Masivul Ceahlau, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Munţii Apuseni-Vlădeasa, Munţii Bodoc-Baraolt, Munţii Călimani, Munţii Gutâi, Munţii Retezat, Munţii Trascăului, Obcina Feredeului, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Macedonia, Pădurea Miclești, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piatra Șoimului-Scorţeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Podisul Hârtibaciului, Subcarpaţii Vrancei, Suhaia, Tisa Superioară, Vânători-Neamţ.

COCOR

Grus grus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Gruiformes*	Genul:	*Grus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Gruidae*	Specia:	*G. grus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen și de specie provine din cuvântul latin *grus*, cu referire la sunetul particular pe care îl emite pasărea.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Cocorul este o specie caracteristică zonelor umede cu adâncime mică (20-40 cm) ce include mlaștini, pajiști umede, păduri inundabile, râuri și lacuri puţin adânci. Lungimea corpului este de 96-119 cm și are o greutate de 5100-6100 g pentru mascul și 4500-5900 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 180-222 cm. Adulţii au înfăţișare similară și ajung la penajul de adult în 4-6 ani. Are picioarele și gâtul lungi, iar penajul este gri. Se hrănește cu rădăcini, rizomi, fructe, frunze, seminţe, insecte, viermi, mamifere mici, ouă și pui de pasăre, broaște.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în centrul și nordul continentului european. În afara perioadei de cuibărit, se adună și migrează în stoluri numeroase, la mare înălţime, în formaţie de „V„ sau în linie oblică. În timpul perioadei de cuibărit specia este monogamă și teritorială. Ritualul nupţial este spectaculos și constă dintr-un dans în care aplecările, urmăririle și săriturile se împletesc cu sunete asemănatoare celui de corn, emise în timp ce au gâtul ridicat, capul dat pe spate și ciocul îndreptat spre cer. Cuibul, care poate fi folosit succesiv mai mulţi ani, este alcătuit dintr-o movilă de vegetaţie așezată pe pământ în apropierea apei și poate atinge diametrul de 1-1,6 m. Iernează în sudul și vestul Europei și în Africa.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 74000-110000 de perechi. A scăzut semnificativ în perioada 1970-1990. Deși în perioada 1990-2000 tendinţa a fost crescătoare în cele mai multe teritorii este probabil că încă nu a revenit la nivelul avut înainte de a intra în declin. În România, populaţia estimată este de 1-2 perechi. Cele mai mari efective cuibăritoare sunt prezente în Rusia, Suedia, Finlanda și Polonia. Cele mai multe exemplare iernează în Spania, Franţa și Portugalia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în luna aprilie. În cuibul construit de ambii parteneri, femela depune de obicei două ouă, în prima parte a lunii mai, cu o dimensiune medie de 98,2 x 60,2 mm. Incubaţia durează în medie 28-31 de zile și este asigurată de ambii parteneri. La câteva zile după eclozare, puii își urmează părinţii și devin zburători după 65-70 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea și distrugerea habitatelor prin construirea de diguri, urbanizarea, coliziunea cu firele electrice, persecuţia din partea fermierilor pentru pagubele provocate culturilor, vânătoarea ilegală sunt principalele pericole ce afectează specia. Refacerea și protecţia habitatelor umede permit refacerea efectivelor speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cheile Dobrogei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Lacul Strachina, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Bereşti, Lacurile Fundata-Amara, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Suhaia, Tisa Superioară, Uivar-Diniaș, Valea Alceului.

DROPIE

Otis tarda

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Gruiformes*	Genul:	*Otis*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Otididae*	Specia:	*O. tarda*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *otis* – spic de grâu sau ovăz, cu referire la asemănarea dintre firele spicului și penele situate în zona gâtului sub cioc, în penajul nupțial al masculului. Numele de specie provine de la cuvântul latin *tarda* – încet, cu referire la stilul de mers al acestei specii.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Dropia este o specie caracteristică zonelor de stepă, pășune și terenurilor cu agricultură extensivă. Lungimea corpului este de 75-105 cm și are o greutate de 8000-16000 g pentru mascul (21000 g în mod excepțional) și 3500-8000 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 210-240 cm la mascul și 170-190 cm la femelă. Este probabil cel mai greu zburător în lumea animală. Este o specie mare, înaltă, masculul fiind semnificativ mai mare decât femela, cu capul gri-albăstrui iar gâtul și pieptul maro-ruginii. Se hrănește în lunile calde cu insecte, râme, melci și mai puțin cu vegetale. În lunile reci, frunzele, seminţele și bulbii sunt componentele principale ale hranei zilnice. Este pasărea națională în Ungaria și subiect al mai multor proverbe.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sud-vestul și sud-estul continentului european. Masculii ating maturitatea sexuală după 4-5 ani, iar femelele pot cuibări după primul an. Este o specie tăcută. Durata obișnuită de viață este de 10 ani, dar pot atinge și 15 ani. Deși este o specie mare, se deplasează în zbor cu o viteză de circa 60 km/h. Penajul masculului este impresionant în perioada de cuibărit, când se poate împrerechea cu până la cinci femele. Masculii se întrec în spații deschise în prezența femelelor. Datorită dimensiunilor și comportamentului social de grup masculii nu au prădători, iar femelele sunt atacate rareori de vulturi. Cuibul este așezat în adâncituri ale solului, căptușite superficial cu vegetație. Masculul nu contribuie la incubație sau la creșterea puilor. Populația europeană este sedentară, iar cea asiatică migratoare.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 31000-36000 de perechi. A scăzut semnificativ în perioada 1970-1990, iar această tendință a continuat și în perioada 1990-2000, deși efectivele au devenit stabile în Spania și au crescut în Rusia. În România, populația estimată este de 1-5 perechi, în vestul țării. Cele mai mari efective sunt prezente în Spania, Rusia și Ungaria.

REPRODUCERE

Perioada de cuibărit începe în martie. Femela depune în mod obișnuit două ouă de culoare verzuie și greutate medie de 150 g, având dimensiunea de 79,4 x 56,8 mm. Incubația durează 21-28 de zile și este asigurată numai de către femelă. La 10 zile după eclozare puii se hrănesc singuri și devin zburători la 30-35 de zile. Rata de supraviețuire în primul an este de 20%. Puii rămân în preajma femelelor până în anul următor.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea și distrugerea habitatelor prin transformarea pășunilor în terenuri agricole, agricultura intensivă, deranjul provocat de activitățile agricole, poluarea cu pesticide, arderea miriștilor, coliziunea cu firele electrice, braconajul sunt principalele pericole ce afectează specia. Practicarea unei agriculturi extensive, folosirea cablurilor electrice îngropate, reducerea vânătorii ilegale și implementarea Planului Internațional de Acțiune sunt elemente esențiale pentru conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani.

CIOCÎNTORS

Recurvirostra avosetta

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Recurvirostra*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Recurvirostridae*	Specia:	*R. avosetta*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvintele latine *recurvus* – încovoiat și *rostrum* – cioc, cu referire la forma deosebită a ciocului. Numele de specie provine din numele veneţian *avosetta,* atribuit în secolul XVI.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ciocîntorsul este o specie caracteristică zonelor de ţărmuri și coastelor marine, cu apă salmastră sau sărată. Lungimea corpului este de 42-46 cm și are o greutate medie a corpului de 310-410 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 67-77 cm. Adulţii au înfăţișare similară. Ciocul masculului este mai lung și mai puţin curbat în sus. Penajul este o combinaţie interesantă de alb cu negru. Se hrănește printr-o mișcare de „cosire„ realizată cu ciocul, prinzând insecte, moluște, crustacei, viermi, dar și cu fragmente vegetale de la suprafaţa apei.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie de mărimea porumbelului prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Este o specie sociabilă, ce umblă în stoluri și cuibărește în colonii. Sincronizarea exemplarelor dintr-un stol este impresionantă, executând manevre rapide simultane. Sunt gălăgioase și combative, alungând posibilii prădători din apropierea coloniei. Ritualul nupţial se manifestă printr-un dans între parteneri cu aplecări, atingeri și urmăriri. Cuiburile sunt sumare, formate într-o adâncitură a nisipului și căptușite cu resturi vegetale și scoici. Iernează în sudul Europei și Africa. Longevitatea cunoscută este de 24 de ani și cinci luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 38000-57000 de perechi. A crescut semnificativ în perioada 1970-1990. Deși în unele teritorii efectivele au scăzut în perioada 1990-2000, pe ansamblu populaţia este considerată stabilă. În România, populaţia estimată este de 300-500 de perechi. Cele mai mari efective cuibăritoare sunt prezente în Olanda, Germania și Spania. În zonele de iernare cele mai mari efective sunt în Franţa, Portugalia și Spania.

REPRODUCERE

Sosesc din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obișnuit 3-4 ouă, până la mijlocul lunii mai, având dimensiunea medie de 48,9 x 34,9. Incubaţia durează 21-25 de zile și este asigurată de ambii parteneri. La scurt timp după eclozare, puii părăsesc cuibul și rămân ascunși în vegetaţie, în așteptarea părinţilor și a hranei. Puii devin zburători la 38-42 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea și distrugerea habitatelor, deranjul produs de activitatea turistică, urbanizarea sunt principalele pericole ce afectează specia. Păstrarea habitatelor specifice necesare speciei și reducerea deranjului în zonele de cuibărit sunt prioritare pentru conservare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Bistreţ, Braţul Borcea, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Gherghiţei, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniţa, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile Fundata-Amara, Limanu-Herghelia, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușiţa, Lunca Siretului Inferior, Maglavit, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Suhaia, Valea Calmatuiului, Valea Oltului Inferior, Vedea-Dunăre, Vitănești-Răsmirești.

PICIORONG SAU CĂTĂLIGĂ

Himantopus himantopus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Himantopus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Recurvirostridae*	Specia:	*H. himantopus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen și cel de specie provine din cuvintele grecești *ymantos* – coardă și *pous* – picior, cu referire la picioarele lungi ale păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Piciorongul este o specie caracteristică zonelor cu ape puțin adânci, apelor interioare și coastelor marine. Lungimea corpului este de 33-36 cm și are o greutate medie de 180 g. Anvergura aripilor este de circa 75 cm. Proporţional cu talia, este specia cu cele mai lungi picioare dintre păsările prezente la noi. Adulții au înfățișare similară, masculul având mai mult negru pe cap. Este o pasăre elegantă, cu picioarele lungi și roșii, iar penanjul este alb cu negru. Se hrănește cu insecte, moluște, crustacei, păianjeni, pești mici și seminţe.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european cu excepţia zonelor nordice. Este o specie monogamă, sociabilă, ce se deplasează de obicei în stoluri și cuibărește în colonii mici, în care cuiburile sunt așezate pe sol și căptușite superficial cu vegetaţie. Iernează în Africa. Longevitate cunoscută de șase ani și șapte luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 37000-64000 de perechi. S-a menţinut stabilă în perioada 1970-1990 și deși a înregistrat un declin în unele ţări (Turcia) în perioada 1990-2000, în alte ţari a crescut în aceeași perioadă (Spania), astfel că populaţia a rămas stabilă pe ansamblu. În România, populaţia estimată este de 400-600 de perechi. Cele mai mari efective sunt prezente în Spania, Turcia și Rusia.

REPRODUCERE

Sosesc din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obișnuit 3-4 ouă în luna mai și începutul lunii iunie, având dimensiunea de 43,3 x 29,4 mm. Incubaţia durează 25-26 de zile și este asigurată de ambii parteneri. La scurt timp după eclozare puii părăsesc cuibul, însă continuă să fie hrăniţi de părinţi. Devin zburători la 28-32 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea și distrugerea habitatelor, deranjul produs de activitatea turistică, urbanizarea sunt principalele pericole ce afectează specia. Păstrarea habitatelor necesare speciei și reducerea deranjului în zonele de cuibărit sunt prioritare pentru conservare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Acumulările Rogojesti-Bucecea, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Bistreţ, Blahniţa, Braţul Borcea, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Confluenţa Olt-Dunăre, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniţa, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Gruia-Gârla Mare, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fundata-Amara, Limanu-Herghelia, Lunca Bârzavei, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușiţa, Maglavit, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Podisul Hârtibaciului, Suhaia, Uivar-Diniaș, Valea Calmatuiului, Valea Mostiștea, Vedea-Dunăre, Vitănești-Răsmirești.

PASĂREA OGORULUI

Burhinus oedicnemus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Burhinus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Burhinidae*	Specia:	*B. oedicnemus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din combinaţia cuvintelor greceşti *bous* – bou și *rhis* – nas. Numele de specie provine din cuvintele greceşti *oiden* – umflat și *kneme* – coapsă, cu referire la articulaţia tibio-tarsală proeminentă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Pasărea ogorului este o specie caracteristică zonelor deschise de stepă, pășunilor și culturilor agricole. Lungimea corpului este de 38-45 cm și are o greutate medie cuprinsă între 290-535 g. Anvergura aripilor este de circa 76-88 cm. Adulţii au înfăţișare similară, cu un penaj de culoarea „ierburilor„ uscate, ce„ascunde„ pasărea în peisajul din jur, mai ales când staţionează. Este ușor de recunoscut după dungile și petele albe de pe aripi, ochii mari galbeni (adaptaţi la viaţa nocturnă) și picioarele galbene. Se hrănește cu insecte și larve, melci, râme, broaște, seminţe, mamifere mici și păsări.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sudul și estul continentului european. Dificil de văzut, aleargă cu capul între umeri și vânează noaptea. Sperioasă și prudentă, atunci când este surprinsă se poate întinde la pământ. Ritualul nupţial se manifestă prin rotiri și salturi ale masculului, cu aripile înfoiate, în jurul femelei. În timpul cuibăritului, ţipetele lor se aud frecvent noaptea. Cuibul este amplasat în zone cu puţină vegetaţie sau în culturi agricole, format dintr-o adâncitură în pământ căptușită superficial cu resturi vegetale și pietricele. C. Rosetti Bălănescu ilustrează foarte sugestiv că atunci „când își ia zborul, rade întâi pământul cu bătăi de aripi încete„. Iernează în Africa. Longevitatea cunoscută este de 17 ani și 10 luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 46000-78000 de perechi. A înregistrat un declin semnificativ în perioada 1970-1990. Deși în unele ţări efectivele speciei s-au stabilizat sau au crescut, pe ansamblu, în perioada 1990-2000, specia și-a continuat declinul cu o scădere semnificativă mai ales în Spania. În România, populaţia estimată este de 400-800 de perechi. Cele mai mari efective sunt prezente în Spania, Rusia și Turcia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la sfârșitul lunii martie. Femela depune în mod obișnuit 2-3 ouă, în perioada aprilie-iunie, cu o dimensiune medie de 53 x 38 mm. Incubaţia durează 25-27 de zile și este asigurată de ambii parteneri. După eclozare, la scurt timp, puii părăsesc cuibul, însă continuă să fie hrăniţi de părinţi. Dacă ponta sau puii sunt pierduţi, depun o a doua pontă. Puii devin zburători la 28-30 de zile, însă devin independenţi la 40-42 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea și distrugerea habitatelor mai ales prin transformarea pășunilor în terenuri agricole și intensificarea agriculturii sunt principalele pericole ce afectează specia. Pentru conservarea acesteia au fost implementate scheme de agro-mediu în unele ţări europene.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Beștepe-Mahmudia, Bistreţ, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cheile Dobrogei, Confluenţa Jiu-Dunăre, Confluenţa Olt-Dunăre, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Lacul Strachina, Măcin-Niculiţel, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Hagieni, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Valea Calmatuiului, Valea Oltului Inferior.

CIOVLICĂ RUGINIE

Glareola pratincola

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Glareola*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Glareolidae*	Specia:	*G. pratincola*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din combinația cuvintelor latine *glarea* – prundiș și *colere* – a locui, cu referire la habitatul ocupat. Numele de specie provine din combinația cuvintelor latine *partum* – pășune și *incola* – locuitor, cu referire la același lucru.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ciovlica ruginie este o specie caracteristică zonelor deschise, sărăturoase, nisipoase, cu puţină vegetaţie, din apropierea lagunelor. Lungimea corpului este de 24-28 cm și are o greutate medie cuprinsă între 70-95 g. Anvergura aripilor este de circa 60-70 cm. Adulții au înfățișare similară. De la distanță pare maro-sură, cu aripile lungi, coada în furculiță și abdomenul alb. Sub cioc are o pată caracteristică gălbuie. Se hrănește preponderent cu insecte pe care le prinde în zbor.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sudul și estul continentului european. Are un zbor elegant și spectaculos ce amintește de cel al rândunicii. Se hrănește mai mult în zbor, în stoluri, adeseori la răsăritul și apusul soarelui. Fiind o specie ce aleargă bine, își prinde prada și prin urmărirea acesteia pe sol. Distrage pradătorii din apropierea cuibului prin aterizarea la sol și tragerea unei aripi de parcă ar fi ruptă. Cuibărește în colonii, numărul de perechi variind de la 10-15 până la câteva sute. Cuibul este așezat pe sol într-o adâncitură de pământ căptușită cu resturi vegetale. Exemplarele care nu sunt pe cuib păzesc colonia, fiind mereu în apropiere. Călătorește pe distanţe lungi, mai ales noaptea și iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 10000-18000 de perechi. A scăzut semnificativ în perioada 1970-1990. Din cauza declinului înregistrat în Spania și Turcia în perioada 1990-2000, populația europeană continuă să scadă. În România, populația estimată este de 450-800 de perechi. Cele mai mari efective sunt prezente în Spania și Turcia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie. Femela depune în mod obișnuit trei ouă în a doua parte a lunii mai, cu o dimensiune medie de 32,8 x 24,1 mm și o greutate ce variază între 8,11-11,7 g (circa 12% din greutatea femelei). Incubația durează 17-19 zile și este asigurată de ambii parteneri. Puii au un puf cenușiu-gălbui, vărgat cu negru. La câteva zile după eclozare puii părăsesc cuibul, însă continuă să fie hrăniţi de părinţi. Puii devin zburători la 22-28 de zile, însă devin independenţi la 30-35 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor prin folosirea insecticidelor și deranjul coloniilor sunt principalele pericole ce afectează specia. Aceasta beneficiază de măsurile de conservare care se adresează habitatelor caracteristice.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Câmpia Gherghiţei, Cheile Dobrogei, Comana, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Ianca-Plopu-Sărat, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lunca Siretului Inferior, Măxineni, Suhaia, Valea Calmatuiului.

PLOIER AURIU

Pluvialis apricaria

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Pluvialis*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Charadriidae*	Specia:	*P. apricaria*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din latinescul *pluvia* – ploaie, cu sensul de aducător de ploaie sau care anunţă ploaia. Numele de specie derivă din latinescul *apricador* – a se încălzi la soare.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ploierul auriu este o specie caracteristică zonelor de tundră cu tufișuri, mușchi și licheni. În migraţie și iarna preferă zonele agricole cu resturi de vegetaţie rămase după recoltare sau terenuri abandonate și pășuni. Lungimea corpului este de 25-28 cm și are o greutate medie de 180-200 g. Anvergura aripilor este de circa 53-59 cm. Adulţii au înfăţișare similară. De la distanţă apar maro, însă de aproape se observă culoarea neagră a pieptului și abdomenului. Se hrănește cu insecte, seminţe și resturi vegetale, uneori și noaptea.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie care cuibărește în nordul continentului european și iernează în multe ţări europene. Este o specie monogamă de-a lungul vieţii. Perechile sunt solitare și teritoriale, între cuiburi fiind distanţe de câteva sute de metri. Atinge maturitatea sexuală la doi ani. Își caută hrana până la o distanţă de 7 km de la cuib. Cuibărește pe sol, în zone acoperite de vegetaţie și mușchi. Cuibul este simplu și căptușit la interior cu mușchi. Iernează în multe ţări ale continentului european, în nordul Africii și Peninsula Arabică. Longevitatea cunoscută este de 12 ani și nouă luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este mare, cuprinsă între 460000-740000 de perechi. S-a menţinut stabilă în perioada 1970- 1990. În condiţiile în care nu se cunoaște tendinţa populaţiei în Islanda în perioada 1990-2000 și luând în considerare declinul efectivelor înregistrat în Suedia și Marea Britanie, se consideră că specia se află într-un ușor declin. Cele mai mari efective cuibăritoare sunt în Islanda, Norvegia și Suedia. Iernează în număr mare în Franţa, Portugalia și Irlanda.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie și începutul lunii mai. Femela depune în mod obișnuit patru ouă, în a doua parte a lunii mai și în cursul lunii iunie, cu o dimensiune medie de 53,48 x 35,8 mm și o greutate medie de 33,06 g. Incubaţia durează 28-31 de zile și este asigurată de ambii parteneri. La câteva zile după eclozare puii părăsesc cuibul, însă continuă să fie hrăniţi de părinţi. Puii devin zburători la 25-33 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor prin intensificarea agriculturii, suprapășunatul cu oi și vânătoarea sunt principalele pericole ce afectează specia. Aceasta beneficiază de măsurile de conservare care se adresează habitatelor caracteristice.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Acumulările Rogojesti-Bucecea, Balta Albă-Amara-Jirlău, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Dealurile Homoroadelor, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Elișteele Iernut-Cipău, Elișteele Jijiei și Miletinului, Iazurile Mihșu de Câmpie-Tăureni, Lacul Stânca Costești, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile Fălticeni, Limanu-Herghelia, Lunca inferioară a Turului, Maglavit, Măxineni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Valea Mostișteа.

PRUNDĂRAȘ DE SĂRĂTURĂ

Charadrius alexandrinus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Charadrius*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Charadriidae*	Specia:	*C. alexandrinus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă de la latinescul *kharadrios* – pasăre ce trăiește pe văile râurilor. Numele de specie *alexandrinus* – din Alexandria se referă la prezenţa sa în acea zonă.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Prundărașul de sărătură este o specie caracteristică zonelor deschise de ţărmuri nisipoase și a malurilor lacurilor sărate sau salmastre. Lungimea corpului este de 15-17 cm și are o greutate de 38-48 g. Anvergura aripilor este de circa 32-35 cm. Cu dimensiuni apropiate de cele ale unei ciocârlii, are un penaj maro pe spate și alb pe abdomen. Picioarele sunt închise la culoare și pe laturile pieptului are doar două pete negre și nu întreg gulerul, spre deosebire de rudele sale prundărașul gulerat mare (*Charadrius hiaticula*) și prundărașul gulerat mic (*Charadrius dubius*). La mascul, semnele caracteristice de pe cap sunt negre, iar la femelă maro. Se hrănește cu insecte și larvele acestora, crustacee și moluște.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie care cuibărește în vestul și sud-estul continentului european și iernează inclusiv în sudul Europei. Atinge maturitatea sexuală după primul an. Ambele sexe participă la apărarea teritoriului. Cuibărește de cele mai multe ori în colonii împrăștiate. Cuibul amplasat într-o adâncitură a solului este căptușit cu vegetaţie. În caz de pericol, când cuibul este amplasat pe sol nisipos este acoperit cu nisip. Poate scoate două sau uneori chiar trei serii de pui într-un sezon. Iernează în sudul Europei și nordul Africii. Longevitatea cunoscută este de 18 ani.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 22000-35000 de perechi. A scăzut între 1970-1990, iar această tendinţă s-a păstrat și în perioada 1990-2000. În România, populaţia estimată este de 400-700 de perechi. Cele mai mari efective cuibăritoare sunt în Turcia, Spania și Ucraina. Iernează în Italia și Grecia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la începutul lunii aprilie. Femela depune în mod obișnuit trei ouă, de la sfârșitul lunii aprilie și până în iunie, cu o dimensiune medie de 32,2 x 23,6 și o greutate medie de 9 g. Incubaţia durează 22-28 de zile și este asigurată de ambii parteneri. La câteva ore de la eclozare puii părăsesc cuibul, însă continuă să fie hrăniţi de părinţi. Puii devin zburători la 25-33 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor, creșterea deranjului și urbanizarea sunt principalele pericole ce afectează specia. Asigurarea de zone tampon în jurul lacurilor sărate sau salmastre și o planificare a expansiunii urbane în concordanţă cu cerinţele ecologice ale speciilor caracteristice este necesară.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Ciocănești-Dunăre, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dunăre-Olteniţa, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Ianca-Plopu-Sărat, Iezerul Călărași, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Pădurea Hagieni.

PRUNDĂRAȘ DE MUNTE

Charadrius (Eudromias) morinellus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Charadrius*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Charadriidae*	Specia:	*C. morinellus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă de la latinescul *kharadrios* – pasăre ce trăiește pe văile râurilor. Numele de specie derivă din grecescul *moros* – prostănac, cu referire probabil la faptul că permite o apropiere mare a oamenilor din preajmă fără să zboare.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Prundărașul de munte, cunoscut și sub denumirea de ploier de munte, este o specie caracteristică zonelor arctice și alpine cu pajiști umede. Lungimea corpului este de 20-24 cm și are o greutate de 86-142 g. Anvergura aripilor este de circa 57-64 cm. Este puţin mai mic decât ploierul auriu (*Pluvialis apricaria*). Adulţii au înfăţișare similară, femela fiind puţin mai mare și având culorile penajului mai intense. Capul este negru, spatele cenușiu iar pieptul ruginiu. Se hrănește cu insecte, viermi, melci, seminţe și resturi vegetale.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în nordul continentului european și în zone montane din sudul Europei. Cuibărește solitar, dar și în grupuri dispersate de 2-5 perechi, acolo unde teritoriul de cuibărit este limitat. Se hrănește în afara teritoriului pe care îl apără. Cuibul așezat pe pământ în vegetaţie scurtă este căptușit cu mușchi. Poate scoate două serii de pui într-un sezon. După depunerea primei ponte, femelele caută noi parteneri desfășurând zboruri specifice ritualului nupţial, mai ales când ponta a fost depusă la începutul sezonului. Dacă sezonul este înaintat, masculul poate ajuta la incubarea ouălor. Migrează mai ales în grupuri mici de 3-6 exemplare, dar și în stoluri mai mari de 20-80 de exemplare. Iernează în regiunea Mării Caspice.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 11000-42000 de perechi. S-a menţinut stabilă în perioada 1970-1990. Deși în perioada 1990-2000 s-a înregistrat o scădere a efectivelor în Finlanda și Marea Britanie, populaţia europeană a scăzut puţin pe ansamblu deoarece s-a menţinut stabilă în Norvegia și Suedia. Pentru România, au fost menţionate cuiburi în zona Cindrel la începutul secolului trecut. Cele mai mari efective cuibăritoare sunt în Norvegia, Suedia și Rusia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la începutul lunii mai. Femela depune în mod obișnuit trei ouă, de la sfârșitul lunii mai și până la mijlocul lunii iulie, cu o dimensiune medie de 41,2 x 28,7 mm. Incubaţia durează 21-26 de zile și este asigurată de mascul, uneori contribuind și femela. La o zi după eclozare, puii părăsesc cuibul și sunt îngrijiţi de către mascul. Puii devin zburători la 25-30 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor determinată de suprapășunat și creșterea deranjului sunt principalele pericole ce afectează specia.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Măxineni, Munţii Rodnei.

BECAŢINĂ MARE

Gallinago media

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Gallinago*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Scolopacidae*	Specia:	*G. media*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen derivă din combinaţia cuvintelor latine *gallina* – găină şi *ago* – a face ca, cu referire la comportamentul manifestat. Numele de specie provine din latinescul *media* – mijlociu, cu referire la dimensiunea mai mică decât a sitarului de pădure şi mai mare decât a becaţinei comune.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Becaţina mare este o specie caracteristică zonelor deschise de pășune din regiunea arctică. Lungimea corpului este de 26-30 cm, inclusiv ciocul care are 6-7 cm. Greutatea corpului variază între 140-260 g. Anvergura aripilor este de circa 43-50 cm. Este puţin mai mare decât becaţina comună (*Gallinago gallinago*) și are ciocul mai scurt. Adulţii au înfăţişare similară, cu penaj maroniu. Femelele sunt în general mai mari, iar masculii au coada mai lungă. Se hrănește cu insecte, viermi, melci și seminţe.

LOCALIZARE ŞI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în nord-estul continentului european. Zboară pe distanţe mari (câteva mii de km) fără întrerupere, cu o viteză de până la 97 km/h. Poligamă, este singura dintre becaţine care nu manifestă un ritual nupţial însoţit de execuţii aeriene. În schimb este o specie care rotește. Masculii se adună după apus în locuri deschise, unde prin etalarea penelor albe de la coada se întrec pentru atenţia femelelor. Cuibărește solitar, iar cuibul este așezat pe sol, în vegetaţie deasă și este căptușit cu mușchi și alte resturi vegetale. Masculul nu contribuie la alcătuirea cuibului și creșterea puilor. Iernează în Africa.

POPULAŢIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 62000-170000 de perechi. A înregistrat un declin semnificativ între 1970-1990. Deși în cele mai multe ţări efectivele s-au menţinut la un nivel stabil în perioada 1990-2000, în Rusia s-a înregistrat un declin accentuat ceea ce a determinat o scădere pe ansamblu a populaţiei. În România nu cuibărește și este o specie de pasaj, prezentă primăvara în aprilie și mai și toamna de la mijlocul lui septembrie până la mijlocul lui octombrie. Cele mai mari efective sunt în Rusia, Norvegia și Belarus.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie și mai. Femela depune în mod obișnuit patru ouă. Incubaţia durează 22-24 de zile și este asigurată numai de către femelă. Puii au un puf maro-ruginiu și sunt îngrijiţi numai de către femelă. Devin zburători la 21-28 de zile.

AMENINŢĂRI ŞI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor prin abandonarea terenurilor agricole, arderea pășunilor și vânătoare, mai ales în perioada rotitului, sunt principalele pericole ce afectează specia. Un Plan Internaţional de Acţiune a fost elaborat pentru conservarea speciei în anul 2002.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Măxineni.

CULIC CU CIOC SUBŢIRE

Numenius tenuirostris

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Numenius*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Scolopacidae*	Specia:	*N. tenuirostris*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen provine din cuvintele greceşti *neo* – nou şi *menis* – lună, cu referire la forma ciocului ca o lună nouă. Numele de specie provine din cuvintele latine *tenuis* – subţire şi *rostrum* – cioc, cu referire la ciocul păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Culicul cu cioc subţire este o specie caracteristică zonelor deschise de stepă din apropierea lagunelor cu apă salmastră şi sărată şi a lacurilor dulci. Lungimea corpului este de 36-41 cm şi are o greutate de 255-520 g. Anvergura aripilor este de circa 84-92 cm. Adulţii au înfăţişare similară, iar femelele sunt puţin mai mari. Picioarele sunt închise la culoare, spre deosebire de celelalte două specii înrudite. Penajul este maroniu. Se hrăneşte cu insecte, viermi şi moluşte.

LOCALIZARE ŞI COMPORTAMENT

Este cea mai rară specie din Europa, nordul Africii şi Orientul mijlociu. Este prezentă în sudul şi estul continentului european. Unicele observaţii cu privire la cuibărit provin dintr-un singur loc, Tara, din Siberia din anul 1924, unde au fost observate 14 perechi ce cuibăreau într-o colonie, la distanţe apropiate. Cuiburile erau aşezate pe sol şi căptuşite cu vegetaţie. Iernează în nordul Africii şi Orientul apropiat.

POPULAŢIE

Specia este foarte puţin cunoscută ca şi zonele de cuibărit. Numărul observaţiilor cu privire la prezenţa speciei au scăzut în perioada 1990-2000. Ultimul stol observat a fost în 1995-1996, când 19 păsări au iernat în Italia. Populaţia estimată este de circa 50-100 de exemplare. Cele mai multe exemplare au fost văzute în Grecia, Italia şi Ungaria.

REPRODUCERE

Soseşte din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obişnuit patru ouă în luna mai. Nu se cunosc date cu privire la incubaţie şi creşterea puilor.

AMENINŢĂRI ŞI MĂSURI DE CONSERVARE

Vânătoarea ilegală, degradarea habitatelor şi creşterea deranjului produs de activităţile antropice sunt principalele pericole ce afectează specia. Este posibil ca această specie să fie în pragul dispariţiei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării şi Complexul Razim-Sinoie.

Obs.: Având în vedere raritatea speciei şi faptul că aceasta nu a mai fost observată în ultimii 15 ani, nu sunt disponibile fotografii recente sau relevante ale acestei păsări. Fotografiile alăturate reprezintă specia *Numenius arquata*, foarte asemănătoare din punct de vedere fizionomic cu *Numenius tenuirostris*.

FLUIERAR DE MLAȘTINĂ

Tringa glareola

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Tringa*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Scolopacidae*	Specia:	*T. glareola*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *trungas* – pasăre de țărm ce își balansează coada, menționată de Aristotel. Numele de specie provine din cuvintele latine *glarea* – prundiș și *colere* – a locui, cu referire la habitatul preferat al păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Fluierarul de mlaștină este o specie caracteristică zonelor de tundră cu tufișuri și pășunilor umede. Lungimea corpului este de 18-21 cm și are o greutate de 50-65 g. Anvergura aripilor este de circa 50-57 cm. Apropiată ca mărime de fluierarul de zăvoi (*Tringa ochropus*), are însă picioarele mai lungi. Adulții au înfățișare similară, iar penajul este cafeniu spre maro. Se hrănește cu insecte, larve, viermi, crustacee, moluște, lipitori, broaște și peștișori.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în nordul continentului european. Specie monogamă, atinge maturitatea sexuală la un an și durata de viață de până la 11 ani. Se hrănește în zone cu ape mici, în perechi sau cel mai adesea în grup. Cuibul poate fi așezat pe pământ și căptușit cu mușchi și resturi vegetale sau folosește cuiburile vechi amplasate în copaci ale altor specii. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este mare, cuprinsă între 350000-1200000 de perechi. A înregistrat un declin moderat în perioada 1970-1990. Deși în perioada 1990-2000 populația s-a menținut stabilă, totuși nu a revenit la nivelul din perioada anterioră declinului. În România este specie de pasaj, fiind prezentă primăvara în aprilie și mai, iar toamna în august și septembrie. Cele mai mari efective sunt prezente în Finlanda, Rusia și Suedia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie și mai. Femela depune în mod obișnuit patru ouă în iunie, cu o dimensiune medie de 38 x 26 mm și o greutate medie de 13,5 g. Incubația durează 22-23 de zile și este asigurată de ambii parteneri. Puii sunt îngrijiți numai de către mascul. Devin zburători la 29-31 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Distrugerea zonelor umede în zonele de cuibărit și mai ales a celor situate pe traseul de migrație, poluarea apelor prin folosirea pesticidelor în agricultură și deranjul determinat de activitățile umane sunt principalele pericole ce afectează specia. Reconstrucția zonelor umede pe traseul de migrație este prioritară.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Berteștii de Sus-Gura Ialomiței, Brațul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cânepiști, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Confluența Olt-Dunăre, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Oltenița, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Kogălniceanu-Gura Ialomiței, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Stânca Costești, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Vaduri și Pângărați, Lunca Bârzavei, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Mijlociu, Măcin-Niculițel, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Ostrovu Lung-Gostinu, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Podisul Hârtibaciului, Suhaia, Uivar-Diniaș, Valea Alceului, Valea Mostiștea, Vitănești-Răsmirești.

NOTATIŢĂ
Phalaropus lobatus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Phalaropus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Scolopacidae*	Specia:	*P. lobatus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvintele grecești *phalaris* – lișiță și *pous* – picior, cu referire la similitudinea picioarelor cu cele ale lișiței. Numele de specie provine din grecescul *lobos* – lob, cu referire la forma membranelor înotătoare.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Notatița, cunoscută și sub denumirea de notatiță cu cioc subțire, este o specie caracteristică zonelor de tundră, cu lacuri puțin adânci și vegetație multă. În migrație apare în zone umede cu lacuri salmastre sau sărate. Lungimea corpului este de 17-19 cm și are o greutate de până la 48 g. Anvergura aripilor este de circa 31-34 cm. Adulții au înfățișare similară, cu mențiunea că femela este mai mare, are culorile mai intense și pata roșie ruginie de pe gât este mai întinsă. Capul și spatele sunt de un cenușiu închis. Se hrănește cu insecte, melci, viermi, crustacee, furnici și unele seminţe.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în nordul continentului european. Spre deosebire de majoritatea celorlalte specii, femela vine prima în teritoriul de reproducere și intră în competiție pentru ocuparea celor mai bune locuri de cuibărit. După sosirea masculilor femela va selecta unul dintre aceștia și îl va apăra de alte femele, până ce ouăle sunt incubate. Dacă numărul partenerilor este suficient, femelele se pot împerechea cu mai mulţi masculi și chiar pot scoate o a doua serie de pui, chiar dacă sezonul de cuibărit este foarte scurt în zona arctică. Cuibul este așezat pe sol și este căptușit cu vegetație. Perechea se desparte după ce ouăle eclozează. Adeseori, când se hrănește are un comportament unic între păsările de țărm, manifestat prin faptul că înoată rapid în cercuri mici, creând un mic vârtej ce permite ridicarea hranei de pe fundul apei puțin adânci. Iernează pe coastele Mediteranei. Longevitatea cunoscută este de nouă ani și șapte luni.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este relativ mare, cuprinsă între 85000-220000 de perechi. S-a menţinut stabilă în perioada 1970-1990. Deși în Islanda și Finlanda, în perioada 1990-2000, efectivele au scăzut, pe ansamblu specia s-a menţinut stabilă sau a suferit un ușor declin. În România specia apare în pasaj, mai frecvent fiind observată în septembrie. Cele mai mari efective sunt prezente în Groenlanda, Finlanda și Rusia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii mai. Femela depune în mod obișnuit patru ouă în iunie, cu o dimensiune medie de 29 x 20,5 mm și o greutate medie de 3,9 g. Incubaţia durează 17-21 de zile și este asigurată numai de mascul. Puii sunt îngrijiţi numai de către mascul. Devin zburători la 18-22 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Distrugerea habitatelor umede în zonele de cuibărit, dar mai ales în cele situate pe traseul de migraţie, poluarea apelor prin folosirea pesticidelor în agricultură și deranjul determinat de activităţile umane sunt principalele pericole ce afectează specia. Reconstrucţia zonelor umede de pe traseul de migraţie este prioritară.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Vederoasa, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Marea Neagră, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani.

BĂTĂUȘ
Philomachus pugnax

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Philomachus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Scolopacidae*	Specia:	*P. pugnax*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este format din cuvintele grecești *phylo* – preferință pentru și *macheo* – a lupta, cu referire la obiceiul masculilor de a se lupta în timpul perioadei nupțiale. Numele de specie provine din cuvântul latin *pugnax* – războinic.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Bătăușul este caracteristic mlaștinilor, bălților și pășunilor umede, în special din tundra arctică. În migrație este comun pe țărmuri, pajiști umede, terenuri mlăștinoase și arabile. Masculii acestei specii sunt mult mai mari decât femelele, astfel încât stolurile mari și compacte par a fi formate din două specii. Masculul are lungimea corpului de 29-32 cm și o greutate cuprinsă între 168-242 g. Anvergura aripilor este de circa 54-60 cm. Penajul nupțial este spectaculos, cu pene prelungi maronii și albe pe gușă și pe gât, iar pe cap prezintă moțuri. Variabilitatea acestui penaj este atât de mare încât individualizează fiecare mascul. Spatele este gri-maroniu, iar ciocul și picioarele sunt portocalii. Femela are o lungime a corpului de 22-26 cm și o greutate cuprinsă între 85-126 g. Anvergura aripilor este de 46-49 cm. Femelele sunt maro deschis, pe spate prezentând pete negre mari. În timpul sezonului de cuibărit se hrănește cu insecte acvatice și larvele acestora. În migrație se hrănește cu insecte, moluște, păianjeni, broște, pești mici, plante acvatice și semințe de orez sau cereale.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în nordul continentului european. Un număr de 5-20 de masculi se adună în zone deschise și etalează posturi inedite sărind, bătând din aripi, zburlindu-și penele ornamentale și chiar luptându-se. În cele mai multe cazuri masculii sunt tăcuți și arareori scot sunete. Masculii sunt teritoriali, păstrându-și teritoriul de la un an la altul. Femelele se împerechează într-un procent ridicat (peste 50%) cu mai mulți masculi. Masculii nu participă la incubație sau la îngrijirea puilor. Cuibul este așezat pe sol, ascuns în ierburi mai înalte, într-o mică adâncitură căptușită cu frunze și tulpini. Masculii pleacă în migrație la sfârșit de iunie, început de iulie, fiind urmați la sfârșit de iulie de femele și juvenili. În migrație este o specie gregară, călătorind în stoluri mari formate din sute sau mii de exemplare. Iernează în Africa. În teritoriile de iernare formează aglomerări dense astfel că un stol din Senegal a fost estimat la un milion de exemplare. Longevitatea cunoscută este de 13 ani și 11 luni.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este relativ mare, cuprinsă între 200000-510000 de perechi. Efectivele s-au păstrat stabile în perioada 1970-1990 și au intrat într-un declin moderat în cele mai multe țări europene în perioada 1990-2000. Cele mai importante efective cuibăritoare sunt în Rusia, Suedia, Norvegia și Finlanda. Un număr redus de exemplare iernează pe teritoriul Europei. În România specia apare în pasaj.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la începutul lunii martie. Femela depune în mod obișnuit patru ouă, cu o dimensiune medie de 44 x 31 mm și o greutate medie de 21 g. Incubația durează 21-24 de zile și este asigurată numai de către femelă. Puii devin zburători după 25-28 de zile. O singură generație de pui este crescută în fiecare an.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Este o specie sensibilă la schimbările climatice și depinde de nivelul apei și de perioada de creștere a vegetației în zonele de cuibărit, ceea ce sugerează că distribuția sa este influențată de încălzirea globală. Astfel, poate fi folosită ca specie indicator pentru urmărirea încălzirii globale. Distrugerea habitatelor umede în zonele de cuibărit, dar mai ales în cele situate pe traseul de migrație, poluarea apelor prin folosirea pesticidelor în agricultură și deranjul determinat de activitățile umane sunt principalele pericole ce afectează specia. Reconstrucția zonelor umede de pe traseul de migrație este prioritară. În trecut era folosită ca sursă de hrană în unele țări europene. Și în prezent specia este folosită pentru hrană în Africa.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Acumulările Rogojesti-Bucecea, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Tătaru, Bazinul Fizeșului, Berteștii de Sus-Gura Ialomiței, Bistreț, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Ciocănești-Dunăre, Comana, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviță-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniță, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădișteа-Călărașani-Dridu, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Mihșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Kogălniceanu-Gura Ialomiței, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Stânca Costești, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Bereşti, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Limanu-Herghelia, Lunca Bârzavei, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Mijlociu, Maglavit, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Olteniţa-Ulmeni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Podisul Hârtibaciului, Suhaia, Uivar-Diniaș, Valea Alceului, Valea Calmatuiului, Valea Mostiștea, Valea Oltului Inferior, Vitănești-Răsmirești.

FLUIERAR SUR

Xenus cinereus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Xenus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Scolopacidae*	Specia:	*X. cinereus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *xenos* – străin. Numele de specie provine din latinescul *cinereus* – gri-cenușă, cu referire la penajul păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Fluierarul sur este o specie caracteristică zonelor umede din taigaua siberiană și până în regiunile de tundră. Lungimea corpului este de 22-25 cm și are o greutate medie de 95 g, femelele fiind puţin mai mari. Anvergura aripilor este de circa 36-45 cm. Cu puţin mai mare decât fluierarul de munte, fluierarul sur are o frunte înaltă și ciocul lung, îndoit în sus. Adulţii au înfăţișare similară, iar penajul este gri. Se hrănește cu insecte, moluște, crustacei, seminţe și păianjeni.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în nord-estul continentului european. Este observată singură sau în stoluri mici printre alte specii de ţărmuri. Se mișcă repede, cu schimbări bruște ale direcţiei. Înoptează împreună în stoluri de până la câteva sute de exemplare. În perioada nupţială masculul devine foarte vocal și cântă în timp ce își flutură aripile și coada pentru a atrage femela. Cuibărește în colonii mici. Cuibul este așezat în iarbă scurtă, aproape de apă, într-o depresiune mică și este căptușit cu iarbă și alte resturi. Femelele încep să migreze în prima parte a lunii iulie, înaintea masculilor, iar juvenilii încep să plece în august. Lungimea traseului folosit în migraţie variază între 3500-4800 km. În afara sezonului de cuibărit apare de-a lungul coastelor, ţărmurilor și a zonelor mlăștinoase. Iernează pe coastele estice ale Africii. Longevitatea maximă cunoscută este de 14 ani și 11 luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană a speciei este relativ mică, cuprinsă între 15000-81000 de perechi. Populaţia a rămas stabilă în perioada 1970-2000. În România este specie de pasaj, fiind prezentă primăvara în aprilie și mai, iar toamna în august și septembrie. Cele mai mari efective sunt prezente în Rusia și Ucraina.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie și mai. Femela depune în mod obișnuit patru ouă, la sfârșit de mai și început de iunie. Incubaţia durează 23-24 de zile și este asigurată de femelă în timp ce masculul o păzește. Puii sunt îngrijiţi de ambii parteneri și devin zburători după circa 15 zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Distrugerea zonelor umede în zonele de cuibărit și mai ales a celor situate pe traseul de migraţie, poluarea apelor prin folosirea pesticidelor în agricultură și deranjul determinat de activităţile umane sunt principalele pericole ce afectează specia. Refacerea zonelor umede pe traseul de migraţie este prioritară.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie.

PESCĂRUȘ CU CAP NEGRU

Larus melanocephalus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Larus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Laridae*	Specia:	*L. melanocephalus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *larus* – pasăre de mare, probabil pescăruș. Numele de specie provine din combinația de cuvinte grecești *melanos* – negru și *kephale* – cap, cu referire la caracteristicile speciei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Pescărușul cu cap negru, denumit și martin cu cap negru, este o specie caracteristică zonelor umede deschise, lagunare și de coastă. În migrație apare în zone umede, lacuri, zone lagunare și de coastă, dar și în zone agricole și pășuni. Este puțin mai mare decât pescărușul râzător (*Larus ridibundus*). Lungimea corpului este de 37-40 cm și are o greutate de 215-350 g. Anvergura aripilor este de circa 95-105 cm. Longevitatea maximă cunoscută este de 22 de ani. Adulții au înfățișare similară. Penajul capului este negru, iar ciocul și picioarele sunt roșii. Se hrănește cu insecte, larve, scoici, melci și pești mici.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Se adaptează ușor la diferite tipuri de habitat. Poate zbura pentru hrănire până la 80 de km distanță de colonie. Atinge maturitatea sexuală la doi ani. Cuibărește în colonii, uneori în colonii mixte cu alte specii. Cuibul este așezat pe sol și este căptușit cu vegetație. Iernează pe țărmurile Mediteranei și în Crimeea.

POPULAȚIE

Populația europeană a speciei este mare, fiind estimată la 120000-320000 de perechi. A crescut între 1970-1990 și a continuat această tendință și în perioada 1990-2000. În România, numărul estimat este de 120-250 de perechi. Cele mai mari efective cuibăritoare sunt în Ucraina, Turcia și Rusia. Dintre exemplarele care iernează în Europa, cele mai multe sunt prezente în Italia, Franța și Turcia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie și începutul lunii mai. Femela depune în mod obișnuit trei ouă în a doua parte a lunii mai și începutul lunii iunie, cu o dimensiune medie de 55,1 x 40 mm și o greutate medie de 42,5 g. Incubația durează 23-25 de zile. Puii devin zburători la 35-40 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Distrugerea habitatelor umede, în zonele de cuibărit dar mai ales în cele situate pe traseul de migrație, poluarea apelor prin folosirea pesticidelor în agricultură și deranjul determinat de activitățile umane sunt principalele pericole ce afectează specia. Reconstrucția zonelor umede de pe traseul de migrație este prioritară.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Vederoasa, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Techirghiol, Limanu-Herghelia, Lunca inferioară a Turului, Marea Neagră, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Valea Mostiștea.

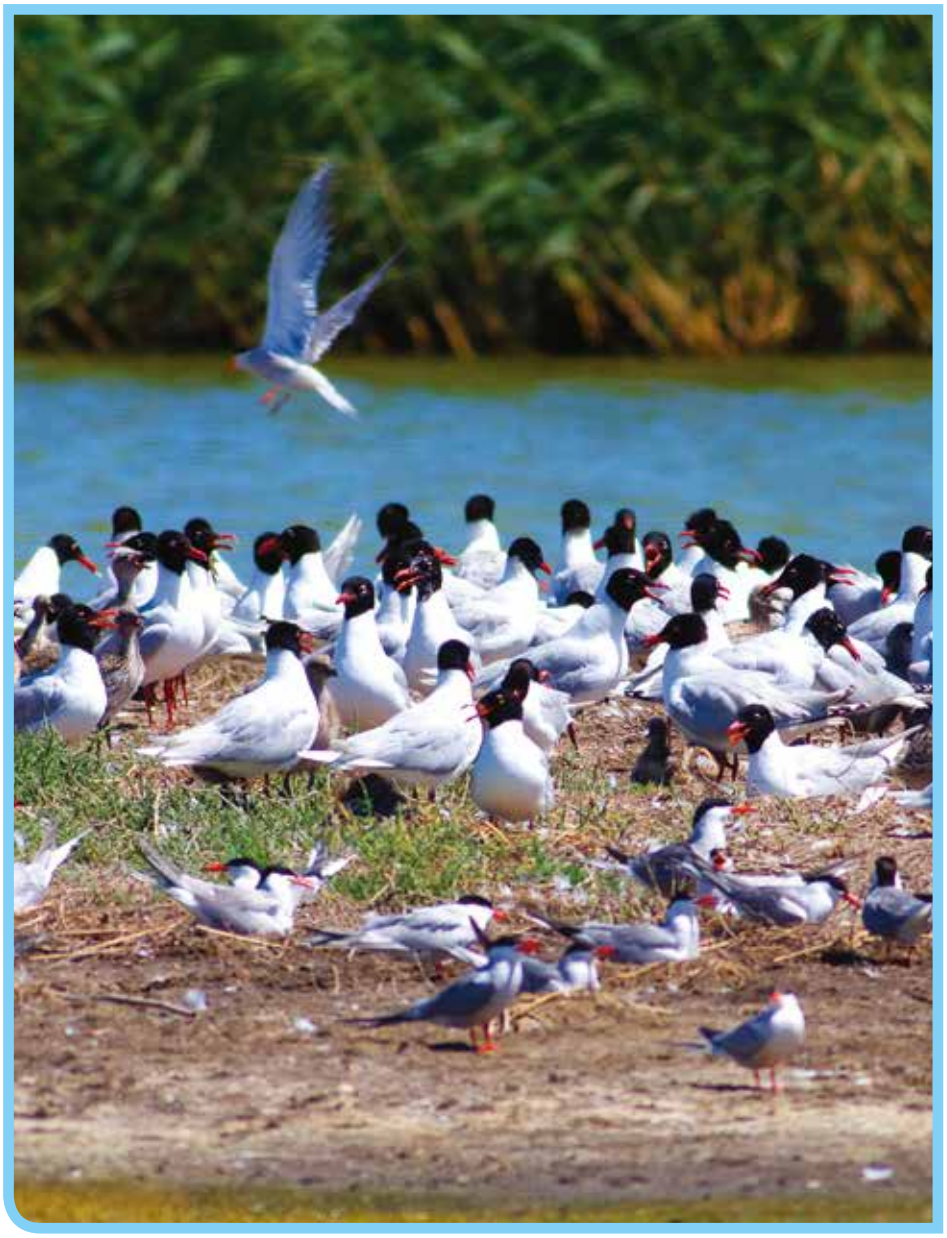

PESCĂRUȘ CU CIOC SUBȚIRE SAU PESCĂRUȘ ROZ SAU PESCĂRUȘ ROZALB

Larus genei

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Larus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Laridae*	Specia:	*L. genei*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *larus* – pasăre de mare, probabil pescăruș. Numele de specie este o dedicație pentru Giuseppe Gene (1870-1837), naturalist italian.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Pescărușul rozalb, denumit și martin cu cioc subțire, este o specie caracteristică lacurilor interioare și coastelor nisipoase marine. Apare și pe pășuni sau în zone mlăștinoase. Lungimea corpului este de 42-44 cm și are o greutate de 220-350 g. Anvergura aripilor este de circa 102-110 cm. Adulții au înfățișare similară. Penajul capului și abdomenul sunt albe cu nuanțe roz-trandafirii, iar ciocul este roșu. Se hrănește cu insecte, larve, scoici, melci și pești mici.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sudul și estul continentului european. Plonjează în apă după hrană, din zbor, de la o înălțime de circa un metru. Prinde și insecte în zbor. Se hrănește mai puțin cu hoituri comparativ cu alte specii de pescăruși. Cuibărește prima dată la 2-3 ani și cea mai mare longevitate cunoscută este de 31 de ani. Este o specie gregară și cuibărește în colonii mari de sute sau mii de cuiburi, uneori împreună cu alte specii. Cuibul este așezat pe sol și căptușit cu vegetație, pene și alte obiecte găsite. Iernează pe țărmurile Mediteranei și în Africa.

POPULAȚIE

Populația europeană este relativ mică, cuprinsă între 37000-56000 de perechi. Cea mai mare parte a populației cuibăritoare apare în circa zece locații, specia fiind considerată localizată. Efectivele înregistrate au crescut numeric între 1970-1990 și s-au menținut stabile în perioada 1990-2000, cu excepția Rusiei, unde acestea au scăzut. Pe ansamblu, populația este stabilă la nivel european. Cele mai mari efective cuibăritoare sunt în Ucraina, Turcia și Italia. Dintre exemplarele care iernează în Europa, cele mai multe sunt prezente în Grecia, Italia și Turcia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la începutul lunii martie. Femela depune în mod obișnuit 2-3 ouă, până la jumătatea lunii mai, cu o dimensiune medie de 56,1 x 39,2 mm. Incubația durează în jur de 22 de zile. Puii sunt crescuți în creșe, fiind conduși la apă de către adulți. Puii devin zburători la 30-37 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Distrugerea habitatelor umede în zonele de cuibărit, dar mai ales în cele situate pe traseul de migrație, poluarea apelor prin folosirea pesticidelor în agricultură și deranjul determinat de activitățile umane sunt principalele pericole ce afectează specia. Reconstrucția zonelor umede de pe traseul de migrație și realizarea de platforme atificiale pentru cuibărit sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Lacul Siutghiol, Limanu-Herghelia, Marea Neagră.

PESCĂRUȘ MIC

Larus minutus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Larus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Laridae*	Specia:	*L. minutus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *larus* – pasăre de mare, probabil pescăruș. După denumirea recentă numele de gen provine din combinația cuvintelor grecești *hudro* – apă și *koloios* – membrană a piciorului la pasăre. Numele de specie provine din latinescul *minutus* – mic, cu referire la dimensiunea speciei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Pescărușul mic este o specie caracteristică zonelor umede reprezentate de lacuri bogate în stuf, mlaștini sau coaste lagunare cu apă salmastră sau marine. Este cel mai mic dintre pescăruși. Lungimea corpului este de 25-30 cm și are o greutate de 88-162 g. Anvergura aripilor este de circa 70-78 cm. Adulții au înfățișare similară. Penajul capului este negru, aripile sunt late și rotunjite, iar partea de sub aripi este închisă la culoare. Picioarele sunt de un roșu aprins, iar ciocul este închis, negru-roșiatic. Gâtul și spatele sunt albe. Se hrănește cu insecte, inclusiv libelule, viermi și peștișori. Manifestă preferință pentru larvele de chironomide.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă mai ales în nord-estul continentului european. Se hrănește adeseori împreună cu alte specii de pescăruși. Își prinde hrana în zbor în cazul insectelor, dar și plonjează după pradă scufundându-se sau înoată în timp ce caută hrana. Cuibărește prima dată la 2-3 ani, în colonii așezate pe sol, în apropierea apei. La construirea cuibului participă ambii parteneri, acesta fiind alcătuit din resturi vegetale. Iernează în Europa și pe coastele Mării Caspice și ale Mării Negre. Longevitatea cunoscută este de 20 de ani și 11 luni.

POPULAȚIE

Populația europeană este relativ mică, cuprinsă între 24000-58000 de perechi. A prezentat un declin moderat în perioada 1970-1990. Efectivele înregistrate au fluctuat în perioada 1990-2000 și chiar dacă s-au menținut relativ stabile, nu au atins pragul avut înainte de scădere. Cele mai mari efective cuibăritoare sunt în Rusia, Finlanda, Belarus și Estonia. Dintre exemplarele care iernează în Europa, cele mai multe sunt prezente în Olanda, Turcia, Azerbaijan și Germania.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie și începutul lunii mai. Femela depune în mod obișnuit 2-3 ouă, în a doua parte a lunii iunie, cu o dimensiune medie de 42 x 30 mm și o greutate medie de 19,7 g. Incubația durează în jur de 23-25 de zile și este asigurată de ambii parteneri. Puii părăsesc cuibul la câteva zile după eclozare și rămân dependenți de părinți până la 21-24 de zile, când devin zburători.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Distrugerea habitatelor umede în zonele de cuibărit, dar mai ales în cele situate pe traseul de migrație, poluarea apelor prin folosirea pesticidelor în agricultură și deranjul determinat de activitățile umane sunt principalele pericole ce afectează specia. Reconstrucția zonelor umede de pe traseul de migrație și realizarea de platforme artificiale pentru cuibărit sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Allah Bair-Capidava, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Brațul Borcea, Canaralele de la Hârșova, Confluența Jiu-Dunăre, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăvița-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Ianca-Plopu-Sărat, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile Fundata-Amara, Limanu-Herghelia, Lunca inferioară a Turului, Lunca Siretului Inferior, Maglavit, Marea Neagră, Olteniţa-Ulmeni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Suhaia, Valea Oltului Inferior.

PESCĂRIŢĂ RÂZĂTOARE

Sterna (Gelochelidon) nilotica

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Gelochelidon*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Sternidae*	Specia:	*G. nilotica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen provine din combinaţia cuvintelor greceşti *gelao* – a râde şi *khelidon* – rândunică, cu referire probabil la coada scobită. Numele de specie provine din latinescul *nilotica* – din zona Nilului.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Pescăriţa râzătoare este o specie caracteristică zonelor lagunare cu apă salmastră şi ţărmurilor nisipoase, dar apare şi pe lacurile cu apă dulce şi mlăştinoase. Lungimea corpului este de 35-42 cm şi are o greutate de 150-192 g. Anvergura aripilor este de circa 76-86 cm. Este uşor de confundat cu sterna de mare (*Sterna sandvicensis*) mai ales în cazul păsărilor tinere. Adulţii au înfăţişare similară. Penajul este gri deschis, iar coada este scurtă şi scobită. Partea superioară a capului este neagră, iar ciocul este gros, asemănător pescăruşilor. Se hrăneşte cu insecte, râme, melcişori, şoareci, şopârle.

LOCALIZARE ŞI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sudul şi estul continentului european. Spre deosebire de celelalte chire nu plonjează în apă se scufundă după peştişori şi se hrăneşte căutându-şi hrana şi pe sol. Prinde insecte în zbor. Poate zbura la punct fix, fluturându-şi aripile. Cuibăreşte prima dată la cinci ani, în colonii aşezate pe sol. Adeseori cuibăreşte în colonii mixte cu alte chire sau păsări de ţărm (ciocîntorsul – *Recurvirostra avosetta*). Cuibul reprezentat de o adâncitură în sol este căptuşit cu resturi vegetale. Iernează în Africa. Longevitatea cunoscută este de 16 ani.

POPULAŢIE

Populaţia europeană este relativ mică, cuprinsă între 12000-22000 de perechi. A înregistrat un declin semnificativ în perioada 1970-1990. Deşi efectivele speciei s-au menţinut stabile în Rusia, s-a înregistrat o scădere continuă în estul Europei, iar pe ansamblu populaţia este în declin. Populaţia estimată în România este de 12-50 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Ucraina, Turcia, Rusia şi Spania.

REPRODUCERE

Soseşte din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie. Femela depune în mod obişnuit trei ouă în a doua parte a lunii mai şi începutul lunii iunie, cu o dimensiune medie de 48 x 35,1 mm. Incubaţia durează în jur de 22-23 de zile şi este asigurată de ambii parteneri. După eclozare puii părăsesc cuibul la câteva zile. Devin zburători după 28-35 de zile, însă rămân dependenţi de părinţi circa trei luni.

AMENINŢĂRI ŞI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea şi distrugerea habitatelor umede, poluarea apelor prin folosirea pesticidelor în agricultură şi deranjul determinat de activităţile umane sunt principalele pericole ce afectează specia. Reducerea deranjului produs de activităţile umane şi refacerea zonelor umede sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării şi Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Lacurile Taşaul-Corbu, Lunca Siretului Inferior, Marea Neagră, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani.

PESCĂRIŢĂ MARE

Sterna caspia

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Sterna*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Sternidae*	Specia:	*S. caspia*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este probabil de origine scandinavă. Deumirea recentă este o combinaţie a cuvântului grecesc *hudro* – apă și a celui latin *progne* – rândunică. Numele de specie se referă la prezenţa acesteia în zona Mării Caspice.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Pescăriţa mare este caracteristică zonelor umede cu apă dulce sau salmastră, lagunelor și ţărmurilor nisipoase. Este specia cea mai mare dintre chire și apare pe toate continentele cu excepţia Antarcticii. Lungimea corpului este de 48-56 cm și are o greutate de 574-782 g. Anvergura aripilor este de circa 127-140 cm. Adulţii au înfăţișare similară. Ciocul este roșu aprins cu vârful negru, iar picioarele sunt negre. Penajul este gri, iar partea superioară a capului este neagră. Se hrănește cu pește ce variază ca dimensiune de la 5 la 25 cm, cu ouă și pui ale altor păsări precum și cu leșuri atunci când le găsește.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în zona Mării Baltice și în sud-estul Europei. Este o specie monogamă, la care ritualul nupţial implică zboruri ale partenerilor de până la 200 m înălţime, apoi, la revenirea pe sol, masculul oferind pește femelei pentru a o atrage. Atinge maturitatea sexuală la trei ani și are o longevitate de până la 30 de ani, în medie trăind 12 ani. Este o specie activă atât în timpul zilei cât și noaptea. Cuibărește în colonii așezate pe sol. Colonia este apărată în mod agresiv și păsările care se apropie sunt alungate. Poate ataca și răni oamenii care intră în colonii. Se hrănește la o distanţă de până la 60 de km de colonie. La construirea cuibului, realizat într-o adâncitură a solului și căptușit cu resturi vegetale, participă ambii parteneri. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este mică, cuprinsă între 4700-9300 de perechi. A înregistrat un declin semnificativ în perioada 1970-1990. Deși în perioada 1990-2000 populaţia a crescut numeric, riscul specific populaţiilor mici se menţine. În trecut cuibărea în România în zona complexului lagunar Razim-Sinoie. Cele mai mari efective sunt în Rusia, Ucraina și Finlanda.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie. Femela depune în mod obișnuit trei ouă în luna iunie, cu o dimensiune medie de 62,8 x 43,1 mm. Incubaţia durează în jur de 22-27 de zile și este asigurată de ambii parteneri. După eclozare puii părăsesc cuibul la câteva zile. Devin zburători după 30-35 de zile, însă rămân dependenţi de părinţi chiar și în prima iarnă.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea și distrugerea habitatelor umede, poluarea apelor prin folosirea pesticidelor în agricultură și deranjul determinat de activităţile umane sunt principalele pericole ce afectează specia. Reducerea deranjului produs de activităţile umane și refacerea zonelor umede sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Lacurile Tașaul-Corbu, Marea Neagră, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Valea Mostiștea.

CHIRĂ DE MARE

Sterna sandvicensis

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Sterna*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Sternidae*	Specia:	*S. sandvicensis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este probabil de origine scandinavă. Numele de specie derivă de la Sandwich Islands, cu referire la prezența speciei.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Chira de mare, cunoscută și sub denumirea de rândunică maritimă, este caracteristică zonelor lagunare și coastelor marine. Lungimea corpului este de 34-45 cm și are o greutate de 180-300 g. Anvergura aripilor este de circa 85-87 cm. Ca mărime este asemănătoare cu pescărușul râzător (*Chroicocephalus ridibundus*). Adulții au înfățișare similară. Ciocul este lung, aripile ascuțite, iar coada se termină în furculiță. Partea superioară a capului este neagră, penajul este gri, iar picioarele negre. Se hrănește cu pești, viermi, crustacei și pui ale altor păsări.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Pentru localizarea prăzii zboară la punct fix fluturându-și aripile, apoi plonjează de la 5-10 m în apă, după pește. Se hrănește adeseori în plasele de pescuit marine. Cuibărește în colonii așezate pe sol, uneori alături de alte chire sau pescăruși. Cuibul, construit de ambii parteneri, este o adâncitură în solul nisipos, căptușită cu scoici, pene și resturi vegetale. Iernează pe coastele europene ale Mediteranei și în Peninsula Arabiei. Longevitatea cunoscută este de 30 de ani și nouă luni.

POPULAȚIE

Populația europeană este relativ mică, cuprinsă între 82000-130000 de perechi. A înregistrat un declin moderat în perioada 1970-1990. În perioada cuprinsă între 1990-2000 efectivele înregistrate au fost fluctuante, iar pe ansamblu specia este în declin. Populația estimată în România este de 40-60 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Rusia, Olanda și Marea Britanie. Dintre exemplarele ce iernează în Europa, cele mai multe sunt în Grecia, Turcia și Italia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în luna aprilie. Femela depune în mod obișnuit 1-2 ouă în a doua parte a lunii mai, cu o dimensiune medie de 50,7 x 35,9 mm. Incubația durează în jur de 21-29 de zile și este asigurată de ambii parteneri. În prima săptămână clocește doar femela, aceasta fiind hrănită de către mascul. După eclozare, puii sunt îngrijiți în creșe de către adulți. Devin zburători la 28-30 de zile, însă mai rămân o perioadă dependenți de părinți.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Deranjul determinat de activitățile umane, ce duce la pierderea locurilor de cuibărit prin urbanizarea teritoriilor caracteristice speciei și deranjul produs de fermele eoliene, amplasate în zonele marine, reprezintă pericole ce afectează specia. Reducerea deranjului produs de activitățile umane este prioritară.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Lacul Siutghiol, Lacurile Tașaul-Corbu, Marea Neagră.

CHIRĂ DE BALTĂ

Sterna hirundo

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Sterna*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Sternidae*	Specia:	*S. hirundo*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este probabil de origine scandinavă. Numele de specie provine din cuvântul latin *hirundo* – rândunică, cu referire la caracteristicile cozii.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Chira de baltă este caracteristică zonelor umede costiere dar și lacurilor interioare cu apă dulce. Lungimea corpului este de 31-37 cm și are o greutate de 110-145 g. Anvergura aripilor este de circa 75-80 cm. Adulții au înfățișare similară. Penajul este gri, ciocul este roșu aprins cu vârful negru iar picioarele roșii. Partea superioară a capului este neagră. Se hrănește cu pește (5-15 cm lungime), insecte și melci.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Pentru a se hrăni plonjează, după detectarea prăzii, de la 1-6 m înălțime, până la o adâncime de 50 cm. Planează pe loc, fluturându-și aripile în urmărirea prăzii. Se hrănește la o distanță de până la 5-10 km de colonie. Este o specie monogamă și teritorială. Atinge maturitatea sexuală la trei ani. Masculul selectează teritoriul de cuibărit și dacă femela din anul anterior întârzie mai mult de cinci zile e posibil să caute altă parteneră. De obicei perechea folosește același teritoriu pentru cuibărit și este cunoscută o situație când o pereche s-a întors an de an în același loc timp de 17 ani. Ritualul nupțial se manifestă prin zboruri în care partenerii se înalță în cercuri până la o înălțime de 200 m, după care coboară împreună, deplasându-se în zig-zag. Pe sol, masculul oferă pește femelei. Cuibărește în colonii, iar distanța dintre cuiburi poate fluctua de la 0,50 m la 3,5 m. După ce s-a format perechea, cei doi parteneri realizează câteva adâncituri în sol, iar în una dintre acestea femela va depune ouă. Durata medie de viață este de 9-10 ani, însă poate trăi până la 33 de ani. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populația europeană este mare, cuprinsă între 270000-570000 de perechi. S-a menținut stabilă în perioada 1970-1990. Deși în unele țări efectivele au scăzut în perioada 1990-2000, totuși în țările cu efective semnificative acestea au fluctuat sau au rămas stabile, ceea ce face ca pe ansamblu populația să fie considerată stabilă. Populația estimată în România este de 5500-7500 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Rusia, Finlanda și Ucraina.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie. Femela depune în mod obișnuit trei ouă în a doua parte a lunii mai și în iunie, cu o dimensiune medie de 41,1 x 30,4 mm și o greutate de 21 g. Incubația durează în jur de 22-28 de zile și este asigurată de ambii parteneri. Puii părăsesc cuibul la câteva zile după eclozare și sunt îngrijiți de adulți. Devin zburători la 27-30 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Deranjul determinat de activitățile umane, ce duce la pierderea locurilor de cuibărit prin urbanizarea teritoriilor caracteristice speciei, alături de inundarea cuiburilor reprezintă pericolele principale ce afectează specia. Reducerea deranjului produs de activitățile umane și construirea de platforme artificiale pentru asigurarea de locuri pentru cuibărit sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Bistreț, Blahnița, Brațul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Confluența Olt-Dunăre, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviță-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Oltenița, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea-Călărușani-Dridu, Gruia-Gârla Mare, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălățui, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul și Pădurea Cernica, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Inferior, Lunca Timișului, Maglavit, Marea Neagră, Măxineni, Oltenița-Ulmeni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Radomir, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Podisul Hârtibaciului, Suhaia, Tisa Superioară, Valea Mostiștea, Vedea-Dunăre.

CHIRĂ MICĂ

Sterna albifrons

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Sterna*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Sternidae*	Specia:	*S. albifrons*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este probabil de origine scandinavă. Numele de gen atribuit recent este un diminutiv de la *sterna*. Numele de specie rezultă din combinația cuvintelor latine *albus* – alb și *frons* – frunte, cu referire la caracteristicile păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Chira mică este caracteristică zonelor umede costiere, dar și lacurilor interioare cu apă dulce situate la o distanță de câțiva km de mare. Lungimea corpului este de 20-28 cm și are o greutate de 45-60 g. Anvergura aripilor este de circa 45-55 cm. Este cea mai mică dintre speciile de chire. Adulții au înfățișare similară. Penajul este gri, fruntea albă, ciocul galben cu vârful negru, iar picioarele sunt galbene. Se hrănește cu pești, insecte și larvele acestora, melci și scoici.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Pentru a se hrăni plonjează, după detectarea prăzii, de la 3-10 m înălțime. Planează pe loc, fluturându-și aripile în urmărirea prăzii. Este o specie monogamă și teritorială. Atinge maturitatea sexuală la trei ani. Ritualul nupțial este inițiat de mascul care aduce pește femelei. Cuibărește solitar sau în colonii mici. Cuibul este reprezentat de o depresiune superficială a solului, unde sunt depuse ouăle. Durata medie de viață este de 12 ani și longevitatea maximă cunoscută este de 23 de ani. Iernează în Africa și Peninsula Arabică.

POPULAȚIE

Populația europeană este relativ mică, cuprinsă între 35000-55000 de perechi. Un declin moderat s-a manifestat în perioada anilor 1970-1990, continuând și în perioada 1990-2000. Pe ansamblu, populația manifestă un declin moderat. Populația estimată în România este de 500-800 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Rusia, Italia și Franța.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la sfârșitul lunii aprilie. Femela depune în mod obișnuit 2-3 ouă în a doua parte a lunii mai și în prima parte a lunii iunie, cu o dimensiune medie de 31,5 x 23,1 mm. Incubația durează în jur de 17-22 de zile și este asigurată de ambii parteneri. Puii părăsesc cuibul la câteva zile după eclozare și sunt îngrijiți de adulți. Devin zburători la 19-20 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Deranjul determinat de activitățile umane, ce duce la pierderea locurilor de cuibărit prin urbanizarea teritoriilor caracteristice speciei, alături de inundarea cuiburilor reprezintă pericolele principale ce afectează specia. Reducerea deranjului produs de activitățile umane și construirea de platforme artificiale pentru asigurarea de locuri pentru cuibărit sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Vederoasa, Brațul Borcea, Ciocănești-Dunăre, Confluența Jiu-Dunăre, Confluența Olt-Dunăre, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăvița-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniță, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Marea Neagră, Olteniță-Ulmeni, Ostrovu Lung-Gostinu, Suhaia, Vedea-Dunăre.

CHIRIGHIŢĂ CU OBRAZ ALB

Chlidonias hybridus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Chlidonias*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Sternidae*	Specia:	*C. hybridra*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen provine din grecescul *khelodonios* – asemănător cu rândunica. Numele de specie provine din cuvântul latin *hybrid* – hibrid, cu referire probabil la penajul de iarnă, care are caracteristici intermediare între celelalte două specii de chirighiţe.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Chirighiţa cu obraz alb este caracteristică zonelor umede de apă dulce bogate în vegetaţie. Lungimea corpului este de 24-28 cm și are o greutate de 65-100 g. Anvergura aripilor este de circa 57-70 cm. Femela este mai mică ca dimensiuni decât masculul. Adulţii au înfăţişare similară. Penajul este gri închis, obrazul alb și partea superioară a capului este neagră. Ciocul este roșu spre deosebire de celelalte specii înrudite de chirighiţe. Se hrănește cu pești, insecte și larvele acestora, melci și broaște.

LOCALIZARE ŞI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în partea sudică și estică a continentului european. Pentru a se hrăni prinde prada prin alunecări bruște de la circa cinci metri înălţime. Planează pe loc, fluturându-și aripile în urmărirea prăzii. De obicei se hrănește la o distanţă de până la 1-2 km de colonie. Cuibărește prima dată la doi ani. Este o specie monogamă și teritorială. Cuibărește în colonii de până la 100 de perechi. Cuibul, alcătuit din resturi vegetale, este așezat pe vegetaţie plutitoare (ex. frunze de nufăr), în zone cu apă de adâncime mică (sub un metru). Durata medie de viaţă este de nouă ani, însă poate atinge și 19 ani. Iernează în Africa și în Peninsula Arabică.

POPULAŢIE

Populaţia europeană este relativ mică, cuprinsă între 42000-87000 de perechi. Un declin moderat s-a manifestat în perioada anilor 1970-1990. Deși populaţia s-a menţinut stabilă în perioada 1990-2000, nu s-au refăcut efectivele ce existau înaintea declinului înregistrat. Populaţia estimată în România este de 8000-12000 de perechi, iar efective mai mari decât în România există numai în Rusia. Alte ţări cu efective importante sunt: Spania, Azerbaijan, Ucraina și Turcia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie și începutul lunii mai. Femela depune în mod obișnuit 2-3 ouă în a doua parte a lunii mai și în prima parte a lunii iunie, cu o dimensiune medie de 37,7 x 28,6 mm. Incubaţia durează în jur de 18-20 de zile și este asigurată de ambii parteneri. Puii părăsesc cuibul la câteva zile după eclozare și sunt îngrijiţi de adulţi. Devin zburători la 21-25 de zile.

AMENINŢĂRI ŞI MĂSURI DE CONSERVARE

Deranjul determinat de activităţile umane ce duce la pierderea locurilor de cuibărit alături de inundarea cuiburilor reprezintă pericolele principale ce afectează specia. Reducerea deranjului produs de activităţile umane și construirea de platforme artificiale pentru asigurarea de locuri pentru cuibărit sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Bistreţ, Blahniţa, Braţul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Confluenţa Olt-Dunăre, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Oltenița, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Gruia-Gârla Mare, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Brateș, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălăţui, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușiţa, Lunca Siretului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Lunca Timișului, Maglavit, Marea Neagră, Maţa-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Mlaștina Satchinez, Mlaștinile Murani, Oltenița-Ulmeni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Hagieni, Pădurea Radomir, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Podisul Hârtibaciului, Suhaia, Valea Alceului, Valea Călnișteei, Valea Mostiștea, Vitănești-Răsmirești.

CHIRIGHIŢĂ NEAGRĂ

Chlidonias niger

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Charadriiformes*	Genul:	*Chlidonias*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Sternidae*	Specia:	*C. niger*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *khelodonios* – asemănător cu rândunica. Numele de specie provine din cuvântul latin *niger* – negru, cu referire la penajul păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Chirighiţa neagră este caracteristică în perioada cuibăritului zonelor umede de apă dulce și salmastre bogate în vegetaţie și în perioada iernării zonelor de coastă, golfurilor și lagunelor cu apă sărată. Lungimea corpului este de 23-28 cm și are o greutate de 50-74 g. Anvergura aripilor este de circa 57-65 cm. Adulţii au înfăţișare similară. Are aripile largi și coada scurtă. Capul și corpul sunt negre, iar aripile sunt gri-argintii. Se hrănește cu insecte, pești mici și broaște.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în cea mai mare partea a continentului european. Planează pe loc fluturându-și aripile în urmărirea prăzii. Pentru a se hrăni prinde pradă de la suprafaţa apei sau insecte în zbor și foarte rar se scufundă. De obicei se hrănește la o distanţă de până la 2-5 km de colonie. Zboară cu o viteză medie de 34 km/h. Evită pentru cuibărit zonele umede cu o suprafaţă mai mică de 4 ha. Longevitatea cunoscută este de până la 21 de ani. Cuibărește în colonii mici, așezate pe vegetaţie acvatică, în zone cu apă având adâncime mică (1-2 m). Cuibul este alcătuit din resturi vegetale și la construirea lui participă ambii parteneri. Iernează în Africa.

POPULAŢIE

Populaţia europeană este relativ mare, cuprinsă între 83000-170000 de perechi. Un declin moderat s-a manifestat în perioada anilor 1970-1990. Efectivele au scăzut în cele mai multe ţări în perioada 1990-2000, fără a se cunoaște tendinţa în Rusia. Populaţia estimată în România este de 1200-2500 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Rusia, Ucraina și Belarus.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie. Femela depune în mod obișnuit 2-3 ouă în a doua parte a lunii mai și în prima parte a lunii iunie, cu o dimensiune medie de 35,9 x 25,3 mm. Ouăle acestei specii sunt rezistente atunci când se udă. Incubaţia durează în jur de 19-23 de zile și este asigurată de ambii parteneri. Puii părăsesc cuibul la câteva zile după eclozare și sunt îngrijiţi de adulţi. Devin zburători la 20-25 de zile.

AMENINŢĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Deranjul determinat de activităţile umane, ce duce la pierderea locurilor de cuibărit, degradarea și distrugerea habitatelor umede reprezintă pericolele principale ce afectează specia. Reducerea deranjului produs de activităţile umane și refacerea zonelor umede sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Rogojesti-Bucecea, Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Bistreţ, Braţul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Ciocănești-Dunăre, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Confluenţa Olt-Dunăre, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Olteniţa, Dunăre-Ostroave, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Mileti-nului, Grădiștea-Căldărușani-Dridu, Gruia-Gârla Mare, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Iezerul Călărași, Lacul Beibugeac, Lacul Brateș, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălăţui, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Bereşti, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Lacurile Vaduri și Pângăraţi, Limanu-Herghelia, Lunca Siretului Inferior, Maglavit, Marea Neagră, Mlaștina Satchinez, Mlaștinile Murani, Pădurea Hagieni, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Suhaia.

BUHĂ SAU BUFNIŢĂ

Bubo bubo

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Strigiformes*	Genul:	*Bubo*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Strigidae*	Specia:	*B. bubo*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ŞTIINŢIFICE

Numele de gen și de specie provin din cuvântul latin *bubo* – bufniţă. Acest nume a fost folosit încă din primul secol (d.Hr.) de naturalistul roman Gaius Plinus Secundus.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Buha este caracteristică zonelor împădurite în care stâncăriile sunt asociate cu pâlcuri de pădure (în special conifere). Este cea mai mare dintre bufniţe (răpitoare de noapte). Lungimea corpului este de 58-75 cm și are o greutate de 1750-4500 g pentru femelă și de 1500-3200 g pentru mascul. Anvergura aripilor este de circa 138-200 cm. Adulţii au înfăţișare similară. Este o pasăre impresionantă cu aripi largi, moţuri deasupra urechilor, ochi mari, roșii-portocalii. Penajul este galben-maroniu, iar pe gât este vizibilă o pată albă. Se hrănește cu mamifere, cu dimensiuni până la cea a unui iepure adult, păsări cu dimensiuni până la cea a stârcilor și șorecarilor, broaște, șerpi, pești și insecte. Atacă prin surprindere și mamifere mai mari cum sunt vulpile sau puii de căprioară cu o greutate de până la 17 kg.

LOCALIZARE ŞI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în cea mai mare parte a continentului european. Este activă noaptea sau în crepuscul. Nu are prădători naturali. Zborul este oarecum asemănător cu al șorecarului. Deși este un comportament neobișnuit pentru bufniţe, uneori planează în zbor. Este monogamă, uneori pe viaţă, și teritorială. Atinge maturitatea sexuală după un an, dar cuibărește de obicei prima dată la 2-3 ani. În perioada ritualului nupţial, perechea scoate sunete specifice repetate la un interval de opt secunde, care se aud de la o distanţă de circa 5 km. Masculul oferă femelei câteva opţiuni pentru cuibărit, dintre care femela alege una, care poate fi apoi folosită pe o perioadă de mai mulţi ani. Cuibărește în cavitatea unei stânci, folosește cuibul altor specii (berze sau alte răpitoare mari) sau chiar o gaură într-un copac, iar uneori își face cuibul pe sol. Longevitatea cunoscută este de 29 de ani în sălbăticie și 68 de ani în captivitate. Este sedentară.

POPULAŢIE

Populaţia europeană este relativ mică, cuprinsă între 19000-38000 de perechi. A înregistrat o descreștere semnificativă în perioada 1970-1990. În cele mai multe ţări populaţia a rămas stabilă sau a fluctuat în perioada 1990-2000, dar pe ansamblu populaţia a rămas sub nivelul existent anterior declinului. Populaţia estimată în România este de 750-1000 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Spania, Turcia și Rusia.

REPRODUCERE

Femela depune în mod obișnuit 2-3 ouă, în prima jumătate a lunii martie, cu o dimensiune medie de 59,3 x 48,9 și o greutate medie de 75-80 g. Incubaţia durează în jur de 34-36 de zile și este asigurată de femelă, care este hrănită în tot acest timp de către mascul. După eclozare, în primele 2-3 săptămâni, femela rămâne cu puii și fărămiţează hrana adusă de mascul înainte de a-i hrăni. După ieșirea din ou, puii sunt acoperiţi cu un puf des, alb murdar. Puii devin zburători la 50-60 de zile, însă rămân dependenţi de părinţi până în septembrie-noiembrie, când părăsesc teritoriul acestora.

AMENINŢĂRI ŞI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea și distrugerea habitatelor, deranjul și braconajul, pesticidele, coliziunile cu firele electrice și cu mașinile sunt principalele pericole ce afectează specia. Reducerea deranjului și păstrarea habitatelor caracteristice sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Băneasa-Canaraua Fetei, Canaralele de la Hârșova, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Cozia-Buila-Vânturariţa, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Deniz Tepe, Depresiunea și Munţii Giurgeului, Domogled-Valea Cernei, Drocea-Zarand, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Lacul Bugeac, Lunca inferioară a Turului, Masivul Ceahlau, Măcin-Niculiţel, Muntii Metaliferi, Munţii Almăjului-Locvei, Munţii Apuseni-Vlădeasa, Munţii Bodoc-Baraolt, Munţii Călimani, Munţii Gutâi, Munţii Maramureșului, Munţii Rarău-Giumalău, Munţii Retezat, Munţii Semenic-Cheile Caraşului, Munţii Trascăului, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Piatra Șoimului-Scorţeni-Gîrleni, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Podisul Hârtibaciului, Subcarpaţii Vrancei, Tisa Superioară, Vânători-Neamţ.

CIUVICĂ

Glaucidium passerinum

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Strigiformes*	Genul:	*Glaucidium*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Strigidae*	Specia:	*G. passerinum*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *glaukidion*, diminutiv al cuvântului *glaux* – bufniță mică. Numele de specie derivă din latinescul *passerinus* – asemănător cu vrabia, cu referire probabil la dimensiunile sale.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ciuvica, cunoscută și sub denumirea de cucuvea pitică, este caracteristică zonelor împădurite de conifere și păduri mixte mature și cu spaţii deschise din regiunile montane. Este cea mai mică dintre bufnițe, fiind de mărimea unui graur. Lungimea corpului este de 17-20 cm și are o greutate a femelei de 61-147 g și a masculului de 36-86 g. Femela este semnificativ mai mare decât masculul. Anvergura aripilor este de circa 32-40 cm. Adulţii au înfățișare similară. Penajul este gri-maro, cu puncte și dungi fine albe. Se hrănește cu șopârle, rozătoare, lilieci, insecte. Are gheare puternice și atacă păsări cu dimensiuni mai mari decât ale sale precum sturzii.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în cea mai mare parte a continentului european. Este activă în crepuscul, dimineața și seara, și este specia cea mai diurnă dintre bufnițe. Pe distanţe mai lungi zboară ondulatoriu, asemeni ciocănitorilor. Iarna depozitează hrana prinsă în cavităţi ale copacilor. Monogamă și teritorială, își păstrează perechea uneori mai multe sezoane. Atinge maturitatea sexuală după un an. În cazul perechilor care se păstrează din anul anterior, masculul începe să cânte pe teritoriul ocupat, iar femela i se alătură după scurt timp. Atunci când se formează o nouă pereche, partenerii cântă în duet. Masculul conduce femela de-a lungul teritoriului ocupat și îi arată mai multe locuri pentru cuibărit. De asemenea, masculul oferă hrană femelei în perioada ritualului nupţial. Cuibărește de obicei în scorburi vechi ale ciocănitorilor, aflate în conifere, mesteceni și fagi. Longevitatea cunoscută este de 6-7 ani. Este sedentară.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este relativ mică, cuprinsă între 47000-110000 de perechi. S-a menţinut stabilă în perioada 1970-1990. Deși efectivele din Rusia au scăzut în perioada 1990-2000, în restul teritoriului s-au menţinut stabile sau au crescut, astfel încât pe ansamblu populaţia a rămas stabilă. Populaţia estimată în România este de 2500-4000 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Rusia, Suedia și Finlanda.

REPRODUCERE

Femela depune în mod obișnuit 4-6 ouă de la sfârșitul lunii martie și până la sfârșitul lunii aprilie, cu o dimensiune medie de 29 x 23 mm. Incubaţia durează în jur de 28-30 de zile și este asigurată de femelă, care este hrănită în tot acest timp de către mascul. După eclozare, în primele două săptămâni femela rămâne cu puii pe care îi hrănește cu prada adusă de mascul. Puii devin zburători la 30-34 de zile, însă mai sunt hrăniţi de femelă încă 1-2 săptămâni.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea și distrugerea habitatelor, deranjul și braconajul sunt principalele pericole ce afectează specia. Reducerea deranjului, păstrarea habitatelor caracteristice și instalarea de cuiburi artificiale sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Bicazului-Hășmaș, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Superior, Depresiunea și Munţii Ciucului, Depresiunea și Munţii Giurgeului, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Munţii Apuseni-Vlădeasa, Munţii Călimani, Munţii Maramureșului, Munţii Rarău-Giumalău, Munţii Retezat, Munţii Rodnei, Munţii Vrancei, Obcina Feredeului, Vânători-Neamţ.

CIUF DE CÂMP

Asio flammeus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Strigiformes*	Genul:	*Asio*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Strigidae*	Specia:	*A. flammeus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *asio* – răpitoare de noapte cu „urechi„. Numele de specie derivă din cuvântul latin *flammea* – de culoarea flăcării, cu referire la penajul păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ciuful de câmp este caracteristic zonelor deschise reprezentate de pășuni, stufărișuri, mlaștini și terenuri agricole. Este o bufniță de talie medie. Lungimea corpului este de 33-40 cm și are o greutate de 206-475 g. Femela este mai mare decât masculul. Aripile sunt lungi și înguste, cu o anvergură de circa 90-105 cm. Adulții au înfățișare similară, însă penajul masculului este mai deschis. Capul este relativ mic, iar ochii galbeni sunt mărginiți de pete negre. Penajul este galben-maroniu. Se hrănește cu rozătoare, iepuri, lilieci, păsări și insecte.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în cea mai mare parte a continentului european. Este activă noaptea, dar poate vâna și în crepuscul sau chiar ziua. Atinge maturitatea sexuală după un an. Ritualul nupțial este spectaculos. Masculul se ridică repetat în aer, își flutură aripile și cântă în zbor. Se poate ridica uneori până la 200-400 m. Perechea poate zbura împreună și se rostogolește în aer cu ghearele încleștate. Este monogamă (își păstrează perechea pentru un sezon) și teritorială. Cuibărește pe sol. Cuibul, reprezentat de o adâncitură în sol căptușită cu resturi vegetale și pene, este realizat de către femelă. Folosește pentru hrănire un teritoriu cuprins între 15-200 ha. Longevitatea cunoscută este de 22 de ani. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populația europeană este relativ mare, cuprinsă între 58000-180000 de perechi. A înregistrat un declin semnificativ în perioada 1970-1990. Deși în unele țări efectivele au mai scăzut în perioada 1990-2000, acestea s-au menținut stabile în cea mai mare parte a teritoriului. Pe ansamblu, specia rămâne sub nivelul existent înainte de declin. Populația estimată în România este de 100-400 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Rusia, Finlanda și Norvegia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare la sfârșitul lunii martie și început de aprilie. Femela depune în mod obișnuit 5-7 ouă în a doua parte a lunii aprilie și în luna mai, cu o dimensiune medie de 39 x 29,5 mm. Incubația durează în jur de 24-29 de zile și este asigurată de femelă, care este hrănită în tot acest timp de către mascul. Uneori clocește și masculul pentru perioade scurte. Puii rămân în cuib 10-12 zile, după care stau ascunși în vegetație. Devin zburători la 24-27 de zile. Din cauza gradului mare de prădare, femela depune frecvent ponte de înlocuire, iar în zonele mai sudice scoate două rânduri de pui pe an.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea și distrugerea habitatelor, deranjul în creștere cauzat de urbanizare și pesticidele folosite în agricultură sunt principalele pericole ce afectează specia. Reducerea deranjului și a folosirii de pesticide sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Avrig-Scorei-Făgăraș, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Gherghiței, Comana, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Depresiunea și Munții Giurgeului, Dumbrăvița-Rotbav-Măgura Codlei, Lacul Strachina, Lacul Techirghiol, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Tisa Superioară.

MINUNIȚĂ
Aegolius funereus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Strigiformes*	Genul:	*Aegolius*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Strigidae*	Specia:	*A. funereus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *aegolius* – bufniță țipătoare. Numele de specie provine din cuvântul latin *funereus* – anunță funeraliile oamenilor bolnavi, cu referire la credința multor popoare că strigătul bufnițelor prevestește moartea cuiva din casa pe care se așează.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Minunița este caracteristică zonelor împădurite de conifere, dar este prezentă și în cele de amestec cu foioase. Mărimea este asemănătoare cucuvelei (*Athene noctua*). Lungimea corpului este de 21-28 de cm și are o greutate de 93-139 g pentru mascul și 132-215 g pentru femelă. Anvergura aripilor variază între 55-58 cm la mascul și 59-62 cm la femelă. Adulții au înfățișare similară. Capul este mare, cu ochii galbeni, iar expresia facială sugerează „mirare„. Penajul este maroniu pe spate, cu pete albicioase. Se hrănește cu rozătoare, veverițe, păsări și insecte mai mari. Ingluviile regurgitate au dimensiunea medie de 22 x 12 mm. Longevitatea maximă cunoscută în sălbăticie este de 16 ani, dar trăiește în medie 3-11 ani.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în cea mai mare parte a continentului european, în păduri a căror altitudine variază între 400-2000 m. Este solitară și vânează în special noaptea, uneori și la răsăritul sau apusul soarelui. Atinge maturitatea sexuală după primul an. Masculii apără un teritoriu de hrănire relativ mic, cuprins între 1-5 km^2, în care protejează mai ales cuiburile vechi de ciocănitori. Masculii atrag femelele printr-o serie rapidă de 6-10 fluierături joase care se aud de la o distanță de peste 3 km și prin zboruri executate în apropierea femelei. Dacă o femelă devine interesată, inspectează cuibul oferit și dacă îl acceptă se formează perechea, care este în general monogamă. Perioada ritualului nupțial variază între 2-6 săptămâni în cazul unei perechi. Este o specie sedentară ce depinde de copaci și teritorii împădurite pentru fiecare dintre aspectele vieții sale: înnoptare, cuibărit, hrănire (pândindu-și prada în așteptare pe crengi).

POPULAȚIE

Populația europeană este relativ mare, cuprinsă între 110000-350000 de perechi. Populația s-a menținut stabilă în perioada 1970-1990. Deși în unele țări efectivele au mai scăzut în perioada 1990-2000, populația s-a menținut stabilă la nivel european. În România sunt estimate 6000-10000 de perechi, efective mai mari fiind înregistrate numai în Rusia, Finlanda și Suedia.

REPRODUCERE

Femela depune 3-6 ouă în perioada cuprinsă între martie și iunie, cu o dimensiune medie de 32 x 27 mm. Incubația durează în medie 26-29 de zile și este asigurată de femelă, care este hrănită în tot acest timp de către mascul. Puii devin zburători la 30-36 de zile, însă sunt îngrijiți până la 4-6 săptămâni de către părinți. Uneori, în anii cu hrană abundentă, sunt depuse două ponte.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea și tăierea pădurilor reprezintă principalele pericole ce afectează specia. Implementarea măsurilor de bune practici în managementul pădurilor și instalarea de cuiburi artificiale sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Bicazului-Hășmaș, Cozia-Buila-Vânturarița, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Superior, Depresiunea și Munții Ciucului, Depresiunea și Munții Giurgeului, Dumbrăvița-Rotbav-Măgura Codlei, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Masivul Ceahlau, Munții Apuseni-Vlădeasa, Munții Călimani, Munții Maramureșului, Munții Rarău-Giumalău, Munții Retezat, Munții Rodnei, Munții Vrancei, Obcina Feredeului, Pădurea Bogata, Subcarpații Vrancei.

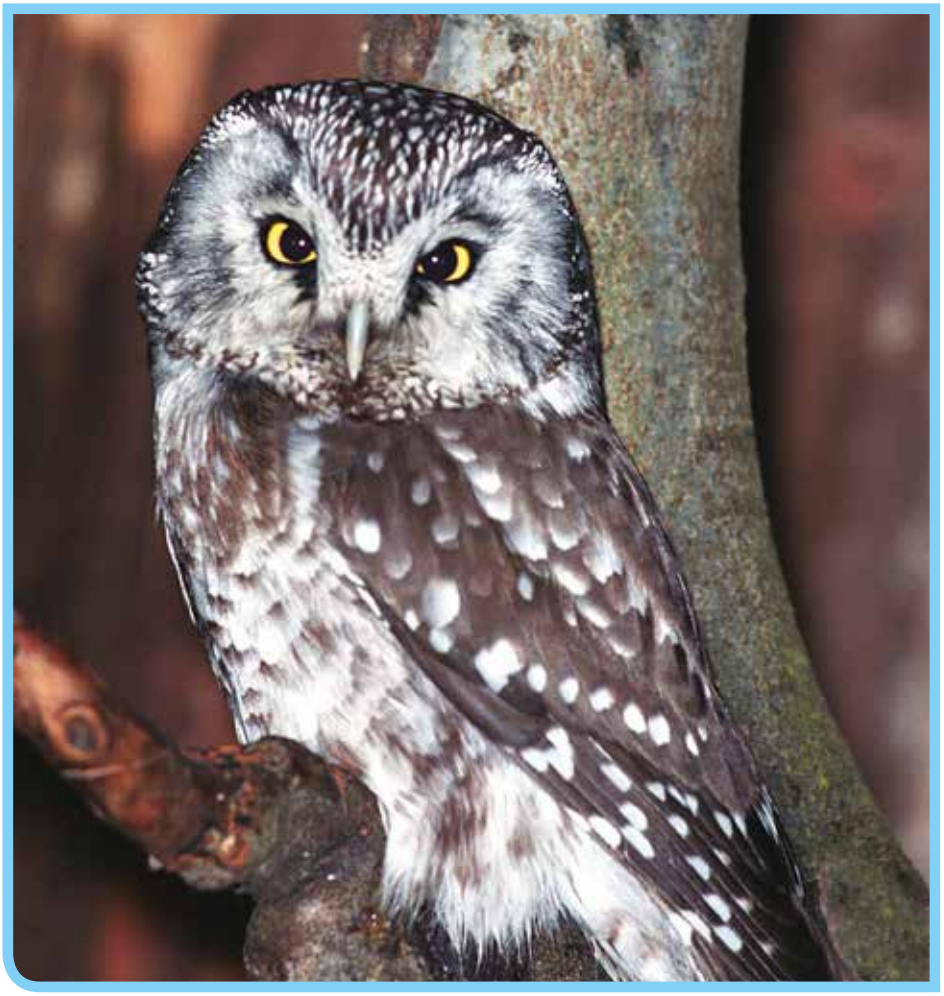

HUHUREZ MARE

Strix uralensis

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Strigiformes*	Genul:	*Strix*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Strigidae*	Specia:	*S. uralensis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *strix* – huhurez. Numele de specie face referire la prezența păsării în Munții Urali, granița tradițională între Europa și Asia.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Huhurezul mare este caracteristic zonelor împădurite cu păduri de foioase și mixte cu largi suprafețe deschise. În România apare până la o altitudine de 1600 m. Iarna este observată și în vecinătatea satelor și în parcuri căutând rozătoare. De mărime medie spre mare, de la distanță seamănă în zbor cu un șorecar. Lungimea corpului este de 50-61 cm și are o greutate de 500-730 g pentru mascul și 720-1300 g pentru femelă, aceasta fiind semnificativ mai mare decât masculul. Anvergura aripilor este cuprinsă între 110-134 cm. Adulții au înfățișare similară. Ciocul este galben și ochii negri. Capul este rotund, coada lungă, aripile rotunjite. Penajul este gri-maroniu cu striații maronii. Se hrănește cu rozătoare, mamifere și păsări cu dimensiunile maxime de talia unui porumbel.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în zona nordică și central-estică a continentului european. Este activă noaptea, în special după asfințit și înainte de răsărit. Deși este o specie discretă de-a lungul anului, în perioada cuibăritului și mai ales înainte de părăsirea cuibului de către pui devine foarte agresivă cu orice intrus. Femelele sunt mai agresive decât masculii. Vânează pândind de pe crengi. În perioada cuibăritului masculii își anunță prezența prin cântec. Cântecul masculului este alcătuit dintr-o secvență de sunete grave, care se repetă la un interval de 10-50 de secunde. De multe ori se aud duete ale celor doi parteneri. Își păstrează teritoriul mai mulți ani și este monogamă pe întreaga durată a vieții. Cuibărește în scorburi prezente în trunchiul copacilor, în cuiburi mai vechi ale altor specii, în cuiburi artificiale, fisuri ale stâncilor și chiar în clădiri abandonate. Atinge maturitatea sexuală la un an. Longevitatea maximă cunoscută este de 23 de ani și 10 luni. Este sedentară.

POPULAȚIE

Populația europeană este relativ mică și este cuprinsă între 53000-140000 de perechi. A rămas stabilă în perioada 1970-2000. Efectivele estimate în România sunt cuprinse între 12000-20000 de perechi, iar efective mai mari sunt prezente numai în Rusia.

REPRODUCERE

Femela depune în mod obișnuit 3-4 ouă în ultima parte a lunii martie și prima jumătate a lunii aprilie, cu o dimensiune medie de 49,5 x 41,5 mm și o greutate de 46-48 g. Incubația durează în jur de 28-35 de zile și este asigurată de femelă, care este hrănită în tot acest timp de către mascul. Puii sunt hrăniți de ambii părinți și părăsesc cuibul după circa 35 de zile, putând zbura relativ bine la 45 de zile. Sunt hrăniți în continuare de către părinți pentru încă două luni.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea și distrugerea habitatelor, absența locurilor propice pentru cuibărit, deranjul și braconajul, pesticidele, coliziunile cu firele electrice și cu mașinile sunt principalele pericole ce afectează specia. Reducerea deranjului, instalarea de cuiburi artificiale și păstrarea habitatelor caracteristice sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bazinul Fizeșului, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Nerei-Beușnița, Cozia-Buila-Vânturarița, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Depresiunea și Munții Ciucului, Depresiunea și Munții Giurgeului, Domogled-Valea Cernei, Dorohoi-Șaua Bucecei, Drocea-Zarand, Dumbrăvița-Rotbav-Măgura Codlei, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Masivul Ceahlau, Munții Almăjului-Locvei, Munții Apuseni-Vlădeasa, Munții Bodoc-Baraolt, Munții Călimani, Munții Gutâi, Munții Maramureșului, Munții Rarău-Giumalău, Munții Retezat, Munții Rodnei, Munții Vrancei, Obcina Feredeului, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Piatra Șoimului-Scorțeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vințu, Podisul Hârtibaciului, Subcarpații Vrancei, Tisa Superioară, Vânători-Neamț.

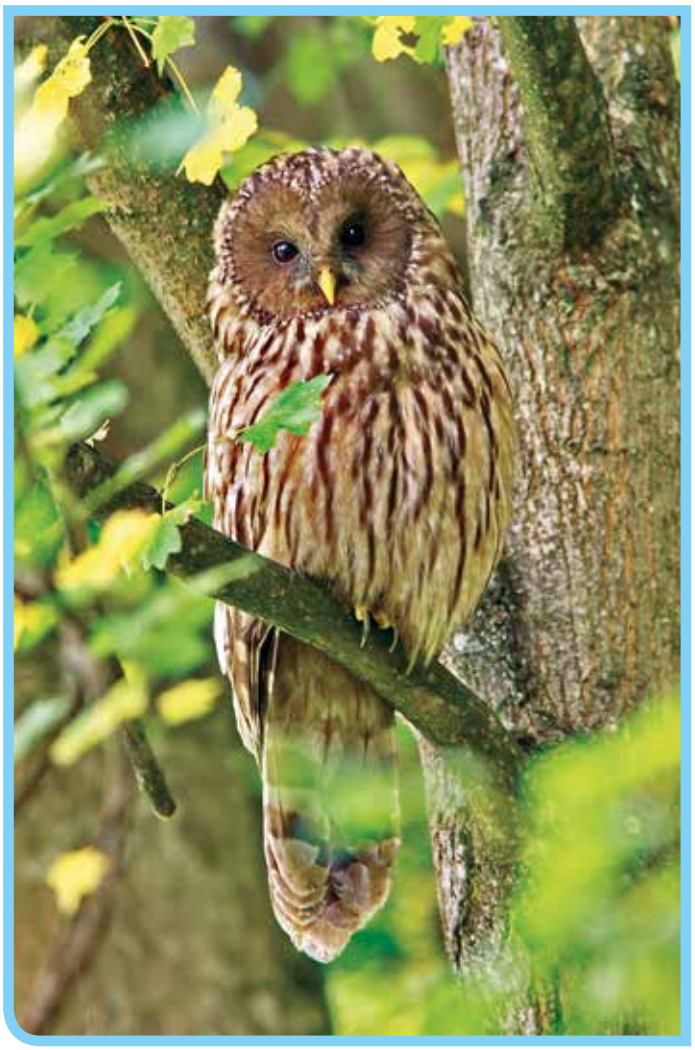

CAPRIMULG

Caprimulgus europaeus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Caprimulgiformes*	Genul:	*Caprimulgus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Caprimulgidae*	Specia:	*C. europaeus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din cuvintele latine *capra* – capră și *mulgere* – a mulge, cu referire la tradiția care spune că seara aceste păsări zboară spre turmele de capre și le mulg pentru a bea laptele. Mai mult decât atât, în unele țări europene se consideră că acele capre nu mai dau lapte și chiar orbesc treptat. Numele de specie provine din cuvântul latin *europaeus* – din Europa, cu referire la prezența sa în acest teritoriu.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Caprimulgul este caracteristic zonelor deschise, aride reprezentate de rariști ale pădurilor de conifere sau de amestec și în pășuni. Lungimea corpului este de 25-30 cm și are o greutate de 50-100 g. Aripile sunt lungi, cu o anvergură de circa 53-61 cm, iar silueta este asemănătoare vânturelului roșu (*Falco tinnunculus*). Adulții au înfățișare similară. Penajul gri-maron amintește de cel al capîntorsurii (*Jyns torquilla*) și asigură un camuflaj excelent în timpul zilei, când se odihnește pe crengile copacilor creând impresia unui ciot sau a unei aschii mari din scoarța copacului. Se hrănește cu insecte ce zboară la crepuscul sau noaptea, pe care le prinde în zbor. Longevitatea maximă cunoscută în sălbăticie este de 11 ani, dar trăiește în medie patru ani.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în cea mai mare parte a continentului european. Este activă noaptea, dar vânează și la crepuscul. În timpul ritualului nupțial desfășurat la crepuscul, masculul zboară în jurul femelei. Masculul se ridică și în aer la o altitudine medie și plonjează repetat spre sol. Este o specie teritorială ce își protejează teritoriul prin cântecul repetat îndelung. Este monogamă pe o perioadă îndelungată, uneori pe viață. Cuibărește pe sol, în scobituri de pe pajiști sau la adăpostul copacilor sau tufișurilor. Atunci când este amenințată la cuib, femela atrage urmăritorul, simulând un comportament ce sugerează că este rănită fie la sol, fie pe o creangă. Cuibul poate fi utilizat mai mulți ani succesiv. Iernează în Africa.

POPULAȚIE

Populația europeană este mare, cuprinsă între 470000-1000000 de perechi. A înregistrat un declin moderat în perioada 1970-1990. Deși această descreștere s-a redus în perioada 1990-2000, efectivele prezente în Turcia au continuat să scadă, ceea ce a determinat un declin al populației la nivel european. Populația estimată în România este de 12000-15000 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Rusia, Turcia, Spania și Franța.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie și început de mai. Femela depune în mod obișnuit 1-3 ouă între a doua parte a lunii mai și începutul lunii iulie, cu o dimensiune medie de 32 x 22 mm și o greutate medie de 8,4 g. Incubația durează în jur de 17-18 zile și este asigurată în special de femelă, care este hrănită în tot acest timp de către mascul. Puii devin zburători la 16-19 zile și sunt îngrijiți în tot acest timp de către femelă. În cazul în care este depusă o a doua pontă, femela incubează, iar masculul asigură creșterea puilor. Puii sunt îngrijiți de către părinți încă o lună după ce devin zburători.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și folosirea pe scară largă a pesticidelor sunt principalele pericole ce afectează specia. Reducerea pesticidelor folosite în agricultură și un management prietenos al pajiștilor și pădurilor, cu păstrarea rariștilor, contribuie la conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușnița, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Deniz Tepe, Depresiunea Bozovici, Depresiunea și Munții Ciucului, Depresiunea și Munții Giurgeului, Domogled-Valea Cernei, Dorohoi-Șaua Bucecei, Drocea-Zarand, Dumbrăveni, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Horga-Zorleni, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Lunca Timișului, Masivul Ceahlau, Mița-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculițel, Măgura Odobești, Muntii Metaliferi, Munții Almăjului-Locvei, Munții Apuseni-Vlădeasa, Munții Bodoc-Baraolt, Munții Gutâi, Munții Maramureșului, Munții Rarău-Giumalău, Munții Retezat, Munții Rodnei, Munții Semenic-Cheile Carașului, Munții Trascăului, Nisipurile de la Dăbuleni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pădurea Miclești, Pădurea Radomir, Piatra Șoimului-Scorțeni-Gîrleni, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vințu, Podisul Hârtibaciului, Stepa Saraiu-Horea, Subcarpații Vrancei, Tisa Superioară, Vânători-Neamț.

PESCĂRAȘ ALBASTRU

Alcedo atthis

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coraciiformes*	Genul:	*Alcedo*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Alcedinidae*	Specia:	*A. atthis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din cuvântul latin *alcyon* – pescăraș albastru. Conform descrierii mitologice, Alcyon, fiica lui Eolus, a fost salvată din apă și transformată în pescăraș albastru de către zei după naufragiul în care a murit soțul ei. Numele de specie *atthis* se consideră că provine de la o frumoasă femeie din Lesbos, favorită a poetei Sappho. În altă variantă mitologică *atthis* era numele unui tânăr indian, fiul lui Limniace, zeița ocrotitoare a Gangelui.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Pescărașul albastru, cunoscut și ca Ivan Pescarul, este caracteristic zonelor umede reprezentate de râuri, canale, lacuri cu apă dulce și zonelor de coastă cu apă salmastră. Lungimea corpului este de 17-19,5 cm și are o greutate de 34-46 g. Anvergura aripilor este de circa 24-28 cm. Adulții au înfățișare similară cu o singură excepție, femela având o pată roșie la baza mandibulei. Penajul de pe spate apare albastru sau verde strălucitor în funcție de direcția razelor de lumină, fiind o apariție ce impresionează. Pe piept și pe abdomen este portocaliu-roșiatic. Se hrănește cu pește și nevertebrate. Longevitatea maximă cunoscută în sălbăticie este de 21 de ani, însă doar un sfert dintre adulți trăiesc mai mult de un sezon.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în cea mai mare parte a continentului european. Apare acolo unde apa este curată și asigură o vizibilitate bună asupra peștilor, fiind o specie indicatoare a calității apei. Vânează stând pe ramurile tufișurilor sau copacilor ce atârnă deasupra apei și plonjează prinzându-și prada sau zboară la distanță mică deasupra apei. Este monogamă și teritorială, necesitând un aport de hrană zilnic echivalent cu 60% din greutatea sa, ceea ce implică controlul unui teritoriu de 1-3,5 km de-a lungul cursului apei. Ritualul nupțial este inițiat de mascul, care urmărește femela căreia îi oferă hrană. Cuibărește în malul râurilor, unde perechea excavează un tunel lung de 60-90 cm ce se termină cu o cameră rotundă. Iernează în Africa, la sud de Sahara.

POPULAȚIE

Populația europeană este relativ mică, cuprinsă între 79000-160000 de perechi. A înregistrat un declin moderat în perioada 1970-1990. Deși populația s-a menținut fluctuantă sau chiar în creștere în perioada 1990-2000, încă nu a recuperat declinul înregistrat anterior. Populația estimată în România este de 12000-15000 de perechi, efective mai mari fiind numai în Rusia și Franța.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii martie. Femela depune în mod obișnuit 6-7 ouă în lunile aprilie și mai, cu o dimensiune medie de 22 x 19 mm și o greutate medie de 4,3 g. Incubația durează în jur de 19-21 de zile și este asigurată de ambii parteneri în timpul zilei și de către femelă în timpul nopții. Puii rămân în cuib 24-27 de zile și pe măsură ce cresc vin la marginea tunelului pentru a fi hrăniți. Pot depune două sau chiar trei ponte într-un sezon.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și amenajarea malurilor râurilor duc la pierderea locurilor de cuibărit. Iernile severe, când apele râurilor îngheță, determină mortalități mari la această specie deoarece nu se poate hrăni. Inundațiile care apar primăvara pot distruge cuiburile sau reduc posibilitatea de hrănire a puilor. Amenajarea de pereți verticali de pământ pe malurile râurilor contribuie la creșterea teritoriilor favorabile pentru cuibărit.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Bistreț, Brațul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cânepiști, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușnița, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Confluența Olt-Dunăre, Cozia-Buila-Vânturarița, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dumbrăvița-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Gălățui, Lacul Oltina, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Lunca Timișului, Maglavit, Masivul Ceahlau, Mața-Cârja-Rădeanu, Mlaștina Satchinez, Munții Bodoc-Baraolt, Munții Retezat, Munții Trascăului, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Bârnova, Pădurea Hagieni, Pădurea Macedonia, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vințu, Subcarpații Vrancei, Suhaia, Tisa Superioară, Valea Alceului, Valea Mostiștea, Vânători-Neamț, Vedea-Dunăre.

DUMBRĂVEANCĂ

Coracias garrulus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Coraciiformes*	Genul:	*Coracias*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Coraciidae*	Specia:	*C. garrulus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen derivă din combinaţia cuvintelor latine *corax* – corb și *forma* – formă. Numele de specie provine din latinescul *garrulous* – gălăgios.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Dumbrăveanca este caracteristică zonelor uscate, călduroase reprezentate de pădurile rare de luncă din preajma pajiștilor. Are dimensiuni similare cu ale stăncuţei (*Corvus monedula*). Lungimea corpului este de 29-32 cm și are o greutate de 127-160 g. Anvergura aripilor este de circa 52-57 cm. Adulţii au înfăţișare similară. Penajul este uluitor, de un albastru azuriu ce acoperă capul, gâtul și pieptul, în timp ce spatele este maroniu-ruginiu. Se hrănește cu rozătoare, broaște, șopârle, șerpi, păsări și insecte.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sudul și estul Europei. Este gălăgioasă și fiecare pereche își apără teritoriul. Este foarte sensibilă la modificările de folosire a terenurilor, fiind considerată un bioindicator pentru habitatele mozaicate. Vânează pândind perioade lungi, pe crengi și fire electrice. Ritualul nupţial cuprinde răsuciri și plonjări rapide. Este monogamă și cuibărește în scorburile copacilor bătrâni. Iernează în Africa și străbate peste 10000 km între teritoriile de cuibărit și cele de iernare. O coliziune cu un avion a fost înregistrată deasupra Mării Arabiei. Longevitatea cunoscută este de nouă ani.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este relativ mică, cuprinsă între 53000-110000 de perechi. A înregistrat un declin moderat în perioada 1970-1990. Această tendinţă s-a accelerat în perioada 1990-2000, ceea ce a dus la scăderea populaţiei. În România se estimează prezenţa a 4600-6500 perechi, efective mai mari fiind numai în Turcia și Rusia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie. Femela depune în mod obișnuit 3-6 ouă în a doua parte a lunii mai. Incubaţia durează în jur de 17-19 zile și este asigurată în cea mai mare parte de către femelă. Puii sunt golași și orbi după eclozare, însă cresc repede și ajung zburători după 25-30 zile. Sunt îngrijiţi de părinţi încă trei-patru săptămâni.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și reducerea locurilor de cuibărit, vânătoarea ilegală în ţările mediteraneene și în Oman, folosirea pe scară largă a pesticidelor sunt principalele pericole pentru specie. Implicarea fermierilor în protejarea acestei specii prin dezvoltarea de măsuri agro-mediu și amplasarea de cuiburi artificiale sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Balta Tătaru, Băneasa-Canaraua Fetei, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Beștepe-Mahmudia, Bistreţ, Blahniţa, Braţul Borcea, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Confluenţa Olt-Dunăre, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Depresiunea Bozovici, Dumbrăveni, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Elesteele Jijiei și Miletinului, Grindu-Valea Măcrișului, Gruia-Gârla Mare, Horga-Zorleni, Hunedoara Timișană, Ianca-Plopu-Sărat, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacul și Pădurea Cernica, Lacurile Vaduri și Pângăraţi, Livezile-Dolaţ, Lunca Barcăului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușiţa, Lunca Timișului, Maglavit, Măcin-Niculiţel, Mlaștina Satchinez, Munţii Almăjului-Locvei, Nisipurile de la Dăbuleni, Oltenița-Ulmeni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Hagieni, Pădurea Radomir, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Suhaia, Teremia Mare-Tomnatic, Uivar-Diniaș, Valea Câlnișteei, Valea Mostișteei, Valea Oltului Inferior, Vedea-Dunăre, Vitănești-Răsmirești.

GHIONOAIE SURĂ

Picus canus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Piciformes*	Genul:	*Picus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Picidae*	Specia:	*P. canus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din mitologia latină unde Picus, regele lui Latium (ulterior Roma), s-a căsătorit cu frumoasa nimfă și cântăreață Canens. Pentru că a respins afecţiunea vrăjitoarei Circe, plină de ură, aceasta l-a transformat pe rege în ciocănitoare. Numele de specie provine din cuvântul latin *canus* – gri pal.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ghionoaia sură este caracteristică zonelor împădurite cu foioase și de amestec cu altitudini de până la 600 m și pădurilor din preajma râurilor și lacurilor. De mărime medie este cu circa 20% mai mică decât ghionoaia verde. Lungimea corpului este de 27-30 cm și are o greutate de 110-140 g. Anvergura aripilor este de circa 38-40 cm. Adulţii au înfăţișare apropiată, însă masculul are ca semn distinctiv o pată roșie pe frunte. Penajul este verde măsliniu, iar capul gri-verzui deschis. Se hrănește cu furnici și larvele acestora de sub scoarţa copacilor. Uneori culege furnici și alte insecte de pe sol.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în cea mai mare parte a continentului european. Cuibărește în scorburi cu diametrul mediu de 5,7 cm și reușește să domine în competiţia cu alte specii de păsări (în special cântătoare) pentru ocuparea scorburilor existente. Este foarte timidă și ascunsă în cea mai mare parte a anului, însă devine foarte activă în timpul sezonului de împerechere. Își apără agresiv teritoriile cu resurse bogate de furnici și cu multe excavaţii folosite ca teritorii de odihnă sau cuibărit. Teritoriul de cuibărit este de circa 50-100 ha și este mai mic decât cel folosit iarna pentru hrănire. Masculii rivali se urmăresc în zbor. Zonele mai periferice ale teritoriului sunt revendicate doar prin cântec și baterea darabanei, fără a fi apărate activ. Bate darabana mai frecvent decât ghionoaia verde, iar ciocăniturile (20-40 pe secundă) sunt bruște și durează circa 1-2 secunde. Doar ciocănitorile bat darabana și este o formă de comunicare prin care își anunţă prezenţa și își revendică teritoriul. Ambii parteneri contribuie la realizarea scorburii ce va fi folosită pentru cuibărit. Cele mai multe perechi folosesc o nouă cavitate de cuibărit în fiecare an, de obicei plasată în apropierea celei folosite în anul anterior. În timpul ritualului de împerechere masculul hrănește femela. Este o specie sedentară. Longevitatea cunoscută este de 5 ani și cinci luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este relativ mare, cuprinsă între 180000-320000 de perechi. A înregistrat un declin moderat în perioada 1970-1990. Deși în perioada 1990-2000 a manifestat o anume stabilitate sau chiar o tendinţă crescătoare, declinul anterior nu a fost încă recuperat. În România se estimează prezenţa a 45000-60000 de perechi și numai Rusia deţine o populaţie mai mare.

REPRODUCERE

Femela depune în mod obișnuit 5-7 ouă în lunile aprilie și mai, cu o dimensiune medie de 27,6 x 21,2 mm și o greutate medie de 7 g. Incubaţia durează în jur de 15-17 zile și este asigurată de către ambii părinţi. Puii sunt îngrijiţi de ambii părinţi și devin zburători la 24-28 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și reducerea locurilor de cuibărit prin eliminarea lemnului mort pe picior din păduri și a copacilor scorburoși reprezintă principalele pericole pentru specie. Un management prietenos al pădurilor pentru speciile caracteristice acestui tip de habitat este necesar și urgent.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Braţul Borcea, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Comana, Confluenţa Olt-Dunăre, Cozia-Buila-Vânturariţa, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Depresiunea Bozovici, Depresiunea și Munţii Ciucului, Domogled-Valea Cernei, Dorohoi-Șaua Bucecei, Drocea-Zarand, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Horga-Zorleni, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușiţa, Masivul Ceahlau, Măcin-Niculiţel, Măgura Odobești, Muntii Metaliferi, Munţii Almăjului-Locvei, Munţii Apuseni-Vlădeasa, Munţii Bodoc-Baraolt, Munţii Călimani, Munţii Gutâi, Munţii Maramureșului, Munţii Rarău-Giumalău, Munţii Retezat, Munţii Semenic-Cheile Carașului, Munţii Trascăului, Munţii Vrancei, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pădurea Miclești, Piatra Șoimului-Scorţeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Podisul Hârtibaciului, Subcarpaţii Vrancei, Tisa Superioară, Vânători-Neamţ.

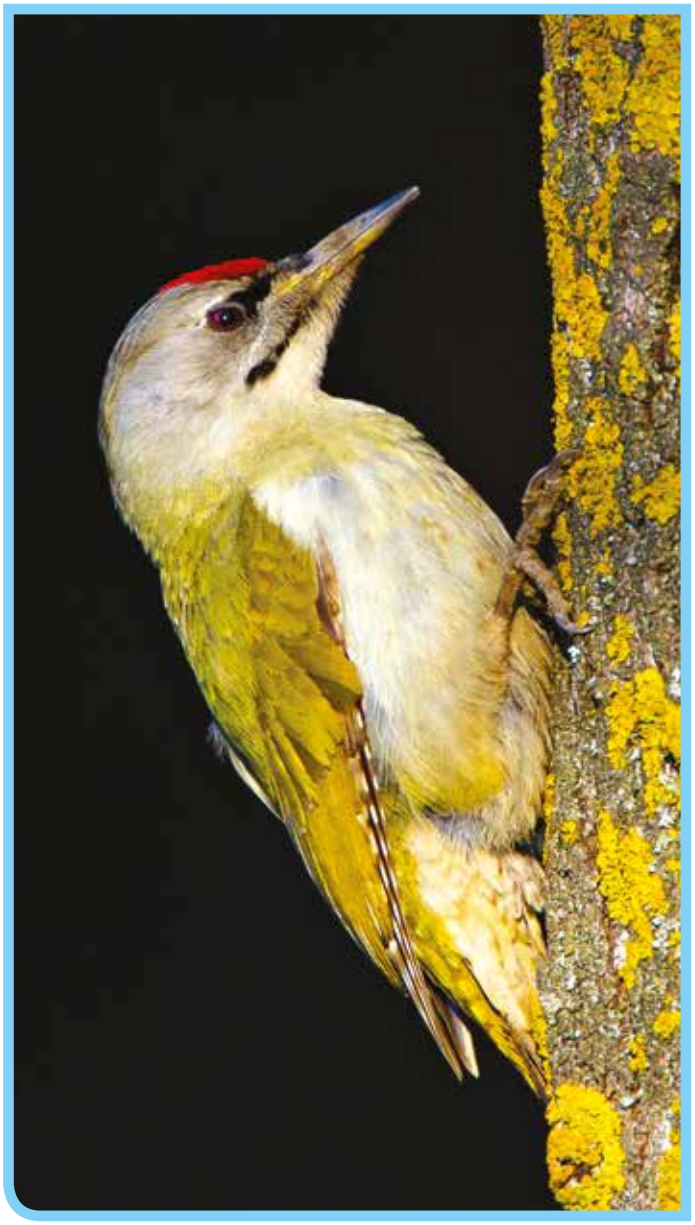

CIOCĂNITOARE NEAGRĂ

Dryocopus martius

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Piciformes*	Genul:	*Dryocopus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Picidae*	Specia:	*D. martius*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din combinaţia cuvintelor greceşti *dryos* – copac sau stejar şi *koptos* – tăiat sau tocat, cu referire la aşchierea puternică a materialului lemnos atunci când face scobituri în copaci. Numele de specie provine de la *martius* – cu creastă, cu referire la creasta roșie de pe creștetul păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ciocănitoarea neagră este larg răspândită în pădurile de foioase, de amestec și conifere cu arbori ajunși la maturitate. Este cea mai mare ciocănitoare din Europa având dimensiuni apropiate de cele ale unei ciori. Lungimea corpului este de 40-46 cm și are o greutate de 250-370 g. Anvergura aripilor este de circa 67-73 cm. Masculul este dificil de deosebit de femelă, deși are întreg creștetul roșu spre deosebire de femelă care are pata roșie doar în partea din spate a capului. Penajul este negru. Se hrănește cu insecte și larvele acestora de sub scoarţa arborilor. Longevitatea cunoscută este de 14 ani.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în cea mai mare parte a continentului european. Spre deosebire de restul speciilor de ciocănitori, al căror zbor este ondulatoriu, ciocănitoarea neagră are un zbor continuu asemănător cu cel al alunarului sau gaiţei. Realizează excavaţii mari în arborii bătrâni și uscaţi atât pentru odihnă cât și pentru cuibărit. Înălţimea la care este realizată scorbura pentru cuib variază între 4 și 25 m. Diametrul intrării variază între 8 și 11 cm, iar adâncimea cavităţii săpate în interiorul arborelui variază între 37 și 60 cm. Timpul necesar pentru realizarea unei asemenea excavaţii poate ajunge și la câteva săptămâni. Este considerată o specie cheie în zonele împădurite, asigurând spaţii de cuibărit pentru multe specii de păsări și mamifere. Prin controlul exercitat asupra populaţiilor de insecte de sub scoarţă protejează copacii. Bate frecvent darabana, iar ciocăniturile (15-20 pe secundă) durează circa trei secunde. În timpul sezonului de cuibărit bate darabana și de câteva sute de ori pe zi. Ambele sexe bat darabana însă masculii o fac mult mai frecvent. Darabana acestei specii este cea mai puternică și se aude de la o distanţă de circa trei km. Doar ciocănitorile bat darabana și este o formă de comunicare prin care își anunţă prezenţa și își revendică teritoriul. Este o specie monogamă pentru cel puţin un sezon de cuibărit. Folosește un teritoriu ce variază între 100 și 400 ha. Este o specie sedentară.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este relativ mare, cuprinsă între 740000-1400000 de perechi. Specia s-a menţinut la un nivel stabil în perioada 1970-1990. Această stare este menţinută și în prezent, deși în unele ţări s-a înregistrat un anume declin. În România se estimează prezenţa a 40000-60000 de perechi. Populaţii mai mari se înregistrează numai în Rusia și Belarus.

REPRODUCERE

Femela depune în mod obișnuit 4-6 ouă în lunile aprilie și mai, cu o dimensiune medie de 33,4 x 25,5 mm. Incubaţia durează în jur de 12-14 zile și este asigurată de către ambii părinţi. Puii sunt îngrijiţi de ambii părinţi și devin zburători la 24-28 de zile. Rămân în preajma părinţilor pentru circa încă o săptămână.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și reducerea locurilor de cuibărit prin eliminarea arborilor maturi, a lemnului mort pe picior din păduri și a copacilor scorburoși sunt principalele pericole la adresa speciei. Un management prietenos al pădurilor pentru speciile caracteristice acestui tip de habitat este necesar și urgent.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Braţul Borcea, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Cozia-Buila-Vânturariţa, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Depresiunea și Munţii Ciucului, Depresiunea și Munţii Giurgeului, Domogled-Valea Cernei, Drocea-Zarand, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușiţa, Lunca Timișului, Masivul Ceahlau, Măcin-Niculiţel, Muntii Metaliferi, Munţii Almăjului-Locvei, Munţii Apuseni-Vlădeasa, Munţii Bodoc-Baraolt, Munţii Călimani, Munţii Gutâi, Munţii Maramureșului, Munţii Rarău-Giumalău, Munţii Retezat, Munţii Rodnei, Munţii Semenic-Cheile Carașului, Munţii Trascăului, Munţii Vrancei, Obcina Feredeului, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pădurea Macedonia, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piatra Șoimului-Scorţeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Subcarpaţii Vrancei, Tisa Superioară, Vânători-Neamţ.

CIOCĂNITOARE (PESTRIȚĂ) DE GRĂDINĂ

Dendrocopos syriacus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Piciformes*	Genul:	*Dendrocopos*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Picidae*	Specia:	*D. syriacus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din combinația cuvintelor grecești *dendron* – copac și *kopos* – a lovi, cu referire la comportamentul păsării. Numele de specie provinde din cuvântul latin *syriacus*, cu referire la prezența sa în Siria.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ciocănitoarea de grădini este caracteristică zonelor deschise cum sunt livezile, parcurile și grădinile. Este prezentă și în păduri de foioase și conifere acolo unde trunchiurile copacilor depășesc 25 cm în diametru. Lungimea corpului este de 23-25 cm și are o greutate de 66-79 g. Anvergura aripilor este de circa 34-39 cm. Este ușor de confundat cu ciocănitoarea pestriță mare, de care se deosebește prin absența dungii negre de pe laturile gâtului până la ceafă. Penajul celor două sexe este asemănător, fiind o combinație de alb, negru și roșu. La mascul se observă și o pată roșie în partea din spate a creștetului capului. Se hrănește cu insecte, fructe și seminte fiind considerată una dintre ciocănitorile omnivore. Dintre toate speciile de ciocănitori se hrănește cel mai mult cu fructe și seminte. Longevitatea cunoscută este de 10 ani și nouă luni în sălbăticie.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în partea centrală și de sud-est a continentului european. Este considerată mai agresivă și dominantă decât ciocănitoarea pestriță mare. Este monogamă, perechea menținându-se câțiva ani, deși sunt solitare în afara perioadei de cuibărit. În perioada de curtare se înregistrează adevărate duete ale partenerilor. Ambele sexe bat darabana. Manifestă un ritual de curtare ce include mișcări ale capului și corpului însoțite de urmăriri și răsuciri în zbor, acompaniate de sunete puternice. Ambii parteneri participă la excavarea cuibului. Cuiburile sunt localizate la înălțimi cuprinse între unu și șase metri, însă cel mai ades sunt întâlnite la o înălțime de circa doi metri. Intrarea este rotundă și are un diametru de circa cinci centimetri. Adâncimea cuibului în interiorul copacului variază între 10 și 25 cm. În general își construiește un cuib nou în fiecare an, deși uneori poate folosi și un cuib mai vechi atunci când hrana este abundentă. Este o specie sedentară.

POPULAȚIE

Populația europeană este relativ mare și cuprinsă între 530000-1100000 de perechi. Populația a crescut între 1970-1990 și apoi s-a menținut stabilă în perioada 1990-2000, deși în unele țări cum este Turcia s-a înregistrat un declin. În România se estimează prezența a 24000-32000 de perechi. Populații mai mari se înregistrează în Turcia, Ucraina, Serbia, Bulgaria și Ungaria.

REPRODUCERE

Femela depune 3-7 ouă în lunile aprilie și mai, însa cel mai adesea cinci ouă, cu o dimensiune medie de 26 x 19 mm și o greutate medie de 5,4 g. Incubația durează în jur de 10-14 zile și este asigurată de ambii părinți. În timpul nopții este asigurată în special de către mascul. Puii sunt îngrijiți de ambii părinți și devin zburători la 23-25 de zile. Rămân în preajma părinților pentru încă aproximativ două săptămâni fiind hrăniți de ambii părinți.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Fragmentarea habitatelor și deranjul locurilor de cuibărit reprezintă principalele pericole la adresa speciei. Un management prietenos al zonelor deschise în care prezența umană favorizează cuibăritul acestei specii este necesar.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Bistreț, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cânepiști, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușnița, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Cozia-Buila-Vânturarița, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Depresiunea Bozovici, Depresiunea și Munții Ciucului, Domogled-Valea Cernei, Dorohoi-Șaua Bucecei, Drocea-Zarand, Dumbrăveni, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Elețeele Iernut-Cipău, Hunedoara Timișană, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Kogălniceanu-Gura Ialomiței, Lacul Stânca Costești, Lacul și Pădurea Cernica, Lacul Techirghiol, Limanu-Herghelia, Lunca Barcăului, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Mijlociu, Maglavit, Masivul Ceahlau, Măcin-Niculițel, Măgura Odobești, Mlaștina Satchinez, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pădurea Micleşti, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piatra Șoimului-Scorțeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vințu, Podisul Hârtibaciului, Scroviștea, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Subcarpații Vrancei, Vânători-Neamț.

CIOCĂNITOARE DE STEJAR

Dendrocopos medius

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Piciformes*	Genul:	*Dendrocopos*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Picidae*	Specia:	*D. medius*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din combinaţia cuvintelor greceşti *dendron* – copac și *kopos* – a lovi, cu referire la comportamentul păsării. Numele de specie provine din cuvântul latin *medius* – mijlociu, cu referire la dimensiunile păsării comparativ cu ciocănitoarea pestriţă mare și ciocănitoarea pestriţă mică.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ciocănitoarea de stejar este larg răspândită în pădurile de foioase, în special cele de stejar și carpen cu arbori ajunși la maturitate. Preferă arbori de peste 100 de ani deși proporţia acestora este mică oriunde în Europa. Lungimea corpului este de 19,5-22 cm și are o greutate de 50-85 g. Anvergura aripilor este de circa 33-34 cm. Este cu 15% mai mică decât ciocănitoarea pestriţă mare și cu 40% mai mare decât ciocănitoarea pestriţă mică. Similar rudelor sale, penajul este alcătuit dintr-o combinaţie atractivă de alb, negru și roșu. Comparativ cu rudele sale are cel mai puţin negru pe faţă. Se hrănește în special cu insecte și larvele acestora din scoarţa arborilor, însă vara consumă și seminţe și fructe. Longevitatea cunoscută este de opt ani.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în partea centrală și de sud-est a continentului european. Depinde mai puţin decât celelalte specii de ciocănitori de prezenţa lemnului mort, fiind esenţială prezenţa pădurilor de stejar matur și a cavităţilor necesare cuibăritului. Primăvara își delimitează teritoriul, acesta fiind apărat de ambii parteneri. Masculii își anunţă prezenţa și revendică teritoriul prin chemări și cântece. Darabana este mai puţin folosită comparativ cu alte specii, iar femelele nu bat deloc darabana. Masculul este cel care excavează locul pentru cuibărit, iar femela inspectează excavaţia făcută și decide dacă o acceptă sau nu. Construiesc în fiecare an un nou cuib. La fel ca în cazul altor specii de ciocănitori, femelele sunt cele care iniţiază copulaţia. Se hrănește în cea mai mare măsură pe stejari, însă acolo unde există în preajmă copaci cu o esenţă mai moale (mesteacăn, frasin, salcie) îi folosește pentru construirea cuibului. Aceste specii cu lemn de esenţă mai moale se descompun mai repede. Înălţimea cuibului variază între 5 și 20 m. Intrarea este rotundă, de 4-5 cm diametru. Este probabil cea mai sedentară dintre toate speciile europene de ciocănitori. Rareori fac călătorii mai lungi.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este relativ mare și cuprinsă între 140000-310000 de perechi. Specia s-a menţinut la un nivel stabil în perioada 1970-1990. În România se estimează prezenţa a 20000-24000 de perechi. În ţările din sud-estul Europei și mai ales în România s-a înregistrat un declin în perioada 1990-2000. Populaţii mai mari se înregistrează numai în Franţa și Grecia.

REPRODUCERE

Femela depune în mod obișnuit 4-8 ouă în lunile aprilie și mai, cu o dimensiune medie de 23,6 x 18,5 mm. Incubaţia durează în jur de 13-15 zile și este asigurată de către ambii părinţi. Puii sunt îngrijiţi de ambii părinţi și devin zburători la 22-24 de zile. Rămân în preajma părinţilor pentru încă aproximativ zece zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea și dispariţia pădurilor de stejar și a celor mixte are un efect semnificativ. Un management prietenos al pădurilor care să asigure o proporţie suficient de mare a arborilor maturi de stejar în pădurile mixte este necesar și urgent.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Confluenţa Olt-Dunăre, Cozia-Buila-Vânturariţa, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Depresiunea Bozovici, Domogled-Valea Cernei, Dorohoi-Șaua Bucecei, Drocea-Zarand, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Horga-Zorleni, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușiţa, Lunca Timișului, Masivul Ceahlau, Măcin-Niculiţel, Măgura Odobești, Muntii Metaliferi, Munţii Almăjului-Locvei, Munţii Apuseni-Vlădeasa, Munţii Bodoc-Baraolt, Munţii Retezat, Munţii Semenic-Cheile Carașului, Munţii Trascăului, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pădurea Macedonia, Pădurea Miclești, Pădurea Radomir, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Podisul Hârtibaciului, Scroviștea, Subcarpaţii Vrancei, Tisa Superioară, Vânători-Neamţ.

CIOCĂNITOARE CU SPATE ALB

Dendrocopos leucotos

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Piciformes*	Genul:	*Dendrocopos*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Picidae*	Specia:	*D. leucotos*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din combinaţia cuvintelor greceşti *dendron* – copac și *kopos* – a lovi, cu referire la comportamentul păsării. Numele de specie provine din combinaţia cuvintelor greceşti *leukos* – alb și *notos* – spate, cu referire la penajul păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ciocănitoarea cu spate alb este caracteristică pădurilor de foioase, cu mult lemn mort pe picior și lemn aflat în diferite faze de descompunere. Este cea mai mare dintre ciocănitorile pestrițe și este ușor de identificat după gâtul și ciocul lungi. Lungimea corpului este de 25-28 cm și are o greutate de 99-115 g. Anvergura aripilor este de circa 38-40 cm. Similar altor ciocănitori, masculul este mai mare decât femela și are un cioc mai lung. Pata albă de pe spate este dificil de observat când stă așezată. Este însă mai ușor vizibilă în zbor. Femela nu are pată roșie pe creștet. Asemeni celorlalte ciocănitori pestrițe penajul este alb cu negru și roșu. Se hrănește în special cu gândaci și larvele acestora. Longevitatea cunoscută este de 15 ani și nouă luni.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în partea estică a continentului european. Deși majoritatea speciilor europene de ciocănitori sunt puţin sociale, ciocănitoarea cu spate alb pare a fi cea mai solitară. Fiecare dintre cele două sexe este teritorial și, în afara sezonului de cuibărit, își apără teritoriile de hrănire. Este monogamă. Ritualul de curtare implică mișcări ale corpului cu rol de atragere a femelei. Masculul excavează câteva noi cavităţi în fiecare primăvară, însă cele mai multe rămân neterminate. Femela contribuie la finalizarea excavaţiei care este aleasă pentru cuibărit. Cuiburile mai vechi sunt folosite arareori. Deși cavităţi pot fi realizate în trunchiuri vii sau moarte, toţi copacii folosiţi au lemnul din interior descompus. Cele mai multe cavităţi sunt prezente în arbori cu esenţă moale. Înălţimea la care este așezat cuibul variază între 5 și 32 m. În general cuiburile acestei specii sunt localizate la o înălţime mai mare decât ale oricărei alte specii europene de ciocănitori. Intrarea este rotundă sau ovală, cu un diametru de 5,5-6,5 cm. Adâncimea excavaţiei variază între 25 și 37 cm. Teritoriul de cuibărit este cel mai mare dintre speciile europene de ciocănitori, de până la 3,5 km^2. Femelele bat darabana mai puţin decât masculii și mai ales în afara perioadei de cuibărit, când își anunţă prezenţa sau protejează un teritoriu de hrănire. Este o specie sedentară.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este relativ mare, cuprinsă între 180000-550000 de perechi. Specia s-a menţinut la un nivel stabil în perioada 1970-1990. Deși un anumit declin a fost observat în unele ţări în perioada 1990-2000, populaţia s-a menţinut stabilă. În România populaţia estimată este de 16000-24000 de perechi. Populaţii mai mari se înregistrează numai în Rusia.

REPRODUCERE

Femela depune în mod obișnuit 4-6 ouă albe, în lunile aprilie și mai. Incubaţia durează în jur de 10-11 zile și este asigurată de către ambii parteneri. Puii sunt îngrijiţi de ambii părinţi și devin zburători la 27-28 de zile. Asemeni altor specii de ciocănitoare, succesul cuibăritului este ridicat, în jur de 60-80%. După ce părăsesc cuibul, puii nu mai sunt hrăniţi de părinţi.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și reducerea locurilor de cuibărit prin eliminarea arborilor maturi, a lemnului mort pe picior din păduri și a copacilor scorburoși sunt principalele pericole la adresa speciei. Un management prietenos al pădurilor pentru speciile caracteristice acestui tip de habitat este necesar și urgent.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Nerei-Beușniţa, Cozia-Buila-Vânturariţa, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Depresiunea și Munţii Ciucului, Depresiunea și Munţii Giurgeului, Domogled-Valea Cernei, Drocea-Zarand, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Lunca Siretului Mijlociu, Masivul Ceahlau, Măcin-Niculiţel, Măgura Odobești, Muntii Metaliferi, Munţii Almăjului-Locvei, Munţii Apuseni-Vlădeasa, Munţii Bodoc-Baraolt, Munţii Călimani, Munţii Gutâi, Munţii Maramureșului, Munţii Rarău-Giumalău, Munţii Retezat, Munţii Rodnei, Munţii Semenic-Cheile Carașului, Munţii Trascăului, Munţii Vrancei, Obcina Feredeului, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Piemontul Făgăraș, Podisul Hârtibaciului, Vânători-Neamţ.

CIOCĂNITOARE DE MUNTE

Picoides tridactylus

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Piciformes*	Genul:	*Picoides*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Picidae*	Specia:	*P. tridactylus*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din combinația cuvintelor latine *picus* – ciocănitoare și *oides* – asemănător cu. În mitologia latină, Picus, regele lui Latium (ulterior Roma), s-a căsătorit cu frumoasa nimfă și cântăreață Canens. Pentru că a respins afecțiunea vrăjitoarei Circe, plină de ură, aceasta l-a transformat pe rege în ciocănitoare. Numele de specie provine din combinația cuvintelor grecești *tri* – trei și *dactylos* – deget, cu referire la particularitățile păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ciocănitoarea de munte este caracteristică pădurilor bătrâne de conifere. Este prezentă și în pădurile mixte de conifere cu foioase. Este cu circa 10% mai mică decât ciocănitoarea pestriță mare și cu circa 10% mai mare decât ciocănitoarea de stejar. Lungimea corpului este de 21,5-24 cm și are o greutate de 60-85 g. Anvergura aripilor este de circa 32-35 cm. Spre deosebire de celelalte specii europene de ciocănitori care au patru degete, ciocănitoarea de munte are numai trei degete. Masculul este mai mare decât femela, însă diferențele de mărime nu sunt vizibile în teren. Spre deosebire de femelă creștetul masculului este galben-lămâie. Penajul este alcătuit dintr-o combinație de negru cu alb. Se hrănește cu insecte, în special gândaci și larvele acestora. Longevitatea cunoscută este de șase ani și trei luni.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în partea nordică și centrală a continentului european. Este o specie ce își apără teritoriul și în afara perioadei de cuibărit. Se pare că în manifestările teritoriale masculii nu tolerează alți masculi iar femelele alte femele, fiind însă indiferenți față de celălalt sex. Este alungată de pe teritoriul său de hrănire de ciocănitoarea pestriță mare și de ciocănitoarea cu spate alb. Teritoriul de cuibărit pentru o pereche este de circa 70 ha pădure de conifere. Este o specie probabil monogamă, la care unele perechi se păstrează pe viață. În fiecare an perechea lucrează împreună la excavarea unui cuib. Scorburile sunt realizate în special în copaci morți, la o înălțime ce variază între 1 și 10 m. Intrarea în cuib este rotundă sau ovală și are un diametru de 4,5-5 cm. Masculii bat darabana mai mult. Secvența durează circa 1,3 secunde cu un număr de 14-26 de lovituri. Este o specie sedentară.

POPULAȚIE

Populația europeană este relativ mare, cuprinsă între 350000-1100000 de perechi. Un declin moderat a fost observat între 1970-1990. Deși un anume declin a fost observat în unele țări și în perioada 1990-2000, populația s-a menținut stabilă. În România, populația estimată este de 15000-20000 de perechi. Populații mai mari se înregistrează numai în Rusia.

REPRODUCERE

Femela depune în mod obișnuit 4-6 ouă albe, în luna mai. Incubația durează în jur de 10-14 zile și este asigurată de către ambii părinți. Puii sunt îngrijiți de ambii părinți și devin zburători la 22-25 de zile. Rămân în preajma părinților pentru încă aproximativ 30 de zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și reducerea locurilor de cuibărit prin eliminarea arborilor maturi, a lemnului mort pe picior din păduri și a copacilor scorburoși reprezintă principalele pericole la adresa speciei. Un management prietenos al pădurilor pentru speciile caracteristice acestui tip de habitat este necesar și urgent.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Cheile Bicazului-Hășmaș, Defileul Mureșului Superior, Depresiunea și Munții Ciucului, Depresiunea și Munții Giurgeului, Frumoasa, Masivul Ceahlau, Munții Apuseni-Vlădeasa, Munții Călimani, Munții Gutâi, Munții Maramureșului, Munții Rarău-Giumalău, Munții Retezat, Munții Rodnei, Munții Vrancei, Obcina Feredeului.

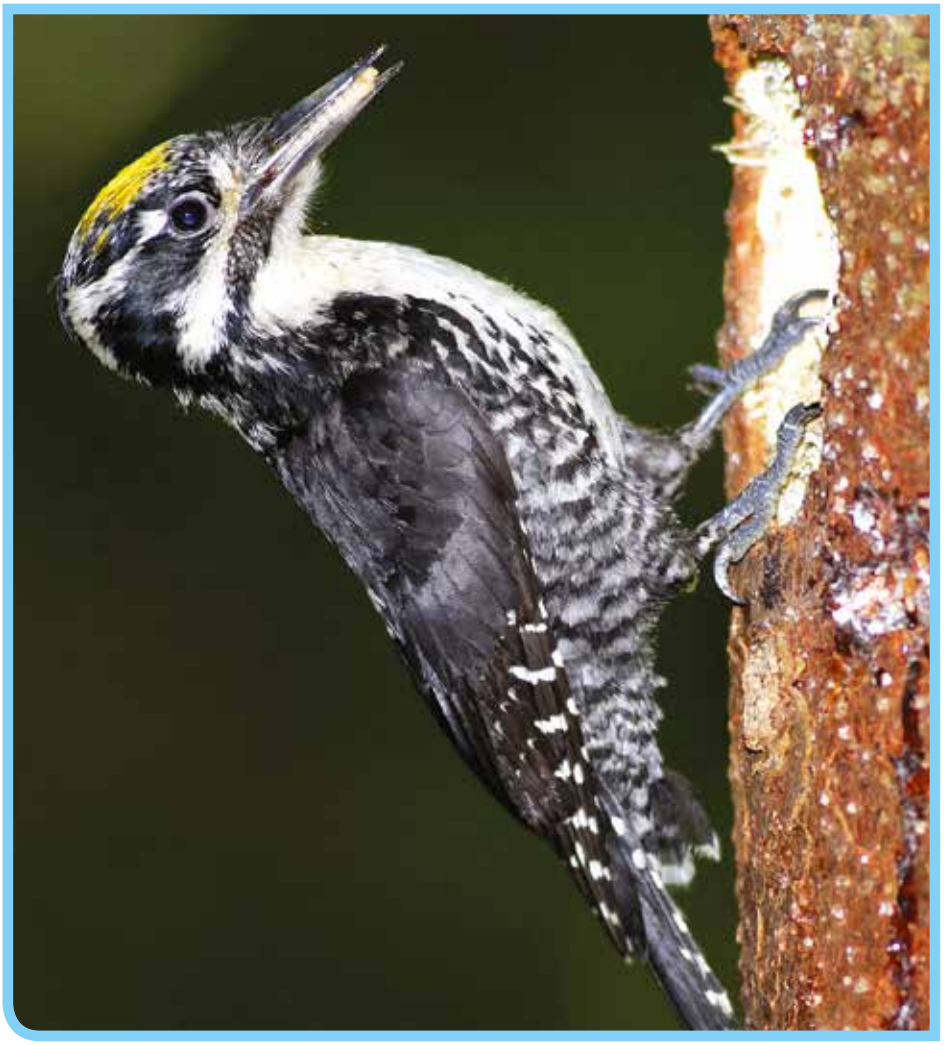

CIOCÂRLIE DE BĂRĂGAN

Melanocorypha calandra

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Passeriformes*	Genul:	*Melanocorypha*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Alaudidae*	Specia:	*M. calandra*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din combinația cuvintelor grecești *melas* – negru și *koryphe* – creștet. Numele de specie provine din grecescul *kalandra* – specie de ciocârlie.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ciocârlia de Bărăgan este caracteristică regiunilor joase aride și cultivate, pajiștilor și stepelor naturale. Lungimea corpului este de 17,5-20 cm, cu o greutate de 54-73 g pentru mascul și 44-66 g pentru femelă. Anvergura aripilor este de circa 37-40 cm. Penajul maroniu este similar la ambele sexe. În zbor, privită de jos, apare închisă la culoare, aproape neagră. În timpul sezonului de cuibărit se hrănește predominant cu insecte și iarna cu semințe și rădăcini.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită în sudul și sud-estul continentului european. Masculii se aud cântând încă din martie. Când se ridică în aer, începe să cânte și apoi se rotește deasupra teritoriului său la o înălțime de 80-100 m timp de câteva minute. Zborul este caracteristic, cu bătai rare ale aripilor, plutind cu aripile întinse și coada strânsă. Poate imita cântecul altor specii. Este teritorială și urmărește intruții în zbor. Se hrănește atât singură cât și în stoluri mari. În afara sezonului de cuibărit se hrănește și împreună cu alte specii (presura sură). Este monogamă, iar cuiburile sunt solitare. Cuiburile sunt reprezentate de o adâncitură în pământ căptușită cu paie și tulpini vegetale uscate, peste care este așezată o împletitură fină de iarbă. Cuiburile sunt în general adăpostite sub tufișuri sau alte plante. Este parțial sedentară. În afara perioadei de cuibărit se înregistrează mișcări pe distanțe mai mari. Unele populații din estul Europei cum sunt cele din Rusia sunt parțial migratoare sau migratoare și iernează în nordul Africii.

POPULAȚIE

Populația europeană este mare, cuprinsă între 10000000-24000000 de perechi. A înregistrat un declin moderat în perioada 1970-1990. Deși în unele țări cum este Turcia s-a menținut stabilă în perioada 1990-2000, la nivel european populația a suferit un declin moderat. În România este estimată prezența a 85000-105000 de perechi. Cele mai mari efective sunt înregistrate în Rusia, Turcia și Spania.

REPRODUCERE

Femela depune în mod obișnuit 4-5 ouă în a doua parte a lunii aprilie. Incubația durează în jur de 12-14 zile și este asigurată în cea mai mare parte de către femelă. Puii sunt hrăniți în cuib circa zece zile, însă devin zburători după 20 de zile, perioadă în care sunt hrăniți de ambii părinți. Depune două ponte pe sezon.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Folosirea insecticidelor în agricultură, braconajul și creșterea numărului de animale ce pășunează au un impact negativ puternic. Îmbunătățirea practicilor agricole și reducerea braconajului sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Tătaru, Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Canaralele de la Hârșova, Cheile Dobrogei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Dumbrăveni, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Grindu-Valea Măcrișului, Ianca-Plopu-Sărat, Lacul Techirghiol, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Pădurea Babadag, Pădurea Hagieni, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea.

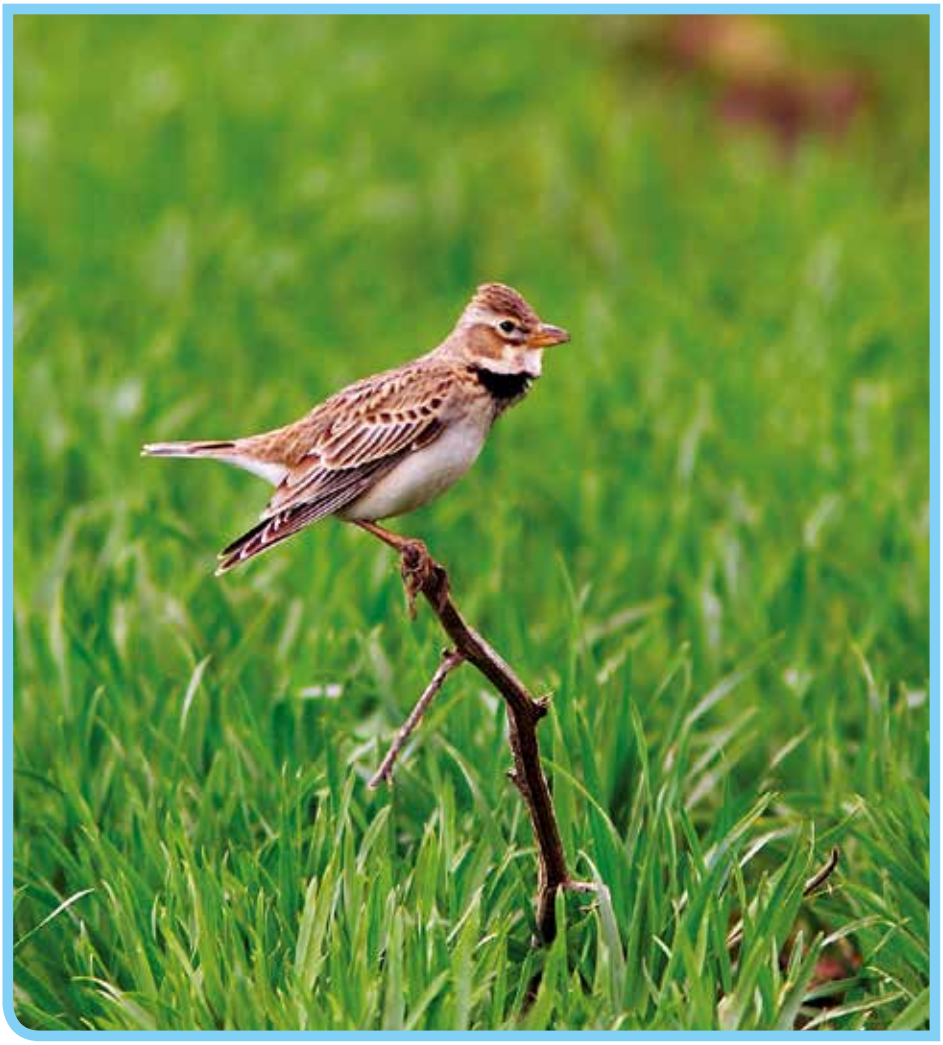

CIOCÂRLIE DE STOL

Calandrella brachydactyla

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Passeriformes*	Genul:	*Calandrella*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Alaudidae*	Specia:	*C. brachydactyla*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen este un diminutiv de la grecescul *kalandra* – specie de ciocârlie. Numele de specie provine din combinaţia cuvintelor greceşti *brachys* – scurt și *dactylos* – deget.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ciocârlia de stol este caracteristică regiunilor joase, deschise și aride, cultivate sau naturale. Lungimea corpului este de 14-16 cm, cu o greutate de 22-26 g. Anvergura aripilor este de circa 28-30 cm. Penajul maroniu asigură un camuflaj excelent la sol și este similar ambelor sexe. Ciocul și coada sunt scurte, iar capul ușor teșit. Se hrănește cu insecte și seminţe.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită în sudul și sud-estul continentului european. Se hrănește singură sau în stoluri, căutându-și hrana pe sol. Poate rezista perioade îndelungate fără apă și folosește și apă salmastră. Masculul cântă în zbor, ridicându-se la înălţimi de 30-50 m, unde execută mişcări ondulatorii și circulare timp de 3-5 minute. Cuibul așezat în zone aride, la adăpostul unor tufișuri sau ierburi înalte, are un diametru interior de circa șase cm. Este construit de femelă într-o adâncitură a solului și este căptușit cu iarbă, pene și lână. În afara populaţiei din Grecia care este parţial sedentară, este și migratoare. Se adună în stoluri de până la 10000 de exemplare pentru a călători împreună spre cartierele de iernare. Iernează în Africa. În zonele de iernare sunt gregare, fiind întâlnite în stoluri de sute sau mii de exemplare. A fost văzută la o altitudine maximă de 2400 m.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este mare, cuprinsă între 7300000-14000000 de perechi. A înregistrat un declin semnificativ în perioada 1970-1990. Deși în unele ţări cum este Turcia s-a menţinut stabilă în perioada 1990-2000, la nivel european populaţia a suferit un declin moderat, din cauza scăderii înregistrate în ţări ca Rusia și Spania. În România populaţia estimată este de 10000-12000 de perechi. Cele mai mari efecive sunt în Turcia, Rusia și Spania.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obișnuit 3-5 ouă, cu o dimensiune de circa 20 x 15 mm. Incubaţia durează în jur de 11-13 zile și este asigurată de către femelă. Puii sunt hrăniţi în cuib circa 8-10 zile, însă devin zburători după 12-15 zile, perioadă în care sunt hrăniţi de ambii părinţi. Depune două ponte pe sezon.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Folosirea insecticidelor în agricultură, braconajul și creșterea numărului de animale ce pășunează au un impact negativ puternic. Îmbunătăţirea practicilor agricole și reducerea braconajului sunt prioritare. În trecut era considerată o delicatesă culinară în unele ţări și un număr mare de exemplare erau prinse anual pentru consum.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Balta Tătaru, Băneasa-Canaraua Fetei, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Beștepe-Mahmudia, Canaralele de la Hârșova, Cheile Dobrogei, Deniz Tepe, Dumbrăveni, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Ianca-Plopu-Sărat, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Limanu-Herghelia, Lunca Mureșului Inferior, Măcin-Niculiţel, Pădurea Babadag, Pădurea Hagieni, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea.

CIOCÂRLIE DE PĂDURE

Lullula arborea

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Passeriformes*	Genul:	*Lullula*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Alaudidae*	Specia:	*L. arborea*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din franceză și este diminutiv al cuvântului *lulu* – ciocârlie de pădure, nume dat de Buffon (1770-1783). Numele de specie provine din latinescul *arboreus* – de arbore, cu referire la habitatul caracteristic.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Ciocârlia de pădure este caracteristică zonelor deschise din pădurile de foioase sau conifere, cu vegetație ierboasă abundentă. Este mai mică și mai zveltă decât ciocârlia de câmp. Lungimea corpului este de 13,5-15 cm, iar greutatea de 23-35 g. Penajul este maroniu și se distinge de celelalte ciocârlii prin benzile albe de deasupra ochilor ce se unesc pe creștet. Penajul este similar la ambele sexe. Se hrănește cu insecte și seminţe.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită pe tot continentul european. Are un zbor ondulatoriu. Cântă dimineața devreme și seara, cântă atât în zbor cât și așezată pe un suport sau chiar pe sol. Este monogamă. Cuibul este construit de către femelă pe sol, într-o zonă protejată de iarbă mai înaltă sau tufișuri. Iernează în Orientul Mijlociu. Longevitatea cunoscută este de cinci ani și 11 luni.

POPULAȚIE

Populația europeană este mare, cuprinsă între 1300000-3300000 de perechi. A înregistrat un declin semnificativ între 1970-1990, iar apoi în perioada 1990-2000 a înregistrat un nivel stabil pe continentul european. În România populația estimată este de 65000-87000 de perechi. Cele mai mari efective sunt înregistrate în Spania, Turcia și Rusia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obișnuit 3-5 ouă în lunile aprilie-iulie, cu o dimensiune de circa 21 x 16 mm și o greutate medie de 2,8 g (din care 6% este coajă). Incubația durează în jur de 14-15 zile și este asigurată de către femelă. Puii sunt îngrijiţi de ambii părinţi și devin zburători după 11-13 zile. În cazul în care femela începe incubarea unei noi ponte, masculul are grijă de pui până când devin independenţi. Depune două sau trei ponte pe sezon.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Folosirea insecticidelor are un impact puternic asupra populației. Păstrarea pădurilor deschise cu vegetație ierboasă înaltă, care să asigure condiţii de cuibărit și hrănire, este prioritară.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Calafat-Ciuperceni-Dunăre, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Depresiunea Bozovici, Depresiunea și Munţii Giurgeului, Domogled-Valea Cernei, Dorohoi-Șaua Bucecei, Drocea-Zarand, Dumbrăveni, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Horga-Zorleni, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Lunca Timișului, Masivul Ceahlau, Măcin-Niculiţel, Măgura Odobești, Muntii Metaliferi, Munţii Almăjului-Locvei, Munţii Apuseni-Vlădeasa, Munţii Bodoc-Baraolt, Munţii Călimani, Munţii Gutâi, Munţii Semenic-Cheile Carașului, Munţii Trascăului, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pădurea Miclești, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piatra Șoimului-Scorţeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Podisul Hârtibaciului, Stepa Casimcea, Subcarpaţii Vrancei, Vânători-Neamţ.

FÂSĂ DE CÂMP

Anthus campestris

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Passeriformes*	Genul:	*Anthus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Motacillidae*	Specia:	*A. campestris*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din grecescul *anthos* – pasăre mică viu colorată menţionată de Aristotel. În mitologia greacă Anthus este fiul lui Antinous. A fost omorât de calul tatălui său și s-a metamorfozat într-o pasăre ce imită nechezatul unui cal. Numele de specie provine din latinescul *campestris* – de câmp.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Fâsa de câmp este caracteristică zonelor deschise și aride nisipoase cu vegetaţie joasă. Apare și în zone artificiale cum sunt carierele, alteori fiind alese teritorii cu tufișuri și copaci de pe care își înalţă cântecul. În Europa apare până la altitudini de 450 m, însă în Kazakhstan și nord-vestul Africii este prezentă la înălţimi mai mari. Lungimea corpului este de 15,5-18 cm și are o greutate medie de 29,5 g pentru mascul și 28 g pentru femelă. Este cea mai mare dintre fâsele europene, iar forma și silueta este asemănătoare codobaturii. Anvergura aripilor este de 25-28 cm. Adulţii au înfăţișare similară. Penajul de culoarea nisipului este pal și cu puţine dungi. Se hrănește cu insecte și seminţe. Longevitatea maximă cunoscută este de cinci ani.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în cea mai mare parte a continentului european. Petrece cea mai mare parte a timpului pe sol. Similar codobaturilor, își balansează coada. Începe să cânte în aprilie și devine tăcută la începutul lui iulie. În timpul ritualului nupţial se ridică cântând până la 30 m înălţime și descrie cercuri sau zboară ondulat. Este o specie teritorială și monogamă. În afara perioadei de cuibărit partenerii sunt solitari. Cuibărește pe sol, în scobituri, la adăpostul tufișurilor sau sub smocuri de iarbă. Cuibul este construit de femelă și căptușit cu iarbă și lână. Iernează în Africa, în Valea Nilului.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este mare, cuprinsă între 1000000-1900000 de perechi. A înregistrat un declin semnificativ în perioada 1970-1990. Deși efectivele din Rusia și Spania nu au fost estimate în perioada 1990-2000, în restul ţărilor europene acestea au înregistrat o scădere, ceea ce face ca specia să fie considerată în declin la nivel european. Populaţia estimată în România este de 150000-220000 de perechi. Efective mai mari se înregistrează numai în Spania, Turcia și Rusia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în luna aprilie. Femela depune în mod obișnuit 3-6 ouă, în a doua parte a lunii mai, cu o dimensiune medie de 21, 2 x 15,3 mm. Incubaţia durează în jur de 13-14 zile și este asigurată în special de către femelă. Puii părăsesc cuibul după circa 12-14 zile, însă sunt hrăniţi în continuare de părinţi încă circa 7-10 zile până devin zburători. Devin independenţi la 4-5 săptămâni.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și intensificarea agriculturii sunt principalele pericole ce afectează specia. Reducerea pesticidelor folosite în agricultură și un management prietenos al zonelor nisipoase cu vegetaţie joasă contribuie la conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Tătaru, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Beștepe-Mahmudia, Bistreţ, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cânepiști, Cheile Dobrogei, Confluenţa Jiu-Dunăre, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Dorohoi-Șaua Bucecei, Dumbrăveni, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grindu-Valea Măcrișului, Horga-Zorleni, Hunedoara Timișană, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacul Siutghiol, Lacul Strachina, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Livezile-Dolaţ, Lunca Barcăului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Lunca Timișului, Maglavit, Măcin-Niculiţel, Măxineni, Munţii Trascăului, Nisipurile de la Dăbuleni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Hagieni, Pădurea Radomir, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Podisul Hârtibaciului, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Subcarpaţii Vrancei, Teremia Mare-Tomnatic, Uivar-Diniaș, Valea Alceului, Valea Călniștei, Valea Mostiștea.

PIETRAR NEGRU

Oenanthe pleschanka

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Passeriformes*	Genul:	*Oenanthe*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Muscicapidae*	Specia:	*O. pleschanka*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din *oinanthe* – pasăre necunoscută menționată de Aristotel (384 î.Hr.-322 î.Hr.) ce apare când înflorește via (*oine* – vie și *anthos* – floare). Numele de specie provine din numele rusesc al păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Pietrarul negru este caracteristic zonelor aride pietroase cu puţină vegetaţie, falezelor înalte și cheilor stâncoase. Lungimea corpului este de 14-16,5 cm și are o greutate de 16-22 g. Anvergura aripilor este de 25-27 cm. Adulţii au penajul diferit, masculul fiind colorat în alb cu negru, iar femela având capul și spatele maroniu-gri. Se hrănește cu insecte și, atunci când hrana este puţină cu fructe.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie prezentă în sud-estul continentului european. Petrece puţin timp pe sol. De obicei stă pe tufișuri de până la 1,5 m înălţime de unde pândește. După ce capturează prada, se întoarce în același loc de pândă. Formează colonii mici de 2-4 perechi în timpul sezonului de cuibărit. Cuibărește în scobiturile stâncilor, sub pietre și uneori chiar în pereţii clădirilor. Cuibul este căptușit cu iarbă și lână. Iernează în Africa (Somalia și Tanzania).

POPULAȚIE

Populaţia europeană este relativ mică, cuprinsă între 32000-140000 de perechi. Populaţia s-a menţinut stabilă între 1970-2000. Populaţia estimată în România este de 680-750 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Rusia, Turcia și Azerbaijan.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în luna aprilie. Femela depune în mod obișnuit 4-6 ouă. Incubaţia durează în jur de 13-14 zile și este asigurată de către femelă. Puii devin zburători la 13-14 zile.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și intensificarea agriculturii sunt principalele pericole ce afectează specia. Reducerea pesticidelor folosite în agricultură și un management prietenos al zonelor caracteristice contribuie la conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Beștepe-Mahmudia, Canaralele de la Hârșova, Cheile Dobrogei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Dumbrăveni, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Lacurile Tașaul-Corbu, Măcin-Niculiţel, Pădurea Hagieni, Stepa Casimcea.

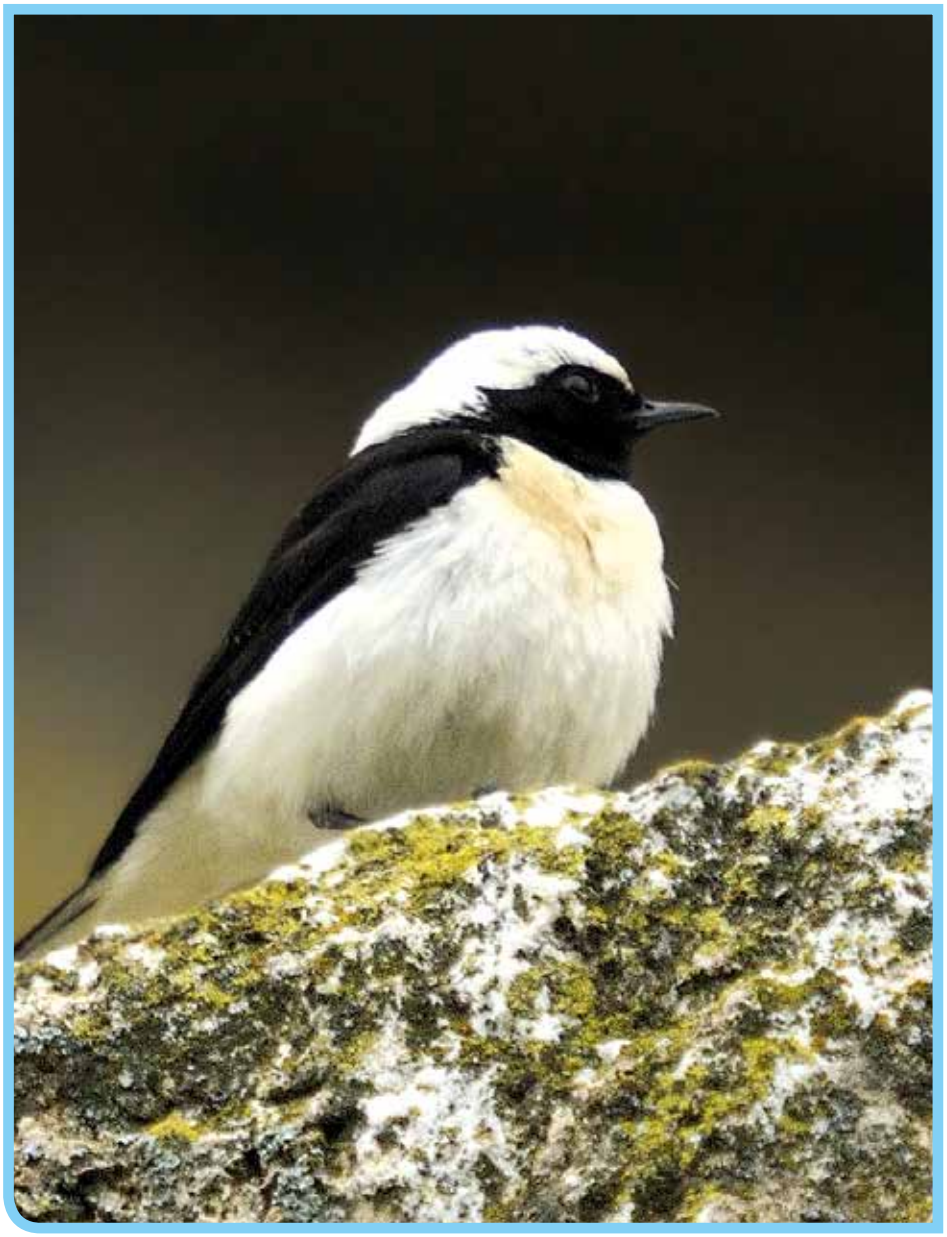

GUȘĂ VÂNĂTĂ
Luscinia svecica

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Passeriformes*	Genul:	*Luscinia*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Muscicapidae*	Specia:	*L. svecica*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *luscinia* – privighetoare. Numele de specie provine din latinescul *suecicus* – din Suedia. Această specie a fost găsită de Olaf Rudbeck în Lapland în 1695. Impresionat de coloritul masculului, asemănător cu steagul suedez din secolele XVII-XVIII i-a dat numele de Avis Carolina, după regele suedez Carl al XI- lea. Ulterior, 1758, puterea absolută a regelui a fost abolită și Linneus, ce i-a urmat mentorului său Rudbeck, a considerat numele *svecica* mai potrivit din punct de vedere politic.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Gușa vânătă este caracteristică pădurilor de mesteacăn, deșișurilor umede de sălcii, zonelor deluroase și montane cu tufișuri. Lungimea corpului este de 13-14 cm, de mărimea măcăleandrului. Greutatea variază între 12 și 25 g. Anvergura aripilor este de 22 cm. Este o pasare frumoasă al cărei nume a fost ales datorită petei albastre de pe gușa masculului și care lipsește la femelă. Picioarele sunt lungi și sprânceana este pronunţată. Se hrănește cu insecte, melci și, în sezonul rece, cu seminţe și fructe.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită în special în nordul continentului european, însă prezentă și în zonele sudice și estice. Este dificil de văzut, fiind timidă și ascunsă. Se hrănește în vegetaţia deasă și doar ocazional prinde insecte în zbor. Poate fi întâlnită până la înălţimi de 2600-3800 m în Himalaya. Are un cântec melodios cu teme asemănătoare privighetorii. În perioada de împerechere, masculul cântă în zbor. În mod obișnuit zboară jos, aproape de sol. Cuibul, așezat în iarbă sau pe mușchi, este construit de femelă și căptușit cu frunze, rădăcini și păr de animale domestice sau sălbatice. Este o specie teritorială și monogamă. Masculul stă în apropierea femelei din momentul în care începe depunerea pontei și o urmărește atunci când pleacă de la cuib. Iernează în Africa și India, în zone umede cu tufișuri și stufărișuri. Longevitatea cunoscută este de 11 ani și patru luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este mare, cuprinsă între 4500000-7800000 de perechi. S-a menţinut stabilă în perioada 1970-1990. Deși în unele ţări europene efectivele au marcat o scădere în perioada 1990-2000, în cea mai mare parte a teritoriului acestea s-au menţinut stabile. În România populaţia estimată este de 1500-3500 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Rusia, Norvegia, Ucraina și Suedia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obișnuit 4-7 ouă, albăstrui sau verzui, pătate cu maro, cu o dimensiune de circa 18 x 14 mm și o greutate de 2 g, din care 5% o reprezintă coaja. Incubaţia durează în jur de 13-15 zile și este asigurată de către femelă. Puii sunt hrăniţi în cuib timp de 13-14 zile de către ambii părinţi, până când devin independenţi. În cazul în care femela începe să incubeze o nouă pontă, masculul are grijă singur de pui. În zona arctică este depusă o singură pontă pe an.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor umede și folosirea insecticidelor în practicile forestiere au un efect negativ. Păstrarea zonelor umede cu vegetaţie joasă și un deranj redus contribuie la conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Bazinul Fizeșului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Comana, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani.

PRIVIGHETOARE DE BALTĂ

Acrocephalus melanopogon

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Passeriformes*	Genul:	*Acrocephalus*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Acrocephalidae*	Specia:	*A. melanopogon*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din combinaţia cuvintelor greceşti *akros* – punct înalt şi *kephale* – cap. Numele de specie provine din combinaţia cuvintelor greceşti *melanos* – negru şi *pogon* – barbă, cu referire la caracteristicile păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Privighetoarea de baltă este caracteristică stufărişurilor și mlaștinilor cu vegetaţie deasă. Lungimea corpului este de 12-13,5 cm, cu o greutate de 10-15 g. Anvergura aripilor este de 15-17 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Capul este întunecat, sprânceana albă, proeminentă și spatele maroniu. Se hrăneşte cu insecte și melci de apă. Longevitatea maximă cunoscută este de cinci ani.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită în zona sudică și estică a continentului european. Are un cântec melodios ce conţine teme care amintesc de privighetoare. Spre deosebire de alte specii înrudite nu cântă în zbor. Cuibul este construit la 30-60 cm deasupra apei, în stuf sau tufişuri joase. Este căptuşit cu frunze ale plantelor acvatice și pene. De obicei este monogamă. Este parţial migratoare, populaţia sud-vestică fiind sedentară, iar cea estică iernând în zona mediteraneană.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este mare, cuprinsă între 150000-300000 de perechi. În perioada 1970-1990 populaţia s-a menţinut stabilă. Deși tendinţa din Rusia a rămas necunoscută în perioada 1990-2000, populaţia s-a menţinut stabilă în restul continentului european. În România este estimată prezenţa a 24000-40000 de perechi. Efective mai mari sunt numai în Rusia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obișnuit 3-5 ouă. Incubaţia durează 14-15 zile și este asigurată de ambii părinţi. Puii devin independenţi după 13-15 zile de la eclozare. Poate avea până la trei ponte pe an.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor, desecările, incendiile necontrolate primăvara și intensificarea agriculturii au un efect limitativ asupra speciei. Refacerea habitatelor umede și un management prietenos care să îndeplinească nevoile speciei sunt prioritare.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Vederoasa, Braţul Borcea, Câmpia Crişului Alb și Crişului Negru, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacul Strachina, Lacurile Fundata-Amara, Lunca inferioară a Turului, Mlaștina Satchinez, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani.

SILVIE PORUMBACĂ

Sylvia nisoria

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Passeriformes*	Genul:	*Sylvia*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Sylviidae*	Specia:	*S. nisoria*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *silva* sau *sylva* – pasăre mică de pădure. Numele de specie provine din latinescul *nisus* – uliu, cu referire la culoarea penajului de pe piept.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Silvia porumbacă este caracteristică zonelor deschise cu tufărișuri și copaci izolați, având preferințe similare cu sfrânciocul roșiatic. Este cea mai mare dintre speciile de silvie și are lungimea corpului de 15,5-17 cm. Greutatea variază între 22-36 g, masculul fiind cu puțin mai mic decât femela. Anvergura aripilor este de 23-27 cm. Caracteristice sunt irisul galben, coada lungă, iar în cazul masculului pieptul dungat ca la ulii. Penajul este asemănător, cu nuanțe mai puternice de gri la mascul. Se hrănește cu insecte și toamna cu fructe.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită în centrul și estul continentului european, fiind întâlnită până la altitudini de 1600 m. Culege insecte de pe sol, în zbor, de pe frunzele arbuștilor și din coroana copacilor. Masculii atrag femelele prin cântec și piruete aeriene. Masculul construiește o platformă nefinisată pentru cuibărit. După constituirea perechii, femela folosește materialul acestei platforme pentru a construi un cuib mai elaborat, de obicei într-un arbust cu spini. După depunerea ouălor este posibil ca masculul să abandoneze femela și să caute un nou teritoriu pentru atragerea altor femele. O parte dintre masculi aleg să rămână cu femela și în această situație formează o relație monogamă. Deși ating maturitatea sexuală după un an, în mod obișnuit cuibăresc numai în al treilea an. Iernează în estul Africii. Longevitatea maximă cunoscută este de 11 ani și nouă luni.

POPULAȚIE

Populația europeană este mare, cuprinsă între 460000-1000000 de perechi. Populația s-a menținut stabilă între 1970-2000. În România este estimat un număr de 25000-40000 de perechi. Cele mai mari efective sunt înregistrate în Rusia, Ucraina și Ungaria.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în mai. Femela depune în mod obișnuit 3-6 ouă, cu o dimensiune de circa 21 x 16 mm și o greutate medie a oului de 2,6 g, din care 6% o reprezintă coaja. Incubația durează în jur de 12-13 zile și este asigurată de ambii părinți atunci când masculul rămâne la cuib sau de către femelă singură atunci când masculul pleacă. Puii devin zburători după 10-12 zile. Rămân în preajma adulților circa trei săptămâni.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și intensificarea agriculturii au un impact semnificativ. Păstrarea habitatelor caracteristice și un deranj redus contribuie la conservarea speciei. În cartierele de iernare din Africa, condițiile climatice pot avea un rol determinant asupra populației.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Vederoasa, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Brațul Borcea, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Cânepiști, Cheile Nerei-Beușnița, Comana, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Depresiunea Bozovici, Domogled-Valea Cernei, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Horga-Zorleni, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacul Beibugeac, Lacul Bugeac, Lacul Dunăreni, Lacul Oltina, Lacurile de acumulare Buhuși-Bacău-Berești, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lunca Mureșului Inferior, Maglavit, Măcin-Niculiţel, Nisipurile de la Dăbuleni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bogata, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piatra Șoimului-Scorţeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Scroviștea, Stepa Saraiu-Horea, Subcarpaţii Vrancei, Valea Mostiștea.

MUSCAR MIC

Ficedula parva

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Passeriformes*	Genul:	*Ficedula*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Muscicapidae*	Specia:	*F. parva*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din combinația cuvintelor latinești *ficus* – smochin și *edulis* – comestibil, cu referire la comportamentul păsării. Numele de specie provine din latinescul *parvus* – mic.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Denumirea speciei vine din latină și înseamnă pasăre mică ce se hrănește cu smochine. Este caracteristică pădurilor de foioase și de amestec, umbroase și umede. Are lungimea corpului de 11-12 cm, cu o greutate de circa 10-11 g. Anvergura aripilor este de 18,5-21 cm. Masculul se diferențiază prin pieptul portocaliu și capul gri. Spatele este maroniu la fel ca al femelei. Caracteristice sunt petele albe de pe fiecare parte a cozii, foarte evidente când coada este deschisă. Se hrănește cu insecte și ocazional cu fructe.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită în nord-estul și centrul continentului european. Este teritorială și monogamă. Preferă pădurile bătrâne de peste 100 de ani cu mult lemn mort și cu un strat de arbuști redus, evitând pădurile tinere de sub 44 de ani. Cuibul, situat de obicei în scorbura unui copac sau în scobitura unei clădiri și mai rar amplasat în tufișuri este alcătuit din mușchi, iarbă și frunze. Este construit la o înălțime de 1-4 m, în cele mai multe cazuri de către femelă. Atinge maturitatea sexuală după un an. Iernează în sudul Asiei și în Africa.

POPULAȚIE

Populația europeană este mare, cuprinsă între 3200000-4600000 de perechi. S-a menținut stabilă între 1970-1990. În perioada 1990-2000, în ciuda unui declin înregistrat în unele țări, populația s-a menținut stabilă în cea mai mare parte a continentului. În România este estimat un număr de 360000-512000 de perechi. Doar în Rusia sunt înregistrate efective mai mari.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obișnuit 4-7 ouă. Incubația durează în jur de 12-15 zile și este asigurată de către femelă, care este hrănită în tot acest timp de către mascul. Puii sunt hrăniți de ambii părinți și devin zburători după 11-15 zile. Este depusă o singură pontă pe an și de obicei perechea folosește același teritoriu de cuibărit mai mulți ani.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și managementul comercial al pădurilor au un impact semnificativ. Păstrarea pădurilor mature cu mult lemn mort și un deranj redus contribuie la conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Canaralele de la Hârșova, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușnița, Cozia-Buila-Vânturarița, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Depresiunea și Munții Ciucului, Depresiunea și Munții Giurgeului, Domogled-Valea Cernei, Drocea-Zarand, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Lacul Siutghiol, Lunca Siretului Mijlociu, Masivul Ceahlau, Măcin-Niculiţel, Măgura Odobești, Muntii Metaliferi, Munții Apuseni-Vlădeasa, Munții Bodoc-Baraolt, Munții Călimani, Munții Gutâi, Munții Maramureșului, Munții Rarău-Giumalău, Munții Retezat, Munții Rodnei, Munții Semenic-Cheile Carașului, Munții Trascăului, Munții Vrancei, Obcina Feredeului, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Piatra Șoimului-Scorţeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Stepa Saraiu-Horea, Subcarpații Vrancei, Tisa Superioară, Vânători-Neamţ.

MUSCAR GULERAT

Ficedula albicollis

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Passeriformes*	Genul:	*Ficedula*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Muscicapidae*	Specia:	*F. albicollis*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din combinaţia cuvintelor latinești *ficus* – smochin și *edulis* – comestibil, cu referire la comportamentul păsării. Numele de specie provine din combinaţia cuvintelor latinești *albus* – alb și *collis* – gât, cu referire la penajul păsării.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Muscarul gulerat este caracteristic pădurilor de foioase, parcurilor și grădinilor. Are lungimea corpului de 12-13,5 cm, cu o greutate de circa 12,7 g. Anvergura aripilor este de 22 cm. Penajul masculului este alb cu negru și se diferențiază de muscarul negru prin gulerul alb proeminent din jurul gâtului. Femela este maronie pe spate, cu pete albe pe aripi și abdomenul alb. Au ochii închiși la culoare, iar ciocul și picioarele sunt negre. Se hrănește cu insecte și cu fructe de pădure.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită în centrul și estul continentului european. Prinde insecte pe care le pândește de pe crengi, din zbor sau de pe sol. Preferă pentru cuibărit copacii maturi și scorburoși. Cuibărește și în cuiburi artificiale. Specia este în general monogamă, însă masculii din regiunile cu o densitate mică a perechilor, după depunerea ouălor de către femelă, pot căuta un nou teritoriu și pot încerca atragerea altor femele. Iernează în Africa. Longevitatea maximă cunoscută este de nouă ani și opt luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este mare, cuprinsă între 1400000-2400000 de perechi. S-a menţinut stabilă între 1970-1990. În perioada 1990-2000, în ciuda unui declin înregistrat în unele ţări, populaţia s-a menţinut stabilă în cea mai mare parte a continentului. În România este estimat un număr de 460000-712000 de perechi. Doar Ucraina are un număr apropiat de perechi.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obișnuit 5-7 ouă. Incubaţia durează 13-15 zile și este asigurată de către femelă. Puii sunt hrăniţi de ambii părinţi și devin zburători după 12-15 zile. Este depusă o singură pontă pe an.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor și managementul comercial al pădurilor au un impact semnificativ. Păstrarea pădurilor mature cu mult lemn mort, amplasarea de cuiburi artificiale și un deranj redus contribuie la conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Canaralele de la Hârșova, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Comana, Confluenţa Jiu-Dunăre, Cozia-Buila-Vânturariţa, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Depresiunea Bozovici, Depresiunea și Munţii Ciucului, Depresiunea și Munţii Giurgeului, Domogled-Valea Cernei, Dorohoi-Șaua Bucecei, Drocea-Zarand, Dumbrăveni, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Frumoasa, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Horga-Zorleni, Lacul și Pădurea Cernica, Lunca Siretului Mijlociu, Masivul Ceahlau, Măcin-Niculiţel, Măgura Odobești, Munţii Metaliferi, Munţii Apuseni-Vlădeasa, Munţii Bodoc-Baraolt, Munţii Călimani, Munţii Gutâi, Munţii Maramureșului, Munţii Rarău-Giumalău, Munţii Retezat, Munţii Rodnei, Munţii Semenic-Cheile Carașului, Munţii Trascăului, Munţii Vrancei, Obcina Feredeului, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pădurea Radomir, Piatra Șoimului-Scorţeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Subcarpaţii Vrancei, Tisa Superioară, Vânători-Neamţ.

SFRÂNCIOC ROȘIATIC

Lanius collurio

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Passeriformes*	Genul:	*Lanius*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Laniidae*	Specia:	*L. collurio*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *lanius* – măcelar, cu referire la comportamentul păsării. Numele de specie provine din grecescul *kollurion* – pasăre de mărimea sturzului identificată de Aristotel (384-322 î.Hr.).

CARACTERIZAREA SPECIEI

Sfrânciocul roșiatic este caracteristic zonelor agricole deschise, de pășune, cu multe tufișuri și mărăcinișuri. Are lungimea corpului de 16-18 cm, cu o greutate de 25-36,5 g. Anvergura aripilor este de 26-31 cm. Penajul celor două sexe este diferențiat. Masculul are capul gri și spatele maroniu iar femela este maronie. Se hrănește cu insecte, mamifere și păsărele mici, șopârle și broaște.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie larg răspândită pe continentul european. Este întâlnită până la o altitudine maximă de 1700 m. Perechile cuibăresc la o distanță de 100-300 m unele de celelalte. Numele de „*lanius* – măcelar„ l-a primit de la obiceiul de a fixa în spinii arbuștilor insecte, păsărele și mamifere mici atunci când hrana este abundentă, pentru a o folosi în zilele cu vreme ploioasă când hrana este mai puțin disponibilă. Prada prinsă este omorâtă prin lovituri precise cu ciocul în spatele gâtului. Din cartierele de iernare se întoarce în grupuri mici de 5-7 păsări. Cuibul este amplasat la o înălțime de până la doi m de la sol, în mărăcini sau copaci mici. Este alcătuit de către ambii parteneri în circa 4-5 zile, din materiale vegetale căptușite cu iarbă și mușchi. Iernează în Africa, în Sudan, Egipt și Etiopia. Longevitatea maximă cunoscută este de zece ani și o lună.

POPULAȚIE

Populația europeană este mare, cuprinsă între 6300000-13000000 de perechi. A înregistrat un declin moderat între 1970-1990. În perioada 1990-2000, populația s-a menținut stabilă în țările estice și nu se cunoaște tendința în Rusia și Spania. În România numărul estimat de perechi este de 1380000-2600000. Doar în Rusia sunt înregistrate efective mai mari.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obișnuit 4-6 ouă la sfârșitul lunii mai și începutul lunii iunie, cu o dimensiune de circa 22 x 17 mm și o greutate de 3,2 g. Incubația durează în jur de 13-15 zile și este asigurată de către femelă, care este hrănită în tot acest timp de către mascul. Puii sunt hrăniți de ambii părinți și devin zburători după 14-15 zile. Este depusă o singură pontă pe an.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor, intensificarea agriculturii și dezvoltarea monoculturilor au un efect semnificativ asupra populației. Păstrarea unui mozaic de habitate cu prezența arbuștilor și mărăcinișurilor în zonele deschise agricole și cu pășuni contribuie la conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Mică a Brăilei, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Bistreț, Brațul Borcea, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cânepiști, Cheile Bicazului-Hășmaș, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușnița, Comana, Confluența Jiu-Dunăre, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Crișului Repede-Valea Iadului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Defileul Mureșului Superior, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Depresiunea Bozovici, Depresiunea și Munții Ciucului, Depresiunea și Munții Giurgeului, Domogled-Valea Cernei, Dorohoi-Șaua Bucecei, Drocea-Zarand, Dumbrăveni, Dumbrăviță-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Eleșteele Iernut-Cipău, Eleșteele Jijiei și Miletinului, Grădiștea Muncelului-Cioclovina, Horga-Zorleni, Hunedoara Timișană, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul și Pădurea Cernica, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Lacurile de pe Valea Ilfovului, Lacurile Fălticeni, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Limanu-Herghelia, Livezile-Dolaț, Lunca Barcăului, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Lunca Timișului, Maglavit, Masivul Ceahlau, Mata-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculițel, Mlaștina Satchinez, Muntii Metaliferi, Munții Almăjului-Locvei, Munții Apuseni-Vlădeasa, Munții Bodoc-Baraolt, Munții Călimani, Munții Gutâi, Munții Retezat, Munții Rodnei, Munții Semenic-Cheile Carașului, Munții Trascăului, Nisipurile de la Dăbuleni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Bogata, Pădurea Hagieni, Pădurea Macedonia, Pădurea Micleşti, Pădurea Radomir, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piatra Șoimului-Scorțeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vințu, Podisul Hârtibaciului, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Subcarpații Vrancei, Suhaia, Teremia Mare-Tomnatic, Tisa Superioară, Uivar-Diniaș, Valea Alceului, Valea Câlniștei, Valea Mostiștea, Vânători-Neamț, Vitănești-Răsmirești.

SFRÂNCIOC CU FRUNTE NEAGRĂ SAU SFRÂNCIOC MIC

Lanius minor

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Passeriformes*	Genul:	*Lanius*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Laniidae*	Specia:	*L. minor*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine din latinescul *lanius* – măcelar, cu referire la comportamentul păsării. Numele de specie provine din latinescul *minor* – mai mic, cu referire la faptul că este mai mic decât ruda sa, sfrânciocul mare.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Sfrânciocul cu frunte neagră este caracteristic zonelor agricole deschise cu tufișuri și copaci izolați. Are lungimea corpului de 19-21 cm, cu o greutate de 40-60 g. Anvergura aripilor este de 32-35 cm. Penajul celor două sexe este similar. Dimensiunile mai mici, fruntea neagră și coada proporțional mai mică îl deosebesc de sfrânciocul mare. Penajul este gri pe cap și spate, aripile sunt negre, iar pieptul și abdomenul au o nuanță ușoară de roz. Se hrănește în special cu insecte și mai rar cu melci, pui ai păsărelelor și șoareci.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie răspândită în sudul și estul continentului european. Vânează pândind din locuri ce oferă o bună vizibilitate, cu o înălțime de până la șase m. Adeseori stă pe firele electrice care traversează habitatele caracteristice. Prinde insecte pe sol, pe care le identifică în vegetație până la o distanță de circa 15 m. Cuibul este amplasat în copaci la o înălțime de 3-6 m, la o ramificație a crengilor. Cuibul construit de ambii parteneri, într-un interval de 5-9 zile, este alcătuit din crenguțe și rădăcini, fiind căptușit cu frunze și flori ale plantelor aromatice. Iernează în Africa, în Botswana, Namibia, Zimbabwe și Africa de sud. Longevitatea medie cunoscută este de 10-15 ani.

POPULAȚIE

Populația europeană este mare, cuprinsă între 620000-1500000 de perechi. A înregistrat un declin moderat între 1970-1990. Deși în unele țări efectivele s-au menținut stabile în perioada 1990-2000, totuși în cele mai multe țări s-a înregistrat o scădere, inclusiv în România care deține cele mai mari efective (364000-857000 de perechi). Astfel, populația înregistrează un declin moderat.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în prima jumătate a lunii mai. Femela depune în mod obișnuit 3-7 ouă în a doua parte a lunii mai și în prima parte a lunii iunie, cu o dimensiune de 24 x 17,8 mm. Incubația durează 14-16 zile și este asigurată de ambii părinți, însă în special de către femelă, care este hrănită în tot acest timp de către mascul. Puii sunt hrăniți de ambii părinți și devin zburători după 16-18 zile, în perioada cuprinsă între sfârșitul lui iunie și până în august. Este posibilă depunerea unei ponte de înlocuire atunci când prima pontă a fost distrusă.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor, intensificarea agriculturii și dezvoltarea monoculturilor au un efect semnificativ asupra populației. Păstrarea unui mozaic de habitate cu prezența arbuștilor și mărăcinișurilor în zonele deschise agricole și cu pășuni contribuie la conservarea speciei.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Acumulările Belcești, Acumulările Rogojesti-Bucecea, Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Balta Albă-Amara-Jirlău, Balta Tătaru, Bazinul Fizeșului, Băneasa-Canaraua Fetei, Beștepe-Mahmudia, Brațul Borcea, Canaralele de la Hârșova, Câmpia Cermeiului, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru, Câmpia Nirului-Valea Ierului, Cânepiști, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușnița, Comana, Cursul mijlociu al Someșului, Dealurile Homoroadelor, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Defileul Mureșului Inferior-Dealurile Lipovei, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Deniz Tepe, Depresiunea Bozovici, Dorohoi-Șaua Bucecei, Drocea-Zarand, Dumbrăveni, Dumbrăviţa-Rotbav-Măgura Codlei, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Brațul Măcin, Elețeele Iernut-Cipău, Elețeele Jijiei și Miletinului, Grindu-Valea Măcrișului, Horga-Zorleni, Hunedoara Timișană, Ianca-Plopu-Sărat, Iazurile de pe valea Ibănesei-Bașeului-Podrigăi, Iazurile Miheșu de Câmpie-Tăureni, Lacul Siutghiol, Lacul Stânca Costești, Lacul Strachina, Lacul și Pădurea Cernica, Lacul Techirghiol, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Lacurile Fundata-Amara, Lacurile Tașaul-Corbu, Lacurile Vaduri și Pângărați, Limanu-Herghelia, Livezile-Dolaț, Lunca Barcăului, Lunca inferioară a Turului, Lunca Mureșului Inferior, Lunca Prutului-Vlădești-Frumușița, Lunca Siretului Inferior, Lunca Siretului Mijlociu, Lunca Timișului, Maglavit, Masivul Ceahlau, Mata-Cârja-Rădeanu, Măcin-Niculițel, Mlaștina Satchinez, Munții Bodoc-Baraolt, Nisipurile de la Dăbuleni, Ostrovu Lung-Gostinu, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Hagieni, Pădurea Macedonia, Pădurea Micleşti, Pădurea Radomir, Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani, Piatra Șoimului-Scorțeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Podisul Hârtibaciului, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Subcarpații Vrancei, Suhaia, Teremia Mare-Tomnatic, Tisa Superioară, Uivar-Diniaș, Valea Alceului, Valea Mostiștea, Valea Oltului Inferior, Vitănești-Răsmirești.

PRESURĂ DE GRĂDINĂ

Emberiza hortulana

Regnul:	*Animalia*	Ordinul:	*Passeriformes*	Genul:	*Emberiza*
Clasa:	*Aves*	Familia:	*Emberizidae*	Specia:	*E. hortulana*

ETIMOLOGIA DENUMIRII ȘTIINȚIFICE

Numele de gen provine de la cuvântul german *embritz* – presură. Numele de specie derivă din cuvântul latin *hortulanus* – de grădină.

CARACTERIZAREA SPECIEI

Presura de grădină este caracteristică zonelor deschise uscate cu vegetație puțină și pâlcuri de copaci sau tufe. Apare până la o altitudine de 2000 m în spaţiul mediteranean. Ca mărime este similară ciocârliei de câmp, cu o lungime a corpului de 15-16,5 cm și o greutate de 18-30 g. Anvergura aripilor este de 23-29 cm. Se distinge de alte presuri prin penajul galben al gâtului și abdomenul cărămiziu. Ciocul și picioarele sunt roz. De aproape se poate observa cercul alb-gălbui din jurul ochiului. Ciocul este conic și robust pentru a sparge învelișul semințelor cu care se hrănește. O parte a hranei este formată și din nevertebratele pe care le prinde pe sol.

LOCALIZARE ȘI COMPORTAMENT

Este o specie larg răspândită pe continentul european. Migrează în stoluri mici formate din 5-50 de exemplare. Specia are tendinţa de a cuibări oarecum grupat și de aceea este dificil de apreciat densitatea perechilor. Masculii se pot auzi la distanţe de 20-50 m unul de celălalt, ceea ce indică faptul că masculul apără un teritoriu relativ restrâns. În habitatele caracteristice, densitatea estimată variază între 2-20 de perechi/km^2. Cuibul este construit de obicei pe sol la adăpostul tufișurilor, de către femelă, într-un interval de 2-4 zile și este alcătuit din iarbă și frunze. La interior este căptușit cu rădăcini fine, păr și pene. Uneori își construiește cuibul și în tufișuri sau arbori scunzi. Iernează în Africa, în Guinea, Nigeria, Coasta de Fildeș și Etiopia. Longevitatea cunoscută este de cinci ani și opt luni.

POPULAȚIE

Populaţia europeană este foarte mare, cuprinsă între 5200000-16000000 de perechi. A înregistrat un declin semnificativ în perioada 1970-1990. Deși în perioada 1990-2000 în unele ţări efectivele s-au menţinut stabile, în cele mai multe ţări europene au continuat să scadă, tendinţă manifestată și în Turcia. Numărul estimat în România este de 125000-225000 de perechi. Cele mai mari efective sunt în Turcia, Rusia și Polonia.

REPRODUCERE

Sosește din cartierele de iernare în aprilie. Este o specie monogamă. Femela depune în mod obișnuit 4-5 ouă, cu o dimensiune de 20 x 15 mm și o greutate medie de 2,5 g. Incubaţia durează 11-12 zile, fiind asigurată de către femelă. În toată această perioadă masculul o protejează. Puii sunt hrăniţi de ambii părinţi și devin zburători după 12-13 zile. Depune o singură pontă pe an.

AMENINȚĂRI ȘI MĂSURI DE CONSERVARE

Degradarea habitatelor, intensificarea agriculturii și braconajul au un efect semnificativ asupra populaţiei. Păstrarea unui mozaic de habitate cu prezenţa pâlcurilor de copaci și a arbuștilor în zonele deschise agricole contribuie la conservarea speciei. În trecut, inclusiv în sec. XX, în Franţa era considerată o delicatesă. Păsările erau capturate vii și închise în cuşti fără lumină. Ca reacţie la întuneric, păsările mâncau aproape în permanenţă ceea ce determina îngrășarea acestora. Ca hrană era folosit meiul. Apoi erau înecate în Armagnac (brandy) și prăjite. Se consumau întregi, inclusiv oasele, la preţuri mari, în restaurante celebre. În Cipru acestea se pregăteau sub formă de murături cu oţet și plante aromatice și se păstrau în butoiașe ce conţineau fiecare 300-400 de exemplare. Și la începutul sec. XX, Cipru exporta anual 400-500 de butoiașe.

SITURI DESEMNATE PENTRU CONSERVARE

Aliman-Adamclisi, Allah Bair-Capidava, Avrig-Scorei-Făgăraș, Băneasa-Canaraua Fetei, Berteștii de Sus-Gura Ialomiţei, Canaralele de la Hârșova, Cheile Dobrogei, Cheile Nerei-Beușniţa, Comana, Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului, Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Depresiunea Bozovici, Domogled-Valea Cernei, Dorohoi-Șaua Bucecei, Dumbrăveni, Dunăre-Ostroave, Dunărea Veche-Braţul Măcin, Grindu-Valea Măcrișului, Horga-Zorleni, Kogălniceanu-Gura Ialomiţei, Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede, Maglavit, Măcin-Niculiţel, Munţii Almăjului-Locvei, Munţii Semenic-Cheile Carașului, Nisipurile de la Dăbuleni, Pădurea Babadag, Pădurea Bârnova, Pădurea Hagieni, Pădurea Micleşti, Pădurea Radomir, Piatra Șoimului-Scorţeni-Gîrleni, Piemontul Făgăraș, Piemontul Muntilor Metaliferi-Vinţu, Stepa Casimcea, Stepa Saraiu-Horea, Subcarpaţii Vrancei, Valea Câlniștei, Vitănești-Răsmirești.

CATALOGUL SITURILOR NATURA 2000
DIN ROMÂNIA

SITURI DE IMPORTANȚĂ COMUNITARĂ (SCI)

ANINIȘURILE DE PE TĂRLUNG - RO SCI 0001

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brașov: Săcele

Suprafața: 181 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 32′ 18″; Long. E 25° 50′ 8″
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 973 max., 742 min., 828 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de circulație sunt situate în lungul văii Tărlungului. Situl Aninișurile de pe Tărlung este traversat de DN1A care se desparte din drumul DN1, străbate orașul Săcele și se îndreaptă spre Vălenii de Munte, prin pasul Bratocea.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91E0* - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton carpatic (*Triturus montandoni*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Pădurea aluvială cu anin negru și frasin reprezintă principalul obiectiv de conservare al sitului, fiind o pădure de luncă cu diversitate foarte bogată și cu roluri deosebite în asigurarea calității apei, reducerea eroziunii malurilor și atenuarea inundațiilor în zonele adiacente, dar și în producerea de resurse pentru recreere și turism.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, situl se află în zona formațiunilor de fliș, caracterizată printr-o alternanță de șisturi argilos-marnoase cenușii și gresii calcaroase cimentate.

Pedologie

Solul este eutrofic, supus inundațiilor periodice.

Hidrologie

Tărlungul drenează partea de vest a Ciucașului prin două pâraie: Babarunca (între Muntele Tesla și culmea Bratocei) și Ramura Mică. Ramura Mică, unită cu Babarunca, se varsă în Tărlung în apropierea cabanei Babarunca. De la această confluență, Tărlungul se îndreaptă către depresiunea Bârsei.

Aspecte climatologice

Situl este caracterizat printr-un climat în care se întrepătrund influențe ale maselor de aer continental din est și ale celor mai umede din vest și NV. Clima este în general umedă și rece. Bruma cade destul de timpuriu toamna și destul de târziu primăvara ca rezultat al curenților reci de pe valea Tărlungului. Vânturile bat mai mult primăvara, mai ales dinspre vest. Iarna sunt frecvente vânturile puternice dinspre est și NE, care aduc valuri de ger.

Biocenoza

Vegetația

Pe văile umede sau unde mustește apa se întâlnesc coada calului și brustanul sau lăptucul oii, care se remarcă prin frunzele late și florile mari galbene. Florile albastre de nu-mă-uita, alături de pâlcuri de ferigi sau feriguțe care se agață pe stânci sau stau la rădăcina arborilor, dau eleganță pădurii. Nu lipsesc garofițele, orhideele, vulturica, păiușul roșu și bulbucii. În luminișurile tăieturilor masive se instalează zmeurul, iar la baza cioturilor de fag aproape putrede sau prin luminișuri găsim pâlcuri de fragi. Tot aici își fac apariția iarba stupului sau roinița, degetarul, socul și zburătoarea. Primele flori care apar sunt brândușele de munte, apoi degetăruțul, ciuboțica cucului, sisineii de munte, ochiul găinii, stânjeneii pitici, păiușul, firuța și păiușul roșu. Pădurile aluvionare cu anin și frasin cuprind păduri de luncă, în care domină aninul și salcia, și variază de la insulele din canalele râurilor la zone umede joase, de-a lungul canalelor. Multe dintre aceste păduri sunt dinamice, făcând parte dintr-o succesiune de habitate. Structura și funcționalitatea lor sunt cel mai bine menținute în cadrul unei unități mai largi, care include comunități deschise, în principal turbării și mlaștini, aflate în stadii primare ale succesiunii.

Fauna

Dintre speciile de amfibieni, aici întâlnim salamandra, tritonul cu creastă și tritonul carpatic (specii de interes comunitar), broasca roșie de munte, buhaiul de baltă (specie de interes comunitar) și broasca râioasă brună. Dintre reptile sunt prezente șarpele de casă, șarpele de alun, șopârla de câmp și gușterul. Ihtiofauna este reprezentată de păstrăvul indigen, căruia i se alătură boișteanul, zglăvocul, cleanul, moioaga și porcușorul de vad. Dintre mamiferele prezente în sit menționăm vulpea, veverița, pârșul, jderul, jderul de piatră și pisica sălbatică. În sit se adăpostesc și multe specii de păsări cum ar fi sitarul de pădure, uliul porumbar, uliul păsărelelor, șorecarul comun, vânturelul roșu, ochiu-boului, brumărița de pădure, măcăleandrul etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Situl se află pe teritoriul administrativ al municipiului Săcele, cu 32185 de locuitori angrenați în principal în agricultură, creșterea animalelor, industria lemnului și oierit.
În sit întâlnim biserici și monumente datând din secolele XVIII-XIX reprezentative pentru patrimoniul cultural local. Totodată, în urma unor săpături arheologice efectuate la Bolnoc, aici au fost descoperite așezări dacice. În fiecare an pe 20 iulie, în ziua de Sf. Ilie, se serbează Zilele Săcelelor (Sântilia sau Festivalul feciorilor). Sântilia este o veche sărbătoare legată de viața și munca mocanilor din Săcele, care străbăteau mari distanțe cu turmele lor de oi. Tot anual, odată cu lăsata secului, se organizează Balul plăcintelor, ocazie cu care se prepară celebrele plăcinte mocănești cu brânză sărată. În octombrie săcelenii au păstrat obiceiul străvechi de a serba Ziua Recoltei.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În perimetrul sitului se desfășoară activități de pășunat, prelucrarea lemnului/silvicultură și turism. Elementele de impact negativ asupra conservării biodiversității sunt generate de suprapășunat și activitățile asociate acestuia, turismul necontrolat practicat în afara traseelor amenajate în acest scop și braconaj. În afara sitului se desfășoară activități de turism și exploatare forestieră. Cantități mari de deșeuri menajere și chiar toxice lăsate de turiști în sit duc la poluarea solului, apei și la cea estetică. Reamenajarea drumului forestier care străpunge zona de anini albi a deranjat copacii pe parcursul lucrărilor, aceștia fiind afectați de trecerea mașinilor. Managmentul forestier desfășurat în zonă, dacă implică exploatări forestiere intensive, poate avea impact negativ asupra biodiversității.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt amenajate puncte de intrare (DN1A traversează situl de la N la S) și sunt stabilite trasee de vizitare. Necesită atât dotarea cu bariere, panouri de avertizare și panouri de informare cât și amenajarea de trasee tematice, puncte de informare, locuri de campare, vetre de foc și zone pentru colectarea deșeurilor.

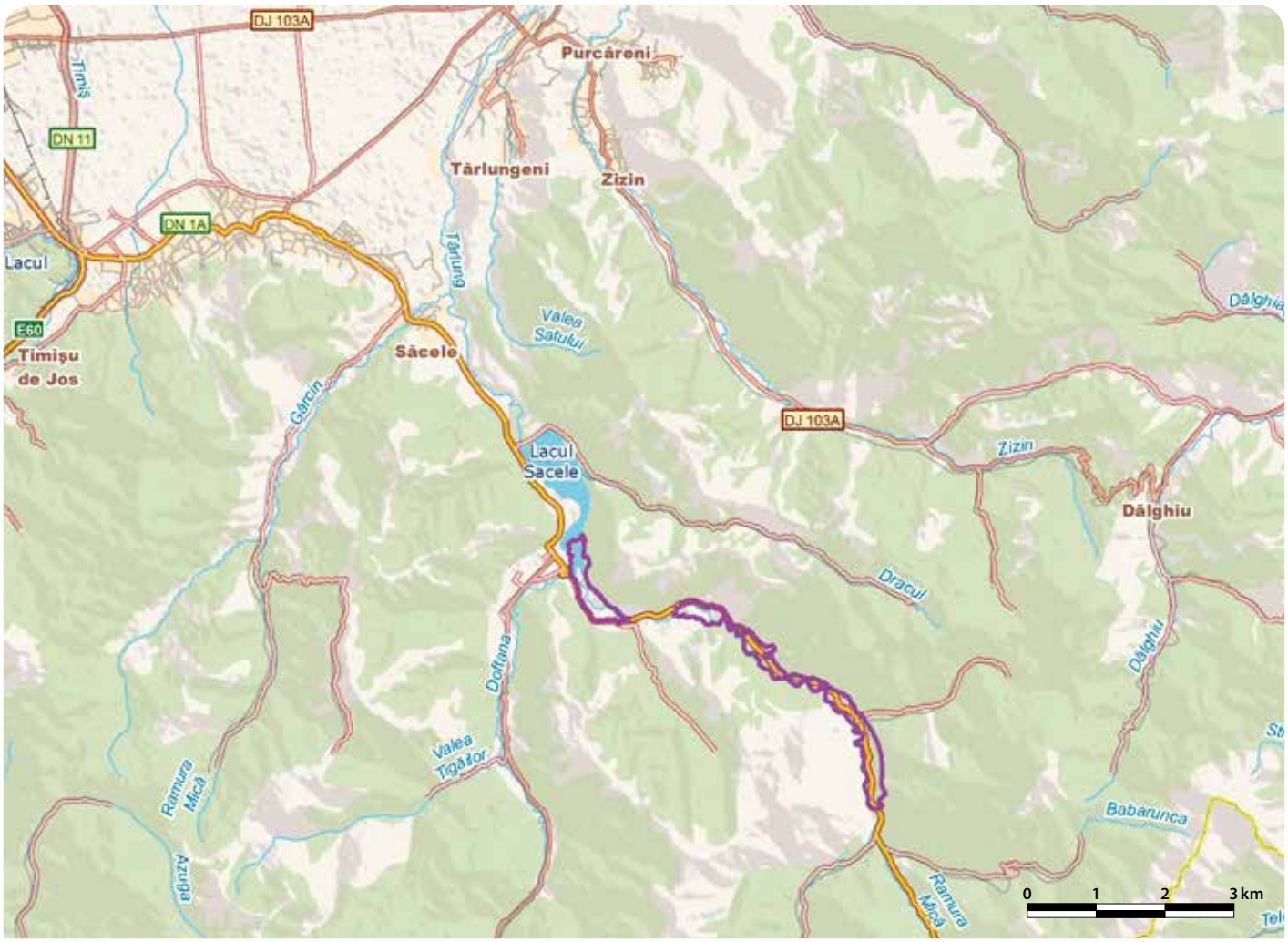

APUSENI - RO SCI 0002

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bihor: Albac, Budureasa, Buntești, Câmpani, Pietroasa, Nucet.
Judeţul Cluj: Mărișel, Beliș, Călăţele, Măguri-Răcătău, Mărgău, Săcuieu.
Judeţul Alba: Gârda de Sus, Horea, Scărișoara, Arieșeni.

Suprafaţa: 75.943 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 46º 35′ 45″; Long. E 22º 48′ 38″
Bioregiunea: Alpină, Continentală **Ecoregiunea:** Munţii Apuseni **Altitudinea:** 1767 max., 338 min., 1127 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Având în vedere dimensiunea sitului, dar și poziționarea și importanța acestuia, căile de acces sunt foarte numeroase astfel încât vom menționa doar câteva dintre cele mai importante. Din Oradea există două variante de acces, prima variantă fiind DN76 prin Beiuș până la Sudrigiu, unde se intră pe DJ73 care duce spre localitatea Pietroasa (punct de intrare în sit) și apoi prin depresiunea Băileasa spre Padiș, Doda Pilii și Răchițele. Continuarea pe DN76 prin Sudrigiu până la Ștei permite accesul pe DN75, pe care se intră făcând stânga la ieșirea din Ștei. După circa 12 km parcurși pe DN75 se intră în sit în perimetrul localității Nucet, de aici ajungându-se în localitățile Băița, Vârtop, Arieșeni, Gârda de Sus, Scărișoara și apoi Albac. Din Alba Iulia, situl poate fi accesat pe DN74 prin localitățile Zlatna și Abrud, de unde se intră pe DJ74A spre Câmpeni și de aici pe DN75 prin Vadu Moților, Horea și Albac (punct de intrare în sit). Din Albac se poate continua pe DN75 prin Scărișoara, Vârtop și Nucet sau se poate intra pe DN1R spre Poiana Horea și Beliș. Din Cluj-Napoca situl poate fi accesat folosind DN1 fie spre Turda, fie spre Gilău și apoi Huedin. În cazul variantei spre Turda, se intră pe DN75 spre Câmpeni prin localitățile Mihai Viteazu, Vidolm, Sălciua și Baia de Arieș, după care se continuă pe DN75 prin localitatea Horea și apoi Albac (punct de intrare în sit), de unde se poate opta pentru oricare din variantele descrise anterior. Accesul în sit se poate face și din localitățile Gilău sau Huedin. La Gilău se va intra pe DN107P până la Lacul Gilău, de unde se poate continua fie pe același DN107P pe lângă lacurile de acumulare Someșul Cald și Tarnița, fie pe DN107S prin Măguri-Răcătau, în ambele cazuri putându-se ajunge la Mărișel. De aici se poate intra în sit fie folosind ruta spre Beliș, fie cea spre Poiana Horea. Ca localități apropiate, centrele urbane importante situate în zonele învecinate sunt: la est Huedin, Câmpeni și Abrud, iar la vest Nucet, Vașcău, Ștei și Beiuș. Toate acestea pot fi luate în considerare ca și repere pe rutele auto sau CFR spre sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3220 - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **3240** - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane ; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **3260** - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetaţie din *Ranunculion fluitantis* și *Callitricho-Batrachion*; **91Q0** - Păduri relictare de *Pinus sylvestris* pe substrat calcaros; **4060** - Tufărișuri alpine și boreale; **6110*** - Comunităţi rupicole calcifile sau pajiști bazifite din *Alysso-Sedion albi*; **6150** - Pajiști boreale și alpine pe substrat silicios; **6170** - Pajiști calcifile alpine și subalpine; **6190** - Pajiști panonice de stâncării (*Stipo-Festucetalia pallentis*); **6230*** - Pajiști montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6410** - Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **6520** - Fâneţe montane; **8120** - Grohotișuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **6210*** - Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **7150** - Comuntăţi depresionare din *Rhynchosporion* pe substraturi turboase; **8110** - Grohotișuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* și *Galeopsietalia ladani*); **4030** - Tufărișuri uscate europene; **8210** - Versanţi stâncoși cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **8220** - Versanţi stâncoși cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotișuri și ravene; **7110*** - Turbării active; **8310** - Peșteri în care accesul publicului este interzis; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **91D0*** - Turbării cu vegetaţie forestieră; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **3230** - Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **7120** - Turbării degradate capabile de regenerare naturală; **7140** - Mlaștini turboase de tranziţie și turbării oscilante (nefixate de substrat); **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*); **8160*** - Grohotișuri medio-europene calcaroase ale etajelor colinar și montan; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **9420** - Păduri de *Larix decidua* și/sau *Pinus cembra* din regiunea montană;

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul cu potcoavă a lui Blasius (*Rhinolophus blasii*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • *Lup (*Canis lupus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • *Racul de ponoare (*Austropotamobius torrentium*) • *Callimorpha quadripunctaria* • *Chilostoma banaticum* • Carab (*Carabus variolosus*) • *Colias myrmidone* • *Euphydryas aurinia* • *Euphydryas maturna* • *Lycaena dispar* • Cosaș (*Isophya stysi*) • *Eriogaster catax*. **Peşti:** Chișcar (*Eudontomyzon danfordi*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • Mușișoare (*Liparis loeselii*) • Liliac transilvănean, Lemnu vântului (*Syringa josikaea*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl include aproape ultimele zone naturale de carst împădurit de asemenea dimensiuni din Europa. Mai mult, datorită condițiilor de microclimat create de relieful carstic, aici se întâlnesc plante ce se află în cel mai sudic punct al arealului lor de răspândire în emisfera nordică. Habitatele specifice zonelor carstice au determinat evoluția unui mare număr de specii endemice. De asemenea, comunitățile din zona parcului sunt reprezentative la nivel național din punct de vedere al identității, al păstrării obiceiurilor și tradițiilor locale, cel mai elocvent exemplu în acest sens reprezentându-l moții. Zona posedă un peisaj de înaltă calitate estetică cu o mare diversitate de habitate, floră și faună, care se datorează folosirii unor metode unice și tradiționale de utilizare a terenului, organizare socială și obiceiuri specifice. Aici se asigură vizitatorilor posibilități de recreere și turism integrate în modul de viață tradițional al comunităților locale. Situl a fost desemnat pentru conservarea a nu mai puțin de 39 de habitate de interes conservativ, nouă dintre acestea fiind prioritare. De asemenea, se regăsesc și 12 specii de mamifere, trei specii de amfibieni, patru specii de pești, 11 specii de nevertebrate și șase specii de plante de interes comunitar. Importanța carstului pentru conservarea diversității chiropterelor este argumentată, o dată în plus, de faptul că nouă dintre speciile de mamifere pentru care a fost desemnat situl sunt lilieci, care folosesc peșterile atât ca maternități în sezonul de reproducere, cât și ca loc de iernare în perioada rece, în Apuseni fiind localizate unele dintre cele mai semnificative astfel de habitate pentru lilieci la nivel european. Valoarea conservativă a zonei a fost recunoscută cu mult timp în urmă, în interiorul acestui sit existând nu mai puțin de 52 de Rezervații Naturale și Monumente ale Naturii, majoritatea acestora reprezentate de zone carstice. Parcul Natural Munții Apuseni a fost înființat în anul 2003. Între cele mai importante și spectaculoase rezervații naturale din sit se numără Peșterile Ghețarul de la Scărișoara și Ghețarul de la Vârtop (în cea din urmă fiind descoperite în anul 1974 trei amprente plantare ale omului de Neanderthal cu o vechime de 62000 de ani), Ghețarul Focul Viu, Groapa Ruginoasă și Molhașurile de la Izbuce, Peștera Urșilor (în care sunt prezente rămășițele fosile ale ursului de cavernă), Platoul Carstic Padiș și Cetățile Ponorului.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se găsește din punct de vedere geomorfologic în Provincia Carpatică, subprovincia Carpații de Sud-Est, Regiunea Carpații Apuseni, subprovincia Munții Apuseni. Cea mai mare parte a sitului se află în Munții Bihorului, iar zona de la nord de Văile Someșului Cald, Aleului și Crișului Pietros face parte din Masivul Vlădeasa. În cuprinsul sitului rocile sunt repartizate proporțional astfel: 58,2% calcare, 22,3% gresii și conglomerate, 17,4% șisturi cristaline și 2,1% magmatite. Rocile calcaroase și dolomitice predomină în Munții Bihorului, cu subunitatea Platoul Padiș (1250 m). Relieful se caracterizează printr-o succesiune de culmi prelungite și domoale, pe alocuri apărând chiar mici platouri ca rezultat al unei eroziuni îndelungate, formate în mai multe etape geologice. Expoziția versanților din sit se prezintă procentual astfel: însorită 26%, parțial însorită 47% și umbrită 27%. Găsim aici 80% din totalul suprafeței rocilor carstificabile din Munții Bihor-Vlădeasa. Complexitatea litologică și tectonică a regiunii a creat premisele formării unui relief carstic deosebit în care se regăsesc practic toate formele din regiunea cu climă temperată. Exocarstul include forme de referință precum bazinul endoreic Padiș-Cetățile Ponorului, câmpuri de lapiezuri (Bătrâna-Călineasa), platouri dolinare haotice (Lumea Pierdută, Groapa de la Bârsa), uvale de mari dimensiuni (Bălileasa), văi carstice (Gârdișoara-Gârda), chei (Ordâncușa), defilee (Arieșul Mare) și nu în ultimul rând două dintre cele mai mari ponoare din Europa, Cetățile Ponorului și Coiba Mare. Endocarstul cuprinde peste 1500 de peșteri și avene cu caracteristici morfogenetice aparte pentru fiecare dintre cele trei unități geomorfologice majore care includ roci carstificabile (Platoul Padiș-Scărișoara, grabenul Someșului Cald și zona piemontană spre Depresiunea Beiușului). În zona cuprinsă între bazinul endoreic Padiș și bazinul Ocoale predomină cavitățile puternic descendente (avene și ponoare), care ating în adesea profunzime nivelul piezometric al apelor freatice, accesul fiind oprit de sifoane lungi și profunde. Este cazul avenelor V5, al celor din Lumea Pierdută, șesurilor sau al peșterilor Cetățile Ponorului, Sistemul Zăpodie. O notă aparte o reprezintă bazinul Gârda Seacă, care adăpostește o serie de superlative precum Peștera Hodobana (cea mai labirintică peșteră a României) cu o dezvoltare de 22,1 km, Izbucul Tăuz (cea mai adâncă peșteră subacvatică – 87 m) sau Peștera Zgurăști, care adăpostește cel mai mare lac subteran din peșterile României, cu un volum de 80000 m^3 de apă. Grabenului Someșului Cald îi sunt asociate peșteri de mari dimensiuni, cu spații interioare foarte vaste, relativ orizontale (denivelările în general nu depășesc valoarea de 150 m). În acest perimetru, intensa fragmentare a reliefului nu a permis formarea unor sisteme hidrocarstice de mari dimensiuni, dar în zonă există un număr mare de peșteri deosebit de importante atât peisagistic, cât și paleontologic precum peșterile Urșilor, Micula sau Măgura. Peștera din Valea Rea, pe lângă faptul că este una dintre cele mai complexe peșteri ale lumii, se situează și printre primele 10 cavități din punct de vedere mineralogic. În peșteră se regăsesc peste 35 de minerale sub formă de speleoteme (aragonit, gips, cuarț, celestit, malachit, rodocrozit, metatyuyamunit etc.), dintre care multe descrise pentru prima oară în lume în mediul de peșteră. Situl adăpostește peste 10 ghețari subterani importanți. Celebrii sunt Ghețarul Scărișoara, cel mai mare ghețar subteran din Europa (aproximativ 100000 m^3 de gheață fosilă) și totodată cel mai vechi (aproximativ 4000 de ani) și Ghețarul Focul Viu, alături de ghețarii Borțig, Barsa, Zăpodie, Vârtop, din Poiana Vârtop (din Vl. Ponorului). Un fenomen unic în peisajul românesc îl constituie Groapa Ruginoasa, o ravenă cu un diametru de circa 450 m și o adâncime de 100 m, creată de eroziunea torențială în straturile de gresii și argile roșii violacee ale Muntelui Țapu. Fiind un martor de eroziune activ, morfologia Gropii Ruginoasa evoluează foarte rapid, în anii ploioși ravena mărindu-se cu câteva zeci de metri. În timpul ploilor apa antrenează din groapă fragmente de rocă, provocând în deplasare un zgomot amplificat de ecou. Datorită substratului litologic apare o nuanță ruginie, de unde și denumirea de Groapa Ruginoasa.

Pedologie

În condițiile unui substrat geologic mozaicat, învelișul pedologic prezintă aceeași particularitate. Sunt reprezentate clasele cambisolurilor, cu molisoluri și argiluvisoluri, a spodosolurilor, a solurilor hidromorfe, neevoluate și organice. Dintre molisolu-

rile prezente în sit face parte rendzina formată pe calcare tectonice și pe versanții cu diverse expoziții. Argiluvisolurile sunt reprezentate prin tipul de sol brun luvic format pe luturi, șisturi sericitoase pe versanți slab înclinați. Cambisolurile cuprind soluri brune eumezobazice formate pe roci bogate în minerale calcice și feromagneziene, calcare, dolomite, conglomerate, gresii calcaroase pe versanți cu diverse pante și expoziții. Spodosolurile sunt reprezentate prin soluri brune feriiluviale și podzoluri care s-au format în condiții de climă foarte umedă și rece, pe roci acide. Datorită prezenței pe alocuri a substraturilor impermeabile în conexiune cu un regim hidric cu exces de umiditate, se întâlnesc și soluri hidromorfe, în special în luncile unor pâraie. Pe suprafețe restrânse apar solurile organice reprezentate prin solul turbos tipic. Acestea s-au format în zone cu molhașuri, la altitudini de 920-1200 m. Cele mai reprezentative molhașuri sunt cele din zona Izbuc-Călineasa-Ic, seria de molhașuri și mlaștini din bazinul superior al Someșului Cald până la Giurcuța de Jos și gruparea de mlaștini din zona Bălcești-Călățele.

Hidrologie

Rețeaua hidrologică a sitului aparține bazinelor Crișului Negru, Someșului Mic și Văii Arieșului Mare. Bazinul Crișului Negru ocupă partea de vest a sitului. Cei mai importanți afluenți sunt Crișul Pietros și Crișul Băița. Crișul Pietros are la rândul său ca principali afluenți văile Aleului, Sebișelului, Boga, Gălbenei și Luncșoara, iar Crișul Băița are ca principali afluenți văile Hoanca Moțului, Mare și Sighiștelului. Aceste ape au în general debite constante, nu produc eroziuni ale solului (mai ales în zonele împădurite), iar direcția generală de curgere este spre vest. Bazinul Someșului este reprezentat prin două mari cursuri de apă, respectiv Valea Someșului Cald și Valea Belișului, care converg în lacul de acumulare Fântânele. Afluenții Someșului Cald sunt Valea Seacă (Alunul Mare), Alunul Mic, pârâul Ponor și Valea Firii, pe partea stângă. Pe dreapta primește Valea Izbucului și Valea Călineasa, pâraiele Bârna, Terpeș, Giurcuța, Porcului și Răchițele. Valea Belișului își are obârșia sub Dealul Roșu, în județul Alba, iar principalii afluenți de stânga sunt pâraiele Roșu, Valea Călineasa, Fulgerata, Ciurtuci și Potrii. De pe partea dreaptă, Valea Belișului colectează Apa Caldă, Valea Vijanului, pâraiele Olteanu și Monoșel. Aceste văi nu au caracter torențial și nu produc pagube datorită faptului că pe porțiuni însemnate circulă în subteran. Lacul de acumulare Fântânele, situat la altitudinea de 1050 m, are o suprafață de 826 ha și s-a format în urma barării văii Someșului Cald în aval de confluența sa cu pârâul Beliș. Din acest lac, apa este deviată printr-un tunel de 8,4 km până la turbinele Centralei hidroelectrice Mărișel. Al treilea bazin hidrografic din sit este cel al Arieșului Mare, care izvorăște din Șaua Vârtop și are ca afluenți mai importanți văile Cobleș, Gârda Seacă, Albacului și pârâul Popasului. Zonele carstice ale sitului prezintă o serie de particularități datorate fenomenului de difluență carstică a bazinelor hidrografice de la suprafață. În esență, este vorba despre transferul subteran al apelor pe sub cumpăna de ape de la suprafață. În urma marcărilor hidrogeologice efectuate au fost stabilite numeroase interconexiuni între bazinele hidrografice ale râurilor Arieș, Crișul Negru și Someșul Mic. Exemplul cel mai concludent este reprezentat de bazinul endoreic (închis la exterior) Padiș-Cetățile Ponorului, tributar în trecut bazinului Arieșului Mare, dar care în prezent își descarcă apele în proporție de 95% spre Crișul Negru, restul cantității revenind Someșului Mic și Arieșului Mare. Platoul Ocoale-Scărișoara, suspendat la peste 100-200 m față de văile din jur (Gârda și Ordâncușa), are o suprafață de 16 km², apele platoului circulând pe căi subterane și ieșind la suprafață prin Izbucul Coteșul Dobreștilor din bazinul Gârdei.

Aspecte climatologice

Clima din sit este în general cea caracteristică munților și dealurilor înalte. Pe fondul acestei zonalități climatice relieful imprimă însă o gradare altitudinală în variația elementelor climatice. Astfel, în partea de vest și SV (zona dealurilor piemontane), regimul termic se caracterizează prin temperaturi medii de 8-9 °C. În partea de nord a sitului, regimul termic se caracterizează printr-o medie a temperaturii mai mică, de 6 °C, la nivelul celor mai înalte culmi scăzând până aproape de 0 °C. Înghețurile târzii se semnalează între 15 mai și 1 iunie, iar cele timpurii apar între 15 septembrie și 10 octombrie. Durata medie a sezonului de vegetație este de 160 de zile. Munții Apuseni reprezintă una dintre zonele cu cele mai bogate precipitații din țara noastră. În zonele înalte din Apuseni cad anual peste 1400 mm de precipitații. Acest lucru se datorează norilor duși din câmpia Panonică de vânturile care bat dinspre vest și care își lasă aici precipitațiile. Pe platoul Padiș, datorită reliefului carstic, are loc un fenomen climatic particular. Aerul rece, neputându-se scurge pe văi, se acumulează deasupra dolinelor. În multe dintre aceste doline se află lacuri care acumulează caldură de-a lungul zilei. Seara, aerul de deasupra lacurilor se încălzește și se ridică, combinându-se cu aerul rece captiv deasupra platoului. Astfel are loc o condensare a vaporilor de apă care dă naștere la o ceață densă, un strat de circa un metru înălțime care se târăște pe pământ, aceasta fiind binecunoscuta *„ceață de Padiș"*. Regimul eolian prezintă, de asemenea, unele variații în zona sitului. Pe culmile înalte din nord vântul are caracter permanent, cazurile de calm fiind extrem de rare, iar viteza acestuia este relativ mare în sezonul rece, depășind uneori 20-30 m/s. În partea de sud și de vest a sitului vânturile sunt mult mai calme, având o viteză medie de 2-6 m/s.

Biocenoza

Vegetația

Întreg teritoriul sitului aparține etajului montan-subalpin, iar speciile care participă la alcătuirea covorului vegetal sunt în majoritatea lor specii cu răspândire montană. Vegetația se diferențiază pe verticală în următoarele zone: pajiști montane, păduri de molid și păduri de foioase. În acestea din urmă se întâlnesc ca specii fagul, carpenul, paltinul de munte, ulmul de munte, frasinul, cireșul sălbatic, jugastrul, mesteacănul, scorușul de munte, salcia de munte, nucul etc. Datorită condițiilor locale de sol, climă și topografie acest cadru general prezintă unele modificări, perturbări și inversiuni. Pădurile montane sunt bine dezvoltate în partea superioară a văilor, între 1200 și 1600 m. În această zonă predomină molidul și bradul și foarte rar se întâlnesc laricea și tisa. Ca o particularitate a platourilor carstice din Apuseni, ca rezultat al inversiunilor termice, există zone unde etajul coniferelor dispare cu totul fiind înlocuit de păduri de fag care se învecinează direct cu pajiștile montane. Limita dintre pădurile de foioase și cele de rășinoase se situează între 600-1300 m, în funcție de relief, substrat și microclimat. Zonele calcaroase constituie un peisaj special, distinct de cel al platourilor și al zonelor stâncoase. Platourile calcaroase Bătrâna, Padiș, Ocoale, Mărșoaia și Ursoaia sunt în mare parte lipsite de vegetație lemnoasă din cauza inexistenței apei, fapt care a condus la apariția unor pajiști montane a căror prezență nu poate fi explicată prin factorul altitudinal. Există, de asemenea, asociații vegetale deosebite (mai dezvoltate în zonele centrale) în aceste pajiști montane depresionare ale platourilor, în vreme ce marginile acestora sunt aproape întotdeauna acoperite de păduri. Datorită inversiunilor termice, în cadrul acestor depresiuni închise, molidul apare în zona centrală în timp ce pădurile de foioase cresc pe vârfurile învecinate, un exemplu tipic fiind Bazinul Padiș. Aceste pajiști montane se caracterizează printr-o diversitate floristică foarte mare, un număr de 420 de specii de plante fiind identificate aici, multe protejate prin legislația națională sau internațională. Datorită unor condiții speciale de microclimat, în sit apare un tip de vegetație nordică ce crește la latitudini neobișnuit de sudice, împreună cu unele specii alpine care cresc aici la o altitudine foarte mică. În dolinele de dimensiuni mari, datorită stratificării termice a aerului, începutul sezonului vegetativ este întârziat în partea inferioară. Un tip distinct de vegetație se întâlnește în zonele umede, de-a lungul râurilor. Speciile lemnoase caracteristice luncilor sunt cele de salcie, plopul, arinul negru, iar dintre cele ierboase rogozul, stânjenelul de baltă etc. Această vegetație de luncă însoțește mai ales râul Arieșul Mare. La altitudini ridicate, mai ales în pădurile de molid, se întâlnesc mlaștini de turbă care depind tot de prezența apei. Aceste turbării se formează fie pe un substrat silicios în zone aproape orizontale (Molhașurile de la Izbuce, Pietrele Onachii, turbăria Călineasa, Barsa, Onceasa), fie în zone carstice unde fundul dolinelor se impermeabilizează cu argilă. Flora acestor tinoave este compusă din plante oligotrofe, cu creștere încetă, dar mai ales din specii de mușchi, care prin felul lor de viață decid reacția, chimismul, fizionomia și în general condițiile de viață ale tinovului. Sfagnetul, care alcătuiește fundamentul întregii flore, se dezvoltă rapid sub formă de pernițe compuse în principal din specii de *Sphagnum*. Din tinoave au fost descrise asociații vegetale deosebit de interesante. Jneapănul este prezent (câteva pâlcuri) în Molhașurile de la Izbuce, această locație fiind citată ca fiind cea mai joasă din Munții Apuseni. Prin compoziția lor floristică, pâlcurile de jneapăn de la marginea sud-estică a tinovului mare se aseamănă foarte mult cu cele din Munții Tatra, de care diferă însă prin abundența ridicată a speciilor de *Sphagnum* și prin caracterul lor mai iubitor de apă și infiltrația speciilor puternic acidofile. Pe teritoriul sitului au fost identificate până în prezent un număr de 96 de specii de plante protejate, dintre care șase sunt de interes comunitar. Datorită condițiilor specifice, în diverse ecosisteme din sit au fost identificate 11 specii endemice precum liliacul transilvănean, omagul, garofița, vioreaua, mai multe forme de vulturică, miază-noapte etc.

Fauna

Fauna sitului este deosebit de diversă, în directă legătură cu variațiile vegetației, reliefului și condițiilor specifice întâlnite aici. Pe teritoriul sitului au fost colectate și descrise peste 1200 specii de nevertebrate. Unele dintre acestea sunt noi pentru știință, iar altele au fost declarate endemice pentru Munții Apuseni. Din grupul fluturilor au fost identificate până în prezent 715 specii, dar fluturii mici sunt foarte puțin studiați, așa că împreună cu aceștia, numărul speciilor de fluturi din sit poate depăși 1500. Cosașii și lăcustele sunt reprezentați prin circa 73 de specii, iar insectele care au stadii acvatice sunt reprezentate prin 63 de specii. Gândacii depășesc 250 de specii, între care se remarcă carabul și croitorul fagului (specie prioritară). Fauna subterană este foarte bine reprezentată, o mare parte dintre specii fiind endemite și multe populând doar una sau două peșteri, cum ar fi troglobiontele *Drimeotus* și *Pholeuon* ce sunt endemice pentru Munții Apuseni, cu un areal de răspândire foarte restrâns. Coleopterele subterane pot fi întâlnite în aproape toate peșterile de pe teritoriul sitului, dar efectivele lor populaționale sunt de regulă extrem de reduse, iar condițiile de viață specifice le fac foarte vulnerabile la orice impact antropic, reacționând chiar și la simpla vizitare a peșterii. O atracție deosebită în cazul Arieșului și al majorității afluenților săi o prezintă fauna piscicolă cu o zonalitate bine evidențiată. În ecosistemele acvatice din sit au fost identificate peste 15 specii de pești, dintre care amintim păstrăvul de râu, păstrăvul curcubeu, păstrăvul fântânel, lipanul, zglăvoaca, boișteanul, moioaga, mreana, scobarul, grindelul, cleanul, zvârluga, babușca. Cinci dintre aceste specii (cicarul, chișcarul, zglăvoaca, petrocul și moioaga) sunt specii de interes comunitar. Dintre amfibieni au fost identificate un număr de zece specii, dintre care menționăm salamandra, izvorașul cu burta galbenă, tritonii de munte, cu creastă și cel comun transilvănean. Reptilele sunt prezente prin nouă specii și anume vipera de stepă (specie de interes comunitar), vipera comună, șopârla de ziduri, șopârla de munte, șopârla de câmp, șarpele de sticlă sau năpârca, șarpele de alun, șarpele lui Esculap, șarpele de casă. Dintre mamifere, în sit au fost identificate peste 45 de specii. Fauna pădurilor cuprinde specii în general comune fâgetelor și molidișurilor montane la care se adaugă capra neagră, colonizată în bazinul superior al Crișului Pietros-Valea Boghii și prezentă astăzi și în Groapa Ruginoasă, Cetățile Ponorului, Scărița. Fauna de mamifere mari este bine reprezentată prin populații bine consolidate de lup, râs, urs, căprior, cerb carpatin, mistreț. Rezultatele evaluărilor recente au arătat că în sit se găsesc aproximativ 26 de lupi, număr reprezentând populația optimă care poate trăi pe suprafața sitului. Lupii sunt organizați în haiticuri, fiind semnalate în zona din sit aflată în județul Cluj prezența a două grupuri, de zece și respectiv cinci lupi. Pentru județele Bihor și Alba a fost semnalat câte un haitic, format din șase și respectiv cinci lupi. În mod similar, se poate considera o populație bine reprezentată și pentru râs, existând pe suprafața sitului un număr de 20 de râși. Nu același lucru se poate spune despre urși, pentru care evaluările au scos în evidență existența a numai 21 de exemplare, număr considerat de specialiști cu mult sub capacitatea de suport a ecosistemelor preferate de acest mamifer, element grav deoarece populația de urși din Apuseni este izolată de celelalte populații din Carpați, nerealizându-se un flux genetic și populațional normal. A fost semnalată existența a câtorva familii de vidre pe cursul superior al râurilor Someșul Cald, Gârda Seacă și pe pârâul Beliș. Dintre mamiferele rozătoare mici întâlnim șoarecele scurmător, șoarecele de câmp, șoarecele de pământ, șoarecele de casă, șoarecele gulerat, șoarecele dungat, șoarecele de pădure, veverița, pârșul de alun și pârșul mare. Mamiferele insectivore mici sunt, de asemenea, bine reprezentate prin opt specii (excluzând liliecii), și anume chițcanul comun, chițcanul pitic, chițcanul de munte, chițcanul de apă, chițcanul de mlaștină, chițcanul de câmp, cârtița, ariciul. Câteva peșteri prezintă o importanță deosebită și datorită speciilor de lilieci de interes comunitar pe care le adăpostesc (liliacul cu aripi lungi, liliacul cârn, liliacul mare cu potcoavă, liliacul mic cu potcoavă, liliacul mediteranean cu potcoavă, liliacul mare cu urechi de șoarece, liliacul cu urechi scobite, liliacul lui Blyth), aici găsind adăpost și alte specii ca liliacul lui Natterer, liliacul lui Brandt, liliacul cu mustăți, liliacul de apă, liliacul de amurg, liliacul mic comun, liliacul pitic, liliacul urechiat roșcat, liliacul urechiat gri etc. Peșterile cele mai importante din punct de vedere chiropterologic, adăpostind colonii mari de iernare sau colonii de maternitate, sunt peșterile din Valea Sighiștelului (Măgura, Coliboaia, Corbasca, Drăcoaia, Fața Pietrei, Cornii), Fânațe, Onceasa, Fagului, Humpleu, Poarta lui Ionele, Zgurăști, Coiba Mare, Oilor, Biserica Scochii, Șura Boghii, Ponorul Cuciulat, Vârseci (Valea Galbenei), Fântâna Rece, Avenul din fața Răchitei, Neagră, Iezere, Cerbului, Peștera cu Ceață, Vârfurașul, Moloh, Honu etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii din zona sitului sunt angrenați în principal în silvicultură, prelucrarea lemnului, creșterea animalelor, comerț și turism. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu lemne. În zonă nu există rețele de alimentare cu apă și de canalizare centralizate.

În zona sitului se află un tezaur imens de vestigii arheologice, monumente istorice, de arhitectură sau de artă, ca și un inestimabil patrimoniu care atestă evoluția și continuitatea de muncă și de viață pe aceste meleaguri, dezvoltarea culturii și artei poporului român. Dintre acestea menționăm Ansamblul bisericii de lemn „Înălțarea Domnului" (1791) din Arieșeni, Biserica de lemn „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul" (1792) din Gârda de Sus, Bustul lui Horea (1930) din Albac și Biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil" (1797) din Mărgău. Locuitorii din această regiune, moții cum mai sunt ei numiți, urmașii dacilor, sunt binecunoscuți pentru meșteșugul prelucrării lemnul, tradițiile vechi de sute de ani fiind încă păstrate și transmise mai departe generațiilor tinere. Regiunea este renumită și pentru târgurile care au loc aici an de an, mai cunosute fiind Serbările zăpezii din Vârlop și târgul de la Călineasa (iulie), manifestare tradițională similară Târgului de Fete de la Găina.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia principalele activități care se desfășoară sunt cele de exploatare forestieră, vânătoare, pescuit, cosit, pășunat, turism. Elementele de impact negativ sunt generate de braconaj, supraexploatarea resurselor naturale, construcții în extravilanul localităților, acces necontrolat în peșteri și lipsa supravegherii acestora, tăieri ilegale de arbori, pășunat neadecvat, turism necontrolat, eroziune și torenți.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu clădiri administrative, stațiuni științifice, centre de vizitare, puncte de informare, puncte de intrare, poteci pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Totodată, în sit există împrejmuire, panouri de avertizare, de informare și pentru orientare, bariere, amenajări pentru observare și amenajări de infrastructură turistică în peșteri, dar numărul acestora trebuie suplimentat.

Huedin
Câmpeni
DN 1
E60
DN 1G
DN 75
DN 76
E79
DN 74A
DJ 108
DJ 108C
DJ 108K
DJ 103H
DJ 103J
DJ 764D
DJ 764B
DJ 764C
DJ 764A
DJ 106K
DJ 763
DJ 762
DJ 107P
DJ 107T
DJ 742
DJ 792F
Valea Lungă
Dorovna
Călata
Crișul Repede
Runcșor
Șomuș
Valea Lupului
Sebeș
Zărna
Crăciun
Valea Stanciului
Săcueni
Valea Mare Câmpenească
Sohodol
Nimăiești
Cohu
Inaru
Crișul Pietros
Runc
Boga
Batrâna
Câmnoasa
Giurcuța
Ticiău
Pietroasa
Dobruș
Băiș
Apa Caldă
Croiaș
Sighișel
Valea Negra
Crișul Băiț
Crișul Nou
Crișul Negru
Cabeș
Ariș
Arieș
Valea Cărților
Valea Cărților
Bucura
Ghizghiș
Cărișor
Dedeș
Valea de la Lăzuri
Rogoz
Curel
Băneșel
Glimea
Lăstar
Luncșoara
Halmăgel
Obârșa
Ulmișoara
Vidrișoara
Arieșul Mic
Măgura
Negra
Lăzești
Arada
Albac
Ploștini
Lămășoaia
Bistrița
Bistrișoara
Valea Casei
Râcătău
Someșul Rece
Someșul Mic
Valea Dolii
Piașcuța
Sohodol
Poiana
Abrud
Valea Lăstăului
Crișul Alb
Arieșeștii
Arieșoaia
Pârâul Mic
Mezid
Burda
Șeulașele
Câmpenele
Dragșan
Dara
Viișeș
Valea Alunișului
Boșu
Dorișor
Câlțoș
Margita
Câlțele
Risca
Ponor
Pârâul Firei
Sălișel
Valea Mare
Valea Stanciului
0 1,8 3,6 5,2 km

ARBORETELE DE CASTAN COMESTIBIL DE LA BAIA MARE - RO SCI 0003

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Maramureș: Baia Mare.

Suprafața: 2.087 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 47° 41′ 26″; Long. E 23° 33′ 31″
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 759 max., 237 min., 469 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate realiza din municipiul Baia Mare, pe DN18 și de acolo pe drumuri forestiere. De asemenea, se poate ajunge pe calea ferată, până la gara Baia Mare.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9130 - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **9260** - Vegetație forestieră cu *Castanea sativa*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Nevertebrate:** Lăcustă de munte (*Odontopodisma rubripes*) • Lăcustă (*Stenobothrus eurasius*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl și rezervația naturală Arboretul de castan comestibil de la Baia Mare, peste care acesta se suprapune parțial, reprezintă limita nordică de distribuție a speciei *Castanea sativa* în România, și probabil și în Europa. În România castanul comestibil formează concentrații de tip forestier doar în două zone, una fiind Baia Mare. Suprafața cu castani comestibili aflată în rezervația Baia Mare este redusă și cuprinde doar parcele de pădure. În ultimii ani, starea de sănătate a castanului comestibil din zona Maramureș s-a înrăutățit foarte mult, toată suprafața (peste 80%) fiind afectată de o ciupercă cunoscută sub denumirea de cancerul scoarței.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se plasează pe marginea sudică a munților Gutâi, în zona sa centrală, până la zona de record cu depresiunea sedimentară a orașului. Cea mai mare parte a rezervației este ocupată de diferite tipuri de roci eruptive. Complexul de relief pe care se găsește situl este unul de trecere de la dealuri la munți joși, cuprinzând un mic sector din Piemontul Maramureșului.

Pedologie

Solurile din zonă sunt deosebit de importante pentru populația de castani. Aceștia se dezvoltă bine pe soluri brune de pădure, mediu podzolite sau chiar puternic podzolite cu un conținut moderat de substanțe nutritive, dar bogate în potasiu. Rama nordică a depresiunii Baia Mare este zona de depunere a produselor deluviale de natură andezitică peste substratul sedimentar marnos pannonian. Deoarece rădăcinile castanilor se dezvoltă cvasiorizontal și preponderent la adâncimea de 60-100 cm, formând un fel de platforme de susținere eficiente la vânturi puternice, locul cel mai favorabil de dezvoltare a castanilor seculari este la contactul eruptiv-sedimentar, unde deluviul atinge cea mai mare grosime (peste 1 m). Așa se explică prezența pâlcurilor de castani comestibili seculari din zonele Tăuții Măgherăuș, Tăuții de Sus, Valea Borcutului, Băița în zone cu substrat bazic (marnos) ostil.

Hidrologie

Sitului este poziționat în bazinul hidrografic al râului Tisa, amplasat între Valea râului Firiza, afluent al râului Săsar și Valea râului Băița, afluent al râului Lăpuș. Acesta este brăzdat de cursurile de apă ale următoarelor văi: Valea Roșie, Valea Usturoiului, Valea Sf. Ioan și Vicleanu Mare.

Aspecte climatologice

Situl este caracterizat printr-un climat boreal, cu ierni reci, strat stabil de zăpadă iarna și precipitații în tot cursul anului. Regimul eolian este unul moderat. Vânturile dominante sunt cele din vest și NV, cu o frecvență de 6 luni pe an.

Biocenoza

Vegetația

Pădurile de fag de tip *Asperulo-Fagetum* au stratul arborilor compus exclusiv din fag sau fag cu amestec redus de carpen, iar diseminat gorun, cireș, paltin de munte, sorb de câmp, ulm, frasin, tei pucios. Pădurile de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum* au stratul arborilor compus în etajul superior din gorun, exclusiv sau în amestec cu fag, cu exemplare de stejar pedunculat, cireș, tei, iar în etajul inferior din carpen, jugastru etc., având acoperire de 80-90% și înălțimi de 20-27 m la 100 de ani. Vegetația forestieră cu *Castanea sativa* este afectată în mare proporție de ciuperca *Cryphonectria parasitica*, ce provoacă boala numită cancerul de scoarță. Aceasta a dus la uscarea unor importante suprafețe de castan comestibil din regiunea Baia Mare și reprezintă o adevărată amenințare la adresa rezervației naturale și a sitului. Stratul arborilor este compus în etajul superior din castan și gorun în proporții diverse, cu amestec de fag, paltin de munte, tei, cireș, plop tremurător, mesteacăn, iar în etajul inferior din jugastru, carpen, sorb de câmp, având acoperire de 80-100% și înălțimi de 20-30 m la 100 de ani. În pădurile aluviale cu anin și fag, habitat prioritar de interes comunitar, stratul arborilor este compus exclusiv din anin alb sau cu puțin amestec de fag. La altitudini mai mici se întâlnește aninul negru, cu acoperire de 80-100% și înălțimi de 15-25 m la 50 de ani. Stratul arbustiv este de asemenea bogat în specii.

Fauna

Dintre grupele de faună, cele mai studiate în depresiunea Baia Mare au fost amfibienii, reptilele, păsările și mamiferele. Din grupul amfibienilor întâlnim salamandra, tritonul carpatic, broasca roșie de munte sau broasca râioasă brună. Reptilele sunt reprezentate de șopârla de câmp, șopârla de munte, vipera comună, șarpele de alun, șarpele lui Esculap. Dintre păsări, cele mai frecvente sunt cinteza, pițigoiul sur, măcăleandrul, pițigoiul de munte, bufnița, șorecarul, viesparul, vânturelul roșu, uliul porumbar, ciocârlia de câmp, presura galbenă, fluierarul de munte, mierla de apă, codobatura albă, codobatura de munte. În literatura de specialitate sunt menționate specii de mamifere ca ursul, lupul, mistrețul și cerbul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Situl se află pe teritoriul administrativ al municipiului Baia Mare, cu 114925 de locuitori angrenați în principal în industrie, construcții, comerț, turism, transporturi. Municipiul Baia Mare deține doar sisteme de încălzire rezidențială individuală, care funcționează preponderent cu gaz natural, dar și cu brichete de rumeguș. Orașul are un sistem centralizat de alimentare cu apă și canalizare.
Întâlnim aici biserici și monumente datând din secolele XIV-XIX reprezentative pentru patrimoniul cultural local, dintre care se remarcă Turnul lui Ștefan, o anexă a Catedralei „Sfântul Ștefan", ridicată de Iancu de Hunedoara în secolul XV (înalt de 40 m, turnul era folosit pentru observarea eventualelor incendii și supravegherea strategică a orașului), Bastionul Măcelarilor sau Turnul de Muniții, construit în secolul al XV-lea (există o legendă conform căreia din acest turn ar fi fost împușcat haiducul Pintea Viteazul), Biserica de lemn din Chechiș, construită în anul 1630 și mutată în Baia Mare, pe Dealul Florilor, în 1939 (în jurul acestui obiectiv a fost amenajat Muzeul Satului). Anual, la sfârșitul ultimei săptămâni din luna septembrie are loc Sărbătoarea Castanelor. Prezența castanului comestibil în zona Baia Mare este menționată într-un proces verbal din 24 septembrie 1642, în care se arată că: „...pentru poftă am trimis cadou castane, ca și altă dată, pentru care principele ne mulțumește în scris". Este vorba despre secretarul Băii Mari, care a trimis castane principelui Rakoczi I.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În perimetrul sitului se desfășoară activități de exploatare forestieră și de modernizare a drumurilor de acces. În afara sitului se desfășoară activități de vânătoare/braconaj care au un impact negativ accidental.

ADMINISTRAREA SITULUI

Planul de management pentru întregul sit este în curs de elaborare. În sit există clădiri administrative, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere și poteci/drumuri pentru vizitare, care trebuie suplimentate. Totodată, este necesară atât amenajarea de centre de vizitare/informare, stațiuni științifice, puncte de informare, trasee turistice și tematice, locuri de campare, vetre de foc și zone pentru colectarea deșeurilor, cât și dotarea cu panouri de informare și panouri pentru orientare (hărți).

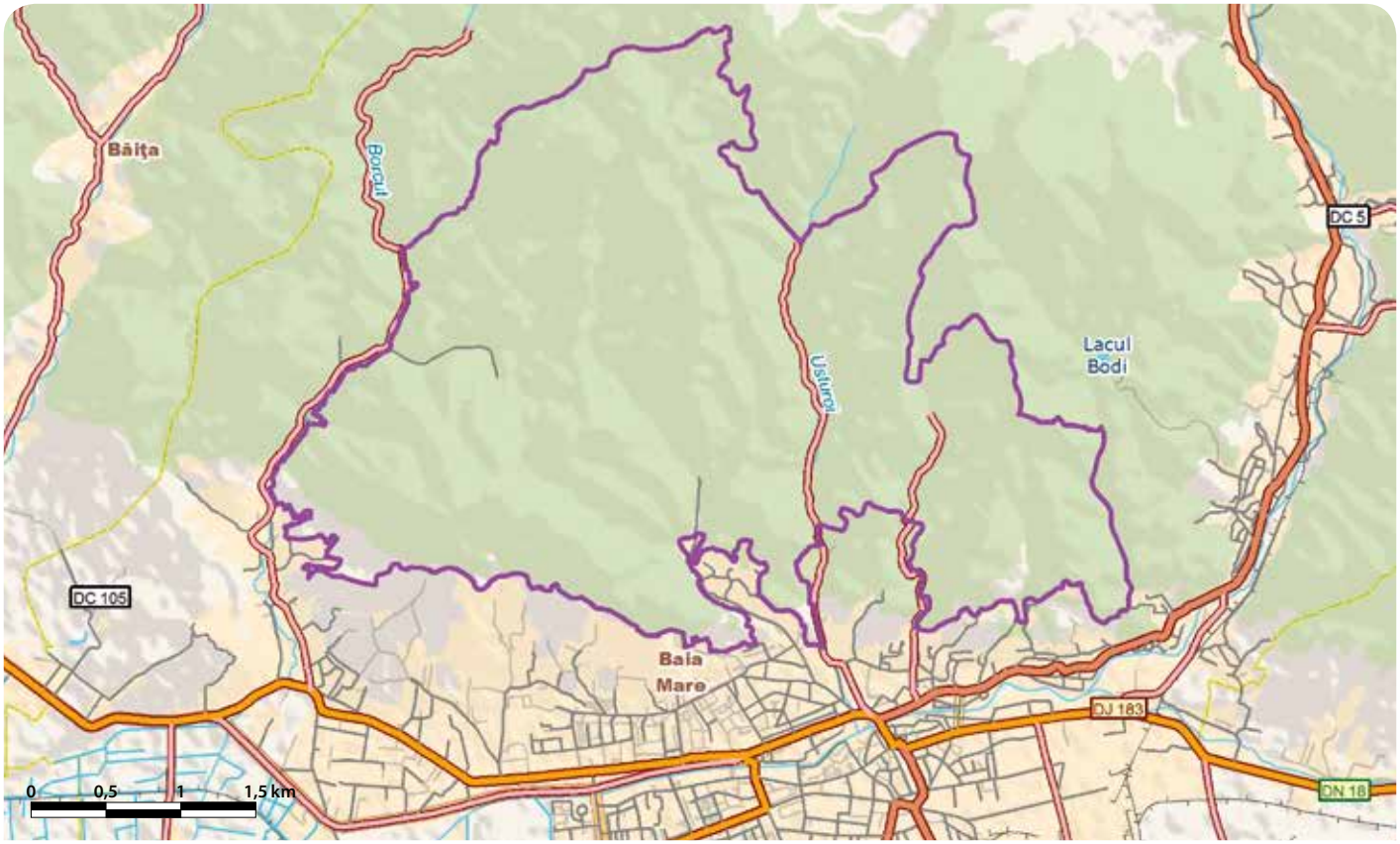

BĂGĂU - RO SCI 0004

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Alba: Aiud, Hopârta, Lopadea Nouă, Ocna Mureș.

Suprafața: 3.129 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 20' 2"; Long. E 23° 47' 32"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 544 max., 254 min., 396 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ **DL** **DF** **DA**
Accesul în sit se poate face prin partea sudică, pe drumul 142L prin localitatea Ciumbrud sau pe drumul 107E din localitatea Băgău, și prin partea vestică, pe drumul local 10, din localitățile Păgida și Gâmbaș. În zona nordică a sitului se poate ajunge pe drumul local 3, prin localitățile Cisteiu de Mureș și Micoșlaca. Numeroase alte drumuri forestiere și agricole pot fi folosite pentru accesul în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7140 - Mlaștini turboase de tranziție și turbării oscilante (nefixate de substrat); **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Nevertebrate:** Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Carab (*Carabus hampei*) • Lăcustă de munte (*Odontopodisma rubripes*). **Plante:** Moșișoare (*Liparis loeselii*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se află situat în Podișul Transilvaniei, în etajul de vegetație al stejarului. Acesta are o importanță deosebită pentru conservarea pădurilor de stejar, gorun și carpen. Lacul Tăul fără Fund de la Băgău, localizat în partea de SE a sitului, se remarcă datorită vegetației de mlaștină, care constituie o raritate în Podișul Transilvaniei fiind declarat și rezervație naturală. Acesta a luat naștere în urma formării unui baraj natural. Dintre speciile caracteristice vegetației de mlaștină amintim roua cerului, moșișoarele, mesteacănul alb și gălbinarea.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în partea de vest a Podișului Târnavelor, în subunitatea Podișul Lopadiei, adiacentă Culoarului Aiud. Altitudinea maximă este atinsă în Vf. Podina (548 m). Morfologia dominantă se înscrie în structurile de podiș. Din punct de vedere geologic, zona este relativ tânără, formațiunile prezente fiind predominant cuaternare.

Pedologie

În arealul de studiu există argiluvisoluri (soluri brune pe care se dezvoltă păduri de foioase – Pădurea Teleacu, Pădurea Ladomir), cambisoluri (pe valea râului Pusta Băgăului și pe Valea Dosului), molisoluri (în partea de nord a arealului, înspre localitatea Cisteiu de Mureș), soluri hidromorfe (în NE, pe Valea Papii), soluri neevoluate trunchiate sau desfundate (în cele mai apropiate puncte ale ariei naturale protejate față de râul Mureș).

Hidrologie

Situl se află în Bazinul Mureșului, pe partea stângă a râului cu același nume. Este drenat de râuri cu debit mic (Râul Pusta Băgăului în NE) sau caracter temporar (Valea Dosului și Pârâul Bagiu în vest, Valea Băgăului în sud, Valea Papii în NE). De asemenea, în sit se află lacul de acumulare „Tăul fără Fund", situat la 450 m altitudine, având o adâncime maximă de 17,5 m și o suprafață de aproximativ 3,6 ha.

Aspecte climatologice

Situl se află într-o regiune de podiș, cu altitudini medii de 400 m, ceea ce plasează arealul într-un climat de dealuri și podișuri temperat continental. La acesta se adaugă influențele vestice, oceanice, care sporesc cantitatea de precipitații în medie 500-600 mm/an.

Biocenoza

Vegetația

Situl are în componență păduri de foioase și de amestec. Pădurile de mesteacăn alb european și cele de stejar, gorun, carpen și păducel sunt specifice acestui areal. Habitatele de mlaștini turboase de tranziție și turbării oscilante (nefixate de substrat) constituie o raritate. Acestea oferă condiții pentru dezvoltare unei vegetații de mlaștină. În stratul arborilor mai găsim jugastru, păr pădureț și sorb, iar în stratul arbuștilor întâlnim măceș, lemn câinesc și salbă râioasă. Livezile, pășunile și culturile sunt și ele prezente în sit, dar într-un procent mic.

Fauna

Fauna cu statut de protecție din acest sit este reprezentată în special de nevertebrate. Dintre cele mai des întâlnite menționăm lăcusta de munte și cărăbușul. Rădașca se întâlnește într-un efectiv relativ redus dar având o stare favorabilă de conservare. Dintre vertebrate, buhaiul de baltă cu burtă galbenă este prezent în sit, de asemenea într-un efectiv redus, dar cu o stare de conservare favorabilă.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Situl se află pe teritoriul administrativ al localităților Lopadea Nouă, Aiud, Băgău, Hopârta și Ocna Mureș ce însumează un total de 49476 de locuitori angrenați în principal în agricultură, pomicultură, zootehnie, floricultură, industrie și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este fie centralizat (Aiud, Ocna Mureș), fie individual pe lemne (Lopadea Nouă, Băgău, Hopârta). Nu există un sistem de alimentare cu apă și de canalizare integral centralizat.

În localitățile din sit întâlnim biserici și monumente din secolele XIII-XIX reprezentative pentru patrimoniul cultural local. Dintre acestea se remarcă Cetatea Aiudului, întărită cu nouă turnuri atribuite breslelor meșteșugărești care le întreține și al căror nume îl purtau. Ea datează din secolul XIII și a fost construită pe teritoriul unei foste așezări daco-romane. Castelul Kemeny de la Sâncrai, vechi de 200 de ani, găzduiește în prezent o fermă ecologică de trandafiri. Alte obiective importante sunt Biserica românească din lemn „Sf. Teodor Tiron" din Băgău, Biserica de lemn „Sf. Gheorghe" din satul Șpălnaca (Hopârta), Castelul Teleky, una dintre cele mai frumoase construcții în stil baroc din Ardeal. Anual, în luna octombrie, în localitatea Ocna Mureș se sărbătoresc Zilele orașului.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități sportive și recreative în aer liber, de cosire, recoltare masă lemnoasă, creșterea animalelor, vânătoare, pescuit și cultivare a terenurilor agricole. Până în prezent acestea nu au dus la afectarea stării de conservare a biodiversității, menținerea și dezvoltarea durabilă a acestora putând contribui în continuare la dezvoltarea comunităților locale.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl necesită atât dotarea cu panouri de avertizare și panouri de informare cât și amenajarea de trasee turistice, poteci/drumuri de vizitare și zone pentru colectarea deșeurilor. În sit nu este încă dezvoltată infrastructura de vizitare.

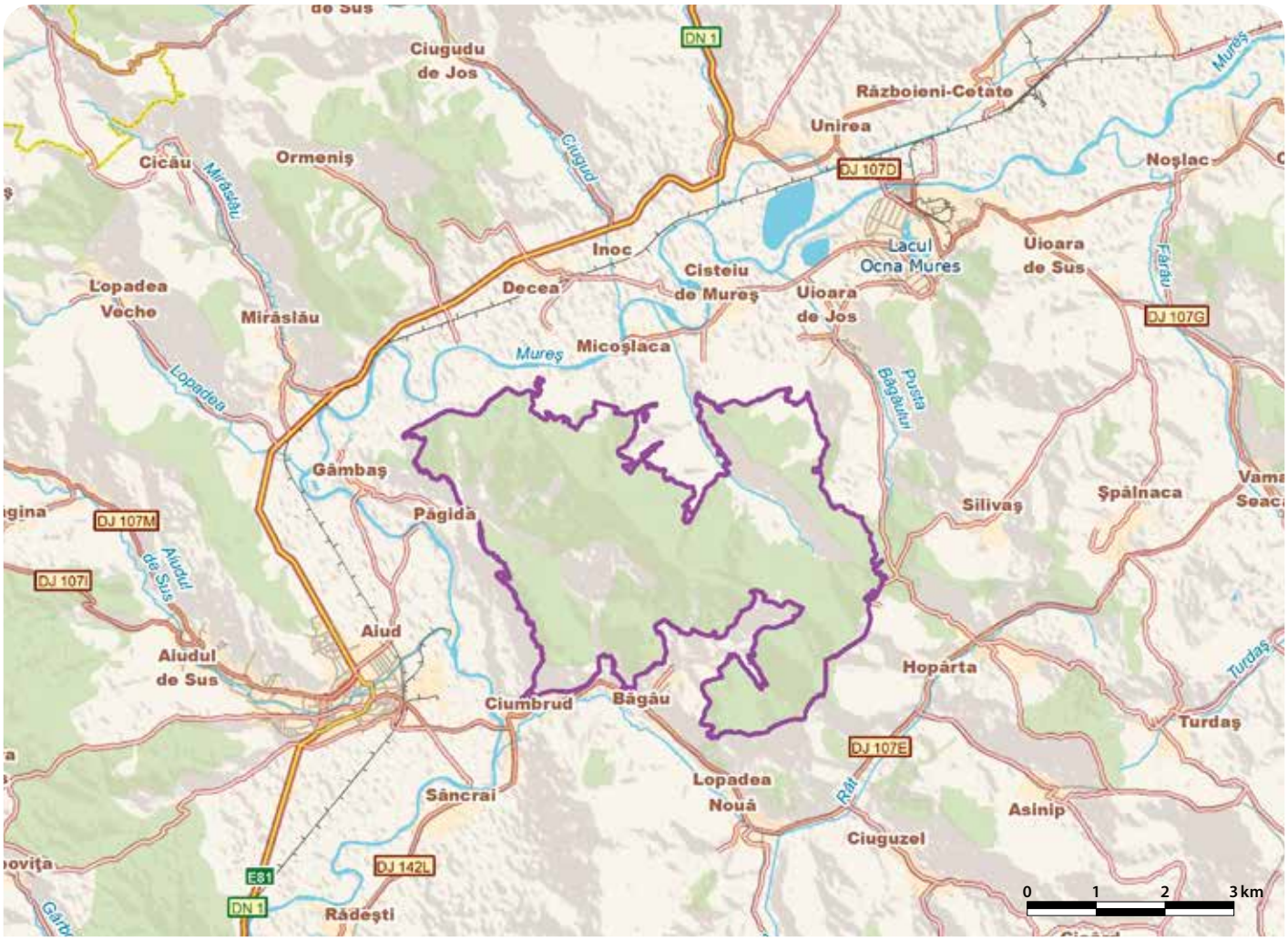

BALTA ALBĂ - AMARA - JIRLĂU - LACUL SĂRAT CÂINENI - RO SCI 0005

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Buzău: Balta Albă, Boldu.
Judeţul Brăila: Galbenu, Grădiştea, Jirlău, Vişani.

Suprafaţa: 6.300 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 13' 48"; Long. E 27° 17' 5"
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Stepa Câmpiei Române
Altitudinea: 100 max., 5 min., 32 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se face pe DN22 (Buzău-Brăila) din localitatea Balta Albă. Între Râmnicu Sărat şi Brăila există curse regulate de autobuze cu staţie în localitatea Balta Albă. Există şi căi feroviare de acces: plecări/sosiri din gara localităţii Balta Albă, pe ruta Făurei-Tecuci şi gara localităţii Râmnicu Sărat, pe ruta Bucureşti-Suceava, mergând apoi cu autobuzul până în localitatea Balta Albă. Alte căi de acces sunt pe drumurile judeţene Făurei-Jirlău-Vişani-Câineni-Plăşoiu sau Buzău-Vadu Paşii-Săgeata-Robeasca-Jirlău-Vişani. Pentru a vizita Lacul Jirlău se poate ajunge cu trenul în localitatea Jirlău pe ruta Făurei-Tecuci sau cu maşina pe drumul naţional DN2B (Brăila-Făurei).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1310 - Comunităţi cu *salicornia* şi alte specii anuale care colonizează terenurile umede şi nisipoase; **1530*** - Pajişti şi mlaştini sărăturate panonice şi ponto-sarmatice; **3140** - Ape puternic oligo-mezotrofe cu vegetaţie bentonică de specii de *Chara*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*). **Nevertebrate:** Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Lycaena dispar* • **Callimorpha quadripunctaria*. **Peşti:** Ţipar (*Misgurnus fossilis*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Valoarea conservativă a sitului este dată de numărul mare de specii de faună ce pot fi întâlnite în cadrul acestuia, dar şi de prezenţa habitatelor protejate la nivel european. Situl a fost desemnat pentru conservarea a trei tipuri de habitate, respectiv ape puternic oligo-mezotrofe cu vegetaţie bentonică de *Chara*, comunităţi cu brâncă (iarbă sărată) – *Salicornia* şi alte specii anuale care colonizează terenurile umede şi nisipoase şi pajişti şi mlaştini sărăturate panonice şi ponto-sarmatice, acesta din urmă fiind un habitat prioritar. Încă din 1847 au fost descoperite numeroase izvoare cu ape minerale care fac ca apa acestor lacuri să ajute la tratarea bolilor reumatice şi neurologice. O importanţă deosebită o are şi nămolul sapropelic folosit în tratarea a numeroase afecţiuni. Valoarea celor trei lacuri incluse în cadrul sitului este recunoscută şi la nivel naţional prin desemnarea lacurilor Balta Albă, Amara şi Jirlău Vişani ca rezervaţii naturale în anul 2000.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este localizat în sectorul estic al Câmpiei Române, la nord de râul Călmăţui, în Câmpia Râmnicului şi Câmpia Bărăganului. Relieful Câmpiei Române se caracterizează prin văi largi şi interfluvii netede, numite popular câmpuri, cu mici depresiuni formate prin tasare şi sufoziune (proces de spălare şi de transportare a particulelor fine din rocile afânate sub acţiunea apelor subterane). Prezenţa nisipurilor determină apariţia unui relief de dune caracteristic Câmpiei Râmnicului şi Câmpiei Bărăganului.

Pedologie

Solurile caracteristice sunt cernoziomurile şi cernoziomurile levigate, solonceacurile şi soloneţurile, solurile aluvionare şi aluviunile pe suprafeţe întinse. Primele două tipuri de soluri sunt bogate în humus, caracteristică de mare fertilitate.

Hidrologie

Cele patru lacuri incluse în sit fac parte din spaţiul hidrografic Buzău-Ialomiţa. Lacurile Balta Albă, Amara şi Jirlău sunt situate în cadrul albiilor părăsite de râul Râmnicul Sarat şi sunt alimentate în prezent de câteva pâraie semipermanente. Lacul Sărat Câineni aparţine tipului de lacuri fluviatile formate în urma depunerii aluviunilor în dreptul punctului de confluenţă a râului Buzău cu afluenţii secundari. Alimentarea acestuia se realizează din stratul de ape freatice şi din scurgerile de suprafaţă.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală şi se caracterizează prin veri fierbinţi şi ierni secetoase. Regimul precipitaţiilor este foarte variabil, reflectând tipul de climat continental, cu o valoare medie multianuală de sub 500 mm. Vânturile predominante şi-au modificat direcţia datorită prezenţei Carpaţilor de Curbură. Predomină Crivăţul în tot cursul anului, dar şi Austrul care aduce uscăciune şi caldură vara şi temperaturi mai ridicate în timpul iernii.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia din zona bălţilor este asemănătoare cu cea existentă în Delta Dunării: vegetaţie permanentă tipică de baltă, cu asociaţii în care predomină stuful, papura şi pipirigul. Prin prezenţa speciilor hidrofile şi palustre, apele stătătoare saline şi salmastre ale celor patru lacuri au o mare valoare conservativă. Dintre plantele caracteristice pajiştilor sărăturate de importanţă comunitară sunt prezente albăstrica, pipirigul, iarba de sărătură, ghirinul, iarba şerpilor.

Fauna

Situl găzduieşte atât specii de mamifere, reptile, amfibieni, peşti şi insecte periclitate la nivel european cât şi numeroase specii de păsări. În cadrul sitului întâlnim atât popândău, specie vulnerabilă la nivel european, cât şi mamifere comune cum ar fi iepurele de câmp, porcul mistreţ şi căprioru. Dintre reptile, demne de menţionat sunt ţestoasa de lac, şopârla de câmp, şarpele de casă şi guşterul, iar dintre batracieni, buhaiul de baltă cu burta roşie, broasca râioasă verde şi broasca de lac. Speciile de peşti de interes comunitar întâlnite sunt zvârluga şi ţiparul. În sit pot fi admirate şi câteva specii de insecte de interes comunitar cum ar fi fluturele focului, fluturele vârgat şi cosaşul transilvănean. Totodată, pot fi observate numeroase specii de păsări dintre care amintim gâsca cu gât roşu, sitarul de mal, raţa roşie, chirighiţa cu obraz alb, bătăuşul, eretele de stuf, şoimul călător, uliganul pescar, eretele sur etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Pe teritoriul sitului se află comunele Boldu, Balta Albă, Grădiştea (cu satele Grădiştea, Ibrianu, Maraloiu), Amaru (cu satele Amaru, Dulbanu, Câmpeni, Lunca, Scorţeanca, Lacu Sinaia), Vişani (cu satele Vişani, Câineni-Băi, Plăşoiu) şi Jirlău, cu un total de 17675 de locuitori. Aceştia sunt angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, pisciculturăă, morărit şi panificaţie. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual cu lemne şi gaz. Comunele Boldu şi Amaru au un sistem de alimentare cu apă şi canalizare centralizat. Comunele Balta Albă şi Grădiştea dispun de sistem de apă centralizat, dar nu şi de canalizare, pe când pe raza comunelor Vişani şi Jirlău există un sistem centralizat de canalizare, însă lipseşte cel de alimentare cu apă.
Reprezentative pentru patrimoniul cultural local al sitului sunt situl arheologic Necropolă din sec. III-IV, din Epoca Migraţiilor, Cultura Sântana de Mureş-Cerneahov descoperit la 3,1 km vest de satul Balta Albă, biserica din satul Balta Albă, construită în anul 1864 şi situl arheologic format din Necropolele de sec II-IV, Epoca Sântana de Mureş-Cerneahov – „La movilele Gemene" şi „La vad", descoperite la circa 1,5 km SV pe şoseaua spre Amara. Peisajul localităţii Balta Albă este foarte diferit faţă de cel din localităţile vecine, fiind dominat de o întindere de apă care a dat numele acestei aşezări. Localnicii susţin că respectivul luciu de apă numit Balta Albă ar deţine în adâncuri un „aur negru" mai preţios decât petrolul şi aurul adevărat. Este vorba despre un nămol special cu calităţi terapeutice incontestabile, care face adevărate minuni în privinţa tratării unor boli precum cele reumatice sau afecţiuni ale sistemului nervos. Numele actual al comunei Jirlău s-ar datora jirloaielor (şiroaielor) de apă ce s-ar fi scurs din ploi şi zăpezi, probabil din cauza inundaţiilor râului Buzău. Comuna Amara a luat numele bălţii din imediata apropiere, a cărei apă are un gust amar.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În perimetrul sitului se desfăşoară activităţi de vânătoare (situl este fond de vânătoare), utilizare de pesticide, pescuit profesionist/industrial (cele patru lacuri sunt date în exploatare pentru pescuit), incendiere, irigare, abandonare a sistemelor pastorale, turism, intensificare a agriculturii, care au un impact negativ permanent, periodic sau sporadic asupra acestuia. Elementele de impact negativ asupra conservării mediului sunt generate de braconaj, incendierea stufului, folosirea apei pentru irigaţii (duce la secarea Lacului Balta Albă), abandonarea sistemelor pastorale (va duce implicit la degradarea unei suprafeţe importante din cadrului sitului şi la dispariţia speciilor de plante şi animale), turism necontrolat, desecarea zonelor umede şi schimbarea habitatului semi-natural, liniile electrice neizolate.
Elementele de impact negativ asupra speciilor din cadrul sitului sunt generate atât de poluarea apelor cu gunoi de grajd bogat în nitriţi şi deşeuri menajere cât şi de modificarea practicilor de cultivare prin intensificarea agriculturii (duce la apariţia monoculturilor, la folosirea intensivă a pesticidelor şi la dispariţia zonelor de vegetaţie din jurul terenurilor agricole).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl necesită atât dotarea cu panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare, clădiri administrative, staţiuni ştiinţifice, centre de vizitare/informare, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere cât şi amenajarea de poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice şi tematice, locuri de campare, vetre de foc şi zone pentru colectarea deşeurilor.

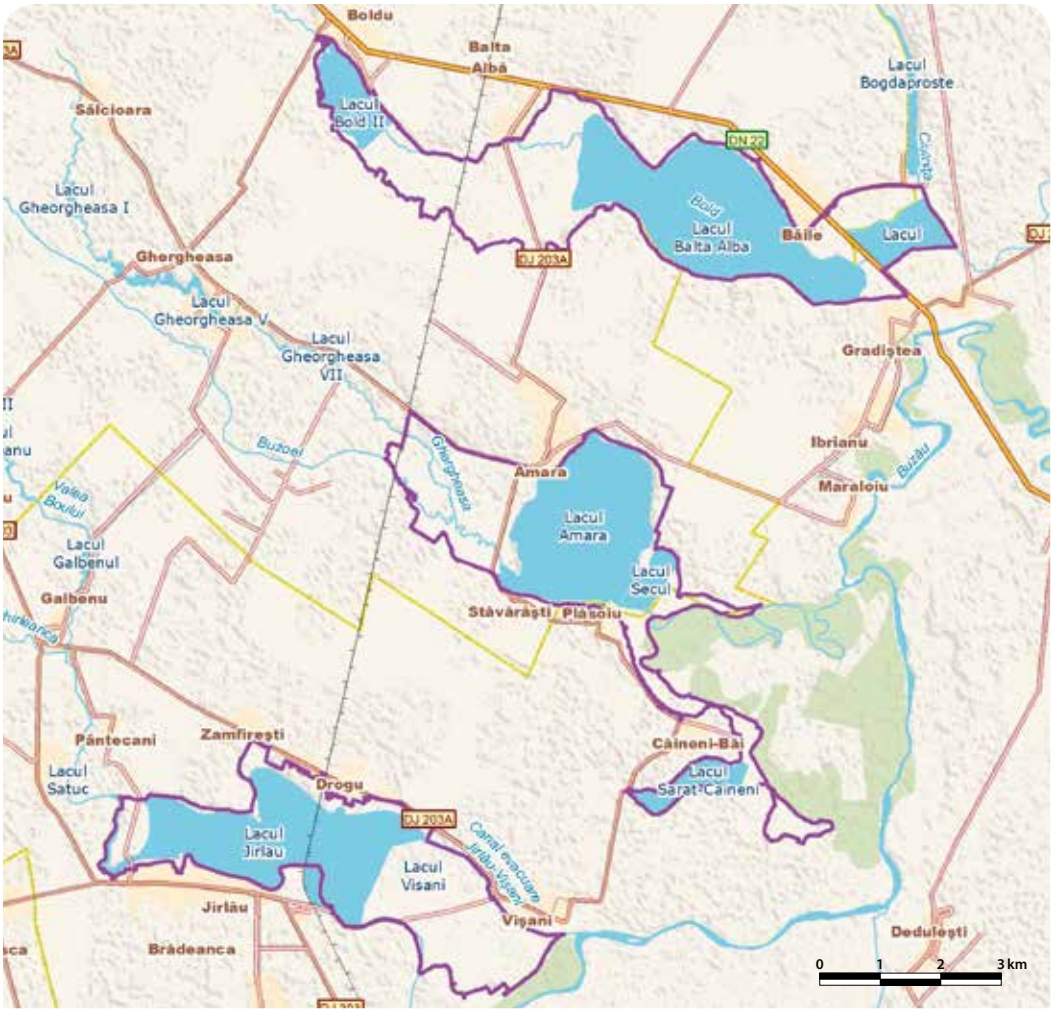

BALTA MICĂ A BRĂILEI - RO SCI 0006

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brăila: Berteștii de Jos, Brăila, Chiscani, Gropeni, Mărașu, Stăncuța.
Județul Constanța: Hârșova.
Județul Ialomița: Giurgeni.

Suprafața: 20.872 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44˚ 59′ 52″; Long. E 27˚ 54′ 31″
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării
Altitudinea: 38 max., 0 min., 5 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din Brăila, se traversează Dunărea pe la trecerea de bac Stanca, pe DC50 (care traversează Insula Mare a Brăilei) până în localitatea Mărașu, de unde se trece cu bacul brațul Vâlciu. Din Brăila, se poate folosi DJ212 până în localitatea Stăncuța, de unde se poate traversa Dunărea către ostroavele din zona sudică. Pe apă accesul este posibil în orice punct al sitului comunitar.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3130 - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din *Littorelletea uniflorae* și/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetație de *Chenopodion rubri* și *Bidention*; **6410** - Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **6440** - Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **92D0** - Galerii ripariene și tufărișuri (*Nerio-Tamaricetea* și *Securinegion tinctoriae*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Pești:** Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Sabiță (*Pelecus cultratus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Ghiborț de râu (*Gymnocephalus baloni*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Rezeafcă de Dunăre (*Alosa tanaica*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Fusar (*Zingel streber*) • Scrumbie de Dunăre (*Alosa pontica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl reprezintă o întrepătrundere de ecosisteme acvatice, de pajiște și forestiere de o diversitate rar întâlnită în Europa, ce constituie mediul de viață ideal pentru componenta faunistică, în special pentru numărul mare de specii rare de avifaună. În ciuda modificărilor apărute atât în structura sistemelor ecologice integratoare cât și la nivelul ei, Balta Mică a Brăilei conservă semnificative valori ecologice, fiind o importantă componentă a Sistemului Dunării Inferioare situat în amonte de Delta Dunării. Este singura zonă rămasă în regim hidrologic natural (zonă inundabilă) după indiguirea în proporție de 70% a fostei Bălți a Brăilei și crearea incintei agricole Insula Mare a Brăilei. Datorită atributelor sale – zonă umedă în regim hidrologic natural, complex de ecosisteme în diferite stadii succesionale și zonă tampon – Balta Mică a Brăilei reprezintă un sistem de referință pentru fosta deltă interioară și bază pentru reconstrucția ecologică în Sistemul Dunării Inferioare. Jumătate din ecosistemele identificate – bălți și păduri specifice din lunca inundabilă – sunt naturale, această zonă conservând în cea mai mare parte structura și funcțiile vechii Bălți a Brăilei din anii 50. Această zonă este bine cunoscută pentru importanța ei ornitologică, deoarece se situează pe cel mai important culoar de migrație a păsărilor din bazinul inferior al Dunării de Jos, la jumătatea rutelor de migrație între locurile de cuibărit din nordul Europei și refugiile de iernat din Africa. Pe teritoriul sitului au fost identificate nouă tipuri de habitate și 16 specii de interes comunitar, dintre care 12 specii de pești. Fauna cea mai complexă se întâlnește în pădurile de amestec și în bălțile permanente.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este așezat la contactul dintre Câmpia Brăilei și Podișul Dobrogei, pe care s-a instalat cursul Dunării. Fundamentul este situat la adâncimi de 500-1000 m în partea de vest datorită faliei Brăila-Piua Pietrei (falia Dunării Noi) cu care coincide parțial valea Dunării. În Balta Brăilei, martorii de eroziune sunt aproape inexistenți. Numai în partea de NE, în dreptul localității Turcoaia, se găsește Popina Blasova. Aceasta are înălțimea de 45 m și este constituită din formațiunea de Carapelit (carbonifer inferior), formațiune specifică orogenului nord-dobrogean. Cuvertura sedimentară prezintă mai multe straturi de diferite vârste, cele mai vechi provenind din Paleozoic, depozitele de suprafață fiind însă de vârstă cuaternară.

Pedologie

Procesul repetat de aluvionare, care a favorizat depunerea și acumularea periodică la suprafață a unor sedimente aluvionare noi de mărimi și compoziție mineralogică diverse aduse de inundații, este modalitatea principală de formare a solurilor în sit. Aceste soluri aluviale se caracterizează prin vârste recente și printr-un surplus de umiditate datorat situării pânzei freatice aproape de suprafață. Procesul de evoluție al solurilor este frânat prin împrospătare cu noi aluviuni, de aceea majoritatea lor sunt slab evoluate.

Hidrologie

Teritoriul sitului, cu regim liber de scurgere, este supus inundațiilor, constituind un veritabil bazin de acumulare a apelor. Acesta permite inundarea cu regularitate la apele de viitură datorită pantei foarte mici (0,027‰), numeroaselor zone depresionare și lipsei continuității grindurilor de mal. Frecvența de inundare este de 1-3 ani. Din luna mai începe retragerea apelor, care are ca efect o ușoară creștere a debitelor Dunării la Brăila comparativ cu cele din amonte. Apele rămân numai în părțile adânci ale depresiunilor lacustre, împiedicând astfel dezvoltarea excesivă a vegetației și permițând mineralizarea resturilor organice. După această dată, apele se retrag prin privalele din aval până în lunile iulie-august. Nivelul pânzei freatice din sit este situat la adâncimi de 5-10 m în zonele de grind și de 0-2 m în zona depresiunilor lacustre. Alimentarea se face direct din Dunăre, la viituri sau prin intermediul stratului acvifer.

Aspecte climatologice

Putem spune că Balta Brăilei are un climat mai moderat, continentalismul de câmpie fiind estompat în această unitate joasă. Temperaturile din zonă sunt mai ponderate, cu o amplitudine zilnică și anuală mai mică, precipitații mai reduse, număr de zile cu ninsoare mai mic. O caracteristică de bază a topoclimatului de baltă o constituie existența unei accentuate umeziri a aerului datorită existenței bălților, canalelor, gârlelor, sahelelor, deși în mare parte acestea au fost îndiguite și desecate. Are loc antrenarea în mișcare locală a aerului de deasupra Bălții Brăilei și a câmpiei Brăilei, spre est și sud ori invers, datorită producerii de minime barometrice vara și maxime barometrice iarna.

Biocenoza

Vegetația

Situl reprezintă un mozaic de asociații vegetale. În grindurile situate de-a lungul brațelor Dunării și pe suprafețele plane din apropierea acestora inundate pe o perioadă mai lungă de timp vegetația specifică este reprezentată de zăvoaie de luncă alcătuite din arbori de esență moale, ce au capacitatea de a suporta inundațiile de durată variabilă. Caracterisitice sunt speciile de salcii și plopi ce prezintă adaptări proprii. Specia dominantă este salcia. În regiunile supuse mai rar inundațiilor apar zăvoie de plop negru și plop alb. Principalele specii de subarbuști sunt crușinul, sângerul, răchita roșie, păducelul, măceșul, lemnul câinesc, cătina roșie, socul, salba moale. Plantele agățătoare specifice sunt: vița sălbatică și curpenul de pădure. În depresiunile lacustre din apropierea grindurilor sunt specifice zăvoaiele de plopi albi cu salcii albe și plesnitoare. În cadrul acestor zăvoaie mai sunt întâlnite specii precum ulmul, stejarul pedunculat sau frasinul. Principalele plante agățătoare sunt vița sălbatică, hameiul și diferite tipuri de liane. Acolo unde solurile prezintă o ușoară salinizare se dezvoltă cătină roșie, măceș, spinul cerbului. În cadrul depresiunii se regăsesc pajiști cu rogoz, mană de apă, pipirig. Vegetația acvatică specifică este alcătuită din stuf, papură, nuferi, ciulini, iarba broaștei, lintiță, broscăriță (specii plutitoare), otrățel, sârmuliță, brădiș (specii submerse). La marginea lacurilor și a bălților se dezvoltă plaurul.

Fauna

Principala componentă a faunei din sit este reprezentată de păsări. Cu toate acestea, pot fi întâlnite și alte specii de interes comunitar cum ar fi vidra, broasca țestoasă de apă, buhaiul de baltă cu burta roșie, tritonul cu creastă dobrogean, precum și numeroase specii de pești cum ar fi avatul, rizeafca, scrumbia de Dunăre, țiparul, boarea, pietrarul etc. Alte specii reprezentative pentru Balta Mică a Brăilei sunt mistrețul de baltă, vulpea, iepurele, pisica sălbatică, nurca, câinele enot, bizamul. În aceste ape se întâlnesc, în afara speciilor de interes comunitar, pești migratori (gingirică, sturioni), semimigratori (somn, vaduviță – se reproduc în Dunăre; crap, platică, șalău, babușcă – se reproduc în baltă), pești care se reproduc atât în zona bălții cât și a Dunării (știucă, oblete), pești de lac, sedentari (lini, roșioară, caracudă) și pești reofili (clean, mreană, morunaș, scobar).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Situl se află pe teritoriul administrativ al localităților Brăila, Giurgeni, Mărașu, Gura Ialomiței, Berești, Stăncuța și Hârșova, ce însumează un total de 241730 de locuitori angrenați în principal în industrie, agricultură, creșterea animalelor, apicultură, construcții și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este fie centralizat (Brăila, Hârșova), fie individual, pe lemne. În orașele Brăila și Hârșova există sisteme centralizate de alimentare cu apă și de canalizare. În restul localităților din sit sistemele sunt în curs de dezvoltare.
În localitățile din sit întâlnim biserici și monumente din secolele XVII-XIX reprezentative pentru patrimoniul cultural local. Dintre acestea amintim Biserica „Sf. Arhanghel Mihail și Gavril" (fostă moschee) din Brăila, Mănăstirea Maxineni, ctitorită de domnitorul Matei Basarab al Țării Românești în perioada 1636-1637,

Biserica „Sf. Nicolae" de la Berești-Meria, despre care tradiția spune că ar fi fost construită în timpul domnitorului Ștefan cel Mare, unică prin masa altarului sculptată în trunchiul unui stejar ce încă își păstrează rădăcinile în pământ. Totodată, săpăturile arheologice efectuate la Giurgeni au evidențiat existența „Orașului de Floci" sau „Târgul de Floci" (sit arheologic prioritar), atestat documentar din anul 1431, în timpul domniei voievodului Dan al II-lea. Orașul este atipic față de celelalte cetăți medievale din Țara Românească prin faptul că nu are ziduri de incintă, de cetate. El s-a dezvoltat pe nouă grinduri, pe nouă coline, printre acestea trecând apa Ialomiței, legatura de pe un grind pe altul făcându-se prin podețe. Anual în zonă fiecare localitate serbează Zilele orașului, comunei sau satului. Sărbătoarea Salcâmului și Toamna Bereșteană se desfășoară în Berești între 27 și 30 mai și respectiv între 10 și 15 septembrie.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de pescuit comercial și sportiv, turism, navigație. Principalele amenințări pentru biodiversitate sunt generate de reducerea fondului forestier autohton prin înlocuirea cu specii alohtone de plop repede crescător, reducerea pajiștilor prin înlocuire cu plantații forestiere, deteriorarea covorului vegetal mai ales în pajiștile de stepă prin pășunatul intensiv al ovinelor, pescuitul selectiv, care a afectat anumite populații de pești, inundații în urma îndiguirii Bălții Brăilei.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt amplasate panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărți) și au fost amenajate puncte de observare, supraveghere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare, vetre de foc, dar ele trebuie suplimentate. Totodată, este necesară amenajarea unui centru de vizitare/informare.

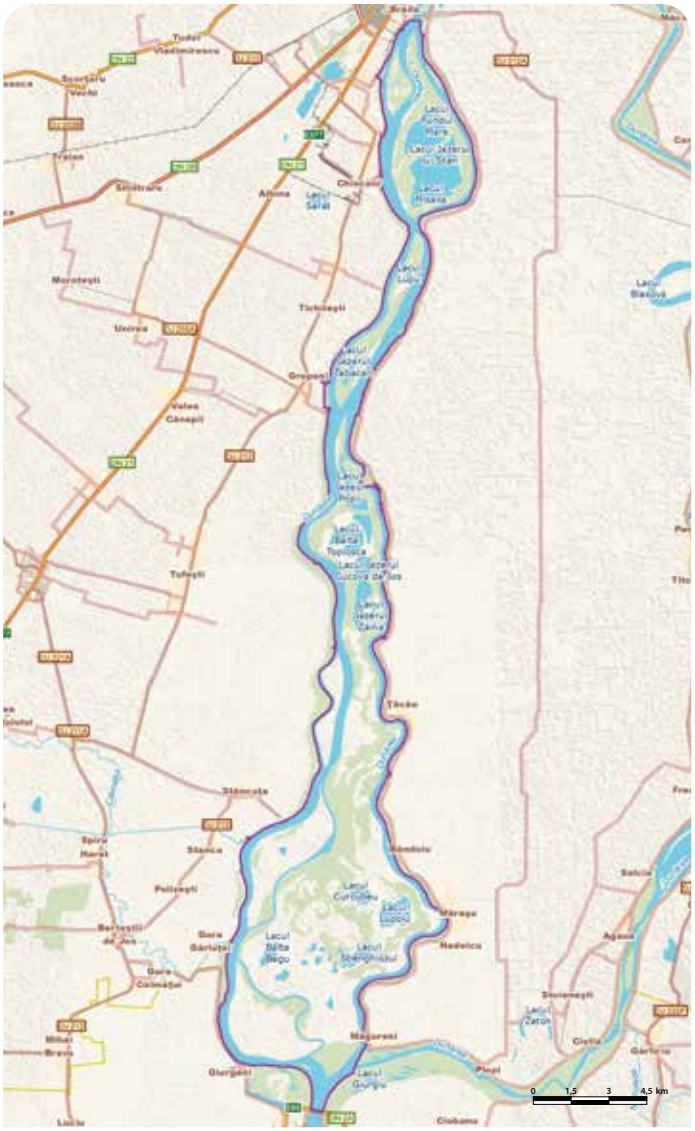

BAZINUL CIUCULUI DE JOS - RO SCI 0007

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Harghita: Miercurea Ciuc, Sâncrăieni, Sânsimion, Sântimbru, Tuşnad.

Suprafaţa: 2.693 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 14′ 49″; Long. E 25˚ 52′ 3″
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 737 max., 640 min., 655 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL DF DA
Calea ferată traversează pe direcţia NS interiorul sitului şi limita acestuia. Toate categoriile de trenuri se opresc la Miercurea Ciuc şi Băile Tuşnad (oraşe din vecinătatea sitului). La Sâncrăieni, Sântimbru, Sânsimion şi Vrabia (sate din interiorul sitului) opreşte numai trenul personal. DN12 este paralel cu situl pe direcţia NS, uneori atingând limita sitului, iar DJ123A parcurge situl, apoi continuă paralel cu acesta.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3260 - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetaţie din *Ranunculion fluitantis* şi *Callitricho-Batrachion*; **91E0* -** Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **6410 -** Pajişti cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6440 -** Pajişti aluviale din *Cnidion dubii*; **6510 -** Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **7140 -** Mlaştini turboase de tranziţie şi turbării oscilante (nefixate de substrat); **7230 -** Mlaştini alcaline.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Urs brun (*Ursus arctos*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • *Lup (*Canis lupus*). **Nevertebrate:** *Vertigo angustior* • *Vertigo moulinsiana*. **Peşti:** Zglăvoc (*Cottus gobio*). **Plante:** Ochii şoricelului (*Saxifraga hirculus*) • Angelică de baltă (*Angelica palustris*) • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • Turiţă (*Agrimonia pilosa*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Pe teritoriul sitului au fost identificate şapte habitate de interes comunitar, dintre care unul prioritar. Aici sunt conservate fragmente ale mlaştinilor din trecut, diminuate în urma regularizării cursului Oltului şi a extinderii terenurilor agricole şi localităţilor. O particularitate a sitului o reprezintă numeroasele izvoare de apă minerală care au dat naştere mlaştinilor soligene alcaline. În zonă se găsesc şase rezervaţii botanice, situl prezentând o importanţă majoră pentru ocrotirea unui număr mare de specii din flora şi fauna protejată pe plan naţional şi internaţional, printre care patru specii de plante de interes comunitar, 19 specii de plante de pe lista roşie naţională şi 16 relicte glaciare. Mamiferele mari sunt reprezentate de urs şi lup, două specii de lillieci de interes comunitar fiind de asemenea întâlnite aici. Dintre amfibieni, buhaiul de baltă cu burta galbenă este omniprezent, alături de tritonul cu creastă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Depresiunea Ciuc este o depresiune tectonică şi de baraj vulcanic. Definitivarea Depresiunii Ciuc în morfologia actuală s-a realizat prin apariţia Munţilor Harghita care au transformat-o într-un bazin de sedimentare închis ce s-a umplut destul de rapid. În evoluţia sa, depresiunea a trecut prin mai multe faze de formare: continentală de adâncime, prelacustră şi lacustră – elemente care pot fi argumentate prin succesiunea depozitelor cu grosime de peste 800 m. Ca urmare a mişcărilor telurice generate de manifestările vulcanice, în fundamentul depresiunii au apărut o serie de falii transversale pe care au pătruns spre suprafaţă intruziuni bazaltice acoperite parţial. Ele funcţionează în prezent ca praguri (mici sectoare de defileu) în albia Oltului (Racu şi Jigodin).

Pedologie

Poziţia geografică, morfologia, modul de utilizare a terenurilor şi condiţiile climatice au permis individualizarea a trei clase de sol în sit. Clasa cernisoluri (cernoziomuri cambice, cernoziomuri argiloiluviale şi rendzine) se întâlneşte pe piemonturi, glacisuri, pe şesul aluvial şi terasele superioare ale Oltului, clasa hidrisoluri pe terasele inferioare şi în lunca Oltului şi clasa histisoluri (soluri organice, turboase) în perimetrul mlaştinilor. Ultimele două tipuri sunt favorizate de precipitaţiile abundente, temperaturile scăzute şi subsidenţa activă.

Hidrologie

În Bazinul Ciucului de Jos,Oltul primeşte un afluent important, Pârâul Mare ce vine pe partea dreaptă din Munţii Harghita, şi câţiva afluenţi mai mici pe partea stângă, Pârâul Fâneţelor şi Fişagul din piemonturile marginale ale Ciucului, Ciucani din M. Ciuc şi Tuşnad de sub Vf. Teteia (1173 m) ce aparţine de Masivul Ciomatu. Viiturile repetate au impus realizarea unor lucrări de regularizare şi desecare. Cele mai importante debite se înregistrează pe Olt şi pe afluenţii săi în lunile aprilie-iunie, iar cele mai reduse în septembrie-noiembrie. De asemenea, la Jigodin Băi întâlnim ape minerale carbogazoase simple, iar la Tuşnad şi Sântimbru ape feruginoase carbogazoase. În perimetrul localităţii Tuşnad există şi rezerve importante de ape hipotermale cu compoziţie chimică şi ape radioactive.

Aspecte climatologice

Din punct de vedere al regionării climatice, situl aparţine ţinutului de munte, subţinutului Carpaţilor Orientali, topoclimatului complex al Depresiunii Ciucului. Factorii geografici care influenţează clima sitului sunt poziţia în partea central-sudică a depresiunii, altitudinea (600-700 m), prezenţa coridorului Oltului (cu excesul de umiditate pe care-l generează) şi modul dominant agricol de utilizare a terenurilor (culturi, păşuni şi fâneţe). Parametrii climatici sunt influenţaţi de pătrunderea maselor de aer polar continental sau maritim mai ales în sezonul rece şi de masele de aer vestice mai umede, dar moderate termic. Astfel, depresiunea Ciuc este considerată una dintre cele mai reci din regiunea montană a României, mai ales datorită inversiunilor termice din timpul iernii când aerul rece de pe versanţii montani înconjurători coboară şi stagnează pe fundul depresiunii. Frecvenţa şi durata mare a ceţii, precipitaţiile medii anuale de 563,5 mm, precum şi menţinerea stratului de zăpadă peste 200 de zile/an, întregesc tabloul climatic.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl adăposteşte o serie de habitate, deosebit de importante din punct de vedere ştiinţific şi ecologic, protejate la nivel european. Condiţiile climatice proprii bazinului au dus la conservarea în aceste habitate a mai multor specii de plante şi animale, vestigii ale ultimei glaciaţiuni. Păstrarea lor a fost determinată în mare măsură de existenţa turbăriilor, caracterizate prin condiţii microclimatice particulare (umiditate mai ridicată şi temperatură mai scăzută faţă de microclimatul general) şi de numeroasele izvoare minerale reci. Aici regăsim numeroase specii de plante protejate, dintre care amintim mesteacănul pitic, ochii şoricelului, dumbrăviţa de baltă, şapte degete, curechiul de munte, voniceriul pitic, bumbăcariţa, bulbucii de munte, violeta, ochii broaştei, feriga de mlaştină, iarba-albastră, salcia de nisipuri, cununiţa etc. La adăpostul tufelor de salcie, cununiţă, coacăz negru cresc specii ocrotite ca feriga de mlaştină sau ochii broaştei. La nivel local, o importanţă deosebită prezintă Mlaştina Varsavesz şi Mlaştina Külsö Égés. Mlaştina Varsavesz are o suprafaţă de 30 ha şi este situată la N-NE de satul Tuşnadul Nou, pe partea stângă a râului Olt. Mlaştina Külsö Égés este situată lângă cantonul Vrabia, la vest de calea ferată, fiind o mlaştină importantă din punct de vedere ştiinţific. Prezenţa numeroaselor specii relicte, cum ar fi gălbenelele sau scara domnului, constituie argumente pentru extinderea rezervaţiei Csemő-Vrabia cu acest fragment de habitat. În trecut, aceste două mlaştini au constituit o mlaştină unitară, fiind despărţite după ce a fost construită calea ferată.

Fauna

În râul Olt şi în afluenţii săi, la fel ca şi în canalele de desecare din zona de inundare a Oltului, viţuiesc numeroase specii de peşti de importanţă comunitară, dintre care numai zglăvoaca este inclusă în formularul standard al sitului. Alte specii de peşti de importanţă comunitară prezente în sit sunt mreana vânătă, zvârluga, ţiparul sau chişcarul. Dintre amfibieni, buhaiul de baltă cu burta galbenă este foarte răspândit, iar brotăcelul, broasca roşie de munte şi tritonul cu creastă au populaţii însemnate. De-a lungul cursului râului pot fi observate şi numeroase specii de libelule şi insecte acvatice a căror prezenţă indică o calitate bună a apei. Dintre mamifere, ursul brun, lupul, vulpea, castorul, pisica sălbatică, nevăstuica şi vidra îmbogăţesc valoarea naturală a zonei. Când se lasă seara îşi fac apariţia liliecii în cautarea hranei. Pe pajişti şi printre tufărişurile din zonă pot fi întâlnite reptile cum ar fi şarpele de casă, şarpele de apă şi şopârla de câmp. De asemenea, situl este habitatul a numeroase specii de păsări întâlnite în special în zonele umede.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Situl se află pe teritoriul administrativ al localităţilor Sâncrăieni, Sânsimion, Sântimbru şi Tuşnad ce însumează un total de 9703 de locuitori angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, exploatarea şi prelucrarea primară a lemnului, comerţ şi agroturism. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, pe lemne sau gaz. Toate localităţile dispun de un sistemul centralizat de alimentare cu apă, iar localitatea Sâncrăieni are şi unul de canalizare.
În localităţile din sit întâlnim biserici şi monumente din secolele XIV-XIX reprezentative pentru patrimoniul cultural local. Dintre acestea se remarcă Biserica Romano-Catolică „Sf. Ştefan" (sec. XVI) din Sâncrăieni, Capela „Sf.Margareta" (sec. XV), cu valoroase picturi murale interioare, din Sântimbru, Conacul lui Endes Miklós (fost judecător regal) din Sânsimion şi vestitele monumente funerare cu simboluri solare (cruci din andezit, o rocă vulcanică din Masivul Ciomadului, un vulcan ce n-a mai erupt de zece mii de ani), unicat în Romania, care pe capătul de sus al crucilor, în stanga, au sculptat Soarele, iar în dreapta Luna, aflate la Tuşnad. Anual, în fiecare localitate din sit se serbează Zilele comunei sau ale satului. În luna martie, în localitatea Sântimbru are loc Festivalul Primăverii, iar în Sâncrăieni locuitorii participă la un obicei vechi de peste 700 de ani, Înmormântarea Fărşangului, în cadrul căruia iarna este condusă pe ultimul drum.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia se desfăşoară activităţi de păşunat, creşterea animalelor, vânătoare, pescuit sportiv, turism, cosit, recoltare de masă lemnoasă. Elementele de impact negativ asupra conservării mediului sunt generate de cositul timpuriu şi păşunat prin schimbarea habitatului semi-natural (fâneţe, păşuni), arderea miriştilor şi a stufului în zona mlăştinoasă, distrugerea cuiburilor, a pontei sau a puilor de către vânători, turismul necontrolat, deversarea deşeurilor industriale în special în apele Oltului. În cursul anilor 1970, integritatea ecosistemelor turbicole din regiune a fost grav afectată de practicarea unei drenări active. Suprafaţa multor mlaştini este străbătută de canale de drenaj longitudinale şi transversale, suprafeţe întinse fiind răvăşite cu buldozere şi vegetaţia originală îndepărtată până la substratul turbos. Din această cauză a dispărut din Mlaştina Beneş şi probabil din Mlaştina Valea de Mijloc specia ochii şoricelului, specie vulnerabilă în flora României, pe cale de dispariţie. Culturile agricole din apropierea rezervaţiilor reprezintă o sursă de eutrofizare din cauza îngrăşămintelor organice şi anorganice. Eutrofizarea determină de asemenea înmulţirea stufului, a urzicii, a creţuştii etc.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt amplasate panouri de avertizare, panouri de informare şi pentru orientare (hărţi), puncte de informare şi sunt amenajate poteci/drumuri pentru vizitare şi trasee turistice.

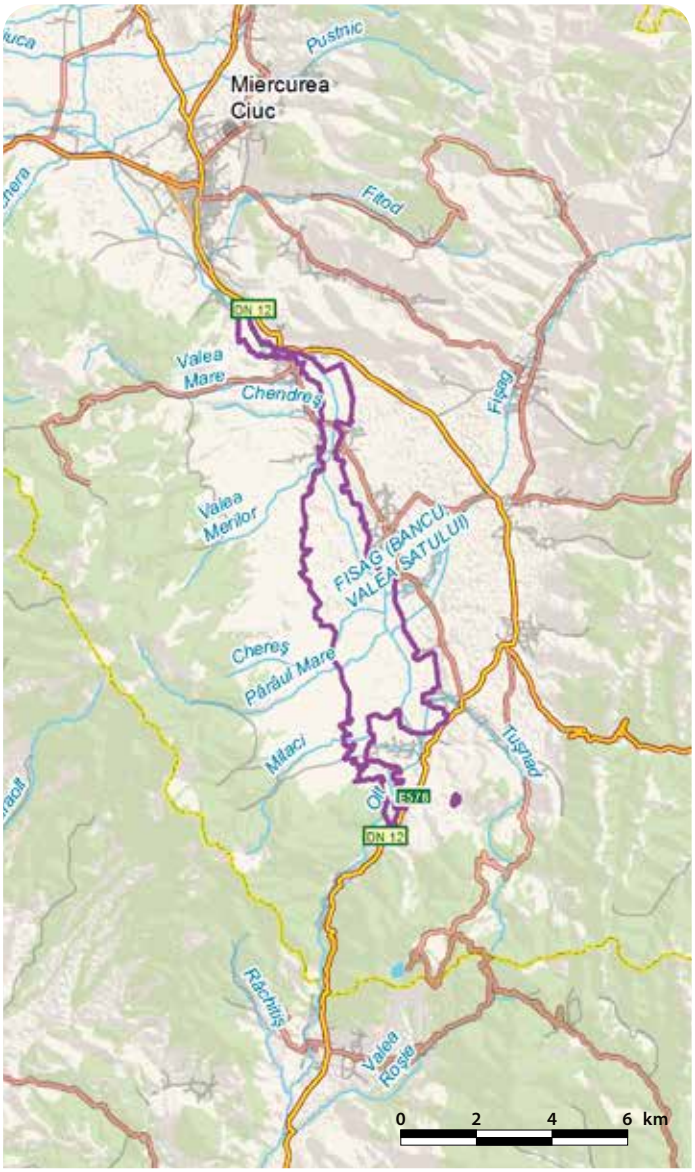

BETFIA - RO SCI 0008

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bihor: Hidişelu de Sus, Oşorhei, Sânmartin.

Suprafaţa: 1.748 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 46˚ 58' 30"; Long. E 22˚ 1' 41"
Bioregiunea: Continentală, Panonică **Ecoregiunea:** Dealurile Crişanei **Altitudinea:** 346 max., 160 min., 237 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ **DL** **DF** DA
Principalul punct de acces este pe DN76 (Oradea-Beiuş), aflat la limita sudică a sitului. În sit se mai poate ajunge pe DC60 şi pe DC59 (Băile 1 Mai-Betfia).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** Liliac comun mic (*Myotis blythii*). **Nevertebrate:** Carab (*Carabus hampei*) • *Chilostoma banaticum*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat pentru conservarea liliacului comun mic, a două specii de amfibieni (buhaiul de baltă cu burtă galbenă şi tritonul cu creastă) şi a două specii de nevertebrate (melcul carenat bănăţean şi carabul). În sit sunt prezente şi două tipuri de habitate de interes comunitar, respectiv stepe panonice cu loess şi peşteri în care accesul publicului este interzis, dar acestea nu sunt menţionate în formularul standard. Situl este cunoscut mai mult ca urmare a prezenţei rezervaţiei paleontologice-punctul fosilifer Dealul Şomleu descoperit în apropierea avenului Betfia (galerie verticală a unei foste peşteri). În acest punct fosilifer s-au descoperit pentru prima dată în ţara noastră resturile marelui carnivor felin *Machairodus* şi chiar unele specii noi pentru ştiinţă. Datorită valorii sale ştiinţifice, paleogeografice, acest punct fosilifer a fost declarat Monument al Naturii.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Arealul face parte din punct de vedere geologic din extremitatea de NE a Depresiunii Panonice. În cuprinsul ei se separă un fundament alcătuit din şisturi cristaline şi depozite sedimentare pretertiare şi o suită de depozite terţiare care reprezintă formaţiunile propriu-zise ale depresiunii. Localitatea Betfia este cantonată pe o veche masă de teren alunecată a cărei formă a fost aplatizată prin agricultură. În partea estică a localităţii Betfia se mai păstrează în relief o alunecare stabilizată ale cărei valuri de alunecare pot fi identificate cu uşurinţă.

Pedologie

Substratul petrografic pe care s-au dezvoltat solurile din sit este variat: depozite loessoide, nisipuri, argile, marne, gresii etc., cu un conţinut bogat în componente bazice. În strânsă corelaţie cu roca, apele şi clima locului, dar şi cu vegetaţia, solurile predominante sunt solul brun de pădure şi solul brun de pădure podzolit, care au apărut sub pădurile de fagi, goruni, cer şi gârniţă. Aceste soluri brune de pădure, dezvoltate în special pe depozitele loessoide, au determinat în multe locuri apariţia unor torenţi care au erodat pătura de sol ducând în final la apariţia unor alunecări de teren.

Hidrologie

Din punct de vedere hidro-geologic, în zonă se cunoaşte prezenţa unui strat acvifer freatic, dezvoltat în formaţiunile cuaternare, şi a unui orizont acvifer de adâncime, cantonat de calcarele cretacice, foarte bine dezvoltat în acest sector. Alimentarea stratului freatic se face din precipitaţiile atmosferice, fapt pus în evidenţă de variaţiile sezoniere din puţurile săteşti. Aceste ape freatice sunt cantonate în depozitele de terasă bine dezvoltate (sub forma a patru nivele) pe malul stâng al Crişului Repede, în aluviuni ce însoţesc cursurile de apă în zonă (în special râul Criş), precum şi în depozitele deluviale.

Aspecte climatologice

Aşezarea arealului într-un sector larg deschis circulaţiei maselor de aer, predominant vestice şi sud-vestice, determină un climat blând temperat-moderat de câmpie. O caracteristică specifică a climei din această zonă este lipsa intervalelor de uscăciune şi secetă excesivă în timpul verii şi a gerurilor intense şi persistente în timpul iernii, urmare a infuziilor de aer temperat şi maritim destul de frecvente. Influenţa maselor de aer oceanic se manifestă şi prin cantitatea şi regimul precipitaţiilor, în medie de 600 mm/an.

Biocenoza

Vegetaţia

Caracteristica generală a peisajului natural este dată de prezenţa pădurilor de foiase alcătuite din stejar, carpen, gorun, cer, gârniţă. Tufărişurile de porumbar şi păducel ocupă suprafeţe mici, fiind întâlnite la marginea pădurilor de stejar, prin poieni, tăieturi de pădure, pajişti îmbătrânite sau abandonate, garduri de protecţie în jurul culturilor agricole. Stratul ierbos este reprezentat de specii cum sunt creasta cocoşului, laptele cucului etc. Peisajul umbros de pădure este înlocuit cu pajişti însorite, unde predomină plante din familia gramineelor şi leguminoaselor. Grupările cu păiuşuri stepice sunt tipice acestei zone. Câmpul este presărat cu margarete, cicoare, lumânărele, maci şi brânduşe de toamnă. Dintre speciile rare, periclitate, relicte, endemice şi monumente ale naturii, în cadrul sitului întâlnim gălbenuşul, spălăcioasa, inăriţa mică, trânjii, untul vacii, stupiniţa, druce, buruiana de junghiuri, mlăştiniţa, cimbrişorul, ştevia de baltă, stejarul pufos, ghimpele, cornişorul.

Fauna

Dintre mamifere, mai des întâlnite în cadrul sitului sunt hârciogul, şoarecele de pădure, veveriţa, vulpea, jderul, dihorul, cerbul lopătar, căprioara, mistreţul, bursucul, jderul de piatră sau pisica sălbatică. Situl nu este foarte bogat în populaţii ale speciilor de amfibieni, însă se întâlnesc broasca râioasă brună, broasca râioasă verde, brotăcelul, broasca roşie de pădure. Dintre speciile de reptile nu lipsesc năpârca, şarpele de alun, şarpele rău, şopârla de câmp, guşterul, şarpele de casă şi, mai rar, vipera comună. Speciile de păsări din sit sunt reprezentate de şorecarul comun, ciocârlie, ciocârlanul, mărăcinarul, cioara de semănătură, gaiţa, coţofana, mierlă, sturz cântător, cuc, piţigoiu, ciocănitoare, uliu porumbar, uliul păsărelelor, ciuf de pădure, huhurez mic. Peştera sau avenul din cadrul sitului oferă adăpost de maternitate pentru colonii importante de specii de lilieci cum ar fi liliacul mare cu bot ascuţit, liliacul comun mic, liliacul cu aripi lungi şi liliacul mare cu nas potcoavă. Ocazional, au fost identificate exemplare de liliac mic cu nas potcoavă, liliac mediteranean cu nas potcoavă, liliac cărămiziu şi liliac cu urechi mari.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Situl se află pe teritoriul administrativ al localităţilor Sânmartin, Oşorhei şi Hidişelu de Sus ce însumează un total de 17295 de locuitori angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, turism şi comerţ. Sistemul de încălzire din locuinţe este fie centralizat, fie individual, pe lemne şi gaz. În fiecare localitate există un sistem centralizat de alimentare cu apă, dar lipseşte cel de canalizare.
În localităţile din sit întâlnim biserici şi monumente din secolele XIV-XVIII reprezentative pentru patrimoniul cultural local. Dintre acestea se remarcă Capela de la Haieu, o impresionantă biserică-sală de sorginte medievală (sec. XIV) în care se mai pot observa elemente arhitecturale romanice, cisterciene şi gotice, Clădirea Sanifarm, o fostă mănăstire aparţinând ordinului călugăresc Sf. Vincenţiu, frumoasă clădire de arhitectură barocă, construită în sec. al XVIII-lea, Biserica ortodoxă din Ronţău (sec. XV), Biserica Ortodoxă cu hramul „Adormirea Maicii Domnului" din localitatea Oşorhei şi Biserica din lemn din Hidişelu de Jos (sec. XVII-XVIII). În fiecare an, în primul sfârşit de săptămână de după 15 iunie, în localitatea Alparea se desfăşoară evenimentul Zilele comunie Oşorhei, iar pe 23 august se serbează Ziua localităţii Felcheriu. În septembrie sau octombrie are loc Balul Strugurilor, sărbătoare populară maghiară organizată în fiecare an de către etnicii maghiari din localitatea Fughiu.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia se desfăşoară activităţi de păşunat, agricultură, exploatarea lemnului şi turism. Elementele de impact negativ asupra conservării mediului sunt generate de suprapăşunat şi activităţile asociate acestuia, braconaj şi turism necontrolat. Cantităţile mari de deşeuri menajere şi chiar toxice, lăsate de turişti în sit, duc la poluarea solului şi la poluarea estetică.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent, în sit sunt amplasate panouri de avertizare şi de informare, puncte de intrare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Pe viitor este necesară dotarea cu împrejmuiri, centre de vizitare, puncte de informare şi suplimentarea amenajărilor pentru colectarea deşeurilor.

BISOCA - RO SCI 0009

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Buzău: Bisoca, Mânzăleşti.

Suprafaţa: 1.163 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 45° 32' 9"; Long. E 26 ° 40' 20"
Bioregiunea: Alpină, Continentală **Ecoregiunea:** Subcarpaţii de Curbură **Altitudinea:** 992 max., 566 min., 799 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face exclusiv pe cale rutieră dinspre Buzău pe DJ203K spre localitatea Niculeşti, mai departe pe DJ204C spre localitatea Bisoca.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6520 - Fâneţe montane; **9130 -** Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*). **Nevertebrate:** *Euphydryas aurinia*. **Plante:** Capul şarpelui (*Echium russicum*) • *Adenophora lilifolia* • *Clopoţel (*Campanula serrata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Cadrul natural foarte variat cuprinde un mozaic de ecosisteme, de interes comunitar fiind zonele cu fâneţe montane şi păduri de fag. Aceste zone au fost mult mai extinse în trecut, dar activităţile antropice necontrolate au dus la scăderea considerabilă a suprafeţei ecosistemelor naturale şi seminaturale. Cu toate acestea, majoritatea comunităţilor de floră şi faună şi-au găsit refugiul în noile habitate de tip secundar de la Bisoca, care au în mare măsură caracteristicile habitatelor iniţiale, oferind de asemenea nişe ecologice adecvate unei însemnate proporţii de specii rezidente. Într-o arie restrânsă putem întâlni în sit habitate variate, cum ar fi mlaştini, iazuri piscicole, canale, şanţuri, bălţi temporare şi permanente cu adâncimi şi moduri variate de curgere a apei, cu sau fără vegetaţie acvatică, trupuri de pădure, sărături, terenuri cultivate, păşuni şi fânaţe umede. Condiţiile heterogene permit adăpostirea unui spectru larg de specii din cele mai diverse grupe. Situl include şi Rezervaţia Naturală Pădurea „Lacurile – Bisoca".

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Constituţia geologică a sitului este caracterizată prin elemente geologice încadrate în categoria şisturilor cristaline şi a gresiilor. Relieful sitului este constituit de versanţi cu expoziţie sudică şi sud-estică.

Pedologie

Solurile din sit sunt fertile, moderate în humus, neutre până la slab acide, caracteristice zonelor pădurilor de fag şi pajiştilor alpine secundare, cum ar fi eutricambosoluri (bogate în substanţe nutritive şi moderat umede, neutre până la slab acide), luvosoluri, preluvosoluri (profunde, slab acide, eubazice, hidric echilibrate, cu stagnare temporară de apă deasupra orizontului B, eutrofice).

Hidrologie

Reţeaua hidrografică a sitului şi a zonelor învecinate aparţine bazinelor râurilor Râmnicu Sărat şi Slănic, Dealul Bisoca reprezentând, alături de Dealurile Ungureanului, cumpăna apelor acestor bazine. Râul Peceneaga izvorăşte de sub dealul Bisoca, iar în apropiere se întâlnesc şi alte râuri cum ar fi Bisocii, Sările, Necoarei, Foltea, Draganu şi Moldoveanu. Majoritatea acestor râuri au izvoare cu debit foarte mic, astfel că majoritatea seacă în timpul verii. În sit apare şi un lac natural, Lacul Limpede. În apropiere se află şi lacurile Sările, Ogrăzii şi Negru. Unele dintre acestea sunt în proces de colmatare.

Aspecte climatologice

Clima se încadrează în climatul de deal specific pădurilor de stejar şi fag, mai aspru decât în zona externă. Expunerea versanţilor determină mari variaţii de temperatură. Apar şi inversiunile de temperatură dintre văi şi dealuri, iar ca vânturi predomină Crivăţul. Primăvara se face simţit Foehnul, grăbind topirea zăpezilor. Contrastele termice dintre iarnă şi vară sunt destul de mari, iar temperatura medie anuală oscilează între 7-8 °C, variind în raport cu altitudinea şi cu expunerea versanţilor.

Biocenoza

Vegetaţia

Caracteristice sitului sunt fâneţele montane care se află aici într-o stare de conservare excelentă. În prezent, acestea sunt ameninţate de scăderea numărului de animale din satele din jurul sitului, fapt care a condus la abandonarea practicilor de gospodărire tradiţională a acestor pajişti pentru producţia de fân, existând pericolul să fie invadate de vegetaţie lemnoasă şi ferigă de câmp. Pădurile de foioase, în special pădurile de fag, reprezintă doar 3% din suprafaţa sitului. Acest habitat prezintă o stare de conservare bună, fiind totuşi ameninţat de plantările de specii alohtone sau cu potenţial invaziv (salcâm, pin, pin negru). Dintre speciile de plante identificate în sit amintim pe lângă clopoţei, capul şarpelui şi *Adenophora lilifolia* specii de interes comunitar, şi iarba câmpului, vătămătoarea, cosaci, spinarea lupului, trestia de câmp, iarba câmpului, ciucure, clopoţei, gălbenuş, golomăţ, degeţel galben, frag de pădure, fratele priboiului, sâbiuţă, ghizdei, mălaiul cucului, pedicuţă, sparcetă, timoftică, scrântitoare, salvie de câmp, cimbrişor, trifoi roşu, ovăscior auriu, trei fraţi pătaţi.

Fauna

Fauna de nevertebrate din pajişti este bogată, cel mai bine reprezentaţi fiind fluturii, lăcustele şi cosaşii. Din grupul lăcustelor şi cosaşilor sunt bine reprezentate speciile care se hrănesc cu diferite plante, dar şi cele carnivore cum este cosaşul verde. Amfibienii sunt reprezentaţi de broasca roşie de munte, broasca râioasă brună şi verde, broaştele de lac. Situl adăposteşte şi specia de interes comunitar izvoraşul cu burtă galbenă, care se reproduce şi în bălţile temporare. În pădure se pot întâlni salamandre. Cel mai des întâlnite reptile din sit sunt şopârla cenuşie, năpârca şi guşterul. Mai rar, se întâlneşte vipera comună. Dintre speciile de mamifere de interes comunitar este prezent lupul. Nu lipsesc ierbivorele mari şi nici mistreţii. Iepurele comun, dihorul, jderul de piatră şi vulpile reprezintă mamifere de talie medie frecvente în sit. Dintre păsări putem aminti fâsa de pădure, cucul, caprimulgul, piţigoii, ciocănitorile, ghionoaia sură, ciocârlia de pădure, pupăza etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 6226 de locuitori din aşezările din zona sitului sunt angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, prelucrarea lemnului, valorificarea fructelor, silvicultură, oierit şi turism. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne. Alimentarea cu apă a comunei Mânzăleşti se face din puţuri forate din stratul freatic. Nu există sisteme de canalizare a apelor uzate.

Monumentele istorice reprezentative ale zonei sunt Mănăstirea Găvanu (1707) din Mânzăleşti şi Mănăstirea Poiana Mărului, cu mormântul Sf. Cuvios Vasile, de la Poiana Mărului (1730) din Bisoca. „Masa lui Bucur" este o stâncă imensă, cântărind 150 de tone, despre care legendele spun fie că a slujit drept masă ciobanului Bucur, întemeietorul Bucureştiului, fie haiducului Bucur. Aceasta se găseşte pe un platou muntos la o altitudine de 1142 m, pe vârful Penii, în comuna Bisoca şi este aşezată pe trei bolovani mai mici, asemeni unei mese tradiţionale româneşti. Festivalul „Pe plaiuri Bisocene" se desfăşoară în prima duminică înainte de 15 august, iar „Festivalul Slănicului" este organizat anual în ultima duminică a lunii iunie pe platoul Meledic (Mânzăleşti).

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de scăderea interesului pentru producţia de fân, braconaj, turism necontrolat şi plantările de specii alohtone sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu bariere, drumuri pentru vizitare şi trasee turistice. Acesta necesită dotarea cu panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare, clădiri administrative, puncte de informare, amenajări pentru observare, puncte de intrare, trasee tematice şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

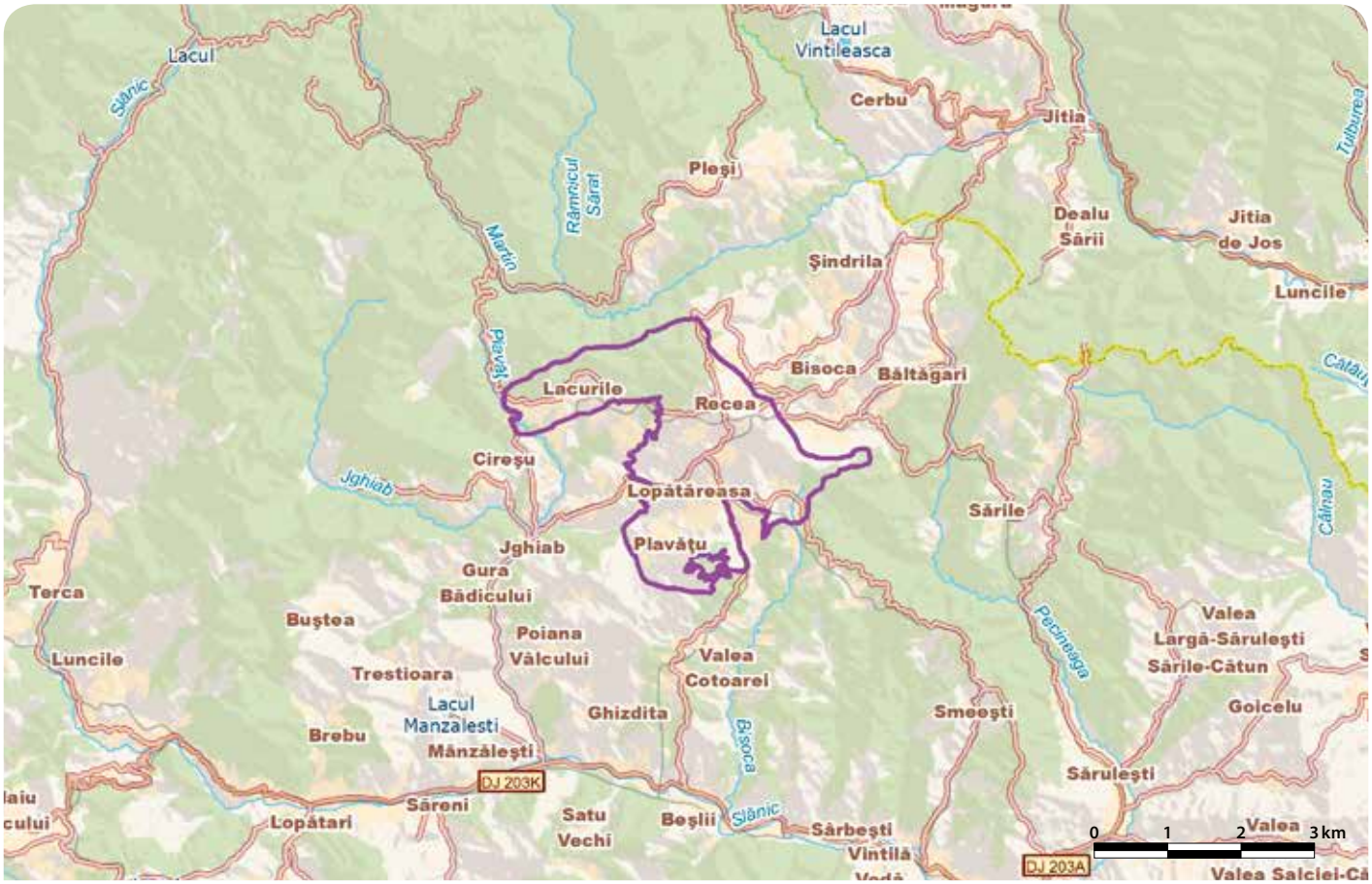

BISTRIȚA AURIE - RO SCI 0010

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Suceava: Ciocănești, Cârlibaba, Iacobeni.

Suprafața: 320 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 47° 27' 37"; Long. E 25 °17' 19"
Ecoregiunea: Podișul Sucevei
Altitudinea: 1109 max., 813 min., 934 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR ~~CFF~~ DN ~~DJ~~ ~~DL~~ ~~DF~~ ~~DA~~
Accesul pe calea ferată se face prin stațiile Argestru și Iacobeni. Accesul auto se poate face pe DN17 pe teritoriul localităților Mestecăniș, Iacobeni și Argestru și pe DN18 pe teritoriul localităților Valea Stânei, Botoș, Ciocănești, Mestecăniș.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3240 - Vegetație lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Pești:** Lostriță (*Hucho hucho*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*). **Plante:** *Buxbaumia viridis*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este localizat în lungul râului Bistrița Aurie și este reprezentat de un habitat caracteristic apelor din zona montană inferioară, respectiv păduri aluviale cu arin. Fiind păduri de luncă, au o diversitate foarte bogată și exercită un rol deosebit în asigurarea calității apei, reducerea eroziunii malurilor și atenuarea inundațiilor în zonele adiacente, dar și în producerea de resurse pentru recreere și turism. În partea inferioară a versanților, în amestec cu fagul, se întâlnesc și alte specii de foioase (carpen, jugastru, paltin etc.), iar în lungul apei se găsesc esențe moi (mai ales arin, plop, salcie). Echilibrul om-natură din această zonă presărată cu foarte multă tradiție prezintă o mare importanță, o valoare culturală aparte având-o localitatea Ciocănești numită și Comuna Muzeu Ciocănești.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Relieful este reprezentat de valea Bistriței, străjuită pe dreapta de versanții abrupți ai masivului Suhard (unde pădurea coboară de multe ori până în albia râului), iar pe partea stângă de versanții mai domoli, cu pășuni și fânețe, ai obcinii Mestecănișului. Suhardul, pe flancul nordic și estic, este alcătuit din șisturi epimetamorfice. Formațiunile sedimentare sunt alcătuite în primul rând din sedimente triasice slab reprezentate.

Hidrologie

Situl este localizat de-a lungul râului Bistrița, afluentul cu debitul cel mai mare al Siretului, ce își are izvorul pe versantul nordic al Munților Rodnei. În sectorul superior, până la confluența cu Dorna, râul poartă denumirea de Bistrița Aurie după unele sedimente de albie care conțin nisipuri aurifere și care în trecut au fost exploatate. Afluenții de stânga ai Bistriței sunt Valea Stânei, Andronic, Botoș, Gropăria, Oița, Brezuța, Fieru, Argestru, iar cei de dreapta sunt Diaca, Humor, Scoruș, Pârâul Rece, Suhărzelu Mic, Suhărzelu Mare, Tisa, Ciotina, Haju.

Aspecte climatologice

Clima văii Bistriței se menține în limitele zonei temperat-continentale, cu nuanțe diferite în funcție de altitudinea la care se află firul apei, de formele de relief pe care le traversează, precum și de particularitățile dinamicii atmosferice. Alături de caracteristicile generale impuse de orientare și altitudine menționăm și particularitățile climei datorate îngustimii văii și curenților de aer care creează un climat local. În ceea ce privește precipitațiile, cantitatea lor medie este de 926 mm/an.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația este caracteristică râurilor montane. Pădurile de molid coboară pe culmile Suhardului până pe malurile râului, alternând cu pajiștile montane. Acestea din urmă sunt mai prezente pe versanții domoli ai Obcinei Mestecănișului. Vegetația din proximitatea râului este caracterizată prin specii arboricole de salcie și arin și vegetație specifică zonelor predispuse inundării.

Fauna

Dintre speciile de faună existente în sit putem menționa vidra, buhaiul de baltă cu burta galbenă, lostrița, zglăvoaca, moioaga, păstrăvul, lipanul și boișteanul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Situl se află pe teritoriul administrativ al localităților Ciocănești, Iacobeni și Argestru. Locuitorii acestora sunt angrenați în principal în activități de creșterea animalelor (inclusiv păstrăvi), silvicultură, turism, minerit, exploatarea și prelucrarea lemnului, recoltarea și prelucrarea fructelor de pădure. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu sobe, și centrale familiale sau de bloc, pe bază de lemne. Comunele Iacobeni și Argestru dispun de rețea de alimentare cu apă. Nu există un sistem centralizat de canalizare.
Comuna Muzeu Ciocănești este atestată documentar din anul 1400, într-un hrisov prin care se consemnează primirea muntelui Suhard, de către Alexandru Cel Bun, de la doamna sa Ana, ca danie de domnie. În Ciocanești există o biserică ortodoxă din lemn, construită în secolul al XIX-lea, în anul 1859. Anual, aici au loc manifestări cu o însemnatate deosebită la dezvoltarea patrimoniului cultural național și universal: Festivalul Național al Ouălor Încondeiate, Festivalul Național al Păstrăvului în august, Festivalul Național de Datini și Obiceiuri din străbuni.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Îndiguirea malurilor și mineritul, inclusiv depozitarea minereului de uraniu, au un impact negativ ce trebuie redus și controlat. Vecinătatea cu DN și calea ferată are un impact puternic negativ în ceea ce privește managementul defectuos al deșeurilor, zgomotul și turismul necontrolat.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit exista doar un panou pentru orientare, dar numărul acestora trebuie suplimentat. Totodată, este necesară dotarea cu panouri de avertizare și panouri de informare.

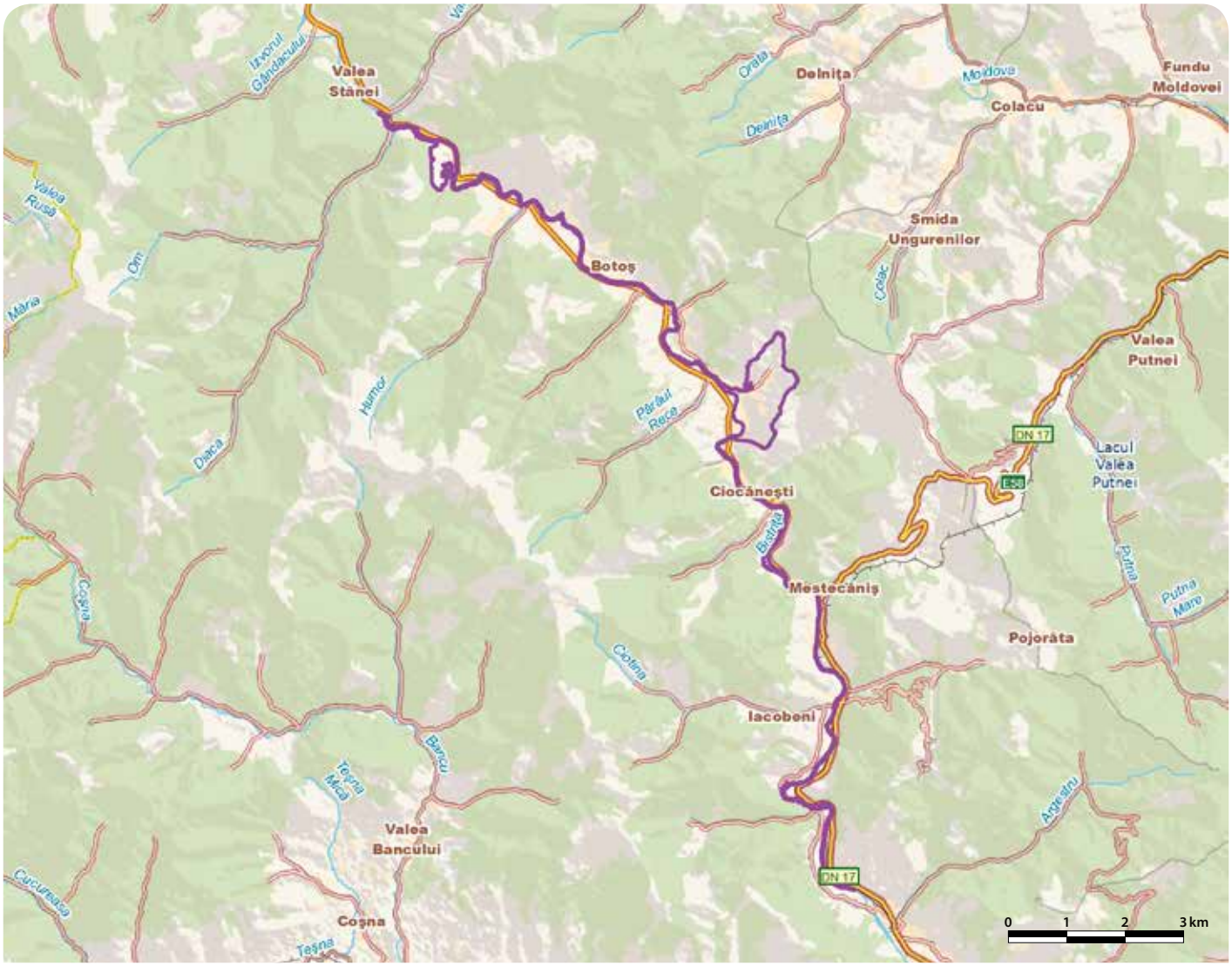

BRANIȘTEA CATÂRILOR - RO SCI 0011

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Olt: Obârșia.

Suprafața: 302 ha
Localizarea geografică: Lat. N 43° 53' 36"; Long. E 24° 14' 47"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Stepa Câmpiei Române
Altitudinea: 118 max., 99 min., 111 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate realiza din DN64 (Caracal-Corabia), DJ604 (Vișina-Obârșia), dar și cu trenul, din stația CFR Vișina.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Pădurea Branișteа Catârilor este așezată în partea sud-vestică a câmpiei Romanațiului, în câmpul Leu-Rotunda, aproape de limita inferioară a silvostepei, pe teritoriul comunei Obârșia. Pădurea reprezintă un relict al pădurilor vechi xerofite formate la sfârșitul subborealului, favorizat de încălzirea ușoară a climei. Pe suprafața sitului au fost identificate două tipuri de habitate prioritare: 40C0* Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice și 91I0* Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu stejar. Diversitatea floristică și faunistică este subliniată și de existența unui exemplar de stejar brumăriu având 450-500 de ani și un diametru de doi metri fiind declarat Monument al Naturii.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, zona este alcătuită din formațiuni cuaternare, întâlnindu-se o alternanță de depozite argiloase loesside.

Pedologie

Solul este reprezentat de cernoziom cambic și psamosol molic.

Hidrologie

Condițiile geologice favorizează acumularea apei subterane la baza depozitelor loessoide, valea Obârșia alimentându-se din astfel de izvoare. Apa este potabilă în toate cele 450 de fântâni existente în satele comunei Obârșia și în cele două izvoare (cișmele) localizate în apropierea malului stâng al văii Obârșia, unde pânza freatică apare la suprafață.

Aspecte climatologice

Clima este una specifică stepei Câmpiei Române, cu un nivel al precipitațiilor un jur de 600 mm/an.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația lemnoasă este dominată de stejarul brumăriu, cu vârste cuprinse între 150-190 de ani și salcâm. În asociație cu stejarul brumăriu, se întâlnesc frasinul, paltinul de câmp, teiul pucios, corcodușul, nucul, plopul euramerican, păducelul, porumbarul și măcașul. Vegetația ierboasă este reprezentată de brândușa galbenă, bărboasă, păiuș, obsigă, firuță, timoftică, pir, odolean, peliniță, nalbă, usturoiță, trifoi alb, trifoi roșu, coada șoricelului, fragi de pădure, jaleș, pojarniță, coroniște, mierea ursului, tămâioare, laptele câinelui, ciocul berzei, struna cocoșului.

Fauna

Fauna este tipică habitatelor forestiere. Aici au fost observate numeroase specii de nevertebrate, amfibieni (broasca de pământ, broasca de pădure, brotăcelul), reptile (gușterul, șopârla de câmp), păsări (fazanul, uliul porumbar, prepelița, șorecarul comun, șorecarul mare, stiga, cucul, ghionoaia verde, ciocănitoarea pestriță mare, ciocănitoarea de stejar, dumbrăveanca, pupăza, muscarul negru, silvia cu cap negru, mierla, sturzul de vâsc, privighetoarea, codroșul de pădure, sfrânciocul mare, măcăleandul, pițigoiul mare, sticletele, bot-grosul, grangurul), mamifere (iepurele, vulpea, dihorul, ariciul, șoarecele de câmp).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Situl se află pe teritoriul administrativ al localității Obârșia cu 3368 de locuitori angrenați în principal în agricultură, creșterea animalelor, servicii și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, pe lemne. Nu există sistem de canalizare, iar rețeaua de alimentare cu apă are acoperire parțială. În comuna Obârșia se găsește biserica „Adormirea Maicii Domnului", construită în 1866, monument istoric de importanță B. În fiecare an pe 21 mai, de Sfinții Împărați Constantin și Elena, locuitorii serbează Zilele comunei.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de exploatare forestiera, vânătoare, cultivare și pășunat, care au un impact negativ permanent sau sporadic asupra acestuia. Elementele de impact negativ asupra conservării mediului sunt generate de pășunatul în pădure, extragerea arborilor bătrâni, uscați, scorburoși, tăierile rase, invazia salcâmului plantat la periferia sitului în apropierea habitatului prioritar.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt bariere care restricționează accesul pe drumurile forestiere. Totodată, sunt necesare panouri de avertizare, panouri de informare și pentru orientare (hărți), puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere și trasee tematice.

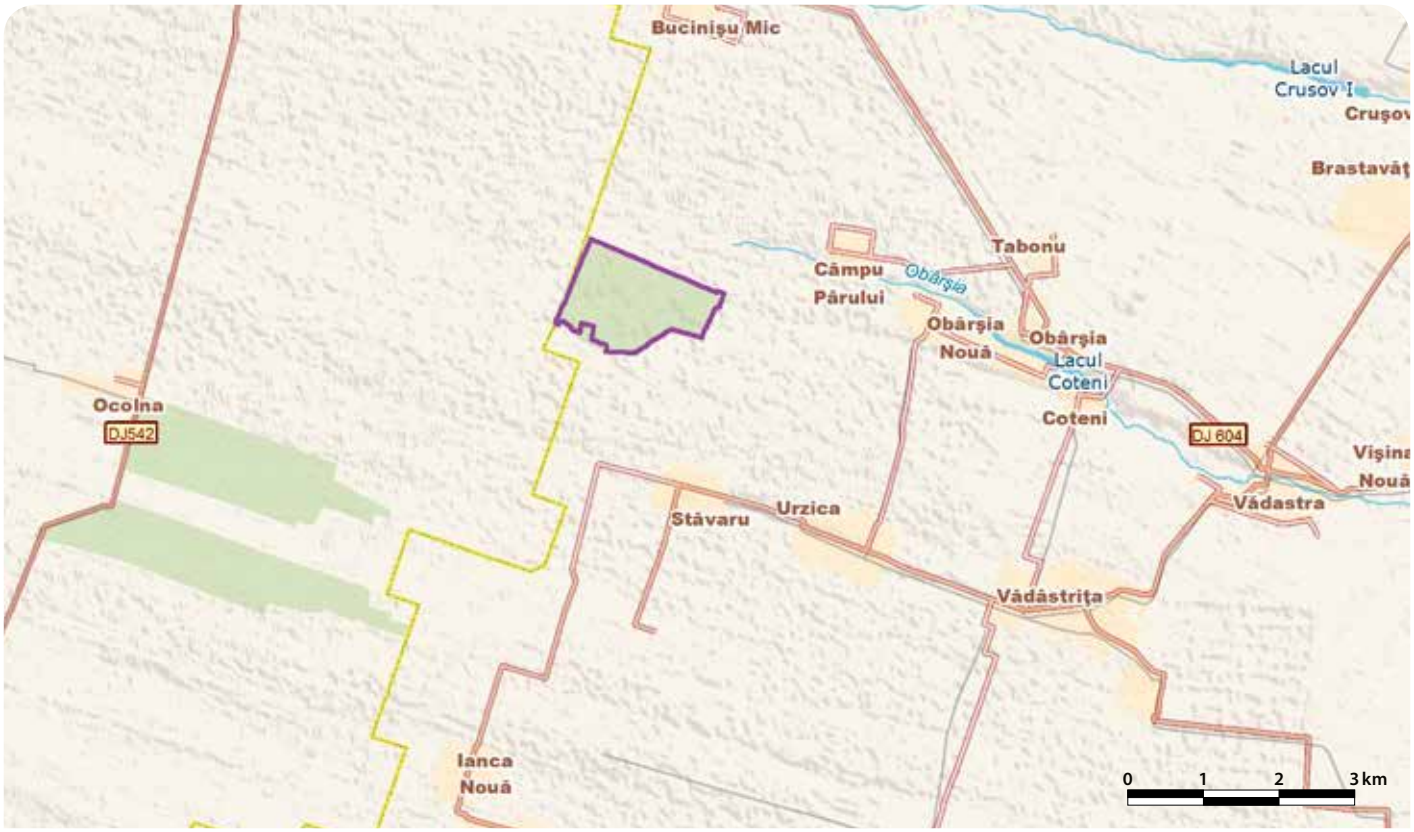

BRAȚUL MĂCIN - RO SCI 0012

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brăila: Frecăței, Mărașu.
Județul Constanța: Gârliciu, Hârșova, Ciobanu.
Județul Tulcea: Carcaliu, Dăeni, Greci, Măcin, Ostrov, Peceneaga, Smârdan, Turcoaia.

Suprafața: 10.235 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 0′ 29″; Long. E 28° 7′ 52″
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 94 max., 0 min., 8 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ **DL** DF DA
Partea de nord a brațului Măcin este accesibilă de pe DN22 între localitățile Smârdan și Măcin în sudul localității Măcin, accesul fiind asigurat de DN22D între Măcin și Cerna, din care se desprind două drumuri locale spre localitățile Caracliu, respectiv Turcoaia. Spre sud, brațul Măcin este accesibil pe traseul Cerna-Traian (222B)-Peceneaga-Ostrov-Dăeni- Gârliciu (222F) sau de pe drumul național 22A, între localitățile Hârșova și Saraiu.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3130 - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din *Littorelletea uniflorae* și/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **3140** - Ape puternic oligo-mezotrofe cu vegetație bentonică de specii de *Chara*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetație de *Chenopodion rubri* și *Bidention*; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice; **6440** - Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Țestoasă de uscat dobrogeană (*Testudo graeca*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Pești:** Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Sabiță (*Pelecus cultratus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Rezeafcă de Dunăre (*Alosa tanaica*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*). **Plante:** Trifoiaș de baltă (*Marsilea quadrifolia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl prezintă importanță în primul rând pentru conservarea habitatului 92A0 Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba,* ce ocupă aproximativ 19,41% din sit, respectiv 4% din suprafața habitatului la nivel național. Habitatul este reprezentat pe suprafețe mai mult sau mai puțin reduse și prin arborete asupra cărora nu s-au făcut intervenții silvice, potențiale păduri virgine. Până în prezent nu au fost identificate arborete seculare în acest habitat. De asemenea important este habitatul prioritar 62C0* Stepe ponto-sarmatice, ce ocupă o suprafață de aproximativ 4% din suprafața națională a habitatului, întâlnit predominant în Dobrogea. Situl reprezintă partea nordică a coridorului de migrație a speciilor de plante din Peninsula Balcanică spre Dobrogea de Nord și Delta Dunării.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, Dobrogea de Nord se împarte în următoarele zone: Unitatea Măcin (corespunzătoare Munților Măcin), Unitatea Niculițel și Unitatea Tulcea (ce corespund împreună zonei Tulcea). Unitatea Măcin este formată dintr-un fundament alcătuit din șisturi cristaline și masive de granitoide, un înveliș sedimentar străpuns de granitoide, la care se adaugă un înveliș sedimentar posthercinic. Pe fondul evenimentelor tectonice din Cuaternar, traseul Dunării s-a format succesiv de la vest către est, aspect ilustrat de scăderea numărului de terase până la dispariția acestora. Sectorul dunărean are funcția unui culoar între Bazinul Euxinic și Bazinul Dacic, dovadă fiind grosimea mare a depozitelor subaluviale și lipsa teraselor săpate de Dunăre, ceea ce se explică în special prin puternice mișcări tectonice negative.

Pedologie

Solurile din sit sunt în cea mai mare parte constituite din aluviosoluri și psamosoluri în diferite stadii de evoluție. În anumite zone apare fenomenul de salinizare ca urmare a proceselor accentuate de evapotranspirație (soloneturi sau solonceacuri). Principalul proces în formarea solurilor îl constituie aluvionarea, care a favorizat depunerea și acumularea periodică la suprafață a unor sedimente aduse de inundații, de mărimi și compoziție mineralogică diverse. Procesul de evoluție al solurilor este frânat prin împrospătare cu noi aluviuni. Din această cauză, cele mai multe soluri sunt slab evoluate. Alternarea perioadelor de inundații cu perioade de stagnare a apelor conduce la înmlăștiniri. În zonele expuse inundațiilor (primăvara în special), sub influența predominantă a unui exces de umiditate de lungă durată, s-au format o serie de soluri hidromorfe reprezentate prin lăcoviști și soluri gleice în diverse stadii de evoluție.

Hidrologie

Regimul hidrologic al Dunării se caracterizează prin existența unor importante variații de nivel și de debit în cursul anului. Apele mari se produc primăvara ca urmare a topirii zăpezilor și ploilor abundente. În cursul superior și mijlociu acest fenomen are loc în lunile martie-aprilie, iar în cel inferior, în mai. Debitele cele mai mici se înregistrează toamna și uneori iarna. Temperatura apelor Dunării se află sub influența directă a temperaturii aerului și într-o mai mică măsură sub cea a factorilor locali. Încălzirea apelor începe în luna martie și ține până în luna august, după care urmează procesul de răcire. Gheața poate să apară din prima decadă a lunii decembrie până la începutul lunii martie. Durata podului de gheață este în medie de 45-50 de zile.

Aspecte climatologice

Sub aspect climatic, regiunea în care este situat Brațul Măcin se încadrează într-o zonă cu condiții specifice stepei pontice, caracterizată printr-un contrast termic semnificativ între temperaturile medii pentru lunile de vară și de iarnă. Dobrogea este una din regiunile țării cu 110-170 de zile senine pe an și cu valori mari ale sumei temperaturilor medii zilnice. Precipitațiile sunt sub 500 mm/an și provin în cea mai mare parte din ploi cu caracter torențial, frecvente mai ales în lunile iunie și iulie.

Biocenoza

Vegetația

În grindurile aflate de-a lungul brațului Măcin și pe suprafețele plane din apropierea acestuia, inundate pe o perioadă mai lungă de timp, vegetația specifică este reprezentată de zăvoaiele de lunci. Acestea sunt alcătuite din arbori de esență moale, ce au capacitatea de a suporta inundațiile. Specifice zonei sunt speciile de sălcii (dominante) și plopi ce prezintă adaptări proprii. În regiunile supuse mai rar inundațiilor apar zăvoaie de plop negru și plop alb. Cu participare mai mică în compoziția arboretelor, dar importanți din punct de vedere ecologic, întâlnim ulmul, aninul negru, stejarul pedunculat. Principalele specii de subarbuști sunt crușinul, sângerul, călinul, răchita roșie, păducelul, măceșul, lemnul câinesc, cătina roșie, socul, salba moale. Plantele agățătoare specifice sunt vița sălbatică și curpenul de pădure. În apropierea grindurilor întâlnim zăvoaie de plopi albi cu sălcii plesnitoare. În cadrul acestora mai pot fi observate specii precum ulmul, stejarul pedunculat, frasinul. Subarboretul specific este reprezentat de salbă moale, sânger, lemn câinesc, călin, zălog, porumbar. Principalele plante agățătoare sunt vița sălbatică, hameiul, liana. Acolo unde solurile prezintă o ușoară salinizare se dezvoltă cătina roșie, măceșul, spinul cerbului. Vegetația acvatică este alcătuită din stuf, papură, nuferi, ciulini, iarba broaștei, lintiță, broscăriță (specii plutitoare), otrățel, sârmuliță, brădiș (specii submerse). La marginea lacurilor și a bălților se dezvoltă plaurul. În lungul brațelor și privalelor, pe margini, se dezvoltă zăvoaie de sălcii alături de stuf, rogoz, pipirig, iar în apă și pe apă întâlnim săgeata apei și ciulinul de baltă.

Fauna

Dintre mamifere, cel mai des întâlnite sunt mistrețul, căprioru, iepurele de câmp, vulpea, enotul, vidra, bizamul, iar pe cotele mai înalte, unde există pajiști de stepă, poate fi văzut popândăul (specie prioritară). Speciile mai importante de amfibieni prezente în sit sunt buhaiul de baltă cu burta roșie și tritonul cu creastă dobrogean (specii de interes european), brotăcelul și broasca mare de lac. Dintre reptile, lângă apă întâlnim broasca țestoasă de apă și șarpele de apă, iar pe cotele mai înalte din pajiștile din vecinătatea zonei umede apare broasca țestoasă de uscat. Fondul piscicol natural este bogat. Speciile importante prezente în sit sunt, alături de speciile de interes comunitar, morunul, somnul, crapul de Dunăre, șalăul, bibanul, plătica, carasul, babușca, roșioara, linul, știuca. Dintre insecte au fost identificate specii importante din punct de vedere al reglării populaționale printre care lărdarul, cărăbușul, furnica roșie, călugărița, iar pe meandrele cu apă de mică adâncime găsim boul de baltă. Situl adăpostește și numeroase specii de pasări, multe dintre ele de interes comunitar, cum ar fi dumbrăveanca, vânturelul de seară, rața roșie, sfrânciocul roșiatic, cormoranul pitic, pelicanul creț, gâsca cu gât roșu, fâsa de câmp, ciocârlia de stol etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 40254 de locuitori din așezările aflate pe teritoriul sitului sunt angrenați în principal în agricultură, silvicultură, pescuit, industrie, creșterea animalelor și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este fie centralizat (Hârșova), fie individual, pe lemne. În Măcin, Hârșova și Greci există un sistem de alimentare cu apă centralizat, ultimele două dispunând și de sistem de canalizare.
În localitățile din sit întâlnim biserici și monumente din secolele II-XIX. Dintre acestea, reprezentative sunt Monumentul triumfal Tropaeum Traiani de la Adamclisi (ridicat în cinstea împăratului roman Traian între anii 106-109 pentru a comemora victoria romanilor asupra dacilor din 102), Mănăstirea Dervent (cu Izvorul Tămăduirii și Crucea de Piatră Tămăduitoare) și Peștera Sfântului Apostol Andrei. Pe 6 ianuarie, în Dăeni are loc Botezul Cailor, zi în care preotul satului desfășoară slujba de boboteazăă, botează caii și se organizează întreceri hipice. La Hârșova a devenit o tradiție ca în prima duminică a lunii octombrie să se sărbătorească Ziua Recoltei.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de pășunat, agricultură, silvicultură și exploatări forestiere, vânătoare, navigație și turism, care nu au un impact negativ semnificativ. Elementele de impact negativ asupra conservării mediului sunt generate de modificarea folosinței terenului (transformarea zonelor umede și a pajiștilor în teren arabil), lucrările hidrotehnice, poluarea apelor, supraexploatarea resurselor biologice (în principal pește) și a solului, îndepărtarea arborilor uscați sau în curs de uscare, braconajul prin otrăvire sau capcane, incendierea stufărișului și a miriștilor, turismul necontrolat.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există clădiri administrative și sunt în curs de identificare și omologare două trasee turistice.

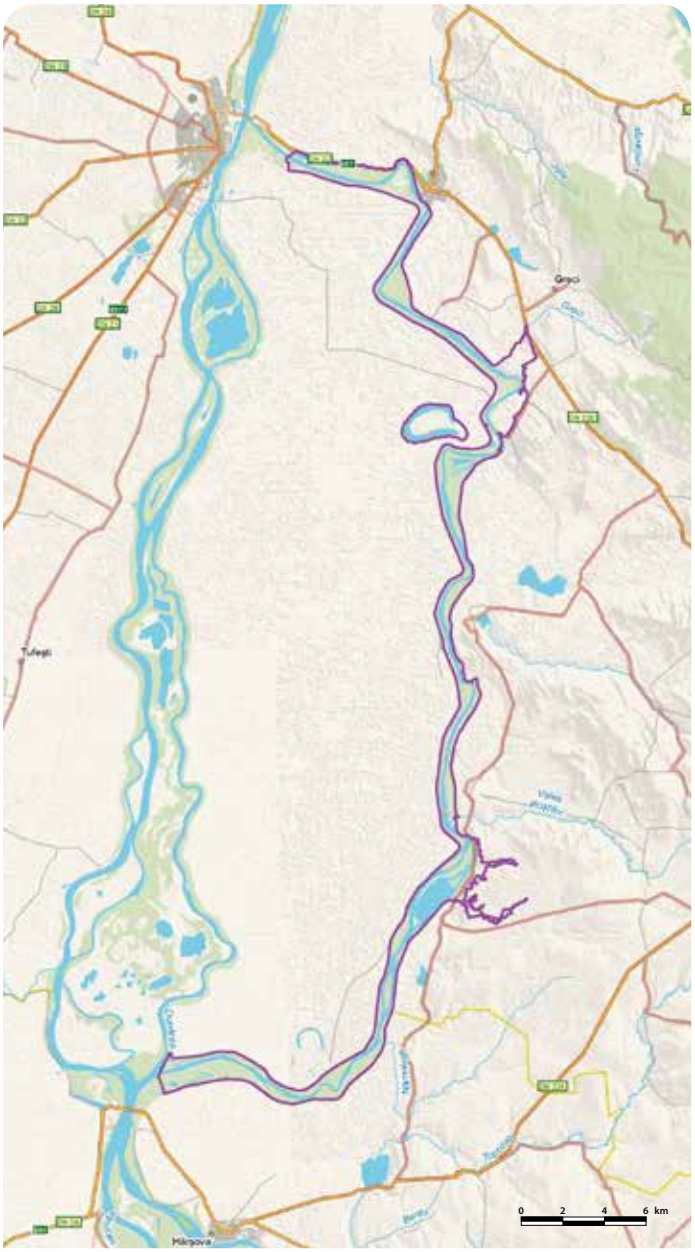

BUCEGI - RO SCI 0013

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Braşov: Bran, Moeciu, Predeal, Râşnov.
Judeţul Prahova: Azuga, Buşteni, Comarnic, Sinaia, Valea Doftanei.
Judeţul Dâmboviţa: Moroeni.

Suprafaţa: 38.787 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45˚22′ 52″; Long. E 25˚ 30′ 40″
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali
Altitudinea: 2514 max., 655 min., 1452 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces în sit sunt DN71 (Târgovişte-Moroeni-Sinaia), DJ714 (Moroeni-Valea Ialomiţei), DN1 (Ploieşti-Braşov), Sinaia-Cuibu Dorului-Dichiu urmând DJ713 accesibil din DN71, Buşteni-Cabana Gura-Diham pe drum local accesibil din DN1 în interiorul localităţii Buşteni, DN73 (Râşnov-Bran), DN73 (Piteşti-Câmpulung-Rucăr-Bran), Râşnov-La Uzina Electrică-Valea Gläjeriei pe drum local ce porneşte din Râşnov. Pe calea ferată, staţiile de acces sunt Sinaia, Buşteni, Azuga, Predeal, Râşnov.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3240 - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale; **4070*** - Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **6110*** - Comunităţi rupicole calcifile sau pajişti bazifite din *Alysso-Sedion albi*; **6170** - Pajişti calcifile alpine şi subalpine; **6230*** - Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **3220** - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **4080** - Tufărişuri cu specii sub-arctice de *salix*; **8110** - Grohotişuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* şi *Galeopsietalia ladani*); **8120** - Grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **9420** - Păduri de *Larix decidua* şi/sau *Pinus cembra* din regiunea montană; **7140** - Mlaştini turboase de tranziţie şi turbării oscilante (nefixate de substrat); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **3230** - Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **8160*** - Grohotişuri medio-europene calcaroase ale etajelor colinar şi montan.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*). **Nevertebrate:** Calul dracului (*Cordulegaster heros*) • *Vertigo genesii* • *Euphydryas aurinia* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • *Colias myrmidone* • *Nymphalis vaualbum* • Cosaş (*Isophya costata*) • Lăcustă de munte (*Odontopodisma rubripes*) • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Chilostoma banaticum* • *Cucujus cinnaberinus*. **Peşti:** Zglăvoc (*Cottus gobio*). **Plante:** Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • Flămânzică (*Draba dorneri*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • *Buxbaumia viridis* • *Dicranum viride* • *Meesia longiseta* • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl, cu o suprafaţă de 38787 ha, se caracterizează prin marea diversitate biologică, geologică, geomorfologică şi carstică (34 de peşteri, printre care Peştera Ialomiţei, Peştera Rătei), Cheile Zănoagei, Cheile Urşilor, Cheile Orzei, Cheile Tătarului, Clăile din Lespezi, Canionul Horoabei formând un peisaj de o frumuseţe deosebită. Pe conglomerate, datorită eroziunii diferenţiate, au luat naştere forme bizare, cum ar fi Sfinxul şi Babele. Zona se remarcă printr-o deosebită bogăţie a capitalului natural aici regăsindu-se în jur de 3000 de specii de floră şi 3500 de specii de faună. Multe dintre acestea, protejate de legislaţia naţională şi europeană, sunt endemice şi rare. În sit sunt prezente 24 de habitate de interes comunitar, dintre care şase prioritare. Printre acestea apar habitate de limită superioară a pădurilor, cum ar fi jnepenişurile, peticele de smirdar, asociaţiile floristice specifice golului alpin. Pe lângă speciile endemice, se găsesc aici şi specii relicte glaciare cantonate în general pe Valea Ialomiţei în locurile turboase. Se remarcă, de asemenea, diversitatea mare a faunei, dintre animalele de interes comunitar fiind prezente 20 de specii. Situl se suprapune în mare măsură Parcului Natural Bucegi şi include mai multe rezervaţii ştiinţifice, rezervaţii naturale şi monumente ale naturii cum sunt: Peştera-Cocora, Poiana Crucii, Valea Horoabei, Orzea-Zănoaga, Zănoaga-Lucăcilă, Cheile Tătarului, Turbăria Lăptici, Peştera Rătei, Locul fosilier de la Vama Strunga, Abruptul Bucşoiu, Mălăieşti, Gaura, Abruptul Prahovean, Locul fosilier Plaiul Hoţilor, Munţii Colţii lui Barbeş. În sit au fost identificate şi relicve importante din punct de vedere paleontologic şi arheologic, cum ar fi Valea Tătarului, caracterizată prin cantitatea mare de resturi de *Ursus spelaetus* şi instrumente de tip musterian şi paleolitic superior.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în partea estică a Carpaţilor Meridionali şi cuprinde Masivul Bucegi, care se desfăşoară sub forma unui amfiteatru cu deschidere sudică, delimitat de abrupturi ce depăşesc frecvent 1000 m faţă de zonele limitrofe şi care se opresc în valea Prahovei, Cerbului şi Brateiului sau se continuă pe culmi mai joase spre culoarele depresionare ale Branului. Înălţimea reliefului determină etajarea condiţiilor de sol, vegetaţie şi climă, rezultând un peisaj armonios şi complex. Munţii Bucegi sunt alcătuiţi din două ramuri principale, în formă de potcoavă, care închid între ele bazinul superior al Ialomiţei. Cele două culmi pornesc din Vf. Omu, punct culminant al masivului, din care se desprind alte ramuri secundare. Platoul Bucegilor este mai dezvoltat în ramura estică a masivului, la sud de Vf. Omu, înglobând micile platouri din zona Coştilei (2498 m), Caraimanului (2384 m), Jepii Mici (2072 m), Jepii Mari (2143 m), Piatra Arsă (2001 m), Vânturiş (1851 m). Pe partea dreaptă a văii Izvorul Dorului, Platoul Bucegilor se continuă cu culmile rotunjite Baba Mare, Cocora, Lăptici etc. În ramura vestică a munţilor Bucegi, platoul prezintă în componenţa sa porţiuni mai joase din culmile Doamnele, Guţanu, Bătrâna, Grohotişu, Tătaru, Deleanu Lucăcilă şi Lespezi. Caracteristică pentru Platoul Bucegilor este prezenţa stâncilor izolate ca Babele, Sfinxul etc., forme reziduale rezultate ca urmare a proceselor eoliene, de îngheţ-dezgheţ şi de şiroire. Eroziunea diferenţiată din Masivul Bucegi este subliniată atât de abrupturi, cât şi de relieful carstic. În lungul Ialomiţei se desfăşoară în calcar peşterile Urşilor, Tătarul Mic, Tătarul Mare, Zănoaga Mică, Zănoaga Mare, Orzei şi Dobreşti. Specifice carstului sunt şi văile de tip „horoabă", cu rupturi de pantă mari şi surplombe condiţionate de un drenaj subteran. În Masivul Bucegi sunt cunoscute în prezent 34 de peşteri amplasate în bazinul Prahova şi bazinul Ialomiţei superioare. Dintre acestea se remarcă Peştera Ialomiţei şi peştera Ratei. Din punct de vedere geologic, situl cuprinde în limitele sale două entităţi structurale majore: Pânza Getică a Carpaţilor Meridionali la vest şi zona flişului Carpaţilor Orientali la est. Zona de contact a celor două structuri este ascunsă sub aria de dezvoltare a conglomeratelor de Bucegi, medii şi superioare. În partea vestică a masivului, delimitată de râul Ialomiţa, de sub conglomeratele de Bucegi apar la zi formaţiuni cristaline şi depozite sedimentare, în timp ce pe versanţii estici şi sudici ai masivului apar la zi depozite de fliş. Formaţiunile cristaline cele mai răspândite sunt şisturile. De-a lungul întregului versant vestic al masivului, între calcare şi fundamentul cristalin se interpun depozite silicioase, gresii şi calcare nisipoase brune.

Pedologie

Marea varietate a factorilor pedogenetici (climă, vegetaţie, substrat litologic, relief), la care se adaugă vârsta absolută a diferitelor soluri, a determinat în sit formarea tuturor seriilor genetice de soluri montane şi alpine. În general, se poate constata o succesiune altitudinală normală a solurilor zonale (în zona forestieră, de la cele brune slab acide de pădure până la podzolurile humico-feriluviale şi turbe oligotrofe, iar în zona alpină, de la solurile brune, tinere, de pajişti pe abrupturi până la cele humico-silicatice podzolice). Apariţia anumitor roci a determinat formarea de soluri intrazonale. Astfel, pe calcare s-au format soluri limitrofe, redzinice, iar pe rocile acide soluri brune acide, criptopodzolice şi podzolice care coboară intrazonal în zona solurilor brune de pădure montane. Eroziunea prin apă şi vânt a determinat, pe de o parte, coluvionarea materialelor fine humifere, iar pe de altă parte, menţinerea în stadii de tinereţe a unor soluri şi distrugerea parţială sau totală a altora. Deplasarea pe pante a materialului primar şi chiar a solurilor formate, prin procesul de solifluxiune ca şi prin scurgerile torenţiale, au contribuit, de asemenea, în mare măsură la modificarea procesului de solificare. Din cauza turismului intensiv, exploatării pajişilor, a unor căi de circulaţie dezorganizate, în condiţiile proceselor de şiroire foarte intense, solurile de pe mari suprafeţe din Platoul Bucegilor sunt degradate.

Hidrologie

Forma de potcoavă a Masivului Bucegi determină în mod evident dispunerea şi direcţia de curgere a râurilor. Văile pornesc radiar din jurul vârfului Omu. Principala axă de colectare a apelor din interiorul masivului este Ialomiţa, care are un bazin simetric. Această vale este alimentată din zăpezi şi ploi. Izvorăşte la mare înălţime de sub vârful Omu şi curge spre sud. În sectoarele calcaroase, Ialomiţa este alimentată şi subteran, prin drenaj carstic. Numeroşi afluenţi cu obârşia pe/sub podişul Bucegilor converg spre bazinete, printre aceştia putând menţiona Doamnele, Horoaba, Tătaru, Mircea, Bolboci, Zănoaga pe

dreapta şi Şugari, Cocora, Blana, Oboarele, Scropoasa şi Orzea pe stânga. În general, afluenţii sunt seci în cursul mediu şi superior, dar în timpul averselor de ploaie au un regim torenţial. Între văile din interiorul Masivului Bucegi, pârâul Izvorul Dorului prezintă un caz aparte, izvorând de sub cabana Babele pentru a străbate în lung platoul aflat în culmea estică (dinspre Prahova), la înălţimi de 2100-1700 m, pe un traseu paralel cu lalomiţa şi suspendat cu 300-400 m deasupra acesteia. Între Colţii lui Barbeş şi Vânturiş, Izvorul Dorului formează o frumoasă cascadă, face un cot de 90° şi se întreaptă spre est, pentru a se vărsa în Prahova. Pâraiele din exteriorul Bucegilor aparţin bazinelor Prahovei şi Oltului. Pâraiele Moraru, Cerbu, Jepii, Urlătoarea, Babelor, Peleş şi Zgarbura se varsă în Prahova. Versantul nordic este drenat de pâraiele Glăjăriei, Măläieşti, Ţigăneşti care, reunite, formează Ghimbavul. Pârâul Ciubotei, Gaura (pătruns mult în interiorul masivului) şi Grohotişul converg spre Bârsa, apele lor îndreptându-se spre Olt.

Aspecte climatologice

Prin poziţia sa situl se încadrează în climatul de munte caracterizat de două etaje, cel montan-forestier (între 800-1800 m altitudine pe versanţii sudici şi 800-1600 m altitudine pe versantul nordic) şi cel alpin cu două subetaje, alpin inferior (1800-2000 m şi respectiv 1600-1800 m altitudine) şi alpin superior (extins deasupra limitelor citate mai sus). Caracteristicile principalelor elemente climatice suportă influenţele circulaţiei generale a atmosferei, ale expoziţiei faţă de soare, ale văilor principale, ca şi a structurii suprafeţei active (altitudini peste 2500 m, forme variate, vegetaţie diversă, structură litologică, reţea hidrologică etc.). Temperatura medie anuală a aerului este de 4,9 °C. Adesea, în zilele din semestrul rece al anului se realizează inversiuni de temperatură, când la poalele muntelui şi în culoarele montane limitrofe temperaturile sunt mai mici decât pe munte la altitudini superioare, datorită acumulării şi sedimentării aerului rece în formele negative respective. Observaţiile meteorologice au arătat că pe Vf. Omu îngheţul se poate produce în tot cursul anului. Aproape fără excepţie au fost înregistrate în fiecare an temperaturi sub 0° C chiar şi în lunile de vară. Vânturile dominante sunt din SV, vest şi NV cu câte 20% fiecare, în timp ce calmul atmosferic este sub 5% anual. Anual, vânturile cu viteze de peste 11 m/s se produc în 200 de zile, din care 100 de zile sunt vânturi cu peste 16 m/sec, producând pe Platoul Bucegilor şi suprafaţa vârfurilor golaşe procese de deflaţie. Pe platoul şi pe vârfurile Bucegilor direcţia dominantă a vânturilor corespunde direcţiei circulaţiei generale a atmosferei în ţara noastră, respectiv VE. Astfel, versanţii vestici şi nord-vestici sunt expuşi fenomenelor de eroziune, deflaţie şi dezagregare, în timp ce versanţii estici şi sud-estici, situaţi „sub vânt" se bucură de o acoperire bogată de zăpadă, care topindu-se relativ repede primăvara redă solului o cantitatie mult mai mare de apă, foarte importantă pentru vegetaţia alpină expusă în general uscăciunii din cauza răririi aerului şi a puternicii radiaţii solare. Culmile primesc iarna şi primăvara precipitaţii cu mult mai bogate decât văile învecinate. Vara şi toamna însă, cantităţi mari de precipitaţii cad şi pe pantele periferice, datorită norilor denşi şi masivi de ploaie formaţi sub acţiunea ascensiunii aerului. Căldarea interioară a lalomiţei, adăpostită morfologic de vântul dinspre NV, apare în toate anotimpurile ca o zonă mai uscată.

Biocenoza

Vegetaţia

O privire de ansamblu asupra vegetaţiei sitului pune în evidenţă în primul rând bogăţia şi diversitatea acesteia, ca şi abundenţa de relicte glaciare şi specii endemice care dau o notă aparte, fapt ce a determinat cercetătorii să descrie aici numeroase elemente noi pentru ştiinţă. Vegetaţia lemnoasă se repartizează în cadrul a două subzone şi anume subzona fagului şi subzona molidişurilor. Speciile dominante în sit sunt fagul, bradul, molidul şi zada, iar habitatul caracteristic este de Păduri dacice de fag, reprezentând climaxul făgetelor pure sau cu diseminaţii de conifere din etajul montan, răspândit pe toate expoziţiile, pe versanţii slab înclinaţi. Molidişurile, care caracterizează etajul alpin superior, ocupă suprafeţe mari în bazinul superior al lalomiţei şi pe versantul transilvănean, unde fâşia acestora este mult mai îngustă. Brădetele sunt instalate pe versanţii moderat înclinaţi, pe suprafeţe relativ restrânse, în zona Sinaia şi Poiana Ţapului. O mare valoare conservativă o au pădurile de zadă şi zâmbru de pe versanţii înclinaţi până la foarte înclinaţi cu expoziţii diverse, creste şi stâncării, care pe versantul prahovean au pe alocuri o mare întindere (Furnica, Jepi, Caraiman, Coştila, Moraru, Bucşoiu). Pâlcurile şi rariştile din această zonă sunt formate din molid sau zadă, printre care se instalează adeseori tufărişuri de jneapăn şi anin de munte. Între Claia Mare şi Valea Jepilor, rariştea de larice cuprinde şi numeroase exemplare de zâmbru, arbore rar, relict glaciar, cu înălţimi de 20-28 m la 100 de ani. Pădurile aluviale cu anin negru şi frasin, habitat prioritar de interes comunitar, sunt caracteristice luncilor montane înguste, preferând versanţii umeziţi de izvoare pe roci calcaroase şi silicioase sub formă de pietrişuri şi nisipuri grosiere. Pădurile de *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene, un alt habitat prioritar, se întâlnesc pe unele văi înguste şi umbrite, chei în masivele calcaroase. Stratul arborilor este compus, în etajul superior, din paltin de munte, ulm de munte, frasin. În etajul inferior sunt prezente şi puţine exemplare de jugastru, carpen şi anin negru. Vegetaţia stâncăriilor colonizează fisurile din stânci şi pregăteşte substratul pentru instalarea noii vegetaţii cu specii mai pretenţioase, frecvenţa mare de iarbă deasă putând fi considerată caracteristică masivului. Vegetaţia de grohotişuri şi bolovănişuri alcătuieşte un stadiu incipient de colonizare, legat de menţinerea unei mobilităţi relativ active a substratului. Vegetaţia grohotişurilor calcaroase, habitat prioritar cu o suprafaţă mică în România (10-100 ha), este instalată pe grohotişurile mărunte sau grosiere nefixate, pe terenurile puternic luminate dar umede şi care au o cantitate apreciabilă de material organic provenit din resturi vegetale. Vegetaţia grohotişurilor silicioase (numită şi tundra alpină), alcătuită din plante pitice, alipite de sol, târâtoare sau rozulare care formează covoare întrerupte, este adaptată la condiţii de climă dintre cele mai aspre, fiind instalată pe Vf. Omul, Creasta Colţilor Obârşiei, Creasta Morarului, Culmea Scara, Vf. Bucsoiu. Tufărişurile montane şi subalpine au un rol important în reglarea proceselor erozionale prin fixarea substratului şi menţinerea stratului de zăpadă un timp îndelungat, în Bucegi fiind alcătuite mai ales din jneapăn, anin de munte şi mai rar din ienupăr. Dintre tufărişurile pitice, smârdarul formează una dintre cele mai remarcabile asociaţii din Bucegi împreună cu alţi arbuşti scunzi ca afinul şi merişorul, dar şi cu jneapănul. Tufărişurile pitice de azalee de munte formează covoare dese şi scunde, continue sau întrerupte de eroziuni de vânt, pe coastele şi pe şeile puternic vântuite din zona alpină, pe soluri sărace şi acide. Tufărişurile de sălcii pitice reprezintă de asemenea o vegetatie specifică munţilor înalţi. În cheile stâncoase din calcare (pe valea Peleşului) se găsesc buruienişuri luxuriant dezvoltate precum brusturii cu frunze foarte mari. Dintre tipurile generale de pajişti din situl Bucegi, pajiştile cu ţăpoşică ocupă suprafeţe însemnate, continue pe coastele slab înclinate din porţiunea inferioară şi mijlocie a platoului, pe platourile munţilor Dichiu, Oboarele, Nucet, Blana, Lăptici, Piatra Arsă şi Cocora. În pajiştile de pe versanţii abrupţi sunt întâlnite majoritatea elementelor specifice masivului, precum şi cele mai multe endemisme şi raritaţi floristice. Alte tipuri de pajişti întâlnite sunt pajiştile cu păius roşu, pajiştile de păruşcă (cel mai răspândit tip de pajişte alpină din zona alpină a Bucegilor), pajiştile de coarnă etc. În zona izvoarelor şi păraielor subalpine şi alpine sunt prezente izvoare petrifiante cu formare de travertin, habitat prioritar de interes comunitar. Munţii Bucegi au o mare diversitate floristică constituind o rezervă serioasă a genofondului românesc, chiar şi în privinţa unor specii cu importanţă mai deosebită. Specifice pentru acest masiv sunt endemitele locale, exclusive ale Bucegilor sau ale Bucegilor şi celorlalţi munţi învecinaţi Ţării Bârsei (Piatra Craiului, Postăvaru, Tâmpa, Piatra Mare), acestea din urmă fiind în număr de cinci. Alte specii ocrotite sunt tisa, ghinţura galbenă, zada (Masivul Bucegi reprezintă una dintre cele cinci staţiuni cu zadă naturală din ţară), iedera albă, salcia de turbă (specie endemică semnalată în rezervaţia naturală Lăptici, în turbărie, într-un singur pâlc, pe stratul gros de muşchi), floarea de colţ, angelica, bulbucii de munte, sângele voinicului etc.

Fauna

În sit sunt cunoscute până în prezent 3500 de specii de animale, de la rotifere până la specii superioare. Dintre speciile de gasteropode (melci, scoici etc.) este caracteristică prezenţa a aproximativ 105 specii, acestea ocupând datorită adaptărilor deosebite aproape toate mediile naturale. Crustaceele (raci, crabi etc.) sunt reprezentate prin 23 de specii, dintre care cele specifice Bucegilor sunt în număr de cinci. Cele mai reprezentative nevertebrate semnalate în Bucegi sunt păianjenii şi insectele. Fluturii sunt cel mai bine reprezentaţi, fiind identificate 164 de specii de fluturi mari, la care se adaugă un număr de 50 de specii de fluturi mici, unele fiind întâlnite doar aici. Dintre peşti, întâlnim păstrăvul de munte şi zglăvocul (specie de interes comunitar). Toate cele 11 specii de amfibieni semnalate în Bucegi sunt reprezentative lanţului carpatic, dintre acestea putând aminti salamandra, tritonul comun, broasca râioasă brună, broasca roşie de munte, buhaiul de baltă cu burta galbenă şi tritonul carpatic (ultimele două specii de interes comunitar). Reptilele sunt reprezentate de şopârla de câmp, şopârla de munte, şopârla de ziduri, năpârca, şarpele de alun şi vipera comună (prezentă în jnepenişurile din Platoul Bucegilor). Dintre mamifere regăsim aici 45 de specii, printre care cerbul carpatin, cerbul lopătar, căprioru, mistreţul, vulpea, pisica salbatică, capra neagră, veveriţa, pârşul de alun, pârşul comun, pârşul cu coada stufoasă, precum şi numeroase specii de şoareci şi chiţcani. Sunt prezente şi populaţii de carnivore mari de interes conservativ european, ursul, râsul şi lupul găsind aici locuri prielnice de hrănire şi reproducere. Au fost observate în sit şi numeroase specii de lilieci care găsesc adăpost în grotele şi peşterile din sit sau în pădurile din zonă. Dintre aceştia putem menţiona liliacul cârn şi liliacul mic cu potcoavă (specii de interes comunitar), liliacul cu aripi late, liliacul de amurg mic, liliacul urecheat, liliacul de ziduri etc. În sit întâlnim 129 de specii de păsări, dintre care 50 cuibăresc în zonă şi pot fi considerate specifice Bucegilor (corbul, ochiul boului, mărăcinarul, pietrarul, codroşul de munte, pitulicea mică, brumărița de stâncă, brumărița de pădure, fluturaşul de stâncă etc.). În ceea ce priveşte speciile de răpitoare mari, sunt prezente acvila de munte, acvila ţipătoare mică, uliul păsărar etc. Fauna terestră a peşterilor cuprinde numeroase specii troglofile sau subtroglofile cu o răspândire mai largă în zonă, speciile reprezentative fiind semnalate în peşterile Rătei, lalomiţei, Ursului şi Peştera Mică, ultimele două situate în Cheile Tătarului. Este posibil ca fauna acvatică subterană din peşterile Masivului Bucegi să prezinte un interes mult mai mare, dar cercetările sunt încă insuficiente. Menţionăm prezenţa în Peştera lalomiţei a unei subspecii endemice de amfipod, *Niphargus carphaticus cavernicolus*.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 85033 de locuitori din zona sitului sunt angrenaţi în principal în turism, comerţ, exploatarea şi prelucrarea lemnului şi a materialelor de construcţii, creşterea animalelor, agricultură, pomicultură şi prestări de servicii. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne şi gaze naturale. Toate localităţile din sit dispun de reţele de alimentare cu apă, iar majoritatea şi de canalizare.

În zona sitului întâlnim monumente istorice şi culturale de mare importanţă datând din secolele XIV-XX: Castelul Cantacuzino (1910) din Buşteni, Cazinoul (1911), Gara Regală (1870), Mănăstirea Sinaia (1690-1695) şi Castelul Peleş (1873-1883) din Sinaia, Cimitirul medieval (sec. XVII-XIX) „La Părul înecăcios" din satul Muscel, Castelul Bran (1377-1382), Mănăstirea Predeal (1819), Cetatea Râşnovului (sec. XIV-XVIII) etc. Fiind una dintre cele mai importante zone turistice din ţară, anual sunt organizate aici numeroase evenimente culturale, cum ar fi Festivalul Azuga (octombrie), Sărbătoarea Sfinxului din Bucegi (6 august), Moto Xcountry Festival (septembrie) – cel mai mare festival de endurocross pentru amatori din estul Europei – pe Valea Cerbului, Festivalul Caşcavelei (septembrie), Serbările Zăpezii (februarie), Măsuratul laptelui (iulie), Festivalul Brânzei şi Pastramei – Răvăşitul oilor (septembrie), Focul lui Sumedru (octombrie) etc. Unul dintre obiceiurile păstrate din străbuni este Calendarul de ceapă. La începutul anului „Înţeleptele satului" aleg o ceapă mare şi pun foi din aceasta în 12 farfurioare, menindu-le pentru fiecare lună. Apoi, în fiecare foaie, pun câte o linguriţă de sare. Foile se lasă peste noapte, iar a doua zi, în funcţie de cum s-a înmuiat fiecare foiţă şi câtă apă a lăsat, se va vedea cât de secetoasă sau ploioasă urmează să fie fiecare lună.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia se desfăşoară activităţi de turism, păşunat, exploatări forestiere, vânătoare şi recoltare de specii sălbatice de floră. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de păşunatul intensiv (pajiştile edificate de păruşcă şi *Potentilla ternata-P. aurea* ssp. *Chrysocraspeda* se degradează şi evoluează către *Nardetum strictae alpinum* sau *subalpinum*, astfel diminuându-se calitatea lor conservativă), turismul necontrolat, construcţia de pensiuni şi case de vacanţă în extravilanul localităţilor, tăierile ilegale şi modul de extragere a arborilor din parchete pe cursul păraielor de munte, incendierea jnepenişurilor, braconajul.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare, clădiri administrative, centre de vizitare, amenajări pentru observare, bariere, puncte de intrare, drumuri pentru vizitare, trasee turistice, locuri de campare, vetre de foc şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Totodată, acesta necesită amenajarea unor staţiuni ştiinţifice.

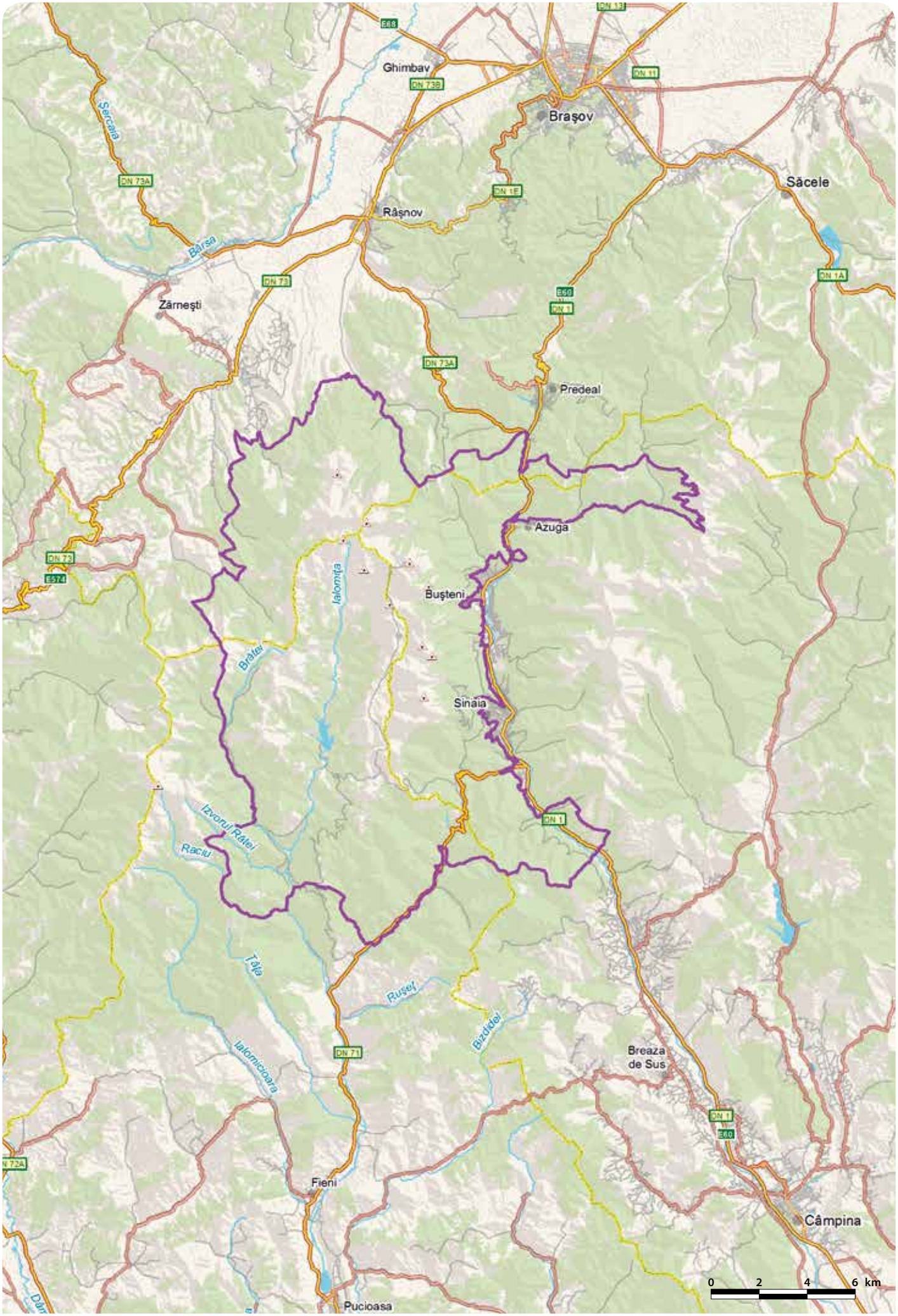
Ghimbav
Braşov
Săcele
Râşnov
Zărneşti
Predeal
Azuga
Bușteni
Sinaia
Breaza de Sus
Câmpina
Fieni
Pucioasa
Șercaia
Bârsa
Ialomița
Brătei
Izvorul Râtei
Racu
Tâța
Ruşeţ
Bizdidel
Ialomicioara
DN 73B
DN 11
DN 1E
DN 73A
DN 73
DN 1A
E60
DN 1
E574
DN 71
0 2 4 6 km

BUCȘANI - RO SCI 0014

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Dâmbovița: Bucșani, I.L. Caragiale.

Suprafața: 513 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 53' 29"; Long. E 25° 40' 7"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea:** 332 max., 239 min., 275 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Comuna I.L.Caragiale este așezată în partea de est a județului Dâmbovița, la limita cu județul Prahova, pe DN72 Ploiești-Târgoviște. Drumul județean DJ710 face legătura dintre Moreni și I.L. Caragiale. Comuna Bucșani este situată pe DN61 (Giurgiu-Găești). Drumurile laterale (ulițele) sunt neasfaltate, iar multe dintre ele sunt impracticabile în perioadele cu precipitații abundente. Altă rută de acces este pe calea ferată, pe direcția I. L. Caragiale-Bucșani, prin localitatea Mija, urmând apoi drumurile locale fie din localitatea Bucșani, I. L. Caragiale, fie Mija.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91Y0 - Păduri dacice de stejar și carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este important pentru pădurile de stejar și carpen prezente aici. În cadrul sitului se protejează și conservă zimbrul, specie extinctă în natură. Rezervația de zimbri înființată în anul 1983 în trupul de pădure Neagra din cadrul Ocolului Silvic Bucșani a fost populată cu exemplare aduse din Polonia și din țară, respectiv de la centrele de creștere din Hațeg și Argeș. Aici se realizează aclimatizarea și dezvoltarea zimbrului în condițiile climatice din zona de câmpie piemontană și dealuri mijlocii. Situl reprezintă matca pentru crearea de nuclee de creștere în rezervații din întreaga țară.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Câmpia Română este una din cele mai noi unități geomorfologice ale țării, cu fundament cristalin. Situl Bucșani face parte din marile unități neotectonice cuaternare ale Câmpiei Române și anume cea estică. Sectorul estic corespunde părții situate la est de Argeș, de unde se abate și râul Dâmbovița. Din punct de vedere litologic, depozitele sunt foarte variate, predominante fiind cele de umplutură a depresiunii (nisipuri, pietrișuri, argile nisipoase, marne nisipoase, argile, marne) cu stratificație torențială, lenticulară, și orizontală.

Pedologie

Solurile actuale sunt grupate în două mari complexe, întâlnite cel mai des în sit: cel de soluri negre și brune argiloase, compacte, slab humifere și cel al solurilor argilo-iluviale (caracteristic pădurilor din regiunea de câmpie cum este și cazul sitului).

Hidrologie

Rețeaua hidrografică principală a zonei este reprezentată de râul Cricovul Dulce. Rețeaua hidrografică secundară din zona sitului este formată din pârâiele Racila, care traversează satul Ion Luca Caragiale, și Neagra, situat în sudul comunei (Sat Mija).

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în sectorul de climă continental-moderată al munților mijlocii și înalți. Pentru acest sector sunt caracteristice verile răcoroase cu precipitații abundente și iernile foarte reci cu viscole frecvente și strat de zăpadă stabil pe o perioadă îndelungată. Media anuală a precipitațiilor este de 700-800 mm.

Biocenoza

Vegetația

Pădurile de stejar pedunculat și carpen sunt un grup de păduri constituite în cea mai mare parte din specii de stejar comun și gorun în primul etaj și specia de carpen în etajul al doilea. Speciile arborescente dominante sunt stejarul, carpenul, jugastrul, frasinul și teiul, în timp ce subarboretul este constituit în special din păducel, lemn câinesc, sânger, amorfă.

Fauna

Dintre mamifere, cele mai numeroase sunt rozătoarele, reprezentate de șoarecele de pădure, șoarecele scurmător și șoarecele gulerat. În coroana arborilor întâlnim veverița, pârșul mare și pârșul de alun. În sit pot fi întâlnite și specii de lilieci, cum ar fi liliacul de apă, pipistrelul mic și liliacul urecheat. Dintre mamiferele mari sunt prezente căprioara, mistrețul, vulpea, nevăstuica, jderul de pădure și pisica sălbatică. Dintre amfibieni, în sit apare ca specie de interes conservativ european tritonul cu creastă. Dintre păsări, în zonă au fost semnalate ca specii cuibăritoare cojoaica de pădure, muscarul sur, șorecarul comun, uliul găinilor și diverse specii de ciocănitori și pițigoi. Dintre răpitoarele de noapte, cuibăresc aici cucuveaua, ciuful de pădure și huhurezul mic. În zona tufișurilor și zăvoaielor cuibăresc mierla, privighetoarea de zăvoi, silvia cu cap negru. În fâneațe și marginea pădurii întâlnim presura galbenă, pietrarul sur, presura sură și ciocârlia de câmp. În sit se mai întâlnesc barza albă și corbul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Pe teritoriul sitului se află comunele Bucșani și I. L. Caragiale ce însumează un total de 11055 de locuitori angrenați în principal în agricultură, creșterea animalelor, prelucrarea laptelui, industrie și comerț. În localitatea I. L. Caragiale sistemul de încălzire din locuințe este individual, pe gaze. În ambele comune există o rețea de alimentare cu apă, dar nu există sistem de canalizare.
În sit întâlnim monumente din secolele XVII-XIX reprezentative pentru patrimoniul cultural local. Dintre acestea menționăm Ansamblul conacului Jean Dalles, azi sediul Primăriei Bucșani, și Biserica „Sf. Dumitru Izvorâtorul de Mir"-de Afară (1680) din comuna I.L. Caragiale (fostă Haimanale), localitate în care s-a născut cunoscutul dramaturg. Totodată, săpăturile arheologice efectuate în zona comunei Bucșani au evidențiat existența unor așezări din secolele IV-VI (Epoca migrațiilor). Legenda locală spune că numele satului Bucșani vine de la ciobanii transilvăneni Ilieș și Vasile Bucșa, așezați pe moșia principesei Cleopatra Trubetkol pe la 1825.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia, se desfășoară activități de curățarea pădurii, cosire/tăiere și plantare artificială care au un impact negativ periodic sau ocazional asupra acestuia.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu bariere, panouri de avertizare, panouri de informare și pentru orientare (hărți), împrejmuire, clădiri administrative, centre de vizitare/informare, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, puncte de informare, amenajări de observare/supraveghere (în cadrul zimbrăriei), amenajări pentru colectarea deșeurilor.

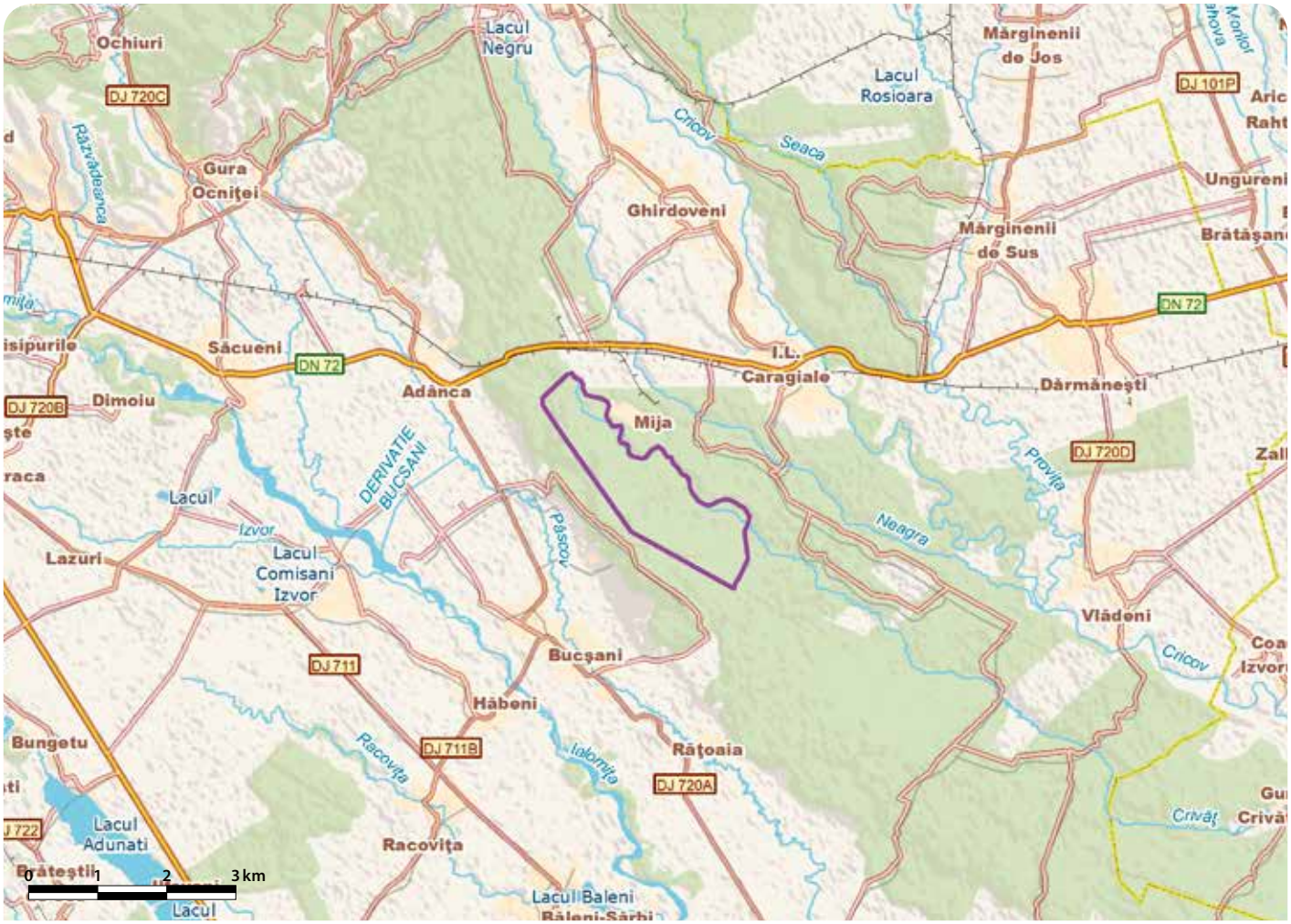

BUILA - VÂNTURARIŢA - RO SCI 0015

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vâlcea: Băile Olăneşti, Bărbăteşti, Costeşti, Horezu.

Suprafaţa: 4.525 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 45° 14′ 42′; Long. E 24° 5′ 12″
Bioregiunea: Alpină, Continentală **Ecoregiunea:** Carpaţii Meridionali **Altitudinea:** 1862 max., 569 min., 1161 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Calea principală de acces în sit este DN67 (Rm.Vâlcea-Tg. Jiu), care trece prin sudul sitului. Din acesta se desprind o serie de drumuri naţionale, judeţene şi comunale care ajung până la limita sitului: DN64 (Caracal-Băile Olăneşti) continuare pe Valea Olăneşti cu DC169 (Băile Olăneşti-Comanca) (3,7 km), pe acesta ajungându-se la intrarea în sit de pe Valea Olăneşti, Cheile Folea, DJ646 (Băbeni-Frâncenşti-Costeşti-Bistriţa-Mănăstirea Arnota), DJ646A (Stoeneşti-Dobriceni-Bărbăteşti-Costeşti), care se continuă cu DC160 (Păuşeşti Măglaşi-Dobriceni) (10,8 km), DC154 (Bodesti- Bărbăteşti) (4,5 km), DJ654 (Valea Cheia-Cheia-Schitul Iezer-Schitul Pahomie). În continuarea acestor drumuri se află o serie de drumuri forestiere auto care trec prin sit. Localităţile situate în vecinătatea sitului şi din care se poate intra în sit sunt Costeşti (patru puncte de intrare), Bărbăteşti (un punct de intrare), Băile Olăneşti (trei puncte de acces).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4060 - Tufărişuri alpine şi boreale; **4070*** - Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **6110*** - Comunităţi rupicole calcifile sau pajişti bazifite din *Alysso-Sedion albi*; **6170** - Pajişti calcifile alpine şi subalpine; **6410** - Pajişti cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **8120** - Grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis; **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **8110** - Grohotişuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* şi *Galeopsietalia ladani*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **8220** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Plante:** Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este localizat în Masivul Buila-Vânturariţa. Acesta este situat în partea central-nordică a judeţului Vâlcea şi face parte din Munţii Căpăţânii. Situl cuprinde 18 tipuri de habitate de interes comunitar. Cea mai mare suprafaţă din sit este ocupată de pădurile dacice de fag (25%) şi pădurile acidofile de molid din regiunea montană (20%). Dintre speciile de mamifere, în sit fac obiectul conservării liliacul cârn şi liliacul comun mic, râsul, ursul brun şi lupul (specii prioritare). O altă specie de interes comunitar este buhaiul de baltă cu burta galbenă. Dintre speciile de floră, importante sunt clopoţelul, papucul doamnei şi curechiul de munte. Principalele unităţi peisagistice ale sitului Buila-Vânturariţa sunt creasta calcaroasă cu o lungime de aproximativ 14 km care se întinde între Cheile Bistriţei şi Cheile Olăneşti, creastă dominată de cele două vârfuri care dau şi numele masivului (Buila – 1849 m, Vânturariţa – 1885 m), pajiştile alpine cu insule de jneapăn, formele exo si endocarstice (lapiezuri, doline, ace, hornuri, arcade, peşteri, avene), cele patru sectoare de chei (Cheile Bistriţa, Cheile Costeşti, Cheile Cheii, Cheile Olăneşti) şi obiectivele cultural-istorice de pe teritoriul sitului sau din imediata vecinătate a acestuia.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere tectonic, zona studiată face parte din orogenul carpatic. Spre deosebire de Munţii Căpăţânii din care face parte, Masivul Buila-Vânturariţa prezintă caractere aparte, specifice crestelor calcaroase liniare şi insulare. Culmea principală are o lungime de circa 14 km, având însă caracter unitar doar între Cheile Costeşti şi Cheile Cheia, cu o mică întrerupere în zona Curmătura Builei, în rest fiind fragmentată de către râurile care au săpat chei. Creasta are aspect accidentat, doar pe zone restrânse având platouri netezite (Muntele Cacova şi Muntele Albu). Principala trăsătură este cea de culme în trepte, dominată de vârfuri rotunjite (Piatra, Buila) sau ascuţite (Vânturariţa). Sectorul nordic al culmii principale are aspectul unei creste ascuţite şi zimţate, chiar dacă înălţimea descreşte treptat. Eroziunea şi dezagregarea au detaşat martori de eroziune reziduali cu formă de turnuri sau ace, unii de dimensiuni mari (35 m), în special pe versantul vestic al masivului.

Pedologie

Solurile din Masivul Buila-Vânturariţa, fiind în mare parte formate pe substrat calcaros, nu prezintă o mare diversificare, fiind diferite doar din cauza tipului de asociaţii vegetale care s-au format pe acestea. În ansamblu, predomină rendzinele.

Hidrologie

Întreaga reţea hidrografică a Masivului Buila-Vânturariţa este tributară râului Olt, prin afluenţi direcţi sau indirecţi de dreapta ai acestuia, cu o direcţie de curs, în linii mari, de la nord la sud. Principalul râu care străbate situl pe direcţia NV-SE este Bistriţa. El constituie cea mai importantă resursă de apă. Este strâns legat de regiunea muntoasă carpatică prin faptul că aici îşi are obârşia şi tot aici îşi defineşte particularităţile procesului scurgerii lichide. Alte râuri prezente în sit sunt, de la SV la NE, Costeşti, Otăsau, Cheia, Olăneşti. Apele subterane din zona sitului au fost foarte active, generând numeroase fenomene endocarstice, reprezentate prin circa 120 de peşteri, la care se adaugă numeroase fenomene exocarstice de mai mică amploare: ponoare, izbucuri, văi seci, chei.

Aspecte climatologice

Influenţa climei mai blânde din Oltenia se răsfrânge simţitor asupra Munţilor Căpăţânii, mai ales asupra versanţilor sudici. Se înregistrează o diferenţă destul de evidentă între climatul versanţilor cu expunere sud-estică (o climă mai blândă, cu caracteristici submediteraneene datorită insolaţiei puternice şi a înmagazinării căldurii de către calcar, la altitudini mai mari de 1000 m întâlnindu-se frecvent temperaturi mai ridicate decât în zonele mult mai coborâte altitudinal) şi cei cu expunere nord-vestică (temperaturile sunt mult mai scăzute, zăpada persistă până târziu în vară, iar speciile de climă mai rece urcă până la nivelul crestei, înregistrându-se frecvent inversiuni ale etajelor de vegetaţie). Precipitaţiile anuale medii ating 1200 mm la o altitudine de circa 1400 m. Vântul dominant bate din NV, uneori canalizându-se în lungul văii Lotrului sau a Oltului. Reprezintă un important factor climatic, care adesea îşi pune amprenta asupra distribuţiei vegetaţiei sau asupra aspectelor acesteia.

Biocenoza

Vegetaţia

Masivul Buila-Vânturariţa, datorită altitudinii de până la 1885 m, prezintă etajare pe verticală a florei conform cu dispunerea treptelor altitudinale şi climatice, cu caracteristici specifice fiecărui etaj. Diversitatea speciilor vegetale este datorată în mare parte reliefului calcaros atât de variat ce se găseşte aici. Trecerea de la un etaj la altul nu este netă, diferitele tipuri de vegetaţie interferând între ele, speciile arboricole de altitudine joasă urcând uneori până la limita superioară a pădurii, iar cele ale etajelor superioare coborând mult în pădurile de la poalele muntelui. Se întâlnesc şi specii submediteraneene datorită influenţelor climatice resimţite până în această zonă. Întâlnim şi inversiuni ale etajelor vegetale forestiere, în special pe versanţii nord-vestici ai masivului şi în sectoarele de chei Bistriţa, Costeşti, Cheia, Olăneşti. Etajul pădurilor de foioase se întâlneşte la poalele masivului calcaros, pe versanţii cu înclinare moderată. Acestea au un caracter discontinuu, fiind reprezentate prin pâlcuri de pădure care fac legătura între pădurea propriu-zisă şi zonele de fâneţe şi livezi. Etajul molidişurilor este bine reprezentat, pădurile de răşinoase fiind cuprinse între altitudini de 1200 şi 1800 m. Etajul subalpin este situat deasupra etajului molidişurilor. Trecerea se face prin tufărişuri, care sunt frecvente mai cu seamă în sectorul mai înalt al culmii Buila-Vânturariţa. Tufărişurile de jneapăn ocupă versanţii nordici şi nord-vestici ai munţilor Ştevioara, Vânturariţa, Vioreanu, Stogu, instalându-se atât pe coastele înclinate, cât şi pe grohotişurile acumulate la baza acestora. Tufărişurile de ienupăr se găsesc pe culmile înalte din munţii Piatra, Ştevioara, Vânturariţa, dar cele mai întinse asociaţii le întalnim la sud de Curmătura Oale, unde ocupă două suprafeţe întinse de formă triunghiulară. Un loc aparte îl ocupă tufărişurile joase de cetină de negi, frecvente în Cheile Folea şi Cheile Costeşti. Pe culmile înalte şi vârfurile din Ştevioara, Trigoanele Ştevioarei şi Vânturariţa, ca şi pe pereţii nordici, aproape de stâna din Piscul cu Brazi, se întâlnesc asociaţii întinse de arginţică, relict glaciar ce constituie aici unul dintre cele mai puternice genofonduri din ţară. Vegetaţia pajiştilor alpine este foarte bogată, specifică masivelor calcaroase. Dintre speciile lemnoase se întâlnesc arginţica şi iedera albă.

Fauna

Fauna de nevertebrate, deşi foarte numeroasă, este insuficient cercetată. Se remarcă prezenţa a peste 80 de specii de carabide. Dintre amfibieni se întâlnesc salamandra (sălămâzdra), tritonul cu creastă, tritonul de munte, broasca roşie de munte, buhaiul de baltă, broasca răioasă brună. Dintre reptile menţionăm vipera de munte, şarpele de casă, şarpele de alun, năpârca, guşterul, şopârla de ziduri. Fauna de mamifere mici este bine reprezentată, însă insuficient cunoscută. Până în prezent au fost identificate zece specii de lilieci, dintre care şase au statutul de specii vulnerabile şi patru sunt periclitate. Situl are o populaţie bogată de carnivore mari cum ar fi ursul, lupul, râsul. Căprioru şi cerbul comun sunt întâlniţi în pădurile de la baza masivului. Alte specii întâlnite în sit sunt porcul mistreţ, bursucul, jderul de copac, jderul de piatră, pisica sălbatică sau capra neagră (în zonele stâncoase ale masivului). Dintre speciile de păsări au fost observate pupăza, buha mare, corbul, vânturelul de seară. Cheile Bistriţei, Cheile Costeşti şi zonele stâncoase din sit (Hornurile Popii) sunt populate de fluturaşul de stâncă, specie rară. Pădurile de fag, răşinoase, tufişurile şi fâneţele sunt populate de piţigoiul de brădet, piţigoiul de munte şi piţigoiul moţat. La marginea râurilor este întâlnită frecvent codobatura albă.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Situl se află pe teritoriul administrativ al localităţilor Costeşti, Bărbăteşti şi Băile Olăneşti ce însumează un total de 12100 de locuitori angrenaţi în principal în exploatarea calcarului (impact negativ asupra sitului), exploatări forestiere, agricultură, creşterea animalelor, recoltarea plantelor medicinale, fructelor de pădure, ciupercilor şi turism. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual bazat pe lemne şi gaze naturale. Există sisteme de alimentare cu apă şi de canalizare parţial centralizate.
În sit întâlnim biserici şi monumente din secolele XV-XIX reprezentative pentru patrimoniul cultural local. În comuna Costeşti, satul Bistriţa, se găseşte Sfânta Mănăstire Bistriţa Olteană, locul de odihnă al moaştelor Sfântului Grigorie Decapolitul, aduse din Serbia de către domnitorul Neagoe Basarab, în 1497. În vremurile de restrişte, moaştele sale au fost ascunse într-o peşteră din apropiere (Peştera Liliecilor), care acum îi poartă numele. Tot în această peşteră a fost construită în 1633 şi o biserică numită Biserica Ovidenia. Mai sunt de menţionat Mănăstirea Arnota-Bistriţa, ctitoriţă de Matei Basarab în anii 1633-1634, Mănăstirea Pătrunsa-Bărbăteşti, construit în 1740, Schitul Pahomie-Cheia, întemeiat de Pahomie monahul şi Sava Haiducul, în anul 1520. În Costeşti a fost descoperită cultura Ferigile, din a doua epocă a fierului. Vestigiile neolitice descoperite în peşteri şi în preajma primelor vetre ale satelor atestă locuirea acestor meleaguri ferite de calamităţi din cele mai vechi timpuri. Anual, de Înălţare, în localitatea Costeşti se sărbătoreşte Ziua comunei.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele de impact negativ asupra conservării biodiversităţii sunt generate de exploatările forestiere neconforme, plantarea de pădure (dacă nu respectă anumite condiţii – să se planteze puieţi ai speciei care a fost tăiată), recoltarea plantelor medicinale strict protejate şi suprapăşunat.

ADMINISTRAREA SITULUI:

În sit există panouri de avertizare, panouri de informare şi pentru orientare (hărţi), clădiri administrative, puncte de informare, puncte de observare/supraveghere, bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice şi tematice, locuri de campare şi vetre de foc, dar numărul acestora trebuie suplimentat. Totodată, este necesară amenajarea de staţiuni ştiinţifice şi centre de vizitare/informare. În ceea ce priveşte amenajările pentru colectarea deşeurilor, turiştii sunt încurajaţi să-şi transporte deşeurile în afara sitului.

BUTEASA - RO SCI 0016

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bihor: Budureasa.

Suprafața: 396 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 41' 52"; Long. E 22° 42' 33"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Munții Apuseni
Altitudinea: 1782 max., 1203 min., 1624 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face pe DJ763 (Sudrugiu-Padiș) sau pe traseul turistic Stâna de Vale-Vârful Buteasa. Cu trenul se poate ajunge până în Beiuș, iar de aici se utilizează transportul local.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4030 - Tufărișuri uscate europene; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Nevertebrate:** Carab (*Carabus hampei*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat atât pentru conservarea tufărișurilor uscate europene, a comunităților de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și a pădurilor de fag de tip *Luzulo-Fagetum,* cât și a trei specii de amfibieni (izvoraşul cu burtă galbenă, tritonul cu creastă și tritonul comun) și a unei specii de nevertebrate (carabul). Este demn de amintit faptul că, în pădurile mature, situl oferă adăposturi pentru hibernarea și maternitatea unor specii protejate de lilieci ca liliacul cârn și liliacul cu urechi mari. Situl include și rezervația naturală Vârful Buteasa (1792 m), arie protejată de interes național. Rezervația are o suprafață de 2 ha acoperită de o vegetație subalpină cu jneapăn în asociere cu ienupăr pitic, anin de munte, omag galben, precum și specii rare ca molidul columnar, zâmbrul, ghințura punctată sau bulbucii de munte.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Evoluția paleogeografică a zonei este strâns legată de evoluția Munților Apuseni. În Munții Vlădeasa caracterul dominant al reliefului este dat de culmile foarte lungi, aproape plane, cu relief șters. Ele sunt mărginite de văi puternic adâncite cu versanți accentuat înclinați. Roca dură vulcanică se manifestă pe alocuri prin abrupturi cu enorme grohotișuri și rupturi de pantă în albia râurilor, care generează cascade. Petrografia este variată, de la roci metamorfice foarte vechi la roci eruptive mezozoice și neozoice și roci sedimentare (în special, calcare și conglomerate). Aportul diferențiat de precipitații, mai abundent pe versanții vestici, a favorizat intense procese de dezagregare, cu acumularea de grohotișuri și chiar formarea, pe versanții adăpostiți de circulația vestică, a unor mici circuri glacio-nivale precum cele de pe versantul estic al masivului Buteasa. În Munții Vlădeasa întâlnim și roci mai noi de origine vulcanică, rezultatul unor puternice erupții ce au dat naștere la curgeri de lavă, care alternează cu straturi de cenușă și blocuri smulse din fundament.

Pedologie

În zona forestieră solurile variază în funcție de condițiile climatice și de vegetație, apărând aici o etajare pe verticală a acestora. În zona înaltă cu păduri de molid apare solul montan brun acid. În zonele acoperite cu păduri de gorun apar solurile montane brune de pădure. Pe relieful slab drenat și cu apă freatică aproape de suprafață apar solurile de tip cernoziomuri levigate umede. Pe pajiștile alpine profilul solului este subțire, nediferențiat, cu un semnificativ conținut de materie humică și un grad destul de ridicat de aciditate.

Hidrologie

Cascada Moara Dracului de pe Vârful Buteasa este afluent al Văii Drăganului, care la rândul ei este un afluent important al Crișului Repede. Valea Drăganului prezintă două sectoare naturale spectaculoase, unul în amonte de Traniș, cu coloane de stâncă ce se ridică în pădurile ce acoperă versanții văii, iar al doilea în porțiunea de obârșie, reprezentat de Izbucul Ciripa și Cascada Moara Dracului, situată pe un afluent ce coboară de pe Vârful Buteasa. Valea Drăganului, situată cu 300 m mai sus decât lada, a întrunit condițiile ideale pentru construirea unui baraj și formarea unui lac de acumulare care, prin tuneluri subterane, să permită curgerea gravitațională a apei acestuia spre hidrocentrala de la Remeți. Bazinul hidrografic al Drăganului este completat de numeroase cursuri de apă cu caracter temporar (ape suprafreatice) a căror apariție și dinamică depind de condițiile meteorologice (precipitații excesive sau topirea bruscă a zăpezilor).

Aspecte climatologice

Climatul zonei este tipic de munte, în general umed și rece pe culmile înalte, cu o alternare treptată spre regiunile joase. Munții Bihorului, prin masivitatea lor, constituie o barieră în calea maselor de aer vestice. Se simte astfel influența maselor de aer umed de origine oceanică care dau climatului un caracter continental moderat cu ușoare nuanțe pluviale. Cantitatea medie multianuală de precipitații este de 1570,7 mm/an, cele mai mari cantități lunare înregistrându-se în intervalul aprilie-septembrie. Vântul bate în general dinspre vest, dar cu o frecvență redusă, predominând calmul atmosferic (75% din zile).

Biocenoza

Vegetația

În etajul subalpin, prezent pe suprafețe restrânse, se dezvoltă pajiști dominate de iarba stâncilor și țăpoșică, în amestec cu firuță, păiuș pestriț, păruşcă, mărarul ursului sau pătrunjel de munte, dar și pajiști cu arin de munte, jnepeni, afin, merișor, ghințură, ienupăr pitic etc. Etajul coniferelor, care se întâlnește la peste 900-1000 m altitudine, este dominat de molid, căruia i se adaugă bradul, paltinul de munte și scoruș, în stratul arbustiv fiind prezenți afinul, merișorul, murul, zmeurul etc. Pajiștile care se formează în poieni etalează o vegetație ierboasă abundentă, dominată de păiuș roșu și țepoșică. Pe locurile mai însorite ale culmilor, unde climatul este mai blând, apar pădurile de amestec de rășinoase și fag. Stratul arbustiv este slab dezvoltat, fiind prezenți alunul, păducelul, călinul (element glaciar, specie endemică, în doar câteva crânguri). În etajul propriu-zis al fagului predomină pădurile pure de fag. Dacă în partea superioară a zonei apar, în cantități mici, molidul și bradul, în partea inferioară, la fel de nesemnificativ apar carpenul, frasinul, ulmul, gorunul etc. Stratul de arbuști este slab dezvoltat în făgete, întâlnindu-se mai des alunul, cornul, păducelul, măceșul etc. În compoziția pajiștilor predomină iarba vântului, peptănarița, tremurătoarea, păiușul de livezi, ovăsciorul de munte, spilcuța, pătrunjelul de câmp, clopoțeii, diverse specii de trifoi etc.

Fauna

Dintre speciile de amfibieni întâlnite în sit menționăm salamandra, izvoraşul cu burtă galbenă, tritonul de munte, tritonul cu creastă, tritonul comun, broasca roșie de pădure. Reptilele sunt reprezentate de populații de viperă comună, șopârlă de ziduri, șopârlă de munte, șopârlă de câmp, năpârcă, șarpe de alun, șarpele lui Esculap, șarpe de casă. Fauna de mamifere mari este reprezentată de exemplare de lup, râs, urs, căprior, cerb carpatin, mistreț, pisică sălbatică, dihor. Dintre mamiferele mici putem întâlni șoarecele scurmător, șoarecele de câmp, șoarecele de pamânt, șoarecele de pădure, chițcanul comun, chițcanul pitic, chițcanul de munte, chițcanul de apă, pârșul de alun, pârșul mare, veverița. Situl oferă habitate adecvate de hrănire și maternitate pentru diverse specii de lilieci, în mod special pentru cele care trăiesc în păduri, majoritatea fiind specii vulnerabile precum liliacul cârn și liliacul cu urechi mari. În pădurile de conifere sunt frecvente specii de păsări, dintre care cele mai des întâlnite sunt mierla gulerată, forfecuța, alunarul, pițigoiul de munte, panțăruşul, ciocănitoarea de munte, ierunca, pițigoiul moțat, pițigoiul de brădet, huhurezul mare. În pădurile de foioiase, în poieni și pășuni se întâlnesc specii de păsări ca porumbelul gulerat, cucul, corbul, ciocănitoarea neagră, sfrânciocul mare, sfrânciocul cu frunte neagră, sturzul de vâsc, mugurarul, cinteza, cojoaica, pitulicea mică, pitulicea sfârâitoare, codrușul de pădure, brumărița etc. Păsările răpitoare care pot fi întâlnite în sit sunt acvila țipătoare mică, acvila de munte, șorecarul comun, vânturelul roșu, uliul păsărelelor. În apropierea cursurilor de apă trăiesc mierla de apă, codobatura de munte, codobatura albă, fluierarul de munte.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Pe teritoriul sitului se află localitatea Budureasa cu 2550 de locuitori angrenați în principal în agricultură, creșterea animalelor, pomicultură, prelucrarea lemnului, minerit, comerț și turism. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, pe lemne. Nu există un sistem de alimentare cu apă integral centralizat și nici unul de canalizare.
Reprezentativă pentru patrimoniul cultural local din sit este Biserica de lemn „Sf. Gheorghe" din satul Saca, care păstrează unul dintre cele mai vechi clopote din Bihor, datând din 1645.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de pășunat, exploatarea lemnului și turism. Impactul negativ este generat de braconaj, suprapășunat și activitățile asociate acestuia și de turismul necontrolat. Cantitățile mari de deșeuri menajere lăsate de turiști în sit duc la poluarea solului și la poluarea estetică.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Totodată, situl necesită atât dotarea cu panouri de avertizare, de informare și pentru orientare, puncte de informare și vetre de foc cât și suplimentarea locurilor de campare și a amenajărilor pentru colectarea deșeurilor.

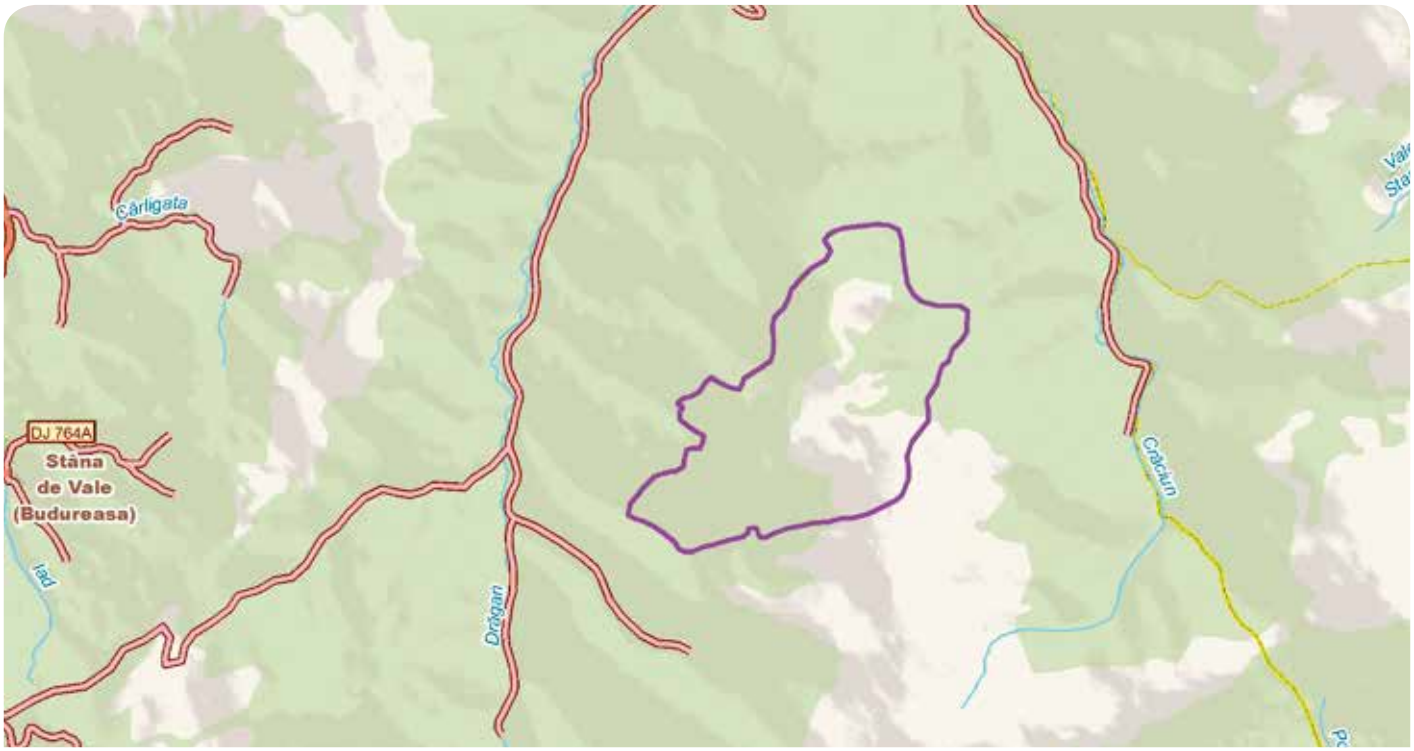

CĂLDĂRILE ZĂBALEI - RO SCI 0018

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vrancea: Nereju.

Suprafaţa: 375 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 39' 39"; Long. E 26˚ 34' 40"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1342 max., 770 min., 964 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** DL **DF** DA
Accesul în sit se face pe DJ205A (Focşani-Nereju) şi în continuare pe un drum forestier pe o distanţă de circa 7 km.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **6520** - Fâneţe montane.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton carpatic (*Triturus montandoni*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • **Callimorpha quadripunctaria*. **Peşti:** Zglăvoc (*Cottus gobio*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Prezenţa speciilor de carnivore mari (urs, lup şi râs) în acest areal (coridor ecologic de tip *stepping stone* în cadrul reţelei ecologice de protecţie a carnivorelor mari din judeţul Vrancea), la care se adaugă şi alte specii de importanţă comunitară (vidra, tritonul cu creastă, tritonul carpatic, zglăvoaca, croitorul de fag etc.), dar şi un număr de trei habitate de interes comunitar fac ca acest sit să fie deosebit de important pentru protejarea biodiversităţii în zonă. La acestea se adaugă valoarea peisagistică a sitului care se suprapune peste un sector spectaculos al pârâului Zăbala.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Falia Zăbalei pare să fie o continuare a faliei Focşani-Nămoloasa-Galaţi-Tulcea, ce defineşte un peisaj caracterizat de linii domoale ale culmilor, de versanţi prelungi şi de pante cu valori de 20-30º. Zona se suprapune ariei de maximă activitate seismică a Carpaţilor de Curbură, denumită de specialişti „vatra seismică a Vrancei".

Pedologie

Cele mai răspândite soluri sunt cele din clasa brune acide. La cele mai mari altitudini, cu caracter insular, apar soluri brun-acide de pajişti cu podzoluri, iar pe alocuri se întâlnesc soluri brun-acide umbrice. Principala folosinţă a acestor soluri o constituie pajiştile.

Hidrologie

Principala arteră hidrografică a regiunii este Zăbala, care străbate zona într-un prim sector pe direcţie NV-SE, pentru ca din punctul Căldări să-şi schimbe orientarea pe direcţia SV-NE. În cadrul ariei protejate, Zăbala primeşte pe dreapta Zârna Mare unită cu Vetrila şi Zârna Mică cu afluenţii săi.

Aspecte climatologice

Climatul este unul montan, caracterizat prin temperaturi mai scăzute, umezeală ridicată, cantităţi bogate de precipitaţii, frecvenţă mare a fenomenelor meteorologice periculoase, îngheţuri şi brume timpurii de toamnă şi târzii de primăvară, precum şi inversiuni de temperatură, depuneri de gheaţă pe conductorii aerieni, ninsori viscolite etc. O trăsătură deosebită a regiunii este dată de prezenţa fenomenului de foehn, generat de încălzirea maselor de aer care coboară forţat în timpul advecţiilor maselor de aer vestice pe versanţii estici ai culmilor joase. Vânturile dominante sunt cele de vest, bogate în precipitaţii, dar în general valea Zăbalei este adăpostită faţă de acţiunea vântului.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia forestieră este formată din molidişuri, brădete şi făgete aflate în diferite grade de amestec, de la molidişuri pure şi brădete situate pe versanţii superiori, între 1000-1300 m, la brădeto-făgete întâlnite pe versanţii inferiori, între 840-1000 m. În bazinul Zârnelor se remarcă prezenţa câtorva exemplare de tisă.

Fauna

Cele mai importante specii sunt carnivorele mari (urs, lup şi râs) şi vidra. În cadrul reţelei ecologice locale de protecţie a carnivorelor mari din judeţul Vrancea, Căldările Zăbalei are rolul de coridor ecologic de tip *stepping stonnes*. Mamiferele mici rozătoare sunt şi ele bine reprezentate: şoarecele scurmător, şoarecele de câmp, şoarecele de pământ, şoarecele de casă, şoarecele gulerat, şoarecele dungat, şoarecele de pădure, pârşul de alun, veveriţa. Dintre amfibieni şi reptile, întâlnim specii caracteristice etajului montan cum ar fi salamandra de munte, şopârla de ziduri (specii întâlnite la altitudini mai mari), broasca râioasă brună, broasca roşie de pădure, vipera comună, şopârla de munte, năpârca, şarpele de alun (specii care au o distribuţie largă atât în zone joase, cât şi la munte). Deşi este studiată mai puţin, fauna de nevertebrate este variată, fiind identificată o specie protejată de interes european, croitorul de fag. În zona pădurilor de amestec întâlnim specii de păsări cum ar fi piţigoiul moţat, pitulicea sfârâitoare, ţicleanul, mierla, gaiţa, cinteza, măcăleandrul, coţofana, iar în zona molidişurilor sturzul de vâsc, ochiul boului, şorecarul comun, fâsa de pădure, forfecuţa, alunarul, găinuşa de alun, ciocănitoarea neagră.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 4437 de locuitori ai localităţii Nereju sunt angrenaţi în principal în creşterea animalelor, pomicultură, silvicultură, prelucrarea lemnului şi exploatări forestiere. Nu există un sistem de alimentare cu apă şi de canalizare (sunt în curs de execuţie).
În Nereju, în incinta bisericii este amplasat monumentul istoric ridicat în memoria „Eroilor nerejeni căzuţi pe câmpul de onoare 1916-1919". Locuitorii comunei păstrează şi astăzi obiceiul ancestral al ritualului de priveghi şi înmormântare, chipărşul. În timpul priveghiului, doisprezece bărbaţi cu feţele acoperite de măşti tradiţionale (confecţionate din piele de animal sau din lemn) joacă în jurul unui foc, în faţa casei celui decedat. Se rostesc strigături în conţinutul cărora omul este asemănat „pomului", simbol al vieţii în continuă evoluţie în ascensiune spre cer, spre „lumină".

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În perimetrul sitului sunt permise şi se desfăşoară activităţi de cercetare ştiinţifică şi turism, iar în afara acestuia au loc activităţi de exploatare forestieră.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt panouri de informare, bariere, puncte de intrare, poteci pentru vizitare şi trasee turistice. Este necesară atât dotarea cu panouri de informare suplimentare, panouri pentru orientare (hărţi) cât şi amenajarea de puncte de informare, puncte de observare/supraveghere, locuri de campare, zone pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc.

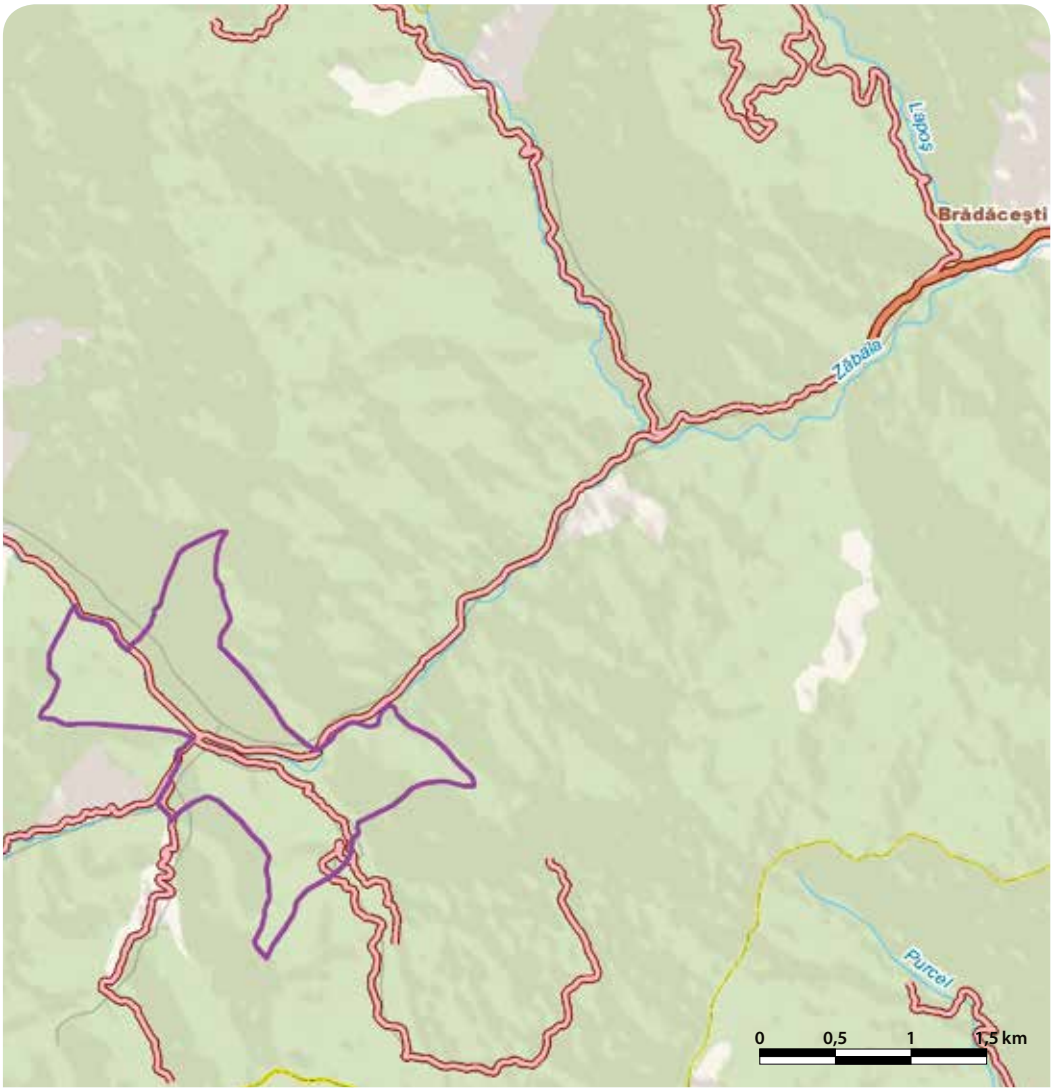

CĂLIMANI - GURGHIU - RO SCI 0019

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Suceava: Dorna Candrenilor, Panaci, Poiana Stampei, Şaru Dornei.
Judeţul Harghita: Bilbor, Joseni, Praid, Remetea, Subcetate, Toplița.
Judeţul Mureș: Brâncovenești, Chiheru de Jos, Deda, Eremitu, Gurghiu, Hodac, Ibănești, Lunca Bradului, Ruşii-Munţi, Răstolița, Sovata, Stânceni, Vătava.
Judeţul Bistrița-Năsăud: Bistrița Bârgăului.

Suprafaţa: 134.936 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46 ˚54′ 55″; Long. E 25˚ 5′ 59″
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 2083 max., 470 min., 1131 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe E576 (DN17) până la Vatra Dornei, apoi DN17B până la Gura Negrii, după care urmează drumul judeţean spre Panaci, sau pe acelaşi E576 până la Dorna Cândrenilor sau Poiana Stampei. Alte căi de acces în sit sunt DN15 până la Lunca Bradului, DJ153 (Reghin-Beica de Jos-Chiheru-Eremitu), DJ150C (Reghin-Gurghiu-Ibănești-Lăpușna). Accesul în partea de sud a sitului se poate face pe DN15, apoi DN13/DN13A (Tg. Mureș-Sovata-Praid-Bucin).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6410 - Pajişti cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **7240*** - Formaţiuni pioniere alpine din *Caricion bicoloris-atrofuscae*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale; **4070*** - Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **6150** - Pajişti boreale şi alpine pe substrat silicios; **6230*** - Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6440** - Pajişti aluviale din *Cnidion dubii*; **6520** - Fâneţe montane; **8220** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase; **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **9420** - Păduri de *Larix decidua* şi/sau *Pinus cembra* din regiunea montană; **3220** - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **3260** - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetaţie din *Ranunculion fluitantis* şi *Callitricho-Batrachion*; **7110*** - Turbării active.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton carpatic (*Triturus montandoni*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** *Nymphalis vaualbum* • *Euphydryas maturna* • *Lycaena dispar* • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Carab (*Carabus hampei*) • **Callimorpha quadripunctaria* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Cucujus cinnaberinus* • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Cărăbuş (*Osmoderma eremita*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*). **Peşti:** Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Chişcar (*Eudontomyzon danfordi*) • Lostriţă (*Hucho hucho*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*). **Plante:** *Drepanocladus vernicosus* • Trifoiaş de baltă (*Marsilea quadrifolia*) • Angelică de baltă (*Angelica palustris*) • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • *Dicranum viride* • *Meesia longiseta*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Existenţa pădurilor naturale compacte pe mari întinderi (peste 100000 ha) a contribuit la conservarea unei diversităţi biologice remarcabile şi reprezentative pentru munţii vulcanici din Carpaţi. Arealul nu a fost alterat semnificativ de activitatea antropică şi şi-a păstrat diversitatea naturală a habitatelor şi a speciilor. Regiunea reprezintă centrul genetic pentru una dintre cele mai importante populaţii de carnivore mari (urs, lup şi râs), având o concentrare semnificativă de specii de floră şi faună protejate la nivel naţional, european şi internaţional. Procentul habitatelor de interes european depăşeşte 95% din suprafaţa sitului. Sunt prezente 13 habitate, dintre care patru prioritare, nouă specii de mamifere, două de reptile, cinci de peşti (inclusiv lostriţa), şase specii de nevertebrate şi opt specii de plante de interes comunitar. Morfologia reliefului alături de caracteristicile bio-pedo-climatice specifice favorizează menţinerea unei biodiversităţi deosebit de valoroase. De asemenea, situl se suprapune cu câteva rezervaţii naturale desemnate la nivel regional sau naţional printre care se pot aminti Parcul National Călimani, Rezervaţiile naturale Lacul Iezer, Molidul de rezonanţă Lăpuşna, Defileul Deda-Toplița, Jnepenişul cu Pinus Cembra-Călimani şi Monumentul Naturii Doisprezece Apostoli.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Munţii Călimani şi Gurghiu sunt munţi de origine vulcanică având pante mari (media peste 30°), relief extrem de variat, cu aglomerate vulcanice ce dau forme deosebit de pitoreşti. Masivul Călimani aparţine „arcului andezitic" apărut pe crusta continentală a blocurilor transilvan şi panonic ca efect al coliziunii acestora cu placa eurasică, de la marginea estică a Bazinului Vienei şi până la curbura Carpaţilor. Catena vulcanică se individualizează prin prezenţa a trei unităţi geologice orientate NS: zona axială centrală alcătuită din podişuri andezitice şi piroclastice, care a furnizat material şi pentru celelalte zone, o zonă vulcano-sedimentară care înconjoară zona centrală, bine reprezentată în sectorul de defileu al Mureşului Toplița-Deda, mai ales pe latura vestică a grupei sudice şi depozitele de lahar (curgeri noroioase de material vulcanic) situate între formaţiunile precedente şi cele sedimentare de pe latura estică a depresiunii Transilvaniei, pe flancul vestic al Călimaniului. În privinţa Munţilor Gurghiu, aceştia se remarcă prin formele vulcanice specifice determinate de erupţiile din neogen, asupra cărora au acţionat diferenţiat factorii modelatori. Relieful Munţilor Gurghiu este reprezentat prin două trepte principale, şi anume cupole vulcanice, situate la altitudinea de 1500-1700 m şi platouri de lavă şi piroclastite, care coboară până la 800-1300 m. Relieful este simplu: o creastă generală orientată NV-SE străbătută de păraie care dau naştere la creste cu orientare est şi vest. Pe acelaşi aliniament se înşiră câteva căldări vulcanice, mărturii ale activităţii vulcanice: Fâncel, Saca, Şumuleu şi Ciuman. Pereţii acestora sunt de fapt vârfurile cele mai înalte din regiune şi închid în interior păraie dispuse radial. Din această coamă principală şi mai înaltă a munţilor, se desprind o serie de creste scunde care se pierd spre vest, în dealurile podişului Transilvaniei. Printre aceste dealuri se întinde Valea Gurghiului cu o lungime de 55 km, orientată E-V şi udată de râul Gurghiu. Crestele cele mai importante din Gurghiu, pereţi ai căldărilor vulcanice, pornind de la nord la sud, sunt marcate de înălţimile Fâncel (1684 m), Buneasa (1648 m), Bătrâna (1634 m), Zâmbroi (1297 m), Tătarca (1688 m), Găinuşa (1680 m), Frătileasa (1648 m), Saca (1777 m) – cea mai mare altitudine din acest masiv. Există şi conuri vulcanice care nu au cratere, cum este cazul vulcanului Borzonţ (1496 m). Altele însă au cratere de diverse mărimi şi adâncimi cum ar fi Şumuleu (Şoimuş) şi Conul Ciumani cu două cratere îngemănate (Fierăstrău şi Ciumani). Creasta Şumuleu prezintă câteva vârfuri mai importante: Şumuleul Mare (1575 m), Vârşag (1531 m), Şumuleul Şuşenilor (1633 m), Şumuleul Pietros (1412 m), Cetatea de Pădure (1516 m). Acesta are pante foarte abrupte spre interiorul fostului crater, în special în SV şi este bogat împădurit. Toate masivele vulcanice amintite se întind pe o distanţă de peste 60 km de la NV la SE, iar pe latura vestică se întinde platoul vulcanic, cu extindere maximă la poalele Munţilor Gurghiu, foarte neted şi cu văi adâncite în acumulările de piroclastite.

Pedologie

Solurile din sit se diferenţiază în funcţie de natura substratului pe care se grefează şi de tipul faciesului vegetal care se dezvoltă pe ele. Sub pătura de vegetaţie ataşată subalpinului şi alpinului apar litosolurile sau podzolurile cu caracter litic. Acestea sunt superficiale, cu grosimi de 8-25 cm, rar mai profunde, dar suficient de permeabile, cu un coeficient bun pentru aer şi apă, calităţi care se răsfrâng asupra conformaţiei de ansamblu a peisajelor locale. Sub pădurile de molid, amestec de fag şi molid şi sub pajiştile de platou sunt întâlnite districambosoluri din clasa cambisolurilor, prepodzoluri, dar şi podzoluri, humico-feriiluviale, primele două cu caracter andic. Pe porţiuni restrânse (de ordinul zecilor de ha) pot fi întâlnite soluri de turbă sau histisoluri.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică a Munţilor Gurghiu este tributară direct Mureşului exceptând zona de vest şi SV, în care cele două Târnave care se varsă tot în Mureş între Aiud şi Alba Iulia culeg o serie de afluenţi. În Munţii Gurghiu reţeaua hidrografică este de trei tipuri: convergentă în interiorul craterelor, radiar divergentă pe flancurile conurilor şi dendritică între conuri. Mureşul, care izvorăşte din Munţii Hăşmaşu Mare, nu departe de comuna Izvorul Mureşului, se îndreaptă spre nord, ocoleşte pe la vest depresiunea Gheorghieni, iar apoi, după ce iese din Sărmaş, face un cot brusc spre vest, angajându-se să-şi taie drum printre Gurghiu şi Călimani, creând frumosul defileu dintre Toplița şi Deda. Din Munţii Gurghiu coboară spre Mureş o serie de păraie străjuite de poteci sau de drumuri, pornite de pe crestele cele mai înalte. Masivul Călimani, prin forma şi structura sa specifică vulcanilor, obligă apele care-l brăzdează, tributare Someşului, Mureşului şi Bistriţei moldoveneşti, să-şi desfăşoare radial cursurile. Râul Neagra Şarului îşi adună apele de pe flancul nordic al Călimanului, din interiorul calderei vulcanice pe care a ferestruit-o adânc. Văile sunt înguste şi adânci, fiind străjuite de versanţi abrupţi. Neagra Şarului primeşte numeroşi afluenţi care izvorăsc de sub vârfurile cele mai înalte ce jalonează marele crater al Călimanului şi se varsă în Bistriţa. Partea nord-vestică este străbătută de râul Dorna şi afluenţii săi. Flancul sudic al Călimanului este drenat de râuri mai dese, cu văi mai largi şi puţine repezişuri, datorită faptului că masivul coboară în trepte domoale spre defileul Mureşului. Partea sud-vestică este străbătută de râul Bistra, care-şi adună izvoarele de sub Dealul Cofii şi se varsă în Mureş în dreapta localităţii Bistra. La est întâlnim pârâul Răstolița. Văile sunt înguste şi străjuite de versanţi abrupţi, cu aspect de chei acolo unde râurile intersectează stivele de aglomerate vulcanice. Lacurile sunt rare în cuprinsul Călimanului, ele fiind reprezentate prin Iezerul Reţiţiş, lac de baraj natural de unde îşi adună izvoarele pârâul Puturosul, şi lacul de baraj artificial Colibița, pe latura nordică, către Munţii Bârgău.

Aspecte climatologice

Întregul sit Călimani-Gurghiu se încadrează în tipul de climă alpină cu slabe influenţe continentale. În ceea ce priveşte Munţii Călimani, studiile de specialitate încadrează zona sub aspect termic drept rece şi sub aspect hidrologic, moderat uscată. În geneza elementelor climei, un rol primordial îl are relieful. Neomogenitatea ridicată a acestuia se reflectă pregnant asupra climei în ansamblu şi asupra regimului diverselor elemente şi fenomene meteorologice. Astfel, apar fenomenele de foehn şi inversiunile termice, cu un rol primordial în caracterizarea elementelor componente ale climatului regional şi local. Munţii Gurghiu aparţin bioclimatului munţilor mici şi mijlocii între 700-1800 m. Climatul se caracterizează prin temperaturi medii relativ scăzute şi valori ale precipitaţiilor medii multianuale relativ ridicate. Vânturile predominante bat cu o frecvenţă mai mare dinspre NE în regiunea subcarpatică, dinspre NV în depresiunea Ciucului şi dinspre vest în zonele montane înalte.

Biocenoza

Vegetaţia

Structura vegetaţiei munţilor Călimani reprezintă rezultatul influenţelor induse de substrat, relief, sol, climă şi activitate umană. Cea mai mare suprafaţă din parc este ocupată de pădurile de molid, rareori în amestec cu brad. Pădurile mixte sunt cantonate pe versanţii sudici ai munţilor Călimani. Jnepenişurile ocupă arii întinse, puţin fragmentate, în etajul subalpin şi alpin. Habitatele cu smirdar pot fi întâlnite la altitudini înalte, în continuarea pajiştilor alpine sau invadând/mărginind grohotişurile. În timp ce jnepenişurile pure acoperă, ca o bandă, versanţii nordici ai Călimanilor, suprafeţele cu smirdar acoperă versanţii sudici ai aceloraşi vârfuri. Rariştile subalpine reprezintă o fâşie de tranziţie între molidişuri şi comunităţile cu jneapăn, mai lată sau subţire şi continuă în zonele neafectate de activităţi umane. Pajiştile subalpine includ tufărişuri de smirdar cu afin care bordează fie jnepenişurile, fie grohotişurile, tufărişuri de vuietoare şi afin vânăt (pe suprafeţe restrânse, sub forma unor insulițe, mai ales în porţiunea estică a calderei), pajişti de pârul porcului şi ţăpoşică. Pajiştile alpine sunt localizate pe platoul cel mai înalt al Călimanilor, cuprinzând Vf. Negoiul Unguresc şi Pietrosul Călimani. Molidişurile cu zâmbru se continuă cu exemplare viguroase de zâmbru şi jneapăn până la 1915 m. Grohotişurile mobile se localizează în zona înaltă a crestei calderei vulcanice şi ocupă suprafeţe foarte mici, la altitudini înalte, cu piatră mobilă acoperită de

licheni, mai rar muşchi şi unele plante. În bazinul morfohidrografic al Gurghiului vegetaţia prezintă o etajare în funcţie de altitudine, pădurile acestui bazin ocupând mai mult de jumătate din suprafaţa lui, gradul de împădurire a bazinului fiind de peste 60%. Pădurile din cadrul acestui bazin prezintă o etajare în funcţie de climat şi de altitudine: până la înălţimea de 600 m domină foioasele, între 600-1000 m se găsesc răşinoase în amestec cu foioase (etajul dominant), în timp ce răşinoasele pure se află la altitudini de peste 1000 m. Speciile dominante sunt fagul şi molidul. Despăduririle care au avut loc în vederea extinderii păşunilor au implicat instalarea proceselor de eroziune (rigole, ogaşe, torenţi, ravene) şi alunecări de teren, cu o rată mai mare de extindere în partea vestică a bazinului (unde domină păşunile, fâneţele, suprafeţele destinate culturilor agricole) în comparaţie cu partea estică (unde domină versanţii cu un grad mare de împădurire).

Fauna

Mamiferele sunt bine reprezentate prin carnivorele mari (urs, lup, râs), dar şi prin vidră, jder, bursuc, pisică sălbatică. Peisajul este animat de căpriori, cerbi şi mistreţi. Dintre rozătoare pot fi enumerate pârşul comun, pârşul de alun, şoarecele de pădure, chiţcanul de munte. În pădurile din sit au fost identificate numeroase specii de lilieci dintre care cinci sunt de interes european. Dintre reptile, apar în sit vipera, şarpele de alun, şopârla cenuşie, şopârla de munte şi năpârca. Primăvara, în ochiurile de apă provenite din topirea zăpezii, urcă pentru depunerea pontei specii de triton, dar şi broscuţe (buhaiul de baltă cu burta galbenă, buhaiul de baltă cu burta roşie, broasca roşie de munte). Peştii sunt bine reprezentaţi în apele de munte din sit, dintre speciile prezente o importanţă deosebită având lostriţa şi cicarul. Nevertebratele, dintre care cele mai bine reprezentate sunt artropodele, ocupă un loc important în lanţul trofic. Opt specii de interes european sunt prezente în sit, printre care rădaşca, croitorul de fag şi cărăbuşul. Păsările sunt prezente în toate tipurile de habitate din sit. În golul alpin, datorită fructificaţiei abundente la afin şi merişor, sunt atrase specii din pădurea de molid sau din tufişurile de jneapăn. Aici îşi fac cuibul fâsa de munte, brumăriţa alpină. În crăpăturile din stânci cuibăresc codroşul, corbul, vinderelul. În sezonul cald urcă până în golul alpin pietrarul, codobatura albă şi cea cenuşie. În jnepeniş au fost observate potârnichi, iar în zona forestieră întâlnim specii ca pitulicea, mierla guleratăă, pănţăruşul, măcăleandrul, fâsa de pădure, brumăriţa de pădure. În zbor, la înălţime, putem observa răpitoarele de zi: erete vînăt, şoimul călător, uliul porumbar, acvila ţipătoare mică, şorecarul comun. În sit apar şi alte două specii deosebite şi rare, cocoşul de munte şi cocoşul de mesteacăn.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 77213 de locuitori din aşezările din sit sunt angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, exploatări forestiere, prelucrarea lemnului, agroturism, exploatarea apelor minerale şi comerţ. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, pe lemne, iar în Topliţa şi Dovata şi pe gaze naturale. Doar localităţile Praid, Topliţa, Hodac, Ruşii-Munţi şi Sovata dispun de un sistem de alimentare cu apă şi canalizare centralizat.

În localităţile din sit întâlnim biserici şi monumente din secolele XIII-XIX, dintre care menţionăm Moara de lemn (anul 1890) situată pe pârâul Bânca Dornei, Biserica Panaci supranumită „Catedrala Munţilor", Fortificaţia de la Praid – „Cetatea Rapsonné" (sec. XIII). Totodată, trebuie amintite Depozitul de bronzuri de la Topliţa (epoca bronzului târziu) şi aşezările neolitce şi siturile arheologice din sec II-III răspândite pe suprafaţa sitului. În zonă, se desfăşoară anual numeroase evenimente culturale cum ar fi ziua Fermierului (Joseni), Festivalul Sarmalelor (Praid), Măsura oilor, Festivalul de datini şi obiceiuri al Văii Mureşului (iulie, Ruşii-Munţi), Sărbătoarea Bujorului de Munte (iunie, Şaru Dornei) etc. În Lunca Bradului se pot găsi unii dintre ultimii plutaşi care odinioară coborau cu plutele pe Mureş, continuând o străveche ocupaţie pomenită în scrierile vremii încă din epoca romană.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia se desfăşoară activităţi sportive, de păşunat, vânătoare, exploatarea pietrei, agricultură, turism, exploatarea nisipului. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de păşunatul în pădure, plantările artificiale (înlocuiesc vegetaţia autohtonă), braconajul, tăierile ilegale de pădure, turismul necontrolat, practicarea ski-ului în afara zonelor special marcate, poluarea şi extragerea necontrolată a agregatelor (nisip, pietriş, rocă de diverse tipuri).

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt amenajate puncte de intrare (în partea de vest: Lunca Bradului, Eremitu, Brădeţelu, Răstoliţa, Deda, Bistra Mureşului; în partea de nord: Dornişoara, Neagra Şarului, Gura Haitii, Poiana Stampei; în partea de est: Topliţa, Ditrău, Remetea, Lăzarea, Voslobeni, Borzonţ, Stânceni; în partea de sud: Sovata, Praid), poteci pentru vizitare, trasee turistice şi tematice, locuri de campare, vetre de foc şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Acesta necesită atât dotarea cu panouri de avertizare, panouri de informare şi pentru orientare (hărţi), clădiri administrative, staţiuni ştiinţifice cât şi amenajarea de noi trasee tematice, puncte de informare, centre de vizitare/informare şi puncte pentru observare/supraveghere.

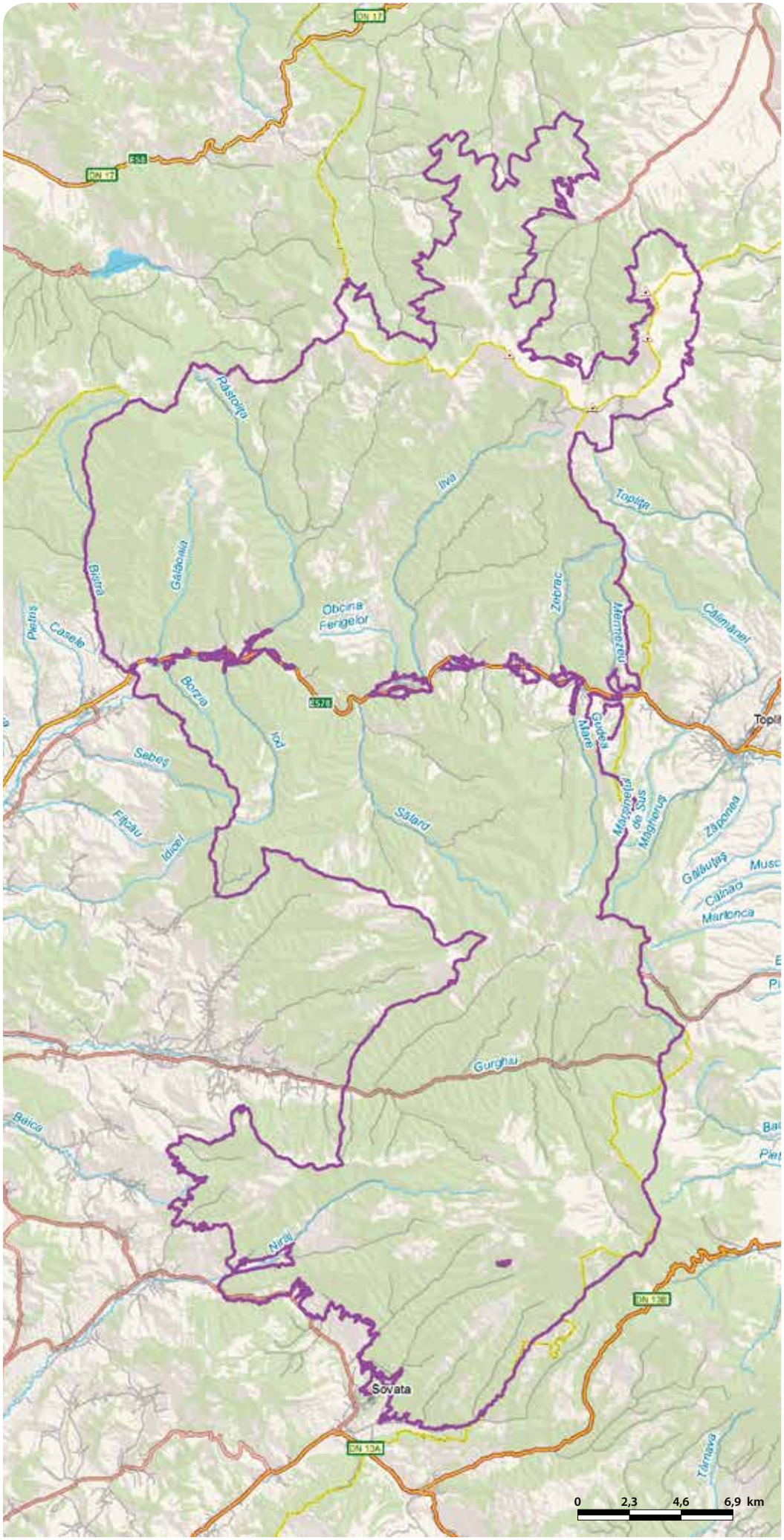

CÂMPIA CAREIULUI - RO SCI 0020

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Satu-Mare: Ciumeşti, Foieni, Pişcolt, Sanislău, Urziceni.
Judeţul Bihor: Curtuişeni, Valea lui Mihai, Şimian.

Suprafaţa: 23.597 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 37' 8"; Long. E 22 ° 11' 59"
Bioregiunea: Panonică
Ecoregiunea: Câmpia Someşului
Altitudinea: 160 max., 108 min., 135 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face pe următoarele drumuri: DN1 (DN1F) Ungaria/Carei, DJ196 B (Carei- Foieni-Marna Nouă- Berea/Ciumeşti-Sanislău- Petreşti), DJ196C (Sanislău -Horea-Scărişoara Nouă-Resighea-Pişcolt), DJ190B (Şimian-Valea lui Mihai), DN19C (Ungaria-Valea lui Mihai), DN19 (E671) (Oradea-Satu Mare, care trece prin localităţile Valea lui Mihai, Curtuiuşeni, Pişcolt). Accesul cu trenul se poate face pe ruta Satu Mare-Oradea, în staţiile Sanislău, Resighea, Valea lui Mihai.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3260 - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetaţie din *Ranunculion fluitantis* şi *Callitricho-Batrachion*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetaţie de *Chenopodion rubri* şi *Bidention*; **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **2190** - Depresiuni umede intradunale; **2340*** - Dune Panonice; **6410** - Pajişti cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6510** - Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **91I0*** - Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* şi *Populus alba*; **6120*** - Pajişti xerice pe substrat calcaros; **6440** - Pajişti aluviale din *Cnidion dubii*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*). **Nevertebrate:** *Maculinea teleius* •*Lycaena dispar* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Lăcustă de munte (*Odontopodisma rubripes*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • *Euphydryas maturna*. **Peşti:** Ţigănuş (*Umbra krameri*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Ţipar (*Misgurnus fossilis*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*). **Plante:** Trifoiaş de baltă (*Marsilea quadrifolia*) • *Eleocharis carniolica* • Pălămidă (*Cirsium brachycephalum*) • *Dediţei (*Pulsatilla pratensis ssp. hungarica*) • Angelică de baltă (*Angelica palustris*) • *Adenophora lilifolia* • Iris (*Iris humilis ssp. arenaria*) • Otrăţel (*Aldrovanda vesiculosa*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl Câmpia Careiului adăpostește, pe o suprafaţă de aproximativ 14000 ha, un număr de 10 tipuri de habitate naturale de interes european. În sit sunt prezente şi 24 de specii de interes comunitar, dintre care o importanţă aparte o au amfibienii, reprezentaţi prin buhaiul de baltă cu burta roşie, broasca ţestoasă de apă, tritonul cu creastă şi tritonul cu creastă dobrogean. Deşi pe suprafaţa sitului doar opt specii de plante dintre cele 240 identificate sunt de interes comunitar, acesta este deosebit de important din punct de vedere botanic şi fitogeografic pentru vegetaţia de nisipuri extrem de rară în România.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Câmpia Someşană a trecut prin acelaşi proces de evoluţie geologică ca şi întregul bazin panonic şi anume un proces de scufundare însoţit de unul de colmatare. Retragerea lacului panonic din această regiune începe la sfârşitul levantinului şi continuă în cuaternar, până aproape de zilele noastre, ultimele lui vestigii fiind desecarea mlaştinilor Ecedei la începutul secolului XX. Caracteristicile mai importante ale regiunii de câmpie sunt formaţiunile de origine lacustră, fluvio-lacustră şi fluviatilă. Câmpia Careiului este o „prispă" mai înaltă faţă de câmpiile limitrofe, având altitudini cuprinse între 120-160 m deasupra nivelului mării. Relieful zonei este slab ondulat. Altitudinea mică determină valori ridicate pentru presiunea atmosferică, de aproximativ 1000 mb.

Pedologie

Substratul regiunii de câmpie este format din depozite recente în câmpiile înalte şi aluviuni recente în câmpiile joase. Materialul parenteral al solurilor este format din luturi argiloase gălbui, iar depozitele de suprafaţă au un caracter loessoid. Solurile au, în general, o structură lutoasă sau luto-nisipoasă, predominând cernoziomurile şi solurile brune de pădure. O categorie aparte o reprezintă solurile nisipoase din zona Valea lui Mihai-Carei. Pe Câmpia Careiului, la sud de Câmpia Ierului şi la vest de valea Crasnei, apare cernoziomul freatic umed.

Hidrologie

Depresiunea Panonică în care este localizat situl, prin situaţia sa de bazin tectonic colmatat, constituie un mare rezervor de apă subterană spre care gravitează toate pânzele zonei sale de bordură. Apele subterane apropiate de suprafaţă sunt determinate de formaţiunile noi, reprezentate printr-o alternanţă de pietriş, argile, nisipuri argiloase, argile nisipoase, loessuri, mâluri etc. Este de menţionat faptul că la 100 de metri adâncime se găsesc ape termale. Suprafaţa sitului e străbătută de o reţea de cursuri de ape naturale şi antropice. Principalele cursuri de apă sunt pârâurile Berea, Valea Neagră, Horea, Ganaş şi Mouca.

În zona nisipurilor există şi câteva lacuri şi bălţi, însă cu suprafeţe restrânse: Şimian (artificial), Resighea, Urziceni, Foieni, Sanislău şi Scărişoara Nouă. Dintre mlaştini, cele mai întinse se găsesc la Sanislău (Vermeş, 80 ha), Ciumeşti, Urziceni, Foieni, Scărişoara Nouă şi la Curtuiuşeni.

Aspecte climatologice

Teritoriul sitului se încadrează în sectorul climatic al Câmpiei de Vest, caracterizat printr-o relativă uniformitate teritorială şi prin dese schimbări ale vremii în timpul anului şi de la un an la altul. Aceste schimbări sunt determinate de circulaţia ciclonică atlantică. Climatul regiunii prezintă şi influenţe oceanice. El corespunde tipului temperat continental moderat, cu regim termic mai cald (veri călduroase şi ierni mai blânde în comparaţie cu restul ţării), cu desprimăvărări timpurii şi precipitaţii relativ reduse. Cantitatea anuală de precipitaţii variază în jur de 600 mm, din care aproape jumătate cade la sfârşitul primăverii şi vara. În regiune predomină vânturile din sectorul nord-vestic, primăvara şi vara fiind mai frecvente cele vestice, iar toamna şi iarna cele estice şi nord-estice. Ele afectează în mare măsură regimul precipitaţiilor, în special vântul de vest care generează ploile de primăvară şi vară.

Biocenoza

Vegetaţia

Regiunea de câmpie, ocupată în trecut de silvostepă, este în prezent în cea mai mare parte defrişată şi transformată în terenuri agricole. Zona de la sud de Carei este ocupată de pajişti stepice, iar în unele locuri, mai ales pe cuprinsul fostei mlaştini Eced, apar stufărişuri. Flora nisipurilor din nord-vestul ţării constituie o notă specifică a teritoriului, dunele continentale reunind un impresionant număr de elemente sudice, mediteraneene, atlantice şi pontice. Nisipurile sunt fixate printr-o vegetaţie extraordinar de bogată, cu rarităţi floristice ca romaniţa de câmp, ciucuşoara, păiuşul, siminocul, stânjenelul de stepă, troscotul de nisip, dediţeiul, opaiţa etc. În regiunea câmpiei înalte sunt prezente pajişti stepizate şi derivate secundare la nivelul cărora apar mlaştini şi bahne, turbării eutrofe, alături de păduri de stejar. În apropierea satului Sanislău se întinde Mlaştina Vermeş, o mlaştină eutrofă înfiripată în spaţiul de interdune continentale din Câmpia Nirului. Această rezervaţie botanică are o vegetaţie bogată în specii relictare. Mlaştina de la Vermeş mai adăpostește şi unele specii rare în flora ţării: o plantă carnivoră *(Aldrovanda vesiculosa)*, laptele câinelui, viureaua de baltă, bumbăcariţa, nufărul alb, plosnicioasa, salcia de nisipuri. Pădurile de stejar s-au redus foarte mult ca suprafaţă, fiind mai numeroase în partea nordică a sitului. În câmpie predomină pădurile de stejărişe pure sau în amestec cu carpen, frasin, ulm. În unele zone cu exces de umezeală sunt caracteristice formaţiile de plopişuri şi aninişuri. Pădurea „Frasin" de la Urziceni se află la marginea Câmpiei Careiului, adăpostind o floră cu totul remarcabilă: arbori de talie mare (frasin, stejar, pin negru, jugastru etc.), subarboret bogat (alun, corn, paducel, porumbar), plante (bulbuci de munte – relict glaciar, ghiocelul bogat, spălăcioasa de baltă).

Fauna

Fauna de stepă specifică sitului se caracterizează prin larga răspândire a rozătoarelor (popândău, hârciog, orbete mic). Fauna zonelor forestiere este mai bogată şi mai variată, dintre speciile caracteristice putând fi menţionate rădaşca, brotăcelul, şarpele de alun, pisica sălbatică etc. Fauna bălţilor şi mlaştinilor de interdune se remarcă prin prezenţa ţiparului şi a ţigănuşului. Tot în bălţile mai mult sau mai puţin temporare aflate în micile depresiuni de pe suprafaţa pajiştilor se reproduc specii de amfibieni ocrotite ca: buhaiul de baltă cu burta roşie, broasca râioasă brună şi broasca râioasă verde, brotăcelul, broasca de pământ, broasca de mlaştină, broasca de eleşteu. De asemenea, şopârla de iarbă, şopârla de munte, guşterul sau şopârla cenuşie, dar şi şarpele de alun au efective importante în aceste pajişti. Prin canalele din pădure trăiesc broasca ţestoasă de apă şi tritonul. În canalele care brăzdează această câmpie au mai fost identificaţi: un peşte rar, ocrotit, care se mulţumeşte cu apă puţină, măloasă şi neoxigenată, un amfibian, tritonul cu creastă dobrogean, de asemenea rar, şi zvârluga. În sit putem întâlni şi numeroase specii de păsări, multe dintre ele de interes european, printre care pescăraşul albastru, caprimulgul, sfrânciocul roşiatic, sfrânciocul mic, cresteţul pestriţ, eretele de stuf, eretele vânăt, şoimul de iarnă, şoimul dunărean, ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea de stejar, viesparul, acvila mică.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 1134 de locuitori din aşezările din sit, majoritatea vârstnici, sunt angrenaţi în principal în agricultură şi comerţ. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, pe lemne. Doar localitatea Scărişoara Nouă dispune de un sistem de alimentare cu apă şi canalizare centralizat.
În localităţile din sit întâlnim biserici şi monumente din secolele XV-XVIII, dintre care menţionăm Capela Viilor (deşi în zonă nu mai sunt vii) sau Capela Sfântul Ioan de Nepomuk din Urziceni, ce datează din 1722. Totodată, săpăturile arheologice efectuate în zonă, în special în zona Şimian, au evidenţiat existenţa unor vestigii din Epoca Bronzului şi Epoca Fierului. Fiind o zonă cu o bogată tradiţie în cultivarea pepenilor, în luna august are loc Festivalul Lebeniţei în Curtuiuşeni. În zonă se mai desfăşoară Festivalul Zilele Salcâmului în Floare, Balul Strugurilor, Concurs de Vinuri, Ziua Ecvestră.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia activităţile de asanare şi desecare (modifică compoziţia covorului vegetal şi a faunei) şi exploatarea nisipului exercită un impact negativ asupra biodiversităţii zonei.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit este amenajat doar un singur traseu turistic – Via Maria. Totodată, situl necesită atât dotarea cu panouri de avertizare, panouri de informare şi pentru orientare (hărţi), cât şi amenajarea de trasee tematice, puncte de informare, centre de vizitare/informare, puncte pentru observare/supraveghere şi poteci pentru vizitare.

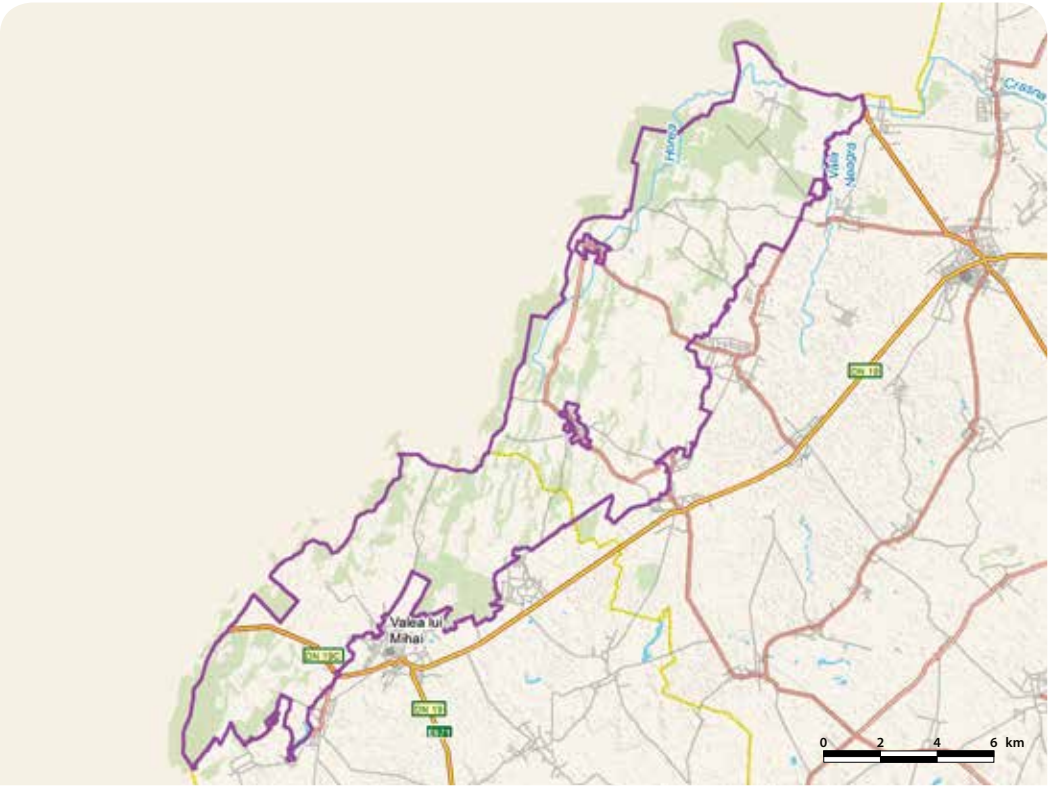

CÂMPIA IERULUI - RO SCI 0021

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Satu-Mare: Andrid, Căuaș, Pir, Pișcolt, Santău, Tiream.
Județul Bihor: Cherechiu, Curtuișeni, Diosig, Săcueni, Sălacea, Tarcea, Valea lui Mihai, Șimian.

Suprafața: 21.283 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 47° 27' 29"; Long. E 22° 15' 2"
Ecoregiunea: Câmpia Someșului
Altitudinea: 147 max., 98 min., 108 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe DJ108M (Carei-Chereușa, care trece pe marginea nord-vestică a sitului prin localitățile Tiream, Vezendiu, Portița, Irina, Dindești, Andrid, iar între Andrid și Chereușa traversează situl), DN1F (Carei – Tășnad), DJ195C (Moftinu Mic-Pir, care trece prin localitățile Cauaș, Hotoan, Sudurău, Piu Nou, Pir), DN19 (E671, care trece prin sit între Valea lui Mihai și Tarcea). La Săcuieni se intersectează DN19 (E671) Satu Mare-Oradea și DN19 D Nușfalău-Săcuieni. Ciocaia, Șilindru, Galoșpetreu, Vășad și Cheșereu se leagă de DN19 prin drumuri locale, iar Andrid prin DJ169C. Accesul pe calea ferată se face prin stațiile Tiream, Secuieni și Valea lui Mihai.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91F0 - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **1530*** - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **3130** - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din *Littorelletea uniflorae* și/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetație de *Chenopodion rubri* și *Bidention*; **40A0*** - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice; **3260** - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetație din *Ranunculion fluitantis* și *Callitricho-Batrachion*; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** **Callimorpha quadripunctaria* • Melcul cu cârlig (*Anisus vorticulus*) • *Euphydryas maturna* • *Lycaena dispar* • *Leptidea morsei*. **Pești:** Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Țigănuș (*Umbra krameri*). **Plante:** Trifoiaș de baltă (*Marsilea quadrifolia*) • *Eleocharis carniolica* • Pălămidă (*Cirsium brachycephalum*) • Otrățel (*Aldrovanda vesiculosa*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl Câmpia Ierului asigură, pe o suprafață de peste 20000 ha, conservarea unor habitate vulnerabile, periclitate de intensificarea agriculturii, schimbarea habitatului semi-natural, desecarea zonelor umede, înmulțirea necontrolată a speciilor invazive, defrișări și management forestier neadecvat. În prezent, vechile habitate caracteristice văii Ierului cu floră și faună specifice se mai întâlnesc doar insular. Valea Ierului cuprinde o parte din rămășițele întinselor zone umede din această zonă a țării. Este caracterizată printr-o varietate a habitatelor semi-naturale, fânețe, pășuni, tufărișuri, terenuri arabile cultivate extensiv, păduri de foioase, lacuri de acumulare, heleștee și zone mlăștinoase. Zona a fost propusă ca sit pentru conservarea a șase habitate de interes comunitar, dintre care trei sunt prioritare și a 19 specii de interes comunitar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Valea Ierului are aspectul unui culoar mai coborât între câmpia înaltă a Marghitei la est și Câmpia Careiului la vest. Începând din mezozoic, marea Panonică a acoperit acest teritoriu, iar din pliocen s-a retras treptat, acesta primind caracter de lac. Concomitent, s-a fragmentat și compartimentat în falii și fundul depresiunii Panonice. Câmpia Ierului s-a format în locul unui străvechi șanț tectonic care până la începutul holocenului era albia de scurgere a întregului sistem hidrografic al Tisei superioare. În continuare, Valea Ierului s-a ridicat treptat, rămânând suspendată față de nivelul Câmpiei Someșene, care, în contrabalans, se scufunda. Ca urmare, Valea ierului a fost părăsită pe rând de Tisa, Someș și Crasna, care au luat alte direcții de scurgere. Înlocuirea curgerii normale printr-un proces de împotmolire a dat naștere, în albia părăsită a râurilor amintite, la imense terenuri mlăștinoase, la complexe de meandre și bălți alimentate de viiturile Crasnei (până la canalizarea râului), iar albia de bifurcație a fost ocupată de un râu modest, Ierul.

Pedologie

Datorită condițiilor de formare există o diversitate apreciabilă de tipuri de sol. În văile propriu-zise, solurile s-au format în condiții de exces de umiditate, sub un covor vegetal adecvat. Materialul de bază al solurilor este constituit din argile, luturi și nisipuri. Pe terasele Ierului și ale afluenților săi, substratul solurilor îl constituie argilele roșcate și galbene, respectiv loessul (loess nisipos și nisip loessoid). În Valea Ierului apar următoarele tipuri de soluri: molisoluri, argiluvisoluri, cambisoluri, soluri hidromotfe, soluri halomorfe și soluri neevoluate. Conținutul lor în humus este mare.

Hidrologie

Depresiunea Panonică în care este localizat situl, prin situația sa de bazin tectonic colmatat, constituie un mare rezervor de apă subterană, spre care gravitează toate pânzele zonei sale de bordură. În urma asanărilor din ultima vreme există tendința de coborâre a nivelului pânzei freatice. Ierul, deși are un debit modest, este apa curgătoare principală ce drenează acest teritoriu. El are mai multe izvoare în dealurile Tășnadului. Ajungând în regiunea de câmpie, ocupă o vale largă, în care, înainte de asanare, a creat imense terenuri mlăștinoase. În valea Ierului există o serie de meandre părăsite. Înaintea asanării, pârâul Ier a fost caracterizat de localnici astfel: „nu este nici râu, nici canal, nici mlaștină, dar conține elemente din fiecare". În prezent, valea este străbătută de un întreg sistem de canale de drenaj, executate cu ocazia lucrărilor de hidroameliorare.

Aspecte climatologice

Teritoriul are o climă temperat-continentală moderată, caracterizată prin ierni mai lungi și veri mai răcoroase ca în partea centrală și sudică a Câmpiei de Vest. În această zonă nu se înregistrează perioade de uscăciuni excesive și nici geruri aspre și persistente. Precipitațiile medii sunt de 576–634 mm. Primăvara și vara sunt mai frecvente vânturile vestice, însoțite de obicei de ploi, iar toamna și iarna bat vânturile estice și nord-estice. Vânturile foarte puternice sunt rare.

Biocenoza

Vegetația

O caracteristică a florei Câmpiei Ierului o constituie fragmentarea arealului multor specii, răspândirea majorității acestora devenind în prezent insulară. Astfel, plante care odinioară erau frecvente apar în stațiuni restrânse și într-un număr mic de exemplare. Majoritatea asociațiilor acvatice apar pe suprafețe mici și pe alocuri sub formă fragmentată. În general apele mai adânci sunt rar întâlnite, iar în urma colmatării acestora vegetația de baltă este succedată de vegetație de mlaștină. Caracterul mlăștinos de odinioară se reflectă prin prezența trestiișurilor, păpurișurilor, precum și a rogozurilor înalte. Pășunile populează terenurile joase, umede și temporar inundate. Speciile cele mai reprezentative sunt iarba câmpului, coada vulpii, păiușul. În Valea Ierului se concentrează majoritatea sărăturilor din nord-vestul României. În aceste zone apar cu regularitate specii de sărătură de origine panonică, respectiv ponto-panonică ca iarba de sărătură, albastrica, boghița, coada șarpelui, loboda camforată. Vegetația lemnoasă este reprezentată de zăvoaie de sălcii, stejăreto-ulmete de luncă, gorunete din zona colinară marginală, tufărișuri, respectiv plantații. Dintre pădurile de lunca se remarcă Stejăretul de la Hotoan.

Fauna

În Valea Ierului au fost identificate peste 1500 de specii de animale, dintre care 328 de specii de vertebrate. Insectele reprezintă grupul cel mai numeros de animale din Valea Ierului (1001 specii). În sit trăiesc 11 specii de amfibieni, dintre care patru sunt de interes conservativ european (buhaiul de baltă cu burta roșie, buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul cu creastă și tritonul cu creastă dobrogean). Populațiile lor sunt în general numeroase. Cele cinci specii de reptile identificate au populații modeste în zonă. Mai bine reprezentată este țestoasa de apă, întâlnită aproape în toate lacurile și bălțile mai importante. Dintre mamifere întâlnim liliacul mare cu potcoavă, liliacul mic cu potcoavă, liliacul urecheat gri, liliacul urecheat roșcat, pipistrelul mic, liliacul mare de amurg, liliacul comun, liliacul comun mic, liliacul bicolor, liliacul cu aripi late, popândăul, șobolanul de apă, pârșul de alun, pârșul mare, hârciogul, orbetele mic, vidra, pisica sălbatică. În sit există o mare diversitate de specii de păsări, multe dintre ele de interes conservativ european, dintre care putem aminti stârc, barza albă, eretele de stuf, cresțetul pestriț, cresțetul de câmp, acvila țipătoare mică, buhaiul de baltă, pasărea ogorului, acvila mică, gaia roșie, dumbrăveanca, caprimulgul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 47104 de locuitori din așezările din zona sitului sunt angrenați în principal în, agricultură, creșterea animalelor, viticultură, vinificație, industrie ușoară, prelucrarea metalelor și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este individual cu lemne. Localitățile nu dispun de sisteme de alimentare cu apă și de canalizare centralizate.
În localitățile din vecinătatea sitului întâlnim biserici și monumente din secolele XIV-XIX, dintre care menționăm Palatul Studenberg din Săcuieni, Șirurile de Pivnițe din Tarceaș, Biserica Reformată datând din 1440, în stil gotic, cu cripta familiei Ibranyi și conacul cu același nume din Pir. În zonă se desfășoară numeroase festivaluri, concursuri de vinuri nobile și sărbători populare: Balul Strugurilor, Toamna pe Valea Ierului (primul weekend din luna septembrie), Festivalul Vinului, Festivalul Berzelor (august) etc.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de exploatare forestieră, asanare și desecare (modifică compoziția covorului vegetal și a faunei), pășunat, exploatarea nisipului și agricultură. Acestea au un impact negativ permanent sau periodic asupra biodiversității zonei. Elementele de impact negativ asupra conservării mediului sunt generate de intensificarea agriculturii (folosirea excesivă a chimicalelor are un efect negativ asupra habitatelor acvatice în sit) și desecarea zonelor umede (în urma canalizărilor și desecărilor se micșorează suprafața zonelor umede).

ADMINISTRAREA SITULUI

Prin sit trece traseul turistic Via Maria, dar numărul de trasee trebuie suplimentat. Totodată, situl necesită atât dotarea cu panouri de avertizare, panouri de informare și pentru orientare (hărți) cât și amenajarea de trasee tematice, puncte de informare, centre de vizitare/informare, puncte pentru observare/supraveghere și poteci pentru vizitare.

DJ 108M
Valea Mare
Scânțeoara
DJ 196B
Barea
Valea Neagra
Horza
DJ 196C
DN 1F
E671
DN 19
Valea Iujei
Gancș
Zimoș
Pârâul Morii
DJ 108M
Sârmăsăuș
Ierul Morii
Salcia
DJ 196C
DJ 195C
Valea lui Mihai
DN 19C
DJ 108
Sărtău
Rât
DN 19
E671
Ier
Sălcuț
DJ 108M
DJ 195D
Mourca
Sălăndru
Ier
Sărăzel
Fâncica
Salcia
Danta
Ierul Ungur
DJ 191F
DJ 191
Cheibg
Valea Lăcului
Inot
DN 19D
DN 19B
Sâcueni
Marghita
Dair
Curătura
E671
DN 19
Barcău
DN 19B
DJ 767A
Bistra
Sărăcolțu
Barcău
DJ 191
Valea Albă
DJ 191A
Sălăbăgiu
Danta
Rovine
Valea Frumoasă
Barcău
Tria
Borumlaca
Valea Viilor
Demia
Vanzel
Șișterna
Almaș
Sarcău
DJ 767
Valea Fântânelor
Corbeni
DJ 191B
DJ 108H
Cuzan
DJ 191B
DJ 191
0 1,6 3,2 4,8 km

CANARALELE DUNĂRII - RO SCI 0022

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Ialomița: Borduşani, Făcăeni, Giurgeni, Stelnica.
Județul Constanța: Lipnița, Aliman, Cernavodă, Crucea, Ghindărești, Horia, Hârşova, Ion Corvin, Oltina, Ostrov, Rasova, Seimeni, Topalu.
Județul Călărași: Borcea, Călărași, Dichiseni, Jegălia, Modelu, Roseți, Unirea.

Suprafața: 25.943 ha
Bioregiunea: Stepică
Altitudinea: 133 max., 0 min., 14 med.
Localizarea geografică: Lat. N 44˚24' 36"; Long. E 28˚ 4' 41"
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării, Podișul Dobrogei

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe drumul local ce pleacă din DN2A înainte de localitatea Hârşova sau pe DC223 care pleacă din DN2A, în dreptul localităților Tichilești, Topalu, Capidava, Dunărea, Seimeni, Cernavodă, Cochirleni, Rasova. Prin sit trece autostrada A2 și drumul european E81 în apropiere de localitatea Cernavodă. Se mai poate ajunge în sit de pe drumul local care pleacă din localitatea Viile, comuna Oltina, din DN319A din Oltina, de pe drumul local din localitatea Izvoarele și de pe drumul local care pleacă din DN3 în dreptul localităților Ostrov și Silistra.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3130 - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din *Littorelletea uniflorae* și/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **3140** - Ape puternic oligo-mezotrofe cu vegetație bentonică de specii de *Chara*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetație de *Chenopodion rubri* și *Bidention*; **40C0*** - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice; **6440** - Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **91AA** - Vegetație forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer și gorun; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **92D0** - Galerii ripariene și tufărișuri (*Nerio-Tamaricetea* și *Securinegion tinctoriae*); **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Țestoasă de uscat dobrogeană (*Testudo graeca*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** Melcul cu cârlig (*Anisus vorticulus*). **Pești:** Scrumbie de Dunăre (*Alosa pontica*) • Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Fusar (*Zingel streber*) • Sabiță (*Pelecus cultratus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Ghiborț de râu (*Gymnocephalus baloni*) • Rezeafcă de Dunăre (*Alosa tanaica*) • Chișcar de râu (*Eudontomyzon mariae*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*). **Plante:** Merinană (*Moehringia jankae*) • Clopoțel dobrogean (*Campanula romanica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Ecosistemele din cadrul sitului sunt complexe și reprezintă rezultatul unor procese de eroziune și aluvionare exercitate de-a lungul timpului de cursul Dunării. Ecosistemele acvatice favorizează prezența unei bogate faune piscicole. Multe specii de pești prezente în sit sunt protejate la nivel european. Zona prezintă, de asemenea, o mare diversitate de habitate de pajiști, tufărișuri și păduri. Situl se găsește pe principala cale de migrație a speciilor de plante din Peninsula balcanică spre Dobrogea de Nord și Delta Dunării. În sit sunt incluse rezervațiile naturale Reciful neojurasic de la Topalu, Locul fosilifer Seimenii Mari, Ostrovul Șoimul, Celea Mare-Valea lui Ene și Pădurea Cetate. Reciful neojurasic de la Topalu, situat la nord de localitatea cu același nume, reprezintă cea mai clară secțiune de formațiuni de natură coraligenă a jurasicului superior (Neojurasicului) de pe teritoriul României și suscită interesul a numeroși specialiști din țară și străinătate. Rezervația Pădurea Cetate prezintă o importanță biogeografică și paleoecologică deosebită, deoarece aceste arborete sunt singurele vestigii ale pădurilor dobrogene de coastă din lungul Dunării. Aceste păduri au constituit, încă din pleistocen, calea de migrație a numeroase specii forestiere termofile din Balcani către masivele forestiere din Dobrogea de nord, în prezent complet izolate geografic. Rezervația prezintă un caracter peisagistic unic în țară, doar aici pădurea naturală de stejar pufos și brumăriu vegetând limitrof malurilor Dunării. Rezervația Celea Mare-Valea lui Ene reprezintă una din ariile protejate din Dobrogea cu cele mai mari concentrații de specii de floră și faună protejate, precum și de elemente de patrimoniu geologic, paleontologic și peisagistic.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, formațiunile de suprafață existente în zonă sunt alcătuite din depozite loessoide, aluviuni grosiere și fine. Aluviunile din baza luncii Dunării sunt alcătuite din nisipuri, pietrișuri și bolovănișuri, grosimea lor putând ajunge până la 10-18 m. La adâncimi mai mari de 20 m, pe malul Dunării pot fi întâlnite depozite din Cretacicul superior (circa 65 de milioane de ani), constituite din calcare, marno-calcare și calcare marnoase. Calcarele coraligene din Reciful neojurasic de la Topalu, conțin una din cele mai bogate asociații de corali jurasici din țară. Structura calcarelor coraligene masive de aici este asemănătoare cu cea a recifilor dezvoltați în zonele din fața Alpilor, precum și cu cele de tip Stramberg din Slovenia.

Pedologie

În zona nisipurilor de pe malul apei se găsesc cernoziomuri levigate, nisipoase și nisipuri slab solidificate – psamosoluri, reflectând un proces incipient de formare, ca urmare a fixării recente a nisipurilor de dune. Solurile aluvionare sunt supuse periodic proceselor de aluvionare și spălare la revărsarea și retragea apelor. Substratul acestor soluri este constituit din diferite combinații de mâluri, argile și nisipuri. Sub influența predominantă a unui exces de umiditate de lungă durată s-au format o serie de lăcoviști și soluri gleice, dar și soluri de sărătură reprezentate de solonceacuri și soloneturi ce favorizează dezvoltarea vegetației de sărătură. Varietatea de soluri prezente în zona Cernavodă este dominată de solurile bălane de stepă (valoare medie pentru agricultură), sărace în humus și cu conținut ridicat de carbonat de calciu și sulfați. Aceste soluri sunt poroase, ușoare, cu un regim de umiditate foarte scăzut accentuat de vânturile frecvente și puternice.

Hidrologie

Hidrologia sitului este strâns legată de evoluția hidrologică a bazinului Dunării, fiind condiționată de numeroși factori dintre care însemnătatea cea mai mare o au oscilațiile nivelului apelor fluviului, respectiv perioadele de inundație și durata lor. Hidrologia internă este dată de fluviu, iar cea externă este constituită din lacurile și bălțile din afara sitului. În ultimii zece ani, repartiția debitelor Dunării între Brațul Dunărea Veche și Brațul Bala (cu dirijarea apelor spre Brațul Borcea) a fost defavorabilă Brațului Dunărea Veche. Pe timp de vară secetoasă, 80% din debit este preluat de brațul Bala și numai 20% este preluat de brațul Dunărea Veche.

Aspecte climatologice

Climatul este de tip temperat continental, cu veri călduroase și secetoase, ierni moderate, primăveri timpurii și toamne târzii. Dunărea asigură, prin permanenta evaporare a apei, o umiditate sporită și reglarea încălzirii aerului. Precipitațiile medii sunt de 427 mm/an. Vara precipitațiile sunt scăzute cantitativ și rare, iar evaporarea foarte mare. Iarna, cantitățile de zăpadă sunt de asemenea reduse. O particularitate distinctă a precipitațiilor o constituie caracterul lor torențial, cu cantități maxime în 24 de ore de peste 100 mm. Vântul predominant bate din direcția N-NE, aducând iarna viscole și geruri. Un factor al stepizării accentuate a zonei este dispariția „Bălțărețului", vânt cald și umed de tip zefir ce bătea dinspre sud ducând la topirea zăpezilor primăvara. Vara, acesta căpăta caracter de zefir, luând naștere datorită unei intense evaporații din fostele bălți, și ducea umezeală și aer mai rece și proaspăt până la 50-60 km în interiorul Bărăganului și al Podișului Dobrogei.

Biocenoza

Vegetația

Flora și vegetația ostroavelor este dominată de specii de salcie, dintre care salcia albă este cea mai frecventă. În funcție de altitudine și de nivelul inundabil mai putem întâlni plopul negru sau „pluta", plopul alb, ulmul de lunca sau frasinul de luncă, iar în zonele foarte înalte, stejarul pedunculat și stejarul brumăriu. În zona unde cresc arbuștii predomină murul, care poate atinge și un metru înălțime, dar se mai întâlnesc și zălogul, răchita roșie și malja, iar pe grinduri sângerul și mai rar păducelul și măceșul. Se înălnesc și plantele de tip liană cum ar fi vița de vie sălbatică, iedera, hameiul, curpenul de pădure, plesnitoarea. Stratul ierburilor este bogat în specii iubitoare de condiții de umiditate moderată pe grinduri (vetricea, lăsniciorul, susaiul, sovârvârița, nalba mare, sparanghelul, rotunjoara, pelinul negru, brusturele, volbura mare, dragaveiul, cinci degete, păpădia) și iubitoare de apă pe locuri joase și în mlaștini (jaleșul de baltă, cervana, drăgaica de baltă, dreț, buruiana viermilor, dintele dracului). Dintre habitatele din sit menționăm zăvoaiele de salcie albă și plop alb care includ suprafețe importante de arborete care pot fi considerate păduri virgine (situate în special pe ostroave), precum și zonele cu arbori seculari (plopi în special) întinse pe suprafețe de ordinul zecilor de hectare. Stepele ponto-sarmatice sunt reprezentate de unele suprafețe de stepe primare, inclusiv stepe petrofile pe calcare recifale, cu numeroase specii amenințate incluse în lista roșie națională. Cea mai importantă dintre acestea este clopoțelul dobrogean (specie de interes comunitar). Vegetația de silvostepă eurosiberiană cu stejar, pădurile balcano-panonice de cer și gorun și vegetația forestieră cu stejar pufos, deși reduse ca suprafață, prezintă o importanță deosebită, inclusiv din punct de vedere paleoecologic, reprezentând ultimele vestigii ale pădurilor de coastă ce au constituit calea de migrație a speciilor forestiere din Peninsula Balcanică spre masivele forestiere din Dobrogea de Nord.

Fauna

Mozaicul de ecosisteme tereste și acvatice din cadrul sitului favorizează dezvoltarea unei faune reprezentative de nevertebrate, amfibieni, reptile, pești, păsări și mamifere. Situl deține o faună bogată de nevertebrate, fiind identificate multe specii de păianjeni și peste 100 de specii de moluște. În sit au fost identificate trei specii de reptile și opt specii de amfibieni, dintre care broasca țestoasă de apă, țestoasa de uscat dobrogeană, buhaiul de baltă cu burta roșie și tritonul cu creastă dobrogean fiind protejate la nivel european. Fauna piscicolă din sit cuprinde 15 specii protejate la nivel european printre care rizeafca, avatul, zvârluga, porcușorul de nisip, petrocul, pietrarul, sabița, țiparul etc. Situl constituie, de asemenea, o zonă vitală pentru reproducerea și migrația sturionilor și a altor specii de pești. În ceea ce privește mamiferele, acestea au o prezență accidentală și aperiodică în funcție de nivelul Dunării. Se pot identifica peste 26 de specii, dintre care vidra (specie de interes comunitar), căprioara, vulpea, pisica sălbatică, dihorul de casă și uneori bursucul, alături de numeroase rozătoare. Situl este și un important refugiu pentru păsări. Habitatele din cadrul sitului favorizează prezența unui număr ridicat de specii și populații, multe protejate la nivel european, dintre care putem menționa cormoranul mic, stârcul roșu, stârcul galben, egreta mare, egreta mică, buhaiul de baltă, stârcul pitic, cristețul de câmp, vânturelul de iarnă, buha, diferite specii de ciocănitori etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 42088 de locuitori din așezările din sit sunt angrenați în principal în agricultură, creșterea animalelor, pescuit, industrie, viticultură/vinificație, piscicultură, horticultură și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este fie centralizat pe gaz, fie individual pe lemne și gaz. Toate localitățile dispun de un sistem centralizat de alimentare cu apă, dar numai în Hârșova și Cernavodă există un sistem centralizat de canalizare.

În zonă întâlnim numeroase situri arheologice (așezări și necropole din secolele IV î.Hr.-IX d.Hr.), biserici și monumente datând din secolele X-XIX, dintre care menționăm cetățile Carsium, Capidava și Sucidava, Geamia din Cernavodă (1756) și biserica de lemn unicat, pe stâlpi de lemn și împletitură de nuiele, din satul Izvoarele. Descoperirile neolitice de la Cernavodă situează această localitate printre cele mai vechi din țară. Este vorba de epoca culturii Hamangia, ale cărei începuturi au fost fixate de catre arheologi cu 7500 de ani în urmă. Pe dealul Sofia, la nord de oraș, s-au descoperit resturile unei așezări și ale unui cimitir din cultura Hamangia. Dintr-unul din morminte provin celebrele figurine de lut „Gânditorul" și „Femeia șezând". Între 7 și 9 octombrie, la Cernavodă se serbează Zilele Toamnei, iar în prima duminică a lunii octombrie la Hârșova se celebrează Ziua Recoltei.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Un impact negativ asupra sitului îl au pășunatul în pajiștile stepice, pescuitul selectiv, practicile agricole intensive, turismul necontrolat, braconajul, navigația cu nave fluviale mari ce poluează apele și lucrările de îmbunătățire a Dunării navigabile ce afectează debitele Dunării schimbându-i structura geomorfologică, cu efect ireversibil asupra faunei și florei din sit. În trecut, prin plantarea plopului repede crescător au fost reduse drastic stepele și pădurile aluviale cu anin negru și frasin, pădurile grindurilor de mal, de stejar, frasin și ulm, precum și pădurile de salcie, crângurile și galeriile de salcie și plop nativ.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit au fost amenajate puncte de intrare, poteci pentru vizitare, amenajări pentru colectarea deșeurilor, panouri de avertizare și de informare. Acesta necesită atât dotarea cu noi panouri de avertizare, de informare și pentru orientare (hărți), cât și amenajarea de stațiuni științifice, centre de vizitare, puncte de informare, puncte pentru observare/supraveghere, trasee tematice, bariere, locuri de campare, zone pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

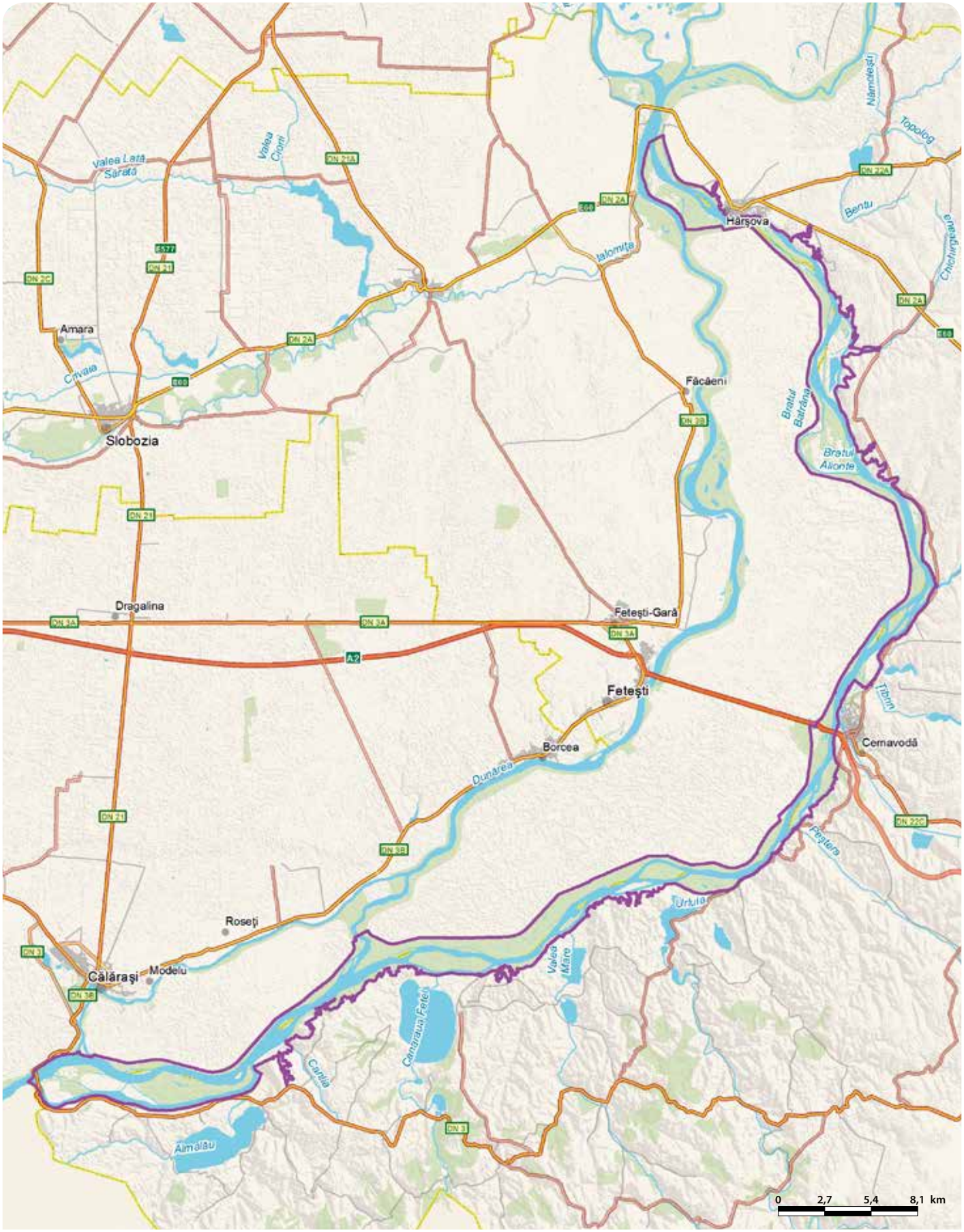

CASCADA MIȘINA - RO SCI 0023

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Vrancea: Nistorești.

Suprafața: 219 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 45' 23"; Long. E 26° 34' 15"
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1297 max., 955 min., 1147 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL **DF** DA
Situl Cascada Mișina este situat la circa 6 km SV de localitatea Brădet Valea Neagră, comuna Nistorești, accesul făcându-se pe un drum forestier. O altă cale de acces este pe traseul turistic marcat cu bandă roșie Plaiul Cășăriei-Zboina Frumoasă.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91V0 - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **6520** - Fânețe montane; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** *Croitor de fag (*Rosalia alpina*). **Pești:** Zglăvoc (*Cottus gobio*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este situat în bazinul superior al Pârâului Mișina, afluent al pârâului Năruja și prezintă o valoare deosebită atât din punct de vedere peisagistic cât și pentru populațiile de carnivore mari. S-au identificat rute de deplasare bine definite ale haitelor de lupi care se suprapun peste sectoare ale sitului, acesta fiind utilizat ca zonă de tranzit, de hrănire, de adăpost și creștere a puilor. Relieful puternic fragmentat și petrografia asigură numeroase adăposturi și pentru urși și râși. Menținerea integralității acestui sit este esențială și datorită rolului de coridor ecologic și zonă de refugiu pentru urșii care se deplasează toamna spre zonele cultivate cu livezi și culturi agricole. Situl a fost propus și pentru protejarea a trei habitate forestiere compacte de interes comunitar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Structura geologică a unității este dominată de depozitele Pânzei de Tarcău, formată din alternanțe de gresii, marne și argile cu intercalații șistoase grezos calcaroase, marno-calcare, conglomerate și gresie de Kliwa, precum și fliș bituminos, puternic fracturate în falii. Într-o analiză amănunțită se observă înclinații mai mari ale versanților și pante mai accentuate decât în restul regiunii, datorate adâncirii rapide a văilor. De asemenea, se remarcă faliile superficiale cărora li se datorează cascadele de pe văile pâraielor din regiune. Zona se suprapune ariei de maximă activitate seismică a Carpaților de Curbură, denumită de specialiști „vatra seismică a Vrancei". Relieful actual este consecința intenselor procese tectonice din trecut, a evoluției văii pe suportul structural și stratigrafic geologic complex, ce au avut ca rezultat formarea unei căderi de apă de circa 12 m înălțime, într-un ansamblu peisagistic deosebit.

Pedologie

Cele mai răspândite soluri sunt cele din clasa brune-acide. La cele mai mari altitudini, cu caracter insular, apar soluri brun-acide de pajiști cu podzoluri, iar pe alocuri se întâlnesc soluri brun-acide umbrice. Soluri brune feriluviale și podzolurile sunt întâlnite cu caracter dominant la înălțimi mari.

Hidrologie

Principala arteră hidrografică a regiunii este Mișina, care străbate zona de la SV la NE. Lungimea totală a rețelei hidrografice de suprafață suprapusă sitului este de 3,6 km. Pâraiele Făgetu Rotund, Turcu și Coada Boului sunt afluenții Mișinei.

Aspecte climatologice

Clima acestui areal are caracter temperat-continental, cu mari diferențe de temperatură de la vară la iarnă. Nivelul precipitațiilor este de circa 1000 ml/an, intervalul cel mai ploios fiind primăvara, iar cel mai secetos, iarna. Vânturile dominante sunt cele din vest, bogate în precipitații. Valea Mișinei este adapostită față de acțiunea vântului și, ca urmare, nu se manifestă efecte negative ca de exemplu rupturi și doborâturi de arbori provocate de vânt.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația forestieră este de amestec de rășinoase (brad și molid) cu foioase, în principal fag, diseminate fiind și exemplare de mesteacăn, paltin de munte, pin, plop, scoruș și, pe albia pâraielor, arin. Vârsta arboretelor ajunge la 100-140 de ani. Acestea au funcția de protecție a solului împotriva eroziunii și alunecărilor de teren. În subarboret se întâlnesc socul, piperul lupului, cununița, socul roșu, salba, călinul, murul. Rezervația naturală este mai puțin studiată din punct de vedere floristic. Aici au fost identificate 122 de specii de plante superioare deși specificul acesteia este dat de căderea liberă de apă care formează Cascada Mișina. La baza acestei căderi de apă se dezvoltă o vegetație iubitoare de apă, dependentă de umiditatea ridicată a aerului și de regimul debitelor. În covorul ierbos se întâlnesc specii cum ar fi vulturica, măcrișul-iepurelui, colțișorul, feriga, iarba șarpelui, breiul, vinarița, iarba deasă, fragul, pufulița de munte, crestățeaua, rărunchioara, clopoței, salvia, buruiana de junghiuri.

Fauna

Suprafața relativ redusă a sitului nu permite conturarea unor teritorii individuale ale unor specii faunistice de talie mare, dar gradul mare de naturalitate și lipsa activităților antropice atribuie acestei suprafețe un rol foarte important ca zonă de refugiu, hrănire, naștere, creștere a puilor și chiar de coridor ecologic pentru numeroase specii printre care ursul, lupul și râsul. Mamiferele mici sunt și ele bine reprezentate: șoarecele scurmător, șoarecele de câmp, șoarecele de pământ, șoarecele de casă, șoarecele gulerat, șoarecele dungat, șoarecele de pădure, pârșul de alun, veverița. În ce privește amfibienii și reptilele, întâlnim specii caracteristice etajului montan, atât specii întâlnite la altitudini mai mari (salamandra de munte, șopârla de ziduri) cât mai ales specii care au o distribuție largă în zonele joase și la munte (broasca râioasă brună, broasca roșie de pădure, iar dintre reptile vipera comună, șopârla de munte, năpârca, șarpele de alun). Dintre păsări putem întâlni pițigoiul moțat, pitulicea sfârâitoare, țicleanul, mierla, gaița, cinteza, măcăleandrul, coțofana etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 2368 de locuitori ai comunei Nistorești sunt angrenați în principal în exploatarea și prelucrarea lemnului, colectarea și prelucrarea fructelor de pădure, ciupercilor, plantelor medicinale etc. și agroturism. Sistemul de încălzire din locuințe este individual pe lemne. Localitatea nu dispune de un sistem de alimentare cu apă și canalizare centralizat.
Pe teritoriul comunei Nistorești se află Mănăstirea Valea Neagră, un tezaur arhitectonic și de credință strămoșească ce datează din anul 1755. Pe 8 septembrie se serbează Ziua Comunei.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de turism, exploatări forestiere, pășunat, pescuit sportiv și exploatări forestiere. Elementele de impact negativ sunt generate în principal de turismul necontrolat (poluare fonică, distrugerea speciilor erbacee și compactizarea solului, deranjarea chiropterelor, fragmentarea habitatelor), fenomenul de eroziune și alunecările de teren.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt amplasate panouri de informare, bariere, puncte de intrare și sunt amenajate poteci pentru vizitare și trasee turistice. Totodată, acesta necesită atât dotarea cu noi panouri de informare și pentru orientare (hărți), bariere, puncte de intrare cât și amenajarea de noi drumuri de vizitare, trasee turistice, puncte de informare, puncte pentru observare/supraveghere, locuri de campare și vetre de foc.

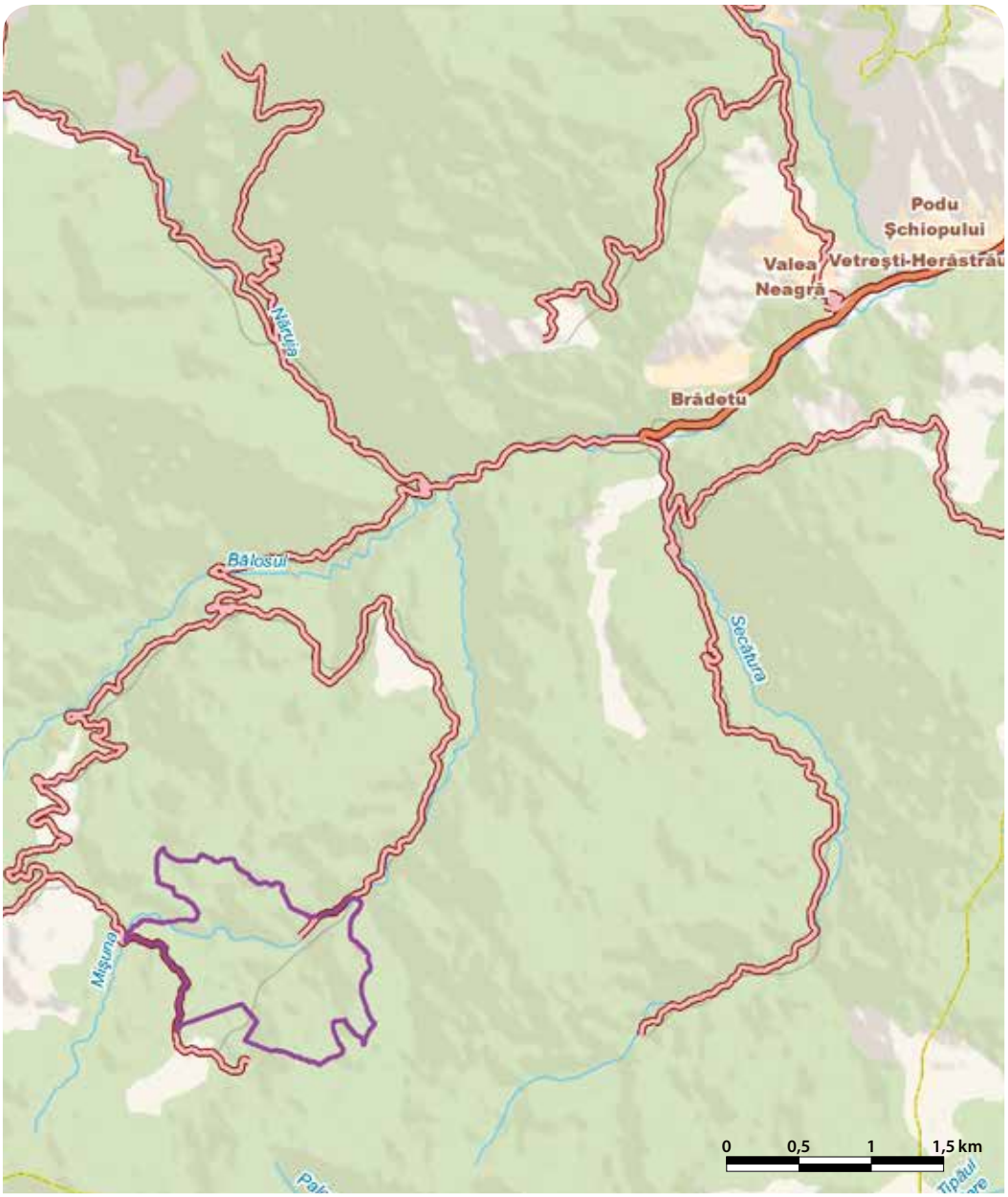

CEAHLĂU - RO SCI 0024

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Neamţ: Bicazu Ardelean, Ceahlău, Grinţieş, Taşca, Bicaz.

Suprafaţa: 7.737 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 57′ 19″; Long. E 25˚ 56′ 54″
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1877 max., 666 min., 1158 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe DN15 (Bicaz-Poiana Largului) cu legătură la DJ155F care asigură accesul în parc prin Durău și Izvorul Muntelui, sau pe DN15C (Bicaz-Gheorghieni) cu legătură la drumuri comunale care asigură accesul în parc prin Telec, comuna Bicazu Ardelean și Neagra, comuna Taşca. Accesul cu trenul se face prin staţia Bicaz, de unde există autobuze către localităţile din sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

8210 - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale; **6110*** - Comunităţi rupicole calcifile sau pajişti bazifite din *Alysso-Sedion albi*; **6170** - Pajişti calcifile alpine şi subalpine; **6520** - Fâneţe montane; **4080** - Tufărişuri cu specii sub-arctice de *salix*; **4070*** - Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **9420** - Păduri de *Larix decidua* şi/sau *Pinus cembra* din regiunea montană; **3240** - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*). **Nevertebrate:** Lăcustă de munte (*Odontopodisma rubripes*). **Peşti:** Zglăvoc (*Cottus gobio*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • Moşişoare (*Liparis loeselii*) • Feriguţă, Ruginită (*Asplenium adulterinum*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se remarcă printr-o mare biodiversitate. În Masivul Ceahlău au fost identificate un număr de 15 habitate de interes european, dintre care patru sunt prioritare. De asemenea, pe raza sitului există 17 specii de floră şi faună de interes comunitar. În sit sunt semnalate 61 de specii protejate, monumente ale naturii, endemite, specii rare, relicte glaciare, precum şi 121 de specii de păsări, ceea ce reprezintă una dintre cele mai mari diversităţi avifaunistice existente în zona montana a României. La acestea se adaugă patrimoniul cultural deosebit al zonei şi semnificaţia istorică seculară.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Cea mai mare parte din suprafaţa sitului se găseşte pe formaţiunile geologice aparţinând Pânzei de Ceahlău. Acestea sunt reprezentate prin Conglomeratele de Ceahlău dispuse într-o masă groasă de 500-600 m şi intercalate cu straturi de gresii cu grosimi ce variază între 20-30 cm şi 10-15 m. În masa de conglomerate mai sunt însedimentate şi blocuri calcaroase de mari dimensiuni (klipe calcaroase) dispuse pe două nivele altitudinale, la 1500 şi 1650 m. În cadrul Masivului Ceahlău se evidenţiază două subunităţi distincte de relief: subunitatea centrală înaltă, inclusă în întregime în parcul naţional, situată la înălţimi de peste 1700 m. Caracteristica principală a reliefului este un platou înalt, lung de aproximativ 5 km şi cu lăţimi maxime în jur de 1 km, mărginit de abrupturi impresionante de 200-300 m. În zona de contact cu abrupturile ce mărginesc platoul şi pe pereţii acestora s-a format un microrelief foarte variat care include trepte naturale (polițe), hornuri, igheburi şi stânci cu forme bizare şi care au reprezentat sursa de inspiraţie a numeroase legende (Toaca, stâncile Panaghia, Dochia etc.). Baza abrupturilor este marcată de o trenă imensă de grohotişuri care coboară până la 1200 m. Subunitatea periferică situată spre marginea parcului naţional este constituită dintr-un complex de culmi radiare cu altitudini cuprinse între 900 şi 1300 m. Culmile formează Obcinele Ceahlăului şi sunt despărţite de văi adânci. Datorită alternanţei rocilor mai dure cu altele mai moi, eroziunea a acţionat selectiv. Astfel, culmile au un profil ondulat format dintr-o succesiune de bâtci despărţite de înşeuări largi, iar versanţii au înclinaţii diferite şi sunt afectaţi de torenţialitate şi alunecări de teren.

Pedologie

În etajul molidişurilor întâlnim o asociaţie de podzoluri humico-feriiluviale şi soluri brune podzolice feriiluviale. La altitudini sub 1200 m predomină solurile forestiere şi înţelenite de altitudini mijlocii. În partea de vest se întâlnesc asociaţii de soluri brune acide, brune eubazice şi mezobazice. În partea de est predomină solurile brune acide. Pe suprafeţele orizontale dintre Ocolaşul Mare şi Bătca lui Ghedeon, supraumezite de pânza freatică, apar soluri turboase acide. În zona subalpină, caracteristica o dau pereţii stâncoşi, abrupţi, fără înveliş de sol sau cu soluri slab evoluate (litosoluri), iar pe cursurile superioare ale apelor mai importante apar soluri aluviale slab înţelenite şi aluviuni crude cu o textură pietroasă sau nisipos-pietroasă.

Hidrologie

Apele de suprafaţă care îşi au obârşia în masiv sunt tributare direct râului Bistriţa sau se varsă în sectorul de albie al Bistriţei corespunzător lacului Izvorul Muntelui. Cursurile de apă autohtone sunt colectate de râurile ce delimitează masivul la nord (Bistricioara), est (Bicaz) şi vest (pâraiele Pintic şi Capra). Pâraiele sunt în general scurte şi pe profilul longitudinal apar numeroase rupturi de pantă care generează repezişuri şi cascade (cascada Duruitoarea de pe pârâul Rupturi are 25 m înălţime). Dintre cursurile de apă autohtone mai importante menţionăm Schitul, Izvorul Alb şi Izvorul Muntelui, Bistra Mare şi Bistra Mică, Neagra. Suprafeţele lacustre sunt situate în afara sitului, cel mai important dintre acestea fiind lacul Izvorul Muntelui. Cu o suprafaţă de 31,25 km^2, acesta completează în mod armonios peisajul zonei.

Aspecte climatologice

Poziţia dominantă altitudinal a masivului faţă de munţii din jur îl expune circulaţiei curenţilor de aer. Fragmentarea reliefului, expoziţia versanţilor şi neomogenitatea suprafeţei subiacente active determină apariţia unui mozaic de topoclimate naturale. Amplitudinile termice ale valorilor mediilor lunare de temperatură între Toaca şi satul Ceahlău sunt mai mici iarna, ca urmare a efectului inversiunilor termice cu o frecvenţă şi o intensitate mai mare pe fundul văilor. Cantitatea medie anuală de precipitaţii depăşeşte 700 mm, cele mai multe înregistrându-se primăvara şi vara. Cea mai mare frecvenţă la vârful Toaca o au vânturile din direcţia vestică generate de circulaţia dominantă la nivelul României. La altitudini mai joase, circulaţia curenţilor se canalizează mai ales pe direcţia văilor principale.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl prezintă o etajare destul de evidentă a vegetaţiei ca urmare a caracterului singular al masivului. Subetajul montan inferior de la poalele Ceahlăului începe la altitudinea de 450-530 m şi urcă până la 650-700 m. Vegetaţia lemnoasă este reprezentată de făgete pure, alături de care se mai întâlnesc insular şi carpino-făgete. Azonal, de-a lungul cursurilor de apă, au fost localizate arinişe şi tufărişuri cu cătină roşie. Subetajul montan mijlociu, de la 650-700 m până la 1100-1200 m, este caracterizat prin pădurile de amestec de foioase şi răşinoase. Cele mai răspândite sunt brădeto-făgetele, mai frecvente între 700-1000 m şi brădeto-molidişurile, care formează o centură între 1000 şi 1200 m altitudine. Subetajul montan superior este cuprins între 1100-1200 m şi 1460-1700 m. Arboretele dominante sunt molidişurile pure. În limitele acestui subetaj, pe Ceahlău se întâlnesc cu caracter intrazonal, pe stâncării, arborete pure de larice în punctele Poliţa cu Crini (rezervaţie botanică), Piatra cu Apă şi pe versantul de sub Piatra cu Apă, spre Izvorul Muntelui în Poiana Luminişului. Insular acestea mai apar şi sub stâncile Bâtcii Neagre. Tot în acest subetaj se întâlnesc şi bradul alb şi pinul silvestru, relict glaciar. Etajul subalpin ocupă toată zona cuprinsă între limita superioară a pădurilor de molid şi punctele cele mai înalte din Masivul Ceahlău. Caracteristică pentru acest etaj este dominanţa jnepenişurilor. Printre tufişurile de jneapăn se întâlnesc afinişe sau tufărişuri de ienupăr pitic. De-a lungul micilor pâraie se întâlnesc tufărişuri de arin verde. Pe stâncăriile calcaroase se întâlnesc multe specii endemice şi subendemice. Dintre speciile considerate vulnerabile sunt prezente în zonă căldăruşa, papucul doamnei, flămânzica, ghinţura galbenă, floarea de colţ, sângele voinicului, tisa. Dintre plantele relicte întâlnim iarba surzilor, coada iepurelui, micsandra sălbatică, opaiţa, sor-cu-frate, argintica, gâscariţa, rogozul, firuţa, vioreaua, foaia grasă, bumbăcariţa. Pe teritoriul sitului se găsesc şase specii de plante de interes comunitar, dintre acestea clopoţeii fiind specie prioritară.

Fauna

În sit se remarcă o diversitate excepţională a speciilor de nevertebrate, reprezentate prin aproximativ 1100 de specii clasificate în numeroase ordine ce aparţin claselor de viermi, moluşte, crustacee, miriapode, arahnide şi insecte. Majoritatea o reprezintă insectele (peste 1000 de specii). Dintre acestea, lăcusta de munte este specie de interes comunitar. Fauna vertebratelor este, de asemenea, foarte variată datorită multitudinii biotopurilor existente. Dintre speciile de peşti amintim zglăvoaca răsăriteană, porcuşorul, moioaga, grindelul, cleanul, păstrăvul şi boişteanul. Amfibienii sunt reprezentaţi de tritonul carpatic, tritonul cu creastă, buhaiul de baltă cu burta galbenă (specii de interes european), brotăcel, broasca râioasă brună, broasca râioasă verde, broasca roşie de munte, salamandră şi tritonul comun. Dintre speciile de reptile amintim şopârla cenuşie, şopârla de munte, guşterul, şarpele de alun, năpârca şi vipera comună. Dintre cele 30 de specii de mamifere amintim râsul, lupul, ursul brun, vidra, capra neagră, liliacul comun, liliacul cu urechi mari, liliacul mic cu potcoavă etc. Dintre elementele faunistice sunt declarate monumente ale naturii gotca sau cocoşul de munte, capra neagră, râsul, iar ciocănitoarea cu trei degete şi capra neagră sunt relicte glaciare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Situl se află pe teritoriul administrativ al comunelor Ceahlau, Bicazu Ardelean, Taşca şi al oraşului Bicaz. Cei 18132 de locuitori ai localităţilor sunt angrenaţi în principal în activităţi de exploatarea lemnului, agricultură, creşterea animalelor, exploatarea carierelor de calcar şi marne şi turism. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, pe lemne, iar în oraşul Bicaz parţial pe gaz metan. Comuna Ceahlău şi oraşul Bicaz dispun de un sistem de alimentare cu apă centralizat şi de canalizare parţial centralizat.

În zona sitului întâlnim biserici şi monumente din secolele XVII-XIX, dintre care menţionăm Mănăstirea Durău ctitorită în secolul XVII de o fiică a domnitorului Vasile Lupu, biserica fiind renumită pentru pictura interioară realizată de Nicolae Tonitza, Biserica din Bicazul Ardelean datând din 1692 şi situl arheologic de pe teritoriul vechiului sat Secu unde s-au descoperit vestigii din paleoliticul superior, precum şi monede feudale. Pe 6 august sau în prima duminică a lunii, în zonă se serbează hramul muntelui Ceahlău în cadrul evenimentului „Ziua Muntelui", iar pe 15 august, în Bicaz, pe lacul de acumulare Izvorul Muntelui, are loc Ziua Marinei. În septembrie în Bicazul Ardelean se celebrează „Întorsul Oilor". Zona este bogată în legende populare cum ar fi: Legenda Vârfului Toaca din Ceahlău, Legenda Polițelor cu Crini, Legenda Pietrei Teiului, Legenda Dochiei etc.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia se desfăşoară activităţi de exploatare forestieră, colectare a produselor forestiere nelemnoase din flora spontană şi turism, fără efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare, clădiri administrative, centre de vizitare, puncte de informare, amenajări pentru observare, bariere, puncte de intrare, poteci pentru vizitare, trasee turistice şi tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deşeurilor. Totodată, sunt necesare atât dotarea cu noi panouri de avertizare, panouri de informare şi pentru orientare (hărţi) cât şi amenajarea de puncte de informare, puncte pentru observare şi vetre de foc.

CEFA - RO SCI 0025

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bihor: Cefa, Sânnicolau Român, Mădăras, Salonta.

Suprafața: 5.268 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 53′ 52″; Long. E 21˚ 39′ 5″
Bioregiunea: Panonică
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 107 max., 84 min., 93 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI
Transfrontier cu Parcul Național Körös Maros (Ungaria).

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge de pe E671, dinspre Oradea sau Arad. Din satul Inand se intră pe DJ797 spre localitatea Cefa. Tot din E671, se poate intra pe DJ797B spre Mădăraș, apoi spre satul Mărțihaz, pe un drum local. Din Oradea se poate ajunge în sit și prin satul Tărian, pe DJ797. Cu trenul se poate merge din Oradea sau Arad până la stația Cefa sau până la halta Mădăraș-Bihor. O dată pe an (de regulă, în ultima duminică din august, când se sărbătorește ziua Comunei Cefa) se deschide provizoriu și în mod simbolic, pentru o zi, punctul de trecere a frontierei Ateaș (Ro)-Geszt (Hu), accesul în sit fiind posibil în acea zi direct din Ungaria, pe drum agricol.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3160 - Lacuri distrofice și iazuri; **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **1530*** - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*) • Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*). **Mamifere:** Liliac de iaz (*Myotis dasycneme*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** Țărăncuță (*Coenagrion ornatum*). **Pești:** Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*). **Plante:** Pălămidă (*Cirsium brachycephalum*) • Trifoiaș de baltă (*Marsilea quadrifolia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Cadrul natural foarte variat din Bazinul Tisei cuprinde un mozaic de ecosisteme de o deosebită valoare din punct de vedere al conservării biodiversității. Dintre acestea, o importanță aparte o au zonele umede de la Cefa. Zonele umede din Câmpia joasă a Crișurilor au fost mult mai numeroase în trecut, dar odată cu expansiunea comunităților umane și a activităților antropice au fost serios afectate, suprafața acestora scăzând foarte mult. Cu toate acestea, majoritatea comunităților de floră și faună și-au găsit refugiul în noile habitate de tip secundar de la Cefa, care au „copiat" în mare măsură caracteristicile habitatelor inițiale, oferind nișe ecologice adecvate unui însemnat număr de specii rezidente. Situl Cefa se caracterizează printr-o diversitate mare a habitatelor și dispunerea lor în mozaic, dar și prin gradul ridicat de integritate ecologică al acestora. Astfel, într-o arie restrânsă putem întâlni habitate variate ca arii înmlăștinite, iazuri piscicole (heleșteie), canale de diferite dimensiuni, șanțuri, bălți (temporare și permanente) cu adâncimi și moduri variate de curgere a apei, cu sau fără vegetație acvatică (submersă, natantă, emersă și vegetație palustră), trupuri de pădure, sărături, terenuri cultivate, pășuni și fânețe umede. Condițiile heterogene permit în acest mozaic de habitate apropiate adăpostirea unui spectru larg de specii din cele mai diverse grupe sistematice și ecologice.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, aria face parte din unitatea tectonică numită Depresiunea Panonică, formată prin prăbușirea unei întinse suprafețe din regiunea carpatică, probabil în timpul Neozoicului. Prin colmatarea treptată a acestei depresiuni s-a format Câmpia Tisei, a cărei prelungire spre est formează teritoriul sitului. Întreaga suprafață a sitului este așezată pe loess și depozite loessice, substratul litologic fiind format în întregime din argile și luturi. Situl este caracterizat printr-o suprafață plană cu albii și meandre părăsite, lacuri, mlaștini și lăcovești, fragmente de cursuri de ape moarte fără izvor și fără vărsare. Formele pozitive de relief sunt reprezentate de grinduri și popine, precum și de diguri cu înălțimi de 2-6 m (forme antropice). Relieful negativ este reprezentat de depresiunile de tasare, unele uscate, însă cele mai multe transformate în zone mlăștinoase sau lacuri, cu răspândire mare în Câmpia Cefei, la care se adaugă rețeaua canalelor colectoare, de desecări și irigații care contribuie la fragmentarea câmpurilor interfluviale joase. Un tip aparte îl reprezintă microrelieful dezvoltat pe solurile sărăturoase din zona Salonta-Sânnicolau Român, unde apar microdepresiuni cu adâncimi de 0,3-0,5 m legate între ele prin canale scurte, precum și microforme pozitive cu aspecte insulare de grinduri și popine.

Pedologie

Cele mai reprezentative clase de sol sunt molisolurile și argilivisolurile. Molisolurile se caracterizează prin culoare închisă, fiind formate în zona câmpiei piemontane (extremitatea estică) și a câmpiei de divagare, pe depozite loesoide cu apă freatică la adâncime de 1-5 m. Argiluvisolurile s-au format în zona câmpiei piemontane pe luturi și argile cu apă freatică la adâncimi de 5-10 m. În sit pot fi întâlnite și soluri sărăturate (soloneturi).

Hidrologie

Situl se află în bazinul hidrografic al Crișului Repede. Teritoriul este străbătut pe direcția N-S de Canalul Crișurilor, lung de 61 km, care pornește din Crișul Repede la Tărian și se varsă în Crișul Negru la est de Tămașda. În sit au fost executate rețele de canale pentru asigurarea evacuării rapide a excesului de apă din perioadele ploioase și coborârea nivelului apei freatice, având ca rezultat creșterea suprafeței agricole mai ales în zona Sânnicolau Român. Apele freatice constituie unul din principalele elemente de nuanțare a peisajului. Prin adâncimea lor influențează și modul de utilizare al terenurilor. În zona depresionară Cefa-Salonta, nivelul apei freatice este situat între 0 și 2 m. Acest lucru favorizează variații sezoniere mari ale apelor freatice, producându-se în unele perioade joncțiunea acestora cu apele suprafreatice. Datorită capilarității, aceste ape se ridică până la suprafață producând băltiri. În apropierea heleșteielor, nivelul apelor subterane din vecinătatea digurilor este ridicat la suprafața solului. Alimentarea cu apă a straturilor freatice se face direct din ploi și zăpezi, din apele de suprafață naturale și artificiale, Canalul Colector având un rol prioritar. Lucrările de îndiguiri și desecări influențează regimul apelor freatice, astfel că văile îndiguite nu-și mai revarsă apele peste zona de câmpie dintre Canalul Colector și graniță, dar alimentează pânza freatică. Solurile cu textură grea și permeabilitate redusă, stagnările de apă superficială, pantele de scurgere mică au contribuit la crearea unei zone cu aspect de terenuri mlăștinoase, multe dintre ele fiind transformate în heleșteie piscicole, încă din anul 1863.

Aspecte climatologice

Clima se încadrează în climatul continental de câmpie din vestul României. Condițiile climatice sunt optime pentru speciile arborescente existente în sit (cer, stejar). Precipitațiile medii anuale însumează circa 635 mm, cele mai abundente fiind la sfârșitul primăverii și începutul verii. Vânturile cele mai frecvente sunt cele din S și SE și în general nu sunt puternice.

Biocenoza

Vegetația

Datele disponibile arată că în perioada preistorică Câmpia Crișurilor (în nordul căreia este situat situl) era acoperită cu păduri de stejar în alternanță cu pajiști stepice. Văile și terenurile mlăștinoase erau acoperite de stejărișuri de luncă, arinișuri și plopișo-sălcete. Cu aproximativ 120-140 de ani în urmă, pădurea situată între Marțihaz și Cefa, mult mai extinsă, ajungea până în apropiere de Mădăraș. În prezent, pe respectivul teritoriu nu a mai rămas decât un rest al acesteia (pădurea Rădvani), cea mai mare parte fiind defrișată. În zona Cefa, din vegetația primară s-au păstrat un rest de stejăriș și o serie de ochiuri de vegetație stepică. Din punct de vedere al umidității se constată pe de o parte o pondere ridicată a plantelor iubitoare de uscăciune, datorită climei călduroase și secetoase din timpul verii, iar pe de altă parte a speciilor iubitoare de apă, ca urmare a influenței puternice pe care o au lacurile pescăriei asupra vegetației. O trăsătură caracteristică o constituie prezența unui număr mare de specii de sărătură (mărțișor, lobodă de sărătură, patlagină de sărătură). Vegetația acvatică și palustră se dezvoltă luxuriant la Cefa, populând lacurile și canalele. Pe locul fostelor mlaștini, desecate în cea mai mare parte de-a lungul timpului, se află în prezent terenuri agricole și pajiști, în majoritate de sărătură. La marginea heleșteelor întâlnim zone de stuf, uneori foarte bine dezvoltate, ocupând o suprafață mare a lacurilor. Curățirea periodică a vegetației din lacuri precum și desecarea lor în vederea exploatării peștilor determină o diversitate scăzută a vegetației acvatice. Plantele plutitoare sunt puțin abundente, fiind prezente doar la marginea lacurilor. Doar ciulinul de baltă este mai frecvent, fructele sale fiind întâlnite toamna în cantități mari pe mal. În comparație cu lacurile, canalele adăpostesc o vegetație mult mai abundentă și mai diversă. Astfel, vegetația acvatică este formată din brâuri paralele de plante acvatice. În apropierea malului se întâlnește un desiș înalt dominat de papură. Canalul Principal (numit de localnici „Criș"), care leagă Crișul Repede de Crișul Negru, prezintă o serie de trăsături caracteristice. Are aproximativ 10-20 m lățime, 1-2 m adâncime și un curent de apă rapid în zona centrală. Malurile sunt abrupte și în câteva locuri îndiguite cu maluri de beton. Prin urmare, vegetația acestui canal este mai puțin abundentă și diversă. Comunitățile de mal, cu o extindere redusă, sunt dominate de sălcii și stuf. Comunitatea de plante plutitoare este săracă, dominată de lintiță, aceasta fiind prezentă doar în apropierea malurilor. Bălțile din pădure constituie un alt habitat pentru vegetația palustră. Ele reprezintă ape permanente sau temporare din microdepresiuni din solul pădurii. Deși în majoritate depind de apele de precipitații, aceste bălți se mențin perioade îndelungate (chiar și în timpul verii). Pajiștile sunt utilizate în prezent ca pășuni și fânețe. Majoritatea solurilor rămase în prezent în afara sectorului agricol sunt sărăturate, aici crescând o vegetație de sărătură caracteristică edificată pe păiuș. Vegetația lemnoasă a zonei este concentrată în partea sudică, fiind reprezentată de Pădurea Rădvani și tufărișurile limitrofe. Aceasta este o pădure de luncă cu esențe tari, constituită din stejar pedunculat, ulm și frasin comun. Sporadic se întâlnesc cerul, carpenul, jugastrul, salcâmul, cireșul sălbatic, plopul tremurător. Primăvara, solul brun al pădurii Rădvani este foarte umed până la mlăștinos, iar vara este uscat. Apa freatică se află aproape de suprafața solului. Stratul arbustiv este bine dezvoltat, fiind constituit din: păducel, sânger, lemn câinesc, mur etc. Dintre liane au fost citate: curpenul, iedera, hameiul, vița sălbatică și vița neagră. Stratul ierbos este relativ slab dezvoltat, ocupând între 5 și 30 % din suprafața solului. Tufărișurile din jurul pădurii Rădvani, formate în special din porumbar și păducel, sunt spinoase și greu de traversat, cu o înălțime de aproximativ trei m.

Fauna

Dintre nevertebrate se remarcă prezența în sit a unor rarități pentru bazinele din interiorul arcului carpatic românesc, cum ar fi *Valvata cristata* (o specie de melc de apă dulce), care nu a mai fost semnalată în viață de mai mult de 30-40 de ani în România. Specii rare de interes european sunt țărăncuța, rădașca, croitorul mare, croitorul cenușiu (ultimele trei nemenționate în formularul standard de declarare a sitului). Speciile de fluturi întâlnite sunt în strânsă legătură cu habitatele de sărătură din sit, larvele speciilor fiind cantonate în diverse părți subterane sau supraterane ale speciilor de sărătură. Dintre pești, datorită prezenței heleșteelor, se disting două comunități: speciile care aparțin heleșteielor (crapul, știuca, șalăul, somnul, linul, carasul argintiu, coregonul, cosașul, sângerul și novacul) și peștii care trăiesc în canalele din afara pescăriei, dintre care trei sunt protejați la nivel euporean (țiparul, boarea și zvârluga). Din cele 11 specii de amfibieni și patru de reptile prezente în sit, patru sunt de interes comunitar: tritonul cu creastă, tritonul cu creastă dobrogean, buhaiul de baltă cu

burta roșie și țestoasa de apă. Dintre speciile de mamifere insectivore și rozătoare se remarcă pârșul de alun, popândăul și numeroase specii de lilieci, printre care liliacul de iaz (specie de interes comunitar). Dintre mamiferele mari, putem menționa cerbul carpatin, cerbul lopătar, căprioru, mistrețul, nevăstuica, vulpea, jderul de copac, dihorul de casă, vidra (specie de interes comunitar), pisica sălbatică etc. Importanța avifaunistică a sitului rezultă din evidențierea a 263 de specii de păsări, care se împart în 76 de specii cuibăritoare, 49 de specii sedentare, 73 de specii oaspeți de vară, 49 de specii de pasaj și 16 specii care apar numai în perioada de iarnă. Pădurea Rădvani este habitatul propice cuibăritului unui număr însemnat de stârci. De asemenea, situl prezintă condiții și pentru cuibăritul mai multor specii de răpitoare de zi și de noapte, precum și pentru o multitudine de paseriforme. Numărul mediu este de 500-550 de perechi cuibăritoare, cuiburile fiind în medie de 4-5 pe un arbore.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 24954 de locuitori din sit sunt angrenați în principal în agricultură, creșterea animalelor, viticultură, pomicultură, legumicultură, piscicultură, industrie și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, pe lemne, în Salonta parțial și pe gaze naturale. Localitățile dispun de alimentare cu apă, în special prin foraj. Singura localitate care deține sistem de canalizare este Salonta.

În zona din vecinătatea sitului întâlnim situri arheologice (așezări din secolele XIX-XIII î. Hr. și II, III, IV, V-VI, VIII-X, XI-XII, XIV-XVI d. Hr.) biserici și monumente din secolele X-XIX, dintre care menționăm așezarea Movila cu Pomi (Epoca bronzului, cultura Otomani), Ruinele castelului familiei Toldy (secolele XV-XVI) din Sânnicolau Român, Turnul ciunt (1658) și Biserica reformată (1750-1755) din Salonta. Pe 3 iunie este Ziua Orașului Salonta, iar la începutul toamnei se sărbătorește Ziua Comunei Cefa, cu organizarea tradiționalelor concursuri de atelaje trase de cai cu participare internațională. În octombrie, la Inand are loc Festivalul Toamnei.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de vânătoare, pășunat, agricultură, acvacultură, pescuit sportiv. Elementele de impact negativ asupra biodiversității zonei sunt generate de suprapășunat, utilizarea pesticidelor și fertilizanților, secarea heleșteielor pentru pescuitul industrial, arderea și erbicidarea stufului, dragarea canalelor, îndepărtarea arborilor uscați sau în curs de uscare. Desfășurarea tuturor acestor activități este anterioară desemnării sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de informare și pentru orientare, poteci pentru vizitare, clădiri administrative, centre de vizitare, amenajări pentru observare, bariere și centre de cercetare. Acesta necesită atât dotarea cu panouri de avertizare și pentru orientare (hărți) cât și amenajarea de împrejmuiri, trasee turistice și tematice, locuri de campare, poteci pentru vizitare și zone pentru colectarea deșeurilor.

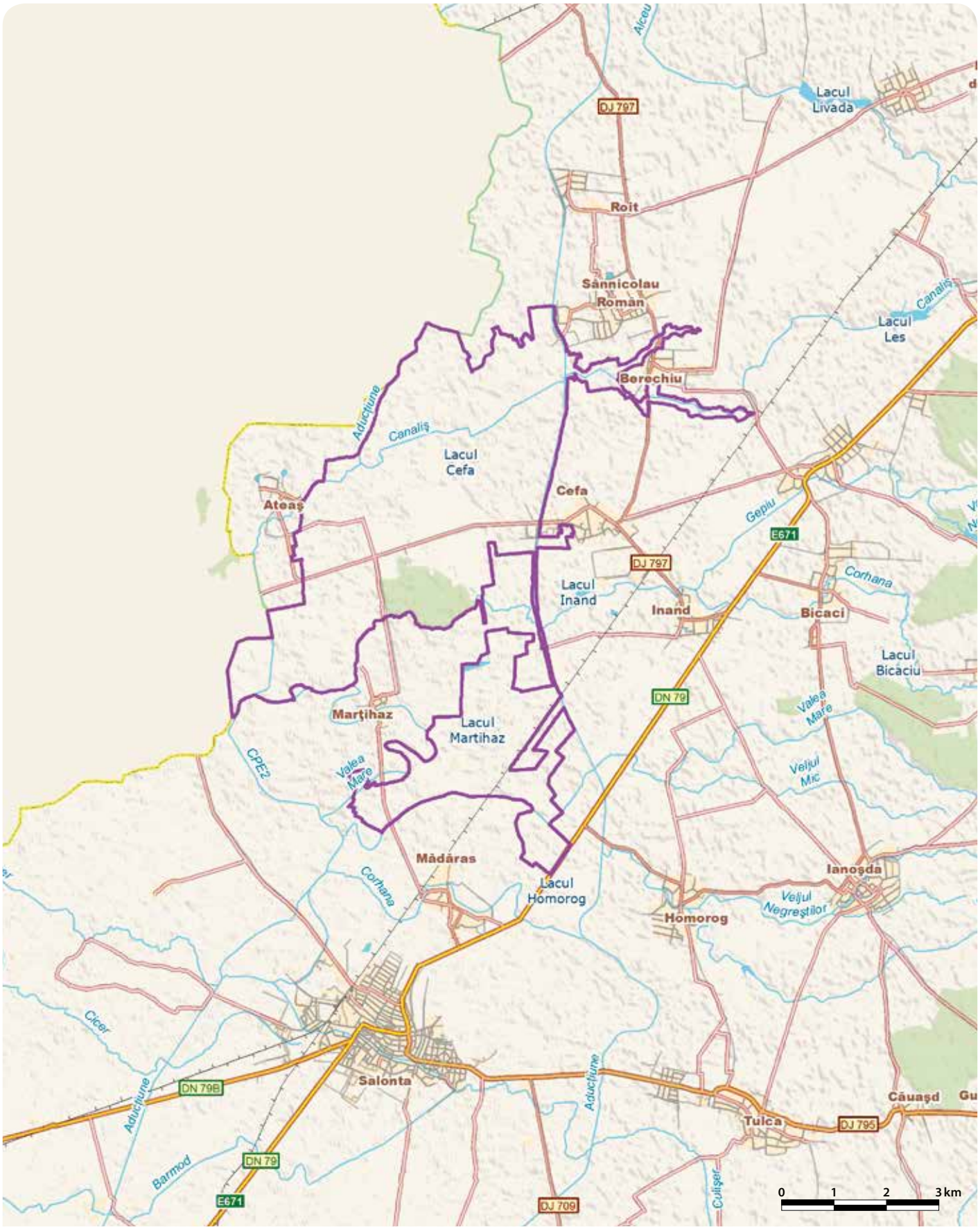

CENARU - RO SCI 0026

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vrancea: Andreiaşu de Jos.

Suprafaţa: 426 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 41' 28"; Long. E 26° 46' 57"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Subcarpaţii de Curbură
Altitudinea: 968 max., 509 min., 769 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face pe drumul judeţean DJ205A (Focşani-Andreiaşu-Butucoasa), care se continuă cu drumul forestier de pe valea Pârâului Gârbova (pentru acces dinspre nord şi est) sau drumul forestier de pe valea Pârâului Cenaru/Bursuci (pentru accesul dinspre vest).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se suprapune unui complex reprezentativ pentru ecosistemele forestiere specifice pădurilor de amestec. Situat într-o zonă cu inversiuni termice frecvente, acest sit prezintă o importanţă deosebită atât datorită celor două tipuri de habitate de pădure de interes comunitar, cât şi datorită numărului mare de exemplare de tisă, Monument al Naturii, diseminate între arbori seculari de fag şi brad. Pe lângă habitatele amintite, situl adăposteşte carnivore mari (urs, lup, râs) care pot fi observate deseori în această zonă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Geologia acestui areal este reprezentată prin strate formate din gresii dure de Rachitaşu, gresii calcaroase, tufuri dacitice albe şi verzi.

Pedologie

Clasa de soluri cea mai răspândită în perimetrul sitului este cea de cambisoluri, dintre care tipul eutricambisol (cunoscut mai bine sub numele de sol brun de pădure) este preponderent. Solurile din sit sunt biologic active, beneficiind de condiţii staţionale foarte bune, de înaltă productivitate pentru vegetaţia lemnoasă în special. Productivitatea bună a solurilor se reflectă şi în capacitatea de regenerare naturală a pădurii în zonele în care s-au efectuat defrişări prin tratamente silvice care urmăresc promovarea speciilor autohtone şi conservarea habitatelor forestiere naturale. O altă clasă de soluri întâlnită în perimetrul sitului este cea de luvisoluri, dintre care cel mai răspândit este luvosolul, întâlnit în special în zona colinară de păduri de fag şi gorun. Aceste soluri sunt acoperite, de regula, de o litieră subţire, continuă sau întreruptă.

Hidrologie

Principala arteră hidrografică a regiunii este Milcovul, care colectează apele de suprafaţă de pe întreg spaţiul aflat sub statut de protecţie şi care reprezintă un sector al limitei nordice a ariei protejate. Din întreaga lungime a râului, sectorului în care Milcovul este tangent la aria protejată îi revin circa 0,4 km. Păraiele Cenaru, Bursuci, Gârbova, precum şi câteva cursuri temporare drenează versantul pe care se suprapune aria protejată şi sunt preluate dinspre dreapta de Milcov.

Aspecte climatologice

Clima din sit este relativ blândă, în special iarna, datorită reliefului. Valea Milcovului fiind o vale îngustă este adapostită de vânturile reci. Deşi iernile sunt lungi, perioadele de ger sunt scurte. Primăverile sunt scurte şi bogate în precipitaţii, verile relativ secetoase, iar toamnele lungi şi uscate. Media multianuală a precipitaţiilor este de circa 800 mm. Neuniformitatea reliefului, reflectată cu deosebire în alternanţa ariilor depresionare cu culmi deluroase dispuse pe direcţia NS, creează condiţii favorabile pentru producerea inversiunilor de temperatură.

Biocenoza

Vegetaţia

În pădurea de amestec sunt prezente circa 980 de exemplare de tisă, element atlantic central european, Monument al Naturii. Unele dintre acestea ating 18 m înălţime, diametre la bază de 30-35 cm şi vârste de 200 ani. Un rol aparte îl joacă inversiunile termice care apar frecvent în anotimpul rece, când pe fundul văilor ferite de vânt aerul este mai rece, în timp ce în părţile superioare aerul este mai cald. Acestea favorizează dezvoltarea unora dintre elementele mediteraneene ale vegetaţiei pe versanţi, astfel că, specii forestiere iubitoare de căldură ca fagul sunt cantonate în partea superioară a versanţilor, iar specii umbrifile mai puţin iubitoare de căldură, precum coniferele, sunt întâlnite în partea inferioară a versanţilor.

Fauna

La nivelul sitului s-au remarcat populaţii de lup, urs brun, pisică sălbatică şi râs. Alte specii de mamifere întâlnite sunt căprioara, cerbul carpatin, bursucul. Dintre amfibieni, bine reprezentate sunt buhaiul de baltă cu burta galbenă, broasca roşie de pădure, broasca mare de lac, iar dintre reptile salamandra, năpârca, vipera, şarpele de alun. Nevertebratele sunt reprezentate prin două specii de interes comunitar, respectiv rădaşca şi croitorul de fag (specie prioritară). Dintre păsările caracteristice pădurilor de foioase şi de amestec întâlnim sturzul de vâsc, sfrânciocul roşiatic, sfrânciocul cu fruntea neagră, acvila ţipătoare mică, viesparul, ciocârlia de câmp, ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea de grădini, ciocănitoarea pestriţă mică.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Având în vedere suprapunerea aproape integrală a sitului cu Rezervaţia Naturală Pădurea Cenaru, activităţile antropice în interiorul sitului sunt nesemnificative şi nu au impact negativ asupra biodiversităţii. Activităţile din jurul sitului au un impact scăzut asupra acestuia, fiind reprezentate în special de managementul silvic, despădurirea fără replantare şi vânătoare.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există bariere, panouri de avertizare şi de informare. Acesta necesită atât dotarea cu noi bariere, panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare, cât şi amenajarea de puncte de informare, zone pentru observare, poteci pentru vizitare, trasee turistice şi tematice (pentru arboretele de tisă), vetre de foc, locuri de campare şi zone pentru colectarea deşeurilor.

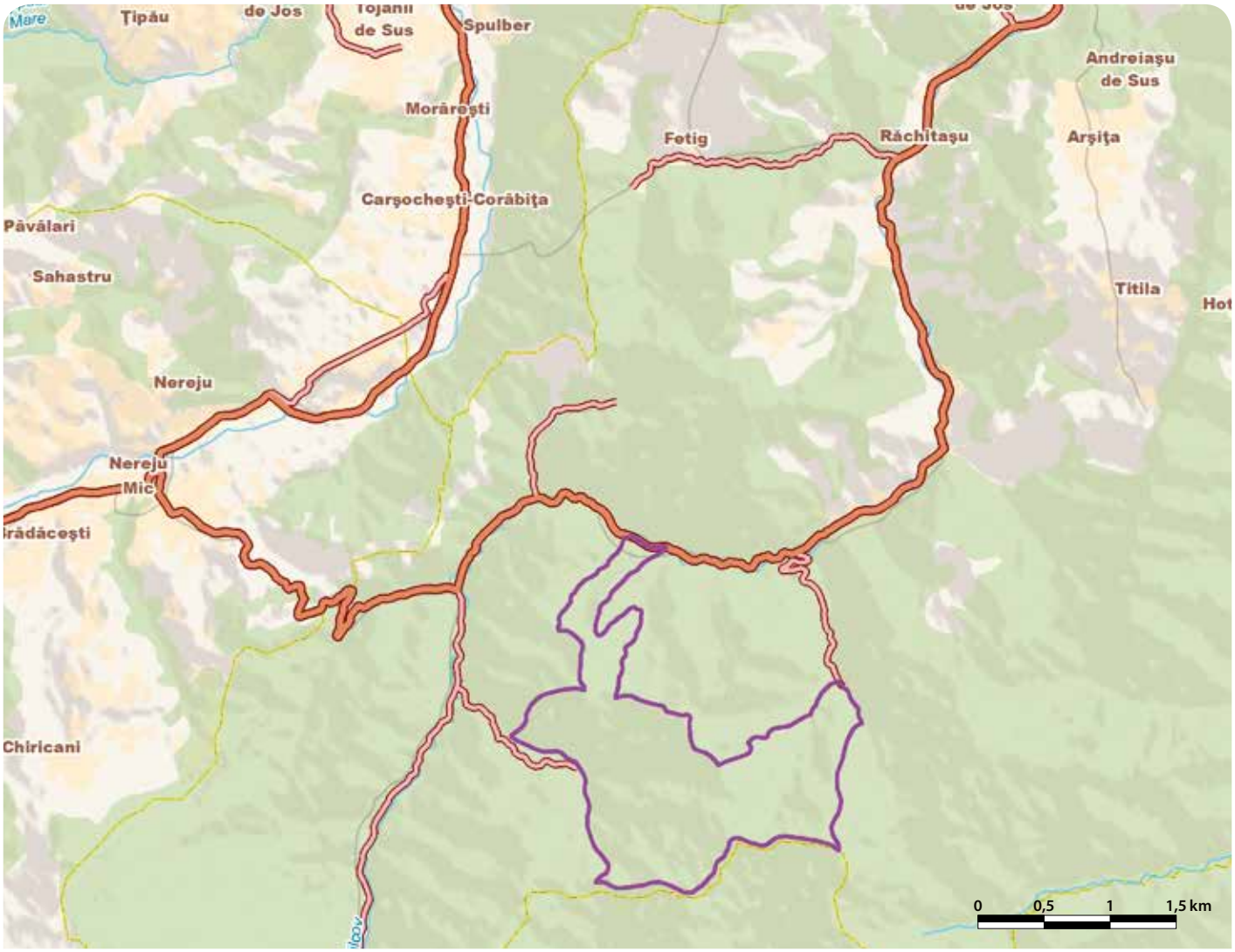

CHEILE BICAZULUI - HĂȘMAȘ - RO SCI 0027

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Neamț: Bicaz-Chei, Dămuc.
Județul Harghita: Gheorgheni, Sândominic, Tulgheș.

Suprafața: 7.642 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46° 44' 27"; Long. E 25° 47' 58"
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1787 max., 673 min., 1266 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele direcții de acces în sit sunt dinspre Bicaz și Gheorgheni (orașe legate de DN12C care traversează situl, prin Cheile Bicazului și stațiunea Lacul Roșu) și dinspre comuna Sândominic pe DJ125, prin orașul Bălan. Pe drumurile forestiere și agricole accesul în sit se face din localitățile aflate în imediata vecinătate: Bălan, Lacul Roșu, Bărnadu și Trei Fântâni. Pe calea ferată accesul se face din Gheorgheni și Sândominic.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91Q0 - Păduri relictare de *Pinus sylvestris* pe substrat calcaros; **3220** - Vegetație herbacee de pe malurile râurilor montane; **4060** - Tufărișuri alpine și boreale; **6170** - Pajiști calcifile alpine și subalpine; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **6440** - Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **6520** - Fânețe montane; **8120** - Grohotișuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **3230** - Vegetație lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **3260** - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetație din *Ranunculion fluitantis* și *Callitricho-Batrachion*; **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*); **7230** - Mlaștini alcaline; **8210** - Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci calcaroase; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • *Lup (*Canis lupus*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** Cosașul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*). **Pești:** Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Feriguță, Ruginită (*Asplenium adulterinum*) • *Clopoțel (*Campanula serrata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se găsește într-o zonă de o rară frumusețe, binecunoscută iubitorilor de natură din toată țara. Diversitatea peisajelor (Cheile Bicazului, Lacul Roșu, Culmea Hășmașului) este completată de elemente naturale cu valoare deosebită sub aspect floristic și faunistic, oferind posibilitatea vizitării în scopuri științifice, educative, recreative și turistice. În sit sunt prezente rezervații naturale (Hășmașu Mare-Piatra Singuratică și Cheile Bicazului) și monumente ale naturii (Avenul Licaș și Cheile Șugăului). Situl se suprapune în mare parte cu parcul național Cheile Bicazului-Hășmaș. Obiectivele de conservare care au stat la baza desemnării sitului sunt prezența a 19 habitate de interes comunitar (dintre care trei prioritare), a patru specii de floră și a 11 specii de faună.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Fundamentul geologic al Munților Hășmaș este alcătuit din roci cristaline peste care de-a lungul timpului s-au depus roci sedimentare. Asocierile de jaspuri, cenuși vulcanice, conglomerate, marne și gresii, roci diferit colorate și variate ca formă și alcătuire întâlnite pe traseul Lacul Roșu-Bicazul Ardelean, fac ca imensa spintecătură a Cheilor Bicazului să constituie unul din cele mai remarcabile itinerare turistice din Carpații Românești. Începând din valea Oltului, Culmea Hășmaș apare ca tăiată de paloș, cu pereți înalți din care curg către Olt grohotișuri dispuse pe suprafețe întinse. Relieful mai înalt (1600-1700 m), cu abrupturi, vârfuri semețe izolate și chei adânci, se datorează calcarelor și dolomitelor prezente pe toată lungimea Munților Hășmaș. Microformele de relief care apar mai jos (1200-1350 m) sunt reprezentate de spectaculoase turnuri, ace, lapiezuri și alveole.

Pedologie

Învelișul de soluri s-a format în condițiile unor factori pedogenetici naturali specifici grupei centrale a Carpaților Orientali. Se întâlnesc molisolurile – rendzine (răspândire sub pădurile de amestec de fag cu rășinoase și pajiștile de munte), argilurisolurile (sub insulele de pădure compactă de fag), cambisolurile (sub pădurea de amestec din versanții culmii Licașului și Danțurașului Mic), spodosolurile (caracteristice pădurilor de molid) și solurile neevoluate (litosoluri, regosoluri) în sectorul cheilor, pajiștilor degradate și la liziera pădurii de pe versantul vestic al Hășmașului.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică străbate calcarele și conglomeratele mezozoice, adesea formând chei sălbatice. Pe teritoriul sitului se află cursul superior al râului Bicaz, care colectează toate pâraiele ce coboară din munte: Licaș, Suhard, Cupaș, Lapoș, Șugău de pe stânga, respectiv Pârâul Oii, Bicăjelul și Surducul de pe dreapta. Afluenți mai importanți ai Bicazului sunt pâraiele Bicăjel și Dămuc. Bicăjelul, afluent de dreapta al Bicazului, curge spre nord spintecând jumătatea sudică a Hășmașului și se varsă în Bicaz în zona cunoscută sub numele de „Gâtul ladului". Pe acest traseu, pârâul Bicăjel străbate o regiune pitorească, punctată de trei rânduri de chei, toate greu accesibile. Dintre acestea menționăm Cheile Duruitoarei și Cheile Bicăjelului, ambele de o neîntrecută sălbăticie. Chei la fel de spectaculoase aflăm și pe văile pâraielor Cupaș, Lapoș și Șugău. Lacul Roșu, situat în amonte de Cheile Bicazului, a rezultat prin bararea râului Bicaz în anul 1837 în urma unei mari alunecări de teren. Lacul are o suprafață de aproximativ 13 ha și o adâncime maximă de 12,5 m. Apele de pe versantul vestic al Hășmașului sunt colectate de râul Olt, care izvorăște de sub Vârful Hășmașul Mare.

Aspecte climatologice

Climatul este unul temperat-boreal, de natură montană carpatică, cu diverse caracteristici în funcție de altitudine și expoziția versanților. Poziția Munților Hășmaș față de larga arie depresionară dinspre vest (Depresiunile Ciucului și Giurgeului) determină o circulație activă a curenților de aer care produc cunoscute inversiuni termice și fac să se înregistreze temperaturi și fenomene cu totul diferite, influențate de zonele către care sunt orientați versanții. Ploile sunt frecvente primăvara și toamna, însă în general sunt de scurtă durată. Precipitațiile sunt scăzute în zona centrală a masivului (stațiunea Lacul Roșu).

Biocenoza

Vegetația

În vegetația sitului se delimitează următoarele etaje: etajul montan cu subetajul montan mijlociu (de la 575 m la 1100 m), având o vegetație alcătuită predominant din păduri de fag în amestec cu molid și, mai rar, amestec de fag și brad și subetajul montan superior (de la 1100 m până la 1700 m), în care caracteristice pentru Cheile Bicazului sunt pinetele de stâncărie și etajul subalpin (la peste 1700 m), caracterizat de apariția tufărișurilor de ienupăr. Acest etaj ocupă petice reduse pe vârfurile mai înalte. Caracteristică pentru Masivul Hășmaș este lipsa speciilor tipice subalpine, jneapăn și smârdar. Condensarea rarităților floristice și de vegetație are loc în cea mai mare parte pe principalele vârfuri ale masivului și în Cheile Bicazului, multe dintre ele pe stâncării. Dintre plantele cu importanță zonală sau conservativă întâlnim în sit romanița de munte, omagul (endemit carpatic), căldărușa, gâscarița, sânzienele de munte (endemit carpatic), cosaciul bicăjan (endemit local), cosaciul bistrițean (endemic pentru Carpații Orientali), cădelnița (endemit carpatic), albăstrica (endemit carpatic), pipirigul (relict glaciar), papucul doamnei (specie de interes european), tămâița, garoafa roșie, păiușul (subspecie endemit local), ghințura, crucea voinicului (endemit carpatic), zada, floarea de colț, sângele voinicului, milițeaua (endemit al Carpaților Orientali), tisa, tămâioasa (endemit carpatic).

Fauna

Fauna de mamifere mici este bine reprezentată dar încă insuficient cunoscută. Până în prezent au fost identificate nouă specii de lilieci care se adăpostesc în peșterile sau scorburile arborilor bătrâni de pe teritoriul sitului. Dintre acestea, două specii sunt de interes comunitar și anume liliacul cârn și liliacul comun mic. Dintre mamiferele mari întâlnim cerbul carpatin, capra neagră, căprioru, ursul, râsul și lupul (ultimele trei, specii de interes comunitar). Nevertebratele sunt deosebit de numeroase, ponderea cea mai mare revenind insectelor. Dintre acestea, patru specii sunt noutăți pentru știință și 25 de specii sunt noi pentru România. Cosașul transilvan, specie de interes european, este și el prezent în sit. Fauna piscicolă include specii precum păstrăvul, cleanul, porcușorul, moioaga, zglăvocul, iar în Lacul Roșu au fost identificați păstrăvul de lac și babușca. Dintre amfibieni și reptile putem întâlni buhaiul de baltă cu burta galbenă, broasca mare de lac, tritonul de munte, tritonul carpatic, tritonul cu creastă, salamandra, broasca râioasă, broasca roșie de munte, șopârla de munte, șopârla de ziduri, șopârla de câmp, năpârca, vipera comună, șarpele de casă și șarpele de alun. În ceea ce privește avifauna, până în prezent au fost identificate 108 specii, dintre care 16 specii de păsări de interes european: ierunca, buha, huhurezul mare, minunița, ciuvica, ciocănitorea neagră, ciocănitoarea de munte, viesparul, șerparul european, caprimulgul, cocoșul de munte etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 36189 de locuitori din așezările din sit sunt angrenați în principal în creșterea animalelor, comerț, salmonicultură, exploatare de masă lemnoasă, recoltare fructe de pădure și ciuperci și turism. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, pe lemne, în unele localități și pe gaz sau curent electric. Doar localitățile Bălan și Gheorghieni (parțial) dispun de un sistem de alimentare cu apă și canalizare centralizat.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit întâlnim biserici și monumente din secolele XIII-XIX, dintre care se remarcă Biserica romano-catolică construită între anii 1753-1757 în stil baroc în locul vechii biserici gotice din 1498 și Biserica armeano-catolică (1730-1734), ambele din Gheorgheni. Pe teritoriul comunei Bicaz-Chei s-a descoperit un număr mare de unelte care aparțineau unei cete de vânători din paleolitic. Portul popular specific în zonă este secuiesc pentru etnicii maghiari din Gheorgheni și Bălan, moldovenesc pentru locuitorii din Bicaz și ceangăiesc pentru cei din Trei Fântâni. În fiecare an, între 5 și 6 decembrie se organizează Zilele Orașului Gheorgheni, iar la sfârșitul lunii iulie se sărbătoresc Zilele Lacului Roșu. La Bicaz, în prima duminică din luna mai se organizează serbarea câmpenească „Armiden".
Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de pășunat, exploatare de masă lemnoasă, exploatare de calcar în carieră, recoltare de fructe de pădure și ciuperci, cosit și turism. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapășunat, poluare fonică și estetică, turism necontrolat. Pe Muntele Suhard a existat o pârtie de schi care a fost abandonată, iar momentan există un proiect pentru amenajarea unui nou domeniu schiabil în apropierea celui vechi. În anumite cazuri exploatarea de masă lemnoasă, recoltarea fructelor de pădure, a ciupercilor și chiar pășunatul se desfășoară în mod ilegal, neautorizat. De asemenea, activitățile de comerț desfășurate în Cheile Bicazului, cât și comercializarea florii de colț sunt neautorizate.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are panouri de avertizare, panouri de informare și pentru orientare (hărți), clădiri administrative, poteci pentru vizitare, bariere, puncte de informare, trasee turistice și tematice. Acesta necesită atât dotarea cu noi panouri de avertizare, panouri de informare și pentru orientare (hărți) cât și amenajarea de centre de vizitare/informare, puncte pentru observare/supraveghere, puncte de intrare, locuri de campare și vetre de foc.

CHEILE CERNEI - RO SCI 0028

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Hunedoara: Bunila, Lunca Cernii de Jos, Topliţa.

Suprafaţa: 577 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 39' 8"; Long. E 22° 39' 27"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 934 max., 411 min., 667 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** **DL** **DF** DA
Accesul în sit se face pe DJ687 (Hăşdău-Lunca Cernii de Jos) şi pe drumul forestier Valea Bălii accesibil din DJ687. Drumuri locale sunt accesibile din localitatea Meria, comuna Lunca Cernii de Jos.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9130 - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Pe versanţii stâncoşi din sit sunt prezente gorunete de stâncărie, gorunete cu mălaiul cucului, făgete de deal şi făgete cu mur de pădure, habitat de interes comunitar. De asemenea, situl se suprapune cu o rezervaţie naturală de tip mixt.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Cheile Cernei sunt situate în Munţii Poiana Ruscă, consideraţi o punte de legătură între Carpaţii Meridionali şi Munţii Apuseni. Sunt săpate adânc de apă în roci metamorfice dure, în care se disting cu ochiul liber noduli albi de feldspat cu diametrul până la câţiva centimetri. Înălţimea versanţilor abrupţi, acoperiţi în parte de pădure, atinge 200 m. Lungimea strâmtorii este de 6,2 km. Valea urmăreşte un curs sinuos între pereţi stâncoşi care, în special în jumătatea sudică, coboară uneori până în firul apei, nelăsând loc pentru potecă.

Pedologie

Solurile în cadrul sitului sunt reprezentate în cea mai mare parte de cele brune acide.

Hidrologie

Cheile Cernei sunt traversate de râul Cerna, cel mai mare râu al Munţilor Poiana Ruscă. Râul Cerna izvorăşte de sub vârful Rusca, fiind cunoscut până în amonte de localitatea Lunca Cernii sub denumirea de Valea Bordului. În aval de localitatea Lunca Cernii traversează Cheile Cernei pentru a se vărsa în lacul de acumulare Cinciş. Apoi, albia râului urmează zona marginală a reliefului muntos, ieşind la Hunedoara în regiunea de dealuri pe care o străbate până la vărsarea sa în Mureş. Afluenţii principali ai râului Cerna sunt Cernişoara, Negoiul, Valea Bălii, Vâlariţa, Valea Govăjdia, Valea Cristurului şi Valea Ursului.

Aspecte climatologice

Climatul, ca urmare a încadrării Cheilor Cernei în Munţii Poiana Ruscă, este influenţat de microclimatul luncii Mureşului. Precipitaţiile medii anuale se încadrează între 700 şi 800 mm. Vântul predominant bate din NV şi SE.

Biocenoza

Vegetaţia

Versanţii Cernei sunt acoperiţi în zona cheilor de păduri, predominând făgetele. Compoziţia arboretelor este specifică zonei forestiere de dealuri înalte. Speciile de arbori caracteristice sunt gorunul, fagul şi carpenul, dar apar şi sorbul de câmpie, cireşul sălbatic, paltinul de munte, ulmul, teiul etc. Stratul arbuştilor este slab dezvoltat, fiind compus din specii precum alunul, păducelul, lemnul câinesc, socul negru, cornul, salba moale. Stratul ierburilor şi subarbuştilor are o dezvoltare variabilă şi conţine specii ca vinariţa, popâlnicul, iarba moale, rogozul, breiul, colţişorul, mierea ursului. În locurile umede, primăvara solul este acoperit cu leurdă. Prezenţa lichenilor în aceste păduri indică un grad redus de poluare sau chiar absenţa acesteia.

Fauna

Cheile Cernei adăpostesc o faună bogată. Dintre mamifere întâlnim aici ursul brun (care s-a înmulţit în special în ultima vreme), lupul, cerbul carpatin, căprioara, mistreţul, vulpea şi, mai rar râsul. Reptilele sunt reprezentate prin şopârle, salamandre şi şerpi. Trebuie menţionată prezenţa, pe lângă vipera comună, a viperei cu corn. Dintre peşti se remarcă prezenţa păstrăvului, lipanului şi cleanului. Speciile de păsări caracteristice sunt cele de pădure: ochiul boului, mărăcinar, codroş de munte, pitulice mică, fluturaş de stâncă etc. În ceea ce priveşte speciile de răpitoare, putem menţiona acvila ţipătoare mică şi uliul păsărar.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 2527 de locuitori din aşezările din sit sunt angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, exploatarea marmurei şi a lemnului şi comerţ. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, pe lemne. În zonă nu există sisteme de alimentare cu apă şi de canalizare centralizate.
În sit întâlnim biserici şi monumente din secolele XVII-XX, dintre care se remarcă Biserica de lemn „Adormirea Maicii Domnului" (sec. XVIII) din satul Alun şi Ruinele Furnalului (1781) din satul Topliţa. Obiceiurile şi tradiţiile sunt specifice Ţării Pădurenilor: semănatul şi prelucratul manual al cânepii, leşitul la ţarină, măsuratul laptelui, turnatul cositorului după o metodă proprie, arhaică etc. Cele mai importante evenimente culturale din zonă sunt Festivalul „Drăgan Muntean" – Sărbătoarea Pădurenilor şi Nedeia Hăşdăiană din ziua de Rusalii, în satul Hăşdău.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Principala activitate care se desfăşoară în perimetrul sitului este pescuitul sportiv, aceasta fiind una dintre posibilele cauze ale degradării ihtiofaunei de pe cursul râului Cerna.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are panouri pentru orientare şi trasee turistice. Acesta necesită atât dotarea cu panouri de avertizare şi panouri de informare cât şi amenajarea de centre de vizitare/informare, poteci pentru vizitare, trasee tematice, locuri de campare şi zone pentru colectarea deşeurilor.

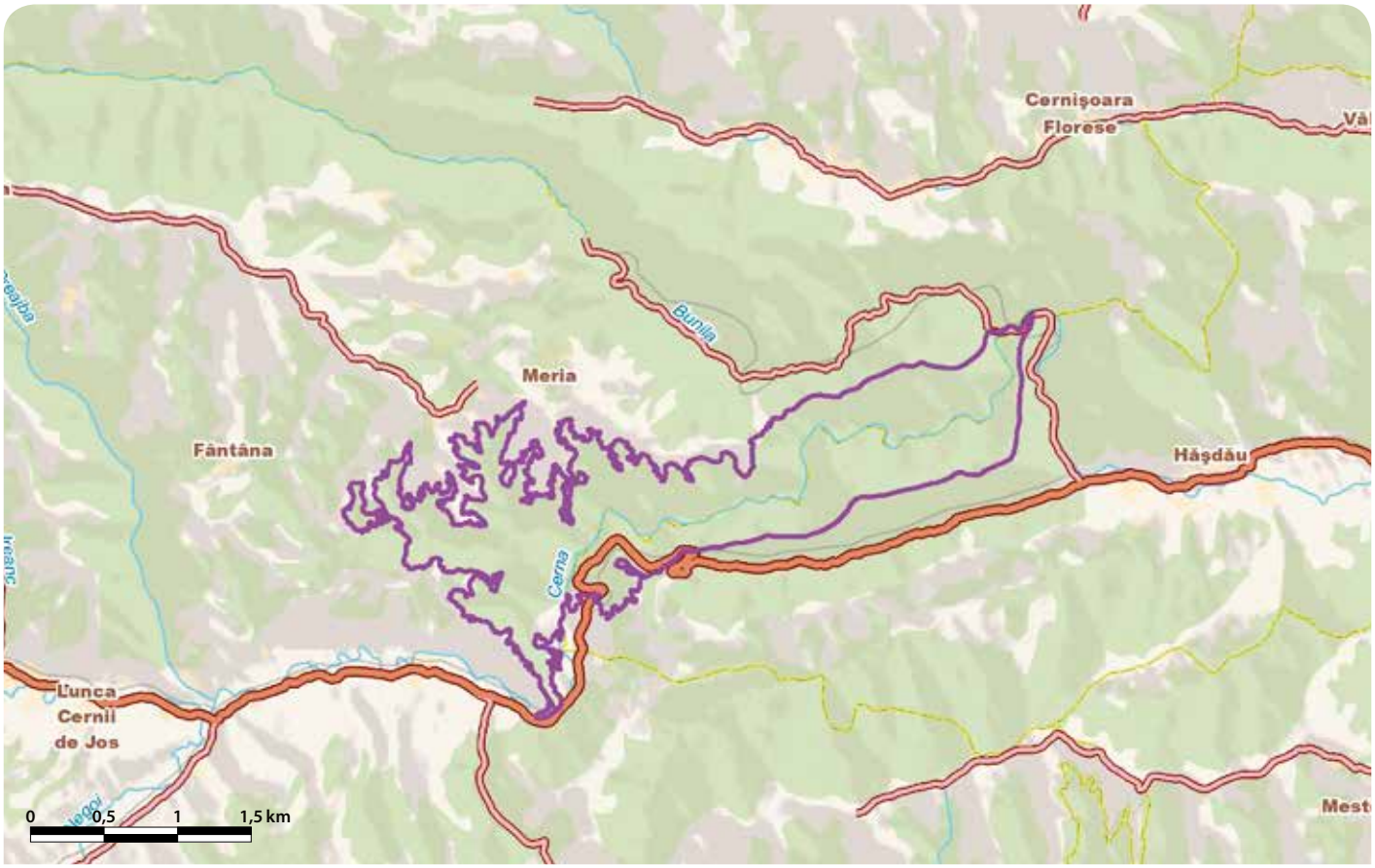

CHEILE GLODULUI, CIBULUI ȘI MĂZII - RO SCI 0029

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Alba: Almașu Mare.
Județul Hunedoara: Balșa, Geoagiu.

Suprafața: 735 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 1′ 42″; Long. E 23° 8′ 6″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Munții Apuseni
Altitudinea: 848 max., 317 min., 559 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL DF DA
Partea de sud a sitului este străbătută de DJ705 care face legătura între localitățile Băcâia și Balșa, trecând prin Ardeu. Dinspre valea Ampoiului, din DN74 (Alba Iulia-Zlatna) se merge pe șoseaua Zlatna-Almașu Mare, drum asfaltat până în Vârful Plaiului, sub vârful Breaza, apoi prin Nădăștie-Cib-Cheile Cibului. Pe calea ferată, accesul se face prin Halta CFR Geoagiu. De aici pornește drumul cu destinația Mada (17 km) sau ramificația acestuia prin Ardeu, către Balșa.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **6190** - Pajiști panonice de stâncării (*Stipo-Festucetalia pallentis*); **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Mamifere:** Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*). **Plante:** Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se suprapune peste teritoriul a trei rezervații naturale de mare însemnătate și valoare: rezervația naturală Cheile Glodului, rezervația naturală Cheile Cibului și rezervația naturală Cheile Măzii. În sit au fost identificate trei habitate de interes comunitar, dintre care pădurile cu *Tilio-Acerion* (tei și paltin) de pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene sunt prioritare, și șapte specii de floră și faună protejate la nivel european, dintre care patru specii de lilieci. Rezervația Cheile Glodului este o rezervație complexă, având un relief pitoresc ce conservă și o bogată vegetație. Rezervația Cheile Măzii se află în sud-estul Munților Metaliferi. Datorită valorii peisagistice, floristice și speologice (calcare jurastice), Cheile Măzii au fost declarate, în 1979, rezervație naturală de tip mixt, zona protejată întinzându-se pe 10 ha. Se întâlnesc aici și câteva mici peșteri. Rezervația Cheile Cibului este situată în partea de est a Culmii Pleașa Ardeului. Cheile Cibului se desfășoară pe 1,4 km lungime în aval de localitatea Cib, străjuite de câteva abrupturi impresionante cum ar fi Dealul Corbului (662 m) și Cepturarul, pe stînga, Piatra Ceretului, Piatra Mijlocie și Vînătarea pe dreapta.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Cheile Glodului au fost tăiate în calcare de vârstă jurasică, constituite într-o bandă cu o lățime cuprinsă între 400-1000 m dispusă de la est la vest între văile Cibului și Geoagiului. Platoul calcaros corespunde unei suprafețe de netezire caracteristică Munților Metaliferi aflată la 650-750 m, numită Feneș-Deva. Deasupra ei se înalță cu câteva zeci de metri (până la 100 m), o serie de măguri teșite ca Măgura Glodului (768 m), Măgura Ardeului (770 m), Pleșa Ardeului (855 m), Dumbrăvița (730 m) etc. Pe această suprafață apar numeroase forme carstice (doline, văi carstice etc). Abrupturile calcaroase ale cheilor sunt în general în trepte și prezintă țancuri, creste secundare și abrupturi transversale în lungul ogașelor care le fragmentează. În cuprinsul cheilor se mai găsesc trei peșteri: Peștera Zidită, Peștera Feciorilor și Peștera cu Două Guri, precum și Izvorul Tămăduirii. Cheile Cibului sunt și ele modelate în calcare jurasice. Cu o lungime de 1,4 km, acestea sunt situate în estul Pleșei Ardeului. Creste zimțate, ace, abrupturi surplombate ciuruite de guri de peșteră, hornuri, râuri de pietre, mase de grohotișuri alcătuiesc un relief calcaros și carstic demn de a fi cercetat și protejat. Pe ansamblul lor, cheile au forma unor pâlnii cu deschiderea spre aval. Abrupturilor dinspre Piatra Ceretului, Piatra Mică și Vânătarea (de pe dreapta văii) li se adaugă cele de sub Dealul Piatra Corbului și Cepturarul (pe stânga văii). Baza abrupturilor este înecată în masa unor grohotișuri dispuse asemeni unor terase. În albie sunt prezente rupturi de pantă ce generează cascade și repezișuri. Morfogeneza Cheilor Măzii nu se îndepărtează cu nimic de tiparul atât de cunoscut al cheilor sculptate în masivele calcaroase. Cheile Măzii au o lungime totală de 2,4 km și sunt rezultatul străpungerii versantului vestic al dealului Pleșa Mare (712 m) de către râul Geoagiu. Versantul stâng al cheilor este dominat de vârful Dosu (684 m), culmea acestuia oferind una dintre cele mai frumoase privelești asupra Munților Metaliferi. În morfologia de detaliu a celor doi versanți ai cheilor abundă abrupturile, nișele, lapiezurile și grohotișurile.

Pedologie

Fără a prezenta o pătură continuă, învelișul de sol este alcătuit în principal din rendzine. Întreruperile sunt datorate apariției la suprafață a calcarelor sub formă de țancuri, creste, abrupturi și blocuri izolate. Pe brâne și pe poliițele orizontale sau puțin înclinate s-au format soluri humico-calcice, iar pe rocile necalcaroase apar soluri de pădure brune acide și brune podzolite. Formele geografice care predomină sunt dealurile formate din soluri podzolice și roci calcaroase, fapt care a determinat apariția multor formațiuni carstice.

Hidrologie

Hidrologia sitului este strâns legată de evoluția hidrologică a celor trei râuri importante care tranzitează zona și anume Râul Ardeu, Râul Geoagiu și Râul Cib. Toate trei fac parte din bazinul hidrografic al Mureșului. Râul Geoagiu sau Râul Stremț este afluent al râului Mureș, având o lungime totală de 48 km. Cei mai importanți afluenți ai râului Geoagiu sunt: Ardeu, Mada, Valea Cheii, Pârâul Topliței, Valea Păraielor, Valea Uzei, Valea Mânăstirii, Mogoșu, Pleșa, Valea Ivășcanilor, Pârâul Vulturilor, Pârâul Cuțitelor, Bodil, Obârșia. Râul Ardeu este unul dintre afluenții râului Geoagiu, are o lungime totală de 25 km și este considerat ca având o stare ecologică proastă conform evaluării realizate în anul 2009. Cibul, numit în aval Băcâia (afluent de stânga al Geoagiului) primește în zona cheilor mici afluenți cu ape temporare. Circulația subterană este în cea mai mare parte orientată spre același pârâu Cib. În valea acestuia apar și izvoare mezotermale.

Aspecte climatologice

Zona se încadrează în tipul de climă continental-temperată, caracterizată prin temperaturi blânde. Primăvara cade brumă târzie și toamna apar brume timpurii. Precipitațiile sunt abundente în special primăvara și toamna, având valori medii anuale de 900-1000 mm. Vânturile sunt slabe în intensitate și rare, având direcția predominantă dinspre SV.

Biocenoza

Vegetația

La nivelul sitului se găsesc pășuni, terenuri arabile, păduri de foioase, păduri de conifere și păduri de amestec. Versanții cheilor sunt acoperiți în cea mai mare parte cu păduri de fag în amestec cu gorun. Pădurea este peticită de creste și stânci de calcar de areale mici de ierburi și arbuști, în general pajiști de stâncărie calcaroasă. La nivelul Cheilor Cibului predomină pădurea de gorun. În sit mai apar teiul și paltinul, cerul, cireșul sălbatic, sorbul, mojdreanul. Pe pereții stâncoși ai cheilor se află pajiști de stâncărie cu coada iepurelui, pufuliță, timofticăși diverse plante de stâncărie ca șoaldina aurie, sugărel, spinarea lupului, strașnic, laba mâței. La nivelul zonei se remarcă și exemplare de floră rară și endemisme ca laleaua pestriță și jaleșul. Dintre speciile protejate la nivel european, aici întâlnim irisul.

Fauna

Mozaicul de ecosisteme tereste și acvatice din cadrul sitului favorizează dezvoltarea unei faune bogate de nevertebrate, amfibieni, reptile, pești și mamifere. Fauna de mamifere este reprezentată de exemplare de lup, cerb comun, căprior, râs, mistreț, vulpe, pisică sălbatică. De asemena, sunt prezente patru specii de lilieci de interes conservativ european care găsesc aici un habitat ideal de viață. În sit întâlnim și insecte rare, dar cu efective populaționale reduse, iar amfibienii sunt reprezentați de tritonul comun transilvănean și de buhaiul de baltă cu burta galbenă. Dintre reptile se întâlnesc frecvent vipere cu corn (probabil una dintre cele mai mari populații de acest gen din țară, după cea din Munții Cernei). Situl este populat cu numeroase specii de păsări, dintre care putem aminti gaia neagră, acvila de munte, șoimul călător, ciocănitoarea cu spate alb, ciocănitoarea neagră, muscarul mic, ciocârlia de pădure, ghionoaia sură, buha, caprimulgul, șerparul european, ciocănitoarea de stejar.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 2672 de locuitori din așezările din sit sunt angrenați în principal în agricultură, creșterea animalelor, culesul fructelor de pădure și al ciupercilor, pomicultură și agroturism. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, pe lemne. Nu există sisteme de alimentare cu apă și de canalizare centralizate.
În zonă se află numeroase situri arheologice: așezări, necropole, tumuli, unele datând încă din secolul V î.Hr. Dintre acestea putem menționa Cetatea și așezarea dacică de la Ardeu, Tumul din epoca bronzului de la Balșa, Așezarea eneolitică de la Ardeu-Între Pietre. În martie, în ziua de „40 de sfinți", tinerii din Balșa se adună și fac bobotăi (se dă foc gunoiului) peste care sar pentru a fi feriți de duhurile rele și pentru a avea noroc tot anul. Cenușa rămasă este presărată în jurul copacilor și în grădină.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de cosire, pășunat, agricultură, turism (cicloturism) și exploatări forestiere. Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de turismul necontrolat, suprapășunat și braconaj (pescuitul și vânătoarea fiind interzise în sit).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu puncte de intrare (Drumul dintre Cheile Glodului și Almașu Mare a fost recent reconditionat, este neasfaltat dar accesibil. Cei care vin dinspre Geoagiu Băi, vor merge pe traseul Geoagiu-Bozeș-Ardeu drumul fiind asfaltat până în sat. Dinspre valea Mureșului cu pornire din drumul european E60 din dreptul haltei CFR Geoagiu se urmează drumul asfaltat prin stațiunea Geoagiu Băi, apoi prin Bozeș, drum asfaltat circa 8 km, apoi satul și cheile Băcâia, drum neasfaltat (4 km) până în cheile Cibului. Dinspre valea Ampoiului, din DN74 (Alba Iulia-Zlatna) după kilometrul 6 din șoseaua Zlatna-Almașu Mare, în apropiere de vârful Breaza în locul numit Plai (la cruce) se coboară spre stânga pe un drum neasfaltat 7 km până în chei. Tot dinspre valea Ampoiului, din DN74 (Alba Iulia-Zlatna) se merge pe șoseaua Zlatna-Almașu Mare, drum asfaltat până în Vârful Plaiului, sub vârful Breaza, apoi prin satul Nădăștie-Cib-Cheile Cibului), panouri de avertizare, panouri de informare și pentru orientare, puncte de informare, poteci pentru vizitare, trasee turistice, locuri de campare, vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Acesta necesită atât dotarea cu clădiri administrative, stațiuni științifice, centre de vizitare cât și amenajarea de trasee tematice și puncte pentru observare/supraveghere.

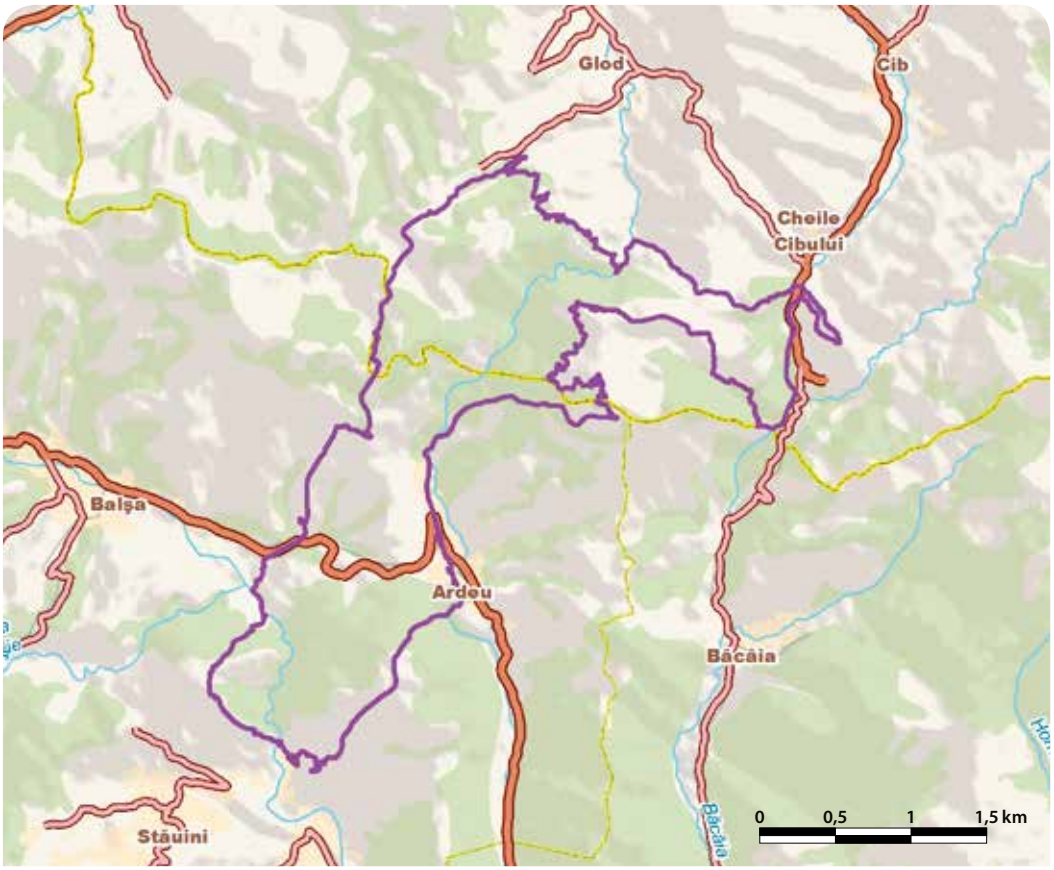

CHEILE LĂPUŞULUI - RO SCI 0030

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Maramureş: Boiu Mare, Coaş, Copalnic-Mănăştur, Remetea Chioarului, Târgu Lăpuş, Vima Mică, Şomcuţa Mare.

Suprafaţa: 1.660 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47˚ 27' 35"; Long. E 23˚ 33' 59"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 566 max., 206 min., 332 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL **DF** DA
Accesul în sit se poate realiza din oraşul Şomcuţa Mare de pe DN1C, apoi pe DJ184B, care traversează situl până în Copalnic Mănăştur. O altă variantă este din DN1C, din localitatea Mesteacăn, pe DJ109G spre localitatea Boiu Mare.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3260 - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetaţie din *Ranunculion fluitantis* şi *Callitricho-Batrachion*; **6430 -** Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **91E0* -** Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0 -** Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9110 -** Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9180* -** Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Nevertebrate:** Carab (*Carabus variolosus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Defileul Lăpuşului este un defileu epigenetic considerat unicat în România prin dimensiuni şi prin rocile în care se dezvoltă (şisturi cristaline cu nivele de calcar şi dolomite metamorfozate). Localnicii denumesc simplu defileul „La Râu", cu respect şi cu literă mare, în timp ce în lucrări mai vechi sau mai noi, acesta e denumit fie „chei", fie „canion". Defileul cuprinde sectoare de tip canion unde cursul văii se îngustează spectaculos între pereţii calcaroşi (Vima Mică-Sălniţa, Buteasa Râu-La Împreunătură) şi are în versanţi custuri stâncoase (Custura Cetăţelii, Custura Vimei), pereţi şi pinteni stâncoşi, cascade (La Pişătoare) şi peşteri. Repezişuri zgomotoase de apă (denumite „zugău" de localnici) alternează cu sectoare în care apele râului par să stagneze deasupra unor adâncimi impresionante, locuri denumite de localnici „tăuri", deşi se află pe ape curgătoare. Apele râului se retrag uneori spre sud şi, ajunse pe roci sedimentare, se relaxează în zone depresionare pitoreşti (Vima Mică, Buteasa Râu). Formele caracteristice de relief ale defileului (de altfel şi cele mai spectaculoase) sunt meandrele ce încătuşează custuri dolomitice înguste şi zimţate (Custura Cetăţelii, Custura Vimei şi Custura din poiana Scăruţa, singura retezată de apele râului, dar încă vizibilă). Ca urmare a reliefului specific, în zonă au fost identificate şase habitate de interes conservativ european, dintre care două prioritare. De asemenea, în sit se găsesc şi două specii de interes comunitar, buhaiul de baltă cu burta galbenă şi carabul.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Cele mai vechi roci sunt şisturile cristaline precambriene, care ocupă o suprafaţă de circa 140 km² în masivul Preluca. Au fost separate două serii: de Răzoare şi de Preluca. În seria de Răzoare (complex traversat de Lăpuş între Răzoare şi Sălniţa) sunt prezente sectoarele de chei şi canion cele mai spectaculoase ale defileului. În partea nordică a defileului, la Măgureni şi Cufoaia, aceste roci se exploatează în cariere şi chiar în subteran ca roci de construcţie. La partea superioară a complexului de calcare şi dolomite cristaline, la Răzoare, apar cuarţite negre cu lentile de silicaţi şi carbonaţi de mangan şi oxizi de fier exploatate până în noiembrie 2006 şi valorificate la Combinatul Siderurgic de la Galaţi. În seria de Preluca (în acest complex se dezvoltă defileul Lăpuşului în aval de Sălniţa) întâlnim granaţi cu forme de cristalizare dodecaedrice (cu 12 feţe) în aluviunile afluenţilor Lăpuşului, la confluenţa cu râul colector. Rocile sedimentare, reprezentate de argile vârgate şi gresii, ocupă suprafeţe restrânse la nivelul râului, prezente doar în depresiunile de la Vima Mică, Buteasa Râu şi Berchezoaia Râu.

Pedologie

Solurile din Ţara Lăpuşului prezintă o etajare pe verticală şi aparţin, în principal, clasei argiluvisoluri şi cambisolurilor. Clasa argiluvisolurilor, care cuprinde tipurile de soluri brune argiloaluviale, brune luvice şi luvisoluri, se întâlneşte pe versanţi şi interfluvii, cu grosimi de 1,20-2 m, culoarea variind de la cenuşiu la suprafaţă la roşu-gălbui în adâncime. Clasa cambisoluri, cu tipurile brune acide şi brune eumezobazice, se întâlneşte în zona colinară, cu o grosime de 1-1,6 m şi culoare brun-negricioasă la suprafaţă, până la brun-gălbuie în adâncime. În luncile râurilor şi pe terasele acestora sunt bine dezvoltate solurile aluviale. Pe terenurile afectate de înmlăştinire se dezvoltă soluri hidromorfe. În văile secundare şi mai ales la piciorul pantelor, se seama materialului erodat şi transportat de apă de pe versanţi s-au format solurile coluviale. Acestea sunt folosite ca terenuri arabile. Valea Lăpuşului este înconjurată de soluri brune podzolice. Aceste soluri au o fertilitate naturală mijlocie şi sunt utilizate ca teren pentru culturi, păşuni, fâneţe şi plantaţii cu pomi.

Hidrologie

Râul Lăpuş îşi are obârşia în munţii omonimi, fiind cel mai lung curs de apa, circa 120 km, din judeţul Maramureş. Tronsonul cel mai spectaculos şi sălbatic, în lungime de 25 km, între satul Groape şi până la confluenţa cu râul Cavnic, La Împreunături, este declarat rezervaţie hidrologică.

Aspecte climatologice

Depresiunea Lăpuşului se caracterizează printr-un climat temperat continental de tranziţie, cu diferenţieri între partea estică şi cea vestică. În partea estică, regiunea munţilor se află sub influenţa maselor de aer subpolar, în timp ce în partea de vest predomină un climat cu caracter continental moderat, cu influenţe oceanice. Precipitaţiile au rolul principal în formarea râului Lăpuş, cu valori ce oscilează între 950 mm-1380 mm/an. Apele mari apar frecvent în martie, debitele maxime ale râului putând avea valori de 580m³/sec. Debitele minime de toamnă pot atinge valori de 0,35m³/sec. Vânturile sunt determinate de poziţia şi succesiunea diferitelor fronturi de presiune care traversează continentul.

Biocenoza

Vegetaţia

Cheile Lăpuşului sau Defileul Lăpuşului sunt acoperite în mare parte de vegetaţie forestieră, pe alocuri fiind prezente comunităţi instalate pe stâncăriile din chei şi comunităţi de plante iubitoare de apă de-a lungul cursului de apă. Pădurile de pe cele mai înalte culmi sunt făgete de deal, pe versanţi fiind frecvente făgetele şi gorunetele acidofile. Pe segmentele mai largi ale unor văi apar suprafeţe reduse de aninişuri şi foarte rar mlaştini turboase cu loză. Pe locul unor păduri tăiate recent apar rareori mestecănişuri sau zmeurişuri cu zburătoare. Vegetaţia de stâncă de pe pereţii defileului este discontinuă şi reprezentată doar prin suprafeţe mici. Păşunile şi rarele fâneţe sunt constituite mai ales din iarba câmpului şi păiuş roşu pe pantele accentuate, în timp ce pajiştile de luncă şi terase joase sunt formate din asociaţii de trifoi alb si zăzanie. Pajiştile din depresiunile umede şi acide sunt şi cele mai slab productive, conţinând din abundenţă părul porcului. Foarte rar, pe coastele aride apar pajişti de tip stepic.

Fauna

Situl este caracterizat de o faună piscicolă bogată (mult sărăcită din cauza scăderii debitelor apelor în perioadele secetoase, frecvente în ultimii ani, care au determinat creşterea concentraţiei de substanţe poluante), principala specie fiind scobarul. În sit întâlnim şi mari populaţii de amfibieni (salamandră, buhai de baltă cu burta galbenă), precum şi o populaţie stabilă de şarpe de apă, unică în bazinul mijlociu al Someşului. Pădurile din Cheile Lăpuşului oferă habitat pentru specii de mamifere precum căpriorul, cerbul carpatin, mistreţul, vulpea. Dintre speciile de păsări prezente în sit menţionăm barza albă, barza neagră şi, ca un element de noutate, albinărelul, observat în locul numit Balta Neagră, în aval de Împreunătură (confluenţa râului Cavnic cu Lapuşul).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 34390 de locuitori ai aşezărilor din sit sunt angrenaţi în principal în prelucrarea lemnului şi a marmurei, agricultură, pomicultură, creşterea animalelor, industrie textilă şi comerţ. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, pe lemne, în unele localităţi şi pe gaz. Majoritatea localităţilor din zonă dispun de un sistem de alimentare cu apă şi de canalizare.
În zonă întâlnim atât numeroase situri arheologice, majoritatea datând din epoca bronzului (Cultura Suciu de Sus), cât şi biserici şi monumente din secolele VII-XIX, dintre care menţionăm Biserica de lemn „Sf. Ilie" (1675) din satul Posta, Clopotniţa de lemn (1730) din Coaş şi Aşezare „Poiana" (epoca bronzului) din Copalnic-Mănăştur. În fiecare an, la sfârşitul lunii iunie, în localitatea Şomcuţa Mare se organizează „Serbările Chioarului" şi, tot acolo, în septembrie are loc Festivalul „Primaşilor" – Victor Negrea, care are ca scop principal culegerea, conservarea şi valorificarea creaţiei populare autentice.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia se desfăşoară activităţi de exploatare forestieră, modernizare a drumurilor de acces, exploatare de agregate minerale şi vânătoare. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de braconaj, construcţia de locuinţe şi case de vacanţă neintegrate în peisaj ce duce la scăderea valorii culturale a acestuia şi de microhidrocentralele din zonă ce fac ca debitul râului să scadă, reducând habitatele amfibienilor şi populaţiile de peşti.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există bariere şi poteci pentru vizitare, dar numărul acestora trebuie suplimentat. Totodată situl necesită atât dotarea cu panouri de informare şi pentru orientare (hărţi), clădiri administrative, staţiuni ştiinţifice, centre de vizitare cât şi amenajarea de puncte de informare, puncte pentru observare/supraveghere, trasee turistice şi tematice, locuri de campare, vetre de foc şi zone pentru colectarea deşeurilor.

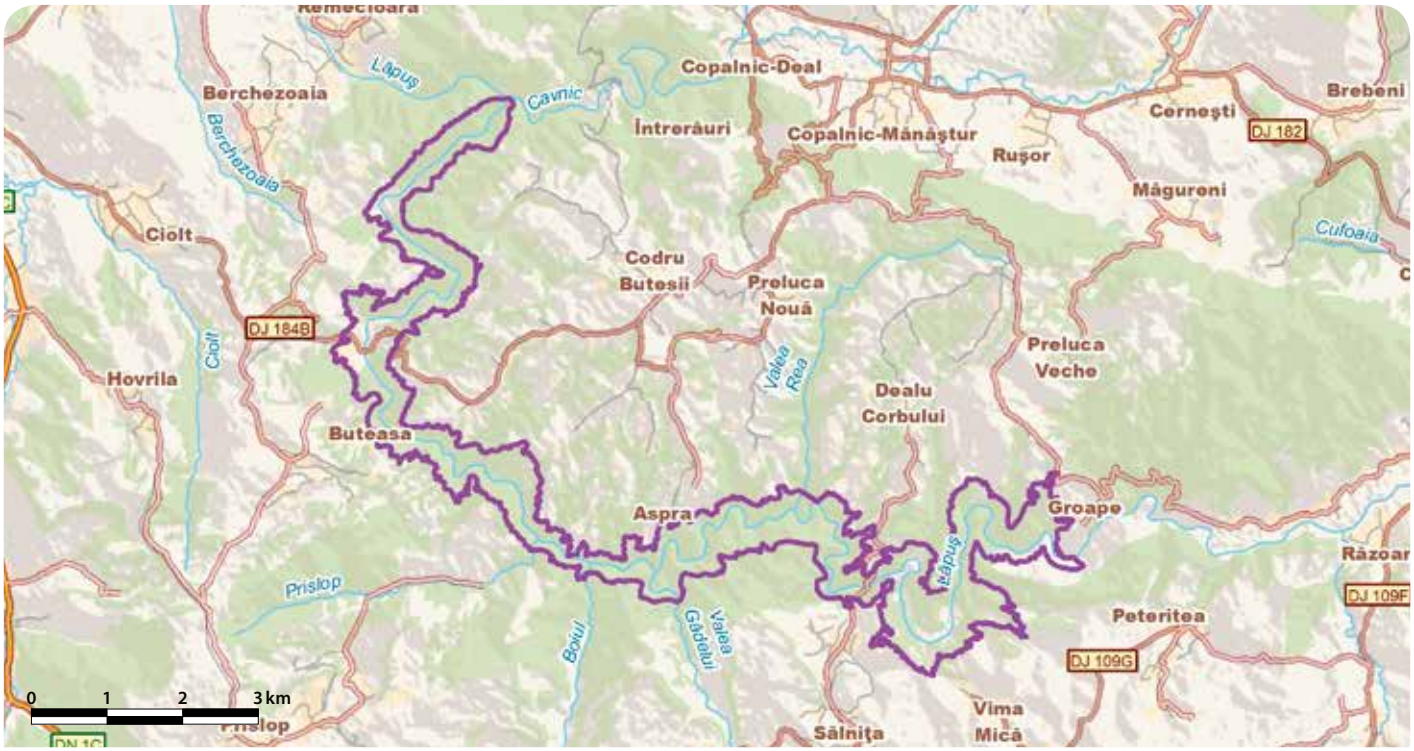

CHEILE NEREI - BEUȘNIȚA - RO SCI 0031

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Caraș-Severin: Anina, Bozovici, Ciclova Română, Ciuchici, Cărbunari, Dalboșeț, Lăpușnicu Mare, Naidăș, Oravița, Sasca Montană, Socol, Șopotu Nou.

Suprafața: 37.719 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 56′ 18″; Long. E 21° 50′ 1″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Munții Banatului
Altitudinea: 1162 max., 90 min., 618 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face în principal pe două drumuri naționale, DN57B (care străbate situl prin partea sa nordică pe direcția Oravița-Bozovici-Băile Herculane) și DN58 (pe direcția Reșița-Anina, de unde se poate pătrunde în sit prin partea de NV). Pe lângă aceste drumuri principale există numeroase drumuri județene care pătrund în sit sau chiar îl străbat, ca drumul județean DJ571B care străbate situl prin partea sudică legând localitatea Cărbunari de Șopotu Nou. Pe calea ferată se poate ajunge în sit din orașul Oravița.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3260 - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetație din *Ranunculion fluitantis* și *Callitricho-Batrachion*; **6110*** - Comunități rupicole calcifile sau pajiști bazifite din *Alysso-Sedion albi*; **6190** - Pajiști panonice de stâncării (*Stipo-Festucetalia pallentis*); **6210*** - Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **3220** - Vegetație herbacee de pe malurile râurilor montane; **40A0*** - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice; **8210** - Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci calcaroase; **8120** - Grohotișuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer și gorun; **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*); **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91K0** - Păduri ilirice de *Fagus sylvatica* (*Aremonio-Fagion*); **8310** - Peșteri în care accesul publicului este interzis; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene; **91L0** - Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpinion*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*) • Liliac de iaz (*Myotis dasycneme*). **Nevertebrate:** Scoica de râu (*Unio crassus*) • Țărăncuță (*Coenagrion mercuriale*) • **Callimorpha quadripunctaria* • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Croitorul cenușiu (*Morimus funereus*) • *Racul de ponoare (*Austropotamobius torrentium*) • *Nymphalis vaualbum* • Calul dracului (*Cordulegaster heros*) • Cosașul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • Melc (*Theodoxus transversalis*) • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*). **Pești:** Petroc (*Gobio uranoscopus*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Fusar (*Zingel streber*) • Fâsă mare (*Cobitis elongata*). **Plante:** Ouăle popii (*Himantoglossum caprinum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl prezintă un peisaj deosebit de complex și variat, determinat de alternanța platourilor calcaroase cu depresiuni largi, cu văi puternic adâncite și culmi cu versanți abrupți, la care se asociază o gamă largă de forme și fenomene carstice. Printre acestea se remarcă cheile de mare interes științific și peisagistic săpate de râurile Caraș și Nera, diverse peșteri bogat concreționate, depuneri de travertin în albii, spectaculoasele cascade ale Beușniței. Au fost identificate 21 de habitate naturale de interes comunitar, dintre care șase sunt prioritare. Habitatele de pădure (făgete) din acest sit sunt unice în Europa, fiind printre puținele făgete care s-au păstrat în stare virgină. Vegetația prezintă o deosebită importanță științifică, aici întâlnindu-se o serie de specii rare printre care diverse endemite și specii aflate la limita arealului de distribuție. Se întâlnesc asociații vegetale caracteristice zonelor submediteraneene de la sud de Dunăre, printre care făgetele cu alun turcesc, tufărișurile de liliac, mojdrean și scumpie, pajiștile de stâncării și asociațiile pioniere de stâncării calcaroase. Au fost identificate în sit un număr de 189 de specii de nevertebrate și 124 de specii de vertebrate, sudul Banatului permițând pătrunderea și adăpostirea unei faune cu pregnant caracter mediteraneean. Pe lângă toate celelalte specii, situl adăpostește și un număr însemnat de carnivore printre care urs, lup, râs, specii de interes comunitar strict protejate. În Râul Nera viețuiesc fâsa, o specie de pește rar, și o subspecie aparte de fusar. Un element deosebit de important îl reprezintă peșterile în care sunt prezente colonii de lilieci, aceștia însumând 20 de specii dintre care șase sunt de interes comunitar. Încă din anul 1943, pădureile din Valea Beușnița și Nera au fost trecute sub regim de protecție, obiectivul peisagistic principal fiind cascadele Beușnița. În 1973 s-a instituit regimul de protecție asupra versanților împăduriți ai dealului Rol, iar în 1982 au mai fost create trei zone protejate în care nu se întreprind lucrări silvice. În prezent, zona este declarată și Parc Național.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se găsește pe teritoriul Munților Aninei, iar din punct de vedere geologic este situat în partea centrală și nordică a sinclinoriului Reșița-Moldova Nouă, alcătuit din calcare strâns cutate și faliate orientate paralel pe direcția NNE-SSV. Pe lângă calcare, în componența Munților Aninei intră șisturi cristaline, gresii și conglomerate. Procentul foarte ridicat de calcare, care reprezintă de altfel și cel mai mare depozit compact de calcare din România, împreună cu acțiunea râului Nera asupra acestora au dat naștere unui sector de chei având 20 km lungime (Cheile Nerei-Beușnița). Relieful sitului urmează structura geologică și este alcătuit dintr-o succesiune de culmi și văi paralele, între care se interpun întinse podișuri carstificate. Structura sitului face ca aici să existe toată gama de forme exocarstice rezultate în urma proceselor complexe de excavare și umplere. Ridicarea rapidă a Munților Aninei și-a pus amprenta asupra evoluției ulterioare a carstului prin crearea unor zone abrupte pe rama estică și vestică a masivului, precum și prin adâncirea Râului Nera. În zonele de platou și culmi se întâlnesc frecvent avene și peșteri, fosile cu excepția zonelor unde la contactul calcar-gresie s-au format rețele mari, funcționale și în prezent. În principalele văi (Miniș, Nera) există o serie de peșteri subfosile/active accesibile sau inaccesibile, aflate în diverse stadii evolutive.

Pedologie

Învelișul actual de soluri din sit prezintă dispunere în trepte, consecință a reliefului și elementelor climatice. Deoarece sunt în strânsă corelație cu configurația și fragmentarea reliefului și cu marea diversitate litologică a subsolului, solurile prezintă și ele o mare diversitate, fiind întâlnite aici patru clase. Molisolurile sunt reprezentate de rendzina cambică, sol de tip semiprofund ce se formează pe calcare, conglomerate, brecii calcaroase și materiale rezultate din alterarea acestora. Cambisolurile sunt reprezentate de sol brun acid și de sol brun eumezobazic, soluri moderat superficiale și puternic profunde care se formează pe calcare, conglomerate, brecii calcaroase, roci eruptive, roci metamorfice și materiale rezultate din alterarea acestora. Solurile hidromorfe moderat și puternic gleizate precum și pseudogleizate se formează pe depozite fluviatile și fluvio-lacustre foarte fine, argile gonflate foarte fine și argilă lutoasă. Solurile neevoluate, reprezentate prin sol aluvial, protosol aluvial, regosol și litosol sunt soluri superficiale ce s-au formate pe roci eruptive, roci metamorfice, depozite fluviatile și fluviolacustre.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică a sitului aparține râului Nera, care izvorăște din Munții Semenic de sub Vârful Piatra Goznei, și are o lungime de 131 de km. După ce trece prin zona depresionară a Munților Semenic, Aninei și Almăjului, prin Depresiunea Bozoviciului, după ce primește numeroși afluenți printre care Nergana, Nergănița, Lapușnic, Moceriș, Bania, Coșava, Helisag, Prigor, Iablacina, Rudăria, Șopot, Valea Rea, Bei și Miniș, se crează o suprafață bazinală de 225 km^2. În sit se găsesc două lacuri, Lacul Dracului (care inițial era lac subteran, apărut prin prăbușirea bolții peșterii care îl adăpostea, cu o suprafață de 700 m^2, formă ovoidală și adâncimea maximă de 12 m, alimentat de ploi dar mai ales de apele râului Nera) și Lacul Ochiul Beiului (situat la o altitudine de 310 m, cu o suprafață de 284 m^2 și 3,6 m adâncime maximă).

Aspecte climatologice

Poziționarea geografică în dreptul paralelei 45, ce traversează situl face ca acesta să se încadreze din punct de vedere climatic în plină zonă temperată. Poziția pe continent și la adăpostul arcului carpatic îl plasează în provincia de climă continental-moderată, iar particularitățile circulației atmosferice îl situează în sectorul de influențe submediteraneene. Temperatura medie anuală prezintă variații de la 8 °C, în zonele cele mai înalte, până la 10 °C în zonele mai joase. Perioada medie a intervalelor de secetă nu depășește în general 16 zile. Cantitatea medie anuală de precipitații este de 1000-1200 mm. Cantitățile maxime de precipitații sunt înregistrate în iunie, respectiv decembrie. În sit predomină vânturile din sector sudic și nord-vestic.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația este foarte bogată, în sit fiind prezente 1086 de specii de cormofite din 98 de familii, reprezentând aproximativ 30% din flora României și 50% din flora Banatului. Datorită condițiilor fizico-geografice și substratului predominant calcaros, masivele muntoase din sudul Banatului prezintă etaje de vegetație foarte înguste și fragmentate sau cu o remarcabilă amplitudine altitudinală. Acestea sunt reprezentate de subetajul pădurilor de cer și gârniță, în cea mai mare parte defrișate, în locul lor instalându-se pajiști xerofile și tufărișuri xerotermofile, subetajul pădurilor de gorun ce formează o bandă îngustă și fragmentată întâlnită pe platouri și pante însorite, pe văi și pante umbrite gorunul amestecându-se cu cârpinița, subetajul pădurilor de gorun și fag, subetajul pădurilor de fag, cel mai bine reprezentat, făgetele fiind pure sau amestecate cu carpen, înlocuite în unele uzone de pajiștile mezofile. Marea diversitate floristică din sit se datorează complexității aspectelor staționale, condiționate de variația exuberantă de forme de relief carstic și de un complex de împrejurări fitoistorice particulare, datorate așezării acestui teritoriu la răscrucea unor

valuri de migraţiune floristică având diferite origini. Astfel, în perimetrul sitului se întâlnesc o serie de specii rare, printre care diverse endemite şi specii sudice, precum şi 16 asociaţii vegetale. Cornul bănăţean vegetează fragmentar în fisurile stâncăriilor expuse şi bine însorite, alături de alte specii daco-balcanice cum ar fi cornuţul bănăţean şi muşcata dracului. *Sesleria filifolia* este endemică în Balcani şi populează abruptul de la Bigăr, creasta de lângă Poneasca din dreapta râului Miniş, asociată cu cornul bănăţean, sânzienele, iarba surzilor şi garofiţa albă. Liliacul în amestec cu mojdreanul şi scumpia ocupă în întregime versanţii însoriţi ai dealurilor ce mărginesc cheile, fiind instalate pe coastele stâncoase de calcar. Cornul, păducelul, alunul, salba râioasă, ciuboţica cucului, colţişorul, rogozul, iedera, untul pământului, năvalnicul, iarba dulce, măcrişul iepuresc, cerenţelul, alunul turcesc, fagul dobrogean, priboiul şi spânzul se află şi ele printre speciile de floră din sit. Pe pante însorite, calcaroase, pe soluri profunde, greu permeabile, cu drenaj insuficient, întâlnim cerenţelul, barba împăratului, şopârliţa, sânzienele de pădure, pupezele, silnicul, iarba deasă. În sit este prezentă şi o specie de interes comunitar, ouăle popii.

Fauna

Situl deţine cel mai însemnat număr de specii cu areal restrâns din ţara noastră, un număr mare de specii rare (45) şi de endemite (29). Dintre numeroasele specii de insecte prezente în zonă, opt sunt de interes comunitar, alături de acestea putând menţiona şi cosaşul de stepă, cosaşul păşunilor şi lăcusta italiană. Tot aici putem întâlni speciile prioritare racul de ponoare şi scoica de râu, aceasta din urmă fiind un bun indicator al mediului nepoluat. Apele curgătoare din cadrul sitului, precum Nera cu afluenţii săi Beiul, Valea Rea şi Minişul, prezintă un mare interes faunistic, deoarece adăpostesc 31 de specii de peşti, printre care şi o serie de raritcăţi. Fâsa mare este una din acestea, fiind un peşte nemaiîntâlnit în alt râu din ţara noastră şi totodată un relict terţiar în fauna Europei. O altă prezenţă interesantă este o subspecie de fusar *(Aspro zingel)*. Râul Nera este singurul din zona clisurii Dunării care are o ihtiofaună completă şi care este în legătură organică permanentă cu ihtiofauna Dunării. În sit au fost identificate 12 specii de amfibieni, între care izvoraşul cu burtă galbenă (specie de interes comunitar), salamandra, tritonul comun, tritonul de munte, broasca râioasă mică, broasca râioasă mare, brotăcelul, broasca mare de lac, broasca roşie de pădure etc. Reptilele sunt numeroase însumând 13 specii (guşterul, şopârla de câmp, şopârla de ziduri, şopârla de munte, năpârca, şarpele de casă, şarpele de apă, şarpele lui Esculap, şarpele rău, şarpele de alun, vipera cu corn, vipera comună). Pe teritoriul sitului pot fi întâlnite carnivore mari, dintre care ursul, lupul şi râsul sunt specii de interes comunitar strict protejate. Pe lângă aceste mamifere de talie mare, un alt grup de importanţă deosebită este reprezentat de lilieci, în majoritate în colonii de hibernare sau maturitate în peşteri. Alte specii de mamifere întâlnite în sit sunt vulpea, jderul de piatră, jderul, bursucul, dihorul comun, nevăstuica, pisica sălbatică, porcul mistreţ, cerbul carpatin, căprioru, vidra, pârşul mare, pârşul de alun, şoarecele scurmător, şobolanul de pădure. Avifauna sitului este de asemenea bogată, numărând peste 60 de specii, diversitate datorată multitudinii de habitate prezente în sit care asigură locuri bune pentru cuibărit, odihnă şi hrănire, precum şi localizării sitului în partea de SV a ţării, pe culoarele de migraţie. Specii des întâlnite sunt corbul, piţigoiul mare, piţigoiul albastru, piţigoiul de mlaştină, ţicleanul, ochiulboului, mierla, sturzul cântător, măcăleandrul, cinteza, sticletele.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 27533 de locuitori din aşezările din zona sitului sunt angrenaţi în principal în exploatarea şi prelucrarea lemnului, turism, agricultură, creşterea animalelor, construcţii, exploatarea materialelor de construcţii, minerit şi comerţ. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne, doar localitatea Anina având un sistem centralizat. Localităţile dispun de sisteme de alimentare cu apă, dar nu toate au şi canalizare.

În zonă întâlnim situri arheologice (aşezări, tumuli, necropole) datând din eneolitic şi epoca romană. Totodată, în sit se află biserici şi monumente din secolele XII-XX, dintre care menţionăm Muzeul Farmacia Knoblanch (Oraviţa), cea mai veche farmacie montaristică şi prima farmacie „de mână" din ţară, construită în anul 1796, pe a cărei faţadă apar medalioane cu zeităţile ocrotitoare şi uşi cu vitralii, Cetatea medievală Socolari construită între sec. XIV-XV (Sasca Montană), Biserica fortificată (sec. XIII-XIV) şi Necropola (sec. XII-XIV) din satul Ilidia. Dintre tradiţiile şi obiceiurile păstrate de-a lungul timpului amintim Măsurarea Oilor, Sărbătoarea cu Măşti, Urşii, Ciurăleasa şi Fasanacul. Anual, în zona sitului se serbează tradiţionalul Festival al Văii Almăjului.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapăşunat, turism necontrolat, incendiere, braconaj, recoltare/capturare ilegală a speciilor protejate pentru colecţionare sau comerţ, drumuri auto ce fragmentează habitatele, accesul vehiculelor motorizate în zonele în care prezenţa acestora este interzisă, eroziune.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de informare, panouri pentru orientare, clădiri administrative, centre de vizitare, puncte de informare, bariere, puncte de intrare, poteci pentru vizitare, trasee turistice, locuri de campare, vetre de foc şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Acesta necesită dotarea cu împrejmuiri în zone deosebit de importante, panouri de avertizare, staţiuni ştiinţifice, amenajări pentru observare şi trasee tematice.

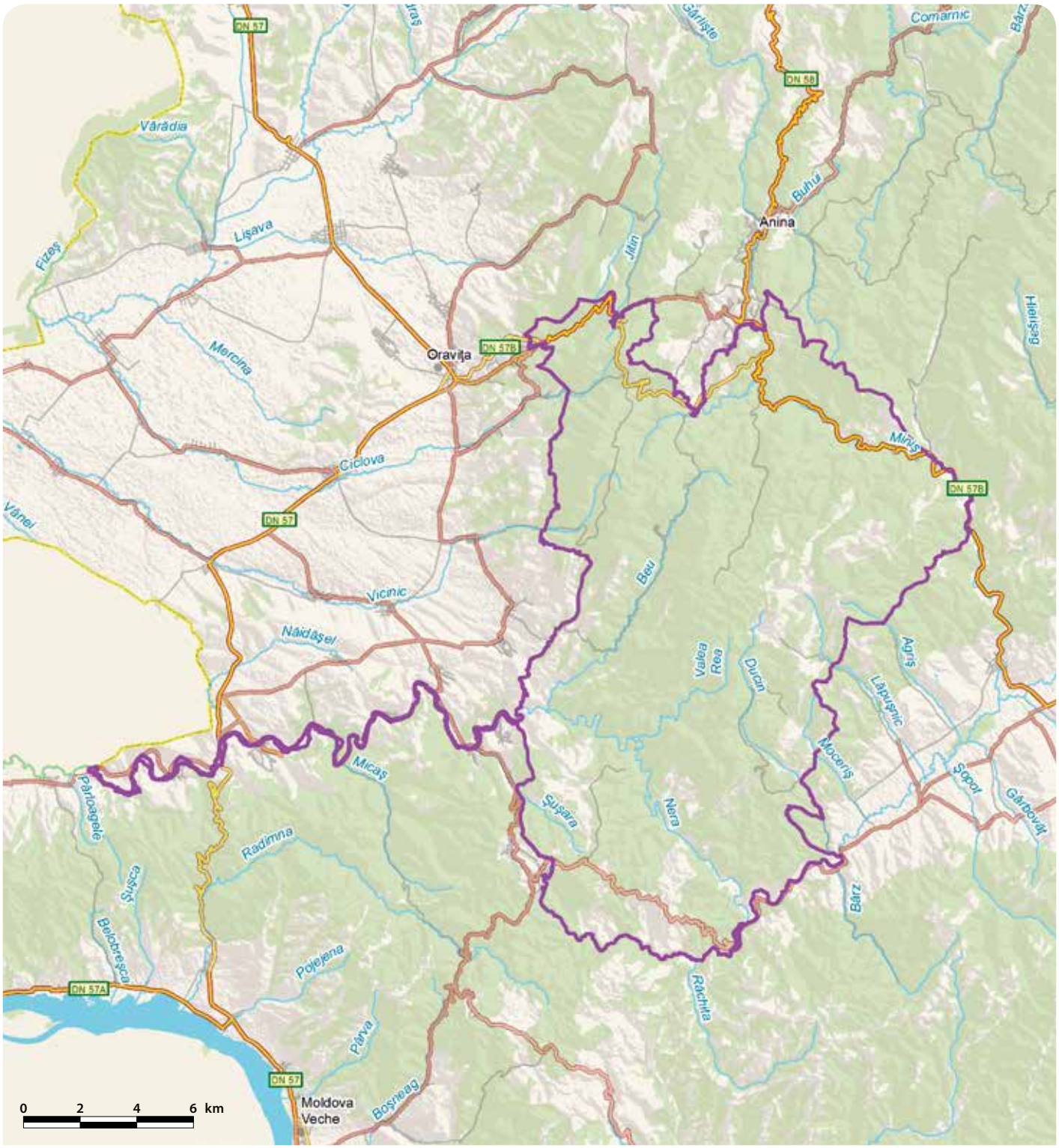

CHEILE RUDĂRIEI - RO SCI 0032

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Caraş-Severin: Eftimie Murgu.

Suprafaţa: 300 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 51′ 41″; Long. E 22° 6′ 8″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Munţii Banatului
Altitudinea: 874 max., 344 min., 592 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces sunt DN6 (Caransebeş-Orşova), apoi DN57B spre localitatea Oraviţa. Dupa Prilipeţ se face stânga pe DJ571F, până în localitatea Eftimie Murgu, iar de aici intrarea în sit se face pe un drum forestier, de-a lungul Cheilor Rudăriei. Există şi acces CFR până în Oraviţa sau Caransebeş.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91K0 - Păduri ilirice de *Fagus sylvatica* (*Aremonio-Fagion*); **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **6110*** - Comunităţi rupicole calcifile sau pajişti bazifite din *Alysso-Sedion albi*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Ţestoasă de uscat bănăţeană (*Testudo hermanni*). **Nevertebrate:** Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • *Racul de ponoare (*Austropotamobius torrentium*). **Peşti:** Moioagă (*Barbus meridionalis*). **Plante:** Feriguţă, Ruginită (*Asplenium adulterinum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Aşezarea geografică şi diversitatea formelor de relief precum şi clima determină componenţa şi repartiţia elementelor floristice şi faunistice ale sitului. În principal, situl a fost desemnat pentru conservarea a patru tipuri de habitate, dintre care două sunt prioritare. Vegetaţia prezintă importanţă ştiinţifică, aici întâlnindu-se o serie de specii rare, printre care diverse endemisme şi specii sudice, unele aflate în apropiere de limita nordică a arealului lor european. Masivul Rudina Mare (825 m) prezintă o vegetaţie ierboasă foarte săracă, vârfurile fiind complet golaşe. Dintre speciile de plante de interes conservativ prezente în sit menţionăm feriguţa (denumită popular ruginiţă), plantă perenă ce creşte pe stâncării. Din punct de vedere floristic şi peisagistic, în luna mai putem admira florile de liliac şi mojdrean, arbustul cu flori galbene *Cytissus* ori planta cu valenţe decorative *Sedum*. Toamna, atenţia ne este atrasă de tufele de scumpie, care capătă o culoare caracteristică, roşiatică. Dintre speciile de faună de interes comunitar se remarcă izvorasul cu burta galbenă (buhai de baltă cu burta galbenă), broasca ţestoasă bănăţeană, moioaga, croitorul mare şi racul de ponoare. Situl include Rezervaţia naturală de tip mixt „Cheile Rudăriei". Pe râul Valea Rudăriei este situat Complexul mulinologic Rudăria, monument istoric alcătuit dintr-un ansamblu de mori de apă cu ciutură construite din lemn. Acest parc mulinologic este inclus în patrimoniul universal UNESCO.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în Munţii Almajului, grupare montană a Munţilor Banatului, relieful fiind reprezentat de o zonă cu chei, abrupturi, stâncării, grohotişuri, cascade şi văi. Cheile Rudăriei au o lungime de circa 2 km, sunt situate la altitudinea de 350-900 m şi sunt străbătute de râul Valea Rudăriei, pe al cărui curs sunt amplasate vechi mori de apă. Versantul stâng este mai sălbatic şi mai semeţ, iar cel drept este acoperit de vegetaţie. Datorită fenomenului de eroziune eoliană, unele stânci au luat forme antropomorfe (Adam şi Eva). Masivele Svinecea, Pregheda şi Lalca sunt formate din calcare, iar restul reliefului muntos este format din şisturi cristaline. Elementul caracteristic este reprezentat de pseudochei, săpate în roci metamorfice, cu lapiezuri acoperite de vegetaţie iubitoare de căldură. Din punct de vedere geologic, cheile s-au format în şisturi cristaline, reţeaua fisurilor accentuând procesul eroziv. Se observă o creştere a versanţilor din amonte în aval, prin contactul tectonic dintre cristalinul autohton şi cristalinul getic, cunoscut sub numele de „Linia Rudăria" (accident tectonic de amploare, soldat cu mari inundaţii în 1910, 1941, 1955). Din punct de vedere geologic, substratul este format din şisturi cristaline, gneisse şi granite. Cercetările au evidenţiat prezenţa unor concentraţii de nichel, plumb, cobalt, alte minerale rare şi disperse, precum şi aur nativ.

Pedologie

Solurile din sit sunt reprezentate prin soluri brune (în special districambosoluri, care predomină în regiunile montane pe versanţii puternic înclinaţi şi pe culmi), rendzine, terra rossa (pe formele de relief tinere, în lunci şi câmpii joase), precum şi soluri aluvionale (în zona de luncă).

Hidrologie

Situl este străbătut de râul Valea Rudăriei (sau Rudăria), care este afluent al râului Nera. Valea Rudăriei are două izvoare care îşi au originea în Munţii Scinecea. După unirea celor două izvoare, Rudărica Mare şi Rudărica Mică, râul parcurge 10 km prin Valea Rudăricii şi intră în localitatea Eftimie Murgu. Înainte de a intra în sat, râul străbate cheile Rudăriei (1,5-2 km).

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în climatul temperat continental, cu influenţe mediteraneene. Temperatura medie multianuală este de 10,5 °C. Cea mai caldă lună a anului este iulie, cu o medie de 20,3 °C, iar cea mai răcoroasă este luna ianuarie, cu o temperatură medie de 1,5 °C. Datorită incidenţei maselor de aer ale circulaţiei V-SV, cantităţile de precipitaţii ating 660 mm/an. Predomină vânturile din sud şi N-NV, cu viteze medii cuprinse între 4 şi 7,6 m/s, uneori depăşind 20 m/s. Sunt cunoscute cinci vânturi: Sebeşanu (vânt rece din NV), Bârzăşteanu (aduce ploi calde din sud), Boarcea (vânt secetos din vest), Cacacea (vânt din vest) şi Vântu al Mare (aduce ploi din est).

Biocenoza

Vegetaţia

Datorită diversităţii biotopurilor vegetaţia cheilor este foarte variată, comparativ cu suprafaţa ocupată. Relieful local determină distribuţia speciilor pe stâncării, majoritatea acestora fiind elemente sudice, iubitoare de căldură şi uscăciune. Vegetaţia se distribuie etajat, de la pădurea de lunca din imediata apropiere a râului la stâncăriile care mărginesc drumul forestier. La altitudini mai ridicate, pe versanţii orientaţi spre vale, se găsesc păduri mai puţin compacte, formate din fag, carpen, mojdrean, liliac, pin negru. Datorită variaţiilor condiţiilor staţionale se produc adesea inversiuni ale etajelor de vegetaţie. Pe versanţii umbriţi din apropierea văii fagul coboară până la circa 400 m, în timp ce pe versanţii însoriţi, în compoziţia floristică a pădurilor sunt frecvente specii de liliac, mojdrean, cărpiniţă, scumpie, cer, salcâm, gârniţa şi tei. Pe stânci sau pe soluri mai pietroase apar frecvent specii ierboase precum iarba deasă, merinană, păiuş, păiuş stepic, iarbă de şoaldină, şoaldină aurie, usturoi sălbatic etc. Aspectul caracteristic stâncăriei este dat de prezenţa speciei *Alyssum petraeum*, care, înflorind în luna mai împreună cu liliacul, formează tufe de un galben intens şi conferă peisajului o valoare deosebită. Flora pajiştilor de pe pantele calcaroase este bogată în specii submediteraneene. Lunca râului este mărginită de pădure de fag la care se adaugă carpen, arin negru, arţar, alun, corn, păducel, tei. Pe partea însorită a văii domină arinul, plopii şi sălciile. În biotopurile umede apar calcea calului, pufuliţa de munte, iarba ciorilor, feriga dulce, feriguţa. Stratul ierbos al pădurilor de fag şi carpen cuprinde specii de păştiţă, colţişor, rodul-pământului, vinariţă, brebenei, steluţe de dumbravă, toporaşi, plante medicinale precum ghimpele pădureţ şi două specii de tătăneasă.

Fauna

Aşezarea geografică şi diversitatea formelor de relief, clima şi evoluţia peisajului biogeografic se răsfrânge asupra componenţei şi repartiţiei elementelor faunistice. Pădurea de foioase adăposteşte mamifere mari şi mici, ierbivore şi carnivore (şoarece gulerat, veveriţă, viezure, mistreţ, lup, căprioară, vulpe, iepure). În ultimii zece ani, în pădurile din sit îşi fac apariţia ursul brun şi pisica sălbatică. Amfibienii sunt reprezentaţi de triton de munte, izvoraş cu burta galbenă (buhai de baltă cu burta galbenă) şi salamandră. Pe aria sitului întâlnim specii de reptile precum vipera cu corn, şarpele de alun, şopârla cenuşie, guşter, precum şi broasca ţestoasă bănăţeană (ţestoasa de uscat numită şi ţestoasa lui Hermann, o reptilă exclusiv ierbivoră). Fauna acvatică este bine reprezentată prin specii de peşti caracteristici cursului superior al râurilor (păstrăv indigen, moioagă sau mreană vânătă, scobar, clean, mreană, morunaş, pietrar, ţigănuş, petroc, fâsa mare, zvârluga, pietrar, zglăvoc). Avifauna este variată şi bogat reprezentată prin ciocănitoarea cu trei degete, mierlă, ciocănitoare verde, buhă, pietrar bănăţean, ciocănitoare cu spatele alb, stigă, presură bărboasă, şoimul rândunelelor, corb etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Activităţile economice tradiţionale sunt cele ale economiei de tip rural (agricultură, pomicultură, creşterea animalelor şi activităţi de colectare a laptelui, exploatarea şi prelucrarea primară a lemnului).
Localitatea Eftimie Murgu se numea în trecut Rudăria, denumire ce provine de la râul Rudărica, care traversează satul (în slavonă înseamna „râul de fier" şi are legatură cu numeroasele zăcăminte de minereuri din zonă, unele dintre ele fiind exploatate în trecut). Pe valea Rudărica au existat în secolul trecut 40 de mori de apă. Astăzi se mai păstrează 22, în bună stare de funcţionare, formând Ansamblul de mori din Eftimie Murgu cu valoare de monument istoric şi inclus în patrimoniul UNESCO. O tradiţie locală, care se pastrează şi în zilele noastre, este reprezentată de Tobosarul satului care anunţă veştile. Sărbătoarea liliacului este un eveniment tradiţional local care se desfăşoară în fiecare an în luna mai (luna când înfloreşte liliacul).

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Suprapăşunatul şi incendiile sezoniere distrug vegetaţia existentă (incendiile apar în special primăvara şi toamna, din cauza lucrărilor pe care proprietarii de teren din zonă le efectuează şi a practicilor de ardere a miriştilor), ducând la degradarea habitatelor. De asemenea, tăierile ilegale şi braconajul au un impact negativ direct asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există bariere, panouri de informare despre Parcul mulinologic Cheile Rudăriei. Morile de pe cursul râului Valea Rudăriei au panouri informative, dar este necesară suplimentarea numărului acestora precum şi amplasarea de panouri de avertizare/atenţionare, panouri pentru orientare cu hărţi. Există trasee turistice şi sunt necesare trasee tematice. Există un punct de informare la Universitatea „Eftimie Murgu" din Reşiţa. Este în curs de realizare un Centru pilot de educaţie pentru Natură (Rezervaţia naturală Groposu şi Rezervaţia Naturală Cheile Rudăriei).

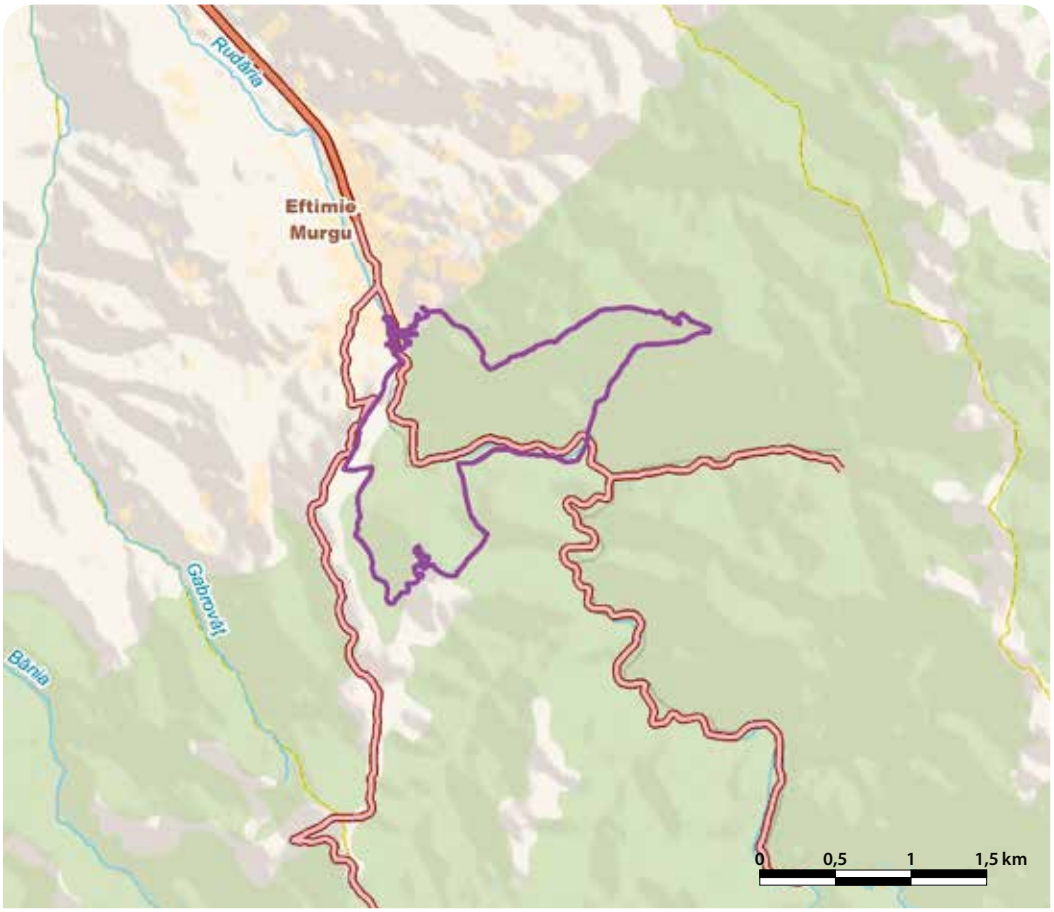

CHEILE ȘUGĂULUI - MUNTICELU - RO SCI 0033

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Neamţ: Bicaz-Chei, Bicazu Ardelean.

Suprafaţa: 335 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 50' 17"; Long. E 25˚ 50' 24"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1382 max., 660 min., 1020 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face pe DN12C.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6520 - Fâneţe montane; **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*); **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **91Q0** - Păduri relictare de *Pinus sylvestris* pe substrat calcaros.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • *Urs brun (*Ursus arctos*). **Nevertebrate:** *Croitor de fag (*Rosalia alpina*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanţa sitului este determinată de densitatea şi varietatea speciilor vegetale şi animale de interes comunitar şi naţional. Astfel, au fost identificate patru habitate de interes comunitar dintre care unul este prioritar şi zece specii de faună şi floră protejate la nivel european. Citată pentru prima oară în 1933 de către M. Guşuleac, specia endemică cosaciul bicăjan (*Astragalus pseudopurpureus*) cuprinde în sit peste 95% din populaţia la nivel naţional. Situl a fost declarat arie naturală protejată în anul 1971, prin decizia Consiliului Popular Neamţ, pentru considerente geologice, paleontologice şi geomorfologice. Masivul Munticelu face parte din complexul carstic al Cheilor Bicazului, fiind situat în nord-estul Parcului Naţional Cheile Bicazului-Hăşmaş. În sit întâlnim formaţiuni carstice remarcabile cum ar fi Cheile Şugăului, Peştera Izvorul Şugăului, Peştera Munticelu.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Masivul Munticelu este o culme calcaroasă orientată de la nord la sud, cu o lăţime variabilă (în medie 300 m) şi o lungime de circa 3 km, între confluenţa pârâului Şugău cu râul Bicaz (în sud) şi obârşia pârâului Ţepeşeni, Vf. Criminis (în nord). Munticelu face parte din complexul carstic al Cheilor Bicazului şi este un masiv bine individualizat din punct de vedere geomorfologic. Peisajul excepţional este generat de relieful calcaros, evidenţiat prin dinamismul morfologic şi diversitatea formaţiunilor carstice (exocarst şi endocarst): vârfuri conice, turnuri, pereţi abrupţi, surplombe, versanţi în trepte cu polițe şi brâne, creste înguste, chei, marmite de eroziune, doline, lapiezuri, jgheaburi, trene de grohotiş, izbucuri, ferestre şi tuneluri suspendate, grote şi peşteri. Geologia sitului este extrem de interesantă. Calcarele au o culoare albă-cenuşie sau roşiatică sunt bogate în fosile, în majoritate corali şi moluşte. Aceste calcare s-au format cu zeci de kilometri mai la vest şi au ajuns în poziţia actuală sub forma unei pânze de şariaj (pânza de Hăghimaş). Întregul masiv Munticelu se află în poziţie anormală, discordantă faţă de depozitele din jur, calcarele stând peste formaţiunea de fliş sălbatic alcatuită predominant din argile cenuşii negricioase mai noi. Astfel, Munticelu are o deosebită semnificaţie geologică, fiind singurul sit care argumentează grandiosul fenomen geologic al şariajului (deplasare pe mari distanţe a rocilor ca urmare a fenomenelor tectonice) petrecut în această parte a Carpaţilor Orientali.

Pedologie

Învelişul de soluri s-a format în condiţiile unor factori pedogenetici naturali specifici grupei centrale a Carpaţilor Orientali. Cea mai mare extindere (60-70%) o au rendzinele. Acestea sunt soluri negre intrazonale asemănătoare cernoziomurilor, formate pe calcare, dolomite şi substrate petrografice bogate în calciu, cu o fertilitate variată, în general cu productivitate mijlocie.

Hidrologie

Şugăul curge pe cea mai mare parte din lungimea sitului, pe flişul sălbatic şi conglomeratele de Bârnadu, dar, înainte de confluenţa cu Bicazul, se angajează în traversarea barei de calcare pe direcţia NV-SE, sculptând pe circa 350 m cele mai înguste chei din zonă, deschiderea dintre pereţii cheilor reducându-se pe unele sectoare la doar 3-4 m.

Aspecte climatologice

Zona corespunde tipului de climat temperat boreal, de natură montană carpatică, cu diverse caracteristici în funcţie de altitudine, expoziţia versanţilor, orientare. Poziţia masivului faţă de larga arie depresionară dinspre vest (depresiunile Ciucului şi Giurgeului), adăpostul oferit de masivul Taracu şi Ceahlău în NE şi energia reliefului determină o circulaţie activă a brizelor, care produc cunoscute inversiuni termice şi fac să se înregistreze temperaturi şi fenomene cu totul deosebite. Climatul este caracterizat prin ierni aspre şi friguroase. Primele îngheţuri se produc la sfârşitul lui septembrie, iar ultimele către sfârşitul lunii mai. Ploile sunt frecvente primăvara şi toamna, însă în general sunt de scurtă durată.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl are o deosebită importanţă din punct de vedere botanic. Aici este localizată specia endemică cosaciul bicăjan. Situl prezintă importanţă şi la nivel european prin prezenţa unor specii protejate cum ar fi clopoţeii, irisul şi papucul doamnei. Existenţa tufurilor calcaroase în geneza activă şi a travertinelor, peştera Izvorul Şugăului fiind dezvoltată integral în travertine la contactul cu calcarul jurasic, au condus la declararea în sit a habitatului prioritar izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*). Din punct de vedere al vegetaţiei se remarcă şi habitatul Păduri de *Pinus sylvestris* pe substrat calcaros. Pinul silvestru este un relict glaciar retras pe stâncării şi abrupturi unde s-a instalat în pâlcuri sau ca exemplar izolat după ce, în era postglaciară, molidul a dislocat etajul pinului.

Fauna

Fauna cuprinde specii rare de mamifere, reptile, amfibieni, nevertebrate şi păsări. Fauna de nevertebrate, deşi deosebit de bogată şi diversificată, este doar parţial cunoscută şi insuficient cercetată. Se remarcă prezenţa croitorului de fag. Dintre amfibieni sunt prezenţi tritonul carpatic, tritonul cu creastă şi buhaiul de baltă cu burta galbenă. Mamiferele sunt foarte bine reprezentate prin cerb carpatin, caprioară, capră neagră, vulpe, mistreţ, urs brun, pisică salbatică. În peşterile din sit sunt prezente şi două specii de liliecі de interes comunitar şi anume liliacul mic cu potcoavă şi liliacul comun. Dintre speciile de păsari menţionăm cocoşul de munte, alunarul, uliul pasărar, mierla şi fluturaşul de stâncă, Monument al Naturii foarte bine reprezentat în sit.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 4942 de locuitori ai comunei Bicaz-Chei sunt angrenaţi în principal în creşterea animalelor şi exploatarea şi prelucrarea lemnului. Sistemul de încălzire este individual, pe lemne. În localitate nu există sisteme de alimentare cu apă şi canalizare. Pe teritoriul comunei Bicaz-Chei se află un sit arheologic (aşezare) datat din paleoliticul superior. În prima duminică din luna mai în zonă se organizează serbarea cîmpenească „Arminden".

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia se desfăşoară activităţi de păşunat, vânătoare şi turism. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapăşunat, braconaj (otrăvire, capcane), turism necontrolat, tăieri ilegale.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este împrejmuit, include panouri de avertizare, panouri de informare şi pentru orientare (hărţi) şi trasee turistice. Acesta necesită amenajarea de locuri de campare şi zone pentru colectarea deşeurilor.

CHEILE TURENILOR - RO SCI 0034

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Cluj: Sănduleşti, Tureni.

Suprafața: 134 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 36′ 14″; Long. E 23˚ 42′ 42″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Munții Apuseni
Altitudinea: 575 max., 405 min., 492 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se face dinspre sud de pe DN1 (Turda-Cluj Napoca) prin localitatea Copăceni, iar dinspre nord prin localitatea Tureni la care se ajunge pe DJ103G, accesibil din DN1 sau A3.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40A0* - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice; **8210** - Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci calcaroase; **6110*** - Comunități rupicole calcifile sau pajiști bazifite din *Alysso-Sedion albi*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Nevertebrate:** *Euphydryas maturna* • **Callimorpha quadripunctaria* • *Leptidea morsei*. **Pești:** Zvârlugă (*Cobitis taenia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl, un defileu spectaculos cu o geomorfologie inedită, reprezintă una dintre cele mai frumoase zone din județul Cluj. Amplasate într-un cadru natural pitoresc, cu numeroase forme carstice, Cheile Turenilor se ivesc pe neașteptate din monotonia peisajului Câmpiei Transilvaniei. Din punct de vedere al importanței pentru conservarea biodiversității, situl adăpostește trei habitate de interes comunitar, respectiv versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci calcaroase, tufărișuri subcontinentale peri-panonice și comunități rupicole calcifile sau pajiști bazifile din *Alysso-sedion albi* (ultimele două prioritare). Ultimul habitat menționat are o suprafață restrânsă la doar câteva zeci de hectare în toată țara și prin urmare conservarea adecvată a acestuia este absolut necesară. În sit sunt prezente o serie de specii de plante precum ciucușoara, usturoiul sălbatic, stânjenelul, coada iepurelui, cimbrișorul, toporașul, saschiul, scorușul etc. Vegetația caracteristică favorizează dezvoltarea unei faune bogate de insecte, dar și de amfibieni, precum buhaiul de baltă cu burta galbenă și tritonul comun transilvănean. Situl este declarat rezervație naturală mixtă (floristică, faunistică și peisagistică) și parc arheologic încă din anul 1993, aici fiind descoperite 53 de complexe de locuire datate din neoliticul mijlociu, dar și diferite specii de microfosile: corali, spongieri (bureți), alge etc.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl reprezintă rezultatul unor fenomene carstice manifestate în calcarele jurasice ale Munților Trascău, mai exact Culmea Sănduleşti. Este un areal cu un contrast puternic, o întâlnire a unor forme deosebit de variate de relief, fiecare cu o altfel de geologie și vegetație precum: arealul colinar al Câmpiei Transilvaniei, zone de subsidență aflate la limita Munților Apuseni (Depresiunea Tureni, Depresiunea Turda-Câmpia Turzii), ultimele prelungiri sudice ale masivului deluros submontan al Feleacului (Dealul Cheia, Dealul Dăbăgau) și barele montane de calcare din extremitatea estică a Munților Apuseni (Culmea Petreşti, Dealul Ghicenghe). Cheile Turenilor au aspect de canion carstic în formă de V. Lungimea lor este de 1850 m. Pereții de calcar au înălțimi cuprinse între 20 și 105 m. Distanța dintre pereți creşte în a doua jumatate a cheilor, ajungând la 160 m la ieșirea spre satul Copăceni. Fundul văii prezintă numeroase repezișuri și mici cascade, cea mai înaltă atingând trei metri. La baza acestora apar gropi de mari dimensiuni unde apele înspumate curg în lacuri numite local „bolboane" (Bolboana Feţelor, Bolboana Șerpilor). Pe versanții abrupți apar forme ale reliefului carstic și calcaros, platforme structurale, polițe, zimți, pilieri (renumiți sunt Popa Țiganu și Tunsul), cu înfățișări ciudate și pitorești totodată. Sunt cunoscute 29 de peșteri, între care menționăm Peștera cu Silex (64 m lungime), Peștera cu Horn (29 m), Peștera de sub Grohotiș (27,5 m), Peștera cu Săritori (21 m) etc.

Pedologie

Cheile Turenilor se caracterizează printr-o largă extensiune a suprafețelor de rocă nudă, direct corelată cu înclinarea accentuată a versanților. Aceste suprafețe de rocă sunt supuse nemijlocit acțiunii proceselor de alterare, eroziune și dizolvare ce sculptează diferite forme interesante de microrelief, dar care nu permit dezvoltarea solurilor. În zonele cu pantă moderată sau redusă sunt prezente solurile rendzinice și litosolurile, care în unele cazuri sunt capabile să susțină dezvoltarea unei vegetații forestiere. Lipsa învelișului de sol permite afișarea tuturor trăsăturilor structurii geologice, de la elementele de stratificație la cele tectonice sau microtectonice (cutări, șariaje, falii, fisuri etc.), inclusiv a cromaticii aferente diferitelor tipuri de roci.

Hidrologie

Principalul curs de apă din sit este râul Valea Racilor (numit și Valea Turului) care a dat naștere cheilor. Valea Racilor își adună apele din nisipurile Culmii Feleacului. Izvorul Văii Racilor se află în înșeunarea dintre Culmile Peana și Feleac. De aici, acesta străbate versantul sudic stepizat și pe alocuri împădurit. La Mărtinești intră într-un areal mai coborât, unde se află un complex lacustru care se prelungește până la Tureni. În aval de Tureni, valea taie pieziș pintenul montan al Sândului, formând Cheile Turului, prelungite cu un sector de defileu. De la Copăceni formează limita dintre Câmpia Transilvaniei și Depresiunea Arieșului inferior. Dinspre amonte spre aval, pe Valea Racilor sunt prezente o serie de acumulări de bazin: complexul de heleștee de la Mărtinești, Trei Hamuri, Tureni, Tăul Ceanului și Beclean.

Aspecte climatologice

Clima zonei se încadrează în caracteristicile temperat-continentale de tranziție, fără variații excesive, ceea ce imprimă caracteristici favorabile mediului înconjurător. Circulația aerului este influențată de masele de aer predominant vestice care intrețin în perioada rece a anului o vreme închisă, cu ierni în general blânde și cu precipitații frecvente sub formă de ploaie, lapoviță și ninsoare. Vara vremea este instabilă, cad precipitații sub formă de averse însoțite de descărcări electrice, urmate de timp frumos determinat de încălzirea maselor de aer prin descendență de pe versantul estic al Munților Apuseni. O influență mai restrânsă o exercită circulația polară arctică, care în sezonul cald se resimte prin scăderi ale temperaturii și precipitații abundente. Precipitațiile medii prezintă valori în jur de 663 mm, cu minimele în luna februarie și maximele în luna iunie.

Biocenoza

Vegetația

Deși au o suprafață relativ mică, Cheile Turenilor (sau Turului) prezintă o vegetație bogată cu specii de plante rare și habitate cu valoare conservativă ridicată, nota specifică fiind dată de geomorfologia acestora. Vegetația arbustivă este reprezentată de tufărișurile subcontinentale peri-panonice, dezvoltate pe locurile pietroase, marnele și gresiile de pe versanții cheilor. Speciile dominante sunt păducelul, alunul și măceșul. Pe lângă acestea, mai pot fi observate porumbarul, salba râioasă, părul sălbatic, lemnul câinelui, hameiul, cornul, șovârvul, golomățul, sclipețul etc. Vegetația ierboasă caracteristică zonelor stâncoase este reprezentată de comunități rupicole calcifile sau pajiști bazifite din *Alysso-Sedion albi*, localizate pe versantul stâng al cheilor, cu expoziție sudică. Aceasta se caracterizează prin specii de plante pioniere ce se dezvoltă pe soluri superficiale calcaroase sau bogate în baze. Dintre speciile dominante anuale menționăm garofița albă de stânci, bănica, bărbușoara (specie endemică), vulturica, vulturica de stânci etc. Pe versanții stâncoși se dezvoltă o vegetație chasmofitică sub formă de tufe răzlețe, cu puține specii și care preferă pereții calcaroși sau versanții abrupți cu lapiezuri și procent ridicat de rocă nudă. Speciile caracteristice sunt iarba grasă, unghia găii, mărgica, iarba cășunăturii, scânteiuța albă, iarba-de-ureche, cimbrișorul. În zona Cheilor Tureni mai sunt prezente pădurile de carpen (situate pe versantul drept al Cheilor Turului, în care predomină carpenul și alunul), zăvoaiele (unde predomină specii de salcie și plop, cu un bogat strat ierbos în care predomină speciile iubitoare de apă), fânețele (situate lângă zăvoaie, cu trifoi roșu, lucernă, coroniște, osul iepurelui, patlagină și boz), pășunile (pe versantul stâng al cheilor, cu expoziție sudică, pe redzine sau protoredzine bogate în humus și cu reacție neutră, cu specii caracteristice cum ar fi cimbrișorul și păiușul de silvostepă alături de care mai sunt prezente bulgării de stâncă, iarba de șoaldină, micsandrele sălbatice, floarea de piatră, cimbrul mare de munte, floarea mucezii, garofița de munte, mierluța).

Fauna

Cicadele sunt unele dintre cele mai numeroase specii de insecte semnalate și cercetate în sit (107 specii identificate la Cheile Tureni și Cheile Turzii). Dintre speciile de nevertebrate protejate la nivel european amintim fluturele vărgat, albilița mică și fluturele maturna. Amfibienii cei mai frecvent întâlniți sunt buhaiul de baltă cu burta galbenă și tritonul comun transilvănean, subspecie considerată endemit carpatic. Reptilele semnalate în zona cheilor sunt șopârla de ziduri, șarpele de alun și gușterul, care preferă zonele cu stâncării sau grohotișuri și vegetație de tufărișuri din chei. În apele pârâului Valea Racilor a fost identificată zvârluga, specie protejată la nivel european. Dintre păsările care cuibăresc în stâncăriile de la Cheile Turenilor pot fi observate specii precum corbul, vânturelul roșu, mierla de piatră, codroșul de munte și pietrarul sur.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 4508 de locuitori din așezările din sit sunt angrenați în principal în agricultură, pomicultură, creșterea animalelor, turism, exploatarea calcarului, transport și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu gaze naturale și lemne. Nu există sistem de canalizare în localitățile din zonă și doar comuna Sănduleşti dispune de un sistem de alimentare cu apă.
În zonă întâlnim atât numeroase situri arheologice, majoritatea datând din epoca romană dar și din preistorie, neolitic, epoca bronzului, epoca migrațiilor și cea medievală cât și biserici și monumente din secolele XV-XIX. Dintre acestea menționăm Biserica „Pogorârea Sf. Duh" (1794) din satul Micești și Biserica unitariană, sec. XV, din satul Sănduleşti. Totodată, trebuie amintită „Fântâna de Saramură" (izvor captat într-un puț) din satul Micești. Aceasta este utilizată și în prezent, fiind considerată unul dintre cele mai sărate izvoare din Europa. Legendele locale spun că acvilele din Cheile Turenilor au fost aduse de romanii care au cucerit Dacia. În perioada 17-19 septembrie, în comuna Tureni, cu prilejul tradiționalei sărbători „Buciu", se desfășoară și evenimentul „Fiii Satului".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de pășunat, turism și exploatarea calcarului. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapășunat, turismul necontrolat, depozitarea deșeurilor, poluarea apelor pârâului Valea Racilor ca urmare a activităților din satele situate în amonte de Cheile Turenilor. Versantul vestic al Cheilor Turenilor este amenințat cu distrugerea de exploatarea calcarului, fiind afectate 15% din habitatele și speciile protejate.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit se află clădiri administrative, sunt amenajate poteci pentru vizitare, trasee turistice și tematice. Acesta necesită dotarea cu panouri de avertizare, de informare și pentru orientare (hărți), bariere, centru de vizitare și amenajări pentru observare/supraveghere.

CHEILE TURZII - RO SCI 0035

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Cluj: Mihai Viteazu, Petreştii de Jos, Sândulești.

Suprafaţa: 326 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 46˚ 33' 44"; Long. E 23˚ 40' 44"
Bioregiunea: Alpină, Continentală **Ecoregiunea:** Munţii Apuseni **Altitudinea:** 796 max., 422 min., 636 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces sunt pe DN75 (Turda-Alba Iulia), din care se intră pe DJ103G spre localitatea Cheia, apoi pe un drum local până la intrarea în chei. O altă variantă este pe DN1 spre localitatea Tureni (DJ103G) până în satul Petreşti (DJ107), situat în partea vestică a cheilor. Principalul drum de acces în sit se desprinde din DN1 (E81), la ieşirea din oraşul Turda către Alba Iulia spre vest, pe DN75 (Turda-Câmpeni). Se străbate localitatea Mihai Viteazu, iar la circa 2 km după aceasta se traversează râul Arieş în localitatea Cheia. Drumul, aproape asfaltat, continuă pe lângă o carieră de gips până pe un platou aflat deasupra cabanei Cheilor Turzii. Spre cabană trebuie coborâtă pe serpentine o pantă accentuată, nerecomandată pentru acces cu autovehiculul iarna. Pentru a ajunge în amonte de chei se poate urma drumul care se desprinde din DN1 (E 81) în apropierea oraşului Turda şi care se îndreaptă spre vest către localitatea Petreştii de Jos. Pe jos se poate ajunge pornind din centrul oraşului Turda, la ieşirea spre Alba Iulia din sensul giratoriu urmând către vest marcajul turistic „cruce roşie" care conduce pe un drum de culme numit „Drumul Domnilor" (două ore de mers pe jos) până la cabană.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6110* - Comunităţi rupicole calcifile sau pajişti bazifite din *Alysso-Sedion albi*; **6190** - Pajişti panonice de stâncării (*Stipo-Festucetalia pallentis*); **6240*** - Pajişti stepice subpanonice; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6210*** - Pajişti uscate seminaturale şi faciesuri cu tufărişuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **8120** - Grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **8160*** - Grohotişuri medio-europene calcaroase ale etajelor colinar şi montan; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul mediteranean cu potcoavă (*Rhinolophus euryale*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliac comun (*Myotis myotis*). **Nevertebrate:** *Leptidea morsei* • *Lycaena dispar* • *Glyphipterix loricatella* • Cosaş (*Isophya stysi*) • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Colias myrmidone* • Carab (*Carabus hampei*) • *Vertigo moulinsiana* • Croitor marmorat (*Pilemia tigrina*). **Peşti:** Zvârlugă (*Cobitis taenia*). **Plante:** Dediţei (*Pulsatilla patens*) • Mătăciune (*Dracocephalum austriacum*) • *Aerel (*Ferula sadleriana*) • Capul şarpelui (*Echium russicum*) • Gălbinare (*Serratula lycopifolia*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Iris (*Iris humilis ssp. arenaria*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Datorită peisajului inedit şi numeroaselor relicte biogeografice pe care le adăpostesc, Cheile Turzii şi zona înconjurătoare au dobândit încă din anul 1938 statutul de rezervaţie naturală. Au fost incluse mai târziu în listele UNESCO, în anul 1950 fiind declarate Monument al Naturii. Importanţa deosebită se datorează în primul rând diversităţii habitatelor şi speciilor de plante rare din cadrul acestora. Dintre habitatele prezente aici, 12 sunt de interes comunitar, şase fiind prioritare. Conservarea a cinci specii de iilieci (liliac cu aripi lungi, liliac comun, liliac mare cu potcoavă, liliac mic cu potcoavă, liliac mediteranean cu potcoavă), două specii de amfibieni (buhai de baltă cu burta galbenă, triton cu creastă), unei specii de peşti (zvârluga), nouă specii de nevertebrate (cosaş, albiliţă mică, albiliţa portocalie etc.) şi şapte specii de plante (capul şarpelui, aerel, dediţei, gălbinare, mătăciune, iris) în cadrul acestui sit cu o suprafaţă relativ redusă vorbeşte de la sine despre diversitatea excepţională a zonei. Situl este unicul loc din ţară şi cel mai vestic în care se poate întâlni ceapa ciorii. În Cheile Turzii se găsesc peste 65 de peşteri şi grote. Mai importante prin bogata încărcătură istorică, legende şi vestigii materiale sunt peşterile Cetăţeaua Mare, Peştera lui Balica şi Calăştur. Cheile Turzii reprezintă şi un important sit arheologic. În cadrul cercetărilor interprinse au fost descoperite importante vestigii datând din neolitic şi epoca bronzului, aparţinând culturii Coţofeni. Au fost identificate resturi botanice de cereale şi fructe folosite de om în antichitate, dar şi microfosile de corali, spongieri, echinoderme, briozoare, fragmente de moluşte, resturi fosile de păsări din paleolitic şi neolitic, fosile ale unor animale ce trăiau într-o perioadă de climă caldă (rinocer, elefant, specie de cal sălbatic) etc.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Cheile Turzii sunt situate în partea centrală a Culmii Petreştilor, în extremitatea estică a Munţilor Trascău şi au o lungime de 1270 m. Cheile au o orientare relativ perpendiculară pe direcţia de desfăşurare a barei montane, respectiv VE. Amploarea dezvoltării pe verticală a Cheilor Turzii este o consecinţă a încastrării râului Hăşdate în zona de cea mai mare altitudine a culmii Petreştilor, care atinge pe versantul drept 793 m (Dealul Bisericii), iar pe cel stâng 759 m (Dealul Sândului). Detaliile reliefului sunt rezultatul proceselor de modelare subaeriene, de îngheţ-dezgheţ, insolaţiei, vântului etc. Ingheţ-dezgheţul a lărgit fisurile calcarelor, a subminat continuu duritatea edificiului stâncos, deschizând noi căi, mai profunde, de pătrundere a apelor sau producând surpări şi aglomerări de materiale reziduale ce constituie actualmente frecventele trene de grohotişuri de la baza abrupturilor. Coroziunea calcarelor a generat şi ea forme specifice, dintre care lapiezurile sunt cele mai variate şi răspândite. Fierăstruirea adâncă a culmii calcaroase a pus în evidenţă preferinţa apelor de a evolua în calcare pe căi subterane, rezultatul fiind numeroasele guri de peşteră care apar pe ambii versanţi ai cheilor la diferite înălţimi. Dacă străbatem cheile din aval înspre amonte, cei doi versanţi se dezvăluie inegal. Versantul stâng îşi etalează treptat Peretele Cald şi Peretele Marac suspendaţi deasupra pantelor acoperite cu vegetaţie. Apoi întâlnim o uriaşă faleză dominată de silueta Turnului Galben, denumit astfel după culoarea caracteristică a părţii sale superioare, care face trecerea spre marii pereţi ai versantului stâng, fiind primul perete care măsoară peste 100 m. Această înlănţuire este doar preambulul Peretelui Uriaş, o imensă platoşă stâncoasă cu o înălţime de aproximativ 200 m care porneşte din apele Hăşdatelor şi este marcat în partea superioară de o succesiune de turnuri (Turnul Martirilor, Turnul Fecioarei). În continuarea jumătăţii superioare a Peretelui Uriaş se desfăşoară Peretele Porumbeilor despărţit de firul văii de pante înierbate şi mici pereţi. În partea stângă a Peretelui Uriaş se înalţă cele mai impozante formaţiuni stâncoase ale cheilor, care se constituie ca un adevărat simbol al acestui Monument al Naturii: portalul Grotei lui Hili şi muchia îngustă a Turnului Ascuţit, impresionante prin verticalitatea şi severitatea pereţilor. Apoi traseul potecii prin chei devine mai îngust, acesta strecurându-se paralel cu firul văii. După acest punct, versantul stâng pierde în dimensiunile verticale fiind caracterizat de mici pereţi urmaţi de lungi creste care formează o serie de areale excelente pentru practicarea escaladei precum Peretele Aeria, Zona Cetăţeaua Mică, zonele Scoruş şi Gabor Feri. Totodată, în acest punct al cheilor se găseşte intrarea în două peşteri situate faţă în faţă pe cei doi versanţi, Cetăţeaua Mare şi Cetăţeaua Mică. Spre deosebire de versantul stâng, cel drept se caracterizează prin prezenţa unor plăci calcaroase distincte. Din aval, partea superioară a versantului este dominată de Peretele Vulturilor, la baza căruia se deschide cea mai lungă cavitate din chei, Peştera Ungurească. Desfăşurarea verticalelor stâncoase este întreruptă de zone acoperite de vegetaţie, pentru ca în următoarea clipă să izbucnească din nou prin pereţii Colţul Rotunjit şi Colţul Crăpat, care flanchează misteriosul perete al Suurimelor. Creasta crenelată a Pereţilor cu Trepte urcă înspre partea cea mai înaltă a cheilor, Suurimea. La baza Pereţilor cu Trepte se întâlneşte unul dintre cele mai extinse grohotişuri din chei, Grohota Pădurii. Alte asemenea trene de pietre, mobile sau fixate, populează celelalte colţuri ale cheilor (Zurşul Cetăţii, La Cigăi, Grohota Morarilor etc.). Succesiunea pereţilor versantului drept continuă apoi prin Colţul Sansil situat deasupra izvorului Şipotul Cheilor, caracterizat prin creasta îngustă şi foarte lungă, urmat la oarecare distanţă de Colţul Cetăţii cu peştera Cetăţeaua Mare care încheie pereţii acestui versant, pantele fiind acoperite cu pădure. Relieful carstic al Cheilor Turzii prezintă, alături de formele de exocarst (lapiezuri cum sunt cele din Culmea Mănăstirii din punctul numit „La Blidiuri" sau marea dolină din apropierea Crucii Sânduleştilor, crestele pereţilor etc) şi un număr de 32 de peşteri şi multe alte grote. Din cauza cantităţilor reduse de infiltraţii, peşterile prezintă puţine formaţiuni specifice ca stalactitele şi stalagmitele, fiind în mare parte uscate, această caracteristică favorizând habitarea umană încă din preistorie.

Pedologie

Având în vedere morfologia Cheilor Turzii, acestea se caracterizează printr-o largă extensiune a suprafeţelor de rocă nudă. În unele zone învelişul de sol este constituit din litosoluri şi cambiosoluri pe care se dezvoltă în special vegetaţia de grohotişuri. În zonele unde se dezvoltă pădurile de fag şi carpen sunt prezente luvosolurile.

Hidrologie

Râul Hăşdate este un afluent al râului Arieş şi a jucat rolul principal în formarea Cheilor Turzii prin ridicarea lentă a culmii de calcare jurasice. Acesta are o lungime de 31 de km şi străbate localităţile Haşdate, Lita, Crăieşti, Petreştii de Jos şi Corneşti. Îşi îmbogăţeşte apele cu ajutorul mai multor pâraie venite din ambii versanţi. La ieşirea din Chei, Haşdate îşi schimbă direcţia de curgere şi se îndreaptă spre sud, către satul Corneşti, unde se varsă în Arieş. La capătul din amonte al Cheilor, pe malul drept, chiar lângă marginea Pădurii Cheii, întâlnim Fântâna Morarilor, şi dacă continuăm drumul spre creastă vom întâlni izvorul Fântâna lui Chiper. Aproape de albia văii, sub şura Balichii, şiroieşte izvorul Feredeului, ivirea lui aici având legătură cu prezenţa faliei din zona „Polmoanelor". Cercetând Cheile înspre aval, la locul numit Hodiniş, străjuit de Colţul Sanşil, apare un grup de trei mici izvoare neînsemnate. Mai jos cu circa 60 m de acest loc, din malul drept curge cel mai bogat izvor din Chei, singurul cu debit permanent, Şipotul Cheilor, care izvorăşte din partea inferioară a Zurusului Cetăţii, o limbă uriaşă de grohotiş.

Aspecte climatologice

Clima sitului se încadrează în caracteristicile temperat-continentale de tranziție, fără variații excesive. Circulația aerului este sub influența maselor de aer predominant vestice care întrețin în perioada rece a anului o vreme închisă, cu ierni în general blânde, cu precipitații frecvente sub formă de ploaie, lapoviță și ninsoare. Vara, vremea este instabilă, cad precipitații sub formă de averse însoțite de descărcări electrice, urmate de timp frumos determinat de încălzirea maselor de aer prin descendență de pe versantul estic al Munților Apuseni. O influență mai restrânsă o exercită circulația polară arctică, care în sezonul cald se resimte prin scăderi ale temperaturii și precipitații abundente. Iarna, prin pătrunderea și menținerea unor mase de aer rece, este posibilă formarea și persistența inversiunilor termice favorabile apariției ceții. Precipitațiile atmosferice medii prezintă valori în jur de 663 mm/an, cu minime în februarie și maxime în iunie.

Biocenoza

Vegetația

Cheile Turzii prezintă o vegetație diversă cu specii de plante rare și habitate cu valoare conservativă ridicată. Dintre habitatele caracteristice sitului protejate la nivel european menționăm șase habitate prioritare: comunități rupicole calcifile sau pajiști bazifite din *Alysso-Sedion albi* (localizat pe versantul stâng al cheilor), pajiștile stepice subpanonice (pe versanții slab până la mediu înclinați, cu expoziții variate din cadrul Cheilor Turzii), pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (preferă solurile ce se dezvoltă pe rocile calcaroase sau zonele de pietriș acoperite cu un strat mai gros de sol), păduri aluviale cu anin negru și frasin (acest tip de pădure de luncă se întâlnește de-a lungul văii Hașdatelor ce traversează Cheile Turzii, mai ales la intrarea și la ieșirea din chei), grohotișuri medio-europene calcaroase ale etajelor colinar și montan (se dezvoltă pe versanții însoriți cu înclinare mare spre medie pe grohotișuri mărunte sau grosiere nefixate), păduri din *Tilio-Aceron* pe versanții abrupți, grohotișuri și ravene (pădure mixtă care se formează pe grohotișurile de pe versanți stâncoși abrupți ai cheilor Turzii). Pe versantul drept al Cheilor există o plantație de pin, specie necaracteristică zonei. Vegetația include numeroase plante relicte terțiare, glaciare, elemente stepice, balcanice și mediteraneene. Printre acestea se numără 129 de endemisme. Flora regiunii cuprinde peste 1000 de specii floristice. Dintre endemisme se evidențiază stânjenelul, omagul, relictele terțiare scoruș, aerel, cârcel și ceapa ciorii. Alături de ceapa ciorii, în aceeași asociație vegetală întâlnim o serie de alte plante endemice, printre care garofița albă, cimbrișorul sau specii daco-balcanice cum ar fi mușcata dracului. Dintre speciile rare caracteristice pentru zonele aride întâlnite mai ales pe partea stângă a Cheilor, expusă soarelui, menționăm trânjoaica, vița sălbatică, păiușul. Alte plante rare și interesante întâlnite în Cheile Turzii sunt garofița cu petale albe sau roz, tulichina, toporașul liliachiu, spinul, vulturica, ovăsciorul, tisa (exemplare ale acestei specii pot fi observate pe versantul Turnul Galben), mătăciunea, laleaua pestriță, cujda etc. Deși altitudinea versanților cheilor este mică, aici s-au conservat datorită microclimatului răcoros al padinilor versanților nordici mai adăpostiți numeroase plante alpine caracteristice unor altitudini mult mai ridicate ca piciorul cocoșului, ochiul boului sau struțișorul.

Fauna

Vegetația variată favorizează prezența unei faune bogate de insecte, amfibieni, reptile, mamifere și păsări. Dintre nevertebrate ies în evidență carabul, cosașul, croitorul marmorat și diferite specii de fluturi. Pârâul Hășdate îmbogățește fauna zonei cu diverse specii de raci, scoici și melci de apă. Dintre speciile de pești menționăm zvârluga, mreana, cleanul. Situl este favorabil unei bogate faune de amfibieni și reptile: buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul cu creastă, brotăcelul, broasca mare de lac, broasca roșie de pădure, broasca roșie de munte, broasca râioasă verde, șarpele de alun, șopârla cenușie, vipera comună, șarpele de apă, gușterul, șopârla de ziduri etc. Mamiferele care pot fi observate constant în zonă sunt căprioara, cerbul, jderul de piatră, iepurele, vulpea, mistrețul, dihorul și mai rar pisica sălbatică. Peșterile și crăpăturile de pe versanții din Cheile Turzii favorizează prezența liliecilor cum ar fi: liliacul cu aripi lungi, liliacul comun, liliacul mediteranean cu potcoavă, liliacul mare cu potcoavă, liliacul mic cu potcoavă, specii de interes comunitar. În literatura de specialitate este menționată prezența unei colonii importante de lilieci în Peștera Cetățeaua Mare, peștera fiind teoretic închisă accesului public. Avifauna Cheilor Turzii cuprinde peste 108 specii de păsări. Pădurile sunt populate de specii precum priveghetoarea, ciocănitoarea de stejar, ghionoaia sură etc. În regiunile calcaroase, pe stânci, se întâlnesc specii de păsări mai rare precum fluturașul de stâncă, mierla de piatră, presura de munte, lăstunul de stâncă, acvila de munte.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 9677 de locuitori din așezările din zona sitului sunt angrenați în principal în agricultură, creșterea animalelor, industrie, exploatarea calcarului și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu lemne și gaze naturale. Localitățile dispun de sisteme de alimentare cu apă, dar nu și de canalizare. În zonă întâlnim numeroase situri arheologice (așezări, tumuli, necropole) datând din neolitic, epoca bronzului și cea romană, epoca migrațiilor. Totodată, în sit se află biserici și monumente din secolele XIII-XIX dintre care menționăm Mănăstirea de pe Muntele Petridului, Castelul Vereș din satul Livada și Biserica unitariană din Sânduleşti. În fiecare an, în luna mai, în Cheile Turzii se desfășoară o competiție sportivă de anvergură, cupa ATA la alpinism și escaladă. În august au loc festivități dedicate Zilelor Comunei Mihai Viteazu și în octombrie au loc Balul Strugurilor și Zilele Cepei. În tradiția orală, Cheile Turzii adăpostesc ființe mitice (satana, zâne, strigoi). Obiceiuri precum „Fâsâitele", șezătorile, Câjlegile, Peștitul, sunt din păcate din ce în ce mai puțin practicate.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități sportive (escaladă, parapantism), de pășunat și turism. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapășunat pe pajiștile din vecinătate (pășunatul este interzis în cadrul sitului), turism necontrolat, plantare de conifere (plantația de pin de pe versantul drept al cheilor duce la înlocuirea vegetației specifice zonei), poluarea apelor pârâului Hășdate. Exploziile puternice de la carierele de piatră din apropiere au efecte negative asupra pereților cheilor prin desprinderea unor blocuri de rocă, distrugerea teraselor de cățărare, zgomot și trepidații. Depozitarea necontrolată a deșeurilor în amonte și în imediata vecinătate a rezervației are un impact negativ asupra vegetației și plantelor rare, precum și asupra peisajului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu panouri de informare și pentru orientare (hărți), clădiri administrative, poteci pentru vizitare, trasee turistice și tematice (de escaladă). Totodată, acesta necesită dotarea cu stațiuni științifice, centru de informare, amenajări pentru observare/ supraveghere și bariere.

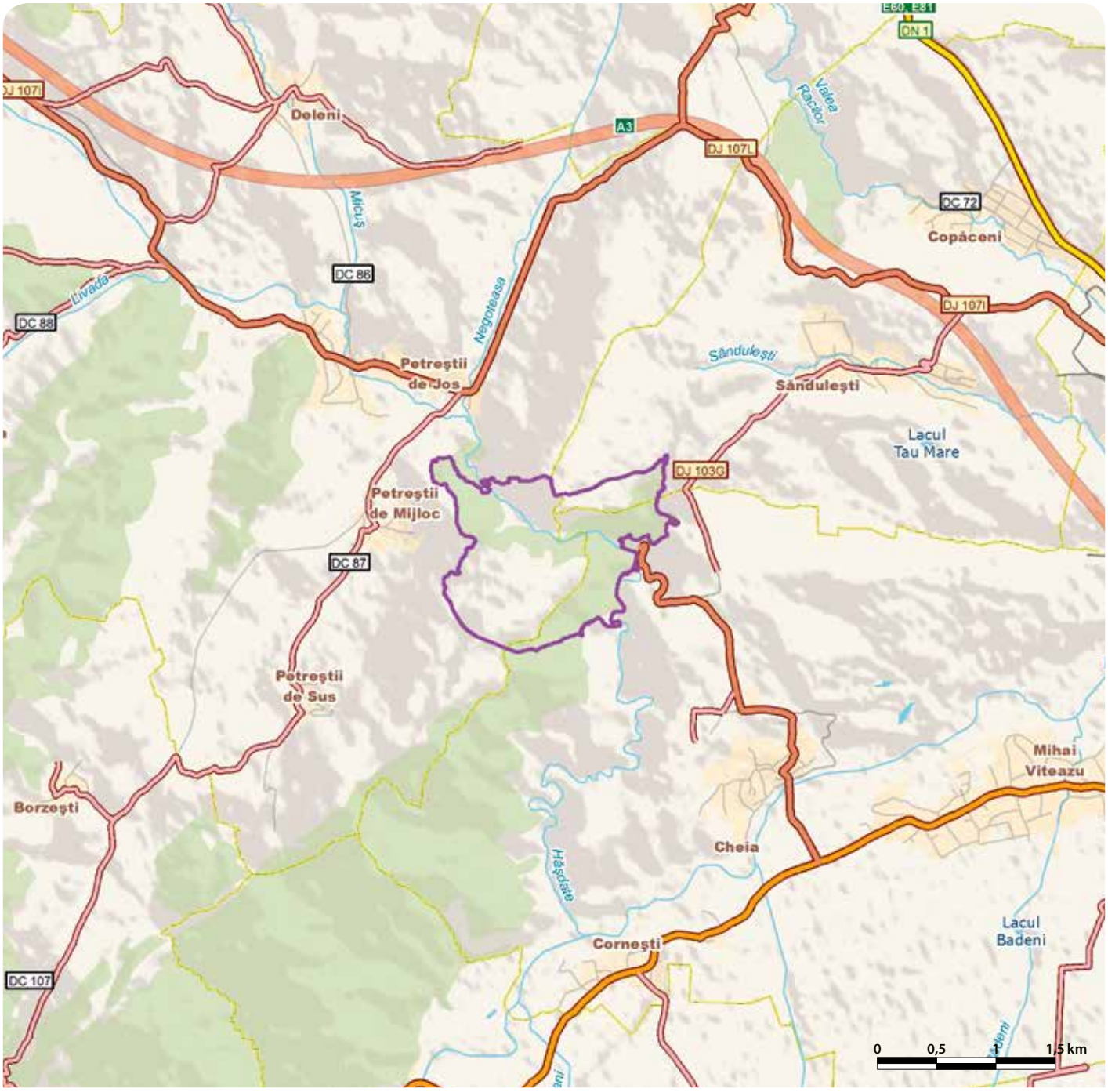

CHEILE VÂRGHIȘULUI - RO SCI 0036

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Harghita: Mereşti.
Județul Covasna: Vârghiş.

Suprafața: 834 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46° 12′ 46″; Long. E 25° 32′ 31″
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 935 max., 556 min., 695 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** **DL** **DF** DA
Situl este accesibil de pe DJ131, care după localitatea Vârghiș devine drum forestier șerpuind de-a lungul pârâului Rece (10 km) până în centrul sitului. Din comuna Mereşti se poate ajunge la intrarea nordică a cheilor pe un drum de tractor (7 km). Accesul în zonă este posibil și de pe șoseaua Odorheiu Secuiesc-Miercurea Ciuc prin Băile Chirui (15 km drum pietruit) sau prin Băile Selters (7 km).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6210* - Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **8210** - Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci calcaroase; **8310** - Peșteri în care accesul publicului este interzis; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: *Urs brun (*Ursus arctos*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*).
Nevertebrate: Cosașul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Chilostoma banaticum* • *Cucujus cinnaberinus* • Carab (*Carabus variolosus*) • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*). **Pești:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Cheile Vârghișului reprezintă unul dintre cele mai interesante fenomene naturale din sudul Carpaților Orientali. În acest sit se găsesc o serie de elemente naturale de valoare excepțională din punct de vedere botanic, zoologic, speologic, paleontologic și peisagistic. În flora cheilor găsim zece specii endemice carpatice și daco-balcanice. Pajiștile deschise de stâncărie, tufărișurile xeroterme, pădurile de grohotișuri și făgetele adăpostesc 44 de specii de plante protejate aflate pe listele roșii naționale. Stâncăria sălbatică și pădurile adăpostesc o faună extrem de bogată, printre care 17 specii de animale de interes comunitar. Este remarcabil efectivul populației de urși, estimat la peste 30 de exemplare în timpul iernii. În Cheile Vârghișului au fost identificate 17 specii de lilieci dintre cele 30 existente în România, opt specii fiind de interes comunitar. Colonia de liliac mic cu potcoavă este una dintre cele mai mari din țară. Remarcabilă este și diversitatea ridicată a speciilor de lilieci în perioada de reproducere (august-octombrie). Situl adăpostește șapte tipuri de habitate de interes european, dintre care trei sunt prioritare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Cheile Vârghișului s-au format în calcarele jurasice ale pânzei bucovinice și se întind în nordul Munților Perșani. Pe această porțiune de circa 1-2 km lungime și 500-600 m grosime s-a dezvoltat un relief carstic, cu formele sale de suprafață și de adâncime (doline, peșteri etc.). Cea mai mare peșteră este peștera Orbán Balázs aflată pe malul stâng al pârâului Vârghiș. De la mijlocul ultimei perioade glaciare până în prezent, pârâul Vârghiș a format prin erodare mai multe peșteri, dar explorate până acum sunt 124 de peșteri mai mici (5-10 m) sau mai mari (10-1500 m) ce însumează o lungime totală de 7502 m. Acestea ascund importante valori arheologice, speologice, paleontologice care însă s-au păstrat în întregime intacte doar în peșterile închise publicului larg, în rest fiind în mare parte deteriorate. Dintre formațiunile geomorfologice ale Cheilor Vârghișului cele mai importante sunt pereții verticali, turnurile de calcar (Turnul Porumbeilor, Turnul Csala), crestele de calcar, abriurile, martorii de eroziune (Kőcsúr), dolinele, avenele, grohotișurile.

Pedologie

În zona sitului sunt prezente soluri rendzine calcarice care se formează și se găsesc numai în condiții de relief fragmentat, pe culmi înguste sau ușor rotunjite cu stâncărie și pe versanți cu înclinări variate.

Hidrologie

Pârâul Vârghiș ia naștere din izvoarele craterului vulcanic Harghita Mădăraș. Râul Vârghiș, care străbate situl și a format cheile, este încadrat în categoria I de calitate. Limitele naturale ale sitului sunt reprezentate de pâraie: limita sudică – pârâul Kerekhegy, limita vestică – pârâul Kőháta și limita nordică – pârâul Gyepű.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală modică, tipică zonei de munte. Precipitațiile sunt însemnate, fiind zonă montană, iar vânturile predominante au direcția V-NV.

Biocenoza

Vegetația

Pe versanții stâncoși ai cheilor se dezvoltă o floră tipică carstului. În interiorul pădurilor mixte (stejar, fag, frasin, paltin, ulm, mesteacăn) întâlnim poieni cu o floră variată, cu numeroase plante rare ca bulbucii de munte, tulichina lupului, crinul de pădure, ceapa ursului, stânjenelul, lăptucul oii sau tisa. Coniferele sunt prezente răzleț, fiind reprezentate de molid, pin silvestru sau ienupăr. Pe teritoriul sitului au fost identificate 500 de specii de plante din care 44 de specii sunt rare, vulnerabile sau endemisme carpatice: rotoțele albe, pelinul de stâncă, feriguța, ruginița, căpușnica, brebeneii, verdeața iernii, papucul doamnei, mâna Maicii Domnului, barba ungurului, mlăștinița, micsandrele sălbatice, săbiuța ovăsciorul, crucea voinicului, stânjenelul siberian, prescurița, buhaiul, poroinicul, untul vacii, pușca dracului, foaia grasă, șapte degete, iarba neagră, borșișorul, buruiana vântului, opaița, cimbrișorul, otrățelul de baltă, tămâioara, țirigoaia. Trei specii de plante sunt de importanță comunitară (dar nu sunt incluse în formularul de declarare a sitului), și anume papucul doamnei, irisul și curechiul de munte.

Fauna

Peșterile din sit sunt deosebit de importante deoarece constituie adăpost pentru numeroase specii de lilieci. Din cele 30 de specii existente în România, în Cheile Vârghișului au fost identificate 17. În peștera Orbán Balázs au fost găsite 14 specii în diferite perioade ale anului. În timpul verii peștera adăpostește o colonie de reproducere a liliaciului comun și liliaciului comun mic (2000-2500 de exemplare), pe timpul iernii hibernând aici 1300 de exemplare aparținând aceloraşi specii. Tot această peșteră adăpostește una dintre cele mai semnificative colonii de hibernare a liliaciului mic cu potcoavă, numărul maxim de exemplare ajungând la 132. În peșterile mai mici din chei pot fi observate exemplare din speciile mai rezistente la frig, dar în număr restrâns. Cel mai mare număr de specii apare în perioada de împerechere, adică spre toamnă (a doua jumătate a lunii august, septembrie). Peșterile în care se poate constata activitatea cea mai intensă a liliecilor sunt Peștera Orbán Balázs (Peștera Mare de la Mereşti) și Peștera Calului. Există o diferență semnificativă în componența speciilor și abundența acestora în diferite peșteri, fapt care demonstrează că pe un teritoriu relativ restrâns, cu multe adăposturi favorabile, diferitele specii au anumite preferințe în alegerea locurilor pentru împerechere. Alte mamifere prezente în sit sunt ursul brun, cerbul, căprioru, mistrețul, vidra, râsul, pisica sălbatică, bursucul, jderul. Fauna de nevertebrate este reprezentată prin mai multe specii, dintre care cinci de interes conservativ european, cum ar fi croitorul fagului (specie prioritară), carabul și cosașul transilvan. Speciile de pești protejate în apele sitului sunt moioaga și zglăvoaca. Dintre amfibieni și reptile pot fi amintite vipera, șarpele de casă, șarpele lui Esculap, șopârla de câmp, gușterul, năpârca, salamandra. Dintre păsări, observațiile ocazionale indică prezența acvilei țipătoare mici, șoimului călător, corbului, huhurezului, codobaturei de munte.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 3328 de locuitori din așezările din sit sunt angrenați în principal în creșterea animalelor, prelucrarea lemnului și agroturism. Sistemul de încălzire din locuințe este individual pe lemne. În zonă nu există un sistem de canalizare centralizat și nici de alimentare cu apă.
În sit întâlnim biserici și monumente din secolele XVII-XIX, dintre care se remarcă Biserica ortodoxă cu Hramul „Sfinții Arhangeli Mihail și Gavril" construită din lemn în anul 1807, cu turnul în formă de navă și altar poligonal. În fiecare an, în luna septembrie se serbează Ziua satului Mereşti, iar între 17 și 18 iulie se celebrează Zilele Vârghișului. Tot aici, toamna se organizează Balul Strugurilor.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități agricole (pășunat, cosit), de exploatare forestieră, extragere de nisip și pietriș, vânătoare și turism. Desfășurarea acestora este anterioară desemnării sitului, dar unele dintre ele se practică și în prezent. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapășunat, turismul necontrolat, construcțiile care nu respectă specificul local și nu se integrează în peisaj, braconaj și poluarea cursurilor de apă (are loc în urma exploatărilor de caolină din Harghita Băi precum și din cauza reziduurilor menajere din zona caselor de vacanță din Băile Selters și Băile Chirui).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu centru de vizitare, puncte de informare, bariere, puncte de intrare, locuri de campare, vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

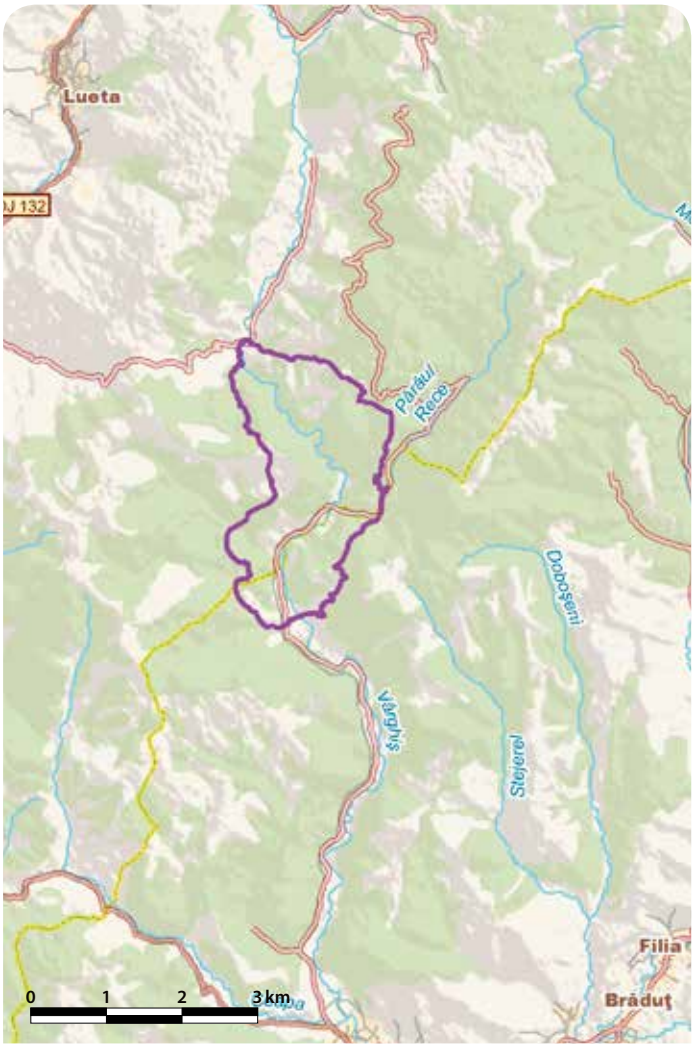

CIOMAD - BALVANYOS - RO SCI 0037

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Covasna: Bixad, Turia.
Judeţul Harghita: Băile Tuşnad, Cozmeni, Plăieşii de Jos, Tuşnad.

Suprafaţa: 5.993 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 5' 46"; Long. E 25°56' 19"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1244 max., 640 min., 915 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl Ciomad-Balvanyos este accesibil de pe drumul judeţean DJ113 (Tg. Secuiesc-Bixad). Acesta străbate situl, astfel încât din localităţile Turia şi Bixad se poate intra în interiorul sitului prin partea sudică către Lacul Sf. Ana, iar de pe DJ113B se poate ajunge în localităţile Lăzăreşi sau Tuşnadu Nou care sunt situate la nord de sit. Mai multe drumuri forestiere deservesc exploatările forestiere din cadrul sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91D0*** - Turbării cu vegetaţie forestieră; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*). **Nevertebrate:** Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*). **Plante:** Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se remarcă prin prezenţa fenomenelor postvulcanice (cea mai mare mofetă din Europa cu scurgere de bioxid de carbon de circa 2000 m³/zi şi o concentraţie de bioxid de carbon de 98-99%, grote cu emanaţii sulfuroase, mofete şi izvoare cu ape minerale) şi existenţa unor peşteri (peştera Ursului, peştera Timsos şi peştera Gyilkos). În sit a fost identificat habitatul prioritar de turbării cu vegetaţie forestieră în care se întâlnesc plante rare specifice zonelor mlăştinoase (roua cerului şi curechii de munte, specie de interes comunitar). Fauna protejată din sit include carnivore mari bine reprezentate (urs, râs, lup), dar şi numeroase specii de lilieci şi amfibieni.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se încadrează în grupa centrală a Carpaţilor Orientali, mai precis sectorul sud-estic al Munţilor Harghitei şi partea de nord a Munţilor Bodocului. Masivul Ciomad-Puturosu este alcătuit din Muntele Bolondos (1084 m), Muntele Puturosu (1143 m) şi Vârful Balvanyos (1057 m) şi este o formaţiune vulcanică cu o constituţie geologică uniformă. Din punct de vedere geologic, rolul esenţial l-a jucat activitatea vulcanică care a modelat această zonă prin crearea unor cratere (într-unul dintre acestea se află unicul lac vulcanic din România, Lacul Sfânta Ana) şi depunerea materialului rezultat în urma fenomenelor vulcanice pe povârnişul conului vulcanic. Masivul Ciomad-Puturosu constituie cea mai tânără formaţiune vulcanică a Munţilor Harghita, având altitudinea medie de 914 m, cu o minimă de 641 m şi o maximă de 1244 m. Acesta este definit de o energie mare de relief, cu variaţii semnificative ale înclinării versanţilor, cu grote şi peşteri. Fiind o zonă vulcanică, situl este caracterizat de fenomene postvulcanice precum mofete, grote şi peşteri de toate mărimile, izvoare cu apă minerală, total diferite între ele din punct de vedere al conţinutului de minerale, gustului sau mirosului.

Pedologie

În zona muntoasă, în condiţiile unui climat umed şi răcoros, sunt răspândite solurile brune şi brune acide care s-au format pe substratul litologic alcătuit din roci eruptive, cristaline şi gresii. În zona dealurilor şi depresiunilor întâlnim predominant solurile argiloiluviale podzolice şi în mică măsură solurile litomorfe.

Hidrologie

Hidrologia sitului are la bază bazinul pârâului Turia cu afluentul său cel mai important, pârâul Karatna. Situl este străbătut şi de pâraiele Turia şi Zsombor, a căror obârşie marchează şaua Sósmező, legătura Munţilor Puturosu cu Munţii Bodoc. Fenomenele post-vulcanice din zonă au ca rezultat emanaţii de gaze cu efecte curative (mofete, solfatare, fumarole). Cea mai vestită peşteră este Peştera Puturosu, solfatara cu cel mai mare debit din Europa. Un alt fenomen post-vulcanic este reprezentat de apele minerale carbogazoase, sărate, feruginoase. Izvoarele cu ape minerale foarte cunoscute în zonă sunt Valea Iadului din Alungeni, Izvorul Transilvania, Izvorul Imola, Izorul Ibolya, Izoarele Băilor Transilvania, Baia Hammaş, Baia cu ciocolată, Izvoarele Ape de ochi, Izvorul Iordan, Izvorul Sofia, Băile Mikeş, Baia Timşoş, Izvoarele Băilor Cisar.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală cu veri relativ răcoroase şi umede şi ierni geroase. Vara domină vânturile dinspre nord şi est. Precipitaţiile oscilează între 480 mm/an şi 880 mm/an.

Biocenoza

Vegetaţia

Pe teritoriul sitului putem întâlni păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum*, păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*, păduri de fag de tip *Symphyto-Fagion*, păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum* şi turbării cu vegetaţie forestieră. Tinovul Buffogo/Răbufnitoarea, situat pe teritoriul sitului, face parte din habitatele de tip turbării cu vegetaţie forestieră, cu o răspândire de numai câteva mii de hectare în toată ţara. Tinovul Răbufnitoarea este o mlaştină de turbă tipică, înconjurată de făgete, fiind situată pe o suprafaţă relativ mică (1 ha). Numele şi l-a primit de la răbufnirile bulbucilor de gaze. Zona este caracterizată de specii de plante relicte glaciare, din care trei specii formează colonii semnificative: roua cerului, vuitoarea şi curechiul de munte. O altă specie tipică şi foarte importantă a habitatelor de turbărie este afinul, de asemenea relict glaciar.

Fauna

Pe teritoriul sitului pot fi găsite specii de amfibieni de interes comunitar ca tritonul carpatic, tritonul cu creastă şi buhaiul de baltă cu burtă galbenă. Speciile de lilieci de interes comunitar care pot fi întâlnite aici sunt liliacul cârn, liliacul cu urechi mari, liliacul comun mic, liliacul comun. Carnivorele mari sunt foarte bine reprezentate în sit prin lup, urs brun şi râs. Dintre nevertebrate, cosaşul transilvan este o specie des întâlnită în fâneţele din zonă.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 7601 de locuitori din aşezările din zona sitului sunt angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, prelucrarea lemnului şi turism. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne şi gaz. Niciuna din localităţi nu dispune de un sistem centralizat de alimentare cu apă şi de canalizare.
În sit întâlnim biserici şi monumente din secolele XI-XIX, dintre care menţionăm Cetatea Balvanyos (secolul XI), Castelul Apor (secolul XVI) şi Biserica reformată din satul Turia (secolul XVI). În fiecare an, pe 1 mai, în Băile Balvanyos se organizează „Festivalul Primăverii" şi tot acolo, în prima săptămână din februarie, are loc „Hóbuli", Festivalul zăpezii, iar în ultima săptămână din februarie „Pomana Porcului". În Turia, la începutul lunii septembrie se sărbătoreşte Ziua Comunei şi a Recoltei. Începând din 2010, în primele zile ale lunii mai se celebrează Ziua Muntelui Puturosu.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia se desfăşoară activităţi de vânătoare (situl este fond de vânătoare), păşunat, plantare de pădure şi turism. Desfăşurarea tuturor activităţilor este anterioară desemnării sitului, dar unele dintre ele se practică şi în prezent. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de braconaj, turismul necontrolat, abandonarea sistemelor pastorale şi urbanizarea discontinuă (extinderea intravilan în zona Băile Balvanyos contribuie la reducerea suprafeţelor cu resurse trofice, la creşterea poluării apelor şi a cantităţii de deşeuri depozitate temporar în sit).

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare (hărţi), poteci pentru vizitare şi trasee turistice.

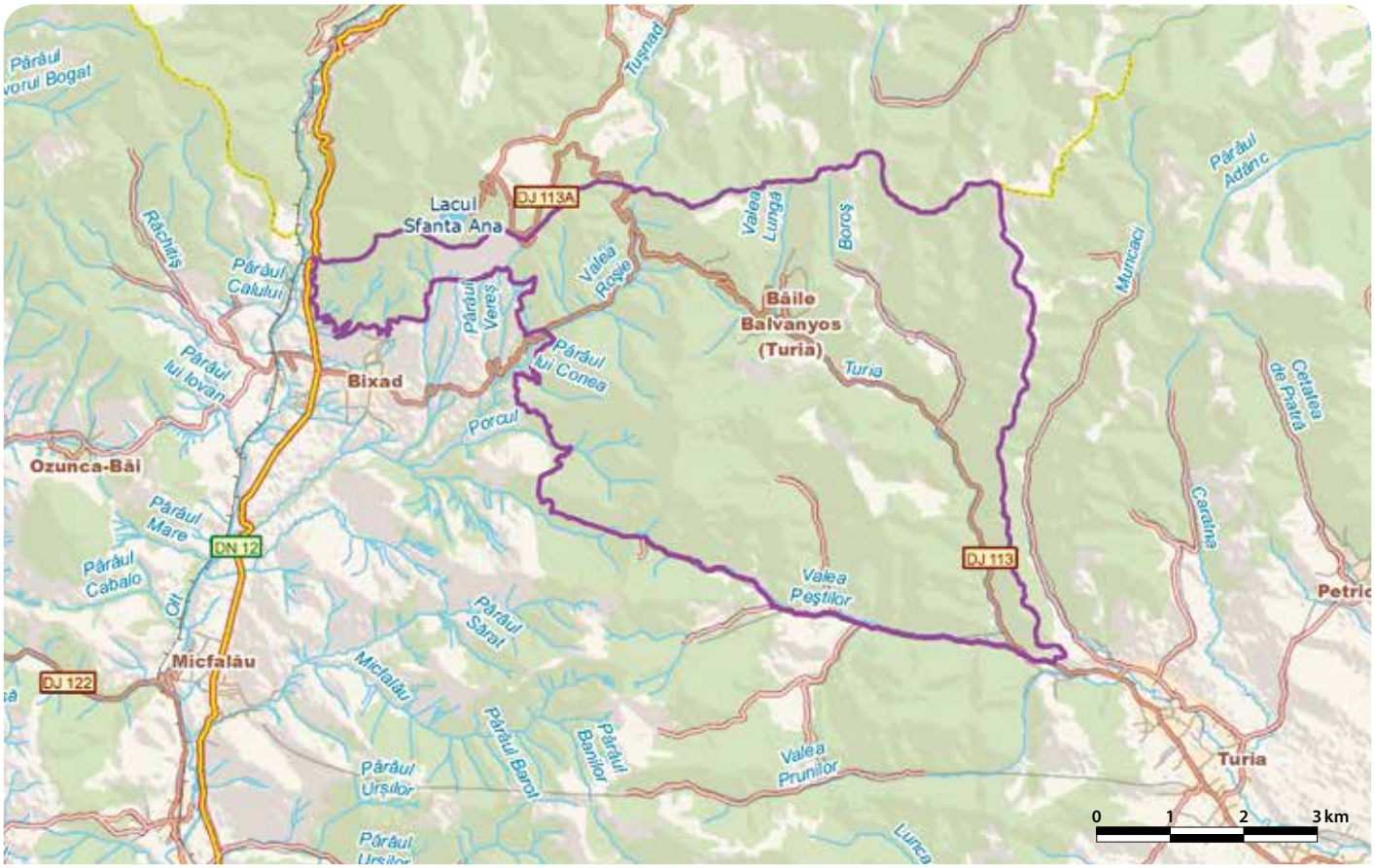

CIUCAȘ - RO SCI 0038

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brașov: Săcele, Tărlungeni, Vama Buzăului.
Județul Prahova: Cerașu, Măneciu.

Suprafața: 21.864 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 30′ 14″; Long. E 25° 57′ 10″
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1944 max., 797 min., 1216 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl este accesibil din DN1A (Brașov sau Vălenii de Munte), prin Cheia sau Măneciu Ungureni, din DJ103A (Tărlungeni-Zizin-Dâlghiu), pe același drum din Vama Buzăului sau pe diverse drumuri forestiere: valea Teslei, valea Babarunca, valea Berii, valea Zăganu, valea Buzăianu, valea Telejenel, valea Buzău, valea Stânei, valea Chirușca etc.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6430 - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **4060** - Tufărișuri alpine și boreale; **8110** - Grohotișuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* și *Galeopsietalia ladani*); **8120** - Grohotișuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene; **3220** - Vegetație herbacee de pe malurile râurilor montane; **3240** - Vegetație lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **6170** - Pajiști calcifile alpine și subalpine; **6230*** - Pajiști montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6520** - Fânețe montane; **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*); **8210** - Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci calcaroase; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **9420** - Păduri de *Larix decidua* și/sau *Pinus cembra* din regiunea montană; **4070*** - Tufărișuri cu *Pinus mugo* și *Rhododendron myrtifolium*; **91Q0** - Păduri relictare de *Pinus sylvestris* pe substrat calcaros; **3230** - Vegetație lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliac comun (*Myotis myotis*). **Nevertebrate:** **Callimorpha quadripunctaria* • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Carab (*Carabus variolosus*) • *Leptidea morsei* • *Chilostoma banaticum*. **Pești:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*). **Plante:** Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • *Clopoțel (*Campanula serrata*) • *Mannia triandra* • Papucul Doamnei, Blabornic *(Cypripedium calceolus)*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Ciucașul, deși nu face parte din masivele muntoase cu suprafață foarte întinsă, este unul din arealele cu o biodiversitate remarcabilă, atât în privința tipurilor de habitate cât și prin numărul mare de specii de plante și animale. Până în prezent au fost inventariate 22 de habitate de interes comunitar, din care cinci sunt prioritare (unele recunoscute ca fiind foarte valoroase sau chiar etalon ca laricetele de pe Muntele Zăganu) și peste 1700 de specii de animale și 1200 de specii de plante, din care 18 sunt de interes comunitar. Pe lângă biodiversitatea foarte ridicată, situl cuprinde peisaje unice datorate atât reliefului ruiniform de conglomerate cât și aspectului sălbatic creat îndeosebi de păduri, repartizate uniform și regăsite în majoritatea etajelor altitudinale. Astfel, pe suprafața sa există 3400 ha păduri virgine și cvasi-virgine care reprezintă 22% din totalul fondului forestier din sit. Aproape 80% din ecosistemele identificate aici sunt naturale, iar diversitatea și abundența acestora ajung la valori de până la 250 de ori mai mari decât media calculată la nivelul fondului forestier național. Acest procent foarte mare de ecosisteme naturale crește și mai mult valoarea biologică și conservativă a sitului. Din cele peste 6400 ha de pajiști, pajiștile subalpine au o diversitate floristică foarte ridicată. Aici sunt inventariate mai mult de 1000 de specii de plante superioare, licheni și fungi, cuprinzând cea mai mare parte a speciilor rare și foarte rare de la nivel național.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl, suprapus integral peste masivul Ciucaș din ramura sudică a Carpaților Orientali, este alcătuit din stive de conglomerate cu grosimi de 500-600 m compuse din pietrișuri și blocuri de șisturi cristaline, gnaise, calcare etc., toate fortificate într-o masă calcaroasă-gresoasă. La baza conglomeratelor sunt blocuri de diferite mărimi de calcare recifale. Pe treapta mijlocie (1100-1200 m) apar roci mai puțin rezistente, formate din gresii, marne și șisturi marnoase. Treapta inferioară este constituită din roci și mai puțin rezistente, șisturi marnoase și argiloase din cretacicul superior. Masivul Ciucaș este un nod orografic pe cumpăna apelor Carpaților de Curbură. Este format din două culmi principale bine definite: culmea Bratocei (direcție NE-SV) între vârful Ciucaș și Pasul Bratocea și culmea Gropșoarele-Zăganu (pe direcție NV-SE), despărțite de valea Berii. Din culmea Bratocea se formează culmi scurte cum sunt binecunoscutele Tigăi Mari și Mici. Din culmea Gropșoarelor apare la SV Muntele Roșu, iar spre est culmea Piatra Laptelui, culmea Văii Stânii, culmea Stâncoasă, culmea Șuvițelor. În nord, culmea Bratocea se prelungește prin culmea Urlătoarea. Văile masivului sunt dispuse radiar către depresiunile Cheia, Poiana Stânii, văile Dâlghiului, Buzăului, Tărlungului. Unele din ele formează chei mai mult sau mai puțin impunătoare: Cheița, Pârâului Alb, Văii Stânii, Strâmbului.

Pedologie

În sit sunt prezente cambisoluri, luvisoluri și spodisoluri.

Hidrologie

Situl are o rețea hidrologică relativ bogată, apele sale fiind componente a trei bazine: Buzău, Teleajăn, Tărlung. În zona de obârșie sunt foarte puține ape, izvoarele formându-se la 1000-1350 m, la baza conglomeratelor. Buzăul este format din două izvoare, pârâul Fetei și Strâmbu, din zona versantului nordic. În zona Vămii Buzăului, acesta primește și alți afluenți precum Buzăelul și Dâlghiul. Teleajenul se formează de pe versanții Bratocea și Gropșoarele-Zăganu, izvorul său fiind pârâul Berii, primind mai jos și alți afluenți cum este Telejenelul. Tărlungul drenează partea vestică a masivului, având două pâraie principale Babarunca și Ramura Mică.

Aspecte climatologice

Situl este poziționat în climatul temperat continental al munților mijlocii, cu puține influențe ale unităților de relief înconjurătoare, având în vedere masivitatea și înălțimea sa (se resimt influențe doar la baza unor versanți ce se continuă cu depresiuni). Climatul general este aspru, cu temperaturi mici în toate anotimpurile, cu cantități de precipitații ridicate și mai ales vânturi puternice în zona superioară. Instabilitatea atmosferică este foarte accentuată vara, când pe parcursul unei zile pot apărea fenomene meteo periculoase (furtuni cu descărcări electrice, grindină sau chiar precipitații mixte). Cantitatea medie anuală de precipitații atinge 1000-1200 mm, iar numărul de zile cu precipitații este de 160-180 pe an. Frecvența cea mai ridicată o înregistrează vânturile din direcția vest și NV, mai rar cele din SV. Se poate observa acest aspect în zona limitei superioare a pădurii (molidișurile de limită și rariștile de molid), unde arborii și-au dezvoltat coronamentul în funcție de direcția principală a vânturilor puternice, având așa-numitul port „steag".

Biocenoza

Vegetația

Situl prezintă o vegetație cu o diferențiere altitudinală evidentă. Cele mai joase forme de relief sunt văile apelor curgătoare, unde se dezvoltă o vegetație tipică ce formează un habitat prioritar, păduri aluviale cu *Alnus glutinousa* (arin negru). Baza versanților este ocupată de pădurile de fag care urcă până la peste 1000 m. Acestea sunt păduri naturale, o parte a lor bătrâne și neatinse de exploatări forestiere și alte intervenții silvice. Făgetele au în componență diverse specii de arbori și arbuști precum paltin, frasin, carpen etc. Următorul etaj forestier este cel al pădurilor mixte de brădeto-făgete și molideto-făgete, care fac tranziția către molidișurile pure. În aceste tipuri de păduri apare diseminat și paltinul de munte. Molidișurile pure urcă până spre zona subalpină, formând limita superioară a pădurii. Aceasta a fost în mare parte coborâtă artificial prin defrișarea în trecut a benzii superioare unde în prezent se întâlnesc alte tipuri de habitate, molidul participând doar cu rariști de molid. În câteva sectoare ale sitului însă se produce o succesiune a vegetației prin abandonarea pășunatului, molidul putând recâștiga suprafețele pierdute. În funcție de expoziția versantului (umbrită sau de lumină), aceste etaje ale vegetației forestiere se dezvoltă diferit, existând mai mulți versanți umbriți unde molidișurile coboară până la bază. Ca o caracteristică a Ciucașului, în muntele Zăganu există câteva arborete de larice în zona stâncăriilor din treapta superioară a molidișurilor de limită. Vegetația subalpină și alpină a speciilor lemnoase cuprinde printre altele jneapăn, ienupăr, smârdar, afin etc., unele asociații formând habitate de interes comunitar. Cercetările au evidențiat prezența a peste 1200 de specii vegetale. De asemenea, s-au identificat peste 400 de specii de fungi și licheni. Peste 150 de specii de plante sunt încadrate în diferite tipuri de legislație națională, europeană și internațională, o parte a lor fiind specii endemice. Trei specii de plante sunt de interes comunitar și anume curechiul de munte, clopoțeii (specie prioritară) și mușchiul *Mannia triandra*.

Fauna

Situl prezintă o faună foarte bogată, inclusiv sub aspectul conservării la nivel național și european. S-au identificat în total circa 1750 de specii de animale, dintre care peste 1500 de specii de nevertebrate, șase specii de pești, 11 specii de amfibieni, 5 specii de reptile, 150 de specii de păsări și 60 de specii de mamifere. Patru specii de insecte descrise în sit sunt de interes comunitar, croitorul fagului fiind specie prioritară. Dintre pești se remarcă păstrăvul indigen, boișteanul, cleanul, moioaga și zglăvocul (ultimele două, specii de interes comunitar răspândite mai ales în pâraiele Ramura Mică-Tărlung, Telejenel, Chirușca-Strâmbu-Buzău). În sit sunt răspândite mai multe specii de amfibieni precum salamandra, broasca râioasă brună, brotăcelul, broasca roșie de munte, broasca roșie de pădure, tritonul de munte, dar și două specii de interes comunitar, buhaiul de baltă cu burta galbenă și tritonul carpatic. Dintre reptile amintim vipera comună, gușterul, șopârla cenușie, șopârla de ziduri, șopârla de munte, năpârca, șarpele de alun. Mamiferele sunt și ele bine reprezentate de ursul brun, lup, râs și vidră (specii de interes comunitar), având populații stabile. Alte mamifere cu populații relativ mari raportat la suprafața sitului sunt mistrețul, cerbul carpatin, căprioru, vulpea, jderul, jderul de piatră, dihorul, nevăstuica, bursucul, capra neagră etc. S-au identificat și două specii de lilieci de interes comunitar, respectiv liliacul comun și liliacul mic cu potcoavă. Dintre

rozătoare putem aminti chiţcanul de pădure, pârşul de alun, veveriţa roşcată, şobolanul de apă etc. Păsările, cel mai numeros grup de vertebrate din sit, includ specii adaptate tipurilor de habitate variate întâlnite aici. Pădurile de fag şi de amestec sunt cele mai populate habitate de către păsări, cu densităţile cuibăritoare cele mai mari. Pe lângă populaţiile cuibăritoare, situl este traversat în migraţie de numeroase specii, iar în timpul iernii reprezintă teritoriu de odihnă şi hrană pentru câteva dintre ele. Dintre cele mai reprezentative sunt viesparul, acvila ţipătoare mică, şoimul călător, ierunca, cocoşul de munte, huhurezul mare, minunița, ciuvica, buha mare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 56100 de locuitori ai aşezărilor din zona sitului sunt angrenaţi în principal în creşterea animalelor, exploatare forestieră, prelucrarea lemnului, mică industrie, comerţ, servicii şi turism. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, fie pe lemne, fie pe lemne şi gaz. Toate localităţile dispun de sisteme de alimentare cu apă, însă numai oraşul Săcele are unul de canalizare.

În sit întâlnim biserici şi monumente din secolele XVIII-XIX, dintre care menţionăm Mănăstirea Suzana (sec. XVIII) din Măneciu Ungureni şi Biserica Sfântul Nicolae-Cernatu (sec. XVIII) din Săcele. În fiecare an, pe 21 iulie, în Săcele se organizează Sântilia – Târgul feciorilor, şi tot acolo la sfârşitul lunii octombrie are loc Sărbătoarea Roadelor Pământului. În Ceraşu, pe 15 mai se desfăşoară serbarea muntenească cu ocazia urcării oilor la munte, „Pe-un picior de plai, pe-o gură de rai".

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia se desfăşoară activităţi de turism, păşunat şi dezvoltare imobiliară. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de braconaj, turism necontrolat, depozitarea ilegală a deşeurilor menajere şi suprapăşunat (târlire, distrugerea prin tăiere sau incendiere a vegetaţiei lemnoase din zona subalpină şi alpină, perturbarea faunei sălbatice cauzată de câini, ciobani şi trecerea oilor etc.). Unele lucrări şi tratamente silvice au consecinţe asupra structurii habitatului forestier prin perturbarea faunei, distrugerea florei/vegetaţiei, eliminarea unor elemente esenţiale în ecosistem (lemn mort) etc. Cele mai afectate sunt în acest sens, făgetele exploatabile unde se aplică tratamentul tăierilor progresive cu tăieri finale de racordare ce presupun eliminarea totală a pădurii/arborilor bătrâni. Extinderea intravilanului şi a diverselor construcţii (inclusiv dezvoltarea domeniului schiabil) în zonele deja construite (Poiana Stânii, Muntele Roşu etc.) sau în alte zone poate avea consecinţe asupra biodiversităţii prin deranj/stres provocat faunei, fragmentarea habitatelor, dispariţia habitatului etc.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există un număr de trasee turistice. Acesta necesită dotarea cu panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare (hărţi), centre de vizitare, bariere, trasee tematice, locuri de campare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

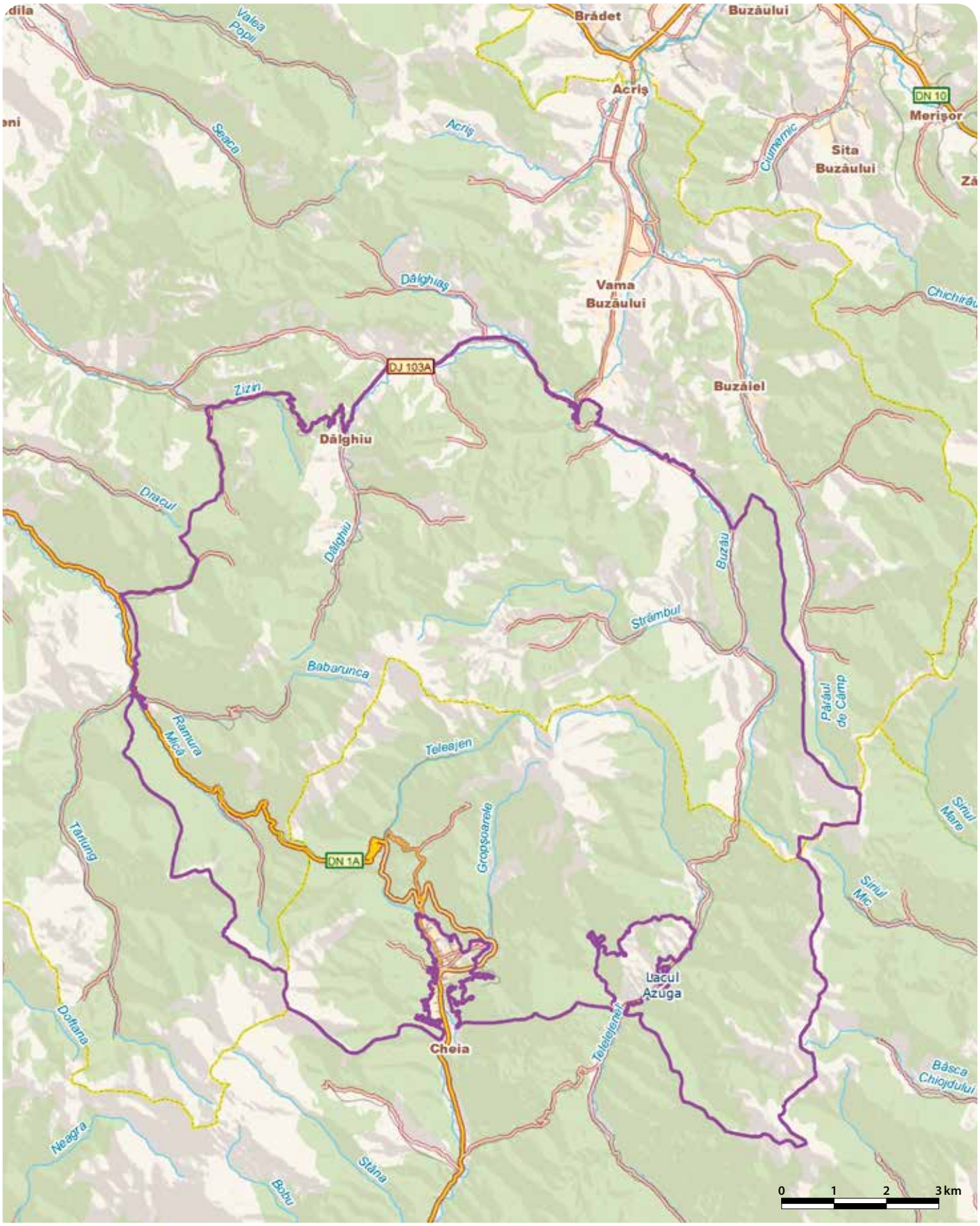

CIUPERCENI - DESA - RO SCI 0039

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Dolj: Calafat, Ciupercenii Noi, Desa, Ghidici, Negoi, Piscu Vechi, Poiana Mare, Rast.

Suprafaţa: 39.765 ha
Localizarea geografică: Lat. N 43˚ 53′ 58″; Long. E 23˚ 5′ 38″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Stepa Câmpiei Române
Altitudinea: 65 max., 2 min., 36 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face din drumurile judeţene DJ561E, DJ561A, DJ561D, DJ553E, drumurile naţionale DN56 și DN55A dar și din calea ferată.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3130 - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetaţie din *Littorelletea uniflorae* și/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetaţie de *Chenopodion rubri* și *Bidention*; **6440** - Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **91I0*** - Vegetaţie de silvostepă euroasiatică cu *Quercus spp.*; **2160** - Dune cu *Hippophae rhamnoides*; **2190** - Depresiuni umede intradunale; **1530*** - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice; **3140** - Ape puternic oligo-mezotrofe cu vegetaţie bentonică de specii de *Chara*; **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetaţie tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **6120*** - Pajiști xerice pe substrat calcaros.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** Carab (*Carabus hungaricus*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Croitorul cenușiu (*Morimus funereus*) • Melcul cu cârlig (*Anisus vorticulus*). **Pești:** Scrumbie de Dunăre (*Alosa pontica*) • Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Ghiborț de râu (*Gymnocephalus baloni*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Sabiță (*Pelecus cultratus*). **Plante:** Trifoiaș de baltă (*Marsilea quadrifolia*) • Otrățel (*Aldrovanda vesiculosa*) • Brândușă (*Colchicum arenarium*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Îndiguirile, drenările, irigațiile și desecările din Lunca Dunării au determinat transformări importante în arealul cuprins în cotul Dunării dinspre Calafat. Pădurile din această zonă au fost defrișate, bălțile transformate în terenuri agricole sau lacuri pentru creșterea peștilor, influențând puternic în special avifauna. Singura zonă neafectată de aceste acțiuni antropice a rămas cea a sitului, care se remarcă prin habitatele de salcie și plop alb. Aici găsim mai multe rezervații naturale: Balta Lată, cu o suprafață de 28 ha și Balta Neagră cu o suprafață de 1,2 ha. Vegetația acestora este specifică ecosistemului de baltă. La aceste două rezervații naturale se adaugă pădurea Ciurumela, situată pe locul unei foste pepiniere, vestită pentru exemplarele de salcâm de dimensiuni impresionante (diametre de 70-80 cm și înălțimi de 30-35 m), la adăpostul cărora se instalează o vegetație interesantă ce adăpostește o plantă rară, *Molugo cerviana,* și rezervația ornitologică Ciuperceni-Desa cu o suprafață de 200 de ha.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Formele de relief întâlnite sunt lunca, terasa inferioară a Dunării și dunele.

Pedologie

În zona de interes se dezvoltă trei tipuri de soluri: cernoziom (bogat în material organic), aluvial (constă din sedimente nisipoase și subordonat în sedimente argiloase) și nisipos. Situația generală a solurilor din regiune este bună, doar în vecinătatea Dunării remarcându-se un anumit grad de eroziune. Nu au fost observate soluri sărăturate, acidifiate, soluri poluate cu substanțe periculoase sau soluri degradate.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică a sitului este formată din fluviul Dunărea, bălți și rezerve de ape subterane. Dunărea a avut și are un rol important în dezvoltarea economică, este o importantă cale de transport a mărfurilor dar și o semnificativă resursă pentru activitățile piscicole. Datorită prezenței dunelor s-au format bălți cu suprafețe ce variază de la mai puțin de un hectar până la câteva sute de hectare și care sunt alimentate îndeosebi din ploi și ape subterane. Nivelul acestora scade atunci când nivelul apei freatice coboară și cantitatea de ploi este redusă. Nivelul apei freatice este la circa 5-6 m în zona joasă (luncă) și peste 20 m în zona de terasă.

Aspecte climatologice

Situl se găsește într-o regiune cu climă continentală (sub-regiune cu climă moderat-continentală). Regiunea este caracterizată de veri caniculare uscate și de ierni reci, cu rare furtuni de zăpadă și frecvente intervale calde datorate influenței unor mase de aer cald originare din zona Mării Mediterane. Ceața este un fenomen caracteristic pentru tot cursul inferior al Dunării, fiind în mare măsură rezultatul unor diferențe de temperatură între apa fluviului și cea a aerului din teritoriul străbătut. Ceața apare cel mai adesea în noiembrie, decembrie, ianuarie și februarie. Cele mai frecvente vânturi sunt crivățul și austrul. Crivățul suflă din NE și nord, având frecvență mai mare în timpul iernii când se resimte influența anticiclonului siberian. Austrul bate din vest și SV tot timpul anului, cu intensitate mai mare vara. Fiind un vânt cald și uscat, în lunile de vară imprimă climei un caracter secetos. Toamna și primăvara mai suflă un vânt umed, din direcția S-SE. Acesta provoacă sezoanele ploioase din aceste anotimpuri.

Biocenoza

Vegetația

Flora zonei aparține regiunii Central Europene, provincia Danubio-Getică, sectorul câmpurilor danubiene. În sit sunt prezente amestecuri de specii caracteristice zonelor de lunca și nu numai care includ frasin, mojdrean, stejar, stejar brumăriu, stejar pufos, ulm de câmp, plop alb, plop negru, răchită, răchită albă, cer, gârniță, cărpiniță, sparanghel sălbatic, salcâm, salcie plângătoare, plop tremurător, plop hibrid, corcoduș, dud alb, tei, ulm, soc negru, măceș etc. De asemenea, apar pâlcuri de stuf și papură însoțite de grupări sporadice de pipiriguț.

Fauna

În zonă găsim un număr impresionant de specii de păsări protejate cum ar fi egreta mică, egreta mare, pelicanul creț, pelicanul comun, cormoranul mic etc., fapt ce a dus la înființarea Rezervației ornitologice de la Ciuperceni-Desa. Aceasta ocupă o porțiune în zona inundabilă a Dunării care nu a fost îndiguită și care are un habitat major de apă dulce/zone umede. Fauna zonei riverane a Dunării este reprezentată de un număr mare de specii de origini diferite care s-au adaptat la unele dintre cele mai variate condiții de viață prezente într-un areal relativ restrâns. Fauna, atât cea acvatică cât și cea terestră, este astfel bogat și diversificat reprezentată în sit. Dintre speciile prezente menționăm amfibienii (tritonul comun, buhaiul de baltă, broasca brună de pădure etc.), reptilele (broasca țestoasă de lac, șarpele de casă și cel de apă), mamiferele (vidra, hârciogul, ariciul, popândăul, mistrețul etc.)

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Situl se află pe teritoriul administrativ al localităților Calafat, Ciupercenii Noi, Desa, Ghidici, Piscul Vechi, Poiana Mare și Rast, ce însumează un total de 52019 de locuitori angrenați în principal în agricultură, pomicultură, zootehnie, transport, industrie și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este fie centralizat, fie individual pe lemne. Nu există sisteme de alimentare cu apă și de canalizare integral centralizate.

În sit întâlnim biserici și monumente din secolul XIX reprezentative pentru patrimoniul cultural local. Totodată, săpăturile arheologice efectuate în zonă au evidențiat existența unor vestigii din Neolitic, Epoca Bronzului, Epoca Fierului și Epoca Romană. Anual, pe 25 octombrie în localitatea Rast se sărbătorește Ziua Recoltei, iar pe 21 octombrie locuitorii din Ciupercenii Noi participă la manifestările organizate cu ocazia Zilei Comunei. În Piscu Vechi, primăvara se celebrează Gurbanele, o sărbătoare moștenită din vremea dacilor, una din puținele tradiții păstrate din acele vremuri. Taina Gurbanelor constă în sacrificări de miei de culoare albă care semnifică mântuirea de păcate și însănătoșirea celor bolnavi. Gurbanele se organizează la marginea unei păduri, iar resturile de la masă se îngroapă. Se consideră că, dacă sunt duse acasă, provoacă necazuri și pagube.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară permanent activități de pășunat, agricultură, creșterea animalelor, vânătoare, pescuit sportiv și navigație. Elementele de impact negativ asupra conservării mediului sunt generate de pășunatul în pădure și de riscul apariției unor încrucișări între speciile spontane și cele cultivate sau de utilizarea unor substanțe insecticide, ierbicide etc. Substanțele chimice utilizate pot influența dezvoltarea speciilor spontane și pot ajunge în pânza freatică.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl necesită atât dotarea cu bariere, panouri de avertizare, panouri de informare și pentru orientare (hărți), cât și amenajarea de trasee tematice, puncte de informare, puncte de observare/supraveghere.

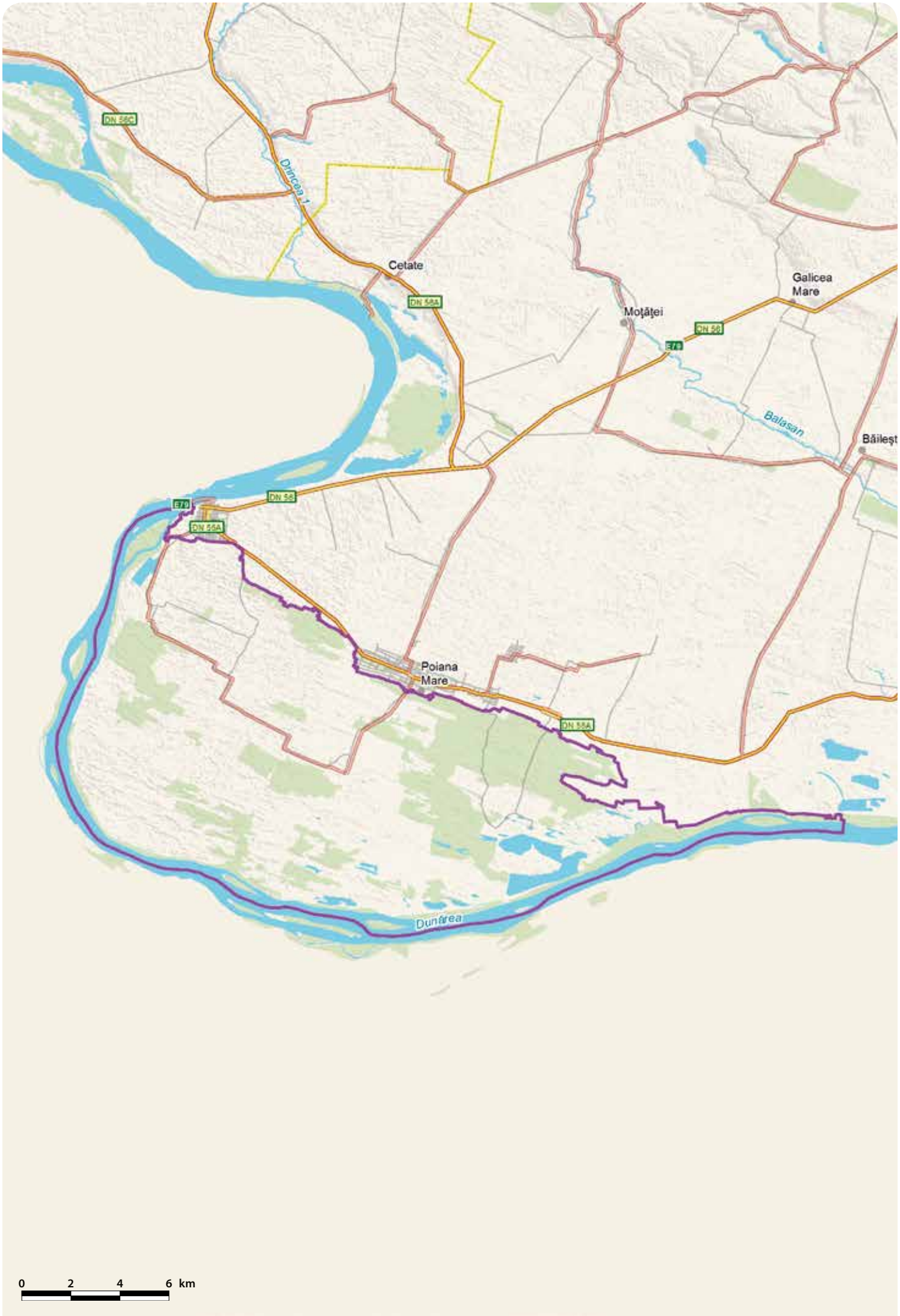
DN 56C
Dăncea 1
Cetate
DN 56A
Galicea
Mare
Moţăţei
DN 56
E70
Balasan
Băileşt
DN 56
E70
DN 56A
Poiana
Mare
DN 56A
Dunărea
0 2 4 6 km

COASTA LUNII - RO SCI 0040

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Cluj: Luna, Viișoara.
Județul Mureș: Chețani.

Suprafața: 694 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 30′ 53″; Long. E 23° 57′ 5″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 494 max., 279 min., 366 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se face din DN15 (Cluj-Napoca-Târgu Mureș) pentru latura sudică și cea vestică a sitului și de pe DJ150 (Câmpia Turzii-Viișoara) pentru latura nordică a sitului, apoi se continuă pe drumurile locale din localitățile Viișoara, Urca, Giurgiș, Hădăreni.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6240* - Pajiști stepice subpanonice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*). **Nevertebrate:** *Catopta thrips* • *Cucullia mixta* • *Gortyna borelii lunata* • *Pseudophilotes bavius*. **Plante:** Tărtan, Hodolean (*Crambe tataria*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

În sit au fost identificate unele dintre cele mai reprezentative și mai bine conservate pajiști stepice din Transilvania cu o floră bogată în elemente caracteristice, printre care tărtanul sau hodoleanul tătărăsc. Tot aici intălnim și pajiști stepice subpanonice, habitat natural prioritar, dar și patru specii de nevertebrate de interes comunitar. Zona este deosebit de importantă pentru fluturi, grupa cea mai bine studiată dintre nevertebratele din sit, dintre care se remarcă în primul rând endemismul *Filatima transsilvanella* dar și alte 17 specii rare deosebit de importante din punct de vedere zoogeografic. De altfel, situl include rezervația naturală de interes național „Dealul cu fluturi".

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Deși are o suprafață redusă, din punct de vedere geomorfologic situl prezintă în ansamblul său toate formele de mezo și microrelief caracteristice Câmpiei Transilvaniei. Această unitate a luat naștere prin scufundarea neuniformă a unui relief cristalino, mezozoic. Sub aspect geomorfologic, situl se încadrează în Câmpia deluroasă a Transilvaniei, alcatuită dintr-un complex de culmi domoale separate prin văi largi, cu altitudine cuprinsă între 250 și 640 m. Ca urmare a accentuării mișcărilor tectonice, a avut loc o puternică activitate vulcanică în regiunile carpatice, concretizată prin acumularea în depresiune a tufului peste care s-au depus evaporite, dintre care cea mai importantă este sarea. Peste depunerea de sare s-au adăugat sedimente: marne, argile, nisipuri și numeroase intercalații de tufuri dacitice. Alunecările masive de teren, eroziunea torențială și ravinația foarte activă sunt legate de existența rocilor eterogene și a apelor subterane la suprafața punctelor de marne și argile impermeabile, cât și de climatul rece și umed al postglaciarului.

Pedologie

Roca mamă, care este reprezentată pe versanți de deluvii și preluvii cu textură mijlocie și grea, a dus la formarea de soluri de natură cernoziomică cu textură lutoasă și lutoargiloasă. În luncă, materialul parental este reprezentat prin depuneri aluvionare ca argile, mâluri și nisipuri fine, cu permeabilitate redusă, pe care s-au format soluri cu un accentuat caracter apos. Adâncimea de apariție a substratului geologic în luncă este relativ mică, de circa 0,8-1 m. În sit se mai întâlnesc soluri bălane de coastă, regosoluri și erodisoluri.

Hidrologie

Situl se află în bazinul hidrografic inferior al râului Arieș. Stratul acvifer se află la adâncimi mari, de circa zece metri.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală. Pe fondul influențelor nord-vestice, în circulația atmosferică se produce și o pătrundere relativ ușoară în lungul Mureșului a maselor de tip atlantic. Cantitatea medie anuală de precipitații este de aproximativ 520 mm, cu o medie maximă în iunie și un minim în februarie. Caracteristicile importante ale climei sunt inversiunile cu frecvențe maxime în anotimpul rece, inversiuni care generează cețuri dense, înghețuri timpurii sau târzii, fapt ce poate afecta culturile agricole. Vânturile predominante bat din N, NV, S și SE, axate pe direcția generală a culoarului, complicate și de vânturile din SV din culoarul Mureșului.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația de stepă este dezvoltată pe pantele sud-vestice. În pajiștile stepice subpanonice sunt dominante păiușul, hajma păsărească, ceapa ciorii, rățișoara, trânjoaica, dumbățul, lucerna, firuța, buruiana de junghiuri, ciucușoara, pelinul, sadina, luntricica, tămâița, rogozul, năgara, bărboasa, migdalul pitic, frăsinelul. Dintre speciile amenințate menționăm tărtanul (specie comunitară) și jaleșul. Din punct de vedere forestier, pe acest versant cu tendințe pregnante de degradare a solului, începând cu anul 1977 s-au realizat lucrări de amenajare a torenților și de stabilizare a terenului prin împăduriri repetate cu diverse specii. Dintre aceste specii s-au păstrat cu dificultate, din cauza condițiilor extreme de vegetație, pinul negru, mojdreanul, frasinul, salcâmul, cătina. În subarboret putem întâlni alunul, cornul, sângerul, păducelul, porumbarul, măcașul, lemnul câinesc, socul, curpenul. În pajiștile secundare întâlnim iarba vântului, păiușul comun, păiușul mic, bărboasa, firuța.

Fauna

Situl este recunoscut pentru fauna de insecte, în special fluturi. Populațiile speciilor de amfibieni întâlnite în sit sunt reprezentate de brotăcel, broasca roșie de pădure, broască de lac. Dintre reptile întâlnim năpârca, șarpele de alun, șopârla de câmp, gușterul, șarpele de casă. Mamiferele sunt reprezentate de mistreț, căprior, iepure, viezure, vulpe, dihor etc. Dintre rozătoare, cele mai răspândite în sit sunt popândăul, hârciogul, șoarecele de câmp, cățelul pamântului sau orbetele, șobolanul de câmp, chițcanul comun, chițcanul de câmp și cârtița. Avifauna sitului cuprinde numeroase specii cântătoare, pe care le întâlnim în păduri, în poieni sau scrutând teritoriul prin zboruri largi. Dintre acestea amintim cucul, pițigoiul, aușeul, ciocănitoarea, uliul porumbar, uliul păsărelelor, ciuful de pădure, huhurezul mic, șorecarul comun, vânturelul roșu, ochiuboului, brumărița de pădure, pitulicea mică, gaița, coțofana, stăncuța, corbul, scatiul, sturzul de vâsc. Dintre păsările de silvostepă, mai des întâlnite sunt prepelița, ciocârlia și potârnichea.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 13336 de locuitori din așezările din zona sitului sunt angrenați în principal în agricultură, zootehnie, legumicultură, industrie mică și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu lemne și gaz. Toate localitățile dispun de un sistem de alimentare cu apă și de canalizare.
În sit întâlnim biserici și monumente din secolele XV-XIX, dintre care menționăm Castelul Banfi (1633) din Luncani și Biserica reformată (sec. XV) din Luncani. În vremurile îndepărtate, întregul ținut era de forma unei guși de pasăre și era acoperit de o imensă pădure de arini. O legendă menționează că la începuturi ținutul era populat numai de șoareci uriași, cu gușă și cu un dram de inteligență. Într-una din zile, după o joacă, unul a căzut în valea săpată de pârâul ce și-a croit drum în argilă despărțind dealul în două părți și și-a lăsat amprenta pe întreaga vale.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de pășunat, agricultură, exploatarea lemnului, silvicultură, vânătoare și turism. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de braconaj, suprapășunat și turism necontrolat. Trebuie prevenite împăduririle cu pin și salcâm ce conduc la scăderea drastică a biodiversității, ajungându-se în situații extreme chiar până la eliminarea completă a vegetației autohtone. Pe anumite porțiuni, în urma pășunatului excesiv se poate observa o ruderalizare pronunțată.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există poteci pentru vizitare, puncte de intrare și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Acesta necesită dotarea cu panouri de avertizare, de informare și pentru orientare (hărți), puncte de informare, vetre de foc și suplimentarea amenajărilor pentru colectarea deșeurilor.

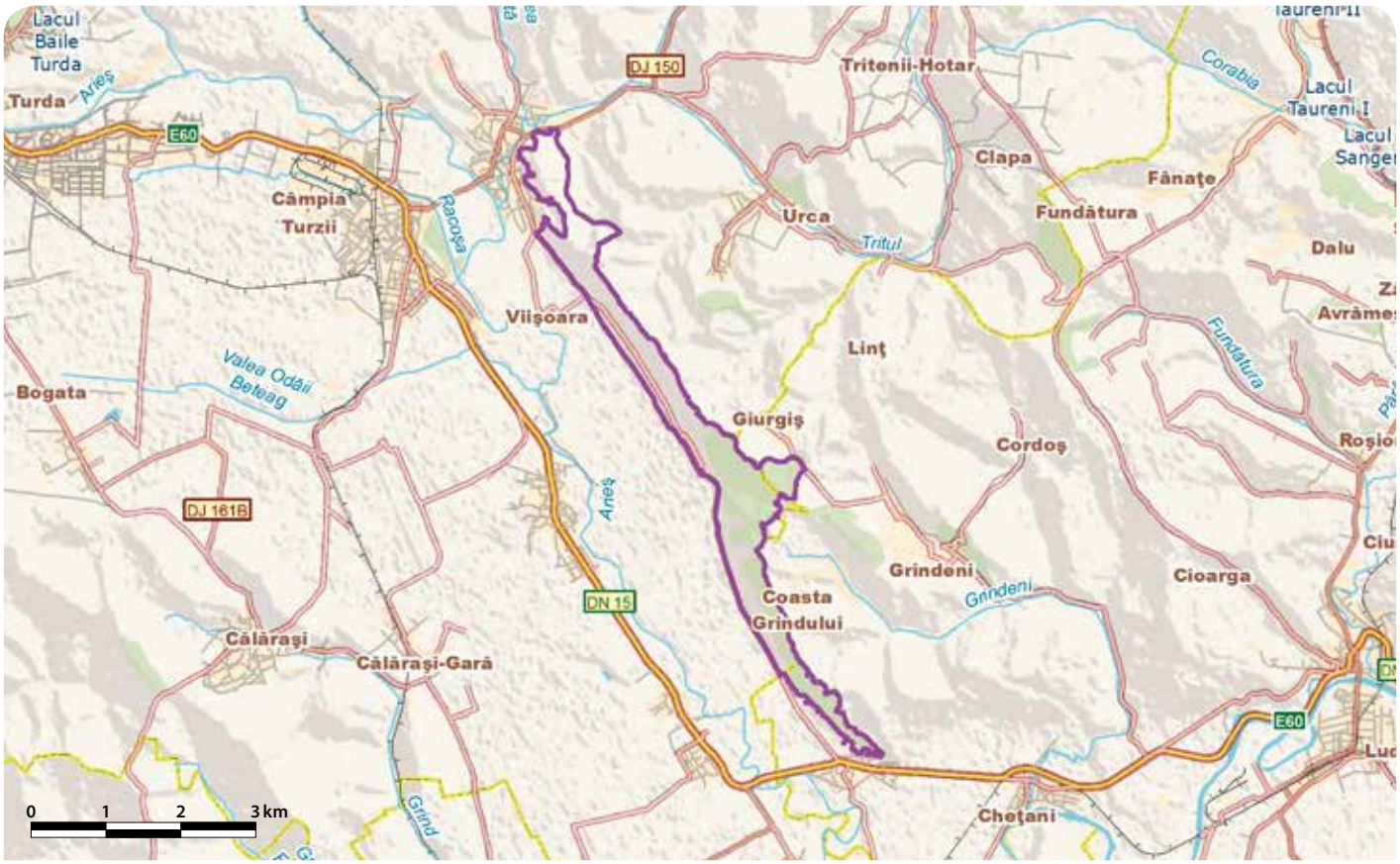

COASTA RUPTURILE TANACU - RO SCI 0041

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Vaslui: Tanacu.

Suprafața: 328 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 46° 40' 12"; Long. E 27° 51' 9"
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea**: 295 max., 126 min., 186 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face prin DN24 și DJ244K, apoi se traversează comuna Tanacu pe un drum local.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

62C0* - Stepe ponto-sarmatice; **40C0*** - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl cuprinde două habitate prioritare: stepe ponto-sarmatice și tufărișuri de foioase ponto-sarmatice. Ambele habitate au suprafețe reduse în România, fiind supuse unei presiuni antropice ridicate. Dintre speciile de plante rare și endemice din cadrul sitului menționăm cârcelul, ruscuța, aiul de stepă, pirul de stepă, sparceta, zambila pitică, stânjenel de stepă (rățișoare), precum și *Bellevalia sarmatica*, specie cunoscută în flora țării noastre numai în câteva stațiuni aflate pe teritoriul județului Vaslui. În compoziția floristică se înscrie și tufa lemnoasă denumită popular caragană pitică, element continental irano-turanian cu excepțional rol fitogeografic, care contribuie la fixarea terenului și stoparea eroziunii solului prin sistemul său radicular bine dezvoltat. Resturile de cochilii prezente în sit îl înscriu în categoria punctelor fosilifere cu resturi de nevertebrate și vertebrate, un posibil loc de referință pentru stratigrafia și paleontologia moluștelor. Situl este încă insuficient cercetat din punct de vedere faunistic și paleontologic. Situl include și rezervația naturală de tip botanic cu același nume.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl reprezintă un versant cu expunere spre vest și înclinare de peste 35%, situat în Podișul Central Moldovenesc în locul cunoscut de localnici sub denumirea de Coasta Rupturile. Zona este afectată de eroziunea apei și a fost supusă de-a lungul timpului alunecărilor de teren. În anul 1957, zona a fost plantată cu salcâm pentru stabilizarea terenului, ulterior plantația fiind defrișată și terenul folosit ca pășune. Substratul geologic este de vârstă sarmațiană, alcătuit din marne, nisipuri fine argiloase prezentând la suprafață resturi de animale și cochilii de moluște.

Pedologie

Solurile predominante sunt cele cernoziomice, de stepă, aflate în diferite stadii de levigare și erodare, cu treceri până la sol lutos gălbui-cenușiu, nestructurat, cu rare rădăcini ierboase.

Hidrologie

Râul Vasluț este afluent de stânga al Bârladului. Bazinul hidrografic are o suprafață de aproximativ 692 km^2. Râul izvorăște de la altitudinea de 340 m, din apropierea dealului Păun, și se varsă în râul Bârlad, la circa 85 m altitudine. Bazinul sau hidrografic se desfășoară și pe teritoriul administrativ al comunei Tanacu.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală, specifică Europei de Est. Media anuală a temperaturii aerului este de 9,5 °C. Durata intervalului de îngheț este de 185 zile/an. În medie, înghețul începe toamna după 15 octombrie și se sfârșește după 15 aprilie. Media anuală a precipitațiilor este cuprinsă între 500-600 mm. Mai frecvente sunt vânturile de NV și de nord, urmate de cele de SE și de est. Viteza medie a vântului prezintă valori cuprinse între 1,6 și 6,5 m/s.

Biocenoza

Vegetația

Speciile edificatoare pentru pajiștile stepice sunt cele de bărboasă, păiuș stepic, firuță, năgară, pelin, scaiul dracului, pir de stepă, șarlai etc. Speciile caracteristice tufărișurilor de foioase ponto-sarmatice sunt cele de bărbișoară, păducel, scorombar, iasomie, caragană pitică, corn, măceș etc. Dintre speciile de plante rare și endemice întâlnim cârcelul, ruscuța, aiul de stepă, sparceta, zambila pitică, pălamida, laptele stâncii (laptele câinelui), sânzienele galbene etc. Sânzienele galbene sunt un simbol al verii, deoarece perioada lor de maximă înflorire este identică cu perioada de maximă strălucire a soarelui. Această bogăție floristică aflată pe o suprafață relativ mică și semnificația fitogeografică a genofondului conferă stațiunii de la Tanacu un caracter de unicitate, de tezaur informațional de mare valoare științifică din punct de vedere fitogeografic, botanic și palentologic.

Fauna

Fauna sitului nu a fost studiată în mod particular, fiind necesară continuarea investigațiilor științifice. Dintre speciile de mamifere prezente în sit amintim popândăul (denumit popular șuiță, poponete sau tâstar), specie relativ comună în România dar aflată în declin drastic la nivelul Uniunii Europene. Dintre speciile de mamifere dependente de pajiștile naturale, inclusiv stepele ponto-sarmatice, menționăm specii ierbivore mici precum iepurele și carnivore mici precum vulpea. Dintre speciile de păsări care pot fi observate pe aria sitului menționăm dumbrăveanca, prigoria, fâsa de câmp, ciocârlia de stol, sfânciocul roșiatic, sfrânciocul cu frunte neagră, prepelița, potârnichea, ciocănitoarea de grădini, graurul etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitățile economice se înscriu în zona economiei rurale de tip agricol, tradițional: agricultură, creșterea animalelor, apicultură, viticultură, pomicultură, piscicultură. Culegerea și procesarea strugurilor, depozitarea vinurilor, comerțul și prestările de servicii completează tabloul activităților economice locale. Biserica de lemn „Sf. Nicolae" (1819) din satul Tanacu, precum si Biserica de lemn „Sf. Voievozi" (sat Tanacu, comuna Tanacu), reprezintă monumente istorice și de arhitectură locală.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul și tăierile ilegale au impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există puncte de intrare în sit, două puncte de informare (Primăria comunei Tanacu și Agenția de Protecție a Mediului Vaslui), dar este necesară suplimentarea numărului acestora. Sunt necesare bariere, panouri de avertizare și atenționare, panouri de informare.

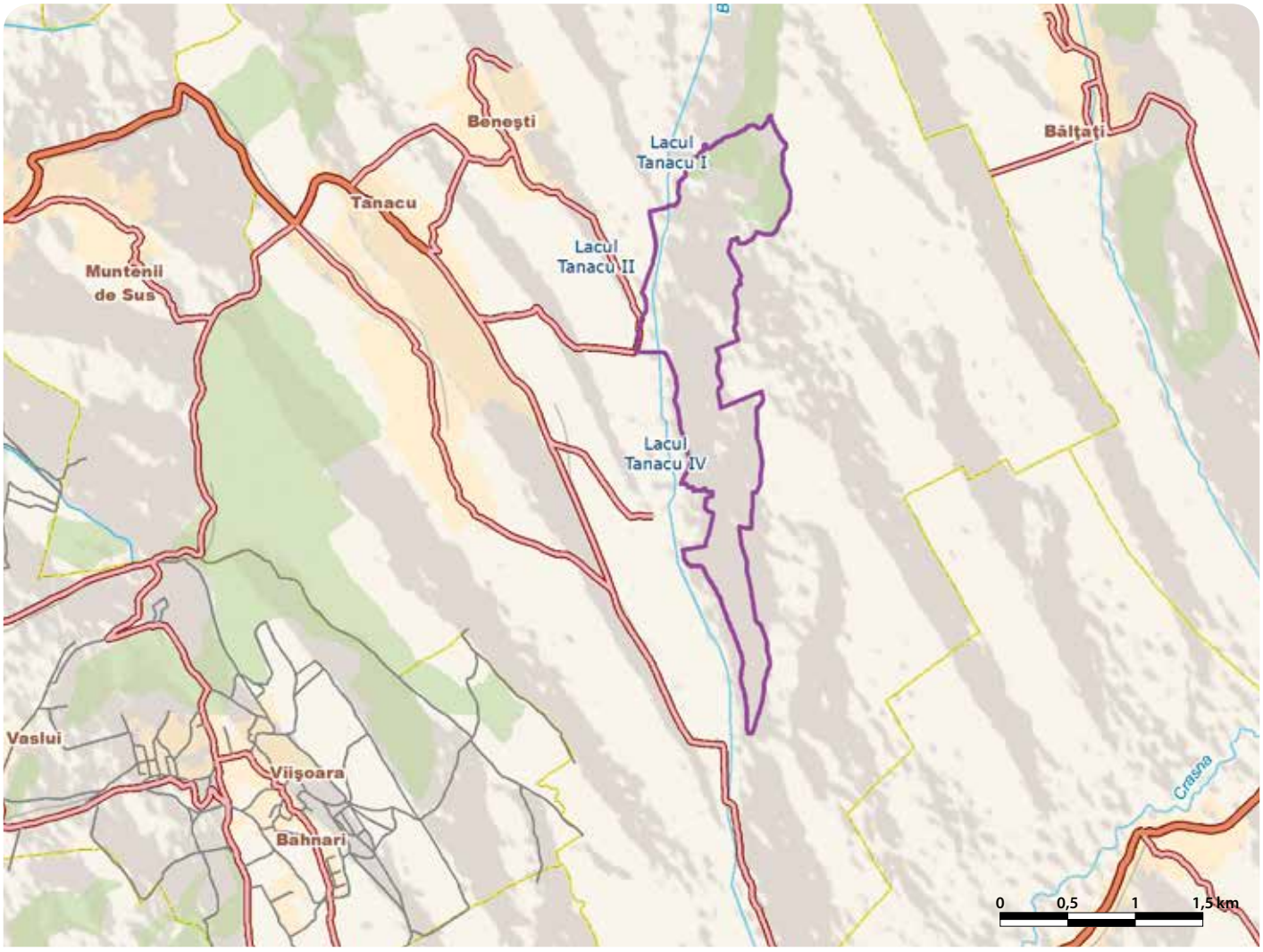

CODRU MOMA - RO SCI 0042

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bihor: Finiș, Lazuri de Beiuș, Lunca, Rieni, Tărcaia, Șoimi.
Județul Arad: Archiș, Dezna, Hășmaș, Ignești, Moneasa.

Suprafața: 24.650 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 32′ 49″; Long. E 22° 17′ 27″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Munții Apuseni
Altitudinea: 1102 max., 219 min., 624 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în partea sudică a sitului se poate face din orașul Sebiș, de unde pleacă DJ792B, până în stațiunea Moneasa care este limitrofă sitului, sau de pe DN76 (sectorul Beiuș-Vașcău) din care se desprind drumurile comunale ale localităților limitrofe sitului (Fiziș, Finiș, Tărcaia, Lazuri de Beiuș, Hotărel și Lunca), care permit intrarea în partea de nord, NE și SE a sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **8210** - Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci calcaroase; **8220** - Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci silicioase; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene; **6110*** - Comunități rupicole calcifile sau pajiști bazifite din *Alysso-Sedion albi*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*). **Pești:** Zvârlugă (*Cobitis taenia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța sitului rezidă în prezența, departe de comunitățile umane, a suprafețelor întinse de păduri compacte și bine conservate care se încadrează în șase tipuri de habitate forestiere de interes comunitar dintre care se remarcă fâgetele pure și pădurile dacice de stejar cu carpen. Starea naturală a acestor ecosisteme, nealterate de prezența umană, se reflectă în existența unor specii protejate la nivel european, dintre care se remarcă ca specie prioritară lupul, ce are în acest sit o stare bună de conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Munții Codru-Moma fac parte din bastionul Munților Apuseni, prezentându-se sub forma unui promontoriu bine conturat, cu limite pregnante. Sunt aproape detașați de partea centrală a Apusenilor, apărând ca o masa muntoasă insulară înconjurată de depresiuni. Spre sud și SE, o zonă de dealuri îi leagă de Munții Bihorului printr-o punte reprezentată de cumpăna de ape dintre bazinele Crișului Negru și Alb. Situl se desfășoară în cadrul jumătății nordice a Munților Codru-Moma, adică în Munții Codru. Deoarece limita vestică a sitului urmează interfluviul principal al acestei arii montane, ocupă mai exact versantul estic al Munților Codru. Geologia se remarcă prin prezența depozitelor ce aparțin sistemului pânzelor de Codru alcătuite din roci permiene (conglomerate laminate, gresii laminate vermiculare, șisturi argiloase, filite, porfirite și diabaze) și mezozoice, dintre care calcarele și dolomitele triasice ocupă suprafețe mai însemnate. La acestea se adaugă conglomerate și gresii masive cuarțitice, pe suprafețe mai restrânse fiind prezente depozite jurasice formate din șisturi argiloase negre, șisturi argilo-marnoase, gresii grosiere, calcare, calcare cu accidente silicioase și bauxite.

Pedologie

Specifice pădurilor de fag și amestec de fag cu alte specii sunt solurile brune de pădure din categoriile cambice (brune sau brune acide), alături de care mai apar rendzinele situate la altitudini mai mari, dar și andosolurile. Pe suprafețe mici apar în sit și solurile de tip terra rossa.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică aparține de două bazine importante: bazinul Crișului Negru, care drenează apele de pe versantul estic al sitului, și bazinul Crișului Alb, care drenează apele de pe versantul vestic. Crișul Alb are doar un afluent, râul Moneasa, care izvorăște din interiorul sitului împreună cu afluentul său pârâul Megheș. Restul rețelei hidrografice a sitului aparține bazinului Crișului Negru, fiind reprezentată de următoarele cursuri de apă: pârâul Șoimul și Valea Briheni (la ambele doar zona de la izvoare aparține sitului), Valea Armanului, Valea Mare, Valea Finișului cu afluentul său pârâul Bălăteasa, Valea Tărcăiței și Crișul Văratecului. Marea majoritate a acestor cursuri de apă sunt nealterate pe sectorul care aparține sitului de prezența comunităților umane, având o calitate a apei excelentă și un regim normal de curgere. Singura comunitate este cătunul Brusturi, al cărui impact este nesemnificativ asupra cursurilor de apă Finiș și Bălăteasa.

Aspecte climatologice

Condițiile climatice sunt cele specifice munților mijlocii, pe fondul climatic temperat continental moderat cu influențe vestice, în care verile sunt moderate termic iar iernile blânde. Media anuală mare a precipitațiilor (700-1000 mm) este datorată faptului că acești munți împăduriți reprezintă prima barieră importantă în calea curenților de aer încărcați cu vapori de apă care vin din Câmpia Panonică. Pe văile cu aspect de uluc depresionar (Finiș și Tărcăița) sunt prezente inversiuni termice. Temperatura medie anuală descrește odată cu altitudinea, de la 8 la 5 °C, iar vânturile caracteristice sunt cele vestice.

Biocenoza

Vegetația

Acest sit prezintă conexiuni floristice și de vegetație atât cu Munții Apuseni cât și cu Câmpia Panonică. Astfel, specii cum sunt fagul, bradul, scorușul de munte, salcia căprească, merișorul sau afinul negru indică evidente conexiuni cu flora Munților Apuseni, iar interferențele floristice cu Câmpia Panonică sunt sugerate de prezența speciilor ca obsiga, inul galben, cimbrișorul panonic, cocoșelul, măzărichea de toamnă sau trifoiul galben. Un total de 808 specii vegetale au fost identificate în acest sit, ceea ce reprezintă peste un sfert din totalul plantelor spontane prezente în țară, grupate în 17 asociații vegetale. Flora include și un număr de 72 de specii relicte, endemice, rare, ocrotite sau vulnerabile, dintre care amintim buhia, laurul, stânjenelul sălbatic, cornișorul, ghimpele, bujorul sălbatic, brădișorul, ghiocelul, pipiriguțul, coada iepurelui, angelica și specii endemice de albăstrea și colțișor. Dintre cele nouă habitate protejate, însit domină pădurile, care pot fi reprezentate de fâgete pure ce au în stratul ierbos plante edificatoare ca tătăneasa (Păduri dacice de fag *Symphyto-Fagion*), mălaiul cucului (Păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum*) sau steluțe (Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*). Se întâlnesc și fâgete în amestec cu carpen (Păduri dacice de stejar și carpen) sau cu gorun. În partea inferioară a sitului, unde altitudinea este mai mică și clima mai blândă, apar pe suprafețe mici și păduri de gorun pure sau în amestec cu cer sau castan (cereto-gorunete sau castaneto-gorunete). În toate aceste păduri mai apar pe lângă speciile dominante și alte specii lemnoase de arbori sau arbuști precum paltinul de munte, mesteacănul, frasinul, ulmul de munte, scorușul de munte, bradul, molidul, teiul pucios, salcia căprească și altele. Vegetația tufărișurilor este reprezentată de păducel, porumbar, alun, măceș, corn, salbă moale, lemn câinesc și izolat ienupăr, iar în stratul ierbos al pădurilor vegetează multe specii de plante precum breiul, urzica moartă cu flori galbene, aiul de pădure, ciocul berzei, plămânărica, măcrișul iepuresc, dalacul, crinul de pădure, drobița, fragii, afinul negru, merișorul, alături de multe altele. Formațiunile lemnoase care apar pe văile din interiorul sitului formează un habitat prioritar (Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*) format din arini albi, salcie căprească, răchită și crușin. În puținele locuri unde apa stagnează se formează asociații vegetale iubitoare de umezeală cu specii ca stuful, buzduganul de apă, rogozurile, pipirigul, pipiriguțul, cretușca, rourica etc. În zona de izvoare vegetația de umezeală prezintă specii precum floarea de nu-mă-uita, șopârlița, bobornicul, broasca apei sau bumbăcarița, suprafețe umede întinse fiind acoperite cu brusture, coada calului și mai multe specii de ferigi. Pajiștile din sit sunt formate în principal din specii cu valoare nutritivă bună așa cum sunt păiușul roșu și iarba câmpului sau cu valoare nutritivă slabă, precum vițelarul și păiușul stepic. În ultima perioadă se observă o extindere a pajiștilor formate din țepoșică, care sunt slabe din punct de vedere nutritiv, dezvoltându-se pe terenurile acide și slab aprovizionate cu substanțe nutritive unde s-a practicat pășunatul intensiv, în special cu oi. În unele pajiști din apropierea pădurilor se extinde feriga de câmp, care ocupă suprafețe din ce în ce mai mari. Vegetația stâncăriilor și grohotișurilor se dezvoltă pe roci calcaroase sau silicioase și este încadrată în trei habitate de interes comunitar fiind formată din specii ca ruginița, strașnicul, feriguța, părul Maicii Domnului, ciucușoara, iarba deasă, foaia grasă, coada iepurelui, paracherniță sau mărgica. În vecinătatea căilor de transport, a stânelor sau a gospodăriilor izolate (sălașuri) se găsesc asociații ruderale formate din boz, stirigoaie, scaietele popii, pelin, pălămidă, lobodă, urzică, ciulin, trifoi mărunt, scai măgăresc, holeră, brusture, romaniță de câmp și studentiță.

Fauna

Nevertebratele cel mai frecvent întâlnite în sit sunt insectele, alături de care apar și multe specii de melci, miriapode, viermi inelați și cilindrici. Crustaceii mici și larvele de insecte, care dezvoltă densități mari în apele curgătoare ale sitului, reprezintă suportul trofic pentru mai multe specii comune de pești precum păstrăvul, mreana sau cleanul alături de care se găsește și o populație de zvârlugă (specie protejată în spațiul european), care are aici o stare bună de conservare. Zonele cu apă mai domoală, care însoțesc aceste ape curgătoare (bălți, mici brațe moarte etc.), constituie habitatul pentru alte două specii cu același statut de protecție: tritonul cu creastă și tritonul comun transilvănean, alături de care herpetofauna mai prezintă și alte specii precum broasca roșie de munte, brotăcelul, broasca râioasă brună și cea verde, salamandra, năpârca, gușterul, șopârla de ziduri, șarpele de casă, șarpele de alun, șopârla de munte și șopârla de câmp. Păsările sunt cele mai numeroase ca număr de specii și efective populaționale, cuibărind în pădurile

de foioase sau în tufărişurile din pajişti şi poieni, câteva dintre aceste specii fiind presura galbenă, cănăraşul, scatiul, cojoaica de pădure, silvia mică, privigheotoarea roşcată, ochiul boului, muscarul mic şi cel sur, brumărița de pădure, corbul, cinteza de pădure, pitulicea mică şi cea sfârâitoare, măcăleandrul, mugurarul, botgrosul, scorţarul, piţigoiul cu coadă lungă şi cel mare, sturzul de vâsc şi cel cântător, alături de multe altele. Ciocănitorile comune în sit sunt ghionoaia sură, ciocănitoarea de stejar şi cea de grădină, alături de ciocănitoarea neagră şi cea pestriță mare. Răpitoarele de zi şi de noapte, care cuibăresc frecvent în sit sunt vânturelul roşu, şorecarul comun, uliul găinilor, uliul păsărar, şoimul rândunelelor, ciuful de pădure, huhurezul mic, în apropierea comunităţilor umane găsindu-se şi striga, alături de cucuvea. Mamiferele ce populează situl sunt cele obişnuite în pădurile de altitudine medie. Astfel, sunt prezenţi mistreţii care realizează densităţi populaţionale mari în sit, alături de căprior, cerbul carpatin (care apare foarte rar), vulpe, pisică sălbatică, iepure, viezure, jder sau dihor. Sunt prezente şi mamiferele mici precum cârtiţa, ariciul, veverița, pârşul mare, pârşul de alun, chiţcanul comun, şoarecele de câmp, şoarecele dungat, şoarecele de pământ şi mai multe specii de lilieci. Lupul, specie de interes prioritar pentru conservare în spaţiul european, are în acest sit o stare de conservare bună, în ultimul timp refăcându-şi efectivele populaţionale care au fost mult diminuate în trecut. Foarte rar trec prin sit câteva exemplare de urs, habitatele de aici nefiind cele preferate de această specie. Aceste apariţii sporadice sunt legate de perioadele de fructificaţie ale speciilor vegetale din spectrul trofic al acestuia.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Economia comunelor este legată de ocupaţia agrar-meşteşugărească a locuitorilor, de caracterul silvo-pastoral şi de minerit. Se cultivă cereale, legume sau plante de nutreţ, se cresc animale şi se exploatează lemnul, piatra de carieră, marmura neagră şi marmura roşie. Micii meseriaşi lucrează în ateliere de confecţii sau încălţăminte, în industria prelucrării alimentelor sau în morărit şi panificaţie. Se recoltează şi se comercializează ciuperci şi fructe de pădure şi se practică apicultura, piscicultura şi activităţi de comerţ. Factorii naturali precum climatul şi izvoarele minerale din Moneasa, valorificate încă din secolul al XIX-lea, au dezvoltat turismul balnear în acest oraş şi serviciile aferente acestuia. Majoritatea localităţilor din comunele aflate în vecinătatea sitului beneficiază de alimentare cu apă şi canalizare, aceste utilităţi lipsind în unele sate aparţinătoare. Gospodăriile sunt încălzite în sistem individual, cu lemne.

Primele dovezi ale existenţei omului pe aceste meleaguri datează din paleolitic, neolitic şi prima perioadă a epocii fierului. Civilizaţia dacilor a lăsat urme descoperite în siturile arheologice Botfei şi Clit. Între secolele VII-XI au existat comunităţi care au format voievodatul lui Menumorut, care a reprezentat un bastion al luptei pentru independenţă. Majoritatea aşezărilor sunt atestate documentar cu date arhivate din feudalism. Cele mai vechi construcţii sunt bisericile de lemn cum e cea de la Rieni care e considerată o expoziţie de artă populară, cu icoane pe sticlă, ţesături vechi, policandre şi candelabre din lemn. Meşteşugurile tradiţionale ale zonei sunt rotăritul, cioplitul în lemn, ţesutul, coaserea sumanelor şi brodarea costumelor populare. Arhitectura caselor vechi include tărnaţul de lemn, fundaţia de piatră, bârnele de lemn şi învelitoare din paie. Exprimarea sentimentelor de bucurie sau necaz se făcea odinioară prin doine, strigături peste sat (aure-aure), zicători, datini populare, colinde de iarnă sau paparude, toate fiind expresii ale înţelepciunii populare care se regăsesc azi foarte rar. Renumite sunt cântecele fetelor din Rieni (numite lioare), dar şi oraţia de nuntă numită Nevestească, care a fost culeasă de pe aceste meleaguri de către Miron Pompiliu (prieten cu Mihai Eminescu). În fiecare comunitate se organizează baluri tradiţionale şi festivaluri cu diferite ocazii cum ar fi Balul Strugurilor, Festivalul cântecului şi dansului popular, Festivalul clătitelor, Glasul Ceaunului, însoţite de expoziţii ale meşterilor populari şi muzică populară.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale şi braconajul au un efect negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de câteva bariere care limitează accesul pe unele drumuri forestiere, alături de câteva drumuri şi trasee turistice, dar care nu sunt suficiente, fiind necesară suplimentarea acestora. Sunt necesare puncte de informare în comunităţile limitrofe sitului şi un centru de vizitare/informare. Pentru orientarea şi informarea vizitatorilor sunt necesare în teren mai multe panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare şi pentru orientare care să fie prevăzute cu hărţi, trasee turistice şi tematice. De asemenea, pentru un management bun al vizitatorilor este necesară înfiinţarea de locuri de campare cu amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc.

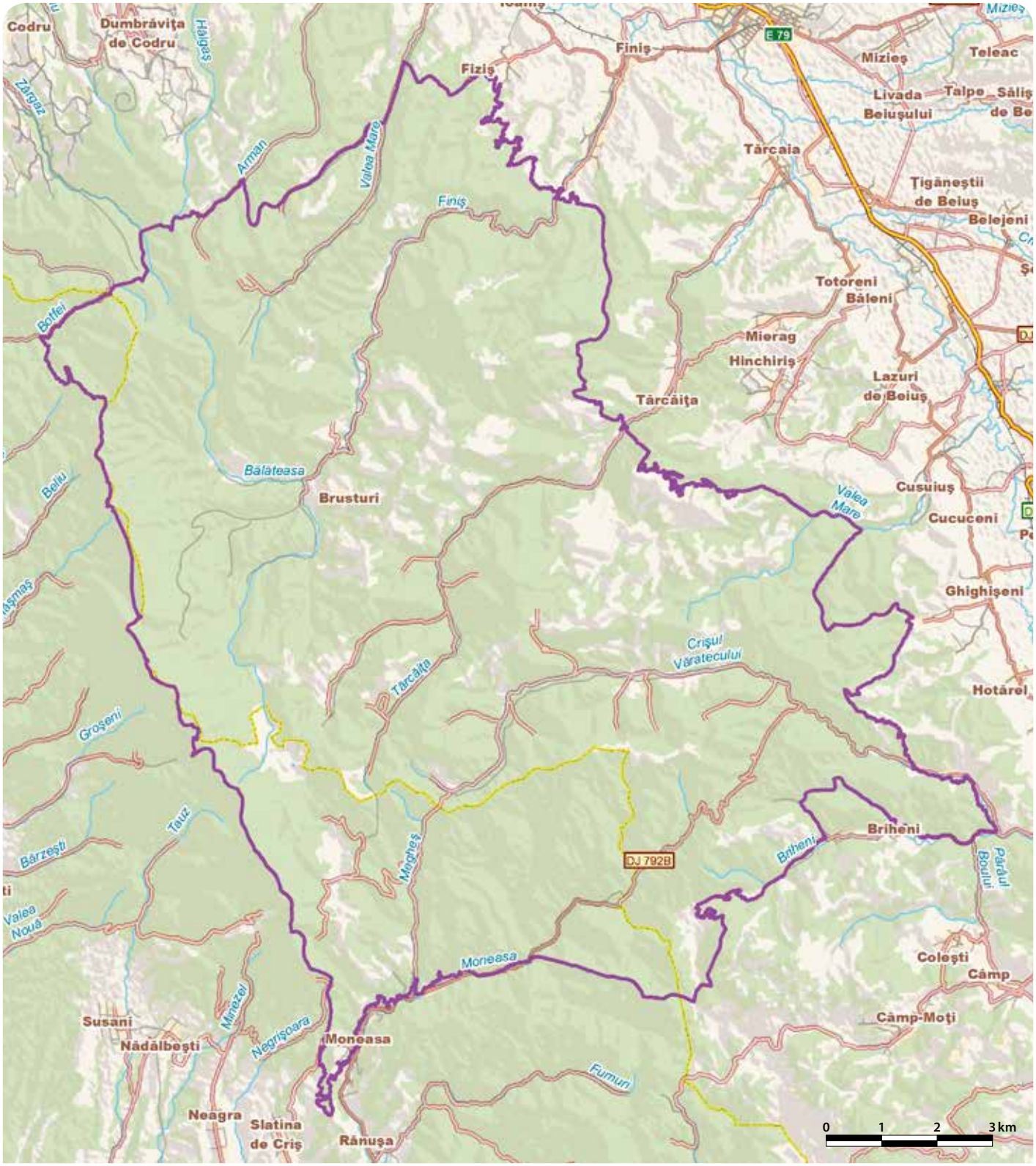

COMANA - RO SCI 0043

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Giurgiu: Băneasa, Comana, Călugăreni, Ghimpaţi, Gostinari, Greaca, Hotarele, Isvoarele, Mihai Bravu, Prundu, Schitu, Singureni, Stoenești.
Judeţul Călăraşi: Crivăţ, Căscioarele.

Suprafaţa: 26.481 ha
Bioregiunea: Continentală
Altitudinea: 104 max., 13 min., 72 med.
Localizarea geografică: Lat. N 44° 8′ 27″; Long. E 26° 6′ 26″
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române, Stepa Câmpiei Române

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face pe DN5/E70 (Bucureşti-Giurgiu) până în localitatea Adunaţii-Copăceni, de unde se merge spre SE pe drumul judeţean Varlaam-Grădiştea-Comana sau până în localitatea Călugăreni, apoi spre est, pe drumurile judeţene spre Comana. Accesul se poate face şi pe calea ferată Bucureşti-Comana-Giurgiu.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice; **1530*** - Pajişti şi mlaştini sărăturate panonice şi ponto-sarmatice; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **91AA** - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **3130** - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetaţie din *Littorelletea uniflorae* şi/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetaţie tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **3160** - Lacuri distrofice şi iazuri; **3260** - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetaţie din *Ranunculion fluitantis* şi *Callitricho-Batrachion*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetaţie de *Chenopodion rubri* şi *Bidention*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91I0*** - Vegetaţie de silvostepă euroasiatică cu *Quercus spp.*; **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer şi gorun; **91Y0** - Păduri dacice de stejar şi carpen; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* şi *Populus alba*; **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **3240** - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*). **Mamifere:** Liliac comun (*Myotis myotis*) • Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*). **Nevertebrate:** *Vertigo angustior* •*Euphydryas maturna* • *Lycaena dispar* • **Callimorpha quadripunctaria* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Cărăbuş (*Osmoderma eremita*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*) • *Nymphalis vaualbum* • Melcul cu cârlig (*Anisus vorticulus*) • Ţărăncuţă (*Coenagrion ornatum*). **Peşti:** Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Ţipar (*Misgurnus fossilis*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Ţigănuş (*Umbra krameri*) • Petroc (*Gobio kessleri*). **Plante:** Ouăle popii (*Himantoglossum caprinum*) • Capul şarpelui (*Echium russicum*) • Trifoiaş de baltă (*Marsilea quadrifolia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se află la limita dintre silvostepă şi stepă şi este considerat a treia zonă umedă ca importanţă din sudul României, după Delta Dunării şi Balta Mică a Brăilei. Studiul biologic al zonei Comana a scos în evidenţă importanţa ştiinţifică a numeroase ecosisteme naturale (păduri şi pajişti) cu mare diversitate, tipice pentru zona de câmpie sudică, cu puternice caractere specifice, uneori chiar unicate, alternate cu terenuri umede, agricole, aşezări rurale în care se desfăşoară activităţi economice tradiţionale. Principalele habitate existente în zona Comana sunt reprezentate de pajişti, păduri şi zone umede şi habitate de apă dulce. Trupurile de păduri din zona Comana alcătuiesc un masiv păduros ce adăpostește o serie de specii lemnoase tipice şleaurilor cum ar fi stejarul brumăriu, stejarul pufos, cerul, gârniţa, teiul, frasinul pufos, carpenul, ulmul, jugastrul, arţarul tătăresc etc. La marginile acestor păduri se găsesc pajişti xerice sub formă de fragmente. Totodată, în zona Comana se întâlnesc atât pajişti umede bine reprezentate de-a lungul râurilor şi bălţilor cât şi pajişti sărăturate, care în timpul verii pot lua aspectul unor terenuri cu eflorescenţe, denumite popular „cheluri". Balta Comana cuprinde habitate de apă dulce având în prezent aspectul unei delte cu bălţi, ochiuri de apă, braţe şi grinduri cu o vegetaţie abundentă de stuf. Aceste habitate reprezintă un mediu de viaţă prielnic pentru multe specii. Situl cuprinde Parcul Natural Comana cu 10 arii naturale cu protecţie integrală. Acesta reunește pe o suprafaţă relativ restrânsă o mare varietate de habitate (16 dintre acestea fiind de importanţă comunitară) şi specii de plante (peste 1250, multe dintre ele fiind rare sau periclitate), dintre care bujorul românesc şi ghimpele, fiind Monumente ale Naturii, sunt strict protejate.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Zona Comana face parte din Câmpia Română, subdiviziunea centrală cunoscută şi sub numele de Câmpia Teleormanului. Relieful caracteristic este cel de câmpie plană, cu uşoare denivelări formate în cursul evoluţiei geologice prin săparea albiilor râurilor Argeş, Neajlov, Calnistea şi Gurban. Zona este caracterizată de câmpii joase, cu văi puţin adânci care se termină la zona de confluenţă cu limanele fluviatile. Prin fenomene de tasare s-au format microdepresiuni (crovuri) în care se acumulează apa din precipitaţii rezultând băltiri.

Pedologie

Solurile sunt în cea mai mare parte cernoziomice şi brun-roşcate. Au calităţi nutritive însemnate, însă pentru randamente ridicate necesită îngrăşăminte. Solurile brun-roşcate apar sub vegetaţia de pădure, pe depozite loessoide, acolo unde pânza freatică este situată la adâncimi mai mari de 6 m.

Hidrologie

Specific pentru râurile din Câmpia Română este fenomenul de colmatare treptată a albiilor mici, accentuat în trecut prin despăduririle efectuate. Astfel, aceste râuri nu mai drenează pânza freatică şi determină o creştere a nivelului acesteia în văile joase. Râul Argeş are o suprafaţă a bazinului de circa 12521 km², iar lungimea sa este de 339,6 km, pornind din lacul Vidraru. Neajlovul şi Câlniştea sunt afluenţi ai Argeşului. Înainte de vărsarea în Argeş, pantele longitudinale ale râului Câlniştea scad semnificativ până la 0,25 m/km, ceea ce a dus la formarea Bălţii Comana.

Aspecte climatologice

Zona are o climă continental-excesivă, determinată de poziţia sa geografică în sudul ţării şi de altitudinile reduse de până la 200 m. Amplitudinile termice sunt mari ca urmare a alternanţei dintre masele de aer arctic din timpul iernii şi cele tropicale din timpul verii. În luncile râurilor se manifestă un microclimat mai umed şi mai rece decât cel al zonelor adiacente de câmpie. Precipitaţiile sunt sursa principală de alimentare a pânzelor freatice şi a solului. Acestea sunt mai însemnate cantitativ vara şi primăvara, toamna şi iarna volumul acestora diminuându-se. Precipitaţiile medii anuale se situează în jurul valorii de 560 mm. Vânturile frecvente în această zonă sunt Crivăţul, Austrul, Băltăreţul şi Sohoveiul. Crivăţul bate mai ales iarna şi produce viscole şi îngheţ. Austrul e un vânt uscat ce bate în special din direcţia S-SV şi aduce iarna ger, iar vara secetă. În popor este cunoscut şi sub numele de „Traista goală". Băltăreţul aduce de regulă ploi calde. Bate dinspre Dunăre şi bălţile ei, mai ales primăvara şi toamna. După desecarea bălţilor dunărene (Greaca şi Pietrele) acesta bate tot mai puţin, cu efecte vizibile asupra agriculturii şi a climei în general. Sohoveiul bate vara dinspre stepele ucrainiene de unde provine şi numele slavo-tătar. În părţile noastre bătrânii îl denumesc „crivăţul de vară" sau „crivăţul din Asia".

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia forestieră din sit, caracteristică silvostepei, este alcătuită din păduri de stejar, cer, gorun şi alte specii înrudite, şi din păduri de luncă şi zăvoaie cu salcie şi plop. Alături de speciile de stejar, care sunt dominante, apar toate speciile autohtone de frasin, trei specii de tei, patru specii de ulm, carpen, jugastru, arţar tătăresc etc. În pădurile de amestec cu stejar pufos, stejar brumăriu şi cer, apare bujorul românesc, Monument al Naturii. Pentru protejarea acestei specii a fost desemnată Aria naturală Padina Tătarului (231,4 ha) din apropierea localităţii Vlad Ţepeş. Alte specii de plante mai rare care necesită protecţie sunt limba şarpelui, mărgăritarul, stânjeneii pestriţi, gura lupului, barba împăratului, vinarița, frăsinelul, brândușa galbenă, coada șobolanului, gemănarița, iarba căşunăturii etc. Aria Naturală Oloaga Grădinari (249,4 ha) din apropierea lacului Comana a fost delimitată pentru protejarea ghimpelului, element floristic atlantic-mediteranean, Monument al Naturii ocrotit de lege, întâlnit în pădurile de cer cu gârniţă. Alte specii de plante importante din aceste păduri balcano-panonice de cer şi gorun sunt ouăle popii (specie de interes comunitar), frasinul de baltă, scoruşul, fluierătoarea etc. În zona malurilor cu apa freatică la adâncime mică apar păduri de frasin. Aceste păduri de luncă sunt deosebit de importante pentru reglarea microclimatului din zonă. Formaţiuni vegetale ierboase apar la marginile pădurilor şi în rarişti, sub formă de pajişti xerice fragmentate. Pe terenuri păşunate intensiv apar asociaţii vegetale specifice pajiştilor afectate de suprapăşunat. În zona aluvială se formează pajişti umede, iar pe terenurile sărăturate dintre Comana şi Grădiştea sunt frecvente asociaţiile de plante de sărătură. Aria naturală protejată Balta Comana (1206,4 ha) cuprinde habitate de apă dulce având în prezent aspectul unei delte cu bălţi, ochiuri de apă, braţe şi grinduri cu o vegetaţie abundentă de stuf. Vegetaţia acvatică plutitoare este formată în majoritate din lintiţă. Vegetaţia palustră este evidenţiată de speciile adaptate condiţiilor de umiditate specifice malurilor (papură, trestie). Aria naturală protejată Fântânele (163,6 ha) cuprinde o zonă cu diversitate floristică foarte mare, fiind identificate 330 de specii de plante. Cea mai importantă specie din această zonă este trifoiaşul de baltă (specie periclitată la nivel european).

Fauna

Mozaicul de habitate din sit permite convieţuirea unui număr mare de specii animale. Fauna de nevertebrate este deosebit de bogată, fiind identificate 11 specii de interes comunitar printre care ţărăncuţa, croitorul mare, croitorul cenuşiu, rădaşca, melcul cu cârlig sau cărăbuşul (specie prioritară). Peştii sunt reprezentaţi în zonă prin 19 specii, dintre care cinci specii

de interes comunitar și anume țigănuș, țipar, boare, zvârlugă și petroc. Amfibienii sunt prezenți cu opt specii printre care tritonul cu creastă dobrogeană, buhaiul de baltă cu burta roșie (specii de interes european), broasca de pământ brună, broasca râioasă verde, brotăcelul, broasca de lac mare, broasca verde, broasca roșie de pădure. Dintre speciile de reptile sunt prezente șarpele de apă, năpârca și țestoasa de apă (specie de importanță comunitară). Fauna de mamifere cuprinde un număr relativ mare de specii (31), majoritatea caracteristice zonei sudice a României. Dintre aceste specii menționăm popândăul și liliacul comun (de interes comunitar), pisica sălbatică, liliacul bicolor, pârșul cu coada stufoasă, pârșul de alun, pârșul mare, jderul de copac. Situl prezintă o avifaună bogată (se suprapune cu Aria Specială de Protecție Avifauninstică ROSPA00022 Comana), fiind identificate mai mult de 150 de specii.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 25540 de locuitori din așezările din zona sitului sunt angrenați în principal în agricultură, pomicultură, pescuit, vânătoare și turism. Sistemul de încălzire din locuințe este individual cu lemne și gaz. Majoritatea localităților dispun de un sistem centralizat de alimentare cu apă, iar în Vlad Țepeș, Comana și Puieni-Prundu există și unul de canalizare.

În sit întâlnim biserici și monumente din secolele XV-XIX, dintre care menționăm Mănăstirea Comana ctitorită de Vlad Țepeș în anul 1461. Tot în Comana există Fântâna cu Nuc sau Fântâna cu Leac, care este considerată locul în care a fost decapitat Vlad Țepeș. Legenda spune că în momentul în care sângele domnitorului a curs pe pământ ar fi apărut atât izvorul Fântânii cu Nuc, cât și planta numită ghimpe care dă și numele Rezervației de ghimpe din Parcul Natural Comana. Anual, în prima duminică a lunii mai are loc Sărbătoarea Bujorului în Comana.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de exploatare forestieră, pescuit, construcții, vânătoare, recoltare de ciuperci și fructe de pădure, pășunat, creșterea animalelor și turism. Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de braconaj, recoltarea speciilor de floră rare (activități ilegale), chimizarea și realizarea de monoculturi pe suprafețe întinse, recoltarea și arderea stufului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu panouri de avertizare, de informare și pentru orientare (hărți), clădiri administrative, stațiuni științifice, puncte de intrare, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere, puncte de informare, poteci pentru vizitare, trasee turistice și tematice, vetre de foc, locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Acesta necesită amenajarea unor centre de vizitare.

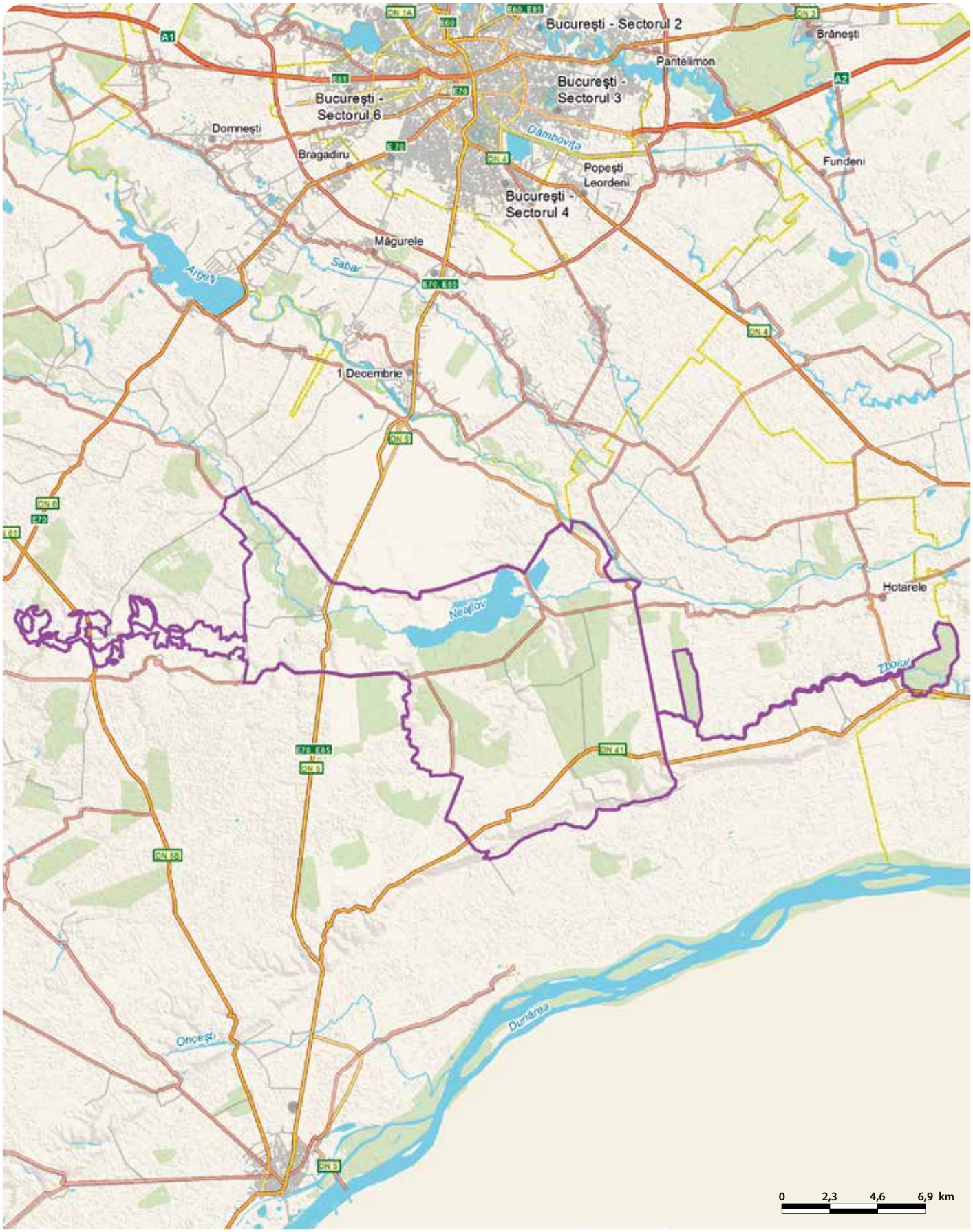

CORABIA-TURNU MĂGURELE - RO SCI 0044

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Olt: Corabia, Giuvărăști, Gârcov, Orlea.
Județul Teleorman: Ciuperceni, Islaz, Seaca, Traian, Turnu Măgurele.

Suprafața: 9.256 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 43˚ 43′ 47″; Long. E 24˚ 40′ 51″
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării **Altitudinea**: 47 max., 3 min., 25 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces în sit sunt DN52 (Turnu Măgurele-Parc industrial Turnu Măgurele), DN54 (Turnu Măgurele-Corabia), DJ642 (la nivelul localității Islaz), diverse drumuri locale accesibile din DN54.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6440 - Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **3140** - Ape puternic oligo-mezotrofe cu vegetație bentonică de specii de *Chara*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*). **Nevertebrate:** Melc (*Theodoxus transversalis*). **Pești:** Petroc (*Gobio kessleri*) • Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Sabiță (*Pelecus cultratus*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Ghiborț de râu (*Gymnocephalus baloni*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Scrumbie de Dunăre (*Alosa pontica*) • Avat (*Aspius aspius*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

În cadrul sitului, habitatele rămase în stare naturală și seminaturală în urma transformărilor ce au avut loc în ultimii 20 de ani în lunca Dunării sunt pădurile de esență moale și zăvoaiele de salcie și plop, cu o importanță ecologică deosebită. Acestea sunt interdependente de regimul hidrologic al fluviului și își păstrează funcțiile bio-geochimice și ecologice, găzduind o faună bogată de pești, mamifere și păsări. În mediul acvatic sunt prezente 12 specii de pești de interes comunitar. Situl oferă condiții bune de viață pentru mamiferele care își petrec viața în subteran, acestea putând săpa ușor tunele în solul nisipos sau argilos. În sit este prezent popândăul, specie de interes comunitar. Situl este de asemenea zonă de cuibărit pentru multe specii de păsări.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în Lunca Dunării, la confluența Oltului cu Dunărea. Aici Oltul străbate zona de contact a Piemontului Getic ca în final să pătrundă în câmpia propriu-zisă, sector în care albia râului Olt se lărgește mult prezentând numeroase meandre și brațe părăsite, pantele scăzând chiar sub valori de 1-2m/km. Din punct de vedere al structurii geologice situl face parte din marea unitate structurală cunoscută sub numele de Platforma Moesică, iar din punct de vedere geografic se încadează în Câmpia Română. Situl este reprezentat de două formațiuni bine individualizate: câmpii joase (luncile râurilor) și spații interfluviale. Din prima categorie fac parte lunca Dunării, care este cea mai întinsă luncă și cu altitudinea cea mai mică și lunca Oltului (porțiunea cuprinsă în cadrul sitului), care este ceva mai extinsă în zona confluenței cu Dunărea. În categoria spațiilor interfluviale intră terasele Dunării din zona localității Islaz și a confluenței Oltului cu Dunărea. Acestea au aspectul unor „câmpii suspendate" la altitudini între 60 și 175 m.

Pedologie

În sit, orizontul superior al depozitelor aluviale este reprezentat de soluri aluviale (0,30-0,35 m grosime), de culoare brună sau brun-gălbuie închisă și cu structură grăunțoasă.

Hidrologie

Rețeaua hidrologică din cadrul sitului cuprinde sectorul Dunării dintre localitățile Orlea Nouă și Seaca, precum și Oltul, unul dintre cele mai importante râuri din țară.

Aspecte climatologice

Clima sitului este de tip temperat-continentală, caracterizată prin veri foarte calde și ierni reci. Vara precipitațiile sunt moderate, sub formă de averse, în timp ce lunile de iarnă sunt caracterizate prin perioade de viscol. Valorile medii multianuale ale precipitațiilor sunt în jur de 530 mm, valorile maxime fiind semnalate în luna iunie, iar cele minime în luna februarie. Regimul eolian din sit este caracterizat de două direcții predominante, de la vest (40%), respectiv de la est (37%).

Biocenoza

Vegetația

Vegetația acvatică este alcătuită din plante natante, libere, care plutesc la suprafața apei și sunt purtate de curenți. În această grupare sunt încadrate și plantele acvatice submerse fixate la început în substrat și care mai apoi sunt rupte de curenți. Vegetația palustră reunește stufărișurile, păpurișurile și rogozurile înalte cantonate în microdepresiunile cu apă permanentă, în canalele colmatate sau în lungul apelor curgătoare, pe aluviunile permanent umede sau bălțite. Speciile caracteristice acestei vegetații sunt stuful, papura, pipirigul mare, pipirigul mic, penița, broscarița, ciuma apelor, otrățelul etc. Vegetația lemnoasă este reprezentată de zăvoaie, tufărișuri și plantații de fond forestier, în mare parte cu specii plantate pentru stabilizarea terenurilor din albia râului și în special a digurilor. În zona de confluență a Oltului cu Dunărea, mai ales pe malurile Dunării, se întâlnesc zăvoaie cu salcie și plop alb. Alt tip de vegetație lemnoasă este reprezentată de habitatul prioritar Păduri aluviale cu arin negru și frasin. Majoritatea acestor păduri intră în contact cu pajiști umede sau păduri pe soluri reavăne, caracterizate prin prezența abundentă a viței sălbatice. Tufărișurile sunt reprezentate de specii precum cătina roșie și cătina mică. Acestea se întâlnesc în lunca râurilor și au rol în fixarea malurilor, mai ales în condițiile în care acestea nu sunt regularizate. Vegetația pajiștilor uscate are în structura floristică specii adaptate la un regim secetos deosebit de accentuat. Suprafețele lor sunt reduse, dispuse sub formă de petece pe pantele abrupte ale teraselor Dunării și în locurile improprii pentru agricultură. Vegetația ruderală, care se dezvoltă pe solurile bogate în azot provenit din substanțele organice în curs de descompunere de pe terenurile bătătorite de pe marginea drumurilor, din preajma locuințelor sau de pe islazuri intens pășunate, include ciucureaua, iarba câmpului, obsiga, pirul gros, golomățul, păiușul de stepă, orzul șoarecilor, firuța, măzărichea, păpădia, rogozul, ceapa ciorii etc.

Fauna

Fauna sitului este caraterizată de prezența speciilor care depind de mediul acvatic, având în vedere că acesta este dominant. Dintre speciile de pești protejate la nivel european prezente în sit amintim zvârluga, răspărul, țiparul, boarea, scrumbia de Dunăre, pietrarul, porcușorul de nisip, sabița, fusarul, avatul, petrocul, ghiborțul de râu. Alte specii de pești identificate în cadrul sitului sunt țiuca, babușca, cleanul, văduvița, obletele, plătica, morunașul, somnul etc. Dintre speciile de amfibieni și reptile sunt prezente tritonul cu creastă dobrogean, izvoraşul cu burta roșie (specii de interes comunitar), broasca mare de lac, broasca mică de lac, șopârlița de pădure, șopârla de iarbă, gușterul, șarpele de casă, șarpele de apă, șarpele rău, șarpele de alun și șarpele lui Esculap. Dintre mamifere menționăm ariciul, cârtița, chițcanul de câmp, chițcanul pitic, iepurele, veverița, popândăul etc. Liliecii sunt foarte bine reprezentați în cadrul sitului prin liliacul urechiat roșcat, liliacul bicolor, liliacul de seară roșcat, pipistrelul pitic etc. Dintre mamiferele mari putem întâlni șacalul, vulpea, bursucul, pisica sălbatică, mistrețul, căprioru. Avifauna zonei este bogată, fiind reprezentată de specii care cuibăresc în sit precum pescărașul albastru, pasărea ogorului, dumbrăveanca, stârcul de noapte, cormoranul pitic și prin specii migratoare ca chirighița cu obraz alb, chirighița neagră, lebăda de iarnă, loptătarul, chira cu fruntea albă, chira de baltă etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 71659 de locuitori din așezările din zona sitului sunt angrenați în principal în agricultură, creșterea animalelor, pescuit, comerț, prelucrarea lemnului și industrie. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu lemne, iar în Turnu Măgurele și cu gaze naturale. Doar orașele Turnu Măgurele și Corabia dispun de un sistem centralizat de alimentare cu apă și de canalizare.
În zonă întâlnim situri arheologice, majoritatea datând din epoca romană (sec. II-III) dintre care amintim Cetatea romano-bizantină Sucidava (Corabia). Aici, în interiorul ruinelor se află Fântâna Secretă de la Corabia despre care se spune că îți poate îndeplini dorințele și că are cea mai bună apă de băut din lume. Dintre bisericile și monumentele (secolele XIX-XX) din sit menționăm Biserica „Sf. Spiridon" (1843) din Corabia și Podul peste râul Sâi (1917) din Turnu Măgurele. Totodată, trebuie amintită Rezervația paleontologică de la Ciuperceni, punct „La vii". Locuitorii zonei păstrează numeroase tradiții și obiceiuri din strămoși cum ar fi Iordănitul, Jianul, Paparudele, Caloianu, Călușul, Încurarea cailor la Sântoader, Aprinderea focului pe Ulițe (Bălbătaia) etc.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de vânătoare, pășunat, amenajări hidrotehnice și construcții. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de braconaj, defrișări, supraîncărcare cu pășunat, poluare și management defectuos al urbanizării zonei. Amenajările realizate pe cursul râului Olt au influențat de-a lungul timpului în mod negativ zona de vărsare a Oltului în Dunăre, modificând structura habitatelor, compoziția faunei acvatice, în special a peștilor etc.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl necesită dotarea cu panouri de avertizare, de informare și pentru orientare (hărți), stațiuni științifice, centru de vizitare, amenajări pentru observare/supraveghere, poteci pentru vizitare, trasee tematice, locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

CORIDORUL JIULUI - RO SCI 0045

Încadrarea teritorial-administrativă:

Județul Gorj: Aninoasa, Borăscu, Brănești, Bâlteni, Bărbătești, Drăguțești, Dănești, Fărcășești, Ionești, Negomir, Plopșoru, Săulești, Turburea, Turceni, Urdari, Țicleni, Țânțăreni.

Județul Dolj: Almăj, Bechet, Bistreț, Braloștița, Bratovoești, Breasta, Brădești, Bucovăț, Calopăr, Catane, Coțofenii din Dos, Coțofenii din Față, Craiova, Cârna, Călărași, Dobrești, Drănic, Dăbuleni, Filiași, Ghindeni, Gighera, Goicea, Gângiova, Șalnița, Malu Mare, Mârșani, Măceșu de Jos, Ostroveni, Podari, Rojiște, Sadova, Scăești, Segarcea, Teasc, Valea Stanciului, Vârvoru de Jos, Țuglui.

Județul Olt: Ianca.

Județul Mehedinți: Butoiești.

Suprafața: 71.452 ha

Localizarea geografică: Lat. N 44° 1′ 0″; Long. E 23° 55′ 32″

Bioregiunea: Continentală

Altitudinea: 398 max., 6 min., 102 med.

Ecoregiunea: Podișul Getic, Câmpiile Gâvanu-Burdea, Silvostepa Câmpiei Române, Lunca Dunării

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:

RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA

Având în vedere structura sitului care urmărește albia Jiului până la vărsarea acestuia în Dunăre, variantele de acces în sit sunt foarte numeroase. Principalele rute, care merg de-a lungul sitului sunt DN66 (Rovinari-Filiași), DN6 (Craiova-Filiași), DN55 (Craiova-Bechet). De pe aceste drumuri principale se poate ajunge în diverse zone ale sitului urmărind drumuri județene sau locale. Accesul pe calea ferată se poate face din oricare din localitățile mai importante din sit (Craiova, Bechet, Șalnița etc.)

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3130 - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din *Littorelletea uniflorae* și/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetație de *Chenopodion rubri* și *Bidention*; **6440** - Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **1530*** - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer și gorun; **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **6120*** - Pajiști xerice pe substrat calcaros; **3140** - Ape puternic oligo-mezotrofe cu vegetație bentonică de specii de *Chara*; **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **3260** - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetație din *Ranunculion fluitantis* și *Callitricho-Batrachion*; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** Carab (*Carabus hungaricus*) • Țărăncuță (*Coenagrion ornatum*) • Țărăncuță (*Coenagrion mercuriale*) • Calul dracului (*Leucorrhinia pectoralis*) • Cosaș (*Isophya costata*) • Cosașul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*). **Pești:** Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Scrumbie de Dunăre (*Alosa pontica*) • Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Ghiborț de râu (*Gymnocephalus baloni*) • Sabiță (*Pelecus cultratus*). **Plante:** Trifoiaș de baltă (*Marsilea quadrifolia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Deși ocupă doar 0,5% din suprafața pădurilor țării și 0,6% din suprafața națională, acesta concentrează 18 tipuri de habitate naturale de interes comunitar. Aici se regăsesc populații viabile de specii floristice și faunistice de interes comunitar. Teritoriul situat de-a lungul cursului mijlociu și inferior al Jiului include unul dintre cele mai rare și mai reprezentative eșantioane relictare de luncă europeană puțin alterată. Situl traversează patru din cele 15 ecoregiuni ale regiunii biogeografice continentale din România (Podișul Getic, Câmpiile Gâvanu-Burdea, Silvostepa Câmpiei Române, Lunca Dunării). Valea Jiului este și unul dintre principalele culoare transbalcanice de migrație a unui număr impresionant de păsări (drumul centro-european-bulgar). Împreună cu cele sedentare, în Coridorul Jiului au fost identificate 135 din cele 406 specii de păsări semnalate în România.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Suprafața sitului aparține din punct de vedere geologic Depresiunii Getice. Aceasta s-a individualizat odată cu scufundarea fundamentului care ține de cristalinul pânzei getice și a funcționat ca o arie de sedimentare până în cuaternar, când a fost colmatată și ușor înălțată. Fundamentul acesteia este constituit din formațiuni cristaline de tip carpatic scufundate la mii de metri. Sedimentul care o acoperă este reprezentat prin depozite de molasă, la zi apărând doar formațiunile piemontane alcătuite din argile, nisipuri și pietrișuri cu structură fluvio-torențială, acoperite și ele de luturi nisipoase.

Pedologie

Preluvosolurile sunt solurile dominante în regiune, ocupând areale importante atât în partea piemontană cât și în cea de câmpie. Preluvosolurile tipice, formate pe depozite loessoide de terasă, sunt întâlnite pe terasa joasă a Jiului prezentă pe teritoriul localităților Șalnița, Almăj și Goești. Solurile brune roșcate au evoluat pe depozite loessoide lutoargiloase și local pe argile gonflante, ocupând suprafețe întinse pe Câmpul Sălcuței și Câmpul Leu-Rotunda, dar și pe terasele de pe stânga Jiului, începând de la valea Amaradiei spre SV. Gleiosolurile ocupă câteva areale depresionare unde stratul acvifer freatic se găsește între 0 și 50 cm adâncime, pe fostele albii părăsite ale Jiului, Amaradiei și în interdunele de la contactul luncii Jiului cu terasa inferioară. Solurile aluvionare ocupă cele mai întinse suprafețe în lunca Jiului precum și în lungul altor cursuri de apă ce brăzdează teritoriul.

Hidrologie

Situl se întinde de-a lungul Jiului, de la Țicleni până la vărsarea acestuia în Dunăre, cuprinzând cursul mijlociu și inferior al râului. Jiul colectează toate pâraiele din zonă: Jieț (Jiul Vechi), Livadia, Dalga, Leu, Prodila, Ulm, Breasta, Brădești, Argetoasa, Răcan, Ceplea.

Aspecte climatologice

Clima regiunii este temperat-continentală cu influențe de natură mediteraneană. Temperaturile medii anuale sunt în jur de 10,8 °C, iar media precipitațiilor este de circa 530 mm anual. Evapotranspirația potențială se ridică la valori de circa 695 mm anual, ceea ce determină în perioada de vară un deficit accentuat de umiditate în sol.

Biocenoza

Vegetația

Situl cuprinde 18 tipuri de habitate de interes european, dintre care patru prioritare și anume păduri aluviale de arin negru și frasin, pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice, pajiști uscate pe substrat calcaros și vegetație de silvostepă eurosiberiană cu stejar. Prezența speciilor submediteraneene rare, endemice, parte protejate, conferă teritoriului o specificitate remarcabilă. Aceasta se evidențiază prin concentrarea unor asociații vegetale de mare valoare bioistorică ce reflectă interferența speciilor sudice iubitoare de căldură cu cele central-europene și prin conservarea unor fragmente relictare nealterate ale structurilor forestiere arhetipale situate la marginea arealelor biogeografice, disjunct (insulele de fag de la Dâlga, Țuglui, Bucovăț) sau insularizate antropic (stejarul brumăriu din Pădurea Brainișteа Bistrețului). Speciile lemnoase din sit includ salcia, plopul alb, stejarul pedunculat, stejarul brumăriu, frasinul de luncă, plopul negru, mesteacănul pufos, arinul negru, arinul alb, răchita, ulmul de munte, ulmul de câmp, arțarul, arțarul tătăresc, teiul argintiu, salba moale, mălinul, murul, vița sălbatică. Dintre speciile de interes comunitar putem întâlni trifoiașul de baltă.

Fauna

Fauna de mamifere din sit este formată din popândăi (specie de interes comunitar), iepuri, căprioare, vulpi și vidre, la care se adaugă specii de lilieci. Dintre amfibieni și reptile, în sit sunt prezente trei specii comunitare – buhaiul de baltă cu burta roșie, tritonul cu creastă și broasca țestoasă de apă. Fauna piscicolă este bine reprezentată de scrumbie (la vărsarea Jiului în Dunăre), avat, țipar etc. Nu mai puțin de 12 specii de pești sunt protejate la nivel european. Fauna de nevertebrate este reprezentată de specii de interes comunitar ca țărăncuța, rădașca, calul dracului, carab, cosaș și cosaș transilvan. În zonă a fost identificat un număr impresionant de specii de păsări de importanță comunitară dintre care amintim stârcii, buhaiul de baltă, barza, lebăda de vară, egreta mare, egreta mică, pitoiorongul, cormoranul pitic, lopătarul, ibisul, ciocîntorsul, chirele, eretele de stuf, gaia neagră, bătăușul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 495676 de locuitori din așezările din zona sitului, sunt angrenați în principal în agricultură, creșterea animalelor, comerț, extracția petrolului, industrie, piscicultura, servicii, pescuit, apicultură, turism, viticultură, morărit și exploatarea lemnului. Sistemul de încălzire din locuințe este fie centralizat, fie individual cu lemne și gaz, fie mixt. Doar câteva localități (Craiova, Filiași, Segarcea, Săulești, Turceni) dispun de un sistem centralizat de alimentare cu apă și de canalizare.

În zonă întâlnim numeroase situri arheologice (așezări, necropole) dintre care le menționăm pe cel din localitatea Almăj, județul Dolj, care datează de la începutul Epocii Bronzului (3200-2800 î.e.n.) și vechea dava getodacică „Pelenoava" de pe raza satul Cîrligei (în punctul Cârpiniș a fost descoperită o așezare întărită cu șanț și var care datează din a doua epocă a fierului. După unii cercetători aceasta este aria de proveniență a cunoscutului tezaur datând de pe la anul 350 î.e.n. care conține piese de harnașament din argint și argint aurit atribuite unui mormânt princiar traco-getic). Punctul fosilier Bucovăț s-a bucurat de atenția savanților români Sabba Ștefănescu și I. Ionescu Argetoaia, care au făcut aici importante cercetări stratigrafice. În această rezervație paleontologică ce aparține ca vârstă geologică etajului superior Levantin din pliocen există, între alte importante mărturii, o bogată faună de moluște. Aici au fost găsite specii necunoscute în alt loc din lume. Dintre bisericile și monumente din sit (secolele XIV-XX) amintim Mănăstirea Jitianu (1656-1658) din Podești, Ansamblul curții Coțofenilor (sec. XVIII) din Coțofenii din Față, Casa Băniei, care este și casa memorială Mihai Viteazul din Craiova, și Biserica „Sf. Nicolae" (1750-1755) din Filiași. În prima duminică din luna august a fiecărui an în județul Dolj se desfășoară sărbătoarea câmpenească „În pădure la Zăval". Tot anual, în zona sitului au loc evenimente organizate cu ocazia sărbătoririi Zilelor Orașului, Comunei sau Satului. În lunile de toamnă locuitorii din zonă participă la serbările tradiționale prilejuite de Balul strugurilor, Zilele Recoltei, Sărbătoarea Vinului și recent stabilitul „Festival al Verzei". În luna iunie, în satul Artanu se desfășoară festivalul „Floarea Teiului", iar pe 21 mai, în Urdari (Gorj), bâlciul „Floarea Salcâmului".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapășunat, braconaj (otrăvire/capcane), utilizarea de fertilizanți și pesticide, urbanizarea zonei.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl necesită dotarea cu panouri de avertizare, informare și pentru orientare, puncte de informare, amenajări pentru observare, bariere, poteci/drumuri pentru vizitare și trasee tematice.

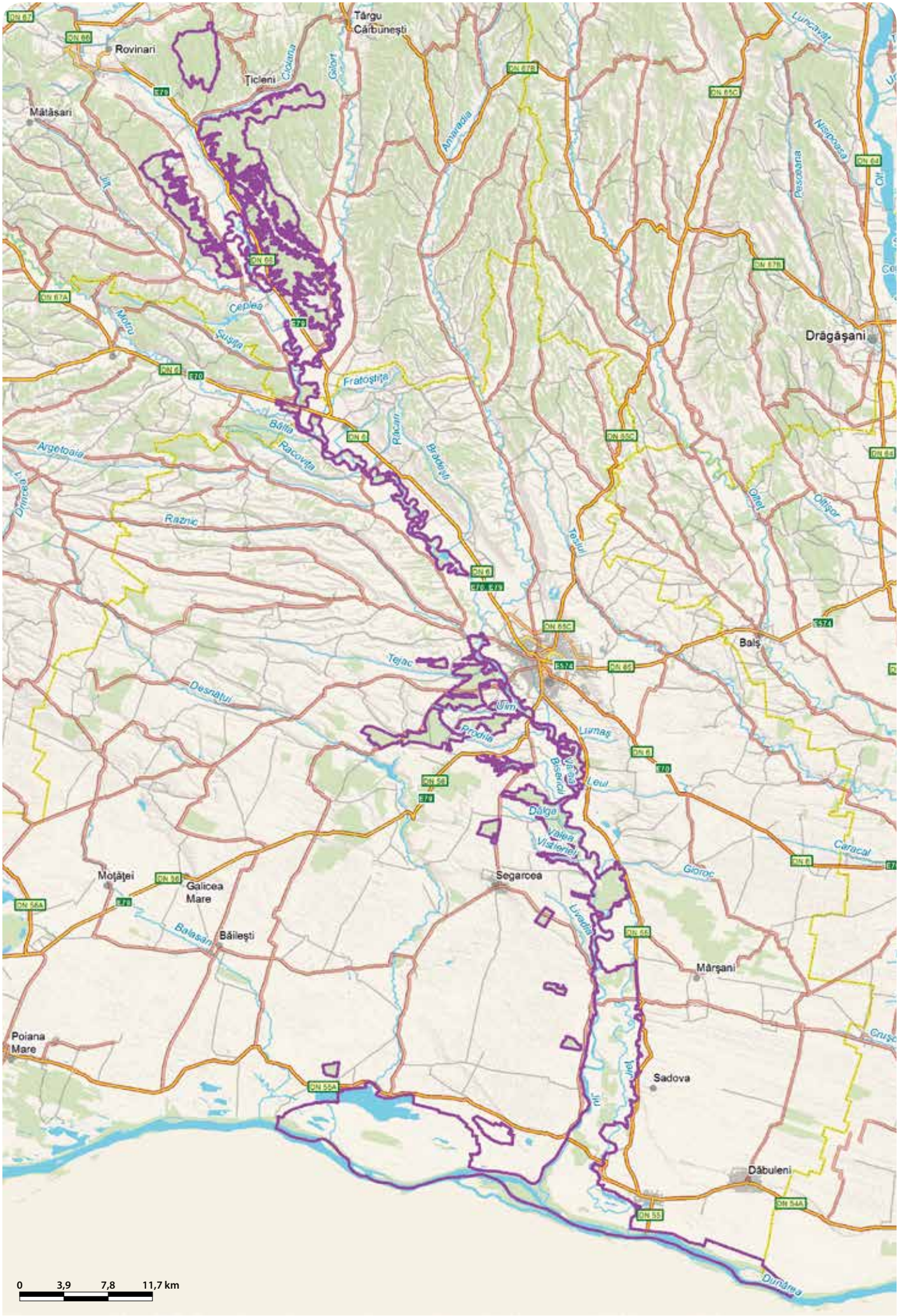
Târgu Cărbunești
Rovinari
Țicleni
Mătăsari
Drăgășani
Balș
Segarcea
Moțăței
Galicea Mare
Băileștii
Poiana Mare
Mărșani
Sadova
Dăbuleni
Ciocania
Gilort
Amaradia
Lupcavat
Nespoasa
Pescoarna
Jiu
Motru
Ceplea
Susița
Frătoștița
Băița
Racovița
Argetoaia
Drincea
Răcari
Bădeștii
Oltețul
Oltișor
Razac
Tejac
Desnățui
Jiuț
Prodica
Lumaș
Leul
Dăișa
Valea Viișoarei
Gioroc
Caracal
Livadia
Balasan
Cruș
Dunărea
0 3,9 7,8 11,7 km

COZIA - RO SCI 0046

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vâlcea: Berislăveşti, Brezoi, Băile Olăneşti, Călimăneşti, Muereasca, Perişani, Racoviţa, Sălătrucel.

Suprafaţa: 16.760 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 45° 20' 2"; Long. E 24° 18' 2"
Bioregiunea: Alpină, Continentală **Ecoregiunea:** Carpaţii Meridionali **Altitudinea:** 1659 max., 296 min., 789 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces în sit sunt calea ferată şi DN7, din lungul Văii Oltului, care taie situl în două pe direcţia NS. DN7A (Brezoi-Obârşia Lotrului) străbate situl pe Valea Lotrului, împărţind partea vestică a sitului în două. DN7D (Curtea de Argeş-Câinenii Mari) mărgineşte situl în nord-est, la Băiaşu-Perişani. Dintre drumurile judeţene din zonă amintim DJ703M (constituie pe o porţiune limita nord-estică a sitului, între Copăceni şi Băiaşu), DJ703G (Jiblea Veche-Păuleni) aflat la sud de parc, DJ703N (Berislăveşti-Dăngeşti), care urcă apoi pe un drum forestier modernizat până în apropierea Vârfului Ciuha Mare. Reţeaua de drumuri forestiere este foarte dezvoltată.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4060 - Tufărişuri alpine şi boreale; **6150** - Pajişti boreale şi alpine pe substrat silicios; **6230*** - Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abruţi, grohotişuri şi ravene; **8110** - Grohotişuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* şi *Galeopsietalia ladani*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **3220** - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **3230** - Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **8220** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **3240** - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliac comun (*Myotis myotis*). **Nevertebrate:** Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*) • Carab (*Carabus variolosus*) • Lăcustă de munte (*Odontopodisma rubripes*) • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Cosaş (*Isophya harzi*). **Peşti:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*). **Plante:** *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Peisajele specifice Masivului Cozia se încadrează în tipul reliefului dinamic, cu diferenţe mari altitudinale pe spaţii restrânse. Masivele muntoase Cozia, Narăţul Doabra, Călineşti apar ca adevărate cetăţi de stâncă zidite din abrupturi şi sprijinite pe contraforturi cu numeroase turnuri pe margini. Peisajul ruiniform cu stâncării sub formă de ace, turnuri, colţi, bulzuri, clăi are cea mai mare pondere în Masivul Cozia. Defileul Oltului păstrează frumuseţea unor peisaje în care componentele esenţiale sunt apa, vegetaţia, versanţii abrupţi şi impunători. Situl adăposteşte 17 tipuri de habitate de interes comunitar, cărora li se adaugă 22 de specii de floră şi faună. Dintre speciile endemice locale amintim rotăţelele Coziei, albăstriţa, măceşul de Cozia. Foarte importante pentru a fi protejate şi conservate sunt speciile periclitate iedera albă, floarea de colţ, garofiţa de munte, stânjenelul, crinul de pădure, laleaua pestriţă. Zona sitului reprezintă şi un culoar favorabil pentru migraţia păsărilor dinspre Europa Centrală spre Marea Egee şi invers, iar ca urmare a apariţiei lacurilor de acumulare Turnu şi Gura Lotrului s-au creat condiţii pentru staţionarea temporară şi chiar iernarea păsărilor de apă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se suprapune în principal formaţiunilor cristaline (partea centrală şi nordică) şi într-o mai mică măsură formaţiunilor sedimentare situate în sudul zonei cristaline dispusă sub forma unei fâşii cu orientare generală VE de o parte şi alta a Oltului. Suprafaţa cea mai întinsă este ocupată de formaţiuni cristalofiliene cunoscute în literatura de specialitate sub denumirea de „gnaise de Cozia". Caracteristice pentru munţii de gnais ai Coziei sunt pantele lor foarte înclinate (50°-70°), pe care solul se formează anevoios. În sit se întâlnesc şi formaţiuni sedimentare. Pe teritoriul munţilor Cozia şi Narăţu breciile ocupă perimetre destul de importante. O parte din aceste brecii au fost incluse încă de la sfârşitul secolului trecut în aşa zisele „brecii de Brezoi" (formaţiuni sedimentare greu de deosebit de fundament). Cele mai vechi formaţiuni sedimentare din regiune apar pe versantul drept al Văii lui Stan. Un alt element structural important îl reprezintă falia Cozia, care delimitează la nord cristalinul de Cozia faţă de sedimentarul din depresiunea Brezoi-Titeşti.

Pedologie

Solurile sunt sărace în humus şi fac parte din clasa cambisolurilor şi spodosolurilor. În crăpăturile stâncilor se întâlneşte sol turbos pe care s-au instalat specii de stâncărie cu adaptări speciale. În etajul coniferelor se întâlnesc soluri podzolice, brune acide, criptopodzolice şi podzolice humico-feriiluviale. În etajul fagului se întâlnesc soluri podzolice humico-feriiluviale, brune acide de pajişti alpine şi de pădure.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică este reprezentată în principal de râul Olt, care traversează situl de la nord la sud pe toată lungimea sa şi de principalul afluent al acestuia din zonă, Râul Lotru, care împarte partea vestică a sitului în două. Reţeaua hidrografică se poate împărţi în două sectoare principale şi anume sectorul de la est de Olt, cu o serie de pâraie afluente de stânga ale acestuia, Băiaşu, care adună apele de pe versantul nordic şi nord-estic al Coziei, Lotrişor, care adună apele de pe versantul nordic al Coziei, Văratica, Slamna, Armăsaru, Turnu, Pauşa, Sălătrucu, Brădişoru, Robaia, şi sectorul de la vest de Olt, cu afluenţii de dreapta ai acestuia Călineşti, Lotru, Căciulata.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în climatul temperat continental de munte. Temperatura medie anuală pentru staţia Cozia oscilează între 2,5 şi 4,4 °C, în timp ce la staţia Râmnicu Vâlcea se încadrează între valorile 9 şi 12 °C, mult mai mari datorită diferenţei de altitudine. Evoluţia acestor temperaturi prezintă o tendinţă uşoară de creştere care oscilează în limita a 1 °C. Mediile anuale ale umidităţii cresc dinspre periferiile joase ale masivului către culmile lui cele mai înalte, cu o tendinţă generală de uşoară scădere. Vântul dominant bate dinspre NV, uneori canalizându-se în lungul văii Lotrului sau a Oltului. Acesta reprezintă un important factor climatic care îşi pune adesea amprenta asupra distribuţiei vegetaţiei sau asupra aspectelor acesteia. Pe creastă vântul bate aproape în permanenţă, dar cu viteză în general scăzută.

Biocenoza

Vegetaţia

Pădurile îmbracă în proporţie de 93% masivele Cozia, Narăţu, Doabra-Călineşti. Principalele etaje de vegetaţie existente sunt reprezentate de pădurile etajate în funcţie de altitudine, de la 300 m la 1667 m. Pădurile sunt constituite majoritar din fag (57%), gorun (14%), molid (18%) şi specii de amestec cum ar fi carpenul, cireşul, teiul, mojdreanul etc. Suprafaţa arboretelor cu vârsta de peste 80 de ani este de 62%, iar arboretele naturale cvasivirgine (păduri cvasivirgine) însumează peste 6000 ha. Până în prezent au fost identificate în sit peste 402 specii de ciuperci, dintre muşchi au fost inventariate 199 de specii, iar dintre plantele cormofitice 932 de specii. O caracteristică specifică a condiţiilor ecologice de interferenţă fitoclimatică o constituie pătrunderea în masivul Cozia, dinspre Munţii Banatului, a unor specii forestiere iubitoare de căldură cum ar fi mojdreanul, nucul, scorţişul grecesc, scumpia etc., care vegetează la altitudini de circa 700 m, şi mai ales a gorunului mediteranean care urcă până la 1200-1300 m, record altitudinal în Carpaţi. Se remarcă interferenţa speciilor eurasiatice cu cele meridionale şi atlantice, la care se adaugă endemitele carpatice şi endemitele locale. Dintre speciile de importanţă comunitară sunt prezente în sit clopoţeii (specie prioritară), curechiul de munte, iarba gâtului şi irisul.

Fauna

Fauna sitului este bine reprezentată de aproape toate grupele mari de animale. Au fost identificate populaţii bine conservate ale speciilor de carnivore mari precum ursul brun, lupul, râsul, pisica sălbatică, dar şi de ierbivore precum căprioru, cerbul, capra neagră. Alte mamifere întâlnite în sit sunt jderul de copac, jderul de piatră, bursucul, veverita, pârşul, şoarecele de pădure, ariciul etc. Situl adăposteşte în condiţii prielnice diverse specii de lilieci, dintre care amintim liliacul cârn, liliacul comun şi liliacul mare cu potcoavă (specii de interes comunitar). Dintre reptile au fost identificate guşterul, şopârla de munte, şopârla de ziduri, napârca, şarpele de apă, vipera de munte şi vipera cu corn. Acestora li se adaugă numeroase specii de amfibieni ca salamandra, broasca râioasă brună, tritonul de munte, tritonul cu creastă, buhaiul de baltă cu burta galbenă (ultimele două specii fiind de interes comunitar). Fauna acva-

tică este reprezentată printr-un număr mare de nevertebrate și peste 30 de specii de pești caracteristice râurilor de munte, ca păstrăvul, zglăvocul, moioaga, dunarița, boișteanul, scobarul, mreana, nisiparnița, ultima fiind endemică în România. În zona Masivului Cozia se află numeroase specii de nevertebrate care contribuie la menținerea echilibrului ecologic. Dintre acestea, șapte sunt specii de interes comunitar, cosașul fiind și endemit al Masivului Cozia. Se remarcă dintre arahnide pseudoscorpionul, specie protejată de origine mediteraneană frecvent întâlnită atât în Masivul Cozia cât și în Nărțu. Avifauna cuprinde aproximativ 120 de specii de păsări, dintre acestea remarcându-se eretele vânăt, uliul păsărar, ciuful de pădure, ochiuboului, pupăza, botgrosul, stârcul cenușiu, cucul, corbul, pițigoiul mare, pițigoiul de brădet, pițigoiul de munte, sfrâncioculi roșiatic, gaița, huhurezul mic, mierla, forfecuța, cocoșul de munte, ierunca etc. La marginea râurilor se întâlnesc frecvent codobatura galbenă, codobatura albă, pescărelul negru, pescărușul râzător etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 25984 de locuitori din zona sitului sunt angrenați în principal în agricultură, comerț, exploatări forestiere, exploatare de mică și feldspat, creșterea animalelor și turism. Sistemul de încălzire din locuințe este predominant individual pe bază de leme și gaze naturale. Singura localitate care are sisteme complete de alimentare cu apă și canalizare este Călimănești.

Cele mai reprezentative monumente istorice de pe teritoriul sitului sunt Ansamblul Mănăstirea Cozia (1387-1388), cel mai vechi și mai important monument de arhitectură și artă medievală din Țara Românească, ctitorit de domnitorul Mircea cel Bătrân, care este îngropat aici, fosta mănăstire Berislăvești (1754-1762), Schitul Ostrov (1518-1522), ctitorit de Neagoe Basarab și Biserica „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul" (Mănăstirea Cornet, 1666) din satul Tuțulești. Orașul Călimănești este stațiune balneoclimaterică de tradiție. În 1893, probele de ape minerale trimise de aici au fost medaliate cu aur la Expoziția Internațională de Alimentație și Ape Minerale de la Bruxelles. Legenda spune că un cioban s-a spovedit călugărilor mănăstirii Cozia spunându-le că el s-a vindecat de „metehnele trupului" scăldându-se într-un lac din „câmpul lui Căliman". Credea că acest lac are „puteri cerești din moment ce el nu mai are dureri de spate, iar oile rănite s-au vindecat". Călugării au verificat mărturia ciobanului și au găsit chiar în jurul mănăstirii izvoare de unde „cură piatră pucioasă", după care au construit pe lângă mănăstire o „bolniță" (un fel de spital) unde oamenii bolnavi veneau să se trateze.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapășunat, turism necontrolat, braconaj, linii electrice, eroziune, alunecări de teren, tăieri ilegale, drumuri auto ce fragmentează habitatele naturale și habitatele speciilor de interes conservativ.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de avertizare, de informare și pentru orientare, clădiri administrative, bariere, puncte de intrare, poteci pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare și vetre de foc, numărul acestora trebuind însă a fi suplimentat. Totodată, situl necesită dotarea cu centre de vizitare și puncte de informare.

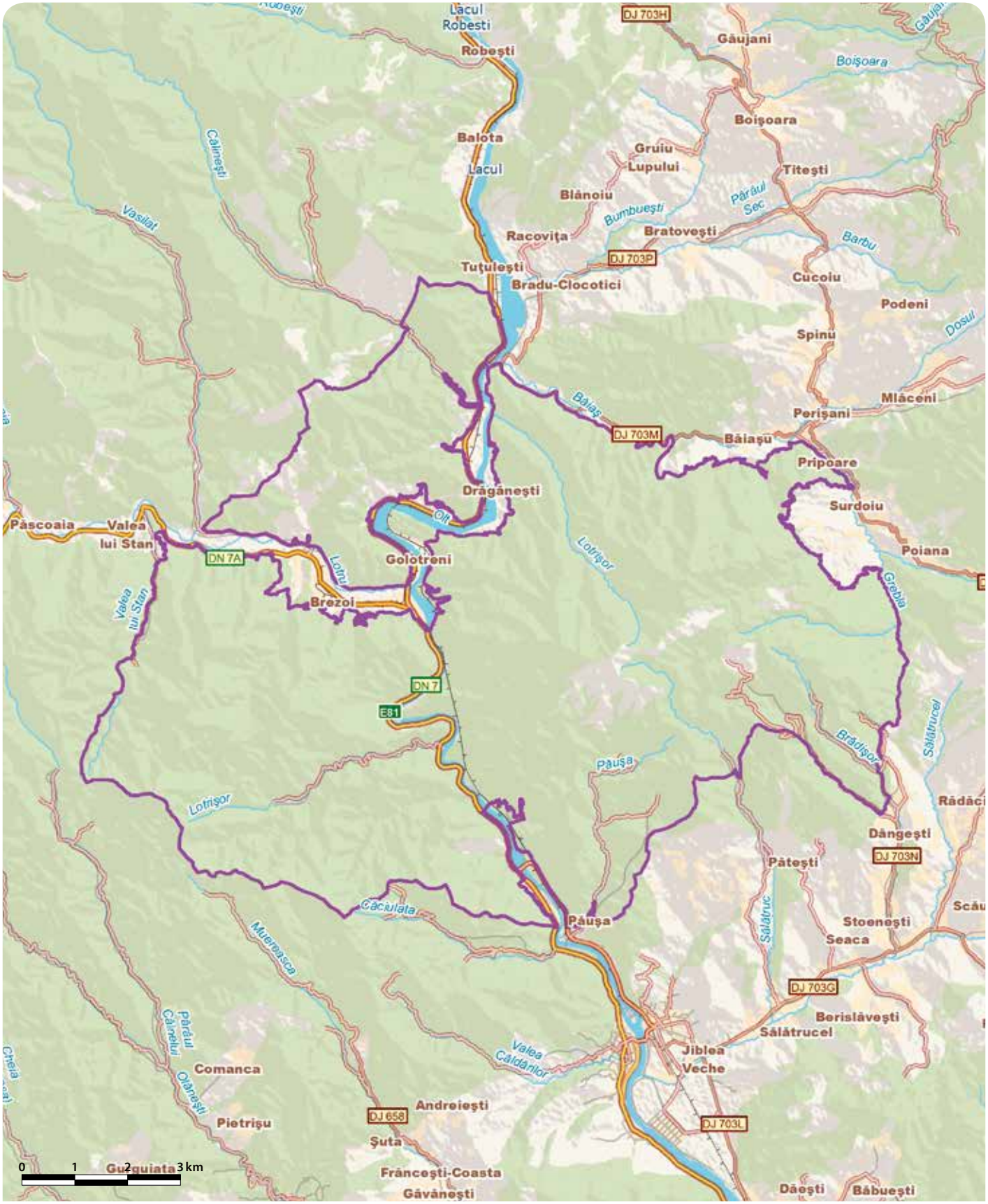

CREASTA NEMIREI - RO SCI 0047

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bacău: Dofteana, Dărmăneşti, Slănic-Moldova.
Judeţul Covasna: Estelnic, Lemnia.

Suprafaţa: 3.509 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 13' 17"; Long. E 26° 20' 22"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1646 max., 699 min., 1260 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL **DF** DA
Accesul în sit se face din DN12 (Tg.Ocna-Comăneşti) pe drum asfaltat până la Parcul Dendrologic Dofteana, apoi pe drum pietruit pe valea Doftenei până în rezervaţie. Accesul se poate face şi pe DJ Dărmăneşti-Sânmartin şi pe drumurile forestiere Izvorul Negru, Bărzăuţa, Izvorul Alb, Grozea, Chilişca.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4030 - Tufărişuri uscate europene; **3230** - Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale; **4070*** - Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **6230*** - Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **7140** - Mlaştini turboase de tranziţie şi turbării oscilante (nefixate de substrat); **3220** - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton carpatic (*Triturus montandoni*).
Mamifere: Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Râs (*Lynx lynx*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • *Lup (*Canis lupus*).
Plante: Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat pentru existenţa în această zonă a 11 tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care două prioritare. În sit regăsim şi nouă specii de floră şi faună de interes comunitar, dintre care patru specii de mamifere, o specie de amfibieni şi patru specii de plante. În zonă sunt prezente forme de relief depresionare (depresiunea Caşin), munţi de înălţime medie (Munţii Repat) şi zone umede de-a lungul păraielor Apa Lină şi Apa Roşie. Zonele muntoase sunt acoperite cu păduri de molid şi păduri mixte de molidiş-făget, precum şi cu pajişti montane. Se remarcă frumuseţea peisajului oferit de culmile Nemirei şi Şandrului.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl ocupă partea estică a munţilor Nemira, depresiunea Dărmăneştilor, până la extremitatea sudică a formaţiei Carpaţilor Moldovei, cu altitudini cuprinse între 400-1639 m şi înălţimea maximă în vârful Şandru. Zona este situată la întrepătrunderea pânzelor de Tarcău şi Vrancea cu maximă dezvoltare în zona gresiei de Kliwa. Această litologie oferă masivitate sectoarelor de culme şi o înclinare mare a versanţilor.

Pedologie

Format în condiţii complexe de mediu care se supune mai degrabă zonalităţii altitudinale, învelişul de soluri este complex, caracterizat prin dominarea argiluvisolurilor pe terasele medii şi înalte ale Trotuşului sau pe culmile din Depresiunea Dărmăneşti, prin cambisoluri pe versanţii montani medii şi inferiori şi prin spodosoluri pe culmile montane de peste 1200 m. În lungul văilor principale, învelişul de soluri este format mai cu seamă din protosoluri aluviale, soluri aluviale sau soluri hidromorfe. Pe versanţii abrupţi, dominant în este regosolul.

Hidrologie

Situl aparţine în totalitate bazinului hidrografic al Trotuşului, iar ploile abundente asigură un regim de scurgere permanent pentru toţi afluenţii acestuia. Prezenţa straturilor de roci dure traversate de pâraie permite local dezvoltarea de mici cascade.

Aspecte climatologice

Înălţimea extrem de variabilă a generat climate diferite impuse de exprimarea diferenţiată a elementelor climatice. Dacă temperatura medie anuală în Depresiunea Dărmăneşti este mai mare de 8 °C, pe culmea Nemira media este de 2-4 °C. La fel, precipitaţiile prezintă o variaţie importantă, de la 600-700 mm anual pe terasele Trotuşului la 1000-1200 mm anual pe Culmea Nemira. Aceste condiţii climatice reflectă influenţa reliefului, care prin expoziţie şi înclinare modifică exprimarea efectivă a elementelor termice şi pluviometrice. Circulaţia generală a maselor de aer se face predominant sub influenţa vânturilor de vest. Poziţia NS a culmii principale, ca şi menţinerea altitudinii acesteia în jurul valorii de 1600 m, determină precipitaţii mai abundente pe versantul vestic faţă de cel estic, cu influenţe în dezvoltarea vegetaţiei (prezenţa tinoavelor doar la vest de culme). În anotimpul rece, aceeaşi culme reprezintă limita de vest de manifestare a crivăţului, datorită efectului de barieră pe care îl are.

Biocenoza

Vegetaţia

Pădurea este situată altitudinal între 400-1639 m, cu expoziţia predominantă spre NE. Tipul de pădure predominant este caracteristic etajelor: montan de molidişuri, montan de amestecuri şi premontan de făgete. În cadrul sitului, asociaţiile vegetale reprezentative sunt molidişurile, brădeto-făgetele şi amestecurile de răşinoase cu fag. Pe versantul vestic apar tinoave pe care se dezvoltă vegetaţia de mlaştină caracteristică habitatului de Mlaştini turboase de tranziţie şi turbării oscilante (nefixate de substrat). În zona de creastă întâlnim jneapănul, acesta formând împreună cu smârdarul un habitat prioritar cu mare valoare conservativă. O particularitate a sitului constă în prezenţa speciei *Saxifraga cymbalaria*, a cărei arie de dezvoltare în România se suprapune sitului. De asemenea, prezenţa florii de colţ în zona de culme înaltă reprezintă o particularitate pentru care este necesară protejarea ariei respective. În zonă întâlnim 19 specii endemice de floră dintre care amintim crucea voinicului, gălbinelele de munte şi varietăţi de coada şoricelului. Dintre speciile de interes comunitar, în sit sunt prezente papucul doamnei, clopoţeii (specie prioritară), iarba gâtului şi irisul.

Fauna

Dintre mamiferele reprezentative pentru sit putem menţiona ursul brun, râsul, lupul, cerbul, căprioru, vulpea, jderul, veverita. Reptilele şi amfibienii sunt reprezentate de salamandră, şopârla de munte, şopârla cenuşie, vipera comună, năpârcă, tritonul de munte şi tritonul carpatic (specie de interes comunitar). Dintre nevertebrate amintim gândacul mare de scoarţă al molidului, omida păroasă a molidului, trombarul frunzelor de fag, *Phylapsis fagi,* molia jirului. Păsările mai des întâlnite în sit sunt cocoşul de munte, mierla de piatră, şorecarul mare, corbul, huhurezul mic, buha mare, piţigoiul moţat, piţigoiul de munte, alunarul etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 22340 de locuitori din zona sitului sunt angrenaţi în principal în agricultură, prelucrarea lemnului, exploatări forestiere şi turism. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu gaz sau lemne. Doar localitatea Slănic Moldova dispune de reţele de alimentare cu apă şi canalizare.
Dintre monumentele istorice şi culturale aflate pe teritoriul sitului pot fi menţionate Palatul Stirbey din Dărmăneşti (sfârşitul sec. XIX), Conacul Ghica din Dofteana (sfârşitul sec. XIX), Hotelul Racoviţă şi Cazinoul din Slănic Moldova (1887-1912). În satele din zonă, iarna se practică obiceiuri pitoreşti legate de sărbătorile sfârşitului de an („bătaia ursului" sau „încontrarea cetelor"). Turismul este o tradiţie în zona Slănicului. Staţiunea este renumită pentru izvoarele sale de ape carbonate, bicarbonatate, uşor sulfuroase, clorate, sodice, hipertonice, hipotonice şi oligominerale, izvoare descoperite încă din anul 1801. Slănicul găzduieşte în fiecare an festivaluri folclorice şi târguri de meşteşuguri tradiţionale.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Principalele ameninţări la adresa sitului sunt de natură antropică, legate în principal de managementul terenurilor (păşunatul necontrolat, renunţarea la folosirea adecvată a fâneţelor, incendieri voluntare), activităţile turistice necontrolate (depozitarea deşeurilor menajere rezultate din practicarea turismului, aprinderea focului în locuri nepermise, turism agresiv de sfârşit de săptămână, vânătoare şi braconaj).

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt instalate panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare, clădiri administrative, bariere, puncte de intrare, trasee turistice, borne şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Pe viitor trebuie suplimentat numărul amenajărilor pentru colectarea deşeurilor.

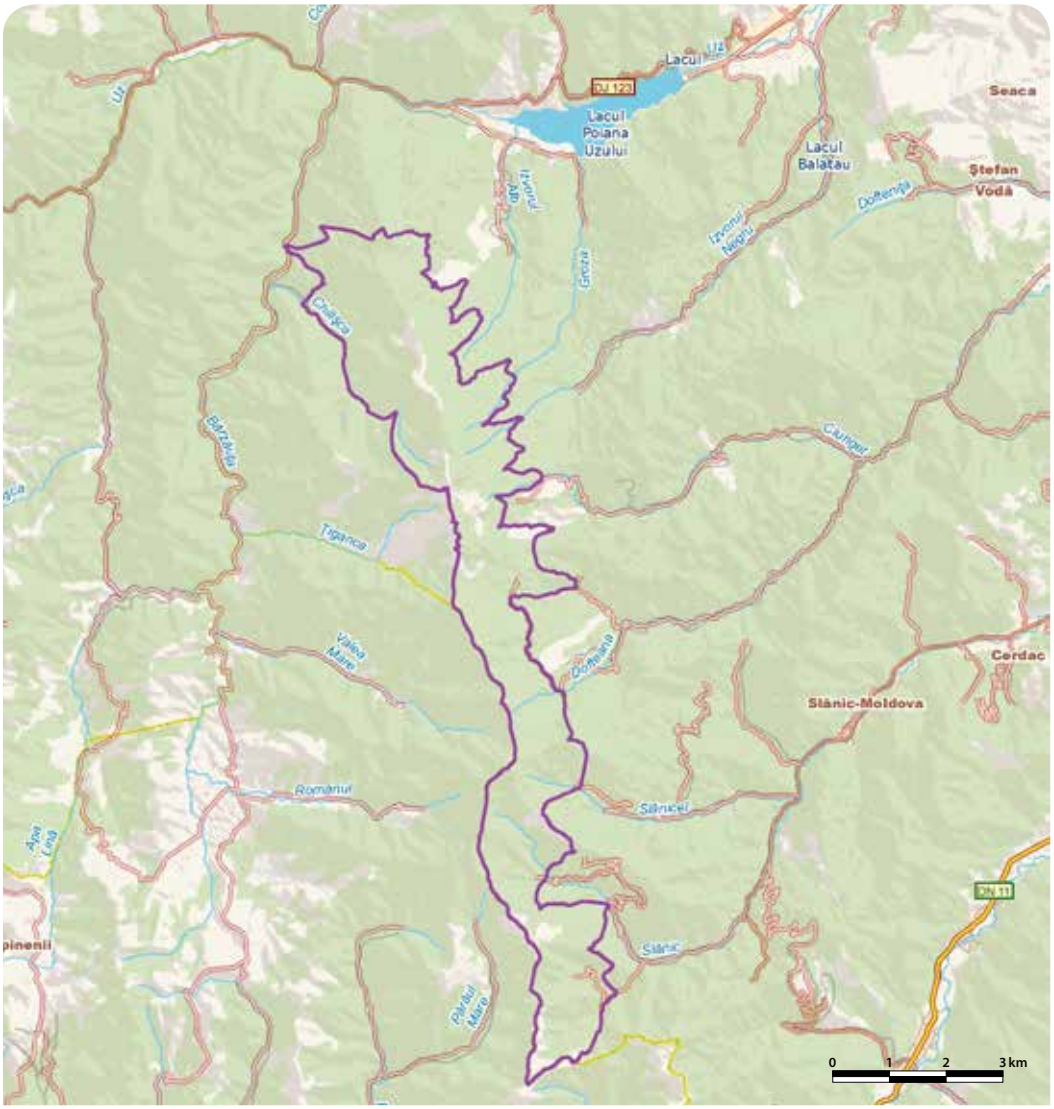

CRIȘUL ALB - RO SCI 0048

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Arad: Chișineu-Criș, Pilu, Socodor.

Suprafața: 891 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 34′ 33″; Long. E 21˚ 26′ 6″
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 107 max., 84 min., 92 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
DN79 reprezintă principala cale de acces în sit, prin localitatea Chișineu-Criș. O altă cale de acces este DN79A, până în Vărșand sau Socodor. Din aceste localități se pot urma drumuri locale sau agricole.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6440 - Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **40A0*** - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice; **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** Scoica de râu (*Unio crassus*) • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*). **Pești:** Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Fusar (*Zingel streber*). **Plante:** Trifoiaș de baltă (*Marsilea quadrifolia*) • Pălămidă (*Cirsium brachycephalum*) • *Eleocharis carniolica*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Pe teritoriul sitului se regăsesc șase tipuri de habitate de interes comunitar: tufărișuri subcontinentale peri-panonice, comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la câmpie până în etajele montan și alpin, pajiști aluviale și pajiști de altitudine joasă, păduri ripariene mixte cu stejar, frasin, ulm (din lungul marilor râuri), zăvoaie cu salcie și plop, primul fiind prioritar pentru conservare. De asemenea, dintre speciile de faună și floră de interes comunitar regăsim nouă specii de pești, o specie de mamifere, o specie de amfibieni, două specii de nevertebrate și trei specii de plante. Caracteristic sitului este modelul de distribuție altitudinal departajat, în cadrul căruia diferite etaje sunt evidențiate prin predominanța anumitor specii de moluște aflate într-o stare excelentă de conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl aparține Câmpiei de Vest, districtul Câmpia Crișurilor. Câmpia joasă a Crișurilor și lunca Crișului Alb sunt două subunități ale reliefului. Câmpia Crișurilor prezintă altitudini între 84-105 m. În sit, această câmpie este plană, cu unele zone depresionare, foste zone de divagare ale Crișului Alb.

Pedologie

În sit există soluri de calitate foarte bună (cernoziomuri), favorabile culturilor agricole.

Hidrologie

Situl cuprinde secțiunea inferioară a râului Crișul Alb, aproape de granița dintre România și Ungaria, prezentând numeroase canale și mlaștini în această zonă.

Aspecte climatologice

Clima este temperat continental-moderată, cu ușoare influențe mediteraneene. Temperatura medie multianuală este de 10,6 °C la Chișineu-Criș. O particularitate este aceea că primăvara apare brusc și mai devreme decât în restul țării. Vânturile dominante sunt cele din sectorul S-SE. Masele de aer mediteranean determină un climat cu nuanțe mai blânde. Vânturile din sectorul N-NV aduc în sit mase de aer rece.

Biocenoza

Vegetația

Malurile râului sunt acoperite cu păduri riverane de anin și frasin, apoi apar câmpuri întinse cu vegetație ierboasă și pădure. Dintre speciile de plante de interes comunitar aici întâlnim pălămida, trifoiașul de baltă și pipiriguțul, toate specii iubitoare de apă, caracteristice bălților temporar inundate și zonelor mlăștinoase.

Fauna

Fauna este specifică zonelor umede. Nouă dintre speciile de pești prezente în sit sunt de interes comunitar: zvârluga, țiparul, porcușorul de șes, porcușorul de nisip, răspărul, boarța, dunărița, fusarul, pietrarul. De asemenea sunt prezente vidra și buhaiul de baltă cu burtă roșie, ambele specii fiind de interes comunitar. Dintre speciile de nevertebrate protejate menționăm un coleopter, rădașca, și o moluscă, scoica de râu, a cărei populație este într-o stare excelentă de conservare și atinge peste un milion de indivizi.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Prezența râului Crișul Alb, ce desparte orașul Chișineu Cris în două, dă posibilitatea practicării unor culturi irigate, folosindu-se apa raului. Deși economia orașului este predominant agrară, în ultima perioadă sectorul economic secundar și terțiar au avut evoluții ascendente, zona fiind un important punct de tranzit spre centrul și vestul Europei. Activitatile economice traditionale in zona sitului sunt preponderent celei ale economiei rural-agrare (agricultura, in special cultura porumbului) si legate de cresterea animalelor. Din punct de vedere administrativ, localitatea Nădab este in prezent un sat aparținător de Chișineu Criș.Activitățile tradiționale sunt legate de creșterea animalelor (cosit și pășunat) și de pescuit.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Extragerea de pietriș și nisip are un impact major asupra speciilor de pești pentru care a fost desemnat situl și în mod deosebit asupra populației de scoici de râu, căreia această activitate îi distruge habitatul. Managementul vegetației acvatice și de mal în scopul drenării și lucrările de protecție împotriva inundațiilor afectează habitatul de interes prioritar (zăvoaiele), la fel și îndepărtarea lăstărișului, a arborilor uscați sau în curs de uscare. Braconajul piscicol este o amenințare pentru speciile de pești și cauza principală a reducerii efectivului populațional de mreană vânătă. Utilizarea pesticidelor și a fertilizatorilor pe terenurile agricole adiacente afectează direct calitatea apei din ecosistemul acvatic, cu influență majoră asupra speciilor de interes comunitar.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt amenajate poteci și drumuri pentru vizitare și trasee turistice. Sunt necesare panouri de informare, panouri de orientare cu hărți, puncte de informare și clădiri administrative, trasee tematice și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

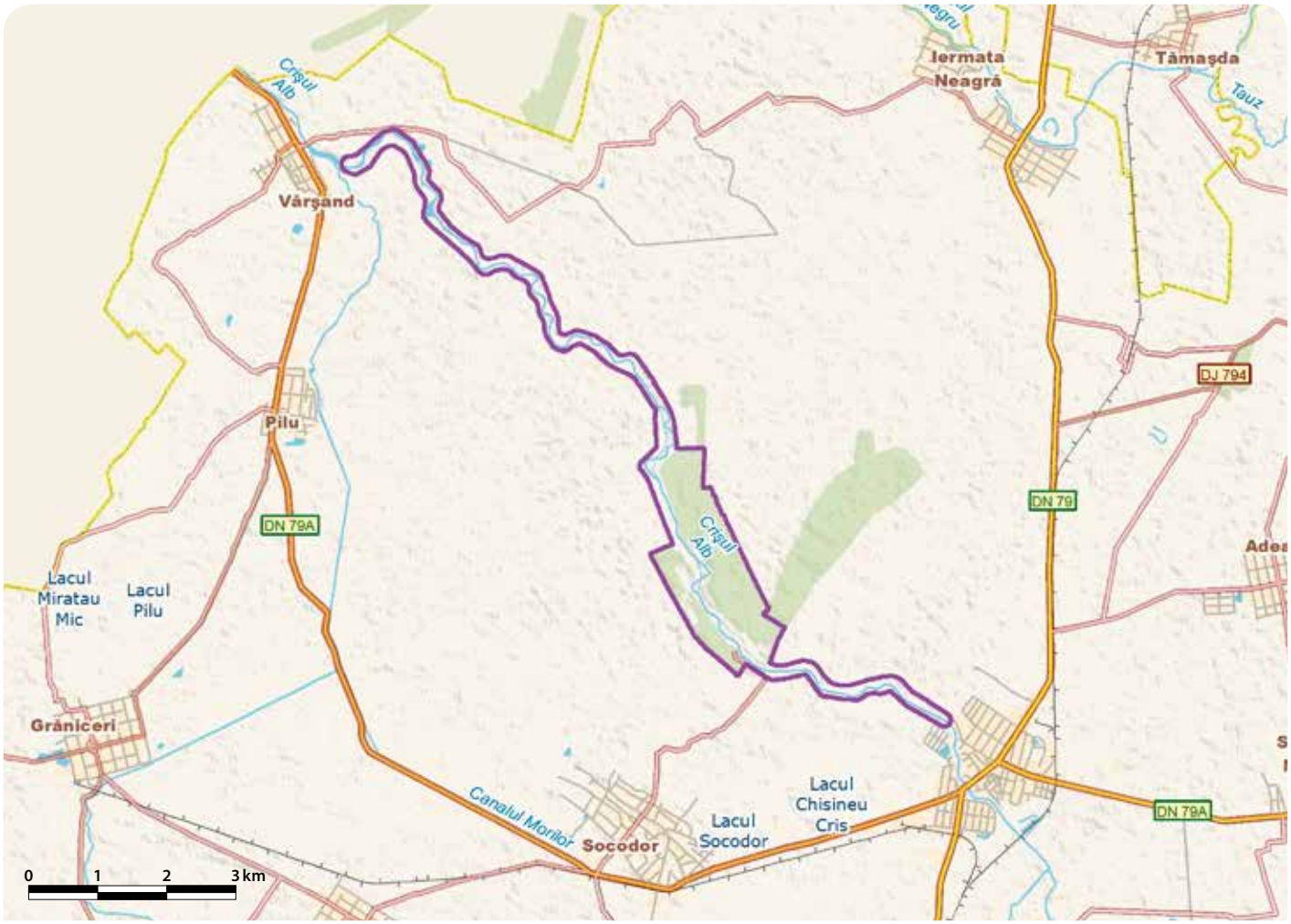

CRIȘUL NEGRU - RO SCI 0049

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bihor: Avram Iancu, Batăr, Ciumeghiu, Cociuba Mare, Căpâlna, Tinca, Șoimi.
Județul Arad: Mișca, Zerind.

Suprafața: 1.850 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 42' 5"; Long. E 21° 48' 7"
Bioregiunea: Continentală, Panonică
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 149 max., 84 min., 106 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face din DN79 (E671) spre localitățile Zerind-Ant-Tămașda-Talpoș. DJ709A ne conduce într-o localitate limitrofă sitului, Tăut. DN76 (E79) (Oradea-Beiuș) străbate localitatea Șoimi, situată aproape de situl Defileul Crișului Negru. DJ768A străbate Suplacu de Tinca, Căpâlna, Rohani și Ginta. Accesul cu trenul se face pe ruta Timișoara-Oradea (cu oprire în Tămașda sau Zerind), pe ruta Beiuș-Holod (până în Șoimi) sau pe ruta Ciumeghiu-Holod (cu oprire în Batăr, Tăut, Gurbediu, Tinca sau Râpa).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

92A0 - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*) • Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*). **Mamifere:** Liliac de iaz (*Myotis dasycneme*). **Nevertebrate:** Scoica de râu (*Unio crassus*). **Pești:** Petroc (*Gobio uranoscopus*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Avat (*Aspius aspius*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Ghiborț de râu (*Gymnocephalus baloni*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat pentru conservarea zăvoaielor cu salcie și plop, a 11 specii de pești și a scoicii de râu. Aceasta din urmă prezintă aici o populație stabilă, cu număr mare de indivizi. Structura pe clase de vârstă și pe sexe a populației scoicilor de râu indică șanse certe de menținere în viitor, cu condiția păstrării stării ecologice la parametrii apropiați celor actuali.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl aparține Câmpiei de Vest, districtul Câmpiei Crișurilor. Această câmpie plană prezintă o înclinare pe direcția SE către NV, cu altitudini între 84 și 149 m. Relieful plan și neted este rezultatul unui proces continuu de acumulare de materiale aduse de râurile din Carpați și depuse sub forma unor conuri de aluviuni. Malurile lipsesc sau sunt slab conturate. Apar numeroase albii părăsite, mlaștini și bălți în sectoarele mai joase. Peste orizontul bazal (pietrișuri grosiere) se află orizontul superior (nisipuri, pietrișuri mărunte, argile) și deasupra un orizont de argilă roșie și loessuri.

Pedologie

În lunca râului, solurile caracteristice sunt cele de luncă: aluviuni, soluri aluviale propriu-zise și soluri aluviale în tranziție. În Câmpia Salontei, mai ales în sectoarele cu drenaj deficient având stratul freatic situat la mică adâncime, cu apă apreciabil mineralizată, apar solurile halomorfe. Tot aici se întâlnesc lăcovești, uneori podzolite.

Hidrologie

Crișul Negru se formează în Munții Apuseni, la confluența a două brațe, Crișul Poienii și Crișul Băiței, în dreptul localității Șteei. Râul are o lungime de 144 km pe teritoriul României și străbate Câmpia de Vest spre a se vărsa în Crișul Alb (în Ungaria). Crișul Negru seamănă cu un râu de câmpie, având un curs leneș și o albie cu multe meandre, acumulări de aluviuni, insulițe, cursuri secundare. Apele subterane sunt la ±0,5 m. Precipitațiile bogate ridică nivelul freatic, întreținând excesul de umiditate. Apa are un grad de mineralizare ridicat și o stare de potabilitate redusă. În zona sitului există și Canalul Colector, un canal de legătură de 61 km lungime între Crișul Repede și Crișul Negru.

Aspecte climatologice

Clima este temperat continentală, cu nuanțe oceanice și influențe submediteraneene. Iernile sunt moderate, fără geruri aspre. Primăvara se resimte Anticiclonul Azoric care grăbește desprimăvărarea. Vara nu este toridă, iar toamna este blândă. Precipitațiile medii anuale sunt de 635 mm. Ploi mai abundente cad la sfârșitul primăverii și începutul verii. Masele de aer în circulație provin din Oceanul Atlantic, Marea Mediterană, Marea Baltică. Vântul bate mai frecvent din N-NV.

Biocenoza

Vegetația

După ieșirea din defileu, Crișul Negru trece printr-o zonă agricolă, cu parcele de porumb, grâu sau floarea-soarelui, întrerupte de mici pâlcuri de păduri de zăvoi. Patul albiei se lărgește și apare în bentos brădișul de apă, care se dezvoltă în masă ca urmare a încărcării apei cu substanțe minerale. Pădurile de zăvoi, habitat de interes comunitar, care mărginesc cursul apei pe toată întinderea sitului, sunt formate din salcie, răchită, plop alb. Speciile arbustive întâlnite mai frecvent în sit sunt păducelul, lemnul câinesc, cornul, alunul și socul.

Fauna

În sit s-a evidențiat prezența a șapte specii de scoici. Importantă pentru conservare este scoica de râu, care prezintă aici o populație numeroasă și stabilă. Situl găzduiește numeroase specii de pești, dintre care 11 sunt de interes comunitar: petroc, avat, dunariță, zvârlugă, raspăr, fusar, boarța, mreana vânătă, porcușorul de nisip, pietrar, porcușorul de vad. Dintre speciile protejate, raspărul, fusarul și petrocul apar în sit în efective mai mici din cauza reducerii drastice a populațiilor la nivelul întregii țări. Spre aval, la Zerind, s-au găsit raci de râu. A fost evidențiată și prezența unei specii de moluște mai rar, scoica sferică. Fauna de păsări prezentă pe cursul apei Crișului Negru este foarte diversă includând și specii protejate cum ar fi egrete mici și mari, pescărași albaștri, ciocănitori și ghionoaie sură. În tufărișurile din sit se pot observa în mod frecvent sfrâncioci roșiatici. În partea inferioară, spre graniță, s-au semnalat dumbrăvenci și prigorii săpându-și cuiburile în malurile lutoase.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Economia zonei este predominant agrară, populația fiind axată pe cultivarea terenurilor (culturi de varză, conopidă și legume, comerțul cu amănuntul al florilor, plantelor și semințelor) și creșterea animalelor, exploatare forestieră și construcții. În zona de graniță, locuitorii lucrează și în industria de panificație sau în cea textilă.
Biserica de lemn din Șoimi și Biserica de lemn din Tăut datează din sec. XVIII și sunt monumente istorice. În vecinătatea sitului aflăm castelul Miskolczy (1779), castelul Ghiorac din sec. XIX și un parc dendrologic la Cighid: Ghiorac, precum și Poiana Narciselor din cantonul Goroniște - Gurbediu. Biserica Reformată Iermata Neagră este un edificiu medieval monument istoric. Pe raza localității Șoimi se află Cetatea din Pădure, un ansamblu de ruine de cetate datând din sec. XIV-XV, precum și ruinele Cetății Șoimi (sec.XIII). În localitatea Tinca există un Muzeu de științe naturale. În localitatea Zerind există o galerie de artă. Folclorul coregrafic cuprinde jocuri precum polca, roata în sus, trei-pă-picior, învârtita. Forme străvechi de cultură populară sunt obiceiurile de iarnă (colindul, sorcova), obiceiurile de vară (dodoloaia, cântec de invocare a ploii pe timp de secetă), obiceiurile ceremoniale (cântecul de nuntă, vaietele, priveghiul, tradițiile de Sânziene). Târgul săptămânal agroalimentar din Tinca cunoaște o vechime de peste 100 de ani. Toamna se organizează „Balul strugurilor".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Extragerea de pietriș și nisip are un impact major asupra speciilor de pești pentru care a fost desemnat situl și în mod deosebit asupra populației de scoici de râu căreia această activitate îi distruge habitatul. Managementul vegetației acvatice și de mal în scopul drenării și lucrările de protecție împotriva inundațiilor afectează habitatul de interes prioritar (zăvoaiele), la fel și îndepărtarea lăstărișului, a arborilor uscați sau în curs de uscare. Braconajul piscicol este o amenințare pentru speciile de pești și cauza principală a reducerii efectivului populațional al acestora. Îndiguirile și lucrările de protecție împotriva inundațiilor practicate pe Crișul Negru în amonte de sit modifică parametrii hidrologici (debitul și viteza apei, turbulența, cantitatea de substanțe solvite, debitul solid, transparența apei, morfologia albiei, componența sedimentului), afectând atât speciile de pești de interes comunitar, cât și scoica de râu. Utilizarea pesticidelor și a fertilizatorilor pe terenurile agricole adiacente afectează direct calitatea apei din ecosistemul acvatic, cu influență majoră asupra speciilor de interes comunitar.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent nu există niciun fel de amenajări și dotări. Sunt necesare panouri de informare în sit și localitățile limitrofe, panouri de orientare cu hărți și de avertizare, puncte de informare, amenajări pentru observare, trasee turistice și tematice.

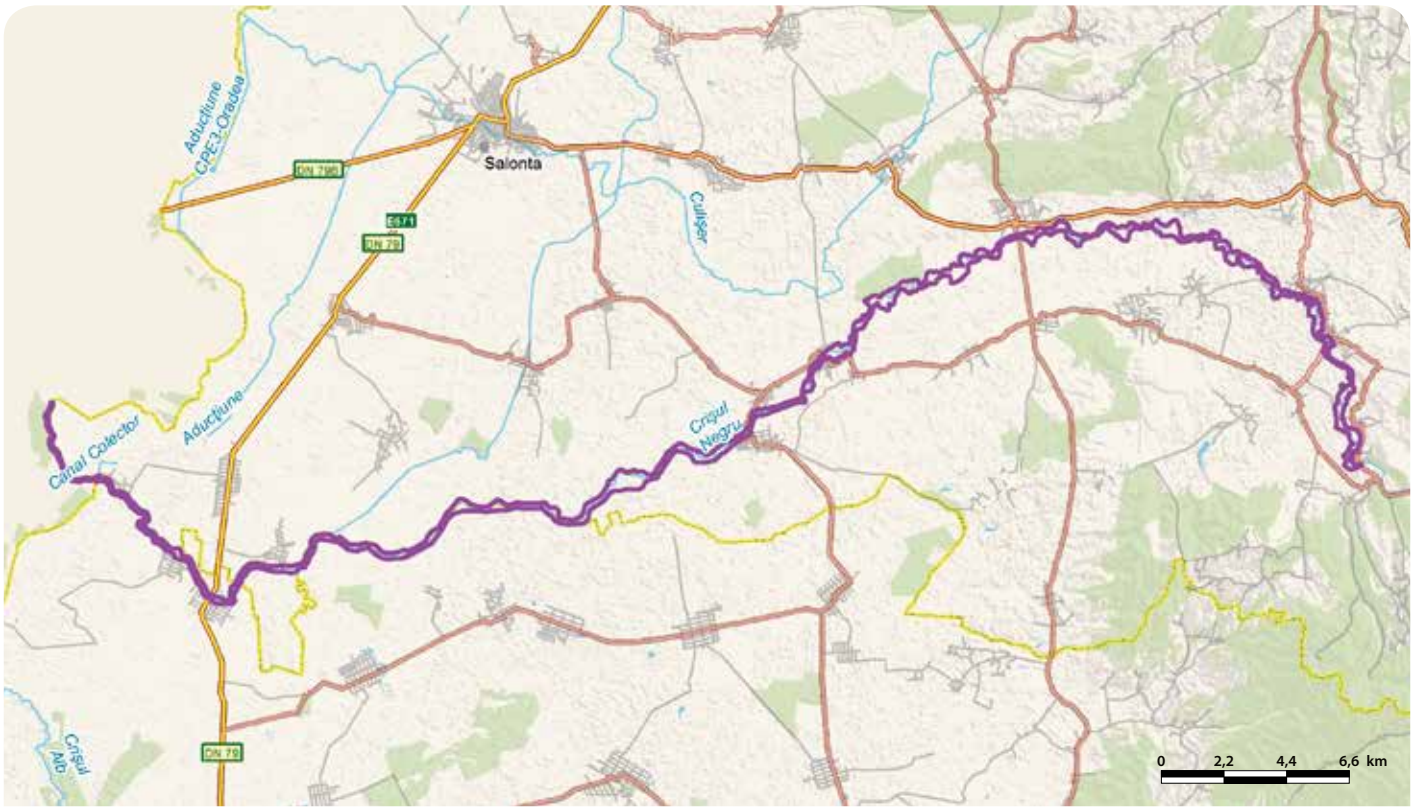

CRIȘUL REPEDE AMONTE DE ORADEA - RO SCI 0050

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bihor: Aleșd, Aușeu, Aștileu, Ineu, Lugașu de Jos, Măgești, Oradea, Oșorhei, Săcădat, Tileagd, Vadu Crișului, Țețchea.

Suprafața: 1.859 ha
Bioregiunea: Continentală, Panonică
Altitudinea: 312 max., 129 min., 197 med.

Localizarea geografică: Lat. N 47° 1' 58"; Long. E 22° 29' 9"
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor, Dealurile Crișanei

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Începând de la Vadu Crișului, șoseaua DN1 însoțește râul Crișul Repede la început în nordul lui, trecând după Lacul Tileagd în partea de sud, din aceasta desprinzându-se multe drumuri locale care duc în sit. Se mai poate ajunge și cu trenul, pe ruta dintre Oradea și Vadul Crișului existând stații la Oșorhei, Săcădat, Săbolciu, Tileagd, Țețchea, Aleșd și Vadul Crișului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

92A0 - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*) • Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*). **Nevertebrate:** Scoica de râu (*Unio crassus*) • Lăcustă de munte (*Odontopodisma rubripes*). **Pești:** Petroc (*Gobio uranoscopus*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*). **Plante:** Trifoiaș de baltă (*Marsilea quadrifolia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă un sector de curs inferior al unui râu mare din vestul țării ca habitat pentru mai multe specii protejate de plante, nevertebrate, pești și amfibieni care prezintă aici populații stabile. Modificările antropice ale albiei datorate realizării a două mari acumulări de apă, care schimbă tipul de curgere a apei pe o lungime mare de râu, nu afectează aceste specii și aduce un plus de importanță sitului prin statutul său de loc de repaus și iernare pe rutele de migrație ale păsărilor acvatice.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Cursul principal al Crișului Repede măsoară 207 km, fiind al doilea ca mărime din bazinul Crișurilor. Izvorăște din amonte de localitatea Izvorul Crișului și se varsă în râul Tisa pe teritoriul Ungariei. Sectorul râului Crișului Repede în care se află situl face parte din Dealurile și Depresiunea Crișului Repede, includzând și o zonă mică din Câmpia Crișurilor, fiind poziționat între localitatea Vadul Crișului și Oradea. Structura reliefului este monoclinală, cu o înclinare ușoară de la est la vest, includzând suprafețe piemontane, glacisuri, măguri și valea terasată a râului. Altitudinea medie a dealurilor este de aproximativ 300 m, la contactul cu câmpia coborând la 100-120 m. Cu excepția măgurilor din fâșia îngustă de roci calcaroase triasice din marginea de SE, întreaga unitate este sculptată în roci sedimentare neogene și cuaternare (mai friabile).

Pedologie

Solurile ocupă propriu-zis o suprafață mică din sit, acesta fiind format în proporție de 80% din albia râului Crișul Repede și lacuri. Se întâlnesc soluri de lunca care cuprind aluviuni formate în condițiile specifice pedogenetice ale luncilor. În funcție de dezvoltarea morfogenetică a profilului de sol, de la nediferențiat până la diferențiat, deosebim în lunca râului Crișul Repede trei trepte de evoluție: aluviuni, soluri aluviale propriu-zise și soluri aluviale de tranziție spre tip genetic de sol.

Hidrologie

Albia majoră a Crișului Repede reprezintă principala rezervă de apă din sit, împreună cu zonele umede adiacente și cele două lacuri de acumulare de la Tileagd și Lugașu. Sectorul de râu inclus în sit aparține cursului inferior, între Vadul Crișului și orașul Oradea. Pe acest sector pantele mari ale albiei, de 3,5 m/km, se mențin între Aleșd și Tileagd, pentru ca după cele două lacuri acestea să scadă până la 1m/km când râul iese în câmpie.

Aspecte climatologice

Clima din sit este temperat-continentală cu influență oceanică, cu o temperatură medie anuală de 10,3 °C și o medie anuală a precipitațiilor destul de ridicată, ajungând până la 500-700 mm. Deoarece zona este deschisă spre vest, vânturile aduc mase de aer oceanic umede și reci. Iarna, pe cursul râului se produc acumulări de aer rece, în timp ce terasele și zonele mai înalte de relief rămân acoperite de aer mai cald.

Biocenoza

Vegetația

Sectorul de curs din sit al râului Crișul Repede are o vegetație de pajiște intens modificată de prezența și intervenția antropică, la care se adaugă mai multe zăvoaie de sălcii, răchite și plopi albi care formează un habitat de interes comunitar. În trecut au existat numeroase zone umede și mlaștini, precum și zone cu risc ridicat la inundații, dar majoritatea acestora au dispărut în urma lucrărilor de amenajări hidrotehnice, care au adus în peisaj două acumulări mari de apă, cu vegetație prezentă doar pe malurile nebetonate. Spre coada lacului s-a format o adevărată deltă, cu canale și insule care au o vegetație palustră bistratificată: un strat cu o înălțime medie de până la 1-1,5 m unde predomină papura, stuful și rogozul și un strat bazal cu o înălțime de 40-50 cm compus din specii precum stânjenelul de apă, pipirigul, mărăraşul de baltă, gălbinelele, piciorul lupului, buzduganul de apă, alături de multe altele. În sectoarele cu apă de mică adâncime se remarcă o vegetație cu plante submerse formată din brădiș și broscărița. Pe malurile lăsate în regim natural, măloase și neinvadate de stuf, sunt prezente populații ale unei specii de ferigi protejate în spațiul comunitar, trifoiașul de baltă. În lunca râului, suprafețele plane sau cu microdepresiuni care primăvara posedă o umiditate excesivă sunt acoperite de rogozul vulpii în asociere cu exemplare de pipirig, rogoz hirt, păiuș, trifoi, păpădie, piciorul cocoșului târător și piciorul cocoșului galben. Stratul arborescent este format din salcie albă, salcie plesnitoare și plop alb, găsindu-se și rare exemplare de arin negru, frasin și crușin. Stratul arbustiv este compus din lemn câinesc, porumbar, sânger, alun, dud alb, amorfă, dârmox, călin, cununiță și măceș, iar stratul ierbos este format din trestie de câmp, iarbă de câmp, iarbă deasă, sânziene și golomăț.

Fauna

Corpul de apă al Crișului Repede care traversează situl, împreună cu cele două lacuri de acumulare (Tileagd și Lugașu) oferă habitate pentru mai multe specii de pești protejate precum moioaga, petrocul, zglăvoaca, porcușorul de nisip, boarca, dunarița, zvârluga, raspărul, pietrarul și fusarul. Pe lângă acestea mai sunt prezenți în număr mare scobarii în porțiunea de râu aflată amonte de lacuri. Lacurile prezintă o faună de pești aparte formată din crap, biban, caras, clean, păstrăv și știucă. Zonele cu apă mică de la coada lacurilor sau bălțile adiacente râului sunt habitatul pentru reproducerea multor specii de herpetofaună, următoarele cinci fiind de interes comunitar: țestoasa de apă, tritonul cu creastă, tritonul comun transilvănean, buhaiul de baltă cu burta galbenă și buhaiul de baltă cu burta roșie. Alături de aceste specii se găsesc populații mari de broaște verzi de lac, brotăcei și șerpi de casă. Tot legată de habitatele umede cu o calitate bună a apei este și scoica de râu, o specie de interes comunitar. Digurile lacurilor și locurile uscate sunt utilizate de șopârle de câmp și șopârle de ziduri, dar și de lăcustele de munte, o specie de asemenea protejată în spațiul european. Mai rar sunt văzute exemplare de broaște râioase verzi și brune. Habitatele sitului sunt utilizate intens pentru hrănire de către liliecii mari cu potcoavă, coloniile acestora fiind în vecinătatea sitului. Tot dintre mamiferele protejate se remarcă și vidra, populația acestei specii având o stare bună de conservare în sit. Alte mamifere identificate aici sunt căprioarul, vulpea, iepurele, cârtița, orbetele, șoarecele de câmp, șobolanul de apă și șoarecele de casă. Peste 130 de specii de păsări utilizează acest sit ca loc de repaus în timpul migrațiilor, pentru cuibărire sau pentru iernare. Multe dintre ele sunt acvatice, realizând aglomerări mari pe cele două lacuri de acumulare, care rămân parțial neînghețate atunci când restul corpurilor de apă din vestul țării sunt acoperite de gheață. În zilele de iarnă se pot observa astfel sute sau chiar mii de rațe, gâște, gârlițe, cufundaci sau ferăstrași, însoțite de păsări de pradă cum ar fi codalbul, șorecarul încălțat, șoimul de iarnă etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Localnicii sunt angrenați în creșterea animalelor, cultivarea terenului, exploatarea și prelucrarea lemnului, dar și în colectarea și comercializarea fructelor de pădure. Ramurile industriale specifice zonei sunt în domeniul materialelor de construcții (sticlă, ciment, calcar, marnă, cărămizi, bolțari, țiglă), producerea energiei electrice, confecții și îmbrăcăminte, morărit, panificație, comerț, agroturism și prestări servicii, o parte din forța de muncă fiind orientată spre Oradea. Prezența Crișului Repede oferă posibilitatea practicării pescuitului pe cursul râului și pe lacuri. Localitățile mari din vecinătatea sitului (Oradea și Aleșd) beneficiază de alimentare cu apă potabilă, canalizare și încălzire în sistem centralizat, spre deosebire de unele comunități în care apa provine din surse proprii, iar canalizarea lipsește. Încălzirea locuințelor din sate și comune se face în principal cu lemne.

Vestigii arheologice din paleolitic, neolitic și epoca metalelor atestă prezența neîntreruptă a comunităților umane. Numeroase biserici din lemn (din Tilecuș, Subpiatră, Peștiș, Călățea sau Poiana Cornet), monumente istorice, cetăți și castele sunt mărturii ale vieții materiale și spirituale pe aceste meleaguri. Biserica de lemn din satul Hotar este locul în care a poposit Horea, aflat în fruntea unui grup de iobagi, pentru un sfat cu sătenii de aici, în drumul lui spre Viena (secolul al XVIII-lea). Localnicii au păstrat multe din datinile și obiceiurile străbune, piese vestimentare vechi și deosebit de valoroase, dar și cântece și dansuri de folclor, autentic românești sau al etniilor cu care convieţuiesc din cele mai vechi timpuri. Acestea sunt prezentate cu ocazia sărbătorilor de peste an, de zilele comunelor, cu ocazia festivalurilor, a târgurilor și a balurilor. Situat în apropiere, orașul Oradea prezintă o densă concentrare de clădiri istorice, lăcașuri de cult și muzee.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Construcțiile hidrotehnice manifestă un impact major asupra cursului râului Crișul Repede și a habitatelor acvatice însoțitoare. Practicarea agriculturii intensive prin utilizarea fertilizanților și a pesticidelor contribuie la creșterea gradului de poluare a habitatelor din sit având repercusiuni și asupra speciilor protejate. Tăierea zăvoaielor pentru creșterea suprafeței agricole sau pentru ridicarea de construcții au impact negativ major asupra speciilor și habitatelor. Fiind un sit amplasat pe cursul inferior al unui râu mare, este vulnerabil la toate activitățile care se petrec în amonte de acesta și care pot schimba calitatea apei care ajunge în sit.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de panouri de avertizare/atenționare, bariere pe diguri, fiindu-i necesare panouri de informare, puncte de informare în comunitățile aflate în vecinătatea sitului, amenajări pentru observarea faunei de pe cele două lacuri, poteci și drumuri pentru vizitare, trasee tematice, amenajări pentru colectarea deșeurilor și locuri de campare cu vetre de foc.

CUȘMA - RO SCI 0051

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bistrița-Năsăud: Bistrița Bârgăului, Cetate, Dumitrița, Josenii Bârgăului, Livezile, Prundu Bârgăului, Tiha Bârgăului.
Județul Mureș: Răstolița.
Județul Suceava: Poiana Stampei.

Suprafața: 44.284 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 8' 59"; Long. E 24° 49' 36"
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpații Orientali, Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 1962 max., 381 min., 974 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces în sit este DN7 (Bistrița-Vatra Dornei), din care se desprind DJ172G (Livezile-Cușma–Piatra Corbului), DJ173A (Prundu Bârgăului-Bistrița Bârgăului-Colibița) și DJ173D (Mureșenii Bârgăului-Colibița), prin Pasul Blajului. Accesul la rezervațiile naturale și monumentele naturii din sit se poate face urmând DJ173 (Bistrița-Șieu - asfaltat) sau DJ172G (Jelna-Cetate-Satu Nou-Cușma).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91D0*** - Turbării cu vegetație forestieră; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **4060** - Tufărișuri alpine și boreale.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** *Euphydryas maturna* • *Lycaena dispar* • **Callimorpha quadripunctaria* • *Leptidea morsei* • Cosașul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*). **Pești:** Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl Cușma acoperă un important areal al Munților Călimani, Munților Bârgău și Piemontului Călimani. Aglomeratele vulcanice formează chei și stâncării spectaculoase, de exemplu Bistrița Ardeleană, Stâncile Tătarului, Piatra Corbului, Piatra Cușmei. Au fost identificate 11 habitate cu valoare protectivă europeană, dintre care menționăm pădurile aluviale cu anin negru și frasin, turbăriile cu vegetație forestieră, tufărișurile alpine și boreale. Pe valea Cușma se găsește un exemplar teratologic de molid, „molidul candelabru". Complexitatea genetică, climatul și geomorfologia zonei susțin o diversitate floristică și faunistică deosebită, situl adăpostind nouă specii de vertebrate de interes comunitar (trei specii de carnivore mari, trei specii de amfibieni și trei specii de pești), precum și cinci specii de nevertebrate de interes comunitar (insecte). Pășunile împădurite cu măr și păr sălbatic și elementele naturale din sit au permis dezvoltarea unei populații viabile a carnivorelor mari, în special a ursului, lupului, râsului. Pădurile, ce ocupă 72% din sit și stâncăriile precum Stâncile Tătarului, Piatra Corbului, Piatra lui Orban, Cheile Tătarului, Piatra Cușmei constituie adăposturi naturale pentru populația numeroasă de urs. Plantațiile de măr și păr pădureț atrag toamna și urșii din zonele limitrofe (Călimani, Bârgău, Gurghiu). O altă particularitate cu valoare protectivă și în același timp un element de patrimoniu cultural o reprezintă plantațiile de stejar, păr și măr făcute de către populația săsească în Evul Mediu prezente și astăzi. Situl Cușma se suprapune parțial cu Parcul Național Călimani, incluzând șase rezervații naturale (Piatra Cușmei, Valea Repedea, Tăul Zânelor, Locul fosilifer Râpa Mare, Cheile Bistriței Ardelene, Stâncile Tătarului) și trei Monumente ale naturii (Piatra Corbului, Râpa Verde, Comarnic).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Aria sitului este formată din trei unități geologice: zona rocilor vulcanice și piroclastice (arealul masivului Călimani, dominat de conuri vulcanice), zona vulcano-sedimentară formată din roci piroclastice, microconglomerate și tufuri (Piemontul Călimanilor) și depozitele sedimentare (argile, nisipuri, pietrișuri) de vârstă miocenă, dispuse fragmentar, care formează prelungirea Podișului Transilvaniei. Complexitatea geomorfologică este dată de prezența celor două straturi genetice, vulcanic superior și vulcanogen-sedimentar inferior. Aglomeratele vulcanice formează o masă compactă, întreruptă numai de intercalații și intruziuni de andezite. Andezitele se prezintă sub formă de curgeri de lave. Rocile sedimentare apar sub forma unor versanți abrupți stâncoși, care limitează eruptivul. Văile care străbat acest sector au albii adânci și pereti verticali de 350-450 m (Bistrița Ardeleană, Repedea, Șoimul de Jos, Șoimul de Sus, Neagra). Depozitele sedimentare conțin gresii calcaroase cu intercalații de marne.

Pedologie

În sit se găsesc patru tipuri primare de sol: luvisoluri, cambisoluri, podzoluri și andosoluri. Luvisolurile din pădurile de fag și cele de amestec permit dezvoltarea vegetației ierboase (mălaiul cucului, drobița, trestioara). Cambisolurile sunt prezente în pădurile de foioase și în etajul montan inferior, unde se dezvoltă gorunul și fagul, în amestec cu molidul. Plantele caracteristice sunt vinariță, colțișor, leurdă, năpraznică. Pe solurile brune acide vegetația ierboasă cuprinde mărișul iepurelui, mălaiul cucului, degetăruț. Podzolurile din zona montană înaltă și de pe versanții cu pantă domoală sunt acoperite cu păduri de molid cu afin și merișor, mușchi și plante ierboase (horști, degetăruț, rotungioare). Andosolurile sunt formate din materiale vulcanice magmatice piroclastice, fiind prezente insular, spre exemplu pe valea Petriș. Sunt acoperite de păduri de fag și molid, de tufărișuri de ienupăr și afin.

Hidrologie

Cursul de apă cel mai important este Bistrița Ardeleană, care reprezintă limita dintre Călimani și Munții Bârgăului și se formează prin aportul râurilor Izvorul Lung și Colbu care, împreună cu afluenții, vin de sub vârfurile Bistriciorul (1990 m), Zurzugău, Dalbidanul, Străciorul, Tomnatec și Buba (1670 m). Limita de nord a sitului este Bârgăul, care se varsă în Bistrița Ardeleană la Prundu Bârgăului. Alți afluenți ai Bistriței Ardelene sunt Cușma (formează o parte din limita de vest) și Tănase. Budacul izvorăște de sub Vârful Poiana Cireșilor (1573 m). Budăcelul provine din Dealul Vulturu și formează o parte din limita sudică a sitului. Dintre puținele lacuri și mlaștini ale sitului amintim Tăul Zânelor și Lacul de acumulare Colibița, situat pe Bistrița Ardeleană, având o suprafață de 270 ha și 13 km lungime.

Aspecte climatologice

Clima temperat continentală este influențată de masivitatea reliefului. Clima munților dominanți din sit (600-1700 m) prezintă o medie anuală a temperaturii aerului de 4-6 °C și un nivel mediu al precipitațiilor de 700-1200 mm/an. O caracteristică a zonei este briza de munte, noaptea și dimineața vântul bătând dinspre înălțimi spre vale iar seara invers. Pe suprafața apelor curgătoare se formeaza poduri de gheață.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația sitului se încadrează în etajul montan și se caracterizează printr-o mare omogenitate, datorită naturii reliefului și uniformității climatului. În sit domină pădurile (72%), în special cele de amestec de fag și brad. Au fost identificate 34 de asociații vegetale și 11 habitate de interes comunitar. Două specii de floră sunt periclitate (bradul și scara Domnului), trei sunt vulnerabile (angelica, arnica și smirdarul) iar 23 de specii sunt endemice pentru Carpați. Specii rare sunt jneapănul, zada, tisa, roua cerului, bulbucii de munte, laleaua pestriță, vulturica. Un relict glaciar este endemic, fiind semnalat doar la Piatra Cușmii. Două specii de licheni și mușchi au valoare conservativă. „Molidul candelabru" din Valea Cușma reprezintă un punct de atracție pentru turiști, având o înălțime de 20m. O notă aparte pe valea Cușma o reprezintă apariția plantațiilor de stejar, măr și păr (numite „rariste" sau „breite"), care permit utilizarea terenurilor slab fertile drept pășuni, atrăgând fauna sălbatică și scăzând presiunea asupra culturilor agricole.

Fauna

Fauna de nevertebrate cuprinde crustacee și insecte. Dintre insecte, cei mai frecvenți sunt fluturii (427 de specii), de interes protectiv fiind fluturele tigru de Jersey, fluturele vărgat, fluturele roșu de mlaștină etc. În sit se găsesc trei specii de pești de interes comunitar, două în cursurile de apă cu substrat pietros (zglăvoc și petroc) și una pe cursurile cu fund nisipos și mâlos (mreană vânătă). Amfibienii sunt reprezentați de trei specii de interes comunitar: tritonul cu creastă, tritonul carpatic și izvorașul cu burta galbenă, la care se adaugă broasca râioasă brună, broasca roșie de munte, brotăcelul. Reptilele sunt reprezentate de guștер, șopârla de câmp, șopârla de munte. În etajul montan întâlnim șarpele lui Esculap și vipera, în zona stâncăriilor din Chei. Carnivorele mari din sit (urs, lup, râs) au populații stabile pe termen lung. Căpriorul și cerbul, jderul, nevăstuica și bursucul întregesc tabloul mamiferelor prezente. Liliecii sunt bine reprezentați prin liliacul mic cu potcoavă, liliacul comun și liliacul comun mic, care formează o colonie în podul Bisericii ortodoxe din Prundu Bârgăului. În zona Colibița întâlnim liliacul cu aripi lungi, liliacul de apă și liliacul bicolor. Dintre cele 85 de specii de păsări semnalate în sit, 18 sunt de interes comunitar. Speciile de păsări cele mai interesante sunt acvila țipătoare mică, acvila de munte, viesparul, ierunca, caprimulgul, ciocănitoarea cu trei degete, ciocănitoarea cu spate alb, silvia porumbacă.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Pe raza sitului se află un număr de 11 localități. Principalele activități economice sunt agricultura și creșterea animalelor, exploatarea și prelucrarea primară și secundară a lemnului, agroturismul și exploatarea carierelor de andezit.

Biserica de lemn din satul Petriș, Biserica evanghelică (satul Dumitrița, sec. XVI) și ruinele castrului roman din Orheiu-Bistriței reprezintă repere ale monumentelor istorice din zona sitului. „Muzeul de sub Poartă" din satul Livezile prezintă colecții de ceramică populară, cusături și picturi pe lemn. „Centrul de ceramică populară" și „Centrul de cojocărit" din Valea Bârgăului contribuie, alături de târgurile locale, la păstrarea tradițiilor și obiceiurilor populare (țesut, cusut, olărit, confecționarea de șerpare). Rezervația naturală „Orheiul Bistriței" găzduiește în luna mai festivalul „Laleaua Pestriță", iar Poiana Ștampei organizează în iulie spectacolul „Flori de pe Dorna". Festivalul „Regele Brazilor" și sărbatoarea „Alaiul Munților de pe Bârgău" întregesc calendarul anual al manifestărilor folclorice dedicate naturii. Muzeul județean Bistrița-Năsăud adăpostește material geologic și paleontologic din sit.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale și braconajul au efecte negative asupra sitului. Defrișările afectează stabilitatea sitului, în special prin fragmentarea acestuia. Vânătoarea poate avea un impact negativ semnificativ, în lipsa unui management de specialitate adecvat.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt amplasate șapte panouri de informare. Între Cabana Dealu Negru și Piatra Corbului există o amenajare pentru observare/supraveghere. Sunt amenajate poteci, bariere, precum și patru locuri de campare cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor (Colibița, Valea Șoimului, Piatra Fântânele, Dealu Negru). Exista 19 trasee turistice spre Munții Călimani-Bârgău, cu variante de trasee pe văile râurilor. Traseele de culme se intersectează cu multe alte trasee turistice spre rezervații. Este necesară realizarea de trasee tematice, panouri de informare/orientare, centru de vizitare și puncte de informare, precum și împrejmuirea punctelor fosilifere Râpa Mare și Râpa Verde.

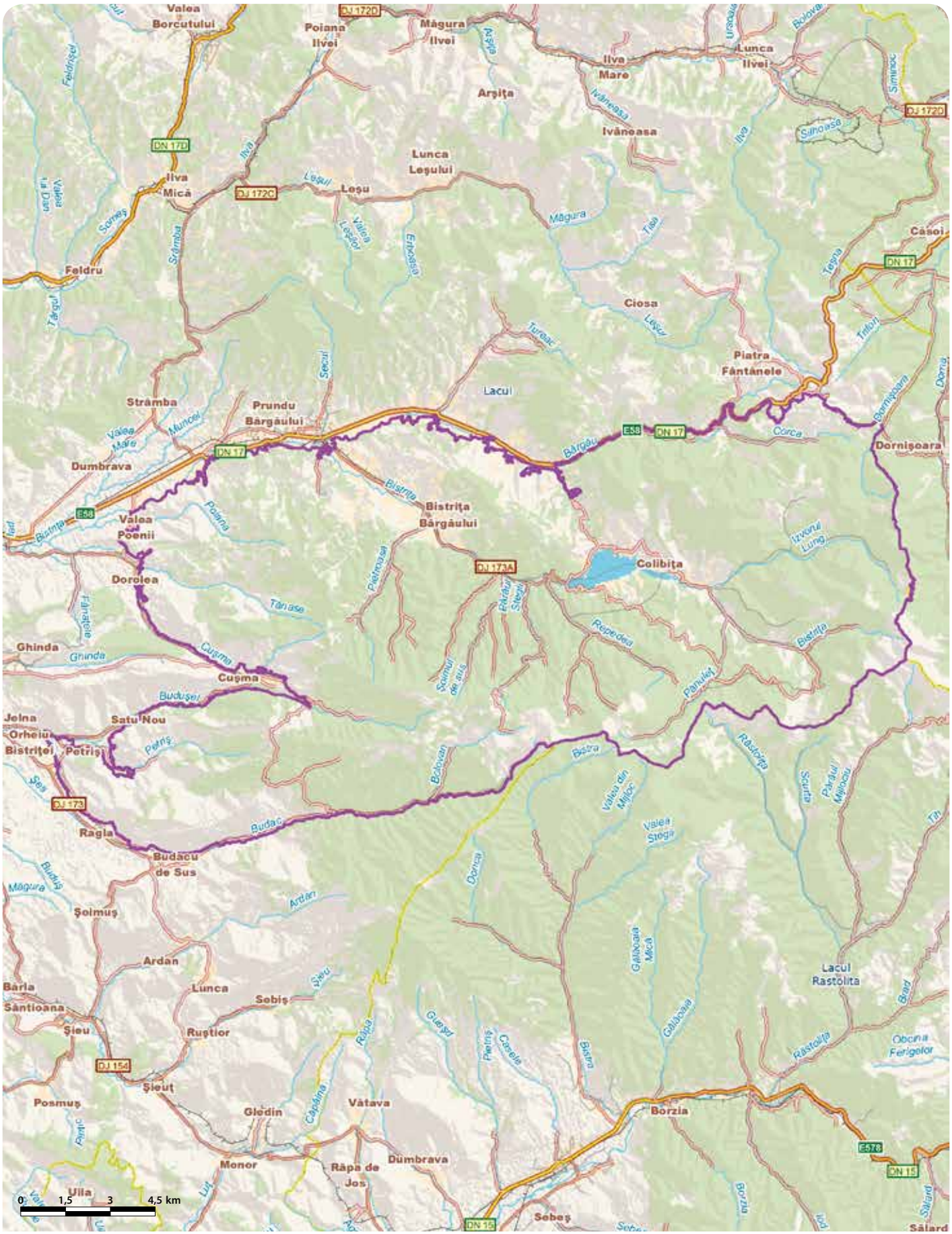

DĂNCIOANEA - RO SCI 0052

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Caraș-Severin: Băuțar.

Suprafața: 379 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 26′ 46″; Long. E 22° 38′ 17″
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpații Meridionali
Altitudinea: 1753 max., 943 min., 1431 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL **DF** DA
Accesul în sit se face urmând drumurile forestiere pornind din Băuțar, Bucova, Măru, Poiana Mărului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9410 - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

60% din sit este reprezentat de pădurile acidofile de molid din regiunea montană, habitat natural de interes comunitar aflat într-o stare bună de conservare. În sit sunt prezente și cele trei specii de carnivore mari de interes comunitar (urs, lup, râs), precum și buhaiul de baltă cu burta galbenă, o specie de amfibian de interes comunitar. Situl are limite naturale formate din văi, culmi și pădure. Formațiunea muntoasă este împădurită cu arborete de tip natural care imprimă zonei un specific sălbatic, cu un peisaj deosebit.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situat în Carpații Meridionali, unitatea de relief principală a sitului este versantul cu configurație variată, cu abrupturi și grohotișuri stâncoase. Situl este transversal văii Bistrei, pe versanții munților Poiana Ruscă la nord și ai Munților Țarcului la sud. Orogenul Carpatic este bine reprezentat, zona fiind vârstnică din punct de vedere geologic. De la sud către nord sunt prezente formațiuni magmatice, granite și magmatite prealpine, granitoide. În Valea Bistrei apar formațiuni sedimentare de vârstă mai recentă. În nord se găsește un masiv jurasic timpuriu Malm, cu incluziuni de magmatite alpine, în special granodiorite și diorite.

Pedologie

Majoritare în sit sunt solurile brune de pădure. Apar și soluri brune acide. Solurile hidromorfe gleice sunt mai rare, de asemenea și solurile neevoluate de tip aluvionar.

Hidrologie

Situl se află pe Valea Bistrei, afluent al Timișului. Zona este străbătută de un afluent cu debit mic al Bistrei și de altul care izvorăște din Munții Țarcu. Rețeaua hidrografică, bine reprezentată, este formată dintr-o vale coaxială, Valea Bistrei Ardealului, cu numeroși afluenți – Pârâul Dăncioanea Mică si Mare, Pârâul Cioaca, Modoșul Mare și Mic.

Aspecte climatologice

Clima este de tip temperat-continental. Temperatura medie anuală variază între 2-4 °C în etajul montan superior. Circulația maselor de aer de-a lungul văii Bistrei reglează regimul termic al zonei, micșorând influența alpină briza de munte. Precipitațiile predomină odată cu creșterea altitudinii, având un maxim primăvara. Precipitațiile medii anuale sunt cuprinse între 550-725 mm.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația este reprezentată în principal de molidișuri pure și se înscrie în etajul montan superior. Pădurile de conifere abundă pe ambii versanți. Pădurile acidofile de molid din regiunea montană, habitat de interes comunitar, sunt cantonate în special pe zonele cu soluri acide. În golul alpin găsim pajiști alpine cu jnepenișuri, tufărișuri mai înalte de jneapăn, smârdar, ienupăr pitic și arin verde. Mai jos sunt rariști de molid, zâmbru și larice. În locul rariștilor defrișate se dezvoltă pajiști secundare cu păiuș și părul porcului. Pădurile de foioase și de amestec sunt și ele prezente, în proporție redusă.

Fauna

Dintre speciile de interes comunitar menționăm lupul, ursul, râsul, precum și buhaiul de baltă cu burtă galbenă. Sunt prezente și alte specii de mamifere ce preferă zonele montane împădurite, cum ar fi pisica sălbatică și jderul. Dintre speciile de păsări protejate la nivel european sunt prezente cocoșul de munte, buha, ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea cu spate alb.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Ocupațiile principale ale locuitorilor din zona situluisunt creșterea animalelor, agricultura – cultura porumbului și a cartofului și pomicultura – măr și prun, agroturismul, colectarea și prelucrarea fructelor de pădure și a ciupercilor, exploatarea și prelucrarea lemnului și a marmurei de la carierele din Bucova și Rușchița. Exploatarea zăcământului de marmură de la Rușchița a început în 1883, marmura fiind utilizată la restaurarea domului din Milano, la construcția Palatului Telefoanelor, Palatului Parlamentului din București, Parlamentului din Budapesta.

Pe teritoriul administrativ al comunei Băuțar sunt declarate monumente și situri arheologice, în localitatea Bucova existând fortificații dacice și medievale, precum și monumente și ansambluri etnografice și de tehnică populară. O tradiție populară este sărbătoarea „Măsuratul Oilor", care are loc în luna mai a fiecărui an. Tabloul rustic al zonei este completat de meșteșuguri tradiționale precum dogăritul și torsul lânii.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Principalele activități sunt legate de creșterea animalelor. Braconajul, tăierile ilegale și supraexploatarea resurselor pot avea un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Nu există niciun fel de infrastructură de vizitare. Este necesară realizarea de panouri și puncte de informare, panouri de avertizare/atenționare, panouri pentru orientare (hărți), precum și a unor amenajări pentru colectarea deșeurilor.

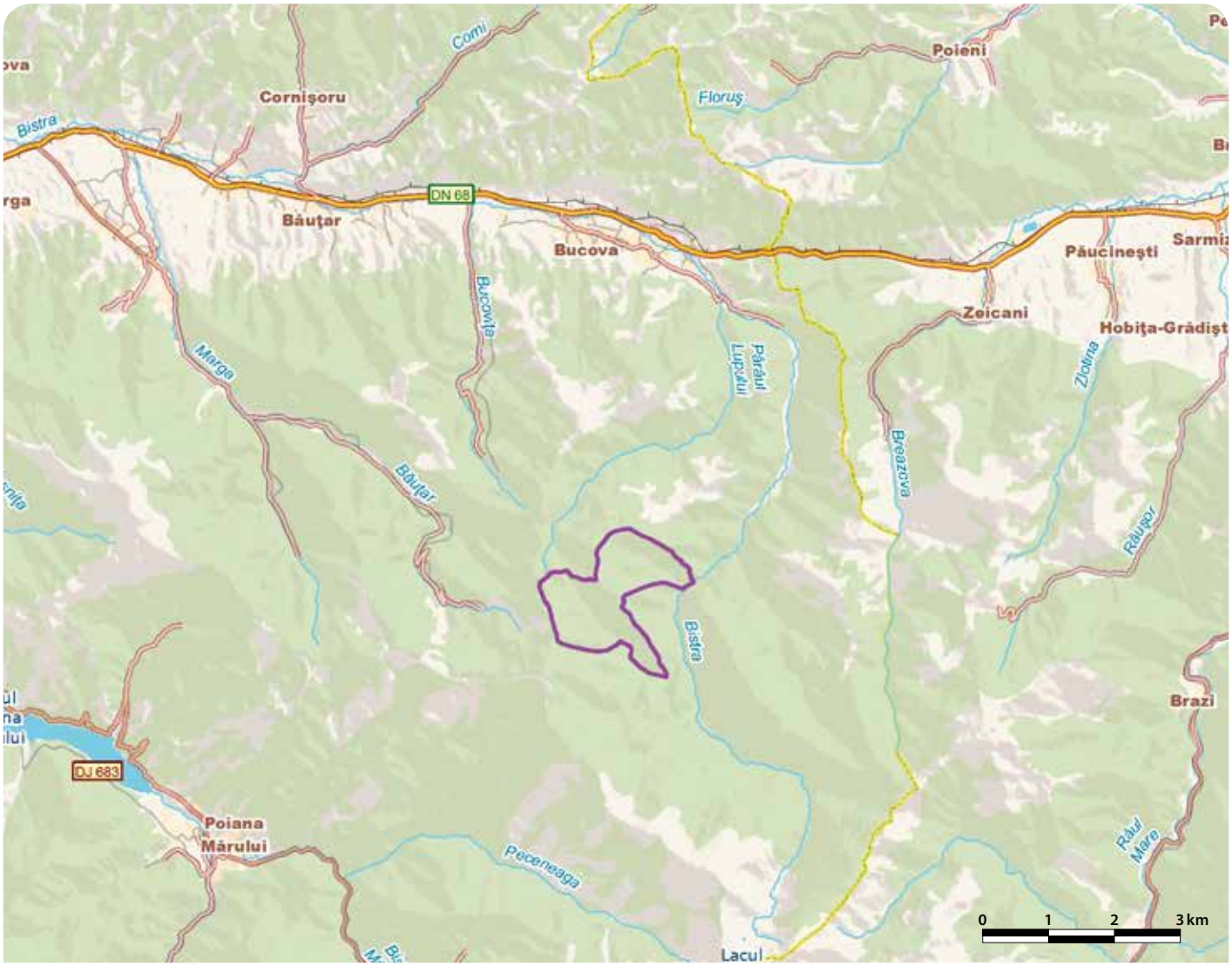

DEALUL ALAH BAIR - RO SCI 0053

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Crucea.

Suprafaţa: 194 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 30' 8"; Long. E 28° 13' 5"
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 192 max., 50 min., 122 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** **DL** DF DA
Situl este accesibil de pe DN2A, între localităţile Gălbiori şi Crucea, pe traseul Gălbiori (sau Crucea)-Băltageşti-Dunăre-Capidava-Topalu (drumuri judeţene).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

62C0* - Stepe ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Buruiană cu cinci degete (*Potentilla emilii-popii*) • Clopoţel dobrogean (*Campanula romanica*) • *Pulsatilla grandis*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este important pentru conservarea a aproximativ 30 de specii de plante rare petrofile de origine pontică, balcanică, pontic-balcanică şi pontic-mediteraneană. Jumătate din suprafaţa sitului este acoperită de vegetaţie stepică ponto-sarmatică petrofilă pe stânci calcaroase şi de loess, habitat european prioritar. Speciile caracteristice stepei ponto-sarmatice de interes comunitar sunt clopoţelul dobrogean, buruiana cu cinci degete şi dediţeii. Pe teritoriul sitului se află şi rezevaţia naturală Dealul Alah Bair. Acesta prezintă o geomorfologie spectaculoasă, cu râpe adânci de loess de o valoare peisagistică deosebită şi o bogăţie floristică remarcabilă, reunind peste 270 de specii de plante pe o suprafaţă foarte mică (10 ha). Multe dintre aceste specii sunt endemice sau subendemice, aflate pe Lista Roşie a plantelor din România.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl aparţine Podişului Trotman (Podişului Dorobanţului) şi cuprinde Dealul Alah Bair (sau Băltăgeşti şi La Cazemată), fiind cea mai înaltă zonă din Dobrogea Centrală. La nord, zona se învecinează cu podişul Casimcea, separarea dintre cele două unităţi geomorfologice făcându-se prin povârnişul Topalu-Sibioara-Taşaul. Relieful zonei este larg ondulat după cutele calcarelor sarmaţiene. Substratul geologic este format din roci de vârstă cretacică şi jurasică (la est sunt şisturi verzi la suprafaţă, în pârâul Boascic). Prospeţimea suprafeţei şisturilor sugerează o înaintare lentă a apelor care au acoperit suprafaţa lor. Versantul vestic al dealului Alah Bair este străbătut de canioane săpate în loess care permit dezvoltarea unei vegetaţii specifice.

Pedologie

În zona sitului Dealul Alah Bair există o diversitate ridicată de soluri. Cele mai caracteristice sunt solurile bălane şi cernoziomurile formate din leoss şi rendzine. În zonele cu şisturi verzi, calcare şi granite se dezvoltă litosolurile. Alte tipuri de soluri caracteristice zonei sunt erodisolurile şi regosolurile.

Hidrologie

Situl Dealul Alah Bair face parte din bazinul hidrografic al Dunării. În aproierea zonei se află valea râului Băltăgeşti. Este un curs de apă mic, cu debite reduse, care se varsă în Dunăre. Pe valea Crucea-Băltăgeşti sunt executate două baraje care au creat lacuri de acumulare, unul la limita de SV a localităţii Crucea, al doilea la 2 km în aval, către localitatea Băltăgeşti. Primul baraj este în prezent deteriorat.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală cu veri călduroase şi secetoase, ierni moderate, primăveri timpurii şi toamne târzii. Apropierea sitului de Dunăre asigură, prin permanenta evaporare a apelor, o umiditate sporită a aerului şi reglarea încălzirii acestuia. Vântul predominant bate din direcţia NNE, iarna aducând viscole şi geruri. Precipitaţiile medii sunt de 427 mm/an. Vara, precipitaţiile sunt scăzute cantitativ şi rare, iar evaporarea foarte mare. Cele mai mari cantităţi de precipitaţii cad în cea de a doua jumătate a primăverii şi începutul verii, precum şi în luna noiembrie. O particularitate distinctă a precipitaţiilor o constituie caracterul lor torenţial cu cantităţi maxime de peste 100 mm în 24 de ore.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia ierboasă întâlnită pe culmile pietroase ale dealurilor cuprinde multe specii caracteristice stepelor ponto-sarmatice ca păiuşul dobrogean, jaleşul, cinci degete, bărboasa, păiuşul stepic, firuţa, năgara, pirul cristat, pelinul, iarba câinelui, culbeceasa, garofiţa, sugărelul alb, păpădia, laptele-cucului, scaiul dracului, şarlai, ciucuşoara, inul, sânziana, ruşinariţa, coada şoricelului, bărbişoara, brânduşa, brânduşa trifilă, volbura lineată, nemţişori fisuraţi, păiuş dobrogean, ceapa ciorii, sparceta, migdalul pitic, siminocul, rostogolul, usturoiul galben, coşacul, cununiţa, fetica etc. Vegetaţia arbustivă este reprezentată de tufărişuri care se formează cu precădere în surpături, cu specii caracteristice precum păducelul, scorombarul, cărpiniţa, scumpia. În zonă apar şi plantaţii de pin negru, deşi aceste fomaţiuni forestiere nu sunt specifice zonei.

Fauna

Dintre amfibieni, în sit apar tritonul dobrogean, tritonul comun, broasca râioasă verde, iar dintre reptilele găsim aici şopârla de câmp, guşterul, şarpele balaur, şarpele de casă şi şarpele de apă. Vegetaţia de stepă favorizează prezenţa unei bogate populaţii de popândăi. Popândăii trăiesc în colonii întinse, în zone cu iarbă nu foarte, mare dar nici prea rară. Alte specii de mamifere întâlnite sunt iepurele de câmp, şoarecele de câmp, vulpea şi dihorul de casă. Zonele de stepă (cu pietrişuri şi calcare la suprafaţă) favorizează cuibărirea pietrarului negru. Râpele formate în loess, surpături destul de spectaculoase prin dimensiuni şi morfologie şi greu accesibile pentru om, reprezintă un loc ideal pentru cuibărirea mai multor specii de păsări ca dumbrăveanca, lăstunul de mai, prigoria etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 3482 de locuitori ai aşezărilor din zona sitului, sunt angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, fabricarea produselor lactate şi comerţ. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne şi gaz. Există un sistem centralizat de alimentare cu apă, dar nu şi de canalizare.
Încă din neolitic există mărturii ale vieţii materiale în această zonă, geto-dacii fiind cei ce au populat intens aceste locuri. Din punct de vedere arheologic se remarcă un deal (Muntele de var) din apropierea satului Stupina şi descoperirea unei statui traco-scitice din piatră (sec. IV-III î.e.n.) reprezentând un bust având la brâu un pumnal în stil okinakes (în prezent la Muzeul de istorie al României).

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de turismul necontrolat, defrişări şi abandonarea activităţii de păşunat. În zonă se constată o schimbare a păşunilor şi fâneţelor (o împădurire naturală), ceea ce are o influenţă majoră asupra habitatelor.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există clădiri administrative, puncte de informare, puncte de intrare, poteci pentru vizitare şi amenajări pentru depozitarea deşeurilor. Sunt necesare, panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare (hărţi), staţiuni ştiinţifice, bariere, amenajări pentru observare, locuri de campare, trasee turistice şi tematice.

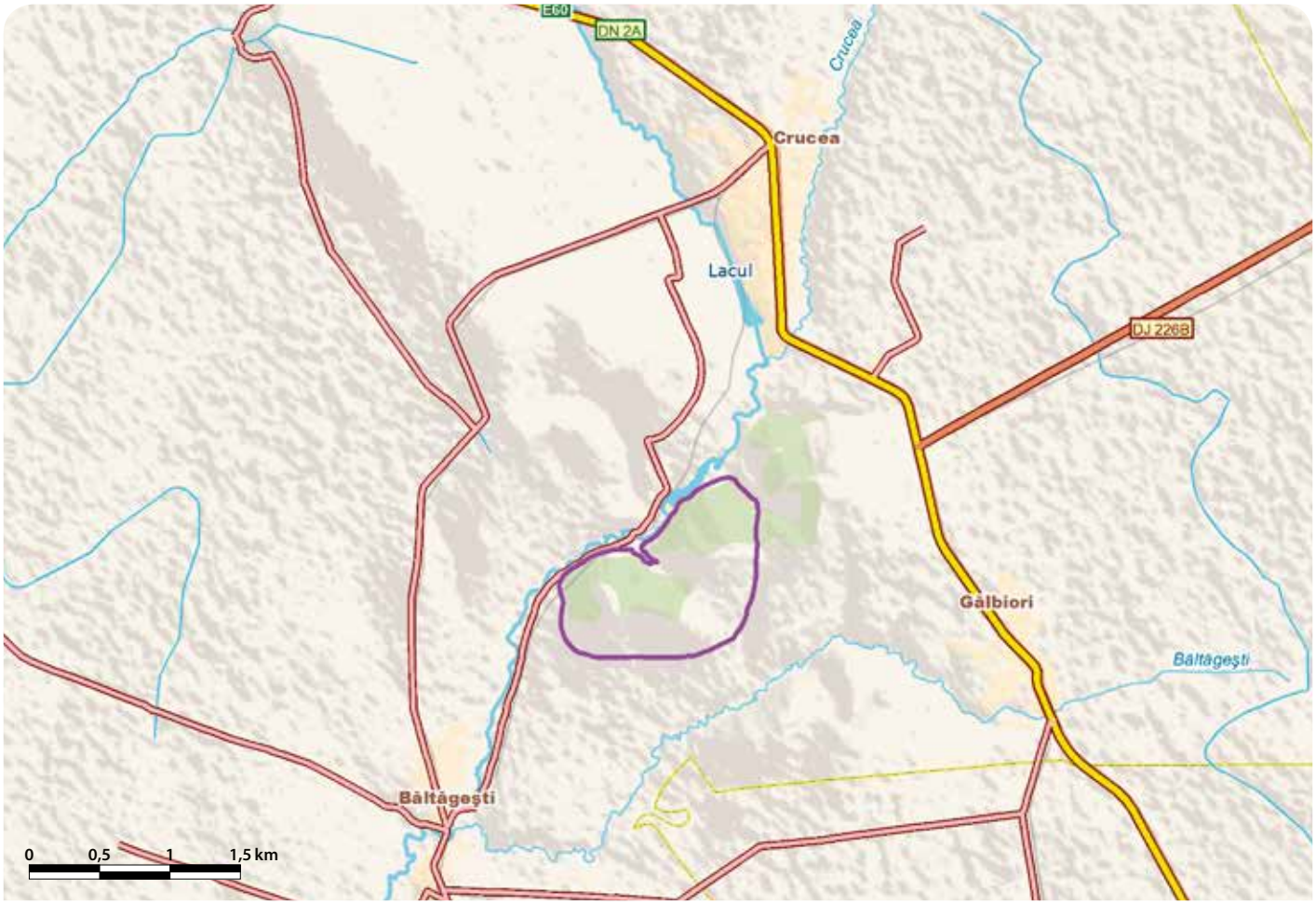

DEALUL CETĂŢII DEVA - RO SCI 0054

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Hunedoara: Deva.

Suprafaţa: 109 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 53' 22"; Long. E 22° 52' 31"
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Podişul Transilvaniei
Altitudinea: 552 max., 193 min., 394 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face din Deva, unde se poate ajunge cu trenul sau pe DN7. Din Deva, accesul se poate face atât pe jos pornind din parcul oraşului (Parcul Cetăţii), cât şi cu ajutorul telecabinei ce pleacă din piaţa de la poalele cetăţii. Din vest situl poate fi accesat de pe drumul care merge la cabana Căprioara.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91Y0 - Păduri dacice de stejar şi carpen; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **91L0** - Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpiniori*); **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: **Callimorpha quadripunctaria*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl, care include şi rezervaţia naturală cu acelaşi nume, este foarte important prin faptul că adăposteşte o faună şi o floră bogate. Aici au fost indentificate un număr de patru tipuri de habitate forestiere de interes comunitar. Fauna este diversă, bine reprezentate fiind în special nevertebratele, reptilele şi păsările. Situl adăposteşte şi o populaţie de fluture vărgat, specie prioritară de interes comunitar precum şi una dintre cele mai periclitate populaţii de viperă cu corn. Situl este foarte important şi din punct de vedere peisagistic, istoric şi cultural, reprezentând una dintre emblemele oraşului Deva.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situat în NV municipiului Deva, situl constituie una din culmile exterioare ale Munţilor Poiana Ruscă, pe la poalele căruia râul Mureş se desfăşoară în sectorul de culoar intramontan. Sub aspect geologic, zona este rezultatul activităţii vulcanice care s-a desfăşurat cu intensitate maximă în lungul văii Mureşului. Ca produs al magmatismului subsecvent al acestei activităţi s-a format conul vulcanic de andezite al Dealului Cetăţii, căruia eroziunea ulterioară i-a îndepărtat o mare parte din structura aparatului vulcanic. Studiile geologice şi petrografice au arătat că în urma distrugerii aparatului vulcanic nu s-a mai păstrat decât umplutura caracteristică a coşului său. Aspectul actual şi altitudinea i-au conferit denumirea de deal, doar versantul sudic, prin stâncăriile abrupte şi golaşe, amintind de originea muntoasă a acestei forme de relief.

Pedologie

În sit întâlnim trei categorii de soluri şi anume litosol tipic (pe pante abrupte şi versanţi superiori însoriţi cu expoziţie estică), sol brun argiloiluvial tipic (în partea de nord) şi sol brun luvic tipic (în partea de SV).

Hidrologie

Situl se află în bazinul hidrografic al Mureşului, la limita cu tronsonul median al culoarului Mureş, malul stâng al pârâului Măgheruţa conturând versantul vestic al dealului. La baza versantului nord-estic apare un izvor.

Aspecte climatologice

Situl se află la limita dintre climatul temperat umed (caracterstic Europei de Vest) şi cel temperat cu influenţe submediteraneene din sud-vestul României. Temperatura medie multianuală se află în jurul valorii de 10 °C. Cantitatea medie de precipitaţii este de 578 mm/an. Vânturile au frecvenţe şi intensităţi moderate, procentul calmului atmosferic fiind de 57%. Direcţia dominantă a vântului este din vest şi NV.

Biocenoza

Vegetaţia

Pâlcurile de făgeto-cărpinete sunt caracteristice versanţilor nordic şi nord-estic. Pe versantul sudic şi sud-vestic predomină tufărişurile de corn şi mojdrean. Foarte apreciate de vizitatori sunt tufărişurile de liliac sălbatic. Aceste asociaţii de pe versanţii cu orientare sudică, sud-estică şi sud-vestică adăpostesc numeroase specii de origine submediteraneană şi mediteraneană cum ar fi untul pământului, gura lupului sau specii daco-balcanice. Vegetaţia ierboasă a stâncăriilor andezitice este reprezentată de asociaţii de păiuş în amestec cu elemente dacice şi daco-balcanice continentale, pontice, ponto-mediteraneene şi submediteraneene. Vegetaţia lemnoasă este constituită în mare parte din arborete artificiale (plantaţii de pin, salcâm, nuc negru efectuate în completarea golurilor create la poalele dealului prin extragerile masive din deceniile trecute), alături de care se găsesc carpen, ulm, mojdrean, tei, frasin, paltin, arţar tătărăsc, păr, gorun, cer. Subarboretul este bogat reprezentat prin corn, sânger, lemn câinesc, liliac, păducel, porumbar, salbă râioasă, salbă moale, călin, soc.

Fauna

Fauna de nevertebrate a sitului este foarte bogată, fiind identificate peste 900 de specii de fluturi de zi şi de noapte şi aproape 130 de specii de gândaci. Fauna de vertebrate este reprezentată în special de păsări comune caracteristice habitatelor forestiere. Zona stâncoasă de pe versantul sud-vestic adăposteşte o populaţie de viperă cu corn periclitată în special din cauza vizitatorilor. Alte specii de reptile întâlnite frecvent sunt guşterul, şopârla cenuşie, năpârca, şarpele de alun. În tunelurile şi beciurile din cetate sau de pe drumul către aceasta sunt prezente diferite specii de lilieci, dintre care putem aminti liliacul mediteranean cu potcoavă. Mamiferele mari sunt reprezentate de căprior şi mistreţ, cele de talie medie de jderul de piatră, dihor şi vulpe, iar dintre speciile de mamifere mici amintim pârşul de alun.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 80549 locuitori ai municipiului Deva sunt angrenaţi în principal în construcţii, industrie, servicii şi comerţ. Încălzirea locuinţelor se face în principal în sistemul centralizat de termoficare. Municipiul Deva dispune de sisteme de alimentare cu apă şi canalizare.
Dintre monumentele istorice din zona sitului menţionăm Castrul roman Micia (com. Veţel), port roman la râul Mureş, Biserica Sf. Dumitru (com. Hărau) din secolul XIV şi Cetatea Deva (1269) care a fost locul de detenţie al episcopului Francisc David, întemeietorul Bisericii Unitariene din Transilvania. Deva este gazda unor evenimente anuale cum ar fi festivalul Zilele Cetăţii Deva (mai), Festivalul de Vară (iulie), Festivalul de Toamnă (septembrie), Festivalul Pădurenilor „Drăgan Muntean" la Poienița Voinii (iulie) etc.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de braconaj (de diferite tipuri) şi turismul necontrolat.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de avertizare, panouri pentru orientare, clădiri administrative, drumuri pentru vizitare şi trasee turistice. Totodată acesta necesită panouri de informare, puncte de intrare, puncte de informare, trasee tematice şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

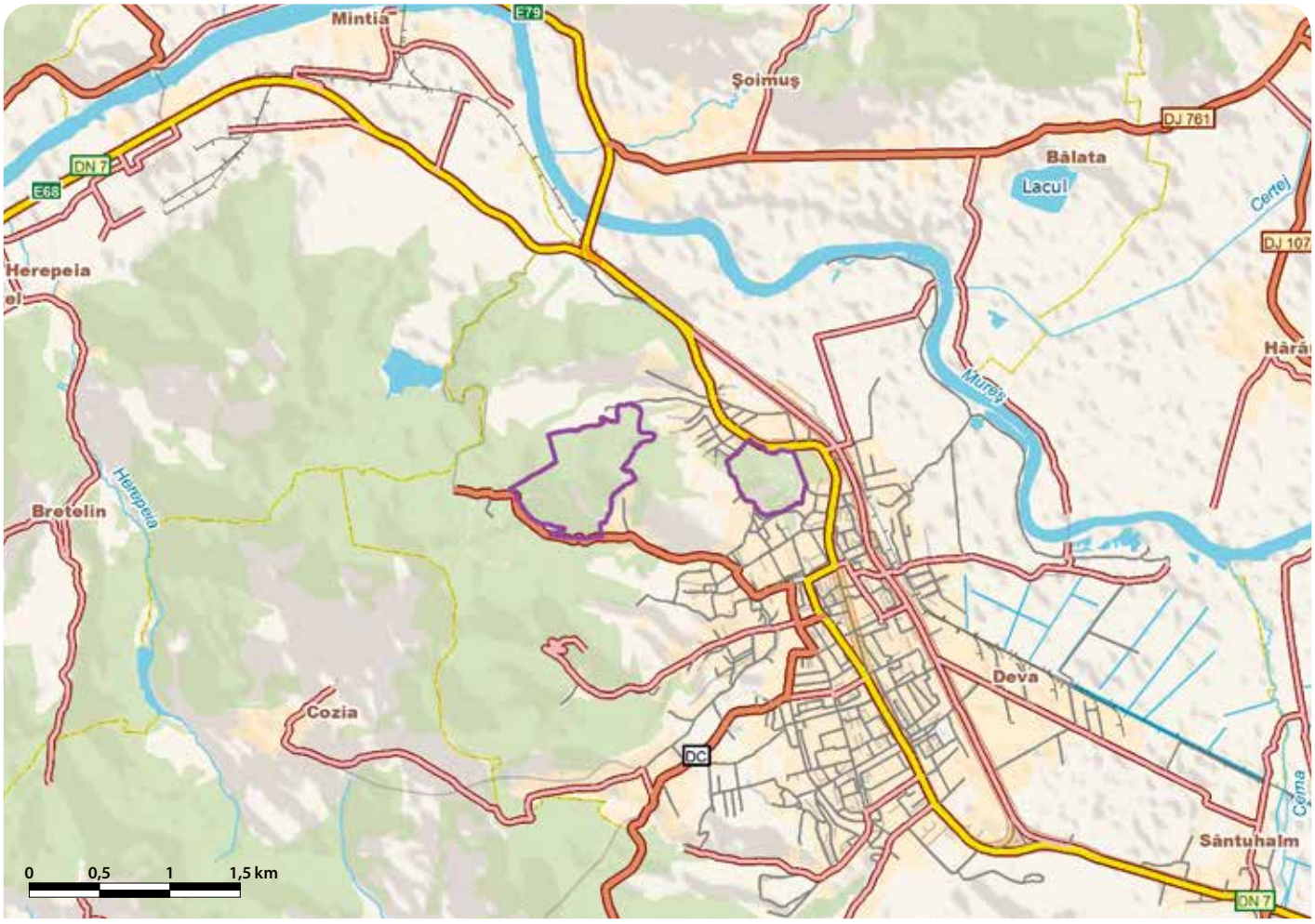

DEALUL CETĂȚII LEMPEȘ - MLAȘTINA HĂRMAN - RO SCI 0055

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brașov: Hărman, Sânpetru.

Suprafața: 374 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 43′ 26″; Long. E 25˚ 39′ 29″
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 702 max., 506 min., 573 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl este accesibil atât pe calea ferată cât și pe DN11 (Brașov-Hărman), urmând apoi DJ112 și DJ112A până în zona sitului. De asemenea, în sit se poate ajunge pe DJ103 (Sânpetru-Bod).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7140 - Mlaștini turboase de tranziție și turbării oscilante (nefixate de substrat); **7210*** - Mlaștini calcaroase cu *Cladium mariscus*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **7230** - Mlaștini alcaline; **40A0*** - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Nevertebrate:** *Colias myrmidone*. **Plante:** Moșișoare (*Liparis loeselii*) • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

În sit au fost identificate opt tipuri de habitate naturale de importanță comunitară, dintre care trei sunt prioritare. Acestea sunt reprezentate în principal de păduri în care se îmbină esențe diferite respectiv gorun, carpen, tei, jugastru etc. În egală măsură, situl este important datorită prezenței unei turbării active eutrofe de aproximativ 1 m grosime. Cercetările efectuate în zonă au identificat peste 150 de specii relicte, remarcabile din punct de vedere științific. O mare însemnătate o are habitatul de mlaștini calcaroase cu *Cladium mariscus* (pipirig mare), foarte rar la noi în țară. De asemenea, importantă este și vegetația postglaciară adaptată la uscăciunea pe care o găsim aici. Speciile existente sunt vulnerabile ca urmare a plantărilor și a extinderii suprafețelor acoperite de arbuști.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în Depresiunea Brașovului. Dealul Lempeș, numit și Dealul Cetății, este un martor de eroziune cu o altitudine maximă de 704 m. Este orientat pe direcția NE-SV și reprezintă o prelungire a Munților Baraolt dincolo de Valea Oltului. Este alcătuit din fliș (calcare, conglomerate, gresii). Sunt specifice procese geomorfologice cum ar fi ravenarea, prezentă pe suprafețele neîmpădurite și înclinate. Mlaștina Hărman este situată pe un teren cu înclinare mică, specific zonelor de luncă, pe un substrat format din pietrișuri, nisipuri, argile și marne.

Pedologie

Solurile specifice pentru acest sit sunt cele brune podzolite și azonale, din categoria celor cu exces de umiditate (humico-gleice). De asemenea, apar și lăcoviști și soluri aluviale.

Hidrologie

Râul Olt desparte situl de Munții Baraolt. Pârâul Sprenghiul Mic, situat în apropiere, este un afluent al Oltului. Zona Mlaștinii Hărman este traversată de câteva pâraie: Husbav, Valea Morilor, Pârâul de sub Coastă. Apele de adâncime sunt situate la 30-56 m, cu un nivel piezometric situat la 2,7 m adâncime.

Aspecte climatologice

Temperatura medie anuală în sit este de 7 °C. Sunt specifice inversiunile termice care determină termometrele să înregistreze o medie a lunii ianuarie de – 5 °C. Precipitațiile sunt reduse, iar vânturile, cu prezență mai slabă, sunt influențate de caracterul de adăpost indus de apartenența sitului la Depresiunea Brașovului. În timpul iernii, este caracteristică sitului o ramificație a Crivățului numită Nemira, ce intră prin Pasul Oituzului.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația sitului cuprinde o serie de specii de plante adaptate la zonele aride, dar și plante specifice zonelor cu turbării și mlaștini. Pipirigul mare (*Cladium mariscus*) prezent în habitatul de mlaștini calcifile din sit este un relict glaciar. Mlaștinile alcaline prezintă specii de plante cum ar fi rogozul, bumbăcarița, iarba albastră, salcia târâtoare, pipirigul, foaia grasă, șopârlica, dumbrăvița de baltă, iarba șarpelui. Mlaștinile turboase de tranziție și turbăriile oscilante cuprind specii de plante cum ar fi bumbăcarița, iarba păduchilor, diverse specii de rogoz și mușchi. Aici întâlnim pădurile de amestec de fag și carpen sau de stejar cu carpen, gorun, sorb, scoruș, arțar. Un habitat prioritar mai slab reprezentat în sit este cel de tufărișuri subcontinentale peripanonice cu specii ca spinul cerbului, păducel, salbă râioasă, mesteacan, măceș, sânger, lemnul-bobului, ferigă de câmp, crucea voinicului, lemn câinesc, călin. În Mlaștina Hărman se întâlnesc o serie de relicte glaciare, printre care se numără bumbrezul, jimia, daria, laleaua pestriță. Dintre speciile de interes comunitar sunt prezente în sit curechiul de munte și moșișoarele.

Fauna

Dintre speciile de interes comunitar în sit se pot întâlni tritonul cu creastă și albilița portocalie. Speciile de amfibieni întâlnite sunt broasca râioasă verde, broasca de mlaștină, brotăcelul, broasca roșie de pădure, în timp ce reptilele sunt reprezentate de șopârla cenușie, năpârcă. Dintre insecte sunt prezente fluturele de primăvară și fluturele ochiul boului. Păsările prezente aici sunt cele specifice habitatelor forestiere din sit și mlaștinilor, dintre acestea putând aminti ciocârlia de câmp, câneparul, barza, vâturelul roșu, rândunica, sfrânciocul roșiatic, codobatura albă, mărăcinarul, silvia de câmp, silvia cu cap negru, graurul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 3000 de locuitori din zona sitului sunt angrenați în activități de creșterea animalelor, cultura plantelor, construcții, industrie alimentară, servicii și turism. Sistemul de încălzire este individual, cu gaz metan. Localitățile dispun de sisteme de alimentare cu apă, iar comuna Hărman are și canalizare.
Dintre monumentele istorice și culturale din zona sitului se remarcă Biserica Fortificată din Hărman (sec. XIII) și Biserica ortodoxă română „Sf. Gheoghe" din Sânpetru (sec. XVIII). Printre tradițiile și obiceiurile păstrate de-a lungul timpului de către locuitorii comunei Hărman se numără Maialul, o serbare câmpeneasca în cinstea primăverii dedicată la origine zeului vegetației, protector al vitelor, cailor, holdelor, viilor și livezilor, care se mai numește și Arminden și este celebrată la 1 mai, și Zilele Hărmanului pe 15 august. În Sânpetru, în luna februarie a fiecărui an se serbează „Fasching-ul", marele carnaval ce simbolizează sfârșitul iernii.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Covorul vegetal și îndeosebi speciile xerofile sunt amenințate cu distrugerea prin plantări empirice însoțite de invadarea cu arbuști, practicarea unui turism de masă, pășunat intensiv, concursuri ilegale de motociclete, drenarea arealului cu exces de umiditate și captarea izvoarelor.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de informare și bariere. Acesta necesită și panouri de atenționare, amenajarea de trasee tematice, vetre de foc și zone pentru colectarea deșeurilor.

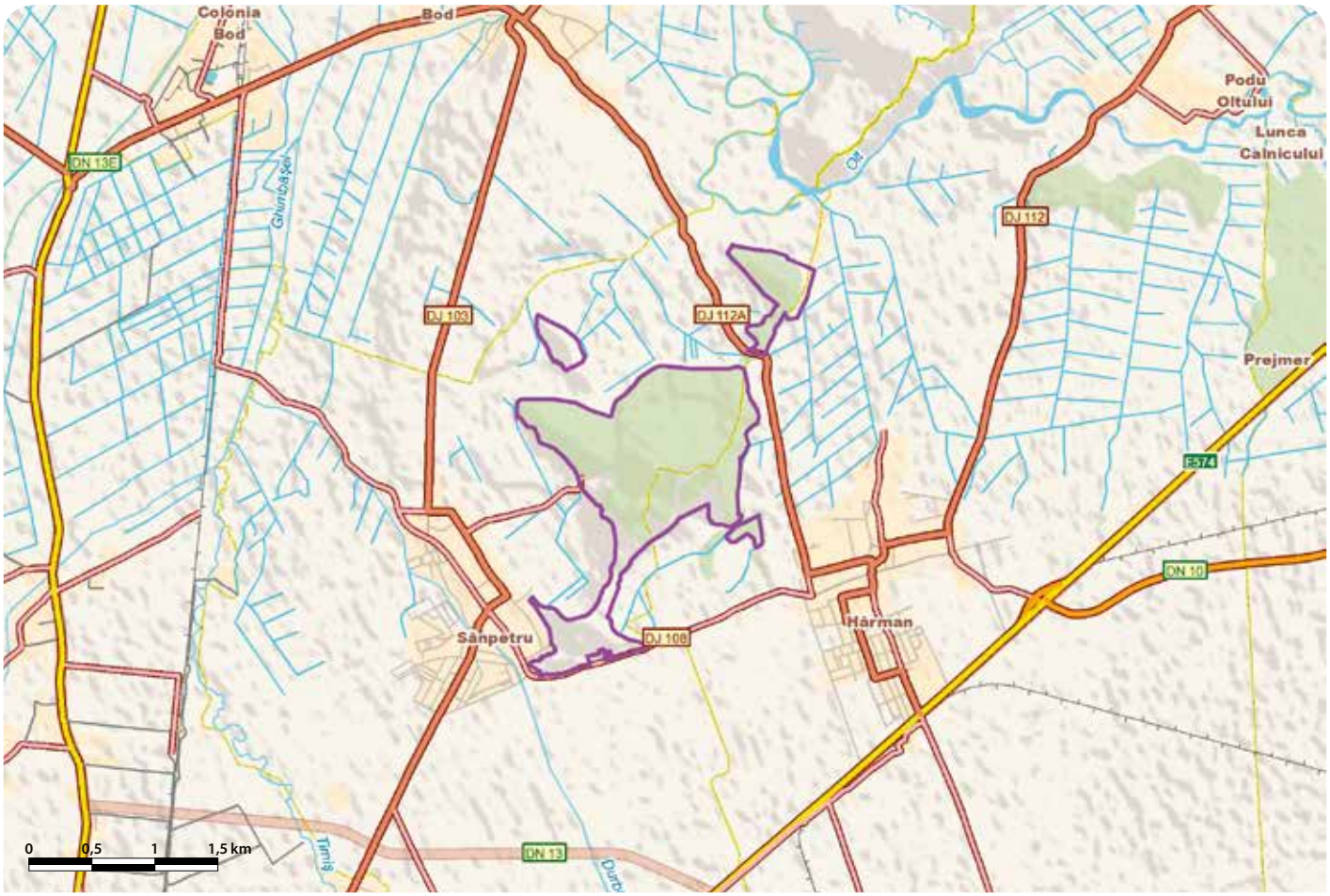

DEALUL CIOCAȘ - DEALUL VIȚELULUI - RO SCI 0056

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brașov: Hărman, Bod, Sânpetru.
Județul Covasna: Ilieni, Vâlcele.

Suprafața: 917 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 46' 22"; Long. E 25° 41' 16"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 651 max., 493 min., 569 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl este accesibil de pe DN12 care, la fel ca și calea ferată, trece printre Munții Bodoc și Munții Baraolt și de pe DN13 care trece prin vestul Munților Baraolt. Alte căi de acces sunt DJ121C, DJ112, DJ103 și DJ112A, drumuri ce străbat împrejurimile orașului Sfântu Gheorghe și, de asemenea, mai multe drumuri forestiere.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40A0* - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Castor (*Castor fiber*). **Nevertebrate:** *Lycaena dispar* • *Colias myrmidone*. **Plante:** Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se suprapune cu rezervația naturală Dealul Ciocaș-Dealul Vițelului și găzduiește numeroase specii de stepă, într-o regiune de dealuri înalte și muntoase. Speciile de plante de stepă sunt localizate pe versanții sudici și vestici ai dealurilor Ciocaș, Beldie și Vițelului și, datorită pantelor mari, nu sunt afectate de pășunat. În sit a fost identificat un habitat de interes european prioritar, tufărișuri subcontinentale peri-panonice și șase specii de interes comunitar, printre care și una dintre rarele populații de castor din țara noastră.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este localizat în partea cea mai sudică a Munților Baraolt. Aceștia au o poziție centrală în cadrul grupului de munți mărunți din nordul Depresiunii Brașovului, fiind separați de ceilalți munți prin golfuri depresionare. Culoarul depresionar Baraolt-Bățanii Mari-Ozunca-Hatod îi separă de Munții Harghitei, din nord. Munții Baraolt sunt alcătuiți din formațiuni cretacice ce se găsesc spre nord, dincolo de lanțul eruptiv, la Jigodin și în Munții Ciucului, precum și din strate de Sinaia boltite într-un larg anticlinal (Aita-Belin). În peisaj, aceștia se remarcă prin înșiruirea de vârfuri mamelonare în lungul axului anticlinalului menționat.

Pedologie

Etajul pădurilor de fag și cel al gorunului corespund cambisolurilor, respectiv solurilor brune acide și brun acide feriiluviale de pe culmile cele mai înalte (peste 700 m) și solurilor brune puternic spălate, cu o bază formată predominant din depozite aluviale nisipoase, argile și de terasă. Andosolurile, legate intim de rocile neovulcanice și de formațiunile vulcanogen-sedimentare, au o răspândire apreciabilă în sit.

Hidrologie

Situl se află în bazinul hidrografic al Oltului. Munții Baraolt sunt înconjurați de Olt care adună direct apele ce izvorăsc din masiv. Pe laturile estică și nordică aceștia prezintă o abundență de izvoare minerale grupate în arealele Ozunca, Malnaș și Vâlcele-Șugaș. Apele de pe suprafața Munților Baraolt sunt Valea Roșie, Turia, Micfalău, Pârâul Ursilor, Malnaș, Olt, Talomir, Anghelus, Reci, Pădureni, Răchitiș, Ozunca, Valea Întunecoasă, Aita, Tecsa, Anas, Cocoș, Valea Mică, Valea Adâncă, Belinul Mare, Belinul Mic, Corlat, Iaraș, Haghig, Vâlcele, Baciu, Ilieni, Valea Sâmbrezii, Debren, Valea Porumbelor, Arcuș, Valea Crișului.

Aspecte climatologice

Caracterele climatice ale sitului sunt strâns legate de poziția perpendiculară a culmilor Baraoltului și Bodocului față de direcția de deplasare a maselor de aer vestice. Deși au o altitudine mai mică în comparație cu celelalte culmi din Carpații Orientali cu o poziție asemănătoare, procesul de modificare a caracteristicilor maselor de aer are loc la nivelul culmilor Baraoltului și Bodocului. Masele de aer, în ascensiunea lor pe versanții dinspre Depresiunea Transilvaniei, produc ploi, iar în descendența lor pe versantul estic, o încălzire adiabatică, conținutul de vapori scăzând apreciabil. Un rol important în diferențierea factorilor genetici ai climei îl joacă înclinarea și expoziția versanților. Anual, pe culmile acestor munți sunt cel puțin 140 zile de îngheț. Media anuală a precipitațiilor ajunge la peste 700 mm.

Biocenoza

Vegetația

Altitudinea mai mică a Munților Baraolt face ca etajarea vegetației forestiere să nu fie atât de transantă ca în cazul munților Bodoc. În sit a fost identificat irisul, specie de interes comunitar. Dintre speciile de stepă care dau caracterul special al zonei, aici vegetează în condiții bune ruscuța de primăvară, dedițelul, frăsinelul, colilia. Tot în această zonă poate fi găsit migdalul pitic, asociat uneori cu spinul cerbului.

Fauna

Situl oferă adăpost pentru multe specii de mamifere cum sunt căprioru, mistrețul, cerbul lopătar, castorul (specie de interes comunitar), vulpea, iepurele, viezurele, pisica salbatică și diverse specii de lilieci. Dintre speciile de amfibieni sunt semnalate broasca de mlaștină, broasca răioasă verde, buhaiul de baltă cu burtă galbenă, tritonul cu creastă, iar dintre nevertebrate găsim aici două specii de interes comunitar și anume fluturele roșu de mlaștină și albiliță portocalie. În pâraie sunt întâlnite specii de pești ca păstrăvul indigen, cleanul, mreana vânătă, mihalțul, beldița, boișteanul și grindelul, iar în râul Olt sunt întâlnite și alte specii, spre exemplu știuca, scobarul, mreana și avatul. Situl este adăpost pentru multe specii de păsări cu migrație regulată cum sunt rața mare, pupăza, privighetoarea, mierla neagră, sturzul, sturzul de vâsc, silvia mică, silvia de câmp și silvia de zăvoi.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii așezărilor din zona sitului sunt angrenați în principal în agricultură și creșterea animalelor. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu lemne sau gaz. Localitatea Ariușd dispune de un sistem de alimentare cu apă, dar nu are unul de canalizare.
Pe teritoriul satului Ariușd se află cunoscuta stațiune eneolitică omonimă, de unde provin fragmente ceramice ornate cu impresiuni de sfoară și un târnăcop aparținând culturii Schneckenberg. Ceramica de Ariușd se încadrează în inventarul culturii Cucuteni-Tripolie.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de cosit, vânătoare, management forestier, desecare și turism. Desfășurarea tuturor activităților este anterioară desemnării sitului, dar unele dintre ele se practică și în prezent. Acestea au un impact negativ permanent, periodic sau sporadic asupra biodiversității zonei. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de braconaj, exploatarea fără replantare, turismul necontrolat, incendierea vegetației, cositul în perioada cuibăritului. Managementul forestier țintește numai profitul (tăierile selective ale arborilor în vârstă sau ale unor specii), astfel copacii bătrâni fiind tăiați, majoritatea speciilor care cuibăresc în scorburile copacilor bătrâni fiind amenințate. Amenajările forestiere și tăierile sunt de cele mai multe ori sincronizate cu perioada cuibăritului unor specii periclitate.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl necesită dotarea cu panouri de avertizare, de informare și pentru orientare (hărți), amenajări pentru observare, bariere, poteci pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

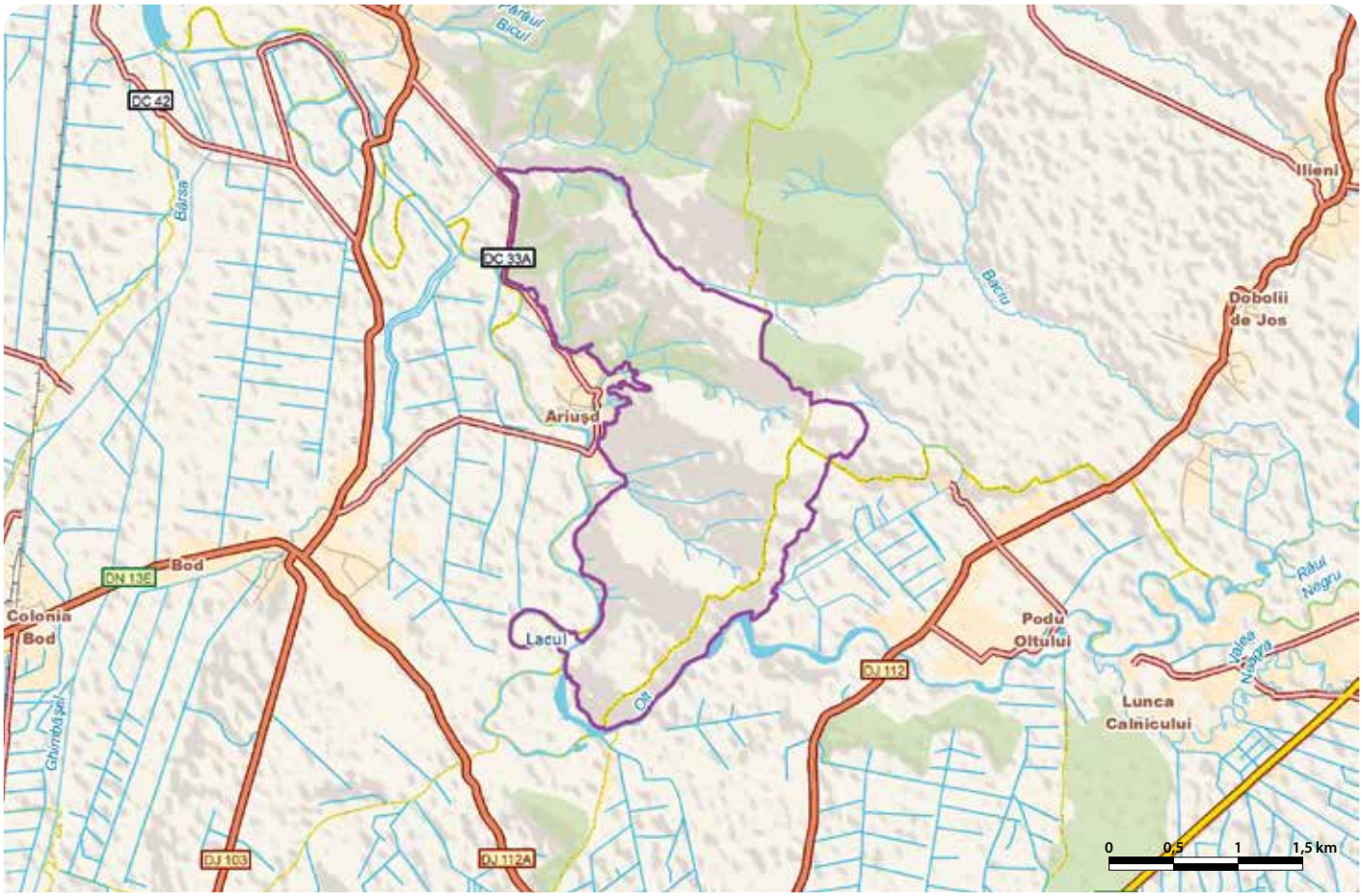

DEALUL ISTRIŢA - RO SCI 0057

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Buzău: Breaza, Năeni, Pietroasele.

Suprafaţa: 577 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 6' 45"; Long. E 26° 32' 16"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Subcarpaţii de Curbură
Altitudinea: 747 max., 319 min., 568 med.

Principalele căi de acces sunt: ~~CFR~~ ~~CFF~~ DN DJ DL DF ~~DA~~
Accesul se face de pe DN1B dinspre Ploieşti sau Buzău, prin DJ203, DJ103R şi DJ205 din localităţile Pietroasele, Breaza, Naieni, pe drumuri locale sau forestiere.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*). **Nevertebrate:** *Lycaena dispar* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Leptidea morsei*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanţa sitului se datorează în primul rând existenţei a două tipuri de habitate de interes comunitar, ambele prioritare, şi anume stepe şi tufărişuri de foioase ponto-sarmatice, primul fiind cel mai bine reprezentat ca întindere (peste 70% din suprafaţa sitului). Deşi pe versantul sudic al dealului Istriţa au fost instalate plantaţii de pin negru care au eliminat flora caracteristică grohotişurilor calcaroase, a apărut un alt tip de floră care merită studiată în viitor şi care poate prezenta elemente valoroase. Pe lângă cele două habitate prioritare, situl adăposteşte şi patru specii de animale de interes comunitar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se învecinează la sud cu Câmpia Română, la nord cu Dealul Salcia de care este sudat, în timp ce în partea de NE este despărţit de Dealul Ciolanu prin depresiunea intracolinară Nişcov, iar spre vest şi NV are ca unitate adiacentă depresiunea Podeni drenată de Râul Cricovul Sărat. Grupa sudică (Istriţa-Ciolanu) are caractere locale specifice şi anume contact brusc cu câmpia, masivitate, altitudini mari, forme de relief impuse net de structură şi petrografie, zone depresionare tipic subcarpatice. În partea înaltă zona este dominată de calcare şi gresii. Se întâlnesc de asemenea conglomerate şi calcare jurasice, formaţiuni grezoase şi roci sedimentare mai recente.

Pedologie

Solurile sunt de tip erodosoluri, cernoziomuri erodate.

Hidrologie

Din punct de vedere hidrografic, situl se găseşte în două bazine, cel al Ialomiţei (prin câţiva afluenţi – Pietroasa, Naianca, care se varsă în alte pâraie şi nu direct în Ialomiţa) şi cel al Buzăului (care colectează de pe suprafaţa sitului pârâul Niscov cu mai multi afluenţi). Direcţiile de curgere ale apelor sunt diferite în funcţie de emisar, iar debitele variază destul de mult, scăzând semnificativ vara în perioadele de secetă.

Aspecte climatologice

Climatul este continental temperat, cu un microclimat cu influenţe submediteraneene. Precipitaţiile medii anuale sunt de 650 mm. Predomină vânturile vestice, iar pe timp de iarnă pot apărea mase de aer rece provenite din aria anticiclonului siberian. Iarna viteza vânturilor este mai mare, vara fiind multe zile de calm atmosferic. Frecvent apare foehnul, un vânt caracteristic dealurilor subcarpatice ale Buzăului.

Biocenoza

Vegetaţia

Flora sitului este foarte bogată, dintre speciile prezente putând fi enumerate ruscuţa de primăvară, pelinul, clopoţeii, cărpiniţa, mojdreanul, scrântitoarea, veronica, cosaciul, ceapa ciorii, gălbenelele, salvia de câmp etc. Tipul de vegetaţie major este reprezentat de stepele ponto-sarmatice, cu specii de plante precum colilia, mătura neagră, păiuşul. Alte specii interesante identificate în sit sunt iarba deasă, studenţa, cimbrişorul sălbatic, rogozul etc.

Fauna

Fauna de nevertebrate este foarte bine reprezentată la nivelul sitului inclusiv prin trei specii de interes comunitar. Dintre amfibieni, în sit întâlnim broasca râioasă brună, broasca râioasă verde, brotăcelul, salamandra, broasca roşie de pădure etc. Dintre reptile amintim guşterul, şopârla cenuşie, şarpele de casă etc. Mamiferele sunt reprezentate de o specie de interes comunitar, popândău, dar şi de alte specii precum mistreţul, căprioru, iepurele de câmp, vulpea, pârşul de alun, veveriţa, nevăstuica, dihorul, jderul etc. Habitatele deschise şi bogăţia nevertebratelor şi a reptilelor, dar şi cele câteva specii de mamifere fac situl atractiv pentru numeroase răpitoare de zi aflate în migraţie sau care cuibăresc în pădurile subcarpatice cum ar fi şoimul călător sau buha mare. Alte specii pe care le putem întâlni sunt caprimulgul, ciocănitoarea de grădină, fâsa de câmp, sfrânciocul roşiatic, silvia porumbacă, presura de grădină, corbul, pietrarul, piţigoiul mare etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 8972 de locuitori din aşezările din zona sitului sunt angrenaţi în principal în agricultură, viticultură, creşterea animalelor, prelucrarea lemnului, păşunat, cioplitul pietrei şi agroturism. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne.
Comuna Pietroasele se află în centrul mai multor situri arheologice, fiind descoperite o cetate dacică la Gruiu Dării (Comidava), un castru roman la Pietroasele, precum şi celebrul tezaur „Cloşca cu puii de aur" (îngropat în anul 381), considerat a proveni de la regele vizigot Athanaric. Din tezaurul compus iniţial se pare din 22 de piese din aur şi pietre preţioase, s-au putut recupera doar 12, în greutate totală de aproape 19 kg. Localitatea Năeni datează din epoca pietrei, dovadă fiind uneltele din piatră (dălţi, ciocane) descoperite în grotele ce au fost locuite. Începând cu anul 2008, în luna septembrie, în preajma culesului viilor, în Pietroasele se organizează „Sărbătoarea Tămâioasei", care include şi o tradiţională zdrobire a strugurilor cu picioarele goale de către fetele de măritat. Anual, în octombrie, în Năeni are loc festivalul Glasul Pietrei, unicul din România dedicat pietrei şi meşterilor cioplitori în piatră.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia se desfăşoară activităţi de management forestier general, păşunat, cultivare, exploatarea pietrei (cariere) şi colecţionare de material biologic. Acestea au un impact negativ permanent, periodic sau sporadic asupra biodiversităţii zonei. Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de braconaj, incendiere, eroziune, depozitarea deşeurilor şi utilizarea pesticidelor.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl necesită dotarea cu panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare (hărţi), centru de vizitare, puncte de informare, amenajări pentru observare, bariere, poteci pentru vizitare, trasee turistice şi tematice, locuri de campare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

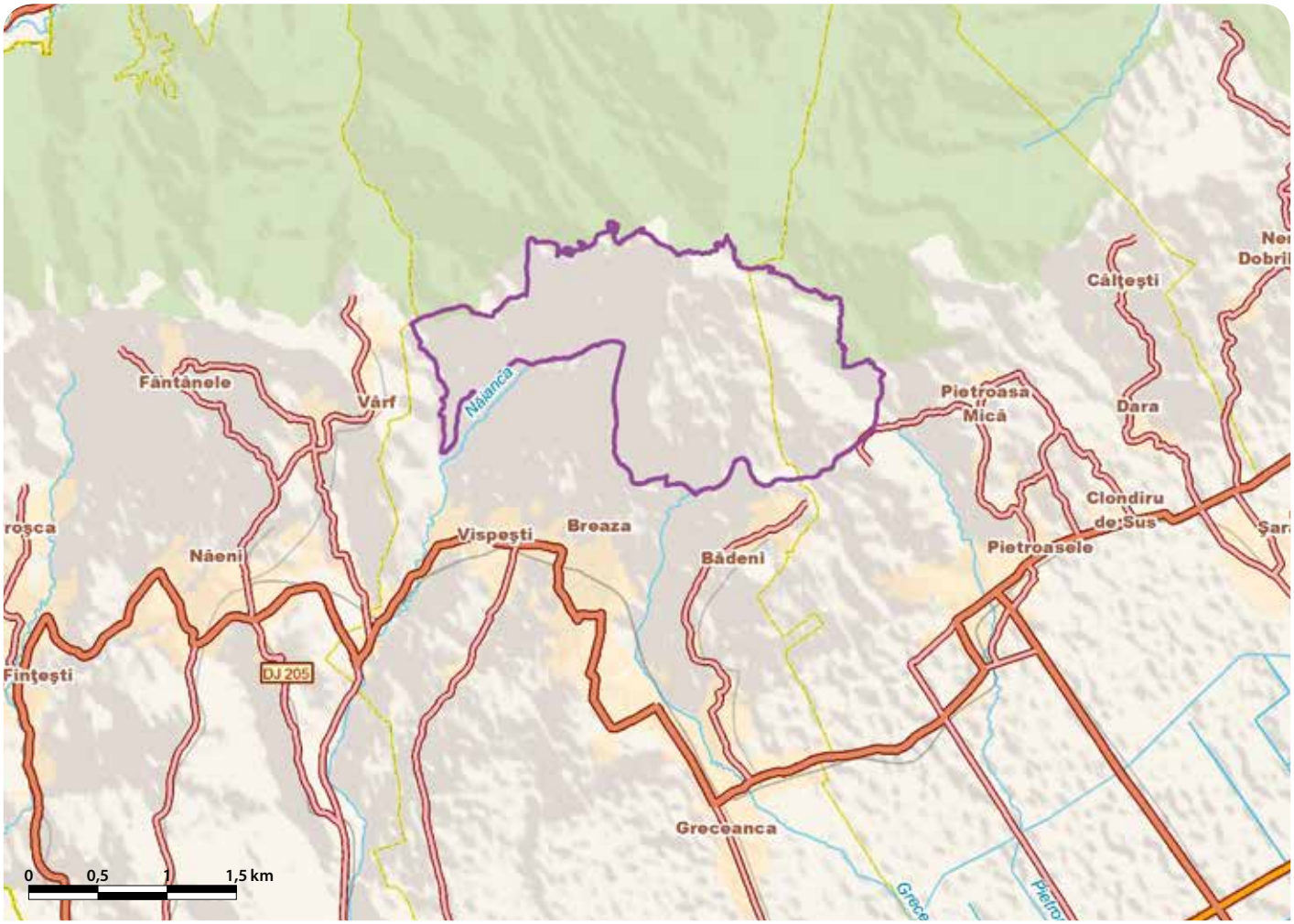

DEALUL LUI DUMNEZEU - RO SCI 0058

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Lețcani, Movileni, Rediu, Românești.

Suprafața: 579 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 15' 38"; Long. E 27° 24' 16"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Câmpia Moldovei
Altitudinea: 163 max., 63 min., 105 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR ~~CFF~~ ~~DN~~ DJ DL ~~DF~~ DA
Accesul în sit se se face pe drumul DJ282, dinspre Iași. Din satul Epureni se folosesc drumurile agricole din partea de vest a satului pentru a pătrunde în sit. Accesul pe calea ferată se face pe direcția Iași-Dorohoi, cu oprire în Halta Movileni, urmând apoi drumul local către Ursoaia și de aici drumul local către Epureni, care trece prin apropierea sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

62C0* - Stepe ponto-sarmatice; **40C0*** - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Viperă de stepă (*Vipera ursinii*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Șoarece săritor de stepă (*Sicista subtilis*). **Nevertebrate:** Croitor marmorat (*Pilemia tigrina*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este deosebit de important din punct de vedere al conservării speciilor de floră și faună foarte rare în Europa. Aici găsim una dintre puținele populații ale subspeciei de viperă de stepă *Vipera ursinii moldavica*, una dintre cele mai amenințate specii cu dispariția din Europa. Totodată, teritoriul sitului reprezintă una dintre puținele zone în care se mai găsesc pajiști stepice nealterate. Pășunile și fânețele existente se păstrează în condiții foarte bune și datorită faptului că nu au fost arate.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în Câmpia Moldovei, situată la nord de Podișului Moldovei și la vest de Basarabia. Constituția geologică a acestui teritoriu este dată de fundamentul format din roci cristaline ce se găsesc la adâncimi de peste 1000 m și de cuvertura sedimentară din depozite sedimentare de vârste diferite, formată din straturi de loess, argile albastre-cenușii, nisipuri argiloase, gresii, calcare oolitice și intercalații de nisipuri. Relieful Câmpiei Moldovei atinge o altitudine medie de 150 m, în alcătuirea sa predominând colinele.

Pedologie

În sit se întâlnesc cernisoluri, pelisoluri și soloneturi. Cele mai reprezentative sunt cernisolurile, caracterizate de o structură bine dezvoltată și un grad ridicat de materie organică, ceea ce permite un aport optim de aer și apă. Pelisolurile apar insular, ele formându-se pe depozite argiloase și marnoase. Solonețurile sunt condiționate genetic de apa freatică mineralizată și de prezența rocilor sedimentare care conțin săruri ușor solubile.

Hidrologie

Situl se află în bazinul hidrografic al râului Bahlui, fiind străbătut de pârâul Roșior, afluent al Bahluiului. Zona sitului prezintă un grad de stepizare ridicat, apa freatică aflându-se în profunzimea solurilor. Acest lucru se datorează și clasei ușoare de soluri ce prezintă o permeabilitate ridicată a apei și care au contribuit la crearea unei zone aride cu aspect de stepă.

Aspecte climatologice

Climatul din acest sit oferă condiții optime pentru vegetația de stepă. Temperatura medie multianuală este de 9 °C. Precipitațiile medii multianuale se situează în jurul valorii de 500-550 mm. Pe teritoriul sitului, vânturile cele mai frecvente suflă pe direcția NV-SE, fiind în general vânturi cu o intensitate slabă.

Biocenoza

Vegetația

În sit sunt prezente două habitate prioritare, cel de stepă ponto-sarmatică ocupând 98% din suprafața sitului. Dintre plantele caracteristice acestui habitat putem întâlni păiușul, colilia, ruscuța de primăvară, scrântitoarea, bundița vântului, salvia de câmp, patlagina, scaiul dracului, laptele câinelui, bozia, pirul, năsturelul, iarba câmpului, rogozul. În zonele cu soluri sărăturate întâlnim insule de vegetație de sărătură cu specii cum ar fi ghirin, floarea sării, albastrica, pipirigul etc.

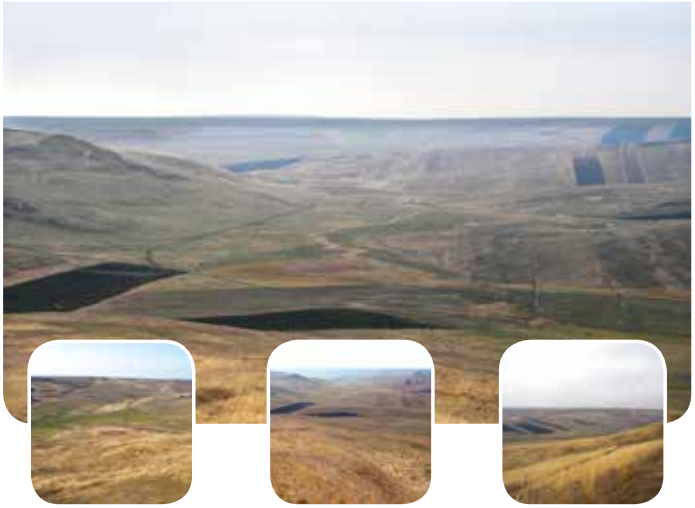

Fauna

Dintre speciile de nevertebrate prezente în sit amintim croitorul marmorat (specie de interes comunitar) și cosașul de stepă, specii vulnerabile și strict protejate. Dintre reptile întâlnim șarpele de casă, șarpele de alun, șopârla de câmp și guștorul. Cea mai importantă specie din sit din punct de vedere al conservării biodiversității este vipera de stepă, *Vipera ursinii moldavica*. Mamiferele se remarcă prin două specii de interes european, popândăul și șoarecele săritor de stepă, alături de care mai putem întâlni hârciogul, chițcanul de câmp, cârtița, vulpea sau mistrețul. În sit au fost identificate 81 de specii de păsări, dintre care 17 specii de interes comunitar. Cârstelul de câmp, fâsa de câmp, sfrânciocul roșiatic și sfrânciocul cu frunte neagră sunt prezente constant pe teritoriul sitului. Celelalte specii protejate au efective reduse și sunt prezente accidental, în căutare de hrană.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 16756 de locuitori din așezările din zona sitului sunt angrenați în principal în agricultură, piscicultură, industrie ușoară, creșterea animalelor, servicii și comerț.
Printre monumentele istorice din zona sitului se remarcă Biserica Rotonda de Lețcani, unică în Europa și printre puținele din lume, construită la 1790, după un plan circular. Conform spuselor unor specialiști, aceasta este construită după planul bisericii de la Sfântul Mormânt. De-a lungul anului locuitorii zonei participă la evenimente organizate cu ocazia Zilelor Comunei sau Satului.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de vânătoare, pășunat, agricultură și cosit. Elementele de impact negativ asupra sitului sunt generate de pășunat și cosit, influența negativă exercitându-se mai ales asupra populațiilor de viperă de stepă (*Vipera ursinii moldavica*), deseori fiind observate în zonă exemplare tinere moarte.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl necesită dotarea cu panouri de avertizare, de informare și pentru orientare (hărți), puncte de informare, amenajări pentru observare, bariere, poteci pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

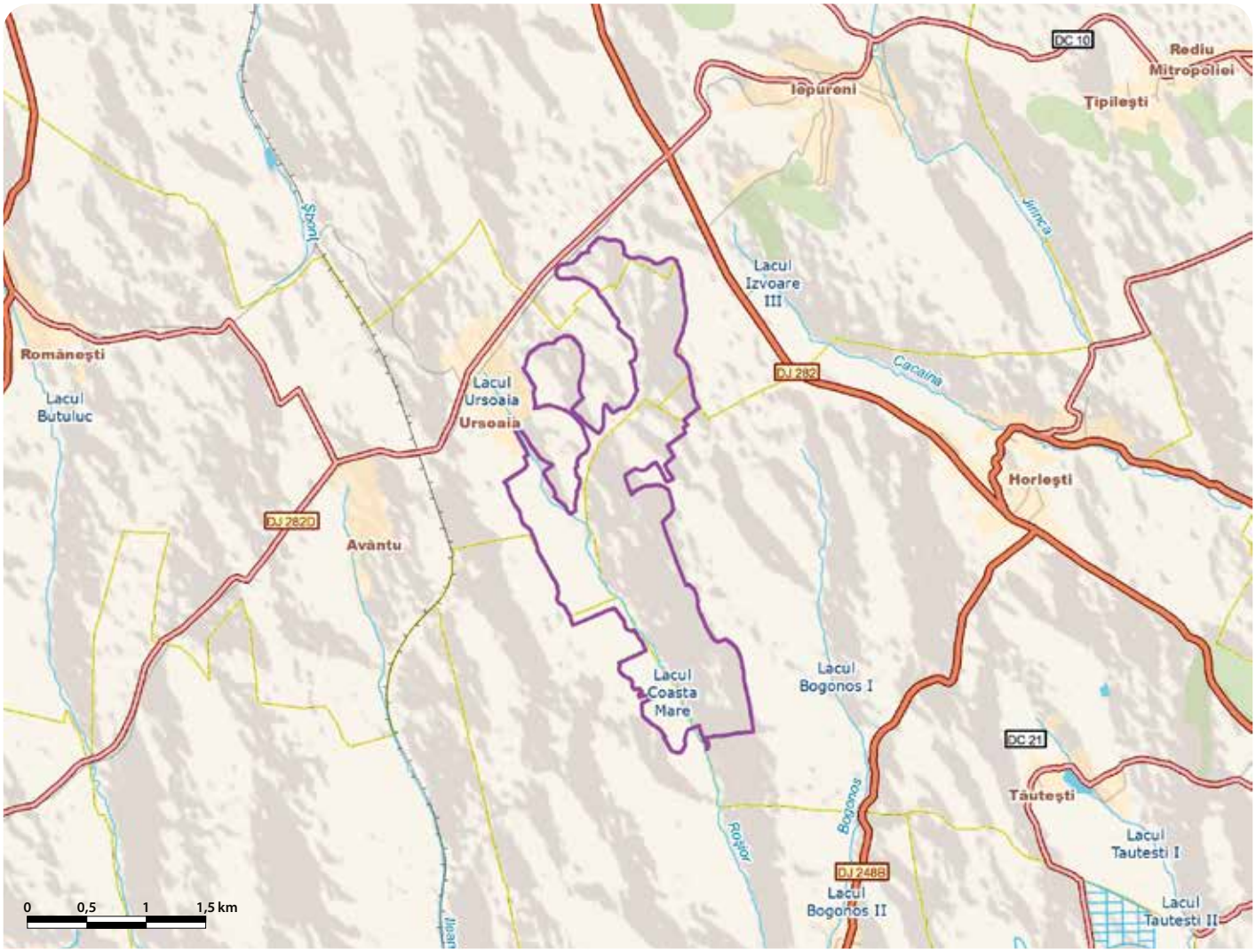

DEALUL PERCHIU - RO SCI 0059

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bacău: Onești, Târgu Trotuș.

Suprafața: 185 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 16' 9"; Long. E 26° 44' 47"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 382 max., 197 min., 301 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se face pe DN11 (Bacău-Onești) și pe DN12A (Adjud-Onești) sau pe calea ferată Adjud-Ghimeș, stația Onești.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice; **91AA** - Vegetație forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **3240** - Vegetație lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Capul șarpelui (*Echium russicum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl prezintă un mare interes științific, fiind considerat o insulă de silvostepă. Acesta se caracterizează prin prezența unei multitudini de specii tipice de stepă și de silvostepă. Vegetația are un pronunțat caracter de tranziție între silvostepă și pădure, având mari asemănări cu vegetația silvostepei din sudul Podișului Central Moldovenesc. Flora rezervației cuprinde un numar de circa 600 de specii si subspecii de plante superioare, practic, o adevărată grădină botanică.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este amplasat în regiunea de dealuri subcarpatice. Datorită proceselor geomorfologice de modelare a reliefului au rezultat versanți cu înclinare mare, chiar prăpăstioși acolo unde la suprafață se ivesc gipsurile, cu expoziție majoritară parțial însorită și însorită. Pe direcția NV-SE situl este străbătut de culmea centrală a Dealului Perchiu, alcătuit din depozite litologice în care alternează nisipuri cenușii, marne și gipsuri.

Pedologie

În sit se găsesc soluri cernoziomoide (chiar cu trecere spre cernoziomuri cambice în părțile mai așezate ale văilor), rendzine și pseudorendzine (pe versanții cei mai înclinați), soluri brune luvice și luvisoluri albice (formate sub vegetația forestieră).

Hidrologie

Situl este cuprins între râurile Tazlău, Trotuș și pârâul Caraclău, cu un regim hidrologic alternant, cu debite permanente influențate de precipitații. În interiorul sitului există două izvoare de coastă cu debite foarte mici, dar care nu seacă.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în sectorul de climă continentală, specific Podișului Deluros al Moldovei, cu temperatura medie anuală de 9 °C și cantitatea medie anuală a precipitațiilor de 550-600 mm. Vânturile predominante sunt cele din NV. Viteza acestora atinge valori mari iarna, cu antrenare de aer rece din zona anticiclonului siberian.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația sitului este constituită dintr-un habitat de silvostepă cu stejar pufos. La limita silvostepei întâlnim tufărișuri cu frunze căzătoare, caracterizate de prezența speciilor ponto-sarmatice, cu numeroase elemente floristice submediteraneene, pontice și balcanice, iubitoare de căldură și uscăciune. Habitatul de stepe ponto-sarmatice este reprezentat de pajiști uscate situate pe diverse expoziții ale dealurilor. Pe unele porțiuni se constată invazia speciilor arbustive, în special păducel. Flora de origine euroasiatică are o pondere de 73,6%. În cadrul acesteia, cea mai mare pondere o au speciile sud-est europene (32,3%). Deși situl se află în zona forestieră a Subcarpaților Moldovei, speciile central și nord-europene dețin doar 23,2%. În sit sunt semnalate și două specii de importanță comunitară, capul șarpelui și irisul.

Fauna

Fauna sitului este deosebit de bogată, incluzând toate categoriile de animale cu excepția peștilor. Mamiferele cel mai des întâlnite în sit sunt ariciul, hârciogul, chițcanul de pădure, pârșul mare, jderul de piatră, bursucul, nevăstuica, veverița, dihorul comun, pisica sălbatică. Amfibienii și reptilele sunt reprezentate de brotăcel, broasca de lac mare, broasca roșie de munte, șopârla de câmp, gușter, șarpele de casă și vipera comună, iar dintre nevertebrate melcul de livadă este frecvent întâlnit. Avifauna este foarte bogată. Dintre cele peste 70 de specii identificate putem aminti dumbrăveanca, prigoria, pițigoiul, șorecarul comun, barza, ciocănitorile, corbul, presura de grădină, pietrarul etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei aproximativ 50000 de locuitori din municipiul Onești (aflat în imediata apropiere a sitului) sunt angrenați în principal în prelucrarea produselor petro-chimice, prelucrarea lemnului și industrie ușoară.
În zonă se găsesc o serie de monumente istorice, cel mai cunoscut fiind Biserica din Borzesti, ctitorită de domnitorul Ștefan cel Mare între 1493-1494. Aceasta este renumită în special datorită legendei ce spune că este singura biserică ridicată de domnitor, nu pentru a comemora o victorie, ci în amintirea prietenului său Gheorghiță, omorât de tătari în acest loc.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități sportive și recreative în aer liber, de management forestier general, cosire și pășunat. Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de pășunatul necontrolat, renunțarea la folosirea adecvată a fânețelor, incendieri voluntare, creșterea animalelor în imediata apropiere a sitului (stâne), turismul necontrolat (depozitarea deșeurilor menajere rezultate din practicarea turismului, aprinderea focului în locuri nepermise, turism agresiv de week-end).

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de avertizare, panouri de informare, trasee de vizitare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și borne silvice pentru semnalizarea limitelor.

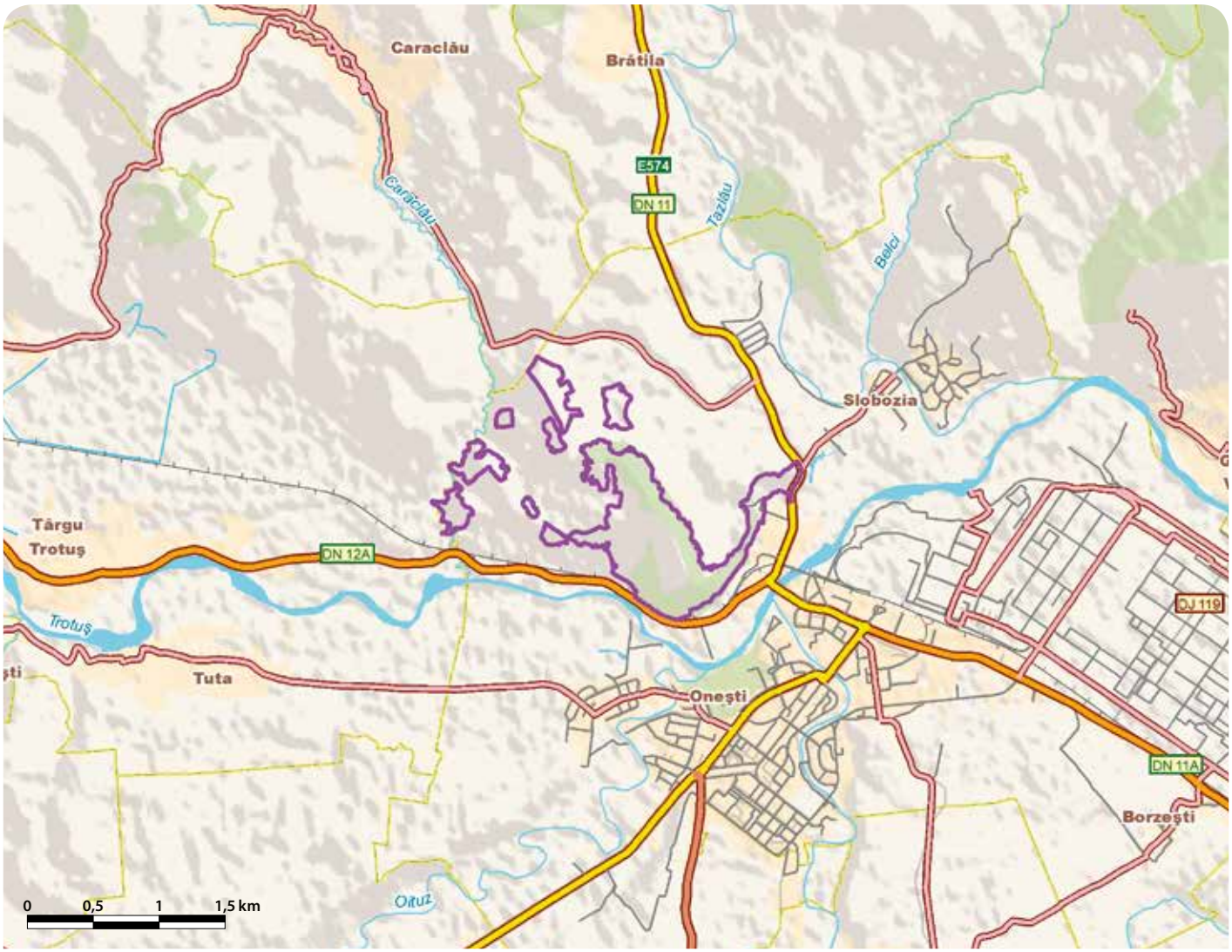

DEALURILE AGIGHIOLULUI - RO SCI 0060

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Tulcea: Frecăţei, Mihail Kogălniceanu, Sarichioi, Tulcea, Valea Nucarilor.

Suprafaţa: 1.433 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 2' 41"; Long. E 28° 48' 49"
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 218 max., 32 min., 124 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** DL DF DA
Accesul rutier în sit se face pe DJ222 (Enisala-Agighiol).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice; **91AA** - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Ţestoasă de uscat dobrogeană (*Testudo graeca*). **Mamifere:** Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*) • Grivan mic, Hamster românesc (*Mesocricetus newtoni*). **Plante:** Clopoţel dobrogean (*Campanula romanica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

În sit sunt prezente trei tipuri de habitate caracteristice bioregiunii stepice, dintre care două sunt prioritare. Mozaicul de habitate se află într-o stare favorabilă de conservare, existând o alternanţă foarte valoroasă din punct de vedere ştiinţific şi peisagistic între habitatele de stâncărie, pajiştile de stepă, habitatele de silvostepă şi cele de pădure. Situl include şi rezervaţia geologică Agighiol, rezervaţie paleontologică renumită prin bogaţia faunei fosile, în special amoniţi şi punctul fosilifer cu ichtiosauri, recent descoperit. La acestea se adaugă mai multe zone unde au fost identificate vestigii arheologice: aşezări Latène din sec. II-III pe versantul nordic al dealului Pietros, la 350 m NV de sat şi aşezări din epoca romană (sec. II-III) la 1 km NV de sat.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este amplasat în partea de NE a Dobrogei, în zona dealurilor Tulcei, aparţinând podişului nord-dobrogean, cu altitudini medii de 100-150 m. Ca morfologie, situl se prezintă sub formă de dealuri insulare cu forme neregulate, înconjurate de terenuri agricole. Dealurile Agighiolului sunt alcătuite din formaţiuni sedimentare dominant calcaroase, acoperite parţial în partea inferioară de depozite de loess. Depozitele calcaroase stau pe un fundament granitic hercinic care apare la zi în partea de NV a sitului, în dealul Uzun Bair. Acolo unde în sit se desfăşoară o activitate intensă de păşunat sunt indentificate numeroase ogaşe şi ravene cauzate de şiroirea apelor pluviale cu repeziciune ca urmare a energiei mari de relief (dealuri mici ca înălţime, dar cu diferenţe de nivel mari pe distanţe scurte).

Pedologie

Solurile sitului, formate pe rocile calcaroase din zonă, sunt predominant cernoziomuri carbonatice (inclusiv castanii şi ciocolatii), rendzine şi cernoziomuri cambice, levigate sau podzolite, alternând cu depozite de loess acolo unde energia de relief este mai mare.

Hidrologie

Văile din regiunea sitului sunt largi, seci şi utilizate ca teren agricol. Singurele văi cu apă sunt Valea Pârâului Tulcea, la est de sit, care se varsă în Lacul Agighiol. Apele subterane se află la adâncimi mari, dar sunt mai bogate cantitativ în această zonă datorită acumulării straturilor acvifere în pătura detritică a aluviunilor.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală, cu influenţe de tip pontic, foarte secetoasă în cea mai mare parte a anului şi cu puternice contraste de temperatură între iarnă şi vară. Temperaturile medii anuale sunt ridicate (10-11 °C). Precipitaţiile sunt reduse, în jur de 400 mm/an, cu multe zile tropicale şi frecvent secetoase. Vântul dominant e Crivăţul, geros iarna când viscolește zăpada. Uneori, acest vânt este consemnat în această zonă şi vara, când este uscat şi accentuează ariditatea locală. Vântul care suflă cu preponderenţă vara este Austrul, vânt cald şi uscat din direcţia vestică. Ca urmare a existenţei în vecinătate a unei suprafeţe mari de apă (Lacul Razelm) există uneori influenţe pontice care mai atenuează climatul arid, fiind simţite carateristicile climatice litorale prin prezenţa brizelor în perioada de vară.

Biocenoza

Vegetaţia

În cuprinsul habitatului de stepă ponto-sarmatică se regăsesc specii rare cum sunt cimbrişorul de Dobrogea, colilia, pirul crestat dobrogean. În zonă sunt prezente populaţii importante de laptele cucului de Dobrogea, care se întâlneşte în doar două locuri din ţara noastră, unul dintre acestea fiind situl Dealurile Agighiolului. Habitatul de silvostepă cu vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos este reprezentat prin asociaţia de bujor românesc şi cărpiniţă. În aceast tip de habitat predomină ca specii lemnoase stejarul pufos şi cărpiniţa, specie submediteraneeană de mare importanţă pentru fixarea solurilor de pe dealurile dobrogene prin sistemul său radicular care se întinde până la 15-20 m în jurul arborelui. Alte specii de plante importante din perimetrul sitului sunt tămâiţa de câmp, otrăţelul, sugărelul alb, rechia, jaleşul de câmp, cătuşnica sălbatică, păiuşul de stepă, ciucuşoara de stâncă, încheietoarea.

Fauna

Dintre reptile întâlnim în sit o specie de interes comunitar şi anume ţestoasa dobrogeană, endemică pentru această parte a ţării şi declarată Monument al Naturii. Alte specii de reptile frecvent întâlnite sunt şopârla de câmp, şarpele rău şi, mai rar, în zonele cu rocă la suprafaţă, vipera cu corn. Dintre amfibieni întâlnim mai des în perimetrul sitului brotăcelul şi broasca râioasă verde. Printre insectele prezente aici se regăsesc călugăriţa, păianjenul cu cruce, greierele borţos, fluturele machaon, scarabeul, viespea de stepă, cosaşul de stepă, bondarul de stepă, lăcusta italiană. Mamiferele sunt reprezentate prin două specii de interes comunitar, popândăul şi hamsterul dobrogean, ultimul întâlnit în ţara noastră numai în Dobrogea, regiunea reprezentând limita nordică a arealului său în Europa. Situl reprezintă un important coridor de migraţie sau de circulaţie în perioadele de împerechere sau de căutare a hranei pentru trei specii de lilieci: liliacul mare cu nas de potcoavă, liliacul mare cu urechi de şoarece şi liliacul pitic. Alte specii de mamifere frecvent întâlnite sunt mistreţul, vulpea, căprioru, câinele enot şi şoarecii (şoarece de câmp, şoarece berc, şoarece de pădure). Avifauna este foarte diversă, fiind identificate în perimetrul sitului specii de importanţă comunitară ca vânturelul de seară, eretele vânăt, şorecarul mare, şerparul, pasărea ogorului, barza albă, ciocârlia de stol.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 1865 de locuitori ai Agigholului sunt angrenaţi în principal în agricultură, silvicultură, pescuit, comerţ. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne. Localitatea nu dispune de un sistem de alimentare cu apă şi de canalizare.
Dintre monumentele istorice aflate în sit se remarcă Biserica Sf. Voievozi construită între anii 1858-1860 şi care are picturi realizate de către Rafael Mateef şi sculpturi ale artistului Gheorghe Valleanos. Pe teritoriul localităţii Agighiol a fost descoperit un tumul ce adăpostea un mormânt princiar datat de arheologi în sec. IV-II î.e.n. În mormânt au fost găsite splendide piese de armură din argint aurit, vase de argint şi podoabe de aur, veritabile capodopere artistice ale toreuticii geto-dacice, ca şi piese de ceramică grecească din import.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de plantarea speciilor alohtone şi în special de amplasarea de ferme eoliene.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit este necesară amplasarea de panouri de avertizare, panouri de informare, panouri pentru orientare şi amenajarea de trasee turistice.

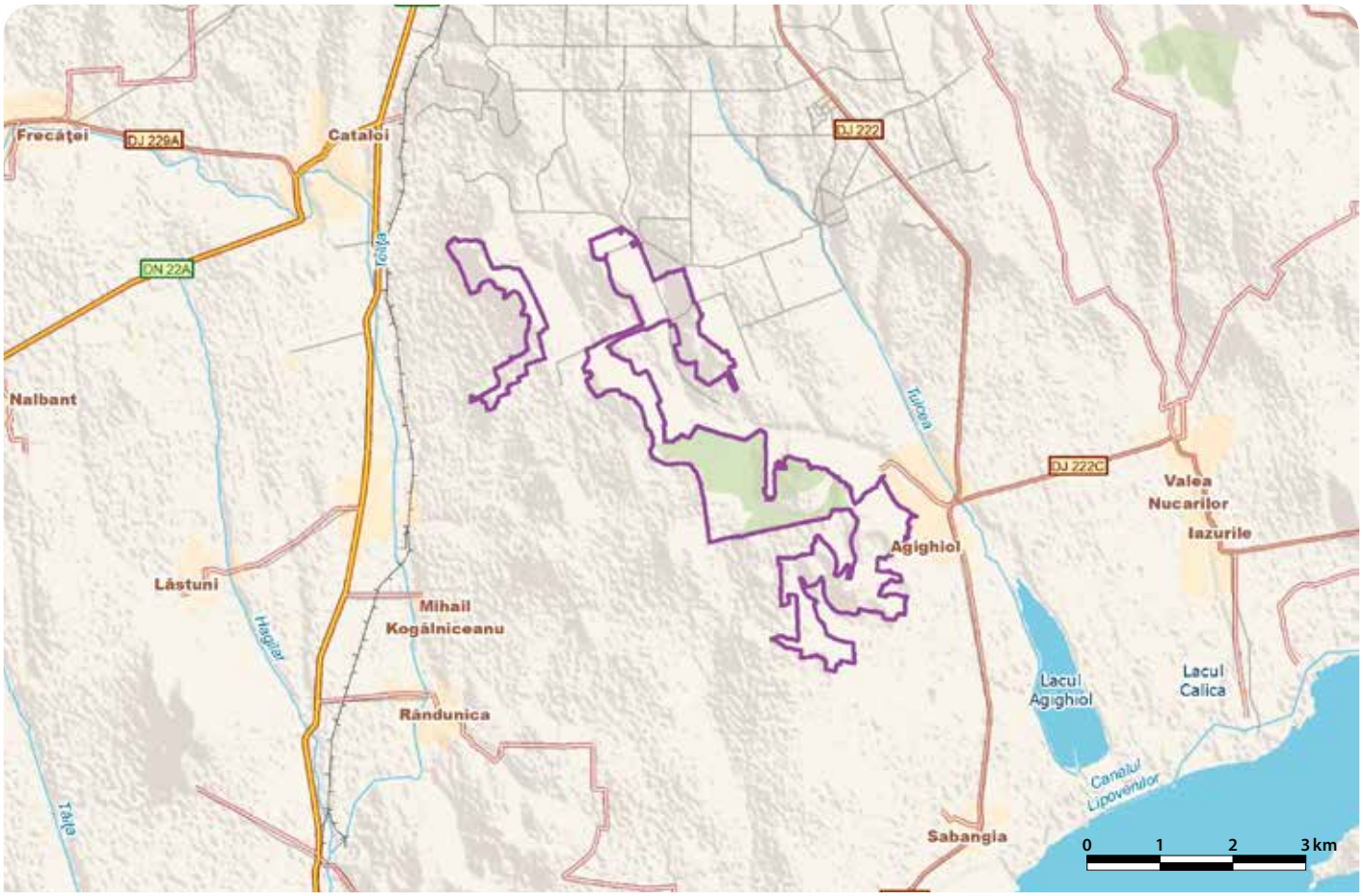

DEFILEUL CRIȘULUI NEGRU - RO SCI 0061

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bihor: Uileacu de Beiuș, Șoimi.

Suprafața: 2.203 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 46° 40' 7"; Long. E 22° 10' 10"
Bioregiunea: Continentală, Panonică **Ecoregiunea:** Dealurile Crișanei **Altitudinea:** 561 max., 140 min., 258 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face dinspre Arad pe DJ709 (Arad-Salonta) până la localitatea Batăr, după care drumul se continuă spre est pe DJ709A până în sit (în care intră în dreptul localității Șoimi și ține până la intrarea în localitatea Uileacu de Beiuș). Accesul se poate face și din DN76 (Oradea-Deva) până în localitatea Pocola, după care se continuă spre vest pe DJ70 A până la intrarea în sit (care este la ieșirea din localitatea Uileacu de Beiuș). Pe calea ferată se poate ajunge pe ruta Holod-Vașcău, cu oprire în Șoimi, Urviș, Borz sau Uileacu Beiușului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6210* - Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Nevertebrate:** *Chilostoma banaticum*. **Pești:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*) • Petroc (*Gobio kessleri*). **Plante:** Bujor (*Paeonia officinalis ssp. banatica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este important pentru habitatele de pădure și pajiști, precum și pentru fauna de pești a râului Crișul Negru, care formează în această zonă un defileu pitoresc. Acesta include rezervația naturală mixtă Defileul Crișului Negru la Borz și rezervația naturală botanică Dealul Pacău, care se remarcă prin pădurea de cer cu bujor bănățean, element balcanic aflat la limita nordică a arealului său din Europa. În sit au fost identificate trei habitate de interes comunitar, dintre care două prioritare, și nouă specii de interes comunitar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Dealurile din sit sunt rezultatul unui proces de eroziune desfășurat asupra piemontului Codrului, precum și asupra unui substrat sedimentar reprezentat prin marne, nisipuri și argile. Forma actuală a dealurilor este de culmi cu interfluviile larg bombate sau suprafețe care tivesc relieful muntos. Pe sectorul râului Crișul Negru întâlnim mai multe nivele de terase de eroziune, altitudinea acestora scăzând de la Șoimi la Sânnicolau de Beiuș. Platoul carstic Dumbrăvița de Codru constituie un sector aparte cu o morfologie complexă, presărat cu mici abrupturi și piscuri calcaroase ce se îmbină cu un peisaj liniștitor dat de dealurile împădurite. Este un platou de mici dimensiuni (19 km^2), populat cu întreaga gamă a formelor carstului de suprafață și de profunzime (doline, lapiezuri, peșteri, avene) dintre care amintim Izbucul din Valea Morilor și Peștera din Valea Luncii.

Pedologie

Varietatea formelor de relief și a nuanțelor de topoclimat au făcut ca pe teritoriul sitului să se formeze un sol variat și complex. Întâlnim aici soluri zonale cum ar fi solurile de pădure, solurile argiloase fluviale brune și podzolurile.

Hidrologie

Situl aparține bazinului hidrografic al cursului mijlociu al Crișului Negru. Acesta, după ce izvorăște din Munții Bihorului și străbate Depresiunea Beiușului, intră într-un defileu în lungime de 18 km, sculptat în calcarele Codrului, unde panta de scurgere are o valoare mai mare. În acest loc, Crișul Negru spintecă, pe un parcurs meandrat alternând cu porțiuni drepte, depozitele calcaroase, gresiile și conglomeratele mult mai dure, mai greu erodabile. Debitul maxim al râului Crișul Negru pe sectorul aflat în sit poate atinge 500-600 m^3/sec. Fenomene de eroziune laterală ale Crișului Negru se manifestă în zona Șoimi. Lipsa unor ape subterane se resimte pe teritoriul sitului și în imediata lui vecinătate, în satele Urviș de Beiuș, Codru și Dumbrăvița de Codru. Astfel, în anii secetoși se întâmpină mari greutăți în alimentarea cu apă potabilă.

Aspecte climatologice

Zona este la adăpostul Munților Apuseni, care o feresc de aerul polar continental din est în sezonul de iarnă. Creșterea treptată a altitudinii atrage o etajare pe verticală a tuturor elementelor climatice. Odată cu creșterea altitudinii scade temperatura aerului și presiunea, iar precipitațiile, nebulozitatea, umiditatea aerului și viteza vântului cresc. Uneori, iarna, se produc inversiuni termice. Regimul vânturilor este determinat de prezența în apropiere a munților și de zonele împădurite. La Șoimi vântul bate din sud, dinspre pădure, în timp ce pe valea Crișului Negru bate aproape permanent briza de Criș, datorită încălzirii și răcirii inegale a apei și uscatului.

Biocenoza

Vegetația

Asociațiile de vegetație sunt dispuse în funcție de altitudine, datorită treptelor de relief, influenței climatice, expunerii versanților și orientării pantelor. Etajul coniferelor, dominat de molid, are o foarte mică întindere în sit și este reprezentat de suprafețe răzlețe de plantații sub limita etajului coniferelor din Munții Bihorului. Cea mai mare întindere o au pădurile foioase de amestec, dominate de fag, alături de care întâlnim gorunul, carpenul, ulmul, frasinul, alunul. Pe Dealul Pacău există o pădure de cer în care trăiește specia endemică de bujor bănățean. Au fost identificate locații cu habitate importante pentru conservarea unor specii de orhidee. Cele două habitate prioritare prezente în sit sunt favorizate pe de o parte de relieful defileului (păduri pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene) și, pe de altă parte, de substratul calcaros (pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufișuri pe substrat calcaros).

Fauna

La nivelul sitului râul curge printr-un defileu unde, viteza apei fiind accelerată, este favorizată epurarea naturală prin oxigenarea apei. Astfel sunt create condiții favorabile pentru descompunerea substanțelor organice acumulate în apa Crișului Negru, mai ales după ce străbate sectorul Rieni-Sudrigiu, cu industrie poluantă. Aici există o alternanță de zone cu curs rapid, cu pat bolovănos, precum și zone lente, cu ape mai adânci și depuneri de sedimente mâloase. Apa este bogată în nutrienți, existând o vegetație acvatică variată, fapt care favorizează și dezvoltarea faunei acvatice. Astfel, diversitatea moluștelor crește de șase ori față de sectoarele din amonte, iar peștii sunt foarte bine reprezentați prin specii de inters comunitar precum moioaga, dunarița, zglăvoaca, porcușorul de vad și petrocul, alături de scobar, clean, țiuică sau somn. Tot aici întâlnim și melcul carenat bănățean. Zona este în egală măsură propice amfibienilor, dintre care putem întâlni buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul comun transilvănean și tritonul cu creastă. Fauna pădurilor este reprezentată de speciile comune ale acestui sector de vegetație cum ar fi cerbul, mistrețul, căprioara, vulpea etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 4563 de locuitori din așezările din zona sitului sunt angrenați în principal în cultivarea plantelor, creșterea animalelor, exploatare forestieră, exploatarea carierelor de piatră, agricultură și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu lemne. Localitățile nu dispun de sisteme de alimentare cu apă și de canalizare.
În sit întâlnim biserici și monumente din secolele XI-XX, dintre care menționăm ruinele Cetății Șoimi (construită în sec. XIII), complexul de mori Valea Morilor unde sunt conservate un număr de opt mori pe apă datate din sec. XIX-XX și vestigiile reședinței familiei Borșa, complexul monastic din sec. XI-XIII în punctul Dealul Boțocana. Pe Valea Fieghiului (Urviș de Beiuș) există un depozit fosilifer de vârstă panoniană. Folclorul coregrafic din Șoimi cuprinde multe variante de jocuri de doi ca mânânțălul, polca, roata în sus, trei-pă-picior, învârtita.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate în principal de suprapășunat, lucrările în albia râului pentru extragerea nisipului/pietrișului, poluarea apei, incendierea mirиștilor, braconaj, exploatarea fără replantare.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl necesită instalarea de panouri de avertizare, de informare și pentru orientare, clădiri administrative, puncte de informare, amenajări pentru observare, locuri de campare, trasee tematice și turistice și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

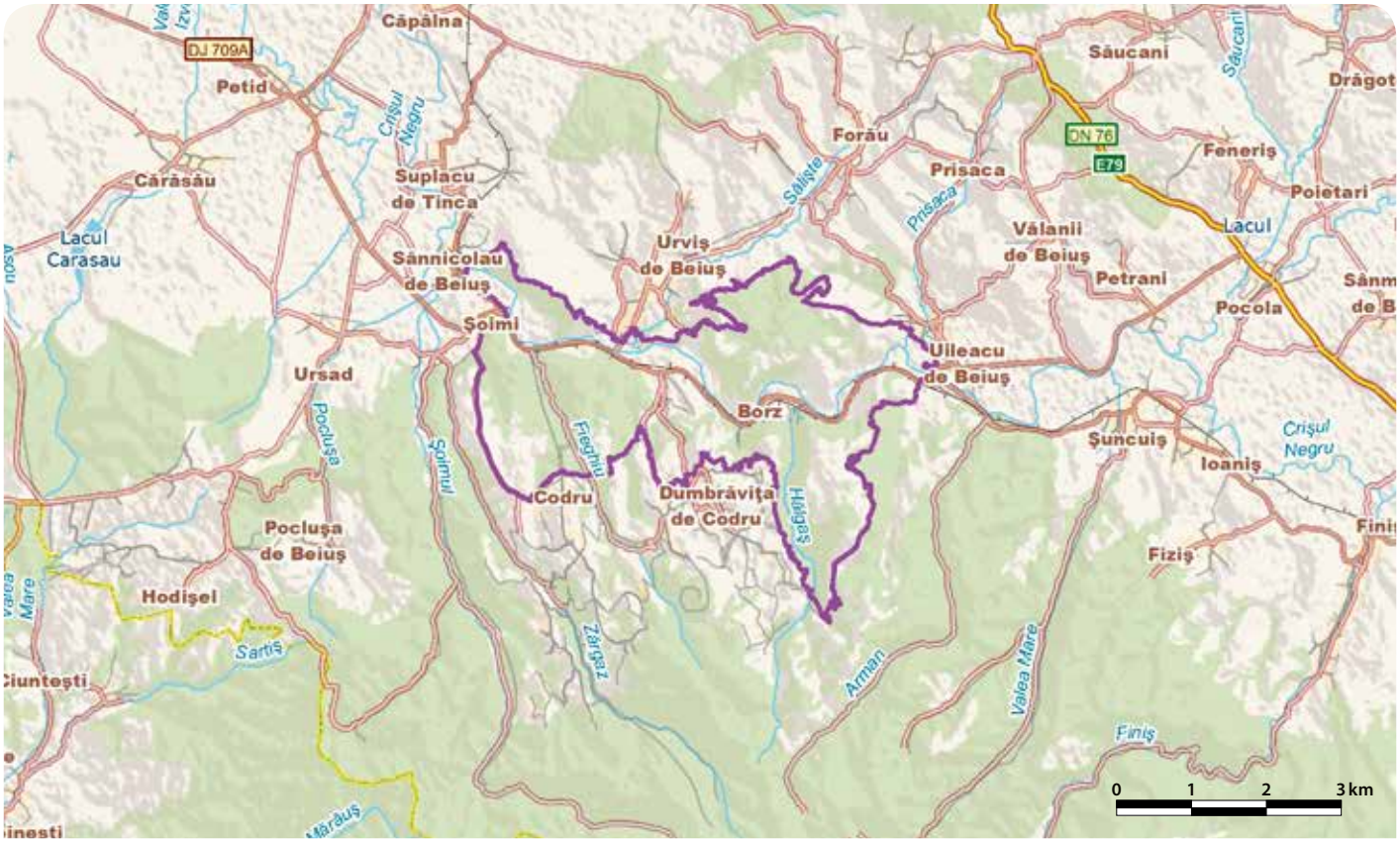

DEFILEUL CRIȘULUI REPEDE - PĂDUREA CRAIULUI - RO SCI 0062

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bihor: Aştileu, Bratca, Budureasa, Bulz, Ceica, Curăţele, Căbeşti, Dobreşti, Măgeşti, Pomezeu, Remetea, Roşia, Vadu Crişului, Vârciorog, Şuncuiuş, Ţeţchea.
Judeţul Cluj: Poieni.

Suprafaţa: 39.411 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 52′ 55″; Long. E 22˚ 31′ 6″
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 1335 max., 186 min., 612 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face din DN1 (Cluj Napoca-Oradea), intrând pe DJ108L la Vadu Crişului sau la Şuncuiuş. Din Bucea se poate ajunge în sit tot din DN1, pe DJ108K. Dinspre localitatea Remeţi se poate ajunge în sit pe DJ108J sau D 108K. DJ764, 767 şi 767D străbat şi ele zona respectivă, ca dealtfel şi o reţea vastă de drumuri locale şi forestiere.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91M0 - Păduri balcano-panonice de cer şi gorun; **40A0*** - Tufărişuri subcontinentale peri-panonice; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fânețe montane; **7140** - Mlaştini turboase de tranziţie şi turbării oscilante (nefixate de substrat); **7230** - Mlaştini alcaline; **8220** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91H0*** - Vegetaţie forestieră panonică cu *Quercus pubescens*; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac de iaz (*Myotis dasycneme*) • Liliacul mediteranean cu potcoavă (*Rhinolophus euryale*) • *Lup (*Canis lupus*). **Nevertebrate:** Lăcustă de munte (*Odontopodisma rubripes*) • *Lycaena dispar*. **Peşti:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Chişcar (*Eudontomyzon danfordi*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*). **Plante:** Dediţei (*Pulsatilla patens*) • Liliac transilvănean, Lemnu vântului (*Syringa josikaea*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

În sit au fost identificate nu mai puţin de 16 tipuri de habitate naturale de interes comunitar, dintre care trei sunt prioritare. Fauna sitului include 24 de specii de interes comunitar, dintre care zece specii de lilieci. Această diversitate deosebită a liliecilor în sit este consecinţa extraordinarului relief carstic pe care îl întâlnim aici, Crişul Repede fiind unul dintre cele mai mari cursuri de apă din ţara noastră care traverseaza regiuni carstice. Peştera Vântului este cea mai mare peşteră din România, situată în cel mai important sector al Defileului Crişului Repede, zona Şuncuiuş-Vadu-Crişului, dezvoltată pe o lungime de 66 km de galerii cartate (şi explorările continuă) ce posedă un patrimoniu ştiinţific inestimabil. Alte peşteri importante din zona sitului sunt Peştera Osoi, Peştera Meziad, Peştera Toplița, Peştera de la Vad, Peştera Ungurului. Situl este important şi pentru populaţiile de carnivore mari care se găsesc aici (lup, râs şi urs), precum şi pentru endemitele floristice (iris bărbos, dediţel şi liliac transilvănean).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este amplasat în masivul Munţilor Apuseni, în subdiviziunea Munţii Pădurea Craiului. La baza masivului se găsesc formaţiuni antecuaternare, cu altitudinea medie de 500-1000 m. La suprafaţă, acestea aflorează pe alocuri străpungând depozite pliocene cuaternare subţiri. Formaţiunile magmatice sunt reprezentate de către magmatite alpine (riolite) şi prealpine (gabbrouri şi metagabbrouri).

Pedologie

La nivelul sitului există patru clase de soluri. Cele mai abundente sunt cambisolurile (soluri roşii tip *Terra rossa*), solurile brune acide şi districambisolurile. Urmează argiluvisolurile şi solurile podzolite. Cel mai puţin reprezentate sunt solurile brune feriluviale podzolice şi, pe ultimul loc, solurile neevoluate aluviale situate în apropierea cursurilor de apă.

Hidrologie

Crişul Repede este unul dintre cele mai mari cursuri de apă din ţara noastră ce traversează regiuni carstice. Zona de studiu este situată în bazinul Crişului, care primeşte şi patru afluenţi între două cumpene de ape: Pârâul Tare şi Pârâul Hordoabei. Aceasta este drenată de către cursuri de ape curgătoare cu debite diferite, de la pârâuri intermitente până la râuri cu debit mare. De asemenea, sunt prezente mlaştini alcaline şi mlaştini turboase de tranziţie, cu o valoare mare din punct de vedere al conservării. În partea sudică a sitului se găseşte lacul de acumulare Leşu. Numeroase alte izvoare montane pot fi întâlnite în perimetrul zonei respective, iar din punct de vedere hidrologic o mare importanţă o au şi izvoarele subterane ce provin din apa freatică. Acestea pot fi întâlnite în peşterile ce se găsesc în sit.

Aspecte climatologice

Climatul este de tip temperat-continental alpin. Temperatura medie prezintă un gradient descrescător cu altitudinea, cu variaţii locale la nivelul văilor. Datorită altitudinii relativ mari la care se află situl, precipitaţiile anuale sunt abundente, acest fapt contribuind la menţinerea unor temperaturi medii relativ scăzute pe tot parcursul anului. Deşi în timpul iernii temperaturile pot coborâ până la o limită inferioară medie de –10 °C, la nivelul văilor acestea variază mult mai puţin decât în cazul crestelor muntoase. Circulaţia maselor de aer urmează predominant un traseu de la est la vest, paralel cu Defileul Crişului. Deplasarea maselor de aer pe verticală este influenţată de morfologia masivelor muntoase, mai ales datorită văilor şi a depresiunilor intramontane.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia este diversă şi mozaicată, existând şi un mare număr de habitate şi specii protejate sau de interes comunitar. În acest cadru se remarcă atât prezenţa pădurilor de fag, cer şi gorun (peste 60% din suprafaţa sitului), cât şi a unor insule de habitate care, deşi sunt prezente pe o suprafaţă mică, au o importanţă majoră pentru conservare deoarece găzduiesc specii extrem de rare (de exemplu habitatele de tip mlaştină). O altă categorie o reprezintă habitatele prioritare de tip stepic, bine reprezentate la nivelul sitului. Peşterile în care accesul publicului este interzis se întind pe o suprafaţă de aproape 7900 ha şi reprezintă un patrimoniu de o valoare inestimabilă din punct de vedere ştiinţific, atât prin speciile care trăiesc aici cât şi din punct de vedere arheologic.

Fauna

La nivelul sitului au fost inventariate 24 de specii de faună de interes comunitar, repartizate pe grupe sistematice astfel: zece specii de lilieci, patru specii de mamifere mari (lup, vidră, râs, urs), trei specii de amfibieni (buhai de baltă cu burta galbenă, triton cu creastă, triton comun transilvănean), cinci specii de peşti (chişcar, moioagă, zglăvoc, petroc, dunariţă) şi două specii de nevertebrate (lăcustă de munte şi fluture roşu de mlaştină). Datorită faptului că situl are o suprafaţă mare din care mai bine de jumătate este acoperită de păduri, conservarea acestor specii nu ar trebui să constituie o problemă. Zona este importantă şi pentru speciile de păsări care găsesc aici habitate ideale pentru cuibărit, odihnă şi hrană. Dintre speciile cele mai importante de păsări amintim acvila de munte, buha mare, ierunca, pescărașul albastru, dumbrăveanca, sfrânciocul roşietic, ghionoaia sură.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 60166 de locuitori din aşezările din zona sitului sunt angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, industrie, olărit, comerţ, exploatarea şi prelucrarea lemnului, minierit şi turism. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne. Localităţile nu dispun de sisteme de alimentare cu apă şi de canalizare centralizate.
În sit întâlnim biserici şi monumente din secolele XIII-XIX, dintre care se remarcă Biserica Luncasprie construită la sfârşitul sec. XVII-începutul sec. XVIII, Biserica Reformată de Zid din Remetea (sec.XIII) şi Castrul roman şi Cetatea medievală de la Bologa. Anual, în zonă au loc o serie de evenimente organizate cu ocazia sărbătoririi Zilelor Comunei sau Satului. La Drăgoteni, în Vinerea Mare se desfăşoară Festivalul-concurs de împistrit ouă, iar în iulie, la Ţeţchea are loc Festivalul Verii.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapăşunat, eroziune şi turismul necontrolat.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de informare, clădiri administrative, centre de vizitare, puncte de informare, poteci pentru vizitare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Totodată, acesta necesită dotarea cu panouri de avertizare, panouri pentru orientare (hărţi), staţiuni ştiinţifice, trasee turistice şi tematice.

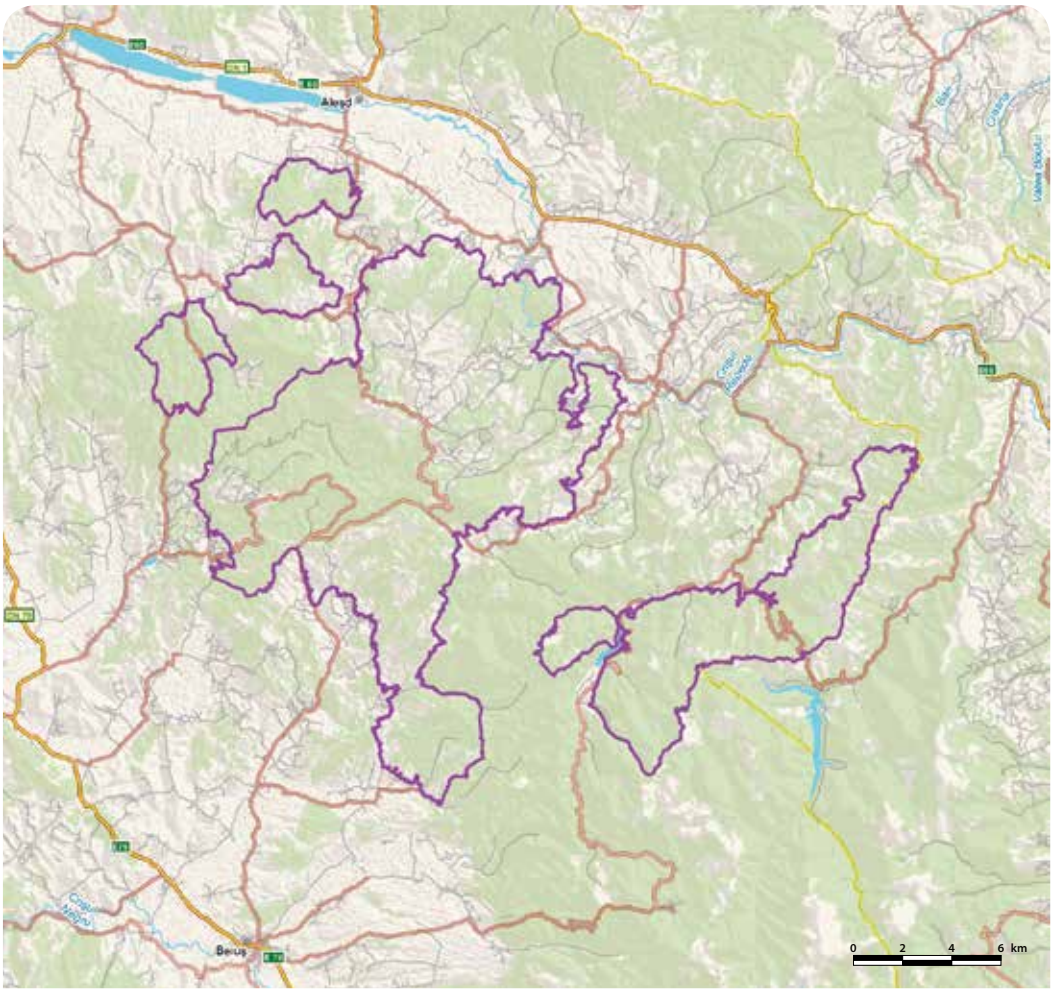

DEFILEUL JIULUI - RO SCI 0063

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Hunedoara: Aninoasa, Petroşani, Vulcan.
Judeţul Gorj: Bumbeşti-Jiu, Schela.

Suprafaţa: 10.946 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 16' 22"; Long. E 23° 22' 16"
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali
Altitudinea: 1688 max., 299 min., 880 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces este DN66, care leagă localităţile Bumbeşti-Jiu (Gorj) şi Petroşani (Hunedoara). De asemenea, situl este străbătut de o cale ferată electrificată cu patru staţii pe teritoriul sitului: Meri, Lainici, Pietrele Albe, Strâmbuţa. În sit sunt şi drumurile forestiere Bratcu, Tarniţa, Chitu, Cerbanaşu, Polatişte şi Gambrinus, precum şi căi de acces neamenajate ce deservesc aşezările din Plaiul Bumbeşti şi drumul din pasul Vulcan, o variantă de legătură între localităţile Vulcan (HD) şi Schela (GJ) folosită de turişti şi păstori.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3220 - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **3230** - Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*); **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91L0** - Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpiniori*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **8220** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase; **3240** - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** *Cărăbuş (*Osmoderma eremita*) • *Racul de ponoare (*Austropotamobius torrentium*) • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Gândac de apă (*Rhysodes sulcatus*) • *Cucujus cinnaberinus* • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*). **Peşti:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*). **Plante:** Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

În sit se întâlnesc păduri virgine alături de pajişti montane pitoreşti, stânci, abrupturi, chei, Jiul cu meandrele lui şi insuliţele aferente, păraie nealterate, peşteri, liziere, păduri de fag balcanic cu carpen şi tei, elemente termofile aflate sub influenţa climatului submediteraneean, cu habitate caracteristice şi o floră şi faună foarte bogate. Valoarea conservativă a sitului este recunoscută şi prin faptul că aceasta are un statut multiplu de protecţie, fiind suprapus în totalitate peste Parcul Naţional Defileul Jiului. De asemenea, pe teritoriul acestuia se află două rezervaţii, „Stâncile Rafailă" şi „Sfinxul Lainicilor", ale căror suprafeţe au fost incluse în zona de protecţie integrală. În sit au fost identificate 14 tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care trei prioritare. Dintre cele 22 de specii de faună de interes comunitar se remarcă racul de ponoare, specie prioritară, indicator de ape pure şi nepoluate, prezent în foarte puţine zone din România.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este amplasat în vestul Carpaţilor Meridionali, pe versantul estic al al Munţilor Vâlcan şi pe versantul vestic al Munţilor Parâng, despărţiţi de Defileul Jiului. Altitudinile extreme variază între 295 m în lunca Jiului din extremitatea sudică şi 1621 m, cota Pasului Vulcan din extremitatea vestică. Teritoriul sitului se caracterizează printr-o diversitate extrem de mare sub raportul vârstei şi distribuţiei spaţiale a substraturilor litologice. Astfel, în jumătatea de nord predomină substraturi paleozoice (cuarţite, gnaise, calcare cristaline specifice Munţilor Sapa, Reciu, Argele, Pietriceaua, Pietrele Albe) străpunse de formaţiuni mezozoice, situate în zona mediană a bazinului Bratcu (calcare de cele mai variate categorii) continuate atât spre est cât şi spre SV. În jumătatea sudică predomină rocile magmatice. La această amplă diversitate mineralogică se mai adaugă depozitele de aluviuni actuale şi subactuale din lunca Jiului şi din sectorul inferior al Pârâului Chitu.

Pedologie

Ca urmare a complexităţii substratului litologic, în cuprinsul sitului se constată un mozaic de soluri reprezentat prin cinci tipuri de sol şi patru clase de soluri. Dispunerea geografică a acestora este zdrenţuită, iar suprafaţa ocupată variabilă. Cele mai bine reprezentate sunt clasa cambisolurilor (brun eumezobazic, tipic şi litic, brun acid, tipic şi litic) şi clasa de soluri neevoluate, formată din două tipuri de sol (litosol şi soluri aluviale). Cele mai slab reprezentate sunt clasa argiluvisolurilor (sol brun luvic, tipic şi litic) şi clasa de spodosoluri, cu un singur tip de sol, brun feriluvial tipic.

Hidrologie

Reţeaua hidrologică este formată din sectorul de circa 30 km al Jiului între confluenţa Jiului de Est cu Jiul de Vest (Livezeni) şi confluenţa cu Pârâul Sadu (Sadu), spre care converg toate păraiele aferente şi anume Leurzoaia, Runcu, Alunu, Bratcu, Repede, Tarniţa, Popii, Pate Rău, Cerbănaşu Mare, Cerbănaşu Mic, Dumitra, Murga Mare, Murga Mică, Ploştina Murgilor, Strâmbuţa şi Liliacului (pe versantul vestic) şi Trântor, Ursului, Chitu, Cerbului, Alb, Ciobănaşului şi sectorul inferior al Polaştiei (pe versantul estic). La acestea se adugă alţi afluenţi mai mici şi aflunenţii secundari ai păraielor amintite. În total, reţeaua hidrologică depăşeşte lungimea de 300 km. Majoritatea păraielor mari au debit permanent, dar cu fluctuaţii sezoniere notabile. Jiul se formează prin unirea a doi afluenţi principali, Jiul de Vest ce izvorăşte din Munţii Retezat şi Jiul de Est ce izvorăşte din versantul sudic al munţilor Şureanu, la altitudini în jur de 1500 m. În sectorul sitului, cu altitudini extreme de 545 m la Livezeni şi 295 m la Sadu, râul Jiu are o cădere de 250 m, cu o pantă medie de 8,3 ‰. Faţă de debitul mediu multianual al Jiului, debitul maxim este de 21 de ori mai mare, iar debitul minim de 6 ori mai mic. Clasa generală de calitate a apei Jiului este I (cea mai curată) în amonte de confluenţa cu Pârâul Sadu.

Aspecte climatologice

Clima sitului este etajată pe verticală, urmând treptele de relief, cu diferenţe şi chiar inversiuni de climat de la un versant la altul. Datele din sit permit diferenţierea a două zone climatice: în zona altitudinală sub 700 m (climat temperat ploios, cu precipitaţii în tot cursul anului şi maximul pluviometric la sfârşitul primăverii spre începutul verii, cu temperatura în luna cea mai caldă sub 22 °C) şi în zona cu altitudini peste 700 m (climat boreal ploios, cu ierni reci, cu precipitaţii în tot cursul anului ce însumează 700-1200 mm şi maximul pluviometric în iunie, cu temperatura peste 10 °C, dar niciodată mai mare de 18 °C). Direcţia şi frecvenţa vânturilor dominante este din nord, canalizate pe Valea Jiului, iar la staţia meteo Parâng, din SE, S şi NV. Pe culmile înalte ale munţilor predomină vânturile din sectorul vestic.

Biocenoza

Vegetaţia

Domeniul altitudinal cuprins între 295 m şi 1350-1450 m (maxim 1520 m) este acoperit cu păduri. Deasupra se găsesc pajiştile montane ale Munţilor Reciu (1432 m), din Parâng şi Chenia Dumitrei (1520 m), cu cota maximă în Pasul Vulcan (1621 m) din Munţii Vâlcan. În valea adâncă şi sinuoasă a Jiului converg versanţi împăduriţi abrupţi, acoperiţi cu păduri naturale compacte preponderent virgine şi cvasivirgine extinse pe 4020 ha, respectiv 43% din suprafaţa totală a pădurilor sitului. Acestea sunt constituite din arborete pure şi amestecate (de fag şi gorun), fapt ce conferă spectaculozitate defileului. Pe stâncării apare azonal pinul silvestru. În restul arboretelor mai vegetează şi numeroase alte specii lemnoase precum bradul, molidul, ulmul de munte, teiul cu frunza mică, teiul argintiu, carpenul, paltinul de munte, mesteacănul, salcia căprească, frasinul, cireşul păduret, mojdreanul, vişinul turcesc etc. Pe malul Jiului vegetează aninul negru şi salcia albă. La altitudini superioare apar aninul verde, ienupărul şi jneapănul. Golul montan este acoperit cu vegetaţie de pajişte. În urma cercetărilor sistematice efectuate la nivelul sitului au fost identificate 639 de specii de plante, 49 de specii de fungi şi 13 specii de licheni. 35 de specii sunt menţionate pe Listele Roşii naţionale şi internaţionale, incluzând şi opt specii endemice pentru lanţul Carpatic. Dintre speciile de interes comunitar, în sit a fost identificată iarba gâtului.

Fauna

Ca o consecinţă a varietăţii ecosistemelor terestre şi acvatice ce asigură condiţii optime de viaţă, fauna este bogată şi variată. S-au identificat până în prezent un număr total de 213 specii de nevertebrate, dintre care opt specii de interes comunitar, trei fiind şi specii prioritare: cărăbuşul, croitorul fagului şi racul de ponoare. Ca endemit carpatic se întâlneşte scorpionul. Vertebratele sunt şi ele bine reprezentate la nivelul sitului. Dintre amfibieni au fost identificate 14 specii, dintre care două sunt de interes european, iar reptilele sunt reprezentate de 12 specii, printre care vipera cu corn, şarpele de apă, şarpele de alun. Dintre mamifere, un număr de 45 de specii au fost identificate la nivelul sitului, din care 15 specii de lilieci. În sit sunt prezente şi patru specii de peşti de interes comunitar şi anume zglăvocul, dunariţa, moioaga şi petrocul. Defileul Jiului este unul din principalele culoare de migraţie a păsărilor, motiv pentru care în sit au fost identificate 135 de specii de păsări dintre care putem aminti acvila de munte, acvila ţipătoare mică, vânturelul de seara, şoimul călător, buha mare, huhurezul mare, ciuful de câmp, barza neagră, sfrânciocul roşietic, pescăraşul albastru, cocoşul de munte etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 91307 locuitori din zona sitului sunt angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, prelucrarea fructelor de pădure, exploatarea şi prelucrarea lemnului, exploatarea şi prelucrarea produselor de carieră (granit, marmură), minerit, industrie, oierit şi turism. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne sau gaze naturale (Petroşani). În afară de comuna Schela, toate celelalte localităţi dispun de sisteme de alimentare cu apă şi canalizare.
Dintre monumentele istorice şi culturale din zona sitului se remarcă Aşezarea de epocă romană de la Petroşani – Gropile lui Pyrrhus, Aşezarea Coţofeni de la Vulcan – Peştera Belona din epoca bronzului şi Mănăstirea Lainici de la Bumbeşti-Jiu ce datează din evul mediu românesc şi al cărei întemeietor a fost Sfântul Nicodim din Tismana. În suburbiile Petroşaniului, înspre zonele de altitudine montane, începe zona locuită de momârlani (consideraţi a fi urmaşii dacilor) care au ca ocupaţie principală păstoritul. Anual, pe teritoriul sitului au loc numeroase evenimente, dintre care amintim Nedeile momârlăneşti, Nedeia Tulipanului, Nedeia Vulcăneană, Nedeia Troiţei (în masivul Parâng), sărbători ale munţilor cu rădacini străvechi fiind celebrate încă din anul 1520 în Valea Jiului.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de braconaj, poluarea apelor, exploatarea resurselor minerale în carierele de suprafaţă şi turism.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există puncte de informare, puncte de intrare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Acesta necesită dotarea cu panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare, clădiri administrative, staţiuni ştiinţifice, centru de vizitare, amenajări pentru observare, drumuri pentru vizitare, locuri de campare, vetre de foc şi trasee turistice şi tematice.

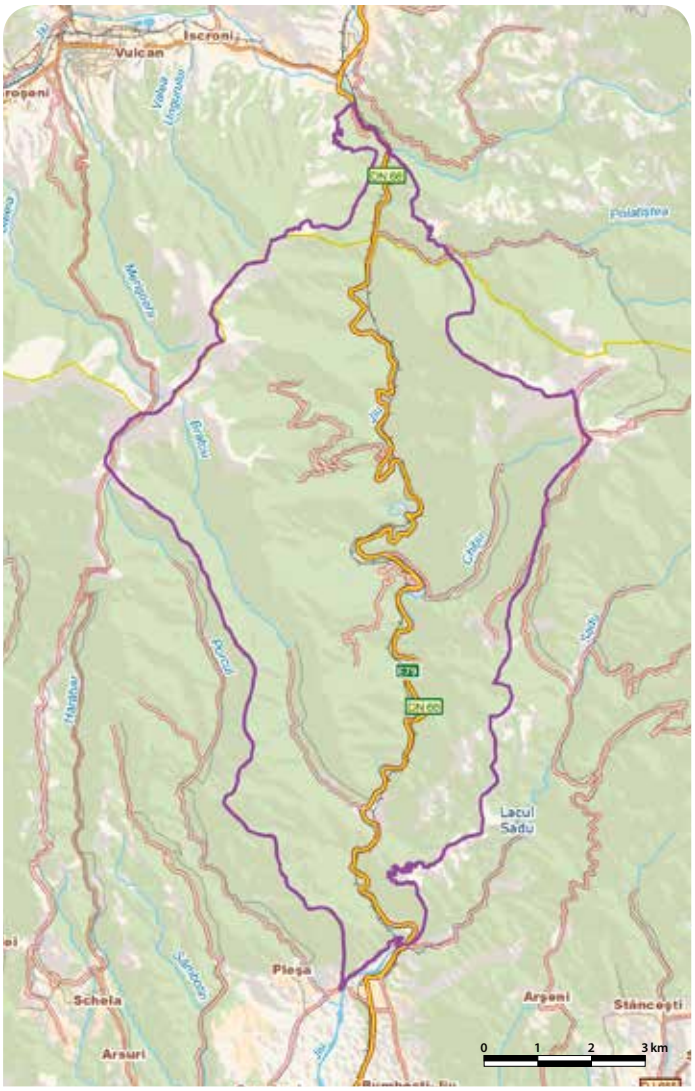

DEFILEUL MUREȘULUI - RO SCI 0064

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Arad: Bata, Birchiș, Bârzava, Conop, Lipova, Petriș, Săvârșin, Ususău, Vărădia de Mureș.
Județul Hunedoara: Burjuc, Dobra, Gurasada, Ilia, Zam.
Județul Timiș: Margina, Obaha Lungă.

Suprafața: 34.149 ha
Bioregiunea: Continentală
Altitudinea: 659 max., 126 min., 259 med.
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 0' 38"; Long. E 22˚ 13' 8"
Ecoregiunea: Munții Apuseni, Câmpia Banatului și Crișurilor

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl este traversat pe lungimea lui, de la est la vest, atât de DN7 cât și de calea ferată care face legatura între localitățile Arad și Deva. Situl poate fi vizitat și pe apă, cu ajutorul bărcilor, când nivelul râului Mureș este destul de mare.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91M0 - Păduri balcano-panonice de cer și gorun; **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **91L0** - Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpinion*); **6120*** - Pajiști xerice pe substrat calcaros.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Mamifere:** Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul mediteranean cu potcoavă (*Rhinolophus euryale*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • *Lup (*Canis lupus*) • Castor (*Castor fiber*) • Râs (*Lynx lynx*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** *Euphydryas maturna*. **Pești:** Sabiță (*Pelecus cultratus*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*). **Plante:** Trifoiaș de baltă (*Marsilea quadrifolia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl cuprinde valea Mureșului și suprafețe de pe versanții ce mărginesc cursul râului, în special pe malul drept al acestuia, la nord de Râul Mureș. În sit este inclusă Rezervația Pădurea Pojoga. Zona este importantă în special pentru conservarea speciilor de pești de interes comunitar. Deși râul Mureș este supus în această zonă presiunii antropice, își păstrează habitatele caracteristice și populațiile bine reprezentate și stabile. În sit au fost identificate patru tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care unul este prioritar și 29 de specii de interes conservativ, dintre care se remarcă populația de castor, specie reintrodusă aici și care are o populație stabilă de aproximativ 100 de exemplare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Culoarul Mureșului, situat în partea de sud a județului Arad, constituie o linie netă între Munții Poiana Ruscă și Dealurile Lipovei la sud și Munții Zărandului la nord. Ca unitate distinctă acesta se conturează între Deva și Lipova, unde pe o distanță de circa 70 km Mureșul formează un culoar cu sectoare de bazinete și văi înguste, ceea ce atestă o morfologie extrem de complexă. Datorită caracterelor pe care le prezintă, culoarul Mureșului mai este cunoscut și sub denumirea de Defileul Mureșului Inferior.

Pedologie

În sit se întâlnesc solurile brune de pădure (ocupă suprafața cea mai mare), solul acid (în nord-vestul bazinului), solul argiloiluvial brun-roșcat (la altitudini mici) și solurile aluvionare (de-a lungul pârâului Troașului și de-a lungul albiei Mureșului).

Hidrologie

Râul Mureș constituie principala arteră care drenează județul Arad pe o lungime de circa 250 km, înregistrând pe acest parcurs o denivelare de 78 m și un bazin hidrografic de circa 4800 km^2. Regimul hidrografic este specific zonei montane, respectiv Munților Zărand și ramei sudice a Munților Codru Moma. Acesta este caracterizat prin lipsa unui orizont freatic continuu din cauza constituției solului (roci cristaline eruptive și sedimentare vechi, compacte și impermeabile), care oferă posibilități extrem de reduse pentru acumularea apelor freatice și subterane. Aceste ape se reduc la cele care, prin infiltrații, pătrund prin fisuri și linii de falie în subteran, revenind la suprafață prin izvoare de apă potabilă situate în general la contactul depozitelor de terasă superioară cu lunete. Apa subterană de adâncime lipsește.

Aspecte climatologice

Din punct de vedere climatic, în sit avem două zone distincte. Topoclimatul culoarului Mureșului are unele trăsături asemănătoare cu cele ale câmpiei, cu temperatura medie anuală de circa 10 °C. În sezonul cald suprafața luncii se încinge puternic, astfel încât maxima de temperatură se ridică până la 40 °C, în timp ce iarna predomină răcirea radiativă, care coboară minimele până la -30 °C. Sunt frecvente inversiunile de temperatură. Cantitatea de precipitații este de 650-750 mm/an. Vântul dominant, din direcțiile vest și est, este canalizat pe vale. Al doilea topoclimat, al dealurilor și munților Zărandului, ocupă cea mai mare parte a reliefului deluros și montan al județului, la nord de culoarul Mureșului. Temperatura medie anuală variază între 6 și 8 °C. Cantitatea medie anuală de precipitații este de 800-1000 mm. Vântul de vest are cea mai mare frecvență, în zilele de vară pe povârnișurile munților producându-se mișcări descendente și ascendente ale aerului spre și dinspre culoarul Mureșului și depresiunea Zărandului.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația din sit este caracterizată mai ales de ecosisteme forestiere care acoperă circa 70% din suprafața acestuia. Pădurile sunt constituite cu precădere din diferite specii de foioase cum ar fi cerul, gorunul, carpenul și fagul. Acestea sunt însoțite în proporții mult mai reduse de specii ca sorbul, cireșul sălbatic sau părul pădureț. În pădurile din sit este prezentă o plantă rară și protejată la nivel național, ghimpele. Importantă este și vegetația forestieră aflată în lungul albiei Mureșului. Tot în lungul râului se găsesc și diferite habitate specifice zonelor umede temporare (datorate inundațiilor periodice), unde putem întâlni o specie de interes comunitar, trifoiașul de baltă. O specie importantă prezentă în sit este mojdreanul, care vegetează pe stâncăriile calcaroase din apropierea localităților Căprioara, Căpâlnaș și Pojoga. Tot aici a fost identificat și habitatul prioritar de pajiști pe substrat calcaros, cu plante adaptate la uscăciune. Arțarul american și salcâmul pitic au fost indroduse și au înlocuit deja o parte din speciile locale, devenind invazive. Acestea sunt răspândite mai ales în lungul Mureșului.

Fauna

Fauna din sit este influențată de prezența râului Mureș și a habitatelor forestiere. Râul Mureș face ca situl să fie important în special pentru pești, dar și pentru păsările care se hrănesc aici. Speciile de pești sunt cele caracteristice râurilor din zonă (clean, mreană, scobar etc.), dar pe lângă aceste specii comune se regăsesc unele specii de importanță comunitară (avatul, porcușorul de nisip, petrocul, boarța, săbița, zvârluga, țiparul, moioaga, dunarița, fusarul, pietrarul). În lungul râului Mureș, dar și al afluenților acestuia, trăiesc numeroase specii de amfibieni și reptile (tritonul cu creastă, tritonul comun transilvănean, izvorașul cu burta galbenă și cel cu burta roșie, broasca țestoasă de apă) care găsesc aici locuri de reproducere sau de hrănire. Este important de menționat că în această zonă programul de reintroducere a castorilor a avut succes. Astfel, se consideră că în prezent aici se găsesc cel puțin 100 de exemplare ale acestei specii. Alături de castor regăsim în sit și un alt mamifer acvatic de interes comunitar, vidra. Habitatele forestiere aflate pe cursul râului sau pe versanții care străjuiesc valea sunt importante pentru specii de lilieci și pentru populații stabile de carnivore mari (urs, lup, râs) care sunt aici la ele acasă.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 19643 de locuitori din zona sitului sunt angrenați în principal în agricultură, creșterea animalelor, exploatarea și prelucrarea lemnului, apicultură, silvicultură, exploatarea și valorificarea zăcămintelor de bentonită și a calcarului, agroturism și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu lemne. Majoritatea localităților din zonă nu dețin rețele de alimentare cu apă și de canalizare centralizate.
Dintre monumentele istorice aflate pe teritoriul sitului pot fi menționate Castelul de la Săvârșin (sec. XVIII), Biserica din Gursada (sec. XII), Castelul Mocioni din satul Bulci (sec XIX) și situl arheologic de la Vărădia (cetatea dacică). În comuna Bata s-a descoperit una dintere cele mai vechi variante ale baladei pastorale „Miorița" în colindele dubașilor, „Păstă al vârfuț gi munce". Dubașii sunt tineri necăsătoriți care interpretează colinde religioase, dar și laice: colinda fetei, a feciorului, colinda cerbului sau colinda păcurarului. Aceștia sunt îmbrăcați în port popular de iarnă, „dube" împodobite cu „fonfiu" (frunze de saschiu). În zona sitului au loc anual evenimente culturale ce evidențiază vechi tradiții populare: Nedeia de la Birchiș (8 septembrie), Sărbătoarea Câmpeneascǎ de la Bârzava (24 iunie), Festivalul Dubașilor din Vărădaia de Mureș (25 decembrie) etc.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de braconaj, incendieri, turism necontrolat și în special de balastierele din zonă.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt amenajate puncte de intrare, poteci pentru vizitare, trasee turistice și vetre de foc. Totodată este necesară instalarea de panouri de avertizare, de informare și pentru orientare, dotarea cu un centru de vizitare, puncte de informare, amenajări pentru observare, trasee tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și un centru de cercetare.

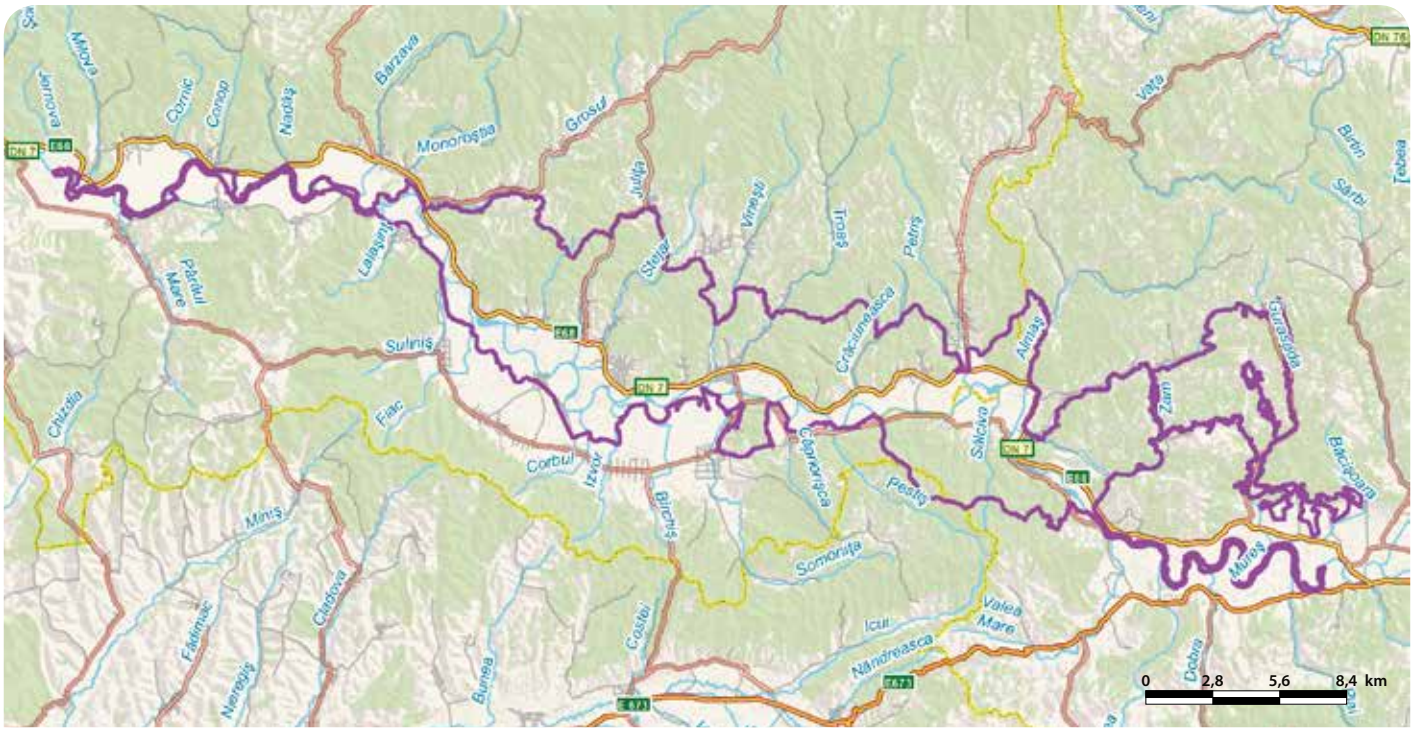

DELTA DUNĂRII - RO SCI 0065

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Corbu, Istria, Mihai Viteazu, Săcele.
Judeţul Tulcea: Babadag, Baia, Beştepe, C.A. Rosetti, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crişan, Grindu, Isaccea, Jurilovca, Luncaviţa, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Murighiol, Niculiţel, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Somova, Sulina, Tulcea, Valea Nucarilor.
Judeţul Galaţi: Galaţi.

Suprafaţa: 454.037 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44˚ 54′ 1″; Long. E 28˚ 55′ 13″
Bioregiunea: Stepică, Pontică
Ecoregiunea: Delta Dunării
Altitudinea: 229 max., 0 min., 1 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces este din oraşul Tulcea, prin intermediul curselor regulate de pasageri ce parcurg cele trei braţe ale Dunării (Chilia, Sulina şi Sf. Gheorghe). Accesul spre complexul lagunar Razim-Sinoe se face prin DN22(E87), de pe care se pot urma drumuri judeţene şi locale.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice; **91AA** - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **7210*** - Mlaştini calcaroase cu *Cladium mariscus*; **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **1110** - Bancuri de nisip acoperite permanent de un strat mic de apă de mare; **1210** - Vegetaţie anuală de-a lungul liniei ţărmului; **1310** - Comunităţi cu *salicornia* şi alte specii anuale care colonizează terenurile umede şi nisipoase; **1410** - Pajişti sărăturate de tip mediteranean (*Juncetalia maritimi*); **1530*** - Pajişti şi mlaştini sărăturate panonice şi ponto-sarmatice; **2110** - Dune mobile embrionare (în formare); **2130*** - Dune fixate cu vegetaţie herbacee perenă (dune gri); **2160** - Dune cu *Hippophae rhamnoides*; **2190** - Depresiuni umede intradunale; **3130** - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetaţie din *Littorelletea uniflorae* şi/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetaţie tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **3260** - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetaţie din *Ranunculion fluitantis* şi *Callitricho-Batrachion*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetaţie de *Chenopodion rubri* şi *Bidention*; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice; **6410** - Pajişti cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6420** - Pajişti mediteraneene umede cu ierburi înalte din *Molinio-Holoschoenion*; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6440** - Pajişti aluviale din *Cnidion dubii*; **6510** - Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **3140** - Ape puternic oligo-mezotrofe cu vegetaţie bentonică de specii de *Chara*; **1150*** - Lagune costiere; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* şi *Populus alba*; **3160** - Lacuri distrofice şi iazuri; **92D0** - Galerii ripariene şi tufărişuri (*Nerio-Tamaricetea* şi *Securinegion tinctoriae*); **6120*** - Pajişti xerice pe substrat calcaros.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Ţestoasă de uscat dobrogeană (*Testudo graeca*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Viperă de stepă (*Vipera ursinii*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*). **Mamifere:** Dihor de stepă (*Mustela eversmannii*) • *Noriţă, Nurcă (*Mustela lutreola*) • Dihor pătat (*Vormela peregusna*) • Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** *Lycaena dispar* • Melc (*Theodoxus transversalis*) • *Ophiogomphus cecilia* • Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*) • *Arytrura musculus* • *Catopta thrips* • *Colias myrmidone* • Ţărăncuţă (*Coenagrion ornatum*) • Melcul cu cârlig (*Anisus vorticulus*) • Gândac de apă (*Graphoderus bilineatus*) • *Leptidea morsei*. **Peşti:** Porcuşor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Avat (*Aspius aspius*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Ţipar (*Misgurnus fossilis*) • Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Ghiborţ de râu (*Gymnocephalus baloni*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Sabiţă (*Pelecus cultratus*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Scrumbie de Dunăre (*Alosa pontica*) • Rezeafcă de Dunăre (*Alosa tanaica*) • Ţigănuş (*Umbra krameri*). **Plante:** Trifoiaş de baltă (*Marsilea quadrifolia*) • Otrăţel (*Aldrovanda vesiculosa*) • Vineţele, Dioc, Zglăvoc (*Centaurea pontica*) • Vineţele, Dioc, Zglăvoc (*Centaurea jankae*) • Capul şarpelui (*Echium russicum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Delta Dunării şi Complexul Razim-Sinoe au primit mai multe recunoaşteri naţionale şi internaţionale din punct de vedere al protecţiei naturii. În 1938, Pădurea Letea a fost declarată Rezervaţie Naturală. În 1978, zona Roşca-Buhaiova a fost declarată Rezervaţie a Biosferei. Din 1990, Delta Dunării şi Complexul Razim-Sinoe au fost declarate Rezervaţie a Biosferei în cadrul Programului UNESCO „Omul şi Biosfera". Delta Dunării a fost recunoscută ca zonă umedă de importanţă internaţională, în special ca habitat al păsărilor de apă, în cadrul Convenţiei Ramsar, iar o suprafaţă de 312000 de hectare a fost recunoscută ca parte a patrimoniului natural universal în cadrul Convenţiei UNESCO de protejare a patrimoniului universal cultural şi natural. Rezervaţia Biosferei Delta Dunării a fost desemnată Sit de Importanţă Comunitară şi Arie de Protecţie Specială Avifaunistică. Mozaicul de habitate dezvoltate în Delta Dunării este extrem de variat şi găzduieşte o mare varietate de comunităţi de plante şi animale al căror număr a fost apreciat la 5429 de specii, încadrate în 30 de tipuri de ecosisteme. Delta Dunării este o adevărată bancă naturală de gene, cu o valoare inestimabilă pentru patrimoniul natural mondial. În cadrul sitului sunt cuprinse 30 de habitate protejate la nivel european, dintre care opt sunt strict protejate, unele fiind întâlnite doar în România. Flora din cadrul sitului este reprezentată de 1839 de specii, dintre care 14 sunt periclitate, iar cinci specii sunt de importanţă comunitară (două specii de vineţele s.n. vineţică, otrăţel, capul-şarpelui, trifoiaş de baltă). Circa 70% din vegetaţia deltei este dominată de stuf şi papură care formează o asociaţie vegetală complexă şi ocupă o suprafaţă de 235000 ha, constituind cea mai întinsă suprafaţă compactă de stufărişuri din lume. Vegetaţia forestieră din

Delta Dunării este caracterizată în special de zăvoaie de salcie şi plop. În pădurile Letea şi Caraorman se întâlnesc păduri formate din diferite specii de stejar şi frasin, cu specii variate de arbuşti şi plante căţărătoare, dintre care cea mai interesantă este o liană de origine mediteraneană cu lungimea de 25 m care atinge aici limita nordică din Europa. Pădurea Letea este cea mai nordică pădure subtropicală din lume. Pe malul lacului Erenciuc se dezvoltă singura pădure de anin negru din Delta Dunării. În sit au fost descoperite două specii de plante noi pentru ştiinţă, o specie de vineţică şi *Elymus pycnattum deltaicus*. Alături de acestea menţionăm specii de plante endemice precum *Centaurea pontica* şi *Centaurea jankae*, precum şi existenţa a numeroase specii de orhidee. Stufărişul apare în ape puţin adânci (sub 1 m), ocupă suprafeţe întinse şi joacă un important rol de filtru biologic precum şi de protecţie a malurilor. În asociaţie cu stuful găsim şi papură, ferigă de baltă, pipirig, gălbinele, răchitan, măcriş-de-baltă, tătănească, rogoz, busuioc de baltă. Studiile pentru inventarierea diversităţii biologice au condus la identificarea unui număr mare de specii şi subspecii noi atât pentru fauna României, cât şi pentru ştiinţă (30 de specii sunt considerate endemice, 194 de specii noi pentru România, dintre care 138 sunt viespi şi albine, 19 specii de gândaci, 19 specii de pureci de plante). Dintre nevertebrate, în sit sunt prezente 11 specii de interes comunitar. Lăcusta endemică *Isophya dobrogensis* nu mai există decât pe insula Popina. Dintre fluturi menţionăm prezenta fluturelui diurn iris, iar dintre gândaci putem menţiona populaţii reprezentative de nasicorn şi gândac-de-baltă. Dintre amfibieni şi reptile, în sit sunt prezente 24 de specii, dintre care şase sunt specii de interes conservativ. Alături de acestea putem întâlni şi alte specii importante de reptile precum şopârla cenuşie (şopârla de nisip) sau şarpele de alun. Grupul liliecilor este reprezentat prin circa 20 de specii. Acest grup nu este suficient cercetat. Dintre cele 133 de specii de peşti semnalate în apele sitului, 15 specii sunt considerate de importanţă comunitară. Alte specii prezente sunt considerate importante, rare sau periclitate (morunaş, caracudă, lin, cegă, morun, păstrugă, obleţ mare, ţipar, văduviţă etc.). Dintre mamifere, la desemnarea ca sit de importanţă comunitară au contribuit speciile de popândău, vidră (lutră), nurcă europeană, dihor pătat, dihor de stepă. Dintre micromamifere menţionăm prezenţa unor populaţii semnificative de şoarece pitic, chiţcan mic de apă, chiţcan de apă, chiţcan pitic. Grindurile Letea şi Caraorman, constituite în cea mai mare parte din depozite nisipoase, sunt cele mai reprezentative forme de relief prin înălţimea lor (12,4 m Letea şi 7,5 m Caraorman) şi prin relieful eolian deosebit, rezultat din nisipul nefixat. Cele mai mari grinduri maritime alcătuiesc aşa numitul cordon iniţial (Letea, Caraorman şi Crasnicol) care s-a format cu circa 10000-11000 de ani în urmă, barând golful deltaic şi formând delta fluvială de astăzi, constituind în acelaşi timp limita dintre delta fluvială şi delta fluvio-maritimă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Teritoriul Deltei Dunării şi Complexului lagunar Razim-Sinoe face parte, din punct de vedere geostructural, din Depresiunea Mării Negre, fiind situat în Depresiunea Predobrogeană, la contactul dintre Platforma Nord-Dobrogeană şi Platforma Scitică. Delta Dunării este cea mai tânără formaţiune a reliefului din România, fiind formată în perioada cuaternară într-un golf al Mării Negre. Nivelul mării a oscilat pe verticală, inundând uscatul prin transgresiuni marine sau retrăgându-se în faze intermediare de regresiune, formând depozitele deltaice. Faza de golf a evoluat într-o fază ulterioară de liman, care în timp s-a colmatat formând delta. Depozitele deltaice au grosimi cuprinse între 30 şi 100 m şi sunt constituite dintr-o succesiune de complexe litologice care trec treptat de la nisipuri grosiere la prafuri nisipoase. Depozitele deltaice reprezintă o asociaţie între depozitele marine lagunare şi continentale, reflectând alternarea mediilor de sedimentare (ape dulci, salmastre şi marine). Golful marin Halmyris, pe care se găseşte astăzi Complexul lacustru Razim-Sinoe, a evoluat mai încet decât golful din zona deltei propriu-zise. Delta a depăşit faza de liman, pe când Complexul Razim-Sinoe se găseşte în fază de lagună. În prezent, se constată o înecare continuă a reliefului deltaic din delta fluvio-maritimă şi o înălţare prin colmatare a reliefului jos din delta fluvială. De asemenea, se constată procese de acumulare fluvio-marină în faţa braţelor Dunării (delta Chilia, bara Sulina, Sfântu Gheorghe-insula Sacalin) şi de eroziune intensă în sectoarele Sulina, grindul Sărăturile,

Sfântu Gheorghe-zona Zătoanelor, zona litorală a Complexului lacustru Razim-Sinoe. Depozitele deltaice au în componență aluviuni ce alcătuiesc grindurile fluviale, aluviuni de natură organică în zonele depresionare și nisipuri marine pe litoral (nisipuri, prafuri, argile, mâluri și turbe care variază atât pe orizontală cât și pe verticală, având o stratificație încrucișată de tip deltaic). În delta fluvială predomină prafurile, argilele și turbele, iar nisipurile mai puțin extinse se găsesc în constituția grindurilor fluviale și lacustre. În zonele de divagare fluvială se depun depozite cu caracter prăfos, iar în zonele depresionare depozite argiloase-prăfoase cu un bogat conținut organic. Datorită reliefului și prezenței celor trei brațe ale Dunării, unitățile morfohidrografice din zona continentală a Deltei Dunării sunt grupate în trei mari unități deltaice (Letea, Caraorman și Dranov). Unitatea Letea (155000 ha) se desfășoară între brațele Chilia, Tulcea și Sulina și țărmul marin, incluzând resturi ale uscatului predeltaic Chilia și Stipoc, grinduri marine și fluviatile, arii depresionare (Sireasa), o vastă depresiune lacustră (Matița-Trei Iezere-Merhei). 42,8 % din suprafață este scoasă din regimul natural prin amenajări agricole (Sireasa, Pardina, Babina, Cernovca), silvice (Păpădia) și piscicole (Chilia Veche, Maliuc, Stipoc, Obretin, Popina). Rețeaua hidrografică dintre brațele Dunării și spațiile interioare se realizează prin intermediul rețelei de gârle și canale, care alimentează peste 200 de lacuri de interes piscicol. Unitatea Caraorman (101300 ha) include grinduri marine (Caraorman, Săsăturile), grinduri fluviatile (Rusca, Bălteni), arii depresionare lacustre (Gorgova-Isac-Uzlina, Roșu-Puiu). Suprafețele amenajate prin îndiguire sunt mai puțin extinse și cuprind amenajări piscicole (Tusca, Litcov și Murighiol), amenajări agricole (Carasuhat) și silvice (Rusca, Murighiol). Unitatea Dranov (85000 ha) este cuprinsă între brațul Sf. Gheorghe și Lacul Razim și se caracterizează prin prezența unei arii depresionare în partea de vest având cote sub nivelul mării și al unui complex de grinduri (Crasnic-Perișor) în partea de est. Sunt prezente lacuri nesemnificative ca suprafață, excepție făcând lacul Dranov (2170 ha). Unitatea cuprinde amenajarea agricolă Murighiol-Dunavăț și amenajările piscicole Dranov, Dunavăț, Holbina, Perișor, Periteașca, Iazurile-Calica, Sarinasuf. Teritoriile predeltaice au aparținut Câmpiei Bugeacului, din care au fost decupate prin eroziune fluvială, formând Câmpul Chiliei și partea centrală a grindului Stipoc, constituite din depozite loessoide și diferențiindu-se de subunitățile limitrofe. Grindurile fluviale se individualizează în lungul brațelor principale (Chilia, Tulcea, Sfântu Gheorghe și Sulina) și au înălțimi variabile, scăzând din amonte spre aval. La bifurcații se realizează adevărate câmpuri aluviale cu înălțimi de peste 3 m (Pătlăgeanca-Ceatalchioi), ajungând la 0,5 m în apropiere de țărmul mării. Suprafața grindurilor fluviale este apreciată la circa 50250 ha (15% din suprafață). Grindurile maritime sunt dispuse perpendicular pe direcția brațelor principale ale Dunării, constituindu-se în baraje morfologice. Factorii principali ce contribuie la formarea grindurilor marine sunt curenții marini circulari (specifici bazinului Mării Negre) și valurile. Contribuția Dunării se rezumă la transportul de material aluvionar, deversat în zona litorală și preluat apoi de valuri și curenți marini. Pe lângă materialul fluvial, un rol important în furnizarea depozitelor grindurilor maritime îl au falezele din nord-vestul Mării Negre și materialul organic (cochilifer). Din familia grindurilor maritime fac parte și cordoanele litorale, destul de fragile, supuse unei presiuni puternice a valurilor (configurația și poziția lor fiind în continuă schimbare). Grindurile maritime Letea și Caraorman reprezintă limita dintre delta fluvială și cea fluvio-maritimă, fiind cele mai înalte subunități geografice. Suprafața grindurilor maritime este de circa 34900 ha (10,5% din suprafață). Terenurile mlăștinoase ocupă zonele din jurul lacurilor și complexelor lagunare. Rețeaua hidrografică joacă un rol determinant în apariția, evoluția și funcționarea sistemului deltaic. Brațele principale și gârlele au evoluat în decursul timpului în funcție de factorii neotectonici și de intensitatea procesului de colmatare. Procesul de autoreglare al subsistemului hidrografic în condiții naturale a fost dirijat în scopuri economice începând cu primele lucrări de corectare a brațului Sulina. Pe lângă gârlele naturale au apărut numeroase canale, care asigură circulația apei pentru îmbunătățirea producției piscicole în regim natural. Ulterior au fost construite numeroase incinte pentru stuficultură, pisciculturăagricultură și silvicultură, impunându-se realizarea unor căi de legătură pe ape și de drenaj în interiorul acestora. Rețeaua de canale a devenit astfel mult mai complexă, iar multe gârle care aveau un anumit rol în funcționarea sistemului deltaic au dispărut. Modificări importante au suferit și brațele Sulina și Sfântu Gheorghe. Brațul Sulina, ca urmare a acțiunii de realizare a căii navigabile maritime, a fost scurtat de la 91,9 km la 63,75 km și adâncit corespunzator. Brațul Sfântu Gheorghe a fost supus corecției meandrelor principale între Km 17-85, scurtându-se de la 108 km la 70 km. Brațul Chilia, prin avansarea deltei secundare, a crescut în lungime. Lacurile constituie o categorie morfohidrografică importantă. Multe lacuri și complexe lacustre au fost desecate, spre exemplu Pardina și Sireasa. Înainte de 1980, existau 668 de lacuri însumând 31262 ha (9,28% din suprafața deltei). În urma acțiunii de desecare, numărul acestora s-a redus la 479, iar suprafața la 25794 ha (7,82% din suprafață). Sub aspectul numărului și mărimii lacurilor se constată o diferențiere între cele din vest și din est datorită proceselor de aluvionare mai intense în vest, precum și a gradului mai mare de intervenție a omului. În Sireasa și Rusca, lacurile au suprafețe mici (15-40 ha) în timp ce în ariile depresionare din est numărul lacurilor este mai mic, dar cu suprafețe mai mari (Furtuna 977 ha, Gorgova 1377 ha, Isac 1101 ha, Matița 652 ha, Merhei 1057 ha, Roșu 1445 ha, Lumina 1367 ha, Dranov 2170 ha).

Pedologie

Delta Dunării se caracterizează printr-o structură specifică zonelor aluvionare și zonelor umede, cu soluri tinere în formare, cu fertilitate redusă și vulnerabilitate ridicată. În sit sunt prezente soluri aluviale, limnosoluri, gleisoluri, psamosoluri, solonceacuri, cernisoluri, histosoluri, antrosoluri. Solurile aluviale sunt răspândite predominant pe grindurile fluviale și au o textură nisipo-luto-argiloasă, fiind sărace în materie organică (în sectorul marin sunt frecvent salinizate). Psamosolurile sunt legate de prezența grindurilor marine. Cele din zonele vestice și centrale ale grindurilor Letea și Caraorman prezintă un conținut ridicat de calcar (măciniș de cochilii), iar pe cordonul litoral sunt frecvent asociate cu nisipuri mobile. Gleisolurile sunt caracteristice șesului deltaic mlăștinos-submers și prezintă o textură predominant luto-argiloasă, cu un conținut ridicat de materie organică. Limnisolurile reprezintă sedimente de pe fundul lacurilor, din laguna Sacalin și golful Musura (nămoluri cu textură lutoasă, marnoase, sapropelice, organice, salinizate etc.). Solurile bălane sunt localizate în câmpul Chiliei și grindurile Războinița, Stipoc și Fântâna Dulce. Unele sunt afectate de sărăturare, iar la Stipoc sunt modificate puternic ca urmare a includerii lor în amenajarea piscicolă. Solonceacurile apar atât pe loess (în estul câmpului Chilia) cât și pe nisipuri (în cadrul grindurilor marine Letea, Caraorman și Sărăturile). O particularitate o constituie solonceacurile organice din zona gurii brațului Sfântu Gheorghe. Histosolurile sunt prezente în zona complexelor lacustre Gorgova-Uzlina, Roșu-Puiu și Matița-Merhei (50% fiind reprezentate de plaur și conținând sulfuri). Grosimea materialelor organice variază între 1,2 și 5 m. Fragilitatea solurilor deltei la utilizare agricolă, silvică și piscicolă rezultă din formarea lor într-un mediu excesiv umed, maturarea fizică redusă, materia organică ușor mineralizabilă, climatul de ariditate accentuată și apele freatice cu mineralizare ridicată. Pe grindurile marine Letea, Caraorman și Sărăturile, substratul nisipos, climatul și mineralizarea apei freatice constituie factorii de bază ai acestei fragilități.

Hidrologie

Hidrografia include fluviul Dunărea (de la Cotul Pisicii până la Ceatalul Chilia), cele trei brațe principale (Chilia, Sulina și Sfântu Gheorghe) la care se adaugă brațele secundare (Tătaru, Cernovca, Babina și Musura, Gârla de Mijloc, Gârla Turcească). Brațul Chilia (120 km) este cel mai important braț al Dunării sub aspectul scurgerii. Acviferele de adâncime prezintă cea mai mare extindere în depozitele deltaice, fiind cantonate în pietrișuri și nisipuri cu o bună permeabilitate. Grosimea acestor acvifere este de 15-20 m în partea centrală a deltei (fiind sub presiune), între 0,5-15 m în vest și între 20-40 m în est. Acviferele freatice sunt în strânsă legătură cu morfologia deltei în ceea ce privește adâncimea și cu regimul hidrologic al Dunării sub aspectul variației nivelului. Pe măsura distanțării de brațele principale, acviferele au o mai mare independență, reducându-se însă gradul de potabilitate. Având în vedere configurația morfohidrografică, asociațiile vegetale și impactul activităților antropice, în sit au fost identificate opt tipuri de corpuri de apă (ecosisteme naturale, parțial modificate de om). Gârlele și canalele cu circulație activă a apei (1) sunt reprezentate prin brațe abandonate ale Dunării (Dunărea Veche) sau canale importante (Mila 35, Sireasa-Șontea, Eracle, Căzănel, Bogdaproste, Litcov, Crișan-Caraorman, Dunavăț, Dranov). Artere de legătură între brațele principale și complexele lacustre, canalele se caracterizează prin curgerea apei cu viteze variabile, cu sensuri reversibile de curgere în funcție de sezon (ape mari de primăvară, ape mici de vară-toamnă), turbiditate descrescătoare dinspre brațe spre interior. Mineralizarea se modifică treptat, printr-o îmbogățire în săruri ca urmare a intensificării procesului de evaporație, pe măsură ce se reduce viteza și crește temperatura apei. Gârlele și canalele cu regim liber dar cu circulație redusă a apei (2) se caracterizează prin lungimea lor (Stipoc-Ocolitor, Dovnica, Madgearu, Perivolovca, Litcov-Împuțita, Puiu-Eremciuc, Palade, Buhaz-Zătoane) și prin viteza mică de curgere a apei. Gârlele și canalele din interiorul amenajărilor (3) se caracterizează prin lipsa unei legături directe cu rețeaua hidrografică activă. Au un rol de drenaj sau de alimentare, în funcție de regimul stațiilor de pompare și de tipul amenajării (piscicol, agricol sau silvic). De regulă, aceste canale nu au o circulație a apei, comportându-se ca ape stagnante cu un grad de îmbătrânire accentuat, invadate de vegetație, atât submersă cât și emersă. Lacurile mari, cu schimb de ape cu rețeaua hidrografică secundară (4) sunt reprezentate prin Furtuna, Matița, Babina, Trei Iezere, Căzănel, Bogdaproste, Gorgova, Isac, Uzlina, Puiu, Lumina, Roșu-Roșuleț, Razim-Golovița-Zmeica. Limita lor nu este una morfologică, ci este dată de vegetația de stuf și papură sau de plaur. În afară de legătura directă prin gârle și canale, lacurile din depresiuni comunică prin masa de vegetație și pe sub plaur, chiar și în faza apelor mici de vară-toamnă. Prin aportul crescut de apă dulce din Dunăre și închiderea legăturii cu Marea Neagră (Gura Portiței), lacurile Razim și Golovița și-au schimbat semnificativ nivelul de salinitate. Lacul Sinoe a suferit și el modificări către mediul ușor dulcicol. Lacurile cu schimb redus de ape cu rețeaua hidrografică secundară (5) includ Merheiul Mare și Mic, Roșca, Poleacova, Nebunu, Ledeanca, Dovnica, Răducu, Porcu, Tătaru, Murighiol. Se caracterizează printr-un grad avansat de împotmolire, nu atât prin procedee aluvionare, cât prin cantitatea de material organic depusă pe fund. Lacurile din interiorul amenajărilor piscicole (6) includ Obretinul Mare, Dranov, Babadag, Coșna, Leahova Mare și Mică. Prin întrerunperea schimbului natural de ape cu rețeaua hidrografică activă și intrarea în regimul amenajării piscicole, aceste lacuri au suferit modificări structurale importante. Lacurile salmastre și sărate (7) sunt Istria și Nuntași (Tuzla), situate în sudul Complexului

lacustru Razim-Sinoe. Legătura restrânsă, printr-o gârlă, a lacului Istria cu Sinoe, precum și a Lacului Nuntași cu Istria, condițiile climatice semiaride, evaporația ridicată, lipsa unui aport subteran și superficial de apă dulce au condus la acumularea de săruri și la formarea nămolului cu calități balneo-terapeutice. Lagunele conectate la mare (8) sunt reprezentate prin lacurile Sinoe și Zătonul Mare. Lacurile Razim-Golovița-Zmeica reprezintă astăzi un bazin cu apă dulce pentru irigații, asigurând tranzitarea unui important volum de apă dulce spre mare prin Periboina.

Aspecte climatologice

Clima se încadrează în tipul temperat-continental, cu influențe pontice, fiind extrem de complexă. Durata medie anuală de strălucire a soarelui este de circa 2300-2500 de ore, iar radiația solară este însemnată. Temperatura medie anuală este de 11,0 °C la Tulcea, 11,2 °C la Gorgova și 11,6 °C la Sulina. În cazul valorilor extreme, ca și în cel al valorilor medii, se remarcă rolul Mării Negre în modelarea regimului termic. Precipitațiile atmosferice înregistrează o scădere de la vest spre est. În timp ce pe suprafața uscatului limitrof deltei, sub influența curenților de aer ascendenți din timpul zilei se formează nori cu producerea precipitațiilor, în interiorul deltei și în special către țărmul mării, datorită proceselor de evaporație și evapotranspirație, se formează ziua curenți descendenți ce determină destrămarea norilor și lipsa precipitațiilor. Pe suprafața grindurilor Letea, Caraorman și Sărăturile, cu nisipuri fără vegetație, procesele de convecție pot duce la producerea precipitațiilor. Precipitațiile medii multianuale sunt de 455 mm la Tulcea, 400 mm pe grindurile Letea și Caraorman și de 343 mm la Sulina. Precipitațiile sub formă de zăpadă se produc izolat și rar. Numărul zilelor cu căderi de zăpadă scade de la 15 în vest, la 11 în est. Umezeala aerului este ridicată (circa 84%), Delta Dunării și litoralul marin prezentând valorile cele mai ridicate din România. În anotimpul rece, umezeala ajunge la 90% la Sulina. Numărul de zile senine și cu cer acoperit înregistrează cele mai mari și respectiv cele mai mici valori din țară. Vântul are o frecvență mare (calmul reprezentând sub 20%) și bate din toate direcțiile, dominant fiind cel din NV, urmat de cel din nord. Viteza medie este mai mare în apropiere de mare (Sulina 8,4 m/s pe direcția nord, Sfântu Gheorghe 5,5 m/s pe NV și Gorgova 3,6 m/s pe NE). Brizele reprezintă o caracteristică a zonei litorale limitofe deltei și Complexului lacustru Razim-Sinoe ca urmare a contrastului termic dintre uscat și apă. Briza dinspre mare se resimte între orele 10 și 20 (briza de zi), iar spre mare între orele 23 și 7 (briza de noapte).

Biocenoza

Vegetația

În cadrul sitului au fost identificate 30 de tipuri de ecosisteme și inventariate 1835 de specii de plante, dintre care 828 de specii de plante inferioare și 1007 specii de plante superioare. Dintre acestea, 37 de specii sunt noi pentru România și două specii sunt noi pentru știință. Cel mai mare număr de specii de alge, cu predominanță alge verzi, se înregistrează în apele cu circulație activă. În Delta Dunării predomină elementele floristice eurasiatice și circumpolare, în compoziția asociațiilor acvatice și iubitoare de apă fiind cuprinse peste 120 de specii de plante. Grupa plantelor acvatice include specii submerse (cu rădăcinile fixate în substrat, tulpina și frunzele subacvatice, numai floarea ridicându-se deasupra apei pentru polenizare), specii cu frunze natante și specii cu frunze emerse. Speciile submerse se întâlnesc în ecosistemele acvatice cu adâncime medie a apei (peniță apei, brădiș, cosor, sârmulița, pașa, broscariță, moț). Unele plante plutesc în masa apei, neavând contact cu substratul, floarea fiind singura care se ridică deasupra apei (otrățel de baltă, *aldrovanda*). Speciile cu frunze plutitoare se dezvoltă aproape de maluri, având rădăcinile fixate în mâl (nufăr alb, nufăr galben, plutnița, iarba broaștelor, cornaci, troscot de apă). Speciile cu frunze emerse au vârfurile frunzelor deasupra nivelului apei, baza acestora și tulpina fiind scufundată în apă (rizeac, limbariță, săgeata apei, crin de baltă etc.). Plantele superioare formează asociații vegetale ce se dezvoltă pe zonele mai înalte, neinundabile. În funcție de condițiile pedoclimatice se deosebesc specii adaptate să reziste la conținutul ridicat în săruri al grindurilor (brâncă, pătlagină, albăstrică, săricică), precum și specii adaptate la viața de nisip caracteristică grindurilor fluvio-maritime și cordoanelor nisipoase litorale. Principalul rol de fixare al nisipului îl joacă perișorul, iar pe solurile mai bogate în humus trăiește cârcelul. În zone cu umiditate mai redusă trăiesc volbura de nisip, vinețel de nisip, siminoc, iarba-de-mare. Pe nisipurile cordoanelor litorale se întâlnesc tufărișuri de cătină albă, salcie târâtoare, sălcioară. Grindurile Letea și Caraorman oferă condiții pedo-climatice ce au favorizat apariția stepelor danubian-deltaice, caracterizate prin unele specii submediteraneene (coliile, sadină). Pe dunele înalte, cu nisip nefixat, trăiesc specii de perișor, vinețelul de nisip, troscot de nisip, pelin de nisip etc. Pe solul stâncos din Complexul lagunar Razim-Sinoe s-a instalat un tip special de asociație stepică, caracterizat prin specii caucaziene și balcanice (cimbrișor dobrogean, pir crestat, păiuș dobrogean, ceapa ciorii, armirai sălbatic). Dintre habitatele acvatice prezente menționăm formațiunile de plaur. Acestea sunt constituite din rizomi de stuf, întrețesuți cu rizomii altor plante, cu grosimi de 0,5-1,5 m, încărcate cu humus și materii organice netransformate. Alături de stuf cresc și papura, pipirigul, săgeata apei, rogozul, busuiocul de baltă etc. În solul plaurului, care rezultă din transformarea resturilor organice trăiesc foarte multe animale mici și microscopice. Pe măsură ce se încarcă cu un strat de sol și resturi organice, plaurul se fixează pe substrat, fiind ridicat doar la ape foarte mari. Din suprafețele insulelor de plaur se rup bucăți mai mici care sunt purtate de vânt și de curentul de apă în gura gârlelor și canalelor, blocând circulația bărcilor și a șalupelor. Aceste situații se întâlnesc frecvent în complexele lacustre Matița-Merhei-Trei Iezere-Bogdaproste și Roșu-Puiu-Lumina. În acțiunea de amenajare a incintelor pentru agricultură și piscicultură, plaurul constituie un impediment și în același timp o sursă nocivă deoarece se întrerupe circulația apei și îndepărtarea hidrogenului sulfurat. Apar și situații critice când apa de sub plaur nu este primenită suficient și deci oxigenată. Cantitatea mare de hidrogen sulfurat rezultat din procesul de descompunere a substanțelor organice produce asfixierea peștilor. Specifică pentru Delta Dunării este lipsa aproape totală a pădurilor de lunca formate din arbori cu lemn tare și a zăvoaielor de anin, rămânând dominante zăvoaiele de plop și salcie. Grindurile din deltă, înguste, puțin înalte și frecvent inundate, favorizează pădurile de salcie instalate pe aluviuni puțin solificate. Specia dominantă este salcia, la care se adaugă răchita. Etajul de arbuști lipsește, iar cel ierbos-arbustiv este relativ sărac (mur de mirișe, piperul bălții, dentiță, stânjenel galben, lăsnicior). Pe grindurile Letea și Caraorman sunt prezente păduri compuse din stejar, frasin, ulm, mesteacăn. Acestea sunt invadate de plante agățătoare (viță sălbatică, iederă, hamei, curpen și *Periploca graeca*, o liană de origine mediteraneană). Toate aceste fitocenoze formează un hățiș greu de pătruns, îndeosebi vara. În funcție de nivelul de organizare, de întreținere și de amendare cu îngrășăminte și pesticide, amenajările agricole (peste 39000 ha) pot fi considerate ca areale scoase de sub acțiunea legiților de funcționare a sistemului deltaic. Amenajările silvice au fost realizate (după 1960) prin îndiguire, defrișarea vegetației forestiere spontane și plantarea unor specii de salcie și plop euroamerican (ce ocupă 97% din totalul speciilor, restul de 3% fiind frasin, plop alb, plop negru, plop cenușiu). Aceste amenajări silvice au fost făcute în scopuri economice și nu s-a avut în vedere rolul lor ecologic, în sensul realizării unui spectru floristic diversificat care să asigure biotopuri pentru fauna deltaică. Suprafața totală amenajată pentru silvicultură este de circa 6400 ha (Păpădia 2000 ha, Rusca 1200 ha, Carasuhat 620 ha, Pardina 425 ha, Murighiol 400 ha). Între brațele principale și digurile longitudinale ale amenajărilor agricole, piscicole sau silvice se plantează plop euroamerican, atât cu scop de protecție, cât și pentru valorificare economică. Aceste fâșii de plantații s-au făcut prin defrișarea zăvoaielor de sălcii care protejau mult mai bine malurile brațelor prin sistemul lor radicular. Din păcate, plantațiile de plop euroamerican răspund numai cerinței economice, deoarece sub aspect ecologic sunt sărace în diversitate. Amenajările piscicole formează un tip de ecosistem specific, bazat pe un regim hidrologic controlat, cu inundări și desecări succesive, cu bazine acvatice artificiale și cu durată limitată, sezonieră de inundare. Acestea ocupă terenuri dintre cele mai variate ca amplasament: terenuri inundabile situate la periferia marilor complexe lacustre și care constituiau, în regim natural, zone de pășunat dar și importante zone de reproducere naturală pentru pește (amenajările piscicole lazurile, Sarinasuf, Lunca, Chilia), lacuri naturale care au fost îndiguite și cărora li s-a modificat regimul hidrologic natural (Obretin, Dranov, Babadag) sau terenuri mai înalte folosite anterior pentru agricultură sau pășunat (Popina, Stipoc, Chilia, Rusca). Suprafața totală ocupată de amenajările piscicole este de circa 45000 ha, dintre care doar circa 15000 ha sunt folosite pentru o piscicultură extensivă. Din restul amenajărilor piscicole, o parte nu au fost folosite vreodată (Holbina I, Grădina Olandezului, Popina), sau au fost abandonate ca urmare a cheltuielilor mari de exploatare (Obretin II, Stipoc, Litcov). În unele amenajări piscicole terenurile sunt folosite pentru agricultură, activitate prin care destinația inițială a terenurilor a fost schimbată total sau parțial (Rusca, Litcov, Popina). Amenajările complexe se referă la câteva areale în care se practică piscicultura, agricultura și silvicultura. Este cazul amenajării Maliuc, unde sunt construite atât helețeie pentru piscicultură, cât și parcele pentru agricultură și silvicultură. Cea mai mare parte a amenajărilor agricole și piscicole din perimetrul Delta Dunării au avut o perioadă de funcționare înainte de 1990 conform tehnologiilor de exploatare proiectate. După 1990, din cauza lipsei de eficiență economică a activităților și a faptului că unele nu au fost finalizate (amenajările agricole Babina, Cernovca, amenajarea piscicolă Grădina Olandezului etc.), multe dintre acestea au fost abandonate sau folosite în alte scopuri. Ca urmare a acestei situații s-a constatat o degradare a terenurilor prin apariția fenomenului de sărăturare și de schimbare a regimului hidrologic. O parte dintre aceste amenajări sunt în prezent incluse în programul de reconstrucție ecologică prin care vor fi reintegrate în regimul hidrologic natural.

Fauna

Patrimoniul faunistic este reprezentat de 3503 specii, incluzând 3024 de specii de nevertebrate și 479 de specii de vertebrate. Dintre acestea au fost inventariate 1097 de specii și subspecii noi, incluzând 260 de specii noi pentru România și 37 de specii noi pentru știință. Nevertebratele sunt răspândite pe teritoriul sitului în toate mediile de viață (terestru, subteran, acvatic) și sunt reprezentate prin moluște, viermi, insecte, crustacee, arahnide, miriapode. Insectele sunt prezente prin de 2216 specii, dintre care 26 sunt endemice. Clasa insectelor este reprezentată de un număr mare de albine și viespi, gândaci, ploșnițe, fluturi și mai ales de muște și țânțari. 196 de specii de insecte sunt periclitate (rusalia nu a mai fost observată în deltă în ultimii ani). Printre speciile protejate sunt prezente lăcusta *Saga pedo*, fluturele de zi *Apatura metis*, fluturașul purpuriu, fluturele apollo mic și fluturele sfingid. Crustaceele (raci, crabi etc.) sunt reprezentate de 114 specii, dintre care trei specii endemice. Crustaceii formează o bună parte a zooplanctonului dulcicol, cuprinzând specii filtratoare precum și specii prădătoare. Păianjenii sunt reprezentați de 168 de specii (unele specii rare din familia păianjenilor cu cruce, „văduva neagră", păianjenul de apă). Dintre nevertebratele de interes conservativ menționăm specii precum fluture-buhă, țărăncuța, albiliță portocalie, albiliță mică, fluturașul purpuriu, libelula, cărăbușul, croitorul cenușiu, melcul cu cârlig, gândacul de apă etc. Vertebratele sunt foarte bine reprezentate prin grupuri faunistice specifice condițiilor de viață din zonă (pești, păsări, reptile, amfibieni și mamifere). Clasa peștilor este reprezentată atât de pești cartilaginoși-osoși, cât și de cei cu scheletul complet osificat. Dintre cele peste 300 de specii din Europa și 185 din România, în sit au fost identificate 133 de specii, găzduite de o varietate mare de habitate acvatice, dulcicole, salmastre, marine. Au fost identificate 54 de specii exclusiv dulcicole (știucă, lin, văduviță etc), 66 de specii exclusiv marine (șprot, hamsie, bacaliar, stavrid, calcan), precum și 13 specii care trăiesc atât în ape dulci cât și salmastre sau chiar în Marea Neagră (guvizi, morun, nisetru, păstrugă, scrumbie de Dunăre, somon de Marea Neagră, cambulă). Sunt și specii care prezintă un ușor grad de adaptare, putând fi întâlnite în număr redus și în apele Mării Negre în fața gurilor Dunării (crap, avat, biban, somn, șalău etc). Dintre cele 133 de specii semnalate, șase provin de pe alte continente (caras argintiu, biban soare, sânger, cosaș (s.n. cteno) și novac, precum și o specie adusă accidental din China cu loturile de ciprinide). Începând cu 1994 a fost semnalată și o specie de talie mică din neamul bibanului care a pătruns în special în Complexul lagunar Razim-Sinoe. În perimetrul sitului au fost identificate nouă specii de amfibieni (broască de lac, buhai de baltă cu burta rosie, brotăcel, broasca de pământ brună, broasca de pământ siriacă, broasca râioasă brună, broasca râioasă verde, triton cu creastă dobrogean, triton comun). Reptilele sunt reprezentate de 16 specii, dintre care nouă sunt strict protejate (broască țestoasă de apă, țestoasă dobrogeană, șopârlă de câmp, șopârlă de nisip, gușterul vărgat, șopârlă de iarbă, viperă de stepă etc.). Mamiferele sunt reprezentate preponderent de rozătoare și insectivore. Cel mai numeros grup, atât ca număr de specii cât și ca mărime a populațiilor, este cel al micromamiferelor, care constituie hrana preferată a multor specii de păsări răpitoare de zi sau de noapte, precum și a mamiferelor carnivore (nevăstuică, hermelină, dihor). Nurca europeană și vidra sunt specii care se hrănesc cu pești și alte animale acvatice, în timp ce bursucul este semnalat mai rar. Dintre rozătoare, cel mai adesea se întâlnește bizamul, specie legată de mediul acvatic care își construiește galerii în malul apelor, uneori mușuroaie pe lacuri sau japșe. Iepurele apare frecvent în pădurile Letea și Caraorman, precum și în incintele agricole. Dintre carnivorele canide, cele mai întâlnite sunt câinele enot (semnalat prima oară în România în 1951, iar în Delta Dunării în 1953), vulpea, precum și șacalul (venit pe cale naturală, din Asia Mică, prin Bulgaria). Copitatele sunt reprezentate prin numărul mare de porci mistreți, care preferă arealele mlăștinoase, precum și de căprior, cu efective în scădere. Păsările se întâlnesc într-o varietate impresionantă în toate ecosistemele, acvatice sau terestre, naturale sau antropice. Dintre cele aproximativ 400 de specii de păsări care trăiesc în România, 331 se întâlnesc pe teritoriul sitului. Din acestea, 166

sunt specii cuibăritoare (pelican comun, pelican creț, barză albă, cormoranii, majoritatea stârcilor, dumbrăveancă, prigorie etc). Celelalte specii sunt oaspeți de toamnă, iarnă și primăvară, cuibărind în teritoriile nordice euro-asiatice pe care le părăsesc odată cu răcirea vremii, poposind în sit pentru hrănire și odihnă (gârlițe, lebădă de iarnă, rață sulițar, rață lingurar, ferestraşi, erete vânăt etc). Gâsca cu gâtul roșu este o specie periclitată la nivel internațional care găsește importante zone de odihnă pe teritoriul Deltei Dunării. În Uniunea Europeana, România și Bulgaria prezintă singurele zone de iernare ale acestei specii. În anul 2011, în cadrul Deltei Dunării au fost inventariate 68 de colonii de păsări, dintre acestea 34 fiind mixte și 38 monospecifice. Cele mai multe colonii aparțin cormoranului mare. Zonele cu valoare avifaunistică ridicată sunt repartizate uniform, atât în zone cu regim de protecție integrală (Roșca-Buhaiova, Sacalin-Zătoane, Periteașca-Leahova, Letea, Sărături-Murighiol, Caraorman, Nebunu, Insula Popina, Capul Doloșman etc.), cât și în afara acestora (Golful Musura, lacul Martinica, lacul Dranov, zona localității Sfântu Gheorghe etc.)

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Majoritatea localităților din zona sitului prezintă o economie de tip rural, axată pe agricultură, creșterea animalelor, viticultură, apicultură, piscicultură, exploatarea și prelucrarea lemnului. Orașele Babadag și Tulcea, precum și comuna Niculițel au o tradiție în viticultură și vinificație. Babadag și Issacea au cateva unități industriale bazate pe silvicultură și exploatarea lemnului. Satele și comunele din Delta Dunării sunt încă tributare pescuitului industrial (comercial) și exploatării resurselor naturale (extensiv sau intensiv). În Ceamurlia de Jos există și activități de tip panificație și fabricarea băuturilor. În ultimii ani s-a dezvoltat sectorul turismului (în general turism sezonier) precum și agroturismul (Murighiol, Crișan, Mila 23, Sulina, Beștepe, Chilia Veche). În unele localități (Mahmudia, Issacea ș.a) s-a dezvoltat industria extractivă (minereu de calcar siderurgic, cariere de piatră), precum și comerțul cu mărfuri alimentare și nealimentare. Sfântu Gheorghe și Sulina se axează pe turism, navigație și transport de mărfuri pe apă, pescuit și agricultură. Comuna Corbu a intrat pe harta industriei materialelor de construcții cu cea mai modernă fabrică de var din România. Municipiile Galați (325000 de locuitori) și Tulcea (95000 de locuitori) au tradiție în industria navală și cea metalurgică, fiind prezente activități de construcții nave, prelucrarea materialelor de construcții, prelucrarea lemnului, industrie textilă (confecții și pielărie), industrie alimentară (pește, carne, lactate, vin, legume, fructe). Pescuitul și industria prelucrării peștelui au suferit un declin după 1990, în zona sitului apărând noi direcții de dezvoltare (turism, activități financiare, bancare și de asigurări, construcții, comunicații, depozitare, procesare industrială a produselor agricole, silvice, piscicole și de acvacultură, activități meșteșugărești, artizanale și de mică industrie).

Această regiune a fost locuită din cele mai vechi timpuri. Au fost descoperite multe așezări neolitice, tumuli și tell-uri (sat Lunca, „Dealul Caraiuc"), precum și fortificații din perioada Hallstatt (sat Beștepe). De menționat este și necropola tumulară din epoca greco-getică, descoperită pe Grindul Ivancea (sat Caraorman). Cetatea Halmyris datează din sec. IV î.e.n. – VII d.e.n., Epoca greco-romană (sat Murighiol). Epoca romană este deosebit de bine reprezentată prin asezări, ziduri de apărare, fortificații (Babadag, Camena, Bălțenii de Jos, Tulcea, Galați). Cetatea Noviodunum, cu sistemul său defensiv, datează din sec. I-VII epoca romană și romano-bizantină. Legenda orașului Babadag atribuie întemeierea așezării conducătorului unui grup de 10-12000 de turci selgiucizi care au cerut împăratului bizantin Mihail al VIII-lea Paleologul dreptul de a se așeza în imperiu. Pentru a întări apărarea granițelor de la gurile Dunării, împăratul a aprobat stabilirea acestora pe malul lacului Razim, între anii 1262-1263. În ceea ce privește denumirea comunei Sfântu Gheorghe, legenda spune că în 1821 a venit în sat o corabie de război turcească în care era și un pașă. În ziua aceea, în sat răsuna cavalul ciobanilor și cântecul pescarilor. Era tocmai ziua de Sfântu Gheorghe și, în cinstea acestei zile, pașa a botezat satul „Katarlez", adică Sfântu Gheorghe. Denumirea localității Periprava este dată de către pescarii ruși lipoveni (denumirea înseamnă în rusește „vad" sau „loc de trecere" peste o apă), iar denumirea de „Murighiol" este de origine turcă și înseamnă „lacul vânăt", probabil datorită culorii albastre-cenușii pe care o capătă uneori apele lacului din apropierea satului. Numele localității Pătlăgeanca are legatura cu legumicultura, o activitate tradițională în zona respectivă. În turcește, cuvântul *patlıǵan*, de la care a derivat forma românizată Pătlăgeanca, semnifică pătlăgea vânătă, prin extensiune „locul unde se cultivă vinetele". Dintre meșteșugurile tradiționale ale zonei le menționăm pe cele practicate până în timpurile moderne: dogărie, rotărie, fierărie, împletit de stuf și papură, sculptură în lemn și os. În regiunea Tulcea-Niculițel se păstrează și astăzi unele tradiții populare multiseculare (Paparuda, Caloianul, Drăgaica, Dragobetele și Olaria – aprinderea focurilor pe dealuri). În zona Babadag se păstrează prelucrarea manuală a covoarelor orientale, prelucrarea răchitei. Expoziția de artă orientală organizată în Casa Panaghia prezintă piese ce aparțin artei populare tradiționale a turcilor și tătarilor din Dobrogea, precum și piese ce aparțin artei orientale tradiționale și moderne. În localitățile locuite de ruși lipoveni (Letea, Mila 23, C.A. Rosetti, Periprava, Sfiștofca, Cardon, Jurilovca etc.) se păstrează case tradiționale lipovenești acoperite cu stuf, țesături și haine tradiționale lipovenești (poisul, chicica etc.). Împletiturile din răchită și papură, prelucrarea lemnului precum și pictura de icoane pe lemn/sticlă (icoane lipovenești) reprezintă tradiții și meșteșuguri locale care au supraviețuit până în zilele noastre. Dintre evenimentele culturale menționăm Festivalul solzilor de pește (Sarichioi), Festivalul Vinului Pelin (Zebil), Festivalul Sfintei Treimi (Enisala), Festivalul Internațional de Film Independent „Anonimul" (Sf. Gheorghe, 9-15 august), Sărbătoarea Teilor (23 iunie, Luncavița), Festivalul „Ziua Pescarului" (luna august, Mahmudia), Festivalul de Creație și Interpretare Sulina și Festivalul Minorităților (iulie-august, Sulina).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Accelerarea procesului de eutrofizare este cauzat de aportul ridicat de nutrienți (azot și fosfor) din apele Dunării, rezultat al chimizării agriculturii. Pentru refacerea stării acestor ecosisteme se impune reducerea cantității de nutrienți și realizarea unui regim hidrologic eficient. Poluarea apei produce schimbări majore la nivelul structurii ecosistemelor din deltă, afectând ireversibil unele specii de plante sa habitate. În Dunăre se găsesc reziduuri de pesticide (HCH și DDT) în concentrații medii anuale care depășesc maximele admise. Cauzele acestor depășiri sunt deversarea apelor industriale uzate în Dunăre, precum și antrenarea pesticidelor de pe terenurile agricole, prin irigatii sau de către apa de ploaie. Alte substanțe poluante, cu impact toxicologic sunt metalele, în special fier, cadmiu și plumb. Acestea provin din deversarea în Dunăre a apelor uzate orășenești și industriale. Depozitarea gunoiului menajer crează probleme serioase de mediu. Localnicii aruncă de multe ori gunoiul la marginea satelor, pe diguri, terenuri necultivate sau chiar în apă. Turiștii care străbat Delta și pensiunile turistice pot reprezenta de asemenea surse de deșeuri. Braconajul piscicol reprezintă o serioasă amenințare la adresa tuturor speciilor de pești. Institutul Național de Cercetare Dezvoltare Delta Dunării a estimat că piața neagră absoarbe circa 75% din captura de pește. Vânătoarea și braconajul cinegetic afectează grav echilibrul ecosistemelor și amenință populațiile speciilor vizate. Parcurile eoliene (Baia, Murighiol, Istria etc) pot afecta habitatele și valoarea peisagistică a Deltei Dunării. Amenajările și construcțiile turistice pe plajă (Sulina, Chituc, Corbu) afectează în mod ireversibil vegetația specifică acestora, unele fiind habitate strict protejate la nivel european. Prezența pășunatului intensiv în unele zone afectează grav habitate și specii de plante protejate. În același timp, lipsa pășunatului în unele zone în ultimii ani (ex. Grindul Lupilor) a dus la dispariția unor habitate precum sărăturile. Se recomandă un management adecvat al activităților de pășunat. Sustragerea de masă lemnoasă afectează grav unele păduri strict protejate (Letea, Caraorman). Prin arderea vegetației (practica arderii miriștilor sau a deșeurilor) se produce distrugerea unor habitate protejate la nivel european. Incendierea reprezintă un factor de amenințare a fondului forestier, a habitatelor și speciilor de interes conservativ. Poluarea bazinului Dunării are un impact major și permanent. Poluarea Dunării afectează atât habitatele cât și speciile, având un caracter accidental sau periodic. Aportul crescut de nutrienți (azot și fosfor) determină proliferarea algelor albastre și diminuarea până la dispariție a speciilor de alge verzi. Reducerea speciilor din verigile consumatorilor determină deplasarea populațiilor, în sensul dezvoltării unor pești de talie mică și cu valoare economică redusă (babușcă, biban, caras etc.), în detrimentul altor specii (știucă, somn, crap). În prezent, unele specii de pești sunt periclitate pe întreaga suprafață a Deltei (caracuda, linul, văduviță). O alta sursă de poluare o prezintă parcurile reci (cimitirele de nave) de pe teritoriul Deltei Dunării, în care sunt circa 120 de nave. Circulația ambarcațiunilor provoacă modificări semnificative asupra malurilor, prin fenomenele de sucțiune și de val, precum și prin producerea de zgomote și vibrații care afectează fauna în special în perioada de cuibărire și de hrănire. La limita sitului sunt planificate peste 500 de turbine eoliene, unele fiind deja construite. Aceste parcuri eoliene afectează habitatele limitrofe sitului și, în mod special, valoarea peisagistică a zonei. Actualele practici de gestionare a deșeurilor solide sunt total necorespunzătoare, generând un impact negativ asupra ecosistemelor și sănătății umane. Depozitate necontrolat, deșeurile afectează solul și subsolul, resursele de apă, aerul, flora și fauna, la care se adaugă aspectul dezolant, mirosurile neplăcute și potențialele focare de infecție.

ADMINISTRAREA SITULUI

Planul de management există și se află în curs de aprobare. Există supraveghere și pază permanentă. Există împrejmuiri sau bariere în unele zone strict protejate, pentru a proteja fondul forestier, unele habitate și specii de plante rare. Există panouri de avertizare și atenționare (interzicerea depozitării deșeurilor, interzicerea intrării în zonele strict protejate din rezervație, interzicerea accesului în unele colonii de păsări). Există câteva panouri cu trasee turistice, precum și clădiri administrative și stațiuni științifice (la Tulcea). Există câteva centre de informare și educație ecologică (Chilia Veche, Tulcea, Crișan, Sulina, Sf. Gheorghe, Murighiol), precum și puncte de informare. Există cel puțin 40 de foișoare de observare distribuite pe tot teritoriul sitului. Există numeroase trasee de vizitare pe căi navigabile, precum și trasee terestre (drumeții). Există trasee tematice, în special pentru observarea biodiversității și a păsărilor. Există locuri de campare, cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor (Camping Delfinul din Sf. Gheorghe, satul de vacanță CampoEuroClub din Partizani, Hostel pentru tineret din Sulina, satul de vacanță Eden din Gura Portiței și Complexul turistic Tatanir din Chilia).

DN 22
Isaccea
Măcin
Greci
Niculiţel
Dunărea
Sulina
E87
DN 22D
DN 22A
DN 22F
DN 22
Babadag
DN 22D
DN 22A
DN 2A
E87
DN 22
MAREA NEAGRĂ
E60
Mihail Kogălniceanu
Năvodari
DN 2A
DN 22C
Ovidiu
Medgidia
DN 22 C
Valu lui Traian
E60, E87
Murfatlar
Cumpăna
Cobadin
0 5,5 11 16,5 km

DELTA DUNĂRII - ZONA MARINĂ - RO SCI 0066

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Tulcea: C.A. Rosetti, Jurilovca, Sfântu Gheorghe, Sulina.

Suprafaţa: 123.374 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 46' 44"; Long. E 29° 14' 56"
Bioregiunea: Pontică
Ecoregiunea: Marea Neagră (apele teritoriale)
Altitudinea: 14 max., 0 min., 0 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În zona de ţărm limitrofă sitului se poate ajunge din Tulcea, prin intermediul curselor navale până în Sulina sau Sfântu Gheorghe, iar din aceste localităţi se continuă spre sud, pe jos sau cu ambarcaţiuni. O altă cale de acces este din DJ226 (Constanţa-Mihai Viteazu), până în dreptul localităţii Vadu, de unde se intră pe Grindul Chituc pe un drum care duce la Portiţa şi este limitrof sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1110 - Bancuri de nisip acoperite permanent de un strat mic de apă de mare; **1140** - Nisipuri şi zone mlăştinoase neacoperite de apă de mare la reflux; **1160** - Melele şi golfuri.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Delfin mare, Delfin cu bot gros (*Tursiops truncatus*) • Marsuin, Porc de mare (*Phocoena phocoena*). **Peşti:** Scrumbie de Dunăre (*Alosa pontica*) • Rezeafcă de Dunăre (*Alosa tanaica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă teritorii acvatice marine şi de tranziţie spre uscat, aflate pe ţărmul românesc între gura de vărsare a braţului Chilia şi Capul Midia, întinzându-se în interiorul Mării Negre până la izobata de 20 m. Habitatele prezente aici sunt supuse influenţei majore apelor Dunării, fiind astfel unice pentru litoralul românesc şi prezentând o importanţă deosebită pentru conservarea biodiversităţii. Aceasta este reprezentată de aproape 3000 de specii (alge, nevertebrate, peşti, păsări şi mamifere), multe dintre ele fiind rare, vulnerabile sau protejate la nivel european, precum scrumbia de Dunăre şi două specii de delfini (marsuinul şi afalinul). Starea bună de conservare a habitatelor şi a speciilor din sit şi importanţa acestuia pentru ornitofaună se datorează statutului de protecţie actual al acestui litoral, care permite accesul vizitatorilor doar în câteva zone. Această restricţie impusă turismului este compensată de ineditul experienţei deltaice din vecinătatea sitului, în care se împletesc elementele patrimoniului istoric şi natural, cu cele ale pitorescului satelor lipovene.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se întinde pe o lungime de 166 km, de la gura braţului Chilia şi până la Capul Midia, având aspectul unei câmpii submerse cu foarte puţine neregularităţi morfologice. Luând în considerare criteriile morfometrice, morfologice, sedimentare şi chiar biologice, platforma continentală se poate împărţi în sectorul românesc în trei compartimente: şelful intern, şelful median şi şelful extern, sitului corespunzându-i şelful intern, care se desfăşoară de la ţărm până la izobata de 20 m. Zona se caracterizează printr-o câmpie de abraziune şi acumulare rezultată în urma variaţiilor nivelului marin din perioada cuaternară, pe care se suprapun forme de relief rezultate din depunerea ulterioară a sedimentelor fluviatile. Frontiera naturală a Deltei Dunării la Marea Neagră o formează ţărmul mării, constituit din nisipuri împinse şi depuse de valuri, lăţimea şi înălţimea lui fiind variabilă în lungul litoralului cuprins în sit. De regulă, creasta plajei nu depăşeşte înălţimea de 2,5 m, iar lăţimea ţărmului ajunge până la 400 m. Ţinând seama de caracteristicile morfohidrologice ale coastei, se pot delimita patru sectoare de ţărm în sit. Sectorul Jibrieni-gura canalului Sulina, care nu face parte în întregime din sit, sectorul Sulina-Sf. Gheorghe, cu o slabă curbură spre interiorul Deltei, ţărmul fiind îngust şi supus eroziunilor, sectorul Sf. Gheorghe-Portiţa, puternic curbat spre vest, cu porţiuni de eroziune şi depuneri, limitând depresiunea hidrografică Dranov şi a lagunelor Razelm şi Goloviţa şi sectorul Portiţa-Chituc, supus eroziunii, care formează frontiera de la mare a lagunei Sinoe. Biotopul pontic poate fi împărţit în şase etaje principale, sitului fiindu-i caracteristice primele patru. Etajul supralitoral este zona de ţărm acoperită ori stropită de valuri în mod întâmplător, care are o umiditate accentuată, o inundabilitate mare şi o cantitate semnificativă de materii organice. Etajul mediolitoral sau pseudolitoralul cuprinde zona de spargere a valurilor, fiind o fâşie lată de 2-10 m. Etajul infralitoral se află la adâncimi de 0,5-12 m (maxim 18), fiind cea mai favorabilă dezvoltării vieţii. Etajul circalitoral se întinde între 12-18 m adâncime şi 100 m, în general solul fiind mâlos ori nisipos.

Pedologie

Solurile din regiunea litorală fac partea din categoria solurilor intrazonale, fiind reprezentate de soluri marine şi psamoregosoluri (nisipuri solificate), care intră în componenţa plajelor şi a cordoanelor litorale. În zona nordică a litoralului maritim, nisipurile sunt în cea mai mare parte de origine minerală, cuarţoase-micacee, cu un conţinut de carbonat de calciu redus. Pe fundul Golfului Musura se găsesc limnisoluri, constituite de regulă din sedimente total nematurate fizic cu textură lutoasă (nămoluri).

Hidrologie

În componenţa reţelei hidrografice a zonei marine a Deltei Dunării intră gurile Dunării şi apele marine costiere, două golfuri parţial închise şi lagunele conectate la mare. Gurile Dunării reprezintă gurile braţelor prin care Dunărea se varsă în Marea Neagră, cele mai importante fiind gura canalului Sulina, unde pentru navigaţie au fost prelungite digurile în mare, îndepărtând astfel gura canalului de port şi gura Sf. Gheorghe, rămasă în stare naturală. De-a lungul ţărmului mării din cadrul sitului, la apele mari ale Dunării, între aceste guri de braţe se formează o serie de gârle prin care surplusul de apă din Deltă se varsă direct în mare. Apele marine costiere, exceptând Golful Musura şi Meleaua Sf. Gheorghe, corespund platformei continentale marine, până la izobata 20 m. Golfurile parţial închise sunt reprezentate de Meleaua Sf. Gheorghe şi Golful Musura, iar lagunele conectate la mare includ lacul Sinoe şi lacul Zătonul Mare.

Aspecte climatologice

Specificul climatic al zonei maritime conferit de prezenţa mării şi a lacurilor constă în lipsa extremelor termice de-a lungul anului, o umiditate mult mai mare a aerului şi existenţa unor mişcări locale ale maselor de aer, de tip brize. Datorită valorilor ridicate ale radiaţiei solare şi a modului de deplasare a maselor de aer de origine continentală şi maritimă, climatul litoral este mai călduros dar şi mai secetos. Temperaturile medii anuale din zona costieră sunt de 11,2-11,5 °C, iar media anuală a precipitaţiilor din zona costieră variază între 350 şi 400 mm. În zona litorală predomină vântul de nord. Brizele reprezintă o caracteristică importantă a zonei litorale, în timpul unei zile acestea rotindu-se complet în sensul acelor de ceasornic. Astfel, briza de mare se resimte ziua, iar briza de uscat noaptea.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl face parte din ecosistemul Mării Negre care are trăsături unice în ceea ce priveşte caracteristicile fizico-chimice şi biologice. Mediul propice vieţii se desfăşoară în general pe platforma marină până la adâncimea de 200 m şi este influenţat de condiţiile mediului ambiant şi de dinamica apei. Relieful submarin caracterizat de diferite biotopuri asigură dezvoltarea unei flore şi faune strâns legate de configuraţia acestuia. În zona infralitorală de mică adâncime, pe bancuri de nisip fin ce vin în contact direct cu zona mediolitorală (de spargere a valurilor), se găseşte habitatul de importanţă comunitară reprezentat de bancuri de nisip acoperite permanent de un strat mic de apă de mare, care este de fapt o prelungire submarină a plajei de nisip fin. Pe acest tip de substrat, în golfuri adăpostite unde stabilitatea sedimentelor permite depuneri slabe de mâl, se dezvoltă pajişti litorale submerse formate din mai multe specii de alge. În zona Baia Musuri şi Baia Sacalin sunt întâlnite aşa numitele intrânduri costiere largi puţin adânci şi golfuri, care au adâncime mică fiind în general adăpostite de acţiunea valurilor şi prezentând o biodiversitate bogată. Specia dominantă în cadrul acestui habitat este inarişa mare, o plantă submersă fixată de substrat, alături de care mai apar inarişa mică, iarba broaştelor şi pipirigul. Lacul Zătonul Mare, care este de fapt o lagună costieră, reprezintă un alt habitat de importanţă comunitară din sit. Lagunele sunt întinderi de apă sărată de coastă de mică adâncime, cu salinitate şi volum de apă variabil, total sau parţial separate de mare prin bancuri de nisip sau prundiş, în care salinitatea poate varia, de la ape sălcii până la hipersalinitate. Mlaştinile sărăturate din apropierea lagunelor constituie un habitat în care cresc specii de plante acvatice sau iubitoare de umezeală precum foarfeca bălţilor, stuful, papura, broscariţa, aţa de mare, inarişa de mare, dreţele, iarba de păr sau lintiţa. Pe substratul dur şi compact care se ridică alocuri de pe fundul mării în zona infralitorală şi mediolitorală se dezvoltă recifele, populate de diferite tipuri de alge verzi, roşii şi brune. Totalitatea plantelor de pe fundul mării din zona costieră cuprinde 25 de specii, un număr foarte mic în comparaţie cu bogăţia de specii existentă în trecut. Sunt prezente specii din toate cele trei categorii de alge: verzi, roşii şi brune, care se dezvoltă până la adâncimea de 10 m, dominante fiind cele verzi urmate îndeaproape de cele roşii. Dintre plantele superioare în apă este prezentă doar iarba de mare.

Fauna

În bentosul Mării Negre se deosebesc trei complexe de asociaţii: complexul faciesului de stâncă şi al pietrelor imobile (0-15 m adâncime) populat cu alge diverse în care se găsesc crabi, melci, scoici, viermi, creveţi şi peşti, în câmpurile formate dintr-o specie de algă roşie iernând morunul, complexul nisipului curat şi amestecat cu nămolul (15-28 m) populat cu viermi, scoici, melci şi crustacee şi complexul de scrădiş, format din cochilii şi valve de moluşte sfărâmate, populat de diferite specii de viermi, spongieri, dediţei de mare, melci, midii, stridii şi alte specii de scoici. Fauna zonei maritime a Deltei Dunării cuprinde nevertebrate, peşti, păsări şi mamifere. Nevertebratele sunt cel mai bine reprezentate (1730 de specii) incluzând bureţii, meduzele, crustaceele, moluştele, stelele de mare, şerpii de mare şi castraveţii de mare. Bureţii sunt animale imobile cu o structură extrem de simplă, cel mai cunoscut fiind buretele de baie, intens exploatat în trecut. Cea mai cunoscută meduză din sit este meduza de apă rece, alături de care mai apare şi inima mării, o meduză mare de apă caldă. Înrudit cu meduzele, dar fiind fixat pe stânci este dediţelul sau anemona de mare. Moluştele (scoici şi melci) reprezintă principalul grup de nevertebrate marine, cele mai frecvent întâlnite fiind midiile, scoica inimii, alături de multe alte specii. Tot mai rar se întâlnesc stridiile şi scoica arca-lui-Noe, dar şi cele mai evoluate nevertebrate din sit, cunoscute popular ca stele, şerpi şi castraveţii de mare, specii viu colorate de mare adâncime, foarte sensibile la poluare. Situl reprezintă habitatul a peste 170 de specii de peşti, multe incluse în listele roşii naţionale ca specii ameninţate sau vulnerabile. Sturionii (morunul, nisetru, şipul şi păstruga) au cea mai mare putere de adaptare la variaţiile de temperatură şi salinitate, executând migraţii din mare în apele dulci ale Dunării pentru reproducere. Aceeaşi migraţie este făcută şi de scrumbia de Dunăre, rizeafcă şi gingirică, primele două fiind specii protejate la nivel european care au în sit o stare bună de conservare. În apele salmastre ale lacurilor litorale trăiesc sau pătrund pentru reproducere unele specii migratoare precum scrumbia albă de mare, aterina, cambula, cele patru specii de chefali, strunghilul, guvidul de mare, cel de iarbă şi cel tărcat, ghidrinul şi guvidul de Razim. În zona fundurilor pietroase caracterizate prin prezenţa a numeroase stânci şi pietre îmbrăcate în alge verzi şi brune trăiesc hanusul, scorpia de mare, cocoşeii de mare şi buzaţii. În zonele acoperite de nisip mobil se găsesc guvizii străvezii, guvizii de nisip, guvizii negrii, calcanii, limbile de mare şi calcanii mici, iar în cele cu alge se adăpostesc acele de mare, aţele de mare şi căluţii de mare. Alţi peşti care trăiesc pe fundurile nisipoase din zona litorală sunt vatosul, pisica, dracul, boul şi rândunica de mare, iar în locurile mâloase sau cu foarte multe midii se găsesc barbunii. Peştii caracteristici largului mării sunt rechinul, hamsia, sardeluţa, şprotul, zărganul, stavridul, scrumbia albastră, corbul de mare, alături de multe alte specii. Situl reprezintă un paradis pentru păsări, fiind în cea mai mare parte lipsit de prezenţa umană, care se manifestă doar pe mici suprafeţe de plajă. Speciile care domină numeric aparţin grupului de limicole (păsări de ţărm) format din pescăruşi, chire, chirighiţe, fugaci, fluierari, culici, sitari, ploieri, prundăraşi etc. Cel mai frecvent întâlniţi în sit sunt pescăruşii argintii, cei râzători, cei mici sau suri, care se hrănesc şi staţionează în zona de spargere a valu-

rilor. Această zonă este intens utilizată de foarte multe specii de păsări în timpul migrațiilor sau în timpul iernii, când apar și specii mai rare precum pietrușul și scoicarul. Zona cu apă mică este survolată în permanență de chire de baltă, chire mici, pescărițe râzătoare și chirighițe. Alte specii acvatice care utilizează frecvent situl ca loc de hrănire sunt cormoranii mari, cormoranii mici și lebedele. Dintre mamiferele marine reprezentate în trecut de delfini și foci au rămas în prezent doar cele trei specii de delfini, marsuinul, afalinul și delfinul comun, primele două fiind protejate la nivel european. Efectivele de delfini au cunoscut un declin drastic în ultimele decenii ale secolului XX din cauza impactului antropic asupra resurselor trofice și a calității mediului marin în general, dar și a braconajului intens. S-a constatat în timp și modificarea raportului numeric al speciilor, în trecut dominând pe rând delfinii comuni și apoi marsuinii, pentru ca în prezent să se constate superioritatea numerică a afalinilor. Dezvoltarea tot mai accentuată a industriei de toate tipurile și agriculturii intens chimizate în bazinele riverane ale fluviilor și râurilor tributare Mării Negre, corelată cu dezvoltarea unor mari aglomerări portuare, a provocat în ultimele decenii bulversări majore în ecosistemul marin. Un inventar al animalelor dispărute sau devenite foarte rare din dreptul litoralului românesc include specii din majoritatea grupelor. Au dispărut astfel asociațiile de stridii, a scăzut efectivul numeric al multor specii de scoici iar altele au dispărut complet. De asemenea, au devenit rare mai multe specii de melci, viermi, creveți și crabi, un declin numeric sau de specii fiind resimțit și la nivelul peștilor.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Întreaga economie a acestei zone se bazează pe pescuit, prelucrarea primară a peștelui și comercializarea acestuia, în ultimii ani luând o tot mai mare amploare preocupările localnicilor din domeniul turismului, aceștia oferind vizitatorilor multiple posibilități de cazare, servicii de ghidaj și experiențe legate de gastronomia tradițională. Toate aceste comunități dispun de alimentare cu apă potabilă, însă canalizarea nu este prezentă în toate localitățile. Casele sunt încălzite înn sistem individual, cu lemne, în Sulina existând și o rețea de distribuție a gazelor naturale.

În comunitățile locale aflate în vecinătatea sitului sunt fascinante pentru vizitatori structura și arhitectura tradițională a caselor cu specific lipovenesc, alături de modul de organizare a gospodăriei, în toate fiind utilizate stuful și răchita ca materii prime de construcție. O zi de pescuit lângă un localnic îmbogățește spiritual turistul care este fascinat de tehnicile de pescuit, ustensilele folosite, denumirile utilizate pentru locuri, plante și animale, bogăția de pește, dar și de superstițiile și credințele rămase neatinse de timp ale acestor localnici, care au un comportament perfect integrat și în armonie cu natura. Iubitorul de istorie găsește aproape în fiecare comunitate vestigii ale trecutului, precum Cetatea Orgame-Argamum din Jurilovca întemeiată în secolul al VII-lea î.e.n. de către greci, Cetatea Halmyris din Murighiol sau Cetatea Halmyris din Dunavăț, ultimele două fiind cetăți romano-bizantine întemeiate în zone cu urme de locuire din secolele VI î.e.n. Atractive pentru turiști și obiecte de patrimoniu național sunt și farurile dar și nenumăratele biserici vechi care datează începând cu secolul al XVIII-lea. Nu în ultimul rând, trebuie amintită ca punct de atracție și gastronomia locală, bazată pe o varietate foarte mare de moduri tradiționale de pregătire și servire a peștelui.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Supraexploatarea resurselor piscicole și braconajul au impact negativ asupra unor populații de pești și delfini. Întregul ecosistem marin este afectat de poluarea apei, care are multiple surse aflate în bazinele riverane ale fluviilor și râurilor tributare Mării Negre.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de panouri de informare aflate în Sulina, Sf. Gheorghe și la intrarea pe Grindul Chituc dinspre localitatea Vadu. Există un centru de informare în Sulina și unul în Sf. Gheorghe, precum și mai multe puncte de informare la sediile de organizații de mediu sau primăriilor.

DENIZ TEPE - RO SCI 0067

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Tulcea: Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu.

Suprafața: 414 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 0' 12"; Long. E 28° 41' 20"
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 258 max., 42 min., 118 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL DF DA
Din drumul național DN22, la sud de comuna Mihail Kogălniceanu, situl este accesibil pe un drum pietruit, din dreptul carierei Zebil.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Balaur mare (*Elaphe quatuorlineata*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*). **Plante:** Clopoțel dobrogean (*Campanula romanica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este unul din cele mai importante pentru conservarea habitatului prioritar de stepe ponto-sarmatice, ce ocupă 99% din suprafața dealului Deniz Tepe. Prin morfologia terenului, acesta este protejat de principala amenințare, pășunatul, care se practică doar la baza dealului în prima treime, panta spre interfluviu fiind una greu accesibilă, cu grohotișuri naturale. Tot aici este întâlnit, chiar dacă pe suprafață mică (1% din suprafața sitului), habitatul prioritar de tufărișuri ponto-sarmatice, în care este prezentă o asociație endemică pentru Dobrogea cu talpa leului ca specie ierboasă și sâmbovina dobrogeană ca specie lemnoasă. Tot aici este prezentă și specia *Heliotropium dolosum* care a fost identificată în numai două locuri din Dobrogea, aici și pe dealurile din Babadag. Punctele de perspectivă asupra lacurilor Babadag și Razim, și asupra Podișurilor Niculițel și Babadag, precum și silueta impresionantă a acestui martor de eroziune vizibilă din drumul național DN22 (Constanța-Tulcea), conferă acestui sit o mare valoare peisagistică.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Relieful este caracterizat de prezența culmilor rotunjite, abrupturilor stâncoase și a versanților accentuați în special spre est, precum și a pantelor mai line spre vest. Dealul Deniz Tepe constituie un martor de eroziune de vârstă jurasică. Peste gresiile cu inocerami urmează depozite de gresii, argile și marne. În partea estică a dealului, la baza acestuia, sunt prezente aluviuni și depozite coluviale de vârstă cuaternară.

Pedologie

În sit întâlnim cernoziomuri carbonatice și, mai rar, litosoluri.

Hidrologie

Aici există un singur izvor, ce nu formează cursuri de apă. Formațiunile torențiale sunt reprezentate prin ravene săpate în loess și în substratul geologic.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în climatul de dealuri joase, în sectorul de influență estică, continentală. Valorile medii anuale ale temperaturii sunt de 11 °C. Precipitațiile înregistrează valori medii anuale sub 400 mm.

Biocenoza

Vegetația

În covorul vegetal se impun formațiunile ierboase, reprezentate prin pajiști stepice ce includ suprafețe restrânse de tufărișuri, stâncăriile ocupând arii reduse. Bărboasa predomină pe versanții dealurilor din sit și mai ales la baza acestora, iar pe creste apar plantele cu frunze grase (adaptate pentru a nu pierde umiditatea) ca iarba de șoaldină, floarea grasă, țâța mielului. Alte plante pe care le putem întâlni în sit sunt păiușul de stepă, pirul crestat, cimbrișorul de Dobrogea, ciucușoara de stâncă, firiceaua, clopoțelul dobrogean (specie prioritară de interes comunitar). În zonele în care se pășunează apare pelinița. Imediat sub crestele dealului, unde datorită pantelor mari pășunatul este puțin practicat, există pâlcuri de nămagă. Vegetația arbustivă este foarte slab reprezentată, speciile cele mai întâlnite fiind păducelul și porumbarul. Vegetația forestieră este și ea foarte slab reprezentată, cu aspect fragmentat, puternic rărit, pe suprafețe extrem de reduse, dar trebuie menționat că Dobrogea este singura zonă din Europa unde întâlnim asociația de mare importanță științifică și peisagistică cu sâmbovină dobrogeană. În partea de est a sitului există câteva grupe de cenușer, care a fost plantat pentru fixarea grohotișurilor, dar care riscă să devină specie invazivă.

Fauna

Dintre mamifere, în perimetrul sitului se întâlnesc specii ca iepurele de câmp, vulpea, căprioara, șoarecele de câmp, șoarecele berc, popândăul (specie de interes comunitar, trăiește în tuneluri la baza dealului unde solurile sunt mai profunde). Reptilele cel mai des întâlnite sunt șopârla de câmp, șarpele rău, vipera cu corn, balaurul dobrogean (specie de interes comunitar). Dintre speciile de insecte ce pot fi văzute menționăm călugărița, păianjenul cu cruce, greierele borțos, fluturele machaon, cosașul de tufiș cu fața albă, cosașul de stepă, bondarul de stepă, lăcusta italiană, cosașul de tufiș, buburuza ca urmare a faunei bogate de mamifere mici, păsările răpitoare găsesc aici un loc prielnic de hrănire. Au fost identificate în perimetrul sitului vânturelul de seară, șorecarul comun, șorecarul mare, vânturelul roșu, șerparul european. Alte specii de păsări întâlnite în sit sunt barza albă, ciocârlia de stol, ciocârlanul, ciocârlia de câmp, sfrânciocul roșiatic etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 10114 locuitori din comuna Mihail Kogălniceanu sunt angrenați în principal în agricultură, industrie alimentară și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu lemne. Localitatea va dispune în curând de sisteme de alimentare cu apă și canalizare.

Așezare cu un bogat trecut istoric, comuna Mihail Kogălniceanu se poate lăuda cu obiective istorico-culturale importante, printre care sistemul roman de apeducte, așezările neolitice Sitorman (cultura Hamangia și Gumelnița), Biserica Romano-Catolică în stil gotic (1897-1898), Muzeul Etnografic Aromân „Gheorghe Celea" etc. Pentru prima dată, pe 10 noiembrie 2012 s-au serbat Zilele Localității.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapășunat (numărul de animale domestice care pășunează în special la baza dealului depășește de patru ori capacitatea de suport pentru pășunat a pajiștii), turismul de masă, amplasarea fermelor de eoliene.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există patru puncte de intrare, dar mai sunt necesare încă două. Totodată, sunt necesare panouri de avertizare, de informare și pentru orientare, amenajări pentru observare, bariere, drumuri pentru vizitare, amenajări pentru colectarea deșeurilor, trasee turistice și tematice (pentru prezentarea tufărișurilor și pajiștilor stepice ca habitate prioritare).

DIOSIG - RO SCI 0068

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bihor: Diosig, Săcueni.

Suprafaţa: 384 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 47° 20' 22"; Long. E 21° 56' 41"
Ecoregiunea: Câmpia Banatului şi Crişurilor
Altitudinea: 142 max., 97 min., 106 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Singurul drum principal care traversează situl este DN19D care leagă comuna Săcueni de localitatea Létavértes (HU). Se poate ajunge cu trenul până în localitatea Diosig, folosind rutele Oradea-Diosig, Valea-Săcuieni. Alte căi de acces sunt drumurile agricole.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91F0 - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* şi *Populus alba*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetaţie de *Chenopodion rubri* şi *Bidention*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*). **Plante:** Trifoiaş de baltă (*Marsilea quadrifolia*) • *Dediţei (*Pulsatilla pratensis ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se caracterizează prin prezenţa unui habitat umed, aflat la graniţa cu Ungaria, având continuitate pe cealaltă parte a graniţei. Valoarea sitului este dată de pădurile de stejar, velniş, frasin sau frasin de câmp, zăvoaiele cu salcie şi plop alb şi vegetaţia de râu cu maluri nămoloase. Zona este favorabilă reptilelor şi amfibienilor, dintre speciile de interes comunitar fiind prezente tritonul cu creastă şi ţestoasa de apă. Tot aici cresc dediţeii şi trifoiaşul de baltă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl face parte din Câmpia de Vest, formată la sfârşitul neozoicului prin sedimentarea intensă a Mării Panonice şi retragerea acesteia treptat dinspre est spre vest. Acest lucru este dovedit de înclinarea şi aspectul scurgerii râurilor care o traversează. Înclinarea uşoară determină divagarea puternică a râurilor ce sunt extrem de meandrate şi produc înmlăştiniri. Câmpia Diosig este acoperită cu livezi şi podgorii. Înălţimea medie a câmpiei variază între 50 şi 80 m, iar înălţimea maximă de 150 m se află în partea de răsărit, în câmpia înaltă subcolinară.

Pedologie

Sedimentarea s-a făcut cu materiale fine, pietrişuri, nisipuri şi mâluri. În era glaciar-cuaternară s-au depus straturi de loess (rocă prăfoasă, gălbuie şi cu porozitate mare). Pe acestea s-au putut dezvolta soluri fertile. Loess-ul are tendinţe de lăsare (din cauza spălării acestuia de apele de infiltraţie), creând microdepresiuni numite crovuri sau depresiuni numite găvane. Partea terestră superficială se compune din clasa molisolurilor, extrem de fertile, cu tipurile cernoziom şi cernoziom levigat. Tipurile de sol caracteristice sunt cernoziomul levigat şi solurile argiloase, nisipoase prielnice viţei-de vie, pomilor fructiferi şi pepenelui verde.

Hidrologie

Zona este străbătută de râul Ier, un râu tipic de câmpie din vestul ţării, afluent al Barcăului. Debitul de apă este influenţat de cantitatea de precipitaţii ce cad, de regulă în lunile mai-iunie, scăzând considerabil vara din cauza secetei. Datorită pantei reduse de scurgere (0,2-0,5 m/km), apar în lunca Ierului bălţi şi mlaştini. De asemenea, sunt de amintit atât cursurile văilor Fazanilor şi Almaşului cât şi Lacul Fazanilor.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală de tranziţie, cu influenţe ale climatului panonic şi în mai mică măsură ale Mării Adriatice. Etajul climatic predominant este cel de câmpie, cu valori de temperatură cuprinse între 10 şi 11 °C şi valori de precipitaţii între 500 şi 600 mm/an. Datorită poziţiei şi maselor de aer cald venite din vest, aceste valori sunt mai ridicate decât în alte zone similare din ţară. În timpul verii se simte influenţa vânturilor oceanice umede din vestul Europei, care aduc ploi bogate, în timp ce iarna invaziile de aer rece şi umed dinspre nordul şi nord-vestul Europei aduc zăpadă şi ger.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia specifică este cea de stepă, compusă din ierburi uscate şi puţin înalte. În sit, datorită caracteristicilor de relief şi hidrologice, întâlnim vegetaţie de luncă de-a lungul râurilor, silvostepă (stejar pufos şi stejar bumăriu) şi pajişti ierboase. Cel mai vechi element al vegetaţiei actuale care se păstrează din perioada rece a ultimei glaciaţiuni este molidul, esenţă nord-europeană care a rezistat frigului, coborând în câmpie. Flora spontană caracteristică zonei este alcătuită în cea mai mare parte din vegetaţie de silvostepă. Speciile de plante cu importanţă floristică deosebită sunt firuţa, coada şoricelului, cimbrişorul de câmpie, iasomia, dar şi vegetaţie lemnoasă care se găseşte în special de-a lungul văilor Fazanilor şi Almaşului sub formă de arini, salcâmi şi sălcii.

Fauna

Datorită zonei cu vegetaţie stepică situl atrage numeroase rozătoare precum hârciogul, şoarecele de câmp, popândăul (specie de interes comunitar). Fauna de câmp este reprezentată de iepure, dihor, nevăstuică, cârtiţă, căprioară, vulpe, bursuc, porc mistreţ, veveriţă. Reptilele şi amfibienii au o diversitate remarcabilă. În afara speciilor de interes comunitar, putem întâlni brotăcelul, broasca râioasă verde, broasca de pământ, broasca roşie de pădure, broasca de mlaştină, broasca mare de lac, şarpele de casă. Dintre peştii din sit amintim caracuda şi mihalţul. Păsările întâlnite sunt fazanul, sitarul, gaiţa, ciocârlia de pădure, privighetoarea, ciocănitoarea pestriţă mare, pupăza, cucul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 9653 de locuitori ai comunei Diosig sunt angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, viticultură şi industrie uşoară. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne. Localitatea dispune de sisteme de alimentare cu apă şi canalizare.

Dintre monumentele istorice şi culturale din sit amintim Mănăstirea medievală de la Diosig – „Insula Femeii" (sec. XIII), Castelul Zichy construit în anul 1701 şi Aşezarea neolitică de la Diosig „Belso Baji". Fiind o zonă viticolă cu relief specific culturilor de viţă de vie şi cu o veche tradiţie în producerea vinului, anual se organizează concursul de degustări de vinuri, iar în fiecare toamnă, odată cu terminarea procesului de cules al strugurilor, are loc Balul Strugurilor. Zilele Diosigului se serbează în ultimul sfârşit de săptămână al lunii august. Tot anual, aici se organizează reproducerea unui eveniment istoric şi anume Bătălia de pe Valea din Nyúzó, în memoria bătăliei din Diosig şi Almosd din 15 octombrie 1604, dintre Ştefan Bocskai (principe al Transilvaniei) şi habsburgi.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de exploatarea masei lemnoase fără replantare şi restructurarea terenului agricol.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există bariere, poteci de vizitare şi puncte de intrare. Acesta urmează să fie dotat cu panouri de avertizare, panouri de informare, panouri pentru orientare şi un centru de vizitare.

DOMOGLED - VALEA CERNEI - RO SCI 0069

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Caraş-Severin: Băile Herculane, Cornereva, Mehadia, Teregova, Topleţ, Zăvoi.
Judeţul Gorj: Padeş, Tismana.
Judeţul Mehedinţi: Balta, Cireşu, Isverna, Obârşia-Cloşani, Podeni.
Judeţul Hunedoara: Râu de Mori.

Suprafaţa: 62.171 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 3′ 3″; Long. E 22° 36′ 38″
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali
Altitudinea: 2284 max., 109 min., 1017 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces în sit sunt reprezentate de: DN6 (Timişoara-Caransebeş) până la Băile Herculane şi apoi pe Valea Cernei urmând DN67D (Târgu Jiu-Baia de Aramă-Cloşani-Godeanu), DJ671 (Apa Neagră-Padeş-Cloşani-baraj Valea Mare), DN66A (Petroşani-Lupeni-Câmpul lui Neag prin Pasul Jiu-Cerna).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3220 - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **91L0** - Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpinion*); **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale; **40A0*** - Tufărişuri subcontinentale peri-panonice; **6110*** - Comunităţi rupicole calcifile sau pajişti bazifite din *Alysso-Sedion albi*; **6210*** - Pajişti uscate seminaturale şi faciesuri cu tufărişuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **6410** - Pajişti cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **6190** - Pajişti panonice de stâncării (*Stipo-Festucetalia pallentis*); **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*); **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abruptţ, grohotişuri şi ravene; **91K0** - Păduri ilirice de *Fagus sylvatica* (*Aremonio-Fagion*); **8160*** - Grohotişuri medio-europene calcaroase ale etajelor colinar şi montan; **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **9530*** - Vegetaţie forestieră sub-mediteraneeană cu endemitul Pinus nigra ssp. banatica; **8110** - Grohotişuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* şi *Galeopsietalia ladani*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **6170** - Pajişti calcifile alpine şi subalpine.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Ţestoasă de uscat bănăţeană (*Testudo hermanni*). **Mamifere:** Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul cu potcoavă a lui Blasius (*Rhinolophus blasii*) • Liliacul mediteranean cu potcoavă (*Rhinolophus euryale*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliac cu picioare lungi (*Myotis capaccinii*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*). **Nevertebrate:** *Euphydryas maturna* • *Maculinea teleius* • *Lycaena dispar* • **Callimorpha quadripunctaria* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Cărăbuş (*Osmoderma eremita*) • Gândacul auriu (*Buprestis splendens*) • *Racul de ponoare (*Austropotamobius torrentium*) • Gândac cu aripile scurte (*Oxyporus mannerheimii*) • Carab (*Carabus variolosus*) • Gândac de apă (*Rhysodes sulcatus*) • *Gortyna borelii lunata* • *Leptidea morsei* • *Nymphalis vaualbum* • Calul dracului (*Cordulegaster heros*) • Lăcustă de munte (*Odontopodisma rubripes*) • *Chilostoma banaticum* • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*) • Calul dracului (*Paracaloptenus caloptenoides*) • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*). **Peşti:** Petroc (*Gobio uranoscopus*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Avat (*Aspius aspius*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Chişcar (*Eudontomyzon danfordi*). **Plante:** Ouăle popii (*Himantoglossum caprinum*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanţa sitului pentru conservare rezultă din cele 25 de habitate protejate la nivel european dintre care opt sunt prioritare pentru conservare, dar şi datorită prezenţei unei faune protejate deosebit de diverse (zece specii de mamifere, două specii de herpetofaună, trei specii de plante şi 22 de specii de nevertebrate). Situl este înzestrat cu o serie de valori naturale incontestabile care dau naştere unor peisaje tipice zonei şi unice în ţară cum ar fi abrupturi calcaroase cu pin negru de Banat, canioane cu pâraie cu debit puternic fluctuant, vârfuri calcaroase cu vegetaţie submediteraneană, păduri virgine şi cvasivirgine, goluri alpine cu jnepeniş, lacuri de acumulare montane, chei şi prăpăstii calcaroase, cătune izolate în munte şi pajişti subalpine cu lapiezuri. Datorită multitudinii acestor elemente biogeografice, biologice, antropice şi climatice deosebite, situl găzduieşte o faună foarte bogată şi interesantă, întâlnindu-se aici numeroase specii de animale de mare valoare ştiinţifică, unele unice în ţară sau chiar în lume. Unicat pentru România şi foarte rare pe glob sunt peşterile termale în care condiţiile de mediu sunt asemănătoare celor din climatul tropical (35-45 °C temperatura aerului), fapt pentru care fauna şi speleotemele au caractere aparte. De asemenea, izvoarele termale care abundă în zonă constituie mediu de viaţă unic pentru o floră şi faună specifică. Toate acestea, împreună cu modul tradiţional bine conservat de existenţă al localnicilor, care trăiesc în sate răsfirate sau cătune pierdute în munte, determină ca acest sit să fie unul dintre cele mai căutate şi apreciate din ţară.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se întinde peste bazinul râului Cerna, de la obârşie până la confluenţa cu râul Belareca şi peste masivul Munţilor Godeanu şi al Munţilor Cernei pe versantul drept şi respectiv Munţilor Vâlcanului şi Munţilor Mehedinţi pe versantul stâng. Între Vârful lui Stan şi Vârful Domogled se află cea mai întinsă suprafaţă calcaroasă din regiune, mărginită spre râul Cerna de un abrupt de 400-600 m, fragmentat de văi carstice cu chei înguste. În această zonă se întâlnesc cele mai variate şi mai frumoase forme carstice, câmpuri de lapiezuri, doline, văi seci, polii, chei, cascade, ponoare şi peşteri. Caracteristică Văii Cernei este prezenţa unor şiruri de înălţimi care însoţesc valea, când pe o parte, când pe cealaltă şi care se numesc ciuceve şi respectiv geanţuri. Ciucevele sunt mici masive calcaroase care însoţesc mai întâi Cernişoara, apoi Cerna, scăzând treptat ca altitudine. Geanţurile apar începând de la Cerna Sat, până dincolo de Valea Arşasca, cu înălţimi în jur de 900 m, fiind fragmentate de văi înguste şi chei sălbatice. În sit se remarcă peşterile termale, unice în România şi foarte rare pe glob, în care condiţiile de mediu sunt asemănătoare celor din climatul tropical (35-45 °C). Peştera lui Adam este o oază tropicală, cu o pungă de aer cald, colonii de lilieci şi faună de guano, având crustă şi stalactite gelatinoase nemaiîntâlnite în alte peşteri. Peştera Grota cu aburi răsuflă aburi fierbinţi (52-56 °C), cu miros de pucioasă, creând condiţii pentru dezvoltarea unui muşchi pe care îl găsim numai aici. De asemenea, foarte rar întâlnite în restul peşterilor ţării sunt marile suprafeţe de depuneri de cruste şi speleoteme din gips prezente în Peştera lui Ion Barzoni. Formaţiunile geologice ale sitului sunt reprezentate de un ansamblu de roci metamorfice, sedimentare vechi şi magmatice, aflate în raporturi tectonice foarte complicate. Munţii Godeanu sunt formaţi aproape în totalitate din roci metamorfice, alcătuite din şisturi cristaline ale pânzei getice. Foarte rar, de la izbucul Cernei şi până la obârşia Cernişoarei, peste şisturile cristaline se aştern petice din conglomerate, gresii şi argile violacee. Sectorul nordic al Munţilor Cernei aparţine domeniului autohton, fiind un complex de roci cristaline constituite din şisturi cloritoase verzi, gnaise granulare şi amfibolite străbătute de granitele de Cerna. Munţii Mehedinţi sunt constituiţi din formaţiuni cristaline şi sedimentare care aparţin domeniului danubian. În zona inferioară a bazinului Cernei, formaţiunile calcaroase sunt dispuse sub formă de fâşii aproape paralele cu Cerna, între ele apărând intercalate petice de alte roci constituind un adevărat mozaic litologic. Toate formaţiunile geologice pe care se desfăşoară bazinul Cernei sunt puternic cutate şi faliate.

Pedologie

Principalele grupe de soluri întâlnite în sit sunt solurile brune podzolite (local soluri argiloiluviale şi podzolice), solurile brune acide (sub păduri de foioase şi izolat sub răşinoase), solurile podzolice feriiluviale, solurile brune acide subalpine, podzolurile humico-feriiluviale, rendzine negre şi brune (sub tufărişuri şi pajişti) şi solurile aluviale şi aluvionile (favorabile atât fâneţelor cât şi culturilor agricole, ceea ce a determinat fixarea unor aşezări umane). Caracteristic pentru întreg arealul este apariţia frecventă a rocii la zi, respectiv a calcarelor sub formă de creste înguste, de abrupturi sau de grohotişuri la baza versanţilor puternic înclinaţi.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică de suprafaţă este înscrisă în bazinul alungit, îngust şi asimetric al râului Cerna, care începe de la împreunarea Izbucului de sub Ciuceava Chicerii cu apele Cernişoarei. Bazinul hidrografic al Cernei este puternic asimetric, marea majoritate a afluenţilor fiind pe partea dreaptă. Jumătatea sudică a versantului stâng al bazinului Cernei prezintă o reţea hidrografică slab dezvoltată, văile având cursuri de apă temporare cu pierderi mari în patul văilor, în această zonă fiind caracteristice văile seci şi văile oarbe. Pe râul Cerna s-au construit două mari lacuri de acumulare: Barajul Prisaca şi Barajul Cerna. Apele termominerale sunt generate de apele de infiltraţie care pătrund în zonele de fractură până la 1200 m adâncime, unde sunt încălzite şi mineralizate, apoi ies la suprafaţă în malurile Cernei. Prezintă de regulă debite constante, au temperaturi de 40-60 °C, sunt sulfuroase, clorurate, sodice, calcice, hipotone şi conţin oligominerale. Sunt separate în cinci grupe distincte: grupa Şapte Izvoare Calde, grupa Hercules, grupa Diana, grupa Neptun şi grupa sudică. Ele au determinat încă de pe timpul romanilor înfiinţarea staţiunii Băile Herculane, azi aceasta având recunoaştere internaţională.

Aspecte climatologice

Prin poziţia sa geografică bazinul Cernei este supus predominant circulaţiei atmosferice de vest şi SV. Astfel, în tot timpul anului, dar mai ales iarna, au loc invazii de masă de aer umed şi cald de origine mediteraneană şi oceanică, care determină valori mai crescute ale temperaturii aerului decât în restul ţării. La Băile Herculane, cu toate că ne aflăm în plină regiune de munte, temperatura medie multianuală este de 10,5 °C, la fel ca în Câmpia Română, Dobrogea Centrală şi Câmpia Crişanei. Repartiţia anuală a precipitaţiilor prezintă două maxime şi două minime anuale, datorită influenţei oceanice şi mai ales a celei mediteraneene. Diferenţele de nivel, orientarea generală, lărgirile din bazinul superior şi dispunerea perpendiculară a culmilor secundare determină existenţa următoarelor topoclimate: topoclimatul de vale largă şi cel de vale îngustă, topoclimatul cheilor, topoclimatul de culmi principale înalte, de culmi principale joase şi cel de culmi secundare, topoclimatul de versanţi însoriţi şi cel de versanţi umbriţi, topoclimatul de pajişti secundare pe versanţi însoriţi şi cel al suprafeţelor calcaroase.

Biocenoza

Vegetaţia

Datorită complexităţii aspectelor staţionare, fizico-geografice şi climatice, situl este caracterizat de o diversitate floristică remarcabilă, inventarul floristic bogat însumând 1110 specii de plante superioare şi 30 de asociaţii vegetale din care nouă sunt endemice. În cadrul sitului au fost identificate până în prezent 25 de habitate protejate la nivel european, dintre care opt sunt prioritare pentru conservare. Suprafaţa sitului este reprezentată în proporţie de 75% de păduri, clasificate în 10 tipuri de habitate forestiere. Dintre toate speciile care se întâlnesc în păduri fagul este predominant, restul speciilor fiind reprezentate de molid, brad, ulm, paltin, frasin, carpen, alun, scoruş de munte şi salbă moale. Limita pădurii se află la 1800 m altitudine, de unde coborând întâlnim mai întâi pălcuri de molid, brad şi fag (cu predominanţa primului), apoi intrăm în pădurile de fag, succedate în partea inferioară a bazinului Cernei de pădurile de stejar. Cea mai mare extindere o are însă subetajul pădurilor de fag, acestea fiind constituite din fag, ulm de munte, paltin şi gorun. Unul din habitatele forestiere strict protejate atât la nivel naţional cât şi la nivel european este cel de Vegetaţie forestieră sub-mediteraneană cu endemitul *Pinus nigra ssp. banatica*. Pinul negru de Banat este o specie endemică renumită pentru rezistenţa şi adaptarea sa în condiţii staţionare vitrege, care formează arborete pe stânci calcaroase, analoage cu pădurile xeroterme de conifere din ţinuturile submediteraneene moesice. Dintre habitatele de tufărişuri protejate la nivel european menţionăm Tufărişurile alpine şi boreale şi Tufărişurile subcontinentale peri-panonice. Primul habitat amintit prezintă tufărişuri de smârdar cu afin, care se întâlnesc la altitudini mari. În etajul alpin mai sunt prezente următoarele specii: cetina de negi, ienupărul şi jneapănul, care se întâlneşte sub 1800-1700 m şi care face trecerea spre etajul forestier. Jnepenişul nu constituie masive compacte, ci formează tufărişuri cu suprafeţe reduse. Dintre habitatele de stâncărie protejate la nivel european menţionăm următoarele: Grohotişuri medio-europene calcaroase ale etajelor colinar şi montan, Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase şi Grohotişuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpine* şi *Galeopsietalia ladani*). În alcătuirea floristică a vegetaţiei de stâncărie se remarcă prezenţa unui contingent important de specii dacice şi daco-balcanice, precum şi a multor specii endemice. În Valea Cernei, între Băile Herculane şi Crestele Ciucevelor sunt prezente Comunităţi daco-balcanice pe stânci calcaroase, cu specii ca guşa porumbelului, ruginiţă şi strasnic. Habitatele de pajişti de interes comunitar sunt reprezentate de Comunităţi rupicole calcifile sau pajişti bazifile din *Alysso-Sedion albi*, Pajişti calcifile alpine şi subapline, Pajişti cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caerulaea*), Fâneţe montane, Pajişti panonice de stâncării (*Stipo-Festucetalia pallentis*) şi Pajişti uscate seminaturale şi faciesuri cu tufărişuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*). Pajiştile alpine şi subalpine sunt reprezentate de specii precum coada iepurelui, păiuşul roşu, păruşca şi rogozuri. Dintre speciile endemice prezente aici menţionăm cimbrişorul, barba ungurului, tămăioara şi garofiţa de munte. În zonele conurilor de dejecţie ale torenţilor, unde solurile sunt în curs de fixare, cu acumulări de materiale organice provenite din spălarea pantelor de către torenţi, sunt prezente Pajiştile bazifile caracterizate de specii precum trifoiul, măcrişul, firuţa şi iarbă de şoaldină. Fâneţele montane sunt prezente în special pe versanţii puţin înclinaţi cu expoziţie nordică sau nord-estică, în zone cu soluri bogate în substanţe nutritive şi moderat umede, speciile caracteristice fiind ovăzul auriu, tremurătoarea, golomăţul şi păiuşul de livadă. Pe versanţii slab până la moderat înclinaţi şi pe platouri sunt prezente pajiştile panonice caracterizate de specii precum trifoiul şi căpşuna de grădină. Ca specie rară în acest habitat se întâlneşte pungulița. Habitatele acvatice din sit sunt reprezentate de râurile Cerna şi Motru, pâraie, lacurile de acumulare (Iovanu, Prisaca şi Valea Mare), acumulările glaciare temporare din Munţii Godeanu, precum bălţile şi iazurile existente în zona Cerna Sat. Alte habitate interesante din cadrul sitului sunt Grohotişuri medio-europene calcaroase ale etajelor colinar şi motan (habitat prioritar, în care sunt prezente speciile endemice de brădişor şi cimbrişor), Izvoare perifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*) (habitat prioritar din Munţii Godeanu, ce prezintă speciile endemice de coada şoricelului şi gălbinel de munte) şi Peşteri în care accesul publicului este interzis. Din totalul de plante superioare identificate în cadrul habitatelor din sit, 66 de specii sunt taxoni periclitaţi, rari şi în parte endemici, existând specii rare necunoscute în alte părţi ale ţării precum sunt borceagul balcanic, barba caprei balcanică, cornuţul bănăţean, în galben de Banat, ciuboţica cucului bănăţeană, pojarniţa lui Rochel, scaunul cucului şi urzica moartă bănăţeană. Atât Domogledul cât şi valea mijlocie şi cea inferioară a Cernei rămân refugiul ideal pentru unele din cele mai atrăgătoare şi rare specii balcanice şi mediteraneene mărul lupului balcanic şi buruiana vântului. Pe teritoriul sitului există specii de plante sub protecţie strictă, precum sângele voinicului, bulbucii de munte, smârdarul, stânjenelul, brădişorul, muşchii de turbă, ghimpele şi brânduşa galbenă, iar dintre cele de interes comunitar găsim aici clopoţelul, ouăle popii şi papucul doamnei.

Fauna

Datorită elementelor biogeografice, biologice şi climatice situl găzduieşte o faună foarte bogată şi interesantă, întâlnindu-se aici numeroase specii de animale cu mare valoare ştiinţifică, unele unice în ţară sau chiar în lume. Nevertebratele din cadrul sitului sunt reprezentate de unele specii foarte rare sau rare ce demonstrează originalitatea ridicată a regiunii. Din grupa viermilor inelaţi (râme) sunt prezente trei endemisme locale şi şase specii rare. Insectele primitive, fără aripi, prezintă forme diverse şi foarte interesante din punct de vedere sistematic şi zoogeografic. Au fost semnalate 21 de specii care aparţin în majoritate speciilor palearctice şi polar-arctice, multe fiind legate de anumite peşteri. Situl reprezintă zona cu cea mai ridicată biodiversitate în ceea ce priveşte lepidopterele, întâlnindu-se aproape 1500 de specii de fluturi, 45% din fauna de lepidoptere a ţării fiind concentrată aici. Endemismele întâlnite în rândul lepidopterelor au un număr semnificativ. Dintre nevertebratele protejate la nivel european menţionăm speciile: melcul carenat bănăţean, racul de ponoare, fluturele ţestos, fluturele tigru, fluturele roşu de mlaştină, albăstriţa de mlaştină, fluturele maturna, albilişa mică, o molie ale cărei larve trăiesc în rădăcinile de mărarul porcului, libelula calul dracului, cosaşul transilvănean, lăcusta de munte, greierele calul dracului, croitor alpin, croitor mare, croitor cenuşiu, rădaşcă, carab, gândacul sihastru, gândacul auriu, un gândac ce trăieşte în lemnul mort al foioaselor şi gândacul cu aripi scurte (aici specia având singura semnalare din siturile ţării). Toate sunt cu o stare bună de conservare, la unele fiind întâlnită chiar şi starea excepţională de conservare. Fauna de peşti din apele sitului este foarte bogată în specii, dar şi ca număr de indivizi, ceea ce arată o calitate excepţională a acestor ecosisteme acvatice. Enumerăm doar speciile protejate la nivel european, care sunt în număr de şase: avatul, chişcarul, dunariţa, moioaga, petrocul şi zglăvoaca. Dintre amfibieni menţionăm

broasca râioasă brună, broasca râioasă verde, buhaiul de baltă cu burta galbenă (specie comunitară), broasca roșie de pădure și cea de munte, salamandra și tritonii. Specii de reptile frecvent întâlnite în sit sunt vipera cu corn, șarpele lui Esculap, țestoasa de uscat bănățeană (specie protejată la nivel european), șopârla de munte, șopârla de ziduri, șopârla de pădure, șarpele de apă, șarpele de casă, gușterul, năpârca și șarpele de alun. Avifauna sitului prezintă caracteristicile generale ale ținuturilor montane de altitudini joase din etajul pădurilor de foioase, peste care se suprapun unele elemente de câmpie infiltrate în ecosistemele antropogene din lunci sau de pe versanți. Menționăm speciile mai rare și cele care dau nota de unicitate acestui sit: drepneaua mare, lăstunul de stâncă, pietrarul mediteranean, presura bărboasă, mierla albastră, rândunica roșcată, ciocănitoare de grădini și cănărașul. În pădurile de foioase și la altitudini relativ joase, avifauna de tip montan este reprezentată prin specii precum ierunca, ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea cu spatele alb, pițigoiul de brădet, ochiul boului, mierla de apă, în stâncării fiind prezent fluturașul de stâncă și codroșul de munte. Merită subliniată prezența speciilor de răpitoare precum acvila țipătoare mică, șerparul, viesparul, acvila de munte, huhurezul mare, șoimul călător, șorecarul comun, vânturelul roșu, șoimul rândunelelor, striga, cucuveaua, ciufulde pădure, ciușul, buha și altele. Jumătatea superioară a bazinului Cernei este caracterizată de o bogăție mare a mamiferelor protejate precum ursul brun, râsul, lupul și vidra, alături de care apar foarte frecvent și vulpea, căpriorul, cerbul carpatin, capra neagră, mistrețul, jderul, dihorul, nevăstuica și multe specii de șoareci, pârși și chițcani. Din fauna cavernicolă a sitului menționăm în special bogăția de specii de lilieci, dintre care zece sunt de interes european pentru conservare: liliacul cu urechi mari, liliacul cu picioare lungi, liliacul cu aripi lungi, liliacul cărămiziu, liliacul comun și cel comun mic, liliecii mari, mici, cei ai lui Blasius și cei mediteraneeni, toți cu potcoavă. Fauna depozitelor de guano este bine reprezentată într-una din peșterile termale ale parcului (Peștera lui Adam), care conține cele mai mari astfel de acumulări din peșterile românești (depozit gros de aproape 3 m).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Marea majoritate a locuitorilor beneficiază de alimentare cu apă, orașele având și canalizare, în unele comune aceste utilități fiind în faza de proiect sau lipsind, precum în satele și cătunele aparținătoare. Încălzirea locuințelor celor peste 50000 de locuitori se face predominant cu lemne, orașele Tismana, Băile Herculane și Baia de Aramă având și sisteme de încălzire cu gaze naturale. Locuitorii din aceste zone au ca ocupație principală agricultura, produsele fiind pentru consum individual sau pentru comerț. Creșterea animalelor este favorizată de prezența pășunilor și a fânețelor, unde există adăposturi (sălașe) locuite în timpul cositului. Exploatarea și prelucrarea lemnului, a pietrei de carieră, a marmurei, piscicultura, apicultura, olăritul și cojocăritul sunt îndeletniciri specifice zonei. Puterea tămăduitoare a izvoarelor termale din Băile Herculane (descoperită de romani) a dus la dezvoltarea turismului balnear.

Izvoarele istorice atestă faptul că, încă din paleoliticul mijlociu, neolitic, epoca bronzului și a fierului, oamenii și-au găsit adăpost în peșterile locului. Complexul de fortificații romane de pe aceste meleaguri demonstrează o strânsă simbioză daco-romană, precum și o activitate intensă și importantă în formarea poporului și a limbii române. Fie ca e vorba de legende, de cetăți medievale, biserici vechi din lemn, arhitectură rurală și urbană, mânăstiri, monumente, statui, case memoriale, poduri de piatră sau fontă, ansambluri de mori, toate acestea ne familiarizează cu farmecul acestui vast sit. Abundă în sate elemente de artă populară (țesături cu fir lucios auriu, traiste, ștergare și ponevile din cânepă pentru acoperit patul), instalații de tehnică populară (vălaie pentru postav, vâltori pentru spălat haine, presă de ulei, targă pentru uscat prune, mori cu ciutură, pive și cazane de țuică) și prelucrare a lemnului (lada de zestre, gilăul sau compasul de lemn). Obiceiurile populare din ciclul vieții, datini ale sărbătorilor de iarnă și de primăvară, toate sunt completate cu sărbătorile tradiționale ale hramurilor bisericilor. Rugile sau nedeile sunt prilej de etalare a portului popular și a hainelor festive și de exprimare a bucuriei prin joc și cântec cu instrumente specifice (taragot, fluier, acordeon, vioară). Vizitatorul rămâne fascinat de multitudinea de cătune și sălașe de vară răspândite în tot situl, în care parcă timpul stă în loc conservând frumusețea satului autentic românesc de munte.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Impactul major asupra biodiversității speciilor (mamifere mari, specii de plante rare și endemice, fauna din peșteri), al habitatelor protejate este determinat de turismul necontrolat, lucrări forestiere, vânătoare și braconaj, eroziune și plantarea artificială (când are loc modificarea habitatelor unor mamifere și nevertebrate). Schimbarea de habitat este produsă și prin modificarea morfologiei cursurilor de apă. Manifestat periodic în unele zone, pășunatul are un impact negativ mediu. Activitățile tradiționale de utilizare a unor resurse regenerabile practicate sporadic au impact redus. Toate aceste activități au loc în interiorul sitului, iar în afara acestuia, o influență directă negativă și majoră o are extragerea de nisip și pietriș precum și managementul forestier general și indirect parcurile eoliene.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare amplasate în apropierea traseelor turistice des frecventate, panouri pentru orientare cu hărți, o clădire administrativă și centre de informare/vizitare amplasate în Băile Herculane, puncte de informare în amonte de acest oraș, bariere de limitare a accesului, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, foarte multe trasee turistice, trasee tematice cu specific speologic sau de alpinism, trasee tematice cu profil științific, mai multe locuri de campare dotate cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Este necesară amenajarea unei stațiuni științifice având în vedere potențialul pentru cercetare al zonei și suplimentarea barierelor pentru limitarea accesului în anumite zone.

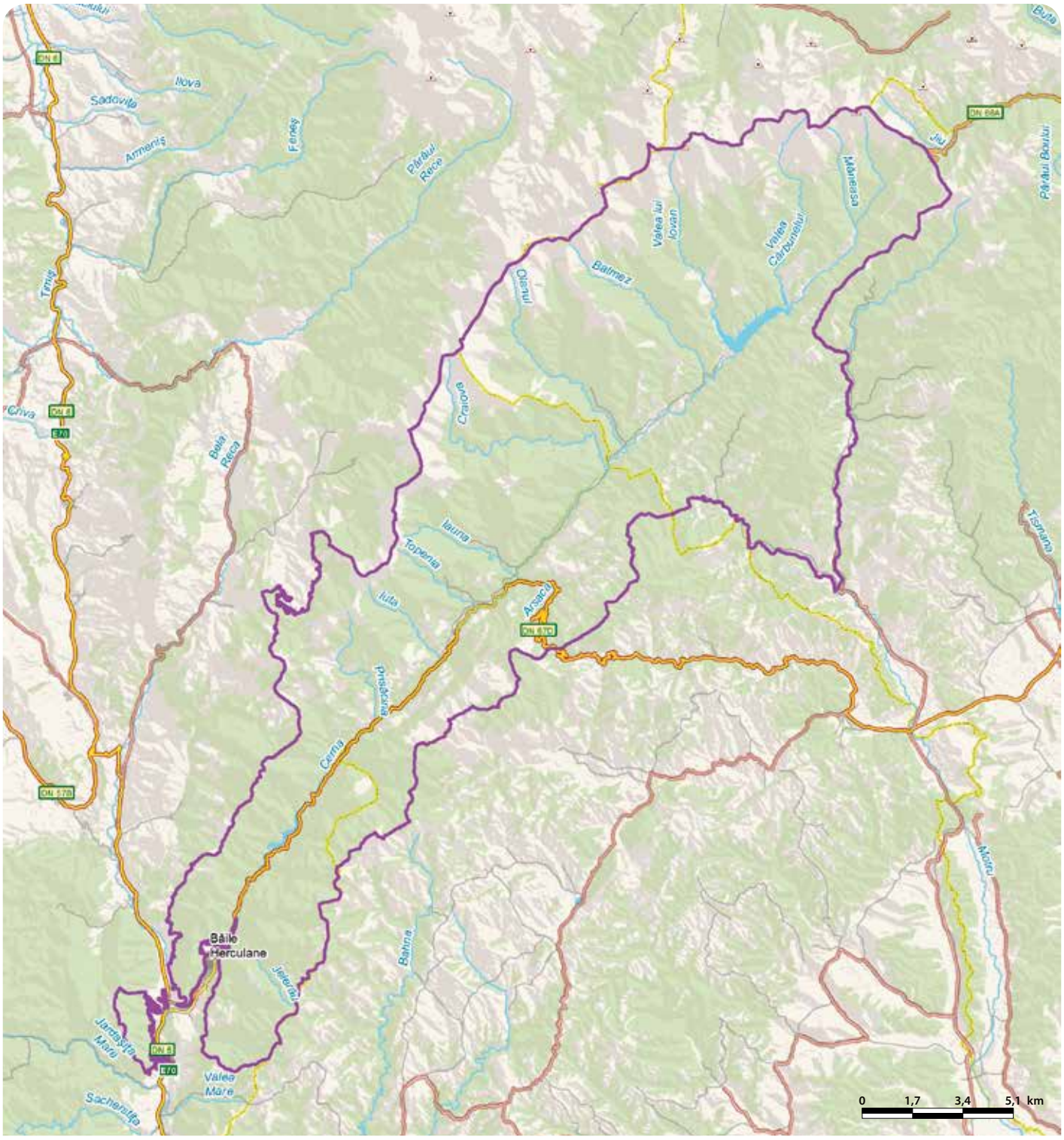

DROCEA - RO SCI 0070

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Arad: Almaş, Brazii, Buteni, Bârzava, Chisindia, Gurahonţ, Săvârşin, Vărădia de Mureş.

Suprafaţa: 26.108 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 11' 58"; Long. E 22° 9' 7"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 847 max., 149 min., 464 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în situl Drocea se face în nord pe DN79A, din dreptul localităţii Joia Mare, iar în sud pe DN7, din dreptul localităţii Căprţa. De asemenea, DJ708 (Căprţa- Gurahonţ) traversează situl.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91E0* - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abruţi, grohotişuri şi ravene; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91L0** - Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpiniori*); **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer şi gorun; **91Y0** - Păduri dacice de stejar şi carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este deosebit de important pentru conservarea biodiversităţii continentale prin nucleul de păduri virgine relictare nealterate constituite din arborete pure şi amestecate de gorun şi fag care se găsesc aici. Deşi zona reprezintă doar 0,1% din suprafaţa ţării, concentrează trei din cele zece etaje fitoclimatice (etajul deluros de gorunete, făgete şi goruneto-făgete, etajul deluros de cvercete şi şleauri de deal şi etajul deluros de cvercete cu stejar şi cer, gârniţă, gorun şi amestecuri ale acestora), opt habitate de interes comunitar, dintre care două prioritare. Prin inventarul natural intrinsec, situl reprezintă un centru de heterogenitate taxonomică şi genetică de mare importanţă practică, aici fiind prezente asociaţii vegetale de mare valoare bioistorică ce reflectă interferenţa elementelor iubitoare de căldură sudice cu cele central-europene şi păduri virgine şi cvasivirgine. Situl include Rezervaţia naturală Runcu Groşi şi Locul Fosilifer Monoroştia (situat în satul Monoroştia, pe raza comunei Bârzava, rezervaţie naturală de tip paleontologic cu o suprafaţă de 0,1 ha unde sunt protejate cochilii fosilizate de gasteropode).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl include interfluviul Mureş-Crişul Alb cu sectorul central-estic al Munţilor Zarand, cu un relief de culmi joase, netede, alcătuit dintr-un mozaic de roci (şisturi cristaline, granite, sienite, calcare, tufuri vulcanice), dezvoltat pe un ecart altitudinal de peste 600 m, între 193 şi 836 m (Vf. Drocea).

Pedologie

În sit regăsim soluri de tip eutricambosol, luvosol, profunde, slab acide, eubazice, umede şi eutrofice pe substrat dur (mai ales şisturi cristaline) sau moale (argile, pietrişuri).

Hidrologie

Reţeaua hidrografică a sitului este formată din cursuri de apă cu densitate mare, fiind împărţită în două bazine. Spre nord, râurile Sighişoara, Măreasca, Mustești, Budeşti, Almaş, Chişindia, Hurezu şi Cioltu se varsă în Crişul Alb. Spre sud, râurile Groşilor şi Monoroştia se varsă în Mureş.

Aspecte climatologice

În Munţii Zarandului, temperatura medie a verii este de 16-18 °C din cauza curenţilor reci ce vin dinspre nord. În zona de luncă, temperatura medie a verii este de 18-20 °C. Temperatura medie a iernii este de 2-3 °C. Precipitaţiile anuale sunt între 600 şi 800 mm, în funcţie de altitudine. Vânturile dominante bat pe axa SE-NV.

Biocenoza

Vegetaţia

În sit se remarcă în special habitatele forestiere, aproape continue, întrerupte doar de drumuri forestiere ce acoperă 94% din suprafaţa acestuia. Este remarcabil că aproape 80% dintre păduri reprezintă tipuri de habitate de interes comunitar, acest procent ilustrând starea excelentă de conservare a acestor păduri dintre care o mare parte sunt păduri virgine sau cvasivirgine. Ca specii se remarcă arboretele de fag şi gorun, răşinoasele apărând doar insular. Diversitatea floristică a zonei este deosebită, fiind constituită din 607 specii de ciuperci, 152 de specii de licheni, 95 de specii de muşchi şi 1110 specii de plante vasculare (31% din plantele vasculare ale României).

Fauna

Aproape întreaga suprafaţă a sitului fiind acoperită de păduri, se remarcă mai ales fauna de interes cinegetic. Dintre carnivorele mari, lupul este cea mai importantă specie, dar în afară de acesta se găsesc aici şi celelalte specii (urs, râs). Prezenţa lupului în efective mari se datorează populaţiilor mari de cerb, căprior şi mistreţ, dar şi izolării sitului de comunităţile umane. Pe cursurile de apă din sit, datorită habitatului nealterat şi apelor curate, întâlnim patru specii de amfibieni de interes comunitar şi anume tritonul cu creastă, tritonul comun transilvănean, izvoraşul cu burta galbenă şi cel cu burta roşie. Pădurile din sit oferă adăpost unui număr mare de specii de lilieci şi păsări caracteristice pădurilor de foioase care găsesc aici locuri ideale de hrănire şi reproducere.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 9043 de locuitori din zona sitului sunt angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, silvicultură şi agroturism. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne sau gaz. Localităţile nu dispun de reţele centralizate de alimentare cu apă şi canalizare.
Dintre monumentele istorice întâlnite în apropierea sitului pot fi menţionate Biserica de lemn „Întâmpinarea Domnului" (1807) din Bârzava şi Biserica de lemn „Sf. Mucenic Gheorghe" (1804) din Brazii. În zonă mai pot fi vizitate ruinele cetăţilor medievale de la Şiria şi de la Şoimoş, Schitul Feredu (1761) şi Mănăstirea Radna (1722). În fiecare an, pe 24 iunie, comuna Bârzava găzduieşte o Sărbătoare Câmpenească.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de turismul necontrolat şi braconaj.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există poteci pentru vizitare şi sunt amenajate trasee turistice. Pe viitor, acesta necesită dotarea cu panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare, clădiri administrative, puncte de informare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

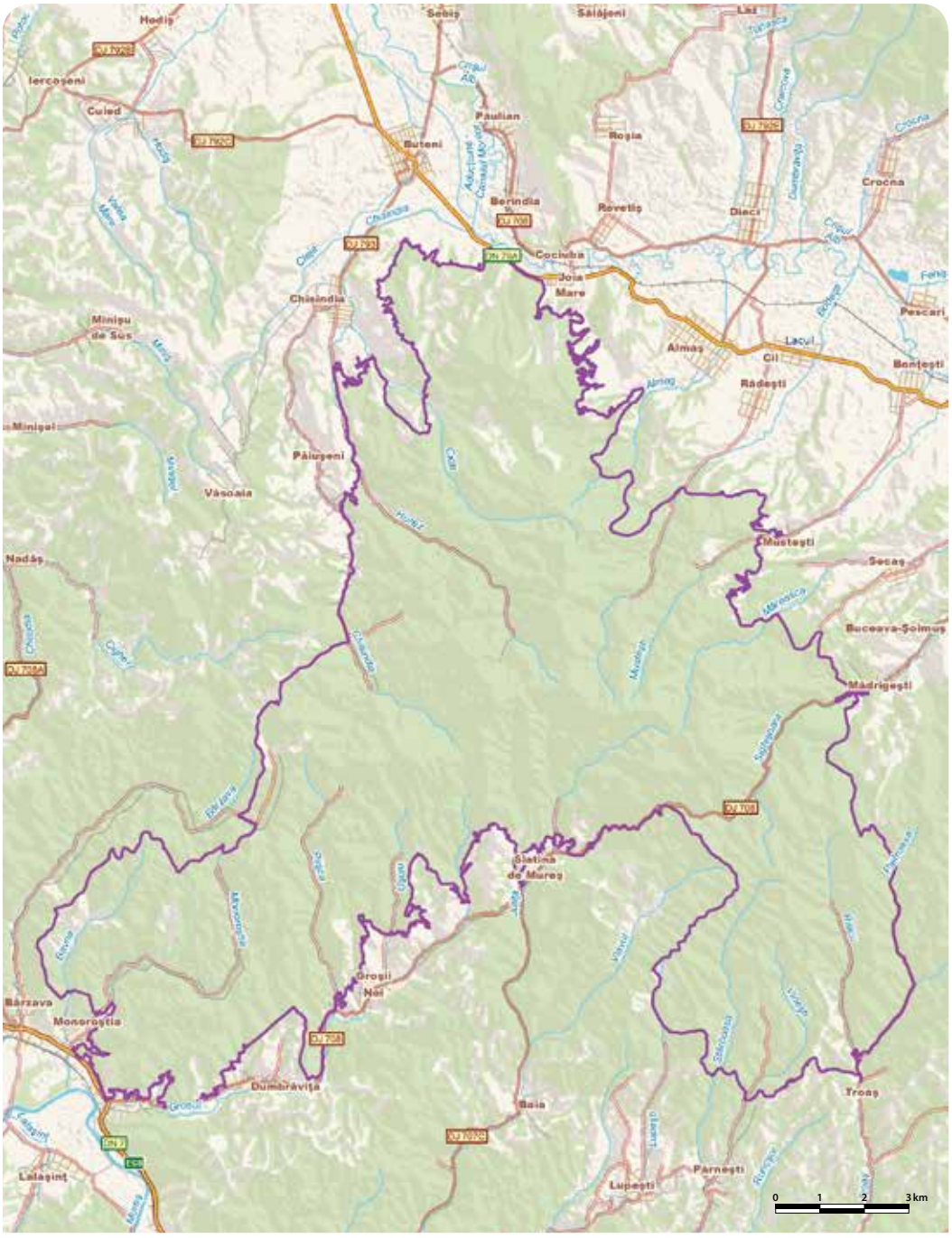

DUMBRĂVENI - VALEA URLUIA - LACUL VEDEROASA - RO SCI 0071

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Adamclisi, Aliman, Chirnogeni, Cobadin, Deleni, Dobromir, Dumbrăveni, Independenţa, Ion Corvin, Rasova.

Suprafaţa: 17.971 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 43˚ 58' 10"; Long. E 27˚ 58' 48"
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 194 max., 1 min., 99 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele drumuri de acces în sit sunt din DN3 (între Ion Corvin şi Pietreni) şi DJ223 (între Ion Corvin şi Rasova), pe direcţia N-E. Pe direcţia N-S, zona poate fi vizitată pe traseele Rasova-Haţeg-Abrud-Deleni şi Aliman-Adâncata-Urluia.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice; **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetaţie tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice; **91I0*** - Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **91AA** - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer şi gorun.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Ţestoasă de uscat dobrogeană (*Testudo graeca*) • Ţestoasă de uscat bănăţeană (*Testudo hermanni*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Balaur mare (*Elaphe quatuorlineata*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*). **Mamifere:** Liliacul cu potcoavă a lui Mehely (*Rhinolophus mehelyi*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Dihor pătat (*Vormela peregusna*). **Nevertebrate:** *Eriogaster catax* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Catopta thrips* • *Erannis ankeraria* • *Lycaena dispar*. **Peşti:** Porcuşor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Ţipar (*Misgurnus fossilis*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Sabiţă (*Pelecus cultratus*). **Plante:** Buruiană cu cinci degete (*Potentilla emilii-popii*) • Vineţele, Dioc, Zglăvoc (*Centaurea jankae*) • Ouăle popii (*Himantoglossum caprinum*) • Capul şarpelui (*Echium russicum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl cuprinde forme variate de relief cum ar fi canaralele cu deflee din pădurea Dumbrăveni, dealuri, pajişti naturale şi semi-naturale şi văi cu ape permanente, care constituie peisaje geomorfologice de o rară frumuseţe şi habitate optime pentru multe plante rare şi animale. Situl a fost desemnat deoarece adăpostește opt tipuri de habitate naturale, dintre care trei sunt prioritare şi 26 de specii de interes comunitar, tot aici fiind cuprinse mai multe rezervaţii naturale şi monumente ale naturii care cresc şi mai mult valoarea conservativă a zonei. Zona face parte din categoria lacurilor de lunca cu grad accentuat de meandrare şi este situată în sectorul limanic al Văii Urluia sau Văii Vederoasa. Peste 80% din suprafaţa lacului este acoperită cu stuf. Rezervaţia naturală Pădurea Dumbrăveni adăpostește pe coastele calcaroase o vegetaţie cu elemente caracteristice submediterareneene, majoritatea specii rare ca stejarul pufos, stejarul brumăriu, iasomia sălbatică, cărpiniţa. Tot aici au fost identificate 26 de specii de ciuperci, dintre care 14 sunt comestibile. Pereţii calcaroşi de la Petroşani şi Locul Fosilier Credinţa sunt depozite cretacice ce conţin resturi fosile de amoniţi, lamelibranhiate şi echidne. Ca urmare a acţiunii agenţilor externi aceste zone au un aspect impresionant. Locul fosilier Aliman se remarcă printr-o faună fosilă extrem de bogată.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geomorfologic situl se încadrează în podişul Oltina, subunitate a podişului dunărean al Dobrogei de Sud. Înălţimile zonei alternează între 100 şi 220 m. Podişul este puternic fragmentat de Văile Baciului, Adâncata-Vederoasa şi Negureni-Dunăreni. Astfel, această zonă combină într-un mod armonios peisajele de câmpie cu cele de podiş, întrerupte de văi largi cu caracter de canion pe măsură ce ne apropiem de Dunăre.

Pedologie

În cadrul sitului predomină solurile tipice de climat arid, cel mai întâlnit fiind cernoziomul propice culturilor cerealiere, plantelor tehnice etc. Ca urmare a condiţiilor naturale, pe raza sitului apar tipuri de soluri ciocolatii, slab levigate, carbonatice şi rendzine. Se întâlnesc şi solurile bălane de stepă, solurile nisipoase şi solurile erodate excesiv. Apa freatică se găseşte în general la adâncimi mari şi nu are influenţă în procesul de formare a solurilor. În cadrul Locul fosilier Aliman solurile sunt reprezentate de argile marnoase şi de o alternanţă de calcare şi marno-calcare.

Hidrologie

Situl face parte din bazinul hidrografic al Dunării. Apele curgătoare care traversează zona sunt de dimensiuni mici, cu debite reduse, precum Valea Floriilor, Corvin, Valea Baciului şi Urluia, care este afluent al Dunării. Acesta din urmă are cea mai mare lungime (98 de km). În cadrul sitului sunt incluse Lacurile Vederoasa şi Sarpul. Ambele fac parte din categoria lacurilor de luncă. Pe malul lacului Vederoasa se găsesc izvoare ascensionale cu origine în calcarele de la baza falezei.

Aspecte climatologice

Clima zonei este cea specifică Dobrogei de Sud, caracterizându-se prin veri timpurii, călduroase, uneori toride şi lungi, deseori cu vânturi uscate. Se resimte deficitul de umiditate. Toamnele sunt lungi, secetoase şi cu brume frecvente, iar iernile sunt puţin friguroase, dominate de vânturi puternice care se pot uşor transforma în viscole. Precipitaţiile sunt relativ reduse, cu o repartizare neuniformă. Lunile în care cad cele mai multe precipitaţii sunt mai şi iunie, iar luna cu cele mai puţine precipitaţii este martie. În cursul verii, ploile pot avea un caracter torenţial, depăşind uneori în 24 de ore cantitatea medie lunară sau chiar anuală. În anii secetoşi, intervalele de timp în care lipsesc precipitaţiile pot avea o durată foarte mare. Vânturile bat în general dinspre NV. Iarna bate frecvent Crivăţul.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl prezintă o biodiversitate bogată, fapt ce se datorează unui mozaic de habitate diferite dezvoltate pe o geomorfologie variată. Găsim aici stâncării calcaroase cu grote, dealuri pietroase şi cu loess, văi cu ape temporare, cursuri de ape permanente şi lacuri. Intercalate cu păduri găsim tufărişuri şi pajişti ponto-sarmatice. În pădurea Dumbrăveni vegetaţia forestieră este reprezentată prin cer, stejar brumăriu, stejar pufos. Aceste păduri submediteranene, deseori impresionante prin prezenţa exemplarelor de arbori seculari, se încadrează în habitatele de păduri est-europene de stejar pufos, păduri balcanice de cer şi gorun şi silvostepă eurosiberiană tipică pentru sudul Dobrogei. Alte specii importante sunt mojdreanul, cărpiniţa, teiul, arţarul tătăresc, părul păduret. Speciile ierboase caracteristice sunt bujorul de pădure, sparanghelul, trepădătoarea, iarba fiarelor, firuţa de pădure, brânduşa galbenă, golomăţul, iarba ciutei etc. Formaţiunile de silvostepă din sit, pâlcuri de pădure intercalate cu pajişti stepice ponto-sarmatice, se regăsesc pe suprafeţe restrânse. Stratul arborilor este compus din stejar brumariu, tei argintiu, arţar tătăresc, mojdrean, cărpiniţă, cu exemplare de arţar, frasin, scoruş, ulm. Un alt habitat specific regiunii sunt tufărişurile ponto-sarmatice, prezente în zonele de coastă dar şi pe substrat pietros cu calcare la suprafaţă. Se prezintă în perdele vegetale dense, aproape impenetrabile, formate din păducel, scorombar, iasomie, spinul lui Christos, caragană pitică, corn, migdal pitic, măceş, lemn câinesc, jugărel, obsigă, ruşinariţă. Întâlnim aici unele specii rare în flora ţării ca volbura, toporaşul, aiul de pădure. Pe versanţii abrupţi ai stâncăriilor se formează o vegetaţie ierboasă numită stepă petrofilă în care întâlnim păiuşul dobrogean, jaleşul, cinci degete, milişeaua dobrogeană, iarba de sadină, coada şoricelului, garofiţa pitică de stâncă (specie endemică), iar pe terenuri de loess găsim pajişti tipice de stepă cu diferite specii de colilie şi păiuş stepic. În sit sunt prezente speciile de plante de interes comunitar cum ar fi vineţelele, ouăle popii, buruiana cu cinci degete şi capul şarpelui.

Fauna

Ca urmare a mozaicului divers de habitate, în sit găsim o faună foarte variată. Dintre speciile de nevertebrate, cel mai bine sunt reprezentaţi fluturii. Balta Vederoasa îmbogăţeşte diversitatea faunistică a zonei prin specii de peşti precum avatul, zvârluga, porcuşorul de nisip, ţiparul, sabiţa, boarea, specii de interes conservativ european. Dintre speciile de reptile şi amfibieni prezente în sit menţionăm tritonul cu creastă dobrogean, buhaiul de baltă cu burta roşie, ţestoasa de apă. Una dintre cele mai importante specii este ţestoasa dobrogeană, declarată Monument al Naturii şi strict protejată de lege, alături de care întâlnim şi broasca ţestoasă de uscat bănăţeană. Balaurul dobrogean, cel mai mare şarpe neveninos din România, este o specie endemică pentru Dobrogea. Fauna de mamifere cuprinde un număr semnificativ de specii printre care vidra, popândăul, dihorul pătat şi multe specii de lilieci. Studiile recente au identificat 20 de specii de lilieci în zona Dumbrăveni-Valea Urluia-Lacul Vederoasa. Prezenţa speciilor de lilieci este favorizată de existenţa pădurilor şi a altor structuri naturale ce oferă habitate de odihnă, hrană şi adăpost. Peştera de la Cişmeluţa (comuna Deleni), deşi puternic influenţată de activităţile uma-

ne, reprezintă în timpul iernii loc de hibernare pentru cinci specii de lilieci. Situl găzduiește o avifaună bogată, fiind identificate peste 100 de specii de păsări. Unele specii de păsări, precum cele de răpitoare, ciocârliile, ciocănitorile, caprimulgul etc., prezintă efective importante.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 11513 locuitori din așezările din zona sitului sunt angrenați în principal în agricultură, creșterea animalelor, viticultură, silvicultură, turism și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, pe bază de combustibil solid (lemne și cărbuni). Localitățile dispun de sisteme de alimentare cu apă, dar numai comuna Rasova are canalizare.

Printre monumentele istorice aflate în zona sitului se numără „Monumentul Triumfal" *Tropaeum Traiani* (construit în cinstea împaratului Traian în anii 106-109, ca omagiu pentru înfrângerea coaliției formată din geto-daci, buri și sarmați în urma luptelor purtate de romani cu aceștia în anul 102), *Cetatea Tropaeum Traiani* (considerată drept cea mai mare așezare civilă romană de pe teritoriul Dobrogei și construită în același timp cu Monumentul Triumfal) și Mănăstirea Peștera Sf. Andrei (construită în jurul unei peșteri în care se spune că a trăit și creștinat Sfântul Apostol Andrei).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapășunat, turism necontrolat, braconaj, plantare artificială (cu specii invazive).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu panouri de avertizare, clădiri administrative, puncte de informare, puncte de intrare, poteci pentru vizitare și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Totodată, situl necesită dotarea cu panouri de informare și pentru orientare, stațiuni științifice, centru de vizitare, amenajări pentru observare, bariere, locuri de campare, trasee turistice și tematice.

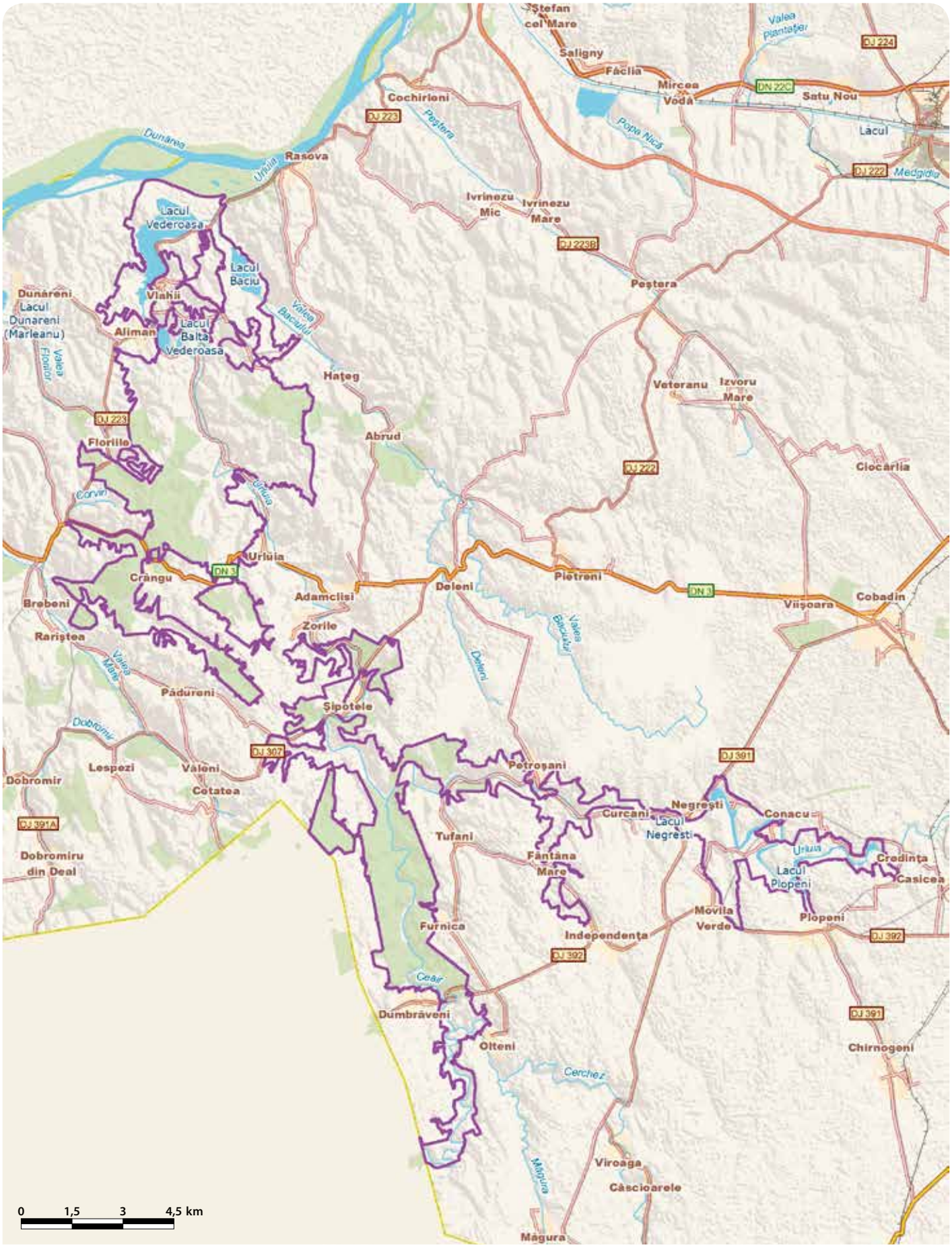

DUNELE DE NISIP DE LA HANUL CONACHI - RO SCI 0072

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Galați: Fundeni.

Suprafața: 242 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 34′ 14″; Long. E 27° 34′ 38″
Ecoregiunea: Câmpia Moldovei
Altitudinea: 27 max., 12 min., 19 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe DN25 (Galați-Tecuci) sau, din același drum, se poate intra în dreptul localității Hanu Conachi pe DJ204 spre Nănești. Pe cale ferată, accesul se poate face pe linia Galați-Tecuci, din halta Hanu Conachi.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6120* - Pajiști xerice pe substrat calcaros; **91AA** - Vegetație forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Nevertebrate:** *Erannis ankeraria* • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*). **Plante:** Capul șarpelui (*Echium russicum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

În sit sunt prezente dune cu altitudini variabile, de origine fluviatilă și eoliană, care s-au format numai pe podul terasei inferioare a Bârladului. Originea materialului din alcătuirea dunelor este atribuită nisipurilor aluvionare depuse de râul Bârlad în timpul formării terasei inferioare la care probabil s-a adăugat și un material remaniat din versantul câmpului înalt din sectorul Ungureni-Matca-Corod. Situl include rezervația naturală Pădurea și dunele de la Hanu Conachi cu care se suprapune aproape în totalitate. Au fost identificate aici două habitate de interes comunitar, dintre care unul prioritar, și patru specii de interes comunitar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Geologic, fundamentul regiunii este constituit din formațiuni de gresii, marne nisipoase, argile și nisipuri, peste care sunt așezate depozite aluvionare și eoliene a căror grosime variază între 10 și 20 m (regional). Situl este constituit din câmpii de terase ocupate de depozite loessoide, depozite aluviale, nisipuri și nisipuri de dune. Există o alternanță de dune de diferite înălțimi și văi închise. În partea de nord dunele sunt mai înalte de 7-8 m și mai lungi (14 m).

Pedologie

În zona Hanu Conachi terenul este alcătuit din pământuri de natură eoliană constituite din nisipuri fine, afânate, slab sensibile la umezire și de grosime mică, maxim 4,0-5,0 m. În zona dunelor se găsesc nisipuri mobile (alcătuite din granule fine, uniforme, pulverulente, formate în bună parte din cuarț), nisipuri argiloase (cu un conținut de 10-20% argilă), nisipuri calcaroase (cu un conținut de 4-10% calcar), toate încadrate în grupa nisipurilor cisdanubiene. Alte tipuri de sol din sit sunt cernoziomul cambic, solul aluvial (tipic, molic, gleizat), psamosolul (tipic, molic), protosolul aluvial (tipic, gleizat).

Hidrologie

Un rol important în ceea ce privește rețeaua hidrografică a zonei îl au râurile Siret și Bârlad, ale căror debite sunt influențate de precipitațiile căzute în bazinele acestora. Cursul Râului Bârlad și cel mijlociu și superior al Siretului sunt regularizate, ceea ce are efecte negative pe termen lung asupra evoluției vegetației din zonă.

Aspecte climatologice

Precipitațiile au valori dintre cele mai reduse din țară ca urmare a influenței estice continentale, dar și ca o consecință a prezenței Foehnului, vânt uscat. Precipitațiile atmosferice înregistrate sunt de 400-500 mm pe an, în timp ce evapotranspirația potențială anuală este de 708 mm, rezultând un deficit anual substanțial de 246 mm care dă caracterul arid al zonei.

Biocenoza

Vegetația

În sit s-a instalat o vegetație ierboasă tipică de stepă, care apare astăzi numai pe terenurile unde nu se practică agricultura. Vegetația de stepă este reprezentată prin tufișuri rezistente la uscăciune formate din păiuș, năgară, pir crestat, lucernă mică etc. Pe terenurile degradate se instalează ușor bărboasa, rezistentă la pășunat. Pe nisipurile fixate apar sărăcica, ciulinul, etc. Flora de tip submediteranian și pontic specifică dunelor nisipoase fluviatile cuprinde și garofițe, troscot de nisipuri, secară sălbatică, pipirig, salcie pitică, cătușnică, frăsinel. De asemenea, apar păduri de stejar în amestec cu tei și carpen, precum și păduri de stejar brumăriu, arțar tătăresc sau plantații de salcâm. Dintre arbuști, o reprezentare importantă o au păducelul, porumbarul, socul. Se întâlnesc arbori seculari de stejar și mesteacăn, prezent aici ca relict glaciar. Alte specii reprezentative de floră pentru acest sit sunt ceapa ciorii, cosaciul de nisipuri, clopoțelul, nemțișorul, garofița mare, măciuca ciobanului, laptele câinelui, rugina, turița netedă, bălușca, bujorul, clocoticiul, viorelele etc. Dintre speciile de interes comunitar este prezent capul șarpelui.

Fauna

Fauna din sit este specifică zonelor de stepă și silvostepă și zonelor de luncă. Dintre mamifere, cele mai întâlnite sunt căprioru, porcul mistreț, vulpea, hârciogul de pădure și hârciogul comun. Reptilele sunt reprezentate de broasca țestoasă de apă (specie de interes comunitar), șarpele rău (a cărui limită nordică de răspândire atinge situl), șopârla de câmp și mai rar șopârla de nisip. Dintre amfibieni întâlnim broasca râioasă și brotăcelul. Situl este un paradis al insectelor, multe dintre ele rare, din grupul cărora menționăm păianjenul spinos, păianjenul cu cruce, cârcelul, scarabeul, cărăbușul verde, bondarul, fluturele mare coadă de rândunică, lăcusta italiană, greierele de câmp, greierele borțos, călugărița, calul dracului, libelula roșie, libelula albastră. Grupul păsărilor este bine reprezentat, de la păsări mici de tufăriș până la păsări răpitoare mari. Dintre acestea putem aminti potârnichea, prepelița, fazanul, ciocârlia de stol, ciocârlanul, ciocârlia de pădure, silvia mică, pițigoiul albastru, vânturelul roșu, vânturelul de seară, șoimul călător, eretele vânăt, șerparul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii din sit sunt angrenați în principal în agricultură, creșterea animalelor, servicii publice și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu lemne și gaze naturale. Localitățile dispun de sisteme de alimentare cu apă și canalizare. Localnicii realizează cu măiestrie moștenită din strămoși obiecte manufacturiere din textile: ștergare, prosoape, fețe de masă, catrințe, pestelci din bumbac, lână sau borangic (la război de țesut sau împletite manual). În fiecare an, în luna mai, în Pădurea de pe nisipurile de la Hanu Conachi are loc Sărbătoarea Salcâmului.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activitățile antropice cu impact negativ asupra ecosistemului sunt pășunatul, tăierile ilegale de arbori, extinderea suprafețelor plantațiilor de salcâm, turismul necontrolat.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu panouri de informare, bariere, puncte de intrare și trasee turistice, dar toate acestea trebuie suplimentate. Totodată, este necesară dotarea cu panouri pentru orientare, puncte de informare, trasee tematice, amenajări pentru colectarea deșeurilor.

DUNELE MARINE DE LA AGIGEA - RO SCI 0073

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Agigea.

Suprafaţa: 11 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44˚ 5' 18"; Long. E 28˚ 38' 36"
Bioregiunea: Pontică
Ecoregiunea: Marea Neagră (apele teritoriale)
Altitudinea: Altitudinea: 16 max., 5min., 9 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL DF DA
Accesul în sit se face din DN39 (Constanţa-Mangalia), printr-un drum lateral ce trece prin comuna Agigea sau pe podul rutier care duce spre terminalul RO-RO, înainte de intrarea în Eforie Nord.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

2130* - Dune fixate cu vegetaţie herbacee perenă (dune gri).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Ţestoasă de uscat dobrogeană (*Testudo graeca*). **Nevertebrate:** Calul dracului (*Paracaloptenus caloptenoides*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

În puţine locuri din ţară, într-un spaţiu atât de restrâns, se găseşte un număr atât de mare de plante de nisip, unele caracteristice litoralului atlantic, mediteranean şi caspic, altele întregii zone pontice, câteva fiind unice pe continentul european. Au fost inventariate peste 450 de specii de plante şi opt specii de muşchi. Zona este cunoscută atât datorită dunelor de coastă fixate de vegetaţie erbacee (dune gri), habitat de interes comunitar prioritar, cât şi prezenţei unor rarităţi floristice care se dezvoltă pe dunele de nisip. Dintre acestea, ciucuşoara de nisip este o specie subendemică, foarte rară în România şi în Europa, în sit aflându-se cea mai mare populaţie din România. Rare la nivel naţional sunt şi milişeaua de nisip şi volbura de nisip, prezente în afara dunelor de la Agigea doar în Delta Dunării. Altă specie de mare interes, cârcelul, este prezentă la Agigea probabil cu cea mai mare populaţie din România. În rezervaţie se află şi alte rarităţi floristice, mai mult sau mai puţin specifice nisipurilor marine. Dintre speciile de faună de interes comunitar pe teritoriul sitului se găsesc broasca ţestoasă dobrogeană şi calul dracului.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Formaţiunile geologice din zona de litoral sunt depozitele sarmaţiene (constituite din calcare ce alternează cu gresii calcaroase şi gresii oolitice formate din resturi de cochilii), peste care s-au depus formaţiuni argiloase (argila roşcată cunoscută sub numele de *terra rosa*), argile nisipoase cu concreţiuni calcaroase şi formaţiuni loessoide, peste care s-a aşternut un strat de humus ce a permis dezvoltarea covorului vegetal.

Pedologie

Substratul sitului este alcătuit din nisip şi/sau sol nisipos. Nisipurile sunt formate din roci şi fragmente de cochilii de moluşte marine şi au dimensiunea granulelor cuprinsă între 0,5 si 2 mm. În compoziţia nisipului intră cuarţul (50%), feldspatul (10-15%) şi mica (7%). Aceste nisipuri mai pot conţine şi resturi de minerale argiloase sau formaţiuni biogene (calcaroase şi silicioase), substanţe organice (resturi vegetale şi cochilii). Conţinutul de materie organică este acumulat într-un orizont gros de cel mult 2-5 cm, după care urmează orizontul de bioacumulare, cu o grosime maximă de 2-7 cm.

Hidrologie

Situl este rezultatul secării unui vechi golf marin. Sub influenţa vântului şi a curenţilor marini în retragere au rezultat dunele actuale ce dezvăluie pe cuprinsul lor urmele Mării Sarmatice. Lacul Agigea din apropierea sitului, aflat la nivelul Mării Negre, constituie o parte din acel străvechi golf marin. Dunele de la Agigea nu au pe cuprinsul lor ape, dar se găsesc la o distanţă de doar câteva zeci de metri (60 m) faţă de ţărmul Mării Negre. Cele mai apropiate cursuri de apă, exceptând Marea Neagră, sunt Canalul Dunăre-Marea Neagră şi pâraiele Lazu şi Agigea (ambele vărsându-se în Canal). Aceste cursuri de apă influenţează în mică măsură fluctuaţiile apei freatice de sub dune întrucât nisipul are o slabă capilaritate.

Aspecte climatologice

Clima rezervaţiei este litoral temperat-continentală. Din repartiţia anuală a temperaturilor se constată o întârziere a perioadelor de răcire, rezultând toamne călduroase cu cer senin. Numărul mediu al zilelor fără soare este de doar 60-65 pe an. Precipitaţiile anuale sunt de 378 mm şi umiditatea nisipului creşte în lunile de toamnă. Umiditatea medie relativă este de 80% şi se datorează vecinătăţii Mării Negre şi evapo-transpiraţiei plantelor de cultură din agro-ecosistemele învecinate. Vânturile dominante bat din NE. În sezonul cald, în rezervaţie se fac simţite brizele de zi şi cele de noapte.

Biocenoza

Vegetaţia

Dintre speciile spontane, numai 11 sunt plante de nisip specifice dunelor de origine marină, fiind cantonate mai ales pe dunele înalte şi medii pe care, din cauza mobilităţii nisipurilor şi a microclimatului specific, procesul de solificare este incipient iar ponderea speciilor stepice concurente este redusă. Dunele înalte cu ciucuşoară de nisipuri, secară de nisipuri, miliţea de nisipuri, volbură de nisipuri, cârcel, rogoz de nisip, perişor de nisip, cosaci de nisipuri şi varză de mare se află mai ales în partea nord-vestică şi în cea sud-estică. Aspectul vegetaţiei dunelor variază în funcţie de sezon. În martie-aprilie predomină plantele cu bulbi: ceapa ciorii, toporaşii, flamânzica, doritoarea, fumăriţa, buchetul, urzica moartă. La începutul lunii mai apare o masă de flori galbene de ciucuşoară de nisip şi cârcel, care îmbracă dunele, printre ele observându-se roşul aprins al cocoşeilor şi macilor. Majoritatea speciilor ating apogeul la mijlocul lunii mai, după care aspectul vegetaţiei este imprimat în principal de plantele cu caracter de uscăciune: rogoz de nisip, perişor, serlai, limba-boului, jaleş de nisip, cosaci de nisip, smeoaică, plevaiţă, guşa porumbelului, sipică de nisip, punguliţă, piciorul cocoşului, tătarnică, buruiană de in, lumânărică, năgară, scaiul dracului, otrăţel, laptele câinelui, cupa vacii. În procesul de solificare a dunelor mobile intervine în mare măsură muşchiul *Polytrichum piliferum*, care ocupă spaţiile disponibile din jurul plantelor de nisip, formând un covor dens. Acest aspect este mai puţin sesizabil în perioada de vegetaţie, când muşchiul este acoperit de organele supraterane ale plantelor, dar devine evident în perioada rece a anului. În sit au fost identificate patru specii de plante invazive (cenuşer, salcâm, salcâm mic, frasin american) şi patru specii de plante potenţial invazive (sălcioară, bătrâniş, ştir, viţă de vie) care se înmulţesc şi se răspândesc rapid, fiind capabile să înlocuiască şi să elimine treptat speciile native, inducând modificări ale mediului biotic prin umbrire, humificare şi fixare a solului nisipos.

Fauna

În sit au fost semnalate 416 specii de nevertebrate, din care 348 de specii de insecte, iar dintre vertebrate sunt prezente trei specii de amfibieni, şase specii de reptile, 54 de specii de păsări şi 15 specii de mamifere. Printre mamifere se numără iepurele de câmp, şoarecele de câmp, şoarecele berc şi ariciul. Insectele, cel mai numeros grup prezent în sit, sunt reprezentate de calul dracului (specie de interes comunitar), călugăriţă, leul furnicilor, cosaşul de stepă, cosaşul verde, lăcusta verde, fluturele mic cu coadă de rândunică, fluturele mare cu coadă de rândunică, cărăbuşul marmorat, lăcusta italiană, bondarul de stepă, gândacul rinocer etc. Dintre reptile, alături de broasca ţestoasă dobrogeană (specie de interes comunitar), sunt prezente şarpele rău (subspecie sub-mediteraneeană), şopârla de nisip, şopârla de stepă, vipera de stepă, iar dintre amfibieni întâlnim broasca sudică, brotăcelul, broasca râioasă, broasca râioasă verde. Dintre păsări a fost semnalată prezenţa a trei specii cuibăritoare (potârnichea, prepeliţa şi ciocârlanul). În imediata vecinătate a dunelor au fost observate şi alte specii, printre care grangurele, pupăza, ciocănitoarea de grădini, coţofana, gaiţa, sticletele, florintele. În zona clădirilor cuibăresc şi iernează şapte specii, printre care cucuveaua şi huhurezul mic.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 6601 de locuitori din Agigea sunt angrenaţi în principal în agricultură, industria prelucrătoare, construcţii şi comerţ. Energia termică se asigură în sistem de încălzire local, cu combustibil solid (cărbuni sau lemne). Comuna dispune de sisteme de alimentare cu apă şi canalizare.
În zonă întâlnim situri arheologice (aşezări, tumului) din Neolitic, Epoca Fierului (cultura La tène), Epoca Romană, Epoca Elenistică şi Epoca Medieval Timpurie. La sfârşitul lunii octombrie se serbează Ziua Comunei Agigea.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Procesul de ruderalizare a dunelor este o consecinţă a activităţilor de păşunat din trecut, introducerii accidentale sau deliberate (cultivare de salcâmi sau pomi fructiferi în interiorul sau în imediata vecinătate a sitului, plantarea unor plante ornamentale) a unor plante alohtone invazive sau care au favorizat apariţia speciilor oportuniste.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este împrejmuit şi include panouri de avertizare, panouri de informare, clădiri administrative, staţiuni ştiinţifice, bariere, puncte de intrare, drumuri pentru vizitare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

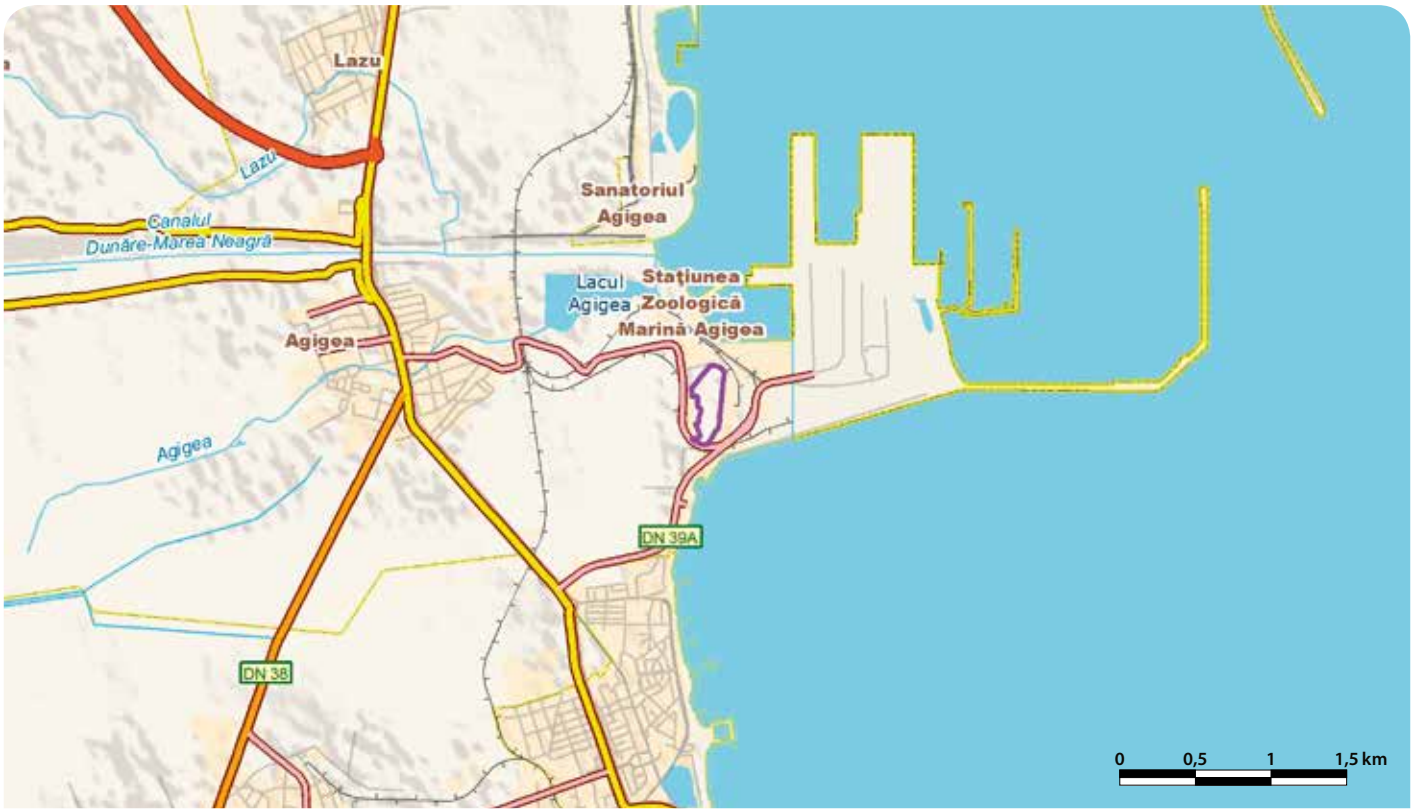

FĂGETUL CLUJULUI - VALEA MORII - RO SCI 0074

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Cluj: Ciurila, Cluj-Napoca, Feleacu, Florești, Tureni.

Suprafața: 1.667 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 42' 53"; Long. E 23˚ 34' 18"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 832 max., 383 min., 625 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** **DL** DF DA
Principalele căi de acces sunt DN1 (Cluj-Turda) prin localitatea Feleacu, DJ107R (Cluj-Sălicea) care străbate situl, Drumul Sf. Ioan dinspre Cluj.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7210* - Mlaștini calcaroase cu *Cladium mariscus*; **7230** - Mlaștini alcaline; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: *Maculinea teleius* • Cosaș (*Isophya stysi*) • *Euphydryas maturna* • *Lycaena dispar* • *Eriogaster catax* • *Colias myrmidone* • *Leptidea morsei*. **Plante:** *Adenophora lilifolia* • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • *Eleocharis carniolica* • Moșișoare (*Liparis loeselii*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se află la sud de orașul Cluj-Napoca și a atras atenția cercetătorilor încă de acum câteva decenii. Acest lucru a determinat desemnarea Fă getului Clujului și a Văii Morii ca rezervații naturale încă din anul 1974. Aici se regăsesc trei tipuri de habitate naturale de interes comunitar, dintre care unul prioritar, patru specii de plante (moșișoară, curechi de munte, pipiriguț și clopoțeii *Adenophora lilifolia*), precum și șapte specii de insecte de interes comunitar dintre care amintim albilița portocalie, molia catax, albilița mică, fluturele roșu de mlaștină. În sit se întâlnește și țestoasa de lac, specie care nu este menționată în formularul standard de declarare a sitului.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Ca structură și formă de relief, situl face parte dintr-un arc de înălțimi cu două trepte. Acest arc este întrerupt spre vest de valea largă și ușor meandrată a râului Someșul Mic. Dealul Feleacului, cu subunitățile sale, prezintă culmi domoale, dezvoltate pe roci sarmațiene. Depozitele sarmațiene cu nisipuri, pietrișuri mărunte și argile marnoase la bază, precum și depozitele cuaternare sunt foarte bine reprezentate. În această zonă se formează așa numitele formațiuni sarmațiene nisipo-gresoase cu „concrețiuni de Feleac" numite trovanți. Aceste concrețiuni cresc spontan din centru către periferie, cu o rată de depunere care poate atinge 4-5 cm în 1200 de ani. Ele apar sub forma unor agregate minerale nodulare, sferoidale, elipsoidale, discoidale, cilindrice sau dendritice cu structură masivă, concentrică sau plană, având dimensiuni de la câțiva milimetri la câțiva metri, în liantul concreționilor putând fi prinse și alte roci, de dimensiuni mai mari și de altă origine decât a trovanților.

Pedologie

Solurile caracteristice sitului sunt cele de tip luvosol pseudogleizat, profunde-mijlociu profunde, mezobazice și hidric echilibrate, cu stagnări temporare de apă deasupra. Alte soluri prezente în sit sunt histosolurile gleice, bogate în substanțe organice și carbonat de calciu, pe care se dezvoltă turbăriile (mlaștina) de la Valea Morii.

Hidrologie

În partea vestică a sitului curge pârâul Gârbău cu o lungime de 7 km. Acesta este cel mai vestic afluent de dreapta al râului Someșul mic de pe raza municipiului Cluj. Pârâul își are obârșia sub Măgura Salciei și are confluența cu râul Someșul mic în amonte de postul hidrometric, la intrarea în oraș. Traseul acestuia a fost regularizat, fiind prevăzut cu trei căderi de beton.

Aspecte climatologice

Climatul este de tip continental moderat, specific regiunilor de deal din nord-vestul țării. Circulația aerului este predominant vestică. Prin intermediul acesteia, masele de aer de origine oceanică întrețin în perioada rece a anului o vreme închisă, cu ierni în general blânde cu precipitații frecvente. Vara, vremea este instabilă, cad precipitații sub formă de averse însoțite de descărcări electrice urmate de timp frumos determinat de încălzirea maselor de aer prin descendență pe versantul vestic al Munților Apuseni. Valoarea temperaturii medii multianuale este de 8,4 °C. Precipitațiile medii anuale prezintă valori în jur de 663 mm, cu valorile cele mai scăzute în luna februarie și cele mai ridicate în luna iunie.

Biocenoza

Vegetația

Fă getul Clujului se remarcă prin prezența pădurilor de gorun, fag și carpen. Pe alocuri sunt prezente și exemplare de stejar pedunculat, cireș, tei, carpen, jugastru etc. Stratul arbuștilor, dezvoltat variabil în funcție de umbrire, este compus din alun, sânger, păducel, salbă moale, lemn câinesc etc. Stratul ierburilor și subarbuștilor este dominat de rogoz, cu elemente specifice florei de mull (vinariță, pochivnic, rocoțea). Valea Morii este cunoscută pentru prezența mlaștinilor, în această zonă fiind prezente două habitate de mlaștină. Speciile edificatoare pentru mlaștinile sud-est carpatice eutrofe sunt bumbăcarița și o specie de rogoz. În stratul ierbos, înalt de până la 35 cm, sunt bine reprezentate izma proastă (izma calului), rugina și palma pământului. Se remarcă prezența speciilor barba ursului, șopârlița, păiușul bălților, floarea cucului. Bumbrezul este specia edificatoare pentru mlaștinile sud-est carpatice eu-mezotrofe. În cadrul acestui habitat se remarcă un număr semnificativ de orhidee și specii rare relicte glaciare, ca sculătoarea, dumbrăvița de baltă, palma pământului, moșișoara, roua cerului, curechii de munte, ochii broaștei, volovaticul, odoleanul. Stratul mușchilor este bine reprezentat, uneori cu acoperire foarte mare. În cadrul sitului se găsesc patru specii de plante rare protejate la nivel european și anume moșișoara, curechii de munte, pipiriguțul și clopoțeii *Adenophora lilifolia*.

Fauna

Fauna sitului se caracterizează printr-o diversitate ridicată dată de prezența habitatelor forestiere în amestec cu cele mlăștinoase. Dintre nevertebrate sunt bine reprezentați în special fluturii. În Valea Morii a fost identificată una din cele mai viabile populații de *Leucodonta bicoloria*, specie rară în țara noastră. Dintre fluturii de interes comunitar sunt prezenți albilița portocalie, molia catax, albilița mică, fluturele roșu de mlaștină. Mamiferele sunt și ele bine reprezentate prin specii precum hârciogul, viezurele, jderul, veverița, iepurele, pisica sălbatică, vulpea, căprioara, mistrețul. În zonele mlăștinoase este prezentă țestoasa de lac. Diversitatea speciilor de păsări este mare, fiind prezente în special păsări caracteristice pădurii ca privighetoarea, cinteza, diverse specii de pițigoi, botgrosul, țicleanul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 331291 de locuitori din zona sitului sunt angrenați în principal în industrie, comerț, transporturi, turism și agricultură. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu gaze naturale și lemne, doar municipiul Cluj-Napoca dispunând și de un sistem centralizat de încălzire cu gaze naturale. În localitățile Cluj-Napoca și Florești există atât rețele de alimentare cu apă cât și de canalizare.
În zonă întâlnim numeroase situri arheologice (așezări, tumuli, necropole) datând din preisorie, epocile bronzului, fierului (culturile Latene și Hallstatt), romană, migrațiilor și medievală. Totodată, în sit se află biserici și monumente din secolele XIII-XX, dintre care menționăm Biserica ortodoxă din Mircești (1780-1783), Cetățuia (1716), Mănăstirea Minoriților (sec. XVI) și Statuia ecvestră a lui Matei Corvin (1902) din Cluj Napoca, precum și Cetatea Florești (Cetatea Fetelor, sec. XIII). Legenda Monștrilor din Lacul Tarnița spune că în acest lac, aflat la vest de Cluj-Napoca, există lostrițe care au peste trei metri lungime. În general, acestea stau pitite pe fundul apei, dar uneori, atunci când apar intruși care tulbură liniștea apelor, câte una se ridică la suprafață atacând înotătorii sau chiar bărcile. În fiecare an, în Cluj-Napoca se desfășoară diverse evenimente culturale dintre care amintim festivalul „Primăvara Floristică", „Agraria", festivalul tradițional „Sărbătoarea Vinului și Artelor". La Tureni, în perioada 17-19 septembrie are loc festivalul „Buciu – Fiii satului".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapășunat, extinderea zonelor de locuit din apropierea municipiului Cluj-Napoca, turismul necontrolat, poluare.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există clădiri administrative, puncte de informare, puncte de intrare, locuri de campare și poteci pentru vizitare. Acesta necesită dotarea cu panouri de avertizare și de informare, bariere, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

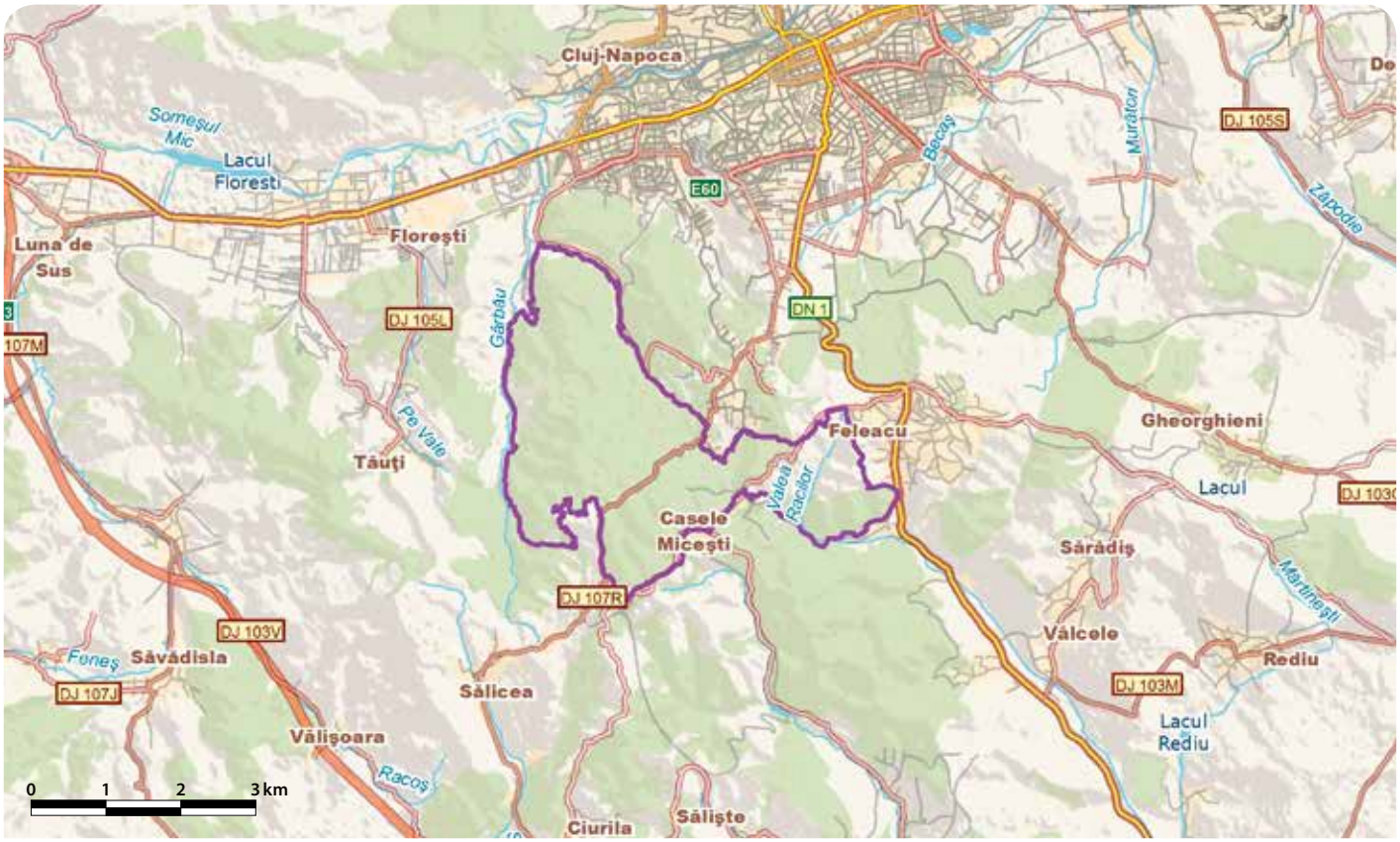

PĂDUREA PĂTRĂUŢI - RO SCI 0075

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Suceava: Adâncata, Calafindeşti, Dărmăneşti, Grămeşti, Mitocu Dragomirnei, Pătrăuţi, Suceava, Zamostea, Zvoriştea, Şerbăuţi.

Suprafaţa: 8.746 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 47' 51"; Long. E 26° 12' 10"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podişul Sucevei
Altitudinea: 534 max., 308 min., 435 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face pe DN2 (Suceava-Siret), fie până la Pătrăuţi, apoi pe DJ208V până la intrarea pe drumul forestier „Trei meri", fie până la ieşirea din Suceava, apoi pe DJ208D până în Dragomirna, după care pe drum forestier. O altă cale de acces este pe DN29A (Suceava-Botoşani) până în comuna Adâncata, apoi pe drumuri locale.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9130 - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91Y0** - Păduri dacice de stejar şi carpen; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*). **Mamifere:** Liliac comun (*Myotis myotis*). **Nevertebrate:** *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Carab (*Carabus variolosus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl cuprinde unul dintre cele mai întinse şi compacte trupuri de pădure din Podişul Moldovenesc, fiind identificate trei tipuri de habitate naturale de interes comunitar, dintre care unul prioritar. De asemenea, regăsim în sit şi şase specii de faună de interes comunitar, dintre acestea remarcându-se croitorul fagului, specie prioritară. Principalul factor destabilizator al habitatelor forestiere din cuprinsul sitului este uscarea arboretelor ca urmare a accentuării stagnării apei în sol şi infestării cu specii de ciuperci şi insecte a arborilor de fag şi gorun. Situl include Rezervaţiile naturale Făgetul Dragomirna şi Pădurea (Stejărişul) Crujana.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se încadrează în ţinutul Podişul Moldovei, subţinutul podişurilor structurale, districtul Podişul Sucevei (Dragomirnei). Relieful este tipic de dealuri şi podişuri de platformă, structural-eroziv, cu structură orizontală monoclinală sau slab cutată, fragmentat de văi largi însoţite de terase şi versanţi. Altitudinea variază între 250 şi 500 m. Substratul litologic este alcătuit dintr-o alternanţă de argile, marne, nisipuri şi gresii, dar predominante sunt argilele şi marnele. Relieful acumulativ este caracteristic culoarelor văilor mai importante ale sitului, unde apar depozite de pietrişuri, nisipuri şi aluviuni fine.

Pedologie

Solurile aparţin în principal clasei luvisoluri (preluvosol, luvosol) şi cambisoluri (eutricambosol).

Hidrologie

Sistemul hidrografic al sitului este reprezentat de o serie de pâraie care se varsă în Râul Suceava (afluent de stânga al Siretului) sau direct în Râul Siret. Cele mai importante dintre acestea sunt Hatnuţa, Pătrăuceanca, Dragomirna, Mitoc, Podul Vătafului.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în ţinutul climatic al Podişului deluros al Moldovei, Podişul Sucevei, tipul de climă fiind continental de dealuri cu păduri. Climatul regiunii este aspru, caracterizat de ierni grele şi veri călduroase. Temperatura medie multianuală este de circa 8 °C (maxima absolută 38,6 °C, iar minima absolută -29,6 °C). Media anuală a precipitaţiilor este de 600 mm.

Biocenoza

Vegetaţia

Teritoriul sitului corespunde etajului deluros de gorunete, făgete şi gorunete-făgete. Vegetaţia forestieră este puternic influenţată de relief, în sensul că gorunetele sunt răspândite pe versanţii însoriţi, iar făgetele pe cei umbriţi. Expoziţia cu uşoară înclinare sud-estică a determinat existenţa unor suprafeţe întinse de făgete. Platoul sitului este dominat puternic de fag, urmat de carpen, apoi gorun, stejar pedunculat, paltin de munte, paltin de câmp, molid, larice, pin silvestru. Arbuştii sunt slab reprezentaţi, găsindu-se exemplare de sânger, păducel şi tulichină. Pe terenul depresionar, cu exces de umiditate, arboretul este dominat de anin negru, urmat de frasin comun, ulm de câmp, velniş, jugastru, carpen, paltin de câmp, anin alb, tei pucios, salcie fragedă. Arbuştii sunt bine reprezentaţi de alun, paţachină, sânger, salbă moale, păducel. Acest tip de habitat prioritar este condiţionat de terenul depresionar care a condus la stagnarea apei din precipitaţii şi o gleizare puternică a solului şi se prezintă ca o enclavă în masa făgetului înconjurător.

Fauna

Fauna sitului este caracteristică pădurilor de fag. Dintre mamifere întâlnim aici cerbul carpatin, cerbul lopătar, căprioru, mistreţul, iepurele, vulpea, pisica sălbatică, viezurele, jderul de copac. Pădurile oferă adăpost speciilor de liliecі, dintre care amintim liliacul comun, specie de interes comunitar. Insectele sunt reprezentate în general prin dăunători ai fagului, dar sunt prezente şi două specii de interes comunitar şi anume carabul şi croitorul fagului (specie prioritară). Amfibienii sunt bine reprezentaţi de tritonul cu creastă, buhaiul de baltă cu burta galbenă şi cel cu burta roşie. Dintre păsări, putem întâlni fazanul (colonizat în Păstrăuţi), sitarul, buha, şorecarul comun, uliul porumbar, cioara grivă, gaiţa, ierunca, ciuful de pădure, huhurezul mare, uliul păsărelelor, gaia roşie, sturzul de vâsc, corbul etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 42624 de locuitori din zona sitului sunt angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, exploatarea şi prelucrarea lemnului, turism, industrie, construcţii şi comerţ. Sistemul de încălzire dn locuinţe este individual. Localităţile nu dispun de reţele de alimentare cu apă şi de canalizare centralizate.
Dintre monumentele istorice şi culturale aflate în zona sitului menţionăm Mănăstirea Dragomirna (1602-1609) din Mitocul Dragomirnei, Biserica Sfânta Cruce (1487) din Pătrăuţi şi Biserica Sf. Nicolaie Bălineşti (1493-1499) din Grămeşti. La începutul lunii iunie, în Adâncata se organizează anual festivalul de folclor „Sărbătoarea de sub Brazi".

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Principalul factor destabilizator al habitatelor forestiere de pe cuprinsul sitului este uscarea arboretelor ca urmare a accentuării pseudogleizării solurilor şi a infestării arborilor de fag şi gorun cu specii de ciuperci xilofage (ex. *Nectria sp.* la fag). Vulnerabile sunt şi culturile de răşinoase (molid, pin silvestru, prin duglas) instalate pe locul arboretelor de fag sau de gorun. Un alt factor de vulnerabilitate îl constituie alunecările de teren şi eroziunea de suprafaţă şi de adâncime care duc la destabilizarea arboretelor.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există un panou pentru orientare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Sunt necesare panouri de avertizare, panouri de informare şi suplimentarea panourilor pentru orientare.

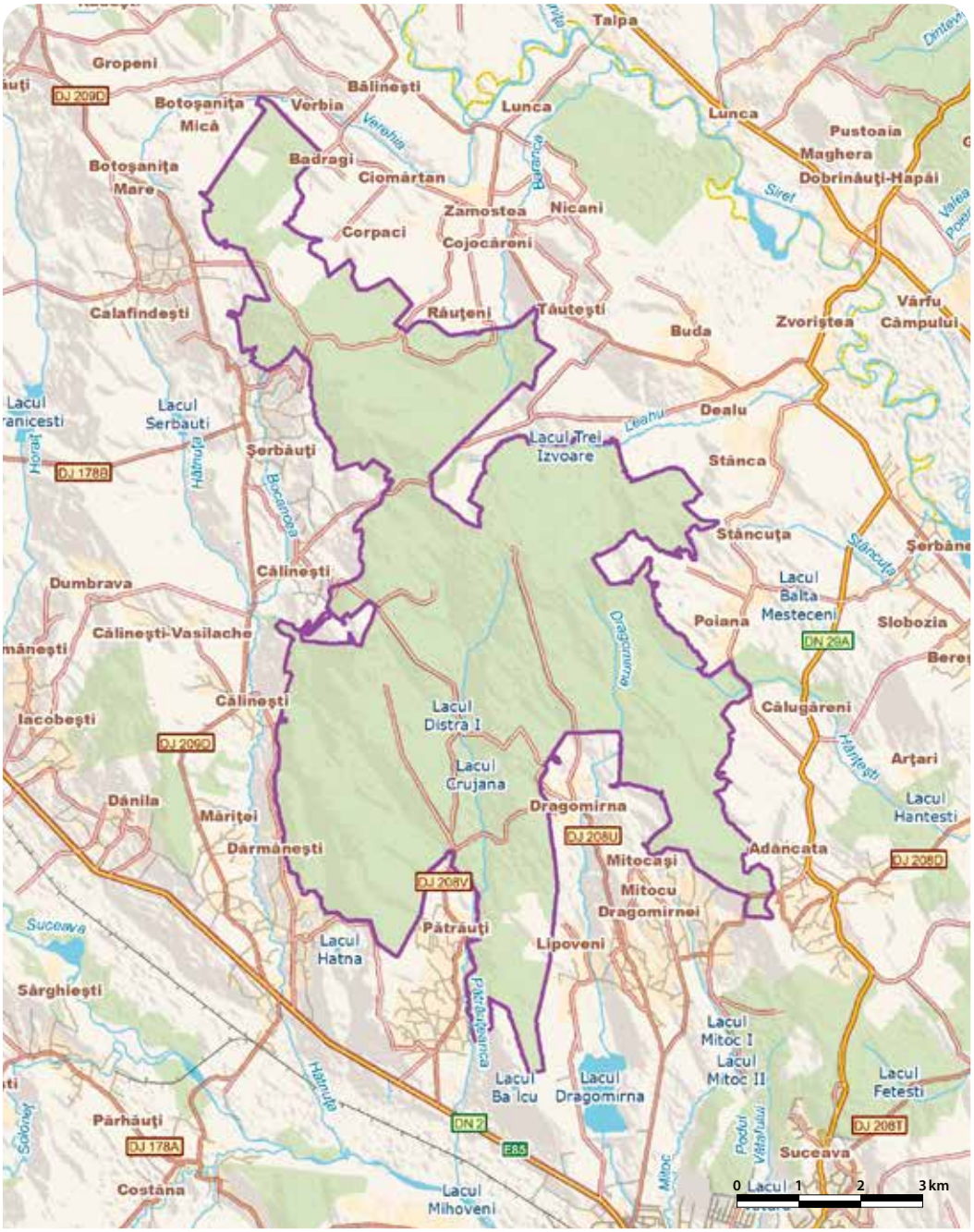

DEALUL MARE - HÂRLĂU - RO SCI 0076

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Botoșani: Copălău, Corni, Coșula, Cristești, Curtești, Flămânzi, Frumușica, Tudora, Vlădeni, Vorona.
Județul Suceava: Dolhasca.
Județul Iași: Deleni, Hârlău, Lespezi, Sirețel.

Suprafața: 25.112 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 47° 30′ 59″; Long. E 26° 44′ 52″
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei
Altitudinea: 596 max., 106 min., 340 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe DN28B ce leagă Hârlău de Deleni sau pe DJ281A, între Hârlău și lacul de acumulare Pârcovaci. A doua variantă este DJ281, care face legatura între Bădeni, Sticlăria, Slobozia, Sirețel și Humosu. O a treia variantă este drumul ce merge de la Pașcani-Dolhasca-Tudora-Vorona, de unde sunt mai mai multe drumuri comunale sau forestiere care duc în sit sau de unde se poate merge spre nord, la Corni. Există o cale de acces și dinspre județul Suceava, urmându-se drumul ce duce de la Suceava la Dumbrăveni-Corni-Brehuiești.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9130 - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*). **Nevertebrate:** *Arytrura musculus*. **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se remarcă prin gradul mare de acoperire cu păduri (97%), aici întâlnindu-se corpuri de pădure cu arbori bătrâni, petice de făgete, stejari, goruni, carpeni și frasini seculari. Copacii bătrâni favorizează instalarea unei faune bogate. Gradul mare de umbrire are ca efect crearea unor nișe ecologice cu multă umezeală unde trăiesc diverse specii de nevertebrate sau larve ale acestora care consituie hrana predilectă a numeroase specii de păsări și alte vertebrate. Starea generală de conservare a corpurilor de pădure este foarte bună, iar în zonele cu arbori bătrâni impactul antropic este extrem de scăzut. Făgetele de la Humosu reprezintă un exemplu în acest sens. Pășunile aflate la marginea pădurii sunt puțin afectate de suprapășunat. Alături de pășuni se găsesc fânețe, zone cu tufărișuri și terenuri agricole ce păstrează un procent ridicat de vegetație naturală. Impactul antropic este de nivel mediu, iar accesibilitatea dificilă face ca în unele zone prezența umană să fie slab resimțită. Seceta din timpul verii reprezintă un factor perturbator însemnat pentru zonă, uneori producând chiar uscarea arborilor. Atât în interiorul sitului cât și în afara acestuia s-au constat numeroase alunecări de teren pe zonele neîmpădurite sau eroziuni ale solului în văile cu arbori tineri. Situl include Rezervația forestieră Făgetul Secular Humosu, Rezervația forestieră Vorona, precum și Stațiunea de tisă Tudora (în prezent, exemplarele de tisă fiind foarte rare).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în Podișul Sucevei-Dealul Mare-Hârlău. Este localizat pe versanți cu energie medie de relief, cu pante de 10-12°. Întreaga arie a este situată în Platforma Moldovenească, fiind alcătuită la suprafață din depozite sedimentare aproape orizontale. În regiunea Dealul Mare există două nivele de calcare oolitice. Nivelul inferior este situat la 90 m, format din calcare oolitice cenușii. Nivelul superior este situat la 40-50 m față de primul și este reprezentat de gresie oolitică friabilă gălbuie, cu cimentări parțiale ce îi conferă un aspect concreționat. Relieful este constituit din versanți cu înclinare ușoară până la repezi, cu altitudini ce variază între 80 și 600 m. Pe suprafețele înclinate se pot observa fenomene de eroziune a solului sau alunecări. În general terenul este frământat și străbătut de o rețea densă de pâraie și râuri. Frecvent sunt întâlnite fenomenele de alunecări de teren, care se accentuează în anii cu precipitații abundente.

Pedologie

Solurile din interiorul sitului fac parte din categoria podzolurilor și sunt brun argiloiluviale pseudogleizate. Argiluvisolurile cuprind solurile brune luvice și solurile brune argiloiluviale. Substratul pe care s-au format aceste soluri este constituit din luturi și argile, uneori alternante în strate subțiri de luturi, marne, nisipuri sau pietrișuri. Solurile sunt de la profunde la foarte profunde, mai rar mijlociu profunde. Solurile argiloiluviale tipice și pseudogleizate se localizează pe terenuri ușor sau moderat înclinate, platouri, locuri așezate, observându-se o frecvență mai mare a celor gleizate pe terenurile cu drenaj insuficient. Aceste soluri s-au format pe luturi, argile și marne, mai rar pe gresii și nisipuri în alternanțe cu luturi și argile.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică din cadrul sitului este foarte densă. În timpul primăverii, din cauza topirii zăpezilor se formează numeroase torente pe văile din zonă. Majoritatea seacă în timpul verii sau au un debit scăzut. Gârla Morii și Vorona cu afluenții săi Teișu, Moscalu, Iezeru, Chișcovata, Tudora, Fundoaia, Pleșa, Tisa, Râpa Dracului, Turbățica sunt afluenți ai Siretului. Principalul afluent al Prutului este Jijia, cu afluenții săi Miletinul și Bahluiul. De altfel, multe din pâraiele din partea sudică a sitului se varsă în Bahlui. Direcția de curgere a apelor este în general de la NV spre SE.

Aspecte climatologice

Teritoriul sitului se încadrează din punct de vedere climatic în ținutul podișului împădurit al Moldovei. Clima este temperat continentală cu influențe de climat excesiv sau continental, temporar maritim. Temperatura medie anuală este de 8,5 °C. Precipitațiile medii anuale sunt de 550-700 mm. În general, temperaturile sunt ridicate vara și precipitațiile sărace, ceea ce favorizează instalarea la peste 200 m altitudine a pădurilor de fag, gorun, stejar, tei, frasin, carpen.

Biocenoza

Vegetația

În sit s-a identificat un mare număr de mușchi, în total 65, majoritatea fiind caracteristici pădurilor de fag mixte din regiunile colinare ale Moldovei. Dintre speciile rare, este important de menționat *Dicranum viride*, specie de interes comunitar neinclusă în formularul standard. Flora este alcătuită în mare parte din făget secular de tip colinar. Frecvent se mai întâlnesc carpenul și teiul argintiu și rare exemplare de tisă. Alte specii de arbori prezente sunt jugastrul, paltinul de câmpie, mesteacănul, cireșul, frasinul, mărul pădureț, părul pădureț, plopul tremurător, stejarul, ulmul de câmp. Vegetația ierboasă este tipică făgetelor colinare. Stratul arbuștilor este format din sânger, alun, păducel, salbă râioasă, crușăn, lemn câinesc, spinul cerbului, măceș, mur de pădure, zmeur. Dintre speciile de interes comunitar prezente în sit amintim o specie foarte rară de orhidee și anume papucul doamnei.

Fauna

Fauna sitului este caracteristică regiunilor de podiș și deal. Dintre moluștele gasteropode întâlnim melcul de livadă și limaxul. Insectele sunt bine reprezentate, arborii bătrâni constituind habitate ideale de viață pentru multe specii valoroase dintre care amintim gândacul nasicorn mic, calosoma mirositoare, fluturele ochi de păun mare, fluturele vărgat, croitorul mare al stejarului, rădașca, croitorul alpin (ultimele patru, specii de interes comunitar neincluse în formularul standard). Amfibienii sunt reprezentați prin broasca râioasă de pădure, broasca roșie de munte, broasca mare de lac, brotăcelul, buhaiul de baltă cu burta galbenă, iar dintre reptile întâlnim broasca țestoasă de apă, șarpele de alun, șarpele de casă, gușterul, șopârla cenușie. Mamiferele sunt reprezentate de arici, cârtiță, chițcani, căprior, cerb, mistret, pârș, pârș de alun, veveriță, șoarece de pădure, șoarece gulerat, pisică salbatică, jder, bursuc, vulpe. Este prezent aici și popândăul, specie de interes comunitar. Pădurile care acoperă situl reprezintă locul ideal pentru cuibărit și hrană pentru numeroase specii de păsări cum ar fi ciocănitoarea pestriță mică, ciocănitoarea pestriță mare, ghionoaia sură, ciocănitoarea verde, ciocănitoarea de grădini, ciocănitoarea de stejar, ciocănitoarea neagră, diverse specii de pițigoi, mugurarul, țicleanul, cojoaica de pădure, muscarul sur, cinteza, corbul, privighetoarea de zăvoi, silvia cu cap negru, presura galbenă, pietrarul sur, ciocârlia de câmp, fâsa de câmp, sfrâncioculi roșiatic, silvia de câmp, silvia mică, codroșul de pădure, botgrosul. În pajiștile din nordul sitului se întâlnește rar cristelul de câmp. Dintre păsările răpitoare de zi și de noapte întâlnim șorecarul comun, uliul găinilor, acvila țipătoare mică, viesparul, cucuveaua, ciufuf de pădure, ciuvica, huhurezul mare și huhurezul mic.

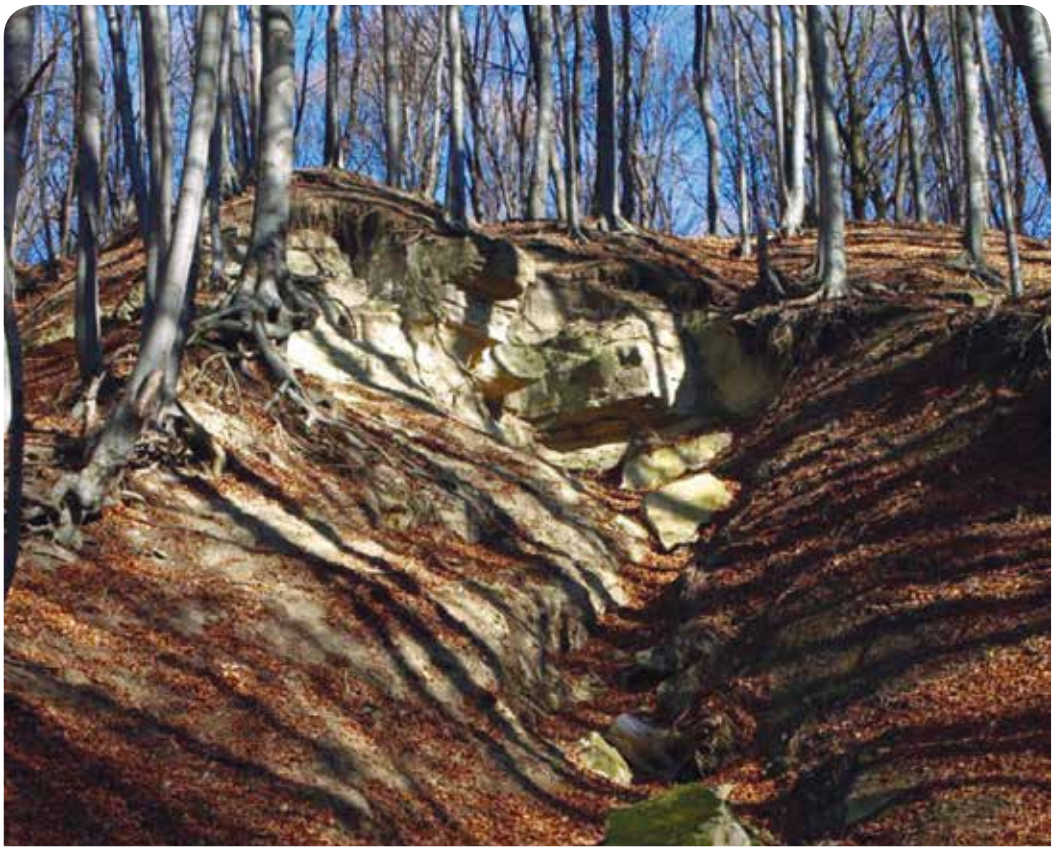

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 111434 de locuitori din zona sitului sunt angrenați în principal în agricultură, pomicultură, viticultură, exploatarea lemnului, exploatarea resurselor naturale (nisip, pietriș), mică industrie, construcții, creșterea animalelor, agroturism și comerț. Sistemul de încălzire din locuințe este fie centralizat, fie individual, cu lemne. Localitățile Dolhasca, Hârlău și Curtești dispun de sisteme de alimentare cu apă și canalizare.
În zonă întâlnim numeroase situri arheologice datând din epoca preneolitică (cultura Cucuteni), prima epocă a fierului (cultura Hallstatt), epoca Latene (cultura geto-dacică), epoca migrațiilor și epoca medievală. Dintre monumentele istorice de pe teritoriul sitului menționăm Biserica Sfântul Dimitrie (sec. XVI) din Hârlău și Mănăstirea Probota (1530) din localitatea Poiana, ambele ridicate de domnitorul Petru Rareș și Mănăstirea Vorona (1503) înfințată de călugări ruși. În preajma Mănăstirii Vorona se găsește un Monument al Naturii „Stejarul lui Cuza". Fiind o zonă cu o bogată tradiție viticolă, pe 7 martie în Hârlău are loc Festivalul Viei și Vinului. În Copălău, la sfârșitul verii se organizează Festivalul Usturoiului, iar la începutul lunii septembrie în Vorona se desfășoară Serbările Pădurii.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de braconaj, exploatarea fără replantare, eroziunea solului, alunecările de teren, îndepărtarea arborilor uscați sau în curs de uscare.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit găsim panouri de avertizare, panouri de informare, clădiri administrative, stațiuni științifice, bariere, puncte de intrare și poteci pentru vizitare. Acesta necesită suplimentarea panourilor de avertizare și de informare și dotarea cu panouri pentru orientare, centru de vizitare, puncte de informare, amenajări pentru colectarea deșeurilor, trasee turistice și tematice.

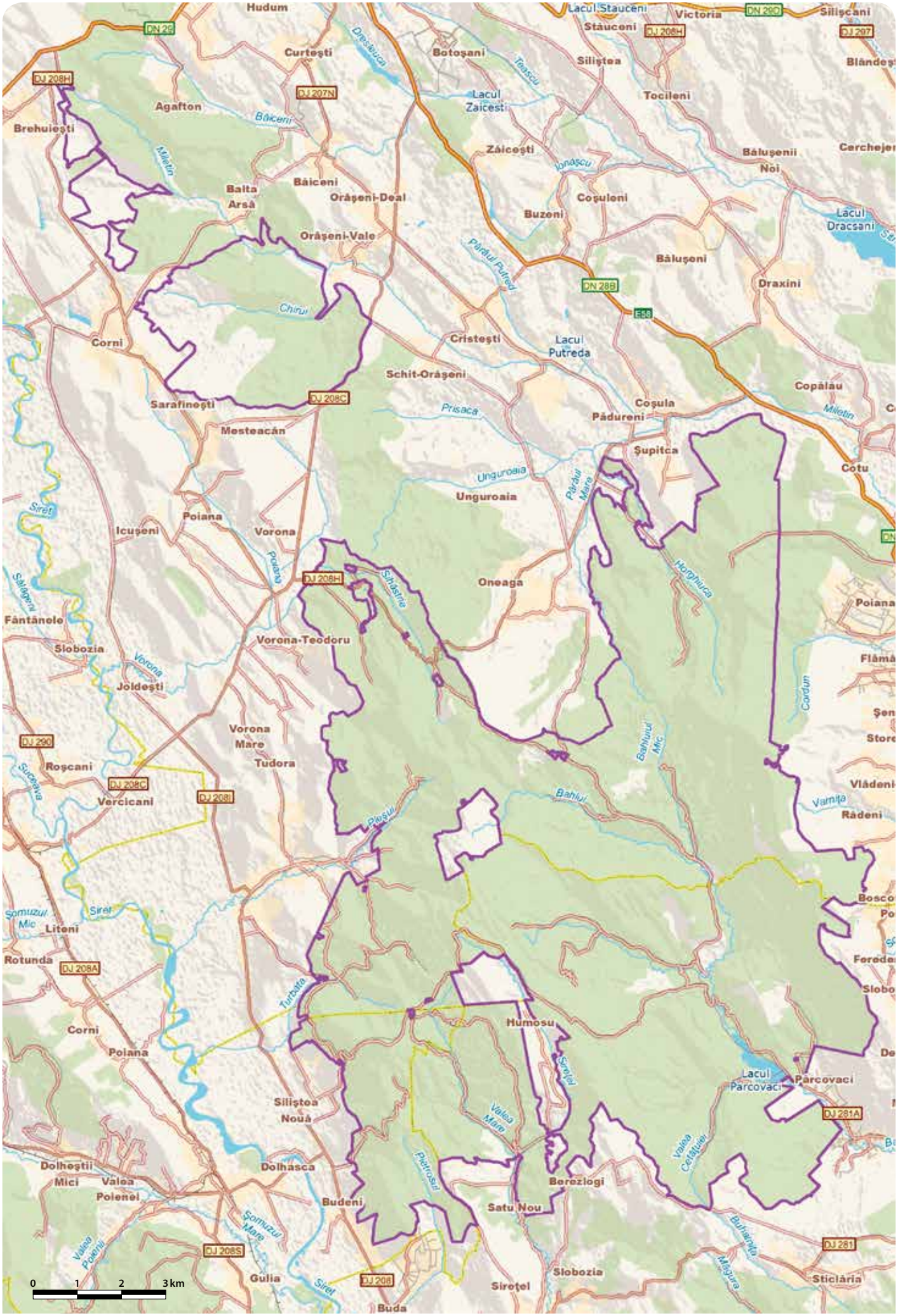
Hudum
Curteşti
Botoşani
Lacul Stauceni
Victoria
Silişcani
Ştăuceni
Silişteа
Blândeş
Tocileni
Lacul Zaicesti
Agafton
Brehuieşti
Băiceni
Zăicesti
Bălusenii Noi
Cerchejeni
Baita Arsă
Orăşeni-Deal
Coşuleni
Buzoni
Lacul Dracsani
Orăşeni-Vale
Bălusşeni
Draxini
Corni
Cristeşti
Lacul Putreda
Schit-Orăşeni
Copăşau
Sarafineşti
Coşula
Pădureni
Mesteacăn
Şupitca
Cotu
Unguroaia
Icuşeni
Poiana
Vorona
Oneaga
Fântânele
Slobozia
Vorona-Teodoru
Joldeşti
Vorona Mare
Tudora
Roşcani
Vercicani
Vlădeni
Râdeni
Liteni
Rotunda
Humosu
Parcovaci
Lacul Parcovaci
Siliştea Nouă
Dolhesţii Mici
Valea Polenei
Dolhasca
Budeni
Berezlogi
Satu Nou
Gulia
Siroţel
Sticlăria
Buda
0 1 2 3 km

FÂNAŢELE BÂRCA - RO SCI 0077

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Iaşi: Miroslava, Mogoşeşti, Voineşti.

Suprafaţa: 144 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 47° 4' 51"; Long. E 27° 29' 25"
Ecoregiunea: Podişul Central al Moldovei **Altitudinea:** 130 max., 66 min., 87 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit de face pe DJ248A, prin localităţile Miroslva-Voineşti, după care urmând drumul comunal către Mânăstirea Hadâmbu, prin localitatea Vocoteşti, se poate ajunge în dreptul ariei protejate. O altă posibilitate de acces este pe DJ248, până în localitatea Ciurea. Spre vest, prin localitatea Dumbrava sunt mai multe drumuri comunale care ajung în sit. Urmând DJ248B până la Mogoşeşti, prin Budeşti, Mânjeşti, se poate ajunge urmând drumurile comunale spre nord în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3150 - Lacuri eutrofe naturale cu vegetaţie tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **40C0*** - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*). **Nevertebrate:** *Arytrura musculus*. **Plante:** *Pulsatilla grandis* • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl adăpostește pe o suprafaţă relativ restrânsă patru tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care două sunt prioritare. De asemenea, au fost identificate şi patru specii de interes comunitar. Diversitatea mare de specii de animale observate în zonă şi starea excelentă de conservare a vegetaţiei denotă o capacitate de suport biologic crescută a zonei. Pajiştile din componenţa sitului nu prezintă urme de degradare. În componenţa sitului sunt cuprinse şi două heleşteie care adăpostesc un număr mare de exemplare de păsări şi amfibieni. Aportul permanent de apă din pâraiele ce pătrund în sit are ca efect împrospătarea apei şi adăugarea de noi nutrienţi. Situl se află într-o stare foarte bună de conservare, impactul antropic fiind foarte puţin resimţit datorită faptului că satele se află la distanţă de sit, iar păşunatul sau cositul în zonă sunt practicate în mod sporadic.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se găseşte în zona Platformei Moldoveneşti, structurată pe verticală în două componente majore, soclul şi cuvertura. Soclul este format din roci cristaline (şisturi cristaline mezometamorfice), iar cuvertura din alternanţe litologice sedimentare depuse în diferite perioade geologice peste soclul cristalin prin intermediul episoadelor de transgresiune şi regresiune marină. Ca forme minore de relief sunt evidenţiate frunţi de cuestă şi suprafeţe structurale, văi structurale, depresiuni subsecvente şi înşeuări structurale. La nivelul cuestelor, cele mai importante procese sunt prăbuşirile şi alunecările de teren. Conformaţia reliefului cu structură monoclinală şi văi este bine evidenţiată.

Pedologie

În sit, cernisolurile (reprezentând baza cuverturii pedologice pentru Podişul Moldovei) ocupă cea mai mare suprafaţă. Acestea sunt caracterizate de un conţinut ridicat de materie organică şi de o structură bine dezvoltată, fapt ce permite un raport optim aer-apă şi le conferă o fertilitate ridicată. Luvisolurile se regăsesc în proporţii mici pe interfluvii.

Hidrologie

Situl se află în bazinul Bahluiului. Lacul Bârca, aflat în sit, este constituit din două heleşteie situate pe valea Locei. Pârâul Locei se varsă în Bahlui. Cele două lacuri sunt alimentate atât cu apă din pâraiele din nord, vest şi sud cât şi cu apa ce se scurge pe versanţii văii în timpul ploilor.

Aspecte climatologice

Situl se găseşte în zona de întrepătrundere a maselor de aer nordic şi estic, dar se resimte şi prezenţa maselor de aer sudice. Climatul este de tip temperat al dealurilor cu altitudine medie. Temperaturile medii multianuale variază de la 9 la 11 °C. Umezeala relativă a aerului este circa 76-78%. Valorile medii multianuale ale precipitaţiilor sunt de peste 500 mm. În decursul anului precipitaţiile sunt distribuite neuniform, astfel că în luna ianuarie aportul din precipitaţii este cel mai mic, în timp ce în luna iulie se înregistrează valorile cele mai ridicate. Direcţia generală a vântului este predominantă NV-SE. În sezonul rece, fenomenele de iarnă (pod de gheaţă, gheaţă la mal, sloiuri) şi blocarea apei sub formă de zăpadă creează un deficit în alimentarea cu apă a heleşteielor.

Biocenoza

Vegetaţia

În Estul Moldovei zona stepei este întâlnită la altitudini de 50-125 m, iar cea mai mare parte a acestei zone are ca substrat geologic loessul. Datorită localizării, situl reprezintă o pajişte vest-pontică, una dintre puţinele de acest gen din România. Stepele ponto-sarmatice din sit sunt alcătuite din plante precum colilia, năgara, păiuşul de stepă, mătura neagră, bărbişoara. Tufărişurile ponto-sarmatice sunt alcătuite în principal din tufărişuri de stepă cu arbuşti. Plantele caracteristice pentru acest tip de habitat sunt spinul cerbului, păducelul, obsiga de stepă, lucerna de stepă, morcovăţul, salvia de stepă, scrântitoarea albă. Comunităţile de lizieră cu ierburi înalte cuprind plante ca urzica moartă, pufuliţa mică, angelica, podbalul, pălămida galbenă, piciorul caprei, usturoiţa, puturoasa, opaiţa roşie, răchitanul, priboiul, degetăruţul galben, trestioara. Lacurile aflate în sit cuprind comunităţi de plante ce plutesc liber la suprafaţă sau asociaţii de broscariţă în ape adânci, deschise. Situl este deosebit de important pentru protejarea speciilor de interes comunitar iris bărbos şi dediţel mare.

Fauna

Vegetaţia de stepă, cu ierburi nu foarte înalte, permite adăpostirea mai multor exemplare de popândău, specie de interes comunitar. Alte specii de rozătoare prezente în zonă sunt şoarecele de câmp, hârciogul, şoarecele de casă. Tot aici au fost observate, îndeosebi în perioada iernii, exemplare de vulpe. Dintre insectivore regăsim cârtiţa şi chiţcanul de câmp. Reptilele întâlnite sunt broasca ţestoasă de apă, şarpele de casă, guşterul, şopârla de câmp, amfibienii fiind reprezentaţi de brotăcel, broasca râioasă verde şi mai multe specii de broaşte de lac. Dintre nevertebrate menţionăm prezenţa fluturelui buhă, specie de interes comunitar. Păsările care apar în zonă sunt ciocârlia de câmp, rândunica, fâsa de câmp, mărăcinarul negru, mărăcinarul mare, presura de grădină, sfrânciocul cu frunte neagră, sfrânciocul roşiatic şi cristelul de câmp (cel puţin două perechi). Pajiştile umede de la marginea lacurilor sau a pâraielor din zonă sunt folosite de berze pentru hrănire. Pe lacurile din sit mai pot fi observate egreta mică, egreta mare, stârcul cenuşiu, stârcul de noapte, raţa mare, raţa cu cap castaniu, raţa roşie, corcodelul mare, pescăruşul pontic, pescăruşul râzător, chirighiţa cu obraji albi.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 12432 de locuitori din zona sitului sunt angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, apicultură, activităţi meşteşugăreşti şi comerţ. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne. În comuna Voineşti este în curs de finalizare construirea reţelei de distribuţie a gazului metan, a celei de alimentare cu apă şi de canalizare.
Dintre monumentele istorice aflate pe teritoriul sitului menţionăm Mânăstirea Schit Hadâmbu (1659) din satul Mogoşeşti şi Schitul Mânăstirea Sf. Stavnic (1727) din comuna Voineşti. Anual, pe 15 august în comuna Voineşti se serbează ziua localităţii.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Agricultura intensivă şi braconajul reprezintă activităţi cu impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl necesită dotarea cu panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare şi amenajarea de trasee turistice (având în vedere apropierea de oraşul Iaşi se poate propune stabilirea unui traseu turistic care să cuprindă lacurile de la lezăreni, Ciurbeşti cu sosire la lacul Bârca).

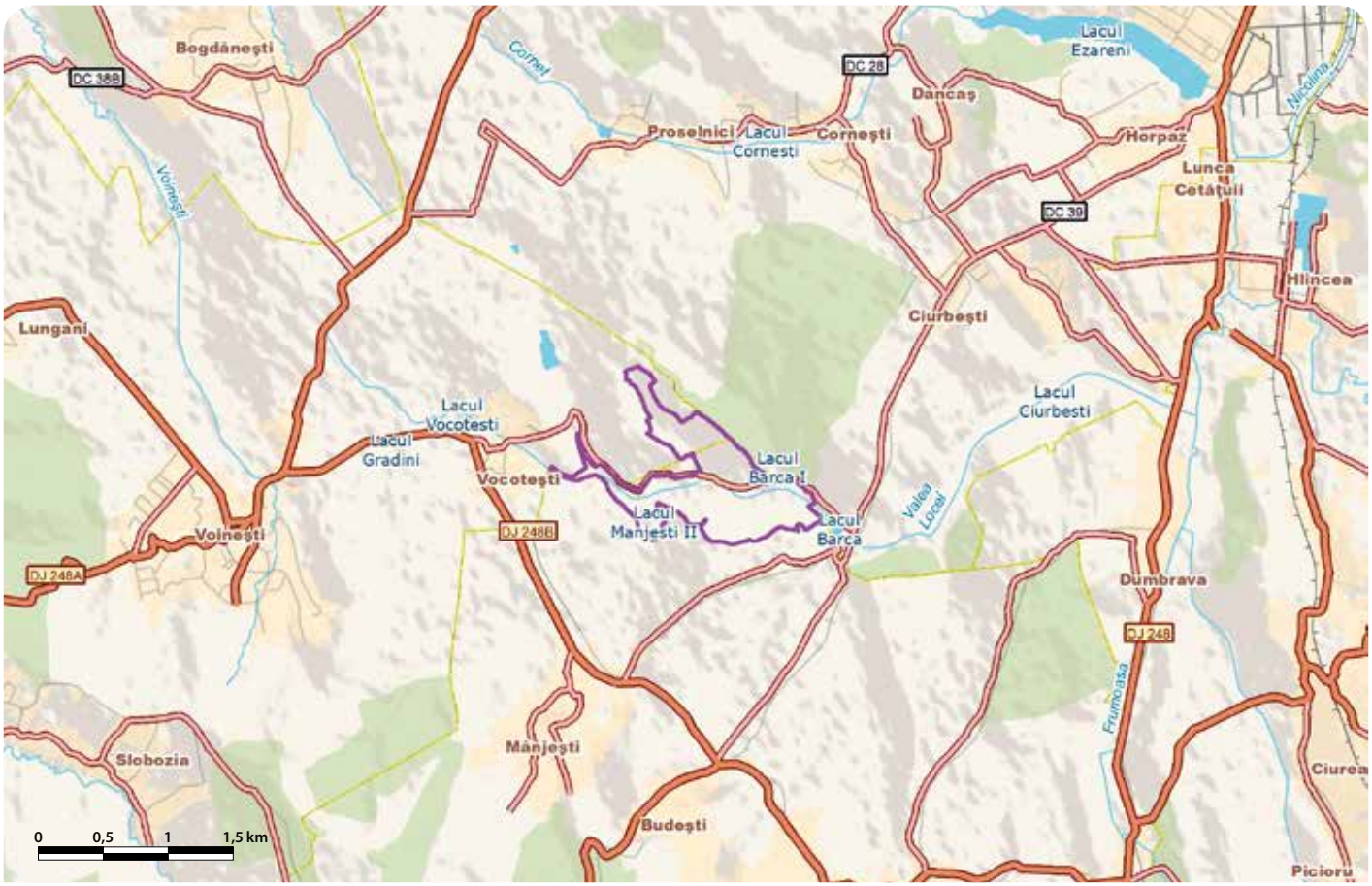

FÂNAŢELE CLUJULUI - COPÂRŞAIE - RO SCI 0078

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Cluj: Apahida, Cluj-Napoca

Suprafaţa: 99 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 50′ 16″; Long. E 23˚ 38′ 15″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podişul Transilvaniei
Altitudinea: 608 max., 485 min., 536 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Observaţie: *În prezent situl nu mai există ca atare, deoarece în anul 2011 a fost inclus în ROSCI0296 Dealurile Clujului Est, care acoperă o suprafaţă mult extinsă, de 18.890 ha.*

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** DL DF DA
Accesul în sit se face din Cluj-Napoca pe DJ109A spre Chinteni, din care se continuă pe DJ109V spre localitatea Pădureni, acest drum trecând prin apropierea sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6240* - Pajişti stepice subpanonice; **6510** - Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Nevertebrate:** *Cucullia mixta* • *Maculinea teleius* • *Lycaena dispar* • *Maculinea nausithous* • *Leptidea morsei* • **Callimorpha quadripunctaria* • *Catopta thrips* • *Nymphalis vaualbum* • *Pseudophilotes bavius*. **Plante:** Dediţei (*Pulsatilla patens*) • Capul şarpelui (*Echium russicum*) • Gălbinare (*Serratula lycopifolia*) • Tărtan, Hodolean (*Crambe tataria*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se suprapune peste rezervaţia naturală de tip botanic Fânaţele Clujului – Copârşaie, una dintre primele arii naturale protejate din România, având acest statut încă din anul 1932. În prezent situl adăposteşte o floră extrem de variată ce cuprinde peste 450 de specii de plante. Dintre acestea se remarcă un număr de patru specii care sunt de interes comunitar, alături de care apar multe alte specii considerate relicte botanice. De asemenea, situl prezintă o importanţă deosebită pentru conservarea multor fluturi protejaţi, aici fiind prezente specii extrem de rare în restul ţării.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl ocupă un teren accidentat acoperit de urme străvechi de vegetaţie stepică şi este împărţit de Valea Fânaţelor – Copârşaie (spre nord) şi Valea lui Craiu (spre sud) în două compartimente. În primul sector sunt prezente nişte monticuli proveniţi din procesul de alunecare în masă de pe versanţi, cea mai mare parte dintre aceste movile având o formă de dom înalt de 30-35 m. Valul de alunecare are diferenţieri microclimatice şi ecologice clare în funcţie de expoziţia versanţilor. În nord este prezentă o evaporare mai redusă şi temperaturi mai scăzute, condiţii care determină formarea unei vegetaţii mezofile de pădure, iar în sud se dezvoltă o vegetaţie de stepă, datorită unor temperaturi mai ridicate asociate cu o evaporaţie mai intensă. În perimetrul situl sunt semnalate alunecări de teren de tip glimee (cunoscute şi sub denumirea locală de copârşaie sau ţigle) ce oferă o valoare peisagistică deosebită ariei protejate. Pe aceste suprafeţe sunt semnalate fenomene active de eroziune (ogaşe, ravene sau alunecări de mici dimensiuni), aspectul glimeelor fiind într-o continuă modificare. Câteva astfel de copârşaie conice domină versantul de pe stânga Văii Fânaţelor, peste surpături aflorând depozite sarmatice (argile carbonatice, tufuri dacidice, concreţiuni grezoase de Feleac sau lame de gips). Între aceste movile se cantonează mici suprafeţe plane sau uşor ondulate sau depresiuni în care stagnează apa provenită din precipitaţii, oferind în ansamblu o serie de microstaţiuni deosebit de variate. Situl este înconjurat de numeroase coline de 500-600 m altitudine, cu frecvente alunecări de teren în masă (Mărgăul, Techintăul şi Ciupul).

Pedologie

Solul sitului este de tip histosol gleic bogat în substanţe organice şi carbonat de calciu.

Hidrologie

În cadrul sitului nu există niciun curs de râu. Pe versantul stâng al Văii Fânaţelor, printre copârşaie găsim depresiuni în care stagnează apa provenită din precipitaţii.

Aspecte climatologice

Climatul este de tip continental moderat, specific regiunilor de deal din nord-vestul ţării. Circulaţia aerului se află sub influenţa celei predominant vestice prin intermediul căreia masele de aer de origine oceanică determină existenţa unor ierni în general blânde. Valoarea temperaturii medii multianuale este de 8,4oC, iar precipitaţiile atmosferice medii multianuale ajung la 663 mm.

Biocenoza

Vegetaţia

Pe suprafaţa sitului se întrepătrund diverse tipuri de biotopuri care găzduiesc comunităţi vegetale variate, aici fiind prezentă una dintre cele mai interesante rezervaţii botanice din ţară, cu o floră extrem de bogată alcătuită din peste 450 de specii de plante caracteristice zonei de stepă. Varietatea floristică este susţinută de relieful foarte accidentat care alături de particularităţile microclimatice locale au condus la individualizarea unor ochiuri de stepă atipică pe pantele cu expoziţie sudică din această zonă colinară. Vegetaţia stepică este dominată de asociaţii de colilie, firuţă, păiuş, bărboasă şi obsigă. În treimea superioară şi mijlocie a versanţilor trăiesc două specii de colilie sensibile la păşunat, acestea fiind indicatori ai gradului de antropizare. Tot pe jumătatea superioară a versanţilor vegetează şi o specie de păiuş denumit local fâşcă, iar pe versanţii degradaţi excesiv se întâlnesc păiuşul stepic, rogozul pitic, cimbrişorul şi jaleşul. Sunt prezente şi specii mai comune precum ruscuţa de primăvară, sânziana, măzărichea, iarba câmpului, garofiţa sau trifoiul. Pe versantul nordic al sitului, care este mai umbrit, există un excedent hidric mai important, ceea ce a determinat instalarea unui microclimat care a favorizat dezvoltarea unei vegetaţii de tip mezofil, cu ierburi robuste în amestec cu arbori şi arbuşti şi cu plante caracteristice pădurilor şi poienelor de păduri precum cornul, călinul, socul, mărul şi părul pădureţ, păducelul, măceşul, porumbarul, curpenul, piciorul cocoşului, umbra iepurelui, crinul de pădure, degeţelul, păştiţa, omagul sau pecetea lui Solomon. De-a lungul Văii Calde, care împarte Fânaţele Clujului în două compartimente, se remarcă o vegetaţie hidrofilă ce apare insular şi în teritoriu, în arealele cu apă freatică stagnantă şi apropiată de suprafaţă. În aceste zone se întâlnesc arinul negru, salcia, plopul tremurător, rogozul, papura şi trestia. Datorită apei din pânza freatică care este uşor clorurată sunt prezente zone în care se dezvoltă o vegetaţie halofilă cu iarbă sărată. Pe solurile puternic erodate, afectate de alunecările de teren, s-au efectuat împăduriri cu pin negru, salcâm şi cătină albă. Dintre numeroasele relicte botanice prezente în sit amintim cârcelul, stânjenelul de stepă ardelenesc, pesma de stepă (o specie întâlnită doar în unele areale din Transilvania şi din stepele ucrainene), brânduşa stepică (cunoscută doar la Fânaţele Copârşaiei şi pe areale restrânse din stepele Ungariei şi Ucrainei) şi joldeala orientală (o plantă tinctorială apreciată de localnici care se află în acest sit în cel mai vestic punct al arealului său european). Dintre speciile de plante protejate la nivel european întâlnim dediţelul, gălbinarea, capul şarpelui şi hodoleanul. În cadrul sitului au fost identificate două habitate de interes comunitar: pajişti stepice subpanonice şi pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis*, *Sanquisorba officinalis*), primul fiind prioritar pentru conservare.

Fauna

Pe teritoriul sitului se încrucişează limitele de răspândire ale arealului pentru două specii faunistice: limita sudică a broaştei de mlaştină şi limita sud-estică a pitulicii verzi. O importanţă deosebită o are prezenţa unei comunităţi foarte diverse de fluturi, dintre care nouă specii sunt protejate la nivel european. Printre aceste specii se remarcă fluturaşul albastru, care are aici unica populaţie din Transilvania şi a doua ca mărime din România. Femelele acestui fluture de talie mică cu activitate diurnă depun ouăle doar pe inflorescenţa de sorbestrea. Larvele se hrănesc din această inflorescenţă până în penultimul stadiu larvar, după care sunt adoptate şi transportate în furnicare unde sunt crescute de către furnici. O altă specie protejată de fluture cu cerinţe ecologice asemănătoare este albăstriţa de mlaştină. Datorită faptului că ambele specii de fluturi găsesc în acest sit condiţii bune de dezvoltare atât a plantei cât şi a insectei gazdă, sunt prezente aici cu populaţii reprezentative. Alte specii rare sau chiar endemice de fluturi sunt albilişa mică, fluturele ţestos, albăstrelul, fluturele buhă şi fluturele tigru. Apele din precipitaţii se adună în micile depresiuni dintre glimee unde s-a format un strat impermeabil de argilă ce permite apariţia unor bălţi temporare sau permanente. Aceste mici ochiuri de apă sunt habitate ideale de reproducere şi hrănire pentru amfibieni. În cadrul sitului cele mai însemnate populaţii le au tritonul comun transilvănean şi tritonul cu creastă, ambele fiind specii de interes comunitar. Alături de aceste specii se mai întâlnesc broasca roşie de pădure, salamandra, broasca de mlaştină, brotăcelul şi buhaiul de baltă cu burta galbenă. Speciile de reptile care au fost identificate în sit sunt şopârla de câmp, şarpele de casă şi şarpele de alun. Au fost observate aici 106 specii de păsări, dintre care amintim cucul, sfrâncioiul cu fruntea neagră, sfrâncioiul roşiatic, ciocănitoarea de grădină, barza albă, coţofana, presura sură, sticletele, şorecarul comun, mărăcinarul negru, ciocârlanul. Vegetaţia formată din stuf şi papură de la malul lacului aflat la poalele glimeei adăposteşte specii de păsări acvatice precum lişiţa, corcodelul mare, găinuşa de baltă sau raţa mare. Dintre mamifere se remarcă orbetele, cârtiţa, ariciul, bursucul, iepurele, căprioru şi cerbul lopătar, această din urmă specie fiind colonizată în ultimele decenii.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Forţa de muncă este angajată în toate sectoarele economiei care prezintă un caracter dinamic în zonă. Sunt dezvoltate activităţi de industrie alimentară, construcţii de maşini, prelucrarea lemnului, chimie, sticlărie, textile, cosmetice, comerţ, prestări servicii etc. În zonele limitrofe se practică intens agricultura, cultivându-se cereale, legume, cartofi, sfeclă, viţă-de-vie şi pomi fructiferi. Pajiştile naturale sunt favorabile creşterii animalelor, caii de rasă din Jucu fiind recunoscuţi şi peste hotare.

Cele mai vechi aşezări umane din perimetrul sitului datează din neolitic, epoca bronzului, a fierului şi perioada daco-romană. Supranumit Inima Ardealului, cu o bogată istorie ce se întinde pe mai mult de 2000 de ani, Clujul îşi atrage turiştii cu una din cele mai spectaculoase grădini botanice din Europa Centrală şi de Est şi cu un centru istoric medieval în care se remarcă Bastionul Croitorilor (vestigiu al fortificaţiilor din secolul al XV-lea), Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Muzeul Naţional de Istorie. Împletind armonios tradiţiile şi obiceiurile moştenite, satele şi comunele învecinate îşi păstrează integritatea şi vitalitatea. Autenticitatea jocului şi portului popular este etalată de Ansamblul Someşul, care are în repertoriu suite de dansuri specifice cum ar fi crihalma fetelor, fecioresc feciorilor, palatca, codru, oaşu, cu care participă la numeroase festivaluri şi sărbători anuale. Obicei străvechi, şezătoarea este reînviată anual în Dezmir, unde în încăperi special amenajate cu războaie de ţesut, vârtelniţe, furci, şucale, hecele, fuse, pieptene, caiere de lână, almar, lămpi şi mobilier specific se întâlnesc sătenii îmbrăcaţi în costume vechi depănând amintiri. Dezmirul este un important centru al dezvoltării meşteşugurilor tradiţionale, având valoare de muzeu cu caracter educativ, formativ şi chiar productiv, aici lucrându-se costume naţionale, broderii, covoraşe sau genţi, organizându-se totodată cursuri de artizanat textil şi ţesături manuale.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Păşunatul excesiv în interiorul sitului dar şi în afara acestuia duce la accentuarea procesului de eroziune mai ales în zonele de pantă, având influenţă negativă directă asupra unor specii de nevertebrate protejate care îşi reduc numeric efectivele.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare şi panouri cu hărţi pentru orientare, două puncte de informare, poteci/drumuri pentru vizitare, o clădire cu spaţii administrative, trasee tematice şi turistice. Este necesară înfiinţarea unor puncte de informare.

FÂNAŢELE DE PE DEALUL CORHAN - SĂBED - RO SCI 0079

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Mureş: Ceuaşu de Câmpie, Şincai.

Suprafaţa: 464 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 39′ 47″; Long. E 24° 26′ 3″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podişul Transilvaniei
Altitudinea: 522 max., 314 min., 436 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces o reprezintă DN15E (Târgu Mureş-Săbed), care străbate o parte din sit. Din localitatea Săbed pornesc câteva drumuri locale care facilitează accesul în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6240* - Pajişti stepice subpanonice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*) • Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*). **Plante:** Turiţă (*Agrimonia pilosa*) • *Pulsatilla grandis* • Tătărcan, Hodolean (*Crambe tataria*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Dediţei (*Pulsatilla patens*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl include un habitat prioritar la nivel european reprezentat prin pajişti stepice subpanonice. În componenţa pajiştilor au fost identificate până în prezent, cinci specii de plante de interes comunitar, precum şi unele specii de plante importante şi rare. Pajiştile stepice subpanonice reprezintă un habitat ideal pentru diverse specii de amfibieni de interes conservativ precum tritonul comun transilvănean şi izvoraşul cu burtă roşie (buhai de baltă cu burtă roşie). De asemenea, pe aria sitului poate fi întâlnită relativ frecvent şi broasca ţestoasă de apă, care reprezintă o specie de reptile de interes protectiv. Situl include Pădurea Săbed, o rezervaţie naturală de tip mixt care ocupă o suprafaţă de 59,30 ha. În rezervaţie etajul subarbuştilor este foarte bine reprezentat, speciile mai frecvente fiind păducel, sânger, lemn câinesc, corn etc. Tot aici întâlnim cel mai întins arboret de *Juniperus virginiana* (ienupăr decorativ) din ţară.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se găseşte în Câmpia Transilvaniei, pe dealurile Mădăraşului. Forma dominantă de relief este versantul, care prezintă o configuraţie ondulată, cu înclinaţie de 20° şi expoziţie sudică. Din punct de vedere geologic, arealul este acoperit de depozite sarmaţiene de marne, nisipuri, gresii şi tufuri vulcanice. Dealul Corhan are o altitudine de aproximativ 500 m, fiind cel mai înalt din zonă. În rezervaţia mixtă Pădurea Săbed substratul geologic este reprezentat de marne argiloase, argile şi luturi, cu intercalaţii de vârstă din neogen-miocen.

Pedologie

Solurile predominante în sit sunt soluri brune şi brune luvice (cambisoluri). Acestea aparţin unei categorii de terenuri degradate din Câmpia Transilvaniei fiind în prezent supuse unui proces de reconstrucţie ecologică, în special prin plantarea artificială de pădure.

Hidrologie

În cadrul sitului nu există râuri sau pârâuri. Cel mai apropiat curs de apă este pârâul Voiniceni, pe al cărui curs superior este situată localitatea Ceuaşu de Câmpie. Singura sursa de apă care favorizează dezvoltarea vegetaţiei în sit este reprezentată de apele subterane.

Aspecte climatologice

Situl se află în centrul Transilvaniei, fapt care încadrează acest teritoriu în subprovincia climatică temperat-continental-moderată, definită de circulaţia şi caracterul maselor de aer din nord şi NV. Temperaturile medii anuale sunt cuprinse între 8-9 °C, luna cu temperaturile cele mai ridicate fiind iulie. Precipitaţiile atmosferice ating în jur de 650 mm/an. Ploile torenţiale nu au un caracter accentuat. Umezeala atmosferică este destul de mare, media anuală fiind de 77%. Vânturile cele mai frecvente sunt cele din sectorul de nord şi NV, favorizate de orientarea generală a reliefului şi în special de orientarea culoarului văii Mureşului.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia sitului este formată din păduri de foioase, pajişti stepice, livezi şi mici suprafeţe de terenuri agricole. Dominante sunt pădurile de foioase instalate artificial pe un teren degradat cu eroziuni puternice ale solului (în special între anii 1892-1899) şi completate pe parcursul anilor. Scopul plantărilor a fost crearea unui model pentru cercetarea posibilităţilor de reconstrucţie ecologică a terenurilor degradate din Câmpia Transilvaniei. Lista speciilor lemnoase inventariate în anul 1993 cuprindea 75 de specii. Pădurea actuală este reprezentată de specii precum stejar, gorun, stejar pedunculat, carpen, arţar tătărăsc, ulm, salcâm, pin negru, pin silvestru, frasin, jugastru, corn, alun, lemn câinesc. În prezent se înregistrează un accentuat fenomen de uscare a speciilor de pin silvestru şi pin negru. Speciile mai frecvente de arbuşti sunt reprezentate prin păducel, sânger, lemn câinesc, corn, cătina albă, alun etc. Regenerarea naturală este activă din partea speciilor de frasin, jugastru, diverse foioase de esenţă tare. După trecerea unui secol se observă o succesiune a vegetaţiei forestiere, speciile indigene (autohtone) eliminând treptat speciile exotice (alohtone), succesiunea continuând spre tipul natural de pădure stejereto-gorunet de productivitate mijlocie, bine structurat şi etajat, cu un etaj de arbuşti bine dezvoltat. Pajiştile stepice subpanonice sunt reprezentate prin diverse specii de colilie, ai sălbatic, păiuş, cobâlcească sau cubelcească, firuţă, năgară, jugărel alburiu, vineţele de nisip, coada şoricelului. Dintre speciile rare în România prezente în acest habitat, menţionăm plantele medicinale ruşcuţă de primăvară şi frăsinel sau floarea focului, migdal pitic, specii de plante cu flori frumos colorate (lalea pestriţă, garofiţă, garofiţă sălbatică, ai sălbatic galben, o specie de orhidee numită popular poroinic sau untul-vacii), diferite specii de salvie, gălbinare, o subspecie de astragal denumită astragal transilvănean, o varietate de colilie numită şi bucşău, culbecească (colbăcească sau ghizdei de câmp), precum şi unele elemente rare dacice şi stepice. Zona de păduri a sitului cuprinde păduri de foioase, formate în stratul arborilor şi arbuştilor din specii precum stejar, gorun, stejar pedunculat, carpen, cer, arţar tătărăsc, ulm, salcâm, pin negru, pin silvestru, frasin, jugastru, sânger, lemn câinesc.

Fauna

Fauna sitului este caracteristică pădurilor de foioase din zona de dealuri înalte a Subcarpaţilor. Speciile cele mai frecvent observate în sit sunt mamiferele mici precum iepurele, vulpea, nevăstuica, hermelina, veverita roşie (veverita roşcată sau veverita roşcată de est). În sit pot fi întâlnite şi mamifere erbivore mari (căprior) şi omnivore mari (mistreţ). Pajiştile stepice subpanonice reprezintă un habitat ideal pentru câteva specii de amfibieni (triton comun transilvănean, izvoraş cu burtă roşie) şi unele specii de reptile precum broasca ţestoasă de apă. Dintre păsări pot fi observate, în special în rezervaţia naturală mixtă Pădurea Săbed, specii precum muscarul mic, muscarul gulerat, sfrânciocul roşiatic, sfrânciocul cu frunte neagră, fazanul, diverse specii de ciocănitori inclusiv ciocănitoarea de grădini şi ciocănitoarea verde. Dintre păsările răpitoare de zi menţionăm şoimul călător şi vânturelul roşu, iar dintre speciile răpitoare nocturne putem observa bufniţa mare (buha). În zona sitului au fost inventariate peste 105 specii de păsări, dintre care 55 de specii clocitoare, 14 specii clocitoare pe terenurile învecinate, 10 specii probabil clocitoare, 17 oaspeţi de iarnă.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Economia locală este centrată pe agricultură şi creşterea animalelor, industrie alimentară (inclusiv o secţie de procesare a laptelui), exploatarea şi prelucrarea lemnului, prelucrarea papurei şi a sorgului, comerţ şi prestări servicii, extracţie şi transport gaz metan, precum şi confecţionarea de obiecte decorative tradiţionale (în special din papură, sorg şi stuf) destinate în principal exportului.
Locuirea în această zonă datează din cele mai vechi timpuri fiind descoperite numeroase aşezări umane precum „Aşezarea de la Şincai" (punctul„Cetatea Păgânilor" din satul Şincai), datând din perioada de tranziţie la Epoca bronzului (Cultura Coţofeni) şi aşezarea romană de la Voiniceni (satul Voiniceni), datând din Epoca romană. Dintre tradiţiile populare păstrate în zona sitului menţionăm „Şezătorile", „Fârşangul" şi „Turca". Festivalul de colinde din Voiniceni are loc în fiecare an pe data de 19 decembrie. Cetatea Păgânilor se află pe teritoriul administrativ al comunei Şincai. Legenda povesteşte că în această cetate a fost păstrată pentru mai mult timp coroana Ungariei, iar stăpânul cetăţii, Apor, a purtat război cu Ştefan cel Sfânt deoarece acesta dorea să creştineze localnicii. Cetatea Păgânilor a fost locuită până în anul 1603, când s-a stins din viaţă ultimul membru al familiei Apor, iar soţia acestuia a părăsit cetatea mutându-se într-un sat vecin. Legenda spune că noaptea, în ruinele cetăţii, se aud diferite zgomote, răsete, zăngănit de lanţuri sau focuri de armă, însă misterul rămâne deocamdată neelucidat.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Păşunatul intensiv are un impact negativ asupra habitatului prioritar de pajişti stepice.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există puncte de intrare în sit, accesul făcându-se din localitatea Săbed, pe drumuri locale. Există puncte de informare (în Târgu Mureş). Sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, poteci pentru vizitare, trasee tematice şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

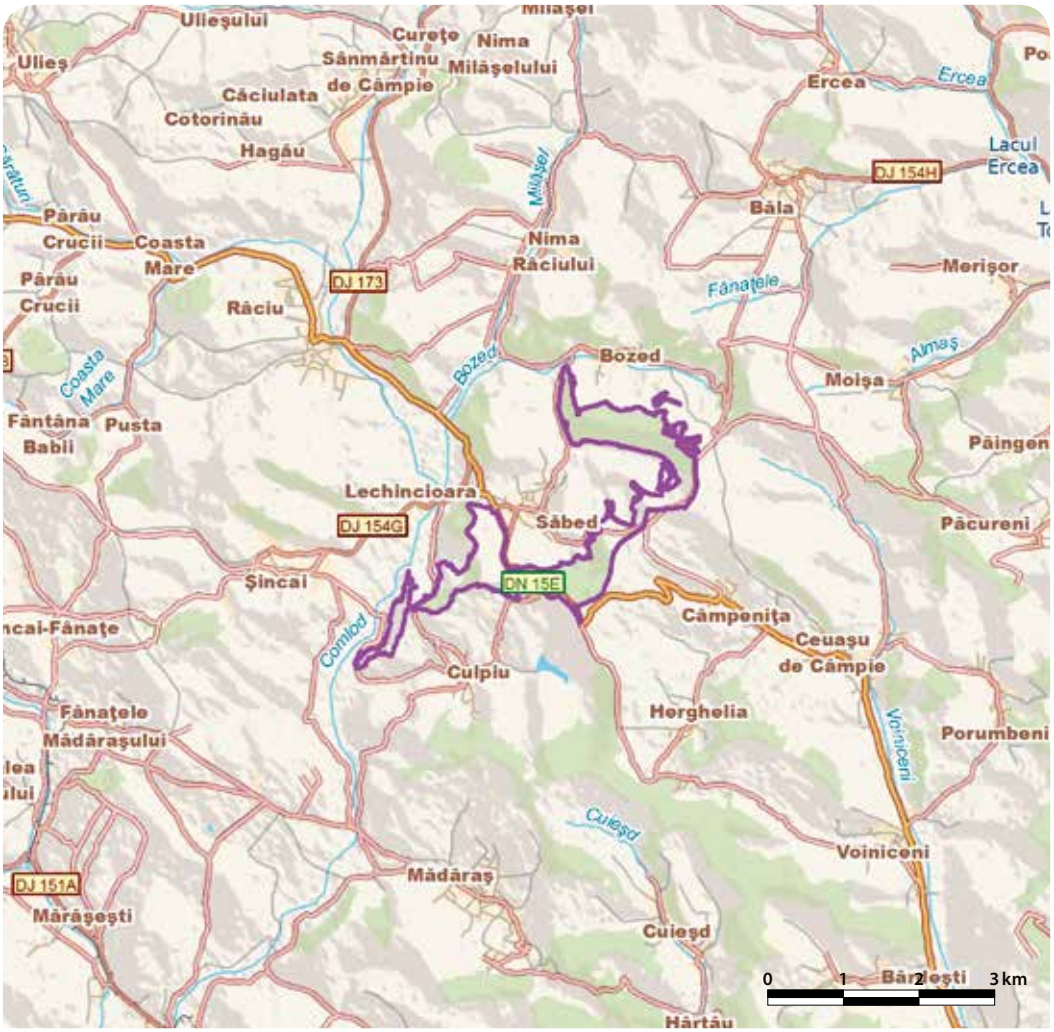

FÂNAŢURILE DE LA GLODENI - RO SCI 0080

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vaslui: Negreşti, Rebricea.

Suprafaţa: 75 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 50' 58"; Long. E 27° 32' 9"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podişul Central al Moldovei **Altitudinea:** 256 max., 172 min., 215 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate realiza din DJ 248, dar şi de pe drumuri locale sau agricole ce fac legătura cu localităţile apropiate. Există şi calea ferată care trece prin Rebricea şi face legătura cu alte localităţi.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

62C0* - Stepe ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: *Galium moldavicum* • Capul şarpelui (*Echium russicum*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Tărtan, Hodolean (*Crambe tataria*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl reprezintă o pajişte caracteristică pentru silvostepa Moldovei centrale, cu influenţe semnificative continentale şi pontice asupra florei şi vegetaţiei existente aici. Datorită faptului că nu s-a intervenit cu plugul pentru a fi arate, păşunile şi fâneţele existente se păstrează în condiţii foarte bune. În sit se întâlnesc patru specii de interes comunitar, sânziene albe, capul şarpelui, irisul bărbos şi tărtanul, precum şi cinci specii hibride de vineţele. În sit se află şi rezervaţia naturală Fâneaţa de la Glodeni, cu o suprafaţă de 50 ha, inclusă în sit.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Unul din caracterele geografice generale este structura uşor monoclinală, cu cădere a stratelor pe direcţia NNV-SSE. Rocile predominante sunt cele friabile, mai dure fiind cele din placa sarmatică nordică. Formaţiunile pe care este modelat relieful sunt constituite din argile, marne, nisipuri şi orizonturi de gresii şi calcare, în special calcare oolitice. Relieful este variat, cu microdepresiuni rezultate în urma unor procese de alunecare a stratelor. Este frecventă alternanţa de cueste orientate cu faţa spre nord şi cu reversul în pantă lină spre sud.

Pedologie

Solul este de tipul cernoziomului cambic, iar lenticular se întâlneşte solul podzolic. Procesele pedogenetice caracteristice sunt reprezentate de bioacumulare, argilizare şi levigare. Pe seama cantităţilor mai mari de resturi organice vegetale rămase la suprafaţă după parcurgerea ciclurilor biologice ale diferitelor specii vegetale a rezultat o cantitate importantă de humus de bună calitate, repartizat pe o grosime relativ mare.

Hidrologie

Apele de suprafaţă din zona sitului sunt reprezentate de Bârlad şi afluenţii săi Stavnic şi Rebricea. Râul Stavnic izvorăşte din apropierea satului Pădureni. Lungimea cursului de apă este de 46 km traversând localitatea Căzăneşti. Râul Rebricea traversează localităţile Rebricea şi Raţeşu Cuzei din apropierea sitului. Apele subterane cele mai importante sunt acumulate în fisurile şi golurile complexului calcaro-gresos, precum şi în nisipurile dinspre suprafaţa interfluviilor.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în tipul de climat temperat continental. Cantitatea anuală a precipitaţiilor atmosferice are variaţii însemnate ce oscilează în jurul valorii de 585 mm. Cele mai multe precipitaţii au loc în perioada caldă a anului, acestea totalizând mai mult de trei sferturi din cantitatea medie anuală. Temperatura medie multianuală este de aproximativ 9 °C, având un regim de fluctuaţii ce pune în evidenţă un grad de continentalism ridicat.

Biocenoza

Vegetaţia

În sit a fost identificat habitatul prioritar de stepe ponto-sarmatice, cu grad de acoperire de 100%. Speciile principale care se întâlnesc sunt năgara, păiuşul stepic, pelinița, sânzâienele galbene. Specia reprezentativă pentru sit este *Galium moldavicum* (sânzienele albe), endemică în România şi extrem de rară. Planta creşte în fâneţe uscate sau uşor umede cu păiuşuri stepice. Alte specii prezente sunt teişorul, coada şoricelului, rus-

cuţa de primăvară, iarba câmpului, barba boierului, usturoiul sălbatic, coada vulpii, pelinul, obsiga, clopoţeii, rogozul, pălămida, golomăţul, garofiţele, coada calului, sunătoarea, rugina, sângele voinicului, cătuşnica sălbatică, ceapa ciorii, sparceta, patlagina, salvia de câmp, rocoţeaua, colilia, cimbrişorul, măzărichea de primăvară etc.

Fauna

Dintre reptilele întâlnite în sit menţionăm şarpele de casă, şopârla de câmp, guşterul şi năpârca. Mamiferele sunt reprezentate prin popândău, şoarece săritor de stepă (specii de interes comunitar nemeţionate în formularul standard), hârciog, chiţcan de câmp, cârtiţă, vulpe. Dintre păsările prezente constant pe teritoriul sitului amintim cârstelul de câmp, fâsa de câmp, sfrânciocul roşiatic, sfrânciocul cu frunte neagră. Alte specii importante din punct de vedere al conservării, prezente în căutare de hrană, sunt barza, acvila ţipătoare mică, acvila mică, eretele de stuf, eretele sur, eretele vânăt, vânturelul de seară, chirighiţa cu obraji albi.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 13744 de locuitori din zona sitului sunt angrenaţi în principal în agricultură, creşterea animalelor, exploatarea şi prelucrarea lemnului, industrie şi comerţ. Sistemul de încălzire din locuinţe este preponderent individual, cu lemne. Comuna Negreşti dispune parţial de o reţea de alimentare cu apă şi canalizare.
Pe teritoriul comunei Rebricea figurează situri arheologice (aşezări datând din preneolitic (pre-Cucuteni), neolitic (cultura Cucuteni), epocile bronzului, fierului (Latene şi Hallstatt), romană, migraţiilor, medievală etc. Biserica de lemn „Sf. Nicolae" (1818) din satul Căzăneşti (Negreşti) este declarată monument istoric. Anual, între 13-15 august la Negreşti se serbează Zilele Oraşului.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia se desfăşoară activităţi de fertilizare, restructurarea deţinerii terenului agricol şi agricultură. Acestea au un impact negativ permanent, periodic sau sporadic asupra biodiversităţii zonei.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există poteci pentru vizitare şi sunt amenajate trasee turistice. Acesta necesită dotarea cu panouri de informare şi pentru orientare, puncte de informare, bariere şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

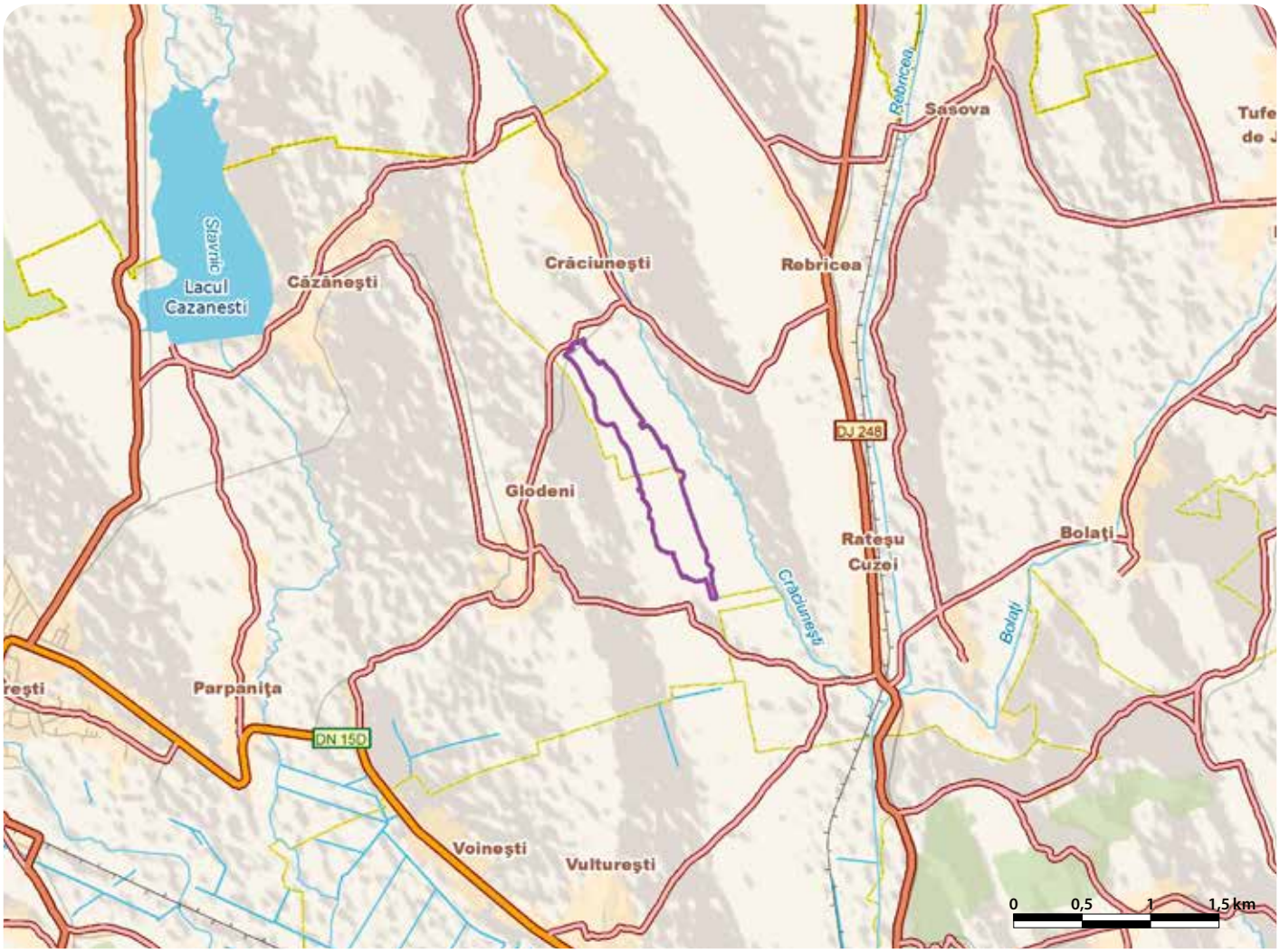

FÂNEȚELE SECULARE FRUMOASA - RO SCI 0081

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Suceava: Moara.

Suprafața: 10 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 35' 54"; Long. E 26° 11' 53"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Sucevei
Altitudinea: 387 max., 348 min., 372 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl se află lângă comuna Moara, pe Dealul la Pietriș, la circa 4 km de municipiul Suceava, accesul făcându-se pe drumul DJ209C.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

62C0* - Stepe ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: *Pulsatilla grandis* • Capul șarpelui (*Echium russicum*) • Tărtan, Hodolean (*Crambe tataria*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Dediței (*Pulsatilla patens*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este unul dintre cele mai nordice puncte din România unde se păstrează o vegetație stepică relictară de tip ponto-sarmatic, ceea ce îi conferă o valoare deosebită. El se întinde pe o lungime de 1,6 km și a fost desemnat pentru conservarea unui tip de habitat de interes comunitar prioritar și a cinci specii de plante de interes comunitar. Acesta include și rezervația naturală cu același nume, zona fiind studiată încă din anul 1892. Aici a fost descoperită o nouă specie de insecte, *Coleophora bucovinella*, al cărei habitat se limitează numai la această zonă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Relieful pe care se întinde fâneața este o coastă foarte abruptă, cu alunecări de teren și eroziune avansată, cu expoziție predominant vestică și pantă între 15 și 50°. Altitudinea variază între 348 și 392 m. Treimea inferioară a coastei, mai puțin înclinată, este mărginită de o fâșie de teren plat, cu mici zone uneori înmlăștinite. Substratul este constituit din marne argiloase cu intercalații de nisipuri de vârstă sarmațiană.

Pedologie

Solul este un cernoziom de pantă, mediu sau puternic levigat, uscat, foarte nisipos, cu mare permeabilitate pentru apă și cu un conținut bogat în carbonați. Pe terenul plan mai umed de la baza pantei, se află un cernoziom de fâneață, slab erodat, lutos, lipsit de carbonați.

Hidrologie

Zona sitului este drenată hidrologic de Șomuzul Mare cu afluenții săi Frumoasa, Strâmbu și Bulai. Cursul pârâului Șomuzul Mare, principalul emisar al zonei, este orientat de la NE către SV. În zona de deal apa subterană se găsește în depozite cuaternare fine, la adâncimi de 5-20 m.

Aspecte climatologice

Clima este caracteristică podișului deluros al Sucevei. Temperatura medie anuală este de 8 °C. Perioada de îngheț este octombrie-aprilie. Precipitațiile medii anuale sunt de 603 mm. Numărul anual al zilelor cu strat de zăpadă este de 70.

Biocenoza

Vegetația

Habitatul prioritar identificat în sit se întinde atât pe fâșia superioară de platou cât și pe pantă. Din componența floristică a acestei fâneațe (32,5% din specii sunt estice și sudice, iar dintre acestea 13% pontice și mediteran-pontice) reiese caracterul ponto-sarmatic al florei situat în zona forestieră est-carpatică. Dintre speciile caracteristice stepei apar aici barba-boierului, ruscuța de primăvară, iarba șarpelui roșie, inul galben, clopoțeii, clocotișul, scorogoiul etc. Totodată, întâlnim specii caracteristice fâneațelor montane sau pădurilor de fag care arată interferența vegetației nord-europeane cu cea continentală, ceea ce conferă un specific aparte zonei. Sub influența apei freatice superficiale pe substrat nisipos, pe aceste coaste s-au instalat și pâlcuri de trestie de deal. Alte specii importante prezente aici sunt rogozul, toporașul, poroinicul, laptele câinelui, drobul, stânjenelul de stepă, veronica, vanețeaua, zambila pitică, usturoiul sălbatic etc. Dintre speciile de plante de interes comunitar regăsim dediței, dediței mare, capul șarpelui, hodoleanul și irisul bărbos.

Fauna

Fauna de insecte este diversă și caracteristică habitatelor ierboase. Dintre insecte, în sit au fost cel mai bine studiați fluturii mici. Dintre speciile de amfibieni a fost identificat brotăcelul, iar dintre reptile, gușterul. Mamiferele cele mai întâlnite sunt iepurele și căprioru.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 4697 de locuitori din zona sitului sunt angrenați în principal în agricultură. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu lemne. Comuna Moara dispune de un sistem de alimentare cu apă, dar nu și de canalizare.
Dintre monumentele istorice aflate pe teritoriul sitului menționăm Mănăstirea Hagigadar, o fostă mănăstire armenească de maici construită în perioada 1512-1513 în satul Bulai și Biserica din lemn Sf. Arhangheli, (sec. XVIII) din satul Moara Nica. Pe 5 iunie, în comuna Moara are loc festivalul „Ograda cu dor".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât și în afara acestuia se desfășoară activități de pășunat și cultivare. Acestea au un impact negativ permanent sau periodic asupra biodiversității zonei.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de avertizare, de informare și pentru orientare. Acesta necesită dotarea cu amenajări pentru colectarea deșeurilor.

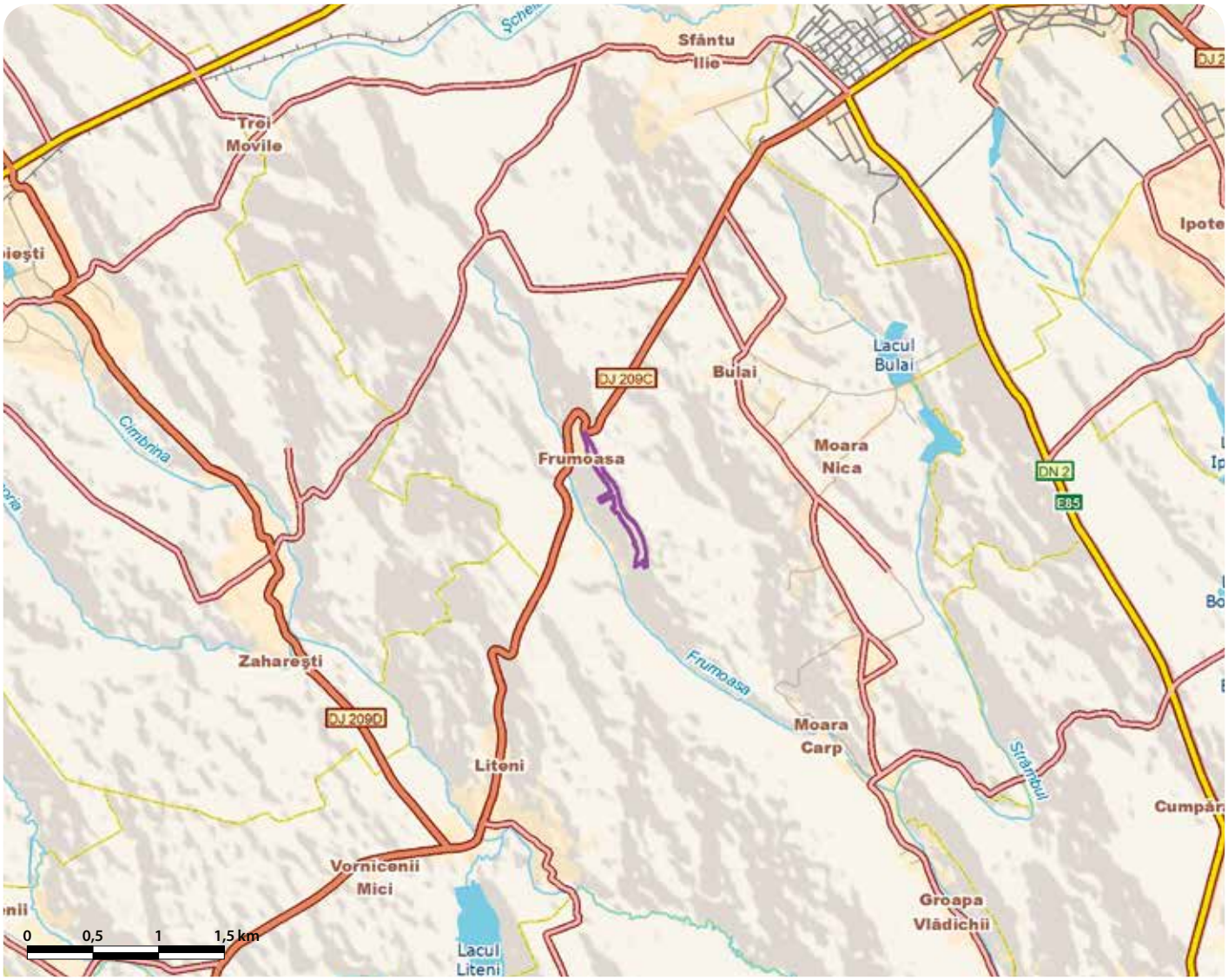

FÂNEŢELE SECULARE PONOARE - RO SCI 0082

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Suceava: Bosanci.

Suprafaţa: 40 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 34' 22"; Long. E 26° 15' 28"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podişul Sucevei
Altitudinea: 396 max., 309 min., 352 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL DF DA
Accesul în sit se face pe DN2 (Suceava-Fălticeni), la 9 km sud de Suceava, în dreptul localităţii Cumpărătura, la 1 km în dreapta drumului naţional, situl ocupând un fâneţ pe dealul Strâmbu.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

62C0* - Stepe ponto-sarmatice; **6410** - Pajişti cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **40C0*** - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Plante:** Dediţei (*Pulsatilla patens*) • *Pulsatilla grandis* • Capul şarpelui (*Echium russicum*) • Tătan, Hodolean (*Crambe tataria*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este deosebit de important pentru diversitatea speciilor de flră prezente aici. Acesta include rezervaţia naturală cu acelaşi nume, propusă încă din 1921. Denumirea de Ponoare datează din anul 1911, când, după o perioadă lungă de ploi, aproape 2 ha de teren din actuala rezervaţie au alunecat de pe un versant vestic cu pantă mare, producând noi terase. Fâneţele seculare includ specii de plante provenind din diverse regiuni biogeografice (euroasiatice, europene, continentale, pontice, submediteraneene, circumpolare). Au fost identificate trei tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care cel de stepe ponto-sarmatice acoperă cea mai mare parte a sitului, şi şase specii de plante de interes comunitar, dovadă a extraordinarei diversităţi floristice.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Relieful este de vârstă destul de recentă, ieşind din apele marine în sarmaţianul mijlociu. Treptat, văile Moldova, Şomuzul Mare şi Suceava, cu afluenţii lor mai mici, au fragmentat câmpia marină, transformând-o în dealuri, coline şi platouri structurale cu un relief frământat pe alocuri. Altitudinea este cuprinsă între 309 şi 387 m, iar expoziţia variază între nord, NE şi SV, predominând cea vestică. Modelate de alunecări de teren şi ape atât în partea superioară, cât şi în cea inferioară, pantele sunt abrupte sau foarte abrupte, iar la mijloc se află o pantă lărgită şi slab înclinată.

Pedologie

Solul este în general cenuşiu de pădure, ceea ce confirmă existenţa vechilor păduri de stejar, dintr-un trecut destul de apropiat, ale căror urme se mai găsesc şi astăzi.

Hidrologie

La baza Dealului Stâmbu apar izvoare cu mustiri de apă care întreţin un biotop de mlaştină.

Aspecte climatologice

Zona este caracterizată printr-o climă temperată, cu temperatura medie anuală de 8 °C şi cu media precipitaţiilor anuale de 600 mm. Vânturile predominante sunt din nord şi NV, dar bat frecvent şi cele din NE, est şi SE. Iernile sunt aspre, cu temperaturi ce coboară uneori sub –30 °C, iar verile sunt relativ călduroase, media lunii iulie fiind de 20 °C.

Biocenoza

Vegetaţia

Pe coastele abrupte creşte o vegetaţie erbacee adaptată la uscăciune, întreruptă de tufe mici sau exemplare izolate de vişin pitic, păducel, păr păduret. Pe coaste se întâlnesc colilia, păiuşul, târsaca, clopoţeii de munte, timoftica, stânjenelul, ruscuţa de primăvară, barba boierului etc. Pantele puţin înclinate şi locurile aşezate sunt acoperite cu asociaţii de fâneţe în care întâlnim tremurătoare, săbiuţă, gălbenele, trifoi, mierea ursului, rujină etc. La poalele dealului Stâmbu, în biotopul de mlaştină, se găsesc specii montane cu caracter relictar ca bulbucii de munte, curechiul de munte, pălămida, limba şarpelui etc. Pe lângă izvoare şi pârâiaşe de scurgere cresc câteva specii lemnoase ca arinul alb, arinul negru, zălogul, cruşinul. Alte specii interesante prezente în sit sunt stânjenelul siberian, frăsinelul, stegoroaia, degetarul, turta, clocotişul, sparceta, gălbinaria, inul sălbatic, măceşul, trifoiul galben, feriga de mlaştină, drăgaica, iarba albastră, sopârliţa albă etc. Speciile de importanţă comunitară prezente în sit sunt dediţelul, dediţelul mare, capul şarpelui, hodoleanul, irisul bărbos, curechiul de munte.

Fauna

Dintre mamifere au fost identificate în sit căprioru, iepurele de câmp, cârţiţa, chiţcanul de pădure, chiţcanul de câmp, şoarecele de pădure, şoarecele de grădină, şoarecele pitic, şoarecele de umbră, orbetele etc. Amfibienii şi reptile sunt reprezentate de buhaiul de baltă cu burta galbenă (specie de interes comunitar), brotăcel, guşter. Cel mai bine reprezentate în sit sunt insectele. În 1970 au fost descoperiţi aici zece specii de fluturi noi pentru fauna ţării noastre. În total, au fost identificate peste 260 de specii de insecte. Dintre păsări, în sit întâlnim ciocârlia de câmp, prepelita, privighetoarea de baltă, barza albă, fazanul (acesta din urmă migrând în sit din pădurile din apropiere).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 7178 de locuitori ai comunei Bosanci sunt angrenaţi în principal în agricultură, zootehnie şi meşteşugărit. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne. Comuna nu dispune de reţele de alimentare cu apă şi canalizare.
Dintre monumentele istorice din zona sitului menţionăm Biserica „Sf. Gheorghe" din Bosanci (1902-1905) ctitorită de prinţul Mihail Sturza şi Necropola cu două morminte de incineraţie datând din sec. IV-III î.e.n. (cultura Latène). O tradiţie specifică este obiceiul „Hurta" sau „Frumoşii", cu o vechime de peste 150 de ani, provenind din timpul stăpânirii austriece asupra Bucovinei, ca formă de opoziţie contra regimului şi de parodiere a acestui sistem. Primăvara, în Bosanci are loc Balul Gospodarilor.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia se desfăşoară activităţi de păşunat şi cultivare. Acestea au un impact negativ periodic sau sporadic asupra biodiversităţii zonei.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de informare şi staţiuni ştiinţifice. Acesta necesită dotarea cu panouri de avertizare şi panouri pentru orientare.

FÂNTÂNIŢA MURFATLAR - RO SCI 0083

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Ciocârlia, Murfatlar.

Suprafaţa: 578 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 9' 26"; Long. E 28° 23' 8"
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 104 max., 22 min., 63 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL DF DA
Situl se află la 1 km sud de podgoria Murfatlar, pe partea stângă a şoselei Constanţa-Ostrov. Se poate ajunge foarte uşor, mergând dinspre Constanţa spre oraşul Murfatlar şi apoi stânga pe DN3, la intersecţia cu DN22C. Se poate ajunge şi cu trenul pe linia Constanţa-Murfatlar, iar apoi, din gara Murfatlar, pe jos în 30 minute.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice; **91AA** - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Ţestoasă de uscat dobrogeană (*Testudo graeca*) • Balaur mare (*Elaphe quatuorlineata*). **Mamifere:** Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*) • Dihor pătat (*Vormela peregusna*). **Nevertebrate:** *Lycaena dispar* • *Colias myrmidone* • Calul dracului (*Paracaloptenus caloptenoides*). **Plante:** Capul şarpelui (*Echium russicum*) • *Pulsatilla grandis*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Valorea conservativă remarcabilă a sitului este dată de prezenţa tipurilor de habitate de interes comunitar prioritare stepe ponto-sarmatice şi tufărişuri de foioase ponto-sarmatice, a speciilor rare de plante, a unui număr mare de amfibieni şi reptile, precum şi de nevertebrate (în special fluturi). În prezent, situl este un important punct de atracţie pentru turişti în Dobrogea, atât pentru speciile floristice cât şi datorită valorii peisagistice. Importanţa sitului a fost recunoscută încă din 1932, când în zonă a fost înfiinţată rezervaţia naturală Pădurea Fântâniţa Murfatlar, cu o suprafaţă de 19,75 ha. Începând cu anul 1962, rezervaţia a fost extinsă la 66,5 ha.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Zona se înfăţişează sub forma unei pante relativ abrupte, calcaroase, brăzdate de văi înguste. Dealurile, cu înălţimi de 100-105 m, sunt formate din straturi de cretă albă ce alternează cu straturi subţiri de argilă cenuşie. În zilele senine, de pe aceste dealuri se pot vedea colinele şi dealurile din SV, spre Adamclisi. Alternanţa armonioasă a dealurilor de calcar şi a văilor contribuie la valoarea peisagistică extraordinară a zonei.

Pedologie

În cadrul sitului predomină solul format din calcare organogene, argile şi nisipuri diferit colorate.

Hidrologie

În cadrul sitului nu întalnim niciun curs de apă.

Aspecte climatologice

Situl se înscrie în climatul de stepă al Dobrogei centrale, caracterizat prin oscilaţii diurne şi anuale mari ale temperaturii şi cantităţi reduse de precipitaţii. Apropierea de Marea Neagră influenţează circulaţia maselor de aer. Temperatura înregistrează valoarea medie anuală de 10,8 °C. Contrastele dintre iarnă şi vară sunt puternice, iernile fiind geroase, iar verile călduroase, chiar caniculare. Primăverile sunt scurte şi cu variaţii de temperatură bruşte, iar toamnele călduroase şi lungi. Precipitaţiile sunt reduse cantitativ, cu o valoare medie multianuală de 426,5 mm. Ca fenomen specific zonei se consemnează caracterul torenţial frecvent al ploilor, având ca efect inundaţiile. Iarna bate în special Crivăţul (vânt uscat care determină reducerea cantităţilor de precipitaţii), iar vara bate un vânt numit pe plan local Sărăcilă, care provoacă temperaturi ridicate şi secete.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl se întinde pe o coastă abruptă, străbătută de văi înguste, puţin adânci, şi adăposteşte atât un număr însemnat de specii de plante rare, caracteristice zonei de sud a Dobrogei cât şi specii endemice. Aici întâlnim trei tipuri de habitate de interes comunitar, două dintre ele, strict protejate, fiind stepele ponto-sarmatice şi tufărişurile de foioase ponto-sarmatice. Speciile de arbori prezente pe teritoriul sitului sunt distribuite sub formă de pâlcuri şi sunt constituite din stejar brumăriu, stejar pufos, carpen şi frasin. Dintre arbuşti amintim porumbarul, păducelul, cornul, scumpia, spinul lui Cristos, iasomia comună, caisul sălbatic. Tot aici se găsesc şi plante rare noi pentru ştiinţă precum ruscuţa de Murfatlar, ciulinii violacei de Murfatlar, colilia de Murfatlar. Dintre speciile protejate la nivel european sunt prezente capul şarpelui şi dediţelul mare. Alte specii de plante protejate la nivel naţional sunt *Stipa ucrainica* (specie de colilie considerată rară şi periclitată, aflată în prezent într-un declin drastic determinat de intensificarea agriculturii), cimbrişorul dobrogean, bujorul de stepă, usturoiul sălbatic, hajma păsărească, sparanghelul sălbatic, ciucuşoara, coama de aur, vişinul turcesc, ruscuţa, garofiţa dobrogeană, frăsinelul, negara, sipica.

Fauna

Fauna sitului se caracterizează printr-o bogată diversitate, dezvoltându-se în strânsă legătură cu speciile de plante şi condiţiile climatice şi geologice. Din punct de vedere al insectelor, zona prezintă o diversitate extrem de bogată care a atras atenţia specialiştilor. Astfel, din familia cosaşi, lăcuste, greieri în zonă au fost indentificate 19 specii dintre care una este pe cale de dispariţie (*Asiotmethis limbatus*, întâlnită până în prezent doar în câteva locaţii din Dobrogea), iar una este de interes comunitar. S-au găsit şi două specii de fluturi de interes comunitar. Dintre acestea, albiliţa portocalie are o valoare excepţională atât din punct de vedere biologic cât şi ca indicator al sănătăţii habitatelor de luncă şi pajişti de la marginea pădurilor. Fauna de amfibieni şi reptile este foarte bine reprezentată în cadrul sitului prin şarpele rău, balaurul dobrogean şi ţestoasa dobrogeană (ultimele două specii de interes comunitar). Dintre mamifere menţionăm popândăul şi dihorul pătat, ambele specii de interes comunitar. Avifauna zonei este foarte bogată, la acest fapt contribuind poziţionarea sitului şi apropierea acestuia de marile zone de cuibărit şi migraţie din Delta Dunării şi din restul Dobrogei. Dintre păsările semnalate aici, o prezenţă specială şi deosebit de rară este spârcaciul, rudă apropiată a dropiei.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 10746 de locuitori ai oraşului Murfatlar sunt angrenaţi în principal în agricultură, viticultură, producerea şi comercializarea produselor alcoolice, extracţia şi producerea cretei, industrie uşoară şi turism. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne. Alimentarea cu apă este asigurată din Canalul Dunare-Marea Neagră, localitatea dispunând în prezent de o reţea de alimentare cu apă de 13,69 km şi de una de canalizare de 9,2 km.
Dintre monumentele istorice şi culturale ale zonei trebuie menţionat Complexul rupestru Basarabi-Murfatlar (992 e.n.), ansamblu format din şase bisericuţe, câteva încăperi, galerii şi morminte creştine, toate cioplite în masivul de cretă. Cultivarea viţei de vie reprezentând ocupaţia de bază a locuitorilor acestei zone încă din cele mai vechi timpuri, trebuie amintită aici Crama şi Complexul de vinificaţie SC „Murfatlar România" SA, unde pot avea loc degustări de vinuri şi vizitarea podgoriei.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapăşunat (afectează poulaţia de fluturi), turismul de masă necontrolat (afectează în mare măsură habitatele), culegerea de floră (activitate ilegală cu impact major asupra speciilor rare), poluarea fonică şi cu pulberi (de la fabrica de cretă).

ADMINISTRAREA SITULUI

În zona sitului există panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare (integrate în cele de informare), clădiri administrative, puncte de informare, puncte de intrare, poteci de vizitare, locuri de campare, vetre de foc şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Acesta necesită dotarea cu staţiuni ştiinţifice, amenajări pentru observare, bariere, trasee turistice şi tematice.

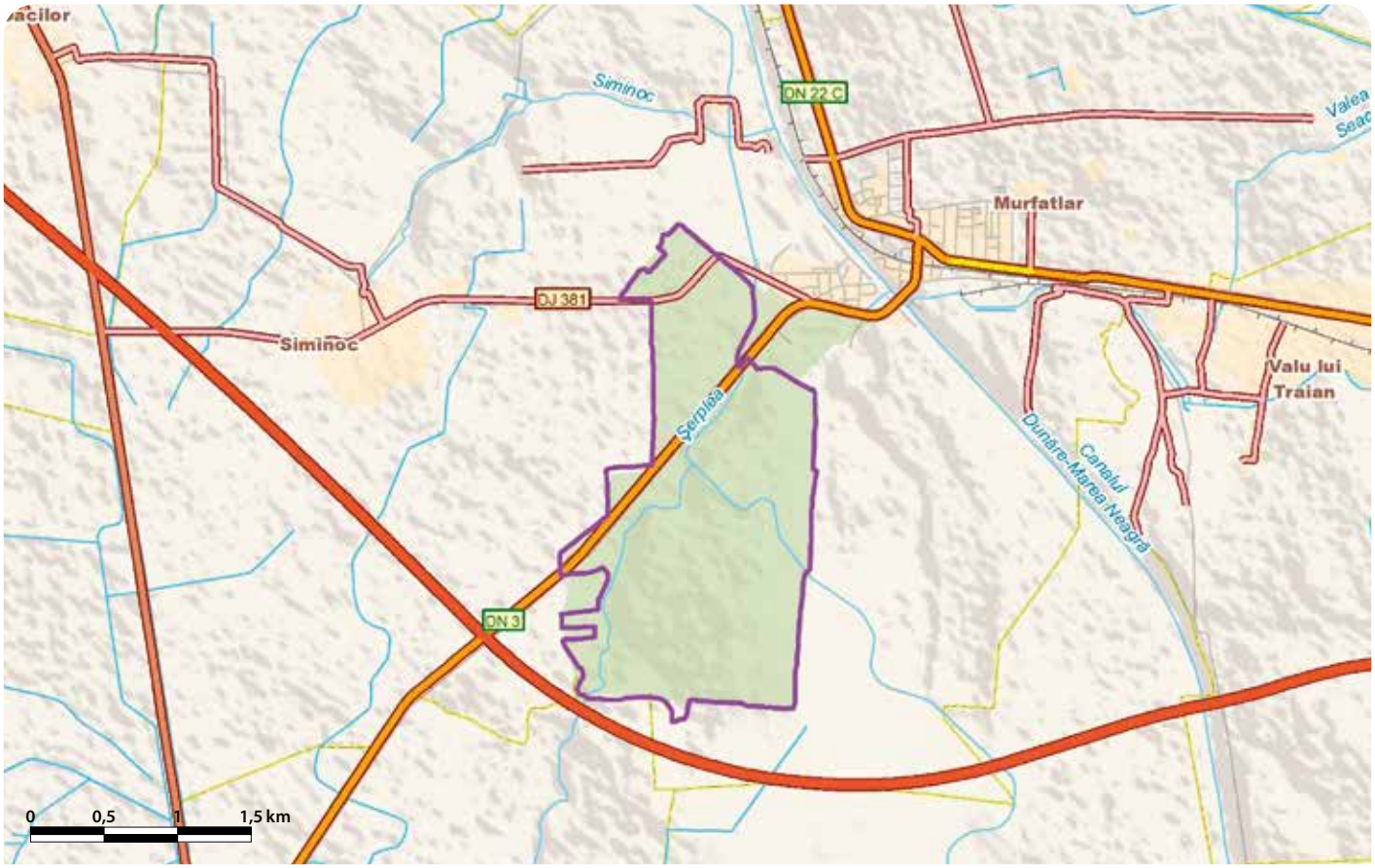

FERICE - PLAI - RO SCI 0084

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bihor: Budureasa, Curăţele.

Suprafaţa: 1.997 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 41' 27"; Long. E 22˚ 32' 37"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 1206 max., 389 min., 731 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces în sit este DJ764 (Beiuş-Stâna de Vale), care în localitatea Budureasa se transformă în DJ764A şi traversează situl de la est la vest. Se poate ajunge cu trenul până în Beiuş, iar de aici se foloseşte transportul local.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9130 - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat pentru conservarea pădurilor de fag de tip *Asperulo-Fagetum*, habitat de interes comunitar, precum şi pentru conservarea a patru specii de interes comunitar: liliacul mare cu nas potcoavă, tritonul comun transilvănean, tritonul cu creastă şi buhaiul de baltă cu burta galbenă. Situl include rezervaţiile naturale Ferice Plai şi Hoancă şi Vârful Cârligaţi. Rezervaţia naturală Ferice Plai şi Hoancă are o suprafaţă de 1,10 ha şi reprezintă o arie cu fâneţe piemontane nealterate unde vegetează specii floristice, unele strict protejate, printre care se numără specia de anemone *Anemone narcissiflora* şi carlina. Rezervaţia Vârful Cârligaţi, situată în sud-estul judeţului Bihor, include platoul şi Vârful Cârligaţi şi reprezintă o zonă turistică importantă datorită peisajului şi florei, aici fiind întâlnită o plantă rară, oiţa.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Depozitele mezozoice, în general calcaroase, au suferit un proces de carstificare, care a dat naştere unui relief exo- şi endocarstic deosebit de pitoresc care atrage numeroşi turişti şi speologi în aceşti munţi.

Pedologie

În masivul Cârligatele apar solurile de pajişti alpine, cu un profil subţire, nediferenţiat, cu un conţinut ridicat de materie humică, ceea ce le conferă un grad destul de ridicat de aciditate. În ceea ce priveşte solurile domeniului forestier, în funcţie de condiţiile climatice şi de vegetaţie apare o etajare pe verticală a acestora. Astfel, în zona înaltă cu păduri de molid apare solul montan brun acid. În zonele acoperite cu păduri de gorun apar solurile montane brune de pădure, la altitudini cuprinse între 150 şi 700 m, iar pe relieful slab drenat şi cu apă freatică aproape de suprafaţă apar şi solurile de tip cernoziomuri levigate umede.

Hidrologie

Situl aparţine bazinului hidrografic al Crişului Negru şi Crişului Repede. Aici apar cursuri de apă cu caracter temporar (ape suprafreatice), a căror dinamică este dată de condiţiile meteorologice, când precipitaţiile sunt excesive sau când se topesc brusc zăpezile. Alternanţa rocilor carstificabile cu cele necarstificabile a condus la formarea unor bazine hidrografice închise. Pe rocile necarstificabile s-a dezvoltat o reţea hidrografică de suprafaţă care, ajungând în zona calcarelor, se pierde prin sorburi în subteran, ieşind apoi din nou la suprafaţă prin intermediul unor izbucuri puternice.

Aspecte climatologice

Situl beneficiază de avantajele climatului temperat continental de tranziţie cu influenţe oceanice, specific vestului ţării. Clima este caracterizată de temperaturi moderate, fără variaţii bruşte, cantităţi mari de precipitaţii, scurgeri (de cele mai multe ori laminare) ale curenţilor de aer de-a lungul văilor, care nu creează turbulenţe, umiditate mare a aerului, iar fenomenele meteorologice deosebite având frecvenţe reduse. Temperatura medie multianuală este de 3,9 °C. Cu toate că pentru anotimpul de iarnă sunt caracteristice valorile negative, de o importanţă deosebită sunt valorile maxime ale temperaturii aerului din acest sezon, determinate de invazii ale unor mase de aer cald care pot produce topiri bruşte ale stratului de zăpadă şi dezgheţ, uneori asociate cu căderi importante de precipitaţii care pot genera viituri puternice pe văi şi inundaţii. Valoarea medie multianuală a umezelii relative este una dintre cele mai mari din ţară, atingând 89%. Zona este considerată „polul precipitaţiilor" din România, aici înregistrându-se cele mai mari cantităţi de precipitaţii, cu o cantitatea medie multianuală de 1570,7 mm. O importanţă deosebită, prin efectele pe care le produc, o au cantităţile maxime de precipitaţii care cad în 24 de ore, acestea înregistrându-se în timpul ploilor torenţiale caracteristice lunilor de vară. Vântul are viteze relativ mici. Ziua se manifestă briza de vale ca urmare a încălzirii mai pronunţate a aerului de pe versanţi în comparaţie cu cel de pe fundul văilor, fapt care generează curenţi de aer ascendenţi.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia sitului este dispusă într-o zonalitate verticală datorită treptelor de relief şi influenţelor climatice. În etajul subalpin se dezvoltă pajişti dominate de iarba stâncilor şi ţăpoşică în amestec cu firuţă, păiuş pestriţ, păruşcă, mărarul ursului, clopoţei dar şi de arini de munte, jneapăn, afin, merişor, ghinţură, ienupăr pitic. Etajul coniferelor, întâlnit între 900 şi 1000 m altitudine, este dominat de molid, brad, paltin de munte, scoruş, în stratul inferior al pădurii întâlnindu-se afinul, muşchii verzi, merişorul, murul, zmeurul. Pajiştile din poieni etalează o vegetaţie ierboasă abundentă dominată de păiuş roşu şi ţăpoşică. În zonele mai însorite ale culmilor, unde climatul este mai blând, se întâlnesc păduri amestecate de răşinoase şi fag. Speciile lemnoase care formează arboretele amestecate sunt fagul, molidul şi bradul. Stratul arbustiv este slab dezvoltat, alcătuit din alun, păducel, liliac carpatin, călin (relict glaciar), bulbuci de munte. În sit domină etajul propriu-zis al fagului, caracterizat de pădurile pure de fag. În partea superioară a zonei apar sporadic molidul şi bradul, iar în partea inferioară, la fel de nesemnificativ, apar carpenul, frasinul, ulmul, gorunul etc. În compoziţia pajiştilor predomină spilcuţa, pătrunjelul de câmp, clopoţeii, iarba vântului, peptănariţa, tremurătoarea, păiuşul de livezi, ovăsciorul de munte, diferite specii de trifoi etc.

Fauna

În sit se întâlnesc specii de amfibieni de interes comunitar ca izvoraşul cu burtă galbenă, tritonul comun transilvănean şi tritonul cu creastă, dar şi alte specii comune ca broasca roşie de pădure, salamandra sau tritonul de munte. Reptilele sunt reprezentate de vipera comună, şarpele lui Esculap, şarpele de alun, şarpele de casă, năpârca, şopârla de ziduri, sopârla de munte, şopârla de câmp. De asemenea, se întâlnesc numeroase specii de fluturi, majoritatea protejate. Dintre mamifere merită menţionate lupul, ursul şi râsul, alături de căprior, cerb carpatin, jder, bursuc etc. Micromamiferele insectivore sunt prezente prin chiţcanul pitic, chiţcanul de apă, chiţcanul comun, chiţcanul de munte, iar rozătoarele prin şoarecele de pădure, şoarecele scurmător, şoarecele de câmp, şoarecele de pamânt, pârşul de alun, pârşul mare. Pădurile sitului sunt un habitat ideal pentru liliacul mare cu potcoavă, specie de interes comunitar. Dintre speciile de păsări întâlnite amintim acvila de munte, şorecarul comun, vânturelul roşu, uliul păsărelelor, cucul, corbul, ciocănitoarea neagră, sfrânciocul mare, sfrânciocul cu frunte neagră, cinteza, cojoaica, pitulicea mică, piţigoiul de munte, pantărşul, ciocănitoarea cu trei degete, ierunca, piţigoiul de brădet, viesparul, şerparul, fâsa de munte, ciocârlia, fluierarul de zăvoi etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 5285 de locuitori din zona sitului sunt angrenaţi în principal în creşterea animalelor, agricultură, industria lemnului, pomicultură, comerţ şi turism. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne. Nu există sisteme de alimentare cu apă şi canalizare centralizate.
Dintre monumentele istorice şi culturale din zonă putem menţiona Biserica de lemn „Sf. Gheorghe" (1724) din Budureasa. Încă din cele mai vechi timpuri în această comună s-a practicat meşteşugul fabricării de lăzi de zestre, adică lădăritul. Lăzile sunt adevărate opere de artă fiind sculptate manual. Tradiţionale pentru comuna Curăţele sunt horele ţărăneşti desfăşurate cu ocazia sărbătorilor tradiţionale.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de suprapăşunat şi turismul de masă necontrolat.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există poteci pentru vizitare, puncte de intrare, trasee turistice, amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc. Acesta necesită dotarea cu panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare, puncte de informare, locuri de campare şi suplimentarea vetrelor de foc şi a amenajărilor pentru colectarea deşeurilor.

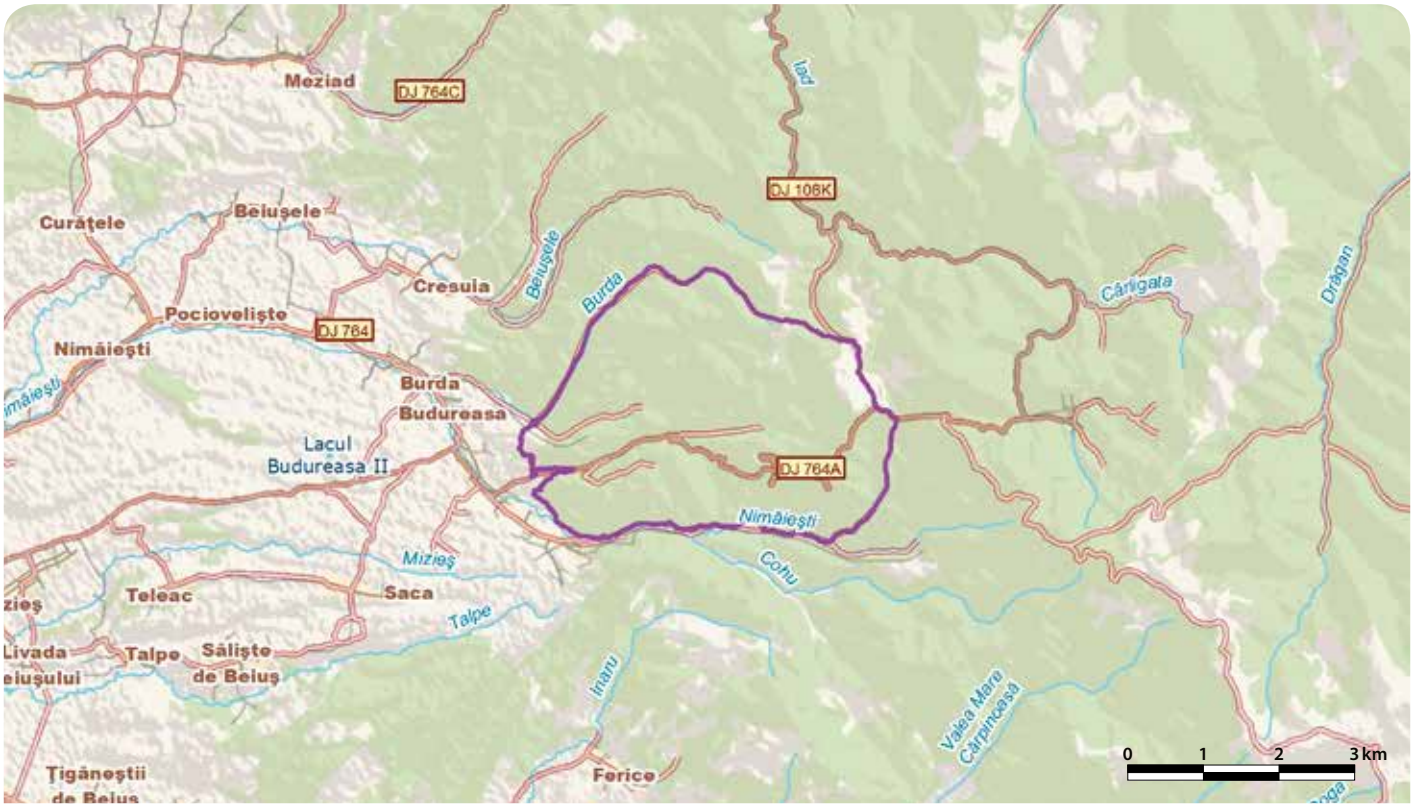

FRUMOASA - RO SCI 0085

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Alba: Cugir, Pianu, Săsciori, Șugag.
Județul Hunedoara: Beriu, Orăștioara de Sus, Petrila, Petroșani, Râu Sadului.
Județul Sibiu: Boița, Cisnădie, Cristian, Gura Râului, Jina, Orlat, Rășinari, Sadu, Sibiu, Sălișteș, Tilișca, Tălmaciu, Șelimbăr.
Județul Vâlcea: Brezoi, Câineni, Malaia, Voineasa.

Suprafața: 137.359 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 35' 32"; Long. E 23° 48' 52"
Ecoregiunea: Carpații Meridionali
Altitudinea: 2254 max., 350 min., 1446 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în partea nordică a sitului se poate face din DN1, din sectorul aflat între Sibiu și Boița plecând drumuri județene (DJ106A,C,D,E,J,M,R) spre satele limitrofe sitului. Acest drum național constituie și limita estică a sitului, între Boița și Câinenii Mari, din acest sector urcând în sit drumuri locale pe văile afluenților Oltului. Sudul sitului se poate accesa pe DN7A, iar vestul sitului este traversat de DN67C. Situl se mai poate accesa și de pe rutele de cale ferată cu coborâre în gările Sibiu sau Sebeș sau în halte precum Tălmaciu, Orlat, Sibiel, Sălișteș și Tilișca.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6410 - Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **4060** - Tufărișuri alpine și boreale; **4070*** - Tufărișuri cu *Pinus mugo* și *Rhododendron myrtifolium*; **4080** - Tufărișuri cu specii sub-arctice de *salix*; **6150** - Pajiști boreale și alpine pe substrat silicios; **6230*** - Pajiști montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6520** - Fânețe montane; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **8220** - Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci silicioase; **40A0*** - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **7110*** - Turbării active.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** *Lycaena dispar* • *Euphydryas aurinia* • **Callimorpha quadripunctaria* • Gândacul auriu (*Buprestis splendens*) • *Croitor (*Pseudogaurotina excellens*) • *Nymphalis vaualbum* • Calul dracului (*Cordulegaster heros*) • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • *Ophiogomphus cecilia* • Cosașul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*). **Pești:** Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Chișcar (*Eudontomyzon danfordi*). **Plante:** *Dicranum viride* • *Drepanocladus vernicosus* • *Meesia longiseta* • *Clopoțel (*Campanula serrata*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • *Buxbaumia viridis*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl constituie una dintre cele mai importante regiuni pastorale din Carpați, această activitate tradițională fiind practicată încă din cele mai vechi timpuri fără a se aduce prejudicii semnificative patrimoniului natural care include 16 tipuri de habitate de interes comunitar (dintre care cinci sunt prioritare) ce acoperă 80% din suprafața totală a sitului. Cele mai reprezentative sunt pădurile de molid, jnepenișurile și pășunile alpine și subalpine, o parte dintre păduri fiind virgine sau cvasivirgine și polarizând o mare diversitate biologică. Sunt incluse în sit excelente habitate pentru populații de urs, lup și râs, dar și pentru mai multe specii de floră și faună, dintre care 26 sunt specii de interes comunitar care au în acest sit o stare bună sau chiar excelentă de conservare. În completarea importanței sitului vine apartenența sa la unul din ținuturile deosebit de pitorești ale țării cu o veche tradiție istorică și culturală (Mărginimea Sibiului). Toate acestea determină ca situl să aibă o deosebită valoare în cadrul bioregiunii alpine din care face parte, inlcuzând opt rezervații naturale și patru Monumente ale Naturii.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se desfășoară pe teritoriul a trei unități montane majore ale Carpaților Meridionali, Munții Cindrelului, Munții Șurianu și Munții Lotrului. Relieful se desfășoară pe un palier altitudinal considerabil, de la sub 400 m altitudine pe valea Oltului, la peste 2200 m (2244 m în Vf. Cindrel și 2242 m în Vf. Șteflești). Nota dominantă a peisajului geomorfologic este dată de larga desfășurare a complexelor sculpturale Borăscu și Râu Șes, cu interfluvii rotunjite și platouri acoperite de pajiști alpine. Monotonia culmilor este deranjată de prezența unor martori de eroziune mai semeți, cu aspect conic sau ușor alungit, dar mai ales de prezența multor circuri glaciare: Iezeru Mare, Iezeru Mic, Iujbea Rășinarului și Gropata (în Munții Cindrel), Șteflești, Cristești, Pietrele Albe, Conțu, Balindru și Goața (în Munții Lotrului) și Șurianu, Cârpa, Pârva și Gropșoara (în Munții Șurianu), toate fiind delimitate de abrupturi și continuate de scurte văi glaciare. În contrast cu văile adânci și adeseori înguste din sectorul median, în sectorul superior sunt prezente văi largi cu aspect de bazinete depresionare, unele ocupate astăzi de lacuri de acumulare: Vidra pe Lotru, Negovanu pe Sadu, sau Oașa pe Sebeș, sau sectoare mlăștinoase cu albii meandrate ca acelea de pe văile Frumoasa, Tărtărău, Sălanele, Prigoana și Cugir. Din punct de vedere geologic aria se suprapune Domeniului Getic (Pânza Getică), caracterizat prin larga răspândire a șisturilor cristaline ale Seriei de Sebeș-Lotru (paragnaise, gnaise oculare, micașisturi, migmatite, amfibolite și gnaise amfibolice) în masa cărora apar enclave de pegmatite, aplite și calcare cristaline.

Pedologie

Solurile reflectă diversitatea litologică și fito-climatică, astfel că în zonele joase, sub pădurile de foioase și de amestec, predomină solurile brune eumezo-bazice și respectiv cele cambice brune acide și podzolite. În domeniul pajiștilor subalpine și alpine, pe substratul predominant silicios sunt caracteristice solurile spodice (brune feriiluviale și podzoluri). Arealele mlăștinoase din lunca unor râuri (Frumoasa, Tărtărău, Sălanele, Prigoana sau Cugir) sau cele situate în cadrul circurilor glaciare sunt propice dezvoltării solurilor turboase oligotrofe cu mușchi de turbă.

Hidrologie

Hidrografia zonei este tributară la două bazine majore, cel al Mureșului și cel al Oltului. Partea nord-estică și estică a sitului este drenată de către tributarii Oltului, Cibinul cu Râul Mic și Sadu, Lotrioara și Lotrul cu afluenții săi din bazinul superior (Pravățul, Bălu, Goața, Haneșu, Balindru, Jidoaia sau Păscoaia). Nordul sitului este drenat de către Cugir cu Râul Mic și Strei în zona sa de izvoare (Streiul Pietros și Sasu) sau de către Sebeș cu afluenții săi, situați fie în amonte de Lacul Oașa (Frumoasa, Salanele sau Curpătul), fie în aval (Prigoana, Bistra și Dobra). O particularitate a acestei arii este prezența unor întinse lacuri hidroenergetice ca Vidra pe Lotru, Oașa și Bistra pe Sebeș și Negovanu pe Sadu, la acestea adăugându-se mici lacuri glaciare dintre care cel mai întins este lezerul Mare din Cindrel, urmat de lezerul Mic și lezerul Șureanu.

Aspecte climatologice

Datele climatice caracteristice sitului se încadrează în climatul complex al Carpaților Meridionali, cu veri răcoroase bogate în precipitații și ierni friguroase cu ninsori bogate și strat de zăpadă stabil vreme îndelungată. Temperatura medie anuală scade altitudinal, de la 10 la 1 °C, cu un gradient mediu de 0,5 °C la fiecare 100 m. Precipitațiile medii anuale depășesc 1400 mm și cad în mare parte sub formă de zăpadă, care persistă uneori în văile mai adăpostite de sub vârful Cindrel, până în luna august. Vara este anotimpul cel mai liniștit dominând vânturile slabe și moderate și brizele ușoare.

Biocenoza

Vegetația

În sit au fost identificate 16 habitate de interes comunitar (dintre care cinci sunt prioritare), cele mai reprezentative fiind pădurile de molid, jnepenișurile și pășunile alpine și subalpine. O parte din păduri sunt virgine sau cvasivirgine, multe având vârste medii de peste 120 și chiar 160 de ani. Existența versanților și expunerile lor diferite au făcut ca pe teritoriul sitului să se deosebească o vegetație etajată pe altitudine, cu unele variații determinate de expunere, de gradul de înclinare a pantei și de umiditate. De la altitudinile cele mai mici și până la 1000 m sunt răspândite pădurile de foioase, dominate altitudinal mai întâi de gorunete și apoi de fâgete, în care alături de speciile dominante mai apar scoruș de munte, mesteacănul, paltinul de munte, frasinul sau pinul silvestru. Între 1000 și 1400 m altitudine se desfășoară brâul relativ îngust al pădurilor de amestec cu fag, molid, brad și larice. În parterul luminos al acestor păduri se dezvoltă o floră ierboasă bogat colorată, constituită din vinariță, colțișor, năprasnic, rușuliță, turtă și lumânărica pământului. Pășunile și fânețele, extinse ca urmare a activității pastorale seculare, sunt alcătuite mai ales din păiușul roșu, părul porcului, târsă, iarba câmpului, firuță sau ovăz auriu. Pădurile de conifere sunt reprezentate de molidișuri, fiind situate până la altitudini de 1750 m, limita fiind variabilă în funcție de expunerea versantului. Pe lângă molid se întâlnesc puține exemplare de scoruș de munte, iar la altitudini mai mici paltin de munte, larice sau pin silvestru. Stratul arborilor este de regulă închis, sub coroane pătrunzând puțină lumină și căldură, o parte apreciabilă din precipitații fiind reținută și revenind în aer prin evaporare de pe ace și ramuri. În aceste condiții de iluminare slabă nu se formează un strat de arbuști bine conturat, aceștia apărând în exemplare izolate sau în pâlcuri mici la marginea molidișurilor sau în golurile create prin căderea arborilor, speciile mai frecvent întâlnite fiind mesteacănul, salcia căprească, socul roșu, caprifoiul, cununița, coacăzul și ienupărul. Tot din cauza condițiilor nefavorabile de iluminare stratul ierbos și cel subarbustiv este de regulă mai slab dezvoltat, sărac în specii și exemplare, întâlnindu-se în schimb un strat aproape continuu de mușchi care acoperă solul, pe care cresc feriga comună, feriguța și brădișorul. Dintre speciile de mușchi aflate în sit, patru sunt protejate în tot spațiul european. Către limita superioară a pădurii se ivesc tufărișuri de afin, merișor și ienupăr. Poienile de natură antropică, ivite ca urmare a defrișării recente a molidișurilor, au o floră bine diversificată, printre care se remarcă violaceul florilor de zburătoare, galbenul sunătorii sau al bulbucilor, tufărișurile de zmeură, muri, fragi, afinișurile și tufele de coacăz. Bine reprezentate în pădurile de molid sunt ciupercile, dintre care amintim zbârciogul, coada șopârlei, iasca, gălbiorii, buretele panterei și hribii. Vegetația etajului subalpin urcă până aproape de 2000 m, fiind reprezentată în principal de jneapăn, mai ales pe fețele nordice ale muntelui, ienupăr, bujor de munte, azalee (în locurile expuse vântului), dar și afinișuri, merișoare și coacăze pe versanții sudici mai luminoși și adăpostiți. În acest etaj florile galbene ale sclipeților de munte, mărțișorului și vulturicii alternează cu cele albe ale sisineilor de munte, rozalii ale brioalei sau albastru-viorii ale clopoțeilor, cărbunilor, degetăruților și unghiei păsării. În jurul izvoarelor sau în micile mlaștini din circurile glaciare se întâlnesc flori albe de bumbăcariță și galbene de spălăcioasă și cujdă. Pe locurile de staționare a oilor se dezvoltă stirigoaia, omagul, urzica, ștevia stânelor și hiruș orul. Pajiștile etajului alpin apar insular, doar pe vârfurile ce depășesc 2000 m, golul alpin coborând uneori până la 1900 m din cauza defrișării jnepenilor. Aceste pajiști sunt formate din păruș că, țepoșică, iarba stâncilor și rogoz în amestec cu licheni. Pe versanții sudici ai culmilor Frumoasa și Cindrel, în locuri adăpostite până la 2150 m, pot fi întâlnite tufărișurile de bujor de munte. În iunie apar sisineii albi de munte, sclipeții, degetăruții albaștri-viorii și ochiul găinii. În iulie, o parte din aceste plante dispar și sunt înlocuite de florile albastre ale cărbunilor, pentru ca în august să domine florile galbene de vulturică. Buruienișurile de văi apar de-a lungul apelor curgătoare atât în etajul montan cât și deasupra limitei pădurilor, în văile umbroase și în căldările glaciare, fiind formate din plante precum captalanul, ciucurașii, talpa ursului, angelica, scaiul de munte, susaiul de munte, asmățuiul sălbatic, brusturele negru, crețușca, șteviile de munte și omagul. În lungul râurilor se dezvoltă habitatul prioritar Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*) cu arinișuri și specii ierboase ca morcovul sălbatic, floarea de nu-mă-uita, pufulița, șovarul de munte și sânzienele de apă.

Fauna

Situl este important pentru conservarea unor populații semnificative aparținând unui număr mare de specii protejate la nivel european. Astfel, dintre coleoptere sunt prezente cu o stare bună de conservare, croitorii mari și cei de fag, dar și un croitor endemic în carpați și un gândac auriu (*buprestid*). Libelulele

protejate sunt în număr de două, alături de care se mai găsesc cosașii transilvăneni și patru specii de fluturi, toți având același statut de protecție: fluturele roșu și cel bălțat de mlaștină, fluturele tigru și fluturele țestos. Apele râurilor sunt bogate în pești cum ar fi păstrăvul indigen, lipanul, cleanul, moioaga și zglăvocul, alături de care se întâlnesc frecvent chișcarii, ultimele trei specii fiind protejate la nivel european. Habitatele acvatice cu apă mai lină constituie locul de reproducere pentru buhaii de baltă cu burta galbenă și tritonii cu creastă, ambele fiind specii comunitare, cu populații bine conservate în acest sit. Fauna de amfibieni este completată de broasca râioasă brună și cea verde, brotăcel, broasca roșie de munte și salamandră, cele două din urmă fiind prezente mai ales în locurile umede de la obârșia râurilor din circurile glaciare. La marginea superioară a pădurii de molid apare năpârca, iar în pajiști, în zilele însorite se pot vedea șopârle de munte, șopârle de câmp și vipere comune, cunoscute în forma cromatică clasică sau în varietatea melanică. La altitudini mai mici se pot vedea șerpi de alun, gușteri, șerpii lui Esculap, iar pe lângă habitatele umede, șerpii de apă și cei de casă. Păsările din sit sunt foarte numeroase, următoarele fiind de interes european pentru conservare: ciocănitoarea cu trei degete, ierunca, ciuvica, minunița, muscarul mic și cel gulerat, huhurezul mare, caprimulgul, ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea cu spate alb și cocoșul de munte, această specie având locuri de rotit mai ales pe versanții împăduriți de pe Valea Sebeșului. Pădurile abundă în specii precum alunarul, mierla neagră, forfecuța, pănțărușul, pițigoii (mare, albastru, de brădet, de munte sau cu creastă), sturzul de vâsc și cel cântător, mierla neagră, cinteza de pădure, aușelul sprâncenat și cel cu cap galben, ciocănitoarea pestriță mare și cea de stejar, corbul etc. Pe cursurile apelor cuibăresc codobaturile cenușii și mierlele de apă. Avifauna zonei alpine este reprezentată prin mai multe specii, dintre care se remarcă prundărașul alpin care cuibărește pe platoul Frumoasa, specia fiind un relict glaciar endemic al peisajului alpin, a cărui continuitate a fost remarcată anual deși populația nu este mare. De asemenea, aici pot fi întâlnite ciocârliile urechiate balcanice, precum și pasările omătului, o raritate arctică prezentă în timpul pasajului. Pe lângă acestea mai cuibăresc în număr mare fâsele și codroșii de munte, pietrarii, brumăriițele alpine, iar pe stâncării sunt prezente mierla de piatră și fluturașul de stâncă. Pădurile de foioase și de conifere au un număr apreciabil de mamifere precum mistrețul, cerbul carpatin, căprioru, vulpea, pisica sălbatică, jderul, dihorul, viezurele și veverița. Atrași de numărul mare al turmelor de oi care utilizează pășunile în timpul verii, sunt prezenți urșii bruni și lupii, care împreună cu râsul găsesc în zonele de păduri virgine cu stâncării și abrupturi habitate optime pentru reproducere. Toate aceste trei specii de carnivore sunt protejate în spațiul european și se găsesc în acest sit cu o stare favorabilă de conservare. În căldarea lezerului Mic se găsesc grupuri de capre negre, care în timpul iernii preferă habitatele mai adăpostite din căldarea glaciară a lezerului Mare. O stare bună de conservare o au și populațiile de vidre care însoțesc cursurile de apă din sit.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Exploatarea masei lemnoase, cultivarea pământului și creșterea animalelor au constituit sursa de existență a locuitorilor din cele mai vechi timpuri. Culturile cele mai răspândite sunt de porumb, plante tehnice, pomi fructiferi, leguminoase, lucernă și trifoi. Acestor comunități locale le aparțin cele mai mari și mai vestite turme de oi din țară. Alte activități ale locuitorilor sunt procesarea produselor animaliere, morărit, panificație, construcții, cariere de piatră, producerea energiei electrice, tâmplărie, marochinărie, ateliere de țesături, comerț și prestări de servicii, noul ritm de viață canalizând o parte din forța de muncă spre orașele din apropiere. În comunitățile locale se dezvoltă tot mai mult serviciile legate de agroturism. Majoritatea localităților din perimetrul sitului beneficiază de alimentare cu apă și canalizare, utilitățile lipsind în unele comune și în satele mici aparținătoare. Încălzirea locuințelor se face predominant cu lemne, dar și cu gaze naturale.

În urma săpăturilor arheologice s-au găsit vestigii datând din paleolitic, neolitic și epoca metalelor, iar ruinele cetăților dacice și romane atestă existența așezărilor fortificate din cele mai vechi timpuri. În zonă sunt specifice bisericile-cetăți, construite în stil romanic și gotic, înconjurate cu puternice ziduri de apărare, cea mai veche și păstrată în condiții excepționale fiind Biserica în stil romanic de la Cisnădioara (secolul al XIII-lea). Șiragul de sate situate în depresiunea de la contactul Munților Cindrel cu Podișul Transilvaniei, cunoscut sub numele de Mărginimea Sibiului, reprezintă unul din ținuturile deosebit de pitorești ale țării având o veche tradiție istorică și culturală. Arta populară românească și a minorităților se regăsește în diferite muzee, cum ar fi cel din Cristian (unde există o casă monument de arhitectură din secolul al XVII-lea adusă la forma inițială), casele vechi de peste 100 de ani din Loman și Sebeșel sau muzeele din Rășinari și Gura Râului. Viața localnicilor se desfășoară în ritmul celor patru anotimpuri, fiind încă practicate unele dintre obiceiurile păstrate de generații precum Butea sau Ceata Junilor, Buzduganul, Udatul Ionilor sau Mătăuzele, care au rol purificator și de alungare a spiritelor rele. Tinerii au preluat dansurile vechi pe care le joacă cu pasiune în fiecare an cu ocazia sărbătorilor și a festivalurilor „Zii Bade cu Fluiera" care se ține în Șugag sau „Mândre Plaiuri Boicene" din Boița. Din strămoși s-a transmis arta creațiilor vestimentare tradiționale și confecționarea obiectelor cu specific local precum lingurile de lemn cu motive populare, lucrările în piele, furcile și fusele pentru tors, bâtele încrustate, precum și modul tradițional de preparare a brânzeturilor și a țuicii. Renumite în toată țara sunt covoarele țesute în Cisnădie.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Populațiile de carnivore mari și capră neagră sunt vulnerabile din cauza vânătorii, braconajului și deteriorării habitatelor prin suprapășunat. Incendierea înpenișurilor pentru creșterea suprafeței de pășune degradează un habitat prioritar pentru conservare. Turismul necontrolat pe poteci și trasee, dar și accesul motorizat au impact major, conducând la degradarea pajiștilor și tulburarea zonelor de refugiu pentru odihnă și reproducere al mamiferelor.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl dispune de nenumărate trasee turistice marcate care leagă diferite localități limitrofe sau străbat zonele nelocuite ale sitului, între cabane și refugii montane. La periferia sitului sunt necesare locuri de campare care să fie prevăzute cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Este necesară de asemenea suplimentarea barierelor care opresc circulația motorizată pe mai multe drumuri forestiere. Pentru orientarea și informarea vizitatorilor sunt necesare panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărți și panouri de avertizare. În comunitățile aflate la periferia sitului sunt necesare puncte și centre de informare.

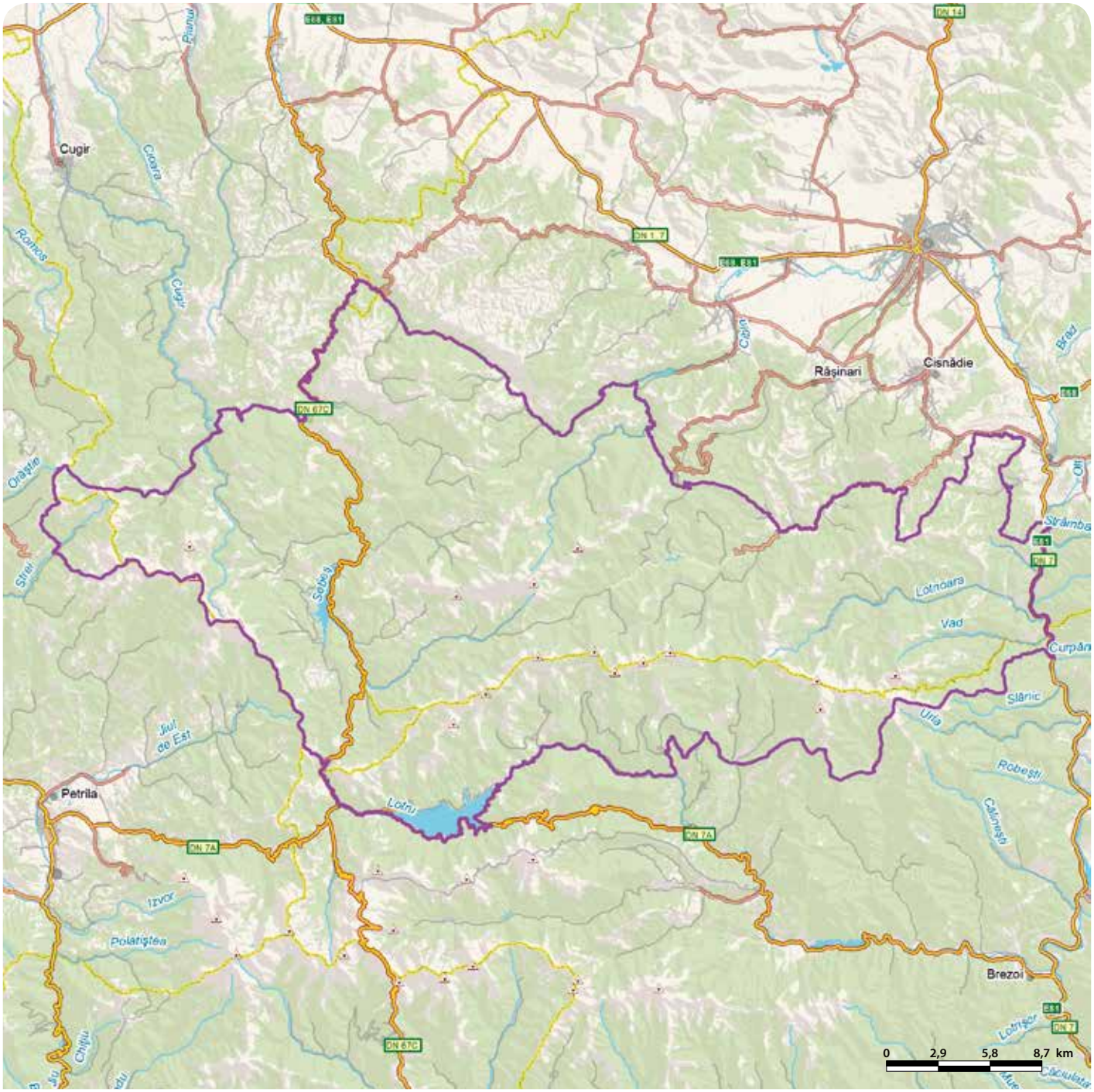

GĂINA - LUCINA - RO SCI 0086

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Suceava: Cârlibaba, Moldova-Suliţa.

Suprafaţa: 848 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 47° 39' 34"; Long. E 25° 10' 56"
Ecoregiunea: Podişul Sucevei
Altitudinea: 1387 max., 1053 min., 1230 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces în sit sunt E576 şi DJ175, din Pojorâta până în centrul comunei Moldova-Suliţa, apoi D.A.F. 326D Lucava de jos, peste care este suprapus DC86 (Moldova Suliţa-Herghelia Lucina). Un alt traseu este din Municipiul Câmpulung (unde există acces la calea ferată) şi apoi cu transport auto local până în centrul comunei Moldova Suliţa.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91E0* - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91D0*** - Turbării cu vegetaţie forestieră; **7110*** - Turbării active.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Râs (*Lynx lynx*). **Plante:** Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

În sit au fost identificate trei tipuri de habitate de interes comunitar, toate prioritare: păduri aluviale cu anin negru şi frasin, turbării active şi turbării cu vegetaţie forestieră. Situl adăposteşte o populaţie compactă de mesteacăn pitic în zona centrală, acoperită de pin de pădure, aici fiind prezente şi specii iubitoare de umezeală ca floarea de cenuşă siberiană şi valeriana greacă (scara doamnei). Floarea de cenuşă siberiană şi mesteacănul pitic sunt considerate relicte glaciare. În sit poate fi întâlnit râsul, specie de interes conservativ. Dintre speciile de plante de interes comunitar, situl găzduieşte o populaţie izolată de curechi de munte. Mai pot fi întâlnite şi specii de plante care se dezvoltă pe terenuri slab înmlăştinite şi margini de mlaştini împădurite. Pe masură ce va creşte depozitul de turbă, acestea vor evolua spre mlaştini împădurite cu trestioară, barba popii, creţuşcă, călţun, salcie aurie. Zona montană de mlaştini oligotrofe cuprinde un tinov sărac în substanţe nutritive, acoperit cu muşchi arctic de turbă. Tot aici se întâlneşte şi roua cerului, una dintre puţinele plante carnivore din România. Situl se suprapune cu rezervaţia naturală botanică „Tinovul Găina-Lucina" cu o suprafaţă de 1 ha, şi cu rezervaţia naturală „Cheile Lucavei", cu suprafaţa de 33 ha.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Substratul geologic este reprezentat prin calcare şi dolomite mezozoice. Relieful carstic prezintă vârfuri şi măguri semeţe aliniate de la NV la SE, separate prin chei.

Pedologie

Solurile din zona sitului sunt reprezentate în special de rendzine (grup de soluri care se formează pe un substrat calcaros, într-un climat umed sau semiuscat, cu o fertilitate naturală bună). Rendzinele susţin, în general, o vegetaţie ierboasă.

Hidrologie

Situl se află în bazinul superior al râului Moldova. Afluenţii de dreapta ai râului Moldova sunt Lucava de Jos şi Lucava de Sus (Lucina). Alimentarea cu apă subterană a zonei sitului se realizeaza în special din precipitaţii (zăpadă şi ploaie).

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală, cu temperatura medie anuală de circa 6 °C. Precipitaţiile medii anuale sunt în jur de 1000 mm. Climatul local este determinat de formele de relief, diferenţele de altitudine, expoziţie, precum şi de direcţia şi intensitatea vânturilor. Vânturile dominante bat din NV (crivăţul) şi vest.

Biocenoza

Vegetaţia

Populaţii stabile de mesteacăn pitic (relict glaciar) şi pin de pădure acoperă centrul şi nord-estul sitului. Zona de mlaştină permite dezvoltarea speciilor iubitoare de umezeală precum gălbenelele (curechi de munte sau floarea de cenuşă siberiană) şi valeriana greacă. În sit au fost identificate şi alte specii importante de floră precum bucăţelul, sopârliţa, trestia de câmp (trestioara), rogozul, salcia aurie, bumbăcariţa, barba popii, creţuşca, precum şi planta carnivoră roua-cerului.

Fauna

În sit poate fi întâlnit râsul, specie de interes comunitar. Aparţinând carnivorelor mari, râsul trăieşte în medie 16-18 ani şi formează familii de 2-4 exemplare. Dintre amfibieni a fost identificată broasca roşie de munte. Ornitofauna este reprezentată de fâsa de pădure, fâsa de luncă, corb, codobatura, codobatura de munte, câneparul, mărăcinarul, codroşul de munte, cinteza, sturzul cântător, sturzul mare (brebenel), mierla guleratăă, auşelul cu capul galben (cea mai mică pasăre din Romania şi din Europa, alături de auşelul sprâncenat).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Localităţile Moldova-Suliţa şi Cârlibaba pot fi caracterizate drept comunităţi rurale tradiţionale. Agricultura şi creşterea animalelor reprezintă principalele activităţi economice.
Principala atracţie culturală a zonei o reprezintă „Festivalul Huţulilor", care se desfăşoară anual în iulie la Herghelia Lucina, singura herghelie de cai huţuli din România (rasa fiind crescută şi ameliorată aici încă din sec. XVIII). Rasa huţulă este una dintre cele patru rase pure româneşti, caracteristicile acesteia fiind talia medie, abilităţile fizice de excepţie şi caracterul blând al cailor (fiind preferaţi pentru instruirea copiilor în arta echitaţiei). Cu ocazia festivalului se poate învăţa şi exersa „Dansul huţulca" (un dans popular foarte alert şi vesel) şi se poate admira portul popular al huţulilor, chingi, şei şi alte piese de harnaşament. Turiştii pot vizita şi o fierărie tipic huţulă. Dintre obiceiurile tradiţionale menţionăm încondeierea ouălor şi încrustaţiile în lemn şi os. „Încondeierea ouălor" are loc înainte de Paşti. Gospodinele şi fetele încondeiază ouă de raţă, procedeul constând în golirea ouălor, spălarea şi vopsirea acestora cu ajutorul „chişiţei" (o pensulă din lemn, sârmă şi tablă de zinc subţire). Procedeul este unul laborios, oul fiind trecut prin 4-5 culori diferite, înainte de a fi pus la uscat şi uns cu grăsime pentru a căpăta luciu.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Păşunatul (în special ovine şi bovine) reprezintă o activitate tradiţională care se desfăşoară atât în perimetrul sitului cât şi în afara acestuia.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de informare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Sunt necesare dotări precum panouri de avertizare, panouri de orientare, puncte de informare, locuri de campare. Este necesară suplimentarea numărului panourilor de informare şi a locurilor amenajate pentru colectarea deşeurilor.

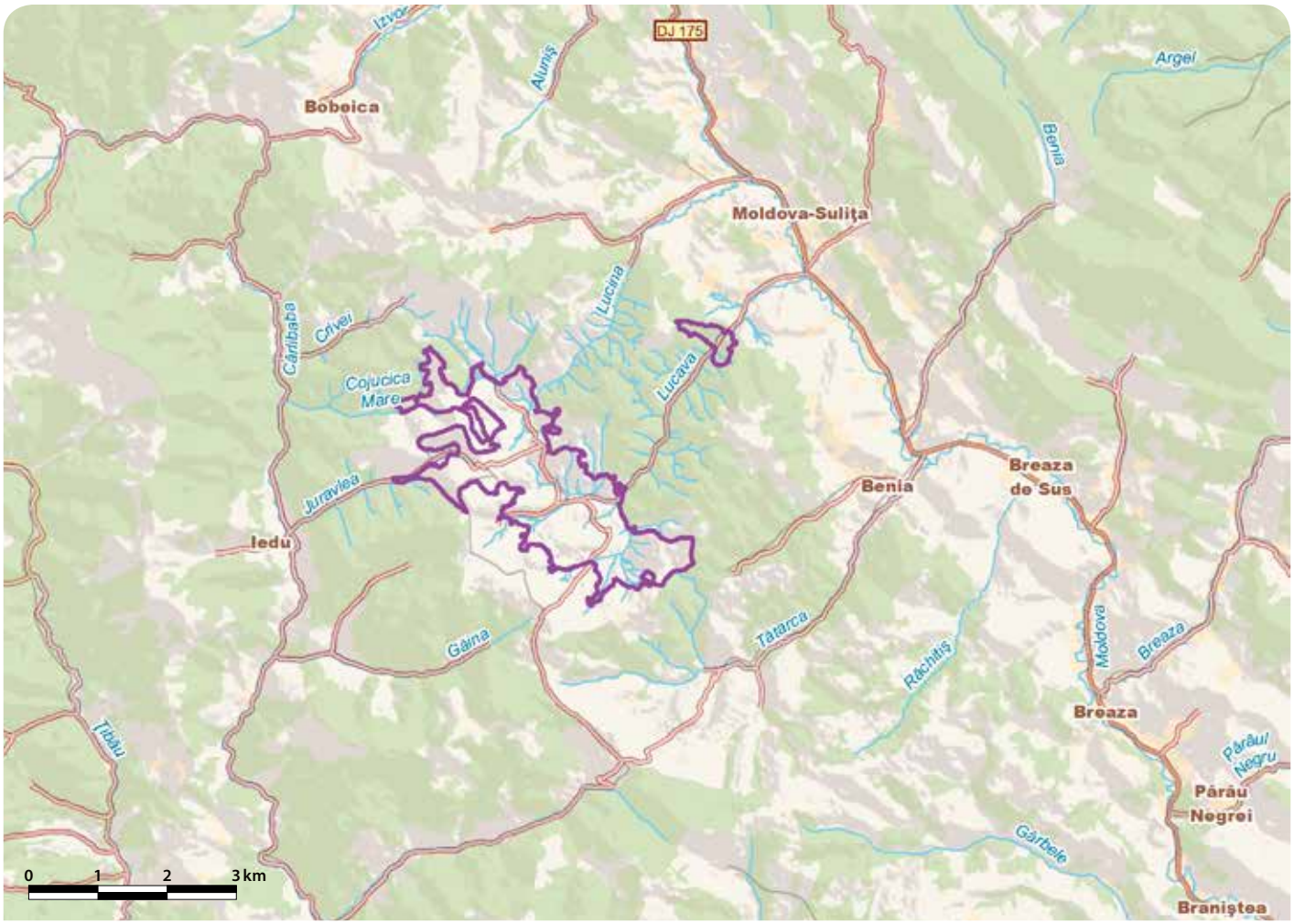

GRĂDIȘTEA MUNCELULUI - CICLOVINA - RO SCI 0087

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Hunedoara: Baru, Beriu, Boșorod, Băniță, Orăștioara de Sus, Petrila, Petroșani, Pui.
Județul Alba: Cugir.

Suprafața: 39.818 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 34' 19"; Long. E 23° 15' 15"
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpații Meridionali
Altitudinea: 1678 max., 357 min., 951 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face prin stațiile CFR Orăștie, Călan, Pui, Baru Mare și Băniță, precum și urmând DN66 din localitățile Călan (spre Boșorod și Luncani), Pui (spre Ohaba Ponor), Baru și Băniță. Din E68 (Orăștie-Costești) se poate ajunge la Sarmizegetusa-Regia. Există și drumuri comunale, forestiere, precum și numeroase trasee turistice, marcate sau nemarcate.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6210* - Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **6410** - Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **6520** - Fânețe montane; **6110*** - Comunități rupicole calcifile sau pajiști bazifite din *Alysso-Sedion albi*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene; **8310** - Peșteri în care accesul publicului este interzis; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalantherо-Fagion*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Mamifere:** Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*).
Nevertebrate: *Lycaena dispar* • *Euphydryas aurinia* • *Eriogaster catax* • **Callimorpha quadripunctaria* • *Racul de ponoare (*Austropotamobius torrentium*) • *Gortyna borelii lunata* • Croitor marmorat (*Pilemia tigrina*) • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • *Cărăbuș (*Osmoderma eremita*). **Pești:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Chișcar (*Eudontomyzon danfordi*). **Plante:** *Clopoțel (*Campanula serrata*) • *Dicranum viride*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl cuprinde numeroase obiective arheologice, antropologice, etnografice, geologice, speologice, faunistice și floristice, repartizate armonios în cadrul unor ansambluri de peisaje naturale încă nealterate de om. Defileul Văii Petros, sub raport peisagistic, se remarcă prin abruptele calcaroase de 300 m înălțime și prin numeroasele turnuri calcaroase. Caracteristice pentru peisajul sitului sunt pădurile și pajiștile, precum și remanența agriculturii tradiționale. În cadrul sitului au fost identificate 13 tipuri de habitate naturale de interes comunitar, dintre care patru sunt prioritare. În partea de SV au fost identificate specii de plante iubitoare de căldură de origine sudică (mediteraneană). Flora din sit include două specii de interes comunitar (o specie de plante și una de mușchi). Fauna sitului de interes comunitar a sitului cuprinde zece specii de mamifere, două specii de amfibieni, patru specii de pești și șase specii de nevertebrate. Situl se suprapune cu parcul natural cu același nume și include rezervațiile științifice Cheile și Peștera Șura Mare și Peștera Tecuri, precum și cinci rezervații naturale: Complexul Carstic Călianu, Punctul fosilifer Ohaba-Ponor, Cheile Crivadiei, Dealul și Peștera Bolii, Cheile Taia. Caracterul unic al sitului este dat de prezența celor opt cetăți fortificate din jurul capitalei politice, culturale și religioase a Daciei, Sarmizegetusa Regia, cetatea de scaun a regilor Burebista și Decebal, monumente înscrise pe lista patrimoniului culrural universal UNESCO.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, masivul Șureanu face parte din Munții Sebeșului (nord-vestul Carpaților Meridionali) și aparține în întregime Pânzei Getice (alcătuită din roci metamorfice de vârstă Precambrian superior, care în partea centrală, de N-NE și est este reprezentată prin șisturi cristaline și granitoide, iar în partea de V-SV prin formațiuni sedimentare de vârstă Paleozoic-Mezozoic, în special calcare și gresii). Sedimentarul din Domeniul Getic este format din formațiuni paleozoice (Permian) alcătuite din gresii și conglomerate violacee, precum și formațiuni mezozoice (Jurasic-Cretacic) alcătuite din conglomerate, gresii calcaroase, marno-calcare, calcare de vârstă neojurasică, calcare recifale urgoniene, depozite reziduale de bauxită, gresii de Măgura, complex marno-grezos, complex marnos, complex grezos-conglomeratic, complex flișoid. Toate aceste formațiuni, aparținând Domeniului Getic, se întâlnesc în partea de vest a sitului, între Băniță și Pui-Grădișteа de Munte, la limita cu Geoparcul Dinozaurilor Țara Hațegului. Din punct de vedere geomorfologic, situl se găsește în zona montană și de dealuri înalte, la altitudini cuprinse între 432 și 1702 m. Relieful este caracterizat prin prezența versanților repezi, precum și a coamelor montane și deluroase. Cea mai mare extindere o au suprafețele de înălțime medie, netede, acoperite de păduri de conifere și foioase (1450-1700 m). La altitudini de 1200-1300 m apare o nouă succesiune de suprafețe. Culmile largi coboară la 800 m, fiind fragmentate în sud și reprezentând ultimul complex de nivelare (Gornovița), care în vest poartă numele de Platforma Luncanilor (deformată de mișcări tectonice și fragmentată de eroziune, pătrunzând în văi, la obârșia cărora apar bazinete suspendate). Către Strei, platforma prezintă un abrupt de circa 500 m. Bazinul Streiului face legătura între Munții Sebeșului și Munții Retezat. Toată latura de vest a Munților Șureanu, fragmentată și greu accesibilă, este aproape în întregime împădurită, spre deosebire de valea Grădișteі, unde se află așezările de înălțime înconjurate de fânețe și pășuni. Această suprafață rețează cuvertura calcaroasă de vârstă jurasică pe care s-a format un relief carstic variat. Formele exocarstice sunt reprezentate prin doline, cu diametre de la 2-3 m până la 60 m, concentrate în aria Ponorici (polia Ponoriciului și polia Fundătura Ponorului). Formele endocarstice sunt reprezentate în special de peșteri și avene. Cele mai lungi peșteri sunt Ponorici-Cioclovina (6560 m) și Șura Mare (6183 m). Multe peșteri sunt active, fiind străbătute de cursuri de ape subterane, iar altele sunt cunoscute pentru urmele de cultură materială (datată în paleolitic).

Pedologie

Solurile sunt în strânsă legătură cu materialul parental, clima, precum și cu vegetația, fiind reprezentate de rendzine (predominante în sectorul calcaros V-SV) și de tipul brun-eumezobazic spre nord și est, în zona pădurilor de foioase și de amestec. Sub molidișuri se întâlnesc soluri brune acide, iar în luncile râurilor soluri argilo-iluviale și aluviale. Solurile brune sunt bine reprezentate pe conglomerate, gresii cu ciment calcaros, sub pădurea de foioase și de amestec, într-un climat umed. În sit se mai întâlnesc soluri aluviale, hidromorfe, rendzine și soluri roșii (Terra Rossa). Solurile aluviale apar în lunca Grădișteі, Luncanilor și Petrosului, iar cele hidromofe (de fâneață umedă) pe văile Grădișteі, Petrosului și Taiei. Rocile carbonatice din zona Cioclovina-Ohaba Ponor-Băniță au favorizat formarea rendzinelor și a solurilor roșii. Rendzinele s-au format pe calcare în condiții de umiditate ridicată caracteristică solurilor de pădure și au un areal redus (Dosul Vârtoapelor-Grădișteа și Cioclovina). Pe ele există pășuni, fânețe și foarte rar sunt ocupate de pădure. Solurile Terra Rossa s-au format într-un climat mai cald, pe calcare cu un conținut bogat în oxizi de fier. În cadrul pășunilor predomină solurile brune acide, brune feriiluviale, rendzinele și solurile brune luvice.

Hidrologie

Situl Grădișteа Muncelului-Cioclovina constituie un uriaș castel natural de ape subterane și de suprafață. Bogat ramificată, rețeaua hidrografică este colectată de Râul Grădișteа și de Râul Strei (la obârșie Petros), ambele cu vărsare în Mureș. Afluenții principali ai Grădișteі sunt Aninușul, Valea Mică, Valea Rea și Văile Gerosu, Pustiosu, Petrosu și Făeragu. Volumul de apă pe care îl transportă anual în Mureș este de 63 de milioane m^3. Streiul își are obârșia sub Dealul Negru, Platoul Mlăcile, Șaua Șinca. Cursul său superior străbate zona montană. Afluenții principali ai Streiului sunt Jigoreasa, Crivadia, Ohaba, Cioclovina și Luncani, cel din urmă străbătând peștera Ponorici-Cioclovina cu Apă. Jiul de Est și Bănița completează rețeaua hidrografică a sitului. Apele subterane apar atât în zona rocilor metamorfice cât și a celor calcaroase, sub forma unor izvoare cu debite importante și sub forma unor cursuri subterane de apă, în zona calcarelor, în rețelele de fisuri și goluri carstice. Acestea sunt alimentate atât prin infiltrațiile rezultate din precipitații, cât și prin ponoare (Ponorici, Fundătura Ponorului, Lunca Priporului, Lola, Poiana, Clenjii, Răchițeaua etc). În interiorul masivului calcaros, drenajul poate avea zeci de kilometrii lungime și sute de metri denivelare. Apariția la zi ale acestor cursuri de apă subterane se face de regulă la baza masivului, uneori prin fenomene de resurgență (Șura Mare, Cicdovina cu Apă, Șipot, Cocolbea, Izvoreni, Gaura Frânțoanei, Plăișorului, Stanul Ciuții etc). Principalele cursuri de apă de suprafață din văile carstice se dezvoltă în mare parte pe carst sau traversează o zonă carstică. Valea Petros este singura care a reușit să traverseze bara de calcar și să ajungă la fundamentul cristalin. Formarea Văii Petros, care împarte carstul din Șureanu în două structuri aproximativ egale ca suprafață, a avut efect major în reorganizarea drenajului în carst. Valea Crivadia constituie zona marginală sudică a calcarelor, acolo unde blocul Șureanu se întâlnește cu blocul Retezat. În partea inferioară a văii s-au format chei spectaculoase (Cheile Crivadiei), cu o lățime de 3-4 m la bază și o înălțime a pereților de 60-70 m. Valea Cerbului întrunește cele mai importante aspecte carstice ale zonei (8 km lungime, denivelare peste 700 m, precum și izvoare aflate la 1370 m). Valea Dâlja și Valea Costești (cu regim hidrologic permanent) traversează calcarele numai pe porțiunea mediană a acestora, dând naștere la zone de chei, uneori cu aspect de canion. În versanții lor s-au format peșteri de mici dimensiuni.

Aspecte climatologice

Condițiile climatice ale zonei pot fi caracterizate global printr-o temperatură medie anuală de 3-7 °C (în funcție de altitudine) și o cantitate medie de precipitații ce variază între 550-600 mm/an în nord, vest și sud, depășind 1000 mm/an la peste 1700 m. În NV, datorită pătrunderii maselor de aer cald din Câmpia Banato-Crișană, temperaturile medii anuale au valori mai mari, iar spre Depresiunea Petroșani, media anuală este mai mică (din cauza inversiunii termice). În nordul sitului au o frecvență mai mare vânturile vestice (canalizate pe culoarul Mureșului) iar în SE predomină vânturile din sud și nord. Intervalul posibil cu strat de zăpadă este cuprins între 80 și 200 zile. Ceața se produce de obicei în perioadele reci și umede ale anului. Consecințele schimbărilor climatice ce se manifestă la nivel global în ultima perioadă se fac simțite și în sit (furtuni violente ce au produs doborâturi în arborete, precipitații abundente în perioade scurte de timp ce au afectat drumurile locale, precum și ierni neobișnuit de calde, lipsite de zăpezi la altitudini joase).

Biocenoza

Vegetația

Condițiile fizico-chimice, precum și cele climatice au favorizat apariția și dezvoltarea în timp a unei vegetații specifice variate. Flora este etajată, un rol hotărâtor avându-l desfășurarea reliefului pe o scară altitudinală extinsă (1270 m diferență de nivel). Situl se află în zona nemorală, având o însemnată valoare floristică. Dintre speciile endemice menționăm crucea voinicului, cimbrișorul, brusturul negru și *Sorbus borbasii*. Se întâlnesc numeroși taxoni rari (coada iepurelui, bujor, orhide-

ea moscată, roată sau rocoțel, mărarul porcului, *Festuca pseudodalmatica* etc.) Dintre ferigi menționăm limba cucului, iar dintre angiosperme dediței (sisinei) și gălbenelele (curechi de munte). O specie de graminee decorativă (cepișoara) se numără printre speciile de interes național, iar ghiocelul, printre cele de interes comunitar (alături de clopoțel și de o specie de mușchi, *Dicranum viride*). Sub aspectul vegetației, în sit predomină fâgetele pure montane, urmate de fâgetele pure de deal. Se mai întâlnesc molidișuri pure, amestecuri de molid, brad și fag, fâgete amestecate, gorunete. O importanță ecologică ridicată o au arboretele destinate ocrotirii faunei valoroase. În pofida productivității lor reduse, arboretele rămân factorul decisiv în conservarea ecologică a fenomenelor carstice și a peisajului. Limita superioară a pădurii se situează în general la 1400-1500 m altitudine. În urma defrișării pădurilor s-au instalat pajiști secundare care ocupă în prezent o suprafață însemnată. Influența submediteraneană a determinat instalarea unor șibliacuri pe stâncăriile calcaroase de la altitudini joase. Interesante sunt și tufărișurile de liliac, mojdrean și *Sorbus borbasii*, grupate în asociația *Asplenio-Syringetum vulgaris*, întâlnită în Cheile Crivadiei.

Fauna

Cercetări recente au identificat un număr de 448 de specii de fluturi în zona carstică Ponorici-Cioclovina, care aparțin atât fluturilor diurni, cât mai ales celor nocturni. Printre speciile diurne se numără unii taxoni mai puțin răspândiți pe teritoriul țării noastre, precum sailor comun (specie cu zbor planat și colorit asemănător fluturilor din Asia), driadă, albăstrel scoțian, lămâiță sau fluture roșu de mlaștină. Dintre speciile nocturne, menționăm molia catax. Dintre gândaci, trei specii se remarcă prin importanța lor: *Sophnochaeta dacica*, specie endemică identificată în Peștera Tecuri, *Duvalius budai*, specie rară de troglobiont identificată în Peștera Ponorici și *Procerus gigas* (cel mai mare cărăbuș din România), identificat în Grădiștea Muncelului. Cercetări recente au arătat prezența unui număr de 45 de specii de coleoptere saproxilice, localizate pe lemnul mort. Dintre acestea, trei specii constituie indicatori cerți ai continuității și maturității acestor ecosisteme (*Endomychus thoracicus*, *Ceruchus chrysomelinus* și *Triphyllus bicolor*). Fauna acvatică este reprezentată printr-un număr relativ mare de nevertebrate (racul de ponoare) și specii de pești (chișcar, dunăriță, moioagă, păstrăv, lipan, clean, mreană vânătă, zglăvoacă și boiștean). În perimetrul sitului au fost identificate șase specii de amfibieni și 11 specii de reptile. Toate speciile de amfibieni identificate sunt strict protejate, două dintre acestea fiind specii de interes comunitar, iar restul speciilor de interes național (triton comun transilvănean subspecia *ampelensis*, buhai de baltă cu burta galbenă, brotăcel, broască râioasă verde, broască brună de pădure, triton cu creastă. Dintre reptile, menționăm prezența viperei negre, a șarpelui de casă, precum și a șarpelui lui Esculap. Mamiferele carnivore sunt reprezentate atât prin specii de talie mare (urs brun, lup și râs), precum și prin specii de talie mică (vulpe, jder, pisica sălbatică). Speciile de erbivore copitate sunt reprezentate de cerb carpatin și de căprior. Alte specii întâlnite frecvent sunt mistrețul, bursucul, veverița, dihorul, hermelina și vidra. În peșteri au fost identificate mai multe specii de lilieci (liliac cârn, liliac mare de amurg, liliac pitic, liliac mare cu potcoavă, liliac mic cu potcoavă, liliac comun, liliac comun mic). Păsările sunt bine reprezentate prin categoria răpitoarelor (uliu porumbar, acvila mică, șorecar comun, vânturel roșu, șoim călător) precum și prin ciocănitoare mare, coțofană, gaiță, presură galbenă, cuc, corb, cucuvea, mierlă. S-au semnalat și specii de apă aflate în pasaj.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principala ocupație a locuitorilor din zonă este în continuare munca câmpului (agricultură și creșterea animalelor). Elementele tradiționale, îmbinate cu tehnici moderne, au rămas mărturii menite să ateste vechimea acestei îndeletniciri. Deși există un potențial turistic remarcabil, acesta este aproape total ignorat.

Așezările preistorice, descoperite în„Peștera din Bordu Mare" și pe culmea dealului„Bordu Mare", datează din paleolitic, neolitic, eneolitic, epoca bronzului, până în epoca dacică. Așezarea preistorică„Peștera Mare" și„Peștera de Apă" (datată în paleoliticul mijlociu) precum și fortificația dacică„Troianul" (sec I – 106 a Chr.) sunt situate în apropierea satului Cioclovina. Siturile arheologice (aflate în Patrimoniul mondial cultural UNESCO) de la Sarmizegetusa Regia, Grădiștea, Costești, Blidaru, Luncani-Piatra Roșie și așezările etnografice autentice din Platforma Luncanilor reprezintă principalele repere istorice și culturale ale zonei. Cetatea dacică de la Bănița și cetatea dacică aflată pe„Vârful lui Hulpe" (cota 902 m, sec. I a.Chr.) se află în vecinătatea unui castru de marș roman situat pe versantul estic al vârfului Jigoru Mare (datează din perioada războaielor daco-romane, începutul secolului II d.Chr). Vechimea și continuitatea populării acestei zone de munte este atestată de urme ale omului paleolitic la Cioclovina (fosile umane și unelte) și neolitic la Țâfla (așezare aparținând neoliticului). Cele mai multe dovezi ale existenței oamenilor în zonele înalte ale platformei și în apropierea ei aparțin perioadei preromane și romane, întreaga regiune adăpostind centrul administrativ al statului dac, respectiv al provinciei romane Dacia Felix. „Călușul" sau „călușerul" reprezintă o altă recunoaștere a valorilor patrimoniului nostru cultural în peisajul mondial al culturii, fiind înscris pe lista UNESCO a patrimoniului imaterial. Acest obicei ancestral își are originea în antichitate și are la bază cultul Soarelui, asociat cu cel al fertilității. Călușerul hunedoarean, specific comunelor Boșorod, Orăștioara de Sus și Baru, este practicat numai de Crăciun. Unitar ca forme de manifestare, se remarcă prin diversitate de la un sat la altul, printr-o costumație populară specifică la care se adaugă clopoțeii (zurgălăi) și măștile, dar mai ales printr-o coregrafie excepțională. Organizarea „cetei", compusă din 7, 9, 11 dansatori tineri cu vârste în jur de 20 de ani, cuprinde mai multe etape pregătitoare (alegerea gazdei, a vătafului, învățarea textului colindelor și a melodiilor) care țin până în ajunul Crăciunului. „Călușul" mobilizează întreaga obște a satului. Alte obiceiuri de iarnă din zonă sunt „turca", „Irozii" și „Cerbul". „Nedeile" reprezintă sărbători legate de hramul bisericii din fiecare sat sau de Paști (la Luncani Vale și Târsa), Sfântul Ilie (la Federi, Dealul Murgoiului) sau de Sfântul Petru. Cele mai interesante sunt nedeile de pe înălțimi, un fel de mari sărbători și petreceri cu cântec din fluier și joc în poienile montane, cu o participare largă din mai multe sate. „Nedeia era sărbătoarea pe înălțimi a satelor de pe platformă și a celor mai învecinate din văi și depresiuni, a celor care nu se văzuseră de mult timp, a băcițelor și ciobanilor depărtați de sat, care își revedeau familiile, prietenii – era prilejul în care tinerii din diferite părți se puteau cunoaște, în vederea căsătoriei lor". Un alt obicei cu profunde semnificații îl reprezintă „măsuratul oilor", adevărate sărbători locale, la care participă și turiștii. Plecarea oilor la munte și măsuratul oilor au loc între 1 și 8 iunie, respectiv la reîntoarcerea lor pe 29 august. Tot în legătură cu păstoritul sunt și grupele de flueraşi din Grădiștea de Munte, Platforma Luncanilor, Ohaba Ponor, Federi și Petros.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul, inclusiv cel arheologic, are efecte negative puternice asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt mai multe puncte de intrare cu bariere, precum și trasee/poteci turistice și tematice. Există numeroase panouri de informare, panouri de avertizare/atenționare, panouri pentru orientare. Există locuri de campare prevăzute cu vetre de foc. Sunt necesare centre și puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, precum și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

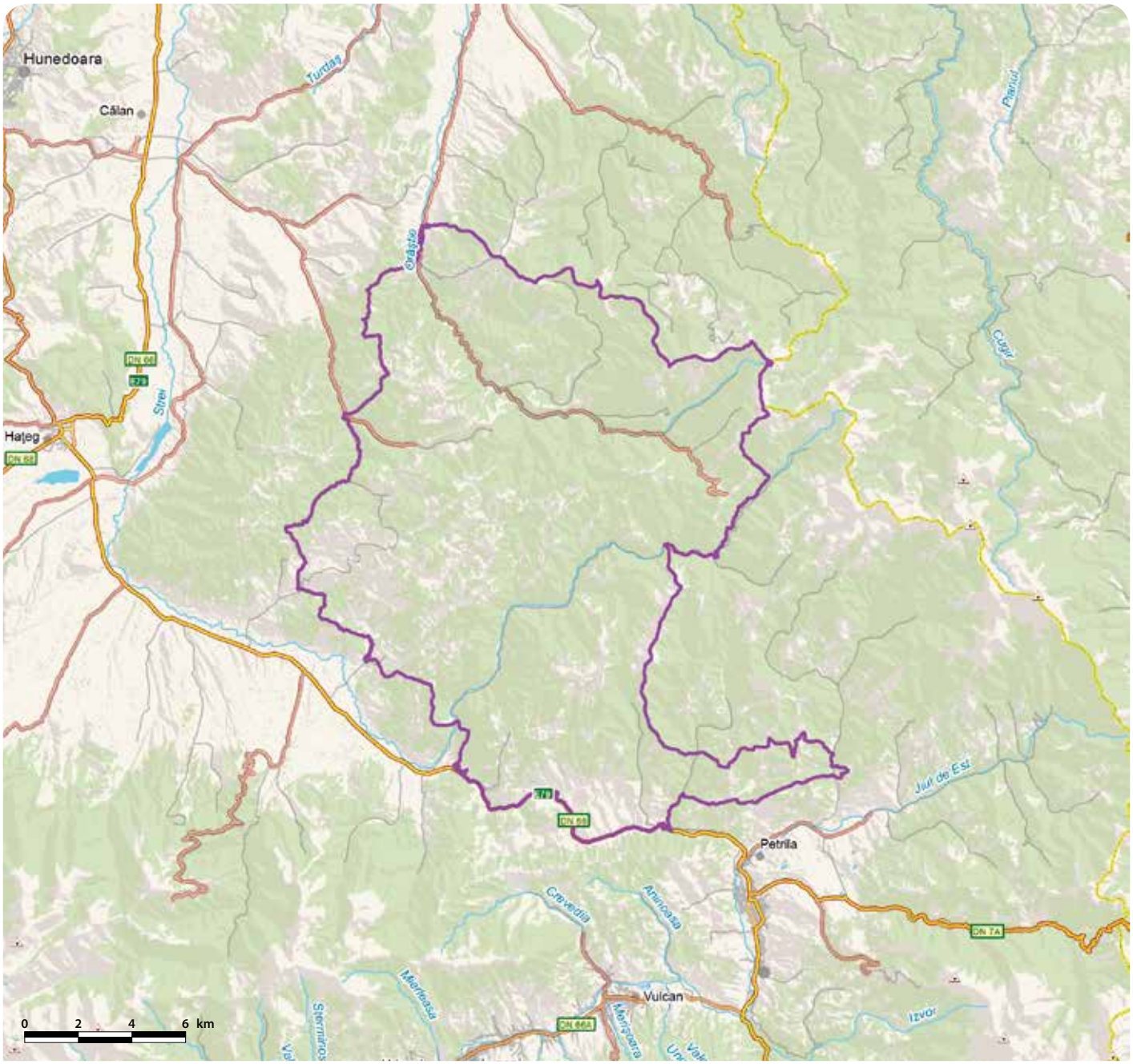

GURA VEDEI - ȘAICA - SLOBOZIA - RO SCI 0088

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Călărași: Chirnogi.
Județul Giurgiu: Giurgiu, Gostinu, Găujani, Malu, Oinacu, Prundu, Slobozia, Vedea.
Județul Teleorman: Bragadiru, Bujoru, Năsturelu, Pietroșani.

Suprafața: 9.514 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 43˚ 44' 36"; Long. E 25˚ 48' 4"
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării
Altitudinea: 108 max., 2 min., 20 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Căile principale de acces în sit sunt DN5 (E70) (București-Giurgiu) și DN5C (Giurgiu-Zimnicea), pe ruta Slobozia-Vedea-Năsturelu. Din localitățile Goștinu, Greaca și Căscioarele se poate ajunge în sit urmând drumuri secundare. Ostroavele se pot vizita folosind bărci de mici dimensiuni.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

92A0 - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Liliacul cu potcoavă a lui Mehely (*Rhinolophus mehelyi*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*) • Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*). **Nevertebrate:** Scoica de râu (*Unio crassus*). **Pești:** Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Ghiborț de râu (*Gymnocephalus baloni*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Scrumbie de Dunăre (*Alosa pontica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situat în lunca inundabilă a Dunării, situl este considerat o zonă umedă importantă din punct de vedere conservativ, zăvoaiele cu salcie și plop alb și pădurile ripariene mixte cu stejar, ulm și frasin, din lungul marilor râuri fiind habitate de interes comunitar. Mozaicul de habitate acvatice și terestre favorizează prezența unei diversități biologice ridicate. Sunt semnalate șapte specii de mamifere și două specii de amfibieni de interes comunitar. Speciile de mamifere sunt reprezentate de cinci specii de lilieci (liliacul cărămiziu, liliacul mic cu potcoavă, liliacul cu potcoavă Mehely, liliacul comun, liliacul cu aripi lungi), de vidră și popândău. Ecosistemele acvatice și habitatele asociate acestora favorizează prezența unei bogate faune piscicole. Menționăm prezența în sit a 11 specii de pești de interes comunitar: avat, porcușor de nisip, boarță, dunăriță, țipar, zvârlugă, răspăr, fusar, pietrar, ghiborț, scrumbie de Dunăre. Îmbinarea între ecosistemele acvatice și terestre favorizează prezența a peste 400 de specii de nevertebrate, de interes comunitar fiind scoica de râu. Situl include rezervația naturală Ostrovul Gâsca-Năsturelu.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este amplasat în bazinul inferior al râului Vedea, făcând parte din Lunca inferioară a Dunării, subunitatea Lunca-Pasărea. Unitatea de relief întâlnită este cea de luncă. Din punct de vedere geologic, situl aparține unității structurale Platforma Moesică. Cuvertura sedimentară este alcătuită din depozite loessoide și depozite aluviale de vârstă holocenă, variate ca textură. În zona albiei minore sunt majoritare depozitele aluviale, care formează grinduri fluviatile.

Pedologie

Tipurile de sol caracteristice sitului sunt protosolurile și solurile aluviale. Materialul parental predominant îl constituie depozitele aluviale, lipsite în general de structură. În sit putem întâlni și solurile gleice, soluri grele și umede cu textură fină cu fertilitate comparabilă cu cernoziomurile. Pentru punerea în valoare a potențialului de fertilitate al acestora este necesară continuarea lucrărilor de desecare-drenaj, precum și accelerarea scurgerii apelor în exces prin deschiderea periodică de rigole în culturi sau ogoare. Cernoziomurile au o pondere redusă.

Hidrologie

Specific pentru râurile din Câmpia Română este fenomenul de colmatare treptată a albiilor mici, accentuat în trecut prin despăduriri. Astfel, aceste râuri nu mai drenează pânza freatică și determină o creștere a nivelului acesteia în văile joase. Râul Vedea izvorăște din Platoul Cotmeana și se varsă în Dunăre, având o lungime de 244 km. Principalii săi afluenți sunt Cotmeana și Teleorman. Resursele totale de apă subterană din bazinul hidrografic Vedea însumează circa 672 mil. m^3/an, dintre care 603 mil. m^3/an sunt considerate exploatabile, în proporții aproape egale din surse freatice (309 mil. m^3/an) și de adâncime (294 mil. m^3/an).

Aspecte climatologice

Clima este influențată în special de prezența Dunării care aduce un aport crescut de umiditate, microclimatul fiind mai umed și mai rece decât cel al zonelor adiacente de câmpie. Precipitațiile sunt sursa principală de alimentare a pânzelor freatice și a umezirii solului, fiind mai însemnate cantitativ vara și primăvara. Precipitațiile medii anuale ajung la 560 mm. Vânturile frecvente în această zonă sunt Crivățul, Austrul, Bălțărețul și Sohoveiul. Crivățul bate mai ales iarna și produce viscole și îngheț. Când bate dinspre Marea Neagră este purtător de ploi, prin antrenarea norilor. Austrul e un vânt uscat din S-SV, care aduce iarna ger și vara secetă, numit popular „Traistă goală". Bălțărețul bate dinspre Dunăre, mai ales primăvara și toamna, și aduce ploi calde și belșug. Prin distrugerea zonelor umede de-a lungul Dunării, „Bălțărețul" și-a pierdut principala caracteristică și anume umiditatea. Sohoveiul bate vara dinspre stepele ucrainiene, de unde provine și numele slavo-tătar, fiind numit popular „crivățul de vară" sau „crivățul din Asia".

Biocenoza

Vegetația

Zăvoaiele cu salcie și plop alb ocupă 10% din suprafața sitului, în timp ce pădurile ripariene mixte cu stejar, ulm și frasin, din lungul marilor râuri ocupă doar 1%. Restul suprafeței este ocupat de albia râului, păduri de foioase, terenuri agricole. Rezervația naturală Ostrovul Gâsca este dominată de arborete naturale de salcie, cu o densitate mare a stratului arborescent, având o înălțime medie de 15 metri. În structura primului etaj se întâlnesc frecvent ulmul și dudul alb. În structura etajului al doilea, subarboretul este dominat de sânger și salcâm mic. Pe lângă aceste arborete naturale s-a mai semnalat existența unor însemnate suprafețe de plantații cu plop negru, aflate în plină maturitate și prezentând o floră specifică.

Fauna

Situl adăpostește șapte specii de mamifere de interes conservativ caracteristice zonei sudice a României, între care liliacul cu potcoavă a lui Mehely și liliacul mic cu potcoavă, liliacul cărămiziu și liliacul cu aripi lungi, vidra și popândăul. Sunt prezente în sit două specii de amfibieni și reptile (buhaiul cu burtă roșie și broasca țestoasă de apă), precum și 11 specii de pești de interes comunitar, între care scrumbia de Dunăre, porcușorul de nisip, avatul și boarța. La nivelul rezervației naturale Ostrovul Gâsca, întreaga faună se dezvoltă în condiții optime, create de pădurea cu aspect tropical, cu numeroase liane, foarte bine fiind dezvoltată macrofauna de vertebrate reprezentată de mistreț, cu un efectiv populațional bogat.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

În localitățile din sit majoritatea activităților economice sunt legate de agricultură, pomicultură, zootehnie și pescuit tradițional și comercial. Majoritatea culturilor sunt de cereale, legume și fructe, plante tehnice. Creșterea animalelor (bovine, ovine și caprine) completează tabloul agroindustrial al zonei.
Pe malurile râului Vedea se află câteva vestigii arheologice dintre care menționăm așezarea preistorică de la Bragadiru (denumita popular „Măgură"), precum și situl arheologic de la Pietroșani, numit „Locul popilor" și aflat la capătul terasei râului, pe malul stâng. Aproape de Dunăre se află „Așezarea de la Slobozia" („Râpa Bulgarilor") la circa 1 km sud de Slobozia, atestând locuirea acestei zone încă din perioada paleoliticului (Cultura Aurignacian). În apropiere s-au descoperit vestigii din perioada neolitică (Cultura Boian-Gumelnița). Cultura Gumelnița este o cultură neolitică din a doua jumătate a mileniului V î.Hr. și înlocuiește cultura Boian în multe zone din Muntenia. Dintre evenimentele culturale locale menționăm „Gurbanul Viilor", „Corabia de Aur", „Floare de Tei", precum și sărbătorirea anuală a Floriilor.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Plantațiile forestiere ce înlocuiesc speciile caracteristice cu plopul cu creștere rapidă conduc la diminuarea fondului forestier autohton. Braconajul afectează specii protejate precum vidra și speciile de pești de interes comunitar. Navigația cu vase fluviale mari poluează apa, având un impact major asupra faunei și florei acvatice.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există cinci puncte de intrare în sit (drumuri locale din Năsturelu, Bujoru, Pietroșani, Slobozia și Goștinu). Sunt necesare amenajări și dotări precum panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare, clădiri administrative și stațiuni științifice, puncte de informare, amenajări pentru supraveghere, poteci și trasee de vizitare, trasee tematice, locuri de campare.

GUTÂI - CREASTA COCOȘULUI - RO SCI 0089

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Maramureș: Budești, Cavnic, Desești, Ocna Șugatag, Șișești.

Suprafața: 684 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 42' 7"; Long. E 23° 50' 59"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1428 max., 838 min., 1214 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate realiza urmând DJ184 (Baia Sprie-Cavnic), DJ109F (Sighetu Marmației-Cavnic) și DJ109F (Cavnic-Băiuț). Accesul în sit se realizează din Cavnic, din Ocna Șugatag sau din Breb, pe traseul turistic marcat prin cruce roșie, iar din Mara, pe traseul turistic marcat prin cruce abastră.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4030 - Tufărișuri uscate europene; **4060** - Tufărișuri alpine și boreale; **6230*** - Pajiști montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6410** - Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **7110*** - Turbării active; **7140** - Mlaștini turboase de tranziție și turbării oscilante (nefixate de substrat); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **7230** - Mlaștini alcaline.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Plante:** *Clopoțel (*Campanula serrata*) • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Unicitatea și importanța pentru conservare a sitului rezidă în diversitatea biologică și culturală deosebită, situl aflându-se între două regiuni etno-geografice de referință, Țara Maramureșului și Țara Chioarului. Creasta Cocoșului, Monument al Naturii, octroșete lama stâncoasă zimțată, de 60-80 m înălțime, care oglindește plastic morfologia sa dând naștere unui peisaj unic. Tăul Morărenilor este un lac la început de formare a sfagnetelor, habitat foarte rar în România. Situl găzduiește nouă tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care ponderea cea mai mare o ocupă tufărișurile subalpine de afin și merișor situate între 1100-1300 m. Situl cuprinde pintenul de stânci acoperit cu vegetație scundă de tufărișuri subalpine, dar și zonele învecinate ocupate de pădurea tampon de fâgete, cât și suprafețele de pajiști care ocupă colinele mărginașe. În sit au fost identificate șase specii de interes comunitar: două specii de amfibieni (buhaiul de baltă cu burta galbenă și tritonul carpatic), două specii de mamifere (ursul și râsul) și două specii de plante (curechi de munte și clopoțelul), alături de numeroase alte specii importante de floră: breabăn, angelică, mlăștiniță, sfeșnic, crin de pădure, pedicuță, talpa-ursului, rozmarin ruginiu, afin, planta carnivoră roua-cerului și specii de faună: broasca roșie de pădure, salamandra, caprioara, cerbul carpatin, mistrețul, jderul, pârșul de alun, nevăstuica, veverița, vulpea. Dintre reptile a fost identificat în sit șarpele lui Esculap, precum și vipera neagră, cel mai răspândit șarpe veninos din Europa. Pe stâncile abrupte și inaccesibile ale masivului Gutâi au fost identificate două exemplare de acvile de munte, specie ce reprezintă elementul central al Stemei României.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Munții Gutâi fac parte din provincia geosinclinanului Alpino-Carpatic, Ținutul Carpaților Orientali, Subținutul Munților Vulcanici, Grupa Nordică, Districtul Oaș-Gutâi-Țibleș. Munții Gutâi cuprind masivul Gutâi și masivul Mogoșa, între pasul Paltinu (985 m) și pasul Neteda (1058 m), unde își ș izvorul râul Cavnic. Sunt constituiți în întregime din roci vulcanice ajunse la zi prin erupții sub formă de explozii. Creasta principală este formată din andezite cu biotit, începând cu Creasta Cocoșului (1428 m), Secătura (1392 m), Gutâiul Doamnei (1394 m), Vârful Gutâi (1443 m), Vârful Gutâiu Mic (Trei Apostoli), Măgura Budeștilor (1206 m). În jurul Gutâiului există abrupturi mai ales în nord, la baza cărora se aștern trene de grohotiș, iar în sud grohotișuri fosilizate. Trecerea de la zona montană spre zona depresionară se face prin unități cu înălțimi reduse de piemonturi, platouri și depresiuni. Curgerile lavelor andezitice pe substrat orizontal și răcirea lentă au determinat formarea fisurilor orizontale și verticale. Creasta Cocoșului reprezintă un contrafort sculptat de eroziunea exercitată pe flancuri, un martor de eroziune avansat spre zona piemontană. Structura internă a acesteia pune în evidență lavele coerente cenușii, porfirice, cu cristale lamelare de biotit lucios, evidente în masa fundamentală parțial sticloasă. Fisuri verticale separând coloane prismatice se dezvoltă perpendicular pe suprafețele inițiale de răcire a lavelor. Coloanele, determinate de sistemul fisural vertical, sunt evidente pe abruptul din Secătura, care constituie un alt domeniu de aflorare spectaculos. Prăbușirea lavelor, după un aliniament tectonic fisural, a condus la conturarea crestei, în cadrul căreia colonada superioară sau sistemul de fisuri verticale sunt accentuate de o eroziune preferențială, ceea ce determină structura crenelată și asemănarea cu o creastă de cocoș. Cei trei Apostoli sunt vârfuri andezitice (1443 m) ce marchează fostul crater vulcanic pe aliniamentul Gutâiul Mare-Gutâiul Mic-Creasta Cocoșului.

Pedologie

Substratul litologic cuprinde două categorii de soluri: soluri din zona montană și soluri din zone depresionare și deluroase. Întâlnim soluri brune de pădure, soluri brune acide, soluri brune podzolice, soluri turboase, solurile gleice, precum și soluri sărăturoase în zona Ocna Șugatag.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică a sitului este formată de pâraie de munte având apă tot timpul anului, cu un regim de alimentare predominant pluvială. Pâraiele ce deservesc situl se caracterizează prin ape mari primăvara, provenite din topirea zăpezilor, peste care se suprapun ploile de primăvară, dar și tăurile formate în turbării active: Râușorul Alb, Hopșia, Valea Mare, Valea Sunătoarelor și Breboaia, Tăul Chendroaiei și Tăul Morarenilor. Tăul Morărenilor (882 m) este localizat sub Creasta Cocoșului și se întinde pe o suprafață de 20 ha. Lacul s-a format printr-o alunecare de teren, având o adâncime maximă de 20 m și este alimentat de un pârâiaș cu debit constant. Tinovul Chendroaiei (1053 m) este o mlaștină oligotrofă alimentată predominant din precipitațiile atmosferice. Zona centrală prezintă două ochiuri de apă de formă neregulată cu suprafață de 852 m^2 și respectiv 566 m^2 cu aciditate crescută. Turbăria are o suprafață de 24592 m^2 și conține 95% apă, integritatea acestui ecosistem unic fiind menținută de stratul de plante vii și radăcini care se împletesc pe suprafața tinovului. Spre deosebire de alte ecosisteme, plantele moarte din tinov nu se descompun. Lipsa oxigenului din apă previne apariția microorganismelor responsabile de procesul de descompunere. În aceste condiții, plantele moarte se turbifică, aglomerându-se la fund sub forma unui zăcământ turbos. Formarea turbei este un proces de lungă durată (formarea a 1 cm de turbă durează circa 10 ani).

Aspecte climatologice

Mediile anuale se mențin la 9,6 °C în Baia Mare și la 7,9 °C în Ocna Șugatag. Precipitațiile atmosferice sunt abundente și variază în funcție de altitudine, între 748 și 1308 mm/an. Numărul zilelor cu cer senin este de 116 zile/an. Vânturile vestice au o frecvență medie anuală de 18-20% (la Baia Mare), iar vânturile din N-NE au o frecvență medie anuală de circa 10-11% (la Ocna Șugatag). Pe culmile muntoase circulă frecvent mase de aer reci. Viteza medie a vântului este de 3,0-3,8 m/s.

Biocenoza

Vegetația

Speciile edificatoare, instalate pe locul unor foste jnepenișuri, sunt reprezentate de specii de afin, însoțit de ierburi precum țăpoșica, iarba neagră, curechii de munte, clopoțeii, clopoțelul, cerențelul, sclipeții, scara domnului, rotunjoara, degetăruțul, mărțișorul. Rămășițe ale acestor formațiuni vegetale, de mare valoare ecologică, se mai pot observa pe versantul orientat spre Cavnic. Jneapănul este prezent doar prin trunchiurile carbonizate, vechi de mai multe decenii. Ca specii de amestec se găsesc arinul de munte, ienupărul. Fâgetul instalat sub creastă nu ocupă suprafețe semnificative, constituind doar o fâșie relativ disjunctă față de pădurile de fag din Munții Gutâi. Stratul arbustiv este constituit din piperul lupului, soc, caprifoi, lemn câinesc. Fiind un fâget instalat pe un sol scheletic și relativ acid, stratul ierbos, destul de modest, este constituit în principal din horațiu, trestioară, merișor, precum și stupitul cucului, breabăn, gura leului sălbatic, cucuruz de pădure (dumbravnic), diferite specii de mușchi. În preajma Crestei Cocoșului, în aria protejată sunt incluse și habitatele praticole, fiind prezent atât pârul porcului (negara), cât și păiușul roșu și culbeceasa, formând pajiști tipice cu o compoziție floristică relativ diversă, în bună stare de conservare. Tinoavele prezintă o compoziție floristică tipică reprezentată prin merișor de munte, roua cerului, coacăz de munte, relictul glaciar *Scheuzeria palustris*, brădișor. Alte specii de plante importante din zona sitului sunt reprezentate prin rozmarin ruginiu, angelină (angelică sau iarba îngerilor), arnică, breabăn, colțișor, sculătoare, planta carnivoră roua-cerului, ghiocei, săbiuța îmbricată, brădișorul, crinul de munte, pedicuța, pădurea de argint, stupinița (iarba cășunăturii), brustur negru, lăptucul oii, tătăneasa, bulbucii de munte, trifoiul, merișorul, diverse specii de afin, puișca dracului, un endemit al Carpaților din România.

Fauna

Fauna este remarcabilă, habitatele cu o biodiversitate ridicată constituind un adevărat sanctuar pentru o serie de specii de animale amenințate cu dispariția precum tritonul carpatin, buhaiul de baltă cu burta galbenă, acvila de munte, hermina, lupul, ursul brun, râsul, pisica sălbatică. Ierbivorele mari sunt reprezentate prin cerb carpatin și căprioară. Specii de mamifere precum nevăstuica, veverița, vulpea, jderul de piatră, jderul de copac, bursucul, iepurele de câmp, mistrețul, liliacul de seară, liliacul urecheat, liliacul pitic întregesc tabloul faunei bogate din zonă. În sit pot fi relativ des întâlnite broasca roșie de munte, broasca de pădure, precum și vipera neagră și șarpele lui Esculap. Cele mai periclitate specii protejate de păsări răpitoare sunt acvila de munte și acvila țipătoare mică. Alături de acvile, aici trăiesc și alte specii cuibăritoare precum uliul porumbar, fluierarul de munte, ciocârlia, rața mare, rața mică, fâsa de pădure, fâsa de munte, drepneaua neagră, cucuveaua, ciuful de pădure, șorecarul comun, caprimulgul, sticletele, scatiul, barza albă, barza neagră, pescărelul, uliul păsărar, vânturelul de seară, vânturelul roșu, viesparul, pițigoiul codat, pietroșelul, corbul, cucul, muscarul mic, gaița, gaița de munte, sfrânciocul mare, pițigoiul popesc, codroșul de pădure, presura galbenă, muscarul gulerat, grangurul, potârnichea, sturzul, pupăza, diverse specii de ciocănitoare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitatea economică principală în jurul căreia s-a dezvoltat orașul Cavnic a fost mineritul, în prezent această activitate fiind sistată. Activitățile tradiționale se desfășoară în agricultură, apicultură, pomicultură, creșterea animalelor, culegerea de plante medicinale și fructe de pădure. În ultimii ani, o pondere din ce în ce mai însemnată o are turismul și agro-turismul practicate în special în zona localităților Ocna Șugatag, Budești și Sișești.
În Cavnic există monumentul Stâlpul Tătarilor, un obelisc de piatră înalt de 7,2 m care a fost ridicat în urma invaziei tătarilor din 1717 în amintirea vitejiei localnicilor. Monumentul este cunoscut și sub denumirile de „Piatra Tătarilor" sau „Piatra Scrisă". Biserica de lemn din Budești Josani (1643) este considerată o construcție magnifică și găzduiește picturi murale populare datate 1762. Biserica a fost inclusă pe lista patrimoniului mondial UNESCO. În interior se păstrează zalele lui Pintea Viteazul, haiduc legendar despre care se spune că și-a lăsat el însuși în grija bisericii cămașa de zale și coiful după lupta contra tătarilor. Biserica de lemn din Șurdești (1766) se distinge prin dimensiunile turnului ridicat peste intrare, aproximat la 54 m, ceea ce o așează printre cele mai înalte construcții sacrale de lemn din Europa, la rândul ei monument istoric inclus pe lista patrimoniului cultural mondial UNESCO. Dintre tradițiile populare ale zonei, menționăm „Brondoșii" și „Constantinii". Tradiția Brondoșilor se referă la ajunul Crăciunului, când tinerii îmbracă costume tradiționale, poartă măști confecționate din piei de oaie sau capră, hamuri cu clopote de alamă. Este un obicei precreștin, măștile având rolul de a speria răul din lume. În Cavnic se păstrează vie și astăzi o formă de teatru popular „Cântarea versurilor lui Constantin" (în memoria lui Constantin Brâncoveanu) jucat în fiecare an cu prilejul sărbătorilor de iarnă. Între anii 1930-1940, această formă de teatru se întâlnea în tot bazinul maramureșan, dar în prezent se mai păstrează doar în Cavnic.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul, tăierile ilegale și supraexploatarea resurselor naturale exercită un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de informare și panouri pentru orientare, precum și trasee turistice, trasee tematice, poteci de vizitare, amenajări pentru observare și supraveghere, dar este necesară suplimentarea numărului acestora. Sunt necesare clădiri administrative, stațiuni științifice, puncte de informare, locuri de campare cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

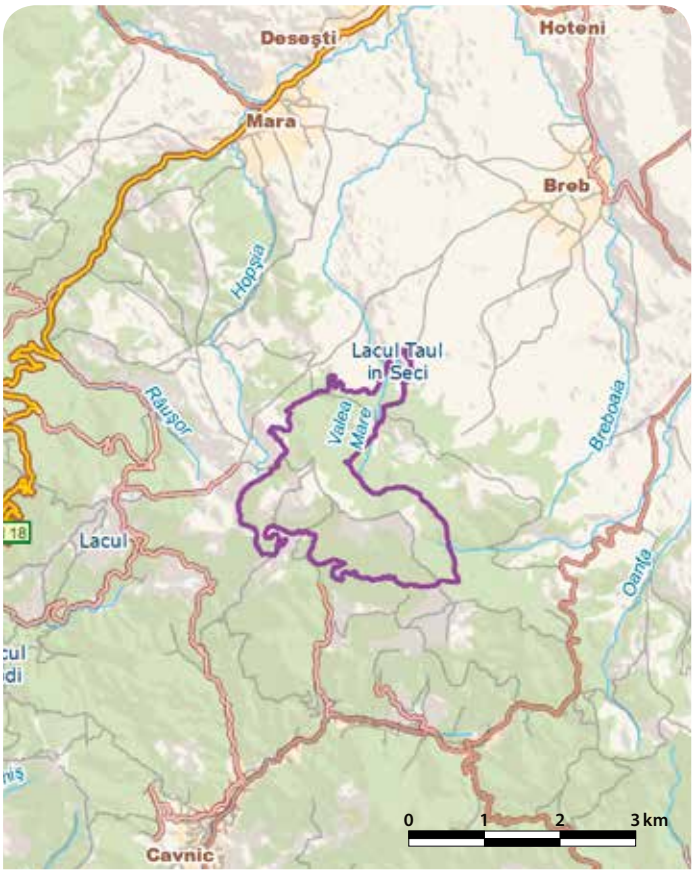

HARGHITA MĂDĂRAȘ - RO SCI 0090

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Harghita: Cârța, Căpâlnița, Dănești, Mădăraș, Racu, Siculeni, Suseni, Vlăhița, Zetea.

Suprafața: 13.373 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 28' 38"; Long. E 25˚ 34' 12"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1805 max., 882 min., 1310 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL **DF** DA
Accesul în sit din direcția localității Izvoare se face pe un drum forestier, pe lângă pârâul Băutor. Din direcția Mădăraș poate fi urmat drumul paralel cu pârâul Mădărașul Mare. În partea de nord se poate intra din localitatea Liban, iar în sud există un alt drum forestier, de-a lungul pârâului Vârghiș.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

8310 - Peșteri în care accesul publicului este interzis; **91D0*** - Turbării cu vegetație forestieră; **4060** - Tufărișuri alpine și boreale; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **7110*** - Turbării active; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*). **Nevertebrate:** *Leptidea morsei*. **Plante:** *Clopoțel (*Campanula serrata*) • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • *Meesia longiseta*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl găzduiește șase tipuri de habitate de interes comunitar, reprezentate prin tufărișuri alpine și boreale, păduri acidofile de molid din regiunea montană, comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin, peșteri în care accesul publicului este interzis, precum și turbării active și turbării cu vegetație forestieră, ambele prioritare. În pădurile din sit se află populații abundente de carnivore mari de interes comunitar. Stâncăriile de andezit de pe Vârful Mădăraș adăpostesc unele specii de plante protejate ca veronica și spinuța, specii circumboreal arctic-alpine, afin vânăt pitic, curechii de munte sau gălbenelele și endemite carpatice precum clopoțeii de munte, brândușa de primăvară. Speciile de interes comunitar prezente în sit sunt reprezentate de două specii de amfibieni, o specie de nevertebrate și trei specii de plante. Peștera Șugău, situată în munții Giurgeului, are trei intrări și se întinde pe patru nivele. Lungimea totală a peșterii este de 1021 m. Galeria vizitabilă are o lungime de aproximativ 200 m și face parte din partea fosilă a peșterii. În peșteră există și o galerie activă, care nu este accesibilă turiștilor. Peștera este deosebit de concreționată cu stalactite, stalagmite, coloane, precum și cristale de aragonită, calcită și helictite. Peștera Mereși este situată în Cheile Vârghișului, partea de sud a Munților Harghitei și a fost considerată mult timp ca fiind cea mai lungă din Carpații Orientali. Se află într-o zonă carstică unde se mai găsesc în jur de 60 de peșteri. Tot aici au mai fost descoperite și resturi fosile ale omului preistoric. Lungimea totală a peșterii este de aproximativ 1,4 km. Situl include rezervația naturală Lacul Dracului, cea mai nordică mlaștină de turbă din Munții Harghitei aflându-se într-unul din craterele rămase în urma activității vulcanice. Unicitatea sa constă în faptul că primăvara se formează un lac peste zona mlăștinoasă, care mai târziu dispare odată cu retragerea apelor.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, situl face parte din lanțul vulcanic neogen Călimani-Gurghiu-Harghita, fiind constituit din roci andezitice. Muntele Harghita aparține lanțului neoeruptiv al Carpaților Orientali și atinge 1801 m în Vârful Mădăraș. Vârful Muntele Mic (1588 m), Munții Porcul (1503 m), Vârful Mare (1559 m), Muntele Ascuțit (1658 m) și Vf. Racu (1756 m) completează înălțimile de peste 1500 m din zona sitului.

Pedologie

Între 700 și 1800 m, pădurea de molid sau cea de amestec cu fag, care acoperă cea mai mare parte din aria muntoasă, a creat condiții favorabile formării solurilor din clasa cambisolurilor, soluri brune acide, soluri brune și andosoluri. Pe culmile înalte și pe versanți sunt caracteristice solurile din clasa umbrisolurilor. Spre Depresiunea Ciuc sunt dezvoltate soluri din clasa agriluvisolurilor, în special soluri brune luvice (podzolite). Cambisolurile au un conținut mediu scăzut de humus (3-4%), în schimb argila, uniform distribuită în profil vertical, atinge 20-30%. Umbrisolurile prezintă acumulări apreciabile de humus (10-20%). În luncile văilor Vârghiș și Târnava Mare sunt răspândite solurile hidromorfe. În preajma izvoarelor de ape minerale apar soluri humicogleice care permit dezvoltarea vegetației de turbărie.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică este bogată în cursuri de apă, afluenți ai râurilor Târnava Mare în vest, ai Mureșului și ai Oltului în est. În vestul craterului geamăn Ostoris se află Lacul Dracului. Pâraiele din aria sitului sunt Pârâul Mădărașul Mare, Pârâul Sicasău, Pârâul Groapa Apei, Pârâul Singai, Pârâul Șopot, Pârâul Brădeștii Mari, Pârâul Homorod. Pârâul Vârghiș izvorăște din sit și găzduiește o microhidrocentrală.

Aspecte climatologice

Clima este specifică munților mijlocii. Temperatura medie anuală înregistrează valori sub 2 °C pe vârfurile cele mai înalte, între 2-4 °C pe culmile de peste 1000 m și între 4-6 °C pe platouri. Media lunii iunie este de 8 °C pe culmile de peste 1500 m și de 15 °C la baza versanților. Durata intervalului fără îngheț scade cu altitudinea (sub 100 zile/an pe culmi și 140-160 zile/an pe platouri). Sub influența circulației N-NV, masele de aer oceanic aduc precipitații atmosferice, care ajung pe culmi la 1200 mm/an. La peste 1500 m altitudine, stratul de zăpadă poate să dureze 200 de zile pe an.

Biocenoza

Vegetația

Mlaștinile din sit adăpostesc o serie de plante strict protejate cum ar fi curechiul de munte și bumbăcariță, acestea fiind relicte glaciare, precum și alte specii importante ca mușchii de turbă, afinul, răchițelele, molidul, pinul și ienupărul. În zona de izvoare a pârâului Seche (Szökő) din apropierea vârfului Mădăraș s-a păstrat intactă una dintre cele mai frumoase mlaștini din etajul montan superior al României, cu o valoare floristică și peisagistică remarcabilă. Mlaștina conservă populații mari de plante protejate și relicte glaciare, comunități vegetale rare și habitate protejate înn România, specii de plante strict protejate la nivel național ca roua cerului, buhai, bozioară, specii de plante endemice ca brândușa de primăvară și specii de plante relicte sau de importanță fitogeografică precum șapte-degete, rogoz. Situl găzduiește și o specie de mușchi de interes comunitar, *Meesia longiseta.* Alte specii importante de floră sunt reprezentate de brad, leurdă, arin negru, rogoz, rogoz înțepător, sculătoare, fag, gențiană, brădișor, ienupăr, aurată, iarba iepurelui, sclipeți, piciorul cocoșului de munte, zmeură, degetăruț, lăptucul oii, afin, ceapa de munte, clopoței, brândușa de primăvară, tulichină, vuietoare, bumbăcariță, ghințură de primăvară, larice, trifoi de baltă, jneapăn, gălbenele de munte, mur, scoruș de munte, merișor, afine roșii și viorele galbene.

Fauna

Fauna este una caracteristică pădurilor de molid, întâlnindu-se deopotrivă ierbivore și carnivore mari: cerb, mistreț, căprioară, urs brun, lup și râs. Din categoria speciilor de păsări care trăiesc în pădurile de pin menționăm ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea de grădină, ciocănitoarea de munte, pițigoiul mare, pițigoiul moțat, aușelul sprâncenat, aușelul cu cap galben, cojoaica de pădure, forfecuța, striga și cocoșul de munte. Acestor tipuri de teritorii le sunt caracteristice următoarele specii de amfibieni și reptile: buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul carpatic, salamandra, tritonul alpin, salamandra de munte, broasca roșie de munte și șopârla de munte. Alte specii importante de faună din sit sunt reprezentate de reptile precum șarpele lui Esculap, vipera comună și de pești cum ar fi mreana, păstrăvul indigen, boișteanul, lipanul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele activități economice sunt reprezentate de agricultură, creșterea animalelor, turism și agroturism, exploatarea și prelucrarea lemnului, exploatarea resurselor de ape minerale. Localitățile Liban și Izvoare găzduiesc multe cladiri vechi, construite în stil tradițional din lemn și piatră. În stațiunea Harghita Băi, primele izvoare și mofete datează din sec. IX. Stațiunea este cunoscută încă din perioada interbelică pentru apele sale minerale, cabana Uz Bence fiind construită în anul 1942. În zonă există condiții favorabile pentru practicarea sporturilor de iarnă, părtie de schi și pârtii de sănius, cabane, trasee marcate. Evenimentele culturale găzduite de localitatea Izvoare sunt „Ziua Satului" (15 mai), Tabăra Kolping (tabăra de religie romano-catolică) și „Zilele Zăpezii", organizate anual în luna februarie în complexul de sporturi de iarnă Harghita Mădăraș.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Vânătoarea selectivă (a masculilor mari) are un impact negativ asupra populației de carnivore, mai ales dacă este ilegală (braconaj). Tăierile ilegale, accesul cu vehicule motorizate în locurile și în perioadele interzise, tăierea în totalitate a arborilor bătrâni, construcția de microhidrocentrale, precum și cositul în perioada de cuibărire a păsărilor reprezintă activități cu impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există bariere, poteci de vizitare, panouri de avertizare, panouri pentru orientare cu hărți, clădiri administrative, puncte de informare, trasee turistice, locuri de campare cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Sunt necesare panouri de informare, stațiuni științifice, centru de vizitare și informare, amenajări pentru observare și supraveghere, precum și trasee tematice.

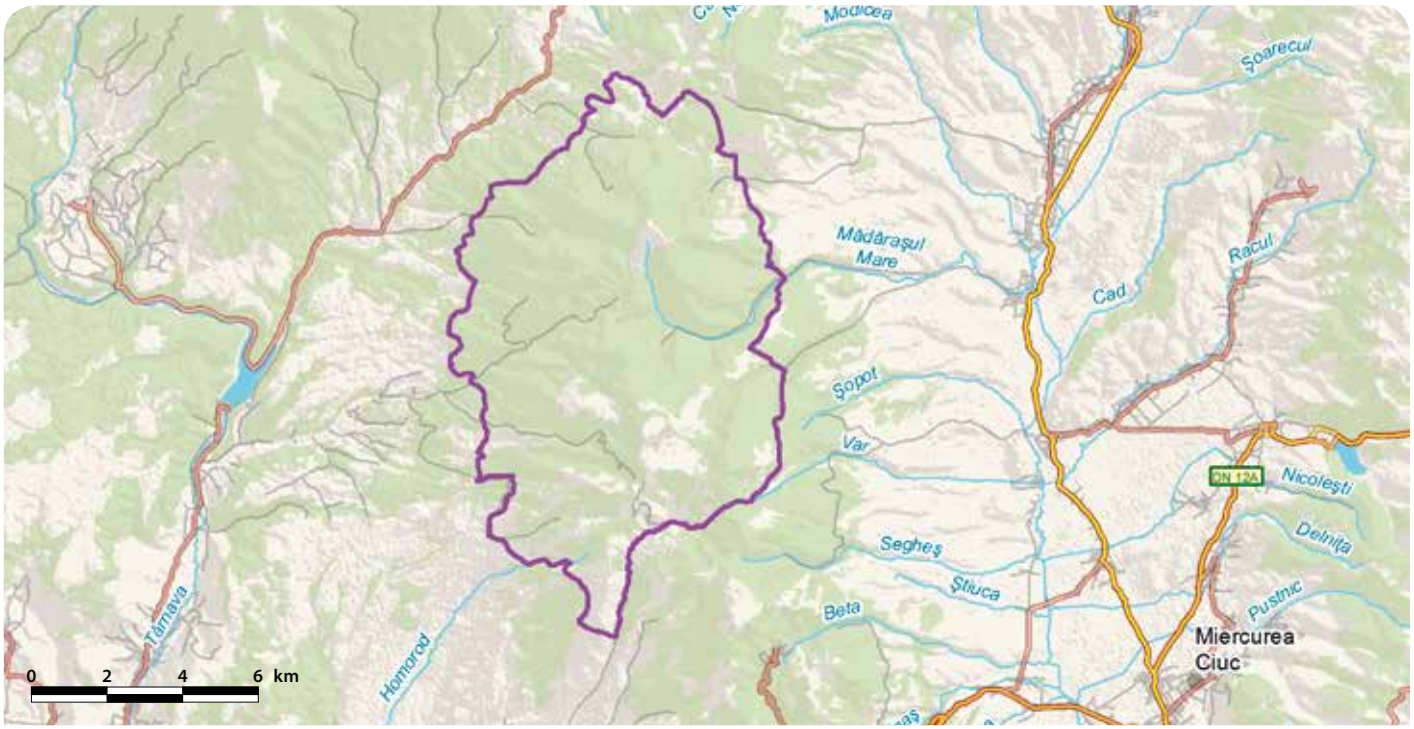

HERCULIAN - RO SCI 0091

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Covasna: Brăduţ, Băţani.
Judeţul Harghita: Mereşti, Miercurea Ciuc, Sâncrăieni, Sânsimion, Sântimbru, Tuşnad.

Suprafaţa: 12.881 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 46° 12′ 2″; Long. E 25° 42′ 49″
Bioregiunea: Alpină **Ecoregiunea:** Carpaţii Orientali **Altitudinea:** 1558 max., 553 min., 952 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face urmând DJ122 (Micfalău-Baraolt), prin Băţanii Mici pe DF Bodvai, Herculian pe DF Pârâul Baraolt, precum şi Filia pe DF Pârâul Cormoş. Pe lângă aceste căi de acces principale, accesul în sit se poate face şi pe drumuri de exploatare agricolă, însă accesul cu mijloace auto este dificil.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*). **Plante:** *Dicranum viride*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

În sit au fost identificate şase tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care unul prioritar. Habitatele forestiere au o stare de conservare bună, fiind prepondente pădurile dacice de fag (31%) şi pădurile acidofile de molid din regiunea montană (6%). În sit există populaţii sănătoase şi bine reprezentate de carnivore mari de interes comunitar, urs, lup şi râs. Au fost identificate multe specii şi habitate importante pentru menţinerea stării favorabile de conservare a speciilor de interes comunitar curechi de munte (gălbenele) şi a unei speci rare de muşchi de turbă *Dicranum viride*. A fost semnalată de asemenea prezenţa vidrei.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Substratul geologic, caracteristic dealurilor şi depresiunilor intra-montane, este variat şi se compune din formaţiuni cretacice: gresii, marne, marno-calcare, gresii calcaroase, calcare triasice şi formaţii vulcanogen-sedimentare. Izolat, apar formaţiuni vulcanologice sedimentare, constituite din roci magmatice, rezultatul manifestărilor eruptive care au avut loc în Pliocen. Din punct de vedere geomorfologic, unitatea de bază este situată în ţinutul Carpaţilor Orientali, districtul munţilor vulcanici Călimani-Harghita. Unitatea geomorfologică predominantă este versantul. Altitudinea minimă din sit este 547 m, iar cea maximă 1558 m. Expoziţia generală a unităţii este cea sudică, dar datorită reţelei hidrografice care a dus la fragmentarea terenului au apărut toate tipurile de expoziţii: însorite (40%), parţial însorite (50%), umbrite (10%). Formaţiunile geologice determină un relief tipic vulcanic, cu variaţie de pantă, de la repezi, uneori chiar abrupte, la domoale.

Pedologie

Solurile sunt favorabile habitatelor forestiere: argiluvisoluri, cambisoluri, spodosoluri şi soluri neevoluate, trunchiate, desfundate. Suprafeţe reduse din sit se caracterizează prin prezenţa unor subtipuri de sol ce sunt considerate ca factor limitativ pentru starea de conservare a habitatelor, spre exemplu subtipurile pseudogleizat, gleizat sau criptospodic.

Hidrologie

Din reţeaua hidrologică a sitului cele mai importante cursuri de apă sunt pârâul Herculian, afluent principal de dreapta al râului Baraolt, cu afluenţii săi pârâiele Bradu, Pietrei, Durca, precum şi râul Cormoş cu afluenţii săi pârâiele Coşa, Oroniusu, Gherend, Păstrăvilor, Fierarului, Lugojului. Râurile Cormoş şi Baraolt sunt afluenţi principali ai râului Olt. Calitatea apei râului Cormoş este foarte bună în amonte de localitatea Filia.

Aspecte climatologice

Situl se află în zona temperat-continentală cu influenţe oceanice. Topoclimatul este unul complex, al Munţilor Harghita-Baraolt. Temperatura medie anuală este de 6,5 °C. Cantitatea medie anuală de precipitaţii este de 695 mm. Complexitatea reliefului generează o distribuţie inegală a precipitaţiilor din punct de vedere cantitativ. Primăvara se produc efecte de foehn pe versanţii cu orientare E-SE, determinate de deplasarea maselor de aer din vest şi NE. Intensitatea medie a vântului creşte odată cu altitudinea. Viteza medie a vânturilor este relativ mică (2 m/s, rareori peste 2,5 m/s). Climatul staţional local, determinat de cel general, este modificat în funcţie de formele de relief, altitudine, expoziţie, vegetaţie, rezultând o mare varietate de microclimate locale.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia dominantă este cea forestieră, alcătuită din mai multe tipuri de habitate de pădure de interes comunitar. Dintre acestea, prioritare sunt pădurile aluviale, dar şi pădurile de fag, de stejar, pădurile dacice şi acidofile au o importanţă esenţială în alcătuirea vegetaţiei forestiere precum şi în conservarea pe termen lung a carnivorelor mari. Cercetările recente au permis identificarea unor specii rare precum curechiul de munte (gălbenele) sau o specie de muşchi de turbă *Dicranum viride*. Pe lângă habitatele forestiere se regăsesc şi habitate de pajişti (fâneţe, păşuni). În lipsa mozaicului de habitate ar avea loc o dispersie a speciilor pradă, iar aceasta ar afecta distribuţia populaţilor de carnivore în zona Munţilor Harghita şi vecinătăţi. Fâneţele şi păşunile cu arbori reprezintă o sursă de hrană importantă pentru urs şi ierbivore.

Fauna

Pădurile din sit constituie o importantă zonă de hrănire, în perioada de vară şi toamnă, pentru ursul brun, iar alternanţa pădurilor cu păşuni împădurite, păşuni şi fâneţe, contribuie la diversificarea resursei trofice pentru speciile ierbivore cerb carpatin şi căprioară. Calitatea cursurilor de apă este foarte importantă pentru vidră, care este dependentă de speciile de peşti prezente în ape. Pe aria sitului au fost semnalate multe specii importante de faună, printre care se numără castorul, cocoşul de munte, pisica sălbatică, ciocănitoarea neagră, barza neagră, barza albă, buha, huhurezul mic, gaiţa de munte sau alunarul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Localităţile din apropierea sitului (Brăduţ şi Băţani) au o populaţie de circa 9000 de locuitori. Activităţile tradiţionale includ agricultura şi creşterea animalelor, activităţi meşteşugăreşti, activităţi de exploatare şi prelucrare a lemnului, prelucrarea laptelui, panificaţie, pielărie, extracţia cărbunelui şi a minereurilor de fier şi nisip. Asociaţiile familiale au drept obiect de activitate croitorie şi ţesătorie, tâmplărie, fabricarea ţiglei, comerţ. Prima atestare documentară a localităţii Doboşeni (Szekelyszaldobos) datează din 1566, dar săpăturile arheologice dovedesc prezenţa aşezării umane mult mai devreme, astfel că la Coada Dealului s-a descoperit o aşezare de tip Ariuşd-Cucuteni. În 1956 s-au descoperit două cuptoare de redus minereu de fier, de formă circulară, precum şi fragmente de ceramică lucrate cu mâna, printre care şi o fructieră, datate în sec. III-II î.e.n. Lângă pârâul Valal, la marginea dealului Garatfarka, s-a descoperit o urnă de lut bitronconică dacică din sec III-II î.e.n. şi fragmente de ceramică dacică Latene. În zona sitului s-au mai găsit un topor neolitic de piatră şi fragmente de ceramică din perioada de trecere spre epoca bronzului şi din epoca bronzului. Dintre monumentele istorice şi de arhitectură ale zonei menţionăm biserica reformată din Brăduţ, construită în anul 1826 (clopotul mic este datat 1552 şi provine din aşezarea „Kisszaldobos"), clădirea „Jancso" în stil gotic (1836), monumentele eroilor căzuţi în lupta pentru libertate din 1848-1849 şi monumentele ostaşilor căzuţi în cele două războaie mondiale. În zona sitului se află grădina Kankos, precum şi zona de atracţie turistică Valal. Staţiunea balneoclimaterică Băile Balvanyos de astăzi s-a format prin contopirea a trei băi, acestea fiind odinioară în activitate: Puturoasa de la Torja, Băile Csiszar şi Băiţa de la Varpad. Peştera Puturoasa de la Turia este demna de renumele ei, fiind cea mai mare mofetă naturală de gaze din Europa, având şi cea mai mare revărsare de dioxid de carbon din regiune. Peştera se află la o înălţime de 1052, în panta muntelui Budos-hegy. Staţiunea Ozunca Băi se află între munţii Baraolt şi Harghita, într-o regiune împădurită, la o altitudine de 740 m.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Extinderea intravilanului în zonele Bodvaj şi Pârâul Fierarului determină reducerea suprafeţelor cu resurse trofice, contribuie la creşterea poluării apelor, precum şi la creşterea cantităţii de deşeuri depozitate temporar în sit şi poate facilita accesul carnivorelor mari în gospodăriile localnicilor. De asemenea, utilizarea mijloacelor motorizate pe drumuri sau în perioade în care accesul acestora este interzis, plantările cu specii necaracteristice zonei şi braconajul sau supraexploatarea resurselor au un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit a fost realizat un traseu tematic cu tema „Ţinutul Pădurilor *Erdővidék* – Lemnul şi universul pădurii". Sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărţi, clădiri administrative şi staţiuni ştiinţifice, centru de vizitare/informare şi puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, poteci/drumuri pentru vizitare, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deşeurilor cu vetre de foc.

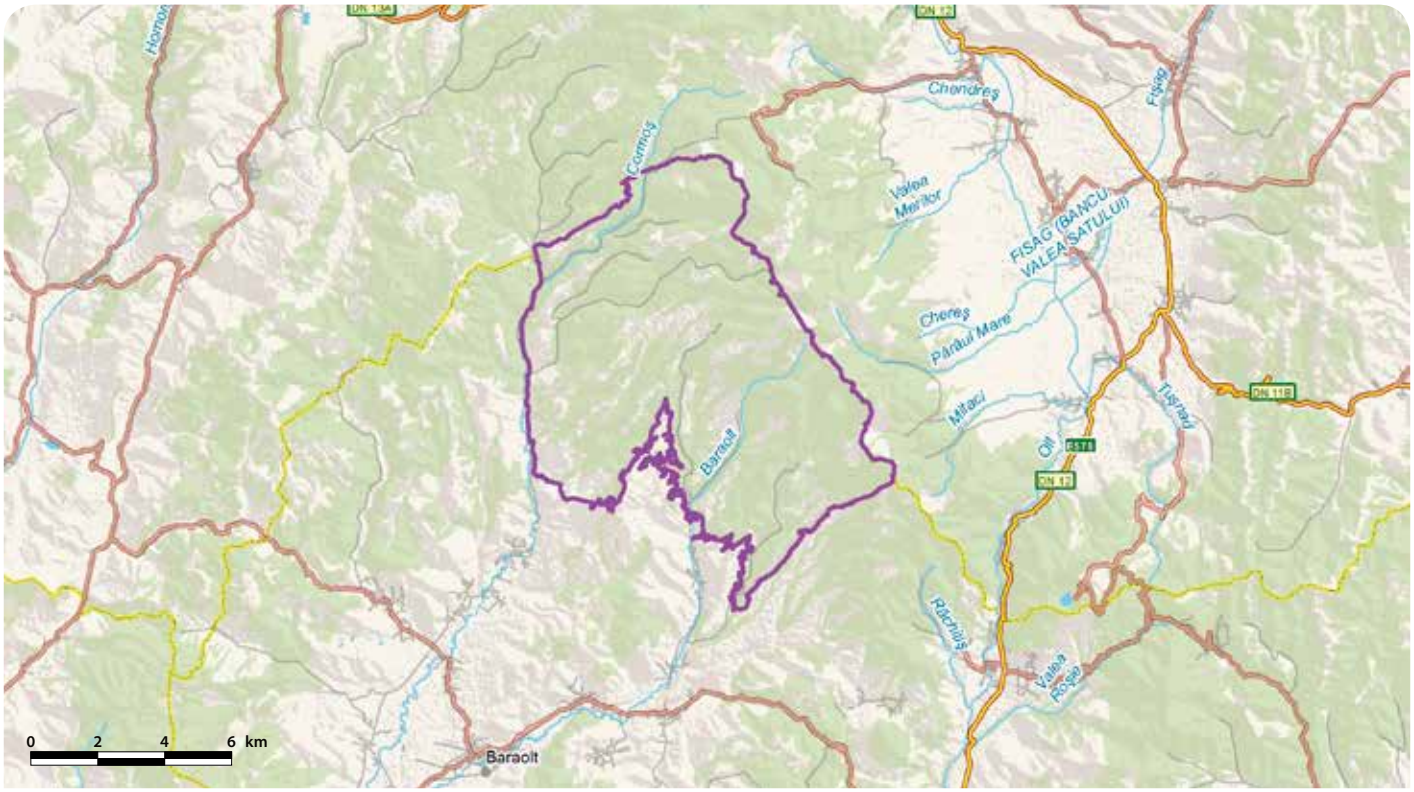

IGNIȘ - RO SCI 0092

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Maramureș: Baia Mare, Câmpulung la Tisa, Deseşti, Giulești, Ocna Şugatag, Sarasău, Sighetu Marmației, Săpânța.

Suprafața: 19.598 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 50' 13"; Long. E 23° 46' 16"
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1297 max., 321 min., 888 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit dinspre Baia Mare se face prin DJ183, apoi pe drumuri forestiere spre Blidari. Din localitatea Mara, accesul este posibil pe DJ183A, spre Barajul Runcu. Din Vadu Izei, situl este accesibil prin Sighetu Marmației, apoi pe drumuri forestiere. Accesul în sit este posibil și din Săpânța.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3220 - Vegetație herbacee de pe malurile râurilor montane; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **6410** - Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **7110*** - Turbării active; **7140** - Mlaștini turboase de tranziție și turbării oscilante (nefixate de substrat); **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton carpatic (*Triturus montandoni*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Șoarece de Tatra (*Microtus tatricus*). **Plante:** Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • *Clopoțel (*Campanula serrata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl cuprinde șapte tipuri de habitate de interes comunitar, precum turbării active, mlaștini cu o mare valoare ecologică și științifică, zone cu stâncării, pășuni și fânețe montane, păduri naturale de fag și de molid. Cercetări recente au permis identificarea habitatului prioritar de nardete bogate în specii, precum și a habitatului de pajiști montane, habitate de interes comunitar care nu sunt menționate în formularul standard. Rezervația naturală Mlaștina Poiana Brazilor reprezintă stațiunea cea mai joasă în care vegetează jneapănul în România (970 m). Mlaștinile din sit adăpostesc o biocenoză deosebită, cu rarități floristice adaptate la condiții extreme, de exemplu floarea de cenușă siberiană (gălbenele sau curechi de munte), planta carnivoră roua cerului, precum și o specie de gladiolă, săbiuța îmbricată. Situl reprezintă un refugiu pentru numeroase specii de plante relicte și rare precum clopoțelul, iarba albastră, afinul vânăt, rogozul, bumbăcarița. O importanță conservativă deosebită o au grăuncioarele de polen păstrate în turbă, cu ajutorul cărora se poate reconstitui vegetația cuaternară. Dintre micromamiferele de interes comunitar menționăm șoarecele de Tatra. În sit este prezent și tritonul carpatic alături de buhaiul de baltă cu burta galbenă, ambele specii de amfibieni de interes comunitar. Cercetările din teren au permis identificarea în perimetrul sitului și a patru specii de mamifere de interes comunitar, două specii de carnivore mari, vidra și șoarecele de tatra.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este așezat pe substrate de andezite bazaltoide de culoare neagră, cu structura porfirică. În aval apar nisipuri, marne, pietrișuri, precum și tufuri dacice și conglomerate. Zona este situată în Provincia Geosinclinalului Alpino-Carpatic, Ținutul Carpaților Orientali, Districtul Oaș-Gutâi-Văratec, în nordul muntelui Igniș din masivul Gutâi. Complexul de relief este unul de trecere de la dealuri la munți joși, cuprinzând un mic sector din Piemontul Maramureșului. Unitatea de relief predominantă este versantul, cu o configurație de obicei ondulată, predominând înclinarea moderată și expoziția parțial însorită. Altitudinea variază între 300 și 1300 m, iar cea medie este de circa 800-1000 m.

Pedologie

Natura reliefului, a substratului litologic, a climei, a apelor de suprafață și subterane ilustrează caracterul în general argilo-nisipos al solurilor din sit. Principalele clase de soluri prezente în fondul forestier sunt luvosolurile, cambisolurile, spodosolurile, protisolurile și solurile hidromorfe (soluri turboase, de tipul gleisolurilor). În zona munților Igniș se întâlnesc și andosoluri și soluri cu caracter andic.

Hidrologie

Situl se află în bazinul hidrografic al râului Tisa. Principalele pâraie reprezintă fie afluenți direcți ai râului Tisa, Sarasău, Săpânța, fie afluenți direcți ai râului Mara, Runc, Iza, Șugău. În sit se întâlnesc mlaștini și tăuri: Colibi, Săpâncioare, Mlaca, Poiana Brazilor, Tăul lui Dumitru, Tăul Negru. Rețeaua hidrografică este reprezentată de pâraie de munte care au un regim de alimentare predominant pluvială. Pâraiele ce deservesc situl se caracterizează prin ape mari primăvara, provenite din topirea zăpezilor, peste care se suprapun ploile de primăvară. Vara apar frecvent viituri de scurtă durată.

Aspecte climatologice

Situl este caracterizat printr-un climat boreal, cu ierni reci, strat stabil de zăpadă și precipitații în tot cursul anului. Temperatura medie anuală este de 8 °C. Media anuală a precipitațiilor este de 748 mm. Vânturile dominante sunt cele din vest și NV, cu o frecvență de 50%, alternând cu calmul atmosferic 40%. Viteza medie anuală a vânturilor dominante este de 3,7–5,0 m/s. În mod excepțional, s-au semnalat furtuni cu doborâturi mari de vânt.

Biocenoza

Vegetația

Ținând seama de etajele de vegetație se observă concordanța dintre compoziție și zonele fitoclimatice, în sensul că speciile autohtone fag, gorun, paltin și stejar ocupă cea mai mare parte din teritoriul sitului. Din stratul arbuștilor fac parte alunul, măcașul, murul, socul. Stratul ierbos al pădurilor de fag cuprinde specii care prezintă mari variații datorită particularităților determinate de substratul geologic, de caracterul morfologic al solului, de regimul trofic, de gradul de înclinare a pantei. Flora cuprinde specii precum vinariță, păiuș, toporași, scredei, turiță, bălbisă, urechea porcului, brânca ursului, floarea hoțului, iarba ciutei, meiul canarilor, lumânărică (coada lupului), năpraznic, alior, crin de pădure, lăcrimiță (umbrăvioara), degetar galben, drobiță, afin, precum și o specie de orhidee (veronica). Creasta cocoșului (iarba cerbului), vitelar, șopârliță (stejerel), ghizdei mărunt, măzăriche, silnic, linte de luncă, lucernă galbenă (culbeceasă), scai, clopoțel (cupe albastre), cununiță, busuioc de câmp, cimbru, trifoi roșu, trifoi de munte, sclipeți, iarba ursului (piciorul cocoșului), crețușcă, sorbestrea, săbiuță (săbiuța îmbricată), floarea cucului, coada șoricelului, creț-șor (vindecea), morcov sălbatic, chimion (chimen), pătrunjel de câmp (cucută mică, buciniș), margareta comună, mușcatu dracului, splinuță, pufulița cu flori mici (față-n-față, pufulița-verde-închis), frag de pădure, sânziene galbene, sunătoare, macrișul iepurelui, floare de ochi (dragostea fetei), șopârliță (amărealăș), albăstriță (vineța), barba caprei, țintaură, vineriță (tămâiță), cornută, precum și sipică reprezintă specii de plante inventariate în poienile din făget. Turbăriile acide prezintă o vegetație specifică (afin vânăt, răchitele, roua cerului, bumbăcariță, iarbă albastră, rogoz, sclipeți, merișor). În poienile din sit se întâlnesc pajiști de țăpoșică (părul porcului) cu porțiuni acoperite de trei-frați-pătați (violeta de Bucegi sau unghia păsării).

Fauna

Din grupul amfibienilor au fost identificate speciile buhai de baltă cu burta galbenă, broască râioasă brună, broască râioasă verde, broască roșie de munte, triton de munte (triton carpatic), salamandră de foc. Zona platoului Igniș este deosebit de prielnică populațiilor de reptile, fiind identificate următoarele specii: șopârla de câmp (șopârla cenușie), șopârla de munte, vipera comună (vipera neagră), șarpele de alun, șarpele de casă, șarpele lui Esculap, năpârca. Mamiferele identificate în sit sunt reprezentate de jderul de copac. Cercetările recente din teren au condus la observarea de urme de mamifere aparținând speciilor de carnivore mari de interes protectiv, urs și lup, precum și a urmelor de mistreț și cerb. De asemenea, a fost semnalată prezența vidrei, specie nemenționată în formularul standard al sitului. Dintre speciile de păsări identificate în perimetrul sitului menționăm cinteza, pițigoiul sur, măcăleandrul, pițigoiul de munte, pițigoiul mare, mierla, sturzul de vâsc, sturzul cântător, porumbelul gulerat, bufnița (buhă), șorecarul comun, viesparul, vânturelul roșu, uliul păsărar, ciocârlia de câmp, ciocârlia de pădure, presura galbenă, rața mare, fluierarul de munte, mierla de apă (pescărel negru), codobatura, codobatura de munte, sfrânciocul roșiatic.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Localitățile din zonele montane sunt caracterizate prin activități economice care țin de economia de tip rural: agricultură, creșterea animalelor, culegerea de ciuperci și plante medicinale, exploatarea și prelucrarea lemnului, prelucrarea laptelui, la care se adaugă în ultimii ani comerțul, serviciile publice și transporturile legate de activitățile de turism. Orașele Baia-Mare și Sighetu Marmației au circa 150000 de locuitori și permit desfășurarea de activități economice diversificate: turism, telecomunicații și transmisie de date, servicii financiar-bancare, cercetare-infor-

matică, servicii publice de poştă şi telecomunicaţii, recreere-cultură-sport, învăţământ public şi privat, prelucrarea lemnului în fabrici de mobilă, confecţii textile.

Dintre monumentele istorice importante din Baia Mare menţionăm Centrul istoric – Oraşul medieval Rivulus Dominarum datat sec. XV-XIX, Bastionul Măcelarilor – Turnul de Muniţii ce reprezintă sistemul de fortificaţii medievale al oraşului, Casa Iancu de Hunedoara (sec. XV, sec. XVIII), Turnul lui Ştefan (1347) şi Claustrul mănăstirii Minoriţilor (1734). Biserica de lemn „Sf. Paraschiva" din localitatea Deseşti (1770) este inclusă pe lista patrimoniului mondial cultural al UNESCO. Pe lista monumentelor de arhitectură sunt incluse şi Biserica de lemn „Sf. Arhangheli Mihail şi Gavril" (1657, din satul Hoteni, Ocna Şugatag), precum şi Biserica de lemn „Sf. Nicolae" (datată 1700, din satul Fereşti). Închisoarea din Sighetu Marmaţiei (datată 1897) este monument de arhitectură şi găzduieşte astăzi Muzeul victimelor comunismului şi rezistenţei anticomuniste Sighet. Liceul pedagogic (1802) şi sinagoga (1902) reprezintă alte monumente de arhitectură emblematice alături de sediul Lojei francmasonice (1890). Tot în Sighet se află casa memorială „Elie Wiesel", casă-muzeu în care a trăit primii 15 ani de viaţa cunoscutul romancier, dramaturg, eseist şi memorialist Elie Wiesel, laureat al premiului Nobel. Tânjaua Hotenarilor (Tânjaua de pe Mara) este o sărbătoare anuală dedicată roadelor pământului, fiind sărbătorit primul gospodar care a ieşit la arat. „Sărbătoarea Castanelor" este un eveniment desfăşurat anual în Baia Mare la sfârşitul lunii septembrie şi găzduieşte şi un festival de folclor tradiţional şi port popular. Manifestarea durează 3-7 zile şi permite turiştilor degustarea de castane coapte sau prăjite. În localitatea Săpânţa se află Ansamblul de arhitectură tehnică populară (complex de vâltori), monument de arhitectură, precum şi „Cimitirul Vesel" (tradiţie începută în 1935, în prezent aceasta având peste 200 de monumente memoriale şi funerare, cu desene şi poezie populară).

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În perimetrul sitului se desfăşoară activităţi tradiţionale precum exploatarea forestieră şi prelucrarea lemnului, păşunat, vânătoare. Alte activităţi sunt reprezentate de exploatarea carierelor, amenajări hidroenergetice, modernizări ale drumurilor de acces şi infrastructurii turistice din zonă. Vânătoarea selectivă şi braconajul (activitate ilegală) conduc la scăderea populaţiilor de specii de interes cinegetic din sit. Amenajările hidroenergetice şi modernizările drumurilor de acces pot conduce la fragmentarea habitatelor.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există amplasate bariere, panouri de informare şi panouri pentru orientare, precum şi trasee turistice, dar este necesară suplimentarea numărului acestora. Sunt necesare clădiri administrative, staţiuni ştiinţifice, centru de vizitare, puncte de informare, trasee tematice, locuri de campare cu vetre de foc şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

INSULELE STEPICE ȘURA MICĂ - SLIMNIC - RO SCI 0093

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Sibiu: Sibiu, Slimnic, Șura Mare, Șura Mică.

Suprafața: 367 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 52′ 49″; Long. E 24° 8′ 32″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 564 max., 412 min., 497 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ **DL** DF DA
Accesul se poate face fie pe calea ferată, fie urmând DN1, având ca punct de oprire orașul Sibiu. De la Sibiu se ajunge la Șura Mare și Slimnic pe DN14. În sit se poate ajunge și pe drumuri locale, având ca puncte de plecare localitățile apropiate (Sibiu, Șura Mare, Șura Mică, Slimnic).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6210* - Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **6240*** - Pajiști stepice subpanonice; **6440** - Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; **6410** - Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **40A0*** - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Nevertebrate:** *Pseudophilotes bavius*. **Plante:** Capul șarpelui (*Echium russicum*) • Tărtan, Hodolean (*Crambe tataria*) • *Adenophora lilifolia* • Angelică de baltă (*Angelica palustris*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl prezintă o importanță deosebită pentru conservare deoarece condițiile fizico-geografice permit integrarea unor insule de stepă specifice sudului României și Dobrogei în bioregiunea continentală din podișul Transilvaniei. Situl este desemnat pentru conservarea a cinci specii de plante de interes comunitar dintre care menționăm hodoleanul tătăresc (tărtan) și capul șarpelui. În sit au fost identificate până în prezent șapte habitate de interes comunitar, dintre care trei sunt considerate habitate prioritare: pajiști uscate seminaturale cu tufișuri pe substrat calcaros, pajiști stepice subpanonice, tufărișuri subcontinentale peripanonice. Situl găzduiește peste 314 specii de plante și peste 400 de specii de insecte. Menționăm în special prezența unor populații importante de fluturi și coleoptere, printre care se regăsește un fluture mic de zi de interes comunitar (albăstrelul de transilvania). De asemenea, în sit sunt prezente patru specii de amfibieni de interes comunitar. În pajiștile de altitudine joasă s-au dezvoltat populații importante de plante erbacee perene, dintre care menționăm plantele medicinale coada-vulpii și bibernil (denumită și sângerească deoarece are proprietăți astringente și antihemoragice). În interiorul sitului se găsește rezervația naturală Dealul Zackel, care în 2011 a fost afectată în proporție de 90% de un incendiu.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se găsește în partea de SV a Podișului Transilvaniei. Altitudinile variază de la 400 m la aproape 600 m. Din punct de vedere geologic, rocile predominante sunt cele sedimentare, respectiv argile, gresii, marne, nisipuri, pietrișuri, care s-au depus pe fundamentul Depresiunii Transilvaniei, alcătuit din șisturi cristaline și scufundat la o adâncime de peste 4500 m. Relieful este deluros, reprezentat prin dealuri joase cu pante domoale, despărțite de văi fertile și râuri mici.

Pedologie

Datorită condițiilor geomorfologice, geologice, climatice și biogeografice, solurile predominante sunt din categoria solurilor specifice etajului deluros, respectiv soluri brune de pădure, slab podzolite sau nepodzolite, dar pe alocuri este prezent și cernoziomul, din categoria cernisolurilor.

Hidrologie

Hidrografia din arealul sitului este reprezentată de râuri mici, tributare bazinului Mureșului (Slimnic, Șarba) și Oltului (Valea Plopilor, Valea Șerpuită). Întregul teritoriu din zona Valea Plopilor se încadrează în bazinul hidrografic superior al Oltului.

Aspecte climatologice

Din punct de vedere climatic, situl se încadrează în etajul dealurilor joase, cu temperaturi medii anuale de 8-9 °C. Luna cea mai caldă este iulie, când temperatura medie este de 21 °C, iar luna cea mai rece ianuarie, cu o medie de –3 °C. Având expunere sudică, pe unii versanți se înregistrează valori termice anuale de 10 °C. Cantitatea medie anuală a precipitațiilor este de 662 mm, cu valori minime în februarie și maxime în iunie, iar numărul zilelor de îngheț de circa 120 pe an. Umiditatea relativă a aerului înregistrează valori multianuale de 75%. Vânturile predominante sunt cele din direcția NV.

Biocenoza

Vegetația

Insolația puternică a versanților a determinat existența în acest areal a unei biocenoze de tipul celor comune stepelor, cu plante iubitoare de căldură și rezistente la uscăciune. În acest areal au fost identificate numeroase specii de plante, unele dintre acestea fiind de interes conservativ (angelica de baltă, capul șarpelui, iris, hodolean, trifoiaș de baltă, clopoței). Specifice sunt frăsinelul, sasciul, jaleșul, diverse specii de ceapa ciorii (plante cu flori albe sau roz), ruscuța, macul galben, migdalul pitic, poroinicul (gemănariță sau sculătoare). Vegetația ierboasă a pantelor înclinate și aride este reprezentată de asociații de plante rezistente la secetă, numite generic iarbă de stepă. Alte specii importante de plante prezente în sit sunt zăvăcusta, macul cornut, bujorul (orhideea piramidă), stânjenelul de piatră (cocoșei păsărești), usturoiul alb, didițeii (sisinei), firuța de piatră, gușa porumbarului, ploșnitoasa. Datorită expozitiei și altor condiții ecologice, în acest sit se regăsesc numeroase specii caracteristice regiunilor stepice, pontice și submediteraneene, fiind până în prezent inventariate 314 specii de plante.

Fauna

Fauna este reprezentată de un număr impresionant de insecte, între care predomină coleopterele, ortopterele, hemipterele, himenopterele și lepidopterele. Speciile de faună din sit se pot încadra, după provenienta lor, în grupele euro-siberiană, pontică, pontico-mediteraneană, daco-balcanică, paleotropicală și iberică. Specifice pentru fauna acestui sit și importante din punct de vedere biogeografic și ecologic sunt fluturii de zi (în special lămâița și fluturele de zi albăstrelul transilvan, care prezintă aici o subspecie care trăiește doar în populații răsfirate din câmpia și podișul Transilvaniei). Larvele fluturelui albăstrel transilvan trăiesc pe jaleșul cârn, plantă specifică versanților însoriți din această zonă. Sunt prezente de asemenea specii de cărăbuși, scarabi, precum și gândacul arămiu al puieților. În sit este prezent și cosașul de stepă, o specie rară în Europa, întâlnită mai des în Asia. Alte specii de insecte sunt reprezentate de fluturele *Polyommatus sephyrus uhryki* (o specie balcanică rară, întâlnită numai în unele zone din câmpia Transilvaniei), *Philotes bavius* (o specie de origine pontică), *Stenodera caucasica* (specie de origine asiatică). În sit au fost identificate specii de amfibieni precum țestoasa de apă, buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul comun transilvănean și tritonul cu creastă. Fauna de micromamifere este reprezentată în special de rozătoare, printre care șoarecele de câmp și șoarecele de umbră.

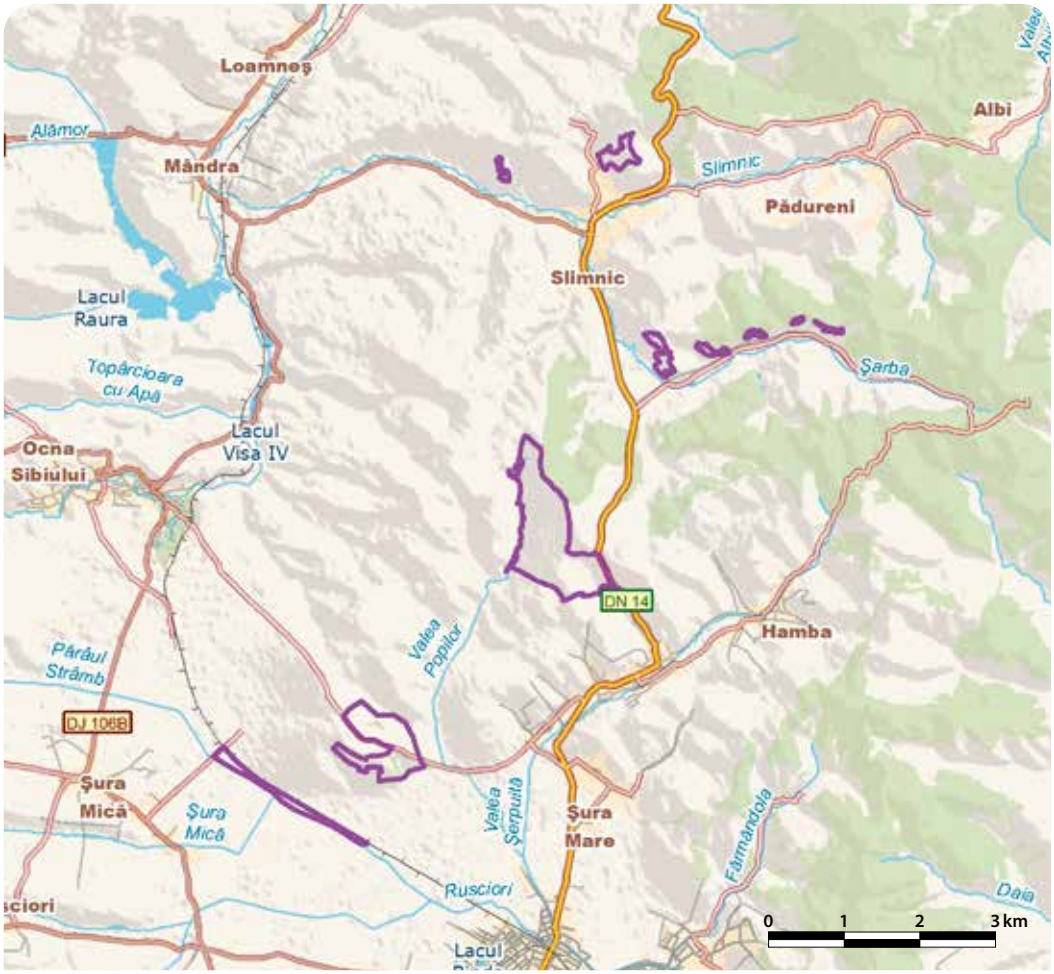

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitățile economice principale sunt preponderent activități tradiționale (agricultură, creșterea animalelor, cultura plantelor tehnice, vii, livezi, albinărit, fierărit). În localitatea Șura Mică există un parc industrial, amplasat într-o zonă care se bucură de un spirit renăscut al liberei inițiative, construit pe tradiția industrială și comercială datând din Evul Mediu dar respectând toate reglementările actuale din Uniunea Europeană.

În Slimnic se găsesc Biserica fortificată (sec. XV) și Cetatea țărănească (sec. XVI), precum și biserica greco-catolică cu hramul „Sf. Treime" și biserica ortodoxă cu hramul „Sf. Arhangheli". În Cetatea țărănească există o cameră numită „camera divorțurilor". Legenda spune că în această cameră erau aduse cuplurile care se certau și erau ținute trei zile pentru a se împăca. Obiectele din cameră erau din lemn pentru a evita folosirea lor ca armă. Dacă nu se împăcau în trei zile, soții erau duși la episcop, la Biertan, unde mai primeau un acord de șapte zile. Dacă nici acest răstimp nu era suficient pentru împăcare, soții divorțau în urma unei slujbe a episcopului. În localitatea Șura Mare există un obiectiv memorial (Parcela soldaților germani din al doilea război mondial, cu 116 militari înhumați) și Biserica evanghelică fortificată (sec al XIII-lea). La horele de duminică din Șura Mare se joacă „Călușerul", un dans românesc tradițional. Biserica evanghelică luterană din Șura Mică (monument istoric, sec. XIII) a fost construită inițial ca bazilică romană, apoi transformată și fortificată la sfârșitul sec. XIV, în stil gotic.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Una dintre amenințările la adresa habitatelor și speciilor din sit este terasarea și plantarea de salcâm care reduce arealul speciilor de interes conservativ. În decursul timpului, pe Dealul Zackel au avut loc alunecări de teren. Pentru stabilizarea acestuia au fost plantați puieți de salcâm. Acest brâu de salcâmi se extinde în prezent, necesitând anual înlăturarea lăstarilor tineri. Suprapășunatul, îndeosebi pe Dealul Cucului, poate deveni o amenințare pentru multe habitate de interes conservativ. În partea superioară a pantelor dealurilor, unde înclinația este mai mică, se resimte influența pășunatului (care se practică mai mult pe platourile dealurilor).

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit nu există amenajări și dotări. Sunt necesare într-o primă etapă panouri de avertizare și atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărți, poteci și trasee pentru vizitare, precum și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

IZVOARELE SULFUROASE SUBMARINE DE LA MANGALIA - RO SCI 0094

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Mangalia.

Suprafaţa: 382 ha
Bioregiunea: Pontică
Localizarea geografică: Lat. N 43˚ 48′ 49″; Long. E 28˚ 35′ 55″
Ecoregiunea: Marea Neagră (apele teritoriale)
Altitudinea: 7 max., 0 min., 0 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ **DL** DF DA
Principala cale de acces este DN39 (E87) (Constanţa-Mangalia). Accesul CFR este posibil până în staţia Mangalia, de unde se pot folosi drumul naţional sau drumuri locale.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1110 - Bancuri de nisip acoperite permanent de un strat mic de apă de mare; **1170** - Recifi; **1140** - Nisipuri şi zone mlăştinoase neacoperite de apă de mare la reflux.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Acest sit este unic în România, geneza sa fiind în strânsă legătură cu complexul carstic dobrogean. S-au identificat trei tipuri de habitate de interes comunitar: bancuri de nisip acoperite permanenent cu apă de mare, nisipuri şi zone mlăştinoase neacoperite de apă de mare la reflux şi recifi pe care trăiesc colonii de midii. În prezent situl este singurul loc din România unde mai supravieţuişte iarba de mare *Zostera noltii*. Golfuleţele de pe plaja Mangalia includ 78% din habitatul cu *Zostera* existent în România, restul de 22% aflându-se tot în interiorul sitului, într-un alt golfuleţ situat pe digul de nord al Portului Mangalia. Iarba de mare trăieşte la adâncimi mici, între 0,5 şi 2 m, şi în prezent nu este afectată de activitatea turistică modestă desfăşurată pe plaja Mangalia. De asemenea, în sit se găseşte 90% din populţia algei perene *Cystoseira barbata* din România.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este încadrat de faleze de loess, la baza cărora apar argile roşii cuaternare şi calcare sarmaţiene. Calcarele se extind în zona submersă, alcătuind plăci calcaroase care formează fundul mării. Un element morfologic important este o vale submarină situată în zona central-sudică a sitului şi formată prin umplerea cu nisip a unui sistem de fracturi în perioada de nivel scăzut al mării. Diferenţa de nivel între fundul văii şi placa de calcare este de 2-3 m. Nisipul din zona sitului este terigen, cu o importantă fracţie calcaroasă, mediu grosier sau fin, de culoare cenuşie şi bogat în mice. În perimetrul sitului sunt prezente numeroase izvoare sulfuroase submarine.

Pedologie

Aria este integral submarină.

Hidrologie

Condiţiile hidrologice în sit depind de proporţia celor trei tipuri de ape care ajung aici, respectiv apele costiere provenind din balta Limanu, cu un grad de salinitate redus şi temperaturi ridicate vara şi scăzute iarna, apele de suprafaţă din marea deschisă, cu salinitate mai ridicată vara şi temperatură scăzută iarna, şi apele de adâncime, cu salinitate ridicată şi temperaturi scăzute indiferent de anotimp.

Aspecte climatologice

Situl fiind submarin, aspectele climatologice importante sunt durata de strălucire a soarelui şi temperatura aerului. Durata de strălucire a soarelui la Mangalia este circa 182 zile/an. Valoarea medie anuală a temperaturii aerului, înregistrată la Mangalia este de 11,2 ºC. Temperatura medie a lunii iulie este de 22,8 ºC, iar temperatura medie a lunii ianuarie este 0,2 ºC. În zona sitului se înregistrează cele mai scăzute cantităţi de precipitaţii atmosferice din ţară, 378,8 mm/an. Durata medie anuală de producere a furtunilor este de 16,2 zile la Mangalia. Marea Neagră se află iarna sub acţiunea vânturilor din sectorul nordic (NV, N, NE), foarte puternice în apropierea ţărmului şi mai slabe spre larg.

Biocenoza

Vegetaţia

Fitoplanctonul din zona sitului este reprezentat de 110 specii. În ceea ce priveşte compoziţia pe grupe ecologice, după rezistenţa la salinitate, dominante sunt formele marine şi marine-salmastricole (69%) şi formele dulcicole-salmastricole (31%). Situl adăposteşte specii cheie pentru ecosistemul marin cum sunt iarba de mare şi algele calcaroase, nelipsite de pe pietre sau midii şi pătrunzând până la 16 m adâncime. În zona sitului a fost identificată şi iarba de mare pitică, specie ce formează o pajişte densă împreună cu o algă roşie indicatoare de ape mai puţin poluate. Iarba de mare serveşte ca loc de hrănire şi reproducere pentru numeroase specii de nevertebrate şi peşti, fiind deosebit de importantă pentru ecosistemul marin.

Fauna

Structura populaţiilor de nevertebrate indică o comunitate caracteristică substratului dur, dominată de midii, însoţită de o populaţie diversă de crustacee. La adâncime a fost identificată o specie de crab considerat critic ameninţat (*Brachynotus sexdentatus*). În ceea ce priveşte ihtiofauna, în zona sitului au fost identificate 66 de specii de peşti, dintre care rizeafca şi scrumbia sunt specii de interes comunitar. O altă specie importantă este reprezentată de guvidul mare, care se întâlneşte şi în zona Mării Mediterane şi a Oceanului Atlantic. Scrumbia de Dunăre foloseşte situl ca zonă de tranzit pe parcursul migraţiei ce începe primăvara, fiind maximă în luna aprilie şi se prelungeşte uneori până în luna august. În ceea ce priveşte mamiferele marine sunt prezente toate cele trei specii de delfini semnalaţi în România: delfinul comun, delfinul cu bot gros şi marsuinul (porcul de mare), specii de interes comunitar şi strict protejate şi la nivel internaţional.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Mangalia este unul din importantele centre economice din sus-estul ţării. Principalele sectoare de activitate sunt construcţiile navale, industria textilă, industria alimentară, turismul (balnear, cultural şi de afaceri), transportul naval, precum şi agricultura (în special grâu şi porumb) şi creşterea animalelor (ovine şi bovine). Există patru mari baze de tratament balnear care exploatează nămolurile sapropelice şi apele mezotermale sulfuroase. Canalul Dunăre-Marea Neagră asigură o legătură directă cu centrul Europei pentru navele de croazieră şi pentru transportul de mărfuri pe Dunăre. Activităţile culturale sunt numeroase, în special vara.
Mangalia este menţionată drept Pangalla (uneori Callata sau Pancalia) în portulanele genoveze din secolul al XIII-lea. Forma „Mangalia" apare prima dată în 1593. Asemănarea cu denumiri tătăreşti şi prezenţa unei importante comunităţi de tătari atestă originea tătărească a denumirii. Anterior secolului al XIII-lea, localitatea apare sub numele antic de Callatis, o colonie a cetăţii greceşti Heraclea Pontica din secolul al VI-lea î.e.n. Portul şi jumatate din oraşul antic sunt în prezent submerse. Mormântul creştin cu psalmi a fost descoperit în marea necropolă a cetăţii Callatis şi datează din epoca romano-bizantină. Complexul funerar de la „Movila Documaci" prezintă desene şi reprezentări antropomorfe, zoomorfe, precum şi reprezentări de nave. Mormântul cu papirus poate fi vizitat în incinta Muzeului de Arheologie „Callatis". În perioada estivală, Mangalia găzduieşte numeroase manifestări culturale (Festivalul Callatis, Festivalul naţional de teatru Mangalia Art, Festivalul Mangalia).

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Amenajările costiere au ca rezultat distrugerea sau fragmentarea unor habitate importante. Dragarea şenalelor sau extracţia pietrişului şi nisipului în scopul întreţinerii plajelor reprezintă activităţi umane cu impact asupra litoralului. Activităţile de pescuit industrial pot duce la eliminarea din ecosistem atât a speciilor vizate, cât şi a speciilor prezente în stocuri accidentale. Traularea fundului marin (activitate strict interzisă pe litoralul românesc) poate modifica mediul fizic şi ameninţă diversitatea habitatelor şi capacitatea acestora de a adăposti diverse specii de plante şi animale. Poluarea apei, fie că este organică, microbiologică, chimică sau cu nutrienţi, ar drept consecinţă deteriorarea stării de conservare a unor specii importante de floră şi faună.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt necesare dotări şi amenajări diverse precum balize de demarcaţie conform hărţilor de navigaţie, panouri de avertizare şi panouri de informare şi orientare la ţărm şi în staţiunile turistice riverane, un centru şi puncte de informare în perioada estivală, puncte de plecare pentru ambarcaţiuni şi balize de ancoraj. Situl fiind submers, se poate realiza marcarea sa prin panouri lestate submerse, cu jaloane de traseu/direcţie lestate. Este necesar un traseu de vizitare subacvatic cu marcaje, baliză de ancoraj pentru ambarcaţiunile cu turişti, scafandri şi echipe de monitorizare.

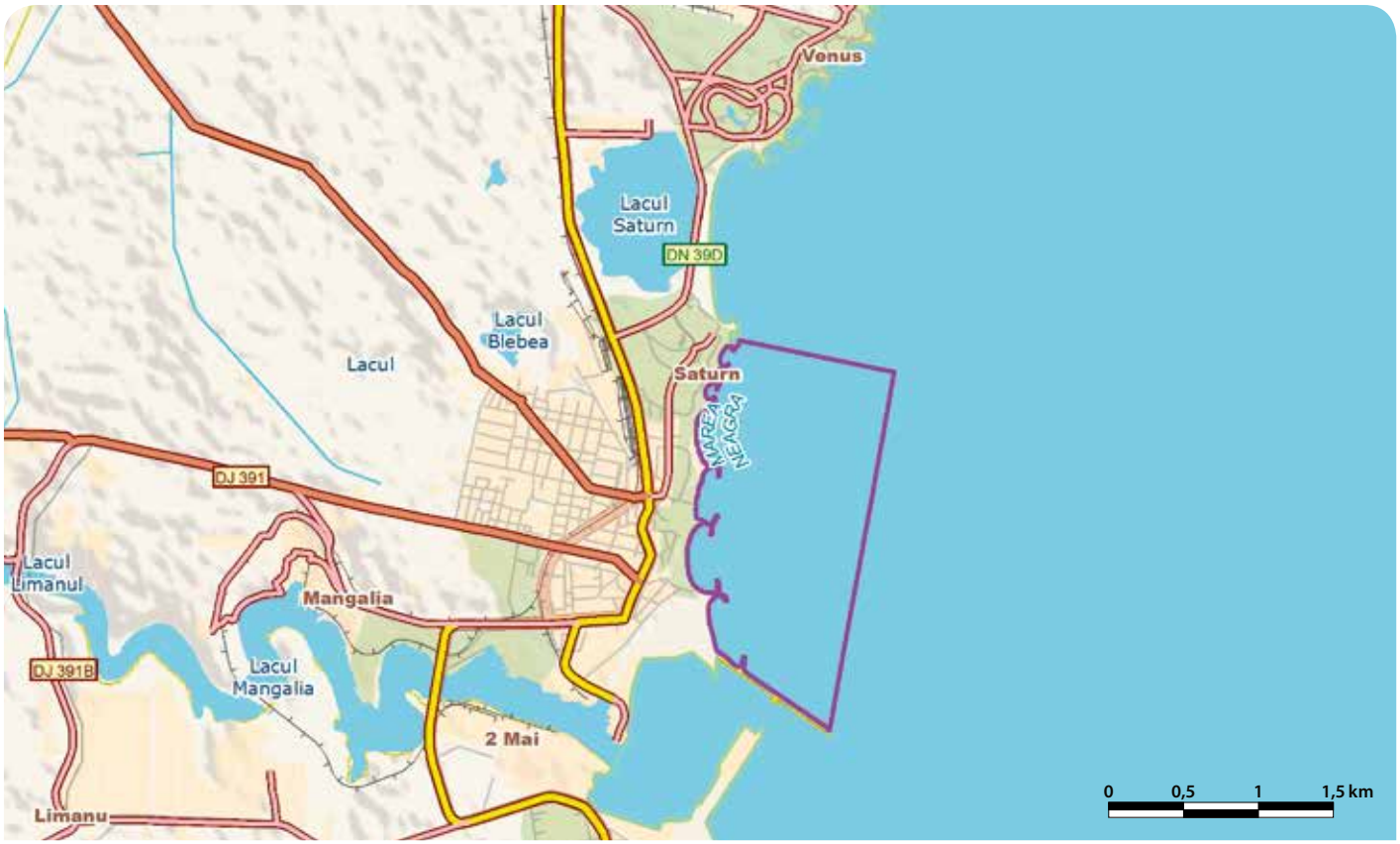

LA SĂRĂTURA - RO SCI 0095

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bistrița-Năsăud: Șintereag.

Suprafața: 16 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 11′ 18″; Long. E 24° 21′ 32″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 304 max., 293 min., 297 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ **DL** **DF** DA
Căile de acces sunt reprezentate prin drumuri locale și drumuri forestiere. Deoarece pe raza sitului nu există așezari umane, accesul se poate face doar din satele sau comunele limitrofe.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1530* - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*).
Nevertebrate: *Eriogaster catax* • *Catopta thrips* • *Colias myrmidone* • *Lycaena dispar*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl reprezintă cea mai bine conservată zonă de sărătură din județul Bistrița-Năsăud. Primăvara capătă un caracter mlăștinos, cu o vegetație săracă reprezentată prin specii de plante de sărătură precum limba peștelui, iarba de sărătură. 80% din suprafața sitului este acoperită cu pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice, habitat prioritar de interes comunitar. Dintre speciile de interes comunitar, în sit se regăsesc patru specii de nevertebrate și două specii de vertebrate, buhaiul de baltă cu burtă galbenă și tritonul cu creastă. Starea de conservare a speciilor de fluturi din sit este în prezent neevaluată, cu excepția fluturelui roșu de mlaștină, care are un statut de conservare nefavorabil. În sit se află și rezervația naturală La Sărătură, zonă inundată puternic primăvara când capătă un pronunțat caracter mlăștinos. Aici există două izvoare cu apă sărată, din care unul este amenajat și utilizat de localnici pentru prelucrarea brânzeturilor sărate.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în Podișul Transilvaniei, fiind delimitat la nord de piemontul munților Țibleș și Rodnei, iar la est de munții Bârgăului. Fundamentul, în prezent erodat, este format din șisturi cristaline. Morfologia dominantă este de tip podiș. Situl prezintă diverse formațiuni cu incluziuni saline, precum și depozite fluviatile de vârstă pleistocenă medie, în special pietrișuri și nisipuri. În subsol există și resurse de sare (Blăjenii de Jos, Șieu-Sfântu).

Pedologie

Pe raza sitului predomină argiluvisolurile, reprezentate în special prin podzolite și soluri brune. Urmează cambisolurile, reprezentate prin diverse soluri brune, atât acide cât și bazice. Mai rar, se întâlnesc și soluri neevoluate, trunchiate sau desfundate, cum ar fi solurile aluviale, erodisolurile și regosolurile.

Hidrologie

Situl se găsește în Bazinul Someșului Mare, pe partea stângă a râului cu același nume. Zona este drenată de doi afluenți cu debit mic ai pârâului Roșua, afluent al Șieului. Someșul Mare izvorăște din munții Rodnei și se varsă la rândul său în Someș după ce parcurge o distanță de 130 km.

Aspecte climatologice

Climatul este temperat continental, cu influențe vestice și oceanice care sporesc cantitatea de precipitații. Precipitațiile medii ating 610 mm/an. Umiditatea relativă a aerului variază între 50 și 75%, prezentând un maxim în lunile septembrie și aprilie, în aceeași perioadă cu creșterea cantităților de precipitații. În sit predomină vânturile din direcția vest.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația este reprezentată prin specii tipice habitatului de sărătură continentală, care se stratifică relativ uniform. Dintre speciile de floră care se regăsesc în sit menționăm coada șoricelului, coama de aur, loboda sălbatică, sovârvarița, închegătura, troscotul, stridia vegetală, ghirinul, limba peștelui, albăstrica, pirul târător, rugina, pătlagina mare, iarba sărată și iarba neagră.

Fauna

Dintre speciile de interes comunitar, în sit se regăsesc patru specii de fluturi, precum și două specii de amfibieni: tritonul cu creastă și buhaiul de baltă cu burtă galbenă. Dintre reptile, deși există mai multe varietăți de culoare, se întâlnesc exemplare verde-închis de șarpe de casă, precum și exemplare galben-cenușii de șarpe de apă. Ambele specii sunt total inofensive pentru om, deoarece nu sunt nici veninoase și nici constrictoare. Dintre păsări putem întâlni pe raza sitului barza albă, cocostârcul, codobatura, precum și vânturelul roșu, în această zonă fiind cunoscut ca vinderel sau vindereu.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele activități economice sunt agricultura și creșterea animalelor. Pe o suprafață mică (3 ha) sunt prezente vii și pepiniere viticole. Majoritatea terenurilor se înscriu în categoria pășuni și fânețe. Comerțul cu produse agricole se realizează prin intermediul târgurilor sau prin deplasarea la Bistrița (circa 30 km). Datorită prezenței izvoarelor de apă sărată, în zonă se produce brânză sărată.
Localitatea Șintereag este atestată documentar din 1325, sub denumirea de Somkerek. În zona numită „pe Cremene" au fost descoperite urmele unei așezări neolitice. Biserica din Șintereag (secolul al XV-lea), construită în stil gotic, este monument de arhitectură. Localitatea Șieu-Sfântu, situată de-a lungul văii Șieului, este atestată documentar din anul 1173 sub denumirea de „Igalia". Biserica ortodoxă de lemn din Șieu-Sfântu (sec. al XVIII-lea) prezintă și astazi un rafinament estetic elevat. Localitatea Blăjenii de Sus, situată în depresiunea Dumitra, datează din sec. al XIV-lea, fiind consemnată în „Diploma Papală".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Presiunea realizată de către activitățile de pășunat și fertilizare nu este semnificativă deoarece situl reprezintă mai mult un pasaj spre locurile de pășunat, iar fertilizarea are un caracter discontinuu.

ADMINISTRAREA SITULUI

Este necesară realizarea unor puncte de intrare, precum și amplasarea unor panouri de informare și de avertizare/atenționare.

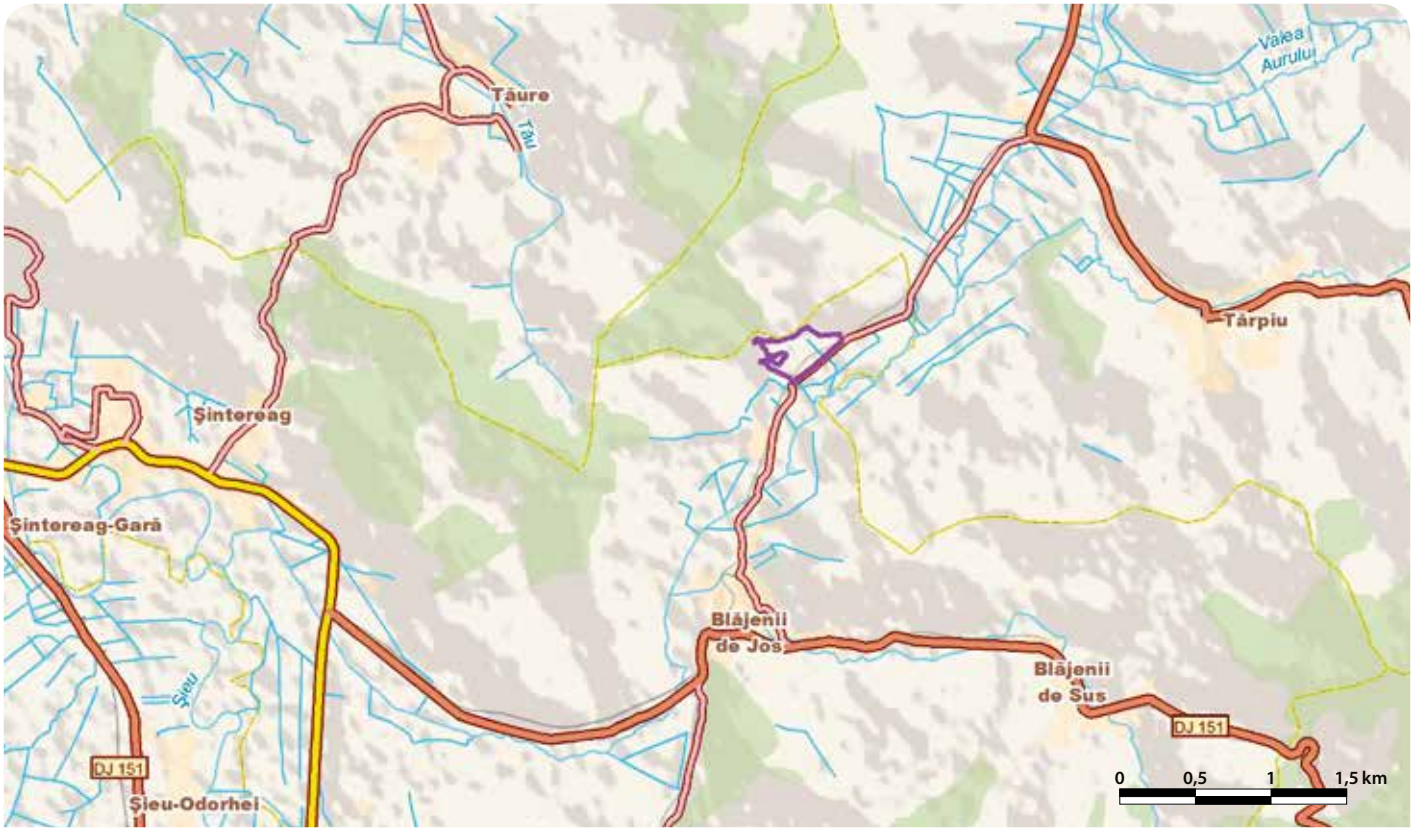

LACUL BÂLBÂITOAREA - RO SCI 0096

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Prahova: Starchiojd.

Suprafaţa: 3 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 23' 20"; Long. E 26° 6' 19"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 886 max., 864 min., 835 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face din DN1A până la Vălenii de Munte, iar de aici pe drumul judeţean 102B spre Cislău, apoi pe DJ102L până în localitatea Starchiojd. De aici, accesul spre mlaştină este dificil, pe drum forestier.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6410 - Pajişti cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **7110*** - Turbării active.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Plante:** *Drepanocladus vernicosus*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Mai mult de jumătate din suprafaţa sitului este ocupată de turbării acide în care predomină muşchiul de turbă. Deşi are o suprafaţă mică faţă de alte situri similare, Bâlbâitoarea prezintă o adâncime maximă în stratul de turbă de 14,2 m şi în ochiul central de apă de 12,5 m. Aici s-au descoperit 37 de specii noi pentru ţara noastră, dintre care 23 sunt alge, iar 13 aparţin faunei de nevertebrate. Este primul sit în care s-au făcut studii de evaluare a producţiei primare a plantelor macrofite dintr-un habitat de turbărie, atât la noi în ţară cât şi în lume, urmărindu-se astfel evoluţia fitocenozelor de care este legată colmatarea organică şi depunerea de turbă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Cuveta mlaştinii este de versant şi s-a format datorită unei alunecări de teren, elementul cel mai caracteristic şi vizibil fiind râpa de desprindere cu o înclinaţie de circa 70°.

Pedologie

În partea superficială terestră predomină cambisolurile, cu tipurile brun- roşcat de pădure şi brun acid de pădure, la care se adaugă argiluvisolurile, cu tipurile cenuşiu şi brun roşcat, şi local molisolurile.

Hidrologie

Situl se află la 3 km de confluenţa pârâului Bâlbâitoarea cu Bâsca fără Cale.

Aspecte climatologice

Clima acestei unităţi are un caracter temperat-continental, cu diferenţieri regionale impuse de configuraţia reliefului, dar şi de poziţia la intersecţia influenţelor climatice nord-vestice, estice şi sudice. Temperaturile medii anuale sunt de 7-8 °C. Cantitatea medie anuală de precipitaţii este de 750 mm. Lacul Bâlbâitoarea este situat la altitudine relativ mică, dar cu un microclimat de versant şi de vale specific care a permis formarea turbăriei.

Biocenoza

Vegetaţia

Din suprafaţa totală a sitului, peste jumătate este mlaştina propriu-zisă, iar cealaltă jumătate este reprezentată de versanţi acoperiţi de pajişti subalpine şi păduri. Planctonul mlaştinii include 83 de specii de alge. Flora include trei relicte glaciare (*Scheuchzeria palustris*, roua cerului şi rogozul cu panicul mic). Au fost identificate 60 de specii de muşchi, între care speciile de turbă sunt cele mai reprezentative. În sit este prezentă *Drepanocladus vernicosus*, o specie de muşchi de interes comunitar caracteristică turbăriilor montane.

Fauna

Fauna este caracteristică habitatelor de mlaştină, întâlnindu-se mai multe specii de amfibieni şi reptile cum ar fi buhaiul de baltă cu burta galbenă, broasca roşie de munte, tritonul comun, şopârla de munte sau şarpele de apă. Trebuie menţionat că situl este frecvent vizitat şi de urşi.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 2159 de locuitori din zona sitului sunt angrenaţi în principal în activităţi de creşterea animalelor, cultivarea terenului agricol, pomicultură şi morărit. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne sau gaz. Reţeaua de alimentare cu apă şi cea de canalizare sunt în curs de realizare.
Pe harta patrimoniului cultural comuna Bătrâni figurează cu urme arheologice din epoca daco-getică (sec. IV î. Hr. – sec I d. Hr.) în locul denumit Coada Malului dar şi vestigii din perioada formării poporului român (sec. V d. Hr.) în locul numit Slobozia. Ziua Comunei se sărbătoreşte în fiecare an pe 27 iulie, iar pe 14 septembrie are loc Târgul de zarzavat.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În zonă se practică intens activităţi pastorale, iar poziţionarea mlaştinii în apropierea drumului forestier şi existenţa pajiştii o face accesibilă oricărui trecător şi turmelor de oi şi vite. Într-o perioadă anterioară construirii drumului forestier din vecinătate, nivelul mlaştinii era mai ridicat cu câţiva zeci de centimetri, dar a scăzut din cauza unei scurgeri făcute de constructor. Mărturie stau rădăcinile copacilor din cuveta care se afla parţial deasupra nivelului actual al apei. Deoacere se efectuează tăieri în zona sitului, se pare că această zonă, teoretic retrasă, este de fapt expusă impactului negativ al mai multor tipuri de activităţi umane.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent în sit există doar poteci pentru vizitare. Acesta necesită dotarea cu panouri de avertizare, de informare şi pentru orientare, puncte de informare, amenajări pentru observare, bariere, trasee tematice şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

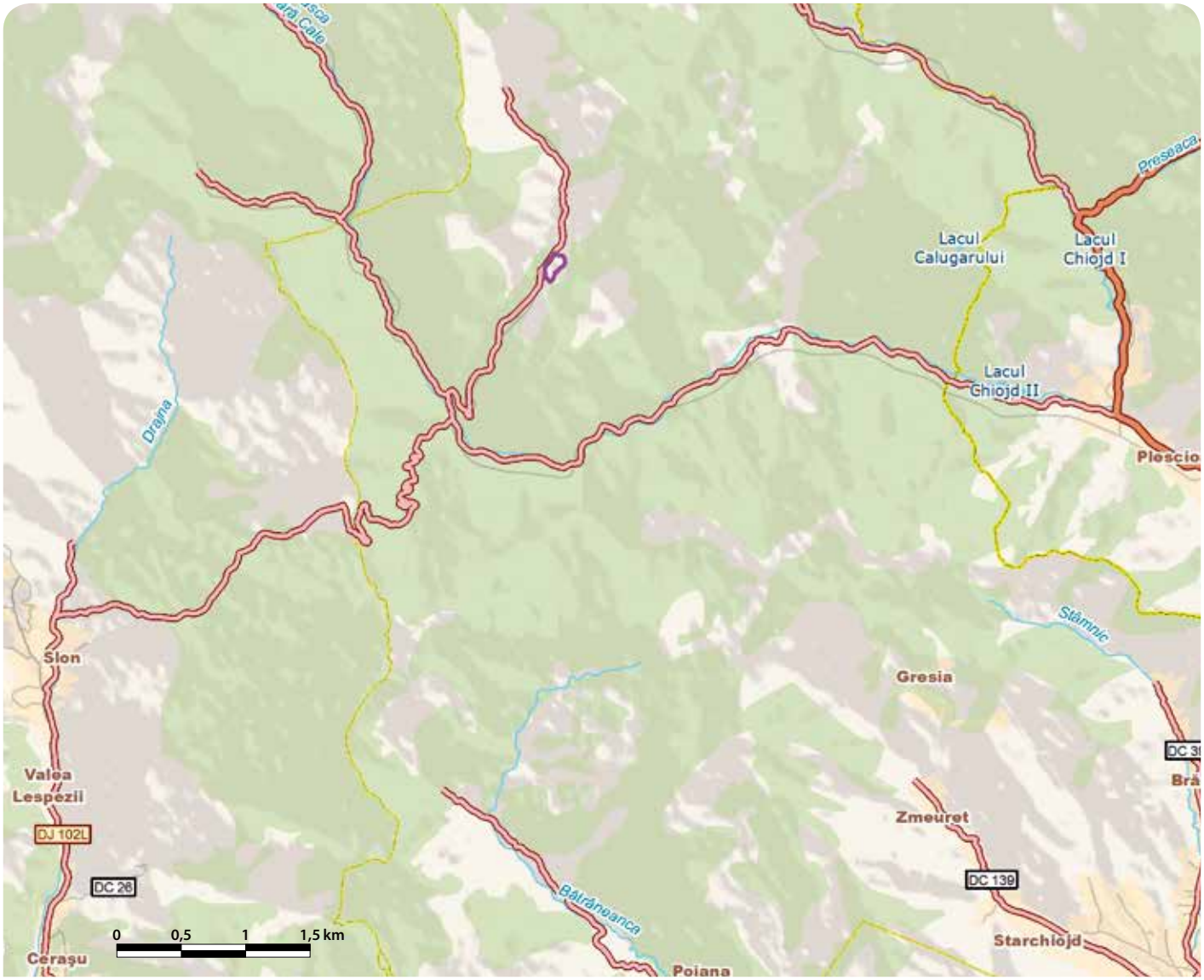

LACUL NEGRU - RO SCI 0097

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vrancea: Nistoreşti, Paulești.

Suprafaţa: 101 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 50′ 43″; Long. E 26° 29′ 4″
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1514 max., 1123 min., 1349 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** DL **DF** DA
Accesul în sit se face pe DJ205 D (Foçşani-Nistoreşti-Herăstrău), care se continuă cu drumul forestier din lungul Văii Nărujei, până în zona bazinului de recepţie al „Izvoarelor Nărujei", unde din vecinătatea cabanelor forestiere se desprinde traseul turistic marcat care conduce la Lacul Negru.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7110* - Turbării active; **7140** - Mlaştini turboase de tranziţie şi turbării oscilante (nefixate de substrat); **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este important datorită existenţei a patru habitate de interes comunitar, dintre care unul prioritar. În acest sit au fost identificate numeroase specii de floră şi faună endemice precum roua cerului, plămâna sau bumbăcariţa. Elementul central al sitului, atât din punct de vedere al importanţei pentru conservare cât şi peisagistic, este Lacul Negru. Acesta este situat la altitudinea de 1250 m, are o suprafaţă de circa 1 ha şi o adâncime maximă de 7,5 m şi se remarcă prin turbăria activă care acoperă jumatate din luciul de apă. De asemenea, situl este desemnat ca zonă de protecţie insulară cu rol de coridor ecologic şi face parte din zona de securitate pentru carnivorele mari. În sit sunt prezente şase specii de interes comunitar, ursul şi croitorul fagului fiind prioritare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Geologia este complexă datorită fenomenelor tectonice care au faliat depozitele de roci din zonă. Atât Culmea Dealului Negru cât şi culmile secundare reprezintă structuri de tip „hogback", pe care s-au manifestat alunecări „uscate" de masă de rocă, pe faţă de strat. Factorii modelatori externi ai scoarţei, asociaţi cu mişcările de ridicare a scoarţei, au condus la formarea „platformelor de eroziune" şi, prin dezagregarea şi eroziunea rocilor de suprafaţă, au scos la iveală rocile mai vechi, rezultând „semifereastra tectonică" Putna-Vrancea.

Pedologie

Cele mai răspândite soluri sunt cele din clasa brun-acide. Materialul parental pe care s-au format solurile brun-acide provine din alterarea rocilor ce intră în constituţia litologică a zonei carpatice. Cu caracter insular, la cele mai mari altitudini apar soluri brun-acide de pajişti cu podzoluri, iar pe alocuri, se întâlnesc soluri brun-acide umbrice. Turbăria, situată pe conturul malurilor Lacului Negru, este dezvoltată în general pe o lăţime de 1-2 m (cu excepţia sectorului aval stânga, unde se dezvoltă pe o lăţime de circa 50 m şi o lungime de circa 100 m), în parte pe fundamentul foarte puţin înclinat, restul constituind un plaur pe suprafaţa Lacului Negru.

Hidrologie

Principala arteră hidrografică din sit este reprezentată de Lacul Negru din care izvorăşte pârâul Lacului Negru, afluent de stânga al Nărujei, după pătrunderea acesteia în sectorul superior de chei. Lacul Negru ocupă o suprafaţă totală de circa 0,6 ha, fiind alimentat de izvoare proprii, precum şi de un izvor provenind din grohotişurile Dealului Negru. Aproximativ 0,35 ha reprezintă luciu de apă, în timp ce aproape jumătate (0,25 ha) este acoperit de turbăria activă ancorată în special pe malul vestic. Ca geneză, Lacul Negru s-a format în urma unor alunecări uscate de strate care au închis cuveta cu profil asimetric transversal pe direcţia E-V. Martori ai acestor alunecări sunt trunchiurile de molid scufundate şi vizibile în apă.

Aspecte climatologice

Clima este temperat continentală, cu mari variaţii de temperatură de la iarnă la vară. Nivelul mediu anual al precipitaţiilor este de 1000 mm, intervalul cel mai ploios fiind primăvara, iar cel mai secetos iarna. Temperatura medie anuală este de 6 °C. Regimul termic este influenţat de altitudine şi de gradul de acoperire a terenului cu vegetaţie, în masivul împădurit extremele fiind atenuate şi amplitudinile mai mici comparativ cu zona versantului superior acoperit cu grohotiş.

Biocenoza

Vegetaţia

În turbăria Lacului Negru au fost identificate 12 specii de muşchi, fapt care conferă acesteia un caracter de unicitate în Carpaţii Orientali şi, respectiv, în Munţii Vrancei. Alte specii importante de floră prezente în sit sunt roua cerului, bumbăcariţa, plămânița, stupitul cucului, diverse specii de rogoz.

Fauna

Spre deosebire de fauna terestră, fauna acvatică din spaţiul montan este mult mai puţin studiată. Cercetări asupra faunei de nevertebrate din cuveta Lacului Negru au identificat peste 30 de specii. Dintre nevertebratele terestre au fost identificate trei specii de gasteropode şi 27 de specii de insecte, dintre care croitorul fagului şi croitorul mare sunt specii de interes comunitar. Suprafaţa relativ redusă a sitului nu permite conturarea unor teritorii individuale ale speciilor faunistice de talie mare. Cu toate acestea, gradul mare de naturalitate şi lipsa activităţilor antropice atribuie suprafeţei sitului un rol foarte important ca zonă de refugiu, hrănire, creştere a puilor şi chiar de coridor ecologic pentru ursul brun şi râs. Amfibienii şi reptilele sunt bine reprezentate, aici putând fi întâlnite salamandra, tritonul alpin, tritonul cu creastă sau tritonul de munte.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 2205 locuitori din zona sitului sunt angrenaţi în principal în activităţi de exploatare şi prelucrare a lemnului, creşterea animalelor şi prelucrarea produselor animaliere, cultivarea terenului agricol, valorificarea florei şi a faunei, a apelor sulfuroase, agroturism montan şi lucrări silvice. Sistemul de încălzire din locuinţe este individual, cu lemne. În zonă nu există reţele de alimentare cu apă şi de canalizare.
Dintre monumentele istorice şi culturale din zona sitului putem menţiona Schitul Valea Neagră (1755) şi Biserica de lemn „Sf. Nicolae" din satul Nistoreşti (finele secolului al XVIII-lea). Locuitorii zonei au păstrat cu sfinţenie datinile şi obiceiurile strămoşesti. Tradiţiile cele mai bine conservate sunt cele legate de sărbătorile de iarnă, meşteşugurile populare (cusături, ţesături, drâstă pentru prelucrarea de cergi, cojocărie) sau folclorul tradiţional. În fiecare an, pe 8 septembrie se serbează ziua comunei Nistoreşti.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Impactul antropic este foarte redus datorită accesibilităţii extrem de dificile a terenului, lipsei drumurilor forestiere, precum şi măsurilor de prevenire a exploatării de parchete în zonă, urmare a instituirii regimului de protecţie ca rezervaţie naturală. Vătămări sporadice asupra turbăriei s-au produs prin recoltarea rizomilor de *Menyanthes trifoliata* („Plămână") de către localnicii din satele de munte ale bazinului Năruja, care le atribuie, în mod neconfirmat ştiinţific, proprietăţi terapeutice în afecţiunile pulmonare. Creşterea în semi-libertate a cornutelor sau cabalinelor atrage carnivorele mari în perioadele cu deficit de hrană.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de informare şi sunt amenajate puncte de intrare, poteci pentru vizitare şi trasee turistice. Acesta necesită suplimentarea numărului de panouri de informare şi dotarea cu panouri de avertizare, panouri pentru orientare, puncte de informare şi amenajări pentru observare.

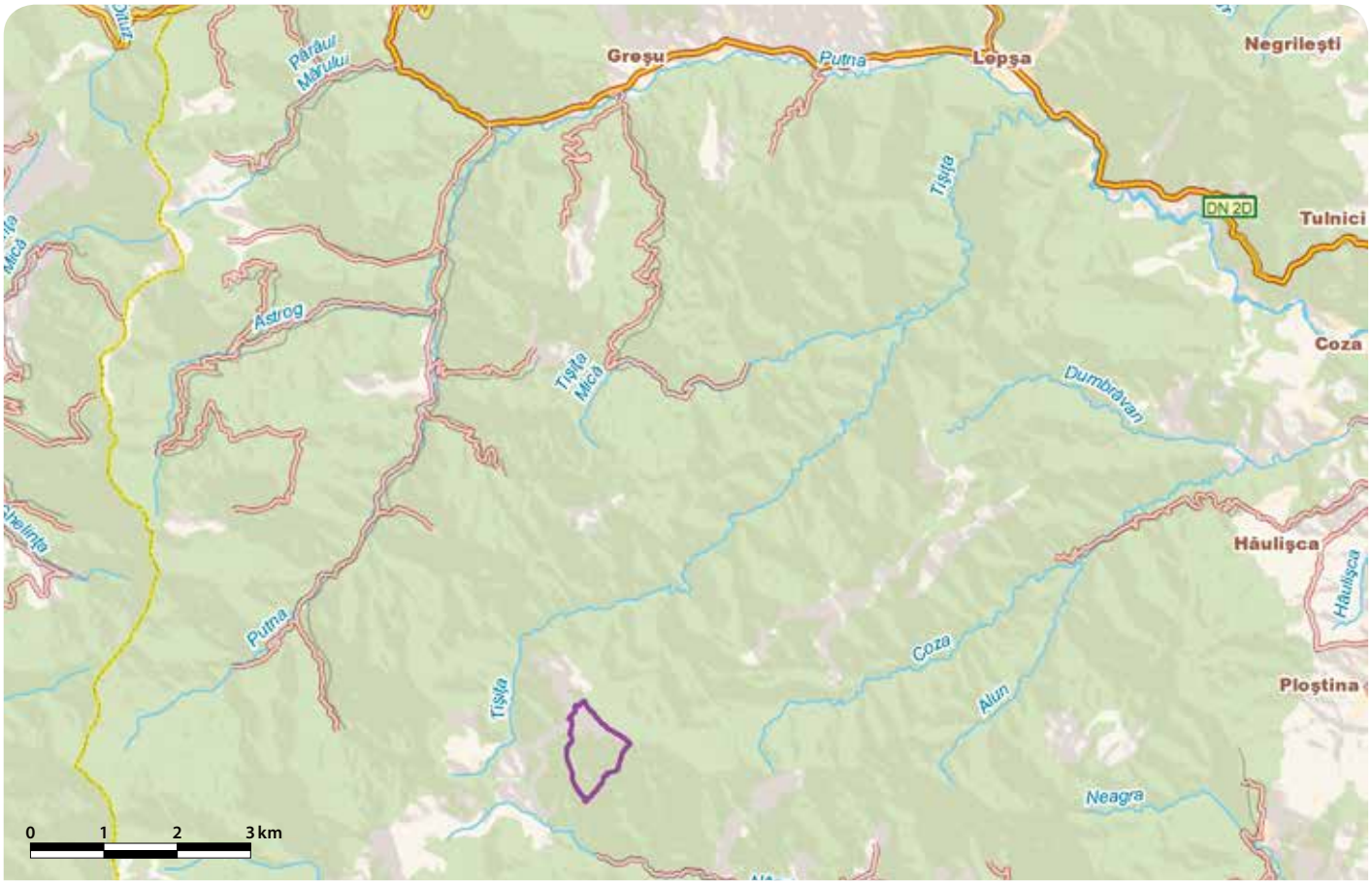

LACUL PEŢEA - RO SCI 0098

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bihor: Oradea, Sânmartin.

Suprafaţa: 49 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47˚ 0' 38"; Long. E 21˚ 58' 39"
Bioregiunea: Panonică
Ecoregiunea: Dealurile Crişanei
Altitudinea: 167 max., 133min., 147 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ **DL** DF DA
Accesul în sit se face pe DN76 (Oradea-Băile 1 Mai). Situl este amplasat la 2 km de Băile Felix şi la 4 km de Oradea. În sit se poate ajunge şi pe calea ferată până la Oradea, apoi cu mijloace auto până în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

31A0* - Ape termale din Transilvania acoperite de lotus (dreţe).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*). **Nevertebrate:** **Callimorpha quadripunctaria* • Scoica de râu (*Unio crassus*) •*Chilostoma banaticum*. **Peşti:** Dunăriţă (*Sabanejewia aurata*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat pentru conservarea habitatului prioritar de ape termale din Transilvania acoperite de lotus, precum şi pentru conservarea a trei specii de amfibieni, a ţestoasei de apă, a două specii de peşti şi a trei specii de nevertebrate (scoica de râu, melcul carenat bănăţean şi o specie rară de fluture). Situl se suprapune peste Rezervaţia Naturală Pârâul Peţea, ecosistem acvatic cu o fizionomie bine conturată, reprezentând singurul ecosistem termal natural din România. Nufărul termal reprezintă unicul caz în care o specie de plantă tropicală trăieşte spontan într-o climă temperată. Rezervaţia naturală a lacului termal format de izvorul pârâului Peţea conţine nămol sapropelic fosil şi adăposteşte elemente floristice şi faunistice relicte, la fel ca întregul parcurs neamenajat al acestui pârâu (până la intrarea în Oradea), a cărui albie conţine în întregime depozite de turbă. Ecosistemul termal din sit este unic în lume deoarece conţine asocierea de specii endemice roşioară termală (specie de peşte), nufăr termal şi melc termal (relict terţiar). La suprafaţa apei lacului termal trăieşte o insectă micuţă, de asemenea endemică, *Mesovelia thermalis*. Aceste specii sunt considerate o rămăşiţă a florei şi faunei subtropicale din perioada terţiară, care datorită caracteristicilor apelor termale au supraviţuit răcirii climei din perioada glaciaţiunilor. Dintre acestea, nufărul a fost declarat Monument al Naturii încă din anul 1931, iar în Jurnalul Consiliului de Miniştri nr. 1148/1932 a fost înfiinţată Rezervaţia botanică a pârâului Peţea.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Zona este dispusă pe o terasă de luncă alcătuită dintr-un orizont argilos sau de nisip, cu o grosime medie de 3,5 m. În zona pârâului Peţea orizontul de suprafaţă este alcătuit din nisipuri afânate. Arealul face parte din punct de vedere geologic din extremitatea de NE a Depresiunii Panonice. În cuprinsul ei se separă un fundament alcătuit din şisturi cristaline şi depozite sedimentare, ca şi o suită de depozite terţiare care reprezintă formaţiunile propriu-zise ale depresiunii.

Pedologie

În zona sitului există mai multe tipuri de soluri cum ar fi cernoziomuri argiloiluviale tipice, soluri cenuşii tipice, cernoziomuri cambice freatic-umede, cernoziomuri cambice gleizate, protosoluri aluviale, soluri aluviale (inclusiv protosoluri aluviale) frecvent gleizate, soluri brune argiloiluviale tipice (inclusiv slab luvice), soluri brune eu-mezobazice, erodate şi erodisoluri, soluri brune luvice gleizate şi/sau amfigleizate, soluri gleice pe depozite fluviatile şi fluvio-lacustre recente, soluri pseudogleice albice şi suprafeţe de sol afectate de degradare agrofizică.

Hidrologie

Pârâul Peţea este un afluent de stânga al Crişului Repede, care izvorăşte din locul numit „Ochiul Ţiganului", colmatat azi, urmat de „Ochiul Pompei" (captat şi slab funcţional) şi de „Ochiul Mare", care a luat aspectul unui mic lac, acesta rămânând principalul izvor natural care mai debitează, restul izvoarelor descrise fiind practic dispărute. De altfel, debitul izvoarelor termale a scăzut permanent în timp din cauza unor cauze geologice la care s-au adăugat în ultimele decenii exploatarea intensivă a resurselor de apă termală de către om, ceea ce a dus la scăderea accelerată a debitelor acestora. Principalul afluent netermal este Valea Hidişelului, care izvorăşte în amonte de localitatea Hidişelu de Sus. Valea Hidişelului confluează cu pârâul Peţea în dreptul localităţii Sânmartin, străbătând ulterior sudul oraşului Oradea.

Aspecte climatologice

Caracteristicile principale a climei din zona sitului sunt lipsa intervalelor de uscăciune şi seceta excesivă în timpul verii şi a gerurilor intense şi persistente în timpul iernii, urmare a infuziilor de aer temperat maritim care sunt destul de frecvente. Aşezarea arealului într-un sector larg, deschis circulaţiei maselor de aer predominant vestice şi sud-vestice, explică climatul temperat moderat de câmpie, blând. Media anuală a temperaturii aerului este de 10-11 °C. Influenţa maselor de aer oceanic se manifestă prin cantitatea şi regimul precipitaţiilor. Cantitatea medie anuală a precipitaţiilor este de 611 mm, relativ mare comparativ cu regiuni asemănătoare de câmpie din estul sau sudul ţării aflate sub influenţa maselor de aer continental. Viteza vântului este redusă, înregistrându-se un maxim în luna aprilie.

Biocenoza

Vegetaţia

Speciile cele mai importante prezente în sit sunt nufărul termal, inăriţa mică, broscăriţa, piciorul cocoşului de baltă, ţipirigul (stuf), mana de apă, buzduganul de apă, pipriguţul, gălbinelele, creţuşca, răţişorul. În apropierea sitului se întâlnesc salcia plângătoare şi alte specii de sălcii, arinul negru, plopul, arţarul, teiul etc. În porţiunile nebetonate, aproape de mal, există pe alocuri o vegetaţie ierboasă specifică bălţii, unde predomină stuful, pipriguţul, stânjenelul galben, capul ariciului, rugina, rogozul de baltă, lintiţa, pirul roşu, papura, broscăriţa (în albia râului).

Fauna

Situl reprezintă un habitat ideal pentru speciile de amfibieni precum tritonul cu creastă, buhaiul de baltă cu burta galbenă, buhaiul de baltă cu burta roşie, broasca râioasă brună, broasca râioasă, brotăcelul, broasca roşie de pădure, tritonul comun, iar dintre reptile putem aminti ţestoasa de apă, năpârca, guşterul, şarpele de casă şi şarpele de apă. Nevertebratele sunt bine reprezentate în sit, o specie foarte importantă fiind melcul *Melanopsis pareysii* (relict viu, prezent numai în România) care are o mare variabilitate de formă şi dimensiuni şi trăieşte în apele calde ale lacului Peţea, pe plante şi fund mâlos, la temperaturi de până la 42 °C. De asemenea, sunt prezente melcul carenat bănăţean şi scoica de râu, aceasta din urmă fiind un indicator de ape curate, nepoluate. În ceea ce priveşte insectele, acestea sunt reprezentate de cosaşul verde, lăcusta călătoare italiană, greierele de câmp, greierele de casă, călugăriţa comună. Dintre fluturi, în sit se întâlnesc diverse specii dintre care amintim fluturele coadă de rândunică, fluturele de varză, fluturele cap de mort şi fluturele vărgat, specie prioritară de interes comunitar. Datorită prezenţei ecosistemului acvatic apar o serie de specii de insecte cu larve sau adulţi legate de acest mediu, cum sunt libelulele şi scorpionul bălţii. Speciile de peşti identificate aici prezintă o variabilitate accentuată, dar cu populaţii reduse numeric, putând fi întâlniţi crapul, avatul, cleanul, mreana vânătă, porcuşorul, boarţa, câra, babuşca, caracuda, carasul, murgoiul bălţat, dar şi speciile de peşti exotici provenite de la acvariştii şi care supravieţuiesc în apa caldă. Dintre speciile de păsări din cadrul sitului putem menţiona coţofana, mierla, cucul, diverse specii de piţigoi şi ciocănitori, huhurezul mic, ciocârlia, mărăcinarul etc. Accidental apar în sit cormoranul mic, strârcul cenuşiu, stârcul galben, egreta mică.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 191323 de locuitori din zona sitului sunt angrenaţi în principal în industrie, turism, comerţ, agricultură şi creşterea animalelor. Sistemul de încălzire din locuinţe este centralizat şi individual, cu lemne şi gaz. Localităţile din vecinătatea sitului dispun de reţele de alimentare cu apă şi canalizare.
Dintre monumentele istorice aflate în zona sitului pot fi menţionate Biserica Ortodoxă cu Lună din Oradea, construită în 1790 (un mecanism din turla bisericii arată cu exactitate fazele lunii), Cetatea din Oradea, construită în secolul XI şi devenită o adevărată emblemă a oraşului, şi Capela de la Haieu, o impresionantă biserică-sală de sorginte medievală (sec. XIV) în care se mai pot observa elemente arhitecturale romanice, cisterciene şi gotice. „Toamna Orădeană" este un festival de divertisment şi cultură organizat în fiecare an între jumătatea lunii septembrie şi 12 octombrie, Ziua Oraşului, iar „Serbările Cetăţii", o manifestare cultural-artistică, are loc vara fiind menită să readucă în centrul atenţiei leagănul istoric al urbei.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Exploatarea intensivă a resurselor de apă termală a dus la scăderea accelerată a debitelor izvoarelor termale, în decembrie 2012 constatându-se secarea apei din cuveta lacului şi îngheţul speciilor caracteristice, producându-se distrugerea întregului ecosistem.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de avertizare şi de informare, puncte de intrare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Acesta necesită atât suplimentarea panourilor de avertizare, a celor de informare şi a amenajărilor pentru colectarea deşeurilor, cât şi centre de vizitare şi puncte de informare.

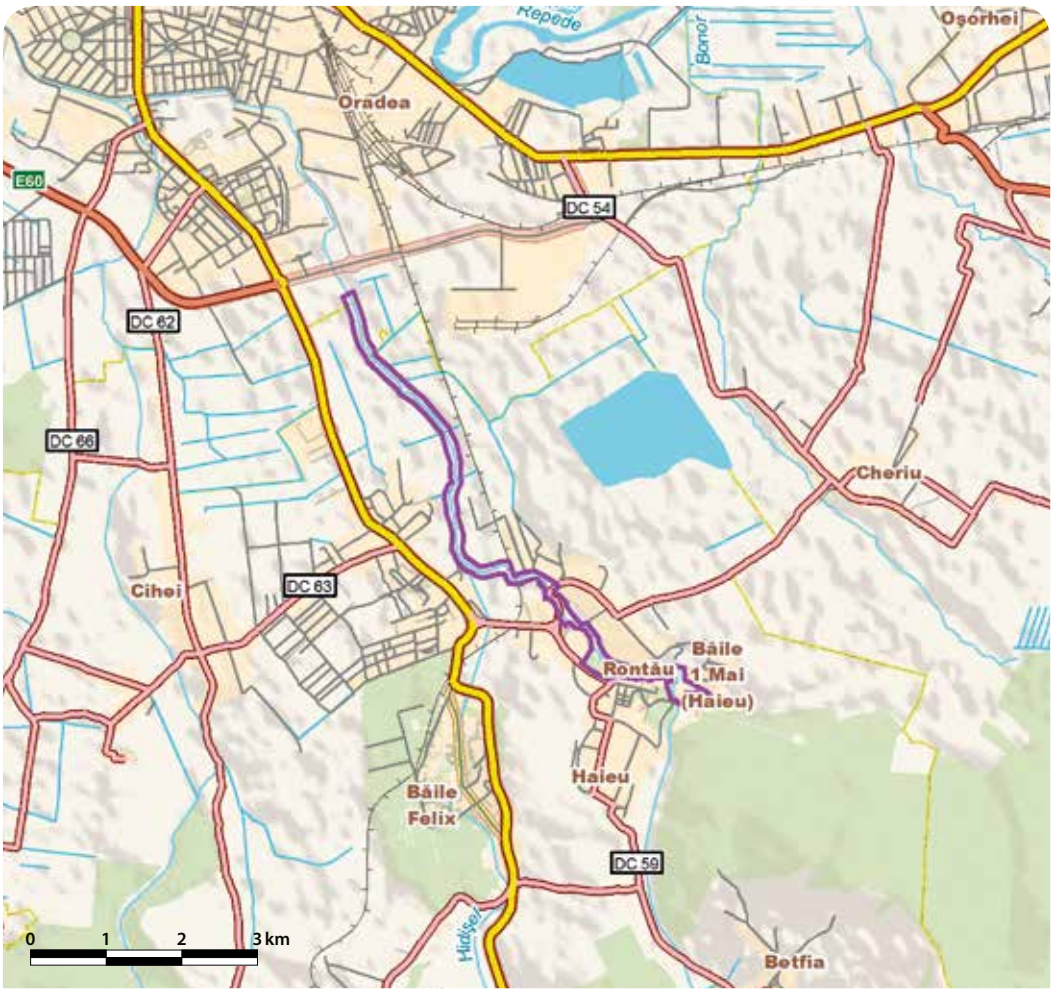

LACUL ȘTIUCILOR - SIC - PUINI - BONȚIDA - RO SCI 0099

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Cluj: Bonțida, Căianu, Fizeșu Gherlii, Geaca, Gherla, Jucu, Pălatca, Sic, Țaga.

Suprafața: 3.798 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 56′ 30″; Long. E 23˚ 55′ 30″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 525 max., 276 min., 362 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** **DL** DF DA
Accesul în sit se face pe DN1C. La ieșirea din Cluj-Napoca se poate folosi șoseaua de centură a Clujului (ocolind comuna Apahida) sau se poate continua pe DN1C prin Apahida, cele două rute întâlnindu-se la ieșirea din această comună. Din acest punct se continuă până în Gherla, unde se intră pe DJ127 și apoi se face stânga pe DJ109C. La podul peste râul Fizeș, DJ109C se bifurcă. Dacă se continuă pe acest drum, se intră pe valea propriu-zisă a Fizeșului, se trece prin localitatea Fizeșu Gherlii, iar în satul Sântioana se poate intra pe drumul local care duce la Sântejude și mai apoi în sit la Stufărișurile de la Sic. Din Sântioana se poate merge și spre comuna Țaga iar apoi, din satul Sucutard, se face dreapta pe DJ161G și se intră în sit în satul Puini. Continuarea din Sucutard a rutei pe DJ109C până în comuna Geaca, dă posibilitatea de intrare în sit pe Valea Legii prin folosirea drumului local spre satul Legii aflat la ieșirea din Geaca lângă lac.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1530* - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice; **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **6240*** - Pajiști stepice subpanonice; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **91H0*** - Vegetație forestieră panonică cu *Quercus pubescens*; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **40A0*** - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Nevertebrate:** Cărăbușul cu corn (*Bolbelasmus unicornis*) • Rădașcă, Rădăcea (*Lucanus cervus*). **Plante:** Capul șarpelui (*Echium russicum*) • Tărtan, Hodolean (*Crambe tataria*) • Gălbinare (*Serratula lycopifolia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Zona este cunoscută în literatura geografică românească sub numele de Câmpia (Bazinul) Fizeșului. Geologia zonei, heterogenitatea solurilor și a rețelei hidrografice au contribuit împreună la realizarea unui peisaj extrem de mozaicat, în parte modelat și sub influența antropică. Mozaicarea peisajului se oglindește în faptul că aici se întâlnesc nu mai puțin de nouă tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care cinci sunt prioritare. Sunt prezente atât habitate forestiere cât și habitate deschise și de zone umede. Acestea, alături de cele antropogene, susțin o diversitate biologică mare la nivelul florei și faunei. Astfel, în sit regăsim șapte specii de interes comunitar, printre care o insectă foarte rară în țara noastră, cărăbușul cu corn. Situl se găsește pe un teritoriu recunoscut și datorită valorii sale avifaunistice, materializată prin desemnarea în zonă, în anii '60-'70 ai secolului trecut, a trei rezervații naturale cu caracter zoologic-ornitologic și anume Lacul Țiucilor, Stufărișurile de la Sic și Valea Legiilor.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este localizat în Câmpia Fizeșului, subunitate a Câmpiei Transilvaniei. Relieful se prezintă sub forma unei asociații de dealuri, culmi joase și prelungi în alternanță cu văi largi, cu altitudine medie de aproximativ 360 m și care variază între 270 și 520 m. Din punct de vedere geologic, regiunea se prezintă ca o succesiune de anticlinale și sinclinale, domuri (Puini), brahianticlinale și cute diapire (Sic). Această structură geologică se reflectă și în morfologia reliefului, sectorul nordic și central-vestic prezentându-se ca o zonă deluroasă, cu o energie de relief ale cărei valori depășesc ușor 150 m și care se datorează unui complex de factori, dintre care cei mai importanți sunt altitudinea de peste 500 m și prezența rocilor mai rezistente la eroziune. În aceste zone sunt frecvente procesele de ravenație (șiroiri, ogașe, ravene) determinate de prezența rocilor dure, energia de relief și panta mare a versanților. Un factor ce contribuie la intensificarea acestor fenomene este cel antropic, legat în acest caz de modul de utilizare a terenului, respectiv suprapășunatul și arăturile în lungul versantului. Alunecările de teren sunt extrem de frecvente. În localitatea Sic, de-a lungul văilor Coastei și Sântejude, apare la suprafață sarea, determinând o morfodinamică specifică și instalarea sărăturilor.

Pedologie

În zonele mai înalte, din nordul și nord-vestul câmpiei în care este localizat situl, procesele pedogenetice au dus la formarea argiluvisolurilor și a cambisolurilor pe suprafețe mai restrânse. Cambisolurile apar îndeosebi pe versanți, uneori și pe suprafețe plane, frecvent suprapuse depozitelor bogate în carbonat de calciu. O răspândire largă o au solurile brune de pădure, cu textura uniformă pe profil, ceea ce le imprimă un mai mare grad de rezistență la eroziune. Aceste soluri se întâlnesc în sectorul central și vestic al sitului (zona Sic, Valea Sărată), precum și pe majoritatea reversurilor de cuestă. În sudul sitului există molisoluri reprezentate de cernoziom argiloiluvial și într-o mai mică măsură cernoziom cambic. Pe suprafețe restrânse, în concordanță cu anumiți factori locali, apar soluri intrazonale, între acestea putând fi amintite solurile hidromorfe, halomorfe și cele neevoluate. În văile pâraielor (Valea Bonțului și Legii sau Mociu) sunt răspândite solurile aluviale și hidromorfe (lăcoviștile și solurile negre de fâneață), consecință a surplusului temporar, prelungit sau permanent al apei. Prezența sării la suprafață a determinat apariția, în unele sectoare, a solurilor specifice cum ar fi cele aluviale salinizate pe Valea Sicului, solonceacurile la Sic, Lacul Țiucii și pe Valea Sărată și solonețurile la Sic.

Hidrologie

Situl se află pe partea stângă a Fizeșului în sensul de curgere a apei. Râul Fizeș, care drenează întreaga Câmpie a Fizeșului, izvorăște la 3 km est de comuna Cămărașu și, urmând o direcție generală N-NV, se varsă în Someșul Mic în aval de Gherla. Rețeaua hidrografică a sitului este reprezentată în întregime de afluenți de stânga ai Fizeșului, respectiv pâraiele Bonț, Coasta, Sântejude, Chiriș, Imbulz și Mociu. Lacul Țiucilor, localizat în nordul sitului, s-a format la confluența a patru pâraie, Pârtoț, Sănășele, Arnița și Săcălaia. Valea Bonțului, care iese din Lacul Țiucilor, curge spre nord și se varsă în Fizeș în amonte de Gherla. Lacul Țiucii, Săcălaia sau Sic este cea mai cunoscută zonă umedă a Câmpiei Fizeșului și are câteva caracteristici distincte: este singurul lac natural din Transilvania care nu a fost amenajat pentru piscicultură, este cel mai adânc lac natural dulce din Transilvania (cu o adâncime de circa 7 m), este cel mai întins ca suprafață din bazinul Fizeșului (cu circa 31 ha luciu de apă, plus alte aproape 130 ha de stufăriș) și este singurul lac al Transilvaniei pe care se formează plaur, la fel ca în Delta Dunării. Partea de sit aflată în zona comunei Bonțida este drenată de pârâul Valea Coastei, care apoi în perimetrul comunei Sic dă naștere celebrei zone umede cunoscută sub numele de Stufărișurile de la Sic, zonă mlăștinoasă care se întinde pe o suprafață de peste 200 ha. Aici este localizat cel mai mare masiv compact de stuf din Transilvania. În aval de stufărișurile de la Sic, Valea Coastei se mai numește și Valea Sicului iar la confluența acesteia cu pârâul Sântejude s-au amenajat heleșteiele Borzaș și Sântejude după inundațiile din 1970. Iazul Sântejude are o lungime de 1,9 km și o adâncime maximă de 2,6 m, iar iazul Borzaș, situat în amonte de el, are o lungime 0,6 km și o adâncime maximă de 1,8 m. La Puini, situl este mărginit la nord de pârâul cu același nume, iar la sud de pârâul Chiriș, care confluează aici cu valea Imbulz. Pârâul Puini se varsă în Fizeș între iazurile mari Sucutard I și Țaga Mare iar Girișul, după confluența cu Imbulzul, se varsă în iazul Sucutard I, situat pe Fizeș în amonte de Sucutard II. Partea cea mai sudică a sitului se află pe valea pârâului Mociu sau Legii. Aici se găsește restul lacului Legii de odinioară. În prezent Lacul Legii este aproape complet secat din cauza barării cursului de apă al văii Legii la Mociu, unde s-a amenajat un mic iaz. Amenajarea acestui iaz, precum și lucrările de adâncire a albiei pârâului Legii întreprinse la finele anilor '70, au dus la scăderea nivelului apei atât în Lacul Legii cât și în lunca pârâului din aval de lac și până la vărsarea în iazul Geaca I, adică tocmai în zona care formează rezervația naturală Valea Legiilor.

Aspecte climatologice

Câmpia Fizeșului aparține din punct de vedere climatic zonei continentale cu influențe de aer nord-vestic. Temperatura medie anuală se situează în jurul valorii de 7,6 °C. Amplitudinile termice diurne ating în medie 14-15 °C în timpul verii și 3-7 °C iarna. Precipitațiile atmosferice variază ușor în zonă, crescând de la est spre vest, între 600-800 mm/an. Datorită poziției și reliefului, direcția de orientare a vânturilor nu este influențată de obstacole naturale. Vânturile bat predominant din sectorul vestic (nord-vestic și sud-vestic). Distribuția direcției și vitezei vânturilor în cursul anului este dirijată de regimul circulației generale atmosferice, iar într-o mare măsură aceste vânturi predominante sunt răspunzătoare de schimbările în dinamica factorilor meteorologici.

Biocenoza

Vegetația

În sit, pădurile ocupă suprafețe reduse și sunt situate pe pantele și coamele dealurilor la Săcălaia, Sic și Puini. Aceste păduri sunt edificate de gorun, carpen și stejar pufos. Există și păduri de stejari mezofili, în principal stejar pedunculat, și izolat pe versanți sudici, în Pădurea Păstăraia pe Valea Sântejude, este prezent și cerul. Pe lângă aceste specii dominante sunt prezenți și paltinul de câmp, jugastrul, cireșul sălbatic, arțarul tătărăsc, teiul și frasinul. Caracteristice sunt pădurile transilvane de gorun și stejar pedunculat cu arțat tătăresc, tipice pentru silvostepă, ponderea cea mai mare având-o însă gorunete-to-cărpinetele. Împreună cu stejărișo-gorunetele, acestea sunt instalate pe pante cu înclinație relativ mare (15-40°), fiind păduri tinere, de circa 35-50 ani. Stejarul pufos formează de asemenea păduri tinere și mai puțin compacte cu strat arbustiv sărac. Stratul arbustiv este format din câteva specii, între care

alunul (de regulă la liziere), cornul, sângerul, socul, lemnul câinesc. Stratul ierbos este dominat de gălbeniță, pochivnic, crucea voinicului, mălaiul cucului, rogoz de pădure, rotunjoară etc. După defrișările din trecut ale pădurilor de stejar pufos și gorun, pe pantele însorite s-a instalat o vegetație ierboasă stepică în care domină colilia și iarba câmpului. Caracteristică este prezența arbuștilor, care sugerează posibilitatea refacerii vegetației lemnoase. Tufărișurile ponto-panonice de porumbar și păducel sunt foarte răspândite în sit, ocupând suprafețe relativ mari. Alături de păducel și porumbar, în structura lor apar și măceșul, lemnul câinesc, cornul și socul, iar în stratul ierbos sunt frecvente flocoșica, turtița mare, coada șoricelului, salvia de câmp, păiușul, fragii de câmp, ghizdeii etc. Este remarcabilă prezența în sit a subspeciei endemice *Astragalus exscapus transsilvanicus*, pentru care situl reprezintă al doilea areal ca mărime, precum și a speciilor deosebit de rare *Centaurea ruthenica*, *Bulbocodium versicolor*, *Serratula wolffii*, *Serratula lycopifolia*, *Iris pontica*. În sit există și alte specii de plante interesante și rare precum vulturica transilvană, spânzul, târtanul, sâbiuța, stânjenelul, laleaua pestriță, dedițelul galben, jaleșul de stepă etc. În zonele umede există în primul rând abundență de vegetație palustră, însoțită însă și de vegetație submersă și natantă. Vegetația natantă este abundentă numai în Lacul Țiucii și este reprezentată de comunități de lintiță, otrățel de apă și broscariță, vegetația palustră fiind reprezentată de trestie, care apare în toate zonele umede și ocupă suprafețe de peste 500 ha în sit.

Fauna

Fauna sitului este foarte diversă, consecință a diversității florei și a habitatelor, a reliefului heterogen și rețelei hidrografice. Insectele sunt un grup foarte bine reprezentat, fiind identificate în sit cel puțin 90 de specii. Dintre acestea se remarcă cărăbușul cu corn și rădașca, specii de interes comunitar. Studii recente au condus la identificarea a 297 de specii de fluturi, iar estimările susțin că este posibil ca numărul real al acestora să fie de cel puțin 1000, dintre care se remarcă fluturele sabie, fluturele ochi de păun de zi și molia împărat. Peștii sunt reprezentați prin specii tipice de apă stătătoare ca roșioara, crapul, plătica, bibanul și soretele, țiuca fiind emblema zonei. Amfibienii sunt reprezentați prin nu mai puțin de 11 specii, dintre acestea izvorașii de baltă, cel cu burta galbenă și cel cu burta roșie, fiind de interes comunitar. Pe lângă aceștia, în sit mai întâlnim broasca săpătoare brună, brotăcelul, broasca râioasă verde, broasca roșie de pădure. Dintre cele șapte specii de reptile prezente aici amintim șopârla de câmp și șarpele de alun. Mamifere sunt reprezentate prin 43 de specii, pe lângă speciile comune precum căprioara, vulpea, mistrețul, bursucul, întâlnindu-se specii mai rare precum chițcanul de mlaștină și cel de apă. Dintre rozătoare, sunt întâlnite specii importante ca pârșul cu coadă stufoasă, pârșul de alun și orbetele. Fauna de păsări este deosebit de bogată, în sit trăind peste 140 de specii de păsări. Dintre speciile caracteristice zonelor umede, cele mai reprezentative sunt buhaiul de baltă, stârcul pitic, eretele de stuf și rața roșie. În păduri trăiesc câteva specii de ciocănitori precum negraica, ciocănitoarea de grădini, ciocănitoarea de stejar, dar cuibăresc și specii prădătoare de zi (acvila țipătoare mică, viesparul) și de noapte (huhurezul mare, ciușul), iar în habitatele deschise de pajiști cu tufărișuri trăiesc efective importante de cristel de câmp, sfrâncioc roșietic, ciocârlie de pădure și fâsă de câmp.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 44060 de locuitori din zona sitului sunt angrenați în principal în agricultură, industrie, comerț, creșterea animalelor, prestări de servicii, morărit și panificație, prelucrarea lemnului, piscicultură și turism. Sistemul de încălzire din locuințe este individual, cu gaz și/sau lemne. Localitățile Gherla și Jucu dețin rețele de alimentare cu apă și canalizare.

Dintre monumentele istorice și culturale aflate în zona sitului amintim Biserica reformată din Vaida-Cămăraș (sec. XIV), Cetatea Gherla sau Cetatea Martinuzzi, în prezent penitenciar (1540) și Castelul Wass din Țaga (1769). Gherla este singurul oraș din România care a fost construit în secolul al XVIII-lea după un plan prestabilit și a cărui structură s-a păstrat până în prezent. Dintre evenimentele culturale ce au loc anual în vecinătatea sitului menționăm Festivalul Zilele Sicului (15-20 august), Zilele Municipiului Gherla (iunie), „Fii satului" din Păltaca (24 iulie) etc.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Elementele cu impact negativ asupra sitului sunt generate de incendierea miriștilor și a vegetației palustre și fertilizarea chimică a terenurilor agricole.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri și puncte de informare, amenajări pentru observare, puncte de intrare, poteci pentru vizitare, locuri de campare, vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Acesta necesită suplimentarea panourilor de informare, a amenajărilor pentru observare și a celor pentru colectarea deșeurilor și dotarea cu panouri de avertizare, clădiri administrative și trasee tematice.

LACURILE FĂRĂGĂU - GLODENI - RO SCI 0100

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Mureș: Băla, Fărăgău, Glodeni, Voivodeni

Suprafața: 230 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 42' 34"; Long. E 24˚ 33' 30"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 381 max., 338 min., 351 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din Târgu Mureș se urmează DN15 până în Dumbrăvioara, apoi pe DJ153B către localitățile Glodeni, Păingeni, Fărăgău, drumul trecând prin imediata apropiere a lacurilor.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3160 - Lacuri distrofice și iazuri.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Lacul Faragău reprezintă ultimul lac natural din Câmpia Transilvaniei și a fost declarat Monument al Naturii. Situl de importanță comunitară a fost desemnat în special pentru protejarea habitatului european Lacuri distrofice și iazuri, precum și a țestoasei de apă. Vegetația caracteristică este formată din specii de turbărie, ceea ce trădează descendența vegetației lacului din perioada post-glaciară atlantică sub-boreală. Pe aria sitului sunt prezente numeroase specii rare și endemice precum cruciulița, dumbrăvița de baltă, rogojelul, săgețica, coada ursului, izma de baltă, joiana, plescăița albă, diverse specii de rogoz, nufăr, salcie etc. Situl include rezervația naturală omonimă (Lacurile Fărăgău), o rezervație botanică care găzduiește zone de plaur, precum și arii în care mușchiul de turbă *Sphagnum* formează asociații vegetale cu feriga de baltă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este format dintr-o salbă de cinci lacuri situate pe râul Șar, afluent al Mureșului. Acesta se găsește în Câmpia Transilvaniei și reprezintă o zonă de ape stătătoare, formată din iazuri și heleșteie. Formațiunile geologice prezente în sit aparțin terțiarului superior și cuaternarului. Frecvent apar formațiuni sarmatiene și panoniene formate din argile, argile marnoase și nisipoase.

Pedologie

Solurile predominante în sit sunt solurile brune, precum și brune luvice (tip cambisoluri). Pe terasele și în meandrele râului Șar s-au format soluri brune luvice pseudogleizate, iar în lunci sunt prezente solurile aluviale și protosolurile aluviale.

Hidrologie

Pârâul Șar are doi afluenți (Ercea și Moișa) și este, la rândul său, afluent al Mureșului. Salba de lacuri din sit cuprinde lacurile Fărăgău, Băla, Glodeni, Toldal și Păingeni. Lacul Faragău are o suprafață de 35,5 ha și s-a format prin bararea naturală a pârâului Șar cu propriile aluviuni. Lacurile Toldal și Păingeni sunt situate în aval de lacul Faragău. Lacul Băla are o suprafață de 100 ha și adâncimi între 1 și 5 m, fiind situat lângă localitatea Băla. Lacul Glodeni este ultimul din salba de lacuri, la aproximativ 2 km de confluența pârâului Șar cu râul Mureș.

Aspecte climatologice

Situl se află în zona climatului temperat-continental moderat. Maximele absolute pot urca până la 38-39 °C, iar minimele absolute pot coborî sub –32 °C. Precipitațiile atmosferice ating circa 600 mm/an. Ploile torențiale nu au un caracter prea accentuat. Inversiunile de temperatură sunt destul de frecvente. Vânturile cele mai frecvente sunt cele din sectorul nord și NV, favorizate de orientarea generală a reliefului și în special de orientarea culoarului văii Mureșului.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația prezentă în sit este cea specifică lacurilor de câmpie și se încadrează în habitatul Lacuri distrofice și iazuri. Plantele de turbărie prezente în sit relevă o serie întreagă de specii rare și endemice, precum feriga-de-baltă, cruciulița, rogozul, salcia cenușie, mărișul de apă, dumbrăvița de baltă, joiana, orhideea de baltă (orhideea lui Bog). În sit apar și specii de plante de apă (plante acvatice), care cresc pe soluri permanent umede, specifice acestui biotop, dintre care menționăm șopârlaița (șopârlica albă sau parnasia), cosițelul, gălbeneaua, pietrarul, salcia de nisipuri, trifoiașul de baltă, pufulița de mlaștină, broscarița (iarba șerpilor), rogojelul, săgețica etc. Alături de plantele acvatice, în sit, sunt prezente și plante terestre care prezintă adaptări la mediul permanent umed, fie în sol (o specie de rogoz), fie în atmosferă (plante palustre).

Fauna

Din punct de vedere faunistic, în sit se găsesc o serie de specii importante sau rare, dintre care menționăm crustacee inferioare mici, cu corpul nesegmentat adăpostit într-o cochilie bivalvă (*Darwinula zimmeri*, relict de origine tropicală), batracianul *Rana arvalis weltersterffi*, precum și populații semnificative de broască țestoasă de apă. Reptilele sunt evidențiate prin populații bine reprezentate numeric de șarpe de apă și șarpe de casă. Dintre speciile de pești prezente în sit, le menționăm pe cele caracteristice zonelor de câmpie, cu râuri lente și bălți (crap, știucă, roșioară, caras, șalău, biban, clean, fitofag, cteno etc). Lacul Faragău, împreună cu întreaga amenajare piscicolă din aval, reprezintă un excelent loc de refugiu și hrănire pentru un mare număr de specii de păsări. Pe raza sitului au fost observate circa 180 de specii de păsări, dintre care peste 40 sunt clocitoare (vânturel de seară, stârc pitic, chirighiță neagră, chirighiță cu obraz alb, rață roșie, rață fluieratoare, cormoran mic, corcodel cu gât roșu, uliu porumbar, chiră mică, chiră de baltă, stârc cenușiu, cunoscut și sub numele de bâtlan etc.).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitățile economice din zona sitului sunt reprezentate de agricultură (cultivarea terenurilor agricole), creșterea animalelor și prelucrarea laptelui, extracția gazului metan, exploatarea și prelucrarea primară a lemnului, acvacultura (pește și scoici), panificație și comerț.
Localitatea Băla este atestată din anul 1327. Denumirea sa provine de la primul om care a venit în zonă, „om bălan". Localitatea Fărăgău a cunoscut de-a lungul timpului mai multe denumiri: Possessione Farago (1357), Faragon (1369), Faragow (1375), Pharago (1456), Faragho (1495). Denumirea localității Glodeni înseamnă „Pârâu noroios". Localitatea Glodeni este atestată documentar din anul 1263. Biserica Reformată și clopotnița (satul Ercea, sec. al XV-lea) cu strane sculptate, Biserica „Sfânta Treime" (din satul Fărăgău), Castelul Teleki și Casa de Piatră (în trecut grajdul castelului), precum și bisericile de lemn din Glodeni, Moișa, Păcureni, Păingeni reprezintă câteva dintre monumentele istorice din zona sitului. Dintre evenimentele culturale menționăm Sărbătoarea plugarului „Fuga din Tău", precum și dansurile populare specifice zonei Tău și Moisa. Dintre meșteșuguri, se păstrează tradiția lemnăritului, confecționarea de porturi populare, prosoape, păretare, covoare textile etc.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Pescuitul sportiv necontrolat prezintă un impact negativ asupra habitatelor și speciilor protejate, cu un caracter permanent.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există puncte de intrare și locuri de campare. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, puncte de informare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee tematice și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

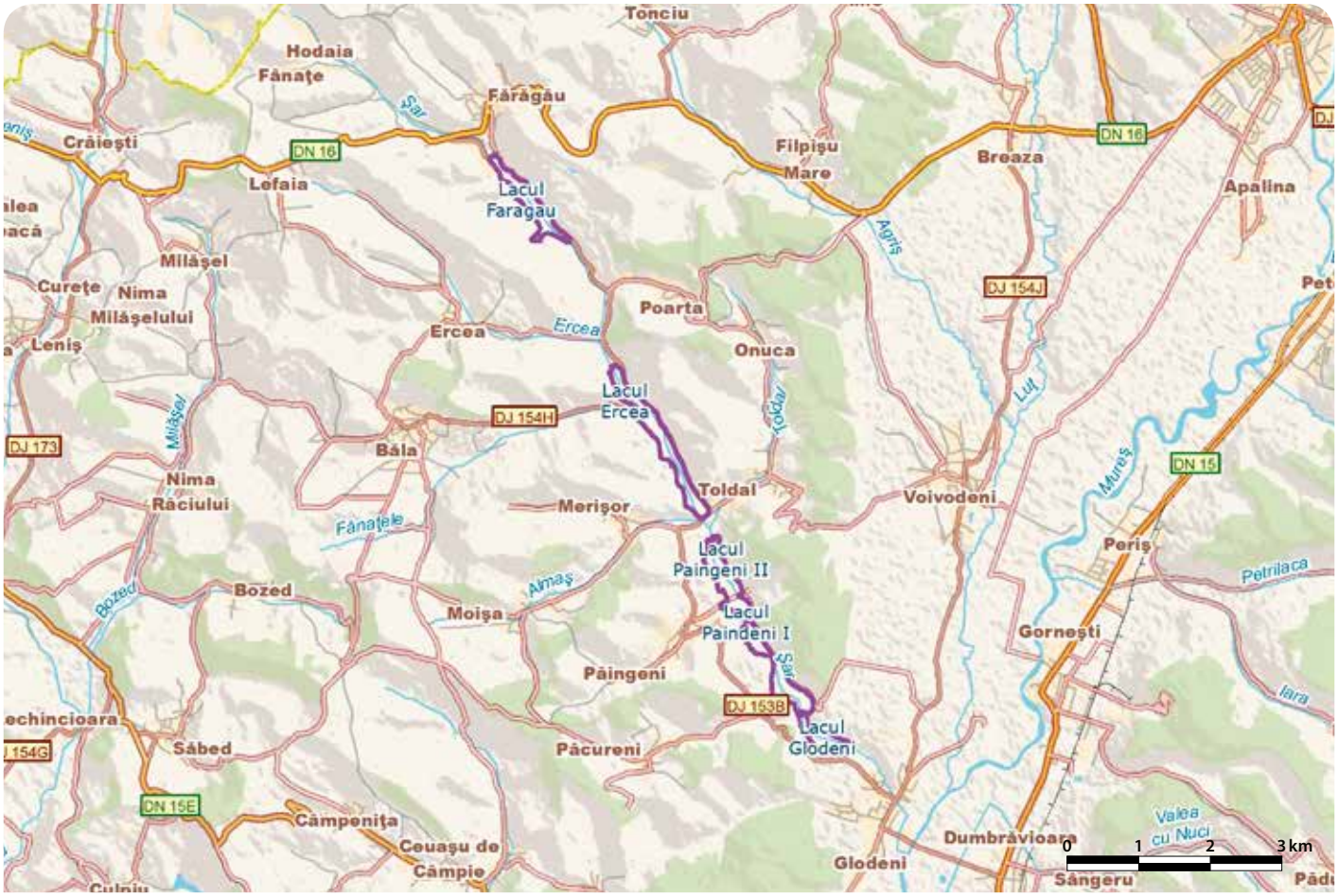

LARION - RO SCI 0101

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bistriţa-Năsăud: Lunca Ilvei.
Judeţul Suceava: Coşna, Poiana Stampei.

Suprafaţa: 3.023 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 21' 5"; Long. E 25° 2' 54"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1237 max., 731 min., 955 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** DL DF DA
Situl este traversat de DJ172D care străbate localităţile Lunca Ilvei şi Tătaru. Chiar prin interiorul sitului trece calea ferată Ilva Mică-Floreni, gara Grădiniţa fiind situată în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91D0* - Turbării cu vegetaţie forestieră

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*) • *Lup (*Canis lupus*). **Plante:** *Buxbaumia viridis*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă habitatul de turbărie împădurită şi tinoave în care stratul de turbă are grosimi considerabile, caracterizate printr-o diversitate floristică deosebită. Pădurile din sit, formate din molid, pin silvestru şi mesteacăn pufos, se remarcă prin capacitatea naturală mare de regenerare, subliniată de prezenţa puieţilor de diverse vârste. În sit se găsesc importante populaţii de roua cerului şi de carnivore mari protejate la nivel european, râs, lup şi urs (ultimul fiind prioritar pentru conservare), care folosesc habitatele din zonă ca loc de hibernare şi reproducere. Situl include şi rezervaţia naturală de interes naţional „Crovul de la Larion".

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este localizat în Depresiunea Dornelor, o depresiune tectono-erozivă drenată de Bistriţa şi afluenţii săi Dorna şi Neagra Şarului. Relieful variat, care cuprinde zonă montană, deluroasă şi teren de luncă, este sculptat în formaţiuni sedimentare pliocene şi vulcanice. Zona se încadrează în sistemul depresionar subvulcanic intern, cu amprentă proprie de groapă tectonică provenită prin prăbuşire. Aici avem două zone cu predispoziţie diferenţiată la eroziune: zona şisturilor cristaline şi a rocilor eruptive, caracterizată prin existenţa unui substrat litologic constituit din roci dure masive şi impermeabile, cu eroziune redusă la suprafaţă şi în adâncime şi cu un relief dominat de versanţi cu pante mari, şi zona sedimentară care prezintă un substrat alcătuit din roci friabile detritice, permeabile şi intens afectate de factorii erozivi la suprafaţă şi în adâncime, cu un relief cu pante domoale şi fragmentare puternică.

Pedologie

Tipul principal de sol este cel brun edafic, urmat de solurile cu gleizare pronunţată pe care se dezvoltă păduri de conifere şi tinoave.

Hidrologie

Situl este străbătut de păraiele Silhoasa, Bolovan, Siminic şi Pârâul lui Puşca. Silhoasa şi Bolovan sunt afluenţi ai râului Ilva, iar Siminic este afluent al râului Teşna, care izvorăşte de sub poalele muntelui Măgura Calului.

Aspecte climatologice

Situl se află într-un climat continental moderat montan cu temperaturi medii anuale de 5,1 °C, amplitudini termice de 21,5 °C între lunile ianuarie şi iulie şi o pondere a zilelor cu calm atmosferic de 68,8%. Valoarea medie multianuală a vitezei vântului este de 2,2 m/s, iar cantităţile medii anuale de precipitaţii sunt de 657,4 mm. Numărul mediu anual de zile cu strat de zăpadă este de 105, grosimea medie a acestuia fiind de 110 cm. Iarna predomină invaziile de aer de natură arctică din NV, iar vara cele de aer cald, temperat maritim. Verile şi primăverile sunt mai scurte, uneori ploioase şi răcoroase, în schimb toamnele sunt lungi.

Biocenoza

Vegetaţia

Turbăria cu vegetaţie forestieră este un habitat prioritar pe care îl găsim în sit şi reprezintă o etapă intermediară între turbăriile active, improprii vegetaţiei forestiere, şi pădurile propriu-zise. Un element de specificitate al zonei este dat de prezenţa mlaştinilor oligotrofe (tinoave), ce păstrează elemente floristice specifice perioadelor interglaciare şi similare zonei de tundră. Acestea se află într-o stare de conservare relativ bună, având o suprafaţă mare cu strat de turbă gros de 3 m. Este prezentă o importantă populaţie de roua cerului (plantă carnivoră), cu o densitate de aproximativ 500 exemplare/ha. Tinovul este înconjurat de păduri de molid, pin silvestru şi mesteacăn pufos, cu structuri complexe şi neregulate dezvoltate pe sol cu exces de umiditate. Aproximativ 110 ha sunt reprezentate de păduri de molid cu muşchi de turbă şi afini, molidiş cu muşchi de pământ, molidiş cu anin alb şi molidiş cu măcrişul iepurelui. Sunt prezente rare exemplare de cireş, brad şi fag. Trebuie menţionată capacitatea mare de regenerare a speciilor arborescente evidenţiată prin prezenţa puieţilor de molid şi pin de diverse vârste. Situl conservă o specie rară de muşchi, de importanţă comunitară de mici dimensiuni care se dezvoltă pe lemn degradat.

Fauna

Fauna sitului este caracteristică pădurilor de conifere şi amestec din Carpaţii Orientali. Speciile care au aici populaţii-nucleu foarte importante la nivel european sunt carnivorele mari (ursul, lupul şi râsul), pentru care situl reprezintă atât un culoar ecologic cât şi o zonă propice hibernării şi reproducerii. Pe lângă aceste specii de interes comunitar, sunt prezente importante populaţii de cerb carpatin, căprior, mistreţ, vulpe, jder de copac, jder de piatră, nevăstuică, hermelină, cocoş de munte, ierunca, buhă, ciocănitoare neagră.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cele două comune aflate în vecinătatea sitului nu dispun în prezent de un sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă sau canalizare (ambele fiind în curs de realizare), gospodăriile fiind încălzite în sistem individual, cu lemne sau gaz. Cei peste 5500 de locuitori se ocupă cu agricultură, creşterea animalelor, exploatarea şi prelucrarea primară a lemnului şi a pietrei în cariere şi cu agroturism.
Situl se află în Ţara Dornelor, zonă cu o mozaicare etnică şi o diversifitate culturală care se reflectă până astăzi în tradiţiile, obiceiurile, portul, folclorul şi arhitectura locală. Satele sunt o atracţie în sine prin simplitatea gospodăriilor tradiţionale în care activităţile sunt specifice anotimpurilor. Costumele populare pot fi admirate şi astăzi în zilele de sărbătoare şi cu ocazia festivalurilor locale, dintre care amintim „Întâlnirea cu Fii Satului", „Flori de Mai", „Ziua Bujorului de Munte", „Întâlniri Bucovinene", „Flori de pe Dorna", „Cântecul Cetinii", „Dorna-Plai de Joc şi Cântec", „Porniţi Plugul Feţi Frumoşi! ", „Datini şi Obiceiuri din Străbuni" etc.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Drenarea, cu o intensitate scăzută, are un impact negativ în special asupra habitatului de turbărie. În sezonul de culegere a fructelor de pădure există posibilitatea declanşării unor incendii accidentale.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl dispune de amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc, fiindu necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare şi de orientare (hărţi), puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare şi trasee tematice.

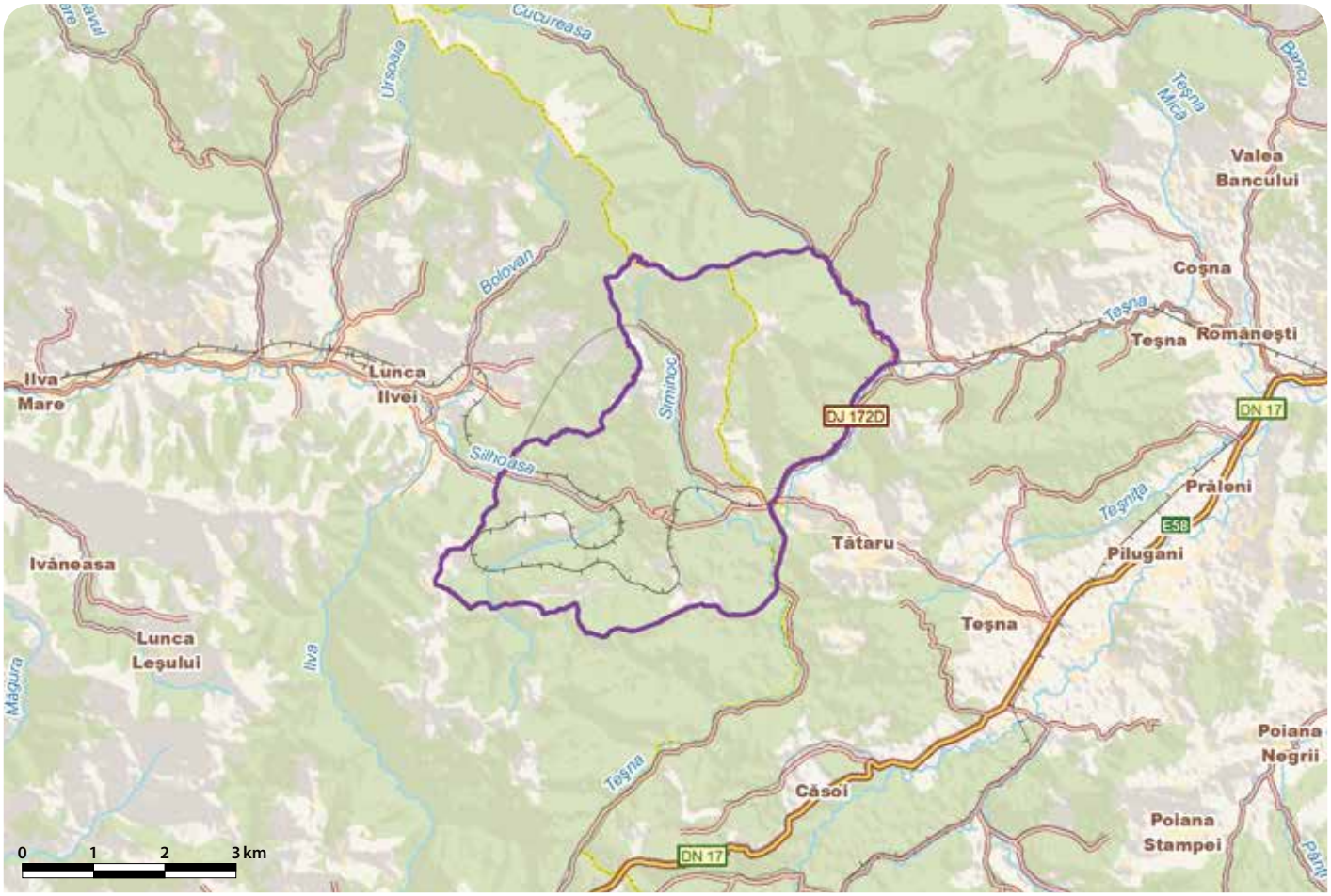

LEAOTA - RO SCI 0102

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Argeș: Dragoslavele.
Județul Brașov: Fundata, Moeciu.
Județul Dâmbovița: Moroeni.

Suprafața: 1.393 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 23' 40"; Long. E 25° 19' 44"
Ecoregiunea: Carpații Meridionali
Altitudinea: 1954 max., 1199 min., 1610 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe DN73 dinspre Brașov sau Câmpulung Muscel/Pitești, până în localitatea Podu Dâmboviței, apoi pe drum forestier prin valea Cheii sau până în localitatea Fundata cu continuare pe drum local până în Fundățica. În partea de sud se poate ajunge din DN71 din Pucioasa/Fieni sau Sinaia, prin localitățile Moroeni, Pietroșița, apoi pe drumuri forestiere pe văile Ialomița, Țâța și Ialomicioara.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4060 - Tufărișuri alpine și boreale; **6150** - Pajiști boreale și alpine pe substrat silicios; **8160*** - Grohotișuri medio-europene calcaroase ale etajelor colinar și montan

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța sitului rezultă din prezența a trei habitate naturale de interes comunitar, dintre care unul este prioritar pentru conservare, situate pe un masiv muntos de mare întindere. Deși zona a fost supusă în trecut la o mare presiune din cauza unei intense suprapășunări, totuși nu au apărut fenomene de eroziune a solului sau de transformare evidentă a habitatelor, păstrându-se în multe locuri în condiții optime covorul vegetal ancestral. De asemenea, situl adăpostește importante populații aflate în stare bună de conservare de urs brun, lup și buhai de baltă cu burta galbenă, dar și multe păsări protejate care folosesc zona ca loc de cuibărit, hrănire sau de pasaj.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Munții Leaota fac parte din zona cristalino-mezozoică a Carpaților Meridionali, fiind alcătuiți în cea mai mare parte dintr-un mare masiv cristalin acoperit pe flancuri de o cuvertură de roci sedimentare mezozoice (calcare, conglomerate, gresii și brecii), învecinându-se cu Masivele Bucegi și Piatra Craiului. Altitudinea maximă este de 2133 m. Sunt alcătuiți dintr-un sistem de culmi paralele de la vest la est pe o distanță de 10 km, astfel: primul sistem de culmi este despărțit de valea Ghimbavului și cuprins între munții Bucșa și Sfântu Ilie, iar cel de-al doilea sistem de culmi cuprinde munții Mitarca, Râiosu și Cioara.

Pedologie

Din punct de vedere pedologic, situl prezintă cambisoluri (districambisol) și spodisoluri (prepodzol și podzol).

Hidrologie

Situl se încadrează în bazinul hidrografic al Ialomiței, Dâmboviței și Oltului, rețeaua hidrografică fiind destul de bogată. Apele curgătoare ale sitului (valea Brăteiului, valea Cheia, valea Ghimbavului și pârâul Turcu) se direcționează spre trei colectori principali: Ialomița, Dâmbovița și respectiv, Bârsa.

Aspecte climatologice

Situl se caracterizează printr-un climat temperat continental influențat de relief și altitudine, respectiv de unitățile de relief înconjurătoare (Bucegi și Piatra Craiului). Este un climat aspru, cu temperaturi joase, cantități de precipitații relativ ridicate și vânturi puternice. Se manifestă o mare instabilitate atmosferică, putând să se producă la intervale scurte schimbări majore de temperatură, precipitații și vânt. Există trei etaje climatice: etajul climatic submontan, în partea inferioară a versanților și mai ales pe văi, etajul climatic premontan, pe versanți, și etajul climatic montan, în zonele alpine de pe creste. Temperatura aerului scade cu altitudinea, astfel încât pe văile principalelor păraie media anuală este de circa 7 °C, iar pe vârfurile cele mai înalte ale masivului scade la –2 °C. În zilele senine și fără vânt din timpul iernii aerul mai rece de pe culmi coboară pe fundul văilor, producându-se inversiuni termice. Cantitatea de precipitații crește cu circa 20-22 mm la fiecare 100 m. Media anuală a precipitațiilor atmosferice este de 900-1000 mm, cele mai multe ploi căzând în lunile de vară, îndeosebi sub formă de averse. Vânturile predominante sunt cele dinspre NV, cu o intensitate mai mare în zona montană superioară, având aspect de vijelie pe creasta Leaotei.

Biocenoza

Vegetația

Datorită așezării pe verticală a sitului există o etajare a vegetației în funcție de altitudine. La nivelul sitului cele mai mari suprafețe le ocupă pădurile de fag (care urcă până la 1200 m), urmate de pădurile mixte de fag și conifere (care ajung la 1400 m), ultimul etaj fiind cel al pădurilor de molid (molidișuri pure, inclusiv la limita superioară a pădurilor), acestea fiind și cele mai întinse în interiorul sitului. La altitudini de peste 1700 m, se dezvoltă tufărișurile subalpine și pajiștile alpine cu rododendron, afin și ienupăr. În sit au fost identificate trei tipuri de habitate naturale de interes comunitar respectiv grohotișuri medio-europene calcaroase ale etajelor colinar și montan* (habitat prioritar), care se află într-o stare de conservare relativ bună dar cu fragmentare și în unele sectoare chiar cu degradare, tufărișuri alpine și boreale care se află într-o stare bună de conservare și pajiști boreale și alpine pe substrat silicios, habitat care are un grad relativ crescut de fragmentare.

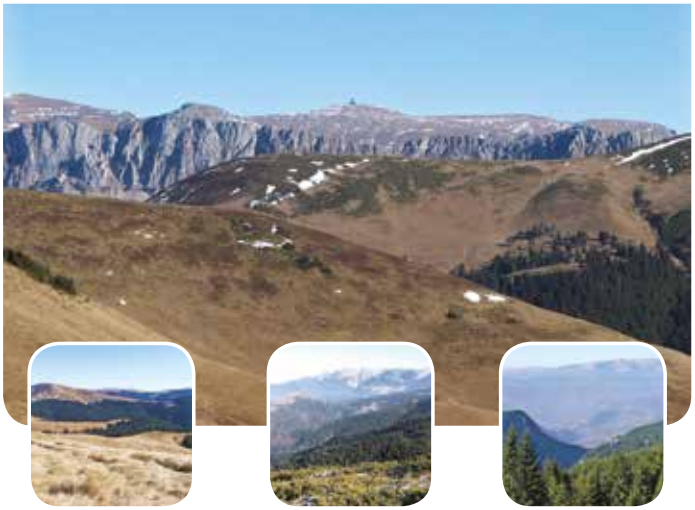

Fauna

Apele curgătoare (în special Dâmbovița, Ialomița, Brătei, Ialomicioara, Ghimbav și Rudărița) oferă condiții bune pentru specii de pești, precum: păstrăvul indigen, boișteanul, mreana, cleanul. Amfibienii sunt reprezentați de o singură specie protejată, buhaiul de baltă cu burta galbenă, alături de care mai apar salamandra, broasca râioasă verde și cea brună, brotăcelul și broasca roșie de pădure. Reptilele sunt reprezentate prin specii precum vipera comună, gușterul, șopârla de câmp și năpârca. Păsările sunt cele mai numeroase vertebrate din sit, observându-se atât specii cuibăritoare cât și păsări aflate în pasaj sau care iernează aici. Cele mai mari densități le înregistrează unele specii ca cinteza, pițigoiul de brădet, forfecuța, pitulicea mică, sturzul cântător, botgrosul și mugurarul. Se mai remarcă în sit și viesparul, ierunca, cocoșul de munte, minunița, ciuvica, huhurezul mare, ciocănitoarea neagră și cea cu spate alb, muscarul gulerat și sfrânciocul roșiatic. Speciile de mamifere de interes comunitar sunt reprezentate de ursul brun, relativ frecvent și cu densitate mare, și lup, ambele având în sit o stare bună de conservare. Alături de acestea se mai întâlnesc și alte mamifere ca mistrețul, cerbul carpatin, căprioru, pisica sălbatică, viezurele, dihorul, vulpea, veverița, nevăstuica, ariciul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

În cele patru comune pe al căror teritoriu administrativ se află situl locuiesc peste 10300 de locuitori care se ocupă cu creșterea animalelor, exploatarea forestieră și prelucrarea lemnului, mică industrie, prelucrarea produselor alimentare locale, servicii, comerț, construcții etc. O mare amploare au luat în ultimii ani preocupările localnicilor legate agroturism. Gospodăriile sunt încălzite cu lemne, gazul metan fiind prezent doar în comuna Dragoslavele. Toate localitățile dispun de alimentare cu apă potabilă, iar canalizarea este funcțională în toate aceste comune, cu excepția comunei Moroeni.
În zona sitului săpăturile arheologice au scos la iveală urme de locuire din perioada paleolitică și castre, alături de drumuri romane. În 1377 regele Ludovic I de Anjou a început construcția celebrului castel de la Bran, care azi este nelipsit din marile ghiduri turistice ale lumii, sub denumirea de Castelul lui Dracula. Satele adăpostesc biserici vechi de lemn, dintre care amintim pe cea construită în Maramureș în secolul al XVII-lea și strămutată în schitul Dragoslavele. Se remarcă în toate localitățile gospodăriei tradiționale ale localnicilor care mai păstrează și azi obiceiuri legate de sărbătorile religioase și pascale, foarte apreciate de turiști. Dintre aceste amintim „Măsura Laptelui", „Festivalul de muzică populară și produse tradiționale Moiecene",„Târgul de vară Moieciu",„Nedeea Munților",„Datini și tradiții de iarnă la Moieciu", „Iarna la Șirnea", „Fluierașii", „Focul lui Sumedru" (semnificația acestuia fiind cea a unui scenariu al morții și renașterii anuale a unei divinități fitomorfe, ceremonial ce cuprinde moartea violentă a zeului îmbătrânit la sfârșit de an prin tăierea unui arbore din pădure, urmată de renașterea acestuia prin incinerare).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Turismul necontrolat, depozitarea ilegală a deșeurilor menajere și realizarea de drumuri ilegale în zona alpină a sitului, suprapășunatul, tăierea sau incendierea vegetației lemnoase, perturbarea faunei prin pășunat și produse tradiționale Moiecene",„Târgul de vară Moieciu",„Nedeea Munților",„Datini și tradiții de iarnă la Moieciu", „Iarna la Șirnea", „Fluierașii", „Focul lui Sumedru" (semnificația acestuia fiind cea a unui scenariu al morții și renașterii anuale a unei divinități fitomorfe, ceremonial ce cuprinde moartea violentă a zeului îmbătrânit la sfârșit de an prin tăierea unui arbore din pădure, urmată de renașterea acestuia prin incinerare).

ADMINISTRAREA SITULUI

În momentul de față situl dispune de trasee turistice marcate, fiind necesare următoarele dotări/amenajări: panouri de avertizare/atenționare, de informare și pentru orientare (hărți), puncte de informare pentru vizitatori, bariere la intrările pe toate drumurile forestiere, câteva trasee tematice și amenajări pentru colectarea deșeurilor la punctele de intrare principale în sit.

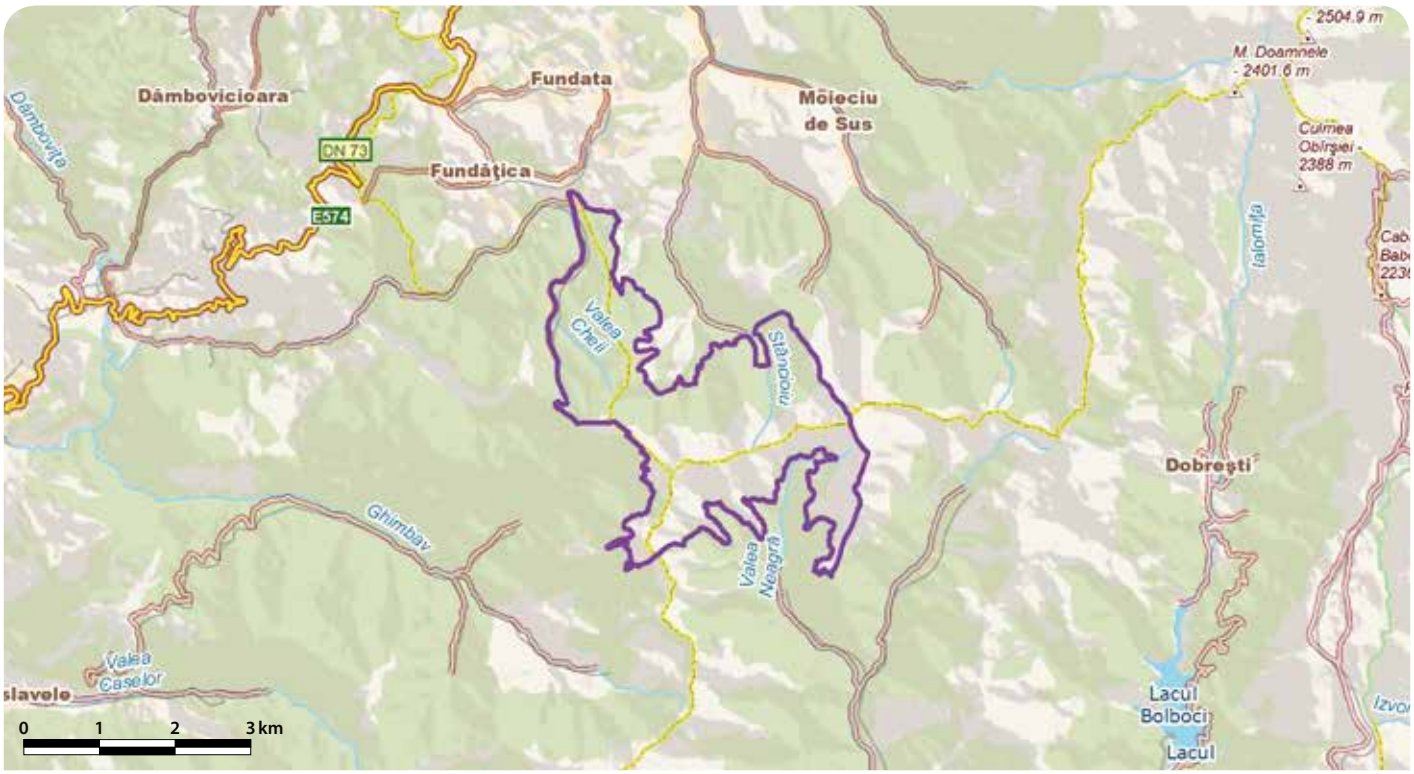

LUNCA BUZĂULUI - RO SCI 0103

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brăila: Făurei, Galbenu, Surdila-Greci, Vișani, Jirlău.
Județul Buzău: Berca, Buzău, C.A. Rosetti, Cilibia, Cislău, Gălbinași, Măgura, Mărăcineni, Nehoiu, Pârscov, Pănătău, Pătârlagele, Robeasca, Siriu, Săgeata, Săpoca, Unguriu, Vadu Pașii, Vernești, Vipereşti.

Suprafața: 6.987 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 9′ 7″; Long. E 26° 52′ 20″
Bioregiunea: Continentală, Stepică
Ecoregiunea: Subcarpații de Curbură
Altitudinea: 460 max., 37 min., 94 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În zonă se poate ajunge pe DN2, DN1B, DN2B și DN10 din toate desprinzându-se spre sit o rețea de drumuri județene: DJ203, DJ203K, DJ203L și DJ205. Accesul pe calea ferată se face pe ruta care leagă București și Ploiestiul de Focșani, Galați și Constanța, cu coborâre în stația Buzău.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

92D0 - Galerii ripariene și tufărișuri (*Nerio-Tamaricetea* și *Securinegion tinctoriae*); **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **1530*** - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice; **3240** - Vegetație lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **3130** - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din *Littorelletea uniflorae* și/sau *Isoëto-Nanojuncetea*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*). **Nevertebrate:** Croitor mare (*Cerambyx cerdo*). **Pești:** Petroc (*Gobio uranoscopus*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Petroc (*Gobio kessleri*). **Plante:** Turiță (*Agrimonia pilosa*) • *Eleocharis carniolica*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se întinde pe o lungime de aproape 60 de km și include albia majoră și lunca râului Buzău în sectorul colinar și de câmpie, alături de pajiști, păduri, terenuri ruderalizate și terenuri cultivate, fiind desemnat pentru cinci habitate de interes comunitar (vegetație de lunca, mlaștini și stepe sărăturate) și 12 specii protejate la nivel european (câte o specie din grupul mamiferelor, reptilelor și al nevertebratelor, trei specii de amfibieni, patru specii de pești și două specii vegetale). Situl este important pentru multe păsări aflate în pasaj sau în perioada de cuibărire, dar și pentru multe specii de nevertebrate acvatice.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Formarea Câmpiei Române, în special a zonei de contact cu Subcarpații, este rezultatul acțiunii reciproce dintre mișcările tectonice negative, cu amplitudini și variații diferite, și procesul de acumulare efectuat de apele cu obârșie în Carpați și Subcarpați. Râul Buzău a avut un rol deosebit de important în transportul materialelor erodate și în crearea conului său de depunere la trecerea din zona subcarpatică în cea de câmpie, adică la schimbarea de pantă. Acesta s-a deplasat continuu spre SE, adâncindu-și albia, lăsând pe partea dreaptă două terase: terasa de 4-6 m altitudine relativă alcătuită din nisipuri grosiere și nisipuri fine, argiloase, așezate peste pietrișuri (depozite ale vechiului curs al râului Buzău) și terasa de 1-2 m altitudine relativă formată din elemente mai fine precum nisip, argilă prăfoasă și prafuri argiloase.

Pedologie

Tipul zonal de sol este cernoziomul levigat. Ca soluri azonale au fost remarcate solurile aluviale, lăcoviștele, cernoziomul levigat podzolit, cernoziomurile argiloiluviale, solurile cenușii, rendzinele, pseudorendzinele și solurile negre de fâneață umedă. Local apar soluri brune și regosoluri, precum și soloneturi slab sărăturate, umede primăvara și aride vara.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică este reprezentată de râul Buzău și afluenții săi. În perioada apelor mari de primăvară se înregistrează cele mai mari variații și totodată debitele spontane maxime (cu o maximă de 893 m^3/sec). Pe timpul perioadei secetoase se înregistrează debite medii cuprinse între 7,95 și 17,1 m^3/sec. Considerând aceste cote de revărsare se poate aprecia că râul Buzău inundă destul de rar zona.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală moderată cu unele particularități datorate dispoziției culoarului creat de lunca Buzăului, unde masele de aer rece dinspre câmpie pot pătrunde și conduc la un aspect de ceață care reduce radiația solară globală. Specificul climatului local se reflectă și în procesul inversiunilor de temperatură, condiționat atât de prezența albiei late a Buzăului cât și de versanții înconjurători, ceea ce determină o creștere a valorii termice pe terasele laterale față de lunca joasă a râului. Acest climat de adăpost face ca uneori să fie mai cald în zona deluroasă decât în luncă. Temperatura medie anuală este 10,7 °C, iar media anuală a precipitațiilor este de 600-800 mm, cu un maxim primăvara când se pot produce viituri pe principalii afluenți și calamități naturale. Vânturile caracteristice sunt cele din N-NE în anotimpul călduros, urmate de cele din NV și SV.

Biocenoza

Vegetația

Flora prezintă variații și elemente specifice pentru fiecare din cele trei tipuri de relief, câmpie, deal și munte. La câmpie se dezvoltă o vegetație caracteristică stepei și silvostepei, reprezentată de specii ierboase ca pelinița, pălămida, pelinul, ciulinul, coada șoricelului, colilia, scaietele, spinul și brusturul. În stepă, vegetația lemnoasă este rară, reprezentată mai ales de salcâm, dud, ulm, plop, tei și arbuști ca măceșul. Pe mari întinderi, covorul vegetal a fost modificat antropic și înlocuit de culturi agricole. La SV de municipiul Buzău, în câmpie, se află Rezervația naturală Pădurea Spătaru, în care predomină frasinul pufos, alături de care se întâlnesc stejarul, stejarul pedunculat, jugastrul, părul pădureț și arțarul tătăresc. Aceste specii se regăsesc și în Rezervația naturală Pădurea Frasinu, o pădure de tip frasinet de depresiune din silvostepă, în care se găsesc împreună cele două specii de frasin, frasinul pufos și cel de luncă. O altă pădure, Pădurea Brădeanu, reprezintă un rest al vegetației lemnoase din silvostepa Munteniei, aparținând din punct de vedere fitogeografic pădurilor de stejar brumăriu. Zona subcarpatică este acoperită predominant de stejar în amestec cu fag, acesta apărând pe măsură ce crește altitudinea. Datorită unor condiții topoclimatice specifice, în zona colinară se întâlnesc specii cu nuanță submediteraneeană-pontică precum cărpinița, scumpia, liliacul sălbatic, mojdreanul, stejarul pufos, cerul, gârnița, aliorul de stepă, migdalul pitic, cârcelul, jaleșul plecat, unghia găii, măciuca ciobanului etc. Între 600 și 1200 m altitudine începe regiunea dealurilor înalte acoperite de păduri de fag, în care se mai întâlnesc și carpenul, teiul alb, paltinul, mesteacănul, dârmozul, crușinul și liane ca iedera și curpenul. În luminișurile făgetelor se află o abundență de specii: sâbiuța, pana zburătorului, sânziana, aliorul, trepădătoarea, murul, fragul, năvalnicul. Tufărișurile cu cătină albă sunt frecvente în zona de deal a Buzăului, iar la câmpie se găsesc suprafețe mari cu cătină roșie. Tufărișurile de salcie din lunca Buzăului sunt bine reprezentate. Păduri cu anin alb și negru se întâlnesc pe cursul superior al Buzăului, pe cel inferior fiind înlocuite de păduri de luncă cu plop alb, plop negru și salcie. Zăvoaiele au o structură foarte variată, cele de munte fiind formate din anin alb și specii hidrofile. Zăvoaiele de deal au ca specie dominantă aninul negru, asociat cu aninul alb la altitudini mai mari și cu plopul alb, salcia, ulmul la altitudini mai mici. Zăvoaiele de câmpie sunt formate din plopi albi și negrii, sălcii sau amestec de plopi cum sunt cele de la Gâvănești. Pajiștile prezente în sit sunt cele ponto-panonice în componența cărora participă specii moderat până la slab halofile precum păiușul, mărarul calului, coada șoricelului, sica, floarea de leac, anasonul caprelor, trifoiul, pătlagina, orzul sălbatic și păpădia de sărătură.

Fauna

Fauna Buzăului nu prezintă specii caracteristice însă este foarte variată datorită faptului că zona concentrează forme de relief foarte diferite. Printre animalele nevertebrate terestre întâlnite aici se numără o serie de specii de moluște, insecte, arahnide diverse, dintre care se distinge scorpionul carpatic. Vertebratele terestre sunt reprezentate de amfibieni (broasca brună de pământ, salamandra, brotăcelul, broasca roșie de munte), reptile (șopârla cenușie, gușterul, șopârla de munte), păsări (buha, cucuveaua, vânturelul roșu, grangurele, gaița, pupăza, pițigoiul mare, albastru și cel sur, porumbelul de scorbură și cel gulerat, cocoșul de munte, ierunca, potârnichea, prepelița, sitarul de pădure, cucul, ciocănitoarea pestriță, ciocănitoarea verde, privighetoarea, mierla, forfecuța, corbul, acvila de munte), mamifere (orbetele, popândăul, hârciogul, cârtița, șoarecele de câmp și cel de pădure, dihorul, nevăstuica, iepurele, veverița, pisica sălbatică, bursucul, vulpea, mistrețul etc.). În apele curgătoare și în lacuri sunt multe specii de viermi, moluște, crustacee, insecte, amfibieni și pești. Situl a fost desemnat pentru conservarea a 12 specii protejate la nivel european (popândăul, țestoasa de apă, buhaii de baltă cu burta galbenă și cu burta roșie, tritonul cu creastă dobrogean, moioaga, petrocul, zvârluga, porcușorul de nisip și croitorul mare).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Situl fiind întins în lunca unui curs de râu, din regiunea montană și până într-o zonă de câmpie, este limitrof sau se află în vecinătatea a zeci de așezări umane. În municipii, orașe, centre de comună există de regulă un sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă și canalizare, încălzirea locuințelor făcându-se centralizat, cu lemne sau gaze naturale. Locuitorii acestor comunități sunt angrenați în cele mai diverse activități, de la

agricultură și creșterea animalelor și până la industria ușoară și grea, comerț, turism, alimentație publică etc. o mare parte din forța de muncă fiind absorbită de municipiul Buzău.
Săpăturile arheologice au scos la iveală artefacte din cultura Monteoru (epoca bronzului) și artefacte de ceramică din cultura Cucuteni. Există în zonă dovezi ale prezenței în trecut a cavalerilor teutoni care au trecut munții dinspre Țara Bârsei (anii 1211-1225) în războiul purtat cu cumanii (numele comunei Pătârlagele din vecinătatea sitului dovedind acest lucru). În zilele noastre localnicii organizează o serie de manifestări cu specific local ca „Parada Gospodarilor", „Festialul cârnaților de Pleșcoi", precum și festivaluri folclorice ca „Toamna Buzoiană" și „Pe urme de Baladă".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au loc următoarele activități cu impact asupra speciilor și a habitatelor: excavare de pietriș și nisip din albia râului, deversare de ape poluate în râu, depozitarea deșeurilor în luncă, fluctuații ale debitului râului, braconaj de diferite tipuri.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl nu dispune în prezent de nicio dotare/amenajare, fiind necesare următoarele: panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărți), puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

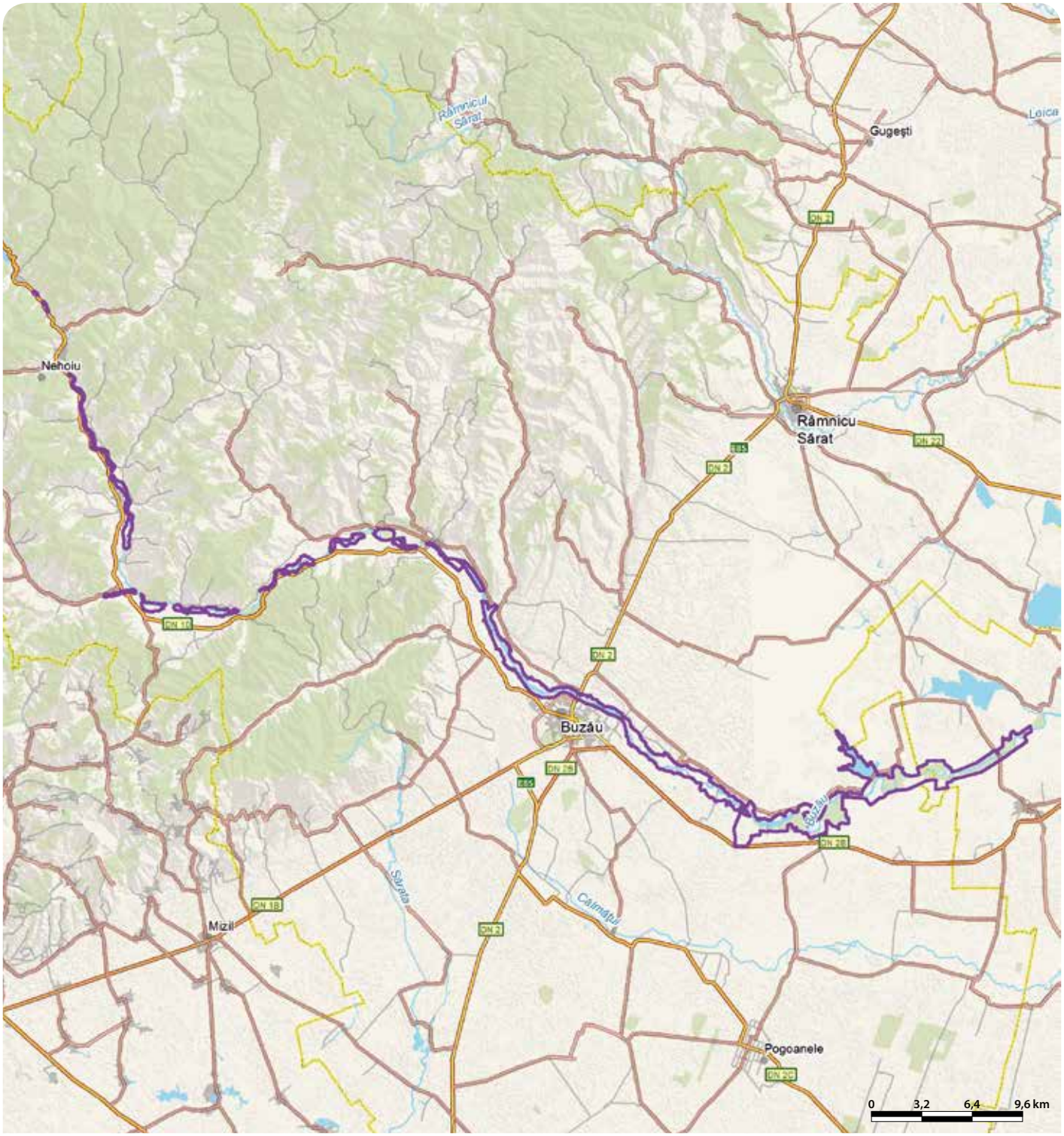

LUNCA INFERIOARĂ A CRIȘULUI REPEDE - RO SCI 0104

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bihor: Borș, Girișu de Criș, Oradea, Sântandrei, Toboliu.

Suprafața: 656 ha
Bioregiunea: Panonică
Altitudinea: 116 max., 91 min., 101 med.
Localizarea geografică: Lat. N 47° 3' 22"; Long. E 21° 43' 36"
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor, Dealurile Crișanei

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Căile principalele de acces în sit sunt DJ797 (Oradea-Cefa) aflat pe toată limita sudică a sitului și DN1 (Oradea-Borș), după care se continuă pe drumurile locale ale localităților Grișu de Criș, Toboliu și Cheresig. În sit se poate ajunge și cu trenul, stația cea mai apropiată fiind Oradea.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

92A0 - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetație de *Chenopodion rubri* și *Bidention*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*). **Mamifere:** Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*). **Nevertebrate:** Țărăncuță (*Coenagrion ornatum*). **Pești:** Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Avat (*Aspius aspius*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se află în regiunea biogeografică panonică fiind declarat pentru conservarea cursului inferior al râului Crișul Repede de la Oradea până la granița de stat, aflându-se într-o stare adecvată pentru a susține specii de importanță comunitară de libelule, pești, amfibieni și lilieci, conservând totodată și zăvoaie cu salcie și plop. Ecosistemele acvatice constituie habitat pentru numeroase specii de păsări de apă care se hrănesc sau cuibăresc aici.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic zona face parte din extremitatea de NE a Depresiunii Panonice. La alcătuirea geologică iau parte formațiuni cuaternare, terțiare și mezozoice care stau pe un fundament cristalin. Formațiunile mezozoice care formează un pachet unitar și continuu de grosime mare (circa 3500 metri) sunt în general depozite calcaroase. Fazele tectonice care au afectat regiunea au creat și amplificat prin reactivare două sisteme de falii oarecum perpendiculare: unul cu direcția ENE-VSV, care a generat afundarea puternică spre Depresiunea Panonică, și altul orientat NV-SE. Puternica tectonizare a calcarelor a avut drept rezultat fragmentarea și compartimentarea acestora prin factori care au constituit căi de acces ideale pentru apele sub presiune. Zona este dispusă pe o terasă de luncă alcătuită dintr-un orizont argilos sau nisip, cu o grosime medie de 3,5 m. În zona râului, orizontul de suprafață este alcătuit din nisipuri afânate.

Pedologie

În zona de amplasament a sitului apar următoarele soluri: cernoziomuri argiloiluviale, cernoziomuri cambice, protosoluri aluviale, soluri aluviale frecvent gleizate, soluri brune, soluri gleice pe depozite fluviatile și fluvio-lacustre recente, soluri pseudogleice albice și suprafețe de sol afectate de degradare agrofizică.

Hidrologie

Situl se găsește pe cursul Crișului Repede, între Oradea și granița de stat. Malul drept este îndiguit în aval de Oradea pe o distanță de 23,6 km, iar cel stâng este îndiguit pe o distanță de 11,8 km în aval de Tărian, începând de la priza de apă. Digurile construite inițial au fost înălțate treptat în decursul timpului. Între Crișul Repede și Crișul Negru a fost construit Canalul Colector, care adună apele dinspre dealurile piemontane care în trecut invadau câmpia.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în tipul de climat panonic, ale cărui caracteristici rezultă din interferența mai multor influențe (oceanică, mediteraneană, baltică și continentală). Acest climat este caracterizat prin temperaturi medii anuale mai ridicate și precipitații mai bogate decât media pe țară. Media anuală a temperaturii este de 10-11 °C. Vremea mai rece este condiționată de invaziile maselor de aer arctic, iar temperaturile foarte mari din timpul verii sunt cauzate de prezența maselor de aer tropical venite din regiunea Africii de Nord. Influența maselor de aer se manifestă și prin cantitatea și regimul precipitațiilor. Cantitatea medie anuală a precipitațiilor, de 611,26 mm, este mai mare decât cea a altor regiuni de câmpie asemănătoare din estul sau sudul țării. Stratul de zăpadă durează în medie 35 de zile. Temperatura apei din râu urmează în linii mari temperatura aerului, exceptând perioada rece. Trecerea la temperaturi pozitive se înregistrează deja în februarie, iar la cele negative, în decembrie. Valorile maxime ale temperaturii apei ajung la 33-34 °C. Fenomenele de îngheț sunt instabile și reduse ca perioadă. Temperaturile din timpul iernii duc la distrugerea repetată a podului de gheață sau chiar la absența frecventă a acestuia.

Biocenoza

Vegetația

Malurile râului sunt ocupate de zăvoaie de sălcii albe și plopi albi, alături de care mai apar și specii ca sălcii, ulmi, arini, tei, jugaștru, frasin de câmp și cel pufos, stejar pedunculat, cătină albă, boz, alun, lemn câinesc, zmeur, curpen, viță de vie sălbatică și hamei. În porțiunile nebetonate din apropierea malului există o vegetație specifică bălții formată din stuf, papură, pipriguț, pipirig, săgeata apei, buzdugan de apă, stânjenel galben, piperul bălții, rogoz, capul ariciului, rugină, rogoz de baltă, pir roșu etc. În albia râului, în porțiuni cu apă mai lină sau stagnantă, apar lintița, pașa, limba apei, castana de apă și plutica. Vegetația ierboasă este reprezentată prin pajiști higrofile, mezofile și xerofile, care s-au dezvoltat pe locul pădurilor defrișate și au evoluat în funcție de acțiunile antropo-zoogene, fiind formate în prezent din specii iubitoare de umezeală ca mana de apă, calcea, mărarul bălții, țipirig, iarba albă, pătlagina de apă, rogoz, mentă de apă sau din specii care preferă soluri mai uscate ca pătlagina mare, menta sălbatică, piciorul cocoșului, raigrasul peren, iarba câmpului, piciorul caprei, obsiga, rogozul hirt etc. În locurile unde s-au depozitat materii organice care au determinat creșterea conținutului în azotați a solului sunt prezente specii ca urzica, loboda, ciumăfaia, pelinul, trifoiul târâtor, brusturele, urzica moartă roșie, dulcamara, cașul popii, troscotul, hirușorul, verbina etc. Flora algală a cursului inferior al Crișului Repede se remarcă printr-o mare diversitate specifică și mai ales prin dominanța speciilor proprii apelor cu conținut electrolitic ridicat sau mai intens eutrofizate.

Fauna

În apa Crișului Repede domină elementele planctonice, diferitele specii indicând o încărcătură mare de substanțe organice. Fauna bentonică din cadrul sitului este săracă, din cauza uniformității substratului alcătuit din pietriș, nisip și mâl. Speciile de viermi acvatici sunt relativ rezistente la poluare fiind prezente în număr mare chiar în apele extrem de poluate din aval de așezările umane. Au fost identificate de asemenea moluște și larve de insecte diptere rezistente la degradarea calității apei. Entomofauna terestră este reprezentată de specii precum cosașul verde, lăcusta călătoare, coropișnița, greierele de câmp și cel de casă, călugărița comună, ploșnițe de cereale, cărăbușul de mai, gândacii de bălegar, carabii, buburuza, rățișoara porumbului, gândacul de Colorado etc. Datorită prezenței ecosistemului acvatic apar o serie de specii de insecte cu larve sau adulți legate de acest mediu, din care fac parte libelulele, efemeridele, ploșnițele de apă, scorpionul bălții, buhaiul de baltă etc. Dintre speciile de amfibieni și reptile amintim broasca râioasă brună și cea verde, broasca mare de lac și cea roșie de pădure, brotăcelul, năpârca, șarpele de alun, șopârla de câmp, gușterul, șarpele de casă etc. Ihtiofauna bazinului inferior al Crișului Repede este relativ bogată, atât ca densitate cât și ca diversitate de specii, fiind reprezentată de clean, caras, porcușor, scobar, oblete, babușcă, crap, roșioară, mreană, știucă, somn, biban, somn pitic, șalău etc. Dintre cele protejate la nivel european, amintim nouă specii pentru care a fost desemnat acest sit: avat, porcușor de nisip, zglăvoacă, boarcă, dunariță, fusar, pietroc, pietrar și răspăr. Ca specii de păsări menționăm mierla, cucul, diverse specii de pițigoi și ciocănitori, uliul porumbar și cel păsărar, huhurezul mic, șoimul rândunelelor, șorecarul comun, vânturelul de seară și cel roșu, guguștiucul, turturica, ciocârlia, ciocârlanul, mărăcinarul, pescărelul albastru, lișița, cormoranul mic, stârcul cenușiu, purpuriu și cel galben, egreta mare și mică etc. Mamifere ca șobolanul de apă și chițcanul de apă își fac galerii pe mal, iar scorburile arborilor sunt frecventate de pisica sălbatică. Situl oferă un loc potrivit de hrănire pentru mai multe specii de lilieci dintre care amintim liliacul mare cu potcoavă (specie de interes comunitar). Pentru aceste mamifere zburătoare, râul are un rol important ca element de legătură între diferite structuri ale peisajului utilizate de acestea.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Localitățile aparținătoare celor două comune aflate în imediata apropiere a sitului au rețeaua de alimentare cu apă potabilă și cea de canalizare realizate doar parțial, iar locuințele celor peste 6000 de localnici sunt încălzite în sistem individual cu lemne. Aceștia se ocupă cu agricultură, creșterea animalelor, piscicultura, mică industrie, comerț cu produse vegetale și zootehnice, prestări servicii pentru agricultură, construcții din fier forjat, servicii de alimentație publică, morărit și panificație. Localitățile învecinate sitului au fost atestate istoric încă din secolul al XIII-lea, de când provin și ruinele unui donjon romanic din cărămidă construit după marea invazie tătară (cunoscut sub numele de Turnul Ciung din Cheresig). În zilele noastre, localnicii, renumiți pentru calitatea foarte bună a verzei produse aici, organizează anual „Festivalul verzei de Toboliu", care își propune să atragă atenția asupra acestei tradiții și să o pună în valoare.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Fiind un sit care se întinde de-a lungul unui curs de râu de câmpie, este extrem de vulnerabil la orice activitate antropică care are loc în amonte și care contribuie la degradarea calității mediului acvatic precum poluare, lucrări hidrotehnice.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare și amenajări pentru colectarea deșeurilor (insuficiente pentru fluxul de vizitatori), fiind necesare următoarele: panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărți), puncte de informare, locuri de campare, vetre de foc și suplimentarea amenajărilor pentru colectarea deșeurilor.

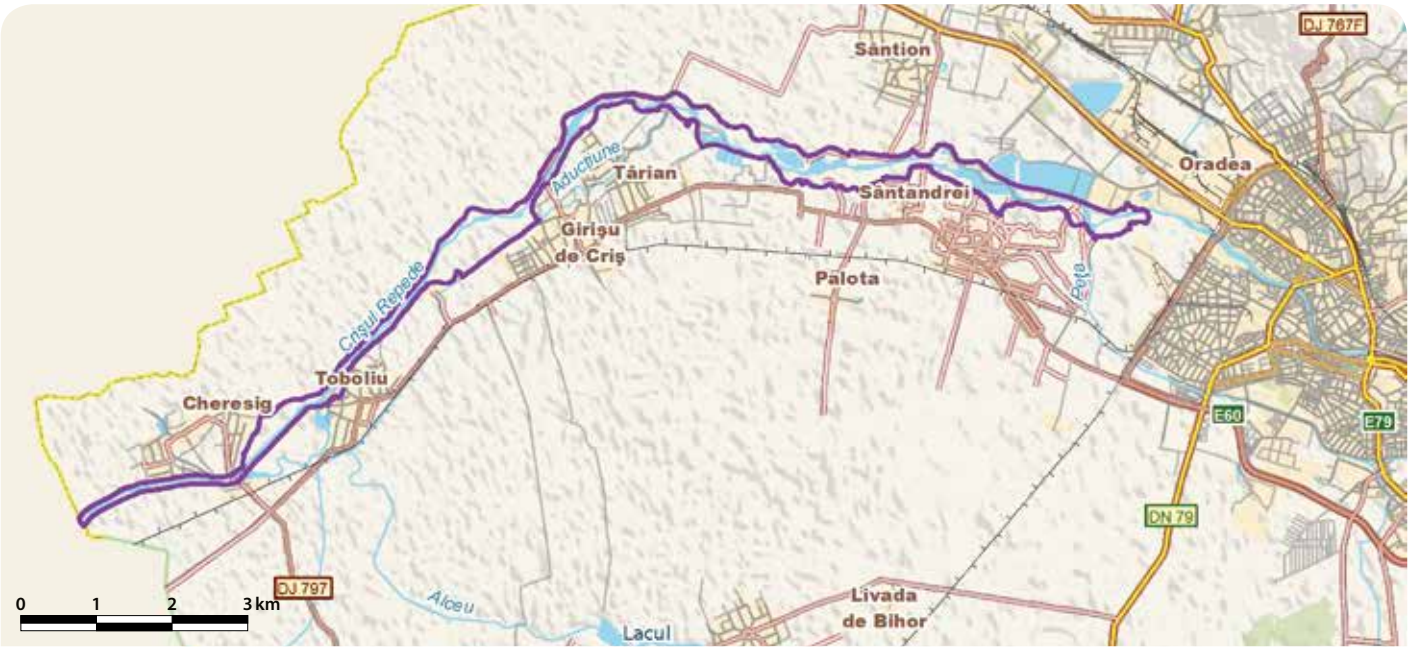

LUNCA JOASĂ A PRUTULUI - RO SCI 0105

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Galaţi: Cavadineşti, Folteşti, Frumuşiţa, Galaţi, Măstăcani, Oancea, Suceveni, Tuluceşti, Vlădeşti.
Judeţul Tulcea: Grindu.
Judeţul Vaslui: Blăgeşti, Murgeni.

Suprafaţa: 5.852 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 45' 55"; Long. E 28° 8' 54"
Ecoregiunea: Podişul Central al Moldovei
Altitudinea: 31 max., 0 min., 7 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit şi localităţile limitrofe acestuia se face dinspre Galaţi, pe DN26 sau pe DJ255A. Pe acumulările de apă aflate pe cursul râului Prut se poate ajunge cu ambarcaţiuni uşoare.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3130 - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetaţie din *Littorelletea uniflorae* şi/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetaţie de *Chenopodion rubri* şi *Bidention*; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **6510** - Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **3160** - Lacuri distrofice şi iazuri; **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetaţie tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* şi *Populus alba*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Şoarece săritor de stepă (*Sicista subtilis*). **Nevertebrate:** **Callimorpha quadripunctaria*. **Peşti:** Petroc (*Gobio kessleri*) • Avat (*Aspius aspius*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Ţipar (*Misgurnus fossilis*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Sabiţă (*Pelecus cultratus*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă lunca unui râu mare aflat în sectorul său inferior, pe al cărui curs meandrat sunt prezente un număr de opt habitate de interes comunitar, din cele mai diverse categorii (ape curgătoare, ape stătătoare, păduri de luncă, zăvoaie şi pajişti). Marea majoritate a acestor habitate se află într-o stare bună de conservare care permite existenţa unor populaţii din 15 specii de interes comunitar (o specie de mamifere, două de reptile, un amfibian, o specie de fluture şi nouă specii de peşti).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află la contactul dintre Podişul Moldovei şi Câmpia Română, în bazinul hidrografic al râului Prut, pe platforma Bârladului. În fundamentul acestuia se găsesc formaţiunile promotoriului nord-dobrogean, alcătuite din şisturi cristaline şi sedimente paleozoice, triasice şi liasice. În partea de nord a arealului, în triasic s-au depus gresii, argile vişinii, calcare şi dolomite, peste care se găsesc formaţiuni jurasice cu argile cărămizii cu gresii şi calcare organogene, care au un caracter discontinuu şi sunt acoperite de depozite subţiri paleogene şi sarmaţiene alcătuite din calcare, marne, argile şi nisipuri. În partea sudică, depozitele sarmaţiene sunt foarte subţiri şi cuprind argile marnoase şi nisipuri acoperite de formaţiunile pliocene, peste care sunt dispuse depozite loessoide pleistocene inferioare şi medii, ce caracterizează cea mai mare parte a interfluviilor şi teraselor. Geomorfologic, relieful luncii se prezintă în general plan, cu o pantă continuă de la nord la sud, aspectul general fiind cel al unei depresiuni largi. Microrelieful este reprezentat de forme de acumulare (grinduri) şi forme negative (foste lacuri, gârle, bălţi şi mlaştini).

Pedologie

Solurile prezente în sit aparţin următoarelor clase: cernisoluri (cernoziomuri cambice, cernoziom gleic salinic şi cernoziom gleic sodic), hidrisoluri (gleiosoluri eutrice, gleiosoluri molice şi gleiosoluri salinice), protosoluri (aluviosoluri, aluviosoluri entice şi aluviosoluri gleice) şi antrisoluri (erodosoluri prezente pe frunţile de terase).

Hidrologie

Reţeaua hidrografică a sitului este reprezentată de cursul râului Prut în sectorul său inferior, pe care sunt prezente mai multe acumulări de apă, cele mai importante fiind Cârja II, Rădeanu, Cacta, Teleajan, Leahu, Pochina, Sovarca, Maicaş, Vlădeşti, Vlaşca, Chiului şi Zaton. De asemenea, în sit este inclus şi un sector de curs al Dunării.

Aspecte climatologice

Zona sitului se încadrează într-un climat temperat continental cu puternice influenţe excesive. Verile au un climat în care se resimt destul de puternic caracterul arid şi cel continental, fiind caracterizate prin valori termice ridicate, iar iernile sunt influenţate de prezenţa maselor de aer rece est-continentale ce impun scăderea apreciabilă a temperaturii aerului. În caracterizarea climatului o importanţă deosebită o au barajul carpatic şi prezenţa Dunării, ca şi foehnizarea în zona de curbură. Media anuală a temperaturii este de 10,50C, iar cantitatea medie de precipitaţii multianuală este de 450 mm. Este caracteristic vântul uscat şi cald numit Suhovei, producându-se destul de des furtuni de praf.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia luncii Prutului este reprezentată prin formaţiuni naturale de pajişti şi pădure specifice solurilor aluviale inundate periodic şi cu exces de umiditate freatică. Vegetaţia lemnoasă cuprinde mai ales esenţe moi, fiind reprezentată de zăvoaie de plopi albi şi diverse specii de sălcii şi răchite. În aceste habitate se mai întâlnesc frecvent şi specii precum crušinul, viţa-de-vie sălbatică şi frasinul pufos. Din loc în loc, acolo unde albia majoră a Prutului nu a fost afectată prea mult de lucrările de îndiguire, apar ochiuri de apă stătătoare vizibile mai ales în timpul inundaţiilor de primăvară şi care au o vegetaţie palustră specifică formată din stuf, papură, coada calului, albumeală, mentă de apă, rogoz, cârpişor, pipiriguţ şi ferigă de baltă. În ochiurile de apă eutrofizate izolate permanent de albia curentă a Prutului şi care se alimentează numai prin apa freatică sunt prezente specii ca broscariţa, lintiţa, foarfeca bălţii şi iarba broaştelor. În unele porţiuni ale fostei albii majore a Prutului s-au înfiinţat bazine piscicole, dar acestea sunt folosite în regim seminatural, asigurându-se astfel condiţiile de habitat pentru prezenţa unor specii precum nufărul alb, otrăţelul bălţilor, castana de apă, peştişoara şi nufărul galben. Pajiştile sunt alcătuite din diverse specii mezofile şi mezohidrofile reprezentate în principal de graminee. Pe malul Prutului şi la limita de est a zonei îndiguite, în jurul lacurilor naturale sau bazinelor piscicole, un peisaj extraordinar este format de ierburile înalte mezofile alcătuite din exemplare de coada vulpii, morcov sălbatic, margaretă, ventrice, barba caprei şi sorbestrea.

Fauna

Nevertebratele din sit sunt foarte bine reprezentate, în special de către specii de insecte, dintre care se remarcă mai multe specii rare de libelule dar şi fluturele tigru, o specie prioritară pentru conservare în spaţiul european. Tot la nivelul nevertebratelor se remarcă şi numărul mare de moluşte, din care au fost identificate peste 30 de specii. În fauna de peşti sunt prezente speciile de apă dulce cu valoare economică precum crapul, ştiuca, şalăul sau somnul, dar şi specii protejate în spaţiul european precum zvârluga, ţiparul, boarca, petrocul, pietrarul, răspărul, sabiţa, fusarul şi avatul. Dintre speciile de herpetofaună se remarcă cele trei de interes comunitar pentru conservare, şi anume ţestoasa de apă, tritonul cu creastă dobrogean şi buhaiul de baltă cu burta roşie, alături de care au fost semnalate şi frecvente exemplare de broască râioasă verde, broască săpătoare brună, brotăcel, broască roşie de pădure, şarpe rău, şopârlă de câmp, guşter şi specii din complexul broaştelor verzi. Din punct de vedere avifaunistic, în sit se înregistrează importante efective de păsări dependente de mediul acvatic în timpul migraţiei sau în perioada de reproducere, dintre care amintim stârcul galben, egreta mare, stârcul cenuşiu, ţigănuşul, lopătarul, egreta mică, stârcul pitic, culicul mare, raţa suliţar, fluierarul de mlaştină, gârliţa mare şi cea mică, raţa cu cap castaniu, ploierul argintiu, fugaciul mic, fluierarul negru, corcodelul de iarnă, ferestraşul mic, becaţina mare, fluierarul cu picioare verzi, pescărelul albastru şi raţa roşie. Alte specii de păsări prezente în sit sunt sfrâncioiul roşiatic, codalbul, cristelul de câmp, vânturelul roşu, barza neagră, vânturelul de seară, turturica, ghionoaia sură, lăstunul de mal, grangurele, porumbelul gulerat etc. În total, avifauna sitului însumează un număr de 239 de specii de păsări dintre care 50 sunt vulnerabile, periclitate sau critic periclitate. Dintre mamifere au fost semnalate exemplare de pisică sălbatică, căprior, viezure, dihor de stepă, mistreţ, bizam, şacal, vulpe, câine enot şi şoarece săritor de stepă, acesta fiind o specie de interes comunitar pentru conservare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Ocupaţia prioritară a localnicilor este agricultura, cu un pregnant caracter de subzistenţă. Se cultivă cereale, viţă-de-vie, legume şi se cresc animale. Se mai desfăşoară activităţi în comerţ, morărit, panificaţie, servicii, mică industrie, artă meşteşugărească, turism, pescuit industrial şi sportiv, o mare parte din forţa de muncă activă fiind absorbită de oraşul Galaţi. Localităţile din sit nu dispun de alimentare centralizată cu apă şi canalizare, acestea fiind prezente doar în municipiul Galaţi. Locuinţele din comunele şi satele limitrofe sunt încălzite în sistem individual, în general cu lemne.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Descoperirile arheologice din perimetrul sitului au demonstrat prezenţa comunităţilor umane încă din paleoliticul superior. Atestările documentare ale localităţilor vin din evul mediu. Urmaşii răzeşilor, recunoscuţi prin modestie, hărnicie şi ospitalitate, se pot mândri cu o moştenire culturală bogată. În muzee sunt expuse numeroase obiecte de uz gospodăresc cum ar fi maşinile manuale de tors lâna, carele cu jug de boi, coşurile pentru prins peşte, războaiele de ţesut, covoarele, prosoapele, bota, cicaricul, crivatul. Unele case păstrează arhitectura tradiţională, având acoperişuri din stuf şi garduri din nuiele împletite. Reînvierea atmosferei de sărbătoare a satului tradiţional se amplifică între Crăciun şi Bobotează, perioadă bogată în datini şi obiceiuri populare. Simbolul folcloric al zonei este "Sărbătoarea cântecului şi jocului horincean", care se desfăşoară în toamna fiecărui an.
Braconajul creează presiune asupra florei şi faunei spontane. Supraexploatarea resursei piscicole, îndiguirile, construirea plajelor artificiale şi practicarea turismului necontrolat au efecte negative asupra sitului. Poluarea prezentă în amonte de sit are efecte negative asupra calităţii mediului acvatic, determinând în mod frecvent fenomene de eutrofizare a apei.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de următoarele amenajări şi dotări, care nu sunt suficiente şi necesită suplimentarea: panouri de informare, panouri cu hărţi pentru orientare, spaţii în clădiri administrative, amenajări pentru observare şi supraveghere, bariere pentru limitarea accesului în anumite zone, puncte de intrare în sit, poteci şi drumuri pentru vizitare, trasee turistice şi locuri de campare. În sit sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, puncte de informare, trasee tematice, amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc.

LUNCA MIJLOCIE A ARGEȘULUI - RO SCI 0106

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Dâmbovița: Corbii Mari, Costești din Vale, Găești, Mogoșani, Mătăsaru, Odobești, Petrești, Potlogi, Ulieți.
Județul Giurgiu: Găiseni, Florești-Stoenești, Vânătorii Mici.

Suprafața: 3.614 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 35′ 29″; Long. E 25° 30′ 20″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Câmpia Găvanu-Burdea
Altitudinea: 191 max., 117 min., 154 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Autostrada A1 (București-Pitești) se află în imediata apropiere a sitului și are un traseu aproape paralel cu acesta, din ea ajungându-se în sit prin următoarele puncte: ieșirea pe DJ401A spre localitățile Găiseni, Potlogi, Zidurile, Miulești, Mărunțișu, Costeștii de Vale, Chirca, Merii și apoi pe drumurile locale din fiecare localitate, ieșirea pe DJ701 către Corbii Mari și de aici către Ungureni și Crovu și ieșirea pe DN61 către Găești.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91E0* - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Pești:** Avat (*Aspius aspius*) • Dunăriță (*Sabanejewia aurata*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat pentru protejarea luncii mijlocii a Argeșului, care se află aici într-o stare naturală bună și susține o mare biodiversitate. Pe lângă habitatele forestiere de importanță comunitară (dintre care unul prioritar pentru conservare), situl mai conservă habitate acvatice și de luncă, de o deosebită importanță pentru speciile de păsări care găsesc aici condiții optime de hrănire sau reproducere. De asemenea, situl adăpostește populații semnificative de avat, petroc, dunărița, zvârluga, buhai de baltă cu burta roșie și vidră, toate aflate într-o stare bună de conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în sectorul de delimitare geomorfologică între două subunități ale Câmpiei Române și anume Câmpia Gâvanu la vest și Câmpia Titu la est, zonă caracterizată printr-o serie de elemente morfohidrografice specifice precum lunci largi, bălți, grinduri, divagarea cursurilor de apă etc. Relieful are aspect plan și este reprezentat îndeosebi prin terase aluviale, lunci largi, interfluvii extinse, albii minore și o serie de forme mai mici care au apărut în urma eroziunii, acumulării și tasării, reprezentate prin bancuri, ostroave, eroziuni ale malurilor, surpări și prăbușiri de maluri, despletiri și modificări ale cursurilor afluenților. În ansamblu, relieful are aspectul unei câmpii joase de subsidență cu frecvente procese de colmatare, geologic existând un fundament și o cuvertură sedimentare.

Pedologie

În cadrul sitului predomină solurile azonale din clasele argilu-visoluri și molisoluri (cernoziomuri cambice și argiloiluviale) caracteristice stepei și pădurilor de foioase.

Hidrologie

Râul Argeș este un curs de apă din sud-estul României, afluent al Dunării, care izvorăște din partea central-vestică a culmii principale a Munților Făgăraș prin Buda și Capra. Debitul mediu multianual variază între 19,6 m³/s în cursul superior, 40 m³/s la ieșirea din zona piemontană și 73 m³/s la vărsare. În județul Giurgiu, râul Argeș are o vale largă în care firul apei șerpuiește puternic datorită pantei reduse. Principalii afluenți, în ordinea formării bazinului hidrografic în județele Dâmbovița și Giurgiu sunt Neajlovul, Dâmbovnicul, Răstoaca, Dâmbovița și Ciorogârla.

Aspecte climatologice

Situl are un climat temperat-continental specific sudului țării, cu caractere de tranziție rezultate din interferențele climatice ale vestului Câmpiei Române cu cele ale părții estice, topoclimatele fiind influențate de caractere locale ale unităților naturale și antropice. Acest climat se caracterizează prin veri foarte calde, cu cantități de precipitații nu prea importante care cad în mare parte sub formă de averse, și prin ierni relativ reci, marcate la intervale neregulate de viscole puternice și de încălziri frecvente. Temperatura medie anuală este de 10,2 °C, cantitatea medie de precipitații este de 650-700 mm, cea mai ploioasă lună din an fiind luna iunie. Vânturile frecvente în această zonă sunt crivățul (care bate mai ales iarna și produce viscole și îngheț sau aduce ploi când bate dinspre Marea Neagră), austrul (un vânt uscat ce aduce iarna ger, și vara secetă fiind cunoscut sub numele de „traistă goală"), băltărețul și sohoveiul.

Biocenoza

Vegetația

Din punct de vedere biogeografic, situl face parte din regiunea Holarctică, subregiunea euro-siberiană, provincia moesică, sectorul central european. Din punct de vedere fitogeografic, aparține regiunii macaronezo-mediteraneene (subregiunea submediteraneană), caracterizată prin întrepătrunderea pădurilor de stejar cu păduri de cer și de gârniță. Vegetația luncii din lungul cursului mijlociu al Argeșului este constituită în principal din trei tipuri de habitate forestiere de interes comunitar, pădurile aluviale cu anin negru și frasin fiind prioritare. Stratul arborilor din pădure este compus din arin negru, exclusiv sau în amestec cu frasin, velniș, plop negru și alb, sălcii pletoase și jugastru, ajungând la înălțimi de 20-25 m și vârste de 100 de ani. Alte specii arboricole frecvente sunt salcâmul, cerul, gârnița, ulmul și stejarul pedunculat. Vegetația palustră de pe malurile râului este reprezentată de stuf, rogoz și papură, precum și de plante care cresc pe luciul apei și obstrucționează oxigenarea acesteia (orzoaică, plutnică, lințiță și castană de apă). Pe solurile umede se remarcă prezența unor specii hidrofile ca pălămida, pătlagina, gălbeneaua, menta etc. Pe marginea drumurilor, a cărărilor sau a izlazurilor, sunt caracteristice plante precum mușețelul, troscotul, hirușorul etc.

Fauna

Dintre speciile de pești le amintim pe cele pentru care a fost desemnat situl: avat, petroc, dunăriță, zvârlugă, alături de care mai apar crapul, babușca, roșioara, carasul, bibanul, șalăul și mreana. Herpetofauna este reprezentată de buhaiul de baltă cu burta roșie (specie de interes comunitar), șarpele de casă și cel de apă, broasca de lac și broasca roșie de pădure. Dintre mamifere în cadrul sitului sunt prezente vidra (specie de interes comunitar), dihorul, nevăstuica, iepurele, vulpea, popândăul, hârciogul, cârtița, ariciul, orbetele etc. În sit se întâlnesc frecvent specii de păsări precum barza albă, rața roșie, cormoranul mare și cel pitic, rața cârâitoare, chirighița neagră, chirighița cu obraz alb, gaița, cucul, cinteza, graurul, vânturelul de seară și cel roșu, viesparul, șoimul călător, șerparul etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Localitățile aflate în vecinătatea sitului beneficiază de alimentare cu apă potabilă, iar canalizare nu există decât parțial în orașul Găești. Încălzirea locuințelor se face individual, cu gaz și lemne, cu excepția celor din Mătăsaru și Mogoșani care nu dispun de rețele de gaz. Ocupația principală a celor peste 67000 de locuitori sunt agricultura, creșterea animalelor, comerțul, dar și extracția petrolului, exploatările minerale și producția industrială. Sătenii desfășoară activități specifice cum ar fi artizanatul, apicultura, împletirea răchitei, prelucrarea lemnului, morăritul, grădinăritul și pescuitul.
Există o abundență de situri arheologice datând din neolitic, eneolitic, epoca bronzului timpuriu, așezări prefeudale și medievale, dintre care amintim ruinele unui vechi atelier de producere a cremenii, necropola geto-dacă, necropolă birituală din secolul IV î.e.n., fragmentele ceramice vechi din secolul I î.e.n. etc. Din timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu avem Biserica „Sfânta Treime", monument istoric, Palatul Brâncovenesc din Potlogi, și în Pitaru, satul natal al pictorului Nicolae Grigorescu, o biserică din secolul al XVII-lea. Majoritatea denumirilor așezărilor provin de la vechile familii boierești sau din legende. Locuitorii păstrează obiceiurile tradiționale, religioase și cele specifice anotimpurilor, dintre care amintim datinile de Crăciun și Anul Nou (colindul, uratul, sorcova, capra), tradițiile pascale „Focurile din noaptea Joii mari și a Florilor". Se sărbătoresc zilele comunelor prin cinstirea hramurilor bisericilor, competiții sportive (Clubul Columbofililor), târguri săptămânale sau anuale, „Ziua Călușului de Rusalii". Nu în ultimul rând trebuie amintită „Ziua narciselor în rezervația naturală din Petrești", când se organizează concerte de muzică populară.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Practicarea permanentă a pescuitului în sit are un impact negativ major asupra speciilor de pești protejați. Activitățile umane care folosesc pesticide în cantități ce depășesc limitele permise determină dezechilibre majore în ecosistemele naturale chiar dacă au loc la distanțe mai mari de sit.

ADMINISTRAREA SITULUI

În afara dădirilor administrative nu există în prezent nici o amenajare specială pentru vizitatorii din această zonă. Astfel, sunt necesare panouri de informare, de orientare (hărți) și de avertizare, puncte de informare pentru turiști și comunitățile locale, trasee turistice și tematice, poteci și drumuri de acces și de vizitare a acestui important sit din Lunca Argeșului.

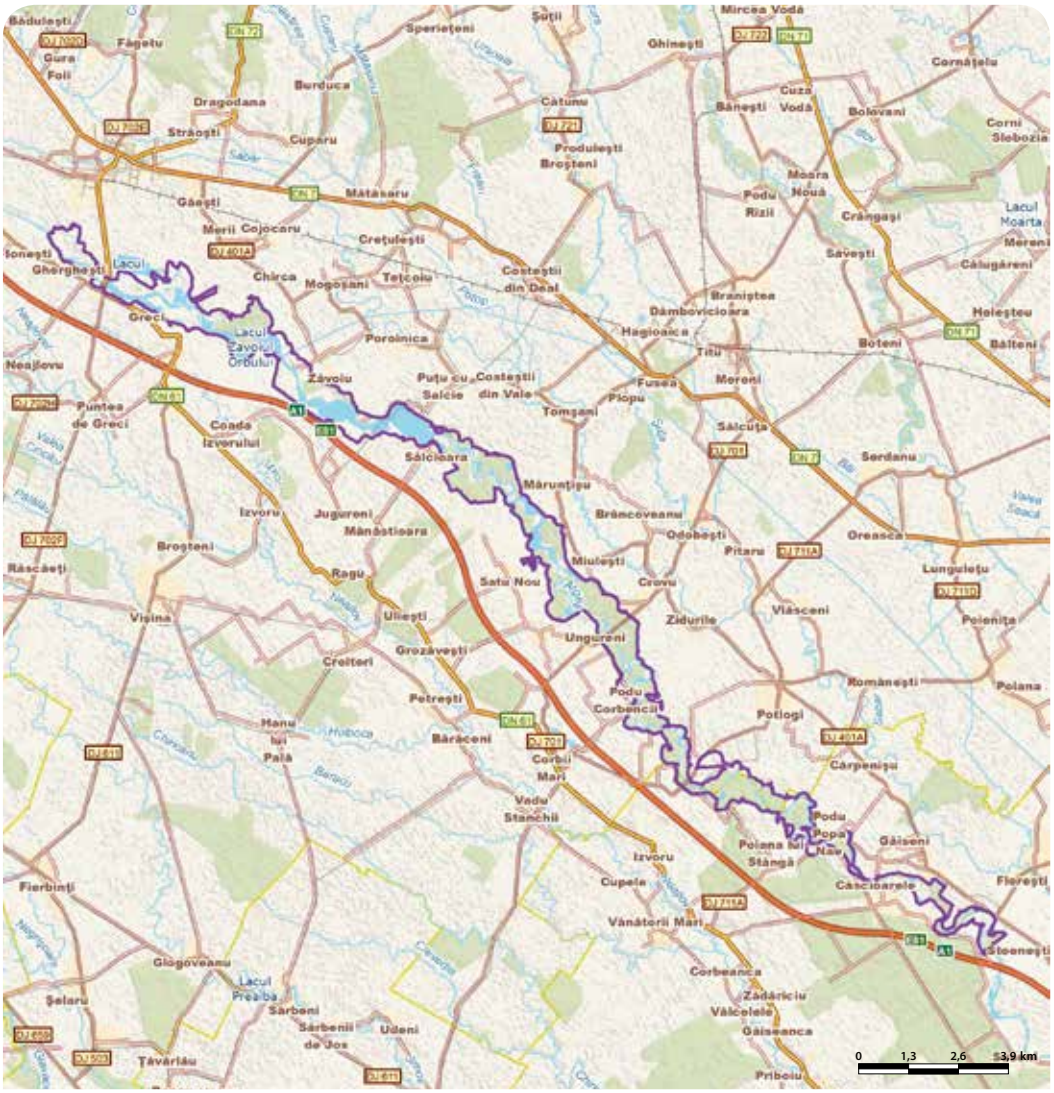

LUNCA MIRCEȘTI - RO SCI 0107

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Mircești.

Suprafața: 33 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 47° 5′ 8″; Long. E 26° 52′ 24″
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea:** 207 max., 197 min., 203 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Pe DN28 se poate ajunge în sit dinspre Târgu Frumos sau Roman până în dreptul podului peste Siret, de unde se continuă pe drumuri comunale sau agricole către Șcheia-Alexandru Ioan Cuza și apoi spre vest către sit. Alte variante sunt pe drumul spre Mircești și apoi spre NE către sit, sau pe ruta ce duce de la Pașcani către Hălăucești și apoi pe drumurile agricole spre est.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91F0 - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: *Arytrura musculus*. **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Deși suprafața sitului este mică, acesta prezintă o diversitate floristică și faunistică deosebită, habitatele fiind într-o stare bună de conservare. Pădurea este compactă și bine închegată, existând exemplare de stejar cu vârstă seculară. Deși se află în apropierea unei localități, impactul antropic este puțin resimțit. Situl este mărginit de pajiștile din lunca Siretului care, fiind acoperite de un covor vegetal bogat, oferă locuri propice de hrănire pentru fauna ce trăiește în pădure. În sit există o populație bine conservată dintr-o specie de orhidee de interes comunitar – papucul doamnei.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Teritoriul sitului se găsește pe o formațiune sedimentară cu aluviuni ce datează din cuaternar și este formată din depozite fluviatile (pietrișuri, nisipuri și argile). Din punct de vedere geomorfologic situl se află în Podișul Fălticeni, într-o zonă cu relief de acumulare, pe o câmpie aluvială holocenă cu aspect de albie majoră.

Pedologie

Situl se află într-o lunca neinundabilă cu soluri în care humusul descrește treptat de la suprafață, iar pH-ul crește spre profunzime.

Hidrologie

Situl se găsește în bazinul mijlociu al Siretului, unde apa freatică ajunge până la 4-5 m față de suprafață, fapt ce constituie un factor favorizant pentru vegetația plantelor.

Aspecte climatologice

Situarea într-o zonă de climă de dealuri și podișuri cu altitudini în jur de 200 m determină o durată anuală de strălucire a soarelui de 2000 ore și precipitații medii anuale care ajung la 520 mm. Temperatura medie anuală este de 8,4 °C, iar durata medie a perioadei lipsite de îngheț este de 167 zile. Vânturile cele mai frecvente bat pe direcția N-S.

Biocenoza

Vegetația

Lunca Mircești reprezintă o pădure de amestec de stejar cu tei, ulm și alte specii de luncă caracteristică terasei râurilor, asociația dominantă fiind *Querco-Ulmetum* (șleau de luncă din regiunea deluroasă), în care specia edificatoare este stejarul de luncă. Alături de acesta mai apar jugastrul, arțarul tătăresc, aninul negru și cel alb, mărul pădureț, plopul alb, cel tremurător sau cel negru, cireșul sălbatic, părul pădureț, salcia pletoasă și cea broșteasca, teiul, ulmul comun, cel de munte și cel de câmp. Stratul arbustiv al pădurii este format din sânger, corn, alun, păducel, vonicer pitic, crușin, cătină, lemn câinesc, verigariu, măceș, mur, răchită roșie și albă, zălog, salcie energetică, boz, soc, călin și viță de vie sălbatică. Câteva dintre speciile ierboase observate în zonă sunt coada calului, coada șoricelului, brânca ursului, floarea de plămâni, bujorul de primăvară, păștița, brebeneii caprei, bujorul sălbatic, pelinul, pelinarița, rodul pământului, pochivnicul, loboda sălbatică, câtușa, ciucușoara, busuiocul broaștei, purecii de pământ, ciulinul, firuța de pădure, mușcarul negru, cupa vacii, rogozurile, clopotul caprei, ghiocelul, piculețul, albăstrițele, barba caprei, lăcrămioara, iarba dracului, loboda sălbatică, drăgănelul, mazărea, vioreaua etc. Situl adăpostește o populație de orhidee de interes european, papucul doamnei, aflată aici într-o stare bună de conservare.

Fauna

Dintre speciile de nevertebrate prezente în sit se remarcă limaxul de grădină (aici fiind singura menționare a speciei în Moldova) și o varietate mare de insecte, dintre care amintim fluturele buhă, o specie de interes comunitar. Printre vertebratele observate în sit menționăm broasca râioasă verde și cea brună, brotăcelul, broasca roșie de pădure, șarpele de alun, șopârla cenușie, gușterul, buha, șorecarul comun, caprimulgul, pițigoiul mare, albastru sau cel codat, cojoaica de pădure, muscarul sur, cinteza, mierla, privighetoarea de zăvoi, silvia cu cap negru, presura galbenă și cea sură, sfrânciocul roșiatic, grangurul, silvia de câmp și cea mică, pitulicea mică, codroșul de pădure, sturzul cântător, țicleanul, botgrosul, șoarecele de pădure, veverița, pârșul mare, căprioru, hârciogul, iepurele de câmp, hermelina, nevăstuica, dihorul, vulpea etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Satele comunei aflate în vecinătatea sitului dispun de alimentare cu apă potabilă și canalizare în construcție, gospodăriile fiind în prezent încălzite în sistem individual, cu lemne, alimentarea cu gaz fiind în curs de realizare. Cei 3820 de locuitori se ocupă cu agricultura, creșterea animalelor și prelucrarea lemnului.
De localitate se leagă nu numai evenimente social-istorice, ci și numele „regelui poeziei", Vasile Alecsandri, despre a cărui viață și operă au învățat toți românii. Zilele comunei poartă de asemenea numele scriitorului, aici existând și un muzeu comemorativ.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent, situl este dotat doar cu panouri de avertizare (insuficiente) fiind necesare următoarele amenajări/dotări: panouri de informare și de orientare (hărți), bariere, poteci/drumuri pentru vizitare.

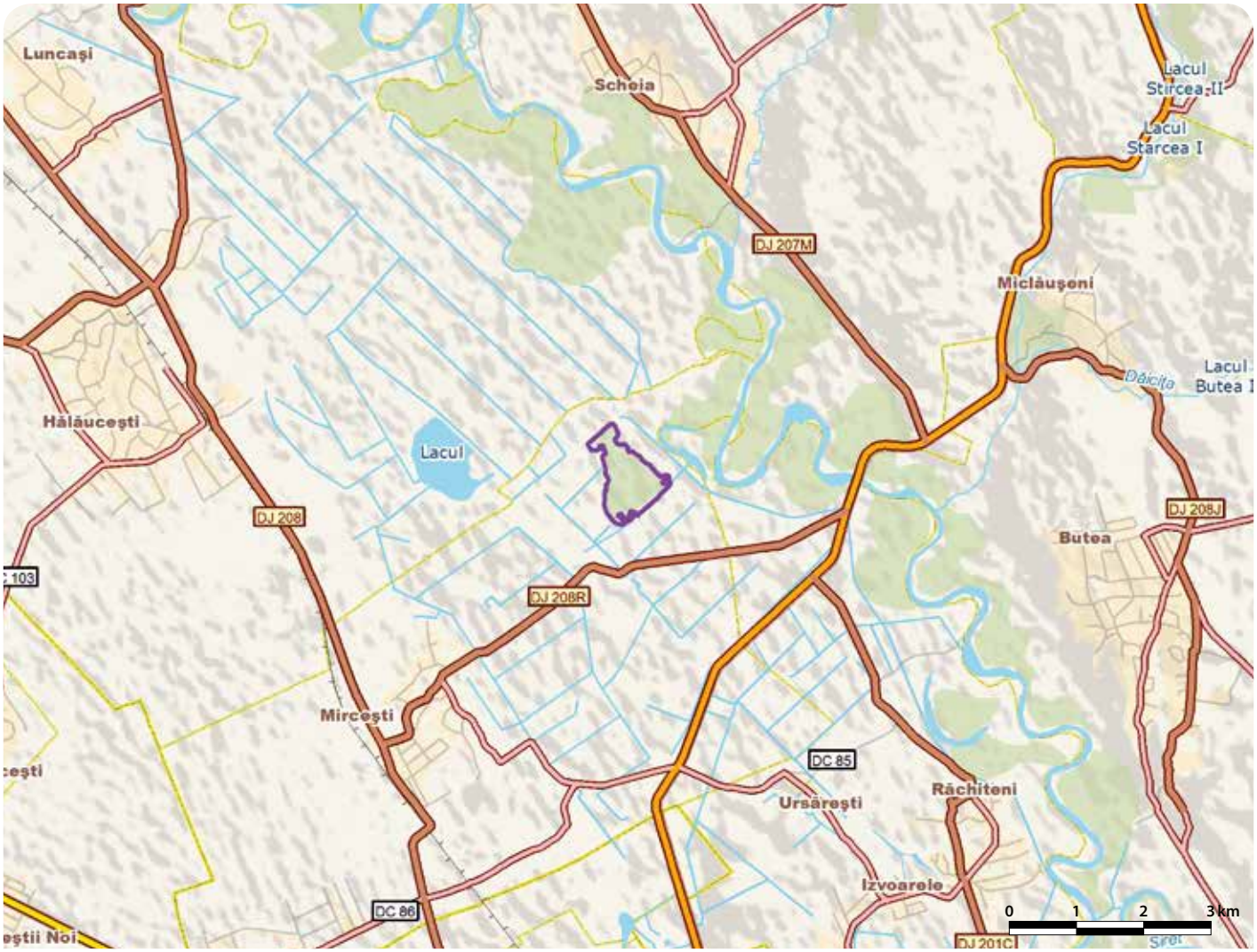

LUNCA MUREȘULUI INFERIOR - RO SCI 0108

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Arad: Arad, Felnac, Nădlac, Pecica, Secusigiu, Semlac, Zădăreni, Șeitin.
Județul Timiș: Cenad, Periam, Saravale, Sânnicolau Mare, Sânpetru Mare.

Suprafața: 17.457 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 46° 8′ 45″; Long. E 21° 7′ 31″
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 119 max., 77 min., 97 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl fiind într-o zonă de câmpie, accesul este posibil din toate localitățile limitrofe, principalele intrări fiind cele situate în zonele Ceala și Bezdin. DN7 și DJ682 mărginesc situl aproape pe toată lungimea lui la nord și respectiv la sud, din acestea plecând multe drumuri comunale care ajung în interiorul sitului. Cu trenul se poate ajunge în oricare dintre localitățile aflate la nord sau la sud de râul Mureș între Arad și graniță.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3130 - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din *Littorelletea uniflorae* și/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetație de *Chenopodion rubri* și *Bidention*; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **6440** - Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **3160** - Lacuri distrofice și iazuri; **40A0*** - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Castor (*Castor fiber*). **Nevertebrate:** Melc (*Theodoxus transversalis*) • Scoica de râu (*Unio crassus*) • *Ophiogomphus cecilia* • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Țărăncuță (*Coenagrion ornatum*) • *Eriogaster catax* • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Melcul cu cârlig (*Anisus vorticulus*) • *Euphydryas maturna* • *Chilostoma banaticum*. **Pești:** Avat (*Aspius aspius*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Ghiborț de râu (*Gymnocephalus baloni*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Sabiță (*Pelecus cultratus*) • Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Fusar (*Zingel streber*) • Petroc (*Gobio kessleri*). **Plante:** Pălămidă (*Cirsium brachycephalum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă lunca inferioară a râului Mureș, între Arad și granița de stat. Cursul de apă, ferit de intervenții antropice majore, se află într-o stare ecologică foarte bună, fiind format dintr-un mozaic de habitate (albia minoră, brațe moarte, lacuri, bălți permanente și temporare, păduri ripariene, zăvoaie, tufărișuri, pajiști și culturi agricole) care adăpostesc o biodiversitate foarte mare din toate grupele taxonomice. Situl este important pentru conservarea unui număr record de specii și habitate (29 de specii animale, o specie vegetală și zece habitate, dintre care unul prioritar pentru conservare). Existența atâtor obiective pentru conservare la care se adaugă o foarte intensă activitate de educație ecologică oferită localnicilor și turiștilor, alături de o bună infrastructură de vizitare, fac ca acesta să fie reprezentativ pentru siturile de importanță comunitară din vestul țării.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, Lunca Mureșului Inferior se găsește la marginea estică a bazinului panonic, în apropierea contactului cu zona montană. Din punct de vedere genetic, toată zona de câmpie este o continuare spre vest a soclului Dealurilor Vestice. Geologic, teritoriul este alcătuit din două formațiuni diferite atât prin compoziție cât și prin evoluție: o formațiune bazală compusă din fundamentul cristalin magmatic și din sedimente paleozoice și o formațiune superioară alcătuită din sedimente neogene și cuaternare. Geomorfologic, Lunca Mureșului reprezintă o fâșie lungă de teren plan care a fost săpată de râu în suprafața câmpurilor învecinate, diferența de nivel față de acestea fiind de 10-12 m. Lunca are un relief tânar care se prezintă sub forma unei alternanțe de forme pozitive (grinduri, terase de luncă) și negative (albia minoră, depresiuni, cursuri vechi, meandre părăsite). Acest relief este

într-un continuu proces de schimbare sub acțiunea de eroziune și de depunere a râului. În funcție de caracterele morfometrice ale reliefului, în profilul transversal al luncii pot fi urmărite trei fâșii dispuse paralel cu cursul râului și anume: lunca internă, care cuprinde albia minoră a Mureșului și zona grindurilor de mal, lunca mediană, al cărei aspect general și evoluție naturală au fost mult influențate de construcția digului de apărare împotriva inundațiilor și lunca externă care se situează la trecerea spre câmpiile învecinate.

Pedologie

Tipurile reprezentative de sol sunt cernoziomurile, lăcoviștile și solurile aluvionare de luncă, în suprafața împădurită întâlnindu-se solul brun argilo-iluvial, uneori gleizat, și lăcoviștile.

Hidrologie

Mureșul constituie luciul de apă cel mai important, fiind însoțit în albia sa majoră de o rețea de canale, unele din ele foste albii ale acestuia (Mureșul Mort și Aranca), dar și de canale artificiale de evacuare a excesului de apă (Crișul și Forgaciu). Aranca se formează în apropiere de Sâmpetru German din apele interstițiale ale Mureșului, iar Mureșul Mort provine din aceleași ape interstițiale de la est de Arad. Râul Mureș ocupă o suprafață de 1247 ha în interiorul sitului și are un debit de 154 m^3/s. În acest sector există 52 de insule a căror suprafață însumată este de 149 ha, cea mai mică dintre ele având o suprafață de 0,03 ha, iar cea mai mare de 24,9 ha.

Aspecte climatologice

Clima este continental-temperată, moderată, cu temperaturi medii anuale de 11 °C. Iernile sunt blânde, în mulți ani înregistrându-se numai temperaturi pozitive. Media maximă de 21,4 °C, se înregistrează în luna iulie, iar media minimă de 1,4 °C, în ianuarie. Media precipitațiilor anuale este de 564 mm, cu diferențe mari între ani. În timpul verii, apare deseori seceta, care se explică prin valorile ridicate ale evaporației. Caracterul ușor arid al climei nu poate fi estompat nici de maximele de precipitații care se înregistrează tocmai în sezonul cald. Vara este caracterizată și de ploi torențiale, cînd se înregistrează precipitații ce depășesc 100 de mm/zi. Iernile în care stratul de zăpadă se menține continuu sunt rare, numărul zilelor cu strat de zăpadă nedepășind 35. Regimul nebulozității prezintă o medie anuală de 57-60%, cu maxima în decembrie și minima în august. Ceața poate să-și facă apariția în fiecare anotimp. Viteza medie a vîntului este de 3-3,2 m/sec. Nu se poate vorbi de o direcție dominantă, dar se constată o frecvență mai mare a vântului din direcția N-NE și S-SV.

Biocenoza

Vegetația

Lucrările de regularizare din secolului al XIX-lea, când au fost construite digurile și s-au tăiat o serie de meandre, au restrâns suprafețele ecosistemelor tipice zonei de luncă inundabilă. Lunca este dominată de păduri de stejar și ulm, la care se mai asociază frasinul și în mod excepțional carpenul. Există și zăvoaie tipice cu câteva exemplare foarte vârstnice de plop negru. Stratului ierbos îi sunt caracteristice ghiocelul, lacrămioara, pochivnicul, floarea de paști, pintenul cocoșului, cuibul pământului, stupinița etc. Golurile dintre păduri sunt acoperite de tufișuri de cătină. În secolul al XIX-lea brațele moarte umplute cu apă erau dominate de prezența nufărului alb care, în prezent, și-a găsit adăpost doar într-un braț mort de lângă Bezdin. Vegetația erbacee tipică de silvostepă este un rezultat al factorilor climatici, hidrici și edafici, modificați mai mult sau mai puțin de factorul antropic. În flora spontană se întâlnesc frecvent specii ca pirul târâtor, șușarca, pelinul, flocoșica, dornica, nalba mică, urda vacii, păiușul stepic, măzărichea etc. Pajiștile de câmpie sunt constituite din asociații de păiuș, hirușor, iarba câmpului, raigras, trifoi, pătlagină și laptele cucului. Vegetația palustră și cea plutitoare din bălțile ce urmează cursul Mureșului sunt alcătuite din peștișoară, plutică, spălăcioasă de baltă, jaleș de baltă și iarba broaștelor. Pe alocuri sălcetele sunt însoțite de arbuști și de stratul ierbos în care se găsesc galbenușa și caprișorul. Pe partea stângă a râului, în zona puțin mai înaltă și ferită de viituri, se mai găsesc câteva fragmente din vechea silvostepă. Locul paiușului este preluat aici mai ales de graminee ca firuțul, jaleșul și buruiana junghiului. Având în vedere proporția mare de teren arabil din sit, fragmentele de vegetație ierboasă naturală de stepă sau silvostepă se restrâng treptat și sunt pe cale de dispariție. Există suprafețe mai mult sau mai puțin întinse pe care se întâlnesc specii de plante erbacee rare sau pe cale de dispariție. Astfel, au fost semnalate exemplare răzlețe de balușcă (circa 100 de exemplare în partea sud-vestică a comunei Pecica, în locul numit „Șanțul Mare"). În partea nord-vestică a comunei Felnac, în albia majoră și pe terasă, se află suprafețe destul de mari în care vegetează ruscuța primăvăratică. În zăvoaiele de plop și salcie este caracteristică prezența masivă a specilor erbacee cățărătoare (vița de vie sălbatică, hameiul și curpenul), care dau pădurilor din zonele Prundul Mare și Prundul Mic un aspect de galerie. În zăvoaiele de stejar și frasin, stratul ierbos este deosebit de bogat în specii ca piciorul cocoșului, viorea, floarea paștelui, toporași, pecetea lui Solomon, floarea vântului, jaleș, priboi etc. În zona Prundul Mare se găsesc specii rare de orhidee ca stupinița și mlăștiniță. În fișa sitului este menționată o singură specie vegetală protejată la nivel european, pălămida, o specie endemică panonică care crește pe solurile ușor umede, sărăturate. De asemenea, de interes comunitar sunt cele zece habitate prezente în sit, dintre care menționăm Tufărișurile subcontinentale peri-panonice, prioritare pentru conservare.

Fauna

Fauna acvatică este foarte bogată și variată mai ales în organisme zooplanctonice și fitoplanctonice. În apele Mureșului se mai găsesc și azi, deși în număr mult mai mic decât în trecut, efemeridelele cunoscute în popor cu numele de „rusalii". În bentosul Mureșului trăiesc multe specii de scoici și melci dintre care menționăm speciile de interes comunitar scoica de râu, melcul cu cârlig și melcul acvatic dungat. Majoritatea pădurilor nu sunt poluate, găsindu-se într-o stare de conservare bună, aproape naturală, fapt ce este confirmat de existența unor specii de melci foarte exigente față de calitatea mediului, care au aici populații mari și ocupă suprafețe întinse, fiind răspândite până la limita vestică a pădurilor. O specie protejată de melc terestru este melcul carenat bănățean. Dintre insecte, până în prezent sunt cunoscute circa 900 de specii, dintre care se evidențiază cele șase de interes comunitar: croitorul mare al stejarului, radașca, două specii de libelule (țărăncuța și libelula verde) și două de fluturi (o molie și fluturele maturna). În sit sunt prezente peste 50 de specii de pești, începând cu cele foarte comune, până la cele protejate la nivel european. Mreana populează tot cursul Mureșului. Crapul preferă mai ales apele stătătoare ale lacurilor și bălților. Moioaga și obletul mare sunt protejate pe tot cuprinsul continentului. Porcușorul de nisip, cleanul, scobarul și linul preferă mai mult apele pârâurilor. Dintre speciile rare se pot aminti ghiborțul de râu, răspărul și mihalțul. Pietrarul ajunge până în apele Tisei. Dintre speciile comune se mai pot aminti bibanul, plătica, știuca, somnul, carasul, regina bălții și somnul pitic. În 2007 a reapărut în sit castorul, ca urmare a unei repopulari făcute în anul 2002 cu această specie la circa 100 km în amonte. Dintre amfibieni sunt prezenți brotăcelul, broasca mare de lac, broasca roșie de pădure, buhaiul de baltă cu burtă roșie, tritonul comun și tritonul cu creastă, ultimele trei fiind specii protejate. Aceste habitate umede adăpostesc mai multe specii de reptile precum gușterul, năpârca, șarpele de casă, șarpele de apă și țestoasa de apă. Lunca de pe cursul inferior al Mureșului prezintă habitate pentru o serie de păsări protejate mai rare cum sunt stârcul galben, cel purpuriu și cel pitic, egreta mare și cea mică, tigănușul, lopătarul, cristelul de câmp, cresteț pestriț, corcodelul mic, eretele vânăt, barza, fluierarul de munte, stârcul de noapte și lebăda de vară, alături de care apar și specii comune ca stârcul cenușiu, rața mare, pescărușul râzător, cormoranul mare, cârstel de baltă, becațina comună, lișița, lăstunul de mal și prigoria. În păduri se întâlnesc păsări ca graurul, sturzul cântător, pitulicea, cinteza, mierla, gușa roșie, gaița, botgrosul, silvia cu cap negru, grangurul, ciocănitoarea pestriță mare, cea de stejar și cea neagră, ghionoaia, țicleanul etc. Populațiile de rozătoare sunt slab reprezentate ca număr de indivizi, întâlnindu-se popândăul, pârșul, hârciogul, șoarecele de câmp, șoarecele de pădure și mai rar orbetele. De asemenea, în sit apar alte două specii protejate de mamifere, vidra și popândăul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Marea majoritate a localităților aferente sitului dispun de rețele de apă și canalizare, acestea lipsind doar în comunitățile mici. Încălzirea locuințelor se realizează cu gaz și lemne în orașe și comune și numai cu lemne în satele aparținătoare. Ocupația principală a celor aproape 60000 de locuitori este agricultura. Cultivarea cerealelor și a legumelor, alături de creșterea animalelor, au condus la dezvoltarea industriei ușoare de prelucrare a materiilor prime din sectorul alimentar și textil. De asemenea, existența resurselor din zonă a permis exploatarea petrolului și a gazelor naturale. Sunt recunoscuți și meșteșugarii, organizați în trecut în bresle (zidari, dulgheri, tâmplari, zugravi, brutari, aici făcându-se renumita pâine de Pecica de 4 kg). O parte din forța de muncă este absorbită de orașele Sânnicolau Mare și Arad.

Urmele existenței umane în zonă datează din neolitic, epoca fierului, a bronzului și perioada daco-romană, atestările documentare ale localităților începând din secolul al XI-lea. Este de reținut înființarea în secolul al XI-lea în Cenad a primei școli monahale din țară cu predare în limba latină de către un călugăr italian, care scrie de altfel și primele cărți. Amintim și Mănăstirea Hodoș-Bodrog, care posedă o colecție de artă veche și obiecte de patrimoniu din secolele XIV-XIX. În acest spațiu multicultural, plurietnic și multiconfesional, locuitorii (români, maghiari, germani, sârbi, bulgari, slovaci, romi etc) păstrează și azi tradițiile străbune de sărbători, cinstind memoria locurilor, organizând festivaluri și concursuri și purtând cu mândrie costumele populare tradiționale. Versurile unei colinde care păstrează prin simplitatea imaginilor atmosfera din trecut l-au inspirat pe compozitorul Bela Bartok (născut în Sânnicolau Mare) în opera „Cantata Profana". În zonă sunt renumite „Festivalul ouălor încondeiate din Nădlac" și orchestra de tamburași din Cenad.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Balastierele din albia râului, chiar dacă sunt situate în afara sitului, au un impact negativ major asupra speciilor de moluște acvatice și pești din sit.

ADMINISTRAREA SITULUI

Suprapunându-se cu Parcul Natural Lunca Mureșului, în sit există o serie de dotări și amenajări funcționale cum ar fi panouri de avertizare/atenționare, de informare și pentru orientare (hărți), clădiri administrative, centre de vizitare/informare, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, trasee tematice, locuri de campare și vetre de foc. Mai sunt necesare amenajări suplimentare pentru colectarea deșeurilor și o stațiune științifică/centru de cercetare.

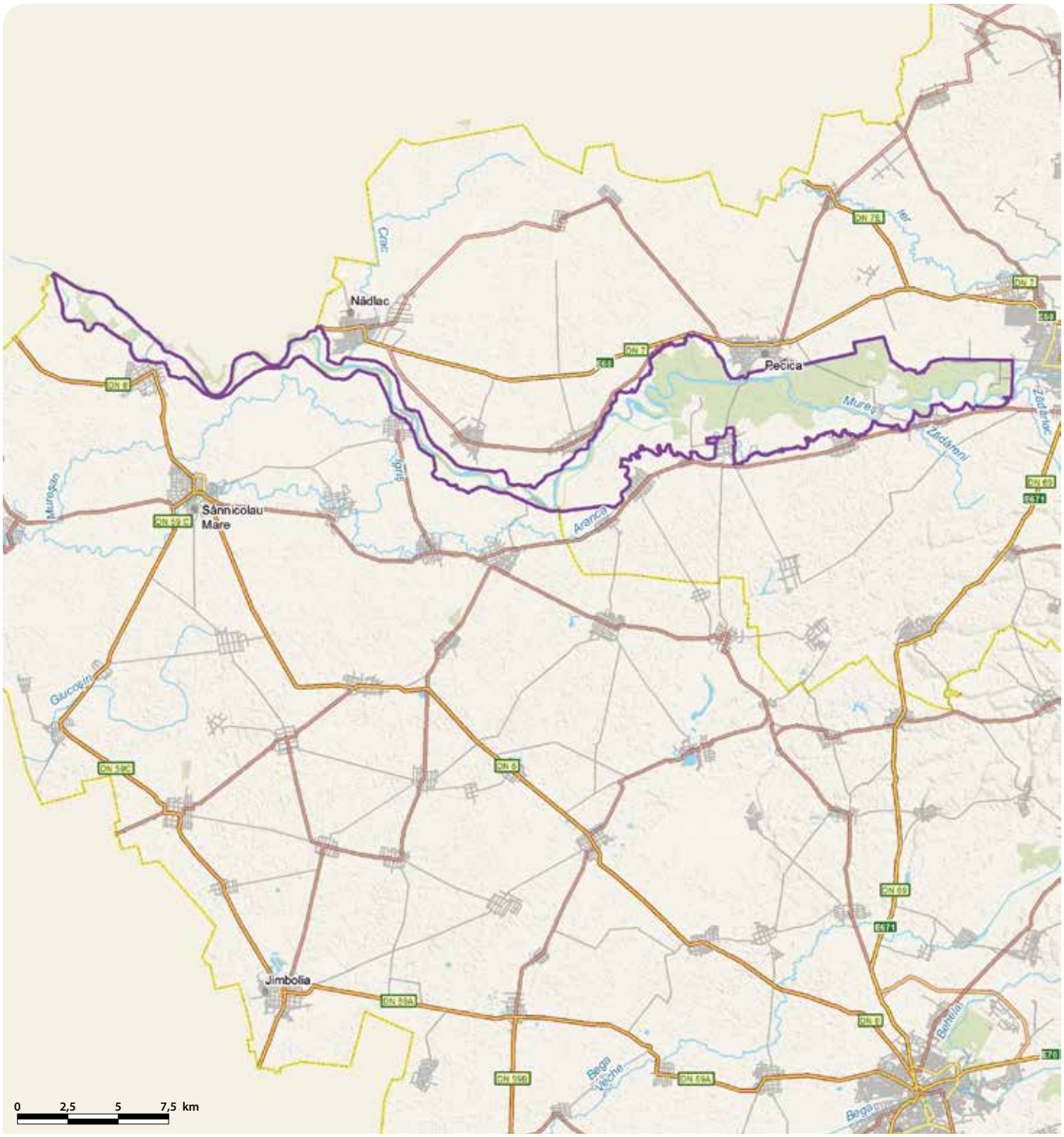

LUNCA TIMIȘULUI - RO SCI 0109

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Timiș: Belinț, Boldur, Bucovăț, Buziaș, Chevereșu Mare, Ciacova, Coșteiu, Foeni, Ghilad, Giera, Giroc, Giulvăz, Lugoj, Moșnița Nouă, Parța, Peciu Nou, Pădureni, Racovița, Recaș, Sacoșu Turcesc, Topolovățu Mare, Șag.

Suprafața: 9.919 ha
Bioregiunea: Continentală, Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 35' 40"; Long. E 21° 5' 22"
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 127 max., 69 min., 94 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Fiind un sit care se întinde de-a lungul unui râu de șes, accesul se poate face pe foarte multe căi. În partea vestică a sitului se poate ajunge din localitatea Grăniceri de pe DN59B, de unde se poate urca în amonte pe Timiș, pe un drum local până în localitățile Gad, Crai Nou, Rudna și Giulvăz. Mai departe pe DJ593 și apoi DJ593B se poate ajunge la Cebza. Din DJ593 se mai poate intra în sit în dreptul localităților Parța sau Șag (la care se ajunge tot pe drumuri locale). În dreptul localității Șag, situl întretaie o altă cale majoră de acces, DN59. În capătul estic se poate ajunge din DN6 în localitatea Coșteiu, din DJ592 (Timișoara-Buziaș) sau din DJ 572 (Topolovățul Mare-Buziaș), ultimele două fiind legate prin drumuri locale de localitățile limitrofe sitului Urseni, Uliuc, Dragșina, Bazoș, Bacova, Sârbova, Hitiaș, Racoviță, Drăgoești, Ficătar, Ohaba Forgaci și Jabăr. În sit se poate ajunge și cu trenul, pe rutele Timișoara-Cruceni, Timișoara-Buziaș-Lugoj și Timișoara-Recaș-Lugoj, cu coborâre în stațiile feroviare Parța, Peciu Nou, Cebza hc, Giulvăz h, Rudna h, Cruceni (Ruta Timișoara-Cruceni), Urseni hc, Uliuc hc, Sacoșul Mic, Chevereș hc, Bacova hc, Buziaș, Capăt h (ruta Timișoara-Buziaș-Lugoj) și Jabăr Hm (ruta Timișoara-Recaș-Lugoj).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

92A0 - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **3260** - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetație din *Ranunculion fluitantis* și *Callitricho-Batrachion*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetație de *Chenopodion rubri* și *Bidention*; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*). **Mamifere:** Liliac comun (*Myotis myotis*). **Nevertebrate:** Scoica de râu (*Unio crassus*) • *Dioszeghyana schmidtii* • *Euphydryas maturna*. **Pești:** Avat (*Aspius aspius*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Ghiborț de râu (*Gymnocephalus baloni*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*). **Plante:** Trifoiaș de baltă (*Marsilea quadrifolia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat pentru conservarea luncii de șes a râului Timiș, incluzând de asemenea zăvoaie de plopi și sălcii, câteva păduri, bălți, mlaștini, suprafețe mici de culturi (teren arabil) și pășuni. Starea ecologică bună a acestui râu se reflectă în diversitatea faunei acvatice, aici existând zece specii de pești de interes comunitar, alături de specii de nevertebrate, amfibieni, reptile, păsări sau mamifere.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Relieful caracteristic este alcătuit dintr-o succesiune de grinduri fluviatile și arii depresionare fluvio-lacustre caracteristice unei delte continentale. Privit în ansamblu, el apare ca o suprafață relativ plană, monotonă, netezimea suprafeței fiind întreruptă doar de albia râului Timiș, care prezintă meandre părăsite, microdepresiuni și grinduri. Din punct de vedere geologic, situl se caracterizează prin existența formațiunilor cuaternare reprezentate de un complex alcătuit din argile, prafuri și nisipuri. Fundamentul cristalin-granitic se află la 1400-1700 m adâncime.

Pedologie

Grindurile sunt alcătuite din depozite cu textură în general grosieră, conținutul ridicat de nisip grosier indicând originea fluviatilă a depozitelor cu o ușoară tendință de loessificare. Formele negative reprezentate prin arii depresionare, meandre părăsite sau belciuge sunt alcătuite litologic din depozite cu textură fină (argilo-lutoasă și argiloasă), pe o adâncimea de 1-1,5 m, după care trece în depozite cu textură mijlocie-fină (luto-argiloasă sau luto- argilo-prăfoasă) până la 1,8-2,0 m. De la această adâncime se ajunge la roca subiacentă, care prezintă de regulă o textură mijlocie (lutoasă, luto-prăfoasă sau luto-nisipoasă), urmată de una grosieră (nisipoasă, nisipo-lutoasă). Cele mai frecvente în sit sunt hidrosolurile (stagnosolurile, gleisolurile, limnosolurile) și pelisolurile (pelosolurile, vertosolurile). În porțiunile mai drenate sunt prezente cernoziomurile cambice.

Hidrologie

Situl se află în bazinul hidrografic Timiș-Bega și dispune de o bogată rețea hidrografică formată din râuri, acumulări, mlaștini și canale. Principalul curs de apă este Timișul, care izvorăște din Munții Semenic și este paralel cu râul Bega, cele două formând în zona de câmpie o luncă comună fiind legate prin două sisteme pentru a asigura necesarul de apă al canalului navigabil Bega și pentru a proteja municipiul Timișoara de inundații. Sistemul de la Coșteiu (cel mai vechi nod hidrotehnic din țară, realizat în 1759 în timpul împărătesei Maria-Tereza) are ca principală funcție asigurarea transferului de apă din Timiș în Bega în funcție de necesități controlând și cantitatea de precipitații preluată de cele două râuri în amonte. Sistemul hidrotehnic de la Topolovățu Mic a înlăturat pericolul inundațiilor atât de frecvente altădată, surplusul de apă din Bega fiind dirijat spre râul Timiș. În ceea ce privește nivelul apelor pedofreatice, acesta se află în strânsă dependență cu formele de mezo și microrelief, natura și adâncimea orizonturilor hidrogeopedologice, anotimp, cantitatea de precipitații și lucrările hidroameliorative existente oscilând între 0,5 și 6 m. Pânzele de adâncime sunt prezente între 6 și 80 m și conțin apă potabilă.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în climatul temperat continental moderat caracteristic părții de SE a depresiunii Panonice, cu unele influențe submediteraneene care iarna generează dezgheț complet, iar vara impun perioade de căldură înăbușitoare. Temperatura medie multianuală are valori de 10,8 °C, luna cea mai caldă fiind iulie (21,5 °C), iar cea mai rece ianuarie (–1,5 °C). Regimul precipitațiilor are un caracter oscilant, cu ani în care media precipitațiilor depășește 700 mm și ani cu precipitații sub 450 mm (specifice zonelor de antestepă și stepă). Vânturile predominante sunt din NV și vest, cu o intensitate maximă în lunile de vară, urmate de cele din sud, care au loc în lunile de primăvară (aprilie-mai).

Biocenoza

Vegetația

Situl se află în zona pădurilor de șleau de luncă reprezentate de câteva areale împădurite cu asociații vegetale alcătuite din stejar, frasin, ulm, jugastru, păducel, lemn câinesc, corn, alun, soc, zona încadrându-se în silvostepa antropizată ce caracterizează în bună măsură Câmpia de Vest. Peisajul tipic de luncă oferă atât suprafețe complet goale, fără vegetație lemnoasă, cât și buchete, pâlcuri de arbori aflați în imediata vecinătate a apei alcătuite din salcie albă, răchită, plop alb, arțar tătăresc, salcâm și mai rar din cer și stejar brumăriu. Vegetația ierboasă este specifică câmpiei joase și umede, întâlnindu-se și asociații de plante halofile în zonele cu sărături. În canalele și brațele moarte sau în bălțile adiacente Timișului, întâlnim trifoiașul de baltă, o specie de ferigă protejată la nivel european. Pădurea Macedonia aflată în sit este un relict din întinsele păduri naturale caducifoliate din zona inundabilă a Luncii Timișului, fiind formată predominant din stejar, fag și carpen, în amestec cu sălcii, tei și salcâm.

Fauna

Situl este important în special pentru conservarea faunei acvatice, din care se remarcă speciile de interes comunitar scoica de râu, buhaiul de baltă cu burtă roșie, avatul, fusarul, pietrarul, ghiborțul de râu, porcușorul de nisip, petrocul, boarca, țiparul, dunarița și zvârluga, toate dezvoltând aici populații semnificative cu o stare bună de conservare. Fauna de păsări din Lunca Timișului este caracteristică zăvoaielor, fiind alcătuită din pescăruș albastru, ciocănitoare pestriță mare și de stejar, țiclean, pupăză, ghionoaie verde, grangure, capîntortură, porumbel gulerat, turturea, cuc, cioară grivă și numeroase specii de păsări cântătoare precum privighetoarea, măcăleandrul, mierla, sturzul cântător și cel de vâsc, silvia comună mică, cu cap negru sau cea porumbacă, pitulicea verde mică, sfârâitoare sau cea fluierătoare, muscarul gulerat sau sur, pițigoiul mare, albastru sau cel sur, sticletele, graurele, botgrosul, cinteza, presura galbenă, florintele, cănărașul etc. În Pădurea Macedonia este prezentă o importantă colonie de stârci de noapte, egrete mici și cormorani pitici. Situl este important și pentru fauna de nevertebrate, dintre care se remarcă fluturele maturna, o specie de interes comunitar.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei peste 28550 de locuitori din aceste așezări se ocupă în principal cu agricultura și creșterea animalelor, unii fiind angrenați și în industria exploatării gazelor naturale, transporturi, construcții, morărit și panificație, comerț, viticultură, turism balnear, prestări servicii, piscicultură etc. O mare parte din forța de muncă este absorbită de orașul Timișoara, datorită diversității locurilor de muncă pe care le oferă. Comunitățile aflate în sit dispun în totalitate de alimentare cu apă potabilă, însă doar cele mari sunt racordate la sistemul de canalizare (Buziaș, Ghilad, Moșnița Nouă, Recaș, Remetea Mare, Șag, Giroc). Încălzirea locuințelor se face cu gaze naturale și secundar cu lemne, aceasta din urmă fiind singura modalitate de încălzire în localitățile mici.
Urme ale neoliticului au fost descoperite la Peciu Nou și la Parța (sanctuarul neolitic de la Parța, vechi de 6000 de ani, este unicul sanctuar neolitic complet restaurat din România și unul dintre puținele din Europa, în prezent aflându-se la Muzeul Banatului din Timișoara). Tot ca vestigii istorice amintim urmele unor locuințe care datează din epoca fierului descoperite la Remetea Mare. Din epoca romană avem prima datare a orașului Buziaș (cu numele Centum Puti – „O sută de izvoare"), dar și valul roman de la Șag. Localitățile răspândite în vecinătatea sitului sunt atestate începând cu secolul al XIII-lea, în zonă stabilindu-se români, maghiari, cehi, nemți, croați, sârbi sau romi care au contribuit la crearea unui spațiu etnic interesant, în care se păstrează și acum tradițiile și obiceiurile străbune, dintre care amintim cântecul și jocul popular pus în valoare cu prilejul zilelor localităților, la rugile sau la festivalurile „În glas de toacă", „Deschide ușa, creștine". Este de remarcat vechimea practicării turismului balnear la Buziaș (declarat stațiune balneară în anul 1819), precum și renumele Recașului, declarat Oraș al Vinului (unde primele documente despre practicarea viticulturii provin din anul 1447).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Cu impact major asupra speciilor acvatice pentru care a fost desemnat situl sunt următoarele activități: extragerea de pietriș și nisip din albie, execuția digurilor și a podurilor, managementul vegetației acvatice și de mal în scopul drenării, managementul nivelului apei și lucrările de protecție a malurilor. Habitatele riparene protejate și speciile de fluturi pentru care a fost desemnat situl sunt influențate negativ de utilizarea pesticidelor și fertilizarea terenurilor agricole, incendierea frecventă a stufului, subarbuștilor și a miriștilor, îndepărtarea lăstărișului, a arborilor uscați sau în curs de uscare din perdelele forestiere riverane.

ADMINISTRAREA SITULUI

În această zonă nu există în prezent nicio amenajare specială pentru necesitățile vizitatorilor sau pentru administrarea sitului. Astfel, sunt necesare panouri de avertizare, de informare și de orientare (hărți) și puncte de informare pentru turiști și comunitățile locale, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice. Deoarece porțiuni întinse ale sitului constituie loc de agrement pentru locuitorii orașelor mari învecinate, care, în lipsa facilităților degradează peisagistic situl și afectează habitatele respective, sunt necesare locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

MĂGURILE BĂIŢEI - RO SCI 0110

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Hunedoara: Băiţa.

Suprafaţa: 274 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 1' 47"; Long. E 22˚ 52' 28"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 663 max., 246 min., 422 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în zonă se face pe DJ706A (Bejan-Băiţa) între localităţile Crăciuneşti şi Băiţa.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9180* - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **6520** - Fâneţe montane; **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **91Y0** - Păduri dacice de stejar şi carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Mamifere:** Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliac cu picioare lungi (*Myotis capaccinii*). **Nevertebrate:** *Lycaena dispar* • *Euphydryas aurinia*. **Plante:** Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Caracteristicile peisagistice şi biogeografice ale sitului sunt impuse de substratul geologic. Atât cavităţile naturale cât şi unele cavităţi antropice constituie habitatul faunei cavernicole specifice şi temporar al faunei nespecifice. Calcarele sunt în strânsă legătură cu rocile magmatice din jur, dovadă fiind geodele cu frecvenţă mare. Adâncimea mare a fragmentării a fost favorizată de accidentele tectonice care au permis formarea văilor în chei. Relieful natural este completat de doline în platou carstic suspendat, peşteri, conuri de grohotiş, relief ruiniform. Expoziţia diferită a versanţilor şi extinderea trenelor de grohotiş, suprafeţele împădurite sau lipsa vegetaţiei determină alternanţa regiunilor cu insolaţie mare (stâncării, trene de grohotiş) cu cele cu umiditate excesivă (izvoare permanente, zone umede). Acest mozaic geologic conservă patru habitate (din care unul este prioritar) şi cinci specii de interes comunitar. Situl include rezervaţia naturală de interes naţional Calcarele din Dealul Măgura.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află la nord de râul Mureş, în Munţii Metaliferi. Masivele calcaroase de la Băiţa-Crăciuneşti aparţin în întregime Jurasicului superior. În partea inferioară găsim calcare roşcate lucioase, iar în partea superioară structura geologică este reprezentată de calcare alb cenuşii. Masa mare de calcare, cu grosimi de până la 400 m, se caracterizează prin calcare recifale sau perirecifale. Pe fisuri, fracturi sau suprafeţe de stratificaţie apar accidente silicioase.

Pedologie

Este predominant solul de tip rendzină, urmat de erodisol. Mai rar apar solurile de sol brun luvic şi solurile de tip litosol rendzinic.

Hidrologie

Pârâul Căian colectează apele pluviale care se scurg de pe versanţi şi torenţii care se formează cu ocazia unor precipitaţii masive. Pârâul Orminzii colectează apele pluviale de pe versantul nord-estic al sitului. Valea pârâului Ormindea a format în amonte o zonă mlăştinoasă de circa 2 ha în care există o vegetaţie şi o faună specifice acestui tip de habitat.

Aspecte climatologice

Verile au o temperatură normală, iar iernile nu sunt prea reci. Temperatura medie anuală este cuprinsă între 8,5 şi 9 °C, iar precipitaţiile au valori cuprinse între 1000-1200 mm/an.

Biocenoza

Vegetaţia

Pe suprafaţa sitului sunt prezente păduri, stâncării, zone umede, pajişti şi peşteri, toate cu o stare de conservare bună. De remarcat este faptul că sunt prezente patru habitate de interes comunitar, dintre care unul este prioritar pentru conservare – păduri din *Tilio Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene. Mediul rupestru este caracterizat prin faleze de calcar înalte de 160-200 m, pe suprafaţa lor existând o vegetaţie chasmofitică, fiind în egală măsură şi un habitat propice pentru păsările răpitoare. Zona umedă din sit, având o suprafaţă de 2 ha, constituie un habitat perfect pentru vegetaţia specifică zonelor mlăştinoase, cu specii de salcie şi de anin. Pădurile sitului sunt formate din specii de foioase precum fagul, cerul, carpenul, gârniţa. Flora se caracterizează atât prin numărul mare al elementelor termofile de origine sudică prezente pe stâncile calcaroase, cât şi prin asociaţiile ierboase şi lemnoase. Dintre speciile rare sau endemice putem aminti unghia ciutei, mierluţa ţepoasă, cimbrişorul, cocârja, omagul, tătăneasa de fag. Au fost identificate până în prezent 22 de specii de muşchi şi licheni. De asemenea, există un contingent destul de mare de specii carpato-balcanice dintre care amintim opaiţa, varza de stâncă, căftălanul, crăticioara. Condiţiile particulare de mediu din acest sit au permis apariţia la speciile vegetale a unor forme şi varietăţi noi, endemice, fiind descoperite varietăţi de scaieţi şi păiuş stepic.

Fauna

Pajiştile prezintă o stare de conservare relativ bună, necesitând refacerea prin curăţirea de plante invazive pentru a putea menţine şi proteja populaţia de fluturi, unii de importanţă comunitară, alţii de importanţă naţională şi locală. La baza falezelor există habitate de grohotişuri calcaroase care constituie un spaţiu de viaţă perfect pentru reptile ca năpârca, şarpele de alun şi şopârla de ziduri, alături de care apare vipera cu corn, specie care aici atinge cel mai nordic punct din Europa. Zona umedă din sit constituie un habitat perfect pentru importante populaţii ale speciilor de amfibieni de interes conservativ triton comun transilvănean şi buhai de baltă cu burta galbenă, alături de care mai apar în perioada de reproducere specii ca salamandra, broasca roşie de pădure şi broasca râioasă brună. Păsările sunt reprezentate de 22 de specii din care 19 sunt de importanţă naţională, printre care amintim şoimul rândunelelor, pupăza, ghionoaia verde etc. Mamiferele sunt bine reprezentate prin viezure, vulpe, dihor de casă, mistreţ, căprior etc. Zona este bogată de peşteri şi grote folosite ca adăpost de către importante populaţii de lilieci, dintre care amintim liliacul cu picioare lungi şi liliacul mic cu potcoavă (de interes comunitar).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Reţea de alimentare cu apă potabilă dar nu şi de canalizare există doar în centrul comunal. Locuinţele celor peste 4200 de localnici sunt încălzite în sistem individual, cu lemne. Dezvoltarea economică a zonei s-a bazat în cea mai mare parte pe industria extractivă şi prepararea minereurilor auro-argentifere şi neferoase. În prezent multe dintre mine sunt închise, funcţionând doar exploatările de calcar din cariere. Localnicii mai sunt angrenaţi şi în agricultură, creşterea animalelor, comerţ, producţie de materiale de construcţii şi în exploatări forestiere.
Golurile carstice păstrează dovezi paleontologice şi arheologice datând din paleolitic şi până în perioada feudală. Astfel, în mai multe peşteri au fost identificate materiale din paleolitic, obiecte din neolitic, eneolitic şi epoca bronzului. Epoca dacică este reprezentată printr-un brăzdar de plug dacic. Urmele romane sunt extrem de numeroase şi răspândite în toată zona, aici fiind identificat un punct minier roman de extracţie a aurului (galerii şi centru administrativ) dar şi numeroase alte mine de aur şi tezaure. Pe teritoriul localităţilor se mai pot admira şi astăzi biserici vechi de lemn sau piatră, datate începând cu secolul al XVII-lea.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Arderea miriştilor şi a vegetaţiei subarbustive şi braconajul au impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare şi de orientare, puncte de intrare, poteci pentru vizitare, trasee turistice şi tematice şi locuri de campare cu vetre de foc. Sunt necesare următoarele dotări: o clădire administrativă, puncte de informare, un centru de cercetare, amenajări pentru observare/supraveghere şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

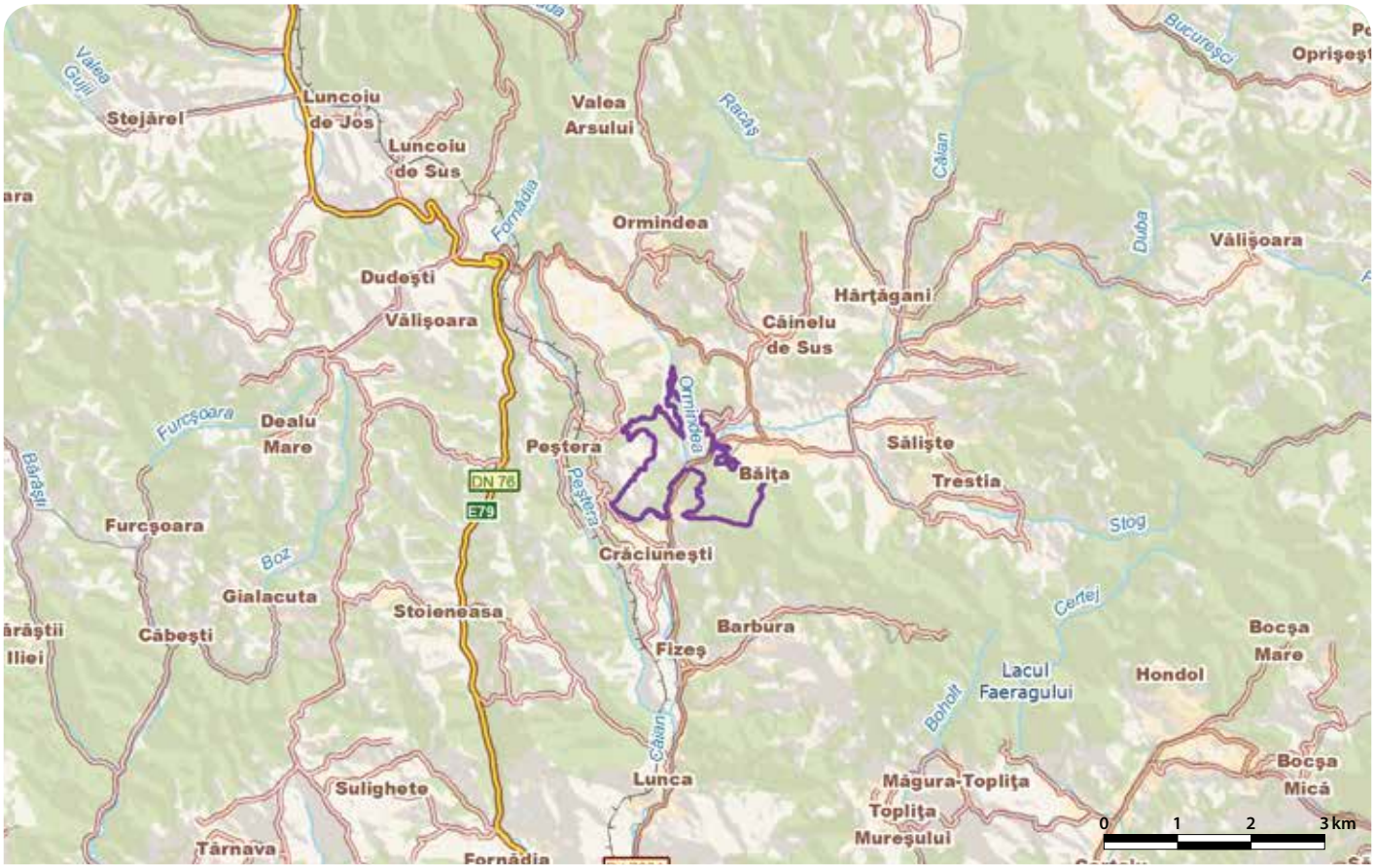

MESTECĂNIȘUL DE LA RECI - RO SCI 0111

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Covasna: Ozun, Reci.

Suprafața: 2.104 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 48′ 54″; Long. E 25˚ 54′ 8″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 561 max., 508 min., 522 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Se poate ajunge în sit pe DJ121, care trece prin extremitatea acestuia din NE, sau pe DN11 care trece prin localitățile limitrofe Ozun și Sântionlunca. Drumul comunal DC16 (dintre localitățile Ozun și Aninoasa) străbate situl în extremitatea sudică, delimitându-l apoi pe latura sud-estică.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3260 - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetație din *Ranunculion fluitantis* și *Callitricho-Batrachion*; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **6440** - Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91D0*** - Turbării cu vegetație forestieră; **6120*** - Pajiști xerice pe substrat calcaros.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Castor (*Castor fiber*). **Nevertebrate:** *Colias myrmidone* • *Maculinea teleius* • *Lycaena dispar*. **Plante:** Otrățel (*Aldrovanda vesiculosa*) • Dediței (*Pulsatilla patens*) • *Dicranum viride*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Mestecănișul de la Reci este un depozit nisipos de vârstă pleistocenă situat în lunca Râului Negru, afluent al Oltului, care deși a fost afectat de intervenția umană (defrișare, înlocuire de specii, asanare) prezintă o importanță științifică deosebită prin speciile vegetale higrofile rare pentru România, relicte glaciare precum mesteacănul pitic, otrățelul bălților, gălbenușele, șapte-degete, angelica sălbatică și speciile rare și protejate de ferigă, mușchi, nuferi albi, laleaua pestriță, dediței și crinul broaștei. Habitatele pentru care a fost desemnat situl sunt în număr de șapte, dintre care trei sunt prioritare pentru conservare. De asemenea, situl adăpostește o faună variată de vertebrate și nevertebrate dintre care se remarcă cele trei specii de fluturi de importanță comunitară: fluturele roșu de mlaștină, albilița portocalie și fluturele albastru cu puncte negre.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este localizat în partea central-estică a județului Covasna, de-a lungul râului Negru, unde s-au format dune de nisip (unele înalte de 6 m) prin modelare eoliană din aluviunile cuaternare ale fostului lac dacian care ocupa Depresiunea Brașovului. Cu timpul, în depresiunile care s-au format între dune, prin ridicarea nivelului apei freatice și cu aportul precipitațiilor atmosferice s-au înfiripat mici formațiuni umede (bălți și mlaștini), aflate în prezent în diferite faze de colmatare. Unele dintre aceste mlaștini se caracterizează prin acumulare de turbă.

Pedologie

Relieful ondulat din sit a luat naștere prin eroziunea inegală a cuverturii mai fine care acoperea nisipurile, urmată de o remaniere eoliană superficială a acestor nisipuri. Cea mai mare parte a solurilor din sit sunt luvosoluri psamice. Aceste subtipuri sunt răspândite pe coamele și versanții dunelor, dar uneori chiar și în interdune, caz în care sunt adesea gleizate (gleisoluri). Prezența straturilor puțin permeabile la adâncimea de 1,5-3(5) m favorizează formarea unor pânze freatice care influențează decisiv procesele de pedogeneză. În acest fel apar soluri gleizate, gleisoluri și liminisoluri (bălți). Frecvența ridicată a gresiilor silicioase și feruginoase cu mult cuarț în bazinul Râului Negru explică în mare măsură caracteristicile chimice ale solurilor evoluate pe nisipurile de la Reci.

Hidrologie

Situl se află în bazinul hidrografic al râului Olt, fiind situat în lunca afluentului acestuia. Râul Negru. Are bălți și mici lacuri parțial colmatate, care uneori seacă pe parcursul verii. Lucrările hidrologice efectuate în vecinătatea sitului au influențat negativ regimul hidrologic având ca și consecință reducerea numărului de lacuri și bălți. În perioadele uscate marea majoritate a bălților seacă, provocând un dezechilibru în cadrul habitatelor cu specii hidrofile.

Aspecte climatologice

Situl se găsește într-un climat temperat-continental, cu veri relativ calde și ierni geroase în care vântul local numit „Nemira" produce viscole și cu inversiuni termice frecvente în anotimpul rece. Temperatura medie în ianuarie este de –2 până la –10 °C, iar în iulie 7-20 °C.

Biocenoza

Vegetația

În sit se găsesc lacuri și mlaștini eutrofe populate de o serie de specii rare, relicte glaciare, cum sunt mesteacănul pitic și angelica sălbatică, dar și prin specii rare de ferigă, nuferi albi, lalea pestriță, crinul broaștei. În fânețele umede din zona dinspre Sântionlunca se întâlnește frecvent laleaua pestriță, iar în zonele mai ridicate și uscate se întâlnește dediței, prezent în fișa standard a sitului. O altă specie rară și protejată este otrățelul bălților, care împreună cu o specie de mușchi au stat la baza desemnării sitului. De remarcat este faptul că situl are o mare diversitate a speciilor, pe suprafața rezervației întâlnindu-se atât specii de stepă cât și specii de zone umede și aceasta la doar câteva sute de metri una de alta. Vegetația acvatică și palustră luxuriantă a mlaștinilor adăpostește numeroase rarități floristice, inclusiv relicte glaciare (gălbenușele și șapte-degete), alături de specii ca nufărul alb, papura, menta de apă, stânjenelul de baltă, broscărița, săgeata apei, pipirigul, rogozul, mana de apă, limbarița. Vegetația ierboasă este reprezentată de trifoiște, pufuliță de mlaștină, umbrăvioară, feriga vulturului, turiță, păiuș, mălaiul cucului, cimbru, coada șoricelului, viițelar, firuță, gușa porumbelului, piciorul cocoșului galben etc. Habitatele pentru care a fost desemnat situl sunt în număr de șapte, dintre care se remarcă trei prioritare pentru conservare: Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)*, Pajiști xerice pe substrat calcaros și Turbării cu vegetație forestieră.

Fauna

Din observațiile ornitologice efectuate în zonă s-a constatat existența a 148 de specii de păsări din care 28 de specii sunt cert cuibăritoare în zonă iar 39 clocesc în vecinătate, utilizând situl ca loc de popas și hrănire. Alte specii importante de vertebrate din sit sunt broasca râioasă verde și cea brună, brotăcelul, broasca de mlaștină, broasca de pământ, tritonul cu creastă și buhaiul de baltă cu burta galbenă (ambele specii comunitare), broasca roșie de pădure, șarpele de apă, șopârla de câmp, țestoasa de apă (specie comunitară), șoarecele de pădure și cel de câmp, șobolanul de apă, pisica sălbatică, chițcanul de câmp și cel de apă, vulpea, iepurele, viezurele, nevăstuica, căprioru, mistrețul, castorul (specie comunitară), ariciul, dihorul, veverița, cârtița etc. De asemenea, situl adăpostește o faună variată de nevertebrate, dintre care se remarcă cele trei specii de fluturi de importanță comunitară pentru care a fost desemnat situl: fluturele roșu de mlaștină, albilița portocalie și fluturele albastru cu puncte negre.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

În localitățile din sit trăiesc 6900 de locuitori. Alimentarea cu apă potabilă în sistem centralizat este în curs de execuție, canalizarea nefiind în totalitate definitivată, iar încălzirea locuințelor se face în sistem individual, cu lemne. Economia zonei este bazată pe activități din domeniul industriei alimentare, textile și de prelucrare a lemnului, comerț, morărit și panificație, agroturism etc. Agricultura și creșterea animalelor rămân însă activitățile principale.
Săpăturile arheologice efectuate pe teritoriul satelor învecinate sitului au scos la iveală vestigii din neolitic, epoca bronzului, epoca romană precum și urme de fortificație ale unor construcții medievale. În zilele noastre, costumele tradiționale și dansul popular, alături de alte evenimente culturale se pot vedea cu ocazia unor manifestări ca „Ziua Satului", „Întâlnirea Fanfarelor", „Concursul de virtuozitate – Cea mai puternică așezare din Ardeal", „Zilele Recoltei", „Târgul de Ziua Ana", „Balul Strugurilor" etc.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Pășunatul intensiv, lucrările de desecare, introducerea pinului ce a înlocuit asociațiile de mesteacăn, braconajul și turismul de masă au un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, poteci/drumuri pentru vizitare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

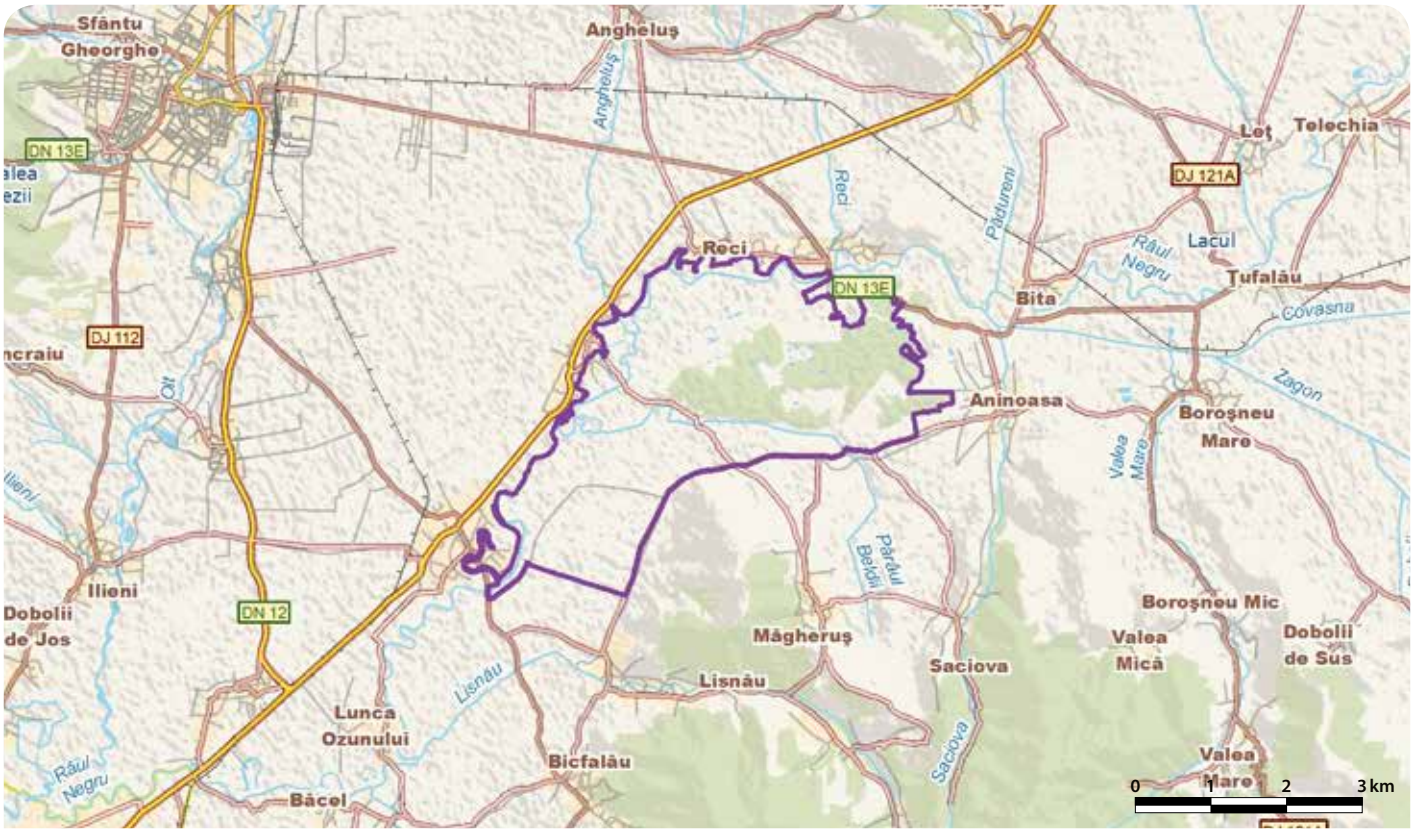

MLACA TĂTARILOR - RO SCI 0112

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Sibiu: Arpașu de Jos.

Suprafața: 4 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 45° 42′ 57″; Long. E 24° 39′ 1″
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 545 max., 541 min., 557 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe DN1, până în localitatea Arpașu de Jos, după care se continuă pe drum județean până în Arpașu de Sus și apoi pe drum local.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7150 - Comunități depresionare din *Rhynchosporion* pe substraturi turboase.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este o mlaștină activă de tip mezo-oligotrof, cu un bogat sediment de turbă. Sunt prezente aici și specii protejate de herpetofaună. În tinov au fost identificate peste 127 de specii de plante, din care o importanță deosebită o au mușchii de turbă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, situl se află în sudul Depresiunii Transilvaniei, un bazin format din șisturi cristaline scufundat la sfârșitul mezozoicului. Peste fundamentul cristalin s-au depus pietrișuri și nisipuri transportate din Munții Făgăraș. Situl se găsește în subunitatea numită Depresiunea Făgărașului-Țara Oltului. Geomorfologic, situl este o turbărie situată la altitudinea de 540 m pe o terasă din dreapta râului Arpașu Mare. Grosimea stratului de turbă variază între 9 și 16 m.

Pedologie

În sit sunt prezente soluri turboase, neevoluate, cu exces de umiditate.

Hidrologie

Situl se află în apropierea râului Arpașu Mare de care este legat printr-un canal de drenaj. Mlaștina este alimentată atât din surplusul de apă care se scurge prin canalul de drenaj din Sfagnete (o mlaștină aflată în vecinătate), cât și din izvoare proprii.

Aspecte climatologice

Climatul este temperat-continental, fiind influențat de localizarea geografică, altitudine și expoziția sudică a versanților. Temperatura medie anuală este de 6 °C, cu o medie a lunilor de vară de 17 °C și cu valori negative în timpul celei mai reci luni (ianuarie), respectiv –4 °C. Precipitațiile sunt destul de bogate, înregistrând o valoare de peste 800 de mm/an. Vânturile predominante sunt cele din direcția vest. Se remarcă prezența unui vânt cald, de tip foehn, datorat aerului care coboară dinspre creasta Munților Făgăraș.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația din sit este încă insuficient cunoscută, până în prezent fiind identificate un număr de 127 de specii vegetale dintre care amintim mesteacănul pufos, plopul tremurător, arinul negru, crușinul, coacăzul, mușchiul de turbă, bumbăcarița, trifoiștea de baltă, pufulița de mlaștină, ochii păsăruicii, calcea calului, piciorul cocoșului, limbarița, mirgăul, merișorul, afinul.

Fauna

Fauna specifică zonelor de mlaștină este reprezentată prin specii protejate precum țestoasa de apă și tritonul cu creastă.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 2800 de locuitori sunt angrenați în activități ca agricultura, creșterea animalelor, prelucrarea lemnului, industria morăritului și a panificației, turism. Localitatea beneficiază de sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă și canalizare. Încălzirea locuințelor se face în sistem individual, cu lemne și mai rar cu gaz.
În sit se remarcă mănăstirea ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului", ridicată pe moșia contelui Adam Teleki și atestată documentar la 1726, și Monumentul Eroilor Români din al doilea război mondial, realizat în anii 1948-1950. Locuitorii sărbătoresc zilele Arpașului la începutul lui iulie, când are loc un cu târg de produse tradiționale și diverse manifestări culturale.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Situl este afectat de incendieri sporadice care distrug vegetația și de activități de drenaj care alterează regimul hidrologic al turbăriei.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl nu prezintă dotări sau amenajări pentru vizitare sau administrare, fiind necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, amenajări pentru observare/supraveghere și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

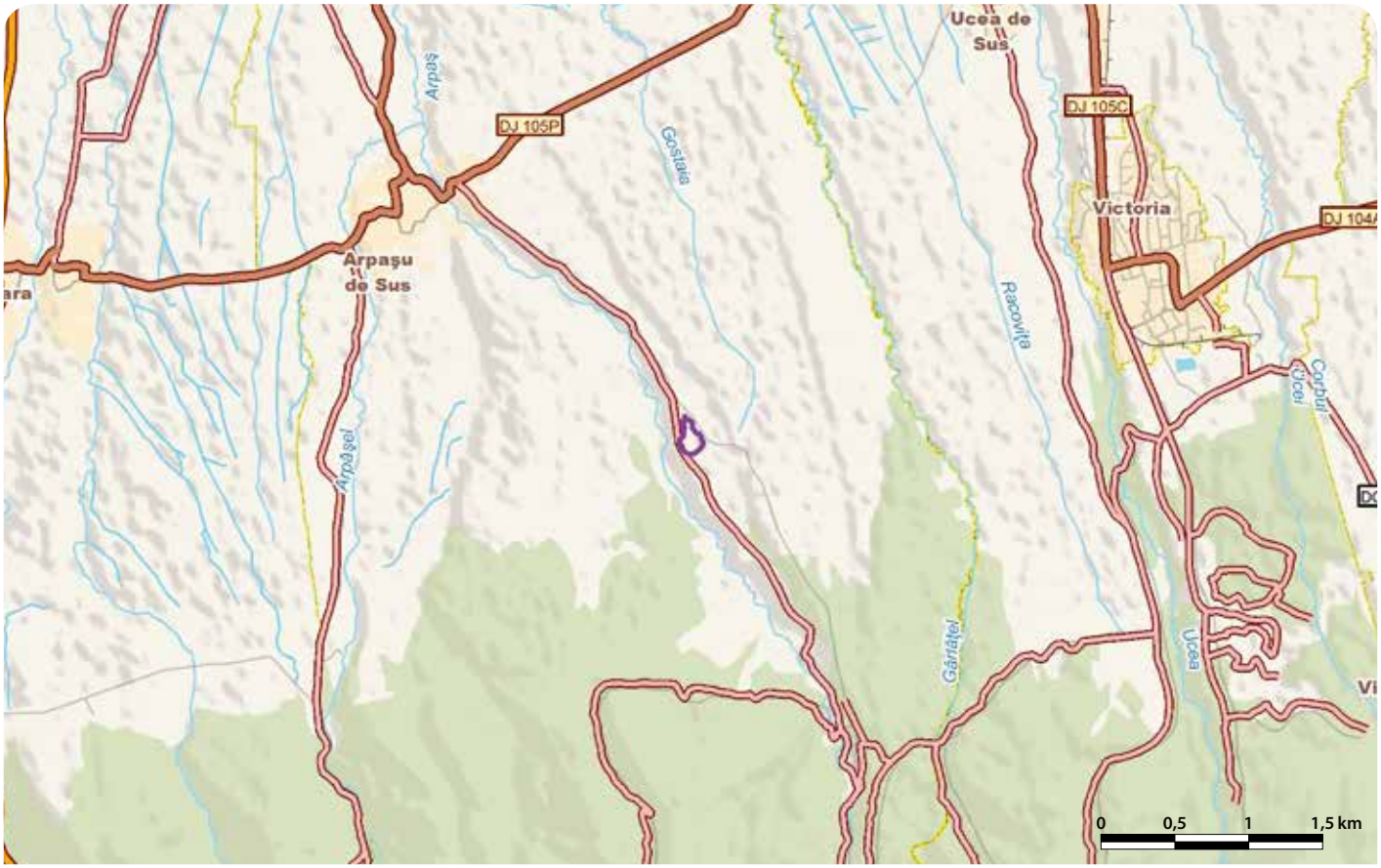

MLAȘTINA DUPĂ LUNCĂ - RO SCI 0113

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Harghita: Suseni, Voșlăbeni.

Suprafața: 309 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚37' 56"; Long. E 25˚ 36' 6"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 775 max., 755 min., 765 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe DN12 (Miercurea Ciuc-Gheorgheni) până în localitatea Voșlobeni sau pe calea ferată Brașov-Tg. Mureș (stația Voșlobeni). Părăsind drumul național sau stația de tren accesul se face pe drumuri locale pietruite, distanța până la sit fiind de 500 m.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6410 - Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **7230** - Mlaștini alcaline; **91D0*** - Turbării cu vegetație forestieră.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac comun (*Myotis myotis*). **Plante:** Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

În sit este prezentă o mlaștină eu-mezotrofă în stare excepțională de conservare, cu acumulări însemnate de turbă, reprezentativă pentru Bazinul Gheorgheni și chiar pentru Carpații Orientali. El adăpostește mai multe habitate și specii de plante de interes comunitar sau relicte glaciare. De asemenea, pajiștile umede prezente aici constituie habitate importante de cuibărit și hrănire pentru multe specii de păsări precum cristelul de câmp, barza albă și păsări răpitoare. Situl include în întregime rezervația naturală Mlaștina „După Lucă", care împreună cu alte două mlaștini („În Luncă" și „Delnițe") formează complexul de mlaștini de la Voșlobeni. Situl este important și pentru conservarea a două specii de lilieci și două de amfibieni de importanță comunitară.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl, respectiv complexul mlaștinilor eu-mezotrofe de la Voșlobeni, face parte din Depresiunea Giurgeului, reprezentând cea mai sudică înmlăștinire din această depresiune, fiind împărțită în trei corpuri bine individualizate și separate de mai multe cursuri de apă: „În Luncă", „Delnițe" și „După Lucă". Depresiunea Giurgeului este una tipic intramontană, genetic făcând parte din grupa depresiunilor de baraj vulcanic. Larga depresiune cu caracter de șes înalt (700-800 m altitudine) se desfășoară pe valea superioară a Mureșului, fiind delimitată și aproape complet închisă de crestele paralele ale Munților Giurgeului, Gurghiului și ale Munților Harghita. Aceste catene muntoase au caractere litologice și morfologice distincte, astfel încât zona depresionară delimitată de acestea prezintă o discontinuitate geografică și peisagistică bine evidențiată. Din punct de vedere geologic, Depresiunea Giurgeului are un fundament de șisturi cristaline peste care s-au depus depozite de pietrișuri, nisipuri, argile, marne și turbă. Acest fundament geologic, climatul răcoros bogat în precipitații și rețeaua hidrografică densă au favorizat apariția întinselor mlaștini de aici.

Pedologie

Datorită climatului rece al Depresiunii Giurgeului, prezenței permanente a apei și stagnării acesteia, arealul se caracterizează prin procese particulare de solificare și prin existența hidrisolurilor. Apariția acestora este determinată de drenajul natural insuficient care nu poate compensa aportul masiv de ape ce se scurg de pe formele de relief înalte care circumscriu teritoriul depresionar. Acest drenaj insuficient și redusa permeabilitate a materialului parental fac ca pânza de apă freatică foarte superficială să stagneze, generând astfel înmlăștinirile. Conținutul de apă în exces reduce capacitatea de aerare a hidrisolurilor, iar lipsa de oxigen conduce la descompunerea și mineralizarea substanțelor organice în condiții anaerobe. Primăvara, aceste soluri se încălzesc mai greu, ceea ce întârzie mult pornirea plantelor în vegetație. În aceste mlaștini se întâlnesc și turbe mezotrofe care fac trecerea către turbăriile de altitudine (oligotrofe).

Hidrologie

Situl este traversat longitudinal de râul Mureș care colectează mai multe cursuri de apă, dintre care menționăm următoarele pâraruri: Tinos, Senetea, Poncul Mare (acestea trei confluează înainte de a se vărsa în Mureș), Poncul Mic și Valea Morii (care se varsă direct în Mureș), pârâul Fântânii și Valea Voșlobeni. Această rețea hidrografică foarte deasă, dar și acumulările de ape din perioada de primăvară, pânza de apă freatică superficială și micromorfologia terenului au favorizat instalarea și contribuie la menținerea mlaștinilor.

Aspecte climatologice

Depresiunea Giurgeului este cea mai rece regiune a țării, având o climă care se caracterizează prin ierni aspre și geroase de lungă durată și veri răcoroase. Temperatura medie vara este de 18 °C, cea maximă înregistrându-se la sfârșitul lunii iulie, iar cea minimă la sfârșitul lunii ianuarie. Primele înghețuri se produc la sfârșitul lui septembrie, iar ultimele apar la sfârșitul lunii mai. Ploile sunt frecvente primăvara și toamna, fiind în general de scurtă durată, iar grindina apare des la începutul verii (iunie și iulie). Caracteristice zonei sunt frecventele și puternicele inversiuni termice datorate circulației active ale curenților de aer care fac să se înregistreze temperaturi și fenomene cu totul speciale. Astfel, inversiunile termice determină să se înregistreze temperaturi mai scăzute (–25 °C, –35 °C) în lunile februarie și martie. Aceste acumulări de aer rece în depresiune sunt însoțite uneori și de cețuri care se risipesc când briza de vale pune în mișcare masele de aer, dirijându-le către crestele munților. Aceste particularități climatice și termice au favorizat conservarea relictelor glaciare în mlaștini și prezența a numeroase elemente floristice circumpolare-arctice.

Biocenoza

Vegetația

Din punct de vedere al formațiunilor vegetale aceste mlaștini sunt foarte asemănătoare cu cele din nordul Europei, fiind bogate în elemente de floră circumpolare. Printre acestea se numără și relictele glaciare, care au supraviețuit încălzirii climatice de după glaciațiune și încă persistă în asemenea refugii. O importanță deosebită o au în sit diferitele specii de mușchi de turbă care intră în alcătuirea habitatelor de trecere de la mlaștinile eutrofe către cele mezotrofe și oligotrofe. Sunt prezente următoarele relicte glaciare: roua cerului, taula, palma strigoiului, voniceriul pitic, vioreaua, gălbenușa, scăricea, daria, foaia grasă, captalanul galben, pipiriguțul și curechii de munte. Aceasta din urmă este de importanță comunitară și prezintă în sit populații aflate într-o stare excelentă de conservare. Alte specii de floră importante, unele dintre ele incluse pe liste roșii naționale, sunt gențiana de mlaștină, ciocoii, catița, laleaua pestriță, bulbucii de munte, rotocelele, mlăștinița, poroinicul, orhidea de izvoare, trifoiștea de baltă, bumbăcarița, răculețul, floarea văduvii, șopârlica. În sit sunt prezente și pajiștile cu șușarcă pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase, pajiștile de altitudine joasă (cu coada vulpii și sorbestrea) și pajiștile aluviale cu asociații de pătrunjiță. De-a lungul pâraielor și Mureșului apar fâșii înguste de păduri aluviale de arin alb cu specii ierboase precum calcea calului, brusturele și lăptucul oii (element floristic daco-balcanic, subendemit), care formează habitatul prioritar pentru conservare Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)*. De asemenea, apar și tufărișuri edificate de sălcii (în special zălog), în compoziția cărora, alături de arinul alb, apar și relictele glaciare taula și voniceriul pitic.

Fauna

Au fost semnalate în sit specii noi pentru țară de furnici și tricoptere. Cu populații aflate în stare bună de conservare au fost semnalate speciile de interes comunitar liliacul comun și liliacul comun mic. Stare de conservare medie din cauza unui efectiv populațional mic au în sit speciile protejate de amfibieni, tritonul cu creastă și buhaiul de baltă cu burtă galbenă. Dintre speciile de păsări se remarcă mugurarul roșu, o specie cu distribuție nordică care în sit are principala populație cuibăritoare din România. Fânețele de aici și din apropiere reprezintă habitatele de hrănire și reproducere ale unor specii de păsări protejate ca barza albă, cristelul de câmp și acvila țipătoare mică.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 2056 de locuitori lucrează în agricultură, creșterea animalelor, turism și agroturism, dar și în cariera de dolomită. Comuna Voșlăbeni dispune de alimentare cu apă potabilă și canalizare, casele fiind încălzite individual, cu lemne.
Prima biserică ortodoxă din Voșlobeni a fost construită din lemn în anul 1714 și are o clopotniță declarată monument arhitectural. În fiecare an se organizează festivalul „Întâlnirea Fanfarelor", la care participă formații de fanfară și dansuri populare ale localităților din zonă. Mai recent au început să fie organizate ediții ale festivalului de dansuri populare „Așa-i dansul pe la noi", la care participă formații de dansuri populare românești și secuiești.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Incendierea pajiștilor și a mirișilor au impact negativ asupra sitului. Exploatarea de dolomită aflată în vecinătatea sitului îl afectează doar prin poluarea sonoră și peisagistică, care se manifestă în mod permanent.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent există o stațiune științifică în care se organizează activități practice pentru studenți, perfecționări pentru profesori de biologie, tabere de cercetare etc. În sit sunt necesare panouri de avertizare, atenționare, informare și orientare, clădiri administrative, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, amenajări pentru colectarea deșeurilor.

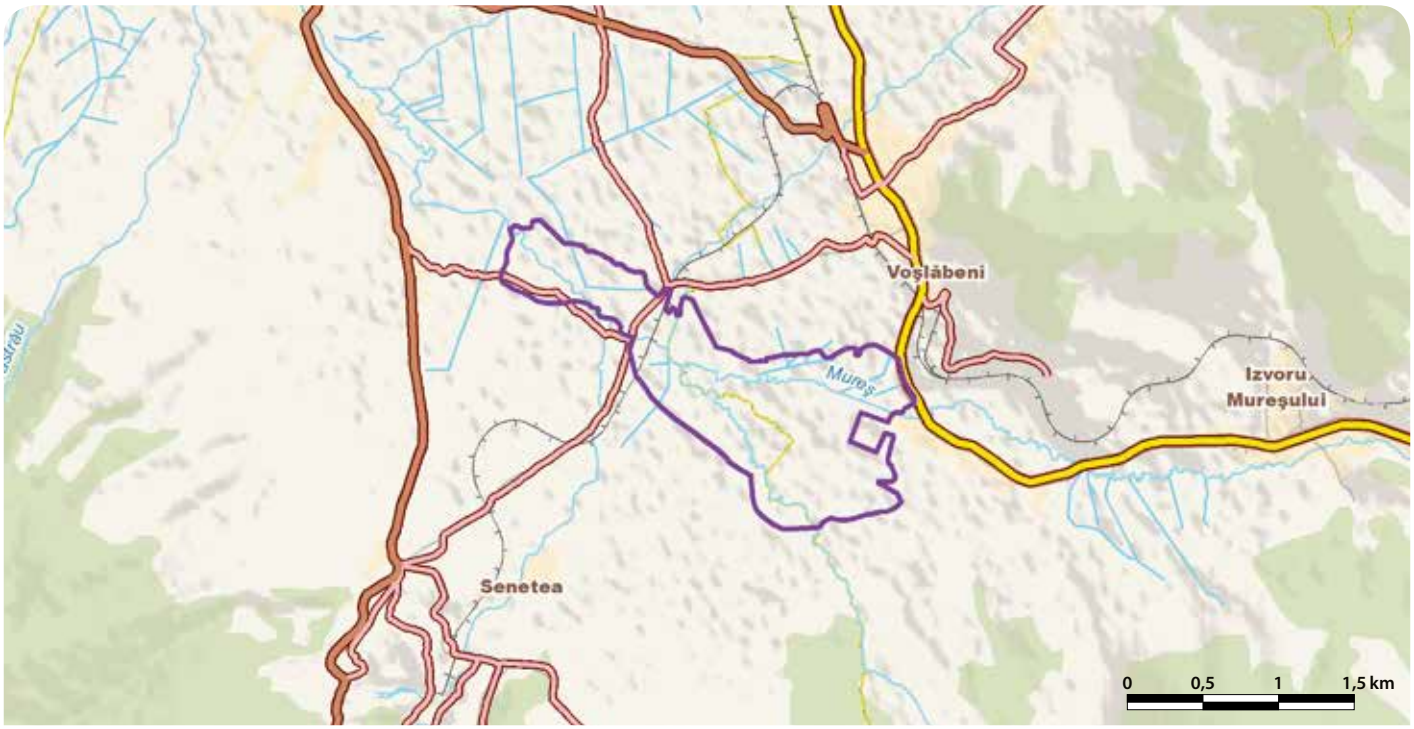

MLAȘTINA HERGHELIEI - OBANUL MARE ȘI PEȘTERA MOVILEI - RO SCI 0114

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Mangalia.

Suprafața: 232 ha
Localizarea geografică: Lat. N 43˚ 50' 4"; Long. E 28˚ 34' 18"
Bioregiunea: Stepică, Pontică
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 30 max., 0 min., 7 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se face din Mangalia pe DN39 (Mangalia-23 August), acest drum trecând prin sit la ieșirea din Mangalia, în dreptul lacului Saturn.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3260 - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetație din *Ranunculion fluitantis* și *Callitricho-Batrachion*; **40C0*** - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; **8310** - Peșteri în care accesul publicului este interzis.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost înființat pentru conservarea unei mlaștini eutrofe care prezintă pe malurile sale un amestec de vegetație higrofilă, mezo-higrofilă și halofilă deosebit de importantă pentru păsările care cuibăresc sau doar poposesc aici. În zona luciului de apă se află izvoare mezotermale și izvoare sulfuroase. Situl asigură totodată protecția la suprafață a peșterii „La Movile", singurul ecosistem din lume care funcționează exclusiv pe baza chemosintezei și care are o diversitate impresionantă de peste 35 de specii unice. Deasupra peșterii se găsesc obanele, care reprezintă forme geomorfologice particulare, relativ rare. În plus, trebuie specificat faptul că pe câmpia de deasupra peșterii trăiește popândăul, specie de interes comunitar, în zonă fiind prezent și habitatul de tufărișuri ponto-sarmatice, prioritar pentru conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în extremitatea sud-estică a țării, zona încadrându-se în subunitatea litoralului dobrogean, iar geologic în zona Dobrogei de Sud. Peisajul carstic este definit de orizontalitatea aproape perfectă a terenului, întreruptă de prezența a trei mari doline (depresiuni carstice pe care locuitorii le numesc obane): Obanul Blebea sau elețeul, Obanul Mare și Obanul Mic, formate printr-un colaps carstic datorat prăbușirii unei rețele de galerii subterane. Bordura obanului este dominată de numeroase movile, de 3-5 m înălțime și 10-15 m diametru, între care se observă intercalate doline mai mici. Arealul ce include Obanul Mare și Obanul Mic este numit de localnici „La Movile" și face parte dintr-o arie mai extinsă, „Zona carstică Mangalia", în cadrul căreia au fost delimitate trei complexe exocarstice: „La Movile", „Mlaștina Mangaliei" și „Kara-Oban". Complexul „La Movile" amintește de un relief carstic tropical la scară redusă, în totală contradicție cu climatul actual temperat uscat, de stepă, caracteristic regiunii. Aceasta sugerează existența unor componenți geosistematici specifici a căror interacțiune a determinat geneza și evoluția unui carst cu aspecte proprii denumit „Carst de tip Movile", caracterizat de circulația apelor mezotermale sulfuroase ascensionale venite din profunzime pe fracturi tectonice. Peștera de la Movile reprezintă un sector rămas dintr-un cavernament mult mai extins existent anterior colapsului carstic care a generat Obanul Mare, având o lungime totală de 240 m, cu galeriile dispuse pe două nivele, de vârstă würniană (între 50000 și 100000 de ani). Cercetările geologice prin foraj au stabilit că mlaștina „plutește" deasupra unei depresiuni adânci de 48 m. Deoarece la nord și la sud de mlaștină calcarele apar aproape de suprafață s-a ajuns la concluzia că depresiunea este o uriașă dolină de prăbușire sau fundul unei văi carstice adânci. După prăbușire, în cavitate s-au depus în timp 40 m de argilă și loessuri, procesul finalizându-se relativ recent (acum 15-20 de mii de ani). Depresiunea nu s-a format cu mult timp înainte (posibil în timpul ultimei glaciațiuni, când nivelul mării a coborât cu peste 70 m, favorizând procesele de prăbușire carstică).

Pedologie

În mlaștina Hergheliei, datorită mediului mlăștinos s-a format deasupra stratului de argilă un strat de turbă gros de 7 m. Turba de la Mangalia este slab fosilizată și cu un conținut mai redus de carbon, fiind materie primă de bază pentru formarea nămolului terapeutic. În depresiune există o rezervă de nouă milioane de tone de turbă, în prezent fiind interzisă exploatarea acesteia. Nivelul superior al peșterii La Movile este uscat, fără concrețiuni, podeaua galeriilor fiind acoperită cu nisip și fragmente mici de calcar sub care se află sedimente ce demonstrează comunicarea directă cu exteriorul. Nivelul inferior activ, situat cu 4-5 m sub cel superior, are o lungime de aproximativ 50 m, galeriile sale fiind inundate aproape complet cu apă.

Hidrologie

Mlaștina Hergheliei este un fost golf marin transformat în lagună și separat ulterior de mare prin cordoane de nisip. În zona luciului de apă se află 25 de izvoare de ape mezotermale și sulfuroase. Debitul de apă furnizat de aceste izvoare este bogat scurgându-se din mlaștină în mare printr-un canal aproximativ 200-250 l/s. Nivelul general al mlaștinii este cu circa 0,8 m deasupra nivelului mării. Peștera de la Movile este inundată cu apă hidrotermală încărcată cu hidrogen sulfurat.

Aspecte climatologice

Situl se află în climat temperat-continental care, are aici o puternică influență marină. Astfel, clima litoralului este blândă, vara zilele sunt lungi și călduroase, durata de strălucire a soarelui în iulie fiind de 10-12 ore/zi. Valoarea medie anuală a temperaturii este de 11,2 °C, iar amplitudinea anuală a temperaturii aerului este de 21,6 °C. Deși vara valorile temperaturii aerului sunt relativ ridicate, nu se înregistrează o frecvență mare a zilelor tropicale datorită influenței brizelor marine. Zona are cea mai redusă nebulozitate din țară, media anuală fiind de cinci zecimi, înregistrându-se totodată și cele mai scăzute cantități de precipitații din țară (378,8 mm/an). Numărul mediu anual de zile cu strat de zăpadă este sub 14.

Biocenoza

Vegetația

Separată de mare printr-un cordon litoral lung de circa 1400 m și lat de 80-100 m, Mlaștina Hergheliei ocupă o suprafață de 110 ha și are o formă ovală cu diametrul mare situat pe direcția NS. Pe fundul ei se află un strat de turbă ce atinge grosimi de maxim 7 m, fiind alimentată de 21 de izvoare sulfuroase în dreptul cărora adâncimea este maximă, iar vegetația acvatică este rară. Specificul acestei mlaștini eutrofe constă în prezența pe malurile sale a unui amestec de vegetație higrofilă și mezo-higrofilă cu vegetație halofilă. Din zonă sunt menționate 132 de specii de plante vasculare și 22 de asociații vegetale, unele specifice zonelor umede costiere ușor sărăturate. Ca specie rară de plantă amintim papura cu frunza îngustă. În masa apei trăiesc ciuma apelor, orzoaica de baltă, cosorul, brădișul și nenumărate specii de alge. Flora bacteriană din apele peșterii La Movile este reprezentată de specii de apă adaptate acestor condiții de viață particulare, cu numeroși taxoni endemici de bacterii sulfuroase care folosesc hidrogenul sulfurat în chemosinteză. Deasupra peșterii se întâlnește o floră formată din specii precum stânjenelul pitic, ciucușoara păroasă, păliurul, iasomia, volbura etc. Habitatele de interes comunitar protejate în sit sunt în număr de trei, dintre care unul este prioritar pentru conservare (Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice).

Fauna

Printre plantele din Mlaștina Hergheliei se ascunde o bogată faună de nevertebrate: protozoare, viermi, crustacee și insecte, care constituie hrană pentru numeroase specii de păsări. Dintre vertebrate menționăm carasul, obletele, roșioara, broasca de lac, șarpele de apă și bizamul. Păsările care cuibăresc sau trec pe aici folosesc alternativ cele două ecosisteme învecinate (litoral și lacustru), atât pentru odihnă cât și pentru hrănire. Când condițiile meteorologice sunt deosebit de vitrege, cu temperaturi sub zero care se mențin zile în șir, pe mlaștina Hergheliei pot fi observate acumulări mari de păsări diverse precum rațe, gâște, cormorani, stârci, pelicani, corcodei, lișițe, pescăruși etc. Migrația de primăvară începe foarte repede, din a doua jumătate a lunii martie situl fiind utilizat ca zonă de repaus și hrănire de foarte multe specii de păsări limicole care poposesc aici numai pentru câteva zile: prundărași, fugaci, fluierari, becaține, ploieri, nisipari, scoicari, culici, sitari, notatițe, piciorongi, ciocîntorși etc. Numărul paseriformelor este de asemenea mare, multe specii cuibărind în stufărișurile întinse (lăcari, greușei, frunzărițe, gușa-vânătă, pițigoi de stuf), altele preferând pășunea umedă ce înconjoară balta (codobaturi, presuri, sfrâncioci). Vara, când temperatura aerului atinge 38-39 °C, seacă multe ape stagnante din zonă, Mlaștina Hergheliei fiind vizitată de multe specii de pescăruși, chire și chirighițe (în special juvenili) care se hrănesc și se odihnesc pe insulele de turbă din centrul bălții. Pescărelul albastru care cuibărește aici se hrănește cu gambusii, un pește introdus în Mlaștina Hergheliei pentru a se hrăni cu larvele de țânțari și care împreună cu alte specii constituie hrană pentru păsările ihtiofage (cormoranul mare și cel pitic, chira de baltă și cea mică, pescărușul mic și cel râzător, chirighița neagră și cea cu obraji albi). Pasajul de toamnă începe din luna august și se prelungește până la începutul lunii noiembrie, Mlaștina Hergheliei fiind o locație căutată pentru hrană, dar mai ales pentru repaosul diurn, multe păsări părăsind acest loc pe timpul nopții. În urma amenajărilor din anii 1980 circa 75% din maluri (partea sudică – spre campingul Saturn, partea estică – spre mare și partea nordică – spre campingul Venus) se prezintă sub formă de balustradă de beton, mascată de cordoane groase de stuf care ascund ochiurile de apă populate de păsări. În multe părți ale mlaștinii turba apare la suprafață alcătuind mici insule pe care chirele, chirighițele și pescărușii își amplasează cuiburile. Aceste zone sunt înconjurate de arii extinse cu ape foarte puțin adânci (20-30 cm) în care își găsesc hrană abundentă și staționează pelicanii, cormo-

ranii mari și pitici, stârcii cenușii și de noapte, lebedele și gâștele de vară, pescărușii mici, râzători și argintii, prundărașii etc. Pentru pelicanii comuni, mlaștina Hergheliei reprezintă o stație de odihnă și de hrănire în migrația de primăvară, ei sosind în a doua jumătate a lunii aprilie, staționând pe luciul apei câte o noapte și plecând apoi spre locurile de cuibărit din Delta Dunării. Dintre mamiferele întâlnite în zona sitului amintim popândăul (de interes comunitar), vulpea, iepurele de câmp, ariciul, cârtița etc. Din Peștera La Movile au fost descrise 46 de specii de nevertebrate (viermi, melci, miriapode, crustacee, păianjeni, pseudoscorpioni, insecte primitive, ploșnițe etc.), dintre care 29 sunt specii noi pentru știință. Această faună a evoluat în condiții de izolare din Miocen, pe durata a 5,2 milioane de ani, astfel încât bogata colecție de taxoni noi pentru știință reprezintă o veritabilă „fotografie" a unei întregi faune „prinse" într-un ecosistem care a funcționat în timp ca o veritabilă capcană, fiind izolat complet de exterior.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Municipiul Mangalia (43600 de locuitori) dispune de alimentare cu apă potabilă și încălzire în sistem centralizat, fiind funcțional și sistemul de canalizare. Este cel de-al doilea centru economic din zona de SE a țării după Constanța, principalele sectoare de activitate fiind construcțiile navale, industria textilă, industria alimentară, transport și comunicații, turismul (clasic, balnear, cultural și de afaceri), cultura cerealelor și creșterea animalelor.

Mangalia are peste 2000 de ani de atestare istorică, fiind o colonie întemeiată la începutul secolului al VI-lea î.e.n. sub numele de Callatis de către coloniștii greci veniți din Heracleea Pontica (azi Eregli, din Turcia), pe locul unei așezări autohtone mai vechi, Cerbatis. Cetatea grecească a cunoscut o perioadă înfloritoare sub Imperiul Roman și a fost distrusă la sfârșitul secolului al VI-lea de avari și slavi, fiind înlocuită de o așezare de pescari. Vestigiile istorice care atestă trecutul orașului se pot vizita în cadrul Muzeului de Arheologie sau în întreg orașul (zidul de apărare al cetății Callatis, necropola romano-bizantină, mormântul princiar etc.). Astăzi Mangalia este o stațiune balneoclimaterică permanentă, implicată în organizarea a numeroase festivaluri naționale ca „Festivalul Callatis", „Festivalul Național de Teatru pentru elevi și studenți – Mangalia Art", „Festivalul Mangalia", „Gala Tânărului Actor", „Festivalul Zile și Nopți de Literatură" etc. De menționat este faptul că în Mangalia trăiește în prezent cea mai mare comunitate turco-tătară din România, aici fiind construită în secolul al XVI-lea Geamia „Esmahan Sultan", monument de arhitectură în stil maur din piatră cu grosimea de 85 cm cioplită pe loc de către meșterii pietrari turci.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Depozitarea ilegală a deșeurilor menajere și a materialelor inerte, nereactive au un impact major asupra speciilor din sit, existând și posibilitatea ca unii compuși rezultați din degradarea acestora să pătrundă împreună cu apa de infiltrație în peștera Movile și să pericliteze întregul ecosistem de acolo.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent, situl dispune de o clădire administrativă care servește și ca centru de cercetare, fiind necesare bariere (cele vechi fiind distruse), împrejmuire, panouri de avertizare/atenționare, de informare și de orientare (hărți), puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, amenajări pentru colectarea deșeurilor.

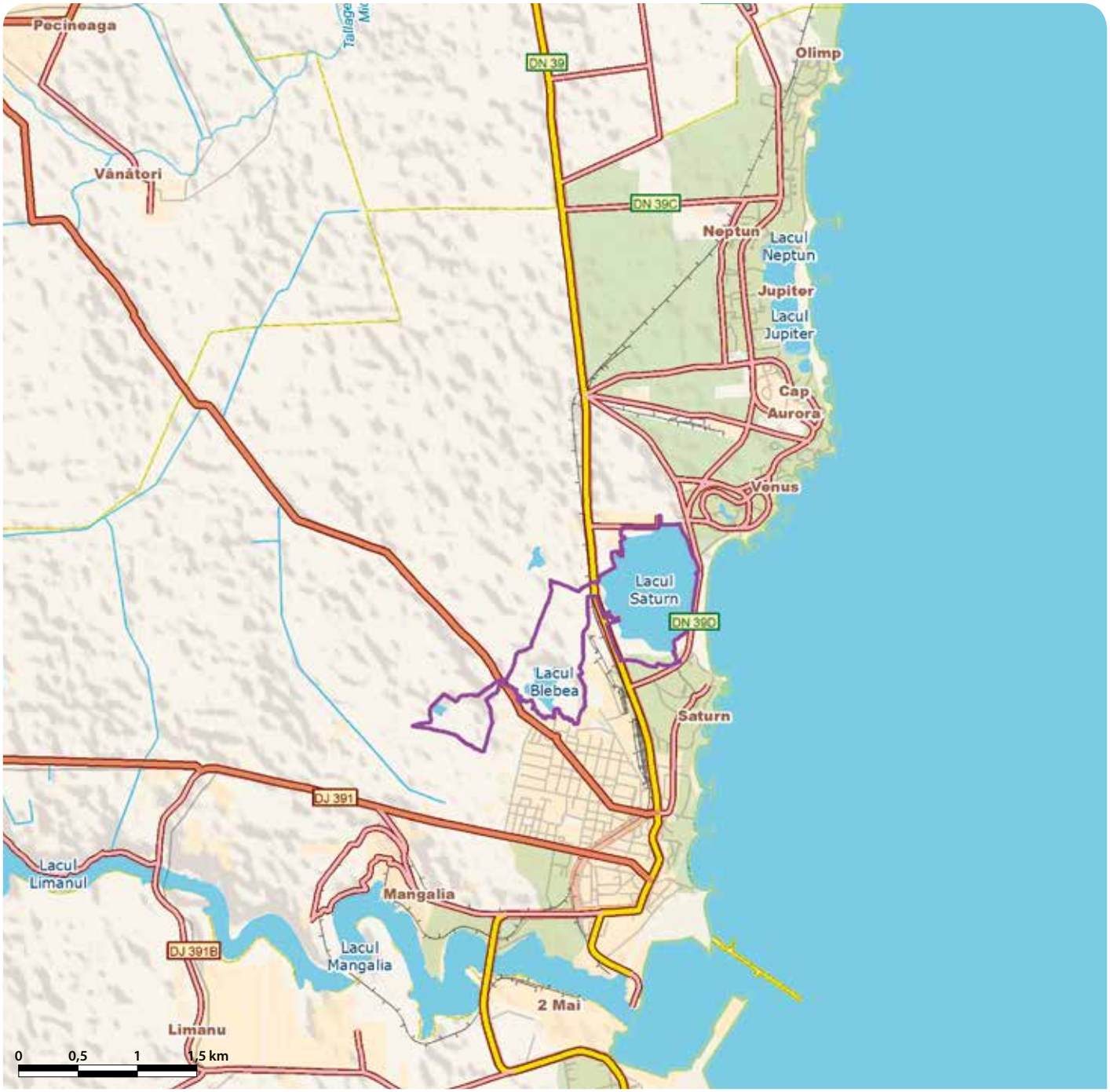

MLAȘTINA SATCHINEZ - RO SCI 0115

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Arad: Vinga.
Județul Timiș: Biled, Orțișoara, Satchinez, Variaș.

Suprafața: 2.290 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 58' 32"; Long. E 21° 6' 4"
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 115 max., 77 min., 94 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face dinspre Timișoara pe DN69, până la Orțișoara (apoi pe DJ693, spre Satchinez), până la bifurcația spre Sânandrei (localitate din care se continuă pe DJ692 spre Carani, Băile Călacea și în final Satchinez sau Bărăteaz) sau până la Vinga (cu continuare pe un drum local până în localitățile Mănăștur, Bărăteaz sau Gelu). În sit se poate ajunge și cu trenul personal, pe ruta Timișoara-Periam, până în stațiile Chinezu h, Gelu h sau Bărăteaz hc.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1530* - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** Carab (*Carabus hungaricus*) •*Lycaena dispar* • *Gortyna borelii lunata* • *Arytrura musculus*. **Pești:** Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se caracterizează prin existența unor mlaștini permanente care alternează cu suprafețe ocupate de stuf, bălți, fânețe și pâlcuri de sălcii. Ele sunt considerate un rest al fostelor mlaștini întinse ale Câmpiei Banatului și în prezent au devenit adevărate oaze ce asigură condiții favorabile în vederea popasului, a hrănirii și cuibăritului pentru numeroase specii de păsări care străbat culoarul de migrație din vestul țării. În acest sit se regăsesc peste 150 de specii de păsări, majoritatea protejate pe plan european, dintre care 42 de specii păsări cuibăritoare. Tot aici găsim 93 de specii de plante acvatice și palustre, 10 asociații vegetale, 941 de specii de nevertebrate, multe dintre ele fiind de asemenea de importanță comunitară.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se încadrează ca macrorelief în marele ținut al Câmpiei Tisei, geneza acestui relief fiind legată de mișcările orogenetice în paralel cu retragerea apelor lacului Panonic, precum și de procesele din zonele carpatice care au furnizat rețelei hidrografice materiale pentru colmatarea lacului. După retragerea lacului, zona a devenit o suprafață întinsă de mlaștini drenate ulterior de apele râurilor Mureș, Bega și Timiș.

Pedologie

Solurile din sit fac parte din clasa molisolurilor, fiind prezente tipurile cernoziom și cernoziom cambic cu diverse subtipuri (tipice, gleizate, pseudogleizate). În zonele limitrofe cursurilor de apă și bălților se întâlnesc și alte tipuri de soluri cum sunt lăcoviștile (tipice, mlăștinoase sau salinizate), solonețurile salinizate și erodisolurile tipice. Aceste soluri au fertilitate redusă, fiind în general exploatate ca pășuni și fânețe.

Hidrologie

Excesul de umiditate din sit este întreținut permanent prin nivelul ridicat al pânzei freatice, prin izvoare proprii de ape arteziene și termale, prin precipitații tipice de sezon și prin revărsările pârâurilor cu ocazia debitelor excesive. Nivelul pânzei freatice este între 0,6 și 3 m. În funcție de adâncimea apei freatice, în perioadele de primăvară sau cu precipitații bogate, apa stagnează și se formează zonele mlăștinoase. Alimentarea stratului freatic se face din precipitațiile căzute în zonă și din apele subterane și superficiale ce se scurg din zonele mai înalte ale piemontului Lipovei spre câmpia joasă. Apele de suprafață sunt sălcii sau slab sălcii, iar cele subterane se caracterizează printr-o mineralizare redusă, fiind cantonate în depozite de vârste panoniană și cuaternară la adâncimi de maxim 200 m.

Aspecte climatologice

Situl se află la interferența unor manifestări climatice majore. Cea continentală se manifestă mai pregnant în perioada rece a anului. Cea maritimă produce efectele cele mai importante primăvara și toamna, având influența cea mai mare asupra climei. Cea mediteraneană menține iernile blânde, având efecte subtropicale și aducând ploi calde în lunile de vară prin ciclonii mediteraneeni. Pe fondul acestor influențe, clima zonei este una temperată, cu un grad de continentalism moderat și cu influențe subtropicale mai mult sau mai puțin accentuate, favorizând existența unui mare număr de specii, rare și foarte rare, cu răspândire insulară. Media anuală a temperaturii aerului este între 10-11 °C. Temperatura sezonului de primăvară prezintă o importanță deosebită datorită faptului că aceste condiții atmosferice au o influență hotărâtoare asupra vegetației, dar și asupra populațiilor de păsări aflate în pasaj. Așezarea geografică favorizează o creștere a cantităților anuale ale precipitațiilor de la est la vest. Masele de aer umed ce sosesc dinspre vest și SV, când se întâlnesc cu lanțul Munților Banatului degajă aici precipitații mai bogate cantitativ decât în restul țării. Predominante pentru întreaga zonă sunt vânturile din nord și cele din est.

Biocenoza

Vegetația

Din punct de vedere floristic, teritoriul face parte din provincia panonică, districtul Câmpiei Timișului. Zona de vegetație este cea de silvostepă, etajul ierburilor uscate din câmpie cu resturi de păduri și tufișuri, cu întrepătrunderi de formațiuni intrazonale reprezentate prin vegetație de luncă, terenuri inundabile, pajiști umede și sărături. Până în prezent au fost identificate 280 de specii de plante superioare. Bălțile prezintă specii ca iarba broaștelor, lintița, plutica, castana de apă, mărarul bălții, limba apei, gălbenele etc. Aceleași specii se află și în canalele, șanțurile și gropile cu apă din sit, adăugându-se aici limbarița, crinul de baltă, boglarul, buzduganul de apă, lăcrimița, mana de apă etc. Ochiurile deschise de apă din mijlocul bălților sunt înconjurate de fâșii de stufăriș, din loc în loc apărând câte o salcie pletoasă solitară sau câte un pâlc de sălcii. Din analiza plantelor prezente aici rezultă că, pe lângă speciile caracteristice stufăriilor ca stânjenelul de baltă, cervana, gălbișoara, busuiocul cerbilor, tătăneasa, cupa vacii, dulcamara, papura lată și papura îngustă, s-au infiltrat și specii componente ale grupărilor învecinate: firuța, trifoiul târâtor, ardeiul broaștei, volbura sau scaietele. Datorită suprafeței relativ mici a stufăriilor, aceste specii infiltrate nu se găsesc numai la marginile lor, ci pătrund adânc în părțile lor interioare, mai ales în perioadele secetoase. În locurile unde terenul devine mai înalt, stuful se împuținează și apar treptat grupări vegetale cu plante de talie mai mică, ce reprezintă asociații de pipiriguri și rogozuri. În locurile puțin mai ridicate apar asociații de pajiști umede în alcătuirea cărora intră iarba câmpului, coada vulpii, ovăzciorul, păiușul de livadă, firuța, trifoiul roșu și cel alb, piciorul cocoșului etc. În mai multe zone ale acestor pajiști există petice de grupări vegetale halofile cu ierboi de bahnă, sică, iarbă de sărătură, pipirig, albăstrică, căprița, codițucă etc. Înainte de înființarea sitului aceste pajiști au funcționat ca pășuni, ceea ce a dus la degradarea lor. Azi pășunatul a fost exclus și se face doar cositul fânului. Marginile nordice și sud-estice ale sitului, care coincid cu poalele dealurilor, sunt însoțite de răchitișuri. Dincolo de acestea, pe coastele colinelor se întind ogoare cultivate cu cereale, de unde pătrund în sit diferite specii de buruieni de semănătură. Alte grupări vegetale care s-au dezvoltat pe pantele însorite și mai uscate ale digului de cale ferată reprezintă resturi de pajiști uscate, tot aici instalându-se sub formă de hățișuri păducelul și verigariul. Sub acestea se dezvoltă specii ierboase caracteristice pădurilor ca pârul ciutei și toporașul.

Fauna

Diversitatea specifică a faunei este mare, aici găsindu-se nouă specii de moluște, 10 specii de crustacee, 90 de specii de arahnide, 33 de specii de libelule, 611 specii de lepidoptere, 188 de specii de coleoptere, opt specii de amfibieni, patru specii de reptile și 150 de specii de păsări. Ca specii de interes comunitar sunt conservate aici fluturele roșu de mlaștină, fluturele buhă, molia, carabul, țiparul, zvârluga, buhaiul de baltă cu burta roșie, tritonul cu creastă dobrogean, țestoasa de apă, popândăul și vidra. Toate acestea prezintă în sit populații semnificative aflate în stare bună de conservare, fluturelul roșu de mlaștină și țestoasa de apă, având populații care ajung chiar la o stare excelentă de conservare. Din punct de vedere faunistic situl are o importanță deosebită în special sub aspect ornitologic, fiind loc de pasaj sau de cuibărit pentru o serie de specii de interes european, parte dintre acestea sedentare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Ocupațiile locuitorilor sunt agricultura, creșterea animalelor, morăritul, panificația, prelucrarea lemnului, activități industriale de prelucrare a produselor alimentare și exploatarea petrolului și a gazelor naturale. Se remarcă în Satchinez păstrarea tradiției de peste 40 de ani a împletiturilor din răchită iar în Călacea dezvoltarea turismului balnear. Toate localitățile din sit dispun de rețele de distribuție a apei potabile și de canalizare, acestea lipsind însă din Bărăteaz și Hodoni. Locuitori își încălzesc locuințele cu lemne, dar și cu gaze naturale, rețelele de distribuție a gazului lipsind însă din Hodoni, Mănăștur și Gelu. Vestigii preistorice neolitice au fost descoperite în Satchinez și Băile Călacea. Urmele arheologice clare ale existenței localității Satchinez datează încă din evul mediu. Băile Călacea sunt cunoscute ca stațiune balneoclimaterică încă din anul 1311. Existența localității Carani este legată de numele contelui Mercy și de coloniștii italieni (secolul al XVIII-lea) care au ridicat una din cele mai vechi construcții din Banat (Castelul din Carani). În toate aceste localități se păstrează tradițiile și obiceiurile din trecut și se organizează în fiecare an sărbători ca hramurile bisericilor, rugi, zilele comunelor, baluri de Mărțișor, de Paște și de Crăciun, concursuri, zile ale recoltei și evenimente specifice cum ar fi „Târgul Breslelor din Carani".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activitățile de ardere a stufului și a miriștilor practicate frecvent, ilegal, uneori chiar neintenționat, afectează speciile prin distrugerea habitatului. Managementul nivelului apei afectează toate speciile acvatice. Intensificarea pășunatului dar și abandonarea acestei practici pot fi o amenințare pentru conservarea speciilor și a habitatelor.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de panouri de informare, care sunt însă insuficiente. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare și orientare (hărți) pentru evitarea accesului în zonele sensibile ale sitului, trasee tematice și turistice, bariere și puncte de intrare, precum și puncte de informare a turiștilor și mai ales a localnicilor. Suprafața relativ mare a sitului necesită marcarea limitelor acestuia.

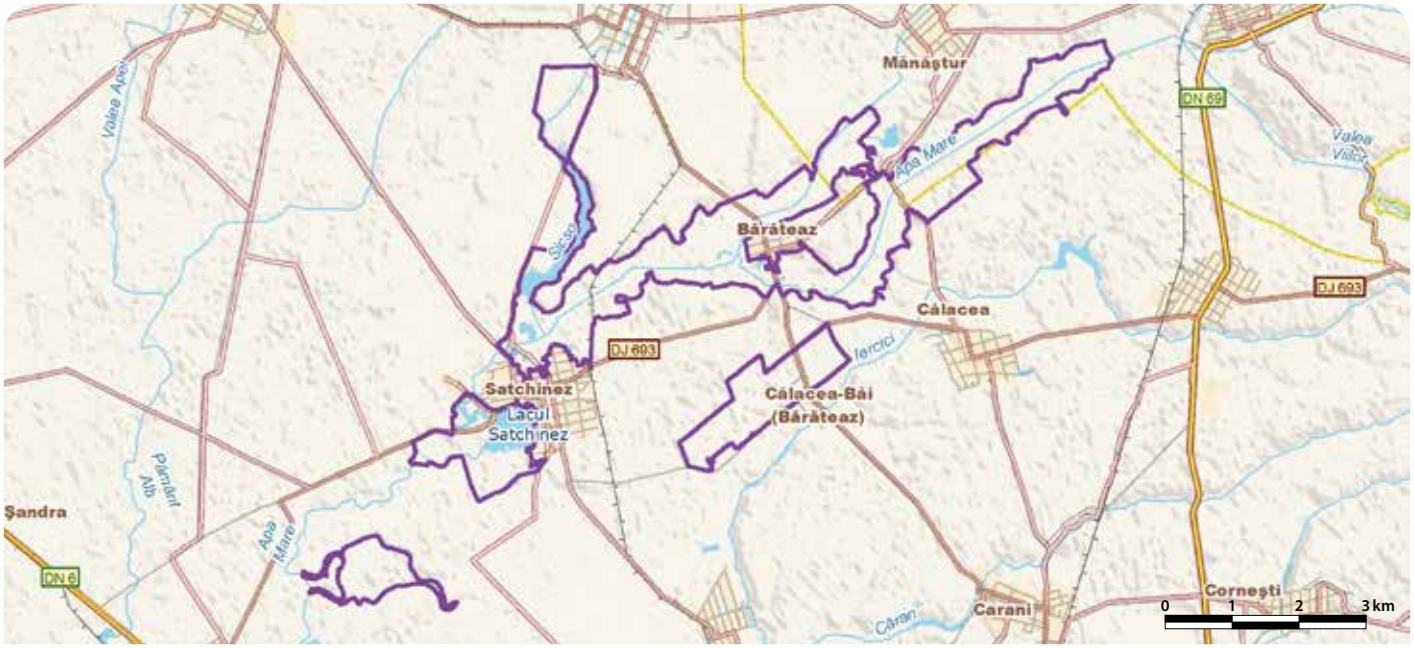

MOLHAŞURILE CĂPĂŢÂNEI - RO SCI 0116

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Alba: Bistra.
Judeţul Cluj: Măguri-Răcătău.

Suprafaţa: 816 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46° 28' 45"; Long. E 23° 6' 50"
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 1649 max., 1389 min., 1579 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face din staţiunea Băişoara în şase ore de mers pe traseul marcat cu bandă roşie ce duce la Ursoaia, iar cu autovehicule se poate ajunge în apropiere urcând din Răcătău pe drumul de pe Valea Someşului Rece, apoi până la capătul drumului forestier de pe pârâul Zboru. Drumurile forestiere leagă zona şi de bazinul văii Ierii şi de cel al Răcătăului. Dinspre sud se poate ajunge în sit pe drumul forestier ce trece din Bistra peste munte în bazinul Someşului, pe jos pe valea Bistricioarei sau pe culmile ce urcă în muntele Balomireasa. Accesul se mai poate realiza de pe DN75 din Câmpeni până la Bistra. Staţiile de cale ferată din care se poate ajunge în sit sunt Zlatna, Alba Iulia, Vinţu de Jos, Turda şi Aiud.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7110* - Turbării active; **91D0*** - Turbării cu vegetaţie forestieră; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Urs brun (*Ursus arctos*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Molhaşurile Căpăţânii, situate pe un platou împădurit la 1600 m altitudine, sunt tinoave oligotrofe ce adăpostesc specii rare de plante, prezentând totodată şi o mare valoare palinologică. Din cele trei habitate de interes comunitar prezente aici două sunt prioritare pentru conservare. De asemenea, situl este important şi pentru conservarea ursului brun, alături de două specii de amfibieni.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Molhaşurile Căpăţânei sunt un sit reprezentativ pentru Munţii Apuseni poziţionat între vârfurile Căpăţâna şi Balomireasa, la limita dintre judeţele Cluj şi Alba, la 1600 m altitudine, pe un loc aproape plan de unde pornesc două păraie ce formează valea Căpăţânei şi Valea Ursului. Zona din care face parte situl se caracterizează prin prezenţa unui masiv granitic lacolitic adus în poziţia actuală în urma orogenezei hercinice şi rămas înconjurat de şisturi metamorfice de vârstă paleozoică. În sit sunt prezente predominant şisturile cristaline şi granitele. Şisturile cristaline sunt roci şistoase vechi, la origine un complex eterogen alcătuit din roci sedimentare de vârstă paleozoică şi reprezentate în prezent prin roci argilo-marnoase, grezoase şi calcaroase. Granitul este de natură magmatică şi are varietăţi ca granitul cu două mice, granitul feldspatic, granitul cu amfibol şi microgranite adamelitice cu textură pegmatoidă.

Pedologie

Aproape jumătate din suprafaţa sitului prezintă soluri silvestre brune gălbui asociate cu soluri brune acide şi local cu podzoluri humicoiluviale. Din categoria solurilor litomorfe, alături de rendzine şi terra rossa apar şi pseudorendzinele.

Hidrologie

Situl se află în bazinul hidrografic al râului Arieş, afluentul acestuia Valea Bistrişoara fiind un curs de apă permanent care izvorăşte din interiorul sitului. Este format din patru mlaştini şi lacuri de altitudine cuprinse într-o păşune montană, împrejmuită de păduri tinere de molid, brad si paltin. Ochiurile de apă sunt separate între ele, ocupând o suprafaţă de 5 ha, formarea lor datorându-se înclinaţiei slabe a versanţilor din jur care a favorizat stagnarea apelor din precipitaţii.

Aspecte climatologice

Situl se află într-un climat continental moderat cu particularităţi determinate de poziţia sa sub directa influenţă a maselor de aer umed şi răcoros dinspre vest, peste care se suprapun influenţe sudice şi sud-vestice care aduc tot timpul anului mase de aer cald de origine tropicală. Se mai resimt de asemenea influenţele circulaţiei nordice şi nord-estice purtătoare ale unor mase de aer rece de origine polară şi arctică. În acest cadru, temperaturile medii anuale sunt de 6 °C. Datorită influenţei circulaţiei vestice, umezeala aerului are valori medii de 75-85%, zilele cu cer acoperit fiind numeroase. În zonă precipitaţiile sunt abundente, ele variind în jur de 1100 mm, maximul pluviometric înregistrându-se în lunile mai, iunie şi iulie. Stratul de zăpadă durează 150 de zile pe an, fiind stabil din decembrie până în martie. Importantă pentru zona Munţilor Apuseni este existenţa unui calm atmosferic mai ridicat decât în alte zone, ceea ce pune în evidenţă un topoclimat de adăpost, în special în depresiunile de pe Valea Arieşului unde se află şi situl.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl este format din patru mlaştini şi lacuri de altitudine, cuprinse într-o păşune montană, împrejmuită de păduri de molid, brad, fag, paltin de munte, tisă, frasin, carpen, mai rar tei şi alun. Sunt mlaştini active, tipic oligotrofe, bombate, cu şănţuleţe şi mici movile şi o vegetaţie specifică oligotrofă înconjurată la periferie de un molidiş cu afiniş şi muşchi. Următoarele specii de plante sunt caracteristice turbăriilor adânci, cu depozit turbos mai mare de 2 m, generat de mai multe specii de muşchi de turbă: poroinic, vuitoare, afin vânăt, răchiţele, bumbăcariţă, ciormoiag, roua cerului, iarbă neagră, pufuliţă, pipirigul cerbilor, precum şi mai multe specii de rogoz. Părul cucului este o specie rară de orhidee care trăieşte în turbăria împădurită. Arbuştii din sit sunt reprezentaţi de specii ca vuitoarea, jneapănul, ruginarea şi afinul vânăt. Unul din habitatele de interes comunitar din sit este pădurea acidofilă de *Picea abies* din regiunea montană, celelalte două fiind prioritare: turbăria activă şi turbăria împădurită.

Fauna

Speciile de amfibieni de interes comunitar prezente în sit sunt tritonul comun transilvănean şi buhaiul de baltă cu burta galbenă, alături de care mai apar şi alte specii de herpetofaună ca broasca roşie de munte, salamandra, şarpele de alun şi şopârla de munte. Speciile de păsări cuibăritoare în sit sunt: ciocănitoarea neagră, cocoşul de munte, codobatura de munte, şorecarul comun, cinteza, piţigoiul de brădet, buha, mierla, sturzul cântător şi cel de vâsc, alunarul, forfecuţa, minuniţa etc. Dintre mamiferele comune putem aminti: vulpea, mistreţul, cerbul carpatin, căprioru, iepurele, dihorul etc. Situl este declarat şi pentru conservarea ursului brun, care îşi are habitatul în pădurile de aici.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cele două comune aflate în vecinătatea sitului au doar parţial executată reţeaua de alimentare cu apă potabilă, neexistând în prezent cea de canalizare. Încălzirea locuinţelor se face cu lemne. Cei peste 7400 de locuitori sunt angrenaţi în agricultură şi creşterea animalelor, prelucrarea lemnului, a pietrei şi a lânii, salmonicultură, morărit şi panificaţie şi servicii în agroturism.
Localităţile aflate în vecinătatea sitului fac parte din ţinutul moţilor, urmaşi direcţi ai dacilor, fiind unele dintre cele mai vechi aşezări de pe Valea Arieşului. Condiţiile naturale au favorizat apariţia de aşezări preistorice, atestate de descoperirea unor podoabe de aur din neoliticul târziu. Dacii au început exploatarea zăcămintelor auro-argentifere prin galerii şi spălătorii de aur. Ulterior, romanii au întemeiat aici împreună cu autohtonii, aşezări rustice montane, unul din vestigiile cele mai importante rămase de la ei fiind drumul care lega oraşele romane *Apulum* (Alba Iulia) şi *Alburnus Maior* (Roşia Montană), coborând apoi pe Arieş în jos până la *Potaisa* (Turda). Evenimentele culturale locale sunt cele prilejuite de zilele comunelor şi sărbători religioase, dintre care amintim manifestarea „Mişcare şi tradiţie la Bistra".

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Exploatarea excesivă a zăcămintelor de turbă are un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt prezente pe teritoriul sitului puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare şi trasee turistice, fiind necesare amenajări pentru colectarea deşeurilor.

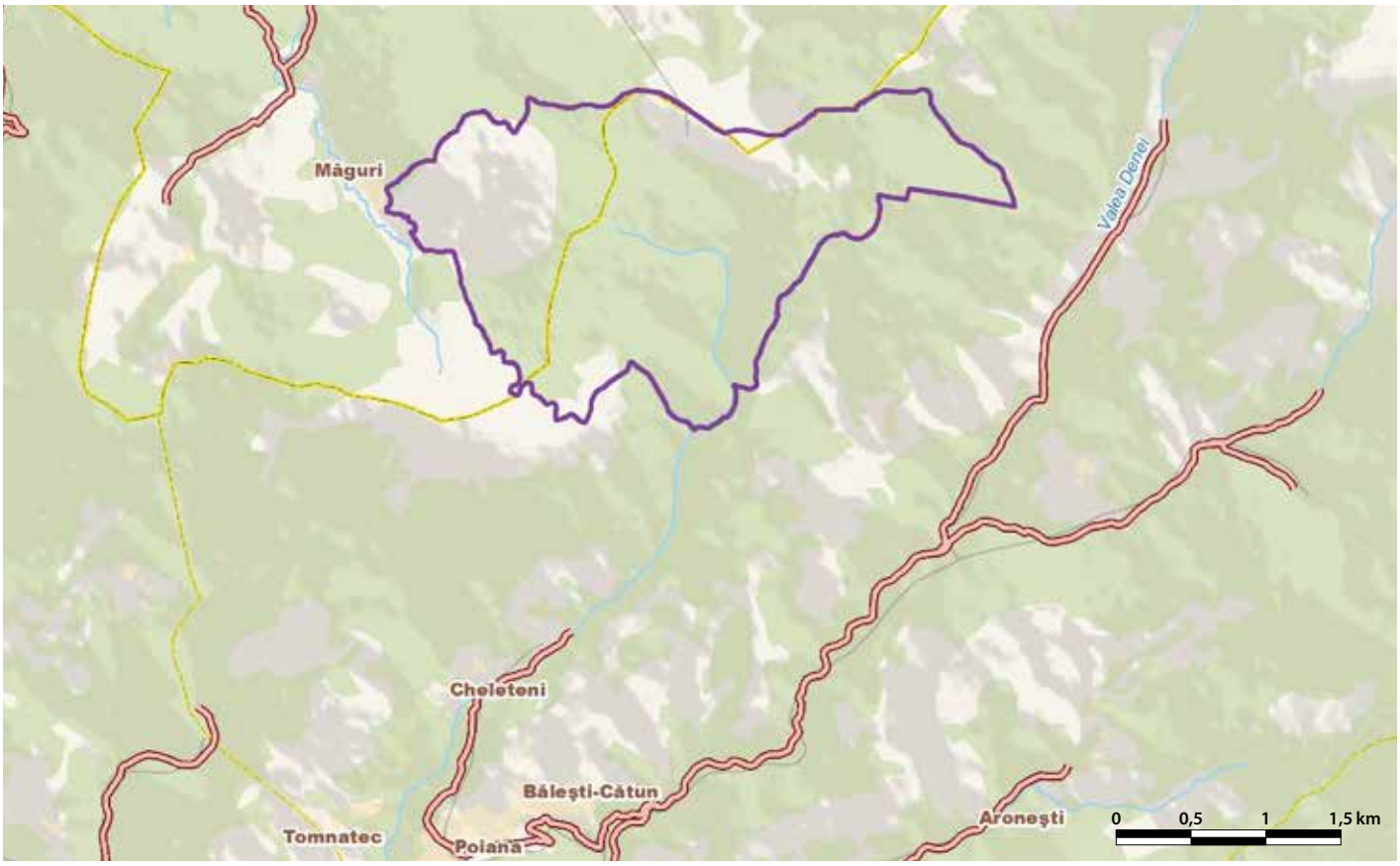

MOVILA LUI BURCEL - RO SCI 0117

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vaslui: Miclești.

Suprafaţa: 13 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 50′ 49″; Long. E 27˚ 48′ 12″
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea:** 273 max., 227 min., 249 med

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL DF DA
Accesul în sit se face din DN24 (Iaşi-Vaslui), după intersecţia spre Chirceşti (sensul de mers dinspre Bârlad), pe un drum de pământ.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

62C0* - Stepe ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*). **Plante:** Capul şarpelui (*Echium russicum*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă un rest de pajişte stepică vest-pontică (habitat prioritar) cu o mare valoare conservativă, aici identificându-se numeroase specii vegetale rare sau protejate, dintre care amintim capul şarpelui şi irisul bărbos, specii de interes comunitar. Situl adăposteşte zece specii aflate pe Lista Roşie naţională şi o specie de mamifere de interes conservativ, popândăul, şi se suprapune peste rezervaţia naturală cu acelaşi nume.

Biotopul

Geologie/geomorfologie
Situl se află pe o culme de deal cu înclinaţie de 15-25° care se integrează în Podişul Central Moldovenesc.

Pedologie
Situl se caracterizează prin următoarele soluri: cernoziom levigat (slab şi mediu) caracteristic pentru reliefurile plane, cernoziom carbonatic format pe pantele mai intens erodate, cernoziom semicarbonatic şi regosoluri pe versanţii cu eroziune eoliană puternică.

Hidrologie
În apropiere se află râul Văsluieţ, care izvorăşte în vecinătatea sitului şi se varsă în râul Vaslui.

Aspecte climatologice
Clima este continentală, cu veri călduroase şi ierni reci, temperatura medie anuală fiind de 9,2 °C iar media precipitaţiilor anuale sub 500 mm. Verile sunt aride, cu vânturi puternice şi insolaţie.

Biocenoza

Vegetaţia
În sit au fost identificate peste 290 de specii de plante, acesta reprezentând un rest de stepă vest-pontică care adăposteşte plante xerofile precum colilia, păiuşul, albăstriţa, trifoiul mărunt şi pirul cristat. Aici au fost identificate speciile capul şarpelui şi irisul bărbos, doi taxoni protejaţi la nivel european, dar se mai găsesc şi alte specii rare şi vulnerabile, dintre care amintim scaiul sălbatic, unghia găii, ruscuţa de primăvară, pălămida, şofrănelul reticulat, pirul medicinal, anglica, cucuruzul de pădure, zambil pitică, cioroiul, inul galben, colbăceasca, dediţeii albaştrii, salvia austriacă, săpunariţa, încheietoarea, iarba neagră, măciulia de câmp, trifoiul de munte, lumânărica, caprifoiul.

Fauna
Fauna sitului este reprezentată de amfibieni ca broasca râioasă verde, reptile ca şopârla de câmp şi guşterul, păsări precum şorecarul comun, vânturelul roşu, prepelița, potârnichea, guguştiucul, vrabia de câmp, ciocârlia, mărăcinarul, sfrânciocul roşiatic şi mamifere precum cârtiţa, şoarecele de câmp şi popândăul (specie de interes european).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Comuna nu dispune de un sistem centralizat de alimentare cu apă sau de canalizare, locuinţele celor peste 7300 de locuitori utilizând un sistem individual de încălzire, cu lemne. Localnicii se ocupă de agricultură, creşterea animalelor (microferme zootehnice de ovine şi bovine), morărit şi panificaţie, piscicultură, viticultură sau apicultură.
În sit se mai păstrează şi azi biserici vechi de lemn, datate din secolul al XVIII-lea, declarate în prezent monumente. Localnicii organizează anual întâlniri ca festivalul folcloric „Movila lui Burcel" şi „Toamna culturală Micleşteană" în care se pot vedea dansuri populare specifice zonei. Aflată la câţiva kilometri de sit, în comuna Dăneşti, localitatea Emil Racoviţă poartă numele marelui savant care a fost întemeietorul biospeologiei, existând în comunitate şi un muzeu organizat în casa memorială care cuprinde obiecte legate de copilăria savantului.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Păşunatul intensiv şi invazia salcâmului au un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Dintre amenajările şi dotările necesare sitului menţionăm panouri de avertizare/atenţionare şi de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, poteci pentru vizitare, trasee turistice şi tematice şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

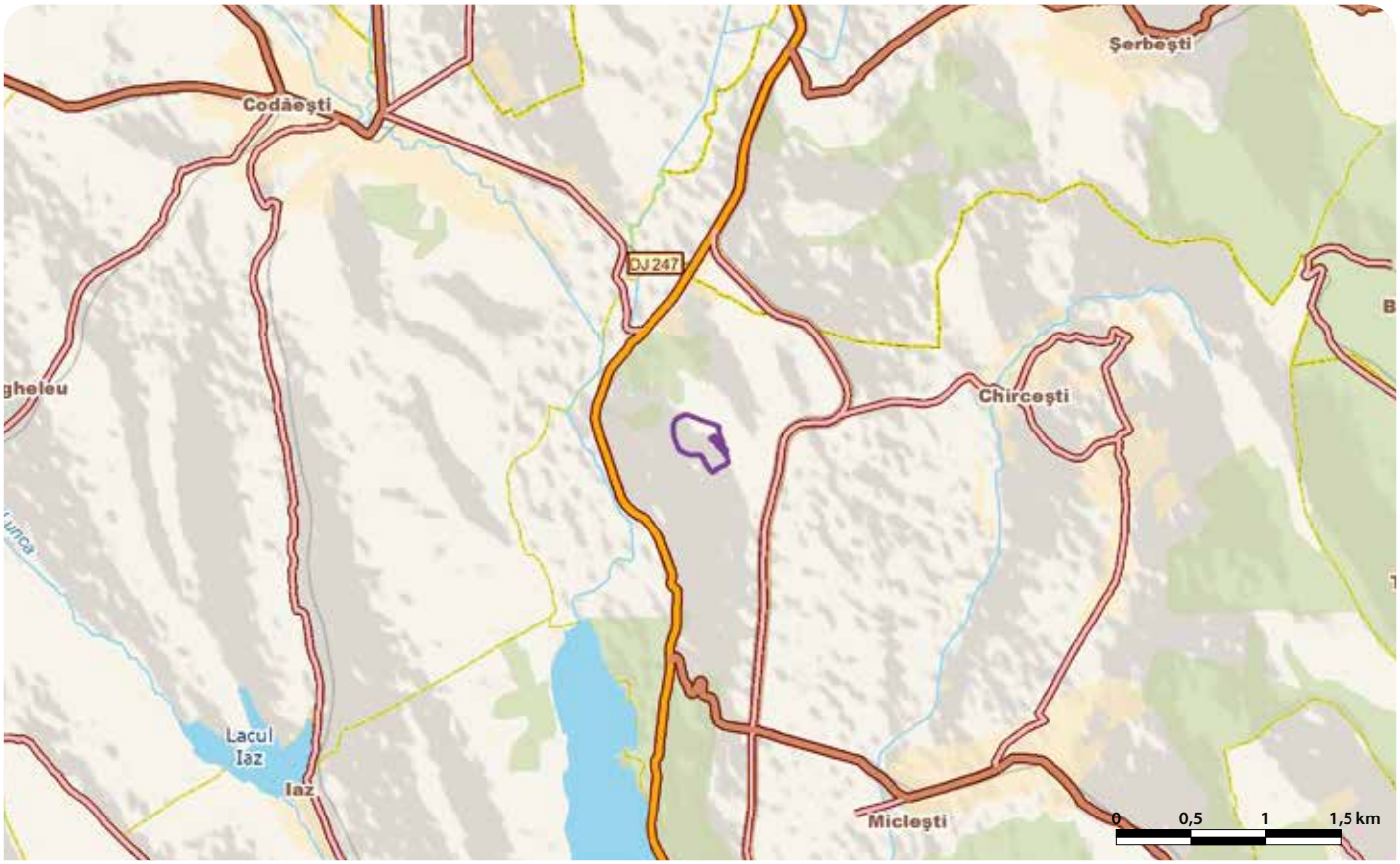

MOVILELE DE LA PĂUCEA - RO SCI 0118

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Sibiu: Blăjel.

Suprafața: 6 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 13' 37"; Long. E 24˚ 20' 23"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 427 max., 382 min., 394 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR ~~CFF~~ ~~DN~~ DJ DL ~~DF~~ DA
În sit se poate ajunge pe DJ142B, care leagă Mediașul de Păucea, după care se continuă pe drumul comunal care leagă această localitate de satul Românești (până la Mediaș se poate ajunge atât cu trenul, cât și pe DN14 (Sibiu-Sighișoara).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6210* - Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Capul șarpelui (*Echium russicum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost declarat pentru conservarea unui habitat de interes comunitar prioritar de pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros care are aici o stare de conservare excelentă și adăpostește o serie de specii de orhidee și plante continentale și stepice rare. Situl oferă condiții bune care permit speciei floristice capul șarpelui să dezvolte o populație cu densitate ridicată și stare excelentă de conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Este situat în Podișul Transilvaniei și acoperă partea nordică a Dealului Furcilor de la Păucea, precum și trei movile din apropierea acestui deal. Având o orientare N-S, dealul Furcilor se caracterizează printr-o altitudine maximă de peste 450 m, fiind alcătuit din argile și marne care favorizează producerea alunecărilor de teren.

Pedologie

Datorită condițiilor geomorfologice, geologice, climatice și biogeografice, solurile predominante sunt din categoria solurilor specifice etajului deluros, respectiv soluri brune de pădure, slab podzolite sau nepodzolite.

Hidrologie

Cursul de apă din arealul sitului este reprezentat de pârâul Păucea, afluent cu lungime mică, pe partea dreaptă al Târnavei Mari.

Aspecte climatologice

Din punct de vedere climatic, situl se încadrează în climatul temperat continental, cu caracteristicile etajului dealurilor joase, unde temperaturile medii anuale sunt de 8-9 °C. Luna cea mai caldă este iulie, când temperatura medie ajunge la 21 °C, iar luna cea mai rece este ianuarie, cu o medie care coboară la –3 °C. Cantitatea medie anuală a precipitațiilor este de 662 mm, cu valori minime în februarie și maxime în iunie, iar numărul zilelor de îngheț este de circa 120 pe an. Umiditatea relativă a aerului atmosferic înregistrează valori multianuale de 75%, iar vânturile predominante sunt cele din direcția NV.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația sitului cuprinde o serie de specii de plante continentale și stepice și include o densitate ridicată a populației de capul șarpelui. De asemenea, situl este important și pentru orhidee. Specii de plante cuprinse în Lista roșie și care sunt prezente în sit sunt unghia găii, ruscuța, mărarul calului, frăsinelul, laleaua pestriță, mâna maicii domnului, buhaiul, breiul ovat, poroinicul, gemănarița, timoftica, jaleșul etc. Habitatul care adăpostește aceste rarități este prioritar pentru conservare și este reprezentat de pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*).

Fauna

Fauna sitului este reprezentată în cea mai mare parte de specii de insecte, alături de care se mai găsesc reptile, mamifere și păsări cuibăritoare sau care vin aici pentru hrănire.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Comunitățile din sit dispun de un sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă, canalizare având doar locuitorii din Blăjel. Locuințele celor peste 3000 de localnici sunt încălzite în mod individual, cu gaze naturale și lemne sau doar cu lemne (în Păucea). Ocupațiile de bază sunt creșterea animalelor, cultura plantelor, morăritul și panificația, turismul etc.
Localitățile aflate în vecinătatea sitului au fost întemeiate din cele mai vechi timpuri (prima atestare este din secolul al XIV-lea), existând astfel o continuitate în dezvoltarea lor socială și economică. Casele localnicilor păstrează încă arhitectura tradițională, având curți închise cu porți de lemn în stil săsesc, iar interioarele sunt împodobite cu decorațiuni și mobilier executat manual, fiind apreciate de vizitatorii acestor locuri. Cântecul și dansul popular se pot vedea la festivalul „Moștenire din Bătrâni" și la spectacolul folcloric „Șezătoare la Blăjel".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Situl este vulnerabil la alunecările de teren și ruderalizarea vegetației de la poalele movilelor cu specii de buruieni din culturile aflate în imediata apropiere.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl nu dispune în prezent de dotări sau amenajări specifice, fiind necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

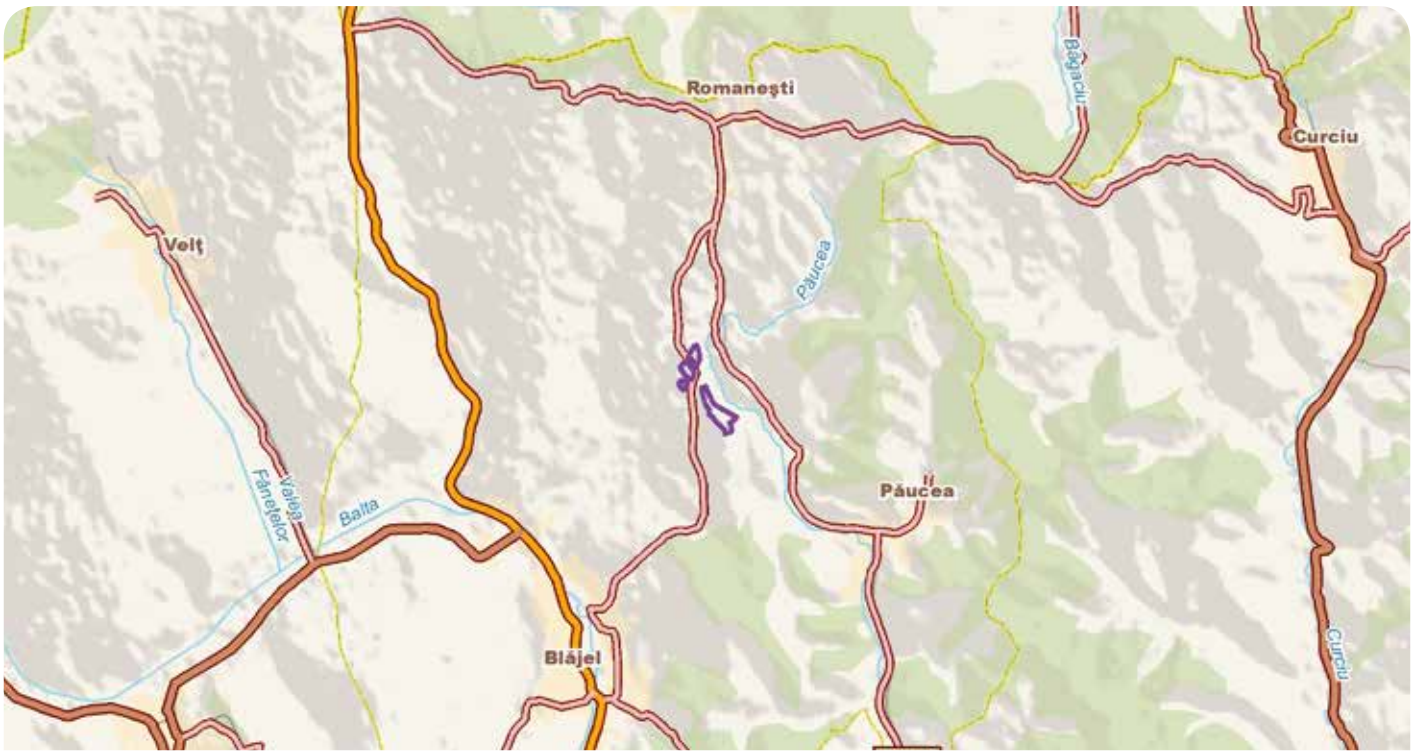

MUNTELE MARE - RO SCI 0119

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Alba: Bistra, Lupşa, Poşaga.
Judeţul Cluj: Valea Ierii.

Suprafaţa: 1.654 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 28' 50"; Long. E 23˚ 14' 8"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 1840 max., 1518 min., 1726 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** **DL** DF DA
Situl se poate accesa de pe DJ107M (care face legătura între E60 şi DN75), pe ruta Floreşti-Săvădisla-Băişoara-Iara-Buru, după care se continuă pe DJ107R pe ruta Băişoara-Muntele Băişorii-Iara (drum asfaltat până la Muntele Băişorii). O altă cale de acces în sit este cea din DN75 cu continuare pe DJ750G, pe ruta Ocoliş-Cheile Pociovaliştei, Cheile Runcului, Lunca Largă (drum neasfaltat), sau cu continuare pe DL Poşaga de Jos, cu ramificaţii la Cortenşti, Săgagea şi Poşaga de Sus (Scărişa-Belioara) (drumuri neasfaltate).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3220 - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **6230*** - Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **7110*** - Turbării active; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl cuprinde interfluviul unui număr destul de mare de cursuri de apă ce izvorăsc şi curg radiar din acest masiv, la care se adaugă o prelungire ce cuprinde Şesul Craiului şi Scărişa-Belioara. Valoarea conservativă mare rezidă în prezenţa şi suprafaţa foarte mare a pajiştilor montane, ele ocupând circa 70% din suprafaţa totală a sitului, alături de prezenţa unor elemente specifice etajului subalpin. Includerea în sit a Rezervaţiei naturale Scărişa-Belioara aduce o mare diversitate biologică şi estetică – un abrupt calcaros cu o diferenţă de nivel de circa 700 m, aici găsindu-se câteva specii relicte şi un număr mare de specii de plante endemice şi rare pentru România. Habitatele de pădure au de asemenea o valoare conservativă importantă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Muntele Mare este format dintr-un masiv central care culminează cu Vârful Muntelui (1826 m) şi din interfluvii radiare despărţite de văi, întregul complex fiind alcătuit din şisturi cristaline de vârstă paleozoică străpunse de intruziuni de granite vechi. În partea de SE a sitului aceste granite sunt înlocuite de calcare cristaline – abruptul Scărişa-Belioara. Vârful muntelui este retezat de suprafaţa de nivelare Fărcaşa, cu cea mai mare extindere din cadrul Muntelui Mare, celelalte suprafeţe de nivelare, Mărişel şi Feneş, având o poziţie periferică şi ocupând suprafeţe mult mai mici. Caracteristica geomorfologică a masivului Muntele Mare este contrastul dintre netezimea culmilor şi lăţimea mică a văilor care coboară spre Arieş, Valea Caselor şi Valea Lupşii, care se caracterizează printr-o energie mare datorată pantei accentuate de pe cursul lor superior.

Pedologie

Solurile din sit sunt humico-silicioase, caracteristice pajiştilor alpine, induse de substratul silicios pe care se dezvoltă acestea. Ele sunt dominante pe cumpăna apelor din centrul sitului, în zona izvoarelor şi pe versanţii de altitudine. Solurile pădurii de molid (şi a zonelor defrişate, în curs de regenerare) precum şi ale celor de amestec cu fag sunt brun-acide şi brun-podzolice. Pădurile de fag de la periferia sitului au soluri brune de pădure.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică este bogată, un număr mare de cursuri de apă izvorând din masiv şi curgând radiar în diferite bazine de colectare ale Mureşului. De pe versantul nord-vestic al Vârfului Muntele Mare izvorăşte râul Iara, care primeşte un număr de afluenţi pe dreapta de pe versantul nordic al masivului şi are un parcurs nord-estic înainte de vărsarea în Arieş. Aceeaşi obârşie o au cursurile de apă cu direcţie sud-vestică sau sudică, respectiv Valea Mare, Valea Caselor şi Lupşa, care se varsă în Arieş între Bistra şi Valea Lupşii. Un bazin hidrografic relativ important este cel al văii Poşăgii, care colectează izvoarele din partea sud-estică a masivului, prin cursul propriu şi cel al afluenţilor (Inceşti, Ursu, Săgagea şi Belioara), după care parcurge un defileu în calcare, Cheile Poşăgii, înainte de vărsarea în Arieş. De pe versanţii estici ai sitului izvorăsc râurile Ocoliş, cu afluentul Pociovaliştea, şi Ocolişel, toate formând defilee spectaculoase în calcarele cristaline.

Aspecte climatologice

Muntele Mare prezintă un climat de munte cu anumite nuanţări ce decurg din poziţia masivului faţă de circulaţia atmosferică dominantă şi masivele muntoase învecinate. Situat mai la est în cadrul Apusenilor, masivul Muntele Mare este ecranat de Munţii Bihor şi Vlădeasa. Ca urmare, cantitatea medie anuală de precipitaţii este redusă în comparaţie cu aceştia. Circulaţia generală a maselor de aer este din sector vestic, explicând astfel amplitudinile termice anuale mai mici decât în Carpaţii Meridionali sau Carpaţii Orientali. Aceeaşi influenţă vestică determină căderea unor cantităţi mai mari de precipitaţii în vestul masivului şi pe versanţii cu expoziţie vestică. Pe culmile înalte, la peste 1600 m, temperatura medie anuală se situează în jurul valorii de 1-2 °C, pentru ca la poale să ajungă la 7-8 °C. Cantitatea medie de precipitaţii este destul de redusă, circa 1000 mm/an, din cauza aşezării sitului într-o umbră de precipitaţii, cu fenomene evidente de foehn. Nebulozitatea prezintă valori ridicate cu excepţia câtorva luni de toamnă şi de sfârşit de iarnă.

Biocenoza

Vegetaţia

Pajiştile din etajul montan superior ocupă o suprafaţă mare întâlnindu-se părăuşca, iarba vântului, firuţa. Păiuşul şi târsa sunt specii dominante, instalându-se mai ales pe suprafeţele despădurite şi pe soluri cu reacţie acidă unde mai apar şi bria, lăptiuca, ţăpoşica, unghia păsării, păiuşul şi părul porcului. Timoftica apare mai ales pe locurile târlite. Turbăriile de altitudine sunt dominate de muşchi de turbă şi alte specii caracteristice (rogozuri, bumbăcariţă şi roua cerului), ele formând un habitat prioritar pentru conservare. Vegetaţia subalpină are o distribuţie insulară, limita inferioară coborând la 1550 m. Asociaţiile de tufărişuri apar în alternanţă cu pajiştile alpine, fiind formate din ienupăr pitic, care poate să aibă o distribuţie laxă sau formează suprafeţe compacte, uneori de întindere apreciabilă, la limita pădurii de molid. La marginile de pădure din etajul molidului şi al fagului se întâlnesc ienupărul, clopoţeii şi arnica. Din punct de vedere floristic, cea mai bine studiată este zona Scărişa-Belioara, aici găsindu-se multe asociaţii vegetale endemice. Bogăţia în specii de plante superioare este excepţională (circa 450 de specii), aici identificându-se două specii relicte preglaciare, săpunariţa galbenă şi strugurii ursului, precum şi un număr impresionant de specii endemice precum căldăruşele, micsandrele sălbatice, zmeoaiele, cimbrişorul, tămâioara, tămâiţa. Se mai găsesc specii rare sau foarte rare la nivel naţional ca sângele voinicului, coada iepurelui, dediţei, cupe de calcar, foaie grasă, argintică, mălăioaie. Pe stâncăriile calcaroase dantelate creşte iarba stâncilor, alături de exemplare de tisă. Remarcabil este pâlcul de pădure de lariţă de pe o şa aflată între două promontorii stâncoase. Pe versanţii dezvoltaţi pe gresie apare o plantă ce nu creşte nicăieri în altă parte în lume, vulturica Poşăgii, un endemit strict local.

Fauna

Fauna de nevertebrate a fost parţial investigată, respectiv se cunosc bine grupele de gândaci şi fluturi, printre care s-au raportat mai multe specii endemice sau rare. Ihtiofauna este foarte puţin cunoscută, specii cu prezenţă certă fiind păstrăvul indigen şi boişteanul. Herpetofauna include câteva specii de amfibieni precum salamandra, izvoraşul cu burtă galbenă, broasca roşie de munte şi reptile ca guşterul, şopârla de ziduri, năpârca şi vipera. Avifauna sitului este foarte bogată, aici cuibărind peste 90 de specii de păsări, la care se adaugă oaspeţii de iarnă şi păsările de pasaj. Stâncăriile de la Scărişa-Belioara sunt locul de cuibărit pentru acvila de munte, un cuib fiind vizibil la gura unei peşteri de înălţime, putând fi văzute frecvent aici şi alte specii cum sunt fluturaşul de stâncă, fâsa de munte, presura de munte, drepneaua mare şi mierla albastră. Pădurile adăpostesc specii valoroase din punct de vedere protectiv ca uliul porumbar, uliul păsărar, ciuful de pădure, corbul, ciocănitoarea neagră, alunarul, forfecuţa. Mamiferele din sit sunt reprezentate de cerb, căprior, mistreţ, bursuc, dihor, nevăstuică, hermelină, jder de copac, jder de piatră, pisica sălbatică.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Ocupaţiile oamenilor în zonă sunt în principal legate de exploatarea şi prelucrarea lemnului şi de minerit. Condiţiile geografice sunt favorabile creşterii animalelor, ale căror produse sunt prelucrate în gospodăriile individuale. Amintim culegerea şi valorificarea fructelor de pădure şi a ciupercilor ca ocupaţie a localnicilor, alături de meşteşugurile tradiţionale reprezentate de morărit, zidărie, dogărie, dulgherie şi fierărit. Ambientul natural, cultural şi folcloric al zonei a dus la dezvoltarea agroturismului şi implicit a serviciilor aferente. Toate localităţile beneficiază de alimentare cu apă, fiind însă deficitară reţeaua de canalizare. Încălzirea locuinţelor se face în sistem individual, cu lemne.

Vestigiile preistorice, podoabele din aur din neoliticul târziu şi din perioada daco-romană atestă existenţa unor tehnici de obţinere a metalului nobil şi de asemenea întemeierea primelor aşezări rustice montane care se conturează ca identitate în Evul Mediu. Zona oferă posibilitatea vizitării numeroaselor monumente istorice, aşa cum este Biserica din lemn din Lupşa, ridicată în secolul al XV-lea. Inedite sunt instalaţiile ţărăneşti pe apă din care funcţionează în prezent doar trei mori şi mai multe fierăstraie (joagăre). Amintim şi Muzeul etnografic din Lupşa, oglindă a satului de demult, cu peste 8000 de exponate dintre care unele rarităţi precum mosoarele pentru firul fin din fuior, pieptenii din piele de arici. Memoria locurilor se păstrează vie prin tradiţii şi obiceiuri cum ar fi „Pragşorul", un obicei de Paşte vechi de peste 250 de ani, „Balul tinerilor din Bistra" la ieşirea din Postul Paştelui şi „Colindatul cetei de Feciori" ca manifestare folclorică tradiţională în perioada sărbătorilor de iarnă.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile care nu sunt însoţite de replantări şi braconajul duc pe termen lung la dezechilibre majore.

ADMINISTRAREA SITULUI

Aeroportul militar din zonă este semnalizat prin existenţa panourilor de avertizare. Rezervaţia Scărişa-Belioara este de asemenea evidenţiată prin panouri de informare. Este necesară suplimentarea traseelor turistice spre cabane existente şi dotarea sitului cu panouri de orientare (hărţi).

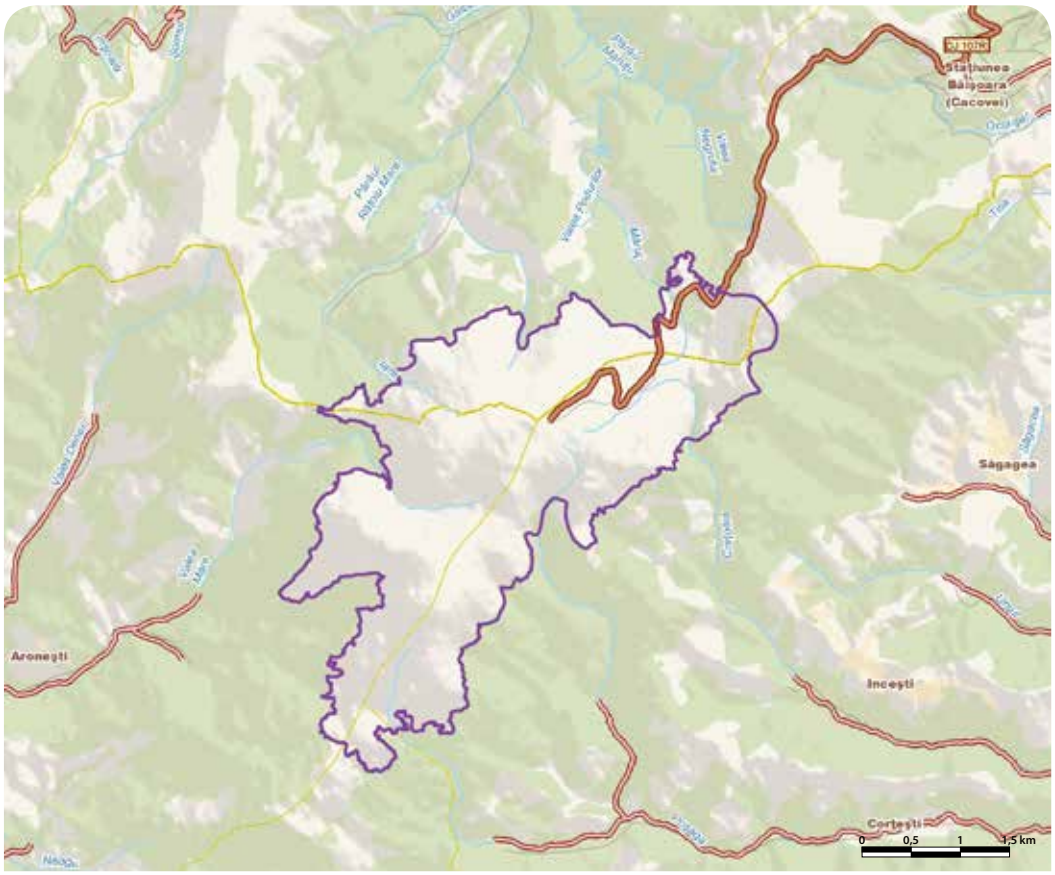

MUNTELE TÂMPA - RO SCI 0120

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Braşov: Braşov.

Suprafaţa: 214 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 45° 38' 15"; Long. E 25° 36' 5"
Bioregiunea: Alpină, Continentală **Ecoregiunea:** Carpaţii Meridionali **Altitudinea:** 947 max., 586 min., 766 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Fiind situat în Braşov între cartierul „Centrul vechi" aflat la NE şi cartierul Răcătău la SE, în sit se poate ajunge de pe străzile adiacente de la baza sa, strada Molidului, strada Dobrogeanu Gherea sau strada Castelului. În Braşov se poate ajunge pe DN1 sau pe celelalte drumuri naţionale, din toate direcţiile – Bacău, Târgu Mureş, Sibiu, Piteşti, sau pe cale ferată (staţia Braşov). Pe vârful Tâmpa se poate ajunge şi cu telecabina.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9180* - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **40A0* -** Tufărişuri subcontinentale peri-panonice; **9150 -** Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **91V0 -** Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9110 -** Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Urs brun (*Ursus arctos*). **Nevertebrate:** *Croitor de fag (*Rosalia alpina*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • Mătăciune (*Dracocephalum austriacum*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Cu toate că are o suprafaţă relativ restrânsă, include elemente deosebite de habitate, floră şi faună, fiind cu atât mai important cu cât este practic în interiorul mediului urban. Este atractiv atât pentru cercetători, cât şi pentru iubitorii de natură prin poziţionarea sa şi prin imaginea de „oază verde de relativă sălbăticie" din Braşov. Importanţa pentru conservare este dată de prezenţa a cinci tipuri de habitate naturale de interes comunitar, dintre care două prioritare, precum şi a şapte specii de interes comunitar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Muntele Tâmpa are origine identică cu cea a Masivului Postăvaru din care face parte, aparţinând compartimentului Braşov din cadrul Pânzei de Leaota-Bucegi-Piatra Mare, subunitate a zonei cristalino-mezozoice a Carpaţilor Orientali. Fundamentul său este cristalin din etapa pretriasică, ulterior acesta fragmentându-se şi ducând la formarea de horsturi şi grabene. În jurasicul superior se produce transgresiunea marină, care duce la apariţia mării şi la nivelul Tâmpei, ulterior apărând diverse calcare şi marne. La periferia sa, pe toate laturile apar depozite cuaternare (grohotiş, glacisuri sau conuri piemontane). Altitudinea este cuprinsă între 600 şi 950 m. Interfluviul principal are 1000 m fiind reprezentat chiar de creasta ce separă cei doi versanţi: nord-vestic (spre Schei) şi sud-estic (spre Răcădău). Cea mai mare parte este ocupată de versanţii semi-însoriţi cu expoziţie sud-estică şi sud-vestică, dar şi de cei semi-umbriţi cu expoziţie nord-vestică. Muntele Tâmpa are contact în partea nord-estică cu Depresiunea Bârsei, parte componentă a marelui complex depresionar intramontan de la curbura internă a Carpaţilor cunoscut sub denumirea de Depresiunea Braşovului.

Pedologie

Din punct de vedere pedologic, situl prezintă o uniformitate a solurilor, acestea fiind reprezentate de cambisoluri – eutricambisol şi districambisol.

Hidrologie

Situl se încadrează în bazinul hidrografic superior al Oltului. Apele de suprafaţă au un profil longitudinal în trepte şi o pantă accentuată datorită înclinării relativ pronunţate. Reţeaua hidrografică a Tâmpei este săracă. Practic, cele mai importante ape curgătoare se află la limita spaţiului său: valea Schei şi valea Cetăţii. Versanţii muntelui au vâlcele temporare cu debite inconstante care cresc doar în urma ploilor torenţiale. La baza versanţilor săi sunt mai multe izvoare, câteva fiind captate în vederea alimentării cu apă a oraşului sau doar ca ape potabile publice, cel mai cunoscut fiind izvorul de pe aleea de sub Tâmpa, situat pe versantul nord-vestic.

Aspecte climatologice

Aşezarea geografică a Tâmpei influenţează clima acestei zone, existând inclusiv o diferenţiere pe verticală. Situl se află în etajul climatic temperat continental de munţi joşi, clima fiind influenţată de cea a depresiunii şi a munţilor adiacenţi. Se disting astfel două etaje climatice: etajul submontan, în partea inferioară a versanţilor, la contactul cu depresiunea şi etajul premontan, pe versanţii săi, de la bază până la vârf. Temperatura medie anuală este de 6 °C. Perioada de îngheţ este între septembrie-mai, iar numărul zilelor cu îngheţ este de 131. Datorită diferenţelor de altitudine, iarna se înregistrează frecvent inversiuni termice, cu temperaturi mai scăzute şi ceaţă persistentă în jumătatea inferioară. În aceste intervale, în treimea superioară a Tâmpei temperaturile sunt mai ridicate, versanţii fiind însoriţi în zilele fără nebulozitate. Precipitaţiile medii anuale însumează peste 600 mm, având valori mai ridicate în partea superioară a versanţilor (1000 mm pe vârf). Numărul mediu al zilelor cu precipitaţii este de 142, iar durata medie a stratului de zăpadă este de 70-80 zile. Sunt dominante vânturile din direcţia NV către est. Pe verticală, vânturile au intensitate mai mare în treimea superioară, căpătând uneori aspect de vijelie (mai ales toamna şi primăvara sau în timpul ploilor torenţiale de vară). Iarna apar Crivăţul şi Nemira, care sunt curenţi de aer rece dinspre est. Primăvara apare şi fenomenul de foehn, care duce la topirea bruscă a zăpezii.

Biocenoza

Vegetaţia

În sit au fost identificate 40 de specii de muşchi şi peste 460 de specii de plante superioare, ceea ce reprezintă o bogăţie floristică foarte mare raportată la suprafaţa mică a sitului, datorată în principal reliefului, aici apărând inclusiv elemente de floră termofilă. Dintre speciile de plante de interes comunitar aici întâlnim irisul bărbos, mătăciunea şi papucul doamnei. Apropierea de oraş a favorizat influenţele antropice uneori majore în vegetaţia Tâmpei, aşa cum au fost incendierile repetate, plantările speciilor de răşinoase (pin, molid şi larice). Pădurile de fag ocupă cele mai mari suprafeţe pe Tâmpa, pe versantul vestic apărând şi amestecuri de fag şi carpen. În aceste păduri stratul ierbos este reprezentat de iarba moale şi rogoz. Bine răspândite sunt făgetele de povârnişuri umbrite cu specii indicatoare ca feriguţa, lopăţeaua şi scânteiuţele albe. Pădurile sunt mature, inclusiv plantaţiile de pin negru de pe versantul sudic şi de pe versantul nordic în prelungirea Tâmpei (Şaua Tâmpei). Aici se mai întâlnesc şi alte specii arboricole precum molidul şi laricele. Pe lângă flora spontană, au apărut pe Tâmpa şi specii evadate din parcuri şi grădini precum tuia, scumpia, prunul ornamental. Cea mai mare suprafaţă din sit este ocupată de pădurile de fag şi brad (circa 75 ha), apoi de tufărişurile de porumbar, păducel, mojdrean, cununiţă şi măceş (circa 50 ha), urmate de pajiştile de rogoz, colilie şi obsigă (circa 30 ha).

Fauna

Dintre nevertebrate, speciile de fluturi şi cele de gândaci au fost mai bine studiate în sit, dintre acestea remarcându-se croitorul de fag, specie prioritară la nivel comunitar. În sit a fost identificată o specie de amfibieni de interes comunitar, buhaiul de baltă cu burta galbenă, alături de care mai apar reptile precum vipera comună, şopârla de ziduri, şopârla de câmp, năpârca şi salamandra. Păsările sunt un grup de vertebrate bine reprezentat sub aspectul numărului de specii (peste 110 specii identificate) şi al populaţiilor sunt prezente în teritoriu. Pe versantul nordic, unde predomină făgetele sau amestecurile de diverse specii de arbori de foioase, cuibăresc sau se hrănesc cele mai multe păsări, dintre care amintim ierunca, buha, huhurezul mare, ciuvica, minunita, ghionoaia sură, strigа, ciocănitoarea neagră, cea cu trei degete şi cea cu spate alb, muscarul gulerat şi cel mic şi sfrâncioculi roşiatic. De asemenea, pe verticala versantului nordic, densitatea cea mai mare de păsări se înregistrează în treimea inferioară, unde pădurea este matură sau chiar bătrână, cu arbori groşi şi scorburoşi. Cele mai numeroase sunt populaţiile de cinteză, piţigoi mare, piţigoi de brădet, pitulice verde mică, sturz cântător, cocoşar, botgros şi mugurar. Dintre mamifere întâlnim veverita, ariciul, cârtiţa, bursucul, mistreţul, cerbul carpatin, căprioru, pisica sălbatică, vulpea, jderul, dar şi ursul, care coboară frecvent în perimetrul urban.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Localitatea Braşov dispune de alimentare cu apă, canalizare şi încălzire, toate în sistem centralizat, suplimentar realizându-se o încălzire în sistem individual, cu gaze naturale sau chiar cu lemne. O importantă parte a economiei braşovene se bazează pe prestările de servicii, construcţii şi industria uşoară, însă Braşovul este atractiv şi prin oferta sa turistică, aici putându-se practica mai multe tipuri de turism pe toată durata anului.
În zona Braşovului, urmele existenţei umane datează încă de acum 60000 de ani, locuitorii acestor zone trecând prin toate stadiile specifice civilizaţiei europene antice. Cel mai impresionant monument al antichităţii este Sanctuarul dacic de la Racos, o inscripţie în piatră dându-ne numele dacic al localităţii, Cumidava. O altă mărturie a trecutului este tabăra romană de la Râşnov, care se găsea în nord-estul graniţei Imperiului Roman. Braşovul a jucat un rol important în Evul Mediu, deţinând puncte strategice care au asigurat oraşului o bună dezvoltare economică, militară şi politică. Bresle puternice, precum cea a aurarilor, a ţesătorilor şi a armurarilor explică faptul că Braşovul a fost nu numai un oraş de tranzit, ci un oraş manufacturier înfloritor. Astăzi, Braşovul deţine încă elemente arhitecturale care au rezistat vicisitudinilor timpului, precum Biserica din cartierul Bartolomeu (una din cele mai vechi construcţii în stil romantic), Biserica Neagră (cel mai mare lăcaş de cult în stil gotic din sud-estul Europei), Piaţa Sfatului, Casa Sfatului. Indiferent de sezonul ales, vizitatorii acestui oraş au oportunitatea de a asista la evenimente culturale precum Festivalul Internaţional de Artă Contemporană, sărbătoarea Junii Braşovului (în care locuitorii îmbrăcaţi în costume pitoreşti şi organizaţi în şapte grupuri defilează călare prin oraş, după care se iau la întrecere în aruncarea buzduganelor), Festivalul Internaţional de Artă Fotografică, Festivalul Zăpezii etc.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Turismul de masă şi dezvoltările imobiliare au impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există în prezent în sit panouri de informare, drumuri pentru vizitare şi trasee turistice marcate, însă mai sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri pentru orientare (hărţi), puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, trasee tematice şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. De asemenea, amplasarea unor bariere pe drumurile de la baza muntelui ar limita accesul motorizat în sit.

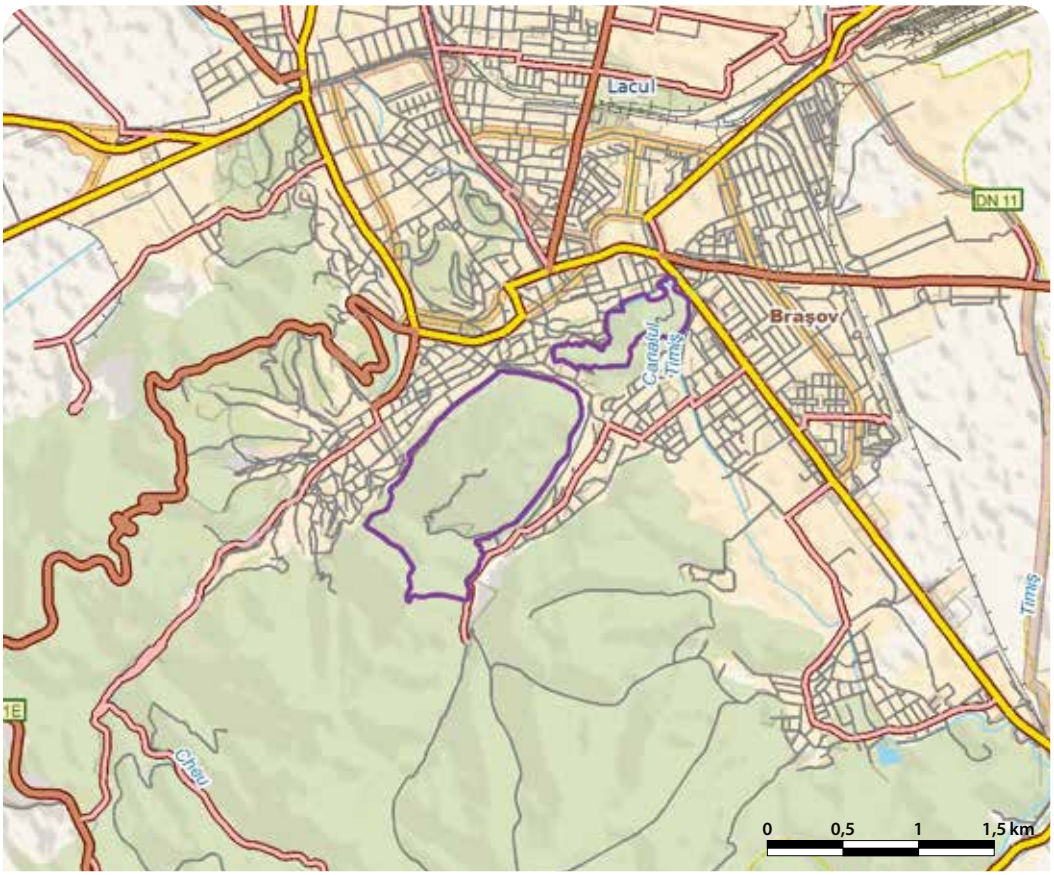

MUNTELE VULCAN - RO SCI 0121

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Alba: Ciuruleasa.
Judeţul Hunedoara: Blăjeni, Buceş.

Suprafaţa: 100 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 14' 17"; Long. E 22 °57' 47"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 1268 max., 852 min., 1125 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ **DL** DF DA
Accesul pe platoul muntelui Vulcan se face din DN74 (Brad-Abrud-Câmpeni) din localitatea Buceş-Vulcan, de la marginea căreia pleacă un traseu marcat către sit, accesul făcându-se doar prin partea vestică a acestuia, pe restul versanţilor fiind amenajate trasee de escaladă.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

8210 - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **9150 -** Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Plante:** Liliac transilvănean, Lemnu vântului (*Syringa josikaea*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Muntele Vulcan, sau Vâlcan cum apare în toponimia locală, reprezintă un masiv muntos care face parte din grupa Carpaţilor Occidentali, fiind situat la cumpăna izvoarelor Crişului Alb şi Arieşului în Munţii Apuseni. Pe lângă componenta peisagistică, impresionează şi inventarul floristic, pe o suprafaţă atât de mică găsindu-se peste 435 de specii din care 18 sunt specii alpine şi montane iar 11 sunt specii endemice, dacice şi carpatice. Dintre acestea două tipuri de habitate naturale şi trei specii sunt de interes comunitar, o importanţă fitogeografică majoră având liliacul transilvănean. Situl este important şi pentru păsările răpitoare diurne care cuibăresc aici.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Muntele Vulcan are aspectul unui masiv muntos izolat şi este format din calcare recifale jurasice albe, resturi ale unei klipe de calcar (bloc de mari dimensiuni) încălecate de formaţiuni geologice mai noi ce aparţin Cretacicului inferior. Klipa calcaroasă are caracter recifal zoogen-coraligen cu textură în bancuri calcaroase masive, stratificate, de culoare gălbui-cenuşie, cu numeroase resturi organice aglutinate printr-un ciment calcaros recristalizat. În unele din aceste calcare se găsesc numeroase urme de fosile (caracteristice pentru fauna de corali care au generat straturi uriaşe în mările calde ale Mezozoicului). Bulzul calcaros al Vulcanului se înalţă cu aproximativ 300 m faţă de formele de relief din jur şi este acoperit în bună parte de calcare golaşe, conuri de grohotiş, iar spre periferie prezintă câteva doline cu forma caracteristică de pâlnie bine conturată.

Pedologie

Solurile s-au format pe un substrat predominant calcaros, fiind reprezentate de soluri brune lumezobazice şi, mai puţin, de soluri brune luvice, renzine şi litosoluri. Pe versanţii stâncoşi solurile sunt scheletice sau chiar absente.

Hidrologie

Situl se află la cumpăna izvoarelor Crişului Alb şi Arieşului, aici găsindu-se un număr foarte mic de cursuri permanente (doar câteva izvoare) care drenează apele în timpul precipitaţiilor puternice.

Aspecte climatologice

Clima este temperat continentală, tipică pentru zonele de altitudine medie (1000 m) cu ierni relativ reci şi lungi de 4-6 luni pe an. În sit, datorită expunerii şi reliefului există zone cu microclimat mult mai călduros, mai ales pe versanţii stâncoşi. Temperatura medie anuală este cuprinsă între 6 şi 8 °C. Primele zile cu îngheţ pot apărea înainte de luna octombrie, iar ultimele zile cu îngheţ apar după luna aprilie şi începutul lunii mai. Precipitaţiile au o medie de 800-1000 mm/an, fiind relativ constante datorită procentului ridicat de împădurire a zonei. Direcţia predominantă a vântului este V-SV, iar calmul atmosferic se manifestă circa 45% din an.

Biocenoza

Vegetaţia

Flora este foarte variată fiind cunoscute 435 de specii de plante, unele dintre acestea rare şi/sau endemice. Se remarcă 18 specii alpine şi montane precum ochiul boului, omagul, păduchenţa, firuţa şopârlelor, ochii şoricelului, curpenul de munte, cujda, iarba surzilor, precum şi 11 specii endemice, dacice şi carpatice cum ar fi crinul sălbatic, stânjenelul de pădure, garofiţa de stâncă, floarea de colţ, sângele voinicului, mătrăguna, liliacul de stâncă, tisa şi mojdreanul. Vegetaţia din sit se poate împărţi în trei categorii: păduri formate mai ales din fâgete pure sau de amestec de fag cu brad, pajişti extrem de bogate în specii, mai ales pe platou sau la poalele muntelui, şi vegetaţia specifică versanţilor abrupţi şi parţial golaşi dinspre sud şi SE, unde apar specii saxicole ca iarba albastră şi coada iepurelui. Pe vârful stâncos vegetează exemplare sporadice de molid şi tisă, iar pe versanţii abrupţi se întâlneşte liliacul transilvănean, specie de importanţă fitogeografică majoră şi de interes comunitar.

Fauna

Pădurile şi pajiştile sunt importante mai ales pentru mamifere şi păsări, ele găsind aici atât adăpost şi locuri de reproducere, cât şi hrană. Dintre mamifere amintim specii ca mistreţul, căprioru, vulpea, jderul şi uneori pisica sălbatică, care vizitează în special pădurile din nordul sitului. Dintre mamiferele mici se pot observa, pe lângă rozătoarele comune, două specii de pârşi. Păsările de interes conservativ întâlnite în pădurile din sit sunt viesparul, ghionoaia sură, ciocănitoarea de stejar, şoimul călător şi ciocârlia de pădure. În tufişurile spinoase cuibăresc sfrânciocii roşietici, iar pajiştile reprezintă terenuri de vânătoare pentru acvila ţipătoare mică, şorecarul comun, uliul găinar, uliul păsărar şi vânturelul roşu. Ca specii de pădure amintim cojoaica, ţicleanul, ciuful de pădure, huhurezul mic, porumbelul gulerat, piţigoiul mare şi cel sur, cinteza de pădure, botgrosul, ciocănitoarea neagră şi cea pestriţă mare, mugurarul, sturzul cântător şi cel de vâsc. La poalele masivului, în locurile cu ape temporare, mai ales primăvara apar diferite specii de amfibieni, de interes comunitar fiind buhaiul de baltă cu burta galbenă şi tritonul comun transilvănean. Pajiştile sunt importante pentru diferite specii de insecte dintre care fluturii sunt cei mai vizibili în lunile calde ale anului.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Ocupaţiile localnicilor sunt cele tradiţionale de miner, ceramist, cojocar, cioplitor în piatră, tâmplar, potcovar, fierar, rotar, morar, socăciţă (bucătăreasa pentru diferite evenimente). Se păstrează şi meşteşugurile vechi ca vărăritul şi bărdăşitul (cioplirea lemnului cu securi speciale). Semnalăm de asemenea şi extinderea serviciilor în agroturism, în cadrul pensionilor din zonă, situl fiind recunoscut pentru traseele lui de escaladă şi pentru posibilităţile de lansare cu parapanta de pe vârf. Alimentarea cu apă a comunelor şi satelor din vecinătatea sitului se face prin captare în fântâni din izvoarele subterane (în Blăjeni) sau prin reţele de distribuţie a apei (în Ciuruleasa). Canalizarea localităţilor este în faza de proiect, la fel fiind şi distribuţia gazului metan. Încălzirea locuinţelor se face în sistem individual, cu lemne.
Săpăturile arheologice demonstrează existenţa unor străvechi aşezări miniere din perioada daco-romană (ceramică, opaiţe şi cărămizi) legendele locului vorbind şi despre un „drum al aurului" pe sub culmile satului Dupăpiatră spre cetăţile dacice din Munţii Orăştiei. Primele atestări documentare care vizează comunităţile din sit datează din secolul al XV-lea. Transmise din generaţie în generaţie, tradiţiile şi obiceiurile sărbătorilor de iarnă (Crăciun, Anul Nou, Bobotează) şi de primăvară (Paşti, Ispas, Rusalii) sunt întreţinute de ceteraşii locului şi de horele tradiţionale ţărăneşti. Un eveniment important pentru cinstirea memoriei lui Avram Iancu se petrece în prima duminică a lunii iulie a fiecărui an, când au loc „Serbările de la Cheia – Dupăpiatră". Amintim, de asemenea, „Festivalul Fiii Muntelui" din lunile iulie-august, când are loc un concurs de muzică populară.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale şi braconajul au un efect negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Deşi există trasee turistice, poteci şi drumuri de vizitare, pentru buna desfăşurare a activităţilor din sit mai sunt necesare clădiri administrative, puncte de informare şi trasee tematice, panouri de avertizare/atenţionare şi panouri de informare şi de orientare (hărţi). Intensificarea turismului în zonă impune amenajarea de locuri de campare şi de colectare a deşeurilor.

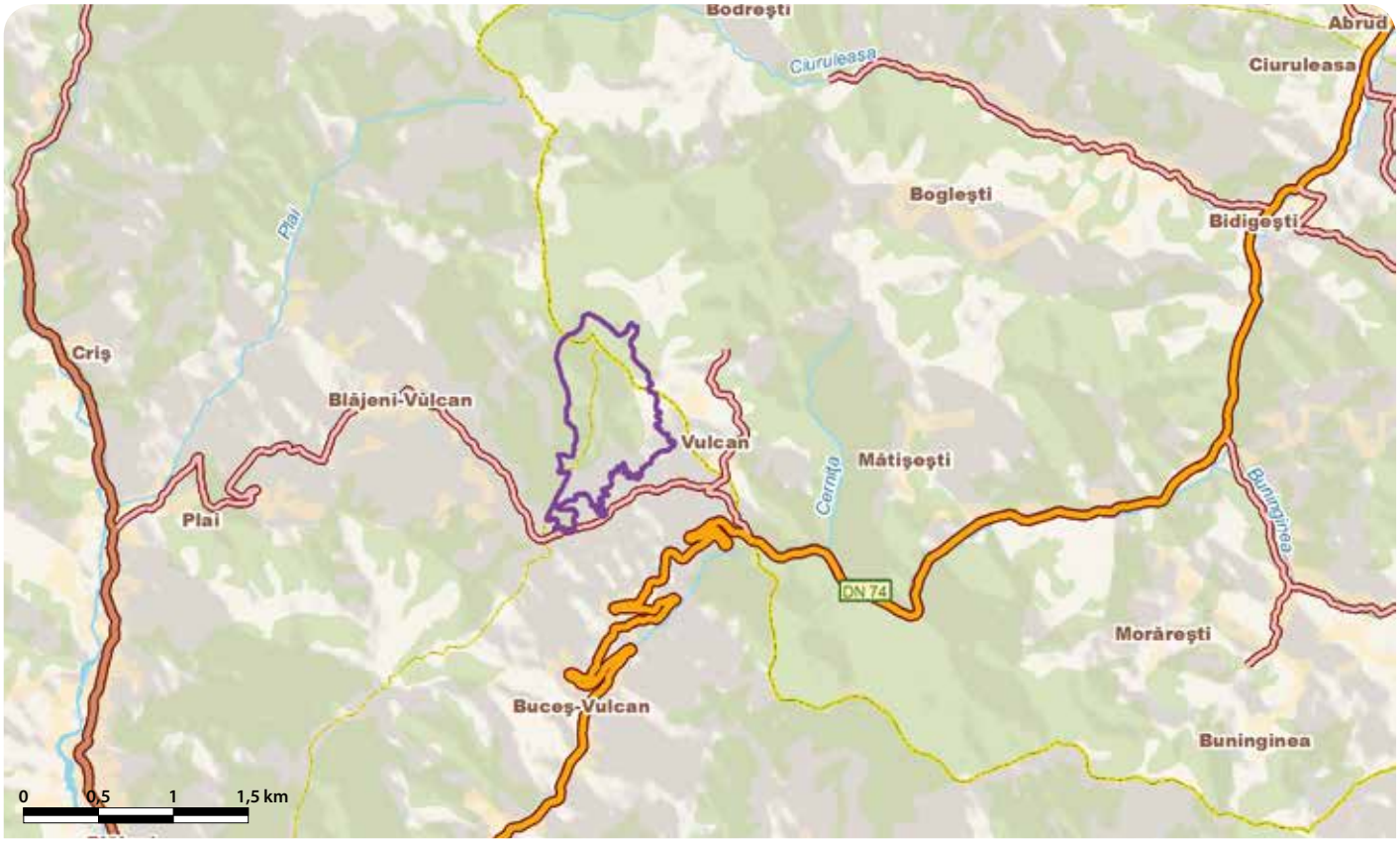

MUNŢII FĂGĂRAŞ - RO SCI 0122

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Argeş: Albeştii de Muscel, Arefu, Berevoieşti, Brăduleţ, Lereşti, Nucşoara, Rucăr, Sălătrucu, Valea Mare Pravăţ.
Judeţul Braşov: Drăguş, Hârseni, Lisa, Recea, Sâmbăta de Sus, Ucea, Viştea, Zărneşti, Şinca, Şinca Nouă.
Judeţul Sibiu: Arpaşu de Jos, Avrig, Boiţa, Cârţişoara, Porumbacu de Jos, Racoviţa, Turnu Roşu.
Judeţul Vâlcea: Boişoara, Câineni, Perişani, Titeşti.

Suprafaţa: 198.618 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 31' 40"; Long. E 24° 44' 29"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali, Subcarpaţii Getici
Altitudinea: Altitudinea: 2526 max., 347 min., 1407 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl este traversat de DN7C (Transfăgărăşan), între localităţile Arefu şi Cârţişoara. De asemenea, DN1 permite accesul în sit din localităţile situate de-a lungul acestuia (Avrig, Porumbacu de Jos, Scoreiu, Ucea de Jos, Viştea de Jos, Sâmbăta de Jos, Făgăraş, Şercaia), continuându-se din acestea prin drumurile judeţene şi comunale care se desprind către sud. Accesul se poate face şi dinspre Valea Oltului, pe DN7 şi E81. În sit se poate ajunge pe calea ferată ce face legătura între Sibiu şi Braşov.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3230 - Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **3240** - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **4080** - Tufărişuri cu specii sub-arctice de *salix*; **6410** - Pajişti cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **7240*** - Formaţiuni pioniere alpine din *Caricion bicoloris-atrofuscae*; **8220** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale; **4070*** - Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **6150** - Pajişti boreale şi alpine pe substrat silicios; **6230*** - Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **8110** - Grohotişuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* şi *Galeopsietalia ladani*); **3220** - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abruptţi, grohotişuri şi ravene; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **8120** - Grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **6170** - Pajişti calcifile alpine şi subalpine; **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **91Q0** - Păduri relictare de *Pinus sylvestris* pe substrat calcaros; **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** *Ophiogomphus cecilia* • **Callimorpha quadripunctaria* • *Cărăbuş (*Osmoderma eremita*) • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*) • Gândac (*Stephanopachys substriatus*) • Carab (*Carabus hampei*) • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Lycaena dispar* • *Euphydryas aurinia* • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Chilostoma banaticum* • *Vertigo angustior*. **Peşti:** Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Chişcar de râu (*Eudontomyzon mariae*). **Plante:** *Eleocharis carniolica* • Moşişoare (*Liparis loeselii*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • Firuţă de munte (*Poa granitica ssp. disparilis*) • *Meesia longiseta* • *Drepanocladus vernicosus*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl include cel mai înalt şi mai sălbatic sector al Carpaţilor Româneşti, cu o extindere foarte mare a reliefului glaciar şi periglaciar, cu unităţi peisagistice unice şi condiţii ecologice specifice ca urmare a diversităţii geologice, pedologice şi climatice reflectate în biodiversitatea foarte ridicată a acestei zone. În acest masiv muntos se află fragmente reprezentative de păduri naturale virgine şi cvasivirgine care adăpostesc o diversitate biologică deosebită, dintre specii remarcându-se carnivorele mari: ursul, lupul, râsul. Capra neagră dezvoltă aici populaţii semnificative. Calitatea excelentă a habitatelor şi vigurozitatea genetică a speciilor sunt evidenţiate în faptul că aici a fost atestat cel mai mare exemplar de capră neagră din lume şi recordul mondial la lup. Situl a fost desemnat pentru 27 de habitate de interes comunitar, dintre care cinci prioritare, şase specii de mamifere, trei de amfibieni, patru de peşti, 13 de nevertebrate şi şapte specii de plante. Dintre toate speciile de interes comunitar pentru care a fost declarat situl, şapte sunt prioritare. Valoarea acestuia este cu atât mai ridicată cu cât în interiorul său se găsesc 21 de arii naturale protejate de interes naţional, rezervaţii naturale şi Monumente ale Naturii.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Munţii Făgăraş, care domină Carpaţii Româneşti prin altitudine, masivitate şi întindere, au o structură geologică cuprinzând şisturi cristaline întrerupte pe alocuri de apariţii de calcare şi dolomite. Compoziţia petrografică şi modul de formare sunt factorii principali care determină aspectul şi altitudinile mari, astfel încât Munţii Făgăraş se caracterizează printr-o succesiune de creste şi piscuri, dintre care 39 depăşesc altitudinea de 2400 m, iar opt ajung la 2500 m. Din punct de vedere geomorfologic sunt caracteristice două tipuri de relief bine definite. La altitudini mari apare relieful glaciar, ruiniform, modelat de gheţari, zăpezi şi vânturi puternice, în timp ce la altitudini mai mici este specific un relief monoton, cu forme mai domoale, modelat mai ales de torenţi şi ape curgătoare. Relieful glaciar din Munţii Făgăraş prezintă o varietate mare de forme, fapt datorat pe de o parte altitudinilor ridicate care au favorizat în pleistocen instalarea gheţarilor alpini, iar pe de altă parte structurii petrografice din roci dure care a facilitat conservarea formelor glaciare. Relieful glaciar este format din circuri şi văi glaciare, abrupturi stâncoase, morene, custuri ascuţite şi crenelate etc. Relieful fluvio-torenţial este specific pentru altitudinile mai reduse. Văile se îngustează brusc, iar abrupturile specifice zonei alpine lasă locul unor versanţi mai puţin stâncoşi. Custurile sunt înlocuite de culmi largi, prelungi, acoperite cu pajişti întinse şi păduri. În profil transversal există diferenţe mari între partea nordică şi cea sudică a sitului. Scufundarea bazinului Transilvaniei a dus la individualizarea clară a Munţilor Făgăraş prin abruptul creat. Povârnişul coboară în trepte cu mai bine de 2000 de metri pe o distanţă de 10 km. Spre sud, altitudinile scad în trepte prelungi, culmile sunt domoale, iar văile se lărgesc considerabil. În profil longitudinal, Munţii Făgăraş apar ca un imens zid de piatră lung de peste 70 km.

Pedologie

Datorită temperaturilor scăzute, activitatea microbiană şi procesele de transformare şi de mineralizare a materiei organice sunt reduse, determinând acumularea de humus. Cantitatea mare de precipitaţii atmosferice a dus la acidifierea solurilor, proces favorizat şi de caracteristicile rocilor dominante, toate acestea conducând la apariţia în sit a următoarelor tipuri de sol: soluri brune acide şi soluri podzolice argiloiluviale în etajul montan, soluri brune podzolice în etajul subalpin şi podzoluri humico-feriiluviale şi soluri humico-silicatice podzolice în etajul alpin. Există şi tipuri de sol care se găsesc intrazonal, cum ar fi solurile humico-calcice alpine, turbăriile şi litosolurile.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică este densă datorită configuraţiei reliefului şi cantităţilor mari de precipitaţii. Râurile au debite permanente destul de mari, care ating maximul primăvara târziu şi la începutul verii, când precipitaţiile abundente sunt corelate cu topirea zăpezilor. Principalul colector de pe versantul nordic este râul Olt. Densitatea reţelei hidrografice este de peste 0,8 km/km^2, fiind astfel cea mai mare din Carpaţii Româneşti. Între muchia Sâmbetei şi muchia Puha se succed următoarele cursuri de apă mai reprezentative: Sâmbăta, Vişţişoara, Viştea Mare, Ucişoara, Ucea Mare, Podragu, Arpaşu Mare, Arpăşelul şi Cârţişoara. Oltul colectează şi afluenţii din defileu sau de pe versantul sudic, dintre care cel mai important este Topologul. Pe versantul sudic, un alt colector major este Argeşul, care izvorăşte din lacul glaciar Capra şi colectează apele din Argeşel, Vâlsan, Râul Doamnei şi Râul Târgului. De asemenea, un afluent important al Argeşului în zona de câmpie care izvorăşte tot din Munţii Făgăraş este râul Dâmboviţa. Lacurile din Munţii Făgăraş se împart în lacuri de acumulare şi lacuri glaciare. Cel mai întins lac de acumulare este Vidraru (870 ha) de pe râul Argeş, una dintre cele mai importante acumulări hidroenergetice din ţară. Lacurile glaciare s-au format în circurile glaciare. Aici se găseşte lacul situat la cea mai mare altitudine din ţară (2282 m), respectiv Tăul Mioarelor. Alte lacuri glaciare sunt Bâlea, Urlea, Podragu Mare, Podragu Mic, Vişţişoara, Podrăgel, Lacurile Doamnei, Călţun, Capra, Căprţa etc.

Aspecte climatologice

Clima din sit se încadrează în etajul de dealuri înalte, etajul montan şi etajul alpin. Valorile temperaturii medii anuale scad odată cu creşterea altitudinii, de la 8 °C la altitudinile cele mai reduse, până la 6 °C la 1000 m şi chiar negative la peste 2000 m. Cantitatea de precipitaţii creşte o dată cu altitudinea, de la 600 mm/an până la peste 1000 mm/an. Stratul de zăpadă este prezent în fiecare iarnă. Vânturile dominante sunt cele din direcţia vest, însă climatul din sit este influenţat şi de masele de aer care circulă dinspre nord şi sud. O particularitate a climatului este dată de formarea unui vânt cald, de tip foehn, care coboară dinspre crestele Munţilor Făgăraş la sfârşitul iernii provocând topirea rapidă a zăpezii şi care poartă numele de „Vântul Mare".

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia din Munţii Făgăraş se caracterizează printr-o mare diversitate şi se diferenţiază în funcţie de altitudine şi condiţiile pedo-climatice. Între altitudinile de 600-1300 m se întâlneşte etajul pădurilor de fag. Pe latura sudică, pădurile de fag sunt pure, numai pe alocuri fiind în amestec cu conifere. În schimb, pe latura nordică molidul şi bradul coboară până la poalele munţilor. Intervalul altitudinal 1300-1700 m pe versantul nordic şi 1750-1800 m pe cel sudic este specific etajului coniferelor. Vegetaţia tufărişurilor corespunde în principal tufărişurilor subalpine de jneapăn, bujor de munte, ienupăr, arin verde şi mai rar coacăz. În etajul alpin se găsesc tufărişuri de sălcii pitice, azalee şi argintică. De asemenea, pe văile de pe latura sudică a masivului se pot întâlni rar tufărişuri de câtină roşie şi sălcii arbustive. Vegetaţia pajiştilor primare se dezvoltă în etajul alpin, aici fiind tipice pajiştile de rogoz şi părul porcului. Primare sunt şi pajiştile de păiuş, o specie care migrând din acest etaj a format pajiştile secundare din etajul subalpin. Pajiştile secundare se dezvoltă pe locul pădurilor şi tufărişurilor defrişate de om. Acestea se diferenţiază pe altitudine ca şi pădurile şi tufărişurile. În depresiunile marginale ale masivului şi în poienile pădurilor de fag de până la 1200 m altitudine se întâlnesc pe suprafeţe întinse pajişti secundare dominate de iarba vântului. La altitudini mai mari, cuprinse între 1200 şi 1800 m, în poienile din pădurile de amestec apar pajiştile dominate de păiuşul roşu. Pe locurile umede se găsesc în această plajă altitudinală pajişti cu păiuşul bălţilor, iar pe solurile foarte sărace şi puternic acide devine dominată ţepoşica, a cărei asociaţie poate înlocui pajiştile de iarba vântului sau de păiuş roşu dacă acestea sunt intens păşunate. În etajul subalpin se întind pe suprafeţe mari pajiştile de păiuş alpin, care au luat locul tufărişurilor de jneapăn, ienupăr şi bujor de munte. În cazul degradării pajiştilor de păiuş alpin ca urmare a suprapăşunatului, pe solurile sărace şi puternic acidificate se dezvoltă pajişti subalpine de ţăpoşică. Secundare sunt şi asociaţiile de zburătoare şi de trestie de câmp care se instalează pentru scurt timp în tăieturile pădurilor de molid, ca şi asociaţiile nitrofile cu măcrişul calului, ştevia stânelor şi ştirigoaie formate pe terenurile din vecinătatea stânelor. În afară de vegetaţia zonală, în etajele subalpin şi alpin se mai găsesc numeroase asociaţii neîncheiate de grohotişuri (cu măcrişel, firuţe etc.), de crăpături de stânci (cu guşa porumbelului, ochii şoricelului, diverse specii de muşchi etc.), de izvoare (cu stupitul cucului, calcea calului, splinuţă etc.) şi de turbării (cu specii de muşchi de turbă, rogoz şi afin). Caracteristice sunt şi buruienişurile de talie înaltă din văile subalpine (cu stirigoaie, ciucurele, gălbenele de munte, spălăcioasă, scai vânăt, omag scund, pintenaş vânăt, trestioară, ştevia stânelor, brânca ursului etc.). Valoarea deosebită a capitalului natural din acest sit este dată şi de suprafeţele mari de păduri virgine şi cvasivirgine, aici existând 35606 ha de astfel de păduri cu valoare ecologică ridicată.

Fauna

Datorită întinderii foarte mari pe care o ocupă, situl are o faună foarte bogată şi diversificată. Accesibilitatea dificilă, întinderea mare a suprafeţei fondului forestier şi resursele de hrană constituie condiţii favorabile pentru existenţa unor populaţii importante din speciile strict protejate la nivel european de carnivore mari (urs, lup şi râs). Pe Valea Arpăşelului a fost semnalat în anul 1978 un exemplar de lup cotat ca record mondial. De asemenea, situl oferă habitate favorabile pentru capra neagră, o femelă din această specie fiind apreciată în 1993 ca cel mai

mare exemplar din lume. Dintre celelalte specii de mamifere amintim cerbul carpatin, căprioru, mistreţul, viezurele, vulpea, dihorul, nevăstuica, pârşul mare, vidra (specie de interes comunitar) etc. Dintre speciile de lilieci, sunt importante pentru acest sit liliacul comun şi liliacul mic cu potcoavă. Situl are importanţă deosebită pentru acvila ţipătoare mică, care cuibăreşte în trupurile de pădure bătrână şi vânează în zonele mai joase. Alături de ea se mai întâlnesc specii de păsări răpitoare ca acvila de munte, uliul găinilor etc. În sectorul alpin şi subalpin se întâlnesc specii ca ierunca, cocoşul de munte, alunarul, mierla gulerată, fluturaşul de stâncă, brumăriţă alpină, corbul etc., iar la altitudini mai joase, în păduri de conifere sau foioase se pot vedea ciocănitoarea neagră, buha, minuniţa, ciuvica, ciocănitoarea cu spate alb, piţigoiul cu creastă, de brădet şi cel cu coadă lungă, cojoaica, sturzul de vâsc şi sturzul cântător, auşelul, ochiu-boului, măcăleandrul, cinteza, mugurarul, botgrosul etc. Pe cursul apelor repezi întâlnim fluierarul de munte, mierla de apă şi codobatura de munte. Amfibienii şi reptilele sunt reprezentate de tritonul cu creastă, tritonul carpatic şi buhaiul de baltă cu burta galbenă (toate trei speciile protejate la nivel european), alături de care se mai găsesc broasca roşie de munte, salamandra, şarpele de alun etc. Specii de peşti importante pentru conservare şi care au fost listate în formularul standard al sitului sunt moioaga, chişcarul de râu, petrocul şi zglăvoaca. Alte specii de nevertebrate de interes conservativ sunt melcul carenat bănăţean, croitorul alpin, carabul, croitorul cenuşiu, rădaşca, gândacul sihastru, fluturele tigru, fluturele roşu de mlaştină, cosaşul transilvănean etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Majoritatea localităţilor din sit beneficiază de alimentare cu apă, în schimb canalizarea este deficitară în câteva sau se află în fază de proiect. Încălzirea locuinţelor se realizează în sistem individual, cu gaz şi lemne sau numai cu lemne. Locuitorii din Avrig şi Victoria beneficiază de încălzire centralizată precum şi de sisteme de încălzire cu energie solară. Datorită condiţiilor geografice, ocupaţia prioritară a celor aproape 80000 de locuitori este creşterea animalelor şi cultura plantelor, dar se desfăşoară activităţi şi în industria lemnului, chimică, alimentară, energetică, a materialelor de construcţii (marmură), maselor plastice, panificaţie, industria uşoară, comerţ, servicii şi turism. Multitudinea vestigiilor istorice, culturale şi religioase descoperite în sit indică o coeziune a civilizaţiei materiale şi spirituale a geto-dacilor pe aceste meleaguri, completate cu fortificaţii din epoca prefeudală şi medievală, cum sunt cele de la Avrig-Racoviţa, biserica din lemn din secolul al XVII-lea din Şinca Nouă, ruinele cetăţii Negru-Vodă din Breaza etc. Remarcăm de asemenea numeroasele biserici, mânăstiri, case memoriale („Gheorghe Lazăr" din Avrig şi „George Topârceanu" din Valea Mare-Pravăţ), alături de monumente şi muzee („Badea Cârţan" din Cârţişoara). Locuitorii din Ţara Făgăraşului încă păstrează obiceiurile tradiţionale precum colindul, pluguşorul, ignatul, sorcova, steaua, paparudele, dar şi pe cele specifice anumitor zone cum ar fi „legământul cu pădurea", „roata focului", „ciurlezul", „focul lui Sumedru", „junii lui Crăciun" sau „meteleaua", o sărbătoare care simbolizează biruinţa binelui şi a luminii. Amintim şi obiectivul turistic din localitatea Lisa, „La Vâltori", unde se prezintă modul tradiţional de spălare a ţesăturilor.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Impact negativ asupra sitului au următoarele activităţi care se desfăşoară în mod permanent: păşunatul, tăierile ilegale, urbanizarea excesivă, dezvoltarea microhidrocentralelor, braconajul, incendiile de pădure şi păşune şi depozitarea ilegală a deşeurilor.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl dispune doar de infrastructură pentru vizitare reprezentată de trasee turistice marcate către principalele obiective turistice ale sitului, cabane, refugii montane, la baza versantului existând şi o serie de pensiuni cu spaţii de cazare. Sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare şi orientare, clădiri administrative, centre de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare şi trasee tematice. Intensificarea turismului în zonă impune amenajarea unor locuri de campare dotate cu puncte de colectare a deşeurilor şi vetre de foc.

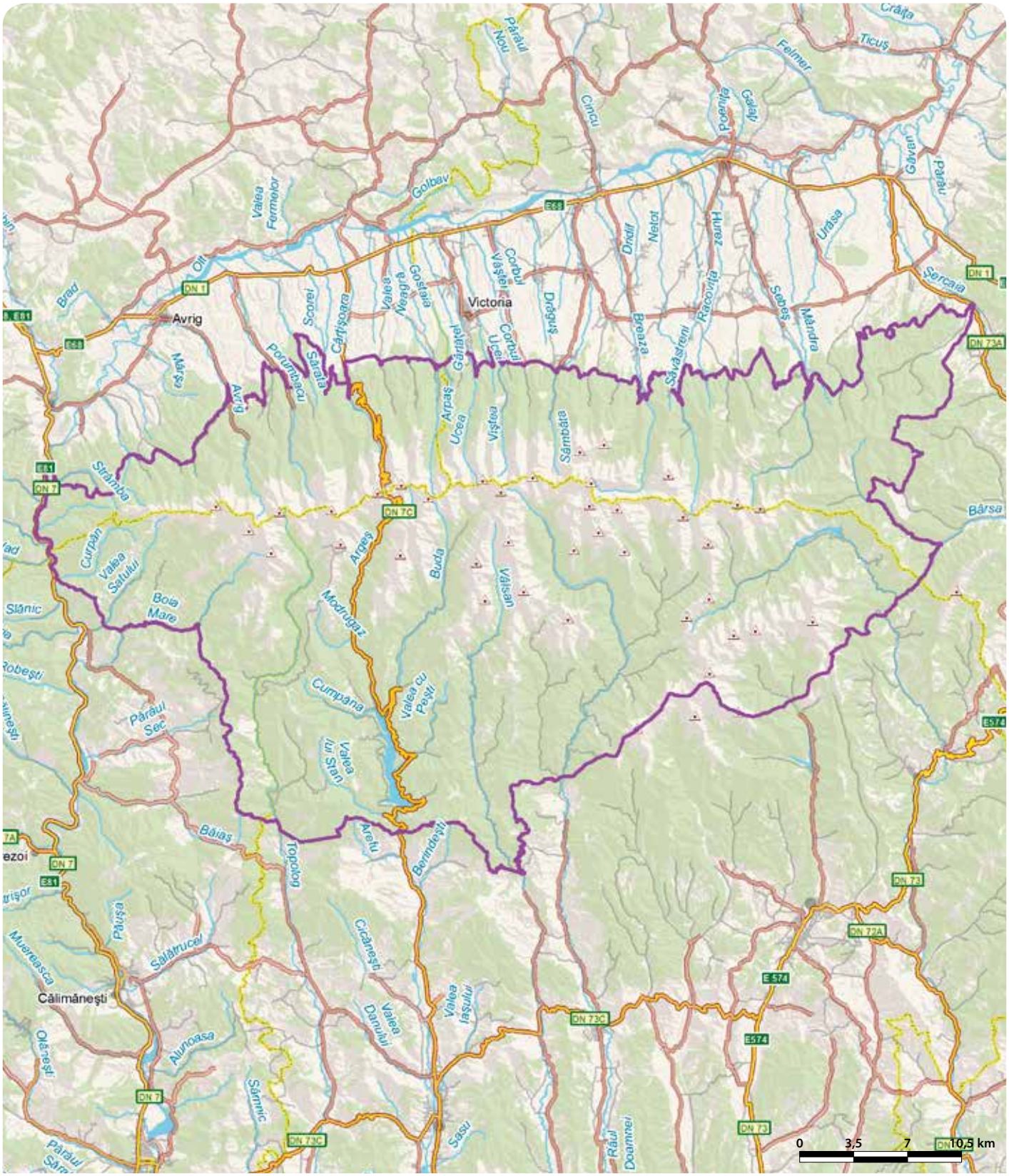

MUNŢII MĂCINULUI - RO SCI 0123

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Tulcea: Cerna, Greci, Hamcearca, Horia, Jijila, Luncaviţa, Măcin, Turcoaia.

Suprafaţa: 16.894 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 8' 49"; Long. E 28° 19' 51"
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 466 max., 4 min., 214 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se face de pe DN22D între localităţile Macin şi Horia (în partea de vest şi SV a sitului), de pe E87 între localităţile Măcin-Jijila-Luncaviţa (în nordul sitului) şi de pe DJ222A dintre comunele Horia şi Luncaviţa (în estul şi NE sitului).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1530* - Pajişti şi mlaştini sărăturate panonice şi ponto-sarmatice; **40C0*** - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice; **8230** - Comunităţi pioniere din Sedo-Scleranthion sau din Sedo albi-Veronicion dilleni pe stâncării silicioase; **91I0*** - Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **91Y0** - Păduri dacice de stejar şi carpen; **91AA** - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer şi gorun; **91X0** - Păduri dobrogene de fag; **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Ţestoasă de uscat dobrogeană (*Testudo graeca*) • Balaur mare (*Elaphe quatuorlineata*). **Mamifere:** Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*) • Grivan mic, Hamster românesc (*Mesocricetus newtoni*) • Dihor de stepă (*Mustela eversmannii*) • Dihor pătat (*Vormela peregusna*). **Nevertebrate:** *Lycaena dispar* • **Callimorpha quadripunctaria* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Cărăbuş (*Osmoderma eremita*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*) • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Euphydryas maturna*. **Plante:** Turiţă (*Agrimonia pilosa*) • Merinană (*Moehringia jankae*) • Clopoţel dobrogean (*Campanula romanica*) • Ouăle popii (*Himantoglossum caprinum*) • Capul şarpelui (*Echium russicum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Munţii Macin, cei mai vechi munţi din România, prezintă ecosisteme caracteristice de stepă ponto-balcanică, păduri sub-mediteraneene şi balcanice şi o mare diversitate de floră şi faună. Aceştia reprezintă limita nordică a arealului pentru sute de specii mediteraneene, balcanice şi pontice, limita sudică pentru speciile central europene şi caucaziene, precum şi limita vestică de distribuţie a câtorva specii asiatice. În acest sit există aproximativ 1770 de specii de plante, 2000 de specii de nevertebrate şi 245 de specii de vertebrate, multe dintre ele endemice sau de interes comunitar. Numărul plantelor superioare reprezintă peste 19% din flora Europei şi este comparabil cu flora bogată a insulelor Creta şi Corsica. Munţii Macin şi împrejurimile acestora sunt singurele zone din Romania unde încă mai există suprafeţe întinse de vegetaţie naturală de stepă, unice chiar şi pentru Balcani. Aici au fost identificate 10 tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care cele patru prioritare ocupă aproape un sfert din suprafaţa sitului. Din multitudinea de specii, 15 sunt de interes comunitar. Situl reprezintă şi cea mai importantă zonă de cuibărit din ţară pentru câteva păsări răpitoare, fiind totodată şi un important loc de pasaj pentru cele migratoare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află pe cea mai veche formaţiune geologică din ţară, Munţii Măcinului, rest al cutărilor hercinico-kimerice, rocile semnificative fiind granitele gnaisice în sud şi est, calcarele cristaline în SE, rocile metamorfice şi eruptive în nord şi depozitele leossoide pe platouri şi la altitudini mici. Sunt prezente formaţiuni compuse din conglomerate, gresii şi şisturi detritice. Această fâşie de roci mai moi este mărginită de straturi devoniene şi siluriene compuse mai ales din cuarţite, care dau o serie de cornete. Unitatea Măcin este formată dintr-un fundament alcătuit din şisturi cristaline şi masive de granitoide, cunoscute şi sub denumirea de magmatite prehercinice, un înveliş sedimentar paleozoic de vârstă carboniferă. Acesta este străpuns de granitoide, iar la el se adaugă un înveliş sedimentar posthercinic. Din punct de vedere geomorfologic se individualizează Culmea Pricopanului, cu relief de tip alpin reprezentat prin creste stâncoase ascuţite ce ating altitudinea de 370 m în Vârful Suluc. Procesele de dezagregare a rocilor sunt active, existând numeroşi martori de eroziune cu aspect neuniform, care imprimă în peisaj o mare varietate de forme. În celelalte zone ale sitului, vârfurile sunt în general mai puţin proeminente, însă versanţii sunt de cele mai multe ori stâncoşi şi abrupţi, local fiind acoperiţi de grohotişuri, îndeosebi pe rama vestică a Culmii Măcinului.

Pedologie

Solurile prezente în sit sunt din clasa molisolurilor şi din clasa cambisolurilor. Repartiţia solurilor este strâns legată de climă şi vegetaţie, dar şi de structura litologică. Profunzimea solurilor scade odată cu panta şi altitudinea, influenţând în acest fel tipul şi complexitatea ecosistemelor. În această regiune predomină solurile bălane şi cernoziomurile carbonatice specifice stepei.

Hidrologie

Cursurile de apă se încadrează atât în bazinul hidrografic al Dunării – râurile Jijila, Luncaviţa, Cerna şi Sorniac, cât şi în cel al Mării Negre – râul Taiţa. Văile Luncaviţa şi Jijila s-au dezvoltat pe linii de sinclinal, în timp ce parte din Taiţa s-a dezvoltat pe linie de falie. Acestea sunt râuri dobrogene, de lungime mică, majoritatea având provenienţă pluvială, în foarte mică măsură nivală sau subterană. Din cauza climatului arid debitele sunt reduse, majoritatea având un caracter temporar. În perioadele ploioase, în special primăvara, se formează pe văile stâncoase cascade temporare. Râurile Sorniac şi Taiţa sunt îndiguite la Cetăţuia şi Balabancea, apele lacului fiind folosite pentru pescuit şi activităţi de recreere.

Aspecte climatologice

Clima se caracterizează prin veri foarte călduroase şi secetoase, toamne lungi şi uscate şi ierni geroase şi cu puţină zăpadă. Temperaturile medii anuale sunt de 10-11 °C, iar cantităţile medii de precipitaţii nu depăşesc 400 mm/an. Vânturile frecvente sunt predominant din nord şi NE şi nu produc doborâri masive de arbori dar contribuie la eroziunea litică.

Biocenoza

Vegetaţia

Marea bogăţie de floră a Munţilor Măcin este formată din peste 1770 de specii de plante, reprezentând aproximativ 50% din flora României ce vegetează doar pe 0,05% din suprafaţa ţării. Dintre acestea, 72 de specii de plante sunt protejate ca specii rare sau vulnerabile, 27 de specii sunt endemice pentru regiune, 18 sunt rare pentru Dobrogea şi cinci sunt rare în Nordul Dobrogei. Munţii Măcinului sunt consideraţi un important centru de formare de noi specii datorită unei foarte mari diversităţi intraspecifice. De o importanţă deosebită sunt următoarele specii: clopoţeii, garofiţa, albăstriţa, brebeneii, laptele cucului, guşa porumbelului, clopoţelul dobrogean, ouăle popii, capul şarpelui, merinana şi turtiţa, dintre care ultimele cinci sunt specii protejate în spaţiul european. O mare diversitate de plante lemnoase este prezentă în sit, cele 67 de specii fiind: stejari (şapte specii), tei (trei specii), arţari (trei specii), ulmi (trei specii), carpeni (două specii), frasini (trei specii), fagi (două specii), precum şi numeroşi arbuşti precum alunul, măceşul, lemnul câinesc, cornul, socul, scumpia, păliurul, păducelul, bulgărele de zăpadă, cununiţa, mâna Maicii Domnului. Cercetările efectuate pe Culmea Pricopanului, una dintre cele mai reprezentative zone xerofite, au identificat 14 asociaţii ierboase şi 562 de specii, din care 72 de taxoni sunt pe cale de dispariţie. Una dintre cele mai rare asociaţii forestiere din România este reprezentată de tipul de pădure fâgeto-carpinet dobrogean cu rogoz aflat în sit pe Valea Fagilor-Luncaviţa. O altă fitocenoză forestieră rară, existentă în România pe suprafeţe restrânse, este reprezentată de asociaţia dintre teiul argintiu şi stejarul pedunculat, care ocupă o suprafaţă semnificativă în acest sit. Asociaţia arbustivă dominată de tavalgă (specie ameninţată) este considerată de asemenea, o altă raritate naţională.

Fauna

Fauna Munţilor Măcin se caracterizează printr-o mare diversitate, având o importanţă deosebită datorită prezenţei unor specii rare şi protejate. S-a identificat un număr total de 1436 de specii de insecte, dintre care amintim speciile de interes comunitar croitorul mare, croitorul cenuşiu, gândacul sihastru, rădaşca, fluturele maturnă, fluturele roşu de mlaştină, fluturele tigru şi cosaşul transilvănean. Au fost identificate şapte specii de amfibieni, dintre care trei specii prezintă un interes deosebit şi anume: broasca râioasă brună (care este un relict glaciar în această zonă), broasca roşie de pădure (pentru această zonă ea reprezintă de asemenea, un relict care demonstrează vechimea acestor păduri) şi buhaiul de baltă cu burta roşie (specie de interes comunitar). Dintre cele zece specii de reptile identificate, o importanţă deosebită o au speciile de interes comunitar ţestoasa de uscat dobrogeană şi balaurul mare (cel mai mare şi mai rar şarpe din ţară). Au fost identificate în sit 181 de specii de păsări, ceea ce înseamnă în jur de 50% din avifauna României, Munţii Măcinului reprezentând o zonă importantă situată pe căile de migraţie care urmează cursurile râurilor Prut şi Siret. Varietatea de ecosisteme terestre, forestiere sau stâncoase, combinată cu prezenţa unor sisteme acvatice din apropierea lanţurilor muntoase, oferă condiţii favorabile pentru pasajul şi iernarea unui număr mare de specii şi exemplare. Mai mult de 10000 de păsări răpitoare de zi şi mai mult de 20000 de berze albe trec prin acest coridor în fiecare an, ceea ce atrage în zonă numeroşi ornitologi din ţară şi din străinătate. Reprezentative pentru răpitoarele cuibăritoare în sit sunt şerparul, acvila mică, uliul cu picioare scurte, şorecarul mare şi şoimul dunărean. Prezenţa ciocănitorii cu spate alb merită amintită printre raritătile sitului, dat fiind că această specie populează în mod normal în restul ţării doar pădurile situate la peste 600 m. Au fost

identificate 47 de specii de mamifere, dintre care, ca și specii rare și protejate, amintim dihorul de stepă, dihorul pătat, hamsterul românesc, popândăul și liliacul mare cu potcoavă. Specii de interes deosebit din sit mai sunt și cerbul carpatin (singura locație din Dobrogea a speciei), căprioru, mistrețul, iepurele de câmp, vulpea, pisica sălbatică, jderul de copac, jderul de piatră și șacalul auriu. Acesta din urmă are efective în creștere semnificativă în ultimii ani, din cauza caracterului său invaziv favorizat de lipsa competitorilor pe același nivel trofic.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii sunt implicați în activități precum agricultura, silvicultura, pescuitul, industria textilă și alimentară, construcțiile, turismul. Locuințele sunt încălzite în mod individual, cu lemne, iar localitățile sunt alimentate în sistem centralizat cu apă potabilă (excepție făcând Văcăreni, Jijila și Hamcearca). Canalizare nu există decât în localitățile Greci, Luncavița și parțial în Măcin.

Vestigiile istorice abundă atât în sit cât și în vecinătatea acestuia, ele datând încă din neolitic, epoca bronzului și a fierului, perioada romană, fiind reprezentate de numeroase movile funerare, fortăreațe, urme de locuire, fragmente ceramice și materiale specifice diferitelor culturi. Satele dobrogene sunt cele mai cosmopolite din țara noastră, dată fiind multitudinea de culturi care și-au lăsat amprenta asupra zonei. Aici trăiesc împreună români, lipoveni, greci, bulgari, turci, tătari și italieni, fiecare dintre aceste comunități păstrându-și cu sfințenie datinile și obiceiurile din străbuni, care sunt la fel de vii și de emoționante ca în vremurile străvechi. Evenimentele care au loc în satele dobrogene și care promovează diversitatea etnică și interculturalitatea sunt numeroase. Dintre acestea amintim „Sărbătoarea viei și a Vinului", „Sărbătoarea Teiului", „Festivalul de tradiții și obiceiuri Dobrogene" etc. Moșoiul, practicat și azi, este un obicei ancestral al colindatului cu măști și clopote, care a devenit o emblemă nu numai a satului Luncavița, dar și a Dobrogei.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Ca o amenințare majoră se manifestă valorificarea excesivă a potențialului eolian și colectarea ilegală a speciilor, îndeosebi a țestoasei dobrogene.

ADMINISTRAREA SITULUI

Panourile de informare și cele de orientare, traseele tematice, punctele de intrare, locurile de campare, amenajările pentru colectarea deșeurilor și vetrele de foc, deși există în prezent, sunt insuficiente, fiind absolut necesară suplimentarea acestora. Suplimentarea barierelor existente în teren ar putea închide drumurile de pământ care nu sunt omologate și nici necesare activităților silvice. Este necesară construirea de observatoare pentru păsări, amplasarea de panouri de avertizare/atenționare și construirea unui centru de vizitare și informare.

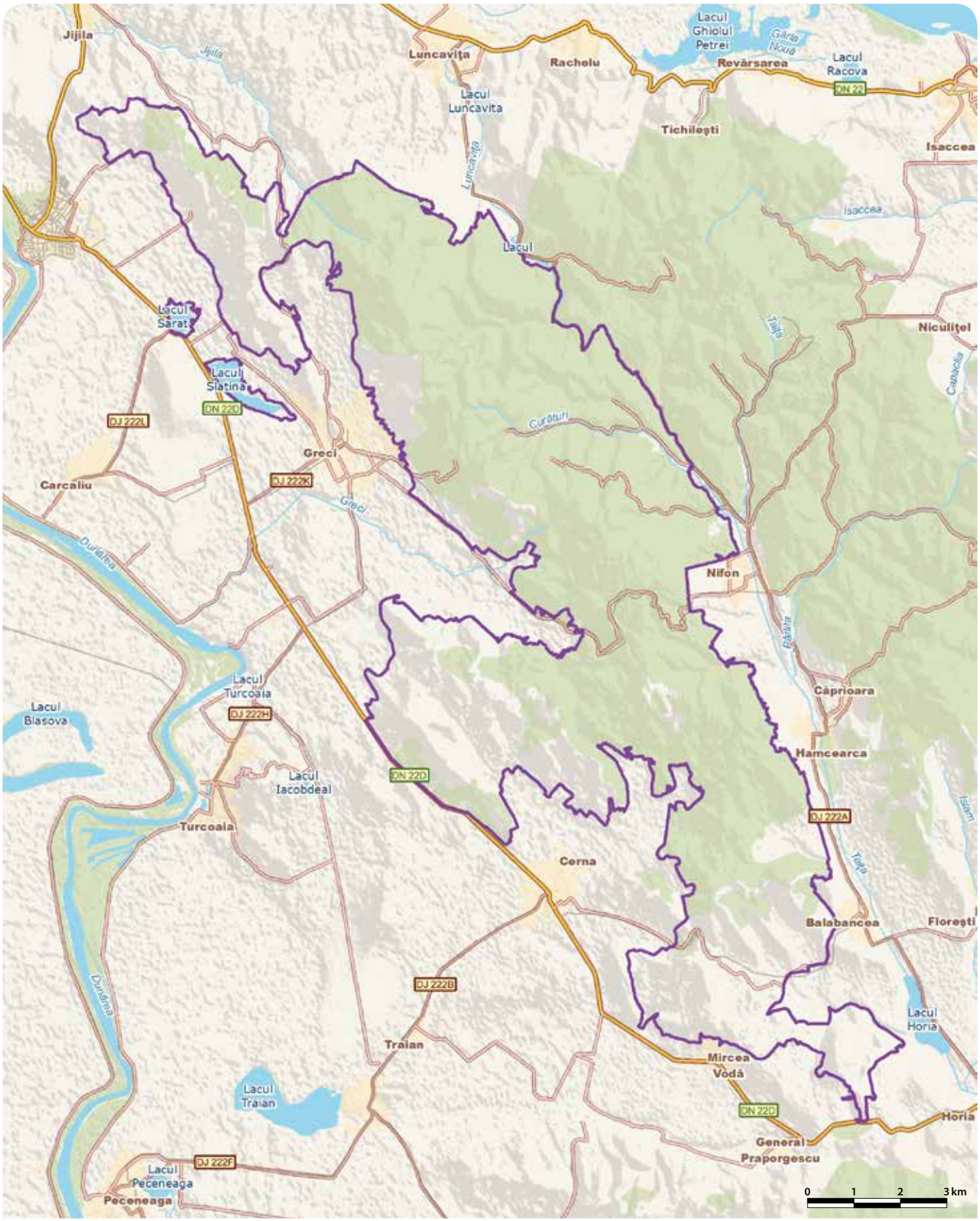

MUNŢII MARAMUREŞULUI - RO SCI 0124

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Maramureş: Bistra, Borşa, Leordina, Moisei, Petrova, Poienile de sub Munte, Repedea, Ruscova, Săcel, Vişeu de Jos, Vişeu de Sus.
Judeţul Suceava: Cârlibaba.

Suprafaţa: 106.909 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 47° 46' 59"; Long. E 24° 33' 56"
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1951 max., 330 min., 1141 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Fiind un sit cu întindere mare, accesul se poate face pe mai multe căi: din DN18 pe ruta Sighetul Marmaţiei-Vişeu de Sus-Moisei-Prislop-Iacobeni, din DN17C pe ruta Moisei-Săcel-Salva, din DJ185 pe ruta Petrova -Valea Vişeului, din DJ187, pe ruta Leordina-Ruscova-Poienile de Sub Munte şi din DJ188, pe ruta Bogdan Vodă-Vişeu de Jos. Se mai poate ajunge şi cu trenul, calea ferată fiind situată paralel cu limita sudică a sitului şi traversând localităţile Moisei, Leordina, Petrova şi Bistra. De asemenea, există şi o cale ferată forestieră (CFF Vişeul de Sus), mocăniţa urcând în bazinul Văii Vaserului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4030 - Tufărişuri uscate europene; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale; **4070*** - Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **6150** - Pajişti boreale şi alpine pe substrat silicios; **6230*** - Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6410** - Pajişti cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **8230** - Comunităţi pioniere din Sedo-Scleranthion sau din Sedo albi-Veronicion dilleni pe stâncării silicioase; **3220** - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **4080** - Tufărişuri cu specii sub-arctice de *salix*; **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **8220** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase; **7110*** - Turbării active; **3240** - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • *Croitor (*Pseudogaurotina excellens*) • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Lycaena dispar* • Carab (*Carabus hampei*) • Carab (*Carabus zawadszkii*) • *Colias myrmidone* • *Chilostoma banaticum*. **Peşti:** Lostriţă (*Hucho hucho*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*) • Clean dungat (*Leuciscus souffia*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Chişcar (*Eudontomyzon danfordi*). **Plante:** *Dicranum viride* • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • *Eleocharis carniolica* • Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • Moşişoare (*Liparis loeselii*) • Turiţă (*Agrimonia pilosa*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • *Buxbaumia viridis* • *Meesia longiseta*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Unicitatea şi importanţa pentru conservare a sitului rezidă în peisajul specific de munţi acoperiţi cu păduri şi pajişti montane într-o alternanţă încântătoare, prezenţa florei şi faunei emblematice pentru Carpaţi în cadrul unor ecosisteme încă stabile, existenţa habitatelor naturale pe întinderi mari, la toate acestea adăugându-se şi un mod de viaţă tradiţional al localnicilor, direct dependent de resursele naturale şi încă păstrat nealterat într-o anumită măsură. Totodată, datorită apropierii faţă de graniţa de stat a României, teritoriul sitului este nefragmentat de drumuri de acces şi reprezintă o excelentă nişă ecologică pentru populaţiile de carnivore mari. Datorită vecinătăţii cu Rezervaţia Biosferei Carpaţi din Ucraina şi cu Parcul Naţional Munţii Rodnei, zona sitului Munţii Maramureşului reprezintă un bun coridor ecologic pentru migraţia speciilor în lanţul carpatic. Au fost identificate aici 18 tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care patru sunt prioritare. Din multitudinea de specii, 35 sunt de interes comunitar, cinci fiind prioritare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Fragmentarea morfologică a masivului este o caracteristică a munţilor Maramureşului, reţeaua hidrografică determinând o separare şi o fragmentare a zonelor înalte. Substratul geologic variat determină şi o morfologie extrem de variată, ceea ce reprezintă un unicat în Carpaţi. Vârfurile sunt de mai multe tipuri: dezvoltate pe roci metamorfice dure, formate pe şisturi cristaline micacee, modelate în roci bazaltice mezozoice, modelate în roci eruptive neogene, dezvoltate pe calcare şi dolomite cristaline, pe calcare eocene, calcare şi dolomite triasice şi, în final, vârfuri formate din gresii. Defileele sunt în roci metamorfice, în gresii cretacice sau în calcare. Fără a avea aspect de defilee, merită menţionată şi morfologia cursurilor superioare a văilor Socolău şi Rica, morfologie comună întregului fliş carpatic, prezentă aici pentru a spori atractivitatea masivului. Stâncile şi pereţii stâncoşi reprezintă obiective de interes turistic şi în acelaşi timp sectoare cu o floră mai deosebită datorată expunerii prelungite la soare şi o faună caracteristică. Predomină stâncile şi pereţii calcaroşi, dar sunt prezente şi stânci de cuarţite şi şisturi metamorfice. Relieful glaciar este mai slab reprezentat decât în masivele vecine (Rodna la sud, Cernahora la nord), remarcabil fiind însă faptul că acesta este modelat pe un substrat geologic variat: şisturi cristaline, gresii cretacice sau bazalte mezozoice cu intercalaţii de calcare. Relieful periglaciar este datorat modelării crio-nivale fiind reprezentat de râuri şi torenţi de pietre, grohotişuri difuze, potcoave nivale, microdepresiuni nivale şi movile înierbate. Carstul este reprezentat de 48 de cavităţi (peşteri şi avene), în general de mici dimensiuni. Faptul că denivelarea negativă este de peste două ori mai mare decât cea pozitivă arată că sunt puţine cavităţi de versant ascendente, majoritatea fiind puternic descendente sau avene. Fenomenele carstice prezintă aici o importanţă ştiinţifică, arheologică şi turistică, selectarea cavităţilor destinate turismului rămânând un obiectiv important pentru protecţia mediului subteran. Cele mai importante cavităţi cercetate până în prezent sunt Avenul din Petriceaua, Peştera Vasile Bologa din Geamănu, Peştera Mare din piatra Moloşnaia, Peştera din Piatra Băiţei, Peştera Hoţilor din pârâul Bănării, Peştera Fântânele. Trebuie menţionate şi zonele cu exocarst cum ar fi dolinele şi izbucurile.

Pedologie

În Munţii Maramureşului predomină tipul de scoarţă de alterare autohtonă de mică grosime, din cauza fragmentării şi înclinării pronunţate a versanţilor care favorizează deplasarea produselor dezagregate şi alterate. Din grupele mari de soluri, suprafeţe semnificative ocupă districambosolul, acesta formându-se în zona montană în condiţii de climă rece şi umedă care face ca materia organică să fie numai parţial descompusă de către microorganisme, procesul fiind foarte lent şi ducând la acidificarea accentuată a solului. Aceste soluri sunt ocupate de vegetaţie forestieră, fâneţe naturale, păşuni montane şi, într-o mică măsură, de suprafeţe izolate cultivate cu cartofi şi ovăz. Districambosolurile şi solurile prepodzolice sunt extinse în partea inferioară a arealului, pe versanţi înclinaţi şi cumpene înguste, sub păduri de fag şi molid, în care apar uneori afinul şi diverse specii de muşchi. Solurile prepodzolice, local litosoluri, se întâlnesc de-a lungul crestei principale a Munţilor Maramureşului până în valea Ţibăului. Litosolurile sunt soluri neevoluate, scheletice, care s-au format pe roci eruptive şi metamorfice, ocupând masivele înalte. Solurile brune podzolice au valoare mediocră, fiind mai importante din punct de vedere silvic şi pastoral. Sub pajiştile aflate la peste 1600 m întâlnim şi enclave de humosiosoluri. Aluviunile şi aluvisolurile se întâlnesc pe luncile inundabile ale principalelor cursuri de apă, în special pe valea Vişeului. Aluviunile sunt depozite grosiere, slab evoluate şi structurate, sărace în elemente nutritive.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică este bine dezvoltată, asigurând o scurgere abundentă a apei, cu caracter permanent, tot timpul anului. Densitatea ei cuprinde valori între 0,7-2 km/km^2. Valoarea medie a scurgerii specifice este mai scăzută decât în Munţii Oaş, Gutâi şi Ţibleş, situaţi mai spre vest, în prima linie în faţa maselor de aer oceanice. Munţii Maramureşului cuprind trei bazine hidrografice: Vişeu (Tisa), Bistriţa (Siret) şi Ceremuş (Prut). În sit, cea mai mare suprafaţă a bazinului hidrografic o are Ruscova, urmată de Vaser cu suprafaţă mai mică dar cu o lungime a cursului principal mai mare, aparţinând bazinului hidrografic al Tisei. Urmează apoi bazinele hidrografice Ţâsla, Frumuşeaua şi Bistra, aparţinând bazinului hidrografic al Tisei. În bazinul hidrografic Bistriţa cel mai mare bazin îl are Ţibăul, urmat de Pârâul Şes. Scurgerea lichidă medie se desfăşoară sub influenţa condiţiilor climatice şi a substratului litologic. Cel mai mare debit mediu multianual şi scurgere specifică medie le are Ruscova la vărsarea în Vişeu, urmată de Vaser la Vişeu de Sus. Scurgerea în timpul anului are valori mai mari primăvara datorită suprapunerii topirii zăpezii şi valori minime în timpul iernii, acest lucru plasând râurile din Munţii Maramureşului în cadrul tipului de regim hidrologic carpatic transilvan.

Aspecte climatologice

Munţii Maramureşului aparţin sectorului de climă continental moderată, fiind supuşi permanent influenţei maselor de aer vestice de natură oceanică, ale căror caracteristici se reflectă în evoluţia tuturor elementelor climatice. Amplitudinea medie anuală este între 22-24 °C, această valoare evidenţiind caracterul de climă continentală temperată moderată cu extreme termice puternice între vară şi iarnă. Cel mai ploios anotimp este vara, perioadă în care cad 61% din totalul precipitaţiilor, cel mai secetos anotimp fiind iarna. Numărul anual de zile cu precipitaţii este de 150-170. Stratul de zăpadă apare în luna septembrie, iar ultima ninsoare se poate înregistra la finalul lunii martie. Stratul de zăpadă se menţine între 120-200 de zile, cu o grosime medie de 75-150 cm, fapt ce favorizează dezvoltarea turismului pentru practicarea sporturilor de iarnă. În general, iernile sunt reci şi lungi (durează peste şase luni), iar verile scurte şi răcoroase, perioada de utilizare a păşunilor fiind astfel limitată la trei luni (iunie, iulie şi august). Circulaţia predominantă a maselor de aer se face dinspre vest şi respectiv nord, configuraţia reliefului determinând canalizarea vânturilor pe direcţii specifice. Direcţia predominantă a vânturilor este dinspre SV, în timp ce la nivelul culmilor sunt prezente atât circulaţia vestică cât şi cea nordică. În cadrul general al zonalităţii latitudinale şi verticale, formele de relief şi orientarea pantelor imprimă modificări locale ale regimului climei. Formele concave de teren favorizează procesul de acumulare şi reţinere a aerului rece şi dens, care are loc în general noaptea, fiind mai accentuat în partea rece a anului pe timp calm şi senin, în prezenţa stratului de zăpadă. În asemenea condiţii se creează stratificarea stabilă a aerului, cunoscută sub denumirea de inversiune termică.

Biocenoza

Vegetaţia

În funcţie de factorii determinanţi (condiţiile climatice, altitudinea, panta şi expoziţia, tipul de sol şi substratul litologic), au fost identificate mai multe etaje de vegetaţie. Etajul colinar al gorunetelor şi goruneto-făgetelor este situat în zona de deal (între 300-700 m). Vegetaţia forestieră este formată din gorunete şi goruneto-făgete de dealuri cu o serie de specii de amestec specifice şleaului cum ar fi teiul pucios, carpenul, cireşul sălbatic, plopul tremurător şi arţarul. În văile cu expoziţie nordică apar făgetele, iar pe pantele însorite domină gorunetele. La marginea pădurilor apar asociaţii de porumbar cu păducel. Din categoria arbuştilor, cele mai des întâlnite specii sunt alunul, salcia căprească, măceşul, cornul şi socul negru. De-a lungul văilor se întâlnesc frecvent comunităţi de arin alb şi salcie albă, cu stratul ierburilor şi subarbuştilor puternic dezvoltat, dominat de brusturele mare şi lăptucul oii. Vegetaţia ierboasă reprezentativă a pădurilor acestui etaj este bine dezvoltată, cu o bogată floră dominată de vinariţă, pochivnic şi răcovină. Etajul montan inferior face trecerea de la deal la munte, fiind situat între 700 şi 1200 m. Vegetaţia forestieră este reprezentată de specii ca fagul, frasinul, carpenul, mesteacănul, paltinul, laricea şi ulmul. Din categoria arbuştilor cele mai răspândite specii sunt alunul, salcia căprească, măceşul şi afinul. Stratul ierburilor şi subarbuştilor este dezvoltat variabil, în funcţie de umbrire, putând lipsi în cazul arboretelor foarte închise. În general însă este bogat în specii ca brusturele negru, colţişorul, mierea ursului, iar pe versanţii umbriţi poate domina murul de pădure. Etajul montan al pădurilor de amestec este situat la altitudini cuprinse între 1000 şi 1400 m, fiind reprezentat de amestecuri de fag, brad, molid, paltin şi frasin. Ca arbuşti se întâlnesc alunul, salcia căprească, măceşul, afinul şi arinul de munte (pe culoarele de avalanşă de pe valea Repedea). Stratul

ierburilor și subarbuștilor este dezvoltat în funcție de lumină, fiind format din colțișor, mur de pădure și sânziene, local putând apărea și specii acidofile (trestioara și mălaiul cucului). Etajul montan al molidișurilor este situat la altitudini de peste 1300 m, fiind format în general din molidișuri pure. Ca arbust este semnificativ ca prezență afinul. Etajul joacă un rol foarte important în protecția împotriva eroziunii solului și a viiturilor. Stratul ierburilor și cel subarbustiv este dominat de mărișul iepurelui, afin, horști, degetăruț, vulturică. Etajul subalpin începe cu brâul de jnepeni de la limita superioară a pădurilor. Cel mai important rol pe care îl au jnepenișurile este oprirea eroziunilor provocate de precipitații și de pășunat, regularizarea regimului hidrologic, având de asemenea o mare importanță peisagistică. În compoziția lor se întâlnesc ghințura galbenă, ochinceaua, lichenul de piatră, trestioara, mărțișorul, bria, oițele, rotunjoarele, mușcatul dracului, cărbunii. Stratul ierburilor nu este distinct, el întrepătrunzându-se cu cel al subarbuștilor, fiind dominante specii precum părul porcului, vițelarul și mălaiul cucului. Printre tufișurile caracteristice etajului subalpin se evidențiază și smârdarul, care formează comunități întinse în Munții Pop Ivan, Șerban, Poloninca, Plai și pâlcuri pe Vf. Farcău. O importanță deosebită au stâncăriile calcaroase, cu flora caracteristică calcofilă. Dintre speciile mai valoroase amintim floarea de colț, alături de care au mai fost semnalate coada șoricelului, vârtejul pământului, păiușul și guța porumbelului. Etajul alpin apare doar fragmentar, ocupând vârfurile munților cei mai înalți, stâncării și abrupturi, îndeosebi cele orientate spre nord. Din cauza vânturilor puternice și a temperaturii scăzute, numeroase plante sunt lipite pe stânci sau sol, în grupuri compacte de indivizi, așa cum sunt clopoțeii de munte, sisineii de munte și ochii găinii. Fitocenozele stâncăriilor prezintă specii ca ruginița, ochiul boului, cujucăreaua de munte, ruja. Ecosistemele acvatice din sit sunt reprezentate de zone umede ripariene cu angelică, nilocea, pipirig și frigări, izvoare reofile cu rogoz și calcea calului, mlaștini mezo-oligotrofe și mlaștini oligotrofe edificate de mușchiul de turbă și bumbăcariță. Flora acestui sit include până în prezent 1509 specii, ceea ce reprezintă aproximativ un sfert din flora de cormofite spontane la nivel național, rezultând astfel importanța pentru conservare a acestuia, ca eșantion reprezentativ pentru regiunea biogeografică alpină. În această flora diversă există un număr însemnat de rarități, printre care amintim 26 de endemite carpatice și elementele floristice cu diferite statute de conservare cum ar fi bulbucii de munte, floarea de colț, roua cerului, curechii de munte, clopoțeii, papucul doamnei, moșișoarele, turița, iarba gâtului, pipiriguțul, ultimele șapte fiind specii de interes comunitar. În prezent sunt cunoscuți 169 de taxoni de ciuperci, printre care se evidențiază multe specii comestibile, cu valoare alimentară ridicată, unele întâlnite frecvent în cantități apreciabile: buretele roșu brobonat, ghebele, hribii, buretele iepurelui, buretele țepos și hribul murg. Lichenii au un rol hotărâtor în formarea solului în zonele stâncoase erodate, găsindu-și condiții ecologice favorabile în habitatele umbrite, umede ale sitului. Sunt plante cu mare amplitudine ecologică, bine reprezentate atât în zonele forestiere cât și în golul alpin, unde vegetează pe diferite substraturi – sol, stânci, scoarța arborilor, mușchi, lemne. Lichenoflora cunoscută cuprinde 123 de taxoni dintre care menționăm barba ursului, lichenul renului și lichenul hartă. Datorită alcătuirii geologice și condițiilor pedoclimatice favorabile, situl asigură dezvoltarea și menținerea unei bogate liste de specii de mușchi care cuprinde 476 de taxoni, din care 89 de taxoni sunt semnalați ca noi pentru teritoriul cercetat. De menționat este faptul că trei dintre speciile de mușchi prezente aici sunt de interes comunitar.

Fauna

Fauna sitului este reprezentativă pentru Carpații Orientali, înregistrând o serie de specii endemice și rare în România și în Europa. Fauna de fluturi diurni a sitului este formată din 126 de specii, adică 62% din numărul de specii existente în țară. Dintre acestea amintim cele două specii de interes comunitar, albilița portocalie și fluturele roșu de mlaștină. În fauna de pești se remarcă o specie endemică pentru bazinul Tisei și Timișului, chișcarul de râu. În partea inferioară a râurilor de munte Ruscova, Frumușaua și Bistra, numărul speciilor de pești este mai mare datorită celor care vin aici pentru depunerea icrelor. Au fost identificate următoarele specii de interes comunitar: moioaga, cleanul dungat, petrocul, zglăvoaca, dunărița și lostrița, aceasta din urmă fiind Monument al Naturii și specie endemică pentru bazinul dunărean și, de asemenea, periclitată. Până în prezent s-a identificat existența a 13 specii de amfibieni dintre care amintim salamandra, broasca râioasă brună și cea verde, broasca roșie de pădure și cea de munte, tritonul carpatic și buhaiul de baltă cu burta galbenă, ultimele două fiind de interes comunitar. Un pericol real pentru amfibieni îl reprezintă introducerea de pești în lacurile de munte care în prezent nu au faună piscicolă. Experiența anterioară indică faptul că, fără introduceri repetate, populațiile de pești nu se mențin pentru mult timp, dar impactul acestora este mare, conducând la reducerea efectivelor sau chiar la dispariția a numeroase populații de nevertebrate și amfibieni. Inventarul herpetofaunei cuprinde șapte specii de reptile: șopârla de câmp, șopârla de munte, năpârca, șarpele lui Esculap, șarpele de casă, vipera și șarpele de alun. Pe teritoriul sitului a fost evidențiat un număr de 121 de specii de păsări, dintre care amintim cocoșul de mesteacăn, cocoșul de munte, ierunca, barza albă și cea neagră, acvila de munte și cea țipătoare mică, viesparul, șoimul călător, porumbelul de scorbură, ciușul, pupăza, ghionoaia verde și cea sură, ciuvica, minunița, huhurezul mic și cel mare, ciocănitoarea neagră, cea de munte și cea cu spate alb, muscarul gulerat și cel mic, șorecarul comun, uliul păsărar și cel al găinilor, vânturelul roșu, cucul, cristelul de câmp. În privința mamiferelor, studiile relevă existența a 41 de specii, dintre care amintim cerbul carpatin, căprioru, mistrețul, vulpea, pisica sălbatică, jderul de copac, dihorul, bursucul, nevăstuica și vidra (de interes comunitar). Liliecii sunt reprezentați în sit prin zece specii, dintre care patru sunt de interes comunitar: liliacul comun mic, liliacul mare și cel mic cu potcoavă și liliacul comun. Suprafața mare din sit a habitatelor prielnice nefragmentate, precum și vecinătatea cu Rezervația Biosferei Carpați din Ucraina și cu Parcul Național Munții Rodnei fac posibilă prezența aici a unor populații de carnivore mari protejate (urs, lup și râs), aflate într-o stare bună de conservare. Pentru aceste specii, situl reprezintă un coridor ecologic important în migrația și continuitatea lor în lanțul carpatic.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Moroșenii se ocupă în principial cu exploatarea și prelucrarea lemnului. Ca ramură a agriculturii predomină creșterea animalelor, ale căror materii prime sunt folosite în gospodăriile personale și valorificate în piețele alimentare. Această zonă este singura din Europa în care se mai produce ceramică roșie nesmălțuită. Ținutul istoric al Maramureșului este valorificat prin turism, fiind considerat unul dintre cele mai bine păstrate teritorii culturale și etnografice, locuitorii dezvoltând activități în domeniul agroturismului. Toate localitățile dispun parțial de alimentare cu apă și canalizare (ultima lipsind în Bistra și Poienile de Sub Munte). Locuințele sunt încălzite în sistem individual, cu lemne.

Primele atestări documentare ale localităților din sit sunt din secolul al XIII-lea când pe teritoriile cnezatelor de pe Mara, Iza, Vișeu și Vaser se dezvoltă un ținut definit de două cuvinte, lemn și apă. Istoria, tradiția și viața moroșenilor se regăsește în lemnul celor opt biserici incluse în Patrimoniul Mondial UNESCO, cu o vechime de peste 300 de ani și prin care oamenii locului sunt conectați spiritual cu natura. Fiecare moroșan, bătrân sau copil, deține, fără excepție, un costum tradițional păstrat nealterat de influențe urbane, admirat duminica la biserici sau de sărbători (cum este și spectacolul de teatru popular „Viflaimul"), prilej de a cunoaște tradițiile neschimbate de generații („Ruptul Sterpelor", „Sâmpetru de vară și iarnă", „Sânzienele", „Focul Viu", „Sângiorzul"). Localnicii mai păstrează încă funcționale războiul de țesut pentru cergi, pănură (stofă groasă pentru sumane și gube – hainele de iarnă) și vâltorile din scânduri în formă de con pentru răsucirea stofei. O experiență de neuitat pentru vizitatorii sitului este și mersul cu mocănița, pe Valea Vaserului existând una dintre ultimele șine de cale ferată activă pentru locomotive cu aburi din Europa, folosită pentru coborârea buștenilor de pe munți, dar și în scop turistic.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activitățile cu impact negativ asupra speciilor și habitatelor sunt suprapășunatul, braconajul, tăierile ilegale, supraexploatarea resurselor minerale în balastiere.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există în sit, dar mai sunt necesare, clădiri administrative, stațiuni științifice și centre de informare/vizitare, panouri și puncte de informare, panouri pentru orientare, amenajări pentru observare/supraveghere și bariere. Amploarea turismului impune suplimentarea potecilor/drumurilor de vizitare, a traseelor turistice și traseelor tematice (în special pe Valea Vaserului). Nu există dar sunt necesare locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și construirea unor vetre de foc.

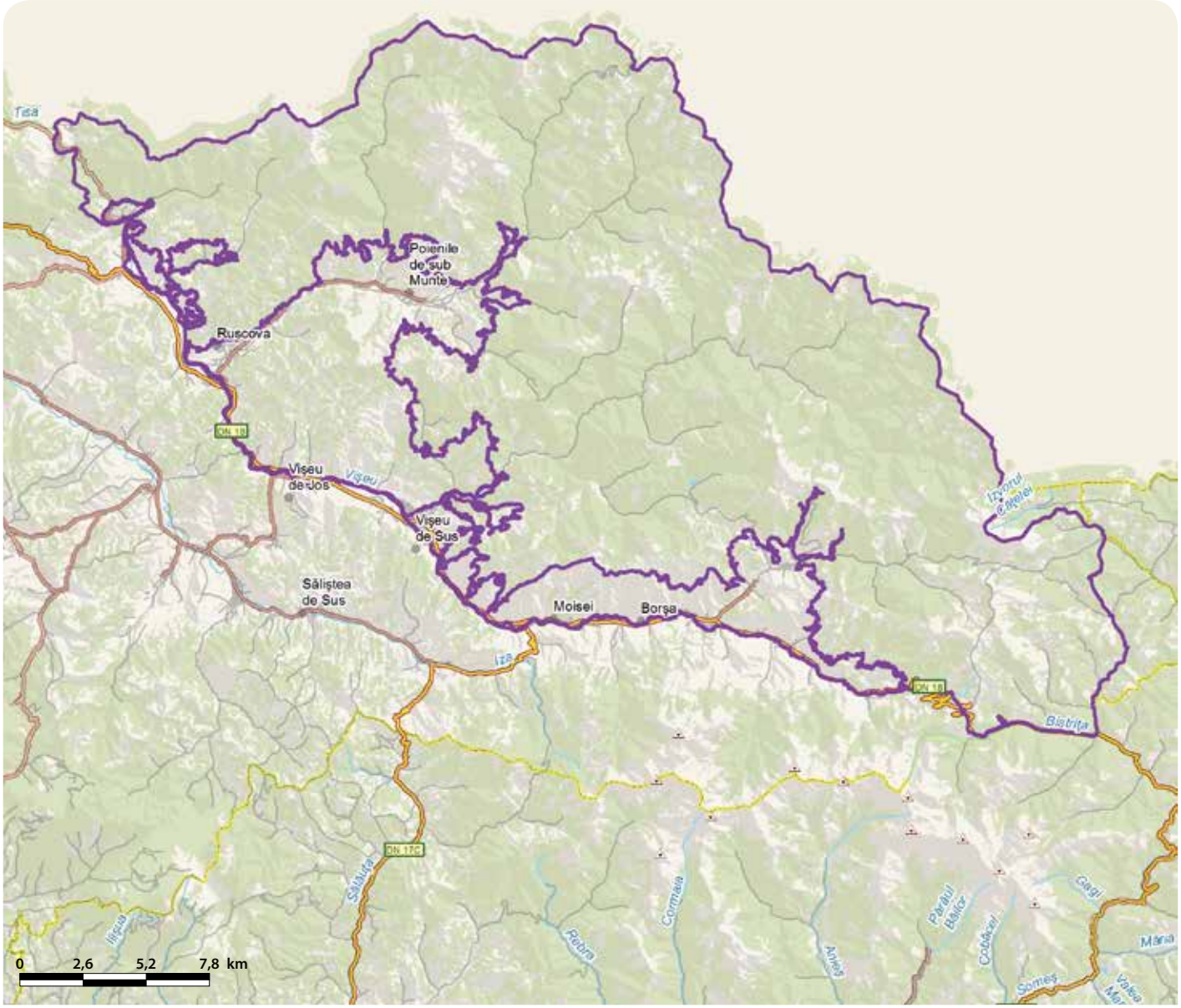

MUNŢII RODNEI - RO SCI 0125

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bistriţa-Năsăud: Maieru, Parva, Rebrişoara, Rodna, Romuli, Sângeorz Băi, Telciu, Şanţ.
Judeţul Maramureş: Borşa, Moisei, Săcel.
Judeţul Suceava: Cârlibaba.

Suprafaţa: 48.062 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 47° 31′ 48″; Long. E 24° 46′ 31″
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 2284 max., 595 min., 1424 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face din DN18, între localităţile Moisei şi Cârlibaba (spre nordul şi estul sitului), din DN17D, între localitatea Cormaia şi intersecţia acestui drum cu DN18 (spre sudul şi estul sitului) şi din DN17C, între localităţile Telciu şi Moisei (către vestul sitului). Din toate aceste drumuri se desprind drumuri locale şi forestiere care duc în interiorul sitului, pe văi cu sunt Bila, Lala, Izvoru Dragoş, Bârloaia, Guşetu Mare, Gormaia, Anieş, Pârâul Roşu şi Cobăşel.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4060 - Tufărişuri alpine şi boreale; **4070*** - Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **3220** - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **8110** - Grohotişuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* şi *Galeopsietalia ladani*); **8120** - Grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **7140** - Mlaştini turboase de tranziţie şi turbării oscilante (nefixate de substrat); **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **3230** - Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **4080** - Tufărişuri cu specii sub-arctice de *salix*; **6170** - Pajişti calcifile alpine şi subalpine; **6230*** - Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **7110*** - Turbării active; **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*); **7230** - Mlaştini alcaline; **7240*** - Formaţiuni pioniere alpine din *Caricion bicoloris-atrofuscae*; **8220** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase; **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **9420** - Păduri de *Larix decidua* şi/sau *Pinus cembra* din regiunea montană; **3240** - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **6150** - Pajişti boreale şi alpine pe substrat silicios; **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*) • *Lup (*Canis lupus*) • Şoarece de Tatra (*Microtus tatricus*). **Nevertebrate:** Carab (*Carabus zawadszkii*) • Carab (*Carabus variolosus*) • **Callimorpha quadripunctaria* • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • *Cucujus cinnaberinus* • Carab (*Carabus hampei*) • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Croitor (*Pseudogaurotina excellens*) • Calul dracului (*Cordulegaster heros*) • *Colias myrmidone*. **Peşti:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Chişcar (*Eudontomyzon danfordi*). **Plante:** *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) •*Dicranum viride* • *Drepanocladus vernicosus* • Firuţă de munte (*Poa granitica ssp. disparilis*) • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • *Buxbaumia viridis* • *Meesia longiseta*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Zona reprezintă unul dintre cele mai mari situri din grupul nordic al Carpaţilor Orientali, având o importanţă majoră în întreaga bioregiune alpină datorită structurii geologice şi geomorfologice, precum şi prin prezenţa a numeroase specii de faună şi flră, dintre care multe endemice şi relicte glaciare. Peisajele variate, structurate în cinci complexe morfologice deosebite (Ineu, Omu-Gărgălău, Galat-Puzdrele, Pietrosul Rodnei şi Bătrâna), adăpostesc numeroase lacuri, văi şi circuri glaciare, care conservă populaţii importante din opt specii de plante şi 23 de animale de interes comunitar, şase fiind prioritare pentru conservare. Deşi situl prezintă un mare interes pentru vizitatori, oferind mai multe tipuri de turism (de recreere, balnear, cultural, ecvestru, rural), calitatea ecosistemelor rămâne una excelentă, evidenţiată prin cele 26 de habitate de interes comunitar, dintre care şase sunt prioritare pentru conservare. Situl se suprapune peste Parcul Naţional Munţii Rodnei şi include şi patru rezervaţii naturale: Izvoarele Mihăilesei, Peştera şi Izbucul Izvorul Albastru, Piatra Rea, Bila-Lala.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Altitudinea mare şi masivitatea Munţilor Rodnei sunt consecinţe ale alcătuirii petrografice şi ale condiţiilor tectonice. Aceştia apar sub forma unui bloc alcătuit din şisturi cristaline, delimitat de două falii profunde, Dragoş-Vodă (la nord) şi Rodnei (la sud). În partea sudică a Munţilor Rodnei apar roci vulcanice sub forma unor măguri dispuse în lungul Someşului Mare. Rocile metamorfice sunt bine reprezentate prin amfibolite, serpentine, gnaisuri oculare şi paragnaisuri, iar cele vulcanice prin riolite, dacite şi andezite. Calcarele cristaline, amfibolitele şi micaşisturile cu granaţi predomină pe Vf. Inău, Vf. Corongiş, Vf. Omu, Vf. Cişa şi sunt formate din calcare recifale cristaline. În Piatra Rea şi Mihăiasa predomină calcarele cvasiorizontale, care dau suprafeţe tubulare. Vârfurile Pietrosu, Rebra şi Bătrâna sunt alcătuite din şisturi sericito-cloritoase cu intercalaţii de calcare cristaline recifale. Masa cristalină a Munţilor Rodnei este înconjurată de un brâu continuu de depozite sedimentare care ţin de următoarele bazine învecinate: Depresiunea Maramureşului, bazinul Ţibău-Rotunda-Prislop şi Munţii Bârgăului. Din întregul lanţ carpatic oriental, Munţii Rodnei conservă cel mai bine urmele glaciaţiunii cuaternare, păstrându-se peisajul tipic al modelării glaciare cu întreaga gamă de forme rezultate din acţiunea gheţarilor montani, asociate cu resturi ale prelucrării anterioare şi cu formele eroziunii postglaciare. Astfel, se impun în relief bogăţia formelor glaciare şi crionivale care au dus la instalarea unor gheţari de circ, de vale şi de platou. Cele mai mari complexe glaciare cu lacuri sunt Iezer, Buhăescu, Repedea, Negoiescu, Cimpoieşul, Cailor, Bistricioara, Putredu, Inău şi Lala. Din diversitatea mare a formelor de relief se remarcă vârfurile şi crestele modelate prin procese criergice, versanţii de gelifracţie, râurile şi torenţii de pietre, mările de blocuri, trenele de grohotişuri, blocuri glisante, potcoavele nivale, terasetele de crioplantaţie şi solifluxiune, culoarele de avalanşe, pâlniile şi nişele de nivaţie, microdepresiunile nivale etc. Calcarele au o răspândire relativ redusă, întâlnindu-se atât calcare cristaline cât şi sedimentare. Cele cristaline apar intercalate în masa de şisturi cristaline şi se remarcă în relief prin abrupturi sau platouri. Apar în sit şi forme exocarstice, precum lapiezurile şi dolinele. Endocarstul este reprezentat prin 80 de peşteri şi avene, dintre care se remarcă Grota Zănelor, Peştera Cobăşel, Peştera Baia lui Schneider, Peştera Izvorul Albastru al Izei, Peştera Iza, Avenul cu Scară, Avenul Podu Pietrei Rele.

Pedologie

Procesele pedogenetice s-au desfăşurat în masiv atât sub influenţa factorilor bioclimatici specifici diferitelor etaje de vegetaţie, cât şi sub influenţa directă a substratului litologic. Predominanţa covârşitoare a şisturilor cristaline şi metamorfice în substratul geologic a determinat evoluţia solurilor zonale spre solurile oligobazice acide, care în succesiune pe altitudine coincid în mare cu etajarea vegetaţiei. Astfel, solurile brune luvice (podzolite) se întâlnesc frecvent în etajele colinar şi submontan din ramura vestică şi sud-vestică a masivului, sub pajiştile mezofile sau sub pâlcurile de gorunete rămase nedefrişate. Solurile automorfe zonale din etajul montan sunt brune acide şi negre acide, extinderea lor este indicată de pădurile de fag şi de fag în amestec cu molid şi brad. În etajul molidişurilor, cea mai mare extindere o au solurile brune feriiluviale formate pe şisturi sericito-cloritoase, cu textură lutoasă, puternic acide, bogate în materie organică, slab saturate în baze. Pe terenurile despădurite, pe măsură ce se instalează vegetaţia ierboasă, aceste soluri devin mai superficiale şi se îmbogăţesc în humus acid. În etajul subalpin, sub fitocenozele de jneapăn se întâlnesc litosoluri organice, slab evoluate, care se dezvoltă pe roci cristaline, de regulă bolovănişuri şi pietrişuri consolidate. Au o textură lutoasă, o reacţie puternic acidă şi un procent ridicat de materie organică. Sub limita superioară a etajului subalpin şi în etajul alpin inferior, pe terenurile acoperite de tufărişuri scunde şi pajişti primare se întâlnesc solurile humico-silicatice, superficiale, lutoase, puternic acide, bogate în substanţă organică şi foarte slab saturate în baze. În comparaţie cu solurile acide, solurile formate pe substrat litologic eubazic au un caracter intrazonal şi ocupă suprafeţe restrânse în zonele calcaroase din etajul subalpin şi cel alpin inferior al masivului. Cele mai răspândite soluri bazice intrazonale sunt rendzinele negre, care au evoluat sub fitocenozele pajiştilor, fiind soluri superficiale cu reacţie neutră sau slab bazică, conţinut ridicat de carbonaţi şi un procent ridicat de humus. Pe crestele şi pe versanţii unor vârfuri calcaroase bogate în grohotişuri mărunte şi cu eroziune activă, se întâlnesc litosolurile denumite protorendzine. Tot în grupa solurilor intrazonale se încadrează şi solurile turboase dezvoltate pe terenurile cu exces de umiditate din preajma izvoarelor şi pâraielor subalpine. Pe luncile văilor intramontane se întâlnesc frecvent solurile aluviale şi aluvio-coluviale.

Hidrologie

Resursele de apă sunt constituite din ape subterane şi ape de suprafaţă (reţeaua hidrografică şi lacurile). Dominanţa rocilor cristaline compacte determină cantonarea apelor freatice mai ales în scoarţa de alterare, ceea ce nu permite asigurarea unor rezerve importante, fenomen compensat de cantitatea mare de precipitaţii. Apele freatice ies la suprafaţă sub formă de izvoare la baza grohotişurilor, scoarţelor de alterare şi a solurilor, având debite variabile şi fiind dependente de regimul precipitaţiilor. Munţii Rodnei constituie prin masivitatea lor un nod hidrografic, drenajul realizându-se spre patru colectori principali, Vişeul, Iza, Someşul Mare şi Bistriţa Aurie. Sistemul Vişeului drenează versantul nordic al Munţilor Rodnei, având numeroşi afluenţi ale căror izvoare se află în diverse circuri glaciare precum Fântâna, Negoiescu, Repedea, Pietroasa, Izvor, Hotarului şi Izvorul Dragoş. Sistemul Izei drenează partea de NV a sitului prin izvoarele Izei. Sistemul Someşul Mare drenează versanţii de SE, sud şi SV prin numeroşi afluenţi precum Cobăşel, Baia, Anieşul Mare şi Anieşul Mic, Cormaia, Rebra, Gersa, Sălăuţa etc. Sistemul Bistriţei drenează sectorul nord-estic, având izvoarele în căldarea Bistricioara şi primind afluenţi precum Putredu, Tomnatecul Mare şi Mic, Bila şi Lala. Lacurile constituie unul dintre elementele peisagistice caracteristice Munţilor Rodnei, fiind situate la altitudinea de 1800-1950 m. Genetic, se încadrează în categoria lacurilor glaciare cantonate în circurile sau văile foştilor gheţari cuaternari, majoritatea alimentându-se din izvoarele situate la baza depozitelor de grohotişuri. Numărul lor este greu de apreciat, multe fiind temporare. Dintre cele mai importante lacuri amintim Iezer, Buhăescu I, II, III şi IV, Repedea, Negoiescu, Ştiol, Lala Mică, Lala Mare, lacurile din căldarea Negoiescului şi cele din căldarea Piatra Rea.

Aspecte climatologice

Poziţia în ansamblul grupei nordice a Carpaţilor Răsăriteni, orientarea culmii principale pe direcţia E-V, masivitatea şi înălţimea de peste 2200 m determină câteva particularităţi climatice pentru Munţii Rodnei. Prin poziţie, se situează la contactul a două arii de influenţă, baltică şi oceanică, cu diferenţieri între versanţii nordici şi cei sudici ca urmare a orientării pe direcţia E-V, care se manifestă în regimul termic şi al precipitaţiilor. Masivitatea şi înălţimile mari diferenţiază climatic creasta principală de regiunile periferice, aflate cu mult sub nivelul acesteia. Temperatura medie anuală este de 1,3 °C, scăzând spre culmi până la –1,5 °C şi crescând până la 6 °C spre periferia sitului. Temperaturi negative se înregistrează între lunile noiembrie şi martie. Umiditatea relativă se menţine la valori ridicate (aproximativ 80%), cu diferenţieri în funcţie de altitudine, expoziţie, condiţii de adăpost etc. Nebulozitatea totală are valori ridicate, media anuală de 6,7 zecimi, cu valori minime în septembrie, octombrie şi ianuarie. Precipitaţiile oscilează între 1200 şi 1400 mm în regiunile joase şi peste 1400 mm în partea înaltă a masivului. Prima ninsoare apare pe înălţimi la începutul lunii septembrie, iar ultima ninsoare la începutul lunii mai. Numărul zilelor cu strat de zăpadă este de 160-200 pe înălţimi şi 120-160 la periferia masivului. Grosimea medie a stratului de zăpadă este de 62 cm, ajungând uneori şi la 2 m. Vânturile au o frecvenţă mai mare pe culmi (unde ating şi 50-60 m/s), dominând cele din NV, apoi cele de NE, E, S şi V.

Biocenoza

Vegetația

Flora de ciuperci, licheni și mușchi a Munților Rodnei include multe specii endemice (elemente dacice), specii rare sau foarte rare, dar și specii noi pentru știință. Se remarcă în sit patru specii de mușchi de interes comunitar care au populații mari cu o stare bună de conservare. În Munții Rodnei se constată o diferențiere a învelișului vegetal pe altitudine în strânsă legătură cu factorii climatici și edafici. Aceste formațiuni vegetale bine individualizate fizionomic caracterizează o anumită zonă montană și sunt răspândite pe altitudine sub formă de „benzi" late de 300-500 m, alcătuind etajele și subetajele de vegetație. Etajul montan este foarte bine reprezentat în masiv și se extinde pe altitudine între 500 și 1500 m, cuprinzând aproape întreaga zonă forestieră. În cadrul lui se pot diferenția trei subetaje, după cum urmează: subetajul montan inferior (500-650 m), cu goruneto-cărpinete și făgeto-cărpinete, subetajul montan mijlociu (650-1100 m), caracterizat prin prezența atât a făgetelor pure, cât și a pădurilor de amestec (fag cu brad sau fag cu molid), subetajul montan superior (1100-1500 m), individualizat prin prezența exclusivă a pădurilor boreale de molid răspândite pe toată întinderea masivului. În zonele despădurite din acest etaj s-au instalat pajiști utilizate cu precădere ca pășuni montane. Etajul subalpin începe să se contureze odată cu apariția molidișurilor de limită (1500-1550 m) și se definitivează fizionomic prin tufărișurile de jneapăn care urcă spre vârfurile înalte ale masivului sub formă de pâlcuri, până la peste 2000 m altitudine. Defrișarea masivă a jnepenișurilor în ultimele secole în scopul extinderii suprafețelor cu pășuni a redus mult aria lor actuală, acestea rămânând compacte numai în zona Pietrosu Mare și în bazinul superior al Văii Lala. Pâlcuri mari de jnepenișuri s-au păstrat însă pe toți versanții abrupți ai văilor intramontane, în căldările aflate aici la altitudini mai coborâte cu circa 150-200 m comparativ cu alte masive muntoase din Carpații Meridionali, datorită poziției la o latitudine nordică mai mare cu două grade. În sit sunt prezente următoarele specii de importanță comunitară, dintre care ultima este prioritară pentru conservare: iarba gâtului, firuța de munte, curechii de munte și clopoțeii. De interes comunitar sunt și cele 26 de habitate identificate în sit, dintre care le amintim pe cele prioritare: Formațiuni pioniere alpine din *Caricion bicoloris-atrofuscae*, Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*), *Păduri aluviale cu Alnus glutinosa și Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)*, Pajiști montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase, Tufărișuri cu *Pinus mugo* și *Rhododendron myrtifolium* și Turbării active.

Fauna

Datorită diversității ecosistemelor și stării acestora, fauna este bine reprezentată în sit, din datele colectate până în prezent existând un inventar de circa 2000 de specii, multe grupe de organisme fiind încă necercetate. Studiul nevertebratelor a scos în evidență o mare diversitate de specii, unele endemice, relictare. Remarcăm prezența a numeroase endemite carpatice, dintre acestea câteva fiind chiar endemice pentru Munții Rodnei. Viermii tereștrii care participă la descompunerea detritusului organic și implicit la formarea humusului, aerarea straturilor superficiale ale solului, menținerea echilibrului hidric și structurarea solului, sunt reprezentați de 110 specii inventariate până în prezent, dintre care unele sunt endemite carpatice. Fauna de cosași și lăcuste, insecte cu rol foarte important în ecosisteme ca bază trofică pentru multe alte animale, este reprezentată de 50 de specii, dintre care câteva sunt endemite carpatice iar cosașul transilvănean este de interes comunitar. Fluturii identificați până în prezent sunt în număr de 546 de specii, dintre care unele sunt de interes comunitar, precum fluturele tigru și albiliță portocalie. Fauna de gândaci este de asemenea insuficient cercetată, incluzând până în prezent 41 de specii dintre care unele foarte rare, de interes comunitar, precum trei specii de carabi și două specii de croitori. Dintre cele 27 de specii de libelule identificate în sit se remarcă calul dracului, tot specie de interes comunitar. Fauna de pești, insuficient cunoscută, este reprezentată de 13 specii identificate până în prezent, dintre care amintim moioaga, chișcarul de râu și zglăvoaca. Herpetofauna cuprinde un număr de 22 de specii, dintre care se remarcă cele de interes comunitar precum buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul carpatic și tritonul cu creastă, alături de care mai apar în sit salamandra, broasca roșie de munte, broasca râioasă brună, brotăcelul, vipera comună, năpârca, șopârla de ziduri și cea de munte, șarpele de alun, șarpele de casă, șopârla de câmp și șarpele lui Esculap. Avifauna, reprezentată prin 150 de specii, cuprinde multe păsări protejate la nivel național și european precum acvila de munte, acvila țipătoare mică, șoimul călător, vânturelul roșu, șoimul rândunelelor, cocoșul de mesteacăn, cocoșul de munte, ierunca, huhurezul mare și cel mic, buha, ciuvica, ciufulul de pădure, minunița, barza neagră, viesparul, ciocănitoarea de munte, cea neagră, cea cu spate alb și cea de stejar, sfrânciocul roșiatic, muscarul gulerat. Fauna de mamifere este diversificată dar insuficient cercetată, reprezentată prin 44 de specii, multe dintre acestea protejate precum capra neagră, vidra, nevăstuica, hermelina, dihorul, jderul de copac și cel de piatră, vulpea, bursucul, pisica sălbatică, căprioru, cerbul carpatin, marmota. O importanță aparte o au cele trei specii de carnivore mari protejate la nivel european, urs, lup și râs, ale căror populații sunt prezente în sit într-o stare bună de conservare. Dintre micromamifere amintim șoarecele vărgat, șoarecele de zăpadă, șoarecele berc, șoarecele de umbră, pârșul de copac, pârșul mare, pârșul de alun, chițcanul de câmp, chițcanul de apă, chițcanul mic, chițcanul de ogor, șoarece scurmător și șoarecele de Tatra (ultimul fiind specie de interes comunitar). Chiropterele protejate la nivel european prezente în sit sunt liliacul comun și liliacul comun mic.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitățile principale ale oamenilor din aceste locuri sunt agricultura, zootehnia tradițională, pomicultura și exploatarea forestieră, cu un caracter pronunțat de subzistență. Oferte de muncă diversificate (servicii și microîntreprinderi) oferă orașele Borșa și Sângeorz-Băi, recunoscute și datorită dezvoltării turismului curativ (balnear), astfel valorificându-se efectele curative ale apelor minerale. Toate localitățile aparținând sitului beneficiază de alimentare parțială cu apă iar rețele de canalizare există doar în Borșa, Rodna, Maieru, Romuli, Moisei și Sângeorz-Băi. Locuințele sunt încălzite cu lemne.

Încă din paleoliticul superior, neolitic și perioada traco-getică au existat în zonă comunități închegate care au prelucrat fierul, au folosit roata olarului și au dat naștere unei veritabile civilizații a lemnului. Numeroasele obiective turistice precum porțile tradiționale maramureșene, monumente și muzee, case memoriale („Liviu Rebreanu" și „George Coșbuc"), biserici și mănăstiri (ruinele mănăstirii dominicane din secolul al XIII-lea), poartă pecetea spiritului creator al oamenilor acestor locuri. Unicitatea portului popular, credințele populare ancestrale care se manifestă și astăzi precum „Ruptul sterpelor", „Măsurișul oilor", „Maialul de la Năsăud", „Sânzienele", „Sângeorzul" și promovarea modului de viață tradițional atestă trăinicia și veșnicia localităților, evidențiată și valorificată prin practicarea unui turismul cultural intens în toată zona. De asemenea, vizitatorii beneficiază de o paletă largă de servicii în ecoturism, ca formă de turism responsabil în natură care respectă valorile acesteia, contribuind la menținerea ei neschimbată în timp.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Exploatarea ilegală a lemnului și doborâturile de vânt au dus la deprecierea considerabilă a arboretelor. Braconajul și supraexploatarea unor resurse au de asemenea impact negativ asupra sitului. Frecventă în perioada de vară, recoltarea fructelor de pădure și a ciupercilor constituie o amenințare majoră pentru specii și habitate, la fel ca și practicarea unui turism motorizat offroad și de aventură.

ADMINISTRAREA SITULUI

Având în vedere importanța acestui sit, în localitățile Borșa și Rodna sunt necesare două centre de vizitare/informare. De asemenea este necesară suplimentarea panourilor existente în teren pentru observare/supraveghere, a panourilor de avertizare/atenționare și a celor de informare/orientare. Mărimea sitului și fluxul mare de vizitatori necesită amplasarea de bariere suplimentare și înființarea de puncte de informare. Numărul de poteci și drumuri pentru vizitare, de trasee turistice și tematice este de asemenea insuficient. Intensificarea turismului montan impune ca pe lângă cabanele și refugiile existente să se înființeze noi locuri de campare, vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

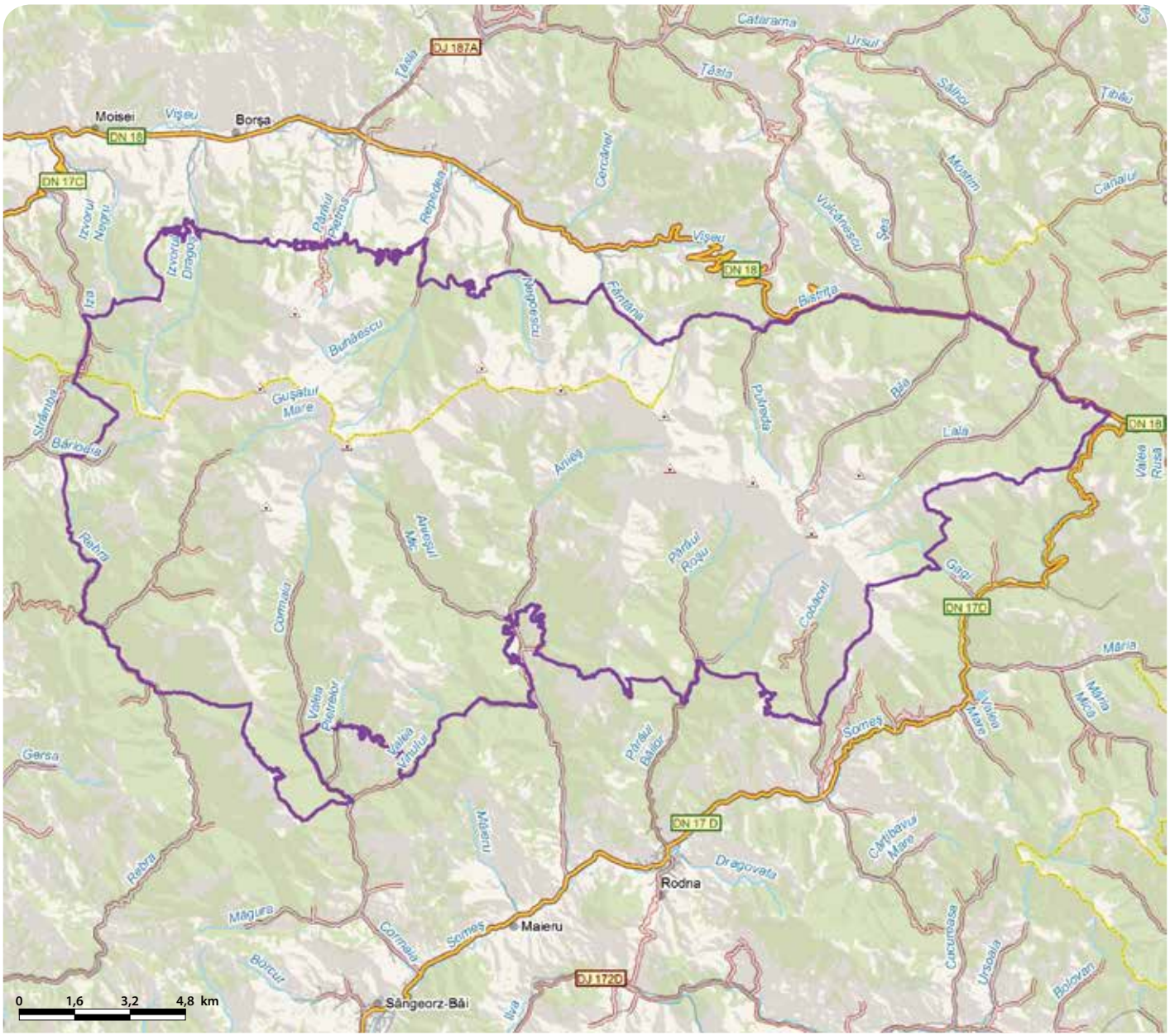

MUNŢII ŢARCU - RO SCI 0126

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Caraş-Severin: Armeniş, Bolvaşniţa, Băuţar, Cornereva, Marga, Slatina-Timiş, Teregova, Turnu Ruieni, Zăvoi.
Judeţul Gorj: Padeş.
Judeţul Hunedoara: Râu de Mori.

Suprafaţa: 58.657 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 17′ 44″; Long. E 22˚ 30′ 51″
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali
Altitudinea: 2201 max., 396 min., 1198 med

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din municipiul Caransebeş se poate ajunge în sit pe DN68 spre Oţelu Roşu, intrând din Zăvoi pe DJ683 până în localitatea Poiana Mărului, apoi se continuă pe drumurile forestiere de pe Valea Şucului şi Bistra Mărului, după care se urmează trasee turistice marcate. Alte două căi de acces din Caransebeş sunt DJ608A până în staţiunea Muntele Mic, de unde pleacă trasee turistice marcate, sau DN6 până în localitatea Valea Timişului, din care se intră pe DJ608C spre Vârciorova şi mai departe pe traseu turistic marcat. Tot din DN6 se poate merge până în Armeniş şi apoi la Plopu, cu continuare pe un drum local până la Zloaba, de unde se intră pe traseu turistic. Se poate ajunge şi cu trenul, dar numai până la staţiile Caransebeş, Slatina Timiş sau Teregova.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3220 - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **6150** - Pajişti boreale şi alpine pe substrat silicios; **6230*** - Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **91L0** - Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpinion*); **4080** - Tufărişuri cu specii sub-arctice de *salix*; **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*); **8220** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **91K0** - Păduri ilirice de *Fagus sylvatica* (*Aremonio-Fagion*); **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer şi gorun; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale; **4070*** - Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **6170** - Pajişti calcifile alpine şi subalpine; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **8110** - Grohotişuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* şi *Galeopsietalia ladani*); **7230** - Mlaştini alcaline.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • Râs (*Lynx lynx*). **Peşti:** Petroc (*Gobio uranoscopus*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Chişcar de râu (*Eudontomyzon vladykovi*) • Chişcar (*Eudontomyzon danfordi*). **Plante:** Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • Ouăle popii (*Himantoglossum caprinum*) • Feriguţă, Ruginită (*Asplenium adulterinum*) • *Meesia longiseta*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Caracterul predominant natural al ecosistemelor este principala caracteristică a sitului, la care se adaugă heterogenitatea structurală la nivel de peisaj datorată suprafeţei mari şi geologiei zonei. Astfel, aici sunt prezente cinci etaje (alpin, subalpin, montan superior, mijlociu şi inferior), care adăpostesc 22 de habitate de interes comunitar, dintre care cinci sunt prioritare pentru conservare. Aproape 30% din ecosistemele forestiere din sit sunt reprezentate de păduri virgine şi/sau cvasivirgine, ele adăpostind importante populaţii de carnivore (lup şi râs), alături de patru specii de plante protejate în spaţiul european, ceea ce sugerează o excepţională valoare conservativă a sitului. Calitatea ecosistemelor acvatice reflectată prin prezenţa a şase specii de vertebrate acvatice de interes comunitar întregeşte importanţa sitului, mai ales dacă se ţine cont de faptul că numai în acest sit este semnalat în România chişcarul de râu.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se găseşte în partea de NE a Carpaţilor Meridionali, având forma unui amfiteatru datorită unui relief dispus în trepte. Treapta cea mai joasă domină Depresiunea Caransebeşului, cea mijlocie, cu altitudini mai mari, se dezvoltă pe laturile de vest şi nord ale munţilor, iar cea mai înaltă treaptă, cu altitudini cuprinse între 1600-2200 m, cuprinde culmile cele mai înalte ale Munţilor Ţarcu, situate în extremitatea sud-estică, dar şi Muntele Mic din zona centrală. În sit domină şisturile cristaline, slab metamorfozate, străpunse de masive granitice, şi formaţiunile vechi paleozoice permiene şi mezozoice, care alcătuiesc soclul regiunii. Urmele glaciaţiunii constituie o caracteristică a reliefului în Ţarcu, cel mai lung gheţar fiind cel de la obârşia râului Rece. Odată cu încălzirea climei în postglaciar, gheţarii s-au topit, rămânând circurile glaciare simple sau adânc festonate. În prezent, ca o consecinţă a evoluţiei geologice, în Munţii Ţarcu se disting următoarele subunităţi cu înălţimi şi înfăţişări diferite: Ţarcu, Baicu, Bloju, Muntele Mic, Poiana Înaltă, Pleaşa, Borlova şi Bistra. În sit s-au individualizat şi câteva depresiuni înconjurate de păduri şi purtând numele de poieni precum Poiana Ruschii pe râul Rece, Poiana Plopu pe văile râurilor Lung şi Alb şi Poiana Mărului formată la confluenţa Bistrei cu valea Şucu.

Pedologie

La poalele masivului există soluri silvestre brune tipice şi cele podzolite brune, iar în etajul montan sunt prezente solurile montane silvestre brune şi mai rar cele podzolite. Sub molidişuri cea mai largă extindere o au solurile montane brune acide care s-au format pe substrat oligobazic. Pe ariile despădurite, odată cu instalarea vegetaţiei ierboase, aceste soluri s-au îmbogăţit cu humus acid şi au devenit secundar înţelenite. Sub influenţa temperaturilor scăzute ale etajului alpin s-au format soluri humico-silicatice alpine. În seria solurilor intrazonale litomorfe formate pe substrat calcaros sunt incluse rendzinele. Pe versanţii puternic înclinaţi, acest sol este reprezentat de protorendzine. Solurile formate prin dezagregarea gresiilor cretacice sunt soluri relictare cu conţinut ridicat de oxizi de fier cunoscute sub numele de *terra rossa*. Tot în grupul solurilor intrazonale intră şi lăcoviştile şi solurile humico-gleice, care sunt sporadic prezente în sit, la fel ca şi turbele eutrofe şi cele oligo-mezotrofe.

Hidrologie

În ansamblu, Munţii Ţarcu sunt străbătuţi de o reţea hidrografică densă, cu ape bogate tot timpul anului, în marea lor majoritate aparţinând bazinului hidrografic al Timişului. Excepţie fac doar Râul Mare cu afluentul său Râul Şes, care aparţin bazinului hidrografic al Streiului. În văile şi căldările glaciare există mai multe lacuri, dintre care amintim lezerul Ţarcu, Tăul Pitrele Albe, Tăul Lucios şi Lacurile Baicului. Lacul Corciova este temporar, iar sub vârful Custurii şi în Căldarea glaciară de la obârşia Bistrei Boului se mai găsesc alte şase lacuri de dimensiuni reduse. Toate aceste lacuri glaciare, prin poziţia lor între grohotişuri, dau peisajului o notă deosebit de pitorească. Există în sit şi un lac de natură antropică cu funcţie hidroenergetică, lacul Poiana Mărului.

Aspecte climatologice

Prin poziţia şi altitudinea lor, aceşti munţi au rolul de baraj în calea circulaţiei maselor de aer din nord şi NV. Altitudinile ridicate şi masivitatea munţilor determină o etajare a elementelor climatice în care se resimt influenţe oceanice, submediteraneene şi continentale. Temperatura medie anuală este în jur de 8 °C la poalele munţilor şi 0 °C pe Vârful Ţarcu. Luna iulie este cea mai ploioasă, fiind înregistrate cele mai abundente precipitaţii (120-230 mm). Culmile şi platourile înalte sunt expuse curenţilor care traversează regiunea, predominante fiind vânturile din nord şi sud. Iarna au loc frecvente inversiuni termice, când aerul rece stagnează pe văi şi în regiunile depresionare limitrofe, iar la altitudini mari aerul este mai cald asigurând o vreme senină cu orizont larg şi vizibilitate excepţională.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia este etajată ca urmare a desfăşurării reliefului pe o scară altitudinală extinsă. Astfel, la altitudini de peste 1600 m este prezentă o vegetaţie de pajişte alpină şi subalpină în care domină păiuşul roşu şi părul porcului. Această pajişte se întâlneşte şi în perimetrele defrişate ale molidişurilor, avându-şi optimul ecologic în zona rariştilor de limită şi în zonele întinse cu ienupăr. La peste 1900 m pajiştile sunt edificate în principal de coarnă. Sunt foarte bine reprezentate aici pâlcurile de jneapăn, ienupăr, smârdar, afin şi merişor. Ca element deosebit se remarcă zâmbrul, specie ocrotită, prezentă în Custura Mătaniei. Asociaţiile de azalee se dezvoltă în cele mai extreme condiţii ale etajului alpin, suportând deopotrivă îngheţul îndelungat al solului în urma spulberării de către vânt a zăpezii, precum şi ariditatea provocată de insolaţia din cursul verii. Ca urmare a acestor adaptări, pajiştile de azalee se instalează îndeosebi în staţiunile expuse vânturilor reci, unde în absenţa concurenţei altor plante, se extind ocupând adeseori arii considerabile. În etajul montan superior, pe versanţii cu înclinări moderate până la puternice şi cu expoziţii diferite, sunt instalate ecosisteme de pădure edificate în special de molid. Aici, stratul arborilor este compus exclusiv din molid, cu rare exemplare de brad, paltin de munte, ulm de munte şi chiar fag. Stratul arbuştilor este slab dezvoltat, edificat de exemplare puţine de scoruş de munte, pomuşoară, caprifoi, piperul lupului, mur şi cununiţă. Stratul ierburilor, la fel ca şi cel al subarbuştilor, este neuniform, dezvoltat în pete, fiind edificat de mărciş, colţişor şi izolat de asprişoară şi trestie de câmp. În etajul montan mijlociu, la altitudini cuprinse între 850-1400 m, sunt prezente pădurile de amestec în care stratul arborilor este edificat de molid în amestec cu fag şi brad, în proporţii variate şi cu rare exemplare de mesteacăn şi scoruş. Stratul arbuştilor este format din rare exemplare de agriş şi caprifoi negru, iar stratul ierburilor şi subarbuştilor este dezvoltat variabil în funcţie de lumină, fiind în mod particular edificat de specii acidofile precum trestia de câmp şi afinul. În etajul montan inferior ,între 700-100 m, sunt prezente pădurile caducifoliate. Există făgete în care stratul arborilor este constituit exclusiv din fag sau fag în amestec cu paltin de munte, ulm de munte şi în mod excepţional brad sau molid. Stratul arbuştilor este slab dezvoltat din cauza umbrei, fiind edificat de piperul lupului, soc, alun, lonicere şi cununiţă. Stratul ierburilor şi subarbuştilor este dezvoltat variabil în funcţie de umbrire şi poate lipsi în cazul stratului de arbori foarte închis, formându-se aşa numitele făgete nude. În general acest strat este bogat în specii, având ca elemente caracteristice elemente carpatice precum brusturul negru, colţişorul şi mierea ursului. Pe versanţii umbriţi cu microclimă mai umedă domină murul. O particularitate aparte este dată de vegetaţia saxicolă care s-a instalat pe stâncăriile din Piatra Scorilei, Cleanţu Horei, Custura Polatcului şi mai ales pe calcarele de la Faţa Fetei, unde apare şi un endemit local (lepuznica) alături de alte rarităţi floristice precum crinul galben de munte şi ochii şoricelului. Pe ansamblu, flora din sit este foarte diversă, fiind identificate aici 1630 de specii de plante vasculare. Între rarităţile floristice ale Munţilor Ţarcu se numără floarea de colţ, clopoţeii de munte, azaleea pitică, mărţişorul, ghinţura şi garofiţa de munte. Speciile de interes comunitar întâlnite în sit sunt ouăle popii, iarba gâtului, ruginiţa şi un muşchi rar, pus sub protecţie în Europa, populaţia acestuia fiind periclitată din cauza păşunatului abuziv.

Fauna

Consecinţă a etajării pe altitudine a vegetaţiei şi a heterogenităţii acesteia, fauna sitului este de asemenea extrem de diversă. Fauna de macronevertebrate este puţin studiată până în prezent, fiind prezente diverse grupe, precum fluturii, gândacii, lăcustele, cosaşii, libelulele, viespile, acarienii, viermii inelaţi şi cei cilindrici etc. Fauna de peşti prezentă în reţeaua hidrografică a Munţilor Ţarcu este de asemenea etajată pe altitudine. În cursurile de apă din zona păstrăvului, situate la altitudini de peste 700-900 m, sunt prezente relativ puţine specii precum păstrăvul indigen, zglăvoaca (specie protejată), boişteanul şi grindelul. În zona lipanului, care coboară până la circa 400 m, sunt prezenţi lipanul, moioaga şi zvârlugile care sunt foarte caracteristice pentru această zonă. Lor li se alătură cleanul, mreana şi porcuşorul. Atât în etajul păstrăvului cât şi în cel al lipanului sunt prezenţi chişcarul comun şi chişcarul de râu, pentru această specie din urmă situl Munţii Ţarcu fiind singurul din ţară care îl menţionează în formularul standard. Spre poalele munţilor, în zona în care debitul apelor este mai mare, sunt prezente mai multe specii între care petrocul (specie protejată), scobarul, morunaşul, obletele şi bibanul. Herpetofauna este formată din mai multe specii de amfibieni şi reptile, dintre care menţionăm buhaiul de baltă cu burta galbenă (specie comunitară), salamandra, broasca râioasă brună, broasca roşie de munte, şopârla de câmp, guşterul, şopârla de ziduri, şopârla de munte, năpârca, şarpele de alun, şarpele de casă, vipera cu corn şi vipera comună. Sunt des întâlnite pe teritoriul sitului câteva specii de păsări emblematice pentru zonele montane ale României, precum acvila de munte, şoimul călător, buha, cocoşul de munte, ierunca, minunişa şi ciuvica. Alături de ele sunt prezente şi alte specii cuibăritoare, precum acvila ţipătoare mică, ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră, caprimulgul, muscarul mic, mierla gulerată, forfecuţa, auşelul cu cap galben şi cel sprâncenat, brumăriţa alpină şi cea de pădure, codobatura de munte şi mierla de apă. În platoul de pe vârful Ţarcu cuibăreşte ciocârlia urechiată balcanică, o specie rară în lanţul carpatic. Dintre mamiferele mari, din grupul ierbivorelor sunt prezente cerbul carpatin, căpriorul şi capra neagră. Capra neagră are în sit o răspândire neuniformă, cu o mare concentrare în zonele unde nu se păşunează şi în care accesul este mai dificil. Astfel, această specie se poate întâlni în Masivul Ţarcu în zona căldărilor din jurul vârfului, în Muntele Bloju, de asemenea în căldările glaciare existente, şi în Muntele Baicu. Dintre carnivorele mari sunt prezente lupul şi râsul (specii de interes comunitar), pisica sălbatică şi vulpea. Sunt bine reprezentate în sit speciile care aparţin grupului mustelidelor precum jderul, beica, dihorul, hermelina, nevăstuica şi bursucul. Puţinele studii realizate până în prezent asupra comunităţilor de micromamifere au dus la identificarea mai multor specii de lilieci, alături de rozătoare precum şoarecele scurmător, şoarecele de zăpadă, şoarecele gulerat şi pârşul de alun şi insectivore precum chiţcanul comun, chiţcanul de munte şi cârţiţa.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Localnicii sunt angrenaţi în special în cultivarea terenului (cu cartof, porumb şi alte cereale), pomicultură, apicultură şi creşterea animalelor, alături de activităţi ca exploatarea şi prelucrarea lemnului, a cuarţului şi a marmurei albe, morărit şi panificaţie, dar şi activităţi tradiţionale precum dogăritul. Mulţi localnici oferiră servicii de agroturism şi turism rural. Localităţile sunt numai parţial dotate cu sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă şi canalizare, aceasta din urmă lipsind complet în comunităţi ca Turnu Ruieni, Zăvoi şi Padeş. Încălzirea caselor se face în mod individual, cu lemne.
Zona abundă în vestigii din perioada dacică sau cea a ocupaţiei romane, însă ceea ce atrage astăzi cei mai mulţi vizitatori în zonă este frumuseţea unică a satelor tradiţionale din Banatul montan, unde se pot admira frecvent case de locuit bine conservate care au fost construite încă de la începutul secolului al XIX-lea. Aşezările din zonă reprezintă vetre folclorice şi etnografice unice în ţară, cu numeroase manifestări anuale, dintre care se remarcă nedeile (rugile) care corespund cu hramurile bisericilor, unde se pot admira frumuseţea cântecului şi dansului popular bănăţean. Este specific zonei costumul popular al Banatului de munte, care deşi bogat ornamentat, are totuşi un aspect viguros şi sobru, fiind purtat cu mândrie de localnici. Deosebit de apreciate şi căutate de vizitatori sunt şi obiceiurile tradiţionale precum Măsuratul oilor în luna mai, urmat de urcatul lor la munte, Colindul Pitărăilor în ajunul Crăciunului, obiceiurile legate de Dragobete şi de Sânziene etc. Turismul montan are condiţii deosebite de dezvoltare precum şi o tradiţie destul de veche, începând chiar înainte de anul 1900 când au fost făcute primele marcaje turistice şi au fost construite primele adăposturi şi refugii turistice.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale şi braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are în prezent panouri de informare, panouri pentru orientare, puncte de intrare, nenumărate trasee turistice şi câteva trasee tematice, locuri de campare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor, fiind necesare centre de vizitare şi informare, puncte de informare în localităţile şi staţiunile turistice din interiorul sitului şi din vecinătatea acestuia şi amenajări pentru observare/supraveghere.

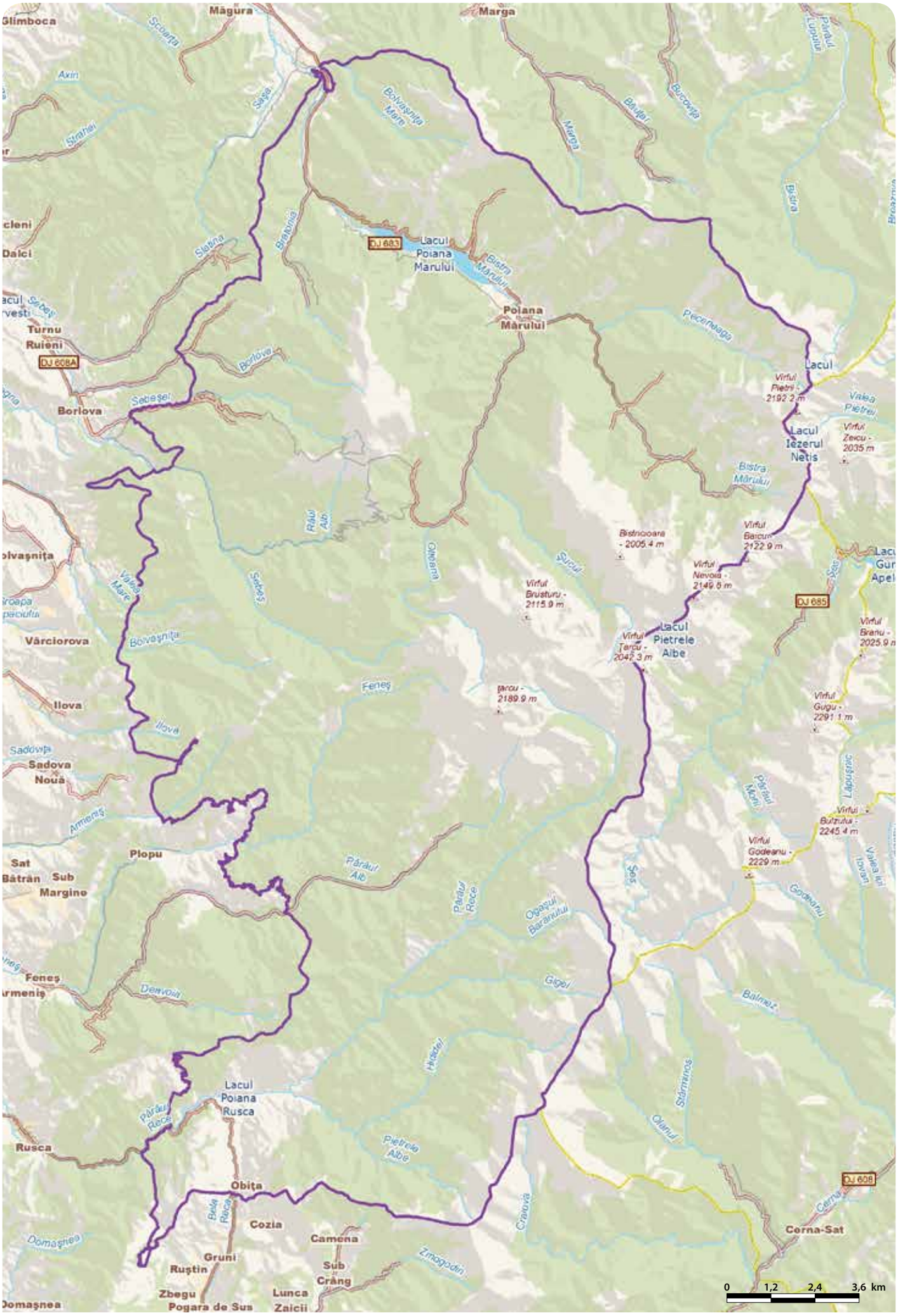
Măgura
Marga
Glimboca
Scoarța
Axin
Saga
Bolvașnița Mare
Marga
Bălțăr
Bucovița
Pârâul Lupului
Bistra
Strâmbei
Slatina
Bistrița
DJ 683
Lacul Poiana Mărului
Bistra Mărului
Poiana Mărului
Piscineaga
Dalci
Turnu Ruieni
DJ 608A
Borlova
Sebeș
Lacul
Vârful Pietri - 2192.2 m
Valea Pietrei
Lacul Iezerul Netis
Vârful Zeicu - 2035 m
Bistra Mărului
Râul Alb
Bistricioara - 2005.4 m
Vârful Baicu - 2122.9 m
Olteana
Sucul
Vârful Nevoia - 2149.6 m
Lacul Gura Apei
Sebeș
Vârful Brusturu - 2115.9 m
DJ 685
Vârful Brânu - 2025.9 m
Vârciorova
Bolvașnița
Lacul Pietrele Albe
Vârful Țarcu - 2042.3 m
Feneș
Țarcu - 2189.9 m
Vârful Gugu - 2291.1 m
Ilova
Sadova Nouă
Armeș
Plopu
Pârâul Mare
Lăpușnic
Vârful Butzulu - 2245.4 m
Vârful Godeanu - 2229 m
Sat Bătrân
Sub Margine
Pârâul Alb
Pârâul Rece
Ogașul Baranului
Godeanu
Feneș
Armeș
Deșnoviț
Glăjăr
Bălnaș
Hidatei
Lacul Poiana Rusca
Pârâul Rece
Rusca
Pietrele Albe
Stârmeș
Olanul
Obița
DJ 608
Cerna
Cozia
Camena
Cerna-Sat
Domașnea
Gruni
Ruștin
Sub Crâng
Zmagodin
Craiova
Zbegu
Lunca Zaicii
Pogara de Sus
0 1,2 2,4 3,6 km

MUNTIORU URSOAIA - RO SCI 0127

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Buzău: Bisoca.
Județul Vrancea: Vintileasca.

Suprafața: 160 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 35′ 48″; Long. E 26° 40′ 15″
Ecoregiunea: Subcarpații de Curbură
Altitudinea: 1216 max., 653 min., 961 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul spre sit este posibil pe DJ204H (Focșani-Vintileasca) cu continuare pe drumul forestier de pe valea Furului sau pe drumul forestier orientat către nord pe valea pârâului Purcelu pornind din localitatea Pleși. În interiorul sitului accesul este posibil pe drumuri forestiere sau pe poteci.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9410 -** Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost creat pentru conservarea elementelor naturale specifice spațiului carpatic de curbură. Menținerea integralității acestui sit este esențială pentru asigurarea funcționalității rețelei de protecție a carnivorelor mari (urs, lup și râs), datorită rolului de coridor ecologic, dar și pentru protecția zonei de rezidență a populațiilor acestor specii. În prezent situl oferă condiții foarte bune de conservare și pentru alte specii de interes comunitar cum sunt buhaiul de baltă cu burta galbenă și două specii de nevertebrate, croitorul fagului și croitorul mare. Habitatele de interes comunitar conservate în acest sit sunt Păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum* și Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montană (*Vaccinio-Piceetea*).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Geografic situl se găsește în sudul compartimentului moldav al Carpaților Orientali, sectorul precurburii, la nord învecinându-se cu Munții Vrancei, iar la sud cu masivul Ciucaș. Zona este caracterizată prin prezența unor falii structurale tipice produse prin încreștere și a trei linii de șariaj orientate pe direcția NNE-SV.

Pedologie

În zonă predomină cambisolurile reprezentate prin soluri brune acide, spodosolurile reprezentate prin soluri brune feriluviale, alături de care mai apar solurile neevoluate și psamosolurile cantonate de-a lungul albiilor. Cu caracter insular, la cele mai mari altitudini apar soluri brun-acide de pajiști cu podzoluri, iar pe alocuri, se întâlnesc soluri brun-acide umbrice.

Hidrologie

Din punct de vedere hidrologic zona se află în bazinul mediu al râului Buzău, fiind drenată de râuri cu debit mic, situate pe interfluvii și văi muntoase. Rețeaua hidrografică include pârâurile Vulturaria și Ursoaia, acesta din urmă formând cea mai mare parte din limita estică a sitului. Râul Purcelu este principalul colector al regiunii. Debitele apelor au în mod obișnuit valori reduse, dar pot crește brusc sub influența cantităților de precipitații din cadrul bazinului.

Aspecte climatologice

Circulația maselor de aer, predominant de la NNV la SSE contribuie la conturarea în sit a unui climat temperat-continental de tip alpin cu variații anuale semnificative ale valorilor diverșilor parametrii. Regimul de precipitații este de tip subalpin-alpin, cu un volum mediu al acestora de până la 250 mm. Temperatura medie anuală este de 16-20 °C, ajungând la un maxim de 26 °C în zonele de mică altitudine.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația forestieră este formată din amestecuri de foioase și conifere alcătuind mozaicuri din următoarele tipuri de pădure: amestecuri de brad, molid și fag pe stâncării cu eroziune excesivă și pe versanți superiori frământați și abrupți, brădeto-fâgete pe solurile brune cu volum edafic mijlociu-mare de pe versanți mijlocii, ondulați, cu pante medii și molideto-brădete pe solurile brune cu volum edafic mare de pe versanți mijlocii, ondulați, cu pante medii și mici. Majoritatea arboretelor au vârste între 110-160 ani și funcție de protecție a solului contra eroziunii și alunecărilor de teren, fiind prevăzute numai tăieri de igienă și conservare. Pe stâncării se dezvoltă pinetele în amestec cu brad, fag, molid sau mesteacăn, pe versanții de sud și de răsărit apărând gorunul, iar pe firul văilor întâlnindu-se aninii și salcia căprească. Subarboretul este format la altitudini joase din soc, alun, măceș, zmeur și mur, iar în zonele de creastă apar pâlcuri de afin și merișor. Habitatele de interes comunitar din sit sunt Pădurile de fag de tip *Luzulo-Fagetum* și Pădurile acidofile de *Picea abies* din regiunea montană (*Vaccinio-Piceetea*).

Fauna

Habitatele prezente în acest sit adăpostesc populații reprezentative de carnivore mari din speciile urs, lup și râs, primele două fiind prioritare pentru conservare. Relieful puternic fragmentat și expoziția favorabilă stabilirii unor zone de creștere a puilor pentru populația locală de râs, dar și pentru numeroase exemplare de urs mai ales în perioadele de hibernare, constituie elemente ce dau o importanță deosebită acestui sit. În cadrul Rețelei ecologice locale de protecție a carnivorelor mari din județul Vrancea, prezentul sit este desemnat ca zonă de protecție insulară cu rol de coridor ecologic. Avifauna caracteristică pădurilor de amestec este reprezentată de pitulicea sfârâitoare, sturzul cântător, gaiță, cinteză, măcăleandru, brumărița de pădure, florinte, iar cea de molidiș de pițigoi de brădet și cu creastă, aușel, ochiul boului, forfecuța, alunar, ierunca, ciocănitoarea neagră. Herpetofauna este cea caracteristică etajului montan, fiind prezente vipera comună, șopârla de ziduri, șopârla de munte, năpârca, șarpele de alun, broasca râioasă brună, broasca roșie de pădure și buhaiul de baltă cu burta galbenă, acesta din urmă fiind specie de interes comunitar. Tot specii protejate sunt și cei doi croitori întâlniți în sit, croitorul alpin și croitorul mare al stejarului.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

În localitățile aflate în vecinătatea sitului, parțial racordate la rețeaua de apă potabilă și canalizare, trăiesc peste 5400 de locuitori care se ocupă în principal cu creșterea animalelor, agricultură, exploatarea și prelucrarea lemnului, recoltarea/valorificarea fructelor de pădure și a ciupercilor. În zonă au început să apară și preocupări legate de turismul rural. Gospodăriile sunt încălzite în sistem individual, cu lemne.
Ca elemente arhitecturale în zonă se remarcă mai multe mănăstiri, dintre care cea de la Găvanu a fost construită în secolul al XVII-lea. Locuitorii zonei păstrează și acum tradițiile strămoșești precum încondeiatul ouălor, hora satului, claca și obiceiurile legate de evenimentele primordiale ale omului. Au loc anual două festivaluri de muzică și dans popular, „Pe plaiuri Bisocene", la începutul lunii august, și „Cânt și joc pe plai străbun", la începutul lunii iunie.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Principalele efecte negative asupra sitului sunt cauzate de exploatarea forestieră fără replantare și braconaj.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de clădiri administrative, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare și trasee turistice. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare și panouri pentru orientare (hărți) în vederea informării și orientării turiștilor, amenajări pentru colectarea deșeurilor în zonele de acces spre sit și stațiuni științifice pentru activități de monitorizare a biodiversității din sit.

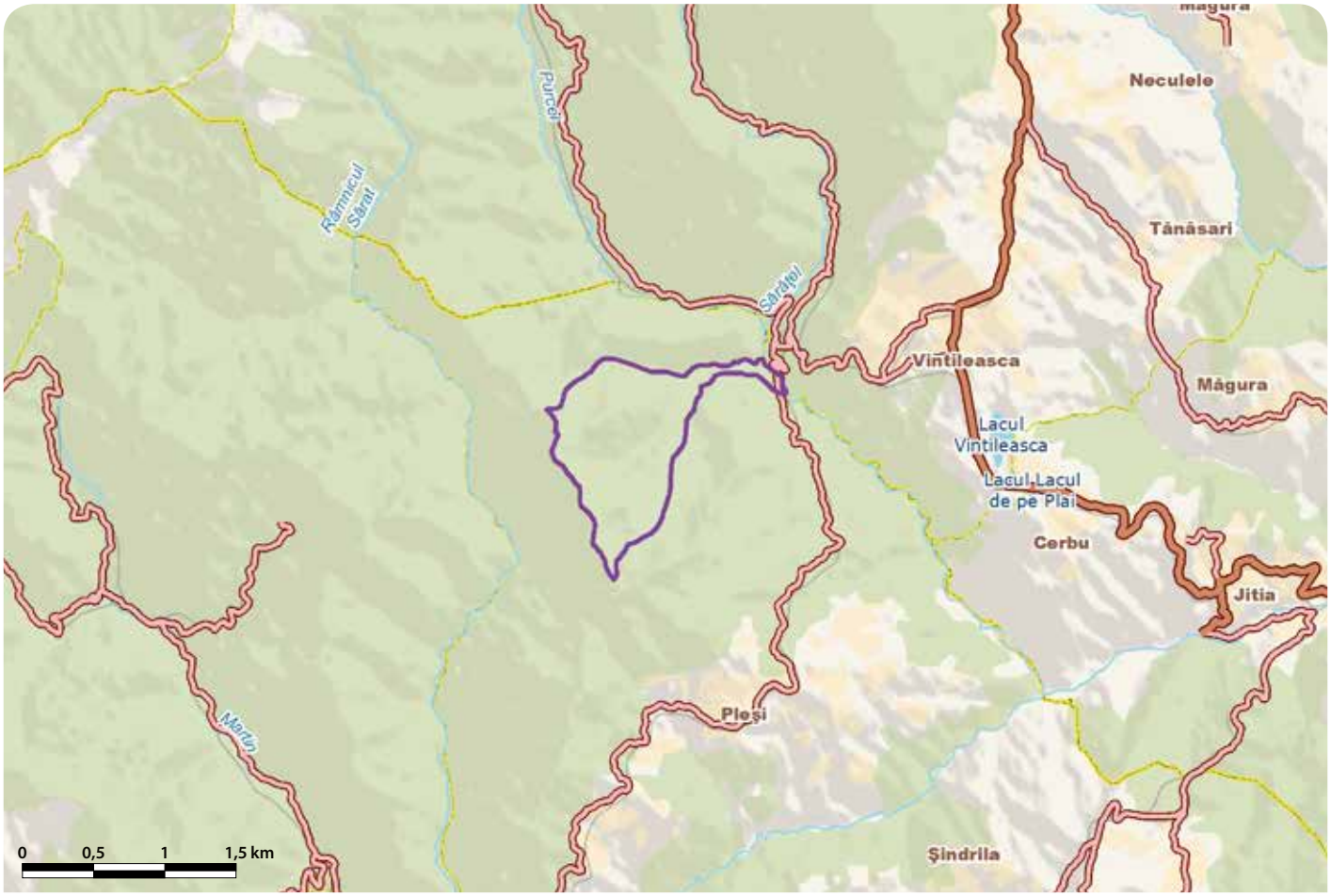

NORDUL GORJULUI DE EST - RO SCI 0128

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Gorj: Baia de Fier, Bumbești-Jiu, Crasna, Mușetești, Novaci, Polovragi.
Județul Vâlcea: Malaia, Vaideeni.
Județul Hunedoara: Petroșani.

Suprafața: 49.160 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 45˚ 15′ 17″; Long. E 23˚ 37′ 22″
Bioregiunea: Alpină, Continentală **Ecoregiunea:** Carpații Meridionali **Altitudinea:** 2314 max., 348 min., 1086 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe DN67 (Târgu Jiu-Vâlcea), din care se ramifică spre nord drumuri județene și comunale care duc în localitățile situate pe limita sudică a sitului, sau din DN67C (Sebeș-Novaci), care duce în zona turistică Rânca și traversează apoi situl ajungând până la limita sudică a acestuia în localitatea Novaci.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3220 - Vegetație herbacee de pe malurile râurilor montane; **3230** - Vegetație lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **3240** - Vegetație lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **4060** - Tufărișuri alpine și boreale; **4070*** - Tufărișuri cu *Pinus mugo* și *Rhododendron myrtifolium*; **6170** - Pajiști calcifile alpine și subalpine; **6210*** - Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **6520** - Fânețe montane; **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*); **8120** - Grohotișuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91L0** - Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpinion*); **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer și gorun; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **9260** - Vegetație forestieră cu *Castanea sativa*; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **8210** - Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci calcaroase; **91Q0** - Păduri relictare de *Pinus sylvestris* pe substrat calcaros.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • *Lup (*Canis lupus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** **Callimorpha quadripunctaria* • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*). **Pești:** Chișcar de râu (*Eudontomyzon mariae*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*). **Plante:** *Pulsatilla grandis* • *Clopoțel (*Campanula serrata*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se întinde pe o suprafață mare având păduri, pajiști, stâncării, abrupturi, chei și poieni care adăpostesc o mare bogăție de elemente floristice și faunistice. Pădurile virgine și cvasivirgine seculare au un impactul peisagistic deosebit de impresionant și o valoare conservativă mare, oferind loc de reproducere și hibernare pentru importante populații de carnivore mari – lup, râs și urs brun. Este semnificativă prezența în sit a relictului glaciar zâmbru spre limita superioară a pădurii, alături de alte specii vegetale protejate la nivel european cum sunt clopoțelul, irisul bărbos, iarba gâtului și dediițelul mare. Deosebit de importante sunt habitatele cavernicole din sit (peștera Polovraci și Muierilor), deoarece adăpostesc mari colonii de hibernare sau reproducere ale unor specii de lilieci, dintre care amintim cinci protejate de interes comunitar, dar și strict protejate la nivel internațional: liliacul mare și mic cu potcoavă, liliacul comun și cel comun mic, liliacul cărămiziu, liliacul cu urechi mari și liliacul cu aripi lungi. Alte specii de faună protejate sunt vidra, tritonul cu creastă, buhaiul de baltă cu burta galbenă, cicarul, moioaga, petrocul, fluturele tigru de Jersey și rădașca. În sit au fost identificate un număr de 25 de habitate de păduri, pajiști, tufărișuri, vegetație de stâncărie sau ripariană protejate la nivel european. Dintre ele se remarcă următoarele cinci care sunt declarate prioritare, având o mare valoare conservativă: Tufărișuri cu *Pinus mugo* și *Rhododendron myrtifolium*, Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco, Brometalia*), Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*), Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene și Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se întinde pe două masive muntoase reprezentative, Munții Parâng și Munții Căpățânii. Munții Parâng sunt cei mai stâncoși din grupa munților cuprinși în spațiul dintre Jiu, Strei și Olt, fiind munți impunători, masivi, cu vârfuri de peste 2500 m altitudine, prezentând o mare variabilitate de versanți abrupți sau înclinați, creste, grohotișuri, dar și suprafețe plane sau cu înclinare mică. În zonă sunt prezente două complexe cristaline: Cristalinul I situat în nord, cu mica-șisturi și gnaise micacee și Cristalinul II, cu șisturi cloritoase, cuarțite, mai rar gnaise și amfibolite. Extensiunea și frecvența de apariție a anumitor categorii de relief petrografic este dată de ponderea tipurilor de roci prezente. În sit, ponderea cea mai mare o dețin pietrișurile și nisipurile, urmate de argilele marnoase, granite și granitoide, șisturi cristaline, complexe de argile, nisipuri și cărbuni, calcare, faciesuri argilo-nisipoase cu intercalații de marne și depozite loessoide. În sectorul dintre Cernădia și Baia de Fier sunt prezente mici bazinete dezvoltate mai mult în lungul văii Galbenului, dar și pe afluenții mai mici, ceea ce arată că predomină scurgerea de suprafață. În partea central sudică a bazinului montan se găsesc suprafețe întinse afectate de dezagregarea substratului granitic, rezultând astfel un relief cu martori de eroziune și o arenă granitică care îmbracă suprafața dezgolită de vegetație și pe care se desfășoară procese moderate de ravenare.

Pedologie

În sit sunt prezente solurile humicosilicatice, humicosilicatice podzolite și litosolurile.

Hidrologie

Situl cuprinde parțial bazinele hidrografice ale râurilor Gilort, Olteț și Galbenul. Gilortul este cel mai important afluent de stânga al Jiului, izvorând de pe versantul sudic al Parângului Mare și străbătând aproape paralel cu Jiul aceleași unități de relief. Râul Olteț s-a adâncit în calcarele jurasice ale Masivului Polovragi-Cernădia formând un sector de chei care oferă un peisaj sălbatic, valea fiind deosebit de îngustă și încadrată de versanți înalți, iar râul având aici curgere rapidă și praguri cu mici cascade. Olețul captează prin subteran pâraiele vecine devenind astfel principalul colector al apelor care traversează fâșia de calcar. În perioada secetoasă a anului întregul debit lichid este captat la intrarea Olețului în chei. După aproape 1 km, câteva izvoare carstice refac circulația de suprafață, dar cu un debit de două, trei ori mai mare decât cel de la intrare, surplusul de apă provenind din Valea Galbenului și Cerna Olețului. Râul Galbenul, cu debit mai mic decât Olețul, a reușit în mod similar să despartă două blocuri din masivul Parâng. Versanții larg distanțați permit observarea clară a nivelelor de eroziune și a numeroaselor guri de peșteră, dintre care cea mai importantă este Peștera Muierilor, situată în versantul drept deasupra talvegului râului Galbenul.

Aspecte climatologice

Clima zonei este temperat continentală, cu influențe submediteraneene prezente mai ales pe versanții sudici. Datorită faptului că în sit se găsesc terenuri cu altitudini variate, se diferențiază trei etaje climatice diferite. Etajul climatic montan inferior, situat între 400 și 1000 m altitudine, prezintă o climă mai blândă sub influența maselor de aer cald, cu temperaturi medii anuale pozitive și precipitații medii între 734 și 821 mm. Etajul climatic montan superior se situează între 1000 și 1800 m altitudine și are caracter de climat temperat, cu elemente mai umede și mai răcoroase pe parcursul întregului an, temperatura medie anuală fiind cu 4 °C mai scăzută decât în etajul climatic montan inferior, iar precipitațiile înregistrând o creștere semnificativă. În zonele aflate la peste 1500 m altitudine primele zăpezi cad pe la sfârșitul lui octombrie și se topesc în luna mai, uneori rămânând pe văile adânci petice până la mijlocul verii. Etajul climatic montan alpin se situează la peste 1800 m și cuprinde în general zona golurilor de munte, unde clima capătă accente excesive de umezeală și frig. Iarna durează aici aproximativ șase luni și temperatura medie anuală scade cu 5 °C față de etajul climatic montan superior, prezentând și valori negative.

Biocenoza

Vegetația

În cea mai mare parte situl, este acoperit de habitate forestiere care se încadrează majoritar în etajul boreal de fâgete și secundar în etajul montan de păduri de amestec. Formațiunile forestiere cele mai reprezentative sunt fâgetele montane pure sau fâgetele în amestec cu diverse specii care ocupă mai mult de jumătate din suprafața sitului și în care stratul ierbos este format din spânz, popâlnic iepuresc, colțișor, mierea ursului, tătăneasă, mătrăgună, vulturică, vinariță, măcrișul iepurelui, părăluță de munte, clopoței și subarbuști ca afinul. Suprafețe însemnate din sit sunt acoperite de păduri de amestec de fag cu conifere și de păduri de molid și de brad. În special în partea de nord, la altitudine mai mare se remarcă molidișurile, în care se găsesc la limita lor superioară exemplare de zâmbru, un relict glaciar răspândit sub formă de arbori izolați sau în grupuri compacte. În depresiunile Novaci și Crasna se întâl-

nesc și păduri de stejar alături de care apar carpenul, cireșul păsăresc, scorușul, glădișul, mărul pădureț sau teiul pucios. În zona Polovragi se găsește o pădure seculară de castan dulce care acoperă o suprafață de 10 ha, având statut de arie naturală protejată de interes național și formând habitatul de interes comunitar Vegetație forestieră cu *Castanea sativa*, care are aici o stare bună de conservare. Pe stâncăriile din sit se pot întâlni flori de colț și gențiane, iar pajiștile alpine și subalpine sunt formate de păiușul roșu, iarba câmpului și părul porcului. În sit au fost identificate un număr de 25 de habitate protejate la nivel european, dintre care cinci sunt prioritare pentru conservare. Specii vegetale protejate în acest sit sunt clopoțelul, irisul bărbos, iarba gâtului și dediițelul mare.

Fauna

Fauna sitului este caracteristică fâgetelor, molidișurilor sau pădurilor de amestec din Carpații Meridionali. În sit există suprafețe de pădure cu un rol foarte important ca zonă de refugiu, hrănire și reproducere pentru speciile de carnivore mari protejate (lup, râs și urs brun). Pentru aceste specii, zonele cu păduri dese, în special cele de conifere, sau zonele stâncoase aflate în apropierea unor cursuri de apă permanente, constituie mediul favorabil pentru fătarea și creșterea puilor. Toate aceste carnivore mari se află în sit într-o stare favorabilă de conservare. În afară de aceste trei specii sunt prezente și o serie de mamifere de talie mică și mijlocie cum ar fi capra neagră, cerbul, căprioru, mistrețul, viezurele, vulpea, iepurele de câmp, șoarecele de pământ, șoarecele de pădure, pârșul și veverița. Pe lângă ape întâlnim vidra, specie protejată de interes comunitar. Foarte bine reprezentate în acest sit sunt speciile de lilieci care formează, în Peștera Muierilor și Peștera Polovragi, colonii mari de hibernare sau de maternitate. Dintre acestea amintim speciile de interes comunitar liliacul mare și mic cu potcoavă, liliacul comun și cel comun mic, liliacul cărămiziu, liliacul cu urechi mari și liliacul cu aripi lungi. Păsările întâlnite sunt numeroase, caracteristice pădurilor de conifere, amestec sau de foioase: pițigoii (de brădet, de munte, moțat, mare, albastru sau cel cu coadă lungă), corbul, cocoșul de munte, ierunca, alunarul, forfecuța, mierla gulerată, măcăleandru, brumărița de pădure, buha, ciuvica, minunița, ciocănitoarea neagră și cea cu spate alb, acvila de munte etc. Pe lângă ape întâlnim frecvent mierla de apă și codobatura de munte și mai rar fluierarul de munte. Herpetofauna este caracteristică etajului montan, fiind prezente atât specii întâlnite la altitudini mai mari (tritonul cu creastă, șopârla de munte), cât mai ales specii care au o distribuție largă atât în zone joase, cât și la munte (salamandra, buhaiul de baltă cu burta galbenă, broasca râioasă brună, broasca roșie de pădure, șopârla de ziduri și șarpele de alun). În apele repezi de munte, pe lângă multe alte specii apar și petrocul, cicarul și moioaga, toate de importanță comunitară. Dintre insectele întâlnite amintim în special fluturele cap de mort și omida păroasă a molidului, dar și speciile protejate fluturele tigru de Jersey și rădașca.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei peste 32200 de locuitori care trăiesc în localitățile din sit sunt angrenați atât în agricultură (în special culturi de cereale și cartof, viticultură și pomicultură) și creșterea animalelor, cât și în exploatarea lemnului și a fructelor de pădure, turism, comerț și prestări servicii. Mulți dintre ei lucrează în exploatările miniere răsfirate în toată zona. Locuințele sunt încălzite în sistem individual, cu lemne, în orașele Novaci și Bumbești- Jiu existând și un sistem centralizat cu gaze naturale. În proces de extindere sau reabilitare sunt în toate localitățile sistemele de alimentare cu apă potabilă și cele de canalizare.

Situl și zona limitrofă acestuia abundă de vestigii istorice dintre care le amintim pe cele din paleolitic din peștera Muierilor, eneolitic din peștera Pârcălabului, așezările dacice fortificate din Polovragi, castrele și așezările romane de la Bumbești-Jiu și ruinele Mănăstirii Vișina datând din epoca medievală. Azi sunt răspândite în mai multe așezări limitrofe sitului biserici de lemn sau biserici de zid, cu datare începând din secolul al XVI-lea (Polovragi, Novaci, Drăgoiești, Buzești, Cărpiniș, Crasna din Deal, Dumbrăveni, Aninișu din Vale, Vaideeni, Bumbești-Jiu, Pleșa, Stănceștii și Larga Bârcaciu). La obiceiurile și datinile străbune putem participa dacă vizităm gospodăriile tradiționale care se mai găsesc răspândite în toată zona sau dacă asistăm la nenumăratele evenimente locale, ca nedeile, zilele satelor, hramurile de biserici și mănăstiri, bâlciuri, baluri, spectacolele de Paște, de Sfântul Pantelimon, Sfântul Gheorghe sau de Sfântul Dumitru, ori la festivaluri de muzică și dans popular ca „Drăgaica", „Coborâtul oilor de la munte", „Hora la Novaci", „Zilele Culturii Polovragene", „Învârtita Dorului", „Cântecul Munților",„Sărbătorile Munților" etc.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Exploatarea forestieră fără replantare, tăierile ilegale și braconajul reprezintă principalele amenințări la adresa sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de avertizare, de informare și de orientare (hărți), poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare și vetre de foc (care trebuie suplimentate, fiind insuficiente), amenajări pentru colectarea deșeurilor în care se face colectare selectivă și bariere amplasate pe drumurile forestiere de acces. Este necesară construirea unei clădiri pentru administrarea sitului, în prezent existând un birou administrativ la mare depărtare de acesta. Mai sunt necesare de asemenea un centru de vizitare/informare, puncte de informare și amenajări pentru observare/supraveghere.

NORDUL GORJULUI DE VEST - RO SCI 0129

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Gorj: Bumbeşti-Jiu, Godineşti, Padeş, Peştişani, Runcu, Schela, Stănești, Tismana, Turcinești.
Judeţul Mehedinţi: Baia de Aramă.
Judeţul Hunedoara: Lupeni, Uricani, Vulcan.

Suprafaţa: 86.958 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 9′ 5″; Long. E 23˚ 4′ 44″
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali
Altitudinea: 1940 max., 192 min., 835 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face pe DN66A (din Câmpu lui Neag), DJ672C (între Câmpu lui Neag-Runcu-Răchiţi), DJ664 (între Vulcan-Schela), DJ664A (între Bulzeşti-Stănești-Curpen), DJ672B (între Târgu Jiu-Bârseşti-Ursaţi-Frăteşti-Suseni-Pârvulești), DN67D (între Târgu Jiu-Peştişani), DJ672 (între Godinești-Pocruia și Godinești-Tismana), DN67D (între Arcani-Peştişani-Padeş), DN671 (între Baia de Aramă-Padeş-Călugăreni-Cloşani).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3220 - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **3240** - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **3230** - Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **4060** - Tufărişuri alpine și boreale; **4070*** - Tufărişuri cu *Pinus mugo* și *Rhododendron myrtifolium*; **6170** - Pajişti calcifile alpine și subalpine; **6210*** - Pajişti uscate seminaturale și faciesuri cu tufărişuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **6520** - Fâneţe montane; **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*); **8120** - Grohotişuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **8210** - Versanţi stâncoși cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri și ravene; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91L0** - Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpinion*); **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer și gorun; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **9260** - Vegetaţie forestieră cu *Castanea sativa*; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul mediteranean cu potcoavă (*Rhinolophus euryale*) • Liliac cu picioare lungi (*Myotis capaccinii*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*) • Liliac comun (*Myotis myotis*). **Nevertebrate:** *Leptidea morsei* • *Ophiogomphus cecilia* • *Lycaena dispar* • **Callimorpha quadripunctaria* • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Cărăbuș (*Osmoderma eremita*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • *Colias myrmidone*. **Peşti:** Petroc (*Gobio uranoscopus*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*). **Plante:** *Pulsatilla grandis* • Feriguţă, Ruginită (*Asplenium adulterinum*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl amplasat într-un vast amfiteatru natural aproape nealterat, include păduri cu întinse zone virgine și cvasivirgine, pajişti, stâncării, abrupturi, văi, chei și poieni. Poziţia în sud-vestul arcului carpatic, cu influenţe climatice submediteraneene, larga extensiune a calcarelor, expoziţia preponderent sudică, corelate cu marea amplitudine altitudinală și fragmentarea accentuată a reliefului, au determinat un specific aparte al covorului vegetal și al lumii animale, înregistrându-se o interferenţă complexă între elementele sudice care urcă la cele mai mari altitudini din ţară (de exemplu liliacul sălbatic ajunge la 1400 m, iar scumpia la 1250 m) și elementele arcto-alpine care coboară mult pe versanţi. Toate acestea fac ca situl să conserve foarte multe habitate de interes comunitar și importante populaţii ale unor specii protejate la nivel european. Astfel, se întâlnesc aici 24 de habitate (dintre care cinci sunt prioritare pentru conservare), carnivore mari (lup, râs și urs), vidra, opt specii de lilieci, buhaiul de baltă cu burta galbenă și cel cu burta roșie, ţestoasa de apă, trei specii de peşti (moioaga, petrocul și zglăvoaca), cinci specii de plante (feriguţa, clopoţelul, irisul bărbos, dediţelul mare și iarba gâtului), cinci specii de coleoptere (gândacul sihastru, cărăbușul, rădașca, croitorul mare și cel alpin) și patru specii de fluturi (fluturele roșu de mlaștină, fluturele tigru, albilița mică și cea portocalie).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl aparţine de Carpaţii Meridionali, fiind situat pe versantul sudic al sectorului lor de vest, între Parcul Naţional Defileul Jiului și Culmea Cernei. Se întinde pe o suprafaţă mare, cuprinzând o mare parte din munţii Vâlcan și o mică parte din Godeanu, fiind constituit dintr-o fâșie subcarpatică cu două aliniamente de dealuri alternând cu depresiuni și dintr-o ramă montană cu o morfologie impunătoare și complexă. Pe teritoriul sitului sunt prezente roci metamorfice reprezentate prin șisturi cristaline (amfibolite, șisturi clorito-sericitoase, conglomerate, arcoze, gresii și calcare cristaline) străpunse de intruziuni granitice precambriene și hercinice, la locul de străpungere suferind ușoare cutări. Către periferia zonei montane, aceste roci metamorfice sunt acoperite de o cuvertură de roci sedimentare în care predomină și se impun în peisajul geomorfologic calcarele de diferite subtipuri litologice și faciesuri. Depozitele calcaroase mezozoice au o grosime de 500-750 m, ceea ce le conferă un mare potenţial de carstificare.

Pedologie

În sit apar soluri diverse din clasa cambisolurilor (cu tipurile brun-roșcat și brun-acid) și clasa spodosolurilor (cu tipurile brun-acide montane și podzoluri), pe calcare dezvoltându-se cu precădere solurile terra rossa.

Hidrologie

Situl este străbătut de numeroase râuri importante. Acestea sunt Jiul de Vest, care formează o parte a limitei nordice a sitului, Motrul, cel mai important afluent al Jiului, Tismana, alimentată de izvoare ce culeg apele între vârfurile Păltiniș și Piatra Boroștenilor precum și apele Tismăniţei, Bistriţa, care își adună apele de sub Oslea și străbate strâmtori și chei având râurile Vija și Bistricioara ca afluenţi mai importanţi, Sohodolul, care după ce străbate un traseu lung în munţi și adună o serie de afluenţi taie cheile Pătrunsa și Vidra și răzbate în depresiunea gorjeană prin Cheile Sohodolului, Pocruia, ce face parte din bazinul Tismanei izvorând din muntele Piatra Tăiată și străbătând apoi o zonă cu relief carstic, și Șușiţa, care îșî are izvoarele de sub vârful Straja prin păraiele Amaru și Cartianu. De asemenea, în această zonă s-au format Lacul Valea Mare, Lacul Tismana, Lacul Vâja, Lacul Valea Neagră și Lacul Clocotiș.

Aspecte climatologice

Clima acestui sector montan este temperat-continentală de tranziţie, în care altitudinea impune etajarea elementelor climatice. Astfel, etajul montan se desfășoară la baza masivelor și în depresiuni, cu temperaturi medii ce coboară de la 6 °C la 2 °C și valori ale precipitaţiilor ce urcă de la 1000 la 1200 mm/an, iar vârfurile de peste 1700 m au valori climatice caracteristice etajului alpin, cu temperaturi medii sub 2 °C și precipitaţii de peste 1200 mm/an. Vântul dominant este austrul, care bate îndeosebi primăvara și vara.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia sitului este caracteristică Carpaţilor Meridionali, cu unele particularităţi conferite de relief, altitudine, climă, natura rocilor și a solului. Pădurile acoperă în general versanţii până la altitudinea de 1400-1500 m. În porţiunile stâncoase și abrupte și pe versantul sudic al Oslei pădurea urcă până la 1600 m, iar pe versantul nordic ajunge la 1650 m. Pe versantul sudic se întâlnesc făgetele pure sau în amestec cu gorunul, mai rar cu bradul sau alte specii. În zona de limită, făgetele sunt mărginite uneori de un brâu îngust de molizi. Pe versantul nordic întâlnim făgete urmate de o fâșie îngustă de păduri mixte de fag cu molid și apoi de molidișuri pure cu extindere variabilă. În stratul ierbos al pădurii se dezvoltă specii ca ghiocelul, ciuboţica cucului, floarea paștelui, leurda, măcrișul iepurelui, crucea voinicului etc. Brâul de jnepenișuri este prezent numai pe Oslea, iar în lungul ravenelor se dezvoltă arinul de munte. În hornurile stâncăriilor de calcar se dezvoltă oiţe, cruciulițe, cujmărele de munte și bulbuci, iar pe stânci sunt prezente floarea de colţ și salcia pitică, alături de garofiţa albă ochii șoricelului, urechiușe, laptele stâncilor și clopoţeii de munte. În apropierea localităţilor Tismana, Topeşti și Pocruia, pe pantele domoale însorite și adăpostite întâlnim castanul comestibil, iar în vecinătatea văii Motrului găsim frecvent alunul turcesc. Pe terenurile calcaroase se dezvoltă tufărișuri de corn, mojdrean, lemn câinesc, dârmoz, păducel, măceș, scumpie și liliac sălbatic. Importanţa ştiinţifică deosebită a sitului se datorează și existenţei alunului turcesc, relict sudic aflat în arboretul de la Tismana la limita nordică a arealului său european. Este de remarcat prezenţa sa atât în asociaţie forestieră cât și în tufărișurile de liliac cu scumpie. Existenţa ghimpelui păduret, frăsinelului, levănţicii și iasomiei măresc valoarea ştiinţifică și peisagistică a sitului. Pajiștile sunt inundate de tufe de ienupăr, afin, coacăz și foarte rar smârdar. Tot aici apar iarba vântului, firuţa, păiușurile, ţăpoșica, coada iepurelui, argintica, sânziana, rogozul, clopoţelul, rușulița, sângele voinicului, turta etc. La altitudini mari, dincolo de etajul subalpin (cu ienupăr și jneapăn) apare pajiștea alpină. Speciile de plante de interes comunitar protejate în sit sunt feriguţa, clopoţelul, irisul bărbos, dediţelul mare și iarba gâtului.

Fauna

Situl oferă habitate propice celor trei specii de carnivore mari protejate (urs, lup, râs) precum și altor specii de mamifere cum sunt cerbul carpatin, căprioru, mistrețul, capra neagră, vulpea, veverița, pisica sălbatică, dihorul, viezurele, iepurele, pârșul mare, iar pe lângă ape vidra. De interes comunitar și prezente în sit, utilizând habitatele cavernicole pentru hibernare, repaus sau reproducere, sunt următoarele opt specii: liliacul cu aripi lungi și cel cu picioare lungi, liliacul comun și cel comun mic, liliacul cărămiziu și liliecii cu potcoavă mare, mediteranean și cel mic. Din lumea păsărilor se remarcă în zonă acvila țipătoare, acvila de munte, ierunca, cocoșul de munte, ciocănitoarea neagră, botgrosul, huhurezul mic, mierla gulerată, aușelul, pițigoiul de brădet și cel cu creastă, codobatura de munte, forfecuța, cojoaica, brumărița alpină și cea de pădure etc. Dintre reptile întâlnim în habitatele umede țestoasa de apă, iar pe calcarele pantelor sudice din Scocu Jiului, Oslea și Piatra Boroșteni se găsesc vipere comune și vipere cu corn. Dintre amfibieni menționăm salamandra, broasca roșie de pădure și speciile protejate de buhai de baltă cu burta galbenă și cu burta roșie. Peștii sunt bine reprezentați în apele repezi de munte, mai cu seamă prin păstrăvi, cleni, mrene, zglăvoace, petroci și moioage, ultimele trei fiind protejate. Dintre nevertebratele sitului se remarcă cinci specii de coleoptere (gândacul sihastru, cărăbușul, rădașca, croitorul mare și cel alpin) și patru specii de fluturi (fluturele roșu de mlaștină, fluturele tigru, albilița mică și cea portocalie), toate de interes comunitar. În peșterile din bazinul Motrului și Tismanei au fost identificate două specii endemice de coleoptere care poartă numele acestor peșteri (*Tismanella chapuissi* din peștera Tismana și *Closania winkleri* din peștera Cloșani)

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

În localitățile din sit trăiesc peste 83300 de locuitori care lucrează în industria minieră, exploatarea produselor refractare, a produselor de carieră și de balastieră, exploatarea și prelucrarea lemnului, a fructelor de pădure și a ciupercilor, producerea energiei electrice, agricultură, creșterea animalelor, industria textilă și a confecțiilor, turism și agroturism, comerț etc. Cel mai frecvent mod de încălzire a locuințelor este cel individual, cu lemne și mai rar cu gaz, puține localități (Vulcan, Uricani, Turcinești și Godinești) având sistem centralizat de încălzire finalizat sau în curs de execuție. Dintre toate localitățile doar Bumbești-Jiu, Schela, Tismana, Peștișani, Godinești, Padeș, Uricani și Vulcan au un sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă, restul fiind în curs de execuție, iar la sistemul de canalizare sunt racordate doar locuințele din localitățile Bumbești-Jiu, Tismana, Godinești, Uricani și Vulcan.

Zona este înțesată de vestigii arheologice care apar foarte frecvent în aproape toate localitățile din preajma sau din interiorul sitului. Astfel, așezarea „Peștera Cioarei" de la Boroșteni datează din paleolitic, iar din epoca bronzului avem mai multe vestigii dintre care amintim așezările „Cetate" de la Topești, „Coțofeni" de la Vulcan, „La Biserică" de la Gornăcel și mai multe de la Runcu. Din epoca romană s-au descoperit o serie de castre, așezări civile și valuri de pământ la Bumbești-Jiu și Vulcan-Vaidei. Din epoca medievală provin mai multe situri arheologice pe locul vechilor așezări, precum și ruinele mănăstirii Vișina (ctitorită de Mircea Voda cel Batrân în 1386) și vechea mănăstire Tismana (1377). De dată mai recentă, începând cu secolul XVII, sunt nenumărate biserici de lemn aflate răspândite în satele Gornovița, Pocruia, Sâmbotin, Horezu, Rugi, Măzăroi, Curpen, Vaidei, Frâncești, Gureni, Hobița, Peștișani, Cloșani, Sohodol, dar și mănăstirea Lainici. Casa memorială Constantin Brâncuși din satul Hobița (construită în sec. XIX) amintește vizitatorilor că aici s-a născut artistul român care a avut contribuții covârșitoare la înnoirea limbajului și viziunii plastice în sculptura mondială contemporană. Locuitorii zonei beneficiază de prezența unei palete variate de evenimente culturale precum aniversări, comemorări, spectacole și expoziții, târguri, nedei, zilele orașului, precum și sărbători tradiționale cu porturi, cântece și dansuri populare dintre care amintim „Cântecul Munților", „Festivalul cântecului, jocului și portului popular gorjenesc" și „Festivalul Tineretului".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Exploatările de calcar (mai ales din bazinul Șușiței Seci, pentru combinatul de la Bârsești) au lăsat urme adânci în trupul muntelui, reconstrucția ecologică nerealizându-se până în prezent.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de un sediu administrativ, de câteva amenajări pentru observare/supraveghere, panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărți), bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, amenajări pentru colectarea deșeurilor, vetre de foc și câteva locuri de campare care s-au dovedit a fi insuficiente fată de de fluxul de vizitatori. Este necesară ridicarea unei clădiri administrative mai aproape de sit destinată în exclusivitate acestuia. Situl urmează să fie dotat cu centre și puncte de vizitare/informare și cu un traseu tematic.

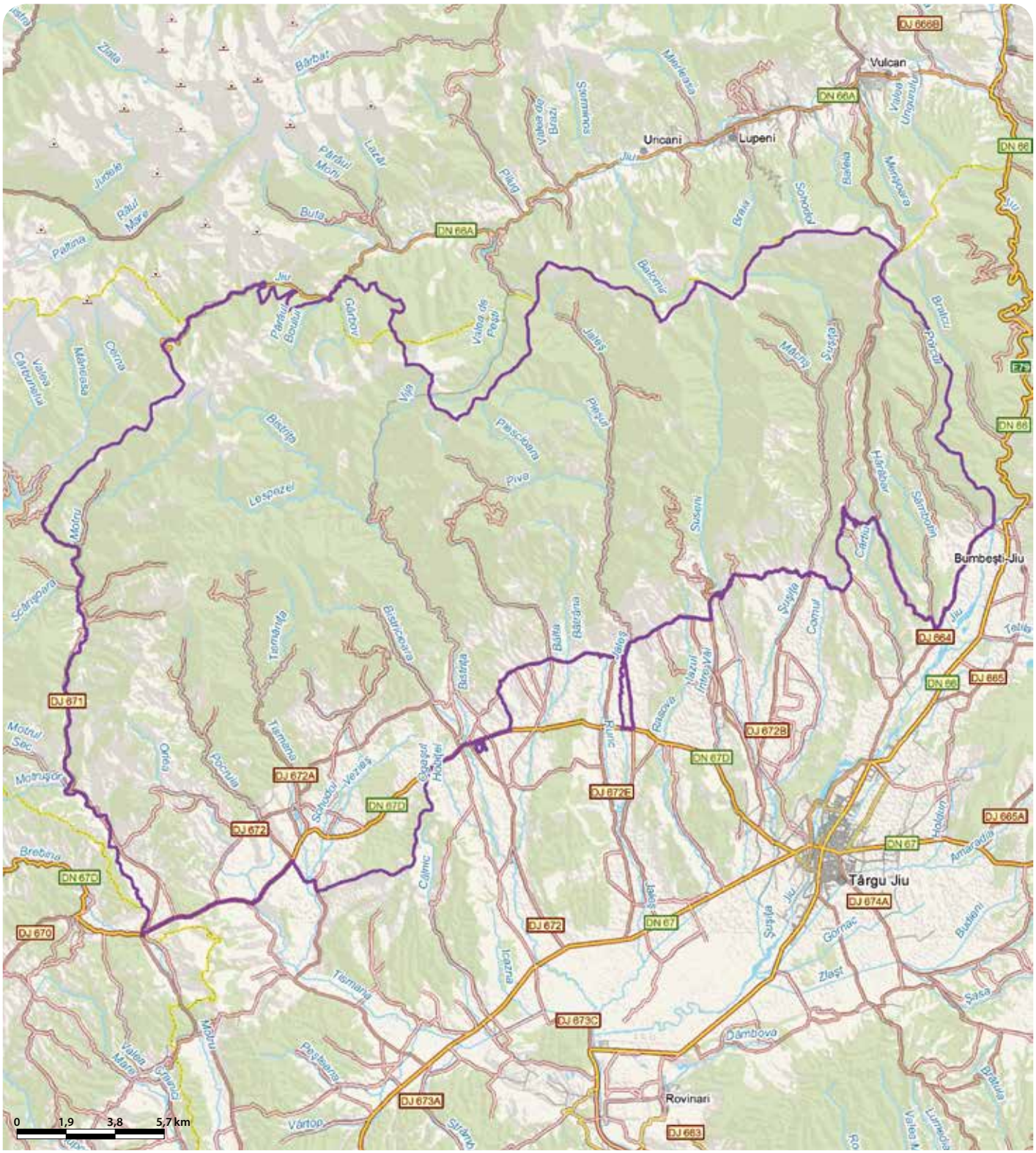

OITUZ - OJDULA - RO SCI 0130

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Covasna: Breţcu, Ghelinţa, Lemnia, Ojdula.
Judeţul Vrancea: Tulnici.
Judeţul Bacău: Mănăstirea Caşin, Oituz, Slănic-Moldova.

Suprafaţa: 15.319 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 2′ 1″; Long. E 26˚ 24′ 8″
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1508 max., 582 min., 985 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Se poate ajunge în sit pe două drumuri naţionale care îl străbat, DN11 (Lemnia-Breţcu-Oituz) şi DN20 (Ojdula-Greşu).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este desemnat pentru protecţia a cinci tipuri de habitate de interes comunitar aflate într-o stare bună de conservare: Păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum*, Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*, Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montană (*Vaccinio-Piceetea*), Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*) şi Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*), ultimul fiind prioritar pentru conservare. Fondul forestier şi pajiştile existente în sit asigură condiţii optime pentru populaţiile de carnivore mari (urs, lup şi râs), care sunt bine reprezentate cantitativ şi se află într-o stare bună de conservare. De asemenea, în sit sunt prezente importante populaţii de tritoni cu creastă, buhai de baltă cu burta galbenă şi lilieci mici cu potcoavă, toate specii protejate la nivel european.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în zona nordică a Munţilor Vrancei, includând următoarele masive muntoase: Munţii Breţcului, munţi scunzi, cu suprafeţe de nivelare întinse, fragmentaţi de afluenţii scurţi ai Râului Negru, Munţii Caşinului, caracterizaţi prin întinderea mare a suprafeţelor de nivelare de 1000-1100 m, Muntele Zboina Neagră, care deşi puternic fragmentat are un aspect impunător mai ales dinspre depresiunea subcarpatică, şi Munţii Lepşei, alcătuiţi dintr-o culme principală puternic ramificată.

Pedologie

Trăsăturile geografice reflectă prezenţa depozitelor de fliş pe care s-a dezvoltat un relief cu altitudini mijlocii şi o fragmentare accentuată, generată de un regim pregnant de torenţialitate. Spre vest se extind culmile largi şi netezite ale Munţilor Breţcului, formate prin înălţările mai reduse caracteristice Depresiunii Braşovului. Culmea Zboina Neagră situată în nord este alcătuită din gresii şi închide depresiunea intramontană a Lepşei.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică a sitului are o distribuţie radiară încrustându-se deopotrivă pe ambele flancuri montane. Astfel, văile dirijate către răsărit aparţin bazinului hidrografic al Siretului, iar cele orientate spre apus revin bazinului Oltului. Excepţie face râul Bâsca Mare, care deşi se formează pe versantul vestic transilvan al Munţilor Vrancei, aparţine tot de bazinul Siretului. Văile orientate către est sunt cu mult mai lungi şi totodată mai numeroase în raport de cele de pe flancul opus, rezultând astfel o evidentă asimetrie hidrografică. Reţeaua hidrografică a sitului este formată de următoarele cursuri de apă: Oituzul şi afluentul acestuia Caşinul, Caraslăul, Capolna, Orbaiul Mic, Ojdula şi pârâul Mărului.

Aspecte climatologice

Situl se găseşte într-un climat temperat-continental, cu remarcabile oscilaţii sezoniere. Poziţia geografică a Munţilor Vrancei permite atât influenţa maselor de aer vestice, oceanice, mai umede şi cu temperaturi moderate, cât şi a celor est-europene, mai aride. Din punct de vedere al temperaturilor şi al regimului precipitaţiilor, suprafaţa sitului se împarte în trei trepte: treapta montană înaltă, ce corespunde subetajului subalpin (1650-1750 m), cu temperaturi medii anuale de circa 2 ºC şi precipitaţii anuale de peste 1000 mm, treapta montană mijlocie, domeniul pădurilor de conifere, caracterizată prin temperaturi medii anuale de 2-4 ºC şi prin precipitaţii de 800-1000 mm, şi treapta montană joasă, situată sub altitudinea de 1200 m, în etajul pădurilor de fag şi brad, cu temperaturi medii anuale de 4-6 ºC şi precipitaţii între 700 şi 900 mm/an.

Biocenoza

Vegetaţia

Date fiind altitudinea şi condiţiile climatice, vegetaţia caracteristică sitului este cea de pădure, dominantă ca suprafaţă, alături de cea de pajişti montane şi subalpine. În arealul pădurilor se disting două etaje: unul inferior, cu arborete de foioase sau de amestec şi unul superior, alcătuit din conifere. Pădurile de foioase şi de amestec ocupă îndeosebi jumătatea răsăriteană a sitului, cu altitudini medii sub 1500 m, fiind alcătuite predominant din fag (pe alocuri formând arborete pure), uneori asociat cu paltinul, carpenul, frasinul, mesteacănul şi mai rar cu gorunul, ulmul de munte sau cu aninul negru, alb sau de munte. La limita superioară a acestor păduri, foioasele apar în combinaţie cu molidul sau cu bradul. Pădurile de conifere urcă până în vecinătatea celor mai înalte vârfuri, acoperind mai ales jumătatea apuseană a sitului şi versanţii cu expoziţie nordică, fiind alcătuite în principal din molid şi brad, secundar asociindu-se şi pinul silvestru. Pe suprafeţe insulare se dezvoltă molidişuri, brădete sau pinete pure. Stratul ierbos al pădurilor este format din scredei, degetăruţ, ferigă comună şi muşchi de pământ. Pajiştile montane sunt foarte dispersate, cele mai multe fiind consecinţa substituirii pădurilor pe cale antropică. Cele naturale sunt puţine, prezente doar pe vârfurile Goru, Lăcăuţi, Giurgiu, Pietrosu şi Zboina Frumoasă. Vegetaţia specifică constă din asociaţii de ţăpoşică, păiuş, păruşcă, trestioară şi firuţă, la care se adaugă afinul, merişorul, iarba neagră şi pe alocuri ienupărul. În jurul stânelor apar ştevia şi ştirigoaia, iar în locurile mai umede cresc rogozurile, brusturele caprei şi alte specii iubitoare de umiditate. Păşunile subalpine sunt alcătuite din asociaţii de păruşcă cu părul porcului şi afin. Habitatele protejate la nivel european sunt într-o stare bună de conservare şi sunt reprezentate de Păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum*, Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*, Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montană (*Vaccinio-Piceetea*), Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*) şi Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*), ultimul fiind habitat prioritar pentru conservare.

Fauna

Fauna sitului este constituită dintr-o mare diversitate de specii. Apele repezi şi limpezi sunt mediul propice pentru păstrăvi, mrene, boişteni, cleni şi scobari, la care se adaugă speciile de interes comunitar tritonul cu creastă şi buhaiul de baltă cu burta galbenă. La limita superioară a pădurilor sunt întâlnite cocoşul de munte, ierunca, forfecuţa, mierla gulerată, alunarul, acvila de munte şi acvila ţipătoare mică, iar la altitudini mai mici, în pădure, pe liziere şi în poieni apar specii ca buha, huhurezul mic, ciufuf de pădure, corbul, cojoaica, ciocănitoarea neagră, ghionoaia, gaiţa, piţigoii mari, cu creastă, de brădet sau cei albaştrii. Pădurile sunt populate de cerbi, căprioare, mistreţi, jderi, vulpi, viezuri, pârşi, pisici sălbatice, iepuri comuni şi de vizuină. Situl adăposteşte importante populaţii rezidente din speciile de carnivore mari de interes comunitar, aflate într-o stare bună de conservare: râs, urs şi lup, ultimele două fiind prioritare pentru conservare. Dintre lilieci se remarcă liliacul mic cu potcoavă, specie de asemenea de interes comunitar.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

În localitatea Oituz şi în Ojdula trăiesc 347 şi respectiv 3670 locuitori care practică în special agricultura, creşterea animalelor, exploatarea şi prelucrarea lemnului, colectarea de fructe de pădure şi salmonicultura. Localităţile nu sunt în totalitate alimentate cu apă potabilă sau racordate la sistemul de canalizare, iar locuinţele sunt încălzite cu lemn şi cu gaze naturale. Descoperirile arheologice au scos la iveală un depozit de natură scitică din sec. V î.e.n, vase dacice, arme romane şi obiecte din epoca bronzului târziu şi din perioada medievală. Prin pasul Oituz trecea drumul roman care făcea legătura între Dacia şi Moesia Inferioară, iar tot aici în trecătoare se află şi ruinele cetăţii medievale Rákóczi. În zonă, localnicii şi-au transmis din generaţie în generaţie arta cioplitului în lemn şi piatră, a ceramicii roşii, confecţionarea cergilor mocăneşti, cusăturile şi ţesăturile pentru costumele naţionale sau pentru zestre. Locuitorii păstrează şi acum din trecut obiceiul ca în luna ianuarie să aibă loc întâlnirea festivă a tinerilor care au împlinit vârsta de 18 ani, iar în luna mai cea a consătenilor care au împlinit 50 ani.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul şi accesul cu vehiculele motorizate în afara drumurilor publice au un efect negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl nu are până în prezent amenajări sau dotări, fiind necesare: panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărţi), bariere, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc.

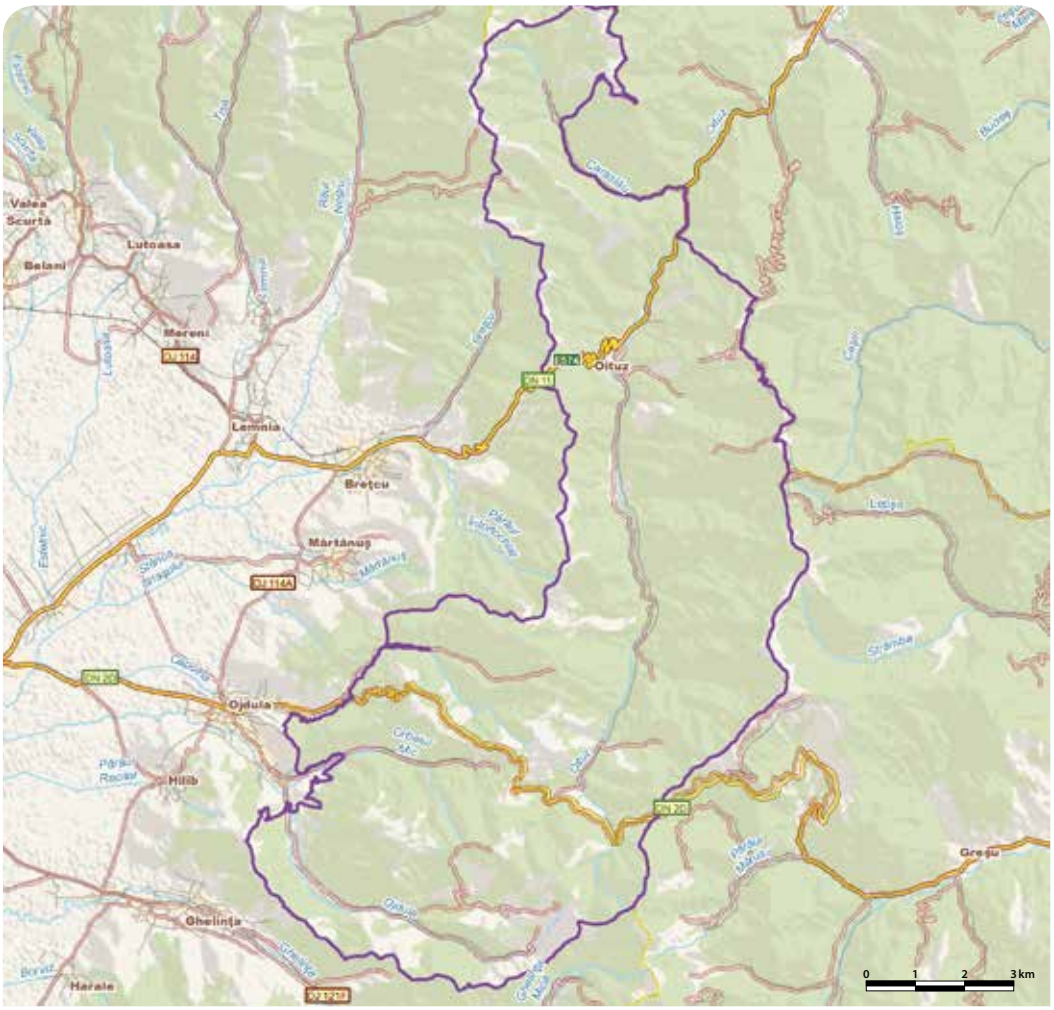

OLTENIŢA - MOSTIŞTEA - CHICIU - RO SCI 0131

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Călăraşi: Alexandru Odobescu, Chiselet, Ciocăneşti, Cuza Voda, Călăraşi, Dorobanţu, Frăsinet, Grădiştea, Independenţa, Mânăstirea, Oltenița, Spanţov, Ulmu, Valea Argovei.
Judeţul Constanţa: Ostrov.

Suprafaţa: 11.540 ha
Bioregiunea: Stepică
Altitudinea: 49 max., 0 min., 15 med.
Localizarea geografică: Lat. N 44° 13' 10"; Long. E 26° 54' 42"
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării, Stepa Câmpiei Române

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul către sit se poate face prin A2, din care se continuă pe DN21 spre Călăraşi, apoi pe DJ306 şi pe un drum local până în localitatea Independenţa sau pe DN31 prin Ciocăneşti, Bogata, Mărăşti, Dorobanţu, Boşneagu sau Mânăstirea. Din DN31 se mai poate aborda situl şi pe DJ303 prin localităţile Coconi, Sultana, Curăteşti, Luptători, Frăsinet, Ostrovu şi Lunca sau pe DJ313 prin localităţile Boşneagu, Ulmu, Chirnogi şi Făurei.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3130 - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetaţie din *Littorelletea uniflorae* şi/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **6510** - Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetaţie tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetaţie de *Chenopodion rubri* şi *Bidention*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Peşti:** Porcuşor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Scrumbie de Dunăre (*Alosa pontica*) • Sabiţă (*Pelecus cultratus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Ţipar (*Misgurnus fossilis*) • Ghiborţ de râu (*Gymnocephalus baloni*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Ţigănuş (*Umbra krameri*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanţa sitului este dată de valoarea naturală a zonelor umede adiacente Dunării în sectorul Oltenița-Călăraşi, aici fiind identificate patru tipuri de habitate acvatice, ripariene şi de pajişti de interes comunitar. Starea naturală a zonelor umede a făcut posibilă prezenţa unor specii de interes comunitar ce depind de aceste habitatele acvatice, precum vidra, buhaiul de baltă cu burta roşie, ţestoasa de apă, tritonul dobrogean şi 13 specii de peşti care completează valoarea naturală a sitului.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, formaţiunile de suprafaţă existente în această zonă sunt alcătuite din depozite loessoide şi aluviuni grosiere şi fine. Aluviunile din baza luncii Dunării sunt alcătuite din nisipuri, pietrişuri şi bolovănişuri, grosimea lor putând ajunge până la 10-18 m, acestea conţinând şi numeroase moluşte fosile. Sub aceste depozite pot fi întâlnite marne şi argile cu intercalaţii de nisipuri, iar la adâncimi mai mari de 20 m, pe malul Dunării pot fi găsite calcare, marno-calcare şi calcare marnoase. Particularităţile morfohidrologice ale luncii Dunării în dreptul sitului conferă acesteia un evident caracter de tranziţie între lunca propriu-zisă şi bălţile Dunării.

Pedologie

În această zonă se întâlnesc soluri zonale de stepă care au ca roci parentale loessul sau depozitele loessoide. Aceasta le conferă o structură poroasă şi determină un drenaj perfect, astfel încât atunci când ploile sunt abundente, apa care se află în exces se infiltrează uşor şi în celelalte straturi, iar atunci când este insuficientă, se ridică spre suprafaţă prin circulaţie ascendentă până la nivelul rădăcinilor. Principalele tipuri de sol întâlnite în sit sunt cernoziomurile (carbonatice, propriu-zise, cambice şi cele argiloiluviale) şi solurile brun roşcate tipice.

Hidrologie

Din punct de vedere hidrologic situl include segmentul din Dunăre cuprins între Oltenița şi Călăraşi, împreună cu râul Mostiştea, lacurile Gălăţui, Iezer, Frăsinet, Dorobanţul, Potcoava, Ciocăneşti şi canalul de legătură Dunăre-Iezer-Mostiştea-Dorobanţu.

Aspecte climatologice

Situl se află în climatul continental specific Câmpiei Române. El se caracterizează prin veri foarte calde cu precipitaţii nu prea bogate, care cad sub formă de averse, şi ierni relativ reci, marcate de viscole puternice şi de frecvente încălziri care provoacă discontinuităţi în distribuţia temporară şi teritorială a stratului de zăpadă. Media anuală a temperaturii este de 11,35 °C, primul îngheţ având loc la început de octombrie, iar ultimul în aprilie. Precipitaţiile sunt aduse în general de masele de aer atlantice şi mediteraneene, înregistrându-se o medie anuală de 503,6 mm. Viteza medie a vântului este de 3,6 m/s, în sit bătând crivăţul, foarte puternic, rece şi uscat, care determină iarna geruri mari, spulberarea şi troienirea zăpezii, austrul, vânt uscat prezent aproape în toate anotimpurile, care iarna produce ger şi vara secetă, şi suhoveiul, un vânt fierbinte şi uscat ce provocă secetă, eroziunea solului şi furtuni de praf.

Biocenoza

Vegetaţia

În sit predomină vegetaţia acvatică alături de pajişti umede şi pă-şuni, în alternanţă cu zăvoaie de plop, salcie şi ulm. Sunt prezente suprafeţe întinse de stuf şi papură pe lacurile şi malurile râurilor şi canalelor din sit, iar în apă se întâlnesc specii acvatice protejate ca iarba broaştei, cornaci şi peştişoară. Pădurile naturale din Lunca Dunării sunt formate aproape exclusiv din sălcii şi mai rar răchită, plopi albi şi negri, alături de care mai pot apărea specii indigene de ulmi precum velnişul şi ulmul de câmpie. Foarte rar, în staţiunile de grinduri înalte se pot întâlni frasini de luncă şi stejari pedunculaţi sau brumării. Dintre arbuşti apar în locurile joase zălogul, răchita roşie şi salcia, iar pe grinduri sângerul, mai rar păducelul şi măceşul. În sit este prezentă şi amorfa arbustivă, o specie alohtonă invazivă care se răspândeşte extrem de repede. Dintre liane este frecventă în sit viţa sălbatică, pe unele ostroave dezvoltându-se şi liana dobrogeană. Toate cele patru habitate identificate în sit prezintă o stare de conservare bună.

Fauna

Pe teritoriul sitului se pot vedea mamifere precum hârciogul, şoarecele de câmp, iepurele de câmp, vulpea, viezurele, dihorul de stepă şi vidra (specie de interes comunitar). Herpetofauna este reprezentată de şopârla cenuşie, şarpele de apă şi speciile de interes comunitar tritonul dobrogean, buhaiul de baltă cu burta roşie şi ţestoasa de apă, care au în sit populaţii rezidente cu o stare de conservare bună. Fauna de peşti care populează ecosistemele acvatice este reprezentată de crap, caras, plătică şi şalău alături de care apar cele 13 specii de peşti de interes comunitar pentru care a fost desemnat situl: zvârluga, petrocul, boarca, fusarul, pietrarul, scrumbia de Dunăre, porcuşorul de nisip, răspărul, sabiţa, avatul, ţiparul, ghiborţul de râu şi ţigănuşul. De asemenea, pot fi observate numeroase specii de păsări de interes comunitar, pentru care au fost declarate în zonă patru arii de protecţie specială avifaunistică.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Locuitorii zonei se ocupă cu agricultura, cultivând în special cereale şi plante tehnice, creşterea animalelor, prelucrarea lemnului, pescuitul sportiv, în zonă existând şi multe societăţi comerciale cu profil agricol care administrează cea mai mare parte a terenului arabil, alături de societăţi cu profil comercial sau de prestări servicii. De asemenea, există mai multe ferme piscicole. În gospodării se foloseşte în principal lemnul şi secundar GPL-ul pentru încălzire. Acestea nu sunt racolate la sistemul de alimentare cu apă potabilă sau canalizare, utilizând fose vidanjabile, cu excepţia celor aflate în Grădiştea şi Oltenița.
Zona este bogată în vestigii arheologice, fiind identificate mai multe situri din neolitic (cultura Boian), eneolitic (cultura Gumelniţa), epoca bronzului târziu (cultura Coslogeni), resturi materiale ale civilizaţiei daco-getice şi obiecte de factură romană. În zilele noastre localnicii mai păstrează încă unele obiceiuri care marchează pregatirea pentru începerea muncilor de primavară (Urlalia şi Cucii), şi obiceiuri de vară prin care în timpul arşiţei se invocă ajutorul forţelor supranaturale (Scaloianul şi Paparudele). Un eveniment important pentru localnici este Sărbătoarea Dunării, pe 15 august, când au loc slujbe religioase specifice, diferite concursuri antrenante şi spectacole de muzică şi dansuri populare oferite de Ansamblurile folclorice locale „Brăuleţul Dunării" şi „Jienii".

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierea stufului, golirea şi umplerea neadecvată a bazinelor piscicole, dragarea şi braconajul au un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există doar amenajări pentru colectarea deşeurilor, fiind necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărţi), centru de vizitare/informare, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, trasee tematice, locuri de campare şi vetre de foc.

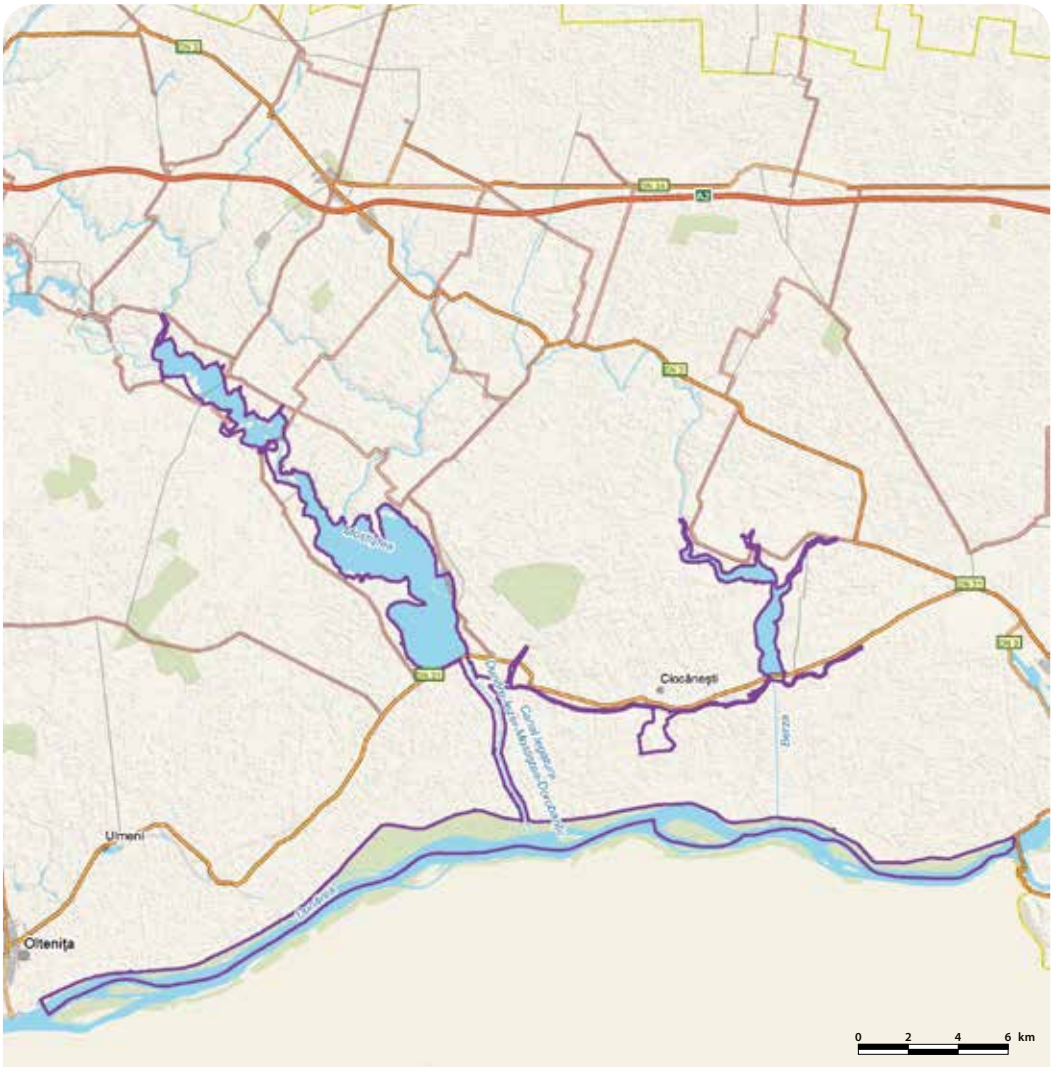

OLTUL MIJLOCIU - CIBIN - HÂRTIBACIU - RO SCI 0132

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Sibiu: Alțina, Arpașu de Jos, Avrig, Boița, Bârghiș, Cisnădie, Cârța, Marpod, Nocrich, Porumbacu de Jos, Racovița, Roșia, Sadu, Turnu Roșu, Tălmaciu, Șelimbăr.
Județul Brașov: Beclean, Făgăraș, Mândra, Ucea, Viștea, Voila, Șercaia.
Județul Vâlcea: Câineni, Racovița.

Suprafața: 2.826 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 40' 58"; Long. E 24° 19' 28"
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpații Meridionali, Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 568 max., 314 min., 416 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl are o extindere foarte mare, fiind accesibil din DN7 (sectorul Defileul Oltului), DN1 (sectorul Sibiu-Șercaia) și DJ106 (sectorul Sibiu-Agnita) sau de pe rutele de cale ferată Râmnicu Vâlcea-Sibiu și Sibiu-Brașov.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4060 - Tufărișuri alpine și boreale; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Castor (*Castor fiber*). **Nevertebrate:** Melcul cu cârlig (*Anisus vorticulus*) • Scoica de râu (*Unio crassus*) • *Chilostoma banaticum* • *Ophiogomphus cecilia*. **Pești:** Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Sabiță (*Pelecus cultratus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este important datorită mozaicului de habitate, aici fiind prezente mlaștini, râuri, lacuri, bălți, pajiști, păduri și terenuri cultivate. Deși o parte dintre zonele umede s-au format ca urmare a lucrărilor hidrotehnice (lacurile, brațele secundare și cele moarte ale râului Olt, mlaștinile și zăvoaiele), ele adăpostesc populații bine conservate de specii acvatice de interes comunitar cum ar fi melcul cu cârlig, scoica de râu, țestoasa de apă, tritonul cu creastă, vidra, castorul și zece specii de pești. Este o zonă importantă și pentru speciile de păsări care cuibăresc sau tranzitează acest areal, dar și pentru melcul carenat bănățean, care aici are o stare bună de conservare. Situl adăpostește două habitate, Tufărișuri alpine și boreale și Păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum*, ambele aflate într-o stare medie de conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se suprapune peste porțiuni din văile Oltului, Cibinului și Hârtibaciului. Din punct de vedere geologic sunt specifice nisipurile, pietrișurile, argilele și marnele. Altitudinile variază între 300 și 600 m. Defileul Oltului, între Cozia și Turnu Roșu, este săpat în roci dure, de tipul șisturilor cristaline, cu versanți abrupți afectați de procese de eroziune. Deoarece situl este extins mai mult în lungime, de o parte și de alta a râurilor care îl traversează procesele geomorfologice cele mai frecvente sunt cele fluviatile, respectiv eroziunea creată de apele curgătoare.

Pedologie

Solurile sunt variate, de la cele specifice zonei de pădure până la cele de luncă, cu exces de umiditate. Astfel, se pot identifica în sit argiluvisolurile, solurile brune de pădure și solurile de luncă gleizate și pseudogleizate.

Hidrologie

Hidrografia este reprezentată de cele trei râuri care dau și denumirea sitului: sectorul mijlociu al Oltului, afluentul său de ordinul I Cibinul și cel de ordinul II Hârtibaciu. Valea Oltului a suferit numeroase intervenții antropice în anii '70-'90, printre care îndiguiri, baraje, desecări, toate acestea afectând regimul hidrologic al râului și modificând peisajul. Au apărut astfel lacurile Avrig, Arpașu, Voila, Viștea, Robești. Valea Oltului este diferită în Țara Făgărașului față de zona de defileu, având un aspect de vale caracteristică zonei de șes, cu terase și luncă, pe când defileul este săpat în șisturi cristaline, având un aspect montan. Cibinul izvorăște din Munții Cindrel, străbate depresiunea Sibiului și se varsă în Olt lângă localitatea Tălmaciu, după ce preia apele Hârtibaciului, un râu de zonă deluroasă ce traversează podișul cu același nume.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în climat temperat-continental specific dealurilor joase, unde temperaturile medii anuale sunt de 8-9 °C. Luna cea mai caldă este iulie, când temperatura medie ajunge la 21 °C, iar cea mai rece este ianuarie, cu o medie de –3 °C. Cantitatea medie anuală a precipitațiilor depășește 600 mm, cu valori minime în februarie și maxime în iunie, iar numărul zilelor de îngheț într-un an este de circa 120. Umiditatea relativă a aerului înregistrează valori multianuale de 75%. Vânturile predominante sunt cele din direcția NV, pe alocuri fiind specific vântul de tip foehn.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația din sit este foarte bogată și variată ca urmare a extinderii mari a sitului și a multitudinii tipurilor de habitate. Cea mai mare diversitate de specii de plante este pe Oltul Mijlociu, unde se găsesc specii iubitoare de umezeală, fiind astfel identificate aici peste 105 comunități acvatice și palustre. Dintre speciile rare de plante amintim feriga de mlaștină, violeta de apă, narcisa, pătlagina de sărături, peștișoara și castana de apă. Există și o bogată comunitate de alge, cele mai răspândite fiind diatomeele. O diversitate mare de alge există și în râul Cibin, unde au fost identificate peste 100 de specii. Pădurile din sit sunt specifice etajului de foioase, cu stejar, carpen, fag, alun sau tei. De-a lungul văilor Oltului, Cibinului și Hârtibaciului sunt caracteristice sălciile, aninii și plopii. De asemenea, în zonele în care viteza de curgere a apei este mică s-au dezvoltat comunități de trestie și papură care constituie habitate propice cuibăritului multor specii de păsări.

Fauna

Fauna este diversificată ca urmare a varietății condițiilor bio-pedo-climatice, întâlnindu-se în sit specii caracteristice atât zonei de pădure, cât și zonelor de luncă. Foarte bogată este aici fauna de pești, dintre care amintim speciile protejate avat, boarcă, dunariță, fusar, moioagă, sabiță, zvârlugă, petroc, porcușor de nisip și pietrar, precum și speciile de interes pentru pescari precum crapul, somnul și șalăul. În sit sunt protejate și alte specii acvatice de interes comunitar cum ar fi melcul cu cârlig, scoica de râu, țestoasa de apă și tritonul cu creastă. Dintre mamifere, situl adăpostește importante populații de castor și vidră, ambele specii fiind într-o stare bună de conservare. În pădurile sitului se întâlnesc mamifere caracteristice acestei zone cum ar fi mistrețul, pisica sălbatică, viezurele, pârșul mare etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei peste 84700 de locuitori din comunitățile aflate în sit sunt angrenați în agricultură, creșterea animalelor, prelucrarea lemnului, industria materialelor de construcții, metalurgică, energetică și cea ușoară, comerț, turism, alimentație publică,

construcţii şi amenajări interioare, prestări servicii, morărit şi panificaţie, transporturi, producţie de ambalaje din mase plastice etc. Locuinţele din aceste localităţi sunt alimentate în totalitate cu apă potabilă în mod centralizat, iar sistemul de canalizare este realizat aproape în totalitate (excepţie făcând trei sate, unde acesta este în faza de proiect). Încălzirea se face cu lemne şi gaze naturale, toate localităţile fiind racordate la reţeaua de distribuţie a gazelor.

În zona sitului au fost găsite ruinele unui castru roman şi ale unei fortificaţii medievale, precum şi un fragment din drumul austriac „Via Carolina" datat din anul 1717. Zona a fost frământată de mai multe lupte în cele două războaie mondiale, de care aduc aminte mai multe monumente şi cimitire ale eroilor căzuţi răspândite în toată zona. În zilele noastre locuitorii mai păstrează obiceiuri ca târgurile de produse şi animale, Meteleaua (sărbătoare cu origine păgână în decembrie, care simbolizează biruinţa binelui, a luminii şi a renaşterii), Udatul fetelor în ziua de Sfântul Gheorghe, formarea în ajunul zilei de Sf. Nicolae a cetei de feciori a satului, Colindatul Irozilor. Momente în care se mai pot admira şi azi meşteşuguri tradiţionale, costume, cântece şi dansuri populare sunt festivalurile „Florile Oltului", „Produse şi tradiţii în Ţara Oltului", „Olimpiada Meşteşugurilor Artistice Tradiţionale" şi „Hora de la Ruscă", o tradiţie ce se păstrează încă din secolul al XVIII-lea.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Situl este supus unei presiuni antropice mari manifestată în mod permanent prin urbanizare, poluare şi modificări de natură hidroenergetică aduse ecosistemelor acvatice. Sporadic au loc în sit depozitări ale deşeurilor menajere şi industriale, cu efect major asupra speciilor şi ale habitatelor. Vulnerabilitatea acestora creşte cu atât mai mult cu cât situl este foarte extins, urmând în principal albia râurilor, iar factorii perturbatori cu impact negativ pot fi astfel situaţi la distanţă mare de sit.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl nu dispune în prezent de amenajări/dotări, fiind necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărţi), puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc.

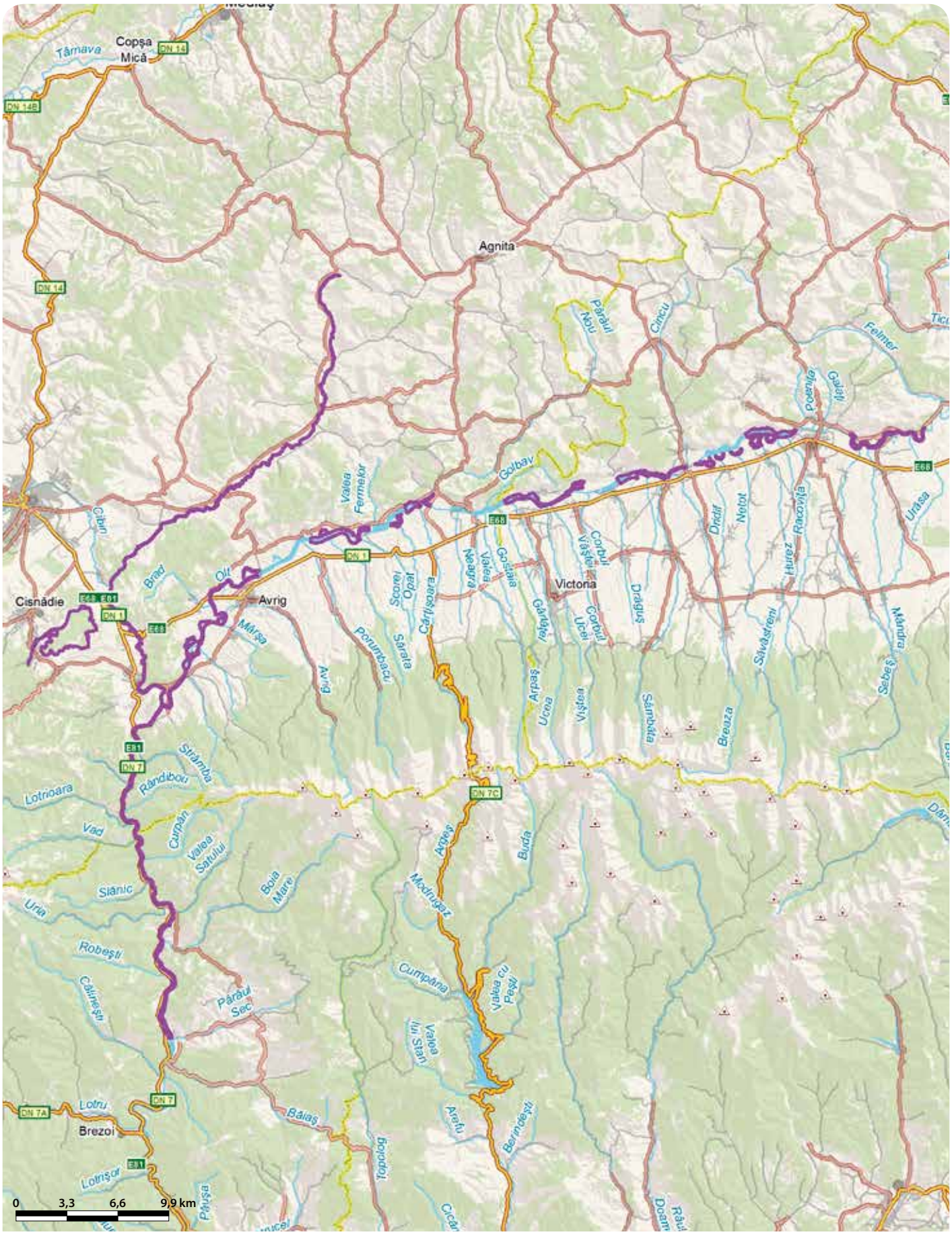
Copşa Mică
Târnava
DN 14
DN 14B
Agnita
Cisnădie
Avrig
Victoria
Brezoi
Olt
Cibin
Brad
Valea Fermelor
Golbav
Podenia
Galeşi
Felmer
Urâsa
Racovița
Hârtibaciu
Sebeş
Mândra
Sălăstreni
Breuza
Sâmbăta
Dragoş
Arpaş
Ucea
Viştea
Gârlei
Corbul
Ucei
Vâşter
Gostaia
Valea Nemţului
Scorei
Opaţ
Cârţişoara
Sarata
Porumbacu
Avrig
Mărşa
Drăuţ
Notot
Iţăreş
Buda
Modrugaz
Cumpăna
Valea cu Peşti
Valea lui Stan
Arefu
Berindeşti
Topolog
Băiaş
Râul Doamnei
Cicăr
Pârâul Sec
Câlnişti
Robeşti
Uria
Slănic
Vad
Lotrioara
Curpăn
Valea Satului
Bolia Mare
Râmnicu Sărat
Râmnicu Vâlcea
Lotru
Lotrişor
Râul Doamnei
Râul Târgului
Râul Mare
Râul Sadu
Râul Cetăţii
Râul Hârtibaciu
Râul Olt
Râul Cibin
Râul Târnava Mare
Râul Târnava Mică
Râul Sebeş
Râul Lotru
Râul Olt
Râul Cibin
Râul Hârtibaciu

PĂDUREA BĂDEANA - RO SCI 0133

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vaslui: Pogonești, Tutova.

Suprafaţa: 61 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 46° 9′ 26″; Long. E 27° 34′ 18″
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea:** 197 max., 103 min., 172 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ **DL** **DF** DA
Din Vaslui se poate merge pe DN24 până la Bârlad, cu continuare spre Bădeana, situl fiind limitrof acestei localităţi. La Bădeana se poate ajunge și plecând din Buzău pe DN2 spre Focșani, după Bizighești intrându-se pe DN24.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91AA - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat pentru conservarea unor ochiuri de pădure de stejar pufos, habitat de interes comunitar, vestigiu al fostelor păduri de stejar din zona de silvostepă. Această pădure reprezintă totodată extrema nordică a arealului fitogeografic al gârniţei, constituind din această perspectivă un subiect important din punct de vedere ştiinţific şi conservativ, în sit fiind inclusă şi în rezervaţia naturală cu acelaşi nume. Tot aici întâlnim şi buhaiul de baltă cu burta roşie, amfibian de interes comunitar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în Podişul Moldovei, pe Colinele Tutovei. Relieful caracteristic zonei este de interfluvii înguste, prelungi, paralele, monoclinale, foarte asemănătoare între ele, uneori cu versanţi abrupţi. Zona în care este localizat situl prezintă pante domoale. Expoziţia pantei pe care se află pădurea este nord-estică, iar altitudinea este de 100-197 m. Este o arie constituită pe un fundament ce aparţine flancului sudic al Platformei Moldovenești și părţii de NV a Depresiunii Bârladului, puternic compartimentată și faliată. Unitatea acestui teritoriu este dată de cuveta sedimentară sarmaţiană și pliocenă, groasă și uniformă.

Pedologie

Solul este de tip cernoziom cambic, caracteristic silvostepei și format în condiţii de vegetaţie și climă active care au favorizat intensificarea și adâncirea proceselor de transformare a materiei minerale. Mai sunt întâlnite aici solul argiloiluvial și cel cenușiu de pădure. Condiţiile climatice și pedogenetice imprimă și favorizează caracterul xeric al acestei păduri.

Hidrologie

Situl se află în bazinul Siretului, la nouă km de confluenţa râului Tutova cu Bârladul. Pădurea este localizată în estul cursului inferior al râului Bârlad, acesta fiind cel mai important afluent de parte stângă al Siretului. Constituţia geologică, cu lentile mici de roci impermeabile, face ca stratul acvifer să fie discontinuu și neuniform. Apele subterane libere sunt anemice, iar izvoarele sunt răzleţe și cu debite mici.

Aspecte climatologice

Climatul sitului este temperat-continental cu o nuanţă expresiv stepică, verile fiind secetoase și călduroase iar iernile umede și reci. Precipitaţiile sunt sub 400 mm/an, având în mare parte caracter advers, dar se pot înregistra și până la 80 de zile lipsite de precipitaţii. În schimb, topirea zăpezilor și ploile abundente pot provoca inundaţii. Vânturile bat în principal din NV și nord.

Biocenoza

Vegetaţia

Pădurea Bădeana este o pădure naturală tipică de silvostepă, un rest din întinsele păduri care au fost defrişate pentru extinderea terenurilor agricole. Flora este reprezentată de specii caracteristice pădurilor xerice dominate de stejarul pufos și stejarul brumăriu, fiind un amestec de pădure cu vegetaţie stepică. În acest context, pe lângă cele două specii, în structura arboretului mai întâlnim gârniţa, diferite specii de gorun, arţarul tătăresc, mojdreanul și jugastrul. Stratul arbustiv este puternic dezvoltat, format în special din lemn câinesc, la liziera pădurii predominând porumbarul și părul pădureţ. Este de menţionat faptul că această pădure reprezintă extrema nordică a arealului fitogeografic al gârniţei, constituind din această perspectivă un subiect important din punct de vedere ştiinţific şi conservativ. Tot în cadrul florei, din covorul ierbos sunt de menţionat printre altele mărul lupului, obsiga (ca și specie tipică locurilor uscate), garofiţa, clopoţelul, irisul, zambila, sipica, struguraşul, aceasta din urmă fiind una dintre plantele care înfloresc primele la începutul primăverii.

Fauna

Fauna este una tipică pădurilor de stejar din zonele colinare. Herpetofauna este reprezentată de buhaiul de baltă cu burta roșie, care se reproduce în bălţile temporare formate în interiorul pădurii, iar în poieni și luminișuri întâlnim guşterul și șopârla de câmp. În ceea ce priveşte avifauna, ghionoaia sură și turturica sunt unele dintre speciile întâlnite aici, iar dintre răpitoarele nocturne, cucuveaua și ciuful de pădure sunt păsări a căror prezenţă în sit este favorizată de apropierea pădurii Bădeana de localitatea cu acelaşi nume. Răpitoarele diurne sunt reprezentate de șoimul rândunelelor și vânturelul roșu care cuibăresc spre marginea pădurii în cuiburile părăsite ale altor păsări. Dintre răpitoarele diurne mari este semnalată acvila de câmp, o specie reprezentativă pentru dealurile și câmpiile cu păduri izolate și pâlcuri de copaci, dar se întâlnesc frecvent și şorecari comuni. Dintre mamiferele mari întâlnim cu precădere mistreţul, atras în sit de ghinda pe care o consumă și care reprezintă o sursă de hrană importantă și pentru mamiferele mici precum veverița. De asemenea, în sit se pot întâlni căprioru, vulpea, ariciul și bursucul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele îndeletniciri ale locuitorilor sunt agricultura, creşterea animalelor, comerţul, morăritul și panificaţia. Racordarea localităţilor din sit la reţeaua de alimentare cu apă potabilă și canalizare este executată doar parţial, iar încălzirea locuinţelor se face în sistem individual, cu lemne.

Au fost identificate vestigii din epoca medievală (secolele XIV-XVI) la Polocin. Comuna Pogonești reuşeşte să mențină acel spirit rural pe care tot mai rar îl întâlnim azi. Apropierea de oraş nu a modificat cu nimic frumusețea sufletească a oamenilor, care și-au păstrat candoarea și bunătatea. Se poate vizita Muzeul Sătesc „Casa Răzeşului", iar la sărbătorile prilejuite de Ziua Comunei se pot admira costume populare, cântece și dansuri populare autentice în cadrul „Horei Răzeşilor".

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit are loc cu caracter sporadic îndepărtarea arborilor uscaţi sau în curs de uscare, periodic fiind organizate și vânători, care disturbă liniștea speciilor de animale. În afara sitului se practică agricultura și un turism de intensitate medie, ambele nemanifestând o influenţă negativă semnificativă asupra habitatelor din sit.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, spaţii administrative în cadrul cantonului silvic din interiorul sitului, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare și trasee turistice, amenajate pe drumurile forestiere din interiorul sitului. Sunt necesare bariere pentru limitarea accesului motorizat, precum și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

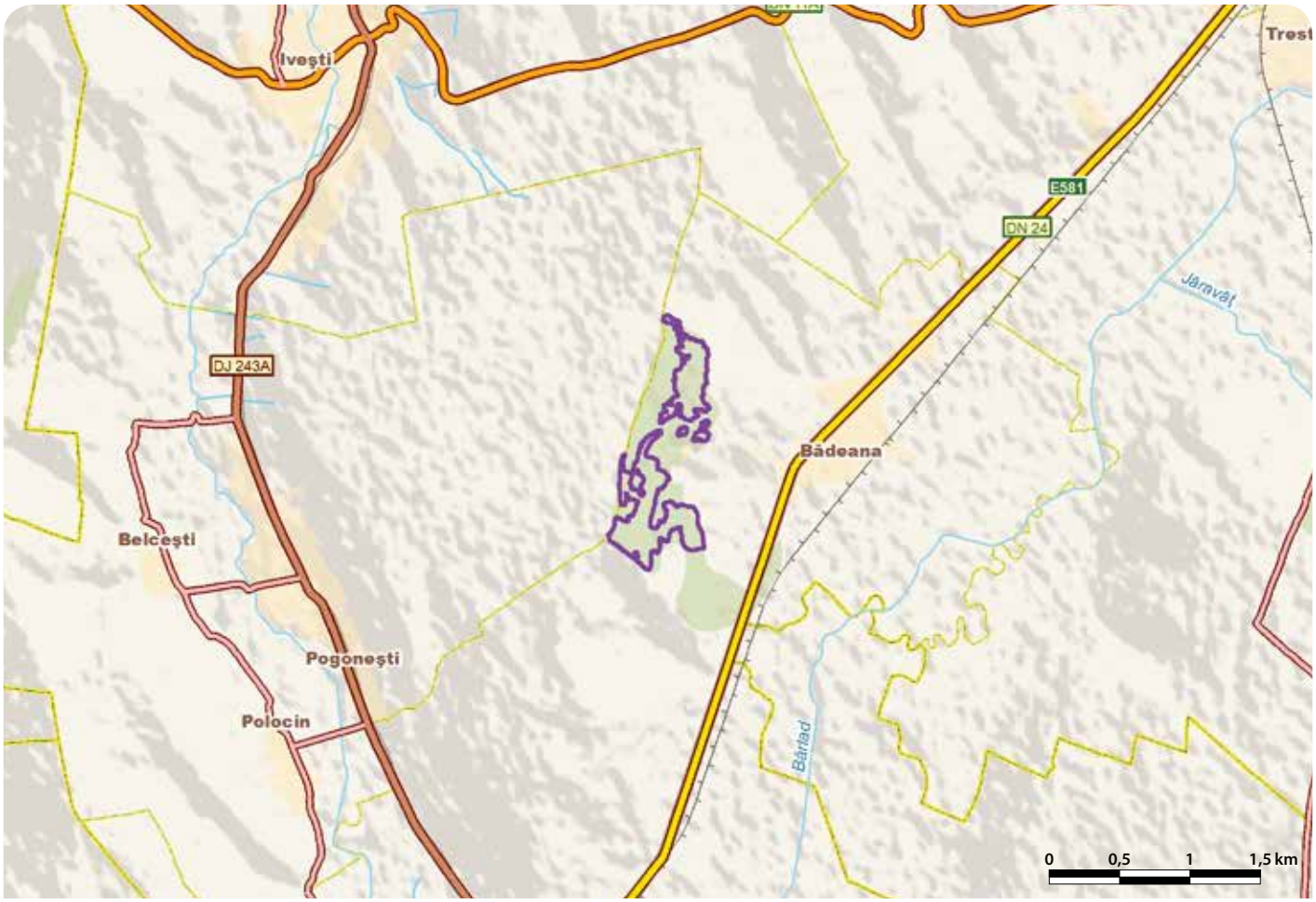

PĂDUREA BALTA-MUNTENI - RO SCI 0134

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Galați: Negrilești.

Suprafața: 86 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 56′ 59″; Long. E 27° 27′ 56″
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea:** 52 max., 41 min., 48 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe DN24 (Tecuci-Bârlad), între localitățile Munteni și Gara Berheci, șoseaua trecând aproape de sit. Se poate ajunge și cu trenul pe ruta Tecuci-Bârlad cu coborâre în halta Munteni sau în Berheci.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91F0 - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: *Erannis ankeraria*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl protejează o pădure ripariană cu o structură naturală foarte bine conservată în care se remarcă o bună regenerare naturală a speciilor dominante de stejar, stejar brumăriu, carpen, trei specii native de frasin și ulm de câmp. Există porțiuni largi unde subarboretul este foarte bine dezvoltat, asigurând o bună protecție a solului. Este de remarcat varietatea mare a covorului ierbos, în care sunt prezente și lalelele pestrițe, precum și existența în sit a unei populații de fluturi cotar dintr-o specie de interes comunitar, care are aici o stare bună de conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Substratul litologic este alcătuit din gresii, marne, șisturi argiloase, calcare, conglomerate, nisipuri și pietrișuri. Apar la zi formațiuni neogene, nisipuri și argile cu intercalații subțiri de gresie și prundișuri fluvio-lacustre acoperite de luturi loessoide. Geomorfologic situl se află în sudul Platformei moldovenești, bazinul superior al râului Bârlad și versanții inferiori ai podișului Covurlui. Unitatea geomorfologică este Câmpia Română, subținutul Câmpiei Piemontane, districtul Câmpiei Tecuciului, alcătuită din terase joase.

Pedologie

Tipurile de sol întâlnite sunt reprezentate de cernoziomul cambic (cel tipic și cel salinizat-alcalizat) și cernoziomul aluvial (tipic și gleizat).

Hidrologie

Rețeaua hidrologică a zonei este restrânsă, reprezentată de râul Bârlad, pârâurile Berheci și Geru și câteva cursuri de apă cu debite fluctuante. Regularizarea Bârladului a condus la unele schimbări în cadrul tipurilor de stațiuni și de sol. În perioadele de secetă, când ploile sunt rare și de scurtă durată, se acumulează puțină apă în sol deoarece nu există posibilitatea percolării în profunzime. Pe solurile nisipoase neevoluate aportul apei freatice în echilibrarea hidrologică este redus, aceasta fiind blocată de straturile compacte sau cimentate.

Aspecte climatologice

Temperatura medie anuală este de 10,8 °C, iar precipitațiile medii anuale ajung la 467 mm. Verile sunt lungi și călduroase, perioada de vegetație lungă fiind favorabilă componentei floristice a sitului. De asemenea, nu se instalează geruri târzii sau timpurii care să afecteze dezvoltarea componentei floristice. Vânturile predominante sunt din nord, sud și NE.

Biocenoza

Vegetația

Situl este localizat în lunca Bârladului la o altitudine de 40-60 m, pe depozite aluviale luto-argiloase. În marea majoritate, situl prezintă un grad de închidere al coronamentului de 70-80%, cu excepția unei benzi unde acoperirea este mai redusă (40-50%), iar înțelenirea este mai puternică. Speciile importante din compoziția pădurii ripariene sunt stejarul, teiul, carpenul, stejarul brumăriu, frasinul cu frunză îngustă, frasinul comun, frasinul pufos, ulmul de câmp și velnișul. În anumite porțiuni există un al doilea etaj de arbori constituit din jugastru și arțar tătărăsc. Subarboretul este foarte bine reprezentat de păducel, corn, lemn câinesc, măceș, salbă moale, măr pădureț, sânger și soc negru. În sit există populații de plante rare precum laleaua pestriță sau orhideele stupiniță și trânji. Alte plante importante la nivel național sunt garoafa, ghiocei, breiul ovat și joldeala.

Fauna

Dintre mamifere, cel mai bine reprezentate în perimetrul sitului sunt mistrețul, vulpea, iepurele, căprioru, cerbul lopătar, șoarecele de pădure, chițcanul de pădure, ariciul, șoarecele gulerat și pârșul de alun. Au fost înregistrate mai multe specii de lilieci, dar nu se știe încă dacă pădurea reprezintă pentru acestea doar habitat de hrănire sau sunt utilizate și scorburile pentru adăpost sau reproducere. Mai des întâlnite sunt păsările precum fazanul, guguștiucul, porumbelul sălbatic, turturica, barza albă, cucul, privighetoarea de zăvoi, sturzul cântător, pitulicea mică, ciocănitoarea pestriță mică, ghionoaia verde, vânturelul roșu, șorecarul comun, uliu păsărar, uliu cu picioare scurte sau pițigoiul mare și cel sur. Dintre reptilele existente în sit menționăm șarpele rău, șarpele de casă, șopârla de câmp și năpârca, iar dintre amfibieni sunt bine reprezentate broasca râioasă verde, brotăcelul, broasca săpătoare brună și broasca roșie de pădure. Insectele sunt de asemenea bine reprezentate în sit, fiind identificate următoarele specii: călugărița, gândacul mare al scoarței de ulm, carabul, fluturele cu coadă aurie, inelarul, molia verde a stejarului, cotarul verde, cotarul brun, cărăbușul de mai, gândacul de frunză al stejarului, buburuza, molia minieră a frunzelor de stejar, gândacul Ileană, țigărarul stejarului, croitorul mare, furnica mare neagră, trombarul ghindei, fluturele mare coadă de rândunică, lăcusta italiană, fluturele roșcat ochi de păun, bondarul de pământ, vaca Domnului, libelula roșie, calul dracului etc. Cu stare de conservare bună sunt prezente în sit populațiile unui fluture de noapte ale cărui larve se hrănesc cu frunze de stejar, specia fiind de interes comunitar.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Economia comunei este axată mai mult pe creșterea animalelor, legumicultură, cultura porumbului, a grâului și a florii soarelui, în zonă existând și plantații întinse de viță de vie. Comuna nu beneficiază de canalizare sau alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat, acestea fiind în stadiu de proiect, iar gospodăriile sunt încălzite în sistem individual, cu lemne.

În cadrul unui sit arheologic din apropiere au fost descoperite obiecte și dovezi ale existenței omului pe aceste meleaguri încă din neolitic, eneolitic, epoca bronzului și epoca medievală. În Evul Mediu, datorită peisajului natural împădurit, cu foarte puține elemente antropice, Lunca Bârladului a fost una dintre puținele căi străbătute de armatele turcilor spre nordul Moldovei. Astăzi, ca puncte de interes există în comună două biserici, un vechi conac boieresc și un foișor.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Modificarea cursurilor de apă prin îndiguiri dereglează regimul hidrologic din sit, iar existența salcâmului plantat în vecinătatea sitului poate favoriza pătrunderea acestei specii în habitat, amenințând astfel structura acestuia.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent există doar un spațiu administrativ și panouri de informare în cele două puncte de intrare în sit. Este necesară suplimentarea acestor amenajări din teren, precum și instalarea unor panouri pentru orientare, amenajarea unor trasee turistice și locuri de campare cu vetre de foc, precum și spații pentru colectarea deșeurilor. De asemenea, mai este necesară amenajarea unui punct de informare într-una din comunitățile învecinate sitului.

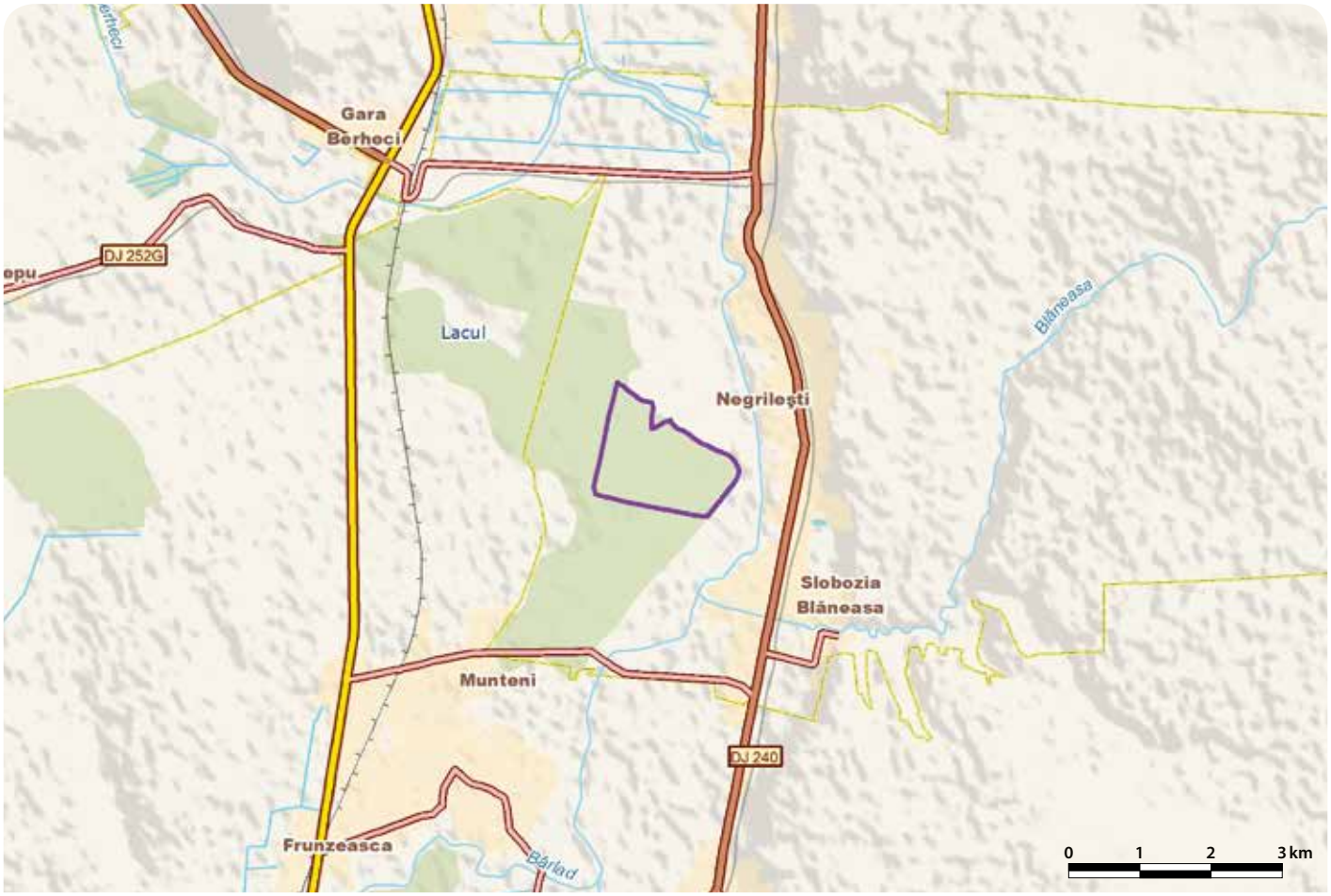

PĂDUREA BÂRNOVA-REPEDEA - RO SCI 0135

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Bârnova, Ciurea, Comarna, Dobrovăț, Grajduri, Iași, Mogoșești, Schitu Duca, Scânteia, Tomești.
Județul Vaslui: Tăcuta.

Suprafața: 12.216 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 47° 1' 27"; Long. E 27° 38' 50"
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea:** 419 max., 103 min., 299 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl este străbătut de DN24 (Iași-Tecuci). La circa 11 km spre sud de centrul municipiului Iași, imediat ce ajungem la marginea localității Socola, DN24 străbate pădurea Bârnova pe o distanță de 8 km. Pe acest parcurs, spre dreapta se desprinde DJ247 spre Dobrovăț. Acest drum mai puțin traficat străbate pădurea pe o distanță de 10 km. În jumătatea de vest a sitului se află DC51 (Dobrovăț-Gara Bârnova), DC6 (Protopopești-Poiana cu Cetate-Bârnova Sanatoriu) care oferă trasee interesante prin pădure dar sunt mai greu practicabile. Alături de acestea, situl mai este străbătut de o rețea de drumuri forestiere care nu se recomandă a fi parcurse cu vehicule motorizate pentru a nu perturba ecosistemele forestiere.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9130 - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*). **Mamifere:** Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*). **Nevertebrate:** *Gortyna borelii lunata* • **Callimorpha quadripunctaria* • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Croitorul cenușiu (*Morimus funereus*) • Cărăbușul cu corn (*Bolbelasmus unicornis*) • Carab (*Carabus variolosus*) • Gândac de apă (*Rhysodes sulcatus*) • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Pădurea Bârnova adăpostește o mare diversitate de habitate ceea ce favorizează existența a numeroase specii de plante și animale. Multe dintre corpurile de pădure se păstrează intacte. Pășunile din interiorul sau de la marginea pădurii sunt puțin afectate de suprapășunat. Alături de pășuni se găsesc fânețe, zone cu tufărișuri sau terenuri agricole ce păstrează un procent ridicat de vegetație naturală aflată într-o stare foarte bună de conservare. Impactul antropic de nivel mediu și heterogenitatea crescută a habitatelor favorizează populațiile de animale ce își găsesc în sit locuri de reproducere și hrănire. Suprafața mare a sitului, configurația reliefului și mozaicul de habitate prezente în interiorul acestuia creează premisele ecologice ale dezvoltării unei biodiversități mari, spațiul fizic fiind suficient pentru ca fiecare specie să-și poată desfășura ciclul de viață în nișa sa ecologică.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află de o parte și de alta a uneia dintre cele mai importante cumpene de ape din Moldova, cea dintre bazinul Jijia-Bahlui (ultimul fiind râul care străbate municipiul Iași aflat în imediata apropiere spre nord) și bazinul Bârladului, cu precizarea că cea mai mare parte este situată în cel de-al doilea. Cumpăna de ape amintită conține linia celor mai mari înălțimi din Podișul Central Moldovenesc, cu altitudini de peste 350 m. Constituția geologică este dată de argile, marne și nisipuri (unele cu sfere de tipul concrețiunilor de gresie) în care se intercalează orizonturi de calcare cu grosimi până la 3-5 m. În partea superioară a culmilor, în deschiderile din coastele dealurilor se pot vedea succesiuni de nisipuri, argile fine și pietrișuri cu o structură încrucișată, acestea fiind formațiuni tăiate adânc, transversal ale unei foste delte ce exista aici acum peste 15 milioane de ani. Situl se suprapune culmilor deluroase nordice împădurite ale Podișului Central Moldovenesc. Altitudinile celor mai multe interfluvii oscilează între 300 și 350 m, deși există numeroase suprafețe care depășesc 400 m. Relieful actual este format dintr-un ansamblu de platouri, dealuri cu suprafața larg boltită și culmi separate de văi adânci, adesea asimetrice. Sculptarea diferențiată a reliefului a făcut ca, alături de platformele înalte, să se dezvolte și unele trepte mai joase în al căror substrat se găsesc formațiuni mai moi sau intercalații de roci consistente dar cu o poziție mai coborâtă. La sud de cumpăna apelor Jijia-Bârlad, situl se dezvoltă de-a lungul pâraielor din bazinul superior al râului Bârlad, multe cu caracter torențial, eroziune activă și cu declanșarea în rocile moi ale numeroaselor alunecări de teren. Din această cauză, microrelieful accidentat și foarte labil a împiedicat defrișările, stabilirea de vetre, sate etc. și a permis conservarea unor ecosisteme forestiere foarte variate.

Pedologie

În sit se întâlnesc o gamă variată de soluri zonale cum sunt feoziomurile, luvisolurile, cambisolurile și molisolurile caracteristice Podișului Moldovenesc. Luvisolurile cuprind două tipuri de soluri: luvisolurile haplice și cele albice. Substratul pe care s-au format aceste soluri este constituit din luturi și argile, uneori alternante în strate subțiri de luturi, marne, nisipuri sau pietrișuri. Solurile sunt de la profunde la foarte profunde. În sit este foarte răspândit cambisolul eutric. Erodisolurile au rezultat din cambisoluri și luvisoluri prin erodarea orizonturilor superioare în diferite proporții. În aceste condiții se depreciază atât calitățile trofice ale solului cât și cele hidrice, aceasta determinând scăderea capacității de întreținere a vegetației forestiere erbacee și lemnoase.

Hidrologie

Situl se află în rețeaua hidrografică a Podișului Central Moldovenesc care aparține sistemului Prut cu bazinele principale Bahlui și Bârlad. Principalii afluenți ai Bahluiului sunt Pârâul Voinești, Pârâul Nicolina și Pârâul Mare. Rețeaua hidrografică se caracterizează prin scurgeri reduse în timpul iernii din cauza epuizării apelor subterane. Apele mari de primăvară încep în martie și formează ușoare viituri de scurtă durată. În partea sudică și sud-estică, pâraiele cu caracter torențial fac ca turbiditatea apelor să fie mare, fapt favorizat de relieful fragmentat, depozitele aluviale afânate și procesele de eroziune care au loc în prezent.

Aspecte climatologice

Temperatura medie anuală este de 9 °C. Perioada bioactivă începe în jurul datei de 28 februarie și se sfârșește în jur de 9 decembrie, iar durata medie a acesteia este de 226 de zile. Precipitațiile atmosferice au o valoare de peste 500 mm, regimul ploilor fiind însă neuniform, cele mai mari cantități căzând primăvara și vara, iar cele mai mici la sfârșitul iernii și începutul primăverii. Vânturile cele mai frecvente sunt cele din NV și nord, însoțite de multe ori de ploi abundente, precum și cele din est și SE, care dau stări de vreme secetoasă cu diferențe mari de temperatură între vară și iarnă. Pe acest fond climateric general pot fi diferențiate o serie de microclimate dintre care amintim microclimatul de adăpostire, localizat în zonele joase de la baza coastei, și cel al zonei superioare a coastei și a platourilor mai expuse curenților de aer și diferențelor termice. Climatul este favorabil pădurii de foioase.

Biocenoza

Vegetația

Diversitatea vegetației și originea diferită a elementelor floristice din zona sitului se datorează succesiunilor ce s-au petrecut în cadrul acestuia după terminarea ultimei perioade glaciare acum 14000 de ani, cu restrângeri și extinderi spațiale ale zonelor de vegetație. Situl este caracterizat printr-o mare heterogenitate a habitatelor, remarcându-se structura mozaicată a pădurilor din acest district, consecință a poziției sale de tranziție între districtul stejarului la vest și cel al gorunului la est. Fagul este prezent pe culmile mai înalte și în expozițiile nord-vestice. Mozaicul forestier este determinat în principal de poziția de tranziție geografică între Europa Centrală și cea de est și diversitatea condițiilor ecologice. Se poate aprecia că partea vestică este ușor dominată de stejar iar partea estică de gorun. Pe înălțimile mai mari de 400 m domină făgetele, carpino-făgetele, stejăreto-făgetele și șleaurile acestor esențe cu mult carpen și tei pucios, iar mai jos și pe versanții cu expoziție favorabilă o frecvență mai mare o au gorunetele, stejăretele, goruneto-stejărele și șleauri ale acestora cu carpen, tei argintiu și alte specii de amestec. În sit se pot observa unele specii de arbori precum fagul european comun, specie de origine central europeană, fagul caucazian și fagul de Crimea (de proveniență estică) ce cresc împreună în pădurile de aici. Unele cercetări mai noi arată că în făgetele din Moldova fagul european comun cedează locul fagului caucazian și mai ales celui de Crimea, care adesea devin predominanți, iar în goruneto-cărpinete gorunul balcanic este nu numai frecvent ci și dominant. Fagul trăiește alături de gorunul balcanic, stejar, carpen, tei pucios, tei argintiu, mesteacăn, jugastru, frasin, paltin. Cu o frecvență mai redusă apar paltinul de munte, specii de ulm, teiul cu frunză mare, sorbul, cireșul sălbatic etc. În luncile râurilor se întâlnesc zăvoaie de plop alb, specii de salcie, ulm, care se amestecă cu frasin, stejar pedunculat etc. Arbuștii și flora erbacee au o slabă reprezentare în aceste păduri umbroase. Substratul de arbuști este alcătuit din păducel, corn, sânger, alun, salbă moale, călin, lemn câinesc, trandafir sălbatic, soc etc. Stratul ierburilor este dezvoltat în petece, iar în aspectul vernal întâlnim vioreaua, ghiocelul, păștița galbenă, leurda etc. În aspectul estival se întâlnesc închegătoarea, popivnicul, laptele câinelui de pădure, găinușele, mierea ursului, rogozurile de pădure, piciorul caprei, salvia galbenă, murul de pădure etc. Stratul mușchilor lipsește sau este reprezentat prin perniițe izolate. Pajiștile sunt secundare și populate de iarba vântului, pieptănariță, ovăscior, păiuș de livadă, timoftică. În cuprinsul sitului, pajiștile (fânețe și pășuni) sunt limitate la suprafețe reduse, în general cu caracter fragmentar, în unele poieni și în văile pâraielor (Văsluieț, Rebricea, Dobrovăț, Trestiana) și afluenților aferenți. Umiditatea abundentă din sol permite dezvoltarea unor specii iubitoare de soluri umede în lungul pâraielor și în scobiturile generate de alunecările de teren pe versanți, cum ar fi coada calului, răchitanul, piciorul lupului, pălămida argintie, piciorul cocoșului de apă, trestie etc.

Fauna

În sit au fost identificate 336 de specii de insecte și acarieni, ceea ce arată bogăția faunei edafice a acestui sit. Litiera pădurilor, luminișurile, scoarța copacilor sunt populate de numeroase nevertebrate (gasteropode, miriapode, pseudoscorpionide, păianjeni etc). Dintre insecte, o contribuție importantă la igie-

na pădurilor o au carabidele, furnica roșie etc., care se hrănesc cu larve, omizi și alți dăunători. Sunt prezente nouă specii de interes comunitar printre care gândacul nasicorn mic, fluturele Hera, croitorul mare al stejarului, rădașca, croitorul roșu și croitorul fagului. Dintre amfibieni întâlnim broasca roșie de pădure, broasca râioasă verde, broasca roșie de munte, brotăcelul și broasca râioasă brună, precum și specia de interes comunitar izvoraș cu burtă roșie. Reptilele sunt reprezentate de vipera de munte, șarpele de pădure (foarte rar), șarpele de alun, șarpele de casă, năpârca, gușterul, iar prin poieni și pajiști șopârla cenușie. Dintre mamifere, cele mai numeroase sunt rozătoarele, reprezentate de șoarecele de pădure, șoarecele scurmător, șoarecele gulerat, popândău (specie de interes comunitar). În coroana arborilor sunt întâlnite veveriițele, pârșul mare, pârșul de alun și cu o frecvență redusă pârșul de stejar și pârșul cu coada stufoasă. Tot în zonă poate fi iepurele de vizuină. Dintre mamiferele mari sunt întâlnite în sit căprioara, mistrețul, cerbul carpatin, bursucul sau viezurele, dihorul, vulpea, nevăstuica, jderul de pădure și pisica sălbatică. Situl oferă adăpost pentru patru specii de lilieci de interes comunitar, acestea găsind în pădurile de aici un habitat propice de hrănire. Existența a numeroase biotopuri bine consolidate atrage păsările, în masivul păduros Bârnova-Repedea fiind identificate peste 120 de specii. Multe dintre acestea sunt atrase de hrană și de condițiile bune de cuibărit (copaci scorburoși, tufișuri dese), majoritatea speciilor fiind insectivore. Din familia ciocănitorilor putem întâlni ciocănitoarea sură, ciocănitoarea verde, ciocănitoarea pestriță mare, ciocănitoarea de stejar, ciocănitoarea pestriță mică, toate acestea fiind sedentare. Ca specie migratoare, dintre ciocănitori este prezentă capîntorsura. Este demn de semnalat faptul că în pădurea Bârnova cuibărește o specie strict protejată de ciocănitoare specifică zonei montane sau celei deltaice, ciocănitoarea neagră. Alte specii prezente sunt piițoii (piițigoi mare, piițigoi albastru, piițigoi de munte, piițigoi de brădet și piițigoi codat), țicleanul, cojoaica de pădure, muscarul sur, cinteza, barza albă, dumbrăveanca, corbul, cristel de câmp. Dintre speciile de păsări de pradă cuibăritoare amintim șorecarul comun, uliul găinilor, acvila țipătoare mică, viesparul, buha mare, cucuveaua, ciuful de pădure, ciuvica, huhurezul mare și huhurezul mic.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Situația economică este în general relativ precară, nivelul de trai fiind scăzut. Totuși, în așezările rurale străbătute de drumuri naționale starea infrastructurii este mult mai bună. Dependența locurilor de muncă ale localnicilor de municipiul Iași este foarte accentuată, în timp ce activitățile agricole sunt preluate tot mai mult de agenți economici ce valorifică în sistem intensiv suprafețe mari. Acest lucru afectează substanțial stilul de viață tradițional din sit.

Codrii Iașilor au fost denumiți mai târziu Codrii Bârnova. Istoria comunei Bârnova este strâns legată atât de istoria Mănăstirii Bârnova cât și de a celorlalte biserici și schituri de pe aceste meleaguri. Prima atestare documentară a existenței pe aceste teritorii a unei așezări omenești apare odată cu prima atestare a înființării unei mănăstiri. Tot în zonă se găsesc Rezervația paleontologică Repedea și Rezervația palinologică Ion Inculeț din Bârnova. Există și Monumente ale Naturii, un tei argintiu de 350 de ani la Mănăstirea Bârnova, doi tei argintii de 150 de ani și un castan de 150 de ani în satul Vișani, trei stejari de 250 de ani (stejarii lui Movilă), un stejar de 200 de ani în satul Cercu, doi stejari de 300 de ani pe proprietatea Potop. În Pădurea Bârnova se află Poiana cu Schit, denumită astfel datorită unei bisericuțe ridicate de cneazul Duma Negru, fost mare vornic al Țării de Jos în vremea voievodului Alexandru cel Bun, ale cărei ruine există și astăzi. În Poiana cu Schit se află și 30 de lucrări de artă realizate în perioada anilor ´80 de cei mai buni sculptori români, fiind singura tabără de sculptură în piatră din Moldova. În apropiere, spre NE, la izvoarele Cutitnei, au fost descoperite ruinele cetății lui Duma Negru. Mănăstirea Dobrovăț, o mănăstire de călugări amplasată în satul cu același nume, este ultima ctitorie a lui Ștefan cel Mare, acesta murind înainte de finalizarea construcției. Ansamblul Mănăstirii Dobrovăț a fost inclus pe Lista monumentelor istorice din județul Iași în 2004. În ansamblu sunt cuprinse patru obiective, respectiv Biserica „Pogorârea Sf. Duh" (1503-1504), Biserica paraclis „Sf. Gheorghe" (1607), turnul clopotniță (1743) și Zidul de incintă. În satul Poiana cu Cetate situat lângă Iași aproape de gara Bârnova, se găsesc o cetățuie neolitică întărită și ruinele unei biserici din piatră ridicată în secolul XVII de boierul Ioniță Cujbă.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Din păcate sunt frecvente braconajul și tăierile forestiere ilegale.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există în perimetrul sitului panouri de avertizare, trasee tematice, turistice și puncte de colectare a deșeurilor suficiente. Mai sunt necesare totuși pentru completarea infrastructurii panouri de informare, panouri de orientare, puncte de informare și amenajări pentru observare/supraveghere.

PĂDUREA BEJAN - RO SCI 0136

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Hunedoara: Cârjiți, Deva.

Suprafața: 102 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 51′ 6″; Long. E 22° 53′ 17″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 499 max., 246 min., 325 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** DL DF DA
Accesul se face din cartierul Bejan al municipiului Deva (către popasul turistic Bejan) pe DJ125 (Deva-Almașu Sec) (drum care trece foarte aproape de sit). Cea mai apropiată stație de cale ferată este cea din municipiul Deva.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91I0* - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **91L0** - Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpiniori*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situată în sud-vestul Devei, Pădurea Bejan este recunoscută și ca rezervație naturală de tip forestier unicat în care, pe o suprafață restrânsă, cresc toate speciile native de stejar din România – stejarul pufos, gorunul, stejarul pedunculat, cerul și garnița, constatându-se că îndelungata conviețuire a acestora a condus la numeroase hibridizări. Speciile native, alături de hibrizii rezultați, creează această asociație unică care s-a concretizat în trei tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care unul este prioritar. Zonele umede, formate în microdepresiuni și cursurile celor două pâraie, conservă o populație de buhai de baltă cu burta galbenă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află la limita de NE a Munților Poiana Ruscă. Din punct de vedere geologic, în zonă se găsesc formațiuni sedimentare (depozite cretacice, acoperite de sedimente neogene, care sunt depuse peste un fundament cristalin, toate fiind străbătute de corpuri subvulcanice de andezite amfibolice, reprezentante ale formațiunilor eruptive. Versanții puternic înclinați ai conurilor andezitice se încălzesc puternic vara. Aspectul morfologic actual este cel de deal, cu pante mai accentuate în partea superioară și domoale spre bază, unde s-au depus materiale din alunecări vechi de pe versanți. În microrelieful actual se poate observa prezența câtorva ravene datorate precipitațiilor bogate. Văile sunt înguste, cu profil longitudinal sinuos, și apar pe fracturile tectonice. În partea centrală aceste culmi domoale sunt străpunse de conuri vulcanice cu aspect de măguri. Altitudinile sunt cuprinse între 200 și 400 m, expozițiile fiind majoritar însorite.

Pedologie

În sit sunt răspândite următoarele soluri: coluvisoluri de-a lungul Pârâului Bejan, soluri brune argiloiluviale, care în treimea inferioară a Măgurii Bejanului prezintă caracter pseudorendzinic, iar în treimea superioară a Dealului Bejanului au caracter vertic, soluri brune luvice care prezintă caracterul tipic în treimea mijlocie a Dealului Bejan, solurile brune eumezobazice andice care se găsesc în treimea superioară a Măgurii Bejanului, spre culme și pseudorendzine care ocupă mare parte din versantul stâng al Pârâului Bejan.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică este reprezentată de două pâraie, pârâul Măgurii (situat la limita sitului) și pârâul Bejan (aflat în interior), afluent direct al Râului Mureș. Pârâul Bejan se caracterizează (ca și ceilalți afluenți direcți ai râului Mureș din zonă) printr-o albie îngustă cu profil longitudinal sinuos.

Aspecte climatologice

Situl se găsește în climatul colinar de tip continental temperat, cu o circulație predominantă a aerului dinspre vest și NV. Temperatura medie anuală are valori în jurul a 10 °C, iar cantitatea medie anuală de precipitații are valoarea de 578 mm. Vânturile au frecvențe și intensități moderate, direcția dominantă fiind dinspre V și NV.

Biocenoza

Vegetația

Depresiunea Devei se află în etajul nemoral al pădurilor de foioase, subetajul pădurilor de gorun și amestec. În acest subetaj, învelișul vegetal are ca asociații zonale reprezentative păduri edificate de cele trei subspecii de gorun. Aceștia alcătuiesc etajul superior al arboretului, în care se pot găsi și exemplare de cireș și tei pucios, izolat fiind răspândite sorbul și ulmul. Un al doilea etaj este format din carpen și jugastru, la care se adaugă părul, mărul și arțarul tătăresc. În stratul de arbuști se află păducelul, cornul, sângerul, alunul, lemnul câinesc, măcașul, dârmozul și salba moale. Aceste specii reprezintă un covor protector și ameliorator al solului, reducând evapo-transpirația și împiedicând fenomenul de înierbare, care în arboretele de cvercinee duc la o stare de vegetație lâncedă a arborilor și în unele cazuri chiar la uscarea acestora. Stratul ierbos cuprinde specii caracteristice precum rogozul, aliorul, colțișorul, tilișca, sânișoara, pochivnicul, dalacul, breii, silnicul, năpraznicul, toporașii, colțunii popii și sânzienele de pădure. Asociația sud-est europeană *Tilio-Carpinetum* are ca edificator gorunul, iar în etajul superior se adaugă teii (teiul alb și teiul cu frunză mare), frasinii și arțarii. Dintre subarbuști este frecventă grozama mare. În stratul ierbos apar mălaiul cucului, vulturica, sânzienele, păiușul, firuța de pădure, lăcrimița, izma și lipicioasa. Din punct de vedere al vârstei, regăsim atât arborete relativ pluriene în care elementele de arboret diferă cu peste o clasă de vârstă, cât și relativ echiene. Majoritatea exemplarelor de cvercinee ating vârste de 120-130 de ani (în proporție de peste 70%), restul având vârste de 30-40 de ani. Provenienta arboretelor este din regenerări naturale, acumularea de masă lemnoasă este medie, vitalitatea fiind în general relativ slabă. Alte specii importante din flora vernală bogată sunt brebeneii, păștițele, floarea Paștilor, leurda, ghioceii, sălățica, colțișorul, găinușile, iar în flora estivală apar frecvent lăcrămioarele, breii, sânișoarele, rogozurile, clopoțeii, dalacul, merișorul, orăștica, pupezele, vinețica, sulimanul, firuța de pădure, golomățul, urzica moartă galbenă, obsiga și altele.

Fauna

Fauna de mamifere din sit este destul de bogată cuprinzând specii ca dihorul comun, căprioral, iepurele de câmp, iepurele de vizuină, jderul de copac, mistrețul, veverița sau vulpea. Ca specii interesante de herpetofaună apar în sit șarpele lui Esculap, gușterul, șopârla de lunca, năpârca, vipera cu corn și șarpe de alun, iar în habitatele umede trăiesc brotăcelul, șarpele de casă, buhaiul de baltă cu burta galbenă (specie de interes comunitar). Dintre nevertebrate se remarcă ca raritate fluturele apolon negru. Situl este important pentru o serie de specii de păsări precum acvila țipătoare mică, caprimulgul, șerparul, eretele vânăt, ciocănitoarea pestriță de stejar, ciocănitoarea pestriță de grădină, ciocănitoarea neagră, acvila mică, sfrâncioculi roșiatic, sfrâncioculi cu frunte neagră, viesparul, ghionoaia sură și cea verde, cojoaica, ciufulul de pădure, uliul găinilor, uliul păsărar, botgrosul, presura galbenă, șoimul rândunelelor, vânturelul roșu, cucul, corbul, ciușul, pițigoiul mare și cel albastru, grangurele, mugurarul, turturica, huhurezul mic, scorțarul, cănărașul, sturzul cântător, cocoșarul, mierla, pănțărușul, sturzul de vâsc, pupăza etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Deva este un centru social, cultural, sportiv și economic în care s-au dezvoltat industriile extractivă și de prelucrare a minereurilor, energetică, a materialelor de construcții, de prelucrare a lemnului, alimentară (prelucrarea cărnii și panificație), transportul de marfă și călători, comerțul, prestările de servicii și turismul. În satele învecinate sitului se practică agricultura tradițională. Deva dispune de rețea de alimentare cu apă, canalizare și încălzire în sistem centralizat, în Archia și Almașu Sec (sate învecinate sitului) aceasta din urmă fiind deficitară, încălzirea locuințelor făcându-se individual, cu lemne.
Veche vatră de locuire neolitică, din epoca bronzului și perioada daco-romană, Deva (de la cuvântul dac dava care înseamnă cetate) s-a dezvoltat în strânsă legătură cu cetatea medievală începând cu secolul al XIII-lea. Sub dealul cetății se află Palatul Magna Curia (sediul Muzeului Civilizației daco-romane), unde sunt prezentate primele manifestări culturale din evul mediu specifice clasei nobiliare (saloane, recepții și baluri). Erau dezvoltate meșteșugurile și activitățile comerciale, iar din secolul al XVII-lea apar primele bresle ale cizmarilor, tăbăcarilor, olarilor, măcelarilor, cojocarilor, croitorilor și frizerilor. Tradițiile și obiceiurile străvechi se păstrează doar în zonele rurale, civilizația urbană modificând stilul de viață al localnicilor.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul și turismul de masă necontrolat au un efect negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de informare, de avertizare/atenționare și puncte de informare (în sediul Ocolului Silvic Simeria). Sunt necesare panouri pentru orientare (hărți), amenajări pentru supraveghere/observare, poteci/drumuri pentru vizitare și trasee tematice. Alături de vetrele de foc existente sunt necesare amenajări pentru colectarea deșeurilor.

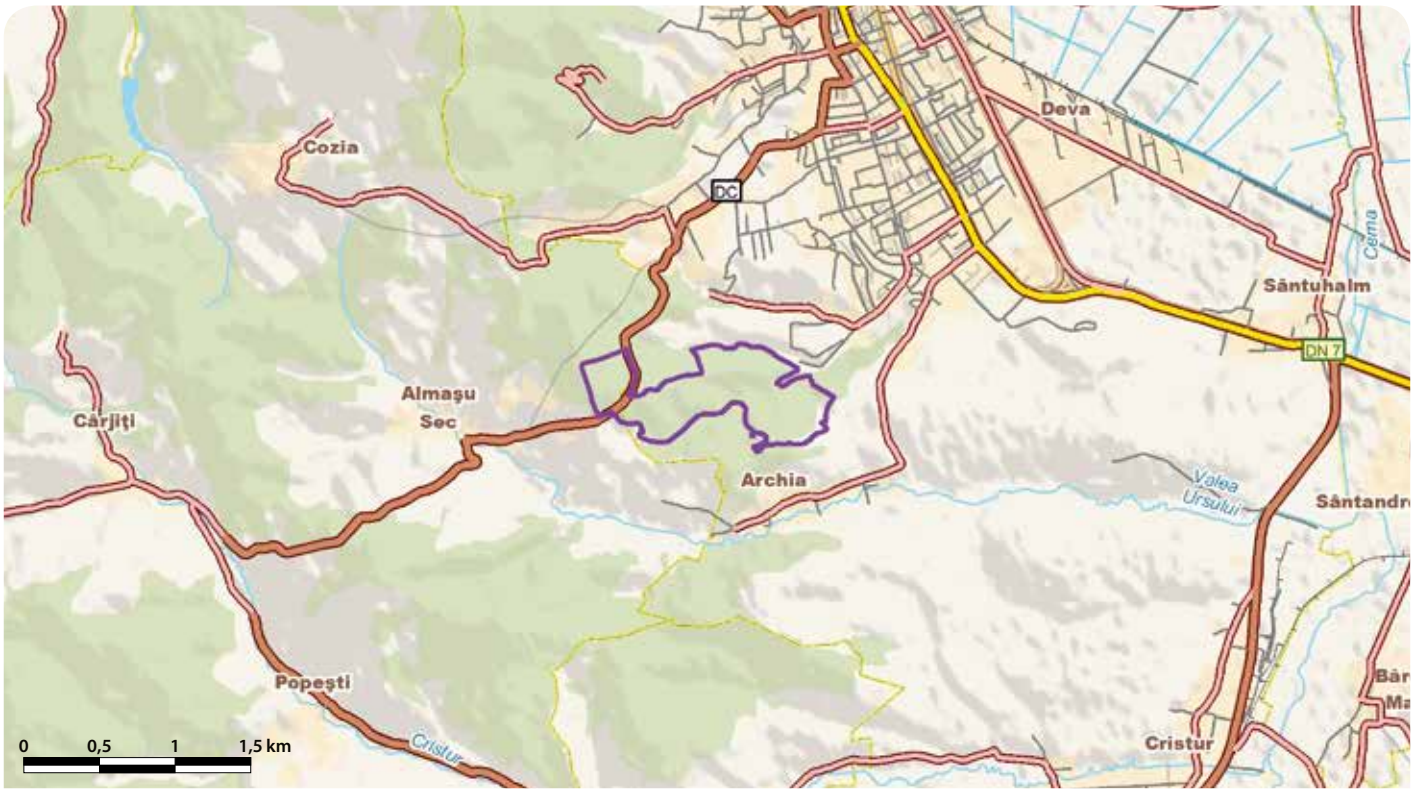

PĂDUREA BOGĂŢII - RO SCI 0137

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Braşov: Apaţa, Comăna, Crizbav, Feldioara, Hoghiz, Măieruş.

Suprafaţa: 6.352 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 55' 38"; Long. E 25° 24' 55"
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali
Altitudinea: 1087 max., 454 min., 742 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces este DN13, dinspre Braşov sau Târgu Mureş, această arteră rutieră traversând pe lungime situl între localităţile Hoghiz şi Măieruş. Accesul se mai poate face şi pe calea ferată dinspre Braşov sau Târgu Mureş/Sighişoara până în halta Măieruş.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **91Y0** - Păduri dacice de stejar şi carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** *Euphydryas maturna* • *Lycaena dispar* • *Euphydryas aurinia* • *Eriogaster catax* • **Callimorpha quadripunctaria* • Gândac de apă (*Rhysodes sulcatus*) • *Colias myrmidone*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă un eşantion reprezentativ la nivel naţional de păduri compacte de foioase, în care predomină fagul, alături de gorun şi alte specii. Una din caracteristicile sale o reprezintă inversiunea vegetaţiei lemnoase, aici gorunetele apărând frecvent la altitudini mai mari decât fagul. Opt tipuri de habitate de interes comunitar s-au identificat la nivelul sitului, dintre care două sunt prioritare, toate fiind într-o stare bună de conservare şi adăpostind specii de interes comunitar de nevertebrate, amfibieni şi lilieci, precum şi cele trei specii de carnivore mari (lup, urs brun şi râs). La diversitatea mare a habitatelor forestiere se adaugă multe zone umede precum depresiuni înmlăştinite, izvoare şi păraie, dar şi suprafeţe de stâncărie de diverse mărimi şi forme. Nu sunt lipsite de importanţă elementele geologice şi geomorfologice deosebite precum stânca de conglomerat poligen de lângă Fântâna Albă, stâncile brun-roşiatice de gresii feruginoase din aval de Fântâna Rece, gresiile calcaroase albe şi ivirile de bazalt din zona văii Bogăţii. Situl este de asemenea zonă de cuibărit şi de pasaj importantă pentru un număr mare de specii de păsări de interes comunitar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl prezintă aceleaşi trăsături geologice cu Munţii Perşani, din care face parte, având o mare complexitate tectonică şi de stratificare a rocilor. În partea estică şi centrală situl prezintă depozite sedimentare, respectiv conglomerate şi gresii de fliş cretacic. Vestul teritoriului are o altă structură geologică, dominată de eruptivul bazaltic şi formată din rocile tipice acestor formaţiuni (gnais, gresie, cuarţit, şist cloritos şi sericitos şi calcar biogen). Geomorfologic, situl face parte din partea centrală a Munţilor Perşani, cuprinzând numeroase văi cu versanţi nu foarte abrupţi, în general având forme rotunjite. Partea estică este mai înaltă şi cu energie de relief ceva mai mare, iar cea vestică are înălţimi mai reduse şi văi mai largi.

Pedologie

Situl prezintă cambisoluri (districambisoluri) predominante mai ales sub făgete şi spodsoluri (prepodzoluri) prezente mai ales sub stejărişuri.

Hidrologie

Situl aparţine în întregime bazinului hidrografic al Oltului, râu care înconjoară partea centrală a munţilor Perşani delimitând-o la est, nord şi vest. Situl este străbătut de pârâul Bogăţii, care drenează majoritatea văilor secundare, precum Trestia şi pârâul Ţiganului.

Aspecte climatologice

Situl se caracterizează printr-un regim climatic temperat-continental moderat, cu unele influenţe excesive în zonele joase ale văilor şi la contactul cu depresiunile adiacente. Practic, întregul climat este o trecere de la cel al bazinului Transilvaniei la cel al munţilor de Curbură. Temperatura medie anuală este de 7 °C, iar precipitaţiile medii anuale ajung la peste 800 mm, existând variaţii în funcţie de altitudine. Cele mai frecvente vânturi bat dinspre NV, V sau SV. În partea de est bate un vânt de primăvară, denumit mâncătorul de zăpadă, care duce la o topire mai rapidă a zăpezilor.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl fiind acoperit în cea mai mare parte cu păduri de foioase, vegetaţia este caracteristică acestor tipuri de habitate. Printre speciile de plante lemnoase predomină fagul, gorunul şi stejarul, alături de care apar şi carpenul, ulmul de munte, frasinul, cireşul sălbatic, paltinul de câmp şi jugastrul. În special pe valea Bogăţii se dezvoltă mai multe hectare de arinişi, unde predomină arinul alb, alături de care se găsesc specii de sălcii şi răchite. În trupul de pădure de la vest de Bogata Olteană apare pinul negru ca specie plantată. Subarboretul este relativ bine dezvoltat doar în câteva sectoare unde sunt deschideri în pădure, la lizieră sau în păşunile împădurite, fiind întâlnite specii precum cornul, dârmoxul, călinul, taula, socul negru, alunul, lemnul câinesc, zmeurul, măceşul, păducelul şi ienupărul comun. Pe terenurile unde s-au executat tăieri definitive în făgete se instalează şi specii pioniere precum murul, plopul tremurător şi salcia căprească. Zonele deschise, mai ales păşunile şi fânaţele din nordul sitului, sunt acoperite cu o floră specifică în care predomină gramineele şi alte plante. Pe cuprinsul acestui sit sunt protejate opt habitate de interes comunitar, dintre care două sunt prioritare pentru conservare ocupând suprafeţe restrânse: Pădurile aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*) şi Pădurile de *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene.

Fauna

Nevertebratele sunt bine reprezentate în sit. Dintre insecte s-au observat şapte specii protejate în spaţiul european, şase fiind din grupul fluturilor, fluturele tigru, albilişa portocalie, fluturele bălţat de mlaştină, fluturele maturna, fluturele roşu de mlaştină şi o specie de flutere de noapte. Dintre gândaci este prezentă în sit o specie de interes comunitar de coleopter roşu, dependentă de lemnul mort din pădure. Amfibienii sunt reprezentaţi de buhaiul de baltă cu burta galbenă (specie comunitară), alături de care se întâlnesc populaţii numeroase de tritoni, broaşte râioase brune, broaşte râioase verzi, brotăcei, broaşte roşii de munte şi salamandre. Reptilele sunt relativ bine reprezentate, mai ales în terenurile deschise unde există şi stâncărie. S-au identificat în sit năpârci, vipere comune, guşteri, şopârle de câmp şi şopârle de ziduri. Păsările sunt cel mai numeros grup de vertebrate prezente în sit, includând mai multe specii de interes comunitar, unele foarte bine reprezentate prin numărul de perechi clocitoare aşa cum sunt barza neagră, acvila ţipătoare mică, acvila mică, viesparul, şerparul, ierunca, cristelul de câmp, huhurezul mare, buha, caprimulgul, ghionoaia sură, ciocănitoarea cu spate alb, ciocănitoarea de stejar, ciocănitoarea neagră, ciocârlia de pădure, muscarul gulerat, muscarul mic şi silvia porumbacă. Dintre speciile cele mai frecvente (cuibăritoare sau de pasaj) fac parte şorecarul comun, ciuful de pădure, porumbelul gulerat, cucul, fâsa de pădure, silvia cu cap negru, silvia mică, silvia de câmp, pitulicea mică, brumărița de pădure, muscarul sur, pițigoiul mare, sturzul cântător, măcăleandrul, cocoşarul, codroşul de pădure, mugurarul, botgrosul, presura galbenă, cinteza de pădure, sticletele, câneparul etc. Bine reprezentate numeric sunt şi câteva specii de mamifere precum cerbul carpatin, căprioru, mistreţul, vulpea, dihorul, viezurele, jderul de copac, jderul de piatră, nevăstuica, hermelina etc. De asemenea, se reproduc în sit şi specii ca veverița, ariciul, cârtița şi pisica sălbatică. Mamiferele de interes comunitar sunt reprezentate de lup, râs şi ursul brun, dar şi de două specii de lilieci, liliacul mic cu potcoavă şi cel mare cu potcoavă, ambele caracteristice arboretelor bătrâne de fag şi stâncăriilor cu grote existente în sit, având ca teritoriu de hrănire zonele deschise sau semi-deschise din zonă.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Ocupaţiile principale ale locuitorilor sunt agricultura, creşterea animalelor, exploatările forestiere, mica industrie de prelucrare a lemnului şi a produselor lactate, materialele de construcţii, comerţul şi agroturismul. Localităţile din vecinătatea sitului beneficiază de alimentare cu apă şi canalizare, cu excepţia satelor mici. Gospodăriile sunt încălzite în sistem individual, cu gaze naturale şi lemne sau numai cu lemne.

Descoperirile arheologice au scos la iveală vestigii care dovedesc continuitatea vieţii fără întrerupere pe acest teritoriu încă din epoca bronzului. Aşezările daco-romane împânzeau această zonă, din perioada romană rămânând urmele castrului de la Hoghiz. Formaţiunile prestatale româneşti şi apoi cele medievale au avut rol de apărare împotriva năvălirilor străine, dovadă stând ruinele unor cetăţi şi castele, astăzi Monumente istorice. Manifestările spirituale şi culturale multietnice sunt exprimate cu ocazia sărbătorilor de iarnă şi primăvară (Ceata Feciorilor, Sărbătoarea armizenilor de Florii, Fărşangul, Împuşcatul cocoşului, Carnavalul), precum şi de zilele comunelor. Cu ocazia „Balului strugurilor" organizat de comunitatea maghiară din Hoghiz, tinerii îmbrăcaţi în port popular tradiţional străbat satul, călare sau în căruţe, invitând lumea la bal.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Extinderea carierei de piatră existente afectează habitatele forestiere până la eliminarea acestora. Se semnalează braconajul cinegetic la cervide, mistreţi şi râs. Dezvoltările imobiliare în partea de extravilan din afara sitului dar şi din interiorul lui, fragmentează habitatele şi perturbă fauna.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există poteci/drumuri marcate pentru vizitare folosite de turişti. La intrările principale sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare şi panouri de informare. Vizitatorii au nevoie de panouri cu harta sitului, puncte de informare, un traseu tematic de prezentare a principalelor elemente de floră, habitate şi faună, precum şi de amenajări pentru colectarea deşeurilor. Este necesară suplimentarea barierelor pe toate drumurile forestiere pentru a se limita accesul motorizat.

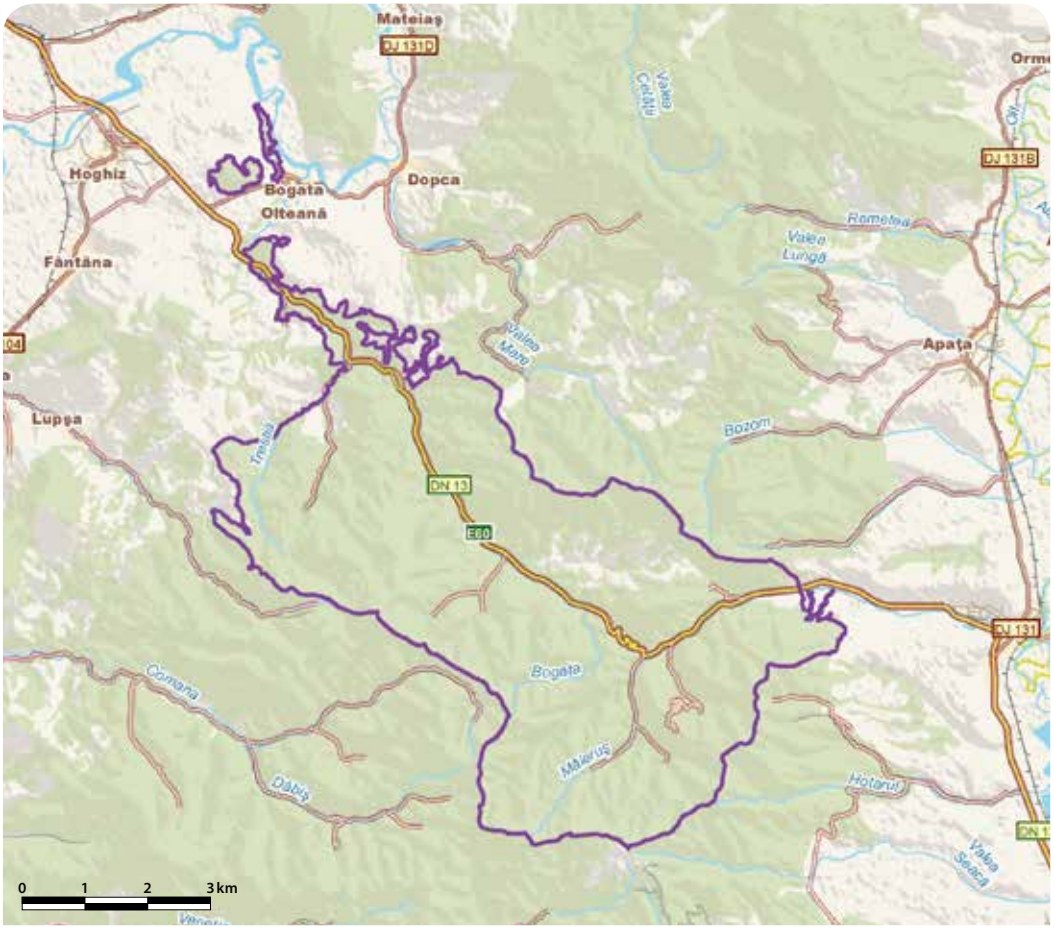

PĂDUREA BOLINTIN - RO SCI 0138

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Giurgiu: Bolintin-Vale, Bucşani, Crevedia Mare, Grădinari, Găiseni, Ogrezeni, Vânătorii Mici.

Suprafaţa: 5.737 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 26' 46"; Long. E 25° 40' 19"
Ecoregiunea: Câmpia Gâvanu-Burdea
Altitudinea: 150 max., 87 min., 124 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Căile de acces spre diversele enclave ale sitului sunt DN6/E70 (Bucureşti-Alexandria) până în localitatea Ghimpaţi de unde se continuă pe DN61 până în Bucşani, DJ412C (Bucşani-Podişor), autostrada A1 (Bucureşti-Piteşti), ieşirea spre Bolintin Vale, cu continuare pe DN61 până în localitatea Bucşani sau cu continuare spre Ogrezeni-Hobaia. Din localitatea Bolintin Vale se poate ajunge pe DJ601 până în Malu Spart-Crevedia Mare, această rută traversând situl de la est la vest. Merită menţionat faptul că autostrada A1 trece prin nordul sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91M0 - Păduri balcano-panonice de cer şi gorun; **91Y0** - Păduri dacice de stejar şi carpen; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* şi *Populus alba*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Teritoriul sitului constituie cea mai reprezentativă şi mai întinsă pădure de stejar din arealul românesc al speciei, fiind un relict important al foştilor Codrii ai Deliromanului care, până spre mijlocul secolului al XIX-lea, se întindeau până la Dunăre. Totodată, situl include şi habitate acvatice reprezentate de lacuri şi albii de râuri, mărginite de zăvoaie de sălcii şi plopi (habitate comunitare) aflate într-o stare bună de conservare, care adăpostesc specii de herpetofaună şi mamifere protejate la nivel european.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Pădurea Bolintin face parte din Câmpia Română, subdiviziunea centrală, cunoscută şi sub numele de Câmpia Teleormanului. Zona este caracterizată de câmpii joase cu văi puţin adânci care se termină la zona de confluenţă cu limane fluviatile. Prin fenomene de tasare s-au format microdepresiuni (crovuri) în care se acumulează apa din precipitaţii rezultând băltiri. Solurile sunt dezvoltate pe roci mamă moi, friabile (loessuri aluvionare), cu ape freatice apropiate de suprafaţă şi sub asociaţii lemnoase (păduri de stejar).

Pedologie

Pe teritoriul sitului se întâlnesc predominant următoarele tipuri de soluri: argiluvisoluri (reprezentate aici de soluri brun-roşcate luvice (podzolite), soluri brune şi planosoluri), cambisoluri (din care fac parte solurile brune eu-mezobazice), soluri şi protosoluri aluviale aflate în partea de est a sitului.

Hidrologie

Hidrologia sitului este strâns legată de evoluţia hidrologică a bazinului Argeşului, cu care acesta se învecinează la est. În partea de SE a sitului se află Lacul Hobaia, amenajat în prezent ca şi complex pentru pescuitul sportiv, acesta fiind compus din două lacuri principale, Hobaia 1 (80 ha) şi Hobaia 2 (230 ha), cel din urmă având în amonte, pe o distanţă de 1 km, mari suprafeţe de stuf.

Aspecte climatologice

Zona se încadrează în tipul de climă temperat-continentală, cu veri foarte calde, cantităţi medii de precipitaţii care cad în general sub formă de averse şi ierni relativ reci, marcate la intervale neregulate de viscole puternice şi de încălziri frecvente. Temperatura medie anuală este de 10 °C, iar precipitaţiile medii anuale însumează 540 mm. Vânturile predominante sunt din direcţia NE.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl constituie cea mai reprezentativă pădure de stejar din întregul areal românesc al speciei. Pădurea este formată din stejar pedunculat, cer, tei, frasin, carpen, salcâm, pin şi alte specii, vârsta medie a arboretelor fiind de 75 de ani. Stratul arbustiv este reprezentat de corn, sânger, lemn câinesc, păducel, porumbar şi cruşin. Dintre plantele ierboase menţionăm leurda, vinariţa, cerenţelul, silnicul, colţişorul, mărgica, untişorul, coada cocoşului, rogozul, urzica şi multe altele. Condiţiile geografice şi pedoclimatice din sit sunt favorabile dezvoltării unor specii ale căror fructe sunt folosite în alimentaţie. Astfel, în flora spontană se întâlnesc arbuşti fructiferi cu valoare economică precum măceşul, cornul, porumbarul, alunul, păducelul, cireşul sălbatic şi socul negru. Vegetaţia acvatică este de trei tipuri, vegetaţie acvatică de mal (formată din stuf şi papură care cresc pe malurile râurilor), vegetaţie plutitoare (formată din nufăr galben, nufăr alb, plutnică, peştişoară, cornaci) şi vegetaţie submersă (brădiş), care se află pe fundul apei.

Fauna

Mozaicul de ecosisteme tereste şi acvatice din cadrul sitului favorizează dezvoltarea unei faune bogate de nevertebrate, amfibieni, reptile, peşti şi mamifere. Zona forestieră este bogată în specii de mamifere precum cerbul lopătar, căprioru, mistreţul, viezurele, iepurele şi vulpea. Mistreţul are condiţii de dezvoltare foarte bune datorită pădurilor de stejar, terenurilor cu apă stagnantă (înmlăştinite) şi desişurilor care oferă un bun adăpost. Fauna mai prezintă elemente tipice de stepă şi silvostepă cum sunt popândăul, şoarecele de câmp şi şobolanul de câmp. Pe malul ecosistemelor acvatice se întâlneşte vidra, o specie de interes comunitar care este prezentă în sit cu o stare bună de conservare. Herpetofauna prezintă specii cu acelaşi statut de protecţie precum ţestoasa europeană de apă, tritonul cu creastă şi buhaiul de baltă cu burta roşie, alături de care se întâlnesc populaţii numeroase de broaşte verzi de lac, şerpii de casă şi brotăcei. În locurile mai uscate sunt frecvente guşterii şi şopârlele de câmp, iar în interiorul pădurii apare şi năpârca. Un loc important îl ocupă fauna piscicolă, cu specii ca roşioara, bibanul, crapul, plătica, somnul, linul, ştiuca etc. Păsările sunt de asemenea numeroase, atât în trupurile de pădure cât şi în ecosistemele acvatice. Astfel, frecvent întâlnim specii cuibăritoare în pădure ca cinteza de pădure, grangurele, măcăleandrul, pitulicea mică, silvia de câmp, ciocănitoarea de stejar etc., iar pe baltă sunt prezente mai multe specii de raţe, corcodei, lăcari, stârci, pescărelul albastru, piţigoiul de stuf, boicuşul şi multe altele. Fauna din sit este izolată cu un gard înalt din plasă de sârmă de autostrada A1 (Bucureşti-Piteşti), care traversează rezervaţia.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Relieful zonei de câmpie este prielnic cultivării cerealelor, a plantelor tehnice (floarea-soarelui, tutun), viţei-de-vie, pomilor fructiferi şi legumelor, iar păşunile sunt folosite pentru creşterea animalelor. Extracţia ţiţeiului şi a gazelor naturale, construcţiile, apicultura, producţia de plante medicinale, de ciuperci comestibile şi de fructe de pădure, vânătoarea, pescuitul, comerţul şi micile activităţi meşteşugăreşti sunt alte ocupaţii ale locuitorilor din zonă. Oraşul Bolintin Vale beneficiază de reţea de alimentare cu apă şi canalizare, aceste utilităţi fiind în fază de proiect în comune şi lipsind în satele aparţinătoare.

Locuinţele sunt încălzite cu lemne, în sistem individual, la oraş existând şi un sistem de încălzire individual cu gaze naturale.
Un bogat tezaur arheologic descoperit pe teritoriul satelor aduce importante informaţii despre locuirea neîntreruptă încă din neolitic, despre ocupaţiile de bază ale oamenilor şi practicarea unui comerţ intens cu celelalte zone locuite de geto-daci şi cu centrele greceşti şi romane de la sud de Dunăre. Aceste meleaguri încărcate de istorie ne amintesc de Mihai Viteazu, Tudor Vladimirescu şi de scriitorul Dimitrie Bolintineanu. Viaţa spirituală a locuitorilor este dovedită de multe mânăstiri şi biserici atestate începând cu secolul al XV-lea. Conservarea şi valorificarea tradiţiilor folclorice, prin punerea în valoare a autenticităţii colindelor şi urărilor în perioada sărbătorilor de iarnă (pluguşorul, capra, breaza, semănatul, sorcova, irozii, jienii), evidenţierea măştilor şi a costumelor populare folosite cu acest prilej sunt activităţi care se succed anual. Arhitectura populară, arta prelucrării lemnului, broderiile şi cusăturile, arta împletirii (nuiele, coşuri, rachită) pot fi admirate săptămânal sau anual în târguri de artă tradiţională.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Turismul necontrolat şi braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu puncte de intrare pe drumurile secundare care străbat pădurea, un centru de informare în Ocolul Silvic Bolintin, poteci pentru vizitare (neamenajate însă), locuri de campare în jurul lacului Hobaia şi amenajări pentru colectatarea deşeurilor. Sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare (în prezent existând doar cele care prezintă detalii despre regimul silvic al zonei), panouri pentru orientare (hărţi), amenajări pentru observare/supraveghere, trasee turistice şi tematice marcate. În locurile de campare este necesară amenajarea unor vetre de foc.

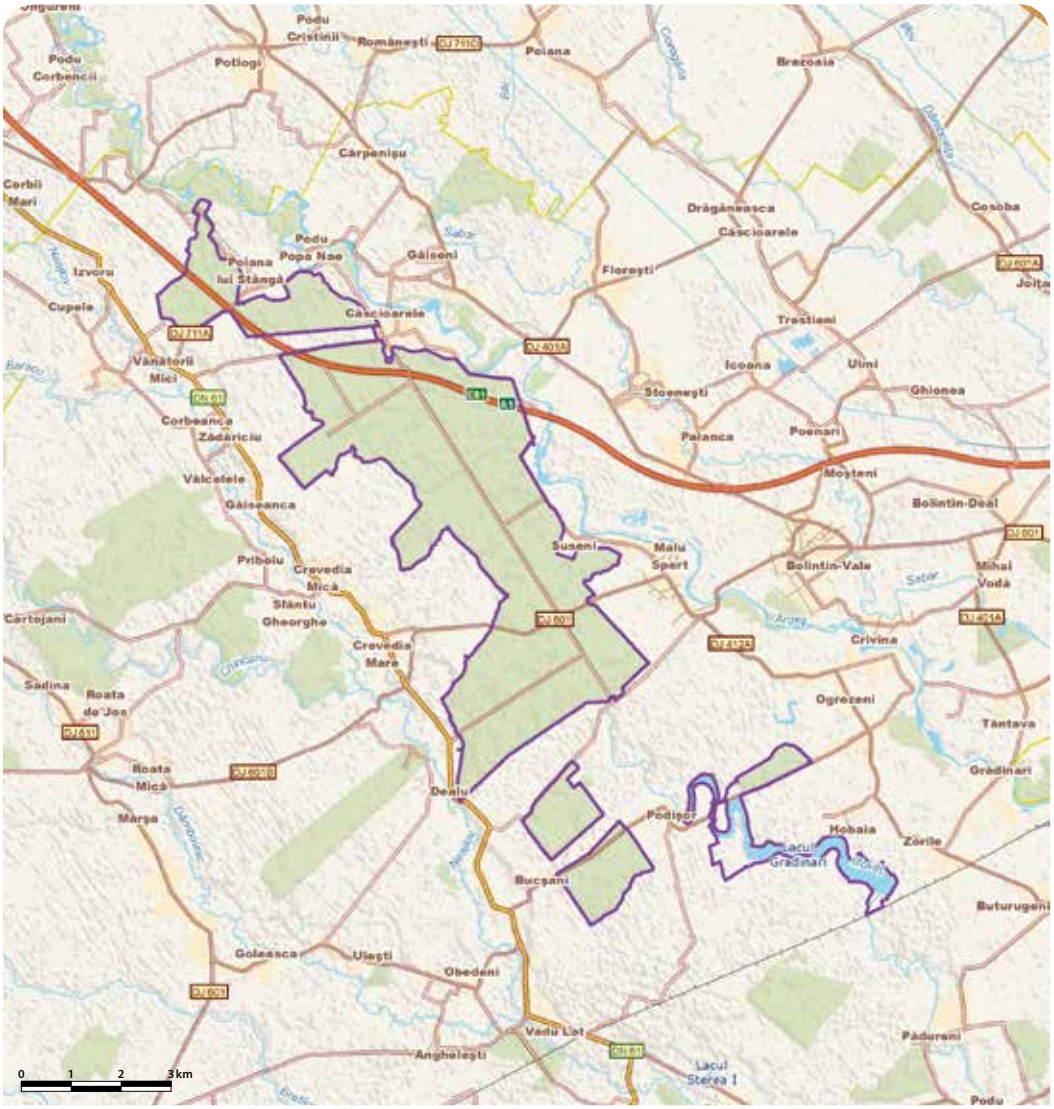

PĂDUREA BREANA-ROȘCANI - RO SCI 0139

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Galați: Băneasa.

Suprafața: 157 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 55′ 37″; Long. E 27° 59′ 44″
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea:** 201 max., 96min., 153 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL DF DA
Se poate ajunge în sit pe DN26 (Galați-Murgeni) până la Oancea, apoi se urmează DJ242E care traversează situl între Roșcani și Băneasa. Cu trenul se poate ajunge pe ruta Târgu Bujor-Bârlad cu coborâre în stația Băneasa.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

62C0* - Stepe ponto-sarmatice; **91AA** - Vegetație forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **40C0*** - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Capul șarpelui (*Echium russicum*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Chiar dacă se întinde pe o suprafață mică, acest sit are o importanță deosebită deoarece protejează patru habitate de interes european, dintre care trei sunt prioritare, toate aflându-se aici într-o stare excelentă de conservare. Importanța sitului este sporită de diversitatea specifică a faunei și florei, dintre care se remarcă bujorul românesc, o prezență masivă în poienile din pădurile de stejar pufos, precum și populațiile bine conservate de capul șarpelui și iris bărbos, specii protejate la nivel european. Situl se suprapune aproape în totalitate cu rezervația naturală cu același nume.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Geologic, fundamentul regiunii este constituit din formațiuni pliocene reprezentate de depozite loessoide sau gresii, marne nisipoase, argile și nisipuri peste care sunt așezate formațiuni cuaternare. Geomorfologic, situl este alcătuit din pământuri aluvionare constituite dintr-o alternanță de prafuri argiloase cu prafuri nisipoase și nisipuri, în care nivelul apei subterane este cantonat la 2-4 m.

Pedologie

Principalele tipuri de soluri întâlnite sunt cernoziomul (tipic, gleizat, slab salinizat sau carbonatic), regosolul tipic, protosolul aluvial gleizat, solul aluvial (tipic sau gleizat) și erodisolul tipic.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică aparține bazinului Prut, având multe ape temporare după ploile torențiale sau din topirea zăpezilor. Resursele de apă subterană sunt de bună calitate, cantonate la 2-4 m.

Aspecte climatologice

Situl este amplasat într-un climat temperat-continental de câmpie caracterizat prin veri foarte calde și ierni foarte reci. Precipitațiile medii anuale sunt de 446 mm, repartiția lor fiind foarte neregulată. Temperatura medie anuală este de 10,2 °C. Evapotranspirația depășește cantitatea de precipitații anuale, constituind astfel un factor limitativ pentru vegetație.

Biocenoza

Vegetația

Situl conservă vegetație de stepă, tufărișuri și păduri grupate în patru tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care trei sunt prioritare pentru conservare. Acestea se află într-o stare excelentă de conservare, având o capacitate mare de regenerare naturală și adăpostind populații semnificative din speciile protejate capul șarpelui și irisul bărbos. De asemenea, aceste păduri sunt cunocute prin prezența bujorului românesc, specie care se află aici cu o densitate foarte mare. Această plantă crește în poienile specifice pădurilor de stejar pufos, realizând în perioada înfloririi un peisaj de o frumusețe unică care atrage mulți vizitatori. Pădurile sitului sunt alcătuite din stejar pufos alături de care mai apar cu o prezență diseminată stejarul brumăriu, teiul, mojdreanul, cărpinița, jugastrul și gorunul, acesta din urmă aflându-se la limita arealului său altitudinal și climatic. Tufărișurile sunt formate în special din măceș, păducel, lemn câinesc, corn și porumbar. În asociațiile de ierburi predomină gramineele.

Fauna

Fauna este alcătuită din numeroase specii de păsări, dintre care amintim uliul păsărar, șorecarul comun, vânturelul roșu, pitulicea sfârâitoare, pitulicea fluierătoare și cea verde mică, fazanul, pițigoiul mare, ciocârlia de pădure, fâsa de pădure, sfrânciocul cu frunte neagră, privighetoarea roșcată, muscarul mic, muscarul gulerat, pupăza, silvia mică, ciocănitoarea de stejar, ghionoaia verde, ciocănitoarea neagră, capîntortura și multe altele. Numeroase specii de mamifere mari și mici își găsesc aici un loc retras, optim pentru hrănire și reproducere, așa cum sunt mistrețul, căprioru, iepurele, vulpea, șoarecele de pădure, pârșul de stejar, pârșul de alun, orbete mic și chițcanul comun. Ca specii de herpetofaună pot fi întâlnite în sit broasca săpătoare brună, brotăcelul, broasca râioasă brună, broasca roșie de pădure, năpârca și gușterul. Fauna de nevertebrate este alcătuită din numeroase specii de insecte precum fluturele cu coadă aurie, inelarul, molia verde a stejarului, cotarul verde, cotarul brun, nălbarul, cărăbușul de mai, gândacul de frunză al stejarului, molia minieră a frunzelor de stejar, țigărarul stejarului, gândacul pământiu, croitorul mare al stejarului, furnica mare neagră, trombarul ghindei, fluturele coadă de rândunică mare, lăcusta italiană, fluturele ochi de păun roșcat, gândacul pocnitor calambus, gândacul verde arămiu, libelula roșie, calul dracului, bondarul, gândacul lleana, vaca Domnului, la care se adaugă mai multe specii de păianjeni, melci și alte nevertebrate.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Localnicii sunt angrenați în agricultură și creșterea animalelor, dar și în prelucrarea și valorificarea produselor agricole. Comuna este racordată la alimentarea cu apă potabilă în sistem centralizat, rețeaua de canalizare nefiind decât parțial finalizată. Încălzirea locuințelor se face în sistem individual, cu lemne.
Frumoasa legendă conform căreia bujorii ar fi apărut din sângele moldovenilor căzuți în lupta de la Roșcani din 1574, când armata lui Ioan Vodă cel Viteaz a fost învinsă de turci din cauza lipsei de apă, a stat la baza organizării anuale, în perioada înfloririi acestei specii, a evenimentului cultural „Sărbătoarea Bujorului", moment în care au loc spectacole de muzică și dans popular cu invitați din toate regiunile țării.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul și tăierile ilegale au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl dispune de un panou de informare, o barieră și un punct de intrare, ultimele două nefiind suficiente și necesitând suplimentarea. De asemenea, mai sunt necesare panouri pentru orientare în teren cu hărți detaliate, puncte de informare, trasee turistice, locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

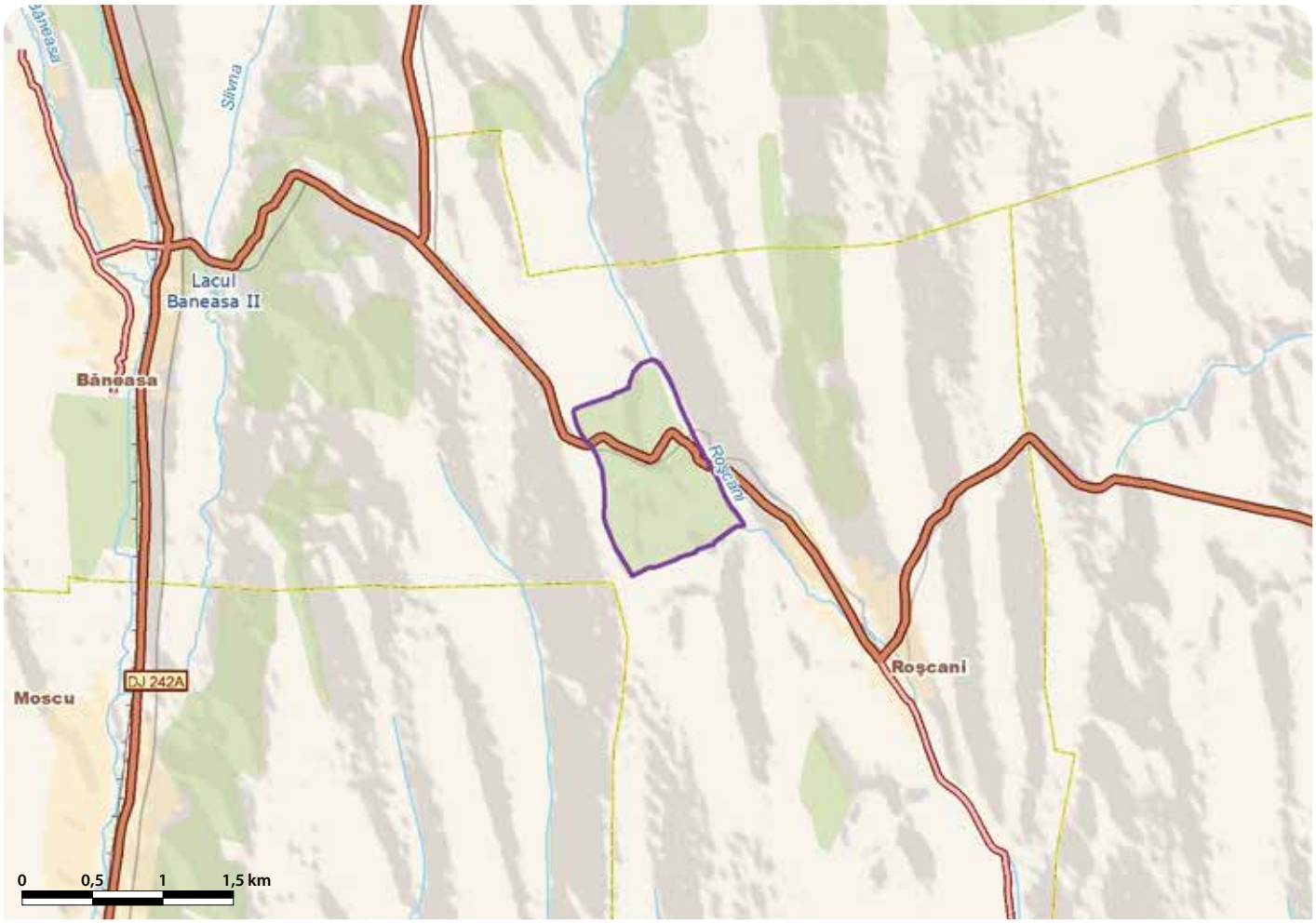

PĂDUREA CĂLUGĂREASCĂ - RO SCI 0140

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Olt: Drăgăneşti-Olt, Dăneasa, Radomireşti, Stoicăneşti.

Suprafaţa: 677 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 9' 54"; Long. E 24° 37' 29"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea:** 139 max., 119 min., 133 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** **DL** DF DA
Accesul în sit se poate face pe DJ546A până în localitatea Stoicăneşti, din capătul căreia pleacă un drum local care duce în sit, traversându-l.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91AA - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos;
91I0* - Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*) • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă un rest al codrilor prezenţi în trecut în câmpia Boianului, parte a Câmpiei Române. În prezent pădurea păstrează o compoziţie apropiată de cea originală, fiind formată cu precădere din stejar pufos şi cer care formează două tipuri de habitate forestiere de interes comunitar, unul dintre ele prioritar. Totodată, importanţa ştiinţifică şi pentru conservare a sitului este sporită prin prezenţa unei populaţii bine închegate de bujor românesc, aflată în expansiune odată cu interzicerea păşunatului în sit, dar şi de existenţa unor populaţii reprezentative de croitor cenuşiu şi rădaşcă, ambele specii de interes comunitar. În sit se găseşte şi Rezervaţia Naturală de Bujori a Academiei.

Biotopul

Geologie/geomorfologie
Situl se află în Câmpia Boianului, subunitate a Câmpiei Române, având ca fundament Platforma Moesică (Prebalcanică). Peste acest fundament eterogen şi destul de complex s-a depus o cuvertură sedimentară cu litologie şi grosime variate.

Pedologie
Solul este de tip brun-roşcat şi aluvial.

Hidrologie
Situl este străbătut de râul Sodol.

Aspecte climatologice
Situl se găseşte în climatul temperat continental, secetos, cu media anuală a precipitaţiilor de 515,7 mm, o temperatură medie anuală de 10,6 °C şi o viteză medie anuală a vântului de 2-5 m/s.

Biocenoza

Vegetaţia
Situl se află în extremitatea sud-vestică a Câmpiei Boianu şi reprezintă o relicvă a foştilor codrii, care în prezent conservă două habitate forestiere: Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.* şi Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos, primul fiind un habitat prioritar pentru conservare. Pădurea adăposteşte o populaţie de bujor românesc, care aici se află în asociaţie cu stejarul pufos şi cerul şi, în mod atipic pentru specie, cu salcâmul, fapt constatat pe mai multe parcele. Alături de speciile de stejar pufos şi cer, în sit au mai fost identificate stejarul brumăriu, gârniţa, arţarul tătăresc, păducelul, lemnul câinesc şi măceşul. Vegetaţia ierboasă cuprinde pe lângă bujorul românesc, specii precum brânduşa galbenă şi şofranul. Sub influenţa păşunatului, populaţia de bujor românesc şi-a diminuat densitatea în mod substanţial, însă odată cu oprirea acestei activităţi în interiorul pădurii, specia şi-a refăcut efectivul înregistrând o dezvoltare explozivă.

Fauna
Managementul actual al fondului forestier, care conservă habitatul propice şi nu implică utilizarea agenţilor chimici pentru combatere, asigură condiţii optime pentru croitorul cenuşiu şi rădaşcă. Herpetofauna cuprinde specii de amfibieni precum broasca roşie de pădure, broasca săpătoare brună şi brotăcelul, la acestea adăugându-se specii de reptile precum guşterul, şarpele rău, şopârla de câmp, şarpele de casă, şarpele de apă şi năpârca. Avifauna cuibăritoare în sit este formată din multe specii dintre care amintim câteva mai frecvent întâlnite precum piţigoiul albastru, cinteza de pădure, mierla, sturzul de vâsc, privighetoarea de zăvoi, măcăleandrul, cucul, ciocănitoarea pestriţă mare, pupaza, piţigoiul mare, piţigoiul de livadă, silvia de câmp, silvia porumbacă, pitulicea sfârâitoare, sitarul de pădure, codrosul de pădure, fâsa de pădure, porumbelul gulerat, turturica, uliul porumbar, şorecarul comun, eretele de stuf, viesparul. Mamiferele sunt reprezentate de vulpe, dihor, viezure, jder de copac, veveriţa comună, şoarece de pădure, arici, iepure, mistreţ, căprior.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Fiind sate de câmpie, ocupaţia locuitorilor este predominant în domeniul agricol. Cultivarea plantelor (cereale, între care predomină orezul) şi creşterea animalelor asigură materiile prime folosite în gospodăriile personale, în morărit şi panificaţie, precum şi în comerţ. Ca activitate secundară s-au dezvoltat prestările de servicii. Localităţile beneficiază parţial de alimentare cu apă şi canalizare. Încălzirea locuinţelor în Drăgăneşti Olt se realizează în sistem centralizat cu gaze naturale, dar şi individual, cu lemne, la fel ca şi în celelalte gospodării din sit.
Cercetările arheologice din siturile Drăgăneşti şi Dăneasa atestă aşezări din neoliticul timpuriu şi din perioada daco-romană, pe vatra cărora în evul mediu s-au format satele şi oraşele din zonă dovedind astfel o continuitate a vieţii pe aceste meleaguri. Dezvoltarea localităţilor este favorizată de apropierea acestora de unele mari drumuri comerciale medievale de pe malul Oltului, pe aici trecând „Drumul cerii" şi „Drumul mierii". Întotdeauna în centrul comunităţilor s-a aflat biserica, locul sacru de întâlnire al oamenilor la marile evenimente ale vieţii. În zonă este vestită nunta, care ţine pe aceste meleaguri o săptămână. O altă tradiţie, mândria localnicilor, este dansul specific acestor locuri numit „Căluşul". Locuitorii acestor meleaguri păstrează ca moştenire doinele şi baladele, comori ascunse în lada de zestre culturală autentică şi originală care nu se învaţă, ci se transmit din generaţie în generaţie.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Prezenţa arboretelor de salcâm la periferia sitului facilitează pătrunderea acestuia în habitatul prioritar. Păşunatul este de asemenea o activitate cu impact negativ puternic, dacă are loc în interiorul pădurii.

ADMINISTRAREA SITULUI

Deoarece în sit există doar bariere şi drumuri pentru exploatarea forestieră care momentan sunt utilizate şi pentru vizitarea sitului, este necesară dotarea acestuia cu panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărţi), puncte de informare şi amenajări pentru observare/supraveghere. De asemenea, este necesară amenajarea unor locuri de campare, precum şi înfiinţarea de trasee turistice şi tematice.

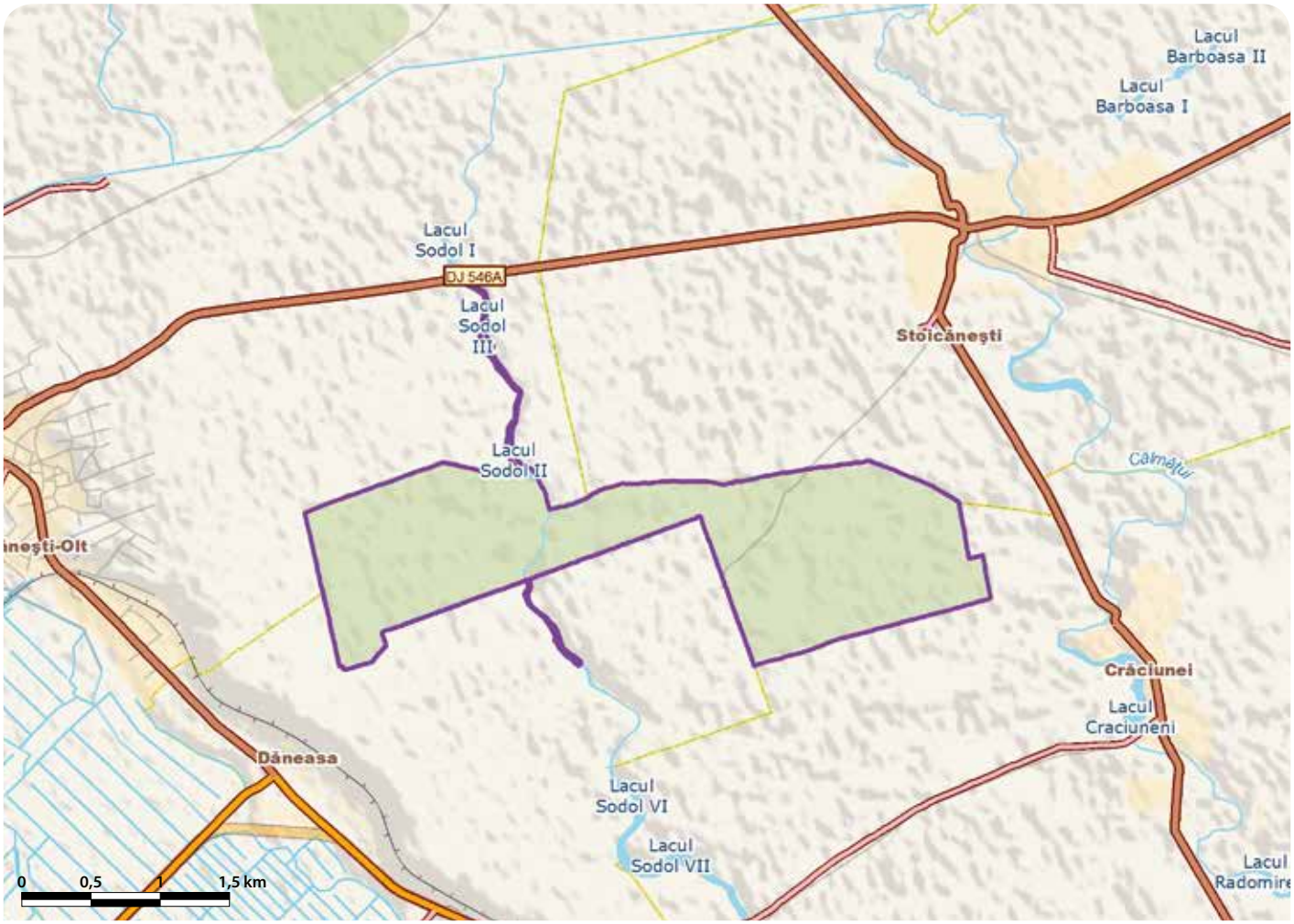

PĂDUREA CIORNOHAL - RO SCI 0141

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Botoșani: Călărași, Santa Mare.

Suprafața: 270 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 37′ 46″; Long. E 27° 14′ 13″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Sucevei
Altitudinea: 252 max., 81 min., 195 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din DN24C (Iași-Manoleasa) se ajunge după Bogdănești (venind dinspre nord), respectiv după Santa Mare (venind dinspre sud) la intersecția cu DJ282F unde se urmează indicatorul către localitatea Călărași. După ce trecem de satul Libertatea intrăm în comuna Călărași dinspre est și cotim pe a doua strada la dreapta (spre nord) intrând pe DC35A spre Bogdănești. După un kilometru ieșim din localitate, iar pădurea Ciornohal devine clar vizibilă în stânga, la o distanță de mai puțin de doi kilometri. Alternativ, putem părăsi DN24C în satul Bogdănești urmând spre vest indicatorul spre Albești pe DJ282A. La ieșirea vestică a satului, spre stânga (sud) se desprinde DC35A spre Călărași care ne conduce în lungul marginii de est a pădurii Ciornohal.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91Y0 - Păduri dacice de stejar și carpen; **40C0*** - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este important din punct de vedere conservativ, fiind o pădure tipică pentru silvostepa nordică a României. Din punct de vedere fitogeografic, aici este limita nordică a arealului scumpiei în România, un arbust submediteranean deosebit de decorativ.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Relieful este reprezentat de coline domoale (deși denumirea geografică a regiunii este Câmpia Jijiei și se referă la potențialul agricol al arealului și la raritatea pădurilor) ale căror înălțimi nu depășesc 250 m, separate de văi largi sculptate în argile, marne depuse în bazinul puținei adânci mări Sarmatice acum 20-25 de milioane de ani. Pădurea Ciornohal se află pe versantul estic al unei astfel de coline cu pantă foarte domoală.

Pedologie

Solul întalnit în cadrul sitului este cambisolul eutric, format pe marne și argile, alternând cu cernoziomul haplic, sol tipic pentru condițiile mai aride ale silvostepei (zona de trecere dintre pădurile masive și spațiul gol al stepelor, pe măsura aridizării climatului).

Hidrologie

La baza versantului pe care se află pădurea se găsește pârâul Ciornohal, afluent al micului râu Corogea care se varsă în Prutul aflat nu departe spre est. Acesta seacă de cele mai multe ori în timpul verii.

Aspecte climatologice

Climatul este aspru, continental, cu veri secetoase și relativ calde și ierni geroase, specific silvostepei nordice. Acesta explică raritatea pădurilor în regiune. Temperatura media anuală nu trece de 8,2 °C, iar precipitațiile medii anuale sunt în jur de 490 mm (pentru ca o regiune să fie acoperită natural de păduri compacte, precipitațiile trebuie să treacă de 580 mm). Pădurea Ciornohal este unul dintre rarele petece de pădure din silvostepta nordică și supraviețuiește datorită microclimatului mai răcoros și mai umed din timpul verii al versantului expus spre est.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația sitului este deosebit de bogată, întâlnindu-se aici 424 de specii de plante vasculare aparținând la 56 de familii, deși Pădurea Ciornohal este una dintre pădurile cu întindere redusă ale silvostepei nordice. Este compusă din stejar, gorun, arțar tătăresc și carpen, iar la margini și în rariști se remarcă tufărișurile compacte de scumpie, specie submediteraneană cotată ca având aici cea mai nordică locație. Interesantă este în această pădure vegetația ierboasă de silvostepă ce a supraviețuit în rariști, poieni și la marginea pădurii, în timp ce în fostele pajiști din jur a fost distrusă de suprapășunat și arat. Astfel, se întâlnesc aici ruscuța, migdalul pitic, garofița de stepă, piciorul cocoșului iliric, ciulinele de stepă, rodul pământului oriental, barba boierului de stepă. Singura specie de plantă prioritară prioritară este tot una caracteristică pajiștilor uscate și anume stânjenelul sălbatic de stepă.

Fauna

Fauna de interes cinegetic cuprinde mistrețul, vulpea și fazanul. Cuibăresc în perimetrul pădurii relativ puține păsări (zece specii) din cauza întinderii reduse a acesteia.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii comunei Călărași sunt confruntați, din cauza izolării față de centrele urbane regionale ale unei zone oricum slab dezvoltate economic, cu condiții de viață dificile. Agricultura de subzistență este des întâlnită, iar aceasta nefiind expresia unei conservări a tradițiilor locale, ci a sărăciei pregnante. Migrarea forței de muncă pe distanțe mari, în special în Europa de vest, este des întâlnită.
Biserica din satul Călărași este datată din anul 1901 și are hramul Sf. Treime. Ctitorii bisericii sunt boierii moșiei Rânghilești, Gheorghe, Jan și Bogdan Goilav, precum și locuitorii satului Călărași.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Un impact potențial negativ îl au pășunatul, vânătoarea, braconajul (inclusiv prin otrăvire și punerea de capcane), toate acestea fiind semnalate, însă doar accidental.

ADMINISTRAREA SITULUI

În perimetrul sitului există un panou de informare amplasat în singurul punct de intrare amenajat, la cantonul silvic de la marginea de est a pădurii. Sunt necesare pe viitor două panouri de avertizare, unul pentru orientare, amenajarea a cel puțin un traseu tematic și a cel puțin un punct pentru colectarea deșeurilor.

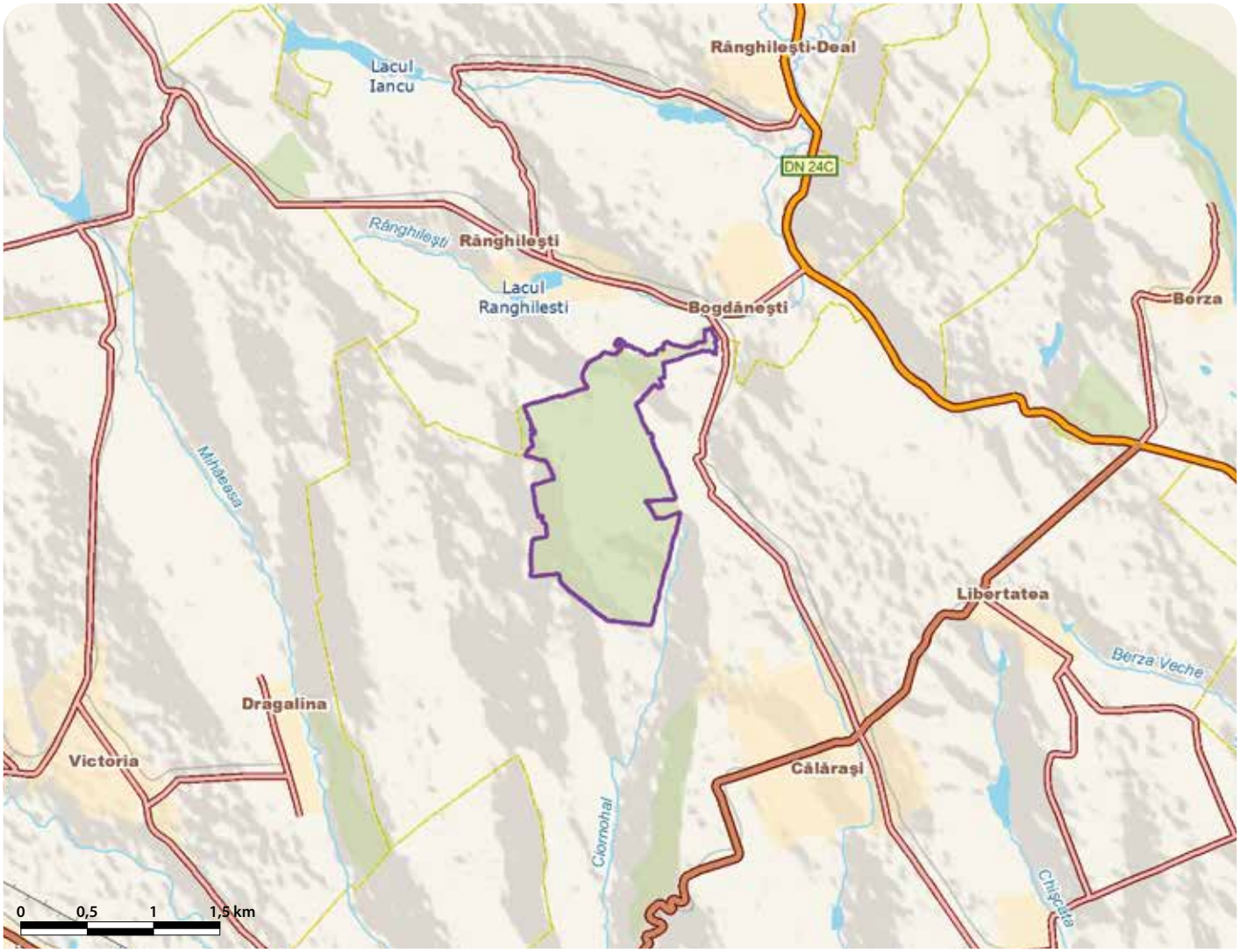

PĂDUREA DĂLHĂUŢI - RO SCI 0142

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vrancea: Coteşti, Cârligele.

Suprafaţa: 203 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 41′ 41″; Long. E 27 °0′ 37″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Subcarpaţii de Curbură
Altitudinea: 625 max., 322 min., 498 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din localitatea Cârligele, în care se ajunge urmând din Focşani DN2 şi DJ205B, se continuă pe drumul comunal care trece prin Bonţeşti şi apoi prin Dălhăuţi, după care se urmează drumul forestier ce duce la mănăstirea Dălhăuţi.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9170 - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*;
9130 - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă habitate forestiere reprezentative pentru etajul nemoral din zona piemontană a Curburii Carpaţilor, făcând totodată parte dintr-o reţea de habitate optime pentru carnivorele mari (urs, lup şi râs). Prin prezenţa unor trupuri de făgete seculare şi a mai multor specii rare sau protejate în spaţiul comunitar (plante şi insecte), situl îndeplineşte funcţii multiple de conservare a genofondului autohton, de stăvilire a procesului de eroziune şi de alunecare a terenului, având în acelaşi timp o importanţă peisagistică deosebită. Situl se suprapune aproape în totalitate cu rezervaţia naturală Dăhlăuţi.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Structura geologică a unităţii este dominată de depozitele Pânzei de Tarcău care definesc un peisaj caracterizat de linii domoale ale culmilor, de versanţi prelungi şi de pante cu valori medii. Alunecările de teren sunt frecvente în întreaga zonă şi sunt cauzate de alternanţa gresiilor şi marnelor cu nisipurile şi pietrişurile din roca de bază, dar şi de prezenţa unei bogate reţele hidrografice subterane.

Pedologie

Caracteristic sitului este solul brun eumezobazic format sub arborete pure de fag sau amestecuri de stejar cu carpen, aflat în diferite grade de podzolire, care alternează în poieni cu fâşii de cernoziom de fâneaţă.

Hidrologie

Situl se află pe pârâul Dălhăuţi, existând de asemenea şi o bogată reţea hidrografică subterană.

Aspecte climatologice

Situl se află în climatul temperat-continental, influenţat de adăpostul Carpaţilor de curbură, cu variaţii mari ale temperaturii. Temperatura medie anuală este de 9 °C, iar volumul precipitaţiilor depăşeşte 400 mm. Vânturile dominante bat dinspre NE în toate anotimpurile, iar vânturile calde, mai rare, dinspre sud şi SE.

Biocenoza

Vegetaţia

Speciile lemnoase întâlnite în pădure sunt reprezentate de fag, carpen, tei, stejar şi gorun, alături de care se mai pot întâlni frasinul, ulmul, arţarul, paltinul, cireşul, molidul, bradul şi mesteacănul. Ca subarboret se întâlnesc des exemplare de corn şi soc. Vegetaţia ierboasă este caracteristică pădurilor de fag şi celor de stejar, cu exemplare de breabăn, rogoz de pădure, orhidee căpşunică, mâna Maicii Domnului, mlăştinița, crucea voinicului, pecetea lui Solomon, mierea ursului, gălbinele de munte, smeoaie, brustur negru, untul pământului, laptucul oii, valeriană, iarbă moale, obsigă, brebenei, toporaşi, drobiţă, măcrişul iepurelui, degetar, jaleş de pădure şi vinariţă. Habitatele sitului sunt într-o stare bună de conservare, adăpostind şi însemnate populaţii de papucul Doamnei, o specie de interes comunitar.

Fauna

Cele mai importante specii faunistice din sit, atât datorită statutului lor de protecţie cât şi prin faptul că au aici populaţii nucleu foarte importante la nivel european, sunt carnivorele mari (ursul, lupul şi râsul). Pe lângă aceste specii pot fi văzute în perimetrul sitului specii comune dar importante pentru lanţul trofic precum cerbul carpatin, căprioru, bursucul, vulpea, bursucul, pisica sălbatică, iepurele şi altele. Sunt prezente specii importante de amfibieni precum salamandra, broasca roşie de pădure, broasca roşie de munte, dar şi reptile ca şarpele de casă, şopârla de câmp, năpârca, şarpele de alun şi şarpele lui Esculap. Păsările sunt cele mai bine reprezentate ca număr de specii, în perimetrul sitului întâlnindu-se acvila mică, şorecarul comun, piţigoiul mare, ghionoaia verde, ciocănitoarea pestriţă mare, gaia roşie, silvia cu cap negru, botgrosul, cucul, pupăza, dumbrăveanca şi multe altele. De asemenea, pădurile din sit sunt habitatul optim pentru rădaşcă şi croitor mare, aceste două specii protejate la nivel european având aici populaţii aflate într-o stare bună de conservare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Ocupaţiile locuitorilor sunt legate în special de cultura viţei de vie, care se întinde aici pe mari suprafeţe, fiind prezente multe centre de vinificaţie şi de întreţinere a vinului. Sunt dezvoltate în comună şi activităţile legate de turism. Aceasta dispune de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat, iar canalizarea este în curs de realizare. Locuinţele sunt încălzite individual, cu lemne.

Mănăstirea Dălhăuţi, aflată în pădurea din sit, reprezintă unul dintre cele mai vechi aşezăminte monahale ale Ortodoxiei româneşti (prima biserică de lemn din acest locaş fiind construită încă din secolul al XV-lea), şi atrage în fiecare an mii de credincioşi în pelerinaj după sărbătorile de Paşte. Întreaga zonă fiind renumită pentru viile sale a fost inclusă în circuitul turistic numit „Drumul vinului", care leagă renumite podgorii din această zonă a ţării.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul şi tăierile ilegale au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există un panou de informare şi un punct de acces, care însă nu sunt suficiente, fiind necesară o suplimentare a acestora. Sunt de asemenea necesare următoarele dotări: panouri de avertizare/atenţionare, panouri pentru orientare (hărţi), puncte de informare, bariere, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, locuri de campare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

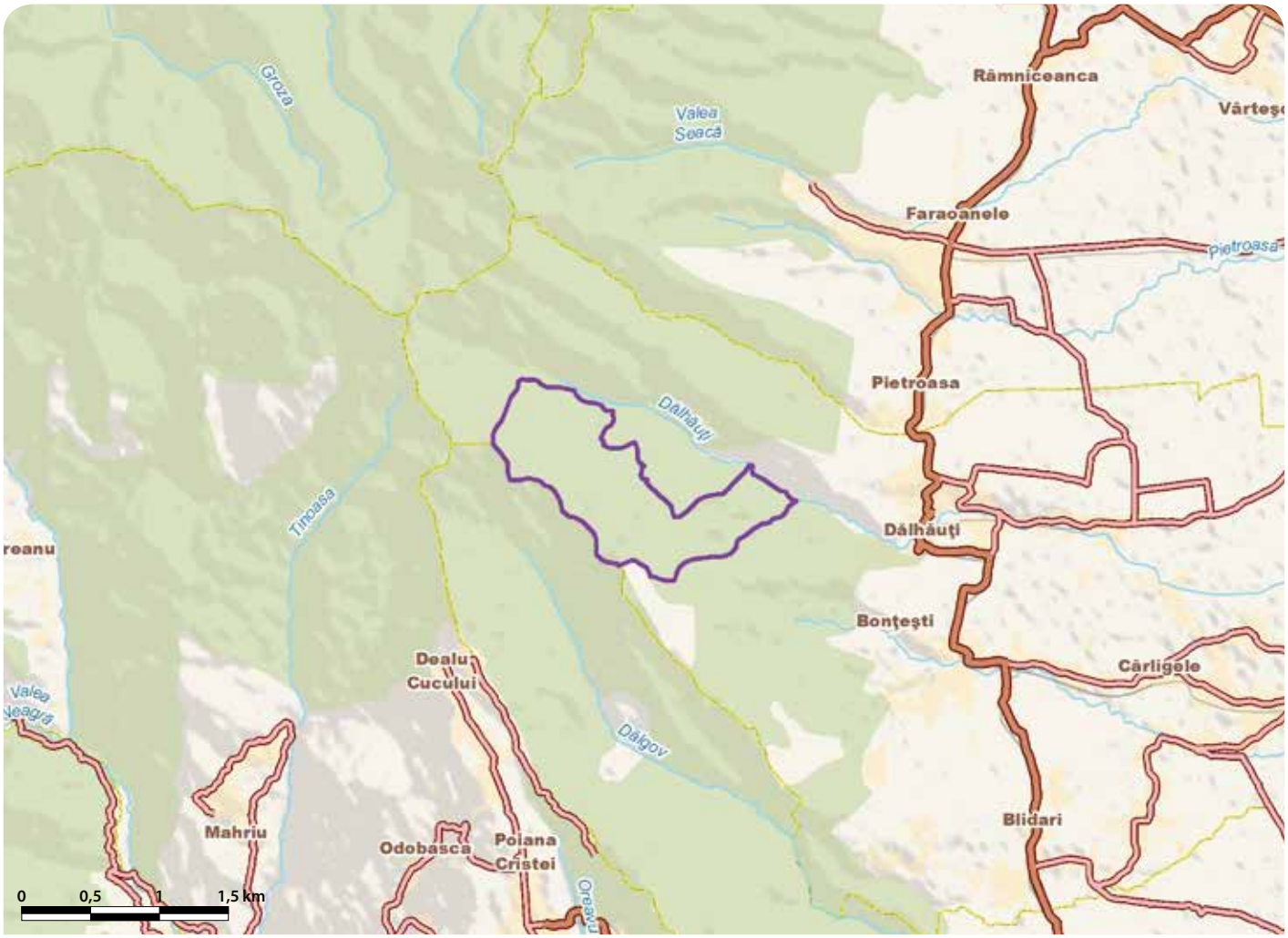

PĂDUREA DE GORUN ȘI STEJAR DE LA DOSUL FÂNAŢULUI - RO SCI 0143

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Braşov: Şoarş.

Suprafaţa: 108 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 53′ 26″; Long. E 25˚ 2′ 36″
Ecoregiunea: Podişul Transilvaniei
Altitudinea: 610 max., 472 min., 549 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN DJ DL DF** DA
O cale de acces spre sit o reprezintă DN1, de pe care din Făgăraş se traversează Oltul pe DJ104D până în localitatea Şoarş, apoi se merge spre Felmer pe DC14, din acest sat continuându-se pe drumul forestier din valea Felmer până în sit. O altă variantă de a ajunge în Şoarş este pe DN13 din Rupea, iar de aici pe DJ105A. Există şi alte drumuri forestiere care ajung în sit din diverse alte direcţii. De exemplu, din Făgăraş se traversează Oltul şi se urmează un drum forestier până în interiorul sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110* - Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl reprezintă un martor al vechilor păduri de gorun şi stejar din Podişul Transilvaniei, în prezent puternic fragmentate şi în mare parte dispărute. În acest habitat de interes comunitar prioritar pentru conservare, stejarul pedunculat este răspândit la baza versantului, iar gorunul ocupă porţiunile mai înalte. Habitatul prezintă următoarele caracteristici importante în vederea asigurării unei stări de conservare favorabile în timp: provenienţa din sămânţă şi o creştere viguroasă a celor două specii de arbori edificatori, existenţa unor exemplare de mari dimensiuni, dar şi a celor bătrâne, cu lemn mort esenţial pentru numeroase animale printre care se numără şi două specii de interes comunitar, croitorul cenuşiu şi croitorul mare al stejarului. La acestea se adaugă o diversitate mare a speciilor arbustive şi a mai multor grupe de nevertebrate şi vertebrate.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este parte a marelui podiş intracapatic transilvănean, fiind suprapus peste depozite de marne nisipoase, caracteristice unei regiuni întinse din interiorul lanţului carpatic. Modelarea accentuată a reliefului a fost favorizată de rocile sedimentare predominant miocene (marne, nisipuri, argile), dar şi sarmaţiene. Tipul general major al reliefului este de podiş deluros, reprezentat printr-o alternanţă de dealuri şi văi înguste secundare, orientate N-S, dispuse aproape paralel, conţinând şi tipuri variate de alunecări de teren, versanţii căpătând astfel o dinamică accentuată.

Pedologie

În sit sunt prezente următoarele clase şi tipuri de soluri: cambisoluri (eutricambisoluri) şi luvisoluri (preluvisoluri).

Hidrologie

Situl se încadrează în bazinul hidrografic superior al Oltului, respectiv al afluentului său principal Cincu care colectează apele pârâului Calbor, ce drenează practic întreaga suprafaţă a sitului. Debitele sunt în general scăzute, mai ales în perioadele secetoase din timpul verilor, însă şi în alte perioade, inclusiv iarna. În partea sudică a sitului există mai multe văi seci, care prezintă apă la suprafaţă doar în perioadele de ploi torenţiale sau primăvara la dezgheţ.

Aspecte climatologice

Climatul general al sitului este temperat-continental, de dealuri şi podişuri, în care temperaturile sunt mai ridicate decât în depresiunile intramontane din Transilvania, iernile fiind mai blânde, iar verile mai călduroase, uneori chiar secetoase. Precipitaţiile medii anuale au valori de peste 600 mm, predominând vânturile din direcţia NV către est. Iarna apare Crivăţul şi uneori se resimte şi Foehnul, care produce topirea rapidă a zăpezii.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia cea mai bine reprezentată este formată din specii lemnoase, fie arboricole, fie de subarboret. În sectoarele cu deschideri în pădure sau unde consistenţa arboretului este mai mică, terenul este acoperit cu diverse specii arbustive care formează stratul secundar şi care permit în mică măsură instalarea stratului ierbos. Plantele lemnoase sunt reprezentate de specii precum carpenul, paltinul de câmp, jugastrul, frasinul, teiul pucios, fagul, cireşul şi părul sălbatic, ulmul de câmp, lemnul câinesc, socul negru, cornul, alunul, salba râioasă, taula, dârmoxul şi crişinul, toate acestea însoţind speciile principale care definesc acest habitat, stejarul şi gorunul. În această pădure, stejarul pedunculat este răspândit la baza versantului, iar gorunul ocupă porţiunile mai înalte. Cele două specii de stejari formează un habitat prioritar, Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*. În zona superioară a pădurii, unde aceasta se răreşte, se dezvoltă exemplare de ienupăr comun care pot atinge înălţimi de până la 2 m.

Fauna

Dintre speciile de nevertebrate s-au identificat două tipuri de insecte de interes comunitar, croitorul cenuşiu şi croitorul mare al fagului, ambele relativ bine răspândite şi în stare bună de conservare. Dintre amfibieni a fost identificat în sit buhaiul de baltă cu burta galbenă, răspândit în bălţile temporare sau cvasi-permanente din zonele mai umede ale pădurii, alături de alte specii precum broasca râioasă brună, broasca râioasă verde, brotăcelul, broasca săpătoare brună, toate acestea având o răspândire relativ uniformă şi fiind în general abundente. Reptilele sunt reprezentate prin specii comune precum guşterul, şopârla de câmp, şopârla de munte şi şarpele de casă. Avifauna este bine reprezentată, deşi situl este mic. Diversitatea ridicată a vegetaţiei şi structura arboretului (arbori groşi, înalţi, uscaţi parţial sau total, arbori doborâţi, lemn mort subţire şi gros) au contribuit la apariţia şi menţinerea acestei avifaune ce include caprimulgul, ghionoaia sură, ciocănitoarea de stejar, ciocănitoarea de grădini, muscarul gulerat şi sfrâncioiul roşiatic. Alte specii precum viesparul şi acvila ţipătoare mică cuibăresc atât în pădure, cât şi în afara limitelor ei, hrănindu-se doar din sit. Alte specii utilizează pădurea pentru hrănire, staţionare şi iernare, aşa cum sunt şoimuleţul mic şi huhurezul mare. Densităţile cele mai ridicate ale speciilor cuibăritoare se înregistrează în zonele cu parcele bătrâne, formate din arbori bătrâni, arborete cu consistenţă scăzută şi în porţiunile cu subarboret bogat. În sit şi în vecinătatea sa se reproduc şi alte specii de păsări precum uliul găinar, porumbelul de scorbură, ciufuf de pădure, cucul, huhurezul mic, graurele, pupăza, ciocănitoarea pestriţă mare, ghionoaia verde, fâsa de pădure, gaiţa, coţofana, cioara grivă, silvia cu cap negru, silvia de câmp, silvia mică, pitulicea mică, codroşul de pădure, privighetoarea de zăvoi, mierla, sturzul cântător, măcăleandru, piţigoiul albastru, piţigoiul mare, piţigoiul sur, piţigoiul cu coadă lungă, scorţarul, cojoaica de pădure, cinteza de pădure, presura galbenă. Mamiferele sunt un grup de vertebrate relativ bine reprezentat ca specii şi efective, cu menţiunea că multe dintre ele se reproduc, se hrănesc sau se odihnesc pe suprafeţe evident mai mari decât cea a sitului, cuprinzând şi alte parcele de pădure din afara acestuia. Altele utilizează situl doar pentru anumite necesităţi, având teritorii ce exced cu mult limitele sale. Dintre mamiferele întâlnite în sit şi vecinătatea sa, amintim veverita, şoarecele gulerat, şoarecele de pădure, pârşul mare, pârşul de alun, ariciul, cârţiţa, cerbul carpatin, căprioru, mistreţul, vulpea, pisica sălbatică, bursucul, jderul, nevăstuica şi hermelina. Dintre speciile de interes comunitar, apar în mod excepţional sau foarte rar ursul brun şi lupul, ambele utilizând teritorii de reproducere şi vânătoare mult mai mari decât suprafaţa sitului şi prin urmare neavând populaţii stabile aici.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Economia comunei se bazează pe agricultură, creşterea animalelor, agroturism, în zonă fiind dezvoltată şi mica industrie. Gospodăriile sunt racordate la reţeaua de distribuţie a apei potabile şi canalizare, fiind încălzite în sistem individual, cu gaz metan şi lemne.
Într-o foarte bună stare de conservare care atrage mulţi turişti sunt Biserica fortificată din Seliştat (secolul al VIII), Biserica evanghelică fortificată Bărcut (secolul al XIV-lea), Biserica fortificată Felmer (secolul al XIII-lea) şi Biserica fortificată din Şoarş (secolul al XV-lea). Fondată în secolul al XII-lea, întreaga comună este dominată de arhitectura saxonă scoasă în evidenţa şi de Biserica Săsească (sec. XIII). În prezent, un amestec de tradiţii şi culturi definesc comunitatea, acestea putând fi trăite pe viu cu ocazia sărbătorilor de Paşti şi de Crăciun sau la Balul de Sfântul Ioan.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Atât în sit cât şi în afara acestuia este prezent în mod permanent impactul negativ datorat dezvoltării carpenului în detrimentul speciilor caracteristice habitatului protejat. De asemenea, structura naturală a pădurii poate fi modificată de un management silvic necorespunzător, prin care se practică extragerea arborilor groşi, bătrâni sau uscaţi parţial de stejar şi gorun sau neextragerea la timp a carpenului din zonele unde a copleşit stejărete, sau de lipsa stimulării regenerării naturale a stejarului şi gorunului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare şi panouri de informare în principalele puncte de acces în sit, un turn de observaţii amplasat într-un punct cu vizibilitate mare, bariere pe drumurile forestiere sau de exploatare agricolă care intră în sit şi un traseu tematic în interiorul acestuia.

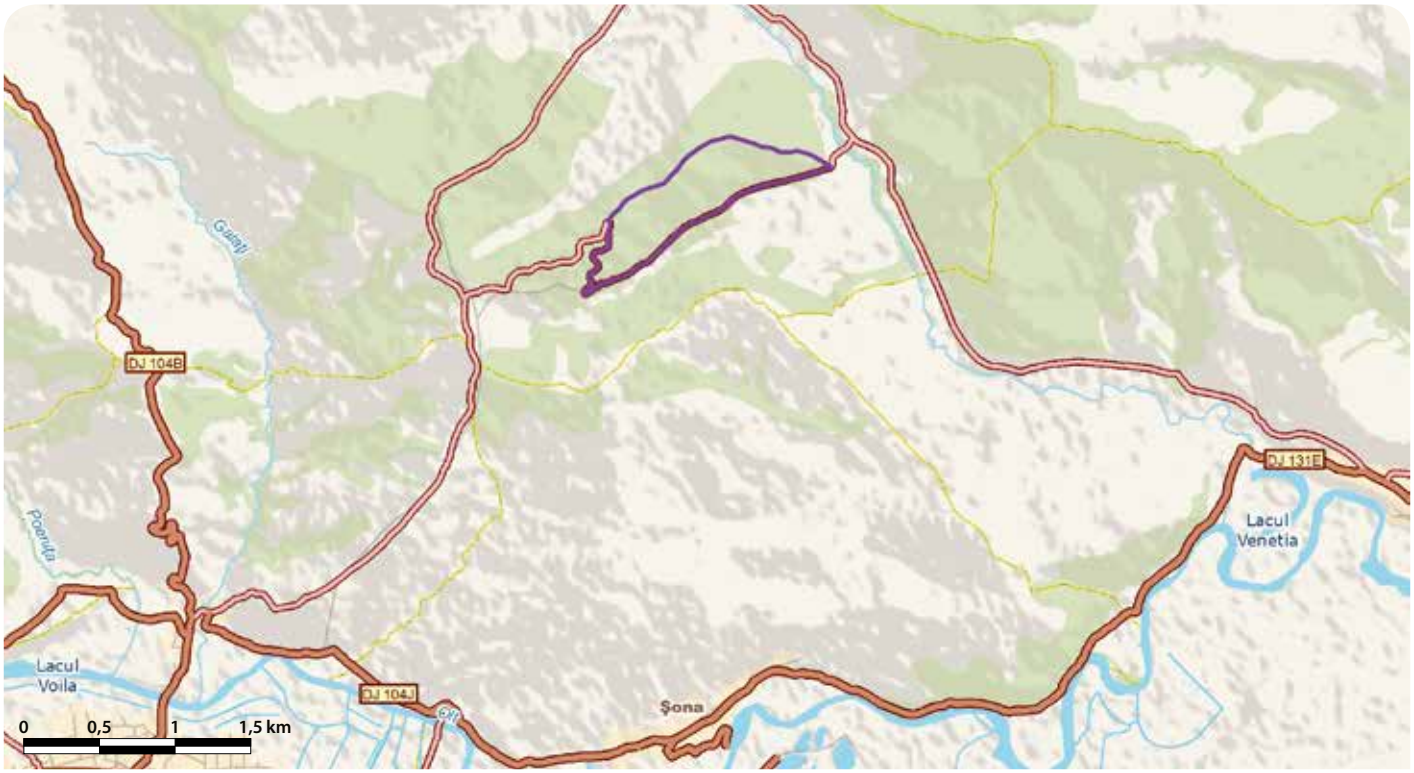

PĂDUREA DE GORUN ȘI STEJAR DE PE DEALUL PURCĂRETULUI - RO SCI 0144

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brașov: Beclean, Cincu, Voila.

Suprafața: 42 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 45° 52' 21"; Long. E 24° 51' 44"
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 615 max., 455 min., 540 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
De pe DN1, dinspre Făgăraș sau Sibiu, din localitatea Volia se traversează Oltul spre Cincu pe DJ105 până în localitatea Cincșor, din care pe un drum forestier se ajunge în sit. O altă cale de acces este tot de pe DN1, din Făgăraș traversându-se Oltul, mergând apoi pe DC6 până în Calbor și de aici pe un drum forestier până în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110* - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța sitului rezidă în faptul că acesta adăpostește o pădure de stepă eurosiberiană cu stejar și gorun, habitat natural de interes comunitar prioritar, martor al vechilor păduri de acest fel din Podișul Transilvaniei, în prezent puternic fragmentate și în mare parte dispărute și înlocuite de pășuni. Necesitatea conservării acestei păduri este cu atât mai mare cu cât sunt prezenți arbori groși ajunși la vârste de peste 150 ani. Starea bună de conservare a habitatului se datorează intervenției foarte reduse a factorilor antropici.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este parte a marelui podiș intracapatic transilvănean, fiind suprapus peste depozite de marne nisipoase, caracteristice unei regiuni întinse din interiorul lanțului carpatic. Tipul general major de relief este reprezentat de o alternanță de dealuri și văi înguste secundare, orientate NS, dispuse aproape paralel, conținând și tipuri variate de alunecări de teren, de diverse mărimi și grade de evoluție, versanții căpătând astfel o dinamică accentuată. Versanții au evoluat în raport cu roca, clima, vegetația și modul de utilizare a terenurilor, respectiv amprenta antropică asupra peisajului.

Pedologie

Pedologic, situl prezintă cambisoluri (eutricambisol) și luvisoluri (preluvisol).

Hidrologie

Situl se încadrează în bazinul hidrografic de ordin superior al Oltului, respectiv al afluentului său principal Cincu ce colectează apele pârâului Calbor, care drenează practic întreaga suprafață a pădurii respective, pe malul drept al Oltului. Debitele sunt în general scăzute, mai ales în perioadele secetoase din timpul verilor, însă și în alte perioade, inclusiv iarna. În partea sudică a sitului există mai multe văi seci, care prezintă apă la suprafață doar în perioadele de ploi torențiale sau primăvara la dezgheț.

Aspecte climatologice

Climatul general al sitului este cel temperat-continental de dealuri și podișuri. Temperatura medie anuală a aerului este de 8,5 °C, precipitațiile medii anuale ajung la 600 mm, iar vânturile bat predominant din direcția NV. Iarna apare Crivățul și uneori se resimte și Foehnul, care influențează mai ales depresiunea Făgăraș.

Biocenoza

Vegetația

Din cauza suprafeței foarte mici, situl are o floră relativ săracă în specii. Reprezentative sunt plantele lemnoase, care dau nota fundamentală habitatului principal. Astfel, vegetația ierboasă se dezvoltă doar pe suprafețe restrânse, substratul fiind ocupat în cea mai mare proporție de speciile lemnoase reprezentate de arbori sau de arbuști. În sectoarele cu deschideri în pădure sau unde consistența arboretului este mai mică, terenul este acoperit cu diverse specii arbustive, care formează stratul secundar și care permit în mică măsură instalarea stratului ierbos. Este remarcabilă marea diversitate a speciilor de plante lemnoase, atât arbori cât și arbuști, precum carpenul, frasinul, teiul pucios, cireșul sălbatic, jugastrul, lemnul câinesc, sângerul și alunul, ce însoțesc speciile principale definitorii ale habitatului, stejarul și gorunul.

Fauna

Dintre amfibieni sunt prezente în sit broasca râioasă brună, broasca râioasă verde, brotăcelul și broasca roșie de pădure, toate având o răspândire relativ uniformă și abundențe ridicate. Reptilele sunt reprezentate prin șușteri, șopârle de câmp și șerpi de casă. Pădurea este cu atât mai atractivă pentru unele specii de păsări cu cât există și sectoare cu consistențe mai scăzute, mici ochiuri în vegetația lemnoasă și grupuri de plante lemnoase arbustive ce constituie loc de cuibărit sau teritoriu de hrănire sau de staționare/odihnă. Printre speciile de păsări ce cuibăresc în sit se numără viesparului, caprimulgului, ghionoaia sură, ciocănitoarea de stejar, muscarul gulerat și sfrâncioiul roșiatic. Alte specii utilizează pădurea pentru hrănire, staționare și iernare, precum acvila țipătoare mică, șoimulețul de iarnă, huhurezul mare și silvia porumbacă. Densitățile cele mai ridicate ale speciilor cuibăritoare se înregistrează în sectoarele cu arbori bătrâni, consistență mai scăzută a pădurii și subarboret bogat. În sit și imediata vecinătate a sa cuibăresc și alte specii de păsări precum uliul găinilor, șoimul rândunelelor, porumbelul de scorbură, turturica, cucul, ciufulul de pădure, pupăza, ciușul, ciocănitoarea mare pestriță, graurele, fâsa de pădure, grangurele, gaița, coțofana, cioara grivă, silvia cu cap negru, silvia de câmp, codroșul de pădure, privighetoare de zăvoi, sturzul cântător, pițigoiul albastru, pițigoiul mare, cojoaica, pițigoiul cu coadă lungă, țoiul, cinteza de pădure, presura galbenă. Pădurea este și habitatul câtorva specii de mamifere precum veverița, șoarecele de pădure, pârșul mare, pârșul de alun, ariciul, cerbul carpatin, căprioru, mistrețul, viezurele, pisica sălbatică, vulpea, dihorul, nevăstuica, hermelina și altele. În mod excepțional sau rar apar ursul carpatin (mai ales în trecere) și lupul, ambele utilizând teritorii de reproducere și vânătoare mult mai mari decât suprafața sitului și prin urmare neavând populații stabile aici.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Economia comunei se bazează pe agricultură (în special cultivarea cartofului prin asociații și societăți agricole), creșterea animalelor, construcții, morărit și panificație, comerț cu amănuntul, pescuit. Localitățile din sit beneficiază de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat, însă canalizarea este doar în faza de proiect. Locuințele sunt încălzite în sistem individual, cu gaze naturale sau lemne.
Comuna Beclean este atestată documentar din secolul al XIII-lea, fapt care rezultă din evidențele Diplomei Cavalerilor Ioaniți. În decursul timpului, comuna a avut o tradiție în meșteșugul tăbăcăritului, „Steagul țeghiului tăbăcarilor din Beclean" fiind fondat în 1643. Astăzi se poate vizita monumentul istoric bine conservat al bisericii construite în primii ani ai secolului al XIX-lea, în stil bizantin. Viața satului este animată de tradițiile Crăciunului (Colindul, Crucea de gheață sau Ceata de feciori), ori întâlniri precum Fii satului.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale și braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit îi sunt necesare panouri de avertizare/atenționare și panouri de informare, bariere pe drumurile forestiere sau pe alte drumuri de exploatare agricolă, care să limiteze accesul motorizat în sit, și un traseu tematic.

PĂDUREA DE LA ALPAREA - RO SCI 0145

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bihor: Copăcel, Oșorhei.

Suprafața: 459 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 1' 3"; Long. E 22° 4' 58"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Dealurile Crișanei
Altitudinea: 210 max., 164 min., 192 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În nordul sitului se ajunge pe DN1 (Oradea-Cluj-Napoca), din care se intră pe DJ767E (Oșorhei-Copăcel), iar în sudul sitului se poate ajunge pe DC54 (Felcheriu-Alparea). Pot fi utilizate și drumurile agricole din Felcheriu, Sărand, Alparea.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9170 - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Conservarea pădurii de stejar cu carpen care adăpostește o populație de narcise și zone umede importante pentru trei specii de amfibieni de interes comunitar sunt principalele obiective ale constituirii sitului. Totodată, starea bună de conservare a habitatului oferă posibilități de hrănire pentru specii de lilieci vulnerabile dar și spații de cuibărire pentru multe specii de păsări protejate. Situl include rezervația naturală Pădurea cu narcise de la Osorhei.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic situl poate fi inclus în extremitatea de NE a Depresiunii Panonice, la alcătuirea geologică luând parte formațiuni cuaternare, terțiare și mezozoice care stau pe un fundament cristalin. Formațiunile mezozoice, care formează un pachet unitar, sunt în general depozite calcaroase. Fazele tectonice care au afectat regiunea au creat și au amplificat prin reactivare două sisteme de falii: unul care a generat afundarea puternică spre Depresiunea Panonică și altul orientat aproximativ perpendicular pe acesta. Puternica tectonizare a formațiunilor mai puțin plastice cum sunt calcarele a avut drept rezultat fragmentarea și compartimentarea acestora prin factori care au constituit căi de acces ideale pentru apele sub presiune.

Pedologie

Sunt dominante solul brun de pădure și solul brun de pădure podzolit, care au apărut sub pădurile din zonă. Substratul petrografic pe care s-au dezvoltat aceste soluri este variat: depozite loessoide, nisipuri, argile, marne, gresii, cu conținut bogat în componente bazice. Aceste soluri brune de pădure dezvoltate în special pe depozitele loessoide au determinat în multe locuri apariția unor torenți care au erodat pătura de sol ducând în final la alunecări de teren.

Hidrologie

Situl face parte din bazinul hidrografic al râului Crișul Repede. Din punct de vedere hidro-geologic, în zonă se cunoaște prezența unui strat acvifer freatic dezvoltat în formațiunile cuaternare și a unui orizont acvifer de adâncime, cantonat de calcarele cretacice foarte bine dezvoltat în acest sector. Alimentarea stratului freatic se face din precipitațiile atmosferice, fapt pus în evidență de variațiile sezoniere din puțurile din localitate.

Aspecte climatologice

Așezarea sitului într-un sector larg deschis circulației maselor de aer predominant vestice și sud-vestice determină un climat blând temperat-moderat de câmpie, cu o medie anuală a temperaturii aerului de 10-11 °C. Cantitatea medie anuală a precipitațiilor de 611,26 mm este relativ mare comparativ cu regiuni asemănătoare de câmpie din estul sau sudul țării aflate sub influența maselor de aer continental. Viteza vântului este redusă având un maxim în luna aprilie.

Biocenoza

Vegetația

Situl este desemnat pentru habitatul de Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*, care cuprinde ca specii de plante lemnoase gorunul, carpenul, scorușul, jugastrul, teiul pucios, platanul și stejarul pedunculat. Dintre arbuști amintim alunul, cornul, sângerul, păducelul, porumbarul, măceșul, lemnul câinesc, socul negru, curpenul, iar pentru stratul ierbos al pădurii, lăcrămioara și mai multe specii de rogozuri. Pădurea adăpostește și o populație bine conservată de narcise. Pajiștile secundare au o vegetație reprezentată de iarba vântului, păiușul comun, păiușul mic, bărboasa, firuța, alături de multe alte plante. Tufărișurile de porumbar cu păducel ocupă suprafețe mici, fiind întâlnite la marginea pădurii, prin poieni, tăieturi de pădure, pajiști îmbătrânite sau abandonate și garduri de protecție din jurul culturilor agricole. Fitocenozele tăieturilor și marginilor de păduri se formează în urma degradări pajiștilor uscate sau pot fi rezultatul exploatărilor forestiere, fiind formate din trestioară, apărătoare, ferigă de câmp și alte specii. Buruienișurile sunt răspândite frecvent la marginea culturilor agricole și în pajiștile intens ruderalizate, fiind formate din trifoi târător, pătlagină mare, zăzanie, alături de care apar multe alte specii.

Fauna

Din punct de vedere zoogeografic, situl se află în Provincia Panonică și adăpostește o faună europeană, euro-siberiană și palearctică, cu multe specii de câmpie. Entomofauna este reprezentată de specii de lăcuste, cosași și greieri precum cosașul verde, lăcusta călătoare italiană, greierele de câmp, greierele de casă, alături de care apar frecvent coropișnița, călugărița comună, ploșnițele de cereale, ploșnițele verzei, rățișoara porumbului, vaca Domnului și multe specii de gândaci și fluturi. Dintre speciile de amfibieni se remarcă cele trei protejate la nivel european care se găsesc în habitatele umede din interiorul pădurii, tritonul cu creastă, buhaiul de baltă cu burta galbenă și buhaiul de baltă cu burta roșie. Alături de aceștia se mai întâlnesc în sit și broasca râioasă brună, broasca râioasă verde, brotăcelul, broasca roșie de pădure, broasca mare de lac și reptile precum gușterul, șopârla de câmp, șarpele de casă, șarpele de alun, năpârca și șarpele lui Esculap. Păsări cuibăritoare în sit sunt ciocârlia, ciocârlanul, mărăcinarul mic, cioara de semănătură, gaița, coțofana, mierla neagră, cucul, mai multe specii de pițigoi și ciocănitori, aușelul cu cap galben, uliul porumbar, uliul păsărar, ciuful de pădure, huhurezul mic, vrabia de câmp, prepelița, potârnichea, sfranciocul roșiatic, sfrânciocul cu frunte neagră, alături de care apar multe altele. Ecosisteme antropogene învecinate sitului aduc specii caracteristice precum rândunica de casă, vrabia de casă, stăncuța, guguștiucul, cucuveaua, ciocănitoarea pestriță de grădină, striga. Dintre speciile de mamifere se remarcă în sit veverița, vulpea, dihorul, cerbul lopătar, căprioru, mistrețul, șoarecele de pădure, bursucul, jderul de copac, jderul de piatră, pisica sălbatică și hârciogul. Pădurea reprezintă un habitat bun de hrănire pentru coloniile importante de lilieci aflate în vecinătatea sitului.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele activități ale locuitorilor sunt agricultura, creșterea animalelor și comerțul. O mare parte dintre aceștia lucrează în Oradea, un mare centru urban, industrial și comercial aflat în vecinătate. Localitățile din sit dispun de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat, însă nu și de canalizare. Locuințele sunt încălzite în sistem individual, cu lemne.
Primele atestări documentare ale așezărilor care alcătuiesc în prezent comuna Oșorhei datează de la începutul secolului al XIII-lea, însă urme ale locuirii zonei provin din neolitic, fiind descoperită o așezare în zona satului Fughiu, datând din acea perioadă. Azi se pot admira biserica din lemn din satul Oșorhei și cea reformată din satul Fughiu, ambele construite în secolul al XVIII-lea. Anual au loc festivități care reunesc membrii comunității în scopul conservării patrimoniului cultural al zonei și reînvierii tradițiilor vechi ale satelor românești din această parte a țării.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit pășunatul și activitățile asociate acestuia constituie în mod permanent o amenințare majoră pentru habitate și specii, la fel ca și agricultura și activitățile de exploatare a lemnului. Presiunea unui braconaj se manifestă în mod permanent în sit.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl dispune de puncte de intrare și poteci pentru vizitare, fiind necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, puncte de informare, precum și locuri de campare cu amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

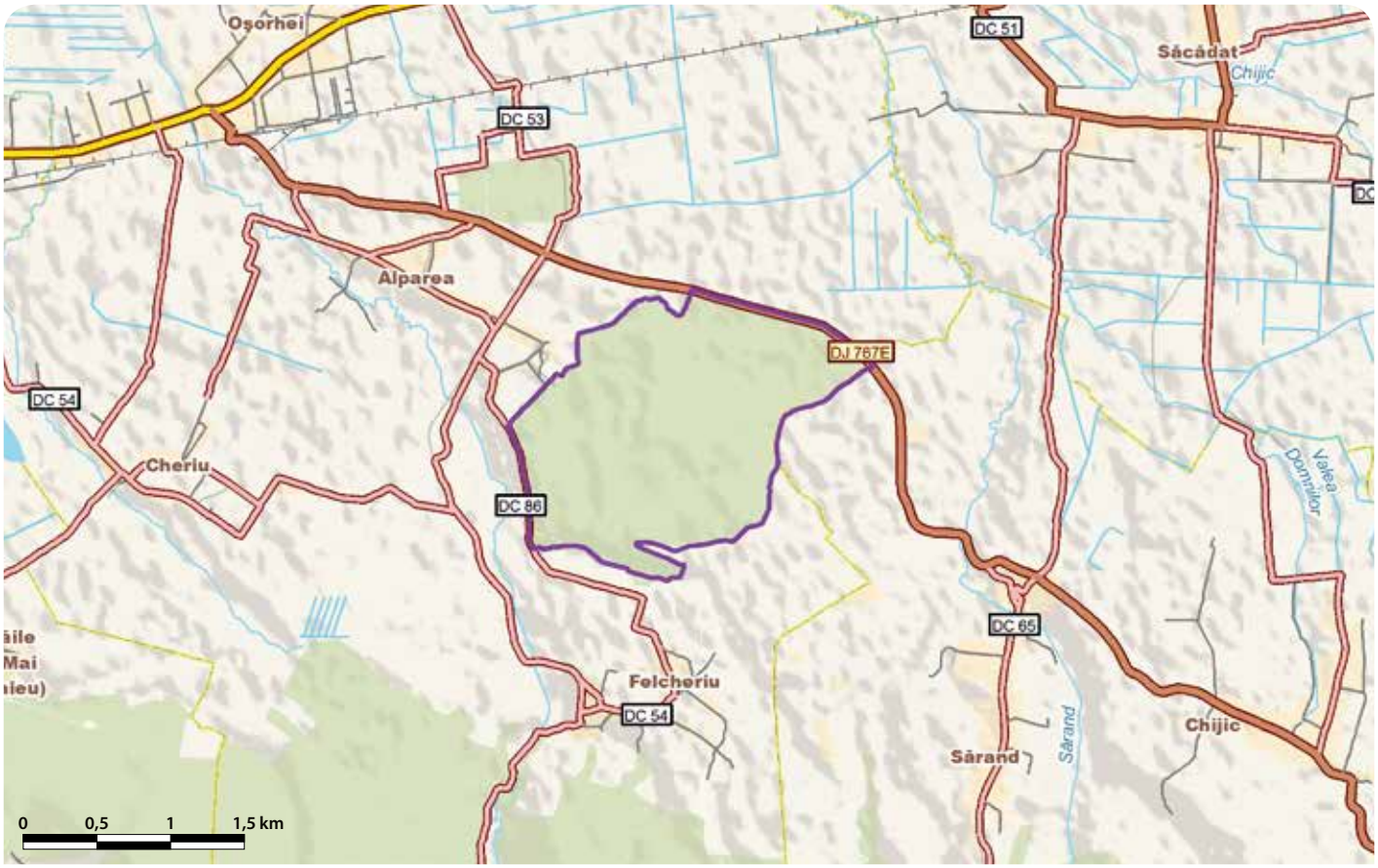

PĂDUREA DE STEJAR PUFOS DE LA HOIA - RO SCI 0146

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Cluj: Baciu, Florești.

Suprafața: 8 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 46′ 6″; Long. E 23° 29′ 37″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 541 max., 487 min., 517 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din municipiul Cluj-Napoca, prin cartierul Grigorescu se ajunge în extremitatea sud-estică a sitului. Se poate ajunge în acesta și utilizând drumurile locale din localitatea Suceagu, aflată pe DN F (E81) (Cluj-Napoca-Zalău).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91H0* - Vegetație forestieră panonică cu *Quercus pubescens*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Valoarea conservativă a sitului rezultă din prezența stejarului pufos care formează împreună cu alte specii (stejar pedunculat, gorun și arțar tătăresc) un habitat prioritar rar în România și localizat în vestul și centrul țării. Porțiunile de pădure alternează aici cu poienele, realizând astfel un mozaic de habitate în care trăiesc mai multe specii de plante rare, endemice sau protejate la nivel național.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geografic situl se găsește în cadrul Culoarului Someșului Mic, zonă situată la contactul a trei mari unități geografice, Câmpia Transilvaniei, Podișul Someșan și Munții Apuseni. Dealul Hoia este situat în vestul municipiului Cluj-Napoca, are o altitudine de 507 m și constituie cumpăna de ape dintre Someșul Mic și Nadăș. Terenul pe care este situată pădurea prezintă o pantă destul de accentuată, ceea ce sporește riscul de alunecări de teren.

Pedologie

Solurile pe care se dezvoltă habitatul de pădure de stejar pufos din sit sunt de tip rendzină, eubazice, hidric deficitare în timpul verii și eutrofice.

Hidrologie

Situl se află pe partea stângă a râului Someș, în dreptul localității Florești.

Aspecte climatologice

Climatul este de tip continental-moderat, specific regiunilor de deal din nord-vestul țării. Circulația aerului este predominant vestică, prin intermediul acesteia masele de aer de origine oceanică întreținând în perioada rece a anului o vreme închisă, cu ierni în general blânde. Valoarea temperaturii medii multianuale este de 8,4 °C, iar precipitațiile atmosferice medii multianuale se situează în jurul valorii de 663 mm.

Biocenoza

Vegetația

Pădurea de stejar pufos de la Hoia este situată pe un versant cu expoziție sudică și sud-vestică. Vegetația este foarte variată, fiind alcătuită în special din stejar pufos, dar pe alocuri apărând și stejarul pedunculat, cerul, gorunul, arțarul tătăresc și părul pădureț. Această pădure face parte din habitatul prioritar Vegetație forestieră panonică cu *Quercus pubsecens*, rar în România, prezent în partea de vest și centrală a țării. Stratul de arbuști se dezvoltă în grupe care alternează cu pajiști și este compus din corn, sânger, alun, păducel, măceș, lemn câinesc, salbă râioasă, porumbar și două specii de scoruș. Stratul ierbos este alcătuit din specii precum rogozul, usturoiul sălbatic de munte, unghia găii, golomățul, iarba calului, stânjenelul, drăgaica, dediețelul, ruscuța de primăvară sau colilia. Dintre taxonii rari au fost identificați otrățelul, o specie amenințată la nivel global, la noi în țară fiind considerată rară și amenințată, capul șarpelui, specie vulnerabilă și ocrotită la nivel european, amenințată de pășunatul intensiv, cimbrișorul endemic, pesma de munte și tulichina, două specii rare prezente pe versantul sudic al pădurii, floarea de foc, specie vulnerabilă, tămâioara, specie endemică și rară pentru România, amenințată la nivel european, și gemănarița, o specie de orhidee rară la nivel național, populația sa fiind periclitată de pășunatul intensiv.

Fauna

Fauna este bine reprezentată în sit, caracterizându-se prin diferite specii de mamifere precum iepurele de câmp, pisica sălbatică, bursucul, vulpea, veverița, căprioru, mistrețul, nevăstuica, șoarecele de câmp și mai multe specii de chițcani. Foarte rar trec prin această pădure și exemplare de lup. Dintre speciile de păsări le menționăm pe cele mai frecvent întâlnite: mierla, ciocănitoarea pestriță mare, cucul, privighetoarea roșcată, pițigoiul mare, pițigoiul albastru, pițigoiul cu coadă lungă, presura galbenă, silvia mică, gaița, florintele, câneparul, sticletele, cojoaica de pădure, ciocănitoarea de stejar, cinteza de pădure, măcăleandrul, sturzul de vâsc, sturzul cântător, ochiul boului, alături de multe altele. Dintre răpitoarele nocturne semnalăm prezența cucuvelei, a strigii, a ciufului de pădure, iar dintre cele diurne au fost identificate șorecarul comun, uliul rândunelelor, viesparul și vânturelul roșu. Reptile frecvent întâlnite în sit sunt gușterul, năpârca și șopârla de câmp. Pajiștile cu tufărișuri și liziera pădurii adăpostesc câteva specii rare de fluturi, alături de multe alte specii de nevertebrate.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Aproape întreaga forță de muncă este absorbită de orașul Cluj-Napoca. În sate se mai practică agricultura și creșterea animalelor, în sistem individual sau în mici asociații. Locuitorii celor două comune din sit beneficiază de rețele de apă potabilă, gaze naturale și canalizare. Încălzirea locuințelor se face cu lemne sau cu gaze naturale, în oraș existând și o rețea de termoficare.
Situat în imediata vecinătate a sitului, „Parcul Național Etnografic Romulus Vuia" este primul de acest gen înființat din Romania (1929), fiind un muzeu etnografic complex, în care expunerea pavilionară și cea în aer liber se completează reciproc. Pe teritoriul celor două comune au fost descoperite mai multe situri arheologice, cu datare începând din neolitic, iar azi sunt declarate Monumente istorice mai multe biserici (ridicate începând cu secolul al XIV-lea), Conacul Bornemisza-Matskassy din Popești (secolul al XIX-lea), Casa parohială din Coruș (secolul al XVII-lea) și Cetatea Fetei (secolul al XIII-lea). Deși apropierea de un mare oraș a făcut să se piardă mult din farmecul de odinioară al satelor, totuși se mai păstrează și astăzi obiceiurile de iarnă cu colindele tradiționale și întâlnirile cu muzică, joc și costume populare prilejuite de Nedeile locale, Zilele comunelor sau Zilele recoltelor. Pentru vizitatori, Cluj-Napoca este un centru cultural important, cu arhitectură bine conservată, muzee, colecții, grupuri statuare, case memoriale, celebră și reprezentativă pentru oraș fiind și Grădina Botanică.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale, braconajul și turismul necontrolat au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există poteci și drumuri, dar care nu sunt amenajate pentru vizitare. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare și pentru orientare, puncte de informare, trasee tematice și turistice amenajate și spații pentru colectarea deșeurilor.

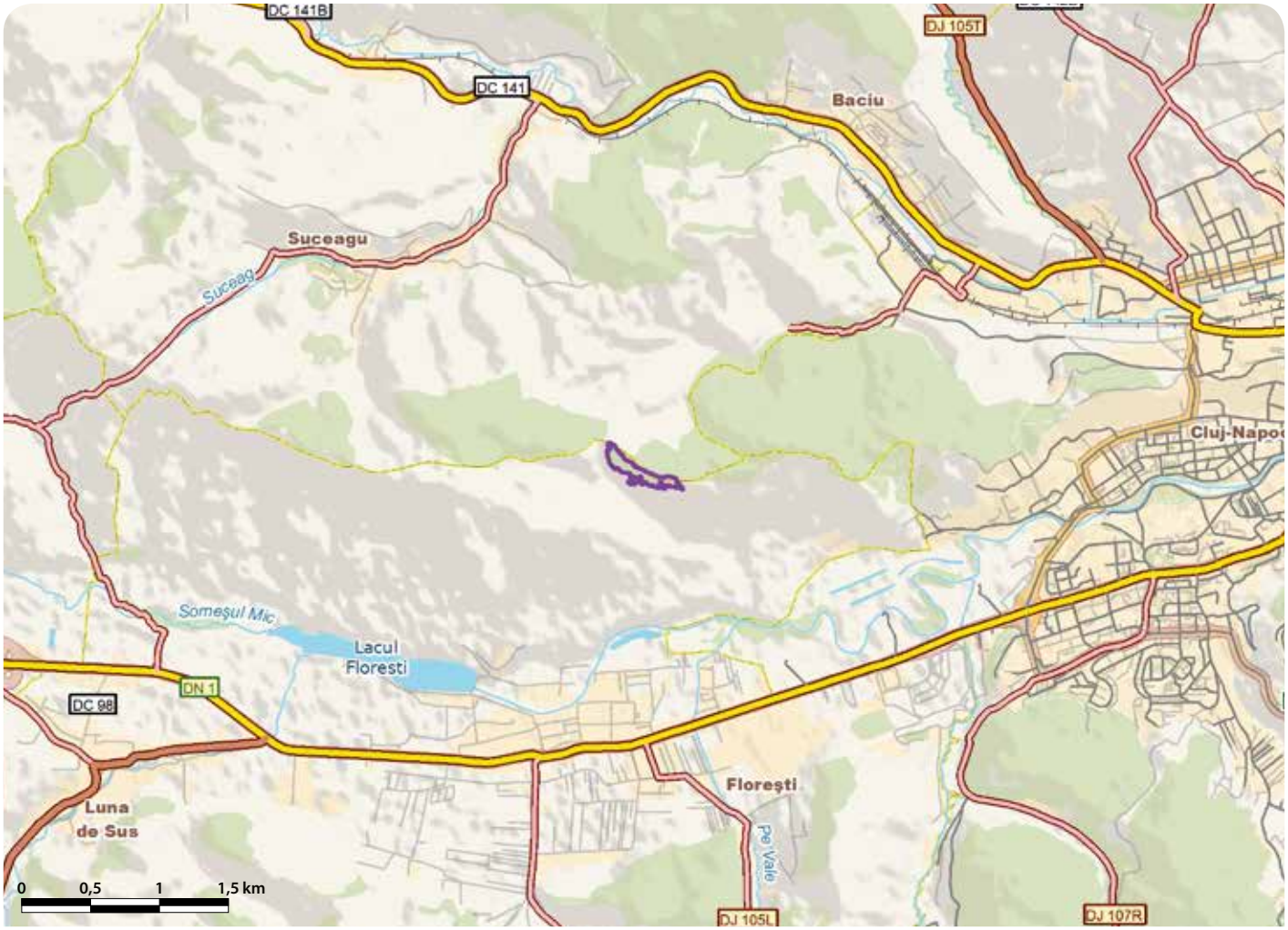

PĂDUREA DE STEJAR PUFOS DE LA MIRĂSLĂU - RO SCI 0147

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Alba: Mirăslău.

Suprafața: 56 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 22' 25"; Long. E 23˚ 43' 31"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 544 max., 304 min., 422 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face direct din DN1 (E81) (Aiud-Turda), în dreptul localității Mirăslău. Se poate ajunge în sit și cu trenul, cu coborâre în halta Mirăslău.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9170 - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*;
91H0* - Vegetație forestieră panonică cu *Quercus pubescens*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Croitorul cenușiu (*Morimus funereus*).
Plante: Capul șarpelui (*Echium russicum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța sitului este dată de prezența vegetației forestiere cu stejar pufos, habitat de interes comunitar prioritar ce se remarcă aici printr-un grad mare de închidere a coronamentului pe o suprafață întinsă, o structură echilibrată pe toate clasele de vârstă și o puternică regenerare din semințe, toate acestea oferind habitatului o stabilitate mare în timp. La acestea se adaugă și prezența habitatului protejat format din asocierea stejarului cu carpen, împreună cele două oferind condiții optime pentru menținerea unor populații stabile ale unor specii de insecte și plante protejate în spațiul european.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Substratul geologic este alcătuit din formațiuni sedimentare cretacice și paleogene, care dau caracteristica principală a Munților Trascău, situl aflându-se la piciorul estic al acestora. Peste acestea se suprapun straturi de argile și marne (fliș de origine sarmatică), din care este format interfluviul ce adăpostește pădurea.

Pedologie

Substratul pedologic este format din soluri luvice superficiale, prezente mai ales spre culme, acolo unde este localizat stejarul pufos. Versanții și luncile celor două pâraie sunt acoperite de cambisoluri (soluri brune eumezobazioce).

Hidrologie

Pădurea de stejar se găsește pe o spinare de deal flancată de două pâraie cu orientare NV-SE, pârâul Mirăslău, care drenează versantul sud-vestic al dealului, și pârâul Ormenișului de pe versantul nord-estic, care drenează o vale pe care este situat satul Ormeniș, ambele vărsându-se în râul Mureș.

Aspecte climatologice

Clima are caracter temperat-continental, temperatura medie a lunilor de iarnă fiind de –2,6 °C, iar cea a lunilor de vară de 19,2 °C. Prezența calcarelor distribuite insular în vecinătatea sitului induce un microclimat mai cald care poate explica prezența pădurii de stejar pufos.

Biocenoza

Vegetația

Pădurea de stejar pufos ocupă versanții sud-vestici în treimea mijlocie și superioară a unui interfluviu (pod) împădurit delimitat de doi afluenți minori ai Mureșului, la baza versanților găsindu-se culturi agricole. Prezența aici a unei asociații cu stejar pufos este atipică și arată valența ecologică largă a acestei specii care este un element mediteranean și submediteranean. Valoarea pădurii rezultă din faptul că este formată din exemplare adulte de stejar, cu un grad de închidere a coronamentului de 80-100%. Valoarea este dată și de suprafața pădurii, care poate fi considerată foarte mare în comparație cu a altor păduri de stejar pufos, în general aceasta formând pâlcuri mici pe versanții sudici ai dealurilor sau tufărișuri de șibliac (în Dobrogea). Trebuie menționat că în trecut suprafața acestei păduri a fost mult mai mare, fiind defrișată în decursul timpului. Sunt prezente toate categoriile de vârstă ale speciei (diametre de la 6 la 20 cm și înălțimi de la 2 la 14 m), inclusiv arbori morți, toate contribuind la o stabilitate mare a pădurii menținută pe termen lung. Există o tendință de extindere a pădurii pe pășunile învecinate prin lăstărire și germinare din semințe. Pădurea are un grad mare de stabilitate și conservare prin prezența unui strat arbustiv însoțitor format din călin, păducel, porumbar, corn și arțar tătărăsc, dar și a unui strat ierbos în care predomină speciile mezofile și xeromezofile precum rogozul, mărgelușele, capul șarpelui (specie protejată în spațiul european), ruscuța primăvăratică și cosacii. Sunt prezente și specii submediteraneene precum hajma păsărească, dar și specii continentale europene precum stânjenelul. De remarcat în zonă este prezența unui endemit transilvănean (buzduganul) și a migdalului pitic.

Fauna

În pădurea de stejar pufos de la Mirăslău au fost identificate câteva specii de nevertebrate și vertebrate, dintre care unele cu mare valoare conservativă. Cele mai valoroase sunt trei specii de insecte ale căror populații sunt legate de prezența stejarului pufos (adult, bătrân și mort) alături de alte esențe lemnoase, deoarece larvele lor sunt xilofage (mâncătoare de scoarță și lemn), rădașca, croitorul mare al stejarului și croitorul cenușiu. De asemenea, cu mare valoare științifică este prezent aici și apolonul negru, un fluture cu statut de specie amenințată. Larvele sunt monofage, hrănindu-se doar cu frunze de brebenei. Herpetofauna este reprezentată prin speciile tipice de litieră de pădure, respectiv broasca râioasă brună, broasca roșie de pădure, guștera, năpârca și șopârla de câmp. Avifauna este foarte bine reprezentată mai ales prin speciile de pădure, dar și prin unele de habitat deschis și chiar antropofile. Este de remarcat numărul mare de specii prădătoare de zi precum uliul găinilor, uliul păsărelelor, acvila țipătoare mică, șorecarul comun, vânturelul roșu, vânturelul de seară și viesparul. Dintre răpitoarele de noapte sunt prezente ciuful de pădure, huhurezul mic, ciușul și striga. Specii cuibăritoare în sit sunt ciocănitoarea pestriță mare, ciocănitoarea de stejar, ghionoaia verde, ghionoaia sură, graurul, silvia cu cap negru, silvia de câmp, silvia mică, pitulicea fluierătoare, pitulicea mică, pitulicea sfârâitoare, cinteza de pădure, măcăleandrul, ochiul boului, pițigoiul cu coadă lungă, pițigoiul mare, pițigoiul albastru, pițigoiul sur, muscarul sur, muscarul gulerat, scorțarul, cojoaica de pădure, sfrâncioculi roșiatic, sfrâncioculi cu frunte neagră, mierla neagră, sturzul cântător, fâsa de pădure, ciocârlia de pădure, scatiul, presura galbenă, grangurul, gaița, corbul, presura sură, pietrarul sur, caprimulgul, cucul, turturica, pupăza și multe altele. Este remarcabil numărul mare de specii de pădure cu regim trofic insectivor sau omnivor.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele preocupări ale locuitorilor sunt agricultura, creșterea animalelor, industrializarea cărnii, comerțul, exploatarea și prelucrarea lemnului. Mirăslău dispune doar în centrul comunei de alimentare cu apă potabilă și gaze naturale în sistem centralizat, acestea lipsind în satele aparținătoare. Canalizarea lipsește peste tot, iar încălzirea gospodăriilor se face în sistem individual, cu lemne (sau cu gaze naturale, în centrul de comună).
Comuna Mirăslău este atestată documentar din secolul al XIII-lea, însă dovezile privind locuirea pe aceste meleaguri sunt mult mai vechi, săpăturile arheologice întreprinse aici scoțând la iveală urme materiale din epoca fierului și a bronzului. Astăzi se pot admira biserica ortodoxă din secolul al XV-lea din satul Cicău și Monumentul lui Mihai Viteazu, ridicat în amintirea bătăliei de la Mirăslău din anul 1600. Pentru reaprinderea interesului față de tradiția locului dar și pentru crearea unei competiții care să ducă la revitalizarea activității culturale în comunele din vecinătatea sitului are loc anual un festival-concurs de cântec și joc popular, artă meșteșugărească și măiestrie gastronomică tradițională.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Pășunatul în liziera pădurii afectează regenerarea și extinderea acesteia.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent există mai multe panouri cu hărți și informații asupra florei, faunei și valorii conservative a sitului, amplasate pe un traseu tematic din interiorul pădurii care atinge punctele cheie ale acesteia, habitate, specii și peisaje. Sunt necesare în afara sitului vetre de foc, având în vedere intensitatea turismului la sfârșit de săptămână. De asemenea, sunt necesare panouri de avertizare asupra interzicerii anumitor activități în perimetrul sitului.

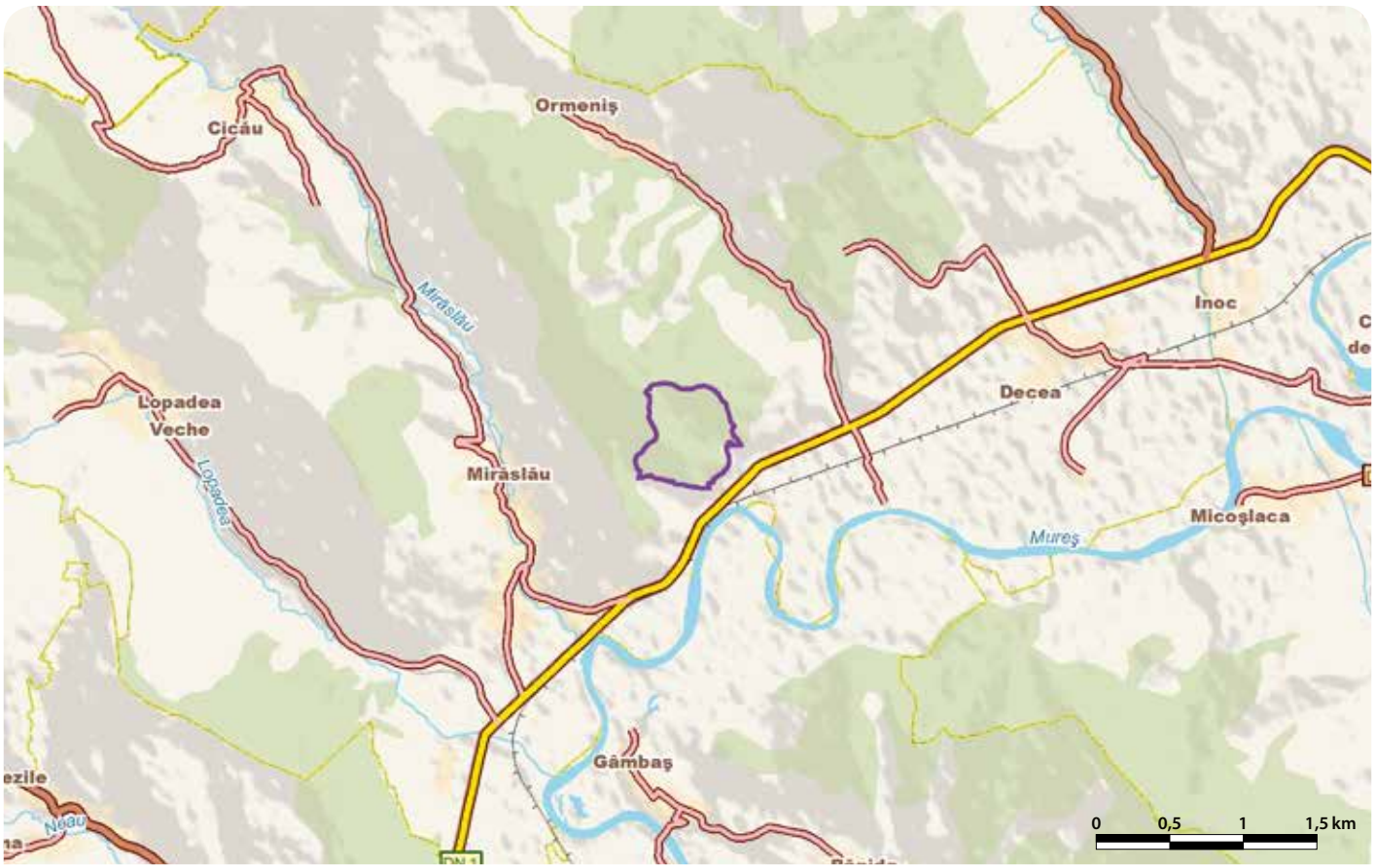

PĂDUREA DE STEJAR PUFOS DE LA PETIȘ - RO SCI 0148

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Sibiu: Șeica Mare.

Suprafața: 92 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 1' 47"; Long. E 24° 14' 53"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 554 max., 388 min., 475 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe DN14 (Sibiu-Sighișoara), cu continuare din localitatea Șeica Mare pe drumul comunal ce duce la Petiș, situl aflându-se la mijlocul distanței dintre aceste două localități.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9130 - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91H0*** - Vegetație forestieră panonică cu *Quercus pubescens*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este important datorită prezenței unei păduri panonice de stejar pufos, habitat natural de interes comunitar prioritar pentru conservare, având o structură pe clase de vârstă și dimensiuni foarte variate. Tendința de extindere a stejarului pufos în arealele învecinate, asociată cu o capacitatea mare de regenerare naturală, cresc importanța sitului pentru conservare. De asemenea, tot aici întâlnim și alte două tipuri de habitate forestiere de interes comunitar, Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum* și Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este amplasat pe partea dreaptă a pârâului Râpa. Din punct de vedere geomorfologic, zona se caracterizează prin existența proceselor de versant și prin alternanța versant-terase. Este un relief din categoria dealurilor joase, cu altitudini care de-abia depășesc 500 m în Dealul Morii. Existența rocilor friabile de tipul argilelor și marnelor determină pe alocuri procese de eroziune de suprafață, ravenare și alunecări de teren.

Pedologie

Datorită condițiilor geomorfologice, geologice, climatice și biogeografice, solurile predominante sunt din categoria solurilor specifice etajului deluros, respectiv soluri brune de pădure, slab podzolite sau nepodzolite.

Hidrologie

Situl se află în bazinul hidrografic al pârâul Râpa (Petiș), afluent al pârâului Vișa.

Aspecte climatologice

Din punct de vedere climatic, situl se încadrează în etajul dealurilor joase, cu temperaturi medii anuale de 8-9 °C, media anuală a precipitațiilor de 568 mm și vânturi predominante din direcția NV.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația este formată din mai multe specii de arbori dintre care domină stejarul pufos, stejarul pedunculat, arțarul tătăresc, părul pădureț, fagul și carpenul. Stratul arbuștilor cuprinde specii ca sângerul, cornul, alunul, lemnul câinesc, păducelul, porumbarul, măceșul și salba râioasă. Dintre speciile care formează covorul ierbos se pot enumera ruscuța de primăvară, mai multe specii de rogozuri, usturoiul sălbatic de munte, firuța de pădure, obsiga, unghia găii, fragii de câmp, rățișoarele, mierea ursului, mai multe specii de trifoi etc.

Fauna

Fauna este reprezentată de specii caracteristice pădurii, dar și zonelor de pajiști. Astfel, dintre mamifere amintim mistrețul, căprioru, vulpea, viezurele, precum și mai multe specii de șoareci, pârși și chițcani. Dintre păsări sunt prezente în sit ambele specii de ghionoaie, striga, cucuveaua, ciocănitoarea de stejar, ciocănitoarea pestriță mare, cinteza de pădure, pițigoiul mare, presura galbenă, botgrosul, pitulicea mică, porumbelul gulerat, ciufuul de pădure, graurele, silvia mică, muscarul gulerat, privighetoarea roșcată, măcăleandrul, pițigoiul albastru, șoricarul comun alături de multe alte specii. Fauna de nevertebrate este de asemenea bogată în specii din mai multe grupe sistematice, cele mai frecvent întâlnite fiind insectele.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii din sit sunt angrenați în activități precum creșterea animalelor, agricultură, viticultură sau pomicultură. Comunitățile dispun de alimentare cu apă potabilă și canalizare (care nu e încă definitivată în Șeica), iar încălzirea gospodăriilor se face în sistem individual cu lemne, sau cu gaze naturale. Pe teritoriul comunităților aflate în vecinătatea sitului se pot vizita azi mărturii ale trecutului precum Castelul Tobias (Monument istoric construit în stil baroc în secolul al XVIII-lea), Castelul Bolyai din Buia, dăruit lui Mihai Viteazu, Biserica Evanghelică-Luterană (ridicată în anul 1300 în stil romanic și gotic). Locuitorii păstrează încă tradiții vechi precum Colindatul, Craii, Calendarul de ceapă (practicat în noaptea de Anul Nou), Prinsul verilor și al văruțelor de Sfântul Toader, Stropitul cu apă de Sfântul Gheorghe sau Armindenul cu ocazia Rusaliilor. Zilele comunei se serbează la sfârșitul lunii mai.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În interiorul sitului se pășunează periodic, activitatea având un impact negativ asupra covorului ierbos.

ADMINISTRAREA SITULUI

Este necesară suplimentarea panourilor de informare din sit și a traseelor tematice. De asemenea, sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri pentru orientare (hărți) și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

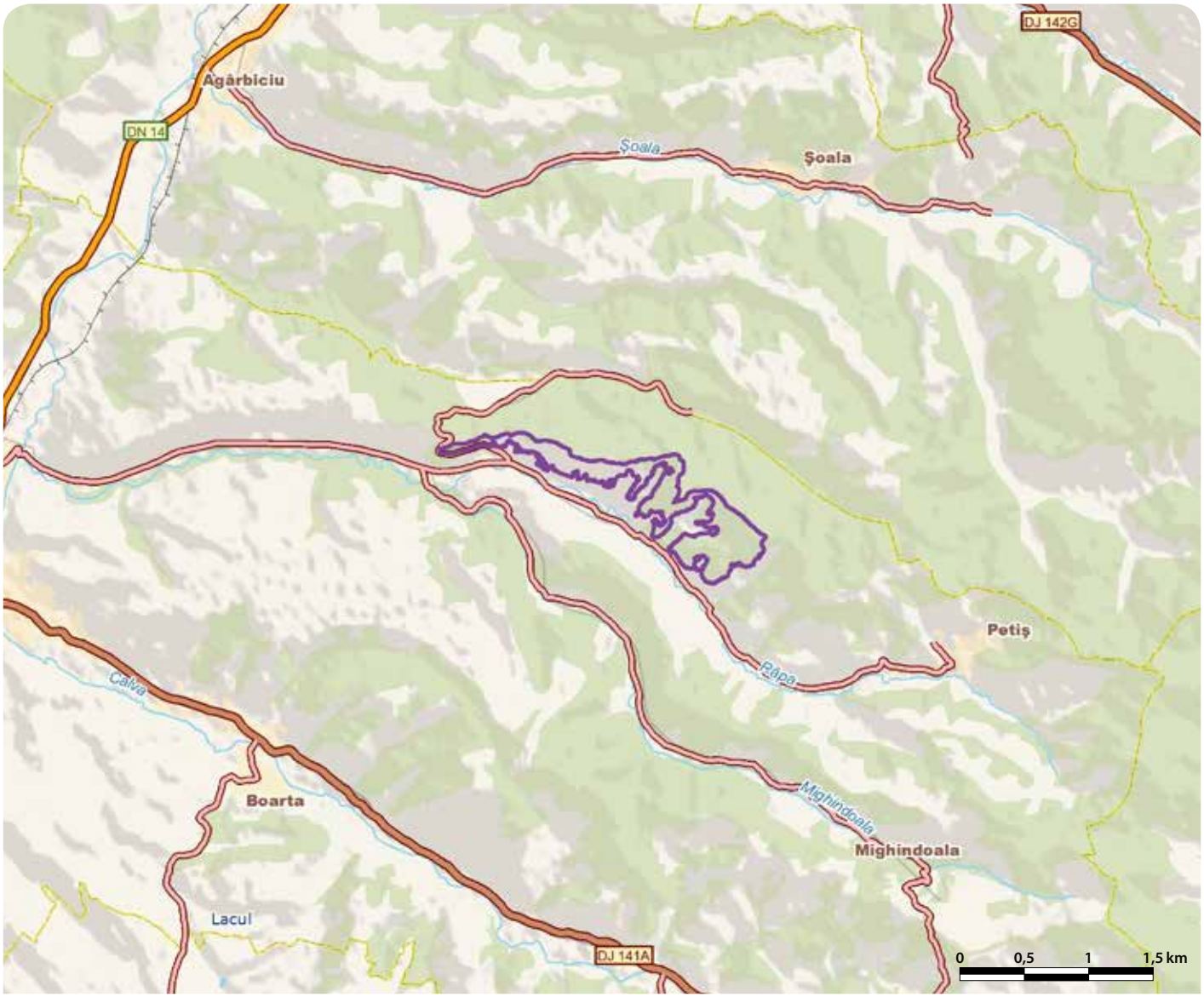

PĂDUREA ESESCHIOI - LACUL BUGEAC - RO SCI 0149

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Lipniţa, Ostrov.

Suprafaţa: 2.966 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 4' 44"; Long. E 27° 26' 6"
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 141 max., 0 min., 21 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face dinspre Constanţa pe DN3 (Constanţa-Ostrov) până în Gârliţa, după care se poate continua pe malul lacului Bugeac sau pe drumuri locale spre satul şi pădurea Esechiol. Se mai poate ajunge şi din Bucureşti pe DN3 până la Călăraşi, unde se trece Dunărea cu bacul, după care se continuă tot pe DN3 până în Gârliţa, de unde se intră în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3130 - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetaţie din *Littorelletea uniflorae* şi/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **3260** - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetaţie din *Ranunculion fluitantis* şi *Callitricho-Batrachion*; **40C0*** - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **91AA** - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **91I0*** - Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer şi gorun.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Ţestoasă de uscat dobrogeană (*Testudo graeca*) • Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*). **Mamifere:** Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*). **Nevertebrate:** Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*). **Peşti:** Porcuşor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Sabiţă (*Pelecus cultratus*). **Plante:** Buruiană cu cinci degete (*Potentilla emilii-popii*) • Capul şarpelui (*Echium russicum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl are o importanţă deosebită în cadrul bioregiunii stepice datorită varietăţii mari de elemente naturale care îl compun. Aici se întâlnesc păduri şi tufărişuri ponto-sarmatice şi balcano-pontice şi silvostepă euro-siberiană, alături de care apar suprafeţe mari de vegetaţie de stepă ponto-sarmatică şi habitate de zone umede. Acestea aparţin celor opt tipuri de habitate de importanţă comunitară inventariate în sit, dintre care trei sunt prioritare pentru conservare. Existenţa a nouă specii de animale şi două de plante de interes comunitar întregeşte importanţa sitului pentru conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic formaţiunile caracteristice sunt reprezentate de depozite de marne din Cretacicul Inferior peste care s-a instalat loessul. Lacul Bugeac prezintă maluri înalte şi abrupte, având forma unui golf-depresiune. În partea vestică a lacului este prezentă o fâşie de pământ înaltă şi stâncoasă formată din calcare. Relieful regiunii este alcătuit din suprafeţe plane de terasă şi din versanţi (inclusiv frunţi de terasă), dar este prezentă şi o zonă de câmpie cu nisipuri vălurite eolian.

Pedologie

Solurile zonei sunt reprezentate de cernoziomuri (castanii, cambice, argiloiluviale şi levigate), soluri bălane şi cenuşii, regosoluri, psamosoluri şi soluri antropice. Pe unele terenuri puternic erodate de pe versanţi sau frunţi de terase s-a constatat prezenţa excesivă a carbonaţilor în structura solului.

Hidrologie

Apele curgătoare sunt semi-permanente sau temporare, cu debite consistente doar în timpul viiturilor scurte de vară, în restul timpului debitul reducându-se la valori neglijabile sau secând complet. O sursă importantă de apă o constituie limanele fluviale Dunăreni, Oltina şi Bugeac. Apele subterane au de asemenea debite reduse şi discontinue şi sunt cantonate la adâncimi mari.

Aspecte climatologice

Climatul este temperat-continental excesiv, cu specificul zonei de silvostepă dobrogeană. Precipitaţiile medii anuale sunt între 450 şi 580 mm, distribuite neuniform în timp. Verile sunt foarte călduroase, iar iernile foarte geroase.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia forestieră este reprezentată prin arborete de gorun, stejar brumăriu, stejar, carpen, arţar tătărăsc, cârpiniţă, sub care există o vegetaţie ierboasă care cuprinde elemente sudice, balcanice şi mediteraneene. Sunt foarte importante din punct de vedere ştiinţific, dar şi peisagistic, trupurile de pădure cu cer aflate în special pe versanţii din apropierea Lacului Bugeac. O altă specie importantă, care pune în valoare climatul arid sud-dobrogean, este stejarul pufos care are o bună reprezentativitate, deseori pe coastele însorite fiind flancat de către cârpiniţă. Aceasta din urmă are un rol foarte important în fixarea solurilor superficiale din sit şi în aprovizionarea stratului de humus deoarece frunzele sale se descompun foarte repede. Dintre arbuştii sau arborii etajului inferior amintim păducelul, sângerul, porumbarul, părul păduret, spinul cerbului, cununiţa, salba moale şi lemnul câinesc. Dintre speciile erbacee se întâlnesc frecvent colilia, năgara, garofiţa, pirul, coroana miresei, micsandrele sălbatice, rogozul, barba împăratului, ghiocelul, păiuşul stepic, siminocul, degetarul galben, ciucuşoara, scrântitoarea, bărboasa şi stânjenelul, iar în zonele cu umiditate mai mare apar pipirigul, piciorul cocoşului, broscariţa, cosiţelul, capul şarpelui şi buruiana cu cinci degete, ultimele două specii fiind de interes comunitar. Habitatele protejate din sit sunt în număr de opt, dintre care prioritare pentru conservare sunt stepele, tufărişurile de foioase ponto-sarmatice şi vegetaţia de silvostepă eurosiberiană cu specii de stejar.

Fauna

Fauna terestră de mamifere este reprezentată de speciile care au ca habitat de hrană, adăpost sau reproducere pădurea, precum mistreţul, căprioru, vulpea, şacalul auriu, pisica sălbatică, bursucul, şoarecele de pădure etc., dar şi de către popândău (specie de interes comunitar) care trăieşte în habitatele deschise de pajişte. Speciile de herpetofaună protejate la nivel european sunt buhaiul de baltă cu burta roşie şi ţestoasa de uscat dobrogeană, ambele cu stare bună de conservare, alături de care mai întâlnim amfibieni ca broasca râioasă verde, broţăcelul, broasca râioasă brună, broasca mare de lac şi reptile ca şarpele rău, şopârla de câmp şi şopârla de iarbă. Ecosistemele acvatice stătătoare şi curgătoare ale sitului prezintă o faună bogată de peşti, cu specii protejate la nivel comunitar (porcuşor de nisip, avat, zvârlugă, sabiţă, boarţă), alături de care apar foarte frecvent crapul, roşioara, carasul, somnul, ştiuca şi mai rar caracuda şi linul. Insectele întâlnite mai frecvent sunt călugăriţa, păianjenul cu cruce, cosaşul de stepă, lăcusta migratoare, bondarul etc. Ecosistemele forestiere oferă condiţii de habitat propice pentru ca rădaşca (specie protejată) să dezvolte aici o populaţie cu o stare bună de conservare. Păsările identificate în sit sunt reprezentate de foarte multe specii, dintre care enumerăm vânturelul roşu, şorecarul comun, acvila de câmp, uliul porumbar, ciuful de pădure, cucul, ciocănitoarea pestriţă mare, silvia de zăvoi, mărăcinarul negru, codobatura galbenă, presura sură, cojoaica de pădure etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Ocupaţiile tradiţionale ale locuitorilor sunt creşterea animalelor, cultivarea terenului şi pescuitul. Zona Ostrov este recunoscută pentru producţia de caise, piersici, prune şi cireşe. Morăritul şi panificaţia, fabricarea uleiului şi vinificaţia sunt activităţi practicate la scară industrială în zonă. Pe lângă rolul său economic, cultura viţei de vie a reprezentat o modalitate de stabilizare a terenurilor în pantă. Ostrovul dispune de un valoros potenţial turistic natural datorat asemănării cu Delta Dunării, care oferă posibilitatea de a dezvolta un sector de activitate cu rezultate benefice pentru economia locală. În localităţile din sit alimentarea cu apă se realizează parţial în sistem centralizat, suplimentar fiind utilizate fântânile. În toate lipseşte însă reţeaua de canalizare, iar gospodăriile sunt încălzite cu lemne.

Descoperirile arheologice atestă existenţa unor aşezări săteşti încă din cele mai vechi timpuri, care întreţineau legături cu tracii sudici şi cu negustorii greci din Dobrogea. Sunt vizibile şi azi ruinele Cetăţii Durostorum, ale Cetăţii bizantine de la Păcuiul lui Soare sau Necropolele de la Bugeac. Ostrovul, aşezat la confluenţa dintre două civilizaţii, şi-a păstrat peste timp tradiţiile şi obiceiurile. Amintim Colindele de Crăciun, Sorcova de Anul Nou şi Curajul de Boboteză al flăcăilor care se aruncă în apa rece ca gheaţa pentru a prinde crucea aruncată de preot. Un alt obicei deosebit este Urlaria de Lăsatul Secului când se aprind focuri mari, pentru purificarea şi arderea relelor. Frumuseţea edenică şi încărcată de istorie a ţinutului beneficiază şi de un bogat patrimoniu spiritual reprezentat de numeroase biserici şi mănăstiri.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Utilizarea fertilizanţilor pe terenurile agricole din vecinătatea favorizează apariţia plantelor nitrofile ce pătrund aici, fiind competitori ai florei spontane.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există un panou de avertizare/atenţionare şi o barieră pentru limitarea accesului motorizat. Aceste dotări sunt insuficiente şi este necesară suplimentarea lor cu mai multe panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărţi), bariere şi un punct de informare. De asemenea sunt necesare trasee turistice prevăzute cu locuri de campare şi vetre de foc precum şi un traseu tematic.

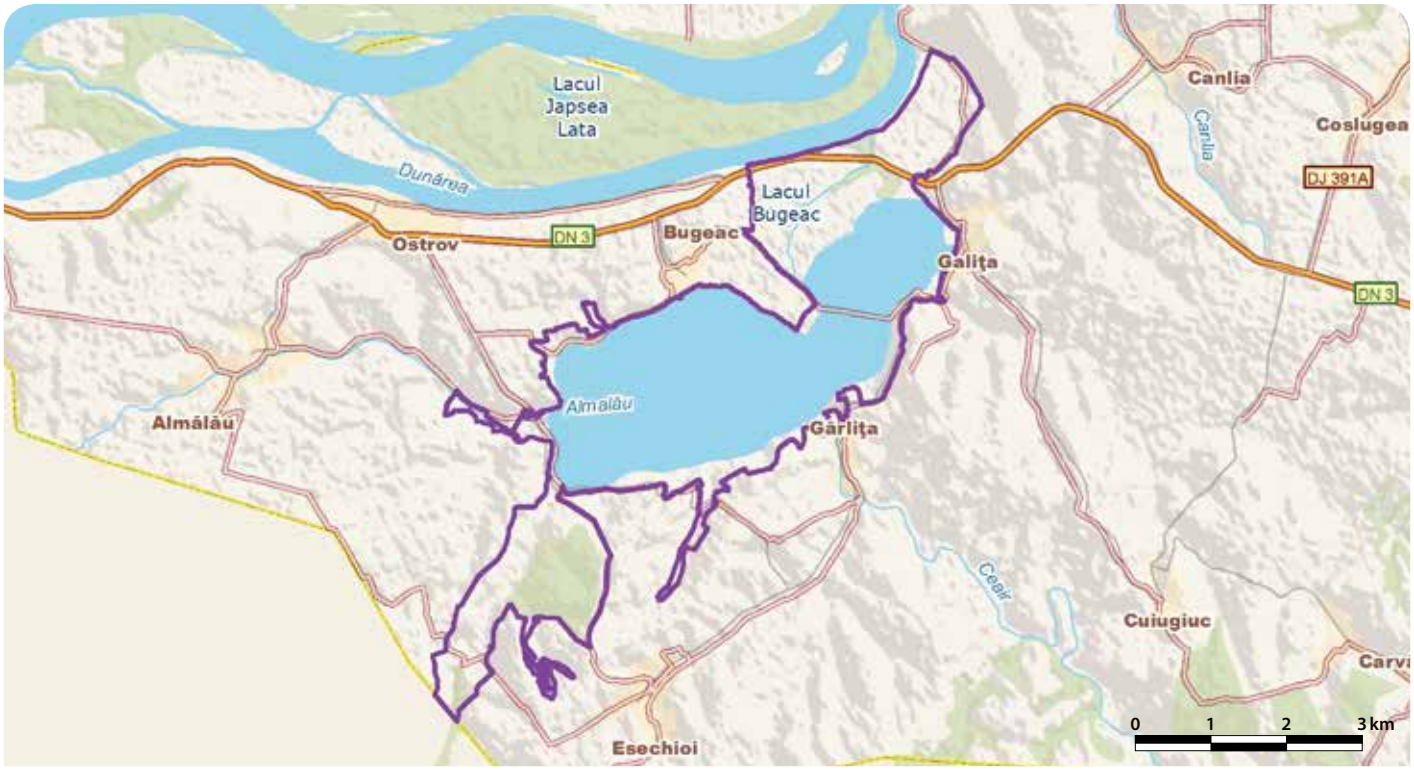

PĂDUREA GÂRBOAVELE - RO SCI 0151

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Galați: Tulucești.

Suprafața: 219 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 34' 36"; Long. E 27˚ 59' 56"
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea:** 122 max., 50 min., 90 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** **DL** DF DA
Accesul în sit se poate face utilizând DN26 (Galați-Vaslui), cu continuare pe DJ225A (înainte de intrarea în Tulucești), drum care duce direct la marginea sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; **91AA** - Vegetație forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Erannis ankeraria*. **Plante:** Capul șarpelui (*Echium russicum*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Tărtan, Hodolean (*Crambe tataria*) • Dediței mare (*Pulsatilla grandis*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl protejează trei habitate comunitare, dintre care două sunt prioritare, cu o structură naturală foarte bine conservată reprezentată printr-o diversitate mare de specii, o alternanță a porțiunilor de pădure închisă cu rarişti și poieni, precum și o prezență masivă a regenerării naturale a speciilor de stejar. Această calitate a habitatelor poate susține populațiile cu o stare excelentă sau bună de conservare ale celor trei insecte de interes comunitar, prezente aici alături de patru specii vegetale cu același statut de protecție. Situl se suprapune aproape în totalitate cu rezervația naturală cu același nume.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Relieful actual al zonei este unul fluviatil de acumulare, reprezentat de câmpia fluvio-lacustră acoperită cu depozite loessoide, terase și luncă. Situl este străbătut de Valea Gârboavele sau Valea lui Manolache, cu orientare NS. Relieful este slab ondulat, cu altitudini medii variind între 50 și 75 m, cu expoziție predominat sud-estică și pantă între 2-10°.

Pedologie

Pădurea Gârboavele este amplasată pe depozite cuaternare, loessoide, cu conținut mai bogat în nisipuri fine și pulberi care au favorizat dezvoltarea proceselor de solificare.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică a sitului este reprezentată de râul Valea lui Manolache (afluent al Mălinei, ce se varsă în Siret), care traversează situl de la nord la sud, și de cursuri de apă cu caracter nepermanent.

Aspecte climatologice

Pădurea Gârboavele vegetează în condițiile unui climat continental de câmpie, caracterizat prin veri foarte calde și ierni foarte reci. Temperatura medie anuală este de 9,5-9,6 °C, iar precipitațiile medii anuale sunt de 420-430 mm, cel mai secetos anotimp fiind iarna.

Biocenoza

Vegetația

Plantele identificate în sit sunt specifice arealului de silvostepă, constituindu-se din câteva asociații specifice pădurilor cu arboret de consistență slabă, abundent invadat de flora stepică înconjurătoare și fiind evident modificat prin introducerea a numeroase specii de arbori cultivați (frasin, mojdrean sau salcâm). Stratul arborescent este dominat net de stejarul brumăriu, întâlnindu-se mai rar stejarul pedunculat ca element subdominant. Acestora li se adaugă jugastrul, gorunul, mojdreanul, cireșul sălbatic, teiul argintiu, scorușul, migdalul pitic etc. Stratul arbustiv prezintă o structură variată și o acoperire de 15-30%, fiind constituit din păducel, porumbar, scumpie, corn, sânger, salbă moale, salbă râioasă, dârmox, lemn câinesc, păr pădureț, măceș sau verigariu. În stratul ierbos se remarcă prezența următoarelor specii: ghimpe, cerențel, golomăț, firuță, urzică, tătăneasă, stirigoaie, gura-lupului, sclipeți, viorele nemirositoare, saschiu, turiță mare, sparanghel sălbatic, apărătoare, dumbăț, aerel, alături de care apar multe altele. Fitocenozele edificate de stejar pufos se dezvoltă la limita silvostepei cu zona pădurilor de stejar mezofili. Stratul arborescent dominat de acest stejar are o acoperire redusă, în general de 50-70%, permițând dezvoltarea stratului arbustiv și mai ales a celui ierbaceu, în care predomină obsiga și păiușurile. Asociația edificată de păiușul stepic formează majoritatea pajiștilor instalate în nordul și sudul sitului, pe versanții însoriți cu înclinări variabile, de o parte și de cealaltă a Văii lui Manolache. Majoritatea acestor pajiști sunt intens pășunate și se află într-un stadiu avansat de degradare, fenomen marcat și prin pătrunderea în compoziția floristică a speciilor de pelin și rocoină. De aceea, aceste pajiști și-au modificat compoziția specifică asociațiilor vegetale creând condiții pentru apariția unor plante de pajiște secundară așa cum sunt bărboasa, părăsita găinilor, firuța bulboasă sau pelinița. Specia dominantă este păiușul de stepă care în funcție de degradarea pajiștilor are o acoperire de 25-75%. Împreună cu specia caracteristică vegetează și pătlagina, coada șoricelului, vițelarul, pelinul, coșaciul, jaleșul de câmp, coada lupului, cimbrul, cimbrișorul, trifoiul mărunt, lucerna galbenă și bărbișoara. Pe alocuri, dominația păiușului de stepă scade, locul acestuia fiind luat de o serie de specii ruderale. Printre acestea mai frecvente sunt lipiciul, pirul, studențița, armiraiul sălbatic, scaiul vânăt, aliorul, coada șoricelului, steluțele, hreanul sălbatic, izma, coroniștea și volbura.

Speciile protejate la nivel european prezente în acest sit sunt capul șarpelui, dediței, irisul bărbos și hodoleanul.

Fauna

Suprafața relativ redusă a sitului nu permite conturarea unor teritorii individuale ale unor specii faunistice de talie mare, dar gradul mare de naturalitate și lipsa activităților antropice din această arie îi atribuie un rol foarte important ca zonă de refugiu, hrănire, sau creștere a puilor pentru mistreț, căprior, iepure de câmp și vulpe. Mamiferele mici rozătoare sunt slab reprezentate, prezența lor mai numeroasă fiind semnalată la limita zonei forestiere cu terenurile agricole sau cu pajiștile xerofile stepice situate în extremitățile sudice și nordice. În acele zone se întâlnesc specii ca șoarecele de câmp, șoarecele de pământ și hârciogul. Dinte numeroasele specii de păsări cuibăritoare în sit amintim câteva, precum ciocănitoarea de grădină, ciocănitoarea de stejar, cinteza de pădure, pițigoiul mare, sfrânciocul roșiatic, ghionoaia sură, sfrânciocul cu frunte mică, grangurele, florintele, scorțarul, ciuful de pădure, presura de grădină, acvila mică sau vânturelul roșu. Herpetofauna este reprezentată de amfibieni precum broasca râioasă verde, broasca râioasă brună, broasca mică de lac, broasca roșie de pădure, broasca săpătoare brună și brotăcelul, iar reptilele frecvent întâlnite sunt gușterul, șopârla de câmp, năpârca și șarpele de casă. Studii privind diversitatea fluturilor din acest sit au relevat existența a 574 de specii, aproape 20% dintre acestea fiind protejate la nivel național. Dintre nevertebratele protejate la nivel european au fost identificate în sit croitorul mare, rădașca și un fluture cotar, ale cărui larve se hrănesc cu frunze de gorun și de stejar pufos. Primele două specii găsesc în acest sit condiții optime de dezvoltare, starea de conservare a populațiilor fiind excelentă. Alte nevertebrate prezente în acest sit sunt nasicornul, calosoma, carabul, gândacul calambus, musca gigantică, albina valgă, bondarul de stepă, albina violacee, viespea gigantică, viespea de stepă, alături de multe altele.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii se ocupă cu creșterea animalelor, agricultură, mică industrie, comerț și artă meșteșugărească. Sistemul de alimentare cu apă și canalizarea sunt în curs de realizare, iar gospodăriile sunt încălzite în sistem individual, cu lemne.
Comuna Tulucești este atestată documentar din secolul al XVI-lea, iar azi cele mai vechi clădiri sunt cele ale bisericilor din Tărcaia, Șivița și Tulucești, ridicate la începutul secolului al XIX-lea. Deși comuna nu păstrează obiceiuri culturale vechi, amintim câteva tradiții de peste an sau de sărbători precum Căloianul, Paparudele, Moșoii sau Zorile. Obiecte artizanale și costume populare se pot admira la Muzeul Satului din Tulucești, dar și la diferite ocazii festive cum sunt Toamna la Brateș, Stâna din Deal organizată de Sfântu Gheorghe sau Sărbătoarea satului care se ține anual, de Rusalii.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale și plantările de salcâmi, ce îngreunează reinstalarea stejarilor, pot pune în pericol conservarea și regenerarea arboretelor naturale existente.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de promovare efectuată în cadrul unui Centru de informare din Vlădești, care promovează toate ariile protejate la nivelul Județului Galați. Există de asemenea, însă nu sunt suficiente necesitând suplimentarea, panouri de informare, bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc. În vederea unui management eficient al turismului este necesară amplasarea unor panouri pentru orientare în teren dotate cu hărți, un foișor pentru observare/supraveghere și un traseu tematic.

PĂDUREA FLOREANU - FRUMUȘICA - CIUREA - RO SCI 0152

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Sineşti, Dumeşti, Tansa, Țibana, Țibănești, Dagâța, Mădârjac, Popești, Horlești, Voinești.
Județul Neamț: Stănița.

Suprafața: 18.978 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 47° 1′ 1″; Long. E 27° 12′ 39″
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei
Altitudinea: 467 max., 87 min., 263 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se face prin nord, pe DN28 (Iași-Podul Iloaiei), cu continuare pe DJ282D până la Mădârjac, iar de acolo pe un drum forestier care duce în sit. Se poate merge prin est, pe DJ48A (Iași-Voinești-Slobozia), până în Schitu Stavnic, cu continuare pe un drum forestier spre sit. Se poate ajunge în sit și pe două rute de cale ferată, Iași-Podul Iloaiei și Iași-Mădârjești.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91Y0 - Păduri dacice de stejar și carpen; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl protejează trei habitate forestiere și unul de zăvoi, toate aflate într-o stare bună de conservare, cu frecvente exemplare seculare de stejar, gorun, fag sau carpen. Relieful vălurat, mozaicul de habitate, culoarele de legătură dintre diferitele corpuri de pădure, toate reprezintă suportul biologic pentru existența unei biodiversități ridicate reprezentate în special prin numeroase specii de animale, dintre care și un amfibian de interes comunitar. Din covorul vegetal se remarcă populația de papucul Doamnei, o specie de interes comunitar aflată aici într-o stare bună de conservare. Situl include și rezervația naturală Pădurea Frumușica.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Platforma est-europeană în care este localizat Podișul Central Moldovenesc, pe teritoriul căruia se află situl, este constituită din șisturi cristaline fiind structurată pe verticală în două componente: soclul format din roci cristaline situate la adâncimi de peste 1000 m și cuvertura formată din depozitele sedimentare de diferite vârste ce s-au depus peste soclul cristalin. Alcătuirea stratificată în succesiuni de roci permeabile cu roci impermeabile și înclinarea acestora favorizează declanșarea proceselor de degradare a solurilor prin eroziune și mai ales prin alunecări de teren, fenomen ce se observă frecvent în acest teritoriu. Datorită apartenenței geomorfologice a sitului la Podișul Central Moldovenesc, întâlnim un relief structural ce este evidențiat de cueste, suprafețe structurale, văi structurale, depresiuni subsecvențe și înșeuări structurale. Pe suprafețe relativ mici apar coama, terasa, lunca sau platoul, care este predispus în majoritatea cazurilor fenomenelor de înmlăștinire.

Pedologie

În sit se pot întâlni următoarele soluri: cernisoluri (cernoziom și faeoziom) caracterizate de un grad ridicat de materie organică și de o structură bine dezvoltată care permite un raport aer-apă optim, luvisoluri (luvosoluri și preluvosoluri), pelisoluri care se formează pe depozite argiloase și marnoase, salsodisoluri (soloneturi) care cuprind solurile condiționate genetic de apa freatică mineralizată situată la mică adâncime sau de prezența rocilor sedimentare ce conțin săruri ușor solubile și histisoluri care au caracter insular, fiind soluri care s-au format prin acumularea intensă a materiei organice în medii cu exces de umiditate.

Hidrologie

Teritoriul sitului este amplasat în bazinul hidrografic al râurilor Siret, Bârlad și Bahlui. În această porțiune Siretul are un caracter fluviatil cu multe meandre și mulți afluenți. În bazinul Bârladului se scurge pârâul Sacovăț, care are de asemenea mulți afluenți. Pădurea Frumușica este străbătută de pârâul Răchita, afluent al râului Sacovăț. Alimentarea apelor din rețeaua hidrografică este mixtă, pluvio-nivală, regimul hidrologic având caracter continental, ceva mai accelerat, manifestat prin creșterea intensă a apelor de primăvară. Stratificarea depozitelor pliocene, alcătuite din complexe de nisipuri alternând cu argile și nisipuri precum și cu luturi impermeabile, favorizează formarea unor straturi acvifere freatice bogate, situate la diferite niveluri. Aceste ape slab mineralizate participă la alimentarea rețelei hidrografice chiar și în perioadele cu precipitații mai puțin abundente.

Aspecte climatologice

Situl se află în sectorul de climă temperat-continentală, cu ierni reci și veri calde, dominate de perioade secetoase. Temperatura medie anuală este de 8-9,6 °C, iar precipitațiile medii anuale se situează în jurul valorii de 550 mm. În această zonă direcția predominantă a vânturilor este din NE și SE, pe tot parcursul anului.

Biocenoza

Vegetația

Situl prezintă o heterogenitate mare a florei și vegetației caracteristică Podișului Central Moldovenesc, pe teritoriul căruia se întinde. Flora este reprezentată de păduri seculare de amestec de gorun, stejar pedunculat, carpen, tei, fag și alte specii de foioase. În acest sit există goruni și stejari de 120-140 de ani cu înălțimi de peste 30 m și diametre cuprinse între 45 și 70 cm. Sunt întâlnite trei tipuri de asociații vegetale reprezentative. Asociația edificată de carpen cu stejarul pedunculat este întâlnită în zona colinară a sitului, la baza pantelor, pe terenuri plane, cu înclinare slabă sau pe pante moderate cu expoziție estică, având o compoziție floristică bogată. Stratul arborescent mai prezintă pe lângă cele două specii dominante de arbori precum gorunul, jugastrul, arțarul, teiul pucios, teiul argintiu, cireșul sălbatic, frasinul, ulmul de câmp, velnișul și sorbul. Stratul arbustiv este slab dezvoltat, cele mai frecvente specii fiind alunul, cornul, păducelul, călinul și măceșul, iar în stratul ierbos foarte bogat se întâlnesc frecvent rogozul, rocoțeaua, pochivnicul, aliorul, vinarița, plămânărica, sânișoara, mărțișorul, vinețica, coltișorul, pecetea lui Solomon, brusturele și firuța de pădure. Asociația carpenului cu voiniceriul pitic este foarte des întâlnită în zona Pădurii Gherghițoaia, pe soluri argiloiluviale ce primăvara pot fi inundate de râul Sacovăț. Specia dominantă, cu cea mai mare densitate din această asociație, este stejarul pedunculat, cu arbori ce ating și înălțimi de 32-34 m. Pe lângă această specie dominantă se mai întâlnesc carpenul, frasinul, jugastrul, teiul cu frunza mare, teiul argintiu și mai rar velnișul. Stratul arborescent este compus din voiniceriu pitic, călin, păducel și corn, iar covorul ierbos prezintă acoperiri și de 70% cu specii precum leurda, piciorul cocoșului, rogozul, slăbănogul, cervana, rocoțeaua, drețele, pochivnicul, coltișorul, dalacul, vinarița, rotunjoara, cerențelul, plămânărica, răcovina, urzica, irisul galben, piciorul cocoșului, gălbinelele sau turița. Asociația carpenului cu rodul pământului cuprinde carpen, stejar pedunculat, tei argintiu și rodul pământului, fiind un tip de asociație vegetală rară pentru țara noastră. Preferă terenurile cu pante line și cu expoziții estice și sudice. În stratul arborescent speciile dominante sunt stejarul brumăriu, carpenul și teiul argintiu, la care se adaugă teiul pucios și cel cu frunza mare, jugastrul, arțarul, fagul, gorunul, stejarul brumăriu, cireșul, frasinul, ulmul de câmp, plopul tremurător, alunul și sorbul. Stratul arbustiv este bine dezvoltat, fiind frecvente salba moale, mărul și părul pădureț, socul, iedera, arțarul tătăresc, cornul, sângerul, păducelul, măceșul, salba râioasă și clocotișul. Stratul ierbos este dominat de coltișor, vinariță, rocoțea, plămânărică, pochivnic, lăcrămioară, leurdă, rogoz, piciorul cocoșului, drețe, vinețică, cerențel, gănușă, mărgelușe, alior, năpraznic, ferigă, frag, dalac, zgrăbunțică, crestanie, stupiniță, sânișoară, buberic, slăbănog, rotunjoară, urzică, brusture, răcăvină, păpădie, podbal, sânziană de pădure sau brebenei. Pe lângă speciile enumerate, în sit este prezentă și o populație de papucul Doamnei, specie de interes comunitar.

Fauna

Situl adăpostește o faună bogată și în unele cazuri rară și strict protejată, ceea ce justifică importanța zonei pentru conservare. Dintre speciile de nevertebrate întâlnite, există un număr mare de insecte rare, periclitate, strict protejate sau vulnerabile precum fluturele porumbac al stejarului, fluturele ochi de păun mare și cel mic, fluturele apatură mică, croitorul mosc, bondarul de argilă, bondarul de stepă, gândacul pocnitor calambus, calosoma mirositoare, gândacul pocnitor roșcat, fluturele coada rândunicii, nasicornul, gândacul sihastru, musca gigantică, viespea de stepă, viespea gigantică, albina valga, albina violacee, carabul. Speciile de amfibieni din sit sunt numeroase, cel mai frecvent fiind întâlnite buhaiul de baltă cu burtă roșie (specie de interes comunitar), tritonul comun, broasca râioasă brună, broasca râioasă verde, brotăcelul, broasca roșie de munte și cea roșie de pădure. Reptilele din sit sunt în număr mic, dintre speciile întâlnite putând aminti gușterul, șopârla de câmp, șarpele de alun și șarpele de casă. Datorită suprafeței întinse a sitului există un număr mare de păsări care pot fi văzute aici, pădurea asigurând loc de cuibărire, hrănire și odihnă pentru o mare varietate de specii. Le enumerăm pe cele strict protejate la nivel național și anume barza albă, care folosește terenurile din sit pentru hrănire, viesparul, gaia neagră, cristelul de câmp, huhurezul mare, buha, ciocănitoarea de grădină și cea de stejar, ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră, caprimulgul, fâsa de câmp, ciocârlia de pădure, muscarul gulerat, muscarul mic, sfrâncioc roșiatic și cel cu frunte neagră. Alte specii de păsări frecvente în sit sunt uliul porumbar, șoimul rândunelelor, vânturelul roșu (care poate fi văzut foarte des vânând în zonele deschise din sit și în împrejurimile acestuia), fazanul, turturica, huhurezul mic, ciocănitoarea pestriță mare și cea mică, ghionoaia verde, cucul, țicleanul, cojoaica de pădure, corbul, cioara de semănătură, pițigoiul mare, pițigoiul albastru, botgrosul, mugurarul, mierla și cocoșarul. Mamiferele sunt bine reprezentate prin specii de lilieci, chițcan comun, chițcan mic, pârșul cu coadă stufoasă, pârș de stejar, pârș de alun, căprior, mistreț, veveriță, viezure, vulpe, nevăstuică și pisică sălbatică.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele activități economice sunt agricultura, creșterea animalelor și silvicultura. Se practică și azi în zonă dogăritul, olăritul, fierăria, rotăritul, dulgheria și cioplitul în piatră, alături de apicultură, morărit, panificație și comerț. Agroturismul are de asemenea un potențial bun de dezvoltare în zonă. Majoritatea locuințelor beneficiază de alimentare cu apă și canalizare, iar încălzirea se face predominant cu lemne, gospodăriile din Horlești și Voinești fiind racordate și la rețeaua de distribuție a gazelor naturale.

Siturile arheologice de la Hoisești, Dagâța și Voinești demonstrează prin vestigii din secolul al IV-lea î.e.n. existența de milenii a oamenilor în aceste locuri. La Tibana, pe un platou foarte înalt înconjurat de păduri, se văd urmele unei cetăți traco-geto-dacice. Majoritatea localităților au atestări din vremea lui Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare. Unul dintre cele mai vechi sate răzășești este Tansa, atestat din secolul al XII-lea. Din vremuri de demult, punte spirituală peste ani, veghează bisericile și mănăstirile sărbătorite anual de ziua sfântului care le patronează. Fiind zonă viticolă și localnicii având nevoie de butoaie, putini sau covate de pâine, s-au păstrat meșteșugurile tradiționale ca dogăritul și rotăritul. Fierarii și potcovarii practică meserii transmise din generație în generație. Pentru transportul porumbului și al strugurilor se fac împletituri din nuiele (coșarci). În unele gospodării se mai cos și țes covoare, pături și ștergare. Iarna, ulițele satelor prind viață, localnicii defilând cu măști pentru alungarea spiritelor rele, ducând din casă în casă obiceiurile și datinile autentice ca Ursul, Haiducii, Irozii, Plugușorul, Capra, Jianul sau Căluțul.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul, tăierile ilegale și turismul necontrolat au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pe teritoriul sitului există o împrejmuire a unui fond de vânătoare pentru mistreți. Dintre dotările și amenajările existente amintim panourile de avertizare/atenționare, panourile de informare, amenajările pentru observare/supraveghere, barierele pentru interzicerea accesului public cu autovehicule și limitarea traficului pe drumurile forestiere, punctele de intrare, potecile/drumurile pentru vizitare și amenajările pentru colectarea deșeurilor. Este necesară suplimentarea panourilor de informare și dotarea cu panouri pentru orientare în teren, un centru de vizitare/informare și puncte de informare, realizarea de trasee turistice și tematice, precum și amenajarea de locuri de campare cu vetre de foc.

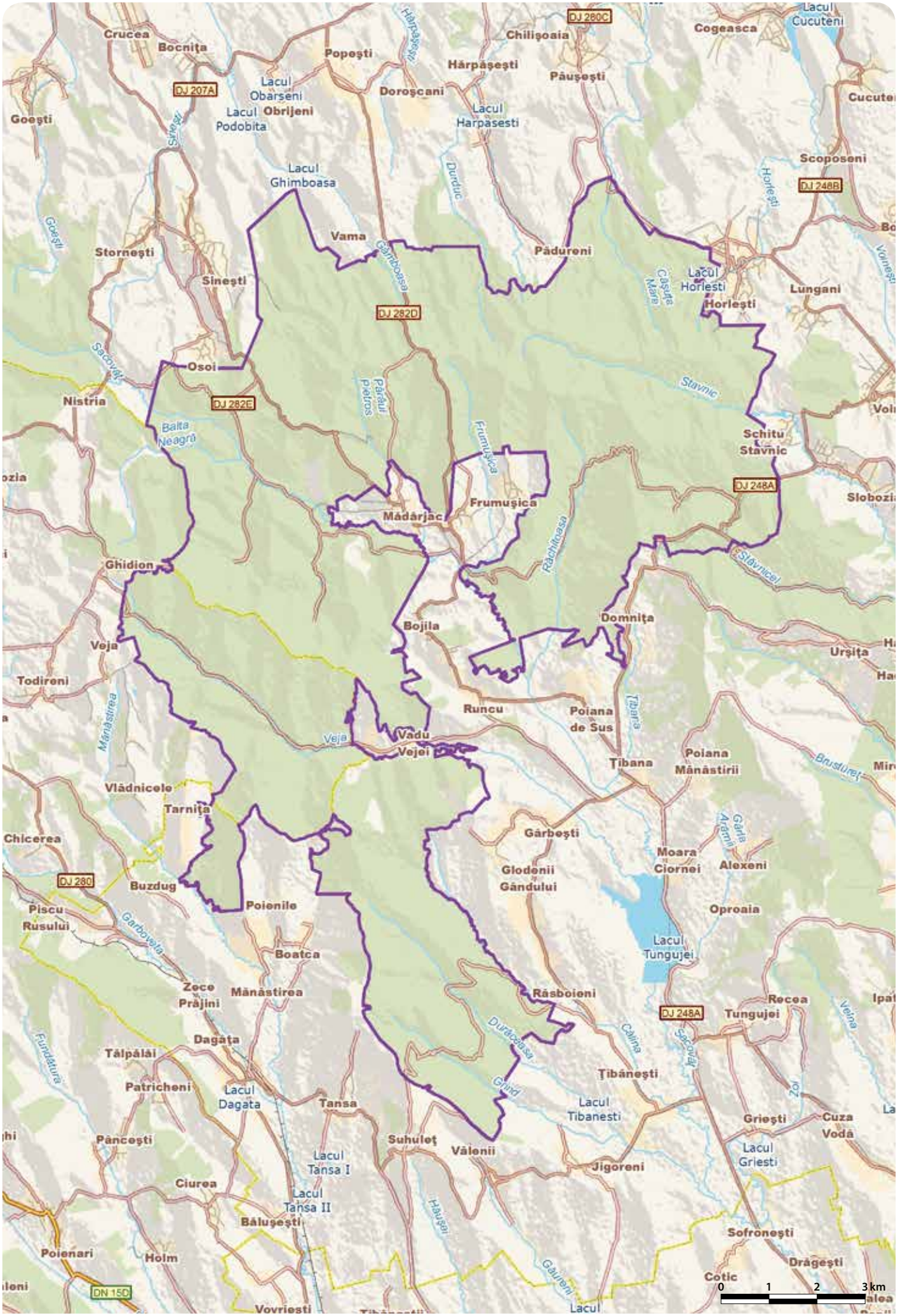
Crucea
Bocnița
Popești
Hârpășești
Chilișoaia
Cogeasca
Lacul Cucuteni
Păușești
Doroșcani
Lacul Obârșeni
Lacul Obrijeni
Podobita
Lacul Harpasesti
Goești
Cucuteni
Scoposeni
Lacul Ghimboasa
Vama
Păduroni
Storneşti
Sineşti
Lacul Horlesti
Horlești
Lungani
Osoi
Nistria
Balta Neagră
Schitu Stavnic
Frumușica
Mădârjac
Ghidion
Slobozia
Bojila
Domnița
Veja
Urșița
Todireni
Runcu
Poiana de Sus
Vadu Vejei
Țibana
Poiana Mănăstirii
Vlădnicele
Tarnița
Chicerea
Gârboești
Moara Ciornei
Alexeni
Glodenii Gândului
Buzdug
Poienile
Piscu Rusului
Oproaia
Lacul Tungujei
Boatca
Zece Prăjini
Mănăstirea
Răsboieni
Recea
Tungujei
Dagata
Tălpălăi
Patricheni
Lacul Dagata
Tansa
Țibănești
Lacul Tibanesti
Grieşti
Cuza Vodă
Pânceşti
Suhuleț
Vălenii
Lacul Tansa I
Lacul Griesti
Jigoreni
Ciurea
Lacul Tansa II
Bălușești
Sofronești
Poienari
Holm
Drăgești
Cotic
DN 15D
Vovrieşti
0 1 2 3 km

PĂDUREA GLODEASA - RO SCI 0153

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Prahova: Valea Doftanei.

Suprafața: 544 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 23' 55"; Long. E 25° 43' 34"
Ecoregiunea: Subcarpații de Curbură
Altitudinea: 1400 max., 852 min., 1080 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din DN1/E60, la nord de Ploiești, în centrul orașului Câmpina ne orientăm spre est urmând indicatorul spre Valea Doftanei. Acesta ne conduce pe DJ102L și DJ102I (din păcate drumul nu are ieșire în partea opusă, întoarcerea făcându-se pe aceeași cale de la sit). Se merge în amonte pe valea Doftanei circa 45 km unde între satele Trăisteni și Valea Neagră, imediat în aval de confluența Doftanei cu pârâul Mușița, vom vedea pe stânga râului și dincolo de acesta bazinul torențial Glodeasa, ce adăpostește pădurea cu același nume.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4060 - Tufărișuri alpine și boreale; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*).
Mamifere: *Urs brun (*Ursus arctos*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Glodeasa este o pădure seculară virgină de brad și de fag, cu vârste între 200 și 300 de ani, înălțimi de 40-45 m și diametre mari ale trunchiurilor de 50-70 cm. Adăpostește numeroase specii din fauna și flora spontană de interes comunitar și păstrează mărturii ale evoluției învelișului forestier al munților noștri. Este una dintre puținele păduri virgine rămase în țară, constituind o raritate pe plan european. Suprafața propusă spre conservare prezintă o remarcabilă varietate peisagistică (păduri, stânci, roci la zi, pajiști, chei, ape dulci) și de habitate.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Pădurea Glodeasa este încadrată bazinului torențial cu același nume, pe rama estică a Munților Baiului, la o altitudine de 850-1400 m. Rocile de bază sunt flișul, gresia și microconglomeratele mezozoice vechi de circa 130 de milioane de ani. Aceste strate sunt friabile și în deschideri se vede cutarea lor puternică. Eroziunea puternică a generat versanții puternic înclinați și caracterul îngust și sălbatic al văii torențiale ce adăpostește situl.

Pedologie

Solurile întâlnite în bazinetul torențial Glodeasa sunt cambisol eutric, cambisol distric, mai rar luvisol haplic și albic pe culmile marginale.

Hidrologie

Bazinul restrâns al pârâului Glodeasa, care este scurt (circa 4 km), îl face să intre în categoria bazinetelor torențiale montane, al căror debit este puternic influențat direct de precipitații.

Aspecte climatologice

Arealul sitului se caracterizează prin două tipuri de climă și anume clima de munte ce se desfășoară în zona reliefului înalt, cu altitudini de peste 1000 m, și se caracterizează prin temperaturi medii anuale mai mici de 5-6 °C, pe cele mai proeminente înălțimi acestea scăzând până la –2°C, și clima submontană, la înălțimi de 750-1000 m, care se caracterizează prin temperaturi medii anuale de 6-9 °C și prin precipitații de 700-900 mm/an.

Biocenoza

Vegetația

Situl include o pădure seculară virgină de brad și fag ce adăpostește numeroase specii din fauna și flora spontană de interes comunitar. Este una dintre puținele păduri virgine rămase în țară, constituind o raritate pe plan european. Pădurea este alcătuită din fag și brad alb cu subarboret abundent dat de alun, soc negru și roșu. În pătura erbacee sunt abundente floarea paștelui, brebenelul, coada cocoșului, laptele cucului, vânărița, brusturele negru, mălaiul cucului, breiul. Calitatea sitului este dată de prezența unor specii de plante rare printre care numeroase specii din familia orhideelor aflate pe Lista Roșie națională, ca orhideea albă, orhideea *Goodyera*, orhideea coral, orhideea fantomă, orhideea monotropis.

Fauna

Fauna sitului se remarcă prin prezența speciilor de carnivore mari, în aceste habitate regăsindu-se în special ursul, dar fiind semnalate dintre speciile de interes comunitar și lupul sau râsul. Dintre amfibieni se întâlnesc buhaiul de baltă cu burta galbenă și tritonul carpatic. Speciile importante de păsări care pot fi întâlnite în sit sunt ierunca, bufnița, cinteza, gaița, diverse specii de ciocănitori.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii satelor relativ izolate au păstrat în parte tradițiile legate de prelucrarea lemnului și creșterea animalelor, fapt pregnant vizibil încă în arhitectura sau structura tradițională a unor case/ferme vechi. Aceste activități susțin încă un nivel de trai relativ ridicat, iar îndepărtarea de centrele urbane menține un stil de viață tradițional.
În trecerea spre sit, în satele Teșila și Tristeni se recomandă vizitarea unor obiective arhitecturale specifice pentru regiunea văii Doftanei precum Casa Constantin Bran, construită în anul 1868, sau Biserica „Sfinții Voievozi", construită la mijlocul sec. al XIX-lea. Dacă vizita se face la începutul toamnei, putem participa la Festivalul Cașcavelei între 10 și 11 septembrie. Este o sărbătoare a comunei Valea Doftanei cu muzică, dans și mâncare tradițională (cașcavea, bulz, pastramă etc).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit se desfășoară activități specifice de gospodărire silvică deși într-o pădure seculară virgină ar trebui ca natura să fie lăsată total neinfluențată. Astfel, se îndepărtează periodic masa lemnoasă uscată.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit nu există încă panouri de avertizare, de informare sau de orientare, cu atât mai puțin trasee tematice sau puncte de observare. Există un punct de recoltare a deșeurilor slab amenajat în dreptul gurii pârâului Glodeasa.

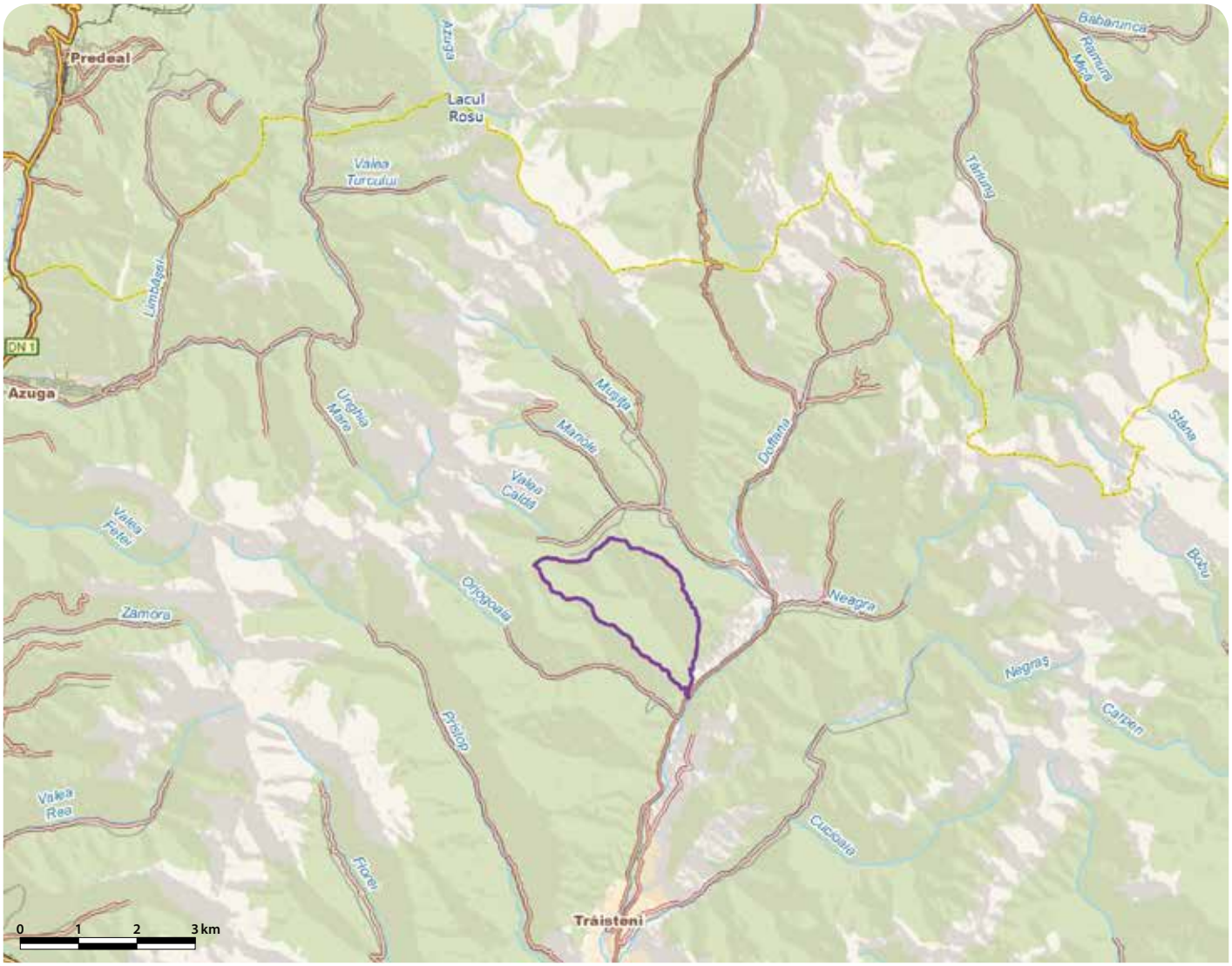

PĂDUREA GLODENI - RO SCI 0154

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Mureş: Ceuaşu de Câmpie, Glodeni, Târgu Mureş.

Suprafaţa: 1.042 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 38′ 18″; Long. E 24˚ 34′ 26″
Ecoregiunea: Podişul Transilvaniei
Altitudinea: 520 max., 325 min., 418 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din Târgu Mureş accesul în sit se poate face pe DN15E (spre Stâna Mureş), cu continuare pe DC146 până în Curteni, de aici un drum local ducând în pădurea Glodeni. Situl se poate accesa pe DN15 (E60), până în localitatea Dumbrăvioara şi de aici pe DJ153B, până în Glodeni.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9170 - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*). **Nevertebrate:** *Euphydryas maturna* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este important datorită prezenţei pădurilor bine conservate de gorun cu carpen, fragmente ale pădurilor care erau cândva larg răspândite în Podişul Transilvaniei. Starea bună de conservare a acestui habitat permite existenţa unor populaţii semnificative de buhai de baltă cu burta roşie şi rădaşcă (specii de interes comunitar). Totodată situl reprezintă una dintre cele mai importante locaţii ale fluturelui maturna din Transilvania.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este localizat la limita sud-estică a Câmpiei Mureşene (Câmpia Sărmaşului) în centrul Podişului Transilvaniei, pe malul drept al râului Mureş. Relieful caracteristic acestei zone este reprezentat de culmi domoale cu ape curgătoare ce au format lunci largi şi colmatate, interfluviile cu soluri fertile fiind cultivate. Structura geologică este uniformă, formată din pachete groase de formaţiuni sedimentare friabile (marne, argile, gipsuri şi nisipuri), dispuse în straturi succesive în alternanţă cu strate rezistente la eroziune (tufuri vulcanice şi gresii). Sunt prezente şi formaţiunile aluviale de vârstă holocenă, extinse pe terase şi lunci, iar în lunci şi în albii există formaţiuni aluviale recente depuse în urma revărsărilor de ape. Altitudinea la care se află situl variază între 325-520 m.

Pedologie

În regiunile plane, cu altitudini medii de 300 m, se întâlnesc cernoziomuri cambice, soluri brune eu-mezobazice şi local soluri negre clinohidromorfe. Pe terase şi în meandrele vechi şi secate ale Mureşului s-au format soluri brune luvice pseudogleizate, iar în lunca acestuia sunt prezente solurile şi protosolurile aluviale.

Hidrologie

Situl se află în bazinul Mureşului, pe malul drept al acestui râu. La aproximativ 1 km de limita nordică a sitului începe o salbă de opt iazuri şi heleşteie, amenajate între localităţile Glodeni şi Fărăgău. Impermeabilitatea rocilor explică marea densitate a talvegurilor de drenaj, în schimb densitatea reţelei hidrografice este redusă.

Aspecte climatologice

Situl se află în zona climatului temperat-continental moderat. Temperatura medie anuală este cuprinsă între 8 şi 9 °C, cu veri călduroase şi ierni blânde. Precipitaţiile atmosferice nu sunt foarte consistente, atingând în jur de 600-700 mm/an. Direcţia dominantă a vântului este NV-SE.

Biocenoza

Vegetaţia

Pădurea dominată de gorun şi carpen, tipică acestei regiuni, face parte din arealul central-european al fagului. În cadrul florei, dintre specie de arbori întâlnim frecvent sorbul, frasinul, arţarul tătăresc şi jugastrul, iar dintre arbuşti se remarcă prezenţa masivă a lemnului câinesc. În covorul ierbos îşi fac apariţia lăcrămioara, unele specii de rogozuri, pătlagine şi păiuşuri.

Fauna

Fauna sitului este una tipică pentru pădurile din Câmpia Transilvaniei. Dintre nevertebrate se distinge prezenţa rădăştii şi a unei populaţii importante de fluture maturna. Adulţii acestei specii se hrănesc în principal cu nectarul lemnului câinesc, iar larvele trăiesc pe o varietate mare de plante ierboase şi lemnoase, printre care specii de pătlagină, lemn câinesc, frasin şi arţar tătăresc. Situl este astfel un mediu prielnic atât pentru adulţii de fluture cât şi pentru larvele acestora. Dintre amfibieni întâlnim în bălţile temporare buhaiul de baltă cu burta roşie, specie care trăieşte în apele de şes şi dealuri joase (până la 400 m), fiind una din speciile de amfibieni care rămân lângă ape şi după perioada de reproducere, retrăgându-se pe uscat pentru hibernare doar în luna octombrie. Dintre reptile sunt prezente guşterul, şopârla de câmp şi şarpele de casă. Avifauna este reprezentată de ghionoaia sură, ciocănitoarea de stejar, cinteza de pădure, cojoaica, piţigoiul mare etc. Dintre răpitoarele nocturne întâlnim cucuveaua şi ciuful de pădure, iar dintre răpitoarele diurne şoimul rândunelelor, vânturelul roşu şi şorecarul. Mamiferele sunt reprezentate de mistreţ, căprioară, arici şi veveriţă, precum şi de mai multe specii de micromamifere.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Puternic dezvoltat indistrial (în industria chimică în mod special), Târgu Mureş absoarbe mult din forţa de muncă a localităţilor din întreaga zonă. Activităţile specifice comunităţilor din spaţiul rural sunt creşterea animalelor, agricultura, prelucrarea lemnului şi artizanatul (utilizând lemnul şi stuful ca materii prime). Localităţile din sit dispun de reţele de apă potabilă, canalizarea fiind existentă doar în oraş. Încălzirea se face în sistem individual, cu gaz şi lemne, oraşul dispunând şi de un sistem centralizat de încălzire prin centrale de termoficare. Întreaga zonă abundă de construcţii vechi (atestate încă din secolul al XV-lea), multe dintre ele fiind declarate Monumente istorice. În Târgu Mureş se pot vizita numeroase obiective turistice precum Salinele Romane, Biserica Reformată cu un turn, Sinagoga, Scara Rakoczi, Palatul Toldalagi, Casa contelui Teleki Domokos, Biserica de lemn, Templul Israelit, Mănăstirea Minoriţilor, Fântâna cântătoare şi numeroase muzee. Periodic se organizează manifestări de artă populară şi folclor în Cetatea Medievală din centrul oraşului.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul şi tăierile ilegale au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat în prezent cu panouri de avertizare/atenţionare, puncte de intrare şi poteci/drumuri pentru vizitare reprezentate de drumuri forestiere, fiind necesare panouri de informare, panouri de orientare şi amenajări pentru gestionarea deşeurilor.

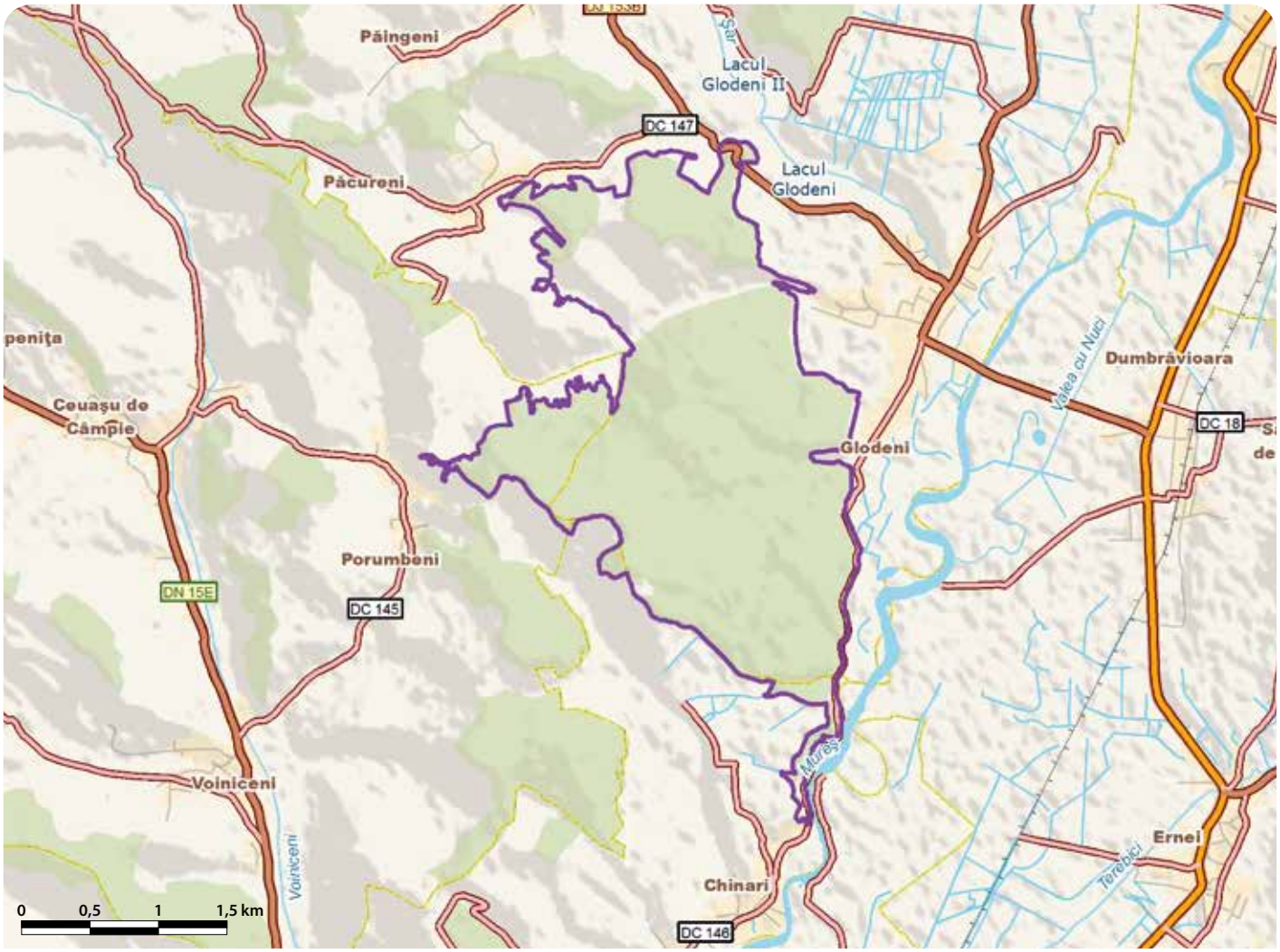

PĂDUREA GORONIȘTE - RO SCI 0155

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bihor: Husasău de Tinca, Tinca, Tulca.

Suprafața: 952 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 48′ 29″; Long. E 21˚ 50′ 51″
Bioregiunea: Continentală, Panonică
Ecoregiunea: Dealurile Crișanei
Altitudinea: 150 max., 113 min., 130 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces în sit sunt DJ795 (Salonta-Tica) (spre sudul sitului), DJ792A (Tinca-Leș) (spre nordul sitului), prin centrul sitului trecând DC94A care face legătura între Gurbediu și Ianoșda. De asemenea, se mai poate ajunge și pe drumurile locale din Căușad și Husăsău de Tinca. Se poate ajunge și cu trenul până în comuna Tinca.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9170 - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța sitului constă în prezența a două habitate de interes comunitar, de păduri ripariene și păduri de stejar cu carpen, precum și în existența unor habitate acvatice de calitate foarte bună care adăpostesc populații din trei specii de amfibieni de interes comunitar. Importanța științifică a sitului este întregită de prezența unei populații de narcise, care cresc aici la una dintre cele mai joase altitudini din țară, incluse în rezervația naturală Poiana cu narcise de la Goronișteș.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere morfologic, zona aparține Câmpiei de Vest (Banato-Crișană), subunitatea Câmpia Miersig, delimitată de Crișul Repede în nord și Crișul Negru în sud. Din punct de vedere geologic arealul face parte din extremitatea de NE a Depresiunii Panonice, format dintr-un fundament de șisturi cristaline, depozite sedimentare preterțiare și o suită de depozite terțiare.

Pedologie

Predominante în cadrul sitului sunt solul brun și solul brun podzolit, care s-au format sub pădurile de foioase. Substratul petrografic pe care s-au dezvoltat aceste soluri este variat, fiind format din depozite loessoide, nisipuri, argile, marne sau gresii, cu conținut bogat în componente bazice. Mai este prezent în zonă și cernoziomul freatic umed, alături de cel aluvionar.

Hidrologie

Din punct de vedere hidrografic situl aparține limitei inferioare a cursului mijlociu din bazinul Crișului Negru. Crișul Negru are aici un curs mediu matur, albia având multe meandre, acumulări de aluviuni, insulițe și cursuri secundare. Valea Nouă, care trece prin satul Gurbediu, este un afluent important al Crișului Negru. Aceste cursuri de apă au un debit foarte variat, apele lor crescând mult în anotimpul ploios.

Aspecte climatologice

Câmpia vestică este supusă atât influenței oceanice, cât și celei continentale, astfel încât situl are un climat temperat continental, cu o nuanță mai caldă și mai umedă decât în celelalte câmpii ale țării, cu veri umede și ierni blânde. Temperatura medie anuală este de 10,5 °C, precipitațiile medii anuale ajungând la 635 mm. Cele mai frecvente vânturi sunt cele umede și reci din NV și vânturile din sud și SV.

Biocenoza

Vegetația

În cadrul sitului a fost stabilită prezența a două tipuri de habitate. Pădurea ripariană mixtă de luncă este un habitat care cuprinde păduri din specii cu lemn de esență tare situate în albia majoră a râurilor, expuse regulat inundațiilor în perioada creșterii nivelului apei, sau situate în zone joase și expuse inundațiilor provocate de înălțarea apei freatice. Aceste păduri se dezvoltă pe depozite aluviale recente. Solul poate fi bine drenat între inundații sau poate rămâne ud. Dintre speciile caracteristice acestui habitat amintim stejarul pedunculat, ulmul de luncă, ulmul de câmp, ulmul de munte, frasinul comun, frasinul de luncă, plopul negru, plopul canadian, plopul tremurător și arinul negru. Stratul arbustiv, de subarboret și cel ierbos sunt bine dezvoltate și formate din mălin, hamei, viță de vie sălbatică, fluierătoare, iederă, brebenel, laptele păsării, coacăz roșu, alături de multe alte specii. Habitatul Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum* cuprinde pădurile de șleau, care au ca particularitate prezența constantă a fagului, în raport de codominanță cu gorunul și carpenul. În sit este întâlnită o populație de narcise, care sunt prezente aici la una dintre cele mai joase altitudini din țară. Dispersate în arborete de foioase, densitatea acestora este variabilă, de la zone compacte cu diametrul de 1-10 m, până la zone în care exemplarele trăiesc izolat. Pajiștile secundare au o vegetație bine închegată, reprezentată de iarba vântului, păiușul comun, păiuș mic, păiuș stepic, bărboasă, firuță, obsigă nearistată, alături de multe altele.

Fauna

Situl beneficiază de o entomofaună diversă și bogată, întâlnindu-se cosașul verde, lăcusta călătoare italiană, greierele de câmp, călugărița, alături de multe alte specii de gândaci, ploșnițe de plante, libelule și fluturi. Speciile de amfibieni care se regăsesc în cadrul sitului sunt reprezentate de brotăcel, broasca roșie de pădure, broasca mare de lac și broasca râioasă brună. Cele trei specii de amfibieni de interes comunitar prezente în sit și sunt tritonul cu creastă, buhaiul de baltă cu burta galbenă și cel cu burta roșie, toate având populații aflate într-o stare bună de conservare. Dintre reptile putem întâlni năpârca, șarpele de alun, șarpele lui Esculap, șopârla de câmp, gușterul și șarpele de casă. În Pădurea Goronișteș cuibăresc o multitudine de păsări, dintre care menționăm cinteza de pădure, scatiul, presura galbenă, pitulicea fluierătoare, pitulicea mică, botgrosul, mugurarul, cucul, sturzul cântător, grangurele, mai multe specii de pițigoi și ciocănitori, uliul porumbar, uliul păsărelelor, ciufuf de pădure, huhurezul mic, șorecarul comun, vânturelul roșu, ochiul boului, măcăleandrul, codroșul de munte, mierla, gaița, coțofana, stăncuța, corbul, alături de care apar multe altele. Fauna de mamifere prezintă mai multe specii precum mistrețul, căprioru, iepurele, viezurele, vulpea, pisica sălbatică, dihorul și veverița. Din fauna de micromamifere se remarcă mai multe specii de șoareci, chițcani, pârși și lilieci, iar dintre mamiferele carnivore de talie mică întâlnim nevăstuica și hermelina.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Ocupațiile prioritare, de subzistență ale oamenilor sunt agricultura și silvicultura. Se practică de asemenea morăritul, panificația și se desfășoară activități de prestări servicii și comerț. O parte din forța de muncă este absorbită de orașul Salonta din apropiere. Tinca dispune de trei izvoare de ape minerale care atrag pe perioada verii vizitatori pentru tratament sau petrecerea timpului liber. Locuitorii din Tinca beneficiază de alimentare cu apă și parțial de canalizare, în restul așezărilor aceste utilități fiind deficitare sau lipsind. Încălzirea gospodăriilor se face individual, cu lemne.
Urmele așezărilor din punctul numit „Dealul Morilor" datează din epoca pietrei șlefuite (neolitic). Primele atestări documentare scrise ale ținutului aparțin feudalismului timpuriu. Casele locuitorilor păstrează tipicul tradițional al gospodăriilor de ses, fiind alcătuite din două camere, tindă, cămară și bucătărie. Meșteșugurile tradiționale din zonă sunt reprezentate de prelucrarea lemnului, încondeiatul ouălor, țesutul și torsul, produsele fiind expuse în târguri cum e cel de la Tinca, care se ține săptămânal, vechi de peste 100 de ani. Se păstrează valorile culturale, istorice, religioase și gastronomice transmise din generații. În Tulca este menționată prima formă de învățământ organizat datând din secolul al XVIII-lea, care funcționa într-o încăpere țărănească. În mediu rural bucuria sărbătorilor este simțită mult mai intens, începând cu tradiționalele momente ale colindului cu Capra, Sorcova sau Pluguș orul.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul, tăierile ilegale și turismul necontrolat au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt amenajate poteci și drumuri pentru vizitare. Sunt necesare dotări cum ar fi panouri de avertizare/atenționare, panouri și puncte de informare, locuri de campare amenajate cu vetre de foc și locuri de colectare a deșeurilor.

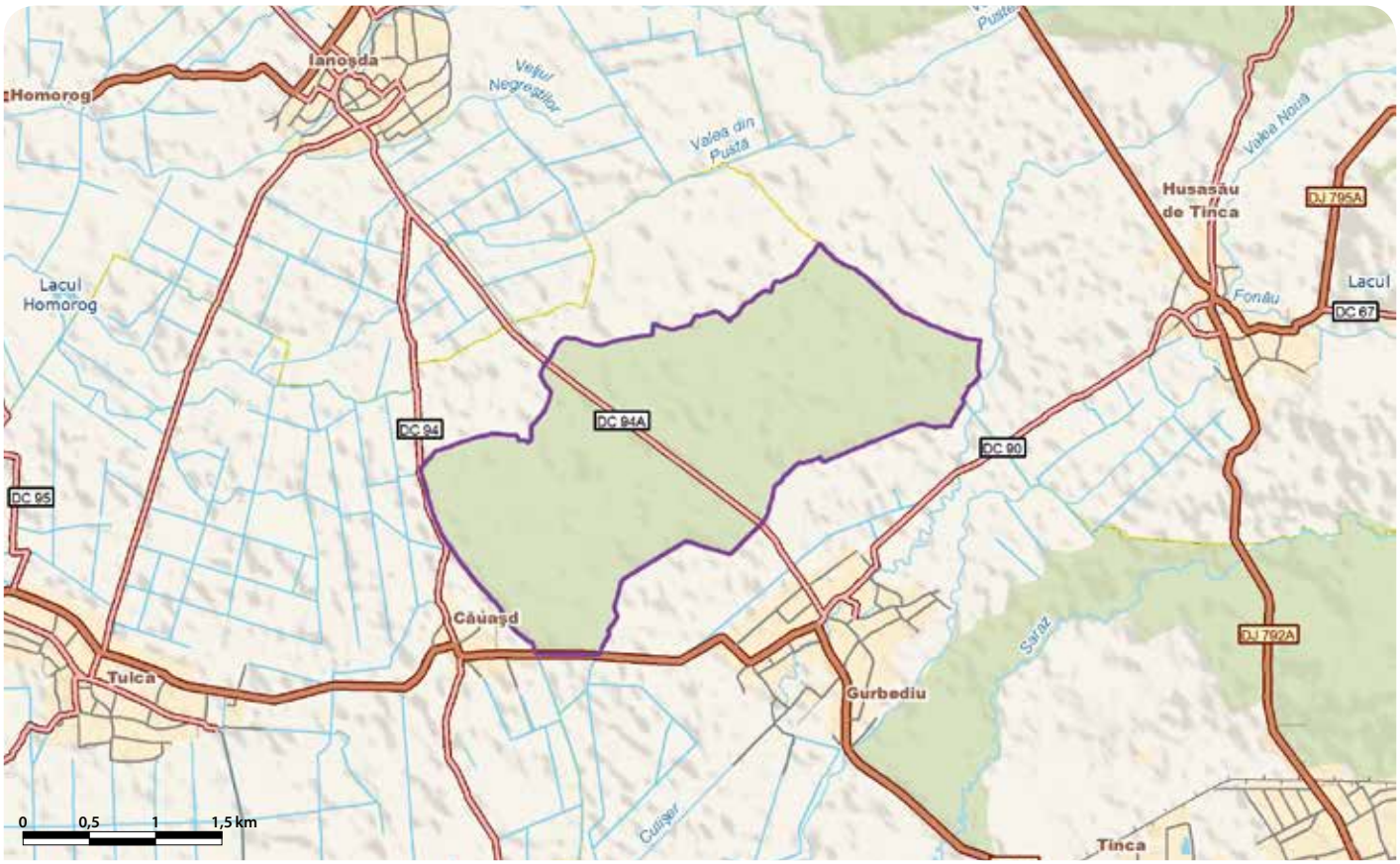

MUNŢII GOŞMAN - RO SCI 0156

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Neamţ: Tarcău, Alexandru cel Bun, Dumbrava Roşie, Piatra Şoimului, Piatra-Neamţ, Pângăraţi.

Suprafaţa: 17.156 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46° 48′ 56″; Long. E 26° 18′ 59″
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1296 max., 283 min., 690 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces în situl Munţii Goşman este DN15, din care se desprind mai multe drumuri rutiere ce duc în sit: DJ156D care trece prin Piatra Şoimului şi Poieni cu continuare pe drum forestier, DJ156E care trece prin Luminiş şi Negulești cu continuare de asemenea, pe drum forestier, drumul care duce din Piatra Neamţ la Doamna şi intră apoi în sit şi drumurile care duc din Vaduri şi Oanţu în sit, pe Valea Secu-Vaduri şi respectiv, pe Valea Oanţu. Accesul în enclava reprezentată de Rezervaţia forestieră Pădurea Goşman se face pe DJ165G, din Tarcău, prin localităţile Cazaci, Brateş şi Ardeluţa (localitate aflată la marginea rezervaţiei). Se poate ajunge şi cu trenul, pe ruta Bicaz-Bacău, până în localităţile limitrofe sitului, mai departe accesul făcându-se cu maşina sau transportul în comun.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9410 - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **3220** - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*).
Mamifere: *Lup (*Canis lupus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*) • *Urs brun (*Ursus arctos*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este important pentru conservarea a nouă habitate de interes comunitar de păduri, fâneţe, pajişti, vegetaţie ripariană de-a lungul unor cursuri de apă şi vegetaţie de lizieră. Aceste habitate, aşezate departe de comunităţile umane şi aflate într-o stare bună sau excelentă de conservare, reprezintă habitatul optim de hibernare, hrănire şi reproducere pentru populaţii reprezentative de carnivore mari, lup, râs şi urs. Calitatea apelor din sit oferă de asemenea, habitat optim şi pentru două specii de amfibieni, protejate în spaţiul european, precum şi pentru vidră. Pădurea Goşman reprezintă un codru secular cu o stare de conservare excelentă, al cărui specific constă în înclinarea mare a terenului şi în prezenţa la speciile dominante de molid, brad şi fag a unei structuri pe toate clasele de dimensiuni şi vârstă. Astfel, se întâlnesc arbori care ajung la 260 de ani, cu înălţimi de peste 60 m şi 150 cm diametru, alături de puieţi abia instalaţi. Această structură a pădurii susţine o biodiversitate foarte mare, cu specii numeroase din toate categoriile sistematice, fiind desemnată şi rezervaţie naturală de tip forestier.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Munţii Goşman se află în Carpaţii Orientali şi împreună cu Munţii Tarcăului, Berzunţi, Ciucului şi Nemirei formează grupa Munţilor Trotuşului. Sunt mărginiţi de văile Bistriţei şi Bicazului la nord şi de valea Trotuşului la sud. Formaţiunile geologice din Munţii Goşman s-au concretizat în cretacic-paleogen, fiind formate din gresie de Fusaru cu aspect argilo-gresos în care predomină faciesul gresos. Gresiile de Fusaru sunt, din punct de vedere al compoziţiei mineralogice, roci intermediare pe care s-au format soluri acide, brune podzolice. Gresiile calcaroase au fost identificate sub formă de insule sau fâşii înguste, intercalate între gresiile de Fusaru şi Tarcău. Geomorfologic, situl se încadrează în categoria munţilor de geosinclinal de Tarcău, adică munţi de înălţime medie şi mică cu culmi fragmentate şi văi înguste.

Pedologie

Cea mai mare extindere în sit o au cambisolurile (solul brun eu-mezobazic şi solulul brun acid) şi spodosolurile, alături de care mai apar şi solurile neevoluate aluviale sau cele cu roca la zi.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică a sitului Munţii Goşman aparţine bazinului hidrografic al râului Bistriţa, cursurile de apă din sit fiind afluenţi direcţi ai Bistriţei, reprezentate de pârâul Calu (cu afluenţii Stăunoiu şi Falcău), Iapa, Sasca (doar partea superioară a cursului de apă fiind în sit), Doamna, Agârcia şi Secu-Vaduri. Pădurea Goşman este amplasată în partea superioară a bazinului hidrografic al râului Tarcău, afluent şi el al râului Bistriţa.

Aspecte climatologice

Munţii Goşman se încadrează în climatul temperat-continental, cu particularităţi ce caracterizează relieful muntos cu altitudini mai mari de 800 m. Regimul termic este moderat, cu temperatura medie anuală pozitivă, între 4,4 şi 7,6 °C, în funcţie de altitudine. Precipitaţiile medii anuale se încadrează între 760 şi 1000 mm. Cele mai puternice vânturi sunt pe timpul iernii, din direcţie vestică.

Biocenoza

Vegetaţia

Din punct de vedere fitoclimatic, situl se încadrează în etajul montan de amestecuri, etajul montan-premontan de făgete şi etajul deluros de gorunete, făgete şi goruneto-făgete. Pădurile ocupă în cadrul sitului peste 99% din suprafaţă, diferenţa fiind deţinută de pajişti şi fâneţe, păşuni împădurite şi cursuri de apă. Molidişurile pure sau aproape pure sunt dominante ca suprafaţă, ele ocupând în cea mai mare parte masivele muntoase în sectorul superior, la peste 800 m altitudine. Subarboretul lipseşte sau are o reprezentare sporadică, fiind constituit din zmeur, tulichină şi caprifoi. Stratul ierbos este dominat în majoritatea staţiunilor de măcrişul iepurelui, iar spre limita superioară apare afinul negru, care realizează faciesuri întinse. Brădetele pure se remarcă prin existenţa unor exemplare impresionante ca înălţime şi diametru. Stratul arbustiv din aceste păduri este reprezentat de coacăz negru, zmeur, tulichină şi caprifoi. Pătura ierboasă are o acoperire variabilă, între 5 şi 30%, fiind formată în special din măcrişul iepurelui. Se mai întâlnesc de asemenea feriga comună şi feriga femeiască. Pădurile de fag şi molid se întâlnesc începând cu altitudinea de 700 m, ocupând versanţi cu înclinare mare, fără preferinţe în privinţa expoziţiei, cele două specii coabitante, molidul şi fagul, găsindu-se în proporţii variabile. Subarboretul este alcătuit din agriş, alun, tulichină şi caprifoi. Stratul ierbos este bine dezvoltat, cu multe specii. Pădurea Goşman prezintă un stadiu de codru secular al cărui arboret variază ca vârstă, înălţime şi dimensiuni, de la uriaşi bătrâni de sute de ani ce ating înălţimi de peste 60 m cu diametru la bază de 150 cm, aspect rar întâlnit în pădurile virgine de molid din ţara noastră, până la puieţi mici, abia instalaţi. Predominanţi rămân însă arborii bătrâni, cu înălţimi cuprinse între 40 şi 55 m şi diametrul între 30 şi 70 cm.

Fauna

Fauna de nevertebrate a sitului este foarte bogată, fiind formată din specii de fluturi, păienjeni, melci, miriapode, gândaci, lăcuste, cosaşi, bondari, furnici, ploşniţe. Fauna acvatică este reprezentată printr-un mare număr de nevertebrate, precum şi mai multe specii de peşti caracteristice râurilor de munte precum cleanul, păstrăvul, zglăvoaca, mreana. Fauna de amfibieni şi reptile din sit include specii ca salamandra, tritonul carpatic (specie de interes comunitar), broasca roşie de munte, buhaiul de baltă cu burta galbenă (specie de interes comunitar), broasca râioasă brună, vipera comună, şarpele de alun, năpârca, şopârla de munte, şopârla de ziduri. Speciile de păsări de răpitoare diurne şi nocturne întâlnite în sit sunt şorecarul comun, uliul porumbar, uliul păsărar, şoimul rândunelelor, buha, ciuful de pădure, huhurezul mare, huhurezul mic, striga etc. În cheile şi zonele stâncoase din sit sunt întâlnite mierle de piatră şi fluturaşi de stâncă. Pădurile de fag, răşinoase, tufişurile şi fâneţele sunt populate de piţigoiul de brădet, piţigoiul de munte, piţigoiul moţat, alunarul, ciocănitoarea neagră, corbul, mierla gulerată, cocoşul de munte, ierunca, forfecuţa, alături de multe alte specii. La marginea râurilor sunt întâlnite frecvent codobatura albă, codobatura de munte şi mierla de apă. Fauna de mamifere mici este bine reprezentată prin specii de şoareci, pârşi şi chiţcani. Situl oferă habitate optime pentru populaţiile semnificative de carnivore mari, urs, lup şi râs, specii de interes comunitar. Cercetările au arătat existenţa unor culoare de circulaţie ale acestor specii între munţii învecinaţi, la urs aceste deplasări fiind executate în special în vederea valorificării zonelor de fructificaţie din jurul teritoriilor de repaus şi reproducere. Căprioru şi cerbul comun sunt întâlniţi în pădurile de la baza sitului. Alte specii de mamifere din sit sunt mistreţul, bursucul, jderul de copac, jderul de piatră şi pisica sălbatică. O altă specie de interes comunitar prezentă este vidra, cu o stare bună de conservare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Forţa de muncă a întregii zone este acaparată de oraşul Piatra Neamţ. Locuitorii satelor limitrofe au ca principale preocupări creşterea animalelor, agricultura, exploatarea şi prelucrarea lemnului, în ultima vreme dezvoltându-se mult şi activităţile din sfera agroturismului. Reţeaua de alimentare cu apă potabilă şi canalizarea există în localităţile mai mari (oraşe şi centre de comună), aceste utilităţi lipsind în majoritatea satelor. Încălzirea locuinţelor se face cu gaze naturale, în sistem individual sau centralizat (în centralele de cartier din oraş) sau numai în sistem individual, cu lemne, în sate.
Cele mai vechi urme de locuire din zona sitului datează din paleoliticul superior, însă vestigii istorice au fost identificate din toate perioadele (epoca bronzului, a fierului, a marilor migraţii etc.). Peisajul deosebit al întregii zone, la care se adăugă unicatele naturale, este completat de numeroase obiective istorice (biserici de lemn datate începând cu secolul al XVI-lea, sinagoga de lemn din secolul al XVIII-lea, ansamblul Curtea Domnească, Turnul Clopotniţa, Cetatea dacică de la Bâtca Doamnei). În zonă se organizează numeroase manifestări de tradiţii şi artă populară, precum Festivalul Datini şi Obiceiuri de iarnă şi Târgul de Artă Populară. Localitatea Tarcău aflată în vecinătatea Pădurii Goşman, este atestată încă din secolul al XV-lea, într-un document medieval de la curtea lui Ştefan cel Mare. Astăzi comuna deţine un patrimoniu cultural bogat alcătuit din Monumente de arhitectură, case memoriale şi muzee.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale şi braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de informare, orientare în teren şi de avertizare, dar care nu sunt suficiente, fiind necesară suplimentarea acestora. Există mai multe bariere de oprire a accesului motorizat pe unele drumuri forestiere. Sunt necesare puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice marcate corespunzător, trasee tematice, locuri de campare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

DJ 155H
Popești
Lacul Piatra Neamț
Cuejdiu
Frăsinei
Gura Văii
DJ 157C
Bisericani
Bistrița
Păngărăcior
Scăricica
DN 15
Turturești
DN 15D
Vădurele
Bistrița
Lacul Batca Doamnei
Vaduri
Agârcia
Doamna
Ciritei
Preluca
Văleni
DN 15
DJ 157
DJ 157B
Oanțu
Poiana
Straja
Agârcia
Dumbrava Roșie
Secu
Vaduri
Doamna
Sasca
Cut
Brășăuți
Oanțu
Falcău
Stâlnoi
Bistrița
Poieni
Piatra Șoimului
Calul
Pășcu
Iapa
Negulești
Mastacăn
Cichivei
Nechit
Nechit
Schitu Tarcău
Dumitru
Brusturatul
Tazlău
Tazlău
Ardeluța
Târcuța
Râchiș
Pârâul Negru
Geamăna
Asăul
Asăul Mic
Șoimi
Frumoasa
0
1
2
3 km

PĂDUREA HAGIENI - COTUL VĂII - RO SCI 0157

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Albești, Limanu, Mangalia, Negru Vodă, Pecineaga.

Suprafața: 3.618 ha
Localizarea geografică: Lat. N 43° 47′ 20″; Long. E 28° 26′ 60″
Bioregiunea: Stepică, Pontică
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 97 max., 0 min., 49 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** **DL** DF DA
Accesul în sit se face pe DN39 până la Mangalia, apoi pe DJ381 până la Negru Vodă, iar în dreptul Pădurii Hagieni se intră pe drumul local ce duce la cantonul silvic din Valea Cazanelor, aflat în centrul sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

62C0* - Stepe ponto-sarmatice; **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer și gorun; **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **40C0*** - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **91AA** - Vegetație forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Țestoasă de uscat dobrogeană (*Testudo graeca*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Liliacul cu potcoavă a lui Mehely (*Rhinolophus mehelyi*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Grivan mic, Hamster românesc (*Mesocricetus newtoni*) • Dihor de stepă (*Mustela eversmannii*) • Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Liliac cu picioare lungi (*Myotis capaccinii*). **Nevertebrate:** *Lycaena dispar* • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Arytrura musculus* • **Callimorpha quadripunctaria* • *Erannis ankeraria*. **Plante:** Buruiană cu cinci degete (*Potentilla emilii-popii*) • Vinețele, Dioc, Zglăvoc (*Centaurea jankae*) • Ouăle popii (*Himantoglossum caprinum*) • Capul șarpelui (*Echium russicum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl include partea terminală a lacului Mangalia precum și o alternanță de depresiuni, viroage, dealuri și canioane, calcare sarmatice cu râpe stâncoase, toate acestea formând cele mai variate și contrastante biotopuri, ce adăpostesc adevărate comori naturale de floră și faună. O mare importanță științifică o au cele șase habitate de interes comunitar dintre care două sunt prioritare. Starea lor bună de conservare permite apariția unor elemente valoroase precum stejarul pufos, cel brumăriu și cel balcanic, arțarul tătăresc, cărpinița, mojdreanul și cerul, toate imprimând zonei o caracteristică submediteraneană întărită de existența frecventelor formațiuni de șibliac. Importanța sitului pentru conservare este întărită de cele 18 specii de floră și faună de importanță comunitară. Nota caracteristică a acestui sit este întregită de pajiștile stepice în care trăiește bujorul de stepă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Substratul este reprezentat prin calcare și loess cuaternar pe care s-a format un sol de tip cernoziom carbonatic.

Pedologie

În sit se întâlnesc solurile de tip cernoziom carbonatic și solurile semischelete crude, cu stâncărie, aflate pe pantele puternic înclinate ale văii principale.

Hidrologie

Situl este străbătut de o ramură a pârâului Albești care se varsă în Lacul Mangalia.

Aspecte climatologice

Situl se află în climatul litoral maritim, în care se resimte puternic influența climatului Europei Orientale, a celui temperat mediteranean din Peninsula Balcanică, precum și influența specială a Marii Negre. Precipitațiile medii anuale ajung la 365 mm, iar temperatura medie anuală este de 10,9 °C.

Biocenoza

Vegetația

Pădurea Hagieni ocupă singurul teritoriu încadrat în Provincia Euxinică din Regiunea Mediteraneană, care este bine reprezentată și în Crimeea, Caucaz și în Asia Mică. Habitatele din sit sunt deosebit de interesante din punct de vedere științific, cu peste 700 de taxoni vasculari, din care unii cresc doar în zona sitului. Vegetația este termofilă, reprezentată de păduri și stepe ponto-sarmatice. Situl se remarcă și prin prezența unor specii rare, de interes comunitar precum buruiana cu cinci degete, capul șarpelui, vinețelele și ouăle popii. Dintre speciile lemnoase caracteristice și dominante amintim cărpinița, mojdreanul, vișinul turcesc și scumpia, la care se adăugă trei specii de stejar de climat mediteranean și submediteranean, stejarul pufos, stejarul brumăriu și stejarul balcanic. Vegetația de tufăriș cu arbuști spinoși ce acoperă coastele abrupte și stâncăriile însorite este reprezentată de păliur și iasomia sălbatică cu flori galben aurii, o specie rară din Asia Mică și din jurul Mediteranei neîntâlnită în alte părți ale țării noastre. Ca însoțitoare frecventă a acestor tufărișuri se remarcă aiul de pădure, o specie de origine mediteraneană. Peisajul unic este personalizat în multe părți ale sitului prin tufărișuri mediteraneene denumite șibliacuri, greu de străbătut. Vegetația ierboasă dintre tufărișuri și din poieni este alcătuită din asociații de colilie, negară, păiuș stepic, sadină, șofran cu flori galbene și albe, specie originară din Asia Mică și Balcani, stânjenel de stepă, zambilică, bujor de stepă și ruscuță de primăvară. Situl reprezintă singura locație din țară unde întâlnim specii precum cosacii, drobița, cinci-degete, sipica și măzărichea, o plantă rară din flora spontană cu flori subterane care nu se deschid niciodată. Tot printre speciile rare în flora țării noastre, unele cu importanță științifică mare, apar aici paracherniță, molotrul, osul iepurelui, bria, zizifora, centaurea, vinerița, coroniștea, acul doamnei, lopata, iarba osului, otrățelul, lipiciul, fetica etc. Destul de rare și decorative, se întâlnesc în pajiștile stepice din poieni și coaste înierbate de deal coada șoricelului cu flori galbene, spilcuțele cu flori galben-aurii, volbura cu flori albe, garoafa cu flori roșii și rușinătoarea cu flori albe. În lunile secetoase de vară decorul este împrospătat de steluțe, iar toamna apar șofranii cu flori galbene și ghioceii de toamnă. Vegetația acvatică și palustră este deosebit de interesantă și de atractivă, însumând 147 de taxoni răspândiți pe malurile apelor curgătoare, în bălți și în lacurile din sit. Aici se găsesc cornacii, ferigile de apă, lintițele și mușchii hepatici, alături de multe alte specii.

Fauna

Acest sit adăpostește o faună remarcabilă de specii cu origine sudică. Dintre mamifere se întâlnesc vulpea, iepurele de câmp, mistrețul, popândăul, dihorul de stepă și hamsterul românesc, ultimele trei fiind specii de importanță comunitară. De asemenea, fauna de mamifere prezintă mai multe specii de lilieci, dintre care următoarele patru sunt de asemenea protejate în spațiul european: liliacul cu potcoavă al lui Mehely, liliacul mare cu potcoavă, liliacul cu aripi lungi și liliacul cu picioare lungi. Herpetofauna prezintă câteva elemente rare în fauna țării precum șopârla de perete (specie colonizată aici, fiind adusă de pe insula Ada-Kaleh care a fost acoperită pe apele lacului de baraj de la Porțile de Fier) și șopârla de stepă dobrogeană (o specie de origine balcanică). Tot dintre reptile întâlnim în sit țestoasa de uscat dobrogeană și țestoasa de apă europeană, ambele specii de interes comunitar. Pe coaste însorite cu vegetație mică se întâlnesc frecvent vipera cu corn și șarpele rău. Din grupa răpitoarelor de zi planează peste pădure șorecari comuni și șerpari. Alte specii care pot fi văzute mai des în perimetrul sitului sunt vânturelul roșu, ciocănitoarea pestriță mare, albinărelul, mărăcinarul mic, florintele, mugurarul, pițigoiul albastru, privighetoarea roșcată, codroșul de munte, măcăleandrul, mărăcinarul negru, pietrarul sur, silvia mică, silvia porumbacă, grangurele, codobatura galbenă, lăstunul de casă, ciocârlia de câmp, ghionoaia verde, dumbrăveanca, pupăza, turturica etc. Pe lângă cursurile de apă, lacurile și bălțile din sit, se întâlnesc frecvent lăcarii mari, pițigoiul de stuf, pescărelul albastru, precum și multe specii de stârci, rațe, corcodei, pescăruși, chire și chirighițe. Dintre nevertebrate se remarcă păianjenul cu căpăcel, o specie care a fost semnalată doar pe aceste meleaguri. Speci protejate în tot spațiul comunitar care au în sit populații aflate într-o stare bună de conservare sunt rădașca, fluturele buhă, fluturele tigru, fluturele roșu de mlaștină și o specie de cotar.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Resursele pe care se bazează economia locală sunt terenurile arabile, pășunile și fânețele, ceea ce face ca principala ocupație a locuitorilor sa fie agricultura, prin cultivarea plantelor și creșterea animalelor, asigurându-se astfel materiile prime prelucrate în gospodării. Tradițional în zonă este și pescuitul. Forța de muncă este atrasă de orașul Mangalia, aflat în apropierea sitului, cunoscut pentru turismul clasic de litoral, balnear, de afaceri, nautic și cultural, precum și ca important centru industrial, comercial și naval. Localitățile au surse proprii de alimentare cu apă, reprezentate de fântâni, iar canalizarea lipsește. Încălzirea locuințelor se face individual, cu lemne.
Vestigiile istorice atestă urmele unor așezări elenistice și fortificații geto-dacice. În Peștera Limanu s-au descoperit galerii săpate de om și camere cu picturi rupestre, dar și ceramică dacică, grecească și romană. Majoritatea localităților sunt datate începând cu evul mediu timpuriu, fiind în prezent pline de viață și culoare, surprinzând prin simplitate, tradiție și diversitate, aici locuind din cele mai vechi timpuri în armonie români, lipoveni, tătari, turci, macedoneni, greci, armeni, bulgari, ucraineni și romi. Redarea vieții și a vechimii satelor prin obiceiuri, tradiții și viață culturală are loc anual cu ocazia Festivalului Internațional de folclor autentic „Dobroge, mândră grădină".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Colectarea de specii rare sau protejate și braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Este necesară suplimentarea panourilor de informare și a celor pentru orientare, dar și actualizarea celor existente cu noi informații despre sit. Cele două cantoane silvice funcționează și ca puncte de informare pentru vizitatori. Mai sunt necesare amenajări pentru observare/supraveghere, puncte de intrare, poteci și drumuri cu marcaje, trasee turistice și un traseu tematic. Este necesar de asemenea un loc de campare dotat cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

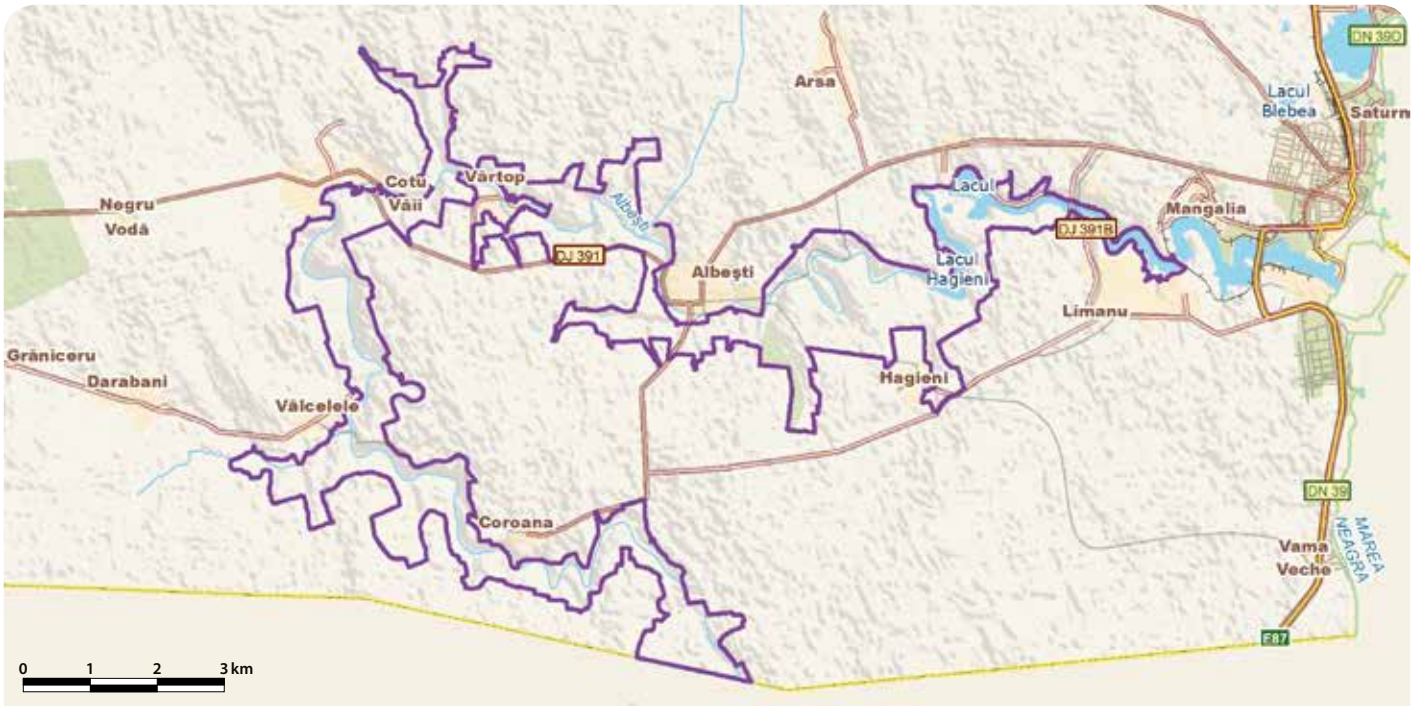

PĂDUREA BĂLTENI - HÂRBOANCA - RO SCI 0158

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Vaslui: Bălteni, Delești, Pușcași, Vaslui, Ștefan cel Mare.

Suprafața: 526 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 40′ 16″; Long. E 27° 39′ 22″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea:** 248 max., 95 min., 139 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** **DL** DF **DA**
În partea nordică a sitului (pădurea Hârboanca) se poate ajunge din Vaslui, pe DN15D, după localitatea Ștefan cel Mare continuându-se pe DC109 până în satul Brăhășoaia, iar de aici pe un drum de pământ care duce în sit. Din partea de vest, se ajunge în sit pe DJ207E, până în dreptul localității Răduleşti, cu continuare pe un drum de pământ. În partea sudică a sitului (pădurea Bălteni) se ajunge tot din Vaslui, pe DJ207E, până în capătul nordic al satului Brodoc, de unde începe situl.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91Y0 - Păduri dacice de stejar și carpen.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Valoarea conservativă constă în prezența habitatului de interes comunitar Păduri dacice de stejar și carpen pe întreaga suprafață a sitului, a cărui stare bună de conservare permite existența multor elemente vegetale euroasiatice și europene alături de o largă participare a elementelor continentale, pontice, pontico-submediteraneene și endemice. În plus, prin hibrizii stejarului brumăriu care vegetează aici, această pădure reprezintă un veritabil centru hibridogen genetic al acestei specii. Situl include și două rezervații naturale, Pădurea Hârboanca și Pădurea Bălteni.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este localizat în Podișul Central Moldovenesc fiind constituit din formațiuni sedimentare monoclinale și depresiuni structurale. Morfologia este influențată în mod direct de cuverturi sedimentare alcătuite din formațiuni sarmațiene și pliocene dispuse de la nord la sud. În cadrul sitului, substratul geologic este format dintr-un complex de marne și marne nisipoase, în straturile inferioare existând și un orizont de calcare.

Pedologie

Situl se remarcă prin prezența solului brun luvic tipic, în diferite grade de evoluție. Pe porțiunile cu relief mai accidentat, solul este mai puțin profund și de o bonitate mai slabă. Substratul litologic este format din marne și nisipuri.

Hidrologie

Partea sudică a sitului este străbătută de râul Stemnic-Buda, aflându-se la confluența acestuia cu râului Bârlad. Partea aflată la nord nu este străbătută de cursuri de apă, dar se găsește în zona de influență a râului Bârlad care curge la o distanță de aproximativ 2 km spre est. Apele subterane de adâncime se găsesc acumulate în depozitele cuverturii sedimentare care acoperă fundamentul precambrian al Podișului Moldovei.

Aspecte climatologice

Situl se caracterizează printr-un climat continental caracteristic stepei, cu întrepătrunderi ale nuanței de silvostepei. Se remarcă un grad mare de însorire ca efect al amplasării pe pante pronunțate. Cantitatea anuală de precipitații variază între 550 și 600 mm, iar temperatura medie anuală a aerului este cuprinsă între 8,3 și 9,4 °C.

Biocenoza

Vegetația

Situl reprezintă o insulă tipică din silvostepa de altădată a Podișului Central Moldovenesc, având o importanță deosebită din punct de vedere floristic și genetic prin existența mai multor specii și varietăți de stejar brumăriu. În sit este protejat unul dintre habitatele conservate la nivel european, Păduri dacice de stejar și carpen, caracterizat prin prezența fitocenozelor edificate de specii europene nemorale. Stratul arborilor este compus în etajul superior din gorun, exclusiv sau cu puține exemplare de fag, tei, cireș, stejar pedunculat, cer, gârniță, plop tremurător, ulm, paltin, iar etajul inferior de jugastru, sorb, păr și măr pădureț. Acest tip de habitat prezintă o acoperire de 80-90% și atinge înălțimi de 20-30 m la vârsta de 100 de ani. Stratul arbuștilor este slab dezvoltat, compus din alun, păducel, salbă moale și salbă râioasă, sânger, soc negru, lemn câinesc și verigariu. Stratul ierburilor și subarbuștilor este mai bine dezvoltat și prezintă o floră bogată, dominată de sânziene, iarbă moale și pochivnic. În cadrul sitului, pe lângă fondul de bază al elementelor euroasiatice și europene, se remarcă o largă participare a elementelor continentale, pontice, pontice-submediteraneene și endemice. Astfel, întâlnim următoarele categorii de specii: specii continentale (migdal pitic, toporași, măciuca ciobanului), specii pontice (garofiță, stânjenel, stejar brumăriu), specii submediteraneene (sadină, stejar pufos, scoruș, crușin, toporași) și specii pontico-submediteraneene (stânjenel, rogoz, șofrănel, brândușă, trandafir pitic, gura lupului). Situl este foarte important prin cei șase hibrizi naturali în componența cărora participă ca genitor stejarul brumăriu. Unii dintre aceștia constituie pe alocuri adevărate populații cu caractere ereditare. Prin hibrizii care vegetează aici, această pădure poate fi considerată pe drept cuvânt un veritabil centru hibridogen genetic al stejarului brumăriu.

Fauna

Situl găzduiește mai multe specii de mamifere mari precum căprioru, bursucul, iepurele de câmp, vulpea, dar și specii de mamifere mai mici sau mai greu de observat ca veverița, pisica sălbatică și multe specii de șoareci, chițcani și lilieci. În cadrul sitului pot fi observate mai multe specii de păsări, majoritatea fiind caracteristice habitatului de pădure, precum ciocănitoarea pestriță mare, privighetoarea roșcată, pițigoiul mare, pițigoiul albastru, huhurezul mic, ghionoaia verde, ghionoaia sură, turturica, mierla, porumbelul de scorbură, porumbelul gulerat, măcăleandrul, corbul, presura galbenă, ochiul boului, cinteza de pădure, scorțarul etc. Dintre păsările răpitoare de zi sau de noapte se remarcă ciufuul de pădure, acvila mică, șoimul rândunelelor, acvila de câmp, cucuveaua și striga. Herpetofauna este reprezentată de șopârla de câmp, guștер, broasca râioasă brună, broasca mică și cea mare de lac, brotăcel, năpârcă, șarpele de casă și șarpele de alun. Nevertebratele sunt reprezentate în sit prin numeroase specii din mai multe grupe taxonomice.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii comunei aflate la periferia sitului sunt implicați atât în creșterea animalelor, cât și în cultivarea pământului, existând mai multe centre mari de colectare a produselor agricole și asociații agricole. Locuințele acestora nu sunt racordate la rețeaua de apă potabilă sau canalizare și sunt încălzite în sistem individual, cu lemne.
Satul Brăhășoaia a fost întemeiat la sfârșitul veacului al XVIII-lea prin populare exclusiv cu refugiați ucraineni (ruteni) din nordul Bucovinei, ocupat de Imperiul Habsburgic, dar în timp rusa a dispărut ca limbă vorbită de localnici. În vecinătatea sitului s-au descoperit resturi ceramice din secolele II-III, resturi de amfore romane, precum și fragmente de vase caracteristice secolului al IV-lea.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale și braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, de informare și de orientare cu hărți, puncte de informare, amenajări pentru observare și supraveghere, bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare cu amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

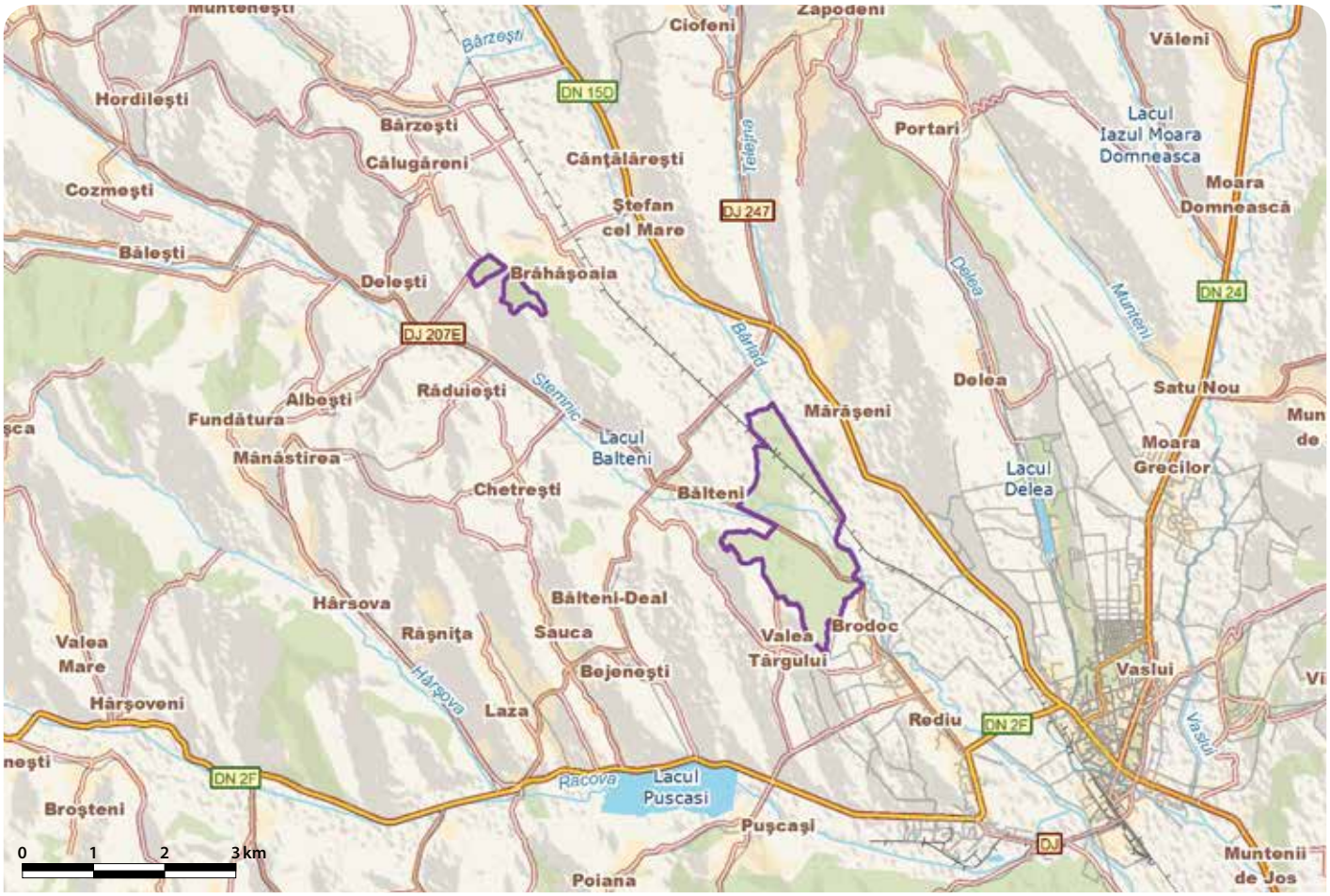

PĂDUREA HOMIŢA - RO SCI 0159

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Iaşi: Cristeşti, Moţca.

Suprafaţa: 57 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 47° 16' 16"; Long. E 26° 36' 59"
Ecoregiunea: Podişul Central al Moldovei **Altitudinea:** 395 max., 320 min., 364 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe DN2 (Roman-Fălticeni) până în localitatea Cristeşti, de unde pe drumuri locale se ajunge la Pădurea Homiţa.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110* - Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: Cosaş (*Isophya stysi*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă într-o stare ecologică foarte bună habitatul prioritar de vegetaţie de silvostepă cu specii de stejar, care are aici un aspect mozaicat, existând numeroase specii lemnoase şi un strat ierbos bine dezvoltat, astfel încât heterogenitatea vegetaţiei oferă pe o suprafaţă destul de mică un spaţiu ecologic propice pentru o biodiversitate însemnată. Valoarea sitului este întregită de prezenţa unor populaţii cu stare bună de conservare ale unei specii de cosaş şi ale plantei papucul Doamnei, ambele fiind de interes european.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

În ansamblul său, zona de podiş în care se află situl (Podişul Sucevei) are un relief structural în care straturile cu roci dure alternează cu cele moi, datorită eroziunii apelor. Platforma Moldoveneasca, pe care se află situl, este structurată pe verticală în două componente majore, soclul (situat la adâncimi de peste 1000 m, format din roci cristaline de vârstă mezoproterozoică) şi cuvertura depusă în diferite perioade geologice, alcătuită din alternanţe litologice sedimentare.

Pedologie

Solurile din cadrul sitului sunt brune argilo-iluviale tipice.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică din sit aparţine bazinului Siretului, alimentarea pluvială fiind dominantă în zonă.

Aspecte climatologice

Situl se găseşte în zona de climă continentală, cu ierni reci şi viscole puternice. Verile sunt calde şi dominate de perioade secetoase, precipitaţiile căzând sub formă de averse. Temperatura medie anuală este de 8-9 °C, iar precipitaţiile medii anuale ajung la 550 mm. Vânturile dominante bat dinspre NE şi SE.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl cuprinde o pădure de amestec cu gorun, stejar, carpen, tei şi alte specii de foioase caracteristice Podişului Central Moldovenesc, habitat prioritar de interes comunitar. Gorunii şi stejarii, cu vârste de peste 100 de ani, se găsesc alături de alte specii lemnoase precum jugastrul, arţarul, paltinul de munte, carpenul, cireşul sălbatic, frasinul, plopul tremurător şi teiul argintiu. În stratul arbuştilor şi subarbuştilor se întâlnesc cornul, sângerul, păducelul, salba moare, lemnul câinesc, porumbarul, măceşul, socul negru, dârmozul şi călinul. Stratul ierbos al acestor păduri include specii diverse, dintre care amintim floarea Paştelui, pochivnicul, steluţele, mai multe specii de rogozuri, brebeneii, colţişorul, sânzienele, iarba deasă, rostopasca, tătarnica, bostănaşul spinos, mărgica, rocoina şi iarba moale, alături de multe altele. Tot în stare bună de conservare se găseşte în sit şi o populaţie de papucul Doamnei.

Fauna

Dintre nevertebratele observate în sit se remarcă o specie de cosaş care este protejată la nivel european. Amfibienii identificaţi aici sunt broasca roşie de pădure, broasca râioasă de pădure, brotăcelul, iar dintre reptile apar frecvent şopârla de câmp, guşterul, şarpele de casă şi şarpele de alun. Cele mai bine reprezentate sunt păsările, dintre care multe specii sunt cuibăritoare, precum ciocănitoarea pestriţă mică, ghionoaia sură, ciocănitoarea pestriţă mare, ciocănitoarea de stejar, corbul, cucul, fazanul, ciocârlia de pădure, mierla, piţigoiul mare, piţigoiul albastru, ţicleanul, cojoaica de pădure, muscarul sur, silvia cu cap negru, cinteza, presura sură, alături de multe altele. Dintre păsările răpitoare de zi observate în zonă amintim şorecarul comun, uliul găinilor, uliul păsărar, vânturelul roşu, acvila ţipătoare mică şi viesparul. Speciile de mamifere sunt reprezentate de căprior, mistreţ, veveriţă, viezure, jderul de pădure, vulpe, pisică sălbatică, şoarece de pădure, şoarece gulerat, pârş de alun şi câteva specii de chiţcani.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Locuitorii din sit se ocupă cu agricultura, creşterea animalelor, prelucrarea lemnului, diverse activităţi meşteşugăreşti şi exploatarea balastrului. Locuinţele sunt încălzite cu lemne şi gaze naturale, fiind racordate doar parţial la alimentare cu apă şi canalizare. Dezvoltarea comunei Cristeşti este favorizată de racordarea la magistrala de gaze naturale, precum şi de amplasarea la intersecţia mai multor drumuri comerciale. Comuna Cristeşti este atestată documentar din secolul al XV-lea, fiind găsite şi urme arheologice din neolitic. Legenda atribuie numele satului Homiţa unui lipovean pe nume Homia, stabilit aici în urma cu mai bine de 300 de ani. În comună există un Monument istoric unic prin originalitatea sa în această parte a judeţului, fiind vorba de cea mai veche biserică de lemn din zonă (secolul al XVII-lea). În mare parte locuitorii zonei sunt de origine slavă, bătrânii satului vorbind încă limba rusă. În apropierea sitului se află şi Dealul Căpăţânii, locul în care se spune că a fost îngropat zimbrul ucis de Dragoş Vodă. Locuitorii serbează în august Ziua comunei şi Întâlnirea cu Fii Satului.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale şi braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pentru un management eficient al vizitatorilor, sunt necesare în sit următoarele dotări şi amenajări: panouri de informare cu privire la existenţa şi importanţa sitului, panouri de avertizare, panouri pentru orientare cu hărţi, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, poteci tematice.

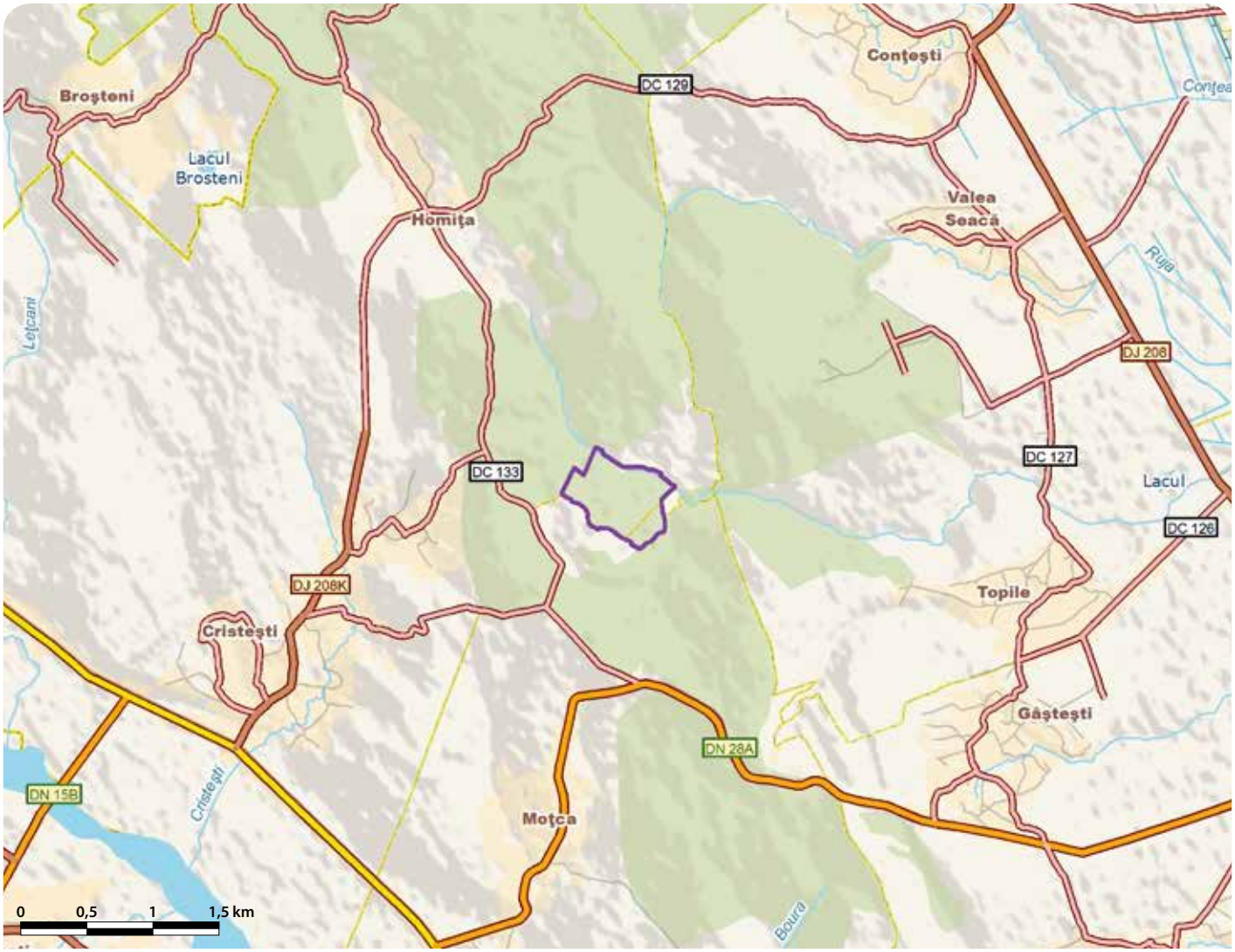

PĂDUREA ICUȘENI - RO SCI 0160

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Golăiești.

Suprafața: 10 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 47° 14' 43"; Long. E 27° 40' 17"
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea:** 146 max., 61 min., 112 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se face din Iași, pe DJ249C, până în Golăiești, după care se continuă pe DC16 (Golăești-Cotu lui Ivan), drum care trece pe lângă sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110* - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța sitului rezultă din prezența habitatului prioritar Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*., care aici este reprezentat de o pădure seculară de stejar pedunculat și gorun, situată pe terasa înaltă a Moldovei și aflată într-o stare bună de conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află pe un versant puternic înclinat cu expoziție estică. Formațiunile geologice sunt de vârstă basarabiană, fiind formate din alternanțe de argile și marne argiloase.

Pedologie

Tipul de sol prezent pe toată suprafața sitului este solul cernoziom cambic puternic erodat.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică din cadrul sitului aparține bazinului hidrografic al râului Jijia, albia acestuia aflându-se la o distanță de 1,5 km de limitele sitului. În apropierea acestuia există canale cu apă închise, rezultate din schimbarea cursului principal al râului Jijia.

Aspecte climatologice

Datorită poziției sale, situl se încadrează într-un climat temperat-continental, cu o nuanță proprie datorată influenței maselor de aer de origine polară din nord și a celor de aer cald de origine mediteraneană din SV. Temperatura medie anuală este de 9,6 °C, iar precipitațiile medii anuale ajung la 517,8 mm.

Biocenoza

Vegetația

Situl este reprezentat de o pădure de gorun și stejar de terasă înaltă specifică silvostepei din nordul Moldovei, cu arbori având vârsta medie de 100 de ani. Asociația principală este cea de șleau de stejar pedunculat cu gorun. Arborii de stejar și gorun depășesc 140 de ani, au diametre de peste 50 cm și înălțimi ce depășesc 30 m. Alte specii lemnoase întâlnite sunt carpenul și arțarul tătăresc. Sunt prezente în stratul ierbos păștițele, lăcrămioarele, colțișorii, rogozurile, viorelele, sânzienele de pădure, rodul pământului și silnicul.

Fauna

Fauna este alcătuită din multe grupe de nevertebrate precum melcii, miriapodele, viermii inelați, fluturii, scarabei, carabii, ploșnițele de plante etc. Dintre speciile de herpetofaună se întâlnesc frecvent broasca râioasă verde, broasca roșie de pădure, năpârca, salamandra și brotăcelul. Păsările care se pot vedea frecvent în sit sunt uliul porumbar, ciocănitoarea pestriță mică, ciocănitoarea pestriță mare, cinteza de pădure, cojoaica, ghionoaia sură, prigoria, cucul, mierla, corbul, țicleanul, sfrâncioc roșiatic, alături de multe altele. Dintre mamifere se pot găsi în sit specii precum căprioru, mistrețul, veverița, bursucul, vulpea, pisica sălbatică și mai multe specii de lilieci.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Comuna Golăiești (cu 4500 de locuitori), aflată în vecinătatea sitului, dispune de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat dar nu și de canalizare. Încălzirea caselor se face în sistem individual, cu lemne. Locuitorii sunt angrenați în agricultură, creșterea animalelor (individual sau în microferme zootehnice de ovine și bovine), valorificarea produselor agricole și zootehnice, precum și în alimentație publică.
Locuitorii comunei Golăiești sărbătoresc în mod tradițional Crăciunul, Anul Nou și Paștele prin practicarea vechilor obiceiuri și tradiții precum Jocul Ursului și Mersul cu Capra, iar Hramul localității are loc în 15 octombrie, de Sfânta Parascheva.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În interiorul dar și în vecinătatea sitului are loc periodic pășunatul și în mod permanent se manifestă activitățile de vandalism care vizează arborii seculari, toate având un impact negativ asupra habitatului și speciilor. De asemenea, în interiorul sitului au fost găsite mai multe vetre de foc amplasate ilegal.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, bariere, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, trasee tematice și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

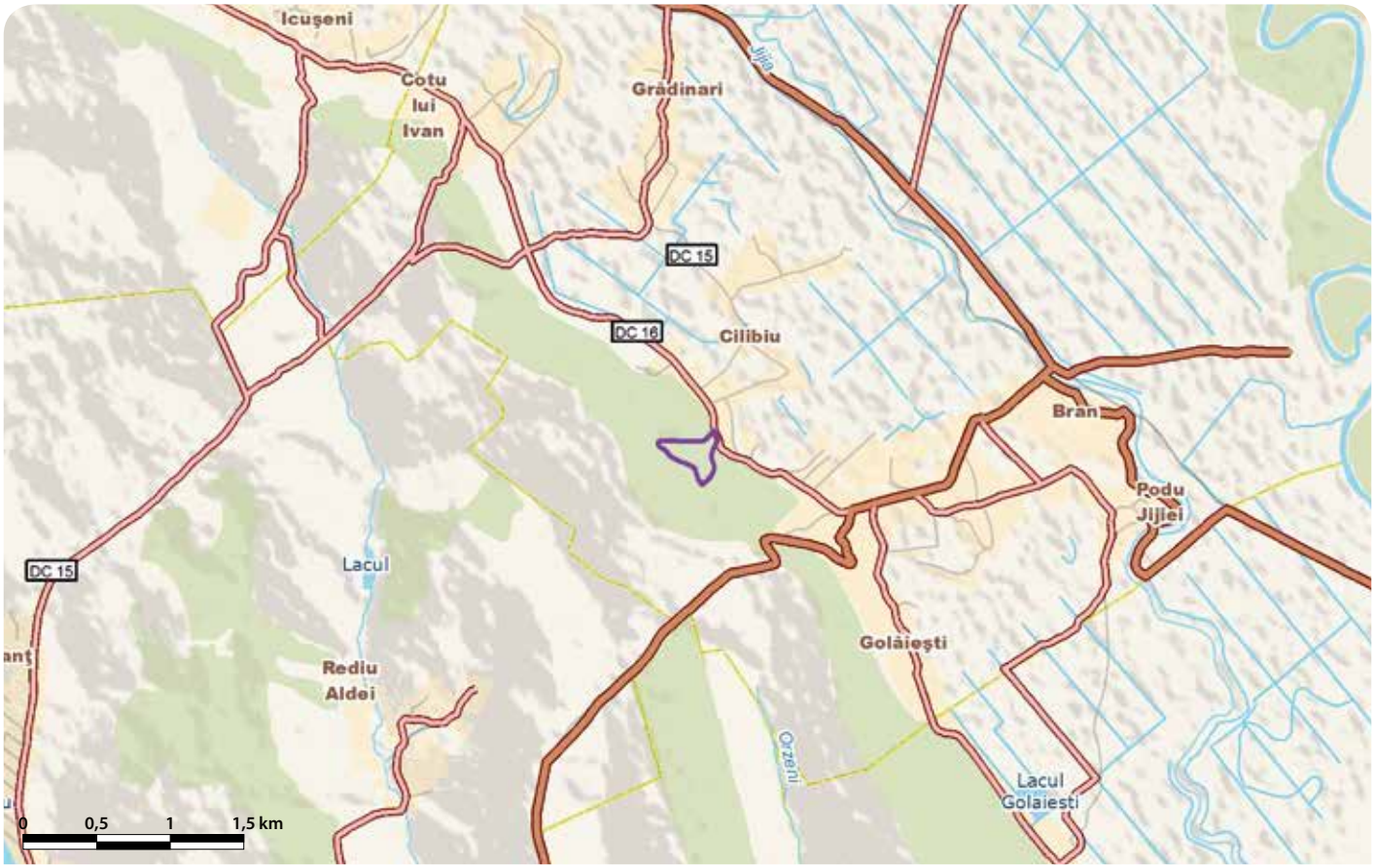

PĂDUREA MEDELENI - RO SCI 0161

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Iaşi: Victoria, Golăieşti.

Suprafaţa: 131 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 17' 43"; Long. E 27° 38' 48"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Câmpia Moldovei
Altitudinea: 53 max., 38 min., 45 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge din DN24 (Iaşi-Sculeni), din care (după localitatea Cotul Morii), se intră pe drumul DJ249 care este limitrof sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91F0 - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: *Arytrura musculus*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Acest sit conservă păduri ripariene specifice luncilor, cu stejari pedunculaţi, ulmi şi frasini în vârstă de 50-110 ani, care formează un habitat aflat într-o stare bună de conservare ce adăposteşte o populaţie bine închegată dintr-o specie de fluture nocturn protejată în spaţiul european. Situl include şi rezervaţia naturală Râul Prut.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl face parte din Podişul Central Moldovenesc, alcătuit din interfluvii cu poduri largi, uşor înclinate spre SE, fragmentate de văi cu caracter de culoare largi, cu lunci extinse şi terase bine dezvoltate, situate în imediata apropiere a Râului Prut. Rocile sunt reprezentate de aluviuni diverse lutos argiloase şi pietrişuri, mai puţin rezistente la acţiunea factorilor denudaţiei, ceea ce explică alitudinea mai joasă a acestui teritoriu (maxim 53 m).

Pedologie

În sit predomină aluviosolurile, profunde, gleizate în adâncime, eubazice, umede, eutrofice. Acestea s-au format pe depozite fluviatile, coluvio-proluviale sau fluvio-lacustre şi sunt specifice zonelor din apropierea râurilor.

Hidrologie

Situl se află într-o zonă joasă, umedă, cu pânza freatică aproape de suprafaţă, în imediata apropiere a râului Prut, fiind despărţit de acesta prin digul de protecţie împotriva inundaţiilor. În interiorul sitului se pot identifica şi acum foste meandre ale Prutului, în prezent acestea fiind în mare parte secate.

Aspecte climatologice

Climatul este continental de câmpie, caracterizat de ierni geroase şi veri secetoase. Vântul predominant este crivăţul, care acţionează tot timpul anului. În sit temperaturile medii anuale sunt de 9-11 °C, iar precipitaţiile medii anuale nu depăşesc 500-700 mm.

Biocenoza

Vegetaţia

Asociaţiile vegetale care caracterizează habitatul de interes comunitar prezent în sit, pădurile ripariene mixte cu *Quercus robur, Ulmus laevis, Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*), sunt edificate de specii europene, nemorale. Stratul arborilor este compus din stejar pedunculat, frasin, ulm de câmp, carpen, dar şi din plopi proveniţi din plantaţii. Stratul arbuştilor este bine dezvoltat, fiind compus din sânger, soc negru, păducel, porumbar şi lemn câinesc. Stratul ierburilor şi subarbuştilor este dominat de zmeur, turiţă şi piciorul caprei. Alte specii de plante ce pot fi întâlnite în interiorul sitului sunt firuţa de pădure, rogozul, golomăţul, cerenţelul, toporaşii, pecetea lui Solomon, silnicul, năpraznica, păpălăul, cinsteţul şi lăsniciorul. Habitatul protejat la nivel european şi prezent în sit este cel de Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur, Ulmus laevis, Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*), care aici se află într-o stare bună de conservare.

Fauna

Fauna este caracteristică regiunii de lunci, cu mamifere precum căprioru, mistreţul, vulpea, cârtiţa, ariciul şi mai multe specii de şoareci, chiţcani şi lilieci. Dintre păsări se întâlnesc frecvent şorecarul comun, huhurezul mic, ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea pestriţă mare, grangurele, sticletele, codobatura galbenă, ţicleanul, măcăleandrul, porumbelul gulerat, pupăza, dumbrăveanca, pitulicea mică, cucul, ciufulde pădure, piţigoiul albastru, piţigoiul mare, florintele, câneparul, alături de multe alte specii. Herpetofauna este reprezentată de broasca roşie de pădure, brotăcelul, broasca mare de lac, şopârla de câmp şi şarpele de casă. Fauna de nevertebrate este bogată în specii din mai multe grupe taxonomice, dintre care se evidenţiază o specie de fluture de noapte, de interes comunitar, populaţia din acest sit aflându-se într-o stare bună de conservare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Locuitorii din cele două comune sunt angrenaţi în cultivarea terenului, creşterea animalelor, prestări de servicii, alimentaţie publică şi valorificarea produselor agricole şi din zootehnie. În toate satele aflate în vecinătatea sitului este finalizată reţeaua de alimentare cu apă potabilă, însă la cea de canalizare încă nu sunt racordate toate gospodăriile. Casele sunt încălzite în sistem individual, cu lemne.
Localităţile aflate în vecinătatea sitului sunt atestate documentar din secolul al XIX-lea, rămânând din acele vremuri mai multe biserici care azi se pot vizita. În decursul timpului zona a fost frământată de lupte intense succesive, care au distrus de mai multe ori gospodăriile locuitorilor, uneori arzând şi sate întregi. Pe aceste meleaguri a fost ridicat Castelul Roznovanu, cel mai impozant palat rural din Moldova, de mare notorietate în epoca sa de glorie (secolele XVII-XVIII), dar care a fost bombardat în luptele din Al Doilea Război Mondial, pe locul lui fiind astăzi ridicată o cruce în memoria ostaşilor căzuţi în acele lupte.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul şi tăierile ilegale au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pe teritoriul sitului există panouri de avertizare/atenţionare care conţin şi informaţii utile vizitatorilor referitoare la importanţa sitului. Există puncte de intrare în sit şi poteci/drumuri, dar care nu sunt amenajate în scop turistic. Sunt necesare panouri pentru orientare cu hărţi, centre de vizitare/informare, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere, trasee tematice şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

LUNCA SIRETULUI INFERIOR - RO SCI 0162

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bacău: Urechești.
Județul Brăila: Măxineni, Siliștea, Vădeni.
Județul Vrancea: Adjud, Bilieşti, Garoafa, Homocea, Măicănești, Mărășești, Nănești, Ploscuțeni, Pufești, Ruginești, Suraia, Vulturu, Vânători.
Județul Galați: Braniștea, Cosmești, Fundeni, Independența, Ivești, Lieşti, Movileni, Nicorești, Nămoloasa, Piscu, Poiana, Slobozia Conachi, Tudor Vladimirescu, Umbrărești, Șendreni.

Suprafața: 25.081 ha
Bioregiunea: Continentală, Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 46' 22"; Long. E 27° 20' 33"
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea**: 302 max., 0 min., 47 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Folosind DN11A (Onești-Adjud), DN2 (Bacău-Focșani), DN23 (Focșani-Brăila), DN24 (Bârlad-Tecuci) și DN25 (Tecuci-Galați) se poate ajunge în apropierea acestui sit. Din ele se poate intra pe mai multe drumuri județene care duc în localitățile aflate limitrof sau în imediata vecinătate a sitului. Dintre toate, DJ205 are cel mai lung sector de drum paralel cu situl și în apropierea acestuia.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3260 - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetație din *Ranunculion fluitantis* și *Callitricho-Batrachion*; **6440 -** Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; **3270 -** Râuri cu maluri nămoloase cu vegetație de *Chenopodion rubri* și *Bidention*; **91E0* -** Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91F0 -** Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **91I0* -** Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **92A0 -** Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*). **Nevertebrate:** Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Vertigo angustior*. **Pești:** Avat (*Aspius aspius*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Sabiță (*Pelecus cultratus*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Dunăriță (*Sabanejewia aurata*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța sitului rezultă din diversitatea habitatelor și speciilor prezente în acest sector inferior de râu al cărui regim hidrologic a fost foarte puțin alterat antropic, numeroasele lui meandre conservând într-o stare bună un număr de șapte habitate de interes comunitar care își mențin un grad mare de naturalitate. Nivelul mic de intervenție antropică asupra habitatului acvatic se reflectă prin prezența a 15 specii de interes comunitar care sunt legate de acesta, dintre care 11 sunt specii de pești, trei de herpetofaună și una de mamifere. De asemenea situl joacă un rol deosebit în migrația unui număr foarte mare de specii de păsări și include rezervațiile naturale Balta Tălăbasca, Pădurea Neagră, Pădurea Merișor-Cotul Zătuanului și Balta Potcoava.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în extremitatea nord-estică a Câmpiei Române, fiind amplasat pe un fundament triasic acoperit de o stivă de sedimente formate din argile, nisipuri și pietrișuri. Relieful este constituit dintr-o câmpie fluviatilă în care este prezentă albia majoră a Siretului, în sectorul său inferior cuprins între Adjudul Vechi și Galați. Altitudinea medie este de 300 m în partea din amonte a sitului și de 5 m în apropiere de vărsarea râului în Dunăre. În afară de albia Siretului, situl mai include și partea inferioară a luncii unor afluenți mari pe care acesta îi primește în acest sector inferior. Toate aceste cursuri de apă transportă și depun cantități însemnate de materiale (nisip, argilă și mâluri), având o albie larg meandrată care este chiar părăsită la viiturile de amploare. În sit se pot identifica trei sectoare longitudinale paralele cu râul. Primul se află lângă albia minoră, este ușor înălțat de viiturl repetate și este format din mâluri și nisipuri fine care sunt umezite temporar, adesea lipsit de vegetație sau cu zăvoaie izolate de plop și salcie. Al doilea sector, care se întinde până la mijlocul albiei majore, are numeroase denivelări, brațe părăsite, belciuge și lacuri (de lunca, de meandru sau de baraj), iar cel de-al treilea sector corespunde cu porțiunea cea mai înaltă a luncii pe care sunt prezente pajiști și pâlcuri de pădure dominate în special de stejarul brumăriu.

Pedologie

Pe cea mai mare suprafață a sitului sunt prezente solurile neevoluate (soluri aluviale și protosoluri aluviale). Pe terase apar molisoluri reprezentate de diferite tipuri de cernoziomuri. Local apar și soluri hidromorfe (gleice și lăcovești). Acolo unde terenul este mai zvântat se dezvoltă insular și solurile halomorfe (solonețuri și solonciacuri).

Hidrologie

Situl se găsește pe cursul inferior al râului Siret, în sectorul aflat între confluența cu râul Trotuș și până în amonte de orașul Galați, aproape de confluența acestuia cu Dunărea. Caracteristic în acest sector este gradul mare de sinuozitate și despletire a albiei majore, formându-se astfel o serie de brațe secundare, gârle, meandre părăsite (belciuge), suprafețe înmlăștinite, bălți și lacuri, unele dintre ele transformate în iazuri pentru piscicultură. Situl se extinde foarte puțin și în amonte de confluența cu Siretul a principalilor săi afluenți, Trotuș (până în aval de Cornățel), Râmnicu Sărat (până în aval de Belciugele) și Buzău (până aval de Latinu). Cele mai importante habitate de apă stătătoare din sit sunt reprezentate de lacurile Călimănești, Răduleşti și Nămoleasa, dar și de balta Tălăbasca. Regimul hidrologic al Siretului se caracterizează prin revărsări periodice care au loc în principal la sfârșitul iernii și începutul primăverii.

Aspecte climatologice

Situl se află în zona de climat temperat de câmpie cu un grad accentuat de ariditate, regiunea caracterizându-se prin secete severe cauzate de efectele puternice de foehn și de precipitații reduse a căror medie anuală are valori mai mici de 500 mm. Temperatura medie anuală are valori de 10-10,5 °C, iar vânturile dominante sunt reprezentante de crivăț din nord și de bălțăreț din sud.

Biocenoza

Vegetația

Situl este acoperit pe mai mult de jumătate din suprafața sa de o vegetație forestieră în care sunt incluse și domină ca întindere zăvoaiele. Acestea însoțesc cursul sinuos al Siretului sau se află cantonate între meandrele strânse ale acestuia, dar și printre pâlcuri mici de păduri ripariene și silvostepă. În componența zăvoaielor intră salcia albă, plopul alb, plopul negru și plopul tremurător. Pe terenurile nisipoase se dezvoltă abundent cătina roșie. În pâlcurile de pădure domină stejarul pedunculat și stejarul brumăriu, alături de care se mai găsesc diverse alte specii dintre care amintim frasinul comun, frasinul de câmp, ulmul, mărul și părul pădureț. Flora arbustivă este și ea destul de bogată fiind reprezentată de păducel, măceș, porumbar, salbă moale, soc negru, părul ciutei și mai rar sânger. Doar pe alocuri apar liane precum curpenul de pădure, vița de vie sălbatică și hameiul și numai excepțional se întâlnește alunul. Dintre plantele ierboase prezente în mici petice de pajiște care se dezvoltă pe locurile mai înalte, însorite și uscate amintim coada vulpii, pirul gros, pirul crestat, firuța bulboasă, păpădia și spinul. Pajiștile de pe terenurile mai umede sunt constituite mai ales din trifoi târâtor, piciorul caprei, obsigă, rogoz hirt, iarba câmpului, pătlagină, pălămidă și multe altele. Petice mici de vegetație halofilă se întâlnesc dezvoltate pe soluri cu un exces de săruri și sunt alcătuite din sică, ghirin, iarbă sărată, pelinaș și bălănică. Deseori, în aceste pajiști apar tufișuri formate în principal din porumbar, păducel și măceș. Vegetația de luncă joasă inundabilă se dezvoltă pe malurile Siretului, în brațele moarte colmatate, în depresiunile mlăștinoase sau în jurul lacurilor. Ea este reprezentată de asociații vegetale iubitoare de umiditate specifice acestor zone formate în principal din specii precum stuful, papura, papura rotundă, pipriguțul, pipirigul, stânjenelul galben, piperul bălții, săgeata apei, mana de apă, calcea, mărarul bălții, iarba albă, pătlagina de apă, menta de apă, buzduganul de apă sau rogozul de baltă. În albia râului, acolo unde există suprafețe cu apă mai lină sau chiar stagnantă, și pe suprafețe mari din bălți și lacuri se observă specii precum peștișoara, lintița, plutica, limba apei sau castana de apă, iar în masa apei se dezvoltă abundent brădișorul și piciorul cocoșului de apă. În total, un număr de șapte habitate protejate la nivel european au fost descrise din acest sit, majoritatea aflându-se într-o stare bună de conservare. Două dintre ele sunt prioritare pentru conservare în spațiul comunitar și anume Pădurile aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* și Vegetația de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*

Fauna

Nevertebratele sitului sunt reprezentate de grupe diverse caracteristice atât habitatelor terestre cât și celor acvatice. Dintre grupele sistematice care au cei mai mulți reprezentanți se remarcă gândacii, libelulele, fluturii, crustaceele, melcii și scoicile. De interes comunitar pentru conservare sunt o specie de melc și rădașca, aceasta din urmă întâlnindu-se în trupurile de pădure în care există o cantitate semnificativă de lemn mort. Fauna de pești a Siretului este diversă pe acest sector de râu, remarcându-se următoarele 11 specii de interes comunitar pentru conservare: avatul, fusarul, dunarița, boarea, petrocul, pietrarul, porcușorul de nisip, raspărul, sabița, țiparul și zglăvoaca. Toate acestea au o stare bună de conservare în sit. Herpetofauna este reprezentată de broasca de lac verde, brotăcelul, broasca râioasă brună, șarpele de apă, dar și de specii protejate în spațiul european precum tritonul cu creastă, buhaiul de baltă cu burta roșie și țestoasa de apă, toate acestea având în sit o stare bună de conservare. Avifauna este bogată atât ca număr de specii cât și ca număr de exemplare, predominând speciile acvatice sau care au legătură cu mediul acvatic. Pe bălțile, lacurile și locurile cu vegetație acvatică abundentă cuibăresc lișița, rața mare, rața cârâitoare, corcodelul mare, rața cu cap castaniu, stârcul pitic, dar și specii de păsări cântătoare precum lăcarul mare, presura și lăcarul de stuf, boicușul și multe altele. Pe cursul Siretului, o cale importantă de migrație a păsărilor, se pot vedea în timpul primăverilor și toamnelor foarte multe specii aflate în pasaj precum gâsca de vară, nagâțul, egreta mică, egreta mare, lopătarul, țigănușul, sitarul de mal și mai multe specii de fluierari, prundărași, fugaci, chirighițe, pescăruși și chire. Importanța sitului pentru păsări este accentuată în timpul iernii. În zilele când cursurile de apă ale Prutului și ale altor râuri din zonă sunt acoperite de poduri de gheață, păsările se refugiază în Lunca inferioară a Siretului care rămâne mai mult timp liberă de gheți. Fauna de mamifere a sitului este reprezentată în special de rozătoare, dintre care cel mai frecvent se pot vedea hârciogul, șoarecele de câmp, șoare-

cele pitic și șobolanul de apă. Alături de aceste specii se întâlnesc și alte mamifere de talie mică sau mijlocie precum chițcanul comun, chițcanul mic, cârtița, nevăstuica, dihorul, ariciul, pisica sălbatică, vulpea sau iepurele. Este de remarcat prezența a două specii protejate la nivel european, vidra și popândăul. În zonele bogate în stuf și mai uscate sau în păduri se pot întâlni grupuri de mistreți, iar în culturi sau pe pajiști dar și în pâlcurile de păduri este prezent căprioru. Se pot observa și exemplare de cerb lopătar, specia fiind colonizată pe aceste meleaguri.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Folosind resursele locului și profitând de fertilitatea ridicată a terenului agricol, o parte din locuitori se ocupă cu creșterea animalelor și cultivarea cerealelor, plantelor tehnice, legumelor, viței devie sau pomilor fructiferi. Vegetația forestieră și rezervele minerale ale sitului au permis dezvoltarea silviculturii, industriei extractive și a materialelor de construcții. În orașe, oferta locurilor de muncă se diversifică regăsindu-se aici industria de confecții, tricotaje, fabrici de hârtie și carton, transport, comerț, prestări de servicii, prelucrarea lemnului, morărit și panificație. Majoritatea localităților mari din perimetrul sitului beneficiază de alimentare cu apă potabilă și canalizare în sistem centralizat. În satele mici utilitățile sunt deficitare sau chiar lipsesc. Locuințele localnicilor sunt încălzite cu lemne, dar și cu gaze naturale.

Dovezi materiale care provin din paleolitic și din neoliticul timpuriu, descoperite în diferite șantiere arheologice din perimetrul sitului, aduc dovezi despre vechimea locuirii acestor zone. Străvechi așezări de agricultori și pescari în lunca inferioară a râului Siret sunt consemnate în documente încă din secolul al XV-lea. Oamenii locului sunt recunoscuți ca pricepuți olari, blănari, cojocari, dogari, țesători, tăbăcari, tâmplari sau viticultori. Aceștia își expun produsele cu diferite ocazii. Se remarcă dintre produsele tradiționale de olărit vasele specifice zonei numite „tortare", oale încorsetate cu sârmă, arse de două ori și decorate cu pigmenți naturali. În prelucrarea artistică a lemnului se remarcă celebrele păpuși folosite la producerea cașului, dar și obiectele de decor care demonstrează iscusința meșterilor. Portul popular ilustrează continuitatea și unitatea etnografică pe aceste meleaguri, fiind prezentat la diferite festivaluri și concursuri de dans și cântec tradițional precum Cununița Satului din Lieți sau Sărbătoarea Teiului din Ruginești. Obiceiuri tradiționale ca Plugușorul, Sorcova, Capra, Plugul cu boi, Irozii, Steaua sau Semănatul contribuie la farmecul sărbătorilor de iarnă și de primăvară pe aceste meleaguri.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Habitatele forestiere sunt amenințate de scăderea nivelului pânzei freatice din albia majoră, aceasta determinând o uscare masivă a arborilor. Utilizarea fertilizanților în agricultură conduce la nitrificarea solului. De asemenea, tăierile ilegale și braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Este necesară înființarea punctelor de informare în comunitățile locale și dotarea sitului cu panouri de avertizare și atenționare, amenajări pentru observare/supraveghere, trasee turistice, trasee tematice, locuri de campare, puncte pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc. Există în teren panouri de informare, panouri cu hărți pentru orientare și poteci/drumuri pentru vizitare, acestea fiind insuficiente și necesitând suplimentarea.

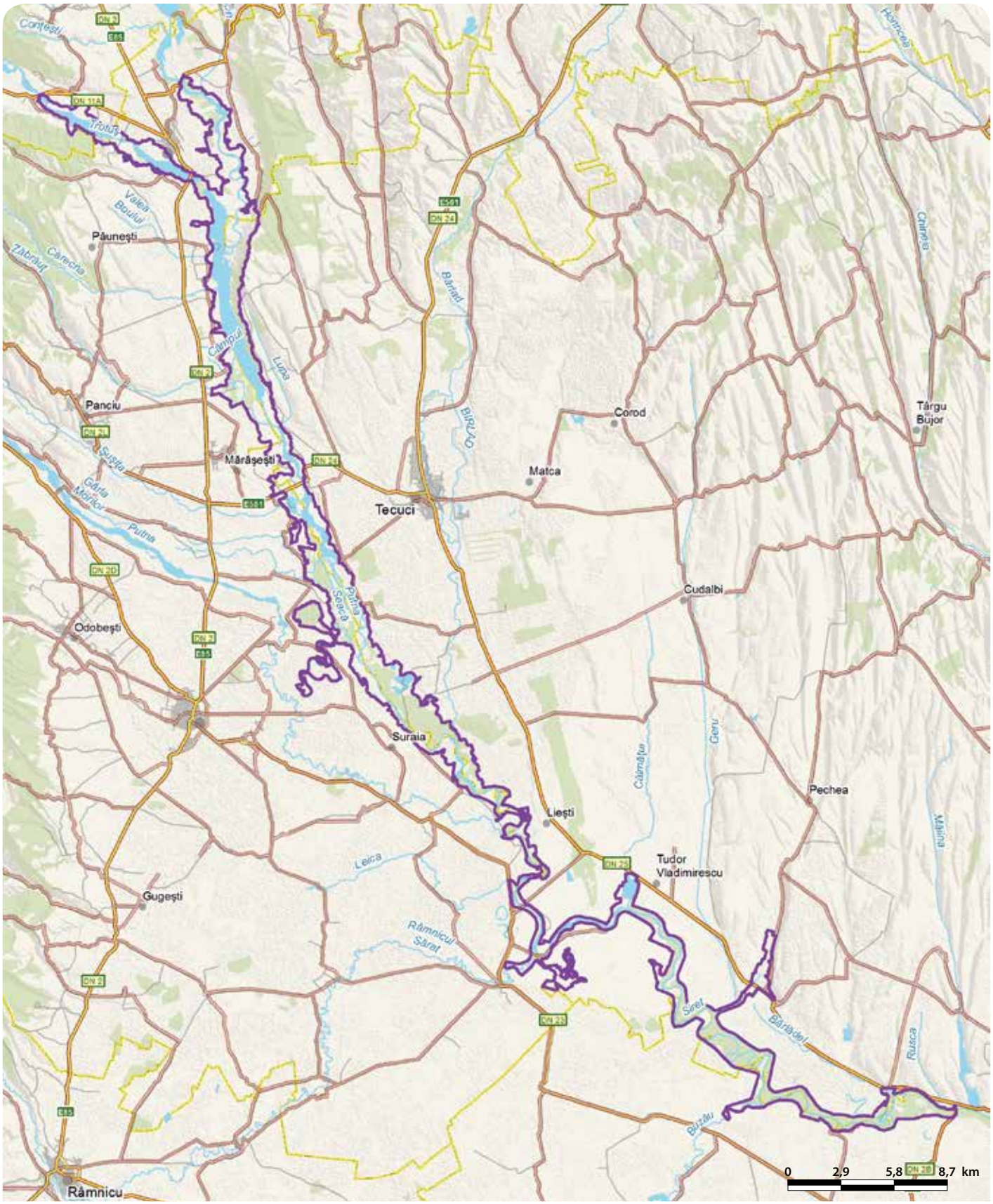

PĂDUREA MOGOȘ-MÂȚELE - RO SCI 0163

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Galați: Scânteiești.

Suprafața: 65 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 43′ 20″; Long. E 27° 56′ 53″
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea:** 151 max., 93 min., 125 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face plecând din Galați pe DN26 (Galați-Murgeni), urmând din localitatea Tulucești DJ261 până înainte de satul Cuca, de unde un drum agricol duce în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; **91AA** - Vegetație forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Capul șarpelui (*Echium russicum*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Dediței mare (*Pulsatilla grandis*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl protejează o pădure de silvostepă în care domină stejarul pufos și stejarul brumăriu, cu o structură naturală foarte bine conservată în care alternează porțiuni de pădure închisă cu rariști și poieni, având o regenerare naturală foarte bună. Importanța acestor păduri este completată de prezența unor populații bine conservate de capul șarpelui, iris bărbos și dediței, toate trei fiind specii de interes comunitar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este localizat în sud-estul Podișului Moldovenesc, în etajul silvostepei, la nord de Galați, pe substraturi formate din loessuri și luturi. Forma de relief predominantă este reprezentată de un versant cu înclinarea de 15°, în sit apărând și porțiuni de luncă înaltă. Expozițiile predominante sunt cele estice și vestice, iar altitudinea variază între 80 și 150 m. Geologic, pe suprafața sitului, se întâlnesc depozite cuaternare, pleistocene, formate din loessuri și nisipuri, pe porțiuni mici apărând și pietrișurile.

Pedologie

Tipurile de sol din sit sunt cernoziom (tipic, cambic tipic și carbonatic erodat), regosol (tipic și molic), protosol (tipic și aluvial tipic), erodisol (tipic și cambic), coluvisol tipic și psamosol tipic.

Hidrologie

Situl este străbătut de văi care sunt seci vara, apa fiind prezentă numai după ploi torențiale. Pânza freatică se află în general la mare adâncime, fiind greu accesibilă componentelor floristice.

Aspecte climatologice

Situl se află într-un climat continental de câmpie, caracterizat prin veri foarte calde și ierni foarte reci. Temperatura medie anuală este de 10,2 °C, iar precipitațiile anuale ajung la 446 mm, repartizate neuniform între anotimpuri. Vânturile cele mai frecvente sunt cele din NE.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația identificată în Pădurea Mogoș-Mâțele este specifică arealului de silvostepă, constituită din câteva asociații specifice arealelor silvice cu arboret de consistență slabă, abundent invadat de flora stepică înconjurătoare, cu putere de regenerare (din lăstari) și modificat prin introducerea unor specii de arbori cultivați (frasin american și salcâm). Speciile care domină sunt stejarul pufos, situat în special pe versanți, și stejarul brumăriu, prezent cu precădere de-a lungul văilor. Aceste păduri alternează cu rariști și poieni și au o bună reprezentare a subarboretului format din păducel, măceș și corn. În cadrul poienilor se face remarcat bujorul românesc. Acoperirea redusă de 50% realizată de stratul arborescent permite dezvoltarea stratului ierbos în care predomină specii ale asociației de obsigă cu păiuș. Cele trei tipuri de habitate protejate din sit, dintre care două prioritare (Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice și Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*), adăpostesc populații cu o stare bună de conservare din trei specii de plante protejate în spațiul european, capul șarpelui, irisul bărbos și dediței. Situl prezintă de asemenea, mai multe specii de plante rare, amenințate sau endemice precum laleaua pestriță, părul dobrogean, migdalul pitic, măcrișul de stepă, iarba Sfintei Mării, măciuca ciobanului, frăsinelul, sparanghelul sălbatic, șofrănelul reticulat, rogozul de dumbravă, șerlaiul.

Fauna

Numeroase specii de mamifere mari și mici găsesc aici un habitat optim de hrănire și reproducere precum mistrețul, căprioru, iepurele, vulpea, popândăul, șoarecele de câmp, șoarecele de pământ, cârtița, chițcanul comun, ariciul și hârciogul. Păsările sunt bine reprezentate de mai multe specii cuibăritoare, dintre care enumerăm cinteza de pădure, porumbelul gulerat, presura galbenă, măcăleandrul, silvia cu cap negru, pitulicea mică, scorțarul, pițigoiul mare, pițigoiul cu coadă lungă, ciocănitoarea de stejar, capîntortura, botgrosul și grangurele. La liziera pădurii, în poieni sau în tufărișurile din sit, se întâlnesc frecvent sfrânciocul roșiatic, presura sură, mărăcinarul negru, vrabia de câmp, codobatura galbenă, fâsa de câmp, sticletele, scatiul, silvia mică etc. Dintre răpitoare au fost identificate uliul păsărar, șoimul rândunelelor, șorecarul comun, viesparul, ciufuf de pădure, huhurezul mic și vânturelul roșu. Herpetofauna este reprezentată de șopârla de câmp, gușter și broasca roșie de pădure. Nevertebratele sunt prezente printr-un număr mare de specii din mai multe grupe sistematice, cu dominanța netă a insectelor.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

În comunitățile aflate în sit principale ocupații sunt legate de cultivarea terenului și creșterea animalelor. Alimentarea cu apă potabilă se face din puțuri forate și fântâni, în sate lipsind canalizarea. Încălzirea gospodăriilor se face în sistem individual, cu lemne.
Cercetări arheologice întreprinse în apropierea sitului au dus la descoperirea urmelor unei așezări din perioada târzie a epocii bronzului și a unor dovezi ale existenței pe aceste meleaguri a așezărilor dacilor liberi. În fiecare an locuitorii aniversează Ziua comunei, o sărbătoare a sufletului și un prilej de aducere-aminte a moșilor și strămoșilor care au trăit pe aceste meleaguri. Cu acest prilej se organizează expoziții cu obiecte de artă populară locală: mileuri brodate, covoare țesute manual, haine de suman, lăzi de zestre, toate fiind obiecte ce ilustrează strădania localnicilor de a păstra meșteșugurile străvechi.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Plantarea salcâmului pune în pericol conservarea și regenerarea arboretelor naturale.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de panouri de avertizare/atenționare și de informare, însă nu suficiente, fiind nevoie de suplimentarea acestora. Sunt necesare panouri pentru orientare în teren cu hărți, puncte de informare în localitățile învecinate sitului, bariere pentru limitarea accesului motorizat în pădure, puncte de intrare, poteci și drumuri pentru vizitare, trasee turistice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor.

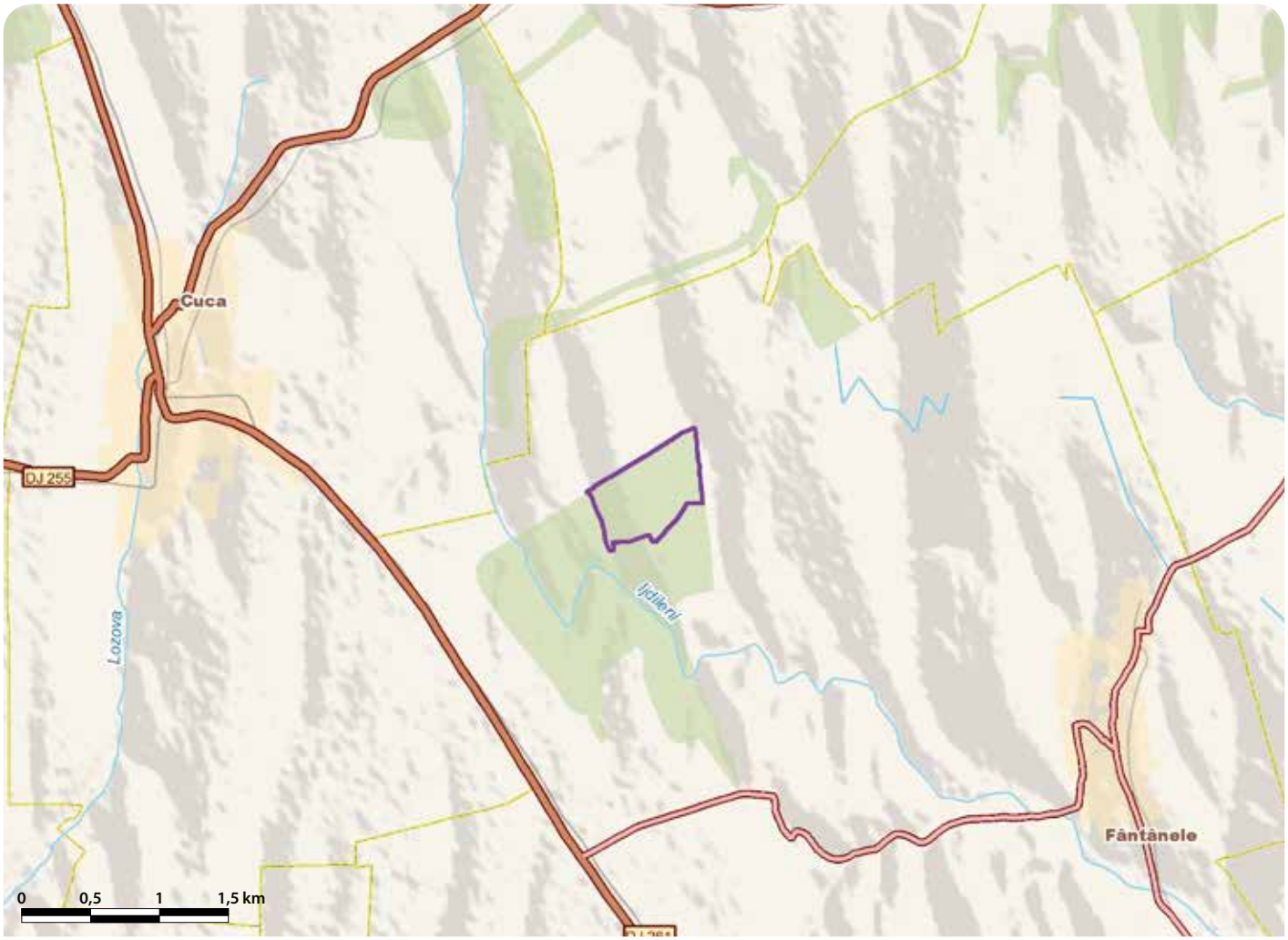

PĂDUREA PLOPENI - RO SCI 0164

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Prahova: Băicoi, Cocorăștii Mislii, Plopeni.

Suprafața: 91 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 3' 10"; Long. E 25° 56' 9"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea:** 294 max., 267 min., 279 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din DN1 la nord de Ploiești se merge spre est urmând indicatorul spre orașul Băicoi pe DJ100F, se străbate orașul în continuare spre est, iar apoi se urmează spre stânga DJ102 spre orașul Plopeni. Chiar înainte de a intra în acesta se merge din nou la stânga pe DJ100D (indicator spre comuna Cocorăștii Mislii) care trece prin pădure urmând limita de est a sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91Y0 - Păduri dacice de stejar și carpen.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Pădurea Plopeni este un sit specific zonei de câmpie înaltă-piemont (250 m altitudine), încadrată în zona pădurilor de foioase din periferia regiunii muntos-deluroase, în silvostepa Câmpiei Române. Este o pădure cu stejari de circa 150 ani, gorun, carpen, plop și foarte rar fag, în care vegetează o serie de plante submediteraneene și balcanice. Foarte importantă este prezența cu totul izolată aici a endemitului mărarul bănățean (*Peucedanum rochelianum*), cunoscut doar din sudul Transilvaniei, Țara Hațegului și Banat.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Pădurea Plopeni se află chiar la limita nordică a Câmpiei Române, care formează aici o intruziune spre nord. Câmpia piemontană pe care se află situl, reprezentată de Câmpia Piteștilor, Târgoviștei și Ploieștilor, s-a format la contactul cu unitățile mai înalte (în acest caz Subcarpații și Podișul Getic) pe baza materialului transportat de râurile originare din Carpați și Subcarpați. Astfel s-au format vaste conuri de dejecție care în timp s-au unit și în componența cărora găsim materiale cu textură grosieră (nisipuri și pietrișuri) acoperite de depozite loessoide.

Pedologie

Solul este argilos (pelisol) cu regim hidric alternant (cu inundarea unor locuri primăvara). În zona de pădure predomină luvisolurile haplice cromice, dar și cernoziomurile calcarice de tip branciog.

Hidrologie

Pădurea Plopeni nu este străbătută de râuri sau pârâuri, dar în interiorul ei se formează mici habitate cu apă stagnantă. Caracteristice pădurii sunt dumbrăvile cu substrat argilos înmlăștinite din cauza nivelului ridicat al apei freatice.

Aspecte climatologice

Temperatura medie în arealul Plopeni este de circa 9,8 °C, precipitațiile anuale fiind în jurul valorii de 630 mm. Este un climat temperat continental, atenuat de prezența în imediata apropiere, spre nord, a Subcarpaților Prahovei, fapt care a condus la prelungirea pădurilor peste această porțiune a Câmpiei Române.

Biocenoza

Vegetația

Pădurea Plopeni este o pădure cu stejari de circa 150 de ani, în amestec cu gorun, carpen, plop și foarte rar fag, în care vegetează o serie de plante balcanice și submediteraneene. La o altitudine atât de joasă, 230-400 m, este deosebit de interesant faptul că se remarcă prezența unor specii caracteristice zonelor montane (rogoz de munte, crucea voinicului transilvană, iarbă albastră, măcriș iepuresc, sunătoare de munte, omag mare, pufuliță de munte) ca și a unor specii balcanice și submediteraneene precum opașița galică și coronița aurie. Este de remarcat existența asociației de fânețe umede bănățene și hațegane cu iarbă albastră și mărar bănățean, acesta din urmă endemic în România. Speciile de recunoaștere ca și condițiile staționale au fost identificate și în dumbrăvile de la Plopeni. În ochiurile de pădure au fost plantate specii ce nu sunt caracteristice zonei, ca molidul sau pinul, și care acidifică solul, afectând ciclul de viață al mărarului bănățean și regenerarea naturală a pădurii de stejar.

Fauna

Pădurea Plopeni adăpostește o bogată faună de nevertebrate, insectele fiind dominante. Sunt demne de menționat croitorul stejarului, croitorul de piatră, rădașca. Tot aici întâlnim și câteva specii de libelule. Dintre amfibieni, brotăcelul și broasca roșie de pădure populează mai ales zonele mai umede, iar broasca verde de lac este localizată în perimetrele micilor habitate de baltă.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Situl se găsește între două centre urbane mici, Plopeni și Băicoi. Implantarea unei industrii poluante, dar puțin diversificate între anii 1960-1980 și urbanizarea au dus la dezrădăcinarea stilului de viață tradițional, specific satelor din arealele împădurite de la periferia Subcarpaților Munteniei. Locuitorii au devenit dependenți în mare parte de locurile de muncă oferite de centrele urbane importante apropiate, Ploiești și București.

În orașul Băicoi din imediata vecinătate a sitului se poate vizita Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena", iar în orașul Plopeni există Muzeul Sării și Muzeul văii inferioare a Teleajenului. Ca evenimente culturale, se remarcă vara în același oraș Tabăra de sculptură internațională, Festivalul concurs de muzică „Frunza de stejar" și Festivalul național de muzică „Stejarul de aur".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale, plantările neconforme și braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În perimetrul sitului există panouri de avertizare/informare, și de orientare, dar nu și puncte de intrare semnalizate ca atare sau poteci amenajate/tematice.

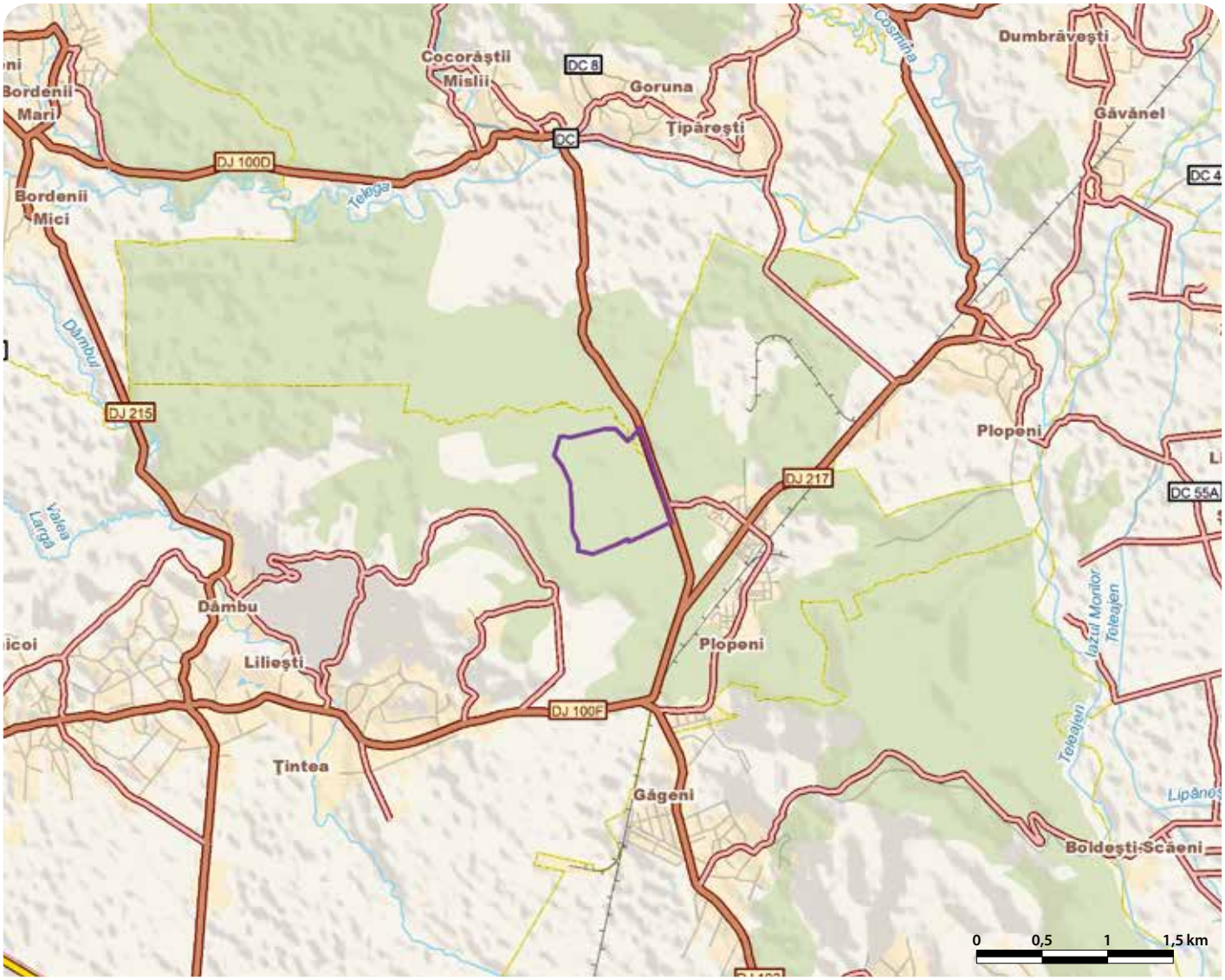

PĂDUREA POGĂNEȘTI - RO SCI 0165

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Galați: Suceveni.

Suprafața: 181 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 58' 31"; Long. E 28° 1' 34"
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea:** 219 max., 94 min., 161 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe un drum local care se desprinde din DJ242D, pe care se ajunge din DN26 (Galați-Murgeni).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91AA - Vegetație forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Capul șarpelui (*Echium russicum*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă trei habitate forestiere de interes comunitar, dintre care unul prioritar, valoroase prin dominanța mai multor specii de stejari (gorun balcanic, stejar pufos și stejar brumăriu), alături de care se remarcă prezența rarelor exemplare de frasin pufos. Importantă în aceste habitate este structura naturală foarte bine conservată, prezența regenerării naturale la speciile dominante, abundența și diversitatea subarboretului, precum și existența a două specii protejate la nivel european (capul șarpelui și irisul bărbos), alături de multe alte specii rare de plante. Situl include și rezervația naturală cu același nume, dar cu o suprafață mult mai redusă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este amplasat pe o zonă cu terase din sud-estul Podișului Moldovenesc, în etajul silvostepei, la o altitudine de 110-250 m. Geologic, fundamentul regiunii este constituit din formațiuni pliocene reprezentate prin depozite loessoide sau prin gresii, marne nisipoase, argile și nisipuri, peste care sunt așezate formațiuni cuaternare. Depozitele loessoide sunt foarte variate ca aspect și compoziție texturală, în general fiind mai nisipoase.

Pedologie

Principalele tipuri de soluri întâlnite sunt cernoziomul (tipic, gleizat, slab salinizat sau carbonatic), regosolul tipic, protosolul aluvial gleizat, solul aluvial (tipic sau gleizat) și erodisolul tipic.

Hidrologie

Rețeaua hidrologică este reprezentată de cursuri de apă cu caracter nepermanent, care sunt ape de șiroire de pe versanți din bazinul hidrologic al Prutului. Resursele de apă subterană sunt de bună calitate și cantonate la adâncimi de 2-4 m.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează într-o zonă cu climat temperat-continental de câmpie cu puternice influențe excesive, caracterizat prin veri foarte calde și ierni foarte reci, temperatura medie anuală fiind de 10,2 °C. Precipitațiile medii anuale sunt de 446 mm, fiind depășite de evapotranspirație, cu implicații asupra creșterii vegetației.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația forestieră este dominată de gorun balcanic, tei argintiu, teiul pucios, stejarul pufos (în special pe versanți) și stejarul brumăriu (de-a lungul văilor), întâlnindu-se și exemplare rare de frasin pufos. Aceste păduri includ trei tipuri de habitate forestiere de interes comunitar, dintre care cel de Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.* este prioritar pentru conservare. Se remarcă în aceste habitate forestiere structura naturală foarte bine conservată, prezența regenerării naturale la gorun, tei și la speciile de stejari, precum și abundența și diversitatea subarboretului format din păducel, măceș, porumbar, lemn câinesc sau scumpie. Valoarea sitului pentru conservare este întregită de prezența a două plante de interes comunitar, irisul bărbos și capul șarpelui, care au o stare bună de conservare, dar și de prezența bujorului românesc și a lalelei pestrițe. Alte specii rare prezente aici sunt milițeaua, scorțonera, căciula mocanului, tătăneasa, frăsinelul, garbița și umbra iepurelui.

Fauna

Numeroase specii de mamifere mari și mici își găsesc aici un loc retras și optim pentru activitatea de hrănire și reproducere precum mistrețul, căpriorul, iepurele de câmp, vulpea, șoarecele de câmp, șoarecele de pământ, hârciogul, și mai multe specii de chițcani și lilieci. Păsările sunt cele mai numeroase specii de vertebrate din sit, fiind reprezentate de mai multe perechi cuibăritoare de cinteză de pădure, ciocănitoare de stejar, ciocănitoare mare și cea mică, presură galbenă, pitulice mică, silvie mică, silvie cu capul negru, măcăleandru, țoi, cojoaică de pădure, stăncuță, gaiță, muscar sur, sticlete, graur, fâsă de pădure etc. Herpetofauna este formată din exemplare de broască roșie de pădure, șopârlă de câmp și gușter. Nevertebratele au reprezentanți din toate grupele importante de viermi, melci, miriapode, păianjeni sau insecte, cu predominanța acestora din urmă.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Domeniul de activitate preponderent al locuitorilor este agricultura, care din cauza fărâmițării proprietăților agricole se menține în cea mai mare parte la un nivel de subzistență, la acesta adăugându-se creșterea animalelor și prelucrarea și valorificarea produselor din gospodăriile proprii. În comuna Suceveni gospodăriile sunt încălzite cu lemne și sunt alimentate cu apă potabilă prin foraje proprii sau fântâni și cișmele stradale, nefiind prezentă nici rețeaua de canalizare.
Într-un punct arheologic din vecinătatea sitului au fost descoperite dovezi ale locuirii acestor meleaguri încă din epoca eneolitică, epoca târzie a bronzului, prima epocă a fierului, perioada migrațiilor și cea medievală. Comuna Suceveni are o vechime de peste 400 de ani, fiind întemeiată de un grup de ardeleni veniți din Țara Bârsei. Astăzi se poate vizita biserica ridicată în secolul al XIX-lea și se poate lua parte la viața satului cu prilejul Zilelor comunei.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În afara sitului, prezența plantațiilor de salcâm îngreunează reinstalarea stejarilor și pune în pericol conservarea și regenerarea arboretelor naturale. Utilizarea pesticidelor și a fertilizanților în cultivarea terenurilor agricole are efecte negative prin infiltrarea în pânza freatică a acestora, dar și prin invazia unor plante de cultură în sit unde concurează plantele native.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are în prezent panouri de informare, puncte de intrare, poteci pentru vizitare și trasee turistice, acestea nefind însă suficiente și necesitând suplimentarea, alături de alte amenajări sau dotări care îmbunătățesc managementul vizitatorilor precum panourile de avertizare și pentru orientare, punctele de informare în comunitățile învecinate, amenajările pentru observare și supraveghere, barierele pentru limitarea accesului motorizat, locurile de campare, amenajările pentru colectarea deșeurilor și vetrele de foc.

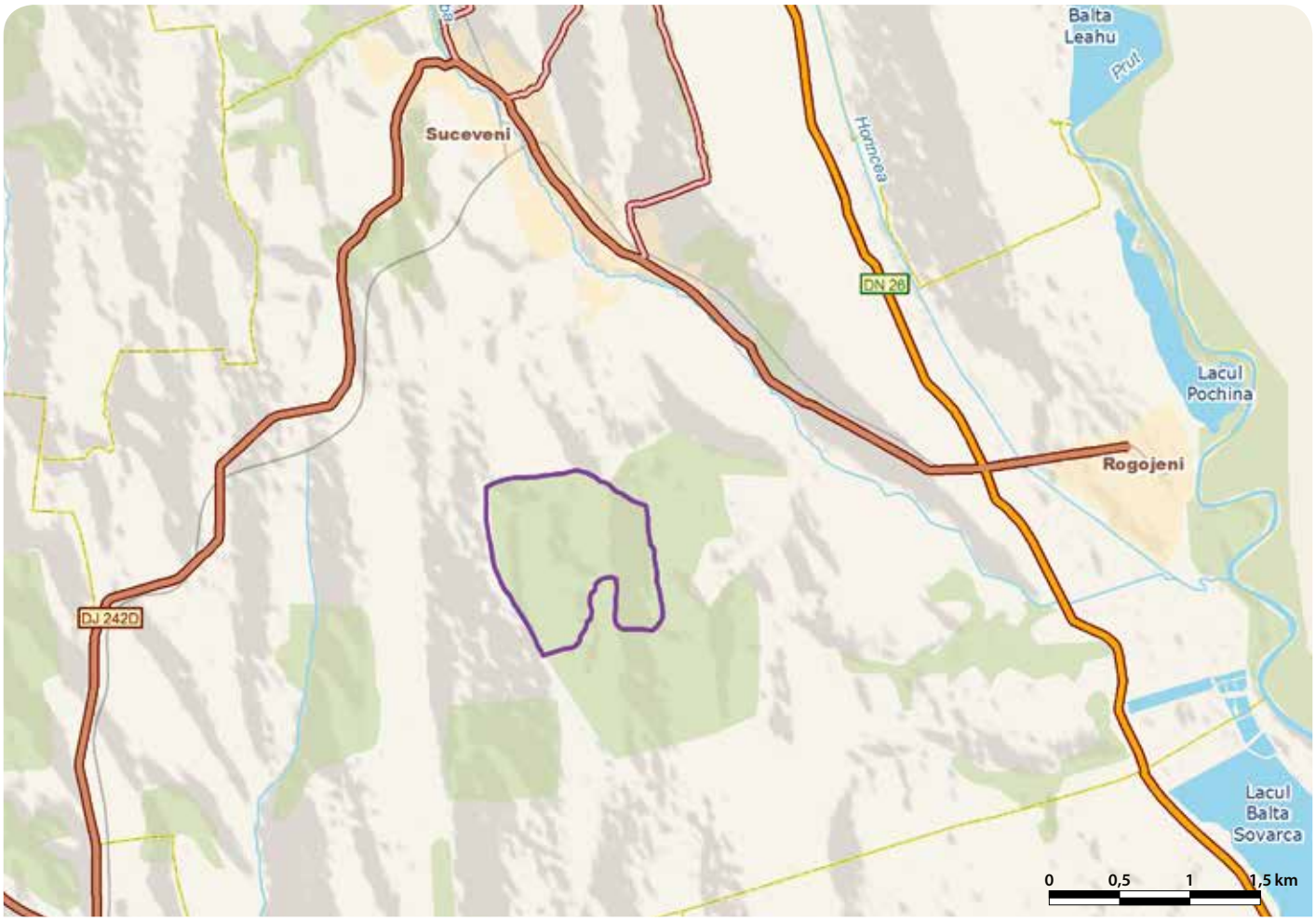

PĂDUREA REȘCA HOTĂRANI - RO SCI 0166

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Olt: Mărunței, Dobrosloveni, Fălcoiu, Fărcașele.

Suprafața: 1.631 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 10' 55"; Long. E 24° 25' 8"
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea:** 94 max., 73 min., 84 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face din localitățile Reșca, Reșcuța, Gimpați sau Fărcașele, așezate pe DJ642 (Dobrosloveni-Stoenești). Situl este traversat de DC86 (Reșcuța-Chili). Se mai poate ajunge în sit și cu trenul, pe ruta Caracal-Piatra Olt.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91F0 - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Croitorul cenușiu (*Morimus funereus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă habitate de pădure de stejar cu carpen, păduri ripariene și zăvoaie, aflate pe terasa Câmpiei Caracalului, în lunca Oltului. Starea naturală a habitatelor permite existența unor specii de nevertebrate de importanță comunitară, cu populații bine reprezentate și grad ridicat de conservare. Acestora li se adaugă mai multe specii de păsări și floră protejate, toate întregind importanța sitului pentru conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Studiile geologice efectuate arată că deasupra depozitelor prebalcanice cretacice ce stau la baza Câmpiei Olteniei se întâlnesc depozite de vârstă sarmatică-pliocenă și levantină, pe care s-a depus loess-ul cuaternar. Peste el, vânturile au transportat nisipurile din lunca Jiului formând dune. Astfel, pe terasă solurile sunt formate în exclusivitate pe depozite eoliene (nisipuri). Din punct de vedere geologic, teritoriul sitului se află în zona neogenă a depresiunii getice, care a rezultat din umplerea lacului levantin cu nisipuri, pietrișuri și argile ce s-au depus succesiv. Devenind uscat, suprafața inițială de origine fluvio-lacustră a intrat treptat sub acțiunea de modelare a agenților externi. În preglaciar și cuaternar, ea a fost o suprafață de coroziune eoliană și fluviatilă. La baza acestor depozite se găsesc importante rezerve de apă freatică.

Pedologie

Solurile din sit sunt de tip cernoziom aluvional levigat.

Hidrologie

Situl este străbătut de râurile Potopin și Teslui, afluenți ai râului Olt care trece prin imediata vecinătate a acestuia.

Aspecte climatologice

Climatul în sit este unul temperat continental cu nuanțe uscate. Temperatura medie anuală este de 11,2 °C, precipitațiile au o medie de 500-552 mm, iar vânturile dominate sunt Crivățul și Austrul.

Biocenoza

Vegetația

Situl cuprinde trei tipuri de habitate: Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*), Păduri dacice de stejar și carpen și Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*. Stratul arborilor din păduri este compus în etajul superior din stejar pedunculat, frasin, ulm, carpen, mai rar apărând plopi albi sau negri, iar în etajul inferior se găsesc jugastrul, mărul și părul pădureț și mai rar arțarul tătăresc. Stratul arbuștilor, de regulă bine dezvoltat, este compus din sânger, soc negru, alun, păducel, porumbar, lemn câinesc, crușin, corn sau dârmox. Stratul ierburilor și subarbuștilor este dominat de zmeur, sânziene, slăbănog, toporași, firuță de pădure, tilișcă, rogozuri, păiușuri, năpraznic, silnic, golomăț, pecetea lui Solomon, piciorul caprei, cânepa codrului, cerențel, dreț, păpălău, cinsteț, lăsnicior și multe altele. În sit au fost identificate și specii rare de plante precum laleaua pestriță, ghimpele și stânjenelul.

Fauna

În sit trăiesc nevertebrate de importanță comunitară precum rădașca, croitorul mare și croitorul cenușiu, specii cu populații bine reprezentate și cu un grad ridicat de conservare, dar și numeroase miriapode, melci, carabide, fluturi, lăcuste, cosași, greieri, gândaci, ploșnițe și alte grupe. Acestora li se adaugă specii de păsări precum barza neagră, corbul, mierla, gaița, cinteza de pădure, presura galbenă, florintele, scatiul, sticletele, scorțarul, măcăleandrul, ciocănitoarea pestriță mare, capîntortura, graurele, sturzul cântător, ciufulde pădure, cojoaica de pădure, pupăza, pitulicea mică, dar și mamifere cum ar fi vulpea, mistrețul, căprioru, veverița, bursucul, cârtița, ariciul și mai multe specii de șoareci, chițcani și lilieci. Dintre amfibieni sunt prezente broasca roșie de pădure, broasca râioasă verde, brotăcelul și tritonii, iar dintre reptile au fost întâlnite frecvent în sit șarpele de casă, năpârca și mai rar șarpele de alun.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cultivarea plantelor și creșterea animalelor sunt ocupațiile de bază ale oamenilor, care lucrează și în silvicultură, morărit, panificație, apicultură și alimentație publică. Se culeg intens în zonă fructele de pădure și plantele medicinale pentru a fi valorificate în piețele agroalimentare. În Mărunței există și o fabrică de cărămidă.
Cercetările arheologice atestă o locuire constantă și intensă a acestor zone încă din paleoliticul inferior. Există numeroase nuclee geto-dacice și vestigii romane precum Tezaurul de la Reșca cu 8000 de monede, acesta fiind cel mai mare descoperit la sud de Carpați. Așezările feudale, ca și continua locuire medievală, dovedesc continuitatea comunităților autohtone, originale și tradiționale. Numeroase biserici din secolul al XVI-lea stau mărturie identificării oamenilor cu latura lor spirituală. Olăritul, meșteșug bine cunoscut în trecut, și-a pierdut în prezent utilitatea în gospodării, însă vasele ceramice sunt căutate acum pentru decor. Obiceiurile legate de anumite sărbători din ciclul anual al muncii, colindul, constituirea cetelor, ursitul sau călușul sunt importante tradiții ale culturii populare locale, în care dansul are un rol preponderent. Costumele țărănești formate din cămașă albă cusută cu motive geometrice, cu mărgele colorate și fir metalic sunt completate la femei de marama din borangic având o notă de eleganță și aspect tineresc.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În prezent nu există activități cu impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu bariere pentru restricționarea accesului pe drumurile forestiere. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare în teren, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere și poteci tematice.

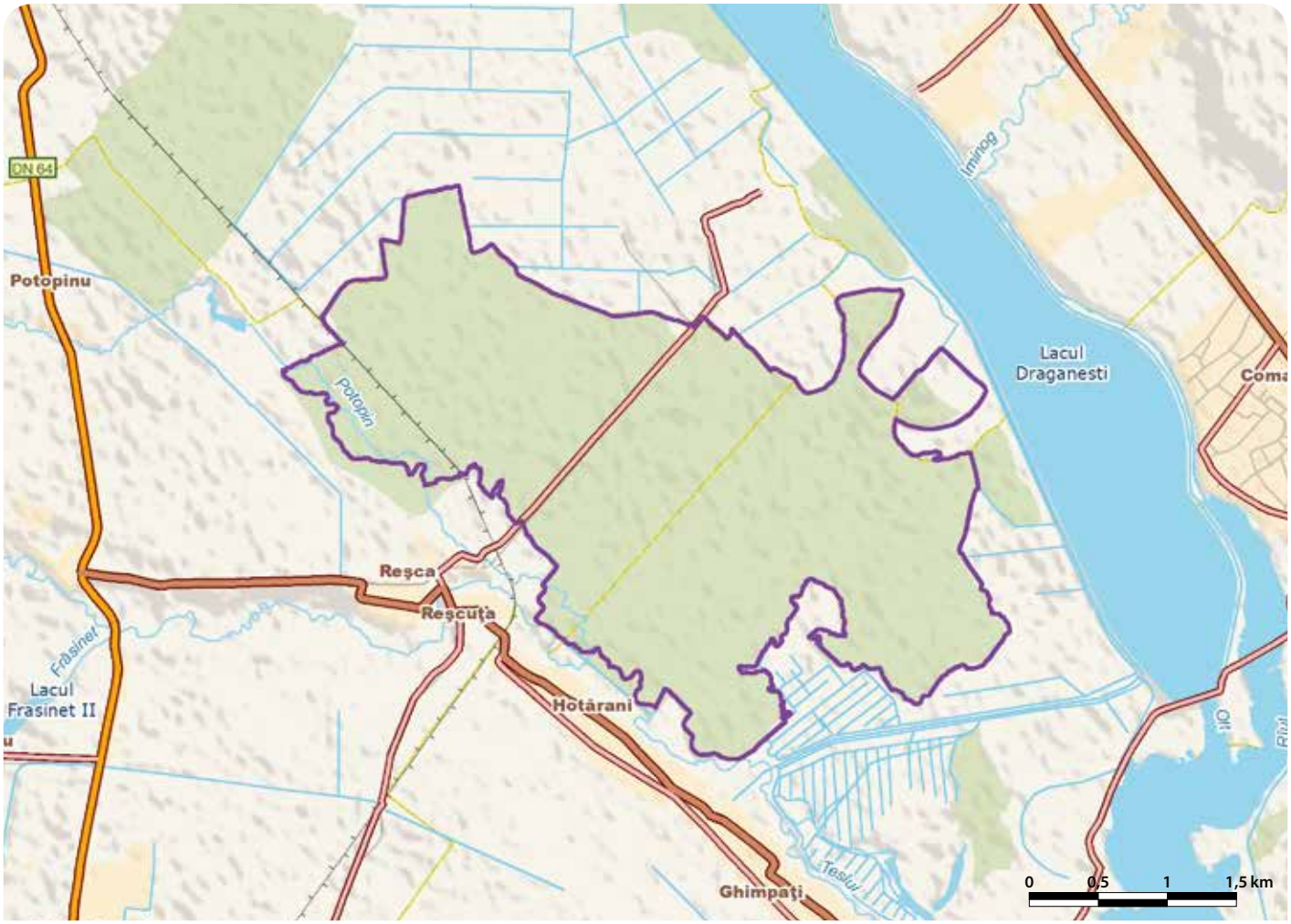

PĂDUREA ROȘCANI - RO SCI 0167

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Roșcani.

Suprafața: 56 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 47° 26' 30"; Long. E 27° 24' 29"
Ecoregiunea: Câmpia Moldovei
Altitudinea: 180 max., 86 min., 139 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ **DL** DF **DA**
Accesul în sit se face pe DN24C (Iași-Roșcani) până în Probota, de unde se continuă pe DC7 care duce foarte aproape de situl aflat în dreptul Lacului Căvești.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

62C0* - Stepe ponto-sarmatice; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Valoarea conservativă a sitului este dată de prezența a două habitate protejate la nivel european, ambele fiind prioritare și aflate aici cu o stare bună de conservare. Această valoare este întregită de prezența din abundență a cărpiniței, o specie termofilă submediteraneană aflată aici la limita nordică a arealului său natural din România. Situl se suprapune parțial (55,42%) cu Rezervația Naturală Pădurea Roșcani.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este localizat în sectorul vestic al Câmpiei Moldovei, care are un pronunțat caracter sculptural și de acumulare. Relieful se caracterizează prin înălțimi ce nu depășesc altitudinea de 180 m, în alcătuirea sa predominând colinele, cu un aspect larg vălurit cu platouri joase, văi largi și culmi a căror orientare este în general nord-estică și nord-vestică.

Pedologie

Solurile se caracterizează prin prezența cernoziomurilor cambice, la care se adaugă cernoziomurile argiloiluviale, solurile cenușii, solurile hidromorfe și cele halomorfe.

Hidrologie

Situl nu prezintă pe teritoriul său zone umede. În partea de nord a sitului, în apropierea localității Roșcani, pe cursul râului Frasin există o salbă de lacuri (Comoara, Roșcani I și II, Căvești și Rădeni I) aparținând bazinului hidrologic al Jijiei.

Aspecte climatologice

Clima are un pronunțat caracter continental, temperatura medie anuală a aerului fiind cuprinsă între 8,3 și 9,4 °C. Precipitațiile medii anuale au valori cuprinse între 420 și 550 mm, situându-se cu mult sub nivelul evapotranspirației potențiale, astfel apărând un deficit mare de umiditate cu influențe asupra vegetației.

Biocenoza

Vegetația

Situl este important pentru protejarea a două tipuri de habitate prioritare la nivel european care aici au o stare bună de conservare. Vegetația de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus ssp*. reprezintă un habitat cu valoare conservativă foarte mare, caracterizat prin prezența în etajul superior a stejarului pedunculat cu puțin amestec de gorun, tei, frasin și cireș sălbatic. În etajul inferior domină cărpinița, alături de care se mai pot întâlni și arțarul tătăresc, jugastrul, mărul sau părul păduret. Cărpinița se află aici la limita nordică a arealului său de răspândire. Dintre arbuștii întâlniți amintim porumbarul, păducelul, salba râioasă, socul, lemnul câinesc, dârmoxul și sângerul, iar în mod diseminat poate fi prezentă și scumpia. Speciile ierboase reprezentative pentru acest tip de habitat sunt vindeceaua, rozogurile, lăcrămioarele, silnicul, mărgica, golomățul, cerențelul, stânjenelul, pătlagina, pecetea lui Solomon, iarba fiarelor, păiușul, viorelele nemirositoare, cătușnica și șolovârfița. Stepele ponto-sarmatice reprezintă unul din tipurile de habitate din zona stepică, caracterizat prin prezența coliliei și a păiușului.

Fauna

Diversitatea mare a nevertebratelor din acest sit se regăsește la nivelul mai multor grupe sistematice precum cele ale păianjenilor, melcilor, cosașilor, lăcustelor, viespilor, fluturilor diurni sau nocturni, ploșnițelor de plante, gărgărițelor, carabilor, albinelor, bondarilor și al multor altor grupe cu rol important în lanțurile trofice. Dintre amfibieni și reptile pot fi întâlniți șarpele de alun, șopârla de câmp, broasca săpătoare brună, brotăcelul, broasca râioasă brună, broasca roșie de pădure, năpârca și gușterul. Situl abundă în păsări, multe fiind specii clocitoare în habitatele foresteire precum corbul, ciocârlia de pădure, cinteza de pădure, pitulicea mică, silvia mică, mierla, ciocârlia roșcată, măcăleandrul, ochiul boului, presura galbenă, porumbelul gulerat, ciocănitoarea de stejar, ciocnitoarea mică, botgrosul, muscarul sur, pițigoiul cu coadă lungă, alături de multe altele. În habitatele deschise de stepă sau în cele cu puține tufărișuri se întâlnesc specii precum presura sură, codobatura galbenă, sfrânciocul roșiatic, mărăcinarul mic și cel negru, pietrarul sur, sticletele, fâsa de câmp, vrabia de câmp, ciocârlia de câmp, fazanul, prepelița, uliul rândunelelor și multe altele. Frecvent sunt văzute în sit mamifere precum vulpea, ariciul, iepurele de câmp, căprioru sau mistrețul. Micromamiferele sunt reprezentate de multe specii de șoareci, chițcani și lilieci.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Ocupația principală a localnicilor este creșterea animalelor, alături de agricultură și secundar de piscicultură. Localitățile nu dispun de canalizare sau de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat, iar încălzirea locuințelor se face în sistem individual, cu lemne.
Descoperirile arheologice de pe teritoriile aflate în vecinătatea sitului dovedesc vechimea locuirii acestor pământuri încă din preistorie. Pe teritoriul comunei Roșcani se află șase movile cu rol strategic în decursul timpului, centre geografice în jurul cărora s-au grupat comunitățile familiale ale gintelor daco-gete. Prima atestare documentară a satului Rădeni, aflat în imediata vecinătate a sitului, aparține secolului al XVI-lea, când acesta era un sat de răzeși, cu moșii despărțite prin hotare. Astăzi se poate vizita biserica de lemn din Rădeni reconstruită în totalitate din bârne de lemn în secolul al XVII-lea.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Nu au fost evidențiate activități ce se desfășoară în interiorul sau în afara perimetrului sitului și care pot avea un impact negativ semnificativ asupra acestuia.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare următoarele dotări/amenajări pentru administrare și managementul eficient al vizitatorilor: panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărți), puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, trasee tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

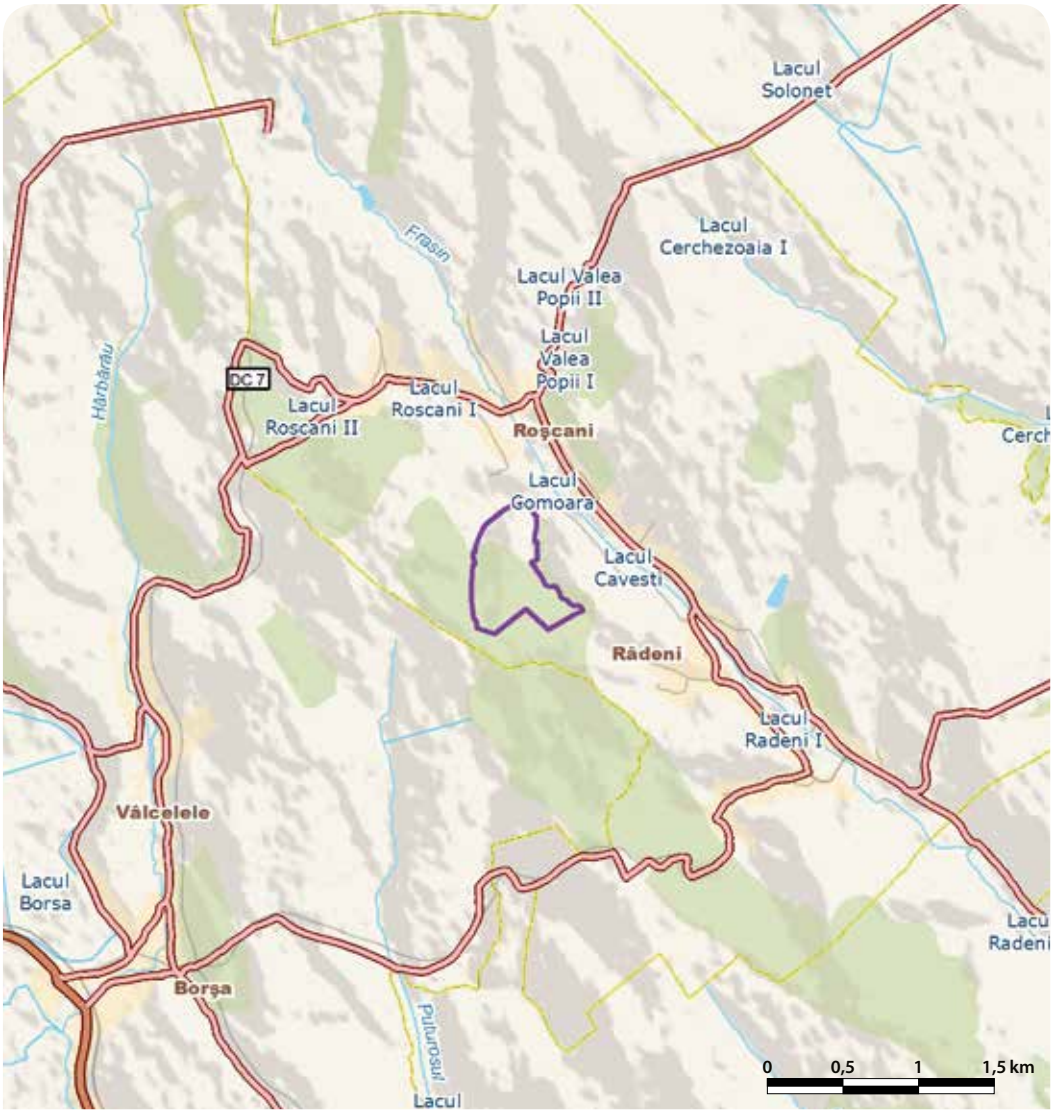

PĂDUREA SARULUI - RO SCI 0168

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Olt: Găneasa, Morunglav, Piatra-Olt, Bobicești, Cârlogani, Pleșoiu.
Județul Vâlcea: Laloșu.

Suprafața: 6.793 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 26' 25"; Long. E 24° 11' 9"
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea:** 240 max., 133 min., 202 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe arterele rutiere DJ677, DJ644A și DN65, care ajung până în localitățile apropiate sitului, de unde se urmează drumurile locale care duc în interiorul acestuia.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91M0 - Păduri balcano-panonice de cer și gorun.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*).
Nevertebrate: Croitorul cenușiu (*Morimus funereus*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl reprezintă una din cele mai întinse zone forestiere din Câmpia Română, conservând într-o stare foarte bună arborete de gârniță, cer și gorun, pure și în amestec, având o vârstă medie de 60 de ani și o consistență plină. Acest habitat oferă condiții optime pentru multe specii de floră și faună, dintre care se remarcă trei specii de insecte de interes comunitar, croitorul mare, croitorul cenușiu și rădașca. Acestea, datorită managementului forestier actual din care sunt excluse tratamentele chimice de combatere a insectelor, dezvoltă populații aflate într-o stare bună de conservare. În cursurile de apă care străbat situl este prezentă o altă specie de interes comunitar, tritonul cu creastă, ale cărei populații au o stare bună de conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Fundamentul sitului este constituit din depozite mezozoice care au fost acoperite de prundișuri, nisipuri și argile. Peste ele s-au depus în cuaternar luturi grele deluviale care constituie și roca mamă pentru solurile care s-au format aici. Din punct de vedere geologic, formațiunile care alcătuiesc fundamentul sunt constituite dintr-o alternanță de depozite peltice, argiloase, impermeabile, cu depozite detritice (pietrișuri și nisipuri) permeabile cu potențial acvifer. Depozitele de suprafață sunt depozite argiloase cu ușor caracter loessoid, prezente în zona de terasă și de deal, și nisipuri cu pietrișuri pe văi și în zona de luncă.

Pedologie

Solurile sitului sunt soluri argilo-aluviale brune, cu o fertilitate ridicată determinată de un conținut bogat în humus, un regim hidric ridicat și un drenaj bun natural. Din cauza defrișărilor iraționale și acțiunii factorilor exogeni pe versanți, solul este supus eroziunii și degradării continue.

Hidrologie

Situl este traversat de la nord la sud de râurile Bârlui și Vaslui, primul fiind afluent al Oltețului, iar cel din urmă al Oltișorului.

Aspecte climatologice

Situl se găsește într-un climat temperat continental, cu temperaturi variind între 35 °C vara și –25 °C iarna, temperatura medie anuală fiind de 10 °C. Precipitațiile atmosferice prezintă influență continentală, media anuală fiind de 550-560 mm. Iernile sunt geroase, cu zăpezi abundente și vânturi reci, tăioase (Crivățul), iar verile sunt de cele mai multe ori secetoase, cu călduri arzătoare care durează 15-20 de zile, perioadă în care bate și Austrul (denumit și Sărăcilă sau Traistă goală). Băltărețul este un vânt care bate din sud, dinspre bălțile Dunării.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația naturală este specifică zonei de stepă și de păduri xerofile. Se caracterizează prin pajiști, silvostepă cu graminee și diverse ierburi xeromezofile, care alternează cu păduri de stejar. Speciile de arbori sunt reprezentate de gorun, cer, gârniță, plop tremurător, paltin de munte, mojdrean, cireș sălbatic, cărpiniță și arțar tătăresc. Speciile arbustive sunt și ele bine reprezentate de corn, porumbar, lemn câinesc și măceș. La acestea se adaugă specii ierboase precum iarba neagră, vulturica, iarba deasă, sânzienele de pădure, spânzul, horști, mărgelușele, silnicul, păiușul, coada șoricelului, năprasnicul, scrântitoarea albă, stirigoaia, chimionul porcului, clopoțeii, rogozul, mierea ursului, flocoșelele, degețelul galben, orăștica, măzărichea, frăgurelul, ghiocelul, drobița, cerențelul și dumbravnica. Toate aceste plante intră în componența habitatului de interes comunitar Păduri balcano-panonice de cer și gorun, care are în sit o stare bună de conservare.

Fauna

Fauna sitului este reprezentată de specii de mamifere precum iepurele, bursucul, vulpea, veverița, căpriorul, mistrețul, dihorul, șoarecele gulerat și cârtița. Dintre speciile de păsări care cuibăresc în habitatele forestiere din sit amintim ciocănitoarea pestriță mare și cea de stejar, turturica, gaița, sturzul cântător, ciocârlia de pădure, cojoaica, țicleanul, pițigoiul mare și cel albastru, capîntortura, cinteza de pădure, șorecarul comun, pitulicea verde mică și pitulicea sfârâitoare, porumbelul gulerat, presura galbenă etc. În afara pădurii sau la marginea ei se întâlnesc potârnichea, ciocârlia, sfrânciocul cu frunte neagră, sfrânciocul roșiatic, coțofana, sticletele, fazanul, mărăcinarul mic, codobatura albă, graurele, fâsa de pădure. Habitatele acvatice din sit, reprezentate de cursuri de apă de o calitate bună, adăpostesc populații cu o stare bună de conservare de tritoni cu creastă (specie de interes comunitar), și alți reprezentanți ai herpetofaunei precum gușterul, șarpele de casă, broasca roșie de pădure, broasca râioasă verde și brotăcelul. Starea bună de conservare a pădurii oferă habitate excelente și pentru cele trei specii de insecte, protejate în spațiul comunitar, croitorul mare, croitorul cenușiu și rădașca. Datorită managementului forestier actual, care lasă în teren o cantitate mare de lemn mort și fără să se aplice tratamente chimice de combatere a insectelor, toate aceste trei specii protejate au populații cu o stare bună de conservare. Alte specii de nevertebrate prezente în sit sunt cărăbușii, carabii, vaca-Domnului, afidele, viespii, fluturii diurni și de noapte, melcii, gândacii de bălegar etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Pentru localnici este prioritară cultivarea plantelor (cereale și tehnice) și creșterea animalelor. De asemenea, sunt dezvoltate în vecinătatea sitului pomicultura, viticultura, piscicultura și apicultura. Industria lemnului, a confecțiilor textile și metalice, morăritul și panificația, activitățile feroviare, comerțul și prestările de servicii completează oferta locurilor de muncă. Alimentarea cu apă și canalizarea locuințelor este realizată doar parțial sau este doar în fază de proiect. Majoritatea gospodăriilor sunt încălzite individual, cu lemne și gaze naturale, de sistem centralizat beneficiind doar localitatea Piatra Olt.

Obiectele arheologice descoperite pe teritoriul localităților Morunglav și Piatra Olt conduc spre concluzia unei locuiri preistorice încă din neolitic și perioada daco-romană (Castrul Acidava). Cum este și firesc pentru localități a căror vechime depășește cinci secole de la prima atestare documentară, cele mai vechi clădiri sunt bisericile, lăcașuri de rugăciune, de cultură și păstrare a identității naționale, așa cum sunt cele din Poiana Mare, Morunglav și Cepari, înscrise pe lista Monumentelor istorice. Elementele tradiționale sunt prezente tot mai rar în zilele noastre și se pot admira numai cu ocazia manifestărilor prilejuite de sărbători religioase, festivaluri de muzică și dans popular și târguri de artă populară.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale și braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există doar bariere pentru limitarea accesului cu vehicule motorizate în anumite zone, de aceea este necesară dotarea sitului cu panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare și orientare (hărți), puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, poteci/drumuri pentru vizitare și trasee tematice.

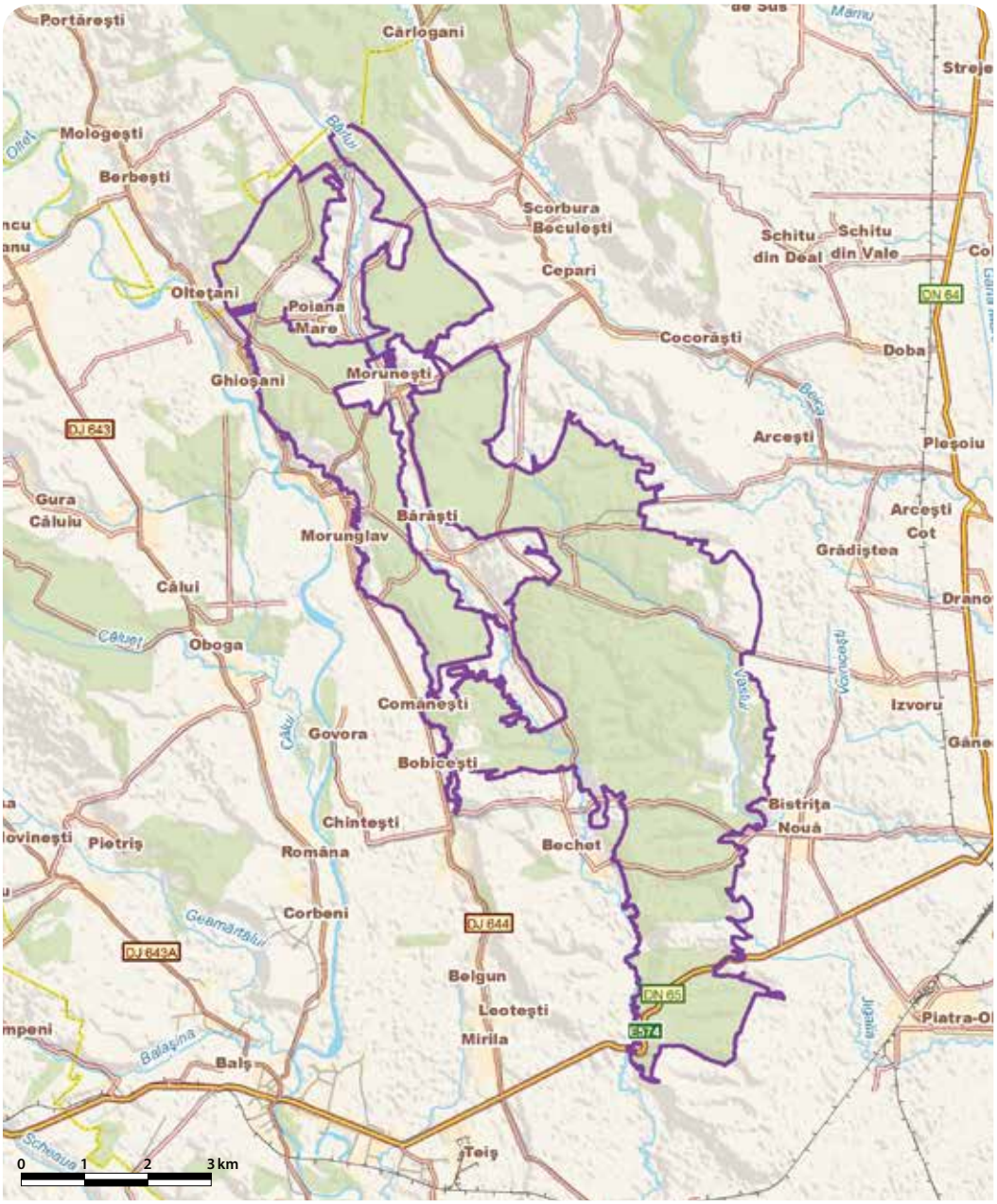

PĂDUREA SEACA-MOVILENI - RO SCI 0169

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vaslui: Coroieşti.

Suprafaţa: 51 ha
Bioregiunea: Stepică
Altitudinea: 266 max., 196 min., 229 med.

Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 17′ 18″; Long. E 27˚ 32′ 0″
Ecoregiunea: Podişul Central al Moldovei

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din municipiul Vaslui accesul în sit se poate face urmând DN24 spre Bârlad, iar de aici pe DJ243B se ajunge la Ciocani, localitate situată în imediata vecinătate a sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91AA - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos;
91I0* - Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Capul şarpelui (*Echium russicum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanţa sitului este dată de prezenţa a două habitate reprezentate de vegetaţia de silvostepă eurosiberiană şi cea ponto-sarmatică cu stejari. Acestea reprezintă un fragment restrâns de pădure xerotermă din cadrul pădurilor silvostepei care se întindeau în trecut peste colinele Tutovei. Aria mai este importantă şi pentru conservarea populaţiei de capul şarpelui, o specie de plantă de interes comunitar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este amplasat în Colinele Tutovei din Podişul Bârladului, pe o culme interfluvială aflată pe doi versanţi, având expoziţie estică şi vestică, la o altitudine cuprinsă între 196 şi 266 m. Relieful specific zonei este puţin vălurit, cu pante domoale. Substratul geologic este reprezentat de marne, argile, luturi, nisipuri şi gresii silicioase, aparţinând miocenului sarmaţian şi pliocenului fiind format din depozite sarmatice şi mioţiene. Resursele de subsol ale acestei regiuni sunt foarte limitate.

Pedologie

Solul, cu diferite grade de eroziune la suprafaţă, este un cernoziom cambic, specific silvostepei, care denotă o vegetaţie şi o climă active care au favorizat transformarea materiei minerale.

Hidrologie

Situl este localizat în bazinul Siretului, aproape de lacul de acumulare format pe cursul râului Tutova, afluent al râului Bârlad. Stratul acvifer este discontinuu şi neuniform din cauza constituţiei geologice cu lentile mici de roci impermeabile. Izvoarele sunt răzleţe, cu debite mici, iar apele subterane libere sunt nesemnificative.

Aspecte climatologice

Climatul zonei din care face parte situl este temperat-continental. Temperaturile medii anuale sunt de 9,8 °C, cu amplitudini termice de până la 25 °C. Verile sunt foarte călduroase şi secetoase, iar iernile foarte reci. Cantitatea de precipitaţii anuale ajunge la 500 mm, prezentând un pronunţat deficit de umiditate pe timpul verii. Vânturile dominante sunt dinspre NV şi nord.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl este o pădure xerotermă tipică de silvostepă. Flora este reprezentată de specii caracteristice pădurilor xerice dominate de stejar pufos, gârniţă şi stejar brumăriu. Pe lângă acestea, în structura arboretului mai întâlnim diferite specii de gorun alături de arţar tătăresc şi mojdrean. Tot în cadrul florei, din covorul ierbos al poienilor, care au permis infiltrarea şi menţinerea numeroaselor elemente de nuanţă sudică şi continentală, sunt clopoţeii, flocoşelele, ghioceii, tătăneasa de pădure, garofiţa, stânjenelul şi guşa porumbelului. Multe dintre aceste specii sunt rare şi importante din punct de vedere ecologic şi ştiinţific. Este de menţionat faptul că acum două secole pădurile ocupau aproape jumătate din suprafaţa colinelor Tutovei, astăzi mare parte dintre ele fiind defrişate pentru extinderea terenurilor agricole.

Fauna

Fauna pădurii Seaca-Movileni este una tipică pădurilor de silvostepă dominate de stejari. Dintre speciile de herpetofaună, în poieni şi luminişuri sunt întâlnite guşterul şi şopârla de câmp. Avifauna este reprezentată de ghionoaia sură, ciocănitoarea de stejar, cucuveaua, ciuful de pădure şi turturica, alături de multe altele. Dintre răpitoarele diurne sunt prezente şoimul rândunelelor, şorecarul comun şi vânturelul roşu. Mamiferele frecvent întâlnite în sit sunt mistreţul, căprioru, iepurele, ariciul şi veveriţa, fiind consemnată şi existenţa pisicii sălbatice şi a jderului, specii de carnivore a căror prezenţă caracterizează acest ecosistem ca fiind unul complex şi bine conservat.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Locuitorii comunei Coroieşti se ocupă în principal cu creşterea animalelor, agricultură şi comerţ cu produse agricole, având parţial definitivată racordarea tuturor gospodăriilor la reţeaua de alimentare cu apă potabilă şi canalizare. Locuinţele sunt încălzite în mod individual, cu lemne.
Pe teritoriul comunei au fost descoperite mai multe urme de locuire începând cu epoca bronzului. Denumirea comunei Coroieşti derivă de la numele unui mare boier a cărui moşie se întindea în jurul actualei comune, cu aproximativ două veacuri în urmă. Comuna are în prezent formaţii artistice de cântec şi joc popular, în această zonă tradiţiile fiind încă îndrăgite şi preţuite de către localnici.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În interiorul sitului au loc în mod sporadic activităţi de îndepărtare a arborilor uscaţi sau în curs de uscare, care au un impact negativ asupra speciilor de insecte şi păsări.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, puncte de intrare şi drumuri forestiere în interiorul sitului, utilizate pentru vizitarea sitului, fiind necesare amenajări pentru colectarea deşeurilor.

PĂDUREA ȘI MLAȘTINILE EUTROFE DE LA PREJMER - RO SCI 0170

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brașov: Prejmer, Hărman.

Suprafața: 345 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 44' 6"; Long. E 25° 44' 18"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Carpații Meridionali
Altitudinea: 522 max., 502 min., 513 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge de pe DN11 (dinspre Brașov sau Târgu Secuiesc), din care pornesc mai multe drumuri forestiere sau de exploatare agricolă spre pădure și mlaștină. O altă arteră rutieră este DJ112 (Brașov-Sfântu Gheorghe), din care pleacă spre sit câteva drumuri forestiere în zona localității Podu Olt. Pe calea ferată accesul se face de la Brașov până în halta Hărman sau Lunca Câlnicului.

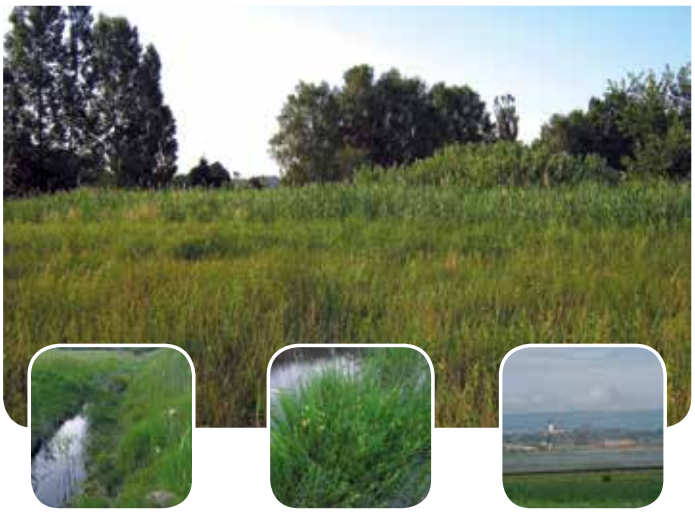

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7210* - Mlaștini calcaroase cu *Cladium mariscus*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** Castor (*Castor fiber*). **Nevertebrate:** *Maculinea teleius* • *Euphydryas aurinia*. **Plante:** *Adenophora lilifolia* • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • Moșișoare (*Liparis loeselii*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl reprezintă un relict al vechilor și întinselor stejărete de câmpie și depresionare transilvănene și al mlaștinilor eutrofe răspândite în trecut în zonele joase din interiorul lanțului carpatic. Cele două habitate prioritare pentru conservare în spațiul european prezente în sit protejează o biodiversitate mare din toate grupele sistematice de plante și animale, remarcându-se opt specii de interes conservativ comunitar (mamifere, amfibieni, fluturi și plante), alături de care apar mai multe specii rare, vulnerabile sau relicte glaciare. Situl se suprapune cu rezervația naturală cu același nume.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, situl se află în Depresiunea Bârsei și are o origine relativ complexă, apărând depozite sedimentare ale flișului cretacic și formațiuni vulcanice. Face parte din unitatea de orogen carpatic, subunitatea depresiunilor intramontane, cu suprafețe întinse de formațiuni aluviale cuaternare. Depresiunea Bârsei este situată în centrul țării, la curbura internă a arcului carpatic, fiind o arie de discontinuitate între Carpații Orientali și cei Meridionali care prezintă unele trăsături comune cu depresiunile și culoarele din jur. Situl are un relief de câmpie așezat, cu foarte mici diferențe de altitudine (502-522 m).

Pedologie

Situl prezintă hidrisoluri (stagnasolul și gleisolul) și histisoluri.

Hidrologie

Situl aparține bazinului hidrografic al Oltului, o parte din el aflându-se în lunca acestuia. Există numeroase izvoare în interiorul pădurii și în mlaștina eutrofă, mai multe ape de suprafață intrând în pădure din zona de câmpie învecinată. Pânza freatică poate ajunge foarte aproape de nivelul solului.

Aspecte climatologice

Situl se caracterizează printr-un regim climatic temperat continental moderat, cu unele influențe excesive. Din punct de vedere al etajării climatului, situl face parte din etajul depresiunilor. Temperatura medie anuală este de 7 °C, iar precipitațiile medii anuale ajung la peste 800 mm. Cele mai frecvente vânturi au direcție nord-vestică, vestică și sud-vestică.

Biocenoza

Vegetația

Teritoriul sitului se împarte în două tipuri majore de habitat: pădure și zonă umedă (mlaștină eutrofă). Pădurea este în totalitate compusă din specii de foioase, fiind o pădure matură naturală în care procesele fiziologice și regenerarea s-au desfășurat relativ bine și doar parțial sub influență antropică directă. Există unele intervenții umane privind regenerarea, prin promovarea în câteva parcele a frasinului și a stejarului. Mai multe trupuri de pădure se diferențiază la nivelul sitului, dintre care cel mai mare este poziționat în partea sud-estică a sa, fiind și cel mai reprezentativ ca habitat forestier, celelalte având dimensiuni mai mici și fiind răspândite pe malul stâng al Oltului. Din acest punct de vedere vegetația forestieră are un aspect fragmentat, rezultat al acțiunii umane în timp. Pe suprafața pădurii există parcele cu arbori de mari dimensiuni, scorburoși, lemn mort pe picior sau doborât, care sunt deosebit de importanți pentru structura și funcționalitatea întregii comunități forestiere. Pădurea ocupă cea mai mare parte a suprafeței sitului, predominând dintre speciile de plante lemnoase stejarul pedunculat, frasinul și diseminat sau în proporții mici carpenul, ulmul de munte, jugastrul, platanul, cireșul sălbatic sau plopul tremurător. În cel mai mare trup de pădure din sit apar insular câteva deschideri de tipul poienilor, utilizate mai ales în trecut ca fânețe. Pe aceste suprafețe, dar și în mare parte din pădure și mai ales pe parcelele cu consistență mică sau la liziere, se dezvoltă un subarboret bine reprezentat, format din specii de arbuști precum cornul, sângerul, salba moale, salba râioasă, dârmoxul, călinul, socul negru, alunul, lemnul câinesc, zmeurul, murul, păducelul, salcia căprească și zălogul (prezent doar pe terenurile înmlăștinite). Se remarcă de asemenea zonele umede din pădure precum mici depresiuni înmlăștinite sau izvoare și canale, toate acoperite de o bogată floră ierboasă și de specii lemnoase caracteristice precum arinul. În astfel de zone apare tipul de habitat prioritar format din arinișuri. Mlaștina eutrofă situată în partea sudică a sitului și alte mici zone umede permanente din zona forestieră sau din habitatele deschise adăpostesc o vegetație și o floră remarcabile, foarte importantă din punct de vedere științific și peisagistic. Dintre speciile de floră care fac obiectivul conservării în sit amintim curechii de munte, moșișoarele și o specie de clopoțel iubitoare de umiditate. Alături de acestea, se mai întâlnesc specii rare sau considerate relicte glaciare precum lalelele pestrițe, planta carnivoră roua cerului, buhia, rogozul mare, limba peștelui, foaia grasă, daria, bumburezul, ochii broaștei și coada iepurelui. Această mlaștină formează un tip de habitat prioritar pentru conservare la nivel comunitar, Mlaștini calcaroase cu *Cladium mariscus*.

Fauna

Dintre nevertebrate, insectele sunt bine reprezentate la nivelul sitului, identificându-se și câteva specii de interes comunitar precum sunt fluturi de zi caracteristici habitatelor umede, albăstrița de mlaștină și fluturele bălțat de mlaștină. Amfibienii sunt larg răspândiți în sit, unele specii fiind relativ comune și abundente. Dintre speciile de interes comunitar s-au identificat buhaiul de baltă cu burta galbenă și tritonul cu creastă. Alte specii determinate în sit sunt broasca râioasă brună, broasca râioasă verde, broasca roșie de munte, broasca roșie de pădure și brotăcelul. Dintre reptile s-au semnalat năpârca, șarpele de acasă, vipera comună, gușterul, șopârla de câmp și șopârla de munte. La nivelul păsărilor se constată o diversitate ornitologică mare în trupul de pădure și mai scăzută în mlaștina eutrofă, în total identificându-se un număr de 80 de specii. Izolarea relativă față de celelalte păduri din zona adiacentă, lipsa pădurii pe suprafețe foarte mari din toată Depresiunea Bârsei, precum și structura pădurii Prejmer sub raportul speciilor de arbori și al vârstei acestora fac din acest sit o arie deosebit de atractivă pentru specii de păsări cum sunt cucul, silvia cu cap negru, silvia mică, pitulicea mică, pițigoiul mare, cristelul de câmp, ghionoaia sură, ciocănitoarea de stejar, muscarul gulerat, sfrânciocul roșiatic, sturzul cântător, cinteza de pădure, grangurele, florintele, porumbelul gulerat, turturica, presura galbenă și multe altele. Migrația speciilor răpitoare este relativ intensă peste sit datorită apropierii de râul Olt, remarcându-se șorecarul comun, viesparul, acvila țipătoare mică, uliul găinilor și uliul păsărelelor. Bine reprezentate numeric sunt câteva specii de mamifere precum cerbul carpatin, căprioru, mistrețul, vulpea, bursucul, jderul de copac, dihorul, hermelina sau nevăstuica. Acestea beneficiază, pe lângă condițiile bune de habitat și de hrană, de liniștea asigurată prin încadrarea întregii păduri într-o zonă de protecție, unde este interzisă practicarea vânătorii sau a altor activități de management cinegetic perturbante. De asemenea, cu diverse densități sunt prezente în sit specii ca veverița, ariciul, cârtița și pisica sălbatică. Amintim și prezența castorului, specie de interes comunitar care are în sit o populație cu stare bună de conservare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii din sit au preocupări legate de agricultură, creșterea animalelor, mică industrie, prelucrarea lemnului și a produselor din zootehnie, precum și de agroturism. Gospodăriile sunt racordate în totalitate la rețeaua de alimentare cu apă potabilă și canalizare, fiind încălzite în sistem individual, cu gaze naturale sau lemne.
Renumită în zonă și intens vizitată este Biserica-Cetate din Hărman, construită în stil romanic în secolul al XII-lea. Zidul de incintă al cetății are o formă ovală, asemănătoare cu cel al Bisericii Evanghelice din Prejmer (secolul al XIII-lea), un alt obiectiv de interes turistic al zonei, construit în stilul gotic burgund de către cavalerii teutoni care au primit în trecut drepturi asupra acestui teritoriu. Astăzi localnicii se întrunesc cu diverse ocazii precum Balul Penașilor, Zilele Hărmanului, Ziua Recoltei, Maialul-Armindenul, Balul Zoritorilor sau Festivalul clătitelor, prilej cu care vizitatorii pot admira cântec, port și dans popular autentic.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Coborârea pânzei freatice ca urmare a activităților de drenare a apei reprezintă o amenințare permanentă cu consecințe negative pentru întregul ecosistem, semnalată pe întreaga suprafață a sitului, inclusiv în zona mlaștinii eutrofe.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat în prezent cu panouri de avertizare/atenționare, dar care sunt insuficiente fiind necesară suplimentarea acestora. De asemenea sunt necesare panouri de informare la intrările principale în sit, panouri pentru orientare cu hărți, puncte de informare care să deservească și celelalte arii protejate din jur, bariere pe toate drumurile forestiere, trasee tematice care să prezinte principalele elemente conservate și care să cuprindă atât parcele reprezentative de pădure cât și cele de mlaștină și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

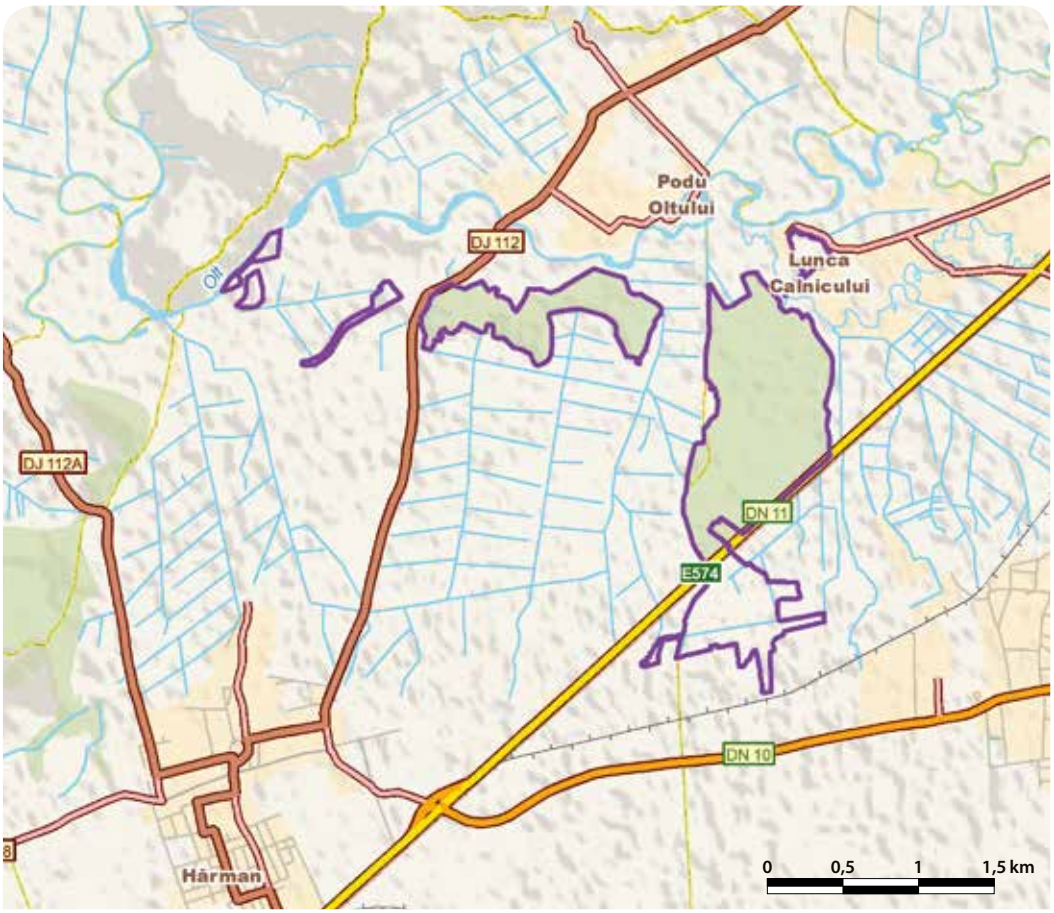

PĂDUREA ȘI PAJIȘTILE DE LA MÂRZEȘTI - RO SCI 0171

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Rediu, Popricani.

Suprafața: 200 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 47° 14' 23"; Long. E 27° 29' 45"
Ecoregiunea: Câmpia Moldovei
Altitudinea: 179 max., 68 min., 125 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din Iași se iese spre nord pe DN24 către vama Sculeni, se părăsește acest drum spre NV (indicator Rediu) pe DJ282, la capătul nordic al satului Rediu și la est de șosea aflându-se partea vestică, forestieră a sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1530* - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice; **40C0*** - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Viperă de stepă (*Vipera ursinii*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Șoarece săritor de stepă (*Sicista subtilis*). **Nevertebrate:** Croitorul cenușiu (*Morimus funereus*) • Croitor marmorat (*Pilemia tigrina*) • **Callimorpha quadripunctaria* • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*). **Plante:** *Pulsatilla grandis* • Capul șarpelui (*Echium russicum*) • Tărtan, Hodolean (*Crambe tataria*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este reprezentativ pentru silvostepa Moldovei de nord, cuprinzând în proporție de circa 30% păduri cu stejar și gorun auriu. Aici au fost identificate habitate de interes comunitar diverse, unele forestiere, altele de pajiște, cu tufărișuri de silvostepă, pajiști și mlaștini sărăturate, pajiști de stepă, păduri de stejar de silvostepă, dintre acestea patru fiind prioritare. În sit se regăsesc și 13 specii de interes comunitar, dintre care se remarcă vipera de stepă și fluturele vărgat.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se suprapune unor depozite de marne și argile vechi de circa 20 de milioane de ani. Peste acestea se așternerămășiuni de prundișuri și nisipuri acoperite de loess, precum și aluviuni argilo-nisipoase recente ce acoperă albiile păraielor și baza versanților. Această constituție geologică creează condiții propice dezvoltării alunecărilor de teren. Situl este amplasat în Câmpia colinară a Jijiei, Jijia-Bahlui, la 10 km nord de municipiul Iași, în mare parte pe versanții înalți de 140-150 m dispuși în semicerc ai dealurilor Bursucăriei (cu expoziție în general N-NV) și dealului Conachi (cu expoziție S-SE), dar urcă și pe marginile platoului. Există un contrast izbitor între platou și coaste. Platoul cu o suprafață ușor ondulată, neaccidentată, slab înclinată spre N-NV, mențînănu-se la o altitudine de 140-170 m, în timp ce coastele prezintă un relief vălurit, cu monticoli și mici depresiuni provocate de alunecări de teren. Pe lângă aceasta, coastele sunt brăzdate de canale torențiale care se colectează pe fundul văilor Mârzești și Conachi.

Pedologie

În arealul forestier al sitului se găsesc feoziomuri, iar în cel de pajiște cernoziomuri, soloneturi și solonceacuri (areale sărturate) și fluvisoluri (locuri apătoase, mai ales în lunca celor două păraie).

Hidrologie

În ceea ce privește apa din substrat, văile late Mârzești și Conachi au pânza freatică foarte aproape de suprafață. Acest fapt, ca și izvoarele de coastă care favorizează procesul de înmlăștinire a văilor, se reflectă și în caracterul pronunțat higrofil al vegetației din luncă. Regimul scurgerii lunare se află sub influența precipitațiilor, a debitelor apelor subterane și a temperaturilor. În interiorul sitului nu sunt întâlnite ape de suprafață cu scurgere permanentă.

Aspecte climatologice

Clima în sit prezintă un caracter continental pronunțat, fiind influențată de masele de aer cu provenienței răsăriteană, dominând astfel un climat temperat. Iernile sunt geroase, iar verile călduroase. Clima regiunii Mârzești se caracterizează prin temperaturi maxime ridicate vara (35 °C) și minime foarte scăzute iarna (–32 °C), cu vânturi intense și umiditate redusă (cu precipitații de 525 mm anual), caracteristici specifice climatului silvostepic din jurul Iașului. Acest fapt constituie unul din factorii care au contribuit la dezvoltarea vegetației cu caracter de silvostepă de aici. Sub raport topoclimatic, între fața platoului și coaste, ca și între acestea din urmă și văile învecinate, există diferențe sesizabile ale elementelor climatologice principale (temperatură, umiditate, vânturi), datorate în primul rând expoziției și direcției curenților de aer. Sub aspect microclimatic există o diversificare și mai accentuată datorită reliefului frământat al coastelor și al gradului de acoperire a solului cu vegetație. Treapta cea mai coborâtă a văii Mârzești este caracterizată de o căldură specifică mai ridicată față de treimea superioară a versanților și interfluviilor. Această trăsătură conduce la o moderare microclimatică pe văi, care creează condiții specifice ecosistemelor de luncă și vale (vegetație higrofilă, stagnarea apei în sol, moderarea extremelor termice și prezența unui optim termic cu frecvență mai ridicată).

Biocenoza

Vegetația

În sit au fost identificate 613 specii de plante. Din acestea, 15 sunt protejate la nivel european și național cum ar fi dediețelul mare, capul șarpelui roșu, tărtanul, irisul sălbatic, stânjenelul lui Brandza, ruscuța, sfecla sălbatică, pesma târâtoare de stepă, laleaua pestriță, pătlagina lui Schwartzenberg, migdalul pitic, peștișoara, zambila sălbatică, măcrișul de stepă. În ceea ce privește vegetația, cea mai mare parte din zona de studiu este acoperită de pajiști de stepă cu pâiuș de stepă și păpădie roșcată. Acestea prezintă o stare de conservare de la favorabilă spre excelentă. Pe pante puternic erodate, aceste comunități apar mai ales spre poalele dealurilor. Cele mai mari suprafețe din pantele de pe deal sunt acoperite de comunitățile de plante cu păpădie roșcată și bărboasă și petice de vegetație cu colilie mică. Pe solurile uscate, cu salinitate ridicată, apar comunități de plante de sărătură cu iarbă de sărătură, camfor de sărătură, pipirig de sărătură, steluță de sărătură. Zonele umede din jurul ochiurilor de apă sunt acoperite de comunități de trestie. Partea vestică este reprezentată de o pădure tipică de silvostepă cu stejar, gorun auriu și arțar tătărăsc.

Fauna

În interiorul sitului sunt întâlnite patru specii de insecte de interes comunitar și anume croitorul marmorat, croitorul cenușiu, fluturele vărgat și rădașca. Dintre amfibieni au fost identificați tritonul cu creastă și tritonul comun, întâlniți în zona umedă din lunca văilor alături de izvorașul cu burtă roșie, brotăcel, broasca roșie de pădure, broasca mare de lac, broasca râioasă verde. Dintre reptile sunt prezente șopârla de câmp, gușterul, șarpele de casă, șarpele de alun și năpârca, vipera de stepă moldavă și broasca țestoasă de apă (ultimele două specii fiind de interes comunitar). Mamiferele sunt reprezentate prin nouă specii dintre care popândăul și șoarecele săritor de stepă sunt de interes european, alături de acestea întâlnindu-se hârciogul, iepurele de câmp, nevăstuica, hermelina, dihorul, orbetele mic, vulpea. Datorită întinderii mari a pădurii de foioase, cele mai multe păsări prezente sunt insectivore din familia ciocănitorilor, trăind și cuibărind aici ghionoaia sură, ghionoaia verde, ciocănitoarea pestriță mare, ciocănitoarea de stejar, ciocănitoarea pestriță mică, ciocănitoare de grădini, alături de pițigoi (pițigoi mare, pițigoi albastru, pițigoi sur, pițigoiul de brădet și pițigoiul codat), sfrâncioci, codobaturi. Dintre păsările răpitoare menționăm șorecarul comun, uliul găinilor, viesparul, cucuveaua și ciufulul de pădure.

Dintre monumentele istorice din apropierea sitului, unul este cu adevărat important, Biserica din Bogdănești, a cărei placă din altar datează din anul 1500.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În prezent partea stepică a sitului este puternic degradată. Cauza cea mai importantă este suprapășunatul, care duce la o ruderalizare puternică a covorului vegetal. Limitarea pășunatului poate duce cu ușurință la reabilitarea habitatului și posibilitatea de reintroducere a viperei de stepă (*Vipera ursini*) în zonă.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Importantă pentru sit este comunitatea locală din comuna Rediu, care se ocupă de agricultură și creșterea animalelor, dar care este în același timp puternic dependentă de locurile de muncă oferite de municipiul Iași, aflat foarte aproape.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl, deși se află în apropierea municipiului Iași, este dotat doar cu un punct de intrare foarte slab amenajat, fiind necesare panouri de avertizare, orientare, informare, punct de colectare a deșeurilor, punct de informare turistică și trasee tematice.

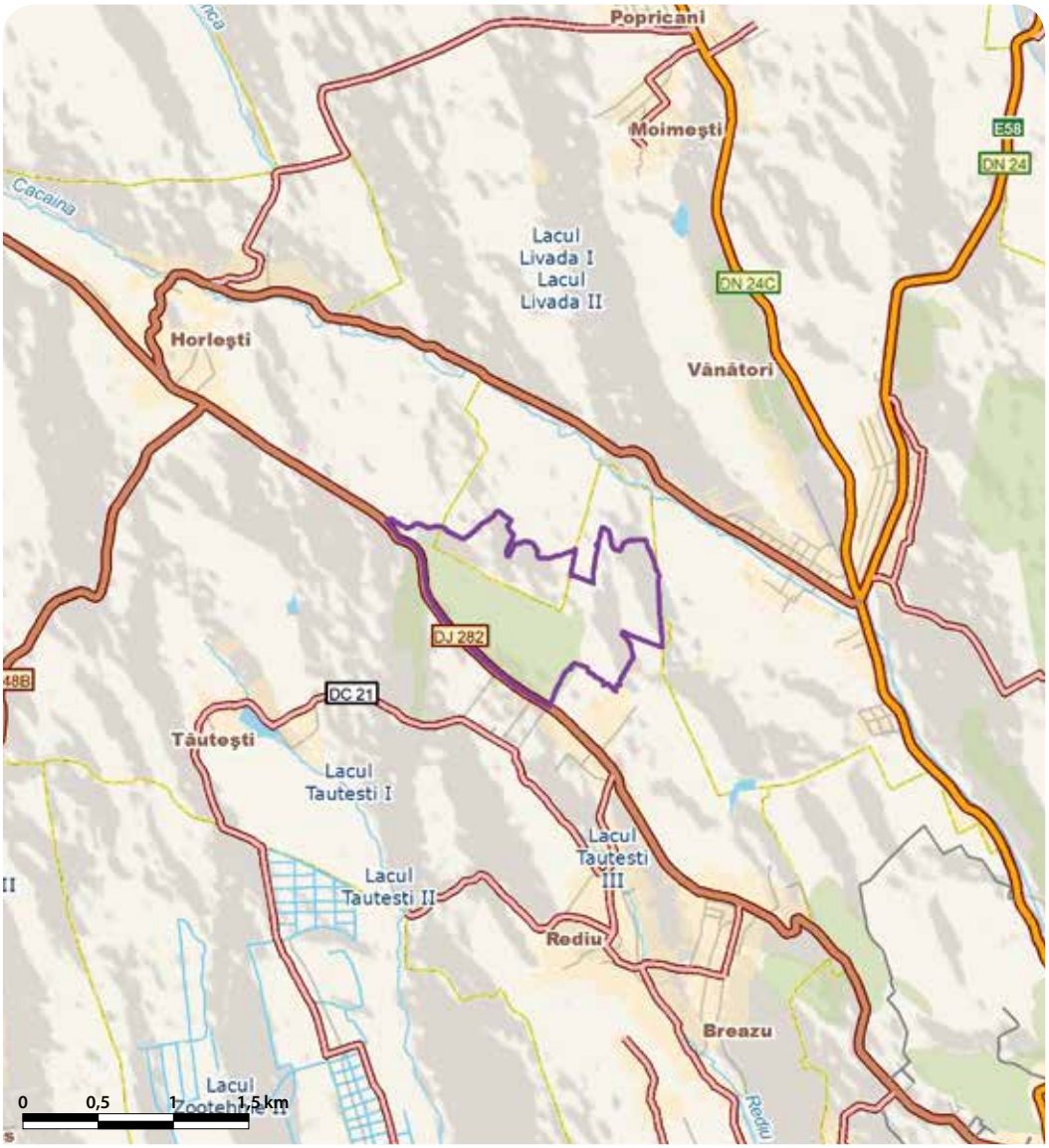

PĂDUREA ȘI VALEA CANARAUA FETII - IORTMAC - RO SCI 0172

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Băneasa, Lipnița, Oltina, Ion Corvin, Aliman, Dobromir.

Suprafața: 13.631 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 6' 18"; Long. E 27° 36' 57"
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 194 max., 1 min., 64 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se face pe DN3 (Constanța-Ostrov), situl fiind cuprins între localitățile Băneasa și Lipnița, întinzându-se spre sud până la granița cu Republica Bulgaria, iar spre nord până la Dunăre. Zone diferite din sit se pot accesa pe drumurile locale care leagă localitățile limitrofe sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3260 - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetație din *Ranunculion fluitantis* și *Callitricho-Batrachion*; **40C0*** - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **91AA** - Vegetație forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer și gorun; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Țestoasă de uscat dobrogeană (*Testudo graeca*) • Țestoasă de uscat bănățeană (*Testudo hermanni*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Liliacul cu potcoavă a lui Mehely (*Rhinolophus mehelyi*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*) • Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Dihor pătat (*Vormela peregusna*). **Nevertebrate:** **Callimorpha quadripunctaria* • *Euphydryas maturna* • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • *Pseudophilotes bavius* • Calul dracului (*Paracaloptenus caloptenoides*) • *Eriogaster catax* • *Lycaena dispar* • *Erannis ankeraria*. **Pești:** Porcușor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Țipar (*Misgurnus fossilis*) • Sabiță (*Pelecus cultratus*). **Plante:** Buruiană cu cinci degete (*Potentilla emilii-popii*) • Capul șarpelui (*Echium russicum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța pentru conservare a sitului este dată de întrepătrunderea habitatelor de pădure de stejar pufos și tufărișuri ponto-sarmatice cu cele de pajiști de stepă (toate trei prioritare pentru conservare), dar și cu cele de zone umede, ajungându-se astfel la o gamă foarte variată de habitate importante pentru patrimoniul natural european. Starea bună de conservare a acestor habitate și amplasarea sitului la limita a două provincii (ponto-dunăreană și dacică) permit existența a 28 de specii protejate de plante, nevertebrate, pești, reptile, amfibieni și mamifere, aproape toate având o stare bună și foarte bună de conservare. Totodată, situl este important pentru păsările ce cuibăresc aici sau doar utilizează aceste locuri pentru iernare sau repaus și hrănire în timpul migrațiilor. Situl include și rezervația naturală Pădurea Canaraua Fetii.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Întregul teritoriu aparține unității structurale de platformă a Dobrogei de Sud, care are un fundament din formațiuni granitice și cristaline, fracturat și scufundat la adâncimi de peste 1000 m, suprafața podișului fiind acoperită cu o cuvertură groasă de loess. Localizarea sitului este în Podișul Oltina, cel mai fragmentat podiș al Dobrogei de Sud. Toată suprafața sa este drenată de bazine hidrografice care se îndreaptă spre Dunăre. Situl este amplasat pe o serie de poduri interfluviale, cu altitudini de 130-180 m, ce coboară ușor către NV, deasupra luncii joase a Dunării. Între podurile interfluviale ale podișului, rețeaua dunăreană de văi apare sub forma unor culoare depresionare puternic adâncite și mărginite de versanți abrupți. În interior, aceste văi au aspect de canioane, spre Dunăre ele lărgindu-se mult sub forma unor pâlnii în care sunt cantonate limane fluviatile.

Pedologie

În sit sunt prezente solurile castanii de păduri xerofile, solurile cenușii, cernoziomurile tipice și cambice, regosolurile și rendzinele. Peste fundamentul cristalino-magmatic este dispusă o stivă groasă de roci sedimentare (calcare și marno-calcare) care apare la suprafață în lungul văilor dunărene.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică a teritoriului este tributară Dunării, toate râurile din această parte a Dobrogei terminându-se prin limane fluviatile. Majoritatea cursurilor de apă sunt văi torențiale care nu au caracter permanent, cele mai multe având partea superioară pe teritoriul Bulgariei. Aceste văi sunt deformate mult de fenomenele carstice și transportă în timpul ploilor torențiale cantități importante de apă în lacurile spre care converg, între ploi ele secând complet. Fenomenul se datorează factorului geologic reprezentat de existența calcarelor și a loessului care nu permit acumularea apei la suprafață, dar și factorului climatic secetos, cu precipitații cu caracter de aversă și o evapotranspirație accentuată.

Aspecte climatologice

Teritoriul sitului aparține sectorului de climă continentală, ținutul climatic al districtului estic al Câmpiei Române, care este influențat de nuanța climatică specifică luncilor și bălților. Caracteristice sunt contrastele mari de temperatură din decursul anului, date de geruri și viscole puternice iarna și secetele îndelungi vara. Temperatura medie anuală este de 11,1 °C, iar precipitațiile medii anuale sunt de 441,9 mm. Teritoriul este expus în întregime vântului, predominând crivățul de iarnă care bate din nord.

Biocenoza

Vegetația

Fitogeografic, partea de SE a sitului aparține provinciei ponto-dunăreană, iar partea de SV provinciei dacice, astfel că în sit sunt prezente specii caracteristice ambelor regiuni, demonstrând caracterul de graniță pe care îl are această regiune. Aici au fost semnalate aproximativ 1000 de specii de plante superioare, reprezentând 27% din flora României, numeroase fiind speciile de climat balcanic și mediteranean. În sit se întrepătrund habitate de pădure cu tufărișuri ponto-sarmatice și pajiști de stepă (toate trei habitate fiind prioritare pentru conservare în spațiul european), dar și cu cele de zone umede, completând astfel o gamă foarte variată de habitate importante pentru patrimoniul natural european. Particularitatea florei este determinată de procentul mare de elemente termofile sudice și sud-estice pe fondul floristic central-european. Aceste păduri de silvostepă sudică dobrogeană sunt caracterizate de participarea stejarilor termofili precum cerul, stejarul brumăriu și stejarul pufos, dar și a următorilor arbori, arbuști și liane submediteraneene: cărpinița, alunul turcesc, mojdreanul, vișinul turcesc, scumpia, păliurul, caragana, iasomia sălbatică, ghimpele și untul pământului. În stratul ierbos sunt prezente specii ierboase sudice precum rodul pământului, sparanghelul sălbatic, zgrăbunțica și orezelul verzui alături de multe alte specii. În poieni și pe versanții însoriți cresc gramineele tipice de stepă precum colilia, păiușul stepic, sadina și bărboasa. Vegetația văilor de tip canara abundă în general de specii rare, calcifile și xerofile precum coroniștea, ciucușoara de stânci, șoaldina, paracherniță, mierluța, cimbrișorul dobrogean și altele. La importanță mare floristică se adaugă și prezența pe văi a carpenului și a frasinului, două specii de arbori care sunt comuni în restul țării însă aici se află la limita arealului. Speciile de ferigi prezente în cadrul sitului sunt puține, printre ele aflându-se unghia ciutei, ruginița, strașnicul, feriguța de piatră și coada calului. De mare valoare atât din punct de vedere științific cât și peisagistic este asociația lemnoasă de spinul cerbului cu iasomie, care indică un climat submediteraneean. La valoarea conservativă ridicată pe care o are acest sit contribuie și specia rară amenințată numită pliscul cocoșului, dar și cele două plante de interes european pentru conservare, buruiana cu cinci degete și capul șarpelui.

Fauna

Situl reprezintă un areal important al țării sub aspectul faunei de nevertebrate, concentrând multe specii de provenință sudică. Se remarcă numărul mare de insecte protejate la nivel european, reprezentate de două specii de coleoptere (rădașca și croitorul mare), una de cosaș (calul dracului) și șase de fluturi (albăstrelul, fluturele roșu de mlaștină, fluturele tigru, maturna și doi fluturi de noapte). Ecosistemele acvatice ale sitului adăpostesc multe specii de pești, printre care avatul, boarea, porcușorul de nisip, sabița și țiparul, toate fiind reprezentați de populații care se află într-o stare bună de conservare. În sit au fost identificate toate trei țestoasele care sunt protejate la nivel european (țestoasa de apă, țestoasa de uscat dobrogeană și cea bănățeană). Pe lângă acestea mai apar următoarele specii de reptile: șopârlița de frunzar, năpârca, șarpele rău, vipera cu corn, șarpele de casă, șarpele de apă, șopârla de ziduri, șopârla de stepă, gușterul comun și gușterul dobrogean. Amfibienii sunt bine reprezentați numeric de complexul broaștelor verzi de lac, broasca de pământ dobrogeană și buhaiul de baltă cu burta roșie (specie de interes comunitar). Dintre păsările observate în sit, unele sunt clocitoare, precum acvila de câmp, acvila mică, șerparul, șorecarul comun, șorecarul mare, uliul găinilor, uliul păsărar, eretele vânăt, eretele de stuf, șoimul călător, vânturelul roșu, vânturelul de seară, porumbelul gulerat, turturica, cucul, caprimulgul, prigoarea, pescărelul albastru,

dumbrăveanca, pupăza, lăstunul de mal, ghionoaia verde, ciocănitoarea pestriță mare, ciocănitoarea de stejar, ciocănitoarea neagră și cea de grădină, sfrâncioculroșiatic, rândunica roșiatică, grangurele, pănțărușul, mierla neagră, vrabia spaniolă, sturzul cântător, pițigoiul mare și cel albastru, mărăcinarul mic, codobatura galbenă, alături de multe altele. În trecut zona canaralei a fost teritoriul de cuibărit al vulturului hoitar, specie care în ultimii ani nu a mai fost văzută decât accidental, fiind reprezentată de exemplare eratice venite din sud. Liliecii au în sit habitate optime diverse, precum pereții calcaroși cu numeroase peșteri de mici dimensiuni și crăpături, dar și arborii bătrâni scorburoși, toate fiind relativ izolate față de influența antropică. Cele cinci specii de interes comunitar identificate în sit sunt liliacul cărămiziu, liliacul cu aripi lung și trei specii de lilieci cu potcoavă (mic, mare și liliacul lui Mehely). Habitatul forestier, deși relativ modificat de presiunea activității umane, fragmentat și aflat în condiții climatice limitative pentru dezvoltarea arborilor, adăpostește numeroase specii de mamifere precum veverița, pârșul de pădure cu coada stufoasă și pârșul mare. Dintre carnivorele de talie medie este prezent șacalul, cu o populație deja semnificativă instalată în ultimele decenii, alături de care mai apar vulpea, pisica sălbatică, nevăstuica, dihorul, jderul de copac, jderul de piatră, bursucul, dihorul pătat și popândăul, ultimele două fiind de interes comunitar, la fel ca și vidra, prezentă cu populații bine conservate în habitatele umede.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele ocupații ale locuitorilor din zonă sunt în domeniul creșterii animalelor și al agriculturii, cultivându-se predominant cereale și plante tehnice. Industria locală este axată pe prelucrarea produselor vegetale și animale, morărit și panificație, dar și pe comerț și pisciculturăă. Turismul și prestările de servicii în diferite domenii completează oferta locurilor de muncă. Majoritatea locuințelor din sit beneficiază de alimentare cu apă și canalizare, iar încălzirea locuințelor se face cu gaze naturale și lemne.

Cercetările arheologice de pe teritoriul Oltinei au scos la lumină vestigii ale castrelor, obiecte de ceramică, cuptoare pentru ars cărămizi și țigle, toate datând din perioada daco-romană și demonstrând vechimea acestor așezări. Localitățile sunt atestate documentar din secolul al XVIII-lea, fiind inițial puncte de întâlnire ale negustorilor care traversau ținutul Dobrogei. În împrejurimi există monumente și mânăstiri de mare interes, precum Mânăstirea Dervent, Mânăstirea Sfântul Andrei și Monumentul de la Adamclisi. În comunități se întâlnesc în armonie atât religiile românești cât și cele musulmane. Ca originalitate, dintre sărbătorile religioase se remarcă întrecerea cu cai numită Coșia care are loc de Bobotează și la care caii sunt în prealabil botezați cu mir și busuioc. Evenimentele locale sărbătorite de locuitorii comunităților din zonă sunt Ziua Oltinei, Ziua Recoltei și Zborul Bănesei.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale, suprapășunatul și braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Este necesară suplimentarea panourilor de avertizare și de informare, a barierelor și a punctelor de intrare care există în prezent în sit. Sunt necesare de asemenea și puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, poteci/drumuri pentru vizitare, precum și înființarea unor trasee turistice și tematice. Intensificarea turismului impune înființarea unor locuri de campare dotate cu amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

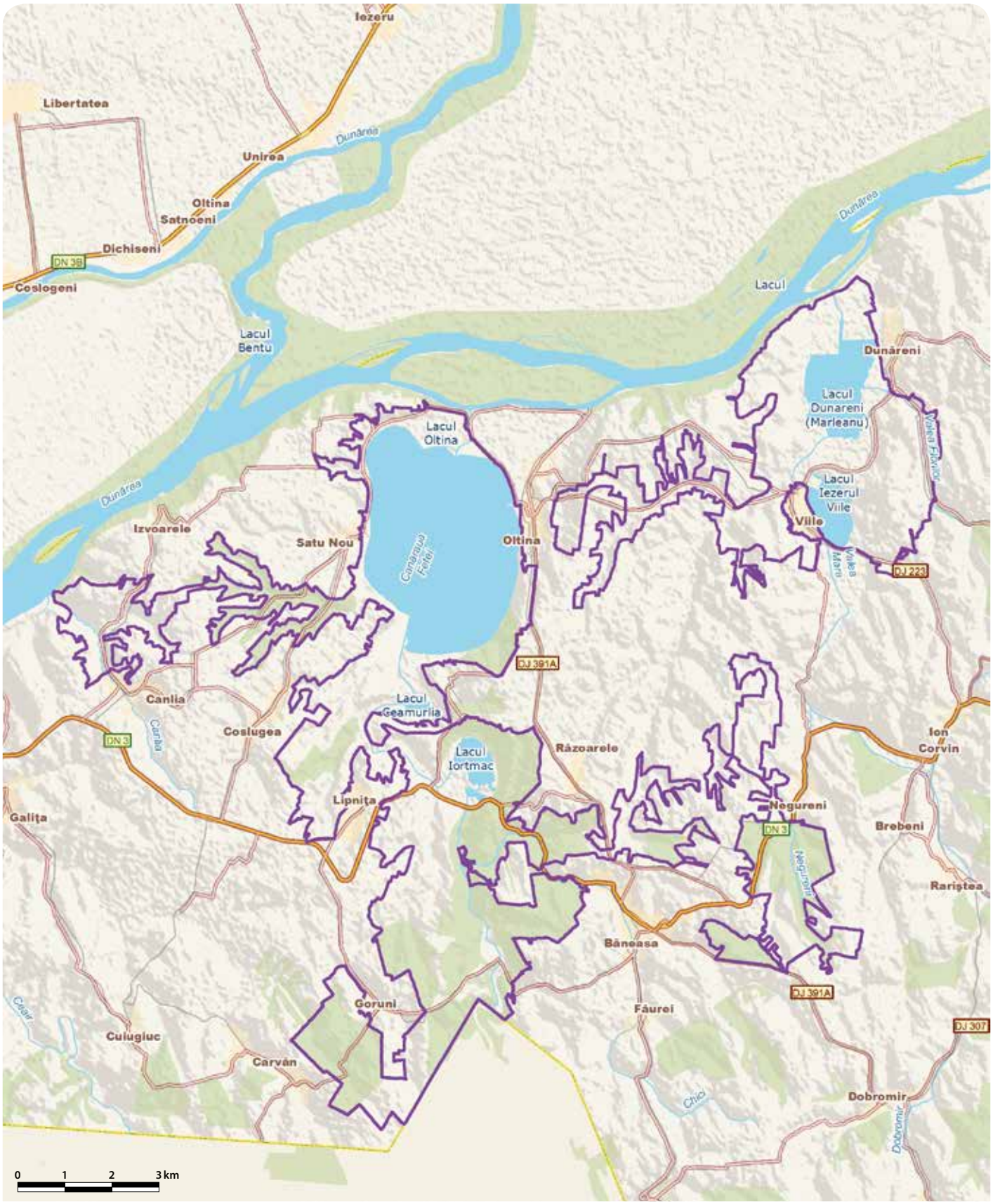

PĂDUREA STÂRMINA - RO SCI 0173

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Mehedinţi: Hinova, Devesel, Rogova, Burila Mare.

Suprafaţa: 2.769 ha
Bioregiunea: Continentală
Altitudinea: 241 max., 32 min., 118 med.

Localizarea geografică: Lat. N 44° 30' 24"; Long. E 22° 47' 7"
Ecoregiunea: Podişul Getic, Silvostepa Câmpiei Române

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În zonă se poate ajunge dinspre nord, pe DN56A prin Hinova spre Rogova, drum ce traversează aria protejată de la nord la sud, precum şi pe ruta Scăpău-Hinova, pe DJ562 care se intersectează cu DN56A.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91F0 - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer şi gorun; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* şi *Populus alba*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Ţestoasă de uscat bănăţeană (*Testudo hermanni*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*). **Nevertebrate:** Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*). **Peşti:** Ţipar (*Misgurnus fossilis*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Este un sit ce conservă habitate tipice de pădure din lunca şi de pe terasa inferioară a Dunării. Luncile şi terasele joase, în special cele ale fluviilor, sunt printre cele mai antropizate areale în toată lumea, de aceea acolo unde se mai găsesc habitate bine conservate în cadrul lor, acestea trebuie protejate. Situl include şi rezervaţiile naturale Pădurea Bunget şi Pădurea Stârmina. În sit au fost identificate trei habitate şi nouă specii de interes comunitar. O altă caracteristică importantă a sitului este prezenţa unor suprafeţe compacte cu ghimpe (*Ruscus aculeatus*).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl, poziţionat în lunca şi pe terasa inferioară a Dunării, este mărginit la vest de braţul secundar al Dunării ce încadrează Ostrovul Corbului, iar la est se extinde pe terasa inferioară a Dunării. Între aceste limite, Pădurea Stârmina, inclusă în limita sudică a Podişului Getic, apare sub formă de colină (în sens geologic) puternic sedimentată, pe o regiune de platformă relativ rigidă (platforma Moesică).

Pedologie

În areal sunt caracteristice pe terasa inferioară luvisolurile haplice cromice, iar în lunca Dunării fluvisolurile.

Hidrologie

Limita vestică a Pădurii Stârmina este reprezentată de un meandru colmatat al Dunării, denumit Dunărea Mică, aceasta prezentând pe alocuri ochiuri de apă rămase în urma retragerii apelor de primăvară. În partea de vest a sitului se află valea largă şi puţin adâncă a pârâului Rogova, afluent al Blahniţei.

Aspecte climatologice

Zona Pădurii Stârmina se încadrează într-un climat continental moderat, cu veri calde şi ierni blânde, având clare influenţe mediteraneene. Pe timpul verilor temperaturile sunt foarte ridicate în timp ce iernile sunt blânde, amplitudinea redusă de la vară la iarnă (24,2 °C) fiind urmarea pătrunderii de mase de aer submediteranean, ce împiedică scăderea temperaturii sub –2 °C. Precipitaţiile medii anuale se încadrează între 480 şi 685 mm, la limita dintre arealul de pădure şi cel de silvostepă. Succesiunea cantităţilor medii lunare multianuale de precipitaţii în cursul anului arată că în regiune există două maxime pluviale, una la sfârşitul primăverii şi a doua la sfârşitul toamnei şi începutul iernii, fapt caracteristic climatului submediteranean.

Biocenoza

Vegetaţia

În interiorul sitului regăsim trei habitate forestiere. Primul este reprezentat de pădurile de luncă cu plop alb şi salcie albă, unde alături de cele două specii dominante mai apar velniţul, plopul negru, stejarul, sângerul, socul negru, viţa de vie sălbatică, hameiul, curpenul. Pe terasa inferioară a Dunării, inclusiv în bazinul superior al pârâului Rogova, se află păduri de cer şi gorun submediteraneene, cu dominanţa cerului. Insular s-au identificat şi păduri de luncă mixte cu stejar, frasin şi frasin de silvostepă.

Fauna

Dintre speciile de nevertebrate din sit, croitorul mare şi croitorul cenuşiu sunt de interes comunitar, alături de acestea întâlnindu-se miriapodul sudic sau scolopendra, specie mediteraneană, peste 50 de specii de fluturi dintre care amintim fluturele amiral şi fluturele coadă de rândunică, diverse specii de lăcuste, greieri şi cosaşi. În sit regăsim broasca de uscat bănăţeană şi broasca ţestoasă de apă (specii de reptile de interes comunitar), şopârla mică de nisipuri, şopârla cenuşie, şopârla de câmp, şarpele de apă, dar şi o specie de interes naţional, şopârla de luncă. Dintre amfibieni putem aminti broasca râioasă verde, brotăcelul, dar şi buhaiul de baltă cu burta roşie. Mamiferele sunt reprezentate de iepurele de câmp, vulpe, mistreţ, căprior, hârciog, şoarece de câmp, viezure, cârtiţă, nevăstuică, speciile de interes european fiind popândăul şi vidra. Speciile de peşti sunt cele caracteristice Luncii Dunării, de interes conservativ fiind ţiparul şi boarea. Dintre păsări sunt frecvente speciile caracterisitce ecosistemelor forestiere de luncă, cum ar fi fâsa, graurul, coţofana, privighetoarea roşcată, privighetoarea mare, sfrâncioc roşiatic, porumbelul de scorbură, turtureaua şi grangurele. Situl constituie pentru răpitoarele de zi şi de noapte atât teritoriu de hrănire cât şi de cubărire, cel mai frecvent semnalate fiind şorecarul comun, huhurezul mare, huhurezul mic şi bufniţa.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Locuitorii din cele şase sate adiacente sitului se ocupă cu agricultura şi creşterea animalelor, dar cei mai mulţi depind de locurile de muncă oferite de centrele urbane relativ apropiate. Dintre obiectivele cultural-istorice mai importante, în comuna Devesel există ruinele unui castru roman şi fortificaţia Brazda lui Novac (sat Hinova), biserica „Înălţarea Domnului" (sat Bistriţa), situl arheologic „Botu Piscului" de la Ostrovu Corbul, biserica „Sf. Mucenic Gheorghe" (sat Hinova). Pe raza comunei Rogova se află bisericile „Sf. Nicolae" şi „Sf. Ioan Botezătorul", datând din 1822, respectiv 1832, şi fortificaţia romană „La Cazane". Dintre sărbătorile locale merită amintite Colindul cu cai (1 ianuarie), Sărbătoarea Câmpenească „Floarea salcâmului" (15 mai), Paparuda (iunie), Bălduşul (iulie), Marina (17 iulie), Filipii de toamnă (11-14 noiembrie).

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale şi braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există în sit patru panouri de avertizare/atenţionare, dar lipsesc cele de orientare şi informare. Există un punct de intrare amenajat şi unul pentru colectarea deşeurilor. Sunt necesare un punct de informare suplimentar şi trasee tematice.

PĂDUREA STUDINIŢA - RO SCI 0174

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Olt: Studina.

Suprafaţa: 66 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 43° 58' 27"; Long. E 24° 24' 31"
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea:** 112 max., 93 min., 101 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face din DN54 (Caracal-Corabia) până în localitatea Studiniţa, de unde se continuă pe un drum agricol până în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice; **91AA** - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl, localizat în silvostepa Câmpiei Române, conservă un arboret curat, bine închegat de stejar pufos care formează două habitate de interes comunitar aflate într-o stare bună de conservare dintre care unul este prioritar. Majoritatea arborilor din sit depăşesc vârsta de 100 de ani şi sunt distribuiţi la distanţă unii faţă de alţii, lăsând astfel poieni largi, acest mozaic de habitate susţinând o biodiversitate ridicată.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Teritoriul sitului face parte dintr-o mare depresiune structurală (Depresiunea Getică), în a cărei evoluţie geologică s-au succedat două faze, una precuaternară, de subsidenţă marină şi lacustră, şi una cuaternară, în care întreaga depresiune a devenit uscat. Pe fundul fostei mări s-au depus ulterior materiale rezultate prin eroziune, fundamentul cristalin al depresiunii fiind acoperit cu o cuvertură groasă de formaţiuni sedimentare (calcare, gresii, marne, argile, nisipuri şi pietrişuri). Tot atunci a luat naştere reţeaua hidrografică sub acţiunea căreia s-a format relieful acumulativ de terase, iar sub acţiunea vântului, ajutată de procesele deluviale locale, s-a aşternut mantaua de loess de dune.

Pedologie

Solurile sunt de tip cernoziomuri, cu o fertilitate ridicată.

Hidrologie

Situl este lipsit de cursuri de apă de suprafaţă.

Aspecte climatologice

Zona geografică în care se află situl are un climat temperat-continental cu uşoare influenţe submediteraneene. Temperatura medie anuală este de 11,2 °C. Cantităţile medii de precipitaţii variază între 500 şi 600 mm/an, înregistrându-se două maxime, în mai-iunie şi în octombrie-noiembrie, cea din urmă evidenţiind influenţele climatului mediteranean.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia lemnoasă este dominată de stejarul pufos, care formează un arboret curat, unic în judeţul Olt şi probabil în România. Majoritatea arborilor depăşesc vârsta de 100 de ani şi sunt distribuiţi la distanţă unii faţă de alţii lăsând astfel spaţii largi (poieni) acoperite de vegetaţia ierboasă. Stejarul pufos este o specie termofilă care a migrat în perioada borealului din centrele balcanice de răspândire postglaciară, în prezent ocupând suprafeţe restrânse. Stratul arborilor este compus în etajul superior din stejari pufoşi, cu puţin gorun şi foarte rar tei, mojdrean, cărpiniţă, sorb sau gârniţă, având o acoperire variabilă, de rarişte (20-30%) sau de pădure (40-80%) şi înălţimi care ajung până la 15 m la o vârstă a arborilor de 100 de ani. Stratul arbuştilor este bine dezvoltat, compus din corn, păducel, scumpie, liliac sălbatic, salbă râioasă etc. De remarcat este faptul că în compoziţia stratului de arbori şi arbuşti sunt prezente multe elemente submediteraneene. Specii importante din covorul ierbos, foarte bine închegat în condiţiile unei luminozităţi mari datorate distanţei dintre arbori, sunt reprezentate de coada şoricelului, rogoz, sunătoare, mărgeluşe, frăgurel, pecetea lui Solomon, coronişte, frăsinel, frăguţe, ciocul berzei, aerel, năprazniс, untul pământului, pribolnic şi iarba fiarelor. Cele două habitate de interes comunitar, Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice (habitat prioritar) şi Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos au în acest sit o stare bună de conservare.

Fauna

Fauna prezentă în sit este tipică habitatelor forestiere. Au fost aici observate specii de amfibieni, precum broasca săpătoare brună, broasca roşie de pădure, specii de reptile precum guşterul şi şopârla de câmp, alături de mamifere frecvent întâlnite ca iepurele, vulpea, dihorul, ariciul, şoarecele de câmp şi mai rar căpriorul. Păsările îşi găsesc aici habitatul propice, fiind reprezentate de multe specii prezente într-un număr mare de perechi cuibăritoare, precum mierla, cinteza de pădure, sturzul de vâsc, sturzul cântător, ţicleanul, cojoaica, ochiul boului, măcăleandrul, privighetoarea de zăvoi, silvia de câmp, silvia mică, piţigoiul mare, piţigoiul albastru, pitulicea verde mică, brumărița de pădure, muscarul sur, sticletele, cucul, coţofana, ciocănitoarea de stejar, botgrosul, grangurul etc. Mai rar apar în sit uliul porumbar, prepelița, șorecarul comun, dumbrăveanca și pupăza.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Locuitorii din comuna Studina se ocupă în principal cu agricultura şi creşterea animalelor şi secundar cu comerţul, morăritul, panificaţia sau alte activităţi. Localitatea dispune parţial (nefiind în prezent toate casele racordate) de alimentare cu apă în sistem centralizat şi de canalizare, încălzirea locuinţelor făcându-se în sistem individual, cu lemne.
Săpăturile arheologice efectuate pe raza comunei Studina au scos la iveală obiecte din silex sau de os, vase şi fragmente de vase ceramice aparţinând culturii Vădastra din neo-eneolitic, care dovedesc locuirea acestor zone încă din cele mai vechi timpuri. Astăzi se remarcă în satele din jurul sitului bisericile construite în secolul al XIX-lea, care sunt declarate Monumente istorice. Se remarcă încă utilizarea mai multor regionalisme şi arhaisme în limbajul locuitorilor. În lumea satului de azi, pe aceste meleaguri se mai păstrează bine conservate unele mentalităţi străvechi, practici precum torsul şi ţesutul, tradiţii şi obiceiuri legate de naştere, nuntă, înmormântare sau sărbători religioase, care sunt de mult dispărute în mediul urban.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Impactul negativ periodic produs de managementul pădurii din interiorul sitului constă în lucrările silvice care duc la fragmentarea habitatelor, prin extragerea materialului lemnos şi prin degradarea solului de către utilajele de exploatare. Cultivarea terenurilor agricole din vecinătatea trupului de pădure poate genera impact negativ asupra speciilor de floră din sit prin încrucişarea acestora cu speciile cultivate, dar şi din cauza fertilizanţilor, insecticidelor şi îngrăşămintelor chimice care ajung în sol şi în pânza freatică. Păşunatul are impact asupra sitului doar dacă are loc în habitatele forestiere.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare asupra obiectivelor de conservare din sit, panouri pentru orientare în teren, puncte de informare în localităţile învecinate sitului, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere pentru limitarea accesului cu vehicule motorizate şi trasee tematice prin habitatele importante ale sitului.

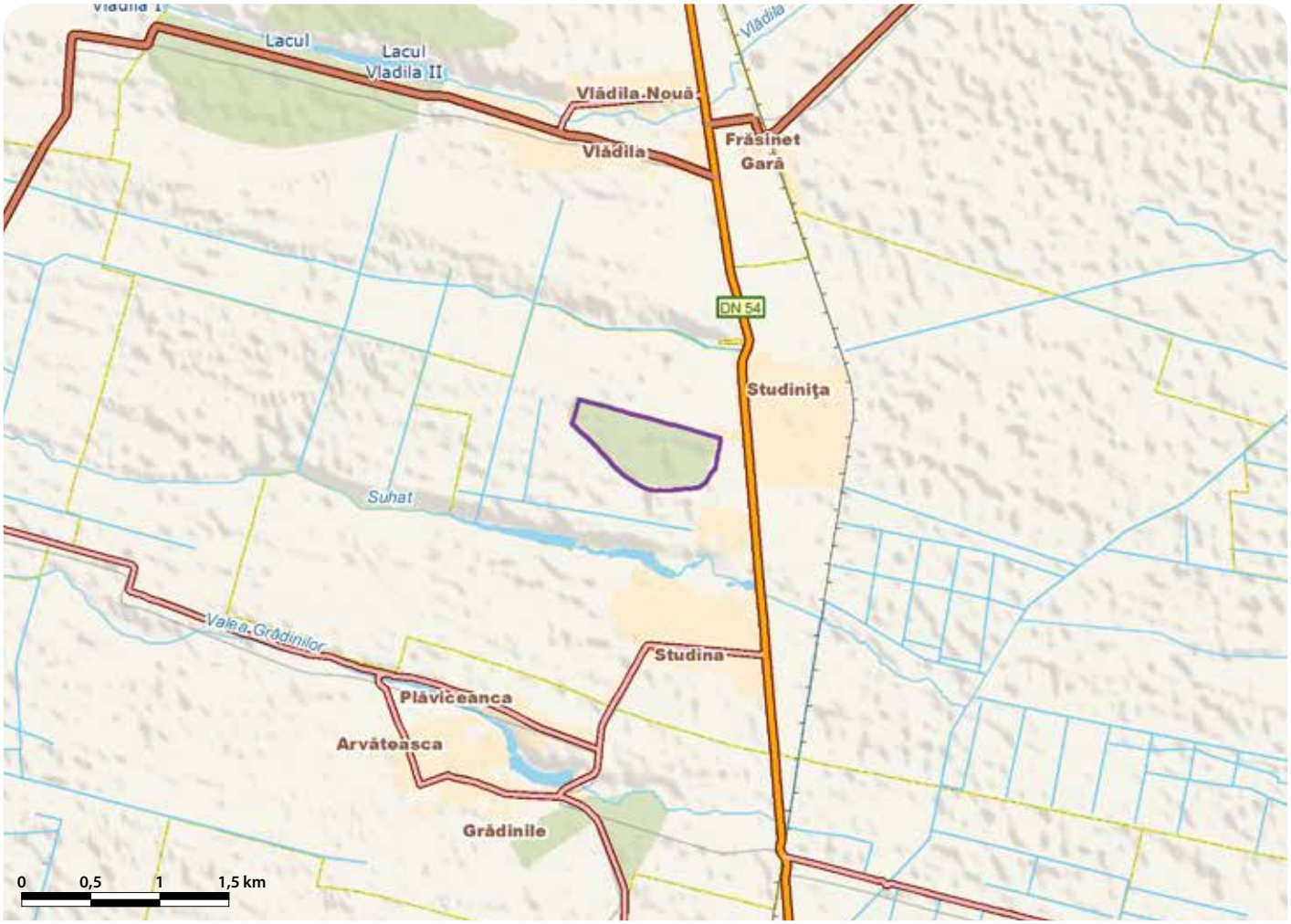

PĂDUREA TĂLĂȘMANI - RO SCI 0175

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Galați: Berești.
Județul Vaslui: Vinderei.

Suprafața: 53 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 46° 7′ 18″; Long. E 27° 50′ 26″
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea**: 296 max., 168 min., 235 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din municipiul Bârlad accesul în sit se poate face urmând DN24D spre localitatea Grivița, la aproximativ 4 km sud de această localitate virând spre est pe DJ242C și ajungând în localitatea Gara Tălășman. Din centrul satului se coteșe spre sud pe DC149 care conduce spre cantonul silvic din această pădure.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91Y0 - Păduri dacice de stejar și carpen.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța sitului este dată de valoarea ecologică și conservativă a pădurilor de silvostepă de stejar, frasin și fag oriental și de prezența ghiocelului grecesc, o specie foarte rară în flora țării. Situl se suprapune practic cu Rezervația naturală Pădurea Tălășmani.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în perimetrul Dealurilor Fălciului și Covurluiului, relieful zonei fiind sculptat în marne argiloase, nisipuri și nisipuri argiloase, argile, tufuri vulcanice acoperite de loess depus în perioadele glaciare. Regiunea este colinară, cu dealuri prelungi desfășurate între văi paralele orientate N-S. Micul sit se află pe o văioagă largă și scurtă orientată spre nord, pe versantul stâng al râului Jeravăț, la o altitudine de 170-290m.

Pedologie

Solurile caracteristice zonei sunt cele de silvostepă, respectiv cernoziomurile și feoziomurile.

Hidrologie

Pădurea se află pe o văioagă din versantul abrupt, umbrit, de stânga al pârâului Jeravăț, afluent al râului Bârlad. Relieful și condițiile climatice au permis în zona sitului dezvoltarea unei rețele hidrografice de mică importanță sub raportul resurselor de apă, care în perioadele cu precipitații intense provoacă multe neajunsuri prin regimul torențial de scurgere a apelor. Din perspectiva rezervelor de apă, nici pânzele freatice nu au o importanță deosebită, acestea fiind sărace.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în zona cu climat temperat caracterizat prin veri toride și ierni foarte geroase. Temperatura medie anuală este cuprinsă între 9 și 10 °C, cu un maxim de 28-30 °C în iulie și cu un minim de –20 °C în ianuarie. Precipitațiile medii anuale depășesc 500 mm, în ani secetoși putând coborî sub 400 mm.

Biocenoza

Vegetația

Situl reprezintă o mică pădure naturală de silvostepă dominată de stejar, frasin și fag oriental, printre speciile de arbori întâlnindu-se și jugastrul și teiul pucios. În cadrul acțiunilor de conservare au fost identificate 23 de exemplare de arbori seculari de fag oriental, specie rară în regiune, aflată la limita sa de răspândire. Pe lângă speciile sus menționate mai întâlnim exemplare de fag comun, frasin de silvostepă și frasin pufos. În cadrul florei, deosebit de valoroasă este specia rară la noi, ghiocelul grecesc. În ceea ce privește asociațiile de specii ierboase caracteristice zonelor de deal, le întâlnim aici pe cele reprezentate de brebeneii de silvostepă (specie rară), păștiță, ruscuță, năprasnic și tătănească turcească.

Fauna

Fauna sitului este una tipică pădurilor de deal din sudul Moldovei. Dintre speciile de amfibieni întâlnim broasca râioasă brună și brotăcelul. În ceea ce privește reptilele s-au identificat șarpele de casă și gușterul. Dintre mamifere, pe lângă mistreț, căprioară și vulpe, sunt prezente și trei specii de micromamifere, respectiv pârșul cu coadă stufoasă, pârșul de alun și orbetele mic. Importante din punct de vedere conservativ și științific, aceste specii relevă calitatea ecologică ridicată a acestui ecosistem. Avifauna este reprezentată de gheonoaia verde, ciocănitoarea de stejar, pupăză, șorecar comun, uliu păsărar, vânturel roșu și țiclean.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii practică agricultura și creșterea animalelor. Situația economică din zonă este precară, regiunea fiind una dintre cele mai sărace din țară.
În sit regăsim trei obiective istorico-religioase de interes. Pe raza comunei Berești se găsește biserica din satul Meria, Monument istoric din secolele XIV-XV, iar în comna Vinderei se află biserica de lemn din Obârșeni, Monument istoric, construită în anul 1764 și Mănăstirea Grăjdeni, construită de Petru Rareș.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Situl este unul foarte mic, activitățile antropice principale fiind cele legate de gospodrirea silvică, fără impact negativ.

ADMINISTRAREA SITULUI

Deși este relativ izolat, situl are un panou de atenționare și unul de informare, un punct de intrare amenajat și o potecă de vizitare.

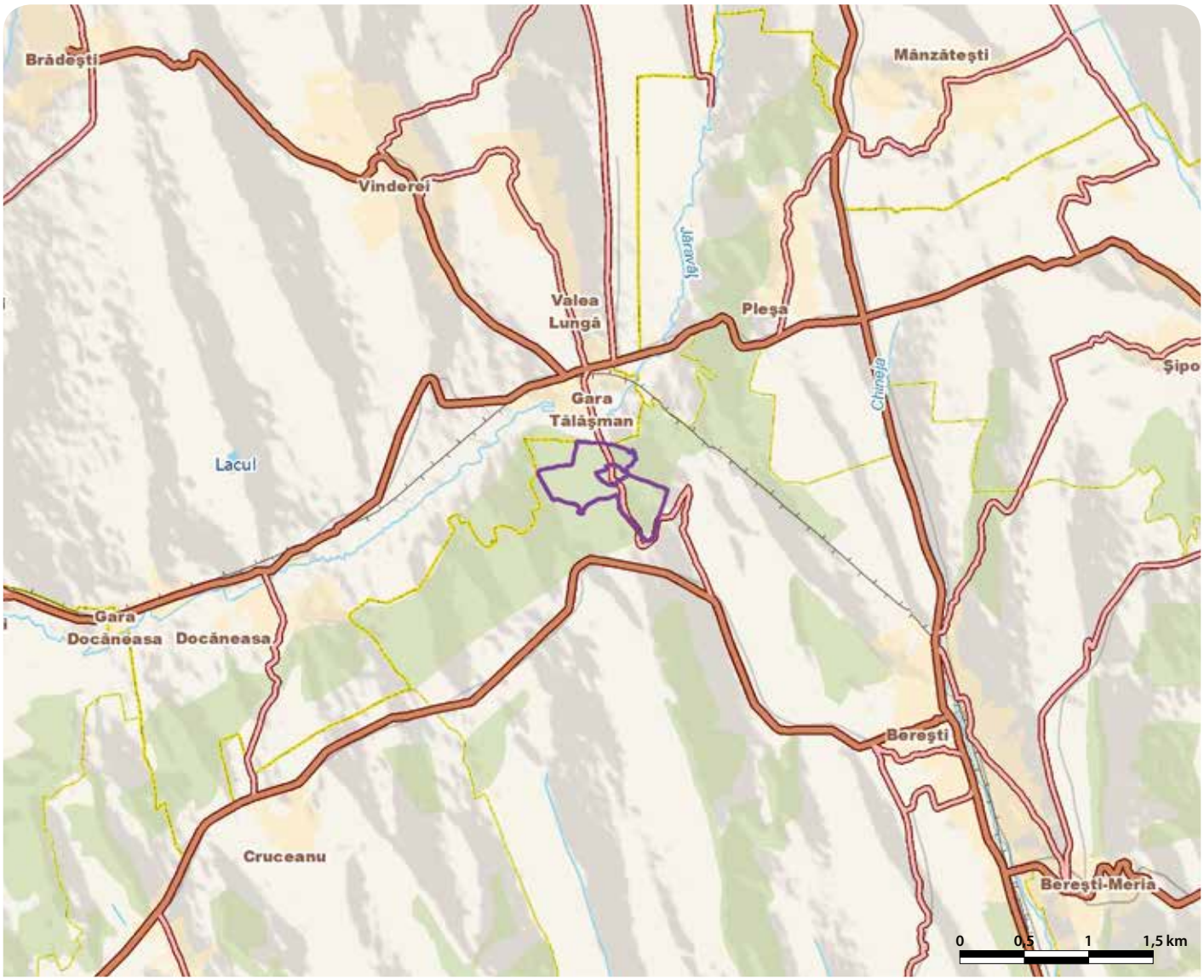

PĂDUREA TĂTĂRUȘI - RO SCI 0176

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Cristești, Tătăruși, Valea Seacă.

Suprafața: 55 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 18′ 44″; Long. E 26° 37′ 4″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Sucevei
Altitudinea: 395 max., 292 min., 357 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se poate face de pe DN2 (Iași-Pașcani) din dreptul localității Moțca, de unde se virează spre est pe DN28A spre Pașcani, apoi din centrul orașului se merge spre nord pe DJ208 până în sartul Conțești. La 700 metri spre vest, de la sfârșitul străzilor din nord-vestul satului, se află limita sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9130 - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: Cosaș (*Isophya stysi*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Este un mic sit forestier, poziționat pe un versant slab înclinat, umbrit nord-estic, cu un arboret de fag alcătuit din două specii, fagul comun și fagul de Crimea. Făgetul natural secular ce formează acest sit este reprezentativ pentru Podișul Sucevei. Insular apar și exemplare de fag de Crimea cu vârste de peste 150 de ani. Situl se suprapune în mare măsură cu Rezervația Naturală Padurea Tătăruși.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Structura geologică locală este alcătuită din marne, nisipuri și argile vechi de circa 20 de milioane de ani. Din punct de vedere regional geomorfologic, situl se află în Podișul Sucevei. Este localizat pe un versant umbrit cu pante de 12-15°, cu expoziție nord-estică. Stratele de suprafață sunt depozite sedimentare sarmațiene.

Pedologie

Din punct de vedere pedologic, solurile locale sunt luvisoluri haplice și albice, uneori moderat erodate.

Hidrologie

Micul sit forestier se află pe versantul stâng al unui bazinet torențial cu orientare spre nord, numit pârâul Boești, afluent al râului Conțeasca.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în sectorul de climă temperat-continentală. Temperatura medie anuală este de 6-7 °C. Temperaturile absolute sunt cuprinse între 25 °C și –33,2 °C. Precipitațiile medii anuale sunt specifice arealului forestier al dealurilor, cuprinse între 650 și 700 mm. În medie, anual se înregistrează 120 de zile de îngheț, peste 150 de zile cu temeperaturi ce depășesc 10 °C și 70 de zile cu temperaturi peste 25 °C.

Biocenoza

Vegetația

În sit se găsește o pădure reprezentativă de fag cu carpen, cu arbori ce au vârste de peste 120 de ani, diametrul de 40-50 cm și înălțimi de 30-33 m. Putem întâlni aici exemplare de fag de Crimea de peste 140 de ani care au dimensiuni impresionante. Proporția fagului este de 90-95%, alături de acesta găsindu-se exemplare de carpen, cireș, mesteacăn, jugastru, paltin de munte, frasin, gorun, tei argintiu. În stratul arbuștilor se află păducelul, măceșul, murul, socul negru, iar în cel ierbaceu ferigi comune, pochivnic, asparagus cu frunze subțiri, sânziene de pădure, mătrăgună etc. Deosebită este prezența unei populații a orhideei rare papucul doamnei.

Fauna

Fauna sitului este caracteristică regiunii de deal, dintre amfibieni fiind semnalate broasca râioasă de pădure și brotăcelul. Mamiferele sunt reprezentate de căprior, mistreț, vulpe, pisică sălbatică. În sit se găsește și o specie destul de rară de cosaș, de interes comunitar. Dintre păsări amintim șorecarul comun, huhurezul mic, ciocănitoarea pestriță mică, ciocănitoarea pestriță mare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Localitatea Tătăruși este izolată între pâlcuri mari de pădure. Locuitorii se ocupă cu agricultura și exploatarea lemnului și sunt în mare parte dependenți de facilitățile oferite de orașul Pașcani, aflat la 17 km distanță.
Localitatea Tătăruși și cele adiacente nu au obiective culturale deosebite, dar populația izolată în aceste sate se remarcă prin longevitate și prin legendele sale. O legendă transcrisă în 1894 de la un bătrân de peste 100 de ani explică astfel denumirea satului: „de peste cinci-șase veacuri trăiau pe aici tătarii. Cei veniți de peste munte (din Ardeal) i-au alungat pe tătari, nemai-rămânând decât o femeie care se căsători cu un rus, iar lor li s-a zis „tătăruși", fiindcă erau neam de tătari și ruși. Sămânța lor s-a pierdut, dar numele satului a rămas Tătăruși". Altă legendă a fost culeasă de Serafim Ionescu în 1894 de la moș Toader al lui Vasile care avea 105 ani. Astfel, demult, prin bungetele pădurilor de la Tătăruși se ascundeau niște tâlhari „într-un loc mai înalt". În zilele de sărbătoare, aceștia se năpusteau mascați asupra horelor din sat și furau fetele frumoase. Bătrânii le spuneau celor mici că în păduri trăiesc niște zmei răi care au niște curți. De atunci, locul se numește „Curțile Zmeilor", mai ales că acolo sunt niște grote care ar fi putut servi ca adăpost pentru tâlhari. Curțile Zmeilor au fost folosite și ca punct de observație unde se aprindea focul pentru a fi anunțate năvălirile tătarilor pe Valea Moldovei și Valea Siretului.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Sunt efectuate doar activități uzuale de gospodărire silvică, fără nici un fel de exploatare a lemnului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl beneficiază de panouri de avertizare-atenționare și de informare, un punct de intrare slab amenajat și o potecă de vizitare. Sunt necesare panouri de orientare (situl face parte dintr-o pădure de mari dimensiuni, unde există pericolul de rătăcire) și un punct de informare.

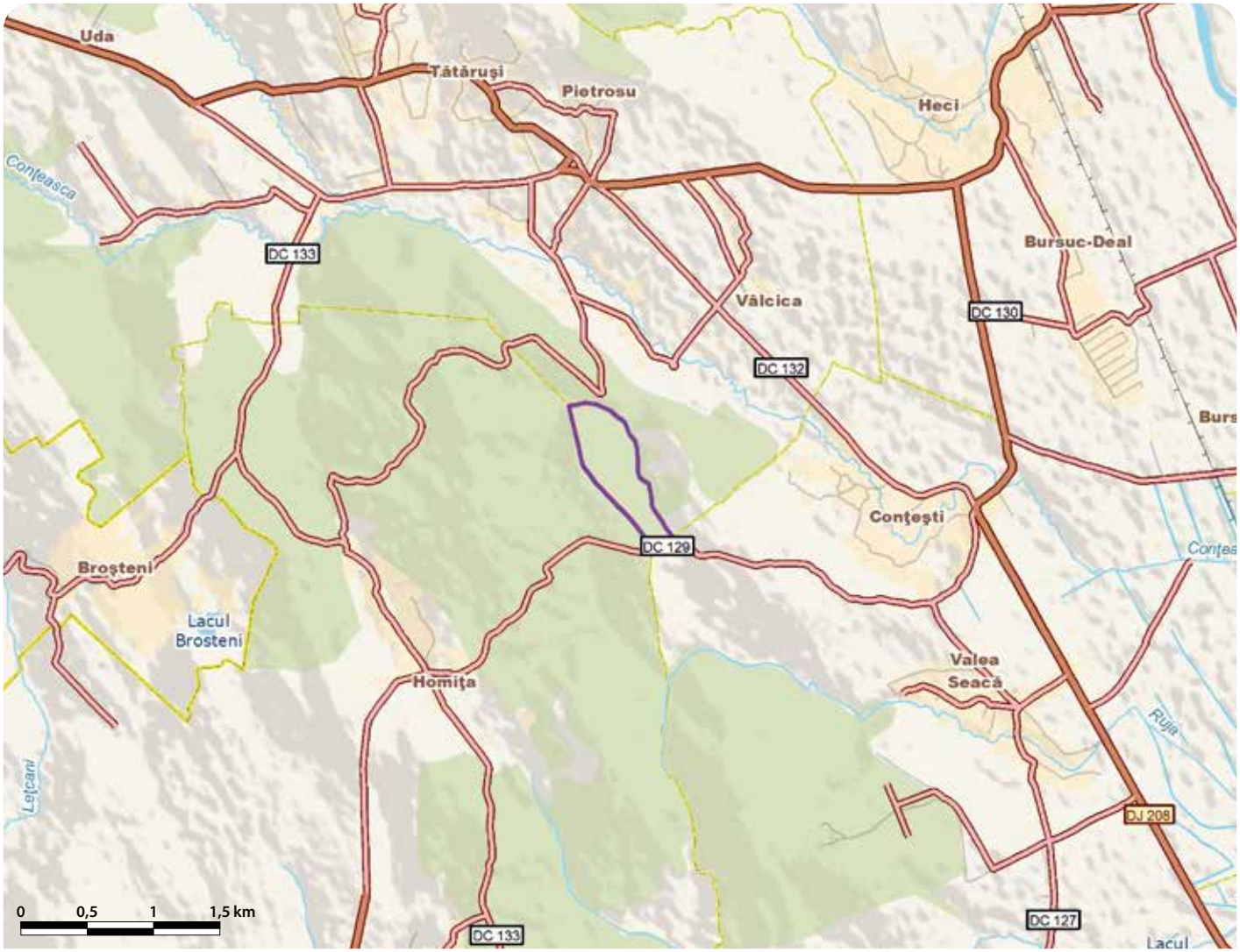

PĂDUREA TOPANA - RO SCI 0177

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Olt: Topana.
Judeţul Argeş: Ciomăgeşti, Uda.

Suprafaţa: 891 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 51' 51"; Long. E 24° 31' 45"
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea**: 444 max., 357 min., 400 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face din DJ703 care trece de-a lungul limitei vestice a sitului sau din DN67B, situl fiind străbătut de numeroase drumuri locale care conectează localităţile limitrofe situate pe aceste artere rutiere.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91M0 - Păduri balcano-panonice de cer şi gorun.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Din punct de vedere conservativ, situl este important pentru habitatul de pădure balcano-panonică, prezent aici într-o stare bună de conservare, adăpostind şi populaţii importante de rădaşcă, o specie protejată de interes comunitar. Prin starea bună de vegetaţie a celor patru specii de arbori, cer, gorun, stejar pedunculat şi gârniţă, precum şi prin climatul specific pe care îl creează, această pădure de şleau este o raritate în judeţul Olt, prezentând o mare diversitate floristică şi faunistică.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Zona reprezintă din punct de vedere geomorfologic un compartiment al Podişului Getic, cunoscut sub denumirea de Platforma Cotmeana, având ca subdiviziuni dealurile Balşului la vest şi Podişul Spinenilor la est de culoarul longitudinal al Oltului. Fragmentarea reliefului este mai accentuată în partea de nord a judeţului.

Pedologie

În pădurea Topana este prezent solul de tip brun.

Hidrologie

Situl este traversat de râul Vedea, iar râurile Ciorâca şi Făgeţelul îl delimitează.

Aspecte climatologice

Din punct de vedere climatic, situl se află în zona temperat continentală având temperatura medie anuală de 9,8 °C. Peste 30 de zile cu temperaturi tropicale mai mari de 37 °C se înregistrează în fiecare an, ceea ce conduce la o ariditate mare a zonei, accentuată şi de media anuală a precipitaţiilor de 500-550 mm.

Biocenoza

Vegetaţia

Arborii din compoziţia pădurii Topana sunt specii valoroase de gârniţă, stejar pedunculat şi cer. Prin starea bună de vegetaţie şi climatul specific pe care îl creează, această pădure este o raritate în judeţul Olt, iar din punct de vedere fitoclimatic pădurea aparţinând etajului şleaurilor de deal alcătuite din gorun, gârniţă şi amestecuri din aceste specii. Din punct de vedere al tipurilor de habitate, pădurea Topana cuprinde păduri balcano-panonice de cer şi gorun aflate aici într-o stare bună de conservare. Stratul arborilor este compus în etajul superior din cer, exclusiv sau cu amestec de gorun, stejar pedunculat, gârniţă şi rare exemplare de frasin, tei, cireş, paltin, plop tremurător şi chiar fag. În etajul inferior vegetează arţarii tătăreşti, jugaştrii, perii pădureţi, merii pădureţi, sorbul, ulmii şi mojdrenii. Stratul arbuştilor, în general bine dezvoltat, este compus din păducel, corn, porumbar, măceş, lemn câinesc, alun, salbă moale, salbă râioasă şi dârmoz. Stratul ierburilor este dominat de cerenţel şi silnic, la care se adaugă numeroase specii termofile.

Fauna

Pădurea reprezintă habitatul propice pentru rădaşcă, o specie protejată în Europa, care dezvoltă aici populaţii numeroase alături de alte specii de nevertebrate aparţinând mai multor grupe dintre care amintim viermii, miriapodele, melcii cu cochilie, limacşii, fluturii diurni, moliile, arahnidele, carabii, gândacii de bălegar, muştele diptere, viespiile şi albinele etc. Amfibienii sunt reprezentaţi de tritoni, broasca săpătoare brună, broasca roşie de pădure, brotăcel etc., iar reptilele mai frecvent întâlnite sunt şarpele de apă, şarpele de casă, şopârla de câmp, guşterul şi şarpele rău. Păsările care cuibăresc aici sunt numeroase, dintre acestea amintim turturica, uliul porumbar, vânturelul roşu, şorecarul comun, eretele de stuf, buha, viesparul, striga, cucul, ghionoaia sură, ciocănitoarea pestriţă mare, pupăza, silvia de câmp, silvia porumbacă, pitulicea sfârâitoare, sitarul de pădure, mierla, sturzul de vâsc, mărăcinarul mare, privighetoarea de zăvoi, codroşul de pădure, piţigoiul mare, piţigoiul de livadă, mugurarul, presura bărboasă, fâsa de pădure şi altele. Mamiferele din sit sunt reprezentate de vulpe, dihor, viezure, jder de copac, veveriţă comună, şoarece de pădure, arici, iepure, mistreţ, căprior, cerb carpatin.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Locuitorii sunt angrenaţi în principal în agricultură şi creşterea animalelor, dar şi în activităţi de prestări servicii şi comerţ. Comuna Topana are parţial realizată racordarea caselor la alimentarea centralizată cu apă potabilă şi la canalizare, iar încălzirea este în sistem individual, cu lemne.
Cercetările arheologice efectuate în zona localităţii Topana conduc cu multe secole în urmă, pe vremea când aceasta făcea parte din acea zonă a Munteniei locuită de daci. În apropiere, au fost dezvelite 61 de morminte datând din a doua jumătate a secolului al III-lea. Mai târziu, satul este închinat Episcopiei Argeşului, ceea ce arată o poziţie economică privilegiată. Astăzi localnicii mai practică acele obiceiuri legate de anumite sărbători din ciclul anual al muncii sau de evenimente deosebite din viaţa omului. Cele mai bine păstrate datini sunt cele de iarnă, dar şi „Căluşul", un dans tradiţional care se organizează vara cu ocazia Rusaliilor. Acest dans reprezintă unul dintre cele mai impresionante creaţii populare româneşti, având totodată un rol esenţial în desfăşurarea normală a vieţii din comunitate, protejând-o de spiritele rele ale verii, ielele.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Eliminarea în totalitate a lemnului mort împreună cu arborii bătrâni seminceri are un impact negativ asupra biodiversităţii.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent, situl are un panou informativ, dar care necesită actualizarea informaţiilor pe care le oferă, fiind nevoie de suplimentarea şi cu alte panouri amplasate în diverse locuri din sit. Sunt necesare şi panouri de avertizare/atenţionare şi cele pentru orientare în teren, dar şi înfiinţarea de puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, instalarea de bariere, realizarea de poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice şi tematice, precum şi amenajarea de locuri de campare pentru vizitatori.

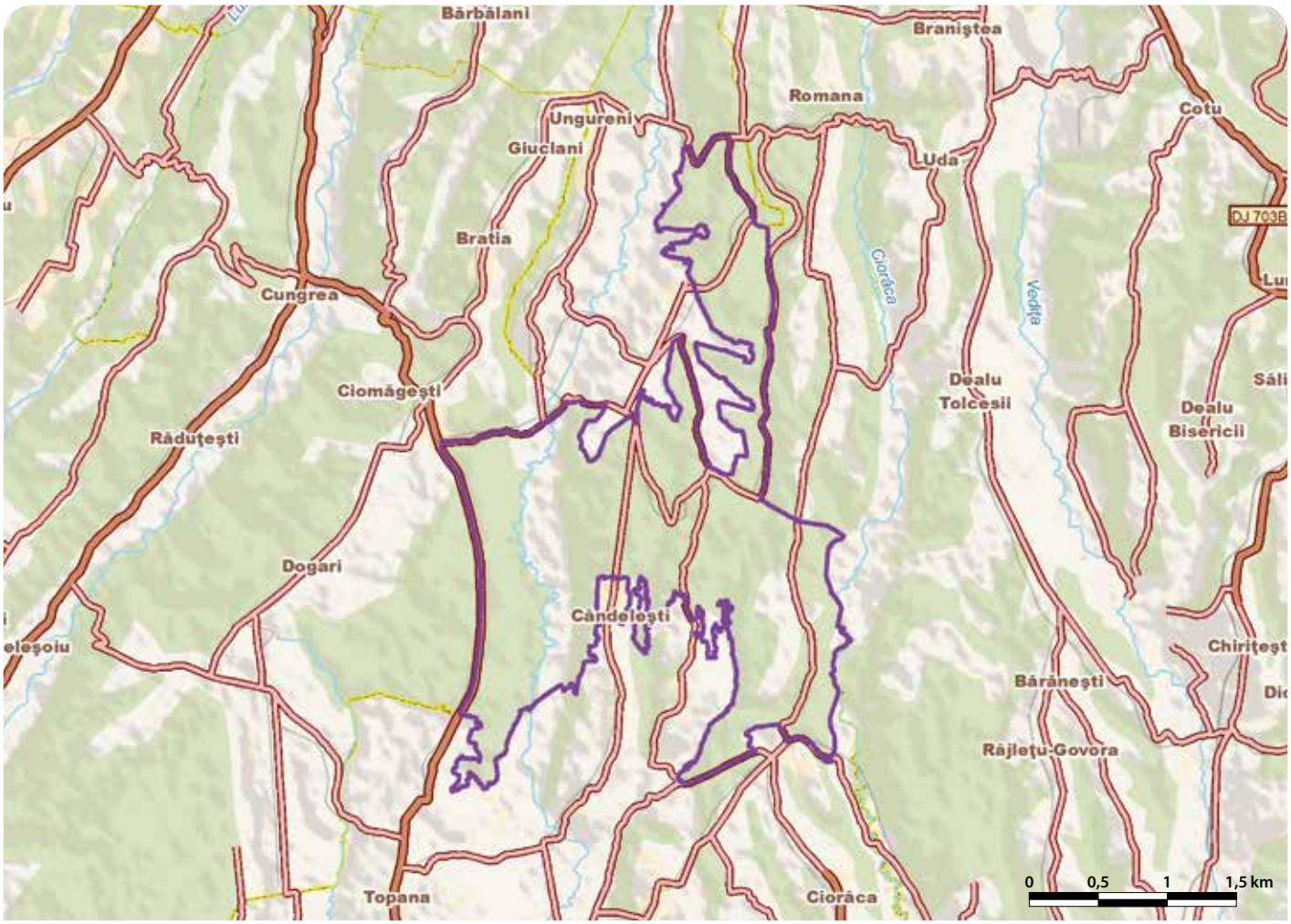

PĂDUREA TORCEȘTI - RO SCI 0178

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Galați: Umbrărești, Ivești.

Suprafața: 130 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 40' 52"; Long. E 27° 29' 27"
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea**: 33 max., 17 min., 27 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR ~~CFF~~ DN ~~DJ~~ ~~DL~~ DF DA
Accesul se face din DN25 (Galați-Tecuci), de unde se merge pe un drum agricol, care se continuă cu un drum forestier până în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91F0 - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este desemnat pentru protejarea habitatului comunitar Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*), care aici se remarcă printr-o structură naturală foarte bine conservată reprezentată printr-o diversitate mare a speciilor native de stejari, frasini și ulmi, la care procesul de regenerare naturală are o mare amploare. De asemenea, situl prezintă o serie de specii rare de floră cum ar fi laleaua pestriță, stupinița, usturoiul de nisip, căpșunica, garofița capitată, nemțișorii fisurați, floarea focului, mlăștinița, ghiocelul bogat de vară, cuibul pământului sau untul vacii.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Prundișurile alcătuiesc în mare parte terasele fluviale și luncile actuale ale Bârladului, cu influențe directe asupra sitului. Configurația terenului este în general plană, fragmentarea este redusă, altitudinea fiind între 20 și 45 m. Formele de relief dominante sunt câmpia medie și lunca înaltă.

Pedologie

Substratul litologic este variat, format din nisipuri eoliene și depozite de loess, iar tipurile de sol întâlnite sunt cernoziomuri, faeoziom vertic și psamosol molic.

Hidrologie

Principalul curs de apă este râul Bârlad, afluent al râului Siret, cu care face joncțiunea în imediata apropiere a sitului. Debitul acestuia este permanent, cu tendințe de inundație în anii cu precipitații abundente. Datorită prezenței pânzei freatice aproape de suprafață, pe alocuri apar mici petice de mlaștină cu o vegetație specifică și o influență bioclimatică sesizabilă asupra arealului. Izvoarele, rar întâlnite în sit, au debite foarte mici, cu ape ușor mineralizate.

Aspecte climatologice

Situl se află în climat temperatul, cu o temperatură medie anuală de 10,8 °C și o amplitudine termică anuală de 25,7 °C. Temperatura maximă înregistrată este de 39,4 °C, în luna august. Se remarcă astfel potențialul termic ridicat al verilor care conduce la o perioadă de vegetație lungă. Nu sunt geruri timpurii sau târzii care să afecteze componenta floristică. Precipitațiile medii anuale ajung la 467 mm. Vânturile predominante bat dinspre nord.

Biocenoza

Vegetația

Pe 89% din suprafața sitului se întâlnește habitatul de Păduri ripariene mixte de luncă cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*), cu un grad de închidere al coronamentului de 70-80%, ceea ce determină ca speciile de graminee să fie slab reprezentate și în consecință solul să nu fie înțelenit. Se remarcă în acest habitat structura naturală foarte bine conservată reprezentată printr-o diversitate mare a speciilor și alternarea porțiunilor de pădure închisă cu rarişti și poieni, dar și printr-o regenerare naturală de mare amploare a speciilor arborescente edificatoare pentru habitat (stejar, frasin și ulm). Pe lângă stejarul pedunculat apar în sit două specii de frasini indigeni (frasinul de câmp și sporadic, frasinul pufos) și trei specii de ulmi indigeni (ulmul de câmp, ulmarul și mai rar, velnișul). În anumite porțiuni există un al doilea etaj de arbori constituit din jugastru, arțar tătărăsc, carpen și tei argintiu. Există porțiuni unde subarboretul este foarte bine dezvoltat și asigură o bună protecție a solului, fiind format din păducel, sânger, lemn câinesc, măceș, salbă moale, alun, soc negru, curpen de pădure și izolat din spinul cerbului. În porțiunile depresionare, care sunt foste brațe inundabile din vechea albie a Bârladului, apar insule de plop alb și cenușiu, iar într-o parcelă din pădure apare un ochi de mlaștină cu vegetație specifică. În sit apar specii rare și protejate ca laleaua pestriță, stupinița, usturoiul de nisip, căpșunica, garofița capitată, nemțișorii fisurați, floarea focului, mlăștinița, ghiocelul bogat de vară, cuibul pământului sau untul vacii.

Fauna

În sit predomină fauna specifică pădurilor ripariene de luncă, în care se remarcă mistrețul, căprioru, vulpea, specii de ciocănitori, presuri, granguri, pitulici, cinteze etc. Aceste habitate adăposteau în trecut și populații de lup și râs, dispărute în totalitate în zilele noastre. Dunele de nisip din sit sunt habitatul propice pentru șarpele termofil și șopârla de nisip, iar în afara pădurii, pe câmp, se pot întâlni iepuri, vulpi, potârnichi, prepelițe și ciocârlii.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei peste 600 de locuitori ai satului Torcești se ocupă cu agricultura, creșterea animalelor, iar ca activități economice principale ale comunei amintim morăritul, exploatarea agregatelor de balastieră, comerțul și mica industrie. Localitatea are alimentare cu apă potabilă, însă la sistemul de canalizare nu sunt racordate toate gospodăriile. Sistemul de încălzire este individual, cu lemne.
Au fost găsite dovezi ale unei așezări omenești pe teritoriul comunei din epoca neolitică, respectiv neoliticul târziu, de unde provin cele peste 65 de microlite cioplite din silex gălbui-cerat. În zilele noastre, ca element arhitecturale, se remarcă biserica din Torcești, care datează din anul 1907. Localnicii sărbătoresc Ziua comunei în data de 2 iulie, odată cu sărbătorirea Voievodului Ștefan cel Mare, care a fost ales patron spiritual al comunei datorită prezenței acestuia în trecutul localității.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Utilizarea fertilizatorilor și a pesticidelor în agricultura practicată în afara sitului poate determina schimbări în compoziția solului, cu efecte asupra speciilor și habitatelor din sit. De asemenea, cu efecte directe asupra sitului sunt lucrările de regularizare și îndiguire a cursului Bârladului, care au modificat regimul pedo-hidric al zonei și influențează vitalitatea frasinilor (care preferă solul cu o umiditate mai ridicată). Tot o amenințare la nivelul compoziției habitatului pentru care a fost desemnat situl este și pătrunderea salcâmului, care în caz de extindere poate lua locul unor specii native.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent, pe teritoriul sitului există un panou de informare și trei puncte de intrare, fiind necesare însă mai multe amenajări/dotări, după cum urmează: trei panouri de avertizare/atenționare, șase panouri de informare, un punct de informare, două amenajări pentru observare/supraveghere, două bariere, trei trasee turistice, două locuri de campare cu vetre de foc și un punct pentru colectarea deșeurilor.

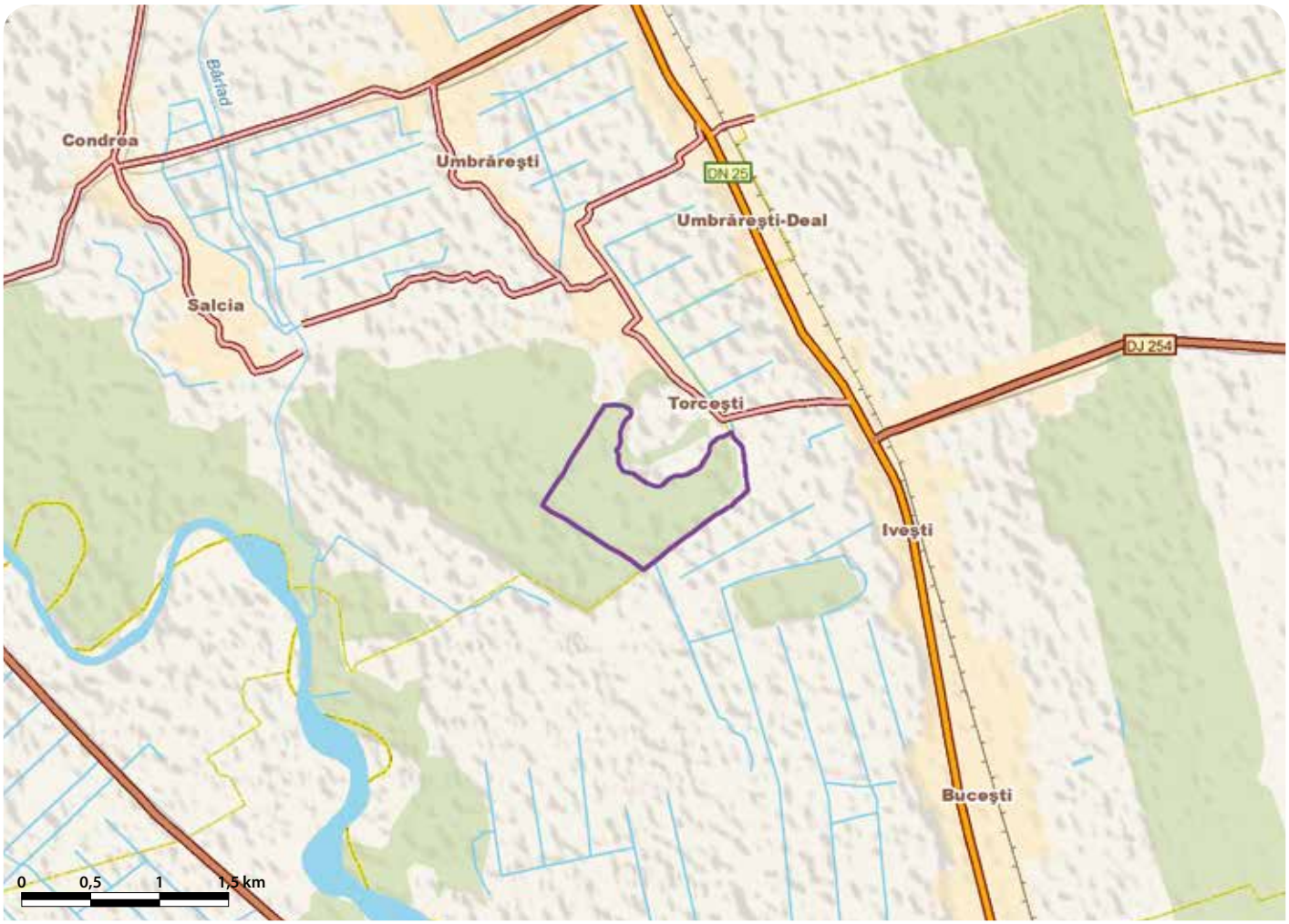

PĂDUREA TROIANU - RO SCI 0179

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Teleorman: Troianul.

Suprafaţa: 79 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 1' 17"; Long. E 25° 0' 42"
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea**: 107 max., 83 min., 103 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face din satele Troianul sau Vatra, la care se ajunge din DN65E sau DJ658B. Încă din cele mai vechi timpuri, zona a fost brăzdată de numeroase drumuri, dintre care amintim drumul pescarilor, care datează încă din perioada romană și urmează vechile poteci daco-romane, drumul oii, pe care își duceau ciobanii oile la iernat, drumul sării, drumul untului și drumul diligenţei.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice; **91AA** - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer și gorun.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Acest sit conservă habitatele de pădure cu cer, gârniță și stejar brumăriu, remarcabile printr-un grad înalt de stabilitate și maturitate, care le face extrem de rezistente la presiunea factorilor naturali externi precum seceta prelungită, înmulţirea în masă a anumitor insecte. De asemenea, situl conservă o populaţie bine închegată de bujor românesc care se întinde pe mai multe hectare de pădure.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic situl face parte din Câmpia Română, subdiviziunea Câmpia Boianului, având un fundament cristalin. În zonă au fost identificate nenumărate elemente care confirmă caracterul de falsă câmpie tectonică, acoperită de o cuvertură piemontană. Sunt prezente depozite loessoide constituite din loess eolian, prăfos și lehmuri roșcate, care acoperă ca o cuvertură această zonă și stau pe un pat argilos sau marnos roșcat, care apare cu intercalaţii de nisipuri sau pietrişuri mărunte.

Pedologie

Solurile actuale aparţin complexului solurilor negre și brune argiloase și complexului solurilor cernoziomice, dintre care apar în sit doar cernoziomurile levigate și cele levigate podzolite.

Hidrologie

Pânza de apă freatică se află la adâncimi diferite, stratul acvifer fiind situat între 1 și 30 m, în unele locuri chiar mai adânc. Apa este bună de băut și localnicii o exploatează prin fântâni sau cișmele. Principalul curs de apă din vecinătatea sitului este Urluiul, afluentul de stânga al râului Călmăţui, care nu este un râu adânc sau cu o lăţime prea mare, dar care are apă tot timpul anului, formând din loc în loc bălţi și vărsându-se în Dunăre.

Aspecte climatologice

Situl aparţine sectorului cu climă continentală specifică Câmpiei Române, cu veri foarte calde și secetoase cu ploi cu caracter de aversă și ierni lungi și reci, cu viscole rare. Media temperaturii multianuale în sit este mai ridicată cu 1 °C faţă de restul ţării, aici atingându-se frecvent vara peste 40 °C. Valoarea maximă a umidităţii relative a aerului este atinsă în luna ianuarie, iar valoarea minimă în lunile iunie și august. Precipitaţiile sunt mai slabe decât în restul ţării. Vânturile care predomină în această regiune sunt Crivăţul, Austrul și Băltăreţul, toate având caracter discontinuu în timp. Crivăţul este vântul dominant și bate cu violenţă în lunile de iarnă, aducând zăpadă, frig și geruri mari, iar vara provoacă încălziri puternice și uscăciune, deși în această perioadă bate foarte rar. Austrul este un vânt uscat și fierbinte care aduce secetă vara și geruri puternice iarna, iar Băltăreţul, vânt cald și umed, bate la începutul primăverii dinspre Dunăre, aducând ploaie.

Biocenoza

Vegetaţia

Stratul arborescent este dominat în proporţie de 95% de cer, alături de care apar gârniţa, stejarul pufos și cel brumăriu. Deoarece tulpinile și coronamentele arborilor prezintă o stare de sănătate foarte bună, nefiind atacate de nicio specie de insecte, se consideră că aceste cerete sunt unele dintre cele mai stabile biocenoze forestiere. Subarboretul este slab dezvoltat fiind format din păducel, arţar tătăresc, ulm de câmp, salbă moale, sânger, corn, lemn câinesc, răsură și călin. Stratul ierbos este bine reprezentat în sit, fiind alcătuit din multe specii, dintre care amintim degetarul, ruscuţa primăvăratică, salvia, usturoiţa, iarba porcului, cătușa, spanacul sălbatic, păruşca, iarba bărboasă, zămoşiţa, sunătoarea, talpa gâștei, iarba grasă, mohorul galben sau colţul babei. Caracteristică acestui sit este și prezenţa expresivă a bujorului românesc, specie vulnerabilă și rară, care are aici are o populaţie bine închegată pe o suprafaţă de 4 ha.

Fauna

Altitudinea scăzută și apropierea de localităţi limitează compoziţia faunei, varietatea florei și vegetaţiei și accesibilitatea ei, determinând însă efective ridicate de căprioari, mistreţi, iepuri dar și șoareci de pădure. În sit întâlnim numeroase specii de păsări dintre care amintim ciocănitoarea pestriţă mare, mierla, măcăleandrul, cinteza, muscarul mic, piţigoiul mare și cel albastru, graurul, cucul, buha, cucuveaua, uliul porumbar, pupăza etc. Dintre reptile au fost identificate aici șopârlele cenușii și cele de câmp. Entomofauna este reprezentată de gărgăuni sau lupul albinelor, ţânţari, gărgăriţe, greieri, urechelniţe, fluturi, libelule etc. Au fost remarcate pe frunze foarte puţine gale ale insectelor miniere, care preferă aici cioturile tăiate cu mici scorburi.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei peste 3000 de locuitori ai comunei se ocupă cu agricultura, creșterea animalelor, pescuitul, apicultura, comerţul și prestările de servicii. În trecut erau foarte răspândite confecţionarea îmbrăcămintei, a uneltelor și a obiectelor din gospodărie utilizând in, cânepă, stuf, papură, sălcii, răchite, precum și mătase din producţie proprie. Aceste localităţi sunt alimentate cu apă potabilă, neexistând însă canalizare, iar sistemul de încălzire este individual, cu lemne. Ziua comunei coincide cu serbarea bujorului românesc și se celebrează în luna mai.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Plantarea salcâmului în sit sau în vecinătate poate avea un efect negativ asupra acestuia.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent, situl are doar panouri de informare și amenajări pentru colectarea deșeurilor, fiind necesare observatoare și foișoare pentru observaţii ornitologice.

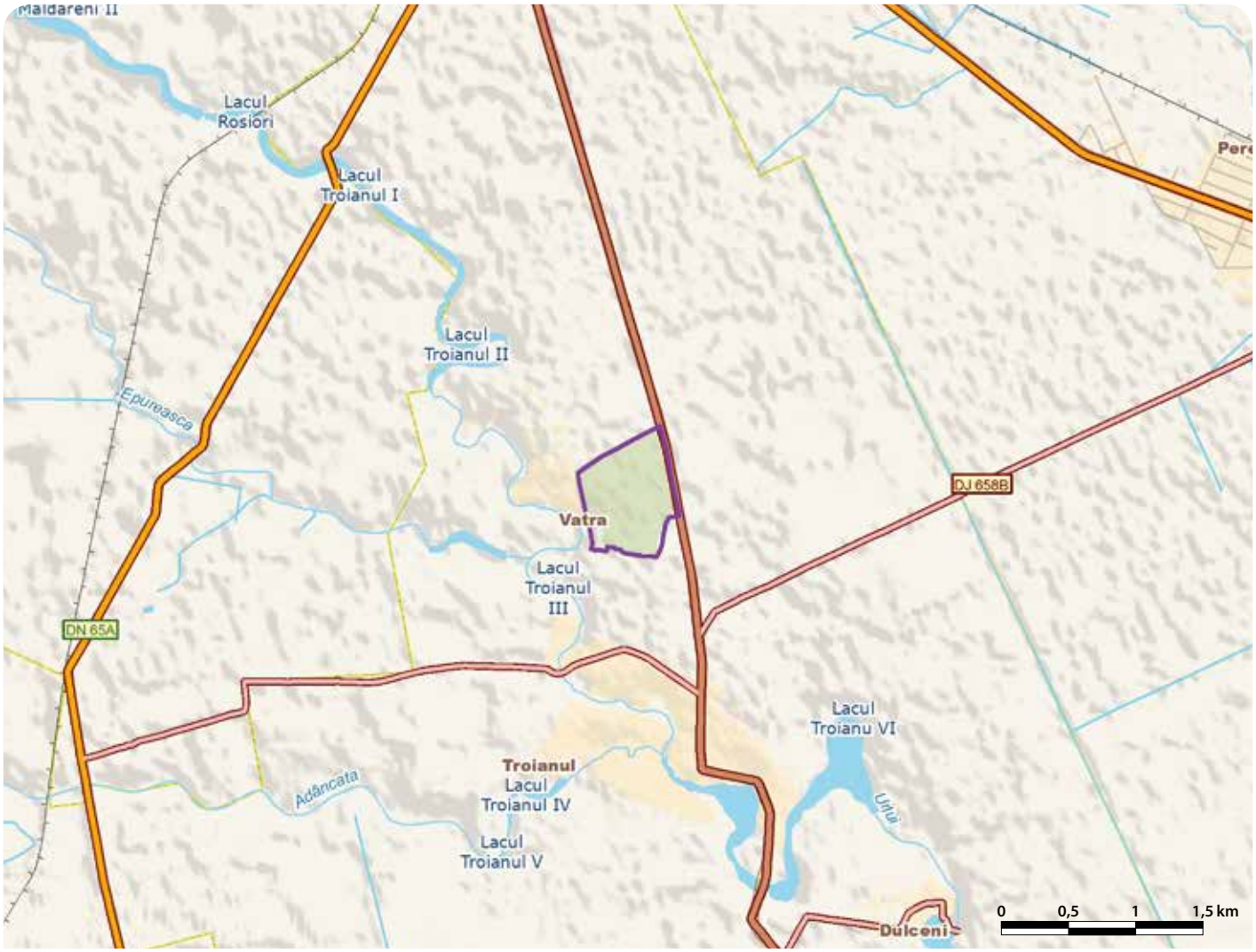

PĂDUREA URICANI - ROSCI0181

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Iaşi: Miroslava.

Suprafaţa: 114 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 8′ 37″; Long. E 27° 29′ 18″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Câmpia Moldovei
Altitudinea: 163 max., 83min., 142 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din DN28 (Iaşi-Podul Iloaiei) imediat la vest de localitatea Valea Lupului se vireazǎ spre sud (indicatorul spre Uricani) pe DC25. Situl se află la sud de satul omonim şi la vest de şosea.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110* - Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este important din punct de vedere botanic prin existenţa în aceasta arie a unui tip de pădure de silvostepă edificat de specii de stejar termofile precum gorunul auriu şi stejarul brumăriu, specii ce sunt dominante în arboret. De asemenea, în această pădure au fost identificaţi şi patru hibrizi interspecifici de stejar care ating stadiul de maturitate. Toate aceste specii hibride îmbogăţesc valoarea genetică a pădurii. Situl se suprapune în mare măsură cu Rezervaţia naturală Pădurea Uricani.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere regional geomorfologic, situl se află în Câmpia Moldovei. Pădurea Uricani se întinde la obârşia unui mic pârâu cu caracter torenţial, sculptat într-un versant de deal cu expoziţie nordică în sit care coboară de la o altitudine de 156 m spre lunca râului Bahlui. Roca de bază este reprezentată de argile şi nisipuri.

Pedologie

Sunt prezente faeoziomuri, cambisoluri eutrice şi luvisoluri haplice.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică a rezervaţiei face parte din Bazinul Râului Bahlui, aflându-se la mai puţin de 2 km de râul mai sus menţionat. Situl forestier se află în partea superioară a bazinetului torenţial, iar satul omonim în partea inferioară. Ca atare există aici un exemplu relativ rar întâlnit de valorificare şi organizare ecologică tradiţională a spaţiului de viaţă, pădurea extinsă în toată partea superioară a pârâului ce alimentează satul asigurând puritatea apei acestuia.

Aspecte climatologice

Influenţele climatice care se resimt sunt cele est-europene, de tip temperat-continental moderat, reprezentate prin veri calde şi secetoase, cu temperaturi ce pot atinge 40 °C, şi ierni aspre şi geroase. Situl se înscrie în condiţiile generale ale climatului de dealuri, cu temperaturi medii de 6-8 °C şi precipitaţii de 500-700 mm/an ce se încadrează în tipul continental, caracterizat prin maxim pluvial în lunile mai-iunie şi minim în februarie. Un fenomen specific îl constituie ploile de vară sub formă de averse, uneori foarte puternice.

Biocenoza

Vegetaţia

În acest sit forestier stratul arborilor este reprezentat de stejar pedunculat, care este dominant, gorun auriu, stejar brumăriu, frasin, cireş. Pe lângă speciile enumerate anterior se întâlnesc arţarul tătăresc, jugastrul. Stratul arbuştilor este dominat de porumbar, păducel, soc negru, lemn câinesc, sânger.

Fauna

Fauna sitului este caracteristică regiunii de deal, dintre amfibieni fiind semnalat broasca râioasă de pădure şi brotăcelul. Mamiferele sunt reprezentate de căprior, mistreţ, vulpe, pisică sălbatică. În sit a fost observată şi o insectă de interes comunitar, rădaşca. Dintre păsările prezente în zonă amintim şorecarul comun, huhurezul mic, ciocănitoarea pestriţă mică, ciocănitoarea pestriţă mare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Populaţia de mici fermieri în satul Uricani este puternic dependentă de facilităţile oferite de cel mai mare centru urban al Moldovei, municipiul Iaşi, aflat în imediata apropiere. Din acest punct de vedere, micul sat este practic un fel de suburbie a acestuia, fiind situat la doar 3 km de marea fabrică de antibiotice de pe platforma industrială a oraşului.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activităţile antropice sunt cele uzuale de exploatare forestieră, care nu afectează situl. La limita sitului se semnalează o creştere a densităţii construcţiilor. Limita satului Uricani coincide cu cea a sitului fapt ce poate genera presiuni suplimentare.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este prevăzut cu panouri de avertizare/atenţionare, un panou de informare, dar nu şi cu panouri de orientare. Sunt necesare un punct de informare, unul de depozitare a deşeurilor şi o potecă de vizitare.

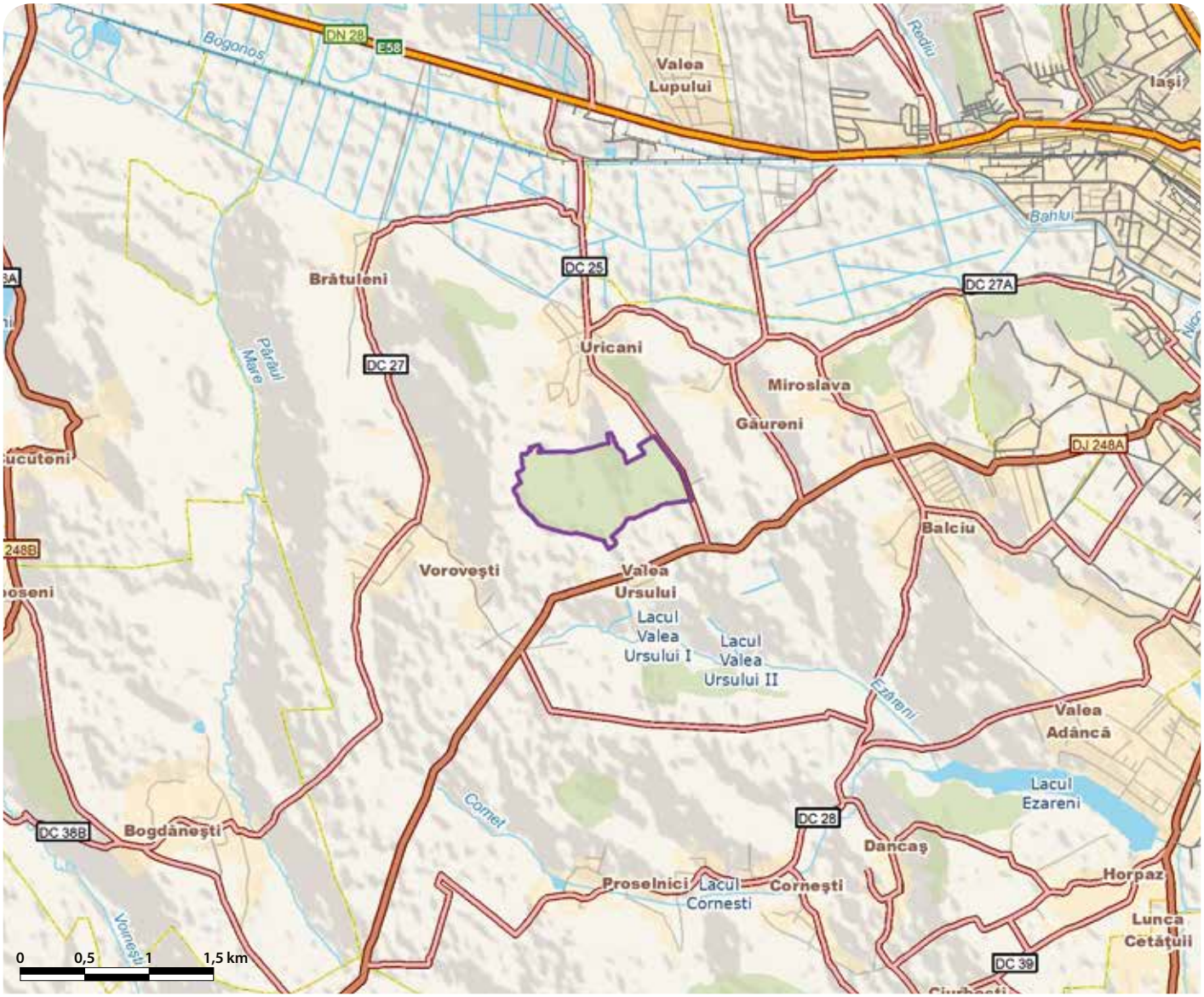

PĂDUREA VERDELE - RO SCI 0182

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Vrancea: Nistorești.

Suprafața: 261 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 47' 51"; Long. E 26° 34' 59"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1244 max., 601 min., 853 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL **DF** DA
În sit se poate ajunge din Focșani, pe DN2D, până în Valea Sării, cu continuare pe DJ205D până în Năruja și apoi pe DJ205M până în Brădetu, din capătul vestic al acestui sat utilizându-se un drum forestier care duce în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3220 - Vegetație herbacee de pe malurile râurilor montane; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **6520** - Fânețe montane; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** Croitor mare (*Cerambyx cerdo*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Trăsătura caracteristică a sitului este dată de puternica fragmentare a reliefului ce determină o mare complexitate a ecosistemelor prezente și o individualizare a unui spațiu de mare valoare științifică și peisagistică. Situl protejează unele dintre cele mai reprezentative habitate pentru carnivorele mari din sectorul central estic al Munților Vrancei, asigurând astfel funcționalitatea rețelei de protecție a acestora, datorită rolului pe care îl îndeplinește, de coridor ecologic și zonă de refugiu și reproducere pentru aceste specii care au aici o stare excelentă de conservare. Valoarea sitului este întregită de prezența tritonului carpatic și a croitorului mare, ambele specii având populații bine conservate. Situl se suprapune aproape în totalitate peste rezervația naturală cu același nume.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în sectorul central estic al Munților Vrancei, în sectorul montan al Nărujei, ocupând ambii versanți din sectorul inferior al cheilor acestui râu. Trăsătura caracteristică este puternica fragmentare, cu o energie de relief mare, valoarea maximă înregistrându-se în cheile săpate de Năruja unde succesiunea sectoarelor înguste de tip canion cu sectoare de luncă sau mici bazinete dau un aspect de o mare valoare științifică și peisagistică. Structura geologică este formată din depozite oligocene și miocene alcătuite din alternanțe de pachete groase de gresie cu șisturi grezoase și bituminoase, gipsuri, marne și argile, dar și cu conglomerate breciforme. În procesele orogenetice, aceste depozite au fost foarte puternic cutate de la vest spre est, rezultând trei mari cute care au suferit o serie de fracturări tectonice.

Pedologie

Solurile cele mai frecvent întâlnite în sit sunt cele brun acide, litice sau tipice, urmate de solurile brune feriiluviale litice, puternic influențate de climatul umed și răcoros. Grosimea stratului de sol depinde de unghiul de pantă și covorul vegetal, în sectoarele mai largi ale văii Năruja întâlnindu-se și soluri aluvial coluviale. Pe versanții cheilor, unde unghiurile de pantă sunt mari nu există condiții de solificare și de instalare a vegetației, cu excepția unor mici polițe structurale cu sol.

Hidrologie

Principala arteră hidrografică a regiunii este Năruja, lungimea totală a rețelei hidrografice de suprafață suprapusă sitului fiind de 2,2 km. Pârâul Verdele și Pârâul Câțelei sunt cei doi afluenți ai Nărujei de pe teritoriul sitului.

Aspecte climatologice

Clima are un caracter temperat-continental, media anuală a temperaturilor fiind de 7-8 °C, iar nivelul precipitațiilor de 1000 mm/an, intervalul cel mai ploios fiind primăvara, iar cel mai secetos, iarna. Vânturile dominante sunt cele din vest, bogate în precipitații în general, situl fiind adăpostit față de acțiunea vântului și neavând astfel loc rupturi și doborâturi de arbori.

Biocenoza

Vegetația

Situl protejează și menține integritatea a șase habitate de interes comunitar care au o stare de conservare bună pe întreg perimetrul acestuia. Valoarea ecologică a sitului este susținută de caracteristicile arboretelor forestiere de tip natural fundamental, pluriene, cu vârste între 110 și 150 de ani, formate în principal din fag, molid și brad, la care se adaugă pe suprafețe restrânse arborete artificiale, relativ echiene, de 10-15 ani. Pantele mari pe care vegetează aceste păduri au un aspect peisagistic rar întâlnit, dar și unul științific datorat fâgetelor seculare care au în covorul ierbos ca specii diferențiatoare pe cele de mălaiul cucului (Păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum*), steluțe (Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*) sau tătăneasă (Păduri dacice de fag *Symphyto-Fagion*). În pădurile de amestec, în afara speciilor edificatoare de fag, molid și brad există diseminate și exemplare de mesteacăn, paltin de munte, pin, plop sau scoruș de munte, iar de-a lungul pâraielor se întâlnesc frecvent arinișuri. Poienile din interiorul sau de la limita pădurilor reprezintă un habitat de fânețe montane protejat la nivel comunitar, cu o mare diversitate de plante precum păiușul roșu, gușa porumbelului, narcisa, iarba câmpului, vițelarul, ovăsciorul auriu, petrinjeii mari, crinul, bănica, brânca ursului, alături de care apar multe alte specii. În zona de tranziție dintre pădure și fânețe apare un alt habitat de interes comunitar, situat în benzi naturale de tranziție formate din comunități cu ierburi înalte iubitoare de umiditate precum zburătoarea, gălbinelele, trestioara, crețușca, bunghișorul și iarba câmpului. În covorul ierbos au fost identificate peste 200 de specii de plante superioare având cele mai diferite origini fitogeografice. Dintre speciile endemice prezente în sit menționăm tătăneasa, clopoțeii și margareta ochiul boului.

Fauna

Fauna sitului este cea caracteristică pădurilor de foioase sau de amestec din Carpații Orientali. Gradul mare de naturalitate și lipsa activităților antropice atribuie acestei suprafețe un rol foarte important ca zonă de refugiu, hrănire, reproducere și coridor ecologic pentru numeroase specii, dintre care se remarcă cele trei carnivore mari (ursul brun, lupul și râsul). Aceste specii au o stare de conservare excelentă, realizată pe baza existenței unei rețele ecologice locale pentru protecția carnivorelor mari din județul Vrancea, din care acest sit face parte. Arealele de stâncărie din sit oferă condiții optime pentru hibernarea exemplarelor de urs, dar și zone ideale de creștere a puilor de râs și lup. Dintre mamiferele mici sunt bine reprezentate rozătoarele precum șoarecele scurmător, șoarecele de câmp, șoarecele de pământ, șoarecele de casă, șoarecele gulerat, șoarecele dungat, șoarecele de pădure, pârșul de alun și veverița. Alte mamifere prezente în sit sunt cerbul carpatin, pisica sălbatică, vulpea, mistrețul, bursucul și căprioru. Herpetofauna este cea caracteristică etajului montan, fiind prezente specii ca tritonul carpatic (specie de interes comunitar), șopârla de ziduri, șopârla de munte, vipera comună, năpârca, șarpele de alun, broasca râioasă brună, broasca râioasă verde și broasca roșie de munte. Avifauna este cea tipică pădurilor de foioase sau amestec, formată din foarte multe specii dintre care menționăm pițigoiul de brădet, pițigoiul cu creastă, pițigoiul de munte, țoiul, sturzul cântător, gaița, cinteza de pădure, pitulicea sfârâitoare, pitulicea fluierătoare și cea mică, măcăleandrul, florintele, aușelul cu cap galben și cel sprâncenat, sturzul de vâsc, pântărușul, șorecarul comun, ciocănitoarea neagră, cocoșul de munte, ierunca, forfecuța, alunarul, fâsa de munte, alături de multe altele. Nevertebratele sunt foarte bine reprezentate în special de insecte, dintre care se remarcă croitorul mare al stejarului, o specie protejată în spațiul comunitar care se află aici într-o stare bună de conservare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Economia comunei se bazează pe creșterea animalelor, cultivarea terenului agricol, exploatarea și prelucrarea brută și finită a lemnului, procesarea și valorificarea produselor animaliere, colectarea și prelucrarea fructelor de pădure, a ciupercilor și a plantelor medicinale. În ultimul timp, tot mai mulți localnici desfășoară activități specifice agroturismului montan. Comuna Nistorești nu dispune de canalizare sau de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat, iar locuințele sunt încălzite în sistem individual, cu lemne.
Teritoriul a oferit condiții favorabile pentru desfășurarea vieții omului încă din epoca nouă a pietrei (neolitic), fiind descoperite nenumărate dovezi arheologice în acest sens. Printre realizările de seamă ale locuitorilor acestor meleaguri se numără și monumentele de artă în lemn, bisericile și schituri care datează încă din secolul al XVIII-lea. Arhitectura locală a locuințelor prezintă elemente sculpturale de lemn, construcțiile având acoperișul din șindrilă, precum și o prispă de lemn în fața casei numită tărnaț. Bogata rețea hidrografică a favorizat utilizarea energiei naturale încă din cele mai vechi timpuri, păstrându-se și astăzi morile și fierăstraiele pe apă, căutate și apreciate de vizitatori. Fiind localități izolate, multe dintre tradițiile populare s-au păstrat, localnicii îmbrăcând cu mândrie portul local nu numai duminica, ci și cu ocazia tuturor sărbătorilor locale sau naționale.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În general, impactul antropic în interiorul sau în afara sitului este redus datorită accesibilității dificile a terenului și a lipsei drumurilor forestiere.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de următoarele dotări și amenajări care nu sunt suficiente, fiind necesară suplimentarea acestora: panouri de avertizare și de informare, bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare și trasee turistice. Mai sunt necesare amenajări pentru observare și supraveghere și locuri de campare cu vetre de foc.

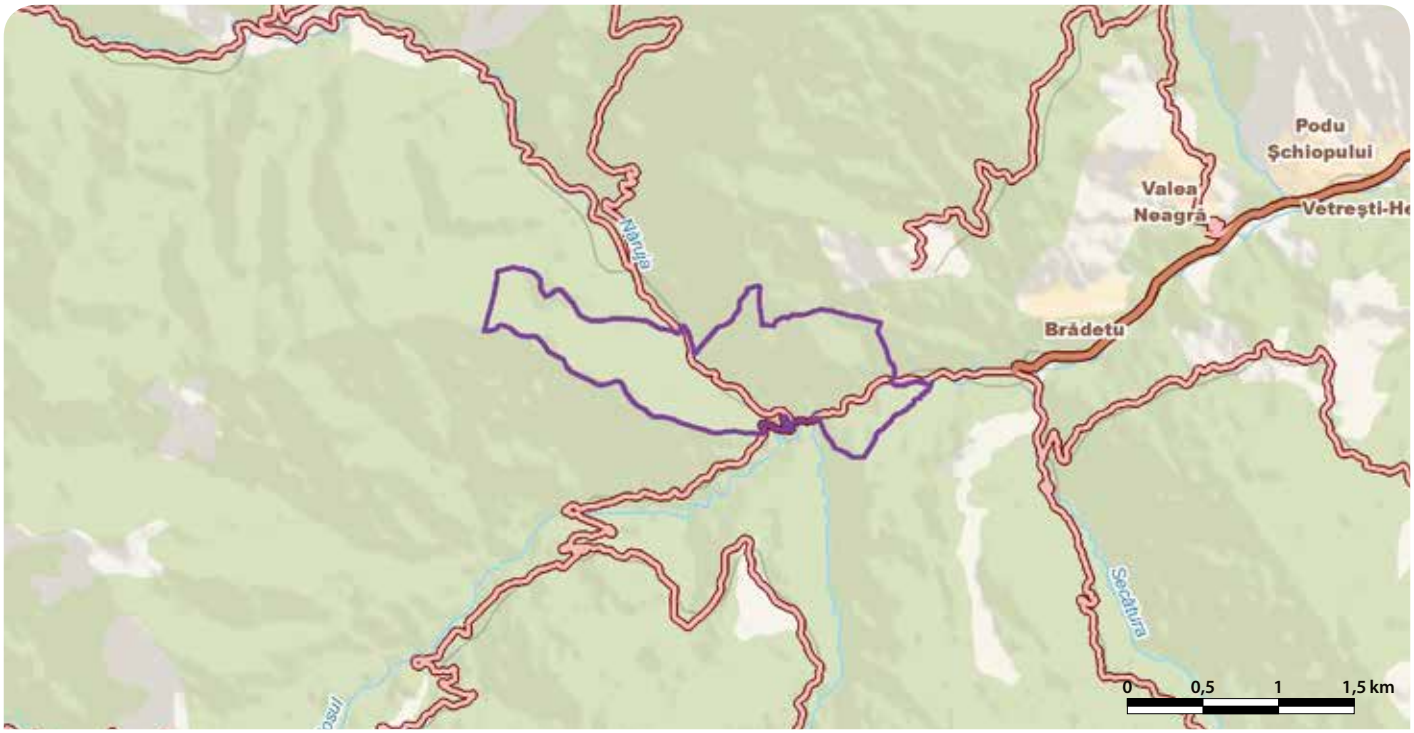

PĂDUREA VLĂDILA - RO SCI 0183

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Olt: Vlădila, Redea.

Suprafața: 407 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 0' 29"; Long. E 24° 22' 21"
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea**: 123 max., 94 min., 114 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR ~~CFF~~ DN DJ ~~DL~~ DF ~~DA~~
Accesul se poate face din DN54 (Corabia-Slatina), care trece prin satul Vlădila, (limitrof sitului) sau din DJ642A (Vlădila-Rodunda), care străbate situl. Se poate ajunge și cu trenul, pe ruta Corabia-Slatina, cu coborâre în gara Frăsinet.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91I0* - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl cuprinde pădurea Vlădila, unde a fost identificat habitatul prioritar la nivel european de vegetație de silvostepă eurosiberiană cu stejari. Starea de conservare a acestui habitat este medie, din cauza degradării compoziției inițiale prin începerea unui proces de înlocuire treptată a stejarilor cu salcâmi. Prezența râului Vlădila adaugă un plus de valoare sitului.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în Câmpia Română, fiind caracterizat de o altitudine mică (sub 130 m) și o pantă lină a reliefului. Geologic au existat două perioade, una precuaternară de subsidență marină și lacustră și una cuaternară, în care întreaga depresiune a devenit uscat prin depunerea materialelor sedimentare (calcare, gresii, marne, argile, nisipuri și pietrișuri).

Pedologie

Solurile întâlnite pe suprafața sitului sunt cernoziomul cambic și psamosolul molic. Cernoziomul cambic are un orizont humic mai subțire decât la cernoziomurile propriu-zise, iar psamosolurile sunt soluri neevoluate axate pe acumulările bogate de nisip.

Hidrologie

Situl este străbătut de la vest la est pe toată lungimea sa de râul Vlădila, împreună cu afluentul acestuia, pârâul Redea. Pe cursul râului Vlădila a fost ridicat un baraj, dând naștere lacului de acumulare Vlădila II.

Aspecte climatologice

Situl se găsește într-un climat temperat-continental, cu nuanțe de climat secetos, în care temperatura medie anuală ajunge la valori de 11,5 °C, iar media anuală a precipitațiilor are valori cuprinse între 550 și 600 mm.

Biocenoza

Vegetația

Situl cuprinde pădurea Vlădila, unde a fost identificat habitatul prioritar la nivel european vegetație de silvostepă eurosiberiană cu stejari, aflat aici într-o stare de conservare medie, pădurea degradându-se treptat prin înlocuirea stejarilor cu salcâmi. Stratul arbuștilor este puternic dezvoltat, fiind compus din păducel, porumbar, măceș, corn, salbă râioasă, salbă moale, lemn câinesc, scumpie, dârmox și verigariu. Stratul ierburilor și subarbuștilor este dominat de mărgelușe, cerențel și silnic, iar în poieni se găsesc păiușul stepic, colilia și sadina. Alte specii importante sunt golomățul, sânziana, aliorul, fragii de câmp, firuța de pădure, coșaci, rogoz, pecetea lui Solomon, mărgica, măzărichea, iarba fiarelor, viorelele nemirositoare, dumbățul, rutișorul, păiușul, iarba grasă, scrântitoarea, poala Sfintei Mării, năprasnicul, aglica, frăsinelul, coroniștea și multe altele.

Fauna

Fauna este reprezentată de numeroase specii de nevertebrate din diverse grupe sistematice. Amfibienii cei mai frecvenți întâlniți sunt broasca roșie de pădure, broasca râioasă verde, brotăcelul, broasca mare de lac, alături de care se mai găsesc și tritonii. Dintre reptile sunt prezenți șerpii de casă și cei de apă, șopârla de câmp și năpârca. Păsările sunt cele mai frecvent întâlnite grupe de vertebrate, cu multe specii cuibăritoare așa cum sunt cucul, ciocănitoarea pestriță mare și cea mică, ghionoaia verde, ciufuf de pădure, cinteza de pădure, măcăleandru, ochiul boului, presura galbenă, brumărița de pădure, pitulicea mică, silvia de câmp și cea mică, șorecarul comun, uliul găinar și uliul păsărar, șoimul rândunelelor, alături de multe altele. Mamifere comune în sit sunt căprioarul, bursucul, mistrețul, vulpea și iepurele.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Ocupațiile locuitorilor au caracter de subzistență, cultivându-se cereale, plante tehnice sau furajere și crescându-se animale în ferme mici sau individual, în gospodării. Exploatarea forestieră, comerțul, morăritul și panificația sunt alte îndeletniciri ale oamenilor din zonă. Se practică pescuitul sportiv pe lacurile din zonă. Localitățile beneficiază parțial de alimentare cu apă, rețeaua de canalizare lipsind în totalitate. Încălzirea locuințelor se face individual, cu lemne.
Cercetările arheologice de la Vlădila atestă prin vestigii urmele unor străvechi așezări din neoliticul timpuriu, perioada bronzului și epoca romană, prima mențiune documentară a comunei fiind din secolul al XVI-lea. Din vechime răzbat până în prezent lăcașurile de cult și bisericile ale căror hramuri sunt cinstite în fiecare an. Creația artistică și spirituală a locuitorilor se regăsește în manifestări multiple. Folclorul obiceiurilor s-a perpetuat în forme bine păstrate precum colindatul și plugușorul, care sunt sărbătorite printr-o seamă de dansuri cu măști. Primăvara este închinată Paparudei, obicei străvechi și magic menit să asigure ploile necesare creșterii recoltelor. Bucuria locuitorilor se manifestă cu ocazia Sărbătorii Câmpenești, a Întâlnirii cu Fii Satului și a Horei Tradiționale de Paște.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Pășunatul periodic în pădure are efect negativ asupra sitului dacă turmele pătrund în pădure. Managementul forestier general afectează sporadic situl atunci când se extrag arborii bătrâni, uscați, scorburoși. Plantarea artificială este dăunătoare în cazul în care speciile plantate ajung să le înlocuiască pe cele inițiale.

ADMINISTRAREA SITULUI

Este necesară dotarea sitului cu panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărți), puncte de informare, trasee tematice, puncte de colectare a deșeurilor. Barierele care au fost puse pentru restricționarea accesului motorizat pe drumurile forestiere sunt insuficiente, fiind necesară suplimentarea acestora.

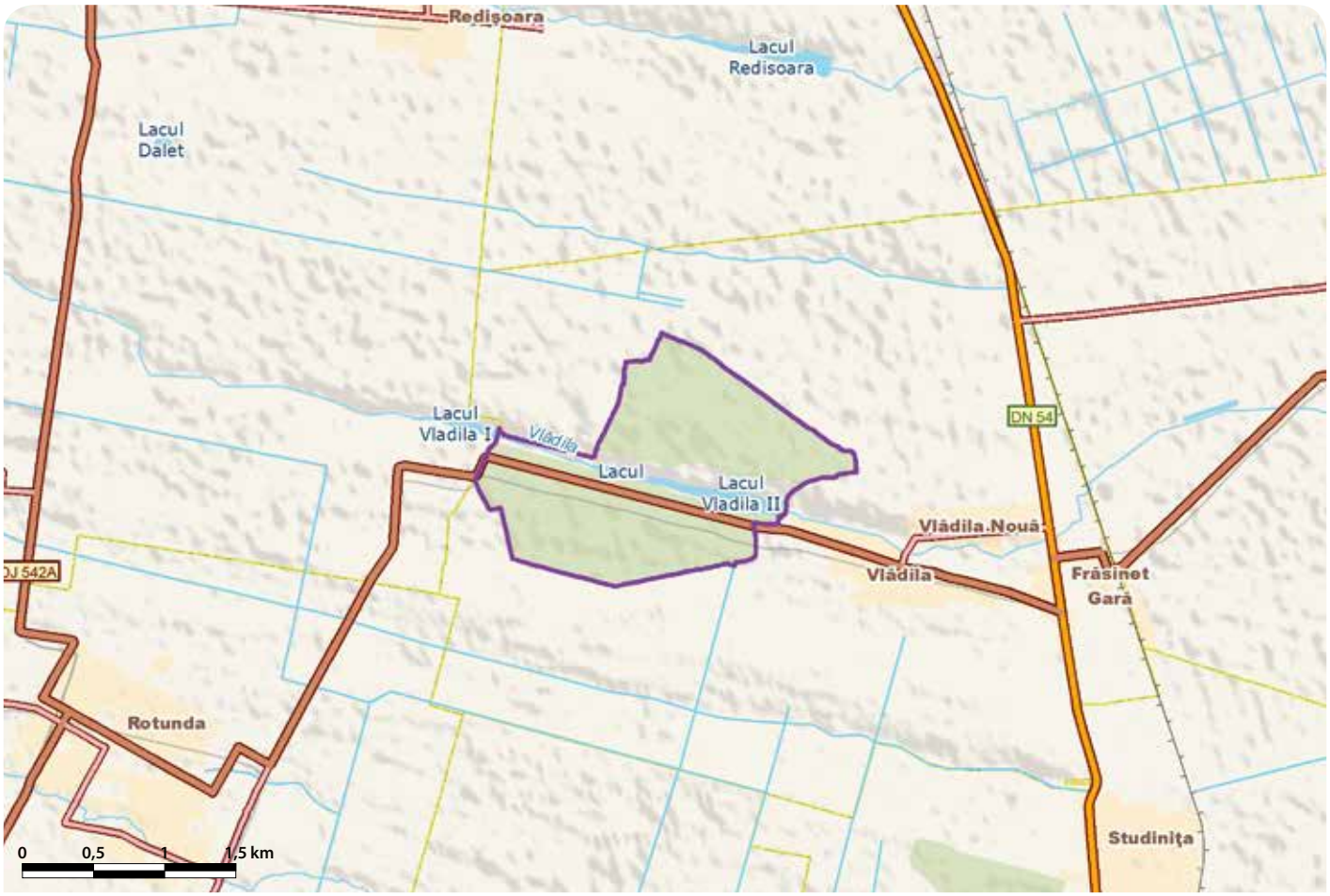

PĂDUREA ZAMOSTEA-LUNCA - RO SCI 0184

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Botoșani: Cândești, Vârfu Câmpului.
Județul Suceava: Zamostea, Grămești, Zvoriștea.

Suprafața: 299 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 52' 35"; Long. E 26° 15' 29"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Sucevei
Altitudinea: 303 max., 271 min., 283 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
DN29C care leagă Botoșani de Siret intersectează situl în dreptul localității Lunca. DJ291A care leagă localitățile Bălinești de Lunca, permite abordarea sitului pe mai multe sectoare ale sale.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91F0 - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Liliac comun (*Myotis myotis*). **Nevertebrate:** Croitorul cenușiu (*Morimus funereus*) • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*). **Pești:** Avat (*Aspius aspius*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl protejează un vechi fragment de pădure de luncă inundată periodic de Siret, formată în principal din stejari bătrâni în asociație cu mai multe specii, care se află într-o stare foarte bună de conservare și care, împreună cu ecosistemele acvatice pe care le mărginește, oferă condiții de habitat ideale pentru mai multe specii de interes comunitar de pești, reptile, lilieci, insecte și plante. În timpul inundațiilor, situl își mărește diversitatea habitatelor prin apariția bălților, japșelor și formațiunilor stuficole înmlăștinite, care adăpostesc o biodiversitate foarte mare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situată în Podișul Sucevei din sectorul nordic al culoarului Moldova-Siret, Lunca Zamostei se prelungește de la terasa inundabilă a Siretului spre piemontul subcolinar. Din punct de vedere geologic, situl se află în platforma moldovenească, având la suprafață depozite sarmațiene cvasi-orizontale. Fondul litologic este alcătuit din nisipuri și aluviuni nisipoase depuse pe viiturile râului Siret, unitatea de relief predominantă fiind cea de luncă. Panta terenului este mică, iar altitudinea medie se situează în jurul valorii de 285 m. Terenul înglobează forme ușor depresionare, cu exces de umiditate în anumite perioade ale anului sau chiar ochiuri de apă, uneori de forma unor meandre, pe vechiul curs al râului Siret.

Pedologie

Situl prezintă un sol cenușiu de pădure pseudogleizat, aluvial molic (intens-moderat), estival jilav-umed. Pe lângă conținutul variabil de argilă, acest sol prezintă o acumulare de humus care scade repede pe profil. Solul este format pe depozite grele, argiloase sau luto-argiloase, având un grad de saturație în baze ridicat, cu reacție slab acidă sau chiar neutră.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică este tributară râului Siret, cele două pâraie din zonă, Verehia și Baranca, neinfluențând major microrelieful zonei. Pe teritoriul sitului se regăsesc meandrele brațului vechi al Siretului care constituie un habitat aparte, ele formând în perioada dintre inundații numeroase bălți, japșe și zone stuficole înmlăștinite.

Aspecte climatologice

Climatul în care se încadrează situl este continental-temperat, cu ierni geroase și veri calde. Precipitațiile medii ajung la 600 mm/an, din care cele mai multe cad în sezonul de vegetație. Temperaturile medii anuale au valoarea de 7-8 °C.

Biocenoza

Vegetația

În ansamblul său, vegetația forestieră a sitului s-a conservat într-o stare de o remarcabilă autenticitate. Cu toate acestea, intervențiile antropice au modificat într-un mod sensibil raporturile dintre speciile lemnoase, prin extracții selective de frasin și proliferarea secundară a unor esențe precum carpenul, plopul tremurător sau jugastrul. Regimul ecologic favorabil a asigurat ecosistemului forestier condiții de vegetație luxuriantă. Esența dominantă rămâne în pădurile sitului stejarul pedunculat, în raporturi de codominanță menținându-se încă și frasinul, deși densitatea acestuia a fost considerabil redusă. La rândul său, carpenul rămâne un constituent serial, dominanța sa având o proveniență secundară în compoziția și structura ecosistemului forestier. În sit se întâlnesc numeroase specii de arbuști precum sângerul, salba moale, ulmul de câmp, porumbarul, părul pădureț, păducelul, crușinul, murul de miriște, precum specii de plante ca ghioceii și ghioceii bogați, lalelele pestrițe, viorelele, lăcrămioara, alături de multe altele. Această vegetație se încadrează în două habitate de interes comunitar, Păduri dacice de stejar și carpen și Păduri ripariene mixte cu stejar, ulm sau frasin, din lungul marilor râuri, ambele aflate într-o stare bună de conservare. Valoarea sitului este întregită de prezența unei populații de papucul Doamnei, o specie protejată de interes comunitar.

Fauna

Caracterul de pădure de luncă, dominată de stejar în asociere cu frasini, determină prezența unui număr mare de specii de păsări care alcătuiesc o asociație bine stabilită potrivit caracterului de echilibru consolidat al acestor habitate. La diversitatea avifaunistică contribuie și faptul că meandrele brațului vechi al Siretului alcătuiesc în perioadele dintre inundații numeroase bălți, japșe și formațiuni stuficole înmlăștinite care atrag speciile de baltă. Vârsta de câteva sute de ani a unor stejari permite o intensă populare cu specii care cuibăresc în scorburi precum stăncuța, graurele, pițigoiul mare, pițigoiul albastru, pițigoiul sur, porumbelul de scorbură, ciuful de pădure. Frecvent se întâlnește în cadrul sitului fazanul, naturalizat aici prin colonizări repetate și care găsește un mediu de trai foarte prielnic în ansamblul forestier și palustru al luncii de la Zamostea. În sit au fost observate cuibărind mai multe specii dintre care menționăm: cocoșarul, ciocănitoarea de stejar, țoiul, ghionoaia verde, vrabia de câmp, turturica, mierla, grangurele, șorecarul comun, gaița, silvia cu cap negru, silvia mică, sticletele, ciocănitoarea pestriță mare, cinteza de pădure, sturzul cântător, capîntortura, florintele, cucul, caprimulgul, muscarul mic, sfrânciocul roșiatic, pupăza, cucul și multe altele. Habitatele umede diverse ale sitului adăpostesc specii de păsări legate de acest mediu de viață, dintre care amintim găinușa de baltă, rața mare, stârcul pitic, lăcarul mare, lăcarul de mlaștină, pițigoiul de stuf, boicușul, lișița, presura de stuf, cârstelul de baltă, buhaiul de baltă. Mamiferele sunt reprezentate prin specii precum căprioru și mistrețul, ambele fiind favorizate de subarboretul bogat. În sit se mai observă frecvent și bizamul, bursucul, vulpea, hermelina, nevăstuica și șobolanul de apă. Speciile de vertebrate de interes comunitar prezente aici sunt liliacul comun, avatul, dunarița și țestoasa de apă, ultima dintre specii având populații aflate într-o stare excelentă de conservare. Alți reprezentanți ai herpetofaunei sunt gușterul, șarpele de casă, broasca mică și mare de lac, broasca roșie de pădure, brotăcelul, broasca râioasă verde. Fauna diversă de insecte cuprinde și specii de interes comunitar precum rădașca și croitorul cenușiu, calitatea deosebită a habitatelor forestiere oferind condiții pentru susținerea unor populații foarte bine conservate ale acestor specii.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitățile caracteristice zonei sunt cultivarea plantelor, creșterea animalelor, la care se adaugă activități economice precum comerțul, exploatarea lemnului și prelucrarea cărnii. Comunitățile aflate în vecinătatea sitului nu dispun de rețea de apă potabilă sau canalizare, iar locuințele sunt încălzite în sistem individual, cu lemne.
În secolul al XVIII-lea a fost construită în Zamostea o biserică de bârne care a fost strămutată ulterior în satul învecinat, Poiana, unde poate fi admirată și astăzi. Localnicii păstrează tradiții vechi dintre care se remarcă cea a Jocului de Anul Nou al căluților (Căiuții), care are o largă răspândire în satele din Bucovina. Vestiți în toată zona sunt dansatorii, Căiuții din Zamostea, care impresionează prin fast și eleganță. Dansul căluților este exuberant, cu mișcări foarte rapide, prin acesta comunitatea satului învingând răul care astfel nu o mai urmărește și în noul an.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Nu au loc activități cu impact negativ în interiorul sitului sau în vecinătatea acestuia, însă prin continuarea lucrărilor la acumularea Vârfu Câmpului de pe râul Siret există riscul dispariției unei suprafețe de 10 ha din sit.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl dispune de puncte de intrare, alături de următoarele dotări/amenajări care sunt insuficiente, fiind necesară suplimentarea lor: panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărți), bariere și poteci/drumuri pentru vizitare. De asemenea, sunt necesare puncte de informare, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

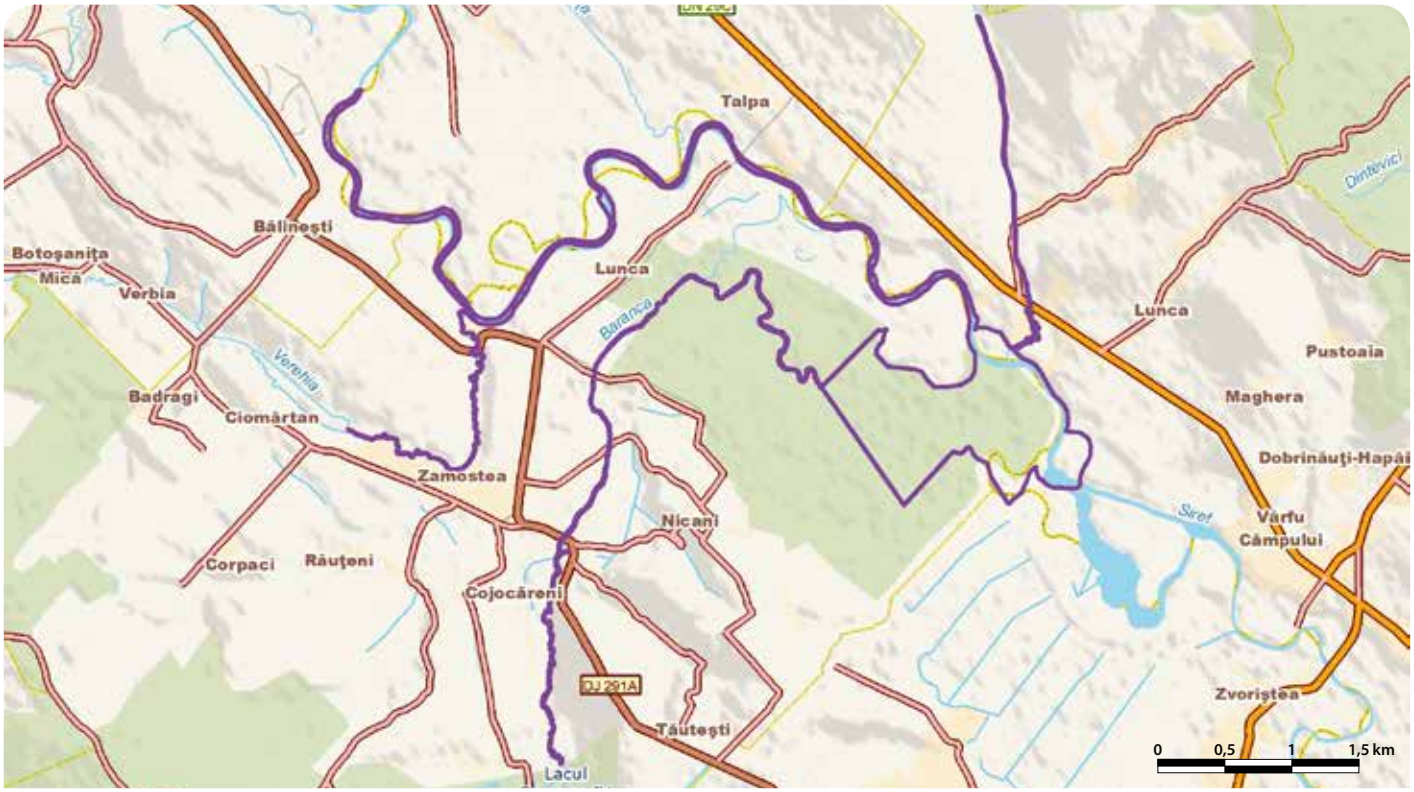

PĂDURICEA DE LA SANTĂU - RO SCI 0185

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bihor: Borș.

Suprafața: 89 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 47˚ 9′ 34″; Long. E 21˚ 49′ 44″
Ecoregiunea: Dealurile Crișanei
Altitudinea: 106 max., 98 min., 101 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Căile principale de acces sunt din DN19 (Oradea-Săcueni), din care se intră pe DJ190 (Oradea-Borș), iar de aici pe DC73 (Borș-Santăul Mare). Din localitățile Santăul Mic și Santăul Mare se poate ajunge în sit pe drumuri locale și agricole. Cu trenul se poate ajunge până în localitatea Borș, iar de aici se folosește transportul local.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

92A0 - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este unul dintre puținele care includ păduri galerii de luncă din silvostepa Câmpiei de Vest bine conservate. Este important și pentru unele specii de nevertebrate, pești și amfibieni. Suprafețele de apă și pădurile riverane reprezintă importante habitate de hrănire pentru diferite specii de lilieci care apar în regiune, pentru specii vulnerabile de păsări și mamifere.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geomorfologic situl face parte din Câmpia Borș, numită în unele studii Câmpia Santăului sau Borș-Parhida și situată între râurile Barcău și Crișul Repede. Cu o altitudinea medie de 100 m, aceasta apare ca o câmpie joasă față de câmpia înaltă a Bihariei din est. Zona este dispusă pe un nivel de luncă alcătuită dintr-un orizont argilos sau nisip cu o grosime medie de 3,5 m.

Pedologie

În arealul de luncă inundabilă în care se află cantonat situl există doar fluvisoluri.

Hidrologie

Situl se află pe un belciug (meandru mort puternic curbat) al pârâului Crișul Mic.

Aspecte climatologice

Media anuală a temperaturii aerului este de 10-11°C, iar valorile minime și maxime se înregistrează în ianuarie (1-2 °C). și iulie (20 °C). Precipitațiile sunt caracteristice arealului de silvostepă, în jur de 450-470 mm/an, dar pădurile galerii din sit depind în primul rând de stratul freatic alimentat de albia râurilor.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația forestieră este reprezentată exclusiv de păduri galerii de luncă cu plop alb și salcie albă, la care se adaugă și alte specii lemnoase precum răchita comună, socul, salba moale, porumbarul. Vegetația ierbacee higrofilă este dată de pajiști cu iarbă gliceria, calcea calului, rogoz, pătlalagină de apă, pipirig, mentă de apă, trestie.

Fauna

Dintre speciile remarcabile de nevertebrate menționăm lăcusta călătoare italiană, călugărița comună, lipitoarea, boul de baltă și specii de scoici de râu. Amfibienii și reptilele sunt reprezentate în sit de buhaiul de baltă cu burta roșie (specie de interes comunitar), broasca râioasă brună, broasca de pământ, brotăcel, năpârcă, șarpele de alun, șarpele rău, șopârla cenușie, gușter, șarpele de casă. Mamifere prezente în sit sunt specifice unui areal antropizat, putând aminti vulpea, dihorul, viezurele, jderul de copac, veverița comună, șoarecele de pădure, chițcanul de pădure, ariciul, iepurele, mistrețul, căprioru. Pădurea și peisajul înconjurător oferă habitate adecvate pentru câteva specii de lilieci. Dintre păsări pot fi văzute turturica, uliul porumbar, vânturelul roșu, șorecarul comun, viesparul, ciocănitoarea sură, ciocănitoarea pestrită mare, silvia de câmp silvia porumbacă, pitulicea mică, pitulicea sfârâitoare, sitarul de pădure, mierla, sturzul de vâsc, mărăcinarul mare, privighetoarea, codroșul de pădure, pițigoiul mare, pitigoiul de livadă, mugurarul, fâsa de padure.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cea mai mare parte a locuitorilor au statutul de mici fermieri, fiind buni agricultori și crescători de animale, dar majoritatea depind de locurile de muncă oferite de principalul centru urban din apropiere, municipiul Oradea.
Un eveniment cultural remarcabil este Balul Strugurilor, care se desfășoară în fiecare an în comuna Borș în lunile septembrie și octombrie.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Din păcate se semnalează frecvente activități de braconaj care afectează fauna de păsări și mamifere.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl nu are în dotare niciun fel de panouri, fiind amenajate un punct de intrare, un punct de colectare a deșeurilor și o potecă de vizitare. Este necesară dotarea sitului cu panouri de atenționare și informare, precum și realizarea unui punct de informare.

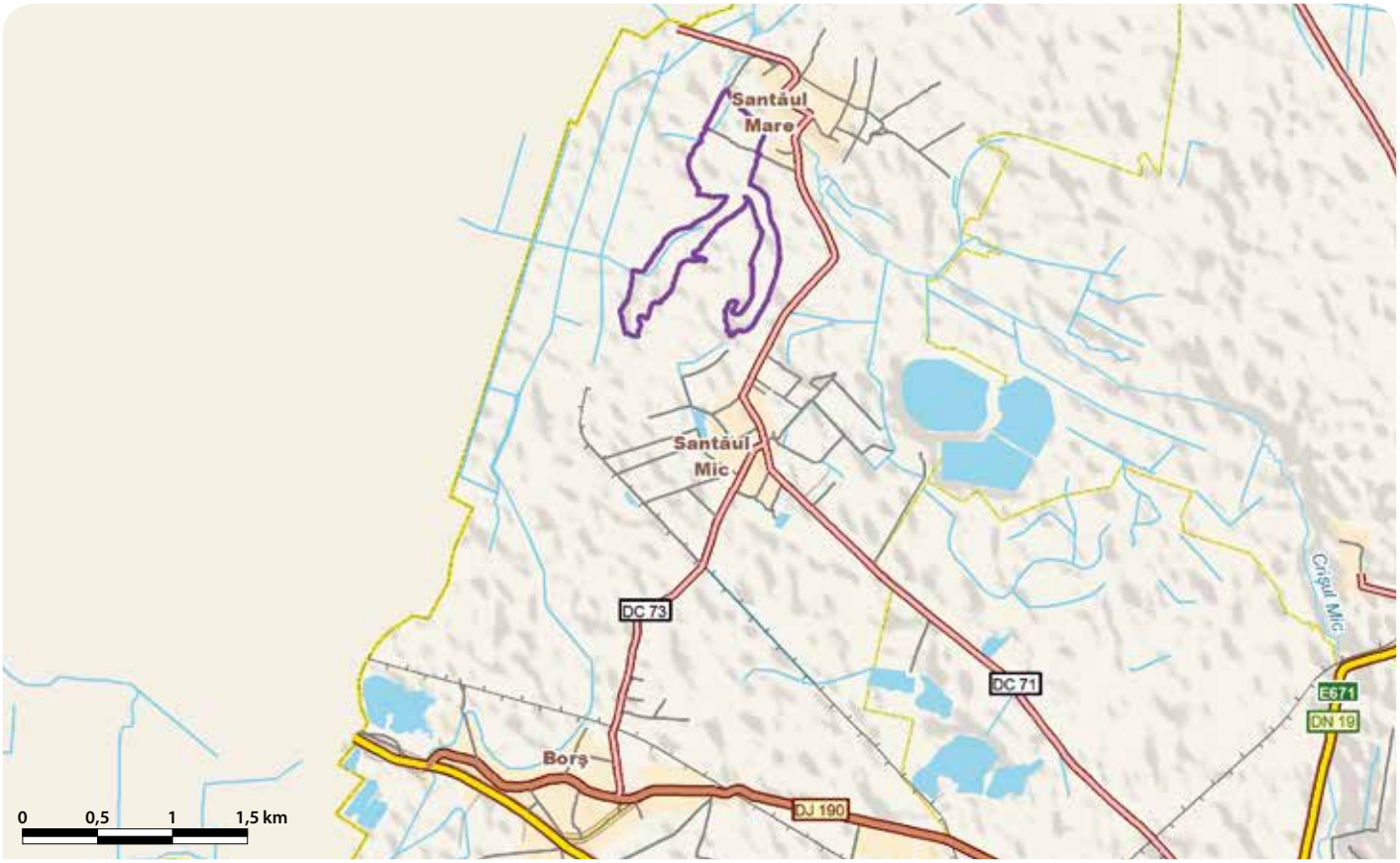

PĂDURILE DE STEJAR PUFOS DE PE TÂRNAVA MARE - RO SCI 0186

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Mureș: Bălăușeri, Daneș, Nadeș, Sighișoara, Viișoara.
Județul Sibiu: Dumbrăveni, Hoghilag.

Suprafața: 240 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 16′ 19″; Long. E 24° 42′ 38″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 634 max., 380 min., 490 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces în sit sunt DN13 (Sighișoara-Târgu Mureș) și DN14 (Sighișoara-Mediaș). Din acesta din urmă se continuă pe DJ142E (până în localitatea Hoghilag, apoi pe drumul comunal 24A (Hoghilag-Prod)), pe drumul comunal 58 (Daneș-Seleuș), sau pe DJ142C (Dumbrăveni-Viișoara).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9130 - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91H0*** - Vegetație forestieră panonică cu *Quercus pubescens*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat pentru protecția a două tipuri de habitate forestiere, dintre care habitatul Vegetație forestieră panonică cu *Quercus robur* este prioritar pentru conservare și protejează arborete pure și rariști de stejar pufos, ochiuri stepice și zone de tranziție de la stejărete termofile spre arborete cu specii mezofile precum gorunul, stejarul pedunculat, teiul pucios, carpenul, jugastrul, arțarul, cireșul sau sorbul. Aceste păduri se remarcă și prin capacitatea de regenerare a speciilor arborescente, concretizată prin existența puietului provenit din sămânță, drajoni și lăstari.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în podișul Târnavelor, în apropiere de râul Târnava Mare, pe un șir de dealuri cu creste de aproximativ aceeași înălțime, la o altitudine medie de 500-550 m. Substratul geologic este reprezentat de marne nisipoase și marne argiloase feruginoase.

Pedologie

În sit predomină solurile brune argiluviale, brune luvice și luvisolurile albice, iar pe versanții intens erodați apar pseudorezinele.

Hidrologie

Situl se găsește în apropierea râului Târnava Mare și a afluentului acesteia, râul Prod, care trece pe lângă parcelele de stejar pufos.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în zona de climat temperat, influențat foarte mult de trăsăturile locale ale reliefului. Temperatura medie anuală este de 8,2 °C, cea maximă de 38,1 °C, iar cea minimă de –32,3 °C. Primul îngheț se înregistrează la sfârșitul lunii octombrie, iar ultimul la începutul lunii aprilie. Luna cea mai caldă din an este iulie, iar luna cea mai rece este ianuarie. Precipitațiile medii anuale se înscriu între 650 și 700 mm, iar umiditatea atmosferică ajunge la 78%. Ninge aproximativ 30-40 de zile pe an, cu precădere în prima parte a iernii. Vânturile dominante sunt cele din SV și NE.

Biocenoza

Vegetația

Situl protejează habitatul prioritar pentru conservare Vegetație forestieră panonică cu *Quercus pubescens*, care este reprezentat aici de arborete pure și rariști de stejar pufos, ochiuri stepice și zonele de tranziție spre alte habitate. Speciile caracteristice acestor zone de tranziție sunt fagul, gorunul, stejarul pedunculat, carpenul și teiul pucios, ele alcătuind habitatul de interes comunitar Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*. Arboretele de stejar pufos sunt formate din stejar pufos și stejar italian. În cadrul subarboretului predomină cornul, alături de lemnul câinesc și păducel. Stratul ierbos este slab reprezentat ca urmare a închiderii mari a coronamentului, fiind alcătuit din specii de pădure precum ruscuța de primăvară, usturoiul sălbatic de munte, unghia găinii, golomățul sau trifoiul roșu de munte. În sit mai apar și specii rare și protejate, ca migdalul pitic, irisul bărbos, stânjenelul mic de munte și scorușul.

Fauna

Situl are o fauna diversă, reprezentată prin diferite specii de mamifere precum mistrețul, cerbul carpatin, căprioru, pârșul comun, șoarecele de pădure, nevăstuica etc. Rar au fost observate exemplare de lup. Dintre păsări menționăm ciocănitoarea de stejar, cea cu spate alb și cea neagră, cintezea, ciocârlia de pădure, acvila țipătoare mică și viesparul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Localitățile din sit beneficiază de alimentare cu apă, nefiind însă integral racordate la canalizare sau încălzire cu gaze naturale, aceasta fiind predominant efectuată în sistem individual, cu lemne. Cei peste 25000 de locuitori se ocupă cu agricultura, creșterea animalelor, comerțul, exploatările forestiere și de gaze naturale, prelucrarea lemnului sau turismul rural.
Localitățile aflate în vecinătatea sitului adăpostesc multe vestigii istorice și arhitecturale, fiind încărcate de tradiții și legende și organizând multe evenimente culturale. Dintre vestigii se remarcă o necropolă celtică de incinerație din secolele IV-III î.e.n., o așezare romană din secolele II-III, două incinte fortificate din secolele XV-XVI și trei castele din secolele XVI, XVII și XIX. Aproape fiecare sat adăpostește biserici vechi de sute de ani, multe dintre ele fiind fortificate, cu ziduri de incintă și turnuri-clopotnițe. Locuitorii acestor sate mai păstrează încă tradițiile și activitățile vechi precum cojocăritul, cioplitul lemnului, împletiturile din pănuși de porumb, pictura de icoane sau practicile de medicină tradițională. Dansurile și costumele populare se pot vedea și în prezent cu prilejul mai multor sărbători locale. Mai recent, au apărut în zonă manifestările cu specific ecvestru și festivaluri ale vinului.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Zona cea mai afectată din sit este cea estică, unde se produc frecvente incendieri și se pășunează cu turme de oi, manifestându-se un impact negativ puternic asupra habitatelor protejate.

ADMINISTRAREA SITULUI

Acest sit are o clădire administrativă și trei puncte de informare, însă sunt necesare multe alte dotări și amenajări precum panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, bariere, poteci pentru vizitare, trasee tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

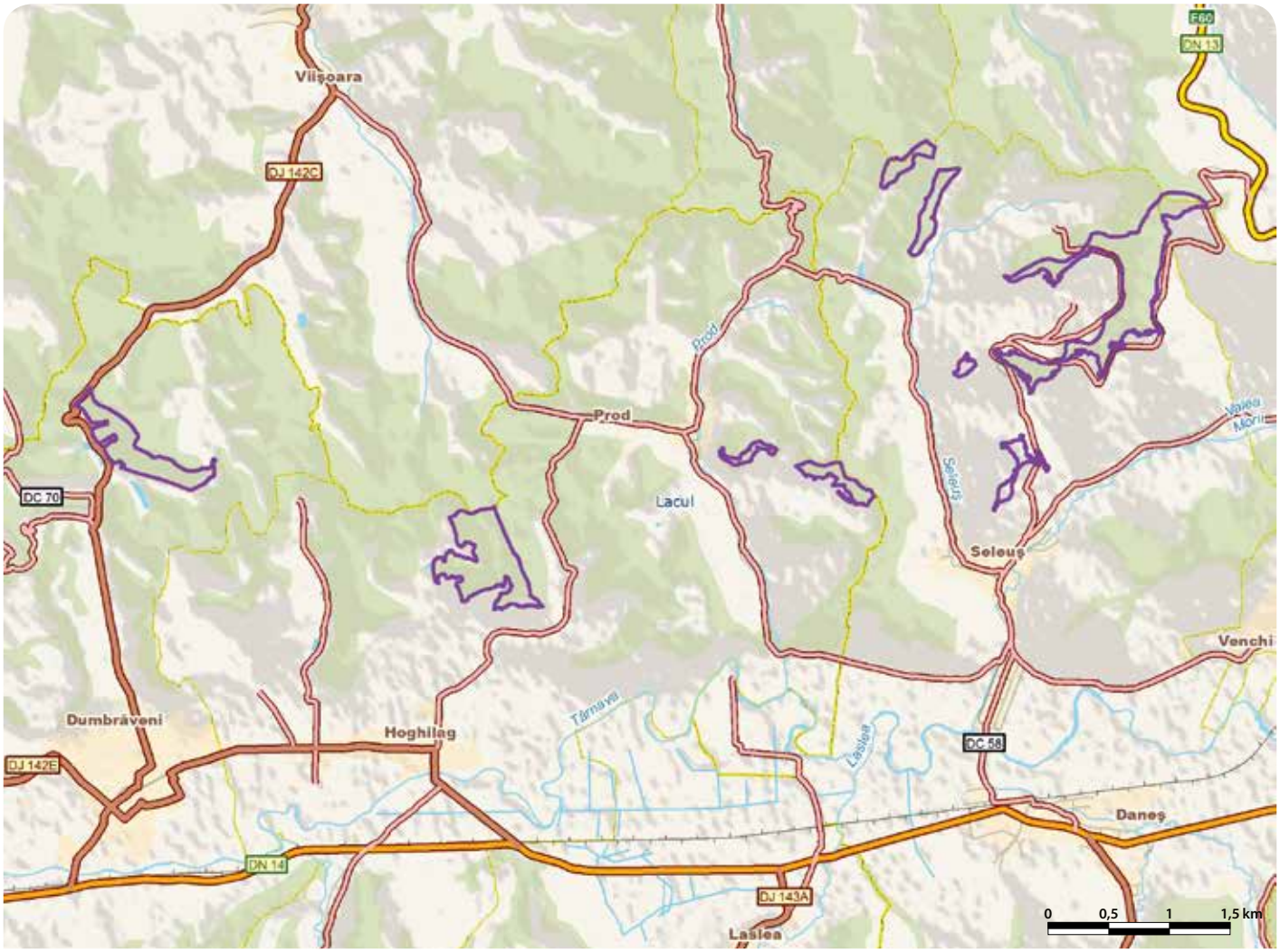

PAJIȘTILE LUI SUCIU - RO SCI 0187

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Alba: Blaj, Bucerdea Grânoasă, Fărău, Hopârta, Jidvei, Lopadea Nouă, Rădești, Sâncel, Teiuș, Șona.

Suprafața: 16.005 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 16′ 37″; Long. E 23° 55′ 28″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 535 max., 257 min., 368 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR ~~CFF~~ DN DJ DL ~~DF~~ DA

Principalele căi de acces în sit sunt următoarele artere rutiere: DN7 între Aiud și Teiuș (vestul sitului), DN14B între Teiuș și Blaj (sudul sitului), DJ107 între Blaj și Cornești (estul sitului) și respectiv DJ107E și DJ107D între Aiud și Cornești (nordul sitului). De asemenea, DJ107V traversează situl între Sânmiclăuș și Alecuș prin partea estică, acesta fiind accesibil și de pe multe drumuri locale care pleacă din localitățile învecinate. În apropierea sitului se poate ajunge și cu trenul pe ruta Mediaș-Blaj-Teiuș-Aiud.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40A0* - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice; **6240*** - Pajiști stepice subpanonice; **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • *Viperă de fâneață (*Vipera ursinii rakosiensis*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Plante:** Tărtan, Hodolean (*Crambe tataria*) • Capul șarpelui (*Echium russicum*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl adăpostește una dintre ultimele populații ale viperei de fâneață, care are aici o stare bună de conservare, necesitând o protecție foarte strictă a habitatelor în care trăiește. La nivelul sitului au mai fost identificate alte cinci specii de herpetofaună (tritoni, buhai de baltă și țestoasă de apă), precum și trei specii de plante, toate acestea fiind de interes comunitar, adăpostite de trei habitate protejate la nivel european, dintre care două sunt prioritare pentru conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Zona sitului face parte din dealurile Bucerdea și Panade, situate în Platoul Târnavelor și săpate în formațiuni mio-pliocene. Aceste dealuri sunt situate în partea de NV a râului Târnava Mică și la vest de Valea Dumbrava. Relieful este dat de asocierea culmilor prelungi retezate de două nivele de eroziune și a văilor puternic adâncite. Versanții sunt sculptați în roci moi, friabile, fiind puternic atacați de ravenare și alunecări de teren. Astfel, acolo unde eroziunea a dezvelit microconglomeratele oligocene s-a creat o micromorfologie de detaliu extrem de variată, prin sculptarea de turnuri, piramide coafate, rigole și ogașe.

Pedologie

Pedologic predomină solurile brune argilo-iluviale, în legătură cu prezența în trecutul istoric mai depărtat a pădurilor de fag. Cele mai comune soluri sunt cele de argilă și lut aparținând clasei cambisolurilor, pe versanții cu substrat marnos formându-se pseudorezine, în timp ce luncile sunt domeniul solurilor aluviale și al celor hidromorfe. Pe terasele mai mari, cu condiții pedogenetice favorabile, s-au format diferite tipuri de cernoziom.

Hidrologie

Bazinele râurilor Panade și Bucerdea sunt foarte bine dezvoltate, cursurile afluenților conducând la o fragmentare pronunțată a regiunii. Văile adânci arată uneori ca niște depresiuni asimetrice din cauza înclinării straturilor. Fundul văilor, dezvoltat pe marna argiloasă, este adânc dar mlăștinos și umed, ușor inundabil în timpul ploilor sau topirii zăpezilor. La Ocnișoara, din intersecția cu stratul sărat a rezultat o mică mlaștină sărată care accentuează impresia de ariditate din zonă. Tăul Panade (numit și Tăul fără Fund) este situat la NV de satul Panade, fiind printre cele mai mari lacuri de baraj natural din regiunea deluroasă a țării.

Aspecte climatologice

Larga deschidere spre SV (Mureș-Târnave) favorizează pătrunderea maselor de aer cald, ceea ce se reflectă în valoarea temperaturii medii anuale care ajunge la 9 °C în Podișul Secașelor, acestea scăzând apoi progresiv spre est. Depărtarea de culoarul Mureșului (unde se resimte influența foehn-ului) și apropierea de zona montană determină o creștere a cantității medii anuale a sitului de la 515 mm în podișul Secașelor, la peste 900 mm în extremitatea estică.

Biocenoza

Vegetația

Pe Târnava Mică și în podișul Secașelor vegetația de pădure cuprinde stejar amestecat cu carpen, gorun, ulm, tei, arțar de câmp și cireș sălbatic, adăpostind în covorul ierbos multe specii de plante dintre care le amintim pe cele mai rare, trânjii și stirigoaia. Fânețele sunt dominate de colilie, păiuș stepic, obsigă și rogoz. Aceste comunități adăpostesc specii endemice, rare, pe cale de dispariție sau vulnerabile precum mirgăul pitulat, gălbinarea, capul șarpelui, irisul bărbos și hodoleanul (ultimele trei fiind specii protejate la nivel european). Cercetările botanice au dezvăluit o mare biodiversitate floristică care se datorează condițiilor pedoclimatice și modificărilor care au apărut ca rezultat al utilizării pământului. Relieful și microrelieful au facilitat instalarea unor specii de plante aparținând unor bioregiuni mai mult sau mai puțin îndepărtate. Din punct de vedere floristic, speciile eurasiatice sunt dominante, urmate de cele europene și central-europene. Expunerea și înclinarea oferă condiții de microhabitat pentru numeroase specii termofile (mediteraneene, submediteraneene, pontice, panonice sau ponto-panonice). Unele dintre ele au populații importante în zonă, așa cum sunt barba boierului, coșaciul, sipica, buruiana de vânt, cioroinicul, mirgăul pitulat sau cimbrișorul, iar unele apar doar sporadic, precum mărul lupului și armiraiul sălbatic.

Fauna

Situl adăpostește aproape 340 de specii de fluturi, dintre care 154 sunt rare și foarte rare. Alte specii de nevertebrate care au fost identificate în zonă sunt călugărița, albina cornută, gândacul de grâne, cărăbușul, carabul, gândacul croitor, alături de multe alte insecte. În zona studiată au fost observate multe specii de amfibieni și reptile, dintre care amintim broasca râioasă verde, broasca săpătoare brună, brotăcelul, broasca mare de lac, broasca roșie de pădure, gușterul, șarpele de casă, șarpele de alun, șopârla de câmp, vipera de fâneață, tritonul cu creastă și tritonul comun transilvănean, buhaiul de baltă cu burta galbenă, cel cu burta roșie și țestoasa de apă europeană (ultimele șase fiind specii protejate în spațiul european). Situl conservă una din ultimele populații ale viperei de fâneață care a fost declarată dispărută din Transilvania și care are aici o stare bună de conservare, necesitând o protecție foarte strictă a habitatelor în care trăiește prin înființarea unei rezervații științifice. În zona studiată a fost observată o bogată ornitofaună, formată din 69 de specii de păsări, majoritatea cuibărind în zonă. Dintre acestea amintim fâsa de câmp, acvila de munte, șorecarul mare, barza albă, șerparul, eretele de stuf, ciocănitoarea de grădini, presura de grădină, stârcul pitic, sfrânciocul roșiatic, sfrânciocul cu frunte neagră, pițigoiul codat, cucuveaua, botgrosul, corbul, măcăleandrul, șoimul rândunelelor, vânturelul roșu, capîntortura, greluțelul de stuf, prigoria, codobatura albă, grangurul, viesparul și pupăza alături de multe altele. Dintre cele 12 specii de mamifere observate în zonă le amintim pe cele mai rare precum lupul, pârșul de alun, orbetele și hârciogul, alături de care apar ca specii frecvente mistrețul, căprioarul, viezurele, vulpea, multe specii de șoareci, chițcani și lilieci.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Influențate de condițiile geografice, principalele ocupații ale locuitorilor au un profil agricol. Cultivarea cerealelor, plantelor tehnice, legumelor, viței-de-vie, pomilor fructiferi și creșterea animalelor asigură materii prime pentru prelucrarea individuală în gospodării și în industria alimentară, morărit, panificație și comerț. Industria materialelor de construcții, de mecanică fină, prelucrarea lemnului, transportul, prestările de servicii și turismul oferă de asemenea locuri de muncă localnicilor. Locuitorii din Blaj beneficiază de alimentare cu apă, canalizare și încălzire cu gaz în sistem centralizat. În celelalte localități mai mici, rețelele de apă sunt insuficiente sau se află în fază de proiect, canalizarea lipsind în toate. Încălzirea gospodăriilor se face în sistem individual, cu lemne.

Vechimea localităților se pierde în negura vremurilor, siturile arheologice atestând vetre de foc din neolitic și așezări din epoca bronzului, fierului, daco-romană și medievală. Arhitectura reprezentativă a castelelor, mânăstirilor și bisericilor este completată de monumente ale naturii sau muzee care cinstesc memoria lui Avram Iancu, Mihai Eminescu, Timotei Cipariu, Samuil Micu-Klein. Lumea satelor are o cultură tradițională, statornică și legată adânc de nevoile populare, seva din care se alimentează reprezentând viața spirituală și socială specifice. Generos amenajată într-o gospodărie țărănească, expoziția de la Fărău prezintă în toată complexitatea sa frumusețea vieții din respectiva comunitate. Grupurile folclorice și rapsozii populari sărbătoresc alături de localnici și oaspeți cu diferite ocazii cum ar fi Festivalul Strugurele de Aur, Sărbătoarea Mierii, Sărbătoarea Libertății, Bogățiile Toamnei (sfârșitul recoltei pe Valea Târnavelor), Festivalul de Colinde, dar și cu prilejul Zilelor comunităților și ale hramurilor bisericilor. Anual au loc în localitățile învecinate sitului evenimente culturale precum expoziții de artă populară și parade cu torțe și călăreți.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Suprapășunatul, pășunatul oilor și al turmelor de vite din stânele și sălașele de pe raza sitului afectează populația de viperă de stepă prin distrugerea zonelor de reproducere, iernare și refugiu, producând și tasarea puternică a solului. Viperele sunt afectate și de cositul prin folosirea unor utilaje moderne. Incendierea periodică a pajiștilor, fânețelor și stufărișurilor afectează major mai multe specii de plante și de nevertebrate. Din cauza rarității subspeciei de viperă de stepă, există riscul ca aceasta să fie braconată intens în sit de către colecționari. În afara perimetrului sitului, speciile introduse pentru vânătoare pot produce pagube directe. Astfel, prezența în zonă a fazanului poate afecta supraviețuirea viperei de fâneață, acesta fiind un prădător care consumă în special viperele tinere.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu panouri de informare și amenajări pentru observare/supraveghere. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri pentru orientare (hărți), puncte de informare, bariere pentru limitarea accesului și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

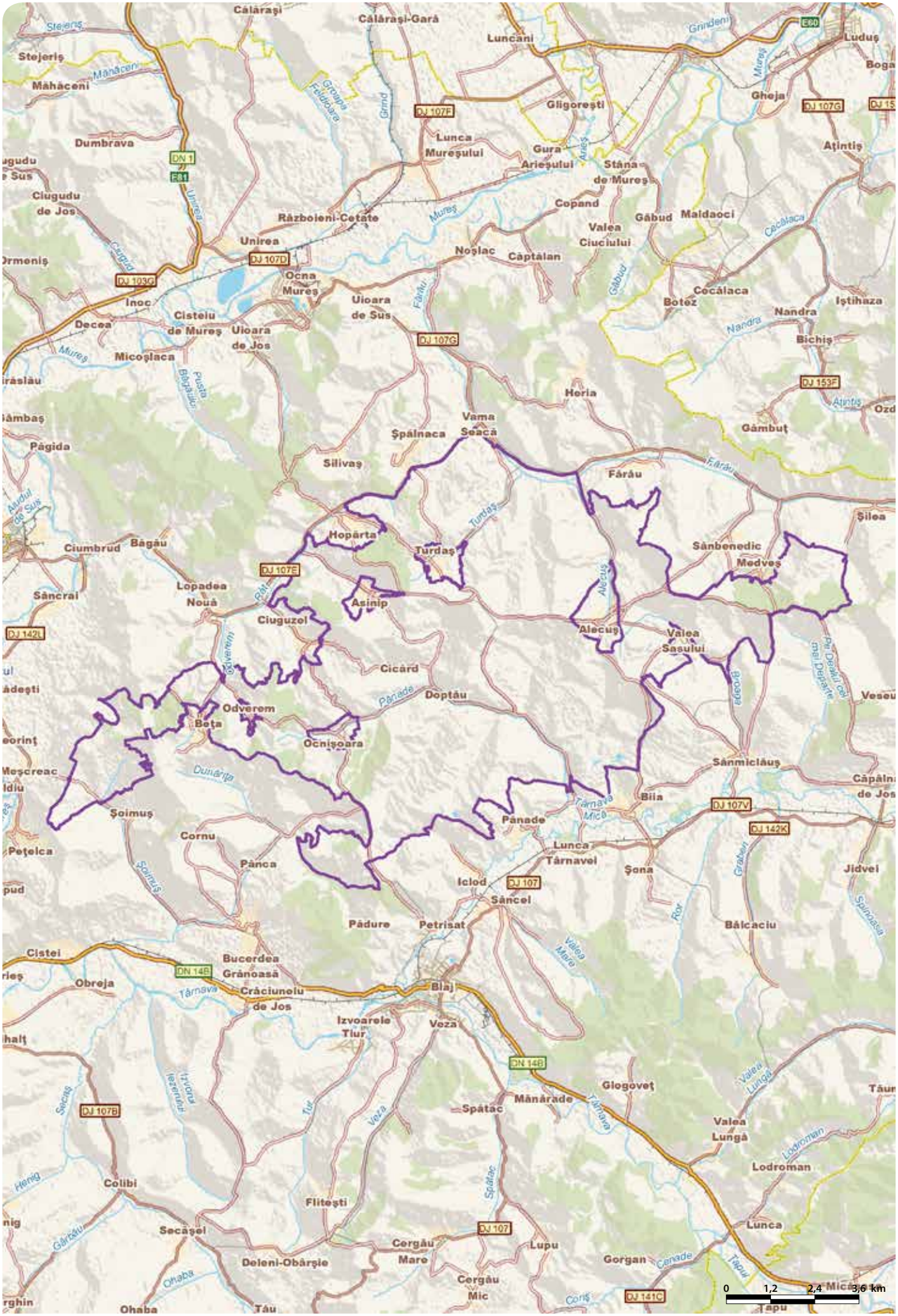
Călăraşi
Călăraşi-Gară
Luncani
Luduş
Stejeriş
Măhăceni
Dumbrava
Ciugudu de Jos
Ormeniş
Gligoreşti
Lunca Mureşului
Gura Arieşului
Ştâna de Mureş
Ghoja
Aţintiş
Copand
Găbud
Maldaoci
Valea Ciuciului
Noşlac
Căptălan
Războieni-Cetate
Unirea
Ocna Mureş
Uioara de Sus
Uioara de Jos
Cisteiu de Mureş
Inoc
Decea
Micoşlaca
Botoş
Cocălaca
Nandra
Bichiş
Iştihaza
Heria
Vama Seacă
Şpălnaca
Silivaş
Gâmbuţ
Fărău
Şilea
Hopârta
Turdaş
Sânbenedic
Medveş
Ciumbrud
Băgău
Lopadea Nouă
Asinip
Ciuguzol
Alecuş
Valea Şasului
Sâncrai
Cicârd
Doptău
Odverem
Boţa
Ocnişoara
Veseu
Sânmicăuş
Şoimuş
Cornu
Pânade
Bila
Târnava Mică
Lunca Târnavei
Şona
Jidvei
Pănca
Iclod
Sâncel
Pădure
Petrisat
Bălcaciu
Cistei
Bucerdea Grănoasă
Obreja
Crăciunelu de Jos
Blaj
Izvoarele Tiur
Veza
Glogovet
Mănărade
Spătac
Valea Lungă
Lodroman
Colibi
Fliteşti
Secăşel
Cergău Mare
Lupu
Gorgan
Lunca
Deleni-Obârşie
Cergău Mic
Ohaba
Târnava
Târnava Mică
Târnava Mare
Valea Mare
Valea Lungă
Târnava
Mureş
Arieş
Grind
Unirea
Câmpul
Pârâul
Turdaş
Alecuş
Odverem
Pânade
Şoimuş
Târnava
Valea Mare
Valea Lungă
Lodroman
Târnava
Târnava Mică
Târnava
Târnava
Târnava

PARÂNG - RO SCI 0188

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Hunedoara: Petrila, Petroşani.
Judeţul Vâlcea: Malaia, Voineasa.
Judeţul Gorj: Baia de Fier, Bumbeşti -Jiu, Crasna, Muşeteşti, Novaci.

Suprafaţa: 30.434 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 20′ 56″; Long. E 23˚ 35′ 15″
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali
Altitudinea: 2520 max., 661 min., 1630 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face dinspre Petroşani pe DN7A care este şi limită nordică a sitului. Situl este traversat de la nord la sud de DN67C (şoseaua Transalpina).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3220 - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **6520 -** Fâneţe montane; **7240* -** Formaţiuni pioniere alpine din *Caricion bicoloris-atrofuscae*; **9180* -** Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **4080 -** Tufărişuri cu specii sub-arctice de *salix*; **6150 -** Pajişti boreale şi alpine pe substrat silicios; **6170 -** Pajişti calcifile alpine şi subalpine; **6230* -** Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6430 -** Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **8110 -** Grohotişuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* şi *Galeopsietalia ladani*); **3230 -** Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **4060 -** Tufărişuri alpine şi boreale; **4070* -** Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **9110 -** Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **91V0 -** Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410 -** Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **9420 -** Păduri de *Larix decidua* şi/sau *Pinus cembra* din regiunea montană; **91D0* -** Turbării cu vegetaţie forestieră; **8220 -** Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Croitor (*Pseudogaurotina excellens*). **Peşti:** Zglăvoc (*Cottus gobio*). **Plante:** Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • *Buxbaumia viridis*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanţa sitului constă în faptul că acesta conservă păduri seculare de fag, alături de alte câteva habitate forestiere, pajişti, turbării, tufărişuri, culoare de vegetaţie ripariană, asociaţii vegetale pe versanţi şi pe grohotişuri şi alte formaţiuni pioniere, toate acestea formând 19 habitate protejate la nivel european. În aceste habitate puţin alterate îşi găsesc habitatul propice cele trei specii de carnivore mari de interes comunitar (lup, râs, urs), buhaiul cu burtă galbenă, zglăvoaca, cosaşul transilvănean şi un croitor prioritar pentru conservare, alături de numeroase specii de păsări protejate la nivel internaţional. Totodată, în acest sit se află unica staţiune sigură din ţară în care apare o specie balcano-dacică alături de alte specii saxicole de aceeaşi origine, cu care aceasta conturează asociaţii saxicole de o deosebită importanţă (ele întâlnindu-se numai în câteva masive muntoase din Balcani), *potentilla haynaldiana*.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în sectorul cel mai înalt şi mai spectaculos al munţilor dintre Olt şi Jiu. Culmea principală a Munţilor Parâng atinge altitudinea maximă în vf. Parângul Mare (2519 m), la nord de aceasta deschizându-se impresionante circuri glaciare care adăpostesc lacuri glaciare, drenate de izvoarele Jieţului şi Lotrului. Spre est sunt remarcabile căldările Muntinu şi mai ales Urdele, din care porneşte o vale glaciară tipică. Interesante sunt şi căldările glaciare Bălcescu, Cioara, Galbenu, Igoiu, toate cu deschidere nordică, din care pornesc păraie ce se unesc cu Latorița. Geologic, s-a remarcat prezenţa a două complexe cristaline: Cristalinul I (Panza Getică) situat în nord, cu micaşisturi şi gnaise micacee, şi Cristalinul II (Autohtonul danubian), reprezentat prin şisturi cloritoase, cuarţite, mai rar gneise şi amfibolite. Roci mai slab metamorfozate şi mai tinere sunt cele care aparţin formaţiunii de Latorița, care se întâlnesc la est de valea Jiului şi la izvoarele văii Lotrului, fiind reprezentate prin diferite tipuri de gresii metamorfozate, calcare cristaline, şisturi sericitoase şi roci eruptive bazice metamorfozate. Rocile mai tinere, jurasice şi cretacice, pot fi şi ele foarte slab metamorfozate şi sunt reprezentate predominant prin calcare.

Pedologie

Solurile sunt reprezentate de argiluvisoluri la altitudini joase, cambisoluri (brune şi brune acide) în climat răcoros şi umed, soluri podzolice sub pădurile de fag şi conifere şi soluri brune acide în zona alpină.

Hidrologie

Muntele Parâng este locul de unde izvorăsc Jieţul şi Lotrul. Majoritatea apelor se scurg în bazinul Jiului (spre nord, vest şi sud) doar o mică parte din ape scurgându-se spre est şi sud către bazinul Oltului. Pe lângă bogăţia deosebită a apelor curgătoare, în zonă se remarcă cele 22 de lacuri mai importante, 18 lacuri mai mici şi peste 25 de ochiuri de apă, în marea lor majoritate de origine glaciară. Prin acest număr de lacuri, Parângul se situează pe locul trei în Carpaţii româneşti.

Aspecte climatologice

Clima sitului este caracteristică munţilor înalţi din Carpaţi, observându-se diferenţieri între versanţii sudici, cu clima mai blândă (cu păduri de foioase până la 1400 m), şi versanţii nordici, cu clima mai rece, unde coniferele au o dezvoltare mai amplă. Datele climatice variază altitudinal permiţând separarea a două zone. Prima zonă este situată între 1850-2519 m altitudine, cu temperatura medie anuală sub 0°C, îngheţul manifestându-se aproape în toate lunile din an. Vântul dominant este cel din NV şi vest, iar precipitaţiile sunt frecvente. Stratul de zăpadă poate atinge 7-8 m, persistând şi câţiva ani în sectoarele umbrite. A doua zonă este situată între 800 şi 1850 m altitudine, unde temperatura medie este pozitivă, vânturile dominante sunt cele din NV, adesea resimţindu-se foehnul, iar precipitaţiile anuale ajung la 800-1200 mm.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia şi flora prezintă în munţii Parâng o etajare în funcţie de zonele climatice. Zona pădurilor de foioase (între 500 şi 1400 m pe versanţii sudici şi între 500 şi 1200 m pe versanţii nordici) are în componenţa sa gorunul şi carpenul, în partea inferioară a etajului, şi fagul, frasinul de munte şi mesteacănul, în partea superioară. În fâneţe, alături de păiuş apar gladiolele sălbatice, iar în locurile umbroase se întind tufe de ferigi şi feriguţe. Zona molidului, restrânsă pe versanţii sudici (între 1200 şi 1800 m) şi mult mai extinsă pe cei nordici (între 1000 şi 1750 m), este dominată de molid, în văile mai adăpostite apărând şi bradul. În valea Latoriţei vegetează un frumos grup de larice care dă zonei un aspect peisagistic deosebit în timpul toamnelor. Pajiştile din zona molidului sunt acoperite de ţepoşică şi păiuş roşu. În apropierea cabanei Rânca pot fi întâlnite suprafeţe de diverse ierburi, între care se află păştiţa, floarea paştelui şi pulmonariţa. Pajiştile de pe munţii Pleşcoaia, Dilbanul şi Câtălinul sunt acoperite cu păiuş şi ţepoşică. În luminişuri şi poieniţe întâlnim muşchiul de turbă, bumbăcariţa, feriga, macrişul iepurelui, crinul de pădure şi afinul. Zona golului de munte (la 1750-2159 m) este ocupată de pajişti subalpine şi alpine sau, mai ales pe flancurile nordice, de grohotişuri şi stâncării. În această zonă predomină plantele erbacee precum ţepoşica, părusca şi iarba mieilor. Frumuseţea locurilor este sporită de tufărişurile viguroase de jneapăn, smârdar, afin sau merişor. Jnepenişuri întinse, adevărate baraje vegetale între păduri şi golurile alpine, se aştern pe treptele mijlocii ale căldărilor Mija, Slivei, Roşiile, pe muntele Ciobanul sau pe Coasta lui Rus Mică, în Zănoaga Verde sau în Căldarea Câlcescu. Aici, jneapănul a fost mai puţin distrus, însă nu acelaşi lucru se poate spune despre coastele Muntinului şi ale muntelui lezerul Latoriţei, unde distrugerea acestuia a fost extinsă. Pe înălţimile lezerului, Mohorului şi ale Pietrei Tăiate îşi etalează florile plante pitice ca ochiul găinii şi ventriceaua. Pe calcarele din muntele Găuri apare şi floarea de colţ. Habitatele protejate din sit sunt în număr de 19, dintre care cinci prioritare pentru conservare. Un muşchi rar şi iarba gâtului sunt cele două plante protejate la nivel european ale căror populaţii sunt conservate cinci. Situl mai conservă şi o specie balcano-dacică (*Potentilla haynaldiana*), care trăieşte alături de alte specii saxicole de origine daco-balcanică. Împreună, ele conturează asociaţii saxicole de o deosebită importanţă pentru această zonă deoarece se întâlnesc numai în câteva masive muntoase din Balcani.

Fauna

Fauna munţilor Parâng este asemănătoare cu a celorlalţi munţi din Carpaţii Meridionali, cu unele influenţe specifice nord-vestului Olteniei şi Banatului, fiind de asemenea influenţată de etajul altitudinal, ca şi vegetaţia. Pe întreg teritoriul sitului carnivorele mari protejate la nivel european (ursul, lupul, râsul) au populaţii cu o stare bună de conservare. Pădurile de foioase adăpostesc numeroase specii de păsări, dintre care amintim muscarul mic, huhurezul mare, buha, cinteza de pădure, presura galbenă, măcăleandrul, ochiul boului, şorecarul comun, viesparul, corbul, brumăriţa de pădure, fâsa de pădure, sturzul de vâsc, alături de multe altele. Apele şi zonele umede din acest etaj al pădurilor de foioase adăpostesc populaţii de zglăvoacă cu stare bună de conservare. Mai sus, în zona pădurilor de răşinoase, se pot întâlni numeroase păsări precum cocoşul de munte, ierunca, ciocănitoarea cu trei degete, forfecuţa, auşelul sprâncenat şi auşelul cu cap galben, mierla guleratăă, ciuvica, minuniţa, piţigoiul cu creastă, piţigoiul de munte, piţigoiul de brădet, brumăriţa alpină etc. În tot situl, acolo unde apa este mai lină sau se adună mai mult timp din an, se pot observa primăvara specii de amfibieni în căutarea locurilor de reproducere: broasca roşie de munte, buhaiul de baltă cu burta galbenă (specie de interes comunitar), salamandre şi tritoni. Dintre animalele specifice zonei alpine şi subalpine, Parângul oferă un habitat ideal pentru capra neagră, semnalată cu efective în creştere în zonele Găuri, Dereş, Roşiile, Slivei şi Mija. În

stâncăriile piscurilor alpine îşi fac cuibul acvila de munte şi corbul. În pădurile întinse din Parâng vieţuiesc căprioara, cerbul şi mistreţul. În pajiştile din sit se întâlneşte o altă specie de interes comunitar, cosaşul transilvănean, iar acolo unde există mult caprifoi negru (un subarbust indigen) se întâlneşte şi o specie foarte rară de croitor, al cărui adulţi se hrănesc cu această plantă şi care este declarat prioritar pentru conservare în spaţiul european. Apele lacurilor de munte (cum sunt lacurile Roşiile şi Câlcescu) sunt de multă vreme sălaşul păstrăvului indigen. Prin efortul silvicultorilor au fost populate cu puiet de păstrăv lacurile Iezerul Latoriţei, Setea Mare, Dereşul, Roşiile, Mija, Mândra şi Lacul Verde. Jieţul, Gilortul Superior, Olteţul Superior, Lotrul Superior sunt de asemenea un paradis al pescarilor aflaţi în căutarea păstrăvului. Nu acelaşi lucru se poate spune despre apele Jiului, puternic poluate în defileu.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Nu există comunităţi umane/localităţi permanente în sit, singurele activităţi care au loc fiind cele legate de turism, cositul fânaţelor şi păşunatul în mod tradiţional. Situl este încercuit aproape în întregime de alte situri sau zone sălbatice astfel încât, chiar şi în zona imediat înconjurătoare, singurele activităţi umane sunt cele legate de turism, creşterea animalelor şi valorificarea unor produse naturale (ciuperci şi/sau fructe de pădure). Cele mai mari localităţi aflate în vecinătatea sitului sunt Petroşani şi Petrila, între acestea şi sit aflându-se satul Jieţ. Alte comunităţi umane vecine cu situl există în nord la Obârşia Lotrului (un grup de cabane) şi în sud (mica staţiune Rânca). În comunităţile din valea Jiului există alimentare cu apă şi canalizare, încălzirea fiind făcută în sistem individual, cu gaze naturale sau lemne. Locuitorii sunt puternic afectaţi de declinul exploatărilor miniere, care a fost până nu demult principala activitate pe toată valea. Azi, mulţi s-au reprofilat pe alte activităţi precum cele legate de turism, comerţ, prestări servicii etc.

Termenul de momârlani dat locuitorilor din Valea Jiului derivă după unii cercetători din limba latină, de la momo (ţăran) şi lan (băştinaş), alţii susţinând că este un termen relativ nou, apărut după 1870 şi împământenit odată cu începerea explorărilor şi exploatărilor miniere din Valea Jiului. Momârlanii îşi construiesc şi acum casele la fel cum o făceau dacii, din bârne necioplite, încheiate la capete cu îmbucături de formă pătrată sau dreptunghiulară. Hainele de sărbătoare ale momârlanilor constau din pantaloni strâmţi şi cămaşa până la genunchi. Această populaţie a păstrat o serie de practici precreştine, între care amintim obiceiul îngropatului morţilor în curtea de lângă casă (morminte de ogradă). Printre sărbătorile specifice momârlanilor se numără Colindul Piţărăilor şi Nedeile.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul şi tăierile ilegale au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de o infrastructură pentru vizitare alcătuită din cabane, poteci/drumuri pentru vizitare şi trasee turistice, fiind necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare în teren, un centru de vizitare, puncte de informare, trasee tematice şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

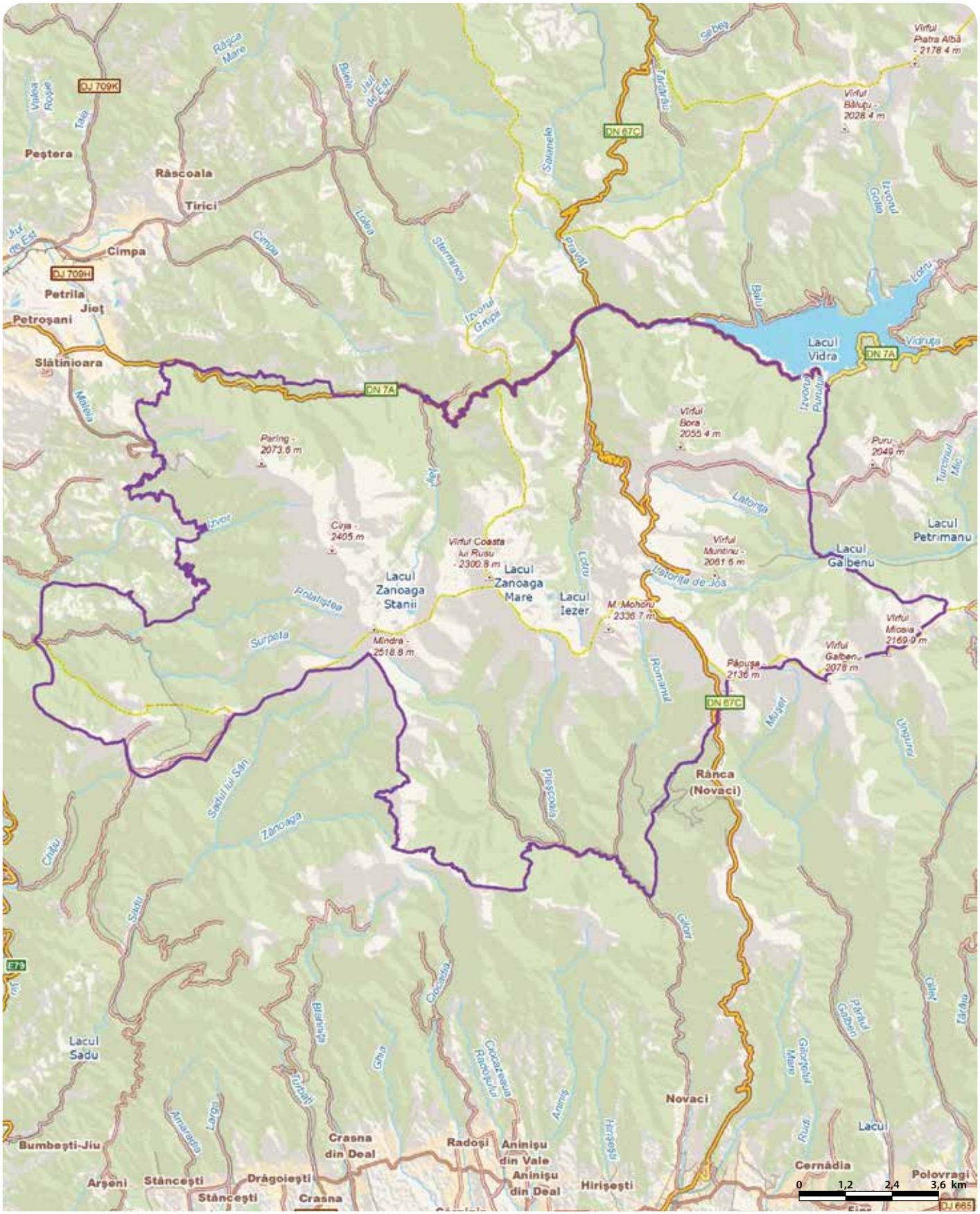

PÂRÂUL BARLANGOS - RO SCI 0189

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Harghita: Suseni.

Suprafaţa: 66 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 40' 59"; Long. E 25˚ 40' 25"
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1275 max., 946 min., 1099 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se face pe DN12 (Gheorgheni-Miercurea Ciuc) din dreptul comunei Voşlobeni. Venind din această direcţie, după satul Valea Strâmbă şi înainte de a intra în comuna Voşlobeni se observă pe stânga un panou mic care indică accesul către Peştera Şugău, de unde se urmează un drum local pietruit, apoi un drum forestier, pe o distanţa de circa 6 km. Altă variantă de acces este din apropierea centrului comunei Voşlobeni, tot pe un drum local pietruit, care trece printre casele din satul Heveder, apoi se continuă pe acelaşi drum forestier comun cu prima cale de acces descrisă.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

8310 - Peşteri în care accesul publicului este interzis.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanţa sitului constă în faptul că protejează şi conservă elemente naturale cu valoare deosebită sub aspect fizico-geografic, peisagistic şi speologic, în sit fiind inclusă în întregime şi Rezervaţia Naturală Peştera Şugău. De asemenea, importanţa sitului este dată de prezenţa unei populaţii de orhidee dintre care se remarcă papucul Doamnei şi a mai multor specii de lilieci care iernează sau se reproduc în Peştera Şugău, toate fiind specii de interes comunitar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se găseşte pe versantul vestic al Munţilor Giurgeului (Muntele Şipos), în bazinetul hidrografic al Pârâului Barlangos (afluent de dreapta al Pârâului Heveder), pe un substrat format din roci mezometamorfice constituite din calcare şi şisturi cristaline. Peştera Şugău (formată cu circa 65 de milioane de ani în urmă în Paleozoic), cu o lungime totală de 1021 m, se întinde pe trei nivele fosile incluse în circuitul turistic şi un nivel activ, închis vizitatorilor. Atmosfera peşterii conţine dioxid de carbon într-o concentraţie mai mare decât cea normală, umiditatea ajunge la 90%, iar temperatura medie este cuprinsă între 7 şi 9 °C. În peşteră sunt prezente numeroase tipuri de speleoteme precum stalactite conice, stalactite-buzdugan, stalactite fistulare, stalagmite, stâlpi cu guler, scurgeri parietale, coralite, helictite etc., iar sub aspect mineralogic se pot observa splendidele cristalizări ale calciului în formă aragonitică.

Pedologie

Învelişul de soluri s-a format în condiţiile unor factori pedogenetici naturali specifici grupei centrale a Carpaţilor Orientali, fiind alcătuit din următoarele tipuri: molisolurile, răspândite sub pădurile de amestec de fag cu răşinoase şi sub pajiştile de munte, argiluvisolurile, sub insulele de păduri compacte de fag, cambisolurile, sub pădurile de amestec, spodosolurile, sub pădurile de molid, şi solurile neevoluate, prezente doar acolo unde apar roci la suprafaţă.

Hidrologie

Apele subterane carstice ce părăsesc galeria activă a Peşterii Şugău poartă denumirea de Pârâul Şugău. Acesta, după un scurt parcurs în afara peşterii, se varsă în Pârâul Barlangos, care este afluent al Pârâului Heveder.

Aspecte climatologice

Climatul arealului este unul temperat-boreal, de natură montană carpatică. Poziţia Munţilor Giurgeului şi a sitului faţă de larga arie depresionară dinspre vest (Depresiunea Giurgeului-Depresiunea Gheorghenilor) determină o circulaţie activă a curenţilor de aer care produc inversiuni termice şi fac să se înregistreze temperaturi şi fenomene cu totul diferite în funcţie de expoziţia versanţilor. Astfel, inversiunile termice produse pe versanţii unde se află situl fac să se înregistreze temperaturi de până la –35 °C în lunile februarie şi martie. Aceste acumulări de aer rece sunt însoţite uneori şi de ceţuri, care se risipesc odată cu răsăritul soarelui, când briza de vale pune în mişcare masele de aer dirijându-le către creste. Temperatura medie în timpul verii este de 18 °C, cea maximă înregistrându-se la sfârşitul lunii iulie. Primele îngheţuri se produc la sfârşitul lui septembrie, iar ultimele se produc spre sfârşitul lunii mai. Ploile sunt frecvente primăvara şi toamna, fiind în general de scurtă durată.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl se află în cea mai mare parte în etajul montan mijlociu, urcând până în etajul montan superior (Vârful Şipoş, 1568 m). Teritoriul sitului este acoperit în cea mai mare parte de păduri de conifere, pe alocuri în amestec cu foioase. Dominant este molidul, dar acesta apare şi în amestec cu bradul, fagul şi paltinul de munte. În arealul sitului, vârsta medie a molidişurilor este circa 70 de ani, dar există suprafeţe cu arbori de 130 de ani. În sit există o populaţie de orhidee de interes comunitar, papucul Doamnei, aflată într-o stare de conservare foarte bună. De asemenea, sunt prezente şi alte orhidee cu valoare bioindicatoare precum căpşunica roşie, dumbrăviţa, mlăştinița şi specii de plante importante din punct de vedere fitogeografic: omagul (endemit carpatic), breabănul (element floristic daco-balcanic, subendemit), mierea ursului (element floristic daco-balcanic, subendemit), crucea voinicului (endemit carpatic). De-a lungul pâraielor montane care traversează sau mărginesc situl apar fâşii înguste de păduri aluviale de arin alb cu specii ierboase precum calcea, captalanul şi lăptucul oii (element floristic daco-balcanic, subendemit), care formează un habitat prioritar. Vegetaţia ierboasă de pajişte montană acoperă suprafeţe foarte mici din sit, fiind dominată de păiuşul roşu şi iarba vântului. De asemenea, în aceste pajişti se întâlneşte şi brânduşa de munte, un endemit carpatic important.

Fauna

În păraiele de munte care traversează sau se află în vecinătatea sitului întâlnim o faună de peşti caracteristică apelor repezi de munte formată din păstrăv, clean, porcuşor şi specia de interes comunitar mreană vânătă. Amfibienii şi reptilele sunt reprezentate de buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul cu creastă şi tritonul carpatic, specii de interes comunitar, alături de care se mai întâlnesc salamandra, broasca roşie de munte, şopârla de munte, năpârca, vipera comună şi şarpele de alun. Specii reprezentative de mamifere mari al căror habitat se suprapune parţial sau total cu suprafaţa sitului sunt cerbul carpatin, căprioru şi mistreţul. În zonă au fost semnalate şi exemplare de urs brun, râs şi lup. Galeria activă din Peştera Şugău este utilizată pentru iernare şi reproducere de către liliacul comun, liliacul mic, liliacul urecheat şi liliacul mic cu potcoavă. Tot aici trăiesc specii de nevertebrate troglobionte şi trogloxene, fiind identificate şi fosile ale ursului de cavernă, specie care a folosit peştera ca loc de refugiu în perioada ultimei glaciaţiuni.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

În satele comunei Suseni trăieşte un număr de peste 5000 de locuitori care se ocupă cu creşterea animalelor, agricultură, exploatare forestieră, prelucrarea lemnului, mulţi localnici lucrând şi în cariera de andezit. Un număr tot mai mare de gospodării din zonăau început să desfăşoare activităţi de turism rural. Locuinţele au alimentare cu apă, însă nu toate sunt racordate la canalizare, iar încălzirea lor se face cu lemne.
În localităţile aflate în vecinătatea sitului se remarcă bisericile vechi din lemn sau din piatră, construite la începutul secolului al XVII-lea. Tot aici, la sfârşitul lunii iulie, se organizează un festivalul cultural-muzical „Întâlnirea Fanfarelor", precum şi un festivalul de dansuri populare „Aşa-i dansul pe la noi", la care participă formaţii de dansuri populare româneşti şi secuieşti din tot judeţul Harghita.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Cositul, exploatarea masei lemnoase, recoltarea de fructe de pădure şi ciuperci sunt activităţi care de derulează sporadic în sit. Exploatarea masei lemnoase este avizată şi controlată de custodele sitului şi nu afectează condiţiile hidro-geologice care influenţează mediul cavernicol al Peşterii Şugău. Vizitarea acesteia se desfăşoară doar cu ghizi autorizaţi, în grupuri mici, cu pauză între grupuri, în perioada mai-septembrie, astfel încât impactul antropic asupra ecosistemului peşterii este minimalizat. Porţile intrărilor în peşteră sunt în aşa fel concepute încât să asigure libera circulaţie a liliecilor care folosesc această cavitate în timpul iernii pentru hibernare.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu panouri de avertizare/atenţionare şi informare, punct de intrare, poteci de vizitare, trasee turistice şi tematice, locuri de campare, vetre de foc şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Panourile pentru orientare în teren există, însă necesită îmbunătăţiri. De asemenea, situl are un punct de informare care este utilizat şi ca punct de supraveghere/observare de către custode.

PENTELEU - RO SCI 0190

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Buzău: Gura Teghii.
Județul Covasna: Comandău, Zagon.

Suprafața: 11.268 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 37' 37"; Long. E 26° 24' 1"
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1759 max., 644 min., 1251 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face prin stațiile CFR până la halta Nehoiu, sau pe DN10 până în aceeași localitate și apoi spre localitatea Varlaam. Din Varlaam se pot urma drumurile forestiere Bâsca Mare, Bâsculița, Milea, Cernat, Vâna Mare, Bâsca Mica, Șapte Izvoare.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6430 - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **3230** - Vegetație lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **4060** - Tufărișuri alpine și boreale; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Râs (*Lynx lynx*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*). **Nevertebrate:** **Callimorpha quadripunctaria* • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Carab (*Carabus variolosus*). **Pești:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*). **Plante:** *Dicranum viride* • *Drepanocladus vernicosus* • *Clopoțel (*Campanula serrata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Munții Penteleu sunt o grupă muntoasă din estul Carpaților de Curbură, aparținând de lanțul muntos al Carpaților Orientali, delimitați de Munții Vrancei și de Masivul Podu Calului prin culoarele văilor Bâsca Mare și Bâsca Mică. Peisajul impresionează prin culmi prelungi, pajiști întinse și prin perspectiva largă asupra Carpaților de Curbură. Astfel, în zilele cu vizibilitate bună, din culmea principală a Penteleului pot fi observate masivele muntoase cuprinse între Munții Ciucaș și Munții Vrancei. Cel mai înalt pisc este Vârful Penteleu (1772 m). Văile Bâsca Mare și Bâsca Mică au o desfășurare N-S și îmbracă aspecte diferite de la un sector la altul, în funcție de rocă și structură. Cadrul natural variat cuprinde un mozaic de ecosisteme valoroase din punct de vedere al conservării biodiversității. O mare parte a comunităților de floră și-au găsit refugiul în habitatele de aici, oferind nișe ecologice adecvate unui însemnat număr de specii rezidente, dintre care trei specii sunt de interes conservativ, iar multe altele sunt importante sau rare (diverse specii de orhidee sălbatice, ferigi și mușchi de pădure etc). Situl adăpostește șapte habitate de interes comunitar, dintre care menționăm habitatul pădurilor aluviale cu anin negru și frasin (habitat prioritar). Situl se caracterizează printr-o diversitate mare a habitatelor și dispunerea lor în mozaic, dar și prin gradul ridicat de integritate ecologică al acestora. Într-o arie relativ restrânsă putem întâlni habitate variate legate de pădure și de pășunile alpine. Circa 95% din suprafața sitului este acoperită de păduri (păduri de foioase 8%, păduri de amestec 64%, păduri de conifere 15% și păduri în tranziție 8%), în timp ce pajiștile naturale, stepele, tinoavele și grohotișurile împart restul de 5%. Dintre nevertebrate menționăm prezența fluturelui vărgat, a carabului și croitorului fagului, specii de interes european. Situl găzduiește trei specii de amfibieni de interes conservativ, precum și numeroase specii de pești, dintre care două specii sunt considerate periclitate în Europa (moioagă și zglăvoc). Situl prezintă importanță pentru carnivorele mari (urs, lup, râs), reprezentate prin populații optime sub aspectul densității, frecvenței în zonă și al efectului regulator în populațiile prădate. Culoarele de schimb între indivizii populațiilor celor trei specii de carnivore mari, aflate pe versanți diferiți, permit fluxul genetic, evitându-se astfel izolarea și consanguinizarea unor populații prea mici. În sit a fost semnalată recent prezența vidrei, precum și a pisicii sălbatice. Sub culmea Penteleu, la NE de vârful principal, pe o treaptă structurală situată la 1510 m, pe locul unui fost lac s-a dezvoltat un interesant tinov numit Lacul Roșu, cu ochiuri de apă prezente doar primăvara.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Rocile din sit sunt predominant gresii, argile și marne, la care se adaugă microconglomerate, marno-calcare, menilite, șisturi. Stratele de rocă au grosimi de la cațiva centimetri până la 2-10 m, dispuse în alternanță. Se disting sectoare în care orizonturile de gresii sunt mai subțiri și alternează cu cele marno-argiloase. La nord de aliniamentul Nehoiaș-Secuiu, faciesul gresiei de Tarcău este majoritar, cuprinzând strate de gresii de până la 3 m grosime și intercalații subțiri de argile. Gresia propriu-zisă are culoare cenușie conține mult cuarț, mică și ciment calcaros. Orizonturile și stratele de gresii, argile și marne sunt cutate pe direcția NE-SV. Stratele au cădere mare, adesea fiind chiar verticale. Caracteristicile structurale se reflectă atât în fizionomia generală a reliefului, cât mai ales în detașarea unor forme aparte (ziduri de gresie, jgheaburi, cueste). Regiunea s-a format în neozoic, după care, pe parcursul mai multor faze de ridicare, a fost înălțată și fragmentată. În tot acest timp, rețeaua hidrografică a fragmentat intens suprafața inițială și a creat înfățișarea de astăzi. Mișcările neotectonice s-au manifestat prin ridicări intense în sectorul Ciucaș-Siriu-Penteleu, unde avem cele mai mari înălțimi. Masivul Penteleu este format dintr-o culme principală cu desfășurarea N-S, în lungul căreia se află toate vârfurile principale Piciorul Caprei (1520 m), Viforâta (1667 m), Penteleu (1772 m), Crucea Fetei (1577 m), Corâiu (1608 m), Ciulianoș (1602 m). Din culmea principală se desprind o serie de culmi ce coboară în trepte și care au în majoritate o dispoziție E-V și o înălțime cuprinsă între 900-1500 m. Fizionomia culmilor este destul de variată. Cele axate pe formațiuni predominant grezoase sunt mai înalte, podurile sunt relativ netede, iar versanții abruți. Interfluviile lungi dau un profil accidentat, cu vârfuri, șei și pereți abrupți. Pe versanți, numeroasele alunecări de teren creează un aspect aparte. Râpele de desprindere de formă semicirculară, de zeci de metri înălțime, au în față o masă de pământ dispusă în trepte și valuri haotice. Văile s-au adâncit în relieful inițial cu 150-300 m și prezintă numeroase rupturi de pantă, iar în profil transversal au sectoare înguste care alternează cu porțiuni largi.

Pedologie

Solurile din sit sunt caracteristice habitatelor prezente. Le menționăm pe cele de tip litosol, districambisol (sol brun acid), luvisol (sol brun luvic), andosol, soluri profunde, podzoluri. Apar și soluri superficiale, scheletice. Turbosolurile sunt foarte acide, umede-ude (înmlăștinite). Se întâlnesc, de asemenea, eutricambosoluri, luvosoluri, districambosoluri, soluri slab scheletice, jilave precum și gleisoluri, soluri coluviale umede (bogate în pietriș și bolovăniș fixat), rendzine superficiale, foliosoluri (cu depuneri de pietriș și prundiș), soluri aluviale (bogate în substanțe nutritive, cu regim trofic și hidric alternant, determinat de frecvența sau intensitatea inundațiilor).

Hidrologie

Rețeaua hidrografică este tributară râurilor Bâsca Mare, în partea de vest, și Bâsca Mică în est. Bâsca Mare prezintă un bazin asimetric, cei mai importanți afluenți fiind Tămășoiu, Corâiu, Pârâul Porcului, Izvorul cu Ulii, Izvorul Calului, Bâsculița, Cernatu, Milea, Cursele Dogari. După ce își adună izvoarele de sub vârful Lăcăuți și vârful Zârna, Bâsca Mare străbate Depresiunea Comandău, iar de la confluența cu Dârnăul și până la unirea cu Bâsca Mică, pe mai mult de 40 km, separă munții Penteleu de Podu Calului. Cea mai mare parte din sector are înfățișarea unui culoar de vale îngust, tăiat predominant în formațiuni rezistente. Este deosebit de pitoresc defileul tăiat începând de la nord de confluența cu Bâsculița, până în amonte de Cernatu. Între Cernatu și Varlaam valea se lărgește mult, iar terasele sunt mai bine dezvoltate. Bâsca Mică primește numeroase pâraie ce coboară din Munții Penteleu (Bălescuțu, Bălescu Mare, Zănoaga, Izvorul Sărat, Șapte Izvoare, Ciuta Mare, Brebu, Pârâul Stânii, Paltinu, Neagra). Până în Brebu are o direcție N-S, iar de aici la Varlaam descrie un cot larg NE-SV. În lungul său se găsesc mici sectoare de defileu, unde există numeroase praguri generate de bancurile groase de gresie pe care apa formează suite de cascade. Bâsca Mare se unește cu Bâsca Mică la Varlaam și până la confluența cu Buzăul poartă numele de Bâsca Rosilei, pe unele hărți fiind consemnată doar „Bâsca". În Munții Penteleu, sub Muchia Steghii, se află Lacul Negru, la 1050 m altitudine, a cărui origine este legată de procesele de alunecare de mari dimensiuni ce au avut loc în această regiune. Acest lac se află în mijlocul unei păduri și înregistrează un grad înaintat de colmatare. Urme de lacuri de baraj natural se pot remarca și pe valea Patacu. În numeroase microdepresiuni, îndeosebi pe Viforâta, Zănoaga și culmea Penteleu, primăvara se mențin ochiuri de apă circulare sau alungite adânci până la 1 m.

Aspecte climatologice

Situl se găsește sub influența periodică a vânturilor din NV și NE. Relieful, desfășurarea și configurația principalelor culmi, vârfuri și văi duc la apariția unor deosebiri notabile în regimul parametrilor climatici. Masivul Penteleu însumează un număr de zile mai mare de timp senin în comparație cu Siriul, datorită poziției sale estice în calea maselor de aer umed din NV. Mai sus de 1400 m se individualizează un etaj al vârfurilor și crestelor despădurite și expuse. Aici, circa 5-6 luni pe an se semnalează valori medii termice negative, în rest valorile fiind sub 10 °C. Precipitațiile ating o medie anuală de 1100 mm, înregistrându-se frecvența cea mai ridicată în intervalul mai-iulie, când au caracter de aversă. Vântul este puternic și extrem de violent iarna (peste 13 m/s în ianuarie) și la trecerea de la un sezon la altul, direcția dominantă fiind NV-SE. Sub altitudinea de 1400 m se desfășoară etajul montan forestier, în cadrul căruia clima se caracterizează prin 3-5 luni reci și relativ umede și 7-9 luni temperate. Iarna sunt frecvente inversiunile de temperatură în lungul văilor. Vara temperaturile sunt relativ ridicate, mediile lunare situându-se între 17 și 22 °C. Versanții orientați spre S, SE și SV au un potențial termic pozitiv mai mare și înregistrează un număr de zile cu zăpadă mai scăzut. În etajul forestier, cantitatea de precipitații este de 800-900 mm/an.

Biocenoza

Vegetația

Poziția geografică și altitudinea între 600 și 1772 m, alături de alți factori ecologici abiotici și biotici, au făcut ca în sit să existe o varietate mare de specii de plante, multe fiind importante sau rare. Defrișurile, pășunatul intensiv, vânătoarea și pescuitul abuziv au determinat reducerea numărului de indivizi din anumite specii, ceea ce a impus punerea sub ocrotire a acestora. Crestele, vârfurile și unele platouri de peste 1400-1450 m prezintă o vegetație subalpină, cu tufărișuri și ierburi comune. Poziția joasă a limitei pădurii și extensiunea mai largă în Masivul Penteleu a etajului subalpin sunt legate de defrișările făcute de-a lungul anilor pentru mărirea suprafeței de pășunat. Caracteristice sunt tufărișurile dese de afini și merișor, anin de munte și, mai ales, ienupăr (ce ocupă suprafețe mari la peste 1500 m altitudine). Abrupturile stâncoase sunt dominate de păiușul de stâncă, iar locurile plane cu altitudini mai mici, de păiușul roșu și iarba câmpului, în amestec cu țepușica. Se remarcă numeroase specii de plante care dau pajiștilor palete coloristice extrem de variate (stânjenel de munte, garoafă, gențiană, toporaș de munte, coacăz, cătină mică, clopoțel etc). În unele microdepresiuni în care au existat lacuri, dezvoltarea abundentă a vegetației a dus la individualizarea unor mlaștini cu mușchi de turbă, roua cerului, o specie de orhidee numită popular poroinic, bumbăcariței, diverse specii de rogoz etc. Tipic pentru acest tip de vegetație este Lacul Roșu din Penteleu, transformat cu timpul în tinov. La altitudini de 1300-1400 m, precum și pe versanții cu expunere nordică se întâlnesc păduri de molid, asociate cu mestecăniș și fag. Pădurile de brad cresc pe suprafețe mici, în cadrul pădurilor de amestec de fag cu rășinoase, întâlnindu-se mai mult pe versantul estic. Pădurile de molid pure sunt limitate ca suprafață și apar între 1200 și 1600 m. Pe versanții sudici, între 1200 și 1400 m, molidul este în amestec cu făgetele. Alături de molid întâlnim brad și pin. Pajiștile din zona de pădure sunt bogate în graminee, îndeosebi păiuș roșu și iarba câmpului. Arbuștii sunt reprezentați de alun, soc comun, zmeur. Stratul ierbos este compus din cinstet, mierea ursului, diverse specii de ferigi și ferigută. În lungul apelor și în sectoarele umede există mai multe specii de mușchi, piciorul cocoșului, izmă, pipirig, captalan etc. Plantațiile de pini se regăsesc în locurile predispuse alunecărilor de teren, iar pini izolați apar pe fânețele de la altitudini mai mari, cu expoziție nordică, având ca substrat pârușca, țepușica și ferigile. Între 1000 și 1300 m altitudine, pădurile de amestec de fag cu rășinoase conțin și paltin, ulm de munte, frasin comun, carpen. Dintre speciile stratului ierbos se remarcă cinstețul, trepădătoarea, vinărița, mierea ursului. Între 600 și 1000 m altitudine se găsesc păduri de fag în asociație cu paltin, ulm de munte, frasin, jugastru, plop tremurător, carpen. Arbuștii sunt reprezentați de alun, soc, corn, zmeur, mur. La altitudini de 600-700 m se întâlnesc păduri de gorun, mai ales pe versanții cu expunere sudică, în asociație cu frasin, tei, cireș. Zăvoaiele sau pădurile de luncă sunt formate din arbori și arbuști cu lemn moale (anin alb, anin negru, plop,

diverse specii de sălcii, cătină și răchită) și specii ale stratului ierbos precum alior, năprazniс, firuță, diverse specii de trifoi.

Fauna

Dintre speciile de faună prezente în sit amintim multitudinea de specii de insecte, dintre care se remarcă *Callimorpha quadripunctaria* (numită popular fluturele vărgat), specii de coleoptere precum carabul și croitorul fagului. Aceste specii sunt în strânsă legătură cu habitatele forestiere din sit, larvele fiind cantonate în diverse părți subterane sau supraterane ale plantelor gazdă. Pentru celelalte specii identificate în zonă există referiri privitoare la prezența lor în masivul Penteleu, dar nu neaparat și în aria investigată din sit. Dintre nevertebrate a fost semnalată și prezența melcului de grădină (melc de livadă sau melc de Burgundia). Datorită prezenței ecosistemelor acvatice reprezentate de apele curgatoare, se disting speciile de pești ce populeaza râurile de munte de altitudine medie, cu viteze ale curentului nu foarte mari (mreană, mreană vânătă, clean, păstrăv, lipan, scobar, moioagă, zglăvoacă sau zglăvoc). În apele sitului se mai întâlnește și boișteanul, denumit popular și crăiete, crai sau verdete. Dintre speciile de amfibieni prezente în sit menționăm buhaiul de baltă cu burta galbenă (izvoraș cu burta galbenă), tritonul carpatic, tritonul cu creastă, broască roșie de munte, broască râioasă verde, salamandră comună sau salamandră de foc. Dintre reptile, menționăm prezența în arealul sitului a unor specii precum năpârcă (șarpele-de-sticlă), viperă comună, șarpe de apă, șarpe de alun, șopârla de ziduri, șopârla de munte. Dintre micromamifere sunt prezente specii de guzgani, reprezentativ pentru zona sitului fiind guzganul roșu. Mamiferele mari se remarcă prin speciile de carnivore mari (urs, lup, râs) și speciile de ierbivore mari (cerb carpatin, căprior). Alături de acestea se întâlnesc specii montane caracteristice pădurilor de amestec de foioase cu conifere (mistreț, nevăstuică, vulpe, jder, jder de copac, dihor de casă, vidră, iepure, pisică sălbatică etc.).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele activități economice din zonă sunt creșterea animalelor și exploatarea și prelucrarea lemnului.

Satele din zonă au fost inițial sate de moșneni, care se ocupau cu vânatul și prelucrarea lemnului. Moșia a fost atribuită în 1672 de domnitorul Radu Leon moșnenilor sibiceni care au stăpânit-o în devălmășie, folosind-o pentru pășunat. În timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu s-a stabilit dreptul de proprietate asupra munților Buzăului, acesta revenind unui număr de cinci persoane, proprietatea întinzându-se până la granița cu Imperiul Austriac. Între 1850 și 1880 la Gura Teghii a funcționat o stațiune balneoclimaterică sub numele Bâsca-Penteleu. Aici, întreprinzătorul Enache Persescu trata cu zer, fel de fel de afecțiuni, printre care și TBC-ul. În timpul Primului Război Mondial, zona a fost ocupată între 1916 și 1918 de armatele germane, care au găsit la Gura Teghii un loc propice pentru construirea unui sanatoriu cu 20 de camere, iluminat electric și cu apă caldă curentă pentru tratarea răniților. Localnicii beneficiau și ei gratuit, săptămânal, de băile sanatoriului. Acesta a intrat în paragină după terminarea războiului și retragerea militarilor germani. Cășăriile de aici produceau brânză, urdă, lapte la putină și vestitul Cașcaval de Penteleu. O altă prezență aproape mistică este Vulturul Ilie. Numit „ultimul zăgan" de către Marin Sorescu, acesta a trăit între anii 1924 și 1942. Dintre tradițiile populare ale zonei menționăm „nedeile" sau Drăgaica. Pe vremuri, pe muntele Penteleu se țineau nedeile sau târgurile anuale denumite popular Drăgaica, târguri care în secolul XIX au coborât în câmpie, lângă orașul Buzău, unde se țin și în prezent.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În prezent nu există activități cu impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există bariere, poteci și drumuri pentru vizitare, precum și trasee turistice. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărți, un centru de vizitare și puncte de informare, trasee tematice și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

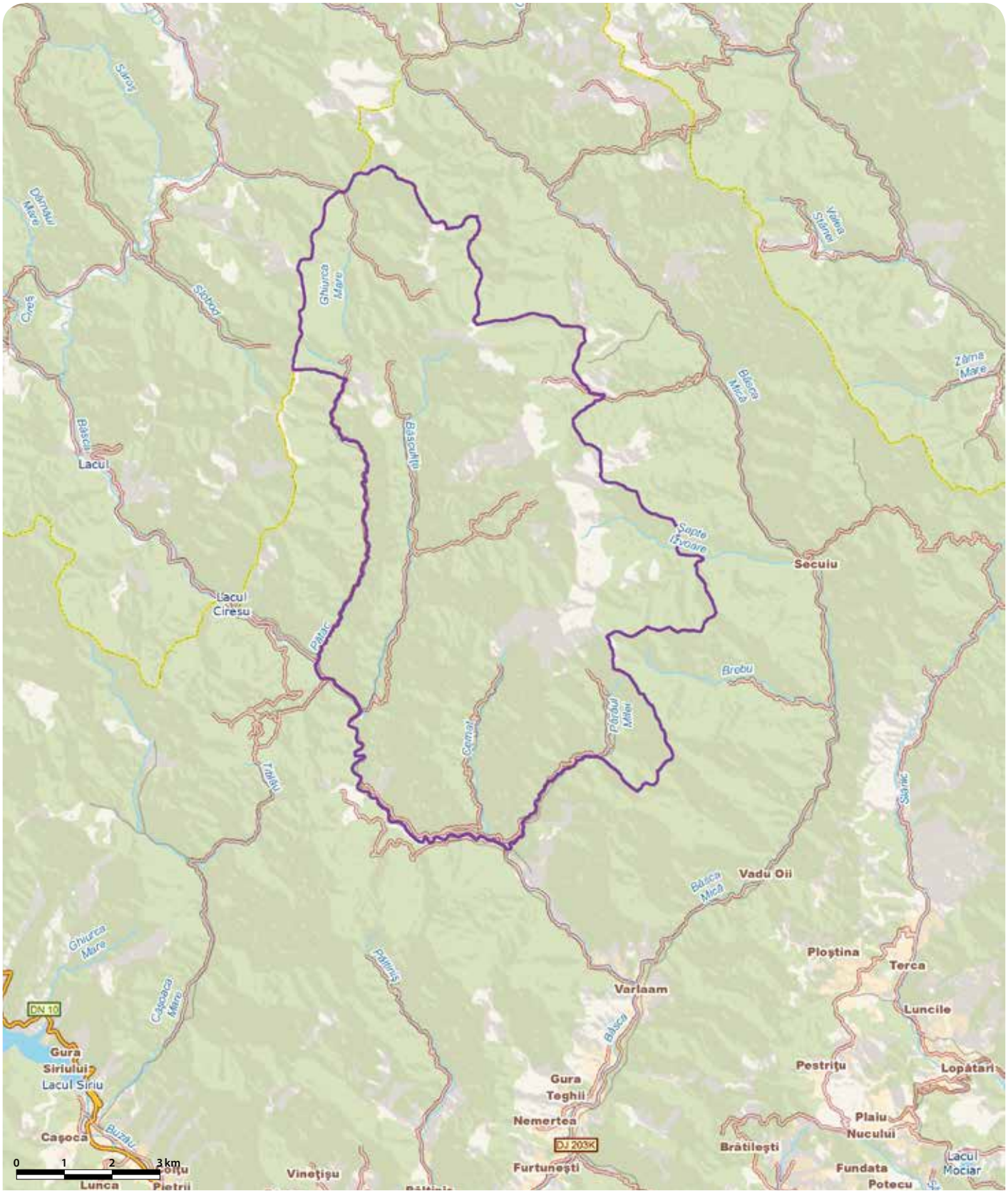

PEȘTERA LIMANU - RO SCI 0191

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Limanu, Mangalia.

Suprafața: 12 ha
Localizarea geografică: Lat. N 43° 48' 25"; Long. E 28° 31' 27"
Bioregiunea: Stepică, Pontică
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 29 max., 4 min., 16 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face de pe drumul național DN39 (E87) (Constanța-Mangalia), apoi pe DJ Mangalia-Limanu. Peștera este localizată în comuna Limanu, în sud-estul județului Constanța, la 5 km de Mangalia, în apropiere de Vama Veche. Accesul CFR este posibil până în stațiile Constanța sau Mangalia.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

8310 - Peșteri în care accesul publicului este interzis.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Liliacul cu potcoavă a lui Mehely (*Rhinolophus mehelyi*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Peștera Limanu este cel mai tipic sistem de galerii de tip labirintic din România, având o lungime a galeriei principale de 3405 m. Este o cavitate fosilă, monoetajată, orizontală, cu o dezvoltare de 5000 m. Fauna cavernicolă este bine reprezentată prin specii de nevertebrate (specii de insecte și păianjeni) și vertebrate, în special lilieci. În pășunea de deasupra peșterii poate fi observant popândău, specie de interes comunitar, precum și unele specii de amfibieni și reptile (broască mică de lac, broască verde, șopârlă de câmp, gușter, șarpe de apă). O importanță aparte o are biodiversitatea subterană, reprezentată de nevertebrate, speciile caracteristice având origine mediteraneană. Colonii de lilieci din mai multe specii (liliac mare cu potcoavă, liliac cu aripi lungi, liliac cu potcoavă al lui Mehely, foarte rar liliac mic cu potcoavă, liliac comun mic, liliac comun și liliac cu mustăți) actuale sau din trecut au dus la acumularea de guano, care atinge frecvent 50 cm grosime, nivel sub care este transformat în chiropterit. Fauna prezintă 76 de specii de nevertebrate, dintre care cinci specii sunt noi pentru știință. Specia *Microcreagris callaticola* se găsește într-o singură locație din peșteră, fiind o specie nouă pentru știință, lipsită de ochi și excelent adaptată la mediul cavernicol. Au fost găsite în peșteră diferite resturi osoase, provenind de la pisica sălbatică, lup, bursuc, dihor pătat, cățelul pământului, hârciog auriu, grivan dobrogean. Desigur, au mai fost găsite și oase de iepure de câmp, arici, diferite rozătoare mici, animale domestice etc. Din multe puncte de vedere, peștera Limanu poate fi considerată un laborator perfect pentru studierea dinamicii faunei, cu variate adaptări la viața troglobiontă, dinamica spațio-temporală și transformările evolutive care au avut loc și continuă să modeleze orice comunitate de organisme. Adăpostul de hibernare a liliecilor din Peștera Limanu este unul dintre cele trei adăposturi cunoscute în Romania pentru specia *Rhinolophus mehelyi*, o colonie de hibernare care cuprindea acum 30 ani circa 4000-5000 de lilieci, iar astazi în jur de 65-300.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Peștera este formată din calcare sarmațiene, cu stratificație perfect orizontală. Peștera Limanu se remarcă și prin importanța speologică, fiind o peșteră freatică dezvoltată în calcare stratificate orizontal. Când placa de calcar sarmațian s-a scufundat sub nivelul freatic, apele au pătruns în lungul planelor rectilinii de discontinuitate din rocă și au dizolvat-o, lăsând în urmă o rețea cu distributie, rectangulară. Aceasta este formată din galerii cu secțiuni dreptunghiulare surprinzător de regulate.

Pedologie

Calcarele sarmațiene sunt acoperite de o cuvertură de depozite loessoide de 30-40 m grosime. În lungul văilor această cuvertură este îndepărtată, iar calcarele apar la suprafață. Calcarele constituite din aglomerări de cochilii cimentate au numeroase fosile ostracode, foraminifere, lamelibranhiate (scoici) ale genului *Mactra*, în timp ce calcarele mai vechi situate în vecinătate au numeroase fosile de scoici ale genului *Cardium*. Multe dintre galeriile din peșteră adăpostesc colonii de lilieci din această cauză pardoseala este în unele puncte acoperită de un depozit apreciabil de guano, de peste 50 cm grosime.

Hidrologie

Peștera Limanu reprezintă un cavernament hibrid natural-antropic, respectiv o peșteră freatică aflată în prezent la 26 m altitudine. Zona peșterii a avut atât perioade de existență subaeriană, cât și etape subacvatice, când era scufundată sub nivelul apelor marine.

Aspecte climatologice

La Mangalia, temperatura medie multianuală este de 11,2 °C. Durata de strălucire a soarelui este de circa 182 zile/an. Vara nu se înregistrează o frecvență mare a zilelor tropicale datorită influenței brizelor marine. Pe litoralul Marii Negre se înregistrează cele mai scăzute cantități de precipitații atmosferice din țară, (Mangalia 378,8 mm/an), situând zona între regiunile cele mai aride ale țării. Durata medie anuală de producere a furtunilor este de circa 17-19 zile. Iarna, Marea Neagră se află sub acțiunea vânturilor din sectorul nordic (NV, N, NE), foarte puternice în apropierea țărmului. Vara se simte mai mult briza mării.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația aflată deasupra peșterii Limanu este reprezentată de specii caracteristice pășunilor degradate, majoritatea fiind plante comune pajistilor stepice. Aici pot fi întâlnite specii precum sadina (păiș-dulce), scaiul dracului (rostogol), sugărelul alb, iarba-șarpelui, cicoarea comună, sălățica-zidului, cimbrul, măturica (scaiete), plevașa, sincerica, micsandrele sălbatice, pătlagina îngustă, scaiul vânăt, imortela de câmp (flori nemuritoare roz), mohorul verde, încheietoarea (încheietură), nemțisorii de câmp (albăstrioare, buruiană de făcut copii, ciocănașii, ciocul bobii, ciocul ciocârlieі, ciocul berzei, cizma cucului, cârligei), pieptănărița, lucerna verde, trifoiașul, rechia (rezedă de câmp), sporișul (verbină), voinicica, buruiana urda vacii, planta medicinală pelinița (mălin, măturișcă, măturița), macul de grădină etc.

Fauna

În peștera Limanu, speciile caracteristice din zona de la intrare sunt reprezentate prin păianjeni, ai căror coconi mici și albi se observă la baza pereților. În excavațiile pereților se observă capcanele în formă de pâlnii în care stau la pândă reprezentanți ai familiei *Agelenidae*. În lunile de vară au fost observate și unele specii de fluturi. La baza pereților, pe sub pietre sau pe pereți, pot fi găsite gasteropode, izopode, chilopode, pseudoscorpioni, fluturi, formicide, diptere etc. La 40 m de intrare, în dreptul „pietrei sculptate", podeaua galeriei principale este acoperită cu guano și detritus vegetal. Aici pot fi frecvent întâlniți pseudoscorpioni, aranee, gamaside, colembole, numeroase psocoptere, gândaci și fluturi. Camera nr. 22 reprezintă unul dintre punctele cele mai bogate în faună și se caracterizează printr-un amestec de forme cavernicole, cu forme provenite de la exterior prin intermediul fisurilor. Pătura de calcar care constituie tavanul este atât de subțire, încât în unele locuri rădăcinile plantelor ierboase de la exterior ajung până în golul peșterii. Speciile identificate în această zonă sunt reprezentate în special de gasteropode, chilopode și pseudoscorpioni. Un al treilea punct, la 200 m de intrare, bogat în faună și care reprezintă și locul cu factorii microclimatici cei mai constanți este Galeria nr. 29. Extremitatea estică a acestei galerii a fost în trecut în legatură cu exteriorul, deoarece se închide cu un povârniș de pământ vegetal, cu foarte multe cochilii. Astăzi, această deschidere este complet colmatată. În restul galeriei, care are podeaua acoperită în mare parte cu argilă amestecată cu guano, s-au găsit nematode, diplopode, diptere etc. Fauna tipic guanofilă este constituită din *Eulaelaps stabularis*, *Eulaelaps arcualis* și *Coprholaspis glaber*, precum și din diverse specii de gândaci. Dintre păianjeni, cei care se întâlnesc în această galerie și care reprezintă formele de arahnide tipice sunt *Cicurina cicurea* și *Lepthyphantes sp*. În Peștera de la Limanu se adăpostește una dintre cele mai mari colonii cunoscute la noi în țară de liliac cu potcoavă al lui Mehely, o a doua colonie ca importanță fiind cea din Peștera Liliecilor de la Gura Dobrogei. În timpul somnului de iarnă, liliacul cu potcoavă se asociază cu liliacul cu aripi lungi, formând colonii mixte. În jurul coloniei mixte s-au mai gasit și lilieci mari cu potcoavă, indivizi răzleți, niciodată asociați în colonie. În lunile de vară, atât liliacul cu potcoavă cât și liliacul cu aripi lungi formează mici colonii separate, răspândite în lungul galeriilor. Dintre vertebratele întâlnite în perimetrul sitului menționăm speciile de rozătoare mici (popândău, șoarece săritor de stepă), precum și iepurele și bursucul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Pe lângă români, în Limanu întâlnim și diverse minorități (lipoveni, tătari, rromi, unguri și turci). Principalele sectoare de activitate din zonă sunt construcțiile navale, industria textilă, industria alimentară, turismul (balnear, cultural și de afaceri), transportul naval, precum și agricultura (în special grâu și porumb) și creșterea animalelor (ovine și bovine). Există patru mari baze de tratament balnear la Mangalia, care exploatează nămolurile sapropelice și apele mezotermale sulfuroase. Turismul estival (2 Mai, Vama Veche, Mangalia) s-a dezvoltat în ultimii ani, atrăgând peste 100000 de persoane pe sezon. Denumită „Peștera de la Icoane", „Peștera de la Baltă" sau „Peștera Caracicola", peștera Limanu este înconjurată de legende. Se spune astfel că ar fi folosită ca ascunzătoare de haiduci, că ar ajunge în Bulgaria, că localnicii rătăciti prin labirintul galeriilor sale au reușit să găsească până la urmă iesirea doar ca urmare a faptului că au auzit clopotele bisericii din sat. Experții spun însă că în realitate galeriile peșterii Limanu se află doar sub platoul dealului din nordul satului, în unele locuri fiind despărțite de suprafața de numai câțiva metri de calcare, în care se văd fosilizate scoicile care se găseau altădată pe fundul mării.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul și vandalismul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există bariere, precum și supravaghere și pază cu caracter permanent exercitate de către custode. Există o împrejmuire și au existat mai multe sisteme de închidere a peșterii, majoritatea fiind vandalizate la scurt timp după instalarea lor. Există panouri de avertizare/atenționare (unele fiind în prezent vandalizate și distruse). Sunt necesare panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărți, clădiri administrative, puncte de informare, amenajări pentru observare și supraveghere, amenajări adecvate pentru colectarea deșeurilor.

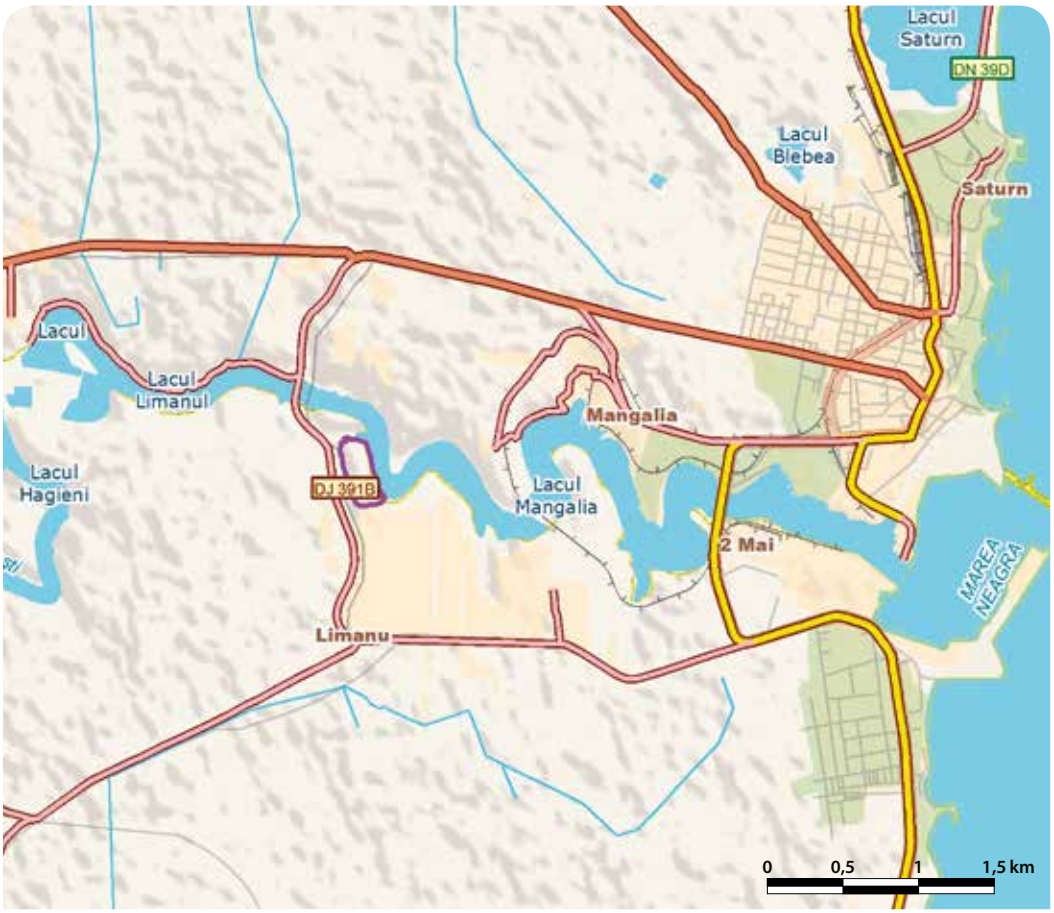

PEȘTERA MĂGURICI - RO SCI 0192

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Maramureș: Boiu Mare, Valea Chioarului.
Județul Sălaj: Ileanda.

Suprafața: 95 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 47° 21' 39"; Long. E 23° 33' 28"
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 358 max., 211 min., 280 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face pe DN1C (E58) (Baia Mare-Dej), care ajunge la limita sitului în dreptul localităților Răstoci și Perii Vadului (comuna Ileanda).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac comun (*Myotis myotis*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Peștera este situată în Podișul Purcreț-Boiu Mare, zona carstică Mesteacăn-Răstoci, aflată pe teritoriul satului Răstoci, comuna Ileanda. Până în prezent în Peștera Măgurici au fost identificate cinci specii de lilieci, toate de interes comunitar. Pe întreaga suprafață de lângă peșteră există un peisaj mozaicat cu păduri, pășuni, culturi de porumb, plante leguminoase și cartofi. Prin urmare, zona de lângă peșteră reprezintă un teritoriu de hrănire bun pentru aceste populații de lilieci. Datorită importanței acestei peșteri pentru liliecii din Platoul Someșan, aceasta a fost inclusă începând cu anul 2002 într-un program național de monitorizare a chiropterelor, care continuă și în prezent. Tot aici a fost semnalată existența phosphammitului (este citat pentru a doua oară în lume), francoanellitului, mirabilitului, bassanitului, cesanitului, monetitului și taranakitului, care sunt raritați pentru mineralogia peșterilor din România.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

In ceea ce privește structura geologică, oligocenul este reprezentat prin strate constituite din marne cenușii-albicioase, slab bituminoase. Se remarcă prezența „Stratului de Ileanda Mare" constituit din șisturi argiloase, foioase, nisipoase, cenușiu-negricioase, care trec treptat în șisturi argiloase negre, bituminoase, cu solzi și schelete de pește, cu eflorescențe de sulf sau sulfat de calciu, având la partea superioara intercalații grezoase. Această succesiune este asemănătoare cu roca mamă principală a hidrocarburilor din Depresiunea Transilvaniei. Peștera Măgurici adăpostește și monocristale de gips. Din punct de vedere mineralogic, observațiile efectuate au scos în evidență, pentru prima dată în carstul din România, crustele de gips de tip starburst, precum și splendide agregate de gips formate în masa argilei existente pe podeaua peșterii. Situl se află într-o zonă deluroasă, unde culoarul Someșului prezintă îngustări semnificative între Perii Vadului și Răstoci.

Pedologie

În zona sitului, cele mai răspândite sunt solurile brune podzolite și uneori pseudogleizate care s-au format sub influența unui climat cu precipitații abundente și cu circulație deficitară a apei în sol. Aceste soluri sunt specifice dealurilor mai înalte din bazinul Someșului. Solurile brun-roșcate, cu fertilitate slabă, au un areal mare în zonă. Solurile erodate (regosoluri sau protosoluri) se prezintă sub formă de petice izolate. Apariția acestora este legată de eroziune, de fragmentarea reliefului, de prezența argilei, marnei și a nisipurilor.

Hidrologie

În lunca terasată a Someșului se găsește o pânza de apă al cărei nivel hidrostatic este influențat de Someș și de precipitații. Apa este în general nepotabilă, din cauza duritații și substanțelor organice prezente. Rețeaua hidrografică este drenată de râul Someș, care străbate comuna Ileanda, însoțit de lunci și terase primind o serie de afluenți.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală, sub influența maselor de aer vestice, ce determină o vreme instabilă, cu precipitații dese primăvara și toamna. Mediile anuale înregistrează valori între 7,4 °C în regiunile deluroase și 8,8 °C în Culoarul Someșului. În zonă sunt frecvente inversiunile de temperatură, cu un maxim în luna decembrie. Precipitațiile înregistrează cantități medii anuale de 700-900 mm, dar în anii cu activitate ciclonică intensă cantitățile de precipitații au fost de 1300-1420 mm (la Ileanda). Vântul dominant este cel din NV, care pătrunde pe Culoarul Someșului transportând aer umed, în special primăvara și vara.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația predominantă de deasupra peșterii este cea de dealuri și podișuri: fâgete cu carpen, fâgete cu gorun, gorunete cu fag, carpinete cu plop, plantații de conifere (molidet și pinet). Subarboretul este reprezentat prin specii de lemn câinesc, corn, păducel, sânger, soc, merișor, porumbar. Alături de păduri se întind fânețe, livezi de pomi fructiferi (prun) și culturi de porumb și cartof. În zona de lunca și terase se află domeniul culturilor agricole, pășunilor și fânețelor.

Fauna

Peștera are o importanță deosebită în special datorită coloniilor de împerechere, reproducere și hibernare ale celor cinci specii de lilieci prezente în număr mare în peșteră. Populațiile de lilieci se află într-o stare bună și excelentă de conservare. În peștera Măgurici au fost identificate următoarele specii: liliac comun, liliac comun mic, liliac cu aripi lungi, liliac mare cu potcoavă, liliac mic cu potcoavă.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Economia zonei este de tip rural, preponderent agricolă (agricultura extensivă, de subzistență). Așezarea geografică în zona de lunca, pe terase și dealuri cu altitudini relativ reduse, a permis agriculturii să se dezvolte din cele mai vechi timpuri, constituind în același timp ocupația de bază a populației. Așezările agricole au și funcțiuni complementare (învățământ, cultură, administrație, transport). În majoritatea localităților din zonă se practică legumicultura, pomicultura (măr, cais, vișin) și creșterea animalelor (în special porcine și bovine). În comuna Ileanda funcționează o moară, o brutărie, o presă de ulei, o carieră de piatră, două balastiere și un gater de prelucrare a lemnului.
Primele înjghebări de așezări erau mici, locuite de daci, ulterior de romani (o certifică urmele unui drum roman descoperit de cercetători relativ recent, drum care a existat pe teritoriul comunei Ileanda). Aceste așezări omenești au persistat până în secolul al IV-lea. Apoi s-au perindat popoarele migratoare, dintre care cea mai mare influență a avut-o elementul slav, fapt constatat din toponimia diferitelor denumiri de origine slavă. Spre exemplu, denumirea localității Ileanda înseamnă în traducere liberă coastă de deal, iar Răstoci provine de la „a rastoca" (a locui unde se zăgăzuiește apa pentru iazul morii). Din cauza inundațiilor, a incendiilor, a năvălirilor tătarilor și turcilor, așezările s-au retras pe văile înguste dintre dealuri unde erau adăpostite. Satele de pe dreaptă Someșului au aparținut Cetății Ciceului până în secolul al XIV-lea, când au fost predate Cetății Chioarului, unde funcționa un „căpitănat" care apăra drumurile cele mai importante către interiorul Transilvaniei, având în proprietate 88 de sate. Satele de pe malul stâng al Someșului au aparținut Cetății Almasului. Biserica de lemn din localitatea Răstoci (1827-1836) este Monument istoric și de arhitectură. Este acoperită cu șindrilă, iar bolta este împodobită cu picturi pe pânză. Turnul sau măsoară de două ori înălțimea bisericii. Turismul ecumenic este prezent prin pelerinajul la mănăstirile Nicula (1552) și Rohia (1923). În cadrul mănăstirii există un muzeu cu picturi vechi, icoane vechi, pictură pe lemn. Dintre sărbătorile populare menționăm „Cununa", o sărbătoare a recoltării cerealelor. Dintre obiceiurile păstrate la Răstoci menționam „claca de pene" și „torsul lânii", prilej de adunare a femeilor din sat care muncesc, cântă și se ospătează.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În localitatea Răstoci a funcționat o carieră de piatră. În comuna Ileanda încă funcționează o carieră de piatră și două balastiere. În zona sitului, activitatea de exploatare a nisipului prezintă un impact negativ permanent. Pășunatul este o activitate existentă și permisă, cu un impact permanent asupra zonei sitului (dar fără impact asupra peșterii propriu-zise). Extragerea și comercializarea cristalelor de gips din peșteră reprezintă o activitate ilegală care are un impact negativ semnificativ, dar sporadic. Recoltarea speciilor din flora spontană prezintă un impact negativ periodic. Dispariția unor specii sau micșorarea considerabilă a populațiilor de insecte (hrana liliecilor) poate conduce la afectarea populațiilor speciilor de interes conservativ pe termen lung.

ADMINISTRAREA SITULUI

Este necesară împrejmuirea peșterii precum și un mecanism adecvat de închidere a acesteia. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare, cu hărți.

PEȘTERA TĂUȘOARE - RO SCI 0193

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bistrița-Năsăud: Rebrișoara.

Suprafața: 102 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 26′ 34″; Long. E 24° 31′ 59″
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1433 max., 903 min., 1166 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN **MN** RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face din DN17D, pe drumul național secundar Năsăud-Cârlibaba. Din Rebrișoara, pe drumul forestier Rebrișoara se ajunge în satele Gersa I și Gersa II, după care se continuă pe Valea Gersei și Valea Tăușoarelor sau pe drumul forestier Rebra-Parva, cu continuare pe Valea Rebra. O altă cale de acces este din DN17C, pe ruta Beclean-Salva-Coșbuc-Telciu, după care se continuă pe drum forestier până la Telcișor și pe o potecă turistică până la peșteră. În sit se mai poate ajunge cu trenul, pe ruta Dej-Vatra Dornei, coborând în gara Năsăud sau în halta Rebrișoara.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Peștera Tăușoare face parte din complexul carstic Tăușoare-Zalion, declarat Monument al Naturii, fiind o peșteră activă de importanță deosebită datorită faptului că sunt conservate valori geomorfologice și biologice importante, dintre care unele sunt originale sau au fost descrise pentru prima dată de aici. Dintre acestea se remarcă formațiunile geologice unice în lume numite „bilele de Tăușoare", asociația unică a fosilelor ursului de peșteră și de urs brun, dar și o specie endemică de miriapod, care are în acest sistem cavernicol mediul ideal de viață (*terra typica*). De asemenea, situl conservă populații mari ale unor specii de lilieci protejate, fiind atât loc de reproducere cât și de hibernare pentru acestea.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Zona în care se găsește Peștera Tăușoare se află la sud de creasta orografică a Munților Rodnei, o ramură sudică a acestui ax fiind masivul Bîrlea, care adăpostește peștera. Aici faliile cristaline fac parte din două sisteme principale, perpendiculare unul pe altul, dezvoltate în două direcții: NV-SE, care este sistemul mai vechi și pe care este orientată peștera și direcția NE-SV, constituit din falii transversale care formează galeriile secundare ale peșterii, în mare parte perpendiculare pe direcția generală. Formațiunile sedimentare sunt reprezentate de calcare de culoare cenușiu-albicioasă. Dezvoltarea peșterii, de aproape 20 km (fiind una dintre cele mai lungi din țară), se face printr-o succesiune de săli mari, legate prin galerii lungi și de multe ori înguste. Peștera este săracă în speleotemele curente (stalactite, stalagmite, draperii), dar sunt prezente unele foarte rare, precum anthoditele, care sunt cristale de gips sau aragonit ale căror „petale" curbate grupate sub forma corolei unei crizanteme de piatră ajung să depășească 10 cm, fiind cele mai mari din țară. În peșteră se găsește și mineralul rar numit mirabilit, precum și „bilele de Tăușoare", formațiuni unicate speologice mondiale a căror formare și morfologie încă nu au fost elucidate. Prezența unor depozite aluvionare stratificate, cu grosime de peste 10 m, care colmatează unele diaclaze ale peșterii, face ca aceasta să fie deosebit de importantă pentru multe studii de paleoclimatologie.

Pedologie

Solurile predominante sunt cele podzolice, precum și solul brun-roșcat de pădure. Există indicii că în subsol se găsesc depozite de lignit superior în bazinul Valea Lungă.

Hidrologie

Pârâul Izvorul Tăușoarelor, care formează cursul de apă al peșterii Tăușoare, este afluent al râului Gersei, care se varsă în Someșul Mare. Densitatea rețelei hidrografice în această zonă este cuprinsă între 0,7 și 0,9 km/km^2, regimul de scurgere al apei fiind permanent, cu debit maxim la sfârșitul primăverii, în lunile mai-iunie și minim la sfârșitul verii, în lunile august-septembrie. Interiorul peșterii adăpostește patru râuri subterane și o cascadă de 15 m.

Aspecte climatologice

Situl se află în zona de climat temperat-continental, cu temperatura medie anuală de 9,8 °C. Primul îngheț are loc la începutul lunii noiembrie, iar primele valori pozitive ale temperaturii apar la începutul lunii martie, astfel încât temperaturile negative acoperă circa 110 zile din an. Viteza vântului este de 3,1 m/s și se intensifică în lunile aprilie-iunie, iar în lunile noiembrie-decembrie se reduce. Vânturile dominante sunt cele vestice, iar în timpul iernii pătrund în zonă curenții de natură polară nordică și cei nord-vestici. Precipitațiile medii multianuale sunt de peste 1000 mm, iar gradul de nebulozitate este de peste 0,6. Cea mai ploioasă lună este iunie, iar cea mai secetoasă este ianuarie. Climatul peșterii propriu-zise reflectă altitudinea și latitudinea la care este situată, precum și faptul că este o peșteră activă descendentă. Astfel, temperatura aerului cavernicol este cuprinsă între 5,5 °C și 8 °C, iar temperatura apei pâraielor subterane este mai coborâtă (în medie 7 °C). Umiditatea aerului se apropie de 100%, iar curenții de aer sunt destul de slabi.

Biocenoza

Vegetația

Situl este acoperit aproape în totalitate de păduri de molid și foioase, în care pe lângă fagul care domină se mai pot întâlni carpeni, paltini, plopi, cireși, meri sau tei. De asemenea, sunt prezente în sit și păduri de amestec în care predomină molidul.

Fauna

În pădurile care se găsesc deasupra sitului se întâlnesc mamifere de talie mare și mijlocie precum capra neagră, cerbul, mistrețul, căprioru, vulpea și iepurele, alături de carnivorele strict protejate la nivel european, urs, râs și lup. Până în secolul al XVIII-lea, se puteau observa în aceste păduri și zimbrii, însă ei sunt dispăruți în prezent în totalitate din zonă. Fauna de păsări este una tipică pentru pădurile de molid și amestec și include cocoșul de munte, ierunca, huhurezul mare, ciocănitoarea neagră etc. În interiorul peșterii sunt semnalate următoarele specii de lilieci, toate protejate la nivel european: liliacul mic cu potcoavă, liliacul mare cu potcoavă, liliacul comun, liliacul comun mic și liliacul cărămiziu. Fauna cavernicolă de nevertebrate este puțin studiată, dar până în prezent se cunosc deja specii endemice de crustacee, miriapode, păianjeni și insecte, cu adaptări pentru acest ecosistem cavernicol cu condiții extreme de viață. În peșteră au fost identificate împreună oase de urs de peșteră și urs brun, asociație unică ce demonstrează că cele două specii trăiau în același tip de habitat sau foloseau aceleași adăposturi. În stivele calcaroase ale peșterii au fost identificate un număr mare de forme fosile de melci și scoici, precum și resturi de corali solitari și coloniali.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Cei 4992 de locuitori din comuna Rebrișoara, situată în vecinătatea sitului, se ocupă cu exploatarea și prelucrarea lemnului, creșterea animalelor și prelucrarea pietrei pentru construcții. Racordate la alimentarea cu apă sunt doar o parte din gospodării, toate fiind însă încălzite în sistem individual cu lemne.
În localitatea Gersa I, aflată în vecinătatea sitului, se remarcă biserica de lemn declarată Monument istoric, construită la începutul secolul al XVIII-lea, cu elemente originale de arhitectură. Tot în vecinătatea sitului localnicii sărbătoresc Zilele Rebrișoarei, Rebrișoreana.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Din cauza importanței deosebite a peșterii, accesul în acest ecosistem este limitat și are loc numai cu aprobare specială și ghid și doar pentru cercetări geospeologice și biospeologice.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este prevăzut cu panouri de avertizare și atenționare situate la limita acestuia, conținând informații referitoare la valorile conservate și normele de vizitare a sitului. Peștera este închisă cu o poartă de tip grătar care permite libera deplasare a liliecilor, însă oprește accesul neautorizat al turiștilor.

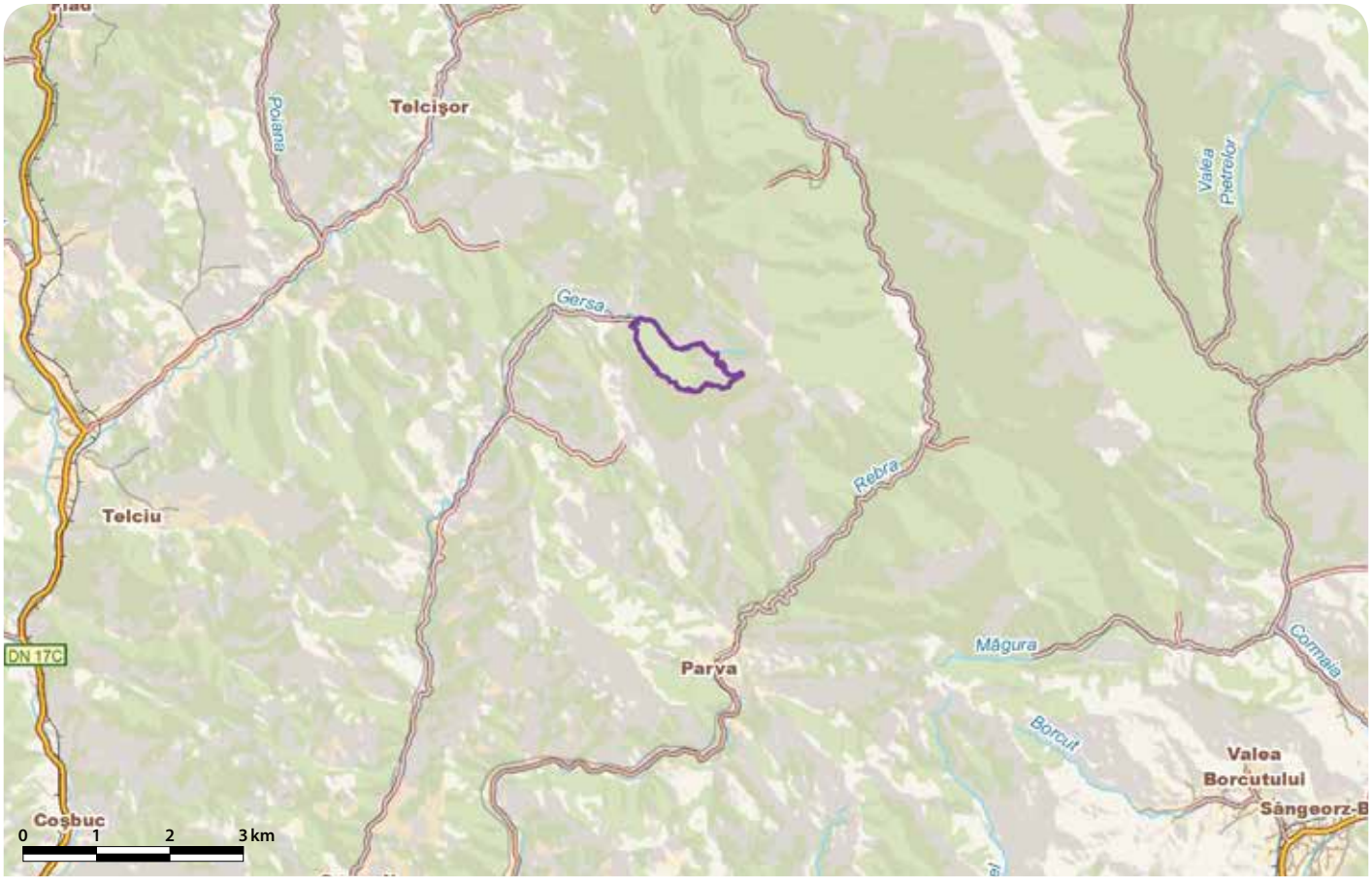

PIATRA CRAIULUI - RO SCI 0194

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Argeş: Dragoslavele, Dâmbovicioara, Rucăr.
Judeţul Braşov: Bran, Fundata, Moieciu, Zărneşti.

Suprafaţa: 15.867 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 45° 28' 21"; Long. E 25° 11' 30"
Bioregiunea: Alpină, Continentală **Ecoregiunea:** Carpaţii Meridionali **Altitudinea:** 2222 max., 699 min., 1227 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele puncte de acces spre sit sunt în localităţile aflate pe DN73(Câmpulung-Bran, Zărneşti, Moeciu şi Podul Dâmboviţei), din toate acestea plecând drumurile comunale (DC2, DC21 şi DC22), care intră sau ajung în apropierea sitului. Tot pe latura nordică a sitului se poate ajunge şi de pe DJ112G, dar şi pe calea ferată.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4060 - Tufărişuri alpine şi boreale; **4070*** - Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **6110*** - Comunităţi rupicole calcifile sau pajişti bazifite din *Alysso-Sedion albi*; **6170** - Pajişti calcifile alpine şi subalpine; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **3220** - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **3230** - Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **4080** - Tufărişuri cu specii sub-arctice de *salix*; **8120** - Grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91Q0** - Păduri relictare de *Pinus sylvestris* pe substrat calcaros; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliacul mediteranean cu potcoavă (*Rhinolophus euryale*) • Liliacul cu potcoavă a lui Blasius (*Rhinolophus blasii*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** Ţărăncuţă (*Coenagrion mercuriale*) • Ţărăncuţă (*Coenagrion ornatum*) • Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*) • Carab (*Carabus variolosus*) • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Chilostoma banaticum* • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*). **Peşti:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Chişcar de râu (*Eudontomyzon mariae*). **Plante:** *Buxbaumia viridis* • *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • Moşişoare (*Liparis loeselii*) • *Mannia triandra* • *Eleocharis carniolica* • Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl are ca scop protecţia şi conservarea unor eşantioane reprezentative de ecosisteme pentru spaţiul biogeografic naţional, cuprinzând elemente naturale cu valoare deosebită sub aspect fizico-geografic, floristic, faunistic, hidrologic, geologic, paleontologic, speologic şi pedologic, oferind posibilitatea vizitării în scopuri ştiinţifice, educative sau recreative. Habitatele reprezentative pentru sit sunt pajiştile alpine, grohotişurile calcaroase şi stâncăriile care adăpostesc mari aglomerări de specii endemice, de o mare importanţă fiind şi molidişurile de limită altitudinală situate pe calcare, unice pentru România. Toate acestea se găsesc în general într-o stare bună de conservare, fiind grupate în 18 tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care trei sunt prioritare pentru conservare. Situl este renumit şi pentru diversitatea sa floristică, din totalul de 1108 specii, 200 fiind specii rare, endemice, vulnerabile sau periclitate, printre care amintim emblematicul endemism local, garofiţa Pietrei Craiului. Fauna este de asemenea foarte diversă, remarcându-se prin cele 35 de specii de nevertebrate endemice, precum şi prin prezenţa a 36 de specii protejate în spaţiul european (şapte de nevertebrate, şase specii de peşti şi amfibieni, zece de lilieci şi cele trei specii de carnivore mari). În cadrul Carpaţilor româneşti, situl este unic prin alcătuirea şi structura lui geologică, de calcare depuse în straturi cu poziţie verticală. Importanţa sitului este întregită de cele două superlative, cea mai lungă şi cea mai înaltă creastă calcaroasă din Carpaţii româneşti. Situl se suprapune cu parcul naţional cu acelaşi nume şi inlcude şase rezervaţii naturale: Cheile Zărneşti, Cheile Dâmboviţa, Peşterile Dâmbocioara, Uluce, Stanciului şi Avenul lui Adam.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Fundamentul sitului este constituit din şisturi cristaline, peste care stă stiva de calcare cu o grosime de 300-1000 m, ce se extind pe întregul versant vestic, în treimea superioară a versantului estic şi în văile Dâmboviţa, Dâmbovicioara, Valea Prăpăstiilor şi Culmea Măgura. În partea sudică a sitului calcarele mai apar în Muntele Ghimbav. În jumătatea superioară a Pietrei Craiului calcarele sunt intens stratificate, cu o înclinare generală V-E, unghiul de înclinare crescând treptat de la sud spre nord, unde ajung la verticală şi chiar răsturnate. Deasupra calcarelor apar conglomeratele constituite din elemente calcaroase cu ciment grezo-calcaros, care se găsesc în partea inferioară a versantului estic din Piatra Mare şi Pietricica. Cele mai noi sedimente sunt conglomeratele cu elemente cristaline şi ciment grezo-argilos, care se găsesc pe versantul estic al Pietrei Craiului, la Pietricica şi în Culoarul Rucăr-Bran, pe teritoriul comunelor Măgura şi Peştera. Din punct de vedere structural, Piatra Craiului reprezintă flancul vestic al sinclinalului cu acelaşi nume, caracterizat printr-o puternică tectonizare, specifice fiind faliile care traversează flancul de sinclinal, până în Culoarul Rucăr-Bran. Situl include trei mari unităţi de relief. Creasta Pietrei Craiului se remarcă prin două trăsături morfometrice care reprezintă superlative geografice naţionale: lungimea şi altitudinea. Piatra Craiului se desfăşoară pe o lungime de circa 25 km, fiind cea mai lungă creastă calcaroasă din România. Pe o distanţă de 8 km, înălţimile depăşesc 2000 m, iar pe circa 15 km, acestea sunt mai mari de 1800 m, fiind cea mai înaltă creastă calcaroasă din Carpaţii româneşti. În Culoarul Rucăr-Bran, ca forme principale de relief se remarcă culmea calcaroasă Măgura în partea nordică, suprafeţele de nivelare de ±1000 m din satele Măgura şi Peştera şi martorii de eroziune calcaroşi ca Muntele Ghimbav şi Gâlma Pleşii. În culoarul Rucăr-Zărneşti relieful se caracterizează prin suprafeţele de nivelare de ±1100 m şi ±1300 m, prezente în partea sudică, între Piatra Craiului şi Râul Dâmboviţa şi prin suprafeţele piemontane sau acumulative de ±1100 m din nord, între Piatra Craiului şi râul Bârsa.

Pedologie

În spaţiul sitului se întâlnesc mai multe clase de soluri. Din clasa cambisolurilor, care are cea mai mare extindere în sit, sunt prezente tipurile de sol brun eu-mezobazic şi sol brun acid, cu largă dezvoltare pe versantul estic al Pietrei Craiului şi în ambele culoare intramontane limitrofe ce aparţin sitului. Molisolurile sunt reprezentate prin rendzine tipice şi litice răspândite pe versanţii calcaroşi ai Pietrei Craiului, Culmea Măgura şi Muntele Ghimbav. Solurile neevoluate cu roca la zi caracterizează în special versantul vestic al Pietrei Craiului, tipul de sol predominant fiind litosolul rendzinic.

Hidrologie

În cadrul sitului există două tipuri principale de ape, de suprafaţă, respectiv reţeaua hidrografică, şi ape subterane. Apele de suprafaţă aparţin la două bazine hidrografice principale, bazinul Oltului în nord şi bazinul Dâmboviţei în sud. Toată reţeaua hidrografică din partea nordică a sitului este colectată de râul Bârsa (care face parte din bazinul Oltului), având trei bazine hidrografice secundare, bazinul Bârsei superioare, bazinul Valea Prăpăstiilor şi bazinul Râului Turcu. Toate cursurile de apă pe calcare au caracter temporar, iar cele pe conglomerate sunt permanente. Bazinul Dâmboviţei include şi el trei bazine hidrografice secundare, bazinul Dâmboviţei superioare, bazinul Dâmbovicioarei şi bazinul Ghimbavului. Apele subterane aparţin, de asemenea, la două bazine hidrocarstice, bazinul nordic sau bazinul Prăpăstiilor Zărneştilor şi bazinul sudic sau bazinul Dâmbovicioarei.

Aspecte climatologice

Situl prezintă un topoclimat complex de munte cu două etaje: topoclimatul de munţi înalţi, reprezentat prin Creasta Piatra Craiului, unde cantitatea medie anuală de precipitaţii este de 1000-1200 mm şi temperatura medie anuală de 0-4 °C şi topoclimatul de munţi scunzi, caracteristic în Culoarul Rucăr-Bran şi Culoarul Rucăr-Zărneşti, cu 800-1100 mm precipitaţii anuale şi temperatura medie anuală de 4-5 °C. În cadrul ambelor topoclimate complexe se diferenţiază numeroase topoclimate elementare cum ar fi topoclimatul de creastă, de vale, de versant, de pădure, de pajişte sau cel al calcarelor nude. În acest sit, precipitaţiile atmosferice se remarcă drept cel mai important element climatic. Cantitatea medie anuală oscilează între 1000-1300 mm, în funcţie de altitudine, pe versantul vestic, cantitatea de precipitaţii fiind în medie cu circa 150 mm mai mare decât pe cel estic. Temperatura aerului are de asemenea diferenţieri altitudinale, temperatura medie anuală fiind de 5-6 °C sub 1000 m, peste 2000 m aceasta nedepăşind 0-1 °C, aici înregistrându-se şi peste 270 de zile cu îngheţ pe an.

Biocenoza

Vegetaţia

În raport cu condiţiile climatice şi edafice, vegetaţia Pietrei Craiului se repartizează în trei etaje, vizibile sub forma unor benzi altitudinale. Etajul montan este prezent cu două subetaje. Subetajul montan mijlociu este cuprins între 650 şi 1400 m şi corespunde etajului nemoral superior, caracterizându-se prin prezenţa făgetelor, a făgeto-brădetelor şi a făgeto-molidişurilor. Vegetaţia de pajişti seminaturale a acestui subetaj este constituită dintr-o bandă lată de fâneţe. Subetajul montan superior care este încadrat între 1400 şi 1700 m şi corespunde etajului boreal al molidişurilor, mai răspândite fiind molidişurile care au în stratul ierbos vulturică. În cuprinsul acestui subetaj se întâlnesc asociaţii de pajişti cu ţepoşică specifice păşunilor, buruienişuri de văi montane, vegetaţie saxicolă şi vegetaţie colonizatoare a grohotişurilor. Starea de conservare actuală a pajiştilor este bună, aici practicându-se un cosit tradiţional de sute de ani. Cositul se efectuează pe porţiuni mici, vara târziu, începând cu luna iunie şi continuându-se până în august, după fructificarea speciilor protejate de plante care se găsesc aici. Acest mod de cosire târzie permite plantelor să fructifice şi realizează totodată şi o împrăştiere a seminţelor pe fâneaţă. Cositul efectuat în acest mod permite o bună dezvoltare şi menţinere a unor populaţii bogate de specii de floră protejate precum bulbucii sau diferite specii de orhidee. Etajul subalpin este încadrat între 1700 şi 2000 m şi cuprinde asociaţii de tufărişuri formate din jneapăn cu bujor de munte, clopoţei cu ienupăr sau bujor de munte cu afin negru. Etajul alpin este reprezentat printr-o fâşie îngustă, începând de la 2000 m până pe vârfurile cele mai înalte, vegetaţia caracteristică fiind formată din asociaţii de stâncării alcătuite de coada iepurelui şi rogoz şi asociaţii chionofile cu salcie pitică. Limita naturală a vegetaţiei forestiere este mai ridicată pe versantul estic comparativ cu versantul vestic, diferenţa între cei

doi versanţi fiind de circa 200 m. Pe versantul vestic, pădurea compactă urcă până la 1550 m altitudine, ultimele pâlcuri de molid fiind prezente până la 1650 m. Pe versantul estic, pădurea încheiată avansează până la 1800 m, exemplare izolate de molid fiind înregistrate până la 1870 m. Vegetaţia acestui teritoriu cuprinde preponderent asociaţii vegetale cu caracter zonal, reprezentate de păduri şi tufărişuri alpine şi subalpine primare şi pajişti alpine. Toate acestea sunt încadrate în 18 tipuri de habitate, dintre care trei sunt prioritare pentru conservare în spaţiul european: Comunităţi rupicole calcifile sau pajişti bazifite din *Alysso-Sedion albi*, Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*) şi Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*. Pe teritoriul sitului a fost identificat un număr total de 1170 de specii şi subspecii de plante, ceea ce reprezintă peste 30% din speciile de plante superioare care se întâlnesc pe teritoriul României. Un număr de 181 de specii sunt incluse în Lista Roşie a plantelor superioare din România, fiind endemice, rare sau vulnerabile, de aici rezultând importanţa deosebită a acestui sit pentru conservarea speciilor de floră, în special pentru conservarea endemitelor carpatice. Dintre acestea le amintim doar pe cele mai cunoscute precum tisa, angelica, sângele voinicului, macul galben, linariţa, floarea de colţ, bulbucii de munte, bujorul de munte, gladiola sălbatică, ghinţura galbenă, iedera albă, tulichina, alături de multe altele. Endemitul garofiţa Pietrei Craiului a devenit simbolul floristic al masivului, acest munte fiind unicul loc din lume în care este prezentă. Situl adăposteşte un număr impresionat de specii de orhidee, 41 de specii din cele 58 existente pe teritoriul României. Amintim doar câteva ca bujorul, boziorul, palma pământului, moşişoarele (specie de interes comunitar), buhaii, trânjii, sângele voinicului, ploşniţoasa, poroinicul, untul vacii şi stupinița. Inventarierea speciilor de muşchi din acest sit a pus în evidenţă prezenţa a 40 de specii, dintre care o specie este nouă pentru România. Evaluarea populaţiilor celor două specii de muşchi protejaţi în spaţiul european a scos în evidenţă o stare excelentă de conservare a uneia din specii şi o stare bună a celeilalte. Populaţia de curechi de munte, o altă specie de interes comunitar, prezentă într-o singură locaţie din sit, a arătat o creştere după ce acest teren a fost înconjurat cu un gard de protecţie, păstrându-se în prezent starea bună de conservare. Tot protejate în spaţiul european sunt şi pipiriguţul, clopoţelul (specie prioritară), iarba gâtului şi papucul Doamnei, primele două având o stare bună de conservare, iar ultimele două o stare excelentă de conservare în acest sit.

Fauna

Fauna de nevertebrate este foarte bogată prezentând un deosebit interes ştiinţific. Este remarcabilă prezenţa a 35 de specii endemice şi a 91 de taxoni descrişi de aici ca fiind noi pentru ştiinţă. Menţionăm existenţa a două specii endemice pentru Piatra Craiului de acarieni, a unei specii de viermi inelaţi (râme) rare şi endemice în Transilvania şi în zonele subcarpatice ale Munteniei şi Moldovei şi a unui gândac endemic pentru Carpaţii Orientali şi Meridionali. Până în prezent au fost identificate peste 216 specii de fluturi şi a peste 200 de specii de diptere (muşte). Specii de nevertebrate de importanţă comunitară din sit sunt două specii de libelule numite ţărăncuţe, cosaşul transilvănean, melcul carenat bănăţean, un carab, croitorul cenuşiu şi croitorul alpin. În Piatra Craiului reţeaua hidrografică este mai redusă. Fauna acvatică este reprezentată printr-un mare număr de nevertebrate şi zece specii de peşti caracteristici râurilor de munte, dintre care îi amintim pe cei protejaţi în spaţiul european, zglăvoaca, moioaga şi chişcarul. Fauna de amfibieni din Piatra Craiului include salamandra, broasca râioasă brună, broasca roşie de munte, buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul carpatic şi tritonul cu creastă, ultimele trei fiind specii de interes comunitar. Dintre reptile menţionăm vipera comună, şarpele de casă, şarpele de alun, năpârca, şopârla de munte, şopârla de câmp, guşterul şi şopârla de ziduri. În ceea ce priveşte ornitofauna, până în prezent au fost identificate 108 specii dintre care 50 sunt specii strict protejate. Piatra Craiului şi-a pierdut fauna de răpitoare mari pe care o deţinea în trecut (formată din speciile de vulturi), în prezent existând doar un număr foarte mic de exemplare de acvilă de munte care cuibăresc probabil în Munţii Făgăraş. Alte specii de răpitoare diurne şi nocturne întâlnite în sit sunt acvila ţipătoare mică, şorecarul comun, uliul porumbar, uliul păsărar, şoimul rândunelelor, şoimul călător, vânturelul roşu, buha, huhurezul mic, ciuvica, minunița, cucuveaua şi ciuful de pădure. Cheile şi zonele stâncoase din sit sunt populate de fluturaşul de stâncă, brumărița de stâncă, drepneaua neagră, drepneaua mare, mierla de piatră, fâsa de munte şi codroşul de munte. Pădurile de fag, răşinoase, tufişurile şi fâneţele sunt populate de piţigoiul de brădet, piţigoiul de munte, piţigoiul moţat, alunarul, forfecuţa, ciocănitoarea neagră, sfrâncioculi roşiatic, ochiul boului, corbul, mierla guleratră, barza neagră, cocoşul de munte şi ierunca. La marginea râurilor sunt întâlnite frecvent codobatura albă, codobatura de munte şi mierla de apă. Fauna de mamifere mici este bine reprezentată. Până în prezent au fost identificate 18 specii de lilieci, care se adăpostesc în peşterile sau scorburile arborilor bătrâni de pe teritoriul sitului. Dintre acestea, următoarele zece specii intră în categoria celor de interes comunitar: liliacul cărămiziu, cel cârn, cel cu aripi lungi, cel cu urechi mari, cel comun şi cel comun mic şi cei patru cu potcoavă (mic, mare, mediteranean şi cel al lui Blasius). Situl găzduieşte o populaţie bogată de carnivore mari (urs brun, lup şi râs), studiile realizate arătând existenţa a trei culoare de circulaţie ale acestor specii între masivele Piatra Craiului şi Bucegi. Căprioru şi cerbul comun sunt întâlniţi frecvent în pădurile de la baza masivului. În prezent, populaţia de capre negre care trăieşte în zonele stâncoase ale masivului este de circa 120 de exemplare, numărul lor scăzând dramatic în ultimii ani din cauza vânătorii, braconajului şi a distrugerii habitatului natural prin tăierea tufărişurilor de jnepeni. Alte specii întâlnite în sit sunt mistreţul, bursucul, jderul de copac, jderul de piatră, pisica sălbatică şi vidra.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Dintre îndeletnicirile principale ale locuitorilor amintim creşterea animalelor, prelucrarea produselor pastorale, exploatarea lemnului şi comerţul. Pomicultura şi agricultura au un caracter pronunţat de subzistenţă. În ultimul timp s-a înregistrat dezvoltarea turismului rural, valorile naturale, culturale şi istorice ale zonei devenind destinaţii atractive de vacanţă. Localitatea Zărneşti beneficiază de alimentare cu apă, canalizare şi încălzire cu gaze naturale în sistem centralizat sau individual, cu lemne. În comune, aceste utilităţi sunt deficitare sau în curs de executare, încălzirea gospodăriilor realizându-se cu lemne. Vestigiile arheologice din peşteri (unelte de silex) aparţin paleoliticului mijlociu, superior şi eneoliticului. Din perioada romană a rămas tezaurul monetar din bronz descoperit la Zărneşti-Bran. Străjuit de legendarul castel Bran, ţinutul pare desprins din poveste. Localităţile din jurul Pietrei Craiului reprezintă un adevărat paradis etnografic, turiştii putând admira meşteşugurile tradiţionale precum prelucrarea lemnului, a laptelui la stână, spălarea lânii în piuă sau ţesutul la război. Gospodăriile actuale sau amenajate sub formă de muzee prezintă la exterior arhitectura populară şi în interior comorile artei autentice. Pe pat sau în lada de zestre a oricărei case tradiţionale din zona sitului se află cuverturi, ştergare sau perne cusute cu motive populare, iar pe pereţii camerei sunt prezente poliţele de lemn viu colorate de care atârnă căni, ulcele şi blide din lut ars, ornate cu motive geometrice sau florale. Mobilierul, de la cel cioplit din fag la cel sculptat din brad şi apoi pictat, are scop funcţional sau decorativ. Portul popular se caracterizează prin simplitate şi originalitate, putând fi admirat cu ocazia sărbătorilor religioase şi a festivalurilor anuale precum „Floare de colţ" şi „Ecoul Pietrei Craiului". Serbările periodice ale zilelor oraşelor şi nedeile sunt favorabile prezentării gastronomiei locale (cu brânză de burduf, brânză în coajă de brad, bulz ciobănesc, pastramă, slănină şi cârnaţi) şi expunerii ouăle încondeiate, măştilor şi păpuşilor, cojoacelor din lână, icoanelor pe sticlă şi sculpturilor în lemn.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Amenajările hidrotehnice existente (barajul de la Pecineagu şi Sătic) au produs modificări în structura habitatelor, a compoziţiei speciilor şi a peisajului din cauza reducerii debitului râului Dâmboviţa şi a modificării nivelului pânzei freatice. Tăierile ilegale şi braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare şi panouri pentru orientare, amplasate în perimetrul zonelor cu protecţie strictă şi integrală. În Zărneşti se află centrul de vizitare. De asemenea există amenajări pentru observare/supraveghere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee tematice şi trasee turistice spre cabanele şi refugiile din sit. De asemenea există locuri de campare dotate cu vetre de foc şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

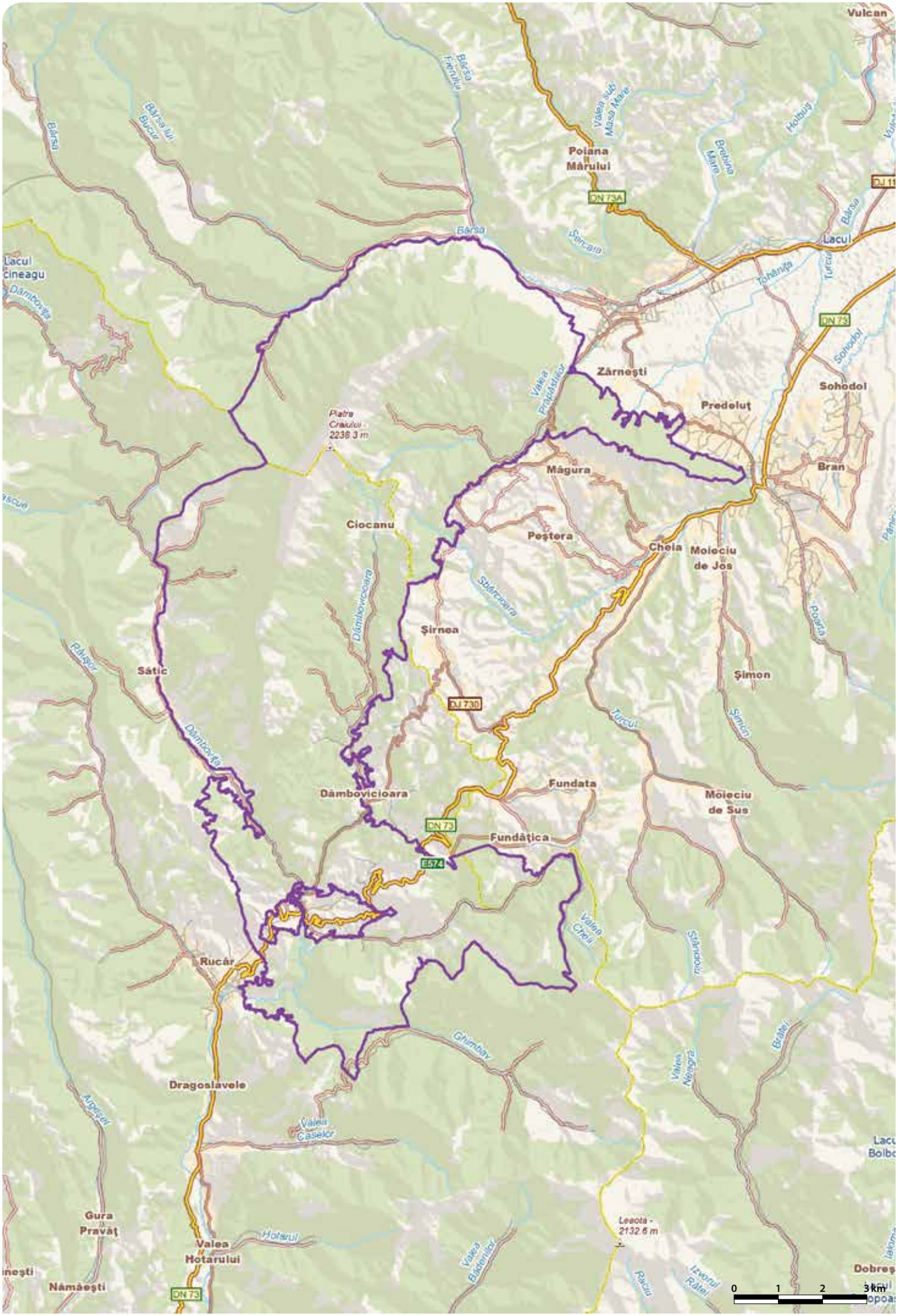
Vulcan
Poiana Mărului
DN 73A
Lacul
Lacul Cineagu
Zărnești
Sohodol
Predeluț
Piatra Craiului 2236.3 m
Măgura
Bran
Ciocanu
Peștera
Cheia
Moieciu de Jos
Șirnea
Sătic
Șimon
DJ 730
Dâmbovicioara
Fundata
Moieciu de Sus
DN 73
Fundățica
E574
Rucăr
Dragoslavele
Valea Caselor
Gura Pravăț
Valea Hotarului
Hotarul
Năma
DN 73
Leaota - 2132.6 m
Dobreș
0 1 2 3 km

PIATRA MARE - RO SCI 0195

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Braşov: Predeal, Săcele.

Suprafaţa: 4.274 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 33' 18"; Long. E 25° 38' 40"
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1840 max., 700 min., 1189 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face pe DN1 şi calea ferată Bucureşti-Braşov, sectorul Predeal-Braşov. Latura nordică a sitului este mărginită de DN1A care străbate oraşul Săcele şi se îndreaptă spre Vălenii de Munte prin pasul Bratocea. În vest se află drumul forestier din lungul Văii Gârcinului, care prezintă o ramificaţie pe Valea Ramura Mică.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4080 - Tufărişuri cu specii sub-arctice de *salix*; **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*); **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abruptţi, grohotişuri şi ravene; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale; **6230*** - Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **8120** - Grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **3240** - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*).
Mamifere: *Urs brun (*Ursus arctos*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl are ca scop protecţia şi conservarea unor eşantioane reprezentative de ecosisteme pentru spaţiul biogeografic naţional, cuprinzând elemente naturale cu valoare deosebită sub aspect fizico-geografic, floristic şi speologic, oferind posibilitatea vizitării în scopuri ştiinţifice, educative, recreative şi turistice. Situl găzduieşte 11 habitate de interes comunitar dintre care patru sunt prioritare pentru conservare. Inventarierea floristică a sitului a dus la consemnarea unui număr de 800 de specii vegetale. Situl se remarcă prin diversitatea vegetaţiei, multe specii de plante fiind rare, endemice, vulnerabile sau periclitate (coada şoricelului de munte, struna cocoşului, diverse specii de orhidee sălbatice, garofiţă, gălbinel de munte sau cujda, pufuliţă, mlăştiniţă, micsandră sălbatică, păiuş cu colţi, brânca ursului, nemţişori sau liliac de vară, orhidee de pădure, sparcetă carpatică sau luntricică carpatică cu flori roşii, diverse specii de cimbrişor, bulbuci de munte, crucea voinicului). În sit se găsesc şi o serie de alte specii de plante trecute sub ocrotirea legii şi declarate Monumente ale Naturii (floare de colţ, iederă albă, tulichia mică, ghinţură galbenă). Fauna este bogată, dar încă insuficient cunoscută. Se remarcă prezenţa speciilor de nevertebrate caracteristice zonelor stâncoase. Până în prezent, au fost identificate peste 200 de specii de fluturi, includând câteva subspecii endemice ale genului *Erebia*. În sit este prezentă o diversitate de specii de lilieci de interes comunitar. Prezenţa unor specii vulnerabile la nivel mondial impune stabilirea unor măsuri adecvate de protecţie şi conservare. Şerpii şi şopârlele sunt abundente pe stâncării şi în văile intramontane, mai ales pe Valea Timişului (viperă de munte, şarpe de casă, şarpe de alun, năpârcă, şopârlă de munte, şopârlă de câmp, guşter, şopârlă de ziduri). Dintre amfibieni menţionăm prezenţa a două specii de interes comunitar. Situl adăposteşte speciile de carnivore de talie mare de interes comunitar (urs brun, lup şi râs), precum şi ierbivore mari (căprior, cerb carpatin, capra neagră). Populaţia de capre negre se află însă în declin, în ultimii ani fiind observate tot mai puţine exemplare. Sub culmea Gâtul Chivei, la baza unui abrupt de câteva zeci de metri, se află obiectivul turistic Peştera de Gheaţă, dezvoltată pe o fisură verticală în masa calcarelor. Cheile Văii Şapte Scări şi ale Văii Pietrei Mici, în lungul cărora sunt întâlnite cascadele „Şapte Scări" şi Tamina, constituie unele dintre principalele atracţii turistice ale sitului.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere structural, situl continuă sinclinalul suspendat al Bucegilor spre nord. Unităţile montane formează două flancuri despărţite prin valea Timişului, fiind alcătuite din calcare jurasice şi conglomerate cretacice. În alcătuirea masivului predomină conglomeratele şi calcarele de vârstă mezozoică, cu intercalaţii de gresii, marne şi argile. Calcarele masive au culoare alb-cenuşie şi conţin corali. Vârful Piatra Mare (1843 m) şi platoul Pietrei Mari se continuă spre nord printr-o culme centrală despărţită prin mai multe înşeuări în culmi secundare (Piatra Mică 1610 m, Gîtul Chivei 1639 m). Din această osatură centrală se desprind spre valea Timişului numeroase contraforturi rotunjite. În nord observăm culmi izolate (Brădet, Highiş, Mărdăgău, Gurghiu) cu altitudini în jur de 1000 m, cu aspect de clăi, despărţite prin înşeuări adânci şi înconjurate de o prispă largă cu altitudinea de 700-800 m. Acţiunea agenţilor externi asupra diferitelor roci a dat naştere unor forme de relief pline de pitoresc. Este impresionant abruptul estic spre Valea Gârcinului, cu un relief ruiniform cu numeroase coloane, cleanţuri şi conuri de grohotiş provenite din dezagregarea conglomeratelor. Iarna, pe acest abrupt sunt frecvente avalanşele de zăpadă care şi-au imprimat în stâncă o serie de culoare abrupte. În apropierea vârfului Piatra Mare, la câteva sute de metri spre vest pot fi întâlnite stânci cu o înălţime de 6-7 m care se aseamănă cu Babele din Bucegi. Peticelor de calcar le sunt caracteristice formele de relief carstic (lapiezuri, doline, chei, cascade şi abrupturi spectaculoase). Numeroase lapiezuri pot fi întâlnite la Piatra Scrisă, situată la sud de cabana Piatra Mare. În apropierea cabanelor Balnoc şi Piatra Mare sunt localizate o serie de doline în formă de pâlnie, cu o deschidere de 5-6 m şi o adâncime de 2-3 m. Litologia predominantă din calcare şi conglomerate, mai puţin şisturi sau fliş, determină un relief specific, între care se remarcă formele carstice (lapiezuri, doline şi văi sub formă de chei precum Tamina, Şipoaia, Cheia). Relieful endocarstic este reprezentat prin peşteri de mici dimensiuni care cumulează în total 2,4 km de galerii (Peştera cu Gheaţă).

Pedologie

În sit predomină solurile brune podzolice, solurile brune, solurile brune acide şi podzolurile dispuse etajat pe verticală. Solurile de pe versanţii sculptaţi în calcare (dominant rendzine) au multe fragmente de rocă, chiar de la suprafaţă. Solurile de pe versanţii formaţi din conglomerate sunt alcătuite din materiale mai fine, suprafaţa lor fiind relativ uniformă. Învelişul de soluri reflectă fidel intercondiţionarea factorilor pedogenetici (relief, tip de rocă, climă şi pânza freatică).

Hidrologie

Reţeaua hidrografică este dispusă radiar, în strânsă legătură cu conformaţia masivului. Apele afluente Timişului (Timişu Sec, Pârâul Pietrei Mari, Horvatca, Pârâul Dracului, Şipoaia, Pârâul Pojarului) au lungimi mai mari şi prezintă numeroase rupturi de pantă. Tot în rocile calcaroase, de-a lungul cursului râurilor se înregistrează pierderi subterane de apă şi sunt întâlnite multe izvoare, unele având caracterul unor mici izbucuri. Afluenţii

Gârcinului au o pantă accentuată, în trepte, ascensiunile în lungul lor fiind dificile. Cel mai important afluent al Gârcinului pe partea stângă este Pârâul Muşatului, care îşi are izvoarele sub culmea Gâtul Chivei. Obârşiile văilor sunt situate în jurul altitudinii de 1600 m. Curgerea în porţiunea superioară a văilor are un caracter intermitent. Primăvara, la topirea zăpezilor, se înregistrează cele mai mari debite. În această perioadă râurile curg învolburate, unele trasee în lungul lor fiind destul de periculoase. Râurile care străbat partea nordică a masivului au fost canalizate în cursul inferior, în oraşul Săcele. Se întâlnesc şi numeroase izvoare, cele mai cunoscute fiind cele şapte izvoare de pe Valea Morii.

Aspecte climatologice

Situl este caracterizat printr-un climat de munte, în care se întrepătrund influenţe ale maselor de aer continental din est şi ale aerului mai umed din N-NV. Etajarea elementelor fizico-geografice pune în evidenţă diferenţieri importante, pe verticală. Partea superioară a masivului, cu un climat mai aspru, este caracterizată prin temperaturi medii anuale cuprinse între 0 °C şi 2 °C. Între 1000 şi 1400 m, se înregistrează temperaturi medii anuale de 4 °C, iar pe văile Timişului şi Gârcinului, precum şi în sudul depresiunii Braşov, media anuală ajunge la 6 °C. Etajul înalt primeşte anual în medie 1000-1150 mm precipitaţii, spre poale acestea reducându-se la 700-800 mm. Iarna, în Piatra Mare se înregistrează adeseori temperaturi mai ridicate decât pe Valea Timişului sau în Depresiunea Braşov (inversiune termică). Vântul atinge intensitatea maximă pe platoul neadăpostit al Pietrei Mari, având direcţia predominantă V-NV. Iarna sunt frecvente vânturile puternice dinspre est şi NE care aduc valuri de ger. Pe treptele de relief mai joase şi pe văi, direcţia şi intensitatea vânturilor sunt în funcţie de orientarea culmilor şi a culoarelor de vale.

Biocenoza

Vegetaţia

Diversitatea condiţiilor naturale se reflectă direct în marea varietate a covorului vegetal. Pădurile ocupă peste 90% din suprafaţa sitului, fiind dispuse etajat. Cea mai mare parte a sitului este acoperită de păduri de amestec alcătuite din brad, molid şi fag. Cele de fag formează etajul montan inferior şi sunt localizate la poalele masivului. Farmecul acestor păduri este accentuat primăvara de prezenţa diferitelor plante cu flori (viorele, brebenei, floarea paştelui, crucea voinicului, ciuboţica cucului etc). În padinile de fag se găsesc în locurile mai umbrite şi mai reci brazi şi molizi. În nord, pădurile de fag au fost înlocuite cu plantaţii de pin. Pajiştile de la poalele masivului şi poienile din păduri sunt caracterizate printr-o mare diversitate. Aici domină păiuşul roşu, alături de care se găsesc campanule, genţiene, margarete. Pădurile de brad formează etajul montan mijlociu şi urcă pînă la 1200 m. În aceste păduri este caracteristică prezenţa măcrişului iepurelui, a ferigilor şi a florilor viu colorate primăvara. Pădurile de molid, întunecoase şi impresionante în liniştea lor, formează etajul montan superior. Pe abrupturile calcaroase şi pe grohotişurile de la poalele lor se găsesc diferite specii de plante instalate în fisuri sau pe lapiezuri. Platoul Pietrei Mari este încadrat în etajul alpin inferior. Pajiştile şi fâneţele sunt presărate cu flori de statură mică (campanule, primule) sau cu tufe de afin şi merişor. Smârdarul înfloreşte în iunie şi conferă un farmec deosebit pajiştilor de pe platou.

Fauna

Fauna de nevertebrate este foarte bogată, prezentând un interes ştiinţific deosebit. Menţionăm prezenţa speciei rare *Octodrilus exacystis* (endemică în Transilvania şi zonele subcarpatice ale Munteniei şi Moldovei) şi a gândacului *Sclerophaedon carpaticus*, endemit al Carpaţilor Orientali şi Meridionali. Fauna de amfibieni şi reptile este mai puţin studiată. Se întâlnesc specii precum salamandra, tritonul cu creastă, tritonul de munte, broasca roşie de munte, buhaiul de baltă cu burta galbenă, broasca râioasă brună. Fauna acvatică este dispusă etajat. Păraiele de munte sunt zona păstrăvului, căruia i se alătură boişteanul, precum şi un element palearctic (zglăvoc). Râurile de munte sunt zona cleanului şi a moioagei (mreana de munte), întâlnindu-se şi porcuşorul de vad, prezent doar în bazinul Dunării şi al Vardarului. La altitudini inferioare, unde apa este mai tulbure din cauza numeroaselor suspensii, apare scobarul, urmat de clean, cu o largă răspândire, precum şi de mreană şi diverse specii de porcuşori. Fauna de mamifere mici este bine reprezentată, fiind însă insuficient cunoscută. Până în prezent au fost identificate diverse specii de lilieci (liliac mare cu potcoavă, liliac cu urechi mari, liliac comun mic, liliac comun, liliac cu urechi late, liliac de fereastră sau liliac de ziduri). De menţionat că pe teritoriul României sunt protejate toate speciile de lilieci. Situl găzduieşte şi populaţii de carnivore mari (urs, lup, râs). Căprioru şi cerbul comun sunt întâlniţi în pădurile de la baza masivului. Alte specii ce pot fi întâlnite în sit sunt porcul mistreţ, bursucul, jderul de copac, jderul de piatră, precum şi pisica sălbatică. În ceea ce priveşte ornitofauna, până în prezent au fost identificate peste 100 de specii de păsări. Piatra Mare şi-a pierdut fauna de răpitoare mari, în prezent existând un număr mic de exemplare de acvilă de munte. Alte specii

de răpitoare diurne și nocturne întâlnite în sit sunt acvila țipătoare mică, șorecarul comun, uliul porumbar, uliul păsărar, șoimul rândunelelor, șoimul călător, vânturelul roșu, bufnița. Zonele stâncoase sunt populate de fluturaș de stâncă, brumăriță de stâncă, drepnea neagră, drepnea mare, mierlă de piatră. Pădurile de fag, rășinoase, tufișurile și fânețele sunt populate de specii precum pițigoiul de brădet, pițigoiul de munte, pițigoiul moțat, alunarul, ciocănitoarea neagră, sfrâncioc roșiatic, ochiul boului, corbul, mierla gulerată. La marginea râurilor sunt întâlnite frecvent codobatura albă, codobatura de munte, codobatura galbenă, mierla de apă. La marginea sitului apar și cioara grivă, barza albă și barza neagră.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Economia din Timișul de Jos este bazată pe turism, creșterea animalelor, exploatarea și prelucrarea lemnului, precum și servicii și comert. Stațiunea Predeal este o destinație turistică populară pentru practicarea sporturilor de iarnă. Relieful variat incluzând Munții Bârsei și Ciucașului, cu păduri, pășuni, fânețe și partea sudică a Țării Bârsei cu teren arabil, a determinat dezvoltarea creșterii animalelor, a agriculturii și a meșteșugurilor de prelucrare a lemnului, iar apropierea de orașul Brașov a favorizat practicarea cărăușitului. Ceangăii au fost în primul rând agricultori, meșteșugari și meseriași (zidari, dulgheri, rotari, tâmplari, fierari, croitori, cizmari), iar românii s-au specializat în creșterea intensivă a oilor în varianta sa cea mai evoluată, păstoritul transhumant, în prelucrarea și valorificarea lânii și a laptelui, precum și în cărăușit.

În trecut, Predealul a fost o localitate de frontieră cu Imperiul Austro-Ungar, clădirea postului de grăniceri existând și astăzi. Dintre obiectivele turistice din zonă menționăm mânăstirea Predeal, Cimitirul legionar de la Predeal (aflat în spatele Mănăstirii Predeal), vila mareșalului Antonescu (situată în zona Cioplea), Statuia eroului-poet Mihail Săulescu, Biserica Sf. Împărați Constantin și Elena. Capela romano-catolică Timișu de Jos a fost construită acum 300 de ani și a devenit un punct de interes pentru Sfântul Scaun de la Roma în anul 1781. Ca și în alte așezari ale Țarii Bârsei, în Săcele s-a păstrat obiceiul de a sărbatori în luna octombrie Ziua Recoltei, sub forma unui Festival al Meșteșugurilor în care vechile meșteșuguri ale breslelor sunt reînviate. Balul Plăcintelor reprezintă întâlnirea anuala a mocanilor săceleni, care se ține la Lăsarea Secului. Cu aceasta ocazie, se prepară celebrele plăcinte mocănești cu brânză sărată de oaie, rețetă care s-a răspândit azi în toate ținuturile românești. Un aspect particular al industriei casnice săcelene la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX a fost reprezentat de țesutul maramelor din borangic de către femei specializate din Purcăreni, numite ștergărese.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale, braconajul și suprapășunatul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există puncte de intrare, poteci pentru vizitare, precum și 17 trasee turistice marcate corespunzător. Există locuri de campare (campinguri), cu amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc. Există stații de transfer al deșeurilor în localitățile aferente sitului, precum și în locurile de campare. Sunt necesare panouri de avertizare și atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărți, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere și trasee tematice.

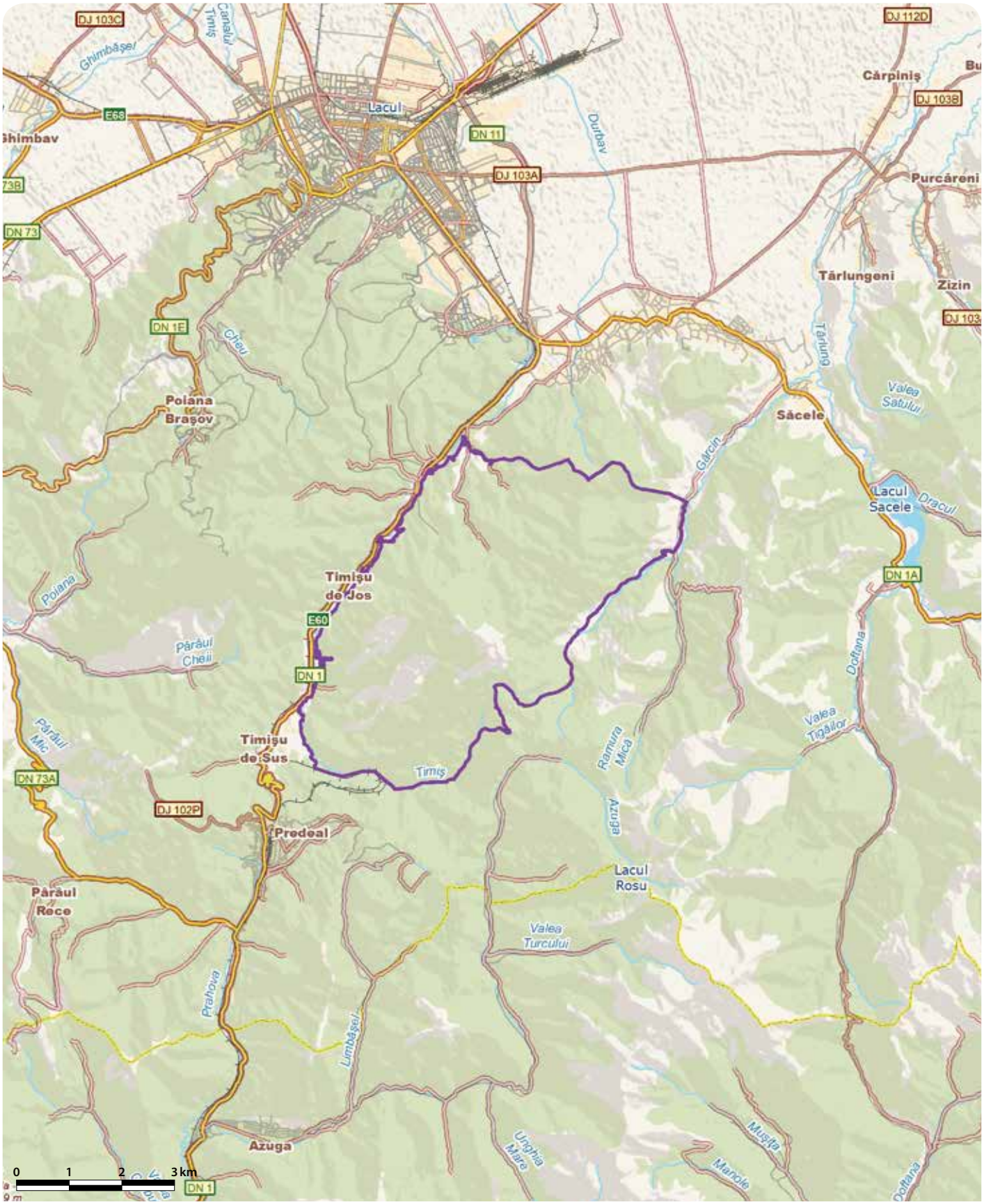

PIETROSUL BROȘTENILOR - CHEILE ZUGRENILOR - RO SCI 0196

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Suceava: Crucea, Dorna-Arini.

Suprafața: 469 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 47° 23′ 12″; Long. E 25° 32′ 8″
Ecoregiunea: Podișul Sucevei
Altitudinea: 1768 max., 740 min., 1232 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL DF DA
DN17B (Vatra Dornei-Piatra Neamț) trece prin nordul sitului între localitățile Chiril și Sunători. Situl se mai poate vizita și pe potecile turistice de pe valea pârâului Secu. Din localitățile în care există acces pe calea ferată, la punctele de intrare se poate ajunge de la Vatra Dornei la Zugreni (23 km).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4060 - Tufărișuri alpine și boreale; **6150** - Pajiști boreale și alpine pe substrat silicios; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **8220** - Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci silicioase; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montană (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton carpatic (*Triturus montandoni*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** Liliac comun (*Myotis myotis*) • *Urs brun (*Ursus arctos*). **Pești:** Lostriță (*Hucho hucho*). **Plante:** *Clopoțel (*Campanula serrata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este important pentru conservarea a cinci habitate de interes comunitar de păduri, pajiști, tufărișuri, comunități de lizieră și versanți stâncoși, primele trei tipuri de habitate aflându-se într-o stare excelentă de conservare. Pe lângă peisajele de o impresionantă sălbăticie pe care le crează Bistrița în Cheile Zugrenilor, apele ei curate adăpostesc o populație de lostriță, care împreună cu două specii de tritoni și un buhai de baltă reprezintă cele patru specii acvatice de interes comunitar de aici. Situl mai este important pentru populațiile aflate într-o stare excelentă de conservare de urs brun și liliac comun, dar și pentru câteva specii rare de plante precum clopoțeii (specie de interes comunitar prioritar) și floarea de colț. Stâncile pe care aceasta se găsesc reprezintă cea mai joasă locație din țară a florii de colț. Situl include și rezervația naturală Cheile Zugrenilor.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl cuprinde largi porțiuni din Vârfurile Pietrosul Bistriței și Bogolin din Munții Bistriței, având ca limită de nord apele râului Bistrița, care formează Cheile Zugrenilor pe o lungime de 2,5 km. Valea are o lățime care variază între 150 și 200 m, pereții reliefați prin versanți foarte abrupți având înălțimi mari. Venind dinspre Vatra Dornei, pe cuprinsul cheilor se observă numeroase vârtejuri, repezișuri și ochiuri adânci de apă, impresionante fiind stâncile cu forme bizare precum Colțul Acrii, Piatra lui Osman, Grindul Pușcatei, Râpa Scara sau Stânca Coifului. Colțul Acrii, situat în dreptul Piciorului Țepușelor din Muntele Giumalău, obligă apele râului să-l ocolească creând un splendid meandru în jurul său. Piatra lui Osman se află în apropierea gurii pârâului Colbu, care separă Munții Giumalău de Munții Rarău. Alcătuirea morfolitologică cuprinde șisturi cristaline, amfibolite, paragnaisuri, gnaisuri și conglomerate.

Pedologie

Solurile întâlnite în sit sunt de tip brun acid litic, cu volum edafic mic, fiind soluri de productivitate mijlocie.

Hidrologie

Situl se află într-un loc în care râul Bistrița și-a creat cu greu drum printre Masivul Giumalău și zidul uriaș al Pietrosului Bistriței, reprezentând cel mai spectaculos sector al cursului acestui râu.

Aspecte climatologice

Temperatura medie multianuală este de 5,1 °C, cu un gradient termic pe verticală de circa 0,4 °C la fiecare 100 m altitudine. Precipitațiile anuale sunt cuprinse între 728 și 950 mm, lunile cele mai bogate în precipitații fiind mai și iunie.

Biocenoza

Vegetația

În sit se întâlnesc mai multe tipuri de habitate, cel forestier încadrându-se la Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montană (*Vaccinio-Piceetea*). Acest habitat este reprezentat de molidișuri bătrâne, pure sau în amestec cu fagul, paltinul sau mesteacănul. Vegetația arbustivă este reprezentată de afin și merișor. Situl cuprinde pe lângă acest habitat care domină ca suprafață și următoarele habitate: Tufărișuri alpine și boreale, Pajiști boreale și alpine pe substrat silicios, Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin și Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci silicioase, primele două habitate enumerate aflându-se în acest sit într-o stare excelentă de conservare. Sunt citate de aici specii de importanță botanică deosebită, amenințate la nivel global și european, precum zada, scara Domnului, omagul și mai multe specii de clopoței de pădure (dintre care una este prioritară pentru conservare). Sunt descrise din sit specii endemice și subendemice amenințate (precum garoafa, crucea voinicului, firuța și sipica de munte), alături de alte specii incluse în Lista Roșie națională a plantelor superioare (buzișorul, mlăștinița, orhidea fantomă, vulturica, voiniceriul pitic și orhidea ură). Sunt prezente foarte multe specii de licheni în zonă, dintre care amintim lichenul renilor și barba ursului. Flora specifică stâncăriilor este frecvent întâlnită pe versații abrupți, dintre specii remarcându-se floarea de colț, care în acest sit se găsește la cea mai joasă stațiune din Moldova. Petrosia se întâlnește la nivel național numai în acest sit și anume pe Pietrosul Broștenilor în punctul numit Pietrosul Bogolin, la altitudinea de 1600-1700 m. Suprafața pe care se află această plantă nu depășește 150 m^2. Planta crește în fisurile și poliețele stâncilor în asociație cu clopoțeii, ienupărul pitic, trestioara, păiușul, anghinarea oilor și horștii, alături de care apar și puieți de molid, zmeur, cimbrișor, afin negru, merișor și numeroase specii de licheni și mușchi. Descoperirea acesteia este valoroasă deoarece este unica specie a acestui gen vegetal aflată la mare distanță spre nord față de rudele sale situate în bazinul mediteranean.

Fauna

Fauna de nevertebrate este reprezentată prin foarte multe specii de insecte alături de care apar și mulți reprezentanți ai melcilor, miriapodelor și păianjenilor. Ihtiofauna este caracteristică râurilor de munte, iar una dintre speciile deosebite citate frecvent din zona Cheilor Zugreni este lostrița. Herpetofauna este formată din trei specii protejate (tritonul carpatic, tritonul cu creastă și buhaiul de baltă cu burta galbenă), alături de care apar frecvent și broasca roșie de munte, năpârca, salamandra, șopârla de munte și șopârla de câmp. Fauna de păsări cuprinde specii precum acvila de munte, ciocănitoarea neagră, cocoșul de munte, ierunca, forfecuța, huhurezul mic, cinteza de pădure, pițigoiul cu creastă, pițigoiul de munte, codroșul de munte, brumărița de pădure, mierla guleratăș, aușelul cu cap galben, corbul, pitulicea mică, măcăleandrul, ochiul boului, mugurarul, alături de multe altele. Cursul de apă al Bistriței constituie habitatul de hrănire și reproducere pentru mierla neagră, codobatura de munte și fluierarul de munte. Fauna de mamifere cuprinde specii precum căprioarul, cerbul, veverița, jderul de copac, bursucul și multe specii de micromamifere. Situl adăpostește și o populație rezidentă de liliac comun (specie de interes comunitar) care are aici o stare excelentă de conservare. Același statut îl are în sit și ursul brun, care este o specie prioritară la nivel comunitar.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

În această zonă situată în inima Carpaților Orientali, în condiții geografice și social-economice specifice, locuitorii s-au ocupat din cele mai vechi timpuri cu creșterea animalelor, mica agricultură montană, exploatarea forestieră, mineritul, recoltarea și valorificarea fructelor de pădure și a ciupercilor și comerțul. Peisajele de o frumusețe rară și obiectivele turistice au condus la dezvoltarea turismului, agroturismului și a serviciilor aferente acestora. Satele din perimetrul sitului nu beneficiază de alimentare cu apă și canalizare, iar încălzirea locuințelor se face individual, cu lemne.
Atestările documentare ale localităților sunt din perioada medievală. Frumusețea plaiurilor este înnobilată de ansamblul monahal Mănăstirea Rarău din Chiril, ctitorită de Petru Rareș în secolul al XVI-lea. Ocupațiile tradiționale moștenite din străbuni sunt păstoritul și activitățile de la stână, sculptura în lemn, cusutul pe pânză de modele specifice și broderiile. În trecut, zona era renumită pentru plutăritul care se făcea pe Bistrița, astăzi acest obicei fiind cu desăvârșire abandonat. Sărbătoarea Crăciunului este poate cea mai bogată în tradiții și obiceiuri, fiind pregătită de tinerii satului încă dinainte de Ignat. Peste an, întâlnirile sătenilor au loc de hramul bisericilor și al mănăstirilor dar și cu ocazia festivalului de cântec și joc popular „Cântecul Cetinii", care are loc în septembrie în localitatea Sunători.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Sporadic, în interiorul sitului pot avea loc catastrofe naturale (viituri, doborâturi de vânt). Braconajul și tăierile ilegale au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu panouri de avertizare/atenționare, panouri pentru orientare cu hărți, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Este necesară suplimentarea panourilor enumerate mai sus, a locurilor de campare și a amenajărilor pentru colectarea deșeurilor. De asemenea este necesară amenajarea unor puncte de informare, a punctelor de intrare în sit, dar și instalarea unor panouri de informare.

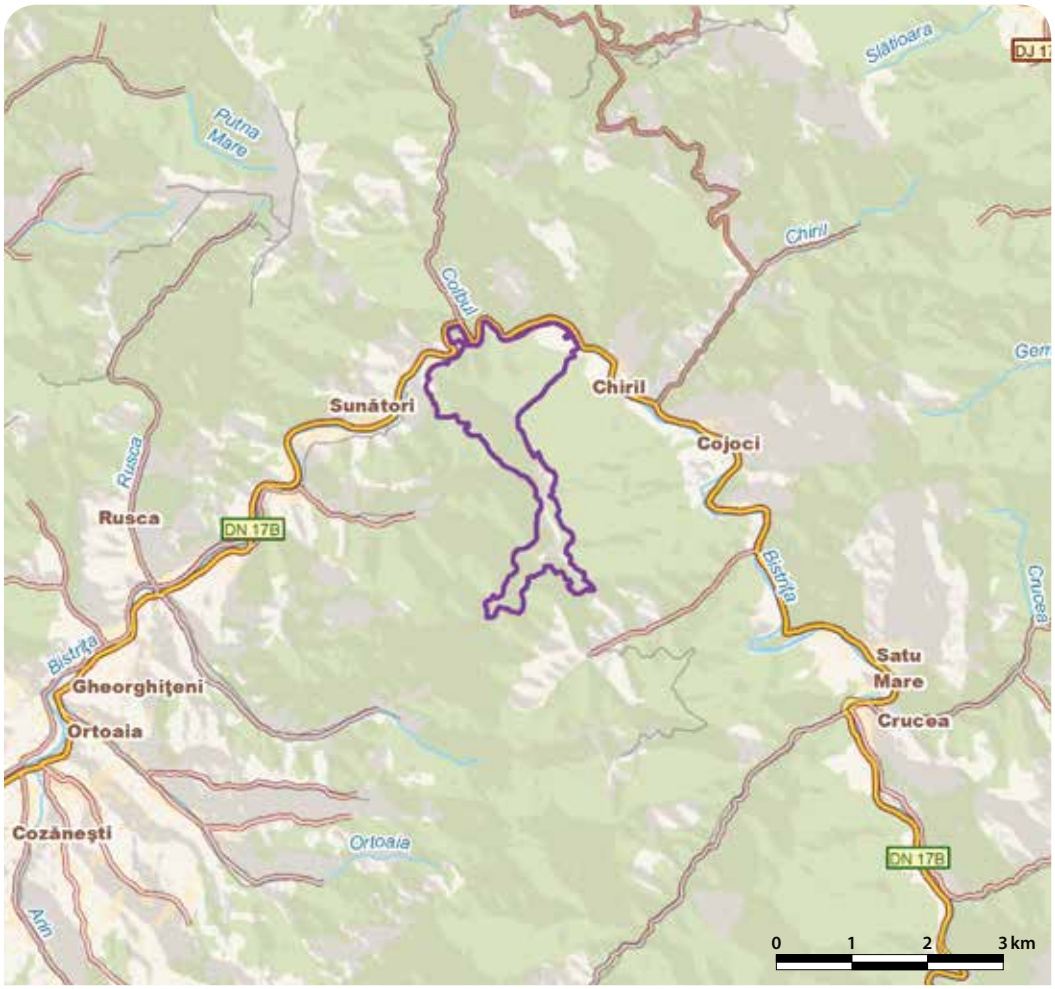

PLAJA SUBMERSĂ EFORIE NORD - EFORIE SUD - RO SCI 0197

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Eforie.

Suprafața: 140 ha
Bioregiunea: Pontică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 3' 1"; Long. E 28° 39' 6"
Ecoregiunea: Marea Neagră (apele teritoriale)
Altitudinea: 3 max., 0 min., 0 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL DF DA
Accesul în sit se face de pe drumul național DN39 (E87) (Constanța-Mangalia). Cu ambarcațiuni, accesul este posibil din portul turistic Belona (Eforie Nord).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1110 - Bancuri de nisip acoperite permanent de un strat mic de apă de mare; **1140** - Nisipuri și zone mlăștinoase neacoperite de apă de mare la reflux; **1170** - Recifi.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Marsuin, Porc de mare (*Phocoena phocoena*) • Delfin mare, Delfin cu bot gros (*Tursiops truncatus*). **Pești:** Scrumbie de Dunăre (*Alosa pontica*) • Rezeafcă de Dunăre (*Alosa tanaica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Plaja submersă de la Eforie este singura plajă din zona sudică a litoralului românesc care nu a fost modificată până în prezent prin construcția de structuri masive de protecție costieră. Doar aici se păstrează hidrodinamica naturală și habitatele caracteristice unei plaje nisipoase expuse. Situl găzduiește trei habitate de interes comunitar. Este singurul loc de pe întreg cuprinsul litoralului românesc în care speciile de moluște bivalve *Donacilla cornea* și *Donax trunculus* mai supraviețuiesc. În trecut (anii '50-'60), aceste moluște erau larg răspândite în toate habitatele cu nisipuri de granulație medie și grosieră din sectorul românesc al Mării Negre. Datorită cerințelor lor ecologice (puritatea apei, conținut de oxigen, salinitate), simpla prezență a celor două specii reprezintă un indicator al apei marine de bună calitate. Ambele specii, edificatoare de biocenoze caracteristice în trecut, au fost declarate dispărute în toate lucrările de specialitate din perioada 1980-2000, perioada de maximă eutrofizare și declin ecologic al Mării Negre. În perimetrul sitului mai pot fi întâlnite două specii de mamifere de interes comunitar (delfinul cu bot gros sau delfinul mare, precum și marsuinul sau porcul-de-mare), precum și două specii de pești de interes comunitar (rizeafcă de Dunăre și scrumbie de Dunăre), alături de alte specii rare sau de mare valoare economică (morun, nisetru, zărgan, barbun, macrou, șprot).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl cuprinde plaja submersă a barei litorale Eforie, ce separă lacul Techirghiol de Marea Neagră. Se încadrează în unitatea sudică a litoralului, alcătuită predominant din faleze moi, constituite în principal din depozite loessoide cuaternare cu prezența calcarelor sarmațiene, întrerupte de bare litorale nisipoase joase situate în fața lacurilor litorale. Situl prezintă constituție litologică eterogenă a fundului mării, dominată de prezența nisipurilor cu granulație fină (peste 50%) sau mai grosieră. De asemenea se întâlnesc calcare sarmațiene, care ies de sub nisipuri sub formă de recifi. Procesele sedimentare sunt dominate de acțiunea valurilor și a curenților litorali, fiind specifice plajelor nisipoase. Reciful este caracterizat printr-o suprafață neregulată, marcată de fisuraţia calcarelor. În zonele depresionare dintre proeminențele calcaroase se întâlnesc depuneri de nisip. Fundul mării este acoperit cu sedimente nisipoase, uneori cu nisipuri grosiere și foarte grosiere. Dispunerea nisipurilor grosiere, forma corpurilor și ondulațiile de curent întâlnite pe suprafața lor sugerează o legatură cu curenții marini. În jurul obstacolelor de pe fundul mării, reprezentate prin pietre de talian abandonate, curenții au săpat forme de eroziune alungite, cu adâncimi mici și dimensiuni de ordinul metrilor, dispuse pe aliniamente cu orientare generală E-V, aceași cu a nisipurilor grosiere.

Pedologie

Aria sitului este integral submarină.

Hidrologie

Condițiile hidrologice din sit depind de apele de suprafață din marea deschisă (care prezintă salinitate mai ridicată vara și temperatură scăzută iarna) precum și de apele de adâncime (cu salinitate ridicată și temperaturi scăzute atât iarna cât și vara).

Aspecte climatologice

Temperatura medie anuală este de 11,1 °C. Temperaturile zonei sunt mult moderate de prezența mării, imens rezervor de inerție termică, domolind căldura excesivă din timpul verii și ridicând temperatura medie în timpul iernii. Precipitațiile atmosferice sunt sub nivelul de 398 mm/an, ceea ce face din acest ținut zona cea mai aridă a țării. Orientarea către răsărit asigură 2189 ore de soare anual, cu mult peste limita localităților din Europa situate la aceeași altitudine. Atmosfera este intens aerosolizată, cu aeroioni negativi benefici pentru sănătate. Temperatura apei mării are o medie de +20 °C vara și de -0,9 °C iarna. Durata medie anuală de producere a furtunilor este de 17-19 zile. În lunile de iarnă, Marea Neagră se află sub acțiunea vânturilor din sectorul nordic, foarte puternice în apropierea țărmului. Vara predomină briza marină.

Biocenoza

Vegetația

În sit au fost identificate 128 de specii fitoplanctonice, dintre care algele verzi reprezintă circa 18%. Formele dominante sunt cele marine și marin-salmastricole (67%), precum și cele dulcicole sau dulcicol-salmastricole (33%). În lunile de primăvară fitoplanctonul este dominat de diatomee. În sezonul de vară, *Nitzschia delicalissima* se dezvoltă constant, având un maxim în luna iunie. În sezonul de toamnă, comunitatea fitoplanctonică este reprezentată de diatomee de talie mare. În sectorul reprezentat de stânca infralitorală au fost semnalate 44 de specii de alge, cu un rol ecologic deosebit de important. Algele verzi sunt reprezentate prin 12 specii, iar algele brune prin două specii. Algele roșii (*Rhodophyta*) sunt cel mai bine reprezentate în zona sitului, aici fiind identificate peste 30 de specii cu prezență multianuală.

Fauna

Structura populațiilor de nevertebrate diferă în funcție de adâncime. Cele mai mari densități se întâlnesc pe izobata de 5 m, datorită abundenței scoicilor bivalve. Circa 25% din sit este acoperit de stânca infralitorală cu *Mytillus galloprovincialis,* cu un rol ecologic important datorită capacității de biofiltrare a midiilor. Fauna este foarte diversă, alcătuită din specii diferite de spongieri (trei specii), hidrozoare, policheți (31 de specii), moluște (28 de specii), crustacei (60 de specii) și pești (50 de specii). Moluștele sunt reprezentate de toate cele trei grupe majore (poliplacofore, gasteropode și lamelibranhiate). Distribuția spațială a organismelor bentale este oglindită de repartiția habitatelor specifice. În ceea ce privește ihtiofauna, în sit au fost identificate 50 de specii de pești. Dintre acestea, menționăm rizeafca de Dunăre, scrumbia de Dunăre, morunul, șprotul, nisetrul, chefalul auriu, zărganul, chefalul, lufarul, bacaliarul, scorpia de mare, rândunica de mare, țiparul, guvidul, limba de mare (multe dintre aceste specii fiind originare din apele Oceanului Atlantic și din Marea Mediterană). În ceea ce privește mamiferele marine, în sit este semnalată prezența a două specii de delfini din Marea Neagră (delfin cu bot gros și marsuin) care utilizează zona ca loc de pasaj și hrănire.

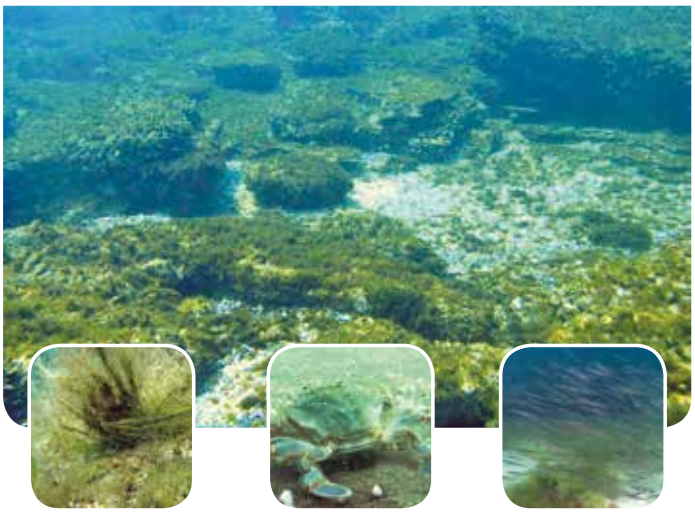

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principala activitate economică din zonă o reprezintă turismul estival și balnear. Eforie Nord este o stațiune cu regim balneoclimateric permanent (a doua ca mărime pe litoralul românesc), dispunând de o infrastructură diversificată, baze de agrement, terenuri de sport, piscine cu accesorii pentru activități nautice și sportive, fiind recomandată pentru tratamentul afecțiunilor reumatice, dermatologice și ale sistemului osos. Eforie Sud este o stațiune estivală integrată orașului Eforie, găzduind un Sanatoriu Balnear care oferă servicii de tratament tot timpul anului.

În Eforie Sud se află un sit arheologic cu două așezări umane datând din sec. II-IV (Epoca romană) și din sec. IV-I î.e.n. (cultura Latène). Dintre monumentele de artă modernă și contemporană menționăm fresca Decor dobrogean din Eforie Sud (1962), fresca „Marea" din Eforie Sud (1962), Hotelul Belona din Eforie Nord (1936), statuile „Rod" și „Fata cu Floarea" (ambele situate în Eforie Nord, 1964). Dintre evenimentele culturale devenite tradiționale, menționăm Târgul Colecționarilor de Antichități „ANTICA", Festivalul și Concursul Internațional de Folclor pentru Copii și Tineri Interpreți „Dobroge, Mândră Grădină", precum și expoziția de artă fotografică „Analepse". În regiune există legenda lui Tekir, un bătrân turc care venea să pescuiască la mare împreună cu măgarul său. În timp ce bătrânul era la pescuit, măgarul era lăsat pe limba de pământ dintre lacul Techirghiol și mare, unde exista un nămol negru foarte clisos. După câteva luni, măgarul, care era plin de bube pe piele, s-a vindecat complet datorită nămolului în care intra.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Dragarea șenalului navigabil pentru portul turistic Belona, extracția pietrișului și a nisipului în scopul întreținerii plajelor reprezintă activități care trebuie evaluate în ceea ce privește impactul negativ, inclusiv privind eroziunea litoralului. Activitățile de pescuit industrial pot duce la eliminarea din ecosistem atât a speciilor vizate cât și a speciilor prezente în stocuri accidentale. Traularea fundului marin (activitate strict interzisă pe litoralul românesc) poate modifica mediul fizic și duce la degradarea habitatelor. Poluarea apei are drept consecință deteriorarea stării de conservare a unor specii importante de floră și faună marină.

ADMINISTRAREA SITULUI

Este necesară balizarea de demarcare a sitului, precum și amplasarea de panouri de avertizare/atenționare în zona plajelor turistice și în portul Belona. Sunt necesare panouri de informare și panouri pentru orientare (cu hărți) în stațiunile Eforie Nord (inclusiv în portul Belona) și Eforie Sud. Sunt necesare puncte de informare în stațiunile turistice limitrofe. Pentru turismul de scufundare autonomă recreativă este obligatorie instalarea unei balize de ancorare pentru ambarcațiuni în punctul de start al sesiunilor de scufundare, precum și instalarea unor jaloane submerse de traseu și a unor minipanouri informative submerse lestate. Este necesară, de asemenea, jalonarea submersă a traseului de vizitare.

PLATOUL MEHEDINŢI - RO SCI 0198

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Gorj: Padeş.
Judeţul Mehedinţi: Baia de Aramă, Bala, Balta, Cireşu, Godeanu, Ilovița, Isverna, Izvoru Bârzii, Obârșia-Cloșani, Podeni, Ponoarele.
Judeţul Caraş-Severin: Băile Herculane, Mehadia, Topleţ.

Suprafaţa: 53.594 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 55′ 24″; Long. E 22° 38′ 29″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Munţii Banatului
Altitudinea: 1452 max., 148 min., 574 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele drumuri de acces sunt DN67D, în regiunea nordică, între localităţile Glodeanu şi Baia de Aramă şi DJ670, între localităţile Baia de Aramă, Ponoarele, Proiteşti, Buicani, Gheogheşti, Şiroca şi Godeanu. De asemenea, limita nordică a sitului este mărginită de DJ671 şi DC118, între localităţile Cloşani, Motru Sec, Călugăreni, Văieni, Padeş şi Apa Neagră. Pe parcurs, DJ670 se intersectează cu mai multe drumuri comunale (DC50, DC34, DC29 şi DC38) şi drumuri judeţene (DJ671E, DJ607C şi DJ607B).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40A0* - Tufărişuri subcontinentale peri-panonice; **6210*** - Pajişti uscate seminaturale şi faciesuri cu tufărişuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **91K0** - Păduri ilirice de *Fagus sylvatica* (*Aremonio-Fagion*); **91L0** - Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpinion*); **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Ţestoasă de uscat bănăţeană (*Testudo hermanni*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul mediteranean cu potcoavă (*Rhinolophus euryale*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul cu potcoavă a lui Blasius (*Rhinolophus blasii*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac cu picioare lungi (*Myotis capaccinii*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteinii*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*). **Nevertebrate:** Ţărăncuţă (*Coenagrion mercuriale*) • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*) • *Racul de ponoare (*Austropotamobius torrentium*) • *Chilostoma banaticum* • Calul dracului (*Paracaloptenus caloptenoides*). **Peşti:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*). **Plante:** Ouăle popii (*Himantoglossum caprinum*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Îmbinarea caracteristicilor litologice şi de relief ale munţilor (şisturi cristaline, calcare mezozoice, văi strâmte, chei şi peşteri), cu cele ale dealurilor (înălţime joasă, culmi netede şi numeroase aşezări umane) se materializează în diversitatea elementelor de floră şi faună caracteristice acestui sit. Dintre acestea, 10 tipuri de habitate sunt de interes comunitar, ca şi două specii de plante, şapte specii de nevertebrate, trei specii de peşti, patru specii de herpetofaună, două specii de carnivore mari şi zece de lilieci. Ca urmare a originalităţii cadrului său natural, în acest sit sunt prezente cele mai dense şi variate rezervaţii naturale.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Poziţionat în sud-vestul României, situl cuprinde două unităţi de relief aşezate între culmea Munţilor Mehedinţi şi Piemontul Getic. Calcarele de vârstă jurasic-cretacică aparţin autohtonului danubian şi sunt dispuse în două fâşii principale paralele între ele. Fâşia vestică aparţine Munţilor Mehedinţi şi se caracterizează printr-o tectonizare extrem de puternică, iar fâşia estică apare în zona centrală a Podişului Mehedinţi între Baia de Aramă şi Cireşu. La intrarea în zona de calcare sunt captate de pe formaţiuni impermeabile aproape toate râurile care vin dinspre vest, Topolniţa, Ponorăţ, Ponorel şi alte izvoare mai mici, acestea rămânând seci în aval de punctul de captare. În amonte de captare se produce aluvionarea pronunţată a luncilor, unde se formează depresiuni închise, cu fundul plat şi cu aspect general de polie. Cel mai tipic fenomen de acest gen îl constituie sistemul hidrocarstic de lângă comuna Ponoarele, care a generat depresiunile Zăton şi Ponoarele. Sunt demne de remarcat dolinele, lapiezurile şi Podul Natural de la Ponoarele, Podul lui Dumnezeu. Apele subterane au săpat numeroase peşteri renumite prin dimensiuni şi prin ornamentaţie, Topolniţa, Epuran, Bulba, Gramei, Isverna.

Pedologie

Răspândirea cea mai largă în sit o au solurile de trecere între solurile brun-acide şi cele brune argilo-iluviale. Solurile brun-acide apar de regulă pe povârnişurile nordice formate din roci sărace în carbonaţi, sub pădurea de fag.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică este împărţită în două tipuri de râuri: alohtone, cu obârşia în Munţii Mehedinţi, fiind reprezentate de râuri lungi ca Topolniţa, Bahna şi Coşuştea, şi autohtone, cu obârşia la contactul dintre Podişul Mehedinţi şi munţi, reprezentate de râuri scurte. Dintre acestea, Topolniţa şi Coşuştea sunt râuri cu drenaj subteran. Lacurile din sit sunt de dimensiuni reduse şi puţine, formate în doline, în mare parte temporare, aşa cum sunt Zătonul (format la intrarea în peştera de la Cotmeana), Gornoviţa şi Balta (lacuri extinse de mică adâncime şi cu caracter de mlăştinire). Apele freatice sunt cantonate în depozite de versant, scoarţe de alterare sau în roci sedimentare, variind în adâncime în funcţie de regimul precipitaţiilor.

Aspecte climatologice

Situl aparţine zonei climatice de podiş şi de dealuri în care se resimte influenţa climatului submediteraneean, atât sudic cât şi vestic. Temperatura medie anuală depăşeşte 11 °C în sud şi 9,5 °C în nord. Se remarcă verile călduroase în care sunt prezente în medie câte 20 de zile tropicale cu temperatură care depăşeşte 35 °C. Precipitaţiile sunt în jur de 800 mm/an şi se caracterizează prin două maxime (mai-iunie şi octombrie-noiembrie) şi minime (august-septembrie, decembrie şi februarie). Există mai multe topoclimate în funcţie de expunere, calcare, culoare şi bazinete depresionare.

Biocenoza

Vegetaţia

Prin poziţia sa geografică, situl se întinde în zona alternanţei pădurilor de fag şi de gorun. Climatul temperat cu influenţe submediteraneene, altitudinea medie de 500-600 m, relieful accidentat, apropierea de Peninsula Balcanică şi constituţia litologică au avut un rol însemnat în configurarea actualei structuri a vegetaţiei. Pe areale întinse îşi fac apariţia gorunul, stejarul pufos, cerul, gârniţa, gorunul balcanic, carpenul, cărpiniţa, sâmbovina, nucul şi alunul turcesc. Fagul este reprezentat prin specia de fag balcanic. Mai ales pe rocile calcaroase se întâlnesc tufărişuri de tip submediteranean, cunoscute sub numele de şibliacuri, formate dintr-un complex de elemente submediteraneene carpato-balcanice şi sud-europene, termofile, cum sunt mojdreanul, cărpiniţa, cornul, scumpia şi liliacul sălbatic. Compoziţia floristică a pajiştilor este de asemenea abundentă în elemente sudice şi submediteraneene precum sadina şi fulfuca. Popularea străveche şi continuă a acestei regiuni a determinat transformări însemnate în suprafaţa, structura şi compoziţia floristică a vegetaţiei. Terenurile cu păduri au fost defrişate şi înlocuite treptat de pajişti şi terenuri cultivate. Pădurile se păstrează mai bine doar în partea de est a platoului. Pe văile Coşuştei şi ale afluenţilor săi, drumurile forestiere au înlesnit defrişarea, efectuându-se apoi plantaţii de molid şi de pin negru. Suprafeţele reprezentative cu fag, brad şi pin care au rămas încă neafectate de tăieri sunt pe văile Crivei, Lăpuşnicului şi Borovăţului. Pe văile Coşuştei şi Topolniţei apar abundente tufărişuri de liliac. În cadrul Platoului Mehedinţi se întâlnesc specii vegetale erbacee de interes comunitar cum sunt ouăle popii şi dopoţeii. Importante sunt şi speciile de orhidee, dintre care menţionăm ploşniţoasa, poroinicul, untul vacii, orhideea maimuţei, căpşunica, orhideea fluturelui, toate fiind încadrate în asociaţiile vegetale aparţinând celor 10 habitate de interes comunitar din care trei sunt prioritare pentru conservare.

Fauna

În cadrul covorului vegetal, ca urmare a diversităţii mediilor de viaţă, se întâlneşte o bogată şi heterogenă faună de origini diferite, dar cu preponderenţa elementelor sudice. Climatul blând cu influenţe submediteraneene şi vegetaţia specifică îşi găsesc reflectarea în prezenţa a peste 16 specii de reptile şi peste 100 de specii de insecte. Caracteristice zonei sunt viperele cu corn şi ţestoasele de uscat bănăţene, specii submediteraneene cu o largă răspândire pe calcarele din partea de SV a platoului. Acestora li se adaugă viperele comune şi alţi şerpi neveninoşi precum balaurul, şarpele de alun, şarpele de casă, şarpele de apă şi şarpele lui Esculap. Ţestoasa de apă este întâlnită în lacurile formate în lunca cursurilor râurilor cum sunt Gornoviţa sau Balta. De remarcat este mulţimea şopârlelor, îndeosebi a celor de origine sudică, ca şopârla de iarbă şi şopârla de luncă, care se întâlnesc cu densităţi populaţionale mari în partea de SV a platoului. Amfibienii se remarcă prin reprezentanţi ai broaştelor verzi de lac, precum şi alte şapte specii protejate dintre care două de interes comunitar, buhaiul de baltă cu burtă galbenă şi tritonul cu creastă. Din totalul nevertebratelor, şapte specii sunt de interes comunitar: racul de ponoare (specie caracteristică pentru Platoul Mehedinţi), croitorul mare al stejarului, pentru a cărei conservare este necesară păstrarea intactă a trunchiurilor uscate de stejar, rădaşca, croitorul cenuşiu (specie nocturnă al cărei habitat specific este reprezentat tot de trunchiurile de stejar căzute), ţărăncuţa (o libelulă specifică zonelor inundabile din lunca râurilor), melcul carenat bănăţean (specific zonei de SV a României) şi calul dracului. Pe suprafeţele calcaroase din zonele de nord şi vest ale Platoului Mehedinţi apar frecvent şi scorpionii carpatici. În

râurile din sit se întâlnesc peste 10 specii de pești, de interes comunitar fiind trei și anume zglăvoaca, specifică apelor curgătoare de munte și deal, dunărița și mreana vânătă, care de asemenea preferă șuvoaiele repezi, ajungând uneori și până la Dunăre. Dintre speciile de păsări protejate menționăm posibila prezență a vulturului bărbos, observat în anul 2009, fiind vorba doar de exemplare eratice, necuibăritoare, care hoinăresc în căutare de hrană. Alte specii de păsări cu prezență certă sunt ierunca, fâsa de pădure, măcăleandrul, corbul, ciocănitoarea pestriță mare, presura galbenă, buha, huhurezul mic, capîntortura, mugurarul, pițigoiul cu coadă lungă, brumărița de pădure, pănțărușul, aușelul. Mamiferele sunt bine reprezentate în sit prin 14 specii de lilieci dintre care următoarele 10 sunt de interes comunitar: liliacul cârn, liliacul comun, liliacul comun mic, liliacul cu aripi lungi, liliacul cu picioare lungi, liliacul cu urechi mari, liliacul cu potcoavă a lui Blasius, liliacul mare cu potcoavă, liliacul mediteranean cu potcoavă și liliacul mic cu potcoavă. Reprezentative pentru Platoul Mehedinți sunt și mamiferele carnivore protejate de talie mare precum lupul și ursul, dar și pisica sălbatică, jderul, cerbul carpatin, mistrețul și pârșul mare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Ocupația de bază a oamenilor este agricultura prin cultivarea cerealelor, a cartofului și creșterea animalelor. Viticultura, pomicultura, apicultura, piscicultura și horticultura sunt de asemenea activități specifice zonei alături de fabricarea varului, exploatarea și prelucrarea lemnului, comerțul cu produse din gospodării și agroturismul. Este recunoscută și arta populară artizanală încadrată în tipologia generală a provinciei istorice Oltenia. Majoritatea locuințelor din sit dispun de alimentare cu apă și canalizare, aceasta fiind deficitară sau lipsind în unele comune cum ar fi Cireșu, Godeanu, Bilvănești și satele mici aparținătoare. Locuințele sunt încălzite individual, cu lemne.

Siturile arheologice descoperite atestă așezări din secolele IV-III î.e.n. și din epoca daco-romană. Din perioada medievală, începând cu secolul al XIII-lea au rămas ruinele cetății Gradeț și ruinele unei mânăstiri. În majoritatea localităților există biserici de lemn și case construite în stil tradițional, iar în satul Ponoarele se află o moară de lemn cu ciutură încă funcțională, datând din secolul al XIX-lea. Îmbrăcămintea populară tradițională se mai poartă și azi în unele comunități, existând un costum „opregul creț" pentru sărbători, iar pentru muncă, „opregul învârgat". Specifică zonei este nunta tradițională, care are loc și azi cu toate etapele ei păstrate din străbuni. Sunt renumite „Sărbătoarea Liliacului" din luna mai și „Festivalul Ponoare", eveniment la care participă interpreți de muzică populară din întreaga țară, transpunând în cântece frumusețile unice ale acestei zone de munte.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale, braconajul și supraexploatarea resurselor naturale au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În acest sit există panouri de atenționare, panouri de informare, panouri de orientare, o clădire administrativă (în sediul Consiliului Județean Mehedinți), centre de vizitare/informare, puncte de informare (în primăriile și consiliile locale din mai multe localități) și puncte de intrare în sit semnalizate corespunzător. Sunt prezente dar nu sunt marcate corespunzător, poteci și drumuri pentru vizitare. Există două locuri de campare dotate cu vetre de foc în apropierea peșterilor Topolnița și Ponoare, precum și locuri de depozitare și transfer al deșeurilor. Sunt necesare stațiuni științifice, amenajări pentru observare/supraveghere și bariere pentru limitarea accesului pe drumurile unde sunt interzise vehiculele motorizate.

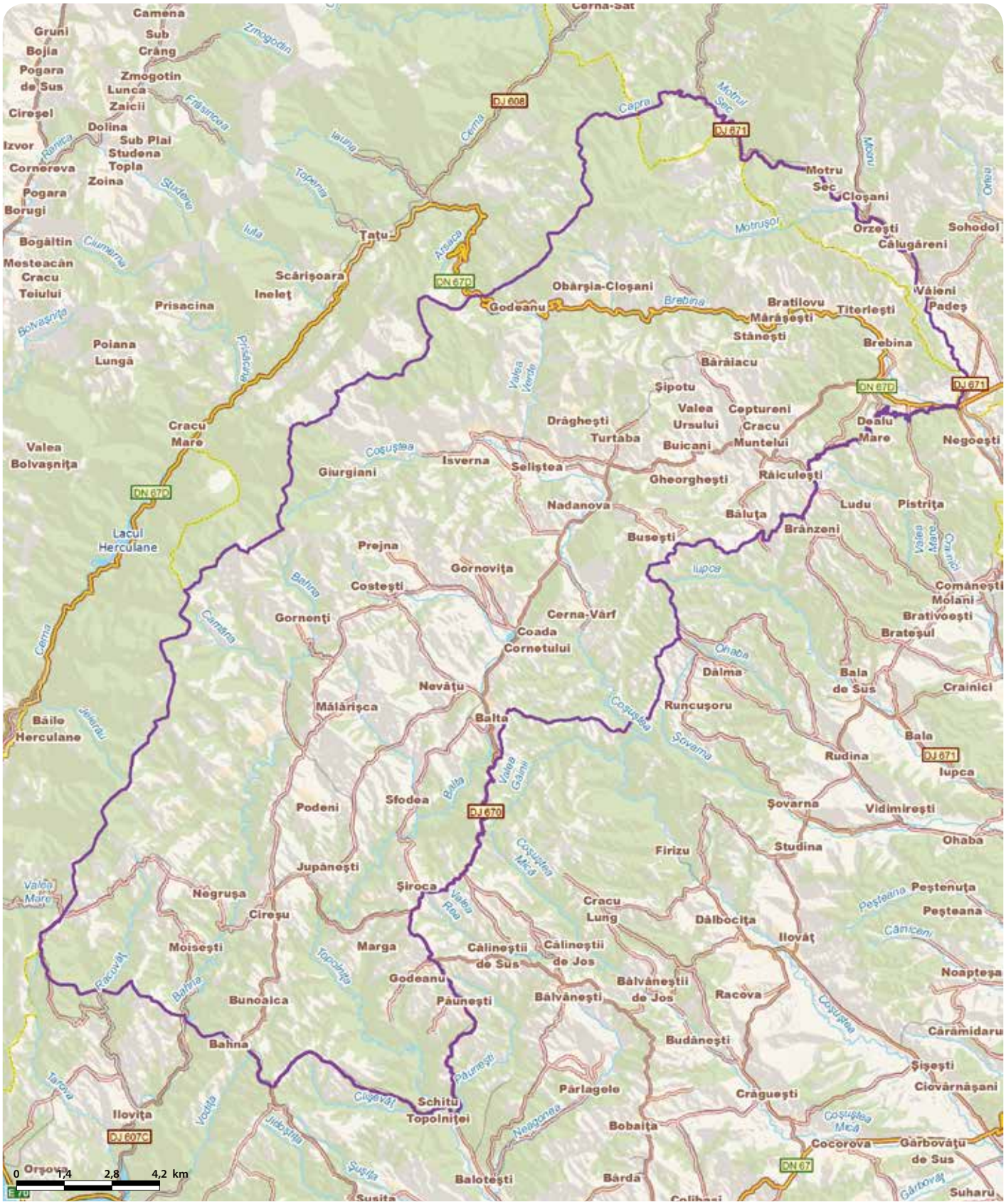

PLATOUL MELEDIC - RO SCI 0199

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Buzău: Lopătari, Mânzălești.

Suprafața: 151 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 29' 47"; Long. E 26° 37' 9"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Subcarpații de Curbură
Altitudinea: 607 max., 424 min., 527 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** **DL** **DF** DA
Accesul se face din DJ203K (Nehoiu-Sapoca) de unde se poate intra în sit (dinspre sud) în dreptul localităților Săreni sau Mânzălești, pe drumuri locale sau forestiere.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: *Lycaena dispar*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă unul dintre cele mai reprezentative fenomene carstice saline din țară, dizolvarea sării la suprafață sau la mică adâncime formând un adevărat complex de forme de relief extrem de variate și cu dimensiuni foarte mari, așa cum sunt canioanele adânci și foarte înguste. Pe acest carst salin s-au format la suprafață lacuri care s-au îndulcit în timp datorită impermeabilizării treptate a substratului, iar în subteran au apărut peșteri dintre care se remarcă Peștera 6S. Aceasta are stalactite de culori variate, alb, roz, galben, roșu aprins, cenușiu și maroniu, precum și câteva stalagmite cu înălțimi mici, fiind considerată datorită lungimii de 1220 m cea mai lungă peșteră în sare pe plan mondial. La toate acestea se adaugă prezența în sit a habitatului prioritar pentru conservare de tufărișuri de foioase ponto-sarmatice, alături de o populație cu stare bună de conservare a fluturelui roșu de mlaștină. Situl se suprapune peste rezervația naturală cu același nume.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Datorită substraturilor geologice de vârstă miocenă, la limita montană cu cea subcarpatică apar sâmburi de sare pe seama cărora în Platoul Meledic au luat naștere formele de relief carstic. Aici se găsesc lacuri carstice cantonate în doline și uvale datorită formațiunilor de sare. Se remarcă versantul estic al Slănicului, cu blocuri de sare îngropate în argilă și marne sărăturoase pe care s-au dezvoltat lapiezuri, ravene și peșteri. Dintre acestea, în partea nordică a platoului Meledic se găsește Peștera 6S, cu intrarea în fundul unei doline, ce face parte dintr-o uvală în care au fost identificate alte patru peșteri. Dacă ar fi vizitată, ar putea fi văzute diferite tipuri de formațiuni precum stalactite cu culori variate, alb, roz, galben, roșu aprins, cenușiu și maroniu și un mic număr de stalagmite cu înălțimi de câțiva centimetri și grosimi de 5-8 cm. Peștera are o lungime de 1220 m, fiind cea mai lungă peșteră în sare pe plan mondial. Celelalte peșteri au dimensiuni relativ reduse, cu lungimi de 2-10 m, intrările fiind împodobite cu ansambluri de stalactite și concrețiuni de sare. Tot în cadrul complexului carstic Meledic întâlnim numeroase depresiuni ovale sau rotunde acoperite de apă, mlăștinoase sau uscate. Ele reprezintă doline ce s-au format acolo unde sarea se află la adâncime mai mare.

Pedologie

Solurile sunt cel mai adesea puternic erodate, fiind reprezentate de eutricambosoluri, preluvosoluri, luvosoluri, rar pseudorendzine, erodosoluri și cernoziomuri erodate.

Hidrologie

Platoul Meledic este situat la 600 m altitudine, între râul Slănic, pârâul Jgheab, pârâul Meledic și pârâul Sărat. Prezența masivelor de sare, a argilelor sărate și a gipsurilor influențează chimismul apelor subterane, dându-le un grad ridicat de mineralizare. Astfel se explică prezența numeroaselor izvoare cloro-sodice, dintre care mai cunoscute sunt cele din dealurile Meledic. Tot aici, în microdepresiuni s-au format lacuri, cele mai reprezentative fiind Lacul Mare (Meledic) și Lacul Castelului. Formarea lacurilor a trecut prin mai multe faze, inițial având loc infiltrarea apei prin brecia sării, scufundarea platoului cu fundul lacului și stabilirea legăturii cu rețeaua hidrografică. Ulterior, în lipsa vegetației cu rol în reglarea regimului hidric și fixarea versanților, datorită precipitațiilor a avut loc transportul de material aluvionar care a impermeabilizat fundul lacului, întrerupând legătura cu masivul de sare. Aportul din pluvial și lipsa contactului cu masivul de sare (pe care s-au format aceste lacuri) a determinat îndulcirea apei și implicit schimbarea vegetației.

Aspecte climatologice

Situl face parte din climatul temperat de deal cu influențe submediteraneene, în care temperaturile medii anuale sunt de 8-10 °C, iar precipitațiile medii anuale ajung la 650 mm. Circulația generală atmosferică, dar mai ales configurația geomorfologică a zonei de curbură conduc la dezvoltarea vânturilor foehnale, caracteristice dealurilor subcarpatice ale Buzăului.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația sitului este edificată de specii care pot trăi pe solurile erodate, fără sau cu puțin orizont organic, fiind formată din plante moderat halofile, într-un amestec mozaicat cu specii caracteristice solului cu concentrație normală de sare, toate fiind în principal iubitoare de locații însorite (termofile). Cătina albă este o specie caracteristică și edificatoare a vegetației, având sistemul radicular superficial, dar extins și în simbioză cu microorganisme. Stratul de arbuști este dominat în fitocenoza matură de această specie, alături de care păducelul și măceșul sunt bine reprezentate. Alte specii de arbuști frecvent întâlnite sunt sângerul, salba râioasă, crușinul și verigarul. Printre speciile de arbori prezente în sit se numără stejarul pedunculat, teiul pucios, carpenul și jugastrul, însă vegetația lemnoasă nu formează trupuri compacte de pădure. Stratul ierburilor este dominat de unele specii caracteristice pădurilor, dar și de cele din pajiștile uscate colinare precum trifoiul, clopoței, iarba câmpului, sânzienele de pădure, margaretele, inul, piciorul cocoșului, firuța, rogozul, păiușul, bărboasa, aliorul, sulița, pirul târător și șovârful. Mai rar se întâlnesc potcapul călugărului, barba caprei, ovăsciorul auriu, inul și crucea voinicului. Pe malurile însorite ale apelor se întâlnește frecvent podbalul. Lacurile au pe marginea lor o vegetație specifică, caracteristică apelor dulci, formată din stuf și papură, alături de care apar frecvent mărărașul de apă, piciorul cocoșului de apă și diverse specii de rogozuri. Habitatul protejat în acest sit este reprezentat de Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice, prioritar pentru conservare.

Fauna

Procentul redus de împădurire a zonei și prezența anticlinalelor într-o configurație orientată în general spre S-SV crează habitate favorabile speciilor cu caracter pontic sau mediteranean. Valoarea științifică a arealului este completată de existența în această zonă cu regim climatic blând a speciei comunitare fluturașul roșu de mlaștină și a scorpionului carpatic. Au fost identificate în zonă și rare exemplare de țestoasă de uscat bănățeană. Amfibienii sunt bine reprezentați de broaștele verzi de lac și broaștele râioase, alături de care apar mai rar și brotăceii. Pajiștile de aici au o faună bogată, îndeosebi în specii de fluturi, lăcuste, cosași, ploșnițe de plante, călugărițe, în zonă fiind prezentă și o specie de termită. Mai frecvent întâlnite în sit sunt păsările, dintre care amintim caprimulgul, pițigoiul cu coadă lungă, măcăleandrul, muscarul mic, ciocănitoarea de stejar, codobatura albă, mugurarul, ghionoaia sură, privighetoarea roșcată, silvia cu cap negru, pupăza, pănțărușul, silvia mică, alături de răpitoare ca ciușul, șorecarul comun, striga, cucuveaua și vânturelul roșu.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitățile curente sunt legate de agricultură, predominând creșterea animalelor. Micii meseriași își manifestă îndemânarea în olărit, artizanat, tâmplărie, croitorie, morărit și panificație. Terenurile sălbatice pitorești, izvoarele minerale și multitudinea de atracții geologice din împrejurimile sitului dintre care semnalăm Bolovanul Mortatului, Sfinxul de pe Breazău, Focul Viu, Piatra Albă, Vulcanii Noroioși, sunt prielnice dezvoltării unor activități de agroturism. Alimentarea cu apă și canalizarea localităților din perimetrul sitului este deficitară sau lipsește, iar încălzirea gospodăriilor se face individual, cu lemne. Cercetările arheologice cu privire la prezența umană în aceste locuri au scos la iveală urmele unor așezări geto-dacice. Legendele locale îl menționează pe Negru-Vodă și pomenesc de luptele antitătare și antiotomane, toate acestea fiind întărite de vestigii materiale și atestări documentare datate încă din secolul al XV-lea. Călătorind în zonă putem observa vechi sate românești izolate și risipite, cu case tradiționale, cu tindă la mijloc, în interior impresionând patul cu perne brodate și țesătura mare de pe perete (velința). Costumul popular plin de simbolistică arhaică are origini în portul populației dacice și poate fi admirat în Muzeul Etnografic din Mânzălești sau de sărbători precum „Festivalul Slănicului" sau „Plaiul Nucului". Se păstrează meșteșuguri bărbătești cum ar fi cioplitul în piatră și olăritul, iar ocupațiile feminine, care cer migală, sunt împletiturile din nuiele de alun sau răchită și țesutul. Cântecele strămoșești sunt păstrate în forme aproape nealterate, vatra satului Mânzălești răsunând în perioada sărbătorilor de iarnă de colinde. Atracția jocurilor cu măști întâlnite numai aici este reprezentată de Dansul moșului și al babei care însoțește grupul folcloric Breazăul ducând urările din poartă în poartă. Un mare interes pentru vizitatori îl au și cele 25 de sculpturi din lemn din apropierea Lacului Meledic, aparținând unei tabere de sculptură.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale, incendierea și braconajul din sit și din jurul acestuia au un impact negativ.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărți), puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere pentru limitarea accesului în anumite zone, poteci/drumuri pentru vizitare și trasee tematice.

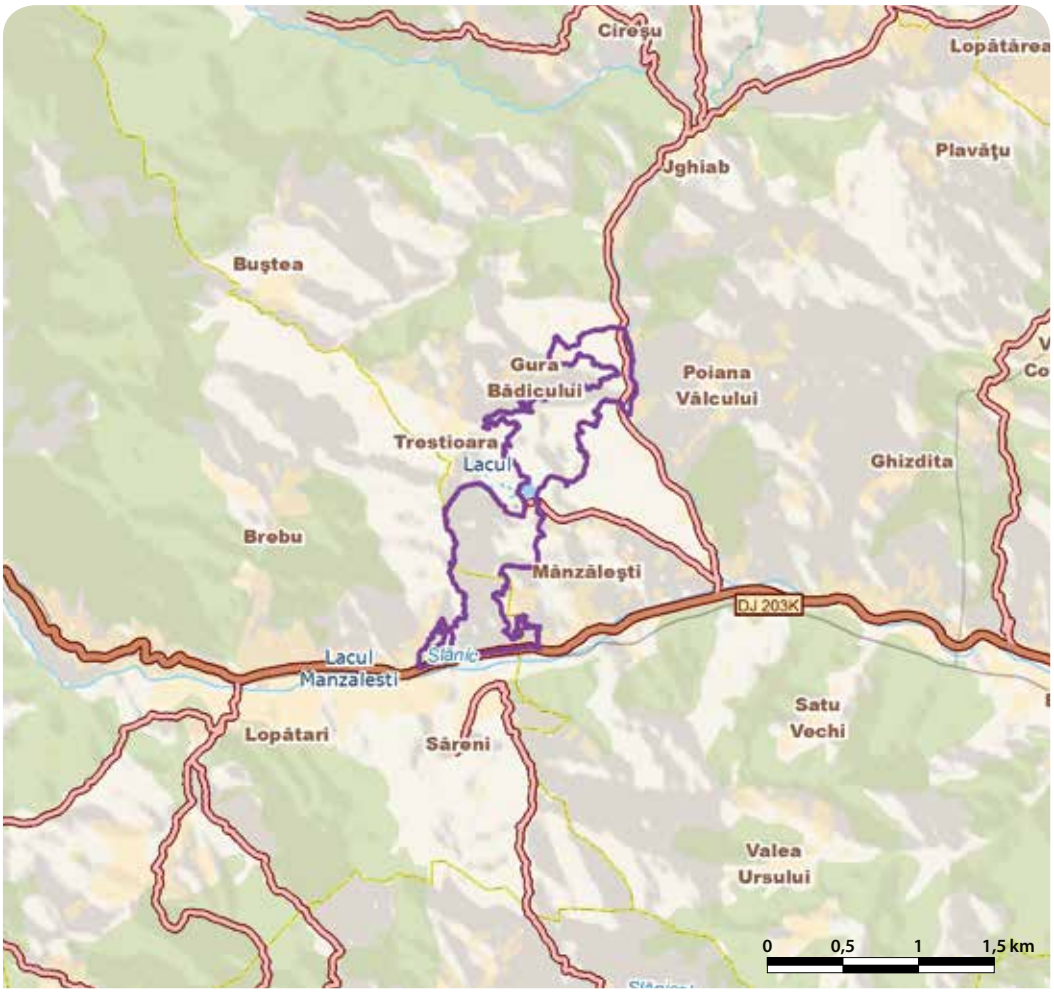

PLATOUL VAȘCĂU - RO SCI 0200

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bihor: Criștioru de Jos, Cărpinet, Vașcău.
Județul Arad: Dezna, Gurahonț.

Suprafața: 4.983 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 25′ 52″; Long. E 22° 26′ 50″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Munții Apuseni
Altitudinea: 892 max., 331 min., 595 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe DN76 (Oradea-Beiuș-Brad-Deva) sau pe DN75 (Turda-Câmpeni-Beiuș), după care la Lunca se continuă pe DN76. Se mai poate ajunge și cu trenul, pe ruta Vașcău-Beiuș-Ciumeghiu (trenuri locale).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

8310 - Peșteri în care accesul publicului este interzis; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*).
Mamifere: Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța sitului este datorată faptului că pe această suprafață se întâlnesc două habitate forestiere de interes comunitar, care vegetează pe un număr mare de elemente aparținând carstului de suprafață (doline, văi de doline, lapiezuri, martori structurali, polii, sorburi, izbucuri, bazine închise) și subteran (peșteri închise circuitului public, de asemenea un habitat de interes comunitar). Toate acestea se află într-o stare bună de conservare, permițând dezvoltarea unor populații bine reprezentate din trei specii de amfibieni de interes comunitar, dar și prezența a nenumărate specii de plante rare sau endemite glaciare. Complexitatea și particularitatea carstului din sit este argumentată și de prezența unei faune endemice de nevertebrate cavernicole, precum și a unor populații semnificative de lilieci care utilizează peșterile din sit ca loc de hibernare sau de reproducere (patru specii fiind de interes comunitar).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Platoul Vașcău se situează în Munții Codru Moma, care sunt prelungirea centrală a Munților Apuseni spre Câmpia Crișurilor. Este un podiș cu relief mozaicat, cu altitudinea de 600-700 m, format din roci de natură heterogenă precum calcare mezozoice și metamorfice, gresii, dolomite și șisturi cristaline. Masivul de calcar a permis formarea unui relief complex cu forme carstice subterane și de suprafață (doline, văi de doline, lapiezuri, martori structurali, polii, sorburi, izbucuri și bazine închise), considerat a fi unul dintre cele mai reprezentative și spectaculoase din România. Exocarstul este acoperit în parte de argile. Cursurile de apă au doline succesive aliniate, constituind văi de doline sau uluce longitudinale, multe dintre ele adâncite datorită datorită impermeabilizării lor cu argile. Platoul este delimitat de roci impermeabile ce formează terase mai ridicate, cu aspect de văi mărginite de creste rotunjite, cu vârful cel mai înalt la Momuța (930 m).

Pedologie

Varietatea litologică și condițiile bioclimatice (pădure de foioase și precipitații bogate) au indus formarea unor soluri de pădure din categoriile cambice (brune sau brune acide), litomorfe molice (rendzinele de la altitudini mai mari), andosoluri și terra rossa.

Hidrologie

Principalul curs de apă este râul Crișul Negru cu afluenții săi, întreaga zonă fiind caracterizată de numeroase ponoare și izbucuri care captează, respectiv eliberează apele permanente. O altă caracteristică a platoului și a zonei adiacente este prezența unor ochiuri de apă în doline (denumite tăuri), care au o anumită perenitate datorită impermeabilității „dopurilor" de argilă.

Aspecte climatologice

Situl se află într-un climat temperat-continental moderat ca urmare a localizării sale în vestul Apusenilor, aceștia formând în fața transportului vestic de aer oceanic un baraj ce determină ascensiunea maselor de aer umed și formarea norilor care aduc precipitații numeroase și torențiale. Temperatura medie anuală este de 7-9 °C, iar media anuală a precipitațiilor este de 750 mm. Vânturile cele mai frecvente sunt cele din sud, urmate de cele din vest și de cele din nord.

Biocenoza

Vegetația

Platoul carstic propriu-zis a fost acoperit în trecut cu păduri, antropizarea treptată făcând loc fâneațelor și terenurilor agricole care în prezent alcătuiesc componenta principală a peisajului. Pădurea de goruneto-făgeto-cărpinet are exemplare cu vârste foarte diferite, cu apariții frecvente de mesteacăn, alun, păducel, corn, sânger, ulm, jugastru, pâlcuri de zadă, pin negru și pin neted. Tăierile au dus la formarea poienilor, vaste întinderi cu o bogăție floristică excepțională, ele devenind locuri de fâneață și pășune și împiedicând revenirea pădurii. Astfel, o imagine foarte cunoscută a Platoului Vașcău este aceea din prima jumătate a verii, când activitatea principală a populației locale este cositul și strânsul fânului. Suprafețele care nu sunt folosite ca fânețe sau terenuri agricole, în special culturile de cereale și cartofi din jurul localităților, au o vegetație succesivă ale cărei caracteristici sunt date de microclimat și de timpul trecut de la defrișări. Din păcate, în urma unor defrișări s-au făcut replantări cu pin Douglas, specie exotică ce alterează starea relativ naturală a covorului vegetal, devenind în anumite condiții invazivă. Ea formează desișuri inaccesibile pentru animalele sălbatice și elimină aproape în totalitate covorul vegetal subiacent. Unele poieni din zonele carstice prezintă, în afara vegetației ierboase, pâlcuri de arbuști de alun, tei și măceș. În aceste poieni și în dolinele seci este frecventă feriga de câmp, care formează covoare compacte. În poieni sunt caracteristice marghilele, ridicături de pământ afânat în formă de mușuroi, cu o vegetație caracteristică de mușchi și cimbrișor, la înălțimi mai mari fiind prezent chiar afinul. În sit există unele specii rare de plante precum bujorul sălbatic, stânjenelul sau ghimpele (Monument al Naturii). De o certă valoare științifică este specia de plantă numită impropriu laur, plantă mediteraneană sempervirescentă, probabil relict terțiar.

Fauna

Punctul central al faunei din sit este reprezentat de liliecii care folosesc ecosistemele carstice din zonă ca adăposturi de iarnă pentru hibernare sau ca adăposturi de vară pentru reproducere. Datele științifice existente au evidențiat prezența a patru specii: liliacul comun, liliacul mare cu potcoavă, liliacul mic cu potcoavă și liliacul cu aripi lungi, dar potențialul carstului Vașcău este cu siguranță mult mai mare. Animalele care populează pădurile din sit sunt cele obișnuite din pădurile de altitudine medie, aici trăind mistrețul (în număr mare), vulpea, lupul (care apare foarte rar), pisica sălbatică, căprioru, cerbul carpatin (exemplare rare), iepurele, veverița, viezurele, jderul, pârșul de alun, pârșul mare. Avifauna pădurii este foarte bogată, la fel ca și cea a habitatelor deschise, unele dintre cele mai frecvent întâlnite păsări fiind mierla, ciocârlia de pădure, sturzul cântător, ciufuf de pădure, cucuveaua, striga, ghionoaia verde, ciocănitoarea pestriță mare, cea de grădini și cea de stejar, țicleanul, cucul, cinteza de pădure, alături de mai multe specii de silvii și pitulici. Pe stâncile de calcar poate fi văzut fluturașul de stâncă. Speciile de amfibieni de interes comunitar prezente în sit sunt buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul comun transilvănean și tritonul cu creastă, alături de care se întâlnesc frecvent năpârcile, gușterii, șopârlele de câmp și cele de ziduri, broaștele râioase verzi și cele brune, brotăceii, șerpii de alun și cei de casă. Păraiele sunt bogate în pești precum păstrăvul, mreana, cleanul și scobarul. Din păcate, datele entomofaunistice din zonă sunt foarte sărace, deși potențialul platoului din acest punct de vedere este foarte mare, o mențiune specială fiind cea legată de semnalarea în zonă a 82 de specii de croitori, ceea ce reprezintă 35% din speciile întâlnite în toată țara.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Ocupațiile locuitorilor sunt creșterea animalelor, exploatarea lemnului, a marmurei și a altor roci ornamentale (caolin, calcar) și cultivarea terenului. Se observă în toate localitățile o tendință clară de declin populațional prin emigrarea tinerilor, astfel având loc îmbătrânirea satelor. Se mai păstrează meșteșugurile tradiționale, existând în mai multe sate un număr mare de vărării. Orașul Vașcău beneficiază de alimentare cu apă, canalizare și încălzire în sistem centralizat, în celelalte localități apa fiind asigurată prin captarea unor izvoare subterane sau fântâni, iar încălzirea locuințelor făcându-se individual, cu lemne.
Prin cercetări arheologice, în zonă s-au descoperit vestigii conservate din paleolitic și epoca daco-romană, iar atestările documentare ale localităților datează din evul mediu timpuriu. Biserica din Coleși, menționată din secolul al XVIII-lea, este un Monument arhitectonic de valoare istorică, fiind una din cele mai vechi biserici din sudul Bihorului. În Cărpinet există cea mai pură carieră de calcar din Europa. Ocupațiile tradiționale ale locuitorilor se situează la granița dintre profesie și meșteșug, articolele de ceramică roșie smălțuită distingându-se prin eleganța formelor și a ornamentațiilor. Viața atât de liniștită a locuitorilor arată puterea omului de a rezista în timp, exprimându-se cu ocazia sărbătorilor religioase, în Zilele comunelor, în pelerinajele la mănăstiri (precum Mănăstirea Izbuc) sau prin serbările câmpenești, precum cea numită „La izvorul lui Horea".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul și înlocuirea speciilor native prin plantarea de pin Douglas au un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare panouri de informare, împrejmuirea intrărilor în avenele din vecinătatea satelor, puncte de informare, trasee tematice, amplasarea de bariere pentru limitarea accesului motorizat și instituirea unui sistem eficient de colectare și evacuare a deșeurilor.

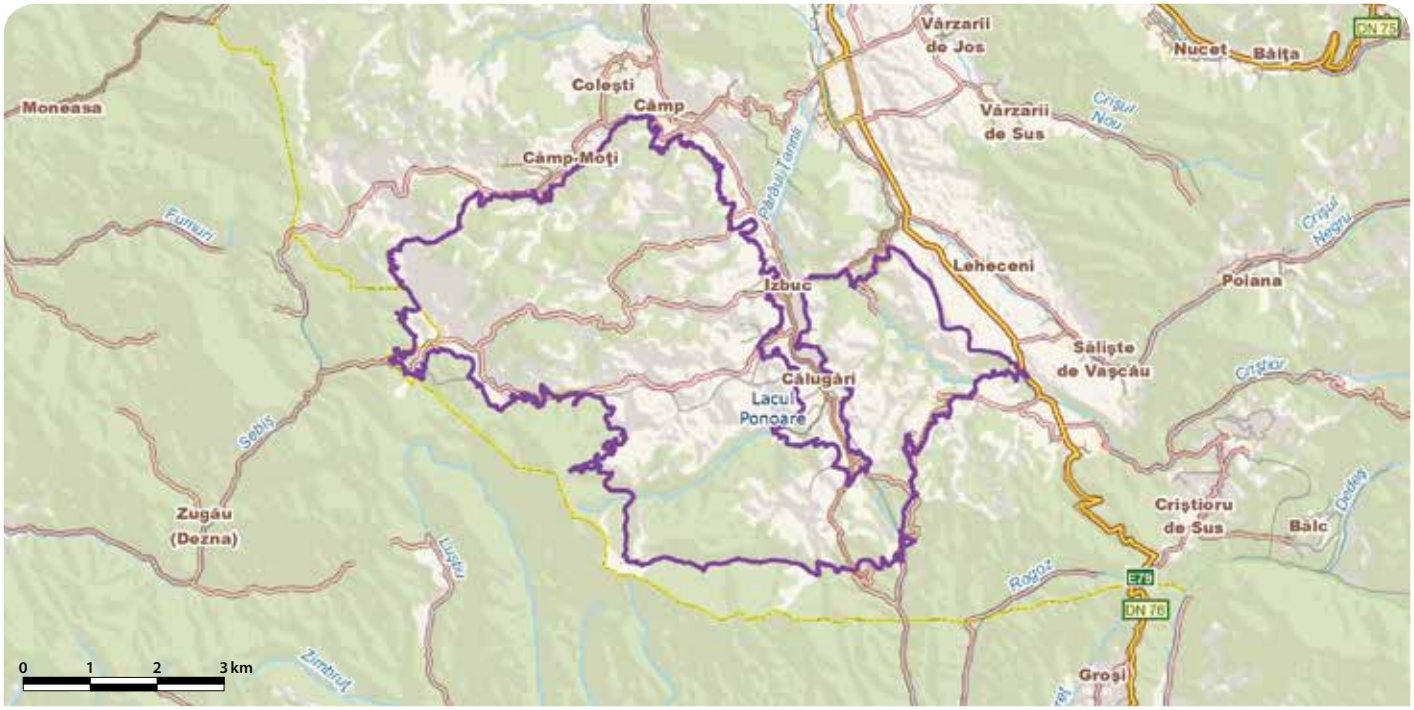

PODIȘUL NORD DOBROGEAN - RO SCI 0201

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Tulcea: Babadag, Baia, Beidaud, Casimcea, Ceamurlia de Jos, Cerna, Ciucurova, Dorobanțu, Dăeni, Frecăței, Hamcearca, Horia, Isaccea, Izvoarele, Jurilovca, Lucavița, Mihai Bravu, Nalbant, Niculițel, Ostrov, Peceneaga, Sarichioi, Slava Cercheză, Somova, Stejaru, Topolog, Valea Teilor.
Județul Constanța: Pantelimon, Vulturu.

Suprafața: 84.812 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 58' 13"; Long. E 28° 30' 7"
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 411 max., 0 min., 201 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe următoarele artere rutiere: DN22 (între Revărsarea, Tulcea și Mihai Viteazu), DN22A (între Tulcea și Saraiu) și DN22D (între Caugagia și Cerna). Multitudinea de localități din sit sau limitrofe acestuia sunt legate de mai multe drumuri județene (DJ222F, DJ222B, DJ222G, DJ229 A, DJ229 și DJ222A) și comunale.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

8230 - Comunități pioniere din Sedo-Scleranthion sau din Sedo albi-Veronicion dilleni pe stâncării silicioase; **40C0*** - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; **91X0** - Păduri dobrogene de fag; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice; **8310** - Peșteri în care accesul publicului este interzis; **91AA** - Vegetație forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer și gorun; **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Țestoasă de uscat dobrogeană (*Testudo graeca*) • Balaur mare (*Elaphe quatuorlineata*). **Mamifere:** Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Șoarece săritor de stepă (*Sicista subtilis*) • Grivan mic, Hamster românesc (*Mesocricetus newtoni*) • Dihor de stepă (*Mustela eversmannii*) • Dihor pătat (*Vormela peregusna*). **Nevertebrate:** Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Croitorul cenușiu (*Morimus funereus*) • *Lycaena dispar* • Cărăbușul cu corn (*Bolbelasmus unicornis*) • Calul dracului (*Paracaloptenus caloptenoides*). **Plante:** Buruiană cu cinci degete (*Potentilla emilii-popii*) • Vinețele, Dioc, Zglăvoc (*Centaurea jankae*) • Merinană (*Moehringia jankae*) • Clopoțel dobrogean (*Campanula romanica*) • Ouăle popii (*Himantoglossum caprinum*) • Capul șarpelui (*Echium russicum*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

La nivel național, situl este cel mai întins și reprezentativ pentru bioregiunea stepică, fiind constituit în proporție de peste 95% din habitate de interes comunitar, între care domină ca întindere habitatele de stepă, pădurile submediteraneene și balcanice și habitatele de tufărișuri. În cadrul celor zece habitate de interes comunitar (dintre care trei sunt prioritare) o proporție importantă dintre asociațiile vegetale au un caracter endemic pentru Dobrogea, în sit fiind cea mai mare parte a suprafeței de răspândire la nivel național și mondial. Habitatul prioritar de stepe ponto-sarmatice are aici cea mai bună reprezentare din întreaga bioregiune, restul zonelor din țară ocupate de acest habitat găsindu-se pe suprafețe fragmentate expuse pășunatului intensiv, nefiind stepe tipice ci rezultatul stepizării terenului după defrișarea pădurilor. Au fost identificate 77 de specii de plante din Lista Roșie națională și șapte specii de plante de interes comunitar, dintre care se remarcă clopoțelul dobrogean, merinana și vinețelele, toate trei endemice pentru Dobrogea. Pentru păsări, situl reprezintă o verigă importantă pe căile de migrație care urmează cursurile râurilor Prut, Siret și Dunăre. Varietatea de ecosisteme terestre, forestiere sau stâncoase, combinată cu prezența unor mici cursuri de apă pe văi oferă condiții favorabile pentru pasajul și iernarea unui număr mare de specii și exemplare de păsări, precum și pentru 14 specii de interes comunitar de mamifere, reptile, amfibieni și nevertebrate. În sit sunt cuprinse 22 de rezervații naturale. Toate aceste valori atribuie acestui sit o mare importanță pentru conservare, la care se adaugă și un potențial turistic încă puțin valorificat, reprezentat de peisaje naturale specifice, monumente istorico-culturale, obiceiuri, tradiții și ocupații străvechi ale locuitorilor foarte bine conservate.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

În sit pot fi întâlnite depozite precambriene, paleozoice și mezozoice străpunse de intruziuni și extruziuni de roci eruptive, la care se adaugă rocile metamorfice. După ce aceste formațiuni au fost cutate în diferite faze, a urmat reducerea înălțimii lor, în prezent fiind vizibile doar resturile sistemelor muntoase din trecut. Complexitatea geologică împarte situl în cinci sectoare distincte. Sectorul Podișului Babadag are un substrat geologic alcătuit din gresii calcaroase, cu rare iviri de roci magmatice (Vârful Secaru, de 400 m, fiind cel mai înalt din Podișul Babadag). Acest substrat explică și existența unei rețele hidrografice slab reprezentate, precum și relieful tabular în care predomină culmile plane sau rotunjite. Sectorul Podișul Casimcei conservă cele mai vechi structuri geologice din țară, reprezentate de șisturi cristaline, mezometamorfice și șisturi verzi, care generează un relief caracteristic. Există văi cu stâncării și praguri de piatră traversate de cursuri de apă cu debit redus ce contrastează cu ariditatea peisajului, fiind prezent și un lac de acumulare înconjurat de zone umede. În sectorul Podișul Niculițel structura geologică complexă generează un relief tipic de podiș în partea nordică, predominant împădurită, și respectiv un aspect fragmentat în partea sudică, cu numeroase șiruri de dealuri conice și vârfuri stâncoase acoperite cu pajiști stepice. Sectorul Munții Măcinului de Sud are o importanță geologică deosebită dată de conglomerate, tufuri porfirice și gresii, fiind specifice culmile de deal cu creste pronunțate constituite din șiruri paralele de roci cu stratificație verticală, precum și silueta Dealului Crapcea. În sectorul Dealurilor Tulcei structura geologică este formată dintr-un fundament prealpin și un înveliș sedimentar alpin alcătuit din depozite triasice și jurasice ce formează un relief de dealuri acoperite cu păduri compacte pe versanții nordici, respectiv cu rarişti sau pajiști stepice pe expozițiile sudice sau pe culmile rotunjite.

Pedologie

Cele mai răspândite clase și tipuri de sol din sit sunt cernisolurile (soluri bălane, cernoziom cambic, cernoziom argic, faeozomuri și rendzine), luviosolurile (solurile brune argiloiluviale și luvice), cambisolurile (reprezentate doar de eutricambisoluri), protosolurile (litosoluri și regosoluri) și antrisolurile (cu tipul erodisol).

Hidrologie

Cursurile de apă ale sitului sunt pârâul Luncavița (Sorniac), aparținând bazinului hidrografic al Dunării, și râul Taița, care aparține bazinului hidrografic al Mării Negre și se varsă în Lacul Babadag, ambele fiind îndiguite la Cetățuia și Balabancea, apele lacului rezultat fiind folosite pentru pescuit și activități de recreere. Situl cuprinde și un lac de acumulare, Lacul Horia (rezultat al barajului pe râul Taița în zona Balabancea) reprezentând cea mai întinsă zonă umedă din sit. În sectorul Podișului Casimcea, limitrof comunei Peceneaga, există un lac de acumulare de mici dimensiuni înconjurat de zone umede ce se prelungesc de-a lungul văii Aiormanului. În partea de SE a sitului avem râul Slava, care parcurge o zonă importantă ca lungime înainte de a se vărsa în Lacul Golovița din complexul Razim-Sinoe. În zona de vest, pe teritoriul comunelor Ostrov și Peceneaga există văi umede cu pânză freatică la suprafață.

Aspecte climatologice

Clima se caracterizează prin veri foarte călduroase și secetoase, toamne lungi și uscate și ierni geroase și cu puțină zăpadă. Regimul climatic al sitului este influențat de Munții Măcinului și Podișul Babadag, ambele formațiuni fiind acoperite în mare parte de păduri. Temperaturile medii anuale sunt de 10-12,2 °C, iar cantitățile medii anuale de precipitații nu depășesc 400-450 mm. Vânturile frecvente sunt predominante din nord și NV și nu produc doborâturi masive de arbori dar contribuie la eroziunea litică. În arealul reliefului montan și al celui deluros Măcin-Tulcea-Babadag (unde înălțimile trec în medie de 350 m), se manifestă condițiile topoclimatice de dealuri și podișuri.

Biocenoza

Vegetația

La nivel național, situl este cel mai întins și reprezentativ pentru bioregiunea stepică, fiind constituit în proporție de peste 95% din habitate de interes comunitar, între care domină habitatele de stepă și habitatele de pădure, urmate de cele de tufărișuri. În cadrul celor zece habitate de interes comunitar (dintre care trei prioritare), o proporție importantă dintre asociații au un caracter endemic pentru Dobrogea, aici fiind cea mai mare parte a suprafeței lor de răspândire la nivel național și mondial. Habitatul prioritar de stepe ponto-sarmatice este cel mai reprezentativ pentru bioregiunea stepică a sitului, marea majoritate a suprafețelor acestui habitat fiind răspândite în Dobrogea, restul fiind localizate în alte zone ale țării pe suprafețe fragmentate și expuse pășunatului intensiv. Aceste suprafețe nu sunt în general stepe tipice, ci rezultatul stepizării în urma defrișării pădurilor. Habitatul este reprezentat prin asociații de păiuș stepic, sadină, bărboasă și mai multe specii de colilie și cimbrișor. Vegetația sitului se poate împărți ca urmare a variabilității categoriilor mari de substrat în cinci sectoare. Sectorul Podișului Babadag reprezintă unica arie protejată din țară în care se conservă mărgeluşa și pelinul caucazian, ambele fiind specii amenințate. Aici s-au identificat specii cu o răspândire mai redusă în alte situri din Dobrogea și care au cea mai bună reprezentare în acest sector al sitului, precum sunt căpșunica, ghioceii bogați, pribolnicul, poroinicul, stupariţa, măceșul turcesc și multe altele. Sectorul Podișul Casimcei este unicul din cadrul sitului în care se conservă habitatul de peșteri în care accesul publicului este interzis, aici fiind identificată și ciucușoara, o specie cu distribuție redusă, alături de care apar și alte specii rare precum tavalga și aliorul. Sectorul Podișul Niculițel din partea sudică este caracterizat printr-un covor vegetal mozaicat, cu păduri, rarişti, pajiști stepice și stâncării, cu numeroase puncte de perspectivă între care se remarcă aspectul tipic vulcanic al Muntelui Consul. Acest sector este unicul unde s-au identificat speciile amenințate de bujor, pana zburătorului și zambilă sălbatică. Sectorul Munții Măcinului de Sud cuprinde pajiștile stepice, rariștile, pădurile și zonele umede din partea nord-vestică a lacului de acumulare Horia. Vegetația hidrofilă ocupă cele mai întinse suprafețe în cadrul sectorului, fiind reprezentată prin stufărișurile din jurul lacului de acumulare Horia. Este prezentă și o vegetație forestieră cu aspect mozaicat în alternanță cu pajiști stepice, alcătuită din pâlcuri și rarişti de pădure de cărpiniță care au prezent în stratul ierbos bujorul. Rariștile acestei asociații în complex cu pajiștile stepice se înscriu în habitatul silvostepei dobrogene. Tot aici vegetează și clopoțelul dobrogean, o specie de interes comunitar. Sectorul Dealurile Tulcei este singurul din sit în cadrul căruia a fost identificată asociația endemică formată din păliur și ai de pădure. Habitatele sitului adăpostesc 77 de specii de plante superioare din Lista Roșie națională și șapte specii de plante de interes comunitar, dintre care se remarcă clopoțelul dobrogean, merinana și vinețelele, specii endemice pentru Dobrogea, la care cea mai mare parte a ariei de distribuție națională și mondială este pe teritoriul sitului. Alte specii de interes comunitar din sit sunt capul șarpelui, ouăle popii, irisul bărbos și buruiana cu cinci degete.

Fauna

Au fost identificate aici peste 50 de specii de mamifere, dintre speciile protejate la nivel european fiind prezente popândăul, dihorul pătat și cel de stepă, șoarecele săritor de stepă și hamsterul dobrogean, ultimele două având în sit o stare excelentă de conservare. O specie a cărei prezență este atipică din cauza altitudinii mici a sitului este cerbul carpatin, reprezentat de populații semnificative. Alte specii prezente sunt căprioarul, mistrețul, iepurele de câmp, vulpea, pisica sălbatică, jderul de copac, jderul de piatră și șacalul auriu. Prezența acestuia din urmă este semnalată în număr din ce în ce mai mare la nivelul sitului, unul din motivele acestei creșteri populaționale fiind absența lupului, specie exterminată de câteva decenii. Identificarea unor exemplare eratice de lup în acest podiș poate constitui baza de plecare a unor activități de reintroducere a acestui carnivor pentru asigurarea echilibrului natural în ecosisteme. Dintre mai multe specii de lilieci identificați în sit se remarcă liliacul mare cu potcoavă, protejat în spațiul comunitar. Au fost semnalate în interiorul sitului peste jumătate dintre speciile de păsări ale țării, această zonă reprezentând o verigă importantă pe căile de migrație care urmează cursurile râurilor Prut și Siret și al fluviului Dunărea. Varietatea de ecosisteme terestre, forestiere sau stâncoase combinate cu prezența unor cursuri mici de apă pe văi oferă condiții favorabile pentru pasajul și iernarea unui număr mare de specii și exemplare. Mai mult de 10000 de păsări răpitoare de zi și mai mult de 20000 de berze trec în migrație în fiecare an prin coridorul Munților Măcin pe traseul căruia se află și Podișul Nord Dobrogean. Dintre speciile mai rare de răpitoare diurne care cuibăresc în sit menționăm șerparul, acvila mică, uliul cu picioare scurte și șorecarul mare. Prezența ciocănitorii cu spate alb merită amintită, dat fiind că această specie populează în mod normal pădurile situate la o altitudine de peste 600 m. Au fost identificate ca prezențe certe și cu populații stabile un număr de zece specii de reptile. O importanță deosebită pentru știință au speciile rare și periclitate de țestoasă dobrogeană, balaur dobrogean și viperă cu corn. Primele două sunt specii de interes comunitar, alături de ele fiind prezente specii comune precum șopârla de câmp, șopârla de nisip, șarpele de apă și șarpele de

casă. Au fost identificate cu certitudine șapte specii de amfibieni, dintre care trei prezintă un interes deosebit. Broasca râioasă brună este un relict glaciar în această zonă, fiind semnalată doar în câteva puncte ale Dobrogei, broasca roșie de pădure, răspândită numai în partea nord-estică a sitului, este considerată un relict care demonstrează vechimea pădurilor din zonă iar buhaiul de baltă cu burta roșie este o specie de interes comunitar. Prin geologia, geomorfologia și flora locală, acest sit constituie unul dintre cel mai importante din țară pentru mai multe specii de nevertebrate, multe dintre ele endemice sau extrem de rare în restul țării. Ca specii protejate în întreg spațiul european și prezente în sit amintim croitorul cenușiu și cel mare, cosașul numit calul dracului, fluturele roșu de mlaștină și cărăbușul cu corn, o specie întâlnită în doar patru situri din țară, caracteristică pădurilor de foioase care îi asigură hrana preferată a adulților și larvelor, ciupercile subterane.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Ocupațiile prioritare ale oamenilor sunt în domeniul agricol. Se practică cultivarea terenului, creșterea animalelor, silvicultura, viticultura, pomicultura și apicultura. O parte dintre locuitori lucrează în industria extractivă a pietrei și calcarului, industria energetică, mica industrie alimentară (de prelucrare a laptelui, cărnii, morărit și panificație), comerț și prestări servicii în diferite domenii. Apropierea de Dunăre și de marele complex de lacuri salmastre oferă oportunități pentru agroturism, pescuit sportiv și agrement. Marea majoritate a gospodăriilor din localitățile aflate în vecinătatea sitului nu beneficiază de alimentare cu apă și canalizare, aceste utilități existând parțial în Babagad, Casimcea, Topolog, Izvoarele, Stejaru, Baia și Horia. Locuințele sunt încălzite individual, cu lemne.

Vechimea locuirii pe aceste meleaguri este atestată de siturile arheologice din Casimcea și de ruinele unor așezări romano-bizantine și ale unor fortificații romane din Babadag și Nalbant. În Niculițel se aflau în trecut întinse plantații viticole care atrăgeau corăbiile genovezilor și grecilor, iar din epoca medievală au rămas monumentele musulmane din Babadag. Astăzi bisericile și mânăstirile sunt cinstite în fiecare an, hramurile constituind o lege nescrisă a membrilor comunităților. În toată zona se practică olăritul, împletitul răchitei, țesăturile artizanale, sculptura și prelucrarea pietrei. În Cerna se poate vizita locuința muzeu tipică secolului al XX-lea a meșteșugarului Panait Cerna, de la care a rămas și o impresionantă colecție de cărți. Portul popular este cel specific spațiului Dunării de Jos, minoritățile păstrându-și o vestimentație tradițională. Românii, alături de celelalte etnii, păstrează obiceiurile vechi specifice zonei cum ar fi Zilele Dochiei, Mucenicii, Paparuda, Dragomanul, Horhumbalul sau Elefterio. Sunt spectaculoase ritualurile grecilor din Izvoarele precum Udatul ginerilor și al nurorilor, Ziua Babelor, Descălțatul Nurorilor, Furatul Copiilor sau Curbanul de Sănătate. Ucrainenii și ruși-lipoveni celebrează și acum sărbătorile de peste an după ritul vechi. Prin grija comunităților locale se desfășoară multe spectacole și festivaluri precum Vatra Folclorică din Peceneag, Sărbătoarea Viei și a Vinului din Niculițel, Izvorul Tămăduirii la Nalbant și Sărbătoarea Teilor în Ciucurova.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Dezvoltarea parcurilor eoliene constituie o potențială sursă majoră de impact antropic asupra peisajului, speciilor și habitatelor protejate în sit și în mod special asupra speciilor de păsări. O amenințare deosebită o reprezintă perspectiva extinderii în cuprinsul habitatelor protejate a carierelor existente în afara sitului dar și pe suprafețe reduse din sit, zgomotul și poluarea prin praf afectând stabilitatea faunei și a vegetației, dar și potențialul turistic al zonei. Suprapășunatul și turismul necontrolat pot avea efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Este nevoie de suplimentarea panourilor de avertizare/atenționare, a celor de informare și a celor pentru orientare, a punctelor de intrare, a traseelor tematice și turistice, cele existente fiind insuficiente. Sunt necesare bariere pentru limitarea accesului autovehiculelor în anumite zone, un centru de vizitare/informare, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, poteci și drumuri pentru vizitare. Intensificarea turismului în zonă impune amenajarea unor locuri de campare, suplimentarea vetrelor de foc și a locurilor de colectare a deșeurilor.

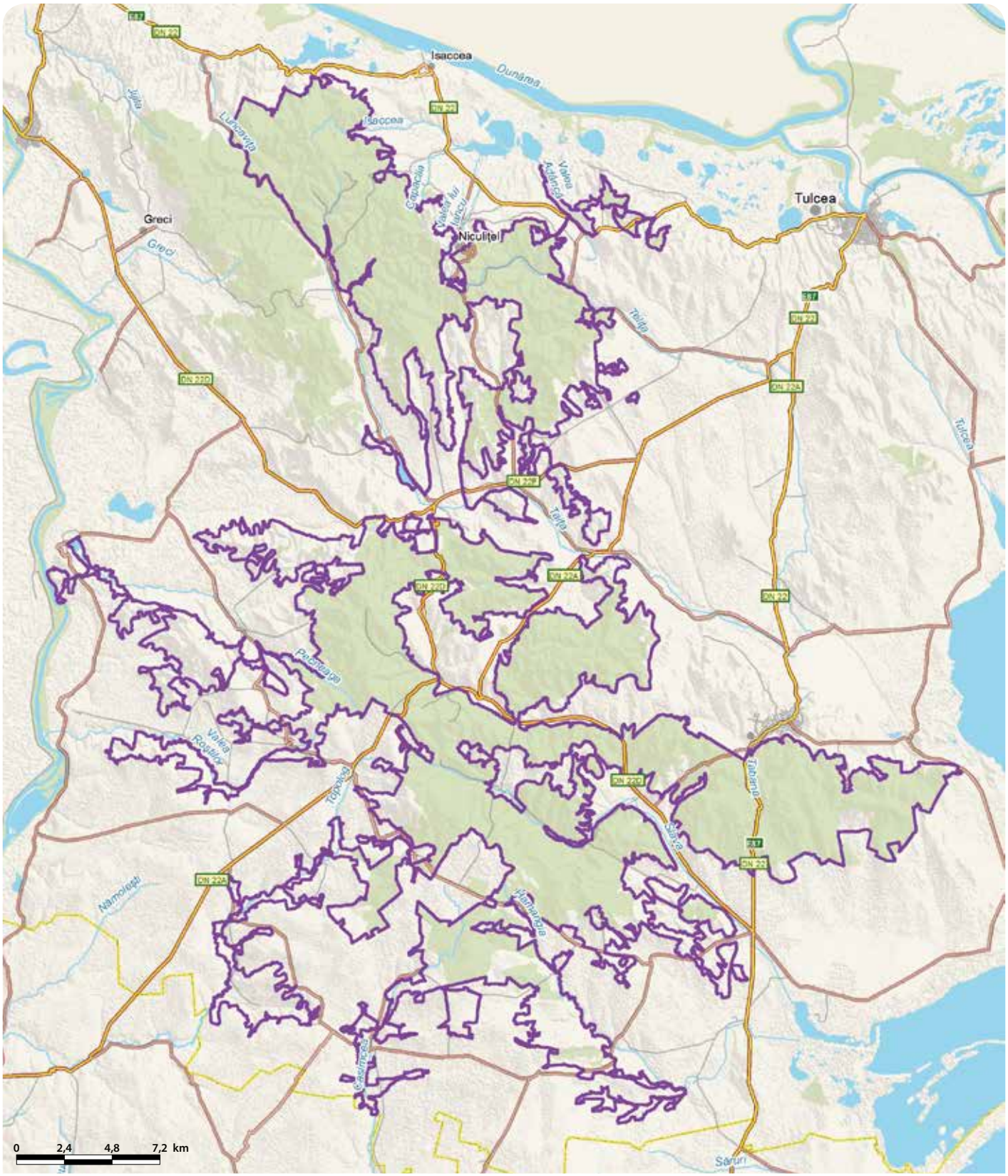

SILVOSTEPA OLTENIEI - RO SCI 0202

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Dolj: Brabova, Carpen, Cioroiași, Orodel, Perișor, Plenița, Radovan, Seaca de Pădure, Sălcuța, Vela, Verbița, Vârvoru de Jos, Întorsura.
Județul Mehedinți: Bălăcița.

Suprafața: 9.297 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 21' 8"; Long. E 23° 16' 56"
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea**: 276 max., 91 min., 185 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În enclavele estice ale sitului accesul se face de pe DN56 care trece printr-una dintre ele, la celelalte două ajungându-se pe drumurile agricole din localitatea Perișor sau folosind DJ552A care înconjoară trupurile de pădure respective. În celelalte enclave (vestice) ale sitului se poate ajunge din Craiova pe DJ606, drum care străbate una din ariile sitului. Pentru celelalte două se folosește DJ561D ce se desprinde din DJ552 și care duce către două localități limitrofe acestor zone, Orodel și Plenița.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40C0* - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer și gorun; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Nevertebrate:** Carab (*Carabus hungaricus*) • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl, aflat în plină silvostepă a Câmpiei Române, este format din șase trupuri de pădure care datorită faptului că se întind pe suprafețe destul de mari prezintă o anumită stabilitate. Astfel, aceste păduri sunt în proporție de peste 85% ecosisteme forestiere în regim natural, în care unele specii de insecte de interes comunitar (croitorul mare, rădașca și carabul) găsesc condiții optime de mediu. Valea Desnățuiului, care străbate situl, are o luncă bine dezvoltată, cu zone umede în care sunt asigurate condiții de habitat pentru buhaiul cu burtă roșie, țestoasa de apă și tritonul cu creastă, specii de interes comunitar care au aici o stare bună de conservare. Totodată, aceste păduri formate predominant din cer și gârniță ocrotesc o populație foarte bine reprezentată de bujor românesc. Situl include și Rezervația naturală Cleanov și Rezervația naturală Poiana Bujorului din pădurea Plenița.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geografic, situl se află în partea vestică a Câmpiei Olteniei, mai exact în Câmpia Desnățuiului, la contactul cu Platforma Piemontană Getică. Soclul zonei, interceptat în câteva foraje la adâncimi de 3000 m, este alcătuit din șisturi cristaline reprezentate în principal prin amfibolite, șisturi clorito-cuarțitice, cloritoșisturi etc. Acestora li se asociază corpuri magmatice formate în principal din granitoide. Aria soclului a evoluat ca bazin de sedimentare în care s-au acumulat ample depozite în mai multe cicluri de sedimentare. Relieful zonei în care se află situl este în general orizontal, cu depresiuni mai mult sau mai puțin adânci și versanți scurți. În partea de sud există și câteva dune de nisip. Altitudinea terenului variază între 90 m și 270 m.

Pedologie

Solurile caracteristice zonei sitului sunt cel brun de pădure și cernoziomul degradat. În lunca Desnățuiului sunt prezente hidrisoluri și aluvisoluri.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică de suprafață este reprezentată atât de afluenții Văii Desnățuiului, care este un tributar al Dunării, dar și de cursuri intermitente de ape care apar numai în timpul ploilor sau primăvara, la topirea zăpezilor. Valea Desnățuiului este principalul curs de apă din sit, cu o luncă bine dezvoltată, cu multe meandre, având un debit scăzut și fluctuant. Apa freatică este situată pe terase la peste 10 m adâncime, apropiindu-se de suprafață doar în luncă. Afluenții Desnățuiului care trec prin diferitele trupuri de pădure din sit sunt Valea Terpezița cu afluentul ei, pârâul Moșna, Valea Banaguiului și Valea Badalului.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală, cu slabe influențe mediteraneene, iernile fiind moderate, primăverile scurte, verile călduroase iar toamnele lungi. Temperatura medie anuală este de 11,5 °C, media precipitațiilor anuale este cuprinsă între 500 și 700 mm, iar vântul dominant este cald și umed și bate din SE și sud.

Biocenoza

Vegetația

Situl conservă trupuri de pădure care au mai rămas în zilele noastre din pădurile masive ce acopereau odinioară toată suprafața din partea de vest a Câmpiei Olteniei. Cele șase trupuri de pădure care formează tot atâtea enclave ale sitului (pădurea Căprioara-Tencănău-Mărăcine, pădurea Târnava-Întorsura, pădurea Perișor, pădurea Plenița și pădurea Verbicioara) sunt la ora actuală cele mai reprezentative zone forestiere din această parte a Câmpiei Olteniei. Ele sunt în proporție de peste 85% de tip natural fundamental și se încadrează, împreună cu zonele adiacente formate predominant din tufărișuri, în patru tipuri de habitate forestiere de interes comunitar (dintre care trei prioritare pentru conservare în spațiul european): Păduri balcano-panonice de cer și gorun, Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice, Vegetație de silvostepa eurosiberiană cu *Quercus spp.* și Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior.* Toate acestea au în sit o stare bună de conservare. Vegetația acestor trupuri de pădure este specifică zonelor de silvostepă, cu predominanța ceretelor, a gârnițetelor și a cereto-gârnițetelor, toate acestea însumând peste 80% din suprafața pădurilor. Se mai găsesc și stejărete în care predominant, sunt stejarul pedunculat sau stejarul brumăriu, dar și amestecuri de mai multe specii de stejar. Aceste păduri, fiind ecosisteme forestiere luminoase, permit dezvoltarea unui strat arbustiv și subarbustiv bogat format din corn, sânger, măceș, alun, porumbar, lemn câinesc sau păducel. Acest strat se găsește bine dezvoltat și în liziere sau în imediata lor vecinătate. În stratul ierbos cresc numeroase specii de plante care înfloresc încă de la sfârșitul lunii februarie și până toamna târziu, constatându-se o succesiune a speciilor în acest interval de timp. Ca plante de primăvară se întâlnesc ghiocelul, vioreaua, tămâioara, brândușa de primăvară, brebenelul, spânzul sau piciorul cocoșului. Pe măsură ce pădurea înfrunzește, la umbra copacilor locul acestor plante este luat de alte specii de plante dintre care amintim: stejărelul, șopârlița, firuța bulboasă, scrântitoarea, bălușca etc. În afară de plantele menționate se întâlnesc și diferite specii de ciuperci, licheni și mușchi. În luna mai, în poienile din aceste păduri (în special în cele din Pădurea Plenița), se pot observa florile de culoare roșu-purpuriu ale bujorului românesc, care ocupă suprafețe compacte mari sau se găsește și răspândit neuniform în grupuri sau chiar tije florifere singulare în restul pădurilor. Pe 10% din suprafața sitului se află habitatul protejat în spațiul comunitar de Stepe ponto-sarmatice, un habitat prioritar care are aici o stare medie de conservare.

Fauna

Nevertebratele sunt reprezentate de multe specii care aparțin la diverse grupe, dintre care amintim viermii inelați și cei cilindrici, cu rol important în procesele care au loc în sol, melcii, crustaceele, miriapodele și foarte multe specii de insecte. Dintre acestea sunt bine reprezentate grupurile cu rol ecologic important în lanțurile trofice din pădure, ca de exemplu gândacii, fluturii, bondarii, viespile, albinele sau ploșnițele. Se remarcă din bogăția entomofaunistică trei specii de interes conservativ în spațiul european, croitorul mare, rădașca și o specie de carab care este un prădător al faunei tericole. Deoarece primele două specii sunt dependente în special în stadiul larvar de existența lemnului mort în pădure, prezența lor arată un management bun al fondului forestier, în concordanță cu cerințele ecologice ale acestor insecte. Herpetofauna include și specii protejate în spațiul comunitar, fiind prezente în habitatele umede ale sitului populații aflate într-o stare bună de conservare de triton cu creastă, buhai de baltă cu burta roșie și țestoasă europeană de apă. Pe lângă aceste specii protejate se mai întâlnesc frecvent și șarpele de casă și șopârla de câmp, iar în lizierele pădurilor se poate vedea și gușterul verde. Fauna de păsări este relativ bogată în specii care sunt caracteristice habitatelor forestiere. Astfel, se găsesc ca specii frecvent cuibăritoare privighetoarea roșcată, mierla neagră, sticletele, cinteza de pădure, sturzul cântător, măcăleandrul, ochiul-boului, cojoaica, capîntortura, silvia cu cap negru, țoiul, presura galbenă și multe altele. Ca specii de ciocănitori se întâlnesc frecvent ciocănitoarea pestriță mare, ciocănitoarea de stejar, ciocănitoarea neagră, ghionoaia verde și cea sură, dar și ciocănitoarea mică. În cuiburile vechi ale acestora, dar și în scorburile naturale din arborii bătrâni sau parțial uscați, cuibăresc graurele, pupăza, stăncuța, pițigoiul mare și cel albastru. În sit trăiesc și câteva specii de păsări caracteristice lizierelor sau pajiștilor cu pâlcuri de tufărișuri, precum sfrânciocul roșiatic, silvia mică, mărăcinarul mic, presura sură, ciocârlia de câmp, prepelița și ciocârlanul. Aceste habitate sunt frecventate pentru hrănire și de către șorecarul comun, vânturelul roșu și prigorie. Mamiferele din sit sunt bine reprezentate de specii de lilieci, șoareci și chițcani, alături de care se mai întâlnesc ariciul și cârtița, dar și alte mamifere precum iepurele de câmp, căprioru, vulpea și bursucul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitățile economice predominante sunt în domeniul agricol, produsele vegetale și animale obținute asigurând existența oamenilor. În Cioroiași găsim tradiții vechi legate de cultura usturoiului. Se practică viticultura, silvicultura, pomicultura, apicultura și piscicultura. Valențele turistice ale zonei sunt valorificate prin agroturism. Unele comune din perimetrul sitului

beneficiază de alimentare cu apă și parțial de canalizare, aceste utilități lipsind în restul satelor. Încălzirea locuințelor se face în sistem individual, cu lemne.
O varietate mare a dovezilor materiale descoperite în siturile arheologice din Plenița, Cioroiași, Verbița sau Sălcuța atestă prezența timpurie a omului pe aceste meleaguri, încă din paleolitic, neolitic, epoca geto-dacică și perioada romană. Firul istoric al populării ținuturilor este menționat în hrisoavele domnești încă din secolul al XIV-lea, în timpul domniei lui Mircea cel Bătrân. Comunitățile locale au case tipice țărănești făcute din chirpici peste un schelet de bârne, completate de prezența conacelor boierești și a culelor (mici cetăți cu turnuri), în toate acestea îmbinându-se arhitectura locală cu cea balcanică. De o mare importanță arhitectonică sunt și bisericile din lemn, declarate Monumente istorice. Tradițiile, portul, cântecele și horele specifice zonei sunt legate de sărbătorile religioase, de succesiunea anotimpurilor și de muncile agricole. Amintim dintre obiceiurile practicate și azi de localnici lordănitul, Strigarea peste Sat, Proorul, Focurile de Joi, Alaiul călușului Oltenesc, Ursitorile, Muma Ploii și Tatăl Soarelui, Legarea Miresei etc. În fiecare an are loc festivalul local legat de specia de bujor ocrotită, Sărbătoarea Bujorului din Plenița, dar și Sărbătoarea Pinului din Vela.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale și braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat doar cu bariere de limitare a accesului în anumite zone și cu puncte de intrare. Sunt necesare panouri de avertizare și atenționare, panouri de informare, panouri cu hărți pentru orientare, puncte de informare în comunitățile locale aflate în vecinătatea sitului, amenajări pentru observare și supraveghere, poteci/drumuri pentru vizitare și trasee tematice. Este necesară de asemenea și închiderea cu bariere a mai multor drumuri, pentru limitarea accesului cu vehicule în fondul forestier.

Băcleș
Smadovicioara
de Secu
Smadovița
Comănicea
Bărănu
Valea Fântânilor
Tatomiro
Salcia
Valea Omomei
Valea lui Pătru
Sfârcea
Gropanele
Secu
Busuleţu
Şumandra
Mascot
Corzu
Grădiștea
Grecești
Bărboi
Tiu
Raznic
Cornătești
Corniţa
Răsnicu Oghian
Răsnicu Bătrân
Gogoşu
Ştefănei
Meretei
Recea
Cornat
Sopot
Botoşeşti-Paia
Urdinița
Gogoşița
Gvardinița
Urdinița
Beloţ
Başcov
Peroni
Veloni
Brabova
Pietroaia
Râchita
Seaca de Pădure
Râchita de Sus
Voita
Brabova
Sârsca
Milovan
Predeşti
Cleanov
Oltcanca
Frasin
Caraiman
Pleşoi
Carpen
Geblești
Mosna
Ştiubei
Tejac
Bucicani
Terpezița
Burdihosul
Cetățuia
Căciulatu
Floran
Căruia
Verbița
Călugărei
Bechet
Bucovicior
Cetățuia
Terpezița
Lazu
Lacul Verbița
Verbicioara
Desnățui
Gubaucea
Vela
Desnățui
Segleț
Teiul
Babola
Putinei
Gabru
Ciutura
Dobrom
Teiu
Orodel
Plopșor
Sălcuța
Gabru
Castrele Traiane
Drăgoaia
Lacul Cornul
Lacul Vartop
Tencănău
Ciutura
Pleniţa
Caraula
Vârtop
Lacul Fântâna
Caraula
Márza
Fântânele
Corlate
Târnava
Unirea
Lacul Caraula
Măracinele
Lacul Radovan
Izvoare
Domnu Tudor
Lacul Perișor
Dobridor
Giubega
Galicea Mare
Galiciuica
Cetățuia
Întorsura
Moțăței
Cioroiași
Lacul
Cioroiu Nou
Balasan
Siliștea Crucii
Moțăței Gară
Lacul Băilești I
Băilești
Balasan
Lacul Băilești II
Boureni
Urzicuța
Urzica Mare
Afumați
0 1,5 3 4,5 km

POIANA CU NARCISE DE LA NEGRAȘI - RO SCI 0203

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Argeș: Negrași.

Suprafața: 5 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 36′ 4″; Long. E 25° 8′ 36″
Bioregiunea: Continentală
Altitudinea: 186 max., 183 min., 188 med.
Ecoregiunea: Câmpia Găvanu-Burdea, Silvostepa Câmpiei Române, Stepa Câmpiei Române

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face urmând succesiv următoarele arterele rutiere: DN65 (Pitești-Videle) până la Cerbu, DN65A până la Costești, DJ703B până în Șerbănești, DJ659 până în Negrași, apoi DJ679D care duce direct în sit. O altă variantă este pe DJ659 (Pitești-Negrași) prin Geamăna, Bradu, Suseni, Pădureni, Țuțulești, Șerbănești, Gliganu de Sus, Gliganu de Jos și Bârlogu, apoi pe DJ679D până în sit. De pe A1 se folosește ieșirea către Puntea de Greci (702F) până la Slobozia, după care se continuă pe DJ503 până la intersecția cu DJ679D, care duce în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3260 - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetație din *Ranunculion fluitantis* și *Callitricho-Batrachion*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Întreg situl este un mozaic de habitate reprezentate de pajiști mezofile, coaste ușor uscate, un râu rapid cu pat de pietriș și zone băltite. Importanța sitului este reliefată de prezența unui tip de habitat de interes comunitar, dar și de a populației viabilă de narcise cu mare valoare peisagistică. Aceasta reprezintă obiectivul principal al rezervației naturale care este integrată în totalitate în sit.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în Câmpia Română, aproape de contactul cu zona colinară, în lunca Dâmbovnicului. Din punct de vedere geologic, teritoriul studiat face parte din Platforma Moesică. Zona a apărut după umplerea și retragerea lacului din Pliocen-Cuaternar, atunci când s-a format și valea Dâmbovnicului.

Pedologie

Solurile argilo-iluviale, brun roșcate, freatic-umede, slab podzolite oferă narciselor un regim trofic și hidric asemănător celui din spațiul montan. Având în vedere relieful de lunca de câmpie precum și prezența apei freatice la adâncime mică s-au format soluri freatic hidromorfe. Regimul aerohidric defectuos al acestora nu permite valorificarea fertilității lor potențiale ridicate fiind folosite doar ca fâneață sau pășune.

Hidrologie

Apele de suprafață sunt reprezentate de râul Dâmbovnic care izvorăște din Câmpia Piemontană Pitești. Din această cauză râul prezintă un debit mic de apă, o parte a cursului său superior având apă doar temporar. Poiana cu narcise de la Negrași beneficiază de ape freatice de mică adâncime și mai reci decât cele specifice altitudinilor de 150-225 m.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală, cu unele influențe datorate prezenței zonei colinare la o distanță mică de aria protejată. Temperaturile medii anuale sunt de 10-11 °C. Regimul precipitațiilor înregistrează diferențe foarte mari între ani care pot conduce la deficite sau la excese foarte mari de apă în sol. Media cantităților de precipitații este de 340-440 mm/an. Direcția predominantă a vântului este dinspre NV.

Biocenoza

Vegetația

Situl este important pentru valoarea științifică deosebită a narciselor și pentru valoarea peisagistică a covorului vegetal în perioada lor de înflorire. Această specie este un relict glaciar, apărut încă din Terțiar, care aici la Negrași, are locația cea mai sudică din țară, aflată totodată și la cea mai joasă altitudine (180-182 m). Aceste caracteristici determină ca perioada de înflorire să difere de cea a altor locații din țară, respectiv din mai și până în iunie. În partea nordică a sitului, o mică suprafață de teren este delimitată de o lizieră de arbori și arbuști, în special plopi. În sit este prezentă o varietate mare de plante ierboase, dintre care se remarcă următoarele, aflate pe Lista Roșie a României: mușcata dracului, bujorii și floarea de nu-mă-uita. Alături de acestea se mai găsesc și specii precum talpa gâștei, păpădia de mlaștini, piciorul cocoșului galben și piciorul cocoșului de apă. Habitatul aflat pe malurile Dâmbovnicului este de interes comunitar, Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetație din *Ranunculion fluitantis* și *Callitricho-Batrachion*.

Fauna

Dintre mamifere se remarcă veverița, vulpea, iepurele, căprioru, mistrețul, jderul, pârșul mare, șoarecele de câmp, nevăstuica și ariciul. Păsările cel mai frecvent întâlnite în pâlcurile de pădure și tufărișuri sunt: gaița, ciocârlia de pădure, mierla, privighetoarea mare, pitulicea verde mică, ciocănitoarea de stejar, sturzul cântător, graurul, grangurele, botgrosul, scatiul, cucul, turturica. Dintre păsările specifice zonelor deschise amintim prepelița, potârnichea, presura sură, ciocârlia de câmp, fâsa de câmp. Din cauza extinderii spațiului antropizat, au devenit foarte abundente în zonă stăncuțele, coțofenele, ciorile de semănătură, ciorile grive, guguștiucii, vrăbiile de câmp și vrăbiile de casă. Dintre răpitoare, apar frecvent șoimul rândunelelor, vânturelul roșu și șorecarul comun. Reptilele sunt prezente prin specii comune precum năpârca, șopârla de câmp, șarpele de casă și gușterul. Amfibienii sunt slab reprezentați, mai frecvent întâlnite fiind broasca râioasă verde, brotăcelul și broasca roșie de pădure. Dintre pești apar scobarul și cleanul, iar printre nevertebratele semnalate în zonă se găsesc numeroase insecte precum gândacul Ileana, rădașca, fluturele coada-rândunicii, călugărița, lăcuste, croitorul mare, omida păroasă a stejarului, unele gasteropode, râme, acarieni, miriapode, păianjeni.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Ocupațiile principale ale localnicilor sunt creșterea animalelor și cultivarea pământului. Localitatea dispune parțial (nefiind finalizate lucrările) de alimentare cu apă potabilă și canalizare, locuințele fiind încălzite în sistem individual, cu lemne.
Poiana cu narcise a atras dintotdeauna atenția localnicilor care i-au dedicat manifestarea cultural-artistică „Festivalul Narciselor" din Negrași, care coincide în prezent cu Zilele Comunei Negrași și are loc în luna mai a fiecărui an. Cu acest prilej are loc un spectacol folcloric, urmat de o masă câmpenească.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Recoltarea narciselor cu tot cu bulbi și drenarea apei au un impact negativ, putând duce la distrugerea populației acestei specii.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl dispune de panouri de avertizare/atenționare, de informare și panouri pentru orientare (hărți), puncte de informare în localitățile învecinate, puncte de intrare și poteci/drumuri pentru vizitare, fiind necesare un punct de informare, bariere pentru oprirea accesului motorizat, trasee turistice și tematice, amenajări pentru colectarea deșeurilor.

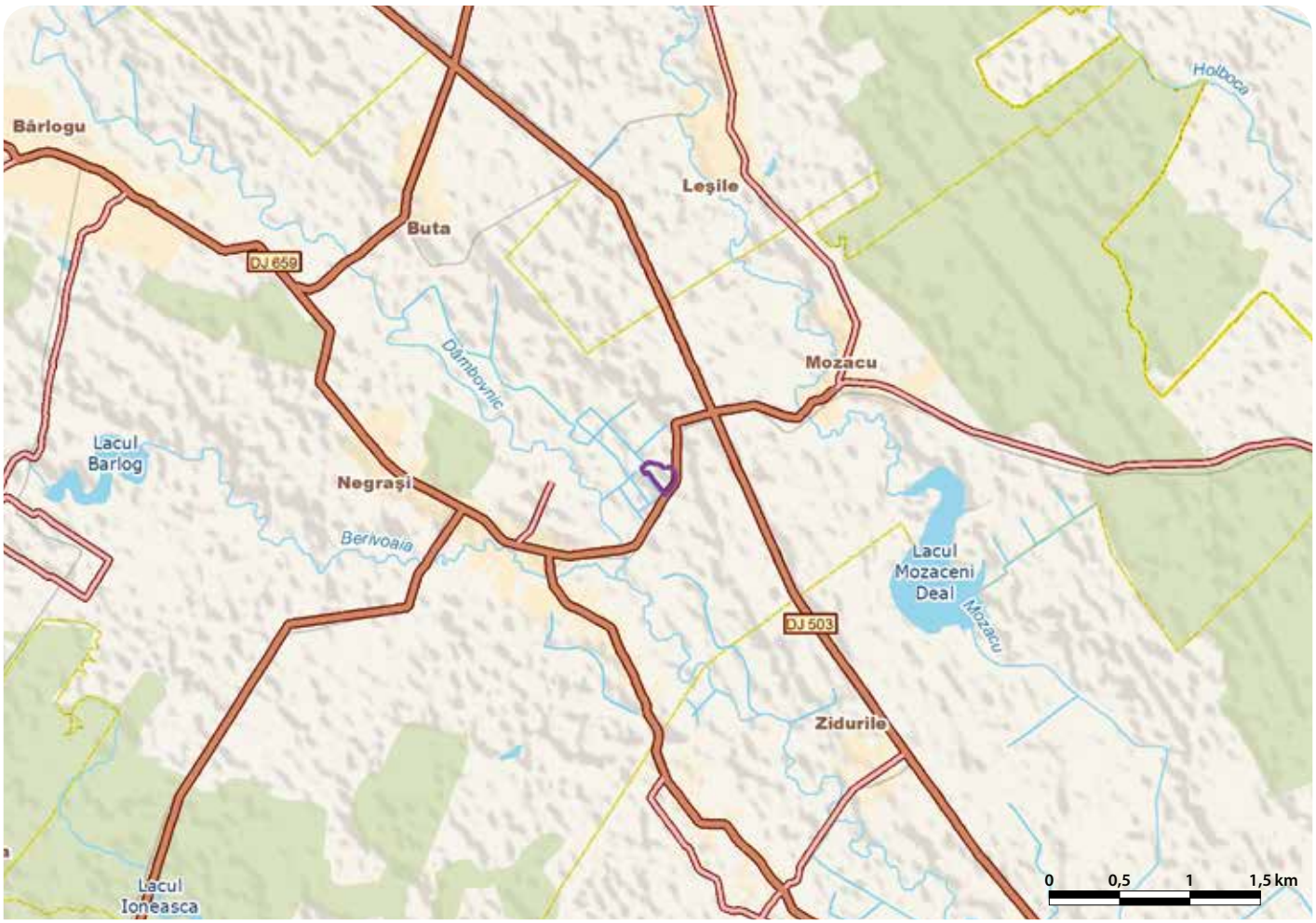

POIANA MUNTIORU - RO SCI 0204

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vrancea: Andreieşu de Jos, Nereju, Vintileasca.

Suprafaţa: 24 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 39' 15"; Long. E 26° 41' 39"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1307 max., 1209 min., 1239 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge din DJ204C (Focşani-Vintileasca), apoi pe DC117 (Vintileasca-Neculele) şi pe drumul forestier din satul Neculele, pe valea pârâului Stejicul, sau din DN2D (Focşani-Valea-Sării), apoi pe DJ205A (Valea Sării-Nereju) şi pe DC Nereju, până în satul Chiricari-Izvoarele Milcovului şi în continuare pe poteca pastorală prin fondul forestier.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6520 - Fâneţe montane.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl face parte din reţeaua ecologică locală de protecţie a carnivorelor mari, având ca obiective conservarea fâneţelor montane ce ocupă 60% din suprafaţă şi a speciilor de carnivore mari, lup, râs şi urs. Alte specii de floră şi faună importante pentru acest sit sunt sângele voinicului, poroinicul, garoafa sălbatică, bulbucii de munte, precum şi mai multe specii de păsări caracteristice acestor ecosisteme forestiere.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, situl face parte din aria alpină central şi est europeană, aparţinând Carpaţilor Orientali. Structura geologică a unităţii este dominată de depozitele Pânzei de Tarcău, ce se transpun în definirea unui peisaj caracterizat de linii domoale ale culmilor, de versanţi prelungi şi pante cu valori de 20-30°.

Pedologie

Solurile prezente sunt cele din clasa brune acide şi brune bazice. Predominante sunt solurile brun-acide, cu conţinut moderat de humus, textură luto-argiloasă şi volum edafic mic. Cu caracter insular apar soluri brun-acide de pajişti cu podzoluri, iar pe alocuri se întâlnesc soluri brun-acide umbrice. Principala folosinţă a acestor soluri o constituie păşunile, la care, pentru a menţine o productivitate sporită, sunt necesare lucrări de prevenire a eroziunii.

Hidrologie

În aria protejată nu se poate vorbi de cursuri organizate ale apelor de suprafaţă. Din punct de vedere hidrologic, pânza freatică se află aproape de suprafaţă, existând zone de stagnare a apei sau de înmlăştinire. Scurgerea se produce areolar, pe linia de pantă.

Aspecte climatologice

Dispunerea reliefului în trepte ce coboară către est deschide larg spaţiul, în primul rând influenţelor est-continentale, dar în acelaşi timp şi influentelor de climat nordic şi sudic. Totodată, Carpaţii de curbură au funcţia unui deversor natural pentru masele de aer vestice. Luna cea mai caldă (iulie) are temperaturi medii de 22 °C şi precipitaţii medii sub 35 mm, iar luna cea mai rece (ianuarie), are temperaturi medii sub sub 0 °C şi precipitaţii sub 144 mm. Prima zi cu îngheţ apare la început de octombrie. Ultima zi de îngheţ în zona dealurilor este la mijlocul lunii aprilie, iar în zona munţilor la început de mai.

Biocenoza

Vegetaţia

Date fiind altitudinea şi condiţiile climatice, vegetaţia caracteristică sitului era cea de pădure, dar din cauza defrişărilor din trecut întreaga suprafaţă este ocupată azi de o fâneaţă montană de origine secundară, întrepătrunsă de pâlcuri de pădure şi suprafeţe construite. Vegetaţia forestieră înconjurătoare este reprezentată de etajul nemoral al pădurilor de amestec foioase şi răşinoase (fag, molid şi brad). De menţionat sunt bulbucii de munte care se întâlnesc în această zonă cu densităţi populaţionale mari şi care au o deosebită valoare peisagistică. Tot ca plante protejate se întâlnesc aici şi orhideele sângele voinicului şi poroinicul, alături de două specii rare de garoafă.

Fauna

Cele mai importante specii de faună sunt carnivorele mari, râsul, ursul şi lupul, ultimele două fiind şi prioritare pentru conservare. Vegetaţia ierboasă abundentă şi caracteristicile arboretului din vecinătate fac din acest sit un areal intens frecventat de specii de ungulate precum cerbul carpatin, căprioru şi mistreţul. În afară de aceste specii de talie relativ mare şi bine cunoscute, deosebit de importante sunt o serie de mamifere de talie mică şi mijlocie. Mamiferele mici sunt bine reprezentate de şoarecele scurmător, cârtiţă, şoarecele de câmp, arici, şoarecele de pământ, şoarecele gulerat, şoarecele dungat şi chiţcani. La acestea se adăugă şi o listă întreagă de păsări dintre care amintim şorecarul comun, uliul găinar, uliul păsărar, ciuful de pădure, huhurezul mic, porumbelul gulerat, cinteza de pădure, botgrosul, ciocănitoarea neagră şi cea pestriţă mare, mugurarul, sturzul cântător şi cel de vâsc, sfrânciocul roşiatic, fâsa.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Datorită frumuseţii peisajului şi bogatei diversităţi biologice, principalele activităţi din zonă sunt legate de turism, în satul Tănăsari aflându-se şi băi sulfuroase cunoscute pentru nămolul benefic în tratamentul bolilor reumatice. Situl este amplasat la distanţă de localităţi, la o altitudine mult mai mare decât acestea şi cu o accesibilitate greoaie, singura aşezare fiind Mănăstirea Muntioru, care are alimentarea cu apă dintr-o fântână proprie, nu are canalizare, sistemul de încălzire fiind cu sobe pe lemn.
Peste 500 de credincioşi vin în pelerinaj în fiecare an, de sărbătoarea „Schimbării la Faţă", la hramul Mănăstirii Muntioru, unul dintre cele mai impresionante şi pline de har lăcaşe de rugăciune din Vrancea, construit în baza unei dorinţe testamentare a marelui domnitor Ştefan cel Mare. Pentru locuitori, păstrarea tradiţiilor este cea mai mare mândrie: încondeiatul ouălor, un obicei bine păstrat, hora satului unde se adună toate fetele de măritat şi toţi flăcăii din sat, claca şi obiceiurile legate de evenimentele primordiale ale omului, naşterea, botezul, nunta, înmormântarea.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În aria protejată nu se poate vorbi de cursuri organizate ale apelor de suprafaţă. Din punct de vedere hidrologic, pânza freatică se află aproape de suprafaţă, existând zone de stagnare a apei sau de înmlăştinire. Scurgerea se produce areolar, pe linia de pantă.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există, dar nu într-un număr suficient, panouri de informare şi pentru orientare în teren, poteci/drumuri pentru vizitare şi puncte de intrare. Sunt necesare puncte de informare, trasee turistice, amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc.

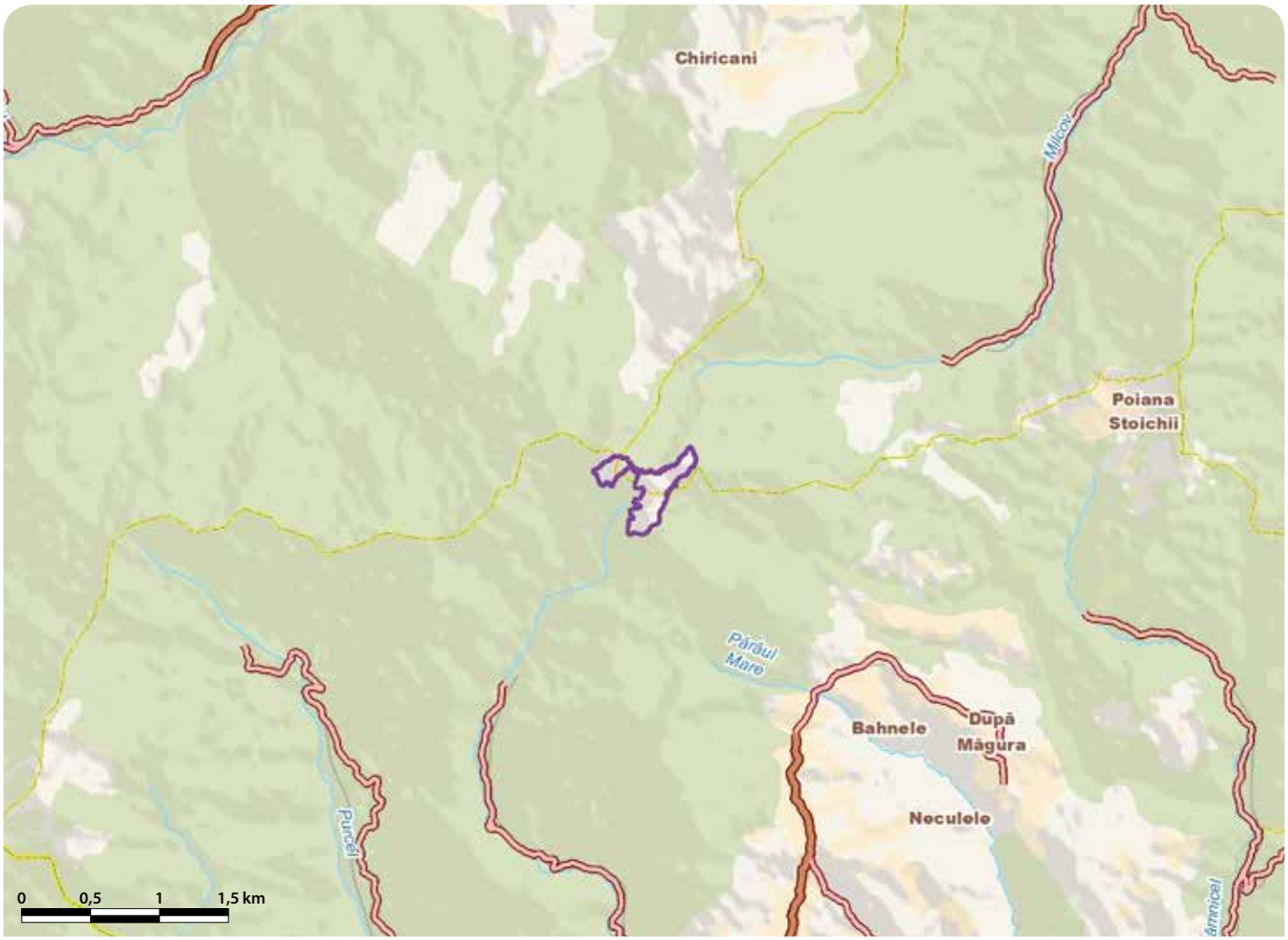

POIENILE CU NARCISE DE LA DUMBRAVA VADULUI - RO SCI 0205

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Braşov: Mândra, Şercaia, Şinca.

Suprafaţa: 399 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 46′ 23″; Long. E 25˚ 6′ 12″
Ecoregiunea: Podişul Transilvaniei
Altitudinea: 521 max., 489 min., 506 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces este DN1 (Braşov-Făgăraş) până în localitatea Şercaia, de acolo continuându-se pe DN73A (Şercaia-Zărneşti) până în satul Vad. Din mijlocul satului Vad, DJ107C duce până la limita sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6410 - Pajişti cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6430 -** Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6440 -** Pajişti aluviale din *Cnidion dubii*; **6510 -** Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **91F0 -** Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **91Y0 -** Păduri dacice de stejar şi carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Nevertebrate:** *Maculinea teleius* • *Lycaena dispar* • *Lycaena helle* • *Euphydryas aurinia*. **Plante:** *Eleocharis carniolica*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl reprezintă un fragment din pădurile de stejar care acopereau în trecut întreaga depresiune a Făgăraşului, rămânând unica pădure de stejari seculari păstrată în această regiune situl adăposteşte poieni cu narcise, reprezentate aici prin patru specii care au populaţii cu densităţi foarte mari. Pe lângă narcise, în cadrul sitului sunt prezente şi alte specii rare de floră precum bulbucii de munte, tămâioara, stânjenelul siberian, precum şi o specie de interes comunitar de pipiriguţ. Importanţa sitului este dată şi de prezenţa celor şase tipuri de habitate de interes comunitar, precum şi de cele patru specii de fluturi şi una de amfibieni protejate, pentru care aceste habitate favorabile, permit menţinerea unei stări bune de conservare. Situl se suprapune aproape în totalitate peste rezervaţia naturală cu acelaşi nume.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este încadrat în depresiunea Făgăraşului, pe latura nordică a munţilor Făgăraş, mărginită de munţii Perşani la est şi de Podişul Hârtibaciului la nord.

Pedologie

Solul este în general cenuşiu-gălbui, pseudogleizat, înmlăştinit sau umed, cu excepţia locurilor mai ridicate şi a celor din apropierea pâraielor, unde s-a produs drenarea prin adâncirea patului văilor.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică este formată din râul Şercaia şi o serie de pâraie precum Valea Scurtă, Pârâul Răchiţei şi Pârâul Zâmbriţa, care traversează Dumbrava Vadului în partea estică şi centrală.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală, caracterizându-se prin nota de tranziţie între clima temperată de tip oceanic şi cea temperată de tip continental. Temperatura medie anuală este de 8-9 °C, precipitaţiile atmosferice au o medie anuală de 700 mm, iar vânturile au frecvenţă maximă iarna şi primăvara.

Biocenoza

Vegetaţia

Este reprezentativă pentru tipul de habitat de interes comunitar al pădurilor ripariene mixte şi este instalată pe un sol înmlăştinit, în lunca inundabilă a cursurilor de apă din zonă. Pe lângă stejar mai apar în locuri mai deschise şi alte specii lemnoase precum plopul tremurător, mesteacănul pufos, cruşinul, frasinul, ulmul, răchita, salcia târâtoare, măceşul, jugastrul, mărul şi părul pădureţ, călinul, cornul şi alunul. Stratul plantelor ierboase din pădure este bine reprezentat prin speciile păiuş roşu, măseaua ciutei, pecetea lui Solomon, brânca porcului, vioreaua, murul de mirişte, piciorul caprei, păştiţa, mierea ursului, ciuboţica cucului, lăcrămiţa, nu-mă-uita. Dintre speciile ocrotite din aceste păduri amintim stupiniţa, iarba ciutei, buhaiul şi puşca dracului. Un alt tip de pădure de stejar apare pe sol mai puţin umed, făcând parte din grupul pădurilor dacice de stejar şi carpen cu specia ierboasă sor-cu-frate. Pădurea de stejari din zonă este destul de rărită, cu poieni mari pe care se dezvoltă pajişti dominate de iarba albastră şi ţepoşică, alături de care mai apar şi specii precum păiuşul roşu, vindeceaua, iarba vântului, ghinţura, stirigoaia, floarea cucului şi clopoţelul. Pe alocuri apar şi elemente ce denotă înmlăştinirea ca rogozurile, pipirigurile, stânjenelul siberian şi calcea calului. În aceste pajişti întâlnim multe specii ocrotite în România, cum este şi simbolul regiunii, narcisa, pe lângă care mai găsim alte rarităţi precum bulbucii de munte şi multe specii de orhidee (sculătoarea, buhia, stupiniţa şi poroinicul). În părţile foarte mlăştinoase apar pe alocuri şi turbării incipiente cu specii de muşchi de turbă, însă dominantă este asociaţia de rogozuri care adăposteşte o specie de pipiriguţ protejată la nivel european. În pâlcurile în care prin drenarea naturală solul este mai uscat, apar pajişti carpatice sud-estice cu păiuş roşu şi iarba câmpului. Speciile reprezentative din aceste formaţiuni sunt pirul cristat, golomăţul, pătrunjelul de câmp, viţelarul, flocoşica, ghizdeiul mare, trifoiul, clopoţeii, iar pe staţiuni mai acide apar grozama, mălaiul cucului, rogozul şi amăreala. Elementele de floră montană prezente aici sunt coacăzul şi talpa măţei. În partea nordică a sitului, 87 ha sunt împrejmuite şi fac obiectul unor cercetări ştiinţifice, accesul publicului fiind interzis.

Fauna

În urma cercetărilor efectuate în cadrul sitului s-au identificat 160 de specii de vertebrate grupate astfel: şase specii de peşti; zece specii de amfibieni, dintre care menţionăm specia protejată la nivel european buhaiul de baltă cu burta galbenă, şase specii de reptile, 112 specii de păsări şi 26 de specii de mamifere. Dintre amfibieni, sunt bine reprezentaţi tritonii, salamandra, broasca roşie de pădure, broasca râioasă brună şi broasca râioasă verde, iar dintre reptile se întâlnesc şopârla de câmp, năpârca şi vipera comună. Dintre speciile de păsări răpitoare menţionăm acvila ţipătoare mică, acvila de munte, viesparul şi şorecarul comun. Păsările reprezentative pentru aceste păduri sunt ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră, ciufuf de pădure, cojoaica, scorţarul, sturzul cântător, sturzul de vâsc, cinteza de pădure, mugurarul, botgrosul, pitulicea. Mai rar, apar în poieni barza neagră, barza albă, cristelul de câmp, sfrâncioculi roşiatic şi muscarul sur. Dintre mamifere pot fi observate specii precum cerbul carpatin, mistreţul, căprioru, vulpea, bursucul, ariciul, nevăstuica, jderul, foarte rar făcându-şi apariţia în zonă lupul şi ursul. Dintre nevertebrate menţionăm existenţa unui număr impresionant de fluturi (peste 800 de specii), dintre care amintim speciile protejate la nivel european şi care în acest sit foarte frecvent întâlnite fluturele aurinia, fluturele roşu de mlaştină, fluturaşul punctat şi fluturaşul albastru cu puncte negre. Populaţia fluturelui punctat din situl Dumbrava Vadului îşi are aici limita cea mai sudică din Europa. Toate aceste specii protejate de fluturi au populaţii care, datorită stării favorabile a habitatelor preferate, sunt într-o stare bună de conservare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Locuitorii din zonă lucrează în domenii ca agricultura, creşterea animalelor, extracţia de minereuri, industria alimentară (prelucrarea produselor din carne şi lactate, morărit şi panificaţie), confecţionarea produselor din beton şi lemnoase, agroturismul. Localităţile nu au un sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă şi de canalizare, exceptând centrul de comună Şinca. Încălzirea locuinţelor se face în mod individual, cu lemne şi gaze naturale.

În vecinătatea acestui sit s-au descoperit numeroase vestigii din neolitic, perioada dacică (aşezări şi diverse obiecte) şi romană (aşezări şi castre). Astăzi, pe teritoriul satelor se păstrează în bune condiţii de conservare mai multe biserici care datează începând din secolul al XVII-lea. Sărbătorile şi tradiţiile păstrate şi astăzi de localnici sunt „Balul Catarinelor", „Maialul", „Plugarul" (un scenariu ritual al morţii şi renaşterii anuale a divinităţii vegetale), „Zilele Halmeagului" (la care participă Fanfara din Halmeag), „Ceata de feciori din Vlad" şi „Festivalul Narciselor", care are loc în fiecare an în luna mai. Obiecte şi costume populare se pot admira în „Muzeul de Pânze" şi „Poveşti din Mândra" ca şi în „Colecţia de artă populară Radocea", din satul Bucium.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Fenomenul de invadare a poienilor cu lăstari de plop precum şi tăierile ilegale au consecinţe negative asupra habitatelor forestiere protejate în sit.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl dispune de panouri de avertizare/atenţionare amplasate în punctele principale de intrare, o clădire administrativă în Braşov, puncte de informare în localităţile învecinate sitului, puncte de intrare, aflate pe drumuri nepavate şi poteci turistice pentru vizitare, şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Mai sunt necesare panouri de informare şi pentru orientare, staţiuni ştiinţifice de cercetare, puncte de informare în localităţile învecinate, bariere pentru oprirea accesului motorizat, trasee tematice şi locuri de campare.

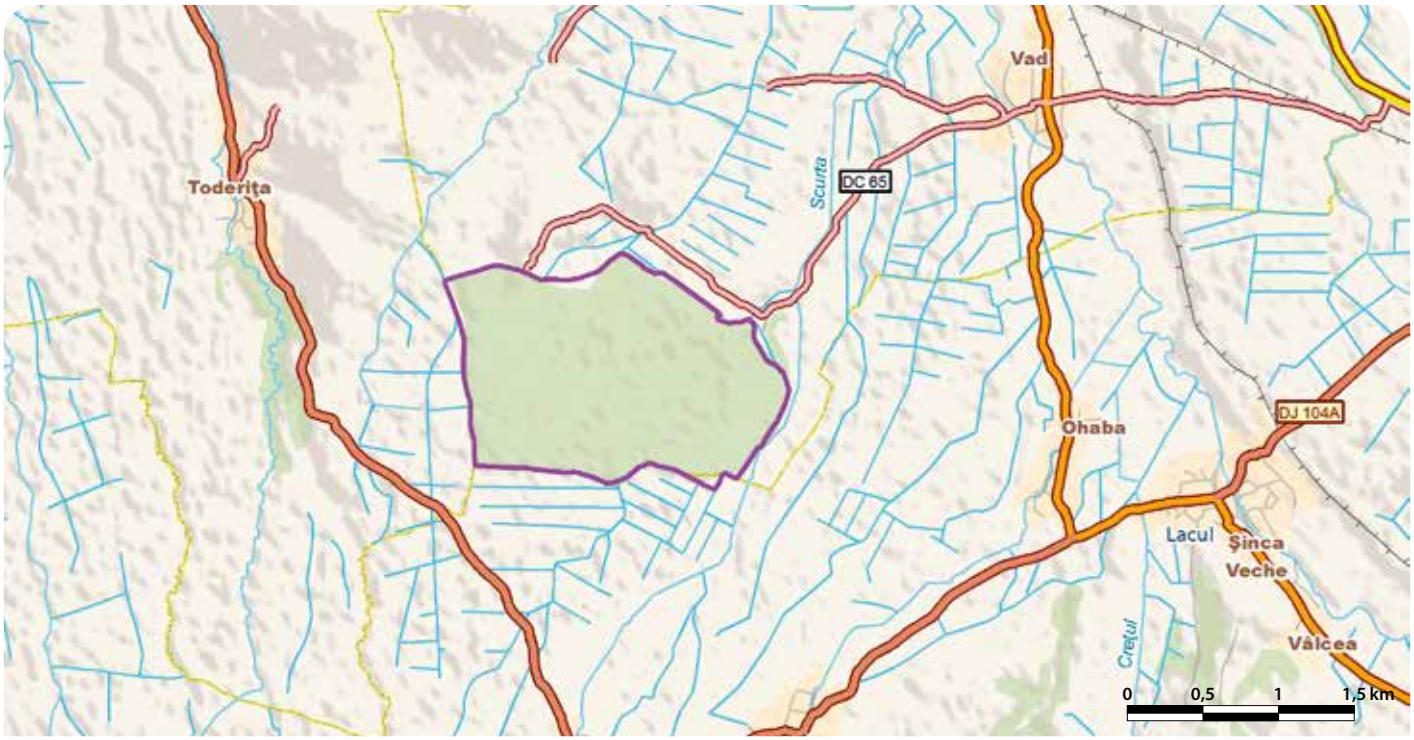

PORŢILE DE FIER - RO SCI 0206

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Caraş-Severin: Berzasca, Bănia, Coronini, Cărbunari, Gârnic, Moldova Nouă, Naidăş, Pojejena, Sasca Montană, Sicheviţa, Socol, Topleţ, Şopotu Nou.
Judeţul Mehedinţi: Breznița-Ocol, Drobeta-Turnu Severin, Dubova, Eşelnița, Ilovița, Izvoru Bârzii, Orşova, Sivinița.

Suprafaţa: 125.543 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 39' 57"; Long. E 21° 58' 47"
Ecoregiunea: Munţii Banatului, Subcarpaţii Getici
Altitudinea: 972 max., 28 min., 368 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces în sit sunt din Drobeta Turnu Severin până la Orşova (E70), continuându-se apoi pe DN57 spre Moldova Nouă, din DN57 (Naidăş-Moldova Nouă), sau din Reşiţa către Moldova Nouă prin localităţile Sasca Montană şi Cărbunari (DN58 şi DJ571). În sit se mai poate ajunge şi cu trenul, staţiile de acces fiind Drobeta Turnu Severin, Orşova, Reşiţa, sau pe cale fluvială prin porturile Drobeta Turnu Severin, Orşova, Moldova Veche, Sicheviţa şi Drencova.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3140 - Ape puternic oligo-mezotrofe cu vegetaţie bentonică de specii de *Chara*; **3260** - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetaţie din *Ranunculion fluitantis* şi *Callitricho-Batrachion*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abruptţ, grohotişuri şi ravene; **91K0** - Păduri ilirice de *Fagus sylvatica* (*Aremonio-Fagion*); **91L0** - Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpinion*); **3130** - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetaţie din *Littorelletea uniflorae* şi/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **6110*** - Comunităţi rupicole calcifile sau pajişti bazifite din *Alysso-Sedion albi*; **6190** - Pajişti panonice de stâncării (*Stipo-Festucetalia pallentis*); **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **8120** - Grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **8230** - Comunităţi pioniere din Sedo-Scleranthion sau din Sedo albi-Veronicion dilleni pe stâncării silicioase; **9530*** - Vegetaţie forestieră sub-mediteraneeană cu endemitul Pinus nigra ssp. banatica; **91AA** - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetaţie tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **8220** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase; **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer şi gorun; **91Y0** - Păduri dacice de stejar şi carpen; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* şi *Populus alba*; **40A0*** - Tufărişuri subcontinentale peri-panonice; **6210*** - Pajişti uscate seminaturale şi faciesuri cu tufărişuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **6120*** - Pajişti xerice pe substrat calcaros; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetaţie de *Chenopodion rubri* şi *Bidention*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Ţestoasă de uscat bănăţeană (*Testudo hermanni*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul cu potcoavă a lui Mehely (*Rhinolophus mehelyi*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul mediteranean cu potcoavă (*Rhinolophus euryale*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cu picioare lungi (*Myotis capaccinii*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • Liliac de iaz (*Myotis dasycneme*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • *Lup (*Canis lupus*) • Râs (*Lynx lynx*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*). **Nevertebrate:** Scoica de râu (*Unio crassus*) • *Euphydryas maturna* • *Maculinea teleius* • *Lycaena dispar* • *Maculinea nausithous* • *Eriogaster catax* • **Callimorpha quadripunctaria* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Cărăbuş (*Osmoderma eremita*) • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*) • *Racul de ponoare (*Austropotamobius torrentium*) • Carab (*Carabus variolosus*) • Croitor marmorat (*Pilemia tigrina*) • Calul dracului (*Cordulegaster heros*) • Melc (*Theodoxus transversalis*).

Peşti: Porcuşor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Avat (*Aspius aspius*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Dunăriţă (*Sabanejewia aurata*) • Ghiborţ de râu (*Gymnocephalus baloni*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Sabiţă (*Pelecus cultratus*) • Ţipar (*Misgurnus fossilis*) • Ţigănuş (*Umbra krameri*). **Plante:** Trifoiaş de baltă (*Marsilea quadrifolia*) • *Eleocharis carniolica* • Turiţă (*Agrimonia pilosa*) • Bujor (*Paeonia officinalis ssp. banatica*) • Pungulţă (*Thlaspi jankae*) • Brânduşă (*Colchicum arenarium*) • Ouăle popii (*Himantoglossum caprinum*) • Feriguţă, Ruginită (*Asplenium adulterinum*) • Capul şarpelui (*Echium russicum*) • Gladiolă de baltă (*Gladiolus palustris*) • *Pulsatilla grandis* • Lalea galbenă (*Tulipa hungarica*) • Colilie (*Stipa danubialis*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl prezintă o valoare conservativă deosebit de ridicată din punct de vedere floristic, faunistic şi geomorfologic, pe lângă marea valoare peisagistică rezultată din îmbinarea elementelor deosebite ale cadrului natural cu cele legate de existenţa omului. Valoarea ştiinţifică a sitului este dată de un număr impresionant de plante superioare (1668), dintre care se evidenţiază un număr foarte mare de specii endemice şi plante rare la nivel naţional, unele fiind şi de interes comunitar (13 specii). Situl are suprafeţe apreciabile ocupate de păduri şi de tufărişuri termofile numite şibliac, o formaţiune vegetală rară alcătuită din specii submediteraneene, saxicole şi calcifile. Diversitatea habitatelor este impresionantă, 29 dintre acestea fiind de interes comunitar, din care şapte sunt prioritare. Peste 5200 de elemente faunistice, printre care se remarcă un număr impresionant de specii de interes comunitar (17 de nevertebrate, 13 de peşti, două de amfibieni, două de reptile, 15 de mamifere), măresc de asemenea importanţa sitului pentru conservare. Porţile de Fier este şi un adevărat muzeu geologic în aer liber, cu unicate geologice, geomorfologice, paleontologice şi stratigrafice. Toate aceste valori naturale, la care se adaugă frumuseţea aşezărilor tradiţionale în care localnicii şi-au împletit întotdeauna în mod armonios existenţa cu elementele naturii, fac din acest sit unul unic în peisajul românesc, acesta suprapunându-se cu Parcul Natural Porţile de Fier şi cuprinzând 13 rezervaţii naturale.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Geologia sitului este deosebit de complexă, structural remarcându-se patru unităţi majore. Unităţile danubiene sunt prezente în partea centrală şi estică a sitului, deosebit de fosilifere şi incluzând un fundament metamorfic reprezentat de diferite tipuri de roci magamatice, metamorfice de diferite culori şi structuri, cu numeroase formaţiuni paleozoice, mezozoice şi terţiare. Pânza de Severin este situată în amonte de Cazanele Mari şi la confluenţa dintre pârâul Sirinia şi Dunăre. Pânza getică iese în evidenţă în partea vestică a sitului. Zona Porţilor de Fier se prezintă sub forma unui adevărat muzeu geologic în aer liber, existând o serie de puncte de atracţie geologică şi paleontologică renumite la nivel european şi naţional. Varietatea litologică a acestui areal este foarte mare, existând o serie de roci şi minerale reprezentate de sulfuri complexe, marmură, granite, gabrouri, serpentinite, cuarţ pegmatitic, porfire, bentonite şi tufuri bentonice, pietrişuri şi nisipuri. Situl se suprapune următoarelor unităţi majore de relief: munţii Locvei, care se întind de la Nera până la Valea Cameniţei, munţii Almăjului, care au ca limite Valea Cameniţei la vest şi Valea Cernei la est, cu multe elemente spectaculoase (Cazanele Dunării, creste şi abrupturi calcaroase, chei, peşteri, cascade, forme de relief vulcanice, depresiuni etc.), munţii Mehedinţi şi Podişul Mehedinţi, situate de la Valea Cernei până în extremitatea estică a sitului. Zona calcaroasă a sitului se caracterizează printr-un relief exocarstic şi endocarstic aflat în diferite stadii de evoluţie, adăpostind numeroase peşteri. Dintre elementele de interes geomorfologic trebuie remarcate neck-ul vulcanic Trescovăţ şi ostroavele Moldova Nouă şi Calinovăţ, precum şi Delta Nerei.

Pedologie

Tipurile de sol prezente în arealul sitului se încadrează în următoarele clase de soluri zonale: cernisoluri, luvisoluri, cambisoluri şi spodisoluri. Apar şi soluri azonale care se dezvoltă în ariile depresionare, cea mai largă răspândire având-o hidrosolurile (gleisoluri şi stagnosoluri), pelisolurile şi protosolurile (litosoluri, regosoluri, psamosoluri, aluvisoluri şi erodisoluri). Construirea sistemului hidroenergetic şi de navigaţie Porţile de Fier I a determinat pierderi mari de sol prin inundare, dar şi prin distrugerea învelişului de sol cauzată de amplele lucrări de amenajare executate. În acelaşi timp a fost modificat regimul hidrologic al Dunării (care a devenit unul lacustru), în zona malurilor apărând procese de abraziune foarte active, anual având loc pierderi de sol cauzate de procesele de prăbuşire.

Hidrologie

Având în vedere că limita sudică a sitului este dată chiar de şenalul navigabil, Dunărea reprezintă elementul definitoriu al peisajului, alături de care se mai găsesc numeroşi aflenţi care îşi au izvoarele în munţii Semenic, Locvei, Almăjului, Cernei şi Mehedinţi. Pe lângă aceste cursuri de apă principale mai există o serie de cursuri temporare, cu bazine de recepţie mici şi caracter torenţial. După construirea barajului de la Gura Văii şi formării lacului de acumulare, gurile de vărsare ale tuturor afluenţilor direcţi ai Dunării au fost inundate şi transformate în golfuri aşa cum sunt cele ale Cernei, Bahnei şi Mraconiei. Lacul de acumulare Porţile de Fier I reprezintă cea mai mare amenajare hidrotehnică din lungul Dunării şi din România, având o lungime de 130 km şi producând schimbări semnificative la nivelul ecosistemelor naturale şi umane. În prezent este utilizat pentru producerea de energie electrică, regularizarea debitelor Dunării, piscicultură, navigaţie şi agrement, fiind un habitat preferat de multe specii de păsări.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în zona cu climat temperat-continental cu influenţe mediteraneene semnificative. Datorită influenţei circulaţiei aerului cald de origine mediteraneană, temperatura aerului în sit înregistrează valori mai ridicate în comparaţie cu alte unităţi montane ale ţării, având o medie multianuală de circa 11 °C. Repartiţia cantităţii de precipitaţii în timpul unui an este diferită de cea din restul ţării, făcându-se simţită influenţa mediteraneană caracterizată prin două maxime, unul în lunile mai-iunie şi altul, secundar, în octombrie-noiembrie. Predomină în general precipitaţiile lichide. În sit se manifestă o serie de vânturi cu caracter local şi anume coşava, cu viteze mari şi care provoacă scăderi semnificative de temperatură, şi gorneacul, specific Depresiunii Moldova Nouă, care ajunge uneori să depăşească 100 km/h.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia este alcătuită din păduri, tufărişuri, pajişti şi grupări ruderale, distribuţia acestora fiind condiţionată de particularităţile substratului. În cadrul acestora au fost identificate 171 de asociaţii vegetale (dintre care 29 sunt endemice). Pădurile domină peisajul în general, indicele de naturalitate înregistrând valori frecvente de 80%. În funcţie de altitudine, pădurile se încadrează în anumite subetaje. Subetajul fagului are o extindere mare în partea centrală şi nordică a sitului, suprafeţele cele mai întinse fiind în zona înaltă a Munţilor Almăjului. Local, în special în sectoarele înguste, se observă o tendinţă de inversiunea vegetaţiei, fagul coborând sub gorun. În lungul văilor, făgetele coboară către 200 m pe versanţii cu soluri brune de pădure slab acide, mai umezi şi mai umbriţi. La confluenţa râului Mraconia cu Dunărea, fagul are cea mai joasă locaţie din ţară (52 m altitudine). Subetajul gorunetelor prezintă gorun în amestec cu alte specii de foioase, alcătuind formaţiunea vegetală dominantă în zona sitului. Se situează între 200 şi 500 m, ocupând zone cu pante în general reduse, cu soluri brune, uneori podzolice. Pe solurile scheletice şi pe depozite reziduale de tip tera rossa de pe versanţii însoriţi vegetează pădurile de gorun cu cărpiniţă, un habitat cu o valoare conservativă mare care se găseşte pe o suprafaţă extrem de redusă în cadrul sitului. Acolo unde pădurea a fost defrişată se dezvoltă pajişti în care domină sadina, păiuşul şi bărboasa, un habitat ideal pentru ţestoasa de uscat bănăţeană şi unele orhidee. Subetajul pădurilor de amestec cu elemente termofile este situat la altitudini mai mici de 300 m, pe suprafeţe morfologice însorite şi este alcătuit din specii termofile (cerul, gârniţa, stejarul pufos, cărpiniţa, scumpia şi liliacul sălbatic), pe pante abrupte transformându-se în şibliac. Ca element endemic pentru acest subetaj se remarcă pinul negru de Banat, prezent pe stâncăriile cu sol subţire, unde formează habitatul prioritar Vegetaţie forestieră sub-mediteraneană cu endemitul *Pinus nigra ssp. banatica*. Tufărişurile sunt reprezentate de şibliacuri, cu o mare biodiversitate, fiind asociaţii vegetale tipice pentru zona Clisurii Dunării alcătuite din stejar pufos, cărpiniţă, mojdrean, scumpie şi liliac sălbatic. Pajiştile, formate şi întreţinute de-a lungul sutelor de ani, reprezintă aproximativ 10% din suprafaţa sitului. Importanţa lor pentru conservare este dată de prezenţa numeroaselor asociaţii vegetale, reprezentând o componentă definitorie a peisajului din zona Clisurii Dunării. Vegetaţia primară a pajiştilor este foarte mult modificată de intervenţiile antropice, în prezent fiind restrânse ca suprafaţă şi intercalate între păduri şi terenuri agricole. Se remarcă

o diversitate foarte mare a orhideelor în aceste pajiști. Zona Cazanelor se diferențiază de restul sitului prin bogăția floristică deosebită și prin numărul ridicat de endemisme precum laleaua Cazanelor, cornul bănățean, cosacii, clopoțeii Cazanelor (toate aparținând pajiștilor panonice, habitat prioritar). Tot aici apar asociații de poieni cu firuță, păiuș, sipică de râpe, garofiță sălbatică și stânjenel de stâncă (ce formează un habitat de asemenea prioritar). În pădurile de stejar din Cazane vegetează elemente termofile mai rare cum ar fi jugastrul Cazanelor și gura lupului. Ecosistemele acvatice și zonele umede sunt localizate în special în partea de vest a sitului și au apărut ca urmare a ridicării apelor lacului de acumulare Porțile de Fier I și inundării permanente a suprafețelor agricole limitrofe. În componența acestora intră mai multe specii de salcie și răchită, plop alb și negru, iar pe culoarele văilor unor afluenți ai Dunării apare aninul alb. În stratul subarbustiv vegetează cătina roșie și murul. În zonele de luncă inundabilă apar înmlăștiniri în care domină trestia, papura, pipirigul și rugina, alături de care mai apar stânjenelul de baltă, buzduganul apelor, săgeata apei etc. Trăsătura caracteristică a florei acestui sit, alături de amestecul de flore boreale montane cu cele de origine mediteraneană, o constituie coborârea în altitudine a unor elemente montane și urcarea unor elemente sudice. Astfel, fagul, afinul, tisa și lichenii de altitudine mare coboară mult spre Dunăre, iar o serie de elemente mediteraneene (cerul, gârnița, scumpia, mojdreanul, liliacul sălbatic și alunul turcesc) urcă aici la altitudini mari. Dintre plantele strict protejate de interes comunitar de pe teritoriul sitului menționăm trifoiașul de baltă, colilia, turița, bujorul banatic, pungulița, brândușa de nisipuri, feriguța, ouăle popii, capul șarpelui, gladiola de baltă, dediței mari, laleaua Cazanelor, pipiriguțul și colilia de Dunăre.

Fauna

Fauna sitului este reprezentată de peste 5200 de taxoni, caracterizați printr-un amestec de elemente boreale montane cu cele sudice mediteraneene și sud-estice ilirice, balcanice și moesiace. Au fost determinate până în prezent 34 de specii de mamifere în sit, o importanță deosebită având-o numărul mare de specii de lilieci, dintre care 12 sunt de importanță comunitară: liliacul cărămiziu, liliacul cârn, liliacul comun, liliacul comun mic, liliacul cu aripi lungi, liliacul cu picioare lungi, liliacul cu urechi mari, liliacul de iaz, liliacul cu potcoavă a lui Mehely, liliacul mare cu potcoavă, liliacul mediteranean cu potcoavă și liliacul mic cu potcoavă. Ei populează peșterile din arealul sitului, alături de multe specii endemice de nevertebrate. Carnivorele din sit sunt vidra, lupul și râsul (specii de interes comunitar). Nu lipsesc ierbivorele, ele fiind reprezentate de cerbul carpatin, căprior și mistreț, alături de care mai trăiesc vulpea, dihorul, bursucul, jderul, ariciul, cârtița, pârșul mare și nevăstuica. Avifauna sitului se compune din 205 specii de păsări, dintre care multe pot fi observate în perioada de iarnă-primăvară pe suprafața lacului și în zonele umede limitrofe acestuia: cormoranul pitic și cel mare, stârcul cenușiu, egreta mare și cea mică, rața mică, rața sulițar, rața cu cap castaniu, rața moțată, ferestrașul mic, lișița, gâsca de vară, gârlița mare, lebăda de vară etc. În sit cuibăresc mai multe specii rare sau foarte rare precum presura de munte, presura bărboasă, rândunica roșcată, drepneaua mare, pietrarul mediteranean și lăstunul de stâncă. De asemenea, situl este utilizat ca rută de migrație de câteva specii foarte rare precum corcodelul cu gât roșu, cufundacul polar, rața de ghețuri, rața catifelată și extrem de rar, eiderul. De menționat este prezența unei colonii de lăstuni de mal cu peste 100 de cuiburi formată în abrupturi de depozite leossoide cuaternare (Rezervația Naturală Râpa cu lăstuni din Valea Divici). Dintre zonele importante pentru speciile de păsări din situl Porțile de Fier menționăm zona umedă Ostrov-Moldova Veche, Insula Calinovăț, zona Divici-Pojejena și zona Balta Nera-Dunăre. În cadrul sitului au fost semnalate 14 specii de amfibieni și 17 specii de reptile. Dintre amfibieni, broasca săpătoare verde alături de țestoasa de uscat bănățeană, șopârla mică, șopârla de pădure, șopârla de ziduri, gușterul, șarpele rău și vipera cu corn sunt elemente est-mediteraneene și mediteranene. Amfibienii sunt reprezentați prin buhaiul de baltă cu burta roșie și cel cu burta galbenă, broasca râioasă verde, broasca mare de lac, broasca de pădure și brotăcel. În general, ihtiofauna din zona sitului este asemănătoare cu cea din etajul mrenei și al scobarului, având în componență specii reofile precum scobarul, cleanul, mreana, morunașul, avatul, pietrarul, țigănușul, moioaga, petrocul, fâsa mare, zvârluga, pietrarul, țiparul și zglăvoaca, multe dintre acestea având statut de protecție în spațiul european. La aceste specii se înregistrează fenomene locale de migrație înspre regiunile din amonte sau pe afluenții Dunării, ele părăsindu-și zonele de refugiu din Dunăre în anumite perioade ale anului. Înainte de construirea barajului, Cega era caracteristică și dominantă în Defileul Dunării, însă în prezent este din ce în ce mai rară și ajunge foarte rar la maturitate, barajul Porțile de Fier blocându-i migrația. Păstrăvul de munte este o specie autohtonă în bazinele Cerna și Slătinicul Mare și se presupune că a fost introdus și în bazinele hidrografice Berzasca, Sirinea, Mraconia și Eșelnița. Păstrăvul curcubeu este prezent în Dunăre, între Dubova și Orșova. Dintre speciile foarte rare de pești se evidențiază mihalțul și țigănușul, ambele de importanță comunitară și prezente în zona umedă Ostrov-Moldova Veche. Următoarele specii de nevertebrate beneficiază de protecție la nivel european: scoica de râu, melcul acvatic dungat, melcul cu cârlig, racul de ponoare (specie prioritară), libelula calul dracului, croitorul fagului (specie prioritară), gândacul sihastru, croitorul cenușiu, carabul, croitorul mare, rădașca, molia catax, fluturele maturna, fluturele roșu de mlaștină, fluturele tigru (specie prioritară), fluturele albastru și fluturașul albastru cu puncte negre. Fauna fosilieră se remarcă pe tot cuprinsul sitului, însă două locații merită menționate în mod special și anume Locul fosilier Bahna și Locul fosilifer Sviniță.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Ocupațiile locuitorilor din sit sunt diverse. Ca ramuri industriale se evidențiază extracția si prelucrarea feroaselor și neferoaselor, a cărbunelui, a materialelor de construcții și exploatarea și prelucrarea lemnului. Importante sunt și construcțiile hidrotehnice, civile și industriale precum și fabricarea navelor, producerea energiei și pescuitul industrial. Exploatarea terenului agricol se face prin cultivarea plantelor și creșterea animalelor. Comerțul, serviciile și turismul completează oferta locurilor de muncă. Orașele și comunele mari din sit beneficiază de alimentare cu apă și de canalizare, care lipsesc însă în comunele Pojejena, Naidăș, Bănia, Topleț, Brezniță-Ocol, Ilovița și satele aparținătoare. Locuitorii din Drobeta Turnu Severin, Orșova și Moldova Nouă încălzesc locuințele cu gaze naturale și lemne, restul așezărilor din sit utilizând pentru încălzire doar lemne.

Multitudinea de situri arheologice din zonă atestă prin vestigii existența așezărilor omenești din neolitic, epocile bronzului, geto-dacică, romană și medievală. Menționăm Podul lui Traian din Drobeta Turnu Severin (construit în anul 103 e.n.) și cetatea medievală Tri-Kule din secolul al XV-lea. Obiective turistice căutate de amatorii de tradiții și obiceiuri străvechi sunt „Ansamblul de mori de apă", funcționale, de pe Valea Sicheviței precum și numeroasele colibe tradiționale din bucăți de piatră și lut amestecat cu paie, încă locuite pe timpul verii de localnici care își câștigă existența din creșterea animalelor și cultivarea pământului. Arta populară, cusutul manual tradițional sau la război au influențe din Banat și din zona de nord a județului Mehedinți. Moștenirea strămoșilor se transmite din generație în generație prin tradiții și obiceiuri ca Măsuratul oilor, Lunea cornilor, Fășangul (bal mascat), iar ca hram al bisericilor autohtone, Ruga (Nedeia). Bogăția etnofolclorică a zonei este completată de minoritățile de sârbi și cehi care organizează festivaluri în lunile de vară, prilej cu care împărtășesc tradițiile specifice fiecărei culturi. Satele cu populație cehă (Eibenthal și Bigăr) înconjurate de populație de origine sârbă și română constituie un fenomen cultural unic. Datorită așezării lor geografice izolate, limba cehă, obiceiurile și modul tradițional de cultivare a pământului și de organizare a gospodăriei s-au conservat perfect, această comunitate reprezentând o valoare culturală și istorică inestimabilă, căutată și apreciată de mulți vizitatori ai sitului.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Mineritul afectează microbiologic solul (prin surparea și contaminarea solului), dar și habitatele acvatice prin poluare. Braconajul și colecționarea ilegală de specii reduc drastic populațiile, provocând dezechilibru în ecosisteme. Stabilitatea versanților este afectată de carierele de piatră și de frecventele lucrări de amenajare a drumurilor. Un impact peisagistic puternic îl au parcurile eoliene, care manifestă efecte negative majore și asupra biodiversității (în special păsări și lilieci, dar și habitate, reptile și plante, prin amprenta la sol).

ADMINISTRAREA SITULUI

În acest sit există panouri de avertizare/atenționare, de informare și pentru orientare (hărți), o clădire administrativă (la Orșova), stațiuni științifice (la Orșova și Eșelnița), patru centre de informare, un punct de informare, puncte de intrare în sit evidențiate, bariere care limitează accesul și poteci pentru vizitare. Există trasee turistice marcate, trasee pentru biciclete, poteci educaționale și trasee cu interes științific. În locuri special amenajate există spații de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc. Sunt insuficiente amenajările pentru supraveghere/observare a păsărilor de la Sișca și Sicheviță, fiind necesară suplimentarea lor.

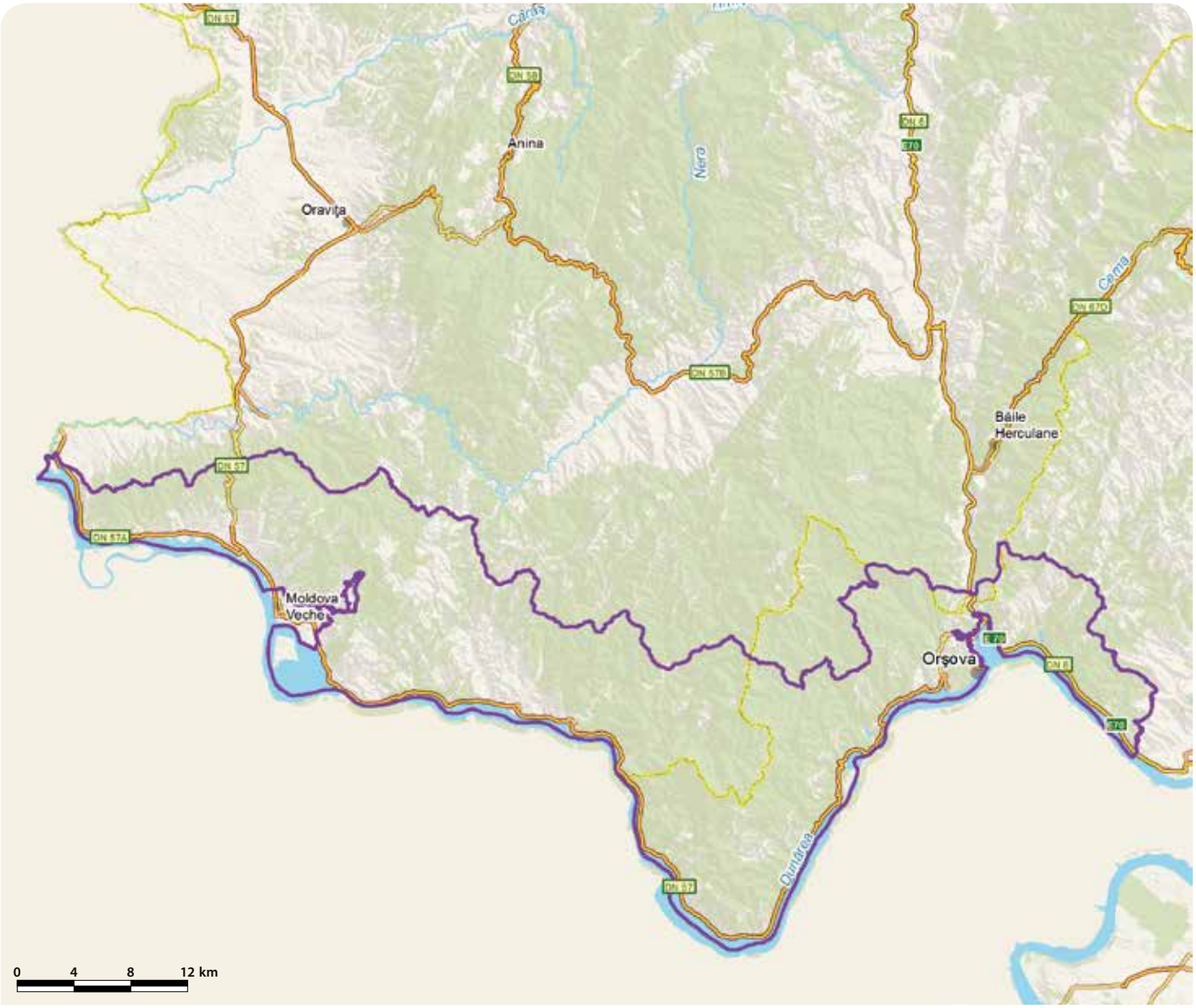

POSTĂVARUL - RO SCI 0207

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Braşov: Braşov, Predeal, Râşnov, Săcele.

Suprafaţa: 1.303 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 33′ 45″; Long. E 25° 33′ 58″
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1783 max., 728 min., 1146 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se face pe drumurile locale şi forestiere care se desprind din DN1 pe ruta Timişu de Sus-Timişu de Jos-Braşov (spre partea de est a sitului), din DN73 pe ruta Predeal-Râşnov (în partea de sud a sitului) sau din DN1E pe ruta Râşnov-Poiana Braşov-Braşov (pe partea de vest a sitului). Accesul în sit se poate face şi pe cale ferată, pe rutele Bucureşti-Braşov şi Braşov-Zărneşti.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

8120 - Grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **4080** - Tufărişuri cu specii sub-arctice de *salix*; **6170** - Pajişti calcifile alpine şi subalpine; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Gândac de apă (*Rhysodes sulcatus*) • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*). **Plante:** *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Deşi se află în imediata vecinătate a unor mari staţiuni montane (Poiana Braşov şi Predeal), situl Postăvarul, prin înălţimile sale, versanţii prăpăstioşi cu abrupturi de sute de metri, văile înguste şi adânci, dar şi platourile ondulate cu văi largi şi însorite, reuşeşte să păstreze într-o stare bună de conservare o mare diversitate de habitate de pădure, tufărişuri, stâncărie şi pajişti. Importanţa acestui sit este dată şi de faptul că adăposteşte importante populaţii de carnivore mari (lup, urs şi râs), alături de mai multe specii protejate în spaţiul european (trei de plante, trei de nevertebrate şi trei de amfibieni). Apropierea de un oraş mare (Braşov), situarea în centrul ţării, accesibilitatea pe artere rutiere importante, frumuseţea şi sălbăticia peisajelor, bogăţia de habitate şi specii aflate într-o stare bună de conservare, la care se adaugă infrastructura de administrare şi vizitare bine pusă la punct, precum şi facilităţile de practicare a sporturilor de iarnă fac din acest sit unul dintre cele mai frecventate de turişti. Situl include şi rezervaţia naturală cu acelşi nume.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

În sit predomină conglomeratele şi calcarele de fliş marno-grezos, mai puţin rezistente la eroziune. Pe baza conformaţiei reliefului, în cuprinsul sitului pot fi separate trei subunităţi. Masivul Postăvarul propriu-zis (sau Cristianu-Mare), cu altitudinea maximă de 1799 m, este o uriaşă cută anticlinală alcătuită din calcare de vârstă jurasică şi din conglomerate şi gresii cretacice. Aici au fost sculptate cheile Râşnovului care, deşi sunt de dimensiuni relativ reduse, impresionează vizitatorii prin sălbăticia lor. Versantul vestic (care domină Poiana Braşovului) este mai slab fragmentat şi are părţii de schi. Munţii Poiena Braşov corespund unui platou întins, larg ondulat, cu altitudinea de 900-1100 m, fiind dezvoltaţi pe conglomerate cretacice, calcare triasice de culoare cenuşiu-roşiatică şi calcare albe masive de vârstă jurasică. Calcarele predomină în cadrul culmilor din vest şi sud, unde este întâlnit un relief carstic format din lapiezuri, doline şi peşteri de dimensiuni reduse. Munţii Predealului alcătuiesc un culoar mai coborât, care se interpune între masivele Bucegi şi Postăvaru, fiind dezvoltaţi pe depozite de fliş marno-grezos, mai puţin rezistent la eroziune, şi pe conglomerate care apar în relief în culmile mai proeminente cu aspect de clăbucete.

Pedologie

În Munţii Postăvaru predomină solurile brune podzolice şi brune (sub 1000 m), solurile brune acide (între 1000 şi 1400 m) şi podzolurile (mai sus de 1400 m). Solurile de pe versanţii sculptaţi în calcare (dominant rendzine) au multe fragmente de rocă chiar de la suprafaţă. Solurile de pe versanţii formaţi din conglomerate sunt alcătuite din materiale mai fine, suprafaţa lor fiind relativ uniformă. Pe culmile netede şi pe platourile cu altitudine mai joasă se întâlnesc soluri cu permeabilitate redusă pe care apa bălteşte vreme îndelungată.

Hidrologie

Munţii Postăvaru sunt drenaţi de o reţea hidrografică densă în care cea mai mare parte a pârâielor aparţin bazinului hidrografic al Oltului (excepţie făcând valea Râşnoavei, care aparţine bazinului Prahovei). Pâraiele de pe latura estică sunt tributare Timişului, iar cele care se scurg spre vest se varsă în Ghimbăşel. Poiana Braşov este drenată de mănunchiul de afluenţi ai Văii Poienii, unde există şi un lac de baraj folosit pentru agrement. Cursurile superioare ale râurilor sunt intermitente cu caracter torenţial, prezentând în profil longitudinal numeroase cascade şi rupturi de pantă. În porţiunile în care străbat calcare sau grohotişuri, acestea se pierd în subteran şi reapar în aval sub forma unor izvoare puternice.

Aspecte climatologice

Poziţia geografică a Munţilor Postăvaru în cadrul Carpaţilor de Curbură, caracterizaţi printr-o mare diversitate a circulaţiei maselor de aer, imprimă trăsături distincte elementelor climatice. Culmea Postăvarului este caracterizată prin temperaturi medii anuale cuprinse între 0 şi 2 °C, iar la nivelul Munţilor Predealului se înregistrează temperaturi medii anuale de 4-6 C. Iarna se produc frecvente inversiuni de temperatură, în Depresiunea Braşov înregistrându-se temperaturi mai scăzute decât pe rama montană înconjurătoare, aceste inversiuni determinând persistenţa mai îndelungată a ceţii în depresiune. Cantităţile anuale de precipitaţii sunt cuprinse între 700 şi 1100 mm, primăvara şi începutul verii fiind perioadele cele mai ploioase. Cele mai puternice vânturi se înregistrează pe culme şi se manifestă cu precădere în lunile mai şi iunie.

Biocenoza

Vegetaţia

Covorul vegetal este caracterizat printr-o mare diversitate datorită etajării pe verticală şi varietăţii condiţiilor fizico-geografice. Pădurile continuă să ocupe o pondere importantă, deşi în unele sectoare locul lor a fost luat de pajişti secundare. Făgetele caracteristice etajului montan inferior ocupă suprafeţe relativ restrânse în nordul şi vestul Munţilor Postăvaru. În pătura ierboasă se găsesc numeroase plante cu flori precum brebeneii, viorelele, crucea voinicului, ciuboţica cucului, paştiţele şi florile de nu-mă-uita. Tot aici sunt prezente specii vegetale protejate de interes comunitar precum clopoţeii (specie prioritară pentru conservare), curechii de munte, un relict glaciar în Carpaţii Meridionali, şi orhideea papucul Doamnei, toate trei având o stare bună de conservare în sit şi făcând parte din habitatele de interes comunitar Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin şi Fâneţe montane. Cele mai întinse suprafeţe sunt ocupate de pădurile de amestec alcătuite din brad, molid şi fag. Pădurile de răşinoase (brad şi molid) sunt situate la altitudini de peste 900 m, uneori chiar mai jos, pe versanţii umbriţi. Brădetele urcă până spre 1200-1300 m, pătura lor ierboasă fiind formată din măcrişul iepurelui şi diferite specii de ferigi. Pădurile de amestec şi răşinoase sunt incluse în habitatele de interes comunitar Păduri dacice de fag *(Symphyto-Fagion)*, Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*, Păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum*, Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montană *(Vaccinio-Piceetea)* şi Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene, ultimul fiind un habitat prioritar pentru conservare. Toate aceste habitate se află într-o stare bună de conservare în sit. Tot în limita superioară a pădurii se întâlnesc exemplare de zâmbru, specie considerată relict glaciar. Pajiştile şi fâneţele de la poalele masivului au un aspect plăcut datorită marii diversităţi floristice. În componenţa lor predomină păiuşul roş şi ţăpoşica, dar se întâlnesc şi numeroase plante cu flori precum margaretele, clopoţeii, bulbucii de munte, genţianele şi brânduşele, acestea aparţinând la două habitate comunitare, Fâneţele montane şi Pajiştile calcifile alpine şi subalpine. Pe abruptele stâncoase din Postăvarul se găsesc numeroase specii de plante de stâncărie adaptate condiţiilor vitrege din partea superioară a masivului. Astfel, spre vârf sunt întâlnite smârdarul şi floarea de colţ, amândouă declarate Monumente ale Naturii în România. Cele două specii sunt încadrate în două habitate de interes comunitar, Grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin *(Thlaspietea rotundifolii)* şi Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase.

Fauna

Masivul Postăvarul adăposteşte o mare varietate faunistică însumând peste 200 de specii de vertebrate şi peste 300 de nevertebrate. Dintre mamifere putem menţiona veverţa roşiatică, veverţa cenuşie, pârşul comun, cerbul carpatin, mistreţul, căprioru, vulpea, jderul etc. De asemenea, sunt prezente cu efective aflate într-o stare bună de conservare şi cele trei carnivore mari de interes comunitar, lupul, râsul şi ursul. Păsările sunt reprezentate de un număr de peste 130 de specii, dintre care le menţionăm pe cele mai importante precum cocoşul de munte, ierunca, fâsa de pădure, ţicleanul, mugurarul, piţigoiul cu creastă, piţigoiul de brădet, piţigoiul cu coadă lungă, muscarul mic, alunarul, cinteza de pădure, auşelul cu cap galben, auşelul sprâncenat, acvila ţipătoare mică, acvila de munte, corbul, forfecuţa, brumărița alpină, mierla gulerată etc. Pe lângă cursurile repezi de apă se întâlnesc frecvent, folosind aceste habitate pentru cuibărire codobaturile de munte, mierlele de apă şi mai rar fluierarii de munte. Pe pereţii abrupţi se pot vedea fluturaşii

de stâncă. Reprezentanţii amfibienilor şi reptilelor se regăsesc într-un număr de peste 30 de specii dintre care le menţionăm pe cele de interes comunitar şi anume: buhaiul de baltă cu burtă galbenă, tritonul cu creastă şi tritonul carpatin, specie endemică pentru Carpaţi. Pe lângă acestea se întâlnesc frecvent în păduri broasca roşie de munte şi salamandra. Dintre speciile de reptile, importante ca reprezentativitate sunt vipera comună, şopârla de ziduri, şopârla de munte, năpârca şi guşterul verde. Peştii sunt reprezentaţi de trei specii comune şi anume păstrăvul, cleanul şi mreana, ce se găsesc în număr destul de mare în toate cursurile apelor curgătoare repezi. Nevertebratele se găsesc într-un număr foarte ridicat în pajiştile şi fâneţele din Masivul Postăvaru. Dintre acestea menţionăm speciile de interes comunitar croitorul de fag, o specie de coleopter roşu dependentă de lemnul mort din pădure şi cosaşul transilvănean, endemic pentru lanţul carpatic. Pe lângă aceste specii mai menţionăm, fiind importante pentru fauna Masivului Postăvaru, fluturele apolonul negru, rădaşca, cărăbuşul de mai, carabii etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Fiind vorba de o zonă dezvoltată economic, există locuri de muncă în industrie (chimică, constructoare de maşini şi de prelucrare a metalelor), construcţii, transporturi, finanţe, bănci, asigurări, cercetare şi proiectare, informatică, comerţ, prestări servicii şi agroturism. În agricultură este importantă creşterea animalelor (bovine, porcine, ovine, caprine, păsări) şi cultivarea plantelor (grâu, orz, orzoaică, sfeclă de zahăr şi cartofi). Din cele mai vechi timpuri se menţin exploatarea forestieră şi prelucrarea lemnului. Localităţile din vecinătatea sitului (Braşov, Săcele, Râşnov şi Predeal) dispun de reţele de apă potabilă, canalizare şi încălzire centralizată, o parte din locuinţe suplimentând sistemul de încălzire prin folosirea gazelor naturale, a lemnelor sau panourilor solare.

În zona limitrofă sitului au fost identificate vestigii din epoca pietrei, neolitic, epoca bronzului şi a fierului. Siturile arheologice, ansamblul fortificaţiilor dacice şi medievale, bastioanele şi turnurile de apărare, muzeele etnografice şi istorice, bisericile şi mănăstirile binecunoscute, toate întreţin memoria locurilor. Aproape de Braşov, la contactul dintre munte şi şes, există un grup de sate a căror întemeiere se leagă de legenda Ţării Bârsei, ţinut fondat de cavalerii Ordinului Teuton. Cetatea Râşnovului, în trecut adăpost în caz de război, este restaurată şi inclusă în circuitul turistic. Întreaga zonă este multiculturală, tradiţiile românilor, maghiarilor (ceangăi) şi saşilor împletindu-se armonios şi regăsindu-se în obiceiuri străvechi ca „Festivalul Feciorilor", sărbătoare de schimb de produse şi de cunoaştere a tinerilor în vederea căsătoriei. De Sf. Mihail se pot admira portul, meşteşugurile şi tradiţiile ceangăilor din Săcele. De lăsarea secului, săcelenii prepară celebrele plăcinte cu brânză sărată. „Festivalul Meşteşugurilor" din Predeal şi Săcele reînvie meseriile breslelor de odinioară, meşterii populari expunându-şi creaţiile precum obiecte de ceramică, sculpturi, covoare, îmbrăcăminte populară şi obiecte de artizanat. O tradiţie veche de peste 250 de ani, „Dansul Căluşarilor", practicat pe vremuri când flăcăii plecau la luptă, se menţine şi azi la Râşnov, participanţii fiind costumaţi în costume moştenite de la părinţi.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Impactul negativ asupra sitului este dat de urbanizarea continuă, turismul intens, păşunat şi managementul forestier general prin care se distrug specii şi habitate.

ADMINISTRAREA SITULUI

În general există o dotare bună pentru administrarea sitului şi facilităţi pentru vizitarea acestuia. Astfel, sunt instalate peste 50 de panouri de avertizare/atenţionare la începutul şi sfârşitul traseelor turistice din Masivul Postăvarul şi sunt înfiinţate multe puncte de informare dotate cu panouri de orientare (hărţi). Există o clădire administrativă şi o staţiune ştiinţifică în Braşov, amenajări (ascunzători) pentru observarea faunei sălbatice din masiv, puncte de intrare, marcaje turistice sau indicatoare pentru fiecare drum forestier sau local. Există de asemenea poteci/drumuri pentru vizitare, multe trasee turistice şi trei trasee rutiere marcate corespunzător spre cabanele şi refugiile montane. Se semnalează peste 20 de locuri de campare şi peste 100 de case de vacanţă, vile, pensiuni agroturistice dotate cu vetre de foc şi staţii de transfer al deşeurilor, toate aflate la marginea sitului sau în imediata vecinătate a acestuia. Nu există şi sunt necesare un centru de vizitare/informare, trasee tematice şi bariere pentru limitarea accesului motorizat în anumite zone protejate.

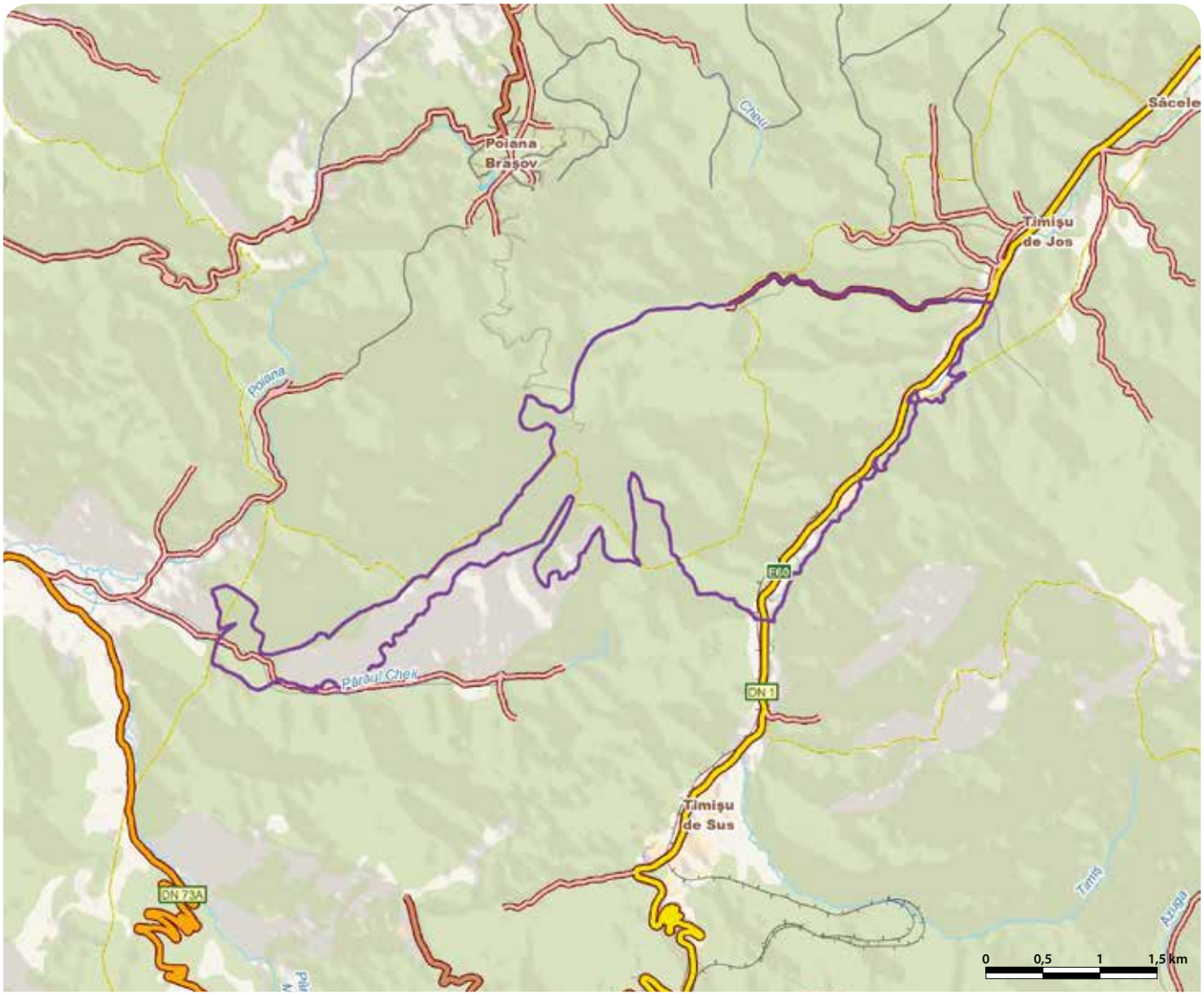

PUTNA - VRANCEA - RO SCI 0208

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vrancea: Negrileşti, Nistoreşti, Păulești, Soveja, Tulnici.
Judeţul Buzău: Gura Teghii.
Judeţul Covasna: Breţcu, Covasna, Ghelinţa, Ojdula, Zăbala.
Judeţul Bacău: Mănăstirea Cașin.

Suprafaţa: 38.213 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 54' 54"; Long. E 26° 31' 9"
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1786 max., 442 min., 1047 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl este traversat de două drumuri naţionale, DN2D (Focşani-Târgu Secuiesc) şi DN2L (Lepşa-Soveja), accesul în sit făcându-se direct din ele sau de pe drumuri forestiere.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

4070* - Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **3220** - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **3230** - Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **6150** - Pajişti boreale şi alpine pe substrat silicios; **6230*** - Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **8110** - Grohotişuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* şi *Galeopsietalia ladani*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **4030** - Tufărişuri uscate europene; **3240** - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** Liliac comun (*Myotis myotis*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • *Lup (*Canis lupus*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** *Vertigo genesii* • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Vertigo angustior*. **Peşti:** Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanţa sitului este dată de habitatele forestiere compacte care ocupă aproximativ 80% din suprafaţă şi de speciile de floră şi faună endemice şi de interes comunitar. Dintre acestea se remarcă cele trei specii de carnivore mari (lup, râs şi urs), care sunt prezente aici cu populaţii aflate într-o stare bună de conservare şi pentru care situl reprezintă una dintre cele mai importante zone nucleu la nivel european. Este de menţionat prezenţa aici a 15 tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care trei sunt prioritare pentru conservare. Situl se suprapune peste Parcul Natural Putna Vrancea şi include patru rezervaţii naturale.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl, ca parte a Munţilor Vrancei, reprezintă din punct de vedere geologic rezultatul orogenezei alpine. Ca parte integrantă a Carpaţilor Orientali, arealul sitului aparţine unităţii de fliş cu subunităţile sale. În baza cuverturii sedimentare apar straturile mai vechi care aparţin flişului cretacic, în timp ce în partea superioară se remarcă formaţiunile mai tinere ale flişului paleogen.

Pedologie

Cele mai răspândite soluri sunt cele din clasa brune-acide. Materialul parental pe care s-au format solurile brun-acide provine din alterarea rocilor ce intră în constituţia litologică a zonei carpatice (fliş-şistos-grezos, fliş-grezos, fliş-grezos-calcaros, gresii etc.). Cu caracter insular, la cele mai mari altitudini apar soluri brun-acide de pajişti cu podzoluri, iar pe alocuri se întâlnesc soluri brun-acide umbrice. Clasa spodosolurilor (care include soluri brune feriluviale şi podzoluri) este întâlnită cu caracter dominant la înălţimi de peste 1400 m, ele ocupând suprafeţe întinse în zonele cu înclinare slabă din masivele Lăcăuţi-Goru şi Zboina, pe alocuri în asociaţie cu podzoluri şi litosoluri.

Hidrologie

Bazinul hidrografic cel mai important, cel al râului Putna, are o suprafaţă totală de peste 2.700 km^2 din care 31% aparţine sectorului montan care drenează aproape în exclusivitate flancul răsăritean al Munţilor Vrancei. La alcătuirea bazinului hidrografic participă şi râul Zăbala (unit cu Năruja), precum şi totalitatea pâraielor montane. Afluenţii cei mai importanţi ai râului Putna sunt Tişiţa şi Coza.

Aspecte climatologice

Caracteristicile dominante ale climei sitului sunt determinate de poziţia geografică în cuprinsul arcului carpatic şi de etajarea reliefului, suferind mai mult influenţa penetrării la latitudini mai joase a maselor de aer din nordul Europei. Ele sunt subordonate climei temperat-continentale, cu remarcabile oscilaţii sezoniere. Temperaturile medii lunare scad odată cu creşterea altitudinii. Mediile lunii celei mai calde (iulie) oscilează între 14 şi 16 °C la periferia munţilor şi 10 °C la altitudini mai mari de 1500 m. În luna ianuarie, temperaturile medii coboară de la –2 °C până la mai puţin de –6 °C pe culmile cele mai înalte. În general se constată o creştere a numărului de zile cu îngheţ de la est către vest. Primul îngheţ se produce la început de septembrie, iar ultimul la începutul lui iunie. Precipitaţiile variază între 600 şi 800 mm/an. În zonele înalte predomină circulaţia dinspre NV şi vest, cu frecvenţe aproximativ egale. O particularitate importantă a regimului eolian din bazinul montan Putna o constituie prezenţa vântului local de tip foehn, fapt care conferă un caracter mai blând iernilor.

Biocenoza

Vegetaţia

În sit s-a constatat prezenţa a 636 de specii de plante vasculare, care sunt grupate în asociaţii structurate pe verticală în mai multe etaje de vegetaţie. Etajul nemoral este caracterizat mai ales prin păduri de foioase şi amestec şi se situează pe verticală până la linia ce le desparte de molidişurile pure în masive neîntrerupte (situată la aproximativ 1400 m). Sunt prezente două subetaje. Subetajul nemoral al pădurilor de fag se ridică până la 1200-1300 m, în funcţie de expunerea versanţilor. În aceste areale, făgetele ocupă toate formele de relief cu excepţia firului văilor. În acest subetaj pot coborî şi molidişurile sau pădurile de amestec, aceste situaţii întâlnindu-se în zonele cu frecvente inversiuni termice (în depresiunea Greşu-Lepşa sau pe văile adânci). Vegetaţia lemnoasă este formată din fag ca specie dominantă, precum şi din gorun, carpen, paltin de munte, jugastru, frasin, ulm, mesteacăn etc. În stratul arbustiv întâlnim lemnul râios, alunul, cornul, sângerul şi murul, iar în cel ierbaceu vegetează specii ca viorelele, brebeneii, ceapa ciorii, ghioceii, firuţa de pădure, păiuşul, golomăţul, mălaiul cucului şi diverse rogozuri. Cel mai semnificativ grup de plante este reprezentat de aşa-numita floră de mull (numită uneori şi floră nemorală), care permite dezvoltarea unor grupări de plante specifice solurilor neutre ca vinariţa, oiţele, păştiţa, colţişorul, cucuta de pădure etc. Plantele căţărătoare sunt reprezentate prin iederă şi curpen de pădure. Subetajul nemoral al pădurilor de amestec este o grupare vegetală prin care se face trecerea de la pădurile de foioase la pădurile de conifere. Limita inferioară a acestui subetaj este situată la o altitudine de aproximativ 1200 m, iar limita superioară ajunge la 1400-1500 m. Dintre arbori, cele trei specii principale fagul, bradul şi molidul intră în alcătuirea tuturor pădurilor. Alături de ele se pot găsi paltinul şi ulmul de munte, scorușul, frasinul şi chiar teiul pucios. În bazinul montan al râului Putna, o densitate mare în cadrul pădurilor de amestec o prezintă mesteacănul. Mestecănişurile au rol de formaţii pioniere pe stâncării, grohotişuri sau versanţi abrupţi cu rocă la suprafaţă dar şi pe soluri brune, invadând parchetele exploatate la ras. Pinul silvestru ocupă areale compacte de dimensiuni variate sau poate fi găsit în amestec cu alte specii. Zona ocupată de pădurile de amestec coincide în sit şi cu arealul tisei. Astăzi, pâlcuri de tisă se mai găsesc la obârşia pârâului Lepşa şi restrâns în bazinul pârâului Tişiţa. Frecvent întâlnit în lungul cursurilor de apă şi pe alunecări recente de teren este aninul alb, care ocupă suprafeţe mici, în condiţii staţionare diferite ca prundişuri, soluri brune de luncă pe aluviuni recente etc. Stratul muscinal şi ierbaceu este bine dezvoltat, dar poate lipsi în pădurile foarte umbroase. Etajul boreal (al molidişurilor) cuprinde fâşia altitudinală situată imediat sub etajul subalpin (1750 m), având limita inferioară la 1400-1500 m. Elementul dominant al etajului îl constituie molidul, destul de rar întâlnindu-se scorușul, paltinul şi aninul alb. Arbuştii sunt reprezentaţi prin coacăz de munte, iar dintre subarbuşti amintim afinul. Plantele ierboase mai des întâlnite sunt măcrişul iepuresc, degetăruţul, perişorul şi ferigile. Etajul subalpin cuprinde vegetaţia culmilor alpine între limita inferioară a etajului alpin şi limita superioară a pădurii încheiate de molid. Limita superioară a pădurii de molid coincide cu arealele unde exemplarele de molid au o înălţime de minim opt m, iar consistenţa pădurii este de minim 0,6. Nu este considerată limită superioară naturală a etajului boreal limita de astăzi a pădurii de conifere, care a fost coborâtă antropic prin defrişări. Astfel, în situl Putna-Vrancea etajul subalpin este întâlnit doar în vârful masivului Goru şi în vârful masivului Lăcăuţi, unde exemplarele de molid prezintă caractere de nanism. Principalele elemente caracteristice etajului sunt tufişurile de jneapăn, ienupăr pitic, anin de munte, smârdar, afin şi merişor. Elementele componente ale pajiştilor sunt pârușca, iarba vântului şi firuţa. O vegetaţie aparte este şi cea a pajiştilor xerofile, termofile, situate pe coaste abrupte dar însorite, în special pe poliţe sau brâne. Din punct de vedere conservativ amintim speciile protejate în spaţiul european papucul Doamnei, clopoţeii şi iarba gâtului, precum şi prezenţa în zonă a numeroase specii endemice.

Fauna

Fauna sitului este una tipică arealului montan cu păduri nemorale și boreale, pajiști montane, tufărișuri subalpine și zone ruderalizate. Astfel, majoritatea celor 184 de specii de vertebrate identificate sunt protejate de unul sau mai multe acte legislative. Nu mai puțin de 10 specii de vertebrate, altele decât păsările, sunt sub protecție strictă. Din cele circa 110 specii de păsări menționate în acest areal, 75 sunt strict protejate. Cele mai relevante specii faunistice sunt carnivorele mari (ursul, lupul și râsul) și vidra, acestea având în sit populații nucleu foarte importante la nivel european aflându-se totodată într-o stare bună de conservare. În afara acestor specii de talie relativ mare, deosebit de importante sunt o serie de mamifere de talie mică și mijlocie, multe dintre ele greu de observat și studiat din cauza vieții în general nocturne, așa cum sunt șoarecele scurmător, șoarecele de câmp, șoarecele de pământ, șoarecele gulerat, șoarecele dungat, șoarecele de pădure, pârșul de alun, veverița, chițcanii etc. În pădurile de conifere sunt frecvente păsări ca mierla gulerată, forfecuța, alunarul, pițigoiul de munte, pântărușul, ciocănitoarea cu trei degete, ierunca, cocoșul de munte, pițigoiul moțat, pițigoi de brădet, huhurezul mare etc. În cele de foioase, în poieni și pășuni, sunt prezente specii ca porumbelul gulerat, corbul, ciocănitoarea neagră, sturzul de vâsc, mugurarul, cinteza etc. Pe lângă cursurile de apă se întâlnesc mierla de apă, codobatura de munte și fluierarul de munte. Păsările răpitoare sunt reprezentate de următoarele specii protejate prin legislație națională și internațională: acvila țipătoare mică, acvila de munte, șorecarul comun, vinderelul roșu, uliul păsărar etc. Munții Vrancei au un grad ridicat de conectivitate în ceea ce privește habitatele propice amfibienilor și reptilelor. În aceste condiții, herpetofauna este cea caracteristică etajului montan, fiind prezente atât specii întâlnite la altitudini mai mari (triton alpin, șopârlă de ziduri), cât mai ales specii care au o distribuție largă atât în zone joase cât și la munte (buhaiul de baltă cu burta galbenă, salamandra, broasca râioasă brună, broasca roșie de munte etc.). Dintre reptile amintim vipera comună, șopârla de munte, năpârca și șarpele de alun. Apele din sit adăpostesc populații semnificative de zglăvoacă, petroc, triton cu creastă și triton carpatic (specii protejate). Situl prezintă o importanță deosebită și pentru nevertebrate, aici având habitatul optim mai multe specii protejate la nivel european precum cosașul transilvănean, croitorul de fag și două specii de melci terestri.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii din sit sunt angrenați în activități precum creșterea animalelor, agricultura, comerțul cu produse din gospodăria proprie, exploatarea și prelucrarea lemnului sau dezvoltă preocupări legate de oferirea de servicii în agroturism. Localitățile nu beneficiază de alimentare cu apă, o parte din locuințe având surse proprii, reprezentate de fântâni. Canalizare există doar pentru aproximativ jumătate din locuințele satului Lepșa. Încălzirea caselor se face cu lemne.

Casele tradiționale prezente în toate localitățile arată o conservare bună a elementelor de arhitectură tradițională, fiind prezente și frecvente construcțiile cu acoperiș din șindrilă și prispă caracteristică în fața casei, numită târnaț. La sărbătorile tradiționale organizate cu prilejul sărbătorilor religioase și al zilelor satului, se poartă cu mândrie portul popular de către toți membrii comunităților locale, care respectă și astăzi obiceiurile legate în special de creșterea animalelor în sistem tradițional. Astfel, la sfârșitul lunii mai, ciobanii și turmele primesc și acum binecuvântarea satului pentru a porni în transhumanță. Chiar dacă a suferit modificări în timp, obiceiul se practică cu sfințenie și marchează începutul anului pastoral.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Abandonarea practicii de cosire a fânețelor, dar și suprapășunarea anumitor zone din sit conduc la degradarea habitatelor prin schimbarea compoziției floristice.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există în prezent spații pentru administrație, însă sunt inadecvate și insuficiente, fiind necesară o clădire amenajată în acest scop, alături de puncte de informare, centre de vizitare/informare și stațiuni științifice pentru cercetare. De asemenea, există amplasate în teren panouri de avertizare/atenționare, de informare și pentru orientare, puncte de intrare, poteci pentru vizitare, trasee turistice și tematice și locuri de campare, toate acestea fiind însă insuficiente și necesitând suplimentarea. Nu există și sunt necesare amenajări pentru observare, supraveghere, bariere și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

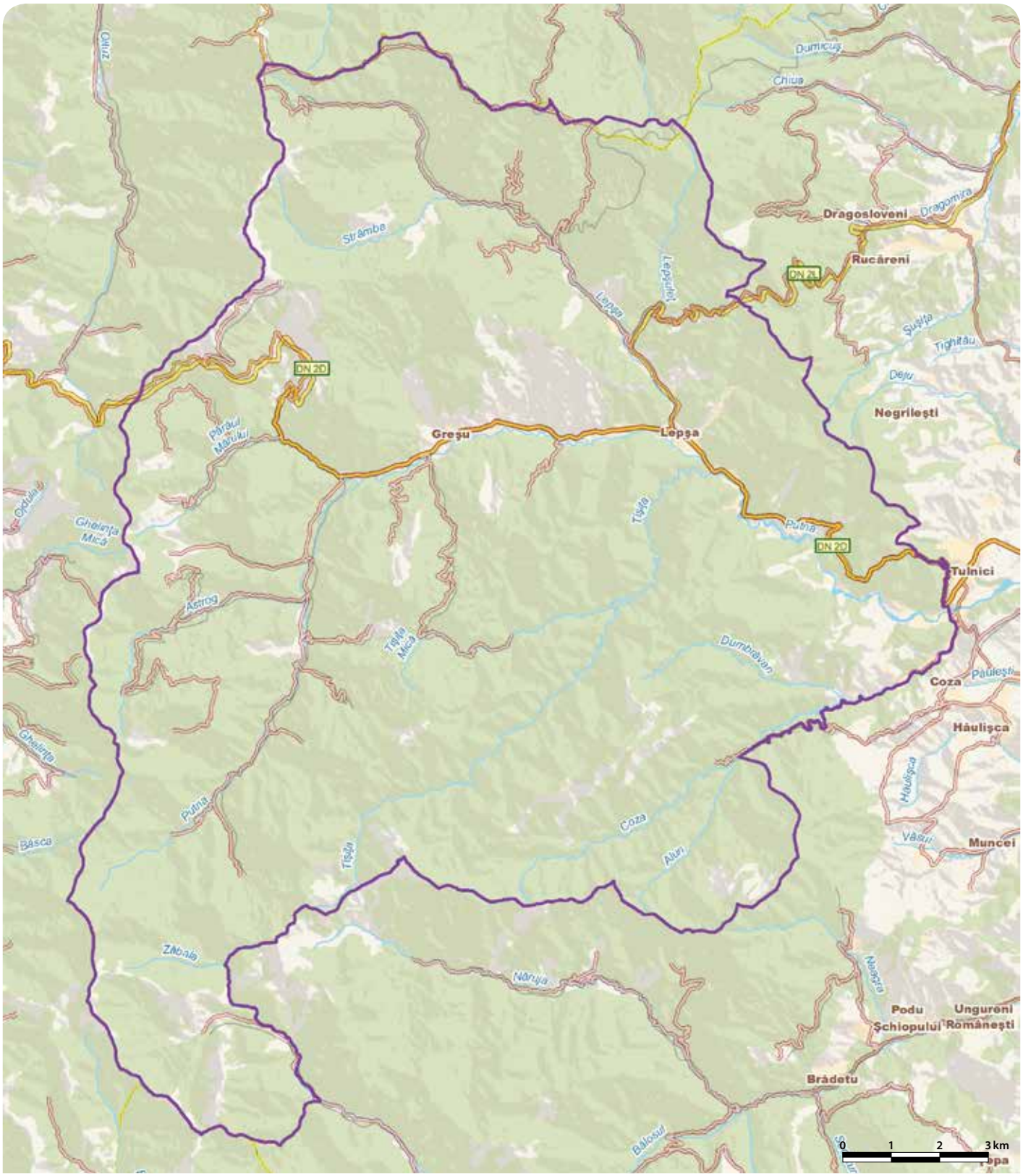

RACÂȘ-HIDA - RO SCI 0209

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Sălaj: Bălan, Hida.

Suprafața: 239 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 6' 25"; Long. E 23° 14' 34"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Dealurile Crișanei
Altitudinea: 375 max., 249 min., 309 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL DF DA
Accesul se face din DN1G (Huedin-Tihău) care trece prin Comuna Hida, satul Racâș, de unde un drum local de pământ ajunge până la sit, sau din DN1F (Carei-Cluj-Napoca) și respectiv DJ108A (Ardusat-Românași) care trece prin localitatea Românași, de unde pe drumuri agricole se poate ajunge la sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91Y0 - Păduri dacice de stejar și carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl cuprinde păduri dacice de stejar și carpen cu vineţică (sorâ-cu-frate), un habitat de interes comunitar extrem de rar. Situl mai conservă și alte specii rare sau endemice, precum și un amfibian de interes comunitar. Porțiuni largi din sit sunt acoperite primăvara de asociații vegetale cu narcise, de mare valoare științifică și peisagistică.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Straturile geologice sunt alcătuite din roci sedimentare, necutate și moi, argile, nisipuri argiloase, marne și gresii ușor consolidate. Din punct de vedere geomorfologic, situl face parte din depresiunea Almașului, relieful având aspect de podiș deluros cu altitudini variabile. Se remarcă mulțimea proceselor geomorfologice actuale, cu o mare valoare peisagistică, precum alunecări de teren de suprafață și eroziune torențială cauzate de pantele pe care terenul de la suprafață alunecă gravitațional, fenomen favorizat de existența în substrat a rocilor moi argilo-marnoase și a excesului de umiditate.

Pedologie

Solurile cel mai des întâlnite sunt luvosoluri, preluvosoluri, aluvisoluri, erodosoluri și faeoziom. Din cauza faptului că solurile din zonă au fertilitate scăzută, cea mai mare parte a terenurilor din împrejurime sunt folosite ca pășune.

Hidrologie

Zona este integrată în bazinul hidrografic al Văii Almașului, afluent al Someșului, care adună apele din depresiune. Aceasta se află pe cumpăna de ape dintre valea Agrijului și valea Almașului. Descărcarea apelor pluviale se face natural în pârâul Băicuța, iar apoi în pârâul Almaș. În zonele denivelate descendent față de terenul în pantă al zonei, în perioadele cu ploi abundente se formează bălțiri de ape la suprafață.

Aspecte climatologice

Din punct de vedere climatic, zona are o climă temperat-continentală cu influențe ușor temperat-oceanice, temperaturile medii anuale fiind între 7,2 și 8,5 °C, cu ierni ce oscilează de la un an la altul între ierni foarte geroase și ierni blânde. Cantitățile de precipitații medii multianuale se înscriu în jurul valorilor de 500-700 mm, iar vânturile au direcția dominantă dinspre SV și SE.

Biocenoza

Vegetația

Jumătate din suprafața sitului este ocupată de pășune, restul fiind zone împădurite și în curs de împădurire. Sub aspect floristic, pajiștile pot fi încadrate în categoria pajiștilor calcaroase și a pajiștilor edificate de păiuș stepic, în care apar specii precum pirul crestat, colilia, bărboasa, mărgica, timoftica, lucerna galbenă, coșacii, coroniștea, coada șoricelului, buruiana de studiniță, pelinul, firuța, lucerna, albăstrița, părăsita găinilor, bărbișoara, sclipeții, papanașii și garofița. Acestea sunt în general degradate din cauza pășunatului excesiv la care se adaugă impactul generat de folosirea mai multor drumuri de acces, eroziune și lucrări de drenare. Porțiuni largi din sit sunt acoperite primăvara cu asociații de narcise. Populațiile acestei specii vegetează luxuriant, ajungând la o densitate de până la 70 exemplare/m^2 în poienile care se află între pădurile mezofile de stejar și pârâul Jenau. Aceste pădurile mezo-higrofile joacă un rol primordial în conservarea narciselor din zonă, contribuind la menținerea unui grad ridicat de umiditate a solului și aerului în tot cursul perioadei de vegetație. Deoarece pe anumite suprafețe s-a renunțat la pășunat, pajiștile au început să redevină împădurite. Stratul arbustiv instalat este format din specii de păducel, porumbar, alun, măceș, sânger, lemn câinesc. În zonele împădurite sunt prezente frecvent liane ca iedera și curpenul. Stratul ierburilor include specii precum golomățul, lăcrămioara, toporașii, viorelele, sânișoara, colțișorul, merișorul, breiul, mărgica, năprazniсa, pochivnicul, rocoțeaua, vineţica, sulimanul, obsiga, aliorul, pupezele și orăștica.

Fauna

Bălțile din terenurile mai joase au un rol important pentru populațiile de amfibieni, dintre care remarcăm buhaiul de baltă cu burta galbenă, specie de interes comunitar. Alături de acesta, herpetofauna mai este reprezentată de năpârcă, șarpele de casă, șopârla de câmp, brotăcelul, broasca roșie de pădure, broasca râioasă verde și broasca râioasă brună. În pădurile sitului cuibăresc păsări răpitoare ca uliul găinilor, uliul păsărar, șorecarul comun și viesparul. Pădurile și tufărișurile oferă de asemenea, condiții bune de cuibărit pentru un număr mare de păsări precum privighetoarea, măcăleandrul, ochiul boului, silvia mică și silvia comună, presura galbenă, țicleanul, cojoaica, pițigoiul mare, cel albastru și cel cu coadă lungă, cinteza de pădure, mierla, graurele, sturzul cântător, cocoșarul, sticletele, pitulicea verde mică și pitulicea sfârâitoare, gaița, ciocănitoarea pestriță mare și cea de stejar, ciuful de pădure, cucul, brumărița de pădure. Mamiferele care se întâlnesc în sit sunt mistrețul, căprioarul, viezurele, vulpea, cârtița, chițcanii, șoarecii.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii au preocupări legate de agricultură (cultivarea pământului și creșterea animalelor) și prestări de servicii, o mare parte din forța de muncă fiind dirijată spre sectoarele industriale ale municipiului Zalău, care se află în apropiere. Potențialul turistic al zonei a început să fie utilizat de localnici care dezvoltă activități de agroturism. În centrele de comună și satele mai mari sunt definitivate sistemul de alimentare cu apă potabilă și cel de canalizare, iar în celelalte localități sunt în curs de realizare. Locuințele sunt încălzite în sistem individual, cu lemne.

Castrele romane găsite dovedesc importanța poziției geostrategice a zonei în apărarea trecătorii de peste Meseș. Rolul de apărare a continuat și în evul mediu, aici fiind vama, la început doar pentru sare, apoi pentru toate mărfurile transportate peste Meseș. Numeroasele biserici de lemn din satele învecinate, monumentele istorice și de arhitectură, alături de obiceiurile și tradițiile locuitorilor, sunt obiective turistice de mare valoare. Dintre toate se remarcă Biserica de lemn din Racâș (secolul al XVI-lea), care are o structură complexă, deosebită de ceea ce se cunoaște în Sălaj, amintind de cele mai vechi biserici de lemn din Maramureș cu două poale. Conform unor cercetări, butea bisericii a fost ridicată în jurul anului 1558.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Drenarea solului poate conduce la distrugerea habitatelor umede și la scăderea umidității solului sub nivelul optim pentru habitatele de interes comunitar din sit.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de panouri de informare și panouri pentru orientare în teren, precum și de poteci/drumuri pentru vizitare. Acestea nu sunt suficiente, fiind necesară suplimentarea lor, precum și dotarea cu puncte de informare, panouri de avertizare/atenționare, bariere care să oprească circulația cu vehicule și amenajarea de trasee turistice și tematice.

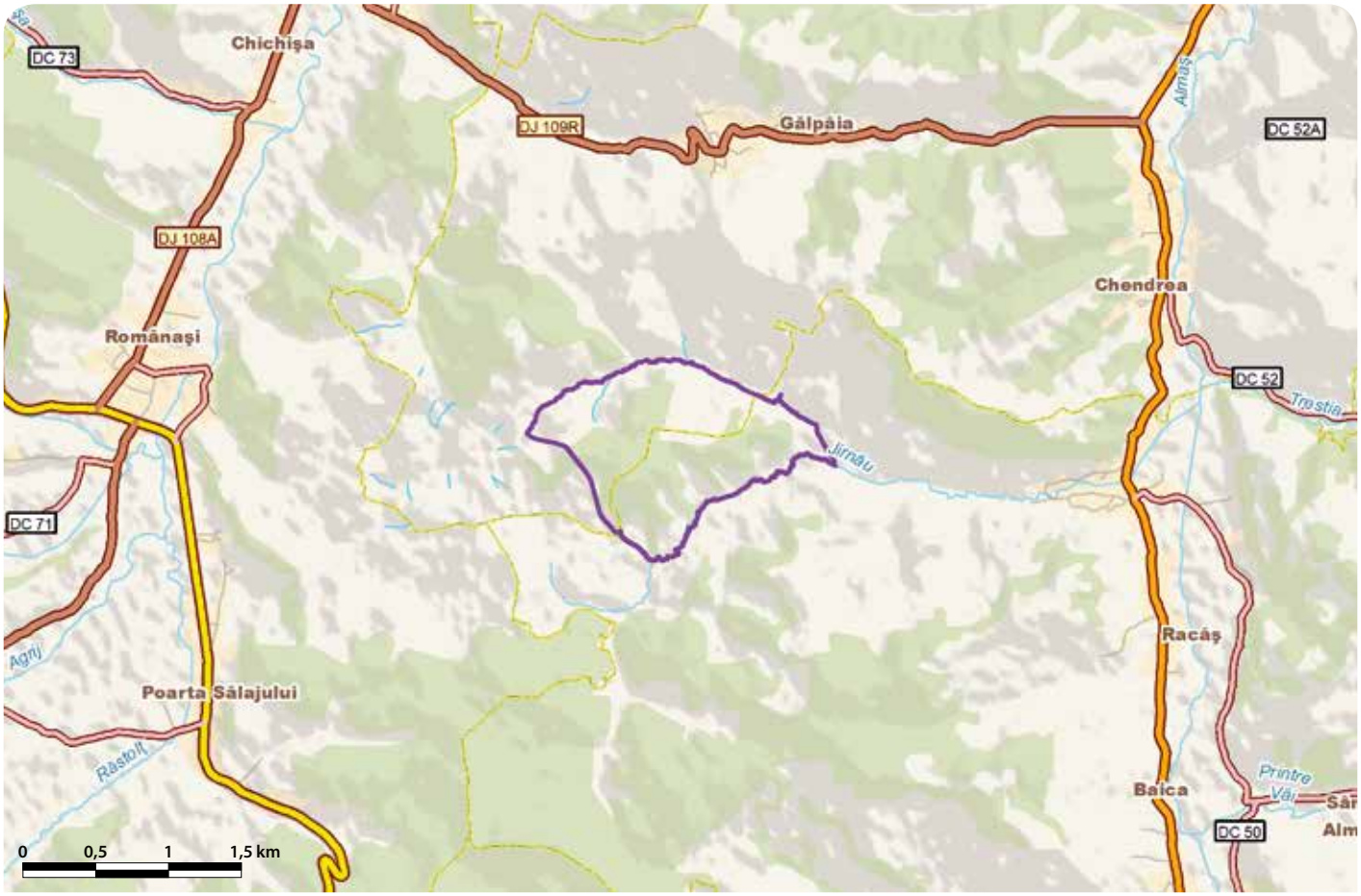

RÂPA LECHINŢA - RO SCI 0210

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Mureş: Cuci, Iernut.

Suprafaţa: 283 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 28' 13"; Long. E 24° 14' 20"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podişul Transilvaniei
Altitudinea: 485 max., 272 min., 323 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe DN15 (Luduş-Târgu Mureş), cu continuare pe DJ152A (Iernut-Lechinţa). Din Lechinţa se poate continua pe drumul local spre Dătăşeni (care atinge situl în nord).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6240* - Pajişti stepice subpanonice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*). **Nevertebrate:** *Cucullia mixta*. **Peşti:** Avat (*Aspius aspius*) • Porcuşor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat pentru protecţia habitatului prioritar Pajişti stepice subpanonice, aflat aici într-o stare bună de conservare. Acesta favorizează condiţii optime de viaţă pentru câteva specii de fluturi endemici, precum fluturele buhă cuculia, o specie de interes comunitar care este bine reprezentată aici ca număr de indivizi. Prezenţa unui curs mare de apă în cadrul sitului determină existenţa speciilor de peşti, dintre care unele protejate precum avatul, porcuşor de nisip, petrocul şi boarţa, dar şi a ţestoasei de apă şi a buhaiului de baltă cu burta roşie.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află pe malul estic al râului Mureş în apropierea localităţii Lechinţa. Relieful se caracterizează printr-un complex de dealuri cu altitudini cuprinse între 450 şi 550 m, despărţite de văile pâraielor Lechinţa şi Dipşa, realizându-se astfel două suprafeţe de nivelare, nivelul de sub 300-350 m, reprezentat de interfluvii dispuse perpendicular pe axa văilor principale şi nivelul de 400-500 m, care este cel mai bine evidenţiat prin interfluviile înguste, de regulă asimetrice, ce străjuiesc cursurile Lechinţei şi Dipşei.

Pedologie

În cadrul sitului predomină depozitele sedimentare de nisipuri, marne şi argile. Nisipurile conţin uneori intercalaţii de gresii şi marne.

Hidrologie

Cursul principal de apă din sit este reprezint de râul Mureş, în sectorul său dintre Iernut şi Dătăşeni alături de de afluentul acestuia, râul Lechinţa.

Aspecte climatologice

Din punct de vedere climatic situl se găseşte într-un sector cu climă continental-temperată moderată, cu influenţe preponderent din partea vestică, ceea ce face ca amplitudinile termice diurne şi anuale să fie mai scăzute decât în estul ţării la aceeaşi altitudine. Iarna există o circulaţie a maselor de aer polar-maritim sau polar-arctic, determinând precipitaţii uneori destul de abundente. În timpul verii se resimt influenţele maselor de aer temperat-maritim din sud-vestul Europei, temperatura ajungând până la 39 °C. Ceaţa şi bruma sunt caracteristice acestei zone, iar vânturile sunt mai frecvente în timpul verii şi al primăverii.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia sitului este reprezentată printr-un mozaic de habitate specifice luncii râului Mureş. În partea estică a sitului este prezentă o zonă împădurită, precum şi pajişti pe coasta de deal. Caracteristic zonei este habitatul prioritar pentru conservare la nivel european de pajişti stepice subpanonice cu colilie şi păiuş stepic, format pe soluri scheletice şi slab sărăturoase. Alte specii de plante caracteristice structurii acestui habitat sunt negara, bărboasa, mărgica, lucerna galbenă, coşacii, firuţa, pelinul alb sau mic etc., toate aceste plante formând structura etajului superior înalt de 40-45 cm. Speciile scunde cum sunt lucerna, părăsita găinilor, bărbişoara, sclipeţi, trifoiul etc. constituie etajul inferior al acestor pajişti.

Fauna

Dintre speciile de nevertebrate mai deosebite din cadrul sitului se remarcă mai mulţi taxoni endemici pentru spaţiul panonic sau pentru Transilvania. Dintre aceştia amintim fluturele buhă cuculia, un endemit panonic dependent de pajiştile sitului. Starea de conservare a speciei este considerată în prezent bună. În apele râului care traversează situl sunt prezente specii de peşti de interes comunitar precum avatul, porcuşorul de nisip, petrocul şi boarţa. Dintre acestea numai ultima are o stare bună de conservare în sit, populaţiile celorlalte având o stare de conservare medie. De asemenea, în cadrul sitului se remarcă prezenţa speciilor protejate de amfibieni ca ţestoasa de apă şi buhaiul de baltă cu burta roşie, ambele cu o stare bună de conservare. Păsările din sit sunt reprezentate de ciocârlie, ciocârlan, pescăraş albastru, lăstun de mal, prigoare, presură sură, codobatură galbenă şi cea albă, mărăcinar negru, pietrar sur, pupăză, graur, iar dintre răpitoare amintim şorecarul comun şi vânturelul roşu. Dintre mamifere se pot observa cel mai frecvent vulpea, iepurele de câmp, căprioru, viezurele, ariciul şi mistreţul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Locuitorii au ocupaţii în principal din domeniile agricultură, creşterea animalelor, producţie de mobilier şi mase plastice, industrie energetică şi alimentară, piscicultură şi extracţie de gaze naturale. Oraşul dispune de alimentare cu apă potabilă şi de canalizare centralizate, acestea lipsind din sate. În toate aceste localităţi încălzirea locuinţelor se face în sistem individual, cu lemne şi gaze naturale.
În vecinătatea sitului au fost identificate mai multe situri arheologice cu vestigii ceramice din epoca neolitică, epoca bronzului şi din perioada geto-dacică, iar pe locul actualului oraş Iernut au fost descoperite dovezi ale existenţei în trecut a unei colonii romane. Din secolele XV-XVIII au rămas şi acum funcţionale multe biserici de lemn cu turnuri-clopotniţe, declarate Monumente arhitecturale, şi Castelul Kornis-Rakoczy-Bethlen din oraşul Iernut construit în stil renascentist în anul 1545. Zona atrage mulţi turişti care apreciază tradiţiile şi folclorul local, cum ar fi „Fărşangul", o tradiţie populară maghiară, Măsuratul oilor primăvara la prima mulgere, Colindul de Crăciun.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Suprapăşunatul contribuie la amplificarea fenomenelor de eroziune deosebit de pronunţate în această zonă.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare pentru administrare şi vizitare o clădire administrativă şi puncte de informare, panouri de avertizare/atenţionare şi panouri de informare, puncte de intrare, trasee tematice şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

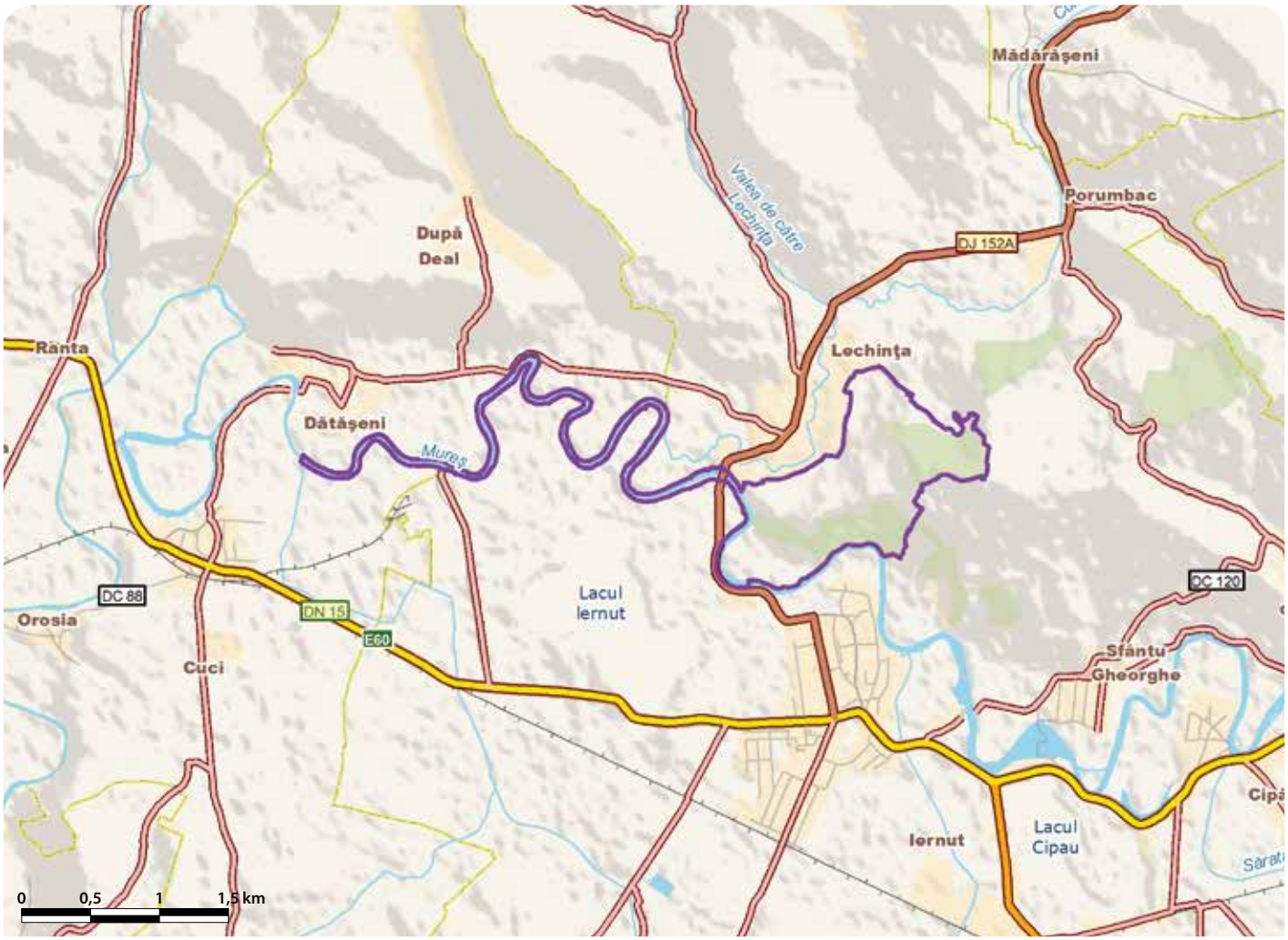

PODIȘUL SECAȘELOR - RO SCI 0211

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Alba: Alba Iulia, Berghin, Blaj, Cergău, Daia Română, Doștat, Ohaba, Roșia de Secaș, Sebeș, Șpring.
Județul Sibiu: Apoldu de Jos, Loamneș, Ludoș, Ocna Sibiului, Păuca.

Suprafața: 7.014 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 45° 59′ 44″; Long. E 23° 48′ 43″
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 575 max., 225 min., 417 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se ajunge pe DN1 (București-Ploiești-Brașov-Sibiu-Sebeș), DN7 (București-Pitești-Rm. Vâlcea-Sibiu-Sebeș), E68 (Brașov-Sibiu-Arad) sau pe calea ferată până în Sebeș.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6240* - Pajiști stepice subpanonice; **6210*** - Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **6440** - Pajiști aluviale din *Cnidion dubii*; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **40A0*** - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice; **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: **Callimorpha quadripunctaria* • *Leptidea morsei* • *Catopta thrips* • *Nymphalis vaualbum* • *Pseudophilotes bavius* • Croitorul cenușiu (*Morimus funereus*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • *Adenophora lilifolia* • Capul șarpelui (*Echium russicum*) • Tărtan, Hodolean (*Crambe tataria*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța sitului este reliefată de mozaicul de habitate de păduri care alternează cu pajiștile stepice și tufărișuri ce cresc pe substrat calcaros, aici fiind identificate nouă habitate de importanță comunitară. Condițiile vegetale și climaterice favorizează creșterea unor specii de plante rare și protejate în spațiul european, dar și apariția unei diversități foarte mari de fluturi, care include rarități precum fluturele tigru, albiliță mică, fluturele țestos și albăstrelul, alături de multe specii endemice. În sit există și Râpa Roșie, o rezervație geologică și floristică de o rară frumusețe peisagistică, precum și Dealurile Pripoc, cu vegetație de stepă continentală cu relicte glaciare ale unui peisaj întins de tundră. O notă caracteristică sitului este dată de fauna paleontologică, la Râpa Roșie fiind descoperite fosilele unei noi specii de dinozaur, balaurul bondoc din Cretacicul târziu. În total, în zonă au fost identificate până în prezent patru specii de dinozaur.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se încadrează în Podișul Transilvaniei, fiind o zonă deluroasă unde pe alocuri apar pietrișuri, nisipuri, calcare și gresii. Este zona cu cea mai joasă altitudine (300-500 metri) din întregul Podiș al Transilvaniei, în sit putând fi separate următoarele zone: culoarele văilor, care prezintă terase și lunci întinse pe care se află majoritatea așezărilor, și interfluviile principale, cu caracter de podiș, pe care se află pâlcuri de pădure, pășuni, terenuri agricole și plantații. În unele zone se produc intense alunecări de teren cauzate de eroziunile produse de apele curgătoare și de lipsa pădurilor. O notă aparte a zonei este dată de Rezervația Naturală Râpa Roșie, cu pereți înalți roșiatici de 80-100 m care au forme ciudate de coloane, turnuri și piramide. Văile adânci din vecinătatea râpei au apă de culoare sângerie ca urmare a sedimentelor transportate.

Pedologie

Cele mai frecvente sunt solurile negre de fâneață care acoperă jumătate din tot podișul, urmate de solurile brune (în păduri), solurile gleice (care favorizează menținerea la suprafață a apelor freatice), solurile argiloiluviale și solurile aluviale. Zona este caracterizată de o degradare accentuată a solurilor cauzată de eroziunile, alunecările de teren, terenurile acide, surpări, exploatarea pădurilor fără reîmpădurire, aplicarea de tehnici agricole necorespunzătoare sau suprapășunat.

Hidrologie

Principalele râuri din sit sunt Roșia de Secaș, Vișa și Sângătin, care au o scurgere permanentă cu oscilații foarte mari. Roșia de Secaș este afluent principal al râului Târnava. Râul Vișa, care înseamnă în română „pârâul alb", este afluent al râului Târnava Mare, iar Râul Sângătin este afluent al râului Secaș. Aceste râuri împreună cu afluenții lor au influențat de-a lungul timpului formarea reliefului podișului Secașelor.

Aspecte climatologice

Clima este temperat continentală specifică înălțimilor între 300 și 600 m. Apropierea Munților Apuseni influențează climatul, determinând pe de o parte stagnarea maselor de aer vestice și împiedicând pătrunderea maselor reci continentale estice iarna sau a celor fierbinți din sud vara. Media anuală a temperaturii este de 8-9 °C. Precipitațiile sunt abundente mai ales în timpul verii. Vânturile locale sunt brizele de munte și „vântul mare" denumit popular „mâncătorul de zăpadă", care se manifestă la începutul primăverii ducând la încălziri bruște și timpurii, aspect foarte important pentru agricultură.

Biocenoza

Vegetația

În cadrul sitului, vegetația este alcătuită din păduri de foioase, tufărișuri, pajiști și terenuri arabile. Dintr-un număr total de nouă tipuri de habitate de interes comunitar se remarcă cinci care sunt prioritare: pajiștile stepice subpanonice, pajiștile uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros, tufărișurile subcontinentale peri-panonice, vegetația de silvostepă eurosiberiană cu specii de stejar și pădurile aluviale cu arin alb și frasin. Pădurile ocupă o suprafață mare și se află cuprinse între 230 și 730 m altitudine, fiind reprezentate de gorunete, făgete, goruneto-făgete, cvercete și șleauri de deal. Speciile lemnoase dominante din aceste păduri sunt fagul, gorunul, cerul, gârnița, stejarul și frasinul. În unele zone se găsesc tufărișuri alcătuite din măceș, păducel și porumbar. Marginile pădurilor și pajiștile xerice de pe brâul aflat deasupra peretelui de la Râpa Roșie sunt ocupate de tufărișuri de migdal pitic, o specie cu o valoare conservativă deosebită. Covorul ierbos este format din specii tipice de pădure precum dediței, viorelele, plămânărica, brebeneii, pecetea lui Solomon, păștițele. În Rezervația Naturală Râpa Roșie se întâlnesc păduri care au o notă deosebită dată de două specii de arbori, stejarul pufos, caracteristic arealelor de silvostepă, și salcâmul, o specie exotică introdusă în scop productiv și ameliorativ, și care are totodată un efect distrugător asupra florei spontane prin îmbogățirea excesivă a solului cu azot. Dealurile Pricop, deși nu la fel de cunoscute ca Râpa Roșie, prezintă de asemenea o valoare floristică ridicată. Acestea au o lungime de patru km și ating pe alocuri o înălțime de până la 270 m, fiind caracterizate mai ales de prezența fâneețelor uscate și xerotermice semi-antropogene, ele nepierzându-și în totalitate formele de vegetație inițială ca urmare a activității umane. Situl este desemnat pentru protejarea a cinci specii de plante de importanță comunitară. Hodoleanul tărăresc, irisul bărbos și o specie rară de clopoțel sunt plante declarate vulnerabile care au în sit populații cu o stare de conservare medie. Capul șarpelui se întâlnește frecvent în sit și are o stare bună de conservare. Aceeași stare de conservare o are și orhideea papucul Doamnei, aceasta fiind însă mai rară.

Fauna

Prin mozaicul de biocenoze variat și a condițiilor climaterice și geomorfologice, situl oferă un habitat ideal pentru multe grupe de animale. Dintre nevertebrate au fost semnalate 93 de specii de fluturi dintre care cinci sunt de interes comunitar și dezvoltă aici populații aflate într-o stare bună de conservare. Cele cinci specii sunt fluturele tigru, fluturele vărgat, albiliță mică, fluturele țestos, albăstrelul și o specie de fluture de noapte. Tot din fauna de fluturi a sitului amintim o specie diurnă care a fost identificată pe dealurile Pricopului într-o colonie izolată pe o suprafață redusă la câteva hectare, până în prezent acest fluture fiind semnalat doar în câteva locuri din Ungaria și din împrejurimile Clujului. Specia de fluture mărul-lupului a fost dată dispărută din Transilvania, fiind de curând reatestată pe dealurile Pricopului. De interes comunitar prioritar este croitorul cenușiu, o specie periclitată care preferă arborii bătrâni de stejar și fag. Herpetofauna este reprezentată de specii ca șopârla de câmp, șopârla de ziduri, gușterul, șarpele de alun, salamandra, broasca roșie de pădure, năpârca. Avifauna este variată și cuprinde specii precum sfrânciocul roșiatic, silvia cenușie, silvia porumbacă, privighetoarea, pitulicea verde mică, mărăcinarul mic, corbul, albinărelul, lăstunul de mal, pupăza. Fauna sitului mai cuprinde specii de mamifere precum iepurele, mistrețul, căprioru, vulpea, dihorul, nevăstuica, viezurele, popândăul, multe specii de lilieci, șoareci și chițcani și mai rar lupul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Economia zonei este predominant agricolă, de subzistență, bazată pe cultura plantelor și creșterea animalelor. Produsele obținute sunt valorificate în industria textilă, alimentară, morărit și panificație, industria mică și cea artizanală. Un aport mai puțin important îl au activitatea de exploatare și prelucrare primară a lemnului, comerțul cu produse agricole și prestările de servicii. În sit se practică turismul de recreere și turismul științific (în Râpa Roșie), alături de cel balneoclimateric și terapeutic (la Miercurea Sibiului), toate acestea motivând locuitorii să dezvolte în zonă activități de agroturism. Marea majoritate a localităților din sit beneficiază de alimentare cu apă și canalizare, aceasta din urmă fiind deficitară în unele sate. Locuințele sunt încălzite în sistem individual, cu lemne.
Cercetările arheologice din sit confirmă vestigii din neolitic, epoca pietrei, dacică, romană și evul mediu timpuriu. Monumentele istorice și religioase ca Biserica Sfânta Treime din Daia Română (secolul al XVII-lea) cu influențe ale artei brâncovenești, Biserica de lemn din Tău, Cetatea țărănească din Miercurea Sibiului, construită în jurul unei biserici vechi din secolul al XIII-lea și cele pentru cinstirea eroilor neamului (Troița din lemn de stejar din Păuca) atestă existența străveche a acestor așezări. Dintre datinile specifice sudului Transilvaniei amintim „Butea Junilor", un ceremonial de Crăciun în care se adună vinul pentru sărbători din casă în casă și se colindă în costume tradiționale care se poartă cât durează butea. An de an, în aceste ținuturi se sărbătorește „Ziua Fiilor Satului". Periodic au loc târguri tradiționale de animale și produse din gospodăriile proprii.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Lipsa unui pășunat tradițional poate duce la degradarea și împădurirea pajiștilor. Fauna piscicolă este puternic afectată de extragerea resurselor minerale din albia râului. Extinderea prin plantare a salcâmului are impact negativ major asupra florei spontane.

ADMINISTRAREA SITULUI

În Rezervația Naturală Râpa Roșie, care face parte din sit, există puncte de intrare, panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare și panouri pentru orientare, acestea lipsind din restul sitului. Nu există și sunt necesare un centru de vizitare/informare și stațiuni științifice. Există în prezent o clădire administrativă în Cluj-Napoca și puncte de informare în sediile mai multor primării, fiind necesară o clădire administrativă care să fie amplasată mai aproape de sit. Pentru vizitarea sitului sunt necesare două observatoare și bariere pentru oprirea accesului cu vehicule pe drumurile care duc în zone sensibile ale acestuia. Trasee turistice și tematice există doar în rezervația sus-amintită, fiind necesare și în restul sitului. Intensificarea turismului în zonă impune înființarea de locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

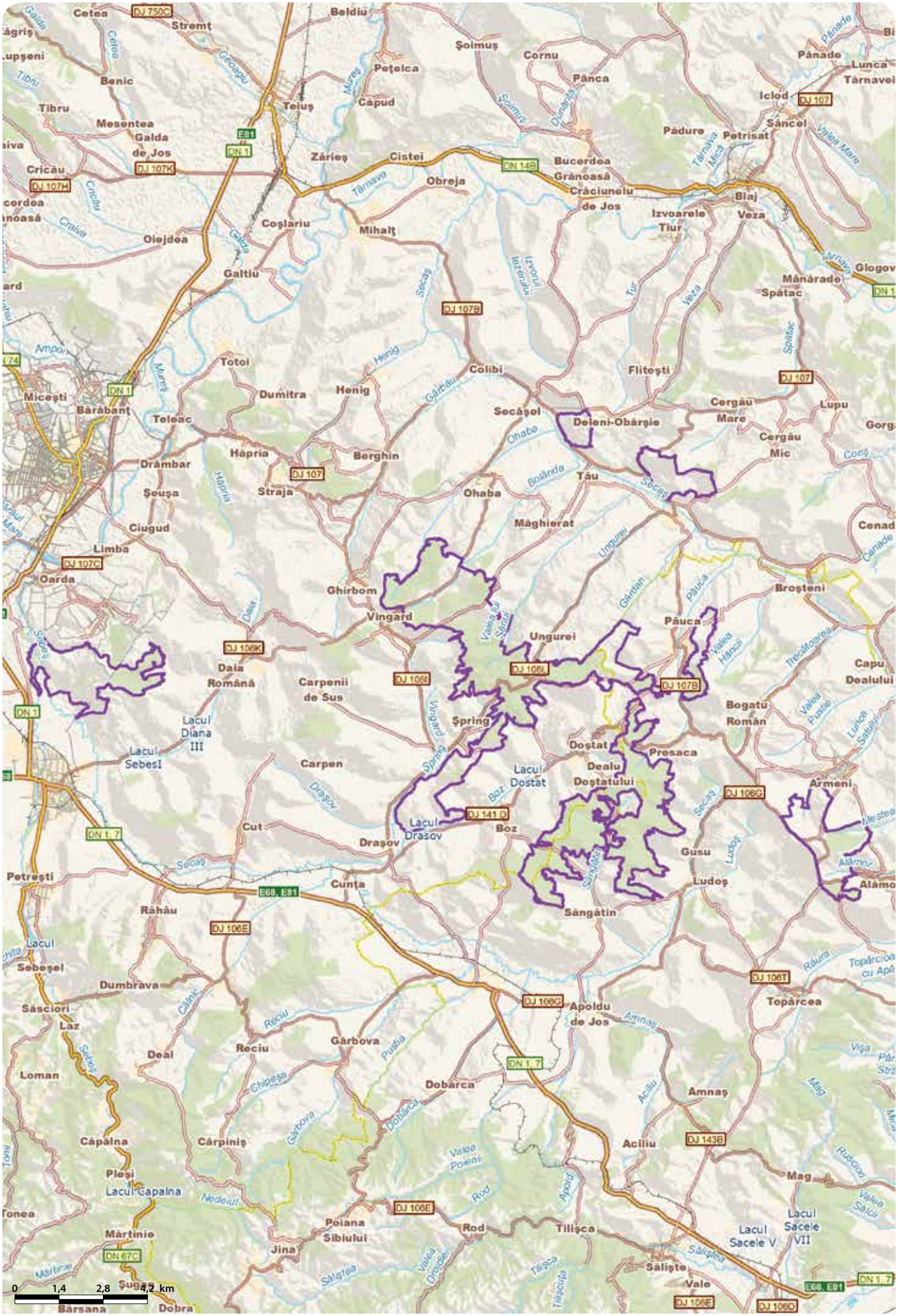
Cetea
Stremt
Beldiu
Șoimuș
Cornu
Pănade
Lunca
Târnavei
Pețelca
Pânca
Iclod
Sâncel
Tibru
Benic
Mesentea
Galda de Jos
Teiuș
Câpud
Pădure
Petrisat
Zărieș
Cistei
Bucerdea Grănoasă
Obreja
Cricău
Craiva
Coșlariu
Mihalț
Crăciunelu de Jos
Blaj
Veza
Izvoarele Tiur
Oiejdea
Galtiu
Glogovț
Mănărade
Spătac
Totoi
Dumitra
Henig
Colibi
Flițești
Micești
Bărăbanț
Teleac
Secășel
Deleni-Obârșie
Cergău Mare
Lupu
Cergău Mic
Hăpria
Berghin
Drâmbar
Șeușa
Straja
Ohaba
Tău
Măghierat
Ciugud
Limba
Oarda
Ghirbom
Vingard
Ungurei
Păuca
Broșteni
Daia Română
Carpenii de Sus
Șpring
Doștat
Presaca
Bogatu Român
Lacul Diana III
Lacul Sebeș I
Carpen
Lacul Doștat
Dealu Doștatului
Armeni
Cut
Lacul Drașov
Drașov
Boz
Gusu
Ludoș
Petrești
Cunța
Sângătin
Alămor
Răhău
Lacul Sebeșel
Dumbrava
Topârcea
Săsciori
Apoldu de Jos
Laz
Reciu
Gârbova
Deal
Loman
Dobârca
Amnaș
Câpâlna
Cârpiniș
Aciliu
Ploșii
Lacul Câpâlna
Mag
Poiana Sibiului
Rod
Tilișca
Lacul Sacele V
Lacul Sacele VII
Mărtinie
Jina
Sălișteș
Vale
Sugag
Bârsana
Dobra
0 1,4 2,8 4,2 km

RARĂU - GIUMALĂU - RO SCI 0212

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Suceava: Crucea, Câmpulung Moldovenesc, Dorna-Arini, Pojorâta, Stulpicani.

Suprafața: 2.547 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 26' 53"; Long. E 25° 33' 31"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Podișul Sucevei
Altitudinea: 1710 max., 819 min., 1280 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Pentru enclava Codrul secular Giumalău se urmează DN17 (Suceava-Vatra Dornei-Bistrița Năsăud), până la Valea Putnei, cu continuare pe DF Putna Mare până la cabana de vânătoare, de la care DF Sterparu duce în sit. În enclava Pietrele Doamnei Rarău se poate ajunge din Câmpulung Moldovenesc, prin Pojorâta sau prin Chiril, din ambele sate plecând drumuri forestiere spre sit. Pentru a ajunge în Codrul Secular de la Slătioara se poate folosi DN17 până la Frasin, cu continuare pe DJ177A și DJ177B până în Slătioara, de unde DJ177E duce în sit.

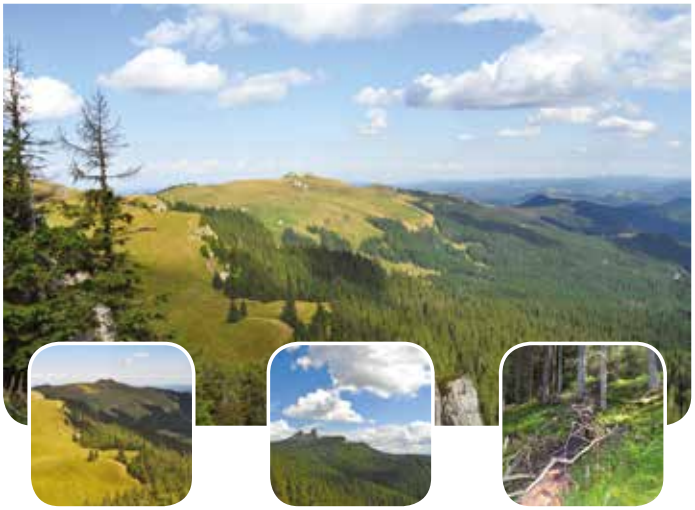

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3240 - Vegetație lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **4030** - Tufărișuri uscate europene; **6520** - Fânețe montane; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **4060** - Tufărișuri alpine și boreale; **6150** - Pajiști boreale și alpine pe substrat silicios; **6170** - Pajiști calcifile alpine și subalpine; **6230*** - Pajiști montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **8120** - Grohotișuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **8210** - Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci calcaroase; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **3220** - Vegetație herbacee de pe malurile râurilor montane; **7230** - Mlaștini alcaline.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac de iaz (*Myotis dasycneme*). **Nevertebrate:** *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • Carab (*Carabus variolosus*) • Cosașul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*). **Plante:** *Drepanocladus vernicosus* • Feriguță, Ruginită (*Asplenium adulterinum*) • *Clopoțel (*Campanula serrata*) • Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • *Buxbaumia viridis* • *Dicranum viride*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Impresionează în acest sit varietatea de păduri, pajiști, mlaștini, culoare de vegetație ripariană, asociații de versanți stâncoși și de grohotișuri și numărul de specii rare sau endemice, la care se adaugă forme spectaculoase de relief, toate aflându-se la depărtare de orice așezare umană. Astfel, deși ocupă o suprafață mică, situl asigură conservarea a 16 tipuri de habitate de interes comunitar dintre care două prioritare, foarte puțin alterate de factorul antropogen, cu elemente de floră și faună foarte diverse printre care se regăsesc șapte specii de plante, cinci de lilieci, trei de nevertebrate și trei de amfibieni de interes comunitar. Situl include rezervații naturale cunoscute prin flora rară și endemică precum Codrul secular Slătioara, Codrul secular Giumalău, Fânețele montane Todirescu, dar și Rezervații Naturale geologice remarcabile precum Pietrele Doamnei sau Turnurile Gotice și Stratele cu *Aptychus* (Clipele triasice) de la Pojorâta.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Versantul vestic al masivului Giumalău domină zona cristalino-mezozoică a munților Bistriței din Carpații Orientali. Structura geologică este alcătuită din șisturi cristaline, iar cele mai mari înălțimi se suprapun unei benzi de rocă dură. Relieful este în general greoi, cu spinări larg vălurite, specifice munților cristalini, foarte bogat în ape superficiale. Văile sunt destul de largi iar pe fundul depresiunilor apar terenuri cu exces de umiditate. Pietrele Doamnei din Rarău sunt constituite din trei turnuri, înalte de aproximativ 70 metri, cel mai înalt având o altitudine de 1634 m. Stâncile sunt alcătuite din calcare mezozoice încercuite de un covor de blocuri dispuse haotic, pe una dintre ele putându-se urca fără echipament de alpinist. Calcarele au încrustații de corali, amoniți și alge marine, elemente care formau în perioada cretacică mari recife. Clipele triasice sunt formațiuni geologice foarte vechi care păstrează diferite specii de pești, scoici sau amoniți de origine marină încrustate în stâncile rămase ca martori ai unor frământări tectonice de acum sute de milioane de ani și ai vieții deosebit de bogate din oceanele calde de altădată. Elementul majoritar îl constituie inversiunea de relief, corespunzătoare sinclinalului marginal a cărui îngustare spre sud este marcată de o culme cu relief ruiniform și înălțimi sub 1500 m în care se succed vârfurile Puciosu Bârsanului, Bătca Oblanc, Tarnița și altele. Caracteristice reliefului sunt formele modelate în sedimentarul mezozoic (calcare și dolomite).

Pedologie

În sit se întâlnesc următoarele tipuri de soluri: sol brun eumezobazic în treimea inferioară a versantului, sol brun acid în treimea mijlocie a versanților, pe depozite detritice de pantă formate din șisturi cristaline și jospuri și sol brun feriluvial, situat în treimea mijlocie a versantului pe depozite detritice de pantă formate din alterarea șisturilor cristaline extrem oligotrofe.

Hidrologie

Din punct de vedere hidrografic, apele din grupul de munți Rarău-Giumalău alimentează Bistrița și Moldova. Afluenții mai importanți ai Bistriței sunt Chilia, Rusca, Frumușana, Valea Colbu, Chiril Fagul, Izvorul Casei, Leșu, Ursu și Puzdra. Moldova primește apele Putnei, care are ca afluenți pe dreapta pâraiele Timișul, Frumosul și Izvorul Cristea. În aval de Gura Putnei, Moldova își sporește apele cu pârâul Străji, Valea Seacă, Izvorul Alb, Izvorul Malului, Valea Caselor și pârâul Șandru. Codrul secular Giumalău este situat în bazinul hidrografic al pârâului Putna Mare, cu șase pâraie și mai multe pârâiașe.

Aspecte climatologice

Situl are o climă temperat-continentală cu diferențieri determinate de altitudine. Temperaturile medii anuale sunt cuprinse între 2,9 și 6,8 °C, iar precipitațiile medii anuale ajung la 900-1000 mm și chiar mai mult pe culmi. Vânturile cu cea mai mare frecvență sunt cele din sectorul vestic, nord-vestic.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația este alcătuită în majoritate din păduri de molid, brad, uneori fag, stejar, gorun și numai sporadic pin. În lunca Moldovei se întâlnesc zăvoaie cu sălcii, răchite, plop negru, păducel și cătină mică. Lângă Podul Bucătarului apar pâlcuri de arin alb cu salbă moale și zmeur. Făgetul nu formează o zonă continuă, aflându-se adesea în amestec cu bradul și uneori cu molidul, ajungând la altitudini mari. În compoziția făgetelor se întâlnesc frecvent salcia căprească, plopul tremurător, scorușul de munte și paltinul de munte. Stratul arbustiv al făgetului este format din alun, zmeur și mur, iar stratul ierbos cuprinde mușchi de pământ, ferigi, cornișori și firuțe. Brădetele se întâlnesc până la 1300 m altitudine, adesea în amestec cu fagul, având frecvent în stratul ierbos tătăneasă, pocitoc, strașnic, mălaiul cucului și feriguță. Molidul urcă până la 1600 m altitudine, având în sit cea mai mare întindere. Pe marginile molidișurilor se găsesc paltini de munte, scoruși de munte, plopi tremurători și sălcii căprești. Sunt remarcabile tufărișurile, din zona pădurilor sau din tăieturi, sub formă de afinișuri și merișori. Mult mai rar și numai deasupra zonei pădurilor, în golul de munte se întâlnește afinul vânăt. Pe pereții stâncilor calcaroase se află tufe de bârcoace. Tufărișurile subalpine de arin alb sunt localizate în pâlcuri mici, mai ales pe peretele stâncos al Rarăului. Jneapănul apare pe Rarău și Pietrele Doamnei, însă jnepenișuri mai întinse care să limiteze vegetația forestieră a muntelui se află numai pe Giumalău. Rarăul și Todirescu nu au zonă alpină, iar pe Giumalău această zonă este foarte redusă. Pe Rarău și Todirescu pajiștile sunt folosite ca pășuni. Vegetația din compoziția pajiștilor este alcătuită în principal din păiușuri, firuță, flocoșică, ciuboțica cucului, ghințură. Printre speciile de floră ocrotite ce se găsesc în sit se numără trei specii de mușchi, ruginița, iarba gâtului, papucul Doamnei, clopoțelul, toate specii de interes comunitar, floarea de colț, zâmbrul, tămâița și tisa. Alte specii rare întâlnite sunt bulbucii de munte, foaia grasă, crinul de pădure și arginţica, alături de o specie endemică de vulturică. Situl conservă un total de 16 tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care următoarele două sunt prioritare pentru conservare: Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*) și Pajiști montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase.

Fauna

Fauna de nevertebrate a sitului citează nouă specii și trei forme noi de fluturi pentru fauna României. Dintre acestea, speciile de insecte de interes comunitar sunt croitorul alpin, cosașul transilvănean și o specie de carab. Păstrăvul indigen și păstrăvul fântânel pot fi întâlniți pe cursurile de apă, iar în fauna de amfibieni se remarcă speciile de interes comunitar precum buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul cu creastă și cel carpatic, alături de salamandră și broasca roșie de munte. Păsările sunt prezente în număr mare și se pot întâlni specii precum ierunca, sitarul de pădure, șorecarul comun, gaița, huhurezul mic și cel mare, uliul păsărar, fâsa de pădure, de lunca și cea de munte, acvila țipătoare mică, buha, cristelul de câmp, cucul, ciocănitoarea mare pestriță, ciocănitoarea neagră, capîntortura, ciocănitoarea de stejar, măcăleandrul, șoimul călător, muscarul mic, cinteza de pădure, rândunica, ciuvica, minunița, sfrânciocul roșiatic, codobatura albă și cea de munte, viesparul, codroșul de munte, pitulicea verde mică și cea fluierătoare, ciocănitoarea cu trei degete, ghionoaia sură, brumărița de pădure și cea alpină, mugurarul, silvia de câmp, cocoșul de munte, ochiul boului, pupăza și altele. Fauna de mamifere este formată din cerb carpatin, căprior, mistreț, vulpe, pisică sălbatică, bursuc, veveriță și rare exemplare de lup, râs și urs brun. De asemenea, sunt cunoscute mai multe specii de lilieci, dintre care cinci de interes comunitar: liliacul cârn, liliacul comun, liliacul comun mic, liliacul cu urechi mari și liliacul de iaz, toate având o stare bună de conservare în sit.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Valorificarea suprafeței întinse a pășunilor și fânețelor se face prin creșterea animalelor, iar a fondului forestier prin exploatarea și prelucrarea lemnului. Meșterii populari practică sculptura în lemn și prelucrează lâna și pieile. Alte activități sunt reprezentate de minerit, extracția pietrei și a conglomeratelor silicioase, comerț și prestări de servicii, în ultimul timp luând amploare în zonă și agroturismul. Orașul Câmpulung Moldovenesc beneficiază de alimentare cu apă și canalizare, dar în satele periferice sitului aceste utilități sunt parțial executate sau chiar lipsesc în comunitățile mici, încălzirea gospodăriilor făcându-se individual, cu lemne.
Săpăturile arheologice au identificat vestigii din paleolitic, neolitic, epoca daco-romană și evul mediu, dovedind că pe aceste meleaguri au fost condiții prielnice de locuire încă din cele mai vechi timpuri. Atestările documentare ale așezărilor provin din timpul domniilor lui Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare. Străbătut de popoare migratoare timp de aproape un mileniu, ținutul bucovinean a trebuit să-și păstreze viața, obiceiurile și limba. Elementele de arhitectură populară, casele bătrânești, porțile vechi și stânele tradiționale, sunt expresia vie a modului de a trăi al localnicilor. Arta lemnului cioplit este întâlnită pe bâte ciobănești, fluiere, coase dar și pe obiecte de uz casnic precum căușe, tipare pentru caș, ploști sau blidare. În multe sate se poate vizita interiorul unei locuințe tradiționale cu cuptoare, laițe, cuiere, covoare, cergi, năframe sau ștergare frumos brodate. Bogăția folclorului, exprimată prin cântec, doină, baladă sau basme, datinile, colindele, încondeiatul ouălor de Paști, toate antrenează întreaga colectivitate dând dimensiune culturii spirituale în această vatră etnografică în care tradiția se află la baza creației. Pitorescul costumelor țărănești poate fi admirat în luna mai la „Festivalul Comori de suflet Romanesc" și în august la „Festivalul Întâlniri Bucovinene".

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale și braconajul au un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pentru buna desfășurare a activităților din sit sunt necesare panouri de avertizare/atenționare și un centru/punct de informare. Există clădiri administrative, panouri pentru orientare (hărți), un panou de informare, o barieră pentru limitarea accesului motorizat, un punct de intrare, un loc de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și o vatră de foc, dar este necesară suplimentarea acestora.

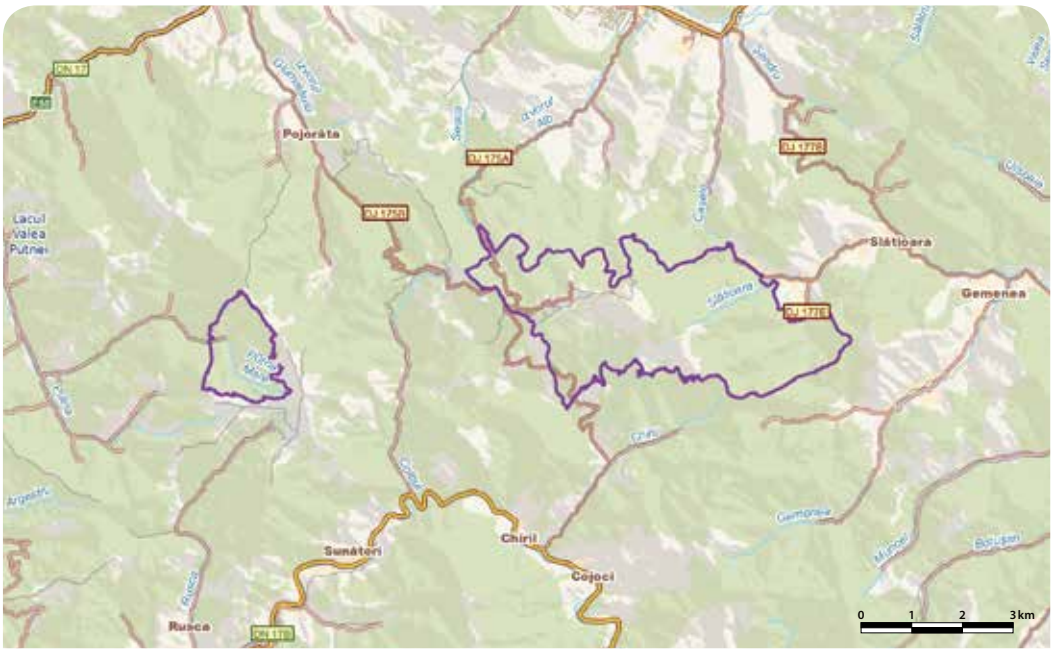

RÂUL PRUT - RO SCI 0213

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Iaşi: Bivolari, Golăieşti, Gorban, Grozeşti, Prisăcani, Probota, Trifeşti, Ungheni, Victoria, Ţuţora.
Judeţul Vaslui: Berezeni, Drânceni, Duda- Epureni, Fălciu, Lunca Banului, Murgeni, Stănileşti, Vetrişoaia.
Judeţul Galaţi: Cavadineşti.

Suprafaţa: 11.861 ha
Bioregiunea: Continentală, Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 47° 12′ 49″; Long. E 27° 47′ 6″
Ecoregiunea: Podişul Central al Moldovei
Altitudinea: 82 max., 0 min., 25 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din municipiile Iaşi şi Vaslui se poate ajunge în sit pe DN24C, DN24B, DN24A sau pe DN28, din acestea intrându-se pe drumuri judeţene şi locale. De asemenea, în profunzimea sitului şi mai ales în zonele cu specific piscicol se ajunge şi pe drumuri agricole şi diguri de pământ care însă devin impracticabile în timpul perioadelor cu precipitaţii abundente.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91F0 - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6510** - Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetaţie tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **3160** - Lacuri distrofice şi iazuri; **3270** - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetaţie de *Chenopodion rubri* şi *Bidention*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*). **Mamifere:** Liliac comun (*Myotis myotis*) • Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** *Arytrura musculus*. **Peşti:** Petroc (*Gobio kessleri*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Sabiţă (*Pelecus cultratus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Ţipar (*Misgurnus fossilis*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Răspăr (*Gymnocephalus schraetzer*). **Plante:** Trifoiaş de baltă (*Marsilea quadrifolia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl include pe lângă cursul Prutului multe din amenajările hidrotehnice care au fost realizate în bazinul acestuia şi bălţile naturale şi reprezintă un important culoar de migraţie pentru speciile acvatice din România. Cele şase habitate de lacuri, iazuri, păduri şi râuri cu maluri nămoloase de interes comunitar, la care se adaugă 16 specii cu acelaşi statut de protecţie (nouă speci de peşti, trei de mamifere şi câte o specie de plante, nevertebrate, reptile şi amfibieni), atestă importanţa acestui sit pentru conservare. Habitatele acvatice de aici constituie unele din cele mai importante locuri de reproducere, repaus în timpul migraţiilor de primăvară şi toamnă, dar şi de iernare pentru un număr de 225 de specii de păsări, la aceasta contribuind şi statutul de zonă de frontieră care limitează multe din activităţile umane.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic situl aparţine Platformei Moldoveneşti, parte componentă a platformei est-europene. Fundamentul acestei unităţi este format din depozite precambriane puternic cutate şi metamorfozate, care în zonele cu fisuri sau de slabă rezistenţă au fost străbătute de roci intruzive vechi. Lunca Prutului s-a format în holocen datorită aluvionărilor intense cu depozite groase de nisipuri şi prundişuri acoperite de aluviuni nisipo-argiloase sau doar argiloase. Lunca prezintă lăţimi diferite, în mare parte suprafaţa sa fiind ocupată de bălţi. Altitudinile absolute sunt cuprinse între 8 m în nord şi 3-4 m în sud. Se disting grinduri exterioare, cum sunt cel principal, alcătuit din texturi grosiere şi mijlocii, şi cele interioare, formate din texturi fine.

Pedologie

Sunt caracteristice următoarele tipuri de soluri: aluviale, aluvio-coluviale carbonatate, sărăturoase şi cernoziomuri de luncă. Cele de luncă se îmbibă puternic cu apă în timpul precipitaţiilor, iar în perioadele secetoase, când evaporaţia este intensă, se usucă puternic şi apar frecvent fisuri adânci. Pe interfluviile Prutului s-au dezvoltat cernoziomuri levigate, iar pe suprafeţe cu totul restrânse, în condiţii de umiditate sporită, s-a format cernoziomul puternic levigat. Pe terasele Prutului s-au format cernoziomuri carbonatice caracteristice terenurilor uscate. Lăcoviştele de luncă au luat naştere pe depuneri coluviale, cu textură luto-marnoasă sau pe cernoziomuri levigate cu profil normal. Sunt prezente şi conurile de dejecţie ale afluenţilor cu aport de săruri aduse din substratul de marne salifere.

Hidrologie

Situl se află de-a lungul râului Prut, în sectorul aferent judeţelor Iaşi şi Vaslui. Prutul îşi are izvoarele în Carpaţii Păduroşi (Ucraina), pătrunde pe teritoriul ţării noastre în judeţul Botoşani, după care pe o distanţă de 742 km formează graniţa României cu Ucraina şi cu Republica Moldova. Jijia este cel mai important afluent al său, în aval de confluenţă Lunca Prutului lărgindu-se mult, pe alocuri la 2-4 km, şi formând o serie de lacuri de luncă cu dimensiuni mari. Apele freatice sunt localizate în depozite argiloase sarmaţiene, cu intercalaţii nisipoase şi orizonturi de gips. În şesul aluvial, pânza de apă freatică se află la adâncimi de 0,7-2,3 m, iar în perimetrul grindurilor poate ajunge până aproape 3 m.

Aspecte climatologice

Climatul caracteristic este temperat-continental, cu veri fierbinţi, uscate şi ierni aspre. Temperatura medie multianuală este de circa 9 °C, iar valoarea medie multianuală a precipitaţiilor este de 673 mm. Podul de gheaţă poate să se instaleze pe Prut din decembrie până în februarie, dar numai cu menţinerea temperaturii sub 0 °C. În timpul verii, vânturile din NV aduc mase de aer umed, oceanic şi precipitaţii bogate, care pot conduce la apariţia viiturilor. Cel mai cunoscut vânt din teritoriu este Crivăţul, vânt rece şi uscat, urmat de vântul de sud numit Bălţăreţul care bate frecvent la sfârşitul primăverii şi începutul toamnei. Vântul care bate dinspre apus este Austrul.

Biocenoza

Vegetaţia

Peticele de pajişte primară sunt prezente foarte rar în sit şi sunt formate din specii de păiuş şi pir, mai frecvente fiind teritoriile acoperite de pajişti degradate cu plante ruderale cum sunt păpădia, traista ciobanului şi pătlagina. Pajiştile primare aparţin habitatului de importanţă comunitară Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*). În sit sunt prezente şi câteva pâlcuri de pădure de stejar numite şleauri, rămase în urma defrişării intensive a unor păduri vechi, în prezent formând habitatul de interes comunitar Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur, Ulmus laevis, Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*). Dintre arborii cei mai întâlniţi amintim stejarul, frasinul, ulmul de câmp, alături de care mai apar salcia mirositoare, salcâmul, salcia pletoasă şi plopul alb. Zona heleşteielor este încadrată într-un peisaj de silvostepă, cu crâmpeie de salcâmi şi gorunete instalate pe câmpii de eroziune şi de acumulare. În lungul unor canale şi pe porţiunile restrânse prezente în coada unor acumulări s-au format cordoane de stufăriş. Vegetaţia de luncă este prezentă pe malul apelor, iar pajiştile inundabile sunt caracterizate de prezenţa asociaţiilor de păiuş, firuţă de fâneţe şi pir. Zona heleşteielor şi bălţilor prezintă o vegetaţie higrofilă favorizată de adâncimea redusă a apei, formată din stuf, papură, rogoz, rugină, stânjenelul bălţilor, săgeata apei şi pipirig. Vegetaţia flotantă este reprezentată de plutnică, cornaci, broscariţă, lintiţă şi peştişoară. Tot ca plantă plutitoare în bălţi şi heleşteie, dar care poate ocupa şi malurile din habitatul Râuri cu maluri nămoloase cu vegetaţie de *Chenopodion rubri* şi *Bidention*, amintim trifoiaşul de baltă, o ferigă acvatică protejată în spaţiul european. Toate aceste plante acvatice sau iubitoare de umezeală din heleşteie şi bălţi aparţin habitelor de importanţă comunitară Lacuri distrofice şi iazuri şi Lacuri eutrofe naturale cu vegetaţie tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*. Pe alocuri se întâlnesc zăvoaie de salcie şi răchitiş care preferă solul de luncă jilav, inundabil, iar în locurile mai uscate vegetează subarbuşti ca porumbarul, măceşul, păducelul, cătina roşie şi cătina albă. Speciile de plante întâlnite în sit în locurile mai ruderalizate sunt zăzania, trifoiul târător, macul, toporaşii, podbalul, păpădia, mazărichea, pălămida, sulfina galbenă, pelinul, piciorul cocoşului.

Fauna

Fauna specifică sitului este caracteristică pentru lunci, pajişti, păduri ripariene, bălţi şi heleşteie. În Prut şi în bălţi sunt prezente în număr mare scoicile şi melcii, care odată cu drenarea apei din unele iazuri (parţială sau totală) devin hrană pentru un număr mare de specii de păsări. Dintre crustacee este întâlnit racul de lac. Insectele sunt bine reprezentate de gândaci, dar şi de viespii, albine şi bondari, libelule, muşte de mai, pureci de plante şi fluturi. Fluturele buhă este o specie de fluture de noapte de importanţă comunitară care se întâlneşte în sit. Peştii reprezintă o componentă foarte importantă a faunei, iazurile fiind înfiinţate mai ales în scop piscicol. Astfel, în aceste heleşteie sunt crescuţi în special crapul, sângerul, novacul şi cosaşul. Celelalte specii existente sunt considerate ca provenind din Prut, ajungând în heleşteie în special primăvara, precum somnul, ştiuca, şalăul, carasul, plătica, linul şi bibanul. În special în albia Prutului trăiesc următoarele specii pentru care a fost desemnat situl: avatul, boarea, petrocul, pietrarul, raspărul, sabiţa, zvârluga şi ţiparul, ultima întâlnindu-se şi în bălţi şi heleşteie. Amfibienii din bălţile cu ape mici şi canalele cu vegetaţie palustră sunt reprezentaţi de tritoni, buhai de baltă cu burta roşie (specie comunitară) şi broaşte verzi de lac. Botăcelul şi broasca râioasă verde apar în zonele mai umede aflate în vecinătatea apelor. Reptilele sunt reprezente prin specia protejată la nivel european ţestoasa europeană de apă, alături de care apar frecvent şerpii de casă şi şerpii de apă. Păsările găsesc condiţii favorabile în sit, fiind foarte bine reprezentate de specii sedentare, de pasaj sau de oaspeţi de vară sau iarnă. Astfel, pe timpul perioadei de vară, în stufărişurile abundente şi pajiştile umede inundabile cuibăresc specii precum gâsca de vară, raţa mare, raţa cu cap castaniu, egreta mare, stârcul purpuriu şi cel galben, lopătarul, stârcul de noapte şi cel pitic, buhaiul

de baltă, ţigănuşul, chirighiţa cu obraji albi, nagâţul, sitarul de mal, ciocîntorsul etc. În malurile lutoase din imediata apropiere a iazurilor cuibăresc lăstunul de mal, pescărelul albastru, albinărelul şi uneori dumbrăveanca sau cucuveaua. Păsările cântătoare care trăiesc în pajişti şi stufărişuri sunt reprezentate de sfrânciocul roşiatic şi cel mic, ciocârlie, codobatură albă şi galbenă, piţigoi de stuf, boicuş, presură de stuf, lăcar mare etc. În perioada migraţiilor de primăvară şi toamnă, situl este tranzitat de specii precum barza neagră, scoicarul, culicul mare, lebăda de iarnă, călifarul alb, eretele vânăt şi gârliţa mare, pentru toate acestea heleşteiele piscicole şi pajiştile inundabile reprezentând un bun prilej de a-şi reface rezervele de hrană. De asemenea, teritoriul este vizitat de către pelicani, în special atunci când în Deltă au loc inundaţii. Aceştia execută migraţii de hrănire spre nord, în bazinul Prutului, în efective de-a dreptul impresionante de până la 3000 de exemplare. Dintre mamifere, se întâlnesc destul de frecvent popândăii (specie comunitară), şoarecii de câmp, hârciogii, iepurii de câmp şi bizamii, care în zona heleşteielor s-au înmulţit destul de mult în ultima vreme, ajungând să provoace daune din cauza galeriilor săpate în digurile ce delimitează heleşteiele şi chiar în digul de apărare la Prut. În sit mai sunt prezenţi căprioriii, vidrele (specie de interes comunitar), dihorii, nevăstuicile, bursucii şi mai nou apăruţi în teritoriu, fiind o specie în expansiune, şacalii aurii. Tot în ultimii ani, a fost semnalată în zona heleşteielor şi prezenţa pisicii sălbatice, atrasă de oferta trofică abundentă şi uşor de găsit. În sit, prezenţa mistreţului a ajuns să reprezinte o problemă destul de serioasă în ultimii ani pentru cei ce locuiesc în această arie şi care îşi câştigă existenţa principal din agricultură. Protecţia oferită de marile întinderi de stufărişuri compacte, hrana îmbelşugată precum şi restricţiile impuse în privinţa vânătorii prin faptul că zona are statut de zonă de frontieră, toate au făcut ca numărul lor să crească foarte mult iar pagubele produse să se întindă pe sute de hectare cultivate cu plante agricole. Tot dintre mamiferele prezente în sit menţionăm liliacul comun, o specie de interes comunitar.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Activitatea economică prioritară a locuitorilor este agricultura, renumită fiind în zonă cultura cartofului. Se mai cultivă cereale, sfeclă de zahăr, floarea soarelui şi rapiţă. Creşterea animalelor (bovine, ovine, porcine), apicultura, piscicultura, viticultura şi legumicultura asigură materiile prime pentru prelucrarea în gospodării şi comerţul cu produse autohtone. Majoritatea comunelor mari din sit dispun de alimentare cu apă şi sisteme de canalizare, aceste reţele fiind însă deficitare în localităţile mici. Încălzirea locuinţelor se realizează în sistem individual, cu lemne şi parţial cu gaze naturale.

Numeroasele vestigii descoperite în şantierele arheologice atestă aşezări umane încă din preistorie, din epoca fierului şi din feudalismul timpuriu. Aşezarea Tuţorei la un vechi vad al Prutului i-a conferit statutul de vamă, devenind unul din cele mai importante centre economice, strategice şi administrative medievale. Valoarea istorică a localităţii Hermeziu este dată de familia Negruzzi, în conacul căreia au poposit personalităţi ca Mihail Sturdza, Alexandru Ioan Cuza, Vasile Alecsandri şi Mihail Kogălniceanu, aici existând şi o biserică cu numeroase cărţi de cult vechi de 200 de ani. Tradiţiile şi obiceiurile locale sunt manifestări ce au loc cu ocazia sărbătorilor de iarnă, dintre care amintim jocurile cu măşti de Anul Nou, Capra, Ursul, Pluguşorul şi Semănatul. Nevoia i-a învăţat pe locuitori să-şi meşterească unele unelte şi obiecte de care aveau nevoie, iarna aceştia folosind războaie de ţesut covoare, lucrând broderii şi împletind coşuri de nuiele şi rogojini de papură, meşteşuguri care sunt practicate şi astăzi. Hramurile bisericilor sunt cinstite în toate comunele şi satele organizându-se slujbe şi spectacole de cântec şi joc popular.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul şi cultivarea în sistem intensiv a terenurilor agricole pot avea efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Dintre dotările şi amenajările existente semnalăm potecile/drumurile pentru vizitare, traseele tematice şi barierele pentru limitarea accesului în anumite zone. Nu există şi sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărţi), centru de vizitare/informare, puncte de informare şi amenajări pentru observare/supraveghere. Pentru practicarea turismului în sit sunt necesare trasee, locuri de campare dotate cu vetre de foc şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

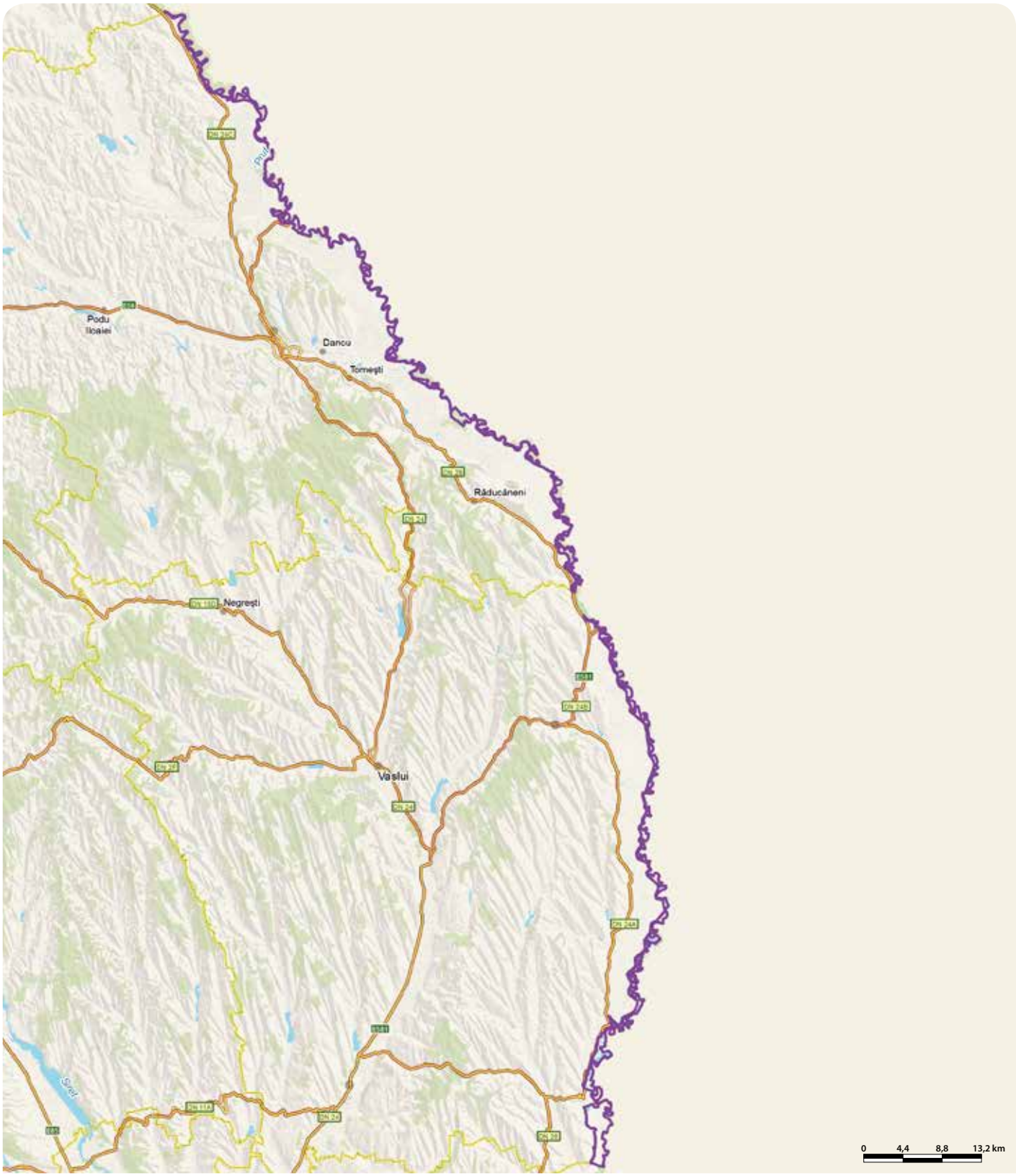

RÂUL TUR - RO SCI 0214

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Satu-Mare: Agriş, Botiz, Călineşti-Oaş, Gherţa Mică, Halmeu, Lazuri, Livada, Medieşu Aurit, Micula, Oraşu Nou, Porumbeşti, Turulung, Turţ.

Suprafaţa: 20.521 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 47° 53' 19"; Long. E 23° 11' 4"
Bioregiunea: Continentală **Ecoregiunea:** Câmpia Someşului **Altitudinea:** 482 max., 115 min., 143 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe următoarele artere rutiere: DN19 din Baia Mare spre Satu Mare care traversează situl între Oraşu Nou şi Livada, DN1C (E 81) care vine din Ucraina, DJ194, DJ194B, DJ194A, DJ109L, DJ109K, DJ197 şi drumurile locale DC2, DL6 şi DL9. Din toate localităţile limitrofe sitului pornesc numeroase drumuri agricole care intră în acesta. Situl se mai poate accesa şi pe calea ferată, pe ruta Satu Mare-Halmeu (cu oprire în gările Micula, Porumbeşti şi Halmeu) şi pe ruta Satu Mare-Bixad (gările Livada, Mujdeni şi Oraşu Nou).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3270 - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetaţie de *Chenopodion rubri* şi *Bidention*; **6410** - Pajişti cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6510** - Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetaţie tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **3160** - Lacuri distrofice şi iazuri; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* şi *Populus alba*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer şi gorun; **6120*** - Pajişti xerice pe substrat calcaros; **91Y0** - Păduri dacice de stejar şi carpen; **40A0*** - Tufărişuri subcontinentale peri-panonice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton cu creastă dobrogean (*Triturus dobrogicus*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Liliac de iaz (*Myotis dasycneme*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*). **Nevertebrate:** *Maculinea teleius* • Scoica de râu (*Unio crassus*) • *Lycaena dispar* • *Lycaena helle* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • *Euphydryas aurinia* • *Eriogaster catax* • *Leptidea morsei* • Gândac de apă (*Graphoderus bilineatus*) • Ţărăncuţă (*Coenagrion ornatum*). **Peşti:** Babuşcă de Tur (*Rutilus pigus*) • Porcuşor de nisip (*Gobio albipinnatus*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Boare (*Rhodeus sericeus amarus*) • Ţipar (*Misgurnus fossilis*) • Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*) • Avat (*Aspius aspius*) • Fusar (*Zingel streber*). **Plante:** *Eleocharis carniolica* • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Întreg cursul inferior al râului Tur, de la lacul Călineşti şi până la graniţa cu Ungaria, reprezintă un adevărat coridor verde, cu o mare diversitate floristică şi faunistică, adăpostind pajişti, păduri de foioase, păşuni împădurite, zăvoaie în preajma habitatelor acvatice, cursuri de apă, mlaştini, braţe moarte şi lacuri. Situl este deosebit de important deoarece reprezintă un refugiu pentru efectivele populaţiilor de specii acvatice din râurile Transilvaniei, care au suferit o diminuare drastică din cauza modificărilor antropice ale habitatelor. Prin calitatea deosebită a celor 14 tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care trei prioritare pentru conservare, acest sit asigură condiţii optime pentru populaţii semnificative din nouă specii de mamifere, cinci specii de amfibieni şi reptile, nouă specii de peşti (dintre care una endemică pentru râul Tur), zece specii de nevertebrate şi două specii de plante. În perioada migraţiilor, zonele umede din sit devin loc de pasaj pentru nenumărate păsări, observându-se un amestec de specii autohtone cu cele aparţinând arealelor nordice (unele fiind rarităţi ornitologice sau specii vulnerabile). Totodată, habitatele sitului oferă condiţii optime de cuibărit unui număr semnificativ de specii de păsări, multe dintre ele protejate la nivel european. Toate acestea atribuie sitului un rol foarte important de coridor ecologic care conectează trei bioregiuni, alpină, continentală şi panonică. În sit se află şi rezervaţia naturală Cursul inferior al râului Tur.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Fundamentul cristalin, care caracterizează zona de câmpie şi cea deluroasă, este constituit din micaşisturi cu granaţi şi paragnaise. Peste acest fundament cristalin s-au dispus straturi groase de formaţiuni sedimentare detritice şi organogene reprezentate prin pietrişuri, nisipuri, conglomerate, gresii, argile, argile carbonatice şi tufuri. Situl se caracterizează în cea mai mare parte printr-un relief de joasă altitudine. Sub aspect altitudinal, teritoriul ariei este format din două sectoare, unul de joasă altitudine desfăşurat în cea mai mare parte în cadrul unităţii majore reprezentată de Câmpia Joasă a Someşului şi în mai mică măsură în Depresiunea Oaşului şi un sector mai înalt, corespunzător măgurilor vulcanice de la contactul cu spaţiul montan eruptiv.

Pedologie

Principalele tipuri de sol identificate sunt aluviosoluri, gleiosoluri, vertosoluri, preluvosoluri, luvosoluri, stagnosoluri, eutricambosoluri, districambosoluri, prepodzoluri şi podzoluri. Ponderea cea mai mare o au în teritoriu luvosolurile şi podzolurile de sub arealele împădurite cu umezeală mai ridicată, urmate de stagnosoluri, aluviosoluri şi gleiosoluri.

Hidrologie

Principalul curs de apă este reprezentat de râul Tur, ai cărui afluenţi îşi au izvoarele în zona montană eruptivă din imediata apropiere (excepţie făcând pârâul Racta şi Egherul Mare, care au o alimentare temporară din zona de câmpie). Subsidenţa de la contactul cu zona de câmpie este bine pusă în evidenţă pe interfluviul Egher-Talna prin prezenta lăcoviştilor şi a mlaştinilor eutrofe. Sectorul de câmpie al sitului se caracterizează prin prezenţa a numeroase canale care comunică cu râurile din zonă. Regimul hidrologic din sit este influenţat atât de îndiguirile efectuate ca măsură de protecţie împotriva inundaţiilor, cât şi de prezenţa a numeroase acumulări de apă. Dintre acestea, cel mai mare este lacul Călineşti, urmat de lacurile Livada, Adrian, Bercu Nou I şi Bercu Nou II.

Aspecte climatologice

Temperatura medie multianuală este de 9,8 °C, cu o uşoară tendinţă de creştere în ultimul deceniu. Odată cu înaintarea pe versanţii măgurilor vulcanice aceasta scade până la valori sub 8 °C. Cantitatea medie anuală a precipitaţiilor este de 640 mm. Ploile torenţiale de vară se reflectă hidrologic prin creşteri bruşte ale nivelului şi debitului râurilor sau morfometric prin modificări ale cursurilor de apă şi intensificarea eroziunii. În sit predomină vânturile din NV şi vest, care transportă mase de aer umed şi cald.

Biocenoza

Vegetaţia

Cursul inferior al râului Tur, de la lacul Călineşti şi până la graniţa cu Ungaria, este un adevărat coridor verde cu o diversitate floristică deosebită. În râul Tur, în afluenţii săi şi pe canalele mai mari se dezvoltă o vegetaţie submersă alcătuită din brădiş şi broscăriţă. Braţele moarte şi cursurile vechi ale Turului au luat fiinţă în urma lucrărilor de regularizare ale albiei Turului care rămânând fără alimentare continuă cu apă au ajuns în diferite stadii de colmatare, cu o diversitate ridicată de asociaţii vegetale. Porţiuni întinse sunt acoperite cu stuf şi papură, iar în apele mai puţin adânci asociaţiile vegetale sunt alcătuite din peştişoare, iarba broaştelor, mana de apă, cornaci, nuferi galbeni, săgeata apei, stânjenel de baltă, buzdugan de apă, foarfeca bălţii şi otrăţel de baltă. Cea mai mare parte a acestor braţe este acoperită cu vegetaţie, existând doar mici „luminişuri" ale căror suprafeţe nu depăşesc 10% din suprafaţa totală a habitatului. Sunt frecvente şi tufărişurile de sălcii, răchită şi zălog. Pe terenurile temporar inundate, de apele de precipitaţii şi din topirea zăpezii vegetează diferite specii de rogoz şi popândaci, pe alocuri apărând şi vioreaua de baltă. Tot în zonele umede se întâlneşte şi pipiriguţul, o specie protejată în spaţiul european. Pădurile care odinioară acopereau ca un tot unitar întreaga zonă se regăsesc astăzi numai pe alocuri. Se întâlnesc în sit păduri de foioase alcătuite din stejar, cireş sălbatic, tei, frasin, jugaştru, plop şi ulm, cu un aspect deosebit şi o importanţă ecologică mare. Arbuştii sunt reprezentaţi de sânger, cruşin şi păducel. Zonele cu ape stagnante sunt caracterizate de păduri mlăştinoase populate cu arin alb, frasin, plop alb şi negru, salcie pletoasă şi răchită, a căror tulpină este ridicată din apă prin prelungiri ale rădăcinilor pe care cresc numeroase specii de ferigi şi muşchi. Pe arbori urcă plante căţărătoare ca hameiul, iedera, cupa vacii, curpenul şi viţa sălbatică. Pe pantele cu expoziţie nordică ale dealurilor mai înalte se formează păduri de fag submontane, indicând existenţa unor condiţii climatice mai răcoroase. Pe marginea pădurilor de stejar din zonele deluroase se regăseşte irisul bărbos, o specie de importanţă comunitară. Stratul ierbos din păduri este alcătuit din leurdă, rogozuri, iarbă deasă, brei, iarba câmpului, piciorul caprei, crestată, scradă, colţunii popii, vrăcioaică etc. Importanţa pădurilor din lunca Turului constă în gradul ridicat de conservare al acestora, ele aparţinând celor şapte habitate de importanţă comunitară de păduri, zăvoaie şi tufărişuri, două dintre ele prioritare pentru conservare în spaţiul european (Tufărişuri subcontinentale peri-panonice şi Păduri aluviale cu arin alb şi frasin). Prin defrişarea unei părţi a pădurilor de luncă au luat naştere păşuni şi fâneţe bogate cu un aspect mozaicat şi semnificaţie importantă pentru conservare. În covorul lor vegetal întâlnim un număr mare de specii rare de plante precum sorbestreaua, genţiana vânătă, rotoţelele albe, vero-

nica cu frunze lungi și altele. Aceste pajiști sunt încadrate în următoarele tipuri de habitate: Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*), formate pe turbării de câmpie uscate cu iarbă albastră, spetează, păiuș roșu și cimbrișor, Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*), pajiști mezofile folosite ca fânețe, formate din coada vulpii, ovăscior, ghințură, piciorul cocoșului, ghizdei, poroinic și golomăț, Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor până la cel montan și alpin, pajiști umede formate în zone cu apă freatică aflată aproape de suprafață având specii ca firuța, pipirigul, iarba câmpului, poroinicul și drobița și în final Pajiști xerice pe substrat calcaros (habitat prioritar pentru conservare).

Fauna

Cursul inferior al Turului prezintă elemente de faună de munte, deal și șes dar și specii acvatice. Din punct de vedere al faunei de moluște situl este deosebit de important deoarece reprezintă un refugiu pentru speciile din Transilvania care au suferit o drastică regresie din cauza modificărilor antropice ale habitatelor. Dintre acestea se remarcă scoica de râu, care realizează în acest sit o populație mare cu o stare bună de conservare. În lacul de acumulare Călinești-Oaș s-a identificat o specie nouă pentru fauna de moluște a țării. Până în prezent au fost semnalate 722 de specii de fluturi din care menționăm specii de interes comunitar precum fluturașul punctat (una din cele două populații semnalate în țară fiind pe teritoriul sitului), fluturașul albastru cu puncte negre, fluturele roșu de mlaștină, fluturele aurinia, albilița mică și un fluture de noapte. Același statut de protecție îl au și țărăncuța (o specie de libelulă), gândacul de apă, croitorul mare al stejarului și rădașca. Numeroase specii de pești protejate trăiesc în apele sitului, dintre care se remarcă babușca de Tur (specie endemică ce trăiește numai aici), alături de avat, dunariță, fusar, petroc și porcușor de nisip, toate acestea fiind prezente cu o stare bună de conservare. Boarca și zvârluga au populații semnificative, starea lor de conservare fiind excelentă, iar țiparul are doar o stare medie de conservare. Numărul de specii de pești identificați în sit se ridică la 53, dintre care zece adventive, originare din China, Asia de sud-est și America de Nord, patru dintre ele putând fi considerate invazive (murgoiul bălțat, somnul pitic, carasul auriu și bibanul soare). Din cele 43 de specii autohtone, opt sunt endemice în bazinul Dunării. În cadrul herpetofaunei se remarcă țestoasa de apă, ale cărei populații semnificative trăiesc în heleșteiele din sit. Tritonii cu creastă și cei dobrogeni cu creastă sunt specii protejate în spațiul european și dezvoltă populații numeroase, cu o stare bună de conservare în sit. Relictele glaciare prezente în mlaștinile forestiere de la câmpie sunt broasca de mlaștină, vipera comună și șopârla de munte. Cele mai mari populații le au în sit speciile caracteristice zonelor de câmpie (șopârla de câmp, broaștele verzi de lac și buhaiul de baltă cu burta roșie, specie comunitară). Speciile caracteristice zonelor mai înalte se află în sit la limita altitudinală inferioară, fiind reprezentate de un număr redus de indivizi așa cum sunt salamandra, gușterul și buhaiul de baltă cu burta galbenă, specie comunitară. Și speciile legate de zone împădurite, cum sunt năpârca și șarpele lui Esculap, sunt reprezentate de puțini indivizi din cauza suprafeței reduse ocupate de păduri și a faptului că acestea sunt reprezentate de pâlcuri izolate între ele. Zona este renumită pentru avifauna sa bogată alcătuită din 188 de specii de păsări, printre care se remarcă multe protejate la nivel european care cuibăresc aici precum cristelul de câmp, gaia neagră, fluierarul de zăvoi, barza albă, egreta mare, buhaiul de baltă, acvila țipătoare mică, rața roșie, barza neagră, egreta mică, stârcul pitic, sfrâncioc cu fruntea neagră, buha și stârcul de noapte. Alte specii de cuibăritoare cu efective mari în sit sunt rața mare, rața pestriță, stârcul cenușiu, șorecarul comun, eretele de stuf, cioara grivă, botgrosul, lișița, găinușa de baltă, pescărușul râzător, pițigoiul albastru, uliul gspecial, uliul păsărar etc. Situl este important și pentru efectivele celor 80 de specii care iernează în zonă sau folosesc habitatele sitului ca loc de repaus în timpul migrațiilor precum rața fluierătoare, rața sulițar, rața moțată, gâsca de vară, gâsca de semănătură, ferăstrașul mic și cel mare etc. Scorburile și crăpăturile arborilor bătrâni din sit asigură protecție pentru numeroase colonii de lilieci protejați, aparținând la 15 specii, dintre care opt sunt de importanță comunitară: liliacul cărămiziu, liliacul cârn, liliacul comun, liliacul comun mic, liliacul cu urechi mari, liliacul de iaz, liliacul mare cu potcoavă și liliacul mic cu potcoavă. Din cercetările efectuate reiese că vidra (specie protejată) ocupă un teritoriu continuu de-a lungul râului Tur.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Agricultura (cultivarea de legume cum ar fi varză, tomate, ardei, vinete), pomicultura, viticultura, creșterea animalelor, exploatarea și prelucrarea lemnului sunt ocupații des întâlnite în întreaga zonă. O tradiție de peste 70 de ani în Halmeu o reprezintă cultura căpșunelor. O parte din forța de muncă este atrasă de orașul Satu Mare, care oferă locuri de muncă în sectorul industrial (construcții, industrie ușoară, textilă, alimentară), comerț sau prestări servicii. Localitățile dispun în marea lor majoritate de alimentare cu apă și canalizare, în cele mici existând doar puțuri forate, din care se alimentează individual localnicii, lipsind din aceste sate canalizarea sau aflându-se în fază de proiect. Încălzirea locuințelor se face în sistem centralizat sau individual, cu gaze și lemne.

Săpăturile arheologice din zonă atestă existența unor comunități umane deosebit de vechi, din paleoliticul superior, epoca pietrei și a bronzului. După cucerirea romană, întreaga zonă devine parte a voievodatului lui Menumorut. În secolul al XIII-lea, cunoscută ca cetate de apărare, Sătmarul (Satu Mare) devine centru al breslelor meșteșugărești. Căutătorul de frumos care tinde să retrăiască frumusețea vremurilor de demult, cu datinile și obiceiurile specifice, regăsește în aceste localități o bogată moștenire culturală și un fond etnografic original. Sunt căutate de turiști meșteșugurile populare (ateliere de potcovărie, cusut, țesut, tors, împletirea coșurilor de nuiele), obiceiurile și festivalurile românilor care trăiesc alături de maghiari, germani, șvabi, ucrainieni și rromi. Vizitatorul poate admira castele (Vecsey în Livada și Perenyi în Turulung) și conace romantice (Galgoczy în Micula), capodopere ale arhitecturii populare a zonei, precum și lăcașele de cult ale bisericilor istorice din secolul al XV-lea (din Halmeu, Lazuri și Livada).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale, desecarea temporară a bălților și brațelor, dragarea canalelor, balastierele, braconajul precum și turismul necontrolat au un efect negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În fiecare localitate din vecinătatea sitului există panouri de informare și panouri pentru orientare (hărți). Sunt necesare un centru de vizitare/informare, puncte de informare și bariere pentru limitarea accesului motorizat în anumite zone sensibile. Dezvoltarea turismului, care a luat amploare odată cu apariția complexelor hoteliere și a caselor de vacanță, impune înființarea unor trasee tematice precum și a locurilor de campare cu dotările aferente.

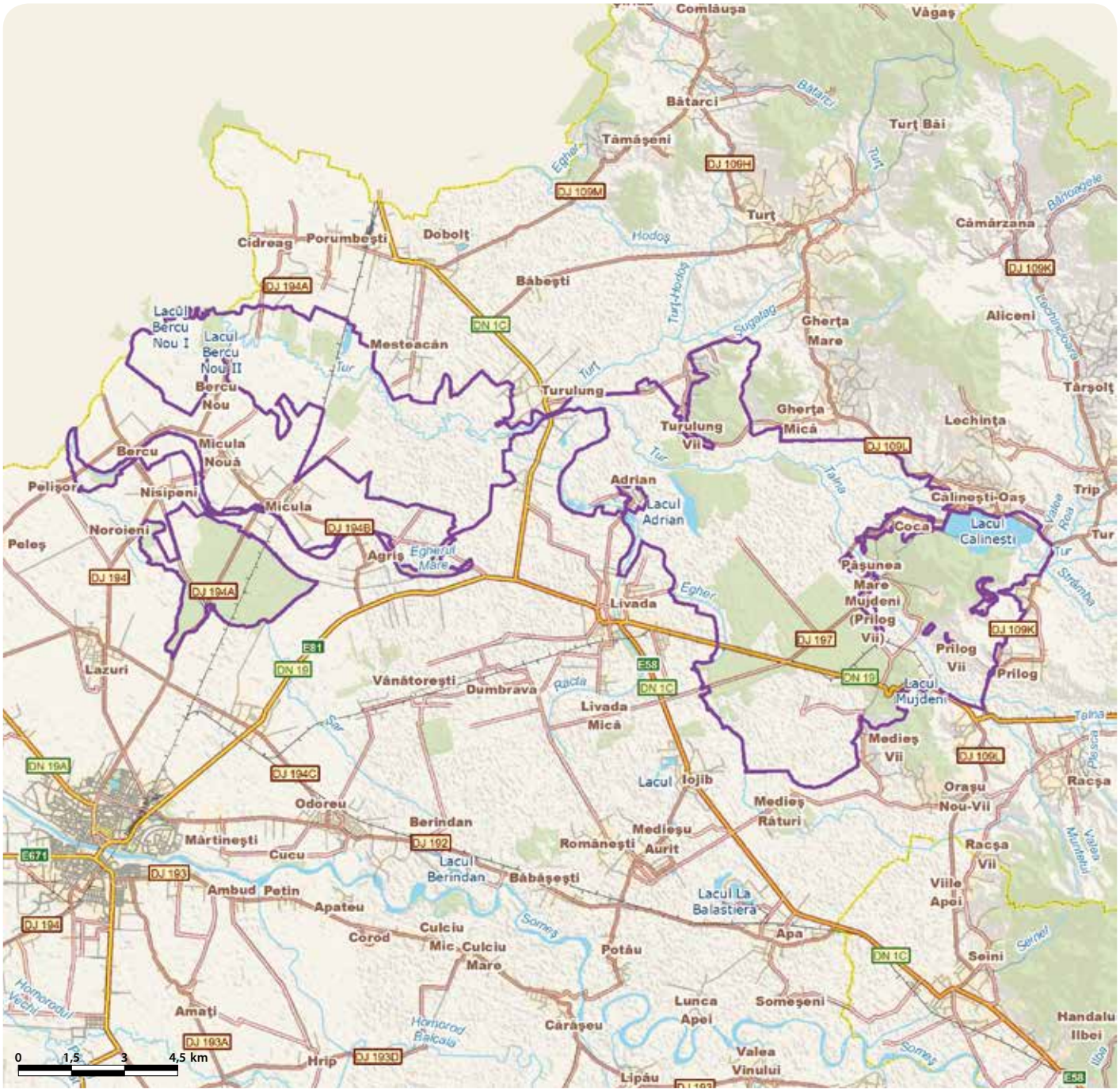

RECIFII JURASICI CHEIA - RO SCI 0215

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Cogealac, Grădina, Mihail Kogălniceanu, Pantelimon, Târguşor.

Suprafaţa: 5.686 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44˚ 29' 7"; Long. E 28˚ 26' 30"
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 188 max., 8 min., 82 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl se află în Podişul Dobrogei de Sud, în raza teritorială a comunelor Târguşor, Grădina, Pantelimon, la aproximativ 60 km de municipiul Constanţa. Accesul se face pe DN2A (Constanţa-Hârşova) până în comuna Mihail Kogălniceanu, iar de aici pe DJ222E spre satul Casimcea, drum care străbate situl.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91AA - Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos; **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis; **40C0*** - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Ţestoasă de uscat dobrogeană (*Testudo graeca*) • Balaur mare (*Elaphe quatuorlineata*). **Mamifere:** Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul cu potcoavă a lui Mehely (*Rhinolophus mehelyi*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*). **Plante:** Merinană (*Moehringia jankae*) • Clopoţel dobrogean (*Campanula romanica*) • Vineţele, Dioc, Zglăvoc (*Centaurea jankae*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl include o succesiune de patru habitate de interes comunitar, fiind identificată o întrepătrundere a pajiştilor de stepă, a tufărişurilor de stepă ponto-sarmatică (habitat prioritar) cu asociaţii de pădure ponto-sarmatică cu stejar pufos, precum şi peşteri în care accesul publicului este interzis. Se remarcă existenţa unor specii ierbacee rare (merinană, militea dobrogeană, paronihie capitată, coada şoricelului, bujor românesc, bujor de stepă) din pajiştile de stepă şi a unor asociaţii vegetale de specii lemnoase (stejar pufos şi stejar balcanic) iubitoare de căldură, submediteraneene. Vegetaţia din zona de protecţie exterioară şi din limita peşterii este caracteristică stepei dobrogene, cuprinzând trei specii de plante de interes comunitar (clopoţel, merinană, vineţele). Din punct de vedere paleontologic, calcarele din zona Cheile Dobrogei adăpostesc cel mai bogat punct fosilifer cu faună mezojurasică din întreg sinclinalul Casimcei. Situl este important nu numai prin caracteristicile geomorfologice, paleontologice, botanice şi peisagistice, ci şi prin elementele de faună. Foarte bine reprezentate sunt speciile de amfibieni şi reptile, păsări şi lilieci. Dintre amfibieni şi reptile, în sit sunt prezente trei specii de interes comunitar. În perimetrul sitului se află două peşteri importante din punct de vedere speologic şi paleontologic. Studiile efectuate în peştera „La Adam" au dus la descoperiri, de importanţă paleontologică şi arheologică deosebită, ce clasează acest obiectiv printre cele mai importante din Europa, fiind declarat şi Monument al Naturii. Peştera adăposteşte opt specii de lilieci protejate la nivel european, precum şi liliacul *Pipistrellus nathusii*, întâlnit numai aici. Peştera Gura Dobrogei (Peştera Liliecilor) are peste 480 m lungime, trei intrări şi două galerii importante. Peştera se remarcă prin acumularea unei mari cantităţi de guano tasat constituind movile apreciabile situate chiar sub coloniile de lilieci (care se adăpostesc în timpul verii pe tavanul peşterii), fiind declarată Monument al Naturii. Situl include de asemenea şi rezervaţia naturală cu acelaşi nume.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află la confluenţa văii pârâului Cheia cu valea pârâului Casimcea şi este cea mai spectaculoasă formă de relief a Dobrogei. De o parte şi de alta a văii largi se înşiră pereţi abruptţi, rotunjiţi ca nişte turnuri sau cu creste zimţate numite colţani, precum şi stânci cu pereţii sfărtecaţi de intemperii. Roca de bază o constituie sisturile verzi de vârstă precambriană acoperite de roci jurasice cu spongieri, formaţiune cunoscută numai din Polonia şi din câteva puncte din Europa Occidentală, iar în România numai din Dobrogea. Peste şisturile verzi se suprapun roci calcaroase care au conservat excepţional o mare varietate de fosile ale unor animale marine. Astfel, au fost descoperite specii de *Macrocephalitidae* şi o mare varietate de scoici bivalve. Acolo unde depozitul este mai gros au fost scoase la iveală resturi vegetale, fragmente de lemn, impresiuni de ramuri şi frunze.

Pedologie

Solurile prezente pe suprafaţa ariei protejate sunt din clasa molisolurilor (cernoziomuri tipice şi cernoziomuri rendzinice) şi din clasa solurilor neevoluate (litosoluri rendzinice).

Hidrologie

Situl se întinde de-a lungul Văii Ciorilor (Valea Seacă). La ieşirea din Cheile Dobrogei, la marginea satului Cheia se află Pârâul Casimcea, cel mai important curs de apă din zonă.

Aspecte climatologice

Regimul termic are caracter stepic-continental. Temperatura medie multianuală este de 10-11 °C. Caracteristică pentru regimul termic al zonei, care în ansamblu aparţine stepei, este apariţia frecventă a microclimatului cu regim termic mai ridicat cu până la 25% faţă de valorile medii, plasând suprafeţele respective în condiţii termice de semideşert. Regimul de precipitaţii este caracterizat de valori medii anuale de 380 mm, cu valori mari în iunie şi noiembrie şi mici în februarie şi august-septembrie. Vara suflă sporadic crivăţul („Traista Goală"), aducând un aer fierbinte şi uscat din nord, precum şi suhoveiurile (vânturi uscate).

Biocenoza

Vegetaţia

Pe stânci şi pe platoul cu sol scheletic se dezvoltă o floră specifică calcarelor, bogată în elemente pontice şi submediteraneene. În crăpăturile stâncilor cresc specii precum ciucuşoara, garofiţa albă, ciulinul, garofiţa pitică de stâncă, vineţelele, diocul etc. Sub stânci sau la umbra lor, în locuri mai umede cresc mai multe specii de ferigi şi straşnic, alături de plante superioare ca iarba zidurilor şi endemismul dobrogrean merinana. Pe platou sunt larg răspândite speciile de ruscuţă de primăvară, pir, astragal, iarbă grasă, volbură, bujor de stepă, trânjoaică, cimbrişor, *Seseli varium* etc. Dintre speciile lemnoase, pe platou apar pălcuri de cărpiniţă, un arbust indigen ce rar depăşeşte cinci m, asemănător cu carpenul dar de dimensiuni mult mai mici, având un areal submediteranean. Menţionăm prezenţa în sit a unor specii de arbori precum stejarul pufos, stejarul balcanic, mojdreanul, scumpia. Pe stânci apar exemplare izolate de sâmbovină, un arbust decorativ denumit popular bârcoace, o specie de teişor, tufe elegante de iasomie comună etc. În ceea ce priveşte originea speciilor ce s-au adăpostit aici, predominante sunt cele eurasiatice (31%), urmate de cele pontice (21%), submediteraneene (10%), continentale, balcanice şi central-europene, flora având un pronunţat caracter pontoa-submediteranean.

Fauna

Fauna fosilă din calcare cuprinde un număr important de specii de briozoare (polizoare), scoici lamelibranhiate, amoniţi, nautilus etc. Studiile efectuate au pus în evidenţă tipuri mixte de calcare recifale, cu alge şi spongieri, cu alge şi corali, cu alge şi arici de mare etc. Rezervaţia adăposteşte numeroase animale, unele dintre ele întâlnite numai pe teritoriul Dobrogei, un număr impresionant de specii de lilieci, majoritatea specii rare şi protejate (liliac cărămiziu, liliac comun mic, liliac comun, liliac cu aripi lungi, liliac cu potcoavă al lui Mehely, liliac mic cu potcoavă, liliac mare cu potcoavă). Dintre speciile de rozătoare stepice menţionăm prezenţa popândăului (suita). Dintre amfibieni şi reptile amintim ţestoasa de uscat dobrogeană, ţestoasa de apă, guşterul dobrogean, şarpele rău, balaurul mare, vipera cu corn, şarpele lui Esculap. Peste stânci planează specii de păsări răpitoare (în special ulii, şorecari, şoimi şi şerpari, mai rar acvila ţipătoare mică). În zonă sitului au fost semnalate exemplare de căprior, fazan, iepure, mistreţ şi şacal.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Localităţile din zona sitului prezintă o economie de tip rural, bazată pe agricultură şi creşterea animalelor (în special oi şi capre). În zona comunei Mihail Kogălniceanu se află un aeroport internaţional, precum şi o bază militară de antrenament NATO. În ultimii ani s-au dezvoltat turismul, comerţul şi serviciile.
Comuna Grădina este localizată într-o zonă locuită din cele mai vechi timpuri, fapt atestat de numeroasele descoperiri arheologice care demonstrează prezenţa mai multor culturi, din neolitic, epoca elenistică, perioada imperiilor roman şi bizantin, până în zilele noastre. În masivul geologic Cheia se află aşa-zisele „pietre scrise", pe care le-a descifrat pentru prima dată marele arheolog Vasile Pârvan în anul 1913. Inscripţia prezintă o latină grecizată, ca semn al pătrunderii latinităţii în lumea greacă aflată mai demult pe aceste meleaguri. În traducere, inscripţia redă termenul de „Hotarele Casienilor". Cercetări arheologice recente au evidenţat prezenţa unei aşezări romane în apropierea satului Cheia, o posibilă locaţie a satului Vicus Casiani, ale cărui hotare se terminau la intrarea în Cheile Dobrogei. Pe valea râului Casimcea a fost identificat drumul ce lega Capidava de Histria. În intravilanul satului Cheia, s-a descoperit un fragment de stâlp militar roman inscripţionat care precizează distanţa în mii de paşi (*milia pasum*) până la Histria.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Exploatarea resurselor minerale afectează atât biodiversitatea cât şi peisajul. Turismul necontrolat, tăierile ilegale şi braconajul afectează integritatea sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărţi, puncte de informare, puncte de belvedere pe stâncile Văii Casianului, bariere şi puncte de intrare, trasee turistice şi tematice. Sunt de asemenea necesare locuri de campare cu amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc.

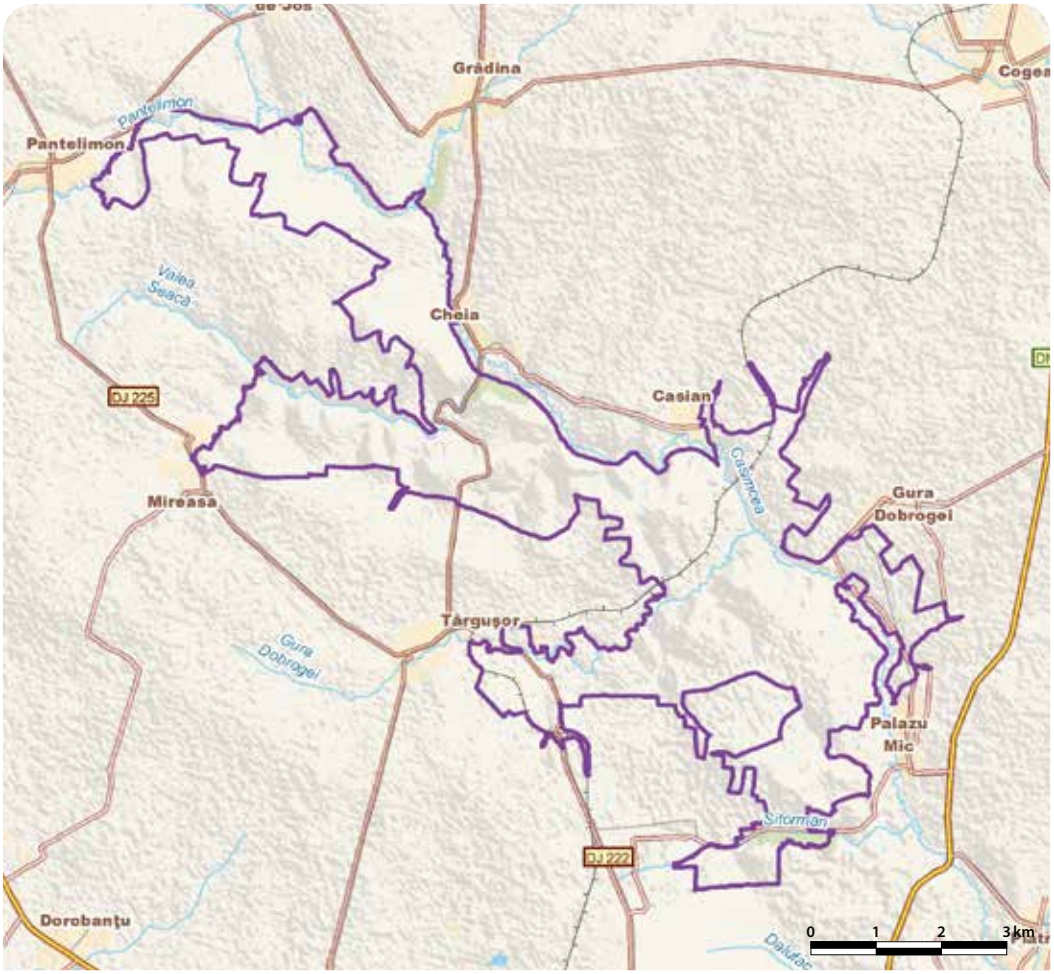

REGHIU SCRUNTAR - RO SCI 0216

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vrancea: Reghiu.

Suprafaţa: 112 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 47′ 11″; Long. E 26° 51′ 26″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Subcarpaţii de Curbură
Altitudinea: 527 max., 293 min., 418 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** DL DF DA
În sit se poate ajunge pe DJ205A (Focşani-Odobeşti-Andreiaşu) care urmează albia Milcovului şi este tangent sitului în dreptul localităţilor Şindrilari şi Reghiu.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

8220 - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91Y0** - Păduri dacice de stejar şi carpen; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl, deşi are o suprafaţă relativ mică, prezintă o heterogenitate mare de specii şi habitate. Astfel, întâlnim aici alături de făgetele seculare păduri dacice de stejar cu carpen, dar şi comunităţi saxicole ce se dezvoltă pe stâncării, reprezentând patru tipuri de habitate de interes comunitar concentrate într-o zonă restrânsă. Starea bună de conservare a acestor habitate asigură condiţii optime de hrănire, adăpost şi reproducere celor două specii prioritare pentru conservare în spaţiul european, ursul brun şi lupul. Situl se suprapune în mare parte peste rezervaţia naturală Pădurea Reghiu.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Arealul aparţine zonei neogene, cu cele două mari subdiviziuni miocen şi sarmato-pliocen. Orizontul bazal al miocenului este alcătuit din conglomerate cu elemente de şisturi verzi, gresii, calcare albe şi vineţii, bogate în fosile. Orizontul mijlociu ocupă o întindere mai mare şi este constituit din marne şi gresii, iar orizontul superior este format din gresii albe, pe alocuri cu aspect de conglomerat. Subdiviziunea sarmato-pliocenă este alcătuită din marne nisipoase, în alternanţă cu gresii în care s-au găsit mamifere fosile. În unele zone de facies sarmaţian există straturi groase de gresii compacte care alternează cu straturi mai subţiri de argilă, marne sau gresii argiloase, pe care mişcările tectonice le-au adus în poziţie aproape verticală. De-a lungul timpului, acestea au rămas în peisajul regiunii sub forma unor pereţi abrupţi, iar prin şiroire, eroziune şi coroziune s-au creat jgheaburi adânci.

Pedologie

Solurile aparţin clasei argiluvisoluri, dintre care cel mai răspândit este subtipul brun luvic tipic, caracteristic zonei colinare acoperite cu păduri de fag şi gorun. Aceste soluri sunt acoperite de o litieră subţire continuă, pe alocuri solul fiind întrerupt de stâncării şi abrupturi sau fiind puternic afectat de eroziuni şi alunecări de teren. Alte tipuri de sol care ocupă suprafeţe reduse şi izolate sunt spodisolurile, solurile brune gleizate, solurile hidromorfe şi solurile neevoluate situate la baza versanţilor.

Hidrologie

Un caracter comun reţelei hidrografice din sit este debitul foarte variabil în funcţie de nivelul şi repartiţia sezonieră a precipitaţiilor. Principala arteră hidrografică a regiunii este Milcovul, care reprezintă pe o lungime de circa 2,4 km limita sitului, alături de puţinii săi afluenţi, pâraiele Vâlcea, Răscoroasa şi Reghiu, acesta din urmă avândape sărate datorită zonei salifere pe care o străbate. Pârâul Reghiu coincide cu limita nordică a sitului.

Aspecte climatologice

Clima din sit este relativ blândă, în special iarna, datorită reliefului care în condiţiile unei văi înguste (valea Milcovului) este la adăpost de vânturile reci. Temperatura medie anuală este de 8 °C, iar media multianuală a precipitaţiilor ajunge la 800 mm. Neuniformitatea reliefului creează condiţii favorabile pentru producerea inversiunilor de temperatură, care apar frecvent în anotimpul rece şi care explică dezvoltarea speciilor mediteraneene pe versanţi şi niciodată pe fundul depresiunilor sau al văilor.

Biocenoza

Vegetaţia

Speciile lemnoase întâlnite în cele trei habitate forestiere ale sitului sunt reprezentate de fag, brad şi molid. În stratul inferior al acestor păduri întâlnim arbuşti ca verigariul, salba râioasă şi sângerul, iar deseori subarbuştii sunt reprezentaţi de tufele de afin negru. În sit se întâlnesc şi specii submediteraneene precum şoaldina aurie, unghia găii roşie, suliţica, apărătoarea, iarba negilor, dumbeţul, porumbul şarpelui, mărgica, dârmozul şi mojdreanul. Acesta din urmă se află la limita nordică a arealului său şi se întâlneşte pe stâncăriile aproape verticale, creând un peisaj de o mare spectaculozitate. Elementele pontice şi pontico-mediteraneene care apar în sit sunt drobul de munte, inul sălbatic, saschiul, scaiul, pecetea lui Solomon, ciucuşoara, amăreala, gura lupului, alături de multe altele. Dintre speciile eurasiatice, europene şi central europene sunt prezente ovăsciorul, gălbenelele, bărboasa, turta, ciucurele, clopoţeii, zglăvocul, iarba fiarelor, pelinul nemirositor, cruciuliţa, obsiga, turiţa mare, degetarul, silurul, cimbrişorul, limba boului, lumânărica şi cânepiţa. Dintre speciile continentale, sunt bine reprezentate buruiana de in, şopârliţa, sipica, pirul crestat şi cosacii. Alte specii care apar frecvent în sit sunt crucea voinicului, buruiana vântului, coada iepurelui, firuţa de pădure, rogozul, ruja, ferigica, străşnicul şi feriguţa.

Fauna

În sit se remarcă populaţii de urs brun şi lup aflate în stare bună de conservare, însă apar în zonă şi exemplare de râs, toate aceste specii fiind de interes comunitar. Alte specii de mamifere întâlnite sunt mistreţul, vulpea, bursucul, pisica sălbatică, iepurele de câmp, şoarecele de pădure, şoarecele scurmător, şoarecele de câmp, şoarecele gulerat, pârşul de alun, veveriţa, ariciul şi cârtiţa. Dintre amfibieni sunt prezente salamandrele, broaştele roşii de pădure şi cele de munte, iar dintre reptile şarpele de casă, şopârla de câmp, năpârca, şarpele de alun, şarpele lui Esculap şi şopârla de ziduri. Păsările sunt cele mai bine reprezentate ca număr de specii, fiind întâlnite mai frecvent în perimetrul sitului şorecarul comun, piţigoiul mare, ghionoaia verde, ciocănitoarea pestriţă mare, silvia cu cap negru, acvila ţipătoare mică, şoimul călător, acvila mică, botgrosul, cucul, gaia roşie, pupăza, piţigoiul de brădet, piţigoiul cu creastă, cinteza de pădure, măcăleandrul, florintele, auşelul cu cap galben, sturzul de vâsc, ochiul boului, fâsa de pădure, forfecuţa, alunarul, ierunca, ciocănitoarea neagră. Dintre nevertebrate menţionăm prezenţa unor specii precum buburuza, păianjenul cu cruce, ţărăncuţa, carabul, cărăbuşul verde, bondarul de pământ, greierele borţos, calul dracului, fluturele mare coada de rândunică.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Locuitorii sunt angrenaţi în agricultură, exploatări forestiere, prelucrarea lemnului şi turism. Localităţile din sit nu dispun de un sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă sau canalizare, iar locuinţele sunt încălzite în sistem individual, cu lemne. În credinţa oamenilor locului există numeroase legende şi poveşti pitoreşti legate de prezenţa pe teritoriul comunei a focurilor spontane datorate emanaţiilor de gaze, focuri care sunt colorate în galben, roşu sau chiar albastru şi sunt înalte de 20-50 cm, uneori ajungând la 2 m. Anual, în ajun de Sfântul Gheorghe, localnicii şi turiştii se adună pentru a participa la sărbătoarea „Focul Viu", când se desfăşoară activităţi culturale cu cântec, port şi joc popular specifice zonei. De asemenea, în fiecare an de Sfânta Maria are loc Bâlciul Meşteşugarilor la care vin meşteri populari din comună şi din zonele învecinate.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Eroziunea naturală şi alunecările de teren au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt instalate panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare şi panouri pentru orientare, toate acestea fiind însă insuficiente şi necesitând suplimentarea. Pentru o administrare eficientă şi un management bun al vizitatorilor sunt necesare puncte de informare în localităţile limitrofe sitului, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc. De asemenea, ar fi binevenită amenajarea unor trasee tematice având ca subiect fenomenele de eroziune frecvent întâlnite în zonă.

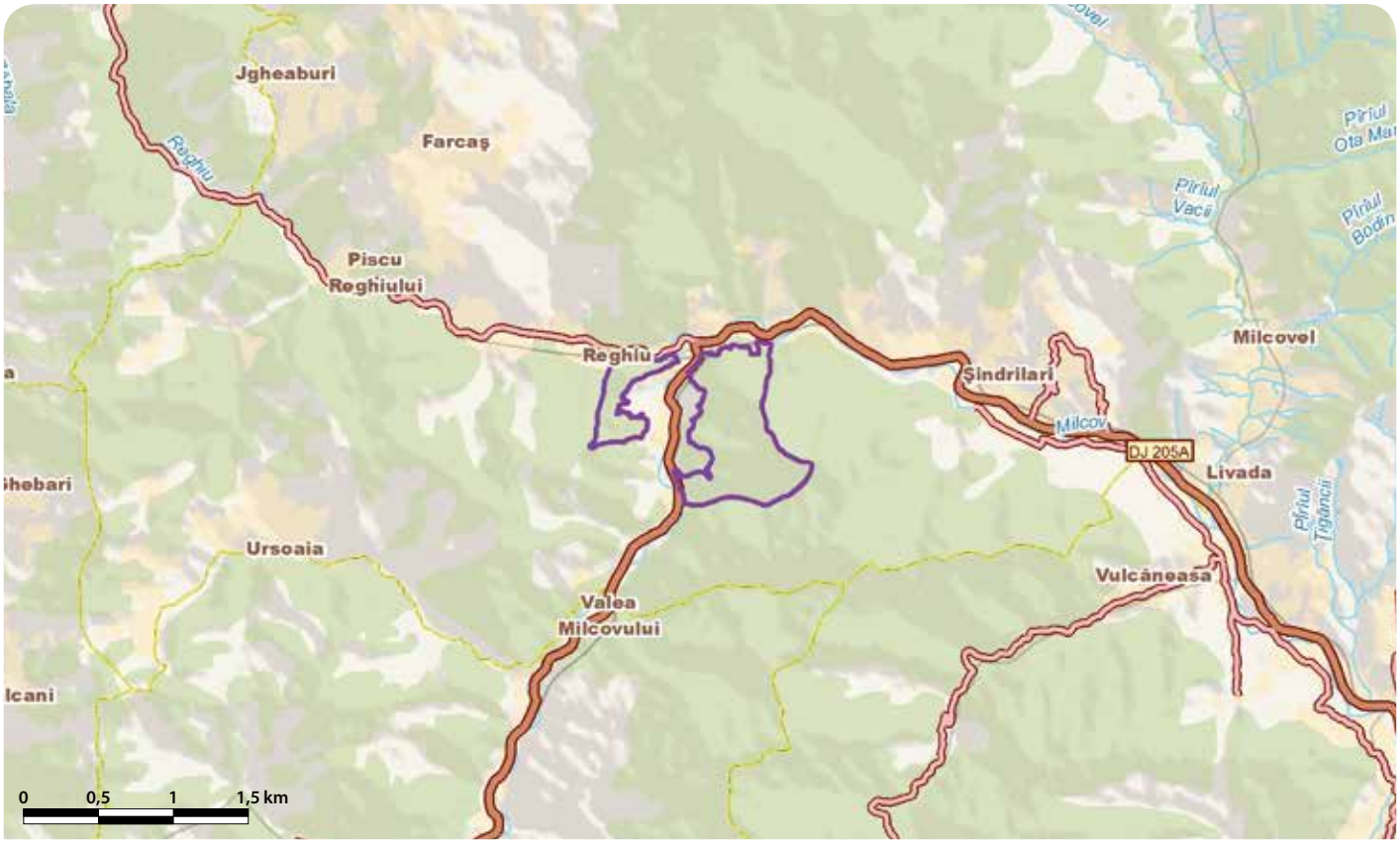

RETEZAT - RO SCI 0217

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Hunedoara: Pui, Râu de Mori, Sălaşu de Sus, Uricani.
Judeţul Caraş-Severin: Teregova, Zăvoi.
Judeţul Gorj: Padeş, Tismana.

Suprafaţa: 43.561 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 19′ 31″; Long. E 22˚ 47′ 44″
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali
Altitudinea: 2496 max., 634 min., 1709 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe E79 dinspre Deva sau Sibiu, pe DN66 (Haţeg-Petroşani) sau pe DN66A (Petroşani-Câmpuşel), din acestea desprinzându-se drumuri judeţene de la Haţeg către Gura Zlata sau DJ667A de la Ohaba de sub Piatră urmat de un drum forestier până la Cârnic. Drumuri forestiere care duc în sit sunt pe valea Lăpuşnicul Mare, de la Hobiţa la Baleia sau de la Câmpul lui Neag spre Cabana Buta. Din drumurile forestiere se desprind numeroase trasee turistice marcate. Cu trenul se poate ajunge la Subcetate, Ohaba de Sub Piatră, Pui, Lupeni şi Petroşani, mai departe folosindu-se mijloace de transport în comun.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3240 - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **7240*** - Formaţiuni pioniere alpine din *Caricion bicoloris-atrofuscae*; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale; **4070*** - Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **6150** - Pajişti boreale şi alpine pe substrat silicios; **6230*** - Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6520** - Fâneţe montane; **8220** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci silicioase; **3230** - Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **6170** - Pajişti calcifile alpine şi subalpine; **3220** - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **4080** - Tufărişuri cu specii sub-arctice de *salix*; **8110** - Grohotişuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* şi *Galeopsietalia ladani*); **8120** - Grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanţi abrupţi, grohotişuri şi ravene; **7140** - Mlaştini turboase de tranziţie şi turbării oscilante (nefixate de substrat); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **9420** - Păduri de *Larix decidua* şi/sau *Pinus cembra* din regiunea montană.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul mediteranean cu potcoavă (*Rhinolophus euryale*) • Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** *Euphydryas maturna* • *Lycaena dispar* • **Callimorpha quadripunctaria* • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*) • *Croitor (*Pseudogaurotina excellens*) • *Glyphipterix loricatella* • *Leptidea morsei* • *Nymphalis vaualbum* • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*). **Peşti:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Chişcar (*Eudontomyzon danfordi*). **Plante:** Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • Flămânzică (*Draba dorneri*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*) • Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • *Meesia longiseta*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl reprezintă unul din punctele centrale ale conservării capitalului natural din întreg lanţul carpatic, fiind important atât din punct de vedere al diversităţii habitatelor şi speciilor cât şi geologic şi geomorfologic, aici păstrându-se cele mai reprezentative relicte ale glaciaţiunii cuaternare din Carpaţi, circuri şi văi glaciare, custuri, roci striate şi morene. Aici se află cel mai întins lac glaciar (Bucura), cel mai înalt (Tăul Porţii) şi cel mai adânc (Zănoaga). Se cunosc aproape 1190 de specii de plante superioare cu peste 90 de taxoni endemici şi 130 de plante rare sau vulnerabile, Munţii Retezat fiind şi centrul genetic pentru trei genuri din flora alpină. Fauna cuprinde numeroase specii de nevertebrate, multe fiind endemice, 185 de specii de păsări şi 55 de specii de mamifere. Din punct de vedere al conservării comunitare au fost identificate 22 de tipuri de habitate, şase specii de plante, nouă specii de nevertebrate, patru specii de peşti şi amfibieni şi zece specii de mamifere, din care cinci specii şi patru habitate sunt prioritare. Toate aceste valori naturale se află în Retezat într-o stare bună şi foarte bună de conservare, fapt datorat unei intervenţii antropice de slabă intensitate în decursul timpului, inaccesibilităţii sitului (altitudini mari grupate unitar), depărtării lui de comunităţile umane, cât şi vechimii statutului de protecţie, fiind vorba de primul Parc Naţional, declarat încă din 1935. Importanţa şi renumele sitului atrag anual un număr foarte mare de vizitatori, Retezatul rămânând una dintre emblemele conservării patrimoniului natural al României, dar şi una dintre cele mai bine conservate arii protejate din Europa. Pe lângă Parcul Naţional Retezat, care este total integrat în sit, acesta include şi Rezervaţia Biosferei Retezat, rezervaţiile ştiinţifice Gemenele şi Peştera cu Corali, Rezervaţia Naturală Calcarele de la Faţa Fetii şi Peştera Zeicului, Monument al Naturii, dar şi o mică parte din Geoparcul Dinozaurilor Ţara Haţegului.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Prin întinderea sa, situl se suprapune structurilor geologice care alcătuiesc grupa munţilor Retezat-Godeanu. Din nucleul central al acestora se desprinde radiar spre nord Masivul Retezat, bine individualizat datorită încadrării lui între depresiunile tectonice Petroşani şi Haţeg şi caracterizat prin prezenţa a două mari blocuri de roci eruptive care se desfăşoară pe direcţiile de curgere ale Lăpuşnicului Mare şi Râului Bărbat. Între cele două blocuri este cuprinsă o fâşie de şisturi cristaline aparţinând autohtonului danubian, cu şisturi cuartitice, micaşisturi filitoase şi şisturi clorito-amfibolice. O altă fâşie de şisturi cristaline aferente domeniului danubian se întinde la NV de blocul granitic nordic. Masa cristalină face corp comun cu intruziunile eruptive. Sedimentarul este reprezentat prin câteva petece geologice paleozoice şi mezozoice care se află către periferia estică a Retezatului, pe Culmea Tulişa şi în Retezatul Mic. Cristalinul pânzei getice nu apare decât pe latura nordică a munţilor, păstrunzând mai departe sub sedimentarul depresiunilor Haţeg şi Petroşani. Geomorfologic, situl dispune de o mare diversitate a formelor, ceea ce conferă peisajului o spectaculozitate aparte. Liniile majore ale reliefului corespund celor două culmi principale, în nord Culmea Peleaga, în sud Culmea Buta, între ele fiind o adevărată punte, Custura Păpuşii. Din aceste două culmi principale pleacă lateral o serie de înălţimi secundare precum crestele Retezat, Pietrele şi Prislop, Slăveiul şi complexul orografic Piule, Retezatul Mic. Rocile sedimentare şi mai ales cele calcaroase, fiind roci solubile, au dat naştere în partea sudică a sitului unui peisaj surprinzător prin varietatea formelor: văi cu sectoare de chei înguste (Cheile Buţii, Cheile Scocului şi Cheile Scorotei), platouri cu lapiezuri de diferite forme şi în toate fazele de evoluţie, văi carstice oarbe (Jiul de Vest în sectorul Dâlmei cu Brazi), doline mici şi chiar un circ glaciar dezvoltat în calcar dolomitic (singurul de acest fel din România). Endocarstul este la fel de bine reprezentat în parc prin numeroase cavităţi, aproximativ 200 de peşteri şi avene, de un real interes ştiinţific. Situl păstrează cele mai reprezentative forme de relief generate de modificările climatice şi relicte ale glaciaţiunii cuaternare din Carpaţi: circuri glaciare, simple sau asociate, îmbucate sau suspendate, cu lacuri glaciare, văi glaciare pe care gheţarii coborau până la 1300 m (valea Lăpuşnicului Mare fiind cea mai reprezentativă), custuri ce se interpun între circuri (cea principală având circa 18 km), roci striate sau spinări de berbec şi morene (pe valea Soarbele aflându-se cea mai tipică morenă din Carpaţii Meridionali). Mai jos se regăsesc forme de relief periglaciar: câmpuri întinse de grohotişuri, torenţi de pietre, nişe, terasete de solifluxiune şi potcoave nivale.

Pedologie

Tipurile specifice de sol sunt solul brun acid şi brun feriluvial, rendzina, solul brun eumezobazic, solul humicosilicatic, litosolul, podzolurile şi podzolurile turboase. Podzolul este tipul genetic cel mai frecvent atât în golurile alpine cât şi în păduri. Solurile brune acide şi brune eumezobazice au frecvenţă mai mare în păduri.

Hidrologie

Condiţiile tectonice, litologice şi morfologice ale Munţilor Retezat, corelate cu poziţia culmilor faţă de advecţia maselor de aer oceanic, fac ca acest masiv să fie zona cu cea mai ridicată umiditate şi scurgere din Carpaţii româneşti. Reţeaua hidrografică bogată se drenează în două direcţii. Spre nord către râul Strei este bazinul hidrografic Mureş, care captează toate apele din vestul, nordul, centrul şi nord-estul masivului, iar spre sud, către Jiul de Vest, este bazinul hidrografic al Jiului. Cel mai important curs de apă este Lăpuşnicul Mare, iar cascadele sunt frecvente pe toate pâraiele din sit. Un loc deosebit în caracterizarea hidrologică a parcului îl au lacurile naturale relicte, care îşi datorează geneza condiţiilor optime de acumulare şi transformare a zăpezilor în gheţari la altitudini de peste 1700 m în Pleistocenul Superior. Aproximativ 38% din lacurile glaciare ale României se află în sit, 80 de lacuri glaciare dintre care 54 sunt permanente. Cantonate în poala căldărilor, etajate în trepte, înşirate, grupate în complexe sau izolate, ele constituie o mare atracţie pentru vizitatorii sitului şi joacă un rol deosebit în regularizarea naturală a scurgerii râurilor. Aici se află cel mai întins lac glaciar, Bucura, cel mai înalt, Tăul Porţii şi cel mai adânc, Zănoaga. La confluenţa râurilor Lăpuşnicul Mare, Lăpuşnicul Mic şi Râul Şes se află barajul de acumulare Gura Apei. Mlaştinile apar frecvent în parc la marginea unor izvoare, pâraie alpine sau în urma colmatării parţiale a unor lacuri glaciare precum Lia, Tăul Răsucit şi Tăul dintre Brazi. Apele freatice de mică adâncime sunt cantonate în scoarţa de alterare de la baza grohotişurilor unde se găsesc rezerve însemnate de apă, şi în arealele cu depozite calcaroase din bazinul superior al Jiului de Vest.

Aspecte climatologice

Situat în plină zonă temperat-continentală, situl se caracterizează printr-un topoclimat complex de munte. Izoterma de 10 °C este caracteristică limitei superioare a vegetației arborescente și se întâlnește la altitudinea de aproximativ 1900 m pe flancul sudic și aproximativ 1800 m pe cel nordic. Înghețul este un fenomen aproape permanent pe culmi, putând apărea frecvent și vara. Nebulozitatea este un fenomen mai frecvent în lunile mai-iunie, datorită circulației aerului umed pe versanți și mai rar întâlnit în luna octombrie. Culmile mai înalte de 1700-1800 m se situează toamna și iarna deasupra plafonului noros stratiform și beneficiază de multe zile senine. Cantitățile medii anuale de precipitații sunt cuprinse între 900 mm la altitudini scăzute, 1300 mm la altitudini mijlocii și 1600-1800 mm și chiar mai mult peste această altitudine. Luna iunie este cea mai bogată în precipitații, în timp ce minima se înregistrează în octombrie-noiembrie. Prima ninsoare apare în zona alpină la începutul lunii septembrie, iar ultima la sfârșitul lunii iunie, însă la peste 2000 m ninsorile sunt posibile în oricare moment al anului. Vântul se manifestă aproape permanent pe creste, atingând deseori viteze foarte mari. Aceste condiții climatice aspre modelează relieful montan, acționează puternic asupra solului și obligă vegetația alpină și subalpină la o permanentă adaptare pentru supraviețuire.

Biocenoza

Vegetația

Diversitatea peisagistică a masivului Retezat, datorită complexității sale geologice, este reflectată în mod foarte expresiv prin compoziția florei și vegetației. Datorită poziției sale la încrucișarea diverselor căi de migrație fitogeografică, relieful masivului a favorizat integrarea selectivă a unei mari diversități de elemente floristice provenite de la mai multe tulpini florogenetice. Retezatul este renumit prin diversitatea floristică, adăpostind aproape o treime din flora de plante superioare a României, ceea ce reprezintă una dintre caracteristicile importante ale acestui sit pentru conservare, la care se adaugă existența unui număr aproximativ egal de specii inferioare. De asemenea, sunt descrise 60 de asociații vegetale cuprinse în 10 clase de vegetație, fapt care dovedește încă o dată marea diversitate floristică a Retezatului. Foarte importanți sunt cei peste 90 de taxoni endemici, prima plantă endemică semnalată în sit fiind flămânzica, descoperită încă din 1858. O mare importanță o au și cele 130 de plante rare sau vulnerabile din Lista Roșie a plantelor superioare din România, precum și cele protejate în spațiul european precum clopoțelul (specie prioritară pentru conservare), papucul doamnei, flămânzica, curechii de munte, gălbenele și iarba gâtului, la care se adaugă o specie de mușchi cu același statut de protecție. Sub aspect florogenetic, Munții Retezat reprezintă centrul genetic pentru vulturică și firuță, care cuprind aici 257 și respectiv 31 de specii și subspecii, multe endemice. Deosebit de importantă din punct de vedere floristic este și zona calcaroasă a Retezatului Mic, cu un mare număr de plante rare și/sau endemice. Pajiștile din regiunea alpină constituie o zonă de o importanță aparte, aici regăsindu-se majoritatea speciilor din flora alpină, printre acestea numărându-se multe specii de ghințură, sclipeți și dediței, precum și floarea de colț. Alte zone de interes deosebit sunt cele aflate la limita dintre zona stâncoasă și pajiștile alpine, în care se întâlnesc smirdarul și jneapănul care formează întinse suprafețe din habitatul prioritar Tufărișuri cu *Pinus mugo* și *Rhododendron*. Jneapănul, specie protejată în România, are o distribuție foarte mare pe pantele abrupte ale Retezatului, contribuind la susținerea grohotișului. Zâmbrul, specie rară de arbore, relict din timpul glaciațiunii, apare în grupe mai mari și mai compacte decât în alte masive muntoase. În zonele periferice ale sitului se desfășoară exploatări forestiere cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

Fauna

Situl, datorită habitatelor sale foarte diverse, naturale sau foarte puțin modificate de intervenția umană, adăpostește o faună deosebit de bogată atât în ceea ce privește numărul de specii, cât și ca număr de exemplare care alcătuiesc populațiile acestora. Nevertebratele, reprezentate prin mii de specii încadrate în toate grupele taxonomice caracteristice habitatelor carpatice, cu toate că au fost mult studiate, sunt încă puțin cunoscute. În rândul nevertebratelor se găsesc cele mai multe endemite din Retezat, fiind identificate până în prezent nouă subspecii endemice de fluturi de zi și cel puțin zece specii endemice de insecte ale căror larve trăiesc în apă. Ultimele două grupuri sunt în mod particular asociate cursurilor superioare ale apelor din zona alpină. Viermii cilindrici au fost bine studiați, fiind cunoscute mai mult de 140 de specii, inclusiv opt endemite. Unele genuri de fluturi ajung aici la diversități specifice foarte ridicate. Ca o recunoaștere a importanței pe care o are Retezatul pentru conservarea fluturilor, Lunca Berhina a fost declarată Arie de Importanță Lepidopterologică Europeană. Speciile de fluturi de interes comunitar care trăiesc în sit sunt: fluturele maturna, fluturele roșu de mlaștină, fluturele tigru, fluturele țestos, albilița mică (specie periclitată de modificarea regimului hidrologic al habitatului) și o specie de molie extrem de rară, prezentă pe pajiștile pe substrat calcaros, Retezatul și Cheile Turzii fiind singurele situri Natura 2000 în care aceasta a fost semnalată. Tot printre nevertebratele de interes comunitar ale acestui sit se află cosașul transilvănean, croitorul alpin și un alt croitor, prioritar pentru conservare și care se găsește numai în câteva masive muntoase din țară. Dintre pești, în râuri întâlnim chișcarul, specie de interes comunitar a cărui prezență reprezintă încă o dovadă a calității apelor Retezatului, alături de alte specii cu același statut de protecție precum zglăvoaca și moioaga. În secolul trecut au fost introduși în câteva lacuri glaciare păstrăvii de lac, o subspecie neindigenă adusă din Alpi, în prezent făcându-se studii pentru a se vedea dacă această subspecie a fost unul dintre factorii care au cauzat scăderea populațiilor de amfibieni care utilizează ca locuri de înmulțire lacurile glaciare. Mai mult de jumătate din numărul de specii de amfibieni întâlnite în România sunt semnalate în Retezat, printre care opt specii sunt considerate de către specialiști rare și vulnerabile la nivel național. Reptilele sunt reprezentate prin nouă specii, aproape 40% din reptilele terestre ale României. Cu toate că doar o specie este considerată rară la nivel național, șase sunt considerate vulnerabile. Numărul de 185 de specii de păsări întâlnite în sit este mare pentru o zonă montană, dintre acestea 122 fiind specii cuibăritoare. Aici se pot întâlni specii rare precum acvila de munte, acvila țipătoare mică, șerparul, șoimul călător, cocoșul de munte, buha, minunița, barza neagră și multe alte specii. Mamiferele determinate până în prezent în sit sunt în număr de 55 de specii și reprezintă peste 23% din mamiferele terestre ale Europei, ceea ce arată încă o dată diversitatea habitatelor naturale prezente aici. Situl oferă condiții pentru supraviețuirea unor populații reprezentative de carnivore mari (lup, urs și râs). De asemenea, se întâlnesc în parc ierbivore mari precum capra neagră, cerbul și căprioru. Carnivorele de mici dimensiuni, cum sunt pisica sălbatică și mustelidele găsesc în diversele habitate ale parcului micromamifere care le asigură o parte din hrană. Peșterile din Retezatul Mic sunt folosite de urși pe timpul iernii, iar liliecii găsesc aici condiții bune pentru hibernare, repaus diurn sau maternitate. Au fost identificate 13 specii de lilieci dintre care șase sunt de interes comunitar (liliacul cârn, cel comun și comun mic și cei trei cu potcoavă, mare, mediteranean și mic). Vidrele pot fi întâlnite pe unele râuri folosind resursele bogate de pește. Marmotele au fost colonizate din Alpi mai întâi în căldarea lacului Gemenele, iar în prezent se pot întâlni în toate văile și căldările glaciare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitățile principale din sit sunt cele legate de agricultură, iar spre SE, pe Valea Jiului, există localități cu specific minier ca Petroșani, Vulcan, Lupeni, Uricani, Câmpu lui Neag, sărăcite puternic în ultimii ani din cauza reducerii activității de minerit în zonă. În sit sunt prezente însă câteva grupuri de cabane precum cele de la Pietrele sau de la Lacul Gura Apelor și mai multe cabane izolate (Gențiana, Casa Laborator Gemenele) și refugii montane (Bucura, Poiana Pelegii și Zănoaga). Singurele activități tradiționale care au loc în sit sunt cele ciclice legate de pășunat.

Zona are o istorie bogată, dovedită de numeroasele vestigii istorice și culturale. În peșteri s-au găsit dovezi ale prezenței umane încă din epoca de piatră, iar urme ale epocii fierului au fost descoperite la Subcetate și Unirea. Tezaurele de monede din argint descoperite la Sălașu de Sus sunt reprezentative pentru civilizația dacă, iar monedele din perioada postaureliană descoperite tot aici atestă continuitatea populației locale și relațiile economice ale daco-romanilor cu Bizanțul. Găsim aici vechi lăcașuri de cult, declarate Monumente istorice, precum biserica Densuș (simbol al creștinătății timpurii din secolul al X-lea, este cea mai veche biserică ortodoxă din lume în care se mai oficiază slujbe. A fost construită pe bazele fostului templu roman din secolul I e.n.), biserica Râu de Mori (datată de unii autori tot în secolul X), bisericile din Peșteana, Ostrov, Sântămărie Orlea și Sânpetru (secolul al XIII-lea). De asemenea sunt răspândite în zonă o serie de cetăți sau castele precum Cetatea medievală Colț din Suseni și Castelul Kendeffy din Sântămărie Orlea (secolul al XIII-lea), Cetatea medievală Mălăiești (secolul al XIV-lea), Conacul Cândea din Râu de Mori (secolul al XV-lea) sau Curtea fortificată a cnejilor din Sălaș (secolul al XIV-lea). În fiecare sat din zonă au loc manifestări culturale cu ocazia zilelor numite „Nedei", legate de regulă de principalele sărbători religioase, în care se poate admira portul popular hațegan și dansurile hațegane. Zona este renumită și apreciată de vizitatori și pentru gastronomia locală specifică zonei, fiind renumiți virșlii din Sălașu de Sus (cârnăciori condimentați preparați după rețeta tradițională moștenită în familie) sau țuica de Răchitova (produsă după o rețetă tradițională moștenită în familie care datează de sute de ani din pruni văratici autohtoni semisălbătici crescuți din lăstari).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul, turismul de masă și tăierile ilegale au impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există numeroase amenajări și dotări: panouri de avertizare, panouri de informare, panouri pentru orientare în teren, cu hărți, clădiri administrative, centre de vizitare și informare, puncte de informare, bariere, puncte de intrare, poteci pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc (acestea din urmă fiind amenajate numai acolo unde focul este permis).

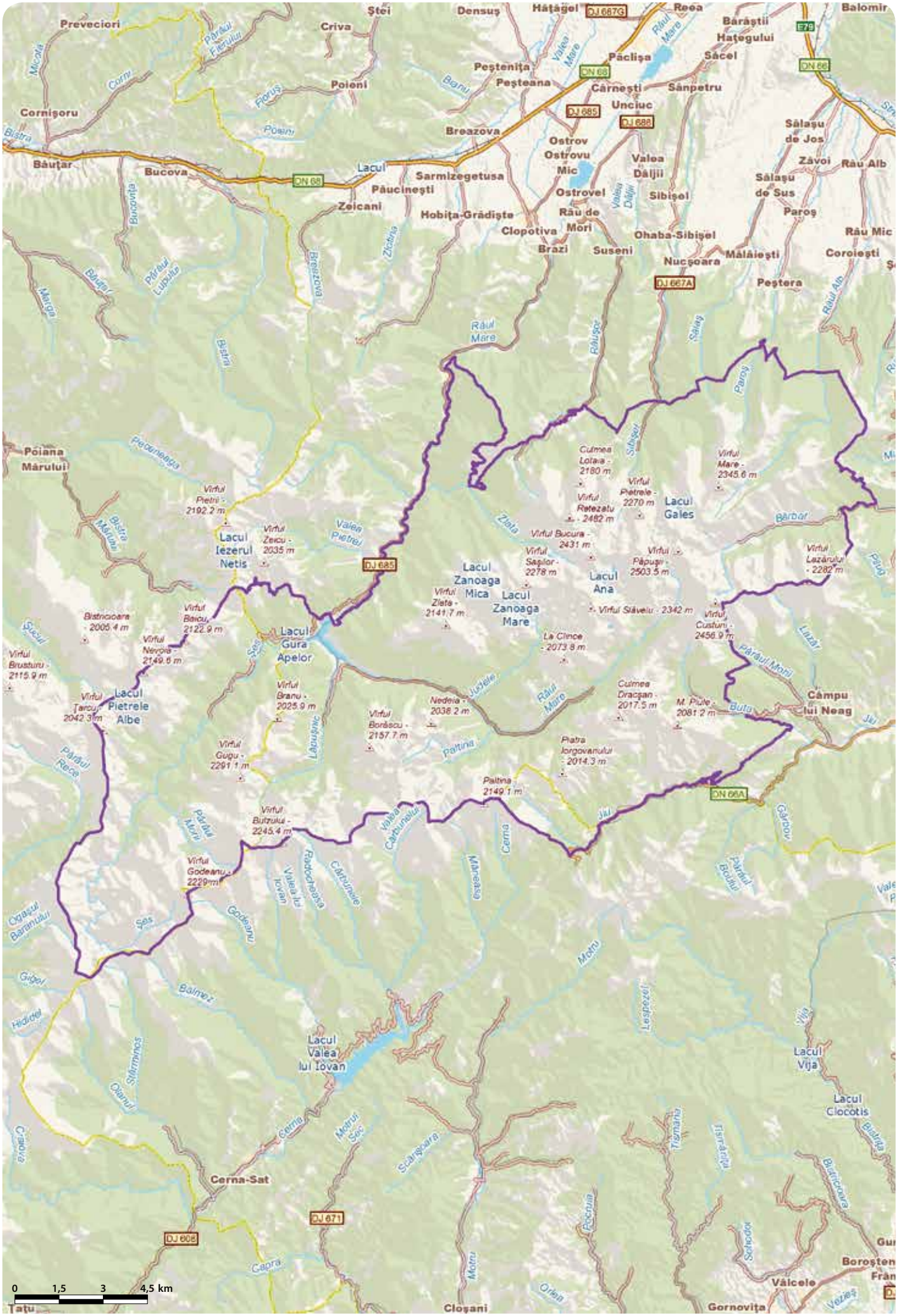
Preveciori
Ştei
Densuş
Hăţăgel
DJ 687G
Reea
Baraştii Haţegului
Balomir
E79
Criva
Păclişa
Săcel
DN 66
Peşteniţa
Peşteana
DN 68
Poieni
Cărneşti
Sânpetru
Cornişoru
DJ 685
Unciuc
DJ 686
Breazova
Sălaşu de Jos
Ostrov
Ostrovu Mic
Băuţar
Bucova
DN 68
Lacul
Sarmizegetusa
Văleşi Dăiţii
Zăvoi
Râu Alb
Păucineşti
Ostrovel
Sălaşu de Sus
Zeicani
Hobiţa-Grădişte
Râu de Mori
Sibişel
Paroş
Clopotiva
Ohaba-Sibişel
Râu Mic
Brazi
Suseni
Nucşoara
Măläieşti
Coroieşti
DJ 667A
Peştera
Râul Mare
Poiana Mărului
Culmea Lolaia - 2180 m
Virful Mare - 2345.6 m
Virful Pietrei - 2192.2 m
Virful Pietrele - 2270 m
Lacul Gales
Virful Retezatu - 2482 m
Lacul Iezerul Netis
Virful Zeicu - 2035 m
Virful Bucura - 2431 m
Virful Săşilor - 2278 m
Virful Păpuşi - 2503.5 m
Virful Lazărului - 2282 m
DJ 685
Lacul Zanoaga Mica
Lacul Zanoaga Mare
Lacul Ana
Virful Zlete - 2141.7 m
Virful Slăveiu - 2342 m
Bistricioara - 2005.4 m
Virful Baicu - 2122.9 m
Virful Custuri - 2456.9 m
Lacul Gura Apelor
Virful Nevoia - 2149.6 m
La Cince - 2073.8 m
Virful Brusturu - 2115.9 m
Virful Branu - 2025.9 m
Câmpu lui Neag
Lacul Pietrele Albe
Virful Ţarcu - 2042.3 m
Nedeia - 2038.2 m
Culmea Dracşan - 2017.5 m
M. Piule - 2081.2 m
Virful Borăscu - 2157.7 m
Virful Gugu - 2291.1 m
Piatra Jorgovanului - 2014.3 m
Paltina
Paltina 2149.1 m
DN 66A
Virful Butrului - 2245.4 m
Virful Godeanu - 2229 m
Lacul Valea lui Iovan
Lacul Vija
Lacul Clocotiş
Cerna-Sat
DJ 671
DJ 608
Boroşteni
Vălcele
Gornoviţa
Cloşani
Tăţu
0 1,5 3 4,5 km

DEALUL MOCREI - ROVINA - INEU - RO SCI 0218

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Arad: Bocsig, Buteni, Chisindia, Ineu, Şilindia.

Suprafaţa: 3.730 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 23′ 51″; Long. E 21˚ 57′ 31″
Bioregiunea: Continentală, Panonică
Ecoregiunea: Câmpia Banatului şi Crişurilor
Altitudinea: 374 max., 102 min., 157 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din Arad accesul este posibil pe DJ709 până în localitatea Ineu, de unde accesul în sit se poate face doar pe drumuri agricole care pleacă din sud-estul acestei localităţi. Se poate ajunge în sit şi cu trenul, pe rutele Arad-Gurahonţ, Brad-Ineu, Ineu-Gurahonţ, cu coborâre în staţia feroviară Ineu.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40A0* - Tufărişuri subcontinentale peri-panonice; **91M0** - Păduri balcano-panonice de cer şi gorun; **6240*** - Pajişti stepice subpanonice; **91Y0** - Păduri dacice de stejar şi carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: *Ophiogomphus cecilia* • *Eriogaster catax* • Croitor marmorat (*Pilemia tigrina*) • *Nymphalis vaualbum* • *Dioszeghyana schmidtii* • *Arytrura musculus* • Cosaş (*Isophya costata*) • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă pe 60% din suprafaţa sa păduri subatlantice şi medioeuropene de stejar, carpen şi tei din zona de şes înalt a Câmpiei de Vest, aflată la limita dealurilor. Balta cu arinişuri, canalele, lacurile, mlaştinile, turbăriile şi culturile agricole constituie habitate deosebit de importante pentru conservarea câtorva specii de nevertebrate (în special fluturi, dar şi coleoptere şi libelule). Situl constituie şi loc de pasaj de primăvară şi toamnă pentru multe specii rare de păsări, vegetaţia de la maluri şi prezenţa acestor păsări conferindu-i un aspect peisagistic deosebit. Tot cu mare valoare peisagistică şi conservativă este prezent în sit un habitat cu narcise.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Zona de câmpie a bazinului Crişului Alb are origine comună cu depresiunea Panonică. Fundamentul său se compune din blocuri de şisturi cristaline acoperite de sedimentar cretacic, peste care se află umplutura neogenă specifică depresiunii. Depozitele de umplutură sunt compuse din marne, argile, conglomerate şi nisipuri. Cuaternarul acoperă toată câmpia şi se compune din depozite fluvio-lacustre, pietrişuri, nisipuri, argile, argilă roşie, loessuri, depozite loessoide, nisip eolian, depozite de mlaştină şi turbă.

Pedologie

Stratul edafic are aspect de mozaic şi include soluri zonale, reprezentate de soluri brune luvice şi luvisolurile albice, cernoziomuri, soluri cernozimoide şi rendzine, şi soluri azonale care iau naştere sub acţiunea unor factori pedogenetici locali şi sunt reprezentate de solurile hidromorfe (lăcoviţi, soluri gleice şi pseudogleice).

Hidrologie

Hidrografic, teritoriul sitului se găseşte în bazinul Crişului Alb care este şi principalul curs de apă. Acest râu prezintă un regim hidrologic de tip panonic. Scurgerea lui se caracterizează prin debite medii mari spre sfârşitul lunii februarie, după care aproape tot timpul anului persistă apele mici. În sit există Lacul Rovina, care se învecinează cu fondul forestier, respectiv cu trupul de pădure Rovina. Nivelul pânzei freatice se apropie mult de suprafaţă, fiind influenţat în bună măsură de unghiurile de pantă şi de permeabilitatea terenului. Datorită organizării reliefului, alimentarea pânzelor freatice acvifere se face mai mult din precipitaţii şi mai puţin din râu. În prezent, regimul de alimentare al apelor freatice este puternic influenţat de lucrările de îndiguire şi desecare.

Aspecte climatologice

Situl beneficiază de un climat temperat continental spre subcontinental moderat, cu influenţe oceanice şi diferenţieri topo-climatice însemnate. Climatul este caracterizat prin dominanţa maselor de aer vestic şi sud-vestic cu umiditate ridicată, la care se adaugă pătrunderi de aer tropical, iar din nord, invazii de aer polar. Media multianuală a temperaturii aerului este de 10,6 °C. Regimul eolian indică o predominanţă sudică (iarna şi toamna) şi una nordică (primăvara şi vara). Precipitaţiile medii multianuale variază între 540 şi 650 mm. Numărul mediu anual al zilelor în care solul este acoperit cu zăpadă este destul de scăzut datorită pătrunderii maselor de aer atlantice sau mediteraneene.

Biocenoza

Vegetaţia

Pajiştile de rogoz şi coada vulpii ocupă suprafeţe întinse în zonele umede din sit. Zăvoaiele sunt formate din sălcii şi răchite, arin alb, frasin, carpen şi stejar, având stratul arbustiv cu o înălţime medie de 2,5-3,5 m compus din exemplare de lemn câinesc, păducel, porumbar, zmeur, sânger, alun, dud, amorfă sau măceş. În stratul ierbos, speciile dominante sunt trestioara, iarba câmpului, iarba deasă, turiţa, gălbijoara, golomăţul sau angelica. În bazinul Crişului Alb, de-a lungul malurilor se dezvoltă o vegetaţie palustră bistratificată un strat cu o înălţime medie de doi metri unde predomină stuful, papura, rogozul şi un strat bazal cu o înălţime de 40-50 cm compus din specii higrofile şi hidrofile ca mărăraşul, gălbinelele, piciorul lupului, şuvarul de munte şi speteaza. În sit apare şi mana de apă sub forma unor pâlcuri şi în asociere cu alte 33 de specii, dintre care amintim menta de apă şi rogozul. Această asociaţie se dezvoltă în ape stagnante cu un conţinut bogat de materii organice. În sectoarele cu pantă redusă unde curentul este slab, se remarcă o vegetaţie cu plante submerse alcătuită din brădiş, broscariţă şi paşă. În bălţi şi heleşteie apar elemente plutitoare de tipul lintiţei şi cornacilor. Situl include şi o poiană aflată în totalitate în fond forestier, importantă pentru conservarea narciselor care ocupă această suprafaţă oferind-i în perioada de înflorire (aprilie-mai) o imagine peisagistică deosebită. Habitatele pentru care a fost declarat situl au o stare bună de conservare.

Fauna

Deşi situl este declarat în special pentru conservarea unor specii de nevertebrate (fluturi, libelule şi coleoptere), el adăposteşte şi numeroase specii de peşti, amfibieni, reptile şi mamifere, dintre care multe protejate, fapt care îi sporeşte mult valoarea conservativă. Calitatea habitatelor din sit permite speciilor de nevertebrate protejate la nivel european să fie reprezentate prin populaţii cu o stare bună de conservare. Fauna ecosistemelor acvatice din sit este alcătuită din specii de peşti precum crapul, ştiuca, şalăul, somnul, linul, carasul argintiu şi somnul pitic. Speciile de herpetofaună frecvent întâlnite în sit sunt broasca de lac, broasca râioasă brună şi broasca râioasă verde, tritoni, şarpele de casă, şarpele de apă, şarpele de alun, năpârca şi mai rar ţestoasa de apă. O caracteristică aparte a sitului o constituie comunitatea de păsări cuibăritoare sau de pasaj a bălţii Rovina. Luciul de apă şi malurile atrag o multitudine de specii precum raţa roşie, egreta mare şi mică, lopătarul, stârcul cenuşiu, stârcul de noapte, stârcul galben, raţa mare, raţa cu cap castaniu, raţa mică, corcodelul mare, lişiţa, găinuşa de baltă, care atrag la rândul lor răpitoare ca şi codalbul, eretele de stuf, uliul găinar şi uliul păsărar, şoimul rândunelelor, şorecarul comun, vânturelul roşu etc. Brâul de stuf care înconjoară balta adăposteşte specii ca stârcul pitic, stârcul purpuriu, buhaiul de baltă, piţigoiul de stuf, greuşelul pătat, presura de stuf, lăcarul mare, lăcarul mic, lăcarul de stuf etc. Terenurile deschise din sit sunt utilizate ca habitate de hrănire şi cuibărire de sfrânciocul roşiatic, ciocârlie, ciocârlan, presură sură, codobatura albă şi cea galbenă, nagâţ, mărăcinar negru şi mărăcinar mare, prepeliţă, fazan etc. Mamiferele prezente în sit sunt căprioru, rareori mistreţul, iepurele, vulpea, şoarecele subpământean, cârtiţa, ariciul şi mai rar vidra.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Cei 10000 de locuitori ai oraşului Ineu, aflat foarte aproape de sit, dispun de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat şi de canalizare. De asemenea, este funcţională alimentarea cu gaz metan, locuinţele fiind încălzite predominant cu acest combustibil, practicându-se suplimentar şi încălzirea în sistem individual, cu lemne. Preocupările locuitorilor sunt în domeniul agriculturii, pisciculturii, creşterii animalelor, industria textilă, industria alimentară şi prelucrarea lemnului.
În vecinătatea sitului au fost scoase la iveală vestigii aparţinând neoliticului (topoare cu gaură, silexuri şi ceramică), civilizaţiei dacice, perioadei de ocupaţie romană (linii de fortificaţii, podoabe, arme şi pietre de moară), toate fiind izvoare ce atestă continuitatea locuirii acestor meleaguri. Ineul este atestat documentar din anul 1214 sub denumirea de Villa Ineu, fiind principala poartă de intrare în Ţara Zarandului. În fiecare an, cu prilejul sărbătorilor de Paşte, în localitate se organizează tradiţionala horă a ineuanilor.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Incendierea cu caracter accidental a miriştilor şi a zăvoaielor şi utilizarea pesticidelor şi a fertilizanţilor în agricultură sunt activităţi care se practică atât în interiorul cât şi în afara sitului, având un puternic impact negativ asupra speciilor de nevertebrate pentru care acesta a fost desemnat. În interiorul sitului mai are loc şi exploatarea silvică fără replantare (cu impact asupra habitatelor forestiere şi speciilor de insecte legate de acestea), dar şi lucrări hidrotehnice care ameninţă regimul hidrologic al solului. De asemenea, a fost constatată şi practicarea braconajului cu capcane.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pentru vizitarea sitului sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, de informare şi orientare (hărţi), puncte de informare în localităţile învecinate, amenajări pentru observarea habitatelor de la distanţă, poteci pentru vizitare, trasee turistice şi trasee tematice (pentru evitarea degradării habitatelor protejate prin acces necontrolat) şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

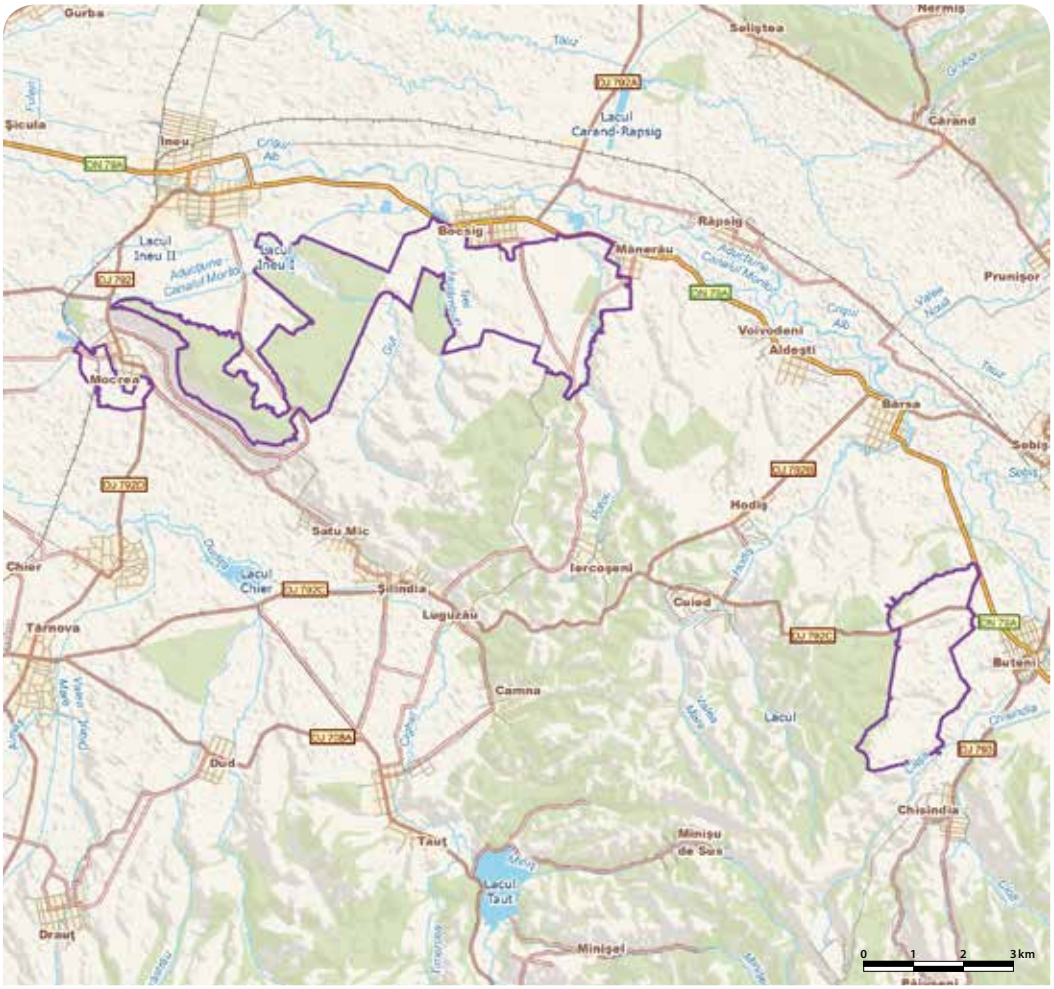

RUSCA MONTANĂ - RO SCI 0219

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Caraş-Severin: Băuţar, Glimboca, Marga, Obreja, Oţelu Roşu, Rusca Montană, Zăvoi.
Judeţul Hunedoara: Lunca Cernii de Jos.
Judeţul Timiş: Nădrag, Tomeşti.

Suprafaţa: 12.747 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 36′ 27″; Long. E 22˚ 24′ 51″
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Munţii Banatului
Altitudinea: 1377 max., 352 min., 793 med

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate realiza pe DJ 684, care traversează localitatea Rusca Montană, precum şi pe calea ferată, până la gara comunei Rusca Montană. De asemenea, există drumuri forestiere şi poteci până în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • Râs (*Lynx lynx*) • *Urs brun (*Ursus arctos*). **Nevertebrate:** *Nymphalis vaualbum*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanţa sitului este dată de valoarea naturală a pădurilor aflate în această zonă izolată, greu accesibilă. Aici se găsesc păduri virgine şi cvasivirgine, de amestec de foioase şi răşinoase, ce includ arbori cu vârste multiseculare care ating înălţimi de peste 40 m. Pe baza acestui fond natural valoros au fost identificate patru habitate de interes comunitar. Dintre acestea, pădurile aluviale cu *Alnus glutinosa* (anin negru) şi *Fraxinus excelsior* (frasin) reprezintă un habitat prioritar aflat într-o stare bună de conservare. Starea naturală a habitatelor forestiere permite coexistenţa tuturor celor trei specii principale de carnivore mari (lup, râs şi urs brun). Totodată, prezenţa unor specii de interes comunitar de amfibieni (buhai cu burta galbenă sau izvoraş cu burta galbenă) şi de nevertebrate (o specie diurnă de fluture frumos colorat numit popular fluturele ţestos) completează valoarea naturală şi protectivă a sitului. Pe teritoriul acestuia se află două rezervaţii naturale, ambele fiind rezervaţii forestiere declarate anterior constituirii sitului (Rezervaţia Rusca Montană cu suprafaţa de 604 ha, şi Rezervaţia Pădurea Pleşu, cu suprafaţa de 1980 ha).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se caracterizează printr-un relief nivelat în trepte şi fragmentat de culmi lungi cu înălţimi în jur de 1300 m. În zona muntoasă se disting două unităţi geomorfologice principale. În partea de vest, de la depresiunea Caransebeşului până la bazinele râurilor Bega şi Cerna se conturează un relief puternic modelat, cu pante accentuate. Partea estică se prezintă sub forma unui platou înalt şi constituie una dintre particularităţile reliefului din munţii Poiana Ruscă. Profilul văilor este larg, puţin adânc, cu versanţi domoli. În munţii Poiana Ruscă apar formaţiuni metamorfice, cea mai mare parte constituite din şisturi cristaline (micaşisturi, amfibolite, gnaise, cu intercalaţii subţiri de calcare şi roci granitoide), precum şi formatiuni magmatice. Relieful format pe şisturile cristaline se caracterizează prin culmi înalte, cu pante abrupte. Nordul masivului se dezvoltă pe rocile cristaline mai slab metamorfozate, care formează Cristalinul de Poiana Ruscă. Şisturile cristaline (şisturi şi cuarţite) conţin intercalaţii dolomitice şi calcare care ating grosimi de ordinul a 3000 m, formând masive mari. Formaţiunile magmatice au o răspândire limitată şi sunt reprezentate de granodiorite, detaşându-se geomorfologic prin caracterul mai domol şi înălţimile mai reduse ale reliefului. Masivul este foarte interesant din punct de vedere geologic, având şisturi cristaline, calcare şi gresii, precum şi depozite de calcare metamorfice ce constituie bogăţia zonei, marmura (în special marmura statuară, care rivalizează cu cea de Carrara). Exploatarea marmurei se face pe ambii versanţi, atât spre vest cât şi spre NE. Există şi zăcăminte de plumb, zinc, cupru şi chiar aur. Ruşchiţa este centrul minier al acestui masiv muntos (marmura de Ruşchiţa este cunoscută datorită structurii sale decorative, precum şi a culorilor în nuanţe de alb şi roz).

Pedologie

Circa 70-80% din suprafaţa sitului este acoperită cu districambosoluri tipice. Spodosolurile specifice pădurilor de molid ocupă suprafeţe mici la peste 1300 m altitudine. Calcarelor cristaline din Poiana Ruscă le corespund eutricambosoluri molice şi litice, mai puţin rendzine. Fiind formate pe loess cu o structură glomerulară şi o textură lutoasă şi lutoasă-nisipoasă, acestea sunt poroase, fapt ce determină un drenaj perfect. Când ploile sunt abundente, apa care se află în exces se infiltrează uşor şi în celelalte strituri, iar când este insuficientă, se ridică spre suprafaţă prin circulaţia ascendentă de la nivelul rădăcinilor.

Hidrologie

Situl este străbătut de râuri permanente (Ciotorog, Lozna, Loznişoara, Pârâul Negrii şi Rusca). Bazinele hidrografice care se suprapun cu limita sitului sunt Bega, Bistra, Cârlenţiu, Cerna, Cernuşorița, Ciotorog, Corneţ, Glâmboca, Lozna, Loznişoara, Negoi, Pârâul Negrii, Rusca, Stâlpu, Sterminos, Vârciorova.

Aspecte climatologice

Situl are un climat diferenţiat, influenţat în sud de zona înaltă a Meridionalilor, în vest de zona depresionară, iar în nord şi est de microclimatul luncii Mureşului şi bazinului Strei. În jurul zonei centrale a masivului se observă o distribuţie zonală, etajată a principalelor elemente climatice. Temperatura medie anuală variază între 9 şi 11 °C în regiunile depresionare periferice şi între 2 şi 8 °C în zona înaltă. Precipitaţiile sunt mai abundente tot timpul anului în partea centrală înaltă a masivului, în special în regiunile Padeş, Rusca, Ruşchiţa, Vadu Dobrii, Poiana Rachiţele, Alun. În decursul unui an, media zilelor cu cer senin este de 40, iar înnourări totale se înregistrează timp de 120-140 de zile. Vânturile care bat din S-SV sunt cunoscute sub numele de Coşava (vânturi calde de primăvară care topesc zăpezile).

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia este reprezentată în cea mai mare parte de păduri, iar zona de platou din partea de est şi NE a masivului Poiana Ruscă cuprinde suprafeţe întinse de păşuni şi pajişti. Distribuţia zonală a vegetaţiei este determinată de variaţia condiţiilor de climă, altitudine şi compoziţie a solului. Astfel, la altitudini în jur de 1300 m se întâlnesc zone înguste de pajişti alpine presărate cu tufărişuri de ienupar. Coborând la 800-900 m, întâlnim păduri de fag, brad şi molid, în amestec cu mesteacăn, carpen şi gorun. Deşi acoperă doar 0,2% din suprafaţa împădurită a ţării, situl cuprinde 25 din cele 212 tipuri de staţiuni forestiere, precum şi 26 dintre cele 306 tipuri naturale de pădure. Platoul masivului găzduieşte pajişti montane (cu păiuş roşu şi iarba vântului), care odată cu scăderea treptată a înălţimii trec spre est în pajişti colinare. Dintre fructele pădurii întâlnim specii de fragi, zmeură, mure, coacăze, merişor şi afin. Mai rar, pe versanţi se întâlneşte o specie de liliac sălbatic. Covorul floral este bogat, mai ales în pajiştile montane şi colinare şi în luncile văilor. Câmpurile cu toporaşi şi brânduşe pătrund pe alocuri în pădurea rară de foioase sau în luminişuri. Zona de păşuni şi pajişti găzduieşte multe specii de plante cu întrebuinţări medicinale populare (coada şoricelului, rostopască, coada calului etc).

Fauna

Situl adăposteşte o faună relativ bogată, distribuită în funcţie de zonele de vegetaţie şi de altitudine. Pădurile de fag, brad şi molid din partea centrală a masivului Poiana Ruscă sunt populate de urs brun, lup, vulpe, pisică sălbatică, viezure, jder de copac, cerb carpatin, căprioară, mistreţ, iepure. Mai rar, în pădurile de foioase poate fi întâlnit râsul. Dintre speciile de amfibieni, situl găzduieşte o populaţie bine reprezentată de buhai cu burta galbenă. Dintre speciile de peşti prezente în sit le menţionăm pe cele din apele de munte reci şi bogat oxigenate, păstrăv, lipan şi clean. Dintre păsările caracteristice pădurilor de foioase din zona sitului menţionăm acvila ţipătoare mică, vulturul şerpar, cucul, ciocârlia, ciocănitoarea, ciocănitoarea verde, gaiţa, corbul, privighetoarea şi privighetoarea roşcată. Privighetoarea roşcată este un oaspete de vară în România care se instalează în pădurile cu mult subarboret, în general în ţinuturi joase din preajma localităţilor.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Economia este cea specifică zonei de munte, în sensul preponderenţei activităţilor extractive faţă de cele agricole. Resursele naturale au determinat de-a lungul timpului caracterul economiei locale, bazat pe industria extractivă de marmură, fier, argint, plumb şi zinc, dar şi pe industria prelucrătoare a lemnului. Carierele de fier şi plumb din Rusca Montană/Ruşchiţa au fost exploatate încă din timpul dacilor şi au continuat în perioada medievală şi modernă, până în zilele noastre. Carierele de la Ruşchiţa au fost exploatate şi în epoca romană, medievală şi modernă. În prezent, activitatea industrială principală din zonă este cea de exploatare şi prelucrare a marmurei. Alte activităţi industriale sunt cele de exploatare a minereurilor şi lemnului.
Dovezile arheologice ale existenţei aşezărilor umane în zonă constau în obiecte de silex, precum şi o monedă ce imită drahma, descoperite în partea de nord a drumului antic roman dintre Ulpia Traiana şi Sarmizegetusa. De-a lungul istoriei, în zonă au fost create drumuri montane, în funcţie de necesităţile vremii („Drumul marmurei", „Drumul fierului" şi „Drumul armelor"). Încă de pe vremea dacilor liberi s-au efectuat exploatări ale minereurilor de fier, cu o prelucrare ce poate fi numită astăzi „ecologică". Denumirea comunei Rusca Montană provine de la munţii Poiana Ruscă, prin „rusca" înţelegându-se „satul de sub munte". În afară de peisajele sălbatice ale Munţilor Poiana Ruscă, localitatea Rusca Montană le oferă turiştilor câteva obiective turistice demne de vizitat, monumentele istorice şi de patrimoniu fiind reprezentate de „Monumentul Eroilor", Biserica Romano-Catolică, Biserica Ortodoxă, Piaţa Monte Grappa, Muzeul Peter Pan. Persoana reală Peter Pan (care a inspirat personajul omonim din patrimoniul cultural universal) a fost un soldat în armata austro-ungară, născut în 1897 în localitatea Rusca Montană. Soldatul Peter Pan este unul dintre cei peste 22900 de soldaţi care şi-au găsit sfârşitul în luptele dintre italieni şi armata austro-ungară, lupte care au avut loc între anii 1917-1918 pe Muntele Grappa din nordul Italiei. În 1937, Clubul Turistic Bănăţean a ridicat în zonă un monument al turismului, unic în lume. Amplasat iniţial în locul numit „Şapte Izvoare", la o altitudine de 800 m, şi construit din marmură, acest monument a fost mutat relativ recent la intrarea în localitatea Rusca Montană. Monumentul turismului este alcătuit din opt blocuri compacte de marmură albă de Ruşchiţa şi are o înălţime de circa 2 m.

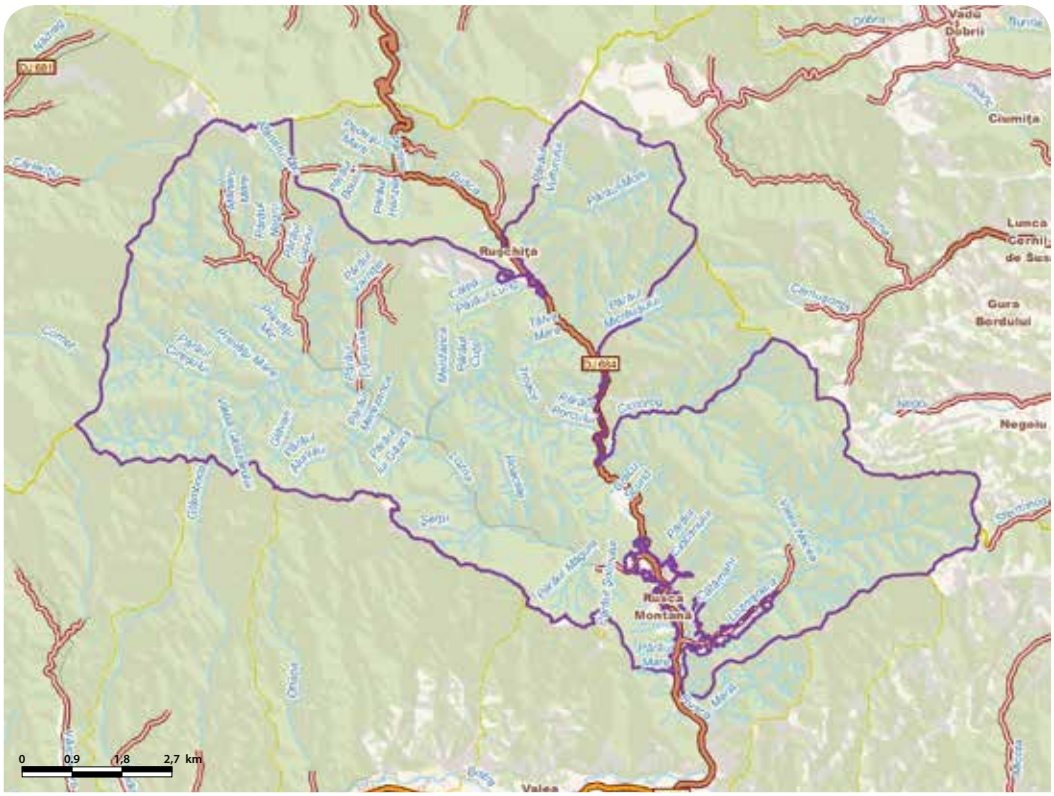

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Transportul de mare tonaj are o influenţă negativă cu un caracter permanent asupra sitului şi asupra caselor aflate în vecinătatea drumului. De asemenea, tăierile ilegale şi braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există poteci pentru vizitare, precum şi trasee turistice cu locuri de campare prevăzute cu amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc. Sunt necesare bariere şi puncte de intrare, panouri de avertizare şi atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărţi, puncte de informare, amenajări pentru observare şi supraveghere, precum şi trasee tematice.

SĂCUENI - RO SCI 0220

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bihor: Săcueni.

Suprafaţa: 733 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 47° 20' 20"; Long. E 22° 8' 21"
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 182 max., 119 min., 155 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces în sit sunt DN19B (Săcuieni-Nușfalău), spre partea de nord a sitului, și DJ767A (Săcuieni-Ciohoi), spre estul sitului. Există căi de acces și de pe drumurile locale din Olosig, Cubulcut, Sânicolau de Munte și Săcuieni. Cu trenul se poate ajunge până în orașul Săcuieni.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

92A0 - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Plante:** *Dediţei (*Pulsatilla pratensis ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat pentru conservarea zăvoaielor cu plop și salcie. Întreaga zonă constituie loc de odihnă și hrănire pentru numeroase specii de păsări, multe protejate, precum și pentru două specii de amfibieni și reptile de interes comunitar. Aici, vegetaţia plutitoare, plaurul, care în general se găsește în regres în alte regiuni, s-a păstrat în toată complexitatea sa, iar în pajiști întâlnim dediţei, specie de interes comunitar. Situl include și Rezervaţia Naturală Lacul Cicoș.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Zona reprezintă o adâncitură în forma unui jgheab care s-a format acum circa 250 milioane de ani, în care s-a depus sedimentul gros al Mării Panonice. În urma unei mari mișcări tectonice, albia mării s-a ridicat și Marea Panonică a devenit lac. Toate acestea au determinat ca la alcătuirea geologică a zonei să participe formaţiuni cuaternare, terţiare și mezozoice care stau pe un fundament cristalin.

Pedologie

În sit se întâlnesc solul negru podzolic, cernoziomurile cambice gleizate, protosolurile și solurile aluviale frecvent gleizate, solurile brune, solurile pseudogleice albice, solurile gleice situate pe depozite fluviatile și fluvio-lacustre recente, precum și suprafeţe de sol afectate prin degradare agrofizică.

Hidrologie

Din punct de vedere hidrologic, zona sitului aparţine bazinului Crișul Repede, Lacul Cicoș reprezentând albia îmlăștinită a unui afluent al Barcăului. Stratul de apă se află în nisipurile maro-gri de la suprafaţă. Lacul Cicoș este alimentat cu apă din izvoare subterane, aceasta fiind puternic mineralizată.

Aspecte climatologice

Clima din zona sitului este continental-moderată, cu influenţe oceanice și mediteraneene, influenţată de circulaţia aerului nordic și nord-vestic. Temperatura medie anuală este de 10,7 °C. În marea majoritate a anului, vântul bate din direcţia vest, sud-vest, iar în timpul iernii sunt frecvente vânturile continentale reci nordice și nord-estice.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl cuprinde habitatul de zăvoaie cu salcie albă și plop alb, care se dezvoltă pe depozite aluviale recente. Solul poate fi bine drenat între inundaţii sau poate rămâne ud. Ca urmare a regimului hidric specific, speciile lemnoase dominante sunt reprezentate de stejar, frasin, ulm de munte, velniș, ulm de câmp, plop negru, plop tremurător și arin alb. În stratul subarboretului trăiesc specii de hamei, mălin, liane ca iedera, viţa neagră și viţa de vie sălbatică, alături de plante ierboase ca brebeneii, laptele păsării, coacăzul roșu, rodul pământului oriental etc. Pe plaurii de pe lacul Cicoș se dezvoltă vegetaţia caracteristică stufărișurilor, având adesea încorporate în mijlocul lor pâlcuri de sălcii pitice, rogozuri, trestii de câmp și trifoiște. Unde plaurul are o grosime mai mare de un metru se formează arinișuri. În stufărișuri cresc specii caracteristice acestora precum stuful, trestia, diferite specii de papură, pipirigul, lintiţa, cucuta de baltă și broscariţa. Numeroase plante acvatice și-au redus drastic populaţiile, precum foarfeca bălţii și nufărul. Pe margine pot apărea plante ca păiușul de livezi, golomăţul, trifoiul, rogozul și busuiocul de câmp. În zonele de pășune sunt caracteristice păiușul, pirul și timoftica. Comunităţile vegetale din pajiști conservă o specie subendemică pentru bazinul panonic, dediţei, situl fiind limita estică a arealului acestora.

Fauna

În ceea ce privește entomofauna, aceasta este reprezentată în principal de specii de ploșniţe de cereale, greieri de câmp, greieri de casă, călugăriţa comună, lăcusta călătoare italiană, coropișniţa, gândacul lleana, cărăbușul de mai, fluturele coada rândunicii. Dintre speciile de amfibieni și reptile amintim broasca mare de lac, broasca verde, broasca râioasă brună, broasca de pământ, brotăcelul, tritonul comun, năpârca, șarpele de alun, șarpele rău, șopârla cenușie, gușterul, șarpele de casă, șarpele de apă, buhaiul de baltă cu burta roșie și ţestoasa de apă, ultimele două fiind specii de interes comunitar. Dintre cele mai comune specii de peşti amintim carasul, linul, somnul pitic, crapul, somnul, știuca, bibanul soare. Speciile de păsări care au fost semnalate în sit sunt turturica, uliul porumbar, vânturelul roșu, șorecarul comun, eretele de stuf, viesparul, cucul, ciocănitoarea sură, ciocănitoarea pestriţă mare, pupăza, silvia de câmp, silvia porumbacă, pitulicea mică, pitulicea sfârâitoare, sitarul de pădure, mierla, sturzul de vâsc, mărăcinarul mare, privighetoarea, codroșul de pădure, piţigoiul mare, piţigoiul albastru, mugurarul, fâsa de pădure. Dintre păsările acvatice menţionăm cormoranul mic și cel mare, stârcul cenușiu, stârcul purpuriu, stârcul de noapte, stârcul galben, egreta mare, egreta mică, buhaiul de baltă, stârcul pitic, raţa mare, lișiţa, cormoranul mare și cel cu gât roșu, găinușa de baltă etc. Speciile de mamifere sunt destul de numeroase pentru o zonă antropizată, fiind reprezentate de vulpe, dihor, viezure, jder de copac, pârș mare, pisică sălbatică, veveriţă comună, șoarece de pădure, șoarece de câmp, chiţcan de pădure, cârtiţă, arici, iepure, mistreţ, căprior, cerb lopătar, cerb carpatin, bizam.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele ocupaţii ale localnicilor sunt agricultura și creșterea animalelor, însă o mare parte din forţa de muncă este absorbită de orașul Secuieni, care are dezvoltată industria ușoară de confecţii și încălţăminte, prelucrarea lemnului, morăritul și panificaţia, prelucrarea metalelor, comerţul, transporturile. Orașul Săcuieni și satele aparţinătoare dispun parţial de canalizare și alimentare cu apă potabilă, acestea fiind în curs de execuţie, iar încălzirea locuinţelor se face în mod individual, cu lemne și gaze naturale.
De la sfârșitul neoliticului au fost scoase la iveală, în vecinătatea sitului, unelte de piatră șlefuită, unelte de cupru și fragmente de ceramică, morminte și urme de case. Epoca fierului este evidenţiată printr-un mormânt celtic, unul dintre cele mai vechi morminte de acest gen de pe teritoriul ţării. Descoperirile arheologice păstrează urmele popoarelor migratoare (sarmaţilor, gepizilor, hunilor și slavilor). În zilele noastre se păstrează multe construcţii vechi din secolul al XVIII-lea (biserici și palatul Studenberg). Obiective care au intrat deja în circuitul turistic al zonei sunt șirurile de pivnițe care sunt prezente în fiecare comunitate locală din zonă. Săpate în solul lutos al dealurilor, aceste pivnițe sunt moștenite din generaţie în generaţie, unele având și 300 de ani vechime, servind pentru depozitarea butoaielor cu vin, a legumelor și cerealelor produse în gospodăriile proprii. Ziua orașului Săcuieni și a localităţilor aparţinătoare se organizează anual în cadrul șirului de festivităţi „Toamna pe Valea Ierului", când au loc și „Balul Strugurilor", spectacole de cântec și joc popular, târguri de produse tradiţionale etc.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Agricultura intensivă (nu și cea practicată în mod tradiţional, pe suprafeţe mici), tăierile ilegale și braconajul au un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pentru administrare și vizitare, în sit sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, de informare și pentru orientare (hărţi), puncte de informare, bariere pentru limitarea accesului în zonele sensibile, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

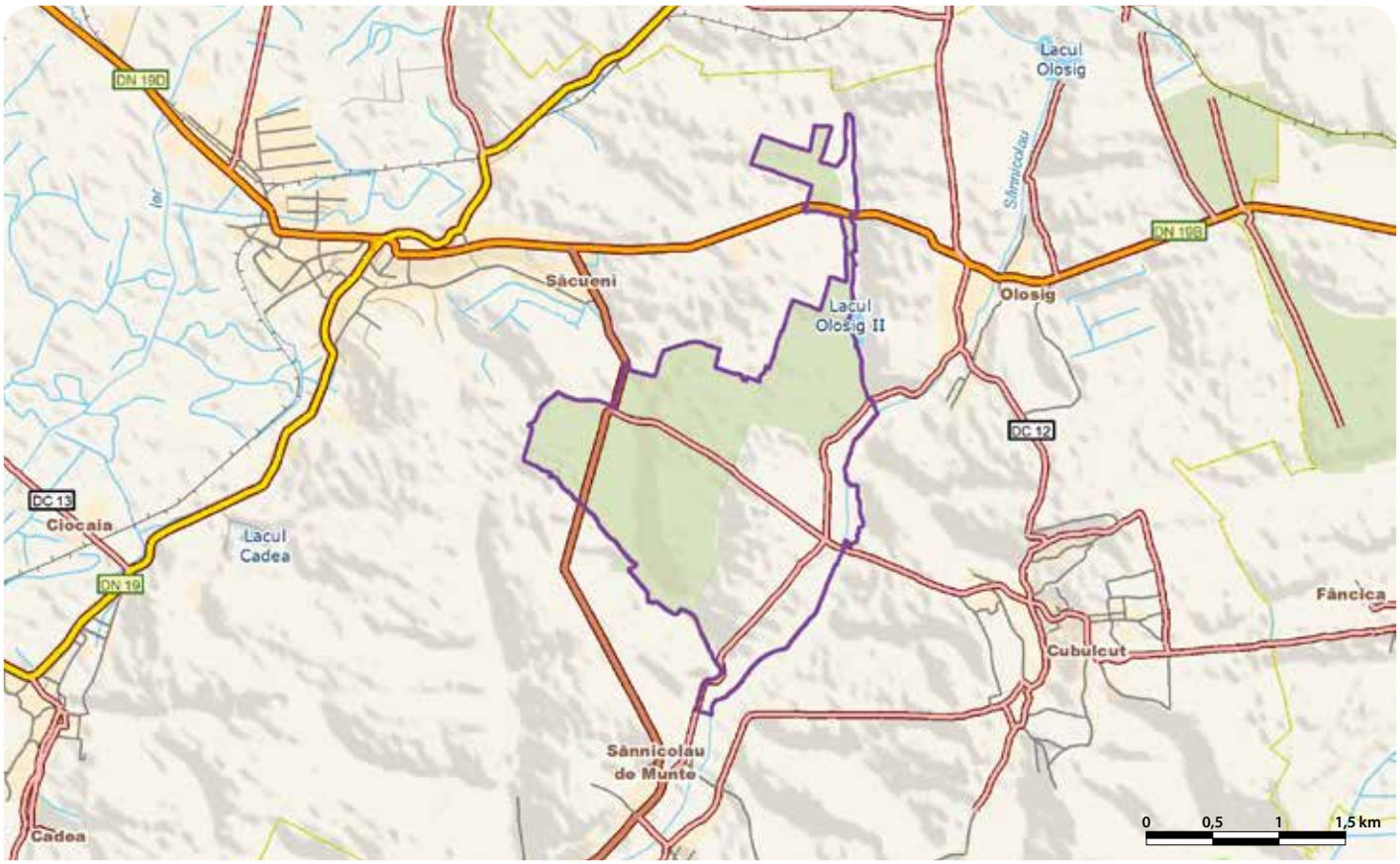

SĂRĂTURILE DIN VALEA ILENEI - RO SCI 0221

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Dumești, Lețcani, Românești.

Suprafața: 112 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 13′ 56″; Long. E 27° 22′ 21″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei
Altitudinea: 147 max., 48 min., 77 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ **DL** DF **DA**
Principala cale de acces către sit este DN28 (sectorul între Iași și Târgu Frumos), din dreptul localității Lețcani. Situl mai este accesibil și pe drumuri locale/agricole care pleacă din localitățile Avântu și Ursoaia.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1310 - Comunități cu *salicornia* și alte specii anuale care colonizează terenurile umede și nisipoase; **1530*** - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: *Arytrura musculus*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este acoperit în proporție de 50% cu pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice, habitat prioritar de interes comunitar, pe restul suprafeței găsindu-se alte două tipuri de habitate de interes comunitar, Comunități cu *Salicornia* și alte specii anuale care colonizează terenurile umede și nisipoase și Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin. Tot aici a fost semnalată și prezența fluturelui buhă, o specie de interes comunitar considerată relict al vechii faune preglaciare. În sit este inclusă și rezervația naturală cu același nume.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Zona aparține din punct de vedere structural părții central estice a Platformei Moldovenești, care face parte la rândul ei din marea Platformă Est-Europeană. Platforma Moldovenească reprezintă o zonă rigidă, consolidată încă din Proterozoicul Mijlociu, cu un fundament cristalin vechi, cutat, faliat și scufundat la adâncimi mari mai ales spre sud și vest, acoperit de o cuvertură groasă de sedimente paleozoice, mezozoice și terțiare. Aspectul general al reliefului este determinant în organizarea și evoluția rețelei hidrografice, fiind rezultatul interacțiunii continue a factorilor interni cu cei externi, al regimului geotectonic diferențiat spațio-temporal, al transgresiunilor și regresiunilor marine repetate, precum și al evoluției din Pliocen și Cuaternar.

Pedologie

Se remarcă existența a două clase principale de soluri zonale, respectiv a cernisolurilor caracteristice vegetației de stepă și silvostepă și a luvisolurilor specifice etajului pădurilor de foioase. Din clasa cernoziomurilor se găsesc următoarele tipuri și subtipuri de sol: cernoziom tipic, cernoziom cambic, cernoziom argic și faeoziom greic. Pe suprafețe întinse, pe versanții cu înclinări mai mari se întâlnesc regosolurile, iar în cazul eroziunii accentuate apar și erodisolurile. Pe suprafețe destul de extinse, în special în lunca apar hidrosolurile formate în locurile cu exces de umiditate, reprezentate prin stagnosoluri favorizate de substratul luto-argilos, slab permeabil sau impermeabil, gleisoluri a căror apariție se datorează extinderii relativ mari a luncilor, teraselor joase și microdepresiunilor în care apa freatică se cantonează la adâncimi reduse și limnosoluri, soluri submerse formate pe fundul unităților lacustre prezente în acest bazin într-un număr foarte mare. Cu o dezvoltare deosebită se remarcă solonceacul și solonețul, soluri dezvoltate în urma acumulării sărurilor solubile.

Hidrologie

Pârâul Ilenei și afluenții acestuia alcătuiesc un sistem fluvial dependent, tributar prin intermediul râului Bahlui râurilor Jijia și Prut. Lungimea cursului principal (al pârâului Ileana) este de 14 km. Hidrostructurile de adâncime captive cu presiune situate sub nivelul talvegurilor râurilor conțin atât ape oligominerale potabile și nepotabile, cât și ape cu mineralizare ridicată, recomandate în scopuri terapeutice. Hidrostructuri captive fără presiune se găsesc în depozitele sarmațiene care apar la zi în culmea interfluvială Bahlui-Jijija, având o mineralizare ridicată și fiind valorificate înainte de al doilea război mondial în scopuri terapeutice, în prezent izvoarele fiind colmatate. În cadrul structurilor de suprafață aflate în general deasupra văilor râurilor din sit se identifică hidrostructuri de descărcare de tip interfluviu, ale căror acvifere se află la baza depozitelor loessoide și în depozitele sarmațianului superior, cu alimentare pluvio-nivală și din apele de suprafață, identificate în zona interfluviului dintre Bahlui și Jijia.

Aspecte climatologice

Aspectul general al reliefului, cu altitudini medii de sub 200 m și poziția geografică a bazinului hidrografic Ileana influențează decisiv evoluția elementelor climatice, cu rol important în formarea scurgerii din acest bazin. Regimul anual al precipitațiilor cunoaște variații importante, precipitațiile medii lunare fiind în creștere în general din luna ianuarie sau februarie până în luna iunie, după care descresc până în ianuarie. Nebulozitatea atmosferică are valori medii anuale cuprinse între 6,2 și 6,5%. Durata efectivă de strălucire a soarelui însumează circa 2015 ore/an la nivelul întregului bazin, însă cu unele diferențieri în funcție de altitudine și condițiile fizico-geografice locale. Iernile sunt deosebit de geroase, iar verile sunt foarte secetoase, majoritatea speciilor de plante maturizându-se și înflorind la începutul toamnei.

Biocenoza

Vegetația

Situl este important din punct de vedere botanic, fiind reprezentat pe o mare suprafață de o pajiște ponto-sarmatică de sărături care se dezvoltă pe soluri de tipul solonciacurilor, cu unele specii rare precum hreanul sălbatic, glodurarița, garoafa, mătriță și pătlagina. Alte specii importante identificate la nivelul acestor pajiști sunt păiușul stepic, pirul târâtor, pelinița, pelinița de sărătură, sica, păstăioara, irisul sălbatic, sparanghelul, rugina, iarba de sărătură, limba mielului etc. O specie periclitată în România, care se găsește în sit, este hodoleanul tătăresc, care apare împreună cu alte specii cum ar fi sângele voinicului, aglica și sânziana albă. Pe malul pârâului Ileana apar pipirigul, papura, stuful, cervana, lăcrimița și mai multe specii de rogoz, ceea ce reprezintă o bună diversificare în componența floristică și structurală a vegetației higrofile din sit.

Fauna

Fauna din sit a fost puțin studiată, totuși în această zonă a fost identificată o specie de nevertebrate de importanță comunitară și anume fluturele buhă. Alături de acesta se găsesc în sit și alte specii de lepidoptere vulnerabile sau periclitate cum este fluturele de mărul lupului. Fauna de vertebrate este cea comună pajiștilor sărăturate, fiind reprezentată de șopârla de câmp, șarpele de casă, cârtița, șoarecele de câmp, presura sură, codobatura galbenă, mărăcinarul negru, sticletele, câneparul, scatiul, vânturelul roșu.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Localnicii au ca principale preocupări agricultura (cultura cerealelor, a viței de vie și a pomilor fructiferi), alături de creșterea animalelor. La acestea se mai adaugă preocupări legate de piscicultură, prelucrarea lemnului, prestări servicii, morărit și panificație, exploatare forestieră, construcții, prelucrarea și procesarea laptelui și a altor produselor animale, producere de material semincer pentru agricultură și industrie ușoară. Localitățile nu dispun în totalitate de alimentare în sistem centralizat cu apă potabilă (nefiind încă finalizată), situație în care se află și canalizarea (excepție făcând orașul Podul Iloaiei, unde există canalizare în curs de modernizare și extindere). Încălzirea locuințelor se face în sistem individual, cu lemne.
În zona sitului, în cadrul unui șantier arheologic, au fost scoase la iveală obiecte în special din ceramică, din diverse perioade: neolitic, epoca bronzului, perioada migrațiilor, epoca daco-romană și cea medievală. Astăzi se remarcă în localități bisericile de lemn, cum sunt Biserica din lemn de la Păușești din secolul al XV-lea și Biserica Rotundă din Lețcani, considerată unicat în România prin planul ei perfect rotund asemănător Bisericii Sfântului Mormânt de la Ierusalim. Locuitorii comunelor sărbătoresc în fiecare an zilele localității, când au loc manifestări culturale. În fiecare zi de luni se păstrează tradiția veche a organizării unui târg de tip iarmaroc.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Supraexploatarea pajiștilor, executată periodic, mai ales în prima parte a sezonului de vegetație, duce la apariția de vetre de buruieni în dauna speciilor native, modificarea destinației terenurilor în scopul extinderii suprafețelor cultivate determinând modificarea compoziției floristice caracteristice sitului. Cosirea înainte de maturizarea semințelor afectează speciile caracteristice sitului, drenările modificând regimul hidric și conținutul de săruri din sol și afectând direct speciile halofile.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri pentru orientare (hărți), puncte de informare în comunitățile învecinate și amenajări pentru colectarea deșeurilor. În prezent, în zonă există doar un panou de informare.

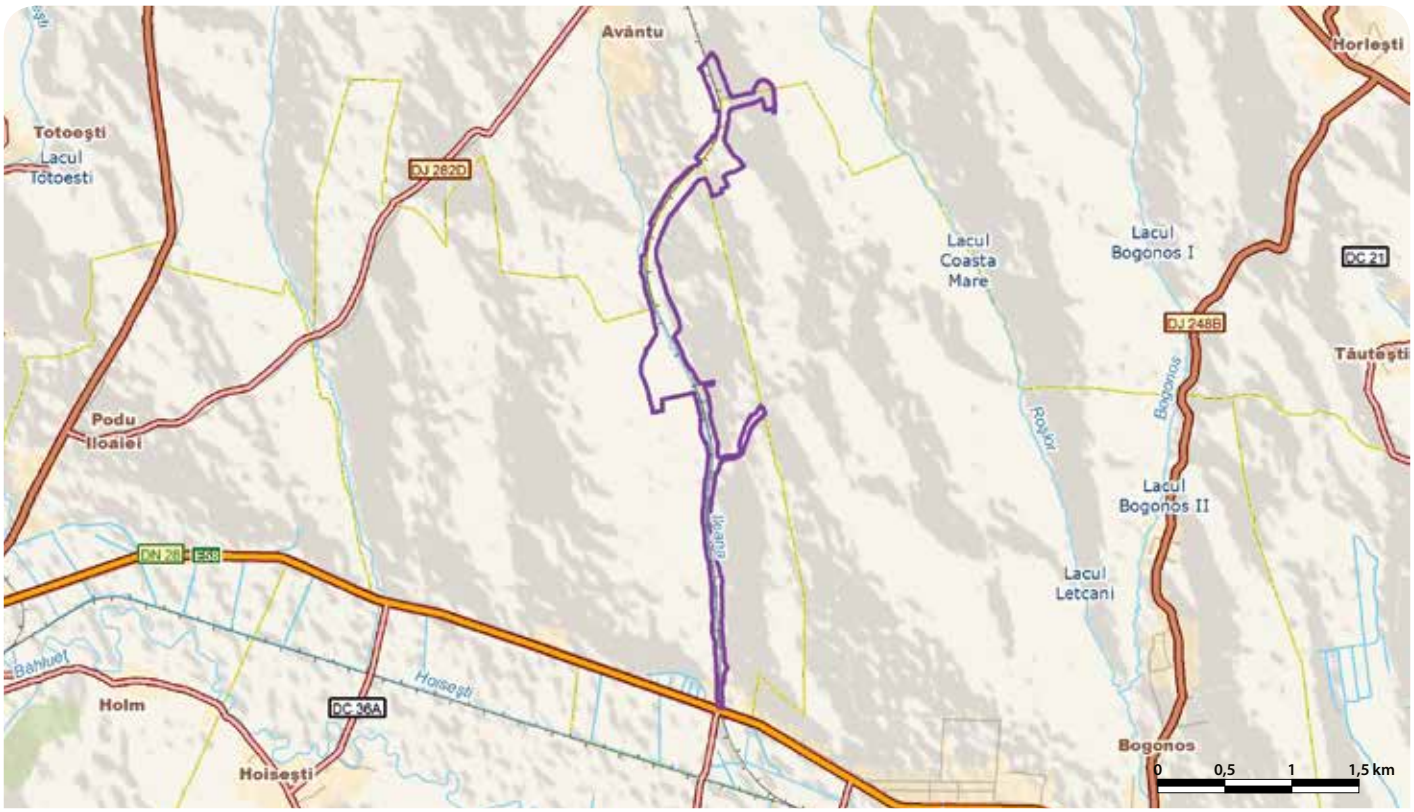

SĂRĂTURILE JIJIA INFERIOARĂ - PRUT - RO SCI 0222

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Andrieșeni, Gropnița, Movileni, Popricani, Probota, Trifești, Victoria, Vlădeni, Țigănași.

Suprafața: 10.613 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 47° 24' 3"; Long. E 27° 19' 17"
Ecoregiunea: Câmpia Moldovei
Altitudinea: 148 max., 32 min., 42 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se poate face pe DN24C (Iași-Vânători-Probota-Ștefănești) sau pe DN24 (Iași-Vama Sculeni). De asemenea, din DN24C se poate continua pe DJ282C până la gârla Vișina sau se poate accesa drumul DJ282 până la Vlădeni, localitate limitrofă sitului. Pe calea ferată se poate ajunge în sit pe ruta Iași-Dorohoi, cu oprire în stațiile Movileni, Larga Jijia și Vlădeni.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3270 - Râuri cu maluri nămoloase cu vegetație de *Chenopodion rubri* și *Bidention*; **1530*** - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice; **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **1310** - Comunități cu *salicornia* și alte specii anuale care colonizează terenurile umede și nisipoase.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Nevertebrate:** *Arytrura musculus*. **Pești:** Zvârlugă (*Cobitis taenia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat pentru a conserva zone umede din Câmpia Moldovei (lacuri, bălți, heleșteie, canale și albii de râu) alături de zone ripariene, de lizieră, pajiști și sărături care adăpostesc șase tipuri de habitate de interes comunitar, dintre care unul este prioritar pentru conservare. Zonele acvatice prezintă o deosebită importanță atât pentru pești, amfibieni și reptile, printre care se remarcă cele de interes comunitar ca zvârluga, buhaiul de baltă cu burta roșie, tritonul cu creastă și țestoasa de apă, cât și pentru avifaună, care iese aici în evidență printr-o mare diversitate specifică, 205 specii, dintre care 117 cuibăritoare. De remarcat este numărul mare de exemplare din aceste specii pentru care zona este unul dintre cele mai importante teritorii de cuibărit din bazinul românesc al Prutului, un loc de popas bogat în hrană și liniștit în timpul migrației sau unul din cartierele cele mai căutate din estul României pentru iernare. Valoarea sitului pentru conservare este completată de prezența unui fluture de noapte mai rar în fauna României, fluturele buhă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Câmpia Moldovei are un fundament alcătuit dintr-un soclu cristalin și o cuvertură sedimentară formată din depozite sedimentare de vârste diferite: aluviuni argilo-nisipoase, nisipuri, prundișuri, luturi loessoide, argile albastre-cenușii, nisipuri argiloase, gresii, calcare oolitice, marne, argile cenușii-albăstrui, calcare albicioase etc. Sărăturile Jijia inferioară-Prut sunt situate în depresiunea Jijiei, străbătută de văile Jijiei și ale afluenților săi, cu aspect colinar, la altitudinea de 32 m. Teritoriul este circumscris bazinului mijlociu al Prutului, caracterizat prin existența a numeroase microdepresiuni, microgrinduri, meandre și cursuri părăsite (numite prutețe), grădiști și microrelief de coșcovă.

Pedologie

Pe suprafețe relativ întinse se întâlnesc solurile sărăturoase de tip soloneț, sărace în calciu și alcaline, care s-au format pe depozite alcătuite din argile, lut argilos și loess. În sit mai există și cernoziomuri, care ocupă culmile interfluviale ușor ondulate și terasele râurilor. Aceste soluri de luncă sunt puternic influențate de regimul pluviometric. Primăvara, după topirea zăpezilor, se îmbibă cu apă în straturile superficiale iar în perioadele secetoase, din cauza evaporației intense, se usucă puternic și apar frecvent crăpături.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică a sitului se formează în jurul Jijiei, cel mai important afluent din bazinul hidrografic Prut. Lunca inferioară a Jijiei este umedă, pe alocuri mlăștinoasă, iar primăvara, suprafețe întinse sunt acoperite de ape provenite din topirea zăpezilor și precipitații. Pentru reducerea riscului de inundații și viituri au fost construite numeroase diguri, canale și lacuri de acumulare, astăzi acestea având și destinație piscicolă sau fiind folosite ca surse de apă pentru irigații și localități. Cele mai mari acumulări de apă din sit sunt Vlădeni, Borșa, Larga Jijiului și Țigănești, care împreună cu râul Jijia și cu unii afluenți ai săi, dar și cu o mulțime de canale de drenaj prezente în tot situl, formează un complex de ecosisteme acvatice.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează întru-un climat temperat-continental cu o nuanță proprie. Temperatura medie anuală este de 9,8 °C, iarna atingând valori de până la –35 °C, iar vara de 40 °C. Precipitațiile depășesc rareori 460 mm, regiunea fiind supusă frecvent secetei de lungă durată. Vânturile dominante sunt din direcția NE.

Biocenoza

Vegetația

Situl prezintă suprafețe mari de luciu de apă, stufărișuri și păpurișuri mai mult sau mai puțin compacte, canale și diguri, suprafețe mlăștinoase, pajiști cu ierburi scunde și de sărătură. Pajiștile stepice sunt prezente în aval de lacul Hălceni și sunt caracterizate de prezența asociațiilor de păiuș stepic cu alte specii de păiuș, alături de care se mai întâlnesc firuța de fânețe, pirul cristat și cel târâtor, zăzania, sulfina galbenă, pelinul, trifoiul târâtor și altele. În zonă este menționată și prezența unei specii de stânjenel extrem de rare. Vegetația higrofilă este favorizată de adâncimea redusă a apei, fiind prezente specii ca stuful, papura, rugina, pipirigul și rogozul. Pe luciul apei plutesc lintița, broscariță și plutnica, iar masa apei este invadată de specii de plante ca troscotul de baltă, iarba de baltă și mana-apei. Toate aceste plante aparțin habitatului protejat în spațiul european Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion sau Hydrocharition*. Malurile de canale și râurile prezintă asociații vegetale care aparțin habitatului Râuri cu maluri nămoloase cu vegetație de *Chenopodion rubri* și *Bidention sp*. Terenurile unde umezeala este mai pronunțată și care au un conținut de sare mai ridicat permit dezvoltarea habitatului comunitar Comunități cu *Salicornia* și alte specii anuale care colonizează terenurile, umede și nisipoase, iar zonele de sărătură mai uscate adăpostesc plante care aparțin habitatului prioritar Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice. Alături de cele descrise mai sus, în sit se mai întâlnesc habitatele Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor până la cel montan și alpin și Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*), întregind astfel tabloul format de cele șase habitate pentru care a fost desemnat acest sit.

Fauna

Dintre nevertebratele din sit, pe lângă cele comune habitatelor acvatice reprezentate de viermi inelați și cilindrici, scoici, melci, buhai de baltă, libelule, scorpioni de apă, ploșnițe de apă, diverse grupe de crustacee, apar și numeroase insecte care aparțin ecosistemelor terestre, dintre care amintim o specie de interes comunitar de fluture nocturn, fluturele buhă. Ihtiofauna

râurilor din sit este formată din pești de talie mică precum zvârluga (specie de interes comunitar cu prezență certă în sit), mreana, porcușorul, plevușca, foarte rar fiind întâlniți avatul și țiparul. În unele râuri ca Jijia numărul speciilor de pești este foarte mic, mai ales în zonele în care apa este foarte poluată. În balta Teiva-Vișina, specia dominantă este linul, fiind însoțită de specii ca țiparul, guvidul de bală, carasul, bibanul și ghidrinul. În heleșteiele pentru piscicultură sunt crescute diverse specii de pești precum crapul, sângerul, cosașul, alături de care se mai întâlnesc și alte specii ca șalăul, somnul, bibanul, știuca, plătica și obletele. Din râuri și heleșteie a dispărut complet caracuda, fiind treptat înlocuită de caras. În bălțile cu ape mici, în canalele cu vegetație palustră sau în alte habitate umede se întâlnesc tritonii (tritonul cu creastă, specie comunitară și tritonul comun), dar și câteva specii de broaște (buhaiul de baltă cu burta roșie, specie comunitară, brotăcelul, broasca roșie de pădure, broasca de mlaștină, alături de speciile din complexul broaștelor verzi de lac, întâlnite în special pe malul heleșteielor și pe diguri. În preajma apelor este întâlnită broasca râioasă verde, iar în păduri apare rar și broasca râioasă brună. Dintre reptile sunt prezente țestoasa de apă (specie de interes comunitar), gușterul, șopârla de câmp, iar dintre șerpi apar foarte frecvent șarpele de apă și șarpele de casă. Mamiferele sunt reprezentate în primul rând prin specii de rozătoare ca iepurele de câmp, hârciogul, șobolanul de apă, bizamul, șobolanul cenușiu, șoarecele de câmp, șoarecele berc, șoarecele de casă etc. În zonă au fost semnalate și exemplare de vidră și de hermelină. Datorită populațiilor de bizam și a abundenței păsărilor, nevăstuica dezvoltă populații mari în acest sit. Pe diguri sunt întâlnite dese mușuroaie de cârtiță. Dintre carnivore apar frecvent bursucul și vulpea, iar dintre ungulate se văd ocazional exemplare de căprior. Avifauna din sit este extrem de diversă (205 specii, dintre care 117 specii clocitoare). Aici este prezentă cea mai mare colonie de stârci din bazinul românesc al Prutului, precum și cea mai mare populație de păsări limicole clocitoare din estul României (în afara Deltei Dunării). Au fost identificate opt specii strict protejate la nivel global (cormoranul pitic, gâsca cu gât roșu, gârlița mică, codalbul, acvila de câmp, cristelul de câmp și becațina mare). Situl adăpostește în mod regulat peste 20000 de păsări acvatice, constituind unul dintre cele mai importante teritorii de cuibărit din bazinul românesc al Prutului, loc de popas în timpul migrației și cartier pentru iernarea păsărilor în estul României. Dintre speciile de păsări protejate care cuibăresc în sit amintim rața roșie, lopătarul, stârcul purpuriu, stârcul galben, buhaiul de baltă, stârcul pitic, chirighița neagră, egreta mare și eretele sur.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Localnicii se ocupă cu creșterea animalelor și cultivarea plantelor, prelucrarea produselor de origine animală, comerț, prestări de servicii, pisicultură, apicultură. Marea majoritate a localităților nu dispun de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat (excepție făcând câteva sate din comunele Andrieșeni, Șipote, Victoria, Focuri și Probota, în ultimele două existând

încă locuințe neracordate) și nici de canalizare (cu excepția comunei Șipote și unei părți a comunei Popricani), iar încălzirea caselor se face numai în sistem individual, cu lemne.

În zonă au fost descoperite vestigii din paleolitic, neolitic, epoca bronzului, epoca marilor migrații și feudalism, precum și un tezaur cu bijuterii din aur, care acum se află la Muzeul de Istorie al României din București. Întreaga zonă abundă de lăcașuri de cult, mănăstiri, biserici, troițe, dintre care se remarcă bisericile de lemn din satele Iepureni și Poiana. Localnicii păstrează obiceiurile legate de sărbători și cele legate de hramurile bisericilor, momente în care în cele mai multe dintre sate au loc manifestări ca „Zilele Satului" sau „Întâlnirea cu fii satului". Demnă de amintit în zonă este și Casa Memorială Costache Negruzzi din Hermeziu, om politic și scriitor român din perioada pașoptistă care s-a născut pe aceste meleaguri. Se mai păstrează aproape în toate localitățile obiceiul târgului de produse și animale din fiecare zi de joi.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale și braconajul au un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare și bariere, însă acestea nu sunt suficiente, fiind necesară suplimentarea lor, în special pentru semnalizarea unor zone sensibile din interiorul sitului și limitarea accesului la ele pe parcursul întregului an sau doar în momentele cheie din ciclul biologic al speciilor. Există puncte de intrare în sit și poteci de vizitare, însă mai este nevoie de înființarea unor trasee tematice semnalizate corespunzător. Orientarea în sit se face cu suficiente panouri de orientare (hărți), iar unele zone (fermele piscicole) sunt împrejmuite pentru a se limita accesul turiștilor.

Tot în cadrul fermelor există și clădiri administrative, însă este necesară și amenajarea uneia care să fie utilizată exclusiv pentru administrarea sitului, precum și a unor puncte de informare, centre de vizitare/informare și stațiuni științifice dedicate cercetărilor. Pentru observarea păsărilor și a habitatelor este necesară ridicarea de observatoare și foișoare, iar pentru un management mai bun al vizitatorilor în sit sunt necesare locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

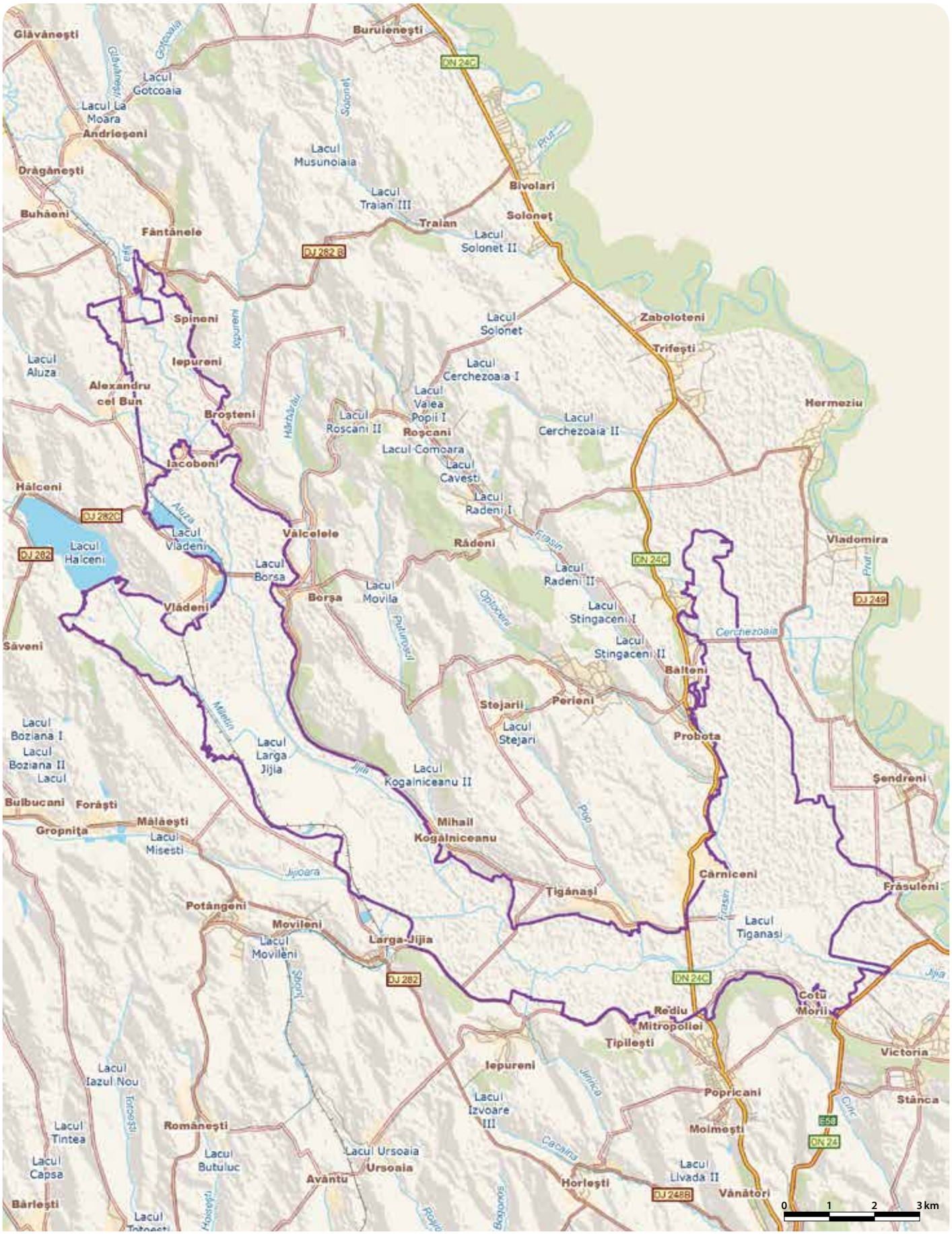

SĂRĂTURILE OCNA VECHE - RO SCI 0223

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Cluj: Turda

Suprafața: 133 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 35′ 25″; Long. E 23° 47′ 21″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 412 max., 351 min., 368 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe jos din marginea localității Turda aflată pe DN1 (E60), situl începând chiar de la periferia acesteia, sau pe DC69A, care leagă Turda de satul Crairat și care trece prin sit. Se mai poate ajunge și cu trenul gara Câmpia Turzii, pe ruta de cale ferată Brașov-Cluj.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1310 - Comunități cu *salicornia* și alte specii anuale care colonizează terenurile umede și nisipoase; **1530*** - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: *Meesia longiseta* • Moșișoare (*Liparis loeselii*) • Gălbinare (*Serratula lycopifolia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța sitului pentru conservare constă în faptul că sunt conservate două tipuri de habitate de sărătură de interes comunitar, dintre care unul prioritar. Particularitatea și efectul peisagistic al acestor sărături sunt datorate prezenței a zece lacuri hiperhaline, formate prin surparea plafoanelor unor galerii de sare aparținând Salinei Turda și alunecările de teren aferente. În sit se găsesc trei specii de plante de interes comunitar, o specie de mușchi foarte rar, orhideea numită moșișoară și gălbinarea, alături de alte specii de sărătură rare sau endemice.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se găsește pe un fragment dintr-o pungă uriașă de sare (de origine miocenă) care se întinde de la Dealul Ocnei (Turda) până la Ploscoș și care s-a format prin depunerea unui sediment peste o bază cristalină mezozoică. Relieful ambelor zone cu sărături care fac parte din sit este depresionar, cu apă freatică la mică adâncime și mineralizată.

Pedologie

Tipurile de sol dominante în sit sunt solonceacurile, cu orizontul superior puternic salinizat cu cloruri și sulfați de sodiu, potasiu și magneziu. Apa freatică situată la foarte mică adâncime și capilaritatea acestor soluri aduc tot timpul la suprafață apă sărată, iar evaporația din timpul verii să se adune o cantitate de sare cristalină care dă aspectul albicios, reduce porozitatea și permeabilitatea pentru aer și apă, scade activitatea bacteriilor fixatoare de azot și schimbă echilibrul ionic.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică este săracă, situl găsindu-se în perimetrul izvoarelor și pe porțiunea inițială a pârâului Valea Sărată. În sit există următoarele zece lacuri antroposaline aflate în diferite stadii de evoluție, formate prin surparea tavanelor vechilor camere de exploatare a sării: Durgău, Dulce, Ocnei, Rotund, Sulfuros, Fără Fund, Privighetorii, Roman, Cichi și Kimpel.

Aspecte climatologice

Climatul este temperat-continental moderat. Temperatura medie anuală este de 9 °C, iar precipitațiile medii anuale ajung la 550 mm. Condițiile de microclimat fac ca zona să aibă cele mai scăzute valori anuale ale precipitațiilor comparativ cu întreaga Câmpie a Transilvaniei.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația este tipic halofilă, cu asociații cartacteristice acestui habitat și care reprezintă elementul central al sitului. Distribuția vegetației este determinată de gradul de salinitate al solului. Pe solurile cele mai sărăturate din lunca depresionară este prezent brădișorul de sărătură în asociație cu ghirinul. În zona marginală, cu soluri mai puțin sărate, brădișorul de sărătură se asociază cu mai multe specii de steliță. Pe lângă aceste specii care pot forma covoare compacte și care sunt de o frumusețe aparte când înflorescu, covorul vegetal este diversificat prin prezența altor specii ca săricica și cedrul de sare. Flora colinelor din Valea Sărată de la Turda este formată în majoritate din plante de sărătură. Specia edificatoare este pelinița de sărătură în asociație cu steliță, sica, păiușul, șopârlița, sânziana galbenă, iarba de sărătură, odoleanul, șovârvarița și pelinița. Versanții abrupți din partea sudică a zonei microdepresionare de la Băile Sărate Turda sunt acoperiți de asociații de păiuș, rogoz scund și mai multe specii de colilie. Pe terenurile degradate prin eroziune (partea sudică a Văii Sărate) se întâlnesc asociații de colilie cu cimbrișor, iar pe versanții nordici sunt răspândite asociațiile de păiușuri. Toate aceste plante intră în componența a două habitate de interes comunitar Comunități cu Salicornia și alte specii anuale care colonizează terenurile umede și nisipoase și Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice. Primul dintre aceste habitate are în sit o stare excelentă de conservare, iar al doilea (care este și habitat prioritar) are o stare bună de conservare. În sit se mai găsesc trei specii de plante de interes comunitar un mușchi rar întâlnit, orhideea endemică numită moșișoară și gălbinarea.

Fauna

Fauna de vertebrate este foarte săracă din cauza ofertei trofice deficitare a habitatelor de sărături. În ochiurile de apă se semnalează două specii de amfibieni, izvorașul cu burtă galbenă și broasca mică de lac, iar pe versanții înierbați este prezentă șopârla de câmp. O caracteristică a peisajului sărăturat de la Sărăturile Ocna Veche este omniprezența păsărilor oportuniste din categoria corvidelor precum cioara de semănătură, cioara grivă, stăncuța și chiar coțofana, ultima specie fiind favorizată de prezența speciilor de arbuști de pe versanți, unde și cuibărește. Omniprezența corvidelor este consecința cantităților mari de gunoaie abandonate ilegal în interiorul sitului. Alte specii de păsări care se mai pot observa în sit sunt cucul, măcăleandrul, sfrâncioculroșiatic, ciocârlia, codobatura albă, presura sură, ciocârlanul, sticletele, graurele, rândunica, lăstunul de casă, șorecarul comun și vânturelul roșu. În solurile sărăturate din sit au fost determinate 65 de specii de viermi cilindrici, dintre care o specie nouă pentru știință, opt specii noi pentru fauna României și câteva specii foarte rare.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Economia orașului se bazează pe mai multe domenii, dintre care amintim industria materialelor de construcții, industria sticlei și a ceramicii (porțelan tehnic), producerea de piese pentru autovehicule, industria ușoară (confecții), industria alimentară și serviciile de turism, zona fiind inclusă în circuitul turistic prin Salina Turda și Cheile Turzii, aflate în apropiere. Localitatea Turda dispune de alimentare cu apă, canalizare și încălzire centrală în cartierele de blocuri. Locuitorii care stau la case folosesc pentru încălzire gaze naturale și lemne.
Se presupune exploatarea zăcământului de sare de la Turda că a început prin lucrări miniere de suprafață în perioada ocupației romane în Dacia. În secolul al XI-lea se înființează aici o vamă de sare pe drumul Arieșului, iar din secolul al XVII-lea începe masiv exploatarea de subteran. Astăzi, Salina Turda constituie un adevărat muzeu al exploatării de sare, starea excelentă de conservare a galeriilor, a lucrărilor și a instalațiilor utilizate în trecut atrăgând mulți vizitatori din țară și din străinătate. Tot obiective turistice căutate de vizitatori sunt și Muzeul de Istorie, bisericile reformate fortificate din secolele XIV-XV, bisericile franciscane, mormântul lui Mihai Viteazu de lângă Turda (aici fiind înmormântat doar corpul voievodului, fără cap). „Cu pluta pe Arieș" este un festival de toamnă anual care are loc la Turda și care promovează produsele agricole de pe lunca Arieșului și gastronomia tradițională.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Vara se manifestă o presiune antropică foarte puternică din cauza zonelor de agrement din sit sau de la limita acestuia.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pentru vizitarea sitului sunt necesare panouri (de avertizare/atenționare, de informare și pentru orientare), poteci/drumuri pentru vizitare și trasee tematice, în prezent situl beneficiind doar de facilități de cazare în vecinătatea sa (locuri de campare, moteluri, pensiuni și hoteluri) și de amenajări pentru colectarea deșeurilor.

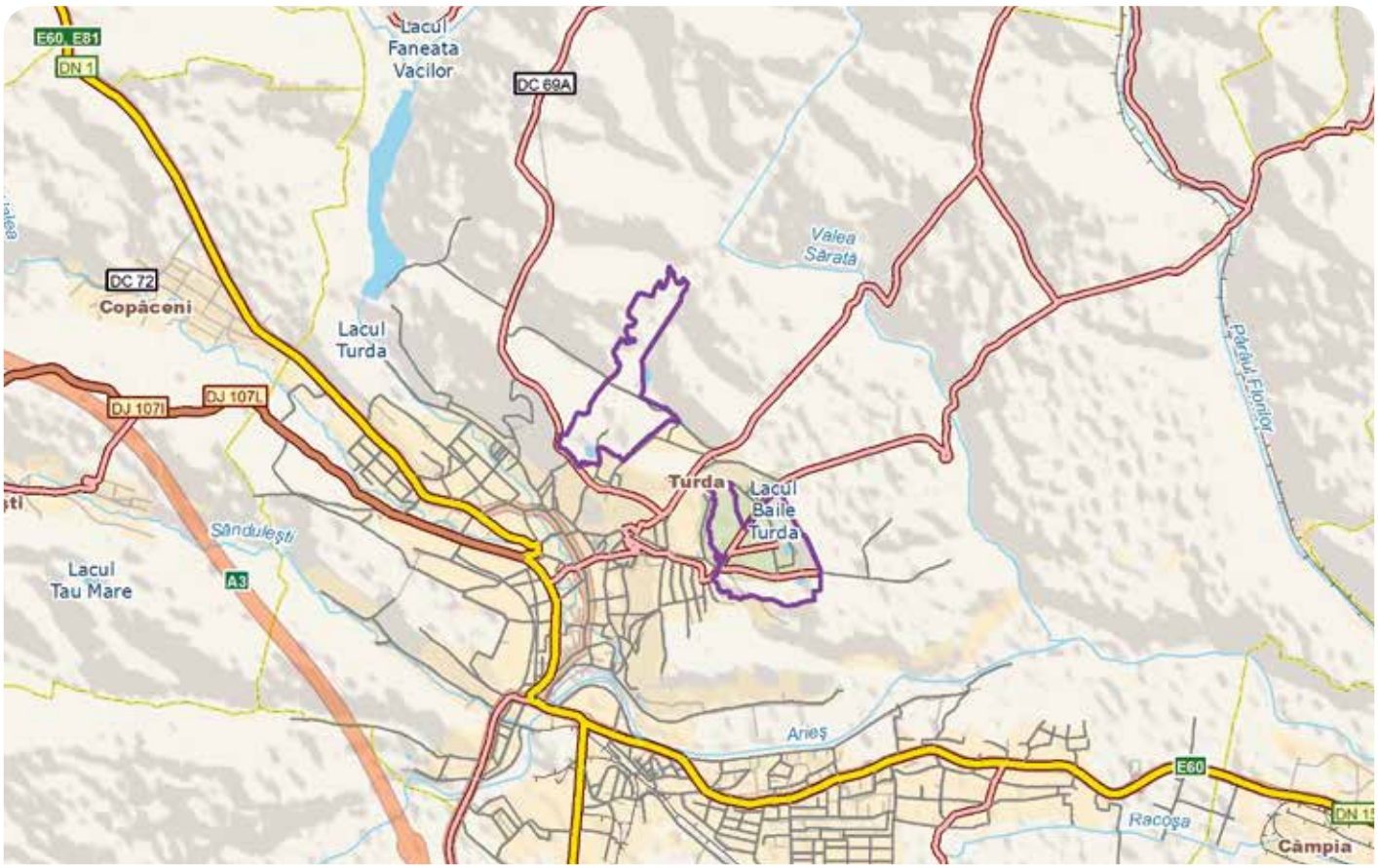

SCROVIȘTEA - RO SCI 0224

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Ilfov: Ciolpani, Periș, Snagov.
Județul Dâmbovița: Niculești.
Județul Prahova: Poienarii Burchii.

Suprafața: 3.391 ha
Bioregiunea: Continentală
Altitudinea: 133 max., 86 min., 118 med.
Localizarea geografică: Lat. N 44° 42' 51"; Long. E 26° 3' 46"
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române, Stepa Câmpiei Române

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge atât cu trenul (Halta Scroviștea și stația Periș), cât și pe cale rutieră (DN1, DJ101B Tâncăbești-Periș-Bălteni sau DN1, apoi DJ181 până în Ciolpani).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3150 - Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **3160** - Lacuri distrofice și iazuri; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91F0** - Păduri riparene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Nevertebrate:** *Euphydryas maturna* • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*). **Pești:** Țigănuș (*Umbra krameri*). **Plante:** Trifoiaș de baltă (*Marsilea quadrifolia*) • Otrățel (*Aldrovanda vesiculosa*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Scroviștea reprezintă una din ultimele zone din preajma Bucureștiului unde se mai găsesc reminiscențe ale vechilor Codrii ai Vlăsiei, alcătuite în principal din păduri mixte de câmpie cu stejar, tei argintiu, frasin, anin și carpen. Pădurile, în combinație cu zonele umede (lacuri, bălți și râuri), conferă zonei importanță conservativă, în sit întâlnindu-se cinci habitate de interes comunitar, dintre care unul prioritar. Dintre speciile de plante de interes conservativ menționăm prezența otrățelului și a trifoiașului de baltă. Situl găzduiește două specii de amfibieni, o specie de pești (reprezentată de țigănuș), precum și două specii de nevertebrate de interes comunitar (în pădurile de stejar din zonă întâlnim încă rădașca s.n. răgace).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic se disting formațiuni de vârstă precambriană cutate și metamorfozate, care aparțin Platformei Moesice. Peste acestea se regrupează depozite sedimentare de calcare, marne și gresii în facies lacustru și fluviatil, de vârstă mezozoică și neozoică. Cele mai recente formațiuni sunt cele cuaternare, reprezentate prin „stratele de Frătești". Caracteristica substratului geologic este prezența sedimentarului, alcătuit din depozite loessoide („Luturi de București"), care acoperă întreaga zonă cu excepția porțiunilor inundabile. Sub pătura de loess se află un strat de nisipuri și pietrișuri, dispuse pe un pat argilos, în structură încrucișată, care cantonează straturi de apă freatică.

Pedologie

Pe aria sitului predomină solurile specifice stepei și silvostepei, cum ar fi molisolurile, bogate în humus de mare fertilitate. Astfel, sunt prezente soluri precum cernoziomurile și cernoziomurile levigate. De asemenea, în perimetrul sitului sunt întâlnite solurile brun-roșcate de pădure.

Hidrologie

Situl este străbătut de râul Sticlărie, ce formează balta Scroviștea înainte de a se vărsa în Râul Ialomița. Râul Ialomița delimitează situl în partea de nord. Acesta are o lungime de 417 km, izvorăște din munții Bucegi și se varsă în Dunăre, în apropiere de Giurgeni.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în climatul temperat-continental cu nuanțe excesive, aparținând sectorului climatic al Câmpiei Române. Zona prezintă caracteristicile unui climat temperat continental secetos, cu veri calde și ierni aspre. Temperatura medie anuală este de 10 °C. Media anuală a precipitațiilor este de circa 460-550 mm. Vânturile dominante bat din direcția NE, cu o frecvență de 22%. Viteza medie a vântului este de 4,7 m/s. Verile sunt calde, cu un pronunțat caracter continental.

Biocenoza

Vegetația

În sit este predominantă vegetația caracteristică pădurilor mixte de câmpie cu stejar, tei argintiu, carpen, precum și alte specii arborescente. Trupurile de pădure din zonă sunt rămășițe ale Codrilor Vlăsiei, care acopereau cândva întreaga Câmpie Română. Zonele umede și bălțile prezente în sit păstrează încă specii de plante importante și rare (trifoiaș de baltă, otrățel, ciulinul bălții, peștișoară, laptele câinelui), încadrate de vegetația lacustră caracteristică alcătuită în mare parte din trestie, stuf și papură. Fitocenozele habitatelor plutitoare se întrepătrund adesea cu stufărișul sau păpurișul bine dezvoltat.

Fauna

Fauna sitului se încadrează în cea caracteristică Câmpiei Române, incluzând specii de mamifere precum cerbul, căprioru, mistrețul, vulpea și veverița roșie. Dintre amfibieni, pe aria sitului au fost identificate specii precum broasca țestoasă de apă, specii de tritoni precum tritonul cu creastă, specii periclitate de pești, cum este țigănușul. Dintre speciile de nevertebrate caracteristice pădurii menționăm gândacii (precum rădașca) și fluturele de zi frumos colorat numit fluturele *Maturna*. Situl găzduiește numeroase alte specii importante de nevertebrate, fiind demne de menționat populațiile în stare bună de conservare de melc (melc de grădină sau melc roman) și lipitori medicinale. Avifauna este diversă și bogat reprezentată prin stârc galben, rață roșie, cormoran, egretă mică, lebădă de iarnă, cormoran pitic, creștet cenușiu, creștet mic, ciocănitoare de grădini, uliul cu picioare scurte, stârc pitic, stârc purpuriu, silvie porumbacă și ciocănitoare de stejar.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele activități economice sunt reprezentate de cele rezidențiale (comerț, prestări servicii), agricultură (culturi agricole și creșterea animalelor), silvicultură, pescuit sportiv și piscicultură, precum și exploatarea nisipului și pietrișului (balastieră). Satul Periș este atestat documentar încă din anul 1579, moment în care apare pentru prima dată sub denumirea actuală. Monumentele istorice, culturale și de arhitectură locală sunt reprezentate prin Schitul Bălteni (1610, legenda spune că aici a fost îngropat Vlad Țepeș) și Biserica Sf. Nicolae (1626), precum și prin Mănăstirea Țigănești (1780). Mănăstirea Țigănești (fost schit de călugări) adăpostește o biserică ridicată în 1812 de un grup de ctitori în frunte cu marele ban Golescu, unde pot fi văzute icoane vechi și picturi din 1895. La mijlocul lunii august (în ajunul sărbătorii religioase Sf. Maria) se organizează în Ciolpani un târg unde se vând, printre altele, obiecte de artizanat. În satul Burias există un muzeu al artei populare.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul are un impact major asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există împrejmuire, bariere, supraveghere și pază permanentă pentru perimetrul zonei naturale protejate Scroviștea care se află în administrarea RAAPPS și are un regim militarizat. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărți, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, poteci turistice și tematice, amenajări pentru colectarea deșeurilor.

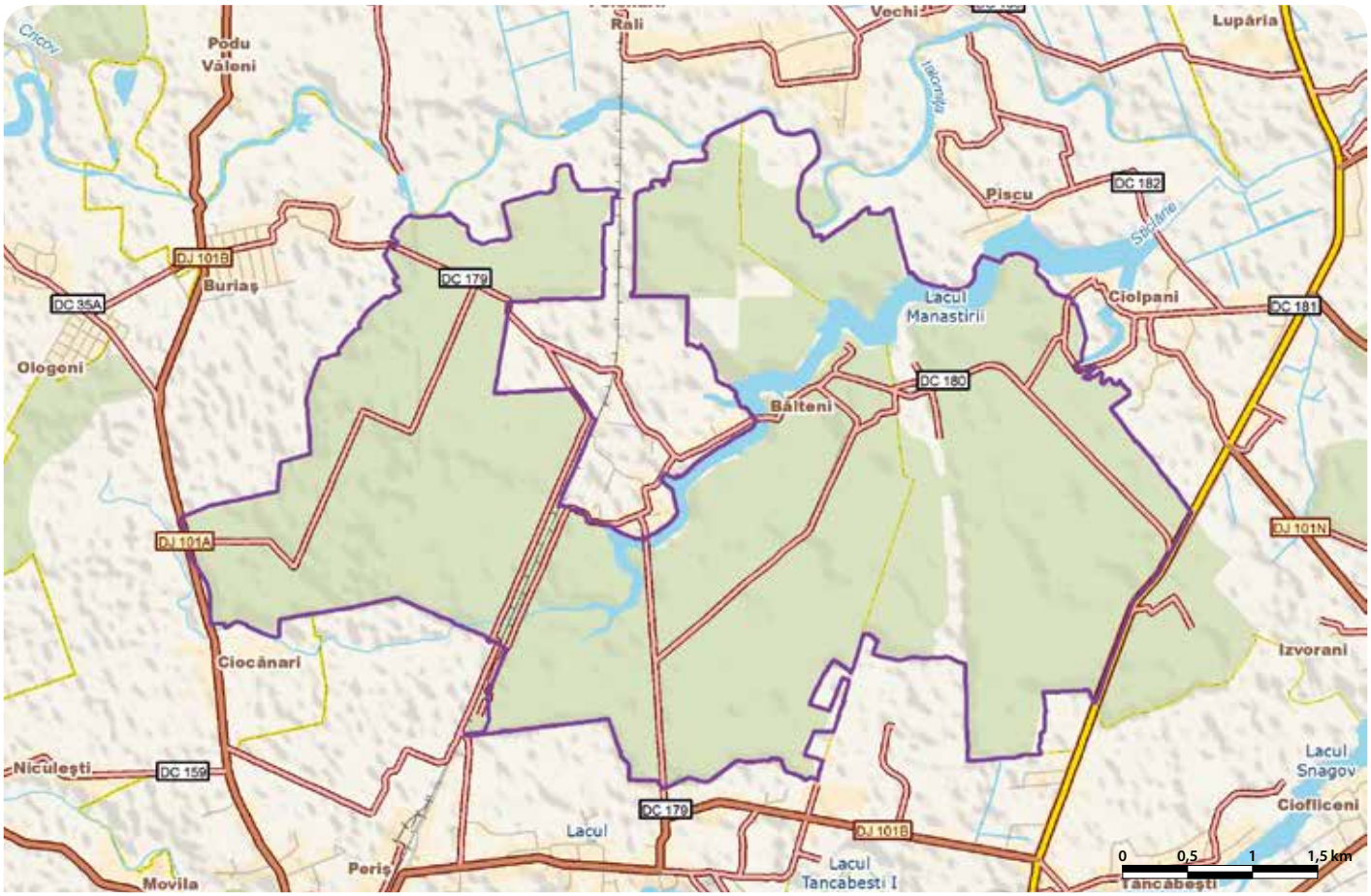

SEACA - OPTĂȘANI - RO SCI 0225

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Olt: Cungrea, Leleasca, Poboru, Spineni.

Suprafața: 2.110 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 42′ 49″; Long. E 24° 28′ 10″
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea:** 337 max., 227 min., 310 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face din DJ703C (până în Albești sau Cornățelu), din DJ703D (până la Spătaru sau Greerești), din DJ657 și din DJ546E.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • Croitorul cenușiu (*Morimus funereus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă unul dintre cele mai autentice și mai valoroase arborete de gârniță din România și chiar din Europa, în care specia dominantă, gorunul, reprezintă 82% din totalul arborilor, fiind prezente frecvente exemplare cu vârsta de 75 sau care chiar depășesc 100 de ani. Această pădure reprezintă un vestigiu al celor care se întindeau odinioară din bazinul Mediteranei până în nordul Câmpiei Române, având un pronunțat caracter termofil. Fauna sitului include trei specii de nevertebrate de interes comunitar: croitorul mare, croitorul cenușiu și rădașca. Situl include rezervațiile naturale Pădurea Seaca Optășani și Arboretele de Gârniță.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Teritoriul sitului aparține imensului con de dejecție dintre Olt și Argeș. Pe acest loc s-a depus un strat gros de pietrișuri și aluviuni de argilă fină provenite din degajarea micașisturilor sărace în calcar ale Munților Făgăraș, care sub acțiunea factorilor exogeni modelatori au suferit modificări generate de eroziune ducând la apariția și dezvoltarea ogașelor și a ravenelor. Teritoriul sitului se încadrează în Piemontul Cotmenei, limitat la vest de terasa Oltului și la est de terasa Argeșului. Morfostructural, zona este caracterizată de o fragmentare deluroasă complexă, văile fiind uneori strâmte, alteori largi, cu terase și povârnișuri repezi.

Pedologie

Tipul de sol reprezentativ este cel brun luvic vertic-pseudogleizat format pe locuri așezate, de regulă pe platouri, alături de care se mai întâlnesc solul brun luvic tipic format pe gresii fine silicioase sau alternante cu luturi, solul brun luvic-pseudogleizat și solul aluvial tipic.

Hidrologie

Situl este străbătut de la nord la sud de râurile Plapcea, Plapcea Mică și Albești cu afluenții acestora. Pădurea Seaca se găsește amplasată pe interfluviul dintre văile Plopcea Mare și Plopcea Mică, care fac parte din bazinul mijlociu al râurilor Cotmeana și Vedea, ambele cu văi asimetrice, versantul drept fiind evident mai înalt, fără terase, decât cel stâng care este mai prelung, cu 2-3 terase. Apele freatice ale teritoriului se află la adâncimi mari, toponimul Seaca exprimând lipsa de apă din întreaga zonă. Regimul hidrologic al cursurilor de apă este caracterizat printr-un debit mediu scăzut, vara toate văile fiind lipsite de apă o perioadă de 2-3 luni.

Aspecte climatologice

Clima întregii zone este temperat-continentală moderată, cu o medie anuală a precipitațiilor de 515,7 mm și o temperatură medie anuală de 10,6 °C. Principalele vânturi prezente în sit sunt Crivățul (care bate iarna) și Austrul (care bate primăvara).

Biocenoza

Vegetația

Situl Seaca-Optășani cuprinde cel mai curat și valoros arboret de gârniță din România și chiar din Europa. Specia ocupă 82% din suprafața pădurii, iar arborii au vârsta medie de 75 de ani, existând și exemplare care depășesc 100 de ani. Pădurea prezintă un vestigiu al pădurilor sub-boreale (3000-1000 de ani î.Hr.), care se întindeau din bazinul Mediteranei până în nordul Câmpiei Române, cu un pronunțat caracter termofil. Gârniței i se adaugă și puține exemplare de ulm de câmp, stejar, gorun, salcâm, lemn câinesc, păducel și corn. Vegetația ierboasă cuprinde specii ca fragul de pădure, cucuta de pădure sau coada mielului.

Fauna

Fauna sitului include trei specii de nevertebrate de interes comunitar, croitorul mare, croitorul cenușiu și rădașca, cărora li se adaugă și alte specii de nevertebrate din grupul fluturilor, păianjenilor, viespilor, melcilor, viermilor inelați și ai celor cilindrici, ultimele organisme având un rol important în procesele din sol. Cele trei specii găsesc în această pădure condiții optime de habitat, astfel încât populațiile lor au o stare bună de conservare. Dintre vertebrate sunt prezente specii de reptile ca șopârla de câmp și năpârca, amfibieni precum broasca roșie de pădure și broasca râioasă brună, dar și mamifere precum vulpea, cerbul carpatin, căprioarul, mistrețul, iepurele, șoarecele gulerat și cel de casă. Păsările sunt reprezentate prin multe perechi cuibăritoare de cinteze de pădure, pițigoi mari, ciocănitori pestrițe mari și ciocănitori de stejar, botgroși, pitulici verzi mici, privighetori, silvii comune și silvii mici, țicleni, măcălendrii, ciufi de pădure, mierle, muscari suri etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii acestor comunități se ocupă cu agricultura (cereale, plante tehnice, legume), pomicultură și creșterea animalelor, comerț și prestări servicii, exploatarea lemnului, unii lucrând și în industria extracției produselor petroliere. Locuințele sunt încălzite cu lemne, nefiind toate racordate la sistemul central de aprovizionare cu apă potabilă. Localitățile Poboru și Spineni au parțial terminată canalizarea, aceasta lipsind din Leleasca și Cungrea. Zona adăpostește numeroase lăcașuri de cult, mănăstiri și biserici, unele biserici fiind din lemn, multe dintre ele declarate Monumente istorice, datând de la începutul secolului al XVIII-lea. Se remarcă în zonă Mănăstirea Seaca-Mușetești din satul Seaca, un Monument istoric din secolul al XVI-lea. În zonă, vizitatorii pot admira arta populară tradițională, precum și pictura pe sticlă, un meșteșug moștenit din străbuni. Localnicii se întâlnesc în fiecare an la Poboru, în cadrul festivalului „Firul de Aur din Lada de Zestre Străbună", pentru a sărbători prin cântec, joc și port popular.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale și braconajul au un efect negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent există amplasate bariere pentru restricționarea accesului pe drumurile forestiere, însă sunt necesare mai multe amenajări și dotări, dintre care amintim panourile de avertizare/atenționare, panourile de informare, panourile pentru orientare (hărți), punctlee de informare, amenajările pentru observare/supraveghere și traseele tematice.

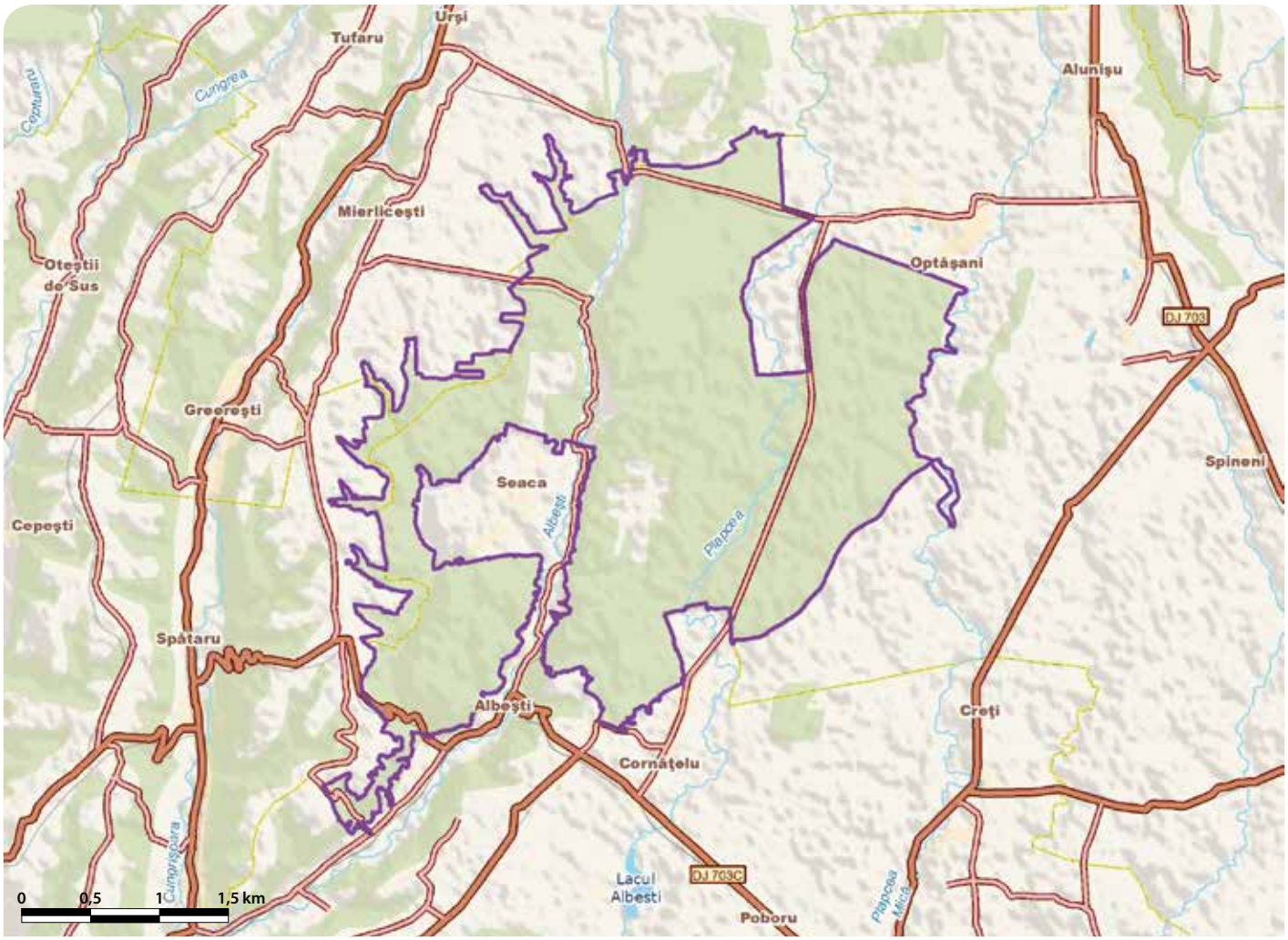

SEMENIC - CHEILE CARAȘULUI - RO SCI 0226

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Caraș-Severin: Anina, Bozovici, Brebu Nou, Carașova, Ciudanovița, Goruia, Mehadica, Prigor, Reșița, Teregova, Ticvaniu Mare, Văliug.

Suprafața: 37.555 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 8' 7"; Long. E 21° 52' 35"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Munții Banatului
Altitudinea: 1445 max., 106 min., 822 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Căile de acces sunt reprezentate prin DN58 (Reșița-Anina), DJ582 (Reșița-Gărâna-Brebu Nou), DJ582E (Gărâna-Semenic), precum și DJ582C, care pătrunde în profunzimea sitului prin partea vestică, derivând din DN58. 78DF asigură de asemenea accesul auto în perimetrul sitului. Pe calea ferată, se poate pătrunde în sit prin NV din localitatea Reșița, sau prin SV din localitatea Anina.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3220 - Vegetație herbacee de pe malurile râurilor montane; **3240** - Vegetație lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **4060** - Tufărișuri alpine și boreale; **6110*** - Comunități rupicole calcifile sau pajiști bazifite din *Alysso-Sedion albi*; **6410** - Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **6190** - Pajiști panonice de stâncării (*Stipo-Festucetalia pallentis*); **7120** - Turbării degradate capabile de regenerare naturală; **7220*** - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*); **8310** - Peșteri în care accesul publicului este interzis; **7110*** - Turbării active; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **6210*** - Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **8120** - Grohotișuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **8210** - Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci calcaroase; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene; **91K0** - Păduri ilirice de *Fagus sylvatica* (*Aremonio-Fagion*); **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **91L0** - Păduri ilirice de stejar cu carpen (*Erythronio-Carpinion*); **7140** - Mlaștini turboase de tranziție și turbării oscilante (nefixate de substrat).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliacul cu potcoavă a lui Blasius (*Rhinolophus blasii*) • Liliacul mediteranean cu potcoavă (*Rhinolophus euryale*) • Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac cu picioare lungi (*Myotis capaccinii*) • Liliac cărămiziu (*Myotis emarginatus*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*). **Nevertebrate:** Scoica de râu (*Unio crassus*) • *Maculinea nausithous* • **Callimorpha quadripunctaria* • Croitorul cenușiu (*Morimus funereus*) • *Racul de ponoare (*Austropotamobius torrentium*) • *Nymphalis vaualbum* • Cosaș (*Isophya costata*) • *Lycaena dispar* • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Carab (*Carabus variolosus*) • *Chilostoma banaticum*. **Pești:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Dunăriță (*Sabanejewia aurata*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Condițiile deosebit de variate din Munții Banatului au determinat instalarea unei flore bogate în specii, atât din punct de vedere al plantelor inferioare, cât și al speciilor de plante evoluate. O caracteristică esențială pentru această zonă, reflectată în structura florei și a vegetației, este prezența a numeroase specii iubitoare de căldură de origine mediteraneană, balcanică, balcano-ilirică, balcanicopanonică și moesică. Situl cuprinde un număr de 24 de habitate naturale de interes comunitar, dintre care șase sunt prioritare. Din punct de vedere fitogeografic, flora este alcătuită în principal din elemente eurasiatice (33,33 %) care formează fondul general al florei din regiunea temperat europeană. Acestora li se adaugă elemente europene (15%) și central europene (13%). În sit au fost identificate un număr de 1277 de specii de plante evoluate. Abundența mare a speciilor de stâncărie se datorează prezenței reliefului carstic, care dă o notă caracteristică sitului. În sit se întâlnește o diversitate faunistică importantă, atât în ceea ce privește numărul de specii (672 de specii, dintre care 509 specii de nevertebrate și 162 de vertebrate), cât și prin valența ecologică a acestora. Dintre cele 509 de specii de nevertebrate sunt endemice 56 de specii. Fiind o zonă refugială în timpul glaciațiunilor, în sit au supraviețuit specii relicte terțiare precum melcii *Amphimelania holardi* (endemit balcanic), *Herilla ziegleri dacica* (specie endemică pentru Banat) și insecta cu aripi pergamentoase *Zubovskia banatica* (specie endemică pentru România). Ihtiofauna sitului este diversă, fiind menționată prezența a patru specii de pești de interes comunitar. Amfibienii se remarcă prin prezența a 12 specii, dintre care două specii sunt de interes comunitar. Speciile de reptile sunt și ele numeroase. Dintre mamifere întâlnim cele trei carnivore mari, dar și 15 specii de lilieci. În sit se afla 97 de peșteri studiate din punct de vedere biospeologic. Situl se suprapune cu parcul național cu același nume și include cinci rezervații științifice (Cheile și Izvoarele Carașului, Izvoarele Nerei, Cheile Gârlișteei, Buhui) și trei Monumente ale Naturii (peșterile Comarnic, Popovăț și Buhui).

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Munții Aninei și Semenicului aparțin domeniului getic și danubian, precum și parautohtonului de Severin și depresiunilor post-tectonice. Formațiunile geologice sunt reprezentate de roci metamorfice, sedimentare și magmatice. Munții Semenicului sunt bine reprezentați în perimetrul sitului, în componența lor intrând șisturi cristaline intens metamorfozate. Munții Aninei sunt reprezentați prin șisturi cristaline, peste care se dispun roci sedimentare puternic cutate. Rocile eruptive din zona vârfurilor Semenic, Piatra Groazei, Piatra Nedeea și Slatina-Timiș sunt reprezentate prin granitoide de Poneasca și Lindefeld-Buchin. Sedimentarul mezozoic este reprezentat prin calcare recifale, care stau peste cristalinul metamorfic al seriei de Miniș, iar către nord, vin în contact cu granitoidele de Poneasca, cu marne și gresie. Sedimentarul neozoic este reprezentat de argile, marne, conglomerate, nisipuri și pietrișuri. În sectorul Culoarului Caransebeș există o abundență de pietrișuri și nisipuri cu intercalații de marme și lentile de cărbuni. Cuaternarul este reprezentat de pietrișuri, nisipuri, argile, depozite loessoide, aluviuni ale luncilor și albiilor minore de la periferia Masivului Semenic, de pe versanți, văi și depresiuni. Munții Semenic prezintă un relief puțin spectaculos, o rețea hidrografică densă, cu suprafețe de nivelare mari și culmi domoale atingând înălțimile cele mai mari din sit (Vf. Piatra Goznei 1444 m, Vf. Semenic 1445 m). Munții Aninei prezintă platouri calcaroase cu doline, uvale, câmpuri de lapiezuri ce sunt străbătute de văi active cu versanți abrupți, la baza cărora sunt prezente numeroase peșteri și izvoare, văi oarbe, chei, podișuri presărate de doline. Datorită numeroaselor curiozități de relief, zona reprezintă o atracție turistică importantă (Cheile Carașului). Linia de evoluție vale activă-ponoare-vale seacă-vale de doline este prezentă în cvasitotalitatea perimetrului cu roci solubile. În zonele de platou și pe culmi se întâlnesc frecvent avene și peșteri fosile, cu excepția zonei de la contactul calcar-șisturi cristaline. În principalele văi (Caraș, Buhui, Gârlișteei, Sodol) există o serie de peșteri, accesibile sau nu, aflate în diferite stadii evolutive.

Pedologie

Datorită suprafeței mari și a condițiilor edafice, în sit sunt întâlnite patru clase de soluri (molisoluri, argiluvisoluri, cambisoluri și soluri neevoluate). Molisolurile sunt reprezentate prin soluri rendzinice tipice și litice, care se formează pe calcare, dolomite, precum și pe versanții însoriți. Argiluvisolurile sunt reprezentate prin sol brun, ce se formează pe șisturi sau prin luturi ușoare, pe versanți. Cambisolurile sunt prepoderente în sit (circa 70%), fiind reprezentate prin sol brun tipic și rendzinic, brun acid tipic și litic, precum și pseudorendzinic tipic, care se formează pe roci calcaroase, pe roci cuarțite și micașisturi, pe versanți umbriți. Solurile neevoluate sunt reprezentate prin regosol și litosol, acoperind circa 2% din aria sitului. În sit mai pot fi întâlnite și alte tipuri de sol, de importanță minora, fiecare fiind sub 0,5%.

Hidrologie

Principala sursă de apă o constituie masivul Semenic, de unde izvorăsc râurile Timiș, Bârzava, Nera și pârâul Poneasca, acestea având debite considerabile pe tot parcursul anului. Râul Timiș este cel mai mare râu interior al Banatului, având o lungime de 339,7 km care îi permite să ajungă în Serbia (Provincia Voivodina). Râul Bârzava are o lungime totală de 166 km, dintre care 39 km se regăsesc pe teritoriul Serbiei. Râul Nera izvorăște de sub Vârful Piatra Goznei și are o lungime de 131 km. După ce trece prin zona depresionară a Munților Semenic, Aninei și Almăjului, prin Depresiunea Bozoviciului, primește numeroși afluenți (Nergana, Nergănița, Lapușnic, Moceriș, Bania, Coșava, Helișag, Prigor, Iablacina, Rudăria, Șopot, Valea Rea, Bei și Miniș). În sit există și trei lacuri artificiale, cu volume mici de apă. Unul dintre lacuri este situat în subteran în Peștera Buhui, iar celelalte două au apărut prin construirea a două baraje, Gozna și Trei Ape, pentru alimentarea cu apă municipiul Reșița.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează din punct de vedere al climei în zona temperat-continentală moderată, subtipul bănățean, cu nuanțe submediteraneene. Subtipul bănățean este caracterizat prin circulația maselor de aer atlantic și prin frecvente invazii ale maselor de aer mediteranean. Temperaturile medii anuale din sit variază în funcție de altitudine (4 °C în partea înaltă a Masivului Semenic și 10 °C în zona joasă a Cheilor Carașului). Există aici două tipuri de climat, climatul de dealuri în care temperatura medie anuală variază între 6 și 10 °C și climatul montan, în care temperatura medie anuală variază între 4 și 6 °C. Cantitățile medii anuale de precipitații sunt cuprinse între 1400 mm în zona înaltă a Masivului Semenic și 800 mm pe platourilor carstice și în zona Cheilor Carașului și Gârlișteei. Direcția vântului este influențată de relieful accidentat. În zona înaltă a Semenicului predomină vânturile de S-SV și cele de N-NV, cu viteze medii de circa 10 m/s. În zonele joase se face simțită influența reliefului, viteza medie a vântului atingând doar 2 m/s, predominând vânturile vestice și uneori cele din SE. În condiții de cer senin, pe versanți și pe văi apar brize de munte și de vale. Vânturile locale predominante sunt Austrul și Coșava. Austrul este un vânt vestic, uscat și cald pe timpul verii, în perioada de iarnă fiind lipsit de precipitații și însoțit de geruri. Coșava este un vânt foarte intens, cu caracter de foehn, cald și uscat, care bate în general din SE și uneori din est. Coșava își face mai rar simțită prezența, în general doar în partea de SV a sitului.

Biocenoza

Vegetația

Marea diversitate floristică întâlnită pe o suprafață relativ restrânsă se datorează complexității factorilor staționali ai reliefului carstic, precum și așezării la răscrucea unor valuri succesive de migrație floristică, având origini fitogeografice diferite. Pădurile de fag ocupă peste 80% din suprafața sitului. Făgetele montane sunt dominate de fag, carpen, tei cu frunza lată, adăpostind specii de pochivnic, ferigă, năpraznic, popilnic iepuresc, găinuși, salvie. Plantele inferioare sunt reprezentate prin circa 290 de specii, dintre care 18 specii de licheni. La obârșia văii Carașului se află o zonă interesantă din punct de vedere geologic, geografic și floristic. Aici, pe câteva platouri calcaroase, doline și mici bazine, se întâlnesc brădete pure și brădete cu fag ce se remarcă prin bogăția ferigilor și a orhideelor. Apar vestigii ale vegetației submediteraneene, ajunsă în Banat în perioada postglaciară (unghia ciutei, garofiță, garofiță alba, sipică, ai sălbatic, bărbușoară de munte, buruiana vântului, umbeliferă, coada-iepurelui, șugărel de munte, borbișor, o specie de flămânzică). Elementul continental pontic-panonic este reprezentat printr-un procent mic de specii, întâlnindu-se mai ales pe pajiști și tufărișuri aflate pe locul pădurilor de cer, gârniță și gorun. Dintre speciile meridionale, cele mai numeroase se întâlnesc în tufărișuri de tipul șibliacurilor și în vegetația stâncăriilor însorite din zona Cheilor Carașului și Gârlișteei. Menționăm prezența unor specii rare precum curcubeul, sipica, iarba osului, șoaldina aurie, sugelul, garofița albă, a unor specii de bărbușoară, rânjnică, gușa-porumbelului, cimbru balcanic, tufe de iarbă de stâncărie. Pajiștile instalate pe locul pădurilor defrișate se remarcă prin dominanța unor specii de colilie, păiuș, păiuș stepic, iarba câmpului. În mlaștini întâlnim diverse specii de mușchi, rogoz, cimbru, păiuș, șuvară, merișor, afin, călțunul doamnei, bobornic, drăgaică, ochiul boului (găinuș,

sclipeţei, scrântitoare, strâmsurea), tepoşică (parul porcului), stupitul cucului. Specificitatea sitului este dată şi de plantele dacice şi daco-balcanice (garofiţe, clopoţei, sânziene de munte). Microclimatul umed şi umbrirea pronunţată în zonele limitrofe pădurii favorizează dezvoltarea unor elemente montane la altitudini joase (limba cerbului, năpraznic, valeriană). Pe grohotişuri calcaroase însorite vegetează la altitudini mici specii de păiuş roşu, clopoţel, şoaldină aurie. În apropierea pădurii de fag apar specii de năpraznic, clopoţel, ruginiţă, unghia ciutei, şovârf, smeoaică şi liliac. Pe pereţii calcaroşi şi pe pante, menţionăm prezenţa unor specii de priboi, sipică, şoaldină aurie, unghia ciutei etc. Pajiştile dominante de păiuş şi păiuş roşu prezintă o largă răspândire în silvostepa bănăţeană, includzând specii de rogoz, sulţică, ruşinariţă, măzărea. Staţiunile dominate de firuţă prezintă soluri umede, apa freatică aflându-se la mică adâncime. Speciile iubitoare de umezeală sunt numeroase aici (pipirig, rogoz, drăgaigă, dreţe, orhideea fluture, păpădie dălină, iarba-câmpului, talpa-gâştei). În văile umede, pe pante calcaroase abrupte întâlnim alunul turcesc, gorunul şi fagul. Stratul arborescent este dominat de frasin, pe alocuri putând vedea carpen, fag, tei argintiu, mojdrean, liliac, scumpie, cărpiniţă, corn, sânger, păducel, alun etc. Făgetele de surducuri aflate pe grohotişurile calcaroase sunt dominate de fag de Crimeea şi alun turcesc, stratul ierbos fiind caracterizat de priboi, dumbravnic, ciuboţica cucului, spânz verde, ghiocel, omag galben, vinariţă, crin de pădure, piciorul cocoşului. Pădurile de gorun şi carpen ocupă în sit suprafeţe mici, includzând specii de păducel, clopoţel, ciuboţica cucului, sânişoară, sor-cu-frate, popilnic iepuresc, cucută de pădure, crestată, piciorul caprei. Tufărişurile de cărpiniţă s-au instalat în locul pădurilor defrişate şi includ specii precum moartea puricelului, măciuca ciobanului, izmuşoară de câmp, unghia ciutei, liliac, mojdrean, ghimpe.

Fauna

În sit există o diversitate faunistică importantă, atat în ceea ce priveşte numărul de specii (671, dintre care 509 nevertebrate şi 162 de vertebrate) cât şi valenţa ecologică a acestora. Melcul *Herilla ziegleri dacica* este o specie strict protejată, un relict terţiar (specie endemică pentru Banat, întâlnită în 14 peşteri din sit). Dintre speciile de nevertebrate identificate în peşteri, endemice pentru acest nucleu carstic sunt specia oarbă *Lithobius dacicus*, miriapodul *Bulgarosoma ocellatum* şi gândacul *Duvalius milleri*. Melcii sunt reprezentaţi prin 48 de specii, dintre care 17 specii sunt endemice sau rare. Pseudoscorpionii sunt reprezentaţi prin şapte specii, dintre care trei sunt specii endemice. Dintre nevertebratele prezente în sit menţionăm rădaşca, croitorul cenuşiu, fluturele ţestos, fluturele de noapte Hera, fluturele de foc, cornul bănăţean, croitorul mare al stejarului, carabul, albăstrelul, cărăbuşul, scoica de râu bivalvă *Unio crassus*. Pe lângă aceste specii importante din punct de vedere conservativ, în sit se regăsesc numeroase specii protejate endemice sau rare (scorpionul carpatic, scoica de râu *Unio pictorum*, albăstriţa pătată, cosaşul de stepă). Un element interesant prezent în apele sitului este reprezentat de fusar, alături de care se întâlnesc plătica, scobarul, răspărul, beldiţa, guvidul, zvârluga, porcuşorul de nisip, plevuşca, mreana vânătă, zglăvoaca, porcuşorul, dunăriţa, moioaga. Amfibienii sunt reprezentaţi prin numeroase specii (triton cu creastă, buhai cu burtă galbenă, salamandră de foc, triton comun, triton de munte, broască răioasă verde, broască răioasă brună, broască mare de lac, broască roşie de pădure, broască roşie de munte, broască de pământ brună, brotăcel). În sit se regăsesc următoarele specii de reptile: guşter, şopârla de nisip, şopârla de munte, şopârla de ziduri, năpârca, şarpe de apă, şarpele lui Esculap, şarpe de alun, vipera neagră şi vipera cu corn. În sit există colonii sau exemplare izolate de lilieci. O parte dintre speciile întâlnite în zona de referinţă au colonii de hibernare sau maturitate în peşteri: liliacul mare cu potcoavă, liliacul mic cu potcoavă, liliacul cu potcoavă a lui Mehely, liliacul mediteranean cu potcoavă, liliacul cu potcoavă a lui Blasius, liliacul cârn, liliacul cu aripi lungi, liliacul comun, liliacul lui Brandt, liliacul cu urechi mari, liliacul cu picioare lungi, liliacul cărămiziu, liliacul comun mic, liliacul mustăcios, liliacul urecheat gri, liliacul urecheat brun, liliacul nordic, liliacul pitic, liliacul de amurg, liliacul mic. Pe lângă mamiferele mari (lup, râs, urs brun, cerb carpatin şi căprior) coabitează un număr mare de mamifere mai mici (pisica sălbatică, jderul de piatră, jderul de copac, bursucul, dihorul, nevăstuica, iepurele de câmp, veverita, chiţcanul de pădure, şobolanul de apă, chiţcanul de câmp bicolor, chiţcanul de apă, pârşul de alun, pârşul cu coadă stufoasă, chiţcanul de mlaştină). În sit au fost inventariate numeroase specii de păsări ca barza albă, acvila de munte, acvila ţipătoare mică, acvila mică, cucuveaua, eretele de stuf, viesparul, şerparul, şoimul călător, şoimuleţul de iarnă, vânturelul de seară, ierunca, buha mare, huhurezul mare, caprimulgul, ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea de grădină, ciocănitoarea cu spate alb, ciocănitoarea de stejar, ciocârlia de pădure, muscarul gulerat, muscarul mic, sfrâncioiul cu frunte neagră, sfrâncioiul roşiatic, presura de grădină, mierla de piatră, câneparul, drepneaua, drepneaua neagră.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Principalele activităţi economice sunt reprezentate de silvicultură, exploatarea şi prelucrarea lemnului, minerit, industria textilă, prestări servicii, comerţ. Alte activităţi din zona sitului includ creşterea animalelor, agroturismul, pomicultura, pescuitul şi piscicultura, exploatarea stufului, producerea energiei electrice, activităţile de vânătoare şi pescuitul sportiv, turismul montan.

Linia de cale ferată 925 (Anina-Oraviţa) reprezintă prima cale ferată din România (1855) şi trece pe lângă satul Gârlişte, unde străbate cel mai lung tunel din ţară. În Reşiţa se află cel mai vechi laminor din România, „Laminorul de tablă cu abur" (în prezent hala 1845). Dintre monumentele istorice şi de arhitectură din Reşiţa menţionăm Ansamblul medieval de la Reşiţa (cartier Moroasa, punct „Ogasele", sec. XIV–XV), Cazinoul german din Reşiţa (edificat în 1862, în prezent Direcţia Muncii, Asigurări Sociale şi Casa de Pensii), Biserica romano-catolică „Maria Zăpezii" (1848), precum şi Vila Veche (1893-1894) şi Ansamblul urban „Zona Rânduri" (1855-1860). În localitatea Anina, Biserica Romano-catolică din cartierul Steierdorf a fost construită în anul 1787. Biserica Bozovici din satul omonim a fost edificată în anul 1750. În Anina se sărbătoreşte anual, în luna iunie, Hramul Bisericii Romano-catolice din Steierdorf, având loc şi o paradă a portului popular german. Localităţile Goruia, Văliug şi Bozovici păstrează multe dintre tradiţiile şi datinile populare (Ruga satului, Balul Lacului, Sărbătorile Zăpezii, Bal Mascat, Festivalul Văii Almajului).

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Pajiştile de păiuş roşu şi păiuş din sit sunt folosite ca păşuni, cu productivitate mică, cele mai multe fiind destul de degradate şi supuse eroziunii. Incendierea distruge atât stratul de humus cât şi microfauna, schimbă pH-ul solului, acesta fiind invadat de o specie de ferigă toxică. Tăierile ilegale şi braconajul au un impact negativ.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există bariere şi puncte de intrare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărţi, clădiri administrative, centre de vizitare şi puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, poteci/drumuri pentru vizitare, nouă trasee turistice, trasee tematice, locuri de campare cu amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc. Este necesară amplasarea de panouri de avertizare/atenţionare.

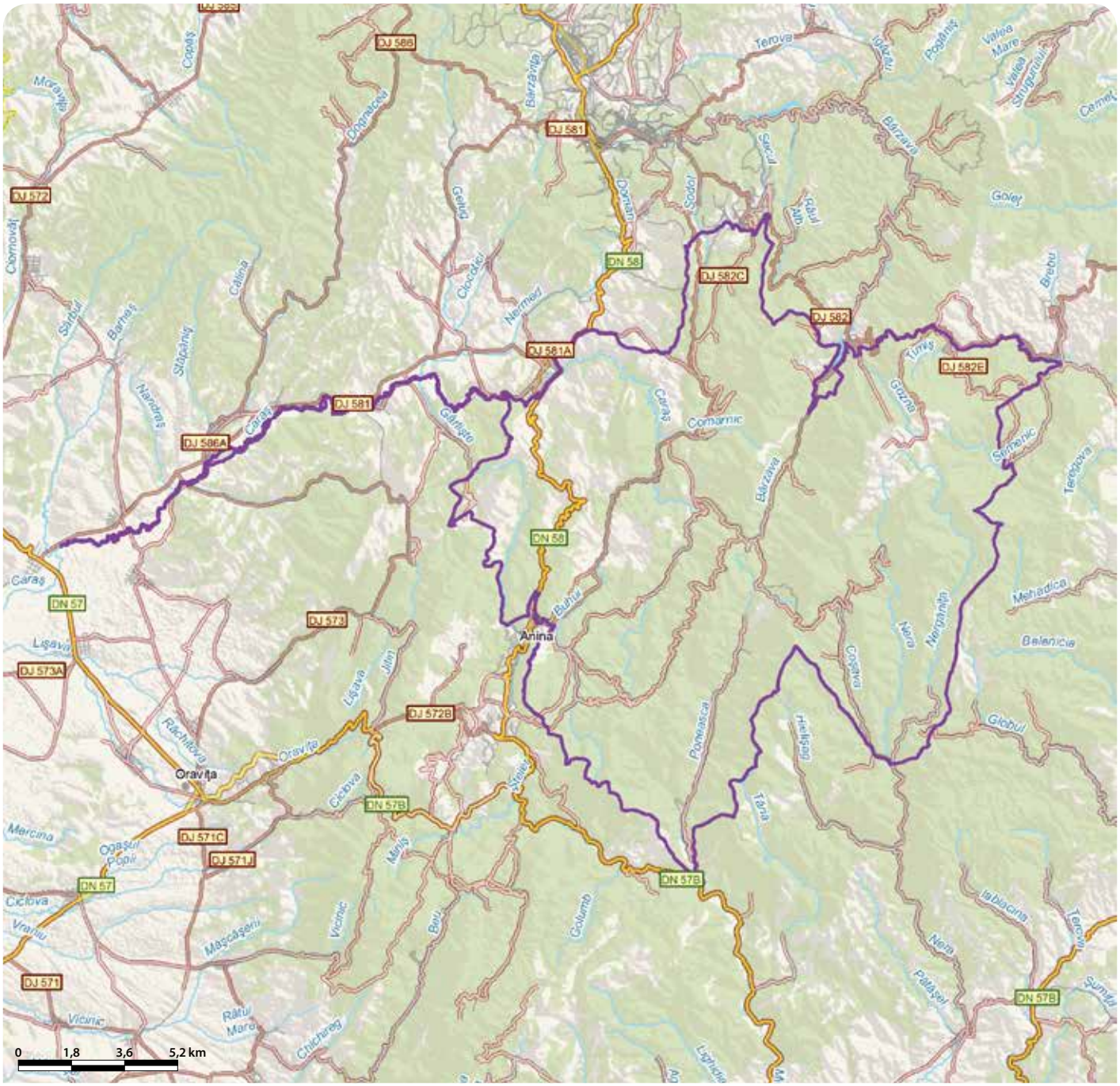

SIGHIȘOARA - TÂRNAVA MARE - RO SCI 0227

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Mureș: Albești, Apold, Daneș, Saschiz, Sighișoara, Vânatori.
Județul Sibiu: Agnita, Ațel, Biertan, Bârghiș, Dumbrăveni, Hoghilag, Iacobeni, Laslea, Moșna.
Județul Brașov: Bunești, Cața, Jibert, Rupea.
Județul Harghita: Cristuru Secuiesc.

Suprafața: 85.815 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 8′ 4″; Long. E 24° 49′ 16″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 829 max., 315 min., 541 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din Târgu-Mureș, situl se poate accesa prin DN13 (E60) până la Sighișoara, care este punct de intrare în sit. Din Sighișoara se poate urma și DN14 spre Daneș, apoi Laslea și Dumbrăveni. Din Laslea se poate intra pe DJ143A spre Roandola, Noul Săsesc, Florești și Mălâncrav. Din Saroș pe Târnave, situată pe DN14, se poate intra pe DJ141B care duce spre Biertan sau se poate continua pe DN14 și apoi stânga pe DJ142F, spre comuna Ațel. La ieșirea din Sighișoara, după 2 km, din DN14 se poate face stânga și intra pe DF care duce la Rezervația Naturală Stejarii Seculari de pe Breite, ori se poate urma DJ106 (care duce la Apold și Brădeni) sau DN13 spre Rupea. Pe DJ104L ajungem la Viscri, apoi pe DJ105A până la Jibert. Din comuna Vânători se poate intra pe DN13A, care duce la Cristuru Secuiesc. Din Sibiu există DN14, care trece prin Copșa Mică și Mediaș, apoi DJ142F spre Ațel sau se poate continua pe DN14 către Sighișoara. Din fiecare localitate menționată se pot folosi drumuri locale, agricole și forestiere. Pe aceste drumuri accesul se poate face și pietonal sau cu bicicleta.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6210* - Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **6240*** - Pajiști stepice subpanonice; **6510** - Pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **3130** - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din *Littorelletea uniflorae* și/sau *Isoëto-Nanojuncetea*; **40A0*** - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **3240** - Vegetație lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abruți, grohotișuri și ravene; **91H0*** - Vegetație forestieră panonică cu *Quercus pubescens*; **91I0*** - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* și *Populus alba*; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **91Y0** - Păduri dacice de stejar și carpen; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **3150** - Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Mamifere:** Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliac comun (*Myotis myotis*). **Nevertebrate:** *Euphydryas aurinia* • *Euphydryas maturna* • *Eriogaster catax* • **Callimorpha quadripunctaria* • *Maculinea teleius* • *Lycaena dispar* • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Cărăbuș (*Osmoderma eremita*) • Cărăbușul cu corn (*Bolbelasmus unicornis*) • *Leptidea morsei* • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • *Catopta thrips* • Cosașul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Vertigo angustior* • Scoica de râu (*Unio crassus*). **Pești:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • Angelică de baltă (*Angelica palustris*) • Capul șarpelui (*Echium russicum*) • Tărtan, Hodolean (*Crambe tataria*) • *Adenophora lilifolia* • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Turiță (*Agrimonia pilosa*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat în principal pentru conservarea a 18 tipuri de habitate naturale. Această heterogenitate extrem de ridicată a peisajului se reflectă și în bogăția speciilor de faună și floră de interes conservativ. Astfel, în sit se asigură conservarea efectivelor populaționale a șase specii de mamifere, patru specii de amfibieni și reptile, patru specii de pești, 15 specii de nevertebrate și șapte specii de plante vasculare. Un număr de șapte habitate naturale din sit sunt prioritare pentru conservare, între care Păduri aluviale cu anin negru și frasin sau Vegetația de silvostepă eurosiberiană cu stejar, sunt extrem de bine reprezentate. Alte tipuri de habitate, precum Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*, Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum* sau Tufărișuri subcontinentale peri-panonice realizează acoperiri semnificative, între cele mai mari din țară. Vegetația forestieră panonică este compusă din stejar pufos, în amestec cu stejar pedunculat, arțar tătărăsc și păr pădureț. Dintre plantele de interes comunitar prezente în sit menționăm specia de orhidee papucul Doamnei, capul șarpelui, irisul sălbatic, hodoleanul, turița, angelica de baltă, clopoțeii de baltă, iar dintre raritățile floristice, planta cântărețului, plantele medicinale arnica, rușcuța de primăvară și iarba de junghiuri, specia de orhidee numită popular căpșuniță roșie, laleaua pestriță, gladiola imbricată, diverse tipuri de rogoz etc. În lista speciilor care fac obiectul desemnării sitului se regăsesc câteva rarități faunistice și floristice, dintre animale menționând vidra și pisica salbatică, pești iubitori de substrat nisipos dunarița sau nisiparnița, moioaga, petrocul, scoica de râu, fluturele Maturna și fluturele roșu de mlaștină (fluturaș purpuriu), gândacii croitorul mare al stejarului și unicornul, cosașul transilvan. De asemenea, situl găzduiește patru specii de liliieci de interes comunitar (liliac cârn, liliac mic, liliac mare cu bot ascuțit, liliac de amurg). Este cel mai întins sit din bioregiunea continentală a României. Armonioasa convietuire a comunităților locale cu natura, îndeosebi a comunităților săsești în trecut, a dus la conservarea unei diversități biologice remarcabile. Importanța europeană a sitului este specială deoarece aici există cele mai mari suprafețe de pajiști naturale cu procese ecologice nealterate. Utilizarea tradițională a terenurilor în cea mai mare parte a sitului a păstrat o diversitate biologică ridicată, acesta rămânând neschimbată din evul mediu până în zilele noastre. În sit există două arii naturale protejate de interes național, Rezervația de stejar pufos de la Daneș (12 ha, satul Criț) și Stejarii multiseculari de la Breite. Rezervația de la Breite este o pajiște împădurită cu goruni și stejari multiseculari, cei mai mulți dintre acești arbori având dimensiuni apreciabile. Platoul Breite este considerat printre cele mai extinse habitate de acest gen din Europa, precum și cel mai mare din centrul și estul Europei. Platoul Breite reprezintă o pădure „modificată cultural", în evul mediu aceasta fiind rărită, iar stejarii și gorunii lăsați la o distanță optimă între ei care să asigure fructificarea maximă, fructele fiind folosite în principal pentru hrana porcilor. A rezultat actuala pajiște împădurită, care în mod indirect a determinat creșterea heterogenității structurale la nivel de peisaj și implicit creșterea diversității floristice și faunistice din întreaga zonă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este localizat în Podișul Hârtibaciului de Nord și include Culmea Beia. În nord, limita sitului merge pe culoarul Târnavei Mari, între localitățile Vânători în est și Saroș pe Târnave în vest, iar în sud coboară până aproape de valea Hârtibaciului. Zona este clădită pe formațiuni neogene, în care predomină panonianul și sarmațianul. Substratul geologic prezintă o alternanță de strate impermeabile de marne și argile cu strate permeabile de nisipuri, gresii slab cimentate, pe alocuri conglomerate și depozite gazeifere (Noul Săsesc și Bunești). Depozitele cuaternare aluviale și holocene acoperă văile afluenților și lunca Târnavei Mari. Au o grosime de până la 7 metri, fiind alcătuite din pietrișuri, nisipuri cu lentile de luturi prăfoase, toate colmatate accentuat. Din punct de vedere geografic, situl cuprinde Culmea Beia, Dealurile Vânători și Noul Săsesc. Morfologia zonei este puternic fragmentată de numeroase văi ce curg spre Târnava Mare. Culmea Beia sau Dealurile Roadeșului este orientată pe direcția NV-SE, pe o lungime de circa 30 km, începând de la est de Vânători, până la Rupea. Este un compartiment geografic bine conturat de culoarele înalte ale aliniamentului Văii Paloș-Pasul Beia-Valea Archita și apoi de Valea Fișer-Valea Saschiz, prezentând altitudini de 700-800 m. Dealurile Vânători cuprind spațiul dintre văile Șaeș în vest și Saschiz în est. În acest sector se remarcă prezența dominantă a nisipurilor și argilelor dispuse în strate foarte puțin înclinate pe direcția N-NV, ceea ce imprimă un caracter simetric rețelei hidrografice. Altitudinile depășesc 700 m, iar gradul de împădurire este în prezent ridicat. Dealurile Noul Săsesc se sprijină în nord pe culoarul Târnavei mari, ajungând în est la Valea Șaeșului, în sud la valea Hartibaciului, iar în vest la Valea Moșnei, incluzând văile Laslea și Biertan. Acest sector are altitudini ceva mai mici (600 m) și se remarcă prin prezența domului Noul Săsesc, precum și prin gradul ridicat de acoperire cu păduri.

Pedologie

Zona sitului are o fizionomie caracterizată prin alternanța mai multor tipuri de soluri. Sunt prezente soluri din șase clase (molisoluri-cernisoluri, argiluvisoluri-luvisoluri, cambisoluri, vertisoluri, antrisoluri și soluri neevoluate, protisoluri). Pe dealurile joase și terasele înalte sunt prezente argiluvisoluri (sol brun aluvial și sol cernoziomic levigat) ce constituie suportul activităților agricole. În ariile depresionare apar în alternanță soluri cernoziomice și soluri brune favorabile culturilor de plante tehnice. Pe dealurile înalte, prezența pădurilor a favorizat formarea cambisolurilor. În funcție de topografia locală se întâlnesc pe areale extinse soluri podzolice și soluri podzolice pseudogleizate. Solurile brune podzolite au o mare răspândire. În lunca Târnavei Mari și a afluenților importanți, cu lunci bine definite, se întâlnesc solurile aluviale, urmare a procesului de aluvionare. Din cauza intervenției antropice abuzive în mediul natural, zona prezintă degradări ale pășunii de sol. Astfel, solurile erodate sau regosolurile, deși sunt întâlnite pe areale reduse, se caracterizează printr-o răspândire.

Hidrologie

Rețeaua hidrografică este tributară râului Târnava Mare, care are un debit mediu anual cuprins între 11 și 14,5 m^2/s. Majoritatea afluenților Târnavei Mari din sit sunt afluenți de stânga. De la est la vest văile afluente sunt Valea Mare, care confluează cu Valea Fișer în amonte de Rupea după care se varsă în Târnava (în aval de Rupea), Valea Scroafei sau Valea Saschiz care se varsă în Târnava în amonte de Vânători, Valea Șapartoc la Albești, Valea Șaeșului, care își varsă apele în Târnava Mare la Sighișoara, văile Stejăreni și Criș, care confluează și se varsă apoi în Tarnava Mare, Valea Laslea, care confluează cu Valea Mălâncrav și se varsă în Târnava (în aval de Daneș), Valea Valchid și Valea Biertan. Afluenții de dreapta tributari Târnavei Mari sunt pârâul Homorodul Mic (care se varsă în Târnava, în aval de Rupea), valea Homorodul Mare, pârâul Paloș. Fiecare dintre aceste văi este formată prin confluența mai multor văi secundare, unele cu debit permanent, altele cu debit temporar. Bălțile temporare sunt frecvente în zonă, fiind importante pentru menținerea efectivelor populațiilor de amfibieni. Straturile acvifere sunt cuprinse între 1,2 și 10 m, cu debite variind între 0,2 și 8 l/s. În zonele înalte, adâncimile variază între 5 și 10 m. În zona de lunca, pânza de apă freatică se află la o adâncime mai mică (sub 5 m).

Aspecte climatologice

Arealul sitului se încadrează în zona cu climat temperat continental moderat, cu ușoare influențe oceanice, tipic zona de dealuri și podișuri cu altitudini cuprinse între 300 și 800 m, cu topoclimate de lunca și de vale care influențează în mod specific regimul termic și al precipitațiilor ducând la inversiuni de temperatură, la o frecvență crescută a cețurilor și la prezența curenților „de culoar". Temperatura medie anuală a aerului este de circa 8,4 °C. Suma medie anuală a precipitațiilor atmosferice se ridică la 650-700 mm. Fenomenele meteorologice speciale (bruma, ceața deasă și primul îngheț) apar de regulă în lunile octombrie-noiembrie și se mențin până la mijlocul lunii aprilie. Direcția dominantă a mișcării maselor de aer este din sectorul NV, urmată de cele din NE și N, favorizate de orientarea generală a reliefului și influențate de culoarul Târnavei Mari.

Biocenoza

Vegetația

Heterogenitatea peisajului se reflectă în numărul mare de habitate distincte existente (18), unele extrem de bine conserva-

te (păduri şi habitate deschise de pajişti, precum şi pajişti cu tufărişuri şi zone umede). Ecosistemele de zone umede sunt reprezentate de bălţi temporare şi mici şanţuri cu apă prezente dispersat în întregul sit. Specific acestora este faptul că sunt fitocenoze pioniere edificate de un număr mic de specii vegetale. Mult mai importante din punct de vedere conservativ sunt habitatele de pădure aluvială, dependente şi ele de zone cu exces de umiditate, edificate de diverse specii de salcie (şapte specii) şi plop. Pe lângă salcie şi plop, la edificarea stratului arborescent participă mai multe specii de arin (anin), frasin, salcâm. Stratul arbustiv este edificat de corn, salbă moale şi soc. Aceste păduri aluviale au un aspect luxuriant datorită prezenţei lianelor, în special curpen şi hamei. În stratul ierbos sunt prezente volbura, cuşcuţa, varga ciobanului, coada calului, laptele câinelui, păiuşul înalt, ciocul berzei, iarba cailor, rogozul, menta de apă şi trestia. Valoarea conservativă a sitului se datorează în mare măsură prezenţei pajiştilor. În cadrul pajiştilor stepice subpanonice regăsim păiuş stepic, nagară, pir cristat, lucernă galbenă, peliniţă, firuţă de pădure, care formează etajul ierbos înalt. Acestea sunt însoţite de specii scunde precum lucerna pitică, diverse specii de trifoi şi păpădie. Pajiştile de altitudine joasă sunt edificate de firuţă, golomăţ, iarba câmpului, coada vulpii, sorbestrea, pipirig. În stratul ierbos inferior întâlnim ghizdel, trifoi, lucernă, piciorul cocoşului etc. Tufărişurile subcontinentale peri-panonice prezintă un important rol de culoar ecologic. Acest habitat este edificat de porumbar, păducel, măceş, sânger, lemn câinesc, salbă râioasă şi călin. Stratul ierburilor este dominat de graminee precum păiuşul roşu şi iarba câmpului, la care se adaugă mur, frag etc. Pădurile de tip *Galio-Carpinetum* sunt edificate de gorun în amestec cu fag, la care se adaugă stejarul pedunculat, cireşul sălbatic, carpenul şi jugastrul. În stratul arbustiv sunt prezente specii de alun, sânger şi lemn câinesc, iar în stratul ierbos domină speciile de rogoz, pochivnic şi vinariţă. Se întâlnesc şi păduri edificate de gorun în amestec cu tei, stejar pedunculat, cer, ulm şi paltin. Pădurile de fag de tip *Asperulo-Fagetum* sunt compuse din fag în amestec cu carpen, cireş sălbatic, paltin de munte, ulm, frasin şi tei pucios. Stratul arbustiv este edificat de alun, păducel, sânger, soc, iar stratul ierbos este dominat de colţişor, pochivnic şi vinariţă. Multe dintre pajişti includ arbori a căror vârstă este mai mare de 300-400 de ani, tipici pentru peisajul săsesc. Cel mai cunoscut habitat de acest tip este lângă Sighişoara, cunoscut sunt numele de Platoul Breite. Aici, pe o suprafaţă de circa 130 ha există peste 300 de stejari multiseculari.

Fauna

Fauna de nevertebrate din sit a fost mai puţin studiată. Până în prezent au fost identificate peste 50 de specii de melci şi peste 600 de specii de fluturi. Dintre fluturii diurni şi nocturni menţionăm speciile de fluture maturna, fluturaş purpuriu (fluture de foc), fluture tigrat (fluture tigru de Jersey), fluture diurn albastru sau fluture albastru de furnicar, molia *Catopta thrips* şi specia de albiliţă numită popular fluturele alb al lemnului, care se înscriu în lista speciilor pentru a căror conservare a fost desemnat situl. Suprafeţele mari ocupate de stejărete în diferite asociaţii fac ca în sit rădaşca (numita popular şi „răgace") şi croitorul mare al stejarului să fie specii de gândaci cu largă răspândire. Pe lângă aceste coleoptere de talie mare, în sit se mai regăsesc diverse specii de cărăbuşi (cărăbuş eremit sau gândac sihastru, cărăbuş cu corn numit popular unicorn). Fauna de vertebrate este diversă la nivelul tuturor claselor. Astfel, peştii sunt reprezentaţi în sit prin peste 20 de specii, dintre care 11 specii protejate sau rare (mreană vânătă, moioagă, porcuşor de nisip, dunariţă sau nisipariţă, porcuşor de vad, diverse specii de petroc etc.). Herpetofauna sitului este formată din 21 de specii, dintre care 13 de amfibieni (salamandră, triton cu creastă, triton comun, izvoraş cu burtă galbenă, broască săpătoare brună, broască râioasă brună şi broască verde, brotăcel, broască de mlaştină, broască roşie de pădure şi broască de munte, broască mică şi cea mare de lac). Situl găzduieşte opt specii de reptile (broasca ţestoasă de lac, şopârla de câmp, guşterul, năpârca, şarpele de casă, şarpele de apă, şarpele de alun sau cureluşa, precum şi şarpele lui Esculap). Marea varietate a habitatelor din sit determină o diversitate ridicată a comunităţilor de mamifere mici. Până în prezent sunt cunoscute din această zonă 19 specii. Insectivorele sunt reprezentate de arici, cârtiţă şi diverse specii de chiţcani. Dintre rozătoare sunt prezente specii precum şoarecele de pădure şi şoarecele de câmp, veverita, pârşul mare şi pârşul de alun. În multe dintre satele din sit, casele vechi, abandonate, precum şi turlele vechi ale bisericilor, oferă loc de maternitate şi hibernare pentru diverse specii de lilieci (liliac comun, liliac cârn, liliac mic cu potcoavă, liliac de seară). Situl este foarte important şi pentru conservarea efectivelor populaţionale de urs brun şi lup. Sunt comune în sit şi alte specii de carnivore între care beica, jderul, jderul de copac, bursucul, nevăstuica. Este prezentă în sit pisica sălbatică, iar în efectiv mic şi vidra. Sunt comune ierbivorele mari (mistreţ, căprioară şi cerb). Avifauna este reprezentată prin peste 160 de specii de păsări. În mod particular, teritoriile acestui sit sunt extrem de importante pentru populaţia naţională şi europeană de acvilă ţipătoare mică, pentru cristelul de câmp şi pentru ciocănitori (aici se întâlnesc nouă dintre cele zece specii de ciocănitori din România). 55 dintre speciile de păsări existente în sit sunt periclitate în Europa şi 76 de specii sunt protejate la nivel naţional.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Situl include un peisaj seminatural particular, rural-tradiţional, foarte slab reprezentat în prezent la nivelul întregii Uniuni Europene. Consecinţă a agriculturii tradiţionale care încă se practică în zonă, peisajul este extrem de mozaicat, îmbinând ecosisteme de pădure întinse şi puţin disturbate antropic, pajişti extraordinar de diverse din punct de vedere floristic, terenuri agricole lucrate tradiţional. Toate acestea oferă împreună nişe ecologice diverse. Nu în ultimul rând menţionăm prezenţa în peisaj a satelor tradiţionale şi a bisericilor fortificate, care dau un specific aparte zonei sitului. Activităţile economice sunt diverse, domeniile principale fiind agricultura şi creşterea animalelor, intreprinderile mici şi mijlocii, fabricarea mobilei, construcţiile, comerţul, prelucrarea cărnii, prelucrarea laptelui, fabricarea oţelurilor speciale, confecţiile textile, prelucrările metalice, tâmplăria, turismul şi agroturismul, industria uşoară, industria gazului, confecţiile de covoare şi croitoria, ceramica etc.

Dintre monumentele istorice şi de arhitectură din zona sitului menţionăm Castelul Bethlen (cu incintă fortificată, datând din secolul al XVII-lea), Biserica săsească fortificată Apold (datând din sec. XV-XVI), Cetatea medievală Saschiz (construită în perioada 1310-1324), Castelul Haler din satul Mihai Viteazu (1553), Biserica evanghelică fortificată construită în perioada 1493-1525 în Saschiz, cu un impresionant turn cu ceas (înscrisă în patrimoniul UNESCO), Biserica evanghelică fortificată din satul Viscri (sec XIV, posibil fortificată de către cavalerii teutoni), Bisericile evanghelice fortificate din Archita şi Bunești, din satele Mesendorf (sec. XIV), Roades (sec XIV), Caţa, Rupea, Fişer, Atel, Drăuşeni, Beia, Jibert, Biserica Evanghelică-Lutherană din Cloaşterf (sec. XIV), Biserica Luterană din satul Nepşa (1400) etc. Cetatea de la Rupea este o cetate dacică la origini, ce purta numele de Ramidava. Pe vremea ocupaţiei romane, denumirea i-a fost schimbată în Rupes (stâncă sau piatră, în limba latină). În veacul al XIV-lea, saşii au găsit cetatea în ruină şi au construit pe rămăşiţele ei, în mai multe etape, o cetate ţărănească. Biserica evanghelică fortificată din localitatea Daneş a fost construită la începutul secolul XVI. Tot în acea perioadă, în scop de apărare împotriva turcilor a fost construită galeria înzestrată cu metereze şi creneluri. Din vechea biserică a mai rămas un turn mic de apărare. Turnul de clopotniţă actual, cu strajă de lemn, construit în 1927, adăposteşte două clopote turnate în 1777 şi 1809. Altarul a fost construit în 1873, orga în 1910, iar cristelniţa bisericii datează din 1723. Legenda blazonului familiei Bethlen, reprezentînd un şarpe cu un măr în gură, spune că locul ar fi fost bântuit de un monstru din familia celui din Loch Ness, un şarpe uriaş asociat cu numeroase dispariţii în rândurile localnicilor. Cruciatul, văzînd şarpele, i-ar fi aruncat un măr cu care acesta s-ar fi înecat. Istoricii consemnează o altă interpretare, văzand în măr simbolul bulei papale, adăugată ulterior pe blazon în perioada în care familia Bethlen a trecut de la catolicism la religia reformată. Numele Sighişoarei este asociat adesea cu Vlad Ţepeş fiul lui Vlad Dracul, supranumit Dracula. Se presupune că Vlad Ţepeş s-ar fi născut la Sighişoara în fosta casă a corpului de pază (unde a fost găzduit tatăl său în anii de pribegie), care astăzi se numeşte „Vlad Dracul". Cetatea Medievală a Sighişorii este singura cetate medievală locuită din Europa, parte a Patrimoniului Universal UNESCO. Construcţia cetăţii a început în anul 1300, avand nouă turnuri (Turnul cu Ceas, Turnul Frânghierilor, Turnul Măcelarilor, Turnul Cojocarilor, Turnul Croitorilor, Turnul Cizmarilor, Turnul Tăbăcarilor, Turnul Cositorarilor, Turnul Fierarilor) şi 164 de case de locuit de cel puţin 300 de ani vechime, considerate Monumente istorice. Biserica din Deal este cel mai valoros monument arhitectonic al Cetăţii Sighişoara. Muzeele din Sighişoara, precum şi Muzeul Orăşenesc Agnita, dispun de un important fond de artă medievală (lăzi gotice, elemente de arhitectură, sculpturi, ceramică etc). Dintre evenimentele culturale, menţionăm Sighişoara Blues Festival, care reprezintă singura manifestare de acest gen din ţară, Sighişoara Film Festival (care promovează cultura cinematografică românească), Festivalul „Sighişoara Medievală" (care atrage la Sighişoara turişti din toate colţurile lumii), Festivalul Intercultural „ProEtnica", Festivalul Fanfarelor, Festivalul de Folclor „Datini".

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Impactul negativ asupra diversităţii biologice a sitului generat de managementul forestier se manifestă prin extragerea selectivă a arborilor de esenţă valoroasă (stejar pedunculat, cireş sălbatic, frasin, paltin), ceea ce favorizează procesul de cărpinizare, prin tăierea arborilor seculari (în special stejari), prin tăierea arbuştilor şi prin efectuarea de împăduriri cu specii forestiere exotice (salcâm) sau aflate în afara arealului lor natural (pin silvestru, pin negru, molid şi larice). Incendierea vegetaţiei şi miriştilor şi braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există o împrejmuire pe Platoul Breite pentru protejarea puieţilor de stejar plantaţi în ultimii ani, cu scopul de a asigura regenerarea. Există puncte de intrare, panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice şi tematice, precum şi amenajări pentru colectarea deşeurilor. Sunt necesare panouri pentru orientare cu hărţi, centre de vizitare/informare, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, locuri de popas şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

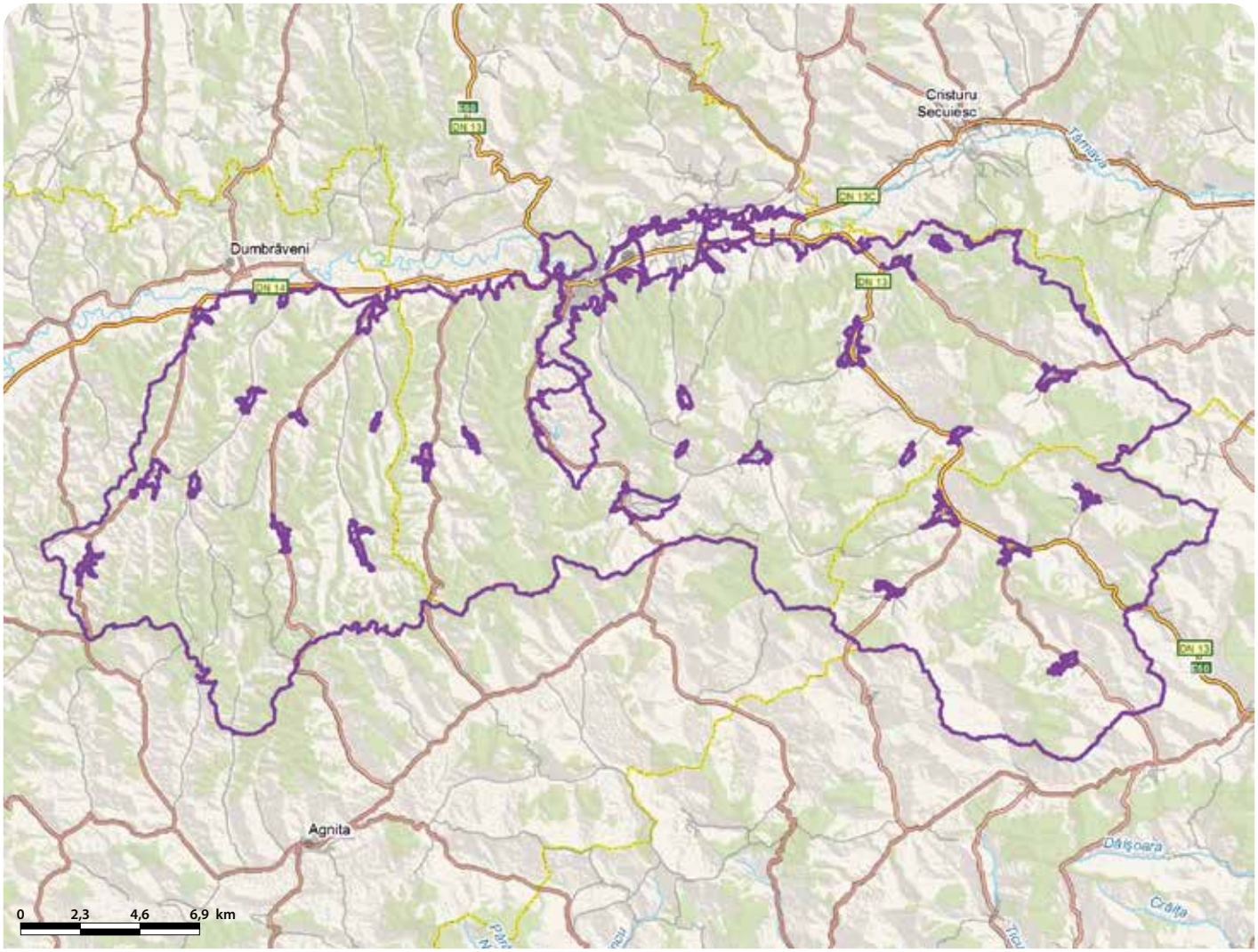

ȘINDRILIȚA - RO SCI 0228

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Vrancea: Nereju, Nistorești.

Suprafața: 858 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 43′ 18″; Long. E 26° 32′ 37″
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1664 max., 946 min., 1358 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl și aria protejată Sindrilița sunt situate la circa 10 Km, spre vest, pe drumul forestier către localitatea Brădăcești, comuna Nereju.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **6520** - Fânețe montane; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*). **Pești:** Zglăvoc (*Cottus gobio*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța sitului pentru conservare este dată de prezența speciilor de carnivore mari (urs, lup și râs) în acest areal, fiind un coridor ecologic de tip „stepping stone" în cadrul rețelei ecologice locale de protecție a carnivorelor mari din județul Vrancea, constituind în același timp un habitat favorabil pentru creșterea puilor și hibernare. La acestea se adaugă și alte specii de importanță comunitară prezente în sit, amfibieni precum tritonul cu creastă și tritonul carpatic și unele specii de pești (zglăvoc și petroc). Munții Vrancei în general și zona sitului în special prezintă un grad ridicat de conectivitate în ceea ce privește habitatele propice amfibienilor și reptilelor. Situl găzduiește trei habitate de interes comunitar (păduri de fag, păduri de molid din regiunea montană și fânețe montane), predominante fiind molidișurile. Molizii din sit ajung până la înălțimea de 45-50 m, cu un diametru al trunchiului de peste 1 m. Gradul accentuat de naturalitate al sitului este caracterizat prin existența unor habitate cvasioriginare, precum și prin relativa inaccesibilitate. Situl se suprapune unui bazin forestier în care grohotișurile fosile sunt acoperite de molidișuri și brădete, fapt ce constituie un element favorabil prezenței și menținerii populațiilor speciilor de carnivore mari. Populațiile acestora sunt subiectul unei ample monitorizări, rezultatele obținute stând la baza aplicării unor măsuri speciale de conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, teritoriul sitului face parte din aria alpină central și est europeană, încadrându-se Carpaților Orientali. În alcătuirea geostructurală se separă mai multe unități structogenetice, care se deosebesc atât prin caracterele de litofacies, cât și prin modul și tipul de formare. Zonei marginale a plăcii est-europene îi corespund structurile Triasicului inferior ale Flișului extern și ale Molasei. Structura geologică este dominată de depozitele Pânzei de Tarcău, formată din alternanțe de gresii, marne și argile, cu intercalații șistoase grezos calcaroase, marne și calcare, conglomerate și gresie de Kliwa, precum și fliș bituminos, puternic fracturate în falii. Falia Zăbalei pare să fie o continuare a faliei Focșani-Nămoloasa-Galați-Tulcea. Peisajul este caracterizat de linii domoale ale culmilor, de versanți prelungi, precum și de pante cu valori de 20-30°. Zona se suprapune ariei de maximă activitate seismică a Carpaților de Curbură, denumită de specialiști „vatra seismică a Vrancei".

Pedologie

Cele mai răspândite soluri sunt cele din clasa brun-acide. Materialul parental pe care s-au format solurile brun-acide provine din alterarea rocilor ce intră în constituția litologică a zonei carpatice. Cu caracter insular, la mari altitudini, apar soluri brun-acide de pajiști cu podzoluri și se întâlnesc soluri brun-acide de umbrice. Clasa spodosolurilor (soluri brune și podzoluri) este întâlnită cu caracter dominant la înălțimi de peste 1400 m. Principala folosință a acestor soluri o constituie pajiștile.

Hidrologie

Principala arteră hidrografică a regiunii este Zăbala, care străbate zona într-un prim sector pe direcție NV-SE, urmând ca din punctul Căldări să-și schimbe orientarea pe direcția SV-NE. Bazinul hidrografic al Zăbalei acoperă o suprafață totală de 546 km². Afluenții Zăbalei sunt pâraiele Balcu și Șindrilița. Datorită substratului dur și impermeabil, apele pătrunse în depozite alimentează organismele hidrografice, caracterizate prin debite bogate și relativ constante. În același timp roca, în gradul ei de rezistență, reprezintă un factor de „control al aluviunilor", care impune relațiile dintre debitele lichide și solide ale râurilor. În anumite condiții, apele subterane se îmbogățesc cu săruri, căpătând calitatea de ape minerale, cu o concentrație de 0,5 g/l. În sit există și sectoare în care organismele hidrografice sunt parazitate de trene de grohotiș care determină ca scurgerea să se producă parțial pe sub acestea.

Aspecte climatologice

Climatul montan este caracterizat prin temperaturi scăzute, umezeală ridicată și cantități bogate de precipitații, frecvență mare a fenomenelor meteorologice periculoase, înghețuri și brume timpurii de toamnă și târzii de primăvară, precum și inversiuni de temperatură, depuneri de gheață pe conductorii aerieni, ninsori viscolite etc. O caracteristică a regiunii este prezența fenomenului de foehn, când temperatura aerului crește rapid, umiditatea aerului scade, având ca efect reducerea frecvenței precipitațiilor. Topoclimatul prezintă mari diferențe de temperatură de la vară (+7 °C) la iarnă (–8 °C). Precipitațiile medii anuale depășesc 1000 mm, intervalul cel mai ploios fiind primăvara, iar cel mai secetos iarna. Vânturile dominante sunt cele din vest, bogate în precipitații. Viteza medie anuală a vântului prezintă valori de 6-8 m/s la altitudini mari, iar calmul atmosferic este destul de rar.

Biocenoza

Vegetația

În cea mai mare parte, situl este acoperit de habitate forestiere specifice etajului boreal. Se remarcă o varietate mare a molidișurilor (molidișuri cu măcriș iepuresc, molidișuri cu mușchi verzi, molidișuri cu scredei, molidișuri cu afin, molidișuri cu mur păros, precum și molideto-brădete în amestec cu fag). Vârsta arboretelor ajunge la 100-140 de ani, fiind de tip natural fundamental, având functia de protecție a solului împotriva eroziunii și alunecărilor de teren. Habitatele forestiere din sit au un grad ridicat de naturalitate. Intervențiile omului sunt relativ reduse, fiind condiționate de fragmentarea terenului. Versanții abrupți ai pâraielor Șindrilița și Balcului sunt acoperiți în mare parte de grohotișuri și fragmente de stâncă rezultate din dezagregarea substratului litologic. Vegetația care acoperă aceste grohotișuri este dominată de diverse specii de mușchi verzi, măcriș iepuresc și ferigi. Reprezentative pentru acest sit sunt pășunile de origine secundară rezultate în urmă defrișărilor. Aceste suprafețe slab pășunate sunt acoperite de asociații vegetale în care dominantă este țăpoșica (părul porcului sau negară).

Fauna

Fauna este cea caracteristică zonei montane, fiind întâlnite peste 40 de specii de vertebrate. În sit sunt prezente importante populații-nucleu de carnivore mari (urs, lup și râs). Este de remarcat densitatea mare a locurilor favorabile pentru creșterea puilor de carnivore mari. Pantele stâncoase, cu expoziție estică, aflate în apropierea unor cursuri de apă cu curgere permanentă, constituie zone favorabile de refugiu. Mamiferele mici sunt bine reprezentate în sit, în special prin rozătoare (șoarece scurmător, șoarece de câmp, șoarece de pământ, șoarece de casă, șoarece gulerat, șoarece dungat, șoarece de pădure, pârș de alun, veveriță). Herpetofauna este cea caracteristică etajului montan, fiind prezente atât specii întâlnite la altitudini mai mari (triton alpin, triton cu creastă), cât mai ales specii cu largă distribuție (buhai de baltă cu burta roșie, broasca râioasă brună, broasca roșie de pădure). Dintre reptile pot fi întâlnire specii precum vipera comună, șopârla de ziduri, șopârla de munte, șarpe de sticlă sau năpârca, șarpe de alun. Deși mai puțin studiată, fauna de nevertebrate este variată, fiind identificate specii rare precum libelula verde *Aeshna viridis*, melcul de livada (melc de Burgundia), croitorul alpin. Avifauna este bogat reprezentată, atât în zona pădurilor de amestec (pițigoi mare, pitulice sfârâitoare, țiclean sau scorșar, sturz cântător, gaiță albastră, cinteză, măcaleandru, florinte, coțofană) cât și în zona molidișurilor (aușel cu capul galben, pițigoi de brădet, sturz de vâsc, pițigoi moțat, pănțăruș sau ochiu-boului, șorecar comun, fâsă de pădure, forfecuță, gaiță de munte, ieruncă, ciocănitoare neagră).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

În localitatea Brădăcești activitățile economice principale sunt legate de exploatarea și prelucrarea lemnului, agricultura ecologică montană, turism montan, valorificarea artei și tradiției populare. Localitatea Nistorești are drept activități economice specifice exploatarea și prelucrarea lemnului, creșterea animalelor, cultivarea terenului agricol, agroturismul, lucrările și amenajările silvice, dulgheria și tâmplăria.
Casele tradiționale au acoperiș din șindrilă și prispă în fața casei (prispa fiind denumită târnaț). La mijlocul prispei se afla ușa de intrare în camera principală (camera de zi) din care pleacă lateral stânga-dreapta două camere simetrice. Localitățile fiind relativ izolate, s-au păstrat multe dintre tradițiile populare. Ținuta populară este purtată duminica și cu ocazia sărbătorilor naționale sau locale, religioase sau legate de evenimente istorice și culturale. Meșterii din zonă sunt deținători ai secretelor autenticelor mești tradiționale. Întâlnim și prelucrarea artistică a răchitei, olăritul, realizarea instrumentelor populare de suflat (fluier, caval, trișcă, cimpoi, bucium, ocarină etc.). Ansamblul folcloric cuprinde de regulă formații de fluierași, soliști vocali și instrumentiști. O tradiție păstrată în zona sitului este sărbătoarea religioasă din data de 15 august a fiecărui an, când se celebrează Hramul Mănăstirii Valea-Neagră (Schitul Adormirea Maicii Domnului). Festivalul de obiceiuri de iarnă este organizat anual între 23 și 25 decembrie.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activitățile tradiționale din regiune (exploatarea forestieră și vânătoarea) sunt interzise datorită statutului de conservare conferit de rezervația naturală prezenta în sit. În perimetrul sitului sunt permise cercetarea științifică și practicarea turismului. Inaccesibilitatea ridicată face ca situl să fie supus într-o măsură relativ scăzută impactului antropic.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există puncte de intrare, precum și poteci și trasee turistice. Este necesară reabilitarea lor, precum și suplimentarea numărului acestora. Există un panou de informare. Este necesară amplasarea mai multor panouri, atât de informare cât și pentru orientare (cu hărți). Este necesară înființarea a cel puțin un loc de campare prevăzut cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

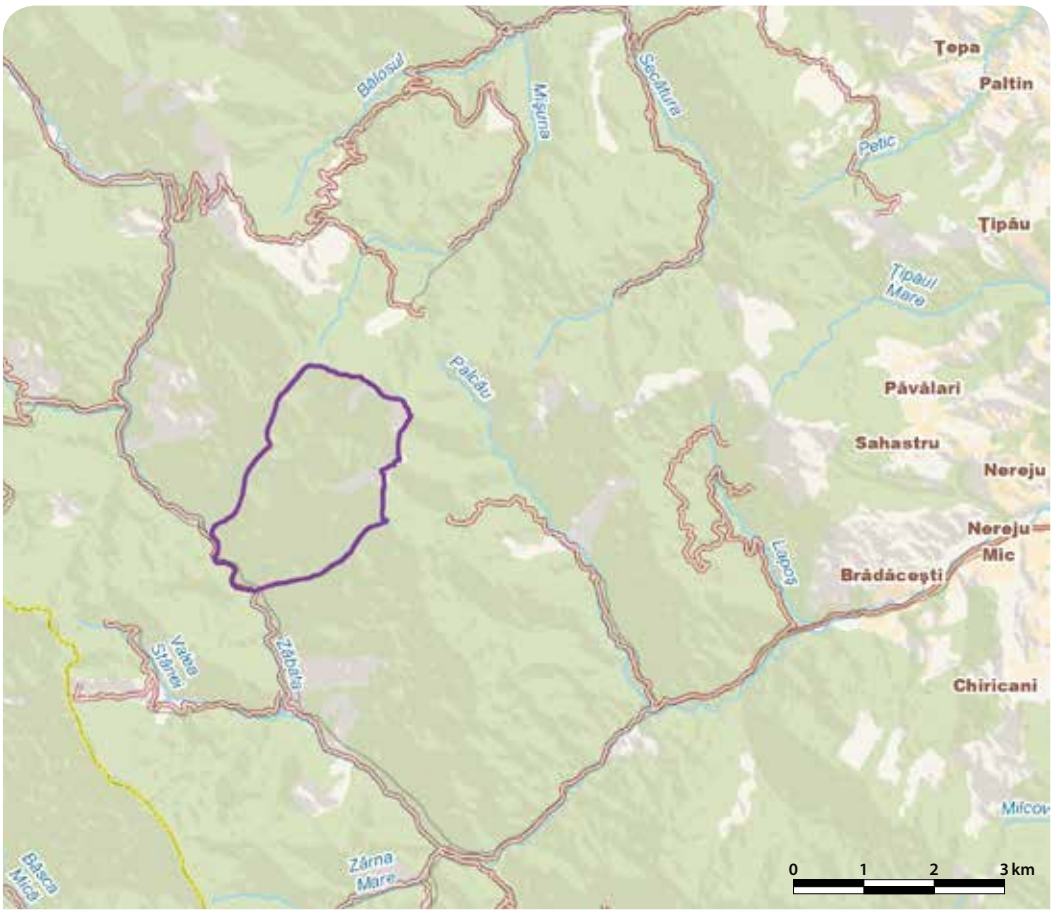

SIRIU - RO SCI 0229

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Buzău: Chiojdu, Siriu.
Județul Covasna: Sita Buzăului.

Suprafața: 6.230 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 31' 27"; Long. E 26° 9' 40"
Ecoregiunea: Subcarpații de Curbură
Altitudinea: 1663 max., 548 min., 1080 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face prin comunele Chiojdu și Siriu, pe DJ102L din localitatea Starchiojd. Din DJ102L, la intrarea în Chiojdu începe DJ103P, care ajunge în Nehoiu. Către Poenițele se ajunge pe DC58, pornind din centrul satului Chiojdu, pe lângă școala veche. Satul Cătiașu este legat de comuna de care aparține prin drumul comunal DC57. DC63 face legătura cu satul Plescioara. DC209/210 leagă DJ103P de Vârful Mălăia din Munții Siriului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9130 - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **7110*** - Turbării active; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9180*** - Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **4060** - Tufărișuri alpine și boreale; **3230** - Vegetație lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*) • *Lup (*Canis lupus*). **Pești:** Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*). **Plante:** *Clopoțel (*Campanula serrata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl prezintă o importanță deosebită pentru conservarea a zece habitate de interes comunitar, dintre care trei prioritare, și pentru cele trei specii de carnivore mari (urs, lup, râs) aflate într-o stare favorabilă de conservare. Dintre speciile de plante de interes comunitar, menționăm prezența clopoțelului, specie prioritară. Aceasta este o specie frecventă în sit, abundentă ca efective populaționale, cu populații aflate într-o stare de conservare bună care acoperă întregul gol alpin, coborând și în zonele cu iarbă dintre habitatele forestiere. Alte specii de plante importante sau rare sunt gențiana, gladiola imbricată, veronica, planta carnivoră roua cerului, diverse specii de rogoz și măceș sălbatic, ferigi și feriguțe. În sit sunt prezente numeroase specii de amfibieni (brotăcel, broască roșie de pădure), două fiind de interes conservativ (buhai de baltă cu burta galbenă sau izvoraș cu burta galbenă și triton cu creastă). De asemenea, în apele sitului sunt prezente numeroase specii de pești, dintre care menționăm două specii de interes comunitar (mreana vânătă și zglăvoaca). Dintre reptile, în sit a fost semnalată prezența viperei comune, inclusiv varietatea de culoare neagră.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geografic, situl se încadrează în compartimentul moldav al Carpaților Orientali, sectorul curburii, în Munții Buzăului. La nord, aceștia se învecinează cu Munții Vrancei iar la sud cu Munții Baiului și masivul Ciucaș. Din punct de vedere geologic, zona este caracterizată prin prezența unor morfe structurale produse prin încrețire (cute puternice, falii, precum și două linii de șariaj în nord-estul extrem). Zona aparține orogenezei paleogene pre-hercinice. Din punct de vedere geologic, de la NE către SV există formațiuni intercalate de vârstă paleocen-eocenă, cu incluziuni oligocene și pe alocuri cu zone de vârstă neogenă, slab reprezentate, respectiv morfe miocene de vârstă pre-tortoniană.

Pedologie

În sit predomină cambisolurile, reprezentate prin soluri brune acide (clasa districambisolurilor) și soluri brune (eutricambisoluri) cantonate în nord. În ordinea descrescătoare a abundenței, urmează argiluvisolurile, reprezentate prin soluri brune luvice din clasa podzolitelor (luvisoluri). Mai puțin reprezentate sunt solurile brune din clasa podzolitelor, iar pe ultimul loc se găsesc solurile neevoluate, trunchiate sau desfundate (erodisoluri), acestea fiind cantonate de-a lungul albiei Buzăului în sectorul mediu al acestuia.

Hidrologie

Din punct de vedere hidrologic, zona se află situată în bazinul mediu al râului Buzău, care formează limita sa de NE prin intermediul lacului Siriu. Zona este bine drenată de mai multe râuri cu debit mic situate mai ales pe interfluviile și văile muntoase. Dintre pâraie menționăm Izvorul Negru și Bradu la est, Mreaja, Milea, Siriu Mare și Vâna Mălăei la sud și Manea, Urlătoarea Mare și Urlătoarea Mică la nord. Pe platourile aflate la 1400 m altitudine sunt frecvente mici ochiuri de apă și suprafețe mlăștinoase. Hidrografia masivului este întregită de prezența lacurilor, dintre care cele mai numeroase și mai bine reprezentate sunt lacurile naturale. Lacul Vulturilor, situat la est de culmea Mălăia, la o altitudine de 1420 m, are o suprafață de 1 ha și o adâncime maximă de 2 m. Lacul este alimentat din ploi și din izvoarele de la baza grohotișului, fiind lipsit de vegetație. De asemenea, pe valea Mreaja (afluent al Siriului) și pe râul Buzău (în amonte de Siriu Băi) se întâlnesc lacuri de baraj natural, formate prin surpare și alunecare, dar cu o existență efemeră. Acestea iau naștere prin alunecarea unei părți a versantului în albia minoră a râului, pe care o blochează parțial sau total. Unul dintre cele mai mari lacuri antropice din această zonă este lacul de baraj Siriu, situat la 18 km în amonte de localitatea Nehoiu.

Aspecte climatologice

Regimul de precipitații este de tip subalpin-alpin, cu valori medii de precipitații. Media anuală a acestora este cuprinsă între 700 și 900 mm. Vara, temperatura medie este de 19-21 °C, cu un maxim de 29 °C în zonele de mică altitudine, formând un gradient neuniform până în zonele de altitudine mare unde sunt atinse valori medii de până la 16-18 °C. Mai sus de 1400 m, circa 5-6 luni pe an, temperatura medie are valori negative, iar în restul lunilor valori pozitive, dar sub 10 °C. Circulația maselor de aer, predominant de la NV spre SE, contribuie la conturarea unui climat temperat-continental de tip alpin, cu variații anuale semnificative ale valorilor diverșilor parametri (temperatură, precipitații etc). Vântul este puternic și violent iarna și la trecerea de la un sezon la altul, direcția dominantă fiind NV-SE.

Biocenoza

Vegetația

În sit se regăsesc 10 tipuri de habitate, majoritatea de tip forestier. Principalele tipuri de habitate sunt Păduri dacice de fag", „Păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum*, Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum* și Păduri acidofile de molid din regiunea montană. Aceste habitate sunt în principal reprezentate de specii de fag, molid și brad. Factorii ecologici au valori optime, singurii determinanți ecologici cu valoare limitativă pentru biocenoza forestieră fiind fragilitatea și instabilitatea substratelor de fliș. Pe versanții abrupți, grohotișuri și ravene, vegetația este compusă din tufișuri alpine și boreale, specia caracteristică fiind ienupărul pitic. Din punct de vedere al biotopului, acestea se regăsesc în munți cu altitudine medie, relief accidentat, versanți cu înclinare puternică și foarte puternică situați între 600-700 m și 1400 m altitudine. Pe lângă vegetația lemnoasă, ca o dominantă a peisajului apar pajiștile deluroase secundare și pajiștile montane naturale sau secundare, cu specii floristice multicolore (clopoțel, margaretă, brândușă, garofiță). Ca structură și compoziție, fitocenozele sunt edificate în principal de specii europene, întâlnindu-se și specii stepice precum pelinița, pirul gros și pelinul negru, alături de urda-vacii, rogoz, brândușă de toamnă, nemțișor de câmp, garoafă de câmp, garofiță, garofiță albă de stâncă, ciocul berzei, iarba sângelui, ghiocel comun, diverse specii de orhidee, ferigi și feriguțe. Sunt întâlnite și plante din categoria celor aromatice sau medicinale, precum gențiana (numită popular dințură sau ghințură galbenă), cimbrul, coada șoricelului, degetarul galben, grozama mare (lemnu-bobului sau bobițel), veronica (coada mielului) etc. Dintre arbuștii din aria sitului menționăm prezența cornului și alunului, alături de soc și zmeur. În zonele umede în care au existat lacuri sau bălți temporare, dezvoltarea vegetației a dus la individualizarea unor mlaștini cu mușchi de turbă, roua cerului, o specie de orhidee numită popular poroinic, bumbăcarițe, diverse specii de rogoz etc. Dintre plantele de interes comunitar, menționăm clopoțelul, plantă întâlnită în sit într-un efectiv populațional semnificativ, cu un statut favorabil de conservare.

Fauna

Dintre nevertebrate, în sit sunt semnalați melcul de gradină (melc de livadă sau melc de Burgundia) și melcul *Ena montana*. Dintre speciile de amfibieni prezente în sit menționăm broțăcelul, buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul cu creastă, broasca roșie de munte (broasca roșie de pădure). De asemenea, datorită prezenței ecosistemelor acvatice reprezentate de apele curgatoare, în special de ape reci de munte, se disting speciile de pești ce populează râurile și pâraurile de munte de altitudine medie, cu viteze moderate ale curentului și cu o bună oxigenare a apei, precum mreana și mreana vânătă, zglăvoaca, cleanul, păstrăvul indigen, lipanul, scobarul. În apele sitului trăiește și boișteanul, numit popular crăiete, crai sau verdete. Aceste specii sunt întâlnite preponderent în râurile și pâraiele din regiunea de munte și din partea superioară a regiunii colinare. Dintre mamiferele mari prezente se remarcă speciile de ierbivore (cerb carpatin, căprior, capră neagră), precum și speciile montane caracteristice etajului pădurilor de amestec de foioase cu conifere (mistreț, vulpe, jder, jder de copac, dihor, dihor de casă, nevăstuică). Situl oferă condiții propice pentru trei specii de mamifere de talie mare protejate la nivel european (râs, lup și urs brun). Carnivorele mari se găsesc într-un efectiv populațional relativ redus, având însă un statut favorabil de conservare (statut favorabil pentru populațiile de râs și lup, precum și statut excelent, în cazul ursului brun). Avifauna caracteristică pădurii de făgete și de amestec include specii de păsări cântătoare, cu penaj viu colorat (pițigoi, ciocănitoare, mierlă, cuc, cinteză, codobatură, gaiță, rândunică), păsări răpitoare de zi (uliu cenușiu) și păsări răpitoare de noapte (cucuvea, bufniță sau buhă).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Potențialul economic este reprezentat de specificul activităților regiunilor rurale deluroase. Depresiunea Chiojdu se încadrează în aria pomicolă de prim rang a Subcarpaților de Curbură, dominată de cultura prunului. Culesul prunelor și distilarea țuicii reprezintă activități tradiționale în zona sitului, care se evidențiază și drept zonă de creștere a animalelor (mai ales ovine și bovine), ca urmare a bazei furajere reprezentate de pășunile și fânețele întinse. Cositul și strângerea fânului sunt activități tradiționale, ce dau specificul locului. Alte activități economice sunt reprezentate de dulgherie, tâmplărie și dogărie, prelucrarea lemnului, comerț, turism și agroturism.

Gospodăria țărănească are o structură strâns legată de ocupația localnicilor, de cadrul fizico-geografic, de tradiții, de natura materialelor de construcție etc. Ea se situează în vatra satului fiind diferită de gospodăria temporară din regiunile montane și la construcția sa se utilizează lemnul și piatra, aceasta din urmă pentru soclurile caselor înalte specifice regiunii. Este tipică casa cu pivniță și construcții anexe pentru prepararea și depozitarea fructelor și a vinului. Casele sunt așezate la drum, iar construcțiile anexe în continuarea lor sau pe un șir paralel. „Piatra de talie" este cioplită în blocuri. Una dintre cele mai reprezentative case din Chiojdu este Casa Codescu, reprodusă la Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti" din București și care se află pe bancnota de 100000 lei din 2001 și pe cea de 10 lei din 2005. În comuna Chiojdu își au originea istoricii Constantin Giurescu, Constantin C. Giurescu și Dinu C. Giurescu. Serbarea câmpenească „Cât e Siriul de Mare!", denumire dată după cântecul de muzică populară al cunoscutului interpret Benone Sinulescu, originar din Siriu, are loc în prima duminică de după Sfânta Maria pe malul lacului Siriu.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Masivul Siriu este foarte bine individualizat, compact, delimitat de cursuri de apă (râul Buzău, pârâul Crasna, pârâul Siriu) și versanți abrupți care îl fac destul de greu accesibil și care constituie bariere naturale de protecție ale acestuia față de agresiuni din exterior. Punctele de intrare în sit sunt puține, iar accesul se poate face numai pe trasee de picior sau cu mijloace de transport adecvate, pe drumurile forestiere care duc în sit. Aceasta face ca situl să fie destul de bine protejat, iar starea de conservare a ecosistemelor și habitatelor să fie una favorabilă. Eroziunea și surparea sunt procese naturale care au influență asupra sitului, caracterul impactului fiind unul accidental.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există puncte de intrare, poteci pentru vizitare și trasee turistice. Sunt necesare panouri de avertizare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărți, centru de vizitare, amenajări pentru colectarea deșeurilor în zonele de acces spre zona protejată, respectiv pe drumurile forestiere.

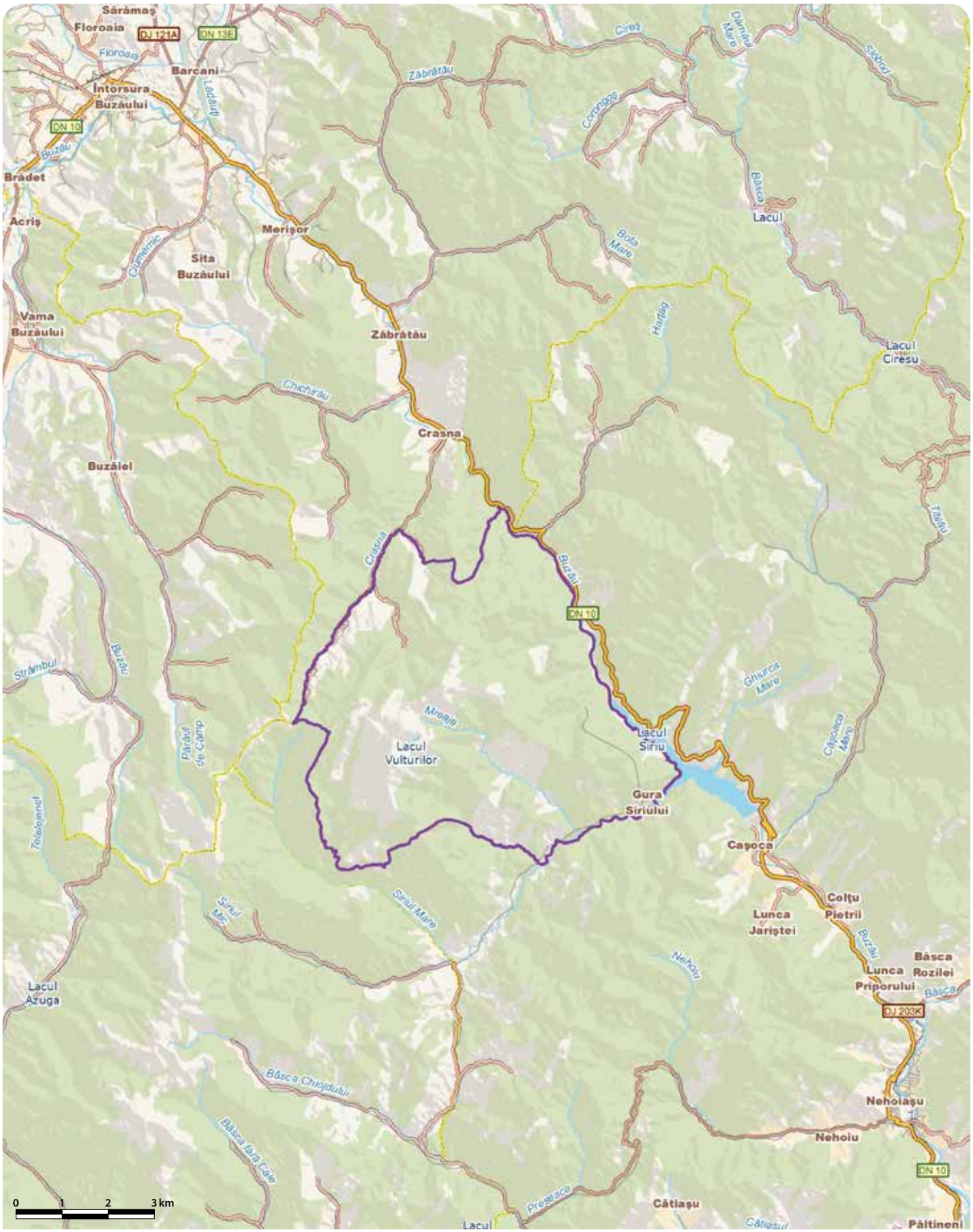

SLĂNIC - RO SCI 0230

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bacău: Dofteana, Slănic-Moldova.

Suprafața: 1.408 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 12' 52"; Long. E 26° 24' 33"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1235 max., 470 min., 782 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit este posibil pe cale rutieră din DN12 pe DJ până în stațiunea Slănic, apoi pe un drum pietruit pe valea Pufu. O altă variantă este DN12A până la Parcul Dendrologic Dofteana, apoi pe valea Doftenei, până în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3230 - Vegetație lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **6520** - Fânețe montane; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost constituit pentru conservarea a cinci habitate de interes comunitar, aflate într-o stare bună de conservare. În arealul sitului sunt prezente, de asemenea, multe specii endemice de plante (șapte specii) și de nevertebrate (opt specii), unele dintre acestea de interes comunitar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, situl se găsește la întrepătrunderea pânzelor de Tarcău și Vrancea, cu maximă dezvoltare în zona gresiei de Kliwa. Prezența gresiei de Kliwa la contactul cu Subcarpații determină dezvoltarea podzolurilor, inclusiv la altitudini de 800 m. Această structură oferă masivitate sectoarelor de culme și o înclinare pronunțată a versanților. Evoluția geomorfologică se realizează în special prin eroziunea de suprafață. Aria naturală protejată prezintă importanță și pentru peisajul oferit de coama Pufului. Din punct de vedere geomorfologic, situl se află în zona flișului extern al Carpaților Orientali. Din punct de vedere al raionării geomorfologice, situl face parte din provincia geosinclinarului alpino-carpato-himalaian, ținutul Carpaților Orientali, munți mijlocii și mici, fiind poziționat în estul munților Nemira. Altitudinile din sit sunt între 464 și 1224 m.

Pedologie

În sit se găsesc mai multe tipuri de soluri, majoritar fiind solul brun tipic. Pe terasele medii și înalte ale Trotușului domină argiluvisolurile, iar pe versanții montani medii și inferiori se întâlnesc majoritar cambisoluri. Spodosolurile apar pe culmile montane, la peste 1200 m. În lungul văilor principale, învelișul de soluri este format mai cu seamă din protosoluri aluviale, soluri aluviale sau soluri hidromorfe. Pe versanții abrupți, regosolul este dominant. Condițiile de climă și relief au favorizat dezvoltarea proceselor de pseudogleizare. Condițiile geostaționale din sit favorizează dezvoltarea arboretelor, precum și a vegetației forestiere.

Hidrologie

Situl aparține în totalitate bazinului hidrografic al pâraielor Dofteana și Slănic, afluenți ai râului Trotuș. Pluviozitatea ridicată asigură un regim de scurgere permanent pentru toți afluenții Trotușului, iar prezența straturilor de roci dure traversate de pâraie permite dezvoltarea de mici cascade. Bazinele hidrografice se caracterizează prin debite bogate și relativ constante. În același timp roca, în gradul ei de rezistență, reprezintă un factor de control al aluviunilor, impunând relațiile dintre debitele lichide și solide ale râurilor. Regimul hidrologic se manifestă prin variații sezoniere importante. La sfârșitul primăverii și în prima parte a verii se produc creșteri substanțiale de debite și viituri. În general, fluctuațiile resurselor de apă ale râurilor din zonă se desfășoară între două momente extreme, reprezentate prin viituri și secete. Considerate riscuri naturale sau hazarde naturale, în funcție de efectul lor, aceste fenomene sunt fie dezastre, fie catastrofe naturale.

Aspecte climatologice

Situl se caracterizează printr-un climat montan, cu o temperatură medie anuală de circa 5-7 °C și o cantitate anuală medie a precipitațiilor de 700-850 mm (600-700 mm pe terasele Trotușului și până la 1000-1250 mm, pe Culmea Nemira). Condițiile climatice sunt modificate sub influența reliefului care, prin expoziție și înclinare, modifică exprimarea efectivă a elementelor termice și pluviometrice. Circulația generală a maselor de aer se face dominant sub influența vânturilor de vest, specifice zonei temperate. Vânturile predominante sunt din direcțiile N-NV și vest, cu viteze medii de circa 2,3-7,4 m/s. Vara, toamna și primăvara pe versanții cu orientare E-SE deplasarea maselor de aer dinspre vest și NV generează o nuanță climatică de tip föehn, cu creșteri locale ale temperaturii aerului.

Biocenoza

Vegetația

Situl se încadrează atât în etajul forestier superior, care este ocupat de molidișuri pure, cât și etajul forestier mijlociu, reprezentat prin păduri de fag sau amestec de fag cu gorun sau carpen. Din cauza exploatării preferențiale a rășinoaselor din primul etaj, locul acestora a fost luat de fag. În cel de-al doilea etaj, de unde s-a exploatat mai ales fagul, locul acestuia a fost luat de carpen. Izolat apar pinete de tip *Myrtilo-Pinetum* spre partea superioară a culmilor sau de tip pin-gorun, în zona montană inferioară. Flora din sit justifică biodiversitatea ridicată a zonei și cuprinde o diversitate de specii de plante. Ciupercile au și ele o gamă diversă de reprezentare. O particularitate a sitului constă în frecvența mare a uneia dintre speciile genului *Saxifraga* (care numără peste 300 de specii, multe dintre acestea fiind considerate plante ornamentale) și anume a speciei *Saxifraga cymbalaria*. Dintre speciile importante de floră prezente în sit menționăm și diverse varietăți de omag, breabăn, gălbinele și gălbinele de munte, clopoțel carpatic sau clopoțel albastru, crucea voinicului, ovăscior de munte. Breabănul este o plantă ierboasă perenă, cu flori purpurii, întâlnită numai în zona înaltă a Munților Carpați.

Fauna

Dintre mamifere, în sit pot fi întâlnite specii reprezentative de carnivore mari (urs și lup) și ierbivore mari (cerb carpatin, căprior). Alături de acestea, menționăm prezența speciilor caracteristice pădurilor de foioase (vulpe, jder și jder de copac, veveriță roșie). Veverița este un rozător foarte bine adaptat la viața arboricolă care populează atât pădurile de conifere, cât și pe cele de foioase. Reptilele și batracienii prezenți în sit sunt broasca roșie de munte, broasca râioasă brună, brotăcelul, buhaiul de baltă cu burtă galbenă, tritonul de munte, salamandra comună, șopârla de munte, șopârla cenușie, gușterul sau șopârla verde, vipera comună, șarpele lui Esculap, năpârca. Păsările sunt des întâlnite, reprezentate de specii precum șorecarul încălțat, corbul, huhurezul mic, bufnița, pițigoiul mare (pițigoi popesc, chițivară, pițigoi, piciganie, sinți-a-vară, țunțudei, țig-țigoi), drepneaua neagră, ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea de munte, porumbelul gulerat, cristelul de câmp (cristei roșu, carstel, creștet, crastaniu, carstei), rândunica de hambar, ticleanul sau scorțarul, acvila țipătoare mică, cucul, forfecuța, sturzul de vâsc, pântărușul. Pântărușul, numit popular și ochiu-boului, este una din cele mai mici păsări din Europa.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitățile economice principale sunt reprezentate de turism, comerț și prestări servicii. Valoarea resurselor hidrominerale care constituie potențialul balnear al zonei este deosebit de importantă. Existența factorilor terapeutici naturali de cură permite trei tipuri de asistență medicală (profilactică, curativă și de recuperare funcțională). Calitatea apelor minerale, înalta valoare terapeutică și capacitatea debitelor au imprimat stațiunii un profil balnear de tratament al afecțiunilor digestive, ale glandelor anexe, ale aparatului respirator, precum și al bolilor de nutriție și metabolism. Fondul balnear al stațiunii are un specific aparte, unic în România și în Europa (pe o arie relativ restrânsă se întâlnesc peste 20 de izvoare variate în ceea ce privește compoziția, concentrația, complexitatea chimică și efectele terapeutice).
Stațiunea Slănic Moldova adăpostește monumente arhitecturale emblematice. În perioada 1887-1912 se ridică Cazinoul, clădire cu valoare istorică și de arhitectură inclusă în patrimoniul cultural. Stațiunea este renumită pentru izvoarele sale de ape carbonate, bicarbonatate, ușor sulfuroase, clorate, sodice, hipertonice, hipotonice și oligominerale, izvoare descoperite încă din anul 1801. În 1852 s-au efectuat primele teste chimice, iar în 1877 au aparut primele instalații balneare. Specialiștii au comparat apele de la Slănic Moldova cu apele minerale de la Karlovy Vary, Vichy, Aix-les-Bains. Slănicul adăpostește în fiecare an festivaluri folclorice și târguri de meșteșuguri artistice tradiționale. Castelul Ghika este situat de-a lungul Văii Trotușului, la Dofteana. Castelul a fost construit în stil romantic, la granița dintre secolele XIX și XX. Construcția a fost proiectată drept castel de vânătoare al familiei Ghika. Pentru ridicarea sa a fost adus un arhitect italian și materiale de construcții din străinătate, printre care și marmură de Carara. Legenda spune că denumirea localității Dofteana vine de la „dohtana", numele meșteșugului oamenilor locului de a prepara din coaja de mesteacăn de la locul numit astăzi Dohotar, o unsoare denumită „dohot", folosită inițial la ungerea osilor de lemn la căruțe. Mai târziu, această unsoare era folosită de cizmari și pentru calafătuirea vaselor de transport pe Dunăre. Dintre jocurile zonei etnografice Trotuș-Dofteana menționăm „Hora Simplă", „Hora în Două Părți", „Hora de la Plopu", „Hora de la Poiana". De Crăciun se practică „Colindul", „Jianul" și „Steaua". De Anul Nou se practică Jocul caprei, Jocul ursului, Jocul mascaților, Uratul. Dintre acestea, Jocul Ursului se bucură de cea mai largă răspândire și popularitate.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale și braconajul au un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există panouri de informare, bariere, borne și puncte de intrare, trasee turistice, dar este necesară suplimentarea numărului acestora și realizarea de amenajări pentru colectarea deșeurilor.

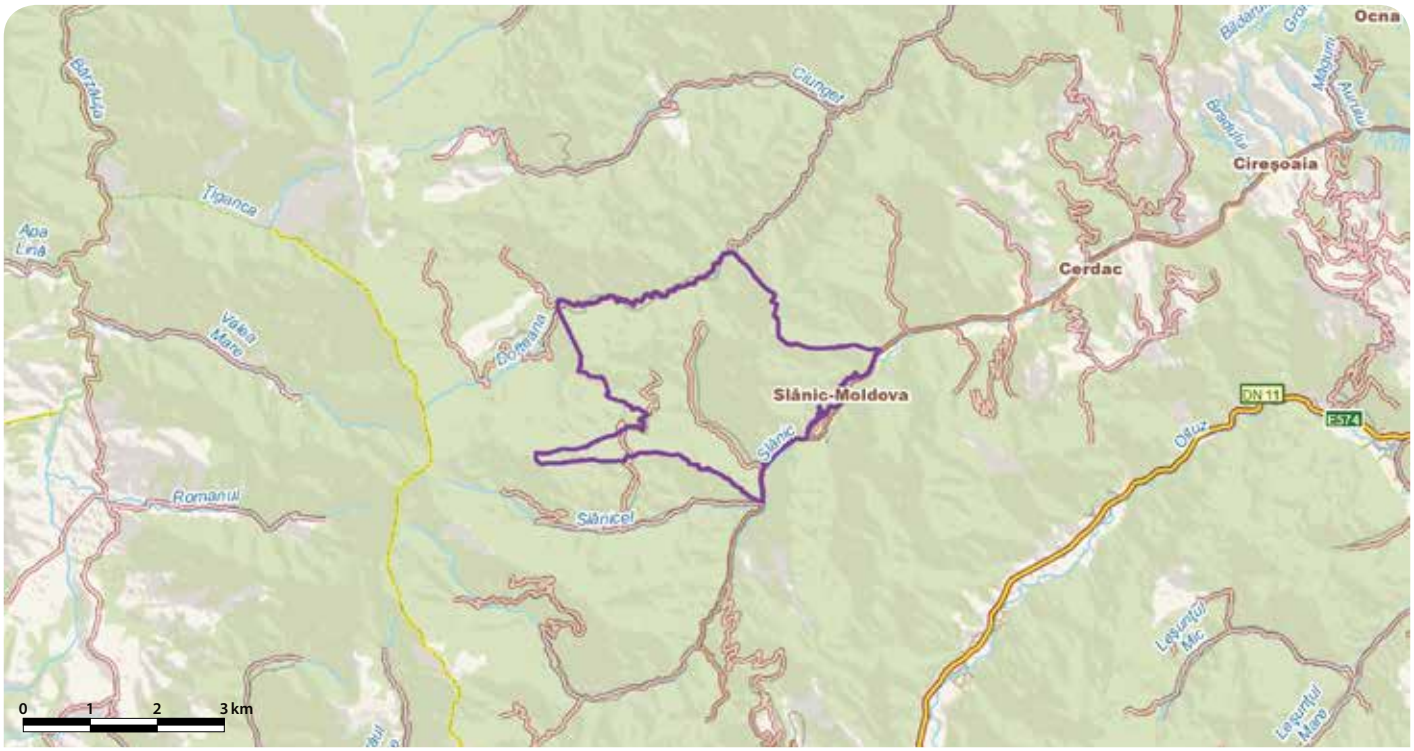

NĂDAB - SOCODOR - VĂRȘAD - RO SCI 0231

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Arad: Chișineu-Criș, Grăniceri, Macea, Pilu, Socodor, Șimand.

Suprafața: 6.661 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 25′ 33″; Long. E 21˚ 22′ 0″
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 101 max., 82 min., 92 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl se poate accesa dinspre Arad pe DN79, din Chișineu-Criș urmându-se DN79A care duce la punctul de frontieră, trecând pe lângă mai multe enclave ale sitului. Situl se mai poate accesa și din partea sudică pe DJ792 sau din partea vestică (de la Vărșand, pe DN79 A, DJ709 J sau DJ709 B). De asemenea, se poate ajunge în sit și cu trenul, cu coborâre în halta Pădureni Arad, Șiclău sau Grăniceri.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1530* - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Dihor de stepă (*Mustela eversmannii*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanța sitului este dată de prezența solurilor saline și alcaline care creează biotopuri specifice, constituind prin complexitate un unicat în România. Flora și vegetația sunt determinate de natura și însușirile solurilor sărăturate, formând un habitat de importanță prioritară în spațiul european aflat aici într-o stare bună de conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl aparține unității Câmpiei de Vest a României, districtul Câmpiei Crișurilor, partea sa vestică, cu subunități de relief reprezentate de Câmpia joasă a Crișurilor și lunca Crișului Alb. În sectorul sitului, câmpia joasă a Crișurilor prezintă un aspect plan, cu puține zone depresionare. Din punct de vedere geologic, terenul face parte din depresiunea Panonică, în care mările terțiare au depus sedimente din argilă, marne și nisipuri, în straturi alternative de grosimi variabile. După retragerea apelor levantine această zonă depresionară a fost acoperită de o cuvertură aluvionară formată din conuri de dejecție care s-au unit dând naștere câmpiei relativ plane. În cadrul acesteia și-au săpat albiile numeroase râuri și pâraie puțin adânci. Rocile pe care s-au format solurile sunt reprezentate de nisipuri fine și grosiere pe grinduri și de materiale aluvionare lutoase, carbonatate în zonele depresionare și pe firele văilor. Sub influența apelor freatice, nisipurile sodate și materialele aluvionare carbonatate au produs salinizarea solurilor.

Pedologie

În sit sunt prezente și larg răspândite solonețurile foarte compacte și puternic alcaline, pe lângă soloneturile slab alcaline, neutre sau slab acide și lăcoviștile solodizate, care creează o gamă largă de microstațiuni și face posibilă existența unui covor vegetal puternic mozaicat.

Hidrologie

Situl este străbătut de Canalul Morilor și de mai multe canale mici, în care apa stagnează cea mai mare parte a anului. Prin enclava sudică a sitului trece pârâul Budieru, un afluent al Canalului Morilor. Apa freatică a fost interceptată la adâncimi de 3,5 m. Regimul de alimentare a apelor freatice este mixt (pluvial și din văile ce coboară de pe dealuri). Calitatea apelor freatice este bună, ceea ce face posibilă utilizarea lor în alimentarea cu apă a gospodăriilor.

Aspecte climatologice

Acest sit se caracterizează printr-un regim climateric continental-moderat cu unele influențe oceanice datorate pătrunderii maselor de aer din vest. Temperatura medie anuală este cuprinsă între 10 și 11 °C, iar precipitațiile medii anuale sunt de 628,7 mm. Vântul cu frecvența cea mai mare este cel din NE, intensitatea maximă fiind atinsă în februarie.

Biocenoza

Vegetația

Sărăturarea accentuată a solurilor se reflectă în diferitele specii de plante halofile care cresc și se dezvoltă aici din belșug formând separat sau împreună asociații variabile, precum firuța bulboasă, pelinița argentată, sica, pelinul, coada șoricelului, mușețelul de sărătură, albăstrica, iarba de sărătură, păduchernița și troscotul. Nelipsite din flora sărăturilor de aici sunt mai multe specii de pătlagină și lobodă de sărătură, la care se mai adaugă și alte specii ca ghirinul, steliță, ghizdeii de sărătură, iarba de șoaldină, codițuca, vălul miresei și lăptuca, pe lângă acestea fiind prezent și un număr mare de specii de trifoi. Covorul vegetal al acestor soluri prezintă o mare variație legată de denivelarile ce apar de la un loc la altul și de gradul diferit de salinitate, aceste fenomene păstrându-se în toata perioada de vegetație. Șuvițele de apă apărute în timpul ploilor sau urmele acestora când apele dispar sunt ocupate de firuță, codițucă, gălbinea, pipirig și lobodă de sărătură, aceasta din urmă apărând uneori exclusivistă și colorând în roșu covorul vegetal. Pe alocuri, în aceste pajiști de sărătură apar tufărișuri formate din păducel, măceș și porumbar. Canalele și zonele mai umede sunt populate de stuf și papură pe alocuri apărând și stânjenelul de apă, iar acolo unde apa stagnează mai multe luni pe an suprafața acesteia se acoperă de lintiță. Habitatul Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice conservat în sit este un habitat prioritar în spațiul european aflat aici într-o stare bună de conservare.

Fauna

Mamifere prezente în sit sunt ariciul, căprioru, iepurele de câmp și vulpea. De asemenea, situl adăpostește și o populație aflată într-o stare bună de conservare de dihor de stepă. Pe pajiști se remarcă galeriile săpate în sol ale coloniilor de popândăi (specie de interes comunitar pentru conservare), alături de care mai apar și câteva specii de șoareci și chițcani care constituie hrană pentru păsările răpitoare precum sunt vânturelul roșu, vânturelul de seară, șoimul rândunelelor, eretele vânăt, șorecarul comun și șorecarul încălțat. Păsările cântătoare cuibăritoare frecvent pe aceste pajiști de sărătură sunt presura sură, ciocârlia, codobatura albă, ciocârlanul, codobatura galbenă, nagâțul etc. Tufărișurile rare sunt utilizate de sfrânciocul roșiatic, mărăcinarul mic și mărăcinarul negru ca loc de observație în vederea hrănirii sau pentru amplasarea cuibului. Herpetofauna este slab reprezentată de către șopârlele de câmp, pe lângă canalele cu apă întâlnindu-se și brotăcei, broaște mari de lac și șerpi de casă. Studii entomologice au arătat prezența pe vegetația solurilor sărăturate a unei specii de lăcuste considerată endemism panonic, alături de alte specii de nevertebrate caracteristice comunităților de sărătură.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Economia întregii zone este una predominant agrară, populația fiind axată pe cultivarea terenurilor și creșterea animalelor. Orașul Chișineu-Criș absoarbe o mare parte a forței de muncă din zonă, economia acestuia fiind predominant agrară, în ultima perioadă dezvoltându-se mult și sectorul economic industrial. Localitățile aflate în vecinătatea sitului dispun de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat, cele mai multe având definitivată și rețeaua de canalizare. În orașul Chișinău-Criș încălzirea locuințelor se face cu gaze naturale sau cu lemne, în restul localităților fiind utilizate doar lemnele.
Arheologii au scos la lumină în zona sitului vestigii din epoca bronzului și două necropole aparținând gepizilor și respectiv avarilor, iar cele mai multe dintre localități sunt atestate documentar din secolul al XIII-lea. Azi se pot vizita mai multe biserici declarate Monumente istorice, care au fost ridicate în secolul al XVIII-lea. Anual se țin manifestări precum Zilele Orașului și Zilele Socodorului, în care se organizează manifestări cultural-artistice. Renumită în zonă și apreciată de vizitatori este sărbătoarea câmpenească dedicată pregătirii gogoșilor tradiționale, Festivalul Gogoșilor, o acțiune transfrontalieră cu participare din partea comunităților înfrățite din Ungaria.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare următoarele amenajări și dotări: panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărți, puncte de informare în localitățile limitrofe, amenajări pentru observare/supraveghere, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee tematice și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

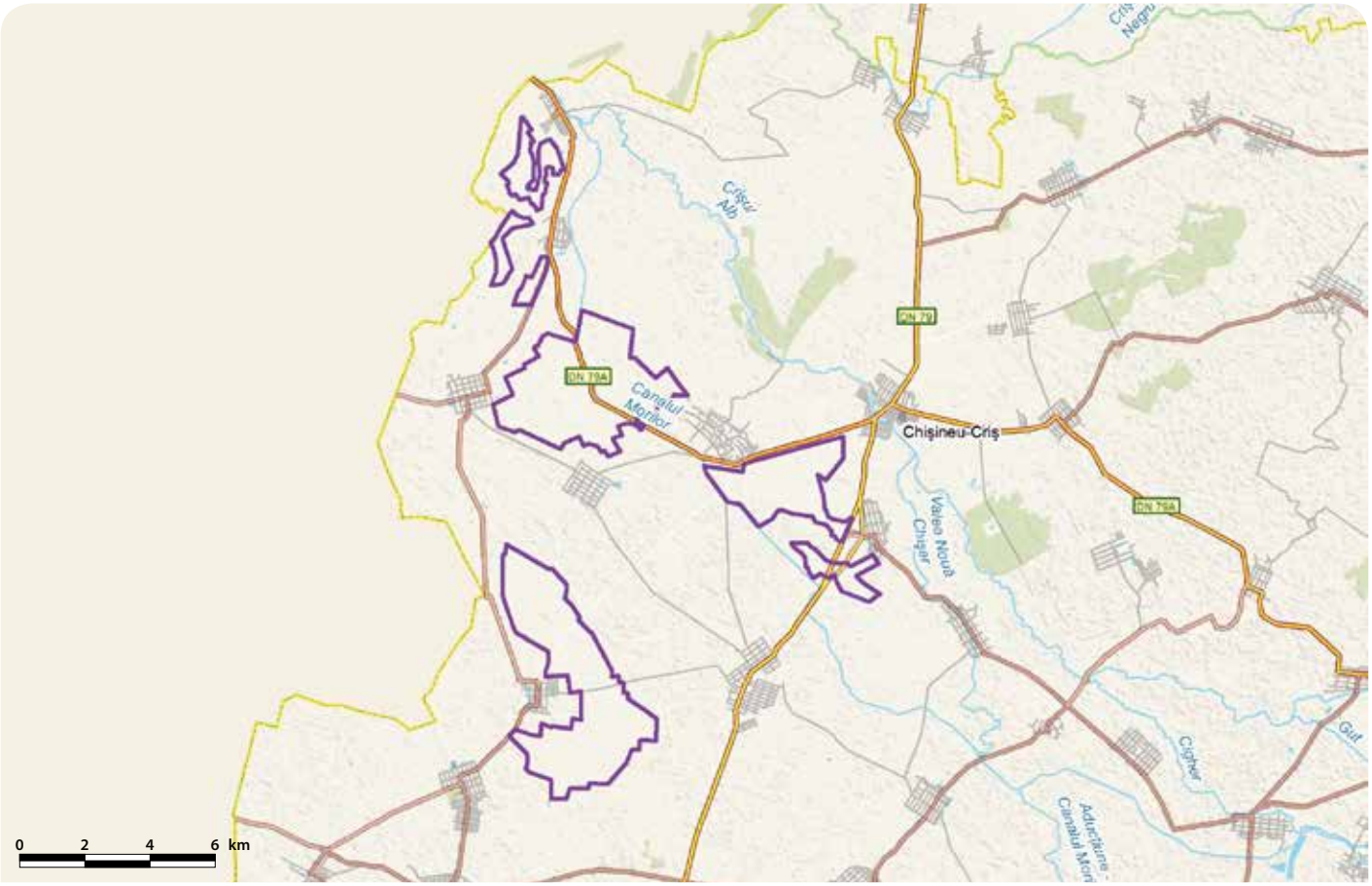

SOMEȘUL MARE SUPERIOR - RO SCI 0232

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bistrița-Năsăud: Feldru, Ilva Mică, Năsăud, Rebrișoara.

Suprafața: 149 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 17′ 40″; Long. E 24° 37′ 24″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 442 max., 314 min., 366 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR ~~CFF~~ DN ~~DJ~~ ~~DL~~ ~~DF~~ ~~DA~~
Principalele căi de acces sunt pe calea ferată (Beclean-Vatra Dornei, cu oprire în stația Năsăud) și pe DN17D până la Salva, mai departe pe DN17D prin Năsăud, Rebrișoara, Nepos și Feldru, până la Ilva Mică.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91V0 - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Pești: Chișcar (*Eudontomyzon danfordi*) • Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Bazinul hidrografic al râului Someș este situat în nordul Bazinului Transilvaniei, într-o regiune variată atât din punct de vedere orografic și pedologic, cât și din punct de vedere climatic și hidrografic. Diversitatea condițiilor fizice a determinat și o diversitate naturală ridicată. Someșul Mare are o lungime de 120 km și izvorăște din Munții Rodnei, în amonte de satul Șanț, de la altitudinea de circa 1800 m. În secțiunea cuprinsă în sit, Someșul Mare prezintă caracteristicile unui râu de munte. Situl găzduiește comunități vegetale și de faună montane, iar calitatea apei în zona superioară a râului este foarte bună. Scopul desemnării sitului de importanță comunitară este atât conservarea habitatelor de păduri aflate încă în stare naturală (păduri dacice de fag, situate pe versanții cursului de râu, dintre care numai o suprafață redusă este cuprinsă în sit și constituie habitat de interes conservativ), cât mai ales a celor patru specii de pești de interes comunitar prezenți în apele râului Someșul Mare (chișcar, zglăvoc, dunăriță și petroc). În zona sitului se întâlnește frecvent și lipanul *(Thymallus thymallus),* numit popular și „arămiu" sau „cimbrișor" datorită culorii hainei sale de nuntă sau mirosului pe care-l emană atunci când este scos din apă. Lipanul constituie una dintre speciile cele mai căutate de pescarii sportivi. Dintre mamiferele întâlnite în sit putem menționa prezența vidrei. Situl cuprinde doar talvegul și albia minoră a râului Someșul Mare, însumând o suprafață de 149 ha. Someșul are o lungime de peste 465 km și se varsă în Tisa pe teritoriul Ungariei.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Bazinul hidrografic de 15880 km² al râului Someș cuprinde versanți sudici și vestici din nordul Carpaților Orientali (roci metamorfice și roci sedimentare), versanți nordici ai Munților Bihor și Gilău (roci metamorfice, granite și calcare) și partea de NV a Podișului Transilvaniei (marne, argile, argile nisipoase și gresii). Bazinul Transilvaniei s-a format în timpul orogenezei externe a Carpaților prin revărsarea lavei vulcanice. Rocile vulcanice formate în era terțiară sunt prezente de-a lungul versanților cu expoziție vestică aparținând zonelor interne ale Carpaților Orientali. Crestele vulcanice terțiare sunt situate paralel cu crestele de origine cristalină. Erupțiile andezitice încep în sudul Munților Rodnei, apoi continuă formând Munții Călimani (alcătuiți dintr-o serie de vulcani, cu Vf. Pietros, înalt de 2102 m, reprezentând un fragment dintr-o calderă). La poalele munților se găsesc locații cu acumulări de tuf vulcanic. Între Munții Gutâi și Țibleș este situat podișul de cumpănă a apelor format din depozitele terțiare aduse de Tisa și Someș, Munții Lăpuș. Munții Rodnei sunt formați preponderent din roci cristaline, în est fiind situată valea Bistriței Aurii. Zona de izvor a Someșului Mare este înconjurată de lanțuri muntoase de 2000-2300 m înălțime. Altitudinile din valea propriu-zisă a râului variază între 314 și 442 m, având o medie de 366 m. În partea superioară (între izvor și localitatea Șanț) Someșul Mare urmărește o linie de fractură, curgând într-o vale îngustă mărginită de versanți stâncoși abruptă. În aval de Șanț, până la ieșirea din zona muntoasă, Someșul își taie cursul în formațiuni cristaline și andezitice, apoi în roci sedimentare dure compuse din gresii și conglomerate. În zona sitului, valea Someșului se lărgește puțin, alcătuind o lunca îngustă acoperită cu protosoluri aluviale superficiale pe substrate de șisturi andezitice și cristaline nisipoase. Valea terasată a Someșului Mare, situată sub poalele Munților Rodnei, patrunde apoi în Bazinul Transilvaniei, lângă Năsăud. La Beclean, râul Bistrița (lărgit de Șieu) se varsă în Someșul Mare, care se unește apoi cu Someșul Mic în dreptul localității Dej, formând Someșul.

Pedologie

Situl, de importanță comunitară cuprinde doar talvegul și albia minoră a râului Someșul Mare, astfel că utilizările resurselor de sol sunt reduse. Lunca îngustă este acoperită cu protosoluri aluviale superficiale pe substrate de șisturi andezitice și cristaline nisipoase, originare din munții înconjurători. Deși stratul de sol fertil este foarte îngust, acesta este bine protejat de pădurile de fag din zona sitului.

Hidrologie

Sistemul de râuri Someș este situat în partea nordică a Bazinului Transilvaniei și aparține grupei vestice, împreună cu sistemul Mureșului și Crișurilor. Cele două brațe ale Someșului, Someșul Mare și Someșul Mic, se unesc din direcții opuse la Dej. Bazinul afluenților Someșului Mare se află în Munții Rodnei, Munții Bârgău și Munții Călimani (Ilva, Leșul, Șieul, Rebra, Bistrița, Anieșul și Sălăuța). Someșul Mare izvorăște din Munții Rodnei de la o înălțime de 1931 m și are o lungime de circa 120 km (dintre care situl de importanță comunitară cuprinde o lungime de 24 km). Bazinul său hidrografic este de 5034 km², debitele caracteristice prezentând variații însemnate. Regimul de ape este specific râurilor montane aparținând munților vulcanici Oaș, Gutâi și Țibleș, cu o creștere semnificativă a debitului în lunile martie și aprilie. Această creștere este urmată de o scădere a debitului în perioada iulie-noiembrie. În timpul iernii sunt frecvente inundațiile, apele crescute provenind majoritar din topirea bruscă a zăpezilor.

Aspecte climatologice

Din punct de vedere climatic, situl se încadrează în zona climei continental-moderate, cu temperaturi minime de –10 °C în ianuarie și maxime de 23 °C în luna iulie. Temperatura medie anuală este de 1,5 °C, cu o amplitudine anuală medie de 17 °C. Bazinul hidrografic al Someșului Mare cuprinde regiuni muntoase de altitudini joase și medii. În zonele de izvor și pe cursul superior al Someșului Mare, media anuală a precipitațiilor este de 800-1050 mm, pe când în inima Transilvaniei, în valea râului Someș media este de 600 mm. Circulația generală a maselor de aer care aduc precipitații este cea vestică.

Biocenoza

Vegetația

Situl cuprinde un sector de râu și prezintă caracteristici tipic montane. Vegetația naturală a versanților din valea cursului de apă o constituie pădurile dacice de fag *Symphito-Fagion*. În stratul arborilor găsim mai ales fag, care în porțiuni mai înalte și cu un climat mai răcoros este amestecat cu molid și brad. La altitudini mai mici menționăm și alte specii de amestec precum paltin de munte, ulm, mesteacăn, carpen. În stratul arbustiv găsim alun, soc, caprifoi, iar în zonele mai înalte caprifoi negru, piperul lupului (tulichina lupului), păducel, măceș și coacăz. Stratul ierbos este slab dezvoltat din cauza umbririi. Speciile caracteristice sunt endemice în Carpați (brustur negru, brebenel și mierea ursului, numită popular și plămânărică, mătasea pământului, pana cucului, cuscrișor). În afara acestora, se mai găsesc colțișor, pochivnic (ghimbir sălbatic), cucută de pădure, orbalt (iarbă vindecatoare), năpraznic, diverse specii de rogoz și omag, alior, brei de pădure (plantă perenă cunoscută și sub denumirea populară de buruiană câinească sau trepădătoare), urzică moartă galbenă (galbiniță sau sugel galben), măcriș iepuresc, dalac, lăcrămiță, sânicioară, sânișoară (buruiană de dambla, cinci foi, cinci foi mari, iarba frântului, iarba sasului), salvie cleioasă sau cinsteț, tilișcă. În pădurile naturale se desfășoară activități de exploatare silvică, astfel că aceste păduri ori sunt tăiate, ori sunt substituite cu păduri noi de fag sau molid. În porțiunile defrișate se răspândesc specii de talie mare precum rachițanul, spălăcioasa și mărăcinele, formând comunități sud-est carpatice cu trestie de câmp, sburătoare și mătrăgună, precum și cu plante specifice tăieturilor de pădure (barba caprei ori mantaua zânelor, degetar galben, cujdă, rozmarin de munte). Pajiștile adăpostesc speciile de graminee iarba untului și păiuș roșu, ce cresc alături de vițelar, pir crestat, flocoșică, rogoz, mălaiul cucului, clopoțel, margaretă, pătrunjel de câmp, turtă sau carul zânelor, gențiană, ghizdei mărunt, trifoi roșu, coada șoricelului. Dintre comunitățile acvatice cu vegetație plutitoare menționam asociațiile porțiunilor de apă cu o curgere lentă, alcătuite în principal din inarițe. Aproape de maluri se pot găsi stațiuni de stuf sau papură, precum și comunități de plante iubitoare de apă de buruienișuri înalte. Vegetația lemnoasă a malurilor este reprezentată de pâlcuri mici de anin și diverse specii de salcie.

Fauna

Situl de importanță comunitară cuprinde doar albia majoră a râului. Această secțiune de râu are caracterul unui râu montan, curgere rapidă, temperatură redusă și apă bine oxigenată (secțiunea din sit aparține zonei lipanului). Chișcarul a fost inițial semnalat numai în afluenții Someșului Mare (Anieș, Cormania, Bistrița și Sălăuța). Specia a fost ulterior colectată și din Someșul Mare, în apropierea localității Sângeorz. Populația speciei este în declin în Europa, iar în Romania figurează ca specie periclitată. Informațiile despre prezența porcușorului de vad (*Gobio uranoscopus*) în Someșul Mare nu sunt clare. A fost semnalat la începutul secolului XX la Beclean, însă prima înregistrare a fost în 1946. După această dată, a mai fost capturat la Nepos și la Beclean, ulterior fiind găsit la Salva și Piatra. Specia este considerată vulnerabilă. Câra sau dunarița a fost semnalată în Someșul Mare, de la Nepos și până la Dej. Ulterior a fost găsită la Sângeorz-Băi, Salva, Piatra, Beclean și Dej. Populațiile de dunăriță din Someșul Mare, Someșul Mic și Someș sunt considerate forme tipice ale speciei (*Sabanejewia aurata balcanica*, Karaman 1927). Zglăvoaca sau zglăvocul (*Cottus gobio*) a fost semnalat în Someșul Mare (Șanț și Nepos) și afluenții Valea Măriei, Ilva și Anieș, în mod excepțional coborând până la Năsăud și Sângeorz. Lipanul a fost semnalat în Someșul Mare (de la Rodna Veche până la Feldru), precum și în porțiunile inferioare ale afluenților Anieș și Cormaia. Recent, lipanul și-a extins aria de răspândire în amonte de Șanț, în zona izvorului, până în apropierea confluenței cu Valea Mării. Prezența lipanului în aval de localitatea Feldru nu este certă. Toate speciile de pești identificate în sit au o stare de conservare favorabilă, mai putin porcușorul de vad care are o stare de conservare medie. Dintre mamifere, pe aria sitului au fost semnalate vidra și veverița roșie. Dintre speciile de păsări pe care le putem întâlni în zona sitului menționăm codobatura albă, codobatura de munte, mierla de apă, rața mare, fluierarul de munte.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele activități economice se desfășoară în agricultură și creșterea animalelor, exploatarea și prelucrarea lemnului, industria textilă și de țesături artizanale, industria alimentară, prelucrarea de mase plastice, comerț și construcții civile.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Regiunea sitului găzduiește numeroase monumente istorice și de arhitectură, dintre care menționăm Muzeul și Casa Memorială „Liviu Rebreanu", Muzeul „Grăniceresc" din Năsăud (sec. XVIII), Biblioteca Academiei Române (filiala Năsăud), Muzeul memorial „George Coșbuc" din comuna George Coșbuc (situată la 9 km de orașul Năsăud), precum și Biserica de lemn din localitatea Grui. Sărbătorile și tradițiile populare sunt reprezentate prin numeroase festivaluri precum „Someș pe marginea ta!" (concurs de muzică populară), Festivalul concurs „De Ispas la Năsăud", Festivalul de muzică corală sacră „Tudor Jarda", Festivalul de colinde de Crăciun, Festivalul Internațional de Folclor „Nunta Zamfirei". Alte evenimente devenite tradiționale sunt Bursa Meșteșugurilor și Tradițiilor „Fabricat în Bistrița Năsăud", precum și Simpozionul „Veronica Micle".
Exploatările de metale neferoase din zona localității Rodna, precum și depozitarea rumegușului pe malul râului determină poluarea apei Someșului Mare, poluare accentuată și prin deversarea apelor uzate ale localităților, în special ale orașului Năsăud. Depozitarea necontrolată și ilegală a deșeurilor pe maluri și în albia râului are de asemenea un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare și panouri de informare, destinate în special turismului cultural. Sunt necesare puncte de informare și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

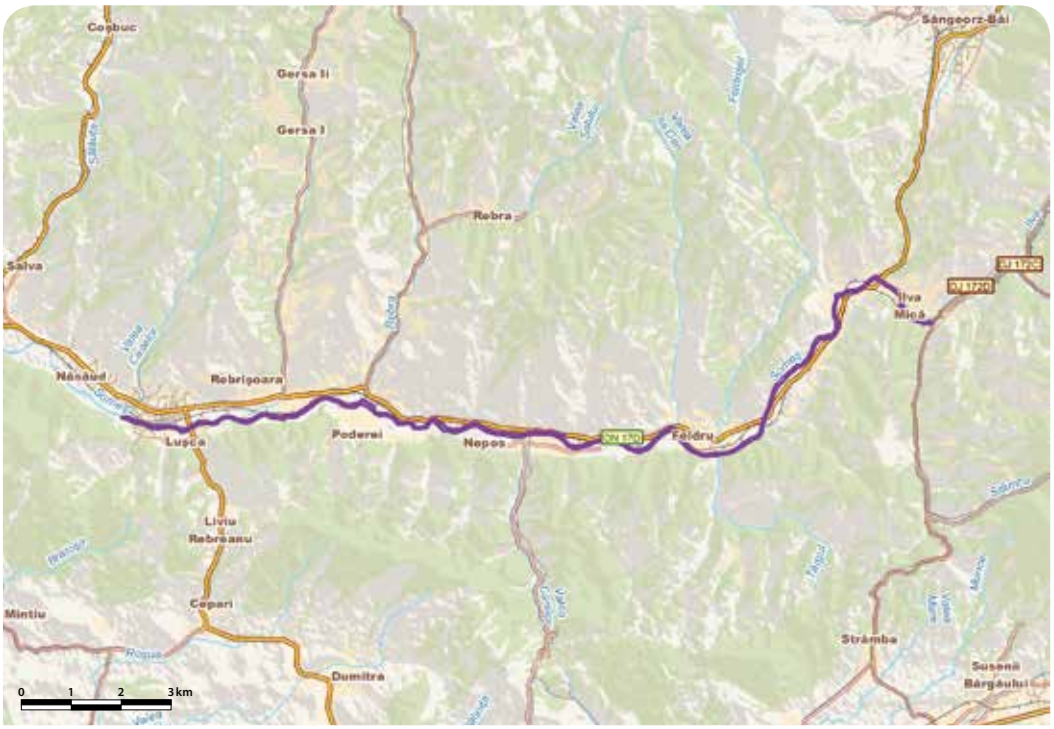

SOMEȘUL RECE - RO SCI 0233

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Cluj: Măguri-Răcătău, Valea Ierii.
Județul Alba: Câmpeni.

Suprafața: 8.529 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 33' 53"; Long. E 23˚ 6' 33"
Ecoregiunea: Munții Apuseni
Altitudinea: 1640 max., 722 min., 1364 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces este E60 (Cluj-Oradea), apoi la stânga în localitatea Gilău, pe DJ107N până în localitatea Someșu Rece. De aici, urmăm DJ107N și DJ107S, până în Răcătău unde intrăm în sit pe DF care îl străbate pe toată lungimea lui până dincolo de Pasul Nedeia (1320 m). În Pasul Nedeia drumul forestier se bifurcă, ramura stângă ducând la Valea Ierii-Săvădisla-Cluj, iar ramura dreaptă ieșind în Câmpeni, la DJ75 (Oradea-Câmpeni-Turda).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6150 - Pajiști boreale și alpine pe substrat silicios; **6520** - Fânețe montane; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91D0*** - Turbării cu vegetație forestieră; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **7110*** - Turbării active.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • Râs (*Lynx lynx*). **Nevertebrate:** Carab (*Carabus hampei*) • Rădașcă, Răgacea (*Lucanus cervus*). **Pești:** Dunariță (*Sabanejewia aurata*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*) • Chișcar (*Eudontomyzon danfordi*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl se găsește în Munții Gilău-Muntele Mare. Importanța sa conservativă rezidă în prezența a trei categorii de valori ale patrimoniului natural: componenta geologică, componenta floristică și componenta faunistică. Componenta geologică este cea mai importantă pentru conservarea peisagistică, reprezentând totodata un suport pentru conservarea biodiversității zonei. Aici se află Defileul Someșului Rece și Cheile Dumitresei (considerate zone peisagistice mixte separate). Flora este una caracteristică etajului montan al Apusenilor, cu pădurea de molid ca și componentă de bază, dar condițiile speciale de relief și climă au favorizat existența unui mozaic de tipuri de habitate naturale dintre care opt tipuri sunt de interes comunitar. Trei dintre acestea sunt prioritare, acoperind circa 20% din suprafața sitului. Pădurile de molid din regiunea montană ocupă 55% din suprafața sitului. Sunt prezente și habitate de turbării cu vegetație forestieră, precum și turbării active. Turbăria de la Căpățâna („Molhașurile Căpățânii") este rezervație naturală și include specii relictare precum mușchiul de turbă *Sphagnum balticum*, specii de feriguță din genul *Licopodium* și planta carnivoră roua cerului. De asemenea, sunt semnalate în sit trei specii endemice de vulturică (*Hieracium*). Fauna este foarte variată având un potențial cert de îmbogățire pe măsură ce se vor extinde investigațiile entomofaunistice. Aici au fost semnalate două specii de insecte de interes comunitar (rădașca și cărăbușul endemic) și un număr mare de vertebrate de asemenea de interes conservativ. În apele sitului și în zonele de stâncărie se găsesc patru specii de pești de interes protectiv (zglăvoacă, porcușor de vad, dunariță și chișcar), alături de izvorașul cu burtă galbenă și vipera comună. Pe arealul sitului trăiește și melcul de pădure (numit și melc de grădină sau melc de Burgundia) și sunt semnalate două specii de carnivore mari de interes comunitar (râs și lup). Alte specii de mamifere prezente în sit sunt cerbul, căprioara, mistrețul, iepurele, vulpea, dihorul, nevăstuica, pisica sălbatică. La limita sitului se găsește zona protejată cinegetică Obârșia Someșului Rece și a Văii Răcătăului, creată în special pentru ursul brun.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în partea de NV a Munților Apuseni, în Munții Gilău-Muntele Mare. Reperele altitudinale importante sunt Vârful Dumitreasa (1636 m) și Vârful Muntișoru (1621 m). Culmile sunt relativ plate, netezite. Prin contrast, valea principală are adâncimi și înclinări ale versanților foarte mari, de 55-60º (Cheile Dumitresei, Defileul Răcătăului, Defileul Someșului Rece, toate trei fiind zone protejate mixte sau zone peisagistice protejate). Fundamentul cristalin al bazinului Someșului Rece este străpuns de granite porfiroide, granite gnaisice și granite pegmatoide, cu intercalări de pegmatite și filoane de cuarț. Aspectul actual al reliefului (cu văi adânci și chei semețe) se datorează modelării terțiare și cuaternare.

Pedologie

În zona izvoarelor Someșului Rece și a râurilor tributare, la cumpăna apelor cu bazinele Arieșului și Someșului Cald, sunt prezente soluri humico-silicioase de pajiști alpine. Bazinul superior și mijlociu al Someșului Rece este acoperit cu soluri brun-acide și brun-podzolice, caracteristice regiunilor montane accidentate (acoperite de păduri de molid și amestec de molid cu fag). În ultima porțiune a cursului Someșului Rece (zona cu vegetație de amestec și etajul fagului, între Uzina de Apă și Gilău) predomină solurile brune de pădure.

Hidrologie

Someșul Rece are o lungime de 45 km și izvorăște din masivul Muntele Mare, de sub vârful Runcului (1609 m). În prima parte a cursului, râul are o cădere domoală, într-un peisaj cu aspect colinar. Urmează o porțiune de vale ce taie un masiv granitic cu versanți prăpăstioși și cădere accentuată. Înainte de Răcătău, Someșul Rece primește afluenții Irișoara, Dumitreasa și Negruța. În dreptul localității Răcătău, Someșul Rece primește afluentul cu același nume. Amonte de localitatea Răcătău, Someșul Rece primește o aducțiune din râul Iara, după care apa este oprită într-un lac de acumulare de unde pleacă o altă aducțiune până în lacul de acumulare Tarnița. Aval de satul Răcătău mai apare găsește un afluent de dreapta, Râșca Mare, iar aval de acesta se găsește un baraj pentru hidrocentrala Someșul Rece. După confluența cu Someșul Cald și Gilău, pe traseul Someșului Mic se găsește lacul de acumulare Gilău, cu o suprafață de 70 ha și 3,7 milioane m^3 de apă. Debitul mediu al Someșului Rece este de 4,7 m^3/s, cu debite record formate din topirea bruscă a zăpezilor asociată cu ploi.

Aspecte climatologice

Bazinul Someșului Rece se caracterizează printr-un climat continental moderat, determinat de circulația aerului pe direcția E-V. În timpul iernii sunt predominante deplasările de aer maritim-polare sau maritim-arctice din NV, în timp ce în sezoanele calde predomină ciclonii nord-mediteraneeni cu aer cald și umed. Temperatura medie anuală este de 1-2 ℃, numărul zilelor cu îngheț este de 140-160 zile/an, media anuală a umidității relative de peste 80%. Media precipitațiilor anuale este de până la 1400 mm.

Biocenoza

Vegetația

Pădurile și tinoavele ocupă în proporție de 86% suprafața de protecție inclusă în sit. Arborii sunt reprezentați în principal de molid, brad, fag, anin (arin) alb și negru. Pe lângă afin ca specie dominantă, în stratul arbustiv se mai găsesc scoruș de munte, zmeur, măceș de munte, caprifoi, ienupăr etc. Tinoavele de la cumpăna apelor cu Valea Ierii conservă specii relictare ca mușchiul de turbă, diverse specii de ferigă și feriguță, precum și două specii ale plantei carnivore roua cerului (una dintre acestea fiind foarte rară). În turbării și tinoave au fost semnalate câteva endemite, precum o varietate de sipică cu flori mov și cateva specii de vulturică (*Hieracium borbasii* pe dealul Hăgău, între Răcătău și Măguri, *H. kotschyanum*, *H. porphyriticum* pe muntele Dobrinului). Arnica (numită popular și podbal de munte, carul pădurilor, cujdă sau carul zânelor) este o specie de plantă relativ frecventă în sit, dar mediatizarea cauzată de programe de cercetare a pus presiune asupra ei din considerente medicale. Arnica este cunoscută mai ales pentru capacitatea sa de a reface musculatura intens solicitată. În ultimul timp, arnica tinde sa fie considerată cel mai eficient tonic și antibiotic natural, fiind utilizată și pentru prevenirea răcelilor sau pentru vindecarea rănilor. Ghiocelul este foarte frecvent primăvara, mai ales în pădurile de amestec, dar și în cele de molid.

Fauna

Fauna Someșului Rece este foarte bine reprezentată de către toate categoriile de vertebrate. Etajul montan, temperatura scazută și apele curate reprezintă condiții pentru prezența a cinci specii importante de pești, lipan, zglăvoc, porcușor de vad, dunariță (cară) și chișcar. Pe toate cursurile de apă din sit este prezent păstrăvul indigen, iar pe cursul inferior lipanul. Populația robustă de păstrăv indigen se datorează restricțiilor speciale impuse la pescuit, înainte de 1989. Herpetofauna este reprezentată prin specii de amfibieni (izvorașul cu burta galbenă, salamandra comună sau salamandra de foc, broasca roșie de munte) și câteva specii de reptile (șopârla de munte, vipera comună). Vipera prezentă în sit este cea comună (inclusiv forma *prester* sau vipera neagră) în habitatele deschise de deasupra pădurii de molid, mai ales acolo unde pajiștea este asociată cu roca, pe interfluviul Dumitreasa-Irișoara. Mamiferele sunt foarte bine reprezentate, de la ierbivore mari precum cerb și căprioară, la carnivore precum lupul, vulpea, pisica sălbatică și râsul. Prezența ursului trebuie considerată drept certă, datorită mozaicului de habitate specifice, precum și a conexiunilor cu celelalte masive muntoase. Au fost semnalate câteva mustelide (dihor, nevăstuică, beică). Repartiția mistrețului în sit este difuză, rămâturile fiind prezente atât în pădurile de fag sau molid, cât și pe pajiștile de înălțime. Din păcate, entomofauna sitului este foarte puțin studiată cu excepția unor specii de fluturi din zona tinoavelor de la izvoarele Someșului Rece și Răcătăului. Sunt semnalate două specii de gândaci (rădașca și cărăbuș), dar prezența primei specii trebuie să fie sporadică, din cauza lipsei habitatelor caracteristice și mai ales a plantelor gazdă (îndeosebi stejar). Avifauna este foarte bogată, cu speciile comune etajului montan, piemontan și colinar. Cocoșul de munte a fost (re)introdus pe Someșul Rece în scop cinegetic înainte de 1989, dar astăzi specia lipsește din sit din cauza vânătorii și a braconajului.

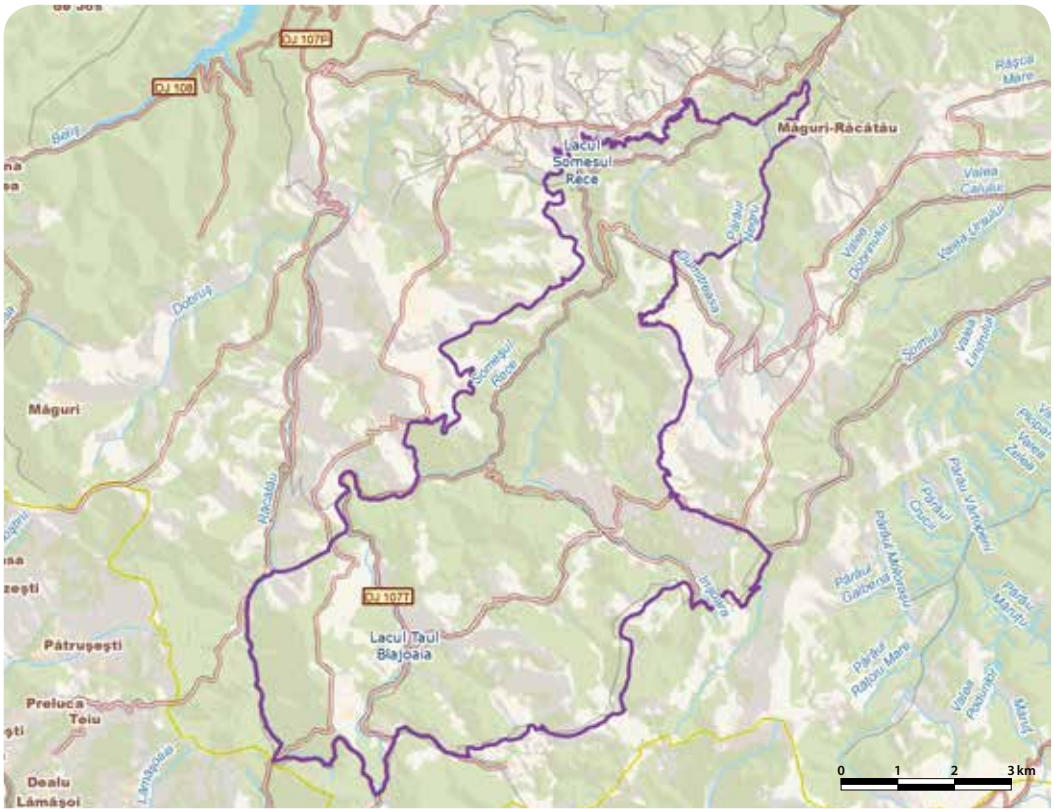

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele activități economice se desfășoară în agricultură și creșterea animalelor, exploatarea și prelucrarea primară a lemnului, turism și agroturism. Recent, au fost deschise trei pensiuni în Muntele Rece și două în Răcătău. Dintre activitățile recreative în aer liber care constituie surse de venituri la nivel local menționăm vânătoarea (activitate tradițională) și pescuitul sportiv.
În localitatea Someșul Rece (comuna Gilău) se afla o biserică de lemn din 1728, Monument istoric și de arhitectură. Dintre evenimentele culturale, menționăm Comemorarea la Mănăstirea Muntele Rece (comuna Măguri Răcătău) a eroilor celui de-al Doilea Război Mondial.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Barajul de la Măguri a afectat continuitatea cursului de apă, cu consecințe asupra florei și faunei acvatice. Extragerea unor specii importante de floră are loc mai ales prin culegerea de plante medicinale (în special arnică) pe toata durata sezonului de vegetație. Braconajul este practicat prin toate metodele, uneori pentru protejarea șeptelului, fiind dificil de controlat și de evaluat ca intensitate.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există trasee turistice, precum și poteci pentru vizitare. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărți și puncte de informare.

STÂNCA-STEFĂNEȘTI - RO SCI 0234

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Botoșani: Ștefănești.

Suprafața: 1 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 50' 21"; Long. E 27° 13' 39"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Câmpia Moldovei
Altitudinea: 88 max., 73 min., 73 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL DF DA
Accesul în sit se face pe DN24C, dinspre Orașul Ștefănești, apoi urmând DN24D prin localitatea Stânca.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6110* - Comunități rupicole calcifile sau pajiști bazifite din *Alysso-Sedion albi*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este localizat pe stâncăria principală, denumită „Casa Doamnei". Aici de găsește un mare număr de specii continental-sud-estice (continental-ponto-mediteraneene, ponto-submediteraneene, balcano-dacice) care împreună cu speciile europene și eurasiatice dau un caracter ponto-sarmatic particular acestei regiuni. În sit este semnalată prezența unui habitat de interes comunitar prioritar. Totodată, arealul sitului reprezintă unica stațiune în România cu *Schiverekia podolica*, care intră într-o asociație rupestră cu totul deosebită de cele montane. Specia *Schiverekia podolica* se află în această stațiune floristică la limita vestică a arealului ei de răspândire și este considerată critic amenințată deoarece cea mai mare parte din habitatul speciei a fost distrus prin construcția barajului de la Stânca-Costești. Situl de importanță comunitară se suprapune cu rezervația naturală botanică Stânca Ștefănești. Importanța sitului rezidă și din faptul că în acest areal vegetează câteva specii endemice, dintre care menționăm veronica albăstrită, cosaciul, urechiușa (urechelniță), gălbineaua, scaiul răsăritean (zglăvoc galben), dediții (dediței) etc.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geostructural, sectorul corespunzător lacului de acumulare de pe Prut (amonte de Stânca-Costești) aparține în întregime Platformei Moldovenești. Aceasta are o grosime de câteva sute de metri, fiind formată din roci sedimentare care nu au fost afectate de mișcări de cutare. Stâncăria principală este constituită din calcare recifale sarmatice acoperite parțial cu loess.

Pedologie

În lungul văii Prutului se întâlnesc roci sedimentare folosite ca materiale de construcție, materie primă pentru unele industrii, precum și ape minerale care ar putea fi valorificate în scopuri terapeutice. Dintre rocile sedimentare care prezintă interes economic menționăm calcarele bugloviene, nisipurile, gipsurile, argilele și marnele. Pantele sitului sunt acoperite cu cernoziomuri de pantă carbonatice și cernoziom levigat.

Hidrologie

Situl se găsește în Nodul hidrotehnic Stânca Costești, amplasat pe cursul mijlociu al râului Prut. Cursul mijlociu al Prutului are o lungime de circa 100 km, între localitățile Rădăuți-Prut și Stânca (pe teritoriul României), respectiv Șirouți și Costești (pe teritoriul Republicii Moldova). Situl se gasește în vecinătatea barajului Stânca-Costești, pe granița dintre România și Republica Moldova, la altitudinea medie de 200 m, într-o zonă în care lățimea albiei majore este redusă la circa 350-400 m prin recifuri calcaroase care practic constituie un baraj natural, prezentând condiții naturale optime pentru crearea unei capacități de retenție de 1,0-1,5 miliarde m^3 de apă. Lacul de acumulare Stânca-Costești are o suprafață de recepție totală de 12000 km^2, situată pe teritoriul României, Republicii Moldova și Ucrainei (dintre care 9076 km^2 revin stației hidrometrice Rădăuți-Prut, situată la coada lacului, iar 2924 km^2 reprezintă cuveta lacului).

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală, de tip est-european. Temperatura medie anuală a aerului este de 9,6 °C (înregistrată la stația meteorologică Stânca, la altitudinea de 110 m). Cele mai bogate precipitații se înregistrează în perioada mai-iulie, minimele înregistrându-se în timpul iernii. Precipitațiile medii anuale se încadrează în limitele 550-600 mm. Vânturile au o viteză medie de 3,3 m/s. Cea mai mare viteză medie a vânturilor s-a înregistrat pe direcțiile dominante (NV și SE). Apele lacului de acumulare au ameliorat climatul zonei, prin moderarea regimului temperaturii și umezelii aerului, prin repartiția mai uniformă în timp a cantităților de precipitații, scăderea nivelului de condensare și frânarea proceselor convective, precum și prin instalarea unei circulații locale a aerului.

Biocenoza

Vegetația

Flora are un caracter ponto-sarmatic și cuprinde 416 specii de plante vasculare și 17 specii de mușchi. Cele mai multe specii sunt continental sud-estice. Vegetația prezintă un pronunțat caracter ponto-sarmatic. Cele mai întinse suprafețe sunt ocupate de culturi de deal și luncă. Culmea și coastele dealului, precum și platoul Casa Doamnei sunt acoperite de pajiști stepice cu *Festuicetum valesiacae* și *Andropogonetum ischaemi* cu numeroase vetre de buruieni, din cauza utilizării lor ca pășune. În NV se găsește o fitocenoză de circa 800 m^2 cu *Sambucetum ebuli*, pe locul târlit al unei foste stâni. Pe panta nord-vestică a capătului dealului, pe locul descoperit în urma alunecărilor de teren, s-au instalat pâlcuri de *Tussilaginetum farfarae* și ruscuță de primăvară. Spre baza pantei, cu expoziție sud-estică, se întinde o fâșie de *Artemisietum austriacae* pe sol puternic erodat, marnos și slab salinizat. Pe abruptul cu expoziție N-NV al stâncilor de la Casa Doamnei crește o interesantă vegetație rupestră constituită din elemente montane, cu o participare covârșitoare de specii stepice (specii cu valoare alimentară, meliferă sau medicinală). *Schiwereckia podolica* este o specie cu o ecologie interesantă, legată de substratul calcaros constituit din calcare recifale de vârstă bugloviană numite Toltry. Stațiunea floristică reprezintă limita vestică a arealului mondial de răspândire a plantei și unica locație din țară unde vegetează aceasta. O altă plantă (rară și pe cale de dispariție) prezentă în sit este *Pulsatilla montana* (dediței).

Fauna

În vecinătatea sitului se găsesc habitate de pădure de luncă în care suprafața acoperită de ape reprezintă circa 1/3 din suprafața fostei păduri „La Cotu". Dintre nevertebrate, gândacul pocnitor *portmidius* este prezent în sit, acesta însoțind diferitele specii de *Astragalus* care se găsesc aici (femela depune ponta și ulterior larvele se hrănesc cu frunzele acestor plante). Dintre amfibieni, în sit se pot observa diverse specii de triton (tritonul comun și tritonul cu creastă), buhaiul de baltă cu burta roșie (izvoraș cu burta roșie) și broaștele verzi de lac. În păduri pot fi întâlnite broasca roșie de pădure și broasca râioasă brună. Reptilele sunt reprezentate de broasca țestoasă de lac. Dintre șopârle, este prezentă în sit șopârla de câmp. Șerpii sunt reprezentați de șarpele de casă și șarpele de apă (asemănător ca obiceiuri cu ruda sa apropiată șarpele de casă, dar mai puțin tolerant la prezența umană). Avifauna din perimetrul lacului de acumulare este constituită din circa 178 de specii de păsări, unele cu apariții neregulate (pescăruș argintiu, turturică, egretă mare, egretă mică, stârc cenușiu, rață roșie), altele fiind prezente în timpul pasajului și mai ales iarna (gâscă mare, rață mică), iar altele fiind prezente cvasipermanent (ciocârlan, ciocănitoare roșie, gaiță albastră, coțofană). Lacul de acumulare Stânca-Ștefănești reprezintă un important cartier de iernare al păsărilor în bazinul românesc al Prutului.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Fiind situată chiar la granița cu Republica Moldova, comerțul reprezintă o activitate economică importantă în viața micii comunități. Barajul de la Stânca-Costești este al doilea baraj ca mărime din România, după barajul de la Porțile de Fier.
Situl arheologic de la Stânca a demonstrat prezența așezărilor umane încă din cele mai vechi timpuri (așezare umană din Eneolitic, cultura Cucuteni). Vechiul târg Ștefănești se află în preajma bisericii „Sf. Cuvioasă Parascheva". Așezarea Ștefănești apare într-o atestare documentară din anul 1774 sub denumirea de Ștefănești Mici. O legendă locală spune că pe lângă satul Stânca-Ștefănești „se găsește într-o stâncă o peșteră mare în care se pot ascunde în cazul unui atac dușman până la 300 de oameni" (I. C. Weiss). Festivalul „Florile Prutului" și sărbătoarea „Podul de Flori" (înfrățirea cu cei de peste Prut) au devenit sărbători anuale, tradiționale, începând cu anii ´90.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl se găsește în punctul de graniță cu Republica Moldova și beneficiază permanent de protecție și pază datorită zonei de siguranță vamală. Există două panouri de informare. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, precum și panouri pentru orientare cu hărți. Sunt de asemenea necesare câteva amenajări pentru colectarea deșeurilor.

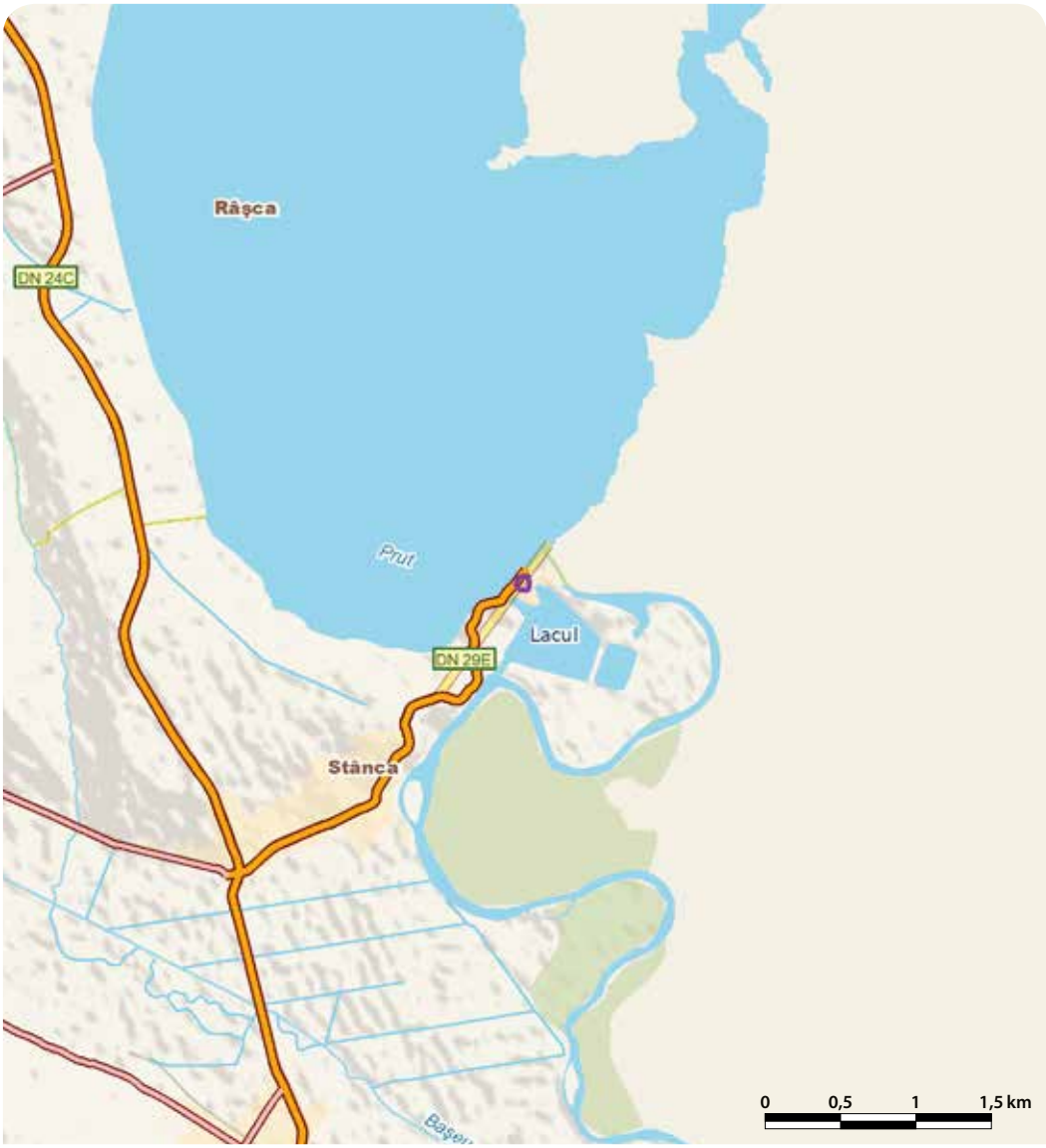

STÂNCA TOHANI - RO SCI 0235

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Prahova: Gura Vadului.

Suprafaţa: 50 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 4' 9"; Long. E 26° 26' 7"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Subcarpaţii de Curbură
Altitudinea: 415 max., 311 min., 374 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face pe DJ104N şi DJ100H, care leagă satul Tohani de comuna Jugureni, ce trece prin SV sitului. DJ100H leagă Gura Vadului de Tohani. Aria protejată se află la 6 km nord de oraşul Mizil.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6210* - Pajişti uscate seminaturale şi faciesuri cu tufărişuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **8230** - Comunităţi pioniere din Sedo-Scleranthion sau din Sedo albi-Veronicion dilleni pe stâncării silicioase; **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **40C0*** - Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Capul şarpelui (*Echium russicum*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl include patru habitate de interes comunitar, dintre care două sunt prioritare. În calcarele sarmatice ale zonei au fost identificate unele specii fosile neogene. Stânca Tohani are o floră bogată, fiind identificate până în prezent peste 330 de specii de plante. Importanţa speciilor vegetale din sit este de natură fitogeografică. Aici creşte o specie de plantă endemică pentru România (bărbişoară), precum şi multe plante rare. Specia de interes comunitar capul şarpelui (iarba-şarpelui) îşi are originea în regiunea Mediteranei şi a insulelor Canare. În spectrul floristic domină elementele eurasiatice (35%), pontice (14%) şi central-europene (11%), în timp ce elementele sudice reprezintă 18%. Asociaţiile vegetale sunt deosebit de interesante, întâlnindu-se elemente estice, sudice şi central europene, dar şi specific montane (scânteiuţa de munte), alcătuind grupări unice în ţară. Prezenţa plantelor iarba-câinelui, bărbişoară (răspândită mai mult în stepa Basarabiei) şi gura lupului este remarcabilă, situl fiind singura lor staţiune aflată pe stânga Dunării. *Astragalus vesicarius* este o specie vegetală aflată în stare critică ce pare identică cu specia descrisă din Dobrogea, la Hagieni. Specia *Koeleria csatoi* este endemică în Transilvania, Stânca Tohani fiind singura staţiune a sa din afara arcului carpatic. Dintre nevertebrate, în sit a fost identificată o populaţie importantă a unei specii rare de melc discoidal.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Stânca Tohani face parte din grupa dealurilor din zona de geosinclinal aşezată în fâşia exterioară a Subcarpaţilor de Curbură. Zona sitului este alcătuită din calcare sarmatice, care în multe locuri ies la suprafaţă, în special pe creste şi pe versanţii sudici. Creasta este alcătuită dintr-un şir de vârfuri despărţite prin şei largi, pe direcţia NV-SE. Altitudinea maximă este de 426 m, cu o structură foarte cutată. Versantul sudic este foarte abrupt, în majoritate stâncos, iar în unele locuri este brăzdat de grohotişuri. Versantul nordic este acoperit cu vegetaţie, cu excepţia unor porţiuni mici de sub creastă. Domină marno-argilele, nisipurile şi gresiile, uneori apărând conglomerate şi calcare. Structura geologică a imprimat multor culmi o alungire pe direcţia SV-NE. Râurile au impus şi alte direcţii de fragmentare unde se îmbină depresiunile şi înşeuările dispuse longitudinal faţă de structură, cu bazinete de obârşie, înşeuări şi depresiuni de eroziune, orientate adesea transversal. La acestea se adaugă şi intervenţia pintenilor de structură montană, care diversifică şi mai mult relieful.

Pedologie

Atât din punct de vedere genetic, cât şi ca stadiu de evoluţie, în zona sitului au fost identificate soluri de o mare varietate în ceea ce priveşte structura şi alcătuirea reliefului aflat într-un stadiu de pronunţată tinereţe. Pe culmile sculptate în roci tari calcaroase, se găsesc rendzine în diferite stadii de evoluţie. Solurile foarte tinere, regosolurile şi roca la zi ocupă suprafeţe mai restrânse.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică aparţine sistemului Buzăului cu afluenţii săi. Cricovul Sărat, Nişcovul, Tisăul, râuri mici. Regimul de scurgere prezintă o serie de particularităţi determinate de condiţiile specifice regiunii subcarpatice. Direcţia cursurilor de apă este NV-SE. Predomină apele mari de primăvară rezultate din topirea zăpezilor, urmate de ploile de vară. În perioada apelor mici de vară-toamnă se realizează cel mai redus volum al scurgerii. Perioada de la sfârşitul toamnei aduce o uşoară creştere a debitelor. Există şi posibilitatea apariţiei viiturilor în orice perioadă a anului, din cauza ploilor torenţiale. Gradul de mineralizare plasează apele de suprafaţă în grupa apelor bicarbonate, cu o mineralizare cuprinsă între 200 şi 500 mg/l. Pânzele de apă subterane sunt locale şi prezintă debite mici, iar apele freatice prezintă o repartiţie neuniformă.

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în climatul temperat-continental. Climatul specific este cel de deal, iar microclimatul prezintă influenţe mediteraneene. O caracteristică locală este prezenţa foehnului, un vânt cald, uscat şi puternic care bate primăvara dinspre crestele munţilor spre văi, grăbind topirea zăpezilor şi dezvoltarea vegetaţiei. Temperatura medie anuală este de 10 °C. Precipitaţiile ating 520 mm/an. Condiţii meteo dintre cele mai diverse (ploi, ninsoare, lapoviţă, viscol) se succed cu repeziciune şi într-un interval de timp scurt, fiind însoţite de creşterea nebulozităţii. Crivăţul bate tot timpul anului (iarna aduce viscole şi scăderi bruşte de temperatură, iar vara este un vânt cald şi uscat). Dinspre SV bate primăvara Austrul (Sărăcilă), vânt uscat care aduce secetă şi cer senin. Băltăreţul suflă dinspre sud şi aduce ploi, iar dinspre nord bate vântul local Munteanul. Un alt vânt local care se manifestă o mică perioadă din an dinspre N-NE este Vrânceanul. Bruma este frecventă în nopţile de toamnă şi de primăvară. Ceaţa se manifestă mai frecvent iarna. Cel mai mare număr de zile cu rouă este în luna septembrie.

Biocenoza

Vegetaţia

Situl găzduieşte habitate de pajişti, tufărişuri, anumite asociaţii de plante şi stânci calcaroase cu vegetaţie specifică. Toate tipurile de habitate prezintă o stare de conservare favorabilă. Vegetaţia iubitoare de căldură şi uscăciune se găseşte pe latura externă a Subcarpaţilor de Curbură, expusă atât influenţelor fitogeografice estice, continentale, cât şi celor sudice, mediteraneene. În zona de păşune se constată pătrunderea masivă a unor plante întâlnite în jurul aşezărilor umane cum ar fi aliorul de stepă, pălămida, urda vacii, rocoţelul (steluţa fetei), pirul. Situl include peste 330 de specii de plante de importanţă fitogeografică, dintre care menţionăm barba-boierului, scaiul răsăritean (zglăvoc galben), salvia, părăsita găinilor, iarba câinelui, o specie de nalbă, lăptiuca, o specie de ineaţă etc. Tot în interiorul sitului au fost identificate specii rare şi foarte rare de floră (diverse specii de usturoi, ceapă sălbatică, ceapă galbenă, ceapă sălbatică roşie, bărbişoară, precum şi o specie rară de linte). În sit sunt prezente şi specii de usturoi sălbatic, usturoi de stâncă, miruţă (limba boului), astragal, precum şi pâlcuri de pir crestat, clopoţei, brânduşă vărgată de stepă, zambilă sălbatică, muşcatu dracului, punguliţă, relictul iubitor de uscăciune *Nepeta ucranica*, sparcetă, trifoi de munte, pătlagină, lăptiucă (lăptucă mică), gura lupului, planta indicatoare a prezenţei minereurilor de cupru *Silene rupestris*, trifoiaş de munte (cu flori albe), ghiocel de toamnă, ghizdei de mare (capul meduzei), şugărel, cimbru, fetică. Dintre speciile de plante cu cerinţe mijlocii spre mari de căldură se remarcă ruşcuţa de primăvară şi cărpiniţa.

Fauna

Zona sitului poate fi considerată un culoar ecologic ce favorizează pătrunderea şi deplasarea în ambele sensuri ale unor elemente de faună de munte sau de câmpie. Dintre nevertebrate se remarcă prezenţa a numeroase specii de fluturi şi furnici, precum şi de gândaci (gărgăriţă de crin, gărgăriţa frunzelor de trifoi). A fost identificată o populaţie însemnată a speciei de melc *Helicella obvia*. Dintre reptile au fost semnalate pe aria sitului şopârla de câmp şi guşterul. Condiţiile naturale au făcut posibilă prezenţa ierbivorelor şi a carnivorelor mici (iepure, vulpe) cu populaţii reprezentative. Pentru ocuparea unor nişe ecologice libere au fost colonizate în apropierea sitului câteva specii de vânat apreciate pentru carne şi blană (fazan, muflon). În zona tufărişurilor cuibăresc mierla, silvia cu cap negru şi poate fi întâlnit vânturelul de seară. Alte specii de păsări prezente în sit sunt cucul, rândunica, lăstunul de mal, fâsa de câmp, sfrânciocul roşiatic, silvia mică, presura galbenă, presura sură, ciocârlia de câmp, potârnichea, pupăza, prigoria, codobatura albă, măcăleandrul, mărăcinarul mare, muscarul sur, piţigoiul albastru, coţofana, cioara de semănătură, cioara grivă, corbul. Deoarece situl se află în apropierea unor terenuri agricole, livezi şi vii, pot fi văzute şi specii precum graurul, piţigoiul mare şi cocoşarul. Se pot infiltra şi alte specii caracteristice zonelor de deal (prepeliţă, ciocârlan, drepnea mică). Există păsări ce vin fie ca oaspeţi de iarnă (uliul păsărar), fie de vară (gaia brună, viesparul) sau care pot coborî de la altitudini mai mari (şorecarul comun, măcăleandrul, mugurarul) sau urcă în sezonul estival (câneparul). Deplasări zilnice pe verticală realizează toate răpitoarele, precum şi gaiţa. Astfel se realizează un schimb permanent de indivizi între formaţiunile montane, subcarpatice, de dealuri şi de câmpie.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Economia este de tip rural. Principalele activităţi economice se desfăşoară în agricultură, creşterea animalelor, precum şi viticultură (podgoriile Dealu-Mare, Tohani şi Călugăreni). A existat şi o carieră de calcar care a fost exploatată până de curând. Deşi în comuna Călugareni se aflau câteva cariere de piatră şi mine de sare, locuitorii se ocupau doar cu agricultura, desfăcându-şi produsele la Bucureşti, Ploieşti şi Mizil. Staţiunea Boboci a început recent dezvoltarea turistică, pe baza izvoarelor de ape iodate, sărate şi sulfuroase. Localitatea Gura Vadului este situată pe traseul „Drumul Vinului", cu popas pentru degustare la SC Tohani SA, unde se află şi un muzeu al vinului.
În satul Perşunari se află un sit arheologic „Aşezări - Epoca Bronzului: Dacia" din sec. V î. Hr şi sec. IX-X d. Hr., în punctul denumit „Drumul Budarilor". În comuna Gura Vadului există tradiţia Sărbătorii Florii de Migdal, prin care este pus în valoare specificul local, fiind evidenţiată cultura migdalului, unică în ţară, dar şi tradiţiile folclorice.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Plantarea artificială prezintă un impact negativ periodic asupra habitatelor şi speciilor. Păşunatul în zona sitului are un impact negativ permanent.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există puncte de intrare în sit, dar sunt necesare poteci şi drumuri pentru vizitare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

STREI - HAŢEG - RO SCI 0236

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Hunedoara: Baru, Bretea Română, Băniţa, General Berthelot, Haţeg, Lupeni, Pui, Sântămăria-Orlea, Sălaşu de Sus, Uricani.

Suprafaţa: 24.968 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 26′ 26″; Long. E 23° 2′ 37″
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali
Altitudinea: 1867 max., 282 min., 905 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe DN66 care traversează o parte din sit, iar din localităţile Baru, Livadia şi Pui pornesc drumuri locale pe care se poate ajunge în sit. Se mai pot urma drumurile locale care pornesc din Haţeg şi Silvaşu de Jos. De asemenea, situl este traversat de E79, DJ687A (Haţeg-Deva) şi DN68 (Haţeg-Caransebeş). Între diferitele puncte de interes turistic există drumuri comunale şi forestiere, precum şi numeroase trasee turistice marcate sau nemarcate. Se mai poate ajunge în sit şi pe calea ferată, prin gările Subcetate, Ruşor, Pui, Ponor şi Livadia.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6240* - Pajişti stepice subpanonice; **8310** - Peşteri în care accesul publicului este interzis; **91Y0** - Păduri dacice de stejar şi carpen; **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Mamifere:** Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac comun (*Myotis myotis*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • Liliac cu picioare lungi (*Myotis capaccinii*) • *Lup (*Canis lupus*). **Nevertebrate:** *Cărăbuş (*Osmoderma eremita*) • *Racul de ponoare (*Austropotamobius torrentium*) • *Gortyna borelii lunata* • Cosaş (*Isophya costata*) • Cosaş (*Isophya stysi*) • *Maculinea teleius* • *Euphydryas aurinia* • *Euphydryas maturna* • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Lycaena dispar*. **Peşti:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Chişcar (*Eudontomyzon danfordi*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl a fost desemnat pentru protecţia şi conservarea a cinci tipuri de habitate şi a 24 de specii de faună de interes comunitar: trei tipuri de habitate forestiere, unul de pajişte şi unul cavernicol, zece specii de nevertebrate, patru de peşti, trei de amfibieni şi şapte de mamifere, având totodată o mare importanţă sub aspect hidrologic, geologic, speologic, paleontologic şi pedologic. El se suprapune peste Geoparcul Dinozaurilor Ţara Haţegului şi include rezervaţiile naturale de tip botanic Mlaştina de la Peşteana, una din cele mai sudice mlaştini oligotrofe din ţara noastră în flora căreia s-au identificat populaţii de roua cerului, relict glaciar, Pădurea Slivuţ, Fânaţele cu narcise de la Nucşoara, Vârful Poieni, Fânaţele Pui, Calcarele de la Faţa Fetii şi Rezervaţia Ştiinţifică Cheile şi Peştera Şura Mare. În plus, situarea acestuia între Parcul Naţional Retezat şi Parcul Natural Grădiştea Muncelului-Ciocovina atribuie un rol de culoar ecologic important sitului. La toate acestea se adaugă o paletă largă de valori culturale şi istorice care sporesc semnificaţia zonei în reţeaua de situri Natura 2000 din România.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, situl se află în Bazinul Haţegului, format prin afundarea fundamentului cristalin pre-alpin şi a cuverturii sale sedimentare. Fundamentul depozitelor sedimentare este format din roci metamorfice, fiind prezentate în principal gneise, micaşisturi, filite, şisturi sericito-cloritoase cu biotit, şisturi sericito-grafitoase şi cuarţite în care apar corpuri de amfibolite şi calcare cristaline cu corpuri intruzive. Situl este înconjurat de înălţimi din toate părţile: Munţii Şureanu la est, Munţii Retezat la sud, Munţii Poiana Ruscă la vest, Dealurile Hunedoarei la nord. Nu este o unitate izolată deoarece este legat cu regiunile depresionare vecine prin trei porţi, Pasul Băniţa-Merişor, Poarta de Fier a Transilvaniei şi Poarta de la Subcetate. Ţara Haţegului are toate atributele unei depresiuni intracarpatice, cu aspect mai mult de şes decât deluros, considerată o adevărată câmpie intercalată şi etajată care se remarcă prin marea extindere a suprafeţelor joase, netede, înclinate de la sud spre nord. Aspectul general al depresiunii este de amfiteatru, cu dispunerea reliefului în trei trepte concentrice: o treaptă joasă, centrală, care este câmpia piemontană de terase, o treaptă mijlocie formată din dealuri piemontane şi o treaptă înaltă reprezentată de muncei, dezvoltată pe formaţiuni neozoice care fac trecerea către munte.

Pedologie

Cele mai răspândite tipuri de sol sunt cambisolurile şi anume solul brun-eumezobazic (regăsit în toată zona păduroasă de-o parte şi de alta a treimii inferioare a Streiului), solul brun-luvic (cu o mare răspândire din zona muntoasă până în zona depresionară), luvisolul albic (întâlnit în zona depresionară), solurile aluvionare gleice şi pseudogleice (în lunca mare şi largă a râului Galbena), cernoziomurile levigate, solurile brune de terasă, solurile brune şi brun-roşcate de pădure, local apărând şi solurile negre de fâneţe (cu o puternică eroziune şi chiar cu rocă la zi).

Hidrologie

După tipul de alimentare, reţeaua hidrografică a sitului aparţine tipului pluvial moderat şi face parte din bazinul hidrografic al râului Strei. Principalele cursuri de apă sunt Râul Mare şi Streiul cu afluentul acestuia, Râul Bărbat, alături de care apar cursuri de apă adiacente cu caracter semipermanent (torenţial), lipsite de debit major. De remarcat este faptul că se produc frecvente spălări de soluri sau eroziuni ale sedimentelor în zonele neîmpădurite sau lipsite de vegetaţie. Există şi patru lacuri de acumulare care fac parte din complexul hidroenergetic Râul Mare-Retezat. Izvoarele îşi fac apariţia la contactul dintre rocile în care se acumulează apele subterane (conglomerate sau roci nisipoase fragmentate, fisurate) cu rocile masive nefisurate sau cu straturile de argilă impermeabile.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală, puternic influenţată de relief. Regimul pluviometric manifestă o largă variabilitate în timp şi spaţiu, cu cantitatea medie anuală de precipitaţii de 600-800 mm. Fenomenul de canalizare a curenţilor de aer nu se impune ca o dominantă, iar localizările de aer rece nu produc inversiuni termice ca în cazul altor depresiuni intracarpatice. Unele efecte de foehn contribuie la moderarea climei în lungul râului Strei. Predomină vânturile din direcţia nord-vestică şi vestică, aducătoare de precipitaţii. Regimul termic este caracterizat de o temperatură medie anuală de 8 °C.

Biocenoza

Vegetaţia

Habitatele forestiere protejate întâlnite în sit sunt Păduri dacice de stejar şi carpen, Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum* şi Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*. Ca pondere, cea mai bine reprezentată este pădurea dacică de fag cu carpen, destul de omogenă, cuprinzând aproape numai păduri în care domină fagul comun, alături de care apare şi varietatea sa balcanică. Carpenul este în amestec, dar apare mai mult pe margini de pădure sau în porţiunile de pădure mai puţin închise. Se pot întâlni exemplare de gorun, tei alb, tei pucios, tei cu frunză mare, sorb, jugastru sau cireş sălbatic. Stratul arbuştilor este slab dezvoltat, format din păducel, alun şi clocotiş. În statul ierbos domină speciile pădurilor mezofile, precum colţişorul, plămânărica, urzica moartă galbenă, colţunii popii, trei răi, pochivnicul, sânziene şi merinana. Feriga comună şi cea femeiască sunt dominante. Pe locul pădurilor defrişate s-au instalat pajişti de păiuş roşu şi iarba câmpului. Cea de-a doua în ordinea ponderii este pădurea est carpatică de fag cu iederă, tătăneasă, trei răi, colţişor şi altele. Asociaţia *Symphyto-cordat Fagetum* este dominată de fag în stratul arborilor, alături de care mai apar rare exemplare de ulm de munte şi chiar brad spre altitudinile mari, iar în stratul ierbos foarte neuniform dezvoltat se întâlnesc specii de păduri mezofile ca sânziana de pădure, tilişica, floarea Paştilor, rogozurile, sânişoara, urzica moartă galbenă, dalacul, breiul, slăbănogul, colţunii popii, însă caracteristice pentru asociaţie sunt speciile dacice precum colţişorul, tătăneasa, mierea ursului, spânzul, brânduşa. În vegetaţia Haţegului, la limita cu Retezatul sunt semnalate specii protejate Monumente ale Naturii precum papucul Doamnei, crinul galben de munte, flămânzica şi angelica.

Fauna

Datorită cadrului natural geografic deosebit în care se găseşte acest sit (dispus la poalele masivului Retezat şi includând o mică parte din porţiunea nordică a acestuia), întâlnim o varietate mare de specii de animale aparţinând zonelor biogeografice alpină şi continentală. Particular acestei zone este faptul că în fauna de vertebrate există mai multe specii la care sunt prezente subspecii sau varietăţi caracteristice doar acestei zone a ţării, aşa cum sunt chiţcanul de câmp, liliacul de apă, liliacul lui Natterer, orbetele, şoarecele de umbră şi şoarecele subpământean. O singură specie de reptile are subspecii care se pot întâlni numai în această parte a ţării şi anume şopârla de câmp cu spatele roşu. Dintre amfibieni, au fost semnalate două subspecii cu o arie de răspândire limitată la această parte a Transilvaniei, o subspecie mai alungită a broaştei de mlaştină şi tritonul cu creastă. Aceste subspecii şi varietăţi pot fi întâlnite alături de speciile cu o răspândire mai largă în ţara noastră. Pajiştile de aici sunt renumite pentru numărul mare de fluturi, peste 100 de specii, alături de specii comune, cum sunt binecunoscutele albilite, fluturele amiral sau urzicarul, trăind şi specii mai pretenţioase precum fluturii dependenţi de anumite habitate ameninţate, printre care cele cinci specii de interes comunitar: fluturele bălţat de mlaştină, albăstriţa de mlaştină, fluturele roşu de mlaştină, fluturele maturna şi un fluture de noapte ale cărui larve trăiesc doar în tulpina de chimenul porcului, specii care au nevoie de habitate naturale întinse, specii de pădure ca fluturii cu irizaţii şi amiralii albi, specii limitate la pajiştile montane sau alpine, sau specii care prosperă în fânaţele întreţinute prin cosirea anuală a ierbii, aici intrând unele dintre cele mai frecvent întâlnite din Ţara Haţegului ca fluturele tablă de şah, fluturele ochiul-boului şi fluturele brun de pajişte. Tot dintre nevertebrate au fost identificate speciile de interes comunitar gândacul sihastru, cosaşul transilvănean,

cosașul lui Stys și încă un cosaș endemic pentru bazinul carpatic, considerat un relict postglaciar. La gura peșterii aflată lângă satul Peștera, dar și pe văile din zonă, se pot întâlni racii de ponoare, o specie de asemenea protejată. Dintre pești, pe lângă cei comuni apelor din sectorul colinar, amintim speciile de interes comunitar moioaga, chișcarul, dunarița și zglăvoaca, iar cu același statut de protecție, apar speciile de herpetofaună buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul cu creastă și tritonul comun transilvănean. Alte specii de herpetofaună care se pot întâlni în sit sunt șopârla de câmp, năpârca, vipera cu corn, vipera comună, șarpele lui Esculap, broasca roșie de munte, broasca râioasă brună și salamandra. În ceea ce privește avifauna Țării Hațegului, o importanță deosebită o are barza albă, frecvent întâlnită în tot situl alături de alte specii periclitate pe plan european precum ciuvica, viesparul, sfrâncioculș roșiatic, sfrâncioculș cu frunte neagră și muscarul mic. O specie reprezentativă pentru această regiune este lăstunul de casă, alături de care se mai întâlnesc frecvent șorecarul comun, vânturelul roșu, șoimul rândunelelor, striga, cucuveaua, muscarul sur, cinteza de munte, presura galbenă, codobatura albă și cea de munte, mierla de apă, măcăleandrul, ochiul boului, diverse specii de pitulici, ciocănitori, silvii și pițigoi. Situl găzduiește și o comunitate complexă de mamifere, reprezentată de ierbivore mari precum capra neagră, cerbul carpatin, mistrețul și căprioru, carnivore mari protejate în spațiul comunitar, lupul, ursul, și mamifere mici, mai ales arici, șoareci, pârși, chițcani și cârtițe. Pe lângă cursurile de apă se întâlnesc frecvent vidre. Cel puțin 15 specii de lilieci au fost identificate în sit utilizând peșterile, podurile vechi de clădiri, fisurile și scorburile arborilor bătrâni ca locuri de hibernare, adăpost diurn sau pentru colonii de maternitate. Printre acestea se găsesc și patru specii de importanță comunitară, liliacul mare cu potcoavă, liliacul cu picioare lungi, liliacul comun și liliacul comun mic.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Prăbușirea industriei siderurgice și miniere din zonă a redistribuit forța de muncă, astfel că materia primă obținută din agricultură (care a devenit o ocupație prioritară) și din exploatarea lemnului sunt acum valorificate intens în centre de prelucrare industrială. Potențialul turistic mare al zonei a dus la extinderea în ultimul timp a serviciilor aferente turismului și agroturismului. Orașul Hațeg, împreună cu comunele de pe teritoriul sitului, beneficiază de alimentare parțială cu apă și canalizare, investițiile nefiind finalizate în toate satele. Majoritatea gospodăriilor sunt încălzite cu lemne, doar în câteva localități mai mari existând alimentare cu gaze naturale.

Vechimea și continuitatea populării Țării Hațegului este atestată de urme ale omului neolitic, dar și de așezări din perioada preromană și romană, regiunea adăpostind centrul statului dac „Dacia Felix". Un factor care personalizează aceste teritorii din punct de vedere paleontologic sunt resturile de dinozauri (cuiburi cu ouă pietrificate și embrioni), ale unor mamifere contemporane lor și ale unor reptile zburătoare. Din epoca medievală străbat prin vremuri lăcașurile de cult, cetățile, castelele și mănăstirile. Forma de cinstire a bisericilor este „Nedeia", zi solemnă de bucurie organizată în fiecare sat în perioada stabilită din bătrâni. În Țara Hațegului ospitalitatea este la ea acasă, iar tradițiile și obiceiurile sunt păstrate cu sfințenie. Astfel, legat de păstorit amintim Măsuratul oilor primăvara, când se stabilește rânduiala la stână, iar în timpul sărbătorilor de iarnă încă se mai practică Colindatul Piițărăilor și al Cetei cu Cerbul. Menționăm de asemenea evenimentul cultural ținut în luna mai „Festivalul Narciselor" din Sântamăria Orlea, cu cântec, port și dans popular.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul din sit și din afara acestuia poate avea impact negativ semnificativ asupra speciilor. Toate aceste activități sunt anterioare desemnării sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Semnalăm existența în sit a numeroase panouri de informare, panouri de avertizare/atenționare, panouri pentru orientare (hărți), bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, trasee tematice, locuri de campare și vetre de foc. Sunt necesare clădiri administrative, centre de vizitare/informare, amenajări pentru observare/supraveghere, un centru de cercetare și, datorită intensificării turismului în zonă, amenajări pentru colectarea deșeurilor.

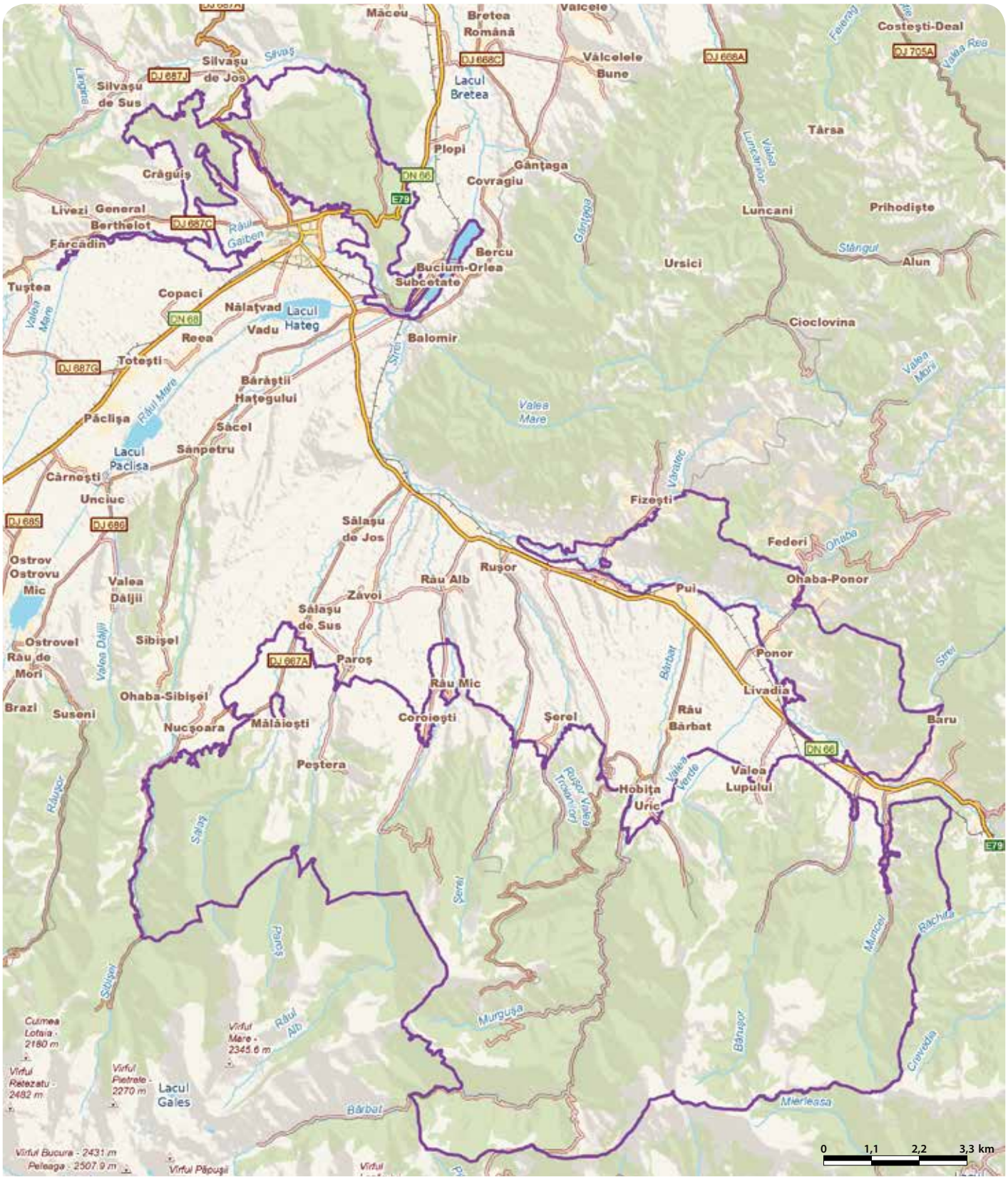

STRUCTURI SUBMARINE METANOGENE - SF. GHEORGHE - RO SCI 0237

Încadrarea teritorial-administrativă:
Apele teritoriale ale României, în dreptul localității Sf. Gheorghe.

Suprafața: 6.122 ha
Bioregiunea: Pontică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 52′ 12″; Long. E 29° 45′ 36″
Ecoregiunea: Marea Neagră (apele teritoriale)
Altitudinea: 0 max., 0 min., 0 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge cu ambarcațiuni din Sfântu Gheorghe-Delta Dunării, prin scufundare cu echipament de scafandru autonom.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1180 - Structuri submarine create de scurgeri de gaze.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Marsuin, Porc de mare (*Phocoena phocoena*) • Delfin mare, Delfin cu bot gros (*Tursiops truncatus*). **Pești:** Rezeafcă de Dunăre (*Alosa tanaica*), Scrumbie de Dunăre (*Alosa pontica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este prezent în partea de NV a Mării Negre, la adâncimi de 35-784 m, conservând structurile submarine formate de scurgerile de gaze care trec de interfața oxic/anoxic caracteristică acestei mări, structuri spectaculoase formate din nisip și carbonați. Acestea creează o multitudine de microhabitate în matricea recifului de midii, oferind adăpost pentru o mare diversitate de specii de pești, moluște și crustacee. Acest habitat protejat se află pe circa 20% din suprafața sitului, într-o stare bună de conservare, oferind condiții bune de mediu și unor specii protejate ca rezeafca de Dunăre, marsuinul și delfinul cu bot gros.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Modificările litoralului sunt realizate de furtunile foarte puternice care au loc cel mai adesea de 2-3 ori pe an. Aceste furtuni influențează negativ și cantitatea de metan degajată în apa marină. Structurile submarine metanogene sunt formate prin agregarea cimentului de carbonați în jurul emisiilor active de metan. Metanul provine, cel mai probabil, din descompunerea microbiană a resturilor vegetale fosile. Sunt răspândite începând de la izobata de 10 m și continuând mult dincolo de marginea platoului continental. Densitatea cea mai mare este în dreptul Deltei Dunării. Sunt prezente sub formă de plăci și pavimente de gresii carbonate începând de la adâncimea de 10 m, iar sub formă de mușuroaie și coloane drepte sau ramificate începând de la 40-50 m. Substratul este reprezentat de nisipuri marine de origine minerală, cuarțoase-micacee, cu un conținut de carbonat de calciu redus și mâluri cenușii cu o proporție variabilă de scrădiș. Substratul geologic este format din calcare sarmațiene acoperite de loessuri luto-argiloase.

Hidrologie

Situl se află în Bazinul Mării Negre.

Aspecte climatologice

Umezeala relativă a aerului este mare, fiind în medie de 80-94% deasupra sitului, iar media anuală a temperaturii este de 11 °C. Suma mediilor multianuale ale precipitațiilor în zona sitului este de 480 mm. Principalele direcții ale vântului sunt NV, urmat de nord. Furtunile de pe mare provoacă modificări ale țărmului și chiar ale substratului. Majoritatea furtunilor sunt produse de vânturile din sectorul nordic, care suflă relativ paralel cu linia țărmului.

Biocenoza

Vegetația

Comunitățile vegetale din vecinătatea sitului sunt reprezentate de asociații de specii de alge macrofite verzi, brune și roșii. La adâncimea la care există structurile protejate metanogene, din cauza absenței luminii nu există comunități vegetale.

Fauna

Specii de pești protejați, dar și cu valoare comercială, expuși pescuitului și braconajului sunt nisetrul, morunul și păstruga, ale căror populații sunt din ce în ce mai reduse. Alte specii din fauna de pești a zonei sunt calcanul, limba de mare, cambula, vulpea de mare, pisica de mare, câinele de mare. Printre speciile de vertebrate de interes comunitar se numără rizeafca, o specie relict ponto-caspic, cea mai mică specie dintre scrumbiile de Dunăre, care intră primăvara în fluviu și lacurile salmastre pentru reproducere. Același statut de protecție îl au și cele două specii de delfini prezente în zona sitului, marsuinul și delfinul cu bot gros, a căror principală amenințate o reprezintă plasele de pescuit, alături de poluarea întregului bazin al Mării Negre. La adâncimea la care se găsesc structurile protejate se întâlnesc recifi biogenici de midii care apar pe substrat sedimentar (mâl, nisip, scrădiș sau amestec), cel mai frecvent între izobatele de 35 și 60 m. Sunt constituiți din bancuri de midii ale căror cochilii s-au acumulat de-a lungul timpului formând un suport dur, supraînălțat față de sedimentele înconjurătoare (mâl, nisip, scrădiș sau amestec), pe care trăiesc colonii de midii vii. Acest tip de recif este unic prin rolul ecologic crucial al bancurilor de midii în autoepurarea ecosistemului și prin existența a mai multor specii amenințate de faună piscicolă.

Fotografia reprezintă plaja de la Sfântul Gheorghe.
Fiind vorba despre structuri submarine aflate la mare adâncime nu sunt disponibile fotografii ale habitatului.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În zona sitului au loc activități cu caracter sporadic de pescuit cu plasa tractată (pescuit cu trauler), cu impact negativ major asupra speciilor de delfini. O amenințare pentru întregul ecosistem marin este reprezentată de existența platformelor marine de extracție a petrolului, alături de poluarea cauzată de transporturile navale.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de un panou și un punct de informare la sediul custodelui, acestea nefiind însă suficiente. Sunt necesare puncte de informare la structurile de cazare mari din Sf. Gheorghe și un panou informativ pe plaja aflată în dreptul sitului și care este frecventată de turiști.

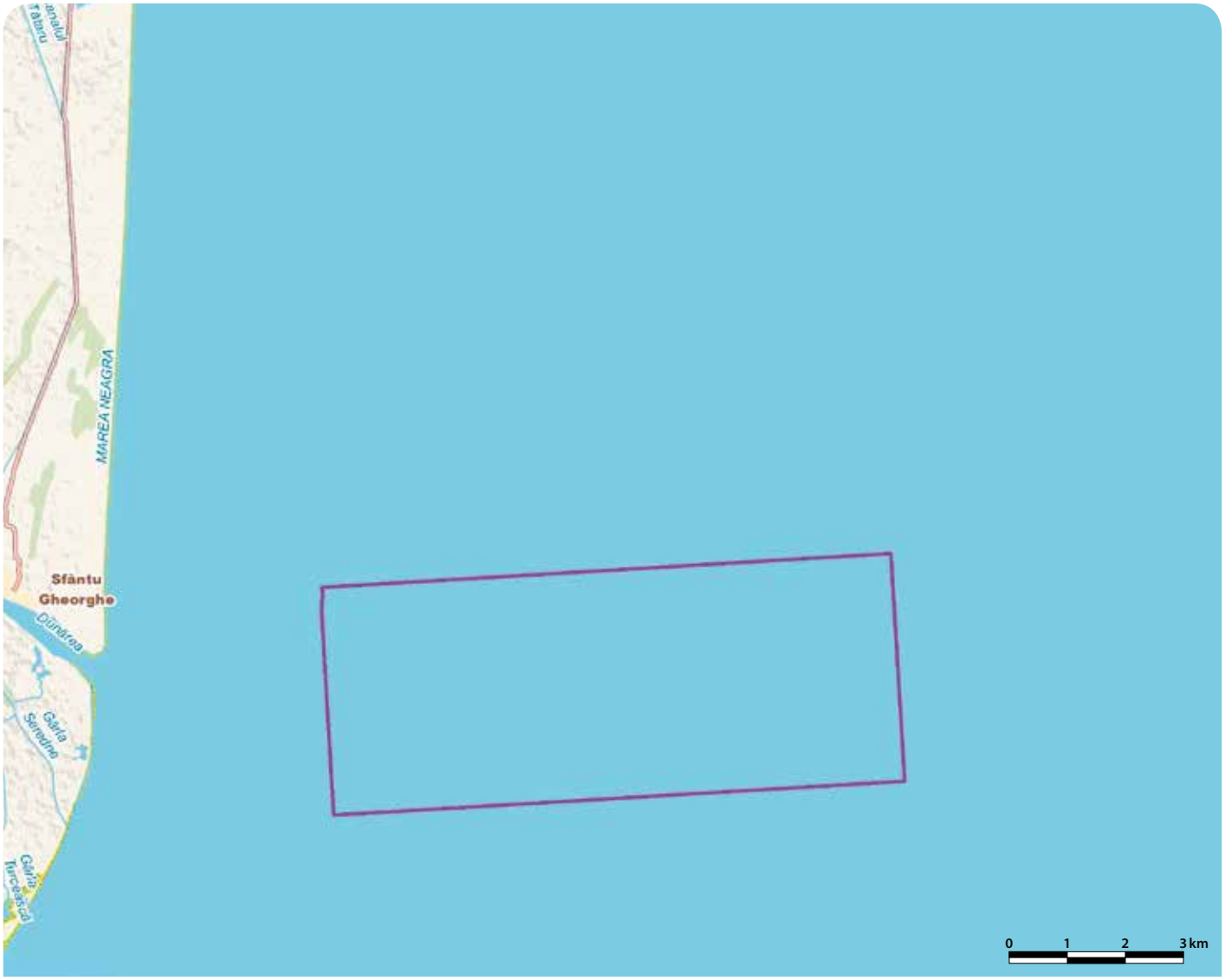

SUATU - COJOCNA - CRAIRÂT - RO SCI 0238

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Cluj: Aiton, Apahida, Cojocna, Căianu, Feleacu, Mociu, Ploscoş, Suatu, Turda.

Suprafaţa: 4.146 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 43′ 11″; Long. E 23˚ 48′ 26″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podişul Transilvaniei
Altitudinea: 622 max., 307 min., 425 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl fiind extrem de fragmentat (format din 19 arii distincte), se poate accesa pe mai multe căi rutiere. Pe DN1C se merge din Cluj-Napoca până la Apahida, de unde se intră pe DJ161A spre localitatea Cojocna, apoi pe drumuri comunale se ajunge la trei enclave ale sitului. Tot din Apahida, situl se poate accesa şi pe DN1C, urmat de DN16, cu continuare pe DJ161G spre Căianu sau Suatu. Din Turda se poate ajunge pe DN15 până la Câmpia Turzii, de unde se intră pe DJ150 până la câteva enclave ale sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

40A0* - Tufărişuri subcontinentale peri-panonice; **6240*** - Pajişti stepice subpanonice; **6510** - Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **91I0*** - Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*; **1530*** - Pajişti şi mlaştini sărăturate panonice şi ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: *Catopta thrips* • *Cucullia mixta* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Lycaena dispar* • *Pseudophilotes bavius*. **Plante:** Cosad (*Astragalus peterfii*) • Capul şarpelui (*Echium russicum*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*) • Iris (*Iris humilis ssp. arenaria*) • Gălbinare (*Serratula lycopifolia*) • Tărtan, Hodolean (*Crambe tataria*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanţa sitului rezultă din faptul că acesta adăposteşte o vegetaţie de stepă şi silvostepă bine conservată, chiar dacă în prezent habitatul este foarte fragmentat, situl fiind format din 19 enclave. Se remarcă faptul că patru din cele cinci tipuri de habitate de interes comunitar prezente aici au statut prioritar pentru conservare şi adăpostesc populaţii a şase specii de plante, o specie de liliac şi cinci specii de nevertebrate (gândaci şi fluturi) dependente de această vegetaţie stepică. Specia ţintă a sitului este cosadul, o plantă relict glaciar, care s-a conservat doar în acest colţ al lumii, devenind astăzi un important obiectiv ştiinţific şi o componentă de preţ a patrimoniului floristic românesc. Situl include şi Rezervaţia Naturală Suatu.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află pe versanţi cu pante însorite şi semiumbrite, cu numeroase denivelări provocate de frecventele alunecări de teren, la nivel de peisaj fiind caracteristice glimeele sau, în limbaj local, copârşeiele. Învelişul sedimentar al zonei este gros şi acoperă un fundament cristalin de vârstă mezozoică peste care se suprapun roci neogene cu grade diferite de rezistenţă la acţiunea agenţilor externi. Între acestea se numără conglomeratele, gresiile, tufurile, nisipurile, marnele şi argilele.

Pedologie

Pentru că situl este atât de fragmentat, există o diversitate pedologică relativ mare, dezvoltată pe substraturi litologice heterogene. Astfel, există soluri de eroziune, formate pe substrat litologic alcalin cu conţinut mediocru de humus, soluri brune de pantă, carbonatice, formate pe gresii şi nisipuri cu intercalaţii de marnă, cernoziomuri carbonatice formate de asemenea pe gresii şi marne, foarte bogate în humus, şi cernoziomuri slab carbonatate bogate în humus, dar sărace în fosfor mobil, cu o textură luto-nisipoasă.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică este slab reprezentată prin pâraie mici care aparţin bazinului hidrografic al Someşului Mic şi Arieşului. Principalii afluenţi din sit ai Someşului Mic sunt Văile Cojocna, Suatu (pe al cărui curs s-au amenajat trei heleşteie piscicole), Căianu şi Mociului. Afluenţii Arieşului sunt Valea Aitonului şi Ceanu Mare. Ţinând cont de aspectul fragmentat al sitului, numai părţi mici din aceste văi sunt incluse în acesta.

Aspecte climatologice

Clima are un caracter temperat-continental cu nuanţe moderate, caracterizat prin veri răcoroase şi ierni friguroase. Temperatura medie anuală este de 9,6 °C, iar precipitaţiile medii anuale sunt de 886 mm.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia stepică din sit are valoare ştiinţifică şi protectivă deosebită deoarece cele peste 175 de specii de cormofite identificate aici au origine fitogeografică foarte diferită. Sunt dominante speciile termofile şi endemice. Dintre plantele rare şi endemice se remarcă cosadul (astragalul de Suatu sau coşaciul lui Peterfi), o plantă tipică de stepă întâlnită pe coastele golaşe cu expoziţie sudică de la Suatu, Căianu şi din alte câteva puncte din cadrul sitului. Rar este şi cârcelul, o plantă de talie mică care se găseşte la Suatu pe o coastă numită La Ţigle, punct care reprezintă extremitatea nordică de răspândire a speciei în România. Cârcelul este o plantă unisexuat dioică, la Suatu constatându-se un fenomen unic reprezentat de faptul că toată populaţia este formată din exemplare bărbăteşti. Alături de cele două specii emblematice pentru sit, se remarcă şi stânjenelul de nisip, irisul bărbos, gălbinarea, capul şarpelui şi hodoleanul tătărăsc, toate de importanţă europeană, pentru a căror conservare a fost desemnat situl. Acesta mai adăposteşte şi câteva specii endemice pentru Transilvania, precum jaleşul românesc, otrăţelul şi o altă plantă stepică nord-pontică ce îşi are limita vestică a arealului în sit. Zăvăcusta este de asemenea o specie rară, xerofilă şi sudică, ce are aici limita nordică a arealului din Transilvania. Asociaţiile vegetale dominante sunt cele de colilie, reprezentând avanposturi stepice relictare, cele de bărboasă, care se instalează pe soluri afectate de rupturi şi surpături, cele de rogoz pitic şi bărboasă, precum şi cele de păiuş.

Fauna

Fauna sitului este reprezentată în special de populaţii de nevertebrate, între care domină insectele. Din cele 460 de specii de fluturi aparţinând la 19 familii îi amintim pe cei protejaţi în spaţiul european precum fluturele purpuriu, albăstrelul, fluturele buhă cuculia şi o molie de stepă ponto-caspică. Sunt foarte bine reprezentaţi şi gândacii (41 de specii de coleoptere aparţinând la patru familii), de interes conservativ fiind rădaşca, reprezentată prin populaţii mici şi izolate din cauza fragmentării habitatului. În perimetrul sitului au fost identificate şi 51 de specii de păianjeni, unele dintre ele de valoare ştiinţifică deosebită. Entomofauna zonei este completată de cosaşi, lăcuste, ploşniţe şi cicade. Fauna de vertebrate este reprezentată în principal de micromamifere precum şoarecii şi chiţcanii (fiind prezente acele specii tipice pentru habitatele deschise). Reptilele sunt reprezentate prin guşteri şi şopârle de câmp. Amfibienii sunt slab reprezentaţi din cauza habitatului stepic dominant, deosebit pentru sit fiind buhaiul de baltă cu burtă galbenă care se reproduce în bălţi temporare. Dintre păsările de interes conservativ se pot aminti sfrânciocul roşiatic, sfrânciocul cu frunte neagră şi ciocârlia de pădure, alături de presura galbenă, presura sură, codobatura albă, silvia mică, striga, lăstunul de casă, prigoarea, mărăcinarul mic etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Forţa de muncă este concentrată mai ales în oraşe, unde predomină ramurile industriale (materiale de construcţii, ceramică, porţelan, prelucrarea sticlei, confecţii, industrie alimentară, comerţ). Ocupaţia tradiţională rurală este agricultura (cultivarea legumelor şi creşterea animalelor). Turismul din zonă a dezvoltat activităţile de prestări servicii. Masivul de sare de la Valea Florilor, unul din satele din Ploscoş, cu o grosime estimată la circa 0,7 km, apare foarte aproape de suprafaţă, uneori la nici jumătate de metru adâncime, în luncile Văilor Bogomirii (Călmanilor) şi Lupului. Tot aici apar şi izvoare sărate, saramura fiind întrebuinţată din cele mai vechi timpuri de către localnici. Majoritatea localităţilor din perimetrul sitului beneficiază de alimentare cu apă şi canalizare, aceste utilităţi lipsind din comunităţile mici. Locuitorii din Apahida dispun de încălzire centralizată cu gaz metan în cartierele de blocuri şi în case, fiind utilizată şi încălzirea în sistem individual, cu lemne, în special în cartierele periferice. Numeroase vestigii arheologice din paleoliticul mijlociu, din epoca bronzului, a fierului şi daco-romană atestă aşezări străvechi pe aceste meleaguri. Datarea C14 a unui obiect din lemn de la Valea Florilor a permis încadrarea lui în perioada 1420-990 î.e.n., dovedind astfel exploatarea depozitelor de sare în perioada bronzului târziu. Sarea a fost exploatată la suprafaţă (prin mici cariere) şi de către romani. Ceramica pictată neolitică descoperită aici constituie o impresionantă manifestare a artei preistorice. Începând cu secolul al XIV-lea mai multe lăcaşuri de cult, declarate monumente, demonstrează activitatea spirituală intensă a oamenilor. Satul, ca unitate socială şi colectiv viu, păstrează obiceiurile tradiţionale şi în zilele noastre. Deşi şi-au pierdut în timp mult din funcţia magică iniţială, sărbătorile de iarnă sunt încă prilej de a face legătura între viaţa prezentă a satului şi datinile străvechi cum ar fi Viflaimul, Steaua, Ţurca, Sorcova şi Buhaiul. Pentru promovarea produselor agricole şi a gastronomiei tradiţionale se organizează în zonă festivalul de toamnă „Cu pluta pe Arieş", Concursul de gulyaş din Cojocna, Sărbătoarea ciobanilor din Mociu şi Sărbătoarea cojocarilor din Aiton.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Incendierea sporadică a vegetaţiei, tăierile ilegale, braconajul şi introducerea unor specii alohtone au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de informare, puncte de intrare şi poteci/drumuri pentru vizitare. Sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri pentru orientare (hărţi), puncte de informare şi trasee tematice. Intensificarea turismului din zonă impune construirea unor vetre de foc şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

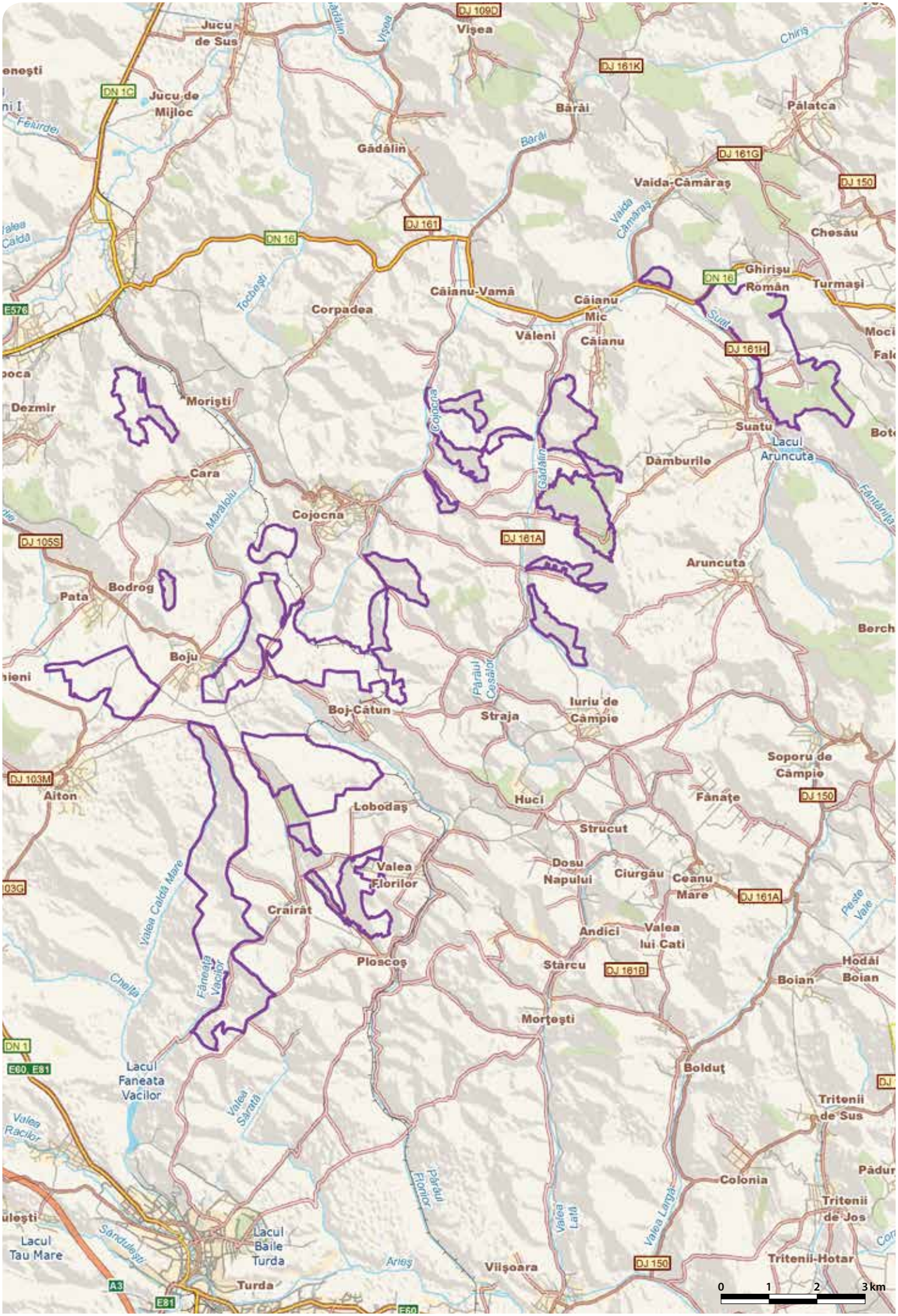
Jucu de Sus
Jucu de Mijloc
DN 1C
DN 16
DJ 109D
Vişea
DJ 161K
Bărăi
Pălatca
Gădălin
DJ 161G
Vaida-Cămăraş
DJ 150
DJ 161
Chesău
Ghirişu Român
Turmaşi
Căianu-Vamă
Căianu Mic
Corpadea
Văleni
Căianu
DJ 161H
Morişti
Dezmir
Suatu
Lacul Aruncuta
Dâmburile
Cara
Cojocna
DJ 161A
DJ 105S
Aruncuta
Bodrog
Pata
Boju
Boj-Cătun
Straja
Iuriu de Câmpie
Soporu de Câmpie
DJ 103M
Aiton
Lobodaş
Huci
Fânaţe
Strucut
Valea Florilor
Dosu Napului
Ciurgău
Ceanu Mare
Crairât
Andici
Valea lui Cati
Ploscoş
Stârcu
DJ 161B
Hodăi Boian
Boian
Morţeşti
DN 1
E60 E81
Lacul Faneata Vacilor
Bolduţ
Tritenii de Sus
Colonia
Tritenii de Jos
Lacul Tau Mare
Lacul Băile Turda
Turda
Vişoara
Tritenii-Hotar
A3
E81
0 1 2 3 km

TÂRNOVU MARE - LATORIŢA - RO SCI 0239

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vâlcea: Malaia.

Suprafaţa: 1.366 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 21' 59"; Long. E 23˚ 53' 25"
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali
Altitudinea: 1863 max., 683 min., 1360 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL **DF** DA
Principala cale de acces spre sit o constituie DN7A (Petroşani-Brezoi), din care după localitatea Valea Măceşului se merge pe DJ701D care duce la Ciungetu, iar de aici, pe drumul forestier spre Lacul Petrimanu, care traversează partea nordică a sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3220 - Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **3240** - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale; **6210*** - Pajişti uscate seminaturale şi faciesuri cu tufărişuri pe substrat calcaros (*Festuco Brometalia*); **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6170** - Pajişti calcifile alpine şi subalpine; **8120** - Grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **9420** - Păduri de *Larix decidua* şi/sau *Pinus cembra* din regiunea montană.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Masivul Tărnovu reprezintă o intruziune calcaroasă în cadrul masivelor muntoase de origine metamorfică înconjurătoare, care creează condiţii specifice pentru dezvoltarea unui număr mare de habitate de păduri, pajişti, tufărişuri, vegetaţie ripariană, vegetaţie de stâncărie şi grohotiş, astfel că aici sunt prezente 10 habitate de interes comunitar, dintre care cel de pajişti uscate seminaturale şi faciesuri cu tufărişuri pe substrat calcaros *(Festuco Brometalia)* este prioritar pentru conservare. Un element de particularitate al sitului îl reprezintă pădurile de larice şi zâmbru, care ajung aici la altitudini mari, cu spectaculoase aspecte peisagistice în sezonul autumnal. Situl include rezervaţia naturală Pădurea Latorița.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Masivul Tărnovu face parte din Pânza Getică, prezentând caractere aparte, specifice crestelor calcaroase liniare şi insulare, spre deosebire de Munţii Căpăţânii, din care face parte. Practic, Masivul Tărnovu are aceeaşi structură şi constituţie geologică ca şi Masivul Buila-Vânturarița, de care se deosebeşte prin dimensiunile ceva mai reduse (creastă mai scurtă şi altitudine mai mică). Creasta are doi versanţi diferiţi atât ca relief cât şi ca tip de asociaţii floristico-faunistice datorită reliefului dezvoltat pe înclinaţia diferită a straturilor geologice, un versant cu pante mai domoale spre SE şi unul foarte abrupt, cu faleza spre NV.

Pedologie

În etajul fagului se întâlnesc soluri podzolice humico-feriiluviale, brune acide de pajişti alpine şi de pădure, cu reacţie acidă şi grade diferite de podzolizare. În etajul coniferelor se întâlnesc soluri podzolice, brune acide, criptopodzolice şi podzolice humico-feriiluviale. În etajul jneapănului se întâlnesc podzoluri humico-feriiluviale, iar în crăpăturile stâncilor se întâlneşte rar solul turbos.

Hidrologie

Pe toată limita nord-estică a sitului se află râul Latorița, în care se varsă o serie de afluenţi care străbat situl. Practic, Masivul Tărnovu este prins ca într-un clește de râul Latorița şi de principalul său afluent de dreapta, Repedea, cele două cursuri de apă adunând izvoarele de pe cei doi versanţi ai muntelui.

Aspecte climatologice

Datele climatice ale sitului se încadrează în climatul complex al Carpaţilor Meridionali, cu temperatura medie anuală de 4-6 °C şi precipitaţii bogate, situate în jurul valorilor de 1200-1400 mm anual, din care multe cad sub formă de zăpadă. În zonele înalte, vânturile sunt frecvente şi puternice tot timpul anului.

Biocenoza

Vegetaţia

Reprezentative pentru sit sunt pajiştile calcifile alpine şi subalpine, pe lângă care se remarcă pădurile de larice, deosebit de pitoreşti în aspectul autumnal. Interesant este faptul că laricele poate urca în acest sit până la altitudinea de 1800 m, practic întreg versantul nord-vestic fiind dominat de această specie, printre care cresc izolate exemplare de zâmbru. Tufărişurile sunt reprezentate de ienupăr şi jneapăn. De-a lungul văilor umede se pot întâlni frecvent exemplare de arin verde, smârdar, salcie şi taulă. În pajiştile înalte pot fi observate exemplare de iederă albă, floare de colţ, bulbuci de munte, ghinţură galbenă, crin de pădure, coada iepurelui, ruginiţă, cimbrişor, şopârliţă, omag, rogoz, mlăştiniţă, unghia ciutei, strunga cocoşului şi garoafă, iar în crăpăturile stâncilor cresc păliurul, ochiul boului, alături de multe altele.

Fauna

Dintre speciile de faună se remarcă viperele comune şi viperele cu corn, răspândite în special în zonele calcaroase din Masivul Tărnovu. Tot din herpetofaună se mai pot întâlni şopârla de ziduri, şopârla de munte, salamandra, năpârca şi broasca roşie de munte. Populaţiile de mamifere mari sunt bine reprezentate de specii precum căprioru, cerbul carpatin, mistreţul, vulpea, capra neagră şi rare exemplare de urs şi lup. Dintre speciile de păsări, aici pot fi observaţi pe versanţii abrupţi fluturaşii de stâncă, în restul sitului apărând frecvent corbul, cocoşul de munte, ierunca, vânturelul roşu, gaiţa, ciocănitoarea pestriţă mare, ciocănitoarea neagră, ghionoaiele verde şi sură, acvila de stâncă, forfecuţa, mierla gulerată, cinteza de pădure, huhurezul mare şi mic, ciuful de pădure, pitulicea mică, auşelul cu cap galben, caprimulgul, drepneaua mare, codroşul de munte şi multe altele. Pe cursurile de apă cuibăresc mierla de apă, codobatura de munte şi foarte rar fluierarul de munte.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Economia comunei Malaia este legată de pădure, locuitorii ocupându-se în principal cu exploatările forestiere, alături de creşterea animalelor şi puţină cultură a plantelor în lunca Lotrului şi pe pantele mai domoale ale dealurilor. Locuinţele acestora nu sunt racordate în totalitate la reţeaua de alimentare cu apă potabilă şi canalizare, iar încălzirea se face în sistem individual, cu lemne.

Peştera Laptelui din Valea Rudăresei au fost găsite fosile de animale, dar şi fragmente ceramice care atestă prezenţa omului aici în epoca bronzului, în prezent acestea fiind expuse la Muzeul de Istorie din Râmnicu Vâlcea. Prima menţiune documentară a localităţii Malaia este făcută într-o însemnare călugărească din secolul al XVIII-lea. Astăzi, turiştii pot admira frumoasele şi pitoreştile biserici de lemn din Ciunget şi Malaia, ridicate în secolul al XIX-lea, Fântâna Brătienilor şi Conacul Brătienilor sau pot lua parte la viaţa satului în timpul spectacolelor de cântec şi joc popular organizate cu ocazia zilelor comunităţii.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale şi braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent, în sit există trasee turistice marcate şi infrastructura de cazare cantonată la periferia acestuia, însă este necesară înfiinţarea de noi trasee pentru vizitarea zonei. De asemenea, sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărţi), puncte de informare, bariere, puncte de intrare, trasee tematice.

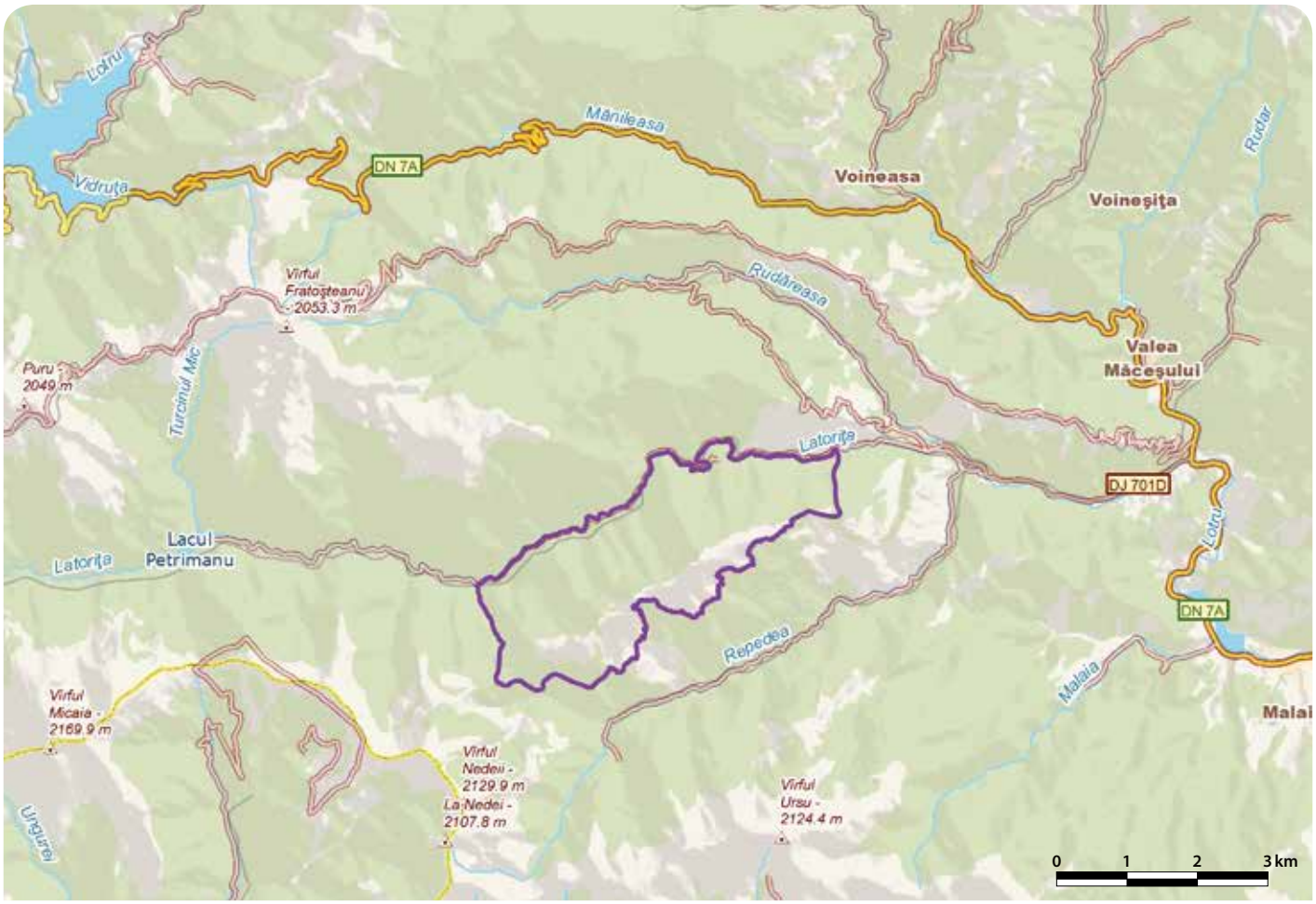

TĂȘAD - RO SCI 0240

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bihor: Copăcel, Drăgești.

Suprafața: 1.557 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 55' 55"; Long. E 22° 8' 10"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Dealurile Crișanei
Altitudinea: 416 max., 183 min., 291 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces în sit este DN76 (Oradea-Beiuș), drum aflat la limita sudică a sitului, din care se intră pe DC65 până în Tășad și apoi se continuă pe drumurile locale care traversează situl.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

8310 - Peșteri în care accesul publicului este interzis.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*).
Mamifere: Liliacul mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*) • Liliacul mediteranean cu potcoavă (*Rhinolophus euryale*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliac comun mic (*Myotis blythii*) • Liliac comun (*Myotis myotis*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă două peșteri active în care accesul publicului este interzis, Tășad și Stracoș, care oferă condiții ideale pentru hibernare, repaus diurn și maternitate celor șase specii de lilieci de interes comunitar, dintre care se remarcă liliacul mediteranean cu potcoavă, a cărui mare colonie de maternitate este situată la limita nordică a zonei de distribuție a speciei din România. Importanța sitului este întregită de existența în habitatele umede de la suprafață a două specii de amfibieni de interes comunitar, precum și de bogăția de fosile a zonei.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Dealurile Tășadului sunt prelungiri mai domoale ale Munților Pădurea Craiului, marcate de fenomene carstice formate de apele subterane pătrunse prin roca calcaroasă specifică acestor locuri. În urmă cu milioane de ani, într-o perioadă climatică subtropicală, aici exista țărmul unei mări calde cu recif de corali unde trăiau arici de mare, balene și delfini iar în zona uscatului viețuiau rinoceri, crocodili, țestoase și alte animale preistorice, resturile lor fosile păstrându-se în rocile din siturile paleontologice ale zonei. Golul subteran al peșterii Tășad este reprezentat printr-o galerie unică, care se îngustează, drenată fiind de un curs de apă cu caracter temporar. Peștera este dezvoltată pe fețe de strat care au generat mai multe tronsoane cu tavan plan-orizontal, prezentând câteva nivele de eroziune cu formațiuni stalagmitice, câteva hornuri închise în care se adăpostesc lilieci și o podea acoperită cu depozite aluvionare. Peștera s-a format sub acțiunea apelor din Valea Peșterii, captate în subteran printr-un ponor impenetrabil, în aval de acesta valea fiind seacă și prezentând un tronson de chei.

Pedologie

În sit sunt predominante solurile brune de pădure și cele brune de pădure podzolite, care au apărut pe un substrat petrografic format din depozite loessoide, nisipuri, argile, marne și gresii.

Hidrologie

Din punct de vedere hidrografic, situl face parte din bazinul Crișului Repede. În zonă se cunoaște prezența unui strat acvifer freatic dezvoltat în formațiunile cuaternare și a unui orizont acvifer de adâncime cantonat de calcarele cretacice. Alimentarea stratului freatic se face din precipitații, fapt pus în evidență de variațiile sezoniere ale nivelului apei din fântânile zonei.

Aspecte climatologice

Clima este condiționată de așezarea sitului la adăpostul Munților Apuseni, care se opun pătrunderii maselor de aer polar continental dinspre est. În cursul anului sunt frecvente masele de aer cu caracter maritim, ceea ce determină creșterea cantităților de precipitații, a nebulozității și o atenuare a amplitudinilor termice anuale. Aceste caracteristici încadrează situl într-un climat continental-moderat de deal, cu caracteristici proprii. Media anuală a temperaturii aerului este de 10-11°C, iar cantitatea medie anuală a precipitațiilor ajunge la 611,3 mm. Viteza vântului este redusă, având un maxim în luna aprilie.

Biocenoza

Vegetația

Caracteristica generală a peisajului este dată de prezența pădurilor de foioase pe suprafețe mari, în lunci apărând și zăvoaiele cu sălcii, răchite, ulmi și arini negrii, acestea însă ocupând o suprafață mică. Pădurile de foioase sunt reprezentate de păduri de carpen și fag cu leurdă sau cu păiuș, păduri de stejar pedunculat și carpen cu leurdă, păduri de gorun și carpen cu colțișor sau cu ghimpe, păduri de carpen și cer cu leurdă sau cu saschiu, păduri cu stejar pedunculat și gorun cu iarba câmpului, păduri de gorun și cer cu brebenei sau cu floarea paștelui și păduri de tei argintiu, gorun și cer. Vegetația cu tufărișuri de porumbar și păducel ocupă suprafețe mici, fiind întâlnită la marginea pădurilor, prin poieni, tăieturi de pădure, pajiști îmbătrânite sau abandonate și lângă gardurile de protecție din jurul culturilor agricole. Vegetația pășunilor situate în vecinătatea satelor, la marginea pădurilor sau în luncile văilor este formată din păiuș de livadă și rogoz. Buruienișurile și plantele adventive sunt răspândite frecvent în culturile agricole și în pajiștile ruderalizate, fiind reprezentate de trifoiul alb târâtor, iarba de gazon și pătlagina mare. La intrarea în habitatul cavernicol se întâlnesc mușchi și numeroase alge care tapetează pereții peșterii.

Fauna

Peșterile în care accesul publicului este interzis adăpostesc specii de nevertebrate rare adaptate acestui mediu de viață, precum și importante populații ce aparțin celor șase specii de lilieci de interes comunitar: liliacul cu aripi lungi, liliacul mediteranean cu potcoavă, liliacul mare cu potcoavă, liliacul mic cu potcoavă, liliacul comun și liliacul comun mic. Aceste populații găsesc în peșteri condiții ideale pentru hibernare, repaus diurn, dar și pentru reproducere. Este de remarcat faptul că liliacul mediteranean cu potcoavă are în peșteri o colonie de maternitate de 500 de exemplare, specia fiind aici la limita nordică a zonei de distribuție din România. Fauna cavernicolă foarte specializată și strict endemică include forme relicte subterane, reprezentate în principal din coleoptere carnivore cu o distribuție foarte limitată, dar și de moluște și crustacee, unele fiind declarate fosile vii. Câteva dintre speciile de fluturi întâlnite în sit sunt fluturele mare coadă de rândunică, fluturele alb al verzei, fluturele cap de mort, albilițele și fluturele amiral. În habitatele umede de la suprafață trăiesc cele două specii de amfibieni de interes comunitar buhaiul de baltă cu burta galbenă și tritonul cu creastă, alături de salamandre, broaște roșii de pădure și de munte, broaște râioase brune, broaște verzi de lac și brotăcei. Ca reptile putem întâlni șarpele lui Esculap, vipera, gușterul, năpârca, șarpele de alun și șarpele de casă. Dintre speciile de păsări mai frecvente în cadrul sitului enumerăm pițigoiul mare, pitulicea sfârâitoare, ciocănitoarea pestriță mare, cucul, pitulicea verde mică, turturica, uliul porumbar, vânturelul roșu, șorecarul comun, viesparul, ghionoaia sură, pupăza. Specii de mamifere întâlnite în sit sunt veverița, vulpea, jderul, căprioru, mistrețul, șoarecele de pădure, bursucul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Ocupațiile principale ale localnicilor sunt în domeniul agriculturii, creșterii animalelor, serviciilor în turism și comerțului. Localitățile din sit dispun de alimentare cu apă potabilă și canalizare în sistem centralizat, iar locuințele sunt încălzite cu lemne.
Descoperirile arheologice din zona sitului dovedesc urme ale locuirii pe aceste meleaguri încă din cele mai vechi timpuri precum Cetatea dacică de pe dealul Cetățuia și tezaurul monetar din argint, compus din monede, fibule, brățări și alte podoabe datând din secolele II-I î.e.n. și care se găsește la Muzeul Țării Crișurilor din Oradea. Se remarcă biserica de lemn din Copăcel, ridicată în secolul al XVIII-lea, aflată într-o stare bună de conservare. În Muzeul din localitatea Tășad se pot admira fosilele descoperite în Rezervația Naturală paleontologică „Calcarele tortoniene de la Tășad," dar și elementele etnografice ale satului tradițional, toate exponatele fiind de provenienţă locală și adunate în timp.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul și intrarea neautorizată în peșteri au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent, există în sit amenajări pentru colectarea deșeurilor și panouri informative care se află în stare bună și sunt amplasate în zonele strategice, însă acestea trebuie suplimentate datorită suprafeței mari, a diversității informațiilor care trebuie prezentate și a fluxului de vizitatori. Sunt necesare de asemenea panouri de avertizare/ atenționare pentru interzicerea accesului în anumite zone sau a unor activități în sit. Puncte de informare există în localitățile limitrofe, la fel și câteva poteci și drumuri pentru vizitare.

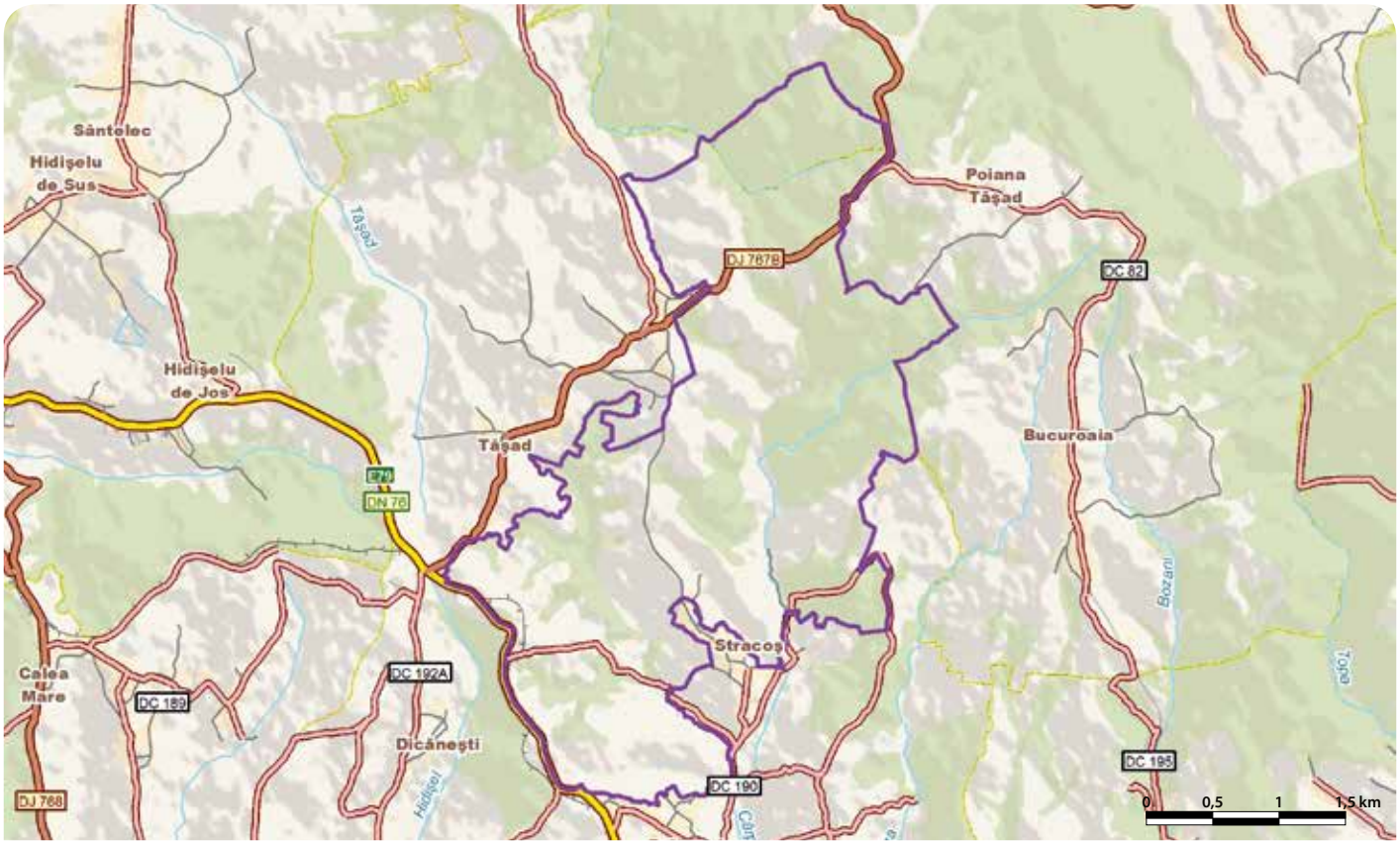

TINOVUL APA LINA - HONCSOK - RO SCI 0241

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Harghita: Plăieșii de Jos.
Județul Covasna: Estelnic, Mereni, Poian.

Suprafața: 7.906 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 12′ 18″; Long. E 26° 13′ 10″
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1233 max., 656 min., 995 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe DN11B care leagă localitățile Iacobeni, Plăieșii de Sus din județul Harghita de Estelnic și Katrosa din județul Covasna, precum și pe drumul comunal care leagă Estelnicul de localitatea Cărpinenii, aflată în interiorul sitului.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91D0* - Turbării cu vegetație forestieră; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **4060** - Tufărișuri alpine și boreale; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **6230*** - Pajiști montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase; **6410** - Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Molinion caeruleae*); **6520** - Fânețe montane; **7230** - Mlaștini alcaline; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă o varietate mare de habitate, turbării active, turbării împădurite, mlaștini alcaline, fânețe montane, pajiști, păduri acidofile, păduri aluviale și tufărișuri (totalizând nouă tipuri de habitate de interes european, dintre care trei prioritare pentru conservare). Se remarcă faptul că habitatele forestiere se află într-un grad de naturalitate foarte mare, evidențiat printr-o compoziție specifică stabilă, o structură echilibrată pe vârstă și dimensiuni, la care se adaugă un amplu proces de regenerare naturală. Speciile edificatoare pentru turbărie sunt pinul silvestru și mesteacănul pufos. Asociațiile de plante erbacee au o ridicată diversitate floristică, aici aflându-se multe plante relicte, dintre care amintim un mușchi de turbă considerat a fi relict arctic, precum și specia emblematică a acestui sit, trientela, aflată aici la limita sudică a arealului său de răspândire. Valoarea conservativă a sitului este sporită de prezența unei populații de curechi de munte (specie de interes comunitar), foarte bine reprezentată, având o densitate de aproape 700 de exemplare pe hectar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, bazinul este situat în flișul Carpaților Orientali. Valea Apa Lină este așezată geografic între terminațiile vestice ale Munților Nemira (Bărzăuța) și terminația sud-estică a Munților Ciucului (Munceii Repatului).

Pedologie

Solurile din sit au o umiditate mare, fiind constituite din straturi de turbă pe un pat impermeabil. Aciditatea acestora variază în funcție de grosimea stratului de turbă, la fel și natura chimică a substratului și caracterul vegetației.

Hidrologie

Apele sitului sunt colectate de către pârâul Apa Lină, afluent de stânga al pârâului Barzăuța ce se varsă în pârâul Uz. Acesta din urmă izvorăște din Munții Ciucului sub trecătoarea Uzului (șaua Rugat) și după un traseu de 46 km se varsă în râul Trotuș. Din punct de vedere hidrogeologic, situl aparține indirect bazinului de sus al Trotușului. Pe teritoriul sitului se găsesc mai multe cursuri de ape secundare cu nume locale, cele din partea dreaptă având un debit mai scăzut comparativ cu cele din partea stângă.

Aspecte climatologice

Clima sitului corespunde climatului muntos cu înălțimi mijlocii. Regiunea este bogată în precipitații atmosferice și apar multe zile cu ceață, ca urmare solurile și habitatele de turbă beneficiind de apă suficientă. Temperaturile medii anuale sunt de 3-4 °C, iar media anuală a precipitațiilor ajunge la 850-900 mm.

Biocenoza

Vegetația

Mlaștinile din bazinul Uz au fost studiate încă din secolul al XIX-lea, când au fost efectuate studii de cartare a turbei și a arealului pinului silvestru. Din punct de vedere conservativ, porțiunile cele mai valoroase ale sitului sunt cele în care crește pinul silvestru, uneori în pinete pure, alteori concurat de populații remarcabile de mesteacăn pufos și rare exemplare de molid. Zonele unde crește pinul sunt Locul mușteor, Stăvilarul fierarului, Rupturile mici și Chinga (traducere după toponimia locală). Cu totul caracteristic și întins în aceste tinoave este faciesul acvatic, unde domină asociațiile de rogozuri amestecate cu mușchi de turbă și cu pâlcuri arborescente de salcie. Tot aici cresc exuberant, în tufe mari, taula și curechii de munte (specie de interes comunitar), la care se alătură mai rar feriga de mlaștină. Valoarea conservativă a sitului este sporită de prezența acestei populații de curechi de munte, foarte bine reprezentată, având o densitate de aproape 700 de exemplare pe un hectar. Tinovul este ușor înclinat spre sud, în partea inferioară formându-se clasicul inel apos (lagg), care aici este unilateral și întins pe aproximativ un hectar și pe care cresc mai multe specii de sălcii. Dintre speciile cu valoare mare conservativă amintim stânjenelul siberian și scara Domnului, dar și o specie de mușchi de turbă considerată relict arctic care crește în mai multe puncte ale acestui tinov. Flora sitului cuprinde, în afara speciilor menționate deja, numeroase specii de o remarcabilă semnificație fitogeografică, precum odoleanul, roua cerului, pufulița, iarba neagră, iarba albastră, feriga de mlaștină, trifoiul de baltă, șapte degete și taula. Specia emblematică a acestui sit este trientela, ce se află aici la limita sudică a arealului său de răspândire. Asociația principală din habitatul prioritar de turbărie activă este formată din mușchi de turbă și bumbăcariță, în care pe lângă afinul de turbă sau răchițele se dezvoltă și afinul vânăt. Habitatele de interes conservativ din sit sunt în număr de nouă, dintre care trei prioritare pentru conservare.

Fauna

Fauna sitului prezintă o diversitate mare de nevertebrate, dintre care se remarcă speciile de fluturi, ploșnițele de plante, cosașii și gândacii. Amfibienii care caută locuri de reproducere în habitatele umede din sit sunt reprezentați de salamandre, broaște roșii de munte, broaște râioase brune, brotăcei, buhai și tritoni. Dintre reptile apar mai rar șarpele de casă împreună cu năpârca, șopârla de munte și șopârla de câmp, toate prezente în zonele mai înalte. Informațiile ornitologice adaugă la faună mai multe specii precum cocoșul de munte, ierunca, fâsa de munte, scatiul, barza neagră, corbul, lăstunul de casă, forfecuța, ciocănitoarea neagră, măcăleandrul, rândunica, gaița, ciocârlia de pădure, pițigoiul cu coadă lungă, sfrânciocul roșiatic, mugurarul, scorțarul, codobatura de munte și cea albă, pietrarul sur, brumărița de pădure, graurul, pițigoiul de brădet și cel de munte, codroșul de munte, pitulicea verde mică, ghionoaia sură, aușelul cu cap galben, silvia cu cap negru, mierla, mierla guleratăă, sturzul cântător, pănțăruș și altele. Păsările răpitoare de zi care apar în sit sunt șorecarul comun, uliul găinilor, uliul rândunelelor, șoimul rândunelelor, acvila țipătoare mică, viesparul și vânturelul roșu, iar cele de noapte sunt reprezentate de strigă, cucuvea, ciuf de pădure, huhurez mare și mic, minuniță și rareori buhă.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitori din zona sitului au ca principale ocupații exploatarea și prelucrarea primară a masei lemnoase, creșterea animalelor și cultivarea terenului. Localitățile dispun de sisteme centralizate de alimentare cu apă potabilă, gaze naturale și canalizare, iar încălzirea gospodăriilor se face cu lemne și centrale pe gaz. Primele așezări din zona sitului sunt atestate în secolul al XIV-lea, apărând în registrele papale privind dijmele plătite bisericii catolice, populația care locuiește pe aceste meleaguri fiind de origine secuiască. În zonă s-au purtat numeroase lupte în evul mediu pentru apărare împotriva nomazilor, ulterior contra invaziei turcilor și a tătarilor, pentru libertate în secolul al XVIII-lea și în timpul revoluției din 1848-1849. De toate aceste jertfe amintesc astăzi numeroasele monumente și serbări tradiționale și religioase în care au loc comemorări la locurile de desfășurare ale luptelor.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Situl este expus impactului major pe care îl are pășunatul excesiv efectuat chiar în zona mlăștinoasă, alături de tăierea ilegală de arbori, profitându-se de distanța mare față de comunități. În sit au loc frecvent incendieri ale vegetației, cu un impact negativ major asupra întregului ecosistem.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl necesită, pentru un management eficient al vizitatorilor, amplasarea de panouri de avertizare/atenționare și de panouri de informare, dar și amenajarea de poteci și drumuri pentru vizitare dotate cu spații pentru colectarea deșeurilor.

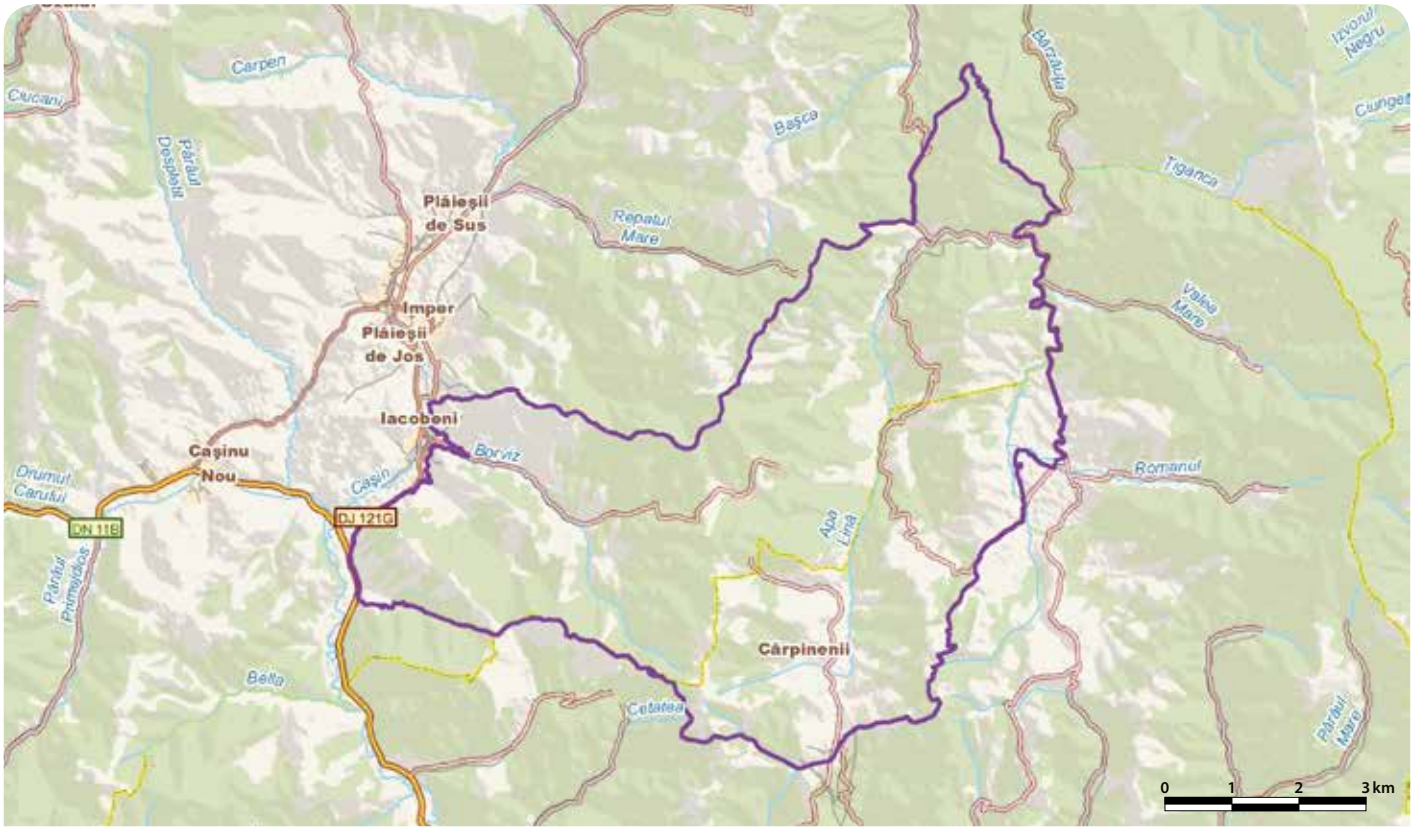

TINOVUL APA ROȘIE - RO SCI 0242

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Covasna: Estelnic, Mereni.

Suprafața: 66 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46° 10' 31"; Long. E 26° 15' 3"
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1030 max., 1001 min., 1016 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe o potecă ce pleacă de la Cantonul silvic Apa Roșie, unde se ajunge pe drumul forestier spre Lemnia sau pe marcaje turistice care pleacă din Slănic-Moldova peste culmea Nemirei (cruce roșie până pe vârful Șandru Mare) și din localitatea Estelnic (aflată în Depresiunea Târgu Secuiesc).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7110* - Turbării active; **7140** - Mlaștini turboase de tranziție și turbării oscilante (nefixate de substrat); **91D0*** - Turbării cu vegetație forestieră.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • Angelică de baltă (*Angelica palustris*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Tinovul din acest sit conservă trei habitate de turbărie de interes comunitar, dintre care două sunt prioritare pentru conservare, aflate într-o stare foarte bună de conservare datorită izolării. Se remarcă în sit structura naturală foarte bine conservată a habitatelor forestiere, reprezentată prin diversitatea mare de vârste și dimensiuni, prezența unei regenerării naturale de amploare a speciilor arborescente edificatoare pentru habitat, precum și prin vigoarea de creștere a pinului silvestru și a mesteacănului pufos. Turbăriile adăpostesc populații din două specii de interes comunitar, curechii de munte și angelica de baltă, amândouă având o stare bună de conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în Munții Nemira (subunitate a Munților Trotușului), bazinetul pârâului Apa Roșie, la o altitudine de 990-1030 m, pe substrat de fliș (gresii). Principalele văi s-au adâncit într-un nivel de eroziune de 1000-1200 m, care poate fi de vârstă sarmațian-pliocenă, acestuia urmându-i nivelul glacisurilor de vale, care poate fi identificat pe principalele văi.

Pedologie

Solurile sunt în general soluri foarte acide, aproape fără impurități pământoase și total lipsite de carbonat de calciu. Peste acest sol se acumulează un strat gros de turbă acidă de culoare cafenie închisă sau neagră, provenită din descompunerea lentă și carbonizarea parțială a materialului vegetal acumulat.

Hidrologie

Situl este străbătut de pârâul Bărzăuța, afluent al râului Uz, din bazinul hidrografic al râului Trotuș. Situl este alimentat și străbătut de pâraie care crează și întreține mediul specific de zonă înmlăștinită oligotrofă.

Aspecte climatologice

Prin altitudinea lor, Munții Trotușului sunt plasați în etajul climatului montan, moderat răcoros, zona culmilor mai înalte de 1250-1300 m având un climat răcoros cu temperaturi medii anuale cuprinse între 2 și 4 °C. Inversiunile termice sunt frecvente pe văile adânci și în depresiuni, versantul estic al Munților Nemirei aflându-se sub influența fenomenului de foehn de la curbura Carpaților. Deoarece regiunea este bogată în precipitații și apar multe zile cu ceață, solurile și habitatele turbicole dispun de umiditate suficientă.

Biocenoza

Vegetația

Situl este alcătuit din rarişti de turbărie împădurită (habitat prioritar) în care predomină pinul silvestru, alături de care se mai găsesc molidul și mesteacănul pufos. Aceste petice forestiere alternează cu turbăriile oligotrofe de bumbăcariță, rogozuri și mușchi de turbă și cu pajiștile umede cu iarba câmpului și târsă. Pe locurile mai ridicate se întâlnesc suprafețe reduse de molidișuri acidofile. Dintre speciile de plante întâlnite pot fi enumerate arinul alb, mesteacănul, mai multe specii de rogozuri și pipiriguri, sculătoarea, pufulița, sălciile, mestecănașul, mesteacănul pufos, feriga de mlaștină, afinul negru, merișorul, coada calului, speteaza, tilișca, trifoiul de baltă, pedicuța, cornișorul și altele. Structura naturală a fiecărui habitat din sit este foarte bine conservată. Arboretele se caracterizează printr-o mare variabilitate dimensională, regenerarea naturală fiind de mare amploare. Turbăriile adăpostesc populații din două specii de interes comunitar, curechii de munte și angelica de baltă, amândouă având o stare bună de conservare.

Fauna

În sit au fost identificate până în prezent rare exemplare de cocoș de munte, alături de alte specii precum huhurezul, buha, ciocănitoarea pestriță mare, șoimul rândunelelor, șorecarul comun, forfecuța, pițigoiul de munte, pițigoiul de brădet și altele. Dintre speciile de mamifere pot fi întâlnite cerbul carpatin, mistrețul, căprioru, rareori trecând prin turbărie exemplare de urs brun, lup și râs. Tot aici se întâlnesc și mamifere mici precum veverița și pârșul mare. Dintre reptile au fost identificate, în zonele mai înalte și mai uscate, șopârla de munte și șopârla de câmp.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii din sit au ca principale activități cultivarea terenului, creșterea animalelor, exploatarea lemnului, o parte dintre ei lucrând și în fabrica de confecții din zonă. Localitățile din sit au alimentarea cu apă și canalizarea realizate parțial, iar locuințele sunt încălzite cu lemne.

Numele comunei Estelnic este de origine slavă, așezarea veche formându-se în jurul Mănăstirii Franciscane, de aici ajungând în sus în valea păduroasă a pârâului Estelnic. În registrele papale din 1332 era deja menționată sub numele de Iskulnuk. În primele decenii ale secolului al XX-lea în viața populației au jucat un rol important pădurile și pășunile composesorale. Astăzi, se organizează anual în octombrie un pelerinaj la Biserica Franciscană și la biserica din Estelnicul de Jos, iar la început de iulie se serbează Zilele comunei Estelnic.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Regimul hidrologic și starea habitatelor de turbărie sunt influențate ușor de activitățile de exploatare forestieră de mică amploare din interiorul și din vecinătatea sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare panouri pentru orientare cu hărți, poteci și drumuri pentru vizitare, trasee turistice și trasee tematice, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

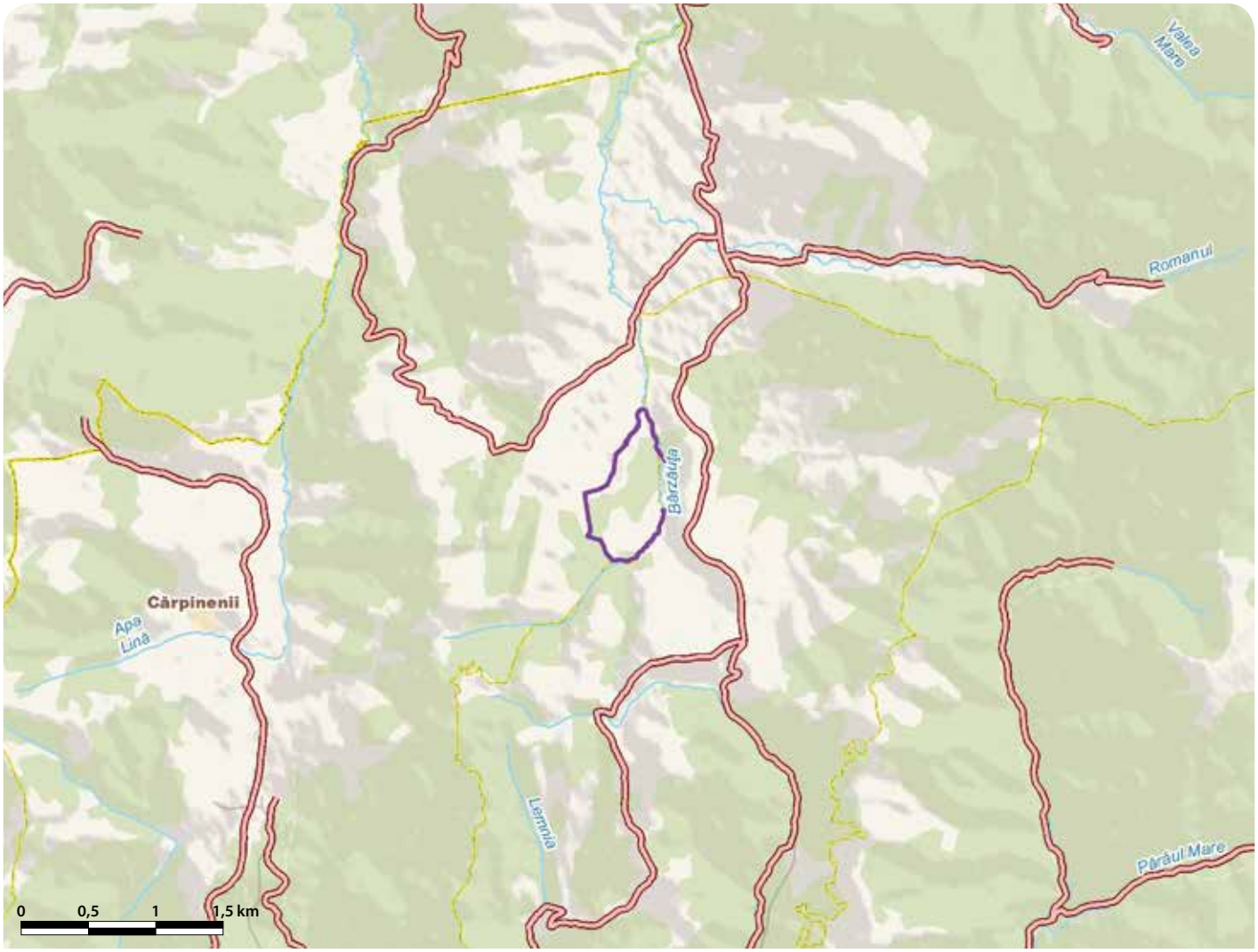

TINOVUL DE LA DEALUL ALBINELOR - RO SCI 0243

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Harghita: Joseni.
Județul Mureș: Ibănești.

Suprafața: 29 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46° 45' 32"; Long. E 25° 18' 33"
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1155 max., 1121 min., 1132 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** DL **DF** DA
Situl este accesibil din comuna Remetea (județul Harghita) pe DJ153C și pe drumuri de exploatare forestieră.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91D0* - Turbării cu vegetație forestieră; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl conservă câteva subparcele în care este dezvoltat un habitat de importanță comunitară în care molidișul are o diversitate mare de vârste și dimensiuni, o vigoare mare de creștere și o bună regenerare naturală. Acest habitat protejează turbăria împădurită (habitat prioritar), aflată într-o fază evolutivă avansată, molidul realizând deja o acoperire între 50-80%, foarte rar apărând și mestecenii pufoși și cei argintii.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este localizat în Munții Gurghiului, în bazinul râului Lăpușna, la NE de Vârful Albinelor și la o altitudine de 1130 m, pe substrat vulcanic (andezite). Stratul de turbă este relativ subțire, nedepășind un metru grosime, fiind format direct pe rocă.

Pedologie

Principalele tipuri de hidrosoluri prezente în sit sunt gleiosolurile (soluri humicogleice și humico-semigleice), stagnosolurile (solul podzolit pseudogleizat de depresiune și solul negru de fânaț umed) și solul hidromorf organic.

Hidrologie

Situl se află în zona superioară a râului Lăpușna, făcând parte din bazinul hidrografic al râului Mureș. În urma cercetărilor hidrologice s-a stabilit faptul că în bazin, de-a lungul cursului râului Mureș, se găsesc pe unele porțiuni erupții de bioxid de carbon care se amestecă permanent cu apa din pământ. Acest lucru se întâmplă mai ales pe porțiunea Voșlobeni-Suseni-Ciumani, Remetea, unde pe anumite suprafețe apar și mofete în zona bălții Mureșului.

Aspecte climatologice

Din punct de vedere climatic, teritoriul se caracterizează prin temperaturi medii anuale între 4 și 6 °C și precipitații medii anuale bogate (1000-1200 mm), având astfel o climă relativ rece și umedă.

Biocenoza

Vegetația

Habitatul prioritar se află într-o fază evolutivă avansată, molidul fiind întâlnit pe întreg cuprinsul tinovului, acoperirea realizată de coronamentul lui fiind între 50 și 80%. În mod diseminat apar mestecenii pufoși, mestecenii argintii și scorușii de munte. Situl este străbătut de o rețea de canale de drenaj veche dar încă necolmatate. Tinovul este înconjurat de păduri acidofile de molid cu mușchi și afin negru, ce formează de asemenea un habitat protejat în spațiul european. Cele două habitate se află într-o stare bună de conservare.

Fauna

În sit au fost observate multe specii de păsări tipice pentru pădurile zonei de munte, ca de exemplu cocoșul de munte, ierunca, caprimulgul, ciocârlia de pădure, ciocănitoarea neagră, forfecuța, pițigoiul de brădet, pițigoiul de munte și cel cu creastă, ciocănitoarea cu spate alb, mugurarul, aușelul cu cap galben și cel sprâncenat și mierla gulerată. Dintre răpitoarele de noapte se remarcă minuniețele și ciuvicile, păsări greu de observat din cauza taliei foarte mici și a vieții diurne ascunse. La marginea sitului se găsesc pășuni și tăieturi cu drumuri forestiere ce reprezintă habitate pentru speciile de amfibieni (broaște, salamandre și tritoni).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Din cauza productivității scăzute a terenurilor agricole, activitățile localnicilor sunt legate de exploatarea și prelucrarea lemnului și de creșterea animalelor, dar cea mai importantă resursă este apa minerală, care în Remetea este prezentă pe un segment de 2 km lungime și de 300-400 m lățime, pe lângă Mureș. Locuințele încălzite cu lemne sunt racordate la canalizare și au alimentare cu apă potabilă, în sistem centralizat.
Potrivit unei legende, localitatea a fost întemeiată în secolul al XVI-lea de un călugăr franciscan, care s-a stabilit pe malul Mureșului ducând o viață de sihastru, de aici provenind și numele localității (remete înseamnă sihastru). Azi se pot admira în comună mai multe clădiri bine conservate datate încă din secolul al XIX-lea și o bogată colecție etnografică. Particulară acestei așezări este prezența celor 40 de cruci foarte vechi de lemn sau piatră, amplasate la hotarele comunei și pe marginea drumurilor, provenienta majorității acestora rămânând și astăzi necunoscută. Din cele aproape o sută de mori de apă de la începutul secolului XX situate în toată Depresiunea Giurgeu, au rămas astăzi doar zece, cinci aflându-se la Remetea. În trecut comuna a fost cunoscută pentru transportul lemnului cu pluta a pe râul Mureș, primăvara plecând la vale câte 150-200 de plute zilnic, unele ajungând până după Arad.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Până în anul 2000 au fost făcute exploatări forestiere masive în vecinătatea sitului, dar în prezent intensitatea acestora a scăzut și ecosistemele forestiere au început să se regenereze natural.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pentru administrare și vizitare sunt necesare panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărți, puncte de informare, puncte de intrare în sit, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, amenajări pentru colectarea deșeurilor.

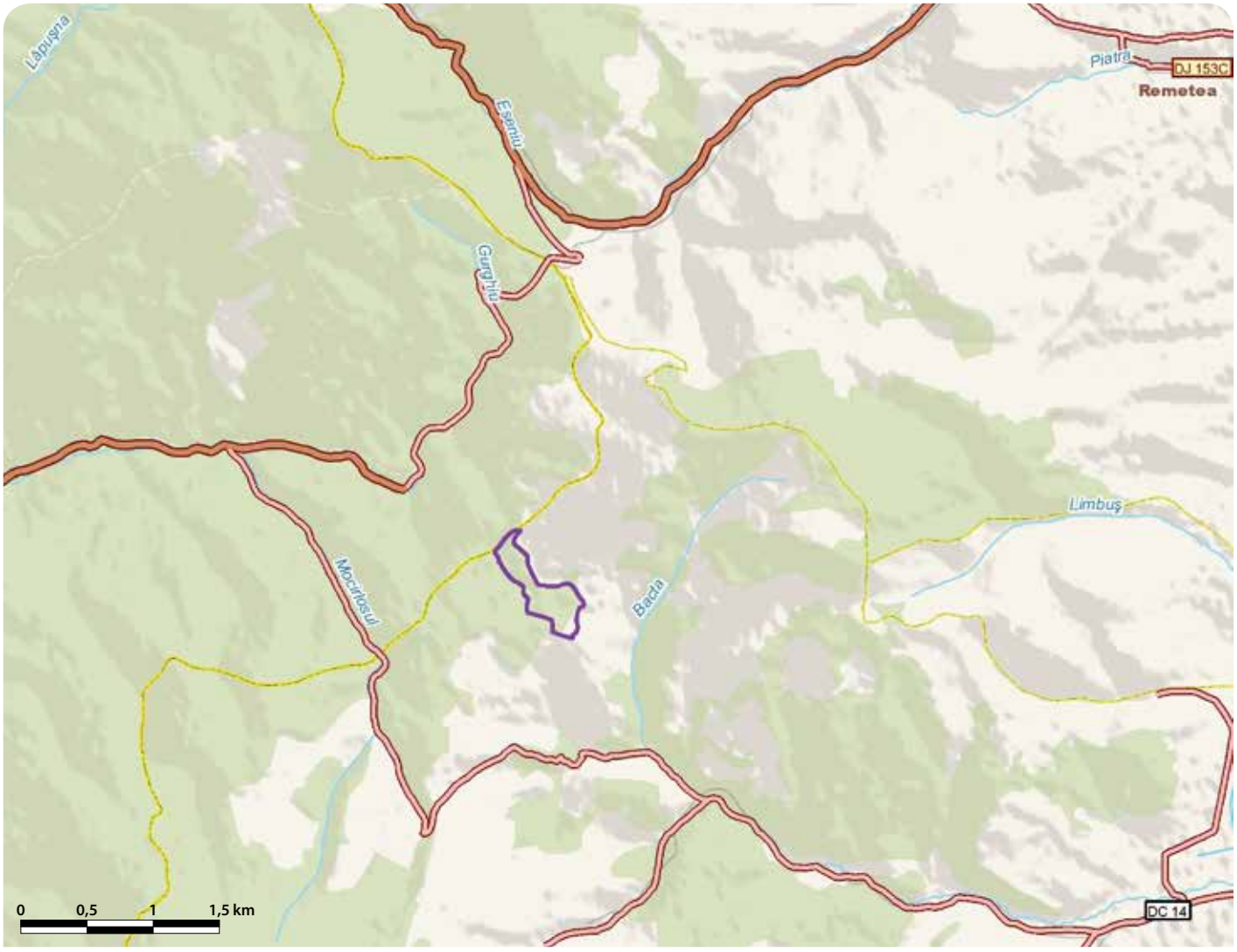

TINOVUL DE LA FÂNTÂNA BRAZILOR - RO SCI 0244

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Harghita: Corund.

Suprafaţa: 41 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 30' 24"; Long. E 25° 15' 22"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 964 max., 951 min., 962 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe DN13A pe ruta Odorheiu Secuiesc-Sovata până la Corund, de unde DC50 sau DC36 duc în localitatea Fântâna Brazilor. De aici se urmează poteci până în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91D0* - Turbării cu vegetaţie forestieră; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl reprezintă cel mai vestic tinov cu pinet din Carpaţii Orientali. Aici sunt conservate două habitate de interes comunitar, unul fiind reprezentat de pădurea de molid care înconjoară cel de-al doilea habitat, o turbărie împădurită (habitat prioritar). Tinovul este prezent în forma clasică, cu mijlocul lipsit de vegetaţie forestieră şi marginea înconjurată de inelul apos specific turbăriilor. Situl conservă multe specii considerate relicte glaciare. Analizele palinologice complexe au acordat o valoare suplimentară acestui tinov, acesta fiind considerat o adevărată arhivă palinologică pentru istoria vegetaţiei tardiglaciare şi postglaciare din ţară.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Tinovul se situează pe platoul vulcanic al munţilor Gurghiu, fiind alcătuit din formaţiuni vulcanogen-sedimentare. La periferia vestică a platoului eroziunea apelor a scos la zi depozitele sedimentare ponţiene.

Pedologie

Învelişul de soluri al platoului este alcătuit din soluri argilo-iluviale brune, soluri argilo-iluviale podzolice, soluri brune şi soluri brune acide.

Hidrologie

Partea vestică este drenată de către râul Corund şi afluenţii săi de dreapta, partea estică şi sudică de către afluenţii Târnavei Mari, iar partea nordică este drenată de Târnava Mică.

Aspecte climatologice

Teritoriul este încadrat într-un climat relativ rece şi umed, caracterizat prin temperaturi medii anuale situate între 4 şi 6 °C şi precipitaţii medii anuale bogate care ajung la 800-1200 mm.

Biocenoza

Vegetaţia

Tinovul de la Fântâna Brazilor este cunoscut în literatura de specialitate sub numele de Luc sau Ruc, iar localnicii îl numesc Datka. El reprezintă cel mai vestic tinov cu pinet din Carpaţii Orientali, fiind înconjurat de o pădure de molid cu afin care se prelungeşte până la mlaştina La Pod. De localitatea Sâncel îl despart alte păduri de molid şi fag cu brad şi zadă. Adăposteşte un habitat de turbărie împădurită declarat prioritar pentru conservare. Din flora tinovului fac parte pinul silvestru, diverşi muşchi de turbă şi de pământ, molidul, bumbăcariţa, rogozul, coada zmeului, mesteacănul, mesteacănul pufos, plopul tremurător, roua cerului, crusinul, bobiţele negre, ruginarea, merişorul şi afinul negru. Arborele dominant al tinovului este pinul, în cea mai mare parte fiind însoţit de pernele de muşchi de turbă cu bumbăcariţă. Pinul este din ce în ce mai mărunt cu cât se înaintează spre centrul mai bombat al tinovului, unde viteza mare de creştere a muşchiului sufocă din ce în ce mai mult arborii. Aici încep să domine pernele de muşchi de turbă cu bumbăcariţă şi ruginare, a căror zonă închide în sine un complex central de regenerare lipsit de copaci, în care sunt foarte frecvente bălţile de apă cu pipirigul bălţilor. În jurul tinovului se formează o tivitură acvatică în care vegetează numeroase plante înalte mezo şi chiar eutrofe, în contact cu solul mineral şi umed. Acest inel apos cu floră deosebită se numeşte lagg, după termenul suedez. Diversitatea floristică a sitului prezintă numeroase specii relicte glaciare precum curechii de munte, răchiţelele mărunte, bobiţele negre, feriga de mlaştină, ruginarea, coada zmeului, roua cerului, trestioara şi mai multe specii de rogozuri. Analizele sporo-polinice efectuate în sit au arătat că tinovul şi complexul mlăştinos au importanţa unor autentice arhive palinologice pentru istoria vegetaţiei tardiglaciare şi postglaciare din ţară.

Fauna

Bălţile din sit sunt căutate de amfibieni, fiind semnalate aici specii ca buhaiul de baltă cu burta galbenă, broasca roşie de pădure, broasca roşie de munte şi salamandra. În zonele mai uscate ale sitului se pot vedea exemplare de şopârle de munte. Tot în sit au fost identificate mai multe specii de fluturi, dintre care se remarcă fluturele roşu de mlaştină şi fluturaşul punctat. Ornitofauna este formată din specii precum auşelul cu cap galben, forfecuţa, cinteza de pădure, ciocănitoarea neagră, florintele, piţigoiul de brădet şi multe altele.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Datorită condiţiilor naturale, izvoarelor şi păşunilor alpine, creşterea animalelor a devenit o activitate prioritară. Depunerile de argilă şi marnă din albiile pârâurilor au favorizat dezvoltarea olăritului în toată zona. Industria de ceramică, comerţul cu produse artizanale, turismul rural, prelucrarea lemnului şi a iascăi completează ocupaţiile locuitorilor. Localnicii din Corund beneficiază parţial de alimentare cu apă şi canalizare, spre deosebire de satele aparţinătoare, Fântâna Brazilor şi Valea lui Pavel, în care utilităţile lipsesc, gospodăriile fiind foarte dispersate. Locuinţele sunt încălzite individual, cu lemne.
Săpăturile arheologice făcute de-a lungul timpului aduc dovezi ale existenţei preistorice a omului pe aceste meleaguri. Prima atestare documentară a Corundului, una din cele mai mari comune din Harghita, este de la începutul secolului al XIV-lea, numele localităţii devenind în timp inseparabil legat de cel al ceramicii populare. Olarii din sat au preluat moştenirea căruţaşilor secui ce cutreierau ţara cu căruţele cu cherestea şi apă minerală. Iniţial au produs oale şi ustensile din ceramică nesmălţuită necesare în gospodăriile ţărăneşti, ulterior activitatea extinzându-se şi înfiinţându-se fabrici de ceramică neagră, albastră, verde.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Deşi mult diminuată în tinov, tăierea ilegală a vegetaţiei forestiere reprezintă încă o ameninţare la adresa habitatului protejat. Accesul cu vehicule motorizate mici (motoscutere şi ATV-uri) manifestă un impact major asupra habitatelor din sit. Tot cu impact negativ este prezentă şi depozitarea de deşeuri abandonate de cei care traversează zona.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de informare, panouri pentru orientare în teren, centru de informare, puncte de informare, poteci/drumuri pentru vizitare. Tinovul fiind conectat la traseul cicloturistic Corund, a fost amplasat un panou informativ trilingv la marginea acestuia. Semnalăm necesitatea înfiinţării unor trasee tematice vizând apele minerale din zonă, a traseelor pentru biciclete, precum şi a unor amenajări pentru colectarea deşeurilor.

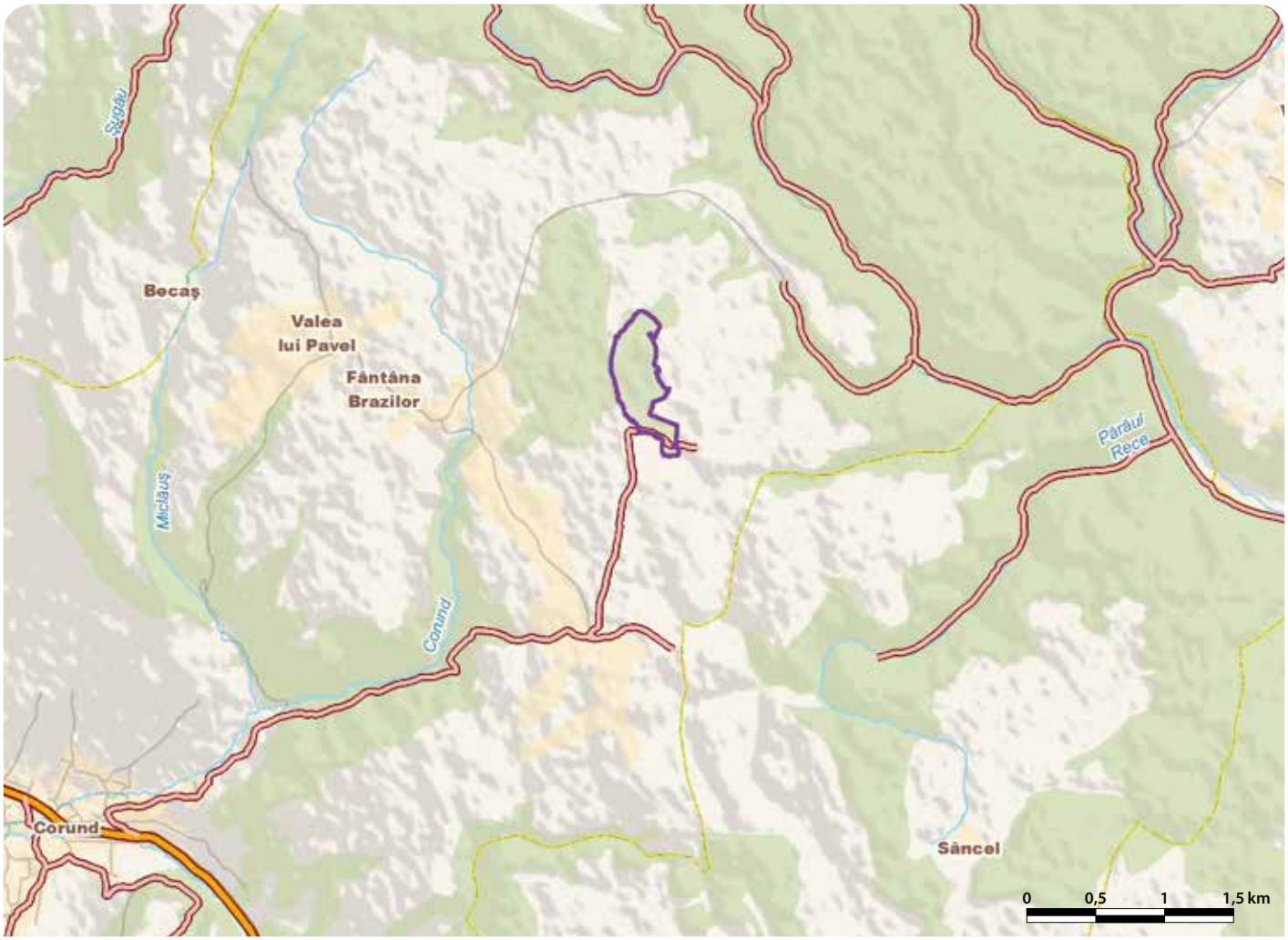

TINOVUL DE LA ROMÂNEȘTI - RO SCI 0245

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Suceava: Coșna.

Suprafața: 21 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 22' 34"; Long. E 25° 10' 1"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Podișul Sucevei
Altitudinea: 882 max., 862 min., 877 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR ~~CFF~~ DN ~~DJ~~ ~~DL~~ ~~DF~~ ~~DA~~
În cele două enclave ale sitului se poate ajunge pe jos, fiind limitrofe localităților Teșna și Coșna, în care se ajunge pe DN17 (Vatra Dornei-Bistrița Năsăud) sau cu trenul, cu coborâre în halta Coșna.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7110* - Turbării active; **91D0*** - Turbării cu vegetație forestieră; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl adăpostește două tinoave de interes comunitar prioritar în care crește pinul silvestru, turbării active și turbării împădurite, ce se remarcă printr-o diversitate structurală și floristică deosebită, și păduri acidofile de molid. Stratul de turbă are aici grosimi considerabile, ajungând până la 3 m. Capacitatea de regenerare deosebită a speciilor arborescente edificatoare pentru habitat este foarte mare. Situl constituie un habitat foarte bun pentru planta carnivoră roua cerului, a cărei populație ajunge la o densitate foarte mare, de aproximativ 5000 de exemplare cantonate într-o suprafață de 0,15 ha. Prezența unei populații foarte restrânse de curechi de munte, specie de interes comunitar, sporește de asemenea importanța sitului pentru conservare.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Tinovul s-a format pe depozitele aluviale andezitice ale terasei pârâului Teșna, cu afluentul său Fundoaia. În baza orizontului inferior de turbă apare un orizont de argilă plastică impermeabilizată printr-un nivel hidrostatic ridicat.

Pedologie

În sit predomină solurile hidromorfe (tipul gleic cu subtipurile tipic și turbos), histosolurile (solul turbos tipic) și cambisolurile (cu tipul de sol brun acid).

Hidrologie

În imediata vecinătate a celor două suprafețe incluse în sit curge pârâul Teșna, cu afluentul său principal Fundoaia.

Aspecte climatologice

Situl se înscrie în ținutul climatic montan răcoros de munte, în care se individualizează topoclimatele de depresiune și de vale. Temperaturile medii ale lunii ianuarie sunt sub –6 °C, iar cele ale lunii iunie nu trec de 14 °C, cantitatea medie de precipitații având valori de peste 600 mm. Gerurile târzii și timpurii sunt destul de frecvente, iar stratul de zăpadă se menține mult timp.

Biocenoza

Vegetația

În acest sit sunt grupate asociații turbicole lemnoase, slab până la mediu închegate, cu înălțimi de 6-9 m, edificate preponderent de mesteacăn și localizate la marginile tinoavelor. Stratul de turbă este discontinuu, ceea ce explică lipsa unor specii oligotrofe tipice pentru turbării. Întâlnim în tinov mai multe specii de mușchi de turbă și mușchi de pământ, iar în stratul arborilor apar și pinul silvestru și sporadic molidul. Dintre ciuperci au fost identificate 68 de specii, două dintre ele fiind citate pentru prima dată în flora României. Dintre speciile de ferigi întâlnite aici amintim feriga de mlaștină, feriga de baltă și feriga de piatră. În stratul arbustiv și ierbos dominante sunt merișoarele, afinul negru și bumbăcariițele, alături de care apare și ruginarea. În porțiunile drenate și curățate se întâlnesc salcia târâtoare, garofița, șapte degete, trifoiștea și curechii de munte, specie de interes comunitar. În stratul ierbos mai întâlnim trestioara, vuitoarea și mlacelele (gălbenușele). Situl constituie un habitat foarte bun și pentru planta carnivoră roua cerului, a cărei populație ajunge la o densitate foarte mare.

Fauna

Fauna tinovului este constituită dintr-un spectru bogat de nevertebrate caracteristice zonelor umede, cu multe specii de organisme microscopice. Fauna de nevertebrate include specii de gândaci, lăcuste și cosași, libelule și fluturi. Fauna de amfibieni și reptile cuprinde specii precum buhaiul de baltă cu burta galbenă, broasca mare de lac, broasca râioasă verde, salamandra, năpârca și șopârla de câmp. Dintre păsări au fost văzute frecvent în sit ciocănitoarea neagră și ciocănitoarea pestriță mare alături de multe alte specii cuibăritoare precum pițigoi, cinteze, auși și silvii.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Locuitorii zonei se ocupă cu creșterea animalelor, exploatarea lemnului și prestări de servicii. Locuințele nu sunt racordate la canalizare, sunt încălzite cu lemne, în sistem individual, iar alimentarea cu apă potabilă se face prin fântâni și cișmele.
Localitatea Coșna este cunoscută încă din 1410, fiind înglobată în dania făcută mănăstirii Moldovița de domnitorul Alexandru cel Bun. Hotarele comunei coincid cu hotarele dintre Moldova și Transilvania existente până în 1769, ceea ce a acordat mult timp acestei localități rolul de punct de graniță. De remarcat este faptul că în comună are loc „Festivalul fructelor de pădure", eveniment care îi reunește în prima jumătate a lunii septembrie a fiecărui an pe producătorii locali de dulcețuri, siropuri, compoturi, creme, alifii, torturi și prăjituri preparate în casă, în mod tradițional, precum și pe iubitorii de cântec și joc popular autentic.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Lucrările de drenare afectează regimul hidrologic extrem de important pentru habitatele de turbărie.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl are un panou de informare, fiind necesare panouri de avertizare și atenționare, precum și panouri pentru orientare în teren cu hărți.

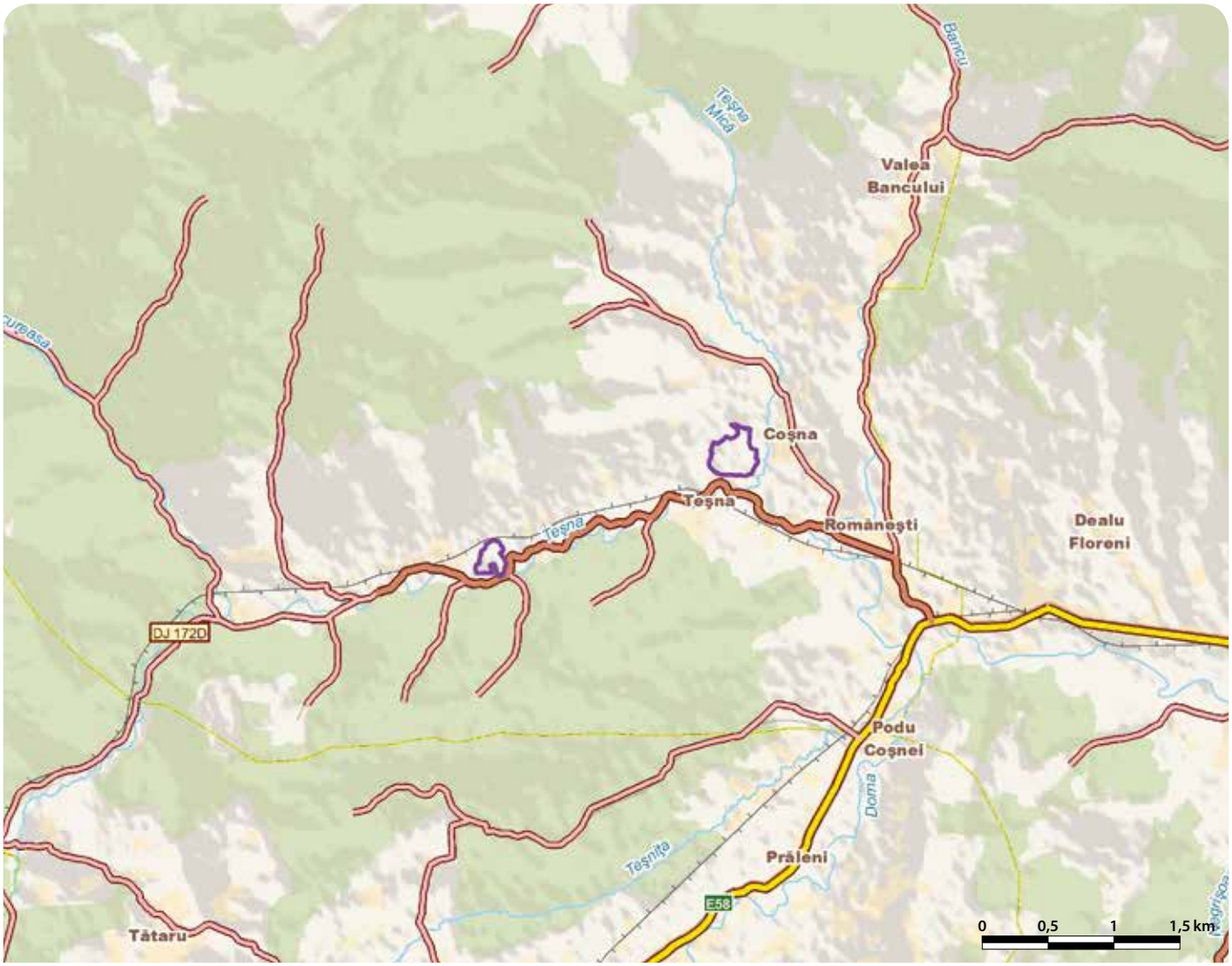

TINOVUL LUCI - RO SCI 0246

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Harghita: Miercurea Ciuc, Sâncrăieni.

Suprafața: 271 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46° 18' 4"; Long. E 25° 43' 13"
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1113 max., 1081 min., 1090 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL DF DA
În sit se poate ajunge pe DN12 până în Sâncrăieni, de unde se continuă pe drumul de Sântimbru Băi, care duce până foarte aproape de sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91D0* - Turbării cu vegetație forestieră.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl are o importanță științifică deosebită datorită structurii ecosistemului forestier în care vegetează o populație reprezentativă de mesteacăn pitic alături de numeroase alte specii considerate relicte glaciare. Mlaștina activă care le adăpostește are o structură clasică tipic oligotrofă, formând un habitat prioritar de interes comunitar, de turbărie împădurită.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află într-un crater uriaș la 10 km vest de localitatea Sâncrăieni, pe partea nordică a Harghitei de Sud, aproape de creasta principală a muntelui, între culmea Tolvajos și Băile Pucioasa din Sântimbru. Craterul se află la o altitudine de 1080 m, are un diametru de 7 km, iar marginile lui sunt delimitate la nord de vârful Talabor, la est de Nagy-Kő-bükk, la sud de Tető-fenyő, la SV de Dealul Rotund iar la vest de Piatra Cormoș.

Pedologie

Acest teritoriu mlăștinos s-a format prin umplerea unui lac de crater unde, din cauza nivelului scăzut de oxigen, materiile organice nu s-au descompus și a apărut treptat procesul de transformare în mlaștină de turbă cu condițiile de mediu oligotrofe și plante caracteristice.

Hidrologie

Din Tinovul Luci izvorăște pârâul Cormoș, ce traversează mlaștina de turbă curgând spre SV, în direcția Ținutului Pădurilor. Pârâul și-a primit numele Cormoș de la culoarea sa maronie care se datorează acidului humic dizolvat din turbă. De la altitudinea de 1200 m izvorăște pârâul Nagyos, care curge spre est, în direcția localității Sâncrăieni.

Aspecte climatologice

În zona sitului clima dominantă este cea montană specifică zonelor înalte, în care verile sunt scurte, răcoroase și bogate în precipitații, iar iernile sunt geroase, cu un strat de zăpadă gros și stabil pe o perioadă îndelungată. Media temperaturilor este de 10 °C vara și –8 °C iarna.

Biocenoza

Vegetația

În Tinovul Luci întâlnim plante specializate vieții în aceste condiții oligotrofe. Pinul silvestru și mesteacănul dau zonei un aspect similar tundrei, dar unicitatea locului este dată de mesteacănul pitic, din ce în ce mai rar în ultimul timp. Solul este acoperit de un covor de mușchi de turbă. Dintre plantele ierboase întâlnim roua cerului, o plantă carnivoră care suplinește lipsa azotului din sol prin insectele care ajung victime în capcana frunzelor. Tot aici găsim bumbăcarița, afinul de turbă, ruginarea, vuietoarea, afinul negru și cel roșu sau merișoarele. Alte specii importante de floră din cadrul sitului sunt sculătoarea, mai multe specii de rogozuri, pufulița, sânzienele, ciormoiagul, pintenelul, răchițelele mărunte, talpa ciutei, cununița, odoleanul, buzduganul, țepoșica, salcia cenușie și altele. Habitatul care acoperă 90% din sit este o turbărie cu vegetație forestieră, cea mai mare de acest fel din Transilvania.

Fauna

Speciile de reptile care se întâlnesc în sit sunt șopârla de munte și vipera comună. Amfibienii sunt reprezentați de tritonul carpatic, tritonul comun, tritonul cu creastă, buhaiul de baltă cu burta galbenă, broasca roșie de munte și broasca râioasă brună. Fauna de mamifere este identică cu cea a pădurilor care înconjoară tinovul, astfel că apar în sit cerbul carpatin, mistrețul, căprioru și foarte rar ursul brun, lupul sau râsul. Dintre speciile de păsări care trăiesc aici amintim cinteza de pădure, florintele, aușelul cu cap galben, aușelul sprâncenat, pițigoiul de munte, pănțărușul, striga, mugurarul, forfecuța, șorecarul comun, viesparul și multe altele.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Economia localităților din zona sitului se bazează în mod special pe cultura plantelor și creșterea animalelor, dar și pe industria de exploatare și prelucrare primară a lemnului, industria de îmbuteliere a apelor minerale, pe comerțul cu produse agricole și agroturism. Locuințele sunt racordate la canalizare, rețeaua de alimentare cu apă potabilă și cea de distribuție a gazelor naturale, încălzirea făcându-se individual, cu lemne sau gaze. Săpăturile arheologice făcute de-a lungul timpului aduc dovezi materiale ale existenței omului aici încă din neolitic. De asemenea, a fost scoasă la iveală o așezare cu mai multe nivele de locuire, cu materiale (oale, cești, ornamente cu butoni, fragmente de vase modelate cu mâna și la roată, fusoiale, fragmente de fructiere) din perioada dacică, cu ultimul nivel datând din secolul al XI-lea. Astăzi se păstrează capele din secolul al XIV-lea, biserici romano-catolice construite în secolul al XV-lea în stil gotic și transformate apoi în 1776 în stil baroc și conace construite în stil baroc renascentist în secolul al XVII-lea (Conacul Henter). Localnicii mai țin și acum în fiecare an obiceiul „Înmormântării Fărșangului", o tradiție veche de peste 700 de ani care este o ceremonie de primăvară simbolizând izgonirea iernii și venirea primăverii prin care flăcăii satului alungă duhurile rele strânse de-a lungul anotimpului rece.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Lucrările de drenare afectează regimul hidrologic extrem de important pentru habitatele de turbărie.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de puncte de informare, poteci/drumuri pentru vizitare și trasee turistice.

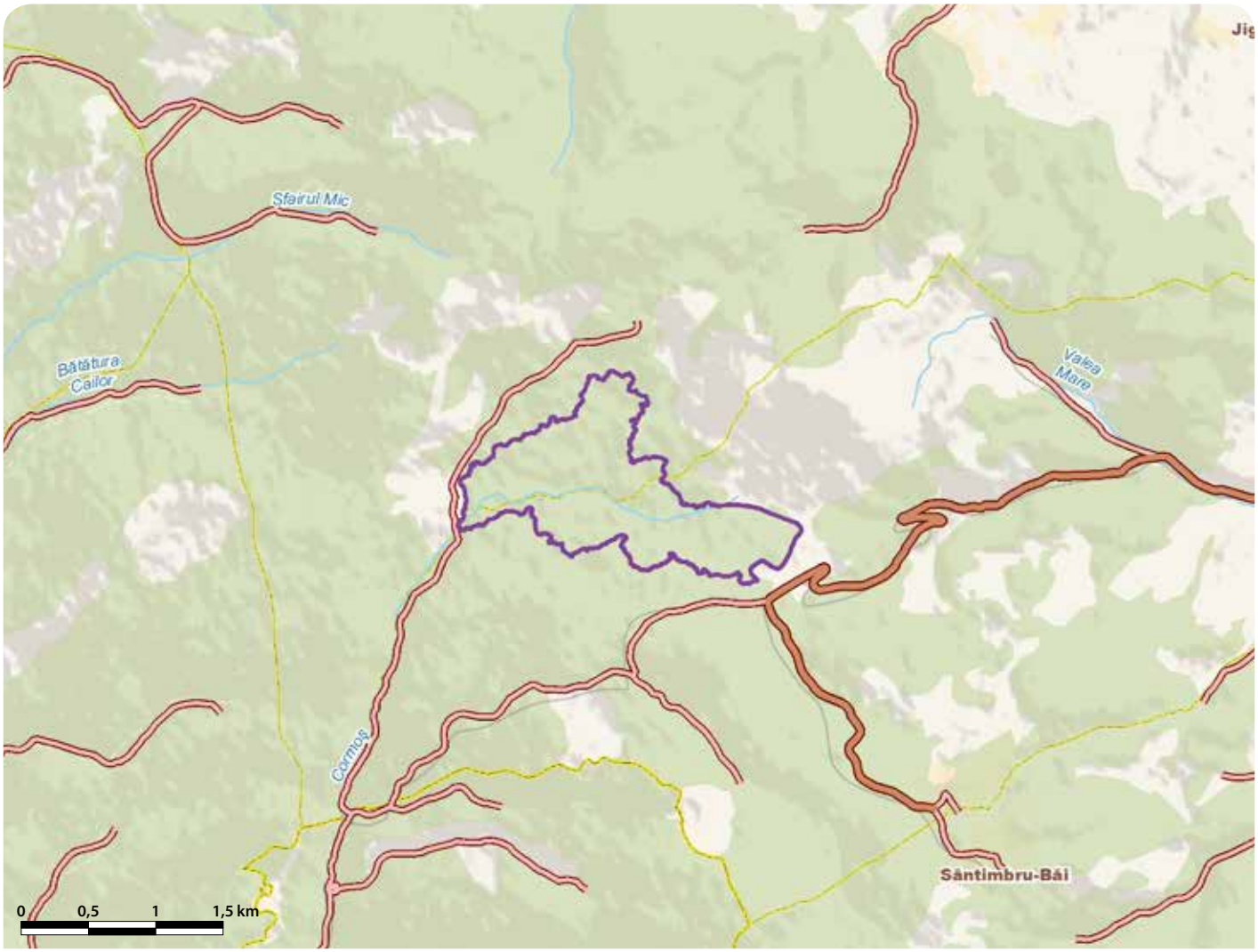

TINOVUL MARE POIANA STAMPEI - RO SCI 0247

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Suceava: Poiana Stampei.
Județul Bistrița-Năsăud: Tiha Bârgăului.

Suprafața: 695 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 47° 16' 43"; Long. E 25° 5' 2"
Ecoregiunea: Carpații Orientali, Podișul Sucevei
Altitudinea: 1024 max., 900 min., 952 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL **DF** DA
Pentru a ajunge în sit se urmează DN17 (Vatra Dornei-Bistrița Năsăud) până în localitatea Poiana Stampei, sat Căsoi, după care se continuă pe un drum forestier spre Dornișoara, până în sit. Se poate ajunge și cu trenul, cu coborâre în halta Dorna Borcut sau halta Poiana Stampei.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7110* - Turbării active; **91D0*** - Turbării cu vegetație forestieră; **7120** - Turbării degradate capabile de regenerare naturală.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Nevertebrate:** Calul dracului (*Leucorrhinia pectoralis*) • Calul dracului (*Cordulegaster heros*). **Plante:** *Drepanocladus vernicosus* • Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • *Dicranum viride*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este reprezentativ pentru Bazinul Dornelor și adăpostește trei habitate de turbărie de interes comunitar, dintre care cel de turbărie activă și cel de turbărie împădurită sunt prioritare, acestea aflându-se aici într-o stare excelentă de conservare. Importanța sitului este accentuată și de existența unor populații foarte bine reprezentate de curechi de munte și două specii de mușchi rare, aflate și ele într-o stare foarte bună de conservare și indicând o calitate excelentă a habitatelor. Două specii de libelule și tritonul carpatic întregesc importanța acestui sit din nordul țării.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în Depresiunea Dornelor, fiind caracterizat printr-un mozaic de elemente specifice aparținând pe de o parte ariei vulcanice și flișului transcarpatic, iar pe de altă parte ariei de cristalin și flișului extracarpatic. În paleogen aici au pătruns apele mării făcând legătura cu apele din nordul depresiunii Transilvaniei. Tinovul Poiana Stampei s-a format pe depozitele aluviale andezitice ale terasei pârâului Dornișoara. În baza orizontului inferior de turbă apare un orizont de argilă plastică impermeabilizată printr-un nivel hidrostatic ridicat.

Pedologie

În sit predomină solurile hidromorfe (solul gleic cu subtipurile tipic și turbos), alături de care se mai întâlnesc histosoluri (solul turbos tipic) și cambisoluri (solul brun acid).

Hidrologie

Cursul principal de apă este râul Dorna, cu afluentul său Dornișoara. Regimul de alimentare a rețelei hidrografice este mixt, freatic și pluvial. Apele fiind puternic acidulate se încarcă cu bicarbonați de sodiu, potasiu, calciu și fier din rocile pe care le străbat.

Aspecte climatologice

Teritoriul sitului se înscrie în ținutul climatic de munte, în care se individualizează topoclimatele de depresiune și vale. Clima este una montană răcoroasă, cu temperaturi medii ale lunii ianuarie sub –6 °C, în luna iunie acestea nedepășind 14 °C, cantitatea medie anuală a precipitațiilor are valori de peste 600 mm. Gerurile târzii și cele timpurii sunt destul de frecvente.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația mlaștinii este puternic influențată și modelată de prezența mușchiului de turbă, pe alocuri înălțându-se zone bombate numite mușuroaie, populate, la fel ca și întreaga mlaștină, cu diferite specii de plante vasculare ierboase și lemnoase. Plantele lemnoase care se dezvoltă în aceste zone sunt merișorul, afinul și răchițelele, care trăiesc și în restul păturii de mușchi alcătuită în acest sit din 11 specii de mușchi de turbă. Acestora li se asociază și specii de mușchi de pământ, dintre care amintim bungeacul și jabia. Alte plante ierboase din mlaștinile oligotrofe sunt reprezentate de pedicuță, brădișor, ferigi (feriga de baltă, feriga cartusiană și feriga de mlaștină), iarbă albastră, țepoșică, bumbăcariță, păiuș, târsă, viețelar, mâna Maicii Domnului, sclipeți, coacăz, nu-mă-uita, ochiul șarpelui, rusuliță, rotungioară, roua cerului și mai multe specii de rogoz. În stratul vegetal de sub copaci există un depozit de mușchi de turbă dezvoltat sub forma mușuroaielor cu bumbăcariță și afin negru, alături de care mai apar pufulițele, ruginarea și afinul de turbă, iar în bălți întâlnim pipirigul cerbilor. În șanțulețele existente în jurul mușuroaielor, înierbate temporar sau constant acoperite cu apă, se întâlnesc adesea roua cerului, diferite specii de rogoz, pipirigul cerbilor, coada zmeului și chiar trifoiștea. Multe din aceste specii se găsesc și pe marginea bălților existente pe suprafața mlaștinii. Plantele lemnoase din mlaștina oligotrofă sunt reprezentate de pin silvestru, mesteacăn pufos, mesteacăn comun, iar spre margine apar mestecănașul și mesteacănul pitic, alături de anin alb, ienupăr pitic, ienupăr comun, iovă, jneapăn și molid. Speciile de interes comunitar sunt curechii de munte, împreună cu un mușchi care crește în zonele umede sub forma unor tufe laxe de culoare verde brun și o altă specie de mușchi cu durată lungă de viață, care se dezvoltă pe trunchiurile arborilor. Toate aceste trei specii se găsesc într-o stare excelentă de conservare în sit.

Fauna

Fauna de nevertebrate este diversă, fiind în mare parte strâns legată de condițiile de umiditate caracteristice tinoavelor. În acest sit organismele animale unicelulare sunt bine reprezentate prin diverse specii, multe dintre ele considerate relicte. Fauna de păianjeni este și ea prezentă cu multe specii, așa cum este și entomofauna din zona tinovului. Fauna de insecte este reprezentată aici prin gândaci, păduchi de carte, furnici, ploșnițe de plante și libelule, dintre care două, cu aceeași denumire populară de calul dracului, sunt de interes comunitar, populațiile lor găsindu-se într-o stare excelentă de conservare. În ceea ce privește fauna de lepidoptere sunt citate 120 de specii care trăiesc în acest tinov, printre ele fiind unele specii noi pentru fauna țării și chiar pentru știință. Herpetofauna este reprezentată de o specie de interes comunitar, tritonul carpatic, alături de care apar salamandra, șarpele de apă, șopârla de munte, broasca roșie de munte și brotăcelul. Dintre mamifere se întâlnesc vulpea, jderul și veverița, iar speciile de păsări care apar frecvent în sit sunt câneparul, șorecarul comun, fâsa de pădure și cea de lunca, ciocănitoarea pestriță mare și cea neagră, cinteza de pădure, măcăleandrul, codobatura albă și cea de munte, pitulicea verde mică, pitulicea sfârâitoare, mierla gulerată, graurele, cocoșul de munte, sturzul cântător și altele.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Suprafețele mari de pădure, fânețele și pășunile le-au oferit oamenilor posibilitatea de a se ocupa de creșterea animalelor, aceștia valorificând și produsele pădurii (lemnul, fructele de pădure și ciupercile). Apele minerale și nămolul terapeutic din zonă constituie atracții pentru un număr mare de turiști, aceasta conducând la dezvoltarea în toată zona a serviciilor aferente. Alimentarea cu apă și canalizarea localităților din sit este realizată parțial sau lipsește. Încălzirea gospodăriilor se realizează individual, cu lemne.
Comuna Poiana Stampei a fost atestată documentar din secolul al XVI-lea, primind numele de la ștampila care se aplica pe documente la trecerea frontierei spre Moldova, precum și de la întinsele poieni ale acestei zone. Cel mai vechi habitat uman este satul Căsoi, numit astfel de la casele mari construite din lemn. Locuitorii s-au stabilit pe aceste meleaguri atrași fiind de pitorescul regiunii și de posibilitățile deosebite oferite de prelucrarea masei lemnoase. Păstrarea tradițiilor este o prioritate azi pentru toate generațiile, dovadă fiind numeroasele manifestări cultural-artistice găzduite de comună, dar și renumele „Ansamblului Poienița", devenit cunoscut la concursuri și festivaluri naționale și internaționale. Înfrumusețarea comunei cu o multitudine de flori și aranjamente florale este o activitate specifică Festivalului „Flori de pe Dorna". Amintim și anuala „Întâlnire cu fii satului", o serbare câmpenească de cântec, joc și port popular.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Drenările făcute în vederea construirii de locuințe în extravilan afectează regimul hidrologic al turbăriilor și implicit au efect negativ asupra habitatelor din sit.

ADMINISTRAREA SITULUI

Este necesară amplasarea mai multor panouri de avertizare/atenționare și a unui panou pentru orientare în teren, cu hărți. Din cauză că situl are două puncte de intrare și doar un singur panou de informare la unul dintre puncte, este necesară amplasarea a încă unui panou de informare. Există bariere la punctele de intrare în sit și o potecă de vizitare pentru turiști aflată în condiții optime de utilizare, precum și amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc acolo unde acesta este permis. Este necesară amenajarea în sit a unui traseu tematic.

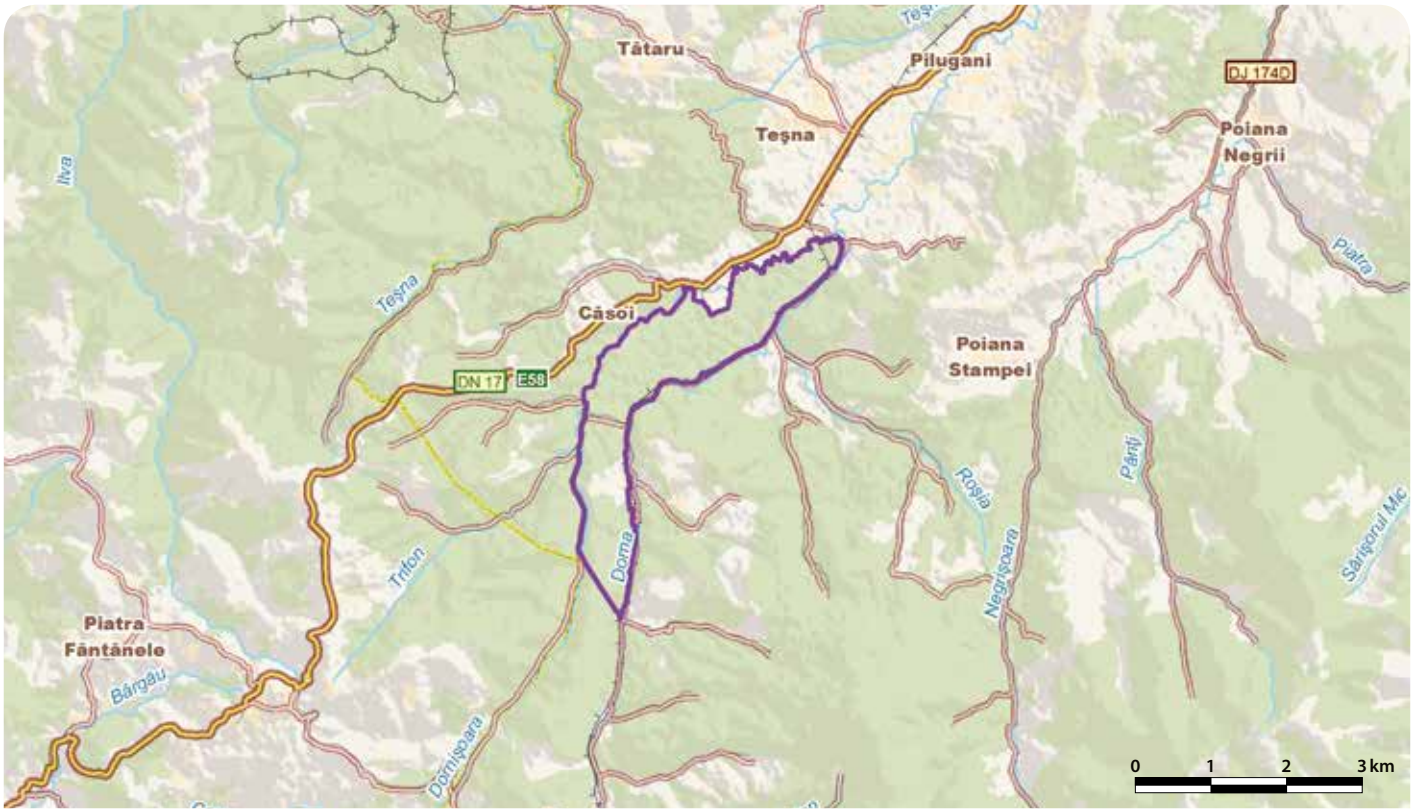

TINOVUL MOHOȘ - LACUL SF. ANA - RO SCI 0248

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Harghita: Cozmeni.
Județul Covasna: Bixad.

Suprafața: 439 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46° 7′ 55″; Long. E 25° 53′ 44″
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1302 max., 945 min., 1085 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G **SPA** SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** DL DF DA
Situl este accesibil pe DJ113A din direcția Bixad și Băile Balvanyos sau din direcția Lăzărești, pe drumul DJ113B. Situl se poate vizita pe mai multe trasee turistice marcate care plecă din Băile Tușnad sau Bixad.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6430 - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; **7140** - Mlaștini turboase de tranziție și turbării oscilante (nefixate de substrat); **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **7110*** - Turbării active; **91D0*** - Turbării cu vegetație forestieră.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Plante:** Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*) • *Meesia longiseta*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este reprezentativ pentru tinoavele oligotrofe din România, împădurite cu pin silvestru și mesteacăn, în zona centrală vegetând asociații ierboase oligotrofe pe un depozit de turbă de circa 10 m care formează un habitat prioritar de interes comunitar, turbăria activă. Situl include și Lacul Sf. Ana, singurul lac de origine vulcanică din Europa centrală. Populațiile de pin și mesteacăn sunt pipernicite și dispersate din cauza condițiilor ecologice, iar pe măsură ce crește depozitul de turbă acestea evoluează spre un habitat bine închegat, de turbărie împădurită de importanță prioritară pentru conservare. Starea bună de conservare pe care o au în prezent cele șapte tipuri habitate, trei specii de amfibieni și două de plante de interes comunitar este datorată și existenței unui regim de protecție în cadrul unor rezervații mixte (botanică, zoologică și geologică) Tinovul Mohoș și Lacul Sf. Ana.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

La periferia nordică și estică a Depresiunii Transilvaniei, în urma unei activități vulcanice intense a luat naștere lanțul vulcanic al Carpaților Orientali, singurul crater intact aflându-se azi la extremitatea sudică a lanțului. Muntele Ciomatul are două conuri vulcanice gemene, Ciomatul și Mohoșul, aflate la 2 km unul de celălalt, primul având craterul închis și adăpostind lacul Sf. Ana, iar celalalt având craterul deschis către NE și adăpostind tinovul Mohoș. În apropiere există și muntele Puciosul a cărui grotă emană dioxid de carbon, gaz care ocupă la parter un strat persistent. Activitatea vulcanică a modelat această zonă prin crearea craterelor și depunerea materialului rezultat în urma fenomenelor vulcanice din pleistocen pe povârnișul conului vulcanic, ultima erupție a vulcanului având loc acum 10000 de ani. Lacul Sf. Ana este singurul lac de origine vulcanică din România și din Europa centrală. Tinovul Mohoș este situat la 1050 m altitudine, între Vârfurile Ciomadul Mare și Kukojzás, având o întindere de 80 ha. Ultima erupție a vulcanului a generat depunerea în craterul de la Mohoș a unui strat de material vulcanic (tephră și cenușă), deasupra căruia s-a acumulat secvența turboasă. Gura craterului are numeroase știrbituri, cea mai adâncă dintre ele fiind dublă și servind unei drenări naturale prin Valea Roșie ce pleacă chiar din tinov. Aceasta a produs în masa de tuf vulcanic a craterului eroziuni prăpăstioase, atacând în parte și zăcământul de turbă.

Pedologie

Culoarea dominantă a varietăților de sol din sit este galben-brun, uneori foarte deschisă, alteori brun spre negru. Sunt în general soluri foarte acide, aproape fără impurități pământoase și lipsite total de carbonat de calciu. Fiind o turbărie postglaciară, turba de aici este mult mai densă și mai descompusă decât turba tânără (care are mai puțin de 3000 de ani). Substanța uscată reprezintă 3-4%, zăcământul fiind îmbibat cu apă până la 85-90%, odată uscat pierzându-și însă mult din puterea absorbantă.

Hidrologie

Din punct de vedere hidrologic, conul vulcanic este erodat de numeroase pâraie dispuse radial colectate de pârâul Valea Roșie, care pleacă chiar din Tinovul Mohoș. Lacul Sf. Ana are o suprafață care a scăzut în ultimul deceniu de la 21,3 la 19,3 ha, din cauza coborârii nivelului apei și respectiv a dezvoltării peticelor de turbărie plutitoare. Adâncimea lacului a scăzut de asemenea în timp, de la 12,5 m la 6,4 m. Lacul este alimentat din precipitații și respectiv din apele scurse după ploi de pe versanții craterului, din această cauză mineralizarea apei fiind foarte scăzută. Acest fapt are repercusiuni directe asupra procesului de înghețare a apei în sezonul rece când podul de gheață de un metru poate ține chiar și patru luni. Sunt specifice iarna acele pete mici de dezgheț care sunt rezultatul afluxului ascensional de gaze provenite din procesul de putrefacție a materialelor organice din nămol. În Tinovul Mohoș, dopul de turbă care astupă craterul este asemănător cu un burete îmbibat cu apă, cu multe ochiuri cu apă adâncă de 3-4 m. Existau 29 astfel de lacuri la sfârșitul secolului al XIX-lea, în prezent rămânând doar șapte, restul fiind desființate total sau parțial prin acumularea mușchiului generator de turbă. Un nivel cu apă captivă întrerupe regularitatea depozitelor de turbă la adâncimea de 4-5 m, corespunzând probabil unor canale intra-turboase de circulație a apei aflate în legătură cu ochiurile de apă menționate anterior.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală, cu veri relativ răcoroase și umede și ierni geroase. Vânturile dominante bat vara dinspre nord și est. Precipitațiile oscilează aici între 480 și 880 mm, iar temperatura medie este cuprinsă între 7,2 și 7,5 °C. Flora tinovului fiind de cele mai multe ori complet izolată de sol, e silită să trăiască din ploi și din particulele minerale și organice aduse de vânt. De aceea, pe lângă media anuală, este importantă și repartiția lunară a precipitațiilor și umiditatea relativă a atmosferei.

Biocenoza

Vegetația

Flora lacului Sf. Ana este dominată de formarea în partea dinspre NE a unei acumulări de mușchi de turbă, având momentan grosimea de 1 m și suprafața de 1 ha. Se semnalează apariția și evoluția acestor formațiuni și în interiorul lacului, chiar și în locuri unde până acum nu au existat. Această asociație vegetală este compusă din numeroase specii de mușchi de turbă, alături de alte specii rare sau relicte glaciare cum sunt roua cerului, mai multe specii de rogoz, gălbenușele și afinul negru cantonat spre exterior. Pantele craterului sunt acoperite de vegetație lemnoasă formată în principal din fag și gorun, iar pe alocuri din pini și molizi. Flora Tinovului Mohoș este de cele mai multe ori complet izolată de sol, silită astfel să trăiască din particulele minerale și organice aduse de vânt în mlaștină. În jurul tinovului există o tivitură acvatică (numită lagg, după termenul suedez) în care vegetează numeroase plante înalte care ajung în contact cu solul bogat în minerale și umed. În stadiul său inițial, atât timp cât vegetația mai păstrează contactul cu solul mineral, habitatul se caracterizează printr-o floră de mușchi și alte plante acvatice relativ bogată în specii. De îndată ce stratul de turbă trece de câțiva cm grosime, flora se

izolează de substrat și devine tributară aproape exclusiv apelor din precipitații, acest moment fiind punctul de plecare pentru condițiile de comportament ecologic și floristic extrem ale tinovului oligotrof acid. În prezent, tinovul are o zonă periferică păduroasă (care în trecut a fost defrișată aproape în totalitate), neregulată în lărgime și formată predominant din pin silvestru. În unele părți mai uscate, pinetul este copleșit de afinet, însă în ceea mai mare parte a sa pinul însoțește pernele de mușchi de turbă pe care trăiește bumbăcarița. Pe lângă pin mai întâlnim și specii ca mesteacănul pufos, merișorul de munte, brădișorul, precum și o serie de alte specii relicte precum buzduganul, trestia de câmp, diverse specii de rogoz, răchita și planta insectivoră roua cerului. Pe măsură ce se înaintează spre centrul mai bombat al tinovului, pinul este din ce în ce mai mărunt, deoarece viteza mare de creștere a mușchiului face ca acesta să sufoce din ce în ce mai mult copacii. Aici domină doar pernele de mușchi de turbă cu bumbăcariță și ruginare, pe alocuri fiind prezente bălți cu pipirigul cerbilor. Plantele de interes comunitar din sit sunt reprezentate de o specie de mușchi mai rară și de curechiul de munte.

Fauna

Dintre elementele de herpetofaună au fost semnalate specii ca șarpele de casă, salamandra, broasca roșie de munte și cele trei specii de interes comunitar tritonul carpatic, tritonul cu creastă și buhaiul de baltă cu burta galbenă. În pădurile care înconjoară lacul și tinovul trăiesc mamifere ca pisica sălbatică, mistrețul, cerbul carpatin, veverița, rar apărând în zona sitului exemplare de urs brun și lup. În partea sa estică, lacul adăpostește o turbărie de circa 10 m lățime în care cuibăresc rațele sulițar. Populația de somon pitic sau american adus în 1908 în lac s-a diminuat semnificativ dar nu a dispărut, din nefericire fiind încă în prezent o specie invazivă. Fauna lacului prezintă multe specii de crustacee, ploșnițe de apă și libelule. Dintre păsările identificate în zona sitului amintim codobatura de munte, șorecarul comun, vânturelul roșu, ciocănitoarea neagră, măcăleandrul, corbul, cinteza de pădure, brumărița de pădure și multe altele.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Ocupațiile tradiționale ale locuitorilor sunt cultivarea cerealelor și a cartofilor, creșterea animalelor, prelucrarea lemnului și exploatarea pietrei din carieră. În Băile Tușnad și Băile Balvanyos acestea fiind stațiuni balneoclimaterice, turismul reprezintă principalul domeniu de activitate al localnicilor, existând aici restaurante, pensiuni, vile, case de vacanță, un camping, pârtii de schi și baze de tratament. Localitățile aflate în perimetrul sitului beneficiază de alimentare cu apă și canalizare. În Băile Tușnad încălzirea locuințelor se face cu gaz și lemne, iar în Băile Balvanyos și în Bixad numai cu lemne.

Cercetările arheologice au scos la iveală vestigii din epoca neolitică, a bronzului și a fierului. Așezările primitive inițiale sunt întărite în epoca daco-romană și evul mediu timpuriu de cetăți ale căror fortificații sunt încă vizibile. Peisajele naturale unice ale zonei, amplificate de numeroase legende locale cum ar fi cea a Lacului Sf. Ana, a Capelei Sf. Ana, a Cetății Balvanyos sau a orașului Băile Tușnad, intensifică turismul pe aceste meleaguri. Vizitatorii pot participa la evenimente locale cum ar fi „Festivalul zăpezii Hóbuli", „Festivalul internațional Pomana Porcului" în februarie, „Zilele gastronomice" din martie, „Festivalul Primăverii" în luna mai sau „Târgul meșteșugarilor", când se pot urmări spectacole tradiționale românești și maghiare cu muzică, mâncare tradițională, dansuri și produse populare autentice.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tulburarea nămolului prin scăldatul în lac reduce adâncimea stratului penetrat de lumină și oprește mineralizarea materiilor ajunse în lac. Situl este foarte vulnerabil la drenarea terenului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare în teren, o clădire administrativă, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere, puncte de intrare, poteci, drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare, vetre de foc, amenajări pentru colectarea deșeurilor. Au fost împrejmuite anumite zone sensibile.

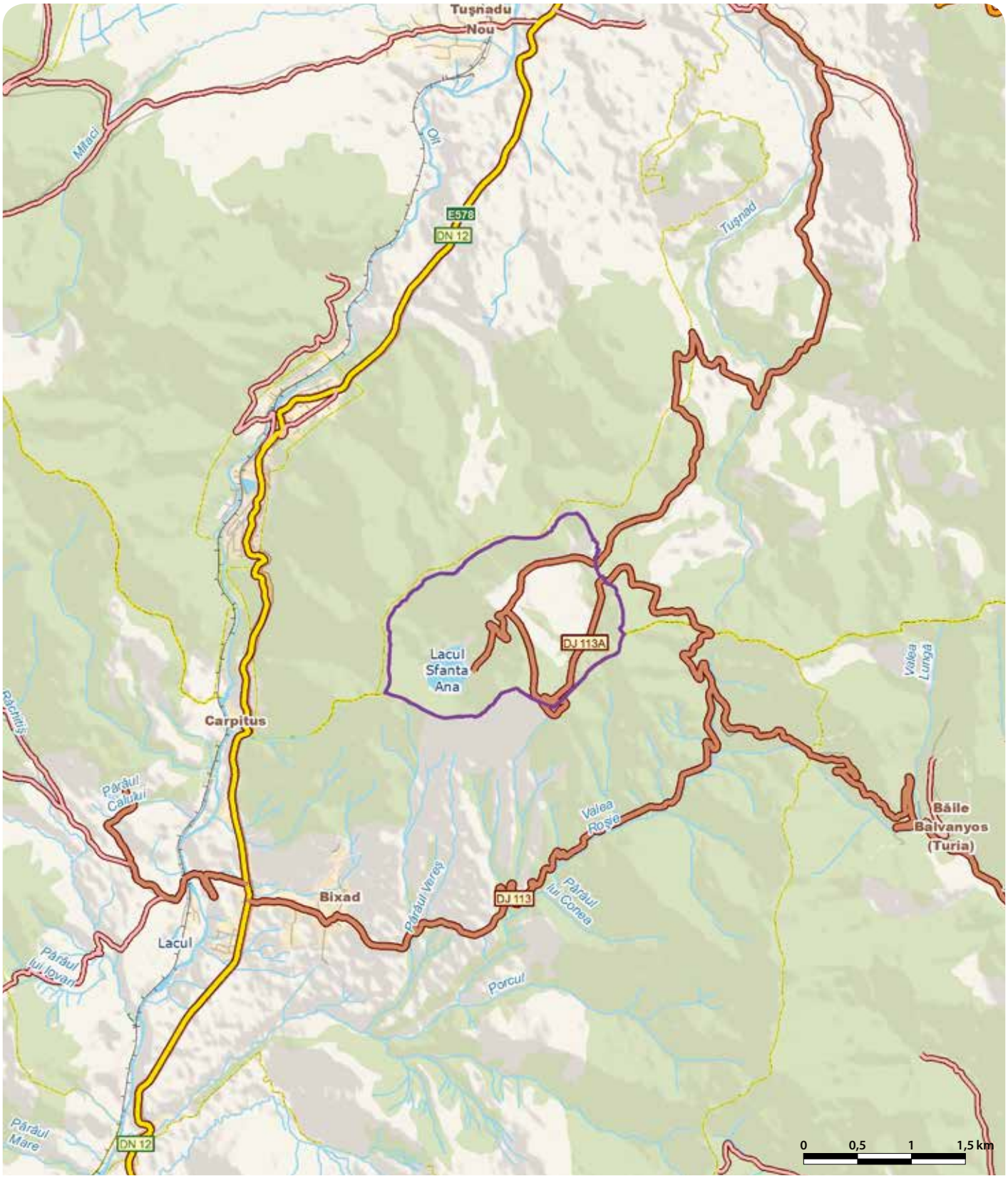

TINOVUL ȘARU DORNEI - RO SCI 0249

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Suceava: Șaru Dornei.

Suprafața: 41 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 47° 15′ 25″; Long. E 25° 21′ 20″
Ecoregiunea: Podișul Sucevei
Altitudinea: 917 max., 901 min., 913 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL DF DA
Accesul în sit se face pe DN17B (Vatra Dornei-Gura Negrii), după care se continuă spre Neagra Șarului, la intrarea în acest sat fiind amplasat situl.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7110* - Turbării active; **91D0*** - Turbării cu vegetație forestieră.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este important pentru protejarea unei forme mai rare de pin silvestru, prezent aici într-o turbărie împădurită, care împreună cu turbăria activă existentă reprezintă două habitate prioritare de interes comunitar aflate într-o stare excelentă de conservare. Acest sit, pe lângă o floră bogată de mlaștină oligotrofă cu specii relictare, conservă și o populație reprezentativă de curechi de munte.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Tinovul Șaru Dornei s-a format pe depozitele aluviale andezitice ale terasei de 5-7 m a râului Neagra Șarului, în apropierea confluenței cu Pârâul Mare. În baza orizontului inferior de turbă apare un orizont de argilă plastică impermeabilizată printr-un nivel hidrostatic ridicat. Tinovul Șaru Dornei este situat în Depresiunea Șaru Dornei, componentă estică a sistemului Depresiunii Dornelor.

Pedologie

În sit predomină solurile hidromorfe (sol gleic cu subtipurile tipic și turbos), alături de care mai apar histosolurile (sol turbos tipic) și cambisolurile (sol brun acid).

Hidrologie

Râul Neagra Șarului își adună apele de pe flancul nordic al Călimanului, din interiorul calderei vulcanice pe care a fereastruit-o adânc. Izvorăște de sub Voievodeasa și Bradul Ciont, de la înălțimea de 1700 m, având un bazin foarte ramificat, cu numeroși afluenți care pornesc de sub vârfurile cele mai înalte ce jalonează marele crater al Călimanului. Tinovul Șaru Dornei se află în zona de confluență a râului Neagra Șarului cu Pârâul Mare.

Aspecte climatologice

Teritoriul sitului se înscrie în ținutul climatic de munte în care se individualizează topoclimatele de depresiune și vale, cu o climă montană răcoroasă, în care temperaturile medii iarna sunt sub –6 °C, iar vara nu depășesc 14 °C. Umiditatea relativă a aerului este de 80%, iar cantitatea medie anuală de precipitații are valori de peste 600 mm. Gerurile târzii și cele timpurii sunt destul de frecvente. Stratul de zăpadă se menține pe o durată lungă de timp.

Biocenoza

Vegetația

În acest tinov se întâlnește o asociație de pin silvestru (o formă mai rară a acestuia) și afin negru pe soluri înmlăștinite, turboase, cu reacție puternic acidă. Întreaga vegetație este dominată de mușchiul de turbă, care se întinde peste toată suprafața mlaștinii. Pe alocuri, din el se înalță zone bombate (mușuroaie) alcătuite din diverse asociații de mușchi de turbă și mușchi de pământ. Plantele lemnoase din aceste zone cu mușuroaie sunt merișorul, afinul negru, afinul vânăt și răchițelele mărunte. În jurul acestor zone bombate există șănțulețe, adesea acoperite cu apă, unde se întâlnesc bumbăcarița, diferite specii de rogoz, pipirigul cerbilor, coada zmeului, trifoiștea și exemplare de roua cerului, o plantă carnivoră. Toate aceste plante se găsesc frecvent și pe marginea bălților temporare sau permanente existente pe suprafața mlaștinii. În Tinovul Șarul Dornei au fost identificate 60 de specii de ciuperci. Plantele ierboase care trăiesc în aceste mlaștini oligotrofe sunt pedicuța, brădișorul, feriga de baltă, feriga cartusiană, feriga de mlaștină, iarba albastră, afinul de turbă, țepoșica, bumbăcarița, pufulița, păiușul, târsa, viețelarul, limba cucului, sclipeți, coacăze, nu-mă-uita, ochiul șarpelui, rusulița, ruginarea și rotungioara. Plantele lemnoase din mlaștina oligotrofă sunt grupate sub formă de tufe și copaci. Frecvență mare au exemplarele de pin silvestru, mesteacăn pufos, mesteacăn comun, mestecănaș, anin alb și ienupăr. Acest sit, pe lângă o floră bogată de mlaștină oligotrofă, conservă și o populație reprezentativă de curechi de munte, o specie protejată în spațiul european.

Fauna

Speciile de animale sunt cele caracteristice tuturor tinoavelor din Bazinul Dornelor. Fauna de nevertebrate este bogată, alcătuită din organisme microscopice, păianjeni, viermi cilindrici și inelați și multe specii de insecte. Entomofauna este bine reprezentată de carabi, greieri, lăcuste, cosași, viespii, bondari, fluturi și libelule. Dintre vertebrate se remarcă păsările, cu speciile fâsa de lunca, codobatura de munte, sfrânciocul roșiatic, sturzul de vâsc, sturzul cântător, cănărașul, scatiul, ochiul boului, cinteza de pădure, presura galbenă, ciufulul de pădure, șorecarul comun, alături de multe altele. Dintre mamifere, în zona tinovului sunt întâlnite frecvent mistrețul și veverița, iar ca herpetofaună se remarcă broaștele roșii de munte și tritonii.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Prin tradiția moștenită de la vechii răzeși dorneni, localnicii de astăzi se ocupă cu creșterea animalelor și cu exploatarea lemnului. De aici derivă și principalele activități, de prelucrarea laptelui și prelucrarea lemnului, în zonă fiind prezente numeroase ateliere de tâmplărie. Solul sărac și pietros este favorabil doar cultivării cartofului. Se culeg în cantități mari fructe de pădure, ciuperci și plante medicinale. Ospitalitatea de care dau dovadă locuitorii oferă multiple posibilități de turism în zonă. Localitățile din sit beneficiază de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat, dar nu și de canalizare. Încălzirea locuințelor se face individual, cu lemne.
Primele atestări documentare ale localităților din perimetrul sitului aparțin secolului al XVII-lea, acestea fiind așezate în străvechea vatră a Țării Dornelor. Tradițiile care se păstrează și astăzi în toată zona sunt legate de sărbătorile religioase. În luna iunie se organizează „Ziua Bujorului de Munte", închinată acestei flori care timp de două săptămâni formează în pajiștile din zonă adevărate covoare unicat de o coloristică aparte. Din dorința de a conserva și a transmite generațiilor viitoare folclorul autentic specific zonei s-a înființat Ansamblul Folcloric Cetina Călimanului, care a preluat în repertoriu datinile și obiceiurile de iarnă precum și suite de dansuri ca hora, bătuta, pădureţul, bătrânească, coasa și dansul ciobănesc.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Pentru a se putea păşuna au fost create drenaje în vederea asanării terenului care au impact major asupra habitatelor din sit prin modificarea regimului hidrologic al acestuia.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent există doar un panou de informare, însă acesta nu este suficient. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare în teren, puncte de informare, puncte de intrare, poteci, drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare, vetre de foc, amenajări pentru colectarea deșeurilor.

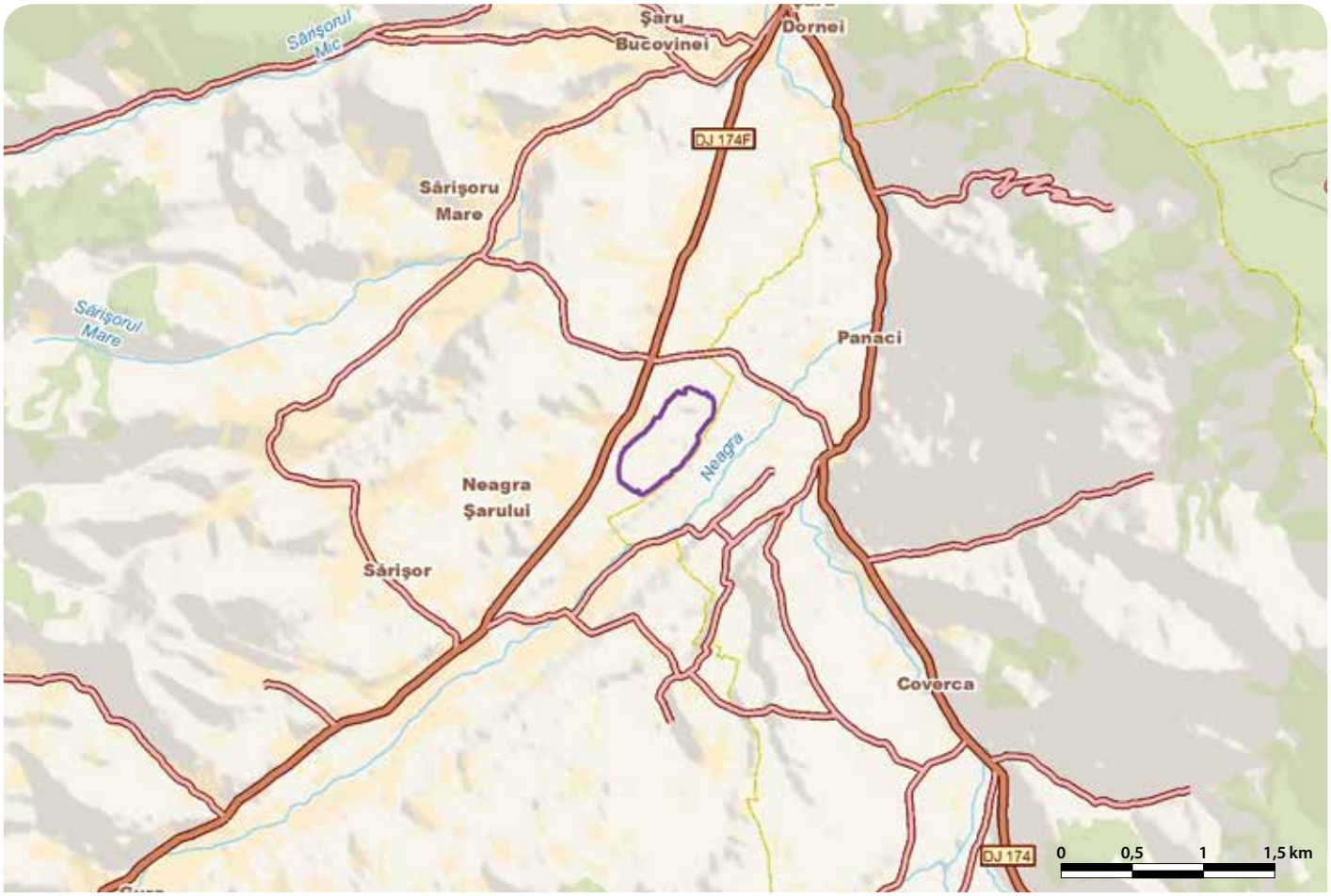

ŢINUTUL PĂDURENILOR - RO SCI 0250

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Hunedoara: Bunila, Bătrâna, Cerbăl, Lunca Cernii de Jos, Lăpugiu de Jos.
Judeţul Caraş-Severin: Rusca Montană.
Judeţul Timiş: Pietroasa, Tomeşti.

Suprafaţa: 7.174 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 43′ 23″; Long. E 22˚ 30′ 41″
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Câmpia Banatului şi Crişurilor, Munţii Banatului
Altitudinea: 1355 max., 619 min., 1006 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit este dificil şi se poate face numai pe drumuri locale şi/sau drumuri forestiere dinspre localităţile Dobra sau Hunedoara sau cu piciorul. Staţia Hunedoara deserveşte accesul CFR în zonă.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este constituit aproape în totalitate din arborete naturale de fag cu structuri de pădure cvasivirgină. Aici întâlnim arbori în vârstă de până la 180-200 de ani, cu dimensiuni excepţionale, respectiv diametre ale trunchiului de peste 1,5 m şi înălţimi de peste 40-45 m. Aceste păduri găzduiesc trei specii de carnivore mari de interes comunitar, lup, urs şi râs. Cercetări recente au permis identificarea unei specii de amfibieni de interes comunitar, buhaiul de baltă cu burta galbenă (izvoraş cu burta galbenă). Situl include rezervaţia naturală „Codrii seculari din Valea Dobrişoarei şi Prisloapei".

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, situl face parte din aria alpină central şi est europeană, încadrându-se Carpaţilor Orientali. În alcătuirea geostructurală se separă mai multe unităţi care se deosebesc atât prin caracterele litofaciale, cât şi prin modul şi tipul de formare. Structura geologică a unităţii este dominată de depozitele Pânzei de Tarcău, ce se transpun în definirea unui peisaj caracterizat de linii domoale ale culmilor, de versanţi prelungi şi de pante cu valori de 20-30º.

Pedologie

În sit au fost identificate soluri de tip eutricambosol (soluri brune de pădure), luvosol (soluri gălbui de pădure), precum şi soluri profunde (humificate şi bine structurate), soluri umede slab acide şi soluri eutrofice pe substrat dur (mai ales şisturi).

Hidrologie

Reţeaua hidrografică care deserveşte situl este densă, cea mai importantă vale fiind Dobra. Zona de izvorâre a râului Dobra se află în Munţii Poiana Ruscă. Dobra se varsă spre NE în Mureş, având o lungime de 45 km şi o suprafaţă drenată de circa 180 km^2. Râul Mureş (în latină Maris, în maghiară Maros, în germană Mieresch) are o lungime de 761 km şi se varsă în Tisa pe teritoriul Ungariei.

Aspecte climatologice

Climatul este caracteristic dealurilor înalte şi munţilor joşi. Clima este temperat-continentală, cu influente oceanice. Temperatura medie anuală este de circa 9 °C, din cauza curenţilor reci ce vin dinspre nord. Cantitatea anuală de precipitaţii (ploi, ninsori) oscilează între 1000 şi 1200 mm, uneori depăşind 1400 mm. Vânturile dominante sunt cele dinspre nord (vânturi reci). Vânturile de vest aduc cele mai multe precipitaţii în zona sitului.

Biocenoza

Vegetaţia

Pădurile de foioase reprezintă vegetaţia cu cea mai largă răspândire, fiind considerată resursa naturală principală a zonei. Pădurile de foioase din sit sunt alcătuite din specii precum gorun, jugastru, carpen, frasin, arţar. În zăvoaie, întâlnim mai multe specii de salcie, precum şi anin, plop şi conifere (brad şi rar molid). Vegetaţia ierboasă din pădurile de foioase include podbalul, nalba, steregoaia, lupinul, lumânărica, ţintaura, ruta, mărăcinele, digitala, mărgăritarul, iarba mare, măsălariţa, izma, creasta cocoşului, ghioceii, toporaşii, brânduşele şi în zonele mai umbrite cimbrişorul. Pajiştile şi fâneţele ocupă suprafeţe mici în acest sit, întinzându-se de-a lungul dealurilor. Pe pajişti cresc iarba grasă, trifoiul sălbatic, măzărelul, păiuşul, troscotul, nalba pitică, volbura. Prin fâneţe, în afară de iarbă cresc cicoarea, măzărichea, păpădia, coada şoricelului, coada calului, feriga, frăsinelul, lupinul, fumăriţa, gălbenelele, aglicea, untişorul, măcrişul, pirul, lipicioasa, răculeţul, remful, rostopasca, ruscuţa, salcia, cilnicul, ştevia, tătăneasa. Multe dintre aceste plante sunt plante medicinale cum ar fi coada şoricelului, rostopasca, digitala, coada calului folosite în industria farmaceutică.

Fauna

Fauna este reprezentată de o serie de specii de animale ierbivore de interes cinegetic, printre care iepurele comun, mistreţul, cerbul carpatin şi căprioara, în special în zona Tataus. Carnivorele mari de interes comunitar prezente în sit sunt ursul, râsul şi lupul. Acesta găzduieşte şi alte specii importante cu populaţii stabile ca vulpea, pisica sălbatică, viezurele, veverita, jderul. Printre grămezile de pietre şi bolovăniş putem întâlni şopârla de ziduri alături de vipera cu corn, ambele specii de reptile fiind iubitoare de căldură. Mai rar este menţionată prezenţa şarpelui lui Esculap. Dintre păsările caracteristice pădurilor din zona sitului menţionăm acvila ţipătoare mică, vulturul şerpar (şopârlar sau brehanacă), cucul, ciocănitoarea, ciocănitoarea verde, gaiţa, corbul, privighetoarea (mai ales în pâlcurile de arbuşti din jurul satelor), ciocârlia, fazanul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Lunca Cernii de Jos se întinde pe ramificaţiile munţilor Poiana Ruscă, de-a lungul râului Cerna, permiţând desfăşurarea unor activităţi tradiţionale în domenii precum agricultura, creşterea animalelor şi exploatarea lemnului.
Nu există comunităţi umane/localităţi permanente în sit. Singurele activităţi care au loc aici sunt cele legate de exploatarea forestieră, o tradiţie a „pădurenilor". Vadu Dobrii este aşezarea de pădureni cea mai înaltă (în jur de 1100 m) din Munţii Poiana Ruscă. Satul se întinde pe 3 km în lungul culmii despădurite a Gruiului. Denumirea aşezării pare a se explica prin poziţia ei lângă zona de colmatare (vad) cu luncă largă a văii Dobra. Satul a fost întemeiat de munteni aduşi în Ţinutul Păduretilor pentru bocsărit. Într-o perioadă scurtă (1700-1800), muntenii au fost asimilaţi de către pădureni.Comună Bătrâna este o aşezare străveche, datând din perioada neolitică conform unor artefacte găsite pe raza sa administrativă.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul are un impact negativ asupra sitului. Exploatarea forestieră are un impact major asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există poteci şi drumuri pentru vizitare, precum şi trasee turistice. Sunt necesare panouri de informare, panouri de avertizare/atenţionare, panouri pentru orientare, puncte de informare, trasee sau poteci tematice, precum şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

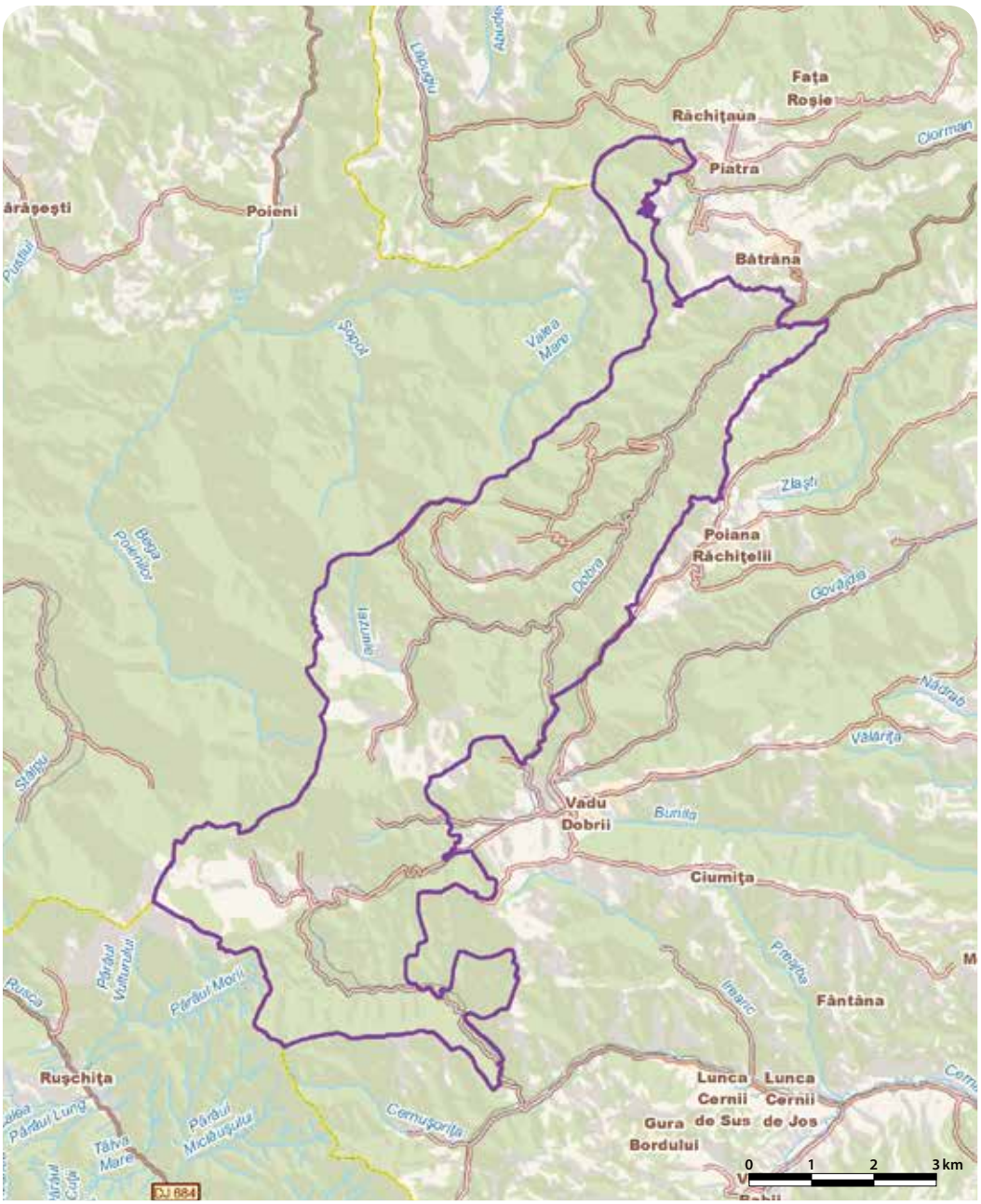

TISA SUPERIOARĂ - RO SCI 0251

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Maramureş: Bistra, Bocicioiu Mare, Bârsana, Câmpulung la Tisa, Petrova, Remeţi, Rona de Jos, Rona de Sus, Sarasău, Sighetu Marmaţiei, Săpânţa.

Suprafaţa: 6.303 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 56' 6"; Long. E 24° 5' 25"
Bioregiunea: Continentală, Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 940 max., 204 min., 422 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate realiza pe calea ferată, utilizând staţiile Sighetu Marmaţiei şi Valea Vişeului. Localităţile din interiorul sau din vecinătatea sitului sunt străbătute de DN18 (Baia Mare-Iacobeni), DN19 (Sighetu Marmaţiei-Oradea) şi DJ185 (Crăciuneşti-Valea Vişeului).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Peşti:** Avat (*Aspius aspius*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Chişcar (*Eudontomyzon danfordi*) • Răspăr (Gymnocephalus schraetzer) • Lostriţă (*Hucho hucho*) • Clean dungat (*Leuciscus souffia*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Fusar (*Zingel streber*) • Pietrar (*Zingel zingel*) • Petroc (*Gobio kessleri*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl este constituit pe graniţa de stat a României cu Ucraina, pentru protecţia cursului superior al râului Tisa, a ihtiofaunei şi faunei terestre specifice luncilor şi zăvoaielor din lunca inundabilă a acestuia. Situl găzduieşte două tipuri de habitate, trei specii de amfibieni, zece specii de peşti şi o specie de mamifere (vidra) de interes comunitar. Alături de vidră a fost semnalată în ultimul timp şi nurca. Cercetări recente au permis identificarea unor specii de amfibieni ca broasca roşie de pădure şi broasca râioasă, precum şi confirmarea prezenţei şarpelui lui Esculap. Tritonul carpatic este prezent în sit la o altitudine de 300 m, pe terasa râului Tisa la Sighetu Marmaţiei, reprezentând cea mai vestică şi de joasă altitudine semnalată a acestei specii în Carpaţii Orientali. În sit au fost recent observate trei specii de lilieci de interes comunitar, nemenţionate în formularul standard. Vegetaţia aparţine etajului pădurilor de foioase, subetajul pădurilor de fag, de gorun şi de amestec cu gorun. Situl include rezervaţia naturală Pădurea Ronişoara, iar partea estică este inclusă în Parcul Natural Munţii Maramureşului.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Culoarul Tisei are o lungime de 62 km, prezentând două sectoare distincte, defileul Tisei, între Valea Vişeului şi Lunca şi culoarul depresionar al Tisei, între Lunca şi Teceul Mic. Acesta cuprinde, în sens restrâns, lunca şi terasele, dar în sens larg cuprinde şi partea terminală a Piemontului Săpânţei. Lunca Tisei păstrează încă numeroase urme ale fostelor cursuri, reprezentate prin bălţi, braţe moarte, cursuri secundare, între care se află grinduri şi acumulări de pietrişuri sau materiale mai fine. Râul Saroş este axat pe un fost curs al Tisei din sectorul inferior („saroş" în limba maghiară înseamnă loc mlăştinos). În aval de Bocicoiu Mare, până la confluenţa cu Iza, depunerile de material aluvial grosier au înălţat patul albiei producând o puternică despletire a cursului în braţe secundare cu maluri joase, slab consolidate. În zona Sighetu Marmaţiei, unele braţe se adâncesc în uriaşul con de depunere al Izei. Limitele morfologice ale luncii sunt greu de trasat, deoarece abrupturile frunţilor de terase sunt deseori estompate de conurile de dejecţie ale Sarasăului, Iepei, Săpânţei, Şugatagului. În ceea ce priveşte terasele, dacă pe stânga râului ele au fost aproape complet distruse, pe partea dreaptă acestea capătă o dezvoltare clasică. Caracterul de culoar larg deschis spre vest permite ca aerul oceanic, mai umed şi mai cald, să pătrundă aici cu uşurinţă. Inundaţiile din 1948, 1952, 1953, 1970 şi 1975 au afectat numeroase terenuri agricole din Lunca Tisei, efectuându-se ulterior lucrări ample de îndiguire şi desecare.

Pedologie

Solurile brune luvice ocupă suprafeţe mari în Depresiunea Maramureşului, începând din compartimentele înalte şi până în cele joase ale culoarului Tisei. Solurile brune eu-mezobazice tipice au luat naştere pe suprafeţe structurale la Sarasău. Solurile brune acide tipice ocupă suprafeţe însemnate în depresiune, fiind legate de prezenţa materialului parental de natură vulcanică dislocat din lanţul eruptiv şi depus în spaţiul depresionar şi de şisturile cristaline din platourile piemontane ale Rodnei şi Maramureşului. Solurile aluvionare de luncă şi de pe terase sunt fertile, dar pe alocuri apar excesul de umiditate sau chiar fenomene de băltire datorate pânzei freatice abundente aflate aproape de suprafaţă. Fâneţele naturale supuse revărsărilor ocupă suprafeţe destul de mari, mai ales în zona de frontieră.

Hidrologie

Râul Tisa îşi colectează apele de pe versanţii sud-vestici ai Carpaţilor de Nord, Orientali, Apuseni şi Munţii Tatra, dintr-un spaţiu geografic situat pe teritoriul României, Slovaciei, Ucrainei şi Ungariei. Tisa se formează din confluenţa Tisei Albă cu Tisa Neagră, la NE de oraşul Rahiv din Ucraina, reprezentând graniţa cu România pe o lungime de 62 km, din localitatea Valea Vişeului până la Remeţi (Tisa Superioară). Lăţimea albiei minore este 50-150 m, iar lăţimea albiei majore este de 150-700 m, cursul râului fiind orientat pe direcţia E-V, cu un debit de 34,3 m^3/s la confluenţa cu Vişeul, la ieşirea din ţară debitul ajungând la 150 m^3/s. Tisa are un regim hidric de tip carpatic, cu scurgere minimă de iarnă şi scurgere maximă de primăvară. Cursul se caracterizează printr-un regim carpatic montan cu pante repezi, viteze mari, debite bogate şi transport important de material solid. Între Valea Vişeului şi Lunca străbate un defileu spectaculos, apoi pătrunde în Depresiunile Maramureş şi Săpânţa-Teceu. Pe acest traseu găsim dealuri înalte, depresiuni, culoare de văi, bazinete şi piemonturi. Tisa Superioară adună toţi afluenţii de pe versanţii vestici ai Munţilor Maramureşului, din nordul Munţiilor Rodnei, precum şi numeroase păraie din munţii vulcanici Oaş-Igniş-Gutâi-Lăpuş-Ţibleş. Principalii afluenţi ai Tisei superioare sunt râul Vişeu (lungime 79 km, bazin hidrografic de 1580 km^2), râul Iza (lungime 83 km şi bazin hidrografic de 1303 km^2) şi râul Săpânţa (lungime 20 km şi bazin hidografic de 135 km^2).

Aspecte climatologice

Clima Depresiunii Maramureşului se află atât sub influenţa maselor de aer umed din V şi NV, cât şi a centurii muntoase ce o înconjoară, ceea ce determină sensibile variaţii climatice între NV şi SE. Diferenţele de altitudine dintre vatra depresiunii şi rama muntoasă duc la frecvente inversiuni termice. Temperatura medie anuală este cuprinsă între 8 şi 9 °C în partea central-nordică, între 6 şi 8 °C în cea mai mare parte a acesteia, respectiv în zonele piemontane din vest, sud şi est, şi între 4 şi 6 °C la periferia depresiunii, la contactul cu munţii din apropiere, precum şi în zona înaltă a Dealurilor Maramureşului. Precipitaţiile medii anuale variază între 800-1000 mm/an în depresiune şi 1000-1200 mm/an la contactul cu munţii. Numărul mediu de zile cu ninsoare atinge în Depresiunea Maramureşului 55 de zile pe an. Este de menţionat prezenţa foehnului dinspre Rodna şi Gutâi către depresiune, îndeosebi în sectorul Mara-Cosău.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia din zona cursului superior al Râului Tisa este variată, specifică zonelor cu izvoare, pârâuri, râuri de deal şi munte. Dintre speciile de plante iubitoare de umezeală menţionăm feriga de apă, aliorul de baltă, calcea calului, stânjenelul de baltă, izma de baltă (menta de apă sau izma broaştei), precum şi diferite specii de rogoz. Pe braţele moarte şi tăurile formate de râul Tisa se întâlnesc lintiţa, broscariţa, trifoiştea de baltă, salaţica, limbariţa, rugina apelor, pipirigul (papurica). Pe braţele neafectate de activităţile umane se regăsesc specii de salcie, plop, plop negru, arin negru, carpen, mălin alb. Stratul arbuştilor este bogat în specii precum călinul (amarus), lemnul câinesc, cornul, socul, sângerul, măceşul, precum şi plante căţărătoare, ce conferă peisajului un aspect tropical. În zona pajiştilor se întâlnesc specii precum creţişoara, caprifoiul, coada-mielului, lumânărica, busuiocul de câmp, jaleşul, rachitanul, troscotul. În fâneţe au fost identificate specii ca salvia, iarba-pârloagelor, lielinul, stirul. Vegetaţia teraselor mai înalte constă în păduri de fag alternante cu ochiuri de fâneţe şi, de-a lungul râului, o fâşie de sălcii. Speciile de plante identificate în făgete sunt fagul, platanul, carpenul, alunul, porumbarul, păducelul, crucea-voinicului, fragul de pădure, tătăneasa. Datele de specialitate referitoare la floră şi vegetaţie relevă prezenţa a trei specii de licheni, 25 de specii de ciuperci, trei specii de muşchi şi 98 de specii de plante superioare, dintre care menţionăm gorunul, paltinul, jugastrul, arţarul, usturoiţa, floarea paştelui (păştiţa), piperul lupului (popalnic), aliorul, colţişorul, cucuruzul de pădure (dumbravnic), năpraznicul, molidul, mierea ursului (plămânărica), socul negru, teiul, ghiocelul dobrogean (ghiocel de Crimeea).

Fauna

Zonele umede de pe cursul superior al Tisei constituie habitate prielnice pentru diverse specii de vertebrate. Au fost identificate 33 de specii de peşti, printre care şi specii rare precum lostriţa, cleanul dungat, avatul, moioaga, chişcarul, pietrarul, fusarul, dunariţa, zglăvoaca, petrocul. De asemenea, sunt prezente şi specii caracteristice cursurilor lente precum ştiuca, crapul, somnul, plătica. Speciile de amfibieni includ tritonul cu creastă, buhaiul de baltă cu burtă galbenă şi broasca ţestoasă de apă. Mamiferele prezente în zona sitului sunt cele specifice Depresiunii Maramureşului, cu menţiunea că aici au supraviezuit alături de vidră, bizamul şi nurca. Deşi Rezervaţia Naturală Pădurea de la Ronişoara a fost creată ca rezervaţie seminceră, se dovedeşte că acesta este şi un teritoriu propice pentru protecţia animalelor. În sit putem întâlni şapte specii de amfibieni

(printre care salamandra, tritonul de munte, broasca roșie de pădure, broasca râioasă), două specii de reptile (șarpele lui Esculap și șopârla cenușie), 37 specii de păsări, 14 specii de mamifere (arici, cârtiță, liliac mare cu nas potcoavă, liliac mic cu nas potcoavă, liliac mare cu bot ascuțit, iepure, mistreț, vulpe, veveriță roșie, pârș, șoarece de pădure, căprioară). Aproximativ 90 de specii de păsări cuibăresc în zona luncii Tisei și a pădurilor aluviale ale acesteia, dintre acestea 23 fiind direct legate de mediul acvatic și 67 de cel forestier. Râul Tisa este important la nivel internațional datorită migrației păsărilor, reprezentând zonă de refugiu de iarnă pentru speciile nordice. În pasaj pot fi văzute păsări precum vulturul pescar, cufundarul mic, rața neagră. Prezențe constante în sit sunt huhurezul mare, ciocănitoarea verde, ciocănitoarea pestriță mare, ciocănitoarea neagră, pânțărușul, silvia cu cap negru, bufnița.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitățile tradiționale din zonă includ agricultura, creșterea animalelor, exploatarea și prelucrarea lemnului, la care se adaugă diverse meșteșuguri artizanale (țesut cergi și covoare din lână, pictat icoane pe sticlă, lucrări de sculptură și artizanat, confecționare de cărămizi). În zonele Săpânța și Sighetul Marmației se practică agroturismul (pensiuni țărănești). În zona Sighetul Marmației există și activități de comerț și industrie ușoară (confecții textile, mobilă, servicii de țesătorie etc.), precum și activități de poștă și telecomunicații, bănci etc.

Sighetul Marmației găzduiește numeroase monumente istorice și de arhitectură, menționăm Centrul istoric al orașului Sighetu Marmației (sec XVIII), Liceul pedagogic (1802) și Sinagoga (1902), Biserica ucraineană „Înălțarea Sfintei Cruci", Biserica „Sf. Carol de Borromeo" (1730), fosta Prefectură a comitatului Maramureș (1792, în prezent restaurant „Curtea Veche"), Sediul Lojei francmasonice (1790, în prezent școală generală), Ansamblul bisericii „Adormirea Maicii Domnului" (1792), Mănăstirea Piariștilor (1730). Închisoarea din Sighet (Monument de arhitectură, 1897) găzduiește astăzi Muzeul victimelor comunismului și rezistenței anticomuniste Sighet. În Sighet se află și muzeul „Casa Memorială Elie Wiesel", precum și Monumentul funerar al pictorului Hollosy Simion (Corbul). În localitatea Săpânța se află Ansamblul de arhitectură tehnică populară – complex de vâltori (Monument de arhitectură), precum și „Cimitirul Vesel" (1935, Monument memorial și funerar unic în Europa). În localitatea Tisa se află Conacul Szaploncsay Zoltan (monument de arhitectură, în prezent școală). Situl arheologic de la Sarasău, punct „Zăpodie" și așezarea omonimă „Zăpodie" (sec. IV-V d. Hr.), așezările „La Moară" și „Vașcăpău" datate din Epoca bronzului (Cultura Suciu de Sus), precum și așezarea fortificată „Cetatea" (datată din Epoca medievală) reprezintă câteva repere ale istoriei acestor meleaguri.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul piscicol reprezintă principala amenințare la adresa speciilor de pești din sit. Râul Vișeu, afluent de stânga al Tisei, aduce prin apele sale o încărcătură de poluanți rezultați din activitățile miniere care s-au desfășurat în trecut în zonele Baia Borșa, Repedea și Poienile de Sub Munte (poluare minieră remanentă). Calitatea apei Tisei superioare este influențată de lipsa totală sau parțială a canalizării și stațiilor de epurare a apelor menajere (poluare cu ape menajere) în zonă.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există poteci și drumuri pentru vizitare. Sunt necesare bariere, un centru de vizitare/informare, puncte de informare, trasee turistice și tematice, locuri de campare, vetre de foc, amenajări pentru colectarea deșeurilor, precum și dotarea cu panouri de informare și panouri pentru orientare cu hărți.

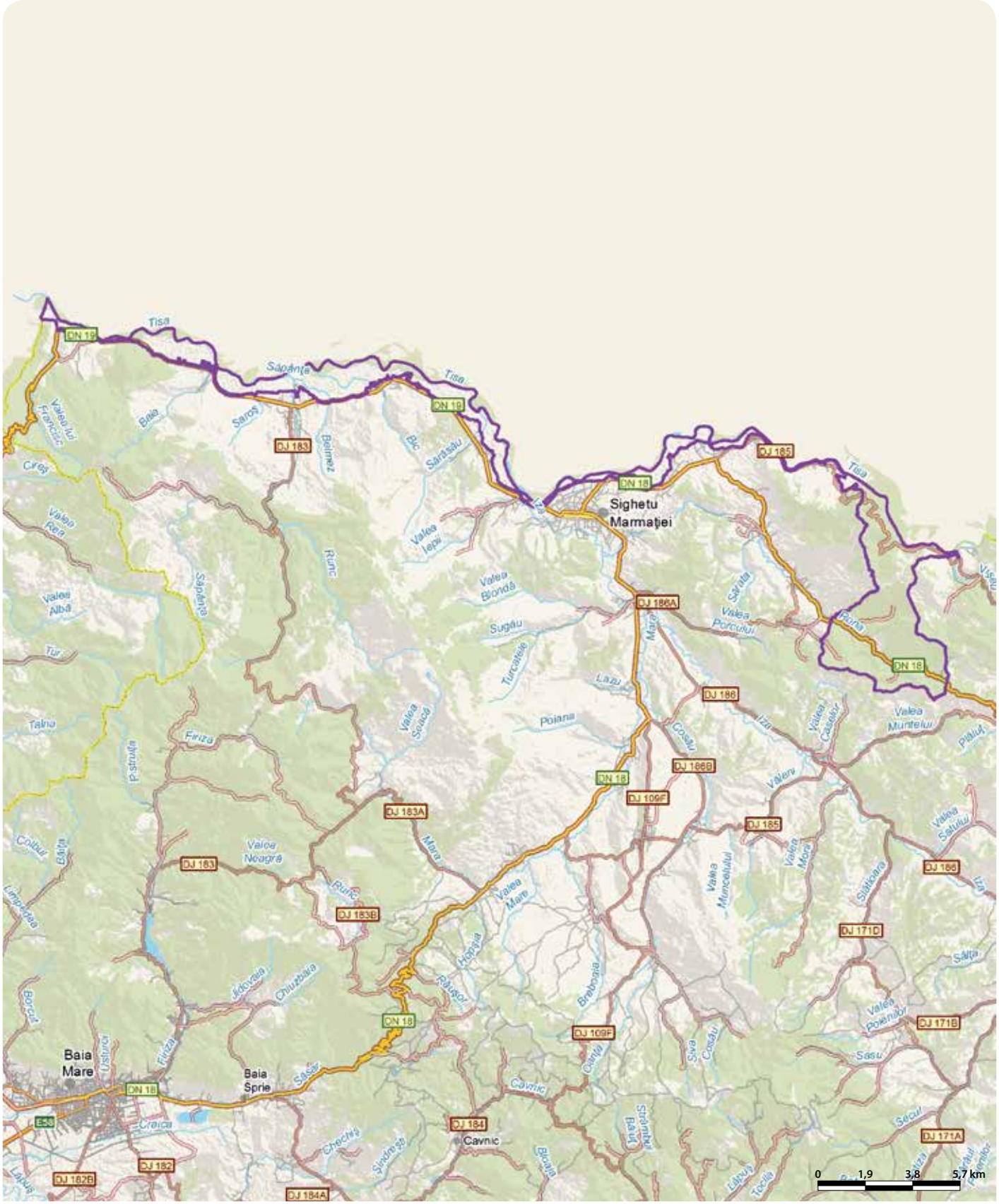

TOPLIŢA - SCAUNUL ROTUND BORSEC - RO SCI 0252

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Harghita: Borsec, Sărmaş, Toplița.

Suprafaţa: 5.466 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 57′ 41″; Long. E 25˚ 29′ 50″
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1407 max., 739 min., 1055 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL DF DA
Situl este racordat la circuitul căilor rutiere prin DN15 (Toplița-Piatra Neamţ) și E578 (Brașov- Miercurea Ciuc-Tg.Mureș). DJ128 face legătura între Ditrău și Borsec, iar DJ174A între Toplița și Bilbor. Borsecul se află la o distanţă egală (130 km) de Miercurea Ciuc, Târgu Mureș și Piatra Neamţ. Legătura feroviară se face prin stația Toplița, aflată pe magistrala Brașov-Ciceu-Deda-Dej-Baia Mare, situată la 26 Km de Borsec.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7220* - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Izvoarele petrifiante cu formare de travertin din sit reprezintă un habitat de interes comunitar de o mare valoare conservativă, fiind printre puţinele de acest tip din România și Europa. Tot aici întâlnim și cele trei specii de carnivore mari, ursul, lupul și râsul. O caracteristică specială a sitului o constituie prezenţa unor activităţi postvulcanice de tip mofetic, prin emanarea bioxidului de carbon și a hidrogenului sulfurat. Dintre fenomenele carstice deosebite amintim Peștera Urșilor, Peștera de Gheaţă, Peștera Scaunul Rotund, Cetatea Bufniţelor, precum și numeroase doline. Situl include și rezervaţia naturală Scaunul Rotund.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl cuprinde creasta principală a Carpaţilor Orientali între pasul Közrez și Creangă, precum și o zonă cu o suprafaţă similară aflată la est și vest de aceasta. La vest, peisajul este unul cu văi adânci, cu versanţi abruptţi, iar spre est include o parte a Depresiunii Borsec. Din punct de vedere geologic, zona este extrem de variată, cu roci metamorfice denumite după numele localităţii Ditrău (ditroit, respectiv depozite de lignită și travertin). Din punct de vedere morfologic, Depresiunea Borsec se împarte în două părţi distincte. Prima este situată în SV, fiind mai joasă, cu altitudinea medie de 800 m. Cea de-a doua este situată în NE, fiind mai înaltă cu circa 80-100 m. În general, regiunea se caracterizează prin munţi de înălţime mijlocie, rotunjiţi, larg lobaţi, cu relief carstic, în deplină concordanţă cu structura geologică. Zona bazinului propriu-zis prezintă suprafeţe aproape plane pe care sunt instalate pe alocuri zone de înmlăștinire datorate impermeabilităţii rocilor marnoase. Zonele ocupate cu travertine din partea de NE a depresiunii s-au dezvoltat sub formă de petice, dintre care cel mai bine reprezentat ocupă o zonă de circa un kilometru pătrat delimitată de Valea Vinului la sud, Valea Usturoi la nord și pârâul Borviz la est. Zonele ocupate de travertine au aspect relativ plat, cu mici depresiuni carstice (doline). Partea sudică a acestor depuneri prezintă margini abrupte de până la 100 m, de-a lungul văii Vinului. Zona prezintă aspectul clasic al regiunilor carstice, găzduind mai multe peșteri de dimensiune mică și medie.

Pedologie

Clasele de soluri din sit sunt reprezentate de molisoluri în pădurile de amestec de fag cu rășinoase, argiluvisoluri – sol brun podzolit în pădurile de fag, cambisoluri în pădurile de amestec, spodosoluri în pădurile de molid și soluri neevoluate (litosoluri, regosoluri).

Hidrologie

Tipul de regim hidrologic este cel carpatic, cu ape mari primăvara și cu viituri de vară și toamnă (alimentate din precipitaţii). Apele de suprafaţă sunt reprezentate de pâraie tributare Pârâului Vinului, afluent al Bistricioarei, respectiv Pârâului Secu, afluent al Mureșului. În Borsecul de Sus se regăsesc Pâraiele Usturoi (care drenează izvoarele minerale), Hanzkel și Nadășa, iar în Borsecul de Jos se află Vinul Mare, Vinul Mic, Malnașul și Nyireș. Izvoarele Depresiunii Borsec provin din fâșia de calcare dolomitice, surse caracterizate de acumularea apei în fisuri și goluri carstice (izvoarele 1, 2, 3, 5, 6) sau sunt cantonate în tuf calcaros, cu o circulaţie prin fisuri și zone de alterare (izvoarele 10, 11, 15). Izvoarele cele mai importante calitativ și ca debit sunt izvoarele de apă carbogazoasă, bicarbonatată, întrebuinţată la îmbuteliere, cure externe și interne. Izvoarele de apă minerală au o compoziţie chimică apropiată și stabilă în timp, cu debite variabile dar suficiente pentru a putea fi utilizate economic. În prezent, apele minerale reprezintă principalul motor economic din zona Borsec. Caracterele de mineralizare le încadrează în grupa apelor minerale mixte bicarbonatate, calcice, magneziene, carbogazoase și hipotone.

Aspecte climatologice

Prin așezarea sa geografică, situl aparţine climatului subalpin de depresiune. Temperatura medie anuală este de 5 °C, cu temperaturi medii minime de –5 °C până la –7 °C în luna ianuarie și de 15 °C în luna iulie. Variaţiile mici de temperatură, vânturile puţine, aerul curat bogat în ozon sunt caracteristicile bioclimatului de tip montan, tonic, stimulent și cu aeroionizare preponderent negativă, puternic sedativă, din zonă (care permite alternanţe de tratament cu agenţi și tratament fizioterapeutic, băi de soare și de aer ionizat).

Biocenoza

Vegetaţia

Cea mai mare parte a teritoriului este acoperită cu păduri de conifere (molid), iar pe alocuri, datorită unor factori climatici și antropici, se pot întâlni și alte forme de vegetaţie precum pășunile alpine din regiunile de mare altitudine și vegetaţia de mlaștină de pe lângă cursul unor pâraie. Pădurile sunt compuse din conifere, în proporţie de 95%, printre care se găsesc pe alocuri și mici grupuri de foioase, respectiv pășuni împădurite cu fagi bătrâni. Dintre conifere, molidul este cel mai răspândit, exemplarele de peste 100 de ani și înălţimi de 32-34 m neconstituind o raritate, unele ajungând până la 50 m înălţime și 1 m diametru. Dintre speciile de foioase, sunt tipice fagul, arţarul de munte și frasinul. Din punct de vedere biogeografic, una dintre valorile naturale cele mai importante ale zonei este mesteacănul pitic, relict glaciar. În prezent mai există numai câteva exemplare împrejmuite pe o suprafaţă de 100 m^2 în Borsecul de Sus. Este de remarcat prezenţa unor pășuni cu arbori solitari (mai mult fag) la est de Pasul Creangă și la vest de satul Secu. Pe masivul de travertin este prezentă specia prioritară papucul Doamnei.

Fauna

Pădurile din zonă sunt habitate ideale pentru carnivorele mari (urs, lup, râs). În pârâuri putem întâlni zglăvoaca, pastrăvul de munte și chișcarul. Dintre amfibieni putem enumera tritonul carpatic, tritonul alpin și broasca roșie de munte. Cercetări recente atestă prezenţa cocoșului de munte, a ieruncăi, viesparului, acvilei ţipătoare mici, acvilei ţipătoare mari, ciocănitorii cu spatele alb, ciocănitorii cu trei degete, muscarului sur și ciocârliei de câmp.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Localităţile din sit au o populaţie care totalizează cu puţin peste 20000 de locuitori, cu o tendinţă descrescătoare. Principalele activităţi economice sunt legate de agricultură, exploatarea izvoarelor de apă minerală (îmbuteliere), exploatarea și prelucrarea lemnului, turism și servicii conexe. În localitatea Toplița există și industrie textilă și a încălţămintei. Localitatea Borsec este declarată stațiune începând cu 1804 datorită prezenţei izvoarelor de ape minerale carbogazoase, cunoscute pentru efectul lor benefic încă din a doua jumatate a secolului al XVI-lea. În 1806 începe exploatarea industrială în butelii de sticlă fabricate la Borsec. În primul an au fost îmbuteliate trei milioane de litri de apă minerală, transportate cu căruţele în cele patru zări, ajungând până la Viena. Apa captată în puţ de la izvoarele 1 și 2 a fost turnată în sticle astupate cu dopuri de plută etanșate prin ceruire. Este interesant că îmbutelierea s-a făcut doar în zilele cu soare, când presiunea atmosferică era maximă, deci și conţinutul de CO_2 era maxim. Efectele terapeutice ale acestor izvoare de ape minerale au fost recunoscute pe plan internaţional, prin medalia Târgului Internaţional de la Viena (1873), medalia de argint și diploma de onoare obţinute la expoziţiile organizate în 1876 la Berlin și Triest, diploma de onoare a Expoziţiei de la Paris (1878). În localitate, nota arhitectonică este dată de vilele construite în secolul al XIX-lea, care sunt în prezent obiectul unui proiect REGIO privind reînnoirea tradiţiilor balneare și promovarea valorilor turistice și balneoclimaterice. Localitatea Toplița (numele înseamnă „izvor de apă caldă") este menţionată documentar pentru prima dată în 1567. Conform istoricului Ptolemeu, în arealul orașului ar fi existat o cetate dacică (Sangidava), nedescoperită până în prezent pe teren. Biserica romano-catolică din Toplița este a doua ca înălţime din România, iar Biserica Sf. Caterina (construită în sec. XVII) și Biserica de lemn a Mănăstirii Sfântul Ilie (1842) completează lista monumentelor istorice și de arhitectură din localitate.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Situl este ameninţat de reluarea activităţii de extracţie a travertinului. În prezent nu funcţionează nicio exploatare minieră din cele existente în zonă (lignit și travertin).

ADMINISTRAREA SITULUI

Există panouri pentru orientare în Borsecul de Sus, un punct de informare turistică, locuri de campare cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Sunt necesare panouri de informare, panouri de avertizare/atenţionare, panouri pentru orientare, puncte de informare, trasee tematice.

TRASCĂU - RO SCI 0253

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Alba: Aiud, Bucium, Cricău, Galda de Jos, Ighiu, Livezile, Meteş, Mirăslău, Mogoş, Ocoliş, Ponor, Poşaga, Rimetea, Râmeţ, Stremţ, Sălciua, Zlatna, Întregalde.
Judeţul Cluj: Băişoara, Iara, Moldovenești.

Suprafaţa: 50.064 ha
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 46° 20′ 11″; Long. E 23° 29′ 21″
Ecoregiunea: Munţii Apuseni, Podişul Transilvaniei **Altitudinea**: 1419 max., 254 min., 849 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces în sit este E81 (Cluj-Alba Iulia). Din DN75 (Turda-Câmpeni) se poate ieşi în dreapta la Ocoliş (pentru Cheile Runcului) sau la Poşaga de Jos (pentru Scărița-Belioara). Pentru Cheile Ampoiţei şi Cheile Caprei accesul se face din DN74 (Alba Iulia-Zlatna-Câmpeni). Există şi drumuri judeţene din Aiud, Teiuş şi Ighiel, precum şi o reţea de drumuri locale care ajung în sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6170 - Pajişti calcifile alpine şi subalpine; **6190** - Pajişti panonice de stâncării (*Stipo-Festucetalia pallentis*); **8120** - Grohotişuri calcaroase şi de şisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9150** - Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero-Fagion*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91H0*** - Vegetaţie forestieră panonică cu *Quercus pubescens*; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **91Y0** - Păduri dacice de stejar şi carpen; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **9420** - Păduri de *Larix decidua* şi/sau *Pinus cembra* din regiunea montană; **8160*** - Grohotişuri medio-europene calcaroase ale etajelor colinar şi montan; **4060** - Tufărişuri alpine şi boreale; **91Q0** - Păduri relictare de *Pinus sylvestris* pe substrat calcaros.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Mamifere:** Liliac cârn (*Barbastella barbastellus*) • Liliacul mediteranean cu potcoavă (*Rhinolophus euryale*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*) • *Lup (*Canis lupus*) • Râs (*Lynx lynx*) • Liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*) • Liliac comun (*Myotis myotis*). **Nevertebrate:** *Euphydryas maturna* • Cosaş (*Isophya stysi*) • **Callimorpha quadripunctaria* • *Eriogaster catax* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Colias myrmidone* • *Leptidea morsei* • Cosaş (*Isophya costata*) • Lăcustă de munte (*Odontopodisma rubripes*) • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • *Catopta thrips*. **Peşti:** Zglăvoc (*Cottus gobio*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl acoperă Munţii Trascău, fiind incluse aici şi o parte a masivului Muntele Mare-Scărița Belioara şi un platou cu sălaşe de vară caracteristice Munţilor Apuseni. Importanţa sitului rezidă în bogăţia şi diversitatea tipurilor de habitate (15 tipuri de habitate naturale de interes comunitar), precum şi într-o asociaţie vegetală endemică pentru România, *Helictotrichetum decori*. Situl include 31 de rezervaţii naturale, numeroase chei cu floră şi faună bogate, valoroase din punct de vedere conservativ. Exo şi endocarstul sunt bine reprezentate, acesta din urmă având o valoare speologică de excepţie şi fiind cel mai important adăpost din Europa pentru hibernarea liliecilor. În sit au fost identificate recent specii de plante de interes comunitar precum capul şarpelui, aerelul, stânjeneii, dediţelul, gălbinarea şi cîrcelul. Situl găzduieşte multe specii de interes comunitar, şapte specii de mamifere, trei specii de amfibieni, 11 specii de nevertebrate. Este remarcabilă prezenţa cosaşului transilvan, specie endemică pentru Carpaţi. Peştera Huda lui Păpară adăposteşte cea mai mare aglomerare de lilieci hibernanţi din Europa (120000 de indivizi). Cercetări recente au permis identificarea în peşterile Huda lui Păpară, Poarta Zmeilor şi Peştera Mare din Cheile Runcului a speciilor de interes comunitar liliac mare cu potcoavă şi liliac comun mic. Situl prezintă elemente floristice iubitoare de căldură şi uscăciune pe de o parte şi elemente arctice şi alpine pe de altă parte. Dintre formele arcto-alpine, floarea reginei coboară până la 500 m altitudine în Cheile Întregalde şi Cheile Râmeţului. Pe Şesul Craiului, la altitudinea de 1300 m se găsesc specii arcto-alpine circumpolare precum arginţica, strugurii ursului, cupa, foaia grasă. Aici se află şi punctul cel mai nordic de răspândire al odogacilor, specie mediteraneană. Dintre imixtiunile submediteraneene este notabilă prezenţa stejarului pufos şi a garoafei balcanice. O valoare conservativă particulară o are pădurea de larice (zadă) de la Vidolm. Pădurea formată de acest relict glaciar este compactă, acoperă circa 44 ha, se întinde pe o pantă cu diferenţă de altitudine de la 850 la 1267 m şi este formată din arbori de 35-40 m înălţime.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Munţii Trascăului sunt delimitaţi de Cheile Turenilor în N şi NE şi de Valea Ampoiului în S şi SV, pe o lungime de 75 km. Delimitarea E-SE este făcută de valea Mureşului, iar cea vestică de văile Ampoi şi Galda, ce separă Trascăul de Munţii Metaliferi. Valea Arieşului delimitează la nord Trascăul de Muntele Mare. Altitudinea medie este de 850 m. Partea de sud a masivului are vârfurile cele mai înalte (Dâmbău – 1369 m), iar partea centrală şi de nord prezintă mai multe vârfuri în jur de 1200 m. Fragmentarea reliefului este redusă în zona calcarelor şi creşte treptat spre sud şi nord, unde apar multe chei şi defilee. Exocarstul este reprezentat prin masive, lapiezuri, doline, uvale, şi chei, iar endocarstul este reprezentat prin cele 321 de peşteri, precum şi prin avenuri spectaculoase (la Vânătare). Caracteristic este numărul mare de chei la altitudini între 500 şi 900 m (Cheile Turenilor, Cheile Turzii, Cheile Vălişoarei, Cheile Râmeţului etc.) O altă formă de exocarst este carstul de platou, întâlnit în Bedeleu, Râmeţ, Ciumărna, cu doline, lapiezuri şi peşteri. Există şi forme de relief dezvoltate pe ofiolite (în nord), şisturi cristaline (în NV, urmând valea Arieşului) şi pe gresii, argile şi marne (în sud, înspre valea Ampoiului).

Pedologie

Substratul, covorul vegetal, expoziţia, altitudinea şi factorii climatici au indus o varietate semnificativă a tipurilor de sol. Pe creastă şi pe versanţi apar solurile scheletice, pe pantele împădurite domină solurile brune de pădure, iar în zonele depresionare sunt prezente solurile aluvionare. În învelişul de sol predomină districambosolurile, asociate cu litosoluri pe versanţi. Arealele cu lapiezuri prezintă un înveliş pedologic alcătuit din rendzine, litosoluri, eutricambosoluri. În zonele depresionare şi pe terasele râurilor, majoritare sunt luvosolurile, preluvosolurile şi eutricambosolurile. În luncile râurilor sunt întâlnite în principal aluviosoluri, adesea cu proprietăţi gleice.

Hidrologie

Bazinele principale care drenează situl sunt Arieşul (cu originea în Munţii Bihor) şi Ampoiul (cu izvoarele în Munţii Metaliferi). Alte cursuri de apă cu debit important sunt Aiud, Ştremţ şi Galda, care izvorăsc din Trascău. Arieşul are afluenţi importanţi pe partea stângă a cursului mijlociu (Poşaga, Ocoliş, Ocolişel şi Iara, tributare Mureşului). Pe partea dreaptă a Arieşului, Pârâul Oncăşeştilor parcurge Peştera Huda lui Păpară. O particularitate o prezintă bazinul hidrografic al Ampoiului, în partea estică găsindu-se platoul carstic Ciumerna. Cursurile de apă ce izvorăsc de aici reprezintă izvoarele râurilor Ampoiţa, Ighiu, Ţelna, Bucerdea, Craiva şi Cricău. Apele subterane se găsesc în formaţiuni poroase şi carstice. Cele din formaţiunile poroase sunt întâlnite în pietrişurile şi nisipurile aluvionare din lunci şi terase, reprezentând cele mai importante resurse subterane de apă ale sitului. Apele subterane cantonate în pietrişuri, nisipuri şi argile se găsesc în Piemontul Trascăului. Iezerul Ighiel (380 ha), situat pe platoul carstic Ciumerna la 924 m altitudine, este considerat cel mai mare lac natural carstic din România. Celelalte lacuri din sit sunt mai degrabă ochiuri de apă semipermanente, formându-se în perioada topirii zăpezilor şi a ploilor abundente.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală moderată. Temperaturile medii anuale se înscriu între 5,5 şi 6,7 °C în vest iar în est variază între 8,5 şi 9,8 °C. Aceste diferenţe se datorează creşterii altitudinii medii de la est la vest. Iernile sunt relativ blânde, iar verile moderate. Cantitatea medie anuală a precipitaţiilor este cuprinsă între 900 şi 1200 mm (prezentând variaţii legate de altitudine, de impactul reliefului montan cu mişcarea orizontală a maselor de aer umed). Zăpada este abundentă. Vânturile suflă predominant dinspre culoarul Mureşului, respectiv din direcţia V-SV. Caracteristice şi frecvente sunt vânturile locale numite şi vânturi de munte (curenţi termici ascendenţi de intensităţi diferite în funcţie de sezon şi insolaţie).

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia sitului este de o bogăţie aparte, datorită suprafeţei mari a acestuia, diferenţelor altitudinale importante, alternanţei între culmi împădurite şi depresiuni, numărului mare de cursuri de apă si de chei, mozaicului de expoziţii, de tipuri de substrat şi de tipuri de sol etc. La poalele munţilor, în formă de petice, există păduri edificate de specii de stejar, întrerupte de fâneţe sau terenuri agricole. Gorunetele ocupă partea de SE, la altitudini cuprinse între 200 şi 700 m şi precipitaţii de 650-800 mm. Se găsesc pe versanţii estici ai Bedeleului, pe substrat calcaros, pe pante domoale cu expoziţii variate. Printre speciile de arbori care participă la edificarea stejăretelor sunt frasinul, teiul, carpenul. Vegetaţia ierboasă este dominată de specii precum iarba câmpului. Vegetaţia de pajişti, dezvoltată în etajul pădurilor de gorun în amestec cu fag, aparţine pajiştilor secundare cu iarba câmpului şi păiuş cantonate pe suprafeţele mai însorite. Padurile de stejar cu fag apar între 300 şi 700 m, pe versanţii sudici şi pe crestele dealurilor. Esenţa edificatoare este gorunul, în amestec cu fag şi, mai rar, cu carpen sau cireş. Deasupra se întind pădurile de fag, pure sau în amestec, ce urcă pe culmi, cu intercalări de vegetaţie secundară în zonele defrişate. Făgeto-cărpinetele apar pe pante moderate, pe versanţi umbriţi şi văi, la altitudini de 300-800 m, fiind edificate de fag şi carpen în amestec cu gorun, cireş, paltin de munte,

ulm, frasin, tei sau plop. Stratul arbustiv este alcătuit din alun, păducel, sânger, soc iar stratul ierbos este format din vinariță și colțișor. Pădurile dominante în sit sunt făgetele, cu aspect fragmentat din cauza defrișărilor făcute de-a lungul timpului, pentru a obține pășuni și terenuri agricole. Aceste făgete sunt pigmentate cu paltin de munte, ulm de munte, uneori cu brad sau molid. Stratul arbustiv este edificat de tulichină, soc, soc roșu, alun, iar stratul ierbos este format din specii carpatice precum brusturul negru, breabănul, mierea ursului. Pe luncile râurilor Ampoi și Arieș există o vegetație caracteristică formată din esențe lemnoase (salcie, plop, arin negru) și specii ierboase (rogoz, stânjenel de baltă). Vegetația de stâncărie este alcătuită din pajiști dominate de coada iepurelui și iarba deasă, iar cea specifică grohotișurilor formează asociații de ferigi, sânziene albe, sugărel, dumbăț sau cimbrișor. Cea mai joasă altitudine din Europa la care se întâlnește floarea de colț este în Cheile Întregalde (500 m). În apropiere se găsesc trei poieni cu narcise (Piatra Cetii, Necrilești și Tecșești). Sunt frecvente plantațiile de pin și molid pe abrupturi instabile din apropierea localităților. În chei și pe pereții calcaroși vegetează izolat tisa.

Fauna

Fauna de mamifere este foarte diversă (peste 40 de specii), fiind reprezentată de toate categoriile ecologice. Speciile comune de insectivore și rozătoare au o distribuție difuză și sunt întâlnite în toate tipurile de habitate, fiind de menționat pârșul de alun, pârșul mare și pârșul cu coadă stufoasă. Datorită bogăției în peșteri a sitului, acestea sunt folosite de lilieci ca adăpost, pentru reproducere sau pentru hibernare: Peștera Huda lui Păpară, Peștera Zmeilor, Peștera Mare din Cheile Runcului și Peștera Liliecilor din Cheile Ampoiței. Diversitatea speciilor este notabilă, ilustrată de liliacul mare cu potcoavă, liliacul mic cu potcoavă, liliacul mediteranean cu potcoavă, liliacul comun, liliacul comun mic, liliacul cu aripi lungi, liliacul cârn, liliacul pitic, liliacul pigmeu, liliacul de amurg, liliacul urecheat cenușiu și liliacul de apă. Carnivorele mari sunt reprezentate prin urs, lup și râs (lupul având tendință de creștere a densității). Alte carnivore sunt hermelina, nevăstuica, dihorul, vidra, bursucul, jderul de copac, jderul de piatră, pisica sălbatică, vulpea. Mistrețul este și el prezent în sit alături de căprioară și cerb. Herpetofauna este bine reprezentată prin 13 specii de amfibieni (salamandră, triton cu creastă, ghițălar, izvoraș cu burta galbenă, broasca roșie de munte, broasca roșie de pădure, brotăcel). Specii de reptile frecvent întâlnite, a căror prezență este favorizată de exocarst, sunt șopârla de ziduri, șopârla de munte, șopârla de câmp, gușterul, năpârca, șarpele de alun, șarpele lui Esculap și vipera neagră. S-a remarcat apariția unor specii de pești de câmpie și de deal (clean și biban) din cauza presiunii antropice asupra cursurilor de apă din aceste zone. În etajul colinar întâlnim scobarul, alături de clean, mreană, morunaș, lipan și moioagă. La altitudini de peste 600 m, unde apa râurilor este bine oxigenată și rece (max. 16 °C), ihtiofauna este formată din păstrăv, zglăvoacă, boiștean și molan. Pe aria sitului au fost identificate peste o mie de specii de fluturi de zi și de noapte. Dintre acestea, șase specii sunt strict protejate și de interes conservativ (fluturele maturna, molia catax, fluturele vârgat, fluturele roșu de mlaștină, *Catopta thrips*, albilița portocalie și albilița mică). Grupul gândacilor cuprinde specii strict protejate (croitor marmorat, cărăbuș de mai, croitor alpin al fagului, rădașcă și croitor). Fauna de nevertebrate, pe cât de diversă pe atât de vulnerabilă, include specii endemice cu populatii extrem de reduse. Ornitofauna cuprinde peste 130 de specii (acvilă de munte, drepnea mare, fluturaș de stâncă, mierlă de piatră, bufniță, ciuș etc.).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitățile economice care se desfășoară în zona sitului sunt legate de agricultură (pomicultură, viticultură, legumicultură, creșterea animalelor), industria lemnului (exploatarea și prelucrarea lemnului), industriile minieră și metalurgică, industria textilă, precum și de turism și comerț (în special agroturism, turism rural și ecologic). În sit și în vecinătatea acestuia sunt prezente numeroase așezări, dar populația acestora nu este semnificativă (orașele Zlatna și Aiud au împreună circa 35000 de locuitori). Industriile minieră și metalurgică includ exploatarea calcarului, fabricarea varului, balastiere și cariere de piatră (Zlatna), exploatarea dacitului (Jidovina).

Cetatea Aiudului (sec. XIII-XVI) este construită din piatră brută (având grosimea zidurilor de 1,20 m) și întărită cu turnuri (al Blănarilor, Măcelarilor, Croitorilor) aparținând breslelor meșteșugărești. În prezent adăpostește Muzeul de Istorie din Aiud. Castelul Bethlen (sec. XVI-XVII), palat voievodal care a aparținut principelui ardelean Gabriel Bethlen (între anii 1612-1629), găzduiește acum Muzeul de Științe Naturale. În zonă există mai multe biserici fortificate construite în secolul al XV-lea precum Biserica fortificată cu zid de incintă din satul Șard și Biserica Evanghelică-Luterană din satul Ighiu (fondată de sași). Mănăstirea Râmeț (sec. XIV) păstrează vechea biserică de piatră și picturi datorate maestrului Mihul de la Crișul Alb (1483), picturi din 1741 în stil postbrâncovenesc executate de echipa de maeștrii în frunte cu Grigore Ranite. Clădirea arhondaricului (sec. XVI) a găzduit prima școală românească din zonă iar în prezent adăpostește un muzeu de covoare și icoane pe lemn. Localitatea Rimetea reprezintă un sit arhitectonic original (eclectic prin influențele săsești), găzduind Muzeul Etnografic (3000 de exponate de port popular, unelte agricole și de minerit, piese de ceramica) și Cetatea Colțești (cu incinta și două donjoane bine conservate). Tot în Rimetea se păstrează „Fărșangul", o tradiție populară maghiară care are loc de Lasăta Secului, înainte de Paște. Înmormântarea Fărșangului înseamnă sfârșitul balurilor din timpul acestei sărbători și a distracției din timpul iernii, marcând începutul primăverii.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Poluarea Arieșului, incendierea pajiștilor, braconajul și tăierile ilegale au un impact negativ important asupra sitului. În ultimii ani se manifestă o tendință clară de depopulare a satelor și localităților din zonă, existând un risc major de dispariție a unor activități tradiționale care dau nota de originalitate a Trascăului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de informare și panouri pentru orientare cu hărți, dar este necesară suplimentarea acestora. Sunt necesare centre/puncte de informare, precum și poteci și drumuri pentru vizitare (grupate în trasee tematice). Există amenajări pentru campare (lezerul Ighiu, Vânătată, Sub Piatră, Huda lui Păpară, Rimetea, Colțești), dar trebuie amenajate pentru fiecare rezervație în parte locuri pentru depozitarea deșeurilor.

TUFURILE CALCAROASE DIN VALEA BOBÂLNA - RO SCI 0254

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Hunedoara: Rapoltu Mare.

Suprafaţa: 16 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 54' 7"; Long. E 23° 6' 50"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 385 max., 321 min., 373 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** **DL** **DF** DA
Accesul pe cale rutieră se face din DJ107A (Simeria-Geoagiu). Din localitatea Bobâlna se înaintează pe Valea Bobâlnii, circa 1 km în amonte, până la limita sudică a sitului. Simeria este o importantă staţie CFR (nod de cale ferată).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7220* - Izvoare petrifiante cu formare de travertin (*Cratoneurion*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl adăpostește izvoare termale carbonatice care prin intensa depunere a carbonatului de calciu au dus la formarea tufurilor calcaroase. Aceste izvoare petrifiante cu formare de travertin (tuf calcaros) reprezintă un tip de habitat foarte rar în Europa și în România, de mare valoare conservativă. Depozitele de tuf formează umplutura văii fiind depuse peste formaţiunile cristaline și având o extindere de circa 2,5 km, cu lăţimi cuprinse între 50 și 150 m. Pe această porţiune, valea a realizat câteva rupturi de pantă, prin depunerea unor praguri de tuf. Pentru a conserva habitatul prioritar, foarte restrâns ca suprafaţă, este indispensabil să se păstreze în acelaşi timp habitatele asociate și sistemul hidrologic de care depind acestea.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Munţii Metaliferi, dispuşi între culoarul Deva-Ormindea și Ampoi, între valea Mureşului și depresiunea Brad, sunt formaţi în principal din nuclee cristaline, roci sedimentare și magmatite. Primul ciclu de sedimentare coincide cu depunerea calcarelor, gradul de răspândire al arealurilor carstice fiind unul ridicat. Manifestările postvulcanice au condus la apariţia de izvoare minerale precum cele de la Păuliș, Boholt, Hărţăgani, Trestia, Banpotoc, Cărpiniș, Rapolt, Rapolţel, Bobâlna, Geoagiu Băi, Bozeș și Băcâia. Apele minerale termale pătrund în calcare, a căror dizolvare se realizează lent, rezultând numeroase peşteri și caverne. Peşterile din tufurile calcaroase iau naştere în depunerile masive de tufuri sau travertinuri, ca urmare a faptului că acestea pot forma cascade de calcar în spatele cărora rămân spaţii libere. Rocile sedimentare din zona sitului s-au format prin depunerea bicarbonatului de calciu provenit din apele calcaroase și din apele izvoarelor minerale.

Pedologie

Tipurile genetice fundamentale de soluri pe substrat bazic calcaros sunt reprezentate prin eutricambosoluri (soluri brune) și hidrisoluri. Hidrisolurile s-au format și evoluează în condiţii de exces de umiditate permanent sau temporar.

Hidrologie

Situl se află de-a lungul râului Bobâlna care, împreună cu cei doi afluenţi ai săi Apa Rece și Apa Caldă, face parte din bazinul hidrologic al râului Mureș. În partea de nord a comunei Bobâlna se află izvoare de apă mezotermală cu temperatura de 17 °C.

Aspecte climatologice

Climatul zonei este caracteristic celui de colină și deal, cu specific de microclimat local. Variaţiile atmosferice sunt relativ scăzute, presiunea atmosferică este uniformă, osciaţiile temperaturii și umezelii aerului destul de reduse, predominând timpul senin. Temperatura medie anuală este cuprinsă între 7,5 și 8 °C. Precipitaţiile medii anuale sunt cuprinse între 950 și 1425 mm. Primăvara se formează vânturi de tip foehn, care determină accelerarea intrării în perioada de vegetaţie a plantelor.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia sitului este cea specifică cursurilor de apă, cu arinișuri la care se adaugă plante iubitoare de căldură, păduri de stejar și fag, păduri de conifere (preponderent brad). Pe valea Bobâlnei s-a remarcat o populaţie abundentă de rodul pământului. Pe stâncile calcaroase s-au semnalat exemplare de garofiţă albă de stânci (barba ungurului).

Fauna

Fauna sitului este caracterizată prin elemente specifice pădurilor de foioase cu stejar și fag care se dezvoltă pe versanţii văii Bobâlnei și ai afluenţior săi cum ar fi căpriorul, vulpea, lupul, pisica sălbatică, mistreţul, veverița, bursucul, jderul, ariciul. Ornitofauna este reprezentată de bufniţă, şorecar comun, uliu păsărar, gaiţă, ciocănitoare sură, ciocănitoare verde (ghionoaie verde), prigorie. Dintre amfibieni menţionăm broasca mică de lac, buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul comun. Reptilele sunt reprezentate prin șarpele de casă și guşter. Se mai pot întâlni diverse specii de gândaci și fluturi.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Nu există comunităţi umane/localităţi permanente în sit.
Acesta se află pe teritoriul administrativ al comunei Rapoltu Mare care are în componenţă cinci sate (Rapoltu Mare, Bobâlna, Boiu, Folt și Rapolţel) cu o populaţie totală de 2065 de locuitori. Primele atestări documentare scrise diferă pentru fiecare sat. Satul Folt apare istoriografic încă din 1321, Rapolţel este atestat din anul 1513, iar Rapoltu Mare este menţionat schimbându-și statutul din cel de târg în cel de sat între 1515 și 1541. Situl arheologic Măgura Uroiului cuprinde dealul cu același nume și terasele înconjurătoare de la poale. Cercetarea arheologică desfășurată pe terasele Măgurii Uroiului a dus la identificarea unei aşezări pre și protoistorice. Dintre monumentele aflate în vecinătatea sitului menţionăm Biserica reformată din satul Rapoltu Mare (sec. XIV) și Castelul contelui Veress din Bobâlna (sec. XVIII).

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul este o activitate ilegală practicată sporadic atât în aria sitului cât și în afara perimetrului acestuia. Exploatarea carierelor are un impact major asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt necesare panouri de informare, panouri de avertizare/atenţionare, panouri pentru orientare, puncte de informare, trasee sau poteci turistice și tematice, precum și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

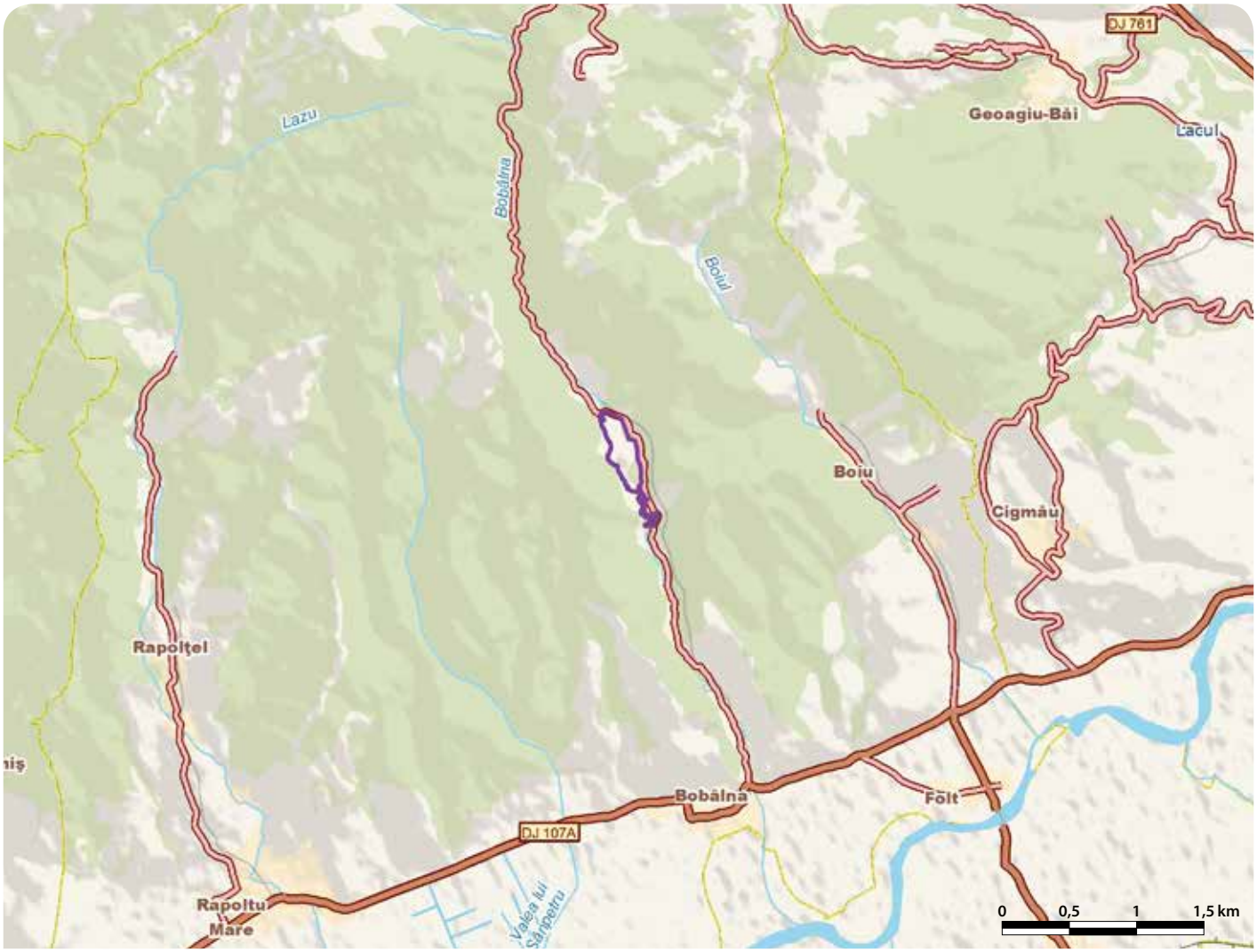

TURBĂRIA DE LA DERSCA - RO SCI 0255

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Botoșani: Lozna.

Suprafața: 12 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 56′ 0″; Long. E 26° 15′ 46″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Sucevei
Altitudinea: 292 max., 288 min., 292 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** DL DF DA
Din Dorohoi se poate ajunge în sit pe DJ291B, care trece prin extremitatea sudică a acestuia, iar din orașul Siret, pe DJ29C (Siret-Botoșani) se poate merge până la intersecția spre Călinești, de unde se intră pe DJ291B, care duce la sit.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3150 - Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **7120** - Turbării degradate capabile de regenerare naturală; **6430** - Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: *Arytrura musculus*. **Plante:** Angelică de baltă (*Angelica palustris*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl protejează un habitat rar de turbărie eutrofă care se află într-o stare excelentă de conservare și în care grosimea stratului de turbă ajunge până la 6 m. El adăpostește unele specii de plante rare superioare din flora României și este format din mai multe specii de asemenea rare de mușchi de turbă. Sunt conservate aici și o populație de angelică de baltă și una de fluture buhă, ambele fiind specii de inters comunitar. Situl se suprapune peste rezervația naturală cu același nume.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, situl se încadrează în Platforma Moldovenească, ce posedă un pachet de sedimente în grosime de 1000-5000 m. Fundamentul cristalin este alcătuit din micașisturi și șisturi amfibolice, iar în partea superioară sunt prezente rocile epimetamorfice, rocile carbonatice și cele porfirogene. Stiva de sedimente dispuse peste fundamentul cristalin aparține paleozoicului, mezozoicului și neozoicului.

Pedologie

Solul este reprezentat de un strat de turbă eutrofă format pe strat impermeabil de argilă peste care se află un strat de pietriș de râu.

Hidrologie

Afluent al Siretului, râul Bahna izvorăște din mlaștina eutrofă de la Dersca, vărsându-se în Siret lângă satul Lunca, comuna Cândești. Apele au un aspect de mlaștină datorită dispunerii zăcămintelor pe un pat argilos impermeabil, turbăria de la Dersca fiind o mlaștină eutrofă. Datorită capilarității ridicate a plantelor ce alcătuiesc stratul turbifer, apa își găsește un bun locaș de acumulare în aceste zăcăminte.

Aspecte climatologice

Situl aflat în nord-estul Podișului Sucevei, are o climă temperat-continentală cu nuanțe răcoroase, având ierni prelungite și rare deficite de precipitații.

Biocenoza

Vegetația

În mlaștina turboasă de la Dersca se cunosc aproximativ 200 de specii de plante. Este citată aici o specie rară de ciupercă ce crește pe tulpini și ramuri uscate de măcrișul cucului. Vegetația este formată predominant dintr-o specie de mușchi care realizează o pătură compactă, alături de alte specii cum sunt frânghiuța sau fierea pământului. Turba s-a acumulat în timp, ajungându-se la un strat gros, cu un pH neutru. Cele mai importante comunități vegetale din sit sunt formate din iarbă albastră cu salcie târâtoare și din rogoz cu trifoiște. Din grupa ferigilor se cunosc feriga de baltă și cea de câmp. Flora diversă cuprinde un număr semnificativ de plante cu flori precum coada șoricelului, struna cocoșului, loboda lucitoare, pălămida de baltă, șapte degete, târsa, cânepița, garofița, talpa lupului, inutul de câmp, sunătoarea, sculătoarea, gălbinarea, bujorii, salcia târâtoare, trifoiștea și mai multe specii de rogoz. Dintre speciile de plante se remarcă angelica de baltă, specie de interes comunitar pentru conservare care trăiește mai ales în tufărișurile prezente în aceste habitate turboase. De asemenea, se cunoaște aici prezența dariei, o specie vegetală foarte rară.

Fauna

Fauna de nevertebrate acvatice este cea caracteristică lacurilor eutrofe naturale, fiind bine reprezentate atât planctonul, cât și bentosul. Zooplanctonul este format din populații de nevertebrate unicelulare dar și din mai multe specii de viermi și diferiți crustacei mici. Zoobentosul este îngropat în substratul aflat pe fundul apei și este format din populații de organisme unicelulare, viermi cilindrici și viermi inelați, melci, scoici, crustacee și foarte multe specii de insecte. Printre nevertebratele terestre din sit se găsește și fluturele buhă, o specie rară de interes comunitar, cu origine est-asiatică, considerată pentru țara noastră un relict din vechea faună preglaciară. Fauna de amfibieni cuprinde specii precum broasca mare de lac și broasca râioasă brună, iar reptilele sunt reprezentate de șarpele de casă și rare exemplare de șopârlă de câmp. Avifauna din sit cuprinde câteva specii comune precum șorecarul comun, uliul porumbar, mierla neagră, gaița, pițigoiul mare, turturica, coțofana, vrabia de câmp sau măcăleandrul. Fauna de mamifere din zona sitului este reprezentată prin căprior, rare exemplare de mistreț, vulpe, iepure de câmp și mai multe specii de micromamifere.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Economia comunei se bazează în principal pe cultivarea terenului și creșterea animalelor. În comunitățile din sit gospodăriile sunt încălzite cu lemne, iar alimentarea cu apă potabilă se face în sistem individual din fântâni sau foraje. Nu există canalizare.
În vecinătatea sitului a fost descoperită o așezare care datează din secolele IV-V. Într-un alt punct arheologic din zonă au fost descoperite un grătar de silex, fragmente ceramice, un depozit de unelte agricole și peste 50 de piese de fier întregi și fragmentate, alături de un bogat material fosil (cranii de cerb, mistreți și coarne de bou), toate datând din cea de-a doua epocă a fierului. Astăzi există în satul Lozna Muzeul de etnografie cu o bogată colecție de articole de port popular și obiecte din gospodăriile tradiționale ale zonei. Acest sat și-a câștigat un renume și în privința manifestărilor culturale. Anual are loc „Parada portului de Iarnă", un eveniment îndelung apreciat de localnici, iar la fiecare sfârșit de an, taraful local și Ansamblul Lozneanca participă la festivalul „Din Străbuni, din Oameni Buni" organizat în municipiul reședință de județ, unde artiștii Loznei prezintă obiceiuri tradiționale din zonă.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Au loc extrageri de material turbos cu caracter accidental atât în sit cât și în exteriorul acestuia.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există poteci și drumuri pentru vizitare și sunt necesare panouri de avertizare/atenționare și panouri de informare.

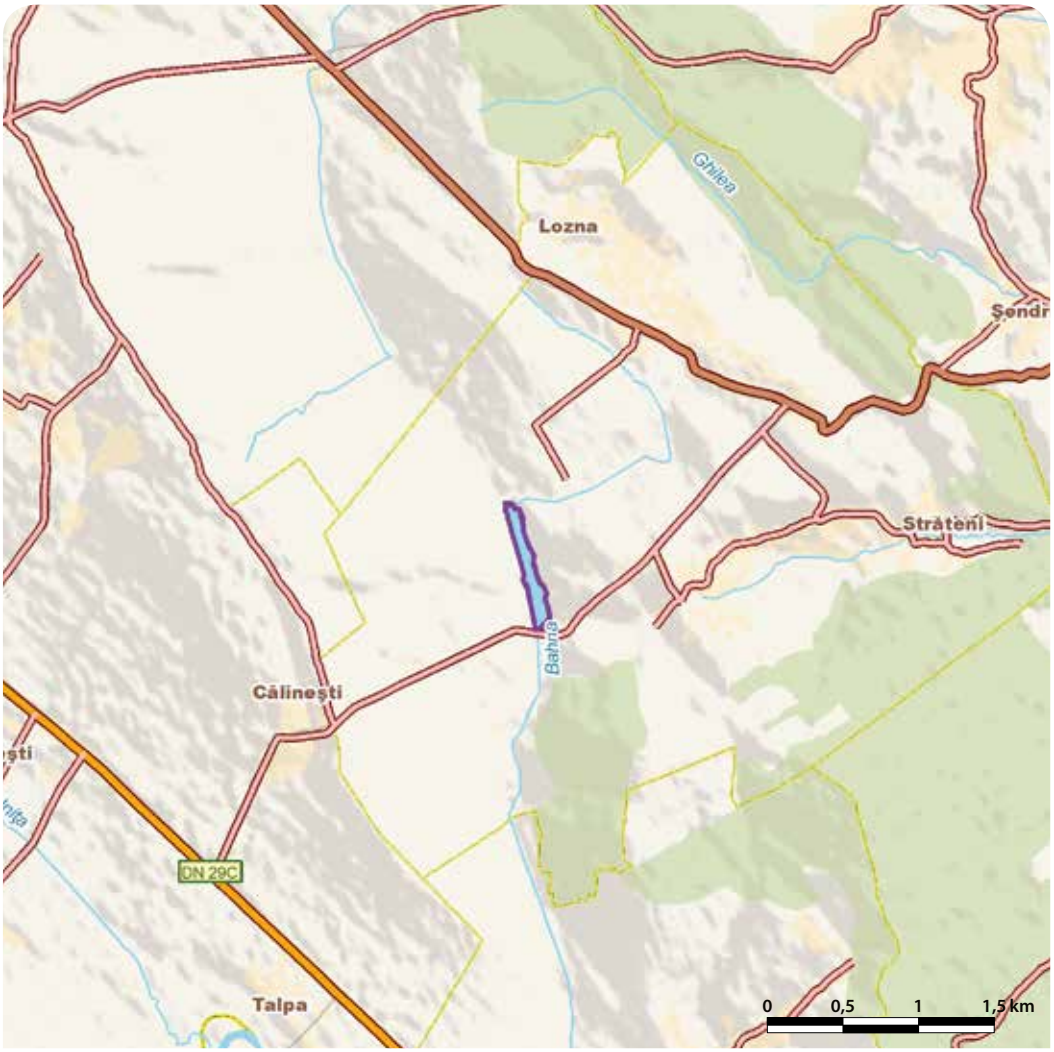

TURBĂRIA RUGINOSU ZAGON - RO SCI 0256

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Covasna: Zagon.

Suprafaţa: 350 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 45' 52"; Long. E 26° 13' 34"
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1113 max., 1025 min., 1050 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Caile de acces din direcţia Păpăuţi şi Comandău sunt reprezentate de drumuri agricole şi forestiere. Limita de nord se află pe drumul forestier D177 (Comandău-Păpăuţi) (altitudine 1080 m), limita de est urmăreşte D185 pe o distanţă de 2,2 km spre SE, apoi încă 1,2 km până la pârâul Vaga Poncii. Limita de sud urmăreşte drumul forestier D184 de la vest la est, iar limita de vest este pe drumul forestier D178, de la sud spre nord până în dreptul bornei amenajistice 238, de pe drumul forestier D177 (Comandău-Păpăuţi).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

7140 - Mlaştini turboase de tranziţie şi turbării oscilante (nefixate de substrat); **91D0*** - Turbării cu vegetaţie forestieră; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Plante: Curechi de munte, Gălbenele (*Ligularia sibirica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl găzduieşte specii rare de plante caracteristice turbăriilor înalte, dintre acestea menţionând curechii de munte sau gălbenelele, arnica, cornişorul şi brădişorul. Populaţia de curechi de munte se află într-o stare de conservare excelentă. Pe aria sitului au fost identificate trei tipuri de habitate naturale, prioritare fiind turbăriile cu vegetaţie forestieră, aflate într-o stare bună de conservare. Gălbenelele reprezintă o specie rară de origine boreală eurasiatică de interes conservativ. Situl include rezervaţia naturală de tip botanic Turbăria Ruginosu Zagon.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în triunghiul format de localităţile Zagon, Covasna şi Comandău, judeţul Covasna. Acest triunghi reprezintă nord-estul Munţilor Întorsurii, subunitate a Munţilor Buzăului. Munţii Întorsurii, denumiţi şi Clăbucetele Întorsurii, formează compartimentul nordic mai jos al Munţilor Buzăului. Sunt munţi scunzi, reprezentaţi prin culmi prelungi, rotunjite, care se menţin între 700 şi 1105 m altitudine.

Pedologie

În SV se desfăşoară un relief domol, dezvoltat pe formaţiuni cretacic inferioare marnoase şi şistoase-grezoase. Spre nord apar conglomerate şi gresii albiene, cu o rezistenţă mai mare la eroziune. Poziţionarea la contactul Depresiunii Braşov cu aria Carpaţilor de Curbură a determinat o înălţare mai redusă decât a munţilor din sud, situaţie reflectată şi de poziţia mai coborâtă a suprafeţelor de nivelare.

Hidrologie

Situl este străbătut de Pârâul Ruginos. Satul Zagon, reşedinţa comunei Zagon, este situat în colţul de SE al depresiunii Sfântu Gheorghe pe malul pârâului Zagon.

Aspecte climatologice

Temperaturile medii anuale sunt de 2-4 °C, iar precipitaţiile medii anuale ating valori de 800-900 mm. Vânturile dominante care bat din vest şi NV pot să producă dezrădăcinări de arbori, fiind încadrate în categoria celor tari şi foarte tari. Pe culmile înalte, cu temperaturi medii anuale sub 2 °C şi precipitaţii de peste 900 mm, vânturile dominante din sectorul vestic bat cu viteze medii de 7-10 m/s.

Biocenoza

Vegetaţia

Culmile înalte corespund etajului subalpin al tufărişurilor cu afin de munte şi merişor (pe versanţii nordici), cu ienupăr (pe cei sudici şi sud-estici) şi cu arin de munte pe versanţii estici. Arinul de munte creşte arbustiv pe lângă torenţi şi pe coastele abrupte şi umede din etajul subalpin, formând tufărişuri prin care protejează solul contra eroziunii. În sit se găsesc pajişti cu o vegetaţie bogată specifică turbăriilor precum curechi de munte sau gălbenele, omag, brădişor, merişor, arnică, pedicuţă, calcea calului, ruginare, creţuşcă (barba caprei sau pepenica), salcie aurie. Atât speciile de arnică şi pedicuţă, cât şi cele de brădişor şi cornişor sunt plante medicinale utilizate şi în medicina populară. În părţile aeriene ale bradişorului s-au identificat alcaloizi toxici şi narcotici, caracteristici doar acestei specii.

Fauna

Despre fauna sitului există foarte puţine informaţii deoarece zona este remarcată mai ales pentru speciile de plante şi habitatele de interes comunitar. Pe raza sitului pot fi întâlnite speciii de mamifere ierbivore şi carnivore precum cerbul carpatin, mistreţul, căprioara, ursul brun, lupul şi râsul. De asemenea, situl găzduieşte specii de păsări precum cocoşul de munte, acvila ţipătoare mică, diferite specii de ciocănitori şi piţigoi.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Ocupaţiile principale ale gospodarilor din zonă sunt legate de agricultură (cultivarea grâului, secarei, porumbului, orzoaicei, cartofilor), creşterea animalelor (bovine, ovine şi cabaline), silvicultură, exploatarea şi prelucrarea lemnului. Există operatori economici ce desfăşoară activităţi de prelucrarea lemnului, uneori combinate cu activităţi specifice agriculturii.
Zagonul a fost locuit din vechime. Arheologii au găsit pe locurile numite „Ceremas" şi „Muntele Mete" o bogată colecţie de obiecte din epoca bronzului. Satele Zagon şi Păpăuţi au fost consemnate în anul 1567, sub denumirile de Zagon şi Papocz. Dintre monumentele istorice şi de arhitectură menţionăm Biserica reformată din Zagon (1783-1795), precum şi biblioteca care conţine 800 de volume din sec XVI-XVII, aflată în clădirea parohiei reformate. Biserica ortodoxă din Zagon a fost construită în perioada Revoluţiei de la 1848 şi poartă hramul arhanghelilor Mihail şi Gavril. În biserica catolică (1882) se află orga construită de renumitul meşter Kolonits din Târgu Secuiesc. În biserica neo-gotică din Păpăuţi (1895) există o placă memorială a honvedului Kiss Sandor şi o altă placă în memoria cercetătorului istoric Barabas S. (1855-1940). Tot în Păpăuţi, se află şi o biserică ortodoxă din lemn cu un iconostas foarte vechi şi un clopot turnat în anul 1852 şi inscripţionat cu litere chirilice. „Centrul cultural Mikes" adăposteşte muzeul Mikes Kelemen şi Kis Manyi, actriţă de teatru şi cinema. Calea ferată forestieră Covasna-Comandău reprezintă un alt obiectiv turistic din zonă. Zilele satului Zagon se sărbătoresc în luna august a fiecărui an iar gătirea tocăniţei de bureţi, preparată din 500 kg de bureţi, a devenit o tradiţie. În Zagon se află şi casa memorială a Elisabetei (Kati) Szabo, multiplă campioană olimpică a României.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul şi tăierile ilegale au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt necesare în primul rând poteci şi drumuri pentru vizitare, precum şi trasee turistice, panouri de informare, panouri de avertizare/atenţionare, panouri pentru orientare, puncte de informare, trasee sau poteci tematice şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

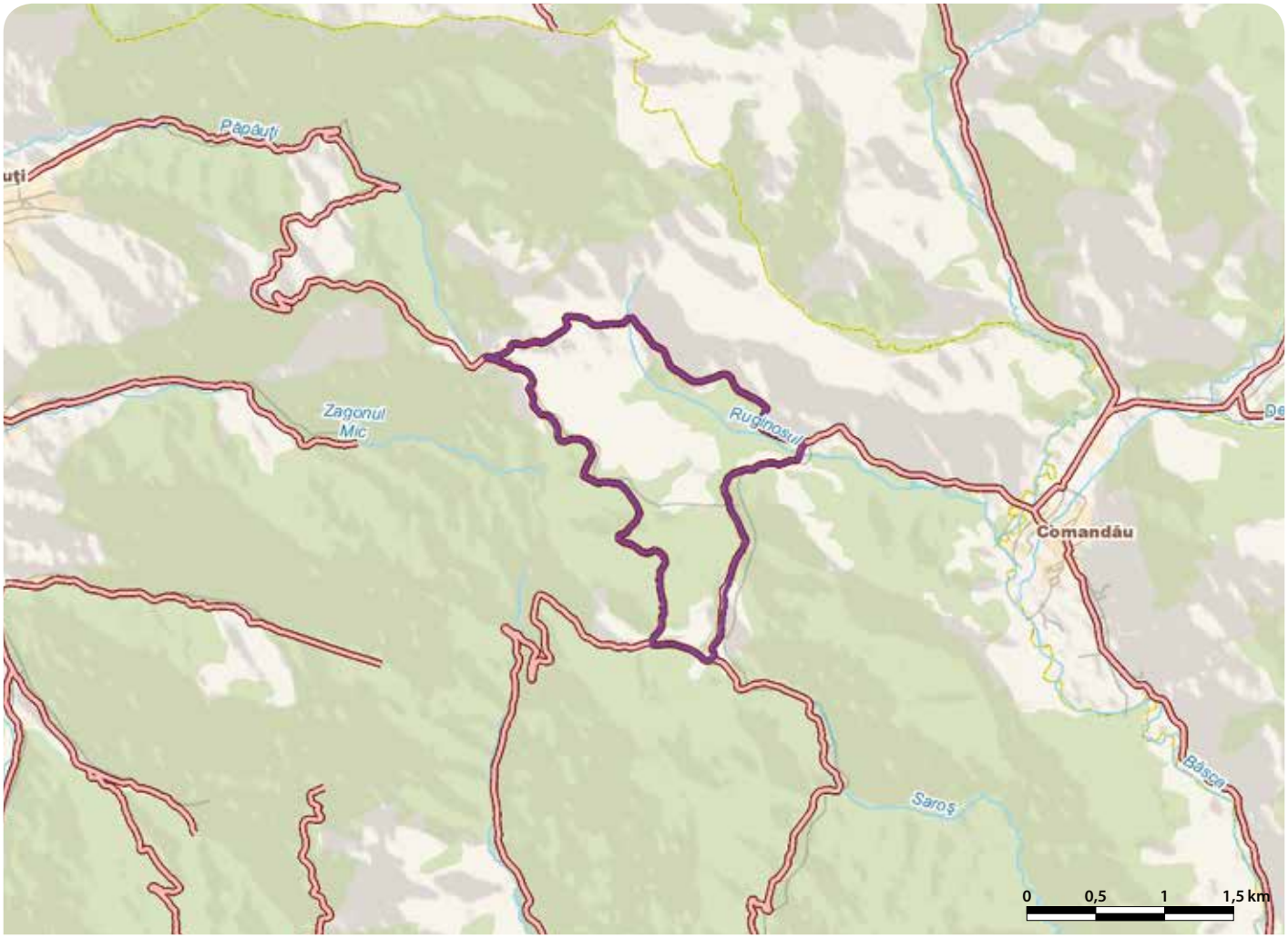

TUSA - BARCĂU - RO SCI 0257

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Sălaj: Săg.

Suprafața: 10 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 1' 20"; Long. E 22° 45' 15"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Dealurile Crișanei
Altitudinea: 661 max., 620 min., 649 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** **DL** DF DA
Principala cale de acces este DJ191D (Nușfalău-Vânători), prin satul Tusa, comuna Săg. Din comuna Săg accesul în sit este posibil urmând drumuri locale, nemodernizate.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9130 - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Nevertebrate: Lăcustă de munte (*Odontopodisma rubripes*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Zona se află la obârșia râului Barcău și prezintă interes paleontologic, geologic, faunistic și peisagistic. Situl a fost declarat în special pentru conservarea habitatului de fag cu floră indicatoare de tip *Asperula-Asarum*, a pădurilor dacice de fag și carpen cu o populație stabilă de colțisor, precum și a lăcustei de munte. Cercetări recente au evidențiat prezența unor specii de amfibieni și de carnivore mari de interes comunitar. Situl se suprapune cu rezervația naturală de tip peisagistic și forestier Tusa-Barcău. Având o suprafață de 13,43 ha, această rezervație include un sector de pădure (fâgete pure de dealuri și fâgete amestecate), o zonă de pajiște, precum și două izbucuri cu un debit impresionant de apă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Fundamentul zonei este constituit din șisturi cristaline ale Blocului Panonic și formațiuni de tip carpatic, acoperite de formațiuni sedimentare. Întreg teritoriul este acoperit de argile, argile roșcate, nisipuri și depozite loessoide. Munții sunt alcătuiți predominant din șisturi cristaline, de unde aspectul matur al reliefului, cu suprafețe plane sau larg ondulate. Singurele formațiuni de altă natură sunt reprezentate prin petice de conglomerate și calcare, dominante în relief spre sectorul de obârșie al Barcăului.

Pedologie

Tipurile de soluri caracteristice sunt aluviosolurile, gleiosolurile, stagnosolurile, luvosolurile, eutricambosolurile, districambosolurile, preluvosolurile și regosolurile. În spațiile mai joase, dominate de soluri slab evoluate, scurgerea apei este redusă, dar infiltrarea profundă a acesteia conduce la saturare. Utilizarea agricolă este îngreunată de salinizare. Pe rocile sedimentare care alcătuiesc dealurile solul îngheață pentru perioade scurte de timp în sezonul rece. Deși sunt mai bine structurate, textura lutoasă sau argiloasă le face impermeabile, prin saturare completă cu apă. Solurile montane sunt slab structurate și au o anumită grosime, favorizând scurgerea apei (datorită prezenței unor roci impermeabile precum șisturile cristaline sau magmatice).

Hidrologie

Zona este integrată în sectorul montan al bazinului hidrografic Barcău. Barcăul este afluent al Tisei, cu obârșia la 582 m, în platoul calcaros al Munților Plopiș, în apropiere de satul Tusa. Pe teritoriul Ungariei, Barcăul se unește mai întâi cu Crișul Repede, apoi se varsă în Tisa. Valea Barcăului este rezultatul unei îndelungate evoluții a reliefului și a rețelei hidrografice din nordul Munților Apuseni. Alimentarea râurilor din bazinul hidrografic Barcău este mixtă, alimentare superficială și alimentare subterană, diferențiate pe unități de relief. În zona înaltă, predomină alimentarea pluvio-nivală. Alimentarea subterană provine din apele freatice și din apele cantonate în zonele carstice.

Aspecte climatologice

Precipitațiile medii anuale în bazinul hidrografic Barcău sunt de 525 mm, mai mari în estul bazinului și scăzând spre câmpie. Cele mai mari cantități de precipitații se înregistrează vara. Temperatura medie anuală este de 7-8 °C. Viteza medie a vântului este de 3,41 m/s, mai mare în sezonul rece și în zona montană, unde atinge 4-6 m/s. Vitezele cele mai mari se înregistrează pe direcția vânturilor dominante, primăvara și iarna. Vantul bate cu putere din SV și S, fiind mai slab din N și NV.

Biocenoza

Vegetația

Situl găzduiește habitatul Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*. Stratul arborilor este compus aproape exclusiv din fag, cu o prezență sporadică a carpenului. Clasele de habitate prezente în sit sunt cele de păduri de foioase și pășuni. Stratul arbuștilor prezintă o dezvoltare variabilă, în funcție de acoperirea realizată de arboret. Speciile prezente în acest strat sunt alunul, păducelul, salba moale (voniceriu), clocotișul, sângerul. Stratul ierburilor și arbuștilor conține specii precum colțișorul și cornul.

Fauna

În apele sitului trăiesc amfibieni precum tritonul cu creasta și buhaiul de baltă cu burta galbenă (izvorașul cu burta galbenă). Dintre nevertebrate menționăm prezența în sit a lăcustei de munte. Dintre mamifere se remarcă unele specii de carnivore mari (lup și pisică sălbatică), precum și o populație importantă de lilieci. Pădurea de foioase din sit adăpostește o faună bogată de păsări. Din punct de vedere conservativ sunt importante păsările răpitoare precum buha și acvila țipătoare mică.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Economia este predominant agricolă, bazată pe cultura plantelor și creșterea animalelor, exploatarea fânețelor și pomicultură. În prezent, pe cursul râului Barcău, la Tusa, se construiește o nouă păstrăvărie, vizând creșterea și comercializarea peștelui în cantități industriale (spre deosebire de păstrăvăria veche, ce satisfăcea doar piața locală).
Atestările documentare ale așezărilor din zonă datează din sec. XIII-XIV. Săpăturile arheologice aduc dovezi materiale ale locuirii încă din epoca bronzului, astfel că în satul Săg s-a descoperit un tezaur monetar datat din această epocă. Satul Săg este atestat documentar din 1257 sub denumirea de „Terra Szek". Satul Tusa este atestat documentar din 1341. Biserica de lemn din Sârbi (Monument istoric, 1707) a fost edificată într-o perioadă în care biserica ortodoxă română era supusă represaliilor cauzate de dependența Transilvaniei de Viena și Budapesta. Biserica de lemn din Tusa, purtând hramul „Sf. Arhangheli", a fost construită la sfârșitul secolului al XVII-lea din lemn masiv. În prezent, biserica este bine conservată și a fost declarată Monument istoric.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul și tăierile ilegale au un efect negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există panouri de informare și panouri de avertizare/atenționare, dar este necesară creșterea numărului acestora. Sunt de asemenea necesare panouri pentru orientare cu hărți, precum și trasee sau poteci tematice.

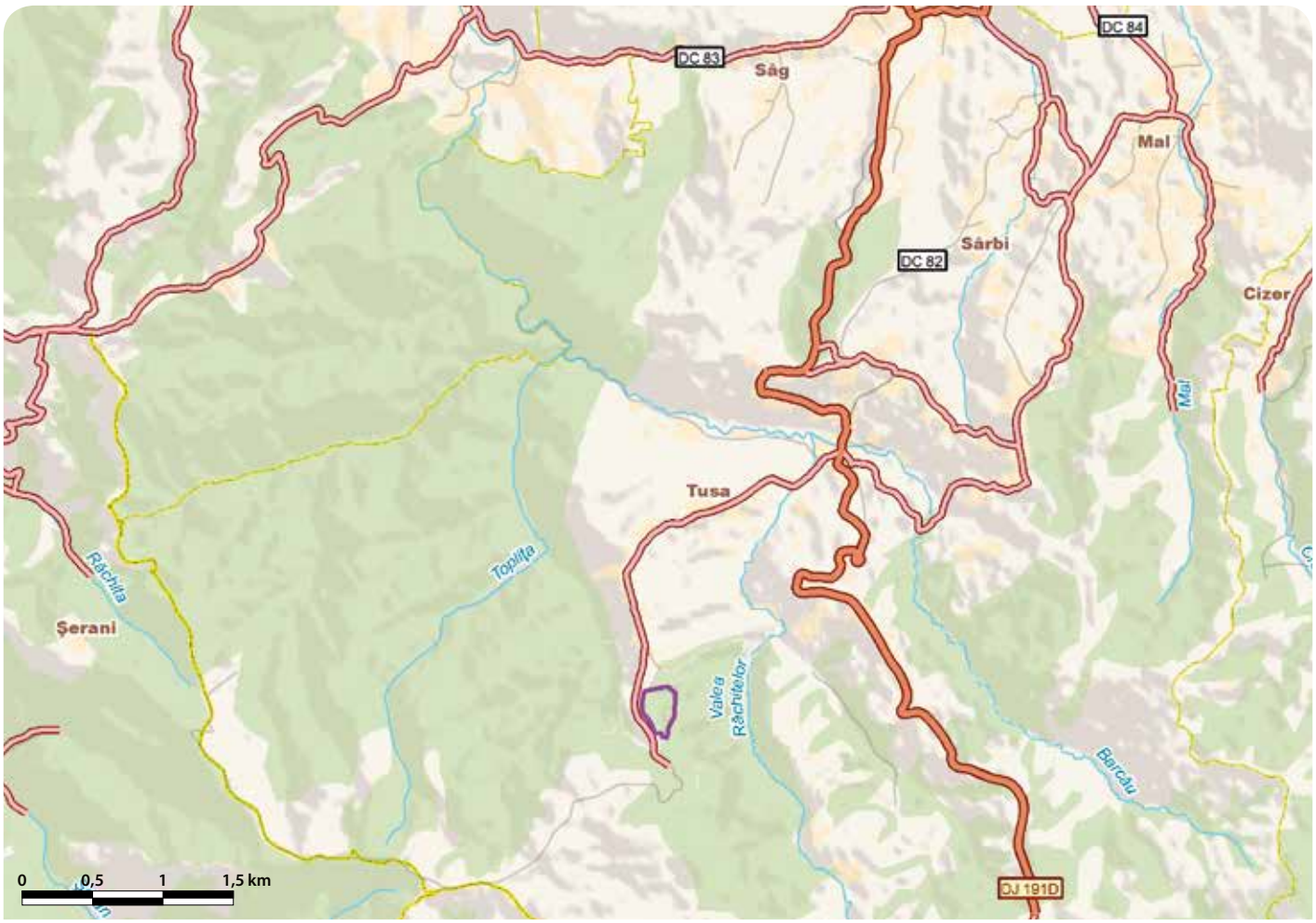

VĂILE BRĂTIEI ȘI BRĂTIOAREI - RO SCI 0258

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Argeș: Albeștii de Muscel, Berevoiești, Bughea de Jos.

Suprafața: 202 ha
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Altitudinea: 1042 max., 518 min., 717 med.
Localizarea geografică: Lat. N 45˚ 19' 19"; Long. E 24˚ 57' 50"
Ecoregiunea: Carpații Meridionali, Subcarpații Getici

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul feroviar din Pitești se face până în Câmpulung sau Curtea de Argeș. Accesul rutier este posibil pe DN73C (Curtea de Argeș-Berevoești) sau DN73 (Pitești-Câmpulung), apoi DJ73C. Alte variante sunt DJ731 (Piscani-Domnești), DJ732B (Valea Siliștii-Berevoești) sau DJ732C (Pitești-Schitu-Berevoești). Din Câmpulung exista DJ732C și drumuri locale, prin Godeni și Bughea de Jos sau prin Bughea de Sus, Albești și Cândești (DJ735). Din Bratia și Cândești se urcă pe văile Bratiei și Brătioarei pe drumuri forestiere.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91E0* - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*).
Pești: Chișcar de râu (*Eudontomyzon mariae*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl are o importanță conservativă deosebită deoarece adăpostește arborete de arin alb și arin negru. Se remarcă structura naturală foarte bine conservată, reprezentată prin diversitatea mare de vârste și dimensiuni (în anumite zone se întâlnesc trei generații de arin alb) și prezența regenerării naturale a speciei arborescente edificatoare pentru habitat, atât din lăstari, cât și din sămânță. Pe lângă aninul alb, apar exemplare bătrâne de dimensiuni mari de fag, frasin și paltin de munte. Habitatul de importanță comunitară este foarte bine reprezentat în sit și se află într-o stare bună de conservare. Sunt prezente aici numeroase specii de amfibieni (buhai de baltă cu burta galbenă, triton carpatic, triton alpin) și de pești (chișcar) de interes conservativ, precum și alte specii importante de floră și faună (specii rare de gândaci precum croitorul alpin, carabul etc.). Cercetări recente au permis identificarea în arealul sitului a unor specii de carnivore mari de interes comunitar.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află pe versantul sudic al Munților Iezer-Păpușa, constituiți din roci cristaline. Culmea lor principală a fost modelată în rocile puternic metamorfozate ale seriei de Cumpăna. Cea mai mare parte a culmilor secundare au fost sculptate în cristalinul seriei de Leaota. Pe aceste roci mai puțin rezistente la eroziune s-a format în general un relief jos, cu aspect monoton. Din punct de vedere structural, Munții Iezerului se dezvoltă pe flancul sudic al anticlinalului gneissului de Cumpăna. Depresiunile submontane de la limita dintre munte și dealuri prezintă depozite friabile (gresii, argile, marne). Culmile dintre Râul Doamnei și Brătia, precum și văile, se lărgesc brusc sub forma unor bazinete de eroziune. Stratele de nisipuri, marne și argile alternează cu cele de cărbune. Situl se află pe substrat de roci silicioase, pietrișuri și nisipuri frecvent grosiere, cu soluri aluviale slab humifere și litice.

Pedologie

Solurile se încadrează în provincia montană. La altitudini de peste 1700-1800 m se desfășoară arealul solurilor puțin profunde, de culoare cenușie-negricioasă, formate sub pătura ierburilor de pajiști alpine. Solurile de pajiști alpine și cele podzolice sunt dispuse pe o fâșie continuă în lungul crestei Făgărașului, insular pe culmea principală a Iezerului. Urmează podzolurile și solurile podzolice brune, care ocupă suprafețe întinse. Pe un areal larg se întind solurile brune acide specifice pajiștilor subalpine. În etajul pădurilor de rășinoase și de amestec cu fag, solurile devin mai evoluate, având un profil mai profund și mai complex. Solurile brune acide montane de pădure și solurile podzolice montane sunt dezvoltate sub pădure sau parțial sub pajiști secundare. În partea inferioară a munților și pe muncelele aflate la vest de râul Brătia predomină solurile brune montane de pădure.

Hidrologie

Brătia izvorăște din masivul Iezer, de la nivelul zonei alpine, de sub Vârful Cârligele, Vârful Obârșia și Vârful Danciu. Primul său afluent important este Brătioara (33 km² bazin de colectare și 12 km lungime). Brătioara izvorăște de sub Vârful Colții Caprei din Munții Portăreasa și primește apele izvoarelor Clincii, Meledic, Văii Largi. La Cândești, Brătia părăsește regiunea montană și pătrunde în Depresiunea Câmpulung, unde primește apele mai multor pâraie montane (Danciu, Băneasa, Negomiru, Capra). Bazinul superior al Brătiei se situează într-o zonă cu umiditate bogată corespunzătoare zonei acumulărilor persistente de umiditate, unde perioadele scurte de secetă se reduc odată cu creșterea altitudinii. Scurgerea și debitele maxime se produc în perioada ploioasă a anului. Maximele provenite din topirea zăpezilor prezintă valori cu 10-30% mai mici la aceleași frecvențe, deoarece topirea zăpezilor se produce mai lent și numai în cazul asocierii cu ploi intense pot lua naștere viituri periculoase. Scurgerea maximă elementară în regiunile de munte și cele piemontane atinge valori ridicate, între 16 și 24 m³/s/km². În cadrul etajului subalpin, abundența precipitațiilor și a scurgerii scade semnificativ.

Aspecte climatologice

Zona se încadrează în tipul de climă temperat-continentală montană. Zonele înalte ale Munților Făgăraș și Iezer sunt conturate de izoterma de 0 °C, valorile crescând până la 6 °C în muncelele din sud. Temperatura medie a lunii ianuarie variază între –7 °C în zonele alpine ale Masivului Iezer și –4 °C în părțile sudice, iar temperatura medie a lunii iulie variază între 10 °C în zonele alpine ale Masivului Iezer și 18 °C în sud. În zonele înalte, valoarea medie anuală a precipitațiilor este de 1000-1200 mm, iar în zona subcarpatică variază între 800 și 900 mm. Cea mai mare cantitate de precipitații cade în lunile mai și iunie. În timpul verii, ploile rapide și abundente prezintă un pronunțat caracter torențial, cu puternice efecte distructive. Ploile torențiale au o frecvență și o intensitate mult mai mare în regiunea montană. Crestele munților Făgăraș și Iezer sunt expuse vânturilor dominante din NV. Frecvența și viteza maximă de peste 40 m/s se înregistrează la începutul primăverii. Configurația masivelor muntoase produce perturbații și devieri ale curenților de aer, fiind specifică circulația maselor de aer de-a lungul culoarelor montane.

Biocenoza

Vegetația

În sit este prezentă asociația vegetală *Telekio speciosae-Alnetum incanae*. În structură, habitatul prezintă fitocenoze edificate de specii europene, boreale. Stratul arborilor este compus majoritar din arin alb, în amestec cu arin negru, molid și fag. Alte specii importante sunt reprezentate de piciorul-caprei, petrinjeii de câmp mari, angelina sălbatică, ferigă, iarba mâței (iarba vântului sau iarbă flocoasă), pufuliță, tiliscă, iarba vrăjitoarei, crăstăval, barba ursului, rotungioară (brâncă sau buruiană de leac), pălăria cucului, slăbănog, mentă, nu-mă-uita, măcriș iepuresc, captalan, piciorul cocoșului (floare de leac), crăițe, steluțe de dumbravă, podbal (denumit și bruscăniș, brustan, brustur alb, brustur de râu, cenușoară, gălbinele, gușa găinii, limba vecinei, lăpoșel, păpălungă etc.). Slăbănogul și măcrișul iepuresc sunt plante din flora spontană răspândite în regiunile temperate din Europa, Asia și America de Nord. Slăbănogul prezintă o creștere anuală de circa un metru.

Fauna

Fauna este bogată și heterogenă, cuprinzând elemente faunistice europene, transpalearctice, siberiene, tibetane, mongole și mediteraneene. Dintre mamifere menționam capra neagră (care populează crestele și căldările glaciare, iar iarna coboară la altitudini mai joase în căutare de hrană și adăpost), vulpea, ursul, râsul, jderul de copac, viezurele, lupul, iepurele, mai rar dihorul comun, nevăstuica, ariciul, pisica sălbatică, căprioara, cerbul carpatin, mistrețul, șoarecele scurmător, șoarecele gulerat, veverița, pârșul. Dintre reptile, menționăm vipera comună, șarpele de casă, șopârla de munte, șopârla cenușie, „șarpele orb" (năpârca). Dintre speciile de amfibieni remarcăm tritonul de munte, tritonul carpatic, salamandra, broasca râioasă brună, broasca roșie de munte, broasca mică de lac, buhaiul de baltă cu burta galbenă. Dintre insecte, în sit se întâlnesc numeroase specii de fluturi diurni și nocturni, de gândaci și cicade (croitor alpin, croitor, carab, gândacul de scoarță al molidului). Pe aria sitului pot fi întâlnite și gasteropode, unele specii fiind considerate relicte glaciare. Fauna acvatică aparține zonei păstrăvului, unde se întâlnesc păstrăvul, zglăvoaca, boișteanul, chișcarul și molanul, la care se adaugă unele specii din aval, precum moioaga, lipanul etc. Ornitofauna este reprezentată prin stârc cenușiu, rață mare, șorecar comun, uliu porumbar, vânturel roșu, cocoș de munte, prundăraș de munte, porumbel gulerat, cuc, huhurez mare, ciuf de pădure, pupăză, ghionoaie verde, ciocănitoare pestriță mare, ciocănitoare cu spatele alb, ciocârlie de pădure, fâsă de pădure, codobatură de munte, sfrâncioc roșiatic, grangur, alunar, pescărel negru, brumăriță de pădure, silvie cu cap negru, pitulice mică, muscar mic, muscar gulerat, codroș de munte, sturz de vâsc, pițigoi moțat, cojoaică de pădure, mugurar, forfecuță etc.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitățile economice tradiționale sunt agricultura și creșterea animalelor, exploatarea și prelucrarea lemnului, cioplitul în piatră, colectarea și prelucrarea de fructe de pădure, confecționarea de mături și coșuri din nuiele, prelucrarea argilei, fabricarea cărămidei și a teracotei, precum și agroturismul și turismul montan. În ultimii ani s-au dezvoltat noi sectoare economice, precum piscicultura și confecționarea de subansamble auto.
Cariera de calcar numulitic din Albeștii de Muscel, rezervația de granit, bisericile și monumentele eroilor din localitățile Albești și Cândești reprezintă câteva obiective turistice importante ale zonei. Crucile de piatră (Monumente istorice) reprezintă un ansamblu de peste 15 cruci datând din Evul Mediu (Piatra de mormânt din 1506, Crucea lui Baraghin din 1526). În Berevoești există trei biserici vechi (Biserica din Berevoești „Adormirea Maicii Domnului" construită în 1704, Biserica Valea Satului datată 1505, Biserica de lemn din Ungureni, 1770). Localitatea Bughea de Sus găzduiește biserica ortodoxă cu hramul „Schimbarea la față" și complexul balnear Măgura (izvoare iodo-doro-sulfuroase). Una dintre tradițiile care s-au păstrat în zonă este „Focul lui Sumedru" din ziua de Sfântul Dumitru, când oamenii se adună în jurul unui foc și își oferă diverse produse. În trecut, acesta era momentul când păstorii se reîntorceau din munte, tradiția spunând că astfel sunt păziți de eventuale primejdii. Tot o tradiție pastorală este și Nedeea Munților-Urcatul Oilor la Munte, sărbătorită anual în Albeștii de Muscel.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Supraexploatarea nisipului și pietrișului, tăierile ilegale și braconajul au un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există puncte de intrare și poteci/drumuri pentru vizitare. Sunt necesare bariere, panouri de informare, panouri de avertizare/atenționare, panouri pentru orientare cu hărți, centre de vizitare/informare, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere. Sunt de asemenea necesare trasee sau poteci tematice, locuri de campare cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

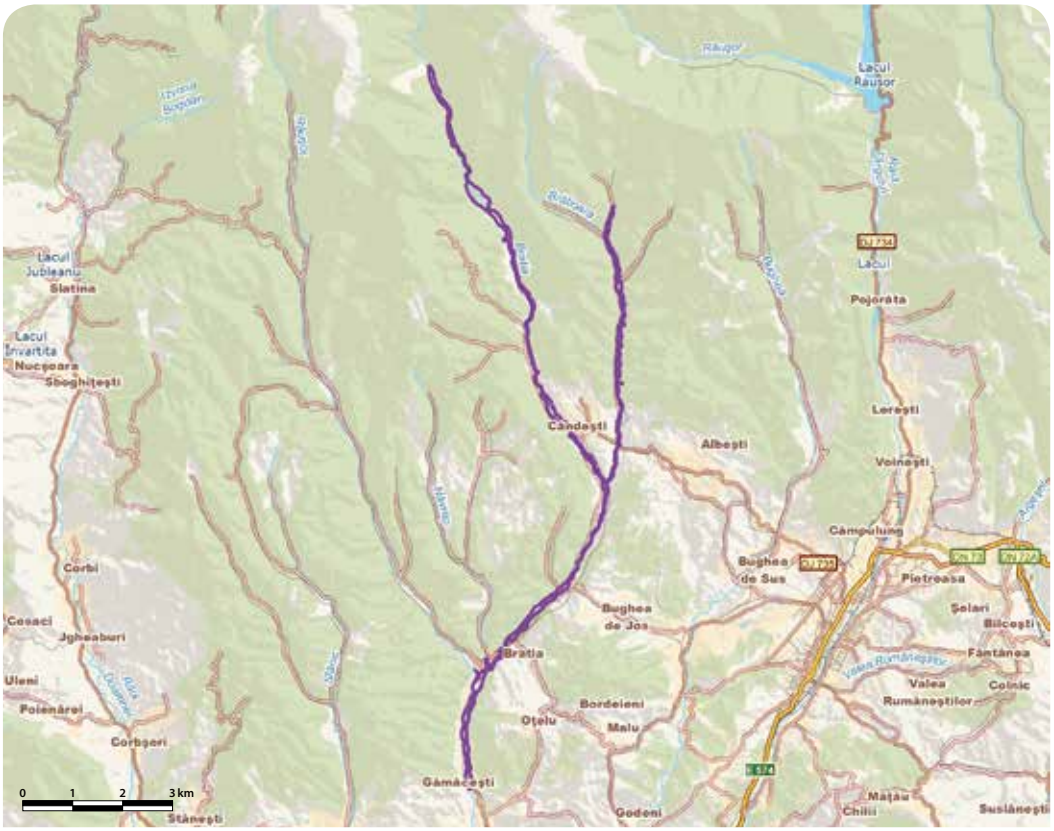

VALEA CĂLMĂŢUIULUI - RO SCI 0259

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Buzău: C.A.Rosetti, Cilibia, Costeşti, Gherăseni, Gălbinaşi, Largu, Luciu, Ruşeţu, Smeeni, Ţintești.
Judeţul Brăila: Bordei Verde, Cireşu, Surdila-Greci, Ulmu, Zăvoaia, Însurăţei.

Suprafaţa: 17.923 ha
Bioregiunea: Continentală, Stepică
Altitudinea: 84 max., 10 min., 40 med.
Localizarea geografică: Lat. N 45° 0' 24"; Long. E 27° 2' 42"
Ecoregiunea: Câmpia Găvanu-Burdea, Stepa Câmpiei Române

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sud-vestul sitului este posibil urmand DJ2, din Buzău spre Spătaru-Costeşti. Din judeţul Brăila, se poate ajunge pe DL203 şi DL 211 (Brateşu Vechi-Ulmu, respectiv Bordei Verde-Zăvoaia). Numeroase alte drumuri locale şi forestiere permit accesul în sit, din comunele învecinate.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1530* - Pajişti şi mlaştini sărăturate panonice şi ponto-sarmatice; **3260** - Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetaţie din *Ranunculion fluitantis* şi *Callitricho-Batrachion*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Broască ţestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Popândău, Şuiţă (*Spermophilus citellus*). **Nevertebrate:** *Lycaena dispar*. **Peşti:** Zvârlugă (*Cobitis taenia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl găzduieşte două tipuri de habitate de interes comunitar dintre care unul prioritar şi oferă condiţii prielnice pentru cinci specii de faună protejate la nivel european (popândău, buhai de baltă cu burta roşie sau izvoras cu burta roşie, ţestoasă de apă, zvârlugă şi fluturaş purpuriu). Speciile de plante iarba grasă, albăstrica, lăptiuca şi limba-şarpelui au o valoare conservativă mare atât pe plan naţional, cât şi comunitar. Sunt prezente şi alte specii importante de floră precum ghizdeii, limba peştelui, hirişorul, firiuţa, precum şi diverse specii de pelin. Există o suprafaţă relativ mică (1-2 ha) unde este prezent trifoiaşul de baltă, specie de interes protectiv.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl se află în sud-estul Carpaţilor Orientali, sectorul curburii, în zona Subcarpaţilor şi dealurilor Buzăului. Arealul protejat continuă pe direcţia NV-SE, în Câmpia Română, de-a lungul râului Călmăţui. Din punct de vedere geologic, zona este recentă, de vârstă cuaternară. În zonă predomină depozitele fluviatile de pietrişuri, nisipuri, argile din alcătuirea şesurilor aluviale (în sectorul nordic, pe malul stâng, precum şi pe sărături, în imediata vecinatate a râului). Pe malul sudic al râului Călmăţui apar depozite de loessuri şi depozite eoliene (nisipuri de dune).

Pedologie

În zonă predomină solurile neevoluate, trunchiate sau desfundate, reprezentate prin erodisoluri, protosoluri aluviale şi aluvisoluri mature. În ordinea descrescătoare a abundenţei urmează solurile halomorfe, reprezentate prin soloneţuri în nord şi solonceacuri în sud, solurile hidromorfe, de tip gleisoluri (lăcoviști), şi cambisolurile, reprezentate prin soluri brune. Pe alocuri apar şi aluvisoluri, acestea fiind prezente în sectorul nordic al zonei.

Hidrologie

Din punct de vedere hidrologic, situl se află pe râul Călmăţui, în bazinul inferior al Dunării. Zona este drenată de acesta urmând aproximativ limita formaţiunilor geologice. Călmăţuiul (lungime 70 km) se desfăşoară între localităţile Ungureanu şi Gura Călmăţuiului. Debitul mediu multianual este de 1,20 m^3/s la Cireşu, cel minim este de 0,200 m^3/s şi cel maxim de 50 m^3/s. Lacurile Ianca, Plopul, Movila Miresii, Secu, Lutu Alb, Tătaru, Colţea, îi însoţesc cursul. Apele subterane sunt majoritar ape freatice cantonate în depozite loessoide şi nisipuri eoliene de pe interfluvii şi în aluviunile fluviatile din luncile Dunării, Siretului, Buzăului şi Călmăţuiului. Adâncimea acestora variază de la 0 m în luncile joase, până la peste 20 m pe câmpurile acoperite cu nisipuri. Apele de adâncime se găsesc cantonate mai ales în Balta Brăilei şi în depozitele nisipoase din Câmpia Brăilei şi Câmpia Călmăţuiului.

Aspecte climatologice

Regimul de precipitaţii este de tip subalpin, cu tranziţie spre continental. Media multianuală a precipitaţiilor este de 500 mm. Temperatura medie a verii este de 22-24 °C, cu un maxim de 27 °C în SE, formând un gradient neuniform până în zonele de altitudine maximă, unde sunt atinse valori medii de până la 22 °C. Circulaţia maselor de aer, predominant de la N-NE spre S-SV, contribuie la conturarea unui climat temperat-continental de tip subalpin, cu variaţii anuale relativ scăzute ale valorilor diverşilor parametri (temperatură, precipitaţii, umiditate etc.).

Biocenoza

Vegetaţia

Tipurile principale de habitate sunt reprezentate de pajişti stepice şi vegetaţie forestieră. Pajiştile stepice, puternic modificate cu graminee şi diverse ierburi iubitoare de uscăciune şi pâroage stepice, reprezintă vestigii ale vegetaţiei de stepă, înlocuită azi în proporţie de 95% cu plante de cultură. Vegetaţia naturală de stepă se găseşte pe versanţi, între parcele agricole, pe marginea drumurilor şi în zone necultivate. Asociaţiile de bază sunt cele de pajişti adaptate la un climat arid, presărate din loc în loc cu tufărişuri constituite din arbuşti de stepă. Apar şi asociaţiile de nisip, pe dunele semifixate şi fixate din Câmpia Călmăţuiului, şi asociaţiile de sărătură, în depresiunile de tasare. Vegetaţia de luncă este mult mai bogată. Datorită umidităţii mari a solului, aici se dezvoltă o vegetaţie arborescentă de esenţă moale şi ierboasă. Habitatele cu vegetaţie forestieră sunt în general păduri de tip zăvoi de salcie, de amestec cu plop sau în regim de plantaţie sub forma perdelelor de protecţie (salcie şi plop în zonele inundabile ale Dunării şi ale râurilor Buzău şi Siret, iar în câmpie salcâm şi stejar).

Fauna

În sit predomină speciile adaptate stepei cultivate ca rozătoarele (popândăul sau şuiţa, şoarecele de câmp, orbetele) şi păsările (ciocârlia de Bărăgan, fâsa de câmp, acvila de câmp, pasărea ogorului, şorecarul comun, prepelita, potârnichea etc.). În lunci se întâlnesc mistreţul, iepurele, vulpea, căprioara, bizamul şi câinele enot, mai rar fiind semnalate nurca şi vidra. De asemenea, avifauna este mai variată în luncă, fiind întalnite specii de corcodel, găinuşa de baltă, crârstelul de baltă, ţigănuşul, raţa sălbatică şi lişiţa. Ihtiofauna este reprezentată prin peşti migratori ce vin din Dunăre pentru reproducere (nisetru, păstrugă, morun, scrumbie de Dunăre) şi peşti semimigratori şi stagnofili (crap, salău, somn, ştiucă, lin, roşioară, biban), specii de mare valoare economică. Se întâlneşte şi zvârluga, specie caracteristică bazinului dunărean, căreia îi plac apele al căror curs este mai lent, cu albia măloasă. Dintre speciile de amfibieni şi reptile, în sit au fost identificate ţestoasa de apă şi buhaiul de baltă cu burta roşie (ambele specii având un efectiv populaţional redus, cu un statut de conservare nefavorabil). Dintre mamifere, popândăul prezintă o populaţie în scădere, având un statut de conservare nefavorabil. Dintre nevertebrate menţionăm fluturaşul purpuriu (numit şi fluturaşul roşu de mlaştină), cu un efectiv populaţional foarte redus în sit.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Activităţile economice principale din zonă sunt agricultura şi creşterea animalelor, producerea de furaje, legumicultura şi pomicultura. Activităţile tradiţionale includ cultivarea cerealelor, viţei-de-vie, pomilor fructiferi, precum şi morăritul şi panificaţia. În zonă este dezvoltată şi legumicultura axată pe cultura pepenilor. După 1990 au apărut noi activităţi precum cele de pisciculturăşi de exploatare a resurselor de nisip şi pietriş (balastiere). Localitatea Cireşu prezintă o notă aparte, pe lângă activităţile tradiţionale de cultură a plantelor de câmp, pomicultură, morărit şi creşterea animalelor, existând şi activităţi de exploatare a petrolului şi gazelor naturale.
În zonă sunt numeroase biserici, corespunzând localităţilor şi numărului de enoriaşi (Bisericile Zăvoaia şi Dudescu, Cotu-Ciorii, Surdila-Greci, Făurei-Sat, Horia, Luciu, Biserica Bâlhacu, Ruşeţu, Biserica „Adormirea Maicii Domnului" din satul Gheraseni etc.). Herghelia Ruşeţu a fost înfiinţată în 1919 pe terenurile domeniilor coroanei şi pe cele ale mănăstirilor Mărgineni şi Văcăresti, cuprinzând o suprafaţă de 2000 ha, ajungând în anul 1943 la o suprafaţă de 2945 ha, prin cumularea terenului din rezerva de stat. Din 2002 este administrată de Direcţia Silvică Buzău şi este destinată creşterii şi ameliorării cailor din rasa Semigreu varietatea de câmpie (Semigreu de Ruşeţu), precum şi promovării cailor de rasă prin dezvoltarea sportului ecvestru şi de agrement. Sărbătoarea „Hora Sânzienelor" are loc în fiecare an în data de 24 iunie în localitatea Largu, reprezentând o manifestare populară ce păstrează vii datinile şi tradiţiile din zonă.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Practica arderii miriştilor are un impact negativ prin eliminarea speciilor existente (de interes protectiv) şi înlocuirea lor cu unele fără valoare conservativă.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt necesare panouri de informare (asupra arealului ariei protejate), precum şi panouri de avertizare/atenţionare (informare asupra speciilor protejate din sit). Sunt necesare de asemenea amenajări pentru colectarea deşeurilor şi trasee sau poteci pentru vizitare.

VALEA CEPELOR - RO SCI 0260

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Alba: Arieşeni, Avram Iancu.
Judeţul Bihor: Crişioru de Jos.

Suprafaţa: 796 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 26′ 46″; Long. E 22˚ 42′ 54″
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 1844 max., 887 min., 1521 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se poate face din comuna Arieşeni pe DN75, apoi pe drumuri forestiere şi/sau pe trasee turistice marcate. În Arieşeni se poate ajunge din Câmpeni cu microbuze şi autocare (curse locale).

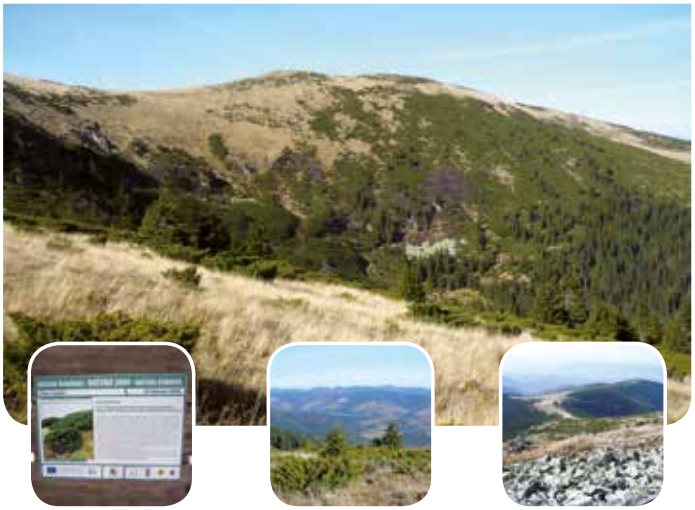

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6510 - Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **9110 -** Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9410 -** Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **8110 -** Grohotişuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (*Androsacetalia alpinae* şi *Galeopsietalia ladani*); **3220 -** Vegetaţie herbacee de pe malurile râurilor montane; **4060 -** Tufărişuri alpine şi boreale; **4070* -** Tufărişuri cu *Pinus mugo* şi *Rhododendron myrtifolium*; **6230* -** Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Plante:** Iarba gâtului (*Tozzia carpathica*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl include cel mai înalt vârf din Munţii Apuseni (Vf. Cucurbăta Mare,1849 m) şi singurul circ glaciar din Munţii Apuseni în care se dezvoltă specii arctic-alpine, cum ar fi ochii-şoricelului, degetăruţul, păruşca, rogozul, creţuşca, saxifraga, genţiana. Substratul şi condiţiile pedo-climatice au favorizat dezvoltarea a opt tipuri de habitate de interes comunitar, pajiştile montane cu pârul-porcului (ţăpoşică) bogate în specii pe substraturi silicioase şi tufărişurile cu jneapăn şi rododendron fiind considerate prioritare. În zonă întâlnim mai multe specii de rogoz şi saxifragă. Deşi saxifragele tipice cresc de obicei în zone stâncoase înalte, multe specii nu apar în astfel de habitate, ci pe pajiştile umede. Totodată, prezenţa speciilor de amfibieni de interes comunitar buhai de baltă cu burta galbenă (izvoraş cu burta galbenă) şi triton comun transilvănean completează valoarea conservativă a sitului. Între speciile de plante caracteristice zonei alpine se remarcă şi clopoţelul şi iarba gâtului, plante de interes comunitar, prima fiind prioritară. Alte specii importante de floră sunt reprezentate de crinul galben de munte, ghinţura pătată, lumânărica pământului, genţiana, rodiola şi puşca-dracului, endemit al Carpaţilor din România. Rodiola, plantă de origine arctică numită şi „rădăcină de aur" sau „rădăcină de trandafir", este considerată sacră în multe zone şi culturi, fiind utilizată ca plantă medicinală tradiţională.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Munţii Apuseni sunt munţi tineri de încreţire formaţi în orogeneza alpino-carpato-himalayană. Sunt compuşi în general dintr-un mozaic de roci, predominant calcare, fapt care explică numărul foarte mare de peşteri existente în zonă. Munţii Apuseni sunt constituiţi din două unităţi foarte diferite, Apusenii sudici şi Apusenii nordici, separaţi de o axă reprezentată de valea Arieşului, prelungită cu valea Crişului Alb. Apusenii sudici (munţii Metaliferi) sunt alcătuiţi din formaţiuni eruptive bazaltice, mărturii ale fundului oceanic de acum 120 milioane de ani peste care s-au depus sedimente detritice (roci conglomerate, gresii, argile, calcare) care au dat peisajului nota specifică. Culmile prezintă întinse suprafeţe orizontale de altitudine, fiind predominant acoperite cu păşuni. Munţii Bihor, orientaţi transversal pe direcţia N-S, au de asemenea o alcătuire complexă. La sud domină un masiv cristalin înalt, Biharia, cu forme masive, greoaie, care prezintă cel mai înalt vârf al Apusenilor, Cucurbăta (1849 m).

Pedologie

Conform hărţii pedologice în format vectorial (scara 1:200000) tipurile de sol predominante din sit sunt cele brune acide, cele brune luvice, solurile brune acide tipice şi litosolurile. Totalitatea proceselor legate de circulaţia apei în roci solubile (calcar, dolomit, gips, sare) şi formele de relief cărora le dau naştere (de suprafaţă şi de adâncime) conturează noţiunea de „carst". Acesta a fost studiat iniţial în Podişul Karst din Slovenia, termenul de carst indicând piatra sau stânca de calcar şi aspectele sale variate.

Hidrologie

Situl este străbătut de râul principal şi permanent Valea Cepelor. Râul Valea Cepelor (numit şi Râul Ştei) este un afluent al Arieşului Mare. Bazinele hidrografice care se suprapun cu limita sitului sunt bazinele Arieş, Arieşul Mic, Bucura, Crişul Negru, Ghizghiţ, Valea Cepelor.

Aspecte climatologice

Zona Munţilor Apuseni are un climat continental moderat cu particularităţi determinate de poziţia sa sub directa influenţă a maselor de aer umed şi răcoros dinspre vest, peste care se suprapun influenţe din S-SV, care aduc în tot timpul anului mase de aer cald de origine tropicală. Se mai resimt de asemenea influenţele circulaţiei din N-NE, purtătoare a unor mase de aer rece de origine polară şi arctică. Clima este temperat-continentală, de tranziţie, cu influenţe oceanice. Temperatura medie anuală este între 6 şi 10 °C, precipitaţiile fiind de 700-1100 mm/an. Datorită influenţei circulaţiei vestice, umezeala aerului are valori medii de 75-85%. În zona înaltă, zilele cu cer acoperit sunt mai numeroase, în timp ce zilele senine se remarcă mai ales spre est. Stratul de zăpadă durează 150 de zile pe an în zona montană înaltă şi 30-50 de zile în vale. În zona de munte, stratul de zăpadă este stabil din luna decembrie până în luna martie. Vântul este adaptat liniilor reliefului, în zona montană predominând vântul din vest. Se întâlneşte fenomenul de foehn, care pătrunde în zona depresiunilor Alba Iulia-Turda dinspre valea Arieşului.

Biocenoza

Vegetaţia

În Munţii Apuseni apar toate etajele şi subetajele de vegetaţie. Vegetaţia subalpină se întâlneşte insular în Curcubăta Mare, limita ei inferioară coborând la 1550 m. Asociaţiile de tufărişuri apar în alternanţă cu pajiştile alpine. Tufărişurile sunt formate din jneapăn, ienupăr pitic, arin de munte, smârdar. Gramineele alcătuiesc în special pajiştile (păruşca, iarba vântului, firuţa, genţiana, saxifrage etc.). Etajul molidului este întâlnit mai jos de vegetaţia subalpină, limita inferioară coborând până la 1250-1350 m. Pădurile de molid îmbracă versanţii abrupţi ai acestor munţi ajungând uneori spre văi. Elementul principal este reprezentat de molid, la care se adaugă brad şi fag, iar în lungul văilor, arin alb. Pădurile de fag şi răşinoase apar între 900 şi 1300 m. Speciile caracteristice sunt fagul şi bradul, la care se adaugă molidul, paltinul de munte, tisa, frasinul, carpenul, teiul, alunul, jugastrul. În zona înaltă a Vârfului Bihor se dezvoltă numeroase specii arctic-alpine de rogoz şi saxifrage, la care se adaugă arnica, garoafele turceşti, iarba roşie, fierea pământului, muşcata dracului, puşca dracului, diverse specii de briole.

Fauna

Situl cuprinde o faună variată distribuită în funcţie de zonele de vegetaţie şi de altitudine. Pădurile de fag, brad şi molid din partea înaltă a sitului sunt tranzitate de specii ierbivore şi carnivore de talie mare, lup, râs, căprior, cerb carpatin, mistreţ. Tot dintre mamiferele carnivore pot fi menţionate pisica sălbatică şi dihorul, cu apariţii mai putin frecvente. Dintre amfibieni sunt observate salamandra, buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul carpatic, tritonul comun transilvănean, tritonul alpin, tritonul cu creastă. Ihtiofauna sitului este reprezentată în principal prin păstrăv, lipan şi clean. În zona sitului trăiesc toate speciile comune de păsări montane. În pădurile de conifere sunt frecvente mierla gulerată, forfecuţa, alunarul, piţigoiul de munte, pănţăruşul, ciocănitoarea cu trei degete, ierunca, piţigoiul moţat, piţigoiul de brădet, huhurezul mare, uliul porumbar, fâsa de munte, pietruşelul. În pădurile de foioase, în poieni şi păşuni ori pajisti sunt prezente păsări precum porumbelul gulerat, corbul, ciocănitoarea neagră, sturzul de vâsc, mugurarul, cinteza. Pe lângă cursurile de apă se întâlnesc mierla de apă, codobatura de munte şi fluierarul de munte.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Aşezările din zona sitului sunt reprezentate prin cele 24 de sate grupate în jurul localităţilor Arieşeni, Avram Iancu şi Crişioru de Jos. Populaţia din zona sitului prezintă o tendinţă descrescătoare, confirmată şi de sporul natural, care înregistrează o valoare negativă. Principalele activităţi economice sunt creşterea animalelor, exploatarea şi prelucrarea lemnului, precum şi agroturismul, în ultimii ani construindu-se numeroase pensiuni şi hoteluri. Exploatarea lemnului şi creşterea animalelor (ovine, caprine şi bovine) sunt activităţi economice tradiţionale pentru locuitorii zonei. Pârtia de schi din Arieşeni (pârtia de la Vârtop) este dotată cu telescaun şi cu tunuri de zăpadă artificială.
Meşteşugurile tradiţionale din zonă sunt legate de prelucrarea lemnului (case de lemn, care, lăzi de zestre) şi ţesut. Biserica de lemn „Înălţarea Domnului" din Arieşeni, construită în anul 1791 şi pictată în 1829 de maestrul Mihai din Abrud, este înscrisă pe Lista monumentelor istorice din judeţul Alba. Biserica de lemn din crângul Casa de Piatră adăposteşte clopotul adus din comuna Arieşeni, datat 1737, şi este Monument istoric şi de arhitectură. Tradiţia populară „Sângeorzul" se desfăşoară în dimineaţa sărbătorii religioase „Sfântul Gheorghe", când un alai format din 5-7 feciori cutreieră satul însoţind „Sângeorzul", un alt fecior înfăşurat în crengi de verdeaţă. Personajul mascat este udat din abundenţă în fiecare gospodărie, iar la final este dus la o fântână, unde este iarăşi udat cu câteva găleţi cu apă. Alaiul face mult zgomot, este însoţit de un ceteraş sau fluieraş şi primeşte alimente, în special ouă şi slănină. Cu acestea se face o omletă mare, cu care se omenesc cei din ceată. În comuna Arieşeni, se organizează în fiecare an „Serbările Zăpezii" (16-18 februarie). Unul dintre cele mai aşteptate momente este focul de artificii, precedat de un impresionant „şarpe de lumină" format din salvamotiştii care coboară pe schiuri cu făclii aprinse în mâini.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Abandonarea păşunatului sau suprapăşunatul, precum şi tăierile ilegale şi braconajul au afecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice cu vetre de foc şi amenajări pentru colectarea deşeurilor, fiind necesare trasee tematice. Sunt de asemenea necesare bariere şi puncte de intrare, panouri de avertizare/atenţionare, panouri pentru orientare cu harţi, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere.

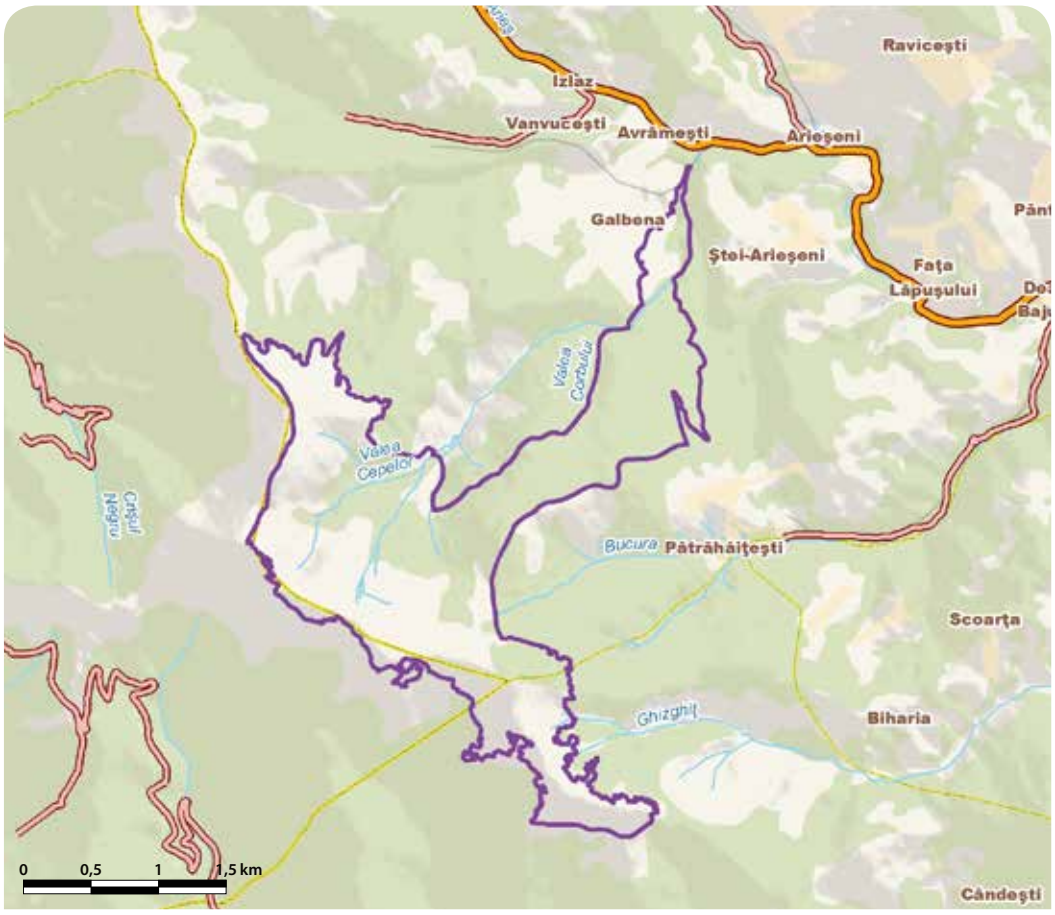

VALEA IADEI - RO SCI 0262

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bihor: Budureasa, Curăţele.

Suprafaţa: 2.946 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 44' 9"; Long. E 22˚ 35' 2"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 1406 max., 623 min., 1004 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces în sit este DJ108J (Stâna de Vale-Rămeţi), aflat pe partea vestică a sitului. Accesul feroviar se face până în Beiuş.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91E0* - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **3230** - Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **8160*** - Grohotişuri medio-europene calcaroase ale etajelor colinar şi montan; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Plante:** Liliac transilvănean, Lemnu vântului (*Syringa josikaea*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl include cinci tipuri de habitate naturale de interes comunitar, dintre care două sunt prioritare. 84 % din suprafaţă este acoperită cu păduri de foioase şi 16% cu păduri de conifere, situl aflându-se în regiunea biogeografică alpină, la o altitudine cuprinsă între 623 şi 1406 m. Pădurile de foioase predomină în sit găzduind specii de fag, carpen, frasin. Prezenţa pădurilor mature de foioase oferă habitate adecvate de hrănire pentru diferite specii de lilieci care se întâlnesc aici, menţionând prezenţa unor specii vulnerabile precum liliacul cârn şi liliacul cu urechi mari. Situl găzduieşte două specii de amfibieni de interes comunitar (buhai de baltă cu burta galbenă şi triton comun transilvănean), precum şi o specie endemică de arbust, relict glaciar important biogeografic (scrântea sau lemnul vântului). Situl include rezervaţia naturală Valea ladei, care a fost la rândul său declarată pentru protecţia liliacului carpatin pe o suprafaţă de circa 2 ha şi se suprapune cu rezervaţia naturală de tip botanic Vârful Cârligaţi.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Evoluţia paleogeografică a bazinului Văii Iadului este strâns legată de evoluţia întregului lanţ carpatic în general şi de cea a Apusenilor, în particular. Primele etape ale evoluţiei reliefului au dus la individualizarea unor şisturi cristaline din Câmpia Crişurilor până în Podişul Transilvaniei. Ulterior, au apărut o serie de linii de falie pe care au ieşit spre suprafaţă magme. În faza valahă, Carpaţii au fost ridicaţi în bloc cu 500-1000 m, context în care s-a schiţat fizionomia reliefului actual. Procese continue de modelare a reliefului se manifestă şi azi, dar timpul istoric scurt face ca acestea să fie mai puţin sesizabile. Profilul transversal al Văii Iadului, în forma literei V, indică faptul că este o vale tânără, în proces de evoluţie şi transformare (adâncire în propria albie, surpări de maluri şi procese de înmlăştinire). În timp geologic, procesele de înmlăştinire vor avea ca finalitate formarea de micro-delte la gurile de vărsare.

Pedologie

Repartiţia claselor de soluri arată o proporţie mai mare a cambisolurilor, urmate de luvisoluri, umbrisoluri, protisoluri, antrisoluri, suprafeţele cele mai reduse fiind deţinute de cernisoluri, andosoluri, hidrisoluri şi histisoluri. În masivul Cârligatele apar soluri de pajişti alpine. Solurile domeniului forestier sunt amplasate în functie de condiţiile climatice şi de vegetaţie (etajare pe verticală). În zona înaltă, cu păduri de molid, apare sol montan brun acid. În zonele acoperite cu păduri de gorun apar soluri montane brune de pădure, la altitudini de 150-700 m. Pe relieful slab drenat şi cu apă freatică aproape de suprafaţă apar soluri de tip cernoziom.

Hidrologie

Relieful bazinului hidrografic al Văii Iadului prezintă numeroase asimetrii datorate în primul rând alcătuirii geologice diferite a celor două masive care o delimitează. Valea Iadului este cel mai important afluent al Crişului Repede, în care se varsă la o altitudine de 340 m în apropiere de Halta CFR Stâna de Vale (Gura Iadului), după un parcurs de aproximativ 52 km. Râul izvorăşte din Munţii Bihorului, de la poalele Vf. Poienii (1627 m), în vecinătatea staţiunii Stâna de Vale, adunând Izvorul Minunilor, Izvorul Clocotitor, Izvorul Păcii, Izvorul Profetului, Izvorul Narcisului şi Izvorul Eremitului, colectând pe parcurs apele a numeroase păraie (Cârligate, Valea de Runc, Ciungi, Valea Gugii, Văile Calului, Valea Lupului, Dişor, Topliţa, Pârâul Lupului, Valea Dumii, Valea Sărăcelului, Pârâul Tocilelor Ieduţu, Valea Leşului, Valea Căuşului, Valea Rea, Valea Fatii, Pârâul Roşu etc.). Bazinul hidrografic al Văii Iadului este completat de numeroase cursuri de apă cu caracter temporar (ape suprafreatice) a căror apariţie şi dinamică este dictată de condiţiile meteorologice (apar atunci când precipitaţiile sunt excesive sau la topirea zăpezilor).

Aspecte climatologice

Situl se află în interiorul ramei montane străjuite de Munţii Vlădeasa la est şi culmile Pădurii Craiului la vest, beneficiind de avantajele climatului de adăpost, pe fondul general al climatului temperat-continental de tranziţie, cu influenţe oceanice. Clima este caracterizată prin temperaturi moderate, fără variaţii bruşte, cantităţi mari de precipitaţii sau turbulenţe. Temperatura medie multianuală este de 3,9 °C (Stâna de Vale). Vara se înregistrează maxima lunară (în iulie, 13,3 °C). Valorea medie a umezelii relative este una dintre cele mai mari din ţară (89%), în principal datorită cantităţilor mari de precipitaţii şi temperaturilor scăzute. În zonă predomină calmul atmosferic (75%). Vântul are viteze mici, datorită poziţiei de adăpost conferite de orientarea culmilor montane. Viteza medie anuală a vântului este în jurul valorii de 1 m/s, valoarea ei scăzând de la nord spre sud. Direcţia predominantă a vântului este din vest. Vânturile locale sunt reprezentate de brizele de munte şi de vale. Prin forma şi dimensiunile sale, lacul Leşu joacă rolul unui „calorifer" natural, determinând o climă blândă iarna, moderată şi mai umedă vara. În acelaşi timp, contrastul termic dintre apele calde ale lacului şi aerul rece de deasupra sa determină (în special iarna) intensificări puternice ale vântului, zona de la nord de lac şi până la intrarea în cheile de la Remeţi fiind caracterizată de vânturi cu frecvenţa şi viteze relativ mari.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia este diversă şi bogată, etajele acesteia fiind dispuse într-o zonalitate verticală datorită treptelor de relief, influenţei climatice, orientării pantelor. Habitatul „Păduri aluviale cu arin şi frasin" cuprinde păduri de luncă în care domină arinul şi salcia. Structura şi funcţionalitatea sa sunt menţinute în cadrul unei unităţi mai largi ce include comunităţi deschise, în principal turbării şi mlaştini. Uneori, arinul este o componentă stabilă în cadrul tranziţiei către pădurile de pe solul uscat din împrejurimi. Aceste tranziţii de la ţinuturi împădurite umede la unele mai uscate, de la comunităţi mai închise spre unele mai deschise, constituie un aspect important al varietăţii ecologice. Speciile întâlnite în stratul arborilor sunt reprezentate prin arin negru, arin alb, frasin, plop negru, răchită albă, răchită, mesteacăn pufos, ulm de munte, angelică, iarba câmpului, dentiţă, stupitul cucului, rogoz, coada calului, cânepa codrului, untişor, turiţă, rotungioară, năpraznic, slăbănog, urzică moartă galbenă, spata dracului, izma calului. Etajul subalpin îl întâlnim pe suprafeţele restrânse, din cauza condiţiilor aspre, aici dezvoltându-se pajişti dominate de iarba stâncilor şi ţăpoşică, în amestec cu firuţă, păiuş pestriţ, părăşcă, mărarul ursului, patrunjel de munte, clopoţel, arin de munte, jneapăn (jep), pin, afin, merişor, ghinţură, ienupăr pitic. Etajul coniferelor îl întâlnim la peste 900-1000 m altitudine şi este dominat de molid, brad, paltin de munte, scoruş. Pajiştile din poieni etalează o vegetaţie ierboasă abundentă, dominată de păiuş roşu şi ţăpoşică. Pe locurile mai însorite ale culmilor, unde climatul este mai blând, apar pădurile amestecate de răşinoase şi fag. Speciile lemnoase care formează arboretele amestecate sunt fagul, molidul şi bradul. Cursul inferior al Văii Iadului este dominat de etajul fagului ca şi culmile mai joase şi domoale ale Munţilor Bihorului în care predomină pădurile pure de fag. O asociaţie răspândită odinioară în toată Valea ladei este cea cu liliac transilvănean (liliac carpatic), care astăzi se mai găseşte doar în exemplare izolate.

Fauna

Dintre insecte, majoritatea sunt caracteristice apelor montane reci şi repezi, trăind pe sub pietre, spre exemplu efemeridele şi larvele libelulelor. În sit se întâlnesc numeroase specii rare de fluturi. Populaţiile speciilor de amfibieni sunt reprezentate de broasca roşie de pădure, izvoraşul cu burta galbenă, salamandră, triton comun transilvănean, triton de munte, triton cu creastă. Reptilele prezintă populaţii de viperă comună, şarpele lui Esculap, şarpe de alun, şarpe de casă, şarpe de sticlă (năpârcă), şopârlă de ziduri, sopârlă de munte, şopârlă de câmp. Dintre peşti, întâlnim în apele reci păstrăvul, boişteanul şi grindelul. În apele liniştite ale văii apar lipanul şi moioaga, scobarul şi cleanul. Mamiferele întâlnite în sit sunt reprezentate şi de specii de carnivore mari (urs, lup, râs, pisică sălbatică). În sit întâlnim ierbivore mari precum cerbul carpatin. Prezintă importanţă populaţiile micromamiferelor rozătoare (şoarece de pădure, şoarece scurmător, şoarece de câmp, şoarece de pamânt, pârş de alun, pârş mare). Sunt prezente şi specii de micromamifere insectivore (chiţcan comun, chiţcan pitic, chiţcan de munte, chiţcan de apă, cârtiţă, arici). Avifauna este reprezentată de acvila ţipătoare mică, acvila de munte, şorecarul comun, vânturelul roşu, huhurezul mare, piţigoiul de munte, piţigoiul moţat, piţigoiul de brădet, panţăruşul, codobatura de munte, fluierarul de munte, forfecuţa, mierla gulerată, alunarul, ciocănitoarea cu trei degete, ciocănitoarea neagră, ierunca, porumbelul gulerat, corbul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Principalele activităţi economice tradiţionale sunt agricultura, pomicultura şi creşterea animalelor, precum şi exploatarea şi prelucrarea lemnului. În ultimii ani, în zonă s-a dezvoltat şi

turismul, atât cel de masă (stațiunea Stâna de Vale) cât și agroturismul (pensiuni sau case țărănești).

Biserica de lemn cu hramul „Sf. Gheorghe" a fost ridicată în jurul anului 1724 în satul Nimăiești și este semnată de meșterul Lupu, cel care a ridicat și biserica de lemn din Talpe. Biserica se distinge drept una dintre frumoasele monumente de arhitectură sacrală din lemn de pe meleagurile Bihorului, caracterizată prin motivele astrelor cerești sculptate în relief pe portale și în grinzile de sub bolta navei. Biserica se află pe noua Listă a monumentelor istorice. În comuna Budureasa s-au păstrat tradiții străvechi precum Lădăritul și Închistritul (Încondeiatul) ouălor de Paște. Meșterii lădari se ocupă și astăzi cu lădăritul (confecționarea de lăzi de zestre). Lăzile de zestre sunt adevărate opere de artă, fiind sculptate manual. Cu toate că în zilele noastre mobilierul modern l-a înlocuit în mare măsură pe cel tradițional, mai există localnici care folosesc lăzile pentru depozitarea straielor populare, însă de cele mai multe ori acestea au scop pur decorativ. Încondeiatul ouălor se realizează de către gospodine și fete, în săptămâna dinaintea sarbătorilor pascale. Ouăle încondeiate sunt o mărturie a datinilor, credințelor și obiceiurilor păstrate peste secole. Cărbunăritul era o ocupație predominantă în Cărbunari, de unde și denumirea satului. În Țarina Buduresei există o zonă numită Cărbuni (denumirea provenind de la vetrele de cărbuni). Pentru obținerea cărbunilor se clădesc lemnele, se acoperă cu glii (țălănă), se aprinde focul sub lemne și se lasă să ardă mocnit mai multe zile. Fierarii (căuacii) folosesc cărbuni aprinși la modelarea fierului, pentru confecționarea caielelor, potcoavelor necesare animalelor de muncă, balamalelor, rătezelor pentru uși, geamuri, copcilor pentru construcții, încălțarea roților de căruțe și care, confecționarea colților de grape, a fierului de plug etc.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Liliacul transilvănean era odinioară răspândit pe toată Valea Iadei, în prezent întâlnindu-se doar exemplare izolate ca urmare a defrișărilor masive, cauzate de amenajarea drumurilor și a căii ferate. Braconajul are efecte negative asupra populațiilor de animale din sit.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, amenajări pentru colectarea deșeurilor. Există câteva panouri de informare, dar este necesară suplimentarea acestora. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri pentru orientare cu hărți, puncte de informare.

VALEA IERII - RO SCI 0263

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Cluj: Băişoara, Valea Ierii.

Suprafaţa: 6.302 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46˚ 35′ 11″; Long. E 23˚ 16′ 39″
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 1617 max., 591 min., 1162 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** DL DF DA
Accesul în sit pe cale rutieră se face pe DJ107N, continuat de DJ107J, care urmează cursul Iarei până în satul Cerc. Aceste căi de acces asigură legătura cu Turda şi Cluj-Napoca (50 km). În sudul sitului se poate ajunge pe DJ107R (Băişoara-Muntele Băişorii).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9110 - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **9170** - Păduri de stejar cu carpen de tip *Galio-Carpinetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*); **6150** - Pajişti boreale şi alpine pe substrat silicios.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton comun transilvănean (*Triturus vulgaris ampelensis*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*) • Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*). **Peşti:** Zglăvoc (*Cottus gobio*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Importanţa sitului pentru conservare rezidă în valoarea naturală a habitatelor forestiere şi acvatice, aici regăsindu-se şase habitate de interes comunitar, dintre care unul prioritar. Starea naturală a habitatelor forestiere permite prezenţa carnivorelor mari (lup, râs, urs). Ecosistemele acvatice găzduiesc vidra, o specie de peşti şi mai multe specii de amfibieni, toate de interes comunitar. Buhaiul de baltă cu burta galbenă este răspândit pe văile Iara şi Şoimu, precum şi în zona platoului Muntele Mare, deasupra satului Muntele Sălaşelor. Situl se suprapune cu rezervaţia naturală peisagistică Valea Ierii.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl Valea Ierii se suprapune în cea mai mare parte Seriei de Someş, care reprezintă unul din termenii stratigrafici cei mai vechi şi constituie fundamentul unităţii alpine a Autohtonului de Bihor. Suprafeţe mai restrânse ocupă Cristalinul de Muncel. Cristalinul de Someş este considerat a fi termenul cel mai profund al şisturilor cristaline prehercinice. Sunt prezente şisturi cristaline (preponderent micaşisturi), calcare cristaline cu dezvoltare lenticulară, şisturi de cuarţ, gnaise cuarţo-feldspatice etc. Cristalinul de Muncel îşi are dezvoltarea în masivul cu acelaşi nume din sudul Munţilor Biharia şi aparţine Pânzei de Muncel. Spre est, Cristalinul de Muncel se continuă în lungul văii Arieşului Mic şi către Munţii Gilău.

Pedologie

În spaţiul Munţilor Gilău-Muntele Mare, datorită înclinării versanţilor pe care se formează, solurile au grosimi mici. Temperaturile scăzute, nefavorabile alterării rocilor şi resturilor vegetale, generează un humus brut, acid. Solurile dominante aparţin claselor cambisoluri, spodosoluri şi umbrisoluri. În partea inferioară apar districambisoluri asociate cu nigrisoluri, cu litosoluri pe versanţii înclinaţi, cu rendzine etc. În etajul molidişurilor domină spodosolurile, iar sub pajiştile subalpine se dezvoltă humosiosolurile. În zonele depresionare, datorită excesului de umiditate, se dezvoltă stagnosoluri şi gleisoluri, iar de-a lungul pâraielor apar aluviosoluri, sub forma unor fâşii longitudinale. În sit, cea mai mare pondere aparţine clasei cambisolurilor, reprezentată prin solurile brune acide care ocupă 80% din suprafaţa protejată. Restul de aproximativ 20% din suprafaţă este ocupat de soluri brune (spodosoluri) care se găsesc în zonele înalte din jurul vârfurilor Buscat, Pietrele Încălecate, Muntele Agrişului, Dealul Sălaşelor.

Hidrologie

Situl se găseşte în bazinul hidrografic al Ierii, afluent de stânga al Arieşului Mare. Limita de nord a bazinului hidrografic al Ierii face şi cumpăna de ape între două bazine hidrografice importante, Arieş şi Someşul Mic (Someşul Cald). Repartiţia cursurilor de apă şi orientarea direcţiei de scurgere sunt influenţate de conformaţia generală a masivului şi înclinarea de la sud spre N-NE. Întreaga reţea de văi tributare Ierii care drenează situl, se răsfiră radiar din Muntele Mare. Aceste văi sunt scurte şi puternic adâncite (400 m) în fundamentul cristalin, cu pante longitudinale mari şi numeroase rupturi de pantă. Cele trei văi de obârşie ale Ierii sunt Valea Galbenă, Valea Vânătă (Valea Ierii) şi Valea Negrului. Prima confluenţă este cea între Vânăta şi Galbena, urmată de confluenţa cu Neagra, puţin mai sus de lacul Bondureasa. În aval de Bondureasa, Iara primeşte aportul a numeroşi afluenţi de pe versanţii laterali. Chiar la ieşirea din sit aceasta primeşte de pe dreapta afluentul Valea Sălaşelor.

Aspecte climatologice

În sit găsim un climat montan, în general rece şi umed. Iernile sunt blânde, cu precipitaţii bogate mai mult sub formă de ploaie, iar verile răcoroase şi umede. Evoluţia temperaturii în cursul anului variază între minimul termic multianual din ianuarie (–4 °C) şi maximul din iulie-august (14 °C). Precipitaţiile se încadrează între 800 şi 1100 mm/an.

Biocenoza

Vegetaţia

Circa 95% din suprafaţa sitului este acoperită de păduri şi pajişti, dintre acestea pădurile de molid fiind dominante (80%). În estul sitului se întâlnesc pe o suprafaţă restrânsă păduri de stejar din subzona gorunului. Pădurile de conifere sunt întrerupte de pajişti şi tufărişuri subalpine. În pădurile de fag, de amestec şi în arinişuri se întâlnesc tăieturi, precum şi zone umede. Pajiştile sunt alcătuite în special din graminee (firuţă, genţiană, păruşcă, iarba vântului). Sunt semnalate şi populaţii importante de arnică. Pe lângă aceste ecosisteme terestre, pe arealul sitului se întâlnesc ecosisteme acvatice reprezentate prin cursurile apelor de munte.

Fauna

Situl adăposteşte o faună bogată, distribuită în funcţie de zonele de vegetaţie şi de altitudine. Dintre nevertebrate menţionăm prezenţa a numeroase specii de insecte valoroase precum rădaşca (ragace) şi croitorul. Pădurile de conifere şi amestec sunt populate de carnivore precum ursul brun, lupul, vulpea, jderul (beica), jderul de copac, pisica sălbatică. Mai puţin frecvent este semnalată şi prezenţa râsului. Carnivorele mari sunt specii vulnerabile, cu o prezenţă redusă pe teritoriul sitului. Acestea au o fluctuaţie mare în distribuţie şi abundenţă, din cauza deplasărilor în funcţie de concentrarea prăzii, perturbări, intemperii. Situl găzduieşte ierbivore mari (cerb carpatin, căprioară, mistreţ) şi ierbivore mici (iepure). Dintre mamiferele omnivore a fost semnalată prezenţa unor familii de bursuc (viezure). Dintre speciile de şerpi s-a semnalat vipera neagră. Ecosistemele acvatice includ vidra, unele specii de amfibieni (salamandră, buhai de baltă cu burta galbenă, triton comun transilvănean) şi specii de ihtiofaună (între care zglăvoaca sau moacă, lipan, chişcar). În zona sitului trăiesc multe specii comune de păsări montane. În pădurile de conifere apar forfecuţa, alunarul, mierla gulerată, piţigoiul de munte, pănţăruşul, ciocănitoarea cu trei degete, ierunca, piţigoiul moţat, piţigoiul de brădet, huhurezul mare, uliul porumbar, fâsa de munte, cocoşul de munte. În pădurile de foioase, în poieni, pajişti şi păşuni sunt prezente specii precum porumbelul gulerat, corbul, cinteza, ciocănitoarea neagră, mugurarul, barza neagră. Pe lângă cursurile de apă se întâlnesc fluierarul de munte, mierla de apă, codobatura de munte.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Activităţile tradiţionale sunt agricultura şi exploatarea şi prelucrarea lemnului. Cultivarea cerealelor, a plantelor leguminoase şi a plantelor producătoare de seminţe oleaginoase se combină cu industria uşoară (fabricarea unor articole de îmbrăcăminte) şi cu activităţile conexe turismului (transporturi, servicii, comerţ). Tăierea şi rindeluirea lemnului, colectarea produselor forestiere nelemnoase din flora spontană (ciuperci, fructe de pădure, plante medicinale s.a.), precum şi silvicultura întregesc tabloul activităţilor economice din zonă.
Comuna Valea Ierii este atestată documentar din anul 1840. În apropiere se găseşte cetatea Lita, ale cărei urme se văd şi în zilele noastre (atestată documentar în 1324). Un specific al zonei îl reprezintă gospodăriile sezoniere (pe platoul Şoimului şi în zona Muntele Mare), situate adesea în locuri izolate şi grupate în „sălaşe/nămaşe". La începutul lunii iunie, ţăranii urcă în munte la aceste „colibe" cu pământ pe jos, cu ferestre minuscule şi paturi acoperite cu paie, având de regulă o singură încăpere. Aici, în mijlocul pădurilor de molid, ei „muntăresc" până la începutul lunii septembrie cu animalele, neavând în sat culturi agricole cu excepţia unor mici parcele de cartofi. Satele unde locuiesc sunt situate adesea la zeci de kilometri de nămaş. Casele mari şi foarte arătoase stau astfel aproape părăsite toată vara, cu excepţia perioadei de cosire a fânului. Îmbătrânirea populaţiei se reflectă în abandonarea multor colibe sau nămaşe, fiind posibilă chiar dispariţia unor cătune permanente. Multe din casele aflate în cătunele mai izolate au fost abandonate sau au fost transformate în „case de vacanţă" de către proprietari sau urmaşii acestora, care au emigrat în zona urbană sau în străinătate. Cimitirul Eroilor Români din cel De-al Doilea Război Mondial, construit în anul 1944, este amplasat pe drumul comunal Valea Ierii-Muntele Rece.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale şi braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există poteci/drumuri pentru vizitare, precum şi circa zece trasee turistice cu amenajări pentru colectarea deşeurilor, fiind necesare câteva trasee tematice. Sunt de asemenea necesare bariere şi puncte de intrare, panouri de avertizare/atenţionare, panouri pentru orientare cu hărţi, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere.

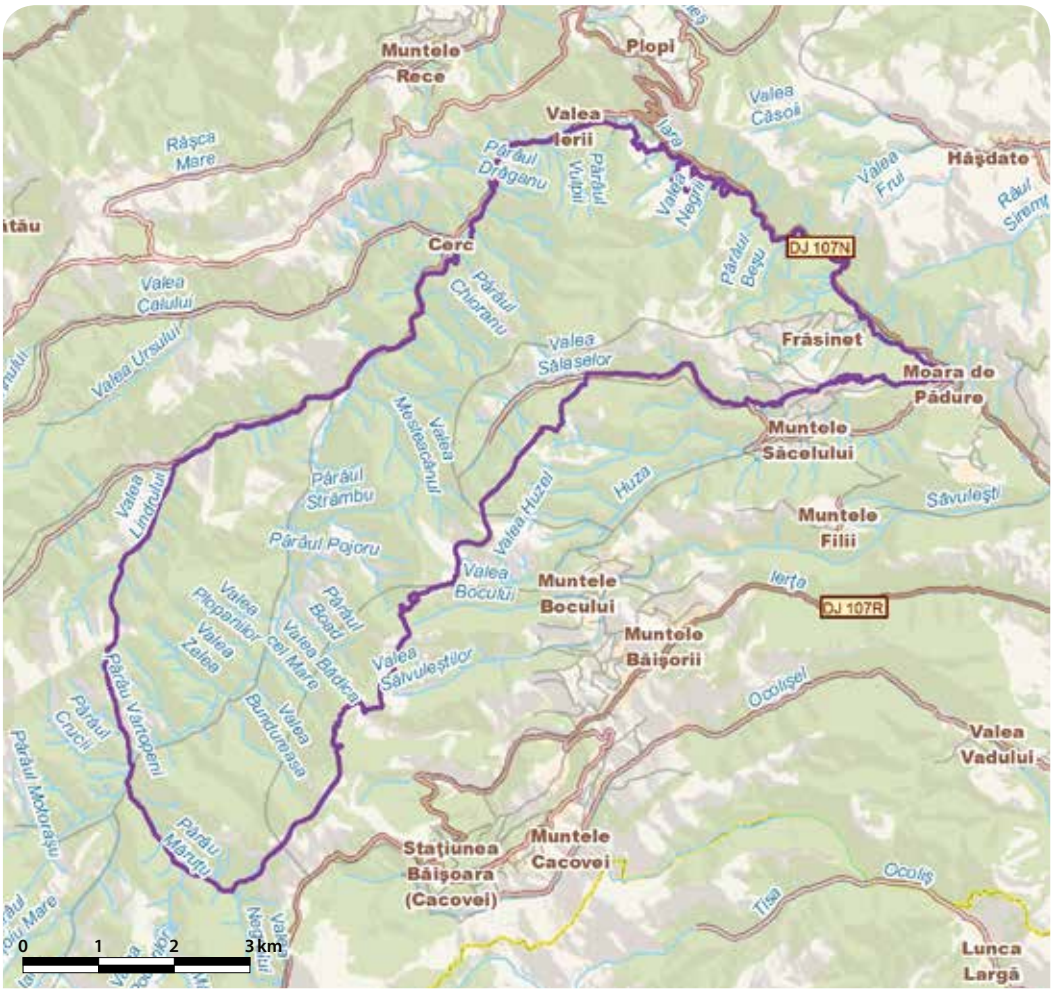

VALEA IZEI ȘI DEALUL SOLOVAN - RO SCI 0264

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Maramureş: Bogdan Vodă, Botiza, Bârsana, Băiuţ, Călinești, Dragomireşti, Groșii Ţibleșului, Ieud, Lăpuș, Moisei, Oncești, Poienile Izei, Rozavlea, Sighetu Marmației, Strâmtura, Săcel, Săliștea de Sus, Vadu Izei, Șieu.
Judeţul Bistriţa-Năsăud: Romuli.

Suprafaţa: 46.873 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 43′ 35″; Long. E 24° 11′ 39″
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1832 max., 259 min., 730 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL DF DA
Situl este traversat la Vadu Izei de DN18. Din Vadu Izei şi până la Săcel, accesul se poate realiza de pe DJ186. Din Șieu, de pe DJ186, accesul se poate face către Botiza şi Poienile Izei pe DJ171A şi DJ171B, iar din Bogdan Vodă către Ieud pe DJ186C. Accesul din Bistriţa Năsăud se realizează pe DN7C. Accesul la Peştera şi Izvorul Albastru al Izei se realizează pe traseul Moisei-Izbucul Izei-Ponorul Izei (marcaj triunghi roşu). Accesul la Peştera din dealul Solovan se realizează din Sighetu Marmației, pe drumul Văii Cetăţii, prin pădurea de stejar.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

3150 - Lacuri eutrofe naturale cu vegetaţie tip *Magnopotamion* sau *Hydrocharition*; **6430** - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6510** - Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **6520** - Fâneţe montane; **7110*** - Turbării active; **7140** - Mlaştini turboase de tranziţie şi turbării oscilante (nefixate de substrat); **8210** - Versanţi stâncoşi cu vegetaţie chasmofitică pe roci calcaroase; **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **92A0** - Zăvoaie cu *Salix alba* şi *Populus alba*; **9410** - Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montana (*Vaccinio-Piceetea*).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*).
Mamifere: Vidră, Lutră (*Lutra lutra*) • *Urs brun (*Ursus arctos*).
Nevertebrate: *Chilostoma banaticum* • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*) • Carab (*Carabus hampei*) • Carab (*Carabus variolosus*) • Carab (*Carabus zawadszkii*) • *Croitor de fag (*Rosalia alpina*). **Peşti:** Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Chişcar (*Eudontomyzon danfordi*) • Clean dungat (*Leuciscus souffia*) • Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*) • Avat (*Aspius aspius*) • Fusar (*Zingel streber*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Situl include cursul râului Iza, zone umede şi zone cu păduri de foioase, de amestec şi de conifere. Valea Izei se prezintă ca un remarcabil culoar tectonic în Depresiunea Maramureşului. În cursul superior Iza şi-a format un defileu în calcare jurasice şi la ieşire valea se lăţeşte în sedimente oligocene şi eocene. Dealul Solovan este bine individualizat între râul Iza şi afluenţii săi. În partea superioară a serpentinelor dealului Solovan se găseşte o peşteră săpată de apele din precipitaţii, uşor accesibilă şi de interes turistic. În cadrul sitului se păstrează cea mai întinsă şi reprezentativă suprafaţă de păduri virgine din nordul Carpaţilor, păduri de molid şi păduri de amestec molid-brad-fag, cu vârste de peste 150-200 de ani. Situl include 10 habitate naturale de interes comunitar, ce constituie obiective de conservare. Habitatul prioritar este reprezentat de turbăriile active. Dintre speciile de interes comunitar găzduite de sit menţionăm două specii de mamifere, opt specii de peşti, alături de mai multe specii de amfibieni şi nevertebrate (câteva specii de carab şi croitorul alpin). Situl include rezervaţia naturală Arcer Ţibleş Bran, Peştera şi Izvorul Albastru al Izei, precum şi rezervaţia Dealul Solovan.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Depresiunea Maramureşului este alcătuită din dealuri înalte, depresiuni, bazinete şi piemonturi, având origine complexă (tectonică, vulcanică şi de eroziune diferenţiată). Limita superioară o reprezintă suprafaţa de nivelare situată la 750- 800 m. La o distanţă de 10 km de masivele magmatice de la Văratec-Botiza s-a conturat o formaţiune vulcano-sedimentară cu o grosime de peste 150 m şi cu stânci de andezite. La Iza-Botiza apar intruziuni de tip andezite şi microdiorite, microgranodiorite şi dacite. Între Remeţi şi Vadu Izei, zona piemontană este străpunsă de roci constituite din andezite bazaltice. Munţii Lăpuş se extind între Văile Cavnic la vest şi Valea Minghet, fiind formaţi din roci eruptive şi roci sedimentare, suprafaţa lor fiind dominată de măguri şi abrupturi. În interiorul masivului se află patru bazinete depresionare (Poiana Botizii, Băiuţ, Bloaja şi Cavnic). Munţii Ţibleşului aparţin lanţului vulcanic al Carpaţilor Orientali.

Pedologie

În Depresiunea Maramureşului răspândirea cea mai mare o au solurile brune luvice şi brune cu un grad ridicat de aciditate, pe interfluvii şi în zona piemontană. În luncile râurilor se întâlnesc soluri aluviale, cu un nivel freatic aflat la mică adâncime. Aceste soluri sunt optime pentru culturi agricole în condiţiile eliminării excesului de umiditate.

Hidrologie

Râul Iza îşi are obârşia în Munţii Rodnei, drenează un bazin de 1303 km^2, are o lungime de 83 km şi se varsă în Tisa la NV de Sighetu Marmaţiei. Cei mai importanţi afluenţi sunt Mara, Baicu, Slatina, Ieud, Botiza, Slătioara şi Ronişoara. În sectorul superior, Iza traversează o peşteră, reapărând după 2 km la resurgenţa numită Izvorul Albastru al Izei, apoi urmând sectorul de chei. La confluenţa cu Valea Carelor şi Bistriţa, valea se lărgeşte căpătând aspectul unei depresiuni alungite care îşi trimite ramificaţii pe văi. Până în aval de Strâmtura, Valea Izei rămâne largă, cu luncă şi terase, apoi profilul transversal se îngustează brusc, formând defileul Izei, numit sugestiv Strâmtura. Odată scăpată din îngustarea de la Strâmtura, valea se lărgeşte spre bazinetul Bârsanei, unde meandrează şi se despleteşte (culoarul văii păstrându-se larg până la confluenţa cu Mara).

Aspecte climatologice

Clima se află atât sub influenţa maselor de aer umed din vest şi NV, cât şi a centurii muntoase ce o înconjoară. Diferenţele de altitudine dintre vatra depresiunii Maramureşului şi rama muntoasă duc la frecvente inversiuni termice. Temperatura medie anuală este de 8-9 °C în partea centrală, între 6 şi 8 °C în zonele piemontane din vest, sud şi est şi între 4 şi 6 °C la periferia depresiunii, în zona înaltă a Dealurilor Maramureşului. Precipitaţiile medii variază între 700-800 mm/an în nordul depresiunii, 800-1000 mm/an în cea mai mare parte a depresiunii (61% din suprafaţă) şi 1000-1200 mm/an la contactul cu munţii, în est. Numărul mediu de zile cu ninsoare atinge 55 de zile/an. Se remarcă şi prezenţa foehnului care bate dinspre Rodna şi Gutâi către depresiune, îndeosebi în sectorul Mara-Cosău.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia s-a diferenţiat ca urmare a influenţei factorilor precum altitudinea, umiditatea, natura substratului, luminozitatea. În sit se întâlneşte o diversitate mare a tipurilor de vegetaţie specifice zonelor umede, sălcetelor şi aninişurilor, pajiştilor de joasă altitudine, pădurilor de foioase, pădurilor de amestec, molidişurilor, turbăriilor, mlaştinilor turboase de tranziţie, turbăriilor active, pajiştilor subalpine. Vegetaţia zonelor umede include roua cerului, bumbăcariţa, răchiţelele, iarba-grasă, pipirigul, merişorul, lintiţa, broscariţa, stuful, tătăneasa, pipiriguţul, răchitanul, piciorul lupului, izma calului, izma broaştei, barba ursului, speteaza, pufuliţa, pelinariţa, creţuşca, piperul bălţii, limbariţa, dentiţa, şopârliţa, precum şi diverse specii de rogoz. În zona vegetaţiei lemnoase de mal a sălcetelor şi aninişurilor se întâlnesc salcia albă, răchita, arinul (s.n. anin) alb, arinul negru, alunul, plopul negru. Sunt caracteristice stâncăriilor calcaroase specii de ruginiţă, strasnic, frigure, ferigă de stâncă, cujucărea de munte, pojarniţă. Alte specii importante sunt brădişorul, omagul, ghiocelul, bulbucii de munte, jneapănul, coada iepurelui. De asemenea, se întâlneşte şi asociaţia vegetală de tinovuri cu jneapăn şi pin, în turbăriile împădurite. Pădurile dacice de fag, pădurile de molid din regiunea montană şi zăvoaiele cu salcie şi plop edifică marea majoritate a pădurilor din sit.

Fauna

De-a lungul Izei şi în zonele umede au fost identificate specii de peşti precum avatul, chişcarul, cleanul dungat, dunăriţa, fusarul, porcuşorul de vad, porcuşorul de nisip, moioaga, zglăvoaca, petrocul. Dintre amfibienii prezenţi în sit menţionam speciile triton cu creastă, triton carpatin, izvoraş cu burta galbenă (buhai de baltă cu burta galbenă), ţestoasa de apă dulce. De asemenea, în zonele umede a fost semnalată şi prezenţa brotăcelului, iar ecosistemul acvatic include racul de râu. Dintre speciile de mamifere menţionăm vidra şi carnivorele mari (râs, urs, lup). Avifauna este reprezentată prin specii precum stâr-

cul pitic, cristelul de câmp, chira de baltă, pescărelul albastru, sfrâncioculi roșiatic (specii identificate recent în teren), cufundarul polar, sfrâncioculi cu frunte neagră, mugurarul, ierunca, barza albă, cocoșul de munte, huhurezul mic, șoimul de iarnă (merlin), eretele de câmp, diverse specii de ciocănitoare (ghionoaie sură, ciocănitoare-de-stejar etc.).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele activități economice din zona sitului se desfășoara în agricultură, cultivarea cerealelor și a plantelor furajere (grâu, cartofi), silvicultură, creșterea animalelor, meșteșuguri populare, exploatarea și prelucrarea primară a lemnului (lucrări de sculptură și artizanat), comerț, prestări servicii, prelucrarea laptelui, panificație, ateliere meșteșugărești (inclusiv confecționare de covoare colorate cu pigmenți vegetali), agroturism. Localitățile urbane (Sighetu Marmației și Baia Mare) permit desfășurarea de activități economice diversificate (turism, telecomunicații și transmisie de date, servicii financiar-bancare, cercetare informatică, servicii publice de poștă și telecomunicații, recreere, cultură, sport, învățământ public și privat, prelucrarea lemnului în fabrici de mobilă, confecții textile etc.).

În localitatea Oncești se află așezarea „Pe Corni/Pe Mocira", datată din Epoca bronzului, Cultura Suciu de Sus, precum și așezarea, „Bolteni", din perioada Hallstatt, Cultura Gava. În vecinătate se află și ruinele unei cetăți medievale, „Fortificația Cetățeaua". Dintre monumentele arheologice ale zonei menționăm așezarea „La Podeț" (localitatea Bogdan Vodă), care datează din Epoca bronzului, precum și așezarea fortificată „Grădina lui Cârlig" (sec.XIII-XIV, aflată în vecinătatea localității Bogdan Vodă). Închisoarea din Sighetu Marmației (1897) găzduiește Muzeul victimelor comunismului și rezistenței anticomuniste din Sighet. Centrul istoric al orașului (sec. XVII), Liceul pedagogic (1802) și Sinagoga (1902) reprezintă monumente de arhitectură, alături de sediul Lojei francmasonice (1890) și Casa Mihaly de Apșa. În Sighet găsim și Casa memorială „Elie Wiesel", în care a trăit primii 15 ani de viață cunoscutul romancier, dramaturg, eseist și memorialist Elie Wiesel, laureat al premiului Nobel. Biserica de lemn „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril" (1716) și clopotnița din localitatea Rozavlea, precum și cimitirul evreiesc din Ieud sunt Monumente de arhitectură. Săliștea de Sus găzduiește Muzeul Țărăncii Române și Biserica de lemn „Sf. Nicolae" (Monument de arhitectură, 1736), iar în Duminica Tomii (prima duminică dupa Paște) are loc Festivalul Folcloric „Câte Flori pe Iza-n Sus". Localitatea Bârsana găzduiește Biserica de lemn „Intrarea Maicii Domnului în Biserică" (1720) și o casă de lemn, fostă școală confesională, ambele declarate Monumente de arhitectură.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Tăierile ilegale și braconajul au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt necesare în primul rând poteci și drumuri pentru vizitare, precum și trasee turistice. De asemenea sunt necesare bariere, panouri de informare, panouri de avertizare/atenționare, panouri pentru orientare, puncte de informare, trasee sau poteci tematice și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

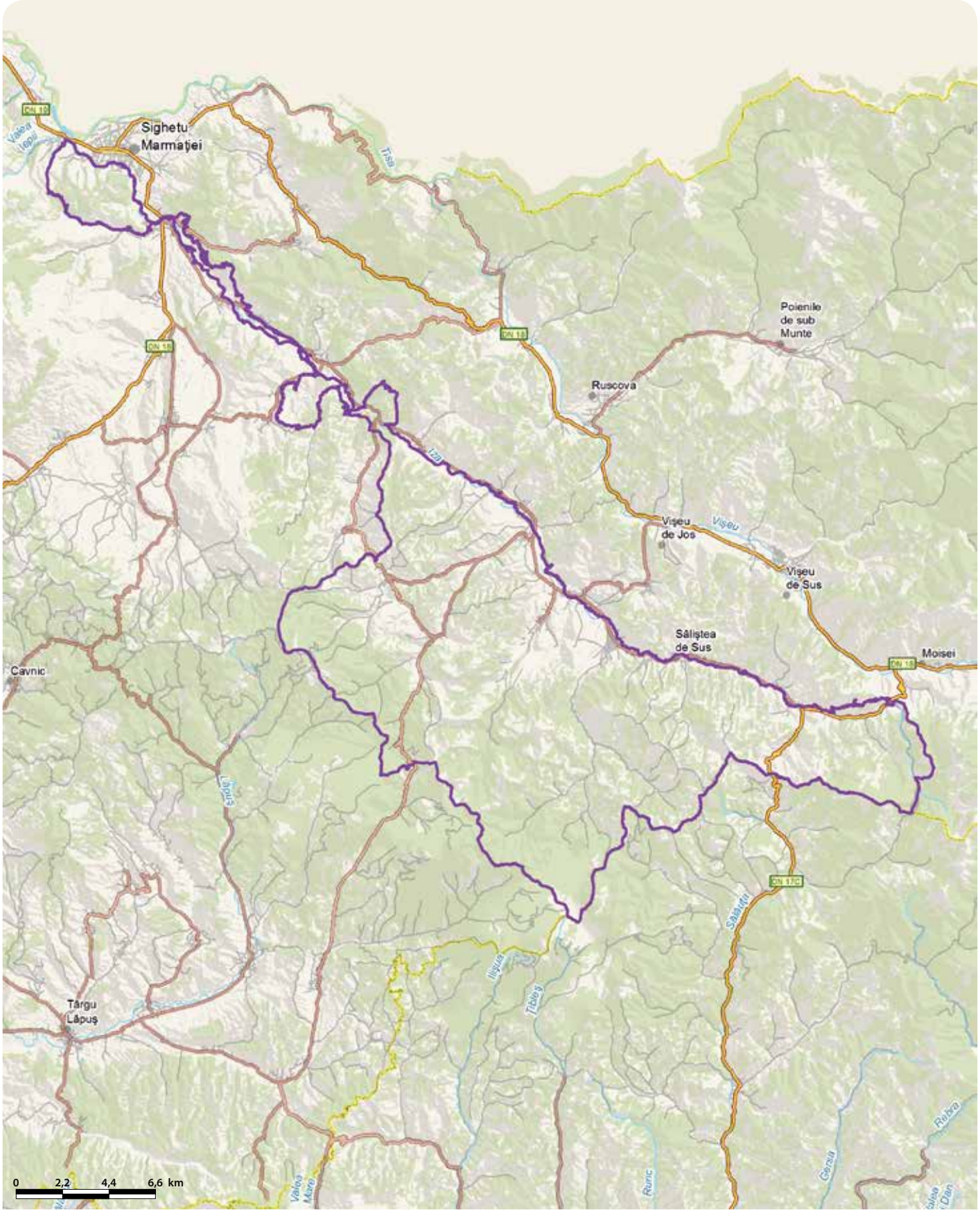

VALEA LUI DAVID - RO SCI 0265

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Lețcani, Miroslava, Rediu, Valea Lupului.

Suprafața: 1.435 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 14′ 4″; Long. E 27° 26′ 40″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Câmpia Moldovei
Altitudinea: 193 max., 52 min., 107 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces este E583 (Iași-Târgu Frumos), prin partea de sud a sitului (aflat la circa 2 km). Căi secundare de acces sunt DJ280E, prin localitatea Rediu, după care urmăm drumurile locale și agricole existente pe care accesăm situl în est, precum și DJ248B, prin satul Bogonos.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1530* - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice; **40C0*** - Tufărișuri de foioase ponto-sarmatice; **62C0*** - Stepe ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Viperă de stepă (*Vipera ursinii*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*) • Șoarece săritor de stepă (*Sicista subtilis*). **Nevertebrate:** Croitor marmorat (*Pilemia tigrina*). **Plante:** *Pulsatilla grandis* • *Galium moldavicum* • Capul șarpelui (*Echium russicum*) • Tărtan, Hodolean (*Crambe tataria*) • Iris (*Iris aphylla ssp. hungarica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Rezervația naturală Valea lui David prezintă un mare interes științific, motiv pentru care, împreună cu câteva arii adiacente, a fost recunoscută drept sit de importanță comunitară. Situl găzduiește un covor vegetal de stepă, reprezentat prin habitate naturale de stepă ponto-sarmatică, tufărișuri de foioase ponto-sarmatice, pajiști și mlaștini sărăturate. Deoarece aceste pajiști seminaturale nu au fost niciodată arate, aici au fost identificate peste 570 de specii de plante cu flori (reprezentând circa 16% din flora României), dispuse sub forma unui mozaic alcătuit din specii caracteristice zonelor aride cu elemente de pădure, precum și specii rare de sărătură, care se găsesc în zonele salinizate. Cinci dintre speciile de plante întâlnite în sit sunt specii de interes comunitar (varza turcească, stânjenelul de stepă, dediițelul, *Galium moldavicum* și capul șarpelui). Situl reprezintă unul dintre puținele locuri din România unde poate fi întâlnită vipera de stepă moldavă, subspecie a viperei de stepă.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Platforma Est-Europeană reprezintă fundamentul Podișului Moldovei (din care fac parte Câmpia Moldovei și Câmpia colinară Jijia-Bahlui, pe teritoriul căreia se află situl). Câmpia Moldovei are un fundament alcătuit dintr-un soclu cristalin, cutat și metamorfozat, acoperit de o cuvertură formată din roci sedimentare. Situl are ca fundament roci cristaline care se găsesc în profunzime, acoperite de aluviuni argilo-nisipoase, argile cenușii-albăstrui, nisipuri argiloase, luturi, marne, gresii și calcare. În Câmpia colinară a Jijiei, relieful predominant este sculptural, cel din sit fiind reprezentat de versantul estic al dealului Coșeri, cu o altitudine între 60 și 170 m cu pantă variabilă. Microrelieful creat de marne și de izvoarele de coastă este variat ca expoziție, umiditate și salinizare. La baza dealului Coșeri se dezvoltă o vegetație iubitoare de umezeală. În zona rupturilor de coastă panta este foarte abruptă.

Pedologie

În sit este prezentă o gamă variată de soluri datorită apartenenței sitului la unități mari de relief precum Câmpia Moldovei, evoluției geologice și frământării reliefului de pantă. Cernoziomurile (bogate în materie organică și elemente nutritive) au drept fundament loessuri și depozite loessoide. Solonceacurile se formează când apa freatică este situată la mică adâncime și este puternic mineralizată. Vegetația prezentă pe aceste tipuri de soluri este specifică sărăturilor (specii erbacee indicator ecologic). Soloneturile apar pe depozite de loess, lut argilos și argile, având o vegetație asemănătoare solonceacurilor. Solurile prezintă diferite grade de eroziune, de la slab la puternic erodat (pe cornișă și liniile de ruptură).

Hidrologie

Rețeaua hidrografică aparține bazinului Prut-Vaslui. Prutul (cu o lungime de 953 km) izvorăște în apropiere de muntele Hoverla din Carpații Păduroși, aflați pe teritoriul Ucrainei. Pe teritoriul României, râul Prut are o lungime de 742 km, un bazin hidrografic de 10990 km^2 și un debit mediu multianual de 110 m^3/sec (înainte de vărsarea în Dunăre). Pârâul lui David curge de la nord la sud și taie situl în două, fiind afluent al râului Bahlui, la rândul său afluent al Jijiei. Bahluiul (119 km lungime) izvorăște la o altitudine de 500 m în judetul Botoșani și curge spre sud, prin municipiul Iași, vărsându-se în Jijia în apropiere de Chiperești.

Aspecte climatologice

În sit, clima este temperat-continentală, de tip est-european (conducând la stepizarea zonei). Temperatura medie anuală este de 9,7 °C. Precipitațiile ating valorii medii anuale de 550-557 mm. Numărul mediu de zile cu precipitații se situează în jurul valorii de 125-140 zile/an. Vânturile au direcția predominantă NV, urmate de vânturile din SE și nord. Calmul atmosferic reprezintă 35-36% din numărul de zile ale anului. Viteza medie anuală a vânturilor este de 14,7 m/s (cu o intensitate mai mare în partea de NV a sitului).

Biocenoza

Vegetația

Flora și vegetația prezintă un pregnant caracter ponto-sarmatic care se datorează vechimii geologice, solurilor și factorilor climatici. Flora este constituită din elemente eurasiatice și europene, dar specificitatea o imprimă elementele continental-pontice și cele submediteraneene. Covorul vegetal de stepă este unic în Moldova, fiind nealterat sau modificat într-o mică măsură. Inventarul floristic este foarte variat și cuprinde peste 570 de specii de plante cu flori. În această zonă se întâlnesc o serie de specii de plante vulnerabile, rare, endemice, periclitate, protejate și strict protejate (migdal pitic, sparanghel sălbatic, sfeclă sălbatică, rogoz, varză turcească, brândușă, garofiță, capul șarpelui, micsandră, zambilă de stepă, stânjenel de stepă, stânjenelul sau irisul lui Brândză, ceapa ciorii cunoscută și ca floarea brumei, ruscea de poiană, șofrânel, orăștică, pătlagină, firuță, amăreală siberiană, dediițel, măcriș, șerpet, buruiană de studeniță, morcovel de lucă, voinicică, precum și specia fără denumire populară *Galium moldavicum*). Diversitatea floristică a sitului este consfințită și de prezența unui număr mare de asociații vegetale (22 inventariate până în prezent).

Fauna

Până în prezent, în cadrul sitului au fost identificate 63 de specii de greieri, cosași și lăcuste (la nivel național numărul total fiind de 178 de specii). În Valea lui David pot fi întâlnite specii de nevertebrate precum bondarul de argilă, bondarul de stepă, bondarul paradox, greierul împroșcător, carabul mare, gândacul stafilin păros, fluturela coada-rândunicii, fluturele „cap-de-mort", călugărița, albina megachilă, croitorul marmorat, cosașul de stepă, musca gigantică, fluturele polixena. Amfibienii întâlniți în sit sunt reprezentați prin izvorașul cu burtă roșie, tritonul comun, broasca râioasă verde, brotăcelul, broasca mare de lac, broasca mică de lac. Dintre speciile de reptile prezente menționăm broasca țestoasă de apă, gușterul, șopârla de câmp (s.n. șopârla cenușie), șarpele de casă, șarpele de alun și vipera de stepă. Vipera de stepă moldavă (*Vipera ursinii moldavica*) este specia cea mai importantă din punct de vedere științific și protectiv, fiind întâlnită între mijlocul și marginea superioară a pantei, acolo unde vegetația este deasă, oferindu-i adăpost împotriva prădătorilor. Numărul de mamifere întâlnite în sit este mic, predominând specii de rozătoare precum chițcanul cu abdomenul galben, hârciogul, șoarecele săritor de stepă, popândăul. Se întâlnesc mai puțin frecvent specii precum orbetele mic, nevăstuica și iepurele. Avifauna prezintă peste 85 de specii de păsări (barza albă, uligan pescar, gaie neagră, gaie roșie, erete de stuf, erete vânăt, erete alb, erete sur, acvilă țipătoare mică, acvilă mică, vânturel de seară, șoim călător, cârstel de câmp, chirighiță cu obraji albi, ciuf de câmp, fâsă de câmp, sfrâncioc roșiatic, sfrâncioc cu frunte neagră, pupăză etc.).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Localitățile din sit au o populație de circa 21000 de locuitori. Principalele activități economice desfășurate sunt agricultura, creșterea animalelor, pomicultura, viticultura, comerțul, construcțiile, industria farmaceutică, transport de călători și transport de marfă, alimentația publică, prestările de servicii. Comunele Lețcani și Rediu au în componența lor câte patru sate. Localitatea Miroslava are în componența sa 13 sate.
Situl arheologic de la Lețcani (localizat în vatra satului) este specific prin ceramica aparținând culturilor Cris, respectiv ceramica liniară cu capete de note muzicale (cultura Cucuteni). Situl arheologic de la Cogeasca (punctul „Moara") este localizat la 1,5 km est de sat, pe panta spre fostul iaz Cogeasca. Este o așezare cu ceramică și elemente de tradiție Costisa, Hallstatt, La Tène (sec. II, IV-V, X-XI, XI-XII și XVII-XVIII). În Miroslava se află câteva așezări neolitice (situl arheologic „La Rîpa" și cel numit „La Bulgari"), precum și situl arheologic „Dealul Bârca și Bârsanul", reprezentând o așezare din epoca de fier. Biserica Rotundă din Lețcani (1802) este o biserică ortodoxă unicat în România prin planul ei perfect rotund, asemănător Bisericii Sfântului Mormânt de la Ierusalim. Biserica de lemn Sf. Nicolae din Ciurbești (1806), Biserica Sfinții Voievozi (1769) din Ciurbești, Biserica Nașterea Maicii Domnului (1811) din comuna Miroslava, precum și Biserica de lemn Sf. Gheorghe (1768) din Vorovești reprezintă câteva dintre reperele monumentelor istorice și de arhitectură.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Starea stepei din cadrul sitului este bună, dar pășunatul intensiv a schimbat fizionomia tipurilor de asociații vegetale și a determinat apariția de mortalități ale speciilor de interes conservativ vipera de stepă (din cauza animalelor ce tranzitează situl). În sit s-au constatat alunecări de teren și eroziuni ale solului. Agricultura afectează situl în special din cauza substanțelor chimice folosite și prin deranj. Turismul necontrolat conduce la degradarea habitatelor (în special prin depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor). Persoane neautorizate recoltează specii de plante medicinale sau ornamentale pentru a face comerț cu acestea, activitate ce are un impact periodic asupra speciilor vizate. Cositul în perioada înfloririi plantelor afectează situl. Vânătoarea afectează în mod indirect speciile și habitatele, având un caracter accidental. Pășunatul intensiv are o influență directă și permanentă asupra habitatelor și speciilor. Activitățile industriale și comerciale din orașul Iași au o influență indirectă permanentă. Traficul intens pe drumul național Iași-Târgu Frumos are impact direct asupra sitului prin zgomotul creat ce poate deranja speciile de animale din sit, precum și o influență indirectă, prin poluarea produsă de către autovehicule.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există un panou de informare, un panou de orientare (cu săgeți indicatoare) precum și unul de avertizare/atenționare, dar este necesară creșterea numărului acestora. Există și poteci și drumuri pentru vizitare. Sunt necesare clădiri administrative, stațiuni științifice, centre de vizitare/informare, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, trasee sau poteci tematice, locuri de campare cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

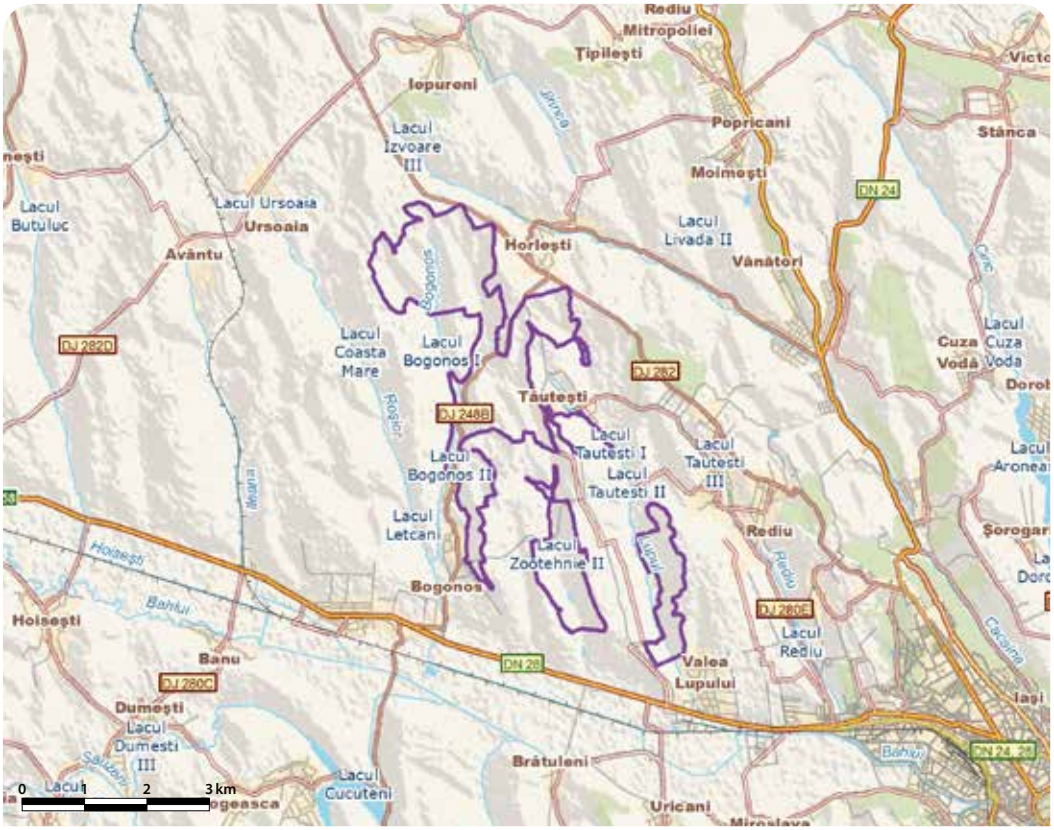

VALEA OLTEŢULUI - RO SCI 0266

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Olt: Balş, Bârza, Dobrun, Fălcoiu, Osica de Jos, Osica de Sus, Pârşcoveni, Voineasa, Şopârliţa.

Suprafaţa: 1.537 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 16' 51"; Long. E 24° 10' 40"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea:** 173 max., 71 min., 104 me

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces sunt DN65 (Craiova-Slatina), DN64 (Caracal-Găneasa), DJ643 (Balş-Fălcoiu), DJ644 (Olari-Şopârliţa). Accesul pe calea ferata este posibil până în Craiova.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

92A0 - Zăvoaie cu *Salix alba* şi *Populus alba*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta roşie (*Bombina bombina*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*). **Mamifere:** Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*). **Nevertebrate:** *Ophiogomphus cecilia*. **Peşti:** Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Ţipar (*Misgurnus fossilis*) • Petroc (*Gobio kessleri*) • Zvârlugă (*Cobitis taenia*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Lunca inferioară a Olteţului păstrează aspectul natural al râului, cu maluri neconsolidate, abrupte, spălate de curenţi, mărginite de zăvoaie de plopi, sălcii sau pâlcuri de arini. În acest sector se formează insule de nisip invadate de vegetaţie pionară. În porţiunea îndiguită, în albie sunt prezente zone mlăştinoase ocupate de vegetaţia specifică acestui tip de habitat. Zăvoaiele cu salcie şi plop alb reprezintă un habitat de interes comunitar. În albia râului au fost identificate specii comunitare precum zvârluga, petrocul şi ţiparul. De asemenea, cercetări recente au permis identificarea unor specii de amfibieni de interes comunitar, buhaiul de baltă şi tritonul cu creastă, şi a unei specii de lilieci, liliacul mic cu potcoavă. Situl include rezervaţia naturală „Valea Olteţului".

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Piemontul Olteţului se află dispus pe interfluviul Jiu-Olt, pe partea dreaptă a râului Olt, având ca limită sudică aliniamentul Balş-Găneasa. În Piemontul Olteţului, podurile interfluviale sunt înguste, fragmentate şi separate de culoare depresionare, cu lunci largi şi terase (care pot fi urmărite în lungul văilor Geamartălui, Horezu, Bârlui şi Beica). Marea varietate a rocilor sedimentare, în condiţiile unei intensificări a energiei de relief prin creşterea diferenţei între suprafaţa iniţială a piemontului şi albiile râurilor, a favorizat considerabil o evoluţie rapidă a versanţilor, care se menţin în mare parte cu o dinamică accentuată. Procesele de versant sunt destul de active, dar scad ca frecvenţă şi intensitate de la nord la sud, pe măsura lărgirii interfluviilor şi diminuării energiei de relief. Piemontul Getic este bogat în resurse geologice ce constau în combustibili minerali (hidrocarburi şi cărbuni inferiori).

Pedologie

Zona este caracterizată prin nisipuri sau nisipuri cu pietrişuri şi bolovănişuri, permeabile, cu pat argilos la diferite adâncimi, care formează strate acvifere. În luncă, cursul apei este lin, meandrat şi cu schimbări frecvente ale firului. De-a lungul luncii Olteţului se întâlneşte solul tipic de luncă, în care sunt înglobate aluviunile, iar pe terasa a doua a Văii Olteţului apar solurile silvestre, brun-roşcate, podzolite.

Hidrologie

Cursul Olteţului este meandrat şi cu frecvente schimbări ale direcţiei de curgere, desfăşurându-se pe o lungime de 30 km între Balş şi confluenţa sa cu râul Olt, ce are loc în lacul de acumulare Drăgăneşti-Olt, între localităţile Fălcoiu şi Cioroiu. Pe ultimii 7 km, pentru a impiedica inundarea localităţilor Fălcoiu şi Cioroiu şi pentru a folosi resursele de apă în sistemul de irigaţii, albia sa a fost indiguită. Râul Olteţ se alimentează din precipitaţii şi din afluenţi săi Călui, Geamărtălui, Gengea, Bârlui şi Bobu.

Aspecte climatologice

Clima este temperat-continentală, mai umedă în nord şi mai aridă în sud datorită valurilor de aer uscat din est, care determină ierni aspre şi veri uscate. Temperatura medie anuală este de circa 10 °C. Cantitatea de precipitaţii anuale este în medie de 500 mm. Vânturile dominante sunt cele din est şi vest. Crivăţul aduce valuri de zăpadă iarna, iar vara se comportă ca un vânt umed. Vântul de vest (austrul) se resimte mai ales vara şi este un vânt secetos. Bălţăreţul, vânt umed mai puţin frecvent, bate din S-SV.

Biocenoza

Vegetaţia

Dintre speciile de floră întâlnite în sit menţionăm papura, papura mică, papura cu frunza îngustă, stânjenelul galben, nufărul alb, nufărul galben, culbeceasa (colbăceasca), pipirigul, lucerna sălbatică, trifoiul, precum şi garofiţa de stepă, endemit descoperit de prof. Alexandru Buia, ctitorul Grădinii Botanice Universitare din Craiova. Habitatele care se mai păstrează astăzi în stare naturală sau seminaturală (în urma transformărilor ce au avut loc în ultimii 20 de ani) sunt în majoritatea lor păduri de esenţă moale. Zăvoaiele de salcie albă şi plop alb prezintă o importanţă ecologică deosebită şi găzduiesc diverse specii de faună.

Fauna

Fauna de mamifere din sit este reprezentată de ierbivore mari şi mici precum cerb, căprior, iepure, mistreţ. Dintre speciile de lilieci a fost semnalat recent liliacul mic cu potcoavă. Ihtiofauna este reprezentată de specii de peşti precum zvârluga, petrocul, ţiparul, ultimul fiind un peşte de fund care preferă ape foarte liniştite şi cu substrat mâlos. Dintre amfibieni menţionăm prezenţa speciilor buhai de baltă şi triton cu creastă. Dintre speciile de păsări, în sit au fost identificate stârcul roşu, stârcul galben, raţa roşie, prundărasul de sărătură, buhaiul de baltă, chirighiţa cu obraz alb, chirighiţa, barza albă, eretele de stuf, lebada de iarna, egreta mica, egreta mare, piciorongul, stârcul pitic, gaia neagră, codalbul, stârcul-de-noapte (corb de noapte), cormoranul, lopătarul alb, chira, ţigănuşul (lar sau gibon), creţetul cenusiu, culicul cu spade (ciocîntors), chira de baltă (rândunica de mare), fluierarul de mlaştină.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Principalele activităţi economic din zonă sunt agricultura şi creşterea animalelor, industria metalurgică şi constructoare de maşini, industria confecţiilor, morăritul şi panificaţia, comerţul şi mica industrie (ţesături, covoare olteneşti).
Descoperirile arheologice din apropierea Balşului (ceramică, unelte, monezi) atestă existenţa unei aşezări umane începând cu secolele I-IV d.Hr. Muzeul Olarilor din localitatea Bârza este dedicat meşteşugului olăritului (Romana, Oboga). O tradiţie respectata în zonă este „Căluşul", dans inclus pe lista UNESCO a capodoperelor imateriale ale umanităţii. Elementele distinctive ale acestui joc sunt steagul, portul popular românesc, pălăriile înflorate, bâta, clopoţeii atârnaţi în jurul brâului şi la opinci, precum şi Mutu', personaj mistic care pe perioada jurământului nu are voie să vorbească absolut deloc. Se spune că acest obicei este practicat pentru că aduce sănătate şi noroc tot anul. Paparuda este un ritual pentru invocarea ploii, practicat din vechime de femei, care îşi pun în jurul brâului „boji" şi dansează în cerc. Paparuda constă în dansul în timpul căruia personajele sunt udate cu apă pe picioare şi se cântă „udă, udă, paparudă". Paparudele simbolizează natura verde, care are nevoie de apă.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Lucrările hidrotehnice de regularizare a cursului de apă pot avea un impact negativ asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt necesare panouri de informare, panouri de avertizare/atenţionare, panouri pentru orientare, poteci şi drumuri pentru vizitare, precum şi puncte de informare, trasee sau poteci tematice.

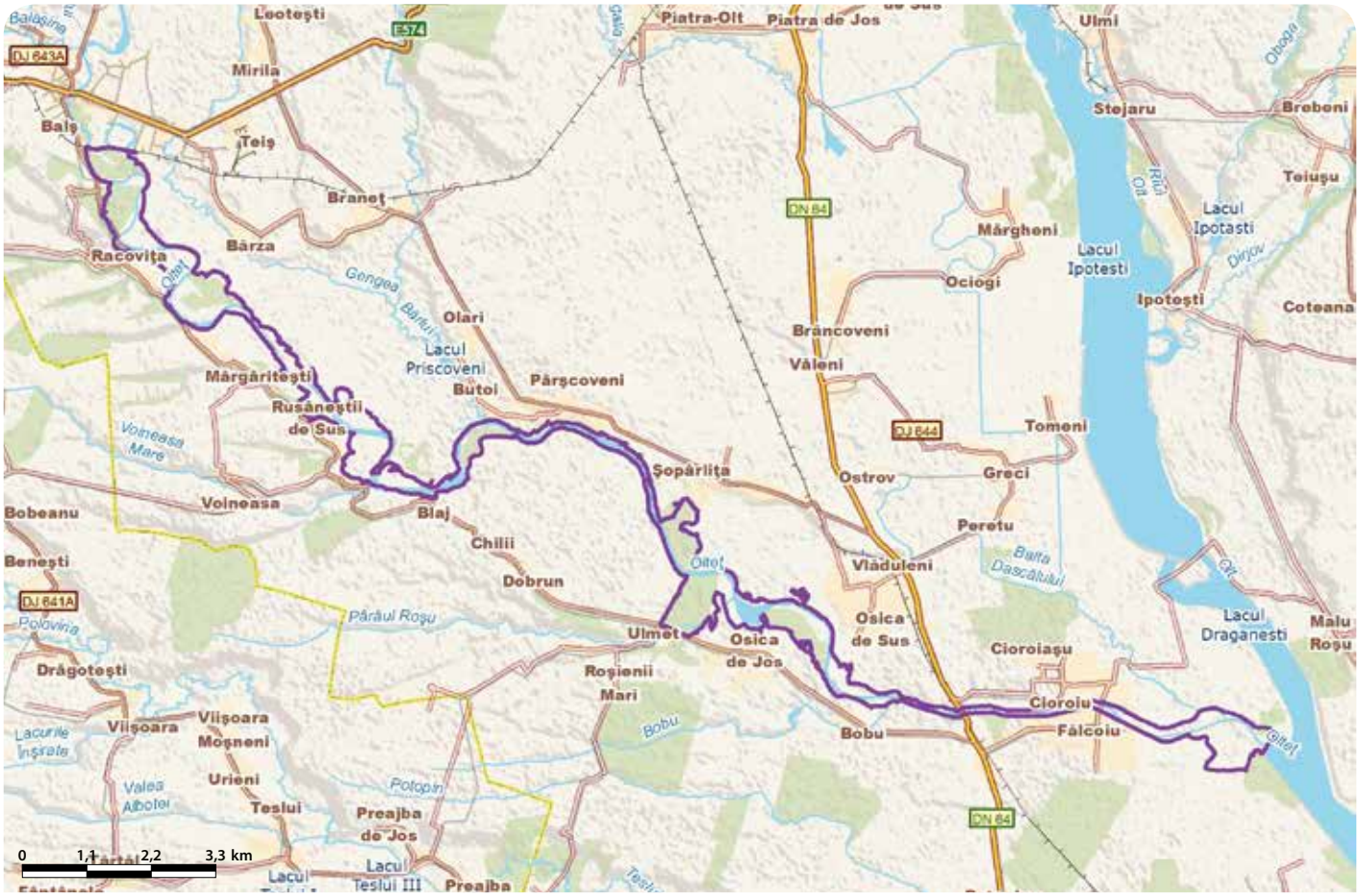

VALEA ROȘIE - RO SCI 0267

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Bihor: Ineu, Oradea, Oșorhei, Paleu.

Suprafața: 819 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 5' 8"; Long. E 22° 0' 54"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Dealurile Crișanei
Altitudinea: 291 max., 158 min., 226 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ **DL** DF DA
Accesul în sit se face pe DN76 (Oradea-Șoimuș), apoi se intră pe DC37 (Oradea-Sălbădagiu de Munte). Există și drumurile locale din localitatea Husăsău de Criș sau din Uliacu de Munte. În sudul sitului se ajunge din localitatea Fughiu, pe un drum local. Accesul cu trenul e posibil până în Oradea.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

9130 - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Pădurile de fag de tip *Asperulo-Fagetum*, habitat de interes comunitar, ocupă 80% din suprafața sitului. Tot aici își au habitatul și buhaiul de baltă cu burta galbenă, buhaiul de baltă cu burta roșie și tritonul cu creastă, specii de interes comunitar. Situl include Fâneața Valea Roșie, o rezervație naturală de tip botanic.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Zona face parte, din punct de vedere geologic, din nord-estul Depresiunii Panonice. Fundamentul este alcătuit din șisturi cristaline și depozite sedimentare. Depozitele calcaroase formează un pachet unitar, de grosime mare (circa 3500 m). Puternica tectonizare a calcarelor a avut drept rezultat fragmentarea și compartimentarea acestora, prin factori care au constituit căi de acces pentru apele sub presiune. Peste calcare s-au supraapus ulterior depozite sedimentare, care se întalnesc în întreaga depresiune Panonică.

Pedologie

În corelație cu roca, apele, clima și vegetația, solurile predominante sunt solul brun de pădure și solul brun de pădure podzolit. Substratul petrografic pe care s-au dezvoltat solurile este variat (depozite loessoide, nisipuri, argile, marne, gresii).

Hidrologie

Din punct de vedere hidrografic, situl face parte din bazinul Crișului Repede. Din punct de vedere hidro-geologic, în zonă se cunoaște prezența unui strat acvifer freatic, precum și a unui orizont acvifer de adâncime cantonat în calcarele cretacice din acest sector.

Aspecte climatologice

Amplasarea sitului într-un sector larg deschis circulației maselor de aer, predominant vest și SV, explică climatul blând, temperat-moderat de câmpie. Media anuală a temperaturii aerului este de 11 °C. Media lunii iulie este de 20 °C. Vremea rece este condiționată de invaziile maselor de aer arctic, iar cea călduroasă de prezența maselor de aer tropical venite din Africa de Nord. Infuziile de aer temperat maritim nu permit seceta excesivă în timpul verii și nici gerul intens și persistent în timpul iernii. Cantitatea medie anuală a precipitațiilor este de 611 mm. Viteza vântului este redusă de circa 3 m/s.

Biocenoza

Vegetația

Caracteristica generală a peisajului natural este dată de prezența pădurilor de fag de tip *Asperulo-Fagetum*, dezvoltate pe soluri neutre sau slab acide, cu humus de calitate (mull), cu o reprezentare masivă a speciilor de floarea-paștelui (gălănuțe, păscuță, turculeț, floarea oștilor, floarea păsărilor), vinăriță (asprișoară, aviruță, buruiana muscului, buruiana de periț negru, cucuruz de pădure, dumbravnic, floarea pădurii, tamâioasă, sculătoare, vinărie) și mărgărică. Dintre speciile de plante protejate prin lege identificate în sit menționăm salvia, untul vacii, coada racului, o specie de vicia etc. Fitocenozele tăieturilor și marginilor de păduri se formează în urma degradării pajiștilor uscate sau pot fi rezultatul exploatărilor forestiere, rezultând populații de trestie de câmp, păiuș de sărătură etc. Apar și buruienișuri, plante adventive răspândite frecvent în culturile agricole și pajiști, spre exemplu trifoi cu cinci foi. Stratul ierbaceu este reprezentat prin coada cocoșului, laptele cucului, stânișoară. Acolo unde peisajul umbros de pădure este înlocuit cu pajiști însorite, predomină plante din familia graminee și leguminoaselor (păiușuri stepice).

Fauna

Entomofauna este reprezentată prin multe specii de lăcuste, cosași și greieri (cosaș verde, lăcustă călătoare italiană, coropișniță, greiere de câmp, greiere de casă), specii de mantide (călugărița comună), ploșnițe (de cereale, ale verzei), gândaci (de bălegar, cărăbuș, lupul albinelor, buburuză, rățișoara porumbului). Datorită prezenței ecosistemului acvatic, apar o serie de specii de insecte cu larve sau adulți legate de acest mediu. Din această categorie fac parte diverse specii de libelule, efemeride (scorpionul bălții, rusalia) și gândaci (buhai de baltă). Dintre speciile de amfibieni și reptile întâlnim buhaiul de baltă cu burta galbenă, buhaiul de baltă cu burta roșie, tritonul cu creastă, brotăcelul, tritonul comun, șarpele lui Esculap, năpârca (șarpele de sticlă), broasca râioasă brună, broasca râioasă verde, broasca roșie de pădure, broasca mare de lac, șarpe de alun, gușterul (șopârla verde), șopârla de câmp (șopârla cenușie), șarpele de casă. Fauna este adaptată condițiilor geografice din vestul României, în sit evidențiindu-se mamifere precum mistrețul, căprioara, iepurele, viezurele, vulpea, pisica sălbatică, dihorul, veverița. Mamiferele cele mai răspândite sunt rozătoarele precum popândăul, hârciogul, șoarecele de câmp, cârtița pământului sau orbetele, șobolanul de câmp. Dintre carnivorele mici apar specii precum dihorul, nevăstuica și hermelina. Situl oferă condiții bune de hrănire pentru liliacul mare cu urechi de șoarece, liliacul cu aripi lungi și liliacul mare cu potcoavă. Lumea păsărilor cuprinde numeroase specii mici pe care le întâlnim în păduri și poieni la altitudini joase cum ar fi cucul, pițigoiul, aușelul, ciocănitorile, uliul porumbar, uliul păsărar, ciuful de pădure, huhurezul mic, uliul păsărar, șorecarul comun, vânturelul roșu, ochiul boului, brumărița de pădure, măcăleandrul, codroșul de munte, mierla, pitulicea mică, pitulicea fluierătoare, gaița, coțofana, alunarul, corbul, cinteza, scatiul, forfecuța, mugurarul, presura galbenă, pitulicea fluierătoare, sturzul de vâsc, mugurarul comun. Dintre păsările de silvostepă menționăm prepelița, ciocârlia și potârnichea. Apar și specii comune, cosmopolite, precum vrabia, guguștiucul, turturica, coțofana, stăncuța.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele activități economice sunt cele tradiționale (agricultură, pomicultură, creșterea animalelor), la care se adaugă exploatarea lemnului și comerțul.
În timpurile vechi, satul Paleu era înconjurat de apă și exista doar un dig care asigura intrarea și ieșirea din sat. Dintr-un document din 1799, care prezintă denumiri ale unor unelte de muncă, rezultă că îndeletnicirea de bază a populației era aceea de ardere a cărămizilor. Dintre tradițiile zonei, menționăm sărbătoarea populară Balul Strugurilor, care se organizează anual în fiecare sat al comunei Paleu (Paleu, Săldăbagiu de Munte, Uileacu de Munte). În Ineu se află o cetate de o valoare inestimabilă, operă a arhitecturii Renașterii târzii, încadrată în lista monumentelor istorice. Cetatea a fost construită între anii 1645 și 1652, în timpul principilor transilvăneni Rakoczi și Rakoczi al II-lea, după planurile arhitectului austriac Gabriel Haller. Istoria menționează că a existat și o fortificație anterioară, atestată documentar în jurul anilor 1295.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul și tăierile ilegale au efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există puncte de intrare, poteci și drumuri pentru vizitare, amenajări pentru colectarea deșeurilor. Sunt necesare panouri pentru orientare cu hărți, trasee sau poteci tematice, panouri, puncte de informare, panouri de avertizare/atenționare, locuri de campare cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

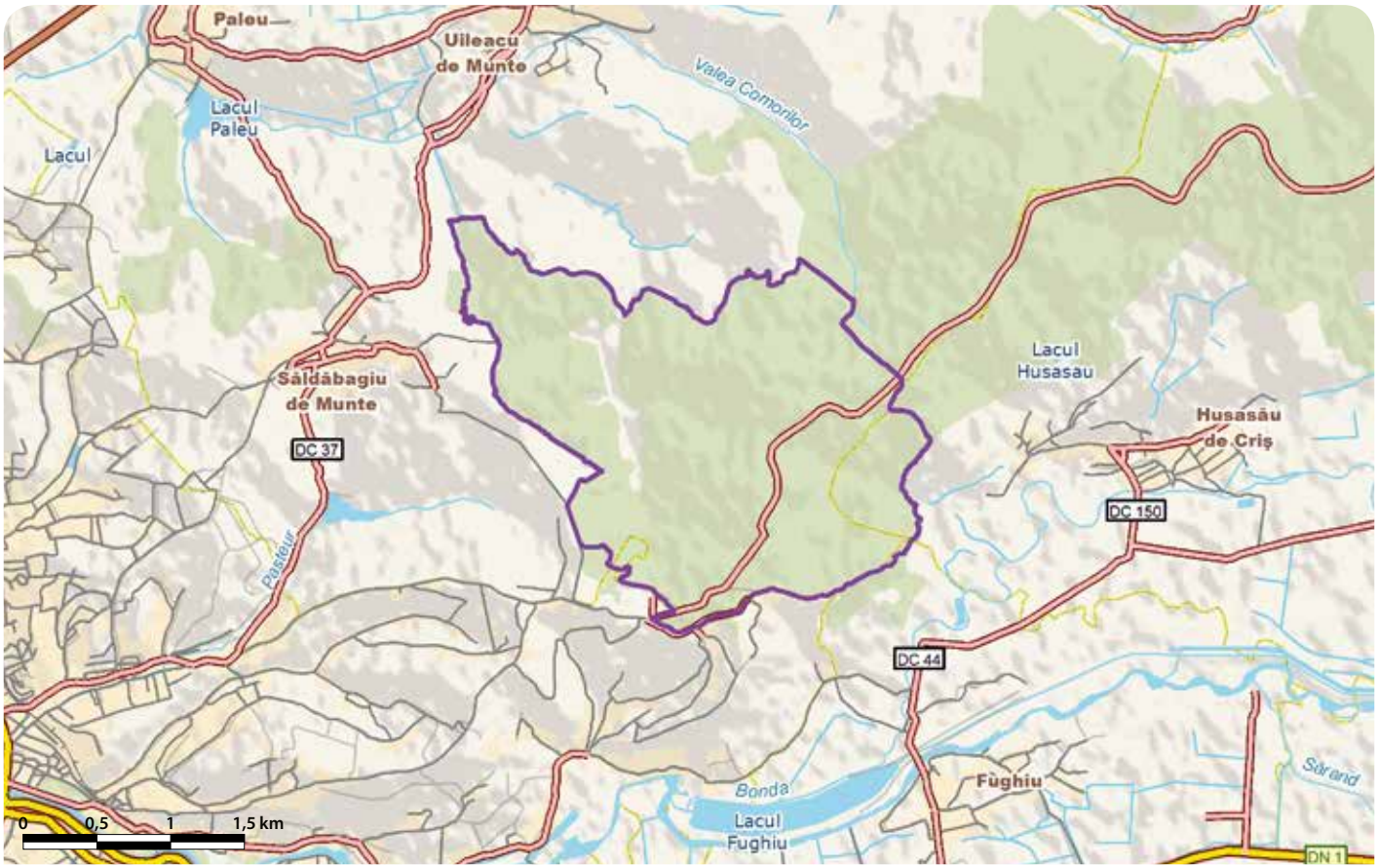

VALEA VÂLSANULUI - RO SCI 0268

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Argeş: Albeştii de Argeş, Brăduleţ, Corbeni, Corbi, Domneşti, Muşătești, Nucşoara, Pietroşani, Valea Iaşului.

Suprafaţa: 9.480 ha
Bioregiunea: Continentală
Altitudinea: 1222 max., 443 min., 692 med.

Localizarea geografică: Lat. N 45° 15' 1"; Long. E 24° 45' 27"
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali, Podişul Getic, Subcarpaţii Getici

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele puncte de acces sunt DN73C, precum şi, din localităţile Brăduleţ, Muşateşti şi Mălureni, DJ703I (Merişani-Brădet). Un scurt segment al căii ferate leagă oraşele Piteşti de Curtea de Argeş.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

91E0* - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **9110** - Păduri de fag de tip *Luzulo Fagetum*.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*). **Mamifere:** Vidră, Lutră (*Lutra lutra*). **Nevertebrate:** *Euphydryas aurinia* • Rădaşcă, Răgacea (*Lucanus cervus*) • *Cărăbuş (*Osmoderma eremita*) • Croitorul cenuşiu (*Morimus funereus*) • Carab (*Carabus variolosus*) • Cosaş (*Isophya costata*) • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*). **Peşti:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Dunariţă (*Sabanejewia aurata*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Asprete, Poprete (*Romanichthys valsanicola*) • Chişcar de râu (*Eudontomyzon mariae*) • Petroc (*Gobio uranoscopus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Datorită particularităţilor de relief şi climă şi ponderii ridicate a zonelor împădurite, situl găzduieşte un număr de circa 300 de specii de plante şi animale. Vegetaţia este caracterizată de păduri aluviale cu anin negru şi frasin, care au o suprafaţă redusă la nivel naţional şi european, fiind de interes comunitar prioritar, precum şi de păduri de fag. Situl reprezintă un habitat excelent pentru vidră, găzduind şi alte şapte specii de nevertebrate, un amfibian şi şase specii de peşti de interes comunitar. Dintre speciile de peşti prezente, o notă particulară din punct de vedere ştiinţific este dată de prezenţa aspretelui, o specie endemică de peşte, unicat mondial, relict terţiar (cu o vechime de peste 65 de milioane de ani). Valea Vâlsanului este singurul ecosistem din lume unde mai trăieşte acest peşte, declinul speciei fiind cauzat în principal de amenajările hidroenergetice care i-au modificat habitatul.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl este încadrat în subprovincia Carpatică, pe versantul sudic al Munţilor Făgăras, în zona dealurilor înalte şi a bazinului râului Vâlsan. Zona are munţi înalţi, fragmentaţi, cu suprafeţe de eroziune cu văi şi circuri glaciare, cu dealuri joase acoperite de păşuni şi fâneţe. Peisajul alpin este dat de structura vârfurilor de munte, dantelate de procese glaciare a căror prezenţă este marcată de lacuri şi văi glaciare. Principalele vârfuri sunt Scărişoara, Lespezi, Dobrogeanu. În aval de confluenţa Vâlsanului cu Dobrogeanu se dezvoltă depresiunea Titeşti-Poienile Vâlsanului, care face parte din depresiunea Loviştei. Munţii sunt reprezentaţi de masivul Ghiţu, care face parte din culmea Cozia-Ghiţu, şi de depresiunile Brădeţ şi Nucuşoara. În zonă predomină altitudinea cuprinsă între 1600 şi 1200 m. Vârful Scărişoara Mare (2459 m) este situat la limita sitului. Altitudinea minimă se întâlneşte la confluenţa Vâlsanului cu râul Argeş (314 m).

Pedologie

Formarea, evoluţia şi răspândirea solurilor sunt procese puternic influenţate de relieful terenului, astfel că pe versanţii înclinaţi solul s-a format pe depozite aluviale, cu mari cantităţi de fragmentare, iar pe măsură ce înclinarea terenului scade se observă că solul devine tot mai profund şi mai bine evoluat.

Rocile din zona munţilor înalţi sunt favorabile dezvoltării solurilor acide şi scheletice (în general soluri brune). Pe substratele dure se formează un sol superficial, iar pe substanţele neconsolidate se formează cu precădere soluri profunde, care favorizează instalarea şi dezvoltarea vegetaţiei. În zona sitului predomină diverse soluri brune.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică este reprezentată de râul Vâlsan şi sistemul său de afluenţi. Acesta îşi are izvoarele sub culmea Moldoveanu şi curge de la nord spre sud străbătând zona cristalină a munţilor înalţi (a masivului Ghiţu) şi zona sedimentară (a Subcarpaţilor Getici). Râul Vâlsan are o reţea hidrografică bine dezvoltată, ce fragmentează puternic teritoriul prin rupturi de pantă şi praguri cu multe cascade. Râul Vâlsan prezintă ape mari primăvara şi la începutul verii, în perioada de topire a zăpezii, precum şi ape mici, toamna şi iarna. În zona montană, râul este alimentat în principal prin topirea zăpezilor. Cei mai importanţi afluenţi sunt Izvorul Popii, Izvorul Ghiţului, Valea Zoruleasa, Izvorul Buţii, Dobrogeanu, Zănoguţa. Pe râul Vâlsan este amenajat bazinul de acumulare Vâlsan, care serveşte la captarea apei şi conducerea subterană a acesteia la hidrocentrala de pe râul Argeş, Vidraru. În zona superioară s-au format două lacuri nivale (primul fiind situat în circul glaciar de sub culmea Scărişoara, „La căldarea cu izvoare", şi al doilea în microdepresiunea glaciară de la obârşia râului Vâlsan).

Aspecte climatologice

Situl se încadrează în clima de munţi înalţi (peste 1700 m altitudine) şi cea de munţi mijlocii (800-1700m). În zona munţilor mijlocii se disting două districte, unul caracterizat de ploi intermitente de lungă durată, cu cerul frecvent acoperit, şi al doilea caracterizat printr-un climat adăpostit, cu expoziţie predominant sud-estică şi cer senin. În zonele joase, clima este moderată, dar pe măsura deplasării în amonte, temperaturile scad. Temperatura medie anuală variază în raport cu altitudinea, înregistrând o scădere pe măsură ce altitudinea creşte. Îngheţul solului joacă un rol însemnat în aprovizionarea cu apă a acestuia şi în scurgerile de suprafaţă ale apei provenite din topirea zăpezii. Cantitatea anuală de precipitaţii creşte cu altitudinea, fiind de 1150 mm la 1700 m altitudine. Circulaţia aerului are loc preponderent din NV şi vest.

Biocenoza

Vegetaţia

Vegetaţia prezintă elemente de floră dacice şi carpato-balcanice, fiind reprezentată de păduri de foioase de fag şi gorun, de molidişuri (pe versanţi, la altitudini mari) şi de păduri aluviale (de-alungul Vâlsanului). În zonele unde au avut loc defrişări au apărut pajişti secundare. Fagul este specia caracteristică, fiind prezent de-a lungul cheilor Vâlsanului şi urcând spre zonele înalte, unde se amestecă cu coniferele, la peste 1000 m altitudine. Microclimatul permite molidului să coboare până la baza versanţilor, unde formează păduri de amestec cu fagul. Alte specii de foioase participă la formarea făgetelor tipice din zonă (gorun, carpen, plop tremurător, ulm, cireş, soc roşu, soc negru, alun, păducel, vornicer şi tulichină). Stratul ierburilor din păduri este format din specii precum asprişoara, trestioara, rogozul, colţişorul, buruiana de friguri, urzica moartă galbenă, pupezele, mălaiul cucului. De-a lungul Vâlsanului, o notă caracteristică este dată de pădurile de anin alb care formează perdele de vegetaţie. Pe lângă anin alb şi negru, în compoziţia stratului arborilor întâlnim fagul, bradul şi molidul. Stratul arbuştilor este slab dezvoltat, fiind compus din salcie, alun, caprifoi şi mălin alb. Stratul ierburilor şi subarbuştilor este puternic dezvoltat, dominat de captalan alb şi lăptucul oii, pe lângă care se mai întâlnesc iarba-îngerilor, piciorul caprei, feriga, slăbănogul, menta şi mărişul iepurelui. În zona colinară au fost semnalate şase specii de orhidee (cum ar fi trânji, ploşniţoasa, paroinic). Toate orhideele sălbatice sunt considerate pe plan european plante ocrotite sau periclitate.

Fauna

Valea Vâlsanului este singurul loc din lume unde trăieşte aspretele (*Romanichthys valsanicola*), fosilă vie, cu o vechime de peste 65 de milioane de ani. Unicat mondial, acesta este considerat cea mai periclitată specie din ihtiofauna Europei. Arealul său s-a restrâns la doar 10 km, între localităţile Brădeţ şi Mălureni situate pe râul Vâlsan. Alături de asprete (poprete), în sit au fost identificate şi alte specii de peşti de interes comunitar precum chişcarul de râu, dunărița, moioaga, petrocul, zglăvocul. Dintre amfibieni, în zonă sunt populaţii mari de buhai de baltă cu burta galbenă, tritoni şi salamandre. Printre nevertebrate se numără carabul, fluturele auriu, cosaşul, rădaşca, croitorul cenuşiu, gândacul sihastru şi cosaşul transilvan. Dintre mamifere menţionăm căprioara, cerbul, mistreţul. Dintre feline, cel mai frecvent apar pisica sălbatică şi jderul, specii comune atât în pădurile de foioase, cât şi în cele de molid. Specii precum râsul, ursul, lupul, capra neagră, vulpea sunt întâlnite mai rar. Alte specii importante sunt racul de râu, melcul de livadă (melc de Burgundia), specii de mamifere insectivore mici (pârşul de alun, chiţcanul de apă euroasiatic). În pădurile de foioase pot fi observate specii de păsări precum cinteza, sturzul de vâsc, cocoşul de munte, diverse specii de ciocănitori şi piţigoi.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

Activităţile economice tradiţionale sunt cele legate de agricultură şi pomicultură, creşterea animalelor, prelucrarea laptelui, producerea cahlelor de teracotă, morărit şi panificaţie. În satul Mălureni există şi o staţie de sortare a agregatelor de balastieră, precum şi mori de grâu şi porumb. În zonă s-au dezvoltat şi industria alimentară, exploatarea şi prelucrarea lemnului. Activităţile turistice includ agroturism, turism rural şi ecologic. Se remarcă şi prezenţa unor izvoare minerale sulfuroase în depresiunea subcarpatică Brădeţ. Mineralizarea acestor izvoare prezintă valori ridicate.
Biserica „Intrarea în Biserică" din Domneştii de Sus, ridicată din zid în 1828 în stilul bisericilor postbrâncoveneşti, este una dintre frumoasele biserici de ţară ce păstrează picturi exterioare. Biserica, împreună cu poarta aproape ruinată şi fragmente din zidul de incintă, se află pe noua Listă a monumentelor istorice. Muzeul satului Muşateşti expune obiecte şi ustensile gospodăreşti, ţesături, cusături, piese de port popular tradiţional, obiecte legate de datini şi obiceiuri locale, piese de artă populară. În atelierele olarilor sunt expuse tipuri vechi de vase locale (fiertura, pârnaia, oala cu baieră, codana s.n. oala mare de untură, oale de moţi etc.). Domneştii de Sus deţine o expoziţie permanentă de artă feudală şi un muzeu etnografic. Localitatea Brăduleţ găzduieşte Muzeul sătesc Galeş. Staţiunea balneo-climaterică Brădeţ organizează anual „Festivalul caşcavalului de Brăduleţ".

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Arealul limitat al aspretelui este cauzat de lucrările de la complexul hidroenergetic de la Vidraru, care au redus în prezent debitul râului Vâlsan la o treime. Lucrările de regularizare a râului Vâlsan au un impact negativ major, cu implicaţii asupra faunei acvatice. Extragerea de agregate din albia râului Vâlsan este dificil de monitorizat pentru că este realizată ilegal. Deversările apelor reziduale de la Spitalul Brădet, precum şi a deşeurilor menajere poluează semnificativ apele râului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Exista panouri de avertizare/atenţionare pentru fiecare dintre obiectivele turistice (Schit Brădet, Muzeul Sătesc Galeş, Biserica de la „Corbii de Piatră", Poiana Vâlsanului, Lacul Învârtita), exista 40 de panouri de informare şi panouri pentru orientare (cu hărţi), dar nu există bariere, acestea fiind necesare la intrările în zonele cu protecţie strictă. Exista 12 poteci şi drumuri pentru vizitare, precum şi 11 trasee turistice, marcate corespunzător, între Brădet şi Vf. Moldoveanu, Dara, Viştea, Podragu, Arpaş, Iezer, Păpuşa, Ghiţu, Tuica, Călţun, Negoiu. La ieşirea din Cheile Vâlsanului, spre amonte (în Poiana Vâlsanului) există un loc de campare pentru corturi cu amenajări pentru colectarea deşeurilor (acestea din urmă fiind prezente şi în zonele de plecare şi sosire ale traseelor turistice).

VAMA VECHE - 2 MAI - RO SCI 0269

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Limanu.

Suprafața: 7.196 ha
Bioregiunea: Pontică
Localizarea geografică: Lat. N 43° 45' 23"; Long. E 28° 39' 4"
Ecoregiunea: Marea Neagră (apele teritoriale)
Altitudinea: 13 max., 0 min., 0 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces este DN39 (E87) (Constanța-Mangalia). Accesul CFR este posibil până în stația Mangalia, de unde se pot folosi drumuri locale. Accesul în sit se face pe drumul național Mangalia-Vama Veche.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1110 - Bancuri de nisip acoperite permanent de un strat mic de apă de mare; **1140** - Nisipuri și zone mlăștinoase neacoperite de apă de mare la reflux; **1170** - Recifi.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Delfin mare, Delfin cu bot gros (*Tursiops truncatus*) • Marsuin, Porc de mare (*Phocoena phocoena*). **Pești:** Rezeafcă de Dunăre (*Alosa tanaica*) • Scrumbie de Dunăre (*Alosa pontica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Arealul marin Vama Veche-2 Mai cuprinde o mare varietate de habitate elementare, zona fiind considerată un adevărat mozaic. Viața bentică și pelagică extrem de bogată raportată la biodiversitatea din zonă constituie punctul de referință pentru litoralul românesc, precum și zona de refugiu și reproducere pentru multe din organismele marine. Zona este importantă din punct de vedere floristic și faunistic, precum și al conservării biodiversității. Limita sudică a sitului reprezintă granița cu Bulgaria, existând perspective de extindere transfrontalieră. Până în prezent s-au identificat trei tipuri de habitate, dintre care menționăm bancuri de nisip acoperite permanenent de apă de mare, nisipuri și zone mlăștinoase neacoperite de apă de mare la reflux, precum și recifi (pe care trăiesc colonii de midii). Pe aria sitului au fost identificate recent două specii de pești de interes conservativ (rizeafca de Dunăre și scrumbia) și două specii de mamifere de interes comunitar (delfin mare și marsuin). „Acvatoriul litoral marin Vama Veche-2 Mai" a fost recent propus drept Arie Specială de Conservare pentru delfini.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Sedimentele superficiale de pe platforma continentală a Mării Negre sunt distribuite în conformitate cu regimul hidrodinamic, păstrând aspecte relicte. Sedimentele nisipoase se întâlnesc lângă țărm, până la adâncimea de 35 m. Sedimentele superficiale de pe platforma continentală externă se caracterizează prin dominanța argilelor, pe fondul cărora apar corpuri sedimentare relicte, nisipoase. Transportul sedimentelor de pe platforma continentală internă are loc prin intermediul suspensiilor. În zona sitului sedimentele sunt dominate de nisipuri grosiere și granulate. Nisipurile fine de cuarț domină pe măsură ce crește adâncimea. Fundul pietros constă din platforme de calcare, continue între linia țărmului și adâncimi de până la 12-18 m sau având un profil de enclave înconjurate de areale nisipoase.

Pedologie

Falezele sunt formate din gresii și calcare acoperite cu o pătura groasă de depozite loessoide. Calcarele sarmatice se continuă până în mare, formând un adevărat planșeu submarin. Aria protejată este integral submersă, iar substratul este alcătuit din calcare, zone de argilă și zone de nisip format din sfărâmături de cochilii de moluște și depozite aluvionare.

Hidrologie

Condițiile hidrologice depind de proporția celor trei tipuri de ape prezente în zonă. Masa de ape costiere provine din balta Limanu, care se varsă în mare în partea de nord a sitului (apa prezintă un grad de salinitate redus, temperaturi ridicate vara și scăzute iarna). Apele de suprafață din marea deschisă prezintă o salinitate mai ridicată vara și o temperatură scăzută iarna. Apele de adâncime, cu un nivel de salinitate ridicat au o temperatură scăzută atât iarna, cât și vara.

Aspecte climatologice

Situl fiind submarin, aspectele climatologice importante sunt durata de strălucire a soarelui și temperatura aerului. Temperatura medie multianuală înregistrată la Mangalia este de 11,2 °C. Durata de strălucire a soarelui la Mangalia este de circa 182 de zile/an. Vara nu se înregistrează o frecvență mare a zilelor tropicale, datorită influenței brizelor marine. Pe litoralul Mării Negre se înregistrează cele mai scăzute cantități de precipitații din țară, (Mangalia 378,8 mm/an), situând zona între regiunile cele mai aride ale țării. Durata medie anuală de producere a furtunilor este de 17 zile la Mangalia. În lunile de iarnă, Marea Neagră se află sub acțiunea vânturilor din sectorul nordic (NV, N, NE), foarte puternice în apropierea țărmului.

Biocenoza

Vegetația

Fitoplanctonul este reprezentat de 102 specii de alge, componenta marină alcătuind circa 66% din totalul speciilor. Componenta dulcicolă, pătrunsă prin aportul de ape continentale, este mai slab reprezentată (34%). Speciile de microalge realizează cele mai ridicate densități, iar diatomeele asigură cea mai mare parte a biomasei medii anuale. Distribuția fitoplanctonului este influențată de caracteristicile fizico-chimice ale apei (distribuția concentrațiilor de nutrienți, temperatura, direcția curenților de apă etc.). Prezența unei specii rare de bacterii, izolată spațial, în zone mai apropiate de țărm, trădează existența unor condiții speciale de microclimat, în acele zone (sectorul Vama Veche, din imediata vecinătate a frontierei cu Bulgaria, precum și zona 2 Mai). Specia perenă iarba de mare domină substratul dur de la mică adâncime (0-3 m), atât din punct de vedere calitativ, cât și cantitativ (existând aici un câmp de alge cu multe exemplare mature). La 2 Mai a fost identificată o specie rară de algă roșie, considerată dispărută până de curând, care marchează în apele litorale românești limita de dezvoltare a vegetației formate din alge.

Fauna

Structura populațiilor de nevertebrate indică o comunitate caracteristică substratului, însoțită de o populație diversă de gasteropode (32 de specii) și crustacee (peste 60 de specii). În zona sitului au fost identificate 60 de specii de pești, dintre care menționăm speciile de interes comunitar rizeafcă și scrumbie. O altă specie importantă este guvidul mare (caracteristic Mării Mediterane și Oceanului Atlantic). În ceea ce privește mamiferele marine, se semnalează prezența celor trei specii de delfini din Marea Neagră: delfin comun, afalin (delfin mare) și marsuin (porc de mare). Dintre acestea, afalinul și marsuinul reprezintă specii de importanță conservativă care utilizează zona sitului drept loc de pasaj și hrănire. Avifauna este reprezentată de peste 90 de specii, majoritatea aflate pe coridorul de migrație. În trecut, epava din zonă constituia loc de pasaj pentru zeci de cormorani. În prezent însă, din cauza furtunilor, suprastructura s-a scufundat complet.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Activitățile economice din zonă sunt construcțiile navale, industria textilă, industria alimentară, turismul (de divertisment, cultural, balnear), pescuitul și transportul naval, agricultura și creșterea animalelor. Activitățile și evenimentele culturale sunt numeroase în special vara (în Vama Veche și 2 Mai existând un aflux de circa 100000 de turiști anual). Comuna Limanu este situată la extremitatea de SE a țării și se învecinează la sud cu Bulgaria, la vest cu comuna Albești, la nord cu comuna Pecineaga și Mangalia, iar la est cu Marea Neagră. Are în componență localitățile 2 Mai, Hagieni, Limanu (reședință de comună), Vama Veche.

Situl arheologic de la Vama Veche este situat în nordul satului și prezintă două așezări ale culturii Latène (a doua fază a epocii fierului), precum și una din epoca romană (sec. I-III d.Hr.) La origini, localitatea Vama Veche a fost o așezare pescărească, lipovenească. Astăzi, Vama Veche reprezintă o destinație turistică pentru tineret și găzduiește anual festivalul de muzică folk „Folk you", precum și pe cel de muzică rock „Stufstock". Expoziția de fotografie „Undeva în Vamă" și Expoziția „Seventh" organizată de Galeria de vară Wild Art Vama Veche completează seria evenimentelor culturale devenite o tradiție locală. În localitatea 2 Mai se organizează în sezonul estival concursuri de interpretare muzicală pe plajă (chitară, banjo, percuție etc.), precum și expoziții neconvenționale de artă (aperiodice, nepermanente).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Pescuitul industrial a cunoscut un declin serios după 1990, dar încă poate amenința speciile vizate, până la extincția acestora la nivel local. Poluarea apei, fie că este organică, microbiologică, chimică sau cu nutrienți, are drept consecință deteriorarea stării de conservare a unor specii importante de floră și faună. Turismul de masă necontrolat are de asemenea efecte negative asupra sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent există un singur panou de informare, în localitatea 2 Mai. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare și panouri de informare, precum și panouri pentru orientare cu hărți (amplasate în localitățile din apropiere). Există un punct de informare, la școala din comuna Limanu. Există locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor, dar este necesară suplimentarea acestora. Pentru activitatea „scufundări autonome de agrement" este necesară organizarea unor trasee tematice subacvatice, balizate și la suprafață.

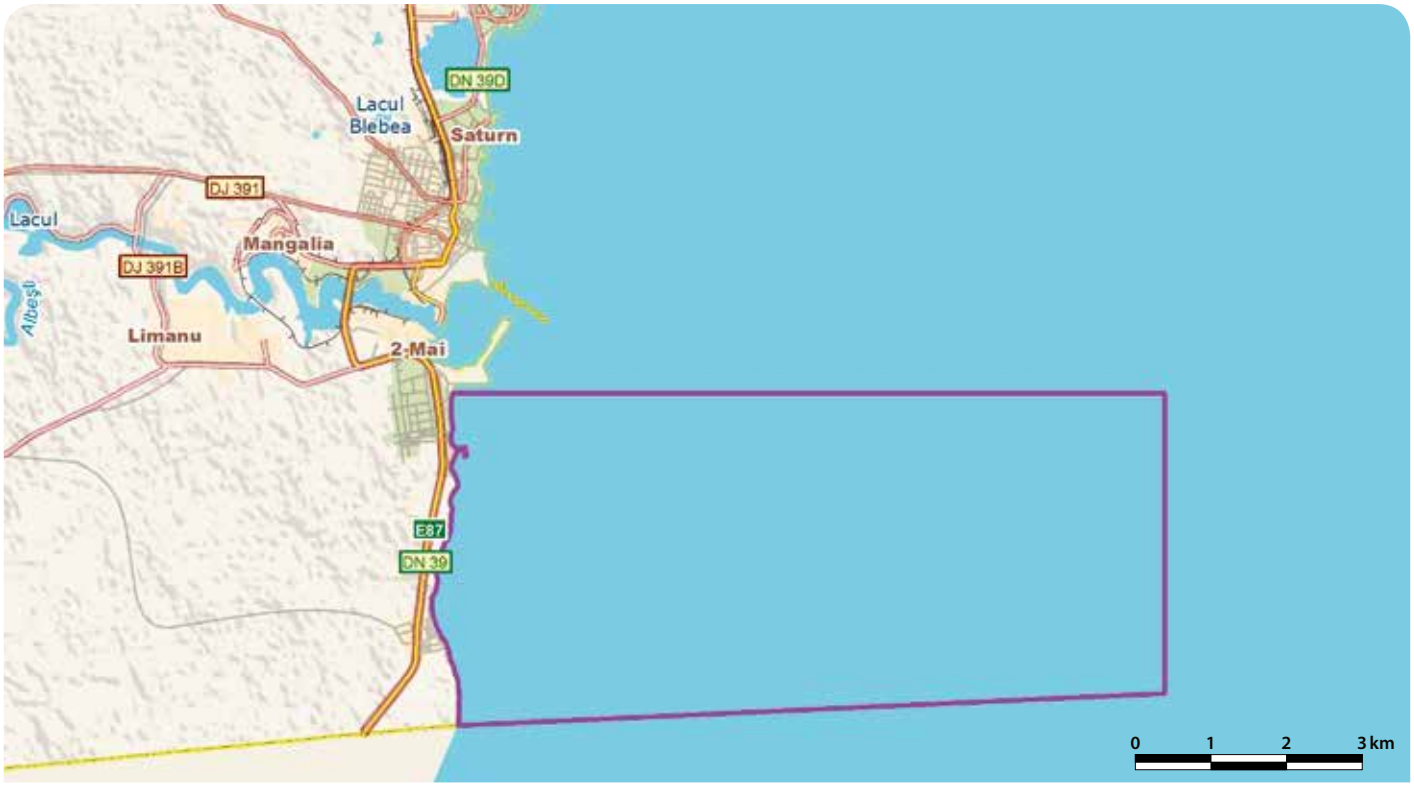

VÂNĂTORI-NEAMŢ - RO SCI 0270

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Neamţ: Agapia, Brusturi, Bălţăteşti, Crăcăoani, Gârcina, Hangu, Pipirig, Răucești, Târgu Neamţ, Vânători-Neamţ.
Judeţul Buzău: Boroaia, Râşca.

Suprafaţa: 30.206 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 10' 39"; Long. E 26° 13' 2"
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1222 max., 371 min., 742 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul este posibil dinspre Tg. Neamţ pe DN15C (Piatra Neamţ-Tg Neamţ), DN17B (Vatra Dornei-Poiana Largului), Paşcani, Fălticeni. Dinspre Borsec şi Bicaz urmăm DN15, până la Poiana Largului. Dinspre Bucureşti există E85 (Bucureşti-Roman-Cristeşti), apoi DN15B până la Târgu Neamţ.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

6430 - Comunităţi de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan şi alpin; **6510** - Pajişti de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis Sanguisorba officinalis*); **6520** - Fâneţe montane; **9130** - Păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*; **91E0*** - Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* şi *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); **91F0** - Păduri ripariene mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Fraxinus excelsior* sau *Fraxinus angustifolia*, din lungul marilor râuri (*Ulmenion minoris*); **91V0** - Păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*); **3240** - Vegetaţie lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane; **3230** - Vegetaţie lemnoasă cu *Myricaria germanica* de-a lungul râurilor montane; **6230*** - Pajişti montane de *Nardus* bogate în specii pe substraturi silicioase.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni şi reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Triton cu creastă (*Triturus cristatus*) • Triton carpatic (*Triturus montandoni*). **Mamifere:** *Lup (*Canis lupus*) • *Urs brun (*Ursus arctos*) • Râs (*Lynx lynx*) • Liliac cu urechi mari (*Myotis bechsteini*) • Liliacul mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*). **Nevertebrate:** **Callimorpha quadripunctaria* • Croitor mare (*Cerambyx cerdo*) • Cosaşul transilvan (*Pholidoptera transsylvanica*). **Peşti:** Moioagă (*Barbus meridionalis*) • Zglăvoc (*Cottus gobio*) • Dunariţă (*Sabanejewia aurata*). **Plante:** Papucul Doamnei, Blabornic (*Cypripedium calceolus*) • Moşişoare (*Liparis loeselii*) • *Clopoţel (*Campanula serrata*) • *Adenophora lilifolia*.

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

În sit se regăsesc zece habitate de interes comunitar, din care două sunt prioritare. Flora specifică include patru specii de plante de interes comunitar, din care una prioritară, precum şi multe specii de plante medicinale de interes cultural, medical şi de păstrare a tradiţiilor populare din zonă. Fauna este bogată, includând numeroase specii de amfibieni şi reptile (trei specii de interes comunitar), cinci specii de mamifere (dintre care trei specii de carnivore mari de interes comunitar), trei specii de nevertebrate şi trei specii de peşti. Începând cu anul 2005, aici este în curs de implementare un program de reintroducere în libertate a zimbrului (*Bison bonasus*), specie prioritară, de interes comunitar. Pe teritoriul sitului se află „Peştera Sfânta Teodora", protejată pentru semnificaţia sa geologică, peisagistică, hidrologică, istorică, turistică. Situl include Rezervaţia de stejar Dumbrava şi Rezervaţia naturală de zimbri Vânători Neamţ (ce cuprinde în prezent 25 de exemplare în stare bună de conservare şi aflate în semilibertate). „Pădurea de smarald" cunoscută şi sub numele de Rezervaţia de stejar Dumbrava, are o suprafaţa de 56,6 ha şi cuprinde stejari seculari foarte viguroşi, cu vârste între 150 şi 200 de ani. Face parte din Parcul Natural Vânători Neamţ, inclus în sit. „Pădurea de smarald" oferă un peisaj impresionant prin numărul, dimensiunile şi aspectul exemplarelor de stejar, prin particularităţile subarboretului, bogăţia florei ierboase şi infiltraţiile de conifere care se întâlnesc aici.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Din punct de vedere geologic, situl este localizat în estul Orogenului carpatic, la contactul cu Platforma Moldovenească. Sectorul de NE (între Târzia, Brusturi, până la Culmea Pleşului) este amplasat pe depozite basarabiene ale Platformei Moldoveneşti, respectiv pietrişuri deltaice, nisipuri şi intercalaţii argiloase. Cea mai mare parte a suprafeţei parcului se găseşte pe formaţiunile flişului extern carpatic. Pânza de Tarcău ocupă sectorul vestic şi este constituită din depozite de vârste geologice diferite. Situl este poziţionat în Carpaţii Orientali-Munţii Stânişoarei, Subcarpaţii Moldovei, Depresiunea Ozana-Topoliţa şi Culmea Pleşului. Altitudinea este cuprinsă între 365 m (Culmea Pleşu) şi 1231 m (Vf. Buhalniţa), cea medie fiind de 750 m.

Pedologie

Solurile caracteristice sitului aparţin claselor de molisoluri, argiluvisoluri, cambisoluri, spodosoluri, soluri hidromorfe. Pe alocuri, apar şi unele soluri neevoluate şi trunchiate. Învelişul pedologic este variat tipologic, efect al complexităţii factorilor fizico-geografici din zonă. Cu mici excepţii (protosoluri aluviale, erodisoluri şi regosoluri), unităţile tipologice sunt favorabile dezvoltării vegetaţiei forestiere.

Hidrologie

Reţeaua hidrografică de suprafaţă aparţine bazinelor Ozanei şi Cracăului, afluenţi ai Moldovei şi Bistriţei. Ozana izvorăşte de sub vârful Hălăuca (1530 m) şi străbate depresiunile Pipirig şi Ozana, traversează Tg. Neamţ şi se varsă în râul Moldova, în aval de Timişeşti. Afluenţii săi sunt pârâurile Secu, Domesnic, Dolheşti, Nemţişor. Suprafaţa bazinului hidrografic al Ozanei este de 427 km^2. Bazinul Cracăului ocupă o suprafaţă mică în comparaţie cu cel al Ozanei. Principalii afluenţi ai Cracăului sunt Cracăul Negru, Cracăul Alb, Chitele, Bouleţ. Ambele bazine sunt caracterizate prin ape mari primăvara (din topirea zăpezilor) şi la începutul verii, datorită precipitaţiilor atmosferice considerabile. Apele subterane sunt cantonate în depozite cu o mare permeabilitate, conţinând o cantitate redusă de săruri şi fiind potabile. În apropiere de localităţile Bălţăteşti, Băile Oglinzi şi Vânători apar izvoare subterane sărate.

Aspecte climatologice

Temperatura medie anuală în zona sitului este de 8 °C. Cantitatea medie multianuală de precipitaţii variază între 650 mm (în depresiuni) şi 1050 mm (la nivelul înălţimilor maxime). Direcţia vânturilor dominante este influenţată atât de circulaţia generală a maselor de aer, cât şi de orientarea principalelor linii orografice. Vânturile dominante sunt cele din NV (20%) urmate de cele din SV (11%, datorită deschiderii ariei depresionare către această direcţie) şi nord (8%). Calmul atmosferic este destul de pronunţat (33%). În aria depresionară se produc frecvent brume începând cu luna septembrie. Brumele tardive caracterizează luna aprilie, în mod excepţional luna mai. În timpul verii pot apărea şi precipitaţii sub formă de grindină.

Biocenoza

Vegetaţia

Aspectul floristic al sitului reliefează caracteristicile tipice ale zonei de dealuri şi munţi joşi din zona subcarpatică, cu o largă diversitate şi păstrând un caracter natural. Speciile de floră din raza sitului includ 580 de specii de ciuperci, 57 de specii de licheni, 147 de specii de muşchi, 1047 de specii de plante cu flori. Dintre acestea, 82 de specii sunt arbori şi arbuşti. Circa 40% din suprafaţă este acoperită cu fag, urmat de brad (30%), molid (15%) şi gorun (2%). Din punct de vedere fitogeografic, situl aparţine regiunii floristice eurosiberiene şi provinciei floristice central europene est-carpatice. Circa 50% din totalul speciilor şi subspeciilor de plante endemice din România pot fi întâlnite în arealul sitului (clopoţei, papucul Doamnei, moşişoare). Peste 90% din suprafaţa sitului este constituită de subetajul fagului şi amestecului de fag cu răşinoase (brădeto-făgete şi brădete pure, brădeto-făgeto-molidete, carpino-făgete şi făgete pure). În lungul râurilor se dezvoltă arinişuri, precum şi păduri de stejar în amestec cu ulm şi frasin. Pădurile moldave mixte de gorun şi pădurile dacice de fag şi carpen prezintă elemente de vegetaţie diverse, cu specii edificatoare în proporţii variabile (gorun, fag, tei, carpen).

Fauna

Studiile întreprinse au relevat prezenţa în sit a 35 de specii de mamifere, menţionând specii de ierbivore mari (zimbru) şi carnivore mari (urs brun, lup, râs). Un efectiv de 25 de exemplare de zimbri se află într-un Ţarc de Aclimatizare al Zimbrilor de 180 ha construit în comuna Vânători Neamţ. Populaţiile de zimbri aflate în semilibertate reprezintă circa 85% din totalul populaţiei de zimbri din România. Mamiferele mici identificate în sit sunt reprezentate de diverse specii de lilieci (liliacul lui Bechsteini, liliac mic cu potcoavă), pârşi, chiţcani, şoareci. În sit a fost identificat un număr de 12 specii de amfibieni, incluzând broasca râioasă brună, salamandra, buhaiul de baltă cu burta galbenă, tritonul cu creastă, precum şi tritonul carpatic. În zona sitului se regăsesc trei specii de reptile, cu o concentrare mare de viperă comună în zona Chitele. Fauna acvatică cuprinde un număr de şapte specii de peşti, menţionând prezenţa salmonidelor, precum a speciilor de dunariţă, mreană vânătă, moioagă şi zglăvoc. Dintre nevertebrate, până în prezent au fost identificate 138 de specii de fluturi, printre care *Callimorpha quadripunctaria*, o specie de fluture bine adaptată zonelor calcaroase, preferând pajiştile. Alte specii importante de insecte prezente în sit sunt cosaşul transilvan, carabul, rădaşca, croitorul alpin şi croitorul mare al stejarului. Avifauna este reprezentată printr-un număr de 104 specii de păsări, dintre care amintim speciile de răpitoare de zi şi de noapte (uliu porumbar, uliu păsărar, acvilă ţipătoare mică, şorecar comun, şorecar încălţat, viespar, huhurez mic, huhurez mare, cucuvea, ciuf de pădure etc.).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ŞI CULTURALE

În zonă se practică agricultura de subzistenţă, creşterea animalelor, culegerea şi prelucrarea ciupercilor şi fructelor de pădure, exploatarea şi prelucrarea primară a lemnului, turismul ecumenic şi cel rural. Mănăstirea Agapia are circa 300 de maici, iar mănăstirile de călugări Sihăstria, Secu şi Neamţ în jur de 350 de călugări.
Tg. Neamţ prezintă o serie de vestigii arheologice din neolitic şi din epoca bronzului. Cele mai vechi urme de locuire s-au găsit în aşezările de la Lunca-Poiana Slatinei-Oglinzi-Cetăţuia-

Băi. Aici s-a găsit un important material ceramic aparţinând culturii Starcevo-Criş, din mileniul VI-V î.Hr., succedată de cultura ceramicii liniare şi de cultura Precucuteni, în mileniul V-IV î.Hr, atestată prin siturile Târpeşti, Lunca, Oglinzi, Topoliţa, Davideni. Toponimul „Neamţ" este de origine slavă („nemeţi" înseamnă „liniştit" sau „tăcut", definind caracteristicile zonei şi ale râului Neamţ, principala apă curgătoare din zonă). O altă ipoteză privind densitatea toponimelor zonei legate de „neamţ" (râu, oraş, cetate, judeţ) este reprezentată de supoziţia istorică a întemeierii Cetăţii Neamţului de către cavalerii teutoni. Cetatea Neamţului „Cuibul vulturului" este construită la ordinul lui Petru I Muşat (compusă iniţial din fortăreaţa centrală, închisă de o curte împrejmuită de patru turnuri şi ziduri care aveau 12 m înălţime). Din vârful Culmii Plăieşului se controla valea Ozanei, ruta comercială între Moldova şi Transilvania. Oraşul Târgu Neamţ găzduieşte Casa memorială Veronica Micle şi Monumentul-mausoleu al vânătorilor de munte (inaugurat la 29 iunie 1939). Mănăstirea Neamţ (ctitorită în sec. XIV de Petru I Muşat, apoi de Alexandru cel Bun) reprezintă un centru mănăstiresc de tradiţie pentru ortodoxie şi posedă una dintre cele mai vechi biblioteci din ţară, cu peste 15000 de volume, manuscrise rare în limba slavonă, greacă şi română din sec. XIV-XIX. Mănăstirea Secu (1560) îşi datorează existenţa monahului Zosima, care s-a instalat aici cu câţiva călugări. Mormântul ctitorilor şi al mitropolitului Varlaam, unul din cei mai devotaţi slujitori ai lui Vasile Lupu, se află în biserica mănăstirii. Mănăstirea Sihăstria a fost construită pe la mijlocul secolului al XVIII-lea, ca schit al Mănăstirii Secu. Schitul Agapia (Vechea Agapia sau Agapia din deal) a fost succesiv fondat între secolul al XIV-lea şi secolul al XVII-lea de starețul Agapie, voievodul Petru Rareş şi prinţesa Anastasia. Biserica Agapia a fost construită între 1642 şi 1644 de către faimosul architect Ionasc Ctisi Constantinopolitanul. De-a lungul istoriei, Agapia a fost jefuită de turci şi tătari, chiar transformată în grajd de către polonezii aflaţi sub conducerea lui Ioan Sobieski, în 1680. Mănăstirea Văratec a fost fondată de măicuţa Olimpia în 1785, dar biserica actuală a fost construită din piatră în 1812. Zilele comunei Vânători Neamţ se serbează în fiecare an cu ocazia sărbătorii religioase Adormirea Maicii Domnului, acest eveniment intitulându-se „Joc şi voie bună în Ţinutul Zimbrului".

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Un aspect care poate fi considerat „ameninţare" este turismul necontrolat. Pentru conservarea pajiştilor este necesară evitarea suprapăşunatului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există o împrejmuire formată din 7 km de gard de plasă, dublată de un gard electric, dar este necesară suplimentarea cu 1-5 km de garduri interioare. Suprafaţa împrejmuită este de 177 ha în care trăiesc în semi-libertate zimbri, cerbi carpatini, căprioare etc. La punctele principale de acces există amplasate 15 panouri de atenţionare (este necesară suplimentarea lor cu cinci panouri). Există 15 bariere şi este necesară suplimentarea lor cu încă cinci. Deoarece drumurile forestiere reprezintă căi de acces către aşezările monahale, pe unele dintre ele nu se pot amplasa bariere. Există 30 de panouri de informare în zonele intens frecventate de turişti (zona cu mănăstiri şi obiective turistice), cât şi la punctele principale de acces (este necesară suplimentarea cu cinci panouri). Există 15 panouri pentru orientare cu hărţi (este necesară suplimentarea numărului acestora cu cinci panouri). Există un Centru de Vizitare în care se află birourile administrative, sala de educaţie ecologică, sala muzeu, laboratorul veterinar, sala de conferinţe etc. În zonă Chiţele, există o Staţie de Monitorizare şi Cercetare a zimbrului (staţiune ştiinţifică). Există cinci puncte de informare (patru în comună Vânători şi unul lângă Pădurea de Argint, comuna Agapia), precum şi trei staţii de informare (Văratec, Cetatea Neamţului, Seminar Mănăstirea Neamţ). Există amenajări pentru observare în ţarcul de aclimatizare al zimbrilor. În raza sitului de la Vânători Neamţ există circa 20 de poteci/drumuri pentru vizitare. Există zece trasee turistice, majoritatea făcând legătura cu obiective turistice religioase. În raza sitului sunt amenajate şapte trasee tematice. Nu există şi nu sunt considerate necesare locuri de campare şi vetre de foc. Există o serie de amenajări pentru colectarea deşeurilor, dar datorită afluxului mare de turişti este necesară creşterea cu 15 a numărului acestora.

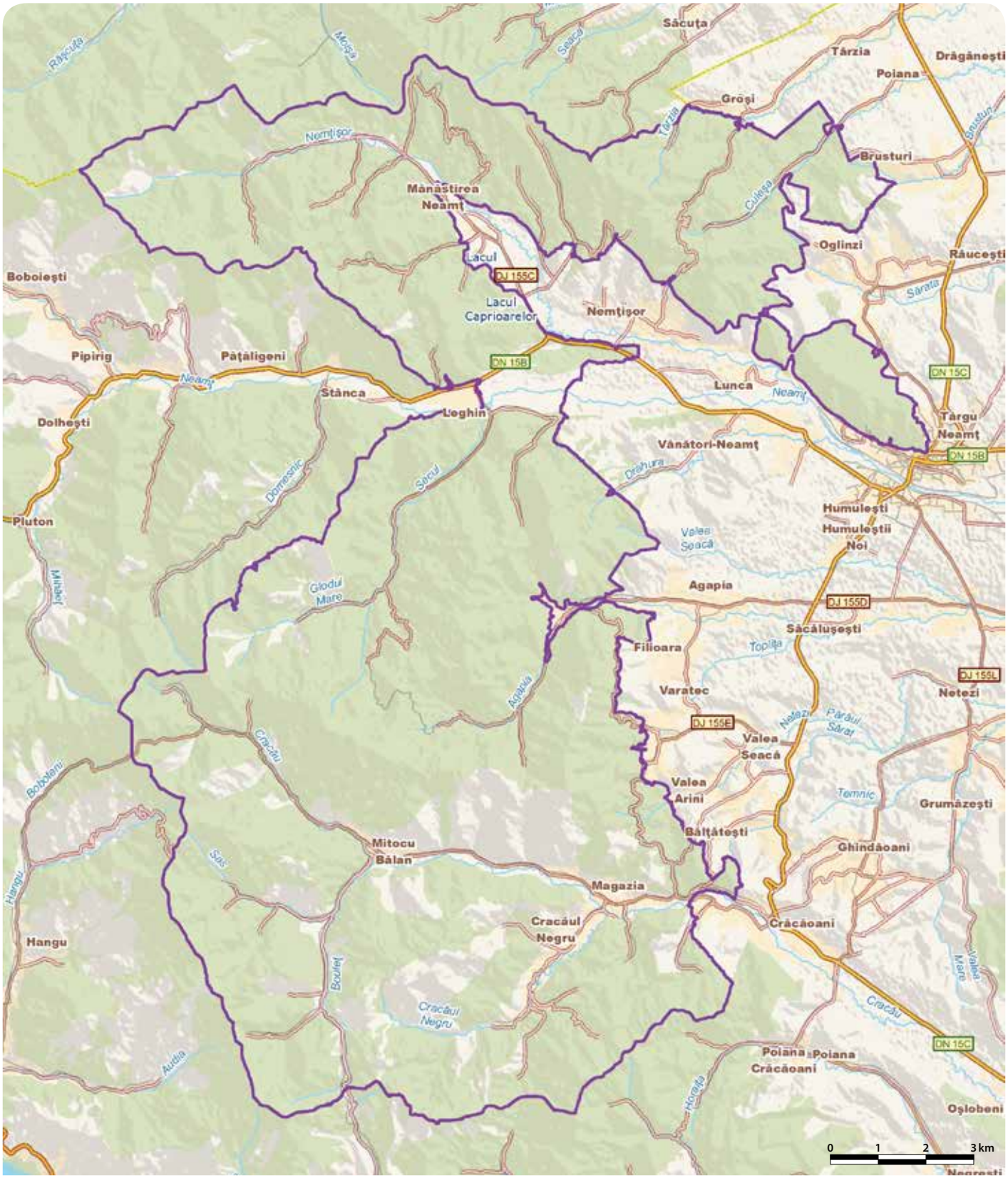

VULCANII NOROIOȘI DE LA PÂCLELE MARI ȘI PÂCLELE MICI - RO SCI 0272

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Buzău: Beceni, Berca, Scorțoasa.

Suprafața: 929 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 45° 20′ 52″; Long. E 26° 42′ 38″
Ecoregiunea: Subcarpații de Curbură
Altitudinea: 489 max., 228 min., 312 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL DF DA
Principala cale de acces în sit este DN10 (Buzău-Brașov) (de la Berca către Policiori, apoi către est pe o distanță de circa 3 km, până la indicatorul rezervației geologice și botanice Păclele Mari). Accesul cu trenul se poate face din stația Buzău, până la Berca.

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1530* - Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-sarmatice.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*) • Balaur mare (*Elaphe quatuorlineata*) • Broască țestoasă de apă (*Emys orbicularis*). **Mamifere:** Popândău, Șuiță (*Spermophilus citellus*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Vulcanii noroioși au fost semnalați pentru prima dată în 1867, reprezentând un fenomen natural spectaculos, foarte rar în lume. Vulcanii noroioși au forma tipică de crater, plin cu noroi care se revarsă sub formă de pâraiașe sau torenți. Conurile vulcanice se asociază cu pustietatea platourilor înălbite de crusta de sare, creând impresia unei lumi stranii, selenare. Situl se caracterizează prin prezența habitatului prioritar Pajiști și mlaștini sărăturate panonice și ponto-panonice. Habitatul cuprinde două specii de plante de interes comunitar, hodoleanul tătăresc și colilia. Situl găzduiește comunități vest-pontice cu gărdurariță și pelin, care alcătuiesc un habitat unic la nivel național. Dintre amfibieni și reptile, menționăm prezența în sit a trei specii de interes comunitar. De asemenea, situl găzduiește o populație însemnată a unei specii de mamifere mici de interes comunitar. Vulcanii noroioși reprezintă unica stațiune din țara noastră a speciei denumită popular gărdurariță (arbust spinos, otrăvitor, cu frunze lanceolate și flori roșii-violete). În 1924, zona Păclele Mari-Păclele Mici a fost declarată Monument al Naturii, fiind considerată una dintre cele mai interesante rezervații mixte (geologică și botanică) din România. Din zăcămintele de la Berca provin și resturi osteologice de mamut, recuperate în 1924 de Grigore Cobălcescu și păstrate la Muzeul de Istorie Naturală „Grigore Antipa" din București.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Vulcanii noroioși (zalțe, pâcle sau fierbători) sunt situați în Subcarpații Curburii, la o altitudine de 300-500 m, pe platoul Păclele Mici (25,4 ha). Înălțimea lor este de 6-7 m. Vulcanii se formează la suprafața solului datorită erupției gazelor degajate de zăcăminte, care în drumul lor spre suprafață antrenează ape freatice, transformând rocile într-o pastă noroioasă. Aceasta ajunge la suprafață, apoi se revarsă sub forma unor torenți ce se răspândesc în jurul unui punct, formând o ridicătură în centrul căreia se află un mic crater ce pare să „clocotească", scoțând bule provocate de gaze (fumarole). Marginile crestelor sunt formate din cruste de noroi. Comparativ cu vulcanii adevărați, craterele vulcanilor noroioși au dimensiuni foarte mici, nu au vatră și nici erupții de materii incandescente. Similitudinea este dată doar de forma de con și de prezența unor emanații gazoase care provin din depozite de hidrocarburi aflate la 3000 m adâncime. Peisajul se modifică la intervale scurte de timp, sub influența precipitațiilor și a activității seismice. Erupțiile sunt mai active după ploile abundente, mai ales primavara. În zona Păclele Mari se află cei mai mari trei vulcani, în centrul platoului, cu un diametru de peste 100 m fiecare. Pe harta militară austriacă cunoscută ca harta Specht (1791-1792) sunt marcate patru arii cu pâcle sau vulcani noroioși, două dintre acestea dispărând între timp. În prezent, acești pseudo-vulcani mai apar în Podișul Moldovei și în Subcarpații Gorjului.

Pedologie

Solurile sunt salifere și se usucă în timpul verii. În lungul văii Păclele apar aluviuni salifere provenite din noroiul vulcanilor. Pe platouri, printre vulcani, apar soluri poligonale noroioase, (datorate evaporării apei din noroi, care determină fisuri de contracție).

Hidrologie

În sit nu există cursuri de apă. Terenurile sărăturate sunt caracterizate de procese de eroziune în suprafețe întinse, aspect indus în special de lipsa covorului vegetal. Această eroziune produce o ușoară degradare a terenurilor, pe suprafețe restrânse, prin mineralizare.

Aspecte climatologice

Zona Păclele Mici și Păclele Mari se încadrează în clima temperat-continentală excesivă. Regimul termic se caracterizează prin temperaturi cu valori medii anuale de 9,5-10 °C. Regimul precipitațiilor prezintă valori medii anuale ce depășesc 800 mm. Ploile cele mai frecvente cad în intervalul aprilie-septembrie, cu un vârf în luna iunie. Regimul eolian este influențat de masele de aer din vest și NV, predominând crivățul în tot cursul anului. Din SV bate austrul, aducând uscăciune vara.

Biocenoza

Vegetația

Vegetația sitului Vulcanii Noroiși este relativ săracă. Singura specie lemnoasă care crește la marginea platourilor cu vulcani este arbustul iubitor de sărătură numit popular gărdurariță. Este un arbust foarte rar în România, cu înălțimea de 1-2 m. La Păcle, această specie este bine reprezentată și se află la limita vestică a arealului său. Alte specii prezente în sit sunt păiușca, rogozul, lăptuca de sărături, iarba de sărătură, albăstrica realizând împreună cu gărdurariță fitocenoze specifice numai acestor locuri. La limita sitului, se dezvoltă asociații vegetale caracteristice silvostepei sudice, cu numeroase specii pontice și submediteraneene, predominând păiușca în amestec cu o specie rară de pelin. În sit întâlnim și specii de colilie, pir, trifoi, hodolean tătărăsc, iarbă de sadină (alături de plante cu flori atrăgătoare precum ruscuța de primăvară, saschiu și iris sălbatic). În apropierea sitului, pe coastele dealurilor întâlnim pâlcuri de pădure cu stejar pufos, precum și subarboret format din specii iubitoare de căldură (scumpie, cârpiniță, mojdrean și liliac). Flora este reprezentată de un numar de 596 de specii de plante superioare, dintre care unele sunt reprezentative pentru sărături.

Fauna

Fauna zonei Păclele Mici și Păclele Mari este reprezentată în special prin amfibieni și reptile, mamifere rozătoare mici, păsări și insecte. Dintre amfibieni, în zona de pajiște stepică sunt prezente speciile buhai de baltă cu burta galbenă (izvoras cu burta galbenă) și broască țestoasă de apă. Dintre reptile, se întalnesc specii precum balaurul mare și șopârla de luncă. În zonele cu asociații vegetale caracteristice pajiștilor stepice, se poate observa popândăul (șuița) și iepurele de câmp. Fauna înregistrează și două specii rare, protejate în România (termita și scorpionul carpatic). Pe aria sitului au fost identificate până în prezent 125 de specii de fluturi. Majoritatea sunt specii comune, câteva fiind însă specii rare iubitoare de căldură (*Hipparchia volgensis delattini,* un element balcanic endemic, până nu demult semnalat doar în Dobrogea, precum și micul albăstrel). Dintre speciile de păsări întâlnite în zona sitului menționăm prepelița, potârnichea, prigoria, dumbrăveanca, mierla, scatiul.

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Agricultura și creșterea animalelor reprezintă principalele activități economice din zona sitului (90% din veniturile locale). Extracția petrolului și a gazelor naturale, industria materialelor de construcții, precum și producerea cârnaților și a pastramei de Pleșcoi reprezintă principalele ramuri economice.
În satul Dâlma a fost descoperită așezarea „Culmea Dâlmei" din Epoca bronzului, Cultura Monteoru iar în satul Scorțoasa o așezare neolitică Cultura Boian, „Valea Balaurului". Biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril" din satul Berca (1694), Biserica „Sf. Lazăr" din satul Mănăstirea Rătești (1825) și fosta Mănăstire Berca (sec. XVII–XIX) reprezintă principalele monumente istorice și de arhitectură din zona sitului. Legenda cârnaților de Pleșcoi povestește că în apropierea comunei Berca erau odinioară haiduci, care prindeau oile muntenilor bogați când aceștia veneau la târg, la Buzău. Ca să nu-i prindă potera cu prada vie, o „transformau" în pastramă și cârnați. Legenda regelui Luana are ca personaj principal un rege batrân, înțelept, o ființă atotputernică care păzea porțile unei cetăți falnice cu ziduri până la cer, luminată zi și noapte de un soare ce strălucea aidoma astrului zilei. Cei din cetate erau drepți și netemători. Atunci când erau răniți în războaie, Luana îi tămăduia cu apele vii și moarte din Valea Izvoarelor. Mulți ani fericiți au trăit ei, până au venit vrăjmași în care de foc și au doborât soarele Luanei. Mare prăpăd s-a întâmplat atunci pe Pământ. Acesta s-a cutremurat din încheieturi, iar locul cetății a fost ars până la jumătate de metru adâncime și nu a mai fost călcat multă vreme, nici de picior de animal sălbatic, nici de picior de om, nici păsările cerului nu au mai zburat pe deasupra.

ADMINISTRAREA SITULUI

La intrarea în perimetrul amenajat pentru vizitare se află panouri bilingve (română și engleză). Există panouri pentru orientare cu hărți la ieșirea din localitatea Policior. Există poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice. Sunt necesare stațiuni științifice și centre de vizitare/ informare (existând un punct de informare la intrarea în sit). Sunt necesare bariere și amenajări pentru observare și supraveghere.

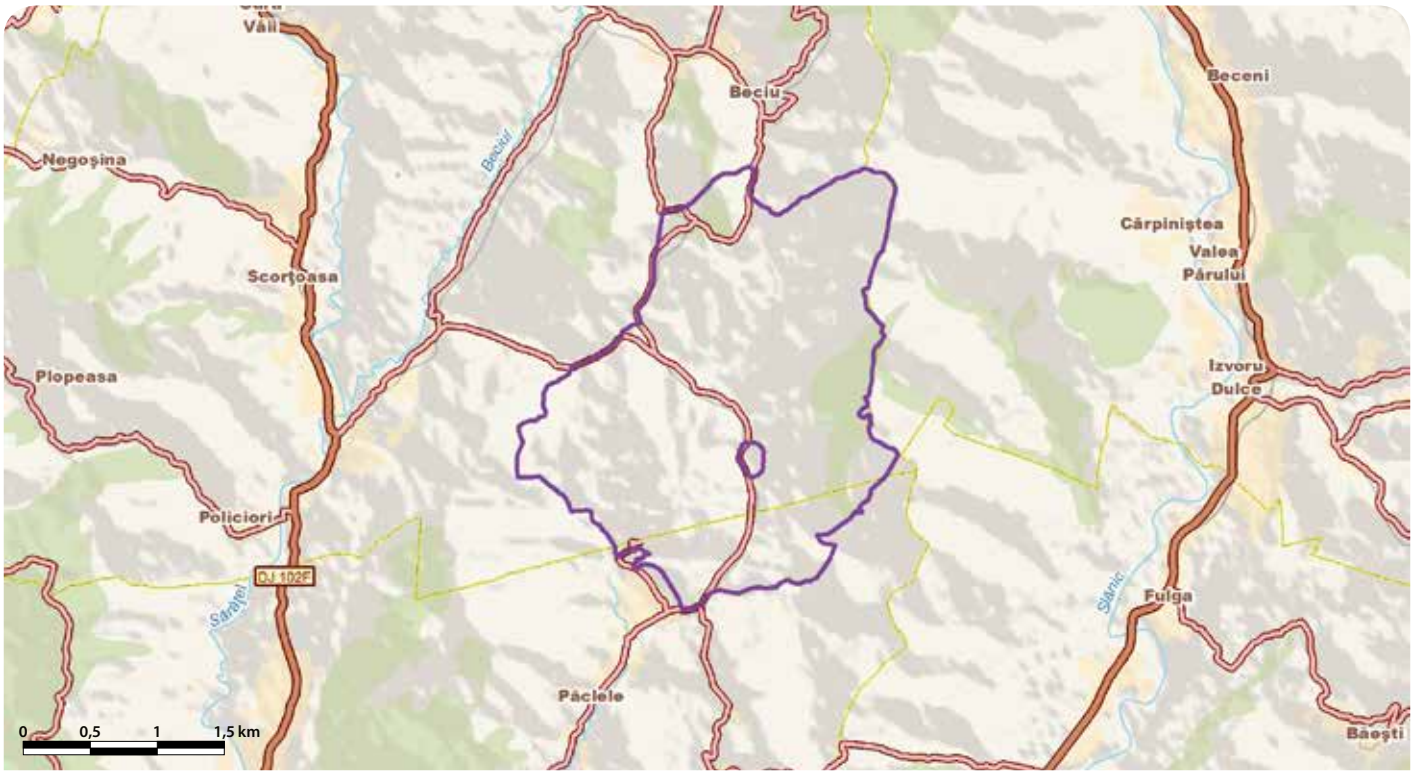

ZONA MARINĂ DE LA CAPUL TUZLA - RO SCI 0273

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Tuzla.

Suprafața: 1.738 ha
Bioregiunea: Pontică
Localizarea geografică: Lat. N 43° 59' 20"; Long. E 28° 41' 14"
Ecoregiunea: Marea Neagră (apele teritoriale)
Altitudinea: 7 max., 0 min., 0 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face de pe drumul național DN39 (E87) (Constanța-Mangalia). Accesul CFR este posibil până în stațiile Constanța și Mangalia sau chiar până în halta Tuzla pentru anumite trenuri).

HABITATELE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

1170 - Recifi; **1110** - Bancuri de nisip acoperite permanent de un strat mic de apă de mare; **1140** - Nisipuri și zone mlăștinoase neacoperite de apă de mare la reflux.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Mamifere: Marsuin, Porc de mare (*Phocoena phocoena*) • Delfin mare, Delfin cu bot gros (*Tursiops truncatus*). **Pești:** Rezeafcă de Dunăre (*Alosa tanaica*).

CARACTERIZAREA SITULUI

Prezentare generală

Zona marină de la Capul Tuzla a fost desemnată în vederea conservării habitatelor marine și a speciilor importante sub aspect floristic și faunistic. În situl marin, fundul stâncos recifal are cea mai mare extindere spre adânc și reprezintă cel mai variat și accidentat relief submarin din sectorul românesc al Mării Negre. Aici se întâlnește cea mai diversă gamă de microhabitate și, în consecință, o faună și floră acvatice foarte diverse. Situl găzduiește trei habitate de interes comunitar, incluziv recifi acoperiți cu midii. Tot aici sunt prezente speciile de mamifere: delfinul mare (delfin cu bot gros) și marsuinul (porc de mare), ambele fiind specii de interes comunitar. Acești delfini sunt prezenți în zona sitului în tot timpul anului, acesta reprezentând atât loc de pasaj, cât și de hrănire intensă, în special în sezonul cald. Alte două specii de interes comunitar prezente în sit sunt rizeafca de Dunăre și scrumbia de Dunăre, care utilizează situl drept zonă de tranzit în timpul migrației anuale. Alături de acestea întâlnim și alte specii rare și/sau prezentând importanță economică, precum morunul, nisetrul, țiparul, barbunul, hamsia, chefalul, lufarul.

Biotopul

Geologie/geomorfologie

Situl face parte din unitatea sudică a litoralului, fiind dominat de prezența falezelor de loess, la baza cărora sunt întâlnite pe alocuri argile roșii și calcare. Calcarele se extind în zona submersă, alcătuind plăci calcaroase cu extinderi diferite. Pornind de la țărm, se dezvoltă o platformă calcaroasă continuă cu înclinare mică spre larg, ce coboară până la adâncimi de 10-13 m. Platforma de calcar se continuă neîntrerupt spre adânc, cu înclinație redusă. A doua treaptă morfologică apare la adâncimi de 15-17 m și este mai spectaculoasă, diferența de nivel fiind de 2-5 m. Blocuri calcaroase mari (3-7 m) sunt desprinse din peretele vertical formând acumulări haotice ce lasă un labirint de spații goale între ele, dând naștere unei rețele de mici peșteri. Platforma superioară prezintă numeroase blocuri calcaroase de dimensiuni mari (3-4 m). Platforma inferioară, situată la 20-21 m adâncime, are suprafața regulată, plată. Spre larg, la 28-32 m adâncime, apare limita calcarelor, cu contur neregulat, mai ales în zona centrală a perimetrului. Spre larg se întâlnesc sedimente detritice, în special nisipuri fine. La adâncimi mai mari de 35 m sunt întâlnite stânci care de-abia depășesc suprafața sedimentului, pe care se dezvoltă bancuri discontinue de midii pe direcția E-V. Suprafețele acoperite cu midii sunt mai extinse în nord-estul și sud-estul sitului.

Pedologie

Aria este integral submarină.

Hidrologie

Condițiile hidrologice din sit depind de apele de suprafață din marea deschisă, care prezintă salinitate mai ridicată vara și temperatură scăzută iarna, precum și de apele de adâncime, cu salinitate ridicată și temperaturi scăzute atât iarna cât și vara.

Aspecte climatologice

Situl fiind submarin, aspectele climatologice importante sunt durata de strălucire a soarelui și temperatura aerului. Temperatura medie multianuală înregistrată la Mangalia este de 11,2 °C. Durata de strălucire a soarelui la Mangalia este de circa 182 de zile/an. Vara nu se înregistrează o frecvență mare a zilelor tropicale datorită influenței brizelor marine. Pe litoralul Mării Negre se înregistrează cele mai scăzute cantități de precipitații din țară (Mangalia 378,8 mm/an), situând zona între regiunile cele mai aride ale țării. Cu toate acestea, în 2005 s-au înregistrat inundații devastatoare la Costinești și Tuzla, iar cantitățile de precipitații au fost aproape duble față de mediile multianuale. Durata medie anuală de producere a furtunilor este de circa 17-19 zile. În lunile de iarnă, Marea Neagră se află sub acțiunea vânturilor din sectorul nordic (NV, N, NE), foarte puternice în apropierea țărmului.

Biocenoza

Vegetația

În sit au fost identificate 47 de specii fitoplanctonice. În ceea ce privește clasificarea speciilor în funcție de rezistența acestora la regimul de salinitate, formele marine și marine-salmastricole reprezintă 87%, iar formele dulcicole și dulcicole-salmastricole restul de 13%. Dincolo de zona colmatată cu nisip (aflată la 2-3 m adâncime) apar specii de alge calcaroase, precum și specii oportuniste. Ca specie perenă a fost identificată o algă roșie, însă cu o biomasă foarte redusă (6,5 g/m^2). Orizonturile mai profunde (5 m) sunt dominate de alge roșii. Algele verzi sunt reprezentate de 11 specii, iar algele brune sunt reprezentate de numai trei specii în zona marină de la Capul Tuzla. Algele roșii sunt cel mai bine reprezentate în zona sitului, până în prezent fiind identificate circa 30 de specii cu prezență multianuală. În sudul sitului, spre Mangalia, a fost identificată o specie rară de algă roșie, considerată dispărută până de curând, care marchează în apele litorale românești limita de dezvoltare a vegetației formate din alge.

Fauna

La adâncimi de 3-5 m fauna comunităților de nevertebrate de pe substratul dur este dominată de midii. Midia este cea mai comună specie de bivalvă din zonele stâncoase ale Mării Negre, grupările de midii alcătuind o asociație caracteristică. Midiile prezintă numeroase variante morfologice, în funcție de cantitatea de hrană disponibilă, mărimea spațiului de prindere, salinitatea și temperatura apei. În intervalul batimetic 26-28 m, fauna de bivalve cuprinde cinci specii. Dintre spongieri, în zona sitului au fost identificate patru specii dintre cele 18 întâlnite în apele litorale românești ale Mării Negre. Moluștele sunt reprezentate de cele trei grupe majore, iar gasteropodele sunt reprezentate de 28 de specii. În zona sitului au fost identificate 52 de specii de pești dintre care menționăm rezeafca de Dunăre, scrumbia de Dunăre, nisetrul, morunul, sprotul, chefalul auriu, zarganul, chefalul, lufarul, bacaliarul (merlan), scorpia de mare, rândunica de mare, țiparul, limba de mare (unele dintre acestea fiind originare din apele Oceanului Atlantic și din Marea Mediterană). În ceea ce privește mamiferele marine, în sit se semnalează prezența celor trei specii de delfini din Marea Neagră care utilizează zona ca loc de pasaj și hrănire (delfin comun, delfin mare s.n. delfin cu bot gros, marsuin s.n. porc de mare).

ASPECTE SOCIO-ECONOMICE ȘI CULTURALE

Principalele activități economice din zona Tuzla sunt agricultura, industria, construcțiile, pescuitul și piscicultura, turismul și comerțul. În comuna Tuzla, pe lângă populația majoritară de români, convieţuiesc tătari, turci, rromi, ucraineni și ruși lipoveni.
Între golfurile Tuzla Mică și Tuzla Mare se află situl arheologic „Stratonis". La vest de golful Tuzla Mare, pe prima peninsulă de pe latura de sud a brațului, există un șanț de apărare din epoca romană, precum și o așezare ce datează din preistorie. La mijlocul secolului al XIX-lea, Tuzla exista ca localitate distinctă, întrucât în timpul sultanului Abdul Hamid al II-lea a fost construită în zonă o moschee. În 1884, în Tuzla a fost ctitorită biserica „Sfânta Ecaterina" (de către Mihail Kogălniceanu și fratele său Vasile). Etnicii turco-tătari povestesc că în NV exista o altă vatră a satului, Kucuk-Tuzla (Tuzla mică). După cum reiese din inscripția de pe candelabrul bisericii ortodoxe „Sfânta Ecaterina", în 1884 localitatea se numea Capul Tuzla. Dintre manifestările culturale de tradiție menționăm Evenimentul aviatic anual Aero GP „Tuzla Fly In", la care participă cei mai buni piloți militari și civili din țară și din străinătate, într-un remarcabil spectacol de acrobație.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Descărcările de ape uzate și poluarea apei (organică, microbiologică, chimică, cu nutrienți) are drept consecință deteriorarea stării de conservare a unor specii importante de floră și faună. Zona sitului nu este favorabilă navigației, din cauza reliefului submarin foarte accidentat. Traularea fundului marin (activitate strict interzisă pe litoralul românesc) poate modifica mediul fizic și amenință diversitatea habitatelor și capacitatea acestora de a adăposti atât specii comerciale, cât și necomerciale.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare și panouri de informare, precum și panouri pentru orientare cu hărți amplasate în localitățile din apropiere. Sunt necesare locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor, precum și un centru de informare. Pentru activitatea „scufundări autonome de agrement" este necesară organizarea unor trasee tematice subacvatice balizate corespunzator și la suprafață.

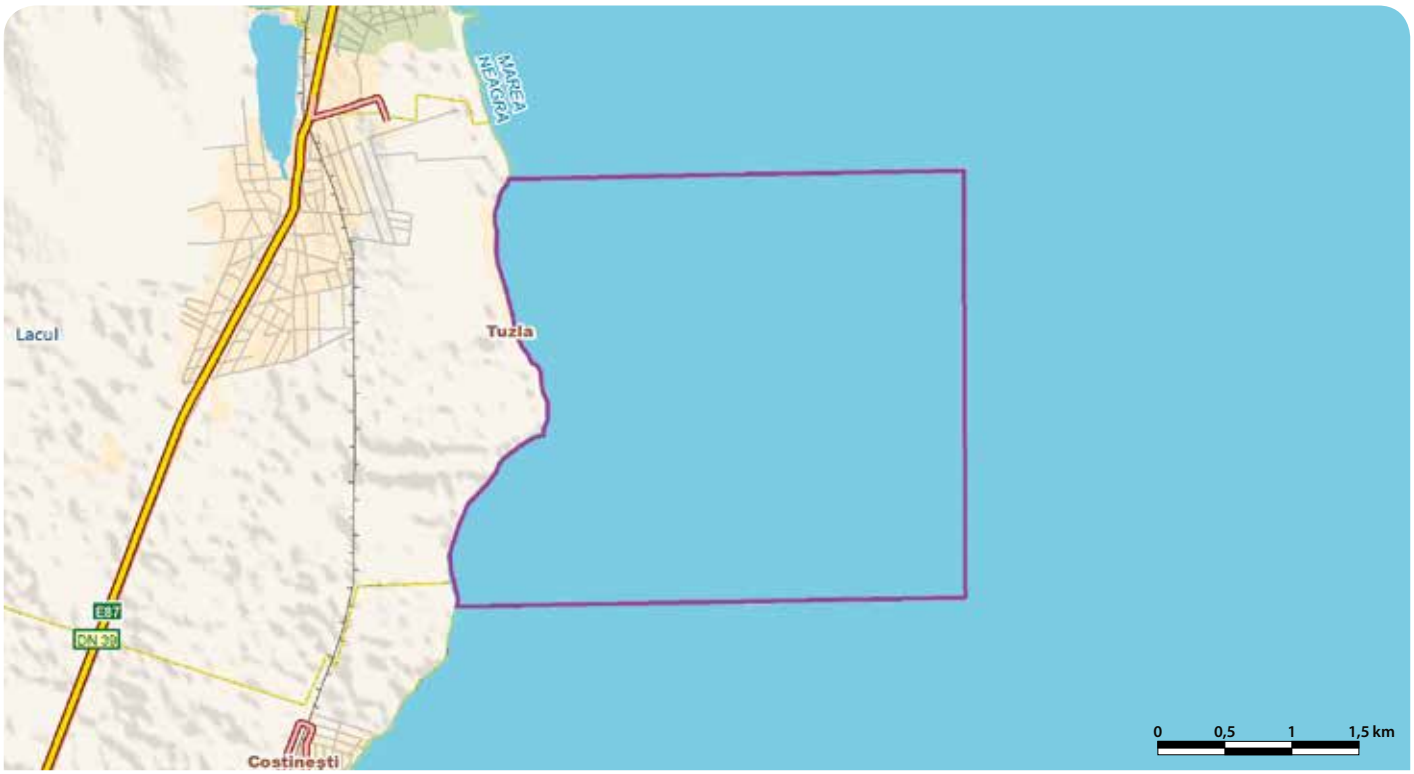

SITURI DE PROTECȚIE AVIFAUNISTICĂ (SPA)

ALIMAN - ADAMCLISI - RO SPA 0001

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Adamclisi, Aliman, Deleni, Dobromir, Ion Corvin, Peștera, Rasova.

Suprafața: 19.468 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 8′ 21″; Long. E 27° 56′ 45″
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 181 max., 11 min., 110 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele drumuri de acces sunt DN3, care trece prin sit între localitățile Ion Corvin și Pietreni, și DJ223 între localitățile Ion Corvin și Rasova. Situl mai poate fi vizitat pe drumurile locale care leagă localitățile Rasova-Hațeg-Abrud-Deleni și Aliman-Adâncata-Urluia.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Șoim dunărean (*Falco cherrug*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Zona Aliman-Adamclisi se remarcă printr-o alternanță a văilor largi și a zonelor mai înalte împădurite, cu oglinzile de apă ale lacurilor și bălților din vecinătatea sitului, toate generând o succesiune de peisaje care conferă teritoriului o personalitate distinctă și o diversitate mare a faunei și florei. Valoarea conservativă mare este întregită de prezența a 32 de specii de păsări protejate la nivel european, marea lor majoritate fiind specii cuibăritoare în acest sit și care în timpul pasajului își pot mări foarte mult efectivele cu exemplare aflate în trecere spre cartierele de iernare. Acest sit găzduiește efective cuibăritoare importante de fâsă de câmp, ciocârlie de stol, ciocârlie de Bărăgan, ciocârlie de pădure, sfrâncioc roșiatic, sfrâncioc cu fruntea neagră, caprimulg, pasărea ogorului și dumbrăveancă. Numărul mare de perechi cuibăritoare ale acestor specii este favorizat de suprafețele mari de zone agricole și pajiști stepice, intercalate cu trupuri de pădure de șleau, care sunt alcătuite în special din stejar pufos și asigură locuri optime de cuibărit pentru păsări cum sunt muscarul mic și cel gulerat, presura de grădină și mai multe specii de ciocănitori. Importanța sitului este dată și de amplasarea lui pe drumurile de migrație care trec peste Dobrogea. Dintre păsările care folosesc situl pentru migrație, cele mai numeroase sunt păsările răpitoare precum viesparul, șerparul și mai multe specii de șorecari, ulii, acvile, șoimi și vânturei.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în bioregiunea stepică, cuprinzând o suprafață reprezentativă din podișul Oltina, care este o subunitate a podișului dunărean al Dobrogei de Sud. Zona este puternic fragmentată de Văile Baciului și Adâncata-Vederoasa, în ea combinându-se armonios peisajele de câmpie cu cele de podiș, întrerupte de văi largi cu caracter de canion pe măsură ce crește apropierea de Dunăre. Relieful este larg ondulat după cutele calcarelor sarmațiene și prezintă o înclinare ușoară de la est spre vest, având altitudini sub 200 m. Alternanța văilor largi cu zonele mai înalte, care sunt plantate cu vii sau sunt împădurite, precum și oglinzile de apă ale lacurilor și bălților cu vegetație specifică din vecinătatea sitului, au generat o succesiune de peisaje care conferă teritoriului o personalitate distinctă. În cadrul sitului predomină solurile tipice de climat arid, cel mai întâlnit fiind cernoziomul, care are o fertilitate naturală mare favorabilă culturilor agricole, întâlnindu-se și soluri bălane de stepă alături de soluri nisipoase. Zona aparține hidrografic bazinului Dunării, fiind traversată de cursuri de apă de dimensiuni mici cu debite reduse precum Valea Floriilor, Corvinul, Valea Baciului și Urluia. Clima sitului este cea specifică Dobrogei de Sud, fiind caracterizată de veri timpurii, deseori cu vânturi uscate, cu mai multe zile tropicale și lungi perioade de secetă. Toamnele lungi favorizează migrația autumnală a păsărilor, iar iernile sunt puțin friguroase, favorabile iernării unor efective numeroase. Temperaturile medii anuale sunt mari (10-11 °C), iar precipitațiile sunt reduse și situate în jurul valorii de 400 mm/an, ceea ce determină un intens deficit de umiditate în zonă. Toate aceste condiții de mediu permit dezvoltarea unui mozaic de habitate dominat de zone arabile și pajiști stepice între care se intercalează trupuri de pădure de șleau care susțin o mare biodiversitate la nivelul tuturor grupelor taxonomice. Habitatele reprezentative din sit sunt pajiștile de stepă, care deși sunt amenințate cu dispariția prin transformarea lor în terenuri agricole sau prin ocuparea de pajiști secundare, în urma suprapășunatului, constituie habitatul optim pentru foarte multe perechi cuibăritoare de fâsă de câmp, ciocârlie de stol, ciocârlie de Bărăgan și ciocârlie de pădure, pietrar negru și pasărea ogorului. Totodată, aceste suprafețe întinse sunt teritoriul de vânătoare pentru sfrâncioc roșiatic și cel cu fruntea neagră, caprimulg și dumbrăveancă, dar și pentru vânturei de seară, care cuibăresc colonial în pâlcurile de vegetație forestieră situate în vecinătate. Pentru această specie de răpitoare de zi, situl reprezintă una din zonele importante la nivelul țării de concentrare în vederea migrării. Alte specii care se hrănesc din zonele stepice sunt eretele vânăt, cel alb și cel sur, șoimul călător, șorecarul mare, acvila de câmp, acvila mică, acvila țipătoare mică, gaia neagră, șerparul, uliul cu picioare scurte, viesparul și șoimul dunărean. La această din urmă specie este posibil ca unul din puținele cuiburi cunoscute la nivel național să fie situat în acest sit. Pentru această specie, dar și pentru alte specii de răpitoare, o mare importanță o au populațiile bine reprezentate de popândăi din sit. Pentru multe dintre speciile răpitoare de zi situl reprezintă o zonă intens utilizată în vederea efectuării migrațiilor de primăvară și toamnă, dar și pentru iernat, așa cum este cazul eretelui vânăt, la care habitatele sitului sunt vizitate iarna în vederea hrănirii de circa 50 de indivizi. În timpul pasajelor au fost observate până la patru exemplare de șoimi călători care au utilizat mai multe tipuri de habitate din sit în vederea hrănirii. În cadrul stâncăriilor cu vegetație ierboasă petrofilă sau în habitatele de tufărișuri care sunt prezente în zonele de coastă pe substrat pietros, având calcare la suprafață, găsesc habitat de cuibărit cele 1-2 perechi de buhă, care se hrănesc în special cu mamiferele de talie mică și mijlocie din sit. Tot aici cuibăresc sfrâncciocii roșiatici și cei cu frunte neagră și silvia porumbacă, alături de un număr mare de ciocârlii de pădure (800-1000 de perechi). Această din urmă specie este dependentă de prezența atât a habitatelor de pajiște cât și a celor de tufărișuri sau de pădure și are, datorită mozaicului de astfel de habitate din sit, un statul excelent de conservare. Pajiștile stepice alternează într-un mod armonios cu pădurile de stejar pufos care adăpostesc importante populații de bujor de stepă, pe lângă alte specii rare de plante cum sunt sparanghelul sălbatic și trepădătoarea. Aceste păduri adăpostesc multe perechi cuibăritoare de ciocănitoare de stejar, ghionoaie sură, ciocănitoare de grădini și presură de grădină. Această specie este considerată în declin în tot spațiul european, însă în acest sit găsesc condiții optime pentru cuibărire un număr de 200-300 de perechi. Pentru muscari, deși situl este un loc bun și pentru reproducere, acesta se remarcă în mod special ca zonă importantă pentru migrație, moment din an în care efectivele ajung la 200-300 exemplare (de muscari guleraţi) și chiar 800-1000 exemplare (de muscari mici). Importanța pentru conservare a sitului este întregită de existența unor populații bine reprezentate de amfibieni protejați, dar și de țestoasă de apă și de uscat, aceasta din urmă având efectivele mult diminuate la nivel național.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Deși este o activitate tradițională în sit, pășunatul (și în mod special suprapășunatul) poate duce la reducerea teritoriilor unor specii de păsări, dacă se practică în perioada de cuibărit sau de creștere a puilor. Practicarea agriculturii ajunge să aibă impact negativ asupra păsărilor doar dacă devine intensivă, prin utilizarea în cantități mari a pesticidelor. Turismul necontrolat are de asemenea impact negativ asupra speciilor, la fel și exploatările miniere de suprafață (cariere de piatră). Construirea parcurilor eoliene în sit va reduce teritoriile utilizate de speciile care cuibăresc în habitatele de pajiște sau în culturile agricole și va avea un impact negativ major asupra migrației păsărilor. Parcurile eoliene din vecinătatea sitului afectează de asemenea habitatele de hrănire ale unor specii de păsări care cuibăresc pe teritoriul sitului (de exemplu vânturelul de seară, uliul cu picioare scurte sau mai multe specii de ciocârlii și ereți).

ADMINISTRAREA SITULUI

În teren sunt prezente amenajări pentru colectarea deșeurilor și puncte de intrare în sit, însă pentru o administrare eficientă a sitului este necesară înființarea unui centru de vizitare/informare, panouri de atenționare, de informare și de orientare, bariere, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice. În anumite zone este necesară împrejmuirea unor habitate importante pentru cuibărit și hrănire.

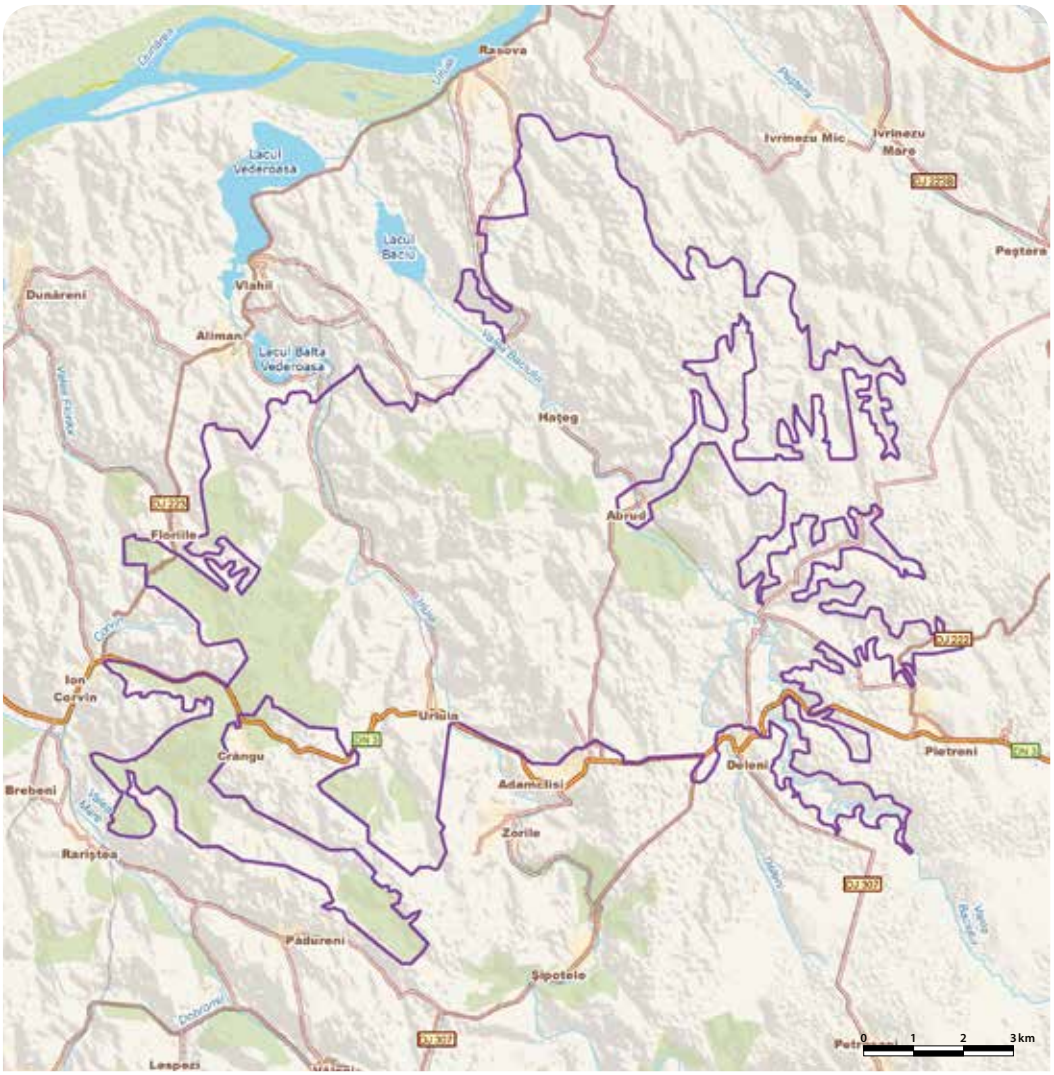

ALLAH BAIR - CAPIDAVA - RO SPA 0002

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Ialomița: Bordușani, Făcăeni.
Județul Constanța: Crucea, Seimeni, Siliștea, Topalu.

Suprafața: 11.645 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 29′ 5″; Long. E 28° 7′ 31″
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 217 max., 0 min., 54 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA **SCI**

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL DF DA
Accesul în sit se face din DN2A, această arteră rutieră marcând situl între localitățile Gălbiori și Crucea. Zona stepică și malul estic dinspre Dunăre sunt accesibile pe traseul Gălbiori (sau Crucea)-Băltăgești-Dunărea-Capidava-Topalu (drumuri județene).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Călifar roșu (*Tadorna ferruginea*) • Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Importanța sitului, care include Dealul Alah Bair și ostroavele Dunării, rezultă din mozaicul de habitate format din zone arabile și pajiști stepice între care se intercalează plantații de foioase și conifere dar și păduri de șleau, toate acestea oferind condiții optime pentru 43 de specii de păsări de interes conservativ comunitar în vederea cuibăririi, iernării sau pentru odihnă și hrană în timpul migrațiilor. Specii cuibăritoare cu efective mari în sit sunt fâsa de câmp, pescărașul albastru, pasărea ogorului, ciocârlia de Bărăgan, cea de stol și cea de pădure, caprimulgul, dumbrăveanca, sfrânciocul roșiatic și cel cu frunte neagră, pietrarul negru, silvia porumbacă precum și mai multe specii de ciocănitori. Situl fiind amplasat pe rute de migrație importante din Dobrogea, se înregistrează aici în timpul acestor deplasări efective mari pentru acvila țipătoare mică, barza albă, barza neagră, șorecarul mare, viespar, vânturelul roșu, vânturelul de seară, șerpar, eretele sur, eretele de stuf, cel alb și cel vânăt. De asemenea, folosesc situl ca loc de repaus în timpul migrațiilor și multe specii acvatice, cum sunt pelicanul comun, pescărușul mic, chirighița neagră, chirighița cu obraji albi, chira de baltă și gârlița mare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl aparține Podișului Trotman, fiind cea mai înaltă zonă din Dobrogea Centrală, incluzând Dealul Alah Bair și ostroavele Dunării din dreptul localităților Topalu, Capidava și Dunărea. Relieful zonei este larg ondulat după cutele calcarelor sarmațiene, substratul geologic fiind format din roci de vârstă cretacică și jurasică. La est apar la zi șisturi verzi, prospețimea acestora sugerând o înaintare lentă a apelor care le-au acoperit suprafața. Versantul vestic al dealului Alah Bair este străbătut de canioane săpate în loess care permit dezvoltarea unei vegetații specifice. În sit există o diversitate ridicată de soluri, cele mai caracteristice fiind solurile bălane și cernoziomurile formate din loess și rendzine. Rețeaua hidrologică este reprezentată de un braț al Dunării vechi, care formează la mal meandre, oferind astfel habitate optime păsărilor acvatice. Situl este traversat și de valea râului Băltăgești, pe care sunt executate două baraje care au creat lacuri de acumulare, suplimentând astfel oferta de habitat a speciilor de păsări acvatice, care le utilizează ca loc de cuibărit. Printre acestea se numără mai multe specii de rațe, corcodei și lăcari, buhaiul de baltă, stârcul pitic, dar și cele 6-8 perechi de călifar roșu, o specie mai rar întâlnită ca și cuibăritoare. Malurile înalte măloase aflate în apropierea apei sunt utilizate pentru săparea cuiburilor de un număr impresionant de pescărași albaștrii (70-80 de perechi). Deosebit de importante pentru cuibăritul, hrănirea și odihna păsărilor acvatice sunt și ostroavele nude ce apar la nivele mici ale Dunării. Verile călduroase și secetoase sunt favorabile dezvoltării unei vegetații de stepă care, alături de zonele agricole cultivate cu porumb, floarea-soarelui și grâu și intercalate cu vegetație ruderală, oferă condiții optime cuibăritului fâsei de câmp (800-1200 de perechi), păsării ogorului (20-30 de perechi), ciocârliei de stol (100-120 de perechi) și ciocârliei de Bărăgan (500-700 de perechi), aceste două specii din urmă având în sit o stare excelentă de conservare. Geomorfologia spectaculoasă cu râpe adânci de loess dealului Alah-Bair l-a făcut faimos pentru bogăția floristă, reunind peste 270 de specii de plante pe o suprafață foarte mică, multe dintre ele fiind endemice sau periclitate. Această vegetație, împreună cu stâncile calcaroase ale dealului și cu tufărișurile formate din păducel, porumbar, cărpiniță și scumpie care se formează cu precădere în surpături, sunt extrem de importante în vederea cuibăritului pentru perechea de buhă care este rezidentă aici, dar și pentru mai multe perechi de presură de grădină, sfrâncioc roșiatic, sfrâncioc cu frunte neagră și silvie porumbacă. De pe dealul Alah Bair se văd râpele în loess, surpături destul de spectaculoase prin dimensiuni și morfologie, care reprezintă locuri ideale pentru săparea cuiburilor de către lăstunul de mal, prigoare și dumbrăveancă, aceasta din urmă prin cele 90-100 de perechi formând în sit o populație cu o stare excelentă de conservare. Cu aceeași stare de conservare este prezent în aceste habitate și pietrarul negru, reprezentat de 12-15 perechi cuibăritoare. Multele exemplare de șarpe balaur prezente aici constituie baza trofică pentru cele 1-3 perechi de șerpari, în spectrul trofic al speciei intrând și șarpele de casă și cel de apă, care realizează efective numeroase în zonele umede ale sitului. Partea estică a sitului cuprinde ostroavele care sunt acoperite de zăvoaie de plop și de mai multe specii de sălcii și răchite. Acestea, împreună cu trupurile izolate de plantații de foioase și de amestec, dar și cu pâlcurile de păduri de șleau, adăpostesc populații impresionante de ciocănitoare de stejar, ciocănitoare neagră, ciocănitoare de grădină, ciocârlie de pădure, ghionoaie sură, uliu cu picioare scurte și șorecar mare. Coloniile de ciori instalate în aceste habitate sau în pâlcurile răzlețe de copaci susțin și coloniile formate din cele 14-22 de perechi de vânturel de seară. Clima temperat-continentală, cu primăveri timpurii și toamne târzii, este favorabilă unei staționări îndelungate a păsărilor care utilizează acest sit ca loc de repaus și hrănire în timpul pasajelor sau ca loc de formare a grupurilor de migrație. Dintre acestea se remarcă numărul mare de specii de răpitoare, reprezentate prin efective numeroase, așa cum sunt viesparul, acvila țipătoare mică, șorecarul mare, vânturelul roșu, vântu-

relul de seară, șerparul, eretele sur, eretele de stuf, eretele alb, eretele vânăt, toate aceste specii având condiții prielnice de hrănire pe terenurile agricole, dar și în zona împădurită și în partea de Dunăre inclusă în sit. Alte specii de păsări migratoare cu efective mari prezente în cadrul sitului, în afara răpitoarelor, sunt pelicanul comun, pescărușul mic, chirighița neagră, chirighița cu obraji albi, chira de baltă și gârlița mare. Tot în timpul migrației pot fi observate traversând zona sau poposind pentru scurt timp până la 50000 de berze albe și până la 3000 de berze negre. Iernile moderate din sit sunt favorabile pentru concentrarea în acesta în vederea iernării a unor efective impresionante de ciocârlie de Bărăgan (200-400 de exemplare), codalbi (4-8 exemplare) și ereți vineți (10-15 exemplare). Pe malurile Dunării vechi, care nu înghează, se formează acumulări mari de păsări din mai multe specii de rațe, gâște, gârlițe și lișițe, dar și cormoran pitic, din această specie adunându-se să ierneze aici circa 420-500 de exemplare, provenind din alte habitate acvatice care îngheață iarna.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Toate activitățile cu impact negativ care se manifestă în sit au un caracter permanent, fiind reprezentate de: intensificarea agriculturii (prin schimbarea metodelor de cultivare a terenurilor din cele tradiționale în agricultură intensivă, cu monoculturi mari sau folosirea excesivă a chimicalelor, toate având impact negativ asupra păsărilor care folosesc terenurile agricole și pajiștile învecinate pentru cuibărit și hrănire), abandonarea activității de pășunat și cosit (ajungându-se la reîmpăduriri care afectează habitatul speciilor de păsări de stepă precum ciocârlia de Bărăgan sau pasărea ogorului și reduc habitatele de hrănire ale răpitoarelor), braconaj (activitate ilegală cu impact major asupra păsărilor, în special a celor acvatice), deranjarea păsărilor în timpul cuibăritului, electrocutarea și coliziunile cu liniile electrice (în special în timpul migrațiilor constatându-se mortalități ridicate), distrugerea coloniilor de cuiburi (reducerea coloniilor de ciori a condus la scăderea drastică a populației de vânturel de seară, care folosește cuiburile acestora), defrișările (în special cele care afectează zăvoaiele de pe ostroave au un impact major asupra păsărilor), desecarea zonelor umede și construcția de parcuri eoliene. Acestea din urmă manifestă un impact negativ major indiferent dacă sunt amplasate în interiorul sau în vecinătatea sitului în special în timpul migrațiilor, întreaga zona fiind traversată de mii de păsări.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt prezente mai multe puncte de intrare în sit, dar și poteci/drumuri pentru vizitare (neamenajate însă corespunzător), precum și locuri de campare în apropierea obiectivelor turistice și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Sunt necesare bariere, trasee turistice și tematice, observatoare ornitologice amplasate în punctele cele mai înalte ale ariei naturale protejate, panouri de avertizare/atenționare, de informare și pentru orientare, dar și un centru de vizitare/informare în comunitățile aflate în vecinătatea sitului.

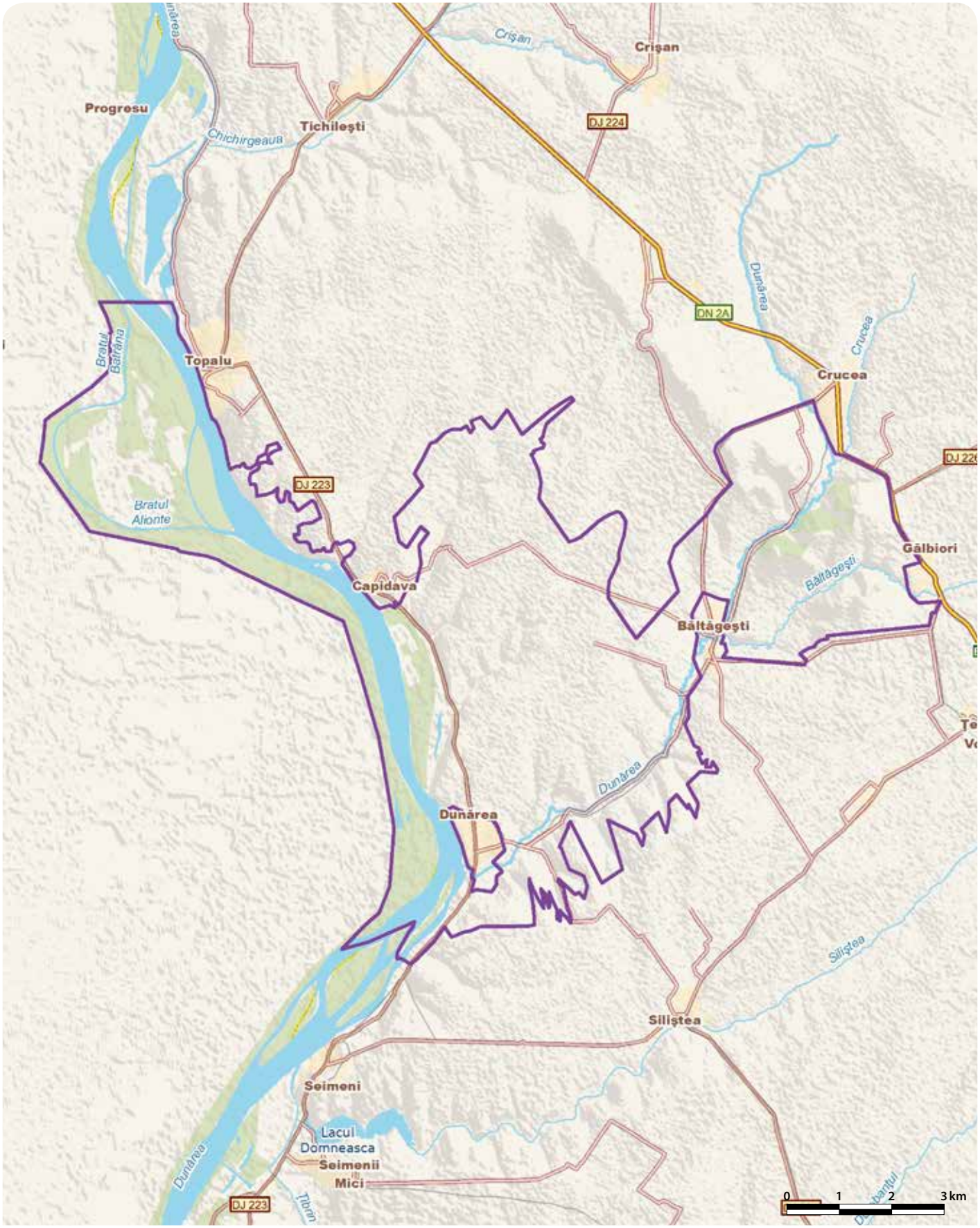

AVRIG - SCOREI - FĂGĂRAȘ - RO SPA 0003

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brașov: Beclean, Făgăraș, Ucea, Viștea, Voila.
Județul Sibiu: Arpașu de Jos, Avrig, Cârța, Porumbacu de Jos.

Suprafața: 3.024 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 47′ 22″; Long. E 24° 37′ 7″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 453 max., 369 min., 403 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din Brașov sau Sibiu situl poate fi accesat folosind DN1 până în localitățile Făgăraș și respectiv Avrig, ambele fiind puncte de intrare în sit. Deoarece situl este desfășurat paralel cu calea rutieră, între localitățile sus amintite, diferitele puncte din interiorul sitului pot fi accesate din localitățile care se desfășoară în lungul acestui drum, respectiv Beclean, Voila, Viștea, Ucea, Arpașu de Jos, Cârța, Scorei și Porumbacu de Jos. Situl poate fi accesat și folosind calea ferată pe ruta Brașov-Făgăraș-Sibiu.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Muscar mic (*Ficedula parva*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Ciuf de câmp (*Asio flammeus*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Crestеț de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl este important în principal pentru speciile de păsări dependente de zonele umede, atât pentru reproducere cât mai ales pentru formarea grupurilor de migrație și odihnă/hrănire în perioadele de pasaj. Această calitate a sitului se datorează poziției geografice pe cursul mijlociu al Oltului, la limita dintre Podișul Hârtibaciului și Munții Făgăraș, constituindu-se ca un coridor ecologic care conectează Depresiunile Brașovului, Făgărașului și Câmpia Transilvaniei de sudul țării. Importanța ca zonă de iernare și migrație a sitului este reflectată de cele 86 de specii migratoare, ale căror efective în perioadele de pasaj și iernare totalizează peste 20000 de exemplare. Dintre acestea se evidențiază următoarele răpitoare de zi: eretele vânăt, acvila de munte, vulturul pescar, vânturelul de seară și șoimul călător. Desemnarea sitului a fost făcută în scopul conservării efectivelor populaționale a 25 de specii de păsări de interes conservativ european, dintre care 14 clocitoare. Speciile care se remarcă astfel prin multe perechi cuibăritoare pe teritoriul sitului sunt reprezentate de cristelul de câmp, barza albă, stârcul pitic, caprimulg, silvia porumbacă, alături de mai multe specii de ciocănitori.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în partea nordică a Depresiunii Făgărașului (numită și Țara Făgărașului sau Țara Oltului), această arie depresionară fiind extinsă pe direcția sensului de curgere a Oltului, având un relief general domol de câmpie piemontană formată în urma unor procese de sedimentare și eroziune care se termină în lunca largă a Oltului. Rețeaua hidrografică a sitului este reprezentată de cursul mijlociu al râului Olt, care primește aici o serie întreagă de afluenți. Acest culoar este utilizat pentru deplasări în timpul primăverii și toamnei în special de către răpitoarele de zi, dintre care se remarcă eretele vânăt, acvila de munte, vulturul pescar, vânturelul de seară și șoimul călător. De asemenea, un număr mare de berze albe utilizează situl pentru concentrare și formarea grupurilor în vederea migrației, impresionând totodată și numărul mare de perechi cuibăritoare ale acestei specii în sit (120-140 de perechi). Topirea zăpezilor și ploile abundente de primăvară din Munții Făgăraș formau în trecut viituri care inundau întreaga luncă a Oltului. Pentru prevenirea acestor efecte distructive ale inundațiilor, dar și în scop energetic, au avut loc ample lucrări de îndiguire și amenajări hidroelectrice, prin care s-au format lacurile de acumulare de la Voila, Viștea, Arpaș, Scorei și Avrig. Aceste luciuri de apă întinse, alături de zonele umede adiacente, reprezintă puncte de maximă concentrare avifaunistică. În perioadele de migrație de toamnă și primăvară, împreună cu perioadele de iarnă când pe porțiuni mari apa rămâne neînghețată, situl reprezintă un refugiu pentru păsările acvatice, ale căror populații totale depășesc 30000-40000 de exemplare anual. Dintre speciile acvatice de pasaj sau care iernează în zonă amintim cufundacul polar, cufundacul mic, egreta mare, ferăstrașul mic și bătăușul. Suprafețele care rămân neînghețate iarna reprezintă cele mai importante arii de iernare din partea sudică și sud-estică a Transilvaniei pentru lișiță și mai multe specii de rațe, gâște, pescăruși și limicole. Zonele umede sunt utilizate pentru iernare și de către ciuful de câmp, iar restul habitatelor oferă locuri de odihnă și hrănire în cursul migrației pentru fâsa de câmp, muscarul mic și muscarul gulerat. Cele circa 40 de perechi de pescărel albastru formează o populație rezidentă în sit care utilizează cursul Oltului ca habitat de hrănire, săpându-și cuiburile în malurile înalte ale acestuia. Aceste habitate acvatice adăpostesc și o ihtiofaună diversă formată din 45 de specii de pești, multe dintre ele fiind specii de interes conservativ, la fel cum sunt și tritonii, buhaii de baltă, țestoasele de apă și vidrele. Vegetația palustră este bine reprezentată în sit, fiind formată în principal din trestie și în mai mică măsură de papură, totalizând aproape 20% din suprafața sitului. Acest habitat de stufăriș este extrem de important pentru stârcul pitic, care este prezent aici cu 40 de perechi cuibăritoare. Tot aici își fac cuibul și eretele de stuf, pițigoiul de stuf, buhaiul de baltă, boicușul, alături de mai multe specii de lăcari și cresteți. Pentru aceștia din urmă, dar și pentru cristelul de câmp, habitatele în care pânza freatică se află la adâncimi mai mici de 1,5 m, determinând existența solurilor cu un exces de umiditate pe care se instalează o vegetație de mlaștină sau de fâneață umedă, constituie perimetre cheie pentru conservare. În rândul acestor habitate se înscriu și solurile turboase aflate în vecinătatea localității Avrig pe care s-a format o vegetație de turbărie. Prezența solurilor brune zonale arată că în trecut suprafața întregii regiuni a fost acoperită cu păduri de stejar, care au dispărut aproape în întregime, locul lor fiind luat de pajiști și de culturi agricole. Cristelul de câmp este o specie protejată în spațiul european care utilizează pentru cuibărit aceste habitate, inclusiv culturile de grâu sau lucernă, fiind reprezentată în sit de o populație impresionantă formată din 80-160 de perechi. Vegetația lemnoasă ocupă suprafețe mici și insulare în sit, fiind formată din tufărișuri și pâlcuri mici de pădure sau zăvoaie, însă este importantă pentru conservarea celor 60 de perechi de caprimulg, 20-30 de perechi de silvie porumbacă și câteva perechi de presură de grădină, ciocârlie de pădure și sfrâncioc cu frunte neagră. Pentru asemenea suprafețe de mici dimensiuni de vegetație forestieră, impresionează numărul mare de perechi de ciocănitoare neagră (7-10 perechi), ciocănitoare de stejar (10-12 perechi), ciocănitoare de grădină (10-20 perechi) și ghionoaie sură (10-20 perechi) care sunt rezidente aici.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Incendierea periodică a miriștilor sau a stufului are impact negativ major asupra populațiilor de păsări care clocesc în aceste habitate sau tranzitează zona în pasaj. Braconajul manifestă un impact negativ major asupra speciilor de păsări acvatice. Acumularea de deșeuri în anumite zone are, de asemenea, impact asupra păsărilor, ca și practicarea pe lacurile de acumulare a sporturilor nautice în perioadele de cuibărit sau de creștere a puilor.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de puncte de intrare, locuri de campare cu amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc. Este necesară înființarea mai multor astfel de spații pentru colectarea deșeurilor, dar și a unor observatoare ornitologice la marginea lacurilor de acumulare. Pentru informarea turiștilor și limitarea accesului în anumite zone sensibile este nevoie de amplasarea unor panouri informative și respectiv a unor panouri de avertizare și atenționare.

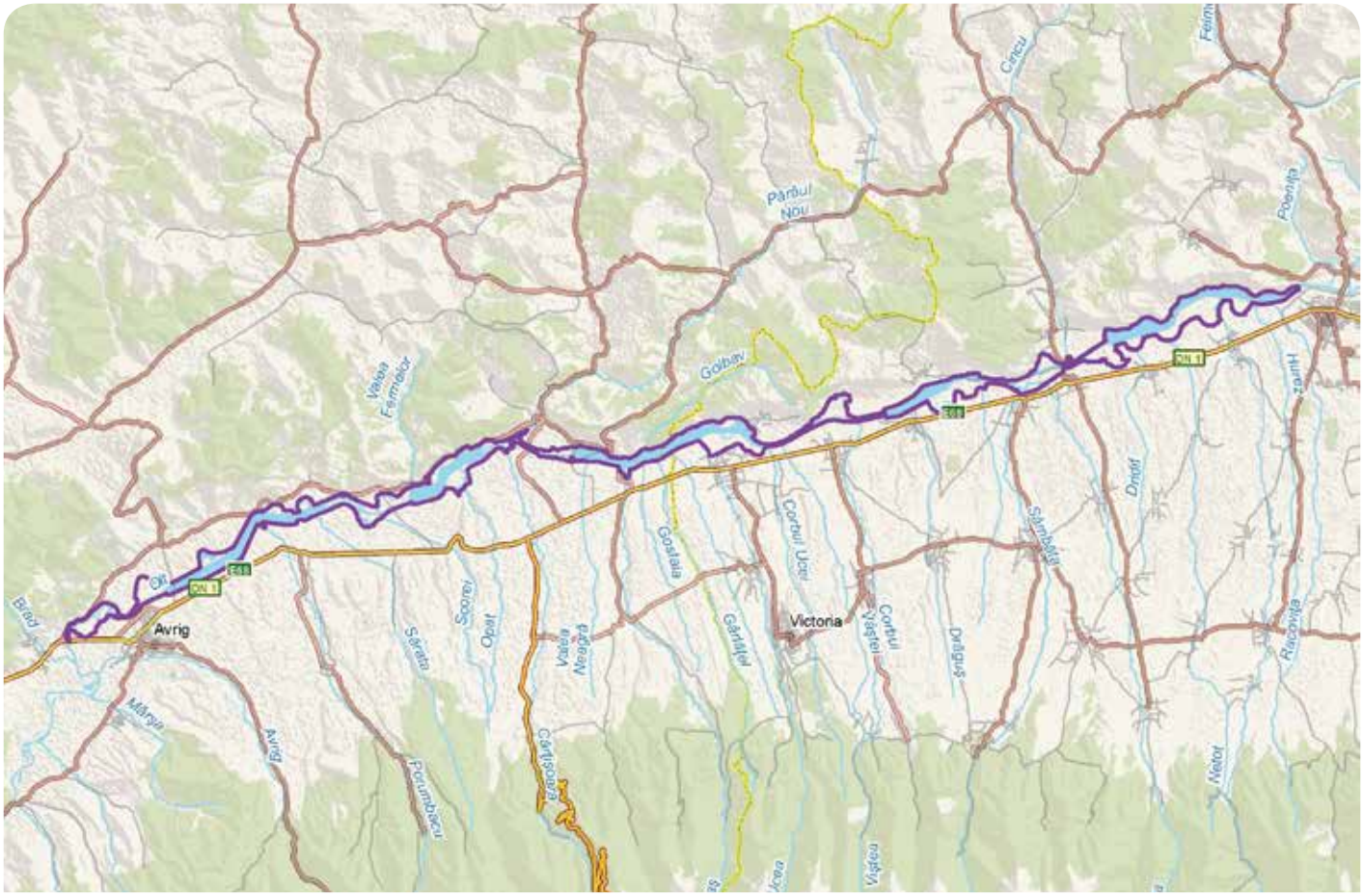

BALTA ALBĂ - AMARA - JIRLĂU - RO SPA 0004

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brăila: Galbenu, Jirlău, Vișani.
Județul Buzău: Balta Albă.

Suprafața: 2.023 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 10′ 12″; Long. E 27° 13′ 20″
Ecoregiunea: Stepa Câmpiei Române
Altitudinea: 100 max., 7 min., 35 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl se poate accesa pe DN2B (Buzău-Brăila), până în Făurei, de unde se intră pe DJ203 până în localitatea limitrofă sitului Jirlău. O altă cale de acces este din DN22 (Râmnicu Sărat-Brăila), până în Balta Albă, cu continuare pe DN203A, până în localitatea Amara, limitrofă și ea sitului. Situl este accesibil și cu trenul, pe ruta Făurei-Tecuci, cu oprire în stațiile Jirlău, Drogu sau Ghergheasa.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Cocor (*Grus grus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruș cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Cresteț pestriț (*Porzana porzana*) • Cresteț mic (*Porzana pusilla*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Notătiță (*Phalaropus lobatus*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Prundăraș de munte (*Charadrius morinellus*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Lacurile incluse în sit găzduiesc efective importante de păsări din 60 de specii protejate la nivel european, reprezentate de multe perechi care cuibăresc în mod regulat în habitatele umede ale sitului așa cum sunt pescărașul albastru, stârcul pitic, buhaiul de baltă, rața roșie, stârcul purpuriu, piciorongul, chirighița cu obraji albi, lopătarul, eretele de stuf, ciovlica ruginie etc. sau în habitatele cu vegetație lemnoasă, unde se reproduc două specii de sfrâncioc, ciocârlia de pădure, caprimulgul, muscarul gulerat și două specii de ciocănitori. Importanța sitului pentru conservare este dată și de cele 70 de specii care folosesc ruta de migrație africano-euroasiatică, utilizând habitatele sitului ca loc de hrănire și repaus. Astfel, aglomerări de câteva zeci de mii de exemplare se pot vedea frecvent în sit, formate din mai multe specii de limicole, pelican comun, pelican creț, barză neagră, țigănuș, lebădă de iarnă, ferăstraș mic, cocor, alături de multe altele. Unele specii utilizează situl doar pentru iernare, așa cum o fac șoimul de iarnă, cufundarul mare și cufundarul mic. Atrase de oferta trofică bogată a zonei, apar în timpul migrațiilor cu efective mari mai multe specii de răpitoare diurne. Monitorizările efectuate în prezent pentru gâsca cu gât roșu sporesc de asemenea importanța sitului pentru conservare, acesta fiind recunoscut ca o zonă importantă de odihnă și înnoptare din România a acestei specii periclitate la nivel global.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Lacurile care formează acest sit sunt localizate în sectorul estic al Câmpiei Române, la nord de râul Călmățui (în Câmpia Râmnicului și Câmpia Bărăganului), făcând parte din spațiul hidrografic Buzău-Ialomița. Tipurile de soluri întâlnite sunt cernoziomuri, solonceacuri, soloneturi și soluri aluvionare, pe acestea întinzându-se terenuri agricole și pajiști stepice dominate de specii halofile. Clima temperat-continentală, caracterizată prin veri fierbinți și ierni secetoase, efectul direct al modificării circulației aerului sub influența curburii Carpaților. În aceste condiții pedoclimatice, lacurile care formează situl, datorită poziției lor în albiile părăsite ale râului Râmnicu Sărat și alimentate doar de câteva pâraie semipermanente, prezintă o apă foarte ușor salmastră. Aceasta permite dezvoltarea unei vegetații asemănătoare cu cea existentă în Delta Dunării, cu asociații în care predomină stuful, papura și pipirigul, având o mare valoare conservativă dată atât de speciile de păsări care cuibăresc aici, cât și de cele care folosesc aceste lacuri pentru repaus și hrănire în timpul migrațiilor. Situl oferă condiții adecvate cuibăritului pentru multe specii periclitate la nivel global, precum rața roșie, stârcul purpuriu, piciorongul, chirighița cu obraji albi, pasărea ogorului, lopătarul, eretele de stuf și ciovlica ruginie, care sunt reprezentate de multe perechi cuibăritoare. Aceste specii își sporesc mult efectivele în perioada migrațiilor, adăugându-se exemplare care vin atrase de hrana abundentă oferită și aflându-se pe rutele de migrație ce însoțesc cursul Siretului sau care vin din vest, trecând Carpații și îndreptându-se spre sudul Dobrogei. Habitatele sitului sunt folosite pentru cuibărit și de către dumbrăveancă (20-40 de perechi), pescăraș albastru (12-20 de perechi rezidente), fâsă de câmp (100-110 de perechi), buhai de baltă (8-10 perechi rezidente) și stârc pitic (30-40 de perechi). Locurile retrase de la marginea apelor și ferite de accesul oamenilor sunt utilizate ca habitate pentru cuibărit de câteva specii de păsări de mal (limicole), precum prundăraşul de sărătură (20-30 de perechi), piciorongul (14-40 de perechi), ciocîntorsul (20-80 de perechi) și chira de baltă (30-70 de perechi). După terminarea perioadei de cuibărit, situl este vizitat pentru hrană de mai multe specii care ajung să aibă efective foarte mari odată cu începutul migrațiilor de toamnă sau în timpul primăverii, în aceste perioade apărând frecvent specii ca pelicanul comun și pelicanul creț, stârcul de noapte, stârcul galben, egreta mică, barza albă, barza neagră, țigănușul, lebăda de iarnă, ferăstrașul mic, cocorul, cristelul de câmp, ciocârlia de Bărăgan sau privighetoarea de baltă. Tot în aceste perioade, locurile cu apă mică sunt intens frecventate pentru bogăția de hrană oferită de către următoarele specii de păsări de mal: ploier auriu (80-100 de indivizi), bătăuș (până la 5000 de indivizi), fluierar de mlaștină (300-400 de indivizi), notatiță (20-30 de indivizi) și prundăraș de munte. Această din urmă specie este considerată relict glaciar endemic, care cuibărește în ecosistemele alpine și subalpine din Alpi și Carpați, în acest sit apărând frecvent în timpul migrațiilor până la 15 indivizi. Ochiurile de apă rămase neînghețate atrag în timpul iernii sute sau chiar mii de rațe și gâște din mai multe specii, dintre care se remarcă gâsca cu gât roșu, o specie periclitată la nivel global, pentru care acest sit a devenit extrem de important în ultimii ani deoarece terenurile arabile au hrana necesară, iar lacurile oferă liniștea necesară înnoptării. Astfel, în sit iernează între 100 și 600 de indivizi, iar în timpul pasajelor apar până la 5000 de indivizi, specia având un statut favorabil de conservare în acest sit. Același statut și mod de utilizare a sitului ca loc de iernare și mai ales de pasaj îl are și cormoranul pitic, specie a cărei efective maxime de pasaj ajung la 140 de indivizi. Prezența rozătoarelor, a aglomerărilor mari de păsări și a faunei piscicole bogate face din acest sit unul important în timpul migrațiilor pentru mai multe specii de răpitoare de zi precum eretele vânăt (20-30 de indivizi), eretele sur (10-12 indivizi), șoimul călător (2-3 indivizi), acvila

țipătoare mică (20-22 de indivizi), uliganul pescar (20-22 de indivizi), codalbul (2-3 indivizi) și vânturelul de seară (100-200 de indivizi). În fiecare toamnă vin aici câteva exemplare de șoim de iarnă pentru a rămâne tot sezonul rece, acestea alegându-și prada dintre păsările mici prezente în sit. Primăvara, șoimii părăsesc situl, plecând spre locurile nordice de cuibărire. Zăvoaiele cu tufărișuri de cătină roșie, cătină albă, măceș și sânger, alături de care apar și arbori izolați reprezentați mai ales de salcâmi și plopi albi sunt habitatele preferate pentru cuibărit ale celor două specii de sfrâncioc protejate la nivel european, ambele având aici o stare bună de conservare dată de numărul mare de perechi cuibăritoare: 60-70 de perechi pentru sfrânciocul roșiatic și 80-90 de perechi pentru sfrânciocul cu frunte neagră. Aceste habitate forestiere sunt utilizate și de către ghionoaia sură, care cuibărește aici în mod regulat.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități practicate în interiorul sau în vecinătatea sitului afectează speciile de păsări prezente aici: arderea vegetației (a miriștii, a stufului și a pârloagelor), care distruge locuri de cuibărit, vânătoarea și braconajul, practicate în mod special la păsările acvatice, intensificarea agriculturii (prin schimbarea metodelor tradiționale de cultivare a terenurilor, alături de practicarea monoculturilor pe suprafețe mari, folosirea pesticidelor și a utilajelor agricole), pierderea suprafețelor de pajiște prin încetarea cositului sau a pășunatului, desecarea zonelor umede, alungarea păsărilor, în special a celor ihtiofage, de către administratorii fondurilor piscicole, distrugerea cuiburilor și a coloniilor de cuibărit, scăderea nivelului apei prin utilizarea acesteia în irigații, electrocutarea și coliziunea cu linii electrice, cositul în perioada de cuibărire și turismul în masă. Calitatea habitatului acvatic este pusă în pericol de poluarea apelor cu nitriți ca urmare a depozitării și gospodăririi necorespunzătoare a gunoiului de grajd și a deșeurilor menajere.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare pentru administrare și management eficient al vizitatorilor un centru de vizitare și puncte de informare în comunitățile învecinate, mai multe tipuri de panouri (de avertizare/atenționare, de informare și pentru orientare cu hărți), câte un observator ornitologic lângă fiecare lac, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, precum și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

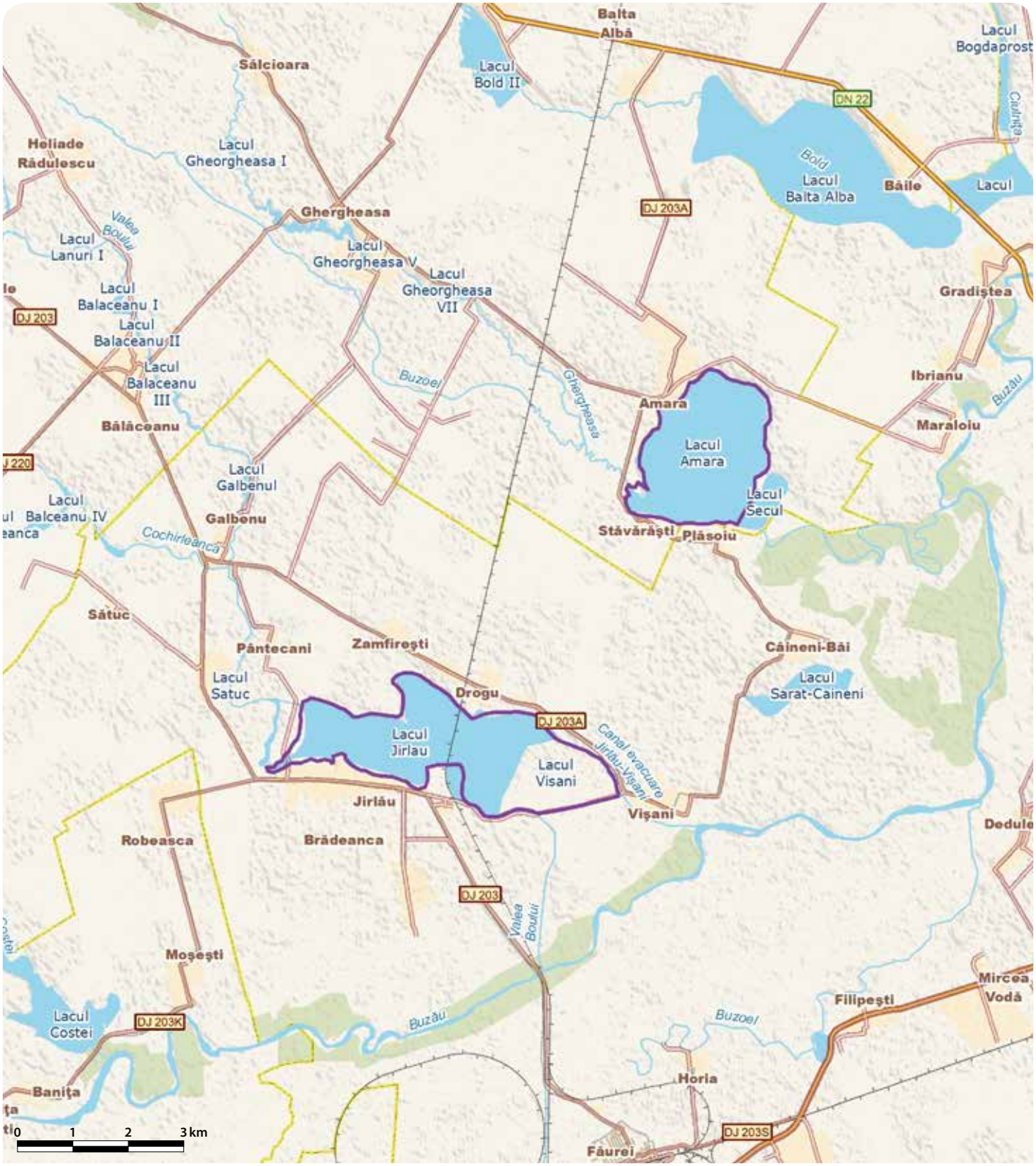

BALTA MICĂ A BRĂILEI - RO SPA 0005

ÎNCADRAREA TERITORIAL-ADMINISTRATIVĂ:
Județul Brăila: Berteștii de Jos, Brăila, Chiscani, Gropeni, Mărașu, Stăncuța.
Județul Ialomița: Giurgeni.
Județul Constanța: Hârșova.

SUPRAFAȚA: 25.856 ha
BIOREGIUNEA: Stepică
LOCALIZAREA GEOGRAFICĂ: Lat. N 45° 0′ 0″; Long. E 27° 52′ 48″
ECOREGIUNEA: Lunca inundabilă a Dunării
ALTITUDINEA: 38 MAX., 0 MIN., 5 MED.

CATEGORIILE DE ARII NATURALE PROTEJATE CU CARE SE SITUL SE SUPRAPUNE PARȚIAL SAU TOTAL, DUPĂ CAZ:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

PRINCIPALELE CĂI DE ACCES SUNT: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Nordul sitului se poate accesa direct din Brăila iar sudul acestuia din DN2A, limita sitului fiind pe podul situat pe această cale rutieră între localitățile Giurgeni și Vadul Oii. Localitățile limitrofe sitului sunt legate prin DJ212 și DJ212C de DN21 (Brăila-Slobozia). În interiorul sitului se poate pătrunde cu ambarcațiuni mici sau cu bacul.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Cocor (*Grus grus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl este o zonă în regim liber de inundație, în care nu există o delimitare strictă între uscat și apă, fiind prezente gârle, lacuri, mlaștini și bălți care leagă brațele Dunării. Toate aceste ecosisteme complexe reprezintă rezultatul proceselor de eroziune și aluvionare exercitate de-a lungul timpului de dinamica anuală a cursului Dunării. Se poate afirma astfel că situl este un eșantion rămas din fosta deltă interioară a Dunării, reprezentând după Delta Dunării cel mai important refugiu ornitologic de pe acest fluviu. Avifauna zonei este formată din 207 specii de păsări (reprezentând 51% din avifauna României), dintre care un număr de 25 de specii sunt protejate la nivel european. Situl este important pentru conservarea a trei colonii mixte formate din zece specii de păsări (cormorani, egrete, stârci, țigănuș și lopătar). Zonele acvatice asigură condiții optime și pentru alte păsări acvatice cuibăritoare, fiind utilizat și ca loc de repaus și hrănire de către 72 de specii migratoare. Pentru aceste păsări, situl reprezintă un tronson al coridorului ecologic est-dunărean de migrație avifaunistică, care se desprinde din culoarul de migrație caucazo-zambezian. Importanța pentru conservare a sitului este dată atât de prezența speciilor acvatice cât și a celor răpitoare diurne, care găsesc condiții propice atât pentru cuibărit (gaia neagră, codalbul și eretele de stuf) cât și pentru hrănire în timpul pasajului (acvila țipătoare mică și vânturelul de seară).

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se găsește în subsectorul Călărași-Brăila din cursul inferior al Dunării, care se remarcă prin cea mai mare lățime a luncii și prin desfacerea fluviului în cele două brațe mari (Cremenea și Vâlciu), care apoi se reunesc închizând între ele Bălțile Ialomiței și Brăilei. Relieful zonei este rezultatul proceselor de eroziune laterală, transport și acumulare aluvionară exercitate de cursul Dunării, acumulările fragmentând în timp relieful insulei prin formarea de grinduri, depresiuni lacustre și șesuri depresionare. Supus în fiecare an perioadelor de revărsare a apelor, situl reprezintă o sumă de ecosisteme terestre și acvatice interdependente, între care nu există în timp o delimitare strictă, întreaga suprafață fiind continuu remodelată, între ecosistemele componente existând o succesiune și o înlocuire periodică. Zona se încadrează în tipul de climă temperat continentală cu nuanțe moderate, în care temperatura medie anuală este una dintre cele mai ridicate din țară (peste 11 °C). Toate aceste condiții hidromorfologice și climatice ale sitului îl fac foarte asemănător Deltei Dunării din punct de vedere al vegetației și faunei. Regimul liber de inundație al acestui sit face ca acest teritoriu să reprezinte, după Delta Dunării, cel mai important refugiu ornitologic de pe Dunăre. El adăpostește 207 specii de păsări, ceea ce reprezintă 51% din avifauna țării noastre, 98 de specii fiind dependente de mediul acvatic, iar 109 de cel terestru. Pădurile sunt tipice de zăvoi, formate din esențe moi precum sălciile, răchitele, aninul și plopii, și se întâlnesc pe grinduri. Ele adăpostesc importante populații de păsări cântătoare, precum cănărașul, sticletele, florintele, grangurele, măcăleandrul, scorțarul, cinteza de pădure, graurele, mierla neagră alături de care apar mai multe specii de pitulici, pițigoi, privighetori, presuri, silvii și sturzi. În astfel de vegetație sunt amplasate și cele trei colonii mixte reprezentative pentru sit (Vulpașu, Cucova și Chiriloaia), formate din cormoran mare, cormoran mic, egretă mică, egretă mare, stârc galben, stârc cenușiu, stârc de noapte, stârc de cireadă, țigănuș și lopătar. Pajiștile din sit au o distribuție neuniformă, ocupând suprafețe destul de mici, și sunt reprezentate de pajiști de luncă și pajiști stepice, având în general puține specii. Sunt însă extrem de importante ca habitate de cuibărit pentru codobatura albă și cea galbenă, presura sură și mai multe specii de fâse, dar și pentru unele păsări acvatice precum becațina comună, nagâțul și fluierarul cu picioare roșii, care caută în perioada de reproducere

liniștea acestor habitate neumblate. Pajiștile situate la margine de zăvoi sau care au arbori izolați sunt utilizate ca teritoriu de hrănire și de către exemplarele de dumbrăveancă, acestea având cuibul în scorburi din sălciile bătrâne sau săpat în malurile lutoase. Tot aici vânează gaia neagră, codalbul și eretele de stuf (specii cuibăritoare în sit), dar și acvila țipătoare mică și vânturelul de seară, aflați în migrație, toate aceste specii utilizând și habitatele acvatice în vederea hrănirii. Tufărișurile au cea mai mare dezvoltare în sit, făcând parte din structura pajiștilor sau fiind prezente ca tufe izolate pe grinduri, șesuri depresionare și plaje nisipoase. Au o structură foarte simplă, dominante fiind speciile de zălog, răchită și cătină mică. Aceste habitate sunt extrem de importante pentru cele 20-40 de perechi de sfrâncioc roșiatic și pentru mai multe specii de pițigoi, presuri, muscari sau privighetori, care își ascund în aceste desișuri cuiburile. Ecosistemele acvatice naturale ale sitului au o structură complexă și dependentă de regimul hidrologic al Dunării. Vegetația acvatică formată din plante natante precum ciulinul de baltă, broscarița, plutica, piciorul cocoșului de apă și nufăr susține multe dintre coloniile de chirighițe cu obraji albi și chire de baltă. Plaurii alcătuiți din aceste plante natante sunt suporturi și pentru cuiburile celor 50-70 de perechi de rață roșie, o specie vulnerabilă pe plan mondial, care în acest sit are o stare excelentă de conservare. Malurile abrupte sunt populate de lăstunul de mal și albinărel, care cuibăresc în colinii de zeci de perechi, dar și de cuiburi izolate săpate de dumbrăveancă și pescăraș albastru. Întinsele zone de stuf sunt preferate de cele 24 de perechi de erete de stuf, dar și de foarte multe perechi de lăcar mare, lăcar de stuf, privighetoare de baltă, presură de stuf, lăcar mic, pițigoi de stuf și greușel pătat. Tot aici cuibăresc stârcii pitici și buhaii de baltă. Pentru marea majoritate a speciilor de păsări migratoare, fluviul Dunărea este un reper geografic ușor de detectat și de urmat, putându-se vorbi despre un coridor ecologic est-dunărean de migrație avifaunistică, desprins din culoarul de migrație caucazo-zambezian, din care se ramifică pe parcurs toate rutele de migrație ale Europei de Est. Astfel, situl fiind singura zonă funcțională în regim de inundabilitate de pe cursul Dunării prezintă o diversitate de biotopuri care corespund cu cerințele ecologice ale multor specii de păsări migratoare ce formează grupuri de zeci și chiar sute de mii de exemplare în timpul pasajelor de primăvară și toamnă. Atunci sunt prezente mai multe specii de rațe, gâște, gârlițe, lebede de vară și de iarnă, cormorani mari și mici, cocori și foarte multe păsări de mal (limicole). Dintre acestea amintim bătăușul, sitarul de mal, ciocîntorsul, piciorongul, ploierul argintiu, ploierul auriu, nagâțul și foarte multe specii de fugaci, culici, prundărași, fluierari, becaține, pescăruși, chire și chirighițe. În același timp, zona oferă condiții excelente pentru speciile de păsări care, odată cu instalarea frigului în nordul continentului, vin să ierneze în sit, așa cum fac următoarele: cufundacul mic și cel polar, corcodelul de iarnă, gârlița mare și cea mică, gâsca cu gât roșu, călifarul roșu, ferăstrașul mic și ferăstrașul mare, alături de multe altele. Pe lângă păsări, situl deține și o bogată faună piscicolă ce cuprinde circa 52 de specii de pești, dintre care 24 se regăsesc pe anexele actelor normative fiind specii strict protejate. Dintre amfibieni și reptile au fost identificate 11 specii, trei dintre aceste specii fiind protejate. Din cauza alternanței dintre perioadele de inundație și perioadele de secetă, mamiferele au o prezență accidentală și aperiodică în sit, până în prezent fiind observate și identificate un număr de 11 specii de mamifere protejate în spațiul european și național.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Pășunatul excesiv, agricultura intensivă, desecarea unor zone umede prin canalizare, exploatarea lemnului și plantațiile forestiere au impact negativ asupra habitatelor păsărilor. Amenajările realizate pentru pescuit comercial au dus la colmatarea lacurilor și modificarea biocenozelor, iar pescuitul selectiv a afectat anumite specii de pești care sunt hrană pentru păsări. Navigația cu vase fluviale mari contribuie la creșterea gradului de poluare, cu impact asupra florei și faunei. Braconajul afectează speciile protejate. Toate aceste activități se desfășoară în sit și au caracter permanent. Cositul, distrugerea cuiburilor, a pontei sau a puilor, arderea vegetației ierboase și a stufului au impact negativ major în special dacă au loc în perioada de cuibărit. Lucrările de menținere a șenalului navigabil reduc zonele acvatice, afectând ireversibil habitatele atât în sit cât și în vecinătatea lui. Combinatul chimic Chișcani afectează prin poluare întreaga biodiversitate a sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărți), centre de vizitare/informare, puncte de informare, amenajări pentru observare habitate și specii, puncte de intrare în sit, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice. Este necesară amenajarea unor vetre de foc în locurile de campare existente deja, care sunt dotate și cu locuri speciale pentru colectarea deșeurilor.

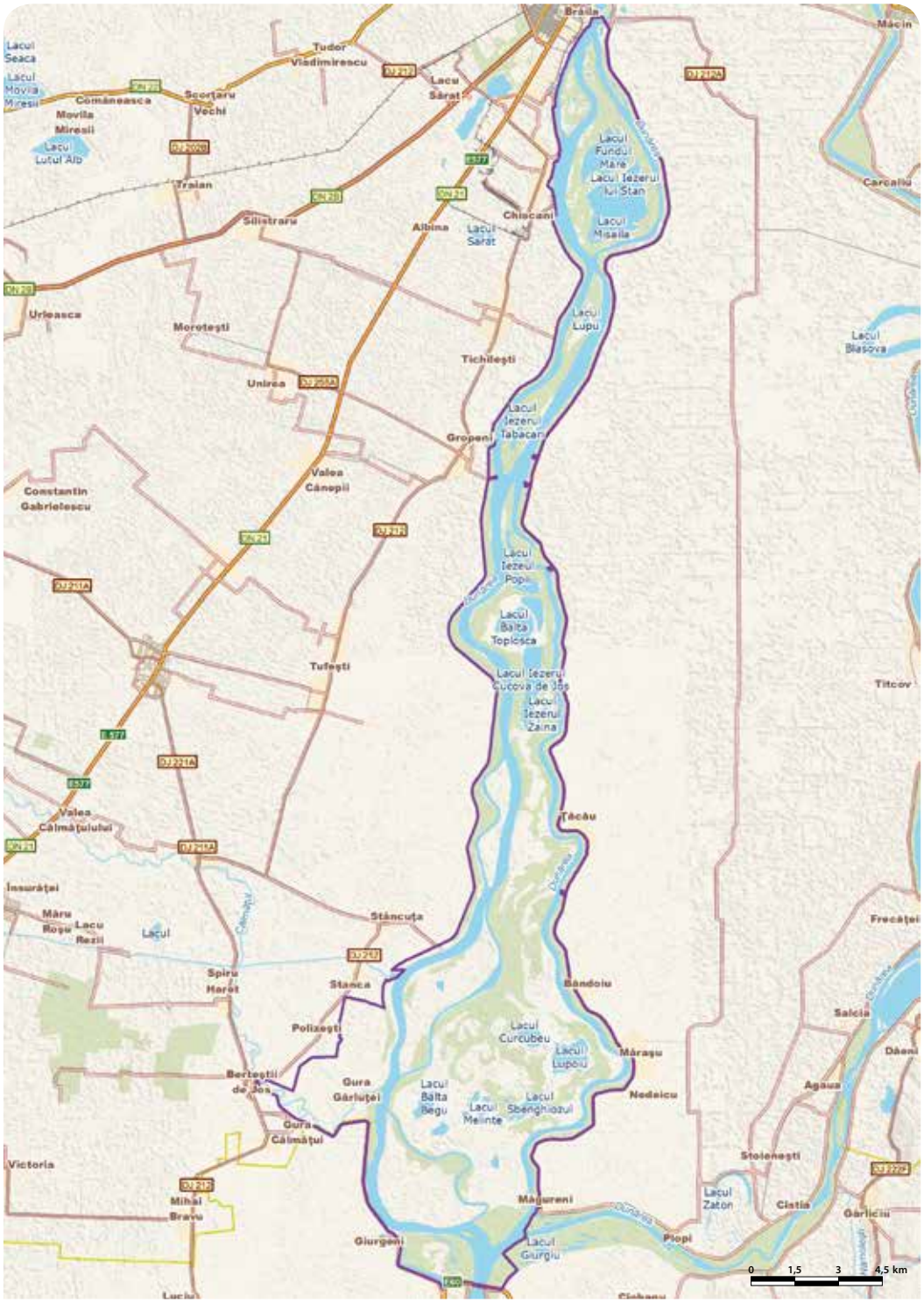

BALTA TĂTARU - RO SPA 0006

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brăila: Bărăganul, Ciocile, Cireșu, Ulmu, Însurăței, Roșiori, Dudești.
Județul Ialomița: Grivița, Miloșești, Traian.
Județul Buzău: Padina.

Suprafața: 9.981 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 49′ 1″; Long. E 27° 25′ 18″
Ecoregiunea: Stepa Câmpiei Române
Altitudinea: 56 Max., 13 Min., 42 Med.

Principalele căi de acces sunt: CFR ~~CFF~~ DN DJ DL ~~DF~~ ~~DA~~

Principalele căi de acces sunt DN21 (Slobozia-Însurăței) (din localitatea Bărăganul desprinzându-se DJ211B care asigură accesul către localitățile limitrofe sitului Tătaru, Roșiori sau Colțea) și DN2C (Slobozia-Pogoanele) (din localitatea Grivița se desprind de asemenea, mai multe drumuri spre nord către localitățile limitrofe sitului Traian, Roșiori, Chichineți sau Ciocile).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl reprezintă unul din habitatele importante de reproducere din afara Dobrogei pentru mai multe specii de păsări de țărm, aici cuibărind mai multe perechi de piciorong, ciocîntors, ciovlică ruginie, prundăraș de sărătură și chirighiță cu obraji albi, dar și păsări specifice habitatelor agricole sau de pajiște, așa cum sunt vânturelul de seară, dumbrăveanca, ciocârlia de stol, ciocârlia de Bărăgan, fâsa de câmp, sfrâncioc cu frunte neagră și șorecarul mare. În total, 28 de specii de păsări de interes comunitar utilizează situl pentru reproducere și pasaj, aproape un sfert dintre ele având o stare excelentă de conservare. Prezența unor habitate de sărături și lacuri, care oferă o mare varietate de hrană, atrage numeroase păsări în perioada de pasaj, care se adună aici pentru formarea grupurilor de migrație sau poposesc în vederea odihnei și a hrănirii. Datorită salinității ridicate, în timpul iernii Lacul Tătaru rămâne mult timp neînghețat și reprezintă astfel un loc excelent de odihnă și înnoptare pentru multe specii de rațe și gâște care iernează în România, dintre care amintim gâsca cu gât roșu, gârlița mare, rața mică și rața lingurar.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Câmpia Română, între văile Călmățui și Ialomița, aparținând terasei superioare a Dunării. El prezintă vetrele lacurilor Plașcu, Chioibășești și Tătaru, acesta din urmă fiind unul din cele mai caracteristice lacuri de tasare în loess ale țării. Toate cele trei lacuri sunt sărate și au adâncime mică, fiind ultimele care mai prezintă luciu de apă dintr-o serie de lacuri care existau în trecut în zonă și care au secat în ultimii ani, fostele cuvete fiind folosite în prezent ca izlazuri comunale. Climatul este temperat-continental cu puternice accente de ariditate, determinând astfel instalarea unei vegetații de stepă cu specii rezistente la secetă, precum firuța bărboasă, pelinița, pirul gros, păiușul stepic, ghizdeiul mărunt și coroniștea. Deși pe porțiuni mari vegetația de stepă a fost desțelenită și transformată în culturi agricole (care ocupă azi peste jumătate din suprafața sitului), aceste habitate deschise reprezintă o zonă importantă de cuibărit pentru păsări protejate la nivel național și european. Dintre cele mai importante colonii formate an de an aici le menționăm pe cea de piciorong (al cărei efectiv variază între 40 și 80 de perechi anual) și cea de ciocîntors (cu efective ce variază între 30 și 60 de perechi). Colonia compusă din 15-30 de perechi de prundăraș de sărătură și colonia de ciovlică ruginie (cu 20-40 de perechi) se instalează în mod regulat pe habitate cu vegetație de sărătură formate din ciurlan, ghirin, mătură, brâncă, albăstrică și iarbă de sărătură. Tot în aceste habitate deschise cuibăresc și mai multe perechi de ciocârlie de stol, fâsă de câmp și ciocârlie de Bărăgan, iar tufărișurile și pâlcurile de copaci izolați sunt preferate pentru amplasarea cuiburilor de către cele 60-80 de perechi de sfrâncioc cu frunte neagră. Cele circa 15 perechi de dumbrăveancă își au teritoriul de hrănire pe pajiștile cu vegetație scundă în care pot captura ușor insecte, iar cuiburile și le adăpostesc în cuiburi vechi de ciocănitoare sau în scorburile arborilor bătrâni. În zonele agricole din apropierea lacurilor și în pajiștile sărăturate se înregistrează în fiecare an aglomerări de până la 1500 de exemplare de barză albă, fiind vorba în special de exemplare imature care încă nu cuibăresc sau de stoluri formate în vederea migrațiilor. Întinderile de stuf care mărginesc lacurile sau vegetează în zone cu umiditate crescută sunt utilizate pentru cuibărit de perechile de stârc pitic și erete de stuf, iar locurile mai retrase de luciu de apă cu vegetație natantă sunt habitatele preferate de instalare a cuiburilor raței roșii și chirighiței cu obraji albi. Având o salinitate mare, lacurile din cadrul sitului îngheață mai greu decât alte zone umede din această zonă a țării, atrăgând și concentrând în jurul lor mari aglomerări de păsări acvatice în timpul iernii, situl devenind un refugiu de odihnă și înnoptare pentru gâsca cu gât roșu, gârlița mare, rața mică, rața lingurar și multe alte specii de rațe și gâște. În timpul migrației de primăvară sau toamnă se înregistrează efective importante de pelican comun, țigănuș, lopătar, gâscă de vară, egretă mică, egretă mare, stârc purpuriu, cormoran mic și gâscă cu gât roșu. Apele mici ale lacurilor atrag sute și chiar mii de păsări de țărm din cele mai diverse specii, precum ciocîntors, bătăuș, sitar de mal, fugaci roșcat, nagâț, becățină comună, culic mare, nisipar, fugaci pitic, fluierar negru, fugaci de țărm, fluierar cu picioare verzi, fluierar de zăvoi, alături de multe specii de pescăruși și chirighițe. Tot în timpul pasajelor se opresc pentru hrănire și odihnă și chiar staționează mai multe zile foarte multe exemplare de rață mare, rață fluierătoare, călifar alb, rață mică, corcodel pitic, rață lingurar, corcodel mare, rață cu cap castaniu și rață moțată. Poziționarea sitului în Câmpia Română îl face deosebit de important ca loc de popas pentru aceste specii aflate pe rutele de migrație carpatice și est-ebice. Pădurea Tătaru, situată la est de localitatea Dudești, este aproape în totalitate o plantație de salcâm cu rol de protecție împotriva factorilor climatici, fiind extrem de importantă pentru cuibăritul vânturelului de seară. Această specie periclitată în spațiul european, prin cele 15-30 de perechi care cuibăresc în cuiburi de cioară sau coțofană, are în acest sit un statut excelent de conservare. Tot în aceste habitate forestiere cuibărește și o altă specie protejată de răpitoare diurnă, șorecarul mare, având și ea același statut de conservare favorabil.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Pășunatul în perioada de cuibărit afectează populațiile de ciocîntors, ciovlică și piciorong. Lucrările de hidroameliorare au redus suprafețele de apă, utilizate ca locuri importante de odihnă și hrănire de păsările protejate. Folosirea pesticidelor și a fertilizanților în culturile agricole au impact major asupra habitatelor de cuibărit și hrănire. Prin abandonarea cositului și a pășunatului, în anumite zone, s-a modificat habitatul păsărilor prin reinstalarea vegetației forestiere pe pajiști. Braconajul poate influența numeric anumite specii ca vânturelul de seară și gâsca cu gât roșu. Incendierea vegetației duce la distrugerea pontei și a puilor. Toate aceste activități au loc permanent în interiorul sitului. Parcurile eoliene din vecinătatea sitului pot conduce la mortalități ridicate la unele specii și la micșorarea unor teritorii de cuibărit sau hrănire.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat în prezent cu puncte de intrare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și puncte de informare în Brăila și în două sedii de primărie aflate în vecinătatea sitului. Pentru un management eficient al vizitatorilor sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărți), centru de vizitare/informare în comunitățile locale învecinate sitului, amenajări pentru observare/supraveghere, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, trasee tematice și locuri de campare.

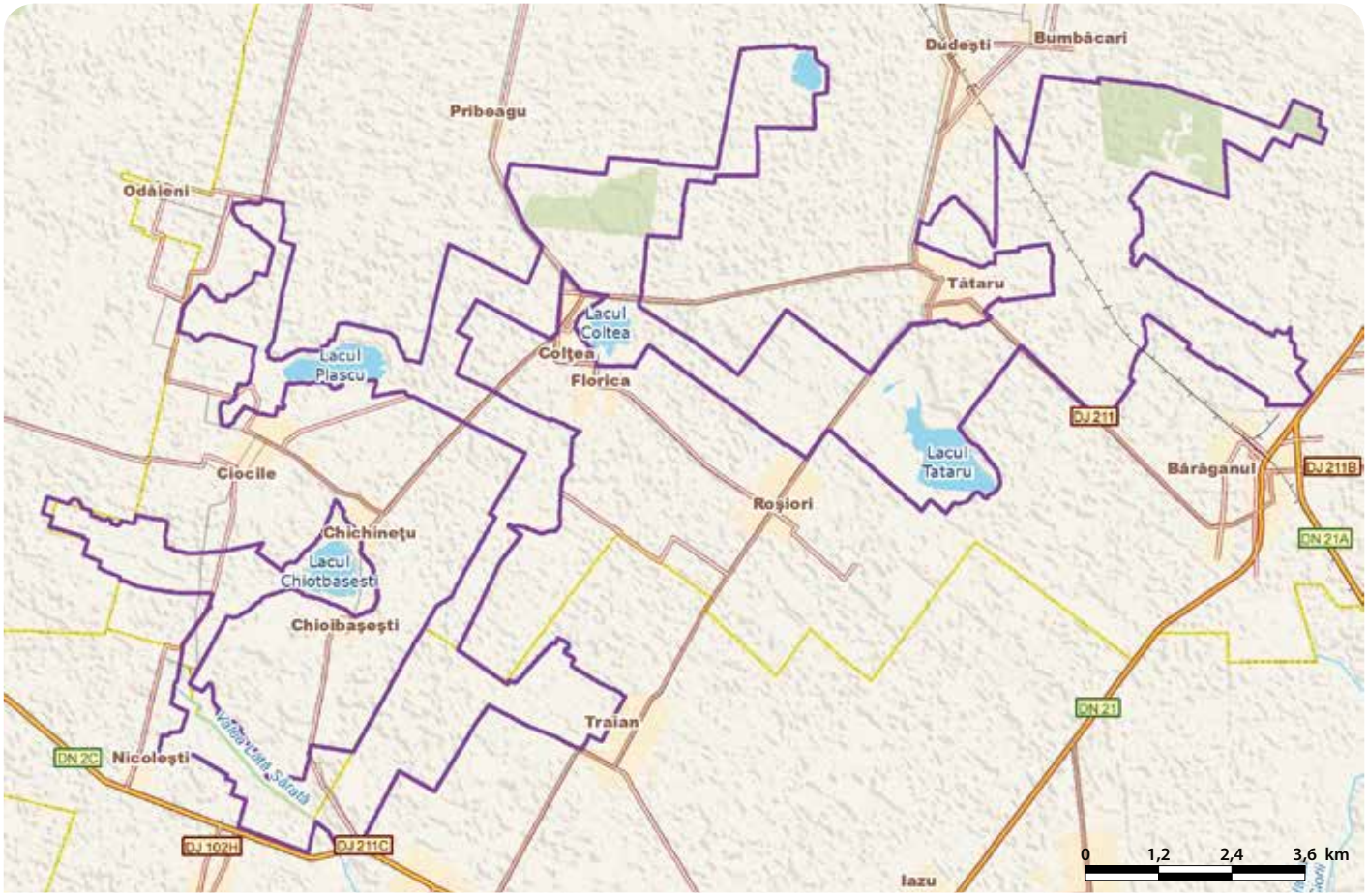

BALTA VEDEROASA - RO SPA 0007

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Adamclisi, Aliman, Rasova.

Suprafaţa: 2.144 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 12' 30"; Long. E 27° 54' 29"
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 156 max., 1 min., 33 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces este DJ223, care trece prin sit între localităţile Aliman şi Rasova. Pe acest drum se poate intra din localitatea Ion Corvin, situată pe DN3, sau din oraşul Cernavodă, care se află pe A2. Porţiuni din sit pot fi accesate pe drumuri locale şi agricole care pleacă din localităţile Aliman, Vlahii şi Haţeg sau care se desprind din DJ223.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Prundăraş de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Pescăruş cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Pelican creţ (*Pelecanus crispus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Cresteţ cenuşiu (*Porzana parva*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*) • Notătiţă (*Phalaropus lobatus*) • Călifar roşu (*Tadorna ferruginea*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl a fost declarat arie de protecţie specială avifaunistică datorită prezenţei celor 34 de specii de păsări de interes comunitar, fiind în special important prin faptul că adăposteşte o populaţie cuibăritoare de raţă roşie, specie ameninţată la nivel global. Peste 80% din suprafaţa lacurilor Vederoasa şi Baciu sunt acoperite de stuf, constituie un habitat prielnic reproducerii mai multor specii de stârci care au aici un număr mare de perechi aşa cum sunt stârcul de noapte, egreta mare, stârcul galben, egreta mică, stârcul pitic, lopătarul, stârcul purpuriu şi ţigănuşul. Alte specii de interes comunitar care cuibăresc în zonă sunt piciorongul, ciocîntorsul, cresteţul cenuşiu, pescărelul albastru, călifarul alb, codalbul şi cormoranul mic, ultimele două specii remarcându-se în acest sit printr-o stare excelentă de conservare. Situl este de asemenea deosebit de important în perioada de migraţie pentru speciile de păsări acvatice (în special pelicani, gâşte, raţe şi mai ales păsări de ţărm), fiind de asemenea şi un loc în care vin să ierneze mai multe specii nordice.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Podişul Dobrogei de Sud, din care face parte şi situl, aparţine podişului Oltina, care face parte din platforma dobrogeană prebalcanică, fiind un podiş puternic fragmentat, cu văi mari. Este format dintr-un fundament cutat de şisturi verzi peste care s-au depus roci calcaroase şi gresii. Cele două lacuri din sit (Vederoasa şi Baciu) fac parte din categoria lacurilor de luncă, având un grad accentuat de meandrare. Lacul Vederoasa este format din două corpuri de apă legate printr-un pârâu, fiind cunoscut ca „Mlaştina celor 360 de izvoare", deoarece este alimentat subteran de numeroasele izvoare ascensionale de mal. În trecut, dezvoltarea acestui ecosistem acvatic era puternic influenţată de revărsarea Dunării primăvara, însă în prezent comunicarea între cele două ecosisteme este întreruptă. În partea vestică a lacului există o faleză bine definită. Fragmentarea accentuată a versanţilor se datorează văilor scurte formate de torenţi în depozitele loessoide. Ca rezultat al prezenţei acestor depozite, procesul de eroziune este semnificativ, conducând la colmatarea rapidă şi chiar accelerată a lacului. Aceasta determină ca în apele cu adâncime mică sau în porţiunile deja colmatate să se formeze întinse porţiuni de stufărişuri compacte care acoperă cea mai mare parte a lacului, în care alături de stuf mai apar şi papura, rogozul, coada calului, dar şi multe sălcii şi răchite. Aceste habitate constituie unul din cele mai importante de pe teritoriul sitului prin faptul că asigură protecţie unui număr foarte mare de perechi de stârci de interes comunitar. Astfel, aici cuibăresc izolat cele 90 de perechi de stârc pitic şi sunt amplasate coloniile monospecifice sau mixte de egretă mică (300-320 de perechi), stârc de noapte (430-440 de perechi), egretă mare (34-39 de perechi), stârc galben (230-270 de perechi), lopătar (40-50 de perechi), stârc purpuriu (25-30 de perechi) şi ţigănuş (22-30 de perechi). În aceste colonii de stârci îşi fac cuiburile şi cele 40-60 de perechi de cormorani mici. În zonele compacte de stuf îşi ascunde cuibul eretele de stuf, dar şi multe specii de păsări cântătoare ca piţigoiul de stuf, lăcarul mare, presura de stuf, greuşelul pătat, lăcarul de stuf, privighetoarea de baltă, lăcarul mic sau greuşelul de stuf. Plantele natante dezvoltate abundent pe suprafaţa lacului acţionează ca adevărate filtre, reţinând particulele organice solide, şi adăpostesc numeroase organisme nevertebrate şi amfibieni, jucând totodată un rol important în oxigenarea apei. Speciile care formează aceste asociaţii sunt nufărul alb, nufărul galben, plutnica, peştişoara, castana de apă şi foarfeca bălţii. Toate acestea servesc ca suport cuiburilor de raţă roşie, o specie vulnerabilă pe plan european, care aici este prezentă cu 23-45 de perechi cuibăritoare, la care se adaugă în perioada de pasaj mai multe exemplare, numărul indivizilor ajungând până la 200. Aceşti mici plauri sunt căutaţi pentru construirea cuiburilor şi de către corcodei, care se remarcă prin diversitatea de specii, aici fiind prezenţi corcodelul cu gât roşu, corcodelul mare, corcodelul cu gât negru şi corcodelul mic. În apropierea apei, cele 2-4 perechi de călifari albi îşi amplasează cuibul la capătul unei galerii nefolosite din vizuinile de vulpi care sunt săpate în malurile lutoase. În aceste faleze abrupte aflate lângă apă sunt săpate cuiburile celor 20-22 de perechi de pescăraş albastru, dar şi ale mai multor perechi de lăstun de mal. Trupurile de pădure aflate în vecinătatea lacurilor sunt locul în care cuibăresc mai multe specii de ciocănitori şi păsări cântătoare precum grangurele, câneparul, scatiul, florintele, sturzul cântător, mierla neagră, măcăleandrul, privighetoarea roşcată, alături de multe alte specii. Regimul climatic temperat-continental al sitului, în care influenţa Mării Negre se manifestă în prin acţiunea ei moderatoare determinând temperaturi mai puţin coborâte iarna dar şi toamne mai lungi, este un factor important care adaugă la importanţa acestui sit ca loc de cuibărit şi pe aceea de loc de popas în timpul migraţiilor şi chiar de iernare a multor specii. Amplasarea sa în cadrul coridorului care leagă Peninsula Balcanică de Delta Dunării (prin văile din Bulgaria)

și respectiv de zonele nordice ale continentului, îi atribuie un rol de coridor biologic pentru multe specii. Cu efective importante care ajung la câteva sute sau mii de exemplare în timpul pasajelor sunt prezente rața mare, rața suliță, rața lingurar, rața mică, rața fluierătoare, rața cârâitoare, rața pestriță, rața moțată, gâsca de vară și gârlița mare. Habitatele cu apă puțin adâncă ale lacurilor, în care sunt prezente multe nevertebrate acvatice precum viermii inelați, melcii, crustaceele și foarte multe insecte, sunt locul de hrănire în timpul migrațiilor de primăvară și toamnă a următoarelor specii de păsări de țărm de interes comunitar: piciorong, ciocîntors, ciovlică ruginie, fluierar de mlaștină, prundăraș de sărătură, notatiță, unele dintre aceste specii realizând efective foarte mari. Alte specii de păsări de țărm care vin în număr mare în sit sunt nagâțul, prundărașul gulerat mare și cel mic, fugaciul roșcat, fluierarul de zăvoi, nisiparul, fluierarul de lac, fugaciul mic, fluierarul cu picioare roșii, becațina comună, fugaciul de țărm, fluierarul cu picioare verzi, sitarul de mal, culicul mare, fluierarul negru și fluierarul de munte. Se pot observa în zonă până la 1200 de chire de baltă, 300 de chirighițe cu obraji albi, 230 de pescăruși cu cap negru, dar și chirighițe negre și chire mici, toate aceste specii fiind atrase de abundența de pești de mici dimensiuni și nevertebrate. Alte specii care caută aceeași ofertă trofică sunt pescărușul argintiu, pescărușul râzător și pescărușul sur. Uliganul pescar, șerparul și codalbul sunt deseori semnalați în zonă, fiind atrași de bogăția de păsări din timpul migrației, dar și de oferta trofică reprezentată de pești și reptile. Toate aceste trei specii de răpitoare diurne sunt de interes comunitar, iar ultima dintre ele se remarcă prin starea excelentă de conservare în acest sit. Tot cu această stare de conservare este și pelicanul creț, frecvent fiind văzute odihnindu-se și hrănindu-se pe lacuri până la șase exemplare în timpul pasajelor.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Piscicultura intensivă din sit modifică permanent habitatul (prin lucrări de întreținere a luciului de apă sau de modificare a nivelului apei) și intră în conflict cu păsările ihtiofage. Managementul forestier general, braconajul (prin otrăvire și capcane), vânătoarea și pescuitul sportiv au un impact negativ sporadic. Activitatea tradițională de pășunat desfășurată periodic în anumite zone deranjează păsările dacă este practicată în perioada de cuibărit. Folosirea pesticidelor în culturile agricole, depozitarea deșeurilor menajere și extinderea zonelor urbane produc degradarea calității habitatelor și determină restrângerea lor. Intensificarea procesului de eutrofizare a habitatelor acvatice are implicații și asupra faunei de păsări, prin schimbarea ofertei trofice din mediu.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pentru un management eficient al sitului sunt necesare panouri de avertizare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărți, centru de vizitare/informare, puncte de informare, observatoare ornitologice, bariere pentru limitarea accesului în anumite zone, puncte de intrare în sit, poteci și drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare dotate cu amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

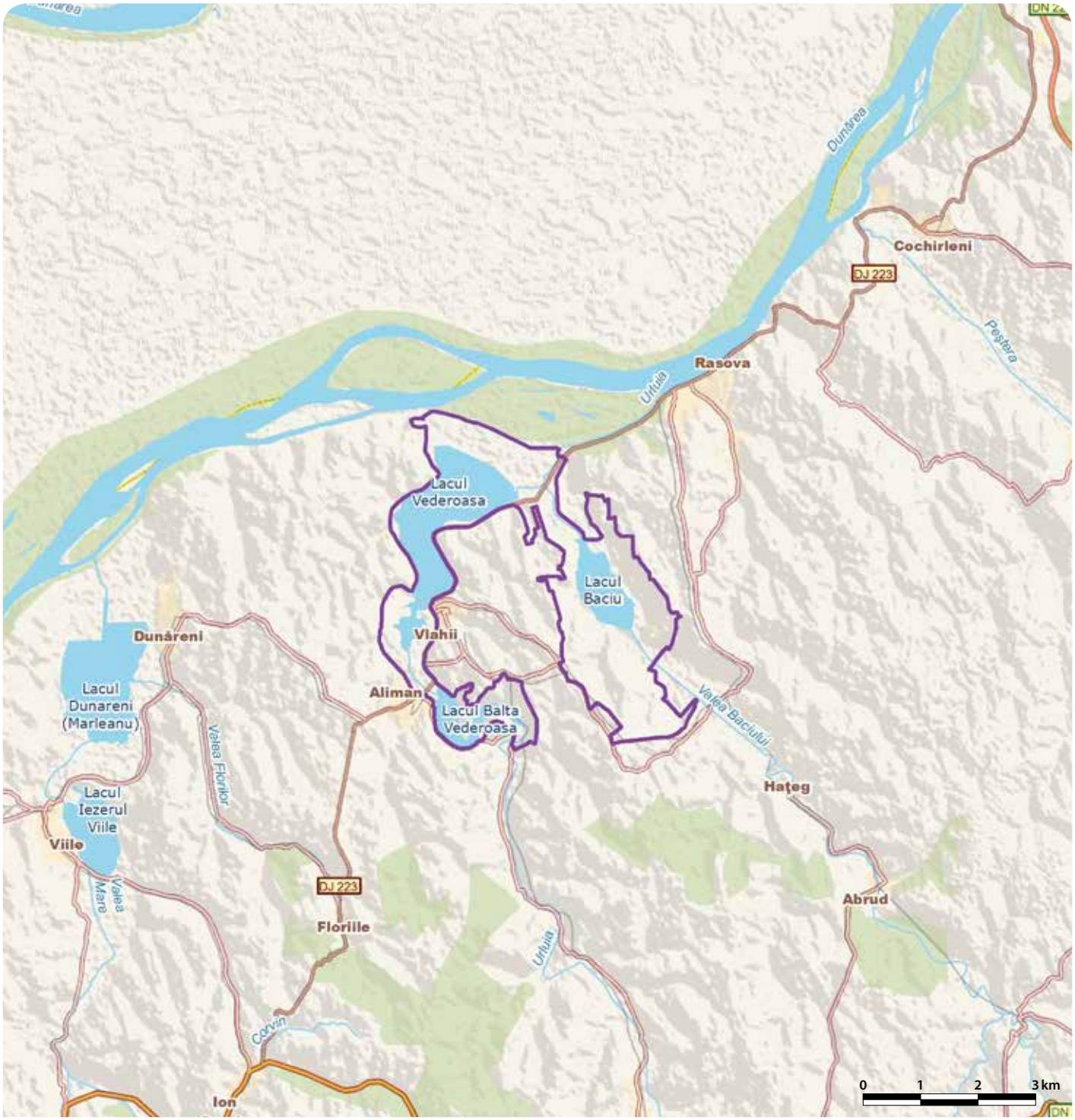

BĂNEASA - CANARAUA FETEI - RO SPA 0008

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Băneasa, Dobromir, Lipnița, Oltina.

Suprafața: 6.096 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 3' 12"; Long. E 27° 40' 27"
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 213 max., 11 min., 123 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA **SCI**

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN DJ DL DF DA**
Principalele căi de acces pentru diferitele zone ale sitului sunt reprezentate de DN3, care trece prin sit între localitățile Negureni și Lipnița, și respectiv DJ391A care, de asemenea, trece prin sit între Răzoarele și Dobromir. Pădurea Canaraua Fetei este accesibilă pe drumuri locale care pleacă din localitățile Băneasa, Făurei și Goruni, precum și dinspre nord, pe un drum local ce se desprinde de DN3 în dreptul lacului Iortmac.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Acvilă țipătoare mare (*Aquila clanga*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Hoitar (*Neophron percnopterus*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl a fost declarat arie de protecție specială avifaunistică datorită prezenței celor 34 de specii de pasări de interes comunitar, dintre care jumătate sunt specii răpitoare de zi. Dacă la acestea se adaugă cele șase specii care nu sunt listate în Anexa 1 a Directivei europene se ajunge la un număr impresionant de specii (21), care fac din acest sit un punct focal în conservarea răpitoarelor diurne. Un număr mare de perechi de viespar, acvilă mică, șerpar, acvilă țipătoare mică, uliu cu picioare scurte și șorecar mare cuibăresc în pădurea din sit, însă remarcabil este numărul mare al acestora în timpul pasajului. La speciile enumerate mai sus se adaugă codalbul, uliganul pescar, vânturelul de seară, șoimul mic, acvila de câmp, acvila țipătoare mare și patru specii de ereți. Situl este printre puținele din țară unde mai este semnalat vulturul hoitar, până la trei exemplare din această specie fiind văzute în căutare de hrană. Situl este amplasat de asemenea și pe culoarele de migrație ale berzei albe și berzei negre. În ansamblu, situl este utilizat în pasajul de primăvară sau toamnă de către 50 de specii migratoare. Pădurea Canaraua Fetei, care face parte din sit, adăpostește importante populații de sute de exemplare de ciocârlie de pădure, ghionoaie sură, ciocănitoare neagră, sfrâncioc cu frunte neagră, ciocănitoare de stejar, presură de grădină și silvie porumbacă, aceasta din urmă având în sit o stare excelentă de conservare. Pajiștile din sit sunt importante pentru conservarea sfrânciocului roșiatic, a fâsei de pădure și a ciocârliilor.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Din punct de vedere geomorfologic situl se încadrează în Podișul Negru-Vodă, având un relief de tip carstic. Valea Canaraua Fetii are pereți de calcar de până la 40 m înălțime, brăzdați de fisuri, nișe, grote sau chiar peșteri, toate acestea formându-se prin dizolvarea diferențiată a stratelor de calcar de către apele freatice ori de apa mării în trecutul geologic al zonei. Aceste formațiuni carstice sunt refugiu și loc de cuibărire pentru o pereche de buhă, o specie rezidentă de răpitoare de noapte din acest sit. Deoarece este o zonă carstică, apele de suprafață lipsesc, caracteristică în sit fiind prezența văilor seci, așa numitele derele sau canarale. În afara calcarelor la zi, în sit mai există și soluri castanii pe care este instalată o vegetație forestieră tipică de pădure xerofilă formată din cer, stejar brumăriu, tei argintiu și mai multe specii de arțari, având în stratul ierbos exemplare de bujor românesc. În acești arbori își instalează cuiburile mai multe perechi de viespar (4-5), șerpar (2-3), acvilă țipătoare mică (1-3), acvilă mică (4-6), uliu cu picioare scurte (8-10) și șorecar mare (4-6), care se hrănesc cu bogăția de păsări a sitului și cu multe specii de mamifere mici și mijlocii. Tot acest strat al arborilor este utilizat și de cele patru specii de ciocănitori de interes comunitar ale sitului (ciocănitoarea neagră, ghionoaia sură, ciocănitoarea de stejar și cea de grădină). În copacii scorburoși de la marginea pădurii sau în cei care au vechi cuiburi de ciocănitori își cresc puii cele 80-120 de perechi de dumbrăveancă, iar pe solul pădurii își camuflează cuiburile perechile de caprimulg (50-60 de perechi). În stratul al doilea de arbori sau în cel de arbuști, formate în principal din specii submediteraneene precum vișinul turcesc, mojdreanul, cărpinița, scumpia, migdalul pitic, păliurul sau osul iepurelui, se adăpostesc și cuibăresc ciocârlia de pădure, sfrâncioculcu frunte neagră și presura de grădină. Sfrâncioculcu roșiatic își culege din habitatele deschise acoperite de vegetație ierboasă de stepă primară petrofilă sau de pe zonele cu calcare la vedere hrana preferată care este formată din insecte și reptile mici precum șopârlița de frunzar, șopârla de câmp, șopârla de stepă, șopârla de ziduri sau șopârla de pădure. Cele 400-500 de perechi ale acestei specii cuibăresc preferențial în tufărișurile de porumbar, măceș sau păducel, habitate care sunt preferate și de cele 100-200 de perechi de silvie porumbacă. Pajiștile din sit prezintă pe lângă speciile tipice de stepă (pir cristat, mătură neagră, năgară, coliile sau păiuș) și mai multe specii rare de plante cum sunt sânziana galbenă, bobițelul, inișorul, centaurea, cosacii, garofița sălbatică, cinci-degete, cimbrișorul mic sau parecherniță, toate făcând parte din habitatul preferat pentru hrănire și reproducere de foarte multe perechi de ciocârlie de Bărăgan (200-300), ciocârlie de stol (80-150) și fâsă de câmp (200-300). Clima temperat-continentală este atenuată de influența Mării Negre, a Deltei și a luncii Dunării, care determină ca toamnele să fie lungi și călduroase, iar iernile să fie mai puțin aspre în zona sitului comparativ cu cele din Câmpia Română. Aceste caracteristici climatice asigură condiții bune pentru pasajul mai multor păsări, dintre care se remarcă 21 de specii de răpitoare diurne, pentru care drumurile de migrație se strâng ca într-un gât de sticlă în această parte a țării reprezentată de Dobrogea. Un număr mare de perechi de viespar, șerpar, acvilă țipătoare mică, acvilă mică, uliu cu picioare scurte și șorecar mare cuibăresc chiar în pădurea din sit, însă remarcabilă este creșterea numărului exemplarelor din aceste specii în timpul pasajului. La speciile enumerate mai sus se adaugă codalbul, uliganul pescar, vânturelul de seară, șoimul mic, acvila de câmp, acvila țipătoare mare și patru specii de ereți (vânăt, sur, alb și cel de stuf). De remarcat sunt cele 500-600 de exemplare de viespar și cele 600-800 de exemplare de acvilă țipătoare mică care migrează anual prin sit. Toate acestea determină ca situl să reprezinte unul dintre punctele focale pentru conservarea păsărilor răpitoare. El se află de asemenea și pe drumul de migrație al berzei albe și al berzei negre, sute și chiar mii de exemplare din aceste două specii fiind văzute în timpul pasajelor. În sit au fost semnalate până la trei exemplare de vulturi hoitari (cel mai mic vultur din Europa), fiind vorba însă doar de exemplare eratice în căutare de hrană, venite cel mai probabil din Bulgaria, unde și cuibăresc. Valoarea remarcabilă a sitului este completată de prezența speciilor rare de flori caracteristice regiunii ponto-caspice și regiunii macaroneze-mediteraneene, dar și a speciilor submediteraneene, balcanice și pontice de nevertebrate, amfibieni, reptile și mamifere, multe fiind specii de interes conservativ comunitar.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Pășunatul practicat în sit restrânge habitatele de hrănire și locurile de cuibărit pentru câteva specii protejate de păsări, precum fâsa de câmp și cele două specii de ciocârlii. Lucrările de management forestier au impact negativ asupra speciilor care cuibăresc în scorburi dacă toți arborii bătrâni sunt extrași din pădure. Utilizarea pesticidelor în agricultura practicată în sit sau în vecinătatea acestuia afectează în mod direct păsările protejate care sunt insectivore și, indirect, pe toate celelalte. Braconajul prin otrăvire și capcane are efecte negative majore asupra speciilor de păsări răpitoare din sit.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent există un panou de informare în legătură cu Rezervația Naturală Pădurea Canaraua Fetii, care este inclusă în sit, dar și un punct de informare la sediul Ocolului Silvic Băneasa, precum și bariere care limitează accesul în pădure, puncte de intrare în sit și poteci pentru vizitare. Sunt necesare panouri de informare asupra valorilor naturale ale sitului, panouri de avertizare și panouri pentru orientare, amenajări pentru observare/supraveghere, trasee turistice și tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

BEȘTEPE - MAHMUDIA - RO SPA 0009

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Tulcea: Beștepe, Mahmudia, Nufăru, Tulcea, Valea Nucarilor.

Suprafața: 3.663 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 6' 50"; Long. E 28° 58' 35"
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 229 max., 4 min., 80 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA **SCI**

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN **DJ** **DL** DF DA
Principala cale de acces este DJ222C Tulcea-Murighiol, care traversează situl între localitățile Malcoci și Mahmudia.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Acvilă țipătoare mare (*Aquila clanga*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Șoim dunărean (*Falco cherrug*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl reprezintă un important loc de cuibărit pentru diferite specii de pasări prioritare pentru conservare precum pasărea ogorului, caprimulgul, ciocârlia de stol, pietrarul negru, dumbrăveanca, ciocârlia de Bărăgan, fâsa de câmp, sfrâncioc cu frunte neagră și cel roșiatic și ciocănitoarea de grădină. Însă prezența a 17 specii protejate de răpitoare printre cele 30 de specii pentru care a fost desemnat situl îi atribuie acestuia un rol foarte important în conservarea acestora. Datorită localizării sitului lângă Delta Dunării și pe calea de migrație a păsărilor *Via Pontica*, acolo unde aceasta se îngustează puternic, creând efectul de gât de sticlă pentru rutele de migrație, se pot observa efective importante ale unor specii precum viesparul (până la 2000 de exemplare), eretele sur, acvila țipătoare mică, eretele de stuf (până la 1000 de exemplare), codalbul, eretele vânăt dar și a unor specii mai rare de răpitoare precum acvila de câmp, eretele alb, acvila țipătoare mare și șoimul dunărean. În timpul migrațiilor, anual trec pe aici peste 10000 de exemplare de barză albă, dar și 5000-8000 de șorecari comuni. În sit iernează câteva specii foarte importante din punct de vedere conservativ precum gâsca cu gât roșu, codalbul, șoimul dunărean și eretele vânăt. În total, situl adăpostește un număr de 30 de specii migratoare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Din punct de vedere geografic, Dealurile Beștepe-Mahmudia se încadrează în unitatea Dealurile Tulcei și mărginesc brațul Sf. Gheorghe al Deltei Dunării, fiind caracterizate de prezența culmilor stâncoase rotunjite, a versanților abrupți și a pantelor line. În peisajul local se remarcă ravenele adânci săpate în loess, care sunt utilizate de perechile de dumbrăveancă pentru săparea galeriilor la capătul cărora își amplasează cuiburile, dar și de către mai multe perechi de lăstun de mal și albinărel. Stâncăriile de pe aceste dealuri constituie habitatul preferat de cele 15-20 de perechi de pietrar negru, dar și de către mai multe perechi de codroș de munte și mierlă de piatră. Zona este reprezentativă pentru vegetația de pajiște de stepă și silvostepă din dealurile Tulcei, care se dezvoltată pe substrat silicios sau calcaros. Predominante în sit sunt însă terenurile agricole (inclusiv culturi de rotație cu dezmiriștire), alături de care mai apar și pâlcuri de pădure și rarişti (o parte din acestea fiind de fapt plantații). În habitatele de pajiște și culturi extensive vânează dumbrăveanca, caprimulgul, sfrâncioc cu frunte neagră și cel roșcat. Totodată, acestea constituie și locul utilizat pentru reproducere de 30-40 de perechi de pasărea ogorului, 400-500 de perechi de fâsă de câmp, 150-180 de perechi de ciocârlie de Bărăgan și 50-70 de perechi de ciocârlie de stol. Vegetația pajiștilor unde aceste specii cuibăresc este specifică stepei petrofile și stepei de loess, fiind formată din păiuș, clopoțel dobrogean, mărgică, lipitoare, scaiul dracului, pătlagină, cimbrișor dobrogean sau garofiță pitică. Tot aici au fost identificate și plante rare, care mai sunt prezente doar în puține locuri din Dobrogea, așa cum sunt brândușa albă, cârcelul sau gura lupului. Aceste habitate sunt populate și de specii comune de păsări precum codobatura albă și cea galbenă, prepelița, pietrarul sur sau ciocârlia de câmp. Impresionează numărul mare de perechi de ciocârlan (300-400 de perechi) care cuibăresc anual. De menționat este faptul că aceste habitate deschise de pajiști și culturi agricole se întind pe mai mult de 80% din suprafața sitului. În vegetația arbustivă formată din porumbar și păducel care este instalată în special la limita pâlcurilor de pădure își ascund cuiburile perechile de sfrâncioc roșiatic. Alte specii de plante frecvent întâlnite în această asociație de tufăriș sunt dârmozul, măceșul, sparanghelul, sângerul și păliurul. Asociațiile forestiere naturale sunt formate din stejar pufos, păr pădureț și cărpiniță, iar vegetația ierbosă din rariștile de pădure este formată din păiuș stepic cu păiuș de stâncă și adăpostește populații semnificative de bujor de pădure, alături de care mai apar multe alte specii. Aceste pajiști împreună cu pâlcurile de vegetație forestieră formează habitatul de silvostepă în care cuibăresc 10 perechi de ciocănitoare de grădină, 200-300 de perechi de ciocârlie de câmp, 4-5 perechi de uliu cu picioare scurte, 2 perechi de șorecar mare, 1-2 perechi de acvilă mică, 1-2 perechi de viespar și 1-2 perechi de șerpar. Toate aceste specii de răpitoare de zi își măresc foarte mult efectivele (până la 2000 de exemplare cum este cazul viesparului) în timpul migrațiilor. Poziționarea Dealurilor Beștepe-Mahmudia la limita Deltei Dunării, pe culoarul de migrație a păsărilor *Via Pontica*, și altitudinea lor mult deasupra zonelor învecinate, le conferă o importanță deosebită în fenomenul de migrație a păsărilor. În timpul pasajului zona este folosită atât ca reper geografic și teritoriu de hrănire, cât și ca spațiu în care păsările folosesc curenții ascendenți de aer (termice ascendente) pentru a se ridica la altitudini mari. În timpul pasajului aici sunt observate efective semnificative ale unor specii precum acvila țipătoare mică (600-700 de indivizi), eretele vânăt (200-300 de indivizi), vânturelul de seară (200-1000 de indivizi), viesparul (1000-2000 de indivizi), barza alba (3000-10000 de indivizi), eretele de stuf (400-1000 de indivizi), codalbul (30-50 de indivizi) sau șorecarul comun (5000-8000 de indivizi). Tot acum se pot vedea în migrație și specii mai rare precum șoimul dunărean (4-6 exemplare), acvila de câmp (1-2 exemplare) sau acvila țipătoare mare (2-6 exemplare). Pe Dealurile Beștepe-Mahmudia și zona de stepă învecinată se remarcă prezența unei populații semnificative de popândău, care împreună cu alte specii de mamifere mici sau mijlocii reprezintă o importantă sursă de hrană pentru multe specii de păsări răpitoare. Culturile agricole din cadrul sitului sunt folosite în timpul iernii ca loc de hrănire și odihnă de către 600-700 de exemplare de gâscă cu gât roșu, dar și ca teren de vânătoare în acest sezon rece de către 30-40 de indivizi de erete vânăt, 20-30 de indivizi de erete de stuf și 1-2 exemplare de șoim dunărean.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Parcul eolian de la Valea Nucarilor, format din peste 100 de turbine, este situat în partea sudică a sitului (câteva turbine fiind amplasate chiar în sit) și afectează în principal speciile de păsări mari (răpitoare, pelicani, berze), prin distrugerea habitatului de hrănire, coliziune directă și prin efectul de barieră pe traseul de migrație. La limita sitului a fost schimbată metoda tradițională de cultivare a terenurilor agricole cu metode intensive, folosirea excesivă a pesticidelor influențând negativ în special populațiile de pasări care folosesc teritoriile agricole ca zone de hrănire (caprimulg, ciocârlie de Bărăgan, ciocârlie de stol, fâsă de câmp, dumbrăveancă, pietrar negru, sfrâncioc). În perioada de cuibărit a unor specii pășunatul poate crea un deranj pronunțat pentru speciile care își fac cuibul pe sol.

ADMINISTRAREA SITULUI

În localitățile limitrofe sitului există amenajări pentru colectarea deșeurilor, iar la Tulcea, în cadrul Agenției pentru Protecția Mediului, și la sediile de primării din Mahmudia și Beștepe, există puncte de informare. Pentru vizitatori sunt necesare a fi amplasate în teren panouri de avertizare/atenționare și de informare, observatoare, amenajarea de poteci/drumuri pentru vizitare și de trasee tematice. De asemenea este necesară instalarea de bariere pe câteva drumuri forestiere pentru limitarea accesului cu vehicule.

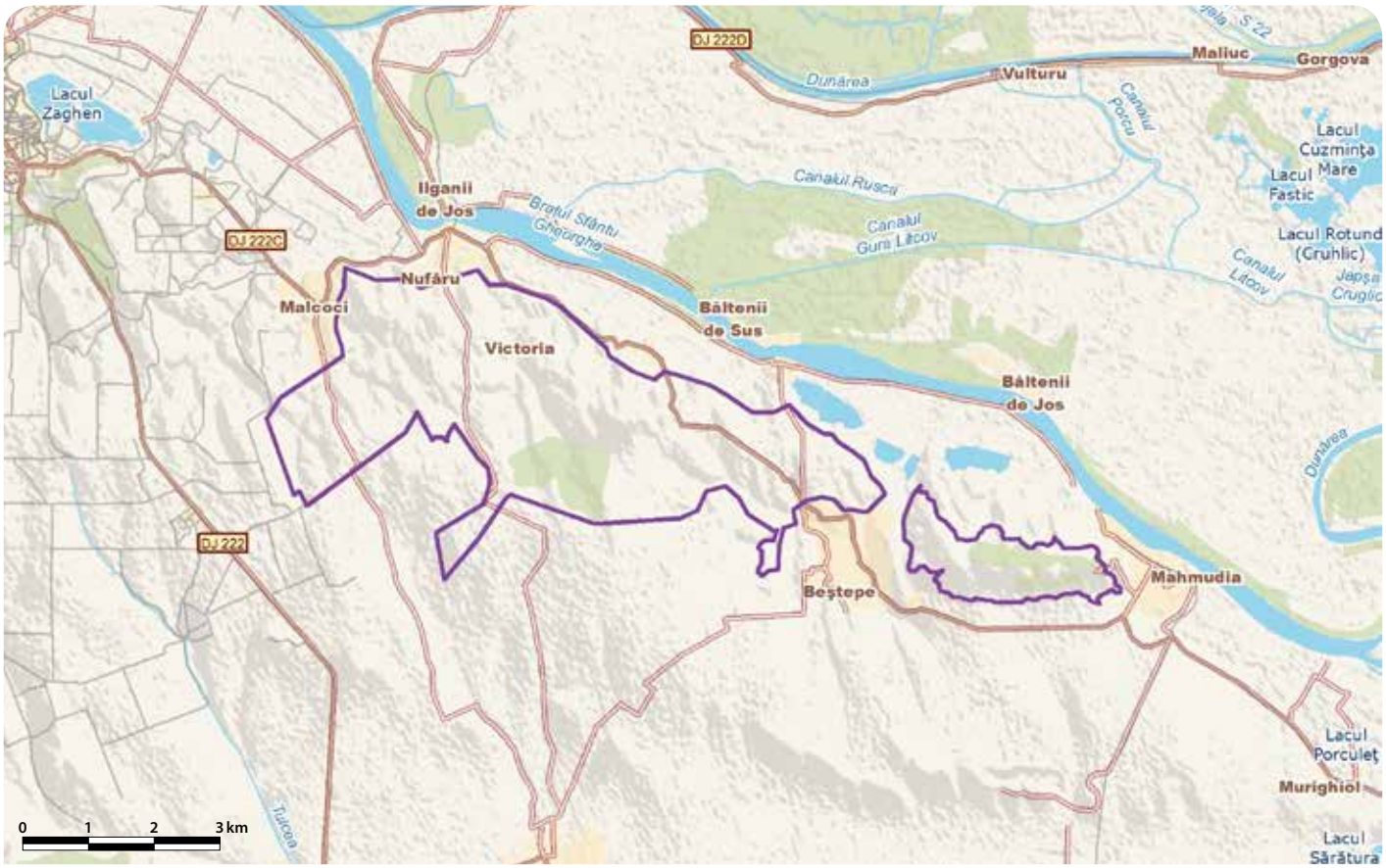

BISTREŢ - RO SPA 0010

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Dolj: Bistreţ, Cârna, Goicea.

Suprafaţa: 1.916 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 43° 52' 34"; Long. E 23° 34' 40"
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării **Altitudinea:** 44 max., 9 min., 27 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe DN55A (Calafat-Corabia), până în localităţile limitrofe sitului Cârna, Plosca sau Bistreţ, de unde se urmează drumurile locale spre sud, care intră în acesta.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Gârliţă mică (*Anser erythropus*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Gâscă cu gât roşu (*Branta ruficollis*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Cresteţ cenuşiu (*Porzana parva*) • Pelican creţ (*Pelecanus crispus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Ferestraş mic (*Mergus albellus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Aşezarea acestui sit pe o rută de migraţie importantă alături de bogata şi variata ofertă trofică au determinat ca această zonă să fie un important loc de staţionare pentru speciile de păsări migratoare sau sedentare care sunt dependente de mediul acvatic. Astfel, situl a fost desemnat pentru conservarea efectivelor populaţionale a 36 de specii de păsări de interes conservativ european, dintre care şapte sunt periclitate la nivel global (gâsca cu gât roşu, pelicanul creţ, raţa roşie etc.). Populaţiile cuibăritoare din zona lacului Bistreţ aparţin mai multor specii, dintre care amintim lopătarul, stârcul galben, stârcul pitic, buhaiul de baltă, raţa roşie, stârcul purpuriu, ţigănuşul, ciocîntorsul, piciorongul, chirighiţa cu obraji albi, cresteţul cenuşiu. Din cauza insuficienţei locurilor adecvate pentru cuibărit aproape toate aceste specii enumerate folosesc strategia cuibăririi etajate şi cea a formării de colonii mixte. Situl Bistreţ este intens frecventat de păsări şi în timpul iernii, moment în care pot fi observate staţionând pe luciul de apă rămas neînghеţat foarte multe exemplare din specii precum sunt lebăda de iarnă, gârliţa mare, raţa cu cap castaniu, raţa mică sau cea mare, raţa sunătoare, raţa lingurar, raţa cârâitoare, cormoranul pitic şi cel mare, alături de multe alte specii. De asemenea, acest sit este utilizat intensiv şi în timpul migraţiei, fiind observate păsări ca sitarul de mal, pelicanul creţ, pelicanul comun, egreta mică, egreta mare, lopătarul, călifarul şi stoluri de sute sau chiar mii de păsări de ţărm din cele mai diverse specii. În ansamblu, situl este utilizat de un număr de 72 de specii de păsări migratoare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl include lacul de luncă Bistreţ, care face parte din bazinul hidrografic al Dunării, fiind cel mai mare din cadrul complexului piscicol Dunăreni-Bistreţ, rezultat în urma sistematizării complexului lagunar Bistreţ-Cârna-Nasta-Nedeia. Întregul relief al zonei este supus direct acţiunii fluviului, având soluri puţin evoluate, cu o structură instabilă, caracterizate de prezenţa excesului de apă de origine freatică. Un procent mare din suprafaţa sitului (98%) este reprezentat de luciu de apă şi habitate umede adiacente (mlaştini, smârcuri şi zăvoaie), ceea ce explică bogăţia de specii de păsări acvatice din acest sit. Teritoriul se încadrează într-o zonă cu climă de influenţă sud-vestică mediteraneană, cu ierni mai blânde, veri călduroase şi secetoase şi o frecvenţă mai mare a precipitaţiilor în a doua parte a toamnei. În aceste condiţii situl reprezintă un loc preferat de către 111 specii de păsări în vederea reproducerii, dar şi pentru popas în timpul migraţiilor. Dintre acestea, 36 de specii sunt de interes conservativ european. Deşi nu pot înlocui pe deplin zonele umede naturale dispărute, aceste habitate rămase îndeplinesc totuşi condiţii prielnice în general pentru păsările zoofage şi în mod special pentru cele ihtiofage. Se remarcă în sit stoluri de până la 150 de pelicani comuni şi până la 360 de pelicani creţi (aceasta din urmă fiind o specie periclitată la nivel global), care se opresc atraşi de bogăţia de peşte a lacului. Amplasarea acestuia pe o rută de migraţie importantă care urmăreşte cursul Dunării, împreună cu oferta trofică variată şi însemnată, determină să staţioneze chiar şi mai multe zile specii de păsări migratoare dependente de mediul acvatic precum stârcul de noapte, egreta mică, lopătarul, cormoranul mare (până la 5000 exemplare), mai multe specii de raţe (cea mică, cu cap castaniu, cârâitoare, lingurar, moţată sau cea fluierătoare), lebăda de vară (până la 100 de exemplare) sau corcodelul mic (până la 30 de exemplare). Stoluri de mii de păsări de ţărm poposesc pentru a consuma bogăţia de nevertebrate prezente în locurile cu apă mai puţin adâncă. În acele momente se pot identifica mai multe specii de fluierari (cel negru, cel cu picioare verzi şi cel cu picioare roşii, fluierarul de mlaştină, fluierarul de munte şi fluierarul de zăvoi), de prundăraşi guleraţi (mic şi mare) sau de fugaci (cel ruginiu, cel mic, cel pitic şi cel de ţărm). Alte specii frecvent observate sunt sitarul de mal, bătăuşul, nisiparul, ploierul auriu, nagâţul (până la 3000 de exemplare), dar şi chira de baltă (până la 1500 de exemplare), chirighiţa cu obraji albi şi cea neagră, pescăruşul argintiu, pescăruşul sur şi, mai rar, pescăruşul negricios. Impresionant este şi numărul de exemplare de pescăruş râzător prezent primăvara şi toamna aici, momente când se pot totaliza până la 10000 de exemplare. De remarcat este şi faptul că frecvent sunt văzute până la 20 de exemplare de gâscă cu gât roşu, deşi acest sit se află destul de departe de principalele cartiere de iernare ale acestei specii periclitate la nivel global, care sunt în interiorul Dobrogei sau în imediata vecinătate a acesteia. Specii de păsări care cuibăresc în sit, dar ale căror efective sunt mult sporite de exemplare venite în timpul pasajelor, sunt următoarele: sitarul de mal, corcodelul mic, călifarul alb, raţa mare, nagâţul, alături de următoarele specii de interes conservativ european: ciocîntors, piciorong, ţigănuş, raţă roşie şi chirighiţă cu obraji albi. Iernile blânde din sit, în care luciul de apă nu îngheaţă decât foarte rar în totalitate, determină ca acesta să fie cartier de iernare pentru lebăda de iarnă (5-9 exemplare), egreta mare (20-30 de exemplare), raţa roşie (75 de exemplare), gârliţa mică (4 exemplare), ferăstraşul mic (3 exemplare), dar şi pentru un număr impresionant de cormorani mici (240 de exemplare). Tot iarna sunt văzute în sit mai multe specii de raţe cu efective foarte mari (raţa mare, raţa sunătoare, raţa sulţar, raţa cu cap castaniu, raţa mică etc.), alături de cormoranul mare, călifarul alb, lişiţă, gârliţa mare. În ultimii ani rămâ să ierneze aici chiar şi mai multe exemplare de gâscă de vară şi lebădă de vară. Insuficienţa locurilor adecvate pentru cuibărit din sit este compensată de bogăţia resurselor trofice, determinând folosirea tuturor habitatelor de reproducere de pe insulele de stuf cu răchite şi sălcii, dar şi de pe maluri. În aceste locuri, puţinele spaţii se folosesc la maximum prin cuibărire etajată şi cuibărire în colonii mixte, de către următoarele specii de interes comunitar: stârc galben (100-150 de perechi), stârc purpuriu (30-35 de perechi), ţigănuş (50-100 de perechi), ciocîntors (25-40 de perechi) şi piciorong (30-40 de perechi). În porţiunile cu stuf nederanjate de activitatea de pescuit sportiv îşi construiesc în mod independent cuiburile cele 20 de perechi de buhai de baltă şi cele 30-40 de perechi de stârc pitic. Aceste suprafeţe sunt dominate de stuf, alături de care mai apar papura comună şi cea rotundă, crinul de baltă, răchitanul, paşa, cervana, stânjenelul de baltă, volbura mare, susaiul, rogozul, gălbeneaua, coada vulpii, limbariţa şi, mai rar, pipiriguţul. Departe de locurile umblate de oameni îşi formează cele 12-24 de perechi de erete de stuf marile platforme de cuibărit din tulpini frânte de stuf, hrănindu-şi puii cu mamifere mici (diverse specii de şoareci, şobolani de apă sau chiţcani) şi păsări de talie mică care au populaţii foarte mari în sit precum lăstunul de mal, graurele, greuşelul pătat, piţigoiul de stuf, presura de stuf şi mai multe specii de lăcar. Vegetaţia higrofilă lemnoasă formează zăvoaie pe marginea lacurilor sau apare în pâlcuri pe insule, fiind formată din plop alb şi negru şi mai multe specii de răchită şi salcie. În aceşti arbori cuibăresc grangurele, florintele, pupăza, graurele şi mai multe specii de ciocănitori, dintre care cea de grădină este de interes european pentru conservare. Scorburile cioplite de ghionoaie sunt utilizate, alături de scorburile naturale din arborii bătrâni, pentru cuibărit, de cele 20-50 de perechi de dumbrăveancă. Stratul arbustiv format din hamei,

mur de mirişte, păducel, soc, scorombar şi măceş are în stratul ierbos volbură mare, lăsnicior şi lipicioasă şi reprezintă locul în care cuibăresc perechile de sfrâncioc roşiatic, dar şi silvia mică şi cea cu cap negru, ochiul boului, sticletele, măcăleandrul, privighetoarea roşcată, mierla neagră, aproape toate aceste specii de păsări mici constituind şi gazde pentru ponta şi puii de cuc. Pajiştile din sit sunt formate de iarba câinelui, piciorul coşului, trifoi, vălul miresei, măzăriche, ştevie creaţă, rugină, năsturel sau iarba câmpului şi constituie habitatul presurei sure, al codobaturii albe şi galbene, mărăcinarului mic şi celui negru, dar şi al ciocârliei de câmp. Toate aceste păsări de talie mică alături de multitudinea de şoareci, chiţcani, popândăi şi şerpi (de apă sau de casă) constituie o abundentă sursă de hrană pentru circa 20 de exemplare de erete vânăt şi 15 exemplare de şerpari care se hrănesc aici în timpul pasajelor. Mamiferele şi păsările de talie mai mare (în special raţe şi lişiţe) sunt specii pradă pentru perechea de codalb care cuibăreşte aici. În timpul iernii acestora li se alătură şi alte exemplare care însoţesc aglomerările mari de păsări ce caută ochiurile de apă rămase neîngheţate. De remarcat pentru aceste habitate de pajişte este faptul că ele adăpostesc 8-12 perechi de pasărea ogorului, o specie întâlnită doar în câteva situri din afara Dobrogei.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activităţile de piscicultură şi pescuit au impact negativ asupra populaţiilor de păsări acvatice (prin deranjul provocat, reducerea zonelor de cuibărit, variaţia nivelului apei şi eutrofizarea acesteia). Agricultura, prin utilizarea de fertilizanţi, determină o alterare a calităţii habitatelor de cuibărit şi hrănire.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există panouri de avertizare/atenţionare cu informaţii referitoare la regulamentul de exploatare a fondului piscicol, fiind necesare şi panouri cu informaţii despre valorile naturale ale sitului dar şi cu hărţi pentru orientare. Spaţii administrative există la sediul Consiliului Judeţean din Craiova (având şi rol de informare a vizitatorilor), iar la sediile de consilii locale din Cârna, Plosca şi Bistreţ sunt amenajate mai multe puncte de informare. Există mai multe puncte de intrare în sit, poteci sau drumuri pentru vizitare (neamenajate însă) şi spaţii pentru colectarea deşeurilor. Sunt necesare observatoare ornitologice, bariere pentru limitarea accesului motorizat pe malurile lacului, trasee turistice, trasee tematice şi locuri de popas. De asemenea sunt necesare centre de vizitare/informare şi o staţiune ştiinţifică.

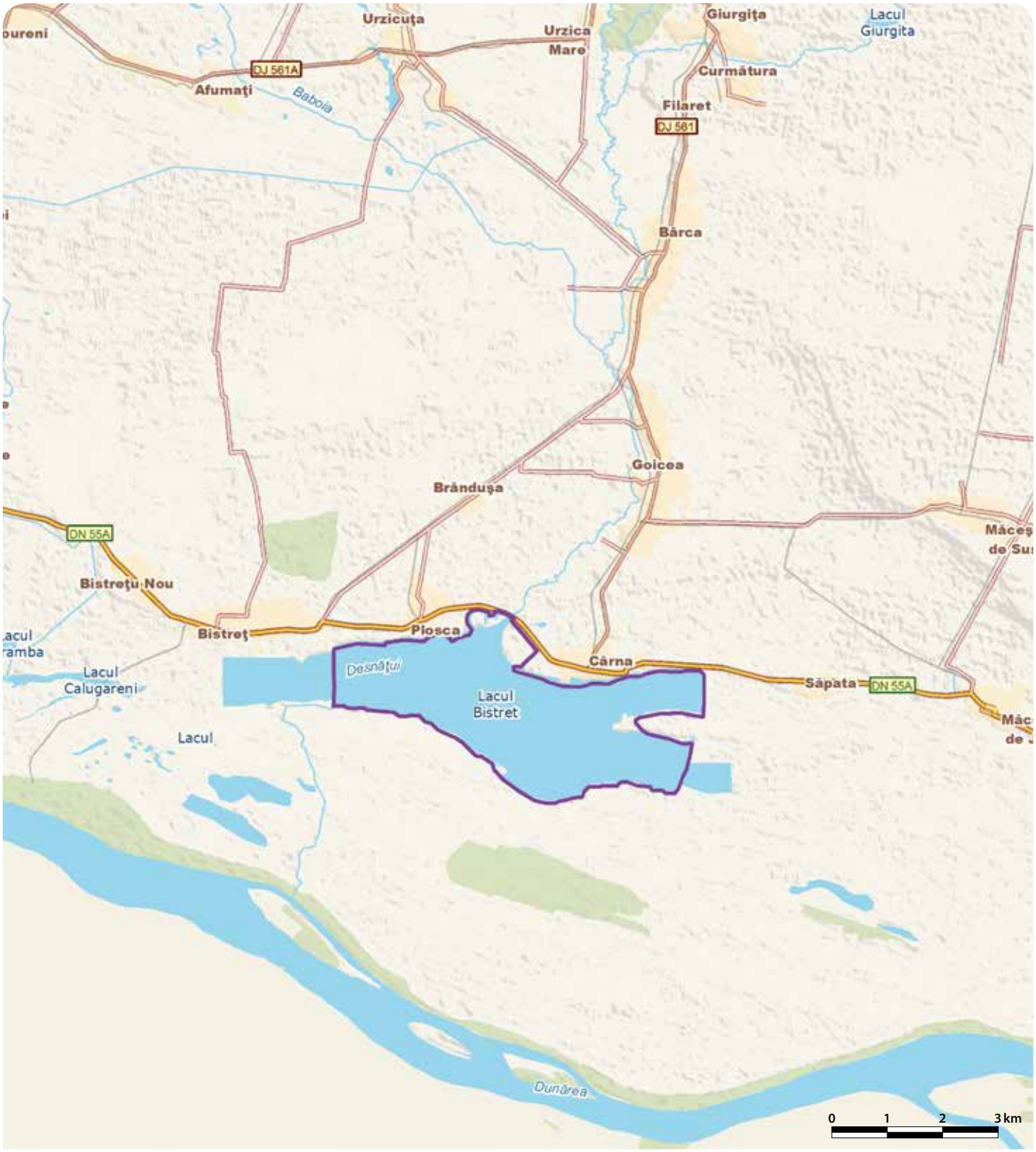

BLAHNIŢA - RO SPA 0011

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Mehedinţi: Burila Mare, Devesel, Gogoşu, Gruia, Hinova, Jiana, Pătulele, Rogova, Vânjuleţ.

Suprafaţa: 43.711 ha
Bioregiunea: Continentală
Altitudinea: 302 max., 15 min., 78 med.

Localizarea geografică: Lat. N 44° 25' 31"; Long. E 22° 38' 17"
Ecoregiunea: Podişul Getic, Silvostepa Câmpiei Române

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge dinspre nord şi vest, pe DN56 A (prin Hinova spre Scăpău şi Devesel) şi pe DN56 B (prin Ostrovu Corbului spre Batoţi, Devesel, Burila Mare, Ţigănaşi, Ostrovu Mare şi Porţile de Fier II). O altă cale de acces, dinspre sud, este DN56C, prin localităţile Gruia, Izvoarele, Balta Verde, Gogoşu, Burila Mică şi Bistreţu.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Ferestraş mic (*Mergus albellus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Cresteţ cenuşiu (*Porzana parva*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl a fost desemnat pentru protejarea a 18 specii de păsări de interes comunitar, toate fiind reprezentate de perechi cuibăritoare în sit, cu excepţia ferăstraşului mic, o specie rară care foloseşte zona pentru iernat. În afară de dumbrăveancă, toate celelalte 17 specii de interes conservativ din sit sunt dependente de zonele umede, ceea ce evidenţiază importanţa apelor stătătoare sau curgătoare, a mlaştinilor şi a smârcurilor prezente aici. Impresionează numărul mare de perechi de stârci care cuibăresc aici (stârc de noapte, buhai de baltă, stârc pitic, egretă mică, stârc galben, egretă mare, stârc purpuriu şi lopătar). Prezenţa altor tipuri de habitate în sit (păduri, plantaţii, terenuri arabile şi pajişti) adaugă alte 85 de specii la lista care descrie ornitofauna acestei zone. Un număr de 100-120 perechi de raţă roşie atribuie sitului un loc important în cadrul siturilor care contribuie la conservarea acestei specii cu statut vulnerabil în întreg spaţiul european. La urmare a prezenţei fluviului Dunărea, care mărgineşte partea vestică a sitului, acesta este parte a culoarului de migraţie a păsărilor din vestul României, prezentând o importanţă deosebită în special pentru cormoranii mici care traversează această zonă spre locurile de cuibărit din amonte. Anual trec prin Blahniţa peste 1000 de cormorani mici, dintre care aproximativ 240 se opresc pentru a cuibări.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Partea nordică a zonei aparţine Podişului Getic, iar cea sudică este amplasată în Câmpia Blahniţei, care este componentă a Câmpiei Române, ambele fiind situate pe terasele Dunării, care au fost modelate ulterior de râurile Blahniţa şi Jiana. În acest sector lunca Dunării este puţin dezvoltată, cursul fluviului fiind întortocheat şi prezentând un număr important de ostroave şi mai multe bălţi permanente, dintre care cea mai mare este Balta Rotunda. Teritoriul se încadrează într-un climat continental accentuat aflat sub influenţă submediteraneană. Verile sunt foarte calde şi umede iar iernile sunt blânde, amplitudinea termică fiind redusă, ca o consecinţă a invaziilor de mase de aer submediteranean şi a regimului termic de tip „dunărean". Aceste caracteristici climatice şi poziţia sitului, bine protejat de vânturile reci din nord, îi atribuie acestuia un rol foarte important în protejarea unor specii de păsări, în special acvatice. Dintre acestea le menţionăm pe cele importante pentru conservare: stârcul roşu (90-100 de perechi), egreta mică (420-560 de perechi), stârcul galben (160-230 de perechi), egreta mare (40-60 de perechi), cormoranul mic (90-120 de perechi), stârcul de noapte (380-550 de perechi) şi lopătarul (54-68 de perechi), toate cuibărind în colonii mixte amplasate în locuri joase, cu umezeală permanentă, unde se dezvoltă asociaţii de stuf, papură, rogoz şi pipirig cu sălcii izolate şi răchite. Pe întinderile de stuf cuibăresc izolat 120-140 de perechi de stârc pitic şi 28-44 perechi de buhai de baltă. Foarte rar este văzut în astfel de habitate şi cresteţul pestriţ, observarea acestuia în timpul perioadei de cuibărit acordând speciei atributul de „posibil cuibăritoare". Departe de accesul uman, în interiorul întinderilor de stuf, îşi instalează cuiburile cele 20-30 de perechi de erete de stuf. Acest număr foarte mare de perechi cuibăritoare este un indicator al abundenţei hranei, dar şi a unei stări bune de sănătate a ecosistemului din care face parte acest prădător. Aceeaşi calitate foarte bună a habitatelor şi a întregului ecosistem este reflectată şi de cuibărirea în fiecare an a unei perechi de codalb. Un număr de 100-120 perechi de raţă roşie atribuie acestui sit un loc important în rândul acelora care contribuie la conservarea acestei raţe scufundătoare ce are statut de specie vulnerabilă în întreg spaţiul european şi care este ameninţată de dispariţia habitatelor naturale pentru cuibărit. Această populaţie face parte din cele 770 perechi care cuibăresc de-a lungul Dunării, toate populaţiile acestei specii din România fiind considerate de importanţă internaţională. În vegetaţia natantă şi zonele mlăştinoase, inaccesibile omului, se formează an de an coloniile celor 12-14 perechi de piciorong, 90-100 de perechi de chiră de baltă şi a celor 90-100 de perechi de chirighiţă cu obraz alb, toate aceste specii fiind de importanţă comunitară. Ca loc important pentru reproducere, situl impresionează şi prin populaţia de dumbrăveancă, fiind anual înregistrate până la 180 de perechi cuibăritoare ale acestei specii, care este un indicator al stării de naturalitate a pajiştilor şi a prezenţei unui păşunat tradiţional, alături de practicarea agriculturii extensive, fără prea multe insecticide. Această specie se hrăneşte cu lăcuste, greieri, cosaşi, fluturi şi mici şopârle din pajiştile cu vegetaţie nu prea înaltă formată din diverse specii de păiuşuri şi firuţe, alături de pirul gros şi multe alte ierburi. Vegetaţia forestieră a sitului este reprezentată de păduri de şleau cu gorun şi cer alături de care mai apar stejarul brumăriu, stejarul pufos, arţarul tătăresc, ulmul, carpenul, jugastrul şi teiul argintiu. În condiţii de umiditate ridicată datorată apropierii de Dunăre, cresc gorunul balcanic, teiul alb şi mojdreanul. Aceste păduri predominant termofile adăpostesc o varietate foarte mare de insecte care asigură suportul trofic pentru o multitudine de păsări precum fâsa de pădure, capîntortura, graurele, pupăza, privighetoarea roşcată şi cea de zăvoi, grangurele şi mai multe specii de piţigoi, ciocănitori, silvii, presuri şi pitulici. La marginea pâlcurilor de pădure se dezvoltă tufărişuri cu salbă moale, sânger, corn, păducel, porumbar, lemn câinesc şi soc

negru, acolo unde solul este mai umed. În aceste desișuri își ascund cuiburile sfrânciocul roșiatic, silvia mică, ochiul boului, mărăcinarul negru și silvia de câmp, împreună cu multe alte specii. Vânturelul roșu, șoimul rândunelelor, uliul păsărar și șorecarul comun sunt speciile cel mai frecvent întâlnite de răpitoare de zi, hrănindu-se cu mamifere mici precum popândăul, șoarecele de câmp, dihorul de stepă și multitudinea de specii de păsări din sit.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit se înregistrează o poluare a apelor datorată fermelor zootehnice și practicării în anumite zone a unei agriculturi intensive care folosește fertilizanți și pesticide. Păsările înregistrează perturbări mari din cauza incendierii stufului și a miriștilor în perioadele de cuibărit și creșterea puilor, precum și din cauza exploatării nisipului și pietrișului în cariere. De asemenea, eutrofizarea apei și colmatarea lacurilor determină extinderea stufului care afectează acele specii ce au nevoie de suprafețe libere de apă pentru cuibărit (chirighițele) sau de suprafețe măloase libere de vegetație pentru hrănire (păsările de țărm). Cu impact negativ se manifestă și activitatea de pescuit și piscicultură, atunci când nu sunt respectate perioadele de cuibărit sau refugiile coloniilor de păsări.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există puncte de acces în sit amplasate pe mai multe artere, puncte de informare în sediile primăriilor și ale consiliilor locale din comunitățile aflate pe raza sitului. În cadrul amenajării piscicole private situate în sudul sitului există panouri de avertizare/atenționare, iar în restul sitului sunt prezente bariere pentru limitarea accesului vehiculelor, poteci/drumuri (care însă nu sunt amenajate pentru vizitare) și spații pentru colectarea deșeurilor. Este necesară amplasarea de observatoare ornitologice și a mai multor panouri (de informare și orientare). De asemenea, este necesară amenajarea unor trasee tematice și turistice. Amplasarea unui centru de vizitare/informare într-una din comunitățile locale ar crește gradul de informare în rândul locuitorilor, dar și al vizitatorilor.

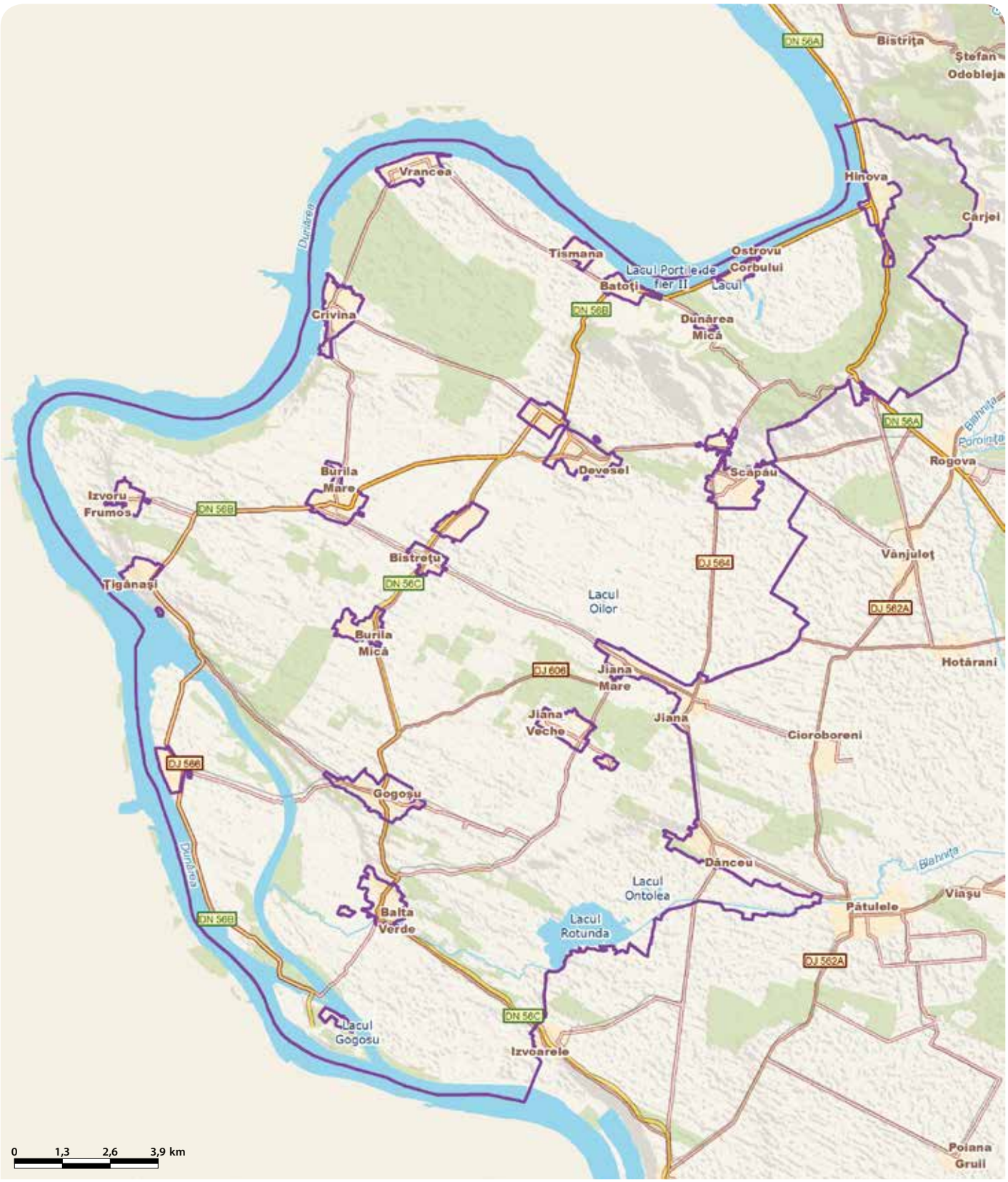

BRAŢUL BORCEA - RO SPA 0012

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Ialomiţa: Borduşani, Feteşti, Făcăeni, Stelnica.
Judeţul Călăraşi: Borcea, Dichiseni, Jegălia, Modelu, Roseţi, Unirea.

Suprafaţa: 13.097 ha
Bioregiunea: Stepică
Altitudinea: 64 max., 0 min., 11 med.
Localizarea geografică: Lat. N 44° 17′ 12″; Long. E 27° 40′ 3″
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării, Stepa Câmpiei Române

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din localităţile aflate între Călăraşi şi Făcăeni pe DN3B se poate ajunge la marginea vestică a sitului, iar în interiorul acestuia accesul este posibil cu diverse ambarcaţiuni.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Cresteţ cenuşiu (*Porzana parva*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Gâscă cu gât roşu (*Branta ruficollis*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Zona este foarte importantă ca habitat al păsărilor de apă, adăpostind populaţii de păsări în timpul sezonului de reproducere, dar şi populaţii nordice care apar în perioadele de pasaj sau în timpul iernii. Pe teritoriul sitului au fost identificate 34 de specii de păsări de interes conservativ la nivel european. Cu câteva excepţii, speciile de păsări pentru care a fost declarat situl se găsesc într-o stare de conservare bună sau chiar excelentă, aşa cum este cazul codalbului sau al dumbrăvencei. Situl este foarte important pentru populaţiile cuibăritoare ale unor specii periclitate, aşa cum este raţa roşie (100-120 de perechi) sau extrem de rare, aşa cum este gaia neagră (3-4 perechi). Fiind situat pe traseul marelui drum de migraţie estic, situl este folosit în perioadele de pasaj ca locuri de hrănire şi odihnă de către foarte multe exemplare de barză neagră, barză albă, ţigănuş, chiră de baltă, chirighiţă cu obraz alb, chiră mică, chirighiţă neagră, piciorong, ciocîntors, fluierar de mlaştină, gârliţă mare (până la 30000 de exemplare) şi numeroase specii de raţe. În timpul iernii, atât zonele umede cât şi suprafeţele agricole din interiorul sitului sau din imediata lui vecinătate reprezintă habitate deosebit de importante pentru hrănirea şi odihna unor efective de până la 7000 de gâşte cu gât roşu. De asemenea, zona este cartier de iernare pentru mulţi cormorani mici, dar şi pentru un număr impresionant de gârliţe mari (până la 30000 de exemplare).

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Zona face parte din unitatea structurală numită Platforma Moesică, al cărei fundament cristalin este acoperit de o cuvertură ce cuprinde depozite peste care s-au format cernoziomuri fertile, utilizate în special pentru culturi cerealiere care atrag în timpul iernii până la 300000 de gârliţe mari. Aceste culturi şi apropierea habitatelor acvatice lăsate în regim natural determină ca acest sit să fie unul din cartierele de iernare importante pentru gâsca cu gât roşu, o specie nordică periclitată care apare aici cu efective care variază între 4500 şi 7000 de exemplare. Braţul Borcea este folosit ca loc de iernare şi de către mulţi cormorani mici atraşi de oferta de peşti bogată a sitului, care îngheaţă complet doar rar, în iernile grele. Multitudinea de gâşte, la care se adaugă stoluri de mii de raţe din foarte multe specii, atrage un număr mare de codalbi, determinând ca acest sit să reprezinte locul de iernare al unui număr de 17 exemplare din această specie care este cel mai mare răpitor din ţara noastră. Braţul Borcea şi Dunărea Veche se reunesc la nord, între ele aflându-se Balta Ialomiţei, care iniţial a fost acoperită cu stuf, lacuri şi păduri, iar azi este utilizată agricol şi doar pe margini este exploatată forestier. Pădurile aflate chiar în vecinătatea apei sunt incluse în sit şi se întind pe circa 33% din suprafaţa acestuia, fiind formate din zăvoaie de plop, ulm şi mai multe specii de salcie şi răchită, explicând prezenţa în lista de păsări de interes conservativ a speciilor legate de habitate forestiere aşa cum sunt ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră, sfrâncioiul cu frunte neagră, silvia porumbacă şi sfrâncioiul roşiatic. Ultimele trei specii aleg pentru cuibărit liziera acestor păduri, formată din arbuşti şi subarbuşti ca măceşul, cornul, sângerul, porumbarul sau păducelul. Tot aici îşi fac cuibul în copacii bătrâni aflaţi departe de orice prezenţă umană cele două perechi de uliu cu picioare scurte, 3-4 perechi de gaie neagră şi cele două perechi de codalb. Coloniile de ciori instalate în habitatele forestiere sunt utilizate după terminarea cuibăritului acestei specii de către 18-21 de perechi de vânturei de seară, o specie periclitată de răpitor diurn care cuibăreşte colonial şi se hrăneşte pe papiştile aflate în vecinătate sau în culturile agricole cu plante nu prea înalte. În aceste locuri îşi caută prada preferată, formată din lăcuste, cosaşi, libelule sau gândaci, dar şi din vertebrate precum şopârle, broaşte, şoareci, chiţcani şi mai rar păsări de talie mică. Alte specii de răpitoare prezente în sit care cuibăresc în arbori şi arbuşti sunt vânturelul roşu, şoimul rândunelelor, şorecarul comun, uliul păsărar, ciuful de pădure şi ciuşul. Vegetaţia forestieră puţin înaltă aflată în vecinătatea apei şi departe de locurile frecventate de oameni este utilizată ca suport pentru cuiburile cormoranilor mici (o specie periclitată care este prezentă aici cu 240 de perechi cuibăritoare) şi a mai multor specii de stârci de interes comunitar, care au efective impresionante: stârcul de noapte (până la 520 de perechi), ţigănuşul (până la 130 de perechi), lopătarul (până la 160 de perechi), egreta mică (320-340 de perechi) şi stârcul galben (până la 100 de perechi). La toate acestea se adaugă şi perechile cuibăritoare de stârc cenuşiu, întregind mozaicul de specii al acestor colonii mixte. Întinderile mari de stuf reprezintă locul de cuibărit al cresteţului cenuşiu, stârcului pitic şi buhaiului de baltă, dar şi teritoriul de vânătoare şi reproducere pentru cele 12-14 perechi de erete de stuf. Dintre păsările de talie mică ale sitului, pe lângă multitudinea de specii de lăcari, piţigoi, pitulici, silvii sau codobaturi, se numără şi pescăraşul albastru, care îşi sapă cuibul în malurile înalte ale Dunării. Tot în aceste depozite de loess cuibăresc colonial în zeci de perechi şi lăstunii de mal şi prigoriile, fiind prezentă în perechi izolate şi dumbrăveanca, o specie care are în acest sit o stare excelentă de conservare. Situl reprezintă un loc important şi pentru conservarea raţei roşii, remarcându-se numărul mare de cuiburi ale acestei specii, de 100-120. Acestor exemplare li se adaugă în perioada de pasaj şi cele venite din alte habitate umede, ajungându-se ca efectivele acestei specii periclitate de raţă să atingă până la 400 de indivizi. Barza albă, barza neagră şi ţigănuşul sunt tot specii cuibăritoare în sit care toamna, după terminarea perioadei de reproducere îşi sporesc foarte mult efectivele cu exemplare venite din alte habitate, adunându-se şi staţionând aici în vederea formării grupurilor de migraţie. Oferta de habitate de hrănire şi amplasarea sitului pe drumul estic de migraţie a păsărilor sunt oglindite primăvara şi toamna de numărul mare al acestora, dintre care menţionăm următoarele specii de interes comunitar pentru conservare: piciorongul, ciocîntorsul, fluierarul de mlaştină (până la 1000 de exemplare), pescăruşul mic, chira de baltă (până la 2000 de exemplare), chira mică, chirighiţa neagră şi chirighiţa cu obraz alb. Stoluri de până la 150 de pelicani comuni frecventează situl pentru hrănire sau repaus, înaintea începerii migraţiei spre cartierele de iernare sudice sau în timpul primăverii, la întoarcerea din acestea.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Îndepărtarea stufului pentru extinderea suprafeţei agricole sau pentru mărirea luciului de apă în vederea desfăşurării activităţilor de pescuit, golirea şi umplerea neadecvată a bazinelor piscicole, dragarea lacului, arderea miriştilor, utilizarea în agricultură a pesticidelor şi a îngrăşămintelor şi amenajările hidrotehnice din sit afectează habitatele unor specii de păsări în perioada de cuibărire sau migraţie. Braconajul, distrugerea cuiburilor, a pontei sau a puilor şi deranjarea păsărilor în timpul cuibăritului, toate au efecte negative majore asupra speciilor pentru care a fost desemnat situl. Lucrările silvice practicate în zonele forestiere în care există cuiburi de codalb şi barză neagră alungă perechile cuibăritoare ale acestor specii, chiar dacă nu sunt extraşi arborii în care sunt amplasate cuiburile.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pentru buna desfăşurare a turismului şi administrarea sitului sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărţi), centru de vizitare/informare, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, trasee tematice. În prezent, în toate localităţile limitrofe sitului există spaţii de colectare a deşeurilor.

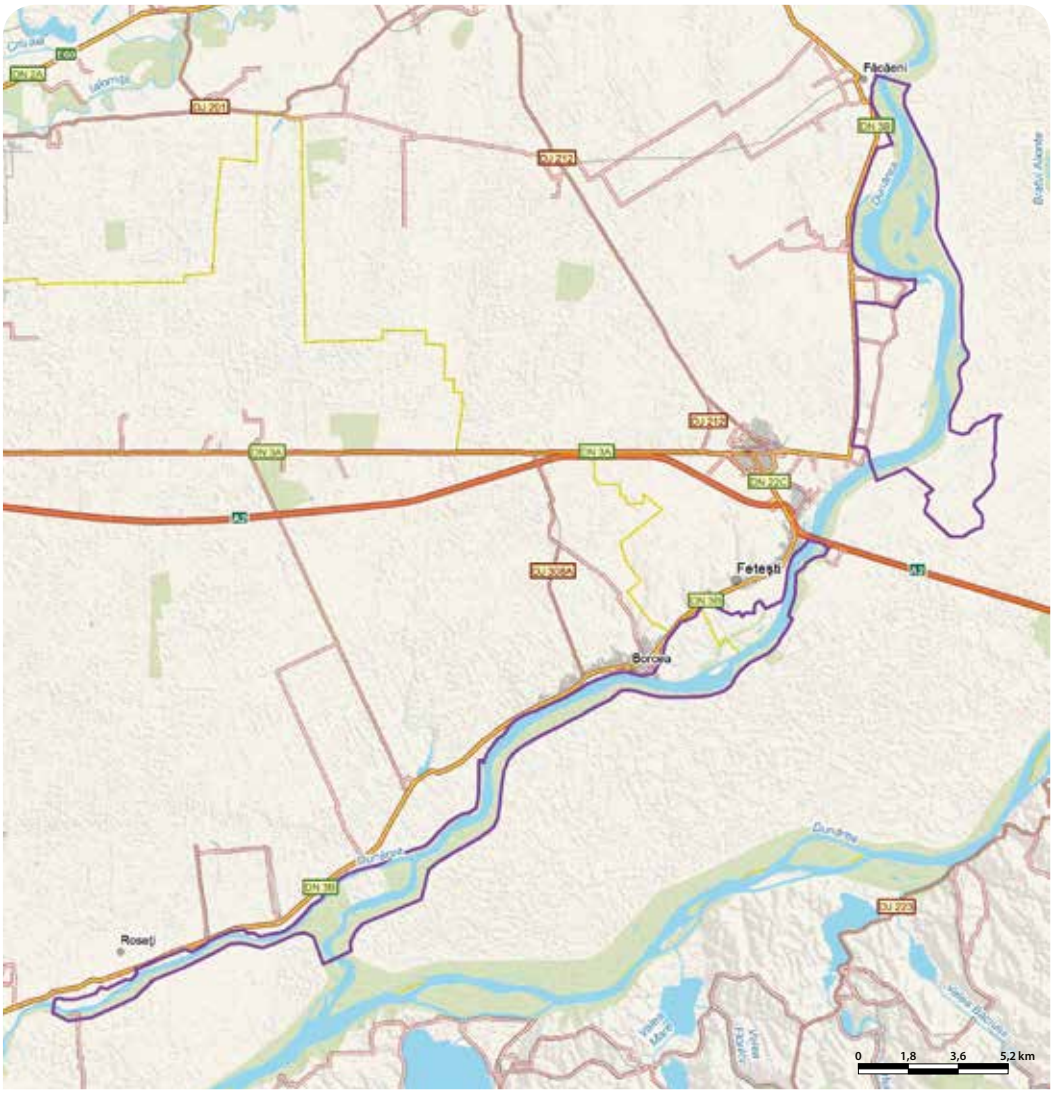

CALAFAT - CIUPERCENI - DUNĂRE - RO SPA 0013

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Dolj: Calafat, Ciupercenii Noi, Desa, Ghidici, Piscu Vechi, Poiana Mare, Rast.

Suprafața: 29.206 ha
Localizarea geografică: Lat. N 43° 53′ 53″; Long. E 23° 5′ 52″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării **Altitudinea:** 54 max., 2 min., 35 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA **SCI**

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** **DL** DF DA
Principala cale de acces în sit este DJ553 care mărginește la nord situl între localitățile Poiana Mare, Ciuperceni și Calafat, precum și drumurile locale din localitățile Ghidici, Piscu Vechi, Tunarii Vechi sau Poiana Mare care sunt accesibile din DN55A (Rast-Calafat).

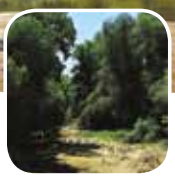

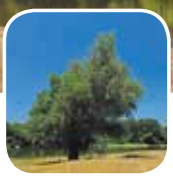

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl, aflat la sud de Calafat, conservă păsările care folosesc pentru reproducere, pasaj sau iernare acest loc ce reprezintă unul din puținele neîndiguite mai jos de Porțile de Fier, în care condițiile de habitat au rămas asemănătoare cu cele de dinaintea transformărilor hidrotehnice care au influențat puternic avifauna din lunca Dunării. Bălțile, pădurile și pajiștile, precum și puținele ostroave ale Dunării din sit oferă numeroase locuri de cuibărit pentru multe specii de păsări protejate la nivel național și european, dintre care menționăm rața roșie, chirighița cu obraz alb, stârcul de noapte, țigănușul, stârcul pitic, buhaiul de baltă, egreta mare și cea mică, lopătarul, cormoranul mic, stârcul roșu, pasărea ogorului, caprimulgul, dumbrăveanca, gaia neagră și codalbul. Zona este una de tranzit pentru numeroase specii migratoare, aici adunându-se în vederea plecării sau poposind la întoarcerea din cartierele de iernare foarte multe exemplare de barză neagră, barză albă, rață roșie, lopătar, țigănuș, alături de mai multe specii de limicole, rațe și păsări răpitoare. În timpul iernii zona oferă condiții optime de hrană și odihnă pentru diferite specii de rațe și gâște, dintre care se remarcă gâsca cu gât roșu. Tot în anotimpul rece, zona este cartier de iernare și pentru eretele vânăt, lebăda de iarnă, șoimul de iarnă, cufundarul mic și cufundarul polar. Stoluri de pelicani comuni și pelicani creți se opresc în sit pentru hrănire și odihnă în timpul migrațiilor. Acest loc este deseori vizitat în cadrul deplasării în căutare de habitate acvatice rămase neînghețate de către grupurile de pelicanii creți care rămân să ierneze pe cursul Dunării.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în lunca inundabilă a Dunării, unde relieful prezintă o succesiune de dune de nisip (fixate în cea mai mare parte prin plantații) și văi în care s-au format bălți cu lățimea nu prea mare, dar cu lungimi apreciabile de 4-7 km. Dunele care însoțesc Dunărea începând din dreptul localității Ciupercenii Vechi cunosc o întindere foarte mare în dreptul localității Desa, având aici o formă alungită pe direcția V-E imprimată de vânturile dominante. Aceste formațiuni sunt paralele cu Dunărea și au la suprafață o pătură subțire de sol nisipos care permite formarea tufărișurilor de cătină albă și răchită albă, înalte de 3-4 m. Stratul ierburilor care se dezvoltă între pâlcurile de tufe unde poate înțeleni bine terenul nisipos este format din rogoz palmat, iarba câmpului, cebărea, buruiană de friguri și urechelniță. Printre aceste plante comune se găsesc și unele rare precum floarea miresei, asmățuiul, alcana sau sugărelul alb. Aceste habitate de nisipuri înțelenite sunt preferate de pasărea ogorului, aici făcându-și cuibul până la 30 de perechi. În dunele cu pante mai abrupte sau care au fost exploatate pentru extragerea nisipului rezultând mici profile verticale își sapăcuiburile albinăreii. Din însumarea acestor colonii cu cele din malurile abrupte ale Dunării se ajunge la circa 1000 de perechi cuibăritoare în sit. Există însă și dune neacoperite de sol, pe care nu s-a dezvoltat vegetația, vânturile ridicând primăvara și toamna nori de nisip spectaculoși. Lățimea acestor dune nu depășește un kilometru, fiind cunoscute în dialectul local sub numele de cioace. Între dune se găsesc văi ce ajung până la doi km lățime, conținând terenuri fertile care permit obținerea unor recolte bune chiar și în anii secetoși, datorită umidității mai mari a solului, iar din loc în loc se ridică măguri (dealuri izolate). Toate aceste habitate, împreună cu cele de pajiști de stepă, acoperă un sfert din suprafața sitului. Vegetația de stepă este reprezentată de firuță, păiuș, golomăț, pir târâtor, iarba câmpului, coada vulpii, trifoi roșu și alb, ghizdei, piciorul cocoșului târător, floare de leac, gălbioară sau cinci degete. Aceste suprafețe reprezintă habitatul unde cuibăresc presura sură, mărăcinarul mic, ciocârlia de câmp, prepelița, potârnichea, codobatura albă și cea galbenă, aici fiind și terenul pe care vânează caprimulgul, șorecarul comun, uliul păsărar, uliul porumbar, vânturelul roșu, șoimul rândunelelor sau chiar eretele de stuf, codalbul și gaia neagră. Tot aici, în anotimpul rece, se pot observa mai rar și exemplare de erete vânăt și șoim de iarnă. Vegetația arboricolă este reprezentată de resturile unor păduri care acopereau în trecut suprafețe întinse, fiind alcătuite din stejar pedunculat, frasin și ulm. În apropierea Dunării se găsesc zăvoaie alcătuite din arbori de esență moale (sălcii, răchite, plopi și arini), iar pe dunele de nisip sunt instalate plantații de salcâmi care au întâlnit aici condiții deosebite de dezvoltare. Toate aceste habitate forestiere ocupă jumătate din suprafața sitului, fiind importante pentru conservarea unor răpitoare care cuibăresc aici, precum codalbul (3-4 perechi), gaia neagră (2-4 perechi), dar și caprimulgul. Sunt prezente și specii de păsări mai mici, precum ciocârlia de pădure, grangurele, măcăleandrul, privighetoarea roșcată, mierla neagră, sturzul cântător, graurele, ochiul boului, muscarul sur, florintele sau câneparul, unele dintre acestea fiind și gazde preferate pentru ponta perechilor de cuc. În zonele cu sălcii și răchite înconjurate de suprafețe mari de stuf se formează importante colonii de stârc de noapte, țigănuș, lopătar, cormoran mic, stârc galben, egretă mare și egretă mică. Chirighița cu obraz alb formează colonii de cuibărit pe plaurii

cu nufăr alb, peștișoară, lintiță și cornaci, mărimea coloniilor variind de la an la an între 200 și 400 de perechi în funcție de nivelul apei și disponibilitatea hranei. În aceste colonii se găsesc uneori și cuiburile unor perechi de chiră de baltă. Tot pe plantele natante sau chiar în zonele cu apă mică și vegetație formată din pipirig, limbariță, roșățea, căprișor, rugină, salata broaștei sau scrântitoare, își amplasează cuiburile rața roșie. Această specie vulnerabilă impresionează prin numărul de perechi cuibăritoare anual (între 200 și 250), dar și prin efectivele care folosesc situl în timpul migrației (700-800 de exemplare). Stârcul purpuriu, buhaiul de baltă și stârcul pitic sunt și ele specii care utilizează habitatele acvatice pentru hrănire, adăpost și reproducere, cuiburile acestor specii fiind amplasate individual sau în grupuri mici. Platformele de cuibărit ale stârcilor purpurii se pot găsi uneori chiar și în coloniile mixte de mici dimensiuni ale altor stârci. Clima moderat-continentală a sitului este caracterizată de toamne lungi și ierni cu frecvente intervale calde datorate advecției unor mase de aer cald dinspre Marea Mediterană, în care temperatura medie zilnică a lunii ianuarie este pozitivă. Aceste condiții climatice determină ca situl să fie frecventat în timpul migrațiilor și al iernilor de o multitudine de păsări. Astfel, în timpul pasajului poposesc aici pentru hrană și adăpost în vederea odihnei mai multe specii de păsări, unele dintre ele fiind protejate la nivel european precum barza neagră, barza albă, rața roșie, lopătarul, țigănușul, alături de mai multe specii de rațe și gâște. Stoluri mari de păsări de țărm poposesc în locurile mâloase sau în apa de mică adâncime, formate fiind din fugaci ruginiu, culic mare, fluierar de mlaștină, prundăraș gulerat mic, nagât, fluierar de zăvoi, becațina comună, fluierar cu picioare verzi, sitar de mal, fluierar cu picioare roșii, fugaci mic. Însemnate grupuri de pelicani comuni sau pelicani creți se hrănesc în habitatele acvatice ale sitului bogate în specii de pește precum caras, crap, roșioară, scrumbie de Dunăre (existând și specii protejate ca porcușorul de nisip, zvârluga, avatul sau țiparul). În general stolurile de pelicani semnalate în această zonă sunt alcătuite din adulți și juvenili cu efective oscilante de la 25 până la sute de exemplare (300) în funcție de condițiile hidro-climatice existente și implicit de accesibilitatea resurselor trofice. Numeroase grupuri de pelicani creți rămân să ierneze pe Dunăre, deplasându-se doar între habitatele de hrănire care rămân neînghețate, acest sit fiind unul dintre cele vizitate în mod frecvent. În timpul pasajului și iarna pot fi observate mai rar specii precum gâsca cu gât roșu, lebăda de iarnă, cufundarul mic, cufundarul polar, chirighița neagră, ferestrașul mic sau uliganul pescar.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activitățile care se desfășoară permanent în sit și au impact negativ asupra speciilor de păsări mai ales în perioada de cuibărit sunt braconajul și utilizarea fertilizanților în culturile agricole. Pescuitul și pășunatul sunt activități cu caracter periodic care pot deranja păsările dacă se practică în perioada de reproducere și în apropierea locurilor de cuibărit. Liniile electrice provoacă, în special în perioada migrațiilor, mortalități ridicate prin coliziune și electrocutare. În vecinătatea sitului navigația și utilizarea îngrășămintelor chimice influențează speciile din sit prin creșterea nivelului de poluare și sărăcirea ofertei trofice disponibile.

ADMINISTRAREA SITULUI

Este necesară împrejmuirea anumitor zone de cuibărit și dotarea sitului cu panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, centru de vizitare/informare, observatoare ornitologice, bariere pentru limitarea accesului spre coloniile de păsări sensibile la prezența umană, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee tematice și locuri de popas.

CÂMPIA CERMEIULUI - RO SPA 0014

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Arad: Apateu, Beliu, Bocsig, Bârsa, Cermei, Cărand, Ignești, Ineu, Mișca, Pâncota, Sebiș, Seleuș, Tauț, Târnova, Șepreuș, Șicula, Șilindia.

Suprafața: 24.424 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 46° 27' 39"; Long. E 22° 0' 60"
Bioregiunea: Continentală, Panonică **Ecoregiunea:** Câmpia Banatului și Crișurilor **Altitudinea:** 374 max., 91 min., 118 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul este asigurat de DJ794 și DJ709 (ambele pentru partea nordică a sitului) și de DJ709, DJ792C, DJ792D și DJ708A (pentru partea vestică și sudică). Pe drumurile care se desprind din DN79A între localitățile Șicula și Bârsa se poate ajunge în partea centrală și estică a sitului. Se poate accesa situl și cu trenul pe rutele Arad-Gurahonț, Brad-Ineu și Ineu-Gurahonț, cu coborâre în mai multe stații feroviare, cele mai importante fiind Bocsig, Tămand, Ineu sau Mocrea.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Cresteț pestriț (*Porzana porzana*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl, aflat în câmpia înaltă a Cermeiului de la poalele Munților Codru Moma, prin mozaicul de habitate de păduri de luncă, pășuni și fânețe umede, heleșteie, bălți, mlaștini, turbării și culturi agricole, adăpostește un număr foarte mare de specii de păsări, dintre care 39 sunt de importanță comunitară pentru conservare. Acestui mozaic de habitate îi corespunde un mozaic de specii, în sit fiind deopotrivă prezente speciile acvatice, forestiere și cele caracteristice habitatelor deschise, stepice. Impresionează numărul mare de răpitoare (nouă), cele mai multe fiind cuibăritoare aici, precum codalbul, gaia neagră, vânturelul de seară, eretele de stuf, șerparul, acvila țipătoare mică și viesparul. Se remarcă printre speciile de importanță comunitară cuibăritoare în sit cristelul de câmp, cu până la 40 de perechi, crestețul pestriț, cu 30-50 de perechi și crestețul cenușiu, cu maxim 10 perechi. Zona este importantă și pentru pasajele de primăvară și cele de toamnă ale egretei mari, berzei negre, lopătarului, raței roșii (care are și perechi cuibăritoare în sit), bătăușului, fluierarului de mlaștină, chirighiței cu obraz alb, dar și ale vulturului pescar. Importante efective de păsări nordice aleg pentru iernare habitatele sitului.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl este amplasat într-o zonă de câmpie cu habitate diversificate semi-naturale, reprezentate de pajiști, păduri de foioase și culturi agricole, intercalate cu mai multe tipuri de zone umede formate din cursuri naturale de apă, canale artificiale, bălți, lacuri, mlaștini și smârcuri. Cele mai întinse ca suprafață în sit, ocupând peste jumătate din teritoriul sitului, sunt pajiștile care adăpostesc importante populații de popândăi formate din păiuș, firuță, iarba câmpului, trestioară, pir crestat, în locurile mai umede predominând rogozul și coada vulpii. Deseori se întâlnesc în aceste pajiști tufărișuri formate din măceș, păducel, porumbar sau lemn câinesc. Aceste asociații de specii lemnoase de talie mică mărginesc deseori și culturile agricole, caz în care îndeplinesc un rol foarte important de refugiu sau de culoar de deplasare pentru o serie întreagă de specii atât vegetale cât și animale (multe nevertebrate, șopârle, șerpi, șoareci, chițcani, iepuri, arici etc.). Prin această bogată ofertă trofică, cele trei tipuri de habitate (pajiști, terenuri cultivate și tufărișuri) susțin o diversitate mare a păsărilor, ocupând aproape 70% din suprafața sitului. Aici cuibăresc un număr impresionant de perechi de sfrâncioc roșiatic (până la 400), sfrâncioc cu frunte neagră (40-70 de perechi), silvie porumbacă (până la 15 perechi), fâsă de câmp și cristel de câmp (până la 40 de perechi), toate acestea fiind specii de interes comunitar. Pe lângă acestea se mai întâlnesc prepelița, potârnichea, codobatura albă și cea galbenă, presura sură, ciocârlia de câmp, mărăcinarul mic și mărăcinarul negru. Tot aici cuibăresc și câteva perechi de nagâți, uneori la mare distanță de apă. Multitudinea de popândăi, iepuri, reptile, micromamifere și păsări este căutată de mai multe păsări răpitoare care se hrănesc aici dar cuibăresc în habitatele forestiere, precum codalbul, gaia neagră, șerparul, acvila țipătoare mică sau viesparul. În special pe pășunile din nordul sitului se hrănesc vântureii de seară, care cuibăresc colonial în pâlcuri răzlețe de pădure. Pădurile din sit se întind pe suprafețe mici, cea mai reprezentativă fiind pădurea de pe Dealul Mocrea, formată din gârniță, stejar pufos și cer, cu exemplare care ating vârsta de peste 300 ani, alături de care mai apar frasinul, carpenul sau stejarul pedunculat. În astfel de habitate, departe de orice prezență umană, își are cuibul de mari dimensiuni perechea de codalb care este rezidentă în acest sit, dar și cele 1-2 perechi de acvilă țipătoare mică, 1-2 perechi de gaie neagră, 2-3 perechi de viespar și perechea de șerpar. Rezidente în sit sunt și cele patru specii de ciocănitori de interes european pentru conservare: ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea de stejar și cea de grădină, ultima fiind cea mai frecvent întâlnită în sit (cu până la 40 de perechi). Tot specii protejate la nivel european cuibăritoare în aceste habitate sunt ciocârlia de pădure și caprimulgul, acesta făcându-și cuibul în adâncituri din solul ierbos al luminișurilor sau în lizierele de pădure (8-10 perechi). Zăvoaiele sunt formate din mai multe specii de salcie și răchită alături de care apar izolat plopii albi sau arinii și mărginesc cursurile și acumulările de apă. Aceste habitate acvatice, alături de mlaștini și smârcuri, deși reprezintă doar 7% din suprafața sitului, au o importanță deosebită deoarece sunt folosite pentru reproducere, iernare sau pasaj de jumătate din speciile pentru care a fost desemnat acest sit. Hidrografic, zona se găsește în bazinul Crișului Alb, care este principalul curs de apă și are un regim hidrologic de tip panonic, caracterizat prin debite mari la sfârșitul lui februarie, care se mențin apoi mici aproape tot timpul anului. O rețea de canale împânzește întreaga suprafață a sitului, aceasta fiind presărată cu mai multe acumulări de apă de diverse dimensiuni, cele mai mari fiind lacurile Rovina, Ineu, Chier, Seleuș, Mocrea, Bocsig, Tăuț și Cermei. Pe râul Teuz se află acumularea colmatată Cărand-Repsig care are un mozaic de habitate foarte diversificat format din mlaștini, cursuri moarte de apă și zăvoaie. Toate aceste zone umede prezintă suprafețe mari în care stratul cu înălțime medie de doi m este dominat de stuf și papură, iar stratul bazal de 40-50 cm înălțime este compus din rogoz, pipirig, mărăraș, gălbinele, piciorul lupului, alături de multe alte specii. În aceste habitate își duc viața ascunsă și cuibăresc 30-50 perechi de cresteț pestriț și 5-10 perechi de cresteț cenușiu, ambele specii fiind de interes comunitar. Tot în aceste habitate dominate de stuf se găsesc și cuiburile de stârc pitic, buhai de baltă și stârc purpuriu, iar acolo unde apar și sălcii sau răchite cuibăresc câteva perechi de stârc de noapte, egretă mică și stârc galben. Elementele plutitoare ca lintița, cornacii sau peștișoara sunt utilizate de chirighița cu obraz alb (30-70 de perechi) și rața roșie (20-22 de perechi) pentru amplasarea cuiburilor, iar în imediata vecinătate a apei își cresc puii cele 3-6 perechi de pescăraș albastru, la capătul galeriilor săpate în maluri. Suprafețele cu mâl sau apă de mică adâncime se

aglomerează toamna și primăvara cu păsări care poposesc în timpul migrațiilor pentru a se hrăni cu viermi, crustacee, moluște, lipitori, puiet de pește și nenumărate specii de insecte. Se remarcă numărul mare de bătăuși (până la 600 de exemplare) dar și de fluierar de mlaștină (100-250 de exemplare), pe lângă aceste specii de interes conservativ european fiind identificate și altele precum nagâțul, fluierarul cu picioare roșii, becațina comună, sitarul de mal, culicul mare și culicul mic. Tot în acele momente se adună mai multe exemplare de lopătar și egretă mare și își măresc foarte mult efectivele specii ca rața roșie, chirighița cu obraz alb sau barza neagră. În timpul pasajului sunt văzute până la 20 de exemplare de erete vânăt, câteva dintre ele rămânând să ierneze aici pe seama bogăției de păsări și micromamifere care rămân active și în perioada rece a anului. În iernile mai grele își fac apariția cufundarul polar și cufundarul mic, ambele specii de interes conservativ european, care coboară din nordul Europei și iernează pe habitatele acvatice cu apă limpede și bogate în pește.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Efecte negative asupra speciilor de păsări au arderea stufului și a miriștilor (impact major la speciile care cuibăresc în aceste habitate), îndepărtarea arborilor bătrâni, uscați sau în curs de uscare (afectează populațiile de ciocănitori), braconajul (prin otrăvire sau capcane, afectează în special păsările răpitoare), pășunatul în apropierea cuiburilor, cositul înaintea terminării perioadei de reproducere, agricultura (prin utilizarea pesticidelor sau a fertilizanților) și liniile de transport al energiei electrice.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pentru informarea turiștilor, a vizitatorilor dar și a comunității locale și pentru a limita accesul acestora în anumite zone sensibile sunt necesare panouri de avertizare, de informare și pentru orientare. Sitului îi mai sunt necesare puncte de informare în comunitățile din vecinătate, amenajări pentru observarea păsărilor din zonele umede, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și trasee tematice.

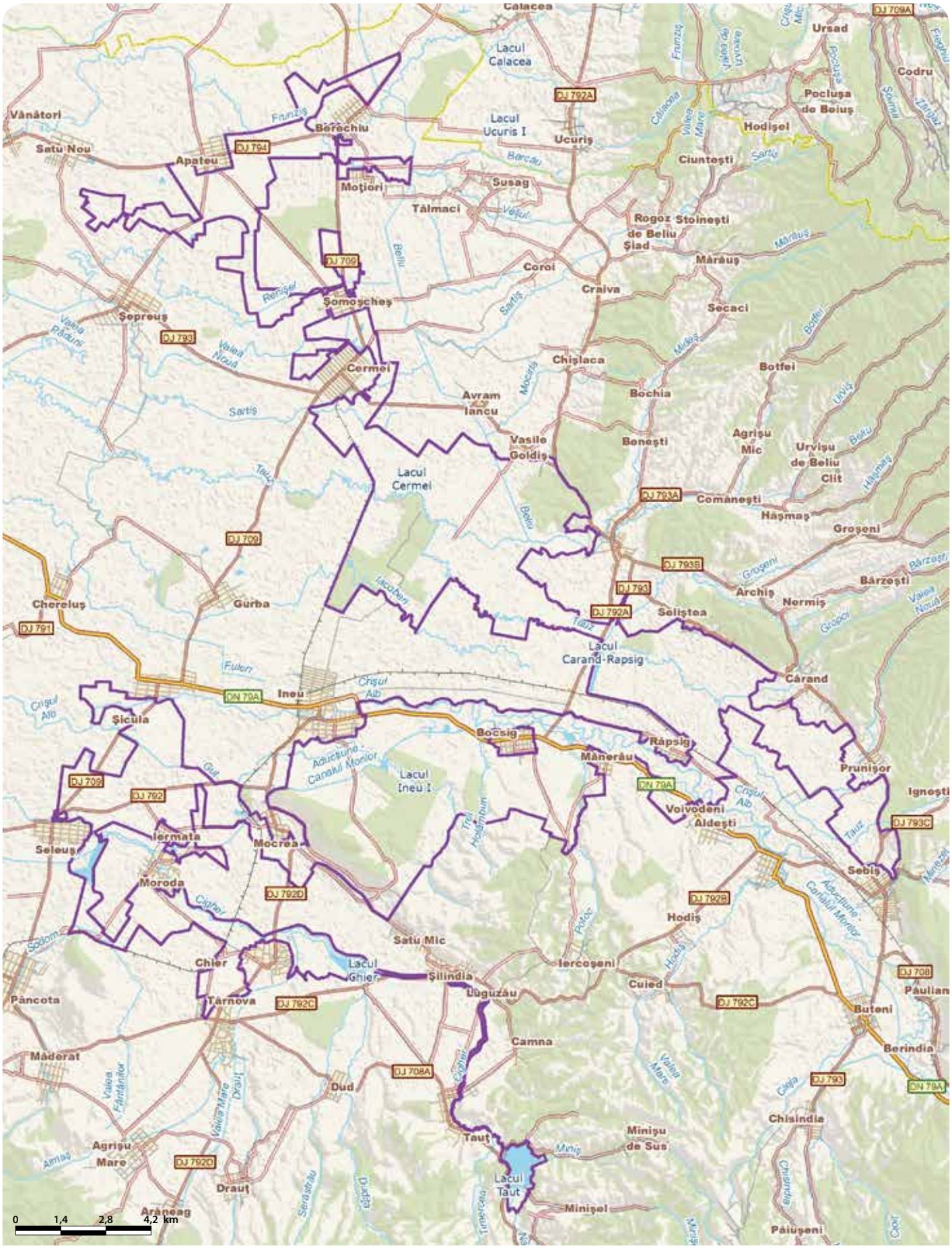

CÂMPIA CRIȘULUI ALB ȘI CRIȘULUI NEGRU - RO SPA 0015

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Arad: Chișineu-Criș, Grăniceri, Macea, Mișca, Olari, Pilu, Sintea Mare, Socodor, Sântana, Zerind, Zărand, Șepreuș, Șicula, Șimand.
Județul Bihor: Avram Iancu, Batăr, Ciumeghiu, Husasău de Tinca, Tinca.

Suprafața: 39.499 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 46° 32′ 56″; Long. E 21° 30′ 9″
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 162 max., 79 min., 94 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din DN79 (E671) care trece prin sit între localitățile Arad și Zerind, se desprind mai multe artere rutiere care se pot folosi pentru accesarea mai multor zone din sit: DN79A până la Vărșand, DJ709B până la Sânmartin, DJ792 până la Zărand, DN79A până la Sintea Mare, DJ794 până la Vânători sau DJ709E până la Ghiorac și Tăut. În extremitatea nordică a sitului se poate ajunge din Salonta pe DJ795, drum care trece prin sit între localitățile Gurbediu și Tinca.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Șoim dunărean (*Falco cherrug*) • Cocor (*Grus grus*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruș cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Gușă vânătă (*Luscinia svecica*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Ciuf de câmp (*Asio flammeus*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) .

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl este unul dintre cele mai importante de pe teritoriul României datorită avifaunei formată din cel puțin 150 de specii de păsări, dintre care un număr de 59 sunt de interes conservativ în spațiul european, fiind atât specii dependente de zonele umede cât și specii caracteristice habitatelor deschise stepice sau silvostepice. Deși zonele umede ocupă doar 7% din suprafața totală a sitului, reprezentate fiind de ape curgătoare în regim natural, canale, bălți, helețeie, mlaștini și smârcuri, ele oferă totuși teritorii de cuibărire și/sau popas în perioadele de pasaj pentru 30 de specii de interes comunitar, la care se adaugă alte circa 50 de specii comune acvatice, multe între ele clocitoare aici. Împreună, toate aceste specii acvatice realizează efective de peste 110000 de exemplare în perioadele de pasaj, multe dintre acestea utilizând culoarul panono-bulgar de migrație. Habitatele deschise de pajiști și culturi agricole sunt cele care domină în sit, ocupând peste 80% din suprafața acestuia. Deși sunt puternic antropizate ele reprezintă teritorii de cuibărire și/sau de hrănire pentru specii extrem de importante din punct de vedere conservativ. Unele dintre acestea sunt strict dependente de acest tip de habitate precum cristelul de câmp, eretele sur, sfrâncioiul cu frunte neagră, ciufuul de câmp sau fâsa de câmp, iar altele precum acvila țipătoare mică, șerparul sau barza neagră cuibăresc în păduri și folosesc aceste habitate deschise drept cartiere de hrănire. În sit cuibăresc trei specii de interes conservativ global, respectiv vânturelul de seară, cristelul de câmp și dumbrăveanca, alături de cinci specii amenințate la nivelul Uniunii Europene: eretele sur, eretele de stuf, stârcul de noapte, gaia neagră și sfrâncioiul cu frunte neagră. Pentru eretele sur teritoriul sitului reprezintă una dintre cele mai importante zone de cuibărit din România, iar pentru două dintre speciile acvatice, respectiv sitarul de mal și culicul mic, situl este extrem de important deoarece adăpostește în perioadele de pasaj efective numerice care depășesc 1% din populațiile acestor păsări la nivel european.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Câmpia Crișurilor, fiind format prin colmatarea Lacului Panonic, care însă nu s-a produs total, lăsând numeroase microdepresiuni mlăștinoase și lunci inundabile. În prezent, rețeaua hidrografică de suprafață a sitului este reprezentată de râurile Crișul Negru și Crișul Alb, ambele având un curs lent cu numeroase meandre. La Socodor și Tămașda sunt prezente și două complexe de heleștee pisciole. La aceste habitate acvatice permanente cu apă stătătoare se adaugă numeroase bălți și mlaștini temporare, a căror existență depinde de cantitatea de precipitații. Vegetația acvatică deosebit de abundentă în trecut s-a restrâns foarte mult în prezent, dezvoltându-se luxuriant și accelerând procesul de colmatare a apelor stătătoare. Dintre asociațiile de plante acvatice o importanță deosebită pentru păsări o au cele natante, care sunt utilizate ca suporturi de cuibărit, dar și întinsele suprafețe acoperite de trestiișuri, rogozișuri și păpurișuri. În acestea, de cele mai multe ori, se găsesc și desișuri de răchite și sălcii utilizate de o multitudine de păsări acvatice pentru reproducere. Aici cuibăresc izolat sau în colonii mixte stârcul pitic, buhaiul de baltă, stârcul purpuriu, egreta mică, stârcul galben, lopătarul, stârcul de noapte, țigănușul și stârcul cenușiu, alături de care se găsesc uneori și cuiburile de cormoran mic și cormoran mare. Tot aici se adăpostesc și cele 3-6 perechi de cresteț cenușiu, dar și privighetoarea de baltă. În zonele mlăștinoase cu stufăriș își ascund cuiburile câteva perechi de gușă-vânătă, o specie de importanță comunitară mai greu de observat. Habitatele acvatice cu apă mică și cu întinderi de stuf sunt căutate de rațe din diverse specii (rața mare, rața cârâitoare, rața cu cap castaniu sau rața pestriță) în perioada lor de năpârlire, când penajul în eclipsă nu permite realizarea zborului în condiții optime. Vegetația natantă formată îndeosebi din cornaci, dar și din peștișoară, lintiță, nufăr galben și plutică este intens combătută de administratorii fermelor piscicole. Acolo unde aceste plante reușesc să se dezvolte pe suprafețe mai mari, devin suport pentru cuiburile unor specii de interes european pentru conservare cum sunt chira de baltă, rața roșie, chirighița cu obraz alb și chirighița neagră. Din aceste plante, la care se adaugă și tulpini de brădișor și chiar stuf, își fac cuiburile corcodelul mare, lișița (până la 500 de perechi), corcodelul mic, cel cu gât negru și cel cu gât roșu și rața cu cap castaniu. Pe mici insule sau în zonele mlăștinoase de la marginea apelor și chiar pe sărături ferite de orice prezență umană, cuibăresc în colonii până la 22 de perechi de piciorong și până la 60 de perechi de ciocîntors. Tot insulele sunt căutate și de perechile de lebădă de vară pentru amplasarea cuiburilor masive departe de accesul uman. Importanța sitului pentru conservarea păsărilor acvatice rezultă însă din amploarea pe care o au aici pasajele de primăvară și cel de toamnă ale păsărilor migratoare, momente în care zona este utilizată de peste 110000 de păsări din cele mai diverse grupe (rațe scufundătoare, rațe de suprafață, gâște, corcodei, cormorani, cufundaci, ferestrași, călifari, stârci, berze, egrete, cocori, pescăruși, chire, chirighițe și păsări de țărm). Acestea se opresc pentru odihnă sau hrănire în special acolo unde heleșteiele sunt golite total sau parțial de apă pentru pescuitul industrial și, astfel, este accesibilă păsărilor bogăția de pești mici și nevertebrate diverse (insecte, viermi inelați, melci, scoici și crustacee). Se remarcă, în aceste perioade, numărul mare de exemplare din următoarele specii de interes comunitar: barză neagră (40-150), egretă mare (30-80), stârc purpuriu (20-40), ciocântors (80-150), ploier auriu (50-300), fluierar de mlaștină (300-800) și chiră de baltă (20-100). Impresionează stolurile de bătăuș care pot să ajungă în aceste momente până la 10000 de exemplare. Alte specii acvatice care se adună în efective extrem de numeroase în timpul pasajelor sunt următoarele: rața mare (până la 12000), lișița (până la 6000), pescărușul râzător (până la 5000), culicul mic (până la 4000), rața mică și cea cu cap castaniu (fiecare cu până la 5000 de exemplare), nagâțul (până la 4000), rața fluierătoare și sitarul de mal (fiecare cu până la 1500 de exemplare), culicul mare, pescărușul sur, rața cârâitoare, rața lingurar și rața moțată (fiecare cu câte 1000 de exemplare). De menționat este faptul că pentru sitarul de mal și culicul mic populațiile care trec prin sit în timpul pasajelor reprezintă 1% din întregul efectiv al acestor specii la nivel european. Rareori, în timpul toamnei, se opresc grupuri de maxim 40 de cocori pentru odihnă în drumul lor spre Câmpia Panonică, în care în câteva locații se adună cea mai mare parte a populației din Europa, înainte de plecarea spre locurile de iernare. În timpul pasajelor, multitudinea de păsări atrage și răpitoarele, dintre care se remarcă 1-3 exemplare de acvilă de câmp, 1-3 exemplare de șoim dunărean și 1-3 exemplare de șoricar mare, toate acestea fiind de interes conservativ european. Un număr de 6 până la 10 vulturi pescari poposesc aici în căutarea locurilor bogate în pește de pe traseul lor de migrație. Pentru păsările răpitoare situl reprezintă și un cartier de iernare bogat în mamifere și păsări, ofertă valorificată de cele două până la cinci exemplare de codalb, circa 60 de exemplare de erete vânăt și de trei până la șase exemplare de șoim de iarnă. Vânturelul de seară are în sit câteva dintre locurile de înnoptare aflate în Câmpia de Vest în care, în timpul serilor, se adună pentru petrecerea nopții foarte multe exemplare. Aceste locuri se află de obicei în arbori singuratici, aliniamente de-a lungul arterelor rutiere sau în pâlcuri de copaci. Ele încep să fie frecventate de vânturei imediat după terminarea perioadei de reproducere și până la începutul lunii octombrie, moment în care stolurile pleacă spre cartierele de iernare. Această specie este singura din rândul răpitoarelor care migrează în mod gregar. În astfel de locuri de înnoptare, în sit, se adună un număr de până la 300 de exemplare din această pasăre de pradă de talie mică, care a fost declarată specie de interes conservativ global. În trecut, întreaga zonă a fost acoperită cu păduri de stejar în alternanță cu pajiști stepice, iar văile și terenurile mlăștinoase erau acoperite cu stejărișuri de luncă, arinișuri și sălcete. În prezent, din vechile păduri nu au mai rămas decât trupuri de pădure dispuse insular și fără conectivitate, alcătuite în principal din stejar și ulm, iar de-a lungul luncilor se mențin în câteva

locuri mici păduri de luncă cu asociații de plop și salcie. În liziere și izolat pe câmpuri se dezvoltă asociații de măceș, porumbar și păducel, în care sunt prezente silvia mică, silvia cu cap negru, fâsa de luncă, mărăcinarul mic și cel negru, presura sură, codobatura galbenă, sfrânciocul cu frunte neagră și cel roșiatic. Ultimele două specii sunt de interes comunitar pentru conservare, fiecare dintre ele fiind reprezentate de maxim 400 de perechi cuibăritoare. În pădurile din sit sunt amplasate câteva colonii de stârci, în care cuibăresc mai multe perechi de stârc cenușiu, egretă mică și stârc de noapte. Aceste habitate forestiere reprezintă și locul de cuibărit pentru cele 2-3 perechi de viespar, 1-2 perechi de acvilă mică, o pereche de codalb, 2-3 perechi de gaie neagră, o pereche de șerpar și 1-2 perechi de acvilă țipătoare mică. Alte specii frecvent cuibăritoare sunt porumbelul de scorbură și cel gulerat, turturica, patru specii de ciocănitori de interes conservativ european care sunt rezidente în sit (ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră, cea de stejar și cea de grădină), capîntortura, caprimulgul și foarte multe specii de păsări cântătoare. În scorburile prezente în liziere sau în pâlcurile izolate de copaci cuibăresc cele 20-30 de perechi de dumbrăveancă și pupăza. Teritoriul ocupat inițial de pajiști stepice a fost în trecut deșelenit pentru agricultură iar terenurile rămase au fost folosite ca pășuni și fânețe în care dominante sunt iarba câmpului și păiușul de stepă. O suprafață mare din aceste pajiști se dezvoltă pe soluri sărăturate (solonceacuri, solonețuri și solodii) care sunt numite în toponimia locală sicuri. Pe aceste soluri vegetează mai multe asociații de plante, dintre care un grad de acoperire semnificativ îl au asociațiile de iarba șopârlelor cu coada vulpii, pelin și păiuș. Sub puternica presiune antropică o mare parte din suprafața sitului (26%) a fost transformată într-un vast teren agricol. Acesta, împreună cu pajiștile utilizate ca fânețe și mai ales pășuni, realizează peste 83% din întinderea sitului, fiind deosebit de importante pentru păsările răpitoare care vânează aici. Unele dintre ele chiar cuibăresc în vegetația acestor soluri, așa cum o fac anual cele 6-9 perechi de erete sur și până la două perechi de ciuf de câmp. Tot aici cuibăresc și cristelul de câmp (20-30 de perechi) și până la 60 de perechi de fâsă de câmp. Pe pajiștile inundate cuibăresc sitarul de mal (maxim 10 perechi) și fluierarul cu picioare roșii (între 10 și 40 de perechi).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activități care au impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care a fost desemnat situl sunt agricultura intensivă (reduce suprafețele de cuibărit și calitatea acestor terenuri ca teritorii de hrănire pentru păsările răpitoare), asanarea zonelor umede (cu efecte majore la nivelul tuturor speciilor acvatice), incendierea miriștilor și a vegetației palustre (distrug teritorii de hrănire și cuibărit ale multor specii), accesul autovehiculelor în afara drumurilor publice (atunci când acestea ajung în teritoriile de cuibărit, odihnă sau hrănire ale mai multor specii), extinderea speciilor vegetale invazive (în detrimentul celor native care oferă spații de cuibărit mai multor specii de păsări), exploatare forestieră neadecvată (reduce habitatele mai multor specii de păsări cântătoare, ciocănitori și răpitoare), braconajul (produce perturbări de amploare ale populațiilor de păsări) și pescuitul sportiv și industrial (care se practică în apropierea locurilor de cuibărit sau dacă au loc lucrări de management piscicol în perioada de reproducere).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl este dotat cu panouri de avertizare și atenționare, panouri de informare, centre de vizitare și informare, bariere, puncte de intrare, trasee turistice, locuri de campare, vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor, acestea din urmă fiind însă insuficiente necesitând suplimentare. De asemenea sunt necesare mai multe amenajări pentru observarea păsărilor acvatice fără a se provoca deranjul acestora.

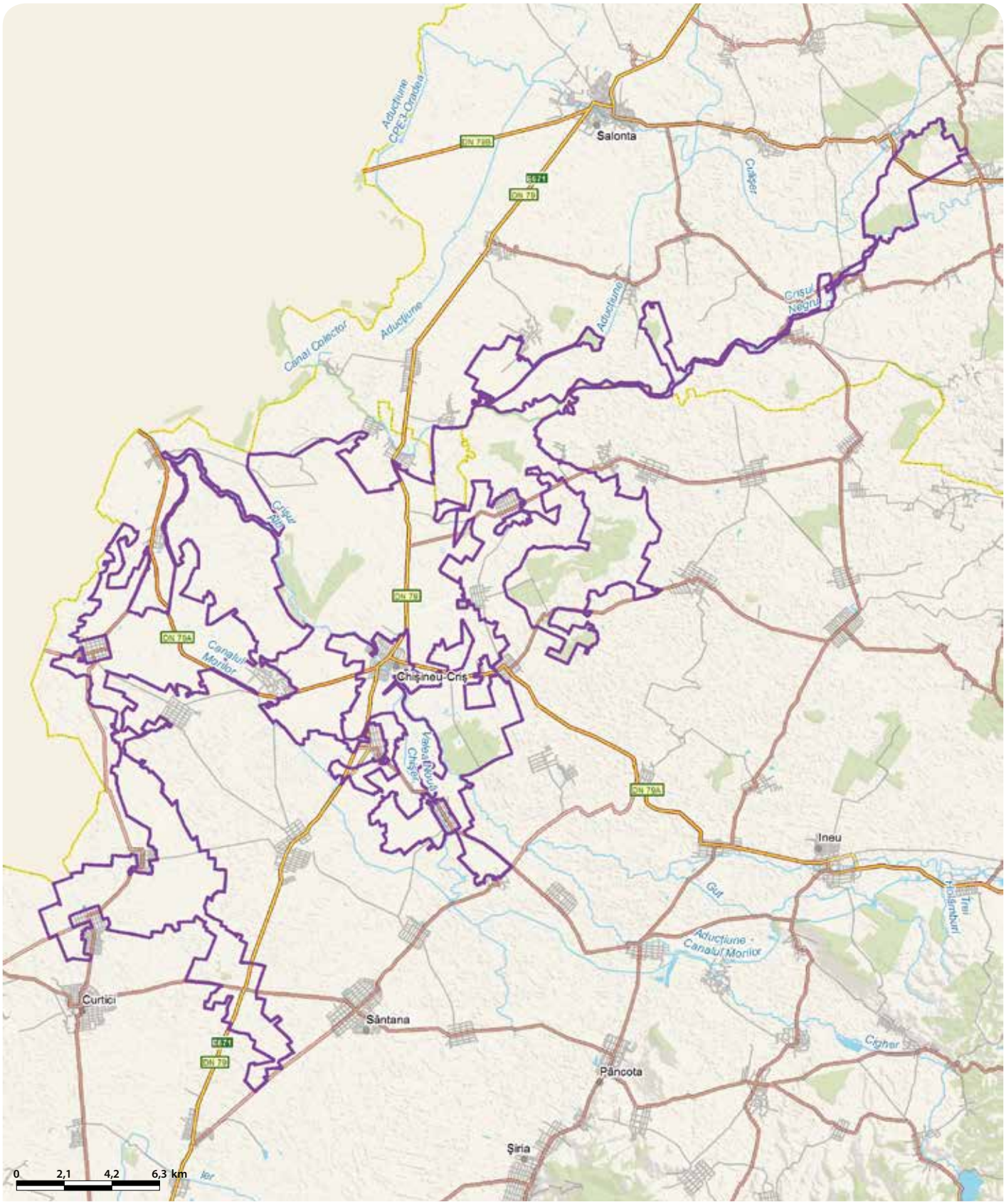

CÂMPIA NIRULUI - VALEA IERULUI - RO SPA 0016

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Satu-Mare: Andrid, Carei, Ciumești, Căuaș, Foieni, Pir, Pișcolt, Sanislău, Santău, Tiream, Urziceni.
Județul Bihor: Cherechiu, Curtuișeni, Sălacea, Tarcea, Valea lui Mihai, Șimian.

Suprafața: 38.564 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 47° 35′ 12″; Long. E 22° 16′ 47″
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 160 max., 102 min., 126 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Printre enclavele sitului trece tronsonul aflat între localitățile Carei și Secuieni al arterei rutiere DN19 (E671). Din acest drum se pot urma mai multe căi rutiere spre localități din interiorul sitului sau limitrofe acestuia: DN1F până la Urziceni, DJ196B până la Foieni, Ciumești și Sanislău, DJ196C până la Resighea, Scărișoara Nouă și Horea, DJ190B până la Șimian, Voivozi și Șilindru, DJ190C până la Otomani și Sălacea, cu continuare pe DJ195C prin Piru Nou, Sudurău și Hotoan sau DJ108M până la Tiream, Vezendiu, Portița, Dindești, Andrid și Chereușa. Accesul în sit se poate realiza și pe calea ferată pe ruta Oradea-Săcuieni-Valea lui Mihai-Carei-Satu Mare.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl este caracterizat printr-o heterogenitate mare a habitatelor (fânețe, pășuni, tufărișuri, terenuri arabile extensive, păduri de foioase, lacuri de acumulare, helețeie), care adăpostesc o avifaună bogată atât ca număr de specii cât și ca dimensiuni populaționale. De remarcat este faptul că în acest sit se găsește o treime din habitatul de dune de nisip din țară. Situl a fost desemnat în scopul conservării a 26 de specii de păsări de interes comunitar între care se găsesc atât specii de habitate forestiere, cât și specii de habitate deschise și zone umede. Situl adăpostește trei specii de interes conservativ la nivel internațional (șoimul dunărean, dumbrăveanca și vânturelul de seară), șase specii amenințate la nivelul Uniunii Europene (eretele de stuf, eretele sur, stârcul roșu, buhaiul de baltă, pasărea ogorului și barză albă), precum și aglomerări mari de câteva zeci de mii de păsări acvatice migratoare din 27 de specii în perioadele de pasaj. Ca și particularități avifaunistice, acest sit adăpostește singura populație semnificativă numeric de pasărea ogorului din Câmpia de Vest și cea mai mare populație cuibăritoare de barză din țară, ale cărei cuiburi sunt cantonate în localitatea Andrid, cunoscut ca Sat European al Berzei.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl, aflat în Câmpia Nirului și Valea Ierului, reprezintă rămășițele întinselor zone umede din această parte a țării. Solul aluvionar nisipos-argilos rămas în albiile secate în timpul ultimei ere postglaciare a fost supus eroziunii sub acțiunea vântului, formându-se dune de nisip fixe sau mobile. Acestea reprezintă o treime din suprafața ocupată de acest tip de biotop la nivel național, fiind un habitat emblematic pentru sit. El adăpostește singura populație semnificativă numeric de pasărea ogorului din vestul României, specie amenințată în spațiul comunitar. Pajiștile se întind pe 22% din suprafața sitului, fiind prezente pe terenurile de interdune și în lungul cursurilor de apă. Speciile de floră caracteristice sunt iarba câmpului și păiușul, care domină în majoritatea pajiștilor, pe alocuri existând și zone mai umede în care crește coada vulpii. Dumbrăveanca și vânturelul de seară sunt două specii de interes conservativ global care pot fi întâlnite în aceste pajiști hrănindu-se în special cu lăcuste, gândaci și fluturi, dar și cu șopârle, șerpi și broaște de talie mică. Vânturelul de seară își completează dieta cu șoareci sau chițcani și cuibărește în pâlcurile de copaci de pe aceste pășuni, reprezentate în special de plantații de salcâmi. Tot în aceste pajiști cuibăresc pe sol și alte două specii de interes comunitar pentru conservare, cristelul de câmp (30-50 de perechi) și fâsa de câmp (până la 200 de perechi). Oferta bogată de mamifere mici și mijlocii a pajiștilor și a culturilor agricole, care este formată din peste 15 specii de rozătoare la care se adaugă multe specii de păsări și/sau insecte, determină ca aceste terenuri să fie intens vizitate de mai multe specii de răpitoare diurne de interes conservativ care au efective cuibăritoare în sit: viesparul, gaia neagră, eretele de stuf, eretele sur, acvila țipătoare mică, acvila mică, la acestea adăugându-se șoimul rândunelelor, șorecarul comun, vânturelul roșu, uliu păsărar și uliul porumbar. Șoimul dunărean este observat cu regularitate aici, fiind posibil ca în viitor să devină o specie care se reproduce în aceste teritorii. De remarcat este numărul mare de ereți suri care cuibăresc în sit (4-6 perechi), dar și acela al viesparilor (5-7 perechi). Rețeaua hidrografică formată din câteva pâraie este centrifugă și inconsecventă, principalul curs de apă fiind Ierul, și el având un debit modest. Pe teritoriul sitului există și câteva lacuri și bălți mici la Șimian, Resighea, Urziceni, Foieni, Sanislău și Scărișoara Nouă. Mlaștinile cele mai întinse se găsesc la Sanislău, Ciumești, Urziceni, Foieni, Scărișoara Nouă și Curtuișeni. Asociațiile vegetale natante cele mai caracteristice acestor zone sunt cele formate din lintiță, foarfeca bălții, iarba broaștelor, nufăr alb sau galben, plutică și castana de apă, iar vegetația palustră este edificată în principal de trestie, papură, rogoz și mană de apă. Zonele umede cuprinse în sit găzduiesc efective importante de stârc pitic, buhai de baltă, stârc roșu, egretă mică, stârc de noapte, piciorong și rață roșie, toate fiind specii de interes comunitar care cuibăresc în sit. Alături de acestea mai cuibăresc în număr mare pe bălți sau în mlaștini următoarele specii: corcodelul mare, lișița, lebăda de vară, corcodelul mic, rața mare, rața pestriță, rața cârâitoare, fluierarul cu picioare roșii, pescărușul râzător, lăcarul mare etc. În perioadele de pasaj din primăvară și toamnă zona este tranzitată de efective importante numeric de păsări acvatice. Între acestea se remarcă prin foarte multe exemplare următoarele specii de rațe și gâște: rața mare, rața mică, rața cârâitoare, rața cu cap castaniu, rața fluierătoare, rața lingurar, rața moțată, rața sulițar, rața pestriță, călifarul alb, gâsca de vară și gârlița mare. Impresionează totodată și numărul de exemplare de corcodel mare, ferestraș mare, pescăruș argintiu, pescăruș sur și pescăruș râzător, stolurile acestuia din urmă totalizând și 10000 de exemplare. În drumurile lor, poposesc pe habitatele cu apă mică din sit și păsările de țărm, dintre care se remarcă specia mai rară de culic mic (50-150 de exemplare) și dominanța numerică a fluierarului negru (până la 600 de exemplare). Condițiile climatice ale zonei au creat condiții favorabile pentru instalarea vegetației lemnoase. Ecosistemele forestiere naturale ajunse la maturitate sunt dominate de stejarul pedunculat alături de care sunt prezenți teiul și jugastrul. Pe alocuri, în terenurile joase, s-au păstrat stejăreto-ulmete de luncă în care mai există sporadic și arbori seculari. Vegetația arbustivă este edificată în special de sălcii și răchite, existând și pâlcuri de arinișuri care sunt dispuse fragmentar, de-a lungul luncilor. Între Foieni și cătunul Viișoara există un pâlc de pădure edificat de tei argintiu. Vegetația de tufărișuri dominată de porumbar și păducel este prezentă de regulă la marginea pădurilor. Toate aceste habitate forestiere ocupă un sfert din suprafața sitului și sunt locul de cuibărit al răpitoarelor diurne, alături de care apar și ale specii de interes comunitar așa cum sunt cele patru specii de ciocănitori care au populații rezidente în sit (ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră, cea de stejar și cea de grădină). Caprimulgul impresionează prin numărul mare de perechi cuibăritoare (până la 80 de perechi), la fel ca și sfrânciocul roșiatic (cu 1200-1400 de perechi) și cel cu frunte neagră (120-150 de perechi). Situl este extrem de important și pentru populația de barză albă (până la 130 de perechi cuibăritoare), acesta fiind probabil cea mai numeroasă din țară.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Principalele activități care manifestă un impact negativ asupra populațiilor de păsări din sit sunt pășunatul/creșterea animalelor (dacă se practică în perioada de reproducere în zonele favorabile cuibăritului), agricultura (dacă devine intensivă și se folosesc fertilizanți și mai ales pesticide), braconajul (acțiuni ce reprezintă o cauză a diminuării diversității și numărului unor specii de păsări și de mamifere), exploatarea forestieră neadecvată (afectează răpitoarele care cuibăresc în arborii bătrâni și ciocănitoarele care se hrănesc cu insectele xilofage), arderea stufului, a miriștilor și a pârloagelor (acțiune ilegală cu efecte negative majore asupra speciilor de păsări care cuibăresc în această vegetație) și pescuitul intensiv (care reduce oferta trofică a speciilor de păsări ihtiofage).

ADMINISTRAREA SITULUI

Există puncte de intrare în sit, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc. Sunt necesare puncte de informare în comunitățile aflate în sit sau limitrofe acestuia, panouri de avertizare/atenționare și panouri de informare, amenajări pentru observare sau supraveghere și locuri de campare.

CANARALELE DE LA HÂRȘOVA - RO SPA 0017

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Ialomița: Făcăeni, Giurgeni, Mihail Kogălniceanu, Vlădeni.
Județul Constanța: Ghindărești, Hârșova.

Suprafața: 7.406 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 40' 37"; Long. E 27° 55' 28"
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării
Altitudinea: 83 max., 0 min., 8 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces către sit este DN2A (E60), care ocolește situl prin partea de nord a acestuia între localitățile Hârșova, Giurgeni și Țăndărei. Accesul către DN2A și respectiv spre anumite zone din sit se poate face și dinspre Făcăeni-Vlădeni (pe DN3B) sau dinspre Saraiu (pe DN22A). Accesul în sit se poate face și folosind calea ferată de pe ruta Țăndărei-Mihail Kogălniceanu-Giurgeni.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

În sit se remarcă prezența a 39 de specii de păsări de interes european pentru conservare, fiind în special un loc important pentru cuibăritul unor efective mari de păsări care sunt legate de habitatele forestiere. Totodată, situl este amplasat pe calea de migrație a berzelor și a mai multor specii de păsări răpitoare care trec prin acest punct în număr foarte mare (peste 1100 de viespari sau ereți de stuf, circa 5500 de acvile țipătoare mici, între 5000 și 9000 de șorecari comuni și până la 1.200 de ulii păsărari). Diversitatea răpitoarelor care sunt de interes comunitar pentru conservare ajunge la 15 specii. Numărul de păsări migratoare care utilizează situl pentru cuibărire, iernare sau repaus în timpul pasajelor este de 33 de specii care sunt listate pe anexele Convenției de la Bonn asupra speciilor migratoare. Situl este valoros datorită faptului că aici cuibăresc populații mari ale unor specii amenințate la nivel european cum sunt gaia neagră, caprimulgul, dumbrăveanca, ciocârlia de Bărăgan, sfrâncioul roșiatic, acvila mică, ciocârlia de stol, sfrâncioul cu fruntea neagră, uliul cu picioare scurte, ciocârlia de pădure, ciocănitoarea de grădină și fâsa de câmp. Zona este deosebit de importantă în perioada de iarnă pentru suprafețele de apă care rămân neînghețate și sunt căutate de stoluri mari formate din diverse specii de rațe și gâște sălbatice, fiind de asemenea un important loc de iernat pentru cormoranul mic, gâsca cu gâtul roșu și codalb.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Teritoriul este foarte interesant din punct de vedere geologic, prezentând un adevărat mozaic format în principal dintr-o cuvertură de loess și calcare jurasice așezate pe un fundament de șisturi verzi. Toate acestea realizează un relief cu forme specifice și spectaculoase de poduri, turnuri sau peșteri în care cuibăresc anual până la 15 perechi de pietrar negru și o pereche rezidentă de buhă. Acolo unde solul este prezent, el este format din litosoluri subțiri pe care se dezvoltă o vegetație saxicolă, presărată cu specii rare și amenințate precum clopoțelul dobrogean, merinana, sâmbovina, mierlița, unghioara, lușca, scânteiuța bulbiferă, zambila moțată și cimbrișorul dobrogean. Tufărișurile sunt destul de slab reprezentate, făcând parte din structura pajiștilor sau găsindu-se izolat, pe suprafețe restrânse, în zona malurilor nisipoase. Cele din pajiști sunt dominate de cătina roșie, alături de care se mai întâlnesc măceșul și sângerul. Tufărișurile de maluri nisipoase sunt diferențiate în insule mici de-a lungul canalelor și brațelor Dunării, ajungând până la suprafața apei. Aici sunt prezente specii de sălcii și răchite, care au în stratul ierbos urzică, pelin negru, pălămidă, mur de mirișteș și cosițel. Se mai întâlnesc tufărișuri de salcâm pitic (amorfă), care au tendința să înlocuiască în mod invaziv asociațiile native de sălcii. Zona Celea Mare-Valea lui Ene constituie una din rarele zone din țară în care este întâlnită asociația endemică cu sâmbovină, caracteristic fiind stratul arbustiv dominat de păliur, alături de care mai apar verigarul și iasomia. În toate aceste tufărișuri își ascund cuiburile un număr impresionant de mare de sfrâncioci roșiatici (până la 1300 de perechi) și sfrâncioci cu frunte neagră (120-130 de perechi), fiind totodată locul în care se opresc în timpul deplasărilor de pasaj muscarul gulerat și muscarul mic. Mai sunt prezente în aceste habitate și foarte multe păsări cântătoare ca frunzărița galbenă, pitulicea mică, privighetoarea roșcată, presura sură, silvia cu cap negru, cea de zăvoi, cea de câmp și cea mică, codobatura galbenă, ochiul boului și măcăleandrul. Tot aici, cucul își alege din cuiburile acestor specii pe acelea în care să-și depună propria pontă. Vegetația forestieră este reprezentată de păduri tipice de zăvoi care ocupă grindurile de mal, de prival și pe cele interioare, crescând pe un sol de tip aluvionar. Stratul arborilor este compus din plop alb, plop negru, ulm, frasin, stejar pedunculat, plesnitoare sau glădiță, iar în stratul inferior domină piperul de baltă, ciorvana mare sau murul de mirișteș, acesta putând uneori să acopere complet solul. Stratul arbustiv este dezvoltat variabil, fiind compus din sânger, soc negru, alun, păducel și măceș. În astfel de habitate forestiere, care ocupă peste jumătate din suprafața sitului, cuibăresc 4-5 perechi de gaie neagră, o pereche rezidentă aici de codalb, până la trei perechi de acvilă mică, o pereche de șerpar, 2-3 perechi șorecar mare și până la zece perechi de uliu cu picioare scurte. Foarte multe ciocănitori din speciile de interes conservativ rezidente în acest sit își au aici locurile ideale de cuibărit, și presurile de grădină (până la 120 de perechi) și circa 300 de perechi de ciocârlie de pădure. Frecvent se întâlnesc turturica, porumbelul gulerat și grangurele. Situl este important și pentru populația de caprimulg pe care o conservă (110-120 de perechi), dar și pentru cea de dumbrăveancă (până la 130 de perechi), ambele fiind legate pentru reproducere de aceste habitate forestiere, în care ocupă lizierele. Pajiștile se întind pe doar 2% din suprafața sitului, fiind reprezentate de pajiști de lunci și pajiști de stepă. Pajiștile de lunci se găsesc în șesurile depresionare, pe grinduri interioare sau între pâlcuri de pădure și sunt dominate de iarba câmpului, firuță, păiuș de livadă și coada vulpii, alături de care se mai întâlnesc și șovarul, zăzania, lăsniciorul și lucerna galbenă. Pajiștile de stepă sunt mult mai sărace din punct de vedere al compoziției de plante și se întâlnesc pe șesurile depresionare mai înalte, aflându-se într-un continuu regres din cauza pășunatului. Sunt formate în principal din holeră, scaiul dracului, alior, pir gros sau traista ciobanului și sunt importante pentru ciocârlia de stol, ciocârlia de Bărăgan și fâsa de câmp, toate acestea fiind specii de interes conservativ european care cuibăresc într-un număr foarte mare în sit. Câteva perechi de pasărea ogorului sunt prezente în locurile aride cu porțiuni nisipoase și vegetație scundă, departe de locurile frecventate de oameni. Ecosistemele acvatice sunt bine reprezentate, ocupând circa 30% din suprafața sitului. Aici se unesc cele două brațe principale ale Dunării (Brațul Borcea și Dunărea Veche), cu un aspect de arc de cerc caracterizat de meandrări și despletiri care includ în interior ostroave și insule. Malurile mai înalte prezintă colonii însemnate de albinărel și lăstun de mal, dar și cuiburi izolate de dumbrăveancă și chiar de pupăză. În imediata apropiere a apei cuibăresc un număr impresionant de perechi de pescăraș albastru (150-160), care se hrănesc cu peștii mici ce se găsesc din belșug în apele sitului. La importanța sitului ca loc de cuibărire pentru toate aceste specii se adaugă și cea dată de poziția în cadrul rutelor de migrație ale răpitoarele diurne, dar și ale unor specii acvatice de interes comunitar cum sunt pelicanul comun și pescărușul mic. Impresionează în timpul migrațiilor numărul mare de berze albe și negre care pot fi văzute trecând prin sit (42000 exemplare și respectiv, 4000 de exemplare). Sunt observate anual în timpul pasajelor peste 2200 exemplare de viespar și erete de stuf, circa 5500 de acvile țipătoare mici, între 5000 și 9000 de șorecari comuni și până la 1200 de ulii păsărari.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități au loc în interiorul sitului cu efecte negative asupra faunei de păsări: pășunatul/creșterea animalelor (dacă se face în perioada de reproducere în zonele de cuibărire), braconajul prin otrăvire și capcane (diminuează diversitatea și efectivele numerice ale unor specii de păsări din sit sau ale hranei acestora) și pescuitul (prin perturbarea locurilor de la malul apei în care se hrănesc sau cuibăresc anumite specii). În vecinătatea sitului sunt prezente comunități umane mari (ce au un impact mare asupra calității mediului, din cauza unui sistem deficitar de canalizare) și are loc cultivarea terenului care afectează păsările prin pesticidele și fertilizanții utilizați.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare următoarele dotări și amenajări pentru administrare și vizitare: panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare, centru de vizitare/informare și puncte de informare, observatoare ornitologice, bariere pe unele drumuri care duc în zonele sensibile ale sitului, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor.

CHEILE BICAZULUI - HĂȘMAȘ - RO SPA 0018

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Harghita: Gheorgheni, Sândominic, Tulgheș.
Județul Neamț: Bicaz-Chei, Bicazu Ardelean, Dămuc.

Suprafața: 7.961 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 45' 5"; Long. E 25° 47' 55"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1787 max., 683 min., 1260 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS **PN** MN RN Pn RB SR SPU G SPA **SCI**

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se poate face pe DN12C (Bicaz-Gheorgheni) care traversează partea nordică a sitului sau pe DN12 (Miercurea Ciuc-Gheorgheni), cu continuare din Sândominic pe DJ125 până în orașul Bălan și Lacul Mesteacăn, de unde se poate urca pe mai multe drumuri forestiere sau pe marcaje turistice în partea sudică a sitului. Tot pe drumuri forestiere se poate intra în sit și din localitățile aflate în imediata vecinătate: Lacul Roșu, Bărnadu și Trei Fântâni. Pe calea ferată accesul se face din două direcții: Brașov -Sf. Gheorghe-Miercurea Ciuc-Sândominic-Gheorgheni și Tg. Mureș-Deda-Toplița-Gheorgheni-Sândominic.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Minuniță (*Aegolius funereus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*) • Ciuvică (*Glaucidium passerinum*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Cocoș de munte (*Tetrao urogallus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Scopul desemnării sitului este protecția și conservarea unei regiuni de munte cu habitate diverse de stâncării abrupte, păduri, cursuri de apă și un lac, care constituie un mediu favorabil pentru un număr de 19 specii de interes conservativ în spațiul european. Dintre acestea 12 sunt specii rezidente, cinci doar cuibăresc în sit, iar două sunt specii care trec doar în timpul pasajului. În sit sunt prezente cu efective cuibăritoare mari trei specii amenințate la nivelul Uniunii Europene: cocoșul de munte, ierunca și buha, ultima dintre ele atingând aici efective semnificative pe plan național. Important de menționat sunt și populațiile mari de minuniță, muscar gulerat, ciocănitoare de munte, dar și perechile cuibăritoare de șoim călător și acvilă de munte. Prezența Lacului Roșu în sit aduce în lista de păsări mai multe specii caracteristice habitatelor acvatice, cum sunt rațele de suprafață și scufundătoare, gâștele, stârcii, corcodeii și pescărușii, aproape toate utilizând lacul ca loc de staționare scurtă în timpul pasajelor.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl face parte din Carpații Orientali și este caracterizat de prezența calcarelor și a dolomitelor din care rezultă un relief relativ înalt (1600–1700 m) cu abrupturi și vârfuri semețe izolate și chei adânci despicate de cursul râului Bicaz și unii afluenți ai acestuia (Bicăjel, Șugău, Lapoș și Cupaș), la care se adaugă întinse suprafețe de păduri și un lac. Relieful se desfășoară pe două trepte principale: una înaltă, cu altitudini de peste 1400 m, care cuprinde câteva vârfuri și una joasă. Aceasta din urmă este mult mai bine dezvoltată în partea de vest a sitului, unde apar și microformele de relief spectaculoase reprezentate prin turnuri, ace, lapiezuri și alveole. În anumite zone apar și acumulări de grohotiș rezultate în urma proceselor de dezagregare care afectează pereții de calcar. Versantul vestic al Hășmașului Mare se prezintă sub forma unui abrupt calcaros, cu multe formațiuni spectaculoase. Aceste habitate de stâncărie constituie locul de cuibărit a trei răpitoare de interes comunitar pentru conservare, care sunt specii rezidente în acest sit: acvila de munte (1-2 perechi), șoimul călător (1-2 perechi) și buha. Aceasta din urmă caută pentru reproducere stâncăriile abrupte și pădurile bătrâne neumblate, populația de 9-12 perechi fiind semnificativă pe plan național și reliefând sălbăticia și gradul mare de integritate al habitatelor montane din acest sit. Stâncăriile mai sunt preferate pentru cuibărire și de către fluturașul de stâncă (20-40 de perechi), mierla de piatră (6-10 perechi), brumărița de stâncă (circa 30 de perechi), dar și de codroșul de munte, drepneaua neagră și drepneaua mare. Vegetația lemnoasă este alcătuită predominant din păduri de molid care cresc pe spodosoluri sau de păduri de fag în amestec cu molid și mai rar cu brad, dezvoltate pe molisoluri și cambisoluri. Spre zona de mai mică altitudine apar și făgetele dezvoltate pe soluri brune podzolite. În aceste păduri cuibăresc cele mai multe dintre speciile de păsări de interes conservativ european pentru care a fost desemnat situl, efectivele numerice ale acestor specii impresionând. Cele două specii galinacee protejate, cocoșul de munte și ierunca, sunt caracteristice pădurilor de molid, unde cuibăresc în efective de 12-17 perechi și respectiv 80-110 perechi. Aceste păsări preferă molidișurile mature și nu prea dese, cu strat subarbustiv bogat, format din afin negru și merișor, fiind deranjate de orice fel de intervenție umană (turism, activități silvice sau vânătoare). Tot în aceste păduri trăiesc și cele două bufnițe extrem de greu de observat datorită taliei mici și vieții ascunse pe care o duc: ciuvica și minunița. Ambele specii caută pentru cuibărit scorburi, rupturi de arbori sau cuiburi vechi de ciocănitoare. De remarcat este numărul mare de perechi cuibăritoare de minuniță din acest sit (19-21 de perechi). Tot dintre răpitoarele nocturne face parte și huhurezul mare, fiind reprezentat în sit prin 7-10 perechi rezidente care cuibăresc în pădurile mature întinse, formate în special din conifere, unde își amplasează cuibul în scorburi mari, trunchiuri groase rupte, cuiburi vechi ale altor păsări, dar și pe sol sau chiar în fisuri de stânci. Iarna se retrage spre pădurile de foioase de la periferia sitului unde este mai accesibilă hrana formată în principal din rozătoare dar și din reptile, broaște și păsări. În special în pădurile de foioase unde arboretele alternează cu pajiștile, cuibăresc până la 20 de perechi de viespar, care este oaspete de vară în acest sit, la fel ca și caprimulgul (3-8 perechi), ciocârlia de pădure (90-110 perechi), muscarul mic (60-80 perechi) și sfrâncioc roșiatic (80-120 perechi). Pădurile de conifere ale sitului abundă în păsări din specii comune, precum aușelul cu cap galben, mierla gulerată, pițigoiul de munte, pițigoiul cu creastă, pițigoiul de brădet, cojoaica de pădure, pitulicea fluierătoare, alunarul, pitulicea mică sau forfecuța. În tufărișurile de pe versanți se întâlnește presura de munte, iar pe cursurile de apă bogate în larve de insecte cuibăresc mierla de apă și codobatura de munte. Păsări frecvent întâlnite în pădurile de foioase sunt cinteza de pădure, porumbelul de scorbură, sturzul cântător, pitulicea mică, brumărița de pădure și scorțarul. Muscarul gulerat este o specie de interes comunitar pentru conservare care impresionează prin numărul mare de exemplare cuibăritoare în acest sit. Astfel, până la 2000 de perechi din această specie cuibăresc în scorburile pădurilor de foioase bogate în subarboret. Trei specii de ciocănitori de interes european pentru conservare au în sit populații rezidente: ciocănitoarea neagră (13-15 perechi), ghionoaia sură (circa cinci perechi) și ciocănitoarea de munte, ultima fiind reprezentată de un număr impresionant de exemplare cuibăritoare (până la 28 de perechi). Habitatul preferat al acestei ciocănitori este cel de păduri dese de molid în care caută pentru cuibărire arborii complet sau parțial uscați în care își sapă scorburile. Lacul Roșu este situat în amonte de Cheile Bicazului, fiind singurul lac de baraj natural din țară. El s-a format în anul 1837 prin blocarea râului Bicaz în urma deplasării gravitaționale a unui pachet mare de roci. Are aproximativ 13 hectare și o adâncime maximă de 12,5 m, aflându-se în plin proces de succesiune. Acest ecosistem determină ca pe lista avifaunei sitului să fie și o specie acvatică cuibăritoare (rața mare), dar și multe alte specii care poposesc câteva zile pe lac în timpul pasajelor, așa cum o fac corcodelul mic, corcodelul mare și cel cu gât negru, rața mică, rața cu cap castaniu, rața moțată, rața sulițar, rața cârâitoare, pescărușul râzător și nagâțul. Pe lac au fost văzute și rare exemplare de ferestraș mare, rață sunătoare și chiar rață cu cap negru. Unul din drumurile de migrație peste Carpații Orientali ai gârliței mari trece chiar peste Lacul Roșu, câteva stoluri coborând pentru scurt timp pe acesta. Specii de interes conservativ european care migrează prin sit sunt șerparul (3-8 exemplare) și eretele de stuf (5-10 exemplare).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activitățile din sit care au impact negativ major asupra speciilor de păsări de interes european pentru conservare sunt: exploatarea forestieră (prin tăierea arborilor bătrâni și scorburoși), turismul necontrolat și recoltarea de ciuperci și fructe de pădure (prin deranjul provocat în habitate în care nu există trasee turistice sau recoltarea în perioadele de cuibărit).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de mai multe tipuri de panouri (de avertizare/atenționare, de informare și pentru orientare), dar care sunt insuficiente, fiind necesară suplimentarea lor. Are o clădire administrativă, zone împrejmuite, bariere care interzic accesul autovehiculelor, puncte de intrare, poteci și drumuri pentru vizitare, trasee turistice, un traseu tematic și un punct de informare. Sunt necesare puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere și pentru colectarea deșeurilor.

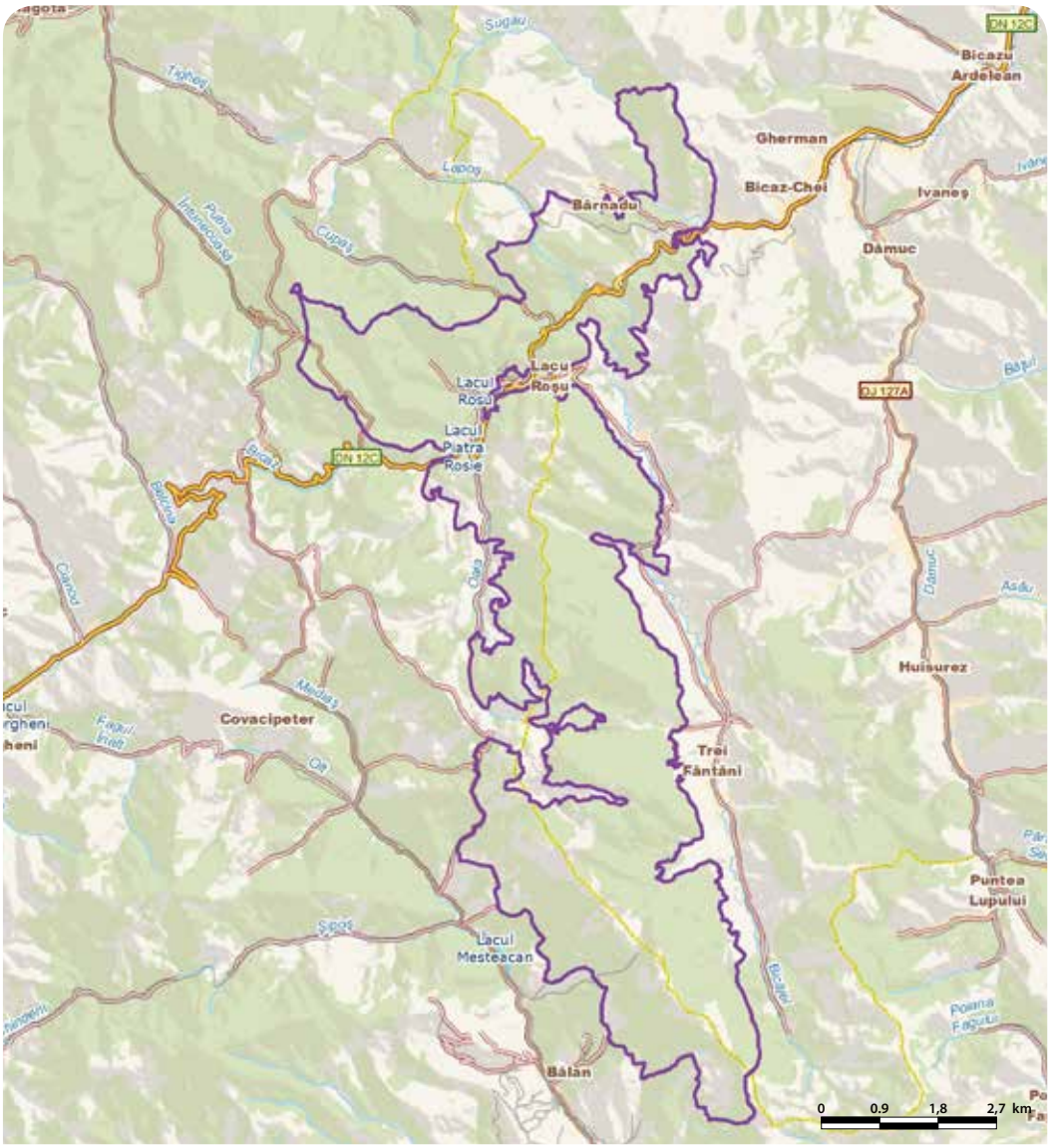

CHEILE DOBROGEI - RO SPA 0019

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Cogealac, Grădina, Mihail Kogălniceanu, Pantelimon, Siliștea, Săcele, Târgușor.
Județul Tulcea: Casimcea.

Suprafața: 10.929 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 31' 14"; Long. E 28° 24' 32"
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 200 max., 4 min., 86 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl poate fi accesat de pe DN22 (E87), din dreptul localităților Gura Dobrogei sau Palazu Mic, pe traseele Gura Dobrogei-Casian-Cheia-Târgușor sau Gura Dobrogei-Târgușor-Cheia. O altă direcție de acces este dinspre sud, din localitatea Mihail Kogălniceanu, situată pe DN2A (E60), până în localitatea Târgușor, de unde se pot urma traseele descrise anterior.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Șoim dunărean (*Falco cherrug*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Cocor (*Grus grus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Hoitar (*Neophron percnopterus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Cheile Dobrogei prezintă o importanță deosebită prin cele 42 de specii de păsări de interes european pentru conservare prezente aici. Zona oferă excelente condiții de cuibărit și hrană pentru specii precum pasărea ogorului, vânturelul de seară, caprimulgul, dumbrăveanca, ciocârlia de stol, ciocârlia de Bărăgan, ciocârlia de pădure, fâsa de câmp, presura de grădină și pietrarul negru. Deși aici cuibăresc populații semnificative de păsări răpitoare diurne precum șerparul, șorecarul mare, uliul cu picioare scurte sau vânturelul de seară, totuși importanța mare a sitului în conservarea speciilor din acest grup de păsări rezultă din amplasarea lui pe rutele lor de migrație care în această regiune a Dobrogei suferă o puternică îngustare, ce are ca rezultat o concentrare a efectivelor numerice. Aceasta determină ca prin sit să treacă în timpul pasajelor un număr de 18 specii de răpitoare, unele dintre ele având efective semnificative, precum viesparul, acvila țipătoare mică, vânturelul de seară, eretele de stuf, eretele sur, gaia neagră, șorecarul mare, codalbul, șerparul sau șoimul dunărean. Zona este importantă și pentru pasajul berzelor, în timpul migrației fiind observate până la 10000 de exemplare. Întinsele zone de culturi agricole care acoperă peste jumătate din suprafața sitului determină ca aici să ierneze câteva mii de gârlițe mari împreună cu circa 2000 de gâște cu gât roșu. Zona este un important cartier de iernare și pentru șoimul de iarnă.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Cheile Dobrogei prezintă o importanță științifică deosebită prin flora și fauna bogată și variată și prin numărul mare de specii rare, atât pentru Dobrogea, cât și pentru România, aici fiind prezent și cel mai bogat punct fosilifer cu faună jurasică din întreg podișul Casimcei. Cheile Dobrogei sunt situate în cea mai veche unitate geologică din România (Podișul Casimcei), care reprezintă o zonă întinsă de stepă și silvostepă situată pe substrat mixt format din șisturi verzi peste care se suprapun calcare recifale. Acestea din urmă formează un relief ruiniform ce include canioane, diferite forme carstice precum turnuri, coloane și văi care sunt mărginite de stânci în formă cilindrică, formând astfel un peisaj unic pentru România. Sunt prezente circa 15 peșteri, două dintre ele fiind de importanță internațională. Aceste cavități în calcare sunt utilizate de perechile rezidente de buhă pentru amplasarea cuiburilor. Datorită configurației sale geologice, Cheile Dobrogei constituie un reper ușor de identificat de către păsări în timpul migrației. Prin sit trece în timpul pasajelor un număr de 18 specii de răpitoare, unele dintre ele având efective numerice semnificative, precum viesparul (1500-3000 de exemplare), acvila țipătoare mică (200-400 de exemplare), vânturelul de seară și eretele de stuf (fiecare cu câte 200-300 de exemplare), eretele sur (120-130 de exemplare) și șorecarul mare (circa 40 exemplare). Printre rarități se remarcă vulturul hoitar, o specie critic periclitată care nu mai are efective cuibăritoare la noi în țară, dar din care se pot vedea accidental exemplare eratice în căutare de hrană. O altă specie periclitată în tot spațiul european este și acvila de câmp, care se poate vedea în trecere în număr de până la zece indivizi în timpul pasajelor. Zona este traversată și de efective importante de barză albă (până la 10000 de exemplare), dar și de ciovlică ruginie, muscar mic, muscar gulerat, cocor, pasărea ogorului și cristel de câmp. Culturile agricole care se întind pe mai mult de jumătate din suprafața sitului sunt utilizate ca locuri de hrănire în timpul pasajelor și în timpul iernii de către cârduri de până la 2000 de exemplare de gâscă cu gât roșu, amestecate cu mai multe mii de gârlițe mari. Zona reprezintă cartier de iernare și pentru 12-15 de exemplare de șoim de iarnă. Situl este deosebit de valoros prin cele cinci tipuri de ecosisteme și anume tufărișuri, păduri, pajiști, râuri și stâncării, care au o importanță floristică deosebită dată de prezența speciilor de interes comunitar precum clopoțelul dobrogean, vinețele și merinană (taxoni amenințați la nivel european) și de prezența multor specii periclitate în țara noastră, cum ar fi cosacii, brândușa trifilă, volbura lineată, cununița de calcar, scânteiuța bulbiferă, brândușa aurie și zambila. Climatul temperat continental predominant arid este caracterizat de mai multe zile tropicale și secete frecvente și determină ca în zonele stâncoase de pe vârfurile dealurilor să fie prezente condiții de semideșert, în timp ce pe mai mult de 40% din suprafața sitului se dezvoltă o vegetație caracteristică stepei de loess și stepei petrofile. Dintre speciile care formează vegetația ierboasă pe loess amintim bărboasa, păiușul stepic, firuța, năgara, iarba de sadină, rostogolul, vârtejul-pământului, ochiul lupului, sparceta, pelinul, iarba câinelui, sugărelul alb, coroniștea, laptele-cucului, mărgica, timofti-

ca de stepă, cioroiul, buruiana surpăturii, ciuleiul și molotrul. Tot aici se consideră că vegetează și cea mai mare populație de bujor de stepă din România. Aceste ierburi ascund cuiburile unor specii de interes european pentru conservare care se evidențiază prin numărul mare de exemplare cuibăritoare: 1200-2000 perechi de ciocârlie de Bărăgan, 2000-5000 de perechi de ciocârlie de stol și 300-400 perechi de fâsă de câmp. Zonele mai nisipoase sunt teritorii de cuibărit pentru 25-35 de perechi de pasărea ogorului. Stepa petrofilă, având o foarte mare valoare conservativă, este formată de păiușul dobrogean, jaleșul, cinci degete, milițeaua dobrogeană, garofița pitică de stâncă, merinană, lușca ambiguă, urechelniță, bărbișoara și iarbă grasă. În astfel de habitate cuibăresc pietrarul sur și codroșul de munte, dar și mai rar întâlnitul pietrar răsăritean. Specia de interes european pentru conservare, pietrarul negru, se remarcă prin numărul mare de perechi cuibăritoare în acest sit (70-80), care își aleg teritoriile de cuibărit în locurile unde există pietre, râpe sau faleze înalte de stâncă, dar și tufe mici și buruieni formate din păducel, porumbar, măceș, lemn câinesc și păr pădureț. Tot în aceste zone se întâlnesc și tufărișurile formate din specii mediteraneene, pontice și balcanice, iubitoare de căldură și substrat calcaros precum iasomia, cârpinița, scumpia, mojdreanul, avrămeasa, sparanghelul, ulmul pitic, flocoșelele, vișinul turcesc și migdalul pitic. Habitatul de tufărișuri este preferat pentru cuibărit de către sfrânciocul roșiatic, sfrânciocul cu frunte neagră, silvia de zăvoi, privighetoarea roșiatică, silvia cu cap negru, mărăcinarul negru și silvia de câmp. Vegetația forestieră este reprezentată prin păduri submediteareene de stejar pufos cu cârpiniță, mojdrean, scumpie, arțar tătărăsc și păr pădureț, având în stratul ierbos bujor de pădure, sparanghel și trepădătoare, alături de multe alte specii. Deși ocupă numai 4% din suprafața sitului, aceste păduri oferă condiții foarte bune de cuibărit și hrană speciilor de păsări răpitoare de interes comunitar: uliul cu picioare scurte (7-12 perechi), vânturelul de seară (17-23 de perechi), acvila țipătoare mică (o pereche), acvila mică (1-3 perechi), șorecarul mare (10-12 perechi), viesparul (2-4 perechi) și gaia neagră (o pereche). Este foarte probabil ca în această zonă să cuibărească și șoimul dunărean, specie care este în declin numeric drastic la nivel național, cunoscându-se în prezent doar câteva perechi cuibăritoare în toată țara. Cele 3-5 perechi de șerpar găsesc o ofertă trofică bogată în habitatele deschise și aride, formată în principal din șopârla de stepă, gușterul vărgat, șopârla de câmp, gușterul verde și șarpele balaur. Habitatele de pădure sunt și teritoriile perechilor rezidente de ciocănitoare neagră, ghionoaie sură, ciocănitoare de stejar și ciocănitoare de grădină, dar și pentru presura de grădină, dumbrăveancă și caprimulg, toate acestea fiind specii protejate în spațiul european.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități au loc în interiorul sitului și manifestă un impact negativ asupra speciilor pentru care a fost desemnat acesta: turismul neorganizat (are loc în special în zilele de sărbătoare națională și are un impact major asupra unor specii de păsări cuibăritoare), cariera de exploatare de șisturi verzi (influențează mai ales prin poluarea cu pulberi și zgomot, îndepărtând păsările), pășunatul (activitate prezentă în zonă cu impact asupra avifaunei cuibăritoare pe sol). În vecinătatea și în interiorul sitului sunt propuse spre instalare 211 turbine eoliene (14 parcuri eoliene), care vor avea un impact major asupra speciilor de păsări reducându-le habitatul de cuibărit și hrănire și producând mortalități însemnate în perioada de migrație.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are spații administrative, un panou de avertizare aflat la ieșirea din Rezervația Cheia din interiorul sitului, puncte de informare la sediile a zece primării aflate pe raza sitului, poteci/drumuri pentru vizitare, mai multe puncte de intrare în sit și amenajări pentru colectarea deșeurilor amplasate în comunitățile locale. Sunt necesare panouri de informare, panouri cu hărți pentru orientare, amenajări pentru observare și supraveghere, bariere, trasee turistice și trasee tematice.

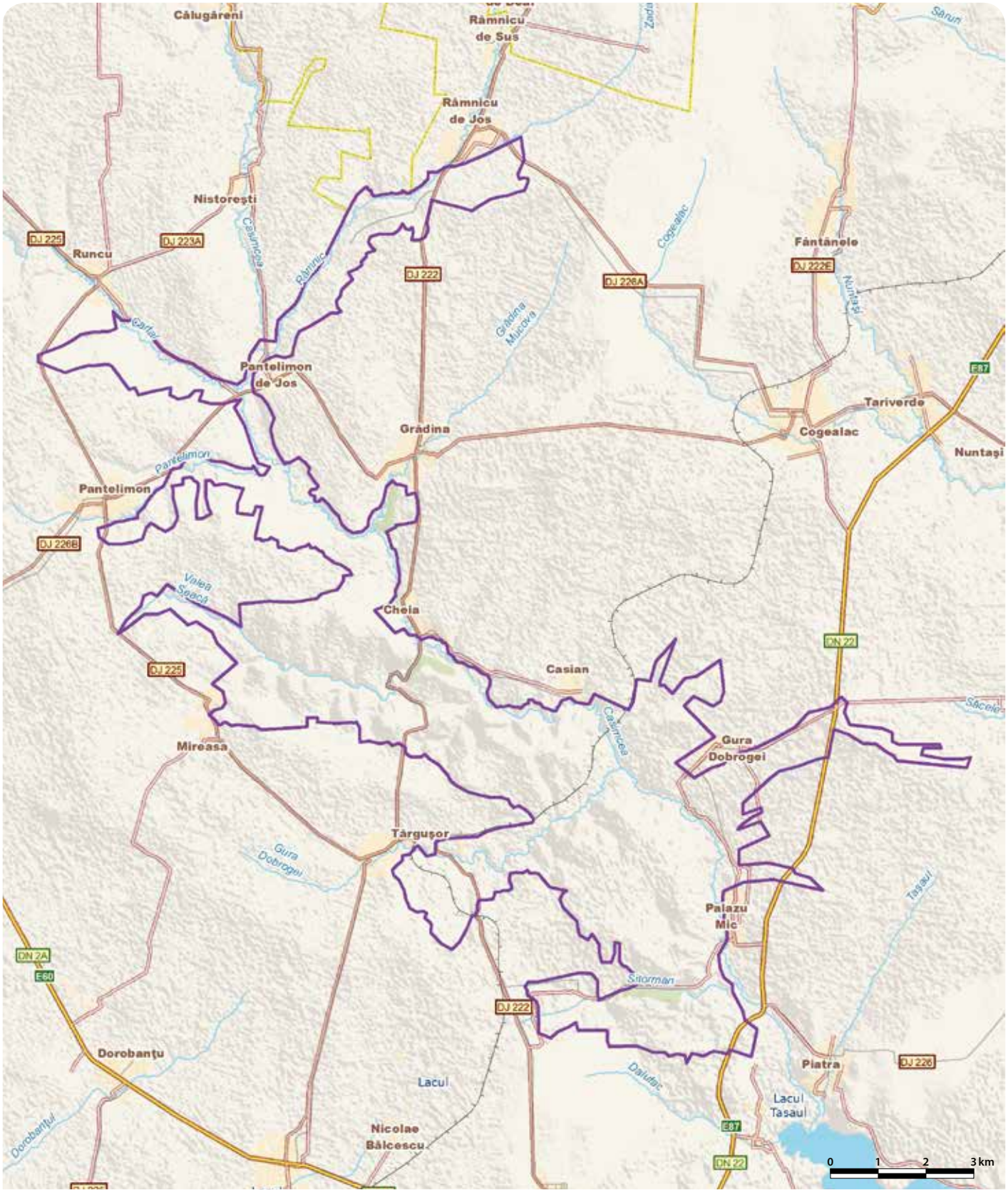

CHEILE NEREI - BEUȘNIȚA - RO SPA 0020

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Caraș-Severin: Anina, Bozovici, Ciclova Română, Cărbunari, Dalboșeț, Lăpușnicu Mare, Oravița, Sasca Montană, Șopotu Nou.

Suprafața: 40.422 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 56' 18"; Long. E 21° 49' 56"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Munții Banatului
Altitudinea: 1162 max., 152 min., 597 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces în sit sunt DN57B, care străbate situl prin partea sa nordică între Oravița și Bozovici, și DJ571C, care mărginește în partea vestică situl, între localitățile Oravița, Ciclova Română, Socolari și Potoc. Din aceste artere rutiere există numeroase drumuri locale și forestiere care intră în sit.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Buhă mare (*Bubo bubo*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl este localizat în partea de SV a României și împreună cu ariile învecinate, care sunt la fel de ample, realizează o rețea de protecție a biodiversității de mari dimensiuni din această parte a țării. Relieful carstic al sitului este modelat de râul Nera și formează un ecosistem ce asigură condiții optime de hrănire și cuibărire pentru 124 specii de păsări caracteristice habitatelor forestiere, stâncoase, pajiștilor și terenurilor deschise. Habitatele foarte bine conservate și impactul antropic de mică amploare permit existența acestei avifaune bogate, din care 28 de specii sunt de interes comunitar. Situl are întinse păduri bătrâne de fag, pășuni și fânețe semi-naturale, chei și zone stâncoase, care adăpostesc cele mai însemnate efective cuibăritoare de șoim călător din țară și respectiv populații foarte importante de buhă, acvilă țipătoare mică și viespar. Efective importante dezvoltă în sit și alte specii amenințate la nivelul Uniunii Europene precum acvila de munte, șerparul, caprimulgul, ciocănitoarea cu spate alb, ghionoaia sură, silvia porumbacă, muscarul mic și presura de grădină. Pajiștile susțin un efectiv important de cristel de câmp și servesc ca zonă de hrănire pentru răpitoare. În partea estică și vestică a sitului, pe câmpurile deschise din valea Nerei, se găsesc densități remarcabile de presură de grădină, iar în partea vestică cuibăresc și dumbrăvencele.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se găsește pe teritoriul Munților Aninei, care sunt formați din calcare și roci sedimentare, calcare metamorfozate, șisturi cristaline și roci eruptive. Suprafețele masive de calcare reprezintă cel mai mare depozit compact de calcare din România, care a fost modelat în timp de apele Nerei, formându-se astfel un sector de chei lung de 20 km. Relieful urmează structura geologică și este alcătuit dintr-o succesiune de culmi și văi paralele, între care se interpun întinse podișuri carstificate. În perimetrul sitului altitudinea variază între 90 și 1162 m. În zonele de platou și culmi se întâlnesc frecvent avene și peșteri fosile sau active în diferite stadii evolutive. Toate aceste trăsături geomorfologice, la care se adaugă poziția sitului la adăpostul arcului carpatic și importantele influențe climatice submediteraneene, diferențiază situl de cele învecinate și îi asigură importanța în conservarea unei biodiversități bogate. Masivitatea și izolarea de orice intervenție umană a calcarelor este reflectată în numărul mare de cuiburi de șoim călător (9-11) și de acvilă de munte (2-3), care fac din sit o zonă cheie pentru conservarea acestor specii în România. Cele două specii de răpitoare cuibăresc pe polițele stâncoase din afara traseelor de escaladă, hrănindu-se în special din terenurile deschise învecinate. Cu un număr mare de perechi cuibăritoare (4-6) se găsește în sit și un alt prădător de talie mare, buha, care de asemenea își alege pentru reproducere teritoriile împădurire cu stâncării care sunt izolate de orice prezență umană. Această specie, împreună cu acvila de munte, sunt rezidente în sit. Stâncile de calcar sunt populate și de mierla de piatră și fluturașul de stâncă. În fisuri sau polițe stâncoase și sub plafonul unor mici grote cuibăresc două specii rare în restul țării, lăstunul de stâncă și rândunica roșcată. Zonele de calcare sunt și habitat de reproducere pentru corb, drepnea mare, drepnea neagră, codroș de munte și pietrar sur. Câteva perechi de vânturel roșu preferă să își amplaseze cuibul pe polițe stâncoase sau în deschiderea unor grote mici. Un procent mare din suprafața sitului (88%) este acoperit de păduri în compoziția cărora se resimte influența climatică submediteraneană și care astfel sunt diferențiate în mai multe subetaje. La cea mai mică altitudine se găsesc pădurile de cer și gârniță care au fost parțial defrișate, în locul lor instalându-se pajiști xerofile și tufărișuri xerotermofile. Pădurile de gorun formează o bandă îngustă și fragmentată întâlnită pe platouri și pante însorite, iar pe văi și pante umbrite gorunul se amestecă cu cărpiniță. Subetajul pădurilor de gorun și fag este caracterizat prin alternanța între făgetele de pe versanții umbriți și gorunetele de pe platouri și pantele însorite. Subetajul pădurilor de fag este cel mai bine reprezentat, făgetele fiind pure sau amestecate cu carpen. Toate aceste păduri întinse pe suprafețe mari sunt habitatul pentru numeroase specii de păsări, foarte multe dintre ele fiind de interes comunitar pentru conservare sau chiar amenințate la nivelul Uniunii Europene sau la nivel global. Depărtarea de așezările umane a permis mai multor perechi de păsări răpitoare să cuibărească anual în acest sit, precum viesparul (25-40 de perechi), acvila țipătoare mică (5-8 perechi) și acvila mică (2-4 perechi). Ultimele două specii aleg să-și amplaseze cuibul în păduri mature, cu copaci mari și coronamente bogate, intercalate cu pajiști și/sau terenuri agricole cu plante nu prea înalte, unde pot vâna hrana preferată formată în special din mamifere dar și din păsări și chiar reptile. Diversitatea de 12 specii a faunei de reptile, cum sunt gușterul, șopârla

de câmp, cea de ziduri și cea de munte, năpârca, șarpele de casă și cel de apă, șarpele lui Esculap, șarpele rău, șarpele de alun, vipera cu corn și vipera comună, este principala ofertă trofică a celor 5-8 perechi cuibăritoare de șerpar. Tabloul de specii răpitoare al sitului este întregit de uliul porumbar, uliul păsărar, șoimul rândunelelor, șorecarul comun și șorecarul încălțat. Acesta din urmă coboară din nordul continentului pentru a ierna la noi. Tot specii de pasaj în sit sunt și eretele de stuf și eretele sur, iar în fiecare an un număr de maxim 4 exemplare de erete vânăt rămân să ierneze în zonele mai joase ale sitului. Alte specii de interes comunitar care cuibăresc în număr mare în pădurile din sit sunt ierunca, muscarul mic, caprimulgul, ciocârlia de pădure, huhurezul mare, presura de grădină și muscarul gulerat, la acesta din urmă numărul de perechi cuibăritoare ajungând la 16000. Tot în număr mare sunt prezente și cele cinci ciocănitori protejate în spațiul european: ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră, cea de stejar, de grădini și cea cu spate alb. Alte specii care se întâlnesc frecvent în pădurile din sit sunt porumbelul de scorbură și cel gulerat, cucul, turturica și mai multe specii de păsări cântătoare precum brumărița de pădure, codroșul de pădure, măcăleandrul, privighetoarea de zăvoi și cea roșcată, aușelul cu cap galben, ochiul boului, mierla neagră, sturzul cântător, cocoșarul, țicleanul, silvia cu cap negru, cea de zăvoi și cea de câmp, silvia mică, frunzărița galbenă și cea cenușie, pitulicea mică, cea sfârâitoare și cea fluierătoare, muscarul sur, pițigoiul de livadă, cel mare, albastru sau cel sur, cinteza de pădure, florintele, botgrosul, mugurarul, cănărașul, cânepar, sticletele, presura de munte, capîntortura și presura bărboasă. Poienile dintre păduri pe care sunt instalate pajiști utilizate în special ca fânețe, adăpostesc un număr de 10-15 perechi de cristel de câmp, alături de care se mai întâlnesc multe exemplare de prepeliță, ciocârlie de câmp, codobatură galbenă și codobatură albă. Tot aici vânează până la cinci perechi de dumbrăveancă ce cuibăresc în lizierele pădurilor aflate în vestul sitului. Tufărișurile din aceste habitate sunt ocupate de un număr mare de sfrâncioci roșiatici (până la 1500 de cuiburi), dar și de sfrâncioc cu frunte neagră, presură sură, silvie porumbacă, mărăcinar mare și mărăcinar negru. Rețeaua hidrografică este formată de râul Nera și câțiva afluenți, la care se adaugă Lacul Ochiul Beiului și Lacul Dracului, care s-a format prin prăbușirea bolții unei peșteri. Râul Nera are o ihtiofaună formată din 31 de specii de pești, fiind în legătură permanentă cu ihtiofauna Dunării. Fâsa mare este una dintre raritățile acestei faune acvatice, fiind un relict terțiar al Europei, nemaiîntâlnit în alt râu din țara noastră. Malurile pietroase ale Nerei sunt căutate de fluierarul de munte iar cele mâloase de către pescărelul albastru, care își sapă cuibul în acestea. Tot specii care însoțesc cursurile de apă sunt și codobatura de munte, fluierarul de zăvoi și mierla de apă.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Impact negativ asupra speciilor de păsări din sit au pășunatul (dacă se intră cu turmele în pădure) și braconajul prin otrăvire sau cu capcane (cu efecte în special la nivelul speciilor de răpitoare diurne).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are spații administrative în Oravița, la sediul Administrației Parcului Național Cheile Nerei-Beușnița, panouri de informare și panouri pentru orientare cu hărți, un centru de vizitare/informare și un punct de informare în Comuna Sasca Montană, sat Comuna Română, bariere pentru restricționarea accesului cu autovehicule, puncte de intrare în sit, poteci/drumuri pentru vizitare, un număr de zece trasee turistice, un loc de campare special amenajat cu vetre de foc, iar în comunitățile locale din raza sitului există amenajări pentru colectarea deșeurilor. Sitului îi sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, amenajări pentru observare/supraveghere și trasee tematice.

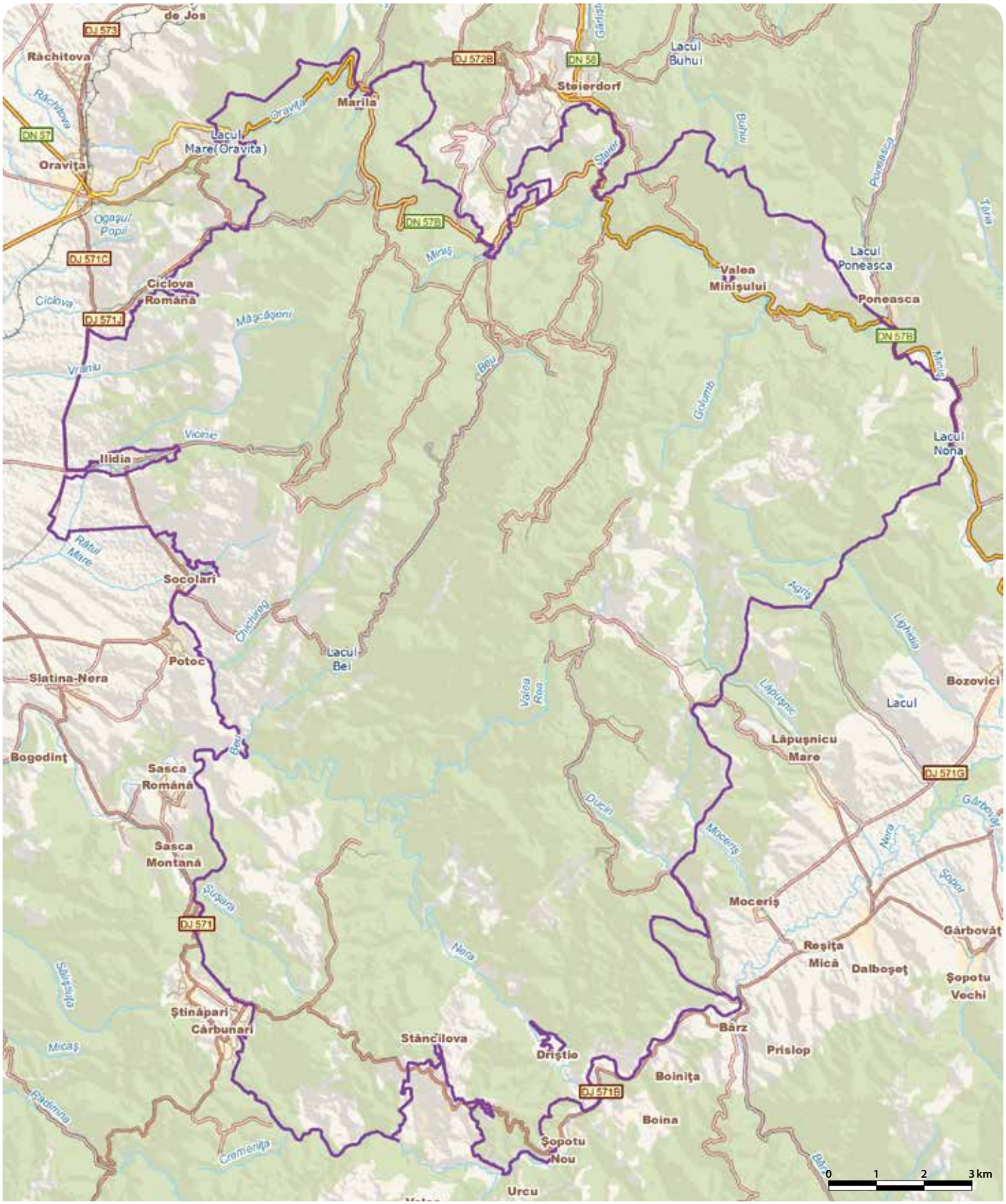

CIOCĂNEȘTI - DUNĂRE - RO SPA 0021

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Călărași: Ciocănești.

Suprafața: 904 ha
Bioregiunea: Stepică
Altitudinea: 28 max., 0 min., 13 med.

Localizarea geografică: Lat. N 44° 9' 55"; Long. E 27° 4' 15"
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării, Stepa Câmpiei Române

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din localitatea Ciocănești, aflată pe DN31 (Călărași-Oltenița), un drum pietruit coboară spre complexul piscicol, ajungând până la malul Dunării. Pe ostrovul Ciocănești se poate ajunge cu ambarcațiuni.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Cresteț pestriț (*Porzana porzana*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl oferă loc de hrănire și odihnă în timpul pasajelor, al iernării și reproducere pentru mai mult de 160 de specii de păsări, majoritatea acvatice, dintre care 27 sunt de interes comunitar pentru conservare. Situl include o fermă piscicolă profilată pe producerea de puiet de pește care este înconjurată de suprafețe de pășuni, culturi agricole și pâlcuri de păduri. Cursul Dunării și insulele greu accesibile oferă adăpost și liniște pentru multe specii de păsări acvatice. În sit cuibăresc populații semnificative de stârc pitic, buhai de baltă, piciorong, prundăraș de sărătură, chiră mică, rață roșie și cresteț pestriț. Importanța sitului crește foarte mult în perioada de migrație a păsărilor, când este utilizat pentru odihnă și hrănire de un număr foarte mare de exemplare de pelican creț, stârc de noapte și galben, barză albă, egretă mică și mare, piciorong, ciocîntors, chirighiță neagră, cormoran pitic, bătăuș, chiră de baltă etc. De asemenea sunt prezente mii de rațe și gâște din cele mai diverse specii, dintre care se remarcă rața roșie și gâsca cu gât negru, care sunt periclitate la nivel european.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl include o amenajare piscicolă, însă cea mare parte a sa este ocupată de habitatele acvatice ale Dunării, care includ și câteva ostroave. Poziționarea sitului în extremitatea sudică a Câmpiei Române face ca aici să fie prezentă o climă continental-excesivă, cu veri foarte călduroase și toamne lungi favorabile cuibăritului și pasajelor multor specii de păsări. Habitatele acvatice sunt frecventate de specii care cuibăresc aici sau în rezervația naturală Sreberna, aflată pe malul bulgăresc în dreptul acestui sit. Până la 500 de perechi de cormorani mari și uneori și 10-30 de perechi de pelicani creți care cuibăresc în această rezervație vin zilnic să se hrănească în situl de pe teritoriul țării noastre. În întinderile de stuf ale sitului cuibăresc stârcul pitic și buhaiul de baltă, iar pe ostroave se formează colonii de piciorong (12-32 de perechi), prundăraș de sărătură (3-6 perechi), chiră mică (12-50 de perechi) și circa 2000 de perechi de pescăruș râzător. După terminarea perioadei de cuibărit în alte zone ale țării, habitatele acestui sit sunt căutate de foarte multe specii care vin aici cu efective mari, precum stârcul de noapte, cel galben sau cel purpuriu, barza albă, egreta mică și cea mare, țigănușul, lopătarul, dar și păsări de țărm ca bătăușul, fluierarul de mlaștină, ciocîntorsul, piciorongul și prundărașul de sărătură. Se remarcă de asemenea foarte multe specii de rațe care au efective foarte mari, așa cum sunt rața mare, rața mică, rața cu cap castaniu sau călifarul alb. În drum spre cartierele de iernare apar până la 32 de lebede de iarnă, uneori rămânând să ierneze aici. Fertilitatea ridicată a cernozioomurilor și a solurilor aluviale explică caracterul predominant cerealier al agriculturii care se practică pe 18% din suprafața sitului și care atrage cârduri mari de gâște și gârliță iarna sau în timpul pasajelor. Până la 130 de gâște cu gât roșu se hrănesc pe aceste culturi și se retrag apoi pentru odihnă în habitatele acvatice ale sitului. În Lunca Dunării și pe ostroave există zăvoaie cu salcie albă și plop alb având în stratul ierbos mur de mirișe, iar pe malurile foarte înalte sunt prezente păduri ripariene de stejar pedunculat, velniș, ulm de câmp și frasin de câmp. Tot aici se întâlnesc și pâlcuri de pădure aluvială cu arin negru și frasin, împreună toate aceste habitate forestiere reprezentând 24% din suprafața sitului. În ele se întâlnesc frecvent liane precum vița de vie sălbatică, iedera, hameiul, curpenul de pădure și plesnitoarea, care formează ascunzișuri pentru cuiburile mai multor specii de silvii, pițigoi, presuri, pitulici, frunzărițe și sturzi. Arborii uscați sunt locuri de odihnă căutate de cormoranii mari și mici, stârcii cenușii, dar și de către egretele mari și mici. Toate speciile de păsări din sit valorifică oferta trofică diversă care este reprezentată atât de puietul de pește din crescătorie, cât și de cele 65 de specii de pești și șapte de herpetofaună. De asemenea sunt prezente în densități foarte mari nevertebrate acvatice din diverse grupuri sistematice (gândaci, libelule, melci, scoici, viermi și crustacee).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități au loc în interiorul sitului și au efecte negative asupra păsărilor: turismul necontrolat (activitate practicată în mod ocazional care deranjează păsările mai ales în perioadele de cuibărit), drenarea apei (a afectat drastic populațiile multor specii de păsări de apă, diminuându-le efectivele cuibăritoare), pescuitul (activitate cu impact asupra păsărilor prin deranjarea locurilor de hrănire și cuibărire), braconajul (acțiune ilegală ce reprezintă o cauză a diminuării diversității și numărului unor specii de păsări), recoltarea stufului (în perioada de reproducere și cuibărit).

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl dispune de puncte de intrare și de poteci/drumuri pentru vizitare, fiind necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărți, puncte de informare în comunitățile aflate în vecinătate, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere, trasee tematice, locuri de campare dotate cu amenajări pentru colectarea deșeurilor.

COMANA - RO SPA 0022

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Giurgiu: Băneasa, Colibaşi, Comana, Călugăreni, Gostinari, Greaca, Hotarele, Izvoarele, Mihai Bravu, Prundu, Singureni.
Judeţul Călăraşi: Căscioarele.

Suprafaţa: 24.956 ha
Bioregiunea: Continentală
Altitudinea: 104 max., 13 min., 73 med.

Localizarea geografică: Lat. N 44° 8' 24"; Long. E 26° 10' 37"
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române, Stepa Câmpiei Române

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Prin extremitatea vestică a sitului trece DN5 (Bucureşti-Giurgiu), iar DJ411 constituie limita nordică a acestuia între Singureni şi Comana. Dacă se urmează DJ603 se poate traversa pădurea Comana mergând din localitatea cu acelaşi nume spre localitatea Mihai Bravu. În zona lacurilor Măgura se poate ajunge din DN41, acest drum străbătând partea sud-estică a sitului între Prundu şi Băneasa. Accesul în sit se poate face şi cu trenul, pe ruta Bucureşti-Comana-Giurgiu, cu coborâre în staţiile Comana, Vlad Ţepeş sau Mihai Bravu.

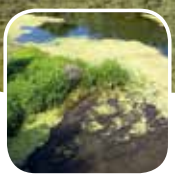

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Ciuf de câmp (*Asio flammeus*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Cresteţ cenuşiu (*Porzana parva*) • Cresteţ pestriţ (*Porzana porzana*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Guşă vânătă (*Luscinia svecica*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl se află la limita dintre silvostepă şi stepă, includând Balta Comana care s-a format la vărsarea Neajlovului în Argeş, dar şi rămăşiţe ale Codrilor Vlăsiei. Este prezent un mozaic de habitate acvatice şi terestre care au o structură naturală foarte bine conservată, asigurând astfel condiţii optime pentru cel puţin 150 de specii de păsări caracteristice zonelor acvatice, de păduri, păşuni şi terenuri pe care se practică o agricultură extensivă. Dintre acestea, 45 sunt specii de importanţă comunitară pentru conservare. Prin habitatele sale acvatice, zona este importantă pentru cuibăritul mai multor specii cum sunt stârcul pitic, buhaiul de baltă, stârcul de noapte, stârcul purpuriu, raţa roşie, eretele de stuf, guşa vânătă, chirighiţa cu obraz alb, cresteţul cenuşiu, piciorongul şi ciocîntorsul. În timpul iernii, bălţile de la Comana oferă un excelent habitat de repaos şi hrănire pentru foarte multe specii şi exemplare de raţe şi gâşte. Situl este deosebit de important în perioada de migraţie pentru următoarele specii: chirighiţă cu obraz alb, bătăuş, chirighiţa neagră, ţigănuş, egretă mare şi cea mică, piciorong, ciocîntors, ciovlică ruginie, fluierar de mlaştină, ciuf de câmp şi cormoran mic. Datorită gradului mare de conservare al habitatului forestier, situl se remarcă şi prin numărul mare de perechi cuibăritoare din 12 specii de păsări protejate în spaţiul european.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl face parte din Câmpia Teleormanului, situată în Câmpia Română, având un relief caracteristic de câmpie plană cu uşoare denivelări formate prin săparea albiilor râurilor Argeş, Neajlov şi a afluenţilor acestora. Zona este caracterizată de câmpii joase cu văi puţin adânci care se termină cu limane fluviatile. Prin fenomene de tasare s-au format microdepresiuni în care se acumulează apa din precipitaţii rezultând băltiri. Habitate acvatice cu apă stătătoare se mai află în cadrul complexului Zboiu-Măgura şi al fermei piscicole Comana, însă cea mai mare întindere o are Balta Comana, care are aspectul unei delte cu ochiuri de apă, braţe, grinduri şi suprafeţe foarte mari acoperite de stuf. Balta este un bazin eutrof în mare măsură colmatat de aluviunile transportate de Neajlov, ecosistemele acvatice de aici fiind considerate a treia zonă umedă ca importanţă pentru păsări din sudul ţării. Datorită adâncimii mici a apei vegetaţia este abundentă, stufărişurile ocupând aproape 75% din suprafaţa bălţii. Impresionează aici numărul foarte mare de stârci pitici, care ajunge până la 600 de perechi cuibăritoare, dar şi al exemplarelor de guşă-vânătă. Această foarte rară şi extrem de ascunsă pasăre cântătoare insectivoră are în acest sit un număr foarte mare de perechi (40-50) care cuibăresc în zonele de mlaştini cu stuf în care vegetaţia nu este prea deasă, fiind prezente şi alte plante acvatice, inclusiv sălcii sau tufe de răchită. În întinderile de stuf cuibăresc şi 16-20 de perechi de buhai de baltă, 40-50 de perechi de stârc purpuriu, 8-10 perechi de erete de stuf şi mai multe perechi de piţigoi de stuf şi boicuşi. În porţiunea din amonte s-au format câteva insule (grinduri). Acestea, împreună cu malurile mlăştinoase care sunt ferite de accesul uman şi chiar plaurii formaţi de vegetaţia natantă, sunt folosite pentru instalarea coloniilor de către perechile de ciocîntors, piciorong, chiră de baltă şi chirighiţa cu obraz alb. Cea din urmă specie are în fiecare an între 800 şi 1000 de perechi cuibăritoare în acest sit. Tot cuibăritoare în zonele umede sunt şi raţa roşie (până la 100 de perechi), raţa mare, lişiţa, raţa cu cap castaniu, găinuşa de baltă, raţa pestriţă, pescărelul albastru (20-30 de perechi) alături de mai multe specii de lăcari şi greuşei. În smârcurile din jurul bălţii cuibăreşte codobatura galbenă, alături de un număr impresionant de perechi de cresteţ cenuşiu (100-120) şi cresteţ pestriţ (60-80). Formaţiuni vegetale ierboase sunt prezente sub formă de pajişti xerice fragmentate la marginile pădurilor şi în rarişti, fiind formate din asociaţii de păiuş stepic şi colilie. Pe terenurile păşunate intensiv apar asociaţii vegetale specifice pajiştilor afectate de suprapăşunat, formate din bărboasă, pelin şi firuţă. În zona aluvială apar pajişti umede de iarba câmpului şi coada vulpii, iar pe terenurile sărăturate dintre Comana şi Grădiştea sunt frecvente asociaţiile vegetale halofile formate din iarbă de sărătură. Toate aceste tipuri de

pajiști ocupă 12% din suprafața sitului și au un rol deosebit în înmulțirea cristelului de câmp, specie care are în sit o populație de 30-40 de perechi. Acest cristel cuibărește în vegetația înaltă din lunci și chiar în culturile agricole care ocupă în sit peste 35% din suprafață. După recoltarea culturilor, cristeii se retrag în pâlloage și ierburi cu tufărișuri, care sunt importante și pentru cuibăritul altor specii de importanță comunitară pentru conservare precum sunt sfrânciocul roșiatic, sfrânciocul cu frunte neagră și silvia porumbacă. Pădurile din sit sunt formate din diverse esențe, dominante fiind speciile de stejar, pe lângă care se pot observa toate speciile autohtone de frasin, cele trei specii de tei din România, patru specii de ulm, carpen, jugastru și arțar tătăresc. Dintre stejari sunt prezente șapte specii, cele mai frecvent întâlnite fiind stejarul pufos, stejarul brumăriu și cerul. În stratul ierbos al acestor păduri se întâlnesc și specii rare sau protejate cum sunt bujorul românesc, ghimpele, limba șarpelui, mărgăritarul, stânjenelul pestriț, gura lupului, vinarița, barba-împăratului, frăsinelul, coada-șobolanului, gemănarița și stupinița. În zona malurilor cu apă freatică, la adâncime mică, apar păduri de frasin de lunca care e însoțit frecvent de ulm de câmp, jugastru, sânger, porumbar, păducel și mur de pădure, având în stratul ierbos ciuboțica cucului, pecetea lui Solomon, turiță mare, rogoz sau gălbioară. Aceste păduri de luncă sunt deosebit de importante pentru reglarea microclimatului din întreaga zonă. Toate habitatele forestiere din sit se află într-o stare bună de conservare și sunt prezente pe 32% din suprafața acestuia, fiind extrem de importante pentru speciile de răpitoare de zi protejate în spațiul european precum viesparul (10-12 perechi), acvila țipătoare mică (6-8 perechi), uliul cu picioare scurte (2-4 perechi) sau șerparu(1-2 perechi), dar și pentru cuibăritul uliului păsărar, uliului porumbar, al șorecarului comun și al șoimului rândunelelor. În apropierea unor cursuri de apă sau a lacurilor care sunt lângă păduri cu arbori bătrâni și înalți, departe de orice intervenție umană, își fac cuiburile pe care le folosesc mulți ani la rând cele 1-3 perechi de barză neagră. Alte specii de interes comunitar pentru conservare dependente de habitatul forestier sunt presura de grădină, ciocănitoarea de stejar, ghionoaia sură, ciocănitoarea de grădină, caprimulgul, muscarul gulerat, și ciocârlia de pădure. Importanța pentru conservarea a acestui sit este mult amplificată în perioada pasajelor de primăvară și toamnă. Atunci poposesc stoluri mari de păsări de țărm în special pe habitatele acvatice ale complexelor piscicole, care au apă mică în această perioadă sau sunt chiar golite, mâlul bogat în nevertebrate fiind accesibil păsărilor. Se remarcă în acele zile numărul mare de ciocîntors (până la 1300 de exemplare), bătăuș (3000-4000 de exemplare), fluierar de mlaștină (până la 1.000 de exemplare), ciovlică ruginie (20-50 de exemplare), dar și de stârci precum țigănușul (750-1000 de exemplare), lopătarul (150-200 exemplare), egreta mică (300-500 de exemplare), stârcul de noapte (200-300 de exemplare), stârcul galben (până la 1.000 de exemplare) și egreta mare (230-400 de exemplare). Pe întinderile de apă se hrănesc în timpul pasajelor până la 8000 de exemplare de chirighiță cu obraz alb și până la 3000 de exemplare de chirighiță neagră. Cormoranii mici vin în număr mare (500-800 de exemplare), atrași fiind de bogăția de pește a acestor ecosisteme, în special a complexelor piscicole. Până la 50 de cormorani mici rămân chiar să ierneze în sit, alături de cârduri mari de gârlițe și stoluri de mii de rațe din mai multe specii. Tot în pasaj este observată gaia neagră și un număr de 10-15 ciufi de câmp.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Impact negativ asupra speciilor de păsări din sit au turismul necontrolat (în lipsa unei infrastructuri adecvate poate deranja păsările în perioadele de cuibărit), drenarea apei (această activitate a afectat drastic populațiile multor specii de păsări de apă, diminuându-le numărul), pescuitul industrial (dacă are loc cu modificarea nivelului apei în perioada de cuibărit, poate afecta populațiile care cuibăresc pe sol sau pe vegetația natantă), activitatea balstierelor și a stațiilor de sortare a agregatelor miniere (localizate la limita estică a parcului, au efecte negative asupra habitatelor păsărilor), lucrările de exploatare forestieră (în situațiile în care sunt eliminați toți arborii bătrâni și scorburoși), braconajul (acțiune ilegală ce reprezintă o cauză a diminuării diversității și numărului unor specii de păsări), pășunatul (dăunează speciilor care cuibăresc pe sol și a celor forestiere, dacă turmele intră în pădure), recoltarea și arderea stufului (practicate pentru menținerea constantă a unor suprafețe de luciu de apă, aceste activități au efecte negative în perioadele de cuibărire și creștere a puilor).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de următoarele amenajări și dotări: panouri de avertizare/atenționare pentru prevenirea braconajului, panouri de informare pe care sunt descrise trasee turistice și tematice și care conțin și informații utile pentru orientarea în teren, o clădire administrativă în localitatea Comana care are și funcția de centru de cercetare, mai multe puncte de informare la sediul Administrației Parcului Natural Comana și în primăriile din zona sitului, bariere amplasate la fiecare intrare de drum de acces spre zonele sensibile, câteva puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare cu amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc. În sit mai este necesar un centru de vizitare și informare.

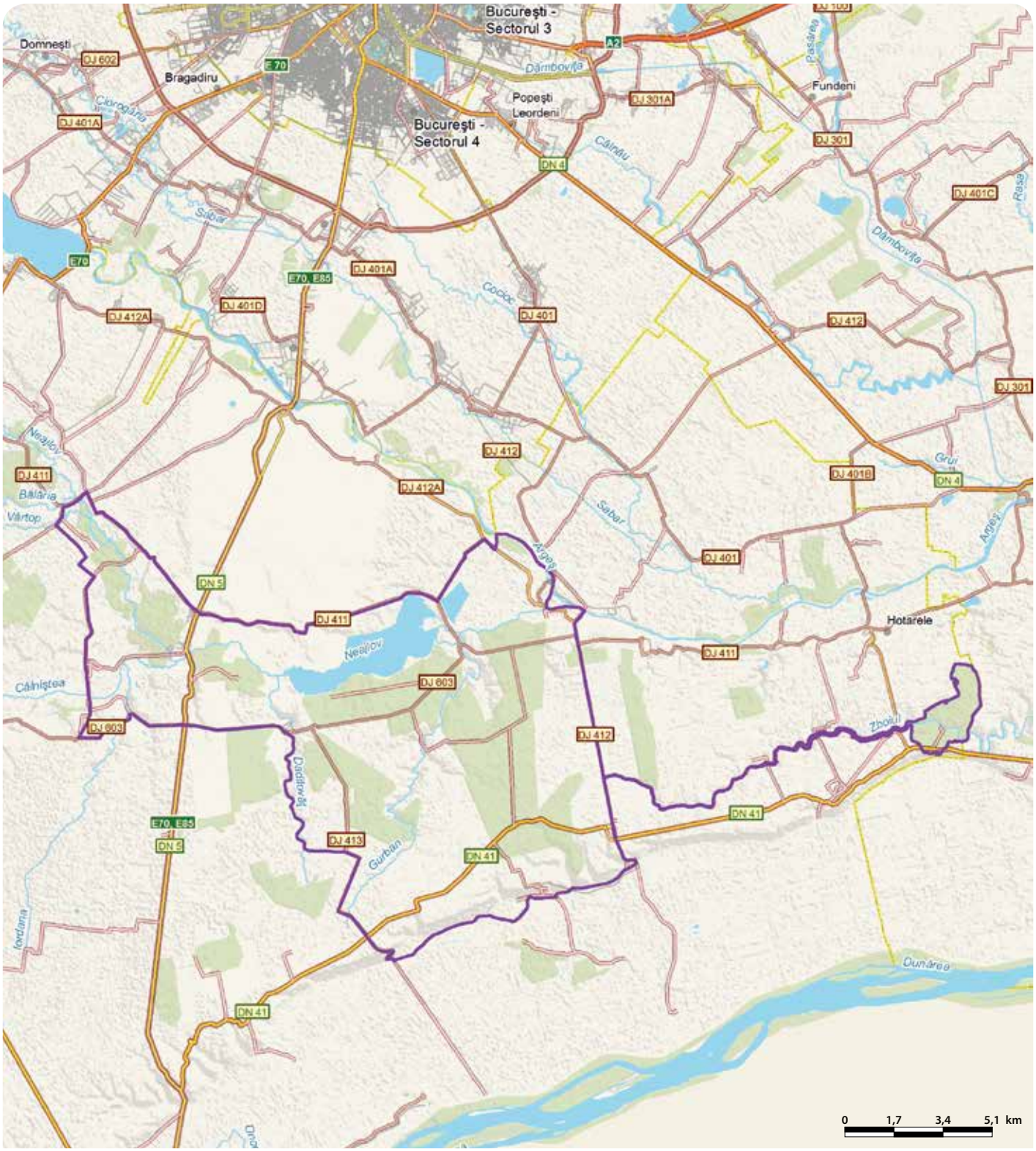

CONFLUENŢA JIU - DUNĂRE - RO SPA 0023

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Dolj: Bechet, Bratovoeşti, Calopăr, Călărăşi, Dobreşti, Drănic, Ghindeni, Gighera, Gângiova, Malu Mare, Mârşani, Ostroveni, Podari, Rojişte, Sadova, Segarcea, Teasc, Valea Stanciului, Ţuglui.

Suprafaţa: 19.800 ha
Bioregiunea: Continentală
Altitudinea: 162 max., 6 min., 48 med.

Localizarea geografică: Lat. N 43° 59' 38"; Long. E 23° 53' 48"
Ecoregiunea: Câmpia Găvanu-Burdea, Silvostepa Câmpiei Române

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl este accesibil de pe DN54A (Corabia-Calafat), care între Bechet şi Zăval străbate situl în extremitatea lui sudică. DN55 (Bechet-Craiova) mărgineşte situl în partea lui estică, cea vestică fiind mărginită de DJ561B (Serarcea-Zăval) şi de DJ561 (Segarcea-Podari). Din aceste artere rutiere se desprind mai multe drumuri locale care duc în localităţile limitrofe sitului sau în marginea acestuia.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Pelican creţ (*Pelecanus crispus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Şorecar mare (*Buteo rufinus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Lunca Jiului se prezintă ca un mozaic de habitate, format din păduri de luncă şi zăvoaie, livezi, pajişti, culturi agricole, bălţi, canale, smârcuri, mlaştini, maluri şi cursuri de râu. Prezenţa aici a unui mare număr de specii de păsări constituie dovada diversităţii mediului de viaţă şi a abundenţei resurselor de hrană precum şi a locurilor de cuibărit. Situl găzduieşte efective importante ale unui număr de 36 de specii de interes conservativ european, precum şi 77 de specii migratoare. Efective numeroase din următoarele specii găsesc condiţii optime pentru cuibărit: viespar, barză neagră, gaie neagră, caprimulg, ciocănitoare de stejar, pasărea ogorului, stârc pitic şi cristel de câmp. Importanţa zonei în timpul migraţiilor păsărilor acvatice este reflectată prin numărul mare de exemplare din mai multe specii, precum fluierarul de mlaştină, chirighiţa cu obraz alb, lopătar, ţigănuş, egretă mică, pelican creţ, chiră de baltă, pescăruş mic şi foarte multe alte specii de păsări de ţărm şi raţe. Situl este de asemenea important pentru iernarea mai multor specii de raţe şi gâşte, dar şi a cormoranului mic.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Lunca Jiului reprezintă o treaptă de relief tânără care a luat naştere sub acţiunea râului Jiu şi a factorilor externi şi care se găseşte astăzi într-un stadiu avansat de acumulare. Lunca este bine dezvoltată pe ambele părţi ale râului, atingând lăţimea maximă de 12 km şi având foarte bine dezvoltat relieful de dune şi depozite de nisipuri, între care se găsesc numeroase bălţi. Deşi nu realizează decât 18% din suprafaţa sitului, zonele umede sunt habitatul celor mai multe dintre speciile protejate din acest sit. În urma lucrărilor pentru introducerea în circuitul agricol permanent a terenurilor din lunca Dunării şi a Jiului s-au redus foarte mult mlaştinile. Azi au rămas puţine suprafeţe acoperite de apă şi de vegetaţie caracteristică formată din trestie, papură, rogoz şi pipirig, marcând adâncimile terenului în care se mai menţin condiţiile obişnuite regiunii de baltă. Alte habitate acvatice sunt reprezentate de râul Jiu, care în interiorul sitului are un curs extrem de meandrat, dar şi de către mai multe reţele de canale, fiind prezent în sit şi un sector de curs al Dunării. Aceste zone umede sunt importante şi pentru cuibăritul unor specii de păsări acvatice (buhaiul de baltă, stârcul pitic, eretele de stuf, pescărelul albastru şi mai multe specii de raţe), însă primează importanţa lor în migraţia speciilor dependente de aceste habitate. Aici poposesc chiar şi mai multe zile sau se aglomerează în vederea realizării stolurilor de migraţie anuală câte 500-800 de berze albe, până la 1000 de ţigănuşi şi 150-200 de lopătari. În aceste momente din an se pot vedea stoluri de mii de păsări de ţărm, printre care se remarcă fluierarul de mlaştină, dar şi alte specii protejate în spaţiul european precum piciorongul, ciocîntorsul, pescăruşul mic, chira de baltă, chirighiţa cu obraz alb, chira mică şi chirighiţa neagră. Alte specii cu efective foarte mari în timpul migraţiilor sunt fluierarul negru, becaţina comună, sitarul de mal, fluierarul cu picioare verzi şi pescăruşul râzător. Malurile şi zonele cu ape mici sunt căutate de către 500-600 de stârcii cenuşii, 150-200 de egrete mici şi de 20-30 egrete mari. Impresionează şi stolurile de raţe, fiind prezente câteva mii din fiecare din următoarele specii: raţa mare, raţa fluierătoare, raţa mică şi raţa cârâitoare. Bogăţia de peşte a zonei (crap, caras, caracudă, oblete, văduviţă, lin, biban şi babuşcă) determină ca stoluri de până la 70 de exemplare de pelican creţ sau cormoran mic să zăbovească în aceste locuri şi chiar să rămână pentru iernare. Aici iernează de asemenea şi foarte multe raţe şi lişiţe. Pajiştile şi culturile agricole sunt teritoriul de hrănire pentru mai multe specii care cuibăresc în pădurile din sit, care ocupă 43% din suprafaţa acestuia. Astfel, se hrănesc în habitate deschise, cu mamifere dar şi cu păsări, cele 2-4 perechi de gaie neagră, 1-2 perechi de codalb, două perechi de acvilă ţipătoare mică, 2-4 perechi de şorecar mare, dar şi mai multe perechi de şorecar comun, vânturel roşu, uliu păsărar şi uliul rândunelelor. Pădurile sunt formate în principal din stejar brumăriu, iar zăvoaiele din lungul râului au în componenţa lor salcie, plop şi stejar pedunculat pe terenurile nisipoase existând plantaţii de salcâmi. Toate aceste habitate forestiere sunt utilizate ca loc de reproducere şi de specii protejate în spaţiul european cum sunt sfrâncioiul roşiatic, ciocârlia de pădure, ciocănitoarea de grădină, muscarul gulerat, ciocănitoarea de stejar, caprimulgul şi dumbrăveancă. Aceasta din urmă cuibăreşte chiar şi în pâlcuri izolate de copaci scorburoşi sau în maluri înalte lutoase, împreună cu pescăraşul albastru, prigoarea şi lăstunul de mal. Situl este important şi pentru conservarea viesparului, o pasăre de pradă care este prezentă cu 12-20 de perechi. Aceasta se hrăneşte în terenuri deschise cu vegetaţie ierboasă unde găseşte insecte terestre mari, în special albine, viespii sau bondari (adulţi, pupe sau larve), precum şi cu vertebrate de talie mică. Cuibăreşte în păduri compacte, dar se adaptează şi la pâlcuri izolate de arbori. O specie dependentă de habitatele deschise de pajişti şi chiar de culturi agricole este cristelul de câmp, o pasăre protejată în spaţiul european care impresionează în acest sit prin numărul mare de perechi cuibăritoare, între 100 şi 150.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au loc activităţi de păşunat (cu impact asupra speciilor care cuibăresc pe sol), cultivarea terenurilor (manifestă un impact negativ dacă se utilizează pesticide şi fertilizanţi), exploatare de nisip şi pietriş de pe mal şi din albia râurilor (degradează habitate de hrănire sau cuibărire şi perturbă liniştea păsărilor acvatice) şi sunt prezente linii electrice care pot cauza mortalităţi ridicate în timpul migraţiilor sau deplasărilor între habitatele de hrănire.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are în prezent locuri de campare, fiindu-i necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare şi pentru orientare (hărţi), centru de vizitare/informare, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere pentru limitarea accesului autovehiculelor şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

CONFLUENȚA OLT - DUNĂRE - RO SPA 0024

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Teleorman: Islaz, Lița, Lunca, Segarcea-Vale, Turnu Măgurele.
Județul Olt: Corabia, Giuvărăști, Gârcov, Izbiceni, Orlea.

Suprafața: 20.960 ha
Bioregiunea: Continentală
Altitudinea: 53 max., 3 min., 29 med.
Localizarea geografică: Lat. N 43° 45' 36"; Long. E 24° 43' 54"
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării, Silvostepa Câmpiei Române

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
DN54 intră în sit la ieșirea din Turnu Măgurele și îl traversează până în localitatea Gâlcov, după care îl mărginește (trecând prin orașul Corabia) până la intrarea în Orlea. Din localitățile aflate pe această arteră rutieră se pot urma drumurile locale sau agricole care duc la malul Dunării. În partea de vest și nord a sitului se poate ajunge tot din Turnu Măgurele, pe DJ546, care mărginește situl între Lița și Lunca.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Chirică mică (*Sterna albifrons*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Pescăraș albastru (*Alceda atthis*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl include în componența sa o porțiune din lunca Dunării și partea inferioară a luncii Oltului, acolo unde acest râu mai păstrează elemente naturale tipice, nealterate de construirea lucrurilor de acumulare. Mozaicul de habitate prezent la nivelul sitului (zone umede, păduri, pajiști și culturi agricole) oferă condiții optime în vederea cuibăritului, a hrănirii și popasului în timpul migrațiilor pentru 15 specii protejate în spațiul comunitar, dintre care trei specii sunt periclitate la nivel global. Situl este important ca zonă de cuibărire pentru o serie de specii ca stârcul de noapte, cormoranul pitic, ghionoaia sură, pescărelul albastru, pasărea ogorului, dumbrăveanca și ciocănitoarea de stejar. În perioada migrațiilor situl adăpostește un număr foarte mare de păsări acvatice, precum lopătarul, chira mică, chira de baltă, fluierarul de mlaștină, chirighița cu obraz alb, chirighița neagră, piciorongul și lebăda de iarnă. Tot în timpul migrațiilor situl este punct de atracție pentru stoluri impresionante de rațe și gâște, acestea rămânând în număr mare să și ierneze în aceste habitate care îngheață extrem de rar. Pentru gâște sunt foarte importante și terenurile agricole din sit, care se cultivă în sistem extensiv, în special cu cereale.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl este localizat în Câmpia Română și reprezintă locul de unire a luncii Oltului cu lunca Dunării. Relieful este format de câmpii joase (luncile râurilor) și de spații interfluviale (terasele Dunării). Cursul Dunării formează o serie de meandre și ostroave ce se regăsesc și în cadrul sitului, foarte importante pentru multe specii de păsări. În sit sunt incluse și Lacul Frunzaru și o parte din Lacul Izbiceni, ambele fiind lacuri antropice de acumulare situate pe râul Olt. Situl prezintă pe 44% din suprafața sa culturi cerealiere extensive și pe 13% pajiști ameliorate, ambele fiind importante în biologia unor specii de interes comunitar precum pasărea ogorului sau dumbrăveanca, care au în acest sit o stare bună de conservare. Prima cuibărește în aceste habitate dar și în cele de dune de nisip și terenuri nisipoase îndepărtate de accesul uman. Dumbrăveanca se hrănește cu insectele și reptilele mici ale acestei zone, dar cuibul îl amplasează în scorburile vechi de ciocănitoare sau în cele naturale din pâlcurile de pădure. Câteva familii își sapă cuibul și în malurile înalte ale Dunării, împreună cu o altă specie de interes comunitar, pescărelul albastru. Pe 24% din suprafața sitului se întind galerii de salcie albă cu plop alb, păduri aluvionare de arin alb cu frasin și trupuri de pădure în care predomină stejarul pedunculat, velnișul, ulmul de câmpie, frasinul comun și frasinul de câmp. Toate aceste habitate forestiere au un rol important în conservarea unor populații de ciocănitoare de stejar și ghionoaie sură. Ciocănitoarea de stejar este recunoscută ca fiind o specie cu cerințe speciale de habitat, care dacă sunt îndeplinite, se ajunge în mod simultan și la atingerea unui statut de conservare favorabil pentru multe alte specii forestiere. Având ciocul mai puțin puternic decât alte ciocănitori, această specie are nevoie, pentru a se hrăni, de existența în pădure a unui număr suficient de arbori bătrâni și morți, care formează totodată un microhabitat important pentru multe alte specii de animale. Arborii care se află pe marginea habitatelor acvatice sau cei uscați din vecinătatea acestora sunt importanți pentru odihnă între reprizele de pescuit ale cormoranilor pitici. Aceștia cuibăresc în efective mari de până la 450 de perechi în aceste habitate, împreună cu o altă specie de interes comunitar pentru conservare, stârcul de noapte. În perioada de migrație lista speciilor din sit se diversifică în mod considerabil deoarece sunt îndeplinite condițiile optime pentru hrănirea și odihna mai multor specii protejate în spațiul european precum lopătarul, chira mică, chira de baltă, chirighița cu obraz alb, chirighița neagră și piciorongul. Fluierarul de mlaștină impresionează prin efectivele mari, de până la 1000 de exemplare. Sunt prezente în număr mare și alte specii de păsări de țărm precum nagâțul, fluierarul cu picioare roșii și cel cu picioare verzi, fluierarul negru și cel de zăvoi, sitarul de mal, prundărașul gulerat mare și cel mic, becațina comună sau culicul mare. Se pot vedea chiar și exemplare de scoicar, o specie foarte rară și cu răspândire restrânsă și discontinuă în Dobrogea. În perioada pasajelor dar și în timpul iernii, pe apa rămasă neînghețată, se adună stoluri mari de lișițe și rațe din foarte multe specii (rața mare, rața mică, rața lingurar, rața cu cap castaniu, rața moțată, rața fluierătoare, rața sunătoare, rața cârâitoare și rața sulițar), fiind prezent și ferestrașul mare, dar și 1-5 exemplare de lebădă de iarnă. Această specie nordică este împinsă de frigurile din nordul Europei să ierneze acolo unde găsește suprafețe mari de apă rămase neînghețate care au o bogată resursă trofică, fiind astfel întâlnite în multe habitate acvatice din lungul Dunării.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activitățile care au loc în interiorul sitului și afectează speciile pentru care acesta a fost desemnat sunt reprezentate de management forestier general (dacă se practică extragerea tuturor arborilor uscați sau în curs de uscare din pădure), pescuitul sportiv (dacă sunt accesate de pe mal sau din barcă locurile de cuibărit ale păsărilor), exploatarea de nisip și pietriș (afectează locuri de hrănire și cuibărire ale mai multor specii de păsări de țărm și stârci), pășunatul (dacă se ajunge la suprapășunat sau se intră cu turmele în păduri), vânătoarea (activitate legală în sit, reglementată pentru anumite specii și perioade, dar care manifestă prin deranjul creat un puternic impact negativ la nivelul întregii comunități de păsări a sitului) și prezența liniilor de transport de energie electrică (ce cauzează daune în special speciilor de păsări de talie mare, în timpul deplasărilor între habitate sau al migrațiilor).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl necesită următoarele dotări și amenajări pentru administrare și management eficient al vizitatorilor: panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare și panouri cu hărți pentru orientare, centru de vizitare/informare și puncte de informare în comunitățile locale, câte un turn ornitologic pentru fiecare lac unde sunt aglomerări de păsări, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc în spațiile frecventate de turiști pentru petrecerea timpului liber.

COZIA - BUILA - VÂNTURARIŢA - RO SPA 0025

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vâlcea: Berislăveşti, Brezoi, Băile Olăneşti, Bărbăteşti, Costeşti, Călimăneşti, Muereasca, Perişani, Racoviţa, Sălătruce.

Suprafaţa: 21.769 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 45° 17′ 49″; Long. E 24° 13′ 26″
Bioregiunea: Alpină, Continentală **Ecoregiunea:** Carpaţii Meridionali **Altitudinea:** 1862 max., 294 min., 854 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces în sit este DN7, care îl traversează de la nord la sud, alături de DN7A (Brezoi-Obârşia Lotrului) care trece prin partea vestică a sitului şi DN7D (Curtea de Argeş-Câinenii Mari) aflat în zona de NE. Se mai poate ajunge în sit şi pe DJ703M (Copăceni-Băieşu), DJ703G (Jiblea Veche-Păuleni) sau DJ703N (Berislăveşti-Dângeşti) sau pe reţeaua de drumuri forestiere care este foarte bine dezvoltată.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Minuniţă (*Aegolius funereus*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Şoim călător (*Falco peregrinus*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Ieruncă (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Cocoş de munte (*Tetrao urogallus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl conservă o avifaună specifică bogată formată din circa 120 de specii de păsări, într-un peisaj de mare sălbăticie alcătuit din adevărate cetăţi de stâncă zidite din abrupturi, la poalele cărora se întind pajişti alpine şi insule de jneapăn, grohotişuri, sectoare de chei şi păduri vaste. Din cele 17 specii de păsări de interes conservativ european care au fost identificate, 12 sunt specii rezidente în acest sit. Populaţii numerice importante realizează buha, huhurezul mare şi cele cinci specii de ciocănitori protejate la nivel european: ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră, cea de stejar, cea de grădină şi ciocănitoarea cu spate alb. Dintre păsările pentru care a fost desemnat situl se remarcă şoimul călător, o specie periclitată care cuibăreşte anual într-un număr de 3-5 perechi, dar şi acvila de munte şi acvila ţipătoare mică.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Spre deosebire de Munţii Căpăţânii din care face parte, Masivul Buila-Vânturariţa prezintă caractere aparte specifice crestelor calcaroase liniare şi insulare. Peisajele caracteristice Masivului Cozia sunt cele care se încadrează în tipul reliefului dinamic, cu diferenţe altitudinale mari pe spaţii restrânse. Culmea principală are o lungime de circa 14 km şi un aspect accidentat, fiind fragmentată de râurile care au săpat chei. Sectorul nordic al culmii principale are aspectul unei creste ascuţite şi zimţate, în care sunt prezente spectaculoase turnuri sau ace, unele de dimensiuni mari (35 m), dar şi brâne şi pereţi stâncoşi lipsiţi de vegetaţie, cu jgheaburi înguste şi înierbate. Aici îşi găsesc habitatul ideal pentru reproducere cele opt perechi de buhă, dar şi perechea de acvilă de munte care cuibăreşte aici anual. Şoimul călător, o specie periclitată, are tot în aceste zone sălbatice şi stâncoase instalate cele 3-5 cuiburi. Cheile Bistriţei, Cheile Costeşti şi zonele stâncoase din sit precum Hornurile Popii sunt populate de fluturaş de stâncă şi mierlă de piatră, două specii rare care sunt legate strict de habitate stâncoase. Lipite de pereţii verticali şi uşor surplombaţi îşi fac cuiburile şi drepneaua mare şi drepneaua neagră. Această parte a masivului se deosebeşte prin morfologie şi prin vegetaţie de versantul apusean, care este acoperit mai uniform de păduri. Habitatele forestiere urcă până sub sectorul stâncos, fiind întinse pe 97% din suprafaţa sitului şi repartizate altitudinal în mai multe tipuri. Cea mai mare suprafaţă din sit este ocupată de pădurile de foioase dezvoltate pe soluri podzolice humico-feriiluviale. O suprafaţă de peste 6000 ha este ocupată de fâgete virgine, în care se dezvoltă specii vegetale protejate precum clopoţelul, papucul Doamnei, curechii de munte, gălbenele, irisul bărbos sau iarba gâtului şi şase endemite locale. Fauna de păsări a acestor păduri este extrem de bogată în specii dintre care se disting cele protejate la nivel european precum acvila ţipătoare mică (2-3 perechi), viesparul (3-4 perechi), muscarul mic şi cel gulerat şi cele cinci ciocănitori: cea neagră, cea de grădini, cea cu spate alb, cea de stejar şi ghionoaia sură. Se remarcă numărul de perechi cuibăritoare de huhurez mare (42-50 perechi), ceea ce face ca acest sit să fie o zonă importantă în conservarea acestui răpitor nocturn de talie mare. Arealul de cuibărit al acestei păsări se întinde şi în pădurile de amestec şi mai ales în cele de conifere, unde caută pentru amplasarea cuibului scorburile mari din arborii bătrâni sau rupţi. În pădurile de foioase cu rarişti situate la poalele versanţilor trăieşte şi sitarul de pădure, o pasăre extrem de greu de văzut datorită culorilor de camuflaj şi a vieţii ascunse pe care o duce. Pădurile sitului abundă în specii de păsări cântătoare precum sunt brumărica de pădure, privighetoarea roşcată şi cea de zăvoi, codroşul de pădure, mierla neagră, sturzul cântător, cinteza de pădure, mugurarul, muscarul sur, botgrosul, pitulicea mică, cea sfârâitoare şi cea fluierătoare, silvia mică, cea cu cap negru, alături de multe altele. Deasupra acestor păduri de foioase, se dezvoltă pe soluri podzolice, brune acide, criptopodzolice şi podzolice humico-feriiluviale, păduri de amestec în care fagul se găseşte iniţial alături de brad şi apoi de molid, pentru ca ultimul brâu de pădure să fie format doar din molidişuri. Aceste păduri umbroase sunt importante pentru conservarea celor două specii de galinacee de interes european, cocoşul de munte şi ierunca, care au în sit un număr de 12 perechi şi respectiv 45 de perechi rezidente. Alte păsări care populează molidişurile şi urcă până în limita lor superioară, fiind prezente şi chiar în pâlcurile de jneapăn, sunt mierla gulerată, piţigoiul de brădet, piţigoiul cu creastă, auşelul cu cap galben, piţigoiul de munte şi forfecuţa. Tot aici îşi fac cuibul cele şase perechi de minuniţă, pe care îl amplasează în special în scorburile vechi de ciocănitori, specia fiind greu de observat datorită taliei foarte mici şi a unei activităţi strict nocturne. Reţeaua hidrografică este reprezentată în principal de râul Olt, care traversează situl de la nord la sud, şi de principalul afluent din zonă al acestuia, Râul Lotru. Aceste două cursuri de apă, împreună cu altele mai mici care formează chei sălbatice, aduc pe lista de păsări a sitului şi specii care trăiesc pe lângă ecosisteme acvatice cu apă curgătoare, precum pescărelul albastru, mierla de apă, fluierarul de munte şi codobatura de munte.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Un impact negativ asupra speciilor de păsări îl au managementul forestier general (care include activităţi de îndepărtare a tuturor arborilor uscaţi şi bătrâni), braconajul prin otrăvire sau capcane (afectează în special răpitoarele dar şi cocoşul de munte), turismul necontrolat (prin drumeţii montane sau alpinism practicate în afara traseelor special amenajate), păşunatul (în perioada de cuibărit).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are în prezent următoarele amenajări şi dotări, dar care sunt insuficiente, fiind nevoie de suplimentarea acestora: panouri de avertizare/atenţionare, de informare şi pentru orientare, o clădire administrativă, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice şi trasee tematice, locuri de campare şi vetre de foc. De asemenea este necesar un centru de vizitare/informare.

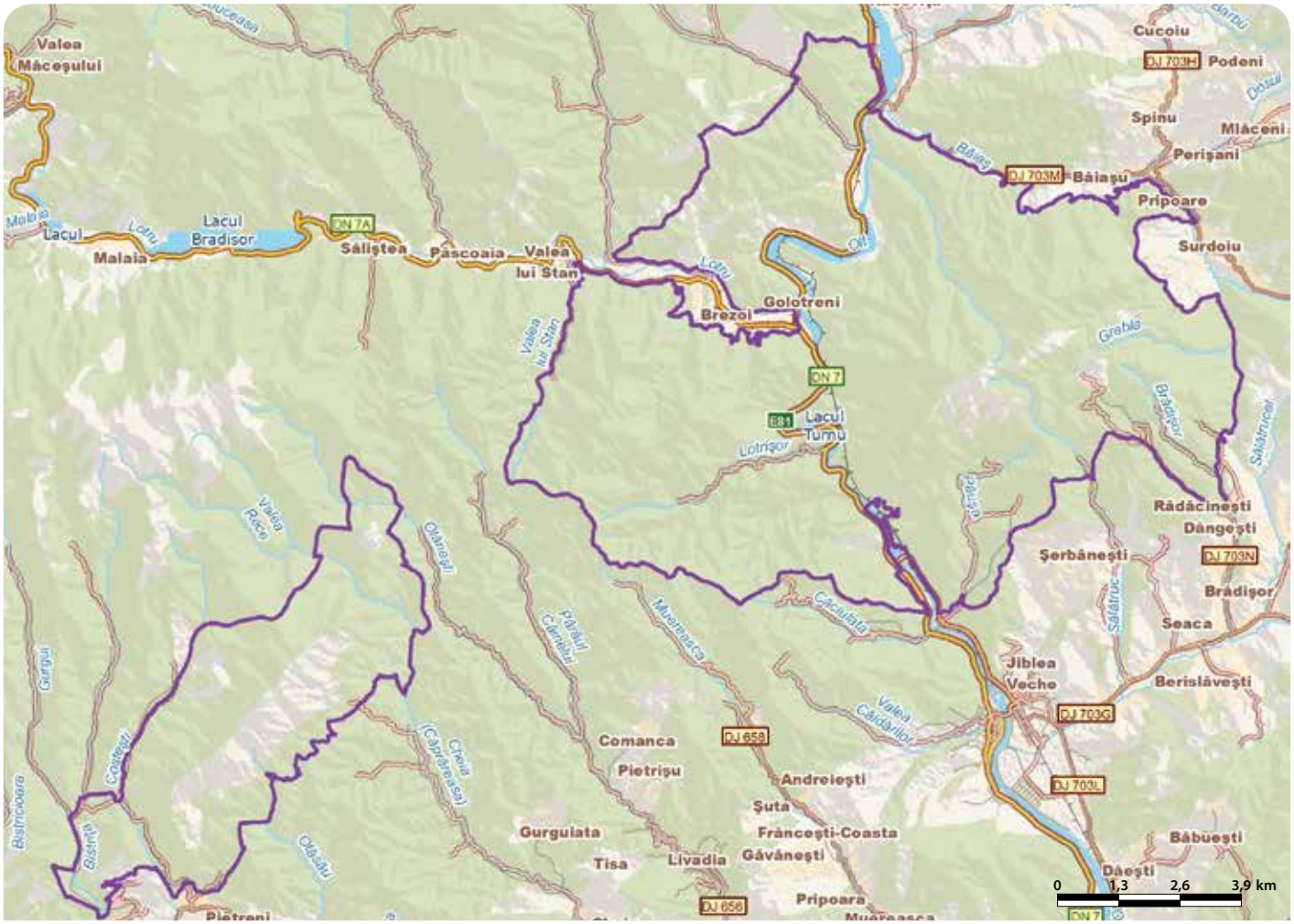

CURSUL DUNĂRII - BAZIAŞ - PORŢILE DE FIER - RO SPA 0026

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Caraş-Severin: Berzasca, Coronini, Moldova Nouă, Pojejena, Sichevița, Socol.
Judeţul Mehedinţi: Drobeta-Turnu Severin, Dubova, Eşelnița, Ilovița, Orşova, Svinița.

Suprafaţa: 9.904 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 39′ 18″; Long. E 21° 50′ 20″
Ecoregiunea: Munţii Banatului, Subcarpaţii Getici
Altitudinea: 192 max., 28 min., 65 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces sunt arterele rutiere care mărginesc situl între Moldova Nouă și Orșova (DN57) și respectiv între Orșova și Barajul Porțile de Fier I (DN6). Se mai poate ajunge cu trenul, stațiile de acces fiind Drobeta Turnu-Severin și Orșova, sau pe cale fluvială prin porturile Drobeta Turnu-Severin, Orșova, Moldova Veche, Sichevița și Drencova.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Ferestraş mic (*Mergus albellus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Şorecar mare (*Buteo rufinus*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl cuprinde cel mai mare și cel mai spectaculos defileu de fluviu din Europa, care se întinde de la intrarea Dunării în țară și până amonte de barajul Porțile de Fier I, având o lungime totală de 134 km. El reprezintă una dintre puținele arii în care pe o suprafață restrânsă se pot întâlni un număr mare de specii de păsări, multe dintre ele periclitate și protejate la nivel național, european și chiar internațional. Situl oferă resurse apreciabile de hrană și locuri de odihnă pentru aproximativ 200 de specii de păsări, ceea ce reprezintă aproape jumătate din numărul speciilor prezente în România. Situl a fost desemnat pentru conservarea efectivelor populaționale a 13 specii de păsări protejate la nivel european, dintre care se remarcă ferestrașul mic, lebăda de iarnă, cormoranul mic, barza neagră, egreta mare și egreta mică. În sit pot fi observate și 62 de specii de păsări migratoare, dintre care trei specii sunt periclitate la nivel global. Se remarcă prezența unor specii sudice care sunt extrem de rar cuibăritoare în România precum rândunica roșcată, lăstunul de stâncă, pietrarul mediteranean și presura bărboasă. Situl are și colonii mari de lăstuni de mal, care au fost incluse în Rezervația naturală Râpa cu lăstuni din Valea Divici, dar și o serie de zone cu statut special de protecție care se remarcă printr-o integritate ecologică deosebită: zona umedă Ostrov-Moldova Veche, Insula Calinovăț și zona umedă Divici-Pojejena. Cele mai mari efective le au în sit următoarele specii: rața cu cap castaniu, lișița, rața cârâitoare, rața moțată, rața mare, dar și rața sunătoare, care apare în număr mult mai mic în restul țării. Ocazional apar și rațe nordice extrem de rare în România, precum eiderul, rața catifelată, rața neagră și rața de gheţuri. În perioada de migrație situl găzduiește efective de păsări acvatice care ajung la un număr impresionant de peste 50000 de exemplare datorită apelor care nu îngheață, a prezenței întinselor locuri liniștite și a existenței unei surse de hrană extrem de bogate. Aceste efective prezente în sectorul românesc al Dunării, prin dublarea numărului (datorită sectorului sârbesc), demonstrează importanța deosebită a întregului curs al fluviului pentru conservarea speciilor de păsări acvatice, care au aici o cale de migrație foarte importantă care face legătura între Câmpia Panonică și Peninsula Balcanică (Bulgaria-Bosfor).

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în partea de SV a României, la frontiera de stat cu Serbia, incluzând ca unitate geomorfologică distinctă în peisaj Defileul Dunării cu o lungime de 134 km. Acesta este caracterizat printr-o alternanță de bazinete depresionare și sectoare de îngustare, diferențiate datorită structurii geologice extrem de complexe a unităților majore de relief traversate de fluviu. Sectoarele de îngustare sunt date în general de traversarea unor zone calcaroase, formându-se spectaculoasele Cazane Mari și Mici. Dintre elementele de relief care prezintă un mare interes ornitologic trebuie remarcate ostroavele Moldova Nouă și Calinovăț, dar și delta făcută de râul Nera la confluența cu Dunărea. Versanții sectorului românesc al Defileului Dunării au o expoziție predominant sudică care, sub influențele climatice mediteraneene semnificative, determină ca în tufărișurile xerofile formate de șibliacuri din scumpie, cer, cărpiniță și mojdrean să cuibărească specii de păsări cu origine sudică precum presura bărboasă și pietrarul mediteranean. Tot datorită acestor particularități climatice, pereții calcaroși ai Cazanelor Mari și Mici sunt locul de cuibărire al lăstunului de stâncă și al drepnelei mari. Sub polițele din abrupturile stâncoase, în boltele intrărilor în peșteri și chiar sub poduri sau viaducte își face cuibul rândunica roșcată, o specie mediteraneană aflată în expansiune în țara noastră. O specie răpitoare de interes comunitar cuibăritoare în sit este gaia neagră, iar în tipul pasajelor se văd frecvent hrănindu-se cu oferta trofică bogată în specii de pește câteva exemplare de vultur pescar. Codalbul, eretele vânăt și șorecarul mare sunt specii protejate care iernează pe teritoriul sitului, hrănindu-se din bogăția de păsări din această perioadă a anului. Importanța foarte mare a sitului în conservarea avifaunei din țara noastră dar și din această parte a Europei este dată de amploarea fenomenului de migrație la care iau parte foarte multe păsări acvatice din cele mai diverse specii. Datorită influenței circulației aerului cald de origine mediteraneană în Clisura Dunării, temperatura aerului în sit înregistrează valori mai ridicate în comparație cu alte unități montane ale țării, ceea ce face ca acest sector al Dunării să fie un cartier de iernare căutat de efective extrem de numeroase ale unor specii cum ar fi rața moțată sau rața cu cap castaniu. Această din urmă specie iernează în sit cu efective de până la 26500 de exemplare, în literatură fiind descrise însă și aglomerări de rațe cu cap castaniu care depășesc 40000 de exemplare. După construirea barajului de la Gura Văii și formarea lacului de acumulare care are o suprafață de 700 km^2, gurile de vărsare ale tuturor afluenților direcți ai Dunării au fost inundate și transformate în golfuri de diferite dimensiuni. În aceste ape puțin adânci sau de-a lungul țărmurilor mai ferite de curentul puternic al apei s-a dezvoltat o vegetație submersă abundentă care adăpostește o faună bogată de broaște, șerpi și mai ales pești. Ihtiofauna din sit este formată dintr-un număr impresionant de 62 de specii, dintre care amintim pe cele mai frecvent întâlnite: carasul, somnul, fitofagul, crapul, plătica, știuca, șalăul și avatul. În aceste locuri staționează în timpul iernii rarele exemplare de cufundac mic și cufundac polar, dar și aproape

900 de cormorani mici. Spre maluri se hrănesc din această ofertă trofică bogată numeroase egrete mari și egrete mici, la care se adaugă și foarte mulți stârci cenușii și cormorani mari. Datorită tranzitului naval și volumului mare de apă, aceasta rareori îngheață și constituie loc de iernare pentru efective foarte mari de până la 1500 de exemplare de ferestraș mic și de peste 1560 exemplare de rață sunătoare. În această perioadă sunt observate și specii mai rare precum ferestrașul mare și ferestrașul moțat sau foarte rare pentru țara noastră, cum sunt eiderul, rața catifelată, rața neagră și rața de ghețuri. Iernează în sit și câteva sute de exemplare din speciile rață fluierătoare, rață mare, rață mică, gâinușă de baltă și câteva mii de lișițe. În lungul văii Dunării trece o cale de migrație importantă care face legătura dintre Câmpia Panonică și Peninsula Balcanică. Migrația de toamnă a păsărilor se face pe direcția NE-SV, iar cea de primăvară în sens opus, în lungul defileului Dunării. Un număr important de specii de păsări cu efective populaționale mari se opresc aici în timpul acestor deplasări. Amintim în acest sens efectivele speciilor de interes european pentru conservare precum egreta mare (120-160 de exemplare) și lebăda de iarnă (180-200 de exemplare). Alături de acestea impresionează și numărul altor specii precum lișița (până la 12000 și chiar mai multe exemplare), rața moțată (până la 4500 de exemplare), rața cârâitoare (până la 2500 de exemplare), rața mare (până la 2300 de exemplare), rața fluierătoare (până la 1200 de exemplare), cormoranul mare (800-900 de exemplare), rața lingurar (400-600 de exemplare), corcodelul mare și gâinușa de baltă (fiecare cu până la 400 de exemplare). Aceste efective numeroase de păsări sunt prezente în tot lungul sitului în apropierea malului, fiind concentrate însă în mod special în trei rezervații naturale. Ostrovul Moldova Veche este caracterizat de vegetația specifică zonelor umede. Pădurea bătrână de salcie aflată pe insulă constituie de asemenea, datorită naturalității sale, un punct de atracție deosebit pentru păsări. Sunt prezente și suprafețe de trestie, rogoz și pipirig. Pe insulă au fost identificate 72 de specii de păsări, dintre care amintim cormoranul pitic, cormoranul mare, stârcul purpuriu, stârcul de noapte, egreta mică, rața pestriță și pietrarul mediteranean. Insula Calinovăț se caracterizează de asemenea prin vegetație hidrofilă și higrofilă, specifică zonelor umede, pe insulă existând și o pădure bătrână de salcie albă. Compoziția avifaunistică este asemănătoare cu cea a Ostrovului Moldova Veche. Zona Divici-Pojejena cuprinde luciul de apă limitrof malului Dunării până la o adâncime de 1,5 m, cinci bălți și o zonă întinsă cu tufărișuri și formațiuni ierboase, importantă pentru cuibăritul multor specii de păsări acvatice. De remarcat este și prezența rezervației naturale Râpa cu lăstuni din Valea Divici, care a fost constituită pentru conservarea coloniei de peste 100 de cuiburi de lăstuni ce s-a format în abrupturile depozitelor leossoide cuaternare de aici.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități au loc în interiorul sitului și manifestă un impact negativ asupra speciilor de păsări: pășunatul pe insule (perturbă cuibăritul și odihna păsărilor și conduce la o rată reproductivă scăzută a speciilor cuibăritoare pe aceste insule), braconajul prin colectarea de ouă sau prin împușcare (scade succesul reproductiv al păsărilor și reduce în mod direct efectivele, mai ales la rațe și gâște), pescuitul sportiv (practicat de pe maluri pe toată lungimea sitului, deranjează păsările mai ales în perioadele de migrație, reproducere și creștere a puilor), extragerea pietrișului și a nisipului (are impact major direct asupra păsărilor prin deranjul provocat în habitatele lor de odihnă), navigația de agrement (în perioadele de cuibărit și creștere a puilor). Prezența parcurilor eoliene în imediata vecinătate a sitului și intenția de înființare a altora în viitor constituie o amenințare majoră pentru întreaga avifaună a sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl prezintă în teren mai multe panouri de informare, spații administrative în cadrul sediului Administrației Parcului Natural Porțile de Fier din Orșova, stațiuni științifice de cercetare la Orșova și Eșelnița, centre de informare și documentare în Drobeta Turnu Severin, Orșova, Berzasca și Moldova Nouă, un punct de informare în Dubova, mai multe puncte de intrare, amenajări pentru observare/supraveghere (dar care nu sunt suficiente) și amenajări pentru colectarea deșeurilor în comunitățile locale. Este necesară împrejmuirea și amplasarea de bariere în unele zone de interes mare conservativ.

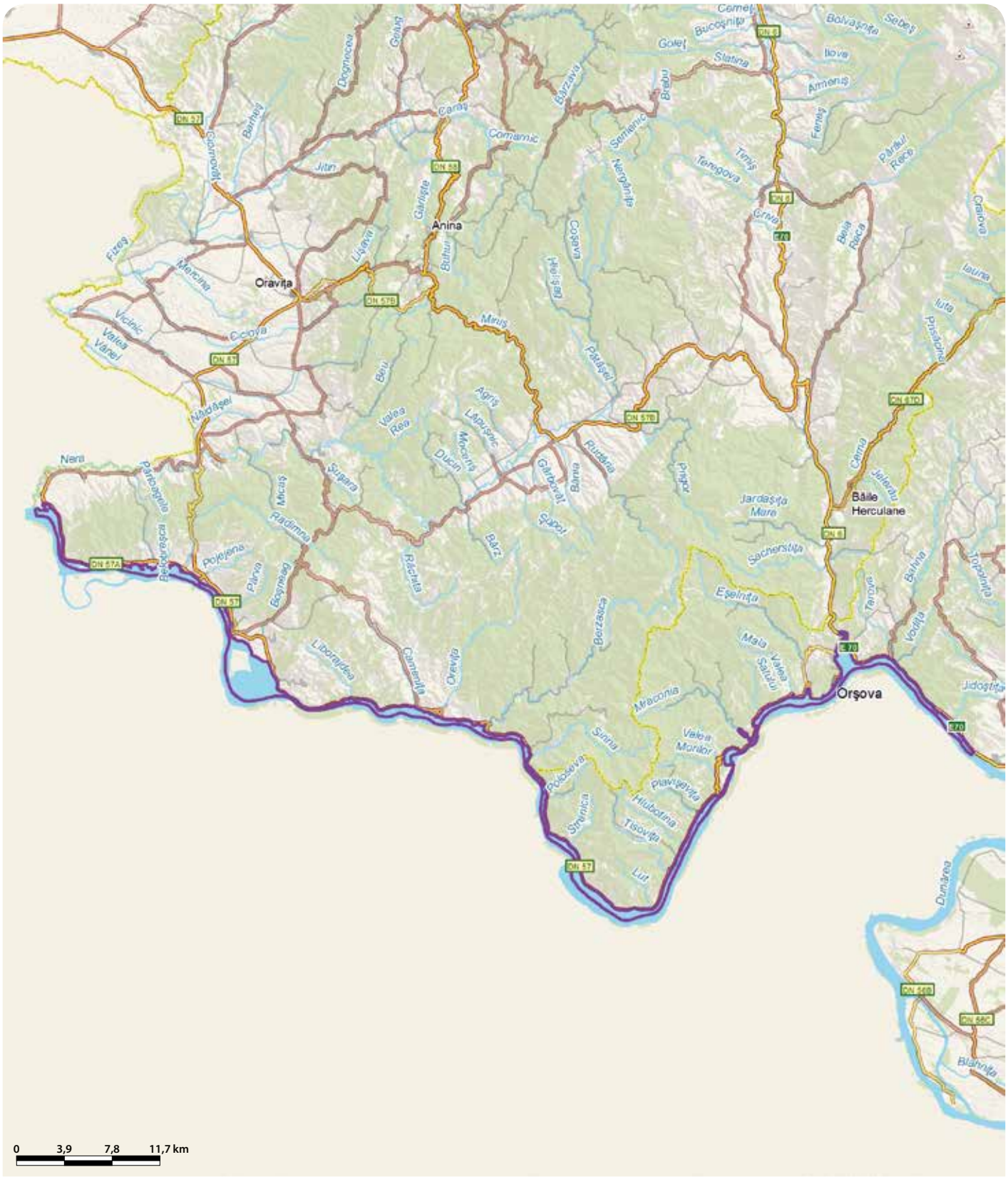

DEALURILE HOMOROADELOR - RO SPA 0027

ÎNCADRAREA TERITORIAL-ADMINISTRATIVĂ:
Județul Harghita: Lueta, Mereşti, Mărtiniş, Ocland.
Județul Brașov: Augustin, Cața, Homorod, Ormeniş, Racoş.
Județul Covasna: Baraolt, Brăduț, Vârghiş.

SUPRAFAȚA: 37.093 ha
BIOREGIUNEA: Alpină, Continentală
LOCALIZAREA GEOGRAFICĂ: Lat. N 46° 9' 34"; Long. E 25° 31' 39"
ECOREGIUNEA: Carpații Orientali
ALTITUDINEA: 1005 MAX., 442 MIN., 645 MED.

CATEGORIILE DE ARII NATURALE PROTEJATE CU CARE SE SITUL SE SUPRAPUNE PARȚIAL SAU TOTAL, DUPĂ CAZ:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

PRINCIPALELE CĂI DE ACCES SUNT: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În nordul sitului se poate intra pe DJ137 dinspre Feliceni și Odorheiu Secuiesc, pe DJ131A dinspre Băile Homorod sau pe DJ132 dinspre Vlăhița. În partea de est a sitului se poate intra dinspre Baraolt pe DJ131 până la Vârghiș, iar în partea de sud din Rupea pe DJ132 sau DJ132B. În sit se mai poate intra din localitățile limitrofe acestuia pe mai multe drumuri forestiere.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Ieruncă (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Acvilă țipătoare mare (*Aquila clanga*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl se află într-o zonă deluroasă mozaicată cu multe pajiști semi-naturale și păduri de foioase, pe alocuri cu terenuri cultivate în mod tradițional, toate realizând un peisaj tipic pentru sud-estul Transilvaniei. În lista de 33 de specii de interes conservativ european există 15 specii acvatice datorită includerii în sit a zonelor cu exces de umiditate de la Sânpaul, în care există o bogată faună de păsări formată din 256 de specii. O asemenea diversitate de păsări pe o suprafață relativ mică constituie o raritate în Europa. Situl include și Cheile Vârghișului, care aduc în lista de specii de interes conservativ pe acelea caracteristice habitatelor de stâncărie. Situl este una dintre cele mai importante zone din țară pentru conservarea acvilei țipătoare mici, iar cu regularitate se pot observa, în timpul pasajelor, specii de răpitoare mai rare și periclitate pe plan global precum acvila de câmp și acvila țipătoare mare. Alte specii de răpitoare cu efective numeroase în sit sunt viesparul și huhurezul mare. Populațiile de cristel de câmp și sfrâncioc roșiatic sunt de asemenea semnificative numeric și oglindesc un grad redus de intervenție antropică la nivelul ecosistemelor de pajiște și un mod tradițional de practicare a agriculturii. Importanța sitului este întregită de rolul pe care îl au habitatele umede de la Sânpaul pentru pasajul speciilor acvatice din Transilvania. Aici se pot observa efective de sute de exemplare de stârc de noapte, corcodel mic, stârc cenușiu, cormoran mare, rață fluierătoare, rață moțată, pescăruș argintiu și stârc pitic, efective de mii de exemplare de rață mică, rață cârâitoare, rață cu cap castaniu și lișiță și, în final, efective de zeci de mii de exemplare de rață mare și pescăruș râzător. De asemenea, se pot observa stoluri impresionante de păsări de țărm din cele mai diverse specii, precum fluierarul de mlaștină, bătăușul sau nagâțul.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în sud-estul Transilvaniei ocupând o regiune de dealuri cu păduri întinse de foioase și pajiști semi-naturale presărate cu terenuri agricole. Include spectaculoasele Chei ale Vârghișului, dar și Helețeiele de la Sânpaul împreună cu întinsele zone mlăștinoase din preajmă. Pădurile mature de foioase din sit, care se întind pe aproape jumătate din suprafața acestuia (unele aflate în apropierea zonelor umede), intercalate cu pajiști naturale și agrosisteme, reprezintă una dintre cele mai importante zone din țară pentru conservarea acvilei țipătoare mici. Cele 37-42 de perechi cuibăresc în arbori înalți, de preferință în apropierea liziierelor, hrănindu-se pe habitatele de pajiști și culturi agricole, în care plantele nu sunt prea mari, cu mamifere, păsări, reptile, amfibieni sau insecte mari. Pe lângă alte specii de răpitoare cuibăritoare precum viesparul (70-90 de perechi), apar cu o regularitate variabilă în această zonă și două specii periclitate pe plan global, acvila de câmp și acvila țipătoare mare. Pădurile bătrâne oferă habitat de cuibărit și pentru barza neagră (5-7 perechi) și, de asemenea, pentru populații semnificative de ciocănitoare de stejar (280-320 de perechi), ghionoaie sură (110-130 de perechi), huhurez mare (38-42 de perechi) și ciocănitoare neagră (45-50 de perechi). Populația cristelului de câmp, formată din 160-180 de perechi cuibăritoare oglindește modul extensiv de practicare a agriculturii dar și un grad de naturalitate mare al pajiștilor, utilizate predominant ca fânețe, pe care cositul se practică în sistem tradițional. În zonele cu tufărișuri găsim efective mari de sfrâncioc roșiatic care ajung până la 7500 de perechi. În Cheile Vârghișului, habitatele de stâncărie sunt formate din pereți verticali, turnuri și creste de calcar, abriuri, martori de eroziune și grohotișuri. În aceste chei spectaculoase și în pădurile din jur au fost identificate 500 de specii de plante din care 44 de specii sunt rare, vulnerabile sau endemisme carpatice, precum papucul doamnei, irisul bărbos, tulichina lupului, rotițele albe, pelinul de stâncă, feriguța, ruginița, căpșunica, mâna Maicii Domnului, barba ungurului, crucea voinicului, buhaiul, poroinicul și untul vacii. Observațiile ornitologice indică prezența următoarelor specii de interes european pentru conservare: acvila de munte, acvila țipătoare mică, buha și șoimul călător. Firul apei este habitatul codobaturii de munte și al mierlei de apă. Pe valea Homorodului Mare se află sărăturile de la Sânpaul. Circa o treime din suprafața luncii este mlăștinoasă, fiind bogată în stufăriș și păpuriș, iar pe celelalte două treimi se întind pășuni și terenuri agricole. Din punct de vedere botanic zona se caracterizează prin pajiști și păduri de foioase care se întind pe dealurile din împrejurimi. În apropierea helețeielor sunt prezente numeroase specii de plante protejate, inclusiv orhidee și specii relicte glaciare. Suprafețe mari sunt acoperite de iarbă sărată de culoare roșie, bumbăcariță cu inflorescențe albe, albăstrică, sisinei și sică. Fauna este caracteristică zonelor cu exces de umiditate fiind reprezentată de numeroase specii de nevertebrate, amfibieni și reptile, o ihtiofaună bogată și nu în ultimul rând o avifaună diversă. În zona helețeielor au fost observate 256 de specii de păsări, o asemenea diversitate a speciilor de păsări pe o suprafață relativ mică constituind o raritate în Europa. În aceste habitate cuibăresc specii acvatice de interes comunitar pentru conservare precum pescărelul albastru, eretele de stuf, buhaiul de baltă, stârcul pitic dar și nagâțul, corcodelul mare, rața mare și lișița. Importanța acestor zone umede pentru migrația păsărilor din Transilvania se poate observa în timpul lunilor de toamnă și primăvară, când se întâlnesc efective foarte mari din multe specii acvatice. Frecvent pot fi văzute în pasaj specii de interes comunitar cum sunt bătăușul (până la 3000 de exemplare), fluierarul de mlaștină (până la 1200 de exemplare), ploierul auriu (până la 100 de exemplare) și mai multe specii de stârci (buhaiul de baltă, stârcul pitic, stârcul de noapte, egreta mare, lopătarul și stârcul galben). Alte specii de păsări cu migrație regulată și care au efective foarte mari în timpul acestor pasaje sunt rața mare, pescărușul râzător, rața mică, rața cârâitoare, rața cu cap castaniu, rața fluierătoare, rața moțată, lișița, pescărușul sur, pescărușul argintiu, nagâțul, corcodelul mic, corcodelul mare, cormoranul mare și stârcul cenușiu. Zona reprezintă un cartier de iernare important pentru eretele vânăt, din această specie fiind văzute în acest anotimp până la 30-50 de exemplare.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activitățile din sit care au un impact negativ asupra speciilor de păsări sunt cosirea (practicată în perioada de cuibărire), schimbarea habitatului semi-natural (de încetarea activităților agricole tradiționale, a cositului sau a pășunatului fiind afectată în special populația de cristel de câmp), incendierea stufului și a miriștilor (amenință habitatele de hrănire și de cuibărit ale unor păsări protejate), accesul cu vehiculele motorizate (deranj mare în timpul reproducerii, dar și al pasajelor), vânătoarea și braconajul (perturbă și are efecte asupra întregii comunități de păsări), intensificarea agriculturii (prin schimbarea metodelor de cultivare a terenurilor din cele tradiționale în cele intensive, cu monoculturi mari, folosirea excesivă a chimicalelor sau efectuarea lucrărilor numai cu utilaje și mașini, toate deranjând locurile de hrănire și de cuibărit ale păsărilor și fragmentând habitatele), desecarea (determină reducerea zonelor umede), managementul forestier (prin extragerea arborilor bătrâni sau tăieri selective de anumite specii dispar locuri de hrănire și cuibărire ale ciocănitorilor și păsărilor răpitoare diurne și nocturne) și pescuitul sportiv (deranjează păsările în timpul migrațiilor sau reproducerii).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are în prezent următoarele amenajări și dotări: panouri de avertizare și atenționare, panouri de informare, centre de vizitare și informare, puncte de informare, bariere, puncte de intrare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și locuri de campare prevăzute cu vetre de foc.

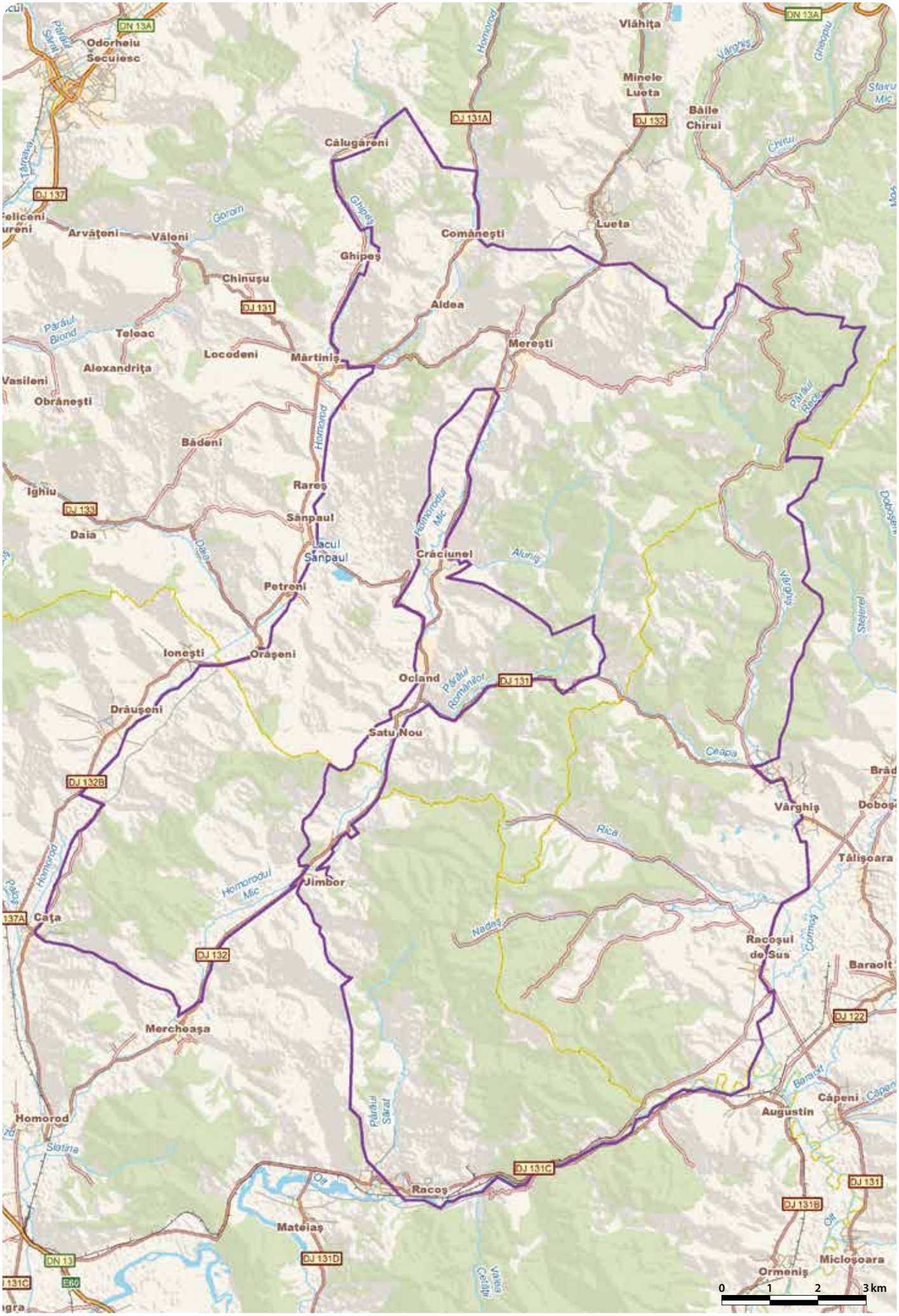
Odorheiu Secuiesc
DN 13A
Vlăhița
Minele Lueta
Băile Chirui
DJ 132
DJ 131A
Călugăreni
DJ 137
Arvăți
Văleni
Comănești
Lueta
Ghipeș
Chinușu
DJ 131
Aldea
Teleac
Mereștiu
Locodeni
Mărtiniș
Alexandrița
Obrănești
Bădeni
Rareș
Ighiu
DJ 133
Sânpaul
Daia
Lacul Sânpaul
Crăciunel
Petreni
Ioneștii
Orașeni
Ocland
DJ 131
Drăușeni
Satu Nou
DJ 132B
Vârghiș
Târgișoara
Jimbor
Homorodul Mic
Cața
DJ 132
Racoșul de Sus
Baraolt
DJ 122
Merceașa
Cățeni
Augustin
Homorod
DJ 131C
Racoș
DJ 131
DJ 131B
Mateiș
DJ 131D
Miclușoara
Ormeniș
DN 13
E60
0 1 2 3 km

DEALURILE TÂRNAVELOR ȘI VALEA NIRAJULUI - RO SPA 0028

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Mureș: Acățari, Albești, Beica de Jos, Bereni, Bălăușeri, Chibed, Chiheru de Jos, Coroisânmartin, Crăciunești, Daneș, Eremitu, Ernei, Fântânele, Gheorghe Doja, Ghindari, Gornești, Gălești, Hodoșa, Miercurea Nirajului, Măgherani, Nadeș, Neaua, Păsăreni, Sighișoara, Sovata, Suplac, Sângeorgiu de Pădure, Sărățeni, Vețca, Vărgata.
Județul Harghita: Atid, Corund, Lupeni, Praid, Săcel.

Suprafața: 86.073 ha
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Altitudinea: 1090 max., 303 min., 505 med.
Localizarea geografică: Lat. N 46° 28′ 14″; Long. E 24° 50′ 31″
Ecoregiunea: Carpații Orientali, Podișul Transilvaniei

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces în sit sunt: DN13 (Târgu Mureș-Sighișoara), DN13B (Gheorgheni-Praid), DN13A (Odorheiu Secuiesc-Praid-Sângeorgiu de Pădure-Bălăușeri) și DJ135 (Târgu Mureș-Miercurea Nirajului-Sărățeni-Sovata-Eremitu-Chiheru de Jos-Reghin). De asemenea se pot folosi drumurile locale care leagă localitățile aflate în raza sitului. Se poate ajunge și cu trenul pe ruta Teiuș-Bălăușeri-Sovata-Praid.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Acvilă țipătoare mare (*Aquila clanga*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Ciuf de câmp (*Asio flammeus*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Deși este situat într-o regiune relativ bine locuită din Depresiunea Transilvaniei, situl dispune de habitate valoroase și o biodiversitate bogată, reflectată prin numărul de 40 de specii de păsări de interes conservativ european, dintre care 15 sunt specii de răpitoare diurne și nocturne. Mozaicul de habitate format din păduri de foioase, pășuni, fânețe și terenuri agricole susține populații importante din specii amenințate la nivelul Uniunii Europene precum acvila țipătoare mică, viesparul, barza neagră, huhurezul mare, cristelul de câmp, caprimulgul, ciocănitoarea de stejar, sfrânciocul roșiatic și ciocârlia de pădure. Această zonă este una dintre cele mai mari arii semi-naturale și probabil una dintre cele mai bine conservate din regiunea biogeografică continentală din Transilvania. Situl este o zonă cheie pentru conservarea acvilei țipătoare mici, specie care este prezentă cu 51-65 de perechi, ceea ce reprezintă 3% din populația națională. O altă specie răpitoare cu efective semnificative în sit este viesparul, cele 90-120 de perechi cuibăritoare din sit reprezentând 5,5% din populația acestei specii la nivelul întregii țării. Cristelul de câmp, care este o pasăre periclitată la nivel global, are un efectiv cuibăritor foarte important în sit, acesta fiind de 300-350 de perechi. Pe lângă speciile cuibăritoare, situl este important și pentru unele specii de pasaj așa cum sunt acvila țipătoare mare și silvia porumbacă, sau pentru unii oaspeți de iarnă precum eretele vânăt, eretele sur, șoimul călător și șoimul de iarnă.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se întinde de-a lungul râurilor Niraj și Târnava Mică, care străbat Dealurile Târnavelor ce ocupă cea mai mare parte a nordului și nord-estului Podișului Hârtibaciului, aflat în sudul Depresiunii Transilvaniei. Este un areal predominant forestier situat pe culoare de văi foarte largi, în cadrul cărora apar terase și lunci extinse. Peisajul are un aspect mozaicat cu păduri de foioase, pajiști semi-naturale și terenuri agricole pe care se practică o agricultură de tip extensiv. Vegetația dominantă este cea de păduri nemorale de gorun și carpen, mai rar și numai sub formă insulară fiind întâlnite pădurile de stejar sau făgetele. De-a lungul râurilor se găsesc și pâlcuri de păduri aluviale formate din arin negru și frasin. Toate aceste păduri ocupă 45% din suprafața sitului și determină ca peste 80% din speciile de păsări de interes comunitar prezente aici să fie păsări care cuibăresc sau se hrănesc în habitate cu vegetație lemnoasă. Dintre acestea se evidențiază efectivele cuibăritoare ale acvilei țipătoare mici, cde 51 până la 65 de perechi, ceea ce înseamnă că un procent de 3% din întreaga populație de la nivel național a acestei specii cuibărește aici. O altă pasăre răpitoare cu o populație semnificativă în sit este viesparul, care este bine reprezentat de un număr de 90 până la 120 de perechi clocitoare, ceea ce reprezintă 5,5% din populația de viespari de la nivelul întregii țării. Alături de aceste două răpitoare diurne, în habitatele forestiere ale sitului mai apar ca specii rezidente și două răpitoare de noapte, buha și huhurezul, ultima dintre acestea având în anii cu hrană suficientă până la 45 de perechi care cuibăresc în sit. În lipsa habitatului preferat pentru cuibărire, care este reprezentat de stâncării, în sit sunt prezente doar 1-2 exemplare de acvilă de munte și nu este exclus ca o pereche să și cuibărească în arborii înalți din pădurile îndepărtate de comunitățile umane. Până la două perechi de acvilă mică își construiesc cuibul în pădurile de șleau cu copaci mari situate în vecinătatea unor terenuri deschise, habitat preferat pentru reproducere și de către șerpar. În pâlcurile de păduri mature aflate în apropierea unor cursuri de apă cuibăresc până la șase perechi de barză neagră, iar în comunitățile care împresoară situl se găsesc până la 60 de cuiburi ocupate de barza albă, această specie folosind habitatele sitului ca teritoriu de hrănire. În afară de cele enumerate, alte specii de interes comunitar care cuibăresc în habitatele forestiere ale sitului cu un număr impresionat de perechi sunt ciocănitoarea de stejar (până la

650 de perechi), ciocârlia de pădure (3800-4200 de perechi), muscarul gulerat (3200-4000 de perechi) și sfrânciocul roșiatic (8500-9000 de perechi). Impresionant este numărul foarte mare de perechi cuibăritoare de caprimulg (până la 500), care găsesc în aceste păduri de foioase întrepătrunse de terenuri deschise habitatul ideal pentru hrănire și creștere a puilor. Specia utilizează lizierele de pădure pentru amplasarea cuiburilor în adâncituri din sol căptușite cu frunze uscate, ziua exemplarele odihnindu-se întinse pe crengile groase din jur, cu care se confundă datorită penajului de camuflaj. De asemenea, situl deține efective cuibăritoare semnificative și pentru alte specii de interes comunitar cum ar fi ciocănitoarea neagră, ghionoaia sură și sfrânciocul cu frunte neagră. Cristelul de câmp, specie periclitată pe plan global, are un efectiv mare cuibăritor în sit, format din 300 până la 350 de perechi, ceea ce evidențiază o bună gospodărire a pajiștilor și un mod tradițional de cultivare a terenului. Specia cuibărește frecvent în aceste habitate seminaturale și antropice și mai rar pe coastele însorite ale principalelor râuri unde apare o vegetație de tip stepic amestecată cu multe tufărișuri, unde se retrage mai ales după terminarea cuibăritului. Pe lângă speciile care se reproduc în sit, acesta este important și pentru unii oaspeți de iarnă, cum sunt eretele vânăt și șoimul de iarnă. Câte 40-60 și respectiv 20-30 de exemplare din aceste specii aleg teritoriile deschise ale sitului ca și cartiere de iernare, hrănindu-se cu mamiferele active în acest sezon rece dar și cu păsări. Apele stătătoare cu vegetație de stuf ale lacului Bezid, situat lângă localitatea Sângeorgiu de Pădure, împreună cu albiile meandrate ale râurilor care de multe ori sunt flancate de brâuri de stuf, aduc pe lista de păsări de interes conservativ european și specii care cuibăresc lângă habitate acvatice precum pescărașul albastru, stârcul pitic și eretele de stuf, sau care utilizează aceste habitate în timpul migrațiilor, cum o fac stârcul de noapte, egreta mare, bătăușul, fluierarul de mlaștină sau chirighița cu obraz alb. În afara speciilor de interes comunitar în sit se întâlnesc și populații importante ale unor păsări care au suferit un declin în ultimii ani în România. Dintre acestea menționăm potârnichea, capîntortura, uliul porumbar, ciocârlanul, ciușul și albinărelul. Pentru toate aceste specii situl are un rol foarte important în conservarea pe termen lung.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activitățile care au loc în sit și manifestă un impact negativ asupra speciilor pentru care acesta a fost desemnat sunt reprezentate de agricultură (dacă are loc cu schimbarea metodelor de cultivare a terenurilor din cele tradiționale în cele intensive, cu monoculturi, fertilizanți și pesticide, toate influențând negativ populațiile de cristel de câmp și păsări răpitoare), schimbarea habitatului semi-natural (prin încetarea cositului sau a pășunatului, poate afecta unele populații de păsări care se hrănesc sau cuibăresc în pajiștile utilizate tradițional ca pășuni și fânețe), braconaj și vânătoare (manifestă un impact major negativ), desecarea zonelor umede de-a lungul râurilor (reduce populațiile speciilor dependente de zonele umede), cosit timpuriu (dacă se practică înaintea terminării cuibăritului la cristel de câmp), incendierea vegetației (are impact negativ asupra păsărilor mai ales în perioada de cuibărit), lucrări silvice care includ extragerea arborilor bătrâni și a celor uscați (reduc habitatele de cuibărire și hrănire la răpitoare și ciocănitori, iar dacă se practică în perioada de reproducere se ajunge la scăderea succesului reproductiv al acestor specii) și reîmpăduriri ale zonelor naturale și seminaturale deschise (are impact negativ prin dispariția habitatului păsărilor care cuibăresc sau se hrănesc din acestea).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are o clădire administrativă în Miercurea Nirajului, panouri de informare, puncte de informare la sediile unor asociații, puncte de intrare, trasee turistice și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Există de asemenea și poteci/drumuri pentru vizitare, dar care nu sunt suficiente, fiind necesară suplimentarea acestora. Pentru un management eficient al vizitatorilor în sit este necesară amplasarea de panouri de avertizare/atenționare și a panourilor pentru orientare cu hărți, înființarea unor centre de vizitare și informare, ridicarea unor amenajări pentru observare și supraveghere, amplasarea de bariere pentru restricționarea accesului cu autovehicule, realizarea de trasee tematice și amenajarea unor locuri de campare.

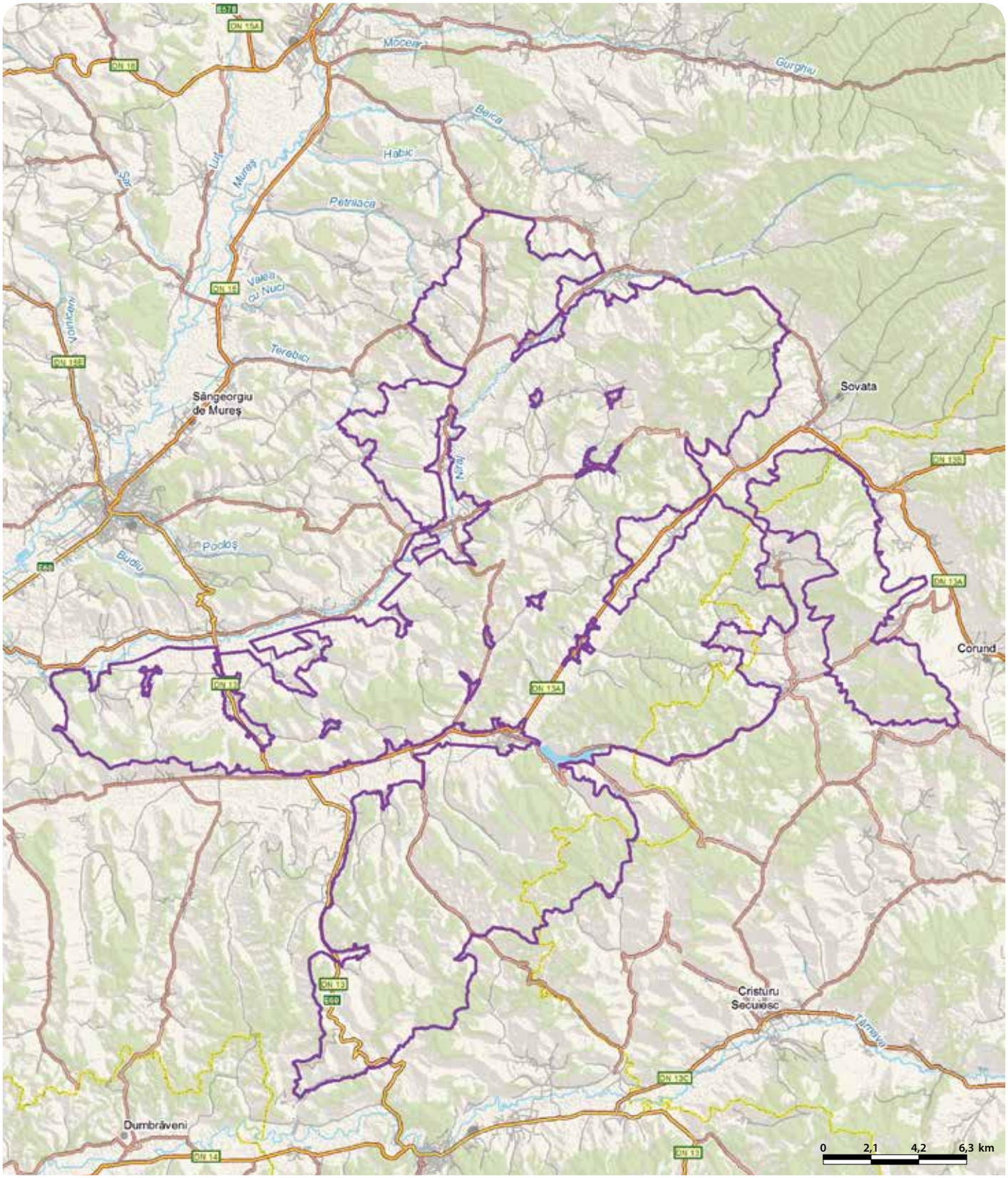

DEFILEUL MUREȘULUI INFERIOR - DEALURILE LIPOVEI - RO SPA 0029

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Arad: Bata, Birchiș, Bârzava, Conop, Petriș, Săvârșin, Ususău, Vărădia de Mureș.
Județul Timiș: Făget, Margina, Mănăștiur, Ohaba Lungă.
Județul Hunedoara: Burjuc, Lăpugiu de Jos, Zam.

Suprafața: 55.660 ha
Bioregiunea: Continentală
Altitudinea: 495 max., 134 min., 229 med.
Localizarea geografică: Lat. N 45° 59' 9"; Long. E 22° 12' 39"
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor, Munții Apuseni

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se poate face dinspre Arad pe DN7, care reprezintă limita nordică a sitului între localitățile Bârzava și Burjuc, sau pe DJ682 cu continuare pe DJ707B (între Bata-Birichiș-Săvârșin), ambele drumuri asigurând accesul în partea centrală a sitului. Din toate localitățile limitrofe sau aflate în sit există drumuri comunale sau forestiere spre diverse zone ale acestuia.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl se află pe o suprafață deluroasă cu multe păduri compacte de foioase și zone deschise de o valoare conservativă mare și rar întâlnită de-a lungul Mureșului, fiind habitat pentru 34 de specii de păsări protejate în spațiul european. Aici se întâlnesc efective importante la nivel internațional și național din nouă specii de răpitoare diurne și nocturne, acest lucru fiind posibil datorită condițiilor excelente de cuibărit (păduri bătrâne, respectiv zone acoperite de stuf în cazul eretelui de stuf), de iernare (în cazul eretelui vânăt și al șoimului de iarnă) și nenumăratelor terenuri de vânătoare. Aceste păduri bătrâne oferă un habitat propice de cuibărit pentru multe perechi de barză neagră și caprimulg. În pădurile din sit se întâlnește una dintre cele mai mari populații de ciocănitoare de stejar, formată din 2200-2300 de perechi cuibăritoare și rezidente. Un important loc de hrănire al răpitoarelor este lunca Mureșului, dar și pajiștile și culturile agricole pe care încă se practică moduri tradiționale de exploatare a terenurilor care sunt benefice și pentru populația de cristel de câmp. În zonele deschise cu pâlcuri de copaci și tufărișuri se întâlnesc cu efective extrem de numeroase și alte specii de interes comunitar, precum silvia porumbacă, muscarul gulerat, sfrânciocul cu fruntea neagră sau sfrânciocul roșiatic. Majoritatea acestor specii dețin un statut favorabil de conservare în sit.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în bazinul Mureșului, în acel sector inferior de defileu în care acesta se prezintă din punct de vedere geomorfologic ca un râu ajuns la maturitate, având o albie majoră largă. În sit sunt prezente toate elementele morfologice caracteristice acestui sector de râu precum meandrele largi, brațele părăsite, brațele secundare, insulele etc. Lacurile, bălțile, izvoarele, păraiele și cursul râului Mureș, deși reprezintă doar 2% din suprafața sitului, sunt importante pentru pasajul unor specii acvatice protejate la nivel european precum chirighița neagră, bătăușul, stârcul de noapte, egreta mică și egreta mare. Tot aici cuibăresc stârcii pitici și până la 50 de perechi de pescăraș albastru, aceste zone umede fiind și teritoriul de hrănire pentru 40-50 de perechi de berze albe care cuibăresc în comunitățile umane apropiate. Aproape în fiecare iarnă în porțiunile cu apă limpede și mai lent curgătoare ale Mureșului poposesc pentru hrană și odihnă până la patru exemplare de cufundac arctic, alături de care apar frecvent și foarte multe rațe și cormorani mari. Habitatele umede bogate în herpetofaună asigură hrana preferată de șerpar, ale cărui perechi își formează în fiecare an un alt cuib alegând arborii înalți ușor accesibili aflați în rarişti sau liziere de pădure. În zonă este prezentă o faună formată din zece specii de reptile și 12 de amfibieni, dintre care amintim pe acelea care sunt hrana preferată de șerpar, precum șarpele de apă, șarpele de casă, șarpele lui Esculap, șarpele de alun, șopârla de câmp, gușterul, șopârla de ziduri, vipera comună, broasca râioasă brună și cea verde, broasca roșie de munte și cea de pădure. Cele 8-12 perechi ale acestei specii de răpitor care cuibăresc anual în sit sunt dovada existenței unor habitate forestiere puțin deranjate antropic, șerparul fiind o specie ușor de alungat de prezența omului în teritoriul de cuibărire. De asemenea, numărul mare de șerpari arată și întreținerea într-un mod tradițional a fânețelor și a pășunilor din sit, de unde această pasăre își ia o parte din prada preferată. Efective semnificative la nivel național mai au viesparul (până la 110 perechi), acvila țipătoare mică (până la 70 de perechi), cristelul de câmp (150-180 de perechi), huhurezul mare (80-100 de perechi). Caprimulgul vânează în zbor insecte din pajiști și poieni aflate între pâlcuri de pădure, utilizând în special lizierele acestora pentru cuibărit, în sit existând până la 800 de perechi ale acestei pasări nocturne și crepusculare. Alte specii de păsări protejate care sunt oaspeți de vară cu efective mari reproducătoare în sit sunt muscarul mic, muscarul gulerat, ciocârlia de pădure, sfrânciocul roșiatic, sfrânciocul cu frunte neagră și silvia porumbacă. Ciocănitoarea cu spate alb, ghionoaia sură, ciocănitoarea de grădini, ciocănitoarea neagră și ciocănitoarea de stejar sunt specii cuibăritoare, cu populații rezidente în acest sit. Dintre acestea, cea mai mare densitate populațională o are ciocănitoarea de stejar, care este prezentă aici cu 2200-2300 de perechi cuibăritoare, fiind probabil cea mai mare populație din țară. Având un cioc destul de slab, folosit mai mult pe post de solnă în lemnul putred, această ciocănitoare are nevoie, pentru a se hrăni sau săpa cuibul, de arbori uscați sau în curs de uscare. Cuibărește în pădurile de stejar și carpen din sit care au în special expoziție sudică, în grupuri de peste 15 indivizi. Majoritatea speciilor care sunt protejate în spațiul european sunt reprezentate prin populații care dețin un statut favorabil de conservare în acest sit.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități sunt prezente în sit și au efecte negative asupra populațiilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: pășunatul (în locurile în care se ajunge la schimbarea compoziției pășunilor prin suprapășunat sau pășunatul practicat în timpul cuibăritului în teritoriile cristelului de câmp), managementul forestier general (lucrări de exploatare practicate în timpul cuibăritului, tăieri rase, îndepărtarea lăstărișului, tăieri selective ale arborilor în vârstă sau extragerea în totalitate a lemnului mort din pădure), vânătoarea (în timpul cuibăritului prin deranj și zgomot), agricultura intensivă (prin schimbarea modului tradițional de cultivare a terenului, folosirea pesticidelor și a fertilizanților de sinteză, înființarea de monoculturi mari, folosirea excesivă a chimicalelor sau efectuarea lucrărilor numai cu utilaje și mașini), schimbarea habitatului semi-natural al pajiștilor (din cauza încetării activităților tradiționale precum cositul sau pășunatul, se poate ajunge chiar la reîmpădurire), cositul (dacă are loc în perioada de cuibărire distruge cuiburile cristelului de câmp), extinderea speciilor invazive (în lunca Mureșului se extinde amorfa în detrimentul unor specii care sunt utilizate de păsări pentru cuibărire) și incendierea miriștii și a pârloagelor (produc mortalități ridicate și pierderea teritoriului de cuibărit la multe specii precum sfrâncioc roșiatic sau silvia porumbacă).

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare următoarele dotări și amenajări: panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, centru de vizitare/informare, puncte de informare, amenajări pentru observare/supraveghere, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, trasee tematice și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

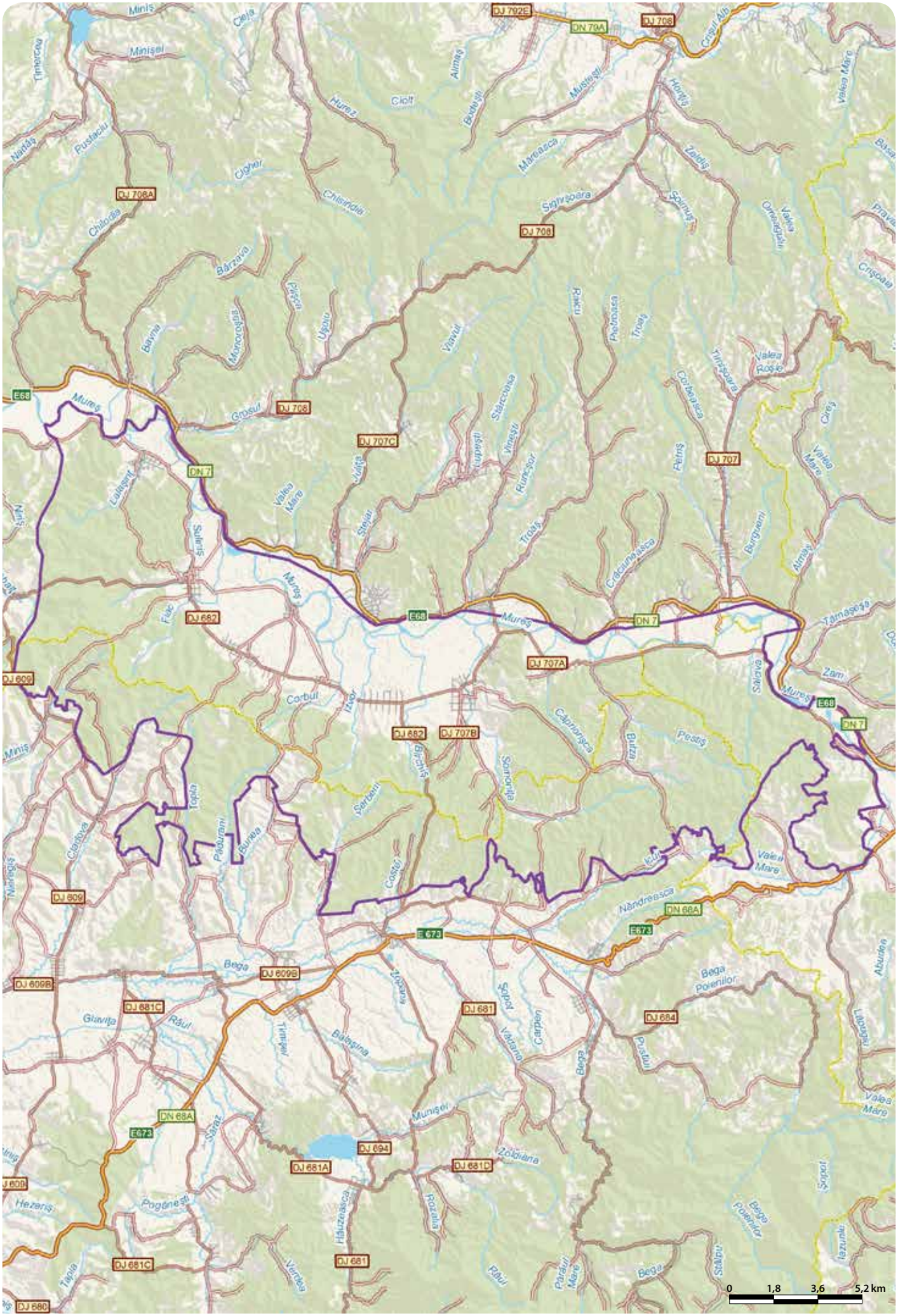
DJ 792E
DN 79A
DJ 708
DJ 708A
DJ 707C
DJ 707
DJ 707A
DJ 707B
DJ 682
DJ 609
DJ 609B
DJ 681C
DJ 681
DJ 684
DJ 694
DJ 681A
DJ 681D
DJ 680
DN 7
E 68
DN 68A
E 673
Mureș
Bega
Râul
Valea Mare
0 1,8 3,6 5,2 km

DEFILEUL MUREȘULUI SUPERIOR - RO SPA 0030

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Mureș: Deda, Lunca Bradului, Răstolița, Stânceni.
Județul Harghita: Toplița.

Suprafața: 9.514 ha
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 46° 57' 37"; Long. E 25° 5' 20"
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1164 max., 477 min., 748 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
DN15 (Târgu-Mureș-Piatra-Neamț) traversează în lungime situl, între localitățile Bistra Mureșului și Vâgani. Se poate ajunge și pe calea ferată care leagă Târgu-Mureș de Toplița, cu coborâre în multe stații aflate, de asemenea, între Bistra Mureșului și Vâgani.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Minunița (*Aegolius funereus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Cocoș de munte (*Tetrao urogallus*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Ciuvică (*Glaucidium passerinum*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl a fost desemnat pentru conservarea efectivelor populaționale a 23 de specii de păsări protejate la nivel european, 19 dintre acestea fiind clocitoare, fapt care crește valoarea conservativă a sitului. Următoarele nouă specii de păsări din sit sunt amenințate la nivelul Uniunii Europene și realizează aici efective populaționale cuibăritoare semnificative: cocoșul de munte, ierunca, ciuvica, huhurezul mare, minunița, ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea de munte, muscarul gulerat și muscarul mic. Șapte dintre aceste specii sunt sedentare, ele necesitând condiții optime de habitat și hrană care să rămână constante pe tot parcursul anului. Situl se află printre cele mai importante din România în conservarea a trei specii de bufnițe și două specii de ciocănitori. Cocoșul de munte și ierunca, prin cele 70-100 și respectiv 180-220 de perechi rezidente, atribuie acestui sit un rol deosebit de important în protecția acestor specii. Toate cele menționate reflectă calitatea deosebită a habitatelor sitului formate în proporție de 70% de păduri bătrâne de amestec de fag, molid și brad și respectiv din fâgete și molidișuri pure, care alcătuiesc o structură compactă și foarte puțin deranjată de intervenția antropică.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl, care include Defileul Mureșului, este localizat în partea de vest a Carpaților Orientali și desparte Munții Călimani de Munții Gurghiu. Râul Mureș a săpat adânc în formațiunile vulcanice pe care le străbate formând un defileu spectaculos cu unele sectoare foarte înguste, evidențiind astfel la suprafață scurgeri de lavă și conglomerate vulcanice. Pe parcursul celor 34 km ai defileului, râul are o cădere de nivel de aproximativ 210 m. Cea mai mare parte a teritoriului este acoperită de păduri (conifere, amestec sau foioase), în care apar fagul, molidul și bradul. Alături de aceste trei specii dominante în stratul arborilor se găsesc și paltinul, scorușul, frasinul, mesteacănul, teiul pucios și tisa. Stratul ierbos este bogat, cu specii valoroase precum colțișorul, tătăneasa, piciorul cocoșului, omagul, vulturica și mierea ursului. Influența curenților de aer care imprimă climei un caracter mai rece și umed determină ca molidul să coboare în acest sit până la altitudinea de 600 m. Cele mai frumoase molidișuri se găsesc în jurul comunelor Lunca Bradului și Stânceni, iar în jurul localităților Răstolița și Bistra Mureșului suprafețe mari sunt ocupate de fâgete întinse. Gorunetele apar la ieșirea râului din defileu, pe versantul sudic al acestuia. Pădurile de luncă sunt prezente aproape pe tot cursul defileului, însoțind albia râului Mureș. În amonte de Lunca Bradului, ele au o răspândire mai redusă și sunt formate din mai multe specii de sălcii. În aval de această localitate apar pâlcuri întinse în care speciile dominante sunt aninul alb și aninul negru. Cele mai frumoase aninișuri sunt cele în care stratul ierbos este dominat de spata dracului și se găsesc în jurul localităților Andreneasa și Răstolița. Toate aceste păduri alcătuiesc o structură compactă și puțin deranjată care ocupă 70% din suprafața sitului. Acestea, împreună cu pajiștile care ocupă 15% din suprafața sitului și foarte mici terenuri cultivate reprezintă habitatul de cuibărire și hrănire pentru un număr însemnat de specii de răpitoare diurne sau nocturne, galinacee, ciocănitori și păsări cântătoare. Prin habitatele foarte puțin afectate de intervenția sau prezența umană, acest sit conservă una dintre cele mai mari populații de cocoș de munte (până la 100 de perechi) și de ierunca (până la 220 de perechi). Ambele specii trăiesc de preferință în păduri de molid mature, nu foarte dese, ascunzându-și cuiburile și puii în subarboretul și stratul ierbos bogat format îndeosebi din afin negru și merișor. Tot în aceste molidișuri impresionează și numărul de perechi ale celor două specii mici de bufniță: minunița (110-130 de perechi) și ciuvica (50-60 de perechi). În zonele cu stâncării foarte retrase din defileu și situate cât mai departe de așezările omenești, cuibăresc două până la cinci perechi de buhă. Huhurezul mare, cu cele 60-80 de perechi cuibăritoare, întregește lista speciilor de răpitoare nocturne ale sitului. Speciile de răpitoare de zi care au efective cuibăritoare în mod constant în sit sunt șerparul, acvila mică, viesparul și acvila țipătoare mică. Eretele de stuf și eretele sur sunt specii migratoare care apar în sit doar în perioada de pasaj. Tot specie de pasaj, care trece peste sit în timpul migrațiilor, este și stârcul de noapte. Din nord vine în timpul iernii pe aceste meleaguri șoimul de iarnă, până la cinci exemplare din această mică pasăre de pradă care se hrănește în principal cu păsări de talie mică fiind prezente aici. Cele trei specii de ciocănitori protejate în spațiul european care au efective rezidente formate din multe perechi clocitoare sunt ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea de munte și ciocănitoarea cu spate alb. Ultimele două specii sunt mai rar întâlnite, ele preferând în special să își sape cuibul în arborii complet sau parțial uscați din pădurile bine închegate de molid, coborând uneori și în cele de amestec. În pădurile de foioase se întâlnesc caprimulgul, muscarul mic și muscarul gulerat, iar în rarişti și în tufărișurile din pajiști cuibărește sfrânciocul roșiatic. Condițiile de habitat din acest sit fiind excelente pentru muscari, sunt prezente efective foarte mari de până la 1600 de perechi de muscar mic și până l0000 de perechi de muscar gulerat. Cursul Mureșului, care trece peste un pat de bolovani și stânci, cu maluri pietroase și mici plaje de pietriș, este ocupate de câteva perechi teritoriale de mierlă neagră. Tot în aceste habitate cuibărește și codobatura de munte și se întâlnesc rare exemplare de fluierar de munte.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit se desfășoară următoarele activități care afectează negativ în mod semnificativ păsările pentru care acesta a fost desemnat: managementul forestier general (exploatarea forestieră afectează negativ toate speciile de păsări prin distrugerea habitatelor de reproducere și hrănire dar și prin perturbarea liniștii), vânătoarea și braconajul (afectează numeric speciile de păsări, în special cocoșul de munte dar și restul comunității de păsări), turismul (dacă se practică drumeția în afara traseelor marcate) și accesul cu autovehicule de teren în afara drumurilor publice (care deranjează liniștea și teritoriile de reproducere).

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există câteva panouri de informare, însă acestea nu sunt suficiente fiind necesară suplimentarea lor. De asemenea, mai există în teren panouri de avertizare/atenționare, puncte de intrare în sit, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor, vetre de foc și o clădire administrativă. Pentru o bună organizare a activităților de turism în sit sunt necesare panouri cu hărți pentru orientare, puncte de informare și trasee tematice.

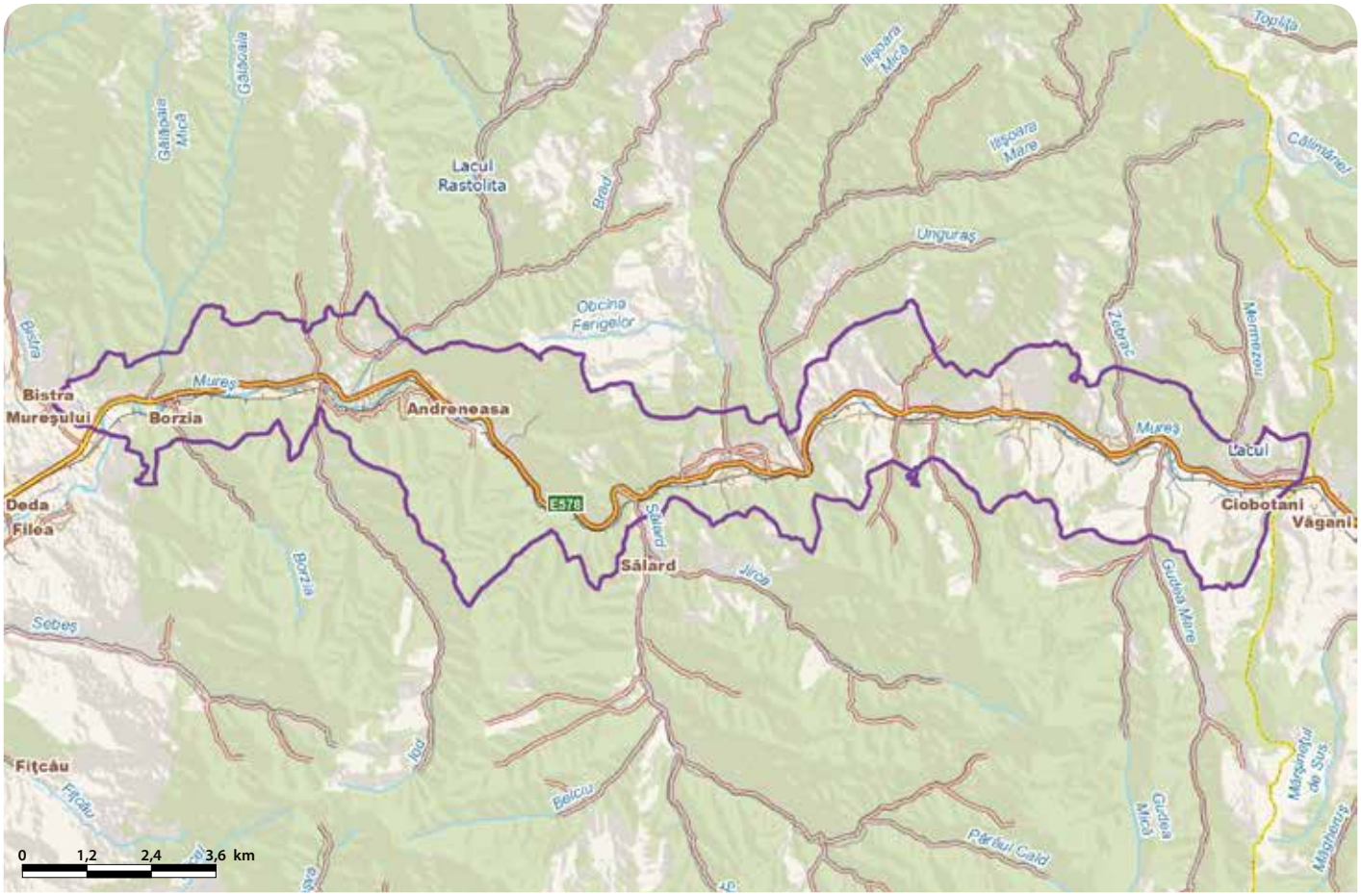

DELTA DUNĂRII ȘI COMPLEXUL RAZIM - SINOIE - RO SPA 0031

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Tulcea: Babadag, Baia, Beștepe, C.A.Rosetti, Ceamurlia de Jos, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Grindu, Isaccea, Jijila, Jurilovca, Luncavița, Mahmudia, Maliuc, Mihai Bravu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Pardina, Sarichioi, Sfântu Gheorghe, Somova, Sulina, Tulcea, Valea Nucarilor, Văcăreni.
Județul Constanța: Cogealac, Corbu, Fântânele, Istria, Mihai Viteazu, Mihail Kogălniceanu, Săcele.
Județul Galați: Galați.

Suprafața: 512 820 ha
Bioregiunea: Stepică, Pontică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 54′ 41″; Long. E 28° 55′ 42″
Ecoregiunea: Delta Dunării
Altitudinea: 137 max., 0 min., 3 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În Delta Dunării se poate ajunge din Tulcea prin intermediul curselor navale de pasageri care parcurg cele trei brațe ale Dunării (Chilia, Sulina și Sf. Gheorghe). Accesul spre complexul lagunar Razim-Sinoie este asigurat de DN22 (Constanța-Tulcea), de pe care se pot urma drumuri județene și locale care duc către localități limitrofe sitului. Din Brăila se poate ajunge în partea de NV a sitului după trecerea Dunării cu bacul, continuându-se pe DN22E prin localitățile limitrofe sitului până la Tulcea.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Gârliță mică (*Anser erythropus*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Acvilă țipătoare mare (*Aquila clanga*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Pescăriță răzătoare (*Gelochelidon nilotica*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Cocor (*Grus grus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruș roz (*Larus genei*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Sitar de mal nordic (*Limosa lapponica*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Culic cu cioc subtire (*Numenius tenuirostris*) • Pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Pescăriță mare (*Sterna caspia*) • Chiră de mare (*Sterna sandvicensis*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Fluierarul sur (*Xenus cinereus*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Prundăraș de munte (*Charadrius morinellus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Lebădă mică (*Cygnus columbianus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Vânturel mic (*Falco naumanni*) • Șoim dunărean (*Falco cherrug*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Becațină mare (*Gallinago media*) • Rață cu cap alb (*Oxyura leucocephala*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Notătiță (*Phalaropus lobatus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Cresteț pestriț (*Porzana porzana*) • Cresteț mic (*Porzana pusilla*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Pescăruș cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Ielcovan estic (*Puffinus yelkouan*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Ciuf de câmp (*Asio flammeus*) • Gușă vânătă (*Luscinia svecica*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Delta Dunării reprezintă o uriașă zonă umedă întinsă la vărsarea fluviului în mare, fiind un loc renumit și recunoscut internațional pentru extraordinara valoare naturală. În anul 1990, în cadrul Programului UNESCO „Omul și Biosfera", Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie au fost declarate Rezervație a Biosferei, devenind astfel unica deltă din lume cu acest statut. Tot în această perioadă Delta Dunării a fost recunoscută în cadrul Convenției Ramsar ca Zonă umedă de importanță internațională, datorită rolului său special în conservarea habitatelor acvatice și a păsărilor legate de acestea. Statutul de patrimoniu natural universal a fost recunoscut în decembrie 1990 prin includerea acesteia în Lista Patrimoniului Mondial Cultural și Natural. Valoarea patrimoniului natural, dar și eficiența planului de management aplicat pe teritoriul Rezervației Biosferei Delta Dunării au fost recunoscute prin acordarea în anul 2000 a Diplomei Europene pentru arii protejate, care a fost reînnoită în anul 2005. Suprafața sa reprezintă 2,5% din teritoriul României, fiind clasată pe baza mărimii sale pe locul 22 între deltele lumii și pe locul 3 în Europa, după Volga și Kuban. În momentul de față reprezintă una dintre cele mai mari zone umede din lume, incluzând cea mai întinsă suprafață compactă de stufărișuri de pe planetă. Unul din motivele pentru care Delta Dunării are un statut multiplu de protecție este acela că, în comparație cu alte delte ale Europei și chiar ale Terrei, această zonă umedă a păstrat o biodiversitate mai ridicată, incluzând un număr foarte mare de specii dintr-o multitudine de unități sistematice. Mai mult decât atât, Delta Dunării frapează prin densitatea mare a mai multor specii care au devenit rare sau chiar au dispărut în alte zone ale continentului. Aceste specii se mențin în Delta Dunării chiar dacă, din cauza activităților antropice din ultimele decenii, efectivele și habitatele acestora au fost drastic diminuate. Delta este un muzeu viu al biodiversității, prezentând 30 tipuri de ecosisteme în care trăiesc 1835 de specii de plante și 3503 specii de animale. Din acest motiv ea reprezintă o bancă naturală de gene, cu o valoare inestimabilă pentru patrimoniul natural universal. Din anul 2007, Delta Dunării împreună cu Complexul Razim-Sinoie au fost declarate la nivel european Arie de Protecție Specială Avifaunistică, prezentând o varietate impresionantă de păsări care sunt răspândite în toate ecosistemele, acvatice sau terestre, naturale sau antropice de pe teritoriul acestora. Din cele aproximativ 400 de specii de păsări care trăiesc în România, 331 se întâlnesc pe teritoriul Deltei Dunării. Din totalul speciilor inventariate pe teritoriul sitului, 320 sunt specii incluse în Convenția de la

Berna privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale și 89 de specii sunt protejate la nivel european, fiind incluse pe Anexa I a Directivei Păsări a Uniunii Europene. Statutul lor de protecție se regăsește și în legislația românească de mediu. Situl este foarte important pentru 168 de specii cuibăritoare de păsări, dintre care se remarcă în primul rând pelicanii. Pelicanul comun este o specie emblematică pentru Delta Dunării, aici existând cea mai mare colonie din Europa, formată din peste 4000 de perechi. Alături de acesta trăiește și pelicanul creț, care este o specie periclitată la nivel mondial și foarte sensibilă la deranjul uman. În sit cuibăresc aproape 450 de perechi ceea ce reprezintă 25% din populația acestei specii la nivel european. Alte specii protejate la nivel european pentru care Delta oferă condiții de cuibărit pentru un număr foarte mare de perechi sunt cormoranul mic, rața roșie, chirighița cu obraz alb, pescărașul albastru, chira de baltă, stârcul pitic, stârcul galben, stârcul de noapte, cresțetul cenușiu, țigănușul, egreta mică, privighetoarea de baltă, codalbul, buhaiul de baltă, ciovlică ruginie, piciorongul, ciocîntorsul, eretele de stuf, stârcul purpuriu, dumbrăveanca, gușa-vânătă, pescărușul cu cap negru și chira de mare. În sit există 70 de zone cu valoare avifaunistică ridicată în care se găsesc colonii de reproducere. Acestea sunt repartizate pe tot teritoriul Deltei Dunării și al complexului Razim-Sinoie, fiind incluse în mai multe zone cu regim de protecție integrală dintre care amintim pe cele mai însemnate ca suprafață: Roșca-Buhaiova, Sacalin-Zătoane, Periteașca-Leahova, Grindul Letea, Sărături-Murighiol, Grindul Caraorman, Lacul Nebunu, Insula Popina și Capul Doloșman. Multe se află și în afara acestor arii cu statut special de protecție, fiind localizate în golful Musura, lacul Martinica, zona lacului Dranov, în zona situată la nordul localității Sfântu Gheorghe etc. În sit există un număr de 34 de colonii monospecifice și 36 de colonii polispecifice. Cea mai mare colonie din Deltă este cea de pelican comun de la Roșca-Buhaiova, care adăpostește peste 4000 de perechi. Alte specii care fac și colonii monospecifice sunt cormoranul mic, cormoranul mare, egreta mare, stârcul de noapte, chira cu fruntea albă, chira mică, chira de mare, chirighița cu obraz alb, pescărușul cu cap negru, ciovlica ruginie și stârcul de cireadă. Coloniile polispecifice sunt formate din combinații de mai multe specii, dintre care cel mai frecvent se întâlnesc cormoranul mare și cel mic, stârcul cenușiu, cel purpuriu și cel galben, stârcul de noapte, lopătarul, țigănușul, egreta mică și cea mare, chirighița cu obraz alb, chira de baltă și pescărușul râzător. În afară de habitatul acvatic și amfibiu, Delta Dunării și complexul Razim-Sinoie prezintă și habitate terestre importante pentru un număr foarte mare de specii cântătoare, multe dintre ele fiind de interes european pentru conservare. Stufărișurile și păpurișurile bogate în mărăcinișuri adăpostesc importante populații de gușă-vânătă și privighetoare de baltă, iar în pădurile de pe grinduri cuibăresc mai multe specii protejate de ciocănitori și muscari, ciocârlia de pădure, presura de grădină, alături de foarte multe pitulici, pițigoi, presuri, muscari, sturzi, privighetori, grauri etc. Pajiștile cu tufărișuri sunt importante pentru sfrânciocul roșiatic și cel cu cap negru, silvia porumbacă, ciocârlia de stol, pasărea ogorului, ciocârlia de Bărăgan, fâsa de câmp etc. Situl este un cartier de iernare foarte important pentru mai multe specii de păsări cărora le oferă locuri de hrănire și odihnă. În cadrul Uniunii Europene, România și Bulgaria prezintă singurele zone de iernare pentru gâsca cu gât roșu. Majoritatea efectivelor acestei specii, care este periclitată la nivel internațional, sunt cantonate în Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie. Alte specii de interes european pentru conservare care găsesc hrană suficientă și condiții climatice adecvate pentru iernare în Delta Dunării sunt gârlița mică, cormoranul pitic, lebăda de iarnă, egreta mare, eretele vânăt, acvila țipătoare mare, șoimul dunărean, cufundarul arctic, cufundarul mic și ferestrașul mic. Toate acestea, împreună cu multe alte specii, rămân după terminarea cuibăritului sau coboară împinse de frigul din nordul continentului să ierneze în efective foarte mari în sit. Zona Deltei Dunării și a complexului de lacuri Razim-Sinoie se află pe culoarul de migrație Via Pontica, una dintre cele mai mari rute folosite de păsările migratoare. Situl este traversat în perioadele de migrație de sute de mii de păsări, care se opresc pentru hrană și odihnă în ecosistemele de aici, în drumul lor spre cartierele de iernare din bazinul mediteranean sau de pe continentul african. Dintre acestea amintim pe cele de interes european pentru conservare: gâsca cu gât roșu, barza albă, barza neagră, cormoranul mic, pescărița mare, pescărușul mic și chira de mare. Toamna și primăvara, zonele cu apă mică sau mălurile unor lacuri secate se umplu de păsări de țărm migratoare din zeci de specii, multe dintre cele protejate fiind prezente cu efective foarte mari, precum bătăușul, piciorongul, ciocîntorsul, prundărașul de sărătură, notatița, ploierul auriu sau becațina mare. Pe lângă acestea mai apar în pasaj și foarte multe specii de fluierari, fugaci, prundărași, dar și nagâți, sitari, culici, becaține sau nisipari. În timpul pasajelor, dar și în tot sezonul rece, se pot întâlni specii rare și foarte rare pentru avifauna țării noastre precum fluierarul sur, pietrușul, ielcovanul, rața de ghețuri, rața cu cap alb, rața neagră, rața catifelată, nagâțul cu coadă albă, cocorul mic, sitarul de mal nordic, lebăda mică, rața cucuiată, eiderul sau fugaciul pitic. Specii nordice de pescăruși care vin foarte rar din extremul nord și se pot observa în Delta Dunării și complexul Razim-Sinoie sunt pescărușul cu aripi albe, pescărușul de ghețuri, pescărușul negru sau pescărușul rozalb. Multitudinea de păsări atrag în timpul migrațiilor foarte multe exemplare de păsări răpitoare, protejate în spațiul comunitar, precum eretele sur, acvila țipătoare mică, eretele vânăt, șerparul, gaia neagră, erete alb, acvila mică, vulturul pescar, codalbul, șoimul călător, șorecarul mare, șoimul dunărean, acvila de câmp, șorecarul mare și șoimul de iarnă. Multe dintre acestea rămân să cuibărească în Delta Dunării așa cum o fac eretele de stuf, șoimul dunărean, vânturelul de seară, uliul cu picioare scurte, codalbul, șoimul călător, șorecarul mare și gaia neagră. Dintre păsările cântătoare există specii nordice din care se pot observa câteva exemplare trecând în pasaj prin acest sit. Astfel putem întâlnii cinteza de iarnă, mătăsarul și pasărea omătului, dar și specii caracteristice habitatelor montane care ajung aici în mod ocazional așa cum sunt mierla guleratăă, prundărașul de munte, ciocârlia urechiată, fluturașul de stâncă, alunarul sau forfecuța. Toate aspectele enumerate reprezintă doar câteva dintre atributele care acordă zonei Deltei Dunării și complexului de lacuri Razim-Sinoie o importanță foarte mare în protecția avifaunei pe plan național dar și internațional și fac din această zonă un punct focal pentru conservarea biodiversității la un nivel global.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situare. Situl se află în Depresiunea Predobrogeană, la contactul dintre Platforma Nord-Dobrogeană și Platforma Scitică și face parte, din punct de vedere geostructural, din Depresiunea Mării Negre. Delta Dunării reprezintă teritoriul cuprins între prima bifurcație a Dunării (Ceatalul Chiliei) și litoralul Mării Negre, fiind mărginit la nord de brațul Chilia și la sud de complexul lacustru Razim-Sinoe. Cea mai mare parte a Deltei Dunării (82%) se găsește pe teritoriul României. Complexul Lagunar Razim-Sinoie se desfășoară la sud de Delta propriu-zisă, până la capul Midia. Include mai multe lacuri, cele mai mari fiind Razim, Sinoie, Golovița și Zmeica. **Geneză.** Din punct de vedere genetic, Delta Dunării este cea mai tânără formațiune a reliefului românesc, apărută în perioada cuaternară într-un golf al Mării Negre. În aceeași perioadă, nivelul mării a oscilat pe verticală inundând uscatul sau retrăgându-se. Faza de golf a evoluat într-o fază de liman, în timp acesta colmatându-se și formând delta de o zi. Vechiul golf marin Halmyris în care se găsește astăzi complexul Razim-Sinoie a evoluat mai încet decât golful din zona deltei propriu-zise, în lipsa unui fluviu cu aluviuni care să-l colmateze. Deși formate deodată ca și golfuri ale Mării Negre, delta a depășit faza de liman, pe când complexul Razim-Sinoie se găsește încă în faza de lagună. În ultimele decenii complexul a fost transformat într-un rezervor de apă dulce prin închiderea artificială a comunicării cu marea. **Compartimentare.** În Delta Dunării se pot distinge două mari sectoare: delta fluviatilă și delta fluvio-maritimă. Delta fluviatilă reprezintă partea cea mai veche din spațiul deltaic, principala sa caracteristică fiind suprafața mare a grindurilor fluviale și prezența unor lacuri aflate într-un grad înaintat de colmatare. Delta fluvio-maritimă se desfășoară între aliniamentul grindurilor maritime Letea-Caraorman-Crasnicol și țărmul mării, incluzând și un important complex de lacuri mari (Roșu-Puiu). **Structură.** Principalele categorii morfohidrografice din perimetrul sitului sunt teritoriile predeltaice, grindurile fluviale și maritime, rețeaua hidrografică (brațele principale, gârlele și canalele), lacurile, terenurile mlăștinoase și Complexul Razim-Sinoie. Teritoriile predeltaice sunt acele suprafețe încorporate în suprafața deltei care au aparținut Câmpiei Bugeacului, situată la nord de brațul Chilia, din care au fost decupate prin eroziune fluvială. Grindurile fluviale s-au format prin depunerea aluviunilor în timpul revărsărilor fluviului și se individualizează cel mai bine în lungul ambelor maluri ale brațelor principale. La bifurcațiile acestora, datorită procesului intens de aluvionare, se realizează adevărate câmpuri aluviale cu înălțimi de peste 3 m. Grindurile maritime, formate prin acțiunea combinată a proceselor marine și a celor fluviale, sunt dispuse perpendicular pe direcția brațelor principale ale Dunării, constituindu-se în adevărate baraje în perimetrul deltaic. Cauza formării lor sunt valurile și curenții marini circulari, specifici Mării Negre. Contribuția Dunării la formarea acestor grinduri este reprezentată de deversarea materialului aluvionar în zona litorală, care este preluat apoi de valurile și curenții marini. Pe lângă acest material fluvial, un rol important în formarea grindurilor maritime îl are materialul rezultat din eroziunea falezelor Mării Negre împreună cu materialul cohilifer. Cele mai mari grinduri maritime sunt Letea, Caraorman și Crasnicol, care constituie și limita dintre delta fluvială și delta fluvio-maritimă. Rețeaua hidrografică este formată din brațe principale, gârle și canale. Dunărea și brațele sale reprezintă arterele majore prin care fluviul asigură spațiului deltaic debitul lichid și solid. Brațul Sulina a fost scurtat și adâncit pentru realizarea unei căi navigabile, brațul Sfântu Gheorghe a fost supus recent tăierii meandrelor principale, iar brațul Chilia a crescut în lungime prin avansarea deltei secundare cu același nume. Lacurile cele mai mari sunt Furtuna, Gorgova, Isac, Matița, Merhei, Roșu, Lumina, Puiu și Dranov. În total există un număr de 479 de lacuri mai mari de 1 ha, suprafața lor ajungând la aproape 8% din suprafața deltei. Terenurile mlăștinoase ocupă zonele din jurul lacurilor și complexelor lagunare, fiind acoperite de apă, în funcție de nivelul Dunării, și de vegetația palustră. Complexul lacustru Razim-Sinoie a fost supus la lucrări de izolare față de apele mării și de izolare a compartimentului sudic (Sinoe, Istria, Nuntași-Tuzla) față de cel nordic. Prin aportul crescut de apă dulce din Dunăre și închiderea legăturii cu Marea Neagră, lacurile Razim, Golovița și celelalte lacuri din compartimentul nordic s-au îndulcit considerabil. Lacul Sinoe, din compartimentul sudic, a suferit și el modificări de salinitate, însă nu a ajuns la același nivel de îndulcire deoarece izolarea de apele mării prin periboine nu este totală. Lacurile Istria și Nuntași-Tuzla din compartimentul sudic au apă salmastră și sărată datorită unui aport superficial de apă dulce și condițiilor climatice semiaride care au determinat o evaporație mai ridicată. Se consideră lagune conectate la mare două lacuri, Sinoe și Zătonul Mare, deși acestea se deosebesc esențial. Laguna Sinoe s-a transformat în timp într-un bazin cu apă salmastră spre dulce, însă Zătonul Mare, cu deschiderea lui mare la mediul marin, reprezintă o lagună tipică. Habitatele acvatice ale sitului acoperă peste 70% din suprafața acestuia, fiind formate din brațele Dunării, canale, lacuri, bălți, lagune, plauri, mlaștini întinse cu stufărișuri, smârcuri și terenuri inundate. Dintre toate habitatele acvatice prezente în Delta Dunării formațiunile de plaur sunt deosebite, specifice și extrem de importante pentru cuibăritul păsărilor. Acestea sunt constituite din rizomi de stuf, împletiți cu rizomii altor plante, având grosimi de până la 1,5 m, încărcați cu humus și diverse materii organice. Alături de stuf cresc în acești plauri și papura, pipirigul, săgeata apei, rogozul sau busuiocul de baltă. Pe măsură ce se încarcă cu un strat de sol și resturi organice plaurul se fixează, fiind ridicat doar la ape foarte mari. Din suprafețele insulelor de plaur se rup bucăți mai mici care sunt purtate de vânt și de curentul apei. Astfel de habitate, dar și insulele de nisip și aglomerările stabile de stuf vechi, sunt alese de pelicanul comun și cel creț pentru instalarea coloniilor. Cuiburile acestora sunt amplasate în astfel de locuri la care ajung mai greu mamiferele prădătoare, reprezentate de pisici sălbatice, nurci, nevăstuici, vidre

sau enoți. Locurile de hrănire ale pelicanilor sunt îndepărtate de locurile de cuibărit. Fiind păsări sociale, pelicanii realizează plecările și revenirile la cuib în grupuri, acestea folosind și strategii de pescuit care presupun cooperarea tuturor exemplarelor. Se consideră că pe teritoriul sitului cuibăresc între 3560 și 4160 de perechi de pelican comun. Pelicanul creț este o specie periclitată la nivel global care aici are între 320 și 410 perechi clocitoare. Aceste cuiburi sunt concentrate în special în zona Matița-Buhaiova-Hrecisca, care reprezintă totodată și cea mai mare colonie de pelican comun din Europa. Colonii în care se află doar pelicani creți sunt cele de la Prundu cu Păsări și insula Ceaplace. Această specie este extrem de sensibilă la deranjarea în timpul cuibăritului, preferând pentru a crește puii mai mult plaurii, uneori chiar insule mici formate din aceștia, care sunt plutitoare și foarte vulnerabile în timpul furtunilor. De cele mai multe ori, la marginea coloniilor de pelicanii se pot vedea instalate cuiburile de cormoran mare și chiar de cormoran mic, formându-se astfel o colonie mixtă de cuibărire. În anul 2011, în cadrul Deltei Dunării au fost inventariate cel puțin 70 de colonii de păsări, dintre acestea 36 fiind mixte și 34 monospecifice. Cele mai multe colonii aparțin cormoranului mare (22 de colonii), dintre acestea cele mai însemnate cantitativ fiind coloniile de la Inonova, Bijan, Purcelu, Sf. Gheorghe, Nebunu, Holbina-Dunavăț, Martinca și Cuzmanții Mici. Dintre cele mai importante colonii monospecifice le menționăm pe cele ale cormoranului mic de la Ulasova și Lopatna-Erachle, ale egretei mari de la Japșa Moreanu, ale stârcului de noapte de la Japșa Strâmbele, ale chirei mici de pe Grindul Lupilor și de la Vadu, ale chirei de baltă de la Vadu și Musura, ale chirei de mare din golful Musura (2200 de indivizi), ale chirighiței cu obraz alb de pe Lacurile Lung, Obretenciuc, Cuibul cu Lebede, Gâsca, Telincea și Potica, ale pescărușului cu cap negru de la Sărăturile Murighiol și ale ciovlicii ruginii de pe Grindul Lupilor și de la Vadu, la care se adaugă colonia de stârc de cireadă de la Lacul Nebunu. Există de asemenea și colonii mixte de reproducere care sunt formate din cormoran mare și mic, egreta mică și mică, stârc de noapte, țigănuș, stârc purpuriu, cenușiu și galben, lopătar, chirighiță cu obraz alb, chiră de baltă și pescăruș râzător. Aceste specii se amestecă în diferite proporții în cadrul coloniilor complexe de la Nebunu, Martinca, Cuzmanții Mici, Ghermandi, Purcelu, Lumina sau în cea de la Caraorman. Coloniile sunt amplasate în pâlcuri de sălcii pitice și în stufăriș uri vechi culcate care sunt mai mult sau mai puțin inundate, dar și pe grinduri mai uscate. Toate coloniile de păsări din sit beneficiază de un statut aparte de protecție, unele fiind incluse în zone strict protejate, iar altele, chiar dacă nu sunt incluse în aceste zone, beneficiază de protecție prin legislația Deltei Dunării și cea națională sau europeană. Lista de specii a stârcilor din sit mai include și stârcul pitic și buhaiul de baltă, pentru care teritoriul de cuibărit îl reprezintă întinderile mari de stuf. Aici cuibăresc și mai multe specii de lăcari și greluș ei, alături de privighetoarea de baltă, stufărică, pițigoiul de stuf, guș a-vânătă, presura de stuf și eretele de stuf. Locuri de reproducere sunt și aglomerațiile de frunze plutitoare (pentru rața roșie, chirighița cu obraz alb, chirighița neagră și cea cu aripi albe, chira mică și chira de baltă), aglomerările de sfărâmături de plauri sau grindurile nisipoase (pentru pescărușul argintiu, pescărușul râzător, pescărușul mic, pescărița râzătoare, pescărița mare, chira de mare și chira mică), vegetația acvatică plutitoare veștedă sau aglomerările de fragmente de stuf uscat (pentru corcodelul mare, lișiță, corcodelul cu gât negru și cel cu gât roșu, corcodelul mic), plaurii plutitori sau aluviunile acoperite cu vegetație măruntă (folosite de rața pestriță, rața cârâitoare, rața cu ciuf, gâsca de vară și lebăda de vară) sau vizuinile de vulpe și bursuc aflate în apropierea apei (utilizate de călifarul alb și călifarul roșu). **Pădurile.** Specifică pentru Delta Dunării este dominanța zăvoaielor de sălcii și plopi. Grindurile înguste, puțin înalte și cu apa freatică aproape de suprafață, care sunt frecvent inundate, favorizează instalarea zăvoaielor de salcie albă și răchită. Etajul de arbuști aproape că lipsește iar cel ierbos-arbustiv este sărac și format din mur de miriște, piperul bălții, dentiță și lăsnicior. Pe malul lacului Erenciuc se dezvoltă singura pădure de anin negru din Delta Dunării, iar pe grindurile Letea și Caraorman sunt prezente păduri cu o valoare conservativă foarte mare, compusedin stejar pedunculat, frasin comun, frasin de câmp, frasin pufos sau ulm de câmp. Aspectul tipic al acestor păduri este dat de invadarea lor de către plante agățătoare ca vița sălbatică, iedera, hameiul, curpenul și o liană de origine mediteraneană care ajunge până la 25 m lungime. În aceste habitate forestiere ce se întind pe doar 5% din suprafața sitului cuibăresc păsările răpitoare, care găsesc aici liniștea necesară creșterii puilor, având o bogăție de resurse trofice în jur. Sunt cunoscute ca și cuibăritoare următoarele specii protejate la nivel european: vânturelul de seară (până la 350 de cuiburi), codalbul (până la 28 de perechi), gaia neagră (până la șapte perechi), uliul cu picioare scurte, șoimul călător, șorecarul mare, șoimul dunărean și, mai rar, vânturelul mic. Tot aici își au cuibul perechile de barză neagră. Alături de aceste specii se mai găsesc și multe perechi de uliu păsărar, vânturel roșu, uliu porumbar, șorecar comun și șoimul rândunelelor. Pădurile, zăvoaiele și tufărișurile sunt populate de specii de interes comunitar precum dumbrăveanca, ciocârlia de pădure, presura de grădină, ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră, cea de grădină și cea de stejar, sfrâncioc cu frunte neagră, silvia porumbacă și sfrâncioc roșiatic. Zăvoaiele de pe grinduri sunt căutate în perioada de reproducere și de specii care nu sunt caracteristice acestor habitate, deoarece aici cuiburile sunt protejate de prădătorii tereștrii prin apele de inundație care izolează frecvent perimetrul. Astfel, se întâlnesc cuibărind aici perechi de rață mare, rață cârâitoare, cormoran mare, rață cu cap castaniu și chiar rață roșie. Vegetația ierboasă este reprezentată de pajiștile situate pe grindurile fluviale inundabile în asociație cu sălcii izolate sau în pâlcuri, pajiștile pe câmpurile predeltaice, pajiștile stepizate, pajiștile umede sau pajiștile puternic degradate pe martori de eroziune. Pe toate acestea apar frecvent pâlcuri de tufișuri, fiind habitatul de cuibărire al sfrâncioc ului roșiatic, silviei porumbace și sfrâncioc ului cu frunte neagră. În zonele mai umede cuibăresc creștețul cenușiu, cel mic și cel pestriț, becațina mare, sitarul de mal, cristelul de câmp, dar și nagățul, sitarul de mal și fluierarul cu picioare roșii. Pajiștile mai uscate sunt populate de ciocârlia de stol, ciocârlia de Bărăgan, fâsa de câmp, codobatura albă, codobatura galbenă, presura cu cap galben, presura sură, mărăcinarul mic, ciocârlanul și ciocârlia de câmp. Tot aici cuibărește și eretele sur. Aceste habitate sunt des vizitate pentru hrănire de către berzele albe care caută apropierea caselor pentru cuibărire, dar și de către exemplare izolate de egrete mari, stârci de cireadă, egrete micii, țigănuși, stârci cenușii, stârci galbeni etc. Zonele cu vegetație puțină sau chiar zonele lipsite de vegetație sunt caracteristice pentru sit și constituie habitat de cuibărire pentru foarte multe specii de păsări, având o mare valoare conservativă. În această categorie intră dunele de nisip mobile și semimobile acoperite parțial cu vegetație arenicolă de pe grindurile Letea și Caraorman, cordoanele litorale puțin consolidate acoperite cu vegetație halofilă, arenicolă și cătină albă, plajele litorale puțin consolidate, habitatele de sărătură cu plante tipice halofile și țărmurile mâloase ale lacurilor. Toate acestea sunt foarte importante pentru cuibăritul chirelor, pescărușilor și al chirighițelor, dar și pentru aproape toate păsările de țărm. Câteva dintre păsările protejate în spațiul european care cuibăresc în aceste terenuri în colonii de cele mai mult ori formate din mai multe specii sunt ciovlica ruginie, chira de baltă, pescărița râzătoare, pescărița mare, piciorongul, ciocîntorsul și prundărașul de sărătură. Alături de acestea cuibăresc frecvent și alte specii precum prundărașul gulerat mare și cel mic, fluierarul cu picioare roșii și cel de lac, culicul mare și nagățul. În zonele uscate și nisipoase cuibărește în perechi izolate pasărea ogorului, iar în cele pietroase și aride este prezentă o altă specie protejată, pietrarul negru. O pasăre foarte rar clocitoare în România, scoicarul și-a mutat spre litoralul mării aria de cuibărire care a fost inițial localizată în lagunele complexului Razim-Sinoie, unde plajele nisipoase s-au redus puternic în urma extinderii vegetației palustre prin îndulcirea apei. A rămas totuși ca și cuibăritoare în țara noastră având o răspândire discontinuă și fiind extrem de vulnerabilă. Numărul scoicarilor din sit crește foarte mult în timpul pasajelor sau al iernii, cu exemplare sosite de pe meleaguri nordice unde este o pasăre cuibăritoare comună. **Importanța Deltei Dunării și a complexului Razim-Sinoie în timpul migrațiilor.** Situl se află pe marele culoar de migrație Via Pontica, fiind traversat în perioadele de migrație de sute de mii de păsări din cele mai diverse grupuri sistematice, care găsesc hrană din abundență în ecosistemele de aici. Se înregistrează efective foarte mari ale următoarelor specii de importanță comunitară: barză albă, chirighiță cu obraz alb, gâscă cu gât roșu, pescăruș mic, cormoran mic, chiră de mare, barză neagră, pescăriță mare și pescăriță râzătoare. Alături de acestea sunt prezente specii comune care au efective foarte mari în timpul acestor migrații, precum gârlița mare, rața mare, rața mică, gâsca de vară, rața pestriță, rața cu cap castaniu și multe altele. Stoluri de zeci de specii de păsări de țărm, formate din mii de exemplare, se hrănesc din habitatele cu apă mică ale sitului, dintre care le amintim pe cele de interes comunitar pentru conservare: bătăușul, piciorongul, ciocîntorsul, notatița, prundărașul de sărătură, ploierul auriu și becațina mare. Alături de acestea sunt prezente în număr mare și culicul mare, prundărașul gulerat mare și cel mic, becațina comună, nisiparul, sitarul de mal și foarte multe specii de fluierari și fugaci. O zonă importantă pentru migrația păsărilor de apă dar și a celor cântătoare este Grindul Chituc din complexul Razim-Sinoie, care are o succesiune de cordoane, dune și lacuri orientate pe o direcție piezișă pe linia actuală a țărmului. Orientarea lui exact pe direcția urmată de drumul de migrație Via Pontica și prezența a nenumărate fâșii de tufărișuri asigură o deplasare optimă a păsărilor mici care folosesc aceste habitate precum mai multe specii de pitulici, muscari, silvii, fâse, codroși, mărăcinari, sturzi, privighetori, presuri, codobaturi sau mierle. Tot aici se găsește una din rutele urmate în timpul migrațiilor și de turturică și pupăză, dar și de lăstunul de mal, lăstunul de casă, rândunică sau albinărel. Pasajul răpitoarelor are o mare amploare pentru următoarele specii protejate la nivel european: vânturelul de seară, eretele sur, acvila țipătoare mică, gaia neagră, eretele alb, uliul cu picioare scurte, acvila mică și vulturul pescar. Mai apar și rare exemplare de șerpar și aviilă de câmp, dar și specii care nu sunt de interes comunitar pentru conservare, precum șorecarul comun sau șoimul rândunelelor. În timpul pasajului se văd și foarte rare exemplare din specii nordice precum pescărușul rozalb, sitarul de mal nordic, ielcovanul, fluierarul sur, dar și exemplare apărute aici accidental, care aparțin habitatelor montane și se află aici în afara rutelor obișnuite de migrație, așa cum sunt prundărașul de munte, forfecuța, brumărița de stâncă, ciocârlia urechiată, mierla gulerată, fluturașul de stâncă sau alunarul. **Delta Dunării și complexul Razim-Sinoie ca și cartier de iernare.** Situl este important pentru iernarea unor specii de păsări cărora le oferă locuri importante de hrănire și odihnă. Dintre toate acestea se remarcă gâsca cu gâtul roșu, o specie periclitată la nivel internațional care găsește importante zone de odihnă pe teritoriul sitului în timpul iernii. În cadrul Uniunii Europene, România și Bulgaria prezintă singurele zone de iernare ale acestei specii. În stoluri monospecifice sau împreună cu cârduri

mari de gârliţe şi chiar gâşte de vară, această găscă de talie mai mică efectuează deplasări pentru a se hrăni pe câmpurile cultivate în special cu cereale aflate în interiorul, dar mai ales în afara sitului. Alte specii acvatice de interes comunitar care iernează în sit sunt gârliţa mică, cufundarul polar, cormoranul mic, cufundarul mic, lebăda de iarnă, ferestraşul mic, lebăda mică şi raţa cu cap alb. Peste iarnă rămân şi multe dintre egretele mari care au cuibărit aici. Şoimul călător şi şoimul dunărean îşi sporesc efectivele cu exemplare care au cuibărit în altă parte şi vin pentru a ierna aici. Bogăţia de hrană în timpul iernii este punct de atracţie şi pentru codalbi şi răpitoare care apar aici doar în acest sezon rece precum ciufuf de câmp, şoimul de iarnă, acvila mică sau eretele vânăt. În ansamblu, patrimoniul faunistic al Deltei Dunării este reprezentat de 3503 specii incluzând 3024 de specii de nevertebrate şi 479 de specii de vertebrate. Dintre acestea au fost inventariate 260 de specii noi pentru România şi 37 de specii noi pentru ştiinţă.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Situl este vulnerabil la poluarea apei care ajunge aici pe Dunăre, dar şi la substanţele chimice folosite în activităţile agricole locale sau la alte substanţe poluante cu impact toxicologic, toate putând produce uneori mortalităţi ridicate prin otrăvirea păsărilor sau scăderea ofertei trofice a acestora. Braconajul afectează grav populaţiile de păsări, dar şi oferta lor trofică formată incluziv din unele specii protejate la nivel internaţional. Vânătoarea, deşi este o activitate reglementată în Deltă, vizând doar anumite specii, zone şi perioade din an, manifestă un impact negativ asupra tuturor speciilor de păsări, acestea fiind de multe ori alungate din teritoriile de hrănire sau odihnă. Incendierea suprafeţelor de stuf distruge locuri de cuibărit şi adăpost, la fel ca şi depozitarea ilegală a deşeurilor. Păşunatul practicat intensiv în unele zone poate distruge locurile de cuibărit şi chiar cuibul, ponta sau puii unor specii precum cele de ţărm. Totodată, absenţa îndelungată o oricărei forme de păşunat (de exemplu, pe Grindul Lupilor) a condus la dispariţia unor locuri de cuibărit pentru ciovlica ruginie şi alte specii de păsări de ţărm, prin schimbarea compoziţiei covorului vegetal. Circulaţia pe apă cu ajutorul ambarcaţiunilor mari şi mici manifestă un impact major asupra păsărilor mai ales în zonele unde acestea găsesc surse importante de hrană. Turismul în afara traseelor autorizate are un impact major asupra avifaunei, fiind afectate în special coloniile de cuibărire sau chiar locuri importante de hrănire care se află în zone uşor accesibile. Colectarea ouălor şi a puilor este o activitate ilegală care se desfăşoară în unele zone din Deltă, mai ales în acelea care nu beneficiază de un statut strict de protecţie. La limita sitului, în prezent, sunt planificate a se ridica o serie de parcuri eoliene, totalizând peste 500 de turbine, unele fiind deja construite şi funcţionale. Sunt afectate astfel populaţiile de păsări mai ales în timpul migraţiei (prin coliziune sau prin limitarea zonelor de zbor), dar şi în timpul deplasărilor locale între habitatele de hrănire şi cele de cuibărire sau între cele de hrănire şi cele de odihnă (aşa cum este cazul cârdurilor de gâşte care se hrănesc pe culturile agricole şi se retrag pentru odihnă pe lacuri).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de spaţii administrative în clădirea Administraţiei Rezervaţiei Biosferei Delta Dunării situată în Tulcea, în care se află şi Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare Delta Dunării. În Tulcea, Chilia Veche şi Crişan funcţionează trei centre de informare şi educaţie ecologică, iar în Sulina, Sf. Gheorghe şi Murighiol sunt înfiinţate trei centre de informare. Mai multe puncte de informare funcţionează în diverse localităţi, la sediile agenţiilor de turism, birourilor de informaţii sau în puncte principale de intrare în sit. Sunt amplasate în teren mai multe tipuri de panouri: de avertizare/atenţionare (care interzic depozitarea deşeurilor, intrarea în zonele strict protejate sau accesul în coloniile de păsări), panouri de informare (în localităţile din sit, la intrarea în zonele strict protejate şi la Muzeul de Ştiinţe ale Naturii Delta Dunării din Tulcea) şi panouri pentru orientare (care prezintă hărţi cu traseele turistice). Pentru observarea păsărilor şi a habitatelor sunt construite cel puţin 40 de foişoare ornitologice în diverse zone din sit. Există câteva puncte prin care se poate intra în sit şi bariere care interzic accesul în anumite zone protejate. De asemenea, unele teritorii sunt împrejmuite pentru a limita accesul în habitate sensibile care sunt şi teritorii pentru specii rare de plante sau teritorii importante de cuibărit. Vizitarea Deltei se poate face pe 15 trasee de vizitare pe căi navigabile, nouă trasee terestre pentru drumeţii şi mai multe trasee tematice. Locuri de campare există la Sf. Gheorghe, Partizani, Sulina, Gura Portiţei şi Chilia în cadrul campingurilor, satelor de vacanţă sau în cadrul unor complexe turistice. Focul este permis doar în locurile special amenajate din interiorul spaţiilor de cazare autorizate.

DENIZ TEPE - RO SPA 0032

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Tulcea: Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Nalbant.

Suprafaţa: 1.900 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 59' 39"; Long. E 28° 40' 43"
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 258 max., 11 min., 56 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se face pe un drum local care se desprinde din DN22 (Constanţa-Tulcea), la 5 km sud de localitatea Mihail Kogălniceanu.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Acvilă ţipătoare mare (*Aquila clanga*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Şoim dunărean (*Falco cherrug*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Şorecar mare (*Buteo rufinus*) • Pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl se află pe dealul Deniz Tepe, care este acoperit de pajişti stepice, vegetaţie saxicolă şi tufărişuri spinoase, înconjurat de culturi agricole, fiind important pentru un număr de 25 de specii de păsări de interes european pentru conservare. În timpul migraţiei situl este traversat de foarte multe păsări, fiind un reper geografic important pentru orientarea lor în spaţiu în complexul fenomen al migraţiei. Mai multe rute de pasaj se îngustează aici într-un gât de sticlă, formând o cale unică ce coboară spre sud (Via Pontica). Astfel, situl reprezintă un loc important în timpul migraţiei berzelor şi a unui număr de 13 specii de păsări răpitoare de zi precum şerparul, eretele de stuf, eretele sur, acvila ţipătoare mică, vânturelul de seară, acvila mică, acvila ţipătoare mare, eretele alb, uliul cu picioare scurte, acvila de câmp şi eretele vânăt. De asemenea, pe teritoriul sitului se hrănesc exemplare de acvila mică, şerpar şi şoim dunărean care cuibăresc în apropierea acestuia. Pajiştile de stepă şi tufărişurile sunt habitate de cuibărit importante pentru populaţii de pasărea ogorului, ciocârlie de bărăgan, sfrâncioc roşiatic, ciocârlie de stol, fâsă de câmp, pietrar negru, sfrâncioc roşiatic, sfrâncioc cu frunte neagră şi dumbrăveancă, multe dintre acestea având aici o stare excelentă de conservare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află pe dealul Deniz Tepe (tradus din limba turcă Dealul Mării), care este o componentă sudică a Dealurilor Tulcei formate din punct de vedere geologic din munţii hercinici, altitudinea maximă actuală fiind de 278 m. Este alcătuit din roci sedimentare şi caracterizat de prezenţa spre est a unor culmi rotunjite, abrupturi stâncoase şi versanţi accentuaţi şi a unor pante mai line spre vest şi nord. Clima continentală de stepă caracterizată de veri timpurii şi călduroase urmate de toamne lungi şi secetoase, favorizează dezvoltarea unei vegetaţii de pajişti stepice presărate cu suprafeţe restrânse de tufărişuri spinoase şi stâncării cu vegetaţie saxicolă. Pe culmile pietroase ale dealului este instalată o stepă petrofilă cu păiuş dobrogean, jaleş, cinci degete, miliţea dobrogeană, iarbă de sadină, garofiţă pitică de stâncă şi urechelniţă. În zonele greu accesibile ale acestei suprafeţe stâncoase au fost identificate 1-2 exemplare de buhă, posibil cuibăritoare în zonă. Populaţia de pietrar negru (specie protejată în spaţiul european) are aici o stare excelentă de conservare. Tot în această zonă pietroasă cuibăresc şi câteva perechi de codroş de munte, pietrar sur, mierlă de piatră şi pietrar răsăritean. În zonele cu sol ceva mai profund au fost identificate asociaţiile stepei de loess primare şi cele secundare apărute în urma păşunatului excesiv. Speciile edificatoare pentru pajiştile stepice de loess sunt bărboasa, păiuşul stepic, firuţa, colilia, pelinul, iarba câinelui, garofiţa, sugărelul alb, coroniţea, laptele-cucului, scaiul dracului şi şarlaiul. Din loc în loc apare o vegetaţie de tufărişuri formată din păducel, porumbar, măceş, lemn câinesc şi păr pădureţ. Vegetaţia forestieră are aspect fragmentat, puternic rărit, ocupând suprafeţe extrem de reduse, fiind reprezentată doar prin asociaţia de sâmbovină cu vişin turcesc care are în stratul ierbos talpa leului şi brebenei. Dealul Deniz Tepe, cu toate că are o suprafaţă redusă, datorită reliefului stâncos şi a vegetaţiei floristice specifice climatului stepic atrage o multitudine de insecte şi reptile, reprezentând o importantă zonă de hrănire pentru speciile de păsări răpitoare. Aici trăiesc popândăi în colonii săpate în deal, aceştia fiind împreună cu alte micromamifere hrană pentru păsările de pradă care cuibăresc în pădurea Babadag, situată în apropiere. Multe dintre speciile de păsări răpitoare folosesc în perioada de migraţie acest loc înalt ca

zonă de odihnă şi hrănire. În total, următoarele 13 specii de răpitoare diurne, care sunt protejate în spaţiul european, au fost identificate în acest sit: acvila ţipătoare mică, eretele vânăt, vânturelul de seară, erete de stuf, eretele sur, eretele alb, uliul cu picioare scurte, şerparul, acvila mică, şorecarul mare, şoimul dunărean, acvila ţipătoare mare şi acvila de câmp. Tot în perioada migraţiilor trec peste sit stoluri mari de barză albă (2000-3000 de exemplare) şi de barză neagră (50-100 exemplare). Aceste păsări se află pe căi de migraţie care în acest loc suferă o concentrare, îngustându-se sub forma unui gât de sticlă, ce continuă spre sud într-un singur drum numit *via pontica*. Alte specii care găsesc condiţii excelente pentru cuibărit în această zonă de stepă cu tufărişuri şi rară vegetaţie arbustivă sunt: pasărea ogorului, caprimulgul, sfrâncioiul cu frunte neagră, sfrâncioiul roşiatic, dumbrăveanca, fâsa de câmp, ciocârlia de stol şi ciocârlia de Bărăgan. Ultimele patru specii au aici populaţii aflate într-o stare excelentă de conservare. Populaţii mari cuibăritoare au pe pajiştile de aici şi pe câmpurile cultivate în special cu cereale şi specii precum ciocârlia de câmp, prepelica, ciocârlanul, albinărelul, codobatura albă, presura sură, mărăcinarul negru şi codobatura galbenă. Rar au fost observate în stolurile graurilor şi exemplare de lăcustari.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activităţi au loc în interiorul sitului şi manifestă un impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: păşunatul (dacă se ajunge la stadiul de suprapăşunat, acesta degradează pajiştile naturale care sunt teritorii de cuibărit al unor specii), incendierea vegetaţiei (afectează drastic populaţiile de păsări cuibăritoare), reabilitarea drumurilor (activitate neautorizată care distruge potenţiale habitate de cuibărit pentru unele specii precum pasărea ogorului sau pietrari), liniile de transport al energie electrice (asociate cu anumite condiţii meteorologice produc mortalităţi ridicate ale păsărilor ca urmare a electrocutării sau coliziunii) şi abandonarea păşunatului şi a practicilor agricole tradiţionale. În vecinătatea sitului sunt construite sau se află în faza de proiect o serie de parcuri eoliene care degradează teritorii de cuibărit, reduc teritorii de hrănire şi produc mortalităţi mari în special în timpul pasajelor cu condiţii meteorologice nefavorabile (vânt puternic sau vizibilitate redusă).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are în prezent spaţii administrative şi puncte de informare în cadrul a două organizaţii (în Bucureşti şi Tulcea), puncte de informare la cinci sedii de primării, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor în comunităţile aflate în vecinătatea sitului. Sunt necesare următoarele dotări: mai multe tipuri de panouri (de avertizare/atenţionare, de informare şi panouri cu hărţi pentru orientare), o staţiune pentru activităţi de cercetare ştiinţifică, centre de vizitare/informare, observatoare ornitologice, amenajări pentru supraveghere, bariere, trasee turistice, trasee tematice şi locuri de campare.

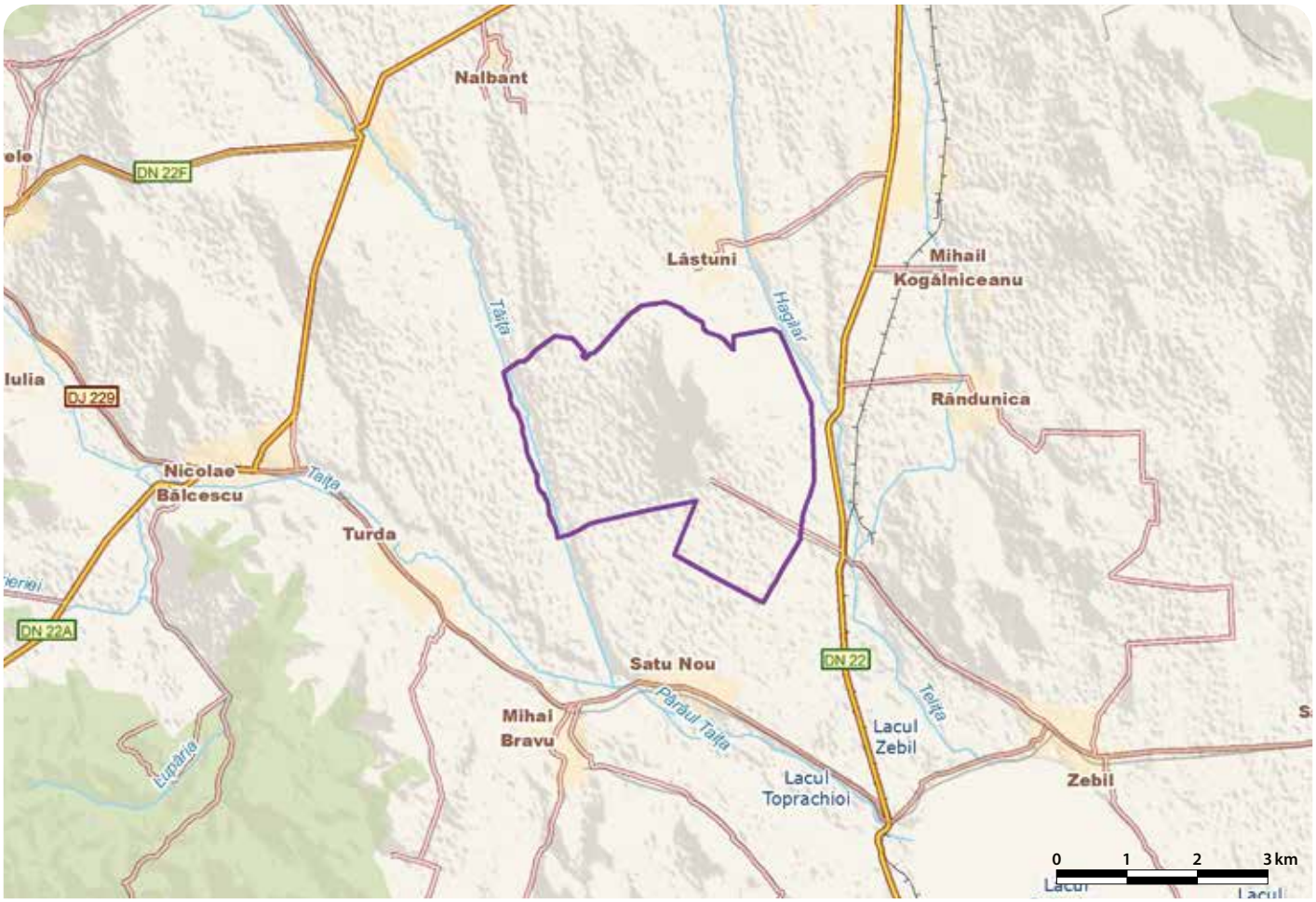

DEPRESIUNEA ȘI MUNŢII GIURGEULUI - RO SPA 0033

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Harghita: Borsec, Ciumani, Corbu, Cârţa, Ditrău, Dănești, Gheorgheni, Joseni, Lăzarea, Praid, Remetea, Subcetate, Suseni, Sândominic, Sărmaș, Tulgheș, Voșlăbeni, Vărșag.
Judeţul Mureș: Chiheru de Jos, Ibănești, Sovata.

Suprafaţa: 87.892 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 43′ 47″; Long. E 25° 26′ 20″
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1783 max., 714 min., 1084 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA **SCI**

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe următoarele artere rutiere: dinspre Tg. Mureș pe DN13 (până la Bălăușeri și apoi pe DN13B pe ruta Sovata-Gheorgheni) sau pe DN15 (prin Reghin, Deda până la Topliţa și apoi pe DN12 pe ruta Ditrău-Gheorgheni), dinspre Piatra-Neamţ pe DN12C prin Bicaz până în Gheorgheni, dinspre Moldova pe DN15, prin Pasul Bistricioara-Tulgheș, respectiv localităţile Tulgheș, Borsec și Topliţa, dinspre Brașov pe DN12 prin Miercurea Ciuc până în Gheorgheni sau dinspre Odorheiu Secuiesc pe DJ138, pe ruta Zetea-Gheorgheni. Cu trenul se poate ajunge pe ruta de cale ferată Brașov-Sf. Gheorghe-Miercurea Ciuc-Izvorul Mureșului-Gheorgheni sau pe ruta Tg. Mureș-Reghin-Topliţa-Gheorgheni. Municipiul Gheorgheni se află în centrul Depresiunii Giurgeului, în jurul său fiind cantonate comune mari precum Joseni, Lăzarea, Remetea, Ciumani, Suseni, Voșlobeni.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Păsări: Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Crestеț de câmp (*Crex crex*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Minuniță (*Aegolius funereus*) • Ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Ciuf de câmp (*Asio flammeus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Cocoș de munte (*Tetrao urogallus*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Ciuvică (*Glaucidium passerinum*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Importanţa sitului constă în protecţia și conservarea întinselor păduri, pajiști și a numeroaselor mlaștini cu acumulări însemnate de turbă, care împreună cu terenurile cultivate în sistem tradițional constituie habitate importante de cuibărit și hrănire pentru 24 de specii de păsări de interes comunitar. Pe pajiștile și în culturile agricole din depresiune cuibărește o populație semnificativă a cristelului de câmp, care este o specie de interes conservativ global ce ajunge aici la una din cele mai mari densități din țară. Aceste habitate ierboase sunt folosite ca loc de hrănire de multe exemplare de barză albă și de mai multe specii de păsări răpitoare care cuibăresc în efective semnificative din punct de vedere numeric, precum viesparul, acvila țipătoare mică și șerparul. Zona este importantă și pentru cuibăritul caprimulgului, ciocârliei de pădure, muscarului gulerat, sfrânciocului roșiatic și al muscarului sur. Pădurile de molid, de amestec și făgetele ocupă peste jumătate din suprafața sitului și conțin populații importante din speciile amenințate la nivelul Uniunii Europene, precum ierunca, cocoșul de munte, minunița, ciuvica și ciocănitoarea de munte. Totodată, zona este cartier de iernare pentru un număr mare de exemplare de erete vânăt și loc important de hrănire în timpul pasajelor pentru eretele de stuf.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl cuprinde în întregime Depresiunea Giurgeului și o parte din zonele înconjurătoare piemontane, aparţinătoare Munţilor Giurgeului și Gurghiului. Depresiunea Giurgeului este una tipic intramontană, cu caracter de șes înalt (700-800 m altitudine), care se desfășoară pe valea superioară a Mureșului. Băltirea apelor este foarte frecventă în depresiune, favorizând astfel instalarea unor întinse mlaștini eutrofe caracteristice întregului bazin intramontan, care sunt foarte asemănătoare cu cele din nordul Europei, fiind bogate în elemente de floră circumpolare. Cele mai mari înmlăștiniri sunt complexele de la Voșlobeni, Joseni și Remetea. Munţii Giurgeului sunt puternic cutaţi transversal prin numeroase văi și aparţin cristalinului cu răzleţe petice de calcar. Munţii Gurghiului fac parte din lanţul eruptiv Căliman-Harghita situat în vestul Carpaţilor Orientali și prezintă o creastă fragmentată de patru conuri vulcanice: Fâncel, Saca, Șoimuș și Ciumani. În interiorul căldărilor vulcanice de 300-400 m adâncime sunt pante abrupte pline de blocuri de stâncă și bolovăniș. Întregul sit se află în cea mai rece regiune a țării, cu ierni aspre și geroase de lungă durată și veri răcoroase care au favorizat conservarea relictelor glaciare în mlaștini și prezenţa a numeroase elemente circumpolare-arctice în depresiune și în munţii învecinaţi. În aceste condiţii climatice și geomorfologice domină molidișurile pure care ocupă suprafeţe întinse din sit. Molidul apare în amestec și cu bradul, fagul și paltinul de munte. Făgetele montane pure sunt rare, prezente mai ales în partea sudică a depresiunii. De-a lungul pâraielor montane apar fâșii înguste de păduri aluviale de arin alb și frasin cu specii ierboase precum calcea calului, brusturele sau lâptucul oii. Toate aceste păduri ocupă peste 60% din suprafaţa sitului și prezintă condiţii de habitat optime tot timpul anului, permiţând multor specii să-și stabilească populaţii rezidente aici. Dintre cele de interes european pentru conservare enumerăm buha, șoimul călător, acvila de munte, ciocănitoarea neagră și ciocănitoarea cu spate alb. Situl este unul dintre cele mai importante pentru conservarea speciilor de galinacee caracteristice pădurilor de conifere sau de amestec. Aici au fost estimate ca fiind rezidente 150-190 de perechi de cocoș de munte și până la 280 de perechi de ierunci. Aceasta din urmă preferă pădurile de molid, amestec și chiar făgetele mature care au un strat ierbos bogat, acolo unde și cuibărește alegând sa-și amplaseze cuibul amenajat rudimentar direct pe sol între rădăcinile unui arbore, lângă o stâncă sau lipit de un trunchi de arbore căzut. O altă specie care are în acest sit efective populaționale semnificative la nivelul întregii ţări este ciocănitoare de munte. Habitatul specific acestei specii este pădurea montană de molid, dar ea populează local și pădurile de amestec. Preferă arboretele dese, bine închegate, care au local și rariști sau luminișuri. Are nevoie pentru săparea cuiburilor de arbori complet sau parţial uscaţi, unde se și hrănește cu larve de croitori și gândaci de scoarţă. Deoarece situl oferă aceste condiţii de habitat optim, populaţia de ciocănitoare de munte este formată dintr-un număr impresionat de 140-170 de perechi rezidente. Prezente constant în decursul întregului an sunt și 60-70 perechi de huhurez mare, până la 220 perechi de minuniţă, 80-110 perechi de ciuvică și o pereche de buhă. Specii de răpitoare care cuibăresc în sit și pleacă după terminarea creșterii puilor sunt acvila țipătoare mică, viesparul și șerparul. Alte specii de interes european pentru conservare care sunt în sit doar oaspeţi de vară, cuibărind în pădurile întinse din sit sau în vegetaţia lemnoasă a tufărișurilor sunt caprimulgul, muscarul mic, muscarul gulerat, ciocârlia de pădure și sfrânciocul roșiatic. Tipurile de habitate ierboase umede prezente în Depresiunea Giurgeului sunt reprezentate de mlaștini alcaline, pajiști cu iarbă albastră pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase, pajiști de altitudine joasă cu coada vulpii și sorbestrea și pajiști aluviale. Toate acestea împreună cu fâșiile de teren cultivat pe care se practică o agricultură extensivă, determină ca în zonă să cuibărească o populaţie semnificativă la nivel naţional de cristel de câmp, acest sit fiind una din zonele cheie pentru conservarea speciei periclitate la nivel global. Populaţia de cristei de câmp ajunge la un număr maxim de 250 de perechi cuibăritoare. Aceleași habitate sunt locul în care cuibărește (dar nu în fiecare an) câte o pereche de ciuf de câmp, zona nefiind arealul specific al acestei specii care preferă climatul mai rece nordic. În zonele umede vin să se hrănească și berzele albe (50-60 de perechi) care își au cuiburile în comunităţile limitrofe sitului. Dintre raritățile ornitologice ale sitului trebuie amintit mugurarul roșu, o specie palearctică aflată în plin proces de expansiune teritorială și de creștere a abundenței populațiilor clocitoare. Populaţia clocitoare a acestei specii din turbăriile de la Voșlobeni se numără printre cele câteva locaţii unde acest oaspete de vară rar a fost identificat.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au loc următoarele activităţi cu impact asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: agricultura intensivă (atunci când nu se mai folosește modul tradițional de exploatare a terenului și se înființează monoculturi pe suprafeţe mari folosindu-se pesticide și fertilizanţi de sinteză), cositul (dacă nu se mai practică sistemul tradițional de cosire sau dacă se face prea timpuriu, afectând în mod special cristelul de câmp), lucrările de exploatare forestieră (afectează în special populaţiile cuibăritoare de răpitoare de zi și de noapte și ciocănitorile), vânătoarea și braconajul (cu impact în special asupra cocoșului de munte și al ierunci).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are amenajate trasee turistice și poteci/drumuri pentru vizitare, fiindu-i necesare următoarele amenajări/dotări: panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri cu hărţi pentru orientare, centru de vizitare/informare și puncte de informare în comunităţile din raza sitului, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere pentru limitarea accesului pe unele drumuri forestiere, puncte de intrare, trasee tematice, locuri de campare cu amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

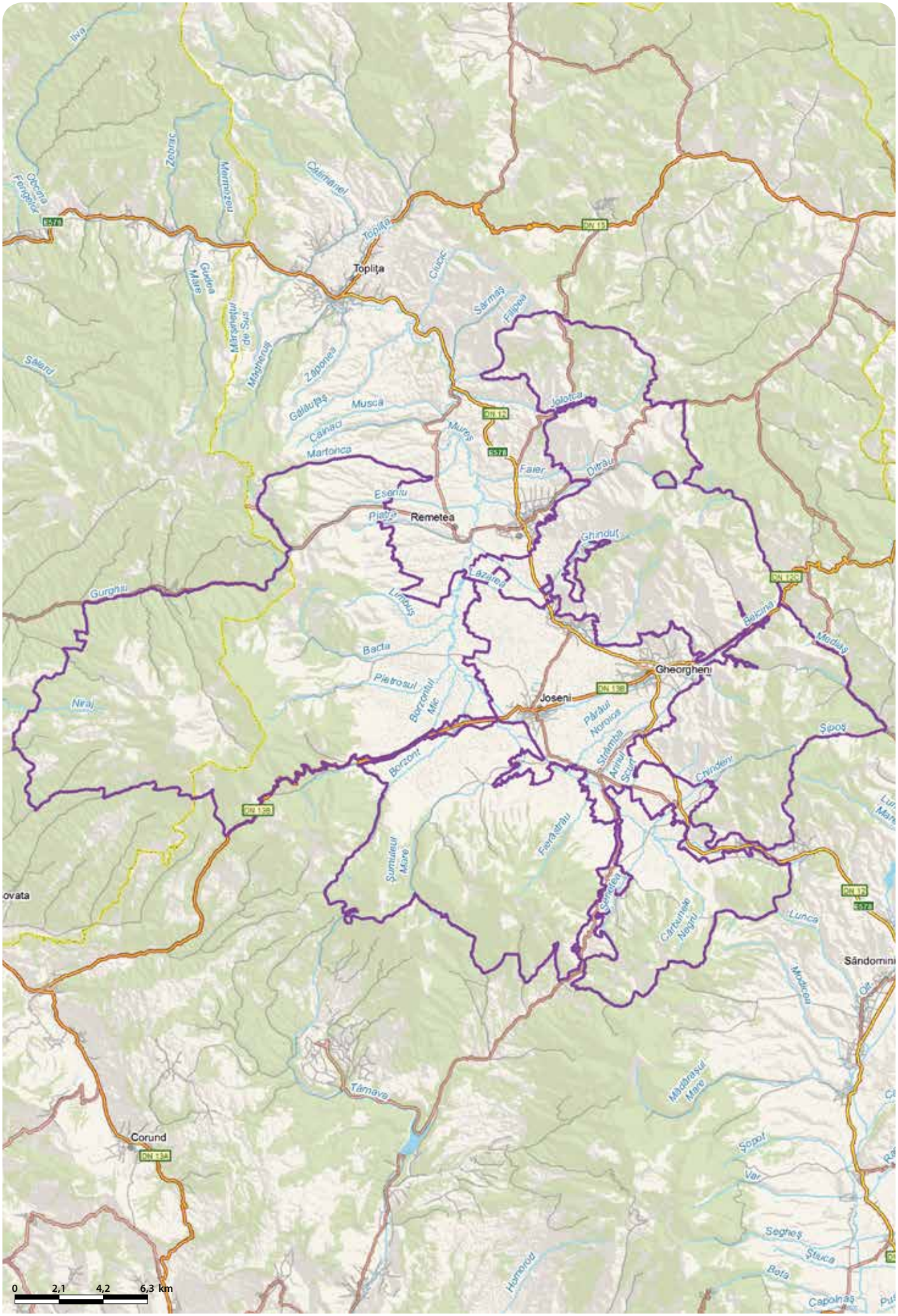
Toplița
Remetea
Joseni
Gheorgheni
Sândominic
Corund
Târnava
Zobrac
Marmaziului
Galeșa Mare
Marșanului de Sus
Măgheruș
Zăpodea
Galăș
Musca
Caiac
Martonca
Esenlu
Piatra
Gurghiu
Niraj
Lunca
Bacta
Pietrosul
Borzontul Mic
Borzont
Șumuleul Mare
Fierăstrău
Lăzăreș
Ghindul
Faier
Ditrău
Jolotca
Mureș
Sărmaș
Filipoș
Cucuc
Câlimănel
Obcina Feredeului
Ilva
Salard
Bălcina
Medieș
Șipoș
Pârâul Noroios
Slănina
Arinul Sărat
Chineleu
Carbunele Negru
Lunca
Modicea
Mădărasul Mare
Șopot
Var
Seghes
Șiuca
Bota
Capolnas
Homorod
0 2,1 4,2 6,3 km

DEPRESIUNEA ȘI MUNŢII CIUCULUI - RO SPA 0034

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Harghita: Ciceu, Ciucsângeorgiu, Cozmeni, Cârţa, Căpâlniţa, Dăneşti, Frumoasa, Leliceni, Lunca de Sus, Miercurea-Ciuc, Mihăileni, Mădăraş, Pauleni-Ciuc, Racu, Siculeni, Sâncrăieni, Sânmartin, Sânsimion, Sântimbru, Tuşnad, Vlăhiţa, Zetea.

Suprafaţa: 51.744 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46° 20' 59"; Long. E 25° 43' 32"
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1805 max., 640 min., 953 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl este străbătut de două mari căi rutiere care trec prin oraşul Miercurea Ciuc: DN12 (care traversează situl de la nord la sud între localităţile Mădăraş şi Băile Tuşnad) şi DN13A (Odorheiu Secuiesc-Miercurea Ciuc) care străbate de la vest la est situl, cu continuare pe DN12A (Miercurea Ciuc-Făgeţel). Alte drumuri importante sunt DJ123C (care se desprinde din DN12 şi mărgineşte la est situl, până în Armăşeni) şi DJ123A (care străbate partea sudică a sitului, mergând paralel cu DN12 între localităţile Sâncrăieni şi Tuşnad). Situl prezintă şi o reţea deasă de drumuri locale care leagă diverse localităţi şi mai multe drumuri forestiere care urcă pe văile cursurilor de apă. Se poate ajunge în sit şi cu trenul pe ruta Adjud-Ciceu, cu coborâre în Asău, Brusturoasa, Ghimeş, Lunca de Mijloc, Tarcău, Păltiniş-Ciuc, Livezi-Ciuc, Nădejdea şi Mihăileni sau pe ruta Braşov-Ciceu-Deda, cu coborâre în haltele dintre Miercurea-Ciuc şi Izvorul Oltului.

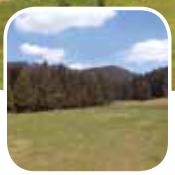

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Minuniţă (*Aegolius funereus*) • Ciuvică (*Glaucidium passerinum*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Cocoş de munte (*Tetrao urogallus*) • Cresteţ pestriţ (*Porzana porzana*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl cuprinde lunca de sus a Oltului aflată în depresiunea Ciucului, incluzând habitate umede, pajişti semi-naturale, terenuri agricole şi pădurile de pe versanţii Munţilor Harghita şi ai Munţilor Ciucului, toate acestea fiind importante pentru reproducerea a 22 de specii de păsări care sunt protejate la nivel european. La aceste specii se adaugă eretele vânăt şi eretele sur, care au acelaşi statut de protecţie, dar care utilizează situl numai ca habitat de hrănire şi odihnă în timpul pasajelor. Pe pajiştile din depresiune cuibăreşte o populaţie de cristel de câmp semnificativă pe plan naţional şi importantă chiar pe plan global. În acest tip de habitat se hrăneşte şi barza albă, specie care are în această depresiune una dintre cele mai dense populaţii din punct de vedere numeric la nivel naţional. În pădurile de conifere trăiesc efective însemnate de cocoş de munte, ierunca, precum şi cele două specii mici de bufniţă, ciuvica şi minuniţa. Pădurile care acoperă aproape jumătate din suprafaţa sitului au efective cuibăritoare mari de viespar, acvilă ţipătoare mică şi muscar gulerat. Pajiştile şi zonele umede sunt importante pentru conservarea sfrânciocului roşiatic şi a cresteţului pestriţ.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Depresiunea şi Munţii Ciucului. Depresiunea Ciucului face parte din depresiunile intracarpatice, având o origine complexă de natură tectonică, de baraj vulcanic şi de eroziune. În această zonă relieful este alcătuit din lunca Oltului, cu piemonturi şi terase. Aici cursul Oltului are numeroase despletirii, meandrări şi intense aluvionări, fiind prezente în luncă mari suprafeţe de pajişti utilizate ca păşuni şi fâneţe şi care sunt gospodărite în cea mai mare parte într-un mod tradiţional. Pe piemonturi şi pe terase se remarcă o mare extindere a culturilor agricole. Zona în care se află acest sit este cunoscută ca fiind una dintre cele mai reci regiuni din ţară, datorită Munţilor Harghitei care sunt o barieră naturală în calea maselor de aer din vest. Aceste condiţii climatice au dus la conservarea în aceste habitate a mai multor specii de plante şi animale, relicte ale ultimei glaciaţiuni. Păstrarea lor a fost determinată în mare măsură de existenţa turbăriilor (mlaştinilor eutrofe), caracterizate prin condiţii microclimatice particulare. Acestea sunt grupate în şase rezervaţii naturale botanice care adăpostesc specii rare de plante (precum curechii de munte, bumbăcariţa, bulbucii de munte, mesteacănul argintiu, cel pufos şi cel pitic, feriga de mlaştină, ochii broaştei, dumbrăviţa de baltă sau şapte degete) şi reprezintă totodată habitate de cuibărit ale multor specii de păsări protejate la nivel european. Acestea sunt bine conservate, având populaţii semnificative în special datorită inaccesibilităţii habitatului şi a izolării acestuia de intervenţiile umane. Mlaştina Nadăş, situată în stânga luncii Oltului, este importantă datorită prezenţei masive a stufului pentru perechile de erete de stuf care cuibăresc aici. Aceste habitate umede sunt folosite pentru reproducere şi de 10-30 perechi de cresteţ pestriţ şi au o importanţă deosebită pentru populaţia cuibăritoare de barză albă din toată depresiunea Ciucului. Prin cele 110-130 de cuiburi aflate în comunităţile limitrofe, acest sit reprezintă unul dintre cele mai populate cu această specie din întreaga ţară. Importantă la nivel naţional este şi populaţia de cristel de câmp care cuibăreşte în pajiştile şi culturile agricole ale sitului. Din aceste habitate se hrănesc şi exemplarele de barză neagră, viespar, şerpar şi acvilă ţipătoare mică care cuibăresc în mod retras în pădurile din sit. În timpul migraţiilor sunt văzute la vânătoare sau în repaus până la 200 de exemplare de viespar, 20-30 de exemplare de erete vânăt, până la 70 de exemplare de erete de stuf şi maxim 40 de exemplare de erete sur. Cursul Oltului din Depresiunea Ciucului este vizitat de numeroase păsări migratoare care se opresc toamna sau primăvara pentru a se hrăni sau a se odihni în timpul pasajului. Se văd frecvent în aceste momente ale anului raţe mari, stârci cenuşii, egrete mici, nagâţi, fluierari, fugaci, prundăraşi, sitari sau becaţine, care poposesc câteva ore sau chiar câteva zile în zonele umede care însoţesc cursul Oltului. Habitatele forestiere care ocupă 46% din suprafaţa sitului se află predominant în Munţii Ciucului, care fac parte din sit. Ei aparţin grupei centrale a Carpaţilor Orientali, fiind situaţi în partea central-sudică a acestora. În alcătuirea învelişului vegetal al acestor munţi se întâlnesc etajul pădurilor de foioase (nemoral) şi etajul pădurilor de molid (boreal), la care se adaugă pajiştile secundare rezultate în urma defrişării acestor păduri. Primul etaj este reprezentat de făgete şi păduri de amestec (etajul nemoral). Făgetele pure se întâlnesc doar sub forma unor

mici enclave în arealul pădurilor de amestec, cel mai adesea la poalele munţilor, spre contactul cu depresiunea. Pădurile de amestec sunt alcătuite din fag, brad şi molid, mai rar fiind întâlniţi pinul silvestru, paltinul de munte, teiul pucios, zada, ulmul şi scorţişul de munte. Datorită caracterului umbros al arboretului nu se poate constitui un strat de arbuşti, întâlnindu-se doar apariţii locale de tulichină şi soc roşu. Stratul ierbos se dezvoltă neuniform, în funcţie de vârsta arboretului şi de lumina care pătrunde până la sol, caracteristice fiind mierea ursului, brusturele negru, piciorul cocoşului, aliorul de pădure, năprasnicul, rogozul şi slăbănogul. În pădurile acestui etaj cuibăresc multe dintre perechile de păsări răpitoare din sit (viespar, şerpar, huhurez mare şi acvilă ţipătoare mică), dar şi caprimulgul, muscarul mic şi muscarul gulerat. Cele patru specii de ciocănitori care se întâlnesc în pădurile sitului (ciocănitoarea de grădină, cea neagră, cea cu spate alb şi ghionoaia sură) au populaţii considerate a fi rezidente în această zonă. Al doilea etaj al vegetaţiei lemnoase este cel ocupat de păduri de molid (etajul boreal). Molidişurile pure sunt bine reprezentate atât în jumătatea estică a Munţilor Ciucului, unde se instalează la peste 1100 m altitudine, cât şi în partea vestică, unde încep de la nivelul depresiunii şi urcă până pe cele mai înalte vârfuri. Arboretele sunt alcătuite aproape în exclusivitate din molid, cu rare exemplare de scoruş de munte şi mesteacăn. Subarbuştii se localizează cu precădere în luminişuri, instalându-se mai ales în urma exploatărilor silvice, fiind reprezentaţi de soc roşu, cununiţă, zmeur şi mur. În unele molidişuri sau în pajişti solul este acoperit cu un strat compact de afin şi merişor, ale căror fructificaţii sunt importante pentru cocoşul de munte şi ierunca, două specii rezidente în aceste habitate. Tot rezidente sunt şi minuniţa şi ciuvica, cele două specii de bufniţe mici care sunt extrem de greu de observat datorită vieţii ascunse şi a penajului perfect camuflat. Amândouă capturează în special şoareci şi chiţcani, iar când aceştia nu mai sunt accesibili din cauza stratului gros de zăpadă, se hrănesc şi cu păsări mici. În iernile grele, multe exemplare din ambele specii coboară spre pădurile de amestec şi chiar de foioase sau pe văi, pentru ca la venirea primăverii să urce iar în pădurile de conifere. Tufărişurile apar cu o frecvenţă destul de ridicată în toate zonele sitului, în componenţa acestora intrând în funcţie de altitudine alun, corn, mur, măceş, păducel sau porumbar. Ele sunt folosite de 3000 până la 3500 de perechi cuibăritoare de sfrâncioc roşiatic.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activităţi au avut loc încă dinaintea desemnării sitului şi se manifestă şi în prezent, având un impact negativ semnificativ asupra speciilor de păsări: schimbarea habitatului semi-natural de fâneţe şi păşuni (prin încetarea activităţilor tradiţionale de cosit şi păşunat), cositul timpuriu (dacă se face în perioada de cuibărire a cristelului de câmp poate scădea semnificativ succesul cuibăritului acestuia), braconajul (afectează numeric populaţiile de păsări), managementul forestier general (prin tăierea selectivă a arborilor în vârstă sau a anumitor specii, alături de extragerea în totalitate a lemnului mort din pădure sunt ameninţate speciile de ciocănitori, bufniţe dar şi răpitoarele de zi), incendierea vegetaţiei miriştilor, a pârloagelor şi a stufului (afectează păsări care cuibăresc sau se hrănesc în aceste habitate), turismul (manifestă în anumite zone ale sitului o presiune asupra păsărilor cuibăritoare), practicarea sporturilor de iarnă (în special dacă acestea se practică în afara părţilor amenajate în complexele turistice), pătrunderea cu vehiculele motorizate pe drumuri închise circulaţiei publice (manifestă un impact negativ maxim asupra speciilor protejate, prin deranjarea liniştii în teritoriile de hrănire şi reproducere).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de amenajări pentru colectarea deşeurilor şi trasee turistice. Pentru un management eficient al sitului şi pentru a facilita vizitarea acestuia sunt necesare următoarele: panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărţi, staţiuni ştiinţifice, centru de vizitare/informare şi puncte de informare în comunităţile limitrofe şi locurile intens frecventate de turişti, amenajări pentru observare şi supraveghere, bariere pentru limitarea accesului în anumite zone, puncte de intrare în sit, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, trasee tematice şi locuri de campare.

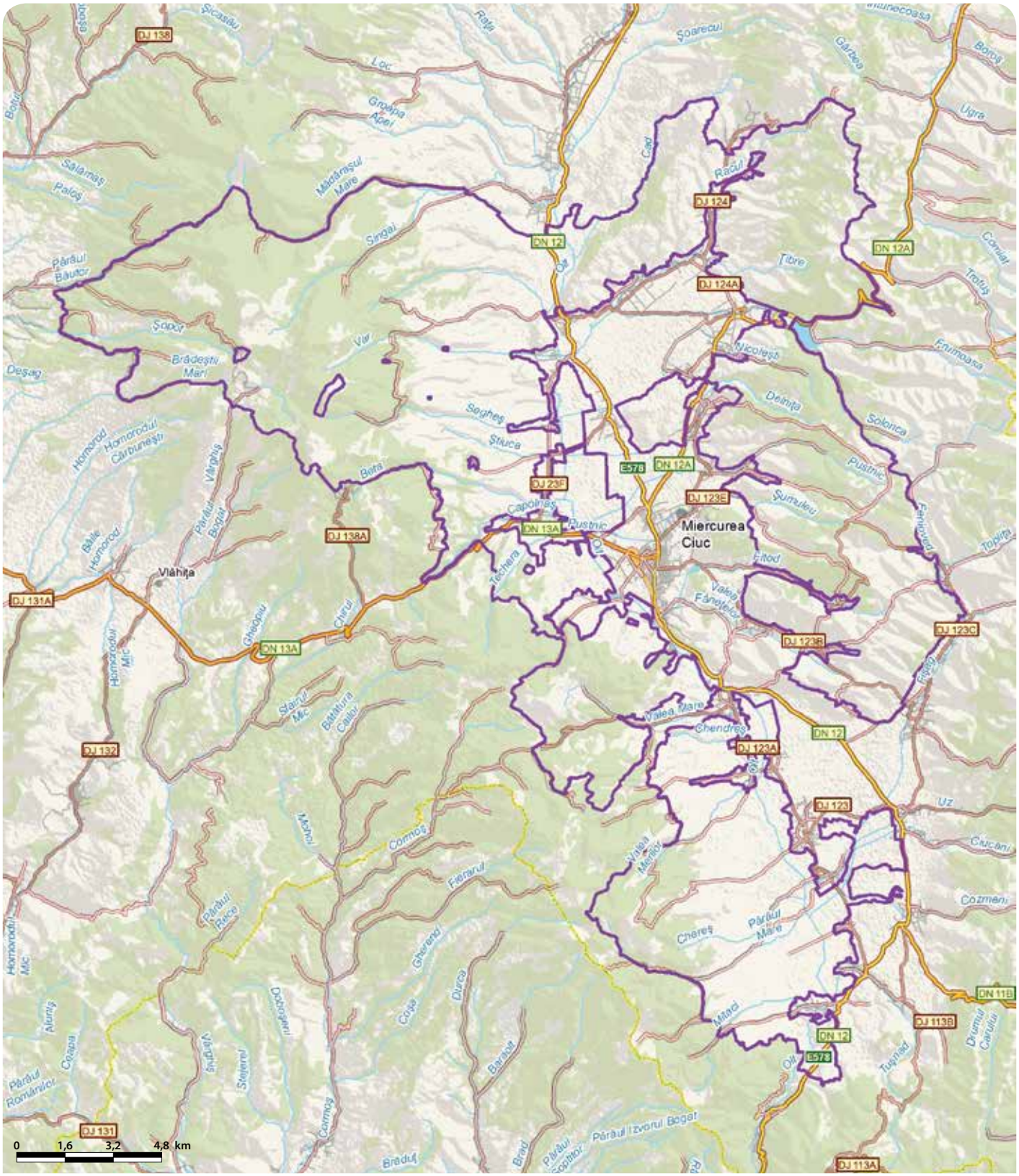

DOMOGLED - VALEA CERNEI - RO SPA 0035

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Gorj: Padeş, Tismana.
Judeţul Caraş-Severin: Băile Herculane, Cornereva, Mehadia, Teregova, Zăvoi.
Judeţul Mehedinţi: Baia de Aramă, Balta, Cireşu, Isverna, Obârşia-Cloşani, Podeni.
Judeţul Hunedoara: Râu de Mori.

Suprafaţa: 66.617 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 3' 20"; Long. E 22° 37' 34"
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali
Altitudinea: 2282 max., 138 min., 1030 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces în sit este DN6 (Timişoara-Drobeta Turnu-Severin) până la Băile Herculane, de unde se intră pe DN67D până în localitatea Godeanu. Din acest drum se desprinde şi DJ66A, pe care se poate continua urcarea pe cursul Cernei până la ieşirea din sit.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Şoim călător (*Falco peregrinus*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl conservă, alături de unicitatea peisajelor, habitate diverse păstrate în condiţii excelente. Mozaicul de habitate combină armonios forme sculptate în calcare cu vegetaţie submediteraneană şi canioane inaccesibile, combinate cu râuri şi lacuri, pajişti montane, fâgete întinse şi bătrâne, păduri de şibliacuri, goluri alpine cu jnepeniş şi pajişti subalpine cu lapiezuri, toate prezentând un grad foarte mare de naturalitate care susţin o avifaună bogată în număr de specii şi efective populaţionale. Din acestea, 19 specii sunt de interes conservativ la nivel european. Populaţii importante ale unui număr de opt specii ameninţate la nivelul Uniunii Europene sunt prezente în sit. Combinaţia de zone stâncoase, zone deschise şi păduri oferă condiţii prielnice pentru buhă şi trei specii de răpitoare diurne care au cinci efective semnificative pe plan naţional (acvilă de munte, şoim călător şi şerpar). Pădurile întinse de fag găzduiesc efective foarte mari de muscar gulerat şi trei specii de ciocănitoare (ciocănitoare cu spate alb, ciocănitoarea neagră şi ghionoaie sură). Pe lângă efectivele semnificative ale speciilor de mai sus este demn de amintit şi numărul mare de perechi clocitoare de ierunca, caprimulg şi sfrâncioc roşiatic. În acest sit sunt prezente cu efective importante la nivel naţional mai multe specii sudice care cuibăresc doar în câteva locuri din ţară, aşa cum sunt presura bărboasă, lăstunul de stâncă, rândunica roşcată, pietrarul mediteranean şi drepneaua mare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl include tot bazinul hidrografic al râului Cerna, întinzându-se peste masivul Munţilor Godeanu şi al Munţilor Cernei pe versantul drept şi respectiv Munţilor Vâlcanului şi Munţilor Mehedinţi pe versantul stâng. Caracteristică Văii Cernei este prezenţa unor şiruri de înălţimi partalele cu albia râului, care sunt fragmentate de văi înguste şi chei sălbatice. Prin poziţia sa geografică, bazinul Cernei este supus predominant circulaţiei atmosferice de vest şi SV. Astfel, cu excepţia sectorului nordic al zonei, în tot timpul anului au loc invazii de mase de aer umed şi cald de origine mediteraneană şi oceanică, care determină valori mai crescute ale temperaturii aerului raportat la restul ţării. Datorită complexităţii aspectelor staţionale, fizico-geografice şi climatice, situl este caracterizat de o diversitate vegetală remarcabilă, care susţine o diversitate faunistică asemănătoare. Suprafaţa sitului este reprezentată în proporţie de peste 80% de habitate forestiere. Cea mai mare extindere o au fâgetele, acestea fiind constituite din fag şi rare exemplare de ulm şi platan. Datorită influenţelor climatului cu nuanţe mediteraneene, în componenţa pădurilor de fag aflate pe versanţii sudici intră şi gorunul. La altitudini joase, pe versanţii însoriţi sunt prezente şibliacurile formate din cer, mojdrean, cărpiniţă şi scumpie. Specii de interes comunitar pentru conservare care trăiesc în pădurile de fag mature, departe de traseele turistice sau orice prezenţă umană, sunt ierunca (70-80 de perechi), şerparul (5-8 perechi), viesparul (30-40 de perechi) şi huhurezul mare (30-40 de perechi). Ciocănitorile găsesc în pădurile de foioase ale sitului condiţii optime de hrană şi reproducere, următoarele specii fiind reprezentate de numere foarte mari de perechi cuibăritoare: ciocănitoare cu spate alb (până la 480 de perechi), ghionoaie sură (până la 250 de perechi), ciocănitoare neagră (135-150 de perechi) şi ciocănitoare de stejar (30-50 de perechi). În sit sunt şi 5-10 perechi de ciocănitoare de grădină, câteva dintre aceste exemplare fiind observate chiar în parcurile din staţiunea Băile Herculane. Muscarul mic este de asemenea o pasăre cântătoare prezentă în sit care este de interes european pentru conservare. Din această specie se găsesc efective numeroase în special în pădurile de foioase sau chiar de amestec, cu vegetaţie luxuriantă şi foarte umbroase, unde clocesc între 800 şi 1100 de perechi. Specii de altitudini joase prezente în sit sunt pupăza, capîntortura, cănăraşul, ciocârlia de câmp, pietrarul sur, privighitoarea roşcată, presura galbenă, lăstunul de casă, cucul, ciocănitoarea pestriţă mare, turturica, piţigoiul cu coadă lungă, silvia cu cap negru, muscarul sur, mierla neagră, piţigoiul mare, cinteza de pădure, alături de multe altele. Aceste specii sunt răspândite cu precădere în lunca inferioară a Cernei, dar şi pe versanţii împăduriţi ai văilor principale, în terenurile deschise cu vegetaţie ierboasă, în tufişuri şi pâlcuri de copaci, precum şi în livezi sau în arborii prezenţi de-a lungul drumurilor. Tot aici trăiesc şi specii protejate în spaţiul european precum sfrâncioc roşiatic, presura de grădină, silvia porumbacă, ghionoaia sură, ciocănitoarea de stejar, ciocârlia de pădure, ciocănitoarea de grădină şi muscarul gulerat. La această din urmă specie impresionează numărul de 20000-25000 de perechi cuibăritoare, pe teritoriul sitului specia găsind probabil condiţii optime de habitat prezente pe cele mai mari suprafeţe comparativ cu alte zone din ţară. Unul din habitatele importante din punct de vedere al conservării biodiversităţii în general şi al avifaunei în special este cel de stâncărie prezent pe suprafeţe mari în acest sit. Pe verticalele de calcar se dezvoltă specia endemică de pin negru de Banat renumită pentru rezistenţa şi adaptarea sa în condiţii staţionale vitrege. Tot aici cuibăresc şi specii protejate în spaţiul european de răpitoare diurne şi nocturne. Prezenţa a 3-4 cuiburi de acvilă de munte, 4-5 cuiburi de şoim călător şi 4-6 cuiburi

de buhă face din acest sit un punct focal pentru conservarea acestor specii la nivelul întregii țări și al bioregiunilor din care situl face parte. În aceste stâncării mai cuibărește și vânturelul roșu, fluturașul de stâncă, codroșul de munte și mierla de piatră. Habitatele acvatice din sit, reprezentate de râul Cerna, partea de izvor a râului Motru și afluenții acestora, sunt populate de specii de păsări care se hrănesc și cuibăresc în aceste habitate precum mierla de apă și codobatura de munte. Pe maluri sunt văzute deseori codobaturi galbene și, mai rar, fluierari de zăvoi și fluierari de munte. Acolo unde apa este mai lină și adâncă, dar și pe lacurile de acumulare de pe Cerna se văd staționând frecvent mai multe rațe mari. Prezența unei perechi de ferestraș mare în tot timpul sezonului de reproducere pe râul Cerna timp de doi ani la rând, aduce argumente în favoarea debutului recent al reproducerii acestei specii nordice și pe teritoriul României. Astfel de semnalări au mai fost făcute și pe alte câteva râuri din țară. În habitatele sitului se reproduc și câteva specii de păsări sudice care sunt întâlnite numai în puține locuri din țară. Astfel, pe pereții stâncoși însoriți cuibăresc câteva zeci de familii de lăstun de stâncă, iar în fisuri și în surplombele din Cheile Prolazului și ale Prisăcinei sunt prezente colonii mici de rândunică roșcată. Multe perechi de drepnea mare cuibăresc în mod constant în abrupturile stâncoase ale văii Cernei. Extrem de rar a fost observată în zonă și mierla albastră, nefiind dovedit cuibăritul acestei specii sudice, însă prezența sa pe versanți sudici expuși la soare și erodați din Domogledul Mic în perioada de reproducere aduce argumente în favoarea cuibăritului acestei specii în sit. Tot specii sudice foarte rare în restul țării care au efective reproducătoare constante numeric în acest sit sunt și pietrarul mediteranean și presura bărboasă.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În prezent, lucrările forestiere au cel mai mare impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care a fost desemnat situl, în cazul extragerii de arbori bătrâni sau parțial uscați care sunt habitat pentru cuibărire și hrănire la ciocănitori. Aceste lucrări au impact negativ și dacă au loc în apropierea locurilor de cuibărit ale păsărilor răpitoare, afectând de asemenea și toate speciile forestiere dacă aceste lucrări se fac în perioada de reproducere. Turismul are de asemenea un impact negativ asupra păsărilor, dacă se face cu părăsirea traseelor marcate, perturbarea liniștii în habitatele de cuibărire sau cu campare în afara locurilor special amenajate. Braconajul afectează toate speciile de păsări.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de un centru de vizitare și informare și un punct de informare. Sunt amplasate în apropierea traseelor turistice cel mai des frecventate sau cu cel mai mare flux de turiști mai multe panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare și panouri cu hărți pentru orientare. De asemenea, există mai multe puncte de intarare în sit, drumuri pentru vizitare, foarte multe trasee turistice marcate și de escaladă și mai multe locuri de campare prevăzute cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Pe mai multe drumuri există amplasate bariere pentru limitarea accesului în anumite zone ale sitului, însă este necesară închiderea cu bariere și a altor drumuri forestiere.

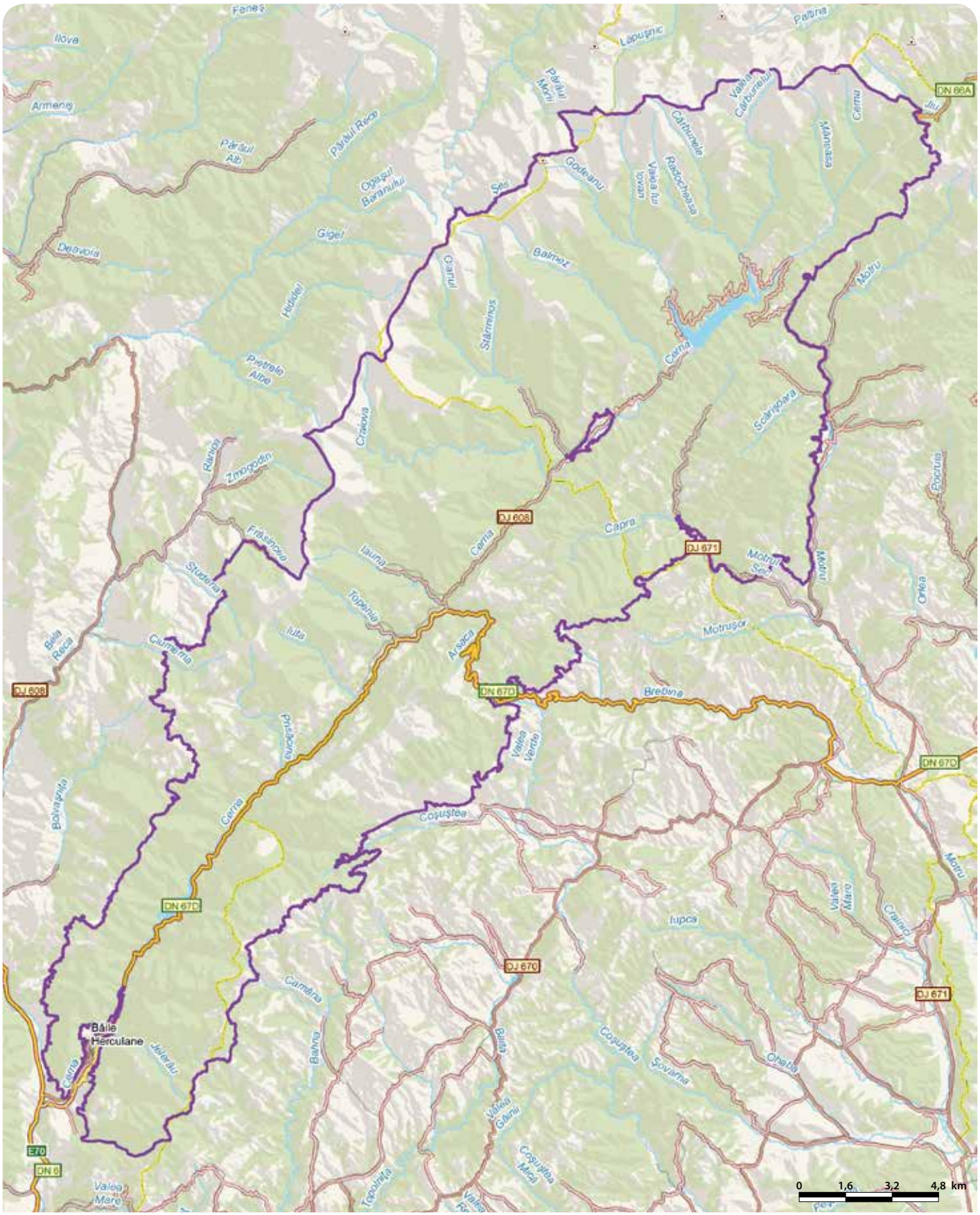

DUMBRĂVENI - RO SPA 0036

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Deleni, Dumbrăveni, Independenţa.

Suprafaţa: 2.056 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 43° 58' 25"; Long. E 27° 59' 6"
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 176 max., 48 min., 121 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA **SCI**

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** **DL** DF **DA**
În sit se poate ajunge fie dinspre nord, pe DJ391A, între localităţile Şipotele şi Olteni (care poate fi accesat de pe DN3 dinspre Adamclisi sau Deleni, prin intermediul lui DJ307), fie din est, de-a lungul lui DJ392, între Independenţa şi Dumbrăveni (care poate fi accesat de pe DN38 dinspre Amzacea sau de pe DJ391). Din localităţile Şipotele, Tufani, Furnica şi Dumbrăveni se continuă pe drumurile agricole care duc la sit.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Şorecar mare (*Buteo rufinus*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Şoim călător (*Falco peregrinus*) • Pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Aspectele peisagistice şi geomorfologice specifice sitului sunt reprezentate în special de masivul forestier care este cel mai întins din sudul Dobrogei, precum şi de falezele calcaroase în care se dezvoltă câteva grote, la care se adaugă pajişti stepice pe arii relativ extinse. Situl conservă un număr de 22 de specii de pasări protejate în spaţiul european, fiind totodată important şi pentru faptul că aici sunt prezente două specii ameninţate la nivel global, dumbrăveanca, care cuibăreşte aici, şi eretele alb, care trece în număr mare în timpul pasajelor. Totodată situl reprezintă o importantă zonă de cuibărit pentru specii ameninţate la nivelul Uniunii Europene cum sunt ciocănitoarea de grădini, sfrâncioc cu fruntea neagră, acvila mică, presura de grădină, ciocârlia de pădure, uliul cu picioare scurte, gaia neagră şi şorecarul mare. În perioada de migraţie trec prin sit multe specii de răpitoare (cum sunt acvila ţipătoare mică, eretele alb, eretele vânăt, eretele sur şi şoimul călător). Un număr foarte mare de alte specii care au cu un spectru ecologic larg cuibăresc în aceste habitate, aşa cum sunt ciuful de pădure, vânturelul roşu, şoimul rândunelelor, frunzăriţa cenuşie, capîntortura, presura cu cap negru, ciuşul, mărăcinarul negru, prigoria, lăcustarul sau pietrarul răsăritean.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Podişul Negru-Vodă, situat în subunitatea Dobrogei de Sud pe un fundament de şisturi cristaline şi verzi peste care sunt depuse roci calcaroase şi gresii, acoperite la rândul lor de depozite de loess. Sunt prezente zone în care versanţii au pante foarte mari, pe care localnicii le numesc canarale (care în limba turcă înseamnă piatră). În zona acestor canarale sunt prezente defileuri care constituie peisaje geomorfologice naturale de o rară frumuseţe. Clima de tip temperat continental-excesiv cu specific dobrogean, cu veri secetoase si toamne lungi, este favorabilă cuibăritului unor specii caracteristice de stepă, dar şi speciilor de pasaj care folosesc situl pentru popas şi hrănire în timpul migraţiilor. Vegetaţia forestieră acoperă peste 90% din suprafaţa sitului şi este compusă din specii xerofile întâlnite în tot sudul Dobrogei, de origine mediteraneeană, submediteraneeană, balcanică şi pontică: stejarul pufos, stejarul brumăriu, iasomia sălbatică, cerul, cărpiniţa, mojdreanul şi scumpia. Aceste păduri reprezintă o zonă importantă de cuibărit pentru numeroase specii protejate în spaţiul european cum sunt ciocănitoarea de grădini, presura de grădină, sfrâncioc cu frunte neagră, uliul cu picioare scurte, şorecarul mare, ciocârlia de pădure, caprimulgul, acvila mică, acvila ţipătoare mică, viesparul şi dumbrăveanca. De asemenea, în aceste păduri cuibăreşte gaia neagră, dar nu în fiecare an. Vegetaţia arbustivă este răspândită pe arii restrânse, îndeosebi în cuprinsul pajiştilor stepice sau la marginea pădurilor de silvostepă, cum este cazul asociaţiei de verigar şi iasomie. O asociaţie de mare valoare conservativă, întâlnită în zonele cu poieni sau tufărişuri pe substrat pietros, este cea în care se dezvoltă păliurul. Toate aceste tufărişuri sunt foarte apreciate şi căutate de cele 400-500 de perechi de sfrâncioc roşiatic pentru ascunderea cuibului. Tot aici au fost observate în timpul migraţiilor şi rare exemplare de sfrâncioc cu cap roşu şi frunzăriţă cenuşie. De asemenea, în stolurile mari de grauri care apar în sit se văd destul de des şi exemplare de lăcustar. Tot aici cuibăresc câteva perechi de presură cu cap negru. Alături de aceste rarităţi avifaunistice sunt prezente şi specii care apar frecvent în păduri sau tufărişuri aşa cum sunt turturica, porumbelul gulerat, cucul, ciuful de pădure, privighetoarea roşcată, sturzul viitor, sturzul cântător, cocoşarul, mierla neagră, silvia mică, silvia de câmp, silvia cu cap negru, pitulicea sfârâitoare, muscarul sur, grangurele, presura galbenă, cinteza de pădure, mugurarul, botgrosul sau scatiul. Păsări de pradă care se hrănesc cu bogăţia de păsări din aceste zone dar şi cu mamiferele din pajiştile învecinate (precum popândăii, care au colonii însemnate în zonă) sunt vânturelul roşu, şorecarul comun, uliul păsărar şi şoimul rândunelelor. Situl este traversat în timpul migraţiilor de specii de răpitoare precum eretele sur (150-200 de exemplare), eretele vânăt (150-200 de exemplare), eretele alb (60-70 de exemplare), acvila ţipătoare mică (100-300 de exemplare) şi de rare exemplare de şoim călător. Vegetaţia ierboasă este reprezentată prin pajişti stepice secundare, care ocupă o suprafaţă mai redusă decât cea a pădurilor, fiind răspândite îndeosebi pe valea Urluia, inclusiv pe văile tributare acesteia şi mai puţin în poienile din fondul forestier. Pe coastele calcaroase cu expoziţie sudică se dezvoltă cu precădere specii de plante caracteristice Dobrogei de sud care sunt rare în restul ţării precum vineţica, ghiocelul grecesc şi centaurea sau chiar specii endemice ca laptele stâncii, cununiţa, tămâiţa de câmp, miruţa, tărtanul, floarea de friguri, volbura cu frunze subţiri, coşacul pontic, alcana, şerlaiul şi săpunariţa. Stepa primară ocupă o arie mai redusă, îndeosebi în suprafeţele ferite de păşunat sau în zona abrupturilor stâncoase, unde sunt întâlnite asociaţiile de stepă petrofilă de colilie cu cimbrişor sălbatic şi pir. În aceste pajişti cuibăresc un număr de 2000 de perechi de fâsa de câmp, împreună cu ciocârlia de stol şi ciocârlia de Bărăgan, aceste trei specii având în sit populaţii cu o stare excelentă de conservare. În zonele pietroase cuibăreşte o altă specie de pasăre cântătoare cu o stare de conservare în acest sit la fel de bună, pietrarul negru. În aceleaşi habitate mai cuibăresc alte două specii de pietrari, cel sur şi cel răsăritean. Alte specii comune cuibăritoare în pajişti sunt ciocârlia de câmp, presura sură, codobatura galbenă, ciocârlanul şi prepelita.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În interiorul sitului au loc următoarele activităţi care au impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: braconajul prin otrăvire sau capcane (afectează în mod special păsările răpitoare din sit), păşunatul (dacă se ajunge la supraţăşunat sau dacă se intră cu turmele în habitatul forestier), traficul pe drumurile de acces spre exploatarea de calcar (afectează puternic habitatele de cuibărit din pajiştile de pe stâncării). În afara sitului se practică o agricultură care poate afecta speciile pradă ale mai multor păsări răpitoare şi insectivore din sit, dacă se face cu utilizarea de pesticide.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit este nevoie de panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărţi), o staţiune ştiinţifică, puncte de informare în comunităţile aflate în vecinătatea sitului, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice şi tematice, amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc.

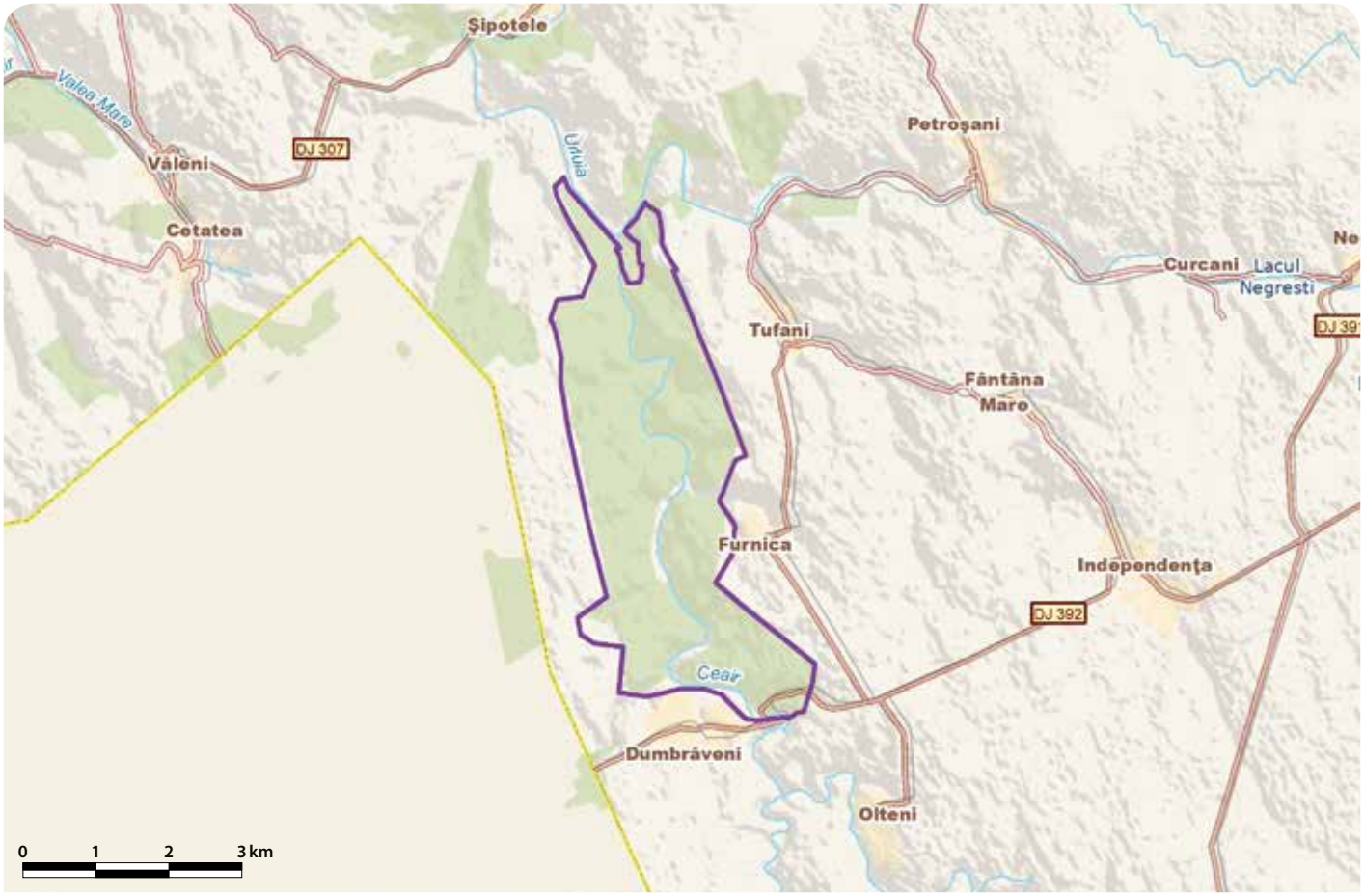

DUMBRĂVIŢA - ROTBAV - MĂGURA CODLEI - RO SPA 0037

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Braşov: Codlea, Dumbrăviţa, Feldioara, Holbav, Hălchiu, Măieruş.
Judeţul Covasna: Belin, Hăghig.

Suprafaţa: 4.536 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 43' 1"; Long. E 25° 24' 38"
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali
Altitudinea: 1300 max., 478 min., 631 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Pentru accesul în ariile Măgura Codlei şi Dumbrăviţa se foloseşte DN1, care mărgineşte prima arie şi din care se intră pe DJ112J pentru a se ajunge la cea de-a doua. Halta Dumbrăviţa Bârsei, aflată pe ruta Braşov-Sibiu, asigură accesul cu trenul în sit. În aria Rotbav se poate ajunge direct de pe DN13, care mărgineşte la vest această parte a sitului între Feldioara şi Măieruş, sau cu trenul pe ruta Braşov-Târgu Mureş, cu coborâre în haltele Feldioara, Rotbav, Vadu Roşu sau Măieruş.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Minuniţă (*Aegolius funereus*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Gâscă cu gât roşu (*Branta ruficollis*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Şoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Şoim călător (*Falco peregrinus*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Pescăriţă răzătoare (*Gelochelidon nilotica*) • Cocor (*Grus grus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Pescăruş cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Ferestraş mic (*Mergus albellus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Cresteţ pestriţ (*Porzana porzana*) • Cresteţ mic (*Porzana pusilla*) • Cresteţ cenuşiu (*Porzana parva*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Pescăriţă mare (*Sterna caspia*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Ciuf de câmp (*Asio flammeus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl prezintă un mozaic de zone umede naturale sau antropizate, pajişti, habitate de terenuri înclinate acoperite cu păduri şi stâncării care adăpostesc importante populaţii de păsări care cuibăresc aici sau trec în timpul migraţiilor, aparţinând unui număr de 270 de specii, dintre care 57 sunt specii de interes european pentru conservare. Dintre speciile cuibăritoare care au efective mari se remarcă stârcul pitic, cresteţul pestriţ, raţa roşie, buha şi cristelul de câmp. Stârcul roşu şi eretele de stuf au în acest sit peste 1% şi respectiv peste 2% din populaţia minimă clocitoare la nivel naţional, aici fiind unul din cele mai importante puncte focale în conservarea acestor specii din România. Pentru eretele de stuf aceasta este una din zonele umede cu cele mai mari densităţi de perechi clocitoare din interiorul lanţului carpatic, situl adăpostind probabil cea mai mare populaţie clocitoare din Transilvania. Peste Depresiunea Bârsei în care e localizat situl trece un drum de migraţie care face legătura între drumul transilvănean de peste Câmpia Transilvaniei şi calea ce traversează Munţii Carpaţi spre sudul ţării. Aici este un punct de maximă concentrare pentru păsările acvatice, în care staţionează şi se hrănesc o mare parte a populaţiilor ce traversează Carpaţii spre şi dinspre locurile de cuibărit ale Europei. Specii care se opresc aici în numărul cel mai mare de exemplare înregistrate vreodată în interiorul lanţului carpatic sunt cufundacul polar, cufundacul mic, egreta mică, gârliţa mare, călifarul alb, chirighiţa neagră etc. Peste 2-3% din populaţia central-europeană de egretă mare trece prin această zonă şi 1-2% din populaţia central-europeană de barză neagră care migrează spre sudul Europei se opreşte în acest sit în timpul migraţiilor. În perioadele de pasaj o mare importanţă o au heleşteiele care se golesc de apă şi devin astfel loc de concentrare pentru mai multe specii de păsări de ţărm şi pescăruşi. Cele câteva sute de hectare de păduri cvasi-virgine sau virgine, reprezentate mai ales de făgete, sunt habitatul mai multor specii de interes european pentru conservare precum ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea de stejar, ciocănitoarea cu spate alb, muscarul mic şi muscarul gulerat. De asemenea, sunt importante stâncăriile din interiorul pădurii, unde cuibăresc buha şi şoimul călător. Complexul piscicol Dumbrăviţa a fost desemnat sit Ramsar în anul 2006.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Depresiunea Bârsei fiind parte componentă a marelui complex depresionar intramontan de la curbura internă a Carpaţilor cunoscut sub denumirea de Depresiunea Braşovului. Două dintre ariile sitului (Dumbrăviţa şi Rotbav) sunt caracterizate de terenuri deschise şi zone umede, iar a treia arie (Măgura Codlei) este acoperită în cea mai mare parte de făgete. Acest mozaic a determinat ca vegetaţia şi fauna de păsări să fie relativ deosebite în cele trei arii ale sitului. În ariile Dumbrăviţa şi Rotbav apele stătătoare sau semi-stătătoare sunt reprezentate de lacuri de baraj, iazuri, heleşteie şi braţe moarte, toate aflându-se în bazinul hidrografic de ordin superior al Oltului. Amenajările piscicole formează în prezent peste 650 ha de zone umede antropice în care domină stuful, papura şi diverse rogozuri. Plantele submerse sunt răspândite mai ales în bazinele unde densitatea piscicolă este mai mică şi în mod invaziv pe unele braţe moarte ale Oltului, unde apare şi nufărul galben. În sectorul nord-vestic al lacului Dumbrăviţa există şi o mlaştină eutrofă în care se dezvoltă specii de plante importante din punct de vedere conservativ precum daria, trifoiştea, şapte degete, laleaua pestriţă, bulbucii sau curechii de munte. Asociaţiile vegetale formate din vegetaţie natantă şi emersă rară reprezintă locaţii de construire a cuiburilor pentru numeroase specii de păsări, dintre care se remarcă raţa roşie (specie de interes comunitar), cu cele 22-26 de perechi care cuibăresc aici, împreună cu 70-80 de perechi de corcodel mare, 3-4 perechi de corcodel mic, 25-30 de perechi de raţă cu cap castaniu, 60-70 de perechi de gâinuşă de baltă şi mai multe perechi de lişiţă şi raţă mare. În stufărişul compact cu apă mică de pe heleşteiele mari de la Dumbrăviţa cuibăresc 2-3

perechi de buhai de baltă, iar pe insulele de stuf inundate își construiesc cuibul cele 25-30 de perechi de stârc pitic. Aceste stufărișuri și rogozișuri sunt habitate optime pentru greluțelul de stuf, greluțelul de zăvoi, lăcarul mic, lăcarul mare, lăcarul de stuf, pițigoiul de stuf și presura de stuf. Cresețul pestriț cuibărește în habitatele de rogoz și alte plante emerse unde apa este sub 25 cm, iar cresețul cenușiu (specie emblematică pentru acest sit) preferă stufărișurile și păpurișurile inundate, cu apă puțin mai adâncă. În fiecare an își fac cuibul în rogozuri și 1-2 perechi de cresteț mic. Densitatea perechilor clocitoare pentru aceste trei specii de cresteți de interes comunitar pentru conservare fluctuează anual în funcție de caracteristicile habitatului, importante fiind omogenitatea vegetației și variația nivelului apei în sezonul de reproducere. Tot aici este și primul loc de reproducere al egretei mari semnalat în Transilvania, maxim două perechi cuibărind aici anual. Zona prezintă cea mai mare colonie de stârc cenușiu amplasată în stuf din întreaga Transilvanie. Tot aici se găsește cea mai mare colonie a stârcului purpuriu și cel mai mare număr de cuiburi de erete de stuf din Transilvania și printre cele mai multe din interiorul lanțului carpatic. Nagâțul cuibărește pe câmpuri umede iar prundărașul gulerat mic pe grindurile Oltului, multe ponte fiind compromise de viituri. Până la 100 de perechi de pescăruș râzător formează o colonie pe papura de la Rotbav. În malurile lutoase ale Oltului cuibăresc până la 15 perechi de pescăraș albastru și tot aici sunt săpate coloniile de lăstun de mal. Zonele de terenuri deschise ocupă 33% din suprafața sitului și sunt în cea mai mare parte reprezentate de pășuni, terenuri agricole și fânețe cu tufărișuri și arbori izolați, toate acestea aflându-se mai ales la Dumbrăvița și Rotbav. În general, terenurile cultivate au suprafețe de sub 1 ha, apărând o mozaicare a culturilor, care este foarte benefică avifaunei. Fânețele sunt în general asociații vegetale alcătuite din graminee și leguminoase, fiind deosebit de importante pentru câteva specii de interes conservativ. Cele 25-30 de perechi de cristei de câmp sunt concentrate în special în fânețele de pe malul vestic al lacului de acumulare și în alte câteva fânețe din partea sud-vestică a ariei Dumbrăvița, în rest fiind rar semnalat în culturi de grâu, orz, secară și lucernă. Sfrânciocul roșiatic și silvia porumbacă sunt două specii protejate relativ larg răspândite în zonele deschise cu tufișuri de păducel, măceș sau porumbar, iar sfrânciocul cu frunte neagră trăiește în aceleași habitate, având însă o preferință pentru cuibărit în arborii izolați sau în aliniamente. În locurile izolate de orice prezență umană cuibăresc anual până la patru perechi de ciuf de câmp. Alte specii care trăiesc în aceste habitate sunt ciocârlia de câmp, codobatura galbenă, mărăcinarul mare și presura sură. Păsările aflate în migrație se opresc pentru hrănire și odihnă în primul rând pe suprafața zonelor umede și în mai mică măsură pe terenurile deschise. Condițiile cele mai bune apar toamna, când tehnologia piscicolă presupune recoltarea majorității bazinelor prin golirea apei. Astfel, după mijlocul verii și până la înghețul lacurilor, peste zece bazine sunt golite treptat, concentrând pasări de apă, în special stârci, berze, egrete, păsări de țărm, chirighițe, chire și pescăruși. Dintre speciile de interes comunitar se observă în pasaj stârcul de noapte, egreta mică, egreta mare, barza albă, barza neagră, țigănușul, lopătarul și stârcul galben. Rar se opresc din drumul lor și stoluri mici de cocori. Gâștele și rațele sunt și ele bine reprezentate numeric în perioadele de migrație prin specii ca gârlița mare, rața mare, rața mică, rața sulițar, rața cu cap castaniu sau rața moțată. Până la 150 de rațe roșii se concentrează pe heleșteiele rămase nesecate în această perioadă. Pe lângă oferta trofică bogată, aceste specii se concentrează și pentru năpârlire și odihnă. Tot acum stoluri foarte mari de păsări de țărm, pescăruși, chire și chirighițe se opresc pentru odihnă și hrănire. Cele mai mari efective dintre speciile de interes comunitar sunt realizate de bătăuș (peste 300 de exemplare) și chirighiță neagră (peste 500 de exemplare). Alături de acestea se văd frecvent și alte specii protejate precum pici-ciorongul, ciocîntorsul, ploierul auriu, fluierarul de mlaștină, pescărușul cu cap negru, pescărușul mic, pescărița râzătoare, pescărița mare, chira de baltă, chira mică, chirighița cu obraz alb, nagâțul, sitarul de mal, becațina comună, fluierarul cu picioare roșii și cel cu picioare verzi, fluierarul negru și cel de zăvoi, fluierarul de munte, prundărașul gulerat mare și cel mic, fugaciul roșcat și cel de țărm, nisiparul și fugaciul mic. În această perioadă stufărișul reprezintă loc de înnoptare pentru stoluri de peste 5000 de grauri. Pasajul păsărilor cântătoare este foarte intens în zonele de vegetație palustră și luncile apelor curgătoare, chiar și pe digurile bazinelor unde există alte plante ierboase înalte și tufărișuri. Cele mai numeroase specii din această categorie sunt lăcarii și pitulicile, dar apar în număr foarte mare în timpul pasajelor și codobatura albă, lăstunul de mal, rândunica și lăstunul de casă. Terenurile cultivate și pajiștile sunt frecventate în pasaj de specii precum gâsca de vară și gârlița mare, printre care se văd adesea și maxim 14 exemplare de gâscă cu gât roșu. Tot acum apar în număr mare și acvila țipătoare mică, codalbul, șoimul călător, gaia neagră, șoimul de iarnă, viesparul și vulturul pescar, care sunt atrași de abundența mamiferelor și a păsărilor, dar și de accesibilitatea peștilor în această perioadă. Iarna, numărul speciilor care rămân în sit scade din cauza ofertei trofice mici, stratul de zăpadă fiind consistent pe perioade îndelungate. Atunci când puținele bazine rămase cu apă nu îngheață se pot vedea mari acumulări de rațe, printre care se pot observa și specii de interes comunitar mai rare, precum cormoranul mic, cufundacul polar, ferestrașul mic și cufundacul mic. Aria Măgura Codlei are câteva sute de hectare de pădure cvasi-virgină sau virgină care acoperă 47% din suprafața sitului, fiind reprezentată mai ales de fâgete pluriene. Aici este habitatul mai multor specii de păsări de interes comunitar precum huhurezul mare, minunița, ciocănitoarea neagră, ghionoaia sură, ciocănitoarea de stejar, ciocănitoarea cu spate alb, muscarul mic, muscarul gulerat și acvila țipătoare mică. De asemenea, sunt importante și zonele cu stâncării din interiorul pădurii unde cuibăresc buha și șoimul călător.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au loc următoarele activități cu impact asupra speciilor pentru care a fost desemnat situl: pășunatul (dacă se ajunge la suprapășunat sunt afectate speciile care cuibăresc pe sol), agricultura (dacă se utilizează fertilizanți de sinteză și pesticide), abandonarea cositului și a pășunatului extensiv (au ca efect succesiunea vegetației, apariția speciilor de plante invazive, dispariția habitatelor importante pentru cuibărit și se poate ajunge chiar la dispariția unor păsări de interes comunitar), lucrările de management piscicol (prin alungarea speciilor ihtiofage, modificarea nivelul apei în perioada de cuibărit sau prin practicarea unui sistem intensiv de creștere a peștelui, ce provoacă eutrofizarea apei), incendierea stufului (are consecințe grave pentru cuibărit, prin fragmentarea habitatelor și dispariția temporară a lor), braconajul (perturbă semnificativ întreaga comunitate de păsări), exploatările forestiere (dacă se fac în perioada de cuibărit sau dacă se extrage tot lemnul mort din pădure, important pentru ciocănitori).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are spații administrative în cadrul sediilor fermelor piscicole, panouri de informare, bariere la majoritatea intrărilor pe diguri însoțite de panouri de avertizare, poteci/drumuri pentru vizitare pe digurile heleșteielor la Dumbrăvița și Rotbav dotate cu panouri de informare. Sunt necesare panouri cu hărți pentru orientare, un centru de vizitare/informare, două observatoare ornitologice, trasee turistice, trasee tematice, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

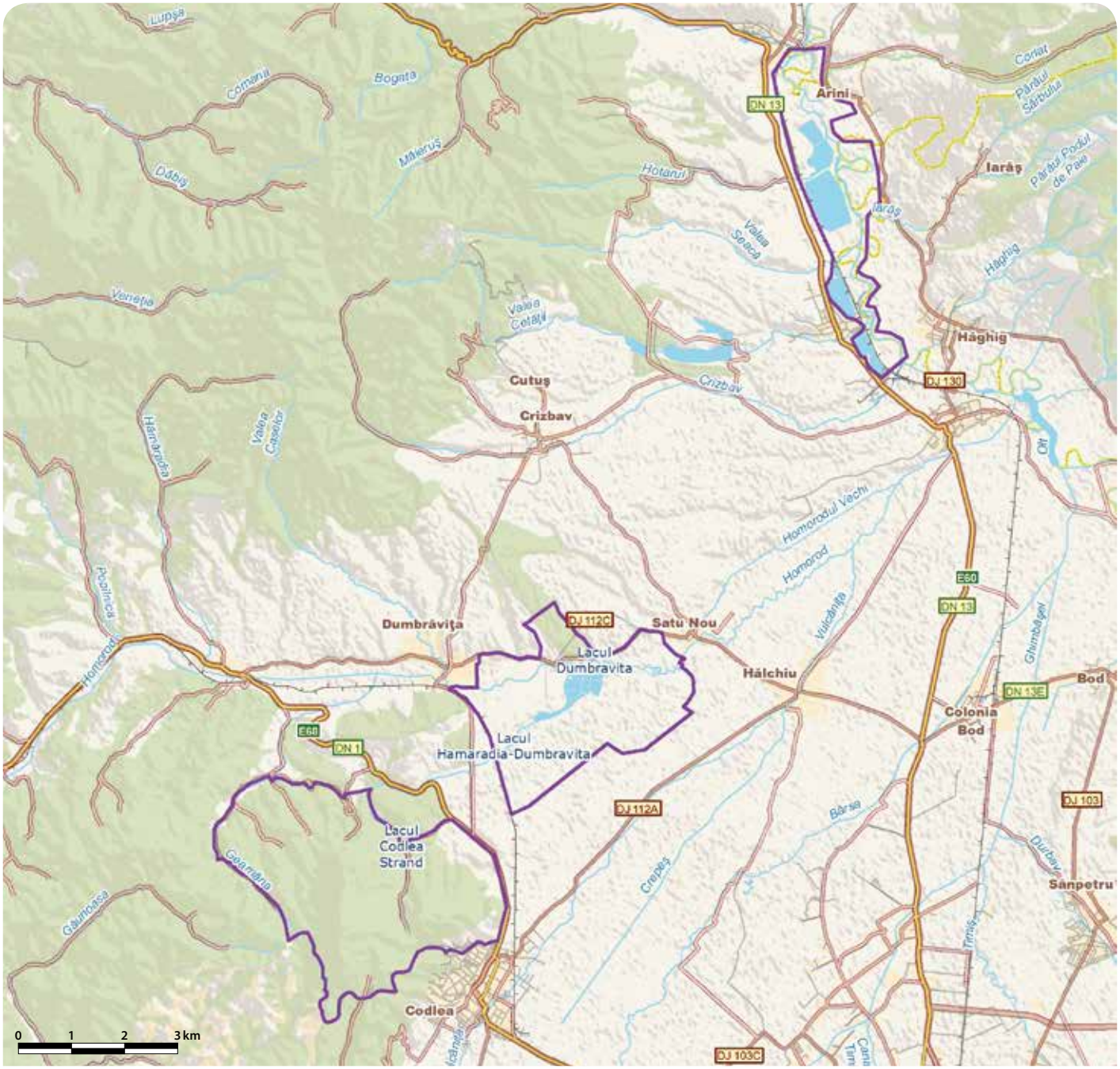

DUNĂRE - OLTENIŢA - RO SPA 0038

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Călăraşi: Chirnogi, Oltenița.
Judeţul Giurgiu: Prundu.

Suprafaţa: 6.022 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 3′ 48″; Long. E 26° 29′ 4″
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării **Altitudinea:** 31 max., 1 min., 15 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În partea de est a sitului se poate ajunge din oraşul Oltenița, mergând pe malul râului Argeș care este inclus în sit, iar nordul acestuia se poate accesa din localitatea Chirnogi aflată pe DN41 (Oltenița-Giurgiu), din care se urmează drumuri locale spre malul Dunării. Accesul se poate face și folosind malul Dunării, în amonte de Oltenița.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Prundăraş de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Ferestraş mic (*Mergus albellus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Pelican creţ (*Pelecanus crispus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Cresteţ pestriţ (*Porzana porzana*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl, aflat într-o luncă inundabilă, este considerat o zonă umedă de importanţă deosebită pentru păsările de apă, dintre care un număr de 26 sunt de interes european pentru conservare. Fiind incluse în sit atât porţiunea de Dunăre dintre Căscioarele și Oltenița, cât și o suprafaţă mare de teren agricol care face parte din incinta îndiguită Greaca-Argeș-Chirnogi, întreaga zonă este frecventată de numeroase specii de păsări în perioada pasajelor. Situl este important și pentru cuibăritul unor specii ca piciorongul, stârcul pitic, raţa roşie, barza albă, eretele de stuf și ciocîntorsul. Un număr de 61 de specii migratoare listate în anexele Convenţiei asupra speciilor migratoare de la Bonn au fost semnalate în zonă, dar și un număr de 70 de specii protejate prin Convenţia semnată la Berna. Situl este important în perioada de migraţie pentru speciile raţă roşie, stârc galben, egretă mică, cormoran mic, lopătar, egretă mare și barză albă. De asemenea, în timpul iernii zona oferă un excelent habitat pentru raţe, gârliţe și gâşte din mai multe specii ce staţionează în număr foarte mare pe habitatele acvatice care nu îngheaţă aici decât extrem de rar.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Din punct de vedere morfologic situl face parte din lunca Dunării, care la nord este flancată de terasa ei inferioară având altitudini cuprinse între 35 și 38 m. Situl cuprinde atât porţiunea de Dunăre aflată între Căscioarele-Chirnogi-Oltenița, cât și teren agricol ce face parte din incinta îndiguită Greaca-Argeș-Chirnogi. De foarte multe ori, când nivelul Dunării este ridicat, terenurile agricole care fac parte din sit sunt inundate, apa staţionând pe o perioadă mai lungă care poate ajunge și la 40-50 de zile pe an. Evacuarea apei din aceste terenuri se face prin două staţii de pompare. Datorită acestui aspect, pe culturile care ocupă 60% din suprafaţa sitului se poate practica doar o agricultură în sistem extensiv, care este extrem de favorabilă mai multor specii de păsări. Localizarea geografică în partea de sud a ţării împreună cu relieful de luncă constituie unul din factorii importanţi care determină ca acest sit să aibă un climat temperat de tranziţie caracterizat prin veri foarte calde, toamne lungi și ierni foarte geroase dar care au frecvente perioade de încălzire. Toate aceste caracteristici climatice atribuie sitului un rol deosebit de important în migraţia mai multor specii de păsări care poposesc aici în timpul deplasărilor sau care se concentrează în vederea realizării grupurilor de migraţie. În acest sens, toamna se pot vedea până la 30 de exemplare de barză neagră și până la 1500 de exemplare de barză albă. Din această specie, doar un număr mic de exemplare provin din perechile care au cuibărit în zona sitului (43-46 de perechi), restul fiind exemplare care hoinăresc după terminarea cuibăritului în alte zone din ţară și se adună aici pentru a realiza stoluri de migraţie mari. În sit a fost identificat un număr foarte mare de nevertebrate, cele mai multe dintre ele fiind acvatice, reprezentate de viermi, scoici, crustacee și foarte multe specii de insecte. La acestea se adaugă mai multe specii de peşti, amfibieni și reptile, toate asigurând o hrană bogată și diversă speciilor de păsări. Următoarele specii de interes comunitar pentru conservare au fost semnalate în număr foarte mare în sit în timpul migraţiilor: stârcul galben, egreta mică, egreta mare, lopătarul, raţa roşie, ţigănușul, piciorongul, ciocîntorsul și cormoranul mic. Se mai pot întâlni destul de frecvent și stârcul pitic, stârcul de noapte, ferestraşul mic, bătăușul, fluierarul de mlaştină, chira de baltă, chira mică, chirighiţa neagră, chirighiţa cu obraz alb. Mai rar au fost observate în habitatele sitului exemplare de prundăraş de sărătură și chiar pelican creţ. Această specie rămâne în număr mare să ierneze în bălţile aflate de-a lungul Dunării, realizând deplasări între bălţile și lacurile bogate în peşte care nu îngheaţă complet. Tot în timpul migraţiilor apar și până la patru exemplare de gaie neagră. În habitatele acvatice ale sitului sunt semnalate ca și cuibăritoare următoarele specii de interes comunitar pentru conservare: raţa roşie (25-30 de perechi), stârcul pitic (40-50 de perechi), eretele de stuf (8-11 perechi), ciocîntorsul (8-12 perechi), piciorongul (22-24 de perechi). Cresteţul pestriţ a fost semnalat ca și cuibăritor, chiar dacă nu în fiecare an și nu cu multe perechi. Malurile Dunării sunt folosite pentru cuibărit de pescărelul albastru, prigoare și lăstunul de mal. Pădurile de luncă și zăvoaiele care ocupă 18% din suprafaţa sitului sunt habitat pentru foarte multe specii de păsări precum ciocănitoarea pestriţă mare, grangurele, pitulicea mică, ochiul boului, cinteza de pădure, cănărașul, florintele, scatiul, sticletele, pupăza, cucul, graurele, muscarul sur, pitulicea sfârâitoare, sturzul cântător, mierla neagră. În culturile agricole cuibăresc mai multe perechi de ciocârlan, ciocârlie, codobatură galbenă și presură sură. Culturile cerealiere sunt foarte importante în timpul iernii pentru că asigură hrana cârdurilor de gâşte și gârliţe care rămân să ierneze în aceste zone.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Situl este supus presiunii de următoarele activităţi care au impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: turismul necontrolat (poate deranja păsările mai ales în perioadele de cuibărit), drenarea apei (dacă se face în perioada de cuibărit a speciilor acvatice sau în timpul migraţiilor), pescuitul (dacă se practică în apropierea locurilor de cuibărit și a habitatelor de hrănire), braconajul de diferite tipuri (afectează toate speciile de păsări).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are în prezent panouri de avertizare/atenţionare (care însă nu sunt suficiente, fiind necesară suplimentarea acestora), puncte de intrare și poteci/drumuri pentru vizitare. Sunt necesare panouri de informare și panouri pentru orientare (hărţi), puncte de informare în comunităţile aflate în vecinătate, bariere pentru limitarea accesului spre unele zone de cuibărit sau de hrănire, trasee tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deşeurilor.

DUNĂRE - OSTROAVE - RO SPA 0039

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Aliman, Cernavodă, Ion Corvin, Lipnița, Oltina, Ostrov, Rasova.
Județul Călărași: Borcea, Cuza Vodă, Călărași, Dichiseni, Jegălia, Modelu, Roșeți, Unirea.

Suprafața: 16.224 ha
Bioregiunea: Stepică
Altitudinea: 133 max., 0 min., 18 med.
Localizarea geografică: Lat. N 44° 13' 32"; Long. E 27° 45' 48"
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării, Podișul Dobrogei

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl se întinde de-a lungul Dunării, între Cernavodă și punctul de vamă cu Bulgaria aflat în dreptul localității Călărași. Accesul se poate face din DN3 (Călărași-Constanța), care mărginește situl între punctul de trecere a Dunării cu bacul și localitatea Canlia. Din acest drum se pot urma spre nord DJ391A, DJ223 și DJ223B, toate ducând în localități limitrofe sitului. În nordul sitului se mai poate ajunge și din Cernavodă sau din DN22, care mărginește situl pe o scurtă distanță.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Șoim dunărean (*Falco cherrug*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl cuprinde cursul Dunării între Călărași și Cernavodă incluzând un număr de nouă ostroave care sunt rezultatul unor procese de eroziune și aluvionare exercitate de-a lungul timpului de dinamica anuală a cursului Dunării. Supus în fiecare an perioadelor de revărsare a apelor, situl reprezintă o sumă de ecosisteme terestre și acvatice interdependente. Dintre acestea, pădurile au o mare importanță pentru cuibăritul a trei specii de păsări răpitoare care se află aici într-o stare excelentă de conservare. Ecosistemele acvatice și habitatele asociate acestora favorizează prezența unei bogate faune de nevertebrate, pești, amfibieni și reptile care determină reproducerea în bune condiții a numeroase specii de păsări acvatice. De amploare este în sit și momentul migrației, favorizat de amplasarea zonei în apropiere de două rute mari de migrație, drumul carpatic și Via pontica. Astfel, în perioada de migrație situl este important pentru codalb, șoim dunărean, vultur pescar, barză albă, țigănuș, chiră de baltă, chirighiță cu obraz alb, chiră mică, pescăruș mic, chirighiță neagră și cormoran mic. Aici iernează efective importante de gâscă cu gât roșu și cormoran mic.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl este format dintr-un număr de nouă ostroave (Șoimul, Ciocănești, Haralambie, Pisica, Tiul, Turcescu, Cianul, Păcuiul lui Soare și Fermecatul), acestea fiind rezultatul al proceselor de eroziune și aluvionare a Dunării. Aspectele hidrologice ale ostroavelor sunt determinate de regimul hidrologic al fluviului, al cărui nivel variază pe parcursul anului, înregistrându-se un nivel maxim în perioada aprilie-iunie și un nivel minim în august-octombrie. Aceste ostroave, dar și malurile Dunării sunt acoperite cu precădere de păduri de diverse tipuri, acestea ocupând 60% din suprafața sitului. Dintre habitatele forestiere se remarcă Pădurea Cetate, declarată rezervație naturală datorită importanței biogeografice și paleoecologice deosebite, deoarece aceste arborete reprezintă singurele vestigii ale pădurilor dobrogene de coastă din lungul Dunării. În cadrul rezervației se păstrează încă exemplare seculare de stejar brumăriu, alături de care se întâlnește și stejarul pufos, dar și exemplare de frasin comun, frasin de câmp, velniș, stejar pedunculat și cărpiniță. Una din caracteristicile pădurilor de pe ostroave este reprezentată de rezistența la inundații. În funcție de altitudine și de nivelul inundației putem întâlni în aceste păduri, pe lângă salcia albă care este dominantă, exemplare de plop negru, plop alb, velniș sau frasin de luncă. În zonele foarte înalte se întâlnesc stejarul pedunculat și stejarul brumăriu în combinație uneori cu rare exemplare de corcoduș, măr și păr pădureț. Aceste habitate forestiere așezate departe de accesul oamenilor sunt locul unde își construiesc cuiburi masive cele 3-4 perechi de codalbi, dar și cele două perechi de uliu cu picioare scurte și patru perechi de gaie neagră. Apropierea apei și depărtarea de așezările umane sunt benefice cuibăritului berzei negre, din această specie sperioasă cuibărind un număr de patru perechi. Tot aceste habitate sunt ocupate și de alte specii de interes comunitar precum ciocănitoarea neagră, presura de grădină, caprimulgul și ghionoaia sură, împreună cu care mai pot fi întâlnite și răpitoare ca ciuful de pădure, vânturelul roșu și șoimul rândunelelor, dar și foarte multe specii de păsări cântătoare de talie mică. În coloniile de ciori sunt instalate și cuiburile vânturelului de seară, specie de răpitoare de interes conservativ global care are în acest sit o populație formată din 18-21 de perechi. Scorburile sălciilor care au deschidere mică și cuiburile vechi de ciocănitori sunt ocupate de 70-80 de perechi de dumbrăveancă, specie care mai poate cuibări și în galerii săpate în malurile înalte ale Dunării și care are în acest sit o stare excelentă de conservare. În zona în care cresc arbuștii predomină murul, o specie care aici poate atinge și un metru înălțime, dar se mai întâlnesc și zălog, răchită roșie, maljă, iar pe grinduri cresc sângerul și mai rar păducelul sau măceșul. Aceste habitate sunt preferate de 40 de perechi de sfrâncioc roșiatic și câteva perechi de silvie porumbacă, dar și de mărăcinarul mic și cel negru, silvia mică, silvia de câmp, presura sură sau mierla neagră. Un procent de 37% din suprafața sitului este reprezentat de cursul Dunării, lacuri, bălți, smârcuri sau mlaștini cu pâlcuri de sălcii și răchite. Aceste habitate sunt utilizate de specii acvatice de interes comunitar care cuibăresc aici așa cum o fac următoarele: stârcul pitic, stârcul galben, egreta mică, stârcul purpuriu, țigănușul, lopătarul, eretele de stuf, cresteț cenușiu și pescărelul albastru. Această din urmă specie are teritoriile de cuibărit de-a lungul malului Dunării, unde se găsesc și coloniile de albinărel și cele de lăstun de mal. În întinderile de stuf se cuibăresc și rare perechi de privighetoare de baltă. În zonele neumblate sunt instalate coloniile formate din maxim 60 de perechi de chirighiță cu obraz alb și 25-30 de perechi de chiră mică, iar în habitatele umede se hrănesc perechile cuibăritoare de barză albă care își au cuibul în comunitățile umane din vecinătatea sitului. Alte specii acvatice care cuibăresc în sit sunt corcodelul mare, lișița, stârcul cenușiu, rața mare, rața cârâitoare, gâsca de vară, rața cu cap castaniu, găinușa de baltă, cârstelul de baltă și becațina comună. Momentele pasajului de toamnă sau primăvară sunt deosebit de spectaculoase în acest sit, putând fi văzute stoluri de până la 2400 de berze albe. Aglomerări mari pe apele cu adâncime mică realizează și țigănușul (până la 400 de exemplare), piciorongul (până la 24 de exemplare), ciocîntorsul și până la 80 de exemplare de fluierar de mlaștină. Efectivele mari de pești din diferite specii sunt hrană pentru cormoranii mici (până la 300 de exemplare), dar atrag și stoluri de până la 150 de exemplare de pelican comun și 20-50 de pelicani creți. În apele bogate în pești de mici dimensiuni se hrănesc efective impresionante de chiră de baltă (până la 2000 de exemplare), alături de care se văd chire mici, chirighițe negre, pescăruși mici și chirighițe cu obraz alb. Bogăția de pește determină ca în tipul migrațiilor să se opreasc pentru hrănire și odihnă și foarte mulți vulturi pescari, în acele momente din an fiind văzute până la 40 de exemplare vânând în apele sitului. Doar în timpul pasajelor este observat în sit șoimul dunărean, din această specie de interes comunitar pentru conservare fiind observate până la trei exemplare. Tot o specie răpitoare protejată în spațiul european este și codalbul, care își mărește mult efectivul în timpul pasajelor ajungând până la 17 exemplare, multe dintre acestea rămânând să ierneze aici pe seama bogăției de păsări a zonei. Iernează în sit până la 240 de exemplare de cormoran mic dar și stoluri mari de gârliițe între care se amestecă până la 120 de exemplare de gâscă cu gât roșu.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități cu impact asupra speciilor de păsări au loc în interiorul sitului: lucrări de îmbunătățire a șenalului navigabil (cu efecte negative dacă se practică în perioada de reproducere sau dacă se depozitează materialul rezultat din dragări pe maluri în zonele importante pentru hrănire sau cuibărire), pășunat (dacă se ajunge cu turmele în pădure sau se practică suprapășunarea), pescuit comercial (dacă sunt afectate semnificativ păsările ihtiofage), exploatarea lemnului (prin extragerea în totalitate a lemnului mort din pădure).

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există panouri de avertizare/atenționare, observatoare ornitologice, bariere, poteci/drumuri pentru vizitare și trasee turistice. Există puncte de informare în sediile de primării din comunitățile aflate în vecinătatea sitului și panouri de informare, acestea din urmă nefiind suficiente și necesitând suplimentarea. De asemenea sunt necesare puncte de intrare în sit, locuri de recreere și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

DUNĂREA VECHE - BRAȚUL MĂCIN - RO SPA 0040

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Tulcea: Carcaliu, Cerna, Dăeni, Greci, Măcin, Ostrov, Peceneaga, Smârdan, Topolog, Turcoaia.
Județul Brăila: Frecăței, Mărașu.
Județul Constanța: Ciobanu, Gârliciu, Hârșova, Saraiu.

Suprafața: 18.759 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 59′ 1″; Long. E 28° 9′ 14″
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 198 max., 0 min., 17 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Partea de nord a sitului este accesibilă din DN 22 care mărginește situl între Smârdan și Măcin, iar estul sitului este accesibil din drumurile locale ce leagă DN22D (sectorul dintre Măcin și Cerna) de localitățile limitrofe sitului. DJ222F mărginește sau chiar străbate situl între Peceneaga și Gârliciu. La Lacul Hazarlâc se poate ajunge direct din DN22A, acest drum limitând lacul care se află situat între localitățile Hârșova și Saraiu.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Pescăruș cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl se află acolo unde brațul Măcin al Dunării Vechi ajunge în contact cu fundamentului munților hercinici ai Dobrogei și formează o microdeltă a Dunării, iar drumul carpatic de migrație al păsărilor se apropie de Via pontica, ambele rute fiind frecventate de foarte multe specii aflate în timpul migrațiilor. În sit au fost identificate un număr de 63 de specii de interes european pentru conservare și un număr de 55 de specii migratoare. De asemenea sunt prezente și un număr de șapte specii periclitate la nivel global. Cu efective numerice mari au fost identificate ca fiind cuibăritoare în sit următoarele specii: dumbrăveanca, pescărelul albastru, pietrarul negru, presura de grădină, fâsa de câmp, chirighița cu obraz alb, pasărea ogorului, cresețul cenușiu, egreta mică, stârcul de noapte, stârcul purpuriu și stârcul pitic, dar și mai multe specii de răpitoare de zi precum vânturelul de seară, uliul cu picioare scurte, șorecarul mare, eretele de stuf și gaia neagră. În perioada migrațiilor apar efective mari de pelican comun, țigănuș, lopătar, bătăuș, pescăruș mic, chiră de baltă, cormoran mic. Tot în timpul migrațiilor sunt văzute trecând stoluri impresionante de până la 4000 de berze negre și până la 75000 de berze albe. Situl este un punct foarte important pe rutele de migrație ale răpitoarelor de zi, fiind văzute efective de câteva mii de exemplare de acvilă țipătoare mică, viespar și erete de stuf. În perioada de iernat situl este important pentru cormoranul mic și pentru stoluri de mii de gârlițe mari.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl, care se află pe brațul Măcin al Dunării (Dunărea Veche), mărginește la est Balta Brăilei și se reunește cu Dunărea propriu-zisă la Brăila. Mozaicul de habitate al sitului este reprezentat de ape curgătoare, bălți, lacuri, mlaștini, smârcuri, pajiști, culturi practicate în sistem extensiv și pâlcuri de pădure, toate acestea asigurând condiții optime pentru foarte multe specii din toate categoriile ecologice care cuibăresc, iernează sau utilizează situl pentru popas și hrănire în timpul migrațiilor. Vegetația lemnoasă ocupă 35% din suprafața sitului și este prezentă pe grindurile situate în lungul Brațului Măcin și pe suprafețele plane din apropierea acestuia, inundate pe o perioadă mai lungă de timp. În aceste locuri se găsesc în special zăvoaie de luncă alcătuite din arbori de esență moale care au capacitatea de a suporta inundațiile de durată variabilă. Specia dominantă este salcia albă, iar în regiunile supuse mai rar inundațiilor apar zăvoaie de plop negru și plop alb. Cu participare mai mică în compoziția acestor păduri se întâlnesc ulmul, aninul negru și stejarul pedunculat. Tufele de arbuști sunt formate din crușin, sânger, călin, răchită roșie, păducel, măceș, lemn câinesc, cătină roșie, soc sau salbă moale. În aceste păduri sunt rezidente și probabil cuibăritoare două exemplare de buhă. Cuibăresc în mod cert până la cinci perechi de gaie neagră, o pereche de codalb, până la 11 perechi de șorecar mare și 12-15 perechi de uliu cu picioare scurte. În coloniile de ciori se instalează, după zborul de la cuib al puilor acestei specii, până la 34 de familii de vânturel roșu. În habitatele forestiere cuibăresc și caprimulgul, ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră și cea de grădină, ciocârlia de pădure, muscarul mic, presura de grădină și muscarul gulerat. Pe lângă aceste specii protejate în spațiul european, pădurea adăpostește și populațiile altor specii cum sunt capîntortura, măcăleandrul, ochiul boului, câneparul, scatiul, sticletele, florintele, grangurele, țoiul, porumbelul gulerat, presura galbenă, pițigoiul mare și cel albastru, cucul, pitulicea mică, silvia cu cap negru și multe altele. În zăvoaiele mai rare își fac cuiburile în scorburi dumbrăveanca și pupăza, iar pe sol cuibăresc în adâncturile căptușite cu frunze cele 50-70 de perechi de caprimulg. Dumbrăveanca are în acest sit condiții foarte bune de mediu și efective populaționale formate dintr-un număr de 120-130 de perechi ceea ce îi asigură o stare excelentă de conservare. La marginile de pădure sau în câmpurile cu tufărișuri trăiesc sfrânciocul roșiatic, sfrânciocul cu cap negru și silvia porumbacă. Pajiștile cu pir gros, firuță, colilie, obsigă, iarba câmpului, trifoi târâtor, coelerie, ruscuță primăvăratică sau lucernă sunt habitatul în care trăiesc și își instalează cuiburile pasărea ogorului, ciocârlia de stol, ciocârlia de Bărăgan, fâsa de câmp, ultimele trei având în acest sit o stare excelentă de conservare. În locurile mai uscate și pietroase cuibăresc până la 90 de perechi de pietrar negru. Alte specii care populează aceste pajiști sunt ciocârlia de câmp, ciocârlanul, prepelița, codobatura galbenă și presura sură. În zonele mai umede din aceste pajiști își cresc puii câteva perechi de nagâț. Importanța sitului ca zonă umedă este reflectată prin bogăția de specii acvatice dintre care multe sunt cuibăritoare aici și protejate în spațiul european cum ar fi pescărelul albastru, stârcul de noapte, buhaiul de baltă, stârcul pitic, egreta mică, stârcul purpuriu, rața roșie, chirighița cu obraz alb, piciorongul, cresteț pestriț, piciorongul, ciocîntorsul și chira de baltă. Rar se văd câteva perechi de prundăraș de sărătură și este semnalată ca specie cuibăritoare și privighetoarea de baltă. Primăvara și toamna aceste habitate acvatice formate din ape curgătoare, bălți, lacuri, mlaștini și smârcuri care ocupă 20% din suprafața sitului sunt intens frecventate de păsări acvatice aflate în pasaj. În aceste momente se pot vedea până la 400 de exemplare de chiră de baltă sau pescăruș mic, până la 280 de exemplare de țigănuș, 80-90 de exemplare de lopătar și până la 200 de bătăuși. Fondul piscicol natural este foarte bogat, ihtiofauna fiind specifică apelor Dunării din cursul inferior. Cele mai frecvent întâlnite specii sunt crapul, carasul, plătica, roșioara, babușca, rizeafca, șalăul și bibanul. Ele determină ca efective de până la 200 de exemplare de cormoran mic să se adune în timpul deplasărilor de migrație, dintre care cele mai multe exemplare rămân să ierneze aici. Aceeași ofertă trofică este valorificată și de stolurile de pelican comun, formate din 300-600 de exemplare. În timpul pasajelor trec peste sit sau coboară pentru popas și hrănire un număr impresionant de berze negre (până la 4000 de exemplare) și de berze albe (stoluri care totalizează un efectiv maxim de 75000 de exemplare). Lacurile și bălțile sunt locul în care se pot vedea câteva mii de exemplare de lișițe aflate în pasaj și mai multe specii de rațe precum rața mare, rața cu cap castaniu, rața cârâitoare, rața mică, rața lingurar, rața moțată sau rața fluierătoare. Poposesc pe aceste habitate și cârduri de gâște de vară care sunt înlocuite mai apoi, la sfârșitul toamnei, de către gârlițele mari. Intensă este și migrația păsărilor răpitoare în această zonă, fiind văzute în pasaj următoarele specii de interes comunitar pentru conservare: acvila țipătoare mică (până la 5500 de exemplare), viespar (până la 3000 de exemplare), erete de stuf (până la 1370 de exemplare), acvilă mică, codalb, șerpar, erete vânăt, erete alb, erete sur, vultur pescar și uliu cu picioare scurte.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au loc următoarele activități care manifestă un impact major asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: exploatări forestiere (prin extragerea în totalitate a

lemnului mort din pădure și a exemplarelor de arbori bătrâni sunt afectate speciile de ciocănitori, dar și răpitoarele de zi; prin practicarea oricăror lucrări silvice în timpul perioadelor de reproducere sunt afectate toate speciile de păsări forestiere), incendiere (arderea miriștilor și a stufului distruge habitate de reproducere sau de hrănire), pășunat (prin pătrunderea cu turme în locurile de odihnă sau de cuibărit ale păsărilor sau dacă se ajunge la suprapășunarea terenului pot fi distruse habitate ale speciilor care își fac cuibul pe sol), braconaj (prin practicarea otrăvirii sunt afectate în special răpitoarele, iar prin extragerea puilor și distrugerea pontelor sunt afectate puternic toate păsările), agricultură (trecerea la o agricultură intensivă cu pesticide și fertilizanți afectează răpitoarele de zi și păsările insectivore care se hrănesc în aceste habitate), turism necontrolat (dacă se intră în spațiile de odihnă și reproducere ale păsărilor) și poluarea apei (calitatea apei se reflectă în cantitatea de hrană a păsărilor acvatice). În apropierea sitului sunt amplasate sau se află în fază de construcție mai multe parcuri eoliene, care afectează și perturbă procesul migrațiilor sau al deplasărilor diverselor specii între habitate, fiind afectate în special gâștele, dar și răpitoarele de zi.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pentru un management eficient al vizitatorilor în acest sit sunt necesare mai multe tipuri de panouri (pentru avertizare/atenționare, de informare și panouri cu hărți pentru orientare), observatoare ornitologice, puncte de intrare în sit, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee tematice, locuri de recreere prevăzute cu amenajări pentru colectarea deșeurilor.

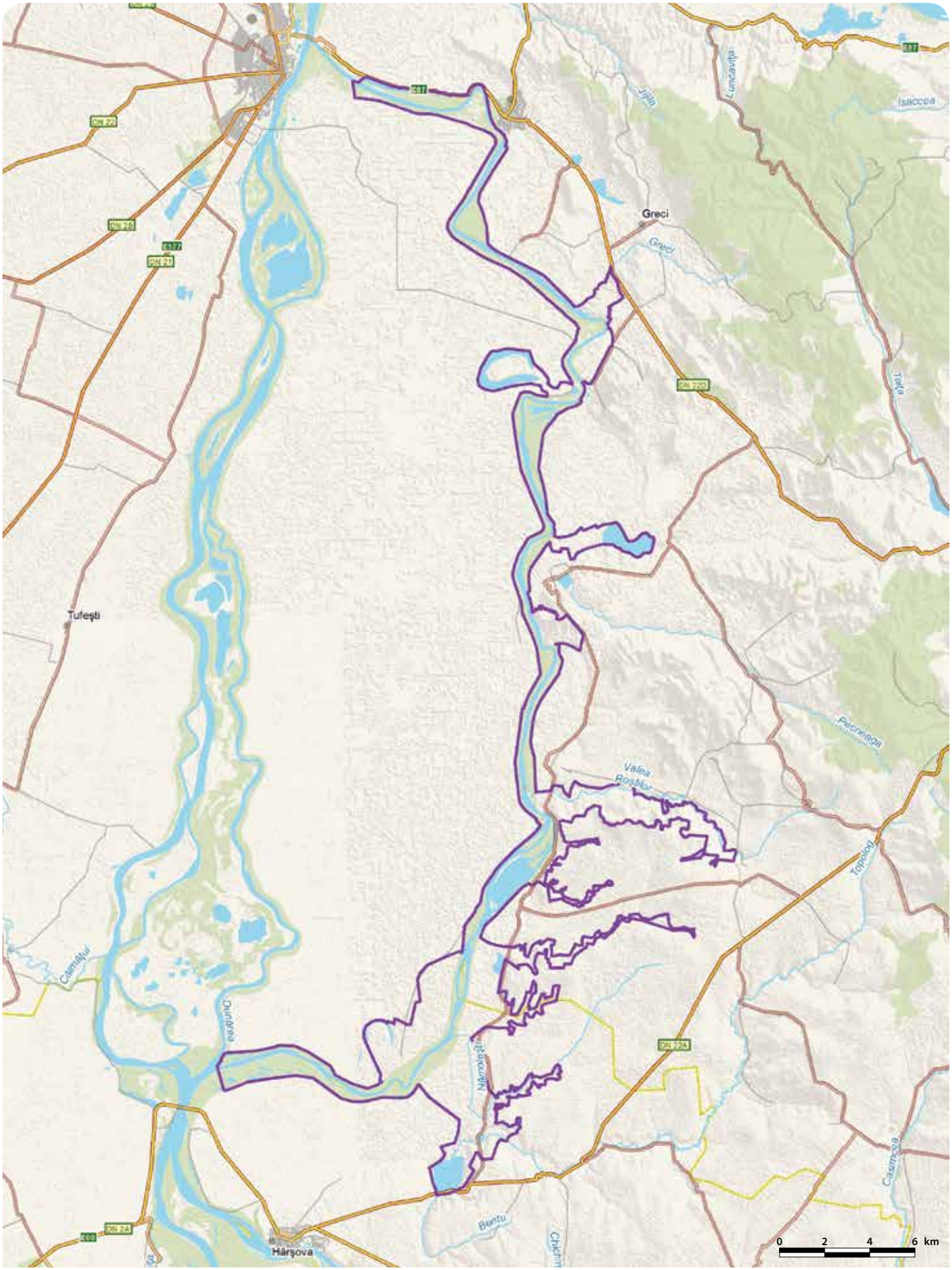

ELEȘTEELE IERNUT - CIPĂU - RO SPA 0041

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Mureș: Iernut.

Suprafața: 454 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 26′ 25″; Long. E 24° 15′ 36″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 304 max., 270 min., 279 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din Târgu-Mureș pe DN15 (Târgu-Mureș-Turda) se poate ajunge la ambele arii ale sitului, care se află lângă localitățile Cipău și Iernut de pe această arteră rutieră.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl este un important loc de popas și hrănire pentru păsările acvatice în perioadele de pasaj și/sau în sezonul hibernal, dar și pentru cuibăritul unor specii. A fost desemnat pentru conservarea efectivelor populaționale a 29 de specii de păsări protejate în spațiul european, dintre care doar patru nu sunt dependente de zonele umede. La acestea se adaugă alte 21 de specii acvatice migratoare care apar aici în mod constant, toate formând aglomerări de câteva zeci de mii de păsări pe aceste două heleșteie aflate în centrul Transilvaniei. Locul este important și pentru cuibăritul stârcului de noapte și egretei mici, o colonie formată din aceste două specii aflându-se pe lacul Iernut. În total, în sit au fost observate 233 de specii de păsări.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Cele două sisteme de heleșteie care alcătuiesc situl se află în lunca râului Mureș, pe locul albiei vechi a acestuia, în sectorul Ungheni-Chețani de la limita de contact dintre Câmpia Transilvaniei și Podișul Târnavelor. Cele două heleșteie de la Iernut au fost amenajate în matca unui meandru al râului Mureș, iar cele patru de la Cipău au fost amenajate pe locul unor foste mlaștini. În prezent apa din aceste sisteme piscicole este adusă prin pompare din Mureș. Diversitatea floristică a sitului este redusă, acesta fiind format cu precădere din suprafața heleșteielor și agrosistemelor pe care cresc în special culturi cerealiere extensive. Vegetația palustră, natantă și submersă este reprezentată în principal de trestie și papură, fiind importantă deoarece oferă substrat pentru cuiburile păsărilor acvatice clocitoare dar și ascunzători pentru odihnă în timpul pasajelor. Dintre păsările de interes european pentru conservare cuibăresc aici buhaiul de baltă, eretele de stuf, rața roșie și până la 35 de perechi de cresteț cenușiu. Ocazional au fost observate cuibărind și câteva perechi de piciorong și ciocîntors. Pâlcul de sălcii de pe unul din bazinele de la Iernut asigură suportul pentru o colonie de stârc de noapte și egretă mică. Aceasta este probabil cea mai mare din Transilvania, aici cuibărind până la 135 de perechi de stârc de noapte și până la 12 perechi de egretă mică. În anul 2010 custodele sitului a înființat în această zonă o „insulă" de vegetație lemnoasă cu scopul de a crește oferta de nidificație pentru această specie. Alte specii care cuibăresc în număr mare pe aceste heleșteie sunt lișița, corcodelul mare, rața mare, rața cu cap castaniu, gâinușa de baltă, lăcarul mare etc. Numărul mare de păsări care folosesc această zonă ca loc de pasaj este semnificativ, remarcându-se următoarele specii de interes comunitar din care poposesc între deplasări un număr mare de exemplare: chirighița cu obraz alb, stârcul de noapte, bătăușul, fluierarul de mlaștină, egreta mică, stârcul pitic, stârcul purpuriu, chirighița neagră, cresteț pestriț, barza neagră, buhaiul de baltă, ploierul auriu, rața roșie, lopătarul, cormoranul mic, stârcul galben, piciorongul și ciocîntorsul. Anual se observă aici și multe specii rare. Câteva exemplare de pelican creț sunt văzute aproape cu regularitate în ultima perioadă, această specie apărând doar excepțional în alte zone umede din Transilvania. De asemenea, trebuie remarcată și regularitatea prezenței în timpul pasajelor, uneori în număr mare, a unor specii care apar mai rar în interiorul arcului Carpatic cum ar fi sitarul de mal, gâsca cu gât roșu (specie de interes comunitar), culicul mare sau fluierarul de lac. Pentru bogata ofertă de pești a heleșteielor formată din specii de cultură precum carasul, crapul, sângerul, novacul și din specii autohtone ca somnul, avatul, cleanul, bibanul sau ghiborțul se opresc din deplasările de migrație până la zece exemplare de cufundac polar și până la cinci exemplare de cufundac mic. Alte specii de păsări acvatice care se opresc în număr foarte mare pentru hrănire și odihnă pe aceste sisteme de heleșteie sunt rața mare (peste 20000 de exemplare), pescărușul râzător (până la 8000 de exemplare), rața mică (până la 7000 de exemplare), lișița, rața cârâitoare, rața fluierătoare, gârlița mare, stârcul cenușiu și rața cu cap castaniu. În perioada de toamnă de dinaintea migrației, pe stufărișurile lacurilor de la Cipău înnoptează stoluri formate din mii, uneori zeci de mii de grauri, rândunici și lăstuni de mal. Unele specii poposesc în aceste zone până când apele îngheață. De regulă, imediat după dezghețarea suprafețelor de apă care are loc la sfârșitul lunii februarie, rațele, lișițele, pescărușii și stârcii se întorc pe lacuri. Uneori, chiar și în această perioadă rece a anului, când există ochiuri de apă rămase neînghețate putem întâlni stoluri formate din câteva sute până la o mie de păsări de apă, atribuind acestui sit un rol important în Transilvania pentru iernarea acestora. În mod firesc, bogăția de păsări întâlnite aici în timpul pasajelor atrage și păsări răpitoare cum ar fi codalbul, vulturul pescar, șerparul, eretele vânăt sau acvila țipătoare mică, remarcându-se numărul de maxim zece exemplare din această din urmă specie care se pot vedea în timpul deplasărilor de migrație. Diversitatea păsărilor cântătoare de talie mică, cuibăritoare în stufărișul și tufărișurile din zonă, este relativ ridicată, fiind prezente mai multe specii de lăcari, greluș, pitulici, silvii, presuri, pițigoi etc. În vegetația arbustivă reprezentată în principal de porumbar și păducel aflată la limitele dintre parcelele agricole și pe marginea bazinelor acvatice cuibăresc perechile de sfrâncioc roșiatic și sfrâncioc cu frunte neagră. În aliniamentele forestiere de plopi, dar și în sălciile din sit cuibărește o altă specie de interes comunitar pentru conservare, ciocănitoarea de grădină.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Incendierea stufului și a vegetației miriștilor afectează semnificativ populațiile de păsări din sit, atât în sezonul de reproducere cât și în pasaj. Pescuitul sportiv are impact negativ dacă se practică din locuri preferate de păsări pentru cuibărit sau hrănire. Braconajul cu capcane sau prin otrăvire poate aduce prejudicii semnificative în special păsărilor răpitoare.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl dispune de panouri de informare, amenajări pentru observare și supraveghere sub formă de observatoare ornitologice, locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

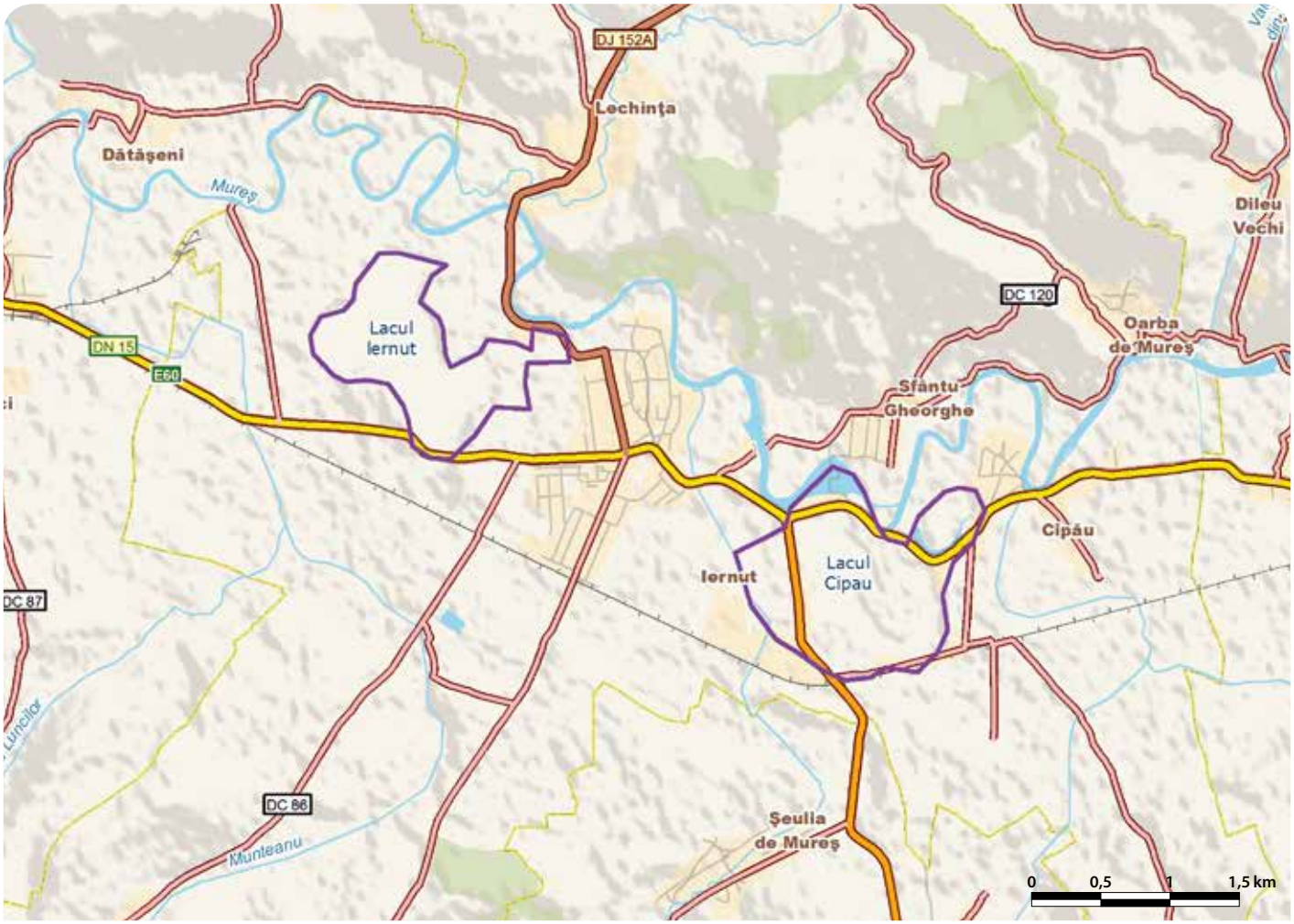

ELEȘTEELE JIJIEI ȘI MILETINULUI - RO SPA 0042

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Andrieșeni, Coarnele Caprei, Erbiceni, Focuri, Fântânele, Gropnița, Movileni, Popricani, Probota, Victoria, Vlădeni, Șipote, Țigănași.

Suprafața: 18.990 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 47° 24' 50"; Long. E 27° 16' 44"
Ecoregiunea: Câmpia Moldovei
Altitudinea: 185 max., 32 min., 62 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În diferitele părți ale sitului se poate ajunge din Iași pe următoarele căi: DN24 până la Sculeni, DN24 urmat de DN24C până la Probota, DN24 urmat de DN24C cu continuare pe DJ282C până la Mitoc și DJ282 cu continuare pe DJ281D până la Coarnele Caprei. Între toate localitățile din sit sau limitrofe acestuia există o rețea de drumuri locale pe care se poate ajunge la diferitele bălți incluse în sit.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Gârliță mică (*Anser erythropus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Becațină mare (*Gallinago media*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl reprezintă unul dintre cele mai importante teritorii de cuibărit din bazinul românesc al Prutului, loc de popas în timpul migrației și cartier pentru iernarea păsărilor în estul României. În această arie au fost identificate un număr de 205 specii de păsări, dintre care 117 specii sunt clocitoare, iar un număr de 34 sunt specii protejate la nivel european. Dintre acestea, un număr de nouă sunt specii strict protejate pe plan global, iar 30 sunt migratoare. În cadrul sitului este prezentă cea mai mare colonie mixtă de stârci din bazinul românesc al Prutului, dar și cea mai mare și mai diversă grupare de specii de păsări de țărm clocitoare din estul României, cu excepția Rezervației Biosferei Delta Dunării. În momentul pasajului sunt văzute efective numeroase din următoarele specii protejate: piciorong, ciocîntors, fluierar de mlaștină, ploier auriu, erete sur, cormoran mic, barză albă, egretă mare, rață roșie, gârliță mică, șerpar, bătăuș și becațină mare. Aceste efective mari și diverse care sunt observate în timpul migrațiilor se datorează amplasării sitului pe marele drum de migrație estic care este urmat în special de păsări acvatice sau de cele legate de acest mediu de viață, alături de răpitoare și berze.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Depresiunea Jijiei care este străbătută de văile Jijiei și ale afluenților săi (Miletinul și Jijioara), într-o zonă cu aspect colinar și altitudine maximă de 174 m. Întreg teritoriul aparține bazinului mijlociu al Prutului și se caracterizează prin numeroase forme de relief precum microdepresiuni, microgrinduri, meandre și cursuri părăsite (numite prutețe), grădiști și microrelief de coșcovă. În această zonă au fost realizate heleșteiele Jijiei și Miletinului în scopul reducerii riscului de inundații și viituri, în prezent având destinație piscicolă sau de alimentare cu apă a localităților. Ele sunt compuse din următoarele corpuri de apă mai mari: heleșteiele Vlădeni și acumularea Hălceni (amenajate pe Miletin), Balta Borșa, heleșteiele Larga Jijia (create prin îndiguire în albia Jijiei, la punctul de confluență cu Miletinul), acumularea Movileni și acumulările Jijioarei. În cadrul sitului sunt prezente și zone inundabile, pajiști și culturi agricole. Rețeaua hidrografică se formează în jurul Jijiei, care este cel mai important afluent din bazinul hidrografic al Prutului. Șesul Jijiei este umed și pe alocuri mlăștinos, primăvara suprafețe întinse fiind acoperite de ape provenite din topirea zăpezilor și din precipitații, ceea ce determină ca migrația de primăvară a păsărilor acvatice și în special a celor de țărm să se desfășoare în bune condiții de mediu. Migrația de toamnă a acestor păsări este favorizată de faptul că marea majoritate a heleșteielor sunt golite de apă, astfel fiind accesibilă bogăția de nevertebrate a acestor habitate, în apa mică sau în mâlul proaspăt. Așa se explică numărul mare de păsări care în zborul lor spre și dinspre cartierele de iernare, care urmează marele drum estic al migrației, se opresc pe aceste zone umede pentru odihnă și hrănire. În acele momente se pot vedea până la 5000 de berze albe, iar pe luciul de apă se hrănesc foarte multe rațe din cele mai diverse specii. Dintre acestea, multe preferă să ierneze pe heleșteiele care nu întotdeauna sunt golite de apă, așa cum sunt rața mare (până la 15000 de exemplare) și rața cu cap castaniu (până la 2800 de exemplare), alături de alte specii care au efective de câteva sute de exemplare (rața fluierătoare, rața mică, rața pestriță, rața sulițar, rața cârâitoare și rața lingurar). Impresionează numărul mare de până la 2700 de exemplare de rață roșie, această specie fiind periclitată pe plan global. Apropierea terenurilor cultivate în special cu cereale și plante prășitoare determină ca zona să fie frecventată de multe gâște și gârlițe, efective remarcabile având gârlița mare (până la 14500 de exemplare) și gâsca de vară (până la 3000 de exemplare). În aceste stoluri se pot vedea frecvent câteva exemplare de gârliță mică, o specie protejată considerată ca fiind una dintre cele mai periclitate păsări din vestul zonei Palearctice. Populația globală a gârliței mici a suferit un declin de până la 50% ca urmare a fragmentării ariei de cuibărit și vânătorii. Deoarece se atașează cârdurilor de gârliță mare, cu care se aseamănă extrem de mult, gârlițele mici sunt adesea victime în aceste vânători. În sit se pot vedea până la 30 de exemplare din această specie, care sunt amestecate în cârdurile celorlalte specii de gâște sălbatice. Pasajul păsărilor de țărm este de amploare, remarcându-se atât prin numărul de specii cât și prin numărul de exemplare. Dintre speciile protejate amintim bătăușul (până la 4500 de exemplare), piciorongul, fluierarul de mlaștină, ploierul auriu, ciocîntorsul și becațina mare. Din această din urmă specie se pot vedea până la maxim 50 de exemplare, starea de conservare a acesteia în sit fiind excelentă. Alte păsări de țărm prezente cu efective mari sunt nagâțul (până la 12000 de exemplare), sitarul de mal (4500-6000 de exemplare), fluierarul cu picioare roșii (până la 1200 de exemplare), culicul mare (până la 850 de exemplare), fugaciul de țărm (până la 750 de exemplare), fugaciul roșcat și cel mic, nisiparul, prundărașul de nămol, fluierarul cu picioare verzi, fluierarul negru, cel de zăvoi și cel de lac. În migrație se pot vedea și alte specii protejate precum stârcul purpuriu, egreta mare, pescărușul mic și până la 180 de cormorani mici. Aceștia din urmă se opresc pentru bogăția de pești a acestor zone umede, formată din mai multe specii, predominând crapul, sângerul și novacul, dar întâlnindu-se și oblete, caras, șalău, plătică, somn, țiuică, biban, lin, guvidie mică, avat, plevușcă, țipar, mreană, porcușor sau zvârlugă. Aceste specii determină ca până la 600 de cormorani din această specie de interes comunitar pentru conservare să se oprească din pasaj în special pe heleșteie. În timpul migrațiilor se pot vedea oprindu-se pentru hrănire până la cinci exemplare de acvilă de câmp, între 20 și 30 de ereți suri și până la cinci exemplare de erete vânăt. Multitudinea de șerpi de apă și de casă care trăiesc în aceste habitate umede reprezintă motivul pentru care se pot observa în timpul migrațiilor până la 15 exemplare din această specie destul de rară. Populația de 10-15 perechi a vânturelului de seară, cuibăritoare în sit în timpul toamnei, se îmbogățește cu exemplare venite să înnopteze în locuri comune. În aceste zone se adună până la 50 de exemplare din această specie de răpitor diurn, care este gregară atât în timpul cuibăritului cât și în momentul migrațiilor. O altă specie de răpitoare care găsește condiții bune de reproducere în sit este eretele de stuf, din care sunt prezente un număr de până la 20 de perechi clocitoare în stufărișurile heleșteielor. Dintre păsările care cuibăresc în perimetrul sitului se remarcă numărul mare de stârci din cele mai diverse specii protejate în spațiul european precum buhaiul de baltă, stârcul pitic, egreta mică, stârcul de noapte, egreta mare, stârcul galben, lopătarul și stârcul purpuriu, aici existând cea mai mare colonie mixtă de cuibărit din estul țării. Alte specii protejate legate de mediul acvatice care sunt cuibăritoare cu număr mare de perechi sunt chira de baltă, chirighița cu obraz alb și cea neagră, ciocîntorsul și pescărelul albastru. În mediul terestru, care în sit este ocupat în proporție de 47% de pajiști, sunt prezente, acolo unde există pâlcuri răzlețe de arbori sau tufărișuri, următoarele specii protejate cuibăritoare: caprimulgul, dumbrăveanca, fâsa de câmp, sfrânciocul roșiatic și cel cu frunte neagră.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au loc următoarele activități care au un impact negativ major asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: braconaj (conduce la reducerea unor efective de păsări), activități de management piscicol (dacă au loc în timpul cuibăritului), pășunat (manifestă un impact major prin distrugerea pontei păsărilor de țărm care preferă pentru cuibărit zonele/pășunile sărăturate sau inundabile), agricultura (dacă se practică utilizarea pesticidelor și a insecticidelor se poate ajunge la mortalități ridicate prin intoxicarea păsărilor, degradarea calității mediului acvatic și scăderea succesului reproductiv al păsărilor cuibăritoare), turism și pescuit sportiv (dacă acestea au loc în zonele de cuibărit sau în cele preferate de păsări pentru repaus).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are mai multe puncte de intrare și poteci/drumuri pentru vizitare pe digurile dintre bazinele acvatice. De asemenea există puncte de informare. Sunt necesare trasee tematice și turistice, panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărți), amenajări pentru observare/supraveghere dar și locuri de campare dotate cu spații pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

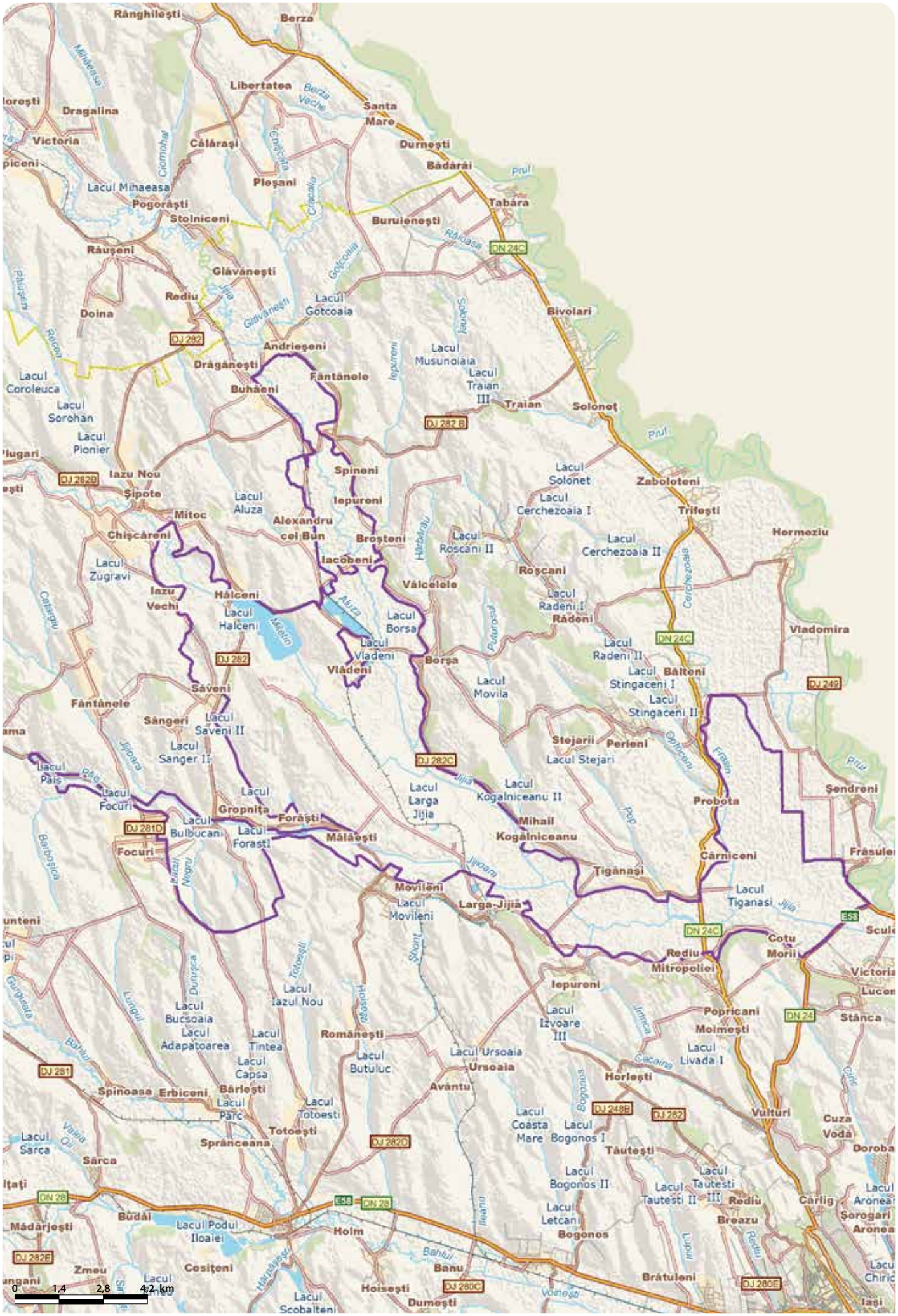
Rânghilești
Berza
Libertatea
Santa Mare
Dragalina
Victoria
Călărași
Ploșani
Durnești
Bădărăi
Prut
Tabăra
Lacul Mihaeasa
Pogorâști
Stolniceni
Buruienești
Râușeni
Glăvănești
Rediu
Doina
Lacul Gotcoaia
Bivolari
DN 24C
DJ 282
Andrieșeni
Drăgănești
Fântânele
Buhăeni
Lacul Musunoiaia
Lacul Traian III
Traian
Solonț
Lacul Coroleuca
Lacul Sorohan
Lacul Pionier
DJ 282 B
Iazu Nou
Șipote
DJ 282B
Spineni
Lacul Solonț
Zaboloteni
Lacul Aluza
Iepuroni
Lacul Cerchezoaia I
Trifești
Mitoc
Alexandru cel Bun
Chișcăreni
Broșteni
Lacul Roșcani II
Hermeziu
Lacul Cerchezoaia II
Iacobeni
Lacul Zugravi
Roșcani
Iazu Vechi
Hălceni
Vălcelele
Lacul Radeni I
Lacul Halceni
Lacul Borsa
Rădeni
Vladomira
Lacul Vlădeni
Lacul Radeni II
DJ 282
Borșa
Vlădeni
Lacul Stingaceni I
Băltoni
Lacul Stingaceni II
Lacul Movila
DJ 249
Săveni
Fântânele
Sângeri
Lacul Săveni II
Lacul Sanger II
Stejarii
Perieni
Lacul Stejari
DJ 282C
Lacul Pais
Lacul Focuri
Lacul Kogălniceanu II
Șendreni
Lacul Larga Jijia
Probota
Lacul Gropnița
Forăști
DJ 281D
Lacul Bulbucani
Lacul Forasti
Mihail Kogălniceanu
Focuri
Mălăești
Cârniceni
Frăsulei
Tiganași
Movileni
Lacul Movileni
Larga-Jijia
Lacul Tiganasi
DN 24C
Cotu Morii
Rediu
Mitropoliei
Victoria
Iepuroni
Lucoș
Lacul Izvoare III
Popricani
Moimești
DN 24
Stânca
Lacul Bucșoaia
Lacul Adapatoarea
Lacul Tintea
Romănești
Lacul Izvoare III
Lacul Livada I
Lacul Capsa
Lacul Butuluc
Lacul Ursoaia
Ursoaia
Horlești
DJ 281
Spinoasa
Erbiceni
Bârlești
Avântu
Lacul Parc
Lacul Totoesti
DJ 248B
DJ 282
Vulturi
Cuza Vodă
Lacul Coasta Mare
Lacul Bogonos I
Totoești
DJ 282D
Sprânceana
Tăutești
Doroba
Lacul Sarca
Sârca
Lacul Bogonos II
Lacul Tautesti II
Lacul Tautesti III
Rediu
Carlig
Lacul Aronea
Șorogari
Aronea
DN 28
E58
Budăi
Lacul Podul Iloaiei
Holm
Lacul Letcani
Bogonos
Breazu
Mădărjești
DJ 282E
Zmeu
Cosițeni
Banu
Brătuleni
DJ 280E
Hoisești
DJ 280C
Dumești
Lacul Scobalteni
Iași
0 1,4 2,8 4,2 km

FRUMOASA - RO SPA 0043

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Sibiu: Boița, Cisnădie, Cristian, Gura Râului, Jina, Orlat, Râu Sadului, Răşinari, Sadu, Sibiu, Sălişte, Tilişca, Tălmaciu.
Județul Vâlcea: Brezoi, Câineni, Malaia, Voineasa.
Județul Alba: Cugir, Pianu, Săsciori, Şugag.

Suprafața: 130.980 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 35′ 33″; Long. E 23° 51′ 42″
Ecoregiunea: Carpați Meridionali
Altitudinea: 2254 max., 364 min., 1453 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în partea nordică a sitului se poate face din DN1, din sectorul aflat între Sibiu și Boița plecând drumuri județene (DJ106A,C,D,E,J,M,R) spre satele limitrofe sitului. Acest drum național constituie și limita estică a sitului, între Boița și Câinenii Mari, din acest sector urcând în sit drumuri locale pe văile afluenților Oltului. Sudul sitului se poate accesa pe DN7A, iar vestul sitului este traversat de DN67C. Situl se mai poate accesa și de pe rutele de cale ferată cu oprire în gările Sibiu sau Sebeș, sau în halte precum Tălmaciu, Orlat, Sibiel, Sălişte și Tilişca.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*) • Ieruncă (*Bonasa bonasia*) • Ciuvică (*Glaucidium passerinum*) • Minuniță (*Aegolius funereus*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Cocoș de munte (*Tetrao urogallus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl conservă în suprafețe mari de păduri, jnepenișuri, pășuni alpine și subalpine o avifaună bogată și caracteristică formată din peste 30 de specii de păsări. Dintre acestea un număr de 11 sunt specii protejate la nivel european care au în acest sit o stare bună de conservare, marea lor majoritate fiind reprezentată prin populații rezidente în aceste habitate. Pentru cocoșul de munte acest sit reprezintă una din zonele de maximă importanță în conservarea speciei, aici fiind întâlnite cele mai mari populații la nivelul întregii rețele de situri din România. Acest record de perechi cuibăritoare rezidente este atins și de populațiile de minuniță, ciocănitoare neagră și ciocănitoare de munte.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se desfășoară pe teritoriul a trei unități montane majore ale Carpaților Meridionali, Munții Cindrelului, Munții Șurianu și Munții Lotrului. Relieful se desfășoară de la 400 m la peste 2200 m. Nota dominantă a peisajului este dată de interfluvii rotunjite și platouri acoperite de pajiști alpine. Monotonia culmilor este întreruptă de prezența unor martori de eroziune cu aspect mai semeț, dar mai ales de prezența multor circuri glaciare, toate fiind delimitate de abrupturi și continuate de scurte văi glaciare. Sunt prezente văi largi cu aspect de bazinete depresionare, unele ocupate astăzi de mari lacuri de acumulare (Vidra, Negovanu și Oașa) sau sectoare mlăștinoase și cu albii meandrate ca văile Frumoasa, Tărtărău, Sălanele, Prigoana și Cugir. Hidrografia zonei este tributară la două bazine majore, cel al Mureșului și cel al Oltului. Pe suprafața sitului predomină habitatele forestiere, care ocupă 83% din teritoriul acestuia. Pe 14% din teren se întind pajiștile montane, subalpine și alpine. O parte din păduri sunt virgine sau cvasivirgine, multe având vârste medii de peste 120 și chiar 160 de ani, fiind deosebite în funcție de altitudine pădurile de foioase, de amestec și de conifere. De la altitudinile cele mai mici și până la 1000 m sunt răspândite pădurile de foioase, dominate mai întâi de gorunete și apoi de făgete pure, în care alături de speciile dominante mai apar scorușul de munte, mesteacănul, paltinul de munte, frasinul sau pinul silvestru. Acestor păduri le este caracteristică o avifaună bogată, formată în principal din păsări cântătoare precum cinteza de pădure, privighetoare roșcată, măcăleandrul, silvia cu cap negru, brumărița de pădure, botgrosul, sturzul de vâsc, mugurarul, mierla neagră, sturzul cântător. Dintre speciile protejate la nivel european se distinge muscarul gulerat, o specie a cărui populație este formată din 7000-12000 de perechi cuibăritoare. Alături de acesta se întâlnește și muscarul mic, o specie de asemenea migratoare care are același statut de protecție și din care sunt prezente între 1200 și 2000 de perechi. În pădurile din sit se întâlnesc și păsări mai greu vizibile precum cojoaica de pădure sau capîntortura. Luminișurile din aceste păduri sau cele de la marginea lor sunt alcătuite în principal din păiuș roșu, părul porcului, târsă, iarba câmpului, firuță și ovăz auriu, fiind folosite de cele mai multe ori ca pășuni și fânețe. Aceste terenuri reprezintă totodată și teritorii de vânătoare ale caprimulgului, o altă specie de interes comunitar pentru conservare din care un număr de 50-60 de perechi cuibăresc pe sol la liziera pădurilor. Frecvent se văd vânând aici și păsări răpitoare precum viesparul, șorecarul comun, uliul păsărar și vânturelul roșu. Între 1000 și 1400 m altitudine se desfășoară brâul relativ îngust al pădurilor de amestec formate din fag, molid, brad și larice. În parterul luminos al acestor păduri se dezvoltă o floră ierboasă bogat colorată, constituită din vinariță, colțișor, năprasnic, rușuliță, turtă și lumânărica pământului. Pădurile de conifere sunt reprezentate de molidișuri, fiind situate până la altitudini de 1750 m, limita fiind variabilă în funcție de expunerea versantului. Pe lângă molid se întâlnesc puține exemplare de scoruș de munte, iar la altitudini mai mici apar și paltinul de munte, laricele sau pinul silvestru. În aceste păduri nu se formează un strat de arbuști bine conturat, aceștia apărând în exemplare izolate sau în pâlcuri mici la marginea molidișurilor sau în golurile create prin căderea arborilor. Către limita superioară a pădurii se întâlnesc tufărișurile de afin, merișor și ienupăr, acestea fiind locurile preferate pentru cuibărit de către cocoșul de munte, specie de interes comunitar pentru conservare. Cocoșul de munte este o specie legată de pădurile compacte de conifere, cuibărind în zonele unde stratul de subarbuști (afin sau merișoare) este bine dezvoltat și poate camufla juvenilii nezburători. În perioada de împerechere exemplarele acestei specii pot urca până în etajul jnepenișurilor acolo unde au tradiționalele locuri de rotit. În acest sit populația de cocoș de munte atinge un număr record de exemplare pentru siturile la nivel național, fiind prezente între 300 și 500 de exemplare. Versanții împăduriți de pe Valea Sebeșului sunt cunoscuți ca având cele mai multe locuri de rotit ale acestei specii. Poienile de natură antropică ivite ca urmare a defrișării recente a molidișurilor au o floră bine diversificată, printre care se remarcă tufărișurile de zmeur, mur, afin și coacăz. Populația de rozătoare prezentă în aceste luminișuri, împreună cu cea din interiorul pădurii, formează cea mai mare parte a spectrului trofic al răpitoarelor de noapte care sunt prezente în acest sit. Huhurezul mare (70-90 de perechi), ciuvica (80-100 de perechi) și minuniță (300-350 de perechi) sunt cele trei specii de interes comunitar pentru conservare care trăiesc în pădurile de conifere, prima dintre acestea putând fi observată cuibărind și la altitudini mai mici, în pădurile de foioase. Populațiile mari ale acestor răpitoare de noapte care necesită scorburi pentru cuibărire, alături de populațiile impresionante ca mărime ale celor trei specii de ciocănitori protejate care se găsesc în acest sit, atestă existența unui management forestier în concordanță cu necesitățile ecologice ale acestor specii, dar și un grad mic de influență antropică în aceste zone. Ciocănitoarea neagră (300-400 de perechi), ciocănitoarea cu spate alb (150-230 de perechi) și ciocănitoarea de munte (250-300 de exemplare), prin efectivele extrem de mari prezente, determină ca acest sit să fie o zonă de interes major la nivel național pentru conservarea speciilor. Păsările comune caracteristice pădurilor de conifere sunt alunarul, mierla neagră, forfecuța, aușelul cu cap galben și aușelul sprâncenat, pițigoiul de brădet, pițigoiul de munte și pițigoiul cu creastă. Deseori aceste specii depășesc limitele acestor păduri, coborând până în cele de amestec sau urcând până în etajul jneapănului. În lungul cursurilor de apă de pe teritoriul sitului se pot vedea frecvent mierla de apă și codobatura de munte. Au fost observate și rare exemplare de fluierar de munte, care este posibil cuibăritor spre cursul inferior al acestor râuri. Vegetația etajului subalpin, care urcă până aproape de 2000 m, este reprezentată în principal de jneapăn, prezent mai ales pe fețele nordice ale muntelui, dar și de ienupăr, bujor de munte și azalee (pe locurile expuse vântului). Tufărișurile de merișoare, coacăze și afin întinse se întâlnesc în special pe versanții sudici mai luminoși și adăpostiți. În jurul izvoarelor sau în micile mlaștini din circurile glaciare se găsește o vegetație caracteristică în care se evidențiază florile albe de bumbăcariță. Pajiștile etajul alpin apar insular doar pe vârfurile ce depășesc 2000 m, golul alpin coborând uneori până la 1900 m din cauza defrișării jnepenilor. Aceste pajiști sunt formate din păruișcă, țepoșică, iarba stâncilor și rogoz în amestec cu licheni și au o avifaună caracteristică reprezentată de brumărița de stâncă și fâsa de munte. Deseori se pot întâlni aici și codroșul de munte sau pietrarul sur, iar în locurile stâncoase au fost semnalate și exemplare de mierlă de piatră și fluturaș de stâncă. Au fost observate și exemplare de ciocârlie urechiată balcanică, o specie cu răspândire insulară în Carpați care cuibărește în număr mic în pajiștile alpine și subalpine ale unor masive muntoase. În Cindrel această specie cuibărește în aceleași habitate din jurul lezerelor Cindrelului unde a fost semnalată în trecut prezența prundărașului de munte. Această specie considerată relict glaciar endemic peisajului alpin nu a mai fost semnalată în ultimii ani ca și cuibăritoare, cauza dispariției sau a schimbării locației de cuibărit fiind deranjul repetat de natură antropică din această zonă. Tot orarite în peisajul avifaunei din sit este și pasărea omătului, o specie arctică întâlnită în timpul migrațiilor.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Turismul manifestă un impact negativ asupra speciilor care cuibăresc în pădure dacă nu respectă normele de vizitare, în special cele referitoare la utilizarea exclusivă a traseelor marcate și omologate. Accesul motorizat în afara drumurilor deschise circulației publice și în mod special accesul cu motociclete în pajiștile subalpine și alpine constituie o amenințare majoră la adresa speciilor care cuibăresc în aceste habitate. Managementul forestier general care nu respectă întocmai normele silvice poate determina schimbarea compoziției habitatelor de pădure, afectând populațiile cuibăritoare. Populațiile de ciocănitori sunt afectate dacă în normele silvice nu sunt introduse măsuri de conservare a acestor specii protejate care să conțină prevederi legate de cantitatea de lemn mort care se lasă în pădure. De asemenea, orice lucrare silvică efectuată în timpul perioadei de cuibărire poate influența negativ succesul reproductiv al speciilor cuibăritoare în aceste habitate. Vânătoarea și braconajul determină perturbarea liniștii la nivelul întregii comunități de păsări, dar și reducerea efectivelor dacă este vizat cocoșul de munte. Pășunatul, chiar dacă și-a redus mult din amploare, constituie o presiune asupra păsărilor care cuibăresc în zonele frecventate de turme.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl dispune de nenumărate trasee turistice marcate care leagă diferite localități limitrofe sau străbat zonele nelocuite ale sitului, între cabane și refugii montane. La periferia sitului sunt necesare locuri de campare care să fie prevăzute cu vetre de foc și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Este necesară suplimentarea barierelor care opresc circulația motorizată pe mai multe drumuri forestiere. Pentru orientarea și informarea vizitatorilor sunt necesare panouri de informare, panouri pentru orientare cu hărți și panouri de avertizare. În comunitățile aflate la periferia sitului sunt necesare puncte și centre de informare.

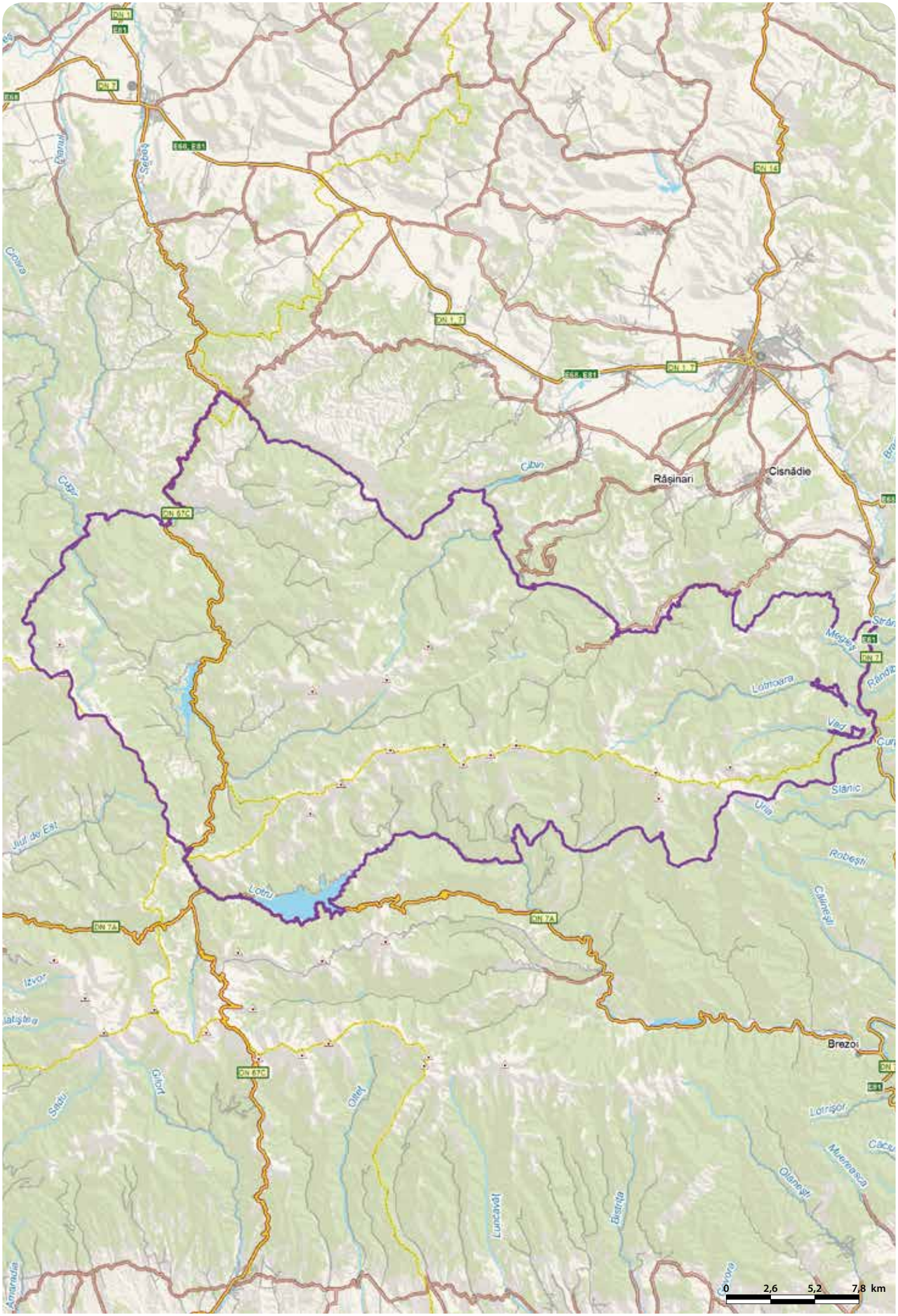
DN 1
E81
DN 7
E68
E68, E81
Sebeș
Olt
Cibin
Cibin
Râșinari
Cisnădie
DN 1
DN 1,7
E68, E81
DN 1,6
DN 67C
Lotrioara
Vlaș
Sălnic
Urla
Robești
Câlnești
Lotru
DN 7A
DN 7A
Izvor
Brezoi
DN 67C
Gilort
Galeș
Lunca Vădu
Bistrița
Lotrișor
Câlnău
Olănești
Mueșnița
Amaradia
0 2,6 5,2 7,8 km

GRĂDIȘTEA - CĂLDĂRUȘANI - DRIDU - RO SPA 0044

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Ilfov: Gruiu, Grădiștea, Moara Vlăsiei, Nuci, Snagov.
Județul Ialomița: Adâncata, Dridu, Fierbinți-Târg.

Suprafața: 6.442 ha
Bioregiunea: Continentală, Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 40′ 56″; Long. E 26° 19′ 34″
Ecoregiunea: Silvostepa Câmpiei Române **Altitudinea:** 101 max., 44 min., 80 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl se poate vizita folosind DJ101 care îl mărginește între Moara Vlăsiei și Dridu. La acest drum se poate ajunge din localitatea Baloteşti situată pe DN1 sau din localitatea Movilița (prin intermediul lui DJ302) situată pe DN2. De asemenea se poate folosi trenul pe ruta București-Urziceni, cu coborâre în stațiile Căciulați, Moara Vlăsiei, Fierbinți și Dridu.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Cresteț pestriț (*Porzana porzana*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl protejează un complex de ecosisteme format din mai multe lacuri și pădurile limitrofe acestora, la care se adaugă pajiști și culturi agricole, toate fiind habitat pentru un număr de 20 de specii de păsări protejate în spațiul european. În total, în zona sitului au fost observate un număr de 70 de specii de păsări, dintre care 60 sunt migratoare. Situl asigură un refugiu important pentru păsările de apă, fiind un loc favorabil atât reproducerii, cât și repausului și hrănirii în timpul migrațiilor. De-a lungul celor trei lacuri înconjurate de păduri și a râurilor din sit zboară în migrație zeci de mii de păsări, pe direcția NE-SV în timpul toamnei și invers primăvara. Se pot observa în pasaj un număr mare de exemplare din următoarele specii protejate: bătăuș, stârc galben, egretă mare și egretă mică, dar și de lișițe, rațe cu cap castaniu sau pescăruș râzător. Situl este important pentru populațiile cuibăritoare de rață roșie, stârc de noapte, egretă mică, stârc galben, stârc pitic și buhai de baltă.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în totalitate în Câmpia Română, parte a marii unități structurale cunoscută sub numele de Platforma Moesică. Aparține în totalitate bazinului hidrografic al râului Ialomița și are în componență habitatele umede aferente celor trei lacuri înconjurate de păduri: Căldărușani, Dridu și Balta Neagră, dar și a râurilor Cociovalișteа și Vlăsia. Aceste habitate umede reprezintă 18% din teritoriul sitului și prezintă pe lângă luciul de apă al lacurilor, suprafețe întinse de stufăriș, păpuriș și mlaștini cu diferite specii de rogoz și pipirig. Aceste comunități de plante sunt cantonate în microdepresiunile cu apă permanentă, la coada lacurilor, în canalele colmatate, în lungul apelor curgătoare și pe aluviunile permanent umede sau bălțite. Toate acestea reprezintă importante habitate pentru reproducerea mai multor specii de interes comunitar, precum buhaiul de baltă, din care sunt prezente 7-8 perechi, sau stârcul pitic, reprezentat de 12-20 de perechi. Anual își fac cuibul aici un număr de până la 28 de perechi de rață roșie, specie care este periclitată la nivel global. În sit cuibăresc și două specii protejate la nivel european de cresteți, efectivul lor reproducător fluctuând puternic în funcție de cantitățile de precipitații din anul respectiv. Cresețul cenușiu și cel pestriț cuibăresc în special pe lacul Dridu și în stufărișul sau păpurișul din capătul lacului Căldărușani. Tot în stuf își fac cuibul pe tulpinile vechi culcate ale acestei plante cele 3-4 perechi de erete de stuf. Alte trei specii de interes comunitar din care cuibăresc anual în sit un număr mare de perechi sunt egreta mică (40-60 de perechi), stârcul de noapte (70-80 de perechi) și stârcul galben (35-50 de perechi). Acestora li se adaugă un număr de până la 40 de perechi cuibăritoare de stârc cenușiu. În zonele acoperite de fânețe umede sau pe terenurile inundate temporar se văd deseori la vânătoare berzele albe care cuibăresc în localitățile limitrofe sitului, dar și stârci sau egrete mari și mici. Luciul de apă cu vegetație natantă și submersă bogată din care își pot ridica deasupra apei cuibul este teritoriul de reproducere al corcodelului mare, corcodelului mic și lișițelor. În zonele cu stuf, departe de accesul oamenilor și în apropierea apei, își fac masivele cuiburi cele 4-5 perechi de lebădă de vară, dar și găinușele și cârsteii de baltă. Dintre speciile cuibăritoare în habitatele umede mai merită amintite lăcarul, presura, greluțelul și pițigoiul de stuf, boicușul, lăcarul mic și cel mare, pescărașul albastru, rața mare și rața cu cap castaniu. În timpul pasajelor de primăvară și toamnă zonele umede ale sitului sunt frecventate de multe specii migratoare de păsări acvatice care se opresc pentru odihnă și repaus din drumul lor. În aceste perioade din an se pot vedea în pasaj următoarele efective ale unor specii protejate la nivel european: 20-200 de exemplare de stârc galben, 40-210 de exemplare de egretă mare, 60-200 de egrete mici, 80-90 de cormorani mici, 400-700 de bătăuși și 40-80 de fluierari de mlaștină. Pe lângă acestea, relativ comună este chira de baltă iar rare sunt aparițiile chirighiței negre, piciorongului, ciocîntorsului sau ferestrașului mic. În perioadele cu frig accentuat coboară din nord și se pot vedea în acest sit lebedele de iarnă (până la opt exemplare). În migrație apar stoluri de gârliță mare și se pot observa destul de frecvent și exemplare de barză neagră, stârc purpuriu și șerpar. Până la 4000 de pescăruși râzători și până la 1400 de pescăruși argintii se pot identifica în zona sitului în timpul pasajelor, ca și până la 4000 exemplare de lișiță sau 3000 de rațe cu cap castaniu. De remarcat este numărul mare de călifari albi care se pot vedea în aceste momente ale anului (60-90 de exemplare). Stolurile care se hrănesc în zonele cu apă mică din sit în timpul migrațiilor sunt formate din următoarele specii de păsări de țărm: sitar de mal, culic mare, fluierar cu picioare roșii, fugaci de țărm, prundăraș gulerat mic și nagâț. Pădurile din jurul lacurilor aparțin vechilor Codrii ai Vlăsiei și mai păstrează încă exemplare seculare de stejari. Aceste păduri sunt alcătuite în proporție de 60-80% din cer și gârniță, alături de care se mai găsesc și stejar pedunculat, tei pucios, frasin, ulm, carpen, jugastru, plop și diverse specii de salcie. Cu totul izolat apar exemplare de gorun și arțar tătăresc. Arborii bătrâni oferă condiții de cuibărit speciilor de păsări ce preferă coronamentele înalte ca șorecarul comun sau uliul porumbar, iar trunchiurile groase și scorburoase sunt prielnice cuibăritului ciocănitorii pestrițe mari, pupezei, graurului, pițigoiului mare sau a ghionoaiei verzi. În general structura arboretului formată din păducel, corn, sânger, lemn câinesc, arțar tătăresc, salbă moale sau alun constituie un ha-

bitat favorabil pentru speciile de păsări cântătoare, cele mai frecvent întâlnite aici fiind măcăleandrul, pițigoiul albastru, pițigoiul cu coadă lungă, mierla neagră, sturzul cântător, privighetoarea de zăvoi, privighetoarea roșiatică, ochiul boului, silvia mică, pitulicea sfârâitoare, silvia cu cap negru și presura galbenă. Toate aceste specii sunt utilizate ca gazde pentru ponta perechilor de cuc. În micile scorburi naturale, crăpături sau cuiburi abandonate de ciocănitori cuibăresc o serie de specii cum sunt codroșul de pădure, țoiul sau cojoaica de pădure. Marea majoritate a plantelor identificate sunt specii comune pentru flora României, caracteristice zonei în care se dezvoltă: urzica, ștevia, troscotul, piciorul cocoșului, trifoiul mărunt, laptele cucului, rochița rândunicii, volbura, menta, izma de apă, pătlagina, păpădia. Regenerarea naturală atât a arborilor cât și a arbuștilor este bună, numeroase plantule de stejar, carpen, tei etc. ocupând suprafețe mari luminate din cadrul arboretelor, cu tendința evidentă de a forma un etaj al exemplarelor tinere, caracteristice pentru fiecare specie arborescentă. Sinuzia ierboasă este realizată de un numar mare de specii și realizează o acoperire de 10-20% în funcție de gradul de luminozitate la nivelul solului. Speciile cele mai reprezentative și caracteristice acestui tip de pădure sunt *Melica uniflora*, specie care în locurile mai puțin umbrite devine dominantă, alături de pecetea lui Solomon, rogoz, golomăț, laptele cucului, urzică moartă galbenă, toporaș.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități au loc în interiorul sitului și manifestă un impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: agricultură (prin extinderea utilizării terenurilor agricole până la malul lacurilor și tăierea stufărișului, trecerea la o agricultură intensivă cu monoculturi mari, substanțe chimice de sinteză și lucrări agricole executate exclusiv cu utilaje și mașini), incendierea miriștilor și a stufului (manifestă un impact major asupra păsărilor care se hrănesc sau cuibăresc în aceste habitate), turism necontrolat (dacă are loc deranjarea păsărilor în timpul cuibăritului), lucrări de management piscicol (tăierea stufului pentru a mări luciul de apă și pentru a asigura accesul la mal, dragarea lacurilor, modificarea nivelului apei în timpul cuibăritului), pescuit sportiv (deși are loc doar în zona Văilor Cociovalștea și Vlăsiei manifestă un impact negativ când se practică în perioada de cuibărire și în imediata vecinătate a locurilor de cuibărit).

ADMINISTRAREA SITULUI

În teren există amplasate mai multe panouri cu informații referitoare la sit și cu hărți de orientare. Pentru un bun management al sitului și al vizitatorilor sunt necesare un centru de vizitare și informare, puncte de informare în comunitățile locale, ridicarea de observatoare ornitologice. Amenajarea traseelor turistice și tematice ar îmbunătăți și orienta accesul turiștilor în sit. De asemenea sunt necesare locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc. Împrejmuirea anumitor suprafețe ar îmbunătăți condițiile de cuibărit ale unor specii.

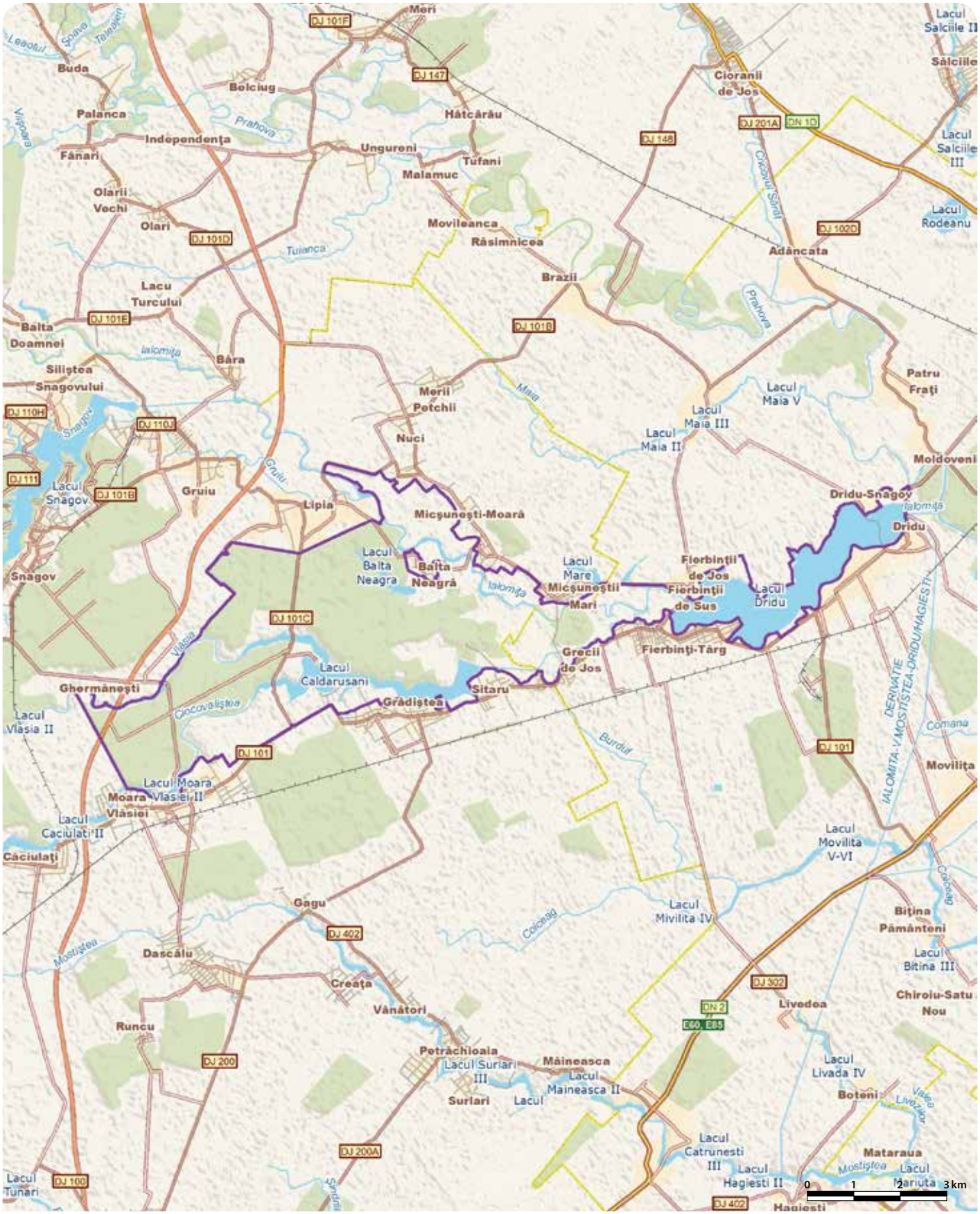

GRĂDIȘTEA MUNCELULUI - CIOCLOVINA - RO SPA 0045

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Hunedoara: Baru, Beriu, Boșorod, Bănița, Orăștioara de Sus, Petroșani, Pui.
Județul Alba: Cugir.

Suprafața: 38.060 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 34' 22"; Long. E 23° 13' 45"
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpații Meridionali
Altitudinea: 1677 max., 358 min., 950 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în partea de vest și sud a sitului se face pe DN66, din localitățile Călan (spre localitățile limitrofe sitului Boșorod și Luncani) și Pui (spre Ohaba Ponor). Localitățile Baru și Bănița sunt limitrofe sitului și permit accesul în interiorul acestuia pe drumuri locale. Din Orăștie (localitate pe DN7), prin Costești se poate ajunge la Sarmizegetusa-Regia utilizând DJ705A. Între diferitele puncte de interes turistic există drumuri comunale, forestiere și numeroase trasee turistice. Accesul în sit se poate face și cu trenul, cu coborâre în stațiile Orăștie, Călan, Pui, Baru Mare și Bănița.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Viespar (*Pernis apivorus*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Minunița (*Aegolius funereus*) • Ciuvică (*Glaucidium passerinum*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Cocoș de munte (*Tetrao urogallus*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl a fost desemnat pentru protecția a 20 de specii de interes comunitar pentru conservare, acestea fiind cu o singură excepție (cristelul de câmp) păsări caracteristice habitatelor forestiere. Jumătate dintre aceste specii protejate sunt rezidente în acest sit, iar următoarele șapte specii amenințate la nivelul Uniunii Europene au aici populații importante din punct de vedere numeric: ierunca, huhurezul mare, ciocănitoarea cu spate alb, ciocănitoarea neagră, ghionoaia sură, muscarul gulerat și muscarul mic. Cele trei specii de ciocănitori și două de muscari enumerate sunt prezente cu populații semnificative chiar și pe plan național. De asemenea, populații însemnate au și sfrâncioc roșiatic și ierunca, dar și cinci specii de răpitoare nocturne și diurne din sit: huhurezul mare, minunița, buha, viesparul și acvila țipătoare mică. Toate aceste specii se găsesc într-un ansamblu de peisaje naturale de excepție, nealterate de activități umane majore și caracterizate de o prezență notabilă a pădurilor, alături de pajiști și terenuri arabile pe care se practică încă o agricultură tradițională.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Teritoriul sitului ocupă partea centrală și sud-vestică a Munților Șureanu, care fac parte din Munții Sebeșului, situați în partea nord-vestică a Carpaților Meridionali. Structura geologică a masivului Șureanu aparține în întregime Pânzei Getice fiind alcătuită din roci metamorfice reprezentate de șisturi cristaline, granitoide la zi și calcare. Relieful este caracterizat prin prezența versanților foarte repezi și a coamelor montane și deluroase. Cea mai mare întindere o au suprafețele de înălțime medie și netede care sunt acoperite de păduri de conifere și foioase. Toată latura de vest a Munților Șureanu, mai fragmentată și mai greu accesibilă, este aproape în întregime împădurită, spre deosebire de partea dinspre valea Grădiștei, unde se află mai multe comunități locale înconjurate de fânețe și pășuni. Aceste habitate semi-naturale terenul este exploatat în mod tradițional de către comunitățile locale prin pășunat, cosit sau prin practicarea unei agriculturi extensive sunt extrem de importante pentru conservarea unei specii protejate la nivel european, cristelul de câmp. Până la zece perechi ale acestei specii cuibăresc în astfel de habitate, alături de care se mai găsesc și multe perechi de sfrâncioc roșiatic. Condițiile geografice, pedologice, climatice și existența unei rețele hidrologice foarte bogate au favorizat apariția și dezvoltarea în timp a unor întinse suprafețe acoperite de habitate forestiere. În cadrul pădurilor, care acoperă aproape 80% din suprafața sitului, predomină făgetele pure montane, urmate de făgetele pure de dealuri. Se mai întâlnesc molidișuri pure, amestecuri de molid, brad și fag, păduri de fag în amestec cu alte specii de foioase sau gorunete. Limita superioară a pădurii se situează în general la 1400-1500 m altitudine. În urma defrișării pădurilor, în timp s-au instalat pajiști secundare care ocupă o suprafață însemnată și au un rol important în hrănirea și cuibăritul unor specii de răpitoare diurne. Influența submediteraneană a determinat instalarea unor șibliacuri pe stâncăriile calcaroase de la altitudini joase. Interesante din punct de vedere botanic și rare la nivel național sunt tufărișurile de liliac, mojdrean și scoruș întâlnite în unele chei. Toate aceste habitate forestiere sunt extrem de importante pentru conservarea faunei de păsări din sit, cu excepția cristelului de câmp toate speciile protejate fiind păsări legate de acest tip de habitate. Toate cele trei specii de păsări răpitoare protejate din sit sunt specii migratoare care părăsesc aceste meleaguri după terminarea perioadei de cuibărit. Șerparul și viesparul sunt două specii care au aproape aceleași preferințe pentru locurile de cuibărit, ambele căutând pădurile de foioase care sunt foarte rare sau au multe luminișuri. Șerparul este prezent cu maxim trei perechi cuibăritoare, necesitând în apropiere terenuri libere și bine însorite cu locuri frecventate de șopârle și șerpi, care în sit sunt reprezentate de șopârla de munte, gușter, șopârla de ziduri, șarpele lui Esculap, șarpele de alun și vipera comună, dar și de vipera cu corn. Între 35 și 40 de perechi cuibăritoare de viespar sunt prezente în sit și necesită pentru hrănire luminișuri situate între pâlcuri forestiere care se află pe terenuri mai aride. Hrana lui preferată este reprezentată de larve și adulți de bondari, viespii sau albine, dar și de mici mamifere sau păsări și chiar șerpi. O altă specie protejată de răpitoare diurnă migratoare este acvila țipătoare mică, din care cuibăresc în sit un număr de cel mult zece perechi, preferând și ele pentru amplasarea cuibului marginea pădurii sau a poienilor mai întinse. Această specie acceptă vecinătatea zonelor umede reprezentate de cursuri de apă, care sunt esențiale însă pentru cele 1-2 perechi de barză neagră care cuibăresc doar în arborii bătrâni din pădurile care au în apropiere aceste habitate umede. Lizierele pădurilor de foioase sunt și teritoriu de cuibărit pentru perechile de caprimulg din sit. Zonele stâncoase sau pădurile bătrâne aflate departe de orice așezare umană sunt teritorii preferate pentru reproducere de către 2-3 perechi de buhă. Pădurile de conifere sau cele de amestec se află pe 12% din suprafața sitului și sunt importante pentru conservarea unor populații semnificative a două specii protejate de păsări răpitoare nocturne, dar și pentru efective numeroase de cocoș de munte și ierunca. Toate aceste patru specii sunt rezidente în aceste păduri din sit deoarece condițiile de habitat sunt optime și constante tot timpul anului. Doar în timpul iernilor grele ciuvica și minunița execută mișcări populaționale pe mică distanță, preferând să coboare în altitudine, ajungând astfel la limita superioară a pădurilor de foioase și chiar iernând în acestea. Huzurezul mare este o altă specie protejată de răpitoare nocturnă care are în acest sit efective semnificative numeric formate din 50 până la 60 de perechi. Această pasăre cuibărește în scorburile mari din pădurile bătrâne și întinse de foioase, urcând și în cele de amestec și chiar în cele rășinoase. Cocoșul de munte impresionează prin numărul de peste 150 de perechi sedentare care sunt cantonate în pădurea de conifere, unde rămân să ierneze, adunându-se pentru aceasta în grupuri mari. Efective semnificative numeric la nivel național au în acest sit două specii protejate de ciocănitori, ghionoaia sură (220-260 de perechi) și ciocănitoarea cu spate alb (220-250 de perechi). Acestea, împreună cu ciocănitoarea neagră și cea de stejar, reprezintă cele patru specii de ciocănitori care sunt de interes comunitar și care sunt reprezentate de populații sedentare în acest sit. Tot efective semnificative numeric la nivel național au și cele două specii protejate de muscari: muscarul mic (2500-3000 de perechi) și muscarul gulerat a cărui populație la nivelul sitului ajunge la un număr maxim de 14700 de perechi cuibăritoare. Ciocârlia de pădure întregește lista de 20 de specii de păsări de interes comunitar pentru a căror conservare a fost declarat acest sit.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Lucrările silvice prin care se extrage tot lemnul mort din pădure limitează posibilitățile de hrănire și cuibărire pentru speciile rezidente de ciocănitori, iar cele efectuate în perioada sau în teritoriile de reproducere ale păsărilor răpitoare de zi și de noapte scad succesul reproductiv al acestor specii. În habitatele forestiere trebuie evitată combaterea pe cale chimică a unor insecte defoliatoare, care are efecte și asupra păsărilor cântătoare protejate din sit. Recoltarea fructelor de pădure sau părăsirea traseelor turistice determină perturbarea cuibăritului la cocoșul de munte și speciile răpitoare. Cositul în perioada de cuibărire sau cel practicat prea timpuriu pot distruge pontele de cristel de câmp. Incendierea vegetației mirиștilor și a pârloagelor degradează teritorii de hrănire și distrug locuri de cuibărit ale sfrânciocului roșiatic.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pe teritoriul sitului există numeroase panouri de informare, avertizare și de orientare amenajate prin diverse proiecte. Tot în teren există bariere pe drumuri forestiere, puncte de intrare în sit, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare și vetre de foc amenajate. Este utilă înființarea în comunitățile locale a unor centre de vizitare/informare și a mai multor puncte de informare, iar în teren sunt necesare amenajări pentru colectarea deșeurilor.

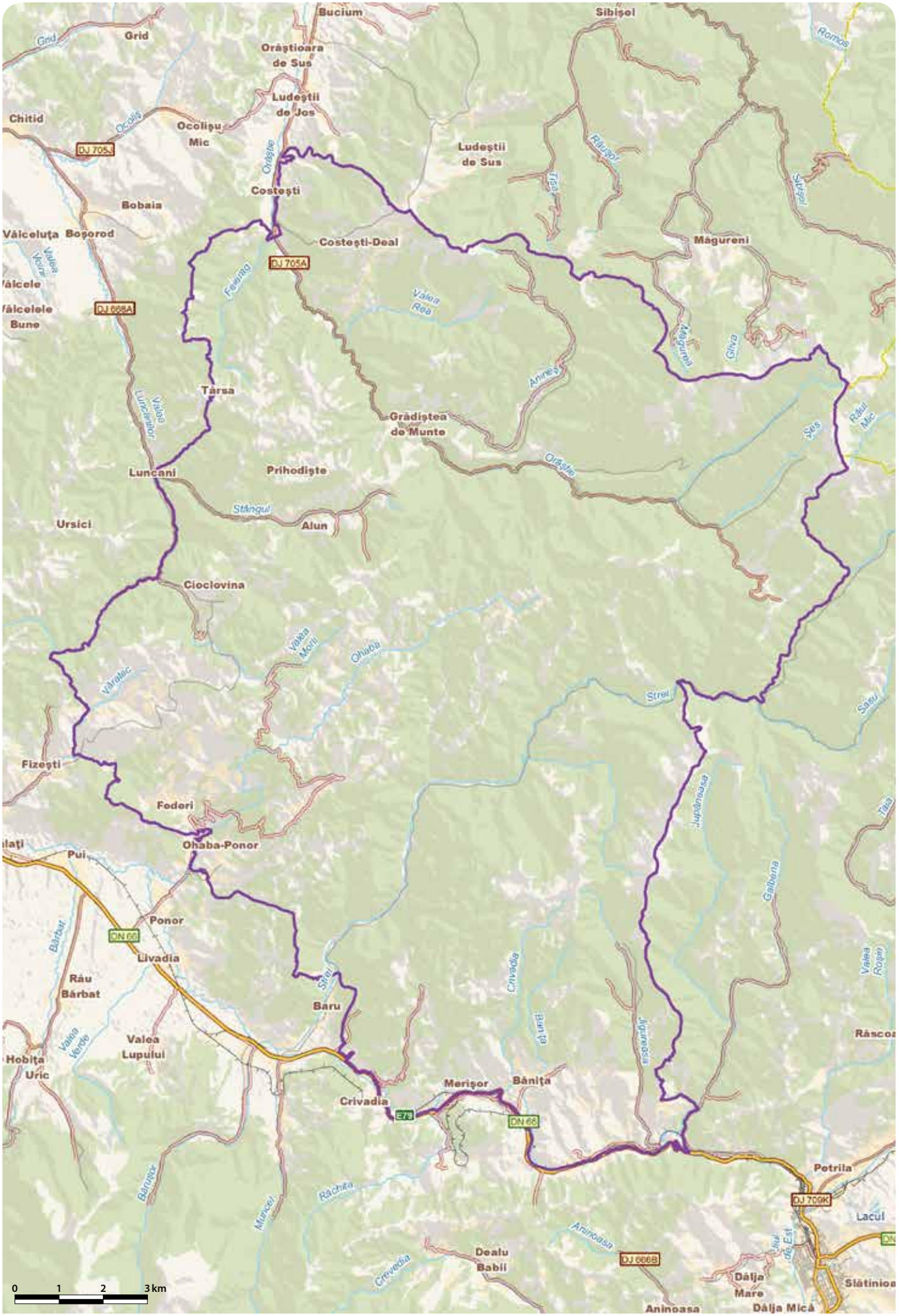
Bucium
Sibișol
Grid
Orăștioara de Sus
Ludeștii de Jos
Chitid
Ocolișu Mic
DJ 705A
Ludeștii de Sus
Costești
Bobaia
Vâlceluța
Boșorod
Costești-Deal
Măgureni
DJ 705A
Vâlcele
Vâlcelele Bune
DJ 668A
Târsa
Grădișteа de Munte
Luncani
Prihodiște
Ursici
Alun
Cioclovina
Fizești
Fodori
Ohaba-Ponor
Pui
Ponor
DN 66
Livadia
Râu Bărbat
Baru
Valea Lupului
Hobița
Uric
Merișor
Bănița
Crivadia
E79
DN 66
Râșcoa
Petrila
DJ 709K
Lacul
Dealu Babii
DJ 668B
Dâlja Mare
Dâlja Mică
Aninoasa
Slătinioa
0 1 2 3 km

GRUIA - GÂRLA MARE - RO SPA 0046

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Mehedinţi: Gruia, Gârla Mare, Pristol, Vrata.

Suprafaţa: 2.756 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 10' 42"; Long. E 22° 48' 22"
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării **Altitudinea:** 90 max., 27 min., 40 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces în sit sunt DN56C (Gruia-Pristol-Gârla Mare-Vrata), drumul comunal DC103 accesibil din DN56C la nivelul localităţii Gruia, precum şi drumuri locale accesibile din DN56C la nivelul localităţilor Gârla Mare şi Vrata.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Şoim dunărean (*Falco cherrug*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Poziţionat în lunca inundabilă a Dunării, situl urmează forma malului stâng al fluviului, fiind constituit din două arii care conservă un număr de 20 de specii de păsări protejate în spaţiul european. Acestea sunt în marea lor majoritate specii acvatice care utilizează habitatele de aici în primul rând pentru cuibărire. Se remarcă pentru acest sit numărul mare de perechi cuibăritoare din mai multe specii de stârci: buhaiul de baltă, stârcul pitic, lopătarul, stârcul purpuriu, ţigănuşul, stârcul de noapte, egreta mică şi stârcul galben. Chirighiţa cu obraz alb şi cormoranul mic sunt alte două specii care cuibăresc în număr mare în sit, ultima dintre ele rămânând să şi ierneze aici împreună cu populaţii mari din mai multe specii de raţe. Situl găzduieşte un număr de şase specii de păsări care sunt periclitate la nivel global şi este utilizat în vederea cuibăririi, pasajului sau a iernării de un număr de 89 de specii migratoare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl este localizat în sud-vestul ţării, în Câmpia Blahniţei, subdiviziune a Câmpiei Române, suprapunându-se şi peste lunca Dunării ca unitate distinctă de relief. Fluviul Dunărea reprezintă pe o mare lungime limita sitului, Balta Gârla Mare formându-se prin deplasarea succesivă, laterală a cursului acestuia. O altă suprafaţă mare de apă stătătoare este reprezentată de cele 23 de bălţi din cadrul complexului piscicol Gruia. Aceste ecosisteme acvatice, împreună cu zonele umede adiacente reprezentate de mlaştini, smârcuri sau păşuni umede, sunt locul de reproducere pentru marea majoritate a speciilor de păsări din sit. Cuibăritul acestor păsări este stimulat şi de conjunctura climatică a zonei în care se află situl, ce are puternice influenţe submediteraneene care se suprapun pe fondul climatului temperat-continental al ţării. Unul din habitatele importante ale sitului este cel reprezentat pe suprafeţele mari de stufărişuri şi păpurişuri la marginea cărora se dezvoltă foarte bine pâlcurile de sălcii şi răchite inundate o mare parte a anului. Diversitatea comunităţilor de păsări de aici este mai mică decât a celorlalte tipuri de biotop, însă aceste habitate sunt importante pentru cuibăritul mai multor specii de interes comunitar pentru conservare. Aceste mari suprafeţe sunt teritoriul permanent (refugiu, cuibărit şi hrană) pentru buhaiul de baltă (3-5 perechi), stârcul pitic (20-25 de perechi) şi stârcul purpuriu (7-15 perechi). Tot aici se retrag pentru cuibărit şi perechile de erete de stuf. Acest biotop este utilizat ca refugiu de către gâsca de vară şi de toate speciile de raţe scufundătoare şi raţe de suprafaţă în perioada de năpârlire, când penajul în eclipsă nu le permite un zbor rapid. În pâlcuri de arbori şi subarbuşti inundate parţial se află cuiburile de stârc de noapte (40-50 de perechi) şi egretă mică (50-70 de perechi). În sit cuibăresc şi ţigănuşul, în aceleaşi condiţii ca şi lopătarul, şi uneori este întâlnit ca specie cuibăritoare şi piciorongul. Din punct de vedere al diversităţii specifice, în comparaţie cu biotopul întinderilor de trestie, luciul de apă se caracterizează prin prezenţa mai multor specii care sunt foarte bine reprezentate numeric. Întinderile de apă acoperite aproape complet cu vegetaţie natantă formată din castană de apă, nufăr galben, peştişoară, lintiţă, nufăr alb sau plutică reprezintă biotopul cu cea mai mare diversitate specifică în timpul cuibăritului. Aici este teritoriul pentru hrană şi cuibărit preferat de raţa roşie, care îşi construieşte cuibul din resturi vegetale, fiind prezente şi cuiburi de stârc galben, corcodel mare, lişiţă şi cârstel de baltă. Dintre speciile care cuibăresc pe aceşti mici plauri se evidenţiază chirighiţa cu obraz alb care realizează două colonii mari, împreună acestea însumând între 200 şi 250 de cuiburi. În aceste colonii se pot vedea şi chirighiţe negre, numărul de perechi cuibăritoare ale acestei specii fiind mult mai mic, de numai 20. De asemenea, aici cuibăresc rar şi nu în fiecare an chirele de baltă. Malurile de apă puţin adâncă sau terenurile temporar inundate sunt preferate de păsările de ţărm, care le folosesc ca teritoriu pentru hrănire, aşa cum o fac nagâţii sau exemplare eratice nereproducătoare în acel an din mai multe specii. De asemenea, acest tip de biotop este utilizat şi de alte specii de păsări precum stârcii, berzele, gâştele sau raţele care vin să se hrănească în aceste ape bogate în hrană. Digurile sunt şi ele folosite de multe păsări. În mod special stau aici cormoranii mari şi mici pentru a se usca între partidele de pescuit, dar şi egrete, stârci şi berze în timpul odihnei. Malurile înalte găzduiesc trei colonii mari de albinărel şi două colonii de lăstun de mal, care sunt instalate şi în rupturi de deal ce dezgolesc profile verticale de sol. Tot aici dar şi în scorburile arborilor bătrâni sau în cuiburi vechi de ciocănitoare cuibăresc şi cele 25-40 de perechi de dumbrăveancă. Diversitatea şi bogăţia numerică a faunei de peşti care este formată în special din crap, plătică, babuşcă, văduviţă, roşioară, lin şi biban, permite unei populaţii mari de cormoran mic să cuibărească în sit cu maxim 130 de perechi. Acestor exemplare, după terminarea cuibăritului li se adaugă adulţii şi imaturii din alte colonii, care vin aici pentru odihnă şi hrănire. În aceste momente se pot observa şi 800 de exemplare din această specie protejată în spaţiul european. Tot atrase de oferta trofică bogată trec în pasaj şi câteva exemplare de pelican comun. În timpul iernii, când multe dintre habitate îngheaţă, pe lacurile din acest sit se pot vedea hrănindu-se până la 240 de cormorani mici şi până la 40 de exemplare de egretă mare. Rar au fost observate 1-2 exemplare de şoim dunărean, pentru care nu a fost confirmat cuibăritul. Specii de răpitoare care sigur cuibăresc în sit sunt şorecarul comun, uliul păsărelelor, şoimul rândunelelor şi vânturelul roşu. Reptilele bine reprezentate de multe exemplare de şarpe de casă, şarpe de apă, guşter şi şopârlă de câmp sunt deseori hrană pentru câteva exemplare de şerpar care au fost observate hrănindu-se pe teritoriul sitului.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În perimetrul sitului au loc următoarele activităţi cu impact negativ asupra populaţiilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: incendierea stufului, a miriştilor şi a vegetaţiei ripariene (distruge locuri de cuibărit şi teritorii de hrănire), poluarea apelor cu nitraţi proveniţi din surse agricole (determină înflorirea apelor şi schimbarea compoziţiei vegetaţiei acvatice), tăieri de vegetaţie lemnoasă, circulaţia animalelor domestice (tulbură liniştea unor habitate de cuibărit), extinderea plantelor invazive în detrimentul celor native importante pentru cuibăritul anumitor specii (scade numărul locurilor de cuibărit), exploatarea nisipului din dunele de nisip şi din pereţii verticali cu colonii de păsări (deranjează aceste colonii şi distruge habitate potenţiale de cuibărire), schimbarea nivelului apei din heleşteie în timpul cuibăritului (provoacă inundarea cuiburilor şi a pontei sau rămânerea lor pe uscat, devenind astfel accesibile prădătorilor), utilizarea pesticidelor şi a îngrăşămintelor chimice în agricultură (ajung prin apele de şiroire în habitatele acvatice), braconaj (afectează numeric speciile protejate şi determină deranj de amploare la nivelul întregii comunităţi de păsări acvatice).

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent există puncte de intrare în sit şi puncte de informare. Sunt necesare în teren panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, observatoare ornitologice lângă zonele umede cu aglomerări mari de păsări, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc.

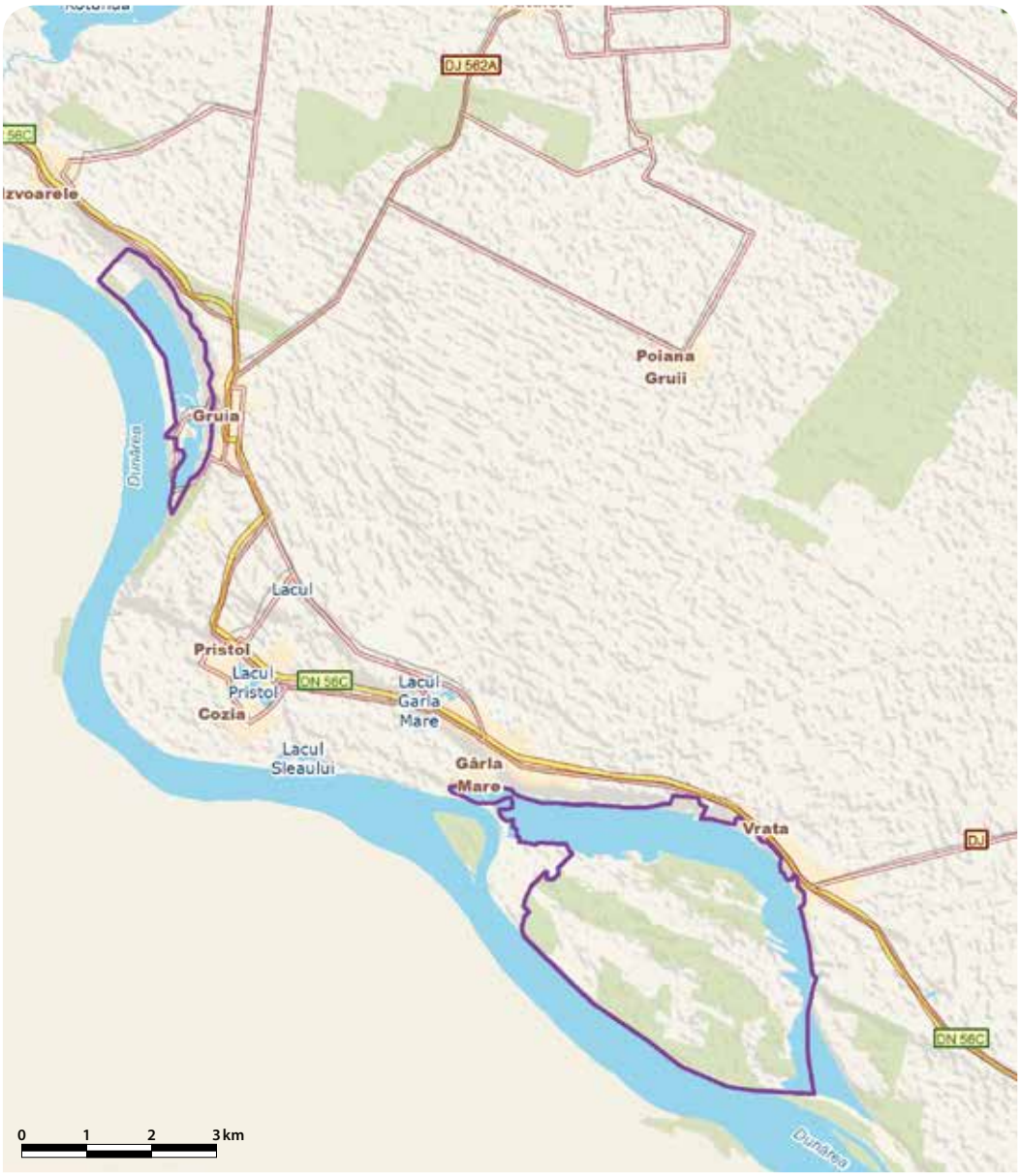

HUNEDOARA TIMIȘANĂ - RO SPA 0047

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Arad: Vinga, Șagu.
Județul Timiș: Orțișoara.

Suprafața: 1.537 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 59′ 21″; Long. E 21° 12′ 40″
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 168 max., 99 min., 129 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR ~~CFF~~ DN DJ ~~DL~~ ~~DF~~ DA
DN69 (Timișoara-Arad) trece prin localitățile Orțișoara, Vinga și Șagu care sunt învecinate celor patru arii ale sitului. Pe drumurile DJ693, DJ682G și o rețea de drumuri agricole care pornesc din aceste trei localități se pot accesa diferite zone ale sitului.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl este fragmentat în patru arii care formează suprafețe insulare înconjurate de terenuri agricole și pășuni, importante pentru conservarea unui număr de 14 specii de păsări protejate în spațiul european. Jumătate dintre acestea sunt specii de păsări răpitoare de zi care cuibăresc, trec în pasaj sau iernează aici. Situl conservă populații semnificative de dumbrăveancă și vânturel de seară, ambele fiind specii de interes conservativ global. Aceste două specii cuibăresc în sit și au terenurile de vânătoare suprapuse peste zonele agricole și pășunile de aici. Colonia de vânturel se află în cuiburile de cioară de semănătură instalate în mai multe pâlcuri de arbori, fiind totodată și cea mai importantă colonie a acestei specii din România și a doua ca mărime din Bazinul Carpatic. Deși nu are habitate umede de amploare, talvegurile văilor în care se instalează mici zone umede aflate pe calea de migrație bulgaro-panonică a păsărilor sunt loc de staționare temporară pentru egreta mică, nagâț, culic mare, bătăuș și alte păsări predominant acvatice.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Câmpia Vingăi, situată în Câmpia înaltă subcolinară a Banatului, fiind marcat de existența pe suprafețe întinse a pajiștilor în care sunt prezente pâlcuri izolate de arbori (plop, salcâm și mai rar dud) la care se adaugă bogate întinderi de subarbuști în talvegurile văilor din sit. Tot în aceste văi există suprafețe umede întreținute de firul a două pâraie firave în Valea Viilor și Valea Ardelenilor care sunt înconjurate de pajiști înguste îmbogățite în câteva puncte prin prezența ruscuței primăvăratice. Cele două cursuri de apă sunt adesea secate în perioadele de maximă ariditate. Dominante ca suprafață în sit sunt însă agroecosistemele în care se cultivă în special cereale. Valoarea altitudinii medii este situată în jur de 140 m, fiind specifică câmpiei înalte. Situl este fragmentat în patru arii, Orțișoara, Vinga, Șag și Hunedoara Timișană, în care habitatele semi-naturale deschise predomină, fiind formate din culturi cerealiere extensive și pajiști ameliorate pe o suprafață de 48% și respectiv 45% din teritoriul sitului. Pajiștile sunt dominate de coada vulpii în special în prima parte a verii, frecvent întâlnindu-se și păiușul stepic, o specie caracteristică zonelor joase și mai uscate. Alături de acestea apar graminee care indică tasarea solurilor, pășunatul intensiv și ruderalizarea pajiștilor așa cum sunt obsiga, orzul șoarecilor, raigrasul, firuța sau trifoiul târâtor. Sunt prezente pe alocuri și ștevia, bozul, pălămida, laptele câinelui, rostogolul sau scaiul măgăresc. Pajiștile de la Hunedoara Timișană se apropie de pajiștile stepice sau subcontinentale alcătuite predominant din păiuș stepic. Situl mai include și pajiști mai umede care sunt situate în lunciile râurilor. Toate aceste habitate sunt folosite pentru cuibărit de către 1-2 perechi de cristel de câmp și până la 40 de perechi de fâsă de câmp. Ele sunt deosebit de importante în timpul pasajelor asigurând hrană, cu precădere formată din mamifere, pentru exemplarele de răpitoare aflate în migrație, care aparțin unor specii protejate în spațiul european precum eretele de stuf, șorecarul mare și eretele sur. Din această din urmă specie este atestată și cuibărirea unei perechi în sit, dar nu în fiecare an. Tot cuibăritor cu 1-2 perechi în aceste habitate este și eretele de stuf. De o mare importanță pentru aceste răpitoare, dar și pentru perechea de șerpar și cele de acvilă mică ce cuibăresc în zonă, sunt și coloniile de popândău. Densitatea galeriilor active ale acestei specii ajunge până la 50-70 ha, fapt deosebit de important pentru păsările de pradă din sit. Cele 10-14 perechi de barză albă care cuibăresc în comunitățile locale aflate în vecinătatea sitului execută deplasări pentru a se hrăni pe aceste pajiști. În timpul iernii sunt văzute frecvent exemplare de erete vânăt survolând pajiștile în căutare de specii de mamifere care rămân active în acest sezon sau hrănindu-se cu păsări de talie mică. Tufărișurile prezente îndeosebi în talvegurile văilor, dar izolat și în pâlcuri situate în pajiști, sunt habitat de cuibărire pentru sfrâncioiul roșiatic (12-200 de perechi). Sfrâncioiul cu frunte neagră cuibărește și el în aceste habitate, manifestând preferință pentru pâlcurile izolate de arbori. În acestea este întâlnită cuibărind și o altă specie de interes conservativ european, dumbrăveanca. Aceasta utilizează cuiburi vechi de ciocănitoare și ghionoaie, dar și scorburi naturale. Până la 20 de perechi de ciocănitoare de grădină sunt văzute cuibărind în aceste habitate forestiere. Importanța majoră pentru conservare a sitului rezultă însă din faptul că acesta adăpostește cea mai mare colonie de cuibărit a vânturelului de seară din România și a doua ca mărime din Bazinul Carpatic. Cele 56-72 de perechi se instalează în cuiburile de cioară din mai multe pâlcuri de salcâm, dud sau plop. Au fost instalate și adăposturi artificiale pentru a extinde habitatul potențial de cuibărit al acestei specii. Deseori specia este văzută ocupând și cuiburi vechi de gaiță. Vânturelul de seară necesită pentru hrănire apropierea terenurilor deschise de pajiști sau culturi agricole, în care găsește hrana preferată formată în principal din lăcuste, cosași, libelule și gândaci. Dintre vertebrate capturează șopârle, broaște, micromamifere și mai rar păsări cântătoare de talie mică. Toate acestea sunt abundente în zonele în care sunt instalate coloniile de reproducere, ceea ce asigură un succes mare reproductiv pentru această specie. Deoarece utilizează cuiburile altor specii, perechile de vânturel sunt nevoite să aștepte până în momentul în care păsările gazdă părăsesc cuibul, întinzându-se astfel târziu în vară cu perioada de creștere a puilor. Această specie de șoim este singura răpitoare gregară atât în perioada de cuibărit, cât și în timpul migrației. În fiecare an, începând din a doua parte a lunii august și până în ultima săptămână a lunii septembrie/prima săptămână din octombrie, sute de vânturei de seară (uneori peste o mie) se adună seară de seară în anumite locații bine stabilite pentru a petrece nopțile de toamnă. Cele mai apreciate astfel de locuri de înnoptare sunt reprezentate de pâlcurile de copaci care realizează aliniamente de-a lungul șoselelor.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Speciile de păsări pot fi afectate de intensificarea agriculturii (prin înființarea de monoculturi mari în care se folosesc fertilizanți și pesticide și în care lucrările agricole se fac numai cu utilaje), schimbarea habitatului semi-natural al pășunilor (prin reîmpădurirea cauzată de abandonul cositului sau al pășunatului), braconaj prin distrugerea cuiburilor, a pontei sau prin extragerea puilor, cosit (dacă are loc prea timpuriu poate distruge pontele de cristel de câmp), incendierea vegetației de mirişte și a pârloagelor (distrug habitatele sfrâncioilor și ale păsărilor cuibăritoare pe sol).

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit îi sunt necesare panouri de informare și panouri cu hărți pentru orientare, puncte de informare în localitățile aflate în vecinătatea sitului, trasee turistice și tematice, dar și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

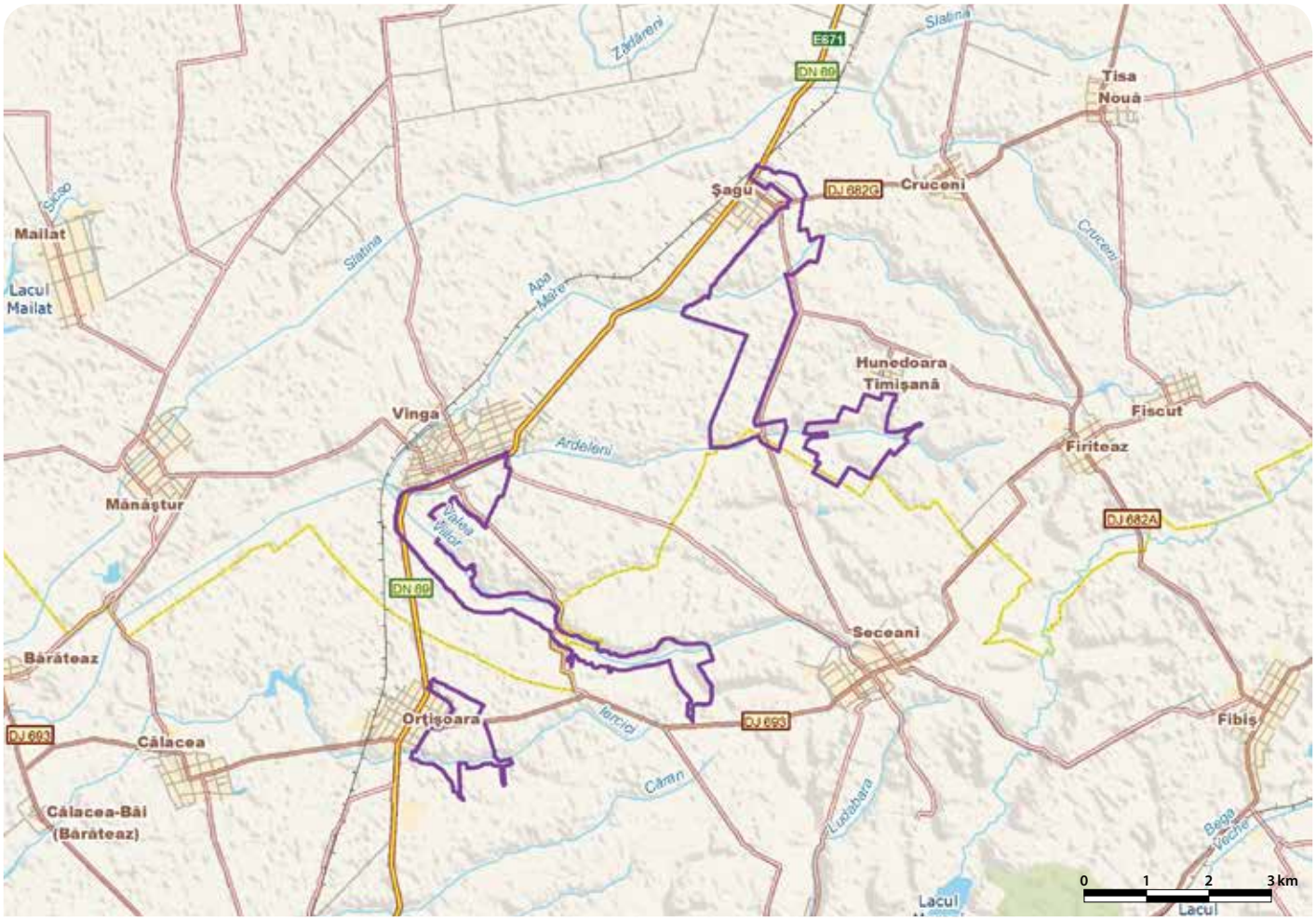

IANCA - PLOPU - SĂRAT - RO SPA 0048

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brăila: Gemenele, Ianca, Movila Miresii, Traian, Tudor Vladimirescu.

Suprafața: 1.982 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 12' 11"; Long. E 27° 40' 7"
Ecoregiunea: Stepa Câmpiei Române
Altitudinea: 37 max., 1 min., 12 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Acest sit poate fi accesat pe DN2B, între localitățile Ianca și Brăila sau pe DN22 între localitățile Șuțești și Brăila. Aceste două drumuri principale paralele sunt conectate prin mai multe drumuri județene și locale care facilitează accesul în sit.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl este important pentru o mare varietate de păsări atrase de mozaicul de habitate format din șase lacuri și zonele umede adiacente, sărături, pajiști, dar și terenuri agricole care oferă condiții optime de cuibărit și odihnă. Multe dintre cele 29 de specii protejate la nivel european cuibăresc în această zonă cu efective semnificative așa cum sunt piciorongul, prundărașul de sărătură, chirighița neagră, ciocîntorsul sau ciovlica ruginie, primele două specii având în acest sit o stare excelentă de conservare. În perioada de migrație, această zonă situată pe drumul carpatic de migrație și în apropiere de culoarul care urmează valea Siretului este traversată de efective importante de barză albă, chirighiță cu obraz alb, chirighiță neagră, bătăuș, gâscă cu gât roșu, țigănuș, vânturel de seară, pelican comun și cormoran mic. Situl adăpostește populații semnificative din patru specii periclitate la nivel global și 86 de specii migratoare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Bărăganul de Nord și cuprinde șase lacuri: Ianca, Plopu, Esna, Lutul Alb, Sărat (Movila Miresii) și Seaca (Iazu), trei dintre acestea fiind amenajate pentru piscicultură. Relieful zonei este relativ uniform și reprezentat de câmpuri netede și întinse. Singurele microforme de relief prezente sunt câteva văi largi fără scurgere și crovurile, care sunt adâncituri alungite, formate în straturi de loess, în care s-a acumulat apă. Habitatele acvatice care domină în acest sit, ocupând 86% din suprafața acestuia, sunt lacurile sărate de crovuri care s-au format în condițiile climatului semiarid de stepă, cu adâncimi medii mici de 1-2 m. Suprafața luciului de apă se micșorează foarte mult în condițiile unei secete prelungite cauzate de prezența unui climat temperat continental excesiv (semiarid de stepă), cu veri uscate și secetoase. În perimetrul lacurilor sunt prezente habitate de stufăriș, cele mai întinse găsindu-se la Lacul Plopu. Pe lângă stuf se mai întâlnesc și papura rotundă, izma de baltă, busuiocul de baltă, stânjenelul de baltă, papura, pașa și cervana. Această vegetație de la limita luciului de apă oferă condiții excelente pentru cuibăritul stârcului pitic, raței roșii, stârcului purpuriu, eretelui de stuf și a egretei mari. Tot aici se întâlnesc frecvent lăcarul de stuf, lăcarul mare, pițigoiul de stuf sau greluțelul pătat. Importante efective de chirighiță cu obraz alb (20-80 de exemplare) și chirighiță neagră (100-200 de exemplare) cuibăresc în apa de mică adâncime acoperită de multe specii de vegetație natantă. Tot aici își ascund cuiburile și lișița, găinușa de baltă, corcodelul mare, rața mare, rața cârâitoare și rața cu cap castaniu. În acest sit sunt frecvente solonceacurile, aceste soluri întâlnindu-se în aproape toate depresiunile de tipul crovurilor. Vegetația din jurul acestor cuve lacustre este caracterizată de asociații halofile intrazonale care sunt dispuse în cercuri concentrice în jurul luciului apei. Aici sunt prezente comunități vegetale alcătuite din brâncă, ghirin, albăstrică, ciurlan, iarbă de sărătură, pătlagină, sică și peliniță. În asemenea zone cu vegetație săracă și joasă de sărătură se instalează anual coloniile formate din maxim 60 de perechi de ciovlică ruginie. În zonele mlăștinoase sărăturate își fac cuiburile perechile de ciocîntors și piciorong, ambele specii având în prezent efective mult reduse față de trecut. O altă pasăre de interes comunitar care cuibărește împreună cu cele protejate menționate anterior este prundărașul de sărătură. Din această specie de țărm au fost văzute până la 20 de perechi cuibărind în zonă, ceea ce asigură populației un statul excelent de conservare în acest sit. Alte două specii de interes conservativ care sunt legate de zonele umede din sit sunt pescărașul albastru și barza albă. Aceasta din urmă se hrănește și din pajiștile care acoperă 3% din suprafața sitului și are cuiburile în satele din jur. Pe terenurile agricole și pajiștile din jurul lacurilor pot fi observate specii protejate precum sfrâncioc cu fruntea neagră, ciocârlia de Bărăgan, fâsa de câmp și ciocârlia de stol. Aceste terenuri sunt folosite de dumbrăveancă și vânturelul de seară pentru procurarea hranei, care la aceste specii este formată în special din insecte. În timpul migrației, varietatea bogată de hrană și disponibilitatea locurilor de odihnă determină ca zona să fie traversată de efective importante de bătăuș, fluierar de mlaștină, țigănuș, ciocîntors, piciorong, rață roșie, barză albă, egretă mică, stârc purpuriu, egretă mare și prundăraș de sărătură. Ihtiofauna lacurilor, formată în special din crap, caras, babușcă, roșioară, clean și plătică, determină ca efective mari de pelican comun și cormoran mic să staționeze în vederea hrănirii mai multe zile în cadrul deplasărilor de migrație. Puietul de pește este hrană și pentru efectivele de câteva sute exemplare de chirighiță neagră, pescăruș mic și chirighiță cu obraz alb. Alături de aceste specii protejate în spațiul comunitar, în timpul pasajelor se mai pot observa stoluri mari de lișiță, rață lingurar, pescăruș râzător, rață cu cap castaniu, chirighiță cu aripi albe, rață mare și pescăruș argintiu. Cârduri de până la 6000 de gârlițe mari se pot vedea în timpul pasajelor, printre acestea remarcându-se exemplarele de gâscă cu gât roșu. Din această specie periclitată la nivel global au fost observate în timpul migrațiilor până la 600 de indivizi. Tot în migrație crește și numărul vânturelor de seară din sit, acesta ajungând până la maxim 500 de exemplare din această specie gregară de răpitor.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Pășunatul care se realizează pe pajiștile din jurul lacurilor în perioada de cuibărit a unor păsări ca ciovlica ruginie, ciocântorsul, piciorongul sau prundărașul de sărătură le distruge ponta și puii și are un impact major asupra ratei de reproducere a acestor specii. În restul anului pășunatul este recomandat în aceste zone, favorizând aceste păsări prin menținerea vegetației la un nivel redus de înălțime. Braconajul afectează toată comunitatea de păsări prin deranj și extragerea a numeroaselor specii protejate, cele mai vizate în timpul partidelor de vânătoare la gâște și gârlițe fiind gâștele cu gât roșu. Dacă se modifică modul tradițional de cultivare a terenului, agricultura poate avea efecte negative prin utilizarea de fertilizanți și pesticide care ajung în lacuri și schimbă calitatea habitatului acvatic.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent există puncte de informare, bariere ce restricționează accesul motorizat pe digurile lacurilor Ianca, Plopu și Movila Miresii. Există mai multe puncte de intrare în sit și amenajări pentru colectarea deșeurilor în comunitățile învecinate acestuia. Sunt necesare amenajări pentru pază și observații ornitologice pe fiecare lac, mai multe tipuri de panouri (de avertizare/atenționare, de informare și de orientare), poteci/drumuri pentru vizitare, locuri de recreere, trasee turistice și trasee tematice.

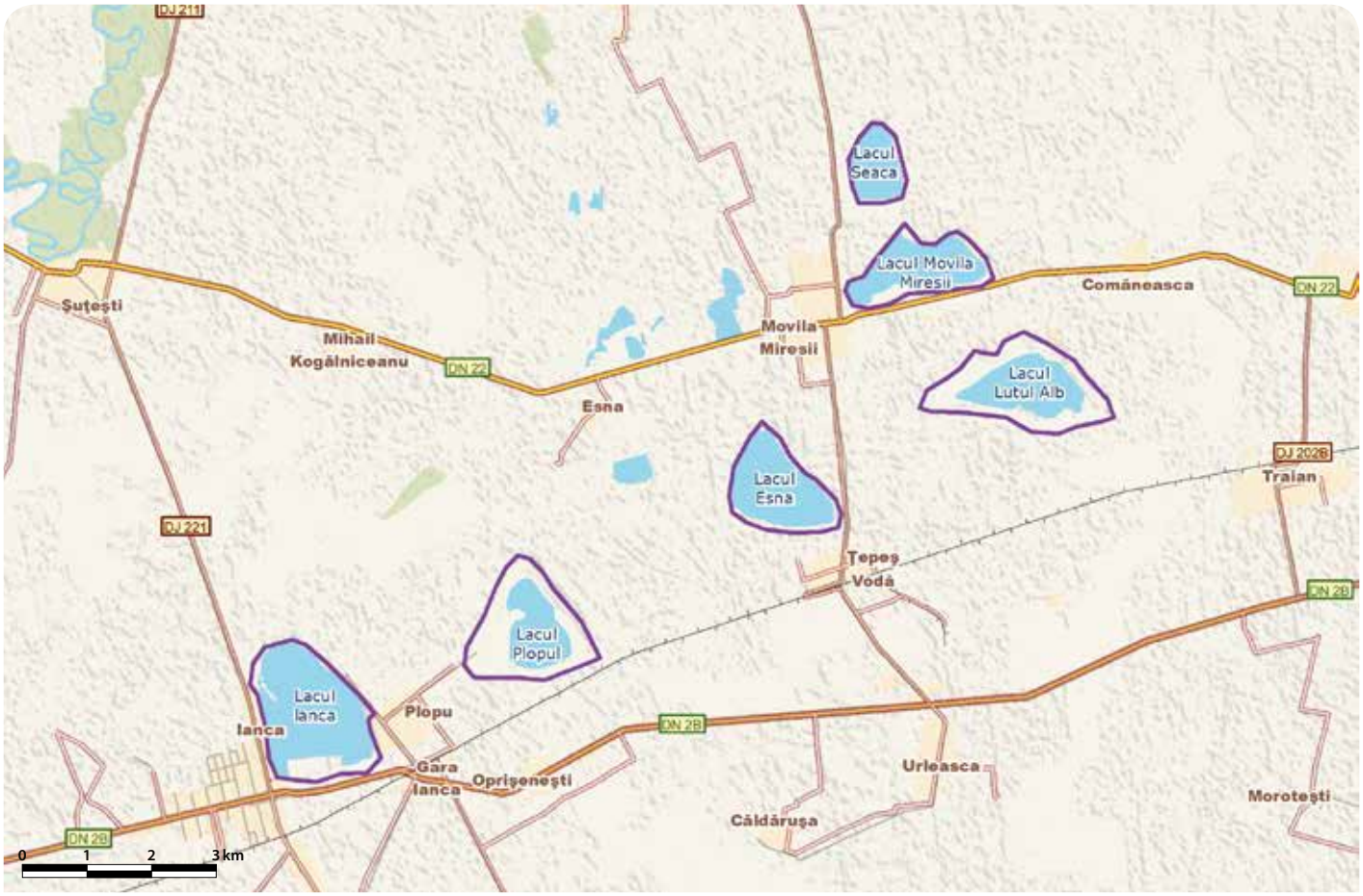

IAZURILE DE PE VALEA IBĂNESEI - BAȘEULUI - PODRIGĂI - RO SPA 0049

ÎNCADRAREA TERITORIAL-ADMINISTRATIVĂ:
Județul Botoșani: Conceşti, Cordăreni, Darabani, Havârna, Hudești, Hănești, Mileanca, Săveni, Ungureni, Vlăsinești, Vorniceni, Știubieni.

SUPRAFAȚA: 2.705 ha
BIOREGIUNEA: Continentală
LOCALIZAREA GEOGRAFICĂ: Lat. N 48° 2' 7"; Long. E 26° 42' 26"
ECOREGIUNEA: Câmpia Moldovei
ALTITUDINEA: 178 MAX., 73 MIN., 102 MED.

PRINCIPALELE CĂI DE ACCES SUNT: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl poate fi accesat de pe DJ298 de la Cordăreni până la Vorniceni, de unde se continuă pe drum pietruit până la ferma piscicolă care include iazurile Slobozia, Prisaca și Cordăreni. La iazul Mileanca și Lișmănița se poate ajunge de pe DJ298A. La iazurile din amonte, de pe valea Bașeului, se poate ajunge pe DN29A de la Dorohoi la Hudești, continuându-se pe drumul agricol care trece pe lângă lacuri, spre Havârna, de unde se pot urma drumurile comunale care duc tot pe lângă lacuri spre Tătărășeni și Gălbeni. Iazul Negreni poate fi accesat de pe DJ292 prin Botoșani-Săveni-Știubeni-Negreni, iar la zona mlăștinoasă de la Sârbi și lacul Hănești se poate ajunge pe DJ282 dinspre Săveni către Hănești.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl reprezintă o zonă atractivă pentru un număr considerabil de păsări migratoare și cuibăritoare datorită numărului și dimensiunilor apreciabile ale iazurilor, suprafeței mari de zone înmlăștinite și mulțimii de bălți temporare, toate acestea dispunând de o bogată resursă trofică pentru păsări. Dintre speciile de păsări prezente în sit un număr de 20 sunt protejate la nivel european cum ar fi eretele de stuf, cresteț cenușiu și egreta mare. În stufăriș și pe copacii de pe insula din lacul Hănești există colonii mixte din mai multe specii protejate de stârci, iar pe unele lacuri din valea Ibănesei se instalează în fiecare an colonii de chirighiță cu obraji albi și pescăruș râzător. Dintre cele migratoare menționăm câteva care au efective foarte mari, precum ferestrașul mic, cormoranul pitic, rața roșie, chirighița neagră, stârcul de noapte, cufundarul polar, bătăușul și fluierarul de mlaștină.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Câmpia Jijiei Superioare și a Bașeului, la SE de pintenul deluros al Ibăneștilor, fiind alcătuit din peste 20 de iazuri și acumulări de apă, cele mai mari sau mai importante pentru avifaună fiind Negreni, Mileanca, Cal Alb, Lișmănița, Vorniceni, Prisaca, Tătărășeni, Niculce, Borzești și Havârna. Relieful general îl formează interfluviile sub formă de platouri și culmi colinare, fragmentate de o serie de văi, cea mai importantă fiind valea Bașeului. Dintre toate corpurile de apă din sit, iazurile Ibănești-Bașeu-Podrigăi au cel mai important rol în conservarea speciilor de păsări. Din punct de vedere al cuibăritului aici există condiții excelente pentru mai multe specii protejate așa cum sunt eretele de stuf (8-12 perechi cuibăritoare), stârcul pitic (până la 80 de perechi), stârcul de noapte (până la 20 de perechi), egreta mare (4-6 perechi) și egretă mică. Toate aceste specii preferă ca habitat de cuibărit stufărișurile întinse și neumblate. Este prezentă și o importantă colonie mixtă formată pe copacii de pe insula din lacul Hănești în care cuibăresc mai multe specii de stârci. Se remarcă numărul mare cu care este prezent ca specie clocitoare în aceste habitate cristelul cenușiu (până la 110 perechi). Dintre speciile care preferă pentru cuibărit vegetația de pe luciul apei menționăm chirighița cu obraz alb (până la 40 de perechi) și pescărușul râzător. În comunitățile limitrofe sitului cuibăresc până la 30 de perechi de barză albă care se hrănesc din habitatele umede ale sitului, dar și de pe culturile agricole și pajiștile din acesta unde capturează mamifere mici sau diverse reptile. În zonele de pajiști sunt prezente ca și cuibăritoare, două specii de interes comunitar pentru conservare: fâsa de câmp (până la 80 de perechi) și sfrâncioucul cu frunte neagră. Această din urmă specie impresionează prin numărul mare de până la 100 de perechi cuibăritoare. Numărul apreciabil de iazuri, dintre care multe sunt de dimensiuni considerabile, la care se adaugă zonele înmlăștinite prezente pe suprafețe mari și o mulțime de bălți temporare formate în perioada de primăvară precum și abundența faunei piscicole constituie premisele de atragere a unui număr considerabil de specii în perioada pasajelor. Efective impresionante de păsări urmează ruta reprezentată de drumul est-elbic de migrație poposind în acest sit pentru repaus și hrănire. Totodată, la nivel regional, bazinul Bașeului din acest sit beneficiază în ambele sezoane de migrație de un aport substanțial de efective avifaunistice venite din zona acumulării de apă Stânca-Ștefănești, realizându-se astfel mini-migrații de hrănire pe durata a câteva zile între aceste două zone umede de amploare mare. În perioada migrației, pe iazurile din sit se pot observa efective foarte mari, dintre care le menționăm pe cele care aparțin unor specii protejate în spațiul european precum ferestrașul mic (până la 180 de exemplare), chirighița neagră (100-120 de exemplare), chira de baltă (80-100 de exemplare), rața roșie (12-150 de exemplare), barza albă (până la 700 de exemplare), egreta mare (până la 120 de exemplare), egreta mică (15-50 de exemplare) și stârcul de noapte (până la 650 de exemplare). Alte specii care folosesc aceste habitate pentru odihnă și hrănire sunt lișița (până la 5000 de exemplare), rața mare (până la 16000 de exemplare), lebăda de vară (până la 2500 de exemplare), pescărușul râzător (până la 8000 de exemplare) și gârlița mare (până la 1400 de exemplare). Se pot vedea și foarte multe specii de rațe nordice sau care cuibăresc pe teritoriul țării noastre. Ihtiofauna bogată a acestor iazuri, formată în special din crap, sânger și cosaș, dar și din caras, roșioară, plătică, biban, șalău sau somn, determină ca pe aceste ape să staționeze mai multe zile sau chiar să ierneze (dacă apele nu îngheață complet) până la 1700 de cormorani mari. Printre aceștia se pot vedea până la 200 de indivizi care aparțin speciei protejate în spațiul european, cormoranul mic. Atunci când se instalează frigul în ținuturile nordice, cele două specii de cufundaci coboară și iernează aici hrănindu-se din apele bogate în pește. În acele zile de toamnă târzie sau de iarnă se pot vedea din cele două specii rare în țara noastră până la 25 de exemplare de cufundar polar și până la 10 exemplare de cufundar mic. Păsările de țărm aflate în migrație folosesc pentru hrană malurile lacurilor, acolo unde apa este foarte mică, sau zonele mlăștinoase (așa cum este cea de la Sârbi). În aceste habitate se pot observa hrănindu-se intens până la 3000 de exemplare de bătăuș și între 1500 și 2000 de fluierari de mlaștină, amândouă fiind specii de interes comunitar. Alte păsări de țărm care apar aici în număr mare sunt fluierarul cu picioare roșii, nagâțul, fluierarul negru, fluierarul de zăvoi și prundărașul gulerat mic.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul a fost semnalat mai ales la speciile protejate de rațe sau stârci, atât prin împușcare ilegală, cât și prin distrugerea pontelor și a cuiburilor. Rețeaua de transport al energiei electrice are un impact negativ în special în timpul migrațiilor, provocând mortalități ridicate în rândul mai multor specii. Pescuitul sportiv are impact negativ doar dacă este practicat în apropierea locurilor de cuibărit sau în zonele în care sunt aglomerări de păsări care se hrănesc. Incendierea stufului, a miriștilor și a vegetației riparieme distruge locuri potențiale de reproducere a speciilor care cuibăresc în stuf, dar și a sfrânciocului cu frunte neagră și fâsei de câmp. Accesul cu barca pentru agrement sau pescuit are efecte negative dacă se ajunge în apropierea teritoriilor de cuibărit.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există mai multe puncte de intrare în sit și sunt necesare următoarele amenajări și dotări: panouri de avertizare/atenționare, de informare și pentru orientare, puncte de informare în comunitățile locale, observatoare ornitologice, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee tematice, locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

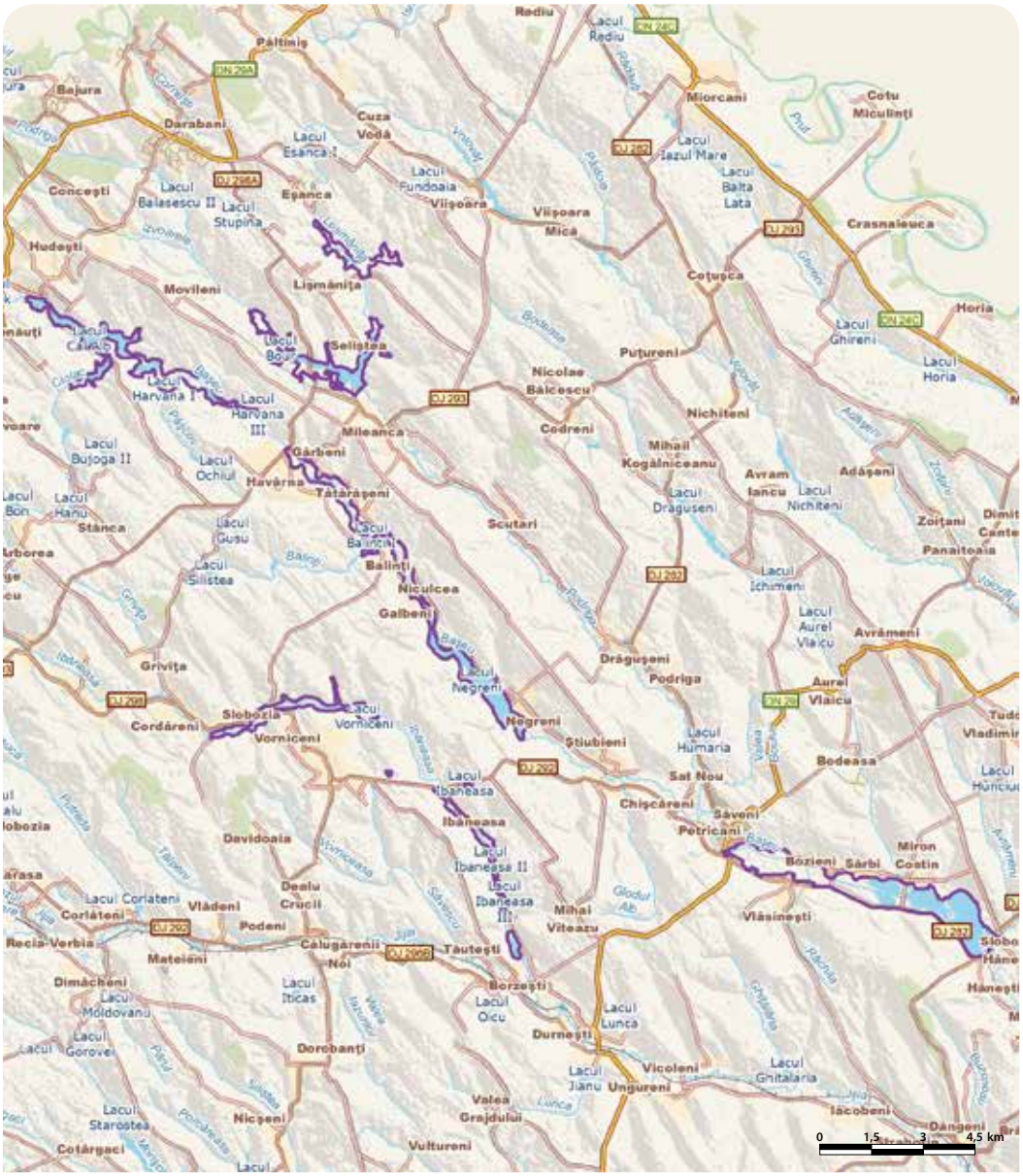

IAZURILE MIHEȘU DE CÂMPIE - TĂURENI - RO SPA 0050

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Mureș: Miheșu de Câmpie, Pogăceaua, Sânger, Tăureni, Zau de Câmpie, Șăulia.

Suprafața: 1 209 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 39′ 12″; Long. E 24° 12′ 1″
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 447 max., 282 min., 323 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din localitatea Luduș aflată pe DN15 (Turda-Târgu-Mureș) se intră pe DJ151 care este limitrof sitului aproape pe toată lungimea lui. Din acest drum se desprinde DJ151A urmat de DJ152B, care se pot folosi pentru intrarea pe Valea Șăuliei și vizitarea heleșteielor dintre Șăulia și Pogăceaua. Din Luduș accesul este posibil și pe ruta de cale ferată Luduș-Sărmășel-Sărmaș, cu posibilitatea opririi în haltele Tăureni, Zau de Câmpie sau Miheșu de Câmpie.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Mai mult de jumătate din acest sit este acoperită de zone umede (iazuri piscicole, mlaștini și smârcuri), fiind important pentru conservarea unui număr de 30 de specii protejate în spațiul european pentru care situl oferă condiții optime de reproducere, iernare sau repaus în migrație. Dintre acestea doar patru nu sunt specii dependente de zonele umede, acestea fiind păsări tipice pentru habitatele deschise sau semideschise de pajiști, pășuni, terenuri arabile cu tufărișuri și pâlcuri de arbori care ocupă aproape 40% din suprafața sitului. Iazurile sunt importante pentru reproducerea unor specii de păsări care au puține locuri de cuibărit în Transilvania precum buhaiul de baltă, stârcul pitic, rața roșie sau chirighița neagră. În sit există efective reproducătoare ale unei specii de interes conservativ global (vânturelul de seară), fiind prezente și populații importante de stârc de noapte, care este o specie amenințată la nivelul Uniunii Europene. În perioadele de pasaj situl este tranzitat de efective semnificative din specii protejate precum fluierarul de mlaștină, chirighița cu obraz alb, stârcul pitic, stârcul de noapte, bătăușul sau chirighița neagră. Acestora li se adaugă efective enorme de câteva zeci de mii de indivizi care aparțin unor specii cu migrație regulată. Circa 10% din aceste efective rămân și iernează în zonă, în măsura în care luciul de apă nu îngheață.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl prezintă o salbă de lacuri formate prin bararea succesivă a Pârâului de Câmpie, numit și Valea Ludușului, care străbate de la nord la sud Câmpia Transilvaniei. Aceste amenajări piscicole însumează o suprafață de peste 650 ha, ceea ce reprezintă aproximativ 47% din totalul amenajărilor piscicole ale Câmpiei Transilvaniei. În zona iazurilor, Pârâul de Câmpie este canalizat în vederea asigurării cantității de apă necesare pisciculturii, aceasta scurgându-se dintr-un bazin în altul. Pe cel puțin 80% din lungimea malurilor, acestea sunt lipsite de vegetație palustră, care este limitată ca întindere doar la țărmurile joase sau la anumite terenuri plane dintre iazuri. Ca atare, habitatele de cuibărit sunt restrânse ca suprafață, fiind în general concentrate pe lângă bazine mici. Vegetația acvatică formată predominant din stuf, alături de care se găsește și papură, se întâlnește pe suprafețe mai mari pe marginea heleșteielor Miheș și Răzoare din ferma piscicolă Zau și la cele din ferma Tăureni, unde există pe margini și vegetație lemnoasă formată din sălcii. Aceste habitate sunt importante pentru cuibăritul mai multor specii protejate la nivel european. Astfel, aici își cresc puii stârcul purpuriu, buhaiul de baltă, stârcul pitic, egreta mică, rața roșie, cresteț cenușiu și până la trei perechi de erete de stuf. Pe vegetația natantă se instalează până la 20 de perechi de chirighiță cu obraz alb, iar acolo unde există și stuf pentru consolidarea cuiburilor se reproduce în număr mare și lișița. Tot aici se întâlnesc ca și cuibăritoare toate cele patru specii de corcodei. Pe lângă corcodelul mare și cel mic, care cuibărește frecvent, au fost găsite și perechi cu pui de corcodel cu gât negru și corcodel cu gât roșu, specii foarte rar cuibăritoare în Transilvania. Se mai reproduc în aceste habitate rața cu cap castaniu, rața mare și rața cârâitoare, iar pe canale se găsesc cuiburi săpate în mal de 10-16 perechi de pescărel albastru. Populații numeroase au în aceste stufărișuri lăcarul mare, lăcarul mic și lăcarul de stuf, alături de care se găsește și presura de stuf. Vegetația de pădure s-a păstrat numai insular și fără conectivitate, la ora actuală existând în sit numai patru pâlcuri de pădure, dintre care unul este o plantație de pin roșu în amestec cu salcâm. Celelalte trupuri de pădure sunt resturi ale stejăretelor care ocupau în trecut suprafețe întinse, fiind formate din gorun, stejar pedunculat și cer în amestec cu glădiș, carpen și jugastru. În aceste păduri se află o populație rezidentă de până la 60 de ciocănitori de grădină. Tufărișurile de la marginea pădurilor, cele dintre parcelele agricole și cele din pajiști sunt edificate de porumbar, măceș, păducel, corn și lemn câinesc și sunt importante pentru cuibăritul a încă două specii de interes comunitar pentru conservare, sfrânciocul roșiatic și sfrânciocul cu frunte neagră. Efectivele vânturelului de seară care cuibăresc aici au scăzut dramatic în ultimii ani, ajungându-se ca în aceste pâlcuri de pădure să cuibărească doar 10-12 perechi. Este foarte importantă menținerea acestor populații cuibăritoare în interiorul Transilvaniei, chiar dacă este vorba doar de colonii mici și izolate. În locul pădurilor, acolo unde nu sunt terenuri agricole există o vegetație ierboasă de silvostepă formată din mai multe specii de colilie, iarba calului, hodolean tătăresc și iarba câmpului. Aici cuibărește cristelul de câmp, care mai poate fi găsit și în culturile agricole împreună cu potârnichea, ciocârlia de câmp, ciocârlanul, codobatura cu cap negru, codobatura galbenă, mărăcinarul mic și presura sură. În satele învecinate sunt instalate în apropierea oamenilor cuiburile de barză albă, dintre care două sunt construite pe copaci. Răpitoarele din zonă sunt reprezentate de specii cuibăritoare în pădurile din jur, precum șorecarul comun, uliul porumbar, șoimul rândunelelor și vânturelul roșu. Foarte

important este în acest sit momentul migrațiilor de toamnă sau primăvară, când heleșteiele devin extrem de importante ca loc de popas și hrănire pentru câteva zeci de mii de păsări din foarte multe specii, 20 dintre acestea fiind importante pentru conservare în spațiul european. Sunt prezente în aceste zile efective semnificative ale unor specii de stârci precum stârcul pitic, stârcul de noapte, stârcul purpuriu, egreta mare, egreta mică, buhaiul de baltă și lopătarul, dar și până la 30 de exemplare de barză neagră, care se adună în vederea formării stolurilor mari de migrație. În această perioadă pot fi văzute pe lacuri și specii rare pentru Transilvania așa cum sunt călifarul alb, lebăda de vară, lebăda de iarnă, rața sunătoare, ferestrașul mare, ferestrașul moțat, cormoranul mare, cormoranul mic (specie protejată) sau pescărița mare. Mai numeroase în această perioadă sunt rațele nordice ca rața suliță, rața mică, rața moțată, rața fluierătoare, rața lingurar, care împreună cu rața mare pot forma stoluri de mii de exemplare. Chirighița cu obraz alb și chirighița neagră sunt observate cu efective de sute de exemplare în timpul pasajelor, găsind o ofertă trofică bogată în fauna de pești a heleșteielor. Crapul, carasul, somnul, șalăul, sângerul, novacul, roșioara și obletele sunt specii care se găsesc din abundență în aceste sisteme piscicole, fiind principala sursă de hrană și pentru cormoranii mici care se văd cu regularitate în timpul pasajelor, dar și a cufundacilor polari și a celor mici, care se văd mai rar. În cârdurile de gâște de vară sau în cele de gârlițe mari se amestecă până la 30 de exemplare de gâscă cu gât roșu, toate poposind pe lac pentru odihnă sau pe culturile de cereale pentru hrănire. Păsările de mal se opresc în efective de mii de exemplare atunci când heleșteiele sunt golite de apă și pot staționa pentru hrănire în aceste terenuri mlăștinoase bogate în nevertebrate. Dintre speciile de interes comunitar pentru conservare, cele mai numeroase exemplare aparțin următoarelor specii: fluierar de mlaștină, bătăuș, plovier auriu, ciocîntors și piciorong, dar se pot vedea și alte specii precum fluierar cu picioare roșii, fluierar negru, fluierar de zăvoi, prundăraș gulerat mare, sitar de mal, culic mare, becațină comună, fugaci roșcat, fugaci de țărm și până la 10000 de pescăruși râzători. Multe păsări, în special rațe, gâște și pescăruși rămân să ierneze în sit în lunile în care apele acestuia nu înghețe. În sezonul rece se pot observa în căutare de hrană și 10-20 de exemplare de erete vânăt.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul afectează negativ populațiile de păsări protejate din sit, în mod deosebit în perioadele de reproducere și pasaj. Incendierea vegetației palustre și a miriștilor manifestă un impact negativ semnificativ asupra speciilor care cuibăresc în aceste zone. Pescuitul sportiv deranjează păsările dacă se face pe toată întinderea malurilor și în locurile frecventate de păsări pentru hrănire, iar pescuitul industrial are impact negativ asupra păsărilor de apă doar dacă schimbările nivelului apei au loc în timpul perioadelor de reproducere. Practicarea agriculturii intensive cu fertilizanți și pesticide afectează calitatea apei din heleșteie prin apele de șiroire care ajung în acestea reducând drastic resursa trofică pentru speciile insectivore care se hrănesc și din aceste habitate (fiind afectat în special vânturelul de seară).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are poteci și drumuri pentru vizitare, locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor, fiindu-i necesare panouri informative și panouri de avertizare/atenționare, observatoare ornitologice lângă heleșteiele cele mai frecventate de păsări și amenajări pentru colectarea deșeurilor în spațiile destinate repausului turiștilor.

DJ 150
Frata
Oaș
Răzoare
Pădurea Iacobeni
La Râpă
Iacoboni
Poiana Frații
Cirhagău
Valea Frății
Valea Glodului
Valea Poduri
Șurii
Valea Pădurii
Mălăești
Valea Largă
Ștefăneaca
Grădini
Lacul
Valea Morii
DJ 151C
Gaura Sângerului
Lacul Tăureni IV
Tăureni
Moara de Jos
Lacul Tăureni I
Corabia
Lacul Sânger
Fânațe
Fundătura
DJ 151
Dalu
Avrămești
Furdătura
Pârâul de Câmpie
Zăpodea
Sânger
DJ 153G
Cipăieni
Râmta
Vălișoara
Pripoare
Papiu Ilarian
Ursoaia
Iclând
Șandru
Valea Iclandului
Fânațe
Iclănzel
După Deal
Tăblășeni
Ghidăștou
Valea Lungă
Câpușu de Câmpie
Chisăliță
Merișoru
Malea
Bărboși
Dobra
Fânațele Câpușului
Valea Sârchii
Tău
Ciretea
Bârza
Valea Sânpetrului
Grebenișu de Câmpie
Leorința
Hârtoape
Leorința-Șăulia
DJ 151B
Măcicășești
Bologaia
Negrenii de Câmpie
Fânațe
Șincai-F
Iștan-Tău
Dracului
Lacul lui Ivan
Lacul Lacul
Valeni
Ciulea
Deloni
Pogăceaua
DJ 152B
Sicele
Valea Sânpetrului
Bârlibaș
Ștefanca
Mogoaia
Groapa Rădăii
Scurta
Lacul Valeni
Lacul Saulia IV
Lacul Saulia III
Șes
Șăulița
Lacul Saulia
Bujor
Bujor-Hodaie
Botei
Lacul Zau
Pădurea
Miheșu de Câmpie
Lacul Miheș I
Larga
DJ 151
Sângeorgiu de Câmpie
Sânpetru de Câmpie
Valcherni
Târnava Mare
Târnava Mică
Târnava Mică
Târnava Mare
Târnava Mare
Târnava Mare

IEZERUL CĂLĂRAȘI - RO SPA 0051

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Călărași: Cuza Vodă, Călărași, Grădiștea.

Suprafața: 5.001 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 11′ 21″; Long. E 27° 16′ 42″
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării **Altitudinea:** 20 max., 0 min., 8 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate realiza de pe DN3 (București-Călărași) care îl mărginește la sud, est și nord și de pe DN31 (Călărași-Oltenița) care de asemenea mărginește situl între localitățile Cuza Vodă și Cunești. Calea ferată cea mai apropiată este Călărași-Slobozia, cu coborâre în gările Călărași-Sud sau Ștefan Vodă.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Cresteț pestriț (*Porzana porzana*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Gâsca cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl conservă în special păsări acvatice dintre care un număr de 30 reprezintă specii protejate la nivel european. Exceptând gaia neagră, toate aceste specii de interes comunitar folosesc pentru cuibărire, dar mai ales pentru pasaj, un lac de origine naturală rămas după asanarea parțială a vechiului și întinsului lezer Călărași de pe terasa joasă a Dunării aflată în sud-estul Câmpiei Române. Situl este important pentru un număr de șapte specii de păsări periclitate la nivel global. Imediata apropiere de Dunăre, prezența unui întins luciu de apă înconjurat de vegetație ripariană bogată continuată de culturi cerealiere și amplasarea acestora pe traseul marelui drum de migrație estic fac din acest sit o zonă preferată pentru cuibărire, pasaj sau iernare pentru un număr de 60 de specii migratoare. Cele mai mari efective le au gârlițele mari, iar dintre speciile de interes comunitar pentru conservare se remarcă prin numărul mare de exemplare gâsca cu gât roșu, barza albă, chirighița cu obraz alb, bătăușul, cormoranul mic și chira de baltă. Numărul de maxim 7000 de gâște cu gât roșu înregistrate în timpul migrației în acest sit reprezintă peste 1% din populația globală a speciei. O valoare deosebită o dau acestor zone umede și cele două specii de pelicani care apar frecvent aici în număr mare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl protejează un complex de zone umede și culturi agricole limitrofe acestora amplasat în terasa joasă a Dunării, la altitudinea medie de 21 m, în partea de SE a Câmpiei Române. Relieful specific de câmpie și luncă se caracterizează printr-o unitate geomorfologică întinsă, tabulară și relativ netedă, presărată cu crovuri și movile (gorgane) care se ridică la 4-6 m deasupra câmpiei. În trecut această zonă era un întins complex de bălți, privaluri, jepci, grinduri și grădiști, amenajată în prezent pentru agricultură prin ample lucrări care au schimbat aproape total peisajul zonei. Dintre lacurile de luncă s-a păstrat iezerul Călărași, amplasat în regiunea cea mai adâncă a zonei. Acest ultim lac de origine naturală a fost supus unor modificări artificiale în scopul exploatării sale ca fermă piscicolă, ajungând azi la o suprafață a luciului de apă de 550 ha. Iezerul este alimentat cu apă din Dunăre prin canale artificiale. Pe malurile apei se află un brâu de stuf și papură care se întinde pe o suprafață de peste 4 ha. În special spre marginea brâului de stuf suprafața apei este acoperită de o bogată și diversă vegetație natantă formată din nuferi albi și galbeni, peștișoară, iarba broaștelor și plutică, foarte importantă pentru cuibăritul unor specii protejate de păsări. În jurul lezerului se întind pajiști, unele fiind umede, precum și întinse culturi agricole, toate străbătute de o rețea de canale. Sunt prezente și trupuri mici de zăvoaie de luncă alcătuite din salcie albă și plopi indigeni (alb și negru). Calitatea apei din lac este bună, fapt ce permite dezvoltarea speciilor de pești și menținerea unei diversități biologice în această zonă la toate nivelele taxonomice, care este valorificată de un număr mare de specii avifaunistice. Dintre speciile acvatice care cuibăresc pe întinderile de stuf ale sitului se remarcă cele 150 de perechi ale egretei mici și cele 40-70 de perechi ale chirighiței cu obraz alb, alături de aceasta din urmă fiind prezente și până la 15 perechi de chirighiță neagră. Întinderile de stuf sunt și locul unde își cresc puii stârcii purpurii, egretele mari, stârcii de noapte, buhaii de baltă și stârcii pitici, dar și cele câteva perechi de erete de stuf. În vegetația palustră își amenajează cuiburile pe platforme formate din tije de stuf până la opt perechi de cresteț pestriț. Din cauza amplasării acestei structuri foarte aproape de suprafața apei, specia este foarte vulnerabilă la schimbarea nivelului hidrologic al lacului în timpul cuibăritului. Locurile mlăștinoase cu vizibilitate crescută sunt căutate pentru cuibărit de către piciorong, remarcându-se la această specie numărul de perechi clocitoare (între 12 și 32 de perechi). Specia amenințată la nivel global de rață roșie este prezentă cu 20-40 de perechi cuibăritoare în mod regulat în zonele protejate de vegetația palustră din sit. Alte specii clocitoare în mod frecvent, unele având populații mari reproducătoare în fiecare an, sunt corcodelul mare, stârcul cenușiu, rața mare, corcodelul mic, gâsca de vară, lișița, lebăda de vară și găinușa de baltă. Sunt prezente și speciile de păsări cântătoare tipice pentru vegetația palustră, reprezentate de lăcarul mare și cel mic, pițigoi de stuf, boicuș, greluțelul de stuf și cel pătat, lăcar de stuf și presură de stuf. Momentul pasajului de primăvară este mai scurt ca întindere în timp, iar cel autumnal este lung, fiind favorizat de climatul local cu toamne lungi și călduroase. În ambele momente se remarcă următoarele specii care ajung chiar și la sute sau mii de exemplare: barza albă, bătăușul, chirighița cu obraz alb și cea neagră, chira de baltă, piciorongul, lopătarul, țigănușul, stârcul galben, pescărușul mic, egreta mare și egreta mică. Ferestrașul mic, ciocîntorsul, fluierarul de mlaștină, prundărașul de sărătură și chira mică au și ele în timpul migrațiilor efective semnificative pentru aceste specii. În momentul instalării frigului în nordul continentului, coboară spre sud lebedele de iarnă, la această specie impresionând numărul de 143 de exemplare văzute pe luciul apei. Unele dintre ele rămân să și ierneze la noi, împreună cu cârdurile de gârlițe mari, o specie ale cărei efective pot să ajungă și la 30000 de exemplare. Situl este atractiv pentru aceste gârlițe atât datorită întinsei suprafețe de apă pe care se pot odihni, cât mai ales pentru culturile care acoperă 88% din suprafața sitului. Spre aceste culturi se deplasează zilnic cârdurile în vederea hrănirii cu plante tinere. Printre aceste gârlițe se văd adesea și gâște cu gât roșu, o specie periclitată care ajunge uneori în timpul migrațiilor să atingă efective numerice foarte mari în sit, de până la 7000 de exemplare. Dintre acestea, circa 1500 de gâște aleg să rămână pentru a ierna aici. Apropierea Deltei Dunării și bogata ofertă de pește reprezentată în special de crap, caras și plătică, atrage stoluri de pelican comun și pelican creț care ajung și la 600 de exemplare și respectiv 100 de exemplare. Pelicanul creț rămâne în număr mare să ierneze pe aceste meleaguri, atât timp cât suprafața lacului nu îngheață complet. La fel face și altă specie ihtiofagă protejată, cormoranul mic, care ajunge la 800 de exemplare în timpul deplasărilor de migrație, din care rămân să ierneze pe apele iezerului până la 400 de exemplare.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Terenurile agricole asigură zone de hrănire foarte importante pentru unele specii protejate, însă pot avea și efecte negative dacă au loc practici de tăiere a stufului și ardere a miriștilor pentru mărirea suprafeței cultivate sau dacă se utilizează pesticide și îngrășăminte. Piscicultura nu are efecte negative dacă nu se practică tăierea stufului pentru a mări luciul de apă și a asigura accesul la mal, dacă nu au loc fluctuații ale nivelului apei în timpul cuibăritului și dacă nu se practică dragarea substratului. Pescuitul sportiv manifestă o presiune negativă asupra păsărilor dacă se execută din barcă sau de pe mal în perioada de cuibărire și în imediata vecinătate a locurilor de cuibărit. Braconajul determină reducerea efectivelor populaționale.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de un centru de vizitare și informare. Există panouri de avertizare și atenționare, puncte de informare, amenajări pentru observare și supraveghere, toate acestea nefiind suficiente și necesitând suplimentarea. De asemenea există panouri de informare, puncte de intrare în sit, poteci/drumuri pentru vizitare (care nu sunt amenajate adecvat) și locuri pentru colectarea deșeurilor. Este necesară instalarea unor panouri cu hărți pentru orientare, înființarea unor trasee turistice și tematice.

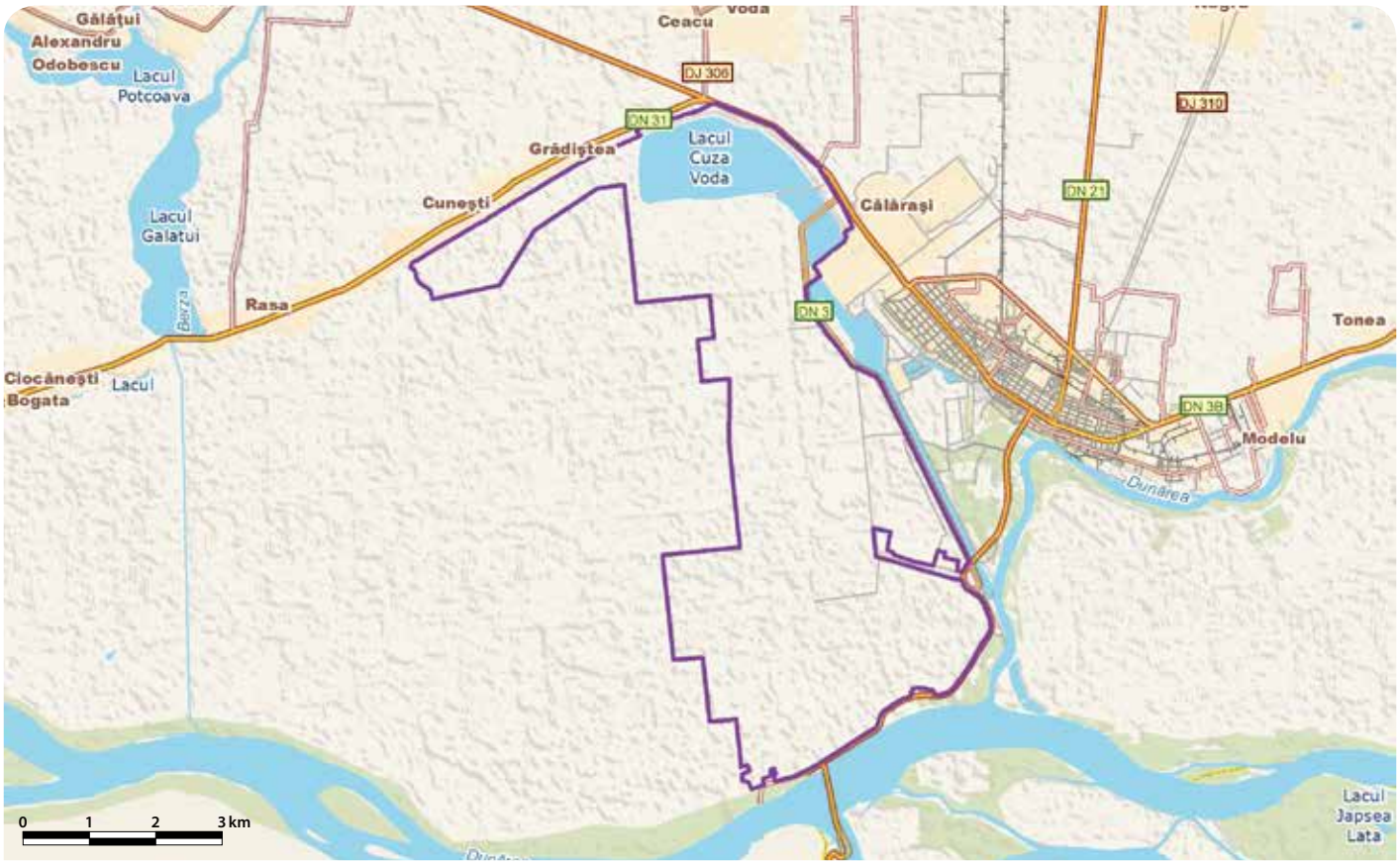

LACUL BEIBUGEAC - RO SPA 0052

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Tulcea: Murighiol.

Suprafața: 470 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 1' 45"; Long. E 29°6' 55"
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Delta Dunării
Altitudinea: 24 max., 0 min., 5 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Lacul Beibugeac este situat limitrof satului Plopu, fiind accesibil pe drumurile locale din această localitate amplasată pe DJ222C, care leagă Murighiolul de Tulcea.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Călifar roșu (*Tadorna ferruginea*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Pescăruș cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Notătiță (*Phalaropus lobatus*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Importanța sitului pentru conservare este evidențiată de prezența unei colonii mixte de chiră de baltă, pescăruși, piciorong, fluierar de mlaștină, prundăraș de sărătură, ciovlică ruginie și ciocîntors care este formată an de an pe insulele de pe acest lac salmastru. La aceasta se adaugă un grad mare de colmatare a lacului care oferă astfel suport trofic semnificativ în timpul pasajului unor populații extrem de numeroase și diverse de stârci, pelicani, rațe, călifari, lebede, cormorani și păsări de țărm. Șapte dintre aceste specii sunt periclitate la nivel global iar 36 sunt protejate în spațiul european. Un număr de 56 sunt păsări migratoare, situl fiind amplasat pe una dintre cele mai mari rute de migrație avifaunistică din țara noastră (Via Pontica). Situarea între Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie și includerea în sit a unor suprafețe mari agricole cultivate cu cereale fac ca această zonă să fie un important loc de odihnă și înnoptare în timpul iernii pentru gâște, gârlițe și pentru gâsca cu gât roșu, o specie periclitată la nivel internațional pentru care în România și Bulgaria există singurele cartiere de iernare. Un total de 140 de specii de păsări acvatice sau specii legate de mediul acvatic au fost văzute în acest sit, trecând pe aici aproape toate speciile care populează sau traversează în timpul migrațiilor Delta Dunării.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Lacul Beibugeac, situat la o altitudine de 1 m, s-a format într-o depresiune a unei zone de coline și dealuri joase. Lacul se află în ultimul stadiu de evoluție ca bazin lacustru, fiind situat pe un vechi traseu al brațului fluvial Sfântu Gheorghe care ajungea odinioară în nordul lacului Razim. Suprafața apei variază de la an la an în funcție de nivelul precipitațiilor și al temperaturilor din timpul verii, iar malurile lacului sunt joase și fără faleze. De-a lungul timpului fundul lacului s-a acoperit cu un mâl fin, bogat în nevertebrate care atrag aici nenumărate păsări. În perioada de secetă, la suprafața mâlului se formează o crustă de sare sub care se află un strat subțire de nămol uscat. Pe malurile lacului solul este de tip mâlos, fiind mai compact în zona pajiștilor. Există suprafețe restrânse acoperite de stuf în nordul și vestul lacului. Colinele și dealurile din jurul cuvei lacustre sunt acoperite de un loess nisipos și sunt în majoritate transformate în terenuri agricole pe care se practică o agricultură extensivă, fiind cultivate în mod special cereale. Situarea acestui lac între Delta Dunării și complexul Razim-Sinoie, amplasarea pe ruta de migrație principală a țării (Via Pontica), mozaicul de habitate și oferta trofică, toate acestea determină ca situl să fie căutat de un număr foarte mare de păsări din cele mai diverse specii. O caracteristică specifică lacului este dată de prezența insulițelor situate în partea estică. În funcție de nivelul apei se păstrează suprafețe mai mari sau mai mici ale acestor insulițe pe care se formează, în fiecare an, colonii mixte din următoarele specii protejate la nivel european: ciocîntors (38-74 de perechi), prundăraș de sărătură (12-14 perechi), piciorong (24-40 de perechi), ciovlică ruginie (24-55 de perechi) și chirighiță cu obraz alb (până la 160 de perechi) alături de care se mai văd și cuiburi de nagâț, iar la marginea insulelor chiar și de pescăruș argintiu. Pe versanții din nordul lacului cuibăresc mai multe perechi de călifar alb care coboară cu puii, nezburători încă, la lac. În zonă se află și o colonie de vânturel de seară de până la 60 de exemplare. În împrejurimi cuibăresc colonial prigorile și lăstunii de mal și în mod izolat dumbrăveanca, codobatura albă, codobatura galbenă, graurele și câteva perechi de barză albă. Odată terminată perioada de reproducere încep să apară temporar pe acest lac exemplare imature sau adulți ai unor specii care nu clocesc în zona lacului (inclusiv pelicani). Odată cu instalarea toamnei aceste efective cresc foarte mult, astfel că lacul dobândește o importanță deosebită ca loc de odihnă și hrănire pentru efective foarte mari care variază de la sute până la mii de păsări, precum păsări de țărm, chire, pescăruși, chirighițe, rațe, gâște, pelicani, călifari, stârci și cormorani, asociate cu diverse specii de păsări răpitoare, toate acestea aflându-se pe cea mai mare rută de migrație din țară, Via Pontica. Deși lacul este lipsit de pește, totuși el oferă condiții bune de repaus păsărilor ihtiofage care se opresc în număr mare. Sunt văzuți aici până la 900 de pelicani comuni, până la 30 de pelicani creți, între 20 și 30 de cormorani mici și până la 300 de cormorani mari. De asemenea, poposesc foarte multe exemplare de stârci din diverse specii pentru repaus sau pentru a se hrăni cu amfibieni, reptile și chiar nevertebrate care abundă în lac. Astfel procedează stârcul purpuriu și cel galben, stârcul de noapte, egreta mare și cea mică, stârcul cenușiu, barza albă și barza neagră. Habitatele cu apă mică a lacului, în care abundă nevertebratele, sunt optime pentru hrănirea țigănușului și lopătarului, dar mai ales pentru păsările de țărm. Stoluri foarte mari monospecifice sau mixte din aceste păsări vin să se așeze pe lac, fiind văzute astfel până la 2000 exemplare de bătăuș, alături de piciorong, prundăraș de sărătură, ciocîntors, fluierar de mlaștină sau notătiță, toate aceste specii fiind de interes comunitar pentru conservare. Mai apar în număr mare și alte specii de păsări de țărm precum fluierarul negru, cel de zăvoi, cel de mlaștină și cel de munte, fluierarul cu picioare verzi și cel cu picioare roșii, sitarul de mal, becațina comună, culicul mare, nagâțul, ploierul argintiu, prundărașul gulerat mare și cel mic, nisiparul, prundărașul de nămol, fugaciul mic, cel roșcat, cel pitic și cel de țărm. Tot în această perioadă se pot vedea și alte specii protejate în spațiul comunitar cu efective foarte mari care ajung la cifre impresionante: 600 de exemplare de ciovlică ruginie), 2600 de pescăruș cu cap negru, 2000 de chire de baltă sau chirighițe cu obraz alb, 400 de chire mici și 200 de pescăruși mici sau chirighițe negre. Sunt prezente în acest habitat optim de hrănire între 120 și 163 de exemplare de rață roșie și între 10 și 34 de exemplare de călifar roșu. Rar se pot vedea silvia porumbacă și privighetoarea de baltă, aici nefind bine reprezentat habitatul lor optim, de tufărișuri și respectiv de întinderi mari de stuf. Uneori, în preajma lacului, se pot vedea păsări răpitoare protejate în spațiul european, precum eretele de stuf, vulturul pescar, șerparul și codalbul, dar și foarte rare exemplare de șoim călător, șoim dunărean, erete vânăt sau cucuvea, aceasta din urmă cuibărind în podurile caselor din apropierea lacului. 55% din suprafața sitului este acoperită de culturi agricole în care predomină cele de cereale și care determină ca acest sit să fie unul important pentru cârdurile de gâște și gârlițe, între care se găsesc și foarte multe gâște cu gât roșu, atât în timpul migrațiilor cât și în timpul sezonului hibernal. Semnificative sunt efectivele acestora care ajung la 3000 pentru gâsca cu gât roșu, 9200 pentru gârlița mare și până la 300 pentru gâsca de vară. Atunci când nu este înghețat iarna, lacul oferă condiții de hrană semnificative cantitativ care determină staționarea în zonă a lebedelor de iarnă (120-130 de exemplare) și a egretelor mari (până la 70 de exemplare).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

La Murighiol este propus să se ridice un parc eolian care, în condiții meteorologice nefavorabile (în special ceață), poate constitui un obstacol în calea păsărilor ce folosesc lacul Beibugeac pentru odihnă, cuibărit și hrănire. Pășunatul cu animale aparținând comunităților locale, care are loc destul de frecvent în teritoriile de cuibărit ale unor specii de păsări protejate, compromite total pontele acestora dacă are loc în perioada de cuibărire, la fel ca și braconajul prin colectarea ouălor care poate anula succesul reproductiv al acestor păsări în special în unii anii secetoși când este posibil accesul pe insule. Incendierea vegetației ripariene afectează populațiile de păsări cuibăritoare. Extragerea lutului de către localnici conduce la reducerea sau dispariția locurilor de cuibărit ale prigoriilor, dumbrăvencelor și a lăstunilor de mal. Poluarea periodică a apei lacului, cauzată de spălarea unor recipiente în care se păstrează produse petroliere sau substanțe toxice, determină reducerea semnificativă a hranei pentru unele specii de păsări și chiar poate conduce la intoxicarea acestora producând mortalități semnificative.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există amenajate puncte de informare, în comunitățile locale existând și spații destinate colectării deșeurilor. De asemenea există puncte de intrare în sit și mai multe poteci/drumuri pentru vizitare. Sunt necesare observatoare ornitologice la extremitățile sitului dar și panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărți), bariere pentru restricționarea accesului în anumite zone ale sitului, trasee turistice, trasee tematice și locuri de campare.

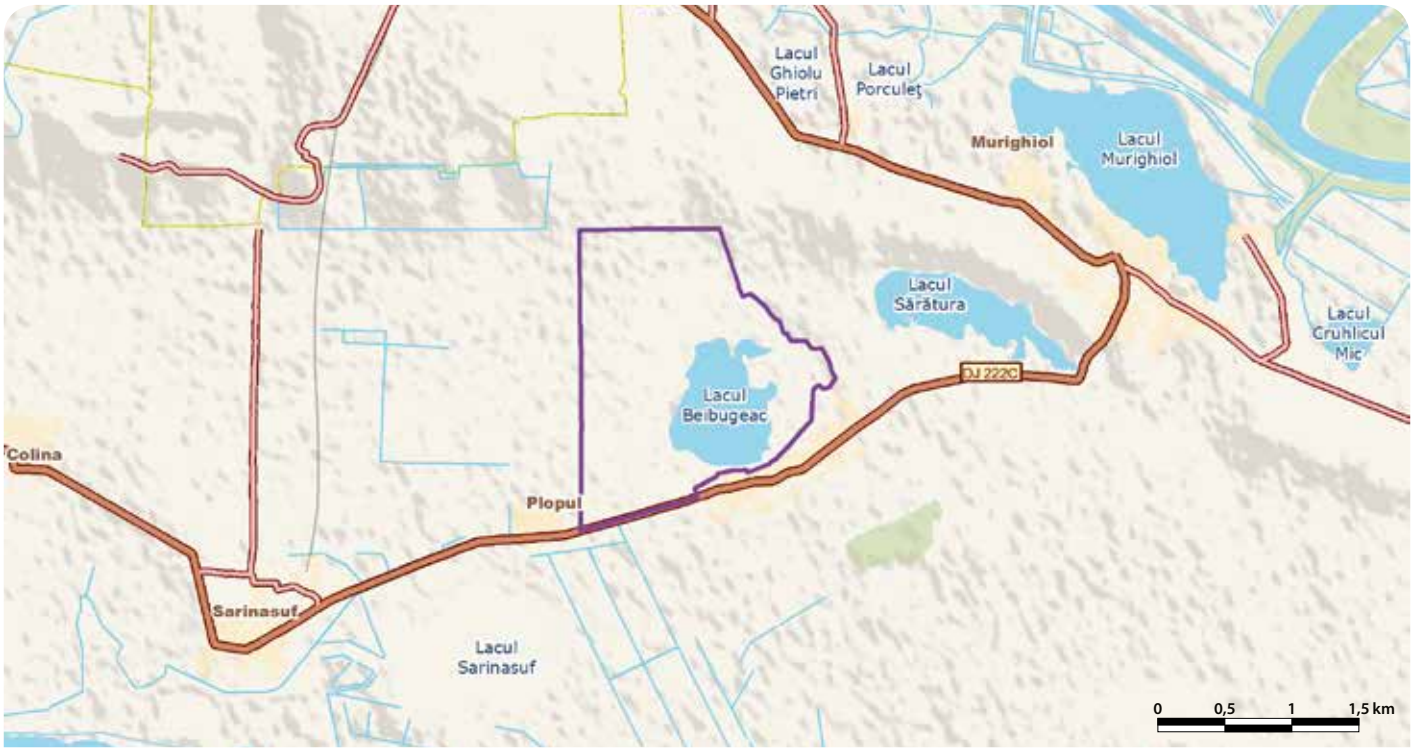

LACUL BUGEAC - RO SPA 0053

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Lipnița, Ostrov.

Suprafața: 1.392 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 4' 42"; Long. E 27° 26' 17"
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 99 max., 0 min., 11 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Lacul Bugeac din apropierea graniței cu Bulgaria este accesibil de pe DN3 (sectorul între Ostrov și Lipnița), din care se desprind drumuri locale spre Bugeac și Gârlița ce oferă o bună vizibilitate asupra sitului.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Pescăruș cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Notătiță (*Phalaropus lobatus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Călifar roșu (*Tadorna ferruginea*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Lacul Bugeac, cu malurile sale abrupte lutoase sau stâncoase, este cel mai sudic din seria limanelor fluviatile, fiind împreună cu pajiștile și culturile înconjurătoare foarte important pentru conservarea multor specii de păsări, marea lor majoritate acvatice, dar și a mai multor păsări răpitoare. Dintre acestea un număr de 42 de specii sunt protejate la nivel european. Situl reprezintă totodată una dintre principalele zone de hrănire și odihnă din sud-estul României pentru pelicanul creț, o specie critic amenințată la nivel global. De asemenea, situl este clasat între primele cinci din țară ca importantă pentru conservarea unor specii precum prundărașul de sărătură, lebăda de iarnă, ciovlica ruginie, piciorongul și călifarul roșu. Speciile din care populații numeroase găsesc condiții propice de cuibărit în această zonă sunt silvia porumbacă, rața roșie, chirighița cu obraz alb, piciorongul și ciovlica ruginie.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Lacul Bugeac este situat la sud de brațul Ostrov, pe malul drept al Dunării, fiind cel mai sudic din seria limanelor fluviatile și având forma unui golf-depresiune. Lacul are legături cu Dunărea printr-un stăvilar care reglementează schimbul de ape și de asemenea primește apele păraielor Almălău, Cheșenul Mic și Benga. Există și porțiuni întinse de maluri înalte și abrupte care pot atinge și 30 m înălțime, în partea vestică fiind prezentă o fâșie de pământ înaltă și stâncoasă formată din calcare. În aceste zone se presupune că își are ascuns cuibul perechea de buhă care este rezidentă în acest sit. Asociațiile vegetale palustre iubitoare de umezeală sunt formate predominant din stuf și papură, pe alocuri fiind întâlnite și săgeata apei, castana de apă, peștișoara, lintița, izma de baltă, busuiocul de baltă, stânjenelul de baltă, pașa, papura rotundă, cervana, volbura mare și susaiul. În acestea cuibăresc efective semnificative din următoarele specii protejate la nivel european: stârc pitic, stârc purpuriu, rață roșie, chirighiță cu obraz alb, cresteț cenușiu, privighetoare de baltă și erete de stuf, alături de care se mai întâlnesc multe perechi reproducătoare de corcodel mic, rață cu cap castaniu, corcodel mare, lișiță, rață cârâitoare, gâscă de vară, stârc cenușiu, lebădă de vară și rață mare. Aici cuibăresc și cei doi corcodei care sunt mai rar întâlniți cu perechi reproducătoare în zonele umede din țară: corcodelul cu gât roșu și corcodelul cu gât negru. În vegetația scundă și pe suprafețe mâloase sunt instalate cuiburile de ciocîntors (până la 8 perechi), piciorong (24-40 de perechi), prundăraș de sărătură (12-14 perechi) și ciovlică ruginie (până la 20 de perechi), toate acestea fiind specii protejate la nivel european. Malurile lutoase sunt sediul coloniilor de lăstun de mal și locul în care își sapă galeriile până la 12 perechi de pescărel albastru. Tufărișurile din perimetrul sitului adăpostesc semnificative populații cuibăritoare de silvie porumbacă (20-30 de perechi). Până la nouă perechi de călifar roșu își au aici săpate vizuinile pentru instalarea cuibului unde clocesc ouăle și de unde își conduc spre apă puii după eclozare. Existența acestei populații cuibăritoare semnificative din punct de vedere numeric, la care se adaugă până la 45 de exemplare aflate în pasaj și un număr maxim de 68 de exemplare care iernează pe acest lac, determină ca situl să fie unul din punctele focale ale conservării acestei specii care a suferit o reducere drastică a efectivelor la nivel național. În sit sunt prezente ca și cuibăritoare următoarele specii protejate de răpitoare: uliul cu picioare scurte, buha, șorecarul mare, șerparul și eretele de stuf. Vânturelul de seară are o colonie de până la nouă perechi și teritoriul de hrănire pe terenurile agricole și pajiștile din jurul lacului. În timpul migrațiilor se pot vedea până la șase codalbi. Bogăția de pești a sitului, în care densitățile cele mai mari sunt atinse de crap, sânger, novac și caras, determină ca în timpul migrațiilor să se oprească pentru hrănire până la opt vulturi pescari. Această abundență de pești determină ca în sit să stăioneze stoluri mari de pelican comun (630-700 de exemplare) și pelican creț (70-223 de exemplare). Pentru această din urmă specie situl reprezentă unul din principalele locuri de hrănire din partea de SV a țării, aceasta și datorită faptului că până la 30 de pelicani creți rămân să ierneze aici. La fel procedează și o altă specie ihtiofagă protejată, cormoranul mic, care ajunge în timpul pasajului să numere până la 900 de exemplare, din care atât timp cât apele nu îngheață complet rămân să ierneze aproape 700 de exemplare. Pentru toate aceste trei specii ihtiofage protejate situl oferă condiții pentru ca starea lor de conservare să fie excelentă. Iarna se mai pot vedea până la 70 de egrete mari și până la 130 de lebede de iarnă. Momentele pasajelor sunt extrem de importante în sit, remarcându-se cea mai mare diversitate de specii la nivelul rațelor, a păsărilor de țărm și a stârcilor, dar și la nivelul pescărușilor. Sute de stârci galbeni sau purpurii, egrete mari și mici, stârci de noapte, lopătari, țigănuși, berze albe și până la 40 de berze negre se pot vedea poposind în timpul migrațiilor. Luciul de apă se umple de rațe atât din speciile cuibăritoare în țara noastră cât și din speciile nordice, printre care se amestecă lebedele și gâștele de vară dar și mulți cormorani mari. De la suprafața lacului își culeg hrana formată din puiet de pește și specii de nevertebrate efective semnificative aflate în migrație de pescăruș mic, pescăruș cu cap negru, chiră de baltă, chiră mică, chirighiță neagră și chirighiță cu obraz alb. Toate acestea sunt specii protejate la nivel european pe lângă care se mai pot observa frecvent pescărușul răzător, pescărușul argintiu și pescărușul sur și mai rar pescărușul negricios și chirighița cu aripi albe. Stoluri de păsări de țărm se opresc în apele mici bogate în nevertebrate. Dintre acestea se remarcă următoarele specii protejate care au un număr mare de indivizi: bătăușul, prundărașul de sărătură, piciorongul, ciocîntorsul, fluierarul de mlaștină și notatița. Și ciovlica ruginie își sporește foarte mult efectivele, care ajung până la 400 de exemplare în timpul migrațiilor, fiind văzută adesea vânând insecte în zbor deasupra lacului. În timpul toamnei acesta este folosit ca loc de odihnă și înnoptare de către gâsca cu gât roșu, gâsca de vară și gârlița mare, împreună formând cârduri de peste 4500 de exemplare care execută mișcări diurne pe culturile agricole aflate în sit sau în vecinătatea acestuia. În aceste cârduri se pot observa și exemplare din specii mult mai rare precum gâsca de semănătură sau gârlița mică.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Managementul piscicol care se practică în cadrul complexului de exploatare piscicolă poate avea un impact major asupra păsărilor dacă se execută lucrări specifice acestei activități în timpul pasajelor și al cuibăritului.

ADMINISTRAREA SITULUI

Puncte de informare sunt amenajate la Direcția Silvică Constanța și la primăriile localităților Ostrov, Bugeac și Gârlița. În aceste localități sunt amenajate spații destinate colectării deșeurilor, iar în sit există puncte de intrare, la două dintre acestea fiind instalate bariere pentru restricționarea accesului în perimetrul amenajării piscicole private. Există mai multe poteci sau drumuri nepavate care mărginesc malurile lacului, însă acestea nu sunt amenajate în scopul vizitării sitului. Sunt amplasate panouri de avertizare/atenționare care aparțin administrației amenajării piscicole. Sunt necesare panouri de informare asupra valorilor naturale ale sitului și panouri care să prezinte turiștilor hărți pentru orientare. Pentru vizitarea sitului este necesară înființarea de trasee tematice care să aibă și amenajări pentru observarea păsărilor de la înălțime.

LACUL DUNĂRENI - RO SPA 0054

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Aliman, Ion Corvin.

Suprafaţa: 1.261 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 11′ 11″; Long. E 27° 46′ 25″
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării **Altitudinea:** 99 max., 1 min., 11 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA **SCI**

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** **DL** DF DA
Lacul Dunăreni este accesibil de pe DN3, din localitatea Ion Corvin urmându-se DJ223 prin Viile şi Dunăreni, ambele sate fiind limitrofe sitului.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Notătiţă (*Phalaropus lobatus*) • Pelican creţ (*Pelecanus crispus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Călifar roşu (*Tadorna ferruginea*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Gâscă cu gât roşu (*Branta ruficollis*) • Prundăraş de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Pescăruş cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl reprezintă o zonă de ape stătătoare, mlaştini, smârcuri şi terenuri arabile care adăpostesc în special păsări acvatice migratoare, dar şi păsări care rămân sau vin să ierneze pe teritoriul acestuia. În urma observaţiilor ornitologice în cadrul sitului au fost identificate peste 100 de specii de păsări dintre care 35 sunt protejate la nivel european. Patru dintre acestea sunt specii periclitate la nivel global. Numărul de păsări migratoare este de 74. Situl oferă condiţii bune de cuibărit pentru foarte multe păsări, dintre speciile protejate la nivel european remarcându-se prin populaţii mari cuibăritoare stârcul pitic, călifarul roşu, raţa roşie, stârcul purpuriu şi cel galben, ciovlica ruginie, chirighiţa cu obraz alb şi egreta mică. În timpul pasajului zona prezintă importanţă ca loc de hrănire şi repaus pentru un număr foarte mare de specii protejate, toate având un număr semnificativ de exemplare. Cormoranul mic, chirighiţa cu obraz alb, lopătarul, raţa roşie, barza albă, bătăuşul şi chira de baltă sunt numai câteva dintre speciile care impresionează prin numărul mare de reprezentanţi în timpul migraţiilor de primăvară sau toamnă. Iarna, atunci când nu este îngheţat lacul Dunăreni oferă hrană şi locuri de odihnă pentru cormoranul pitic, gâsca cu gât roşu, gârlita mare şi foarte multe specii de raţe, deseori venind şi stoluri mici de pelican creţ care rămân să ierneze în ţara noastră şi execută numai mişcări între bălţi care nu îngheaţă, situate îndeosebi de-a lungul Dunării.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Un procent de 67% din sit este ocupat de Lacul Dunăreni şi lezerul Viile, care împreună cu habitatele umede adiacente (stufărişuri, mlaştini şi smârcuri) se află în lunca inundabilă a Dunării. Lacurile s-au format în urma proceselor de eroziune şi de depunere a sedimentelor fluviale pe o vale secundară. În prezent Lacul Dunăreni are legătură cu Dunărea printr-un stavilar care reglementează schimbul de ape. Sunt prezente maluri înalte şi abrupte care conferă lacului forma unui golf de depresiune. Malurile din zona sud-estică sunt calcaroase, caracterizate prin prezenţa unor plante specifice zonelor calcaroase. În restul sitului se găsesc terenuri plane pe care se practică o agricultură axată în special pe culturi cerealiere, acestea fiind favorizate de cernoziomurile cu o fertilitate naturală mare tipice acestei zone. Clima din zona sitului este moderat continentală cu veri călduroase, uneori toride şi secetoase, toamne lungi şi călduroase şi ierni puţin friguroase, slabe în precipitaţii. Influenţa Mării Negre asupra temperaturilor se manifestă în sezonul cald al anului prin scăderea uşoară a mediei temperaturilor lunare, iar în anotimpul rece prin acţiunea ei moderatoare care determină temperaturi mai ridicate. Toate aceste condiţii climatice împreună cu calitatea habitatelor determină ca situl să aibă un rol foarte important în timpul migraţiilor de primăvară şi toamnă, efectuate de un număr foarte mare de păsări din specii diverse. Multe dintre aceste specii cuibăresc sau iernează în sit, însă rolul său cel mai important este acela de loc pentru popas în vederea odihnei sau a hrănirii în timpul pasajelor. În acest sens, situl se află în apropierea Dunării care reprezintă un culoar de migraţie, fiind totodată situat şi pe traseul celei mai mari rute de migraţie, Via Pontica. În aceste momente se pot vedea mii de exemplare de bătăuş, chiră de baltă şi chirighiţă cu obraz alb şi mai multe sute de indivizi aparţinând următoarelor specii: stârc de noapte, stârc galben, mic sau purpuriu, egretă mică sau mare, barză albă, ţigănuş, lopătar, raţă roşie, piciorong, ciocîntors, ciovlică ruginie, pescăruş mic, pescăruş cu cap negru şi chirighiţă neagră. Se mai observă în zonă şi până la 77 de exemplare de prundăraş de sărătură, până la 40 de chire mici şi până la 31 de călifari roşii. În mod frecvent se pot observa şi notatiţe şi fluierari de mlaştină. Importante sunt şi stolurile mari de pelican comun (120-160 de indivizi) şi pelican creţ (41-50 de indivizi) care coboară să se hrănească din oferta bogată de peşti a zonei. Gâsca cu gât roşu şi cormoranul mic sunt două specii protejate prezente în timpul migraţiilor cu efective numeroase, cele mai multe dintre ele şi rămânând să ierneze pe aceste lacuri care nu îngheaţă complet decât foarte rar. În lunile de iarnă, pe macul lacurilor se pot vedea frecvent egrete mari, iar pe luciul de apă se pot observa constant hrănindu-se câteva exemplare de pelican creţ. Din această specie, destul de mulţi indivizi rămân să ierneze pe meleagurile noastre, executând doar deplasări între habitatele bogate în peşte situate îndeosebi de-a lungul Dunării. Ei rămân pentru odihnă şi hrănire acolo unde climatul blând cu influenţe mediteraneene din sud-vestul ţării sau cu influenţe marine din Dobrogea păstrează lacurile neînghetate şi doar sporadic în restul ţării. Un număr de maxim 300 de gâşte cu gât roşu şi 140 de cormorani mici poate fi văzut în timpul iernii în sit. Tot în timpul migraţiilor şi al iernii surprinde mărimea stolurilor de raţe din cele mai diverse specii, care cuibăresc pe teritoriul ţării noastre sau care trec doar în pasaj. Sunt prezente cu efective mari: raţa mare (până la 7000 de exemplare), raţa cârâitoare, raţa mică, raţa suliţar, raţa lingurar, raţa cu cap castaniu, raţa suliţar, raţa cu ciuf, raţa moţată, raţa fluierătoare şi raţa pestriţă. Tot în număr mare se poate vedea şi nagâţul (până la 2500 de exemplare), pescăruşul râzător (până la 15000 de exemplare), gârlita mare (până la 3000 de exemplare), gâsca şi lebăda de vară, dar şi foarte multe păsări de ţărm din cele mai diverse specii. Câteva exemplare de vultur pescar, şerpar şi până la şase codalbi sunt rar observaţi trecând sau oprindu-se pentru hrănire în timpul pasajelor. La sosirea din cartierele de iernare rămân să cuibărească în sit până la 60 de perechi de stârc pitic, 120 de perechi de stârc galben, 80 de perechi de egretă mică, 40 de perechi de stârc purpuriu şi 75 de perechi de raţă roşie. Se remarcă şi numărul de perechi clocitoare ale călifarului roşu care îşi sapă cuiburile în malurile înalte şi lutoase ale lacului. Aceste habitate sunt folosite şi de perechile de pescărel albastru, care spre deosebire de călifarul roşu îşi sapă cuibul doar în acei pereţi verticali care sunt situaţi în imediata apropiere a apei. În sit sunt prezente în mod frecvent ca şi cuibăritoare, până la 12 perechi din această mică pasăre ihtiofagă. Condiţiile climatice şi de izolare faţă de impactul antropic, alături de o cantitate mare de hrană permit unui număr mare de perechi reproducătoare de ciovlică ruginie (până la 40 de perechi) şi de chirighiţă cu obraz alb (până la 400 de perechi) să aleagă acest sit pentru creşterea puilor. Tot aceste condiţii sunt reflectate şi în prezenţa coloniilor de prundăraş de sărătură, ciocîntors şi piciorong, toate acestea fiind specii protejate la nivel european care au o stare bună de conservare în sit.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Păşunatul afectează unele păsări care cuibăresc în pajişti sau pe malul lacului (ciovlica ruginie şi speciile de păsări de ţărm). Lucrările de management piscicol practicate în cadrul fermei pot avea un impact negativ asupra păsărilor dacă sunt executate în perioada de cuibărit.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există două puncte de informare, panouri de avertizare care alături de bariere limitează accesul pe teritoriul acestuia. Există puncte de intrare în sit şi drumuri care mărginesc malurile lacului. Pentru informarea turiştilor sunt necesare panouri referitoare la păsările protejate în sit dar şi hărţi pentru orientare, iar pentru o vizitare în condiţii bune a sitului sunt necesare două observatoare ornitologice ridicate în cadrul unor trasee tematice.

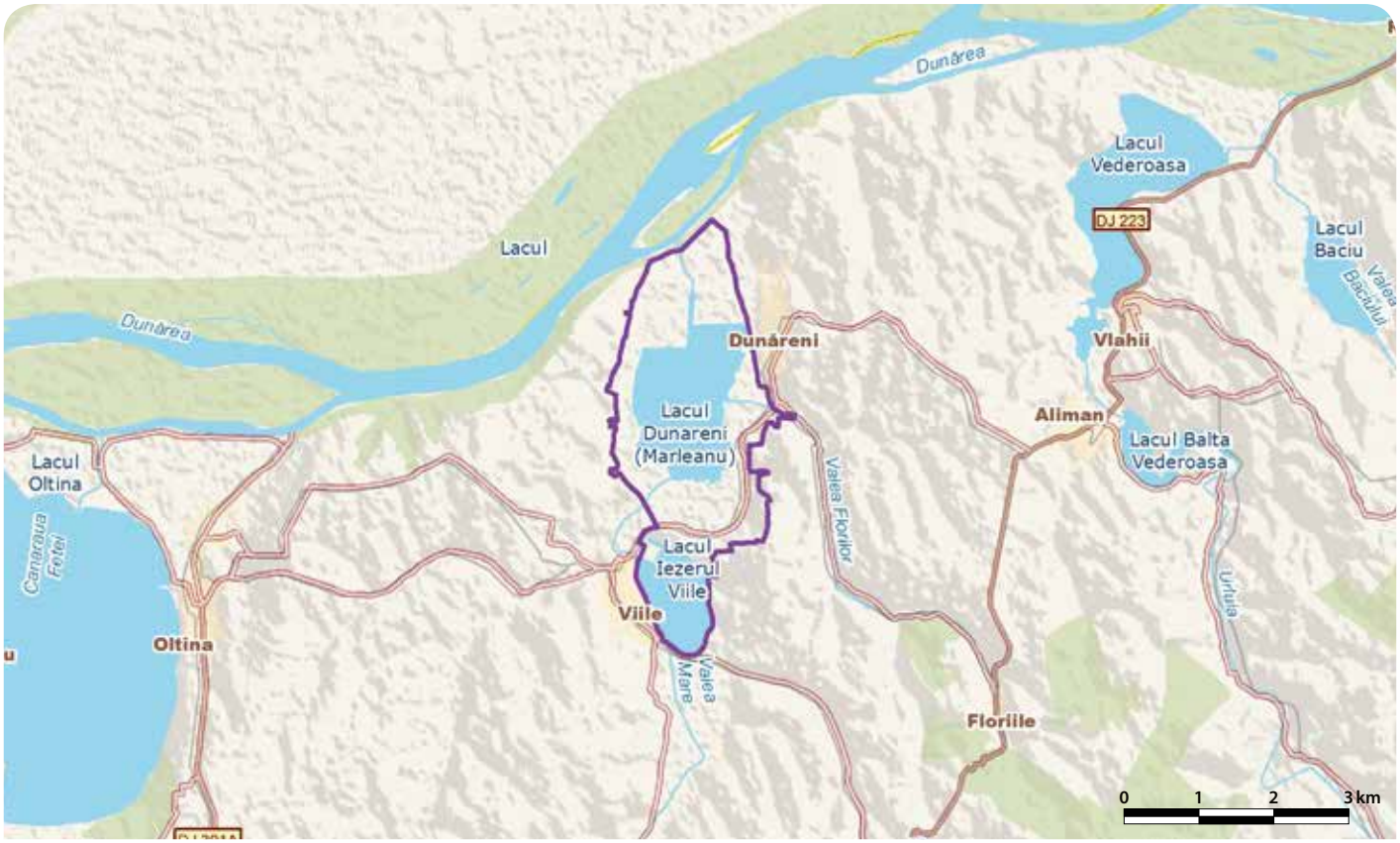

LACUL GĂLĂŢUI - RO SPA 0055

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Călăraşi: Alexandru Odobescu, Grădiştea, Independenţa.

Suprafaţa: 813 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 14′ 45″; Long. E 27° 7′ 46″
Ecoregiunea: Stepa Câmpiei Române
Altitudinea: 28 max., 0 min., 13 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În zona sudică a sitului se poate ajunge de pe DN31 (Cuza Vodă-Oltenița), care mărginește situl între localitățile Rasa și Bogata, din acesta desprinzându-se DJ309 care mărginește la vest situl până în localitatea Alexandru Odobescu. Din DN3 (Călărași-București) se desprinde DJ307A care mărginește la nord situl trecând prin localitățile limitrofe acestuia Independența, Potcoava, Gălățui, Alexandru Odobescu și Nicolae Bălcescu.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Pelican creţ (*Pelecanus crispus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl, aşezat pe Valea Gălăţuiului, protejează corpurile de apă Gălăţui, Potcoava şi Berza ca habitate de reproducere, locuri de odihnă şi zone cu hrană abundentă frecventate de multe păsări, în special acvatice. Dintre acestea un număr de 15 sunt specii protejate la nivel european, toate fiind acvatice sau legate de aceste habitate. Trei dintre acestea sunt periclitate la nivel global. De asemenea, situl este gazdă şi pentru 61 de specii de păsări migratoare. Populaţii cuibăritoare semnificative au următoarele specii: raţa roşie, stârcul pitic, chirighiţa cu obraz alb, chira de baltă, pescăraşul albastru, buhaiul de baltă şi eretele de stuf. Situl este important în perioada de migraţie pentru pelicanul creţ, stârcul galben, cormoranul mic, egreta mică şi cea mare, stârcul de noapte şi chirighiţa neagră. Iernează sau doar trec în pasaj un număr foarte mare de raţe, gâşte, gârlițe, lebede, ferestraşi, corcodei, pescăruşi şi păsări de ţărm.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află pe Valea Gălăţui din Câmpia Română, într-o zonă de tranziţie între Câmpia Vlăsiei şi Mostiştei şi Bărăganul propriu-zis, unele elemente de climă şi vegetaţie având trăsături comune ambelor unităţi morfologice. Situl este format în proporţie de 95% din suprafeţele de apă aferente celor trei lacuri prezente aici: Gălăţui, Potcoava şi Berza. Pe diferenţa de suprafaţă a sitului se întind culturi agricole în sistem extensiv. Vegetaţia lacurilor este cea caracteristică apelor mai puţin adânci fiind formată în zona malurilor din specii comune precum stuful, papura, rogozul şi pipirigul, deosebit de importante în perioada de reproducere a unor specii de păsări. În largul apei sunt răspândite plante cu frunze plutitoare ca broscariţa, plutica, nufărul alb şi galben, peştişoara şi lintiţa. Pe maluri există pâlcuri izolate de sălcii şi răchită. Acolo unde sunt prezente întinderi de stuf mai mari şi izolate de accesul oamenilor îşi fac cuibul buhaii de baltă (10-16 perechi) şi până la şase perechi de erete de stuf. Până la 60 de cuiburi de stârc pitic sunt prezente în aceste zone, fiind clădite din tulpini vechi de stuf. Perechea construieşte cuibul pe solul cu vegetaţie bogată, dar şi pe ramurile mai groase de salcie care se află la joasă înălţime sau chiar deasupra apei, pentru o mai bună protecţie împotriva mamiferelor prădătoare. Mai cuibăresc în zonă 40-50 de perechi de raţă roşie, o specie periclitată la nivel global, dar şi alte specii protejate la nivel european cum sunt chira de baltă (30-40 de perechi), chirighiţa cu obraz alb (200-300 de perechi) şi pescăraşul albastru (până la zece perechi). În satele aflate în apropiere îşi au cuibul până la 30 de perechi de barză albă care vin să se hrănească în zonele umede ale sitului sau în culturi agricole, unde împreună cu egretele mari şi stârcii cenuşii vânează mamifere rozătoare. Până la trei perechi de lebădă de vară îşi fac cuib pe insulele izolate de stuf, iar pe suprafaţa apei, ascunse printre firele de stuf sau papură, îşi ridică platformele de cuibărit corcodelul mare, raţa cu cap castaniu, corcodelul mic şi lişiţa. Raţa cârâitoare împreună cu raţa mare îşi caută locuri de cuib bine camuflate în vegetaţia deasă din apropierea apei, unde depun ponta într-o adâncitură din sol căptuşită cu vegetaţie uscată, fulgi şi puţine pene. Luciul de apă este folosit ca loc de hrănire de către pescăruşii argintii, chire şi chirighiţe, fiind vorba de exemplare imature, nereproducătoare în acel an sau cuibăritoare care clocesc în alte zone şi execută deplasări în vederea hrănirii. Tot aici îşi caută hrana reprezentată de insecte care zboară deasupra apei rândunelele, lăstunii de casă şi lăstunii de mal. Imediat după terminarea cuibăritului, care are loc în afara habitatelor sitului, apar aici atât imaturii cât şi adulţii următoarelor specii de interes comunitar pentru conservare care se hrănesc intens în vederea începerii migraţiilor: stârc de noapte, egretă mică, stârc galben, chirighiţă neagră şi egretă mare. Tot în aceste perioade apar pentru hrănire sau staţionare în vederea odihnei, stoluri de până la 40 de exemplare de pelican creţ şi până la 20 de exemplare de cormoran mic. Odată cu instalarea frigului încep să apară din ţinuturile aflate mai la nord cârdurile de gârliţe care ajung până la un număr de maxim 6400 de exemplare. Cele mai multe dintre acestea rămân să ierneze aici deoarece în zona sitului se află întinse suprafeţe cultivate cu cereale unde se aşează pentru a paşte tulpinile fragede sau plantulele proaspăt încolţite. Specii comune care se văd frecvent în timpul pasajelor sunt nagâţul, becaţina comună, fluierarul cu picioare roşii şi cel cu picioare verzi, fluierarul de zăvoi şi cel de munte, pescăruşul răzător şi cel argintiu şi chirighiţa cu aripi albe. Ca specii răpitoare de zi au fost observate cuibărind în zonă şorecarul comun, vânturelul roşu şi mai rar şoimul rândunelelor. În perioada anotimpului rece coboară din nord şi staţionează în această zonă şorecarii încălţaţi, căutând în special locurile în care mamiferele rozătoare sunt active.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul are ca efect reducerea drastică a efectivelor de păsări. Recoltarea stufului, care este folosit ca material de construcţie, chiar dacă este făcută manual are impact negativ asupra păsărilor cuibăritoare din aceste habitate, dacă se practică în perioada de reproducere a acestora. Pescuitul sportiv şi activităţile de turism practicate pe maluri au un impact negativ dacă sunt de amploare în perioada de reproducere sau dacă au loc în zonele preferate de păsări pentru hrănire şi staţionare.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există puncte de intrare în sit şi poteci/drumuri pentru vizitare situate pe ambele părţi ale Lacului Gălăţui. Sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare şi panouri pentru orientare (hărţi), puncte de informare în comunităţile din sit, amenajări pentru observarea avifaunei şi pentru supravegherea habitatelor, bariere pentru limitarea accesului în anumite zone, locuri de popas prevăzute cu spaţii pentru colectarea deşeurilor.

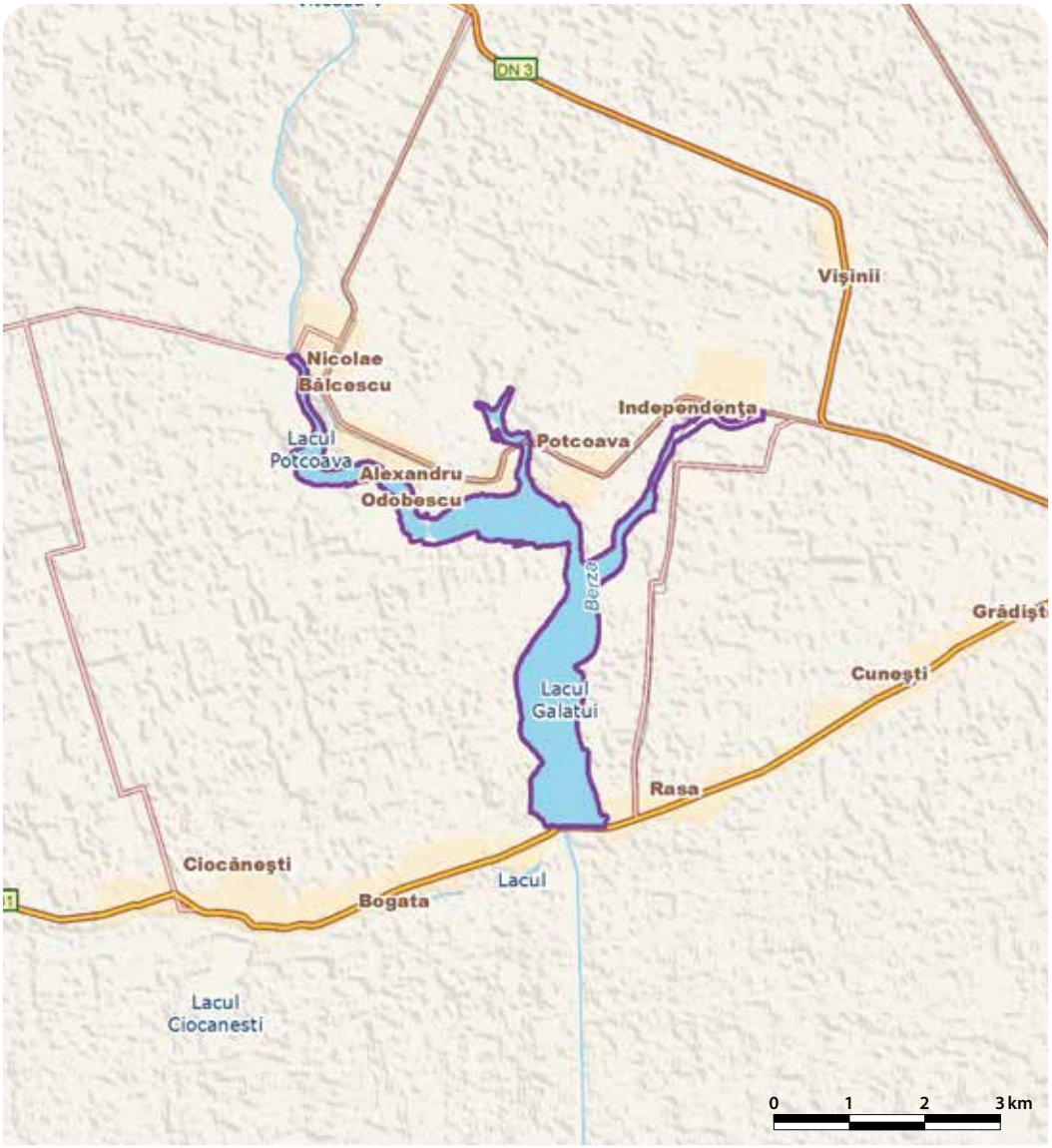

LACUL OLTINA - RO SPA 0056

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Băneasa, Lipnița, Oltina.

Suprafața: 3.303 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 8′ 35″; Long. E 27° 37′ 51″
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării **Altitudinea:** 136 max., 1 min., 14 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA **SCI**

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** **DL** DF DA
Accesul spre sit este asigurat prin DN3 (Constanța-Călărași) din care se continuă pe DJ391A până la Oltina (localitate aflată pe malul estic al lacului) sau din care se intră pe un drum local ce duce la Satu Nou, aflat pe malul vestic.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Notătiță (*Phalaropus lobatus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Călifar roșu (*Tadorna ferruginea*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Pescăruș cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl reprezintă o întinsă zonă lacustră care prezintă canale de legătură cu Dunărea mărginite de zăvoaie, fiind un loc foarte important în special în timpul migrațiilor pentru mai multe specii de stârci, gâște, cormorani, pelicani, pescăruși, chire, chirighițe și păsări de țărm. Dintre cele 108 specii de păsări identificate în zonă, un număr de 37 sunt specii protejate în spațiul european, printre acestea aflându-se și patru care sunt periclitate la nivel global, iar 77 dintre ele sunt migratoare. Acestea cuibăresc, iernează sau migrează prin situl aflat în apropiere de principalele rute de migrație a păsărilor, drumul elbic, cel carpatic și Via Pontica. Zona prezintă importanță pentru păsările cuibăritoare precum călifarul roșu, stârcul pitic, rața roșie, stârcul galben și cel purpuriu, chirighița cu obraz alb, piciorongul și chira de baltă. În timpul pasajelor acest habitat acvatic reprezintă un loc important de hrănire și odihnă pentru cormoranul mic, pelicanul comun și cel creț, gâsca cu gât roșu, chira de baltă, bătăuș, ciovlica ruginie, rața roșie, egreta mică, stârcul de noapte și pescărușul cu cap negru. Iernează în sit foarte multe exemplare de gâscă cu gât roșu, cormoran mic, lebădă de iarnă, egretă mare și în mod regulat câteva exemplare de pelican creț.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Cea mai mare parte a acestui sit amplasat în lunca inundabilă a Dunării (88%) este ocupată de lacurile Oltina, Ceamurlia și Iortmac conectate între ele prin canale. Oltina are cea mai mare cuvă lacustră fiind legată de Dunăre printr-un stăvilar care reglementează schimbul de apă. Este un lac cu maluri înalte și abrupte, format prin bararea gurii de vărsare a unui râu afluent al Dunării cu aluviuni transportate de aceasta, reprezentând astfel cel mai mare liman fluviatil din țară. Solurile aluviale care sunt întâlnite pe malurile lacului se continuă cu cernoziomuri foarte fertile folosite cu precădere în agricultură, suprafețele arabile fiind acoperite în special de culturi cerealiere. Ele ocupă 8% din suprafața sitului și sunt importante pentru păsări în timpul migrațiilor sau în timpul iernării acestora în zonă. Pe 4% din suprafața sitului se dezvoltă o vegetație forestieră reprezentată în principal din zăvoaie situate în lungul canalelor, formate din plop alb și negru alături de care se găsesc mai multe specii de sălcii. Deși vegetația ripariană formată în principal din stufărișuri și păpurișuri nu este dezvoltată pe suprafețe foarte mari, găsesc totuși zone propice cuibăritului un număr mare de perechi de stârc pitic (40-60 de perechi), stârc purpuriu (10-40 de perechi), erete de stuf (2-8 perechi), stârc galben (80-120 de perechi) și egretă mică (70-80 de perechi). Sunt bine reprezentate numeric în perioada de reproducere următoarele specii protejate la nivel european care cuibăresc în număr mare în sit: rața roșie, piciorongul, prundărașul de sărătură, chira de baltă, chirighița cu obraz alb, pescărelul albastru și ciocîntorsul. Până la 18 perechi de călifar roșu cuibăresc în galeriile săpate în malurile verticale Această populație cuibăritoare aflată într-o stare excelentă de conservare face ca situl să reprezinte unul dintre punctele focale importante pentru conservarea acestei specii, tot mai rare pe teritoriul țării noastre. Pe lângă călifarul roșu, în aceleași habitate se reproduce și călifarul alb, fiind semnificativă cantitativ și populația acestuia care ajunge la 60 de perechi. Alte specii cuibăritoare în mod constant în habitatele acvatice ale sitului sunt corcodelul mic și cel mare, rața mare, corcodelul cu gât negru și cel cu gât roșu, lebăda și gâsca de vară, stârcul cenușiu, lișița, rața cu cap castaniu și rața cârâitoare. Recent în stufărișurile lacului Oltina a fost confirmată pentru prima dată în România cuibărirea unei specii foarte rare în fauna țării noastre, stufărica. Aceasta a fost menționată doar de câteva ori în literatura de specialitate, majoritatea semnalărilor provenind din Dobrogea, dar nici una dintre acestea nu a fost documentată cu fotografii, înregistrare audio sau capturare. În anul 2011 cuibărirea acestei specii a fost dovedită pentru prima dată în țară prin capturarea și inelarea unor exemplare cuibăritoare. De amploare foarte mare este momentul reprezentat de migrațiile de primăvară și toamnă, atunci când situl se umple de efective foarte mari ale unor specii care se opresc pentru a se hrăni sau odihni între reprizele de zbor. În aceste momente se pot vedea efective care ajung până la 2000 de exemplare de chirighiță cu obraz alb și de până la 1200 exemplare de chiră de baltă. Ambele sunt specii protejate la nivel european. Se mai pot vedea până la 15000 de pescăruși râzători, 9000 de rațe mari, până la 1900 de rațe cu cap castaniu și până la 1400 de rațe mici sau rațe cârâitoare. La toate acestea se adaugă și următoarele specii de interes comunitar pentru conservare ale căror efective ajung până la câteva sute de exemplare: pescăruș cu cap negru, pescăruș mic, barză albă, egretă mică, stârc de noapte, ciovlică ruginie, lopătar, țigănuș, stârc galben, rață roșie, chirighiță neagră, egretă mare și stârc purpuriu. Sub 100 de indivizi au în sit barza neagră și chira mică, și rar se pot vedea exemplare din alte două specii de interes comunitar, privighetoarea de baltă și silvia porumbacă. Mâlul dezgolit de apă, bogat în nevertebrate, reprezintă locul în care poposesc stoluri mari de păsări de țărm, uneori chiar monospecifice, așa cum sunt cele de bătăuș care pot să însumeze și până la 1400 de exemplare. Fenomenul migrației are amploare și la alte specii de păsări de țărm protejate în spațiul comunitar așa cum sunt piciorongul, ciocîntorsul, fluierarul de mlaștină, prundărașul de sărătură și notatița, alături de care se văd și foarte multe exemplare de nagâț, sitar de mal, prundăraș gulerat mare și mic, culic mare, fluierar negru, fluierar cu picioare roșii și cel cu picioare verzi, fluierar de lac și cel de zăvoi, becațină comună, fugaci roșcat, mic și de țărm. Multe răpitoare se opresc în timpul pasajelor atrase fiind de bogăția de pește a lacului (vulturul pescar), de reptile (șerparul) sau de mamifere și păsări (eretele de stuf și codalbul). Se opresc pentru odihnă sau pescuit și stoluri de până la 700 de pelican comun sau de peste 70 de indivizi de pelican creț, alături de 600 de exemplare de cormoran mic. Din aceste ultime două specii de interes comunitar pentru conservare mai multe exemplare rămân să ierneze pe lacul Oltina. Se mai pot vedea câteva mii de rațe și până la 130 de lebede de iarnă venite din nord. Tot din nord coboară și își stabilește cartierul de iernare aici gâsca cu gât roșu, o specie periclitată la nivel global. Până la 1200 de exemplare din această specie de gâscă de talie mică se văd de la începutul toamnei și până primăvara, odihnindu-se pe lac și efectuând deplasări pe suprafețele cultivate cu cereale pentru a paște tulpinile tinere. Alături de această specie se pot vedea stoluri impresionante de gârliță mari care însumează până la 12000 de exemplare. În aceste stoluri se pot identifica destul de frecvent și exemplare de gâscă de vară, gârliță mică sau gâscă de semănătură.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Agricultura are impact negativ asupra păsărilor doar prin folosirea în cantități mari a pesticidelor sau a fertilizanților de sinteză. Piscicultura are efecte negative dacă lucrările de management piscicol se practică în timpul cuibăritului sau în locurile preferate de hrănire și staționare a păsărilor. Impact negativ are și practicarea pescuitului sportiv de pe mal în zona de cuibărit a păsărilor de țărm sau din barcă în apropierea coloniilor aflate în stuf sau pe vegetația natantă.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există puncte de informare, panouri de atenționare, iar pe drumurile de acces în ferma piscicolă sunt amplasate bariere, toate acestea limitând accesul în teritoriul proprietate privată. Situl are mai multe puncte de intrare și drumuri/poteci care mărginesc malurile lacurilor.

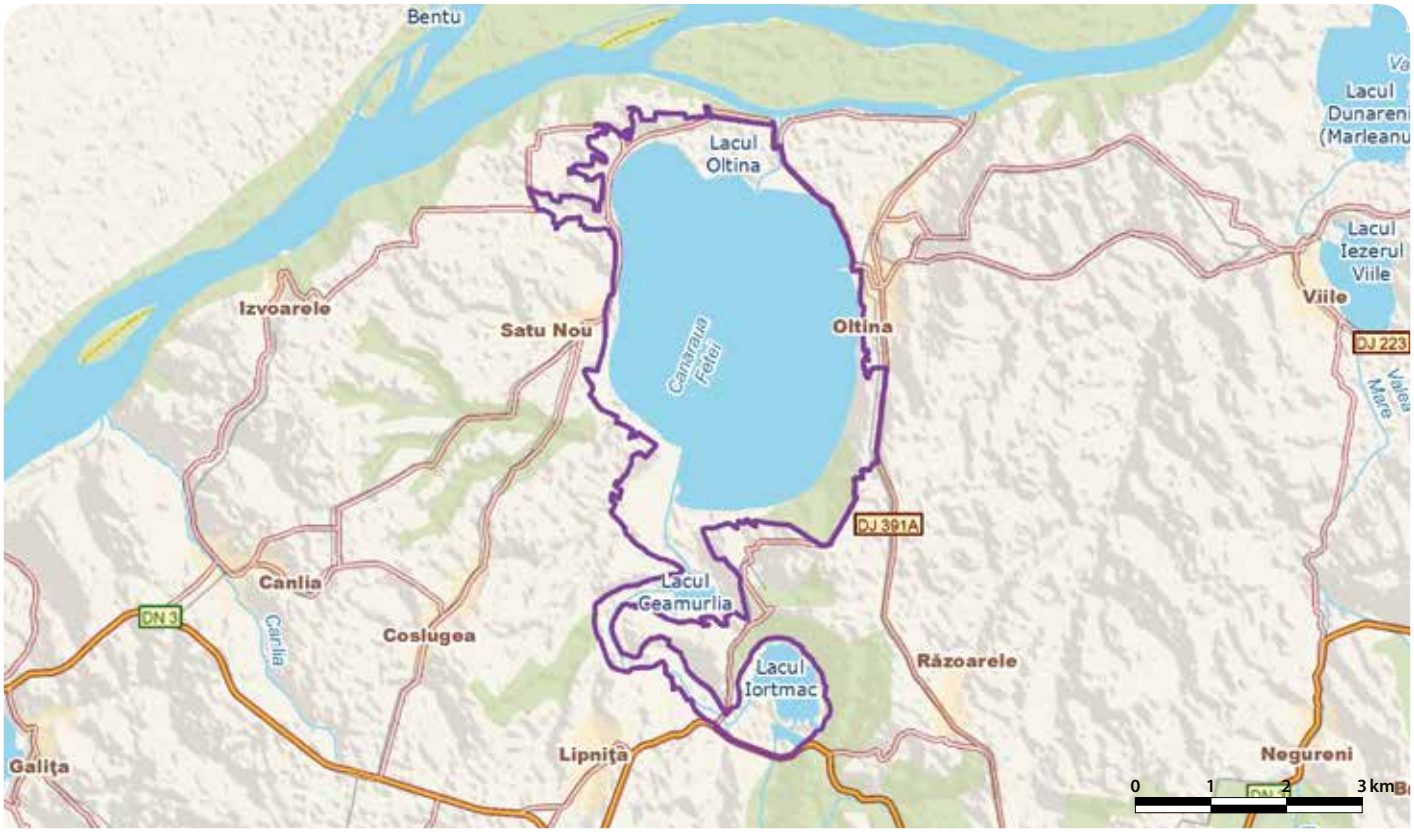

LACUL SIUTGHIOL - RO SPA 0057

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Constanţa, Lumina, Năvodari, Ovidiu.

Suprafaţa: 1.849 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 14′ 44″; Long. E 28° 36′ 15″
Bioregiunea: Stepică, Pontică
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 25 max., 0 min., 1 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Partea vestică a sitului aflat la nord de Constanţa poate fi vizitată folosind DN2A ce trece prin localităţile limitrofe acestuia, Palazu Mare şi Ovidiu. Latura estică se poate accesa pe drumul judeţean Constanţa-Năvodari, în dreptul staţiunii Mamaia. În nordul sitului se poate ajunge din Mamaia Sat.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Gâscă cu gât roşu (*Branta ruficollis*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruş roz (*Larus genei*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Ferestraş mic (*Mergus albellus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Chiră de mare (*Sterna sandvicensis*) • Pescăruş cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Raţă cu cap alb (*Oxyura leucocephala*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Cu toate că situl este supus unei puternice presiuni cauzate de apropierea de staţiuni turistice mari, amplasarea sa pe importante rute de migraţie a păsărilor (Via Pontica şi drumul sarmatic) îl face deosebit de important pentru conservarea unui număr de 43 de specii de păsări migratoare. Dintre acestea 28 sunt specii protejate în spaţiul comunitar, patru fiind chiar periclitate la nivel global. Deşi există şi specii protejate care cuibăresc în sit, importanţa lui deosebită pentru conservare este accentuată în timpul migraţiilor şi al iernilor. Păsările care frecventează acest sit sunt îndeosebi cele care se hrănesc sau se odihnesc stând pe luciul de apă departe de malurile populate (pelicanul comun, raţa roşie, cormoranul mic, ferestraşul mic, raţa cu cap alb, gâsca cu gât roşu, cufundarul polar şi cufundarul mic) sau care se pot hrăni în zbor de la suprafaţa apei (pescăruşul cu cap negru şi cel mic, chira de baltă, chirighiţa cu obraz alb şi cea neagră, chira mică şi cea mare sau pescăruşul rozalb).

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl cuprinde Lacul Siutghiol (din turcescul sütgöl – lacul laptelui) şi Lacul Tăbăcăriei situate la nord de Constanţa care formează un complex lacustru datorită legăturii strânse dintre ele. Lacul Siutghiol este mai mare, fiind de fapt o fostă lagună marină separată în prezent de mare printr-un cordon litoral. Rezervele hidrologice ale sitului sunt intens folosite în industrie, piscicultură, irigaţii dar şi pentru agrement, având apă dulce datorită unor izvoare subterane. În partea de vest se găseşte insula Ovidiu cu o suprafaţă de 2 ha care este formată din depozite calcaroase de vârstă cretacică, fiind importantă pentru repausul păsărilor. Tot în această parte a lacului ţărmul este înclinat, chiar abrupt şi stâncos pe alocuri. Lacul Tăbăcăriei este mult mai mic, în el debuşând o parte din canalizarea pluvială a municipiului Constanţa care contribuie la o degradare accentuată a calităţii apei. Influenţele Mării Negre se resimt prin existenţa unor toamne lungi şi călduroase favorabile deplasărilor în vederea migraţiilor. Cu toate că situl este înconjurat de spaţii intravilane construite şi artere rutiere mari, amplasarea pe un important culoar de migraţie şi în vecinătatea Mării Negre face ca acesta să fie frecventat de foarte multe specii de păsări. Nu de puţine ori stoluri mari de pelicani sau gâşte cu gât roşu au fost văzute staţionând pe apă. Alte specii de importanţă comunitară pentru conservare care au efective mari în timpul migraţiilor sunt raţa roşie, cormoranul mic şi ferestraşul mic. Destul de des se pot vedea şi exemplare de raţă cu cap alb, o specie de origine mediteraneană extrem de rară în ţara noastră care a cuibărit în trecut în câteva locuri din Dobrogea şi Transilvania. Până la şapte exemplare se pot vedea în timpul migraţiilor sau iarna, fiindu-i atribuită acestei specii rare o stare excelentă de conservare în sit. Impresionează pe acest lac extrem de antropizat numărul mare de păsări protejate din grupul celor care se pot hrăni în timpul zborului de pe suprafaţa apei. Astfel, până la 5000 de pescăruşi mici vizitează situl împreună cu 3000-5000 de pescăruşi cu cap negru. Destul de rar se văd aici până la 16 exemplare de pescăruş rozalb. Această specie de origine mediteraneană a cuibărit şi ea în trecut în câteva locuri din complexul Razim-Sinoie. În zilele noastre se vede rar în timpul migraţiilor, cu precădere în zona de ţărm a Mării Negre. Alte specii protejate care se văd în mod constant hrănindu-se în sit sunt chira de baltă (până la 100 de exemplare), chirighiţa neagră şi cea cu obraz alb, chira mică şi chira de mare. Pe mal, acolo unde sunt locuri mai izolate de prezenţa antropică, se pot vedea staţionând sau hrănindu-se câteva exemplare de pescăraş albastru, barză albă şi egretă mică. Ascunse în stuf şi hrănindu-se spre periferia acestuia, poposesc în migraţie câteva exemplare de stârc purpuriu şi buhai de baltă. Alte specii cu efective mari în timpul pasajelor pe aceste lacuri sunt pescăruşul râzător (până la 12000 exemplare), pescăruşul argintiu (până la 5000 exemplare), raţa cu cap castaniu şi raţa moţată (fiecare cu 2000 exemplare), lişiţa, corcodelul mare, corcodelul cu gât negru, cormoranul mare şi chirighiţa cu aripi albe. Foarte rar au fost văzute aici exemplare de codalb, mai frecvente fiind dintre speciile de păsări răpitoare vânturelul roşu, şorecarul comun şi mai rar şoimul rândunelelor sau eretele de stuf (câteva exemplare din această specie iernând aici). În arbuştii şi tufărişurile din împrejurimile lacurilor se pot vedea în timpul deplasărilor de migraţie până la 60 exemplare de muscar mic, până la zece exemplare de sfrâncioc roşiatic şi câteva exemplare de sfrâncioc cu frunte neagră. În sezonul rece, pe suprafaţa lacului se pot observa câteva exemplare de cufundar polar, cufundar mic şi cormoran mic pe lângă multe raţe, cormorani mari sau lişiţe. În partea nordică, datorită adăpostului creat de faleză în calea vântului, s-a instalat o vegetaţie palustră formând pe alocuri chiar plauri. Speciile caracteristice sunt stuful, papura, roşăţeaua, izma, busuiocul şi stânjenelul de baltă, răchitanul, rogozul, mărăraşul şi pipiriguţul. În această vegetaţie, acolo unde nu sunt locuri frecventate de oameni, sunt instalate cuiburile a 2-4 perechi de raţă roşie şi până la 24 de perechi de stârc pitic, la aceste două specii de interes comunitar pentru conservare adăugându-se câteva cuiburi de lişiţă, corcodel mare şi raţă cârâitoare. Vegetaţia din jurul acestor lacuri aparţine asociaţiilor de sărături intrazonale formate în special din brâncă şi ghirin. În această vegetaţie, acolo unde nu este posibil accesul uman şi sunt dezvoltate tufărişuri joase dese, îşi amplasează cuibul fâsa de câmp într-o adâncitură din sol căptuşită cu plante.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În lacul Tăbăcăriei are loc deversarea unei părţi din apele uzate ale oraşului Constanţa ceea ce manifestă un impact major asupra păsărilor prin schimbarea calităţii mediului acvatic.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt înfiinţate puncte de informare la Primăriile şi Consiliile Locale din Năvodari, Lumina, Ovidiu, Palazu Mare şi Constanţa, unde există şi panouri care au texte de informare despre sit şi hărţi pentru orientare. Situl are puncte de intrare şi mai multe drumuri pe malul lacurilor.

LACUL STÂNCA COSTEȘTI - RO SPA 0058

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Botoșani: Manoleasa, Ripiceni, Ștefănești.

Suprafața: 2.161 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 55' 14"; Long. E 27° 8' 49"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Câmpia Moldovei
Altitudinea: 111 max., 74 min., 83 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din localitățile aflate pe DN24C se poate ajunge în sit folosind mai multe drumuri locale sau agrare. Acest drum face legătura între localitățile Stânca și Manoleasa, foarte aproape de limita vestică a sitului.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Acvilă țipătoare mare (*Aquila clanga*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Corcodel de iarnă (*Podiceps auritus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Peste 90% din suprafața sitului este reprezentată de lacul de acumulare Stânca-Costești, situat pe cursul mijlociu al râului Prut, în lungul unei importante căi de migrație care face legătura dintre Europa nordică și bazinul Mării Negre (drumul est-elbic de migrație). Pe suprafața și pe țărmurile sale poposesc în timpul migrațiilor 178 de specii migratoare: rațe, gâște, stârci, lebede, cufundari, ferestraşi, pescăruşi, chire, chirighițe, berze și păsări de țărm. Dintre acesta un număr de 44 de specii sunt protejate în spațiul european, 33 fiind specii dependente exclusiv de habitatele umede. Zona este importantă și pentru păsările răpitoare în special în timpul migrațiilor acestora, moment în care au fost semnalate un număr de 15 specii din categoria celor protejate în spațiul european. Pe lângă importanța în sezoanele de pasaj de primăvară și toamnă, situl reprezintă și un important cartier de iernare a păsărilor din bazinul românesc al Prutului, datorită volumului foarte mare de apă care rămâne neînghețat în cele mai multe dintre ierni. Printre speciile care migrează sau iernează în sit se remarcă din punct de vedere al valorii conservative cufundarul mic, gâsca cu gât roșu, lebăda de iarnă, rața roșie, ferestrașul mic, cormoranul mic și barza albă. Alături de ele sunt prezente în sit în perioadele de pasaj și un număr de 15 specii de păsări prădătoare diurne, unele dintre ele precum acvila de câmp sau acvila țipătoare mare fiind extrem de rare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în întregime în Câmpia Moldovei, subunitate a Podișului Moldovei, caracterizată prin văi largi cu interfluvii domoale cu o altitudine maximă de circa 250 m. Formațiunile calcaroase secționate de Prut în această zonă au fost dezgolite printr-o eroziune evidentă care a dus la formarea unor mici culmi, numite local „stânci", cele mai mari fiind cele de la Ripiceni și Stânca. Întreg lacul de acumulare Stânca-Costești a fost amplasat într-o îngustare a văii Prutului, habitatele lui acvatice formând 93% din suprafața sitului. Acest lac a fost construit prin bararea râului în dreptul localității Stânca și este cel mai mare lac artificial din România. Datorită volumului mare de apă care tranzitează prin acest lac, suprafața sa îngheață rareori complet, fiind astfel folosit în mod intensiv de către speciile acvatice și în timpul sezonului rece. Pentru următoarele specii protejate lacul reprezintă un cartier de iernare: ferestrașul mic (40-60 de exemplare), lebăda de iarnă (până la 120 de exemplare), rața roșie (până la 60 de exemplare) și corcodelul de iarnă. Acesta din urmă este o specie care cuibărește în nordul Europei, fiind văzută pe meleagurile noastre numai în timpul pasajelor sau în cartierele de iernare. Datorită efectivului de 5-10 exemplare care se văd în mod regulat în acest sit a fost acordată acestei specii o stare excelentă de conservare. Același statut a fost desemnat și pentru gâsca cu gât roșu și cufundarul mic, din care se văd regulat în timpul iernii până la 100 de exemplare și respectiv 5-10 exemplare. Pe lac se văd în mod frecvent iarna și grupuri de cufundar mare care ajung până la 30 de exemplare, efectivul menționat anterior fiind deosebit de mare pentru țara noastră. Tot în timpul iernilor sunt observate în preajma grupurilor de păsări de pe apă sau vânând mamifere rămase active în terenurile deschise ale sitului până la cinci exemplare de codalb, 1-3 exemplare de erete vânăt, rare exemplare de erete de stuf și până la zece șoimi de iarnă. Această specie, care este cea mai mică dintre răpitoarele Europei, apare la noi doar iarna și se hrănește în special cu păsări mici pe care le prinde în timpul unui zbor efectuat de cele mai multe ori în apropierea solului. Amplasarea sitului de-a lungul unui drum important de migrație este reflectată de lista speciilor care tranzitează situl în timpul pasajului de primăvară sau al celui de toamnă. În aceste momente sunt văzute următoarele specii de importanță comunitară pentru conservare: barză albă (până la 3000 de exemplare), egreta mare și cea mică, stârcul purpuriu, rața roșie (până la 1200 de exemplare), ciocîntorsul, piciorongul, ploierul auriu, bătăușul, fluierarul de mlaștină, pescărușul mic, chirighița neagră și cea cu obraz alb. Până la 400 de cormorani mici se opresc aici pentru oferta trofică deosebit de bogată a lacului, dintre care dominante din punct de vedere al densității sunt crapul, carasul, avatul, plătica, scobarul și obletele. Diversitatea faunei de pești a acestui habitat acvatic este formată din 34 de specii. Bogăția de păsări acvatice atrage o mulțime de păsări răpitoare, din acest grup fiind prezente 15 specii. La acest număr contribuie atât cele care se văd doar în pasaj cât și eretele de stuf care cuibărește în sit și vânturelul de seară care este posibil cuibăritor. Restul de specii nu excelează prin efective foarte mari, dar sunt văzute constant în timpul migrațiilor. Printre acestea se află și specii foarte rare așa cum sunt acvila de câmp și acvila țipătoare mare. Aceasta din urmă, datorită prezenței constante în timpul pasajelor și a efectivelor de până la trei exemplare, a fost trecută în categoria speciilor care au o stare excelentă de conservare în acest sit. Acvila țipătoare mare este extrem de rară în tot arealul său de distribuție din cauza presiunii antropice excesive la care a fost supusă în decursul timpului. În trecut au cuibărit câteva perechi și pe teritoriul țării noastre, dar în prezent este văzută rar în timpul pasajelor sau chiar iernează în zonele cu hrană abundentă. Alte specii de răpitoare care trec în pasaj sunt eretele alb, cel sur și cel vânăt, șerparul, acvila mică, viesparul, vulturul pescar și acvila țipătoare mică. Deși diversitatea specifică a păsărilor în sit este mare, totuși relativ puține specii sunt cuibăritoare din cauza slabei reprezentări la nivel de peisaj a vegetației ripariene. Sunt prezente doar insular zăvoaie de plop alb și salcie. Vegetația palustră, natantă și submersă este de asemenea prezentă insular în sit și este formată din stuf și papură la care se mai adaugă rogozul, pipirigul, mărarul bălților, brădișorul și piciorul cocoșului de apă. Dintre speciile care sunt clocitoare în sit se remarcă cele protejate precum stârcul pitic, pescărelul albastru, stârcul purpuriu, chirighița cu obraji albi, stârcul de noapte și stârcul galben. Importante din punct de vedere conservativ sunt și speciile care cuibăresc în habitatele deschise de pajiști cu tufărișuri precum sfrâncioc roșiatic și sfrâncioc cu frunte neagră. O altă specie protejată este ciocănitoarea de grădini, un număr de 15 până la 20 de perechi cuibărind în pâlcurile izolate de copaci din sit.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au fost semnalate următoarele activități care au impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: braconajul (practicat în special cu ajutorul capcanelor), electrocutarea și coliziunea cu linii electrice (afectează în special păsările de talie mare ca berzele, lebedele sau stârcii), incendierea vegetației ripariene și a mirиștilor (anulează teritorii de cuibărit și hrănire pentru sfrâncioci și specii de păsări care cuibăresc în stuf), accesul cu barca pentru agrement sau pescuit în teritoriile de cuibărit (prin acest deranj repetat se poate ajunge chiar la părăsirea cuiburilor și la anularea succesului reproductiv al speciilor implicate).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are mai multe puncte de intrare și este dotat în prezent cu poteci/drumuri pentru vizitare, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc. Este necesară ridicarea unor observatoare ornitologice pe malul lacului și instalarea unor panouri informative și de avertizare/atenționare.

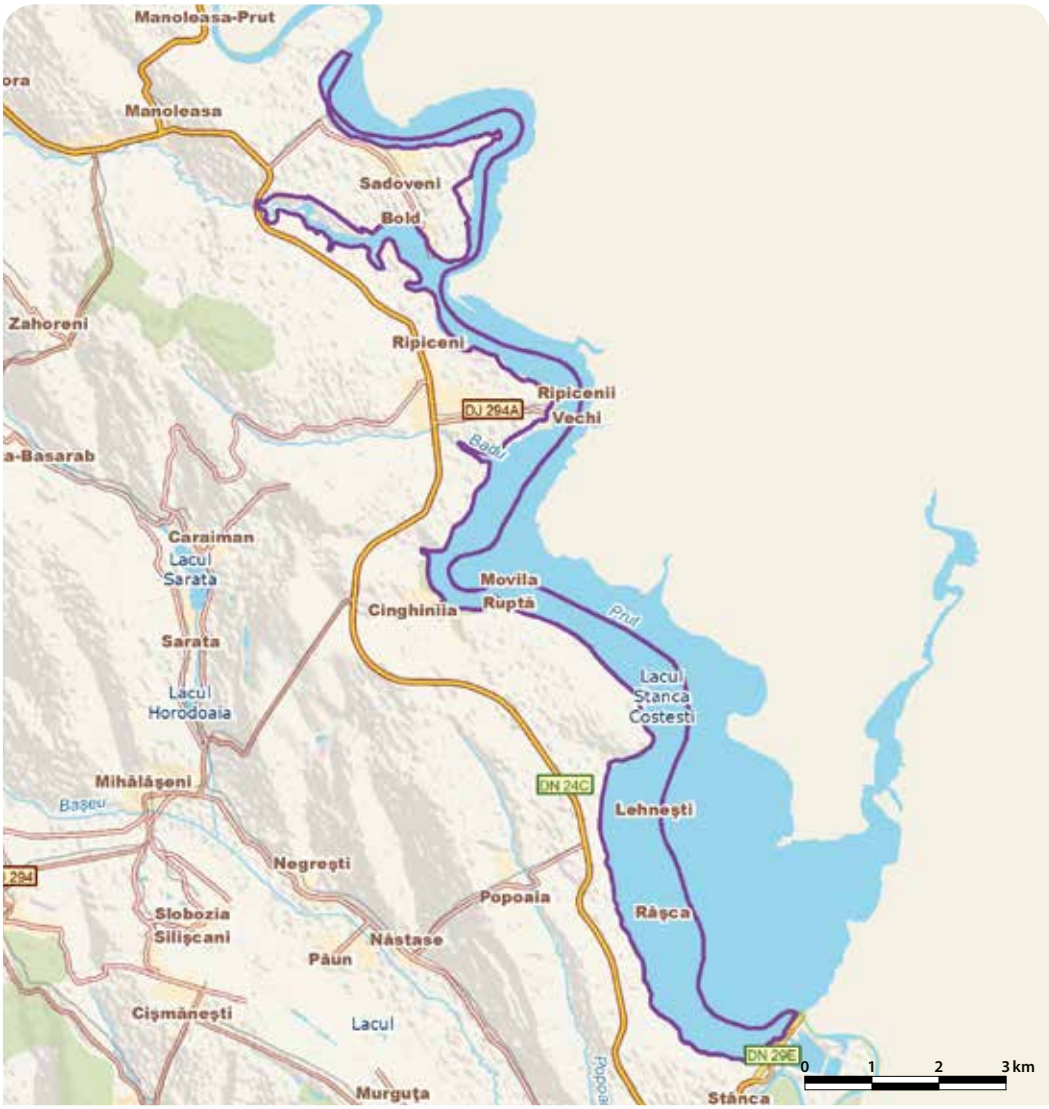

LACUL STRACHINA - RO SPA 0059

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Ialomița: Ograda, Valea Ciorii, Țăndărei.

Suprafața: 2.014 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 40' 31"; Long. E 27° 34' 16"
Ecoregiunea: Stepa Câmpiei Române
Altitudinea: 37 max., 2 min., 15 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl este limitrof orașului Țăndărei, de unde se poate vizita partea sudică a acestuia care mai poate fi accesată și din DN2A (sectorul dintre Țăndărei și Ograda al acestui drum fiind limita sitului). Partea de vest se poate accesa de pe DN21A, iar cea nordică de pe DJ203F care se desprinde din acest drum și duce spre Valea Ciorii, Bucșa și Dumitrești.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Gârliță mică (*Anser erythropus*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Ciuf de câmp (*Asio flammeus*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Cocor (*Grus grus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Cresteț pestriț (*Porzana porzana*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl include Lacul Strachina care este un liman fluviatil la origine, fiind în primul rând un loc favorabil pentru popasul păsărilor migratoare dar și al oaspeților de iarnă. Împreună cu cele cuibăritoare, toate aceste păsări ajung la un număr total de 60 de specii migratoare. Dintre acestea, un număr de 42 sunt specii de interes comunitar pentru conservare, șapte având chiar statut de specii periclitate la nivel global. În sit au fost identificate aproape 100 de specii acvatice, la care se adaugă specii legate de mediul palustru și cele care populează biotopurile terestre din împrejurimile lacului. Rezultă astfel un total de 144 de specii care întregesc tabloul avifaunistic al sitului și dau o imaginea de ansamblu asupra importanței acestuia pentru conservare. Pentru unele specii de păsări precum stârcul de noapte, egreta mică, picioorongul, ciocîntorsul, fâsa de câmp, privighetoarea de baltă, stârcul pitic, cresteț cenușiu și cresteț pestriț, lacul Strachina oferă excelente condiții de cuibărit. În perioada migrației pot fi observate efective importante de barză albă, lebădă de iarnă, gâscă cu gât roșu alături de mii de rațe, gârlițe și păsări de țărm. Tot atunci se observă o diversitate mare a păsărilor răpitoare de zi de interes comunitar pentru conservare, care nu ies în evidență prin efective mari ci printr-o diversitate mare a speciilor (11 specii).

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Bărăganul ialomițean, la NV de localitatea Țăndărei, aproape de lunca cursul inferior al Ialomiței și include Lacul Strachina, format din trei bazine. Lacul s-a format pe cale naturală, fiind un fost liman al Dunării care ocupă o cuvetă înconjurată de coline (faleze lacustre) cu înălțimi de 20-40 m. Pe platoul acestor coline se află soluri fertile care permit cultivarea lor cu cereale de toamnă sau plante prășitoare. Acest fapt determină staționarea îndelungată a unui număr de până la 700 de gâște cu gât roșu și a unui număr impresionant de gârlițe mari (6000-8400 de exemplare) și gâște de vară (până la 2000 de exemplare). În aceste cârduri care pasc grâul încolțit dar și alte plante tinere, se pot observa de multe ori și exemplare de gârliță mică, tot o specie protejată în spațiul european. Lacul este alimentat de pârâul Strachina care are un debit nesemnificativ, fiind lipsit de curgere naturală spre Ialomița, ceea ce determină în condițiile climatice uscate ale Bărăganului acumularea sărurilor spălate de apele de șiroire în cuveta lacustră. Din această cauză chimismul lacului nu permite ca acesta să înghețe complet decât în iernile lungi și grele, astfel el devenind foarte important pentru păsările acvatice care caută iarna refugiu sau hrană pe luciul apei, așa cum o fac speciile protejate de cormoran mic sau gâscă cu gât roșu, alături de foarte multe specii nordice de rațe și gârlițe. Acestea, împreună cu lebedele de iarnă, ajung aici odată cu instalarea frigului în ținuturile nordice. În perioada de migrație Lacul Strachina poate fi considerat un loc foarte bun de hrănire și odihnă pentru multe păsări și în mod special pentru cele acvatice. Exemplificăm cu următoarele specii, protejate în spațiul european: barză albă (din care pot fi observate în aceste momente între 3000 și 7000 de exemplare), stârc galben și de noapte, egretă mare și mică, lopătar, țigănuș, piciorong, pescăruș mic, chiră mică sau prundăraș de sărătură. Alături de acestea mai sunt văzute foarte multe exemplare de rață sulițar, rață fluierătoare, rață mare, rață pestriță, rață mică, rață cârâitoare, rață moțată, rață cu ciuf, lișiță, gâscă de vară, călifar alb, gârliță mare, dar și păsări de țărm precum nagâțul, fugaciul roșcat, cel de țărm și cel mic, prundărașul gulerat mare și cel mic, sitarul de mal, culicul mare, ploierul argintiu, becațina comună și mai multe specii de fluierari și pescăruși. Fauna acvatică cuprinde specii de pești cu o densitate mare în lac precum bibanul, crapul, plătica, obletele, carasul sau caracuda, care determină ca stoluri de până la 40 de pelicani comuni să coboare pentru hrănire în acest sit. Pe terenurile deschise care au fost cultivate îndeosebi cu porumb sau la marginea lacului, departe de accesul oamenilor, se opresc deseori din zbor cocorii. Din această specie protejată care este tot mai rar văzută în țara noastră se pot observa maxim 60 de exemplare. În timpul toamnelor se pot observa în habitatele deschise și în cele cu stuf sau vegetație abundentă până la patru ciufi de câmp, care pot să rămână în sit până primăvara. Lacul Strachina este un loc important pentru populațiile cuibăritoare ale unor specii de păsări protejate la nivel național și european precum eretele de stuf, ciocîntorsul, picioorongul, prundărașul de sărătură, cresteț pestriț și cel cenușiu, stârcul de noapte, cel pitic și cel purpuriu, rața roșie, egreta mică și privighetoarea de baltă. În zonele de pajiște cuibăresc 1-2 perechi de pasărea ogorului și până la cinci de cristel de câmp, acesta având uneori teritoriul de reproducere în culturile agricole. Malurile cu stuf și falezele lacustre din limita sudică a lacului sunt folosite de către lăstunii de mal și de prigorii ca loc de cuibărit unde își formează importante colonii, care se mențin de la an la an. În terenurile deschise care au și tufărișuri se găsesc perechi cuibăritoare de fâsă de câmp, sfrâncioc roșiatic și sfrâncioc cu frunte neagră. Fauna de răpitoare diurne care se poate vedea în acest sit nu este extrem de bogată în exemplare, situl nefiind amplasat pe una din rutele frecventate intens de aceste specii. Totuși, în pasaj se pot observa până la 30 de vânturei de seară, până la zece ereți albi și câteva exemplare din următoarele specii: gaie neagră, șorecar comun, acvilă mică, vultur pescar, erete sur, codalb și acvilă țipătoare mică. Împreună cu eretele de stuf, care cuibărește aici, și cu eretele vânăt, care vine să ierneze în sit, diversitatea acestor prădătoare ajunge la 11 specii. Hrana lor este asigurată de multitudinea de păsări, pești (hrană preferată de vulturul pescar) și mamifere (precum popândăul, iepurele de câmp, dihorul de stepă, dihorul comun, șobolanul de apă și mai multe specii de șoareci și chițcani).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activitățile agricole intensive determină schimbarea calității mediului acvatic prin eroziunea versanților vestici ai sitului, accelerându-se procesul de colmatare, eutrofizare și acumulare de substanțe toxice în nămolurile lacurilor ca urmare a substanțelor de sinteză folosite în agricultură. Pășunatul provoacă un deranj pronunțat al zonelor de cuibărit pentru piciorong, ciocîntors, prundăraș de sărătură, pasărea ogorului și cristel de câmp. Incendierea vegetației are impact major asupra păsărilor în perioada de cuibărit și creștere a puilor. Spălarea în apele lacului a unor recipiente de reziduuri petroliere și alte substanțe toxice de către localnici determină intoxicarea păsărilor și degradarea calității apei. Sunt raportate în zonă și frecvente acțiuni de braconaj prin colectarea ouălor și distrugerea cuiburilor de păsări.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există puncte de informare, iar în perimetrul amenajării piscicole sunt amplasate mai multe panouri de avertizare referitoare la pescuit și vânătoare, care însă nu conțin informații referitoare la sit sau hărți pentru orientare utile vizitatorilor. Există mai multe puncte de intrare în sit și sunt amplasate bariere care restricționează accesul pe digurile între bazinele piscicole. Pe malurile lacului există poteci pentru vizitare, însă practică și educativă ar fi înființarea unor trasee tematice, care să includă și observatoare ornitologice.

LACURILE TAȘAUL - CORBU - RO SPA 0060

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Corbu, Lumina, Mihail Kogălniceanu, Năvodari.

Suprafața: 2.701 ha
Bioregiunea: Stepică, Pontică
Altitudinea: 16 max., 0 min., 2 med.

Localizarea geografică: Lat. N 44° 21' 53"; Long. E 28° 36' 17"
Ecoregiunea: Marea Neagră (apele teritoriale), Podișul Dobrogei

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Estul sitului este accesibil de pe DJ226, care îl mărginește între Năvodari și Corbu. Din Corbu se poate vizita nordul sitului pe DL83 care leagă între ele localitățile Corbu, Luminița și Piatra. Sudul este accesibil de pe drumul DL86 care leagă Sibioara de Năvodari.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Șoim dunărean (*Falco cherrug*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Pescăriță râzătoare (*Gelochelidon nilotica*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Rață cu cap alb (*Oxyura leucocephala*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Pescăriță mare (*Sterna caspia*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Chiră de mare (*Sterna sandvicensis*) • Pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl găzduiește efective importante dintr-un număr de 34 de specii de păsări protejate la nivel european, dintre care opt sunt specii periclitate la nivel global. Cele două lacuri din sit sunt deosebit de importante pentru păsări primăvara și toamna, când le oferă hrană și loc de odihnă în timpul migrațiilor. Numărul mare de specii și efectivele acestora care trec prin sit se datorează amplasării acestor habitate acvatice cu apă dulce pe drumul sarmatic al migrațiilor, aflat între drumul principal ce străbate Dobrogea (Via Pontica) și Marea Neagră. Așezarea sitului între aceste două rute importante explică prezența atâtor specii chiar și în acest habitat înconjurat de comunități umane. Specii de interes comunitar pentru conservare care pot fi observate cu efective mari în timpul migrațiilor sunt lopătarul, lebăda de iarnă, egreta mare, chira de baltă, gâsca cu gât roșu, pelicanul comun, pelicanul creț și vânturelul de seară. În timpul iernii situl este frecventat de mai multe specii în căutare de hrană cum sunt pelicanul creț, rața cu cap castaniu, lișița, rața mare, pescărușul râzător, rața moțată și cormoranul mare. Dintre clocitoare se remarcă ciocârlia de Bărăgan. Presiunea antropică și lipsa unei vegetații ripariene pe o suprafață mai mare nu permit cuibărirea unui număr mare de specii.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Lacurile Tașaul-Corbu care împreună cu habitatele umede adiacente formează în totalitate suprafața sitului, se găsesc pe malul Mării Negre, la nord de orașul Năvodari, ambele fiind limane fluvio-marine. Lacul Tașaul s-a format pe valea Casimcei, iar cel de-al doilea pe valea Corbu, ele fiind conectate printr-un canal de legătură. Malurile lacului Tașaul se prezintă sub forma unei faleze cu înălțimi ce variază între 2 și 16 m. Lacul Corbu are malurile constituite în cea mai mare parte din depozite loessoide care apar sub forma unei faleze cu înălțimi mai mici. Către litoralul mării relieful este jos, nisipos și mlăștinos, format dintr-o succesiune de grinduri după care se află o platformă industrială. Pe suprafața Lacului Tașaul se găsesc două insule, ambele fiind martori de eroziune: insula calcaroasă Ada și insula La Ostrov, formată din șisturi verzi. În partea nordică, datorită adăpostului creat de faleză în calea vântului, s-a instalat o vegetație de stuf. Lacurile Tașaul-Corbu au o deosebită importanță în perioada de migrație oferind hrană și loc de odihnă pentru specii precum lebăda de iarnă (până la 230 de exemplare), egreta mare (până la 130 de exemplare), egreta mică (60-70 de exemplare), lopătarul (100-120 de exemplare), stârcul galben (60-70 de exemplare), stârcul de noapte (60-70 de exemplare), barza albă (până la 70 de exemplare), chira de baltă (până la 200 de exemplare), rața roșie (până la 24 de exemplare), chirighița cu obraz alb (până la 68 de exemplare) și chirighița neagră (până la 45 de exemplare). De remarcat în această perioadă este numărul de gâște cu gât roșu, o specie periclitată în spațiul european. Din această gâscă de dimensiuni mai mici se pot vedea în aceste momente din an până la 260 de exemplare odihnindu-se pe luciul apei, de cele mai multe ori împreună cu gârlițe mari. O altă specie protejată care apar pe suprafața apei este cormoranul mic. Alături de acesta mai apare și cufundarul polar, dar și rața cu cap alb, ambele fiind specii importante pentru conservare în spațiul european, rar întâlnite în țara noastră, din care în acest sit se văd puțini indivizi dar în mod constant. Nu de puține ori se pot vedea stoluri care depășesc 300 de exemplare de pelican comun și până la 70 de pelicani creți care staționează sau se hrănesc pe aceste două lacuri. Se remarcă și exemplare din speciile mai rare de chiră mică, pescăriță mare, chiră de mare, pescăriță râzătoare, toate acestea utilizând lacul ca teritoriu de hrănire unde pescuiesc pești de dimensiuni mici de la suprafața apei. Tot în pasaj pot fi văzute și următoarele răpitoare de interes comunitar pentru conservare: șoimul dunărean, vânturelul de seară, șoimul călător, vulturul pescar și eretele vânăt. Lacul Corbu este folosit pentru pescuit și crescătorie, iar lacul Tașaul funcționează ca și crescătorie de puiet, în special pentru crap. Diversitatea de pești a acestor lacuri mai include și sânger, cosaș și novac, dar și caras, biban, obletele, plătică, șalău sau somn. Atunci când apa nu îngheață în timpul iernii se pot observa lăsându-se pe suprafața acestor două lacuri bogate în pește până la 20 de exemplare de pelican creț și până la 100 de cormorani mari, care staționează în vederea hrănirii. Alte specii ce se pot vedea iarna în acest sit sunt lișița, pescărușul râzător, pescărușul argintiu, rața mare, rața cu cap castaniu și rața moțată. Dintre speciile cuibăritoare menționăm fâsa de câmp, care cuibărește pe terenurile uscate din împrejurul lacurilor, și prundărașul de sărătură care cuibărește pe malurile umede și înmlăștinite ale celor două lacuri. Stârcul pitic alege pentru amplasarea cuibului zonele mai compacte cu stuf. În depozitele de loess din falezele înalte sau în vizuini părăsite de vulpe sau de viezure din zona sitului cuibăresc până la 12 perechi de călifar alb. În jurul lacurilor s-au observat cuibărind ciocârlia de Bărăgan (peste 200 de perechi) și pietrarul negru. Acesta din urmă își amplasează cuibul sub pietrele din zonele mai uscate, efectivul populației acestei păsări insectivore ajungând la maxim opt perechi cuibăritoare. Sfrâncioc cu frunte neagră și sfrâncioc mic sunt două specii protejate care aleg pentru cuibărire habitatele terestre ale sitului. Amândouă își amplasează cuibul în tufărișuri sau arbori la înălțimi variabile, în funcție de oferta de habitat disponibilă și de frecvența prezenței umane în zonă.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activitățile de pescuit industrial manifestă un impact negativ major dacă au loc în perioada de migrație sau de cuibărit a păsărilor. Un impact negativ manifestă și braconajul, care vizează speciile protejate, fiind practicată îndeosebi împușcarea acestora în cadrul unor vânători fără o selecție a speciilor.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are puncte de intrare și dispune de locuri de campare. Sunt necesare următoarele amenajări și dotări pentru administrare și un management eficient al vizitatorilor: mai multe puncte de informare în comunitățile locale din raza sitului, panouri de avertizare/atenționare și panouri de informare, observatoare ornitologice, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee tematice, amenajări pentru colectarea deșeurilor.

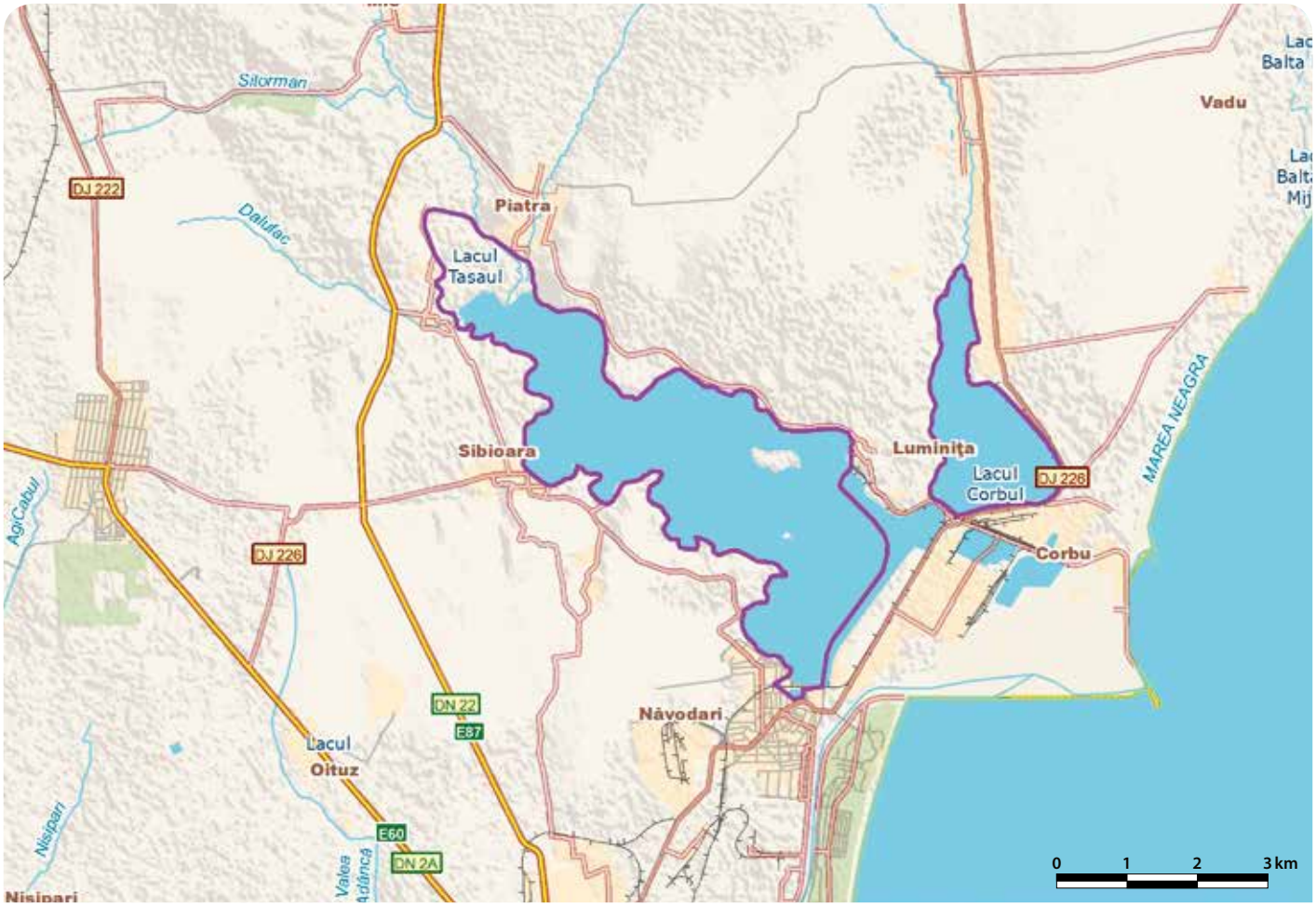

LACUL TECHIRGHIOL - RO SPA 0061

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: 23 August, Eforie, Techirghiol, Topraisar, Tuzla.

Suprafaţa: 2.939 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 1' 29"; Long. E 28° 35' 33"
Bioregiunea: Stepică, Pontică
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 50 max., 0 min., 12 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul este posibil de pe DN39 care limitează la vest situl între Eforie Nord şi Tuzla sau de pe DJ393 care îl străbate între localităţile Techirghiol şi Biruinţa.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Şoim călător (*Falco peregrinus*) • Şoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Şorecar mare (*Buteo rufinus*) • Prundăraş de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Pescăruş cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Cioârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Ferestraş mic (*Mergus albellus*) • Raţă cu cap alb (*Oxyura leucocephala*) • Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Gâscă cu gât roşu (*Branta ruficollis*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Gârliţă mică (*Anser erythropus*) • Ciuf de câmp (*Asio flammeus*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Datorită salinităţii mari a apei din ecosistemele acvatice ale acestui sit, lacul nu îngheaţă în timpul iernilor, reprezentând astfel un loc de iernare şi de pasaj pentru un număr de peste 170 de specii de păsări, chiar şi în condiţiile apropierii acestuia de comunităţile locale de pe litoral. Dintre aceste specii un număr de 37 sunt protejate în spaţiul european, cinci fiind chiar specii periclitate la nivel global, iar 50 sunt migratoare. Lacul Techirghiol este folosit de efective mari de gâscă cu gât roşu în special atunci când majoritatea zonelor acvatice din Dobrogea sunt înghețate. Alte specii care iernează în număr mare pe acest lac salin sunt raţa cu cap alb, ferestraşul mic, lebăda de iarnă, cormoranul mic, gârliţa mică şi chiar buhaiul de baltă. De remarcat este şi numărul mare de şoimi de iarnă care vânează în această perioadă în zonă. În perioada de pasaj efective impresionante sunt atinse de pescăruşul cu cap negru şi cel mic. Sunt prezente acum şi alte specii protejate precum barza albă, chirighiţa cu obraz alb şi cea neagră, bătăuşul şi stârcul galben. Lacul reprezintă loc de odihnă şi pentru pelicanul comun, de foarte multe ori fiind observate stoluri mari din această specie odihnindu-se pe apele acestuia.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Lacul Techirghiol este cel mai mare lac salin din ţară, fiind de fapt un întins liman fluvio-maritim. În ultima perioadă a suferit un evident proces de îndulcire în partea sa vestică. Este despărţit de Marea Neagră printr-un cordon litoral şi se află la confluenţa a trei văi bine înscrise în relief, Carlichioi, Techirghiol şi Tuzla. Apa lacului este foarte sărată, iar substratul este alcătuit dintr-un strat gros de nămol sapropelic compus din elemente organice de origine animală (crustacee) amestecate cu substanţe minerale. Lacul a suferit o serie de transformări ca urmare a lucrărilor de îndiguire care l-au împărţit în trei porţiuni. Cea estică (cea mai mare) este foarte sărată, cea mijlocie este salmastră iar cea vestică, situată la coada lacului, fiind şi cea mai mică, este cu apă dulce. Pentru evitarea îndulcirii lacului, o conductă contribuie la evacuarea apei dulci direct în mare. În partea sud-estică a sitului s-a format o mlaştină cu mai multe ochiuri de apă şi o vegetaţie palustră abundentă (Balta Tuzla) care este loc de popas, cuibărire şi hrănire pentru multe păsări. Specia vegetală care domină în aceste zone este stuful, alături de care se mai pot întâlni papura, paşa, cervana, volbura mare, susaiul, cânepa codrului, izma de baltă, pipirigul, rogozul şi troscotul de baltă. Aici cuibăresc până la 12 perechi de stârc pitic, câteva perechi de corcodel mare, raţă mare, raţă cu cap castaniu, găinuşă de baltă, corcodel mic, lişiţă, lăcar mare şi pescăruş râzător. Picioronguł înfiinţează în aceste zone mlăştinoase o colonie de până la 30 de perechi, iar între 20 şi 25 de familii de călifari albi cuibăresc în mod regulat în această parte a lacului. În malurile abrupte se află colonia de lăstuni de mal. În unele părţi ale lacului se dezvoltă pe maluri asociaţii de plante specifice sărăturilor marine, care în general sunt dispuse în zone concentrice către lac, în funcţie de gradul de salinitate al nisipurilor. Se întâlneşte mai ales asociaţia de ghirin, mătură şi brâncă, printre care cresc albăstrica, loboda porcească, sica, pelinul şi iarba de sărătură. Se întâlneşte în număr mare şi cătina albă. În continuarea lor se află pajiştile care sunt mai bine reprezentate în special la coada lacului, formate din mai multe asociaţii vegetale edificate de păiuş stepic, bărboasă, colilie, firicea, pelin, iarba câinelui şi firuţă. Toate aceste întinderi sunt habitate ideale pentru ciocârlia de Bărăgan, o specie protejată la nivel european din care cuibăresc aici până la 20 de perechi. Se întâlnesc şi tufe de bujor de stepă, iar pe alocuri sunt şi tufărişuri în care cuibăreşte sfrânciocul cu frunte neagră şi sfrânciocul roşiatic. Sunt importante de amintit şi terenurile agricole care reprezintă 47% din suprafaţa sitului, alcătuite majoritar din culturi de grâu şi de porumb, fiind deosebit de importante pentru supravieţuirea păsărilor care iernează pe lac, asigurându-le o însemnată sursă de hrană în sezonul rece. Gâsca cu gât roşu are aici unul dintre cele mai importante locuri de iernare din Europa datorită faptului că în perioadele reci, când majoritatea lacurilor din Dobrogea sunt înghețate, acesta rămâne cu apă liberă de gheţuri datorită salinităţii ridicate. Gâştele folosesc luciul lacului ca loc de înnoptare putând fi văzute până la 2000 de exemplare. Ele stau în grupuri monospecifice sau se amestecă în cârdurile de gârliţă mare care pot să ajungă până la 5000 de exemplare în timpul pasajelor. În aceste aglomerări de gâşte sălbatice se pot observa şi până la zece exemplare de gârliţă mică, şi ea o specie de interes comunitar pentru conservare. Raţa cu cap alb are un statut vulnerabil în Europa şi este întâlnită destul de frecvent în perioada de iarnă pe lacul Techirghiol. Din această specie de origine mediteraneană au fost văzute grupuri de până la 130 de exemplare în timpul iernii, însă există observaţii ornitologice publicate care menţionează şi cazuri excepţionale de 800 de exemplare. Se poate concluziona faptul că Lacul Techirghiol joacă un rol de punct focal pentru conservarea acestei specii extrem de rare în ţara noastră. Tot iarna se mai observă aici şi cormoranul mic (până la 800 de indivizi), ferestraşul mic (până la 300 de exemplare)

și câteva exemplare de cufundar polar. Aceste habitate corespund cerințelor de repaus și hrană pentru specia nordică de lebădă de iarnă, din care între 90 și 120 de exemplare își aleg aici cartierul de iernare. Pe maluri se pot vedea iarna și egrete mari, iar în stuf sau în vegetația uscată rămân să ierneze și câteva exemplare de buhai de baltă. Amândouă sunt specii protejate care migrează, însă condițiile de hrană abundentă din timpul iernii oferite de acest sit determină multe păsări din aceste două specii să ierneze aici. Alte specii acvatice pentru care situl este cartier important de iernare sunt: corcodelul cu gât negru (până la 1500 de exemplare), rața cu cap castaniu (până la 5200 de exemplare), rața moțată (până la 1000 de exemplare), rața fluierătoare (până la 900 de exemplare), alături de care apar și specii nordice mai rare precum rața sunătoare, ferestrașul mare sau rața catifelată. Dintre răpitoare se remarcă numărul mare de șoimi de iarnă care se pot vedea în zilele de iarnă (între 8-10 exemplare), mai rar fiind observați și șoimul călător, eretele vânăt, eretele de stuf și chiar ciufulde câmp. În timpul pasajelor se pot vedea și exemplare de erete alb. Primăvara, în a doua jumătate a verii și până toamna târziu, la marginea lacului poposesc numeroase specii de păsări de țărm, deși malurile înclinate sau chiar abrupte nu sunt prielnice pentru popasul sau hrănirea acestor păsări. În aceste momente se pot vedea specii de interes comunitar pentru conservare precum bătăușul (până la 500 de exemplare), ploierul auriu (până la 30 de exemplare) și prundărașul de sărătură (până la 20 de exemplare), dar și fluierar cu picioare roșii, prundăraș gulerat mic, fluierar de zăvoi și cel de munte, becațina mare, alături de rare exemplare de piciorong și ciocîntors. Pe lac se pot observa hrănindu-se aglomerări impresionante de până la 10000 de pescăruși cu cap negru și până la 5200 de pescăruși mici. Tot atunci sunt prezente și chirighițele cu obraz alb și cele negre, dar și mai rarele chire mici. Stoluri de până la 120 de pelicani comuni se așează pe lac, în special pentru odihnă deoarece apa foarte sărată nu permite existența unei faune de pești semnificativă cantitativ. În timpul migrațiilor se pot vedea până la 1300 de berze albe, iar pe malurile lacului apar frecvent în această perioadă stârcii galbeni, egretele mici, stârcii de noapte și stârcii purpurii, ultimele două specii fiind mai mult camuflate de vegetația înaltă. Pe lac sunt prezente efective semnificative numeric de rață mare, rață lingurar, gârliță mare, lebădă de vară, rață fluierătoare, rață cu cap castaniu, lișiță, rață cu ciuf și corcodel cu gât negru.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Pescuitul deranjează păsările în timpul pasajului, când acestea folosesc lacul pentru odihnă și hrană. Accesul turiștilor în afara locurilor special amenajate poate perturba cuibăritul unor specii și locurile de odihnă ale mai multor păsări. Utilizarea în agricultură a substanțelor chimice de sinteză determină o degradare a mediului acvatic, influențând calitatea hranei multor specii de păsări. Braconajul afectează întreaga comunitate de păsări prin deranjul de amploare provocat, determinând și scăderea efectivelor unor specii, inclusiv a gâștei cu gât roșu și a gârliței mici.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de panouri de avertizare/atenționare pentru limitarea accesului în zone cu proprietate privată, câteva panouri de informare amplasate la Primăriile Techirghiol, Eforie Nord și Eforie Sud și mai multe panouri cu hărți pentru orientare și informații referitoare la sit care se află în incinta acestor primării și în centrele localităților respective. Există patru sedii administrative în Constanța, București și Techirghiol în care există amenajate și puncte de informare. Puncte de informare se află și la sediile primăriilor și Consiliilor Locale din Eforie Nord, Eforie Sud, Tuzla, Biruința, Movilița și Topraisar. În localitatea Techirghiol există un centru de vizitare/informare cu rol de diseminare a informațiilor legate de valorile naturale și culturale ale ariei protejate. În teren există instalate bariere pentru limitarea accesului în anumite zone, mai multe puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare în jurul lacului și un foișor de observare a păsărilor. De asemenea, mai există locuri de campare dotate cu spații pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

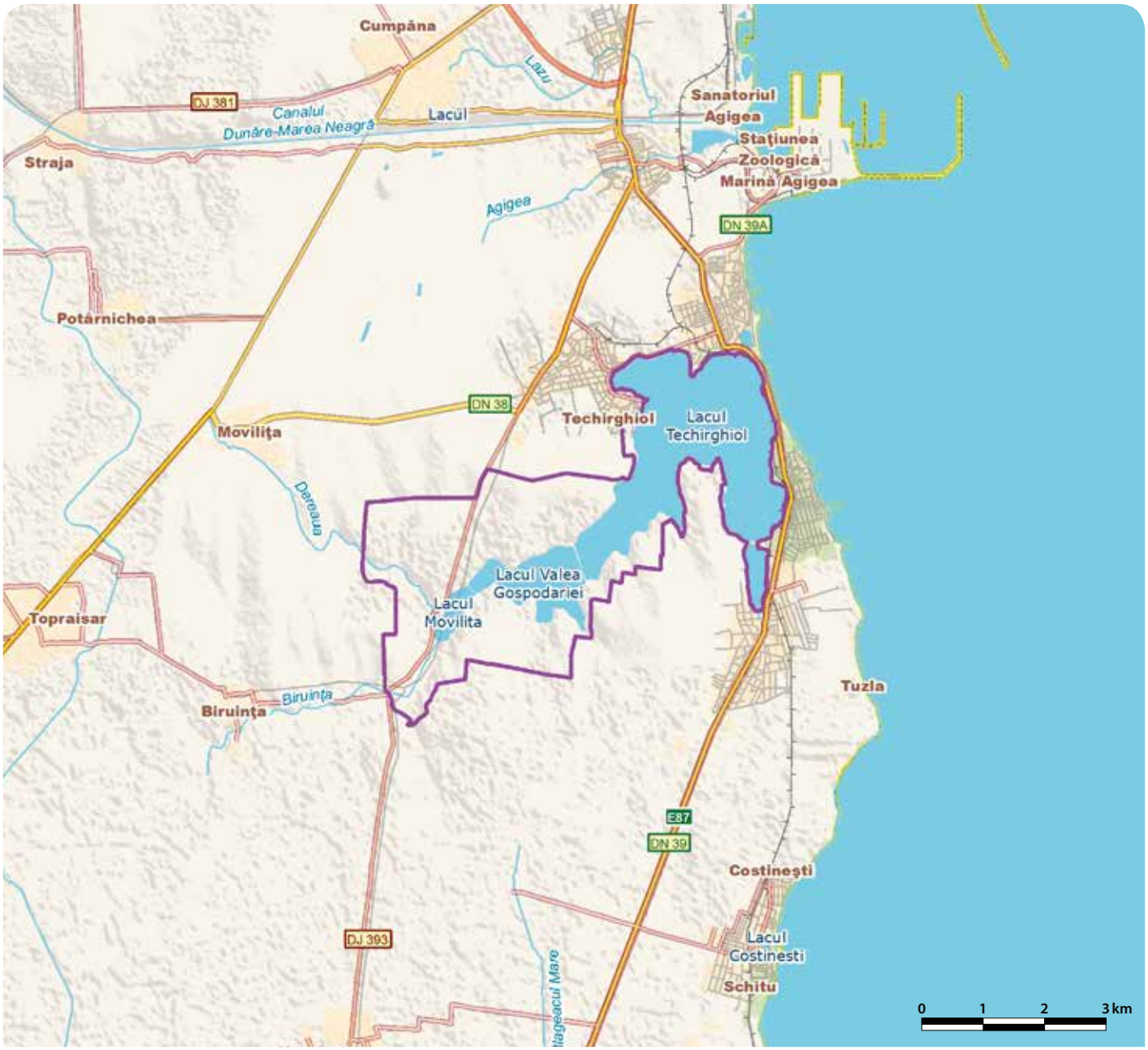

LACURILE DE ACUMULARE DE PE ARGEȘ - RO SPA 0062

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Argeș: Bascov, Bradu, Băculești, Budeasa, Curtea de Argeș, Călinești, Căteasca, Merișani, Pitești, Topoloveni, Ștefănești.

Suprafața: 2.260 ha
Bioregiunea: Continentală
Altitudinea: 417 max., 226 min., 292 med.

Localizarea geografică: Lat. N 44° 48′ 47″; Long. E 24° 59′ 2″
Ecoregiunea: Câmpia Găvanu-Burdea, Subcarpații Getici

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN DJ DL** DF DA
La salba de lacuri de pe valea Argeșului se poate ajunge fie de pe DN7 (între localitățile Găești și Pitești), fie de pe A1 (între localitățile Petrești și Pitești). La nord de Pitești situl poate fi abordat pe DN7C (spre Curtea de Argeș) sau pe varianta reprezentată de DJ704H care se desprinde din acesta în localitatea Merișani și merge pe ruta Brătească-Anghinești-Curtea de Argeș.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Acest sit format dintr-un mozaic de habitate în care există suprafețe mari de apă, segmente de râu, pâlcuri de pădure care alternează cu terenuri agricole și pajiști este foarte important pentru un număr mare de păsări pe care le adăpostește în timpul migrațiilor. Salba de lacuri se află în continuarea Culoarului Rucăr-Bran, cunoscută cale de traversare a lanțului Carpaților Meridionali pentru speciile migratoare. În plus, ea se află foarte aproape de o altă rută de migrație foarte importantă denumită și Drumul Trecătorii Oltului. Toate acestea determină ca un număr mare de specii migratoare să tranziteze sau chiar să se oprească pentru iernare în acest sit. Un număr de 23 dintre acestea sunt specii de interes comunitar pentru conservare, una dintre ele fiind chiar periclitată la nivel global. Datorită volumului mare de apă, aceste suprafețe nu îngheață complet decât rareori, fiind astfel un important cartier de iernare pentru lebăda de iarnă, cormoranul mic, egreta mare și speciile nordice de cufundar. Alte specii mai rare în țara noastră care iernează aici cu efective semnificative sunt ferestrașul mare și cel moțat, rața sunătoare, rața catifelată și rața cu cap negru. În perioada de migrație în sit se pot aduna efective mari de rață cârâitoare, gârliță mare, cormoran mare, rață mare și rață lingurar, iar dintre speciile protejate se remarcă rața roșie, egreta mică, ferestrașul mic, barza albă, stârcul de noapte și eretele de stuf. În total, situl adăpostește un număr de 187 de specii care sunt rezidente, cuibăritoare, oaspeți de iarnă sau care doar îl tranzitează în timpul migrațiilor.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Cele cinci lacuri de acumulare formate pe râul Argeș, împreună cu scurte segmente din acest râu și habitatele umede adiacente, reprezintă 78% din suprafața acestui sit aflat în zona montană joasă a Argeșului. Aceste lacuri sunt Vâlcele, Budeasa, Bascov, Pitești și Golești, primul și ultimul fiind și cele mai mari. Vegetația din vecinătatea sitului este în ansamblu cea tipică zonei deluroase din sudul țării, formată din pajiști întrepătrunse cu mici pâlcuri de păduri de stejar, fag în amestec cu rășinoase sau rășinoase. Există și parcele pe care se practică o agricultură extensivă, împreună aceste habitate de uscat totalizând 12% din suprafața sitului. Ele sunt importante pentru câteva specii de interes comunitar precum silvia porumbacă, sfrâncioc roșiatic și sfrâncioc cu frunte neagră. Deși situl nu este extrem de important pentru cuibăritul speciilor de păsări, din cauza existenței unor suprafețe destul de mici acoperite cu vegetație ripariană, totuși unele dintre ele găsesc condiții optime pentru reproducere așa cum o fac stârcul galben (2-5 perechi), stârcul pitic (2-3 perechi), eretele de stuf (1-2 perechi), chira de baltă (1-2 perechi) și pescărelul albastru (4-6 perechi). Lacurile oferă în schimb zone de iernare, hrănire și odihnă pentru numeroase specii și efective de păsări care poposesc aici în pasaj, salba de lacuri aflându-se în continuarea și respectiv în vecinătatea a două rute cunoscute ale speciilor migratoare pentru traversarea lanțului Carpaților Meridionali. Situl prezintă o importanță mare în special pentru speciile protejate în spațiul comunitar dintre care menționăm barza albă (până la 600 de exemplare), rața roșie (până la 60 de exemplare), stârcul de noapte (40-80 de exemplare), chirighița neagră (până la 50 de exemplare) și ferestrașul mic (40-60 de exemplare). Aglomerări mari realizează în aceste perioade din an și rața mare, rața cârâitoare, rața lingurar, găinușa de baltă, pescărușul râzător, rața pestriță, corcodelul cu gât roșu sau cormoranul mare. Sunt observate și efective mari de răpitoare în timpul primăverilor și toamnelor, aparținând următoarelor specii: erete de stuf (15-20 de exemplare), vânturel de seară (5-10 indivizi), erete vânăt (până la 10 exemplare), șorecar comun, vânturel roșu, uliu porumbar, uliu păsărar și șoimul rândunelelor. Odată cu instalarea frigului în ținuturile nordice la sfârșitul toamnei, se pot vedea șorecari încălțați care pândesc rozătoare pe pajiștile și culturile agricole din sit. În perioada de iarnă lacurile de acumulare de pe Argeș oferă condiții de hrană și odihnă pentru cormoranul mic, egreta mare și lebăda de iarnă, toate acestea fiind specii protejate. Tot acum apar și cufundarul polar și cel mic, ambele fiind specii nordice care coboară să ierneze pe teritoriul țării noastre în efective mici, căutând acele habitate acvatice care au apă limpede și bogată în faună piscicolă și care nu sunt înghețate. Alte specii care iernează aici în număr semnificativ sunt rața mare (4000-6500 de exemplare), rața cu cap castaniu (4000-5500 de exemplare), rața mică (1700-2400 de exemplare) și lișița (până la 1300 de exemplare). Impresionează și numărul de lebede de vară care rămân să ierneze aici, pe lacurile neînghețate putând fi observate peste 700 de exemplare. De remarcat sunt și unele specii care apar mai rar pe teritoriul țării noastre și care se văd destul de frecvent pe aceste lacuri. Astfel, se pot observa un număr remarcabil de exemplare de rață sunătoare (până la 240 de exemplare), ferestraș mare (până la 40 de exemplare), ferestraș moțat (până la 45 de exemplare), rață cu cap negru, rață catifelată, corcodel cu gât negru și rață cu ciuf.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Exploatarea pietrișului din albia râului poate distruge habitatele de hrănire ale unor specii de păsări. Existența în apropiere a unor complexe pentru sport și odihnă provoacă deranjul păsărilor clocitoare sau migratoare, dacă au loc activități în perimetrul sau în vecinătatea locurilor de reproducere sau hrănire. Utilizarea în agricultură a substanțelor chimice de sinteză (fertilizanți sau pesticide) provoacă degradarea calității apei, conducând la scăderea ofertei trofice din habitatele acvatice.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de puncte de intrare și mai multe puncte de informare. În comunitățile locale de pe raza sitului există spații alocate colectării deșeurilor, iar în teren sunt amplasate bariere la intrarea pe digurile lacurilor. În zona lacurilor sunt instalate mai multe panouri de avertizare și atenționare. Sunt necesare mai multe observatoare ornitologice, panouri de informare, panouri cu hărți pentru orientare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, trasee tematice.

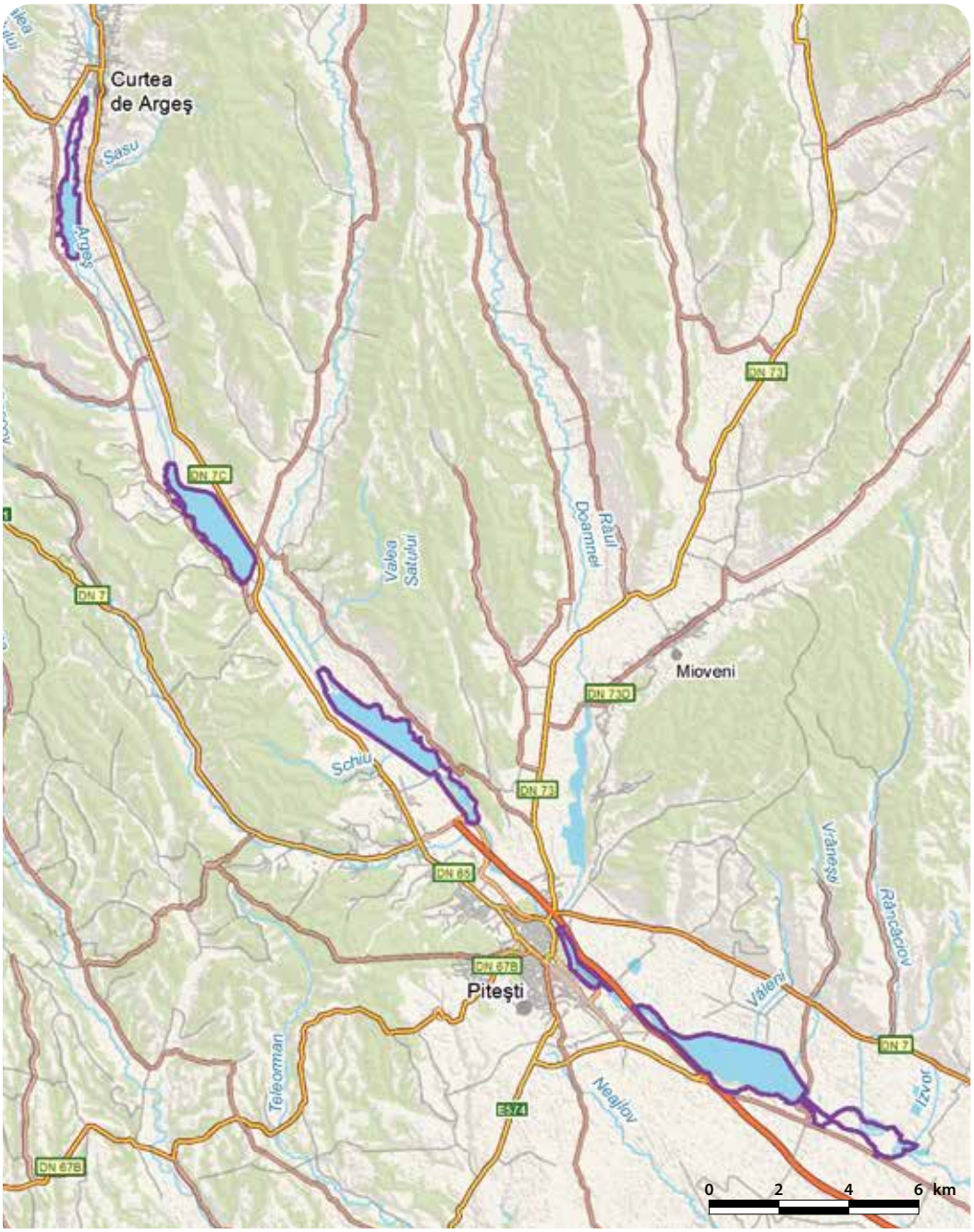

LACURILE DE ACUMULARE BUHUȘI - BACĂU - BEREȘTI - RO SPA 0063

ÎNCADRAREA TERITORIAL-ADMINISTRATIVĂ:
Județul Bacău: Bacău, Cleja, Corbasca, Faraoani, Gioseni, Gârleni, Hemeiuș, Itești, Horgești, Letea Veche, Nicolae Bălcescu, Orbeni, Pâncești, Răcăciuni, Sascut, Tamași, Tătărăști, Valea Seacă.
Județul Vrancea: Homocea.

SUPRAFAȚA: 5.576 ha
BIOREGIUNEA: Continentală
LOCALIZAREA GEOGRAFICĂ: Lat. N 46° 14′ 50″; Long. E 27° 7′ 12″
ECOREGIUNEA: Podișul Central al Moldovei
ALTITUDINEA: 202 MAX., 99 MIN., 128 MED.

PRINCIPALELE CĂI DE ACCES SUNT: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Spre lacurile Galbeni, Răcăciuni și Bereşti accesul se face pe drumurile locale din localitățile aflate pe DN2 (Bacău-Adjud), iar spre lacurile Bacău II și Lilieci se ajunge direct din orașul Bacău și respectiv din DN15 (Bacău-Buhuși). Accesul în sit se mai poate face cu trenul pe ruta Bacău-Adjud, cu coborâre în stațiile Letea, Valea Seacă, Siretu Bacău, Faraoani, Răcăciuni, Orbeni sau Sascut.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Cocor (*Grus grus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl este amplasat pe una dintre cele mai importante rute de migrație a păsărilor din zona Moldovei, fapt care este evidențiat prin prezența unui număr mare de specii migratoare. Aceste specii, împreună cu cele rezidente, formează o diversă avifaună care numără peste 168 de specii, dintre care un număr de 22 sunt de interes comunitar pentru conservare. Pe cele cinci acumulări mari de apă, în perioada de migrație pot fi observate până la 100000 de exemplare de rațe, gâște, lebede, ferestrași, stârci, egrete, pescăruși, chire sau chirighițe aparținând celor mai diverse specii. Dintre cele de importanță comunitară pentru conservare menționăm ferestrașul mic, chirighița cu obraz alb, cormoranul mic, rața roșie, egreta mare, egreta mică și cocorul. Malurile lacurilor, zonele inundabile și pășunile umede sunt vizitate de mari stoluri de păsări de țărm, dintre care se remarcă efectivele următoarelor specii protejate: fluierarul de mlaștină, bătăușul, piciorongul, ciocîntorsul și ploierul auriu. Situl reprezintă și un cartier de iernare, realizându-se aglomerări de peste 50000 de păsări din foarte multe specii. Impresionează în zilele de iarnă numărul mare de lebede de iarnă și codalbii care staționează în preajma aglomerărilor de păsări. Sunt prezente și efective considerabile din păsări mai rare pe teritoriul țării noastre precum rața sunătoare, ferestrașul mare și rața cu cap negru.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Cele cinci lacuri din cadrul sitului (Lilieci, Bacău II, Galbeni, Răcăciuni și Bereşti) sunt amplasate pe culoarele Bistriței și ale Siretului. Pe lângă suprafața de luciu de apă, în sit sunt incluse și importante zone mlăștinoase acoperite cu stuf și vegetație specifică de luncă. Aceste acumulări mari de apă sunt de tip permanent, funcția lor principală fiind producerea de energie electrică. Aceasta determină importante variații diurne ale nivelului apei care sunt în defavoarea plantelor care trăiesc în zona litorală și a peștilor în timpul depunerii icrelor. Fluctuațiile de nivel sunt însă extrem de benefice pentru avifaună prin cantitățile suplimentare de hrană pe care le oferă. Situl asigură condiții de reproducere pentru un număr mic de specii de interes conservativ european. În întinderile de stuf și papură care se găsesc la malul unor acumulări de apă din sit cuibăresc 50 până la 70 de perechi de stârc pitic, între 7 și 10 perechi de erete de stuf și până la 12 perechi de rață roșie. Se mai întâlnesc până la 100 de perechi cuibăritoare de chiră de baltă, între 15 și 30 de perechi de pescărel albastru și până la 30 de perechi de ciocîntors. Mai multe familii de barză albă cuibăresc în localitățile din apropierea sitului și se hrănesc pe pajiștile umede din acesta. Alte specii cuibăritoare sunt lișița, rața mare, găinușa de baltă, corcodelul mare, lăcarul mare, presura de stuf și rața cârâitoare. Tufărișurile de cătina albă, răchită albă, lemn câinesc, măceș, porumbar sau păducel sunt locul în care își amplasează cuibul până la zece perechi de silvie porumbacă, aceasta fiind tot o specie de interes european pentru conservare. În timpul migrației în sit pot fi observate mii de rațe, gâște, chire, chirighițe, pescăruși, lișițe, lebede, ferestrași sau stârci, lacurile reprezentând locuri ideale pentru odihnă și hrănire, astfel încât numărul acestor păsări poate ajunge până la 100000 într-un sezon. Sunt de evidențiat efectivele unor specii de importanță comunitară precum ferestrașul mic (100-200 de exemplare), egreta mare (până la 500 de exemplare), egreta mică (până la 250 de exemplare), cormoranul mic (până la 400 de exemplare), chirighiță cu obraz alb (până la 600 de exemplare), rață roșie (până la 200 de exemplare), pescăruș mic (150-250 de exemplare) și chirighița neagră (30-80 de exemplare). Impresionante sunt aglomerările de rațe din cele mai diverse specii. În momentele pasajelor de toamnă și de primăvară se pot vedea laolaltă specii care au cuibărit pe teritoriul țării noastre împreună cu specii care tocmai au coborât din nord pentru a ierna sau a trece mai departe spre cartiere sudice de iernare. În aceste momente ale pasajelor sunt prezente până la 25000 de exemplare de rață mare, 12500 de lișițe, 12000 de exemplare de rață mică, 3500 de exemplare de rață cu cap castaniu, 1200 de exemplare de rață fluierătoare, 5000 de exemplare de gârliță mare, 1000 de cormorani mari sau 1000 de exemplare de rață sulițar. Alte specii care se pot vedea sunt rața moțată, rața cârâitoare, corcodelul mic, rața sulițar, corcodelul mare, stârcul cenușiu, lebăda de vară, gâsca de vară sau rața lingurar. Se pot vedea chiar și până la 20 de exemplare de rață cu cap negru, o specie rară pentru țara noastră. Malurile lacurilor și locurile inundabile sunt folosite tot în timpul migrației de către stoluri mari de păsări de țărm precum următoarele specii de interes comunitar pentru conservare: bătăuș (până la 6000 de exemplare), fluierar de mlaștină (până la 1500 de exemplare), ploier auriu (până la 300 de exemplare), ciocîntors (până la 250 de exemplare), piciorong (până la 600 de exemplare). Alte specii de păsări de țărm care se opresc pe lacurile cu nivel scăzut de apă, acolo unde mâlul poate oferi o cantitate mare de nevertebrate sunt nagâțul (1000-2500 de exemplare), fluierarul negru (1000-2000 de exemplare), ploierul argintiu (până la 120 de exemplare) și sitarul de mal. Poposesc din drumul lor stoluri de cocori pentru repaus și uneori chiar și pentru hrănire. Astfel, sunt văzute în zona lacurilor până la 40 de exemplare, această specie fiind din ce în ce mai rar întâlnită în țara noastră chiar și în timpul pasajelor. Până la 30 de exemplare de erete vânăt pot fi observate trecând în pasaj prin zona sitului. În timpul iernii sunt observate rare exemplare de rață cu cap alb și până la 150 de exemplare de ferestraș mic, ambele fiind de interes comunitar pentru conservare. O altă specie care are același statut de protecție este codalbul. Această pasăre răpitoare de talie mare este prezentă cu până la patru exemplare care rămân să ierneze în preajma aglomerărilor mari de păsări acvatice ce se concentrează pe ochiurile de apă neînghețată. În aceste zile impresionează numărul de lebede de iarnă, din această specie nordică putând fi văzute până la 300 de exemplare. Acest număr mare de lebede nu este întâlnit frecvent în multe cartiere de iernare ale acestei specii care coboară din nord atunci când acolo se instalează frigul. Alte două specii care sunt destul de rare în țara noastră, dar din care se văd efective mari în acest sit sunt rața sunătoare (250-350 de exemplare) și ferestrașul mare (210-380 de exemplare). Rămân să ierneze și până la 5000 de cormorani mari împreună cu foarte multe rațe din mai multe specii. Sunt ani în care lebedele de vară nu mai pleacă la sosirea anotimpului rece, fiind văzute în toate zilele de iarnă, chiar în efective mai mari de 100 de exemplare.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul are un impact major asupra tuturor speciilor de păsări în timpul pasajelor și iernării. Pescuitul sportiv practicat de la mal sau din barcă manifestă un impact negativ dacă sunt accesate locurile preferate de păsări pentru hrănire, odihnă sau cuibărit, practicarea sporturilor pe apă având un efect similar. Incendierea stufului are impact major în special dacă se efectuează în perioada cuibăritului, producând mortalități ridicate. Au fost constatate și distrugeri ale cuiburilor, pontei și puilor, activități care reduc populațiile speciilor cuibăritoare în sit.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt amenajate două puncte de informare. În teren există panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri cu hărți pentru orientare, bariere, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc. Este necesară amenajarea unor trasee tematice.

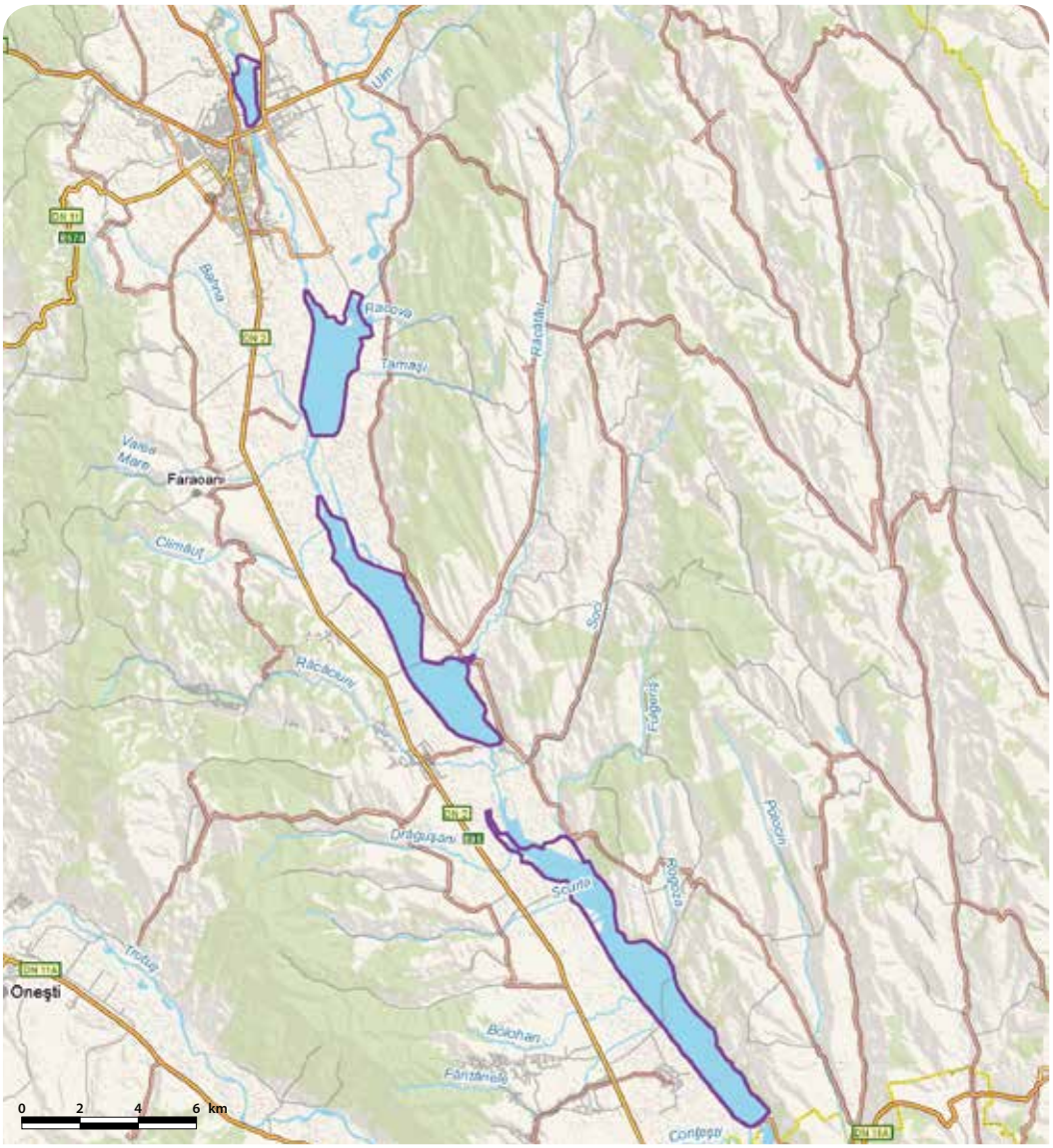

LACURILE FĂLTICENI - RO SPA 0064

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Suceava: Bosanci, Buneşti, Fălticeni, Horodniceni, Moara, Rădăşeni.

Suprafaţa: 727 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 29' 36"; Long. E 26° 16' 46"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podişul Sucevei
Altitudinea: 288 max., 254 min., 270 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces în sit sunt reprezentate de DN2 (Fălticeni-Buneşti-Suceava) şi de DJ209A (Fălticeni-Mihăieşti). Se mai poate ajunge la cel mai apropiat lac şi pe jos, direct de la marginea oraşului Fălticeni.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Ferestraş mic (*Mergus albellus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl format în cea mai mare parte din zone umede, dar şi din pajişti şi culturi agricole, conservă populaţiile unui număr de 19 specii de păsări protejate în spaţiul comunitar, dintre care buhaiul de baltă, barza albă, stârcul pitic, eretele de stuf şi sfrânciocul roşiatic au perechi reproducătoare în aceste habitate. Este prezentă ca specie cuibăritoare şi chira mică, deşi aceasta nu cuibăreşte în fiecare an, atestarea reproducerii ei în sit acordând acestei zone un rol important în conservarea speciei, fiind unul dintre foarte puţinele locuri în afara Dobrogei în care a fost semnalată cuibărirea. În timpul migraţiei pot fi observate hrănindu-se în locurile în care abundă nevertebratele stoluri de mii de exemplare de păsări de ţărm formate din bătăuşi, fluierari, nagâţi, prundăraşi sau ploieri, dintre care se remarcă speciile de interes comunitar cu efective foarte mari: bătăuşul, ploierul auriu şi fluierarul de mlaştină. Situl mai este important şi pentru migraţia cufundarului polar, egretei mari, stârcului de noapte, chirighiţei cu obraz alb, raţei roşii şi a ferestraşului mic.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Podişul Sucevei şi include Lacurile Fălticeni care reprezintă un complex de acumulări de apă amenajate în amonte de Fălticeni pe cursul râului Şomuzul Mare (afluent al Siretului). Primul lac este chiar în oraşul Fălticeni (fiind compus din trei bazine de apă), după care urmează lacul Pocoleni, lacul Mihăieşti şi lacul Moara. Aceste complexe lacustre formează 85% din suprafaţa sitului şi sunt înconjurate de terenuri agricole, păşuni, fâneţe şi livezi. În unele zone ale lacurilor s-au format stufărişuri compacte care creează condiţii bune pentru cuibăritul diferitor specii de păsări. Vegetaţia specifică acestor zone este formată preponderent din stuf, papură, stânjenel de baltă, crin de baltă, mană de apă, alior de baltă, piciorul cocoşului şi pipiriguţ. Aici cuibăresc specii de păsări protejate în spaţiul comunitar precum: stârcul pitic (20-30 de perechi), buhaiul de baltă (până la patru perechi) şi eretele de stuf (până la cinci perechi). De remarcat este cuibăritul în această parte a ţării al chirei mici. Au fost semnalate mai multe sezoane de reproducere cu perechi cuibăritoare ale acestei specii în sit. Nu se cunosc multe astfel de cazuri de cuibărit al chirei mici în interiorul ţării, deoarece specia are un areal de reproducere care nu depăşeşte în mod normal Delta Dunării şi complexul Razim-Sinoie. În zonele limitrofe lacurilor, acolo unde există tufărişuri izolate, cuibăreşte sfrânciocul roşiatic. Plantele preferate de această specie protejată pentru instalarea cuibului sunt cele care formează desişuri greu de pătruns, precum porumbarul, măceşul sau păducelul. În timpul migraţiei de primăvară şi toamnă zeci de mii de păsări găsesc excelente condiţii de hrană şi odihnă pe lacurile Fălticeni. Raţa roşie (200-350 de exemplare) şi ferestraşul mic (200-280 de exemplare) sunt două specii de interes comunitar pentru conservare care se văd constant cu efective semnificative în sit. Alte specii cu prezenţă numeroasă în momentul pasajelor pe luciul de apă al lacurilor din sit sunt cormoranul mare, lebăda de vară, gârliţa mare, raţa mare, raţa mică, raţa pestriţă, raţa suliţar, raţa moţată, raţa cârâitoare, raţa cu cap castaniu şi lişiţa. De pe suprafaţa apei îşi pescuiesc hrana formată în special din peşti mici şi nevertebrate efective mari de chirighiţă cu obraz alb (300-500 de exemplare), chirighiţa neagră (250-450 de exemplare) şi chiră de baltă (până la 100 de exemplare). Mai pot fi văzuţi până la 5000 de pescăruşi râzători, până la 150 de chirighiţe cu aripi albe şi peste 200 de pescăruşi argintii. Pe malurile nămoloase care abundă de amfibieni sau chiar pescuind în apa mică se pot vedea până la 400 de stârci de noapte, până la 250 de egrete mici şi până la 120 de egrete mari. Pasajul este foarte important şi pentru barza albă, din această specie de interes comunitar adunându-se în habitatele umede ale sitului până la 600 de exemplare în vederea realizării marilor stoluri de migraţie. În zonele înmlăştinite şi limitrofe lacurilor mai pot fi observate şi alte specii protejate în spaţiul comunitar precum bătăuşul (până la 8000 de exemplare), fluierarul de mlaştină (până la 3000 de exemplare) şi până la 1500 de ploieri aurii. Sunt prezente şi alte specii de păsări de ţărm care se adună în efective foarte mari precum fluierarul cu picioare roşii, nagâţul, fluierarul negru, prundăraşul gulerat mic şi fluierarul de zăvoi. De bogăţia de peşti a lacurilor din sit sunt atraşi cormoranii mici, care rămân mai multe zile pentru a se hrăni din această ofertă trofică bogată. La sfârşitul toamnei şi începutul iernii pot fi observate pe lacuri şi apariţiile speciilor nordice de cufundar. Până la 20 de exemplare de cufundar polar şi până la opt exemplare de cufundar mic se pot observa pescuind exemplare nu foarte mari de crap, roşioară sau caras. Exemplare din aceste două specii pot fi văzute şi în zilele geroase de iarnă, atunci când rămân ochiuri de apă neînghetată care să le asigure hrana.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Vânătoarea şi braconajul fără selectarea vânatului manifestă un impact major prin deranjul provocat întregii comunităţi avifaunistice. Au mai fost constatate şi activităţi de braconaj care vizează distrugerea pontelor şi a juvenililor, fiind afectate în special păsările care cuibăresc colonial. Pescuitul sportiv afectează cuibăritul dacă se practică în apropierea teritoriilor folosite de păsări pentru reproducere. Practicarea sporturilor pe apă în perioada de cuibărit şi pasaj determină ca păsările să-şi părăsească cuiburile şi chiar situl. Incendierea vegetaţiei miriştilor şi a stufului degradează habitate de cuibărit, în special pentru sfrânciocul roşiatic, buhaiul de baltă, stârcul pitic şi speciile de ţărm. Electrocutarea şi coliziunea cu liniile electrice vizează în special păsările de talie mare (berze, lebede, stârci, egrete) în timpul deplasărilor de migraţie sau locale, de la un habitat la altul în cadrul sitului.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare următoarele amenajări şi dotări: panouri de avertizare/atenţionare şi panouri de informare, câteva puncte de informare în comunităţile de pe raza sitului, observatoare ornitologice, bariere pentru limitarea accesului în anumite zone, puncte de intrare în sit, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee tematice şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

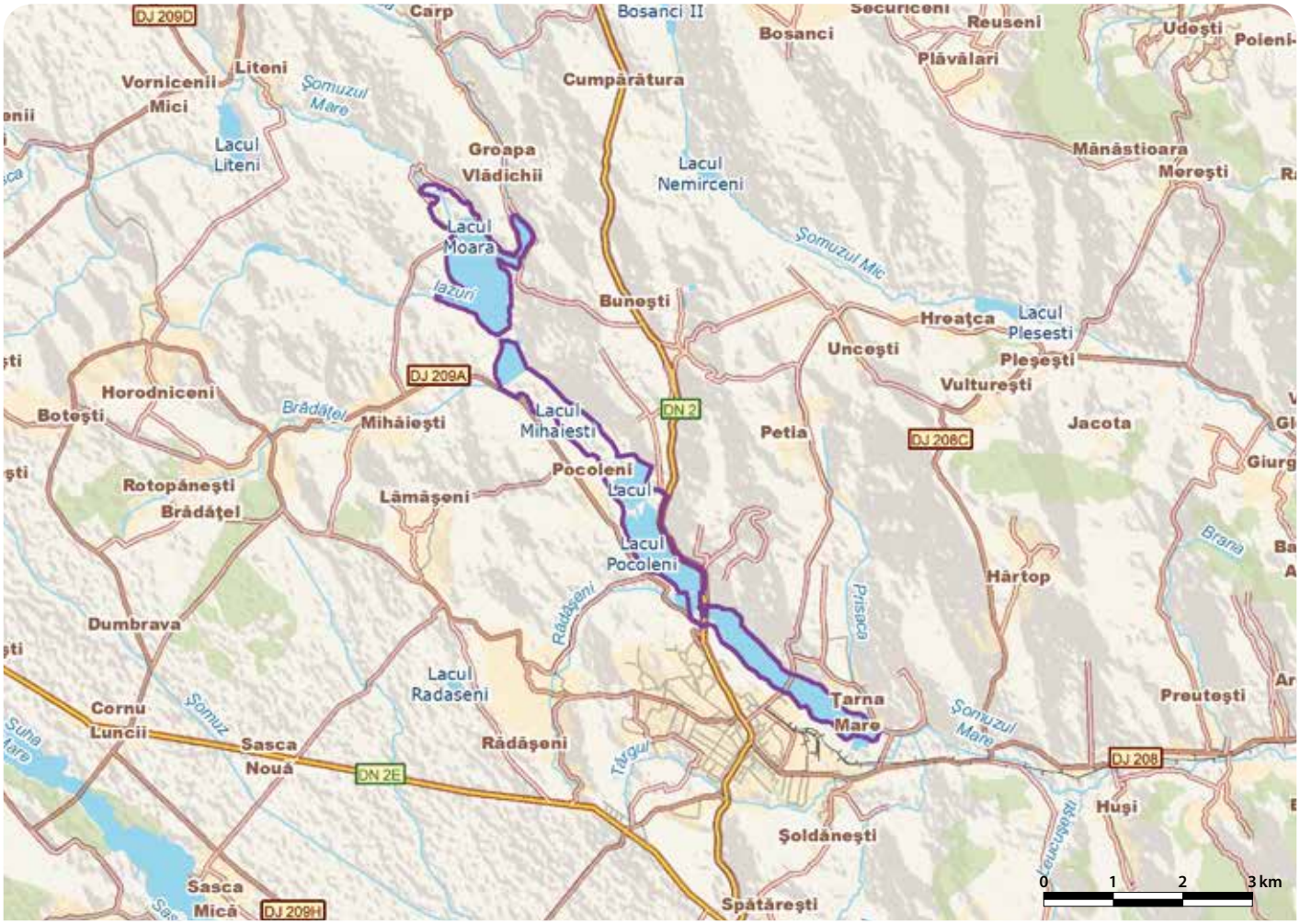

LACURILE FUNDATA - AMARA - RO SPA 0065

ÎNCADRAREA TERITORIAL-ADMINISTRATIVĂ:
Județul Ialomița: Amara, Andrășești, Gheorghe Doja, Reviga, Slobozia.

SUPRAFAȚA: 2.036 ha
BIOREGIUNEA: Stepică
LOCALIZAREA GEOGRAFICĂ: Lat. N 44° 37′ 10″; Long. E 27° 9′ 8′
ECOREGIUNEA: Stepa Câmpiei Române
ALTITUDINEA: 48 MAX., 10 MIN., 32 MED.

PRINCIPALELE CĂI DE ACCES SUNT: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces în zona vestică a sitului este reprezentată de DN2A (Urziceni-Slobozia). Din localitățile Andrășești și Misleanu pleacă spre nord drumuri locale care înconjoară lacul trecând prin localitatea Gheorghe Doja. Pentru zona estică se folosește DN2C care pleacă din Slobozia spre Fundata, localitate limitrofă sitului.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Gârliță mică (*Anser erythropus*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cocor (*Grus grus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Lacurile Fundata-Amara oferă condiții excelente pentru cuibărirea, dar mai ales pentru migrația unui număr de peste 110 specii de păsări, dintre care 35 sunt protejate la nivel european. Situl conservă și cinci specii periclitate la nivel global, printre care se află gâsca cu gât roșu, pelicanul creț și cocorul, toate găsind aici condiții bune de hrană și odihnă în timpul migrațiilor. Importanța sitului, pe lângă oferta de habitat de reproducere pentru unele specii precum stârcul pitic și sfrâncioacul cu frunte neagră, este reflectată în numărul mare de specii care îl folosesc ca loc de repaus și hrănire în timpul migrațiilor. Așezarea sitului în preajma a două rute de migrație intens folosite de păsări (drumul carpatic și drumul est-elbic) îl face deosebit de important prin hrana oferită acestora în timpul pasajelor. Efective semnificative au gârlița mică, bătăușul, chirighița cu obraz alb și cea neagră, pescărușul mic, rața roșie, pelicanul comun, lebăda de iarnă și barza albă. Iernează în sit un număr foarte mare de gârlițe și cufundarul polar.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl, aflat în bazinul hidrografic al râului Ialomița din Câmpia Bărăganului, cuprinde în componența sa două lacuri: Amara și Fundata. Lacul Amara s-a format pe cale naturală ca lac de albie pe terasa râului Ialomița. Lacul Fundata s-a dezvoltat ca liman fluviatil pe cursul inferior al Ialomiței, la contactul terasei fluviatile cu câmpia propriu-zisă, fiind unul dintre cele mai mari limane din acest bazin hidrografic. Prin lipsa alimentării constante cu apă dulce tot timpul anului și prin procesul de evaporare în condițiile climatice uscate ale Bărăganului, concentrația în săruri a apei a crescut, ambele lacuri având în prezent apă sărată. Pe malurile Văii Ialomiței, la sud de lacul Fundata apar pajiștile stepice primare cu colilie, alături de care se mai găsesc pir, bărboasă, jaleș și scrântitoare. Pajiștile secundare s-au dezvoltat pe islazuri aflate în diferite stadii de înierbare și înțelenire și sunt formate din specii rezistente la uscăciune precum firuța, pelinița și pirul gros. Aceste habitate acoperă doar 2% din suprafața sitului însă sunt importante deoarece reprezintă teritoriile și locurile de cuibărit pentru o populație formată din 40-60 de perechi de fâsă de câmp. În tufărișurile de păducel, sânger sau lemn câinesc își ascund cuiburile câteva perechi de sfrâncioc cu frunte neagră și sfrâncioc roșiatic. Vegetația de mlaștină, care se dezvoltă în special în zonele cu apă mai dulce din lacuri, este reprezentată de stuf, papură, săgeata apei, stânjenel de baltă, buzdugan de apă și diferite specii de rogoz și pipirig. Acolo unde aceste zone se dezvoltă în locurile nefrecventate de oameni își amplasează cuiburile până la zece perechi de stârc pitic, 5-10 perechi de rață roșie, două perechi de erete de stuf și rare perechi de privighetoare de baltă, toate acestea fiind specii de interes comunitar pentru conservare. Alte specii care cuibăresc în mod constant aici sunt lăcarul mare, lăcarul de stuf, corcodelul mare, corcodelul mic, lișița, găinușa de baltă, rața mare și rața cârâitoare. Până la 80 de perechi de nagâț cuibăresc în zonele umede, uneori chiar și în culturile agricole care înconjoară lacurile. Se mai remarcă prezența constantă în acest sit a 4-6 perechi reproducătoare de călifar alb dar și prezența unor colonii de lăstun de mal în malurile lacului, acolo unde acestea sunt mai abrupte. Tot aici cuibărește și o altă specie de interes comunitar pentru conservare, pescărelul albastru, din care sunt prezente până la zece perechi reproducătoare. În timpul pasajelor sunt semnalate foarte multe specii, dintre cele protejate în spațiul european remarcându-se prin mărimea efectivelor următoarele: barza albă (până la 300 de exemplare), rața roșie (până la 50 de exemplare), pescărușul mic (până la 100 de exemplare), chirighița cu obraz alb (până la 800 de exemplare), chirighița neagră (până la 500 de exemplare), chira de baltă (până la 200 de exemplare) și chira mică (până la 10 exemplare). Mai pot fi văzuți în aceste momente din an până la 1600 de pescăruși răzători și câteva mii de exemplare de rață mare, rață mică, rață cu cap castaniu și cormoran mare. Cu efective de sute de exemplare sunt prezente gâștele de vară, corcodelul mare și cel cu gât negru, rața fluierătoare, rața cârâitoare, rața moțată, rața pestriță și rața lingurar. Stoluri de până la 20 de cocori se pot vedea rar, poposind pentru odihnă sau hrănire la malul lacurilor sau în culturile agricole proaspăt recoltate. Această specie care odinioară cuibărea în țara noastră a devenit tot mai rară, de puține ori fiind observate stoluri care se opresc din timpul migrațiilor în apropierea habitatelor umede de la noi. De-a lungul timpului, fundul lacului s-a acoperit cu un mâl fin bogat în nevertebrate care atrag aici o multitudine de păsări de țărm. Dintre cele protejate se remarcă prin numărul mare de exemplare bătăușul, din care se pot observa până la 1000 de indivizi. Mai sunt prezente și zeci de exemplare din alte specii protejate precum piciorong, ciocîntors, prundăraș de sărătură și fluierar de mlaștină. Aceste locuri cu apă mică bogate în hrană sunt utilizate ca teritorii de hrănire și de grupurile de lopătar și țigănuș. Alte specii protejate de stârci care apar în timpul migrațiilor sunt stârcul de noapte, stârcul galben, egreta mare și egreta mică. Păsări de țărm care se mai pot observa la marginea lacurilor în tipul migrațiilor sunt culicul mare, becațina mare, sitarul de mal, prundărașul gulerat mare și cel mic, fugaciul roșcat, cel mic și cel de țărm, fluierarul cu picioare roșii, cel cu picioare verzi, cel negru, cel de lac, cel de zăvoi și cel de munte. Rar se pot vedea și pietruși și scoicari, ambele fiind specii care apar mai rar în afara Dobrogei. Cormoranii mici găsesc în apele sitului condiții bune de odihnă și hrănire, din această specie protejată putând fi văzute până la 120 de exemplare. Nu de puține ori se pot observa lăsându-se pe aceste lacuri stoluri de pelican mare (până la 140 de exemplare) și chiar câțiva pelicani creți (până la cinci exemplare), în special pentru odihnă. Odată cu instalarea frigului în nord pot să apară în sit și cufundarul mare și lebăda de iarnă. La sfârșitul toamnei încep să apară și devin o prezență constantă în timpul iernii gârlițele mari (până la 5000 de exemplare), printre care se pot remarca și până la 20 de gârlițe mici, o specie periclitată în spațiul european. Odată cu acestea vin în pasaj și rămân frecvent și peste iarnă gâștele cu gât roșu, din care se pot vedea până la 800 de exemplare. Toate aceste gâște sălbatice se retrag pentru odihnă și înnoptare pe lacuri și execută deplasări în timpul zilei pe culturile agricole din zona sitului. Acestea ocupă peste jumătate din suprafața sitului și joacă un rol important în conservarea speciilor periclitate de gâște sălbatice. Prin sit trec în timpul migrației diferite specii de răpitoare diurne dintre care se remarcă până la 30 de exemplare de gaie neagră. Deseori sunt văzute în preajma aglomerărilor de păsări din care își aleg prada și 1-2 exemplare de codalb.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul are un impact major asupra speciilor prin reducerea efectivelor, dar și prin deranjul provocat. Incendierea stufului și a miriștilor reduce suprafețe potențiale de cuibărit stârcului pitic, eretelui de stuf, fâsei de câmp și ale celor două specii de sfrâncioc. Amplasarea în apropiere a parcurilor de turbine eoliene supradimensionate manifestă un impact negativ în special în perioada migrațiilor. Existența liniilor de transport al energiei electrice determină mortalități în special în timpul migrațiilor, fiind afectate păsările de talie mare (lebede, stârci, berze).

ADMINISTRAREA SITULUI

Există mai multe puncte de intrare în sit. În teren sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare și panouri cu hărți pentru orientare, observatoare ornitologice, bariere pentru limitarea accesului în anumite zone ale sitului, poteci/drumuri pentru vizitare și trasee tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

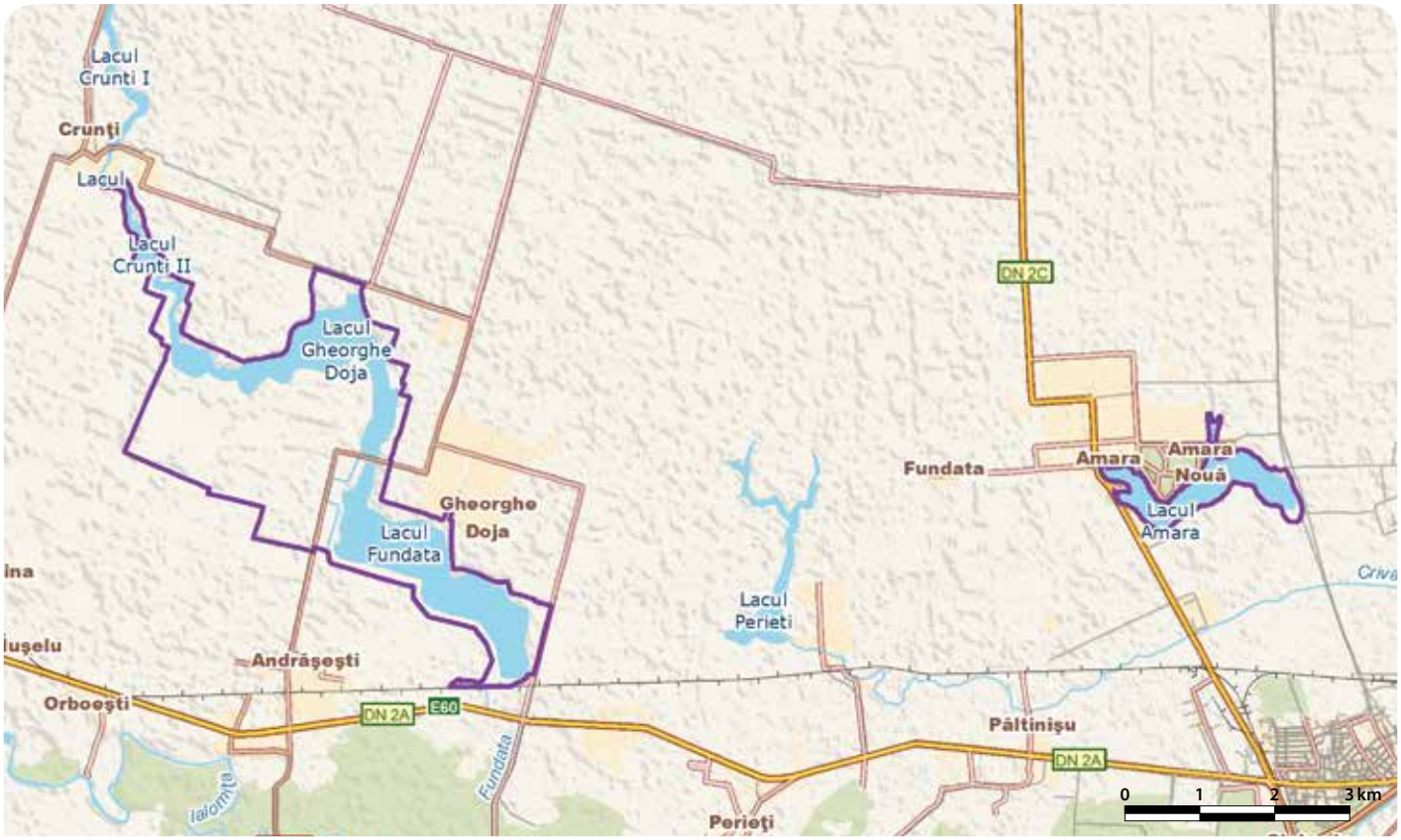

LIMANU - HERGHELIA - RO SPA 0066

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Limanu, Mangalia.

Suprafața: 874 ha
Bioregiunea: Stepică, Pontică
Altitudinea: 44 max., 0 min., 18 med.

Localizarea geografică: Lat. N 43° 48′ 47″; Long. E 28° 30′ 17″
Ecoregiunea: Marea Neagră (apele teritoriale), Podișul Dobrogei

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl se poate accesa direct din orașul Mangalia sau folosind DJ391 care formează o mare parte din limita de nord a sitului. Din acest drum se desprinde DJ391B, care traversează situl până în localitatea limitrofă Limanu.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Șoim dunărean (*Falco cherrug*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Pescăruș cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Pescăruș roz (*Larus genei*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Rață cu cap alb (*Oxyura leucocephala*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Călifar roșu (*Tadorna ferruginea*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Viespar (*Pernis apivorus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl este declarat pentru conservarea unor populații de păsări care utilizează habitatele de zone umede, pajiști și culturi pentru cuibărit, hrănire și odihnă, reprezentând totodată și un important popas pentru păsările aflate în migrație. Din totalul de 116 specii observate în zonă, un număr de 39 sunt protejate în spațiul european. Șase dintre acestea sunt periclitate la nivel global dintre care amintim pelicanul creț, gâsca cu gât roșu, rața cu cap alb, șoimul dunărean și rața roșie. Condiții optime în sit pentru creșterea puilor au ciocârlia de stol, piciorongul, sfrânciocul cu frunte neagră și stârcul pitic. În perioada de migrație situl este important pentru pelicanul creț, călifarul roșu, pescărușul cu cap negru, cormoranul mic, pescărușul mic, chirighița cu obraz alb, barza albă, chira mică, eretele de stuf, bătăuș și eretele vânăt. Sunt văzute și efective importante din specii de origine mediteraneană, care sunt mai rare în țara noastră, precum pescărușul rozalb și rața cu cap alb. Numărul mare de specii care trec cu efective semnificative prin sit se datorează așezării lui pe drumul sarmatic de migrație a păsărilor și foarte aproape sau chiar inclus în marele drum ce traversează Dobrogea (*Via Pontica*). Stolurile numeroase de barză albă și efectivele mari de viespar, erete vânăt și erete de stuf sunt formate din păsări aflate în pasaj pe acest important și mare drum al migrației din țara noastră. În anotimpul rece, datorită prezenței unor izvoare cu apă termală, suprafața lacurilor rămâne neacoperită de gheață și este folosită de multe exemplare de ferestraș mic, gâscă cu gât roșu, cormoran mic, lebădă de iarnă, rață cu cap alb și pescăruș mic. În total, un număr de 46 de specii migratoare cuibăresc, iernează sau tranzitează situl.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl este localizat în zona joasă a Podișului Dobrogei de Sud, caracterizat de o altitudine redusă (sub 200 m), fiind format din Lacul Mangalia (Limanu) și Mlaștina Hergheliei. Lacul Mangalia este în mod natural un liman fluvio-marin. Are în prezent o concentrație de săruri care descrește gradual dinspre mare către coada lacului, mai cu seamă ca rezultat al izvoarelor de ape dulci care aduc ape sulfuroase și ușor termale venite din masivele de calcare sarmatice ale zonei. Mlaștina Hergheliei este un fost golf marin transformat în lagună și separat ulterior de mare prin cordoane de nisip. Pe fundul lacului se află izvoare cu apă termală și sulfuroasă, foarte importante pentru păsări deoarece mențin suprafața apei neînghețată în zilele geroase de iarnă. Suprafețele întinse acoperite de stufărișuri și păpurișuri sunt teritoriul de cuibărit pentru 30-40 de perechi de stârc pitic și pentru câteva perechi de stârc purpuriu. Alături de aceste specii protejate în spațiul european mai cuibăresc și câteva perechi de lișiță, găinușă de baltă, cârstel de baltă, rață mare și mai multe specii de lăcari și greluși. Pajiștile, culturile agricole, pâlcurile de arbori izolați, zăvoaiele și tufărișurile din sit adăpostesc și populațiile altor specii protejate ca ciocârlia de stol (până la 120 de perechi), ciocănitoarea de grădină (până la patru perechi), sfrâncioc cu frunte neagră (până la 64 de perechi) și până la șase perechi de sfrâncioc roșiatic. Viesparul și șorecarul mare cuibăresc în imediata apropiere a sitului și se hrănesc în habitatele acestuia. În zonele mlăștinoase sau în cele cu vegetație scundă specifică terenurilor sărăturate se întemeiază în fiecare an colonii de ciocîntors (până la opt perechi) și piciorong (până la 30 de perechi). Importanța sitului pentru conservare este mult crescută în timpul migrațiilor de primăvară sau de toamnă, când suprafața și malurile apei se aglomerează de păsări din cele mai diverse specii. Pentru pelicanul creț situl este important în timpul pasajelor, moment în care pot fi întâlnite efective numeroase care ajung până la 90 de indivizi. De asemenea, exemplare din această specie periclitată pot fi observate pe lacuri și în timpul lunilor de iarnă. Cormoranul mare poate fi întâlnit în special în timpul migrației de toamnă, în timp ce specia protejată cormoranul mic este întâlnită în mod constant în număr mare (200 de indivizi) atât în pasaj cât și iarna. Migrația este de amploare și la barza albă, din care se pot vedea până la 1300 de exemplare, dar și la pescărușul mic (1200-1400 de exemplare) și pescărușul cu cap negru (5500-6000 de exemplare). Pe suprafața apei se văd frecvent hrănindu-se cu pești mici și nevertebrate până la 200 de exemplare de chiră mică, până la 200 de chirighițe cu obraz alb, 30 de chirighițe negre și chiar mai multe zeci de indivizi de pescăruș rozalb, o specie mai rar întâlnită în țara noastră. Malurile mâloase și apele cu adâncime mică sunt frecventate de mai multe exemplare de egretă mică, stârc purpuriu, egretă mare, stârc galben, stârc de noapte, dar și de bătăuș, prundăraș de sărătură și ploier auriu. Toate aceste specii sunt de interes comunitar pentru conservare. Alături de ele se mai văd constant și stârcul cenușiu sau nagâțul și foarte frecvent exemplare de becațină comună, sitar de mal, prundăraș gulerat mic, fluierar de zăvoi, fluierar de munte, fluierar cu picioare roșii și chiar scoicar. Dintre speciile mai rare se remarcă prezența călifarului roșu, a eretelui alb și a șoimului dunărean. Aceste din urmă specii de răpitoare se află în trecere prin sit, momentul pasajului la răpitoare mai includând și până la 50 de exemplare de erete de stuf și până la 30 de exemplare de erete vânăt. Câteva din aceste specii rămân chiar să ierneze în sit, fiind motivate de oferta trofică bogată reprezentată de multitudinea de păsări care își aleg cartierul de iernare aici. Alte răpitoare sosesc aici la începutul iernii și se pot vedea constant în timpul acesteia, așa cum fac șoimul călător și șoimul de iarnă. În lunile geroase de iarnă habitatele acvatice ale sitului rămân de cele mai multe ori accesibile păsărilor acvatice datorită aportului de apă caldă din izvoarele termale ale acestuia. Se înregistrează efective importante de gârliță mare (până la 3400 de exemplare), printre care se află și exemplare de gâscă cu gât roșu. De asemenea se văd în acest sezon și lebede de iarnă, ferestrași mici și chiar rare exemplare de rață cu cap alb. Iernează aici frecvent și câțiva pescărași albaștri, mai multe egrete mari dar și un număr mare de ciocârlii de Bărăgan. Toate aceste specii enumerate care au aici cartierul de iernare sunt de importanță comunitară pentru conservare. Alături de ele se mai pot vedea în sezonul rece și următoarele specii, unele cu efective foarte mari: rață mare, lișiță, rață mică, corcodel cu gât negru, rață fluierătoare, corcodel mare, rață moțată, corcodel mic, rață cu cap castaniu, cormoran mare, lebădă de vară, găinușă de baltă, rață sulițar, gâscă de vară, ferestraș moțat și călifar alb. Sunt numeroși în acest sezon și pescărușii râzători, pescărușii argintii, pescărușii suri și pot fi văzute și câteva exemplare de pescăruș mic.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Practicarea pisciculturii în aria sitului manifestă un impact negativ doar dacă sunt întreprinse activități de alungare a păsărilor ihtiofage sau au loc lucrări de management piscicol care determină variația nivelului apei în perioada de cuibărit (rămânând cuiburi pe uscat sau fiind inundate). Incendierea stufului și a vegetației de mirişte determină pierderea locurilor de cuibărit pentru stârcul pitic, stârcul purpuriu și cele două specii protejate de sfrâncioc. Pășunatul are impact negativ dacă se ajunge la supraexploatarea covorului vegetal sau dacă are loc în teritoriile de cuibărit ale păsărilor de țărm, fâsei de câmp sau ciocârliei de stol. Practicarea intensă a turismului în timpul sezonului estival are efecte negative asupra cuibăritului dacă aceste activități au loc în preajma locurilor preferate de păsări pentru cuibărit sau hrănire.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare următoarele amenajări și dotări: panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărți), puncte de informare în comunitățile aflate în vecinătatea sitului, observatoare ornitologice, bariere pentru limitarea accesului în anumite zone ale sitului, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, trasee tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

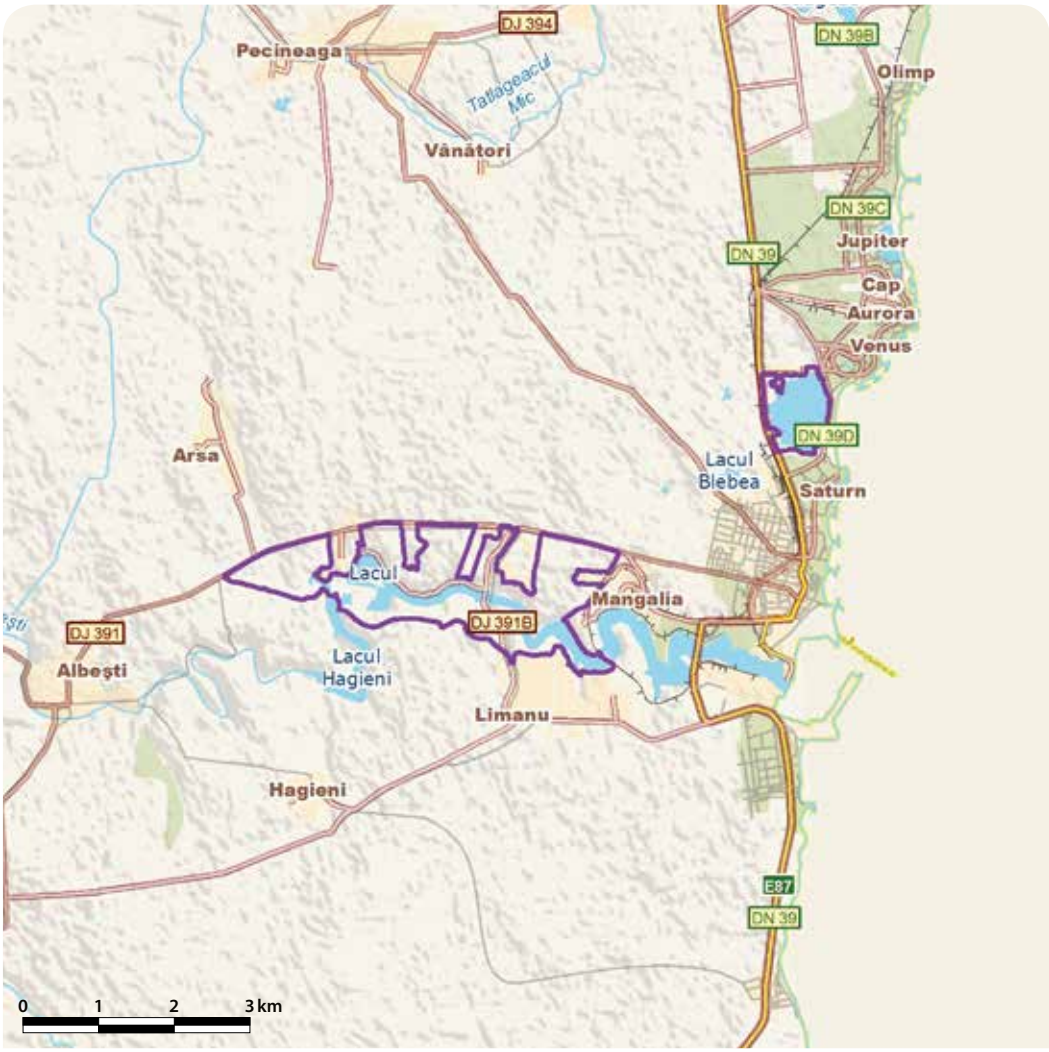

LUNCA BARCĂULUI - RO SPA 0067

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bihor: Diosig, Roşiori, Tămăşeu.

Suprafaţa: 5.286 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 47° 14' 45"; Long. E 21° 55' 5"
Ecoregiunea: Câmpia Banatului şi Crişurilor
Altitudinea: 135 max., 96 min., 102 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces în sit este DN19 (Oradea-Săcuieni) care reprezintă limita estică a acestuia între localităţile Satu Nou şi Ianca. Accesul spre diferitele zone ale sitului se poate face folosind drumurile locale care duc spre satele Niuved şi Parhida. Se mai poate utiliza şi reţeaua de drumuri agricole sau locale care leagă toate comunităţile limitrofe sitului.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl a fost desemnat pentru conservarea efectivelor populaţionale a 16 specii de păsări cuibăritoare şi/sau de pasaj dintr-un total de 59 de specii migratoare. Pasărea emblematică a sitului şi principalul său obiectiv de conservare este vânturelul de seară, o specie de interes conservativ global care cuibăreşte în şapte locaţii. Efectivele numerice ale acestei populaţii cuibăritoare reprezintă a treia colonie ca mărime din întreaga Câmpie de Vest. Situl este de asemenea important ca loc de cuibărit şi pentru sfrâncioiul cu fruntea neagră, stârcul de noapte şi sfrâncioiul roşiatic, toate cele trei specii cuibărind aici în efective populaţionale semnificative din punct de vedere numeric.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în partea nordică a Câmpiei Crişurilor, la zona de contact cu Câmpia Ierului, având o altitudine medie de 130 m. Reţeaua hidrografică este reprezentată în principal de râul Barcău care curge transversal prin sit. Habitatele umede ale sitului ocupă 7% din suprafaţa acestuia şi sunt reprezentate de albia râului Barcău, belciugele vechiului său curs, bălţi naturale şi un sistem divers de canale. În aceste zone umede există dezvoltate pe suprafeţe mari asociaţii de plante palustre dominate de rogozuri şi trestiişuri. Vegetaţia lemnoasă este reprezentată în aceste zone de diferite specii de sălcii şi răchite care formează pâlcuri de zăvoaie. În astfel de habitate umede cuibăresc următoarele specii de interes conservativ european: stârcul pitic (până la opt perechi), stârcul de noapte (până la 30 de perechi), egreta mică (10-20 de perechi) şi eretele de stuf (3-6 perechi). Se mai văd frecvent cuibărind şi găinuşa de baltă, lişiţa, corcodelul mare, cârstelul de baltă, raţa mare şi corcodelul mic. După terminarea perioadei de cuibărit în alte zone se pot vedea aici hrănindu-se şi grupuri de lopătari. Vegetaţia arbustivă este slab reprezentată, dominantă fiind asociaţia de porumbar şi păducel. Stratul arborilor este reprezentat insular în sit şi este dominat de salcâm, dar apar în mod sporadic şi exemplare de plop. În aceste habitate cuibăresc mai multe perechi de sfrâncioc cu frunte neagră (15-20 de perechi), sfrâncioc roşiatic (până la 70 de perechi), până la 15 perechi de ciocănitoare de grădină şi chiar 1-2 perechi de dumbrăveancă. Acestor specii protejate li se adaugă şi alte specii caracteristice acestor habitate precum pupăza, ciufuf de pădure, silvia mică, pitulicea mică, cea sfârâitoare şi cea fluierătoare, muscarul sur, sticletele, florintele, graurele, mierla neagră, vânturelul roşu, grangurele, măcăleandrul, ochiul boului şi mărăcinarul mic. Majoritatea terenurilor sunt valorificate ca păşuni. O suprafaţă mare este transformată în teren arabil care este cultivat mai mult în sistem extensiv. Se cultivă în special grâu, porumb, floarea soarelui, cartof sau lucernă, suprafaţa acoperită de aceste culturi ajungând să reprezinte 68% din suprafaţa sitului. Există însă şi pajişti cu asociaţii de păiuş şi raigras peren dezvoltate în zonele mai aride, iar în cele cu apa freatică aproape de suprafaţă, pe care se formează soluri gleice şi lăcovişti, se instalează pajişti în care predomină iarba câmpului şi coada vulpii. Toate aceste asociaţii vegetale se întind pe 21% din suprafaţa sitului şi sunt importante pentru reproducerea fâsei de câmp şi a cristelul de câmp, ambele specii de interes comunitar pentru conservare. Tot aici se hrănesc şi dumbrăveanca şi cele două specii de sfrâncioc protejate, alături de importante populaţii cuibăritoare de codobatură albă, codobatură galbenă, presură sură, ciocârlie de câmp şi ciocârlan. Se pot identifica şi perechi cuibăritoare de nagâţ, în special în pajiştile mai umede. Situl este des vizitat pentru hrănire, mai ales în timpul pasajelor, de către numeroase specii de păsări răpitoare. În mai multe ocazii au fost semnalate exemplare de erete sur, şerpar, acvilă ţipătoare mică, şoim dunărean, erete vânăt şi erete alb. Se mai văd frecvent şi exemplare de şorecar comun, vânturel roşu, uliu păsărar, iar iarna apare şi şorecarul încălţat. Pasărea emblematică pentru acest sit este vânturelul de seară. Întinsele terenuri cultivate în sistem extensiv şi pajiştile bogate în nevertebrate şi micromamifere reprezintă teritorii ideale pentru vânătoare ale acestei specii de răpitoare de zi. Specie de importanţă comunitară, vânturelul îşi creşte puii în cuiburile ciorilor de semănătură, fiind identificate până în prezent pe teritoriul sitului un număr de şapte astfel de colonii. Cele mai multe se află în pâlcurile de salcâm din vecinătatea satului Mihai Bravu. Sporadic sunt folosite şi cuiburile părăsite de coţofană, iar în ultimii ani au început să fie ocupate în număr mare şi adăposturile artificiale instalate pentru a contribui la conservarea speciei în această zonă al ţării. În coloniile de vânturel de seară mai cuibăresc şi vânturelul roşu şi ciufuf de pădure, ambele specii fiind strict protejate în România. Populaţia cuibăritoare de vânturel de seară din lunca Barcăului prezintă o stagnare numerică, fiind alcătuită din 28-31 de perechi cuibăritoare. Această mică pasăre de pradă este singura din Europa care are un comportament gregar, atât în timpul creşterii puilor, cât şi al deplasărilor de migraţie. În vederea plecării în stoluri mari spre cartierele de iernare, vânturii realizează aglomerări la începutul toamnei. În câteva zone din Câmpia de Vest sunt cunoscute astfel de locuri de înnoptare în care se adună toate exemplarele adulte şi puii proaspăt zburători din mai multe colonii de reproducere.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Înlocuirea metodelor tradiţionale de cultivare a terenurilor şi extinderea monoculturilor conduc la o diminuare considerabilă a resurselor trofice pentru speciile cheie ale sitului. Folosirea pesticidelor în aceste culturi are ca rezultat scăderea resurselor trofice pentru toate păsările din sit. Accesul cu autovehicule în preajma coloniilor în timpul cuibăritului poate determina abandonarea cuiburilor. Acelaşi efect este provocat şi de staţionarea îndelungată în vecinătatea cuiburilor în perioada de reproducere. Braconajul are efecte negative semnificative asupra speciilor din sit. Incendierea miriştilor şi a pârloagelor reduce suprafeţele potenţiale pentru cuibăritul unor păsări de habitate deschise.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există mai multe puncte de intrare în sit şi sunt instalate mai multe panouri de avertizare/atenţionare şi panouri de informare.

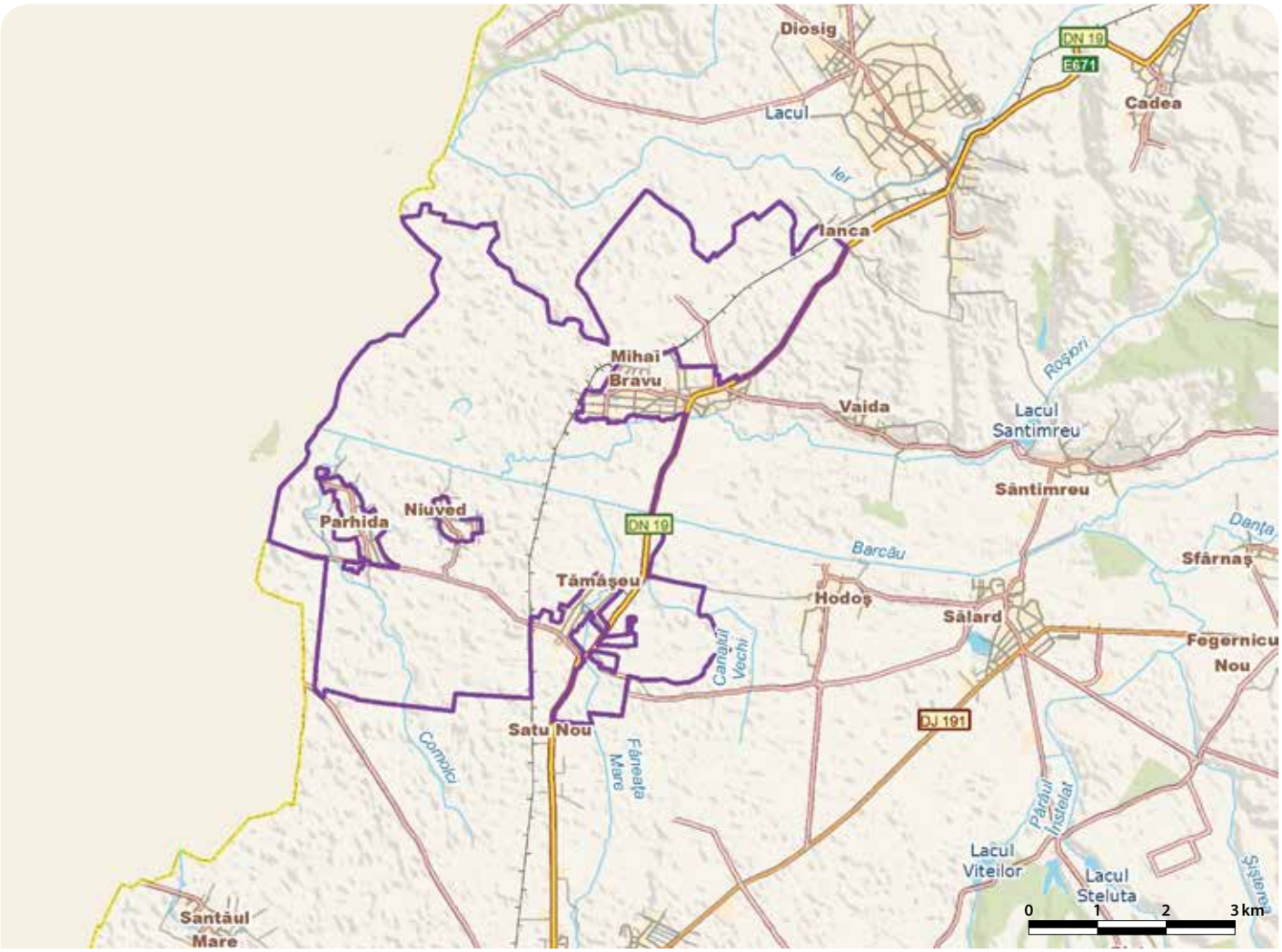

LUNCA INFERIOARĂ A TURULUI - RO SPA 0068

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Satu-Mare: Agriş, Botiz, Călineşti-Oaş, Gherţa Mică, Halmeu, Lazuri, Livada, Medieşu Aurit, Micula, Oraşu Nou, Porumbeşti, Turulung, Turţ.

Suprafaţa: 20.241 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 47° 53' 19"; Long. E 23° 11' 4"
Bioregiunea: Continentală **Ecoregiunea:** Câmpia Someşului **Altitudinea:** 482 max., 115 min., 143 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe următoarele artere rutiere: DN19 din Baia Mare spre Satu Mare care traversează situl între Oraşu Nou şi Livada, DN1C(E81) care vine din Ucraina, DJ194, DJ194B, DJ194A, DJ109L, DJ109K, DJ197 şi drumurile locale DC2, DL6 şi DL9. Din toate localităţile limitrofe sitului pornesc numeroase drumuri agricole care intră în acesta. Situl se mai poate accesa şi pe cala ferată, pe ruta Satu Mare-Halmeu (cu oprire în gările Micula, Porumbeşti şi Halmeu) şi ruta Satu Mare-Bixad (gările Livada, Mujdeni şi Oraşu Nou).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Pescăruş cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Scopul declarării sitului este conservarea unui număr de 29 de specii de interes comunitar, dintre care una este chiar de interes conservativ global (cristelul de câmp). Importanţa sitului reiese şi din faptul că habitatele lui adăpostesc populaţii semnificative numeric din patru specii ameninţate la nivelul Uniunii Europene, gaia neagră, privighetoarea de baltă, barza neagră şi eretele de stuf. Pe suprafaţa sitului se întrepătrund armonios mai multe tipuri de habitate (zone umede, pajişti, culturi agricole şi păduri), fapt care determină ca pe lista de 188 de specii de păsări care au fost observate în zonă să se găsească reprezentanţi din mai multe grupe. Astfel sunt prezente atât specii caracteristice habitatelor de pădure sau tufărişuri (ciocănitori, răpitoare de zi şi de noapte, barză neagră, diverse specii de păsări cântătoare şi sfrâncioci), cât specii de zone umede (raţe, cocodei, stârci, diverse păsări de ţărm, pescăruşi sau chirighiţe) sau specii tipice zonelor de pajişte şi culturi agricole (cristel de câmp, ciocârlii, fâse, mărăcinari sau codobaturi).

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se caracterizează în cea mai mare parte printr-un relief de joasă altitudine şi un sector mai înalt corespunzător măgurilor vulcanice de la contactul cu spaţiul montan. El se află în extremitatea nordică a Câmpiei de Vest a României. Axa principală a sitului o reprezintă albia râului Tur, care străbate o regiune ce a păstrat destul de mult din caracterul său arhaic şi natural. Cursul inferior se întinde de la acumularea Călineşti şi până la graniţa cu Ungaria şi este un adevărat coridor verde cu o biodiversitate deosebită. Râul Tur are în general o albie majoră largă, limitată în prezent de diguri, albia minoră fiind puternic meandrată. Există în sit mai multe acumulări de apă cu rol de atenuare a undelor de viitură, având şi funcţie hidroenergetică, piscicolă sau de agrement (acumulările Călineşti, Livada, Adrian, Bercu Nou I, Bercu Nou II). Habitatele acvatice din sit ocupă 8% din suprafaţa acestuia şi sunt reprezentate de râul Tur, braţe moarte ale acestuia, belciuge, canale şi acumulări de apă. În apele mai adânci se dezvoltă o vegetaţie submersă bogată formată din brădiş şi broscariţă, iar în apele cele mai puţin adânci se găsesc plante precum castana de apă, peştişoara, nufărul galben, iarba broaştelor, foarfeca bălţii şi otrăţelul de baltă. În mediile acvatice colmatate s-au format zăvoaie de răchită şi zălog, iar în apa băltită vegetează diferite specii de rogoz şi pipirig. Acestea sunt terenuri temporar inundate, de obicei de apele din precipitaţii şi din topirea zăpezii, care se formează în rămăşiţele vechilor albii. Astfel de habitate umede sunt teritoriul de cuibărit pentru multe specii dintre care le amintim pe cele de interes comunitar pentru conservare: stârcul pitic (25-35 de perechi), buhaiul de baltă (2-4 perechi), stârcul de noapte (25-30 de perechi), egreta mică (12-19 perechi), stârcul galben, eretele de stuf şi stârcul purpuriu. Cuiburile celor 6-10 perechi de chirighiţă cu obraz alb şi cele ale raţei roşii (4-8 perechi) pot fi găsite chiar şi pe plantele natante acolo unde acestea realizează un suport suficient de rezistent. Întinderile de stuf sunt şi habitatul privighetorii de baltă, din care există în zonă până la zece perechi cuibăritoare. Alte specii prezente în aceste habitate acvatice şi despre care se cunosc date sigure privind cuibăritul sunt corcodelul mic (până la 30 de perechi), corcodelul mare (până la 50 de perechi), corcodelul cu gât negru (până la 4 perechi), stârcul cenuşiu (din care cuibăresc colonial între 100 şi 120 de perechi), raţa cârâitoare, raţa cu cap castaniu, raţa mare, lişiţa, găinuşa de baltă, cârstelul de baltă, piţigoiul de stuf şi lăcarul mare. Cuiburile agăţate de un fir de salcie şi suspendate deasupra apei atestă cuibăritul perechilor de piţigoi pungar, iar în malurile mai înalte îşi sapă cuibul amplasat întotdeauna în apropierea apei perechile de pescărel albastru. Aceste habitate umede sunt foarte importate şi în afara cuibăritului, atunci când primăvara şi toamna au loc deplasările păsărilor migratoare. În acele momente se pot vedea în habitatele cu apă mică ale sitului (maluri de râu, heleşteie secate sau mlaştini) mai multe specii de păsări de ţărm dintre care amintim ploierul auriu (specie protejată), sitarul de mal, culicul mare, prundăraşul gulerat mic, fluierarul cu picioare roşii, cel cu picioare verzi, cel de lac, cel de munte şi cel de zăvoi, fugaciul roşcat, fugaciul de ţărm, fugaciul mic şi becaţina comună. Sunt văzute şi rare exemplare de pescăruş cu cap negru şi pescăruş mic, ambele fiind specii de interes comunitar pentru conservare. Până în secolul al XVIII-lea cursul inferior al râului Tur a fost însoţit de păduri compacte, care în perioada dezvoltării extensive a agriculturii au fost în mare parte defrişate şi transformate în păşuni şi terenuri arabile. Pădurile de odinioară se regăsesc astăzi numai pe alocuri, acoperind un procent de 31% din suprafaţa sitului. Se întâlnesc păduri de foioase alcătuite din stejar pedunculat, cireş sălbatic, frasin şi diverse specii de ulm. Stratul arbustiv este format din sânger, cruşin şi păducel. Terenurile mai umede sunt caracterizate de păduri populate de arini şi frasini, tulpina acestora fiind ridicată din apă prin prelungiri ale rădăcinilor, ca nişte picioare. Pe arbori urcă plante căţărătoare precum cupa vacii, hameiul, curpenul şi viţa sălbatică, toate aceste caracteristici dând o notă aparte de sălbăticie acestor păduri. Pe pantele cu expoziţie nordică ale dealurilor mai înalte se formează păduri de fag submontane, indicând existenţa unor condiţii climatice mai răcoroase. Vegetaţia arboricolă de pe malul braţelor moarte şi al albiilor vechi a format galerii cu arbori de esenţă moale precum salcia albă şi plopul alb. Sunt prezente ca trupuri mai compacte următoarele păduri: Botoseg, Dimoşag, Weiss, Micula, Porumbeşti, Pistie şi Bercu. Toate aceste habitate forestiere (păduri, zăvoaie şi tufărişuri) adăpostesc o avifaună bogată din cele mai variate grupe de păsări. Se remarcă diversitatea păsărilor cuibăritoare răpitoare din care menţionăm speciile de interes comunitar pentru conservare precum viesparul (3-4 perechi), gaia neagră (2-4 perechi), şerparul (1-2 perechi) şi acvila ţipătoare mică (3-4 perechi). În zonele neumblate de oameni îşi fac cuibul şi cele 4-5 perechi de barză neagră, dar şi 1-2 perechi de buhă. Numărul berzelor negre văzute în sit creşte în timpul migraţiilor, când pot fi observate în habitatele umede hrănindu-se până la 40 de exemplare. Buha este o specie protejată rezidentă în acest sit, acelaşi statut având-l şi ciocănitoarea neagră, ghionoaia sură, ciocănitoarea de stejar şi ciocănitoarea de grădină. Ultimele două specii se remarcă printr-un număr mare de perechi clocitoare care ajunge la 25 şi respectiv,

la 40 de familii. O altă specie protejată în spațiul european care folosește pădurea ca teritoriu de cuibărit este și ciocârlia de pădure, din această mică pasăre cântătoare fiind prezente în sit între 40 și 60 de perechi. Ciocârlia de pădure preferă locurile deschise din poieni sau lizierele de pădure unde există arbori uscați, din vârful cărora poate cânta și supraveghea terenul de vânătoare și cuibul care se află pe sol. Prin defrișarea unei părți a pădurilor de luncă au luat naștere pășuni și fânețe bogate cu un aspect mozaicat și o semnificație importantă pentru mai multe specii de păsări. Ele reprezintă în prezent 34% din suprafața sitului și împreună cu terenurile agricole cultivate extensiv sunt importante pentru conservarea populației de cristel de câmp formată din 20-30 de perechi reproducătoare. Tufărișurile din aceste zone deschise și pâlcurile de arbori sunt de asemenea foarte importante pentru conservarea a încă două specii protejate, sfrânciocul roșiatic și sfrânciocul cu frunte neagră. La aceste păsări impresionează numărul de perechi cuibăritoare, care ajunge la 700 pentru sfrânciocul roșiatic și la 150 pentru sfrânciocul cu frunte neagră. În aceste zone de habitate deschise, la sfârșitul lunii aprilie își formează cuibul și 1-2 perechi de erete sur. Această pasăre rar cuibăritoare pe teritoriul țării noastre își instalează cuibul în locurile greu accesibile, construindu-l pe sol din diverse rămurele și tulpini de trestie, cu precădere în apropierea unei tufe mari de vegetație.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au loc următoarele activități care manifestă un impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: pășunat (dacă se supraexploatează pășunile sau dacă se intră cu turmele în teritorii de hrănire sau cuibărire), agricultură (prin utilizarea pesticidelor și a îngrășămintelor de sinteză se poate ajunge la eutrofizarea corpurilor de apă, schimbarea calității mediului și a resurselor de hrană pentru mai multe specii de păsări din sit), piscicultură (dacă schimbarea nivelului apei se face în perioada de cuibărit sau prin alungarea păsărilor ihtiofage sau recoltarea stufului de pe suprafețe mari de mal), incendierea vegetației, defrișarea tufărișurilor și a aliniamentelor de arbuști (prin care se desființează teritorii întinse de cuibărit), braconaj (activitate care reduce efectivele de păsări și provoacă perturbări majore în întreaga avifaună), exploatarea resurselor minerale din albia râurilor, desecarea brațelor moarte și a bălților temporare și dragarea canalelor (degradează importante habitate de cuibărit, odihnă sau de hrănire), exploatarea forestieră (afectează în special păsările răpitoare, barza neagră și ciocănitorile, dacă se face cu eliminarea selectivă a arborilor foarte bătrâni sau a unei cantități semnificative de lemn mort din pădure).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de mai multe panouri cu hărți pentru orientare, iar în fiecare localitate aflată în vecinătatea sitului există instalate panouri de informare. În aceste comunități este necesară și înființarea unor puncte de informare. De asemenea sunt necesare și bariere care să limiteze accesul în anumite zone ale sitului care sunt importante teritorii de cuibărit sau hrănire. Pentru orientarea turiștilor și un mai bun control asupra zonelor frecventate de aceștia este necesară marcarea corespunzătoare a unor trasee turistice, amenajarea unor trasee tematice și înființarea unor locuri de campare.

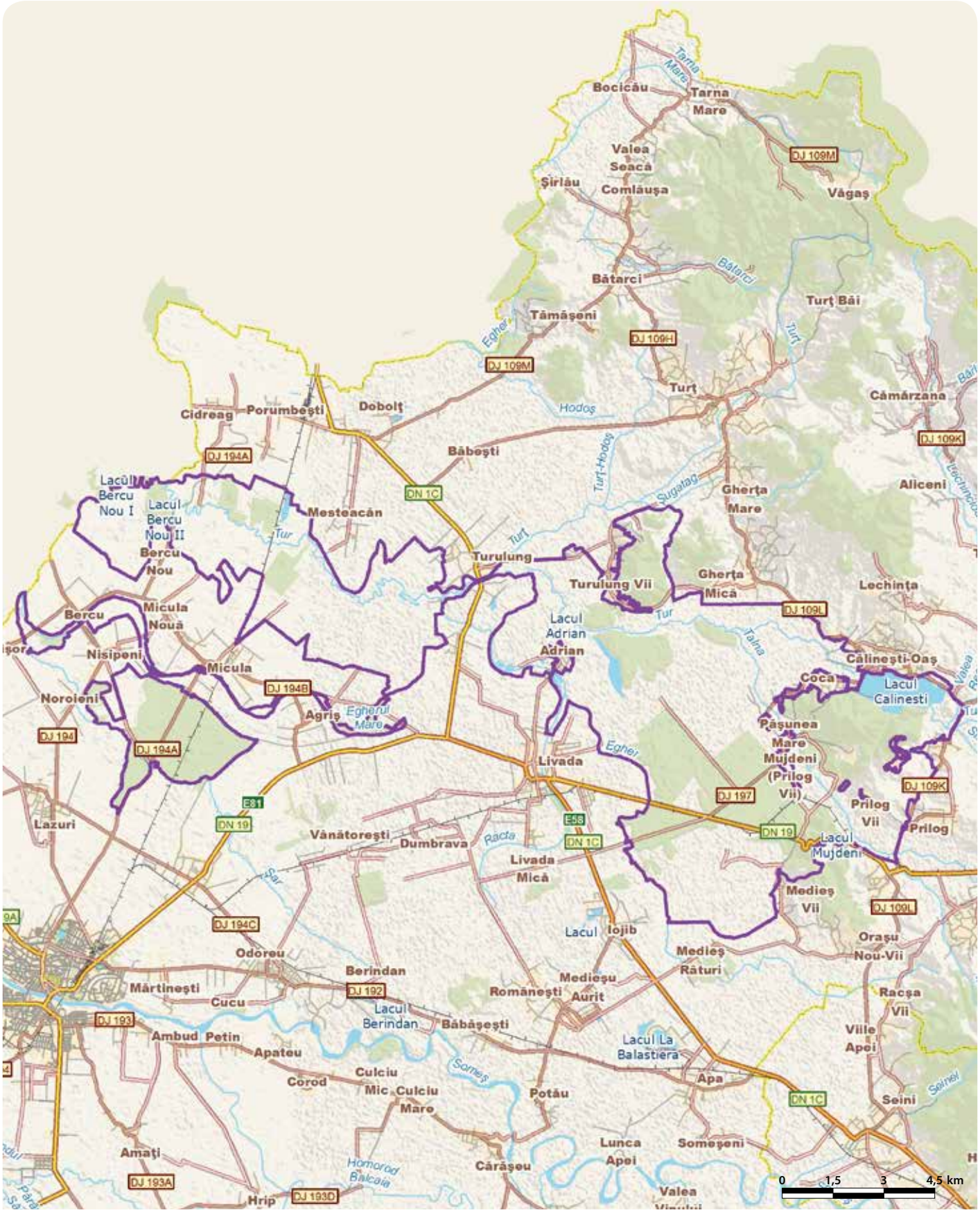

LUNCA MUREȘULUI INFERIOR - RO SPA 0069

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Arad: Arad, Felnac, Nădlac, Pecica, Secusigiu, Semlac, Zădăreni, Șeitin.
Județul Timiș: Cenad, Periam, Saravale, Sânpetru Mare, Sânnicolau Mare.

Suprafața: 17.428 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 46° 8′ 46″; Long. E 21° 7′ 23″
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 119 max., 77 min., 98 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Începând din Arad, DN7 și DJ682 mărginesc situl aproape pe toată lungimea lui spre nord și respectiv spre sud. Din localitățile aflate pe aceste două artere rutiere se pot urma mai multe drumuri comunale care ajung în interiorul sitului. Accesul în localitățile limitrofe sitului se poate face și cu trenul atât pe ruta Arad-Nădlac cât și pe ruta Arad-Periam-Cenad.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Șoim dunărean (*Falco cherrug*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl este important pentru conservarea unei avifaune formate din peste 200 de specii, dintre care un număr de 46 sunt protejate în spațiul european. Doar un număr de opt specii de interes conservativ european nu cuibăresc în sit, acest aspect evidențiind o ofertă diversă de habitate care au o stare bună de conservare, în special pentru păsările dependente de zone umede, dar și pentru răpitoare. De altfel, majoritatea speciilor de păsări pentru a căror conservare a fost desemnat situl aparțin acestor două categorii ecologice respectiv 29 sunt tipice pentru zonele umede, iar 13 sunt specii prădătoare. Trei dintre speciile pentru care a fost desemnat situl sunt de interes conservativ global (dumbrăveanca, șoimul dunărean și cristelul de câmp), iar alte trei specii (codalbul, gaia neagră și silvia porumbacă) sunt amenințate la nivelul Uniunii Europene. Barza neagră realizează un efectiv de peste 200 de exemplare într-un sezon de pasaj, iar în zonă există cea mai mare populație de lăstun de mal și albinărel de pe întregul curs al Mureșului. În zona propusă pentru protejare cuibăresc trei specii de răpitoare de interes deosebit pentru România respectiv șoimul dunărean, gaia neagră și codalbul, iar în pădurea de luncă este prezentă și o colonie mixtă de stârci. Terenurile agricole din sit coincid cu teritoriile de hrănire pentru multe păsări răpitoare, berze și stârci, iar habitatele umede atrag în timpul migrației un număr mare de specii de apă. Dintre aceste păsări, o bună parte își stabilesc cartiere de iernare pe porțiunile neînghețate ale râului.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în lunca râului Mureș din Câmpia Mureșului, subunitate a Câmpiei Banatului. Relieful este tânăr și se prezintă sub forma unei alternanțe de forme pozitive (grinduri, terase de luncă) și negative (albia minoră, depresiuni, cursuri vechi, meandre părăsite), fiind relativ plan cu altitudini cuprinse între 77 și 119 m. Dinamismul este o caracteristică a reliefului în acest sit, acesta fiind în permanență modelat sub acțiunile de eroziune și de sedimentare ale râului. Cei 90 de km pe care îi are Mureșul în sit reprezintă elementul central al acestuia și sunt însoțiți în albia majoră de o rețea de canale, unele din ele fiind foste albii ale râului, precum Mureșul Mort și Aranca. Specificul de luncă al sitului este dat de existenta zonelor umede care ocupă 12% din suprafață, fiind incluse aici cursul râului, canalele, brațele moarte, lacurile, bălțile și zonele mlăștinoase. În vechile albii ale Mureșului și la Balta Bezdin sunt prezente asociații de vegetație palustră foarte importante pentru avifauna sitului. Aceste asociații sunt reprezentate pe o suprafață mare de stufărișuri în care există și papură sau pipirig. În balta Bezdin este prezentă și vegetație natantă edificată de asociațiile de nufăr alb, plutică și broscariță. În aceste zone umede cuibăresc, trec prin pasaj sau iernează cele mai multe dintre speciile protejate pentru care a fost desemnat situl. Speciile cuibăritoare în habitate acvatice sunt stârcul de noapte (10-20 perechi), buhaiul de baltă (4-6 perechi), stârcul pitic (25-35 de perechi), egreta mică (10-15 perechi), egreta mare (1-2 perechi) și stârcul purpuriu (5-8 perechi). Între 25 și 30 de perechi de barză albă care cuibăresc în localitățile limitrofe sitului se hrănesc în zonele umede din interiorul acestuia. Este prezentă ca și clocitoare specia periclitată de rață roșie, din care au fost semnalate între patru și opt de perechi cuibăritoare. În zonele mai ferite ale bălților își fac cuiburile până la 25 de perechi de chire de baltă și 8-25 de perechi de chirighiță cu obraz alb, iar în zonele mlăștinoase au fost observate cuibărind și câteva perechi de ciocîntors și piciorong. La toate aceste specii protejate în spațiul european momentul migrațiilor aduce un plus de efective. În aceste momente populațiile acestora pot să ajungă la zeci și chiar sute de exemplare, așa cum este cazul chirighiței cu obraz alb. Alte specii protejate în spațiul european care apar în perioada de pasaj în zonele umede ale sitului sunt lopătarul, bătăușul și fluierarul de mlaștină. Eretele de stuf și barza neagră, care cuibăresc în sit cu un număr de 4-5 perechi și respectiv 2-3 perechi, își sporesc efectivele în timpul migrațiilor cu alte exemplare venite din teritorii mai îndepărtate, ajungând să atingă și valori de 100 de indivizi (eretele de stuf) și chiar 200 (barza neagră). Tot în timpul deplasărilor de migrație au fost identificați și cormoranii mici, din care pot fi văzute până la 40 de exemplare. În timpul primăverii apele Mureșului inundă cu regularitate lunca joasă până la diguri, suplimentând astfel suprafața zonelor umede, importantă în această perioadă pentru păsările aflate în migrație. Malurile Mureșului sunt teritoriul a câteva zeci de perechi de pescăraș albastru. Tot aici sunt prezente și colonii foarte mari de albinărel și lăstun de mal, însumate acestea ajungând la 1000 de cuiburi și respectiv la 10000 de cuiburi, fiind totodată cel mai însemnat teritoriu de cuibărit al acestor două specii de pe întreg râul Mureș. Alte specii mai comune care cuibăresc cu regularitate în aceste zone umede sunt cormoranul mare, rața mare, corcodelul mare, găinușa de baltă, rața cârâitoare, lișița, corcodelul mic, lăcarul mare, presura de stuf și boicușul. Ecosistemele forestiere acoperă 44% din suprafața sitului și sunt reprezentate prin mai multe tipuri de păduri, dintre care cea mai bine reprezentată este pădurea ripariană cu stejar pedunculat, frasin comun, frasin de câmp, velniș și ulm de câmp. Stratul ierbos al acestor păduri este format din piciorul cocoșului, viorea, păștiță, coada vacii, trei frați pătați, năprazniс și pecetea lui Solomon. Acest tip de pădure este prezent în principal în zona Cenad și în lungul Mureșului din aval de Arad până la Șemlac. Frecvente sunt și zăvoaiele de plop și salcie care formează galerii în lungul râului. Specii cățărătoare, precum vița sălbatică, hameiul și curpenul, dau acestor zăvoaie un aspect luxuriant. Aceste liane sunt prezente în special în zonele Prundul Mare și Prundul Mic din cadrul Rezervației Naturale Prundul Mare. Toate aceste habitate forestiere sunt locul în

care cuibăresc perechile rezidente de ciocănitori din mai multe specii de interes comunitar pentru conservare (8-10 perechi de ciocănitoare neagră, 15-20 de perechi de ghionoaie sură, 40-50 de perechi de ciocănitoare de stejar și 25-40 de perechi de ciocănitoare de grădină). Pădurile mai adăpostesc și alte specii cu același statut de protecție precum ciocârlia de pădure (30-50 de perechi), caprimulgul (10-20 de perechi) și dumbrăveanca (30-50 de perechi). Această din urmă specie caută pentru a-și crește puii cuiburile vechi de ciocănitoare sau chiar scorburi naturale cu deschiderea îngustă pentru a se proteja de prădători. Preferă în acest sens arborii bătrâni din lunca râului care au în apropiere întinse suprafețe de pajiște sau chiar terenuri agricole, hrănindu-se cu nevertebrate și reptile mici pe care le prinde în vegetația scundă a acestora. În mod similar sunt legate de habitatul forestier pentru creșterea puilor și de habitatele deschise pentru vânătoare și speciile de răpitoare precum: viesparul (5-8 perechi), gaia neagră (două perechi), codalbul (1-2 perechi), acvila mică (până la două perechi), acvila țipătoare mică (10-20 perechi), acvila de câmp (1-2 perechi) și șorecarul mare (1-3 perechi). Există posibilitatea ca șoimul dunărean să își aibă aici teritorii de cuibărit, deoarece este văzut des în sit la vânătoare de popândăi, acest mamifer mic fiind prada sa preferată. Până la 12 perechi de vânturel de seară cuibăresc colonial în cuiburile de ciori, numărul lor ajungând la o valoare maximă de 50 de exemplare în momentul sosirii toamnei. Tot efective sporite cu exemplare venite din alte teritorii de cuibărit în momentul migrațiilor au și șoimul dunărean, acvila de câmp și șorecarul mare. Pajiștile sunt edificate de asociații de păiuș, firuță, raigras, iarba câmpului, trifoi, laptele câinelui, pătlagină și chiar plante rare precum bălușca, plevașița și capul șarpelui. Pe terenurile din zona de dig mal sau terasă înaltă mal sunt frecvente trestia de câmp, pirul, pelinul negru, flocoșelele, secerica, nalba mică sau urda vacii. Aceste habitate deschise sunt folosite pentru cuibărit de 25-32 de perechi de ciocârlie de stol și o populație semnificativă numeric de cristel de câmp, din această specie periclitată fiind semnalate un număr maxim de 30 de perechi locuitoare. Tot aici cuibărește și eretele sur, iar în pâlcurile de arbori izolați sau în tufărișuri își au cuibul foarte multe perechi de sfrâncioc roșiatic, sfrâncioc cu frunte neagră și silvie porumbacă. Situl reprezintă și un cartier de iernare, atât pentru șoimul de iarnă, din care se văd constant 4-6 exemplare, cât și pentru un număr impresionant de 70-100 de exemplare de erete vânăt. Până la opt codalbi rămân să ierneze în preajma marilor aglomerări de păsări acvatice. Pe suprafețele de apă care rămân neînghețate chiar și în zilele foarte geroase se pot vedea cufundarul polar și ferestrașul mic, ambele specii fiind protejate în spațiul comunitar la fel ca și buhaiul de baltă, din care rămân în fiecare iarnă câteva exemplare. Tot iarna mai pot fi văzute și specii nordice precum șorecarul încălțat, mătăsarul și inărița, dar și păsări care cuibăresc în țara noastră în zona de deal sau de munte și care coboară pentru a ierna în habitatele din sit.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au loc următoarele activități care manifestă un impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: managementul forestier general (pot fi afectate specii de răpitoare sau cele care cuibăresc în colonie, dacă aceste lucrări au loc în perioada de reproducere, iar dacă se extrage masiv lemnul mort din pădure se reduce oferta trofică la ciocănitori și teritoriul de cuibărit al unora dintre păsările care folosesc scorburile pentru reproducere), braconaj, turism necontrolat și acces cu vehicule în afara traseelor amenajate (deranjează păsările, în special în timpul cuibăritului), intensificarea agriculturii (prin folosirea de fertilizanți sau pesticide este afectată calitatea mediului acvatic și oferta trofică a păsărilor), abandonarea utilizării tradiționale a terenurilor (prin abandonarea pășunatului și a cositului sunt afectate specii care cuibăresc sau se hrănesc din aceste habitate) și incendierea miriștilor și pârloagelor (distruge teritorii mari de cuibărit).

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl dispune de următoarele amenajări și dotări: un centru de vizitare și două puncte de informare, două observatoare ornitologice, mai multe trasee turistice pentru drumeție, ciclism sau canotaj, un traseu tematic, mai multe panouri de avertizare/atenționare și panouri de informare, locuri de campare cu amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

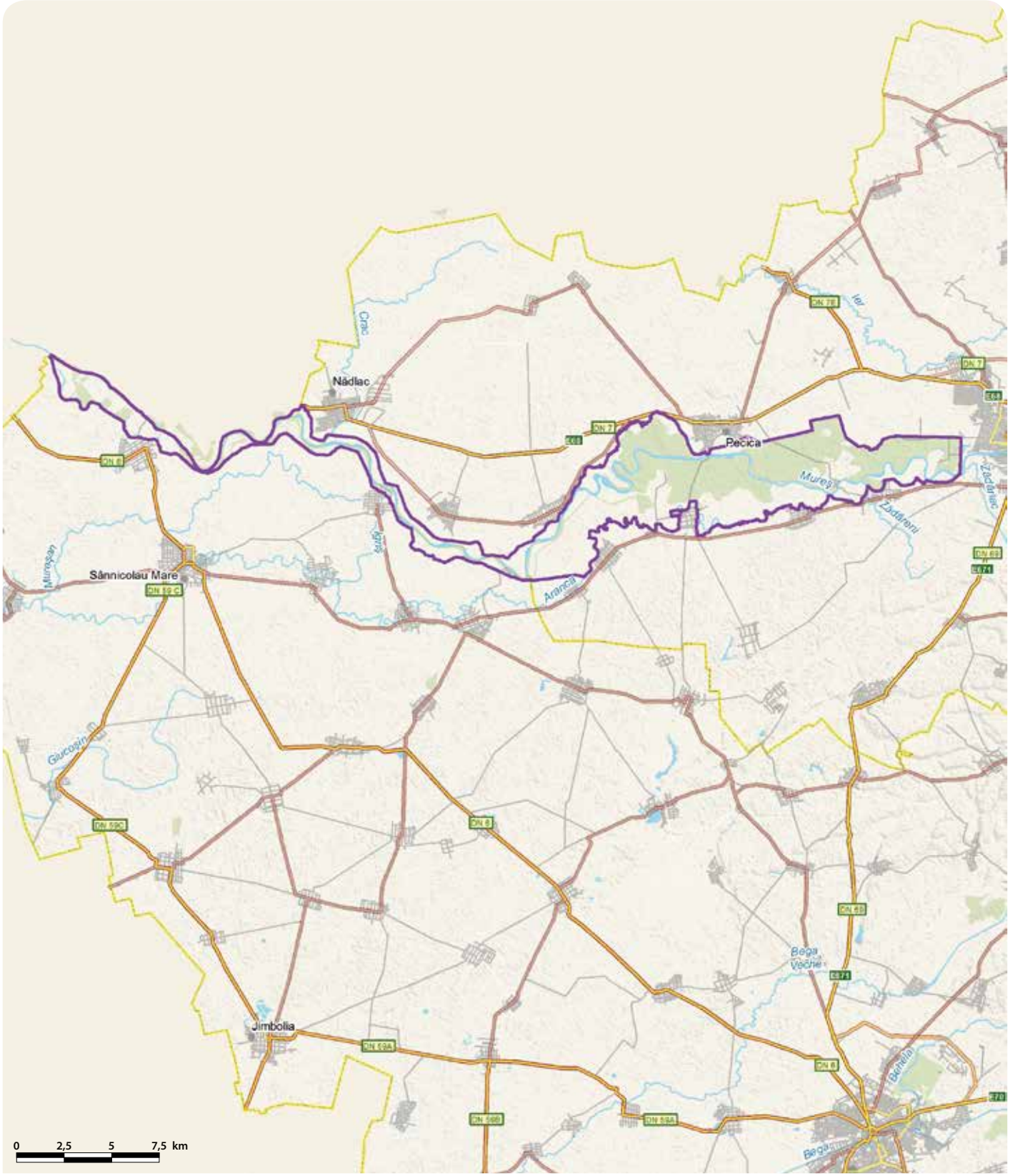

LUNCA PRUTULUI - VLĂDEȘTI - FRUMUȘIȚA - RO SPA 0070

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Galați: Folteşti, Frumușița, Fărțănești, Galați, Măstăcani, Oancea, Tulucești, Vlădești.

Suprafața: 14.389 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 44' 59"; Long. E 28° 5' 13"
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea:** 20 max., 0 min., 4 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Sectorul cuprins între Șivița și Slobozia Oancea al drumului DN26 (Galați-Murgeni) trece prin mai multe localități limitrofe sitului care se află pe limita vestică a acestuia. Din toate acestea se pot utiliza drumurile locale sau agrare pentru a accesa diferite zone din sit. În arealul parcului natural nu sunt incluse comunități locale.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Lunca Prutului oferă locuri de cuibărit, condiții bune de hrănire și odihnă în perioada de pasaj, fiind totodată și un cartier de iernare pentru un număr de peste 230 de specii de păsări, dintre care 34 sunt importante pentru conservare în tot spațiul european. Patru dintre aceste specii sunt periclitate la nivel global. Fiind situat într-o zonă de frontieră în care activitățile antropice sunt mai limitate, acest coridor de liniște reprezentat de sit este un refugiu pentru foarte multe specii de păsări. Bălțile din vecinătatea Prutului, care au ape scăzute în perioada de secetă prelungită, atrag populații mari ale păsărilor de țărm din cele mai diverse specii. Cuibăresc în aceste zone umede populații mari de stârc pitic, chirighiță cu obraz alb, stârc de noapte, egretă mică, chiră de baltă și pescăraș albastru. Amplasarea sitului pe marele drum est-elbic al migrațiilor determină ca prin această zonă să treacă efective impresionante de barză albă, țigănuș, cormoran mic, egretă mică. Apropierea de Delta Dunării permite ca stoluri mari de pelican să viziteze aceste habitate umede. Păsările de țărm realizează o abundență semnificativă în perioadele de pasaj, fiind prezente mii de exemplare de culic mare, fluierar cu picioare roșii și fluierar negru. Pentru nagâț și sitarul de mal au fost raportate efective care ajung chiar și la nivelul a zeci de mii de indivizi. În total, un număr de 23 de specii migratoare folosesc acest sit pentru reproducere, migrație sau iernare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în zona inferioară a bazinului hidrografic al râului Prut, încadrându-se în marea unitate geomorfologică a Podișului Moldovei, subunitatea platforma Bârladului. Relieful luncii se prezintă în general plan cu o pantă continuă de la nord la sud. Aspectul general al luncii este cel al unei depresiuni largi în care sunt prezente forme de acumulare (grinduri) și forme negative (foste lacuri, gârle, bălți și mlaștini). Deși ocupă doar 7% din totalul suprafeței sitului, habitatele acvatice reprezentate de albia râului Prut, mai multe lacuri și întinse zone mlăștinoase asigură condiții bune pentru cuibăritul multor specii de păsări legate de aceste medii de viață, dintre care multe sunt protejate în spațiul comunitar. Astfel, pe întinderile acoperite de stufărișuri cuibăresc individual perechile de buhai de baltă (3-5 perechi), stârc pitic (20-60 de perechi) și erete de stuf (5-7 perechi). Stârcii purpurii își construiesc uneori cuiburile în mod izolat de alte specii (10-15 perechi), iar alteori acestea se pot vedea în colonii mixte alături de egreta mică (40-50 de perechi), stârcul galben (15-20 de perechi) și stârcul de noapte (25-50 de perechi). Sunt prezente și perechi cuibăritoare de rață roșie, iar în colonii se pot găsi aglomerate cuiburile de chirighiță cu obraz alb și chiră de baltă. Din aceste ultime două specii impresionează numeric populațiile cuibăritoare care ajung la 270 de perechi (chirighița cu obraz alb) și la 150 de perechi pentru chira de baltă. Malurile râului sunt ocupate de cele 50-70 de perechi teritoriale ale pescărelului albastru, aici fiind instalate și coloniile de albinărel. Se remarcă și cuibăritul multor perechi de lebădă de vară, dintre care sunt clocitoare un număr de 10-15 perechi. Aceste habitate acvatice care se află pe drumul est-elbic al migrației sunt locul în care poposesc din drumul lor stolurile de păsări aflate în pasaj. Este momentul în care se pot vedea stoluri mari de berze albe care însumate ajung la un efectiv cuprins între 3000 și 4500 de exemplare. Alte specii protejate în spațiul comunitar din care efective mari folosesc situl pentru hrănire și repaus sunt egreta mică (până la 300 de exemplare), țigănușul (până la 100 de exemplare), lopătarul (10-30 de exemplare), piciorongul (30-40 de exemplare), ciocîntorsul (50-60 de exemplare), cormoranul mic (până la 260 de exemplare), bătăușul și fluierarul de mlaștină. Apropierea Deltei Dunării determină ca stoluri de câteva sute de exemplare de pelican comun să ajungă aici în căutare de hrană sau locuri liniștite pentru odihnă. Tot pentru oferta mare de pești a acestor ape se poate observa oprindu-se în sit și vulturul pescar, impresionând numărul de indivizi din această pasăre mai rară, din care pot fi prezente între trei și cinci exemplare. În săptămânile de pasaj intens al speciilor acvatice se adună în număr mare și codalbii, din care se pot vedea între cinci și zece exemplare. Alte specii care au efective numerice foarte mari în timpul migrațiilor sunt gârlița mare (până la 11000 de exemplare), sitarul de mal și nagâțul (fiecare putând ajunge la 10000 de exemplare), lișița, pescărușul argintiu și cel râzător (fiecare dintre acestea cu efective maxime care ajung la 5000 de exemplare), rața mare (până la 2500 de exemplare), dar și culicul mare, similar fluierarului negru, care poate atinge efective de 2000 de exemplare. Iernează în sit și rața mare, lișița și gârlița mare, putând fi văzute și rare exemplare de lebădă de iarnă sau gâscă cu gât roșu. De asemenea, în anotimpul rece sunt prezente în sit până la 15 exemplare de șoim de iarnă și cinci până la șapte șoimi călători. Pădurile și pâlcurile de copaci din sit se întind pe 5% din suprafața acestuia, adăpostind populații importante ale speciilor protejate de ciocănitotori (ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră, cea de grădină și cea de stejar). Tot aici cuibărește și dumbrăveanca, din care sunt prezente un număr 40-50 de perechi. Un procent de 3% din suprafața sitului este acoperit de pajiști, în tufărișurile și perdelele forestiere din acestea cuibărind alte două specii de interes comunitar pentru conservare, sfrâncioiul cu frunte neagră (10-30 de perechi) și sfrâncioiul roșiatic (30-35 de perechi).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Lucrările de exploatare silvică afectează în mod deosebit speciile de ciocănitori pentru care a fost desemnat situl, dar și întreaga comunitate de păsări a pădurii dacă aceste lucrări au loc în timpul perioadei de reproducere și dacă sunt eliminați toți arborii bătrâni.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl dispune de mai multe puncte de informare, iar în teren se află mai multe puncte de intrare, observatoare ornitologice, bariere, poteci/drumuri pentru vizitare, panouri de informare și panouri cu hărți pentru orientare, trasee turistice și locuri de campare. Toate acestea sunt însă insuficiente, fiind necesară suplimentarea lor. Mai este necesară instalarea unor panouri de avertizare și atenționare, amenajarea unor trasee tematice și spații pentru colectarea deșeurilor, dar și a unor vetre de foc în locurile destinate staționării turiștilor.

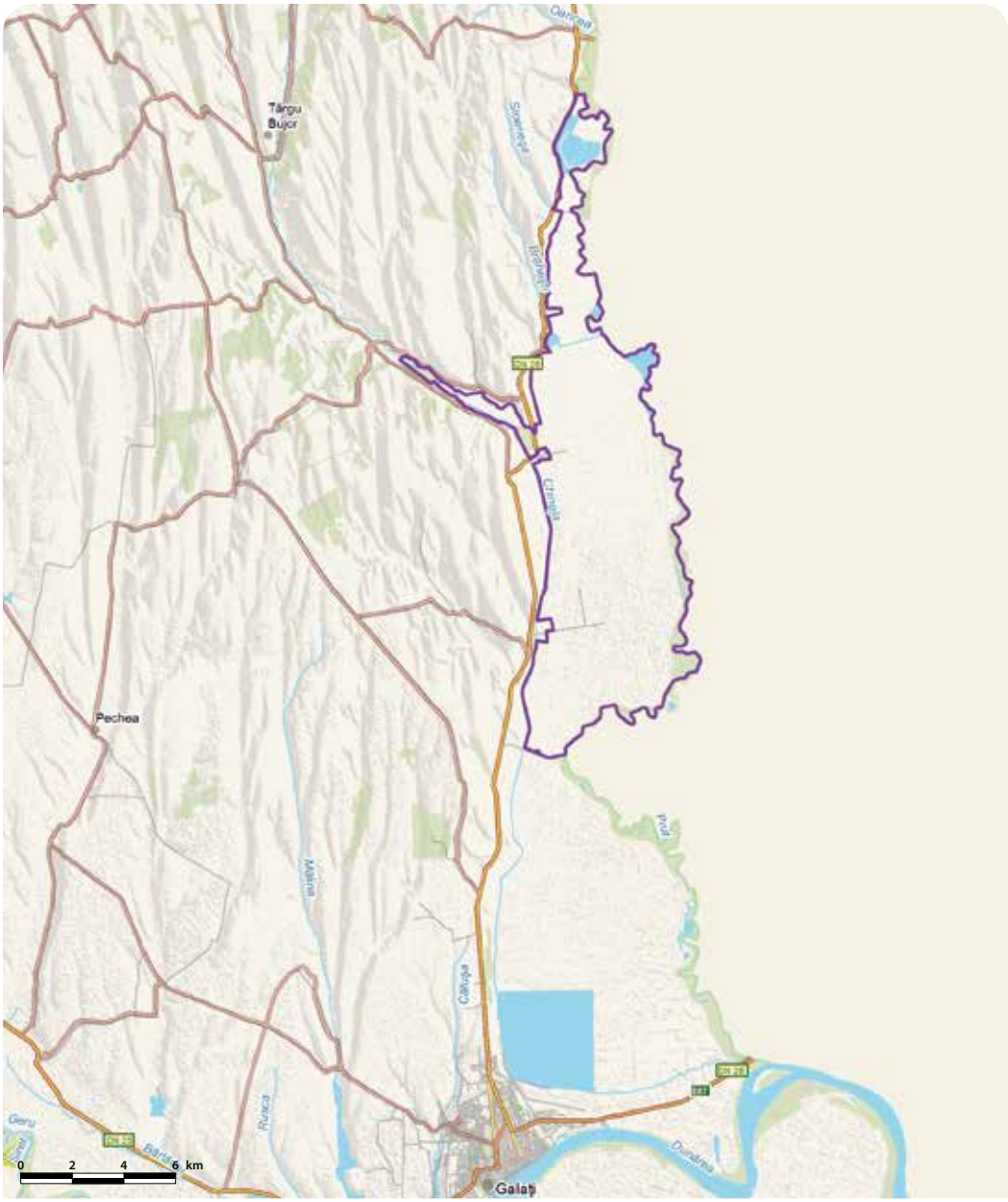

LUNCA SIRETULUI INFERIOR - RO SPA 0071

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Galaţi: Braniştea, Cosmeşti, Fundeni, Independenţa, Ivești, Liești, Movileni, Nicorești, Nămoloasa, Piscu, Poiana, Schela, Slobozia Conachi, Tudor Vladimirescu, Umbrărești, Şendreni.
Judeţul Vrancea: Adjud, Bilieşti, Garoafa, Homocea, Mărăşeşti, Nănești, Ploscuţeni, Pufeşti, Ruginești, Suraia, Vulturu, Vânători.
Judeţul Brăila: Măxineni, Siliştea, Vădeni.

Suprafaţa: 36.492 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 52′ 42″; Long. E 27° 17′ 6″
Bioregiunea: Continentală, Stepică
Ecoregiunea: Stepa Câmpiei Române
Altitudinea: 302 max., 0 min., 33 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În apropierea sitului se ajunge folosind DN11A (Oneşti-Adjud), DN2 (Bacău-Focşani), DN23 (Focşani-Brăila), DN24 (Bârlad-Tecuci) şi DN25 (Tecuci-Galaţi). Din aceste artere rutiere se poate intra pe mai multe drumuri judeţene care duc în localităţile aflate limitrof sau în imediata vecinătate a sitului. Dintre toate, DJ205 are cel mai lung sector de drum în paralel cu situl şi în apropierea acestuia.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Pescăriţă răzătoare (*Gelochelidon nilotica*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl, amplasat în apropierea marelui drum de migraţie est-elbic parcurs de foarte multe păsări în timpul migraţiilor, oferă prin habitatele sale caracterizate de un grad mare de naturalitate locuri ideale pentru un număr mare de specii în vederea hrănirii şi odihnei. Marea majoritate a acestora sunt acvatice. Situl îndeplineşte cerinţele de habitat pentru cuibărit ale unui număr de 16 specii de interes comunitar pentru conservare, dintre care se remarcă prin populaţii mari chirighiţa cu obraz alb, egreta mică şi raţa roşie. Efective numeroase sunt atinse în timpul migraţiilor de barza albă, chirighiţa cu obraz alb, egreta mare şi egreta mică. În total situl adăpostește populaţiile unui număr de 22 de specii de păsări protejate în Uniunea Europeană. La acestea se adaugă şi cele care nu au acest statut de protecţie dar fac deplasări de migraţie, situl oferind condiţii de reproducere, iernare sau de hrănire şi odihnă în timpul pasajelor.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în extremitatea nord-estică a Câmpiei Române, relieful acestuia fiind reprezentat de o câmpie fluviatilă în care este prezentă albia majoră a Siretului, în sectorul său inferior cuprins între Adjudul Vechi şi Galaţi. Altitudinea medie este de 300 m în partea din amonte a sitului şi de 5 m în apropiere de vărsarea râului în Dunăre. În afară de albia Siretului situl mai include şi partea inferioară a luncii afluentului său, Trotuşul. Este caracteristic sitului gradul mare de sinuozitate şi despletire a albiei Siretului, formându-se astfel o serie de braţe secundare, gârle, meandre părăsite (belciuge), suprafeţe înmlăştinite, bălţi şi lacuri, unele dintre ele fiind transformate în iazuri pentru piscicultură. Cele mai importante habitate cu apă stătătoare din sit sunt reprezentate de lacurile Călimăneşti, Răduleşti, Nămoleasa, Lozova şi balta Tălăbasca. Regimul hidrologic al Siretului se caracterizează prin revărsări periodice care au loc în principal la sfârşitul iernii şi începutul primăverii. Toată această diversitate de zone umede, chiar dacă reprezintă doar 21% din suprafaţa sitului, este importantă pentru cuibăritul, iernarea, repausul şi hrănirea în timpul pasajelor, a unui număr de 20 de specii de interes comunitar pentru conservare, la care se adaugă multe alte specii. Vegetaţia care se dezvoltă pe malurile Siretului, în braţele moarte colmatate, în depresiunile mlăştinoase sau în jurul lacurilor este reprezentată de asociaţii vegetale iubitoare de umiditate specifice acestor zone formate din stuf, papură, papură rotundă, pipirig, stânjenel galben, piperul bălţii, săgeata apei, mentă de apă, buzdugan de apă sau rogoz de baltă. Din loc în loc se dezvoltă zăvoaie de sălcii şi răchite. Toate aceste habitate sunt folosite de mai multe specii de stârci pentru amplasarea cuiburilor, în mod individual sau în colonii mixte. Pe lângă stârcul de noapte, stârcul mic, stârcul purpuriu, egreta mare, egreta mică şi stârcul galben este prezent şi lopătarul. Din această specie mai rar clocitoare în afara teritoriilor obişnuite de cuibărit din Delta Dunării sunt prezente în sit între cinci şi 20 de perechi cuibăritoare. Pentru amplasarea cuibului lopătarii aleg stuful vechi culcat, foarte rar cuibărind pe vegetaţie arborescentă la înălţimi mici. Din aceste considerente specia este foarte vulnerabilă la schimbarea nivelului apei în perioada de clocire sau de creştere a puilor. Tot în întinderile de stuf îşi face cuibul şi eretele de stuf, din care cuibăresc un număr impresionat de perechi (6-12 perechi). În albia râului, acolo unde există suprafeţe cu apă mai lină sau chiar stagnantă, dar şi pe suprafeţe mari din bălţi şi lacuri se observă specii vegetale natante precum peştişoara, lintiţa, plutica, limba apei sau castana de apă, care sunt folosite de chirighiţa cu obraz alb pentru amplasarea cuibului (80-100 de perechi). Tot aici cuibăresc chirighiţa neagră (5-10 perechi) şi chira de baltă (3-5 perechi), de cele mai multe ori cele trei specii protejate formând colonii mixte. Raţa roşie îşi are în zonele umede habitatul de cuibărit, fiind prezente din această specie periclitată în spaţiul european un număr de 20-25 de perechi clocitoare. În zonele izolate de accesul uman, aflate în imediata apropierea a apelor cu vegetaţie scundă sau lipsite chiar de vegetaţie pentru asigurarea unei vizibilităţi cât mai mari, îşi amplasează cuiburile până la 12 perechi de ciocîntors. Aceste păsări cuibăresc colonial, iar apropierea de luciul de apă face ca specia să fie şi ea foarte vulnerabilă la inundarea malurilor. Tot de interes comunitar este şi pescărelul albastru, acesta căutând malurile abrupte ale apelor pentru săparea tunelurilor lungi la capătul cărora îşi cresc puii. Din această specie sunt prezente în sit până la 25 de perechi cuibăritoare. Alte păsări mai comune care cuibăresc în zonele umede ale sitului sunt raţa mare, corcodelul mare, raţa cârâitoare, lişiţa, corcodelul mic, lebăda de vară, călifarul alb (2 perechi), raţa pestriţă, raţa cu cap castaniu, chirighiţa cu aripi albe, pescăruşul râzător şi pescăruşul argintiu. Se remarcă şi cuibăritul raţei moţate, o specie mai rar cuibăritoare în ţara noastră, din care a fost raportat un număr de până la 12 perechi clocitoare. În apropierea apelor, în fânaţele umede şi uneori chiar în pajiştile uscate sau în culturile agricole se văd perechi de nagâţi care se manifestă teritorial, acesta fiind semnul existenţei unui cuib în apropiere. În aceste habitate deschise cuibăresc şi două specii de interes comunitar, ambele căutând tufărişuri sau pâlcuri de arbori pentru amplasarea cuibului: sfrânciocul roşiatic şi sfrân-

ciocul cu frunte neagră. Importanța sitului crește foarte mult în momentul începerii migrațiilor de primăvară sau toamnă, când poposesc în număr mare multe specii din drumul lor. Se măresc mult în această perioadă efectivele de egretă mică (80-180 de exemplare), egretă mare (până la 160 de exemplare), rață roșie (până la 150 de exemplare), ciocîntors (25-30 de exemplare), chiră de baltă (30-50 de exemplare) și chirighiță cu obraz alb (până la 450 de exemplare) din sit. Tot acum apar și specii care nu cuibăresc în sit, așa cum sunt pescărușul mic, fluierarul negru, sitarul de mal sau fluierarul cu picioare roșii. Sunt prezente chiar și specii care se văd mai rar în afara Dobrogei, ca de exemplu ciovlica ruginie sau pescărița răzătoare. Deseori apar și stoluri de până la 75 de pelicani, pentru odihnă dar și pentru hrănire acolo unde peștele este abundent. Stoluri mari de berze trec peste sit în drumul lor sau se opresc pentru hrănire, moment în care pot fi numărate din această specie de interes comunitar pentru conservare până la 500 de exemplare. În zilele când cursurile de apă ale Prutului și ale altor râuri din zonă sunt acoperite de poduri de gheață, păsările acvatice se refugiază în acest sit ale cărui ape rămân mai mult timp libere de ghețuri. Au cartier de iernare aici până la zece exemplare de lebădă de iarnă. Mai sunt observate în zilele de iarnă și multe exemplare de rață fluierătoare, lișiță, rață mare sau rață mică.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități au loc în interiorul sitului și manifestă un impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: pășunat (dacă se intră cu turmele în apropierea teritoriilor de cuibărit), incendierea stufului sau a miriștilor (se distrug suprafețe potențiale de cuibărit pentru unele specii de stârci sau sfrâncioci), exploatarea resurselor minerale în balastiere (distruge habitate de hrănire și cuibărire la pescărelul albastru, alături de multe alte specii care folosesc aceste maluri pentru odihnă și hrănire), pescuit sportiv (dacă se practică în apropierea teritoriilor de cuibărit) și depozitarea deșeurilor pe maluri sau în apă (degradează calitatea mediului acvatic și scade oferta trofică a mai multor specii acvatice).

ADMINISTRAREA SITULUI

Există în teren panouri de informare și panouri cu hărți pentru orientare, însă acestea nu sunt suficiente, fiind necesară suplimentarea lor. De asemenea mai sunt necesare următoarele amenajări și dotări: puncte de informare în localitățile limitrofe sitului, panouri de avertizare și atenționare, observatoare ornitologice lângă habitatele frecventate de păsări, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

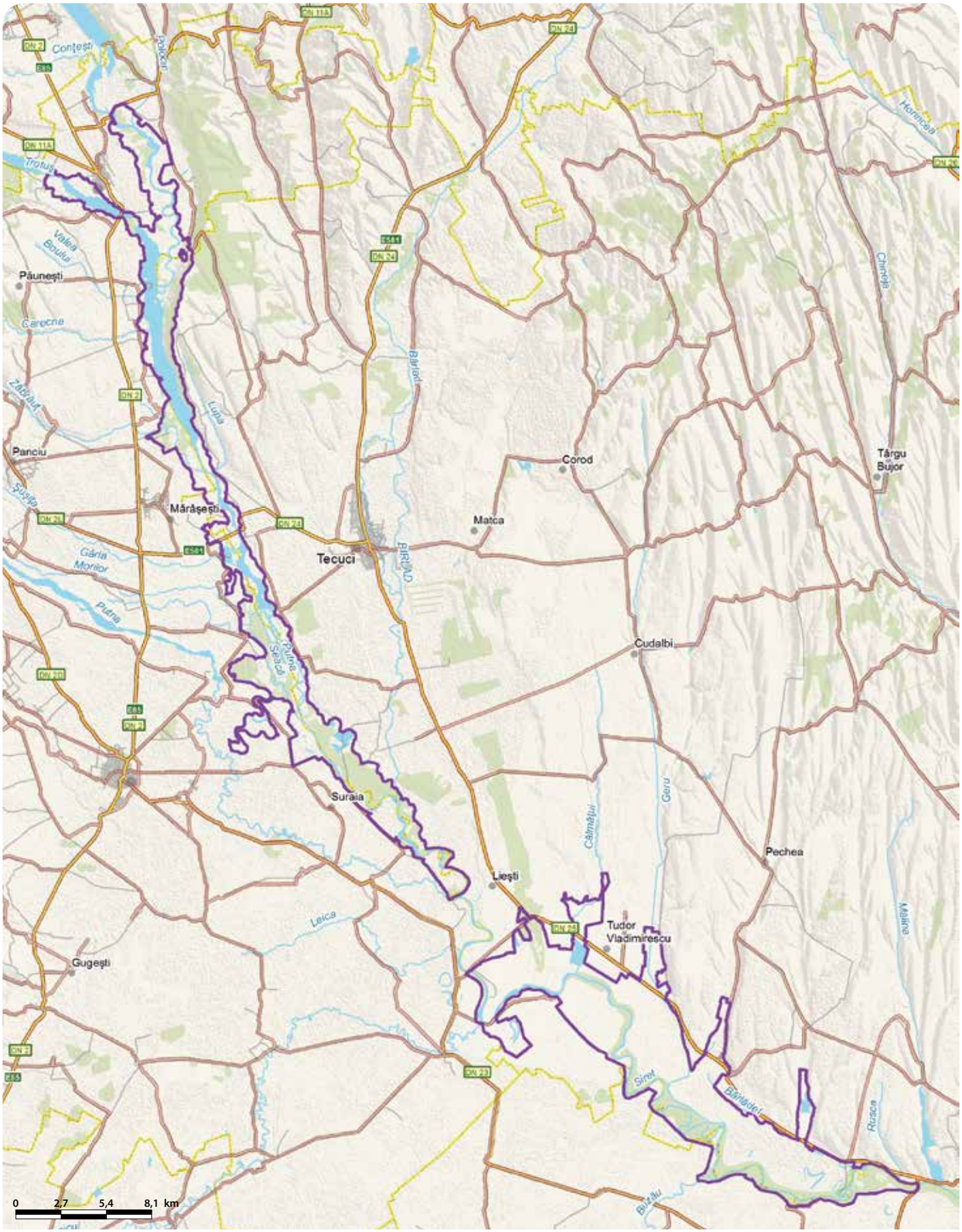

LUNCA SIRETULUI MIJLOCIU - RO SPA 0072

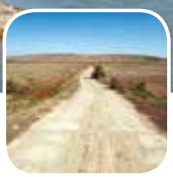

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Neamţ: Doljeşti, Gâdinţi, Horia, Icuşeşti, Ion Creangă, Roman, Sagna, Secuieni, Tămăşeni.
Judeţul Iaşi: Alexandru I. Cuza, Butea, Hălăucești, Mircești, Mogoșești-Siret, Răchiteni, Stolniceni- Prăjescu.
Judeţul Bacău: Dămienești, Filipești, Negri.

Suprafaţa: 10.455 ha
Bioregiunea: Continentală
Altitudinea: 362 max., 159 min., 191 med.
Localizarea geografică: Lat. N 46° 57′ 26″; Long. E 26° 59′ 11″
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei, Podișul Sucevei, Subcarpaţii de Curbură

Principalele căi de acces sunt: CFR ~~CFF~~ DN DJ DL ~~DF~~ DA
Accesul în sit se poate realiza din Pașcani pe DJ208, cu continuare pe DN28 până la Roman, aceste două drumuri însoţind limita vestică a acestuia. Din oraşul Roman se poate continua pe DN2, care de asemenea însoţeşte limita vestică a sitului. Din toate aceste artere rutiere se intră direct spre râul Siret pe drumuri agricole sau se pot utiliza drumurile locale din localităţile limitrofe sitului. Accesul în sit se mai poate face şi pe calea ferată, folosind ruta Pașcani-Roman-Bacău.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Şoim călător (*Falco peregrinus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Ferestraş mic (*Mergus albellus*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Mozaicul de habitate în care sunt prezente într-un mod echilibrat zone umede, pâşuni, zăvoaie, păduri şi terenuri agricole adăposteşte un număr foarte mare pe păsări. Dintre acestea, 26 sunt specii de interes comunitar pentru conservare. În sit sunt prezente populaţii cuibăritoare importante de stârc de noapte, pescărel albastru şi ciocănitoare de grădină. De asemenea este semnificativă numeric prezenţa cristelului de câmp. Zona se află pe unul din importantele culoare de migraţie din estul României reprezentat de Valea Siretului, peste care se suprapune o mare parte a drumului est-elbic de migraţie. Situl devine din aceste motive deosebit de important pentru speciile migratoare, oferind locuri de popas şi hrănire în acest spaţiu extracarpatic în timpul pasajelor. Barza albă, lopătarul, bătăuşul şi barza neagră sunt câteva dintre speciile care utilizează în număr mare de exemplare acest sit ca loc de popas în perioada migraţiei. Datorită cursului de apă care nu îngheaţă foarte uşor, situl prezintă importanţă şi pentru iernarea unor specii de păsări nordice, unele cu un număr semnificativ şi impresionant de exemplare precum cufundarul mic, ferestraşul mic şi cufundarul polar. Absolut deosebită este şi iernarea în aceste zone a unui număr mare de şoimi călători.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl face parte din Podişul Moldovei, subdiviziunile Podişul Sucevei şi Podişul Central Moldovenesc. Relieful caracteristic este cel de joasă altitudine (170-185 m) dat de culoarul Siretului, ce străbate sinuos o luncă inundabilă parţial drenată de numeroase canale. Zonele mlăştinoase au fost transformate astfel în terenuri agricole şi islazuri. În trecut existau mult mai multe meandre ale Siretului, însă în prezent acestea sunt separate de râu şi transformate în bălţi. Cele mai mari şi mai importante bălţi pentru păsări sunt Bonţa, Mogoşeşti, Fantu, Buruienești, alături de care sunt prezente şi alte 28 de meandre ale râului şi bălţi mai mici care pe timpul verii pot seca. Aceste habitate de zone umede ocupă aproape 20% din suprafaţa sitului şi sunt locul unde cuibăresc o serie de specii protejate în spaţiul european. Până la 50 de perechi de stârc de noapte, 35-40 de perechi de chirighiţă cu obraz alb, câteva perechi de buhai de baltă şi câteva de stârc pitic îşi au cuibul în vegetaţia acvatică. Pe malurile râului sau ale bălţilor cuibăresc un număr impresionant de 40-50 de perechi de pescăraş albastru. Zonele umede sunt importante teritorii de hrănire şi pentru cele 30-40 de perechi de barză albă care cuibăresc în localităţile limitrofe sitului. Acestea sunt văzute frecvent în preajma bălţilor sau pe pajişti şi chiar în culturi agricole la vânătoare de amfibieni, reptile, mamifere mici şi nevertebrate. Alte specii care cuibăresc în zonele umede ale sitului sunt raţa mare, lişiţa, raţa cârâitoare, prundăraşul gulerat mic, raţa cu cap castaniu, găinuşa de baltă, presura de stuf, alături de multe alte specii. Situl reprezintă una dintre principalele zone de hrănire şi odihnă pentru populaţiile de păsări acvatice care urmăresc extremitatea estică a arcului carpatic şi se concentrează pe Valea şi Lunca Siretului în drumul lor de toamnă spre bălţile Dunării sau în decursul primăverii spre teritoriile de cuibărit din nord. Spectaculoase sunt în aceste momente stolurile de berze albe (de până la 1800 de exemplare) şi în mod special cele de berze negre, impresionând numărul de 30-40 de exemplare. Acum apar şi stoluri mai mici de până la 60 de exemplare de lopătari, care se lasă pe apele puţin adânci unde se hrănesc filtrând mâlul cu ciocul lor lat şi reţinând insecte, crustacee, scoici mici, melci, viermi sau chiar peşti mici. Datorită structurii ciocului aceste păsări pot reţine şi elemente mai mici, aparţinând planctonului, lucru rar întâlnit la stârci. Acelaşi suport trofic din mâlul apelor mici este valorificat şi de stoluri mari de păsări de ţărm, în care se remarcă dominanţa bătăuşilor (până la 1500 de exemplare), dar şi prezenţa fluierarului de mlaştină. Pe lângă aceste două specii de interes comunitar se mai pot observa pe maluri şi fluierarul cu picioare roşii, fugaciul roşcat, fluierarul negru, prundăraşul gulerat mic, fugaciul mic, fluierarul cu picioare verzi, fugaciul pitic şi până la o mie de nagâţi. Datorită diversităţii de habitate, dar şi menţinerii unui curs aproape natural, ihtiofauna este diversă. Cele mai comune specii de peşti sunt carasul şi bibanul, însă o importanţă mare ca sursă de hrană pentru păsările acvatice o au îndeosebi speciile de peşti de talie mică precum beldiţa, obletele, roşioara, zvârluga sau porcuşorul. Acestea sunt hrana preferată de cormoranul mic, o specie protejată care se poate vedea frecvent în timpul migraţiilor. Aceeaşi resursă trofică este motivul pentru care vin să ierneze în aceste ape care rareori îngheaţă şi efective semnificative numeric din speciile nordice: cufundar polar (20-40 de exemplare), cufundar mic (20-30 de exemplare) şi ferestraş mic (120-250 de exemplare), acesta din urmă alegând pentru hrănire doar peştii foarte mici. Pentru toate cele trei specii efectivele numerice menţionate sunt deosebite, iar importanţa conservativă a sitului este astfel mult sporită. Ferestraşul mic este o pasăre caracteristică pentru pădurile de taiga cu întinse ţinuturi mlăştinoase, fiind

considerată o specie în declin numeric global. În prezent au fost semnalate câteva perechi cu pui în Delta Dunării, dar este vorba doar de cazuri excepţionale. Caracteristică şi interesantă pentru această specie acvatică este amplasarea cuiburilor în scorburi sau cuiburi vechi de ciocănitoare neagră. Tot deosebită pentru acest sit este şi prezenţa în timpul iernii a şoimilor călători într-un număr foarte mare. Din această specie care a devenit rară pentru ţara noastră se pot vedea până la 12 exemplare. Alături de habitatele de zone umede situl mai prezintă şi suprafeţe de păduri de şleauri de luncă şi zăvoaie de plopi şi salcie, în care se mai amestecă şi frasinul, arinul alb, arinul negru şi chiar salcâmul (specie plantată din ce în ce mai mult în ultimii ani). Stratul arbustiv al acestor păduri este dens şi bine dezvoltat fiind reprezentat prin lemn câinesc, sânger, corn, păducel, porumbar sau crušin. Aceste habitate sunt locul de reproducere pentru mai multe specii protejate în spaţiul european precum ciocănitoarea cu spate alb (10-18 exemplare), ciocănitoarea de grădină (30-45 de exemplare), muscarul gulerat (până la 10 exemplare), muscarul mic (12-20 de exemplare), caprimulgul (3-6 perechi) şi ciocârlia de pădure (15-20 de exemplare). În aceste păduri se găsesc şi câteva cuiburi de viespar, numărul acestor păsări de pradă crescând în timpul pasajelor. Suprafeţele de habitate deschise reprezentate de pajişti şi culturi agricole ocupă un procent de 20% şi respectiv 37% din suprafaţa sitului, fiind importante pentru reproducerea cristelului de câmp. Din această specie periclitată sunt prezente până la 45 de perechi cuibăritoare. Importanţa acestor habitate este dată şi de faptul că ele coincid cu teritoriile de vânătoare ale perechilor de vânturel de seară, o specie de răpitor de talie mică ce cuibăreşte în număr mic în acest sit utilizând cuiburi de cioară sau coţofană. Tot aici trăiesc şi fâsa de câmp, dar şi perechile de sfrâncioc cu frunte neagră şi cele de sfrâncioc roşiatic, acestea din urmă alegând să-şi amplaseze cuiburile în tufărişuri izolate şi în aliniamente sau pâlcuri de copaci.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit sunt prezente următoarele activităţi care manifestă un impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: exploatare forestieră (eliminarea întregii cantităţi de lemn mort din pădure sărăceşte oferta trofică a speciilor protejate de ciocănitori, iar executarea lucrărilor în timpul perioadei de cuibărire scade succesul reproductiv în special la răpitoare), exploatarea nisipului în balastiere (degradează habitate de hrănire şi repaus în special pentru stârci şi păsări de ţărm, dar şi habitate de cuibărire ale mai multor specii), braconaj, păşunat şi agricultură (afectează cuibăritul cristelului de câmp în cazul în care se abandonează sistemele tradiţionale de practicare a acestor activităţi), drenarea apei în timpul cuibăritului (distruge teritorii de cuibărit şi compromite ponta multor păsări degradând şi habitate propice hrănirii), pescuit şi turism (dacă aceste activităţi au loc în apropierea teritoriilor de cuibărit pot scădea succesul reproductiv al acelor păsări).

ADMINISTRAREA SITULUI

În teren există mai multe puncte de intrare şi poteci/drumuri pentru vizitare, dar care, la fel ca şi vetrele de foc din zonă, nu sunt amenajate corespunzător. În comunităţile locale aflate în vecinătatea sitului există amenajate spaţii pentru colectarea deşeurilor. În sit sunt necesare următoarele amenajări şi dotări: puncte de informare în comunităţile limitrofe, panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri pentru orientare (hărţi), amenajări pentru observare şi supraveghere, trasee turistice, trasee tematice şi locuri de campare.

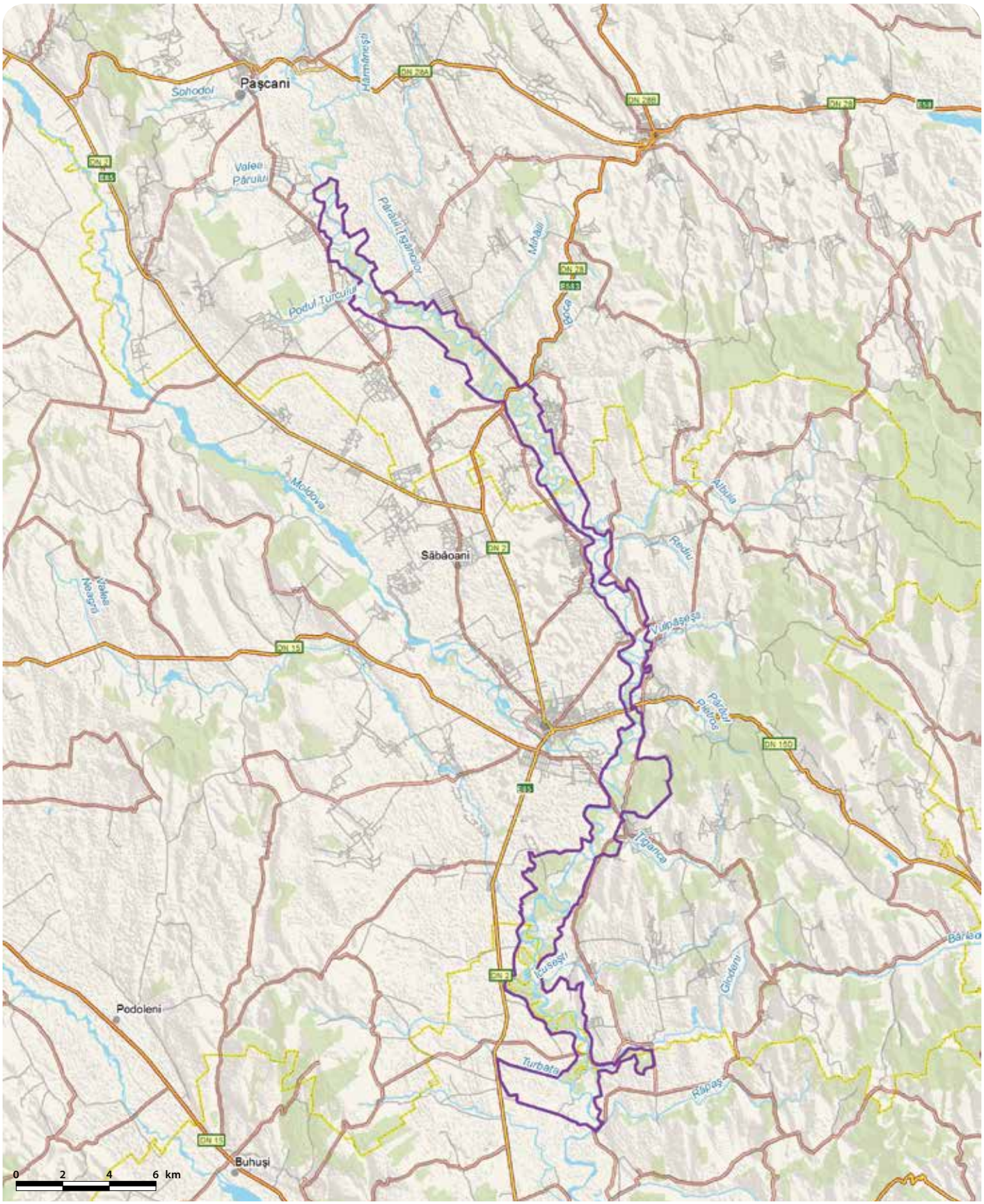

MĂCIN - NICULIŢEL - RO SPA 0073

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Tulcea: Carcaliu, Cerna, Frecăţei, Greci, Hamcearca, Horia, I.C.Brătianu, Isaccea, Izvoarele, Jijila, Luncaviţa, Măcin, Nalbant, Niculiţel, Smârdan, Turcoaia, Valea Teilor, Văcăreni.

Suprafaţa: 67.361 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 12' 12"; Long. E 28° 21' 8"
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 466 max., 0 min., 154 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În partea de vest şi SV a sitului accesul se face de pe DN22D, între localităţile Măcin şi Horia. La nord situl este mărginit de DN22, între localităţile Macin-Jijila-Luncaviţa. Sectorul aflat între Horea şi Luncaviţa al drumului DJ222A permite accesul în estul şi nord-estul sitului.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Gârliţă mică (*Anser erythropus*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Acvilă ţipătoare mare (*Aquila clanga*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Şorecar mare (*Buteo rufinus*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Cocor (*Grus grus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Şoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Şoim călător (*Falco peregrinus*) • Şoim dunărean (*Falco cherrug*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Vultur sur (*Gyps fulvus*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Hoitar (*Neophron percnopterus*) • Pelican creţ (*Pelecanus crispus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Muscar mic (*Ficedula parva*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Mozaicul de habitate de pajişti stepice, zone stâncoase, păduri, culturi agricole şi zone umede adăposteşte o avifaună bogată formată dintr-un număr de cel puţin 187 de specii de păsări, fiind incluse aici şi păsări rare pentru ţara noastră precum pietrarul răsăritean, mierla de piatră, vrabia negricioasă, vulturul sur, sfrânciocul cu cap roşu, acvila de stepă şi vulturul hoitar. Din această listă a avifaunei din sit, un număr de 56 de specii sunt de interes comunitar pentru conservare, zece fiind chiar periclitate la nivel global. Datorită calităţii habitatelor, dar şi a poziţiei pe care o ocupă acest sit, pe lista de păsări este inclus cel mai mare număr de răpitoare comparativ cu oricare alt sit din ţară. Pe lângă acestea apar foarte multe specii de păsări cântătoare dar şi păsări specifice zonelor umede. Situl reprezintă cea mai importantă zonă de reproducere pentru pasările răpitoare diurne şi nocturne din România, aici fiind prezente cu efective cuibăritoare mari buha, viesparul, şerparul, acvila mică, uliul cu picioare scurte, şorecarul mare şi acvila ţipătoare mică, toate fiind specii de interes comunitar pentru conservare. Situl reprezintă o verigă importantă pe căile de migraţie a păsărilor caracteristice zonelor umede care urmează cursurile râurilor Prut şi Siret, fiind totodată amplasat pe unul dintre cele mai importante coridoare de migraţie a păsărilor din Europa (*Via Pontica*). În această zonă drumul păsărilor care vin dinspre zona sarmatică şi Europa centrală se îngustează puternic (rezultând aşa numitul efect al gâtului de sticlă), determinând ca pe deasupra sitului să treacă efective impresionante de păsări. Se remarcă în mod deosebit migraţia păsărilor răpitoare, situl fiind recunoscut ca unul dintre importantele puncte de concentrare a acestora din Europa. Prin sit trec anual peste 10000 de păsări răpitoare din 29 de specii, 22 dintre ele fiind specii de interes comunitar pentru conservare. Amintim speciile protejate care în migraţie au efective ce depăşesc cu mult ordinul de mărime al miilor de exemplare: barza albă, ciocârlia de pădure, muscarul mic, pelicanul comun, viesparul, acvila ţipătoare mică, fâsa de câmp şi barza neagră.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află amplasat în nordul Dobrogei pe cea mai veche formaţiune geologică din ţară şi include două lanţuri muntoase principale: Pricopan-Megina (în capătul nord-vestic) şi Măcin (în partea centrală şi sud-estică) separate prin depresiunea Greci. Din punct de vedere geomorfologic se individualizează Culmea Pricopanului, cu relief reprezentat prin creste stâncoase ascuţite ce ating altitudinea de 370 m în Vârful Suluc. Procesele de dezagregare a rocilor sunt active, existând numeroşi martori de eroziune cu aspect neuniform care imprimă peisajului o mare varietate de forme. Dealurile de la poalele acestor munţi oferă condiţii favorabile pentru formarea curenţilor de aer ascendenţi în zilele însorite, iar culmile abrupte ale Pricopanului deviază vântul (în special vântul dinspre NE şi NV) formându-se astfel curenţi verticali. Aceştia sunt utilizaţi de păsări pentru menţinerea altitudinii de zbor în timpul migraţiilor. Amplasarea sitului pe *Via Pontica*, una dintre cele mai mari rute de migraţie a păsărilor din Europa, este reflectată în numărul mare de păsări migratoare care tranzitează această zonă, dintre care se disting 29 de specii răpitoare de zi. La fel ca alte specii, răpitoarele migrează la începutul toamnei din cauza împuţinării hranei. Păsările care trebuie să ocolească Munţii Carpaţi şi să evite totodată să zboare deasupra Mării Negre este absolut necesar să treacă peste acest sit, drumurile lor de migraţie cunoscând aici o puternică îngustare, care determină prezenţa unor efective foarte mari. Terenurile agricole şi păşunile din această zonă conţin o hrană abundentă formată din popândăi, şoareci, reptile, iepuri şi o multitudine de păsări de talie mică şi mijlocie, oferind posibilităţi multiple de hrănire pentru răpitoarele aflate în migraţie. La aceasta se adaugă existenţa în apropiere a unor păduri care sunt folosite de multe dintre aceste păsări ca loc de înnoptare. Speciile cu cele mai mari efective care trec pe aici sunt: viesparul (3000-3500 de exemplare), acvila ţipătoare mică (1400-2000 de exemplare), eretele de stuf (600-800 de exemplare), vânturelul de seară (400-500 de exemplare), eretele sur (150-300 de exemplare) şi şerparul (80-120 de exemplare). Alte specii din care se pot vedea câteva zeci de exemplare sunt gaia neagră, eretele vânăt, acvila mică, şorecarul mare, eretele alb, codalbul, uliul cu picioare scurte, vulturul pescar şi şoimul călător. Se mai pot vedea rar (sub 10 exemplare) acvila ţipătoare mare, şoimul de iarnă, acvila de câmp, acvila de munte şi şoimul dunărean. Cu totul excepţional se pot observa în timpul migraţiilor vulturul sur şi vulturul hoitar. Ambele specii de vulturi au cuibărit în trecut la noi în ţară, însă astăzi sunt văzute extrem de rar doar exemplare eratice. Munţii Măcin reprezintă una dintre puţinele locaţii unde se pot vedea câte un exemplar, maxim două din aceste specii în decursul unui an. Printre raritătile care se văd în migraţie trecând prin sit se află şi acvila de stepă, şi ea semnalată de puţine ori. Migraţia se desfăşoară cu efective foarte mari şi la alte specii precum berzele, stârcii, gâştele, pelicanii şi foarte multe specii de păsări cântătoare. De remarcat este numărul foarte mare de berze albe care trec prin sit, însumarea stolurilor ajungând la valori cuprinse între 30000 şi 40000 de exemplare. Impresionează, de asemenea, din punct de vedere cantitativ şi pasajul berzei negre, din care se pot vedea până la 1000 de exemplare. Între 1500 şi 2500 de pelicani comuni sunt văzuţi deasupra sitului şi până la 40 de pelicani creţi. Alte specii legate de habitatele acvatice care pot fi observate vedea la începutul primăveri sau toamna sunt lopătarul, stârcul de noap-

te, egreta mare, stârcul purpuriu, piciorongul, chirighiţa cu obraz alb, ciocîntorsul, fluierarul de mlaştină şi cormoranul mic. Unele din aceste specii (piciorongul şi ciocîntorsul) rămân să şi cuibărească în preajma habitatelor acvatice din sit. La nivelul migraţiei păsărilor cântătoare este remarcabil numărul de exemplare care trec pe aici de ciocârlie de pădure (până la 20000), muscar mic (până la 12.000) sau fâsă de câmp (2000-3000). Zonele acoperite de pădure şi silvostepă asigură în special teritoriile de cuibărit ale multor specii de păsări dar şi cele de odihnă pentru exemplarele aflate în migraţie. Pădurile ocupă peste jumătate din suprafaţa sitului. Acestea au o structură mozaicată fiind formate în principal din stejar pedunculat, pe lângă care se mai pot întâlni şi gorun, stejar pufos, tei pucios, carpen, ulm, jugastru, paltin de câmp, plop şi chiar exemplare de fag. Subarboretul este bine reprezentat şi este important pentru cuibăritul mai multor păsări cântătoare. Aceste păduri au în special o structură spaţială multistratificată şi sunt bogate în lemn mort aflat în diferite stadii de descompunere, ceea ce face posibilă existenţa unor populaţii remarcabile de ciocănitori. Sunt prezente cinci specii protejate în spaţiul european: ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea cu spate alb, ghionoaia sură, ciocănitoarea de grădină şi ciocănitoarea de stejar, cea din urmă remarcându-se din punct de vedere numeric. La această specie sunt prezente între 400 şi 600 de perechi cuibăritoare care aleg din cauza ciocului nu foarte puternic să-şi sape cuiburile în trunchiurile de arbori intrate în putrezire. Toate ciocănitorile formează populaţii sedentare în aceste păduri. O altă specie sedentară în aceste habitate este buha, din această rară şi puternică pasăre răpitoare nocturnă fiind semnalate între patru şi opt perechi clocitoare. Specia alege pentru cuibărire scorburile mari ale arborilor, dar poate să-şi instaleze cuibul şi în zonele stâncoase ale sitului. În aceste păduri îşi au cuibul un număr semnificativ de păsări răpitoare, deoarece oferta trofică a zonei este extrem de bogată. Cuibăresc cu efective mari uliul cu picioare scurte (20-30 de perechi), şorecarul comun (20-26 de perechi), viesparul (14-24 de perechi), şerparul (10-14 perechi), acvila ţipătoare mică (10-18 perechi) şi acvila mică (10-14 perechi). În coloniile de cioară de semănătură din sit este instalată şi o colonie mică de 10 până la 12 perechi de vânturel de seară. Alte specii de răpitoare diurne sau nocturne care cuibăresc în mod constant în aceste habitate sunt şorecarul comun, uliul porumbar, uliul păsărar, şoimul rândunelelor, vânturelul roşu, huhurezul mic, ciuşul şi ciuful de pădure. Tot în pădure sau în tufărişurile de la marginea ei mai cuibăresc şi alte specii de interes comunitar pentru conservare precum caprimulgul, sfrânciocul cu frunte neagră, ciocârlia de pădure, presura de grădină, silvia porumbacă şi sfrânciocul roşiatic. Alte specii comune cuibăritoare sunt pupăza, grangurele, turturica, ciocănitoarea pestriţă mică şi frunzăriţa galbenă. Pentru piţigoiul de livadă situl prezintă habitate optime şi reprezentative, fapt evidenţiat şi prin numărul mare de perechi clocitoare ale acestei specii de piţigoi cu o răspândire insulară (600-700 de perechi rezidente). În scorburile arborilor bătrâni sau în cuiburi vechi de ciocănitoare îşi cresc puii perechile de dumbrăveancă. Această frumoasă pasăre, datorită regimului de hrană bazat aproape exclusiv pe insecte, este extrem de vulnerabilă la utilizarea pesticidelor în culturile agricole de unde îşi culege o parte din pradă. Pentru vânătoare are nevoie de o vegetaţie nu prea înaltă şi de un punct de observaţie la înălţime de unde să-şi lanseze atacul. Populaţia acestei specii este semnificativă (160-240 de perechi) deoarece toate aceste cerinţe legate de spaţiul de cuibărit şi de hrănire se regăsesc în sit. Pajiştile reprezintă teritoriul de cuibărit pentru ciocârlia de stol şi pasărea ogorului, iar locurile stâncoase sunt preferate de pietrarul negru. Tot aici sunt observate şi specii mai rare precum mierla de piatră şi pietrarul răsăritean. Tot dintre raritățile acestui sit se numără şi vrabia negricioasă, o specie migratoare de vrabie care suportă şi apropierea omului (îşi face cuibul sub masivele cuiburi de barză), dar cuibăreşte şi departe de acesta, în lizierele pădurilor, în luminişuri sau în aliniamente de arbori care însoţesc arterele rutiere. Toate acestea evidenţiază importanţa sitului în migraţia păsărilor, în special a răpitoarelor de zi, la care se adaugă oferta de habitate propice cuibăritului multor specii, cât şi prezenţa unor raritățiavifaunistice atât în pasaj cât şi ca specii cuibăritoare, făcând din acest sit unul dintre cele mai importante în cadrul reţelei la nivel naţional.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activităţi au loc în interiorul sau în vecinătatea sitului, manifestând un impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: valorificarea energiei eoliene prin construcţia de parcuri eoliene supradimensionate sau prost amplasate (au un impact puternic negativ asupra păsărilor, în special a celor migratoare care pot intra în coliziune cu turbinele în condiţii de vânt puternic sau ceaţă, prezenţa turbinelor limitând şi spaţiul de zbor al păsărilor), silvicultura şi exploatările forestiere (în special lucrările de curăţare a pădurii de arbori uscaţi şi parţial uscaţi afectează dumbrăvencele şi ciocănitorile, iar practicarea acestor lucrări în timpul cuibăritului scade succesul reproductiv al tuturor speciilor cuibăritoare în pădure şi în mod special al răpitoarelor), agricultură (practicată în sistem intensiv, cu utilizare de substanţe chimice de sinteză, scade oferta trofică a speciilor de răpitoare, dumbrăveancă, fâse, ciocârlii, sfrâncioci etc., care se hrănesc cu nevertebrate şi rozătoare din aceste terenuri), păşunat (dacă se practică în teritoriul de cuibărit al pasării ogorului, fâsei de câmp sau altora care cuibăresc pe sol) şi practicarea unui turism în afara traseelor amenajate în acest scop care afectează cuibăritul dar şi hrănirea şi repausul păsărilor aflate în migraţie.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de următoarele amenajări şi dotări: spaţii destinate administrării la Tulcea şi Măcin, un punct de informare la Cetăţuia, mai multe tipuri de panouri (de informare, cu hărţi pentru orientare şi de avertizare/atenţionare), bariere pentru limitarea accesului cu vehicule în anumite zone din sit, mai multe puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee tematice şi trasee turistice, câteva locuri de campare, amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc în zonele frecventate de turişti. Toate cele enumerate nu sunt suficiente pentru suprafaţa sitului, importanţa lui pentru conservare şi fluxul de vizitatori, fiind necesară suplimentarea lor. Este necesară de asemenea construirea şi amenajarea unui centru de vizitare şi informare ca şi ridicarea mai multor observatoare ornitologice în zonele cu aglomerări mari de păsări.

MAGLAVIT - RO SPA 0074

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Dolj: Calafat, Cetate, Maglavit.

Suprafaţa: 3.661 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 3' 15"; Long. E 23° 2' 51"
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării **Altitudinea:** 75 max., 17 min., 36 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Pentru a vizita situl se poate porni din oraşul Craiova pe DN56 până în satul Golenţi (pentru Balta Golenţi) sau se poate face dreapta înainte de acest sat pe DN56A spre satele Maglavit, Hunia şi Moreni pentru restul lacurilor din sit.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Şorecar mare (*Buteo rufinus*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl include zona inundabilă a Dunării între satul Cetate şi oraşul Calafat, în care s-au format lacuri care atrag în fiecare an un număr mare de specii datorită condiţiilor prielnice pentru cuibărire şi hrănire. Marea majoritate a celor 112 specii care au fost văzute în acest sit sunt acvatice sau legate de habitatele umede în timpul cuibăririi sau al hrănirii. Dintre acestea, un număr de 34 dintre specii sunt de interes comunitar pentru conservare, cinci dintre ele fiind chiar periclitate la nivel global. Zona este importată pentru cuibăritul mai multor specii dintre care stârcul pitic, silvia porumbacă şi chirighiţa cu obraz alb au importante efective clocitoare. Amplasarea sitului pe o cale de migraţie foarte importantă care face legătura între Câmpia Panonică şi Peninsula Balcanică (Bulgaria-Bosfor) explică numărul foarte mare de specii care se pot vedea în această zonă din apropierea Dunării în timpul pasajelor de primăvară şi toamnă. Cele mai semnificative efective le au bătăuşul, cormoranul mic, egreta mică şi stârcul de noapte. De amploare din punct de vedere al diversităţii speciilor este pasajul raţelor şi al păsărilor de ţărm, din care se pot observa foarte multe specii.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în câmpia Băileşti, o subunitate a câmpiei Olteniei care se găseşte între valea Drincea la vest şi valea Jiului la est. În acest sector lunca Dunării este îngustă şi dominată de maluri înalte, formând totodată o serie de meandre şi ostroave care se regăsesc şi în cadrul sitului. Ca habitate umede situl include un sector de mal al Dunării, lacurile Golenţi, Maglavit, Hunia, Morent şi Fântâna Banului, împreună cu mai multe lacuri temporare şi zone mlăştinoase. Lacurile amintite sunt naturale, dezvoltate în sectoarele joase ale luncii, având o suprafaţă mare şi adâncime mică, fiind folosite pentru irigaţii şi pisciculturăă. Legătura acestora cu Dunărea este încă păstrată, alimentarea cu apă făcându-se în mod direct din fluviu. Dintre lacurile enumerate mai sus, Hunia este important pentru două specii de păsări ce necesită măsuri speciale de conservare la nivel global, raţa roşie şi cormoranul pitic, care sunt prezente cu efective mari în aceste habitate în timpul migraţiilor. Vegetaţia întâlnită din cadrul sitului este o vegetaţie tipică de lunca influenţată de terenurile nisipoase, de nivelul apei freatice care ajunge aproape de suprafaţa solurilor şi de prezenţa malurilor umede. La nivelul bălţilor vegetaţia este reprezentată de specii iubitoare de umezeală precum trestia, papura, nufărul, rogozul, pipirigul, piciorul cocoşului de apă sau lintiţa. Pe malurile acestor lacuri dar şi de-a lungul malului Dunării sunt prezente zăvoaiele de plop alb şi diverse specii de sălcii şi răchite. În aceste zone umede sunt semnalate ca specii cuibăritoare stârcul mic (150-200 de perechi), egreta mică (18020 de perechi), stârcul purpuriu (4-6 perechi) şi până la şase perechi de erete de stuf. Toate speciile enumerate au cuiburile în întinderile de stuf. Vegetaţia natantă sau zonele mlăştinoase şi chiar nisipoase, împreună cu suprafeţele cu vegetaţie scundă de la malul lacurilor din zone aflate departe de accesul oamenilor reprezintă locuri bune pentru instalarea coloniilor de chirighiţă cu obraz alb (până la 450 de perechi), piciorong (12-20 de perechi) şi ciocîntors (10-20 de perechi). Toate speciile enumerate sunt de interes comunitar pentru conservare. Alături de ele, în zonele umede mai sunt semnalate ca şi clocitoare în mod frecvent următoarele specii: corcodel mare, raţă mare, corcodel mic, raţă cârâitoare, găinuşă de baltă, lişiţă, crăstel de baltă şi mai rar raţă pestriţă sau pescăruş râzător. Dintre păsările cântătoare din aceste zone cu stuf din preajma lacurilor sau a Dunării amintim lăcarul mare, presura de stuf, greluşelul de stuf, lăcarul mic şi lăcarul de stuf. În timpul pasajelor, aceste habitate umede se umplu de păsări care se opresc aici pentru odihnă şi hrănire din drumul lor care urmează ruta panono-bulgară de migraţie. În aceste momente se pot vedea pe maluri sau în vegetaţia scundă acvatică până la 400 de stârci de noapte, 5-10 stârci galbeni, până la 100 de egrete mici, 60 de egrete mari şi chiar stârci mai rari în această parte a ţării precum lopătari (30-40 de exemplare) sau ţigănuşi (20-40 de exemplare). Tot la mal se pot vedea chiar şi berze negre, surprinzând numărul acestora care poate ajunge până la 20 de exemplare. Această specie nu suportă apropierea oamenilor, aşa cum o face barza albă, din care până la 24 de perechi cuibăresc în satele limitrofe sitului. Atât adulţii acestor perechi cât şi imaturii proaspăt zburători sunt văzuţi în timpul hrănirii în zonele umede ale sitului sau pe pajiştile acestuia. Tot în migraţie sunt observate pescuind deasupra apei chirighiţele cu obraz alb (20-30 de exemplare) şi pescăruşii mici (până la 30 de exemplare). Aici pescuiesc şi chirele de baltă (până la 60 de exemplare), care uneori execută mici plonjări în masa apei după peştişori. Tot aici sunt văzute până la 60 de exemplare de raţă roşie, această specie fiind periclitată la nivel global. Malurile cu apă mică sau zonele mocirloase sunt teritorii căutate de ploierii aurii şi bătăuşi, surprinzând numărul mare al acestora din urmă care poate ajunge până la 8000 de exemplare. La aceste specii de interes conservativ european se adaugă un număr mare de alte păsări de ţărm dintre care menţionăm fluierarul cu picioare verzi şi cel cu picioare roşii, fugaciul de ţărm, sitarul de mal, fugaciul roşcat, nagâţul, fluierarul de zăvoi, culicul mare, fugaciul mic, becaţina mare, prundăraşul gulerat mare, fugaciul pitic şi fluierarul negru. Luciul de apă este locul unde se aglomerează în aceste momente de toamnă şi primăvară foarte multe exemplare de corcodel mare, lişiţă, raţă mare, cormoran mare, raţă mică sau raţă cârâitoare, iar mai rar se pot vedea chiar şi raţa pestriţă, raţa lingurar, gârliţa mare, gâsca de vară sau raţa moţată. Pasajul atâtor păsări acvatice este însoţit de multe păsări răpitoare de zi care se află şi ele pe rutele de migraţie. Se remarcă numărul mare de ereţi de stuf care ajung în aceste momente să numere până la 40 de exemplare. Mai apar în pasaj şi eretele vânăt, şerparul şi chiar grupuri de vânturel de seară. Jumătate din suprafaţa sitului este acoperită de pajişti şi pâlcuri de pădure, aducând pe lista păsărilor cuibăritoare protejate în spaţiul european specii ca dumbrăveanca (30-40 de perechi), silvia porumbacă (până la 140 de perechi), presura de grădină (60-90 de perechi) şi rare perechi clocitoare de sfrâncioc cu frunte neagră, fâsă de câmp şi sfrâncioc roşiatic. Defrişările realizate în ultimele decenii au avut un impact semnificativ asupra vegetaţiei. Ca urmare a acestor acţiuni, pe solurile nisipoase au avut loc alunecări de teren, fapt ce a necesitat plantarea unor perdele de salcâmi. Sunt încă prezente pâlcurile de pădure în care domină speciile de stejar în asociaţie cu subarboret de alun, măceş şi cătină. Acestea sunt teritoriul de cuibărit pentru două specii răpitoare de interes comunitar pentru conservare, acvila ţipătoare mică (până la patru perechi) şi şorecarul mare (4-6 perechi). Perechile de şorecar mare se pare că sunt rezidente în sit, aşa cum sunt şi cele 16-24 de perechi de ciocănitoare de grădină. Alte specii comune care cuibăresc în aceste habitate de pajişte şi pădure sunt codobatura albă şi cea galbenă, pupăza, cucul, porumbelul gulerat, privighetoarea roşcată, silvia mică, cea de câmp, cea de zăvoi şi cea cu capul negru, pitulicea mică, muscarul sur, grangurele, graurele, cinteza de pădure, sticletele, botgrosul, presura sură, presura galbenă, cănăraşul, florintele şi câneparul.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Suprapăşunatul sau abandonarea păşunatului manifestă un impact negativ deoarece ambele conduc la schimbarea compoziţiei pajiştilor şi implicit la degradarea acestora. Liniile de transport al energiei electrice reprezintă unul dintre factorii majori ce provoacă mortalitatea speciilor răpitoare de zi şi a speciilor migratoare. Pescuitul sportiv poate avea efecte negative dacă se practică în apropierea teritoriilor de cuibărire ale unor specii (ciocîntors, piciorong sau chirighiţă cu obraz alb) sau în zonele preferate de păsările de ţărm sau stârci pentru hrănire.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare următoarele amenajări şi dotări: panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare şi panouri cu hărţi pentru orientare, puncte de informare în comunităţile din raza sitului, observatoare ornitologice la marginea fiecărui lac, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice şi tematice, locuri de campare, amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc.

MĂGURA ODOBEȘTI - RO SPA 0075

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Vrancea: Bolotești, Broșteni, Jariștea, Mera, Reghiu, Valea Sării, Vidra.

Suprafața: 13.164 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 45° 50' 10"; Long. E 26° 57' 24"
Ecoregiunea: Subcarpații de Curbură
Altitudinea: 996 max., 164 min., 484 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl se poate accesa din sectorul cuprins între Bolotești și Ruget al drumului DN2D (Focșani-Târgu Secuiesc) sau din DJ205A (Odobești-Livada), ambele drumuri limitând situl în partea lui nordică și respectiv sudică. La Schitul Tarnița, care se află în centrul sitului, se poate ajunge pe DJ205N.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl include păduri întinse cu puține pajiști, fiind aflat sub un impact antropic redus ce face posibilă existența unei avifaune diverse și bine reprezentate numeric formată din specii caracteristice pădurilor de foioase din zonele colinare. Din cele 143 de specii care au fost semnalate în zonă, un număr de 12 sunt de interes conservativ european. Cu excepția unei singure specii care este oaspete de iarnă (șoimul de iarnă), toate celelalte sunt păsări cuibăritoare, oaspeți de vară (șase specii) sau specii rezidente în sit (cinci specii). În aceste păduri găsim efective importante de ciocănitoare de stejar, ghionoaie sură, muscar gulerat și muscar mic. În lipsa unor teritorii de hrănire mai vaste (pajiști sau culturi agricole), efectivele păsărilor răpitoare sunt mai reduse, însă se remarcă numărul mare de perechi de viespar și chiar existența unei perechi cuibăritoare de acvilă mică.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl este amplasat în zona deluroasă și premontană a Subcarpaților de Curbură, în partea mijlocie și inferioară a bazinului hidrografic Putna. Limita nordică și nord-estică este formată de râul Putna, cea sudică de râul Milcov, iar cea vestică de către pârâul Milcovel. Altitudinea maximă ajunge la 1000 m, situl dominând zona înconjurătoare și mai ales Câmpia Siretului Inferior. Ținutul este puternic împădurit predominând speciile de foioase în care sunt prezente puține pajiști. În stratul arborilor se întâlnesc gorunul, fagul, teiul pucios, cireșul sălbatic, stejarul pedunculat, carpenul, ulmul, jugastrul, sorbul, părul și mărul pădureț. Aceste păduri au o acoperire de 80-90% și înălțimi de 20-30 m atinse de către arbori la vârsta de 100 de ani. Stratul arbuștilor este slab dezvoltat și compus din alun, păducel, lemn câinesc, soc negru, salbă moale și salbă râioasă. În aceste păduri întâlnim populații rezidente de ierunca (8-12 perechi), ghionoaie sură (40-60 de perechi), ciocănitoare de stejar (280-320 de perechi), ciocănitoare cu spate alb (16-20 de perechi) și ciocănitoare de grădină (3-8 perechi). Toate acestea sunt specii de interes conservativ în spațiul comunitar. Același statut de protecție îl au și muscarul gulerat, caprimulgul, muscarul mic și ciocârlia de pădure. Toate aceste patru specii sunt oaspeți de vară care pleacă după terminarea cuibăritului, odată cu începutul toamnei, atunci când se împuținează rezervele de hrană. La toate aceste specii spectrul trofic este reprezentat aproape exclusiv din insecte (doar ciocârlia de pădure mai consumă și semințe). Din aceleași considerente, la sfârșitul lunii septembrie pleacă și o altă specie cuibăritoare în sit, viesparul. Deși este o specie răpitoare, hrana sa preferată constă din larve și adulți de viespii, albine și bondari. Se mai hrănește și cu rozătoare, păsări mici, șopârle și uneori chiar șerpi. Lista speciilor protejate din sit mai cuprinde încă două păsări răpitoare diurne care se văd mai rar, șoimul de iarnă (oaspete care apare odată cu instalarea frigului) și acvila mică (din care este prezentă o pereche cuibăritoare). Dintre răpitoarele de noapte care se pot vedea sau auzi în sit amintim cucuveaua, huhurezul mic, ciușul și ciuful de pădure, toate fiind și cuibăritoare. Alte specii care se pot observa în aceste păduri de foioase sunt ciocănitoarea pestriță mică, porumbelul de scorbură, pupăza, turturica, porumbelul gulerat și capîntortura. Dintre păsările cântătoare au fost identificate următoarele specii care sunt, de asemenea, cuibăritoare: fâsa de pădure, silvia cu cap negru, cojoaica de pădure, pitulicea sfârâitoare, pitulicea mică, sturzul cântător, pițigoiul de livadă, ochiul boului, aușelul sprâncenat, pițigoiul mare, privighetoarea roșcată, codroșul de pădure, muscarul sur, cănărașul, cinteza de pădure, scorțarul, măcăleandrul, mierla neagră și sturzul de vâsc. Pe păraiele care străbat situl se pot vedea codobatura de munte și mierla de apă, amândouă cuibărind în vecinătatea apei. Lizierele de pădure și pajiștile care ocupă doar pe 5% din suprafața sitului au teritoriile de reproducere ciocârlia de câmp, ciocârlanul, mărăcinarul mic, mărăcinarul negru, codobatura albă și presura sură. Pădurile adăpostesc de asemenea și păsări migratoare, în tipul pasajelor. Dintre acestea menționăm sitarul de pădure, care alături de alte specii de talie mică trece primăvara și toamna pe la periferia sitului, cu popasuri temporare pentru odihnă și hrănire. Situate într-un ținut relativ dens populat de comunități umane și înconjurate de habitate puternic afectate de un impact antropic semnificativ, pădurile acestui sit reprezintă o insulă de natură sălbatică foarte importantă pentru întreaga biodiversitate a zonei, din care o componentă importantă o reprezintă avifauna.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au fost constatate următoarele activități cu impact asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost declarat: lucrări silvice (care au ca rezultat tăierea arborilor pe suprafețe mari și extragerea unor cantități mari de lemn mort din pădure), pășunat în habitatele forestiere și braconaj.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de spații administrative la sediul Ocolului Silvic Vidra și de mai multe poteci/drumuri pentru vizitare. Câteva dintre drumurile forestiere sunt închise cu bariere, însă mai este nevoie și de altele care să limiteze accesul în anumite zone din sit. De asemenea, există un panou de informare, fiind necesare mai multe astfel de panouri, alături de cele destinate avertizării/atenționării și cele cu hărți pentru orientarea în teren. În comunitățile locale sunt necesare câteva puncte de informare, iar în sit este nevoie de un traseu tematic și mai multe amenajări pentru observare și supraveghere.

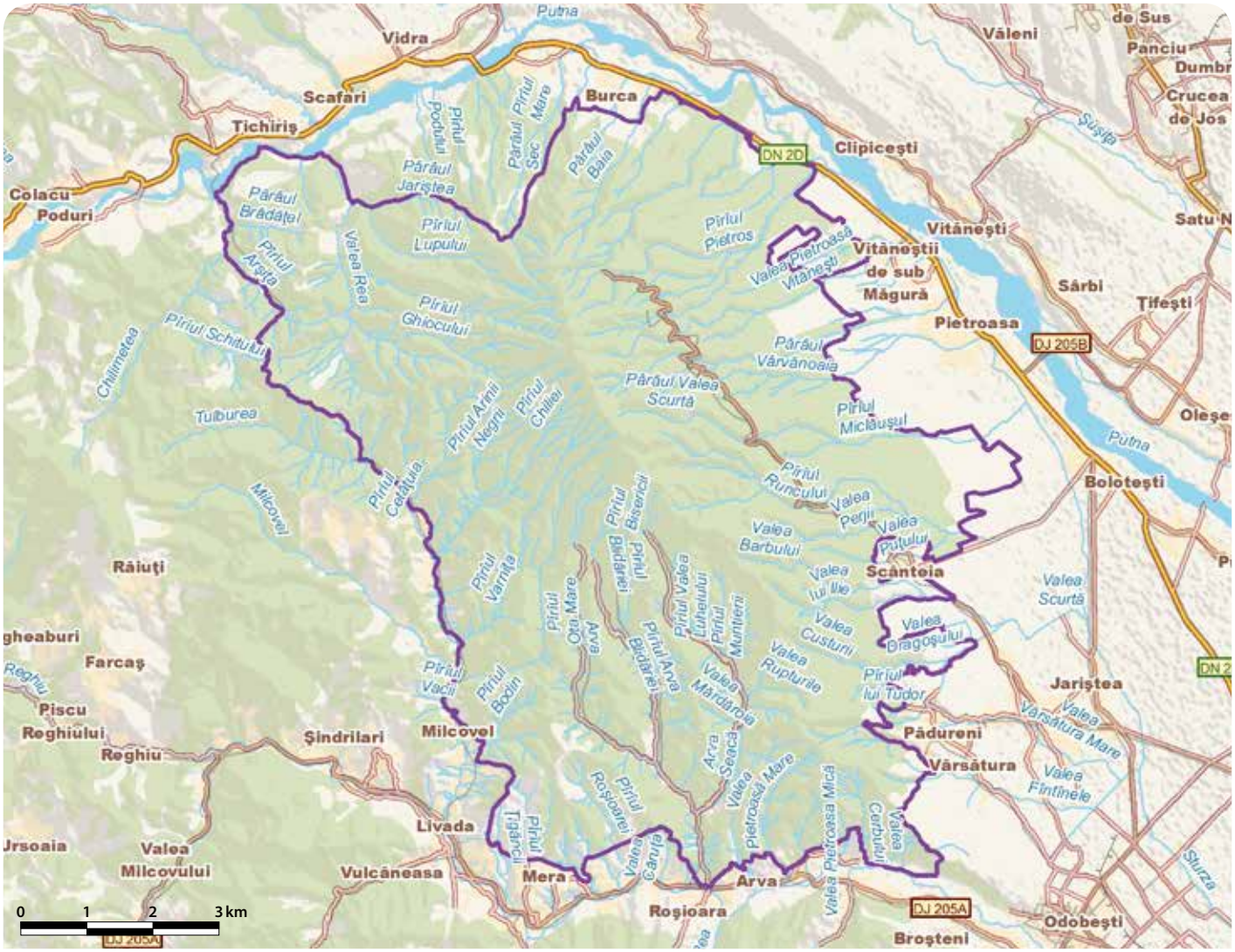

MAREA NEAGRĂ - RO SPA 0076

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Constanţa, Corbu, Costineşti, Eforie, Limanu, Mangalia, Mihai Viteazu, Tuzla.
Judeţul Tulcea: Jurilovca, Sfântu Gheorghe, Sulina.

Suprafaţa: 140.143 ha
Bioregiunea: Pontică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 39' 23"; Long. E 29° 12' 28"
Ecoregiunea: Marea Neagră (apele teritoriale)
Altitudinea: 22 max., 0 min., 0 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În zona de ţărm limitrofă sitului se poate ajunge din Tulcea prin intermediul curselor navale până în Sulina sau Sfântu Gheorghe, iar din aceste localităţi se continuă spre sud pe jos sau cu ambarcaţiuni. O altă cale de acces este din DJ226 (Constanţa-Mihai Viteazu), până în dreptul localităţii Vadu, de unde se intră spre nord pe Grindul Chituc pe un drum care duce la Portiţa şi este limitrof sitului. Pentru zona aflată la sud de Constanţa se poate folosi DN39, care trece prin apropierea sitului, până la Vama Veche.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Ielcovan estic (*Puffinus yelkouan*) • Pelican creţ (*Pelecanus crispus*) • Pescăruş roz (*Larus genei*) • Pescăruş cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Chiră de mare (*Sterna sandvicensis*) • Pescăriţă mare (*Sterna caspia*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Gâscă cu gât roşu (*Branta ruficollis*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Pescăriţă râzătoare (*Gelochelidon nilotica*) • Notătiţă (*Phalaropus lobatus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Ferestraş mic (*Mergus albellus*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl include zona infralitorală, mediolitoralul şi o fâşie de lăţime variabilă din supralitoralul nisipos, de la Sulina la Vama Veche. Particularităţile Mării Negre conferă caracterul de unicitate al sitului. Acesta găzduieşte efective importante dintr-un număr de 18 specii de interes conservativ european, dintre care două sunt periclitate la nivel global. Păsările din sit tranzitează zona în perioada de migraţie sau o folosesc pentru iernare. Dintre speciile care sunt văzute în timpul pasajelor se remarcă prin efectivele mari ielcovanul estic, chira de baltă, pescăruşul cu cap negru şi pescăruşul mic. Iernează în număr mare în aceste ape ferestraşul mic şi lebăda de iarnă. Alte specii cu efective semnificative în această zonă costieră şi litorală sunt pescăruşul râzător, pescăruşul argintiu, cormoranul mare, lişiţa, raţa cu cap castaniu şi corcodelul cu gât negru.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

În prezent zona se caracterizează printr-o câmpie de abraziune şi acumulare rezultată în urma variaţiilor nivelului marin din perioada cuaternară pe care se suprapun forme de relief rezultate din depunerea ulterioară a sedimentelor fluviatile. Frontiera naturală dintre uscat şi mare o formează ţărmul constituit din nisipuri împinse şi depuse de valuri, lăţimea şi înălţimea lui fiind variabilă în lungul litoralului cuprins în sit. De regulă, creasta plajei nu depăşeşte înălţimea de 2,5 m, iar lăţimea ţărmului ajunge până la 400 m. Temperatura medie anuală a apei în sectorul românesc al Mării Negre este de 12-14 °C, depăşind cu 2-3 °C temperatura medie a aerului din zonă. Iarna temperatura apei scade frecvent sub 0 °C, atingând valoarea de 1°C în zona litorală şi 0 °C la 30-50 km distanţă faţă de ţărm. Cu toate acestea, datorită particularităţilor chimice ale apei mării, doar în anii geroşi se formează gheaţă, aceasta fiind prezentă în apropierea ţărmului. Aceste caracteristici climatice ale zonei determină ca întreg litoralul să fie utilizat pentru iernare de foarte multe specii acvatice. Efectivele de păsări sporesc foarte mult în zilele de iarnă cu temperaturi scăzute în care restul habitatelor cu apă (dulce) sunt acoperite de gheaţă şi hrana nu mai este accesibilă. Un alt motiv pentru care atât de multe păsări iernează aici este reprezentat de cantitatea mare de hrană pe care o oferă aceste habitate marine. În sezonul rece este bine dezvoltat zooplanctonul, iar apa mai limpede ajută la hrănire păsările ihtiofage. Nu în ultimul rând, păsările se retrag aici pentru liniştea acestei zone în sezonul hibernal. Dintre speciile de interes comunitar pentru conservare se remarcă efectivele mari ale ferestraşului mic şi ale lebedei de iarnă, amândouă specii fiind reprezentate de până la 1500 de indivizi. Tot în aceste zile de iarnă se pot vedea câteva sute de cufundari polari şi cufundari mici. Pentru toate aceste patru specii de interes comunitar care coboară din nordul Europei pentru a ierna pe aceste meleaguri efectivele care se văd în sit sunt cele mai mari de pe teritoriul ţării noastre. Alte specii din care iernează foarte multe exemplare de-a lungul întregului ţărm românesc al Mării Negre sunt lişiţa (până la 40000 de exemplare), cormoranul mare (până la 27000 de exemplare), raţa cu cap castaniu (20000 de exemplare) şi corcodelul cu gât negru (20000 de exemplare). Aceste păsări se pot vedea frecvent la adăpostul valurilor mari, între stabilopozi sau în micile golfuri formate de digurile perpendiculare pe ţărm. Se mai pot vedea în aceste ape şi mii de exemplare de raţă sunătoare, raţă mare, raţă pestriţă, raţă moţată şi chiar până la 180 de ferestraşi mari. Toate aceste exemplare reprezintă atât păsări care au cuibărit pe teritoriul ţării (cum sunt lişiţa, raţa cu cap castaniu, cormoranul mare etc.), cât şi păsări care au venit pentru a ierna aici (cum sunt raţa sunătoare sau ferestraşul mare, specii care nu cuibăresc frecvent la noi în ţară). Momentul migraţiilor la ţărmul Mării Negre este extrem de amplu atât ca diversitate de specii cât mai ales ca număr de exemplare care pot fi observate. Situl se suprapune în mare parte peste drumul sarmatic al migraţiilor, urmat de specii care preferă să zboare peste aceste ape bogate în hrană spre cartierele de iernare. Toamna, păsările din Europa de Nord şi din Siberia de Vest zboară către sud. Multe din ele se opresc să ierneze în zonele umede adiacente Marii Negre, în Delta Dunării sau pe lacurile şi limanele litorale. Celelalte (majoritatea speciilor) se opresc din loc în loc pentru a se odihni şi a se hrăni, după care zboară mai departe şi iernează în Asia Mică sau în Africa. Majoritatea acestor păsări care zboară deasupra Marii Negre se ţin aproape de ţărm, trecând astfel prin sit pe toată lungimea acestuia. În timpul pasajelor se pot observa foarte multe exemplare de ielcovan estic, o specie care este frecventă în partea sudică a Mării Negre, fiind raportate cazuri de cuibărire şi pe coastele mării din dreptul Bulgariei. Cu efective cuprinse între 10000 şi 15000 de indivizi se pot vedea pescăruşii mici şi pescăruşii cu cap negru. O altă specie cu efective foarte mari este chira de baltă, din care se pot vedea până la 10000 de exemplare survolând apele bogate în peşte de dimensiuni mici. Tot de ordinul miilor de indivizi tranzitează această zonă costieră şi pescăruşul rozalb, chira de mare şi chirighiţa cu obraz alb. Efective de ordinul sutelor de exemplare au pescăriţa râzătoare, chira mică, pescăriţa mare, notatiţa şi chirighiţa neagră. Nu rareori se văd zburând peste mare sau chiar staţionând pentru odihnă şi stoluri de pelicani creţi (70-120 de exemplare) şi chiar cârduri de până la 300 de gâşte cu gât roşu. La toate aceste păsări de interes comunitar pentru conservare se adaugă mai multe specii de raţe, lişiţe, ferestraşi, păsări de ţărm, corcodei şi pescăruşi care aleg acest drum pentru migraţiile lor. Dintre ele amintim o specie mai rar văzută în ţara noastră, ferestraşul moţat, din care se pot număra în timpul pasajelor până la 340 de exemplare. Domină numeric pescăruşul râzător, pescăruşul sur şi pescăruşul argintiu, multe dintre exemplarele acestor specii rămânând să şi ierneze aici. Şi pasajul păsărilor de ţărm este însemnat din punct de vedere numeric şi calitativ, aceste păsări zăbovind pe ţărmul mării în special în zona cuprinsă între Sulina şi Vadu. Domină numeric sitarul de mal din care se pot vedea până la 5000 de indivizi staţionând sau hrănindu-se pe malul mării. Foarte frecvent apare în această perioadă şi o specie nordică, scoicarul, care în ultimii ani a fost găsită şi cuibărind în câteva locaţii. O altă specie nordică ce se poate vedea la ţărmul mării este pietruşul. Acest sit este foarte important pentru multe specii şi în timpul verii, când este frecventat pentru hrănire de foarte multe păsări ce cuibăresc în afara acestuia. Pescăruşul râzător, pescăruşul cu cap negru, cel mic, cel sur şi cel argintiu sunt cel mai frecvent văzuţi hrănindu-se în zona de spargere a valurilor sau culegând hrană de pe suprafaţa apei. În zonele din care lipsesc algele si vizibilitate apei permite pescuitul nu lipsesc cormoranii mari. Tot pentru peşte vin de la mare distanţă să se hrănească aici şi chirele de baltă, chirele mici şi chirighiţele.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Ameninţările pe termen lung care vizează speciile pentru care a fost desemnat situl sunt reprezentate de pescuitul industrial şi poluarea amândouă determinând scăderea diversităţii şi abundenţei resurselor trofice ale păsărilor.

ADMINISTRAREA SITULUI

Sunt necesare în teren panouri de avertizare/atenţionare şi panouri de informare, iar în mai multe comunităţi locale şi în staţiunile turistice este necesară înfiinţarea de puncte de informare.

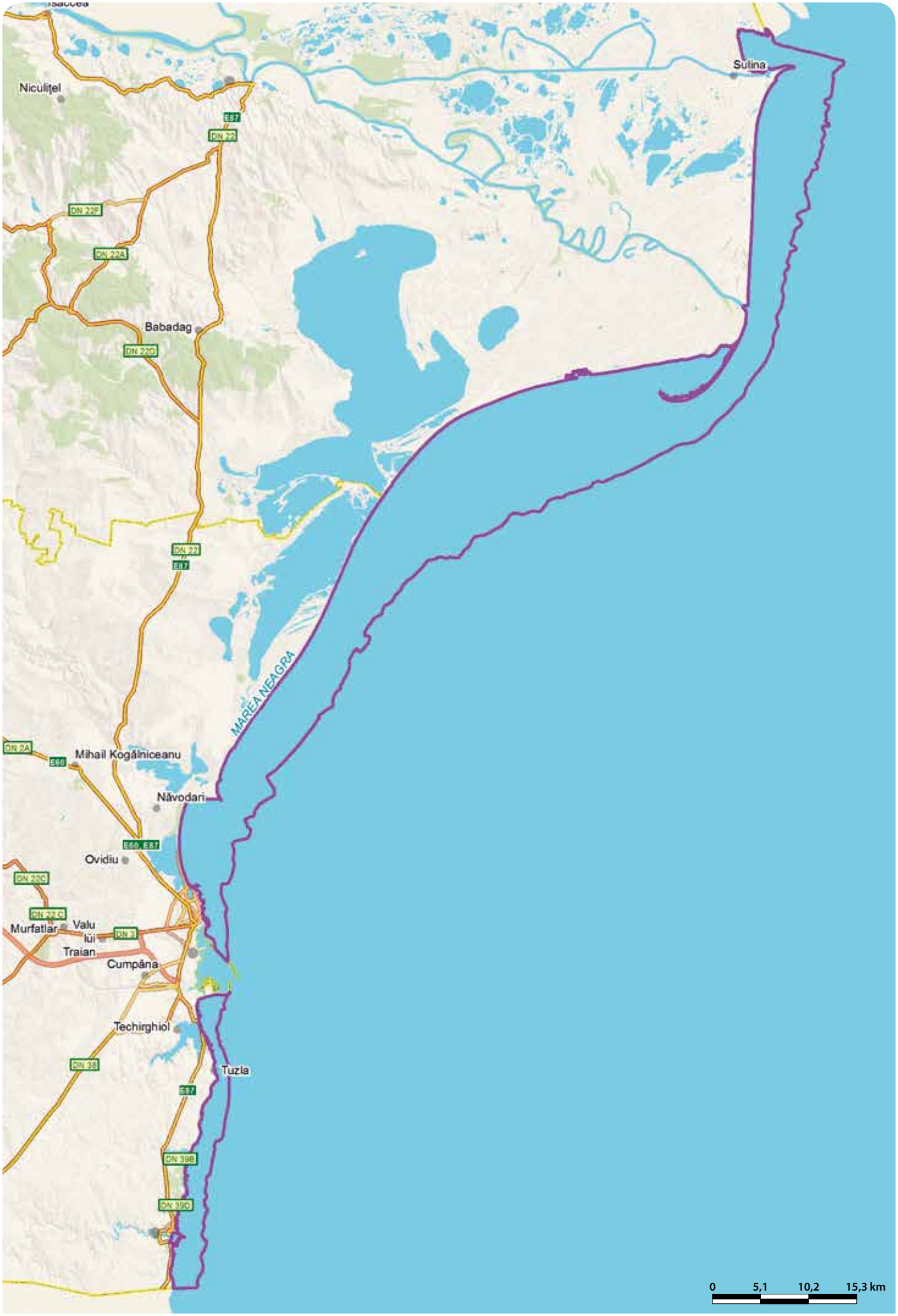
Sulina
Niculiţel
E87
DN 22
DN 22F
DN 22A
Babadag
DN 22D
DN 22
E87
MAREA NEAGRA
DN 2A
E60
Mihail Kogălniceanu
Năvodari
E60 E87
Ovidiu
DN 22C
DN 22C
Murfatlar
Valu
lui
DN 3
Traian
Cumpăna
Techirghiol
DN 38
Tuzla
E87
DN 39B
DN 39D
0
5,1
10,2
15,3 km

MĂXINENI - RO SPA 0077

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brăila: Măxineni.

Suprafața: 1.504 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 26′ 41″; Long. E 27° 36′ 53″
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Stepa Câmpiei Române
Altitudinea: 22 max., 1 min., 9 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În zonă se poate ajunge folosind DN23 (Brăila-Măxineni-Gulianca), din localitățile aflate pe acesta (Măxineni, Corbu Nou și Gulianca) plecând mai multe drumuri locale spre sit.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Ferestraș mic (*Mergus albellus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Prundăraș de munte (*Charadrius morinellus*) • Acvilă țipătoare mare (*Aquila clanga*) • Șoim dunărean (*Falco cherrug*) • Cocor (*Grus grus*) • Becațină mare (*Gallinago media*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Fâșă de câmp (*Anthus campestris*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Deși situl cuprinde habitate acvatice de origine antropică și puternic influențate de activitățile de management piscicol, acesta reprezintă un important loc de odihnă și hrănire în perioada de migrație a păsărilor. Această zonă este traversată de păsări aflate pe ruta de migrație carpatică ce coboară din nordul țării urmând în principal cursul Siretului. Dintr-un număr total de 84 de specii care au fost semnalate în zona sitului, un număr de 39 sunt păsări de interes comunitar pentru conservare, 70 fiind migratoare. Cu excepția câtorva specii (cristelul de câmp, fâsa de câmp și câteva răpitoare), toate aceste păsări protejate sunt legate de mediul acvatic pentru momentele reproducerii sau hrănirii. Șase dintre specii sunt periclitate la nivel global. Două dintre acestea, rața roșie și gâsca cu gât roșu, sunt văzute cu efective foarte mari în timpul pasajelor. Se remarcă numeric și pelicanul comun, lopătarul, piciorongul, prundărașul de munte și bătăușul, dar și prezența în număr mare pe timpul iernii a ploierului auriu. Zona este importantă și pentru repausul și înnoptarea în timpul migrațiilor a unor cârduri foarte mari de gârliță mare, multe dintre aceste păsări rămânând și în timpul iernii atât timp cât lacul nu îngheață.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Balta Măxineni, care ocupă 98% din suprafața sitului, face parte din Lunca Siretului Inferior, fiind în cadrul acesteia singurul lac situat în zona cu altitudine de 13-15 m. Este o baltă artificială destinată pescuitului și irigațiilor, întreaga suprafață a complexului piscicol fiind împărțită în numeroase bazine cu diferite mărimi. Adâncimea acestora și întinderea luciului de apă variază în funcție de utilizarea lor în procesul de creștere a peștelui. Nivelul apei mai fluctuează anual și în funcție de perioadele de secetă. În jurul lacurilor sau în bazinele rămase fără apă predomină vegetația reprezentată de stuf. În cele cu apă, pe lângă stuf se mai găsește papura rotundă, roșățeaua, izma de baltă, busuiocul de baltă, stânjenelul de baltă, papura, pașa, cervana, volbura mare sau susaiul. Numărul mic de păsări cuibăritoare înregistrat indică faptul că habitatele prezente în sit nu întrunesc toate condițiile necesare reproducerii păsărilor. Acest lucru este o consecință a existenței fermelor piscicole, care prin intermediul activităților specifice de pe parcursul unui an (dar cu precădere din perioada de primăvară care se suprapune peste perioada de reproducere a păsărilor) deranjează și limitează în mare măsură îndeplinirea funcției de reproducere a speciilor cuibăritoare (sau potențial cuibăritoare) semnalate. Dintre păsările clocitoare de interes comunitar pentru conservare menționăm stârcul pitic și cresteț cenușiu, ambele specii fiind prezente în efective mici în zonele centrale și de est ale arealului, unde vegetația este mai abundentă. În partea estică a sitului există bazine abandonate și acoperite de întinderi mari de stuf unde cuibăresc câteva perechi de stârc purpuriu, buhai de baltă și erete de stuf. Alte specii protejate care se înmulțesc în sit sunt fâsa de câmp (pe terenurile uscate din jurul lacurilor), rața roșie (20-40 de perechi), piciorongul (4-6 perechi) și chirighița cu obraz alb (400-500 de perechi). Aceste ultime două specii, deoarece aleg imediata vecinătate a apei pentru cuibărire, sunt extrem de vulnerabile la schimbarea nivelului acesteia. O altă pasăre protejată care poate fi afectată de aceste activități de management piscicol este și ciovlica ruginie din care sunt prezente până la 80 de perechi. Aceste păsări aleg pentru amplasarea coloniilor în special zonele de pe fundul bălților secate unde se formează asociații de sărătură alcătuite din brâncă, ghirin, albăstrică, ciurlan și iarbă de sărătură, dar și alte zone uscate. În perioada de migrație situl găzduiește foarte multe păsări legate de mediul acvatic. Dintre păsările protejate cu efectivele numerice cele mai ridicate menționăm bătăușul (până la 1100 de exemplare), pelicanul comun (până la 340 de exemplare), gâsca cu gât roșu (780 de exemplare), egreta mică (150 de exemplare), stârcul de noapte (120 de exemplare), rața roșie (peste 700 de exemplare), chira de baltă și ciocîntorsul (fiecare cu peste 100 de exemplare), cormoranul mic (120 de exemplare), lopătarul și piciorongul (fiecare având în jur de 200 de exemplare). Alte specii protejate care se văd frecvent în perioada migrațiilor sunt pelicanul creț, fluierarul de mlaștină, stârcul galben, barza albă și cea neagră, țigănușul, lebăda de iarnă și egreta mare. Rar se văd câteva exemplare de ferestraș mic, cocor sau becațină mare. De menționat este prezența a două specii de păsări de țărm protejate în spațiul european, prundărașul de munte și ploierul auriu, ambele fiind prezente în acest sit cu efective semnificative numeric. Prundărașul de munte, din care apar în migrație peste 120 de indivizi, este o pasăre foarte rar clocitoare la noi în țară, unde alege malurile lacurilor din sectorul alpin sau subalpin. Aceste exemplare numeroase care migrează prin sit provin din nordul Europei, unde cuibărește pe mlaștini și pajiști umede aflate la altitudine. A doua specie este ploierul auriu, tot o specie nordică ce cuibărește în regiunile înalte pe terenuri mlăștinoase sau turbării, coborând în migrație spre sud. Acest ploier este văzut deseori în timpul migrațiilor în mai multe zone umede din țară, însă în acest sit este observat ca oaspete de iarnă, fiind văzute până la 350 de exemplare, de obicei în stoluri compacte monospecifice. Migrația de primăvară și de toamnă include și specii de răpitoare diurne, dintre care se remarcă numeric eretele sur (până la 20 de exemplare). Celelalte specii, din care se văd doar puține exemplare, sunt codalbul, vulturul pescar, acvila țipătoare mare, șoimul dunărean și uliul cu picioare scurte.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Lucrările de management piscicol afectează populațiile de păsări numai dacă includ ample tăieri ale vegetației ripariene prin care se reduc suprafețe de cuibărit, adăpost sau hrănire ale mai multor specii de stârci, eretelui de stuf, păsărilor cântătoare, cresteților și raței roșie. De asemenea, impact negativ au și frecventele activități de alungare a păsărilor ihtiofage de pe lacuri (cormorani și pelicani). Braconajul reduce efectivele unor specii protejate (fiind afectată în special gâsca cu gât roșu) și provoacă perturbări majore la nivelul întregii comunități avifaunistice. Ridicarea în imediata vecinătate a unui parc de turbine eoliene poate avea impact major asupra păsărilor în special în perioada de pasaj când zona este traversată de efective foarte mari. Caracterul impactului este mult accentuat atunci când se asociază cu condiții meteorologice nefavorabile de ceață, vânt puternic sau ploaie.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de mai multe puncte de informare la sediul administrativ al complexului piscicol și la sediile unor primării și Consilii Locale din zonă. În aceste comunități sunt amenajate mai multe puncte pentru colectarea deșeurilor. Există mai multe puncte de intrare, la cele aflate pe diguri existând și bariere pentru limitarea accesului. Sunt amplasate mai multe panouri în perimetrul amenajării piscicole care conțin atenționări referitoare la pescuit și vânătoare. Sunt necesare astfel de panouri care să conțină și informații despre valorile naturale ale sitului dar și hărți pentru orientare. Pentru o mai bună desfășurare a turismului în sit sunt necesare poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și trasee tematice care să includă și accesul la foișoare de observații ornitologice și locuri destinate campării.

MLAȘTINA SATCHINEZ - RO SPA 0078

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Timiș: Satchinez.

Suprafața: 268 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 57′ 42″; Long. E 21° 3′ 32″
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 96 max., 86 min., 90 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA **SCI**

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** **DJ** DL DF DA
Accesul în sit se face din Timișoara pe DN69 (E 671) până la Orțișoara, apoi pe DJ693 până în localitatea Satchinez. Altă variantă este tot pe DN69 (E 671), până la bifurcația spre Sânandrei, din această localitate urmându-se DJ692 spre Satchinez sau Bărăteaz. În sit se poate ajunge și cu trenul pe ruta Timișoara-Periam, până în stațiile Chinezu sau Bărăteaz.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Vultur sur (*Gyps fulvus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl cuprinde o mare întindere de mlaștini considerate un rest al fostelor zone umede ce ocupau în trecut cea mai mare parte a Câmpiei Banatului. Astăzi zona se caracterizează prin existența unor mlaștini permanente ce alternează cu suprafețe acoperite de stuf, bălți, fâneațe și pâlcuri de sălcii, în care trăiesc în jur de 150 de specii de păsări dintre care 32 sunt protejate în spațiul european. Dintre acestea, cristelul de câmp, rața roșie și vânturelul de seară sunt specii de interes conservativ global. Situl adăpostește și populații importante din trei specii periclitate la nivelul Uniunii Europene (stârcul purpuriu, țigănușul și eretele de stuf). În sit se remarcă existența unei colonii mixte de cuibărit în care clocesc foarte multe perechi de stârc de noapte, egretă mică și stârc galben, dar și câteva perechi de stârc cenușiu și chiar de țigănuș și cormoran mic. Pentru aceste ultime două specii situl reprezintă unul dintre foarte puținele locuri de cuibărit din afara Dobrogei, însă nu în fiecare an sunt semnalate perechi clocitoare. Tot în sit se remarcă și existența unei mari colonii monospecifice de stârc purpuriu, dar și a unei colonii de vânturel de seară. Aceste areale mlăștinoase care s-au păstrat în Banat asigură condiții favorabile pentru popasul unor specii de păsări migratoare care străbat ruta panono-bulgară de migrație din vestul țării.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se încadrează ca macrorelief în marele ținut al Câmpiei Tisei. Geneza acestei zone este legată de retragerea apelor lacului Panonic, moment în care s-a format o suprafață întinsă de mlaștini care au fost ulterior drenate de apele râurilor Mureș, Bega și Timiș. După asanările majore care au avut loc în zonă în secolele trecute, astăzi au rămas doar aceste mlaștini de la Satchinez care sunt incluse în sit, adăpostite într-o zonă depresionară în care aportul de apă se face prin valea Ierului dar și prin unele izvoare subterane. Potrivit condițiilor de mediu oferite de teritoriul mlăștinos, plantele caracteristice sunt reprezentate în general prin specii acvatice submerse, plutitoare, cu părțile superioare ieșite din apă sau iubitoare de sol umed. Ochiurile deschise de apă din mijlocul bălților sunt înconjurate de fâșii de stufăriș. Alături de stuf, care este dominant în acest sit, cresc numeroase plante mai mici și din loc în loc pâlcuri sau exemplare solitare de sălcii albe în care cuibăresc ciorile grive. În cuiburile lor abandonate se instalează perechile de vânturel roșu. Pâlcurile mai scunde de sălcii și răchite sunt locul în care se instalează în fiecare an o colonie mixtă formată din stârc de noapte (80-120 de cuiburi), egretă mică (20-40 de cuiburi) și stârc galben (8-10 cuiburi). Numărul acestor perechi clocitoare variază în fiecare an, la fel ca și prezența altor specii în această colonie precum stârcul cenușiu, țigănușul (5-8 cuiburi) și cormoranul mic (4-6 cuiburi). Au fost ani în care s-au semnalat și perechi clocitoare de lopătar (până la 4 cuiburi), dar și prezența cuiburilor de egretă mare. De cele mai multe ori, egreta mare cuibărește în întinderile de stuf (3-12 perechi), acolo unde se formează și o colonie monospecifică de până la 20 de perechi de stârc purpuriu. Stufărișurile care domină în sit sunt locul în care cuibăresc și alte specii de interes comunitar pentru conservare așa cum sunt buhaiul de baltă (8-10 perechi), stârcul pitic (10-15 perechi), eretele de stuf (10-15 perechi) și privighetoarea de baltă (3-5 perechi). În zonele mai apropiate de luciul apei cuibăresc cele 3-5 perechi de rață roșie, iar în cale mai uscate găsim câteva perechi de piciorong și ciocîntors. Aceste două specii nu au în fiecare an perechi clocitoare în sit. Se reproduc cu regularitate pe teritoriul sitului chirighița cu obraz alb, pescărelul albastru și chirighița neagră, fiind prezentă și o colonie formată din 10-16 perechi de vânturel de seară. Dintre păsările cântătoare au fost identificate în suprafețele acoperite de stuf lăcarul mare, boicușul, presura de stuf, pițigoiul de stuf, pițigoiul albastru, greluțelul de stuf, lăcarul de mlaștină, lăcarul de stuf, lăcarul mic, alături de multe altele. Mai cuibăresc în aceste zone mlăștinoase cu ochiuri de apă și rața mare, rața cârâitoare, găinușa de baltă, corcodelul mare, lișița, corcodelul mic, cârstelul de baltă și rața cu cap castaniu. În locurile unde terenul devine mai înalt, stuful se împuținează și apar treptat grupări vegetale cu plante de talie mai mică ce reprezintă asociații de pipiriguri și rogozuri. În locurile puțin mai ridicate ale sitului se formează asociații de pajiști umede, în alcătuirea cărora intră iarba câmpului, coada vulpii, firuța, trifoiul târător, piciorul cocoșului și păiușul. În mai multe părți ale acestor pajiști există petice în care se dezvoltă grupări vegetale halofile. Înainte de înființarea sitului aceste pajiști au funcționat ca pășuni, ceea ce a dus la degradarea lor, însă acum, fiind interzis pășunatul, vegetația și-a revenit, pe aceste teritorii practicându-se doar cositul fânului. Aceste pajiști reprezintă un habitat foarte bun pentru cuibăritul cristelului de câmp, din care sunt prezente până la opt perechi cuibăritoare. Tot aici au fost văzute cuibărind și câteva perechi de nagâți. Prezența în aceste pajiști a nenumăratelor tufărișuri și a arborilor izolați asigură condiții ideale pentru cuibăritul sfrânciocului roșiatic (80-150 de perechi) și al sfrânciocului cu frunte neagră (20-40 de perechi), iar în cuiburile vechi de coțofană se instalează deseori familii de ciuf de pădure. Prezența în apropierea sitului a unor culturi întinse agricole și a mai multor pajiști cu vegetație scundă asigură teritorii bune de vânătoare pentru dumbrăveancă, iar cavitățile din sălciile albe bătrâne din sit asigură spațiu pentru depunerea pontei și creșterea puilor acesteia. Numărul acestor păsări crește foarte mult după terminarea cuibăritului, adăugându-se exemplarele adulte și imaturii care hoinăresc între diverse habitate sau care se află deja în drum spre cartierele de iernare. Tot în timpul migrațiilor sunt observate și alte specii de interes comunitar pentru conservare precum barza neagră, lopătarul, fluierarul de mlaștină și bătăușul. La exemplarele de egretă mare și vânturel de seară care au cuibărit în sit se adaugă și păsări din aceste specii care vin din alte habitate. A fost observat chiar și vulturul sur, fiind vorba de exemplare eratice aflate în căutare de hrană în afara arealului lor obișnuit. Câteva exemplare de erete vânăt, erete sur și șoim călător sunt văzute în timpul iernii hrănindu-se cu mamiferele mici rămase active sau cu păsări.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au loc următoarele activități care manifestă un impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: braconaj (cu capcane și otravă, fiind semnalate și distrugeri intenționate ale cuiburilor unor specii de interes conservativ), accesul în colonia de stârci (deranjează păsările adulte care pleacă de la cuib, puii rămânând expuși insolației sau fiind prădați de coțofene și ciori grive), folosirea pesticidelor și a fertilizanților de sinteză în agricultură (determină degradarea calității mediului acvatic prin pătrunderea acestora în apă prin intermediul apelor de șiroire sau prin infiltrare), extragerea arborilor uscați (are impact asupra speciilor care se hrănesc cu insecte xilofage sau cuibăresc în acest habitat) și incendierea stufului și a miriștilor (cu efecte majore asupra populațiilor de păsări care cuibăresc, se odihnesc sau se hrănesc în aceste habitate).

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare panouri de informare asupra valorilor naturale ale acestuia, dar și panouri de avertizare/atenționare și panouri cu hărți pentru orientare, precum și puncte de informare. De asemenea, ar fi utile bariere pentru limitarea accesului motorizat în anumite zone, câteva observatoare ornitologice, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și trasee tematice.

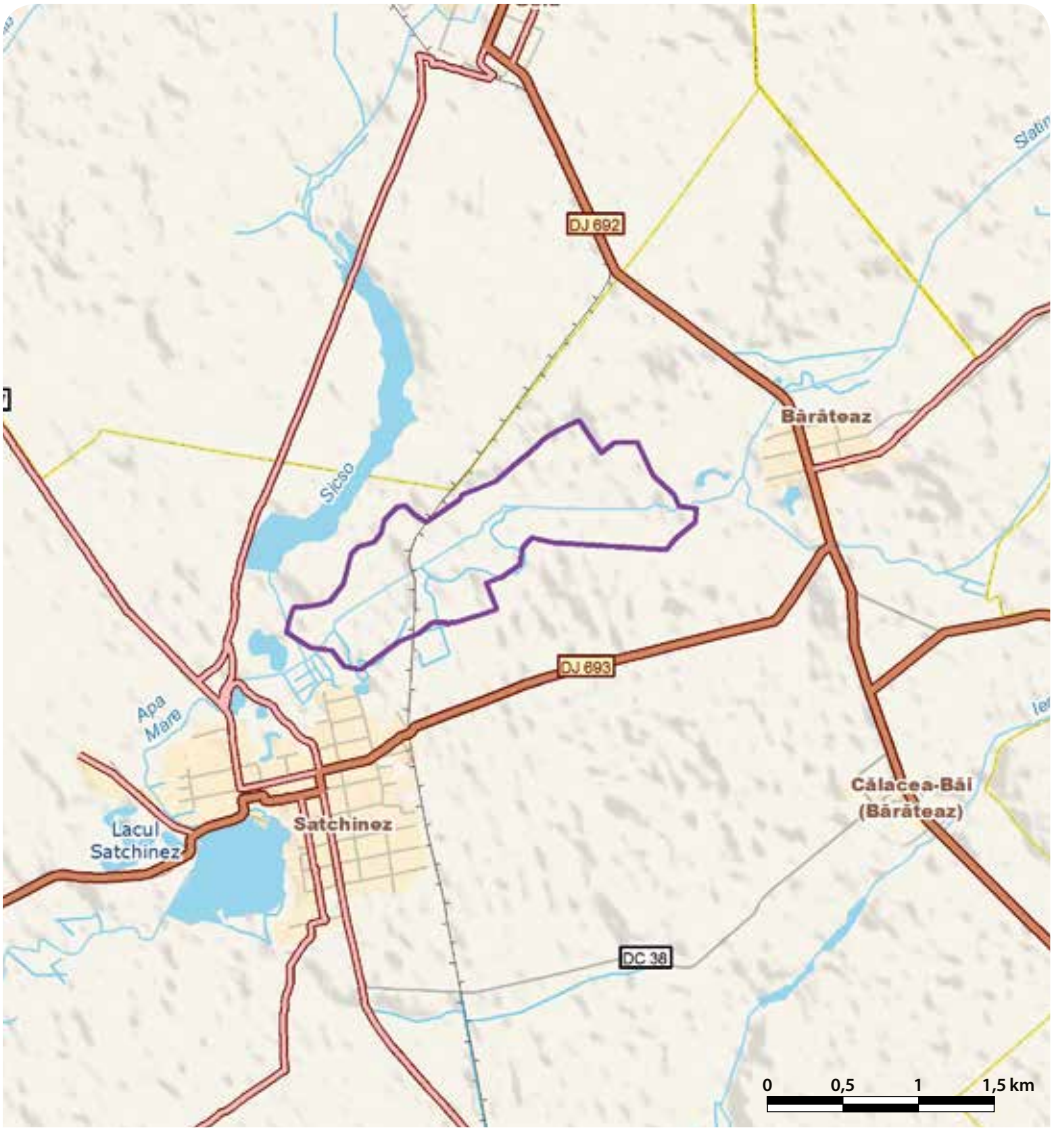

MLAȘTINILE MURANI - RO SPA 0079

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Timiș: Orțișoara, Pișchia.

Suprafața: 302 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 56′ 46″; Long. E 21° 20′ 24″
Bioregiunea: Panonică
Ecoregiunea: Câmpia Banatului și Crișurilor
Altitudinea: 167 max., 110min., 121 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din Timișoara situl se poate accesa pe DJ691 până la intrarea acestuia în pădurea Pișchia (aflată imediat după localitatea cu același nume) de unde se continuă pe un drum local până la mlaștinile Murani. Pentru accesul cu trenul se poate folosi ruta Timișoara-Radna, cu coborâre în stațiile Pișchia sau Bencei.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl este important pentru speciile de păsări dependente de zonele umede care cuibăresc în vegetația palustră. Importanța lui crește foarte mult în perioadele de pasaj, reprezentând pentru păsările acvatice care trec prin vestul țării unul dintre ultimele refugii de dimensiuni ample rămas după asanarea vechilor mlaștini ale Banatului. În perioadele de pasaj, pe lângă foarte multe specii de rațe, ferestraşi, corcodei sau găște, apar și lopătarul, țigănușul, lebăda de vară, cormoranul mic și barza neagră, dar și foarte multe specii de păsări de țărm, pescăruși, chire și chirighițe. Studiile efectuate în zonă au dus la identificarea a circa 190 de specii de păsări dintre care jumătate sunt specii acvatice.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Câmpia Vingăi, unde a fost format prin bararea Pârâului Măgheruș cu scop de atenuare a viiturilor, ulterior fiind folosit și pentru piscicultură, având o suprafață foarte mare a luciului de apă (circa 200 ha). La coada lacului s-a dezvoltat o suprafață foarte întinsă de stuf și papură, habitat care a făcut posibilă colonizarea lacului de o serie de specii de păsări acvatice de importanță mare pentru conservare. Tot aici s-a reinstalat o zonă cu desișuri de sălcii și răchite. În aceste zone aflate departe de malurile frecventate de pescari sau turiști, își fac cuibul din fire de stuf perechile clocitoare de stârc purpuriu, stârc pitic și buhai de baltă. Tot aici își ascund cuibul și eretele de stuf, crestețul pestriț și cel cenușiu, cârstelul de baltă și foarte multe exemplare de găinușă de baltă. Sunt prezenți de asemenea cu efective cuibăritoare și lăcarul mare, lăcarul de stuf și lăcarul mic, alături de care se întâlnesc frecvent presura, pițigoiul și greluțelul de stuf. Tot spre coada lacului, acolo unde încep să apară la suprafața luciului de apă și firele de stuf, perechile de lișiță își ridică deasupra apei cuiburile făcute din tulpini vechi de stuf. În această zonă își construiesc cuibul superficial, din vegetație submersă și fire de stuf, mai multe perechi de corcodel mare și câteva de corcodel mic. La limita dintre luciul apei și stuf, dar și în locurile mai ferite de valurile provocate de vânt, apar suprafețe întinse acoperite de plante plutitoare ca lintița, castana de apă, peștișoara și plutica. Toate aceste plante sunt suportul folosit de chirighița neagră și cea cu obraz alb pentru amplasarea cuibului. Tot aici au fost văzute cuibărind și câteva perechi de chirighiță cu aripi albe și rață roșie. În vecinătatea lacului, în vegetația înaltă își camuflează cuibul perechile de rață mare și de rață cârâitoare, iar cele de rață cu cap castaniu pot alege și locurile mai umede și chiar suprafața apei puțin adânci, acolo unde este prezent stuful sau pipirigul. În fânețele umede din amonte de lac cuibărește cristelul de câmp, iar în cuiburile vechi de cioară grivă din această zonă au fost văzute mai multe perechi de vânturel roșu. Păsări care nu cuibăresc în sit dar care vin zilnic în număr mare pentru a se hrăni din habitatele acestuia sunt egreta mică, egreta mare, stârcul cenușiu și barza albă. Șerparul este o altă specie care nu cuibărește aici dar este văzut hrănindu-se în special cu șerpii de casă care sunt abundenți în sit. Apar la vânătoare aici și șoimul rândunelelor și mai rar gaia neagră. În pâlcurile de zăvoaie de sălcii și răchite, tufărișuri și la marginea pădurii apar ca păsări clocitoare frecvente specii protejate în spațiul european precum ciocănitoarea de stejar, ciocănitoarea neagră, ciocârlia de pădure, sfrâncioiul roșiatic și ciocănitoarea de grădină. Tot aici cuibăresc și specii comune precum cinteza de pădure, pitulicea mică, codroșul de pădure, măcăleandrul, ochiul boului, țoiul, cojoaica de pădure, ciocănitoarea mică sau pițigoiul mare, cel albastru și cel cu coadă lungă. Importanța sitului pentru conservare este mult sporită de momentul începerii migrațiilor de toamnă, care în condițiile climatice ale zonei se întind foarte mult spre iarnă. Primele păsări care se întorc din cartierele de iernare se pot vedea aici încă de la mijlocul lunii februarie. Specii care au efective mari în acest sit în momentul pasajelor sunt rața mare, rața mică, rața fluierătoare, rața cu cap castaniu, rața roșie, rața pestriță, rața lingurar, rața moțată și rața cârâitoare. Se mai pot vedea și exemplare de rață sunătoare, rață suliță, ferestraș mare, cel mic și cel moțat, precum și de lebădă sau gâscă de vară. În aceste momente din an crește numărul de stârci cenușii și egrete mari care se hrănesc pe maluri, pe terenurile agricole sau în apa puțin adâncă. Tot acum apar și lopătarii, țigănușii și crește numărul stârcilor galbeni și al egretelor mici. Frecvent au fost observate hrănindu-se la malul apei sau în pajiștile umede de la coada lacului și câteva exemplare de barză neagră. Ihtiofauna lacului, reprezentată de caras, crap, biban și știucă, atrage prin abundența ei stoluri de cormorani mari, printre care se află și cormorani mici. Tot din această ofertă trofică se poate vedea hrănindu-se și vulturul pescar, care se odihnește între partidele de vânătoare pe sălciile uscate de la coada lacului. Este frecvent văzut în perioada de pasaj și codalbul, care rămâne să ierneze lângă bogăția de păsări acvatice a sitului. Zilele de toamnă, în care apa este mică pentru a se practica pescuitul industrial, coincid cu momentul de vârf al migrației păsărilor de țărm, când se pot vedea aici diverse specii, multe dintre ele protejate în spațiul european, precum bătăușul, fluierarul cu picioare roșii și cel cu picioare verzi, nagâțul, fluierarul negru, fluierarul de zăvoi și cel de munte, becațina comună, culicul mare, prundărașul gulerat mare și cel mic, ploierul auriu și cel argintiu, fugaciul ruginiu, fugaciul de țărm, prundărașul de nămol, nisiparul și fugaciul mic. Rareori au fost văzuți aici și ciocîntorsul și piciorongul. Pentru toate aceste specii habitatele umede de la Murani reprezintă un popas pe calea de migrație în care zăbovesc pentru hrană și odihnă chiar și mai multe zile la rând. Situl este și un cartier de iernare important pentru multe specii de păsări, majoritatea acvatice, care rămân pe apa neînghețată sau se concentrează pe ochiuri de apă liberă, neînghețată, în zilele geroase. Aglomerările de mii de păsări din acele momente sunt formate îndeosebi din rață mare, rață mică, rață fluierătoare, printre care se pot vedea și gârliță mari. Nu rareori sunt iernile când apar și staționează pe balta de la Murani și lebede de iarnă. Au fost observate în destul de multe ierni și exemplare de buhai de baltă care rămân aici, mutându-se doar pe cursul pârâului Măgheruș odată cu înghețarea completă a paeului. Din această bogăție de păsări se hrănesc exemplarele de codalb care se văd frecvent în aceste zile de iarnă, dar și șorecarul încălțat și eretele vânăt. Chiar dacă temperaturile sunt scăzute, nu sunt rare momentele când se întâlnesc chiar și la malul înghețat egreta albă, stârcul cenușiu și chiar exemplare de păsări de țărm aflate în afara datelor de pasaj precum sitarul de mal, becațina comună sau fluierarul de zăvoi.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Braconajul (practicat în timpul vânătorilor legale prin neselectarea vânatului și extragerea speciilor protejate) are un impact negativ major asupra faunei de păsări a sitului. Agricultura care se practică în partea vestică a lacului pe terenuri înclinate determină ca substanțele de sinteză utilizate să ajungă cu apele de șiroire sau prin infiltrație în cuva lacului, provocând eutrofizarea acestuia, acumularea de substanțe toxice în nămoluri și chiar mortalități mari la nivel de fond piscicol și/sau avifaună. Turismul, împreună cu pescuitul sportiv, practicate în special pe malul estic al sitului, până la coada acestuia, deranjează păsările care se hrănesc sau staționează în aceste zone. Rareori are loc incendierea vegetației ripariane sau a tufărișurilor și mirиștilor, cu efecte negative la nivelul populațiilor cuibăritoare în acestea. Golirea lacului înaintea sau în timpul perioadei de cuibărit anulează succesul reproducător al multor specii cuibăritoare în această zonă.

ADMINISTRAREA SITULUI

În prezent situl are puncte de intrare și dispune de panouri de informare, vetre de foc amenajate și spații pentru colectarea deșeurilor. În sit necesare panouri de avertizare/atenționare care să limiteze accesul în zona de la coada lacului și bariere care să oprească accesul cu vehicule. Sunt necesare amenajări pentru observare/supraveghere realizate în cadrul unor trasee tematice.

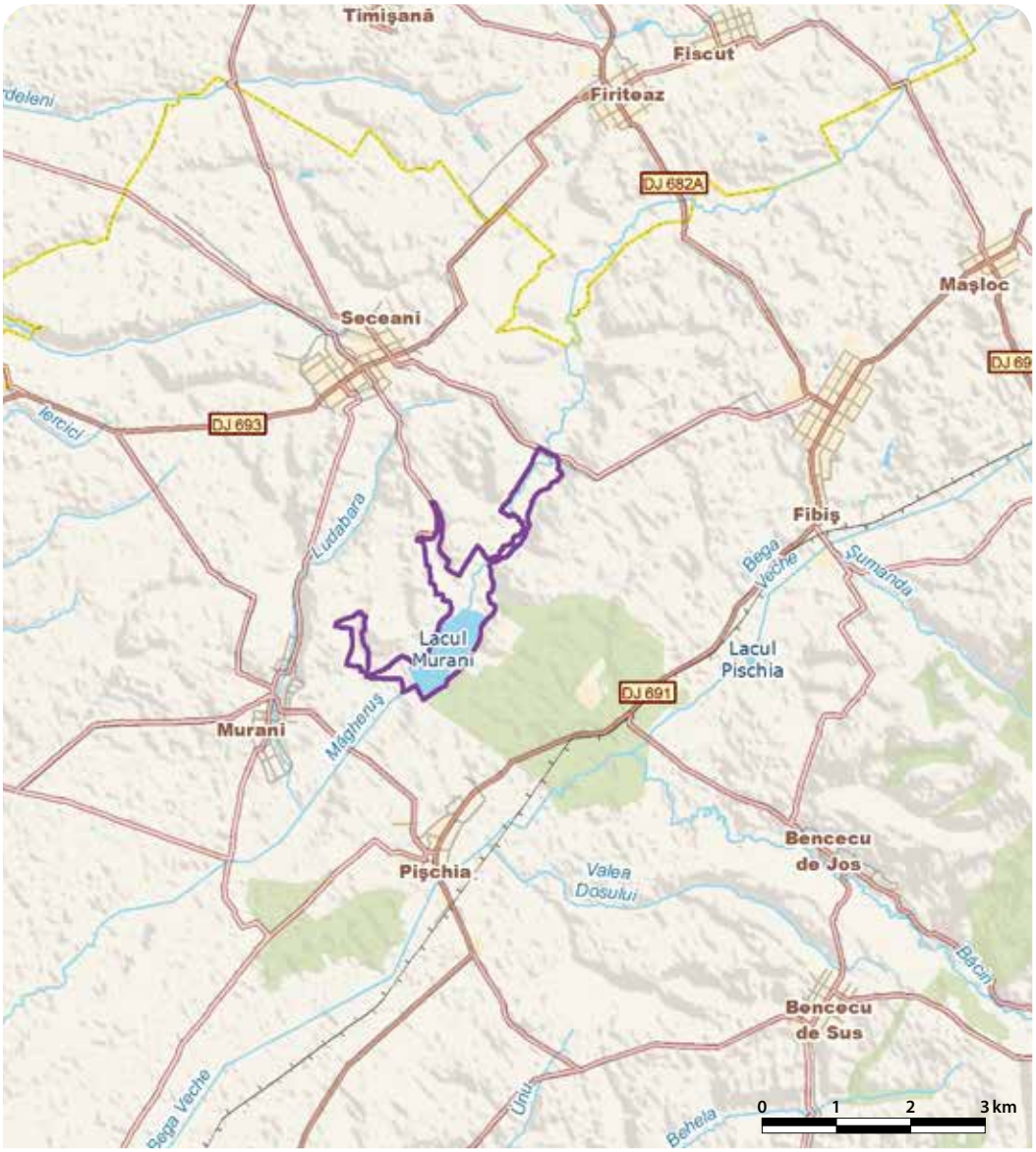

MUNŢII ALMĂJULUI - LOCVEI - RO SPA 0080

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Caraş-Severin: Berzasca, Bănia, Coronini, Cărbunari, Gârnic, Moldova Nouă, Naidăş, Pojejena, Sasca Montană, Sicheviţa, Socol, Topleţ, Şopotu Nou.
Judeţul Mehedinţi: Brezniţa-Ocol, Drobeta -Turnu-Severin, Dubova, Eşelniţa, Izvoru Bârzii, Ilovița, Orşova, Svinița.

Suprafaţa: 118.142 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 44° 40′ 14″; Long. E 21° 59′ 2″
Ecoregiunea: Munţii Banatului, Subcarpaţii Getici
Altitudinea: 972 max., 37 min., 388 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces sunt reprezentate de DN57 care mărginește situl între Moldova Nouă și Orșova și respectiv DN6 care îl mărginește între Orșova și Barajul Porțile de Fier I. Cu trenul se poate ajunge în stațiile de acces Drobeta Turnu-Severin, Orșova sau Reșița. Pe cale fluvială se poate ajunge în porturile Drobeta Turnu-Severin, Orșova, Moldova Veche, Sicheviţa sau Drencova.

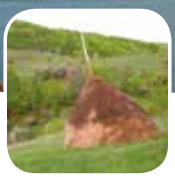

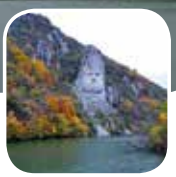

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Ieruncă (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl se încadrează în climatul temperat continental cu influențe mediteraneene semnificative care imprimă întregii biodiversități trăsături particulare ce dau unicitate acestei zone. Valoarea floristică, faunistică și geomorfologică este completată de cea avifaunistică, nuanțată de prezența unor păsări rare cu efective mari cuibăritoare precum uliul cu picioare scurte, șerparul, acvila mică, șoimul călător, acvila de munte și acvila țipătoare mică. Situl conservă populațiile a peste 100 de specii de păsări, dintre care 21 sunt protejate la nivel european, una fiind chiar de interes conservativ global. De asemenea, 12 dintre speciile pericitate la nivelul Uniunii Europene prezintă populații semnificative numeric în acest sit. Toate aceste specii protejate cuibăresc în zonă, jumătate dintre ele fiind chiar rezidente, ceea ce atestă constanța calității habitatului care oferă condiții optime de hrană tot timpul anului. Se remarcă de asemenea prezența unor specii sudice extrem de rar cuibăritoare în România precum rândunica roșcată, lăstunul de stâncă, pietrarul mediteranean și presura bărboasă. Situl are și colonii mari de lăstuni de mal care au fost incluse în Rezervația naturală Râpa cu lăstuni din Valea Divici. De remarcat este și faptul că pentru uliul cu picioare scurte acest sit reprezintă unul dintre cele două locuri de cuibărit cunoscute până în prezent în afara Dobrogei. Tot în zonă cuibăresc și cele mai mari efective de șerpar din afara Dobrogei.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se încadrează într-o zonă de deal și munte în care se găsesc deopotrivă stâncării, păduri întinse, pajiști și chiar mici terenuri cultivate ce oferă adăpost unei game variate de specii. Datorită influenței circulației aerului cald de origine mediteraneană, temperatura din sit înregistrează valori mai ridicate în comparație cu alte unități montane ale țării. În apropierea Defileului Dunării, climatul este apropiat de cel mediteranean, această particularitate fiind reflectată în paleta de specii de origine sudică din toate grupele sistematice, inclusiv păsări. Diversitatea litologică care include roci cristaline, magmatice și sedimentare a determinat individualizarea unui peisaj foarte complex, cu multe elemente spectaculoase. Sunt prezente aici creste și abrupturi calcaroase, chei, peșteri, cascade, forme de relief vulcanic, depresiuni, și tot aici se află Cazanele Mari și Mici ale Dunării. Impactul antropic asupra biodiversității este de intensitate slabă, ceea ce a condus la conservarea într-o stare foarte apropiată de cea naturală a întregii zone. Pădurea domină peisajul general, acoperind 80% din suprafața sitului. Sunt caracteristice diversitatea speciilor, caracterul mozaicat al asociațiilor vegetale, dar și schimbările și modificările frecvente ale etajării. În sit predomină ecosistemele de păduri boreale de foioase cu diferite proporții ale speciilor dominante. Făgetele au cea mai mare extindere pe suprafața sitului, dominând partea centrală și nordică a acestuia. În special în sectoarele înguste se observă o tendință de inversiune a vegetației, fagul coborând sub gorun și uneori ajungând chiar la 50 m altitudine datorită microclimatului umed specific versanților umbriți (unicat național). Alături de făgete mai apar foarte multe tipuri de habitate forestiere (unele dintre ele fiind chiar habitate prioritare), în care se găsesc în diverse proporții următoarele specii: gorun, fag balcanic, fag oriental, carpen, cârpiniță, stejar pedunculat, frasin, cer, gârniță, stejar pufos și tei argintiu. Există însă și ecosisteme de păduri de rășinoase (pe suprafețe mici) în care apare plantat pinul silvestru și un ecosistem endemic cu pin negru de Banat. Toate aceste păduri prezintă un grad ridicat de naturalitate și, fiind foarte puțin supuse impactului antropic, conservă populații mari de păsări răpitoare. În zonele cu stâncării, care se găsesc pe suprafețe destul de mari în sit, departe de orice prezență umană, își au cuibul un număr record de specii rare: 3-5 perechi de acvilă de munte, 3-4 perechi de șoim călător și până la zece perechi de buhă. Populațiile acestor trei specii sunt rezidente în acest sit, găsind hrană abundentă și în perioada rece a anului. Este prezentă și o pereche cuibăritoare rezidentă de codalb. Tot rezidente sunt și cele 20-30 de perechi de huhurez mare și cele peste o sută de perechi de ieruncă. Uliul cu picioare scurte este o specie cu distribuție sudică care cuibărește doar în câteva zone ale țării, aproape toate locațiile cunoscute fiind concentrate în Dobrogea. Acest sit, prin cele 5-10 perechi cuibăritoare, este unul dintre cele două locuri de cuibărit cunoscute în afara Dobrogei ale acestei specii. Tot în zonă se găsesc și cele mai mari efective de șerpar din afara Dobrogei (15-30 de perechi) care găsesc hrană din abundență în herpetofauna deosebită a zonei. În poieni și pe stâncării această specie găsește multe exemplare de gușter, șarpe rău, șarpele lui Esculap și viperă cu corn, iar în sudul sitului, la malul Dunării și în golfurile acesteia de la gurile de vărsare ale râurilor, sunt prezente efective foarte mari de șarpe de apă. Lista de specii răpitoare de interes conservativ european este întregită de prezența a 6-10 perechi de acvilă țipătoare mică, 20-40 de perechi de viespar și de 3-5 perechi de acvilă mică. Alături de acestea sunt semnalate foarte multe cuiburi de șorecar comun, vânturel roșu, uliu păsărar, uliu porumbar și șoimul rândunelelor, iar iarna se pot vedea și

exemplare nordice de şorecar încălţat. Situl este important şi pentru o serie de specii de ciocănitori protejate în spaţiul european, cărora pădurile bine administrate din punct de vedere silvic le oferă suficient habitat propice dezvoltării unor populaţii foarte mari. Multe dintre păduri sunt puse sub protecţie integrală, ceea ce înseamnă că întreaga cantitate de lemn mort rămâne în interiorul habitatului forestier. În aceste condiţii se pot găsi efective foarte mari de ciocănitoare de stejar (1200-1300 de perechi), ciocănitoare cu spate alb (300-350 de perechi), ghionoaie sură (300-350 de perechi) şi ciocănitoare neagră (210-230 de perechi). Zona de NV a sitului deţine populaţii mari de presură de grădină (până la 150 de perechi cuibăritoare), iar în păduri mai sunt prezente cu cifre foarte mari ale efectivului populaţional caprimulgul (până la 500 de perechi) şi ciocârlia de pădure (până la 2300 de perechi), fiind semnalate şi 10-12 perechi de dumbrăveancă. În satele din nord-vestul sitului sunt ocupate în fiecare an de perechile clocitoare până la 50 de cuiburi de barză albă. Versanţii sectorului românesc al Defileului Dunării au o expoziţie predominant sudică, care sub influenţele climatice mediteraneene semnificative determină ca în tufărişurile xerofile formate de şibliacuri din stejar pufos, liliac sălbatic, vişin turcesc, scumpie, cer, cărpiniţă şi mojdrean să cuibărească specii de păsări cu origine sudică precum presura bărboasă şi pietrarul mediteranean. Tot datorită acestor particularităţi climatice, pereţii calcaroşi ai Cazanelor Mari şi Mici sunt locul de cuibărire al lăstunului de stâncă şi al drepnelei mari. Sub poliţele din abrupturile stâncoase, în boltele intrărilor în peşteri şi chiar sub poduri sau viaducte îşi face cuibul rândunica roşcată, o specie mediteraneană aflată în expansiune în ţara noastră. Tot legată de existenţa acestor tufărişuri întrepătrunse de largi poieni şi mici parcele cultivate tradiţional este şi prezenţa a 4900-5000 de perechi de sfrâncioc roşiatic. Populaţia acestei păsări în sit atinge o stare excelentă de conservare. De remarcat este şi prezenţa rezervaţiei naturală Râpa cu lăstuni din Valea Divici, care a fost constituită pentru conservarea coloniei de peste 100 de cuiburi de lăstuni de mal ce s-a format în abrupturile depozitelor leossoide cuaternare de aici.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activităţi manifestă un impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care acest sit a fost desemnat: incendierea tufărişurilor, a miriştilor şi a pârloagelor (reduc suprafeţele de cuibărit ale sfrânciocului şi distruge teritoriile de vânătoare ale răpitoarelor şi dumbrăveancii), abandonarea păşunatului (conduce la reîmpăduriri de terenuri deschise şi reduc astfel suprafeţe de hrănire ale răpitoarelor), amplasarea de parcuri eoliene prost dimensionate (determină mortalităţi ridicate mai ales în timpul migraţiilor sau în timpul deplasărilor păsărilor în condiţii meteorologice nefavorabile de vânt sau ceaţă), turism practicat în afara traseelor special amenajate (deranjează întreaga comunitate de păsări, în special dacă aceste activităţi au loc în timpul perioadei de reproducere), braconaj cu momeli otrăvite, amplasare de capcane sau distrugerea intenţionată a cuiburilor (sunt afectate în special păsările răpitoare) şi transportul energiei electrice (au loc frecvente coliziuni cu aceste linii mai ales în perioada migraţiei, în condiţii meteorologice nefavorabile).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune în prezent de spaţii în clădirea Administraţiei Parcului Natural Porţile de Fier din Orşova şi de două staţiuni dedicate cercetării ştiinţifice. În comunităţile locale există patru centre de vizitare/informare şi un punct de informare. Sunt prezente câteva puncte de intrare în sit şi sunt amplasate mai multe bariere care limitează accesul în afara drumurilor publice, în special în zone forestiere. Sunt marcate şi prevăzute cu hărţi pentru orientare mai multe trasee turistice pentru drumeţie sau ciclism şi câteva trasee tematice (de natură educaţională sau ştiinţifică). Există mai multe locuri de campare în care sunt amenajate vetre de foc şi spaţii pentru colectarea deşeurilor. În teren sunt instalate panouri de informare şi de avertizare/atenţionare asupra existenţei unor zone de interes major pentru conservarea biodiversităţii. Cele două observatoare ornitologice existente nu sunt suficiente, fiind necesară suplimentarea lor. De asemenea, este necesară împrejmuirea unor zone de mare interes conservativ.

MUNŢII APUSENI - VLĂDEASA - RO SPA 0081

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Cluj: Beliş, Călăţele, Măguri-Răcătău, Mărgău, Mărişel, Poieni, Săcuieu.
Judeţul Bihor: Budureasa, Bunteşti, Câmpani, Nucet, Pietroasa.
Judeţul Alba: Albac, Arieşeni, Gârda de Sus, Horea, Scărişoara.

Suprafaţa: 93.082 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 46° 38′ 32″; Long. E 22° 48′ 31″
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 1842 max., 342 min., 1154 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Vestul sitului poate fi accesat din DJ763 care se desprinde din DN 76 (Oradea-Deva) şi pătrunde până în centrul acestuia. Tot din DN76 se desprinde şi DN75 (Ştei-Turda) care constituie limita sudică a sitului, din toate localităţile aflate pe acest drum plecând drumuri locale sau forestiere spre diferitele puncte de interes din zonă. Estul sitului este mărginit de DJ108, iar partea de nord a sitului poate fi accesată din Cluj-Napoca-Huedin pe DN1R cu continuare pe DJ108C. Dacă se continuă pe acest drum pe DJ763 (drum neasfaltat) se poate ajunge în centrul sitului şi se poate ieşi prin vestul acestuia. Localităţi apropiate: Pe teritoriul sitului există un număr de 17 UAT-uri, aşa cum au fost menţionate la punctul 4 din formular, din care numai UAT Beliş este inclus integral în sit, restul de 16 UAT-uri fiind incluse parţial. Există un număr total de 102 localităţi, centre de comună sau sate aparţinătoare, din care un număr de 55 sunt incluse în sit, iar diferenţa de 47 sunt situate în afara sitului în zona de proximitate. De asemenea UAT Măguri-Răcătău este situat pe limita estică a sitului, fără a fi inclus în acesta. Acestea sunt legate între ele de o reţea de drumuri publice de diverse categorii, fără a exista legături pe calea ferată sau de altă natură.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Şoim călător (*Falco peregrinus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Minuniţă (*Aegolius funereus*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Ierunică (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Ciuvică (*Glaucidium passerinum*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl se suprapune cu Parcul Natural Apuseni şi Masivul Vlădeasa, includând fenomene carstice, grohotişuri, goluri alpine şi păduri întinse pe suprafeţe mari, fiind totodată una dintre cele mai sălbatice şi bine conservate arii din ecoregiunea Munţilor Apuseni. Cele mai importante habitate ale sitului din punct de vedere ornitologic sunt pădurile întinse de molid, de amestec sau de foioase, respectiv zonele stâncoase unde îşi găsesc loc de cuibărit câteva specii de răpitoare de zi şi de noapte, unele dintre acestea rare pe plan naţional. Din totalul de 108 specii identificate în sit, un număr de 20 sunt de interes european pentru conservare. Cristelul de câmp este o pasăre de interes conservativ global, iar următoarele specii ameninţate la nivelul Uniunii Europene sunt reprezentate de populaţii importante în acest sit: acvila de munte, şoimul călător, ierunca, huhurezul mare, minuniţa, buha, ciuvica, ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea de munte, muscarul gulerat şi muscarul mic.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află din punct de vedere geomorfologic în Provincia Carpatică, subprovincia Carpaţilor de Sud-Est, Regiunea Carpaţilor Apuseni, subprovincia Munţii Apuseni. Relieful se caracterizează printr-o succesiune de culmi prelungite şi domoale, pe alocuri apărând chiar mici platouri ca rezultat al eroziunii îndelungate în mai multe etape geologice. Situl cuprinde cea mai mare suprafaţă a rocilor carstificabile din Munţii Bihor – Vlădeasa. Exocarstul include forme de referinţă precum bazinul endoreic Padiş-Cetăţile Ponorului, câmpuri de lapiezuri, platouri dolinare, uvale de mari dimensiuni, văi carstice, chei, defilee şi nu în ultimul rând două dintre cele mai mari ponoare din Europa: Cetăţile Ponorului şi Coiba Mare. Endocarstul cuprinde peste 1500 de peşteri şi avene. Vegetaţia se diferenţiază pe verticală în următoarele zone: pajişti montane, păduri de molid, deamestec şi păduri de foioase, toate fiind habitate pentru cuibărit şi hrănire al speciilor de interes comunitar pentru conservare, alături de care se întâlnesc multe alte specii. Pe aproape jumătate din suprafaţa sitului se întind păduri de conifere în care predomină molidul şi local bradul, întâlnindu-se foarte rar exemplare de larice şi tisă. Ca o particularitate a platourilor carstice din Apuseni, ca rezultat al inversiunilor termice există zone unde etajul coniferelor dispare cu totul fiind înlocuit de păduri de fag care se învecinează direct cu pajiştile montane. Restul habitatelor forestiere sunt reprezentate de păduri de amestec (fag, brad şi molid) şi de păduri de foioase în care se întâlnesc fagul, carpenul, paltinul de munte, ulmul de munte, frasinul, cireşul sălbatic, jugastrul, mesteacănul, scoruşul de munte şi salcia de munte. Aceste păduri conservă populaţii semnificative numeric din specii de interes conservativ european precum ierunca (350-420 de perechi), caprimulgul (20-30 de perechi), muscarul mic (1500-2100 de perechi), ciocârlia de pădure (150-200 de perechi), muscarul gulerat (până la 16000 de perechi) şi patru specii de răpitoare de noapte: huhurezul mare (70-100 de perechi), buha (3-5 perechi), ciuvica (50-60 de perechi) şi minuniţa (150-210 perechi). Sunt prezente şi efective mari de ciocănitori protejate aşa cum sunt cele 140-160 de perechi de ghionoaie sură, 140-160 de perechi de ciocănitoare neagră, 10-30 de perechi de ciocănitoare de stejar, 170-210 perechi de ciocănitoare cu spate alb şi 160-200 de perechi de ciocănitoare de munte. Alte specii care cuibăresc în pădurile de conifere sunt mierla guleratăă, forfecuţa, alunarul, piţigoiul de munte, auşelul cu cap galben, piţigoiul moţat şi piţigoiul de brădet. În pădurile de foioase sunt prezente specii ca porumbelul gulerat, sturzul de vâsc, mugurarul, cinteza de pădure, cojoaica de pădure, ciocănitoarea pestriţă mare, ţicleanul, silvia cu cap negru, sturzul cântător, cocoşarul, mugurarul, botgrosul, silvia de zăvoi, pitulicea mică şi cea sfârâitoare, alături de multe altele. Pe lângă cursurile de apă se întâlnesc mierla de apă, codobatura de munte şi rare exemplare de fluierar de munte sau pescărel albastru. Păsările răpitoare sunt reprezentate de câteva perechi de acvilă de munte şi şoim călător care sunt rezidente în sit, alături de care se mai întâlnesc şi alte specii de interes comunitar pentru conservare precum viesparul (30-40 de perechi) şi şerparul (până la trei perechi). Mai sunt prezente perechi clocitoare în sit de vinderel roşu, şorecar comun, şoimul rândunelelor, uliul păsărar şi uliul porumbar.

Pajiștile montane cu tufărișuri sunt habitatul sfrânciocului roșiatic, din care se întâlnesc până la 300 de familii cuibăritoare, fiind frecvenți și mărăcinarul negru și cel mic, alături de care se mai găsesc potârnichea, câneparul, presura galbenă, florintele, sticletele sau codobatura albă. În pajiștile utilizate ca fânețe cuibăresc până la 30 de perechi de cristel de câmp. Zonele de stâncărie din sit sunt habitatul unde cuibăresc drepneaua mare, dar și perechi de codroș de munte, drepnea neagră, corb și vânturel roșu, iar în zona Pietrele Albe cuibăresc câteva perechi de mierlă de piatră, pietrar sur și brumăriță de stâncă. Pe Vârful Vlădeasa sunt prezente fâșa de munte și pietrarul sur.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au loc următoarele activități care manifestă un impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care situl a fost desemnat: lucrări de exploatare forestieră (extragerea masivă a lemnului mort din pădure și eliminarea tuturor arborilor bătrâni), părăsirea marcajelor turistice și accesul în zonele de cuibărit, precum și intrarea cu autovehicule pe drumurile interzise accesului motorizat (sunt activități care scad sau chiar anulează succesul reproductiv în special la păsările răpitoare), schimbarea habitatului semi-natural (prin încetarea cositului sau a pășunatului și reîmpădurirea unor terenuri, dispar terenuri de vânătoare ale păsărilor răpitoare sau habitate de reproducere ale cristelului de câmp), braconaj (practicat la cocoșul de munte, ierunca, dar și la unele păsări răpitoare reduce semnificativ populațiile acestor specii) și arderea vegetației tufărișurilor și a miriștilor (se practică pe suprafețe mici din sit, dar poate afecta specii protejate precum sfrânciocul roșiatic).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are o clădire administrativă și trei centre de vizitare situate în zonele de maxim flux turistic sau la intrările principale în acesta. Clădirea centrală dispune și de spații dedicate cercetării științifice (laborator). Există mai multe puncte de intrare în sit, iar pe multe dintre drumurile forestiere sunt amplasate bariere care restricționează accesul cu vehicule. Vizitatorii au la dispoziție multe trasee turistice omologate, două trasee tematice și foarte multe drumuri locale sau drumuri forestiere spre obiective turistice sau zone locuite. Este amplasat și un turn de observație iar în zonele cu belvedere există mai multe balcoane din lemn pentru observarea habitatelor și a speciilor. În toate zonele din sit cu maximă concentrare de turiști sunt amplasate mai multe tipuri de panouri: de informare, de avertizare/atenționare și cu hărți pentru orientare. Există câteva locuri de campare și vetre de foc amenajate, iar în toate comunitățile locale există spații destinate colectării deșeurilor.

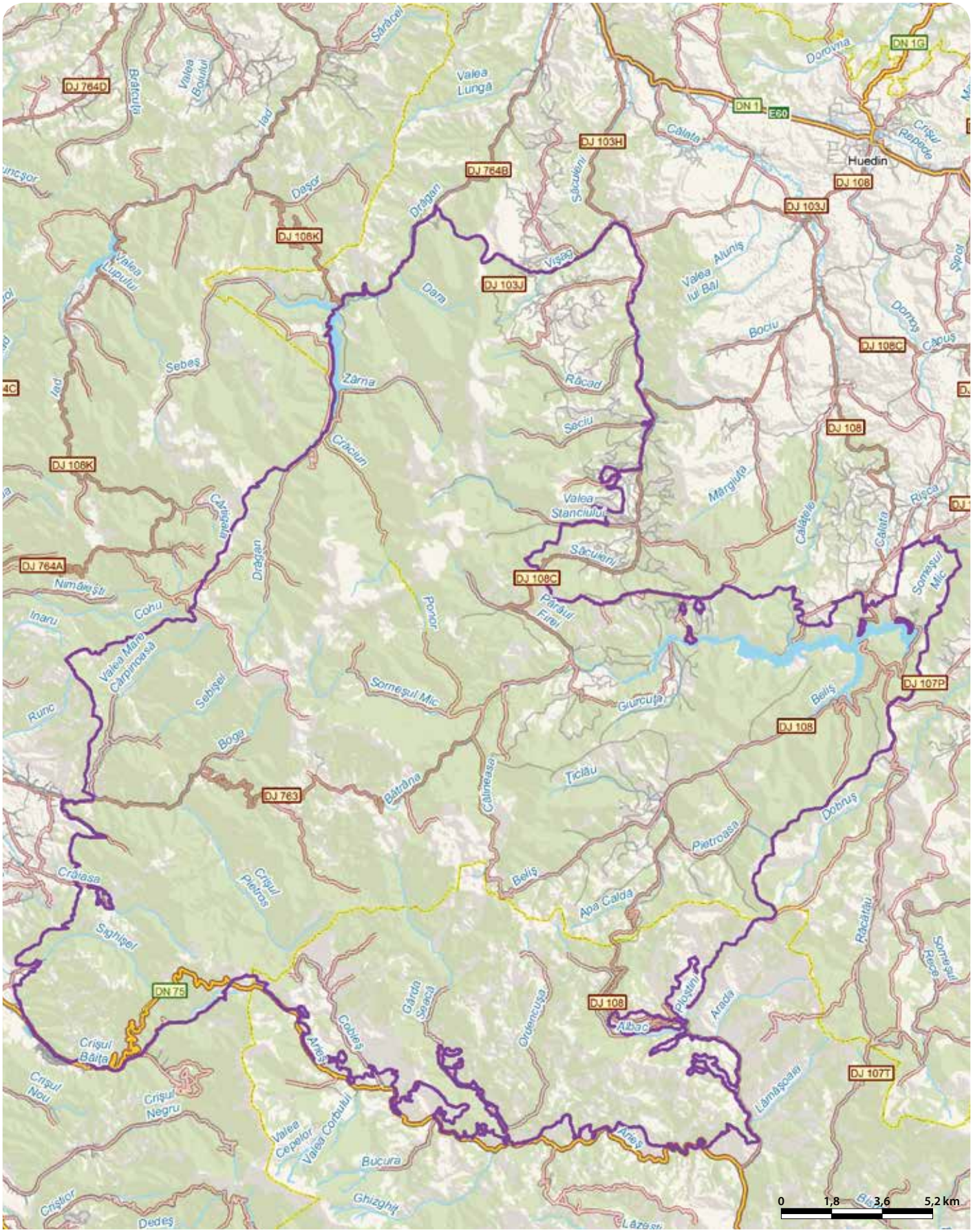

MUNŢII BODOC BARAOLT - RO SPA 0082

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Covasna: Aita Mare, Arcuş, Baraolt, Belin, Bixad, Bodoc, Băţani, Cernat, Dalnic, Ghidfalău, Hăghig, Ilieni, Malnaş, Micfalău, Moacşa, Sfântu Gheorghe, Turia, Valea Crişului, Vălcele.
Judeţul Braşov: Bod, Hărman, Măieruş, Sânpetru.
Judeţul Harghita: Cozmeni.

Suprafaţa: 56.657 ha
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 45° 56' 30'; Long. E 25° 45' 26"
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1244 max., 467 min., 755 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În zona sitului se poate ajunge folosind următoarele artere rutiere: DN12 (care traversează situl între Munţii Bodoc şi Munţii Baraolt), DN11 (care trece la est de Munţii Bodoc) şi DN13 (aflat la vest de Munţii Baraolt). În sit se mai poate intra de pe DJ113 şi DJ113B în apropierea Lacului Sf. Ana, de pe DJ122, DJ131, DJ131B şi DJ103E în apropierea oraşului Baraolt, de pe DJ121B, DJ121A, DJ121, DJ121C, DJ112, DJ103 şi DJ103B în jurul oraşului Sfântu Gheorghe şi de pe mai multe drumuri forestiere. De asemenea, se poate ajunge şi cu trenul, calea ferată trecând printre cei doi munţi care formează situl.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Ieruncă (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl acoperă în întregime Munţii Baraolt şi parţial Munţii Bodoc, fiind alcătuit pe 70% din suprafaţă din păduri compacte între care se intercalează pajişti şi puţine terenuri agricole cultivate în sistem extensiv. Toate aceste habitate reprezintă zone ideale pentru cuibărirea păsărilor răpitoare şi a berzei negre, dar şi a mai multor specii caracteristice pădurilor de fag. Situl conservă importante efective populaţionale din 21 de specii protejate la nivel european, dintre care aproape toate sunt cuibăritoare, excepţie făcând vânturelul de seară şi raţa roşie care trec doar în pasaj prin această zonă. Este prezent cu populaţii semnificative cristelul de câmp, declarat specie de interes conservativ global. De asemenea, situl conservă populaţii importante ale următoarelor nouă specii ameninţate la nivelul Uniunii Europene: acvila ţipătoare mică, viesparul, huhurezul mare, barza neagră, ghionoaia sură, ciocănitoarea cu spate alb, ciocănitoarea neagră, muscarul gulerat şi muscarul mic.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl cuprinde în întregime munţii Baraolt şi parţial munţii Bodoc, având o poziţie centrală în cadrul grupului de munţi situaţi în nordul Depresiunii Braşovului separaţi de celelalte masive muntoase prin golfuri şi culoare depresionare. Situl se află în bazinul hidrografic al Oltului, cursul acestuia despărţind cele două masive muntoase (Badoc şi Baraolt) şi aducând în lista de specii protejate a sitului specii migratoare care folosesc acest culoar pentru pasaj, aşa cum fac raţa roşie şi vânturelul de seară. Peisajul acestor munţi este dominat de masivele păduri compacte de fag mărginite la vest, sud şi est de gorunete, iar la nord de şleauri de deal alcătuite din păduri de carpen cu gorun şi fag. Pe alocuri, la limita inferioară a pădurii apar mestecănişuri. Toate aceste habitate forestiere se întind pe 70% din suprafaţa sitului. Datorită unui grad redus de accesibilitate aceste păduri au rămas pe suprafeţe mari în regim aproape natural, care menţinând populaţii însemnate de ciocănitori ce se hrănesc aproape exclusiv cu insecte xilofage prezente sub scoarţa arborilor uscaţi şi parţial uscaţi. Pe lângă ciocănitoarea pestriţă mare se mai găsesc şi alte patru specii de interes comunitar pentru conservare prezente cu următoarele efective populaţionale: ghionoaia sură (230-260 de perechi), ciocănitoarea neagră (80-100 de perechi), ciocănitoarea de stejar (150-250 de perechi) şi ciocănitoarea cu spate alb (peste 200 de perechi). Sunt prezente alături de aceste păsări rezidente în sit şi alte specii protejate care au aproape exclusiv un regim insectivor şi care părăsesc situl la venirea toamnei. Astfel, situl adăposteşte între 400 şi 600 de perechi cuibăritoare de ciocârlie de pădure, până la 2600 de perechi de muscar mic şi un număr impresionant de peste 12000 de perechi de muscar gulerat. Această specie îşi prinde insectele din zbor prin lansare de pe ramurile externe ale copacilor, necesitând pentru cuibărire prezenţa arborilor bătrâni şi scorburoşi sau a cuiburilor vechi de ciocănitoare. Este o pasăre cântătoare extrem de vulnerabilă la administrarea în păduri a tratamentelor chimice pentru combaterea insectelor sau la defrişarea stratului arbustiv şi subarbustiv. În sit este prezentă o reţea foarte densă de cursuri de apă, cele mai multe fiind dispuse radiar şi sugerând existenţa unui adevărat „castel de ape" în aceşti munţi. Aceste habitate acvatice în combinaţie cu pădurile bătrâne inaccesibile îndeplinesc cerinţele ecologice ale berzei negre, care cuibăreşte aici într-o densitate populaţională impresionantă realizată de cele 10-22 de perechi clocitoare. Impresionează şi efectivele a două specii prădătoare diurne, viesparul (până la 85 de perechi) şi acvila ţipătoare mică (până la 55 de perechi). Alte specii de interes conservativ care cuibăresc în aceste habitate forestiere sunt buha (până la 5 perechi), huhurezul mare (60-70 de perechi), ierunca (80-100 de perechi) şi caprimulgul (60-70 perechi). Cu excepţia caprimulgului, aceste specii sunt reprezentate de populaţii rezidente în sit. Pe cursurile de apă cuibăresc mierla de apă, codobatura de munte şi până la zece perechi de pescăraş albastru, şi ele rezidente în aceste habitate. Alte specii mai comune legate de habitatele forestiere sunt mierla neagră, silvia mică, privighetoarea roşcată, pupăza, silvia de câmp, cinteza de pădure, sturzul de vâsc, cocoşarul, silvia de zăvoi, măcăleandrul, ţoiul, alături de care se pot observa multe alte păsări. Pajiştile care se întind pe 24% din suprafaţa sitului au o mare importanţă pentru creşterea animalelor, fiind utilizate ca fâneţe şi păşuni. Acest mod de utilizare a terenului alături de intercalarea pajiştilor cu mici suprafeţe cultivate în sistem tradiţional reprezintă zonele ideale de vânătoare pentru acvila ţipătoare mică dar şi teritoriul unde trăiesc alte trei specii protejate, cristelul de câmp, sfrânciocul cu frunte neagră şi sfrânciocul roşiatic. Pentru cristelul de câmp, o specie de interes conservativ global, este impresionant efectivul populaţional de 40 până la 60 de perechi cuibăritoare. În comunităţile locale care se află în vecinătatea sitului se găsesc 10-15 cuiburi ocupate de familii de barză albă, o altă specie de interes european pentru conservare care utilizează pentru hrănire habitatele umede din jurul cursurilor de apă, dar şi pajiştile sau chiar culturile agricole din sit.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activităţi au loc în interiorul sitului şi manifestă un impact negativ major asupra speciilor pentru care acesta a fost desemnat: schimbarea habitatului semi-natural (dacă se reîmpădăresc fâneţele şi păşunile din cauza încetării cositului sau a păşunatului, reducându-se habitatele de hrănire ale răpitoarelor şi cele de cuibărire ale cristelului de câmp), cosit (practicat în perioada de cuibărire are impact asupra populaţiei de cristel de câmp), incendierea vegetaţiei mirişiştilor şi a pârloagelor (sunt degradate habitate de hrănire şi de cuibărit ale sfrânciocilor), deplasare cu vehiculele motorizate în afara drumurilor deschise circulaţiei publice (determină un deranj mare în întreaga comunitate de păsări a zonei în care au loc aceste activităţi), exploatări forestiere (dacă se practică tăieri selective ale arborilor în vârstă sau extragerea tuturor arborilor în curs de uscare sunt afectate speciile de răpitoare şi de ciocănitori), braconaj (reduce numeric efectivele populaţionale, în special la ieruncă).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are puncte de intrare şi poteci/drumuri pentru vizitare, iar în comunităţile locale există amenajate spaţii pentru colectarea deşeurilor. Sunt necesare un centru de vizitare/informare şi puncte de informare în comunităţile locale, iar în teren sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare şi panouri cu hărţi pentru orientare, trasee turistice marcate corespunzător şi trasee tematice, dar şi amenajarea unor spaţii de campare.

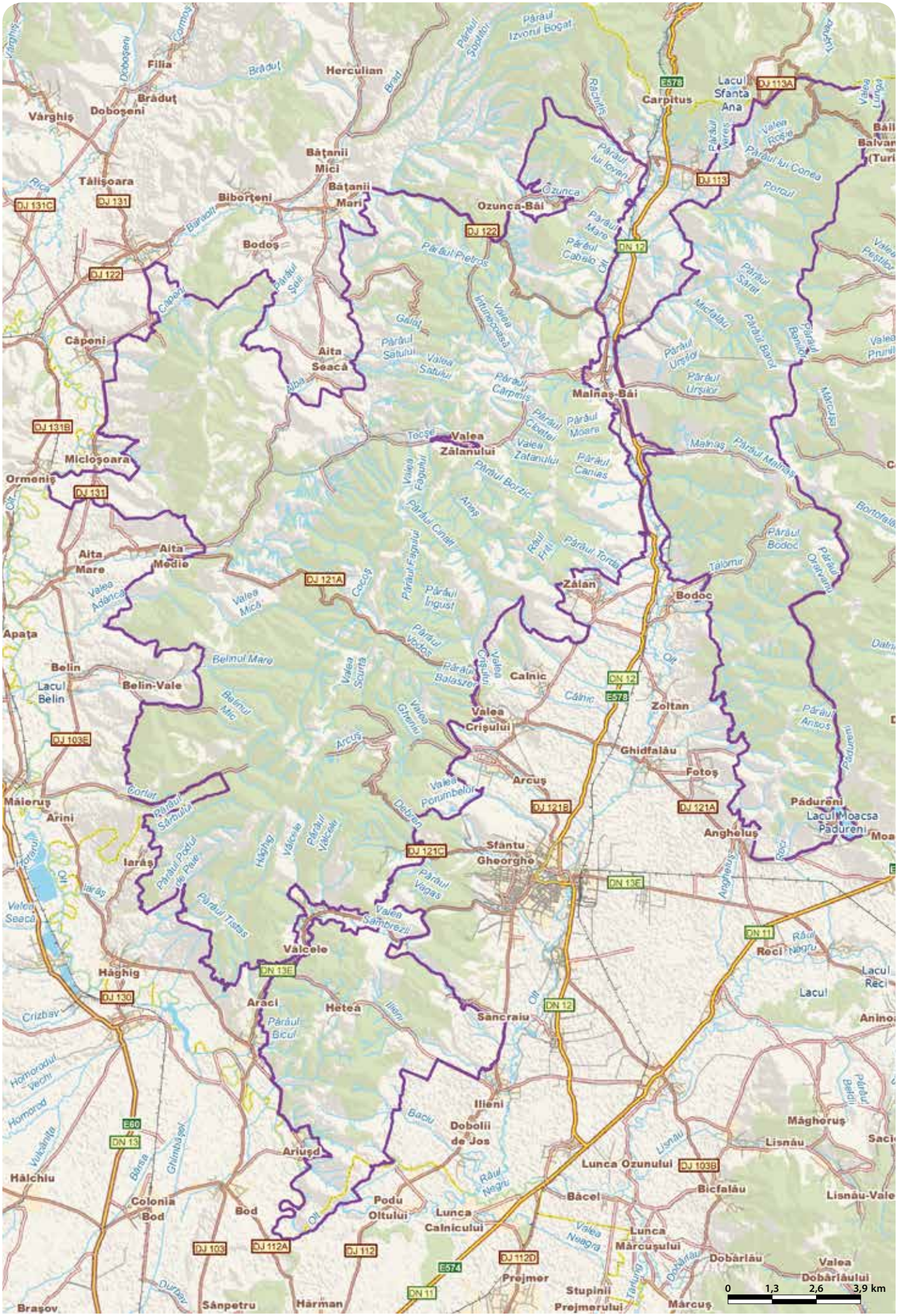
Filia
Herculian
Brăduț
Doboșeni
Vârghiș
Bâtanii Mici
Bâtanii Mari
Tălișoara
Biborțeni
Bodoș
Câponi
Aita Seacă
Ozunca-Băi
Carpitus
Lacul Sfânta Ana
Băile Balvan (Turi
Malnaș-Băi
Valea Zălanului
Micloșoara
Ormeniș
Aita Mare
Aita Medie
Zălan
Bodoc
Apața
Belin
Belin-Vale
Lacul Belin
Calnic
Zoltan
Valea Crișului
Ghidfalău
Fotoș
Arcuș
Pădureni
Lacul Moacsa Pădureni
Angheluș
Mâleruș
Arini
Iaraș
Sfântu Gheorghe
Valcele
Hăghig
Araci
Hetea
Sâncraiu
Reci
Lacul Reci
Ilieni
Dobolii de Jos
Ariușd
Măghoruș
Lisnău
Lunca Ozunului
Bicfalău
Lisnău-Vale
Hălchiu
Colonia Bod
Bod
Podu Oltului
Lunca Calnicului
Băcel
Lunca Mărcușului
Dobârlău
Valea Dobârlăului
Prejmer
Stupinii Prejmerului
Mărcuș
Sânpetru
Hărman
Brașov
DJ 131C
DJ 131
DJ 122
DJ 113A
DJ 113
DJ 131B
DJ 121A
DJ 103E
DJ 121B
DJ 121C
DN 13E
DJ 130
DN 13
DJ 103
DJ 112A
DJ 112
DJ 112D
DN 11
DN 12
DN 13E
E578
E574
E60
0 1,3 2,6 3,9 km

MUNȚII RARĂU - GIUMALĂU - RO SPA 0083

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Suceava: Crucea, Câmpulung Moldovenesc, Dorna-Arini, Stulpicani.

Suprafața: 2.157 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 26' 52"; Long. E 25° 36' 4"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpații Orientali
Altitudinea: 1649 max., 818 min., 1257 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul spre sit se poate face pe DJ175A și DJ175B din localitățile Câmpulung Moldovenesc sau Chiril, ambele drumuri legând între ele cele două localități. De asemenea, se mai pot accesa diferite drumuri forestiere și poteci turistice care duc în diferite zone ale sitului.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Viespar (*Pernis apivorus*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Ciuvică (*Glaucidium passerinum*) • Minuniță (*Aegolius funereus*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Cocoș de munte (*Tetrao urogallus*) • Ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl aflat în nordul Carpaților Orientali cuprinde în principal păduri bătrâne de molid, brad și fag (incluzând și câteva păduri seculare) care împreună cu pajiștile naturale de la limita acestora conservă populații importante din 15 specii de interes comunitar, toate fiind specii cuibăritoare, dintre care aproape două treimi sunt rezidente în aceste habitate. Trei dintre specii sunt amenințate la nivelul Uniunii Europene și realizează efective semnificative numeric în acest sit: minunița, ciuvica și ciocănitoarea de munte. În pădurile mature din zonă există mai multe vetre de rotit ale unei populații bine reprezentate numeric de cocoș de munte, iar zonele stâncoase ale sitului sunt importante pentru că adăpostesc specii rare precum acvila de munte și buha.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Sitului este amplasat în masivul muntos Rarău-Giumalău care face parte din Munții Bucovinei, situați în nordul Carpaților Orientali, în bazinele hidrografice superioare ale Moldovei și Bistriței. Pădurile se cantonează în părțile mijlocii și superioare ale versanților, în timp ce zonele inferioare sunt ocupate de pajiști. În porțiunea unde versanții au înclinări puternice, prezența calcarelor a dus la formarea unor văi sub formă de canion și stâncării, favorabile cuibăritului acvilei de stâncă și chiar al câtorva dintre cele 2-5 perechi de buhă prezente în sit.

În compoziția pădurilor care acoperă 84% din suprafața sitului intră următoarele specii: molid, brad, fag, paltin de munte, pin silvestru, tisă, ulm de munte, scoruș de munte, mesteacăn, plop tremurător și salcie de munte. Dintre acestea cele mai remarcabile prin dimensiunile atinse sunt bradul și molidul. Exemplarele multiseculare de brad ajung până la diametrul de 140 cm și până la înălțimi de 56 m, fiind impresionante prin vigoarea creșterii pe care le o la vârste de peste 200-300 de ani. Exemplarele bătrâne de molid nu ajung la dimensiunile bradului, diametrele cele mai mari nedepășind 110 cm, din cauza longevității mai reduse și a predispoziției mai ridicate la doborâturi de vânt. Aceste păduri seculare adăpostesc mai multe locuri de rotit ale cocoșului de munte, o specie de interes comunitar pentru conservare cu efective care ajung până la 30 de indivizi. Un număr de 35-40 de perechi de ieruncă cuibăresc tot în astfel de habitate, alături de care mai sunt prezente alte trei specii protejate în spațiul european, minunița (12-17 perechi), ciuvica (25-30 de perechi) și huhurezul mare (până la opt perechi). Această din urmă specie de prădător nocturn poate să coboare până în pădurile de amestec sau de foioase unde găsește scorburi de dimensiuni mari pentru amplasarea cuibului. În pădurile de foioase sunt prezente cu densități mari speciile protejate de muscari (muscarul mic, până la 300 de perechi și muscarul gulerat, până la 900 de perechi), dar și 30-50 de perechi de caprimulg. Ciocănitoarea de munte este prezentă cu până la 45 de perechi în pădurile de conifere, iar celelalte trei specii (ciocănitoarea neagră, ghionoaia sură și cea cu spate alb) preferă să cuibărească în pădurile de amestec și mai ales în cele de foioase din sit. Toate cele patru specii sunt protejate în spațiul european și au ca habitat preferat pădurile naturale în care există suficienți arbori uscați sau în curs de uscare de unde își extrag hrana formată din larve sau adulți de insecte xilofage. Regimul lor alimentar e completat și cu furnici (mai ales la ghionoaia sură), iar în perioada de iarnă sunt văzute consumând și diverse seminte. Deși sunt specii rezidente, ciocănitorile pot efectua deplasări altitudinale în funcție de anotimp, retrăgându-se la poalele versanților odată cu instalarea iernii în pădurile de la altitudine mai mare. O pasăre răpitoare care migrează odată cu împuținarea hranei la sfârșitul verii este viesparul, din care se pot întâlni până la 20 de perechi cuibăritoare în pădurile de foioase cu multe luminișuri sau în cele înconjurate de pajiști. Dintre răpitoare mai sunt prezente și șorecarul comun, vânturelul roșu, uliul porumbar și ciufuf de pădure. Alte specii care cuibăresc constant în pădurile din sit sunt sitarul de pădure, porumbelul gulerat, capîntortura, pupăza, porumbelul de scorbură, cucul și o multitudine de păsări cântătoare aparținând celor mai diverse specii dintre care amintim mugurarul, botgrosul, măcăleandrul, sturzul cântător, mierla neagră, cocoșarul, sturzul de vâsc, silvia mică, cea cu cap negru și cea de zăvoi, graurele, cinteza de pădure, ochiul boului, pitulicea mică, privighetoarea roșcată, codroșul de pădure și pitulicea sfârâitoare. În poienile din interiorul pădurilor sau în pajiști sunt prezente presura sură, mărăcinarul negru, ciocârlia de câmp și prepelița. În zonele cu stâncării cuibăresc mai multe familii de corbi și câteva perechi de brumărița de stâncă.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Lucrările silvice care includ extragerea tuturor arborilor uscați din pădure manifestă un impact negativ major pe termen lung afectând importante populații ale unor specii protejate care depind de prezența arborilor în vârstă (ciocănitori, răpitoare de zi sau de noapte). Braconajul determină perturbarea liniștii în locurile de cuibărit dar și scăderea semnificativă a efectivelor de cocoș de munte și ieruncă. Au fost semnalate cazuri de distrugere intenționată a cuiburilor unor păsări răpitoare. Turismul practicat prin părăsirea traseelor amenajate poate avea impact negativ dacă sunt accesate zone importante pentru cuibărit.

ADMINISTRAREA SITULUI

La DS Suceava și la APM Suceava sunt amenajate puncte de vizitare și informare. Există mai multe puncte de intrare în sit și bariere pe unele drumuri forestiere pentru limitarea accesului motorizat. Sunt montate mai multe panouri care conțin informații, hărți pentru orientare și avertizări/atenționări asupra unor restricții impuse vizitatorilor. Aceștia au la dispoziție mai multe trasee turistice marcate corespunzător, câteva poteci/drumuri pentru vizitare și locuri de campare. În localitățile limitrofe sitului există amenajate spații pentru depozitarea deșeurilor. Sunt necesare mai multe puncte de informare în aceste comunități locale, iar în sit ar fi instructive și educative câteva trasee tematice.

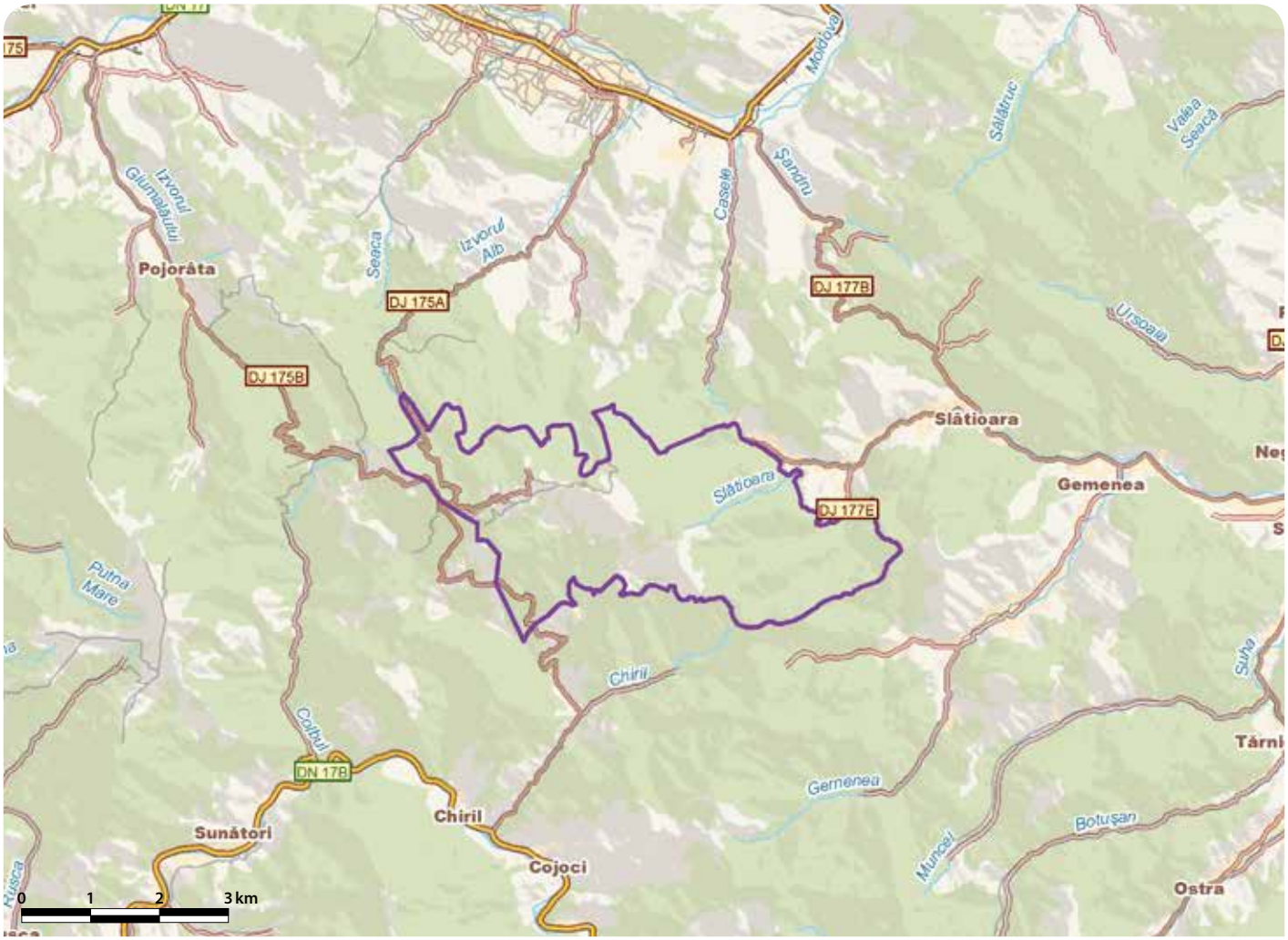

MUNŢII RETEZAT - RO SPA 0084

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Hunedoara: Pui, Râu de Mori, Sălaşu de Sus, Uricani.
Judeţul Caraş-Severin: Zăvoi.
Judeţul Gorj: Padeş, Tismana.

Suprafaţa: 38.140 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 21' 1"; Long. E 22° 48' 39"
Ecoregiunea: Carpaţii Meridionali
Altitudinea: 2496 max., 636min., 1698 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sit se poate ajunge pe E79 dinspre Deva sau Sibiu, pe DN66 (Haţeg-Petroşani) sau pe DN66A (Petroşani-Câmpuşel), din acestea desprinzându-se DJ685 de la Haţeg către Gura Zlata sau DJ667A care porneşte de la Ohaba de sub Piatră şi e continuat de un drum forestier până la Cârnic. Alte drumuri forestiere care duc în sit sunt pe valea Lăpuşnicul Mare, de la Hobiţa la Baleia sau de la Câmpul lui Neag spre Cabana Buta. Din drumurile forestiere se desprind numeroase trasee turistice marcate. Cele mai apropiate gări sunt la Subcetate, Ohaba de Sub Piatră, Pui, Lupeni şi Petroşani.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Minuniţă (*Aegolius funereus*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Ciuvică (*Glaucidium passerinum*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Ieruncă (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Şoim călător (*Falco peregrinus*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Cocoş de munte (*Tetrao urogallus*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl se suprapune aproape în totalitate cu teritoriul Parcului Naţional Retezat, care păstrează cele mai reprezentative forme de relief generat de glaciaţiunea cuaternară: circuri şi văi glaciare, custuri, morene, tăuri şi lacuri glaciare. Aici este asigurată menţinerea statutului de conservare favorabil pentru un număr de 23 de specii de păsări de interes comunitar. Diversitatea păsărilor întâlnite în sit şi în zonele apropiate, pe văile mari ale masivului şi în zona lacurilor de acumulare din apropiere, este semnificativă pentru o zonă montană, ajungând la 185 de specii, reprezentând aproximativ jumătate din speciile de păsări ale României. Din acestea 122 sunt specii cuibăritoare. În interiorul sitului se conservă populaţii importante din opt specii ameninţate la nivelul Uniunii Europene: cocoşul de munte, acvila de munte, şoimul călător, minuniţa, ciuvica, buha, ciocănitoarea de munte şi muscarul mic. Zonele cele mai importante din punct de vedere al păsărilor sunt molidişurile, pădurile de amestec de fag, molid şi brad şi făgetele, toate acestea fiind lăsate aproape în forma lor naturală. De mare importanţă în sit sunt şi stâncăriile abrupte, în cele aflate în afara traseelor turistice cuibărind specii de răpitoare. Prin perechile cuibăritoare rezidente ale acvilei de munte acest sit este al doilea ca importanţă pentru conservarea speciei pe teritoriul ţării. Această răpitoare de talie mare reprezintă şi pasărea emblematică a parcului naţional.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se suprapune structurilor geologice care alcătuiesc grupa munţilor Retezat-Godeanu. Din nucleul central al acestora se desprinde radiar spre nord Masivul Retezat, bine individualizat datorită încadrării lui între depresiunile tectonice Petroşani şi Haţeg. Situl dispune de o mare diversitate a formelor geomorfologice, ceea ce conferă peisajului o spectaculozitate aparte. Liniile majore ale reliefului sunt trasate de cele două culmi principale: Culmea Peleaga în nord şi Culmea Buta în sud, acestea fiind legate între ele de o adevărată punte, Custura Păpuşii. Situl păstrează cele mai reprezentative relicte ale glaciaţiunii cuaternare din Carpaţi: circuri glaciare cu 58 de lacuri şi tăuri glaciare, custuri ce se interpun între circuri, văi glaciare, roci striate (sau spinări de berbec) şi morene. Retezatul este renumit pentru diversitatea floristică, adăpostind peste o treime din flora României şi fiind centru genetic pentru multe specii vegetale. Pe suprafaţa sitului se întinde o gamă vastă de habitate care se dezvoltă pe o diferenţă altitudinală de aproape 1600 m, fiind structurate în conformitate cu succesiunea etajelor de vegetaţie în făgete, păduri de amestec, molidişuri, jnepenişuri şi pajişti alpine. La limita superioară a pădurilor şi în zona acoperită de jneapăn apar exemplare viguroase de zâmbru, acest arbore fiind un relict glaciar prezent în Retezat în grupe mai mari şi mai compacte decât în restul masivelor din ţară. După dispariţia în secolul trecut a speciilor de vulturi, cea mai mare pasăre prădătoare din Retezat a rămas acvila de munte din care sunt prezente în întreg masivul 3-4 perechi rezidente. Fiecare dintre aceste perechi construieşte mai multe cuburi (ponta fiind depusă numai într-unul singur) în poliţele stâncoase ale versanţilor aflate în afara traseelor turistice sau de escaladă. Tot în aceste zone îşi amplasează cuibul şi cele 2-3 perechi de şoim călător. Amândouă prădătoarele consumă păsări de talie mică şi mijlocie, iar acvila de munte poate prăda şi mamifere de talie mică şi mijlocie (inclusiv juvenili de marmote) consumând chiar cadavre la nevoie. Pădurile întinse ale sitului oferă spaţii de cuibărit foarte bune pentru mai multe specii de interes conservativ european, dintre care trei sunt răpitoare de zi (şerparul, viesparul şi acvila ţipătoare mică) şi patru sunt prădătoare nocturne (buha, huhurezul mare, ciuvica şi minuniţa). Dintre aceste răpitoare se remarcă prin numărul de perechi cuibăritoare buha (până la 12 perechi), minuniţa (50-70 de perechi) şi viesparul (până la 50 de perechi). Alte specii de răpitoare prezente în sit sunt şorecarul comun, uliul păsărar, vânturelul roşu, uliul porumbar şi huhurezul mic. Până la cinci perechi de barză neagră cuibăresc în pădurile de la altitudini mai mici situate pe văi, unde îşi fac masivele cuiburi amplasate în arbori bătrâni aflaţi în apropierea unui curs de apă. Cuibul este folosit ani la rând de aceeaşi pereche, devenind foarte voluminos, şi este părăsit dacă în preajmă este sesizată prezenţa umană. În zona montană înaltă se întâlnesc 80 de exemplare de cocoş de munte. În pădurile din sit, cea mai comună dintre ciocănitori este cea pestriţă mare, dar se întâlnesc şi speciile de interes comunitar pentru conservare. Astfel, ciocănitoarea neagră are o populaţie de 40-60 de perechi, ghionoaia sură este prezentă cu 20-25 de perechi, ciocănitoarea cu spate alb numără 80-120 de perechi, ciocănitoarea de stejar are între 5 şi 10 perechi, iar ciocănitoarea de munte are o populaţie bine reprezentată printr-un efectiv de 100 de perechi. Toate aceste cinci specii protejate de ciocănitori ilustrează prin efectivele populaţionale rezidente menţionate, un mod foarte bun de gospodărire a habitatelor forestiere din sit. Pădurile îndeplinesc toate cerinţele de habitat ale acestor specii aproape exclusiv dependente de un număr suficient de arbori bătrâni, uscaţi sau în curs de uscare, situaţie întâlnită în ecosistemele forestiere ce se apropie de o stare cât mai naturală. Pădurile de fag conţin populaţii semnificative de muscar mic (800-1300 de perechi) şi muscar gulerat (2000-2500 de exemplare), alături de caprimulg toate trei fiind specii protejate exclusiv insectivore care migrează la apropierea toamnei. Caprimulgul are nevoie, pentru capturarea din zbor a insectelor, de suprafeţe întinse de habitate deschise reprezentate în sit de poienile pădurilor sau pajiştile de la periferia acestora. În aceste habitate deschise sunt prezente şi alte două

specii protejate în spaţiul comunitar, cristelul de câmp (5-7 perechi) și sfrânciocul roșiatic (până la 35 de perechi). Cursurile de apă sunt teritoriile mierlei de apă și ale codobaturii de munte. În partea inferioară a acestor cursuri de râuri sunt prezente și 1-2 perechi de pescărel albastru, alături de care apare și fluierarul de munte. Pădurile de molid prezintă populaţii mari și din alte specii mai comune precum aușelul sprâncenat, forfecuţa, alunarul, piţigoiul de munte, piţigoiul moţat, piţigoiul de brădet, mierla gulerată, multe dintre ele fiind văzute chiar în etajul altitudinal următor reprezentat de jnepenișuri. După acest etaj, în pajiștile alpine și subalpine și pe grohotișuri se văd frecvent exemplare de brumăriță de stâncă, fâsa de munte și codroș de munte. Recent au fost identificare și exemplare de ciocârlie urechiată, o specie rară caracteristică ecosistemelor alpine, prezentă în doar câțiva munți din țară. În zona versanților abrupți cuibăresc fluturașii de stâncă și câteva perechi de corb. În calcarele din Retezatul Mic se găsesc perechi cuibăritoare de dreptnea mare, o specie sudică aflată în expansiune în țara noastră. Deasupra Retezatului se pot vedea în migrație stoluri de rațe, gârlițe mari, rândunele și lăstuni, aceștia din urmă lăsându-se uneori în apropierea solului, pentru capturarea insectelor. Au fost observate și exemplare eratice aflate în migrație precum pupăza sau stârcul cenușiu, existând în trecut și un caz de semnalare a unui juvenil rătăcit de lup de mare, o pasăre extrem de rar văzută în afara apelor oceanului sau ale mărilor nordice.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În interiorul sitului se practică turismul, cu un impact de intensitate scăzută asupra speciilor pentru care acesta a fost desemnat. Efectul negativ se manifestă dacă are loc părăsirea traseelor marcate, camparea în locuri nepermise, aprinderea focului (care presupune adunarea lemnului mort din pădure) sau dacă au loc activităţi generatoare de zgomot. La periferia sitului exploatările silvice pot dăuna diverselor specii de ciocănitori dacă se extrag cantităţi mari de arbori uscaţi sau în curs de uscare.

ADMINISTRAREA SITULUI

La Nucşoara există un centru de vizitare și informare având spaţii dedicate și cercetărilor ştiinţifice. În comunităţile limitrofe sunt amenajate și alte centre de vizitare și puncte de informare. Au fost instalate pe tot teritoriul sitului mai multe tipuri de panouri (informative, de avertizare/atenţionare și cu hărţi pentru orientare). Câteva dintre drumurile forestiere sunt închise cu bariere, iar intrarea în perimetrul sitului este bine marcată pe fiecare cale de acces. Vizitatorii sitului au la dispoziţie mai multe poteci/drumuri pentru vizitare, foarte multe trasee turistice marcate corespunzător, câteva trasee tematice, mai multe locuri de campare și câteva cabane și refugii montane. Comunităţile limitrofe sitului au amenajate spaţii pentru colectarea deșeurilor.

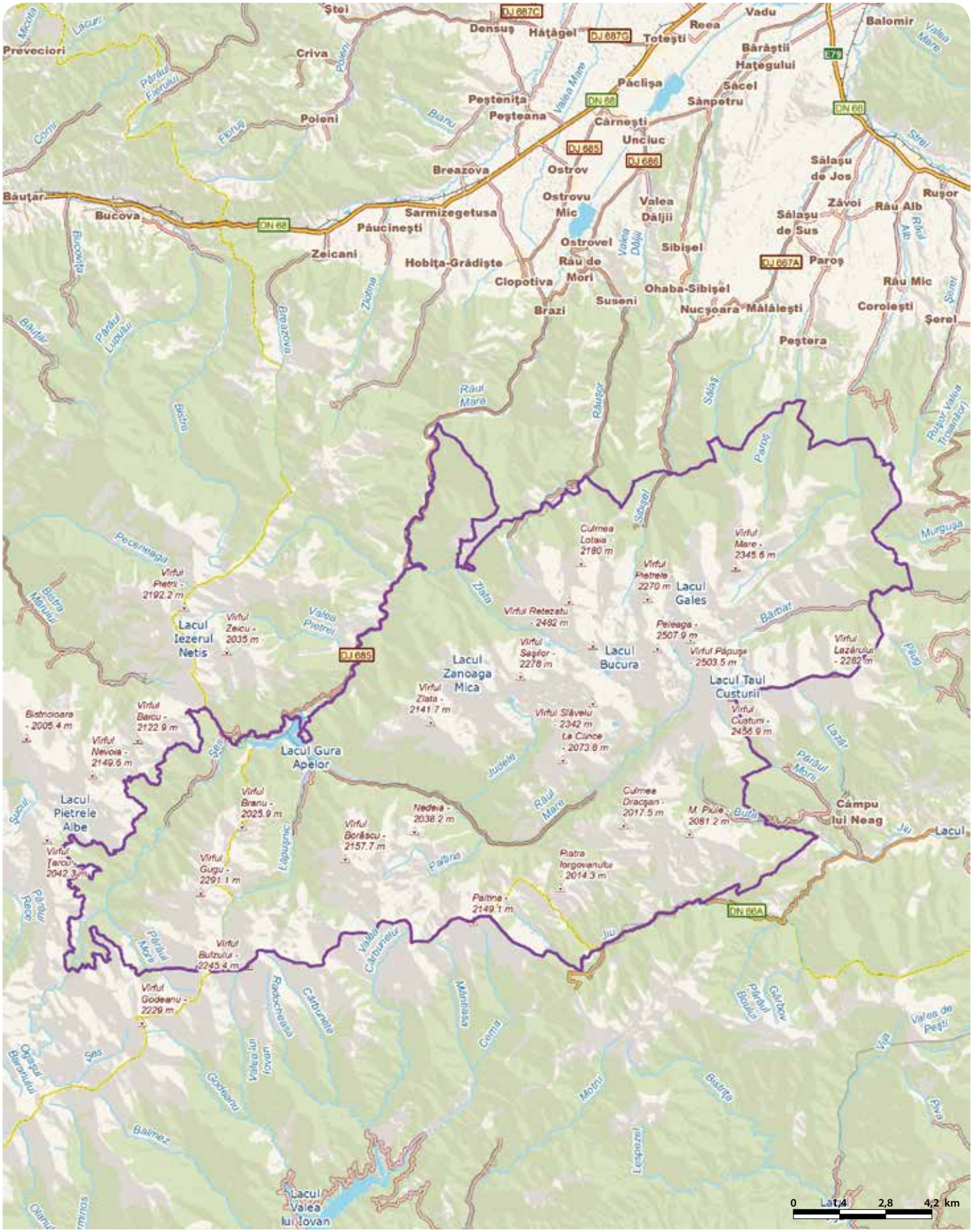

MUNŢII RODNEI - RO SPA 0085

ÎNCADRAREA TERITORIAL-ADMINISTRATIVĂ:
Judeţul Bistriţa-Năsăud: Maieru, Parva, Rebrişoara, Rodna, Romuli, Sângeorz Băi, Telciu, Şanţ.
Judeţul Maramureş: Borşa, Moisei, Săcel.
Judeţul Suceava: Coşna, Cârlibaba.

SUPRAFAŢA: 54.832 ha
BIOREGIUNEA: Alpină
LOCALIZAREA GEOGRAFICĂ: Lat. N 47° 31′ 47″; Long. E 24° 48′ 25″
ECOREGIUNEA: Carpaţii Orientali
ALTITUDINEA: 2284 MAX., 595 MIN., 1398 MED.

CATEGORIILE DE ARII NATURALE PROTEJATE CU CARE SE SITUL SE SUPRAPUNE PARŢIAL SAU TOTAL, DUPĂ CAZ:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

PRINCIPALELE CĂI DE ACCES SUNT: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face din DN18, între localităţile Moisei şi Cârlibaba (spre nordul şi estul sitului), din DN17D, între localitatea Cormaia şi intersecţia acestui drum cu DN18 (spre sudul şi estul sitului) şi din DN17C, între localităţile Telciu şi Moisei (către vestul sitului). Din toate aceste drumuri se desprind drumuri locale şi forestiere are duc în interiorul sitului, pe văi cu sunt: Bila, Lala, Izvoru Dragoş, Bârloaia, Guşetu Mare, Gormaia, Anieş, Pârâul Roşu şi Cobăşel.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Ciuvică (*Glaucidium passerinum*) • Minuniţă (*Aegolius funereus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Cocoş de munte (*Tetrao urogallus*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Prundăraş de munte (*Charadrius morinellus*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl se află în nordul Carpaţilor Orientali şi conservă păduri întinse de amestec şi conifere, regiuni alpine şi subalpine cu pajişti naturale şi jnepenişuri, toate reprezentând habitate în care trăiesc 16 specii de interes european pentru conservare. Situl, care se suprapune în cea mai mare parte cu Parcul Naţional Munţii Rodnei, a fost extins către nord şi est pentru a include cât mai multe habitate ale cocoşului de munte şi ale cocoşului de mesteacăn, aceste populaţii atingând aici unele dintre cele mai mari densităţi din ţară. Habitatele foarte bine conservate şi cu un grad mare de naturalitate adăpostesc populaţii importante şi din următoarele specii ameninţate la nivelul Uniunii Europene: minuniţă, ciuvică, ciocănitoare de munte şi acvilă de munte. Efective mari atinge şi muscarul gulerat. Zona căldărilor Bila-Lala este una dintre cele două locaţii din ţară în care mai cuibăreşte azi prundăraşul de munte. Din cele peste 150 de specii de păsări care au fost identificate în sit, cel puţin 64 sunt specii cuibăritoare, restul fiind specii care apar în migraţie.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Munţii Rodnei, care se remarcă prin înălţime şi masivitate, cu prezenţa mai multor vârfuri ce depăşesc 2200 m şi existenţa unei diferenţe de altitudine de peste 1600 m. Din întregul lanţ carpatic oriental aceşti munţi relevă cel mai bine urmele glaciaţiunii cuaternare, păstrându-se peisajul tipic al modelării glaciare cu întreaga gamă de forme rezultate din acţiunea gheţarilor montani asociate cu resturi ale prelucrării anterioare şi cu formele eroziunii postglaciare. Aspectele geomorfologice şi gruparea caracterelor de detaliu duc la diferenţierea Munţilor Rodnei în cinci compartimente sau complexe morfologice dispuse de la est la vest astfel: Inău, Omu-Gărgălău, Galaţ-Puzdrele, Pietrosu şi Bătrâna. Diversitatea mare a formelor de relief include vârfuri şi creste, circuri glaciare, mări de blocuri, trene de grohotişuri, culoarele de avalanşă şi văi adânci drenate de ape rapide cu numeroase repezişuri şi cascade. Prin masivitatea lor Munţii Rodnei constituie un nod hidrografic, drenajul realizându-se spre patru colectori principali: Bistriţa Aurie, Someşul Mare, Vişeu şi Iza. Se constată în sit o diferenţiere a învelişului vegetal pe înălţime, fiind prezente formaţiuni vegetale bine individualizate răspândite pe altitudine sub formă de „benzi" late de 300-500 m, alcătuind etajele şi subetajele de vegetaţie. Situl nu include făgetele pure deoarece altitudinile joase nu depăşesc 750 m. În partea lui inferioară sunt prezente pădurile de amestec formate din fag, brad şi molid. Pădurea boreală de molid este răspândită pe toată întinderea masivului, la limita ei superioară începând jnepenişurile. Acolo unde aceste păduri au fost defrişate s-au instalat pajişti cu iarba câmpului şi păiuş roşu, cele mai multe dintre aceste terenuri fiind folosite ca păşuni montane. Păsările de interes comunitar care cuibăresc în aceste păduri sunt viesparul (10-20 de perechi), barza neagră (1-3 perechi), caprimulgul (30-40 de perechi), muscarul mic (300-400 de perechi) şi muscarul gulerat din care există un efectiv impresionant de până la 3000 de perechi cuibăritoare. În pajiştile montane cu tufărişuri se găsesc cuibărind până la 300 de perechi de sfrâncioc roşiatic. Toate aceste specii sunt migratoare şi pleacă din habitatele sitului odată cu împuţinarea hranei la începutul toamnei. Sunt prezente cu număr mare de perechi şi speciile de ciocănitori rezidente în acest sit precum ciocănitoarea de munte (150-180 de perechi), ciocănitoarea cu spate alb (40-60 de exemplare) şi ciocănitoarea neagră (70-90 de exemplare). Tot rezidente sunt şi cele trei specii de răpitoare de noapte, ciuvica (120-150 de perechi), minuniţa (35-50 de perechi) şi huhurezul mare (35-45 de perechi). Toate aceste specii rezidente execută deplasări doar pe altitudine, odată cu instalarea iernii în pădurile aflate la altitudini mari, atunci când hrana preferată formată din rozătoare devine inactivă sau inaccesibilă sub stratul de zăpadă. Coboară în această perioadă şi multe dintre ciocănitori care se îşi stabilesc locul de iernare în pădurile de amestec şi chiar mai jos, în cele de foioase. Odată cu instalarea primăverii toate aceste specii urcă în habitatele preferate pentru cuibărit. În aceste păduri boreale se întâlnesc frecvent şi specii comune precum auşelul cu cap galben, scatiul, piţigoiul moţat, forfecuţa, mierla guleratăă, alunarul, piţigoiul de munte şi piţigoiul de brădet. În pădurile de amestec situate la altitudini mai mici, pe lângă speciile enumerate anterior, se mai pot observa frecvent şi specii tipice pentru pădurile de foioase precum porumbelul gulerat, ciocănitoarea pestriţă mare, sitarul de pădure, florintele, mierla neagră, sturzul de vâsc, silvia cu cap negru, măcăleandrul şi cinteza de pădure. La cocoşul de munte populaţia formată din peste 200 de indivizi este rezidentă în sit şi reprezintă una dintre cele mai numeroase la nivelul tuturor siturilor din ţara noastră. Această specie cuibăreşte pe sol în pădurile neumblate de conifere, însă în perioada de împerechere, care începe de la sfârşitul lui martie şi ţine până în luna mai, urcă până în molidişurile de limită sau în jnepenişuri şi chiar în golurile subalpine. În aceste zone cu vegetaţie lemnoasă mai rară, cocoşii au locuri tradiţionale de rotit care se păstrează mai mult sau mai puţin de la an la an. Tot la limita pădurii de molid, acolo unde arborii sunt rari şi începe să se instaleze jnepenişul, îşi au teritoriile şi locurile de rotit masculii de cocoş de mesteacăn. Această specie a devenit extrem de rară în ţara noastră în urma presiunii cinegetice, a exploatării pădurilor şi pătrunderii oamenilor în teritoriile de rotit. Acest sit este unul dintre puţinele locuri din ţară în care specia mai cuibăreşte, efectivele populaţionale fiind destul de mari şi cunoscându-se în prezent mai multe locuri de rotit în care cocoşii de mesteacăn execută ritualuri nupţiale în fiecare an. Este o specie destul de sedentară, hrana formată atât din nevertebrate cât mai ales din frunze, muguri sau seminţe permiţând exemplarelor să rămână şi iarna în aceste teritorii, executând doar mici deplasări în funcţie de condiţiile climatice. În sezonul rece aceste păsări preferă să consume în special muguri de mesteacăn. Etajele subalpin şi alpin care sunt ocupate de pajişti şi stâncărie se in-

dividualizează de la altitudini mai coborâte cu circa 150-200 m în comparaţie cu masivele muntoase din Carpaţii Meridionali datorită situării zonei la o latitudine mai nordică. Reprezintă teritoriul unde cuibăresc câteva perechi de acvilă de munte și șoim călător, dar și mai multe familii de corbi. Apar în căutare de hrană și șorecarul comun, șerparul, uliul păsărar, uliul porumbar și chiar vânturelul roșu. În zona de grohotișuri cuibărește brumărița de stâncă, o pasăre sedentară care populează zonele înalte aflate mai sus de limita superioară a pădurilor. Aceasta cuibărește în crăpături de stânci, sub pietre mari sau la baza unor tufe de ienupăr sau afin, în locuri inaccesibile omului. Atunci când cade zăpada în aceste zone se retrage în grupuri mari în zonele de la altitudini mai joase. O altă specie care cuibărește în aceste zone înalte este prundărașul de munte, din care au fost localizate câteva perechi în zona căldărilor glaciare Bila-Lala. Această specie de interes conservativ european, deși are condițiile de habitat preferate în mai multe masive muntoase din țară, a rămas ca și clocitoare doar în acest sit și în Munții Cindrel. Fiind migratoare, soseşte la sfârşitul lui mai sau începutul lui iunie, cuibărind în pajiștile montane de la mare altitudine, acolo unde vegetaţia este scundă. Este una din puținele păsări la care masculul clocește în cea mai mare parte a timpului, ocupându-se preponderent și de îngrijirea puilor până ce devin independenţi. Ca urmare a masivităţii și altitudinii mari a munţilor, situl este survolat doar întâmplător de păsări în timpul pasajelor și numai în lungul văilor laterale. În schimb, iarna se pot vedea frecvent vizitatori nordici care își aleg cartierele de iernare în pădurile sitului, așa cum o fac cinteza de iarnă sau chiar mătăsarul.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În prezent, au loc în sit cu impact negativ activităţi de turism necontrolat (cu părăsirea traseelor marcate), acces cu autovehicule de teren (în afara drumurilor deschise circulaţiei publice) și recoltarea de fructe de pădure și ciuperci (în afara traseelor și a căilor de acces amenajate), toate acestea manifestând impact negativ asupra speciilor protejate din zona în care au loc. Impact negativ asupra tuturor speciilor pentru care a fost desemnat situl manifestă lucrările de exploatare silvică, dacă au loc în perioada de reproducere sau dacă se fac cu tăieri rase pe suprafeţe mari, dacă se extrage tot lemnul mort din pădure sau dacă se fac în afara normelor prevăzute în amenajamentele silvice în vigoare avizate de administratorul sitului. Creșterea animalelor are impact negativ dacă se practică pășunatul în teritoriile de cuibărit ale prundărașului de munte, dacă se ajunge la supraexploatarea unor terenuri sau dacă nu se practică montarea jujeului la toate exemplarele canine. De asemenea, prezenţa în număr mare a câinilor ciobănești în teritoriile de cuibărit ale răpitoarelor determină scăderea semnificativă a succesului reproducător al acestor specii, fapt constatat la acvila de munte și șoimul călător. Braconajul practicat, în special la cocoșul de munte și la cel de mesteacăn, reduce cantitativ efectivele acestor specii și determină perturbarea întregii comunităţi de păsări din zona în care are loc.

ADMINISTRAREA SITULUI

În Borșa și Rodna sunt necesare centre de informare și vizitare, iar în comunităţile locale de pe raza sitului sunt necesare mai multe puncte de informare. Există următoarele amenajări și dotări: panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare și panouri cu hărţi pentru orientare, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere pe unele drumuri forestiere, poteci/drumuri pentru vizitare, mai multe trasee turistice, trasee tematice și locuri de campare prevăzute cu vetre de foc. Toate acestea, nu sunt suficiente, fiind necesară o suplimentare a lor datorită numărului mare de vizitatori.

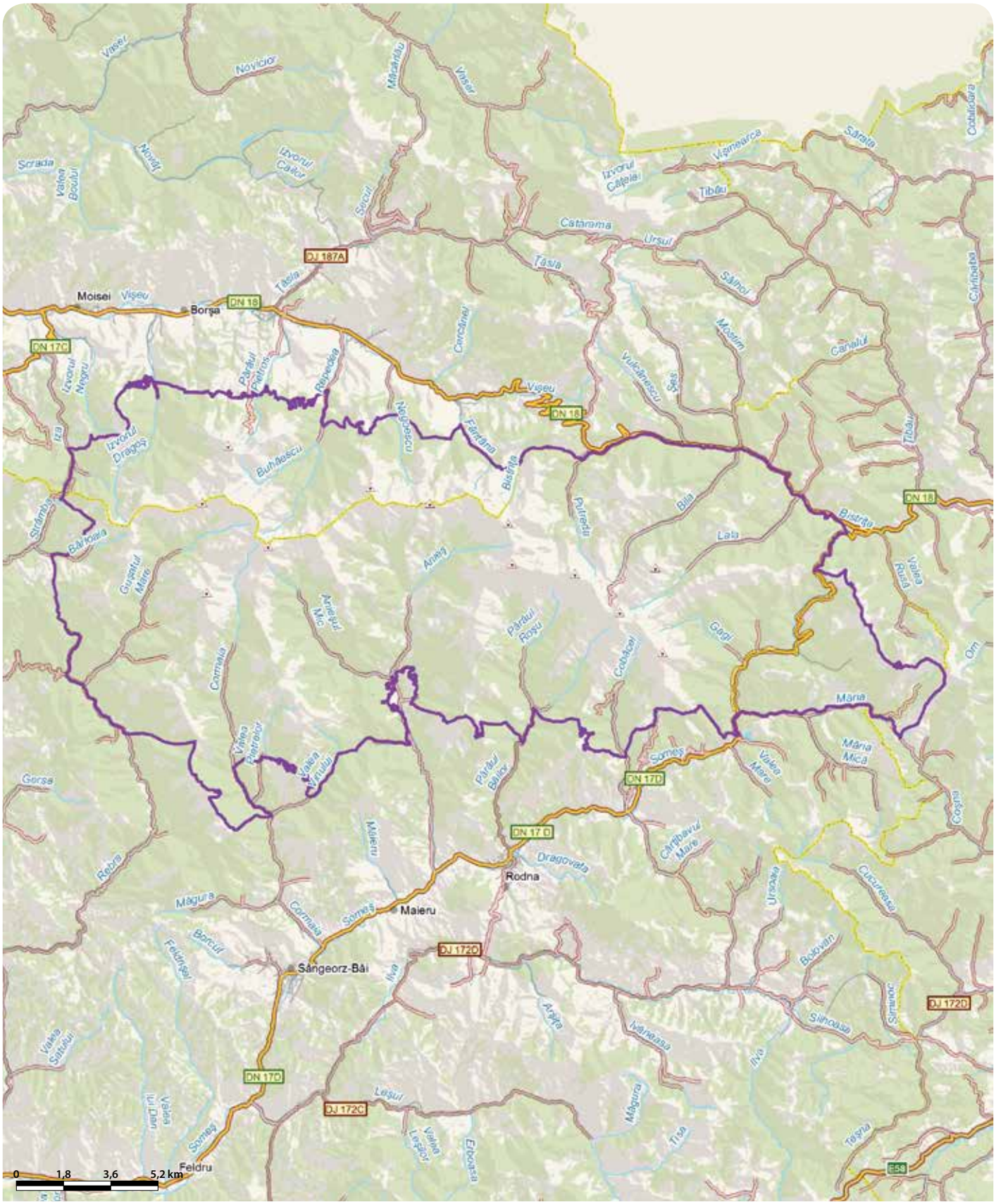

MUNŢII SEMENIC - CHEILE CARAŞULUI - RO SPA 0086

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Caraş-Severin: Anina, Bozovici, Brebu Nou, Caraşova, Goruia, Mehadica, Prigor, Reşiţa, Teregova, Văliug.

Suprafaţa: 36.240 ha
Localizarea geografică: Lat. N 45° 8' 19"; Long. E 21° 59' 11"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Munţii Banatului
Altitudinea: 1445 max., 222 min., 834 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul spre sit se poate face din Reşiţa pe DN58, prin localităţile Caraşova, Anina şi Bozovici sau pe DJ582 prin Văliug şi apoi Brebu-Nou. Din DJ582 se poate intra pe DJ582E spre staţiunea Semenic. Accesul în interiorul sitului se face pe mai multe trasee turistice marcate care pornesc din localităţile Caraşova, Anina, Văliug şi Brebu Nou. În sit se poate ajunge şi cu trenul pe ruta Timişoara-Reşiţa-Anina.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Şoim călător (*Falco peregrinus*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl a fost desemnat în scopul conservării efectivelor populaţionale a 16 specii de păsări protejate la nivel comunitar care se găsesc într-un mozaic de habitate cu un grad foarte mare de naturalitate, fiind reprezentate de zone mari împădurite ce alternează cu pajişti, versanţi calcaroşi şi chei sălbatice. Situl include cea mai mare suprafaţă de păduri cvasivirgine din Europa, fiind prezente suprafeţe mari de făgete cu arbori seculari în vârstă de peste 350 de ani. Toate aceste habitate sunt importante deoarece adăpostesc populaţii semnificative din următoarele şapte specii ameninţate la nivelul Uniunii Europene: şoim călător, şerpar, buhă, ciocănitoare cu spate alb, ghionoaie sură, muscar gulerat şi muscar mic.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl include Munţii Semenic, întinzându-se peste partea nordică şi centrală a Munţilor Aninei, o subunitate ale Munţilor Banatului. Din punct de vedere geografic aparţin Carpaţilor Occidentali, iar din punct de vedere geologic sunt consideraţi o subunitate a Carpaţilor Meridionali. Munţii Semenic reprezintă centrul orohidrografic al Banatului, de aici izvorând marile râuri care curg în vestul ţării (Timiş, Bârzava şi Nera). Zona este caracterizată prin culmi prelungi, rotunjite şi întinse platforme de eroziune etajate la diferite altitudini. Specificul geologic al zonei este dat de ponderea foarte mare a calcarelor. Carstul de suprafaţă este reprezentat de chei, defileuri, lapiezuri, doline, uvale, polii, cărora li se adaugă văi seci, văi de doline şi văi oarbe. Carasul taie în depozitele calcaroase pe o lungime de 19 km chei de o mare şi sălbatică frumuseţe care dau o notă particulară şi emblematică sitului. Caracteristică zonei este şi dispariţia bruscă în subteran a multor cursuri de apă. Astfel, cursul afluenţilor Carasului se întrerupe deseori cu sectoare de văi seci, pentru ca în aval, râul să revină iar la suprafaţă prin izbucuri. Apa care circulă prin fisurile calcarelor a dat naştere unor spectaculoase forme carstice de suprafaţă, fiind prezente în sit mari câmpuri de lapiezuri care ating o adâncime a şanţurilor de până la 2 m. Un procent de 93% din suprafaţa sitului este ocupat de ecosisteme forestiere în care domină făgetele. În Valea Nergăniţa se află cel mai compact şi întins făget cvasivirgin din Europa care ocupă o suprafaţă de circa 5000 ha. Aceste făgete sunt edificate aproape exclusiv de fag şi ocupă partea vestică, nordică şi estică a sitului. Subarboretul este în general slab reprezentat sau lipseşte, iar stratul ierbos este edificat de specii care se pot dezvolta la umbră precum măcrişul iepurelui, creasta cocoşului, murul sau vinariţa. În puţinele luminişuri apar specii de lumină precum păiuşul, păştiţa, leurda, mierea ursului şi colţunii popii. În partea de sud, SE şi SV a sitului sunt prezente şi păduri de fag în amestec cu carpen, cireş sălbatic, frasin şi paltin de munte. Aceste păduri reprezintă habitatul optim pentru cele două specii de muscari de interes comunitar care sunt oaspeţi de vară în aceste zone. Muscarul gulerat are o populaţie impresionantă care ajunge până la 17000 de perechi, în timp ce muscarul mic este prezent cu 1300-1700 de perechi cuibăritoare. Pădurile lăsate în regim natural oferă habitat optim şi pentru speciile protejate de ciocănitori precum ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea de stejar, ghionoaia sură şi cea cu spate alb, ultimele două urmă având efective care depăşesc 280 de perechi. Atât ciocănitoarea de stejar cât şi cea cu spate alb necesită pentru cuibărire trunchiuri de arbori în curs de putrezire, în care pot săpa mai uşor scorburile pentru depunerea pontei. Alte specii protejate care se găsesc în aceste păduri sunt caprimulgul, presura de grădină, ciocârlia de pădure şi ierunca. Dintre răpitoare se întâlnesc buha (3-4 perechi), viesparul (20-40 de perechi) şi şerparul. Bogata faună de reptile a sitului poate susţine o populaţie de până la zece perechi de şerpari, fiind formată din numeroase exemplare de guşter, şopârlă de câmp, şopârlă de ziduri, năpârcă, şarpele lui Esculap, viperă cu corn, viperă comună, şarpe de alun, şarpe de casă şi şarpe de apă. Influenţele submediteraneene se regăsesc în făgetele în care apare şi vişinul turcesc sau pe calcarele însorite în care se întâlnesc tufărişuri de liliac, mojdrean şi scumpie. Aceste tufărişuri împreună cu cele de măceş, porumbar sau păducel sunt habitatul sfrânciocului roşiatic, din care sunt prezente între 1000 şi 1400 de perechi cuibăritoare.

Habitatele de stâncărie au o foarte mare valoare conservativă deoarece adăpostesc o populaţie semnificativă de şoim călător (minim 3-4 perechi) şi o pereche de acvilă de munte. Tot aici se mai poate observa cuibărind şi vânturelul roşu, alături de câteva familii de corbi şi chiar de drepnele mari. Aceste păsări îşi construiesc cuibul din pene şi resturi vegetale, sprijinindu-l de denivelări ale pereţilor stâncoşi. De pe aceste verticale puii se lansează în primul lor zbor, pe care trebuie să îl execute perfect. Există semnalări ale cuibăritului unei alte specii sudice, rândunica roşcată, din care au fost observate câteva perechi ieşind din fisurile pereţilor calcaroşi ai Cheilor Carasului.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activităţi au loc cu intensitate mică asupra speciilor de păsări pentru care a fost desemnat situl: lucrări silvice (dacă acestea au loc în perioada de reproducere pot afecta speciile cuibăritoare în pădure), incendierea miriştilor (are loc pe suprafeţe mici şi poate afecta sfrânciocul roşiatic), vânătoare şi braconaj (determină perturbări în întreaga avifaună a zonei în care au loc, chiar dacă nu sunt vizate speciile de păsări). Turismul manifestă un impact asupra speciilor de păsări dacă se face în afara traseelor marcate pentru drumeţie şi alpinism, intrându-se astfel în refugii pentru cuibărit sau odihnă ale păsărilor.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există centre de vizitare/informare şi puncte de informare, panouri de avertizare/atenţionare şi panouri de informare, iar câteva drumuri forestiere sunt închise cu bariere. Vizitatorii pot folosi cele opt trasee turistice marcate sau cele patru destinate cicloturismului, dar şi locurile de campare amenajate în sit, prevăzute cu vetre de foc şi spaţii pentru colectarea deşeurilor.

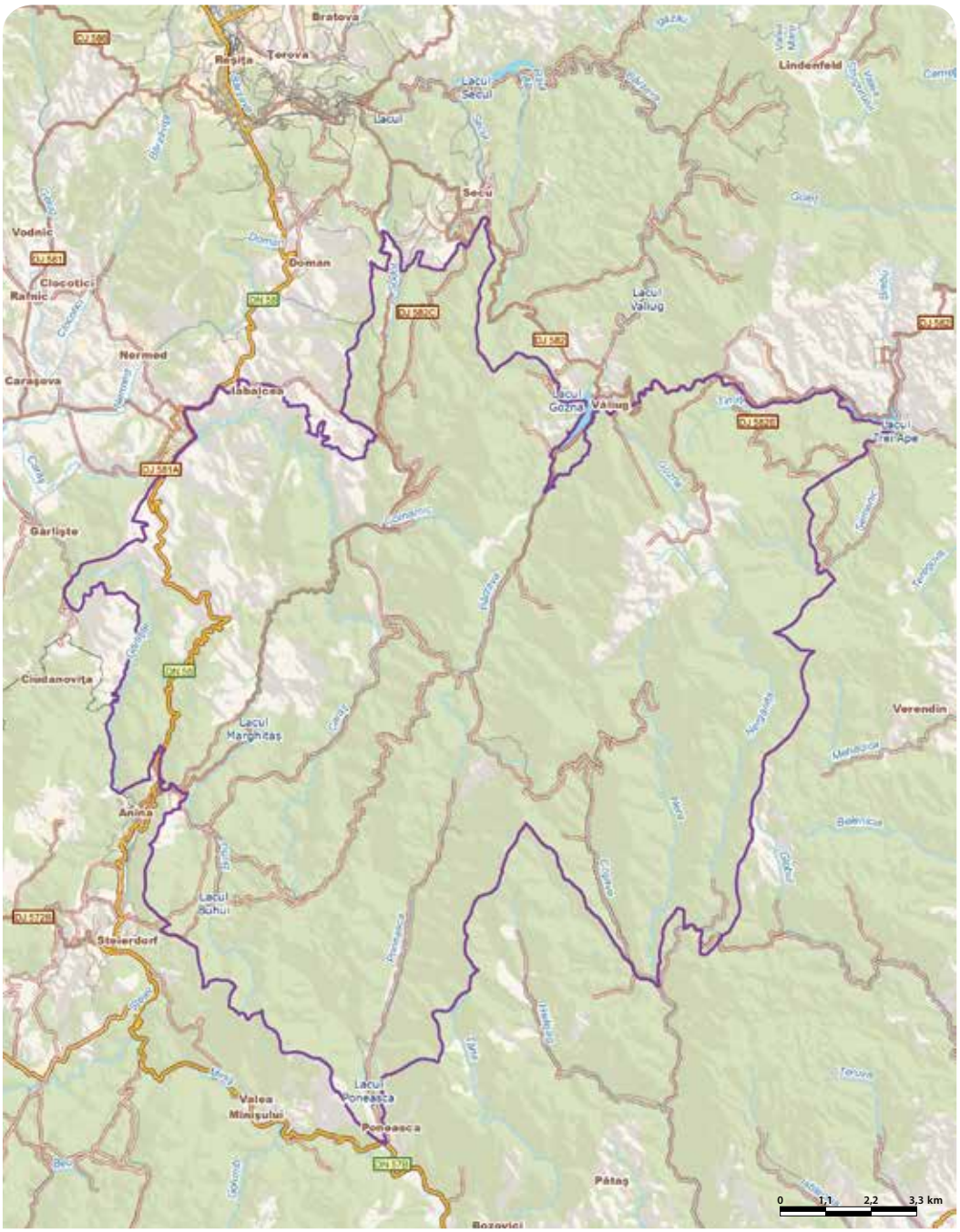

MUNŢII TRASCĂULUI - RO SPA 0087

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Alba: Aiud, Cricău, Galda de Jos, Ighiu, Livezile, Meteş, Mirăslău, Mogoş, Ocoliş, Ponor, Poşaga, Rimetea, Râmeţ, Stremţ, Sălciua, Zlatna, Întregalde.
Judeţul Cluj: Băişoara, Iara, Mihai Viteazu, Moldoveneşti, Petreştii de Jos, Săndulești, Tureni.

Suprafaţa: 93.189 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 21′ 10″; Long. E 23° 29′ 1″
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Munţii Apuseni
Altitudinea: 1419 max., 258 min., 763 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl fiind întins pe o suprafaţă mare poate fi accesat din foarte multe localităţi care se află la periferia sa. Se pot folosi şi drumuri care leagă toate aceste localităţi de cele care sunt efectiv incluse în sit. Arterele care asigură accesul în zonă sunt reprezentate de DN1, care trece prin estul sitului între localităţile Turda şi Alba Iulia, şi de DJ705 (Alba Iulia-Brad), al cărui sector cuprins între Feneş şi Ampoiţa constituie limita sudică a sitului. Nordul sitului este traversat de segmentul din DN75 (Câmpeni-Turda) aflat între Cornești și Sălciua de Jos.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Buhă mare (*Bubo bubo*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Şoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Şoim călător (*Falco peregrinus*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl se remarcă prin valoarea conservativă mare a habitatelor de stâncărie, pădure şi pajişti montane în care se constatată o extindere până la altitudini mari a elementelor xerofile şi termofile, dar şi coborârea unor elemente montane şi chiar arcto-alpine la altitudini mici. În acest mozaic de specii care determină apariţia a diverse habitate trăiesc peste 130 de specii de păsări, dintre care 25 sunt de interes comunitar pentru conservare, fiind prezente cu populaţii semnificative din punct de vedere numeric. Valoarea conservativă mare a habitatelor forestiere din sit este confirmată de efectivul de peste 20 de mii perechi clocitoare pe care îl realizează muscarul gulerat, dar şi de populaţii cuibăritoare foarte mari de ciocănitoare cu spate alb, ghionoaie sură şi ciocănitoare de stejar. Alternanţa între chei, zone stâncoase şi păşuni şi fâneţe semi-naturale aflate între păduri constituie habitatul perfect pentru cuibărire şi vânătoare al acvilei de munte. Acest fapt este evidenţiat prin multe perechi care cuibăresc în fiecare an, ceea ce face ca aceşti munţi să reprezinte unul dintre punctele cheie la nivelul ţării pentru conservarea acestei specii periclitate. Acvila de munte este şi o specie emblematică a sitului, important şi pentru conservarea a încă două specii ameninţate la nivelul Uniunii Europene, şoimul călător şi buha. Pajiştile susţin un efectiv important de cristel de câmp, o specie de interes conservativ global, şi servesc ca zonă de hrănire pentru mai multe specii de ereţi şi şoimi care trec în pasaj sau au stabilite în aceste habitate cartierele de iernare. În zonă au fost identificate şi specii de provenienţă sudică precum presura de munte, lăstunul de stâncă sau drepneaua mare, dar şi specii rare precum mierla de piatră şi fluturaşul de stâncă. Deşi multe dintre specii au efective rezidente, situl este important şi în perioada de migraţie. Valoarea conservativă a sitului este reflectată prin prezenţa în perimetrul său a unui număr de 30 de rezervaţii naturale de interes naţional şi/sau monumente ale naturii, precum şi a patru situri de importanţă comunitară.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Munţii Trascăului, care se întind pe o lungime de circa 75 km de la Valea Turenilor în N-NE până la Valea Ampoiului în S-SV. Altitudinea medie este 760 m, iar diferenţa de nivel ajunge până la 1200 m. Peisajul Munţilor Trascău este extrem de eterogen, alcătuit din forme carstice de mare spectaculozitate şi atractivitate turistică reprezentate de abrupturi calcaroase, lapiezuri, doline, uvale, văi de doline, chei, defileuri, avene şi peşteri. Masivele calcaroase precum Colţii Trascăului cu vârful Piatra Secuiului, masivele Data şi Rachiş şi masivul Piatra Cetii sau Piatra Craivii sunt manifestări exocarstice de mare valoare peisagistică. Sectoarele de chei sunt deosebit de spectaculoase fiind reprezentate de Cheile Turzii, Turenilor, Mănăstirii, Râmeţului, Cetii, Tecşeşti şi Întregalde. Toate acestea conţin pereţi verticali suficient de izolaţi de activităţile antropice care sunt locuri de cuibărit pentru acvila de munte. Habitatul ideal al speciei este complet doar dacă în vecinătatea locului de cuibărit există suprafeţe întinse de teren care pot fi folosite pentru capturarea hranei. Astfel de teritorii sunt bine reprezentate în sit de pajiştile folosite ca fâneţe sau păşuni, întrepătrunse de terenuri agricole pe care se practică o agricultură tradiţională, dar şi de întinse păduri cu poieni. Unele perechi pot să-şi instaleze masivul cuib chiar şi în copaci bătrâni din zone puţin umblate de oameni, fiind în acest caz extrem de greu de localizat în timpul observaţiilor în teren. Inventarierile făcute mai mulţi ani la rând au evidenţiat existenţa a 14 perechi ale acestei specii vulnerabile rezidente în sit, acvila de munte devenind emblematică pentru acesta. Importanţa zonei în conservarea păsărilor răpitoare este sporită de perechile de şoim călător şi de buhă, la care se adaugă 3-6 perechi de acvilă ţipătoare mică, 40-60 de perechi de viespar şi 2-3 perechi de şerpar. Lista de specii a răpitoarelor protejate este întregită în timpul pasajelor prin prezenţa în număr mare de exemplare a trei specii de ereţi (eretele de stuf, eretele alb şi eretele vânăt), dar şi a şoimului de iarnă din care apar în fiecare sezon hibernal câteva exemplare. Dacă la aceste specii de interes comunitar pentru conservare adăugăm vânturelul roşu, şoimul rândunelelor, şorecarul comun, uliul păsărar, uliul porumbar şi specia nordică de şorecar încălţat care se vede doar iarna, se ajunge la o impresionantă listă incluzând nu mai puţin de 15 specii de răpitoare diurne. Acest fapt face ca situl să aibă o importanţă deosebită în conservarea acestor păsări din ce în ce mai vulnerabile chiar şi pe plan mondial. O mare parte din suprafaţa sitului este acoperită de habitate forestiere (67%), fiind prezente gorunete, querceto-făgete şi făgeto-cărpinete, însă cea mai mare întindere o au făgetele care domină între 700 şi 1200 m. Ele au o distribuţie fragmentară ca urmare a defrişărilor din trecut efectuate în vederea obţinerii unor suprafeţe utilizate ca păşuni şi fâneţe sau pentru dezvoltarea culturilor agricole. Acest amestec de habitate reprezintă un teren excelent de vânătoare pentru toate răpitoarele din sit. Alături de fag se găsesc în proporţie mai redusă paltinul de munte, ulmul de munte şi mai rar bradul sau molidul. Stratul arbustiv este edificat de lemn câinesc, păducel, salbă moale, iederă albă, soc negru sau alun, iar stratul ierburilor şi subarbuştilor, dezvoltat variabil, este reprezentat de specii carpatice precum brusturul negru, colţişorul şi plămânica. Abundenţa arboretului şi subarboretului reprezintă habitate ideale pentru speciile de păsări cântătoare aparţinând celor mai diverse specii. Se remarcă impresionanta populaţie a muscarului gulerat care ajunge până la 25000 de perechi cuibăritoare, elementce atribuie acestor habitate un rol important în conservarea speciei. Sunt prezen-

te în păduri cu efective mari și următoarele specii de interes comunitar: muscarul mic, ciocârlia de pădure, caprimulgul, ierunca, 1-2 perechi de barză neagră și patru specii de ciocănitori (ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea cu spate alb, ghionoaia sură și ciocănitoarea de stejar). Un management adecvat al acestor păduri în care se lasă și arbori uscați sau parțial uscați permite ca aceste specii de ciocănitori să dezvolte populații semnificative din punct de vedere numeric, din care se remarcă efectivul cuprins între 380 și 420 de perechi de ghionoaie sură, dar și cel al ciocănitorii de stejar care ajunge până la 400 de perechi. În liziere și tufișuri cuibărește sfrânciocul roșiatic iar în culturi agricole sau în pajiști este prezent cristelul de câmp, ambele specii fiind de interes comunitar pentru conservare. Cristelul de câmp are efective numeroase în acest sit, cuprinse între 30 și 40 de perechi. Pe lângă cursurile de apă se întâlnesc frecvent codobatura de munte, mierla de apă și 3-5 perechi de pescăraș albastru. Puținele habitate umede din sit sunt importante pentru pasajul de primăvară sau de toamnă al berzelor, momente în care se pot observa până la 700 de exemplare de barză albă și până la 20 de exemplare de barză neagră. Aceste păsări se hrănesc din zonele umede situate de-a lungul râurilor sau în diferite pășuni umede și habitate acvatice temporare. În stâncăriile care se găsesc răspândite în mai multe locuri din sit sunt prezenți în perioada de cuibărit și codroșul de munte și lăstunul de casă, dar și specii rare precum mierla de piatră și fluturașul de stâncă. Ocazional au fost observate în Cheile Râmețului exemplare de drepnea mare și lăstun de stâncă, ambele specii de origine sudică aflându-se în expansiune spre nord, probabil și cuibărind în acest sit. Pentru drepneaua mare este atestat cu certitudine cuibăritul în mai multe chei din sit. În tufele de pe versanții arizi cuibărește o altă specie sudică care și-a extins teritoriul, presura de munte.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Exploatarea forestieră poate determina diminuarea drastică a ofertei de spații de cuibărit și hrană pentru majoritatea speciilor de păsări pentru care a fost desemnat situl dacă sunt eliminați toți arborii bătrâni și scorburoși. Vânătoarea și braconajul deranjează cuibăritul multora dintre speciile prioritare chiar dacă nu sunt vizate aceste specii de păsări. Incendierea vegetației mirișiștilor distruge habitatul de cuibărit pentru speciile care cuibăresc pe sol sau în tufărișuri (sfrâncioc, fâsă, ciocârlie și cristel). Pășunatul aduce modificări în structura solului și a vegetației dacă se ajunge la suprapășunat, afectând direct și speciile care cuibăresc pe sol. Schimbarea modului de utilizare a terenului afectează mai multe specii legate de anumite habitate pentru cuibărit sau hrănire. Turismul practicat în perioadele de cuibărit poate exercita o presiune crescută în special asupra păsărilor răpitoare dacă se părăsesc traseele autorizate. Zborurile cu parapanta practicate în sit au efecte negative importante asupra păsărilor răpitoare protejate, în mod special fiind afectată acvila de munte.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există mai multe centre de vizitare/informare și puncte de informare în comunitățile învecinate care dispun și de spații pentru colectarea deșeurilor. La principalele puncte de intrare în sit s-au amplasat mai multe panouri informative, iar în sit există panouri de avertizare/atenționare și panouri de orientare dotate cu hărți. Vizitatorii au la dispoziție mai multe poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, fiind amenajate și locuri de campare cu vetre de foc.

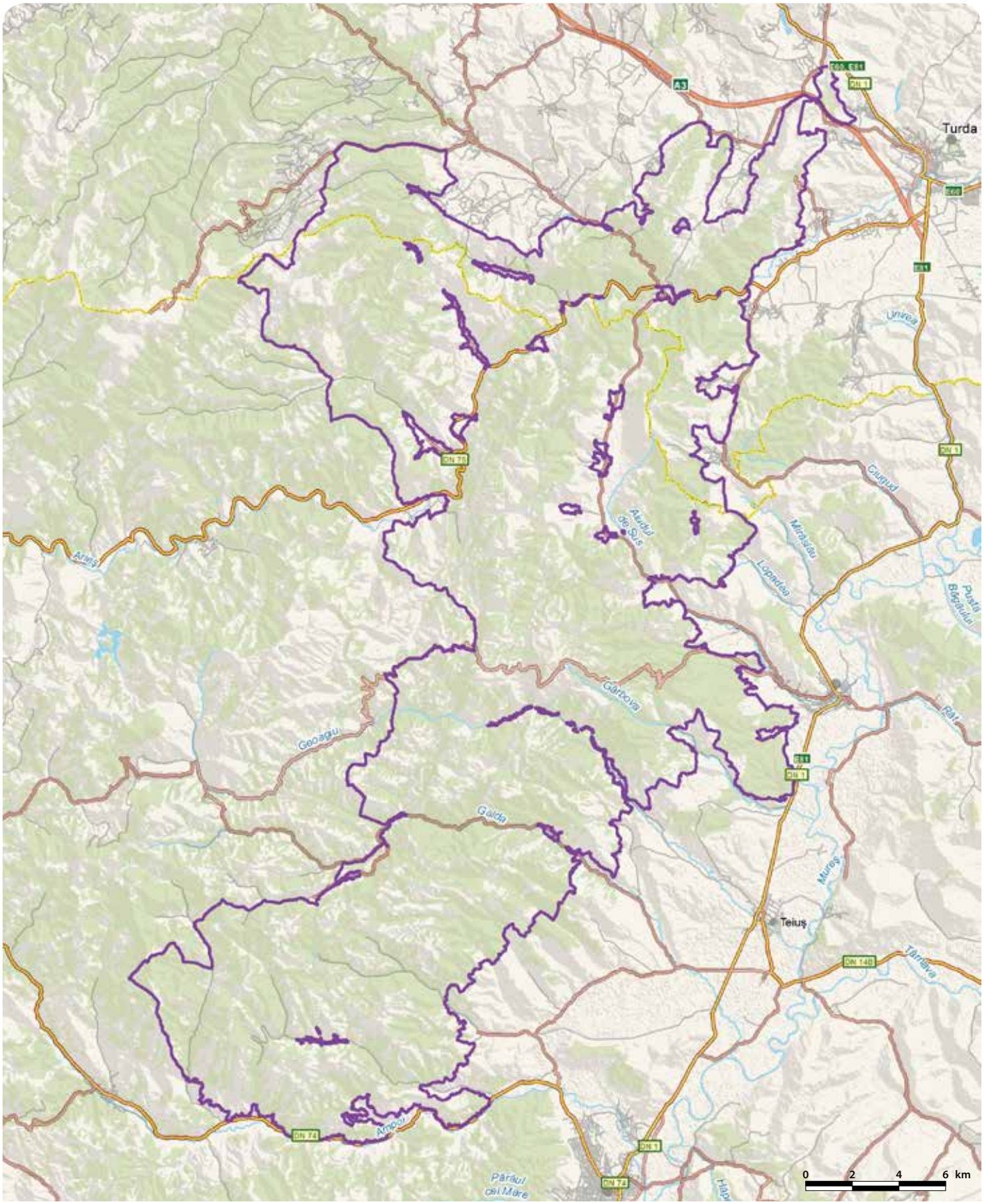

MUNŢII VRANCEI - RO SPA 0088

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Vrancea: Nistoreşti, Păulești, Soveja, Tulnici.
Judeţul Buzău: Gura Teghii.
Judeţul Covasna: Breţcu, Covasna, Ghelinţa, Ojdula, Zăbala.
Judeţul Bacău: Mănăstirea Cașin.

Suprafaţa: 38.190 ha
Bioregiunea: Alpină
Localizarea geografică: Lat. N 45° 54' 54"; Long. E 26° 31' 15"
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1786 max., 441 min., 1047 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl este traversat de DN2D (Focșani-Târgu Secuiesc) și de DN2L (Lepșa-Soveja). Accesul în diverse zone ale sitului se poate face din aceste artere rutiere pe mai multe drumuri forestiere care urcă pe văile unor râuri precum Lepșa, Putna, Coza sau Tișița Mică.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Viespar (*Pernis apivorus*) • Ierunică (*Bonasa bonasia*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Minuniță (*Aegolius funereus*) • Ciuvică (*Glaucidium passerinum*) • Ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Cocoș de munte (*Tetrao urogallus*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Aflat în Carpaţii de Curbură, situl cuprinde păduri compacte de molid, fag și de amestec, cu puține pajiști naturale și semi-naturale, în care trăiesc peste 110 specii de păsări. Dintre acestea, 13 sunt specii de interes comunitar pentru conservare, opt dintre ele fiind chiar amenințate la nivelul Uniunii Europene, având prezente în acest sit efective populaționale foarte mari: cocoșul de munte, huhurezul mare, minunița, ciuvica, ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea de munte și muscarul mic. Numărul mare de exemplare din patru specii de ciocănitori și trei de răpitoare de noapte scoate în evidență un mod de gospodărire al pădurilor din sit care oferă habitate optime acestor specii, toate necesitând un număr apreciabil de arbori uscați sau în curs de uscare lăsați în pădure, din care să se hrănească sau în care să cuibărească. Toate speciile protejate au perechi cuibăritoare în acest sit, marea lor majoritate fiind sedentare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Munţii Vrancei sunt o unitate de relief a Carpaţilor de Curbură care aparţine de lanţul muntos al Carpaţilor Orientali. Cel mai înalt pisc este Vârful Goru (1785 m). Priviţi în ansamblu, Munţii Vrancei sunt alcătuiţi din două flancuri cu orientări opuse și întindere diferită, unul răsăritean, mai extins și prelung și altul apusean, mai scurt și mai înclinat. Acestea se îmbină pe un aliniament major care se desfășoară între Masivul Lepșa la nord și culmea Pietrele Înșirate la sud. Vegetația care acoperă acești versanți este predominant forestieră, cu puține suprafețe de pajiști care se întind pe doar 7% din sit. În funcție de altitudine sunt dezvoltate toate cele trei tipuri de păduri, de foioase, de amestec și de conifere. Speciile care se întâlnesc în pădurile de foioase sunt fagul (care domină, realizând pe suprafețe mari făgete pure), gorunul, carpenul, paltinul de munte, jugastrul, frasinul, ulmul și mesteacănul. În stratul arbustiv se întâlnesc salba moale, alunul, cornul, sângerul și murul. Aceste păduri găzduiesc multe specii de păsări, îndeosebi dintre cele cântătoare, remarcându-se cele două specii protejate de muscar, muscarul gulerat cu 5000-8000 de perechi și muscarul mic cu 1900-2800 de perechi. Alături de acestea se mai întâlnesc specii comune precum porumbelul gulerat, capîntortura, scorțarul, măcăleandrul, silvia cu cap negru, sturzul cântător, ochiul boului, mierla neagră, cojoaica de pădure, dar și mai multe specii de ciocănitori dintre care de interes comunitar pentru conservare sunt ghionoaia sură, ciocănitoarea cu spate alb și ciocănitoarea neagră. Ultimele două sunt specii care pot urca altitudinal, găsindu-se astfel și în pădurile de amestec și chiar în pădurile de conifere, acolo unde este prezentă ciocănitoarea de munte (aceasta locuind exclusiv în pădurile de molid). Toate speciile de ciocănitori necesită pentru hrănire suficient lemn mort în pădure din care își extrag hrana formată din larve și adulți de insecte ce sapă galerii în lemnul putred. Atunci când iernile sunt grele, aceste ciocănitori care au populații sedentare, pot efectua deplasări locale coborând în pădurile de foioase sau în pădurile aflate pe văi mai ferite. Pădurile de amestec fac trecerea dintre cele de foioase și cele de conifere, prezentând specii vegetale caracteristice ambelor tipuri de pădure. Dintre arbori, cele trei specii principale întâlnite sunt fagul, bradul și molidul. Alături de ele se pot găsi paltinul și ulmul de munte, scorușul, frasinul și chiar teiul pucios. În bazinul montan al râului Putna, o densitate mare în cadrul pădurilor de amestec o prezintă mesteacănul. Pinul silvestru ocupă areale compacte de dimensiuni variate sau poate fi găsit în amestec cu alte specii. Zona tisei coincide în acest sit cu zona ocupată de pădurile de amestec, pâlcurile acestui arbore ocrotit găsindu-se la obârșia pârâului Lepșa și în bazinul pârâului Tișița. Aninul alb este întâlnit frecvent în lungul cursurilor de apă și pe alunecări recente de teren, pătrunzând în fâșii înguste și în etajul pădurilor de conifere. Păsările care pot fi întâlnite aici sunt comune atât pădurilor de foioase cât și pădurilor de conifere. Amintim huhurezul, o pasăre răpitoare de noapte de talie mare care este prezentă în aceste păduri de amestec și în cele de foioase totalizând un efectiv cuprins între 80 și 110 perechi sedentare. Aceste păsări necesită pentru amplasarea cuibului scorburile mari din arborii bătrâni. Pădurile de conifere boreale (molidișurile) au limita superioară la o altitudine de aproximativ 1750 m, fiind constituite în principal din molid, foarte rar fiind întâlniți scorușul de munte, paltinul sau aninul alb. Arbuștii sunt reprezentați prin soc, coacăz de munte, iar dintre subarbuști, afinul formează tufe care uneori acoperă aproape complet solul, realizând astfel un habitat optim pentru clocire și creșterea puilor pentru cocoșul de munte. Această specie de interes comunitar pentru conservare este prezentă cu efective foarte mari (până la 230 de exemplare de cocoș de munte), fapt care ilustrează o calitate foarte bună a acestor habitate forestiere și un grad redus al intervențiilor antropice. În coronamentul molizilor stau camuflate două specii de răpitoare de talie mică, minunița și ciuvica. Datorită modului nocturn de viață și camuflajului perfect al penajului aceste păsări sunt greu de observat în timpul zilei, fiind detectabile mai ușor după sunetele emise în timpul perioadei nupțiale. Impresionează numărul de minunițe prezente în acest sit, care ajunge până la 230 de perechi cuibăritoare. Ambele specii de bufnițe sunt rezidente, coborând în pădurile de amestec sau în cele de fag doar atunci când stratul gros de zăpadă face inaccesibilă sau inactivă hrana preferată care constă în principal din rozătoare. Păsări comune caracteristice pădurilor de conifere sunt mierla guleratăforfecuța, aușelul cu cap galben și aușelul sprâncenat, pițigoiul cu creastă și pițigoiul de brădet. Toate acestea urcă și uneori depășesc limita pădurilor de molid, fiind prezente și în etajul subalpin, acolo unde principalele elemente caracteristice sunt tufișurile de jneapăn, ienupăr pitic, anin de munte, afin, merișor și smârdar. În acest etaj de vegetație sunt prezente pajiștile cu păruşcă, firuță și iarba vântului, în care se pot observa frecvent fâsa de munte, brumărița de stâncă și codrușul de munte. Până în aceste pajiști ajunge în timpul partidelor de vânătoare și șoimul călător, o răpitoare din care cuibăresc 1-2 perechi în acest sit. O altă specie de răpitoare de zi de interes comunitar pentru conservare este viesparul, care cuibărește în pădurile de foioase sau de amestec și se hrănește în special cu insecte mari în pajiștile intercalate între pâlcurile de copaci. Dintre răpitoare mai pot fi văzute în acest sit șorecarul comun, vinderelul roșu și uliul păsărar, dar și exemplare izolate de acvila țipătoare mică și acvila de munte, observate rareori survolând zona în căutare de hrană. Pe lângă cursurile de apă se întâlnesc mierla de apă, codobatura de munte și chiar fluierarul de munte.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Exploatările forestiere au impact negativ asupra populațiilor de ciocănitori și răpitoare nocturne dacă se extrag toți arborii uscați din pădure sau dacă aceste lucrări au loc în perioada de reproducere, putând afecta întreaga avifaună. Braconajul reduce semnificativ efectivele populaționale, în special pe cele ale cocoșului de munte. Abandonarea cositului sau a pășunatului determină schimbarea compoziției floristice a fâneţelor și chiar reîmpădurirea acestora, reducând astfel suprafața teritoriilor de hrănire. Practicarea turismului în apropierea teritoriilor de cuibărit ale răpitoarelor poate scădea rata de reproducere a acestora.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de mai multe puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice, trasee tematice, panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare, panouri pentru orientare și un loc destinat campării. Toate acestea nu sunt suficiente, fiind nevoie de o suplimentare a acestora. Este nevoie de amplasarea unor bariere pe drumurile forestiere care să limiteze accesul în anumite zone, înființarea unor locuri de campare cu spații pentru colectare a deșeurilor și vetre de foc, dar și a unor amenajări destinate observări și supravegherii. În comunitățile locale din raza sitului sunt necesare centre de vizitare/informare și puncte de informare.

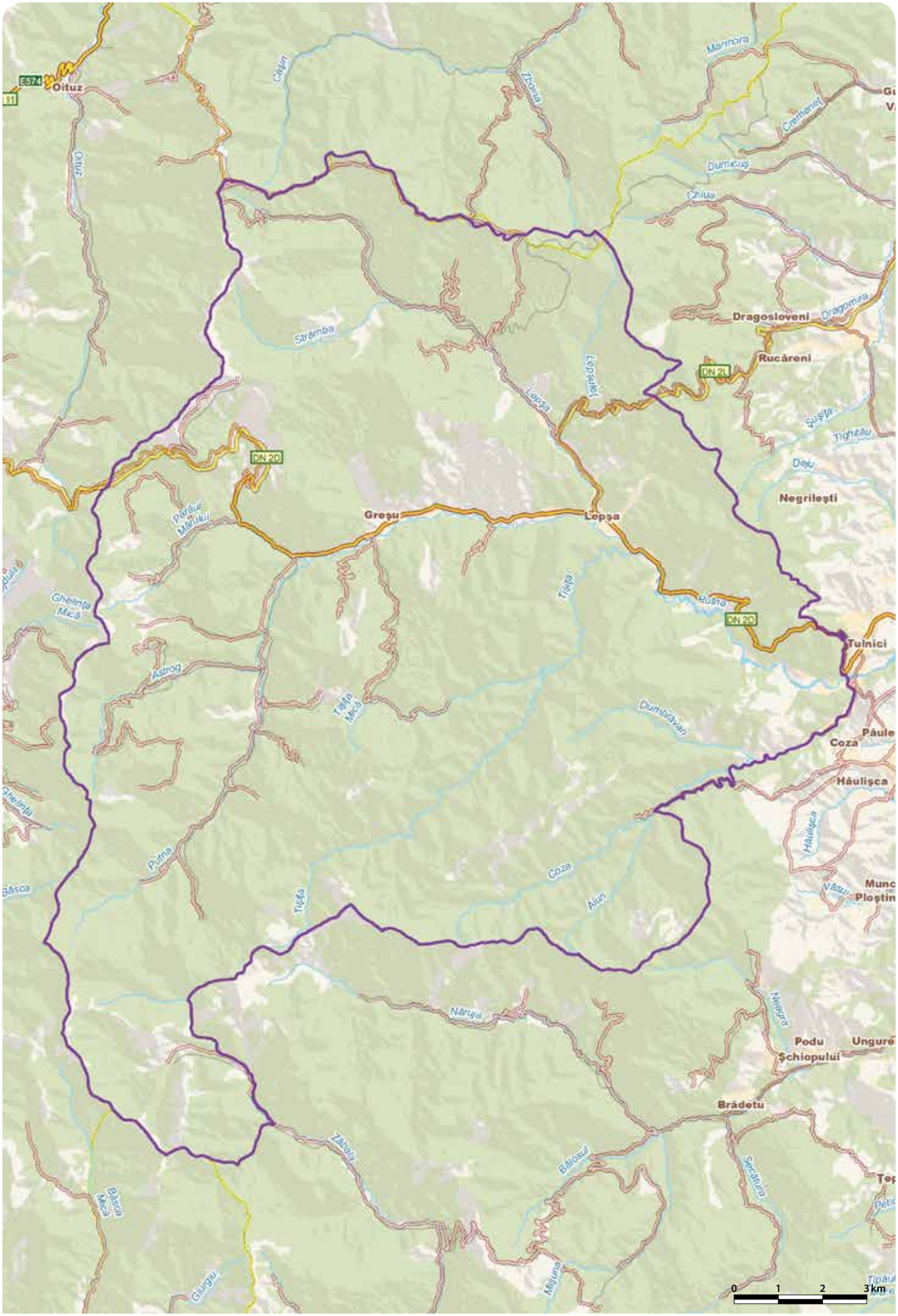
E574
Oituz
Oituz
Cașin
Zăbala
Marmora
Cremenea
Dumicuș
Chiua
Dragosloveni
Dragomira
Rucăreni
DN 2L
Șușița
Tighileu
Deșu
Negrilești
Stramba
Lepșa
Târnăvița
DN 2D
Groșu
Lepșa
Pârâul Mărului
Ghelința Mică
Tișița
Rotna
DN 2D
Tulnici
Astrog
Tișița Mică
Dumbrăvan
Păule
Coza
Hăulișca
Hăulișca
Ghelința
Putna
Coza
Vâsui
Munc
Ploștin
Băsca
Tișița
Alun
Nărnaș
Neagra
Podu Șchiopului
Ungure
Brădetu
Zăbala
Bălosul
Secătura
Top
Băsca Mică
Gaurgu
Măișuna
0 1 2 3 km

OBCINA FEREDEULUI - RO SPA 0089

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Suceava: Breaza, Brodina, Câmpulung Moldovenesc, Frumosu, Fundu Moldovei, Izvoarele Sucevei, Moldova-Suliţa, Moldoviţa, Pojorâta, Sadova, Ulma, Vama, Vatra Moldoviţei.

Suprafaţa: 63.737 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 42' 17"; Long. E 25° 24' 36"
Bioregiunea: Alpină
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1494 max., 591 min., 1014 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În sudul sitului accesul se face pe DN17 (Vatra Dornei-Suceava) al cărui sector aflat între Pojorâta şi Prisaca Dornei mărgineşte situl, sau pe DN17A care traversează situl între Sadova şi Paltinul. DJ175 realizează limita vestică a acestui sit, iar DJ176 şi DJ209G formează limita estică şi respectiv, cea nordică. Din localităţile aflate pe aceste artere rutiere pornesc drumuri locale şi forestiere care urmează în principal cursurile de apă şi pe care se poate ajunge în diverse zone ale sitului.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Viespar (*Pernis apivorus*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Ciuvică (*Glaucidium passerinum*) • Minuniţă (*Aegolius funereus*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl, aflat în Obcina Feredeului din nordul Carpaţilor Orientali, este caracterizat de păduri întinse de molid, păduri de amestec şi de fag aflate în alternanţă cu suprafeţe de pajişti şi având spre periferie terenuri pe care se practică o agricultură în sistem tradiţional. În aceste habitate sunt îndeplinite cerinţele ecologice necesare cuibăritului unui număr de 11 specii de interes comunitar pentru conservare, dintre care mai mult de jumătate sunt specii rezidente rămânând tot timpul anului în aceste zone. Acestea efectuează deplasări locale doar iarna, între habitatele în care hrana este mai accesibilă. Prezenţa în număr mare a ciocănitorilor şi a păsărilor răpitoare de noapte evidenţiază o bună gospodărire a habitatelor forestiere, în acord cu cerinţele acestor specii. În fâneţele din jurul comunităţilor locale aflate cu precădere în partea vestică a sitului cuibăreşte o populaţie semnificativă de cristel de câmp, specie de interes global pentru conservare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Obcina Feredeului este o grupă muntoasă a Carpaţilor Maramureşului şi Bucovinei, aparţinând de lanţul muntos al Carpaţilor Orientali. Zona sitului este cea mai unitară şi cea mai bine individualizată dintre Obcinele Bucovinei, fiind cuprinsă între culoarele depresionare Moldova-Sadova la vest şi Moldoviţa la est, Valea Sucevei la nord şi Valea Moldovei la sud. Situl este format dintr-un complex de culmi înguste şi apropiate paralele între ele pe direcţia NV-SE şi care au o înălţime medie de 1100 m. Întreaga reţea hidrografică care drenează teritoriul sitului este tributară Siretului prin intermediul râului Moldova. Zona protejată este caracterizată de păduri întinse de molid şi păduri de amestec. Molidişurile din sit sunt considerate cele mai pure, masive şi falnice din ţară, aici găsindu-se şi rarele exemplare de molid de rezonanţă, din care se confecţionează instrumente muzicale. Molidişurile corespund spaţiului forestier de la vest de creasta Obcinei Feredeului. Rocile predominant silicioase, solurile podzolice acide şi climatul boreal montan asigură molidului condiţii optime de dezvoltare şi regenerare, fapt ce explică şi preponderenţa acestuia în proporţie de 90-100% în aceste păduri. Pinul, mesteacănul, plopul tremurător, scorţul de munte, salcia căprească, paltinul şi arinul verde au apariţii sporadice în masa molidişurilor. Arbuştii sunt slab dezvoltaţi în aceste păduri umbroase, dezvoltându-se mai mult în zona de lizieră a acestora, unde se pot întâlni caprifoiul, socul roşu, cununiţa, coacăzul sau zmeurul. Dintre subarbuşti se dezvoltă masiv afinul. Pădurile de amestec ocupă suprafeţe mai restrânse în sit decât molidişurile şi sunt formate din molid, brad şi fag. De-a lungul luncilor există zăvoaie de arin alb, arin negru, plop alb, cătină mică şi diverse specii de sălcii şi răchite. Tot aici se dezvoltă pe mici suprafeţe şi mlaştini de tipul tinoavelor şi al bahnelor, cu vegetaţie caracteristică. Avifauna acestor păduri este reprezentată prin numeroase păsări precum cinteza de pădure, măcăleandrul, cojoaica de pădure, gaiţa, scorţarul, forfecuţa, auşelul cu cap galben, alunarul, mierla neagră, mierla gulerată, sturzul, botgrosul, pitulicea mică, mugurarul, porumbelul gulerat şi mai multe specii de piţigoi. Alături de aceste păsări se întâlnesc şi specii de interes comunitar pentru conservare, aşa cum sunt câteva specii de muscari, ciocănitori şi păsări răpitoare de noapte. Muscarul mic, din care sunt peste 2000 de perechi cuibăritoare, şi muscarul gulerat la care populaţia are mai mult de 12000 de perechi, sunt două specii de insectivore care preferă pădurile de la altitudini mai joase în care predomină speciile de foioase. Ciocănitorile sunt reprezentate de trei specii protejate, ciocănitoarea cu spate alb, ghionoaia sură şi ciocănitoarea neagră, din fiecare specie fiind prezente în sit peste 100 de perechi cuibăritoare şi chiar peste 200, aşa cum este cazul ciocănitorii cu spate alb. Răpitoarele de noapte sunt reprezentate de huhurez (65-70 de perechi), minuniţă (65-75 de perechi) şi ciuvică (20-25 de perechi), ultimele două fiind cantonate la altitudini mai mari, acolo unde predomină pădurile compacte de molid. Aceste răpitoare nocturne de talie mică coboară în pădurile de amestec şi chiar mai jos, în cele de foioase, odată cu acumularea unui strat de zăpadă care nu le mai permite accesul la hrana preferată reprezentată de rozătoare. Toate aceste specii de interes comunitar pentru conservare enumerate sunt rezidente în acest sit. O altă specie protejată în spaţiul comunitar care cuibăreşte în pădurile de aici este viesparul, cele 15-25 de perechi din această specie plecând spre cartierele de iernare aflate în sud spre sfârşitul verii şi la începutul toamnei, odată cu împuţinarea hranei. Viesparul consumă ocazional şi rozătoare, reptile sau chiar păsări mici, dar hrana preferată constă din larve şi adulţi de insecte sociale (viespi, albine sau bondari) pe care le caută în poienile aflate între păduri şi în lizierele acestora. Pajiştile dintre aceste păduri sunt formate din păiuş roşu, păiuşcă şi ţepoşică, fiind adeseori invadate de afin, ienupăr comun, ferigi şi rare exemplare de mesteacăn. Ele reprezintă terenuri de vânătoare ale păsărilor răpitoare din sit, alături de cele deja menţionate mai întâlnindu-se frecvent şorecarul comun, uliul păsărelelor, vânturelul roşu şi uliul porumbar. Rar se pot vedea şi exemplare de acvilă ţipătoare mică care survolează zona în căutarea prăzilor. Pajiştile din partea vestică a sitului, unde se găsesc mai multe comunităţi umane, sunt utilizate de localnici ca fâneţe şi păşuni pe care se practică cositul şi păşunatul în sistem tradiţional, activităţi favorabile populaţiei de cristel de câmp. Această specie de interes global pentru conservare are aici între 20 şi 30 de perechi cuibăritoare, alături de care se mai întâlnesc şi prepeliţe, dar şi păsări cântătoare precum muscarul negru, presura sură, codobatura albă, presura galbenă şi chiar pietrarul sur sau codroşul de munte.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Speciile pentru care a fost desemnat situl sunt afectate de următoarele activităţi care au loc în interiorul acestuia: schimbarea habitatului semi-natural de fâneţe şi păşuni din cauza încetării activităţilor agricole precum cositul sau păşunatul, vânătoare şi braconaj în timpul cuibăritului, chiar dacă nu sunt vizate speciile de păsări, lucrări de exploatare forestieră care îndepărtează cantităţi mari de lemn mort din pădure sau care au loc în perioada de reproducere a păsărilor, turism (cu părăsirea traseelor autorizate) şi acces cu vehicule în fondul forestier.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de un centru de vizitare şi informare, iar în teren există mai multe puncte de intrare, poteci şi drumuri pentru vizitare, trasee turistice şi trasee tematice. În comunităţile locale sunt necesare mai multe puncte de informare.

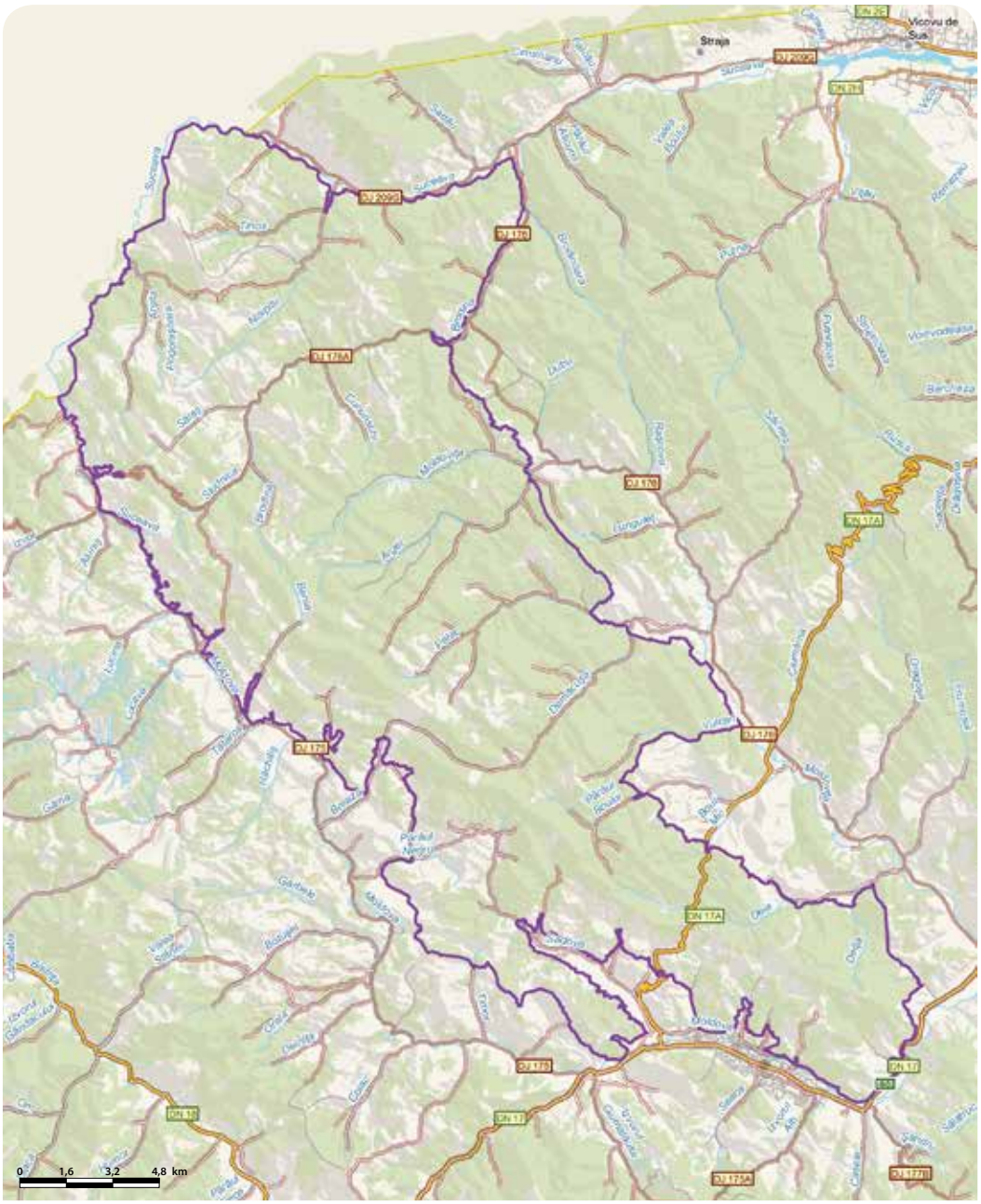

OSROVU LUNG - GOSTINU - RO SPA 0090

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Giurgiu: Gostinu, Oinacu, Prundu.

Suprafaţa: 2.489 ha
Localizarea geografică: Lat. N 43° 58' 34"; Long. E 26° 6' 54"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării **Altitudinea:** 40 max., 4 min., 19 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Situl se întinde de-a lungul Dunării în aval de Giurgiu şi poate fi vizitat plecând din această localitate pe DJ507 către Oinacu-Braniştea-Gostinu, din ultimele două localităţi plecând drumuri locale spre malul Dunării. Pe ostroave se poate ajunge cu ambarcaţiuni mici.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Gâscă cu gât roşu (*Branta ruficollis*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Pescăruş cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Pelican creţ (*Pelecanus crispus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Şorecar mare (*Buteo rufinus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl se află în lunca inundabilă a Dunării şi reprezintă una dintre întinsele zone umede, în care sunt prezente habitate de pădure, puţine terenuri agricole, pajişti, zăvoaie şi bălţi. Acest mozaic de habitate acvatice şi terestre favorizează prezenţa unei diversităţi mari de păsări rezidente, oaspeţi de vară şi de iarnă sau care trec doar în timpul pasajelor. Un număr de 58 de specii de păsări sunt de interes conservativ european, printre ele aflându-se şapte considerate periclitate la nivel global. Zona oferă habitate propice cuibăritului pentru dumbrăveancă, raţă roşie, pescărel albastru şi pentru mai multe specii de stârci. În timpul pasajelor sunt observate efective numeroase de barză albă, ţigănuş, pelican comun, pelican creţ, bătăuş, cormoran mic, chiră de baltă sau pescăruş mic. Situl reprezintă o zonă importantă pentru speciile de răpitoare diurne de interes comunitar pentru conservare, dintre care cinci cuibăresc în zonă, şapte se pot vedea cu efective mari în timpul migraţiilor, iar una apare doar în anotimpul hibernal. Situl este un cartier de iernare important pentru lebăda de iarnă, eretele vânăt şi cormoranul mic. Un număr de 73 de specii de păsări migratoare utilizează acest sit în vederea reproducerii sau iernării, ori îl traversează în timpul pasajelor de primăvară şi toamnă.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în sectorul inferior al Luncii inundabile a Dunării şi se caracterizează printr-un relief uşor ondulat aflat la o altitudine cuprinsă între 4 şi 40 m. Zona este caracterizată de câmpii fluviatile cu terase larg dezvoltate situate într-un topoclimat specific caracterizat de veri călduroase, toamne lungi şi ierni mai blânde, toate acestea fiind favorabile cuibăritului, staţionării în timpul migraţiilor, dar şi iernării multor specii de păsări. Paleta de umiditate a solurilor este extrem de variată, de la apa aflată la suprafaţă (în japşe şi bălţi), apa freatică în exces (în mlaştini) şi până la cantonarea ei la diferite adâncimi (pe grinduri şi ostroave). În strânsă concordanţă cu adâncimea la care apa este accesibilă plantelor, vegetaţia poate să fie natantă, palustră sau forestieră, aceasta din urmă întinzându-se pe malul Dunării sau pe ostroavele acesteia. Un procent de 43% din suprafaţa sitului este reprezentat de păduri de foioase edificate aproape exclusiv din plop alb sau negru şi diverse specii de sălcii şi răchite. În staţiunile situate pe grinduri înalte, inundabile rar şi pentru o scurtă perioadă de timp, se pot întâlni arbori de stejar pedunculat şi brumăriu sau frasin de luncă. Pe grinduri apare frecvent sângerul şi mai rar păducelul sau măceşul. Salcâmul mic este invaziv, acest arbust ocupând într-un ritm rapid toate locurile mai uscate şi libere de vegetaţie. Dintre liane este frecventă viţa sălbatică iar pe unele ostroave apare şi periploca, o liană de origine mediteraneană. Toate aceste habitate forestiere sunt importante pentru cuibăritul unor specii sau popasul altora în timpul migraţiilor. În pâlcurile de sălcii şi răchite de mici dimensiuni aflate pe ostroave cuibăresc până la 200 de egrete mici, între 120 şi 130 de perechi de stârc de noapte, până la 200 de perechi de stârc galben şi 10-20 de perechi de ţigănuş. Aceste specii de stârci realizează de cele mai multe ori colonii mixte, spre deosebire de stârcul pitic ale cărui perechi cuibăresc izolat una de alta în întinderile de stuf. În mod similar sunt construite şi cuiburile buhaiului de baltă. Populaţiile tuturor acestor şase specii de stârci care se reproduc aici au în acest sit o stare excelentă de conservare. Scorburile sălciilor bătrâne sunt ocupate de 40-45 de perechi de dumbrăveancă. Această specie ameninţată la nivel european poate să-şi depună ponta şi în scorburile vechi săpate de alte trei specii de interes comunitar pentru conservare, ciocănitoarea neagră, ghionoaia sură şi ciocănitoarea de stejar. De asemenea poate alege să cuibărească şi în găurile adânci din malurile înalte şi lutoase ale Dunării. În aceste taluzuri înalte se găsesc cuiburile izolate ale pescărelului albastru, o specie care are în acest sit o populaţie impresionantă formată din 30-40 de perechi. Până la 3000 de perechi de lăstun de mal şi până la 120 de perechi de albinărel îşi au tot aici coloniile de cuiburi. În copacii bătrâni din păduri sunt instalate, departe de orice intervenţie umană, perechile cuibăritoare de barză neagră, iar în satele din vecinătatea sitului cuibăresc perechile de barză albă. La ambele specii momentul migraţiilor aduce în sit efective care au cuibărit în alte zone şi care se adună pentru a forma stolurile de migraţie. Se pot vedea în acele momente peste 40 de berze negre şi până la 700 de berze albe. Tot în aceste habitate forestiere puţin afectate de activităţile antropice se află cuibul unei perechi de codalb, al uneia de şerpar şi al uneia de şorecar mare, dar şi 2-3 cuiburi de uliu cu picioare scurte. Gaia neagră nu cuibăreşte aici în fiecare an, iar cele câteva perechi de vânturel de seară se reproduc colonial în cuiburile de cioară de semănătură. Alte specii care îşi cresc puii în habitatele forestiere sau în tufărişurile din sit sunt caprimulgul, ciocârlia de pădure, fâsa de câmp, silvia porumbacă, sfrâncioiul roşiatic şi sfrâncioiul cu frunte neagră. În timpul migraţiilor se pot vedea destul de des în aceste păduri exemplare de muscar mic şi muscar gulerat, toate speciile menţionate fiind de interes comunitar pentru conservare. În vecinătatea habitatelor acvatice cuibăresc până la zece perechi de raţă roşie, peste 20 de perechi de piciorong, 7-8 perechi de ciocîntors, până la 12 perechi de chiră mică şi până la 60 de perechi de chirighiţă cu obraz alb. Pasărea ogorului alege să-şi depună ponta în cuiburi superficiale făcute în zonele mai uscate, nisipoase şi acoperite cu vegetaţie care se află în apropierea culturilor agricole. Zilele migraţiilor de toamnă şi de primăvară aduc în zonă efective numeroase ale multor păsări legate în special de habitatele acvatice, dintre care enumerăm pe cele de interes comunitar pentru conservare: ţigănuş (30-40 de exemplare), lopătar (30-40 de exemplare), raţă roşie (60-80 de exemplare), bătăuş (200-300 de exemplare), fluierar de mlaştină (80 de exemplare), pescăruş cu cap negru (40-70 de exemplare), pescăruş mic (400-500 de exemplare), chiră mică (60-70 de exemplare), chirighiţă cu obraz alb (până la 400 de exemplare) şi chiră de baltă (1000-1200 de exemplare). Se văd şi stoluri de pelican comun (până la 120 de exemplare), pelican creţ (peste 30 de exemplare) şi gâscă cu gât roşu (până la 30 de exemplare). Acestor trei specii le-a fost atribuită o stare excelentă de conservare deşi apar în sit numai în migraţie. În aceste momente sunt însă prezente cu regularitate efective mari în această zonă care se află la limita ariei normale de distribuţie a speciilor. Aceeaşi stare de conservare a fost atribuită şi cormoranului mic, din care câteva sute de indivizi sunt văzuţi în sit începând din toamnă şi până în primăvară. O altă specie cu stare foarte bună de conservare în sit este lebăda de iarnă, din această specie nordică putându-se vedea peste 100 de exemplare în anotimpul rece. Mozaicul format de habitatele naturale şi suprafeţele agricole îndeplineşte condiţii optime pentru dezvoltarea unor populaţii mari de rozătoare care asigură hrană suficientă răpitoarelor aflate în timpul pasajelor. În aceste perioade din an traversează zona efective numerice mari din următoarele specii de interes comunitar: acvilă ţipătoare mică (până la 40 de exemplare), vultur pescar (până la 20 de exemplare), erete de stuf (până la 15 exemplare), gaie neagră (până la 10 exemplare), erete alb (până la 10 exemplare), acvilă mică (până la cinci exemplare) şi cel mult patru codalbi. Între 15 şi 20 de exemplare de erete vânăt iernează în sit ca şi până la cinci exemplare de erete de stuf.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Sunt prezente următoarele activităţi antropice care manifestă un impact negativ de intensitate medie sau slabă datorită izolării acestui sit de comunităţile umane şi a prezenţei ostroavelor pe care se ajunge mai greu: turismul şi pescuitul sportiv necontrolat (practicate în apropierea cuiburilor sau în zonele preferate de păsări pentru odihnă sau hrănire) şi recoltarea sau arderea stufului (care reduc substanţial habitate de cuibărit ale mai multor specii).

ADMINISTRAREA SITULUI

Există câteva puncte de intrare în sit şi poteci/drumuri care ajung în diferite zone ale sitului dar care nu sunt amenajate pentru vizitatori. Pentru aceştia sunt necesare trasee turistice şi tematice prevăzute cu mai multe tipuri de panouri (de avertizare/atenţionare, de informare şi cu hărţi pentru orientare) şi observatoare ornitologice, dar şi locuri amenajate pentru campare cu spaţii destinate colectării deşeurilor. Anumite drumuri care duc în zone cu colonii de păsări sau cuiburi de răpitoare trebuie închise accesului public cu bariere. În comunităţile locale de pe raza sitului sunt necesare puncte de informare.

PĂDUREA BABADAG - RO SPA 0091

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Tulcea: Babadag, Baia, Beidaud, Ceamurlia de Jos, Cerna, Ciucurova, Dorobanțu, Horia, Izvoarele, Jurilovca, Mihai Bravu, Nalbant, Ostrov, Peceneaga, Sarichioi, Slava Cercheză, Stejaru, Topolog.

Suprafața: 58.473 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 52' 51"; Long. E 28° 30' 21"
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 400 max., 0 min., 191 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Pădurea Babadag este străbătută de trei drumuri principale: DN22D pe traseul Horia-Atmagea-Ciucurova-Slava Cercheză-Slava Rusă-Caugagia, DN22A pe traseul Turda-Ciucurova-Topolog și DN22 care trece prin sit la sud de localitatea Babadag. Alte posibilități de acces sunt asigurate de drumurile locale dintre localitățile Babadag-Slava Rusă-Fântâna Mare.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Acvilă țipătoare mare (*Aquila clanga*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Șoim dunărean (*Falco cherrug*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Călifar roșu (*Tadorna ferruginea*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Acest sit adăpostește, conservă și protejează o avifaună extrem de variată ca număr de specii și efective populaționale, pe lângă diversitate foarte mare la nivelul altor grupe sistematice precum plantele, nevertebratele, reptilele și mamiferele. În cadrul avifaunei, un număr de 87 de specii de păsări sunt protejate pe plan internațional și național. Dintre acestea 36 sunt de interes conservativ în spațiul comunitar, șase specii fiind periclitate chiar la nivel global. Situl conservă efective mari de ciocănitori cu populații sedentare în pădurile sitului și este important pentru cuibăritul unui număr mare de specii care sunt oaspeți de vară, dintre care se remarcă dumbrăveanca, fâsa de câmp, presura de grădină, silvia porumbacă și ciocârlia de Bărăgan. Importanța sitului crește foarte mult în timpul deplasărilor de migrație din timpul primăverilor și a toamnelor, momente în care este tranzitat de sute de mii de păsări din cele mai diverse specii. Prin el trec importante căi de migrație care leagă zona de podiș a Dobrogei și Delta Dunării de alte zone ale Europei. Pe teritoriul sitului sau în imediata lui vecinătate trec trei mari rute de migrație a păsărilor: drumul est-elbic, Via Pontica și drumul sarmatic. Pe acestea se deplasează cea mai mare parte a speciilor de păsări migratoare de pe teritoriul României sau care traversează țara în drumul lor spre și dinspre cartierele de iernare. Se remarcă astfel stolurile care însumate ajung la peste o sută de mii de berze albe, dar și cele de ordinul miilor de exemplare de pelican comun, barză neagră sau muscar mic. Situl reprezintă o zonă deosebit de importantă pentru conservarea păsărilor de pradă, fiind atât loc de cuibărire sau iernare, cât și habitat propice pentru hrănire și înnoptare în timpul pasajelor. Cuibăresc aici populații semnificative de acvilă țipătoare mică, șerpar, șorecar mare, acvilă mică și uliu cu picioare scurte, iar în timpul pasajelor trec efective impresionante de acvilă țipătoare mică, erete de stuf, viespar, vânturel de seară, erete sur, șerpar și codalb. Mai multe exemplare de erete vânăt își au cartierele de iernare aici. În total, un număr de 61 de specii migratoare folosesc teritoriul sitului ca zonă de reproducere și iernare sau îl tranzitează în timpul pasajelor.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Pădurea Babadag face parte din Podișul Babadag (sau Podișul Dobrogei). Din punct de vedere geomorfologic este caracteristic Podișului Babadag substratul calcaros, pădurea fiind situată pe un platou cu versanți înclinați având o altitudine maximă de 220 m. Zona se află în imediata vecinătate a lacului Babadag și a complexului lacustru Razim-Sinoe. Dintre apele curgătoare care trec prin sit cel mai important este râul Slava, alte râuri mai mici fiind Ciucurova și Hamangia. Pădurea Babadag este una dintre pădurile reprezentative din peisajul nord-dobrogean. În unele parcele sunt prezenți arbori cu vârste seculare care amintesc de pădurile ce se întindeau în trecut pe o arie mult mai mare din podișul Dobrogean. Dintre speciile de arbori și arbuști se pot menționa stejarul brumăriu, stejarul pufos, carpenul, ulmul, jugastrul, paltinul de câmp, teiul, frasinul, mojdreanul și cărpinița. Există aici o alternanță a întinselor păduri de foioase balcanice sau submediteraneene cu zone de silvostepă, poieni acoperite de plante de stepă și suprafețe de bolovănișuri calcaroase cu vegetație specifică. Acest mozaic de terenuri împădurite cu terenuri deschise este habitatul ideal de cuibărit pentru mai multe păsări dintre care se remarcă răpitoarele. Până la 30 de perechi de acvilă mică, șorecar mare, șerpar sau acvilă țipătoare mică cuibăresc anual în aceste păduri în care au mai fost semnalate un cuib de codalb și până la patru perechi de buhă. Uliul cu picioare scurte are aici una dintre cele mai mari populații cuibăritoare din țară. Cele 60-100 de cuiburi ale acestei specii sunt formate în general spre liziera pădurilor pentru a fi asigurat accesul cât mai ușor al adulților la cuib. Uliul cu picioare scurte este o specie migratoare aparținând tipului de faună mediteranean, care se hrănește în special cu șopârle și insecte mari, dar și cu păsărele și mamifere mici. Tot în aceste păduri este posibil să cuibărească și șoimul dunărean. În afară de aceste răpitoare de interes comunitar pentru conservare se mai găsesc în Pădurea Babadag și cuiburi aparținând șoimului rândunelelor, uliului păsărar, șorecarului comun și vânturelului roșu. Este citat în literatura de specialitate și cuibăritul câtorva perechi de vânturel mic. Ciufuf de pădure, huhurezul mic și ciușul sunt răpitoare de noapte care completează tabloul păsărilor de pradă care cuibăresc în acest sit. La aceste păsări răpitoare care se reproduc în Pădurea Babadag se adaugă în timpul migrațiilor foarte multe exemplare. Aceste păsări trec doar în zbor prin sit, coboară să înnopteze pe copacii din pădure sau se opresc pentru a se hrăni din bogăția de mamifere, reptile și păsări a zonei. În acele momente se pot număra până la zece codalbi, 300 de șerpari, 400 de acvile mici și opt șoimi dunăreni. Impresionează numărul foarte mare de exemplare de acvilă țipătoare mică ce se poate vedea într-un sezon de migrație. Din această specie tranzitează zona peste 8000 de exemplare. Alte două specii care ajung la un număr la fel de mare sunt viesparul, ale cărui efective însumate depă-

șesc cifra de 7000 de exemplare, și eretele de stuf, care se apropie de 4000 de exemplare. Cu sute de indivizi sunt prezente și alte specii de răpitoare care nu cuibăresc în sit precum eretele vânăt, eretele alb, eretele sur și vânturelul de seară. Se mai pot vedea în migrație și câteva exemplare de acvilă țipătoare mare, șoim călător și acvilă de câmp. Pasajul este de amploare și la specii precum șorecarul roșcat, uliul păsărar, șorecarul comun și șoimul rândunelelor. Toate aceste efective impresionante se datorează faptului că în această zonă rutele de migrație (în special Via Pontica) suferă o îngustare puternică din care rezultă concentrarea pe o fâșie îngustă de zbor a mai multor specii cu efective mari. Această gâtuire a rutelor de migrație determină ca prin zonă să treacă și efective semnificative din alte specii. Până la 122000 de berze albe se pot vedea în migrație, peste 2.000 de berze negre, până la 3800 de exemplare de pelican comun și până la 2500 de muscari mici. Sunt mult mărite în această perioadă și efectivele de călifar roșu (peste 200 de exemplare) și pasărea ogorului (400-500 de exemplare), ambele fiind specii de interes comunitar care cuibăresc în sit. Pasărea ogorului este o specie aflată în regres continuu, cauza principală fiind restrângerea stepelor și a pajiștilor naturale unde cuibărește. Din această specie se reproduc în sit între 35 și 50 de perechi. Pădurea Babadag oferă condiții optime pentru reproducerea dumbrăvencei, din această specie periclitată la nivel global cuibărind aici un efectiv impresionant care ajunge până la 500 de perechi. Tot cu număr mare de perechi clocitoare este prezentă și presura de grădină (până la 800 de perechi), dar și trei specii de ciocănitori. Ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră și ciocănitoarea de stejar au efective mari rezidente în sit, găsind hrană suficientă pe tot parcursul anului. Alte păsări de interes comunitar care cuibăresc în număr mare pe terenurile deschise (culturi agricole și pajiști) sunt ciocârlia de stol (200-300 de perechi), fâsa de câmp (până la 2000 de perechi) și ciocârlia de Bărăgan (între 800 și 1500 de perechi). Situl este important și pentru iernarea unor păsări. Acestea sunt fie specii nordice care coboară spre zone cu ierni mai blânde, așa cum sunt șorecarul încălțat, cinteza de iarnă sau eretele vânăt, fie specii care trăiesc în mod obișnuit în pădurile de munte sau de deal din țara noastră și se retrag la șes pentru iernare, așa cum fac multe exemplare de aușel sprâncenat, mugurar sau scatiu.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Construirea parcurilor eoliene în vecinătatea Pădurii Babadag este principala amenințare asupra întregii avifaune. Prin acestea se va reduce suprafața teritoriului de hrănire pentru multe specii de păsări, în special răpitoare, care cuibăresc pe teritoriul sitului și se hrănesc în vecinătatea sa. De asemenea se reduc suprafețe de cuibărit pentru pasărea ogorului, fâsa de câmp, ciocârlia de Bărăgan, ciocârlia de stol și multe altele. În condiții meteorologice nefavorabile (vânt puternic sau ceață) turbinele eoliene pot produce mortalități ridicate ale păsărilor migratoare. Alte activități care manifestă un impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care a fost desemnat situl sunt reprezentate de agricultură (prin folosirea de pesticide scade oferta trofică a multor specii de păsări), vânătoare și braconaj (prin neselectarea vânatului), lucrări de amenajări silvice și de exploatare (dacă au loc în timpul perioadei de reproducere, dacă se extrag arborii bătrâni în care cuibăresc răpitoarele sau în cazul în care se elimină din pădure cantități mari de lemn mort), turism (dacă nu se respectă normele de vizitare sau traseele desemnate în acest scop) și pășunat (dacă se intră cu turmele în teritoriile speciilor care cuibăresc pe sol).

ADMINISTRAREA SITULUI

Există trei puncte de acces în sit. În interiorul acestuia sunt amenajate mai multe trasee turistice și două trasee tematice, iar în comunitățile locale există puncte de informare. Există drumuri (în special cele forestiere) pe care este necesar ca accesul cu vehicule să fie oprit cu bariere, totodată fiind nevoie de amenajarea unora dintre ele pentru a putea fi folosite de vizitatori. Sunt necesare mai multe panouri care să conțină informații despre sit și hărți pentru orientare, dar și panouri de avertizare/atenționare asupra anumitor reguli sau restricții de vizitare. De asemenea sunt necesare observatoare ornitologice, locuri de campare și amenajări pentru colectarea deșeurilor.

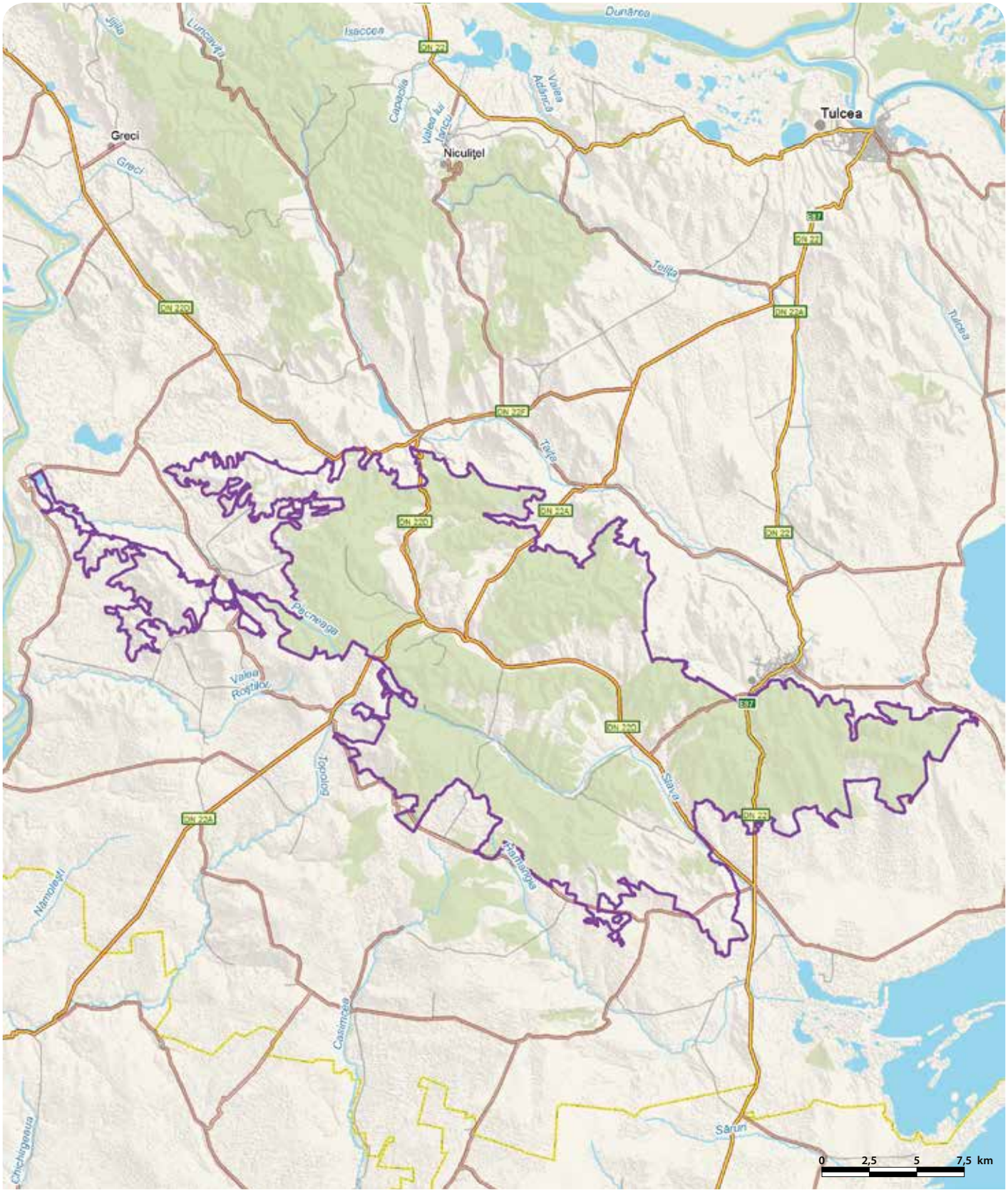

PĂDUREA BÂRNOVA - RO SPA 0092

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Bârnova, Ciurea, Comarna, Dobrovăț, Grajduri, Iași, Schitu Duca, Tomești.
Județul Vaslui: Tăcuta.

Suprafața: 12.887 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 47° 1' 35"; Long. E 27° 40' 56"
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea**: 419 max., 95 min., 294 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces o reprezintă DN24 (Iași-Vaslui) care trece prin partea de nord a sitului între localitățile limitrofe Păun și Poieni. Pe lângă această cale principală mai există DJ247 ce trece prin mijlocul sitului (făcând legătura dintre DN24 și comuna Dobrovăț) și DJ248 care trece prin apropierea limitei vestice a sitului. În sit se mai poate ajunge și pe calea ferată ce face legătura între Iași și Vaslui cu oprire în Halta Piciorul Lupului sau gara Bârnova.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Gaie roșie (*Milvus milvus*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl a fost desemnat avifauna unui corp de pădure compact din Podișul Central Moldovenesc aflat într-o stare favorabilă de conservare, alături de care mai sunt prezente pe suprafețe mici culturi agricole și pajiști. Aceste habitate adăpostesc peste 120 de specii de păsări dintre care 33 sunt de interes comunitar pentru conservare. Datorită numărului mare de perechi rezidente de buhă care cuibăresc în pădure, situl este unul dintre cele mai importante din țară pentru conservarea acestei păsări de pradă de talie mare. Covorul ierbos, stratul arbustiv bine reprezentat și dominanța speciilor de fag, gorun și stejar creează condiții optime pentru dezvoltarea unei mari varietăți de insecte care constituie hrană pentru numeroase păsări insectivore, atât în timpul cuibăritului cât și al migrației acestora. Amploarea mare pe care o are pasajul la unele specii precum barza albă, viesparul, eretele de stuf, acvila țipătoare mică, cristelul de câmp, caprimulgul, muscarul gulerat, ciocârlia de pădure sau sfrâncioc roșiatic se datorează situării acestui sit pe ruta de migrație est-elbică, una dintre cele mai mari din țara noastră.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Teritoriul sitului aparține Podișului Central Moldovenesc și este reprezentat de un relief format dintr-o asociere de platouri cu dealuri care au suprafața larg boltită, toate acestea fiind străbătute de câteva pâraie colectate de Valea Bârladului. Un procent de 92% din suprafața sitului este acoperit de un mozaic forestier impresionant și unic dispus astfel: în partea estică domină gorunul, în partea vestică stejarul, pe înălțimi mai mari de 400 m domină fagetele iar pe versanții mai joși și cu o expoziție favorabilă sunt frecvente șleaurile cu carpen și tei argintiu. Condițiile de sol și clima de tranziție între Europa Centrală și cea Estică sunt reliefate de prezența simultană a fagului central european, a fagului caucazian și a celui de Crimeea. În ansamblu, lista de specii lemnoase a acestor păduri este formată din următoarele specii: fag, gorun, stejar pedunculat, carpen, tei pucios și tei argintiu, mesteacăn, jugastru, frasin, paltin, arțar, ulm de munte și ulm de câmp, scoruș și cireș sălbatic. Arbuștii cel mai des întâlniți în Pădurea Bârnova sunt socul, păducelul, măceșul, alunul, lemnul câinesc, cornul, călinul, sângerul și salba moale. Acest mozaic forestier oferă condiții prielnice cuibăritului unui număr mare de specii de păsări caracteristice pădurilor din etajul nemoral. Păsările de interes comunitar pentru conservare care cuibăresc în pădure, în lizierele acesteia sau în tufărișuri sunt ciocârlia de pădure, muscarul mic, muscarul gulerat, presura de grădină, caprimulgul, dumbrăveanca, huhurezul mare, sfrâncioc roșiatic și sfrâncioc cu frunte neagră. Toate aceste specii sunt insectivore și migratoare, în timpul pasajelor de primăvară sau toamnă efectivele lor mărindu-se cu exemplare aflate în trecere. Ciocănitoarea neagră, ciocănitoarea de grădină, ciocănitoarea cu spate alb și ciocănitoarea de stejar sunt specii protejate cu populații rezidente în aceste păduri, iar ghionoaia sură este întâlnită doar în timpul perioadelor de reproducere. Alte specii comune care cuibăresc constant în Pădurea Bârnova sunt porumbelul gulerat și cel de scorbură, muscarul sur, brumărița de pădure, silvia cu cap negru și cea de zăvoi, turturica, ciocănitoarea pestriță mare, ghionoaia verde, pițigoiul mare și cel albastru, cinteza de pădure, sturzul cântător, măcăleandrul, mierla neagră, florintele și cănărașul. În liziere și în tufărișurile de la marginea pădurii cuibăresc silvia mică, silvia de câmp, presura galbenă, sticletele și câneparul. Porțiunile de pajiști întâlnite în sit sunt mici în comparație cu suprafețele de pădure, acestea fiind de tip secundar, apărute în urma defrișărilor. Cea mai mare zonă acoperită cu pajiști se află în partea de est a sitului. Speciile vegetale care domină în aceste pajiști sunt timoftica, pieptănarița, păiușul, păiușca și ovăsciorul, iar păsările care cuibăresc aici sunt ciocârlia de câmp, mărăcinarul mic și cel negru, prepelița, presura sură, potârnichea și cristelul de câmp. Această din urmă specie este considerată periclitată la nivel global, în sit fiind prezentă cu 30-35 de perechi cuibăritoare. În timpul pasajelor, efectivele cristelului pot ajunge până la 130 de exemplare. Importanța sitului în conservarea speciilor de răpitoare de zi este reflectată de diversitatea mare a speciilor care cuibăresc și mai ales a acelora care trec în timpul pasajelor pe aici. Un număr de 15 specii de interes comunitar pentru conservare au fost semnalate în habitatele sitului, la care se adaugă și șorecarul comun, vânturelul roșu, uliul porumbar și șoimul rândunelelor. Viesparul, gaia neagră, șerparul și acvila țipătoare mică sunt specii protejate la nivel european care cuibăresc în aceste păduri, efectivele lor fiind mult crescute în timpul pasajelor, atunci când se pot vedea până la 600 de viespari și până la 500 de acvile țipătoare mici. Doar în timpul migrațiilor apar în sit eretele de stuf (până la 100 de exemplare), acvila mică, vânturelul de seară, eretele sur, șorecarul mare, șoimul călător, acvila de munte și eretele alb. Au fost semnalate chiar și exemplare de gaie roșie, o specie periclitată care se vede foarte rar pe teritoriul țării noastre. Dintre răpitoarele de noapte prezente în aceste păduri amintim ciuful de pădure, cucuveaua și huhurezul mic. Buha face parte și ea din acest grup de răpitoare, fiind o specie protejată la nivel european care are în sit 6-7 perechi cuibăritoare. Această populație rezidentă în zonă face ca situl să dobândească o importanță foarte mare în conservarea speciei la nivel național. Efectivul mare al acestei bufnițe extrem de sensibile la impactul antropic surprinde cu atât mai mult cu cât situl este destul de frecventat de vizitatori, fiind traversat de artere rutiere importante și aflându-se în apropierea unui oraș foarte mare. Habitatele sitului reprezintă un cartier de iernare pentru mai multe păsări dintre care se remarcă răpitoarele. Șoimul de iarnă, eretele vânăt și șorecarul încălțat sunt deseori văzuți în sezonul hibernal la vânătoare de păsărele și mamifere mici în habitatele sitului. Tot acum coboară pentru a ierna în zonă și exemplare care au cuibărit mai la nord din specii precum scatiul, cocoșarul, mătăsarul, cinteza de iarnă și foarte rar chiar și presura de tundră.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități au loc în interiorul sitului și manifestă un impact negativ asupra speciilor pentru care acesta a fost desemnat: exploatare forestieră, turism, pășunat în interiorul pădurii și braconaj.

ADMINISTRAREA SITULUI

Pentru oprirea accesului cu autovehicule în pădure sunt amplasate mai multe bariere pe drumurile silvice. Tot în sit există panouri de avertizare/atenționare și panouri de informare, mai multe puncte de intrare, câteva poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice și amenajări pentru colectarea deșeurilor. Sunt necesare panouri cu hărți pentru orientare, câteva trasee tematice, locuri de campare și vetre de foc, iar în comunitățile aflate pe raza sitului sunt necesare puncte de informare.

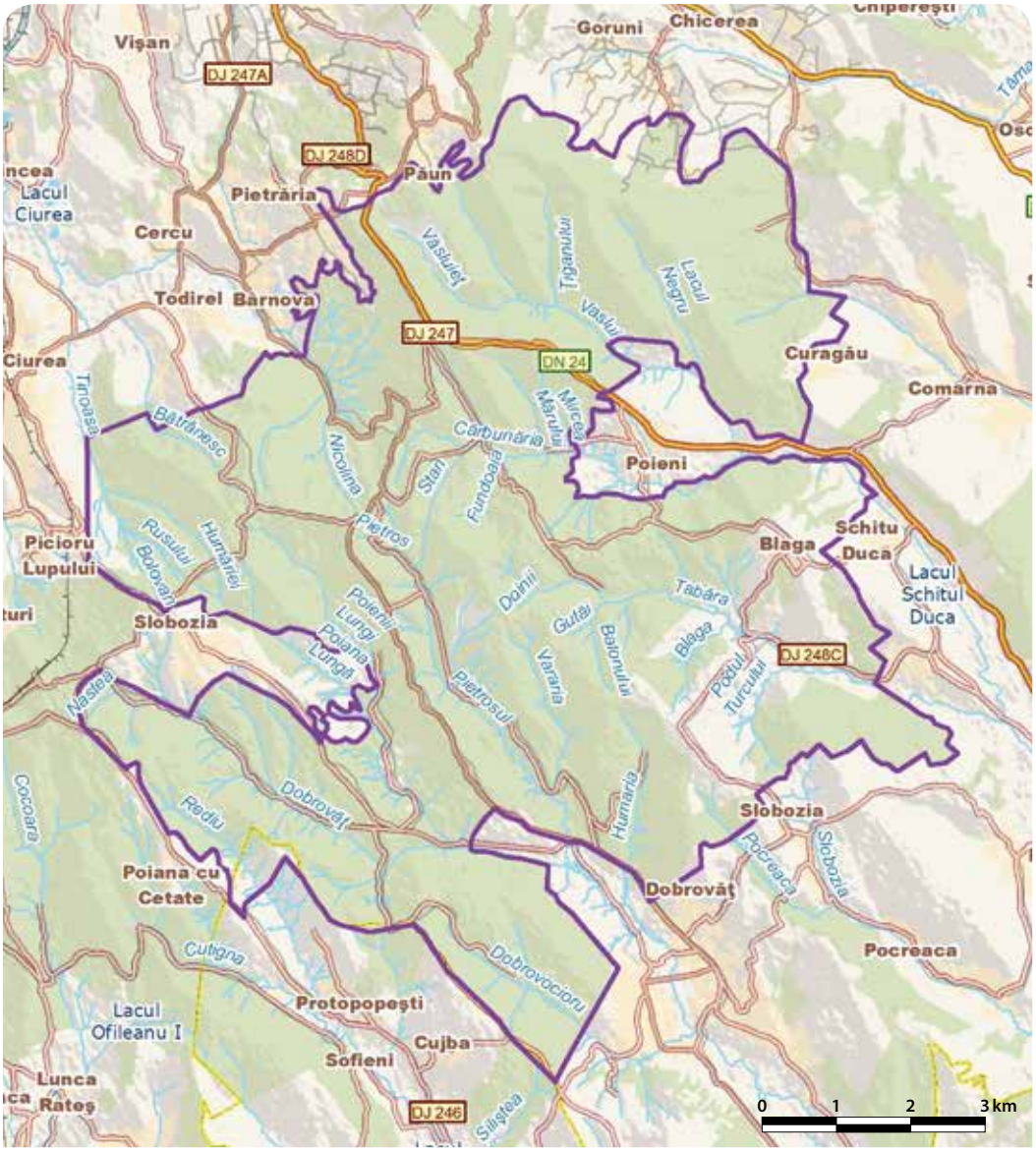

PĂDUREA BOGATA - RO SPA 0093

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Braşov: Apaţa, Comana, Crizbav, Feldioara, Hoghiz, Măieruş.

Suprafaţa: 6.329 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 45° 55' 39"; Long. E 25° 24' 56"
Bioregiunea: Alpină, Continentală **Ecoregiunea:** Carpaţii Orientali **Altitudinea:** 1087 max., 455 min., 741 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA **SCI**

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL **DF** DA
Situl este traversat de la NV spre est de DN13 între localităţile Hoghiz şi Măieruş, existând şi mai multe drumuri forestiere care îl străbat şi pe care se pot accesa diferite zone ale acestuia.

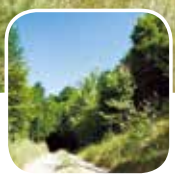

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Minuniţă (*Aegolius funereus*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Şoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Cresteţ pestriţ (*Porzana porzana*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl, care cuprinde Pădurea Bogăţii şi Cheile Dopca, este important pentru conservarea unor efective impresionante de păsări din 26 de specii de interes comunitar. Acestea sunt rezidente (cinci specii de ciocănitori, trei de răpitoare de noapte şi ierunca) sau migratoare (oaspeţi de vară, 14 specii, oaspeţi de iarnă, o specie şi păsări aflate doar în pasaj, două specii). Două dintre speciile protejate prezente în sit sunt declarate periclitate la nivel global. Barza neagră, acvila ţipătoare mică, ciocănitoarea de stejar, muscarul mic, cristelul de câmp şi muscarul gulerat sunt câteva dintre speciile protejate care au multe perechi cuibăritoare în acest sit. Totodată, acesta reprezintă una dintre cele mai importante zone din ţară pentru conservarea unei răpitoare nocturne, buha. Din această specie care a devenit tot mai rară şi vulnerabilă sunt prezente peste zece perechi cuibăritoare rezidente în pădurile din zonă.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Masivul Central al Munţilor Perşani, care leagă Depresiunea Braşov de Podişul Transilvaniei, incluzând Cheile Dopca şi Pădurea Bogăţii. Este străbătut de un număr mare de cursuri de apă, toate făcând parte din bazinul hidrografic al Oltului. Habitatele forestiere ocupă 98% din suprafaţa sitului şi sunt dominate de fag, alături de gorun şi alte specii precum carpenul, ulmul de munte, frasinul, cireşul sălbatic, paltinul de câmp, alunul şi jugastrul. Una din caracteristicile zonei o reprezintă inversiunea vegetaţiei lemnoase, gorunetele apărând frecvent la altitudini mai mari decât fagul. Subarboretul este relativ bine dezvoltat doar în câteva sectoare unde există deschideri în coronamentul pădurii, la lizieră sau în păşunile împădurite unde se întâlnesc cornul, dârmoxul, călinul, taula, socul negru, alunul, lemnul câinesc, zmeurul, măceşul, păducelul şi ienupărul comun. Aceste habitate forestiere prezintă o mare importanţă pentru păsările insectivore care sunt reprezentate atât de specii rezidente (ciocănitorile) cât şi de oaspeţi de vară (păsările cântătoare). Dintre ciocănitorile de interes conservativ se remarcă ciocănitoarea de stejar, din care sunt prezente 100-140 de perechi şi ghionoaia sură, cu până la 120 de perechi. Alături de aceste două specii mai apar şi ciocănitoarea neagră, cea de grădină şi cea cu spate alb, dar şi specii mai comune precum ciocănitoarea pestriţă mare şi ghionoaia verde. Specii migratoare protejate în spaţiul european care cuibăresc în mod constant în aceste habitate sunt muscarul gulerat (1200-1400 de perechi), muscarul mic (500-600 de perechi), caprimulgul (60 de perechi) şi ciocârlia de pădure, iar în tufărişurile aflate la lizieră se instalează silvia porumbacă (20-22 de perechi) şi câteva perechi de sfrâncioc roşiatic. În zonele de păduri mai puţin umblate sunt prezente până la 60 de perechi de ierunca, dar şi specii de răpitoare de zi (viespar, gaie neagră, şerpar, acvilă mică şi acvilă ţipătoare mică) şi de noapte (huhurez mare, minuniţă şi buhă). Dintre aceste păsări protejate este remarcabilă prezenţa a 12-14 perechi de acvilă ţipătoare mică, dar mai ales a 12-13 perechi de buhă. Această specie alege pentru reproducere pădurile mature, dese şi sălbatice, cât mai depărtate de aşezările omeneşti sau stâncăriile inaccesibile şi malurile surpate înalte din zone împădurite. Prezenţa atât de numeroasă a acestui răpitor de talie mare atribuie sitului o importanţă deosebită şi un rol principal în conservarea speciei la nivel naţional. Aceste perechi sunt sedentare, păstrându-şi chiar locul de cuibărit mai mulţi ani la rând, ele efectuând numai deplasări locale între habitate în timpul sezonului de iarnă în funcţie de oferta trofică a acestora. O altă specie protejată care cuibăreşte în zonele mai puţin frecventate de oameni din acest sit este barza neagră, din care sunt prezente până la şase perechi docitoare. Şi această pasăre de talie mare îşi păstrează locul de cuibărit mai mulţi ani la rând dacă nu este deranjată în timpul clocirii sau creşterii puilor. Alte specii cuibăritoare din Pădurea Bogata sunt vânturelul roşu, şorecarul comun, uliul păsărar, şorecarul comun, cucul, pupăza, ciufuf de pădure, ciuşul, capîntortura, turturica, porumbelul gulerat şi cel de scorbură şi mai rar, sitarul de pădure. Păsările cântătoare cele mai frecvente sunt cinteza de pădure, pitulicea mică, cea sfârâitoare şi cea fluierătoare, muscarul sur, măcăleandrul, auşelul cu cap galben şi cel sprâncenat, mierla neagră, sturzul cântător, silvia mică, cea de zăvoi şi cea cu cap negru, muscarul semigulerat, graurele, mugurarul, botgrosul, scorţarul, ochiul boului, sticletele, câneparul, florintele şi codroşul de pădure. În special pe valea Bogăţii se dezvoltă mai multe hectare de ariniş în care predomină arinul alb, alături de care se găsesc mai multe specii de sălcii şi răchite. Sub influenţa excesului de umiditate de natură freatică apar asociaţii de plante iubitoare de umezeală precum păiuţul bălţilor, negara şi diferite specii de rogozuri şi pipiriguri. În aceste habitate cuibăreşte o specie de interes comunitar, cresteţul pestriţ. Pe cursurile de apă ale râurilor din sit se întâlnesc frecvent mierle de apă şi codobaturi de munte. Pe o suprafaţă de numai 2% din sit sunt prezente pajişti secundare în care învelişul ierbos este relativ bine dezvoltat fiind reprezentat de mărgeluţă, păiuş roşu şi multe alte specii. Aceste habitate deschise sunt importante pentru cuibăritul unui număr de 24 până la 30 de perechi de cristel de câmp. Aceasta este o specie de interes conservativ global, alături de care se întâlnesc frecvent şi specii comune precum codobatura albă, presura sură, codroşul de munte, mărăcinarul mic, mărăcinarul mare şi chiar ciocârlia de câmp. Aceste pajişti sunt foarte importante în timpul pasajelor deoarece aici se hrănesc răpitoare aflate în migraţie precum eretele sur sau eretele vânăt. În timpul iernilor aceste habitate deschise sunt terenuri de vânătoare pentru şoimul de iarnă, din care se pot vedea până la cinci exemplare.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Lucrările de amenajare şi exploatare silvică efectuate în perioada de reproducere au impact asupra tuturor speciilor pentru care a fost desemnat situl, excepţie făcând cele două specii de erete şi şoimul de iarnă, iar prin extragerea unui număr mare de arbori uscaţi sau în curs de uscare este afectată oferta trofică şi spaţiul de cuibărire al ciocănitorilor şi răpitoarelor de noapte. Alte activităţi care manifestă un impact negativ dacă au loc în interiorul sitului în perioada de cuibărire sunt reprezentate de accesul cu vehicule pe drumurile forestiere, turismul în afara spaţiilor special amenajate pentru derularea acestei activităţi, păşunatul în fondul forestier, vânătoare şi braconaj.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de puncte de informare, câteva panouri de avertizare/atenţionare şi bariere pe drumurile silvice, fiind amenajate locuri de campare cu spaţii pentru colectarea deşeurilor. Pădurea este traversată de mai multe poteci/drumuri pentru vizitare şi sunt prezente câteva amenajări pentru observare/supraveghere. Sunt necesare panouri cu informaţii despre sit şi hărţi pentru orientare, mai multe trasee turistice şi tematice.

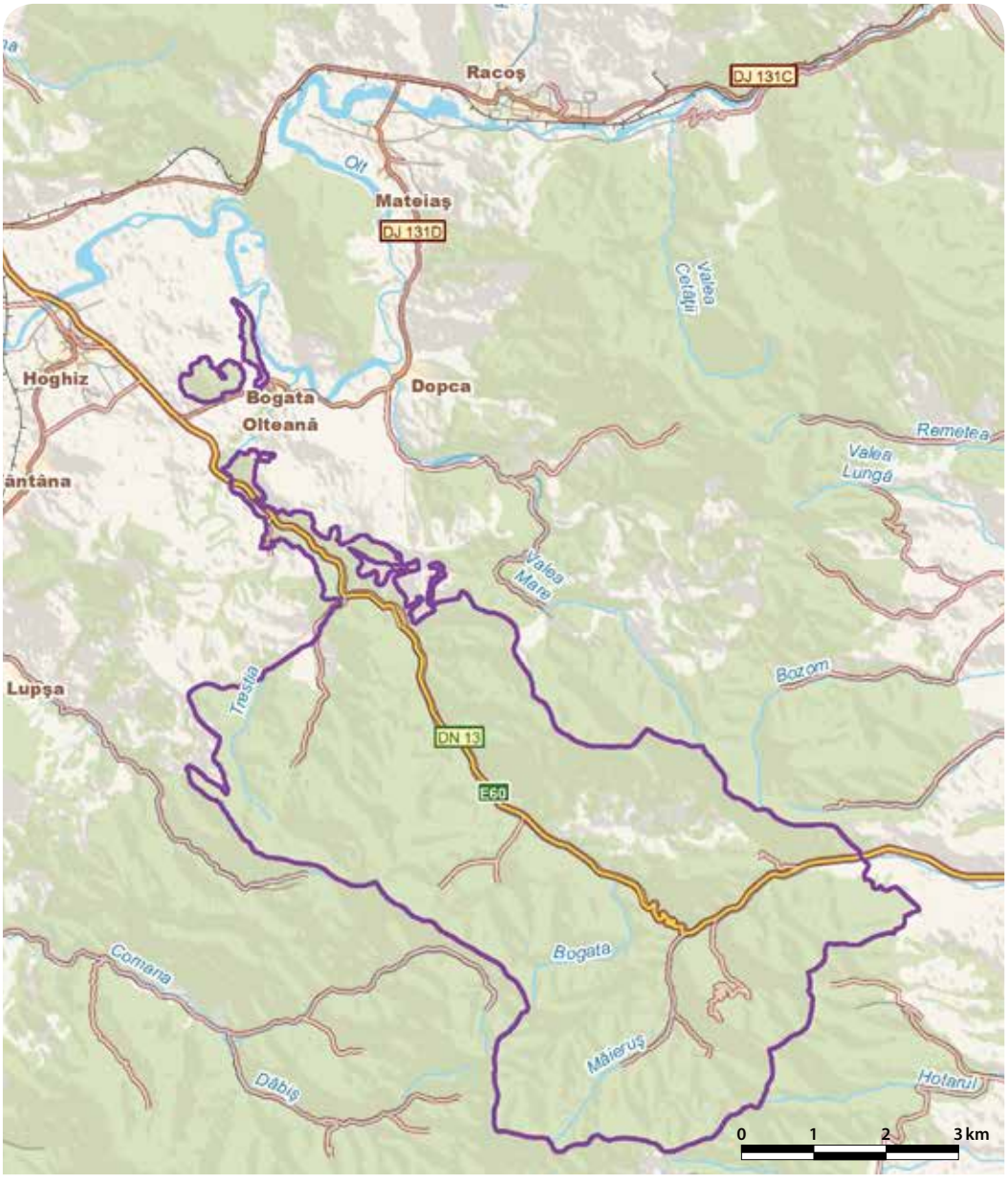

PĂDUREA HAGIENI - RO SPA 0094

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Constanța: Albești, Limanu, Mangalia, Pecineaga.

Suprafața: 1.374 ha
Localizarea geografică: Lat. N 43° 48' 4"; Long. E 28° 28' 16"
Bioregiunea: Stepică, Pontică
Ecoregiunea: Podișul Dobrogei
Altitudinea: 76 max., 1 min., 40 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principala cale de acces în sit o reprezintă DJ391 (Mangalia-Albești), din care se desprinde un drum local spre localitatea Hagieni ce trece prin sit. Se mai pot folosi câteva drumuri agricole care duc în diverse părți ale sitului.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Erete alb (*Circus macrourus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Prundăraș de sărătură (*Charadrius alexandrinus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Șoim dunărean (*Falco cherrug*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Pescăruș cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Bâtăuș (*Philomachus pugnax*) • Călifar roșu (*Tadorna ferruginea*) • Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Cresteț pestriț (*Porzana porzana*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl include un trup de pădure în care apar elemente de origine submediteraneană ce dau o notă particulară și caracteristică acestor habitate, întărită de existența frecventelor formațiuni de șibliac și a unor stepe bine conservate. Toate aceste habitate adăpostesc peste 130 de specii de păsări, dintre care 48 sunt specii de importanță comunitară pentru conservare, cinci dintre ele fiind periclitate la nivel global. Apariția în această listă a multor specii care sunt legate de mediul acvatic se datorează includerii în sit a unor habitate umede, iar amplasarea sitului pe ruta de migrație Via Pontica și în apropierea rutei sarmatice de pasaj care urmează țărmul mării determină ca zona să fie intens folosită în perioadele de migrație de foarte multe specii de răpitoare, berze, păsări cântătoare, cormorani, păsări de țărm, chirighițe și pescăruși. Migrația păsărilor de pradă este de amploare, fiind semnificativ numărul de exemplare de vânturel de seară, erete sur, gaie neagră, acvilă mică, erete vânăt și erete de stuf care se pot vedea trecând prin sit. Alte specii care se remarcă în migrație cu un efectiv mare sunt pescărușul cu cap negru, barza albă și muscarul mic. Zona îndeplinește condiții optime pentru reproducerea mai multor specii de răpitoare, dar și a fâsei de câmp, ciocârliei de pădure, dumbrăvencei și ciocârliei de Bărăgan. În total, un număr de 38 de specii migratoare sunt oaspeți de vară, iernează sau doar trec în pasaj prin habitatele sitului.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Pădurea Hagieni, care face parte din sit, este localizată în Podișul Dobrogei, subdiviziunea Dobrogei de Sud, la o altitudine maximă de 200 m. Relieful are aspectul unei microdepresiuni amplasate la marginea unui masiv. Are un aspect extrem de frământat alcătuit din suprafețe plane, calcaroase, cu aspect de câmpii ce alternează cu depresiuni circulare, din coaste abrupte, simetrice și foarte pietroase care flanchează văile înguste și adânci din spinări de deal, canioane, viroage și râpe cu calcare. Situl apare sub forma unei insule de arbori în stepa dobrogeană, caracteristică fiind pădurea compactă de cărpiniță ce ocupă o suprafață foarte mare în centrul sitului. Acestei specii i se alătură și stejari xerotermofili precum stejarul brumăriu, stejarul pufos și cerul. Arborii sunt scunzi, cu trunchiul scurt și scheletul de ramuri foarte bine dezvoltat, dând un aspect caracteristic acestei păduri. O notă reprezentativă în pădurea Hagieni o dau tufișurile care sunt foarte răspândite pe coastele calcaroase însorite, în poieni și la periferia pădurii. În grupările de tufișuri specia dominantă este păliurul care câteodată formează asociații pure, dar de cele mai multe ori este însoțit de păducel, scumpie, iasomie, liliac și lemn câinesc sau chiar de exemplare pipernicite de mojdrean și stejar pufos. Toate acestea reprezintă habitate ideale pentru sfrânciocul roșiatic, presura de grădină și sfrânciocul cu frunte neagră, aceste specii de interes comunitar pentru conservare fiind prezente cu câteva zeci de perechi cuibăritoare. Avifauna cuibăritoare a acestei păduri este dominată de păsările cântătoare precum mierla neagră, grangurele, sticletele, presura galbenă, privighetoarea roșcată, pițigoiul cu coadă lungă, pițigoiul mare și cel albastru, florintele, cinteza de pădure, silvia cu cap negru, silvia mică, botgrosul, alături de care apar multe alte specii. Se văd foarte frecvent exemplare de turturică, porumbel gulerat, porumbel de scorbură, cuc sau pupăză. Se remarcă prezența unor păsări răpitoare de interes comunitar pentru conservare care cuibăresc în arborii bătrâni din zonele mai puțin umblate ale acestei păduri precum uliul cu picioare scurte (3-5 perechi), șorecarul mare (2-4 perechi), șerparul (1-2 perechi) și viesparul (1-3 perechi). Mai sunt prezente și câteva cuiburi de șoimul rândunelelor, șorecar comun, vânturel roșu, ciuf de pădure și ciuș. Nu este încă dovedit dar se bănuiește că ar cuibări în aceste păduri buha și o specie mai rară de răpitor de zi, vânturelul mic. Toate aceste păsări răpitoare își au cuibul în pădure, dar se hrănesc din habitatele cu vegetație scundă din poieni, pajiști sau culturi agricole, toate acestea ocupând aproape jumătate din suprafața sitului. În mod similar cuibăresc în pădure dumbrăveanca (10-20 de perechi), ciocârlia de pădure (80-120 de perechi) și caprimulgul (10-20 de perechi), însă terenul lor de vânătoare este în aceste habitate deschise. Vânturelul de seară (13-21 de perechi) ocupă cuiburi din coloniile de cioară de semănătură aflate în pâlcurile de copaci, dar se hrănesc tot pe pajiștile și culturile agricole din jurul acestora. Legate strict de habitatul forestier sunt însă ciocănitorile, din care sunt în sit prezente următoarele patru specii de interes comunitar pentru conservare: ciocănitoarea de grădină, ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră și ciocănitoarea de stejar. În partea vestică a sitului, pe lângă văile înguste stâncoase și abrupte se întâlnesc

și poieni întinse cu vegetație de stepă formată din colilie și păiuș stepic, în care cuibăresc până la 200 de perechi de fâsă de câmp și câteva zeci de perechi de ciocârlie de Bărăgan și ciocârlie de stol. Tot pe aceste pajiști își au cuibul între patru și opt perechi de pasărea ogorului, dar și specii comune precum ciocârlia de câmp, ciocârlanul și presura sură. Pe versanții înclinați și stâncoși se dezvoltă o vegetație ierboasă și tufe scunde care realizează un habitat ideal pentru pietrarul negru, din această specie cuibărind aici între patru și șase perechi. S-au observat frecvent exemplare de codroș de munte și pietrar sur, iar în zbor se văd deseori hrănindu-se cu insecte albinărelul, rândunica și lăstunul de mal. Toate aceste habitate deschise împreună cu terenurile pe care se află culturi agricole reprezintă terenuri de vânătoare pentru păsările răpitoare care trec în migrație prin sit. În timpul pasajelor se opresc pentru a se hrăni și odihni un număr mare de exemplare din speciile de interes comunitar pentru conservare datorită amplasării sitului pe ruta de migrație Via Pontica ce traversează Dobrogea de la nord la sud. Următoarele specii de răpitoare diurne protejate au efective mari în timpul migrațiilor: vânturelul de seară (200-300 de exemplare), eretele vânăt și eretele sur (maxim 100 de exemplare din fiecare specie), eretele de stuf (până la 50 de exemplare), eretele alb (30-40 de exemplare), acvila mică (15-20 de exemplare), gaia neagră (5-10 exemplare) și uliul cu picioare scurte (până la 30 de exemplare). Sunt observate în aceste momente și rare exemplare de acvilă de câmp și șoim dunărean. Situl este traversat și de stoluri numeroase de berze albe, care totalizate ajung la 1300 de exemplare, iar în pădurea Hagieni sunt prezenți în timpul pasajelor până la 1000 de muscari mici și până la 200 de muscari guleraţi. O altă categorie de habitate sunt zonele umede care aduc pe lista de păsări a sitului foarte multe specii legate de acest tip de habitate. Prin zonă trec două văi importante: Valea Șerpilor și Valea Albești. Din cauza apropierii sitului de Lacul Mangalia, coada acestui lac pătrunde în partea de NE a sitului (lacul Hagieni). În toate aceste zone umede s-a format o vegetație acvatică și palustră alcătuită predominant din asociații de stuf, papură cu frunza îngustă și papură cu frunza lată, cărora li se adaugă și asociațiile formate din mai multe specii de pipirig și asociațiile de lintiță. În aceste habitate a fost observat cuibărind cresteţul pestriţ (5-10 perechi) și piciorongul (o colonie formată din maxim 30 de perechi), dar și alte specii precum rața mare, corcodelul mare, călifarul alb, crâstelul de baltă, găinușa de baltă, lișița, mai multe specii de lăcari și boicușul. Sunt văzute în timpul migrațiilor următoarele specii protejate în spațiul comunitar, unele dintre acestea având efective foarte mari: pescărușul cu cap negru (5500-6000 de exemplare), chirighița cu obraz alb (300 de exemplare), pescărușul mic (100-200 de exemplare), bătăușul și cormoranul mic (până la 100 de exemplare din fiecare specie), ciocîntorsul (10-20 de exemplare), prundărașul de sărătură (20 de exemplare), stârcul de noapte (10 exemplare) și chirighița neagră (30 de exemplare). Se remarcă prezența călifarului roșu în timpul migrațiilor, dar și a celor maxim 80 de exemplare de pasărea ogorului care se văd în habitatele de pajiște în aceste momente. Rar, se văd trecând sau poposind pentru odihnă și exemplare de pelican creț. Situl este cartier de iernare pentru câteva specii de interes comunitar pentru conservare precum pescărelul albastru sau egreta albă. Din această din urmă specie până la 30 de exemplare rămân în jurul zonelor umede, fiind observate deseori și la vânătoare de mamifere mici pe terenurile deschise din sit. Aceeași ofertă trofică este valorificată și de următoarele păsări răpitoare din care frecvent se văd câteva exemplare hrănindu-se în timpul sezonului rece: eretele de stuf, șoimul călător, eretele vânăt, șorecarul încălțat și șoimul de iarnă. Pe luciul de apă care îngheață destul de greu, având aport de apă caldă din izvoare termale, rămân și multe păsări din specii comune precum rața mare, rața mică, gârlița mare, lebăda de vară, cormoranul mare, lișița, corcodelul mic, corcodelul cu gâtul negru, rața sunătoare, călifarul alb, gâsca de vară, rața cu cap castaniu, rața moțată, rața sunătoare, găinușa de baltă și rare exemplare de rață sulițar și corcodel cu gât roșu. Se pot vedea și sute de pescăruși răzători, pescăruși suri și chiar mii de pescăruși argintii care vin să poposească în căutare de hrană în aceste habitate acvatice rămase neînghețate.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Fiind un sit declarat și pentru conservarea unor specii care sunt dependente de prezența lemnului mort în pădure, lucrările de exploatare silvică au un impact negativ la nivelul acestora dacă se extrag cantități mari de arbori uscați sau în curs de uscare. Aceste activități, alături de practicarea pășunatului în pădure, au un impact negativ asupra tuturor păsărilor din habitatul forestier dacă au loc în timpul perioadei de reproducere. Un impact negativ major îl reprezintă extragerea arborilor care au cuiburi de răpitoare sau care se află în preajma acestora. Prezența liniilor de transport al energiei electrice determină mortalitați la nivelul mai multor specii.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt amplasate panouri de avertizare/atenționare și informare la intrarea în pădure și la Cantonul silvic care funcționează ca punct de supraveghere a sitului și în perimetrul căruia există spații destinate colectării deșeurilor. Sunt necesare în comunitățile locale aflate pe raza sitului puncte de informare, iar în teren sunt necesare trasee turistice și tematice dotate cu panouri pentru orientare, dar și locuri de campare cu vetre de foc amenajate.

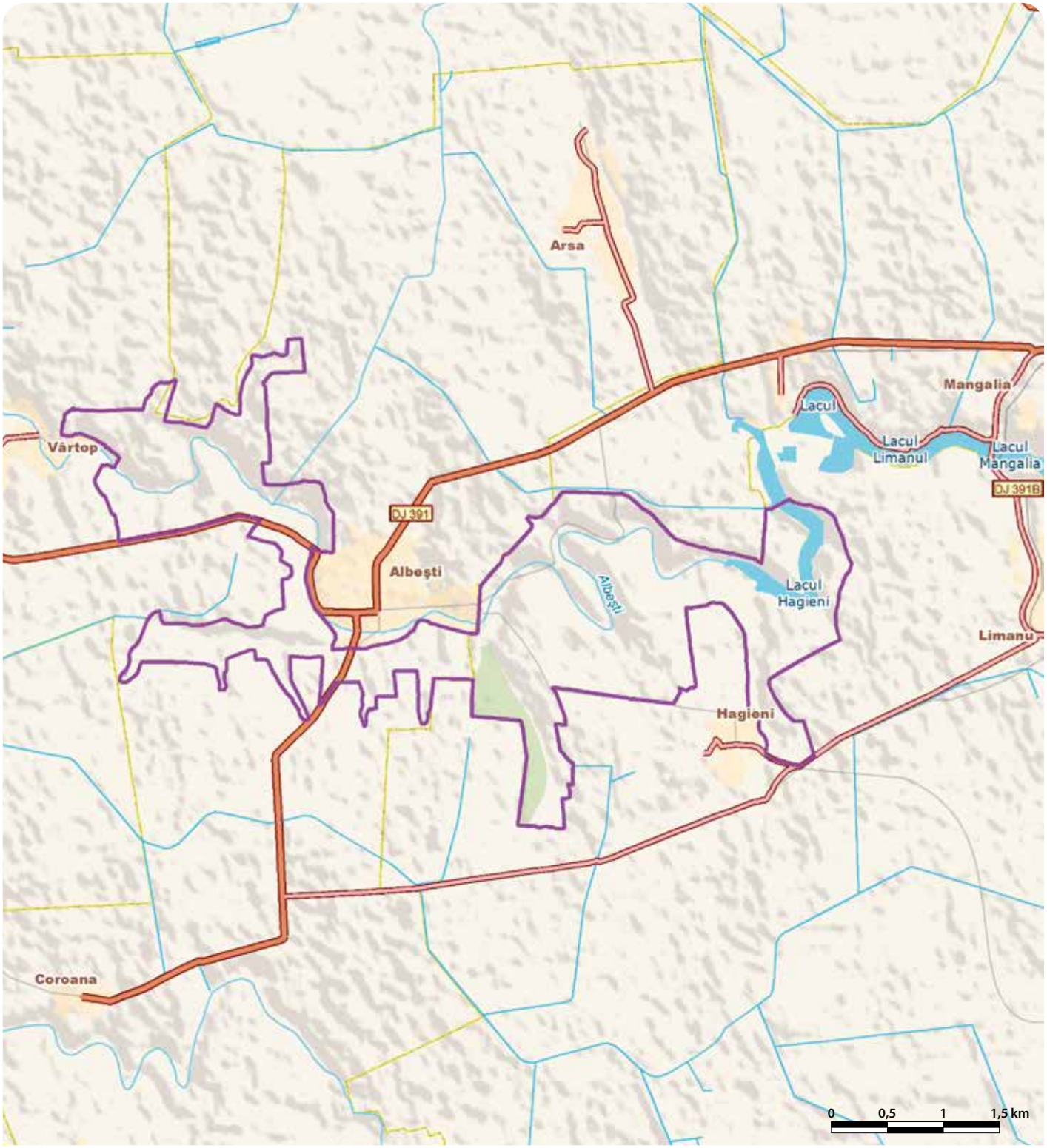

PĂDUREA MACEDONIA - RO SPA 0095

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Timiş: Ciacova, Ghilad, Giulvăz, Livezile.

Suprafaţa: 4.625 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 45° 30' 11"; Long. E 21° 2' 50"
Ecoregiunea: Câmpia Banatului şi Crişurilor
Altitudinea: 91 max., 72 min., 77 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din municipiul Timişoara situl se poate accesa pe DN59 cu continuare pe DJ693B până în Ciacova sau până în Cebza. Din Ciacova se poate merge în Ghilad pe DJ595A. Din toate aceste trei localităţi situate în vecinătatea sitului există drumuri locale sau agricole care duc în acesta.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl a fost desemnat în primul rând pentru conservarea efectivelor populaţionale ale unor specii de stârci. În Pădurea Macedonia este prezentă una dintre cele mai importante colonii de stârc de noapte din Câmpia de Vest, pe lângă care mai cuibăresc şi o populaţie semnificativă numeric de egretă mică, dar şi câteva perechi de egretă mare şi chiar de cormoran mic. Avifauna sitului este formată din peste 90 de specii de păsări, dintre care 17 sunt de importanţă comunitară pentru conservare, una dintre ele fiind chiar specie de interes conservativ global. Situl include şi zone umede localizate în lunca inundabilă a râului Timiş înconjurate de habitate deschise care reprezintă terenuri de hrănire pentru speciile din colonia aflată în pădure, dar şi pentru alte specii de păsări pentru care a fost desemnat situl (barză albă, pescărel albastru, cristel de câmp şi sfrâncioc roşiatic). În perioada de migraţie situl este frecventat în vederea hrănirii de numeroase exemplare de erete vânăt, vânturel de seară, erete de stuf şi erete sur.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl este localizat în Câmpia Banatului, subunitatea Câmpia Timişului, care este o câmpie de acumulare fluviatilă de divagare cu altitudini maxime de până la 95 m. Situl include o porţiune de circa 10 km din cursul inferior al râului Timiş. Adâncimea apelor freatice fiind redusă este favorizată existenţa unor întinse zone mlăştinoase, atât permanente cât şi temporare. Pe ambele maluri ale Timişului există diguri de protecţie, între acestea şi albia minoră formându-se multe bălţi, mlaştini şi zăvoaie. Zăvoaiele de plopi sunt instalate pe grindurile mai înalte, inundate doar excepţional pentru perioade scurte de timp, iar cele de sălcii sunt situate în locurile cele mai joase ale luncii Timişului unde apa din inundaţii stagnează mult timp sau are caracter permanent. Sunt frecvente aici unele specii agăţătoare precum curpenul şi viţa sălbatică, care dau acestor zăvoaie un aspect caracteristic.Vegetaţia palustră din bălţile şi mlaştinile aflate în albia majoră a Timişului este edificată de trestie şi papură. Deoarece ocupă suprafeţe mici în sit, aceste trestiişuri şi păpurişuri oferă locuri de cuibărit doar câtorva exemplare de stârc pitic şi buhai de baltă. Raţa mare, lişiţa şi găinuşa de baltă sunt prezente şi ele cu puţine perechi cuibăritoare. În perioada de migraţie sunt văzute hrănindu-se în aceste zone umede şi exemplare de stârc roşu, lopătar, chiră de baltă, chirighiţă cu obraji albi, nagâţ şi alte câteva specii de păsări de ţărm. Malurile Timişului sunt frecventate de pescărelul albastru, din această specie de interes comunitar pentru conservare cuibărind frecvent între cinci şi zece perechi. Toate zonele umede din sectorul de luncă a Timişului care se află în sit sunt teritorii de hrănire pentru berzele albe care au cuiburile în localităţile din vecinătate, dar şi pentru păsările care cuibăresc în colonia din Pădurea Macedonia. Aceasta este un rest de pădure de silvostepă în care predomină stejarul pedunculat, carpenul şi frasinul, alături de care mai sunt prezenţi arţarul tătăresc, jugastrul, părul pădureţ şi teiul pucios. Stratul arbustiv este bine reprezentat, edificat în special de porumbar, iar în stratul ierbos domină cerenţelul, rotunjoara şi câteva specii ierboase stepice. În arborii din pădure este instalată una dintre cele mai importante colonii de stârc de noapte din Câmpia de Vest. Pe lângă această specie mai cuibăresc peste 50 de perechi de egrete mici, câteva perechi de egrete mari, remarcându-se şi prezenţa unor cuiburi de cormoran mic. Numărul perechilor de stârc de noapte care se instalează anual în colonie variază între 100 şi 150, existând ani în care acest număr este depăşit. Această specie este considerată în declin numeric la nivel european din cauza dispariţiei multor zone umede care constituie habitat de hrănire, dar şi din cauza distrugerii în deceniile trecute a multor colonii de reproducere. Regimul alimentar format şi din peşti de talie mică a făcut ca stârcul de noapte să fie alungat din cele mai multe habitate acvatice utilizate pentru piscicultură. El se hrăneşte în apele puţin adânci de-a lungul malurilor sau în mlaştini cu peşti de talie mică, mormoloci, amfibieni, larve de insecte şi chiar mamifere mici. Alte specii cuibăritoare în pădure sunt grangurele, presura galbenă, ciuful de pădure, piţigoiul mare, scorţarul, ciocănitoarea mică, ciocănitoarea pestriţă mare, măcăleandrul, alături de multe altele. Cuibăresc şi câteva perechi din două specii de ciocănitori de interes conservativ european, ciocănitoarea neagră şi ciocănitoarea de stejar. În liziera pădurii sau în tufărişurile din pajiştile şi culturile agricole sunt prezente ca specii cuibăritoare sfrâncioiul roşiatic (până la 100 de perechi) şi câteva perechi de sfrâncioc cu frunte neagră. Pe pajiştile umede cuibăresc efective importante de cristel de câmp (20-25 de perechi), o specie de interes conservativ global. Alte specii cuibăritoare în pajiştile şi terenurile cultivate din sit sunt ciocârlia de câmp, presura sură, codobatura albă, ciocârlanul, mărăcinarul mare şi mărăcinarul negru. Densitatea mare a rozătoarelor de pe aceste terenuri, dintre care se remarcă cea a popândăului, determină ca prin sit să treacă efective mari de răpitoare aflate în timpul deplasărilor de migraţie. Se opresc pentru a se hrăni pe aceste terenuri între 40 şi 50 de ereţi de stuf, 15-20 de exemplare de erete vânăt şi până la 30 de exemplare de erete sur. Tot în perioada de migraţie se pot vedea vânând în sit între 30 şi 50 de vânturei de seară, prada preferată de aceştia fiind predominant formată din insecte, dar fiind capturate frecvent şi mamifere, şopârle şi chiar păsări de talie mică.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Păşunatul afectează într-o mică măsură populaţia de cristel de câmp dacă se supraexploatează terenurile sau dacă se ajunge cu turmele în perimetrul cuiburilor. Scăderea succesului reproductiv al speciilor care cuibăresc în colonie se constată dacă au loc activităţi în interiorul sau în vecinătatea parcelei în care sunt instalate cuiburile care determină adulţii să părăsească (chiar şi pentru scurt timp) ponta sau juveniliii, care rămân expuşi insolaţiei, hipotermiei sau prădătorilor. Aceste activităţi sunt reprezentate de vânătoare, braconaj, turism, păşunat sau lucrări de amenajare şi exploatare silvică.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de bariere, locuri de campare, vetre de foc şi mai multe poteci/drumuri pentru vizitare. Accesul pe câteva dintre drumurile aflate în pădure sau pe diguri este restricţionat pentru autovehicule cu ajutorul unor bariere. Sunt necesare puncte de informare, panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, trasee tematice şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

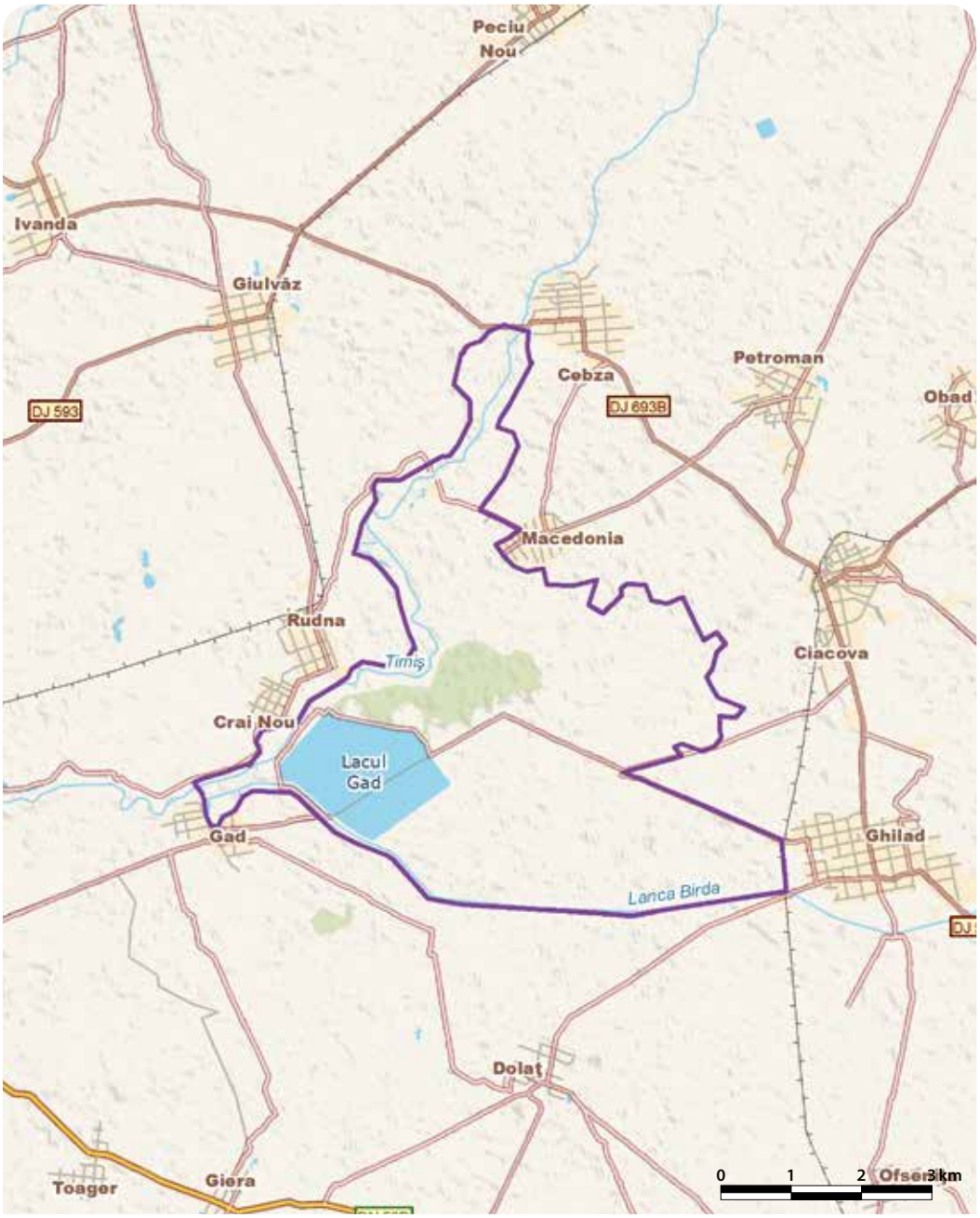

PĂDUREA MICLEȘTI - RO SPA 0096

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Iași: Ciortești, Dolhești.
Județul Vaslui: Boțești, Bunești - Averești, Micleşti.

Suprafața: 8.631 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 46° 51' 25"; Long. E 27° 53' 12"
Ecoregiunea: Podișul Central al Moldovei **Altitudinea**: 427 max., 128 min., 263 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Sectorul dintre Pribeşti şi intrarea spre Micleşti (pe DJ244E) al drumului DN24 (Iaşi-Vaslui) reprezintă limita vestică a sitului. Prin nordul acestuia trece DJ244F, iar între localitățile aflate în interiorul lui există mai multe drumuri locale care se pot utiliza.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl a fost desemnat pentru conservarea efectivelor populaționale a 12 specii de păsări protejate în spațiul european care folosesc habitatele sitului formate din păduri de stejar, culturi agricole și pajiști pentru cuibărit sau repaus și hrănire în timpul migrațiilor. În cadrul sitului se presupune că sunt prezente una sau două perechi de acvilă de câmp care cuibăresc în aceste păduri, specia fiind o pasăre răpitoare diurnă periclitată în România și critic amenințată la nivel global. Este semnificativă prezența acestei specii și în timpul migrațiilor, atunci când apar și mai multe exemplare de șoim călător, dar și stoluri mari de barză albă, situl fiind poziționat aproape de ruta de migrație est-elbică care trece prin estul României, urmând cursul Siretului.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Podișul Bârladului din partea vestică a Podișului Central Moldovenesc, fiind alcătuit dintr-un ansamblu de platouri larg bombate și dispuse în semicerc, cu altitudini ce variază între 128 și 427 m. Peisajul este dominat în centru de o pădure specifică silvostepei Moldovei în care speciile dominante sunt stejarul pedunculat și gorunul, alături de care se mai întâlnesc carpenul, frasinul, teiul alb și fagul. Arboretul este format din salbă moale, salbă râioasă, corn, dârmoz, alun și mălin. În aceste păduri se presupune că ar cuibări una sau chiar două perechi de acvilă de câmp, nefiind încă depistate cuiburile pentru o confirmare sigură. Habitatul colinar cu pâlcuri de copaci înconjurate de suprafețe mari de culturi sau pajiști folosite ca terenuri de vânătoare reprezintă habitatul optim al acestei specii care a devenit extrem de rară și critic periclitată în întreg spațiul comunitar. Principalele cauze care au dus la un statut de conservare nefavorabil în Europa sunt degradarea și fragmentarea habitatelor de reproducere și mai ales distrugerea intenționată a cuiburilor, omorârea prin otrăvire sau împușcare. În timpul migrațiilor, aici se pot vedea între cinci și șapte exemplare de acvilă de câmp, ceea ce atribuie un rol important acestui sit în conservarea speciei. Alte specii de interes comunitar care cuibăresc în aceste habitate forestiere sunt ciocănitoarea de stejar (3-5 perechi), ghionoaia sură (12-15 perechi), ciocănitoarea de grădină (15-20 de perechi), presura de grădină (30-40 de perechi) și ciocârlia de pădure (4-5 perechi). Alte păsări care cuibăresc cu siguranță în pădure sunt reprezentate de specii comune precum pupăza, ciușul, ciuful de pădure, capîntortura, porumbelul gulerat și cel de scorbură, turturica, cucul, privighetoarea roșcată, silvia de zăvoi, cea mică și cea cu capul negru, botgrosul, grangurele, cinteza de pădure, presura galbenă, ciocănitoarea pestriță mare, măcăleandrul, scorțarul și cojoaica de pădure. În jurul acestui habitat forestier domină agroecosistemele, reprezentate în principal de terenuri arabile, vii, livezi și pășuni, toate acestea ocupând peste jumătate din suprafața sitului. Pajiștile sunt în marea lor majoritate răspândite pe versanții erodați și afectați de alunecări de teren, fiind folosite în special ca pășuni și ocupând 9% din suprafața sitului. Toate aceste habitate deschise sunt importante pentru cuibăritul cristelului de câmp. Din această specie periclitată la nivel global cuibăresc un număr de cinci până la zece perechi. Tot aceste habitate sunt foarte importante datorită faptului că reprezintă terenuri de vânătoare pentru speciile de răpitoare atât în timpul cuibăritului (precum șorecarul comun, vânturelul roșu și șoimul rândunelelor) cât și în timpul pasajelor (acvila de câmp și șoimul călător). Alte specii care se întâlnesc frecvent hrănindu-se în aceste habitate de culturi sau pajiști sunt albinărelul, pupăza, lăstunul de mal și rândunica. Cuibăresc aici specii comune ca prepelița, ciocârlia de câmp, presura sură, codobatura albă, pietrarul sur și mărăcinarul negru. În pâlcurile de copaci și în tufărișurile de pe pajiști sau de la marginea culturilor agricole cuibăresc două specii de importanță comunitară pentru conservare, sfrâncioc roșiatic (20-25 de perechi) și sfrâncioc cu frunte neagră (10-12 perechi). Alte două specii protejate la nivel european care se hrănesc aici, dar cuibăresc în alte zone sunt barza albă (cele 2-3 perechi au cuiburile în comunitățile umane) și caprimulgul (din care 5-6 perechi cuibăresc pe sol în liziera pădurilor sau a pâlcurilor de copaci izolați). Stolurile de berze albe care se pot vedea în timpul migrațiilor trecând prin zona sitului pot ajunge și la 2000 de exemplare, datorită amplasării acestuia în apropierea unei rute importante de migrație.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități au loc în sit și manifestă un impact negativ asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: agricultură (prin folosirea pesticidelor, abandonarea metodelor tradiționale de cultivare a terenului și extinderea monoculturilor, curățarea terenului de resturi vegetale prin incendiere, toate acestea afectând speciile de sfrâncioci și cristelul de câmp), cosit și pășunat (practicate în timpul reproducerii cristelului de câmp scad succesul reproductiv al acestei specii) și îndepărtarea arborilor uscați sau în curs de uscare (procedură silvică care determină scăderea ofertei trofice pentru toate speciile de ciocănitori).

ADMINISTRAREA SITULUI

Există mai multe puncte de intrare în sit și câteva poteci și drumuri pe care acesta se poate vizita. Sunt amplasate panouri de avertizare/atenționare și panouri de informare.

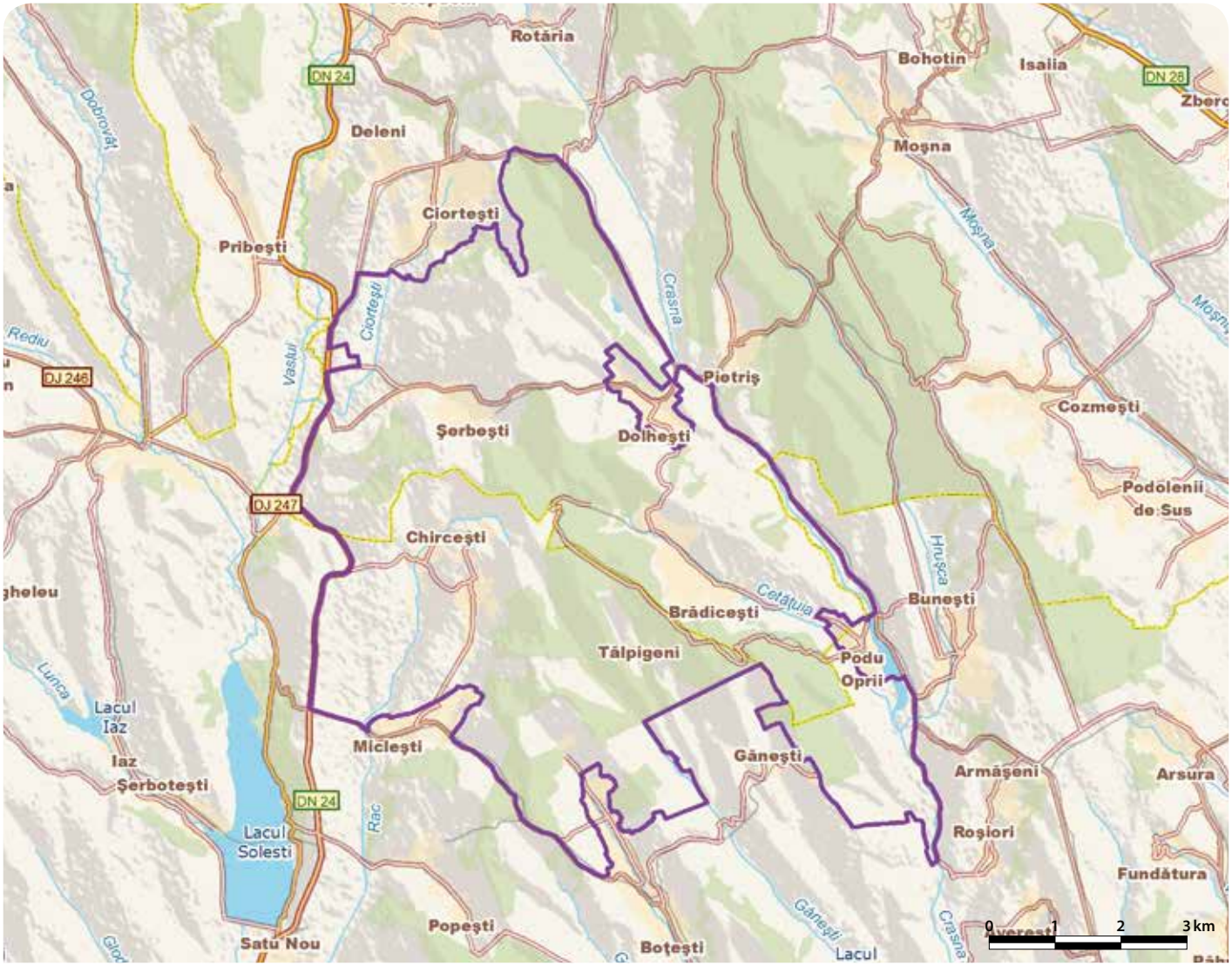

PESCĂRIA CEFA - PĂDUREA RĂDVANI - RO SPA 0097

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bihor: Cefa, Mădăras, Salonta, Sânnicolau Român, Toboliu.

Suprafaţa: 12.254 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 46° 54' 37"; Long. E 21° 37' 4"
Ecoregiunea: Câmpia Banatului şi Crişurilor
Altitudinea: 107 max., 84 min., 92 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Drumul DN79 (Oradea-Arad) trece prin partea de SE a sitului. Din el se poate ieşi pe DJ797 până în localitatea Cefa şi de acolo pe DC89 (Cefa-Ateaş) care trece prin ferma piscicolă şi traversează situl pe direcţia E-V. Din Oradea se poate ajunge pe DJ797 până la Cefa, acest drum realizând jumătate din limita estică a sitului. În zona sudică se poate ajunge pe drumuri locale care pornesc din localitatea Salonta sau pe DC 91 care leagă localităţile Mădăras şi Mărţihaz. Cu trenul se poate merge de la Oradea sau dinspre Arad, până la staţia Cefa sau până la halta Mădăras-Bihor. O dată pe an (de regulă în ultima duminică din august când se sărbătoreşte ziua Comunei Cefa), se deschide provizoriu şi în mod simbolic, pentru o zi, punctul de trecere a frontierei de lângă satul Ateaş, accesul fiind posibil în acea zi şi direct din Ungaria, pe drum agricol.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Gaie roşie (*Milvus milvus*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Acvilă ţipătoare mare (*Aquila clanga*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Şoim călător (*Falco peregrinus*) • Şoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Şoim dunărean (*Falco cherrug*) • Notătiţă (*Phalaropus lobatus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Pescăruş cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Pescăriţă râzătoare (*Gelochelidon nilotica*) • Pescăriţă mare (*Sterna caspia*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sitar de mal nordic (*Limosa lapponica*) • Dropie (*Otis tarda*) • Privighetoare de baltă (*Acrocephalus melanopogon*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Gârliţă mică (*Anser erythropus*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Gâscă cu gât roşu (*Branta ruficollis*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Guşă vânătă (*Luscinia svecica*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Cocor (*Grus grus*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Ciuf de câmp (*Asio flammeus*) • Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Vultur pescar (*Pandion haliaetus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Ferestraş mic (*Mergus albellus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Călifar roşu (*Tadorna ferruginea*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*) • Şorecar mare (*Buteo rufinus*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Cadrul natural foarte variat al sitului cuprinde un mozaic de habitate care includ suprafeţe înmlăştinite, heleşteie, canale de diferite dimensiuni, bălţi temporare şi permanente, trupuri de pădure, sărături, terenuri cultivate, păşuni şi fânaţe umede. Datorită gradului ridicat de integritate ecologică aceste habitate au o valoare deosebită din punct de vedere al conservării biodiversităţii, includând pe lângă alte categorii taxonomice şi o mare varietate de păsări. Dintr-un număr total de 263 de specii de păsări care au fost observate în acest sit, 76 sunt de importanţă comunitară pentru conservare, printre ele găsindu-se multe specii periclitate, critic periclitate sau specii de interes conservativ global. Datorită prezenţei pe suprafeţe mari a zonelor umede, în lista avifaunistică predomină păsările acvatice sau cele legate de mediul acvatic, pentru care situl reprezintă cea mai importantă zonă din vestul României din punct de vedere al cuibăritul, iernării sau staţionării în timpul migraţiilor. Situl este important şi pentru răpitoarele de zi, în total fiind identificate un număr de 25 de specii, dintre care 19 sunt specii de interes conservativ european. În incinta fermelor piscicole şi în pădurea Rădvani cuibăresc efective importante din şase specii de păsări ameninţate la nivelul Uniunii Europene. Sunt prezente cu efective semnificative două specii de interes conservativ global: raţa roşie, care cuibăreşte aici cu efectivele cele mai mari din afara Dobrogei, şi şoimul dunărean, care apare regulat în zonă. În Pădurea Rădvani este instalată cea mai mare colonie de stârci din vestul şi centrul ţării care are aproape 700 de cuiburi. Majoritatea cuiburilor aparţin stârcului cenuşiu, însă sunt prezente şi cuiburi de stârc de noapte şi chiar de egretă mică. Amplasarea sitului pe rutele de migraţie care trec prin vestul ţării (panono-bulgară şi centro-europeană-bulgară) determină ca acesta să fie vizitat de un număr foarte mare de specii cu efective semnificative numeric în timpul migraţiilor. În timpul pasajelor de primăvară şi toamnă, dar şi în timpul iernii, lacurile şi zonele deschise din apropiere sunt folosite de peste 200000 de păsări acvatice sau legate de mediul acvatic. Se remarcă dintre speciile de interes european prin numărul de exemplare raţa roşie, bătăuşul, chirighiţa cu obraz alb, fluierarul de mlaştină şi ploierul auriu, dar şi foarte multe specii de păsări de ţărm şi raţe care ajung la efective totale de câteva zeci de mii de exemplare. Mari stoluri de gâşte de vară şi gârliţe pot fi deseori întâlnite pe pajiştile aflate la sud de lacuri. Pajiştile sunt în acelaşi timp locuri de cuibărit pentru păsări protejate dintre care se remarcă cristelul de câmp, eretele sur şi ciufuf de câmp. Pajiştile aflate în apropierea graniţei de stat fac parte din teritoriul unei populaţii de dropie din Ungaria care vine în acest sit pentru hrănire, impunându-se astfel necesitatea unor măsuri comune de management Romania-Ungaria pentru conservarea pe termen lung a acestei populaţii. Situl este singurul din ţară în care există exemplare de dropie, având din acest punct de vedere un rol foarte mare în conservarea acestei specii considerate până de curând dispărută din fauna ţării.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Câmpia Salontei din vestul ţării. Formele pozitive de relief sunt reprezentate de grinduri şi popine, care în timpul inundaţiilor au aspectul unor insule, precum şi de formele antropice, alcătuite din diguri cu înălţimi de 2-6 m. Relieful negativ este reprezentat de depresiunile de tasare, unele uscate, însă cele mai multe transformate în zone mlăşti-

noase sau lacuri, cu răspândire mare în Câmpia Cefei. Acestora li se adaugă rețeaua canalelor colectoare, de desecări și irigații care contribuie la fragmentarea câmpurilor interfluviale joase. Pe teritoriul sitului există ferme piscicole mari în care se menține o suprafață însemnată de luciu de apă înconjurată de suprafețe mari de stufărișuri. Există și două trupuri de pădure formate din stejar pedunculat, ulm și frasin comun care sunt foarte importante pentru cuibăritul unei palete foarte diverse de specii. Marea majoritate a pajiștilor din sit sunt utilizate ca pășuni, existând și fânețe dar și mari suprafețe de terenuri care nu pot fi exploatate din cauza excesului de apă. Pentru prezentarea ornitofaunei sitului trebuie abordate în mod separat cele două momente din viața păsărilor, cuibăritul și migrația. Vegetația formată pe helețeie constituie un biotop important pentru ornitofauna acvatică. Ca și specii cuibăritoare frecvente menționăm gâsca de vară, rața câráitoare, rața pestriță, gâinușa de baltă, lișița, rața mare, lebăda de vară, corcodelul mic, rața cu cap castaniu și corcodelul cu gât negru. Mai mulți ani la rând au fost observate și exemplare cu pui ale raței cu ciuf, iar recent a fost atestat și cuibăritul raței moțate pe unul dintre helețeiele din complexul piscicol. Specii de importanță comunitară care cuibăresc pe helețeie sau în imediata lor vecinătate sunt egreta mare (8-15 perechi într-o colonie monospecifică), stârcul purpuriu (15-28 de perechi într-o colonie monospecifică sau în cuiburi izolate în stuf), stârcul pitic (90-120 de perechi), stârcul galben (6-14 perechi), buhaiul de baltă (20-26 de perechi), eretele de stuf (30-36 de perechi) și cresteţul pestriţ (câteva perechi). Pe plaurii formați în special din cornaci cuibăresc până la 900 de perechi ale chirighiței cu obraz alb, până la 300 de perechi de chirighițe negre și un număr impresionat de rațe roșii, cuprins între 200 și 380 de perechi. În anii în care unele iazuri rămân seci și peste vară, fiind mai puțin deranjate și având o vegetație de talie mică, cuibăresc aici următoarele specii: culicul mare (până la 14 perechi), piciorongul (până la șase perechi), ciocîntorsul (până la 24 de perechi), chira de baltă (până la 40 de perechi), prundărașul gulerat mic (12-32de perechi) și pescărușul răzător (până la 60 de perechi). În stuf și pe arborii de pe marginea canalelor sunt prezente mai multe specii de lăcari și greluşei, dar și cuiburi suspendate care atestă cuibăritul boicușului (60-110 perechi). Speciile de interes comunitar care se găsesc în întinderile de stuf sunt guşa vânătă (2-4 perechi) și privighetoarea de baltă (1-3 perechi), iar pe marginea canalelor cuibăresc 3-8 perechi de pescărel albastru. În cel mai mare trup de pădure din sit (Pădurea Rădvani) se găsește o colonie mixtă formată din aproape 700 de cuiburi. Specia dominantă este stârcul cenușiu, alături de care mai cuibăresc stârcul de noapte (120-150 de perechi) și egreta mică (5-14 perechi). În afara acestor specii, în pădure mai cuibărește (chiar dacă nu în toți anii) o pereche de barză neagră. Habitatul este adecvat acestei specii care necesită existența unei păduri neexploatate, străbătută de cursuri de apă. Următoarele răpitoare își au tot aici cuiburile: viesparul, gaia neagră, uliul păsărar, șorecarul comun, vânturelul roșu, șoimul rândunelelor. Pentru acvila țipătoare mică (o pereche) și șoimul dunărean (o pereche) nu s-a atestat cu siguranță cuibăritul, însă există dovezi care sprijină această posibilitate, în ultimii ani fiind observată în zona pădurii perechea de păsări adulte în tot sezonul de cuibărit. Tot în ultimii ani s-a instalat ca pereche cuibăritoare o familie de codalbi. Dintre răpitoarele de noapte aici cuibăresc 2-3 perechi de ciuf de pădure și 1-3 perechi de ciuș. În ambele trupuri de pădure aflate în sit sunt prezente foarte multe specii cuibăritoare de ciocănitori și păsări cântătoare, dintre care le amintim numai pe cele de interes comunitar pentru conservare: ciocănitoarea neagră, cea de grădină și cea de stejar, ghionoaia sură, ciocârlia de pădure și muscarul gulerat. În fânețe, pășuni, terenuri cultivate și zone înmlăștinite cuibăresc specii precum nagâțul (până la 160 de perechi), becațina comună (6-12 perechi), codobatura albă (60-140 de perechi), codobatura galbenă (300-500 de perechi), sitarul de mal (8-12 perechi) și fluierarul cu picioare roșii (7-12 perechi). În terenurile înierbate și puțin deranjate au fost identificate două cuiburi de ciuf de câmp. Foarte rar au fost identificate în aceste mlaștini exemplare de cresteț cenușiu, despre care se presupune că și cuibăresc în aceste zone. Cuiburile acestor păsări nu au fost până în prezent identificate, însă prezența speciei în habitate optime și în toată perioada de cuibărit certifică reproducerea acestei specii rare de cresteț. În culturile agricole aflate lângă graniță a fost identificat un cuib de erete sur și se menține incertitudinea prezenței a încă două perechi cuibăritoare ale acestui răpitor rar. Tot de culturi agricole sunt legate în perioada cuibăritului și ciocârlia, fâsa de câmp (5-10 perechi perechi), presura sură iar în tufișurile care mărginesc parcelele agricole își au cuibul între 120 și 200 de perechi de sfrâncioc roșiatic, silvie porumbacă (până la patru perechi) și sfrânciocul cu frunte neagră (10-25 de perechi). Câțiva ani la rând a fost observată cuibărind aici și dumbrăveanca, cu cel mult trei perechi. În aceste habitate antropizate au fost identificate în perioada cuibăritului și cele patru perechi de cristei de câmp. Tot aici au fost observate în mod frecvent și până la 30 de exemplare eratice de dropie, specie care cuibărește pe fânețele apropiate de acest sit de la Geszt și Mezőgyán (Ungaria). Aceste exemplare se văd deseori hrănindu-se pe terenurile cu vegetație scundă sau în culturile agricole aflate în sudul sitului, acesta fiind singurul din țară în care specia mai este prezentă. Helețeiele și zonele învecinate oferă locuri ideale pentru hrănire, acumulare și repaus pentru zeci de mii de păsări în timpul migrațiilor de primăvară și toamnă. O caracteristică a pasajului de primăvară este reprezentată de debutul foarte timpuriu, datorat iernilor blânde și înghețului de foarte scurtă durată. Condițiile din acest sit asigură păsărilor aflate în pasajul de primăvară locuri de popas și importante locuri de hrănire, în primul rând pe oglinzile de apă, pe fundul helețeielor golite de apă în această perioadă a anului, pe pășuni, în

cele două trupuri de pădure, pe pajiștile și terenurile arabile învecinate. Pasajul de toamnă începe de timpuriu, încă din august, și se continuă până târziu, chiar și în luna decembrie, în funcție de oscilațiile temperaturii. Condiții deosebit de favorabile în special pentru păsările de țărm se creează în această perioadă a anului prin practicarea pescuitului industrial care presupune evacuarea apei din helețeie până la un nivel foarte scăzut. Astfel, pe aceste helețeie numărul păsărilor care se pot vedea în sezoanele de migrație ajunge la câteva zeci de mii de exemplare din următoarele specii: nagâț, culic mare și mic, sitar de mal, ploier argintiu, fluierar negru, cu picioare roșii și cu picioare verzi, de zăvoi, de lac și de munte, prundăraș de nămol, prundăraș gulerat mare și mic, nisipar, fugaci de țărm, pitic, roșcat și mic, becațină comună și mică. Au fost văzute și exemplare de notatiță cu cioc lat, pietruș, scoicar și fugaci pătat, specii extrem de rare pentru această regiune și chiar pentru întreaga țară. Efectivele speciilor de păsări de țărm de interes comunitar care se văd în migrație sunt: bătăușul (2000-4000 de exemplare), fluierarul de mlaștină (800-1400 de exemplare), ploierul auriu (până în 800 de exemplare), ciocîntorsul (până la 120 deexemplare) și piciorongul (până la 30 de exemplare). Au fost observate și exemplare foarte rare din specii de interes comunitar pentru conservare precum sitarul de mal nordic, becațina mare și notatița. Tot atrase de oferta trofică a bazinelor cu apă în scădere se adună în timpul pasajului până la 35000 de exemplare de pescăruș răzător, până la 2000 de exemplare de pescăruș argintiu, până la 60 de exemplare de chirighiță cu aripi albe, până la 700 de exemplare de pescăruși suri și rare exemplare de pescăruș negricios. Sunt prezente și specii de interes comunitar pentru conservare precum pescărușul mic (până la 30 de exemplare), chira de baltă (80-240 de exemplare), chirighița cu obraz alb (până la 1200 de exemplare) și chirighița neagră (până la 300 de exemplare). Cu mult mai puține exemplare, dar observate regulat în timpul pasajului pe helețeiele golite de apă sunt prezente următoarele specii: chira mică, pescărița răzătoare, pescărița mare și pescărușul cu cap negru. Pentru mai multe dintre speciile enumerate este surprinzătoare prezența lor în vestul țării, acest sit fiind departe de rutele obișnuite de migrație sau de locurile de cuibărit. Lopătarii și țigănușii care cuibăresc în zona Kis-Sarret din Parcul Național Körös-Maros, care se întinde dincolo de granița de stat, realizează aglomerări în timpul migrației pe helețeiele golite de apă din sit. În acele momente pot fi văzute până la 360 de lopătari. Efectivele următoarelor specii protejate de stârci care cuibăresc în sit sunt mult mărite cu exemplare venite aici în timpul migrațiilor: stârcul de noapte (600-900 de exemplare), egreta mare (400-700 de exemplare), stârcul galben (până la 40 de exemplare), egreta mică (250-400 de exemplare), stârcul purpuriu (80-120 de exemplare), buhaiul de baltă (10-15 exemplare) și stârcul pitic (200-400 de exemplare). La marginea helețeielor sau în cadrul aglomerărilor de păsări prezente în bazinele proaspăt golite de apă se pot observa până la 20 de berze negre. Impresionează în timpul pasajelor numărul stârcilor cenușii care poate ajunge până la 1200 de exemplare, cea mai mare parte provenind din cuiburile aflate în colonia din pădure. Au fost observate rar chiar și exemplare eratice ale stârcului de cireadă, întregindu-se astfel tabloul complet al tuturor speciilor de stârci din țara noastră. Bazinele de apă care nu sunt golite în această perioadă se umplu de lișițe (până la 14000 de exemplare) și rațe din cele mai diverse specii al căror efectiv ajunge la 10000 de exemplare (în cazul raței mici), 7000-8000 (rața cu cap castaniu sau rața mare), până la 2000 de exemplare (rața câráitoare sau rața lingurar) și până la 1000 de exemplare în cazul raței fluierătoare. Cu efective de sute de indivizi se pot vedea rața moțată, rața sunătoare, rața pestriță și rața suliţar. Efective mai puțin numeroase dar văzute constant în timpul fiecărui sezon de migrație au ferestrașul mare, rața cu ciuf, ferestrașul moțat, călifarul alb, corcodelul cu gât roșu și gâsca de semănătură. Speciile de interes comunitar care folosesc luciul de apă pentru odihnă și hrănire în timpul migrațiilor sunt cufundarul mic (1-3 exemplare), cufundarul polar (2-10 exemplare), ferestrașul mic (25-80 de exemplare), cormoranul mic (până la 80 de exemplare), lebăda de iarnă (până la patru exemplare), călifarul roșu (până la patru exemplare). Impresionează numărul de rațe roșii care se pot vedea în timpul pasajelor, din această specie periclitată putând fi observate între 800 și 1600 de exemplare. Foarte rar au fost văzute și exemplare eratice de pelican creț. Multe dintre aceste specii rămân să ierneze în sit, concentrându-se în zilele geroase pe bazinele cu suprafețe de apă neînghețată. Aceste stoluri execută deplasări scurte între zonele umede de la Cefa și zonele umede ale Parcului Național Körös-Maros de dincolo de graniță, rămânând acolo unde au posibilitatea de a se hrăni. Suprafețele acoperite de stuf oferă loc de înnoptare în timpul pasajului de toamnă pentru 3000-8000 de exemplare de lăstuni de mal și până la 14000 de lăstuni de casă. În zona helețeielor, chiar dacă nu în mod direct influențate de acestea, se pot observa în timpul pasajului de toamnă 200-600 de albinărei, 400-800 de fâse de munte, 1000-2000 de codobaturi galbene și până la 3000 de codobaturi albe. Câmpurile acoperite de fânețe, pășuni și culturi agricole sunt locul pentru repaus și hrănire în timpul pasajelor pentru gârlițele mari (până la 15000 de exemplare) și gâștele de vară (250-1200 de exemplare). În aceste stoluri se pot vedea și exemplare aparținând unor specii periclitate la nivel global precum gârlița mică (trei exemplare) și gâsca cu gât roșu (până la nouă exemplare). Tot aici se pot observa și până la 90 de cocori și chiar ciufi de câmp (maxim 20 de exemplare), din această specie răpitoare rămânând să și ierneze pe aceste terenuri până la patru exemplare. Extrem de rar s-au observat în timpul iernii sau în pasaj mătăsarul, forfecuța, pasărea omătului și presura de tundră, situl nefiind pe calea de migrație a acestor specii. Bogăția de păsări din timpul pasajelor de migrație și din timpul iernii atrage multe păsări răpitoare. În timpul pasajului au fost observate trecând prin această zonă 5-8 exemplare de gaie neagră, până la 55 de codalbi, 150-220 de ereți de stuf, 15-20 ede xemplare de viespar, până la 100 de ereți vineți, 12-18 ereți suri, 5-12 vulturi pescari, până la 12 vinderei de seară, 10-18 șoimi de iarnă, 4-10 exemplare de uliu păsărar, 12-30 de exemplare de șorecar comun și 8-18 exemplare de vânturel roșu. Câteva exemplare au fost observate și din următoarele specii: acvilă de câmp, gaie roșie, acvilă mică, șerpar, acvilă țipătoare mică, erete alb, șoim de iarnă, acvilă țipătoare mare, șorecar încălțat, șoim dunărean, șoim călător și șorecar mare. Iernează în număr mare în sit eretele vânăt, șorecarul comun, vânturelul roșu, uliul păsărar, șoimul de iarnă, șorecarul încălțat și mai mulți codalbi. În total, un număr de 25 de specii de răpitoare de zi au fost văzute în sit, dintre care 19 sunt specii de interes conservativ european. Toate speciile enumerate sunt reprezentate de exemplare care au ca habitat atât teritoriul acestui sit, cât și cel de dincolo de graniță. Existența acestei continuități a habitatelor între cele două state, prezența păsărilor care cuibăresc de o parte a graniței și se hrănesc de cealaltă parte, stolurile de mii de păsări în migrație care se află într-o veșnică mișcare între bazinele de apă, toate sunt fundamentul înființării unei ariei protejate trasfrontaliere cu recunoaștere internațională în care să existe un singur plan de conservare a biodiversității din care cea mai importantă componentă o reprezintă avifauna.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Organizarea partidelor de vânătoare în habitatele sitului determină perturbări majore în comunitățile de păsări, în timpul acestora fiind constatate și activități de braconaj, prin neselectarea vânatului, la speciile de interes comunitar pentru conservare rață roșie, gârliță mică și cormoran mic. Au fost constatate de mai multe ori și activități de braconaj prin otrăvire la păsări răpitoare protejate, precum acvile sau ereți. Lucrările de management piscicol pot avea impact negativ dacă presupun inundarea unor bazine după începerea cuibăritului (fiind afectate astfel păsări precum chira de baltă, piciorongul, ciocîntorsul, prundărașul gulerat sau culicul mare), reducerea suprafeței acoperite de plantele natante după începerea cuibăritului (sunt distruse astfel cuiburi de chirighiță și rață roșie), reducerea efectivului de păsări ihtiofage (în lipsa unor compensații care să acopere pierderile provocate sunt alungate păsările ihtiofage din preajma helețeielor, fiind afectat în special cormoranul mic, dar și lopătarii și multe alte specii) și reducerea suprafeței de stuf prin incendiere (distruge suprafețe de cuibărit și chiar cuiburi de stârci și alte păsări dacă se practică această activitate după începerea sezonului de reproducere). Absența unei limite de viteză pe drumurile care trec prin sit determină dese coliziuni între păsări și autovehicule (fiind afectate dintre speciile protejate în special stârcul pitic, alături de alte câteva precum corcodelul mic, cârstelul de baltă, gâinușa de baltă, lișița, striga, ciuful de pădure). Din cauza liniilor de transport al energiei electrice dintre bazinele de apă au fost constatate mortalități destul de însemnate cantitativ în special pentru stârcul purpuriu, barza albă, stârcul de noapte, egreta mică, cormoranul mic, rața roșie, eretele de stuf, egreta mare, chira de baltă și cele trei specii de chirighițe.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de o clădire administrativă la sediul administrației parcului natural și de două puncte de informare în comunitățile aflate în raza sitului. În Pădurea Rădvani este amenajat un centru de vizitare și informare care dispune și de spații alocate cercetărilor științifice, în care își desfășoară în mod periodic studiile foarte mulți cercetători din diverse domenii. Există trei trasee tematice prin tipurile majore de habitate, prevăzute cu panouri de informare și hărți pentru orientare. Observații ornitologice se pot face din două turnuri de observare amplasate în interiorul complexului piscicol de la Cefa. Mai multe panouri de avertizare și atenționare sunt amplasate la intrarea pe diguri și în pădure, unele dintre drumuri fiind și închise cu bariere. Există mai multe puncte de intrare în sit care sunt evidențiate prin panouri informative. Este necesară amenajarea unor trasee turistice și a unui loc de campare în imediata vecinătate a sitului.

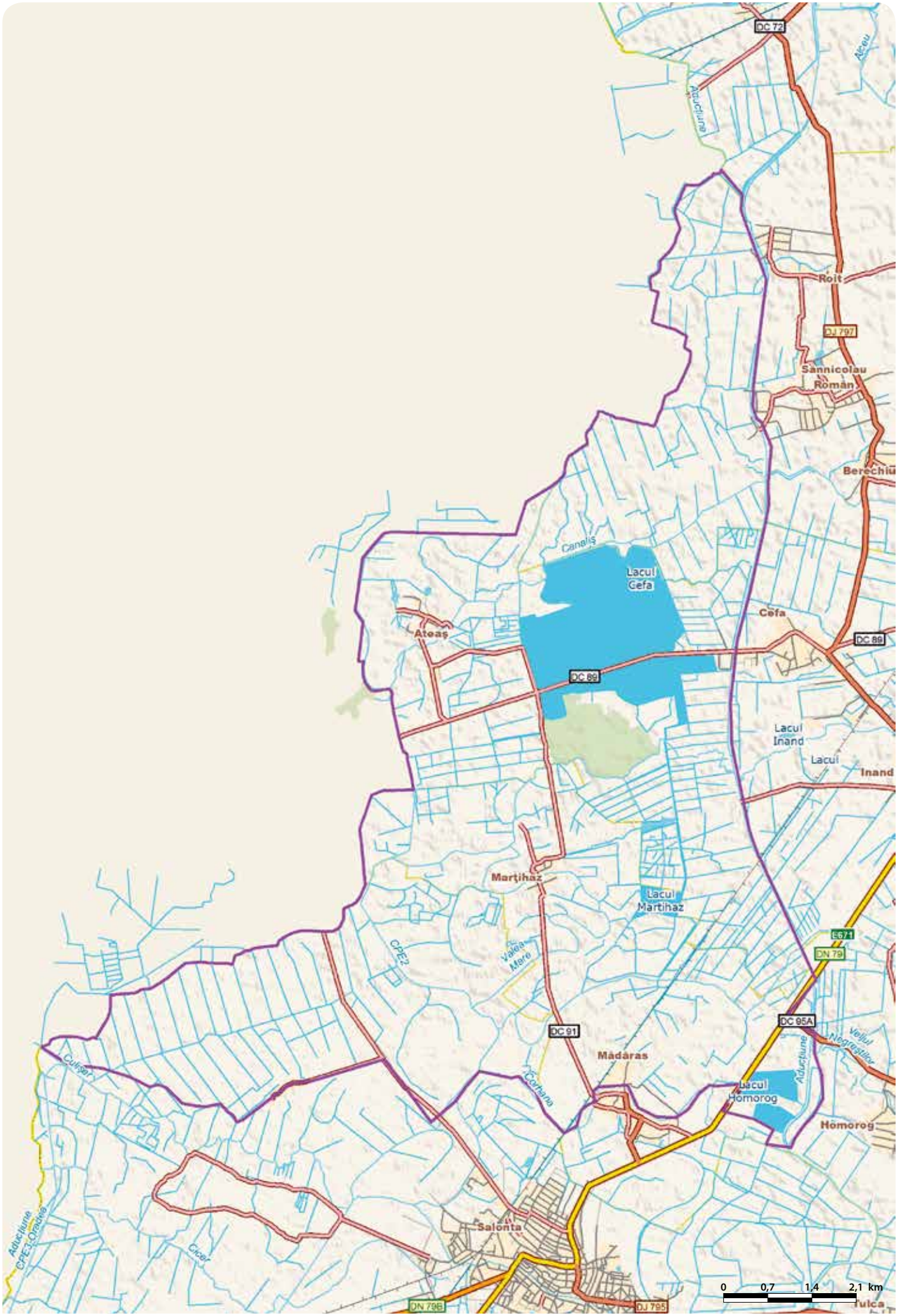
DC 72
Aduciune
Roit
DJ 797
Sânnicolau Român
Berechiu
Canalș
Lacul Cefa
Cefa
Ateaș
DC 89
DC 89
Lacul Inand
Lacul
Inand
Martihaz
Lacul Martihaz
CPE2
Valea Mare
E671
DN 79
DC 91
DC 95A
Vellul Negrăș
Mădăras
Cărbuna
Lacul Homorog
Homorog
Culșer
Salonta
Aduciune CPE3 Oradea
Cicer
DN 79B
DJ 795
0 0,7 1,4 2,1 km

PIEMONTUL FĂGĂRAȘ - RO SPA 0098

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brașov: Dragus, Hârseni, Lisa, Recea, Sâmbăta de Sus, Ucea, Victoria, Viștea, Șinca, Șinca Nouă.
Județul Sibiu: Arpașu de Jos, Avrig, Cârța, Cârțișoara, Porumbacu de Jos, Racovița, Turnu Roșu.
Județul Argeș: Arefu.

Suprafața: 71.256 ha
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Altitudinea: 2376 max., 364min., 718 med.
Localizarea geografică: Lat. N 45° 40′ 36″; Long. E 24° 46′ 19″
Ecoregiunea: Carpații Meridionali, Podișul Transilvaniei

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul în sit se poate face pe mai multe drumuri județene și locale care pornesc spre sud din localitățile aflate în sectorul cuprins între Șercaia și Avrig al drumului DN1 ce trece la nord de sit. Se poate ajunge și cu trenul, pe calea ferată ce face legătura între Sibiu și Brașov, cu oprire în stațiile Porumbacu de Jos și Avrig.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Viespar (*Pernis apivorus*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Ieruncă (*Bonasa bonasia*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Cocoș de munte (*Tetrao urogallus*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl acoperă parțial Depresiunea Făgărașului și Munții Făgăraș și conservă efective semnificative migratoare sau sedentare ale unui număr de 25 de specii protejate în spațiul european, dintre care una este chiar de interes global pentru conservare. În diversele tipuri de păduri, pajiști și culturi agricole din sit trăiesc populații importante din punct de vedere numeric din următoarele 11 specii amenințate la nivelul Uniunii Europene: cristel de câmp, acvilă țipătoare mică, barză neagră, viespar, muscar gulerat, barză albă, huhurez mare, ghionoaie sură, ciocănitoare cu spate alb, ciocârlie de pădure și muscar mic. Pădurile de fag și de amestec, împreună cu întinsa zonă deschisă semi-naturală de la poalele munților, oferă o combinație de habitate ideale de reproducere și/sau vânătoare pentru un număr de șapte specii de păsări răpitoare care cuibăresc (viesparul, șerparul, eretele de stuf, acvila țipătoare mică), se opresc în timpul pasajelor (acvila de munte, șoimul călător) sau petrec tot sezonul de iarnă (eretele vânăt). Prin efectivele foarte mari ale cristelului de câmp, situl reprezintă una din zonele de maximă importanță pentru conservarea acestei specii din țara noastră.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Teritoriul sitului se găsește în Depresiunea Făgărașului, pe latura nordică a munților Făgăraș, relieful predominant fiind cel de deal și munte. Depresiunea Făgărașului este formată din terasele și luncile extinse în jurul Oltului și ale afluenților acestuia, care formează o rețea hidrografică bogată. Limitele Piemontului Făgăraș se extind până la altitudini de peste 2000 m, unde este specifică flora alpină și subalpină cu tufărișuri de afin, smirdar, jnepeni și arin verde, dar și pajiști cu rogoz, părușcă și țepoșică. Pe măsură ce altitudinea scade se instalează etajul pădurilor de rășinoase, în care domină molidul dar apar și alte specii precum laricele, tisa, bradul sau scorușul de munte. Acestea se întind pe numai 4% din suprafața sitului și sunt urmate altitudinal de pădurile de amestec în care sunt codominante trei specii, molidul, bradul și fagul. La altitudini mai joase se întinde etajul pădurilor de foioase în care elementul dominant este fagul, dar apar și specii precum gorunul, stejarul și mai multe specii de arbuști. De-a lungul râurilor care coboară din zona montană către Valea Oltului se găsesc galerii de arinișuri. Toate aceste habitate forestiere sunt importante pentru conservarea unei populații formate din peste 100 de perechi de ieruncă. În habitatele preferate de această specie și ajungând chiar mai sus, în limita superioară a molidișurilor, este prezent și cocoșul de munte, din care au fost inventariate peste 30 de exemplare. Ambele specii au populații rezidente în acest sit, la fel ca și huhurezul mare, din care cuibăresc între 50 și 60 de perechi. Pădurile de amestec, conifere sau foioase sunt habitatul în care stau pe tot parcursul anului și cele cinci specii protejate de ciocănitori, ghionoaia sură, ciocănitoarea neagră, cea de stejar, cea cu spate alb și cea de grădină. Prezența acestor specii într-un număr mare de perechi clocitoare ilustrează un mod adecvat de gospodărire silvică a fondului forestier care lasă un număr suficient de arbori uscați sau în curs de uscare. Dintre toate aceste specii cu regim trofic alcătuit în cea mai mare parte din insecte xilofage se remarcă prin numărul mare de perechi cuibăritoare ciocănitoarea cu spate alb (250-300 de perechi) și ghionoaia sură (200-250 de perechi). În special în pădurile de foioase, dar și în cele de amestec este prezent un număr impresionant de 10-15 perechi de barză neagră, dar și păsări cântătoare protejate în spațiul european precum ciocârlia de pădure (1000-2000 de perechi), muscarul mic (până la 2500 de perechi), muscarul gulerat (până aproape 17000 de perechi) și câteva perechi de presură de grădină. Specii prădătoare de interes comunitar pentru conservare care au populații cuibăritoare în sit sunt viesparul (60-90 de perechi), șerparul (5-8 perechi), eretele de stuf (2-3 perechi) și acvila țipătoare mică (40-50 de perechi). Doar în migrație se văd câteva exemplare de acvilă de munte și șoim călător. 40-60 de exemplare de erete vânăt își stabilesc cartierele de iernare în zona sitului. Pentru toate aceste păsări răpitoare, o importanță foarte mare o au poienile dintre păduri și mai ales pajiștile aflate la altitudini mai mici, alături de terenurile agricole pe care încă se practică un mod tradițional de cultivare a terenului. Astfel de terenuri sunt importante și pentru cuibăritul cristelului de câmp, numărul foarte mare de perechi cuibăritoare ale acestei specii (100-150) făcând ca situl să reprezinte unul din punctele de interes major în conservarea speciei. Alte păsări dependente de aceste terenuri deschise și care necesită pentru cuibărire pâlcuri de copaci, perdele forestiere, tufărișuri din porumbar, măceș, păducel, salbă moale sau râioasă și lemn câinesc și chiar arbori izolați sunt sfrâncioc roșiatic, silvia porumbacă și sfrâncioc cu frunte neagră. De remarcat este mărimea populației de sfrâncioc roșiatic, cuprinsă între 5700 și 9400 de perechi. Pădurile de gorun și stejar erau mult mai răspândite în trecut, ele restrângându-se mult din cauza activităților umane și a schimbării modului de folosire a terenurilor. În prezent, existența unor pâlcuri bătrâne din aceste păduri în cadrul sitului este deosebit de importantă pentru conservarea acvilei țipătoare mici. Prin proiectul LIFE+ finanțat din fonduri europene care a avut ca subiect această specie, au fost identificate zone importante pentru cuibăritul acvilei țipătoare mici respectiv Valea Sebeșului, Valea Moașei, Valea Avrigului, Valea Porumbacului, Valea Arpașului, Valea Lisei, Valea Sâmbetei, Șercăița, dar și alte potențiale locații pe văile care traversează Piemontul Făgăraș. În comunitățile aflate în imediata vecinătate a sitului se află instalate cuiburile unui număr remarcabil de perechi de barză albă (45-55 de perechi). Acestea se hrănesc cu precădere din zonele umede care însoțesc cursurile de apă din sit. Acestea sunt văzute deseori și pe pajiști și chiar în culturile agricole din sit unde vânează mamifere mici, șopârle sau șerpi.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au loc au loc următoarele activități care manifestă un impact negativ asupra speciilor pentru care acesta a fost desemnat: lucrări de amenajare și exploatare silvică (prin extragerea arborilor bătrâni în care sunt instalate cuiburile de răpitoare, efectuarea de lucrări în perioada de reproducere sau extragerea în cantități mari a lemnului mort din pădure), extinderea spațiului intravilan al comunităților în detrimentul habitatelor păsărilor, instalarea pe suprafețe mari a parcurilor fotovoltaice (afectează populațiile de răpitoare de zi, în special pe cele ale acvilei țipătoare mici, prin reducerea suprafețelor de hrănire), intensificarea agriculturii (prin schimbarea metodelor tradiționale de cultivare a terenurilor, apariția de monoculturi pe suprafețe mari, folosirea pesticidelor, efectuarea lucrărilor numai cu utilaje și mașini, toate acestea afectând semnificativ populația cuibăritoare de cristel de câmp dar și alte păsări care se hrănesc sau cuibăresc pe terenurile agricole precum păsările răpitoare și cele două specii de sfrâncioc) și schimbarea habitatului semi-natural (cauzată de încetarea cositului sau pășunatuuil în fânețe și pășuni sunt alterate prin schimbarea vegetației și chiar reîmpăduriri habitate de cuibărit la cristel și de hrănire în special la răpitoare de zi).

ADMINISTRAREA SITULUI

Există mai multe trasee turistice omologate și drumuri pe care se poate vizita situl. Mai multe drumuri forestiere care duc în teritorii de cuibărit ale acvilei țipătoare mici au fost blocate cu bariere și au fost instalate panouri de informare referitoare la conservarea acestei specii. Sunt necesare mai multe panouri cu informații referitoare la valorile naturale ale sitului, atenționări asupra regulilor de vizitare și hărți pentru orientare. În comunitățile locale aflate în vecinătatea sitului sunt necesare centre de vizitare și informare, dar și puncte de informare. Pentru un mai bun management al vizitatorilor sunt utile amenajări pentru observare, trasee tematice și locuri de campare prevăzute cu amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

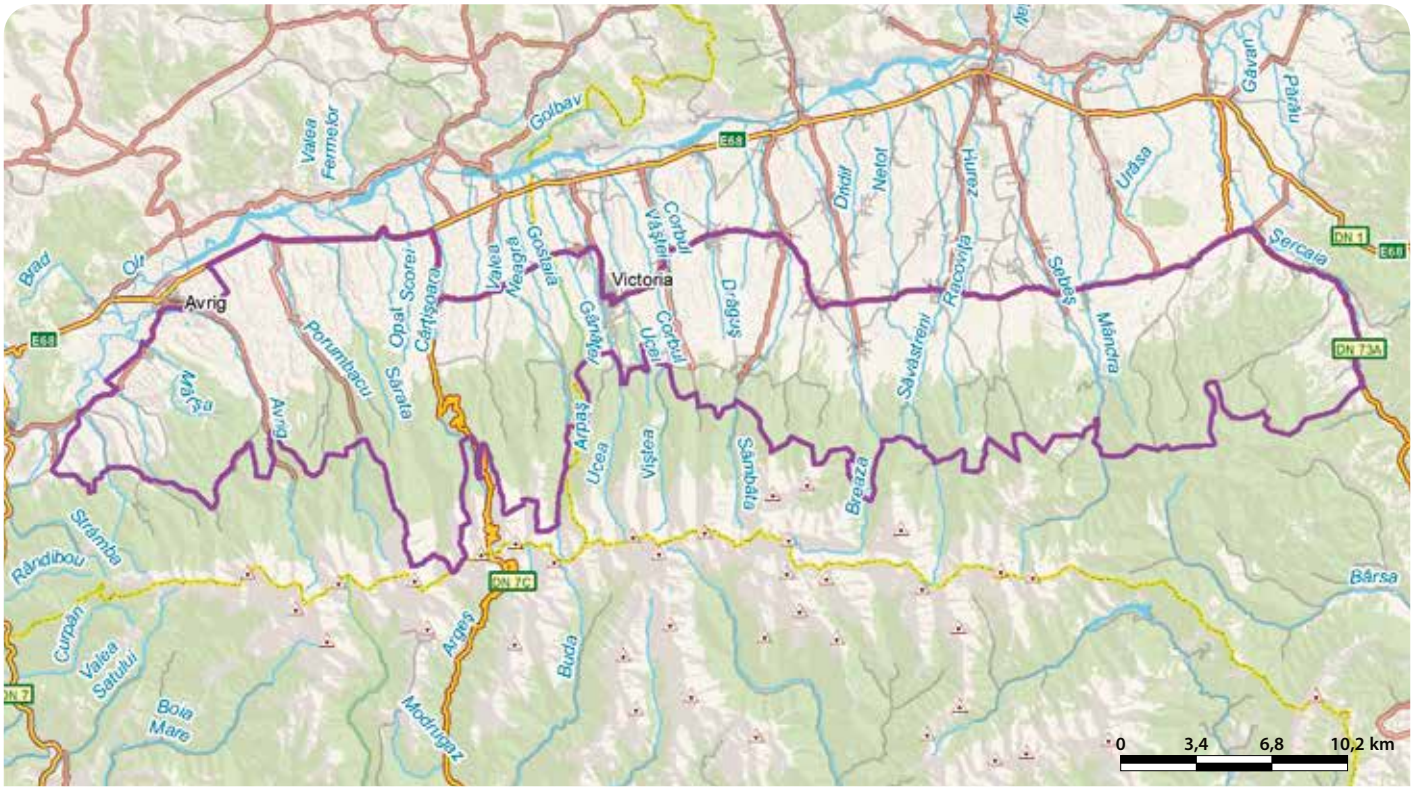

PODIȘUL HÂRTIBACIULUI - RO SPA 0099

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Brașov: Beclean, Cincu, Șercaia, Bunești, Rupea, Comana, Făgăraș, Hoghiz, Jibert, Mândra, Părău, Ticușu, Ucea, Ungra, Viștea, Voila, Șoarș.
Județul Mureș: Albești, Apold, Daneș, Saschiz, Sighișoara, Vânători.
Județul Sibiu: Agnita, Alțina, Arpașu de Jos, Avrig, Biertan, Bruiu, Brădeni, Bârghiș, Cârța , Chirpăr, Hoghilag, Dumbrăveni, Iacobeni, Laslea, Marpod, Merghindeal, Mihăileni, Moșna, Nocrich, Porumbacu de Jos, Roșia, Valea Viilor, Vurpăr.

Suprafața: 237.515 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 46° 0′ 12″; Long. E 24° 47′ 38″
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 768 max., 317 min., 528 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În localitățile aflate la limita sitului se poate ajunge din mai multe orașe mari pe următoarele căi rutiere: DN13 din Târgu-Mureș sau Brașov, DN14 din Sighișoara, Mediaș sau Sibiu și DN1 din Brașov sau Sibiu. Toate aceste artere rutiere înconjoară situl și traversează localitățile limitrofe acestuia. Vizitarea diverselor zone se poate face pe o rețea de drumuri naționale și județene care leagă localitățile limitrofe de cele aflate în interiorul sitului, existând și o multitudine de drumuri locale, agricole și forestiere.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl a fost desemnat pentru conservarea efectivelor populaționale a 28 de specii de păsări protejate în spațiul european, întreaga avifaună a Podișului Hârtibaciului fiind formată din peste 160 de specii. În cadrul acestei componente faunistice sunt bine reprezentate păsările de pădure, păsările specifice habitatelor de tufărișuri și pajiștilor, dar și speciile caracteristice zonelor umede. Heterogenitatea habitatelor este o caracteristică a acestui sit, consecință a suprafeței foarte mari a sitului, dar și a modului tradițional de utilizare și gestionare a terenurilor care s-a păstrat încă din evul mediu timpuriu și continuă în prezent. Dintre păsările protejate, cristelul de câmp este specie de interes conservativ global, iar următoarele nouă specii sunt amenințate la nivelul Uniunii Europene: viespar, huhurez mare, caprimulg, ciocănitoare de stejar, ciocănitoare de grădini, ghionoaie sură, ciocârlie de pădure, sfrâncioc roșiatic și acvilă țipătoare mică. Sunt remarcabile chiar la nivel național efectivele cuibăritoare ale cristelului de câmp, ciocârliei de pădure, sfrânciocului roșiatic și viesparului. Situl se află printre primele zece din țară în ordinea ca importanță pentru conservarea ghionoaiei sure. Este semnificativ din punct de vedere cantitativ și efectivul cuibăritor al ciocănitorii de stejar. Populații mari cuibăritoare în sit au și două specii răpitoare de noapte, buha și huhurezul mare. Pentru toate aceste specii forestiere este foarte importantă prezența în interiorul sitului a două arii protejate de interes național, respectiv rezervațiile naturale Pădurea de stejar pufos de la Criș (Daneș) și Stejarii multiseculari de la Breite, de lângă Sighișoara. Aceasta din urmă este o rezervație unică în țară datorită prezenței a peste 300 de stejari multiseculari într-un habitat de pajiște împădurită aproape complet dispărut din restul Europei. O altă specie care cuibărește în aceste păduri este acvila țipătoare mică, specie care a devenit pasărea emblematică pentru acest sit. Îndeplinirea tuturor cerințelor ecologice ale acestei specii periclitate este reflectată în numărul mare de perechi cuibăritoare, motiv pentru care acest sit a devenit un punct focal pentru conservarea speciei la nivel național. Luând în considerare că pe teritoriul României cuibărește 22% din populația globală a acestei specii, importanța sitului pentru conservarea speciei ajunge să depășească granițele țării. Includerea lacurilor de la Brădeni, un loc important pentru păsările de apă atât în timpul sezonului de cuibărit cât și în timpul pasajului, sporește rolul acestui sit în cadrul rețelei Natura 2000 din România.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl cuprinde cea mai mare parte a Podișul Hârtibaciului, care este o subunitate a Podișului Târnavelor și cea mai întinsă subunitate a Podișului Transilvaniei. Teritoriul inclus în sit se desfășoară la altitudini cuprinse între 300 și 700 m, media de altitudine fiind de 528 m. Relieful se caracterizează prin culmi deluroase întrerupte de șei corespunzătoare suprafețelor de eroziune. Zonele umede sunt localizate pe râurile Târnava Mare și Hârtibaciu, care sunt principalele cursuri de apă din sit, și pe văile afluenților acestora, formând adesea zone inundabile și mlaștini. Pe teritoriul sitului există și câteva acumulări de apă de origine antropică, cele mai mari fiind heleșteiele de la Brădeni (peste 170 ha), amenajate în scop piscicol pe locul unor vechi mlaștini. În toate aceste zone umede sunt foarte frecvente stufărișurile, care adesea sunt însoțite de mlaștini cu pipirig și bumbăcariță. Aceste asociații ocupă suprafețe întinse pe terenurile plane cu nivel ridicat al pânzei freatice din Valea Criș și Valea Mălâncrav. În compoziția comunităților acestor mlaștini intră și coada calului, rogozul și mlaștinița. De-a lungul văilor, aceste zone umede sunt presărate cu arbuști și arbori aparținând diferitelor specii de arini, plopi, frasini, sălcii și răchite. În lunca Târnavei Mari zonele mlăștinoase au dispărut aproape complet ca urmare a lucrărilor de regularizare, păstrându-se doar câteva porțiuni mlăștinoase acoperite de vegetație specifică. Deși la nivelul întregului sit aceste zone umede ocupă suprafețe reduse, aici trăiesc circa 80 de specii de păsări, cele mai multe dintre ele fiind specii de pasaj. Atât primăvara cât mai ales toamna situl este tranzitat de peste 20000 de exemplare aparținând diferitelor specii de păsări legate de mediul acvatic. Dintre cele de interes comunitar care migrează prin sit, efective mari au stârcul de noapte (100-300 de exemplare), bătăușul (până la 800 de exemplare), fluierarul de mlaștină (până la 150 de exemplare), chirighița cu obraz alb (până la 120 de exemplare) și rața roșie (100-250 de exemplare). Se mai văd în pasaj și egrete mari, piciorongi și rare exemplare de chiră de baltă. Tot în pasaj trec prin sit și până la 200 de ereți de stuf și chiar grupuri de vânturel de seară. Pasajul la nivelul păsărilor comune acvatice sau legate de aceste zone umede include efective foarte mari care ajung la 10000 de exemplare de rață mare, până la 5000 de lișițe, între 850 și 1200 de exemplare de rață cârâitoare și până la 1500 de exemplare de pescăruș râzător. Efective de sute de exemplare au și specii ca nagâțul, rața fluierătoare, stârcul cenușiu, corcodelul mare, rața cu cap castaniu, rața moțată și rața lingurar. Paleta speciilor care migrează prin aceste zone umede este întregită de mai multe specii de rațe, corcodei și păsări de țărm. Unele dintre aceste păsări rămân și în sezonul de reproducere. Specii de interes comunitar pentru conservare care cuibăresc în mod constant în acest sit sunt rața roșie (8-10 perechi) și eretele de stuf (2-4 perechi). În perioada de reproducere, pe aceste terenuri, se văd frecvent hrănindu-se berzele albe care cuibăresc în comunitățile umane din sit (40-60 de perechi) și chiar berzele negre, din care două până la patru perechi își au cuibul în ecosistemele forestiere. Ecosistemele de pădure sunt cel mai bine reprezentate, ele acoperind 39% din suprafața sitului. Sunt dispuse de-a lungul culmilor de deal și sunt extrem de heterogene în ceea ce privește vârsta și compoziția în specii de arbori, fiind în marea lor majoritate păduri naturale. În locuri greu accesibile din văi abrupte sunt prezente păduri bătrâne în care există cantități foarte mari de lemn mort, ceea ce le face extrem de importante pentru ciocănitori, în vederea hrănirii sau a cuibăritului. Dintre aceste specii care se hrănesc aproape în exclusivitate cu insecte xilofage se remarcă în mod deosebit ciocănitoarea de stejar, ale cărei populații ajung la 1300 de perechi cuibăritoare. Sunt prezente și câteva sute de exemplare cuibăritoare de ghionoaie sură, ciocănitoare de grădină și ciocănitoare cu spate alb. Toate aceste populații sunt rezidente în pădurile din sit. În habitatele forestiere cele mai frecvent întâlnite specii sunt carpenul, gorunul, fagul, cireșul sălbatic, jugastrul și stejarul pedunculat. În stratul arbustiv al acestor păduri vegetează alunul, sângerul și lemnul câinesc, iar în stratul ierbos sunt comune rogozul, pochivnicul și vinarița. Comună în sit este și asociația de gorun, tei pucios, stejar pedunculat, cer, ulm și mai multe specii de paltini, dar și asociația de fag, carpen, cireș sălbatic, paltin, ulm, frasin și tei pucios. În toate aceste habitate forestiere trăiesc circa 44 de specii. Păsările care cuibăresc pe solul lizierelor precum caprimulgul și mai ales ciocârlia de pădure realizează densități mari, fiind foarte întâlnite în sit. Efectivele populaționale ale acestor două specii de insectivore sunt impresionante, ajungând până la 900 de perechi în cazul caprimulgului și peste 15000 de perechi în cazul ciocârliei de pădure. Dintre păsările de pradă este foarte frecvent întâlnit viesparul. Acesta este larg răspândit în special pe văile largi cu versanți despăduriți unde se întâlnesc între 100 și 120 de perechi cuibăritoare. Huhurezul mare este o pasăre de pradă nocturnă cu efective formate din 80-110 perechi cuibăritoare rezidente în pădurile de foioase ale sitului. Buha este o altă specie de prădător nocturn care este prezentă în special în pădurile din jurul râpelor mari. În acest sit au fost identificate în cadrul unor activități de inventariere a speciei un număr de cel puțin 35-40 de teritorii aflate în special pe Valea Șaeș. Efectivele foarte mari prezente în condiții bune de habitat au determinat acordarea unei stări excelente de conservare pentru populația de buhă din sit. Șerparul este o specie de răpitor diurn care cuibărește cu efective mici (2-4 perechi) dar constante, în condiții optime de habitat și cu o ofertă trofică abundentă. Populația acestei specii are în sit o stare favorabilă de conservare. Alte specii de răpitoare diurne care cuibăresc în sit sunt șorecarul comun, uliul păsărar, uliul porumbar, vânturelul roșu și șoimul rândunelelor, iar dintre răpitoarele de noapte se întâlnesc frecvent ciușul, ciuful de pădure, striga și cucuveaua. Doar iarna se pot vedea și exemplare de erete vânăt. Toate aceste răpitoare diurne sau nocturne se bazează pe oferta trofică bogată generată de mozaicul de habitate, în care abundența cea mai mare o au șoarecele de pădure și șoarecele de câmp, alături de care se mai găsesc și alte rozătoare și insectivore. Prezența habitatului optim de cuibărit alături de existența unei oferte bogată de hrană au realizat premizele menținerii în acest sit a unei populații semnificative numeric de acvilă ți-

pătoare mică, formată din 70-90 de perechi. Această specie care odinioară era una dintre cele mai larg răspândite și mai numeroase pasări de pradă din țară a suferit un declin semnificativ la nivel național și global din cauza puternicei presiuni antropice manifestate prin împușcare, distrugerea cuiburilor, degradarea habitatelor de cuibărit, intoxicarea cu pesticide și reducerea resurselor trofice. În urma celor mai recente studii, populația de acvilă țipătoare mică din România este estimată între 2000 și 2300 de perechi, reprezentând aproximativ 22% din populația speciei la nivelul Uniunii Europene și 10% din întreaga populație la nivel global. În acest context, situl, prin efectivele de acvilă țipătoare mică ce cuibăresc aici, reprezintă unul din punctele focale ale conservării speciei. Acesta este și motivul pentru care a fost ales printre cele trei situri cheie în care se derulează un proiect axat pe această specie. În biologia acvilei țipătoare mici (aleasă și emblema sitului) un rol important îl au zonele de pășune, terenurile cultivate și pajiștile umede, pe care le folosește ca terenuri de vânătoare, prada sa fiind formată din șoareci de câmp, hârciogi, popândăi, broaște, ciocârlii, presuri, prepelițe, șopârle, șerpi și chiar lăcuste mari. Pajiștile pe care găsește astfel de specii sunt bine reprezentate în sit, fiind formate din păruşcă, iarba calului, salvie, frăsinel, brăbănoc, ruscuță de primăvară, coada mielului și orhidee, precum ploșnițoasă și untul vacii. Pajiștile umede sunt dominate de iarba albastră, fiind prezente și pălămida, sorbestreaua și iarba îngerilor. Și acestea sunt bogate în specii de orhidee precum mlăștinița, mâna Maicii Domnului, orhideea de mlaștină sau bujorelul. Toate aceste pajiști sunt foarte importante din punct de vedere conservativ prin populația de cristel de câmp care cuibărește aici și care este reprezentată printr-un număr impresionant de perechi cuibăritoare cuprins între 150 și 250. Această prezență semnificativă atribuie un rol important sitului în protejarea acestei specii de interes conservativ la nivel global. Caracteristică pentru sit este și prezența arbuștilor în cadrul pajiștilor, realizând un mozaic deosebit de important pentru hrănirea și cuibăritul mai multor specii de interes european pentru conservare. Tufărișurile de porumbar și păducel sunt relativ comune aici, alături de aceste specii fiind frecvente și măceșul, lemnul câinesc, cornul și socul. În aceste habitate deschise întrepătrunse de tufărișuri trăiesc 69 de specii de păsări, unele dintre ele generaliste, altele strict dependente de aceste zone. Se remarcă fâsa de câmp, sfrânciocul roșiatic și sfrânciocul cu frunte neagră, toate trei fiind specii protejate la nivel european. Populația de sfrâncioc roșiatic, formată dintr-un număr impresionant de perechi cuibăritoare (34000-38000 de perechi), reprezintă una dintre cele mai mari la nivelul tuturor siturilor din țară.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități au loc în interiorul sitului și manifestă un impact negativ asupra speciilor pentru care acesta a fost desemnat: lucrări de management forestier (dacă normele silvice de exploatare nu au prevederi speciale legate de măsuri de conservare a speciilor de ciocănitori și răpitoare sau dacă aceste norme nu sunt respectate), intensificarea agriculturii (prin practicarea monoculturilor pe suprafețe mari, utilizarea pesticidelor și a fertilizanților de sinteză și executarea tuturor lucrărilor cu utilaje agricole), incendierea miriștilor și a vegetației palustre (care distruge habitate de reproducere și hrănire ale multor specii), pășunat (în situația în care se ajunge la supraexploatarea terenurilor are loc degradarea solului și a covorului vegetal și este afectată reproducerea cristelului de câmp), vânătoare și braconaj (amplasarea de momeli otrăvite pentru diverse mamifere poate avea efecte negative majore la nivelul păsărilor răpitoare).

ADMINISTRAREA SITULUI

Există mai multe puncte de intrare în acest sit care este străbătut de nenumărate poteci și drumuri pe care se pot vizita diferite zone ale acestuia. Există marcate corespunzător și multe trasee turistice și trasee tematice, dar și multe panouri de avertizare/atenționare și panouri informative. Există și amenajări pentru colectarea deșeurilor, însă acestea nu sunt suficiente, fiind necesară suplimentarea lor. Sunt necesare puncte de informare și un centru de informare/vizitare. Pentru orientarea vizitatorilor sunt necesare panouri cu hărți, iar pentru observarea păsărilor fără deranjarea acestora sunt utile observatoarele ornitologice. Amenajarea unor locuri de campare ar impulsiona turismul în zona sitului și ar reduce impactul campărilor ilegale în diverse puncte ale acestuia.

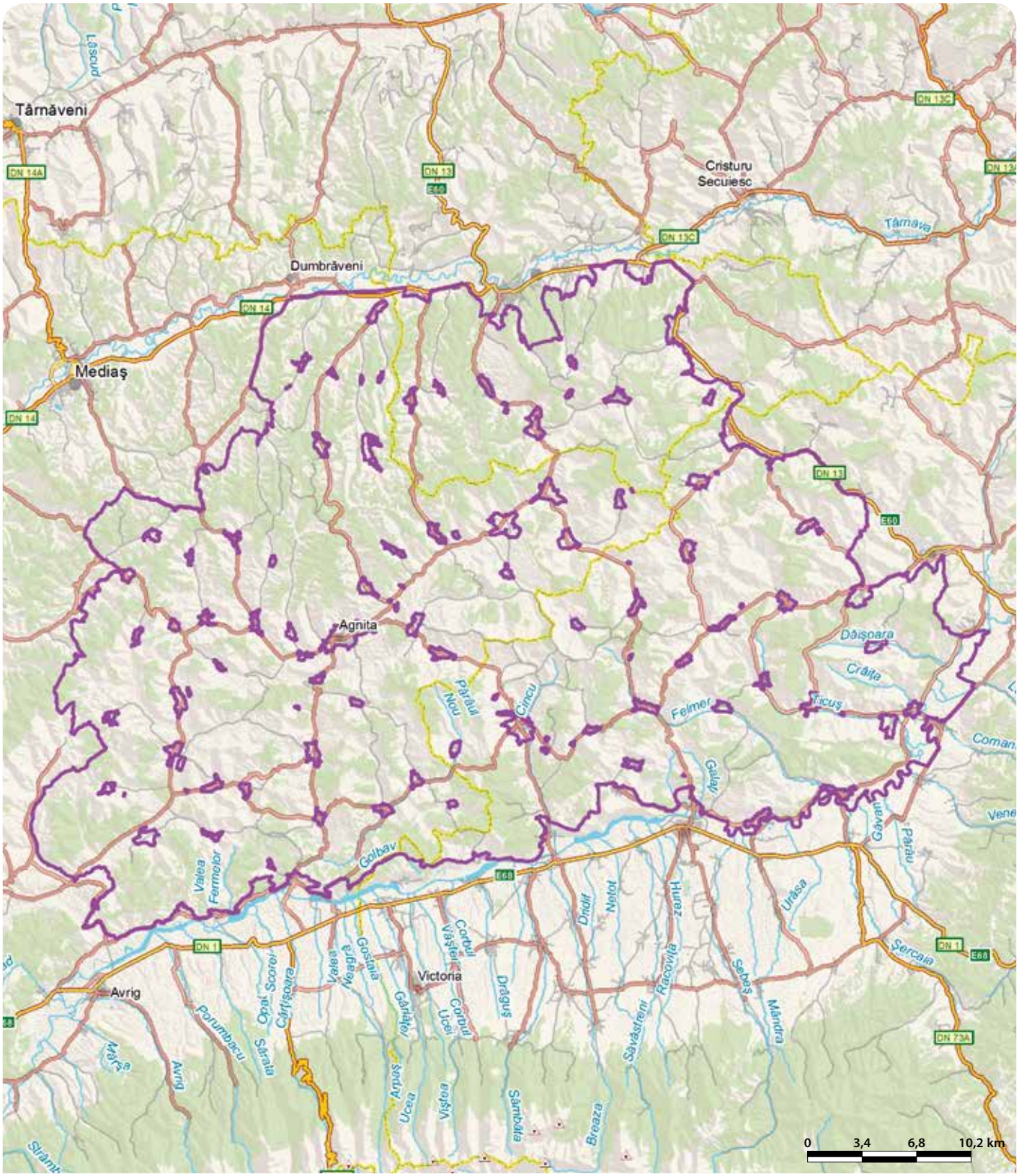

STEPA CASIMCEA - RO SPA 0100

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Tulcea: Baia, Beidaud, Casimcea, Stejaru, Topolog.
Judeţul Constanţa: Pantelimon, Vulturu.

Suprafaţa: 22.226 ha
Localizarea geografică: Lat. N 44° 45' 40"; Long. E 28° 26' 39"
Bioregiunea: Stepică
Ecoregiunea: Podişul Dobrogei
Altitudinea: 333 max., 33 min., 216 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Drumul DJ222E care leagă DN22A (Hârşova-Tulcea) de DN22 (Constanţa-Tulcea) străbate situl trecând prin localităţile aflate în zona lui vestică şi sudică: Rahman, Corugea, Casimcea, Sarighiol de Deal şi Beidaud. Din acest drum judeţean pornesc câteva drumuri locale (spre localităţile Cişmeaua Noua, Calfa sau Războieni) şi judeţene (DJ223A spre Călugăreni) care asigură accesul în diferite zone ale sitului.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Şorecar mare (*Buteo rufinus*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Şoim călător (*Falco peregrinus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Şoim dunărean (*Falco cherrug*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Acvilă de câmp (*Aquila heliaca*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Mozaicul divers de habitate forestiere, pajişti de stepă şi culturi agricole prezent în acest sit amplasat în Podişul Casimcea permite convieţuirea unei mari diversităţi de specii de păsări dintre care un număr de 30 sunt de importanţă comunitară pentru conservare, cinci dintre ele fiind chiar specii periclitate la nivel global. Situl oferă condiţii bune de cuibărit pentru populaţii semnificative din punct de vedere numeric ale unor specii protejate ca pasărea ogorului, ciocârlia de stol, ciocârlia de Bărăgan, ciocârlia de pădure, fâsa de câmp, şerparul şi şorecarul mare. Amplasarea sa pe cea mai importantă rută de migraţie din această parte a ţării şi una dintre cele mai importante la nivel naţional (Via Pontica) şi prezenţa dealurilor ondulate care asigură formarea de curenţi ascendenţi ce ajută la zborul planat îi atribuie acestui sit un rol foarte important în pasajul unor specii de răpitoare de interes comunitar precum acvila ţipătoare mică, viesparul, eretele de stuf, vânturelul de seară, eretele sur, acvila mică, eretele vânăt sau şerparul, dar şi al altor specii de răpitoare (şorecarul comun şi uliul păsărar). Situl prezintă de asemenea o importanţă majoră şi în migraţia berzei albe şi a berzei negre, efectivele acestor două specii protejate depăşind 50000 şi respectiv, 400 de exemplare doar pe parcursul unui singur sezon de migraţie. Un număr de 37 de specii migratoare cuibăresc, iernează sau doar tranzitează acest sit în timpul pasajelor.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Stepa Casimcea face parte din Podişul Casimcea (sau Podişul Dobrogei Centrale) care este o subunitate a Podişului Dobrogei, fiind unic în România datorită dublei sale structuri de podiş de eroziune în jumătatea nordică şi podiş de sedimentare în jumătatea sudică. Situl cuprinde în cea mai mare parte a teritoriului zone de câmpie înaltă şi slab ondulată. Partea centrală a podişului are înălţimi cuprinse între 100 şi 300 m şi un relief larg ondulat. Spre partea dunăreană sunt prezente văi adânci şi înguste, cu maluri abrupte, puternic erodate, care fragmentează puternic podişul (Valea Casimcea, Valea Corugea şi Valea Haidarului). În partea de SE a Podişului Casimcea, rocile calcaroase au permis dezvoltarea reliefului carstic reprezentat prin doline şi peşteri de mici dimensiuni (peşterile La Adam şi Gura Dobrogei) şi prin chei spectaculoase aşa cum sunt cele de la Gura Dobrogei. Zona este străbătută şi de câteva cursuri de apă, cel mai important fiind râul Casimcea, care se varsă în Lacul Taşaul. În cadrul sitului apar păduri de foioase, pajişti stepice şi culturi agricole, acestea din urmă ocupând 52% din suprafaţa sitului. Vegetaţia forestieră cu un aspect mozaicat este în alternanţă cu pajiştile stepice. Este alcătuită din pâlcuri şi rarişti de pădure în care domină cărpiniţa, pe lângă care se întâlnesc şi alte specii lemnoase. În aceste pâlcuri de pădure cuibăresc specii răpitoare de interes conservativ european precum şerparul (9-10 perechi), şorecarul mare (8-14 perechi), uliul cu picioare scurte (3-4 perechi) şi chiar o pereche de acvilă ţipătoare mică. Tot protejate la nivel european sunt şi ciocănitoarea de grădină (20-30 de perechi), ciocârlia de pădure (300-350de perechi), presura de grădină (10-20 de perechi) şi dumbrăveanca, din care 60-70 de perechi cuibăresc în scorburile copacilor bătrâni sau în cele vechi de ciocănitoare. În stratul arbustiv şi subarbustiv al acestor pâlcuri de copaci, în tufărişurile din lizieră sau de la marginea culturilor agricole şi din pajişti, cuibăresc un număr mare de perechi de sfrâncioc roşiatic (400-500 de perechi) şi până la 240 de perechi ale sfrâncioclui cu frunte neagră. În aceste habitate de păduri şi tufărişuri se întâlnesc frecvent şi specii cuibăritoare comune precum porumbelul gulerat, turturica, cucul, ciufuul de pădure, capîntortura, privighetoarea roşcată, silvia de câmp, cea de zăvoi şi cea cu capul negru, măcăleandrul, grangurele, mărăcinarul negru, piţigoiul mare şi cel albastru, presura galbenă şi cinteza de pădure. Habitatul de pajişte stepică ocupă 24% din suprafaţa sitului şi este reprezentat prin asociaţii de păiuş stepic, sadină şi bărboasă, în asociaţie cu mai multe specii de colilie şi cimbrişor. Diversitatea mare a nevertebratelor din aceste pajişti în care predomină speciile de insecte asigură resursele necesare pentru multe specii de păsări cu un regim de hrană predominant insectivor. Dintre acestea le enumerăm pe cele de interes comunitar pentru conservare care îşi formează cuibul pe sol: fâsa de câmp (între 3600 şi 5000 de exemplare), ciocârlia de stol (600-700 de exemplare), ciocârlia de Bărăgan (până la 2500 de exemplare) şi pasărea ogorului (45-50 de exemplare). Alte specii care se pot vedea frecvent cuibărind aici sunt pietrarul sur, codobatura albă şi cea galbenă, presura sură, ciocârlia de câmp şi ciocârlanul. La vânătoare de insecte deasupra acestor pajişti apar foarte multe exemplare de rândunică, lăstun de mal, prigoare şi lăstun de casă. Rândunica roşcată, care se poate vedea capturând insecte deasupra pajiştilor, este o specie de provenienţă sudică foarte rar cuibăritoare, în doar câteva locuri din ţară. Peste zece perechi din această specie îşi au cuiburile în habitatele stâncoase prezente în acest sit. Amplasarea sitului pe una dintre cele mai importante rute de migraţie din ţară (Via Pontica) determină ca efective foarte mari de păsări să treacă pe aici, multe dintre ele oprindu-se pentru odihnă sau hrănire. Mozaicul format de habitatele naturale şi suprafeţele agricole asigură condiţii optime populaţiilor de mamifere mici şi reptile, remarcându-se prin abundenţă mai multe specii de şoareci şi dihori, popândăul, şopârla de câmp, guşterul şi şarpele balaur dobrogean. Toate acestea determină ca unele dintre păsările răpitoare care trec în timpul migraţiilor să se oprească în acest sit. Efective numerice foarte mari au următoarele specii de interes comunitar pentru conservare: acvila ţipătoare mică (2800-5500 de exemplare), viesparul (peste 2600 de exemplare), eretele de stuf (până la 1400 de exemplare), eretele sur (până la 280 de exemplare), vânturelul de seară (200-300 de exemplare), erete vânăt (150-200 de exemplare, din care până la 100 rămân să ierneze în zonă), şerparul (până la 130 de exemplare) şi acvila mică (până la 190 de exemplare). Uliul cu picioare scurte, şoimul dunărean, acvila de câmp, şoimul călător, eretele alb şi gaia neagră întregesc tabloul celor 15 specii de interes comunitar pentru conservare care migrează sau cuibăresc aici. Impresionează şi efectivele foarte mari cu care sunt prezente în timpul migraţiilor specii mai comune de răpitoare precum uliul păsărar (peste 1600 de exemplare) şi mai ales şorecarul comun, din care se pot observa între 10000 şi 20000 de exemplare în timpul pasajelor. Alte specii de interes comunitar care migrează prin sit sunt muscarul gulerat (200 de exemplare) şi pietrarul negru (20-30 de exemplare). Trec doar în zbor peste sit pelicanii comuni, stolurile acestora ajungând la 300 de exemplare, dar şi cele două specii de berze. La aceste păsări de talie mare pasajul este deosebit de spectaculos prin prezenţa unor stolurilor mari care însumate ajung la peste 400 de exemplare de berza neagră şi 55000 de exemplare de barză albă.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Construirea parcurilor eoliene în vecinătatea acestui sit reduce suprafaţa teritoriului de hrănire al unor specii de păsări, în special răpitoare care cuibăresc pe teritoriul sitului şi se hrănesc în vecinătatea sa, reduc suprafaţa de zbor din timpul migraţiei şi desfiinţează teritorii de cuibărit ale diverselor specii de ciocârlii, fâse, sfrâncioci şi altora care cuibăresc pe sol. Nu sunt de neglijat nici mortalităţile ridicate ale păsărilor migratoare care se lovesc de aceste turbine în condiţii meteorologice nefavorabile de vânt puternic sau ceaţă. Păşunatul are efecte negative dacă se practică în perioada de reproducere pe teritoriile speciilor care cuibăresc pe sol (pasărea ogorului, fâsa de câmp, ciocârlia de Bărăgan şi ciocârlia de stol). Plantarea salcâmului sau a altor specii reduce teritoriile de cuibărit ale speciilor răpitoare. Lucrările silvice au impact asupra speciilor protejate care cuibăresc în pâlcurile de păduri dacă au loc în perioada de reproducere a acestora.

ADMINISTRAREA SITULUI

Există mai multe puncte de intrare în sit iar la sediile primăriilor şi Consiliilor Locale din localităţile Casimcea, Războieni, Rahman, Cişmeaua Nouă, Sarighiol de Deal, Vasile Alecsandri, Sâmbăta Nouă şi Calfa sunt amenajate mai multe puncte de informare. Pe teritoriul sitului există mai multe poteci şi drumuri pentru vizitare, însă este necesară amenajarea acestora pentru a putea fi utilizate de turişti. De asemenea, este nevoie de înfiinţarea şi semnalizarea corespunzătoare a unor trasee turistice şi trasee tematice care să fie dotate cu observatoare ornitologice, panouri de avertizare/atenţionare asupra regulilor de vizitare, panouri de informare şi panouri cu hărţi pentru orientare. Câteva drumuri din principalele zone de cuibărit ale răpitoarelor trebuie închise accesului vehiculelor prin instalarea de bariere. Este nevoie de locuri de campare cu amenajări pentru colectarea deşeurilor.

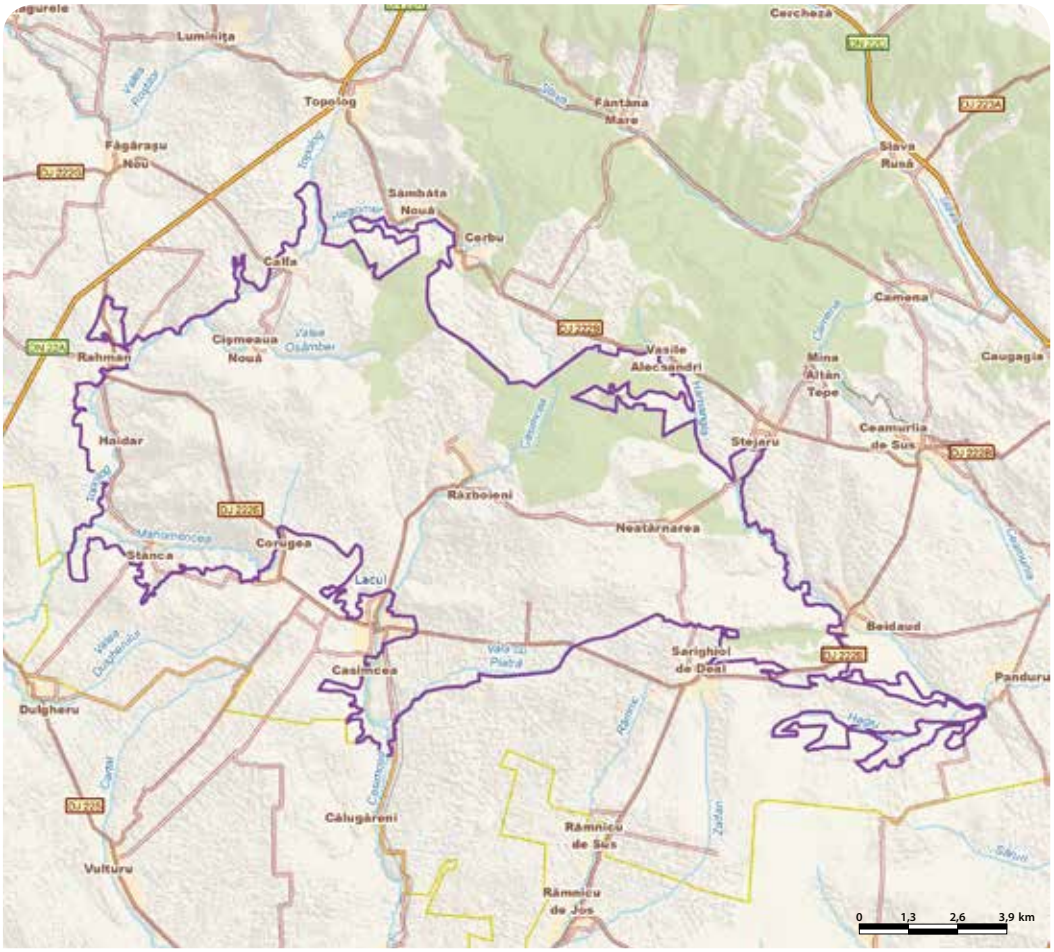

STEPA SARAIU - HOREA - RO SPA 0101

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Constanţa: Crucea, Gârliciu, Horia, Saraiu.

Suprafaţa: 4.186 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 40' 32"; Long. E 28° 9' 42"
Ecoregiunea: Stepa Câmpiei Române
Altitudinea: 147 max., 10 min., 80 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul este asigurat de două drumuri judeţene care trec pe teritoriul comunei Saraiu situată la 10 km est de Hârşova pe DN22A (Hârşova-Tulcea): DJ225, pe traseul Saraiu-Stejaru-Dulgheru şi DJ223, pe traseul Saraiu-Cloşca-Horia, acesta din urmă localitate fiind accesibilă şi de pe DN2A (Hârşova-Constanţa).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Şorecar mare (*Buteo rufinus*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete alb (*Circus macrourus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Ciocârlie de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*) • Presură de grădină (*Emberiza hortulana*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Acvilă mică (*Hieraaetus pennatus*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Gaie neagră (*Milvus migrans*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Şoim dunărean (*Falco cherrug*) • Şoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Ciocârlie de stol (*Calandrella brachydactyla*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl reprezintă o zonă stepică din vestul Dobrogei care găzduieşte efective importante ale unui număr de 29 de specii de interes comunitar pentru conservare, dintre care cinci sunt periclitate la nivel global. Cele mai multe dintre aceste specii protejate folosesc teritoriul sitului în timpul migraţiilor spre sau dinspre cartierele de iernare, datorită situării lui în zona în care se unesc două dintre rutele mari de migraţie a păsărilor (drumul est-elbic şi drumul pontic). Situl este important pentru conservarea păsărilor răpitoare, jumătate dintre speciile protejate fiind păsări de pradă care tranzitează prin sit în timpul migraţiilor, iernează în aceste zone sau chiar cuibăresc aici. Efective mari de viespar, erete de stuf, acvilă ţipătoare mică, gaie neagră, erete sur şi şerpar tranzitează prin sit, iar şoimul de iarnă şi eretele vânăt rămân să ierneze în aceste zone. Cuibăresc în sit vânturelul de seară şi probabil eretele sur. Alte specii din care migrează prin sit efective semnificative numeric sunt barza albă şi pasărea ogorului. În perioada de cuibărit sunt prezente numeroase populaţii reproducătoare ale fâsei de câmp şi ciocârliei de Bărăgan, multe dintre exemplarele acesteia din urmă stabilindu-şi în sit şi cartierele de iernare. În total, un număr de 58 de specii migratoare rămân să cuibărească sau să ierneze în această zonă.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl conservă habitate de stepă din vestul Dobrogei, prezente într-un relief colinar destul de fragmentat şi sculptat în şisturi verzi acoperite în mare parte de loess. Teritoriul este străbătut de la est la vest de Valea Topolog care are un debit de apă continuu şi se varsă în Dunăre prin lacul Hazarlâc. Vegetaţia acestor terenuri este caracteristică pajiştilor de stepă şi ocupă 24% din suprafaţa sitului. Aici se găsesc atât elemente floristice est-europene cât şi specii din flora mediteraneană şi balcanică. Stepa dobrogeană cuprinde pe lângă plantele ierboase şi foarte multe tufe de migdal pitic, porumbar, măceş şi păducel, habitate ocupate în mod frecvent de sfrâncioc roşiatic, silvia porumbacă, sfrâncioc cu frunte neagră şi chiar de presura de grădină. Această din urmă specie din care sunt prezente 10-14 perechi îşi instalează cuibul pe sol, în vegetaţia de stepă, de cele mai multe ori la adăpostul acestor tufe. În mod similar cuibăreşte şi caprimulgul, din care se văd rare exemplare la vânătoare de insecte deasupra acestor pajişti. Alte specii comune care cuibăresc frecvent în pajiştile cu tufe izolate sunt mărăcinarul negru, ciocârlia de sol, presura sură, codobatura albă, pietrarul sur, ciocârlanul, prepelita şi codobatura albă. Foarte rar se pot vedea şi exemplare de pietrar răsăritean sau de cânepar. Deasupra acestor terenuri se pot obseva frecvent la vânătoare de insecte lăstuni de casă, rândunele, albinărei sau lăstuni de mal. Tot în vegetaţia scundă este ascuns şi cuibul eretelui sur, însă cuibăritul acestei specii de răpitor nu a fost încă dovedit în perimetrul sitului în lipsa identificării efective a unui cuib. Prezenţa cu regularitate a exemplarelor adulte pe toată perioada de reproducere face însă aproape sigură încadrarea eretelui sur printre speciile cuibăritoare în sit. O altă specie de răpitor diurn care cuibăreşte în aceste zone este vânturelul de seară, care foloseşte cuiburile din coloniile de cioară de semănătură instalate în plantaţiile de salcâm. Din această specie cuibăresc între 12 şi 15 perechi. Pâlcurile cu vegetaţie forestieră sunt habitatul unei populaţii de ciocănitoare de grădină din care un număr de 5-7 perechi sunt rezidente în aceste locuri. Tot rezidente sunt şi cele zece perechi de vânturel roşu. Nici acest vânturel nu îşi construieşte cuib, ocupând cuiburi vechi de cioară de semănătură şi cioară grivă instalate în pâlcurile de salcâm sau chiar cuiburi de coţofană din tufele înalte. O altă specie care foloseşte aceste pâlcuri de vegetaţie forestieră este şi dumbrăveanca, din care sunt prezente 10-20 de perechi cuibăritoare. Specii comune care se văd destul de frecvent în aceste zone sunt pupăza, ciuful de pădure, cucul, florintele, sticletele şi presura galbenă. Dintre speciile de interes comunitar care cuibăresc pe sol sunt prezente pasărea ogorului (10-20 de perechi), ciocârlia de Bărăgan (1200-1400 de perechi), fâsa de câmp (1000-1200 de perechi) şi ciocârlia de stol (100-150 de perechi). Din aceste păsări cu un regim predominant insectivor rămân să ierneze efective cuprinse între 400 şi 600 de exemplare de ciocârlie de Bărăgan, această specie consumând în perioadele reci mai ales seminţe de plante. Alte două specii de interes comunitar care se pot vedea în timpul iernilor vânând pe terenurile deschise ale sitului sunt şoimul de iarnă (12-15 exemplare) şi eretele vânăt (6-10 exemplare). O mare parte din teritoriul sitului este acoperită de terenuri cultivate, predominând culturile cerealiere. Aceste terenuri împreună cu cele de pajişte acoperite cu vegetaţie de stepă adăpostesc populaţii mari din mai multe specii de rozătoare, insecte, şopârle sau şerpi. Toate acestea determină ca numeroase păsări de pradă din cele mai diverse specii să se oprească pentru a se hrăni în timpul deplasărilor de migraţie. În aceste momente din an se poate vedea o diversitate mare de răpitoare formată din 15 specii care urmează rutele de migraţie est-elbică şi pontică spre cartierele de iernare. Dintre acestea, efective de sute de exemplare au următoarele specii de interes comunitar pentru conservare: acvila ţipătoare mică, eretele de stuf, viesparul, gaia neagră, şerparul şi eretele sur. Efective de zeci de exemplare au codalbul, eretele alb, acvila mică, uliul cu picioare scurte, eretele vânăt şi şorecarul mare. Tot acum se pot observa şi rare exemplare de şoim dunărean şi şoim de iarnă. Alte specii protejate care trec în timpul migraţiilor prin sit sunt pasărea ogorului, muscarul mic şi muscarul gulerat. Migraţia este de mare amploare la barza albă, din această specie trecând stoluri care însumate ajung la 2000 de exemplare. Specii comune care tranzitează situl spre şi dinspre cartierele de iernare sudice sunt porumbelul gulerat, şorecarul comun, lăstunul de casă, mierla neagră, silvia de câmp, silvia de zăvoi, silvia cu cap negru, florintele şi presura sură.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Păşunatul constituie principala cauză a degradării habitatelor de pajişte stepică naturală sau seminaturală prin suprapăşunat, care provoacă degradarea fitocenozelor şi implicit distrugerea locurilor prielnice pentru hrănire, adăpost sau cuibărit, fiind afectate specii ca pasărea ogorului, fâsa de câmp şi ciocârliile. Amplasarea de ferme eoliene determină reducerea habitatelor de hrănire ale răpitoarelor şi a celor de cuibărire la păsările enumerate mai sus, restrângerea spaţiului de zbor al păsărilor migratoare, provocând mortalităţi în timpul pasajelor pe vreme nefavorabilă (ceaţă sau vânt puternic). Cultivarea terenului are efecte negative dacă se înfiinţează monoculturi pe suprafeţe mari şi se folosesc fertilizanţi de sinteză şi pesticide.

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit sunt necesare următoarele amenajări şi dotări: puncte de informare în comunităţile din raza sitului, panouri (de avertizare/atenţionare, de informare şi cu hărţi pentru orientare), puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee turistice şi tematice, locuri de campare prevăzute cu amenajări pentru colectarea deşeurilor şi vetre de foc.

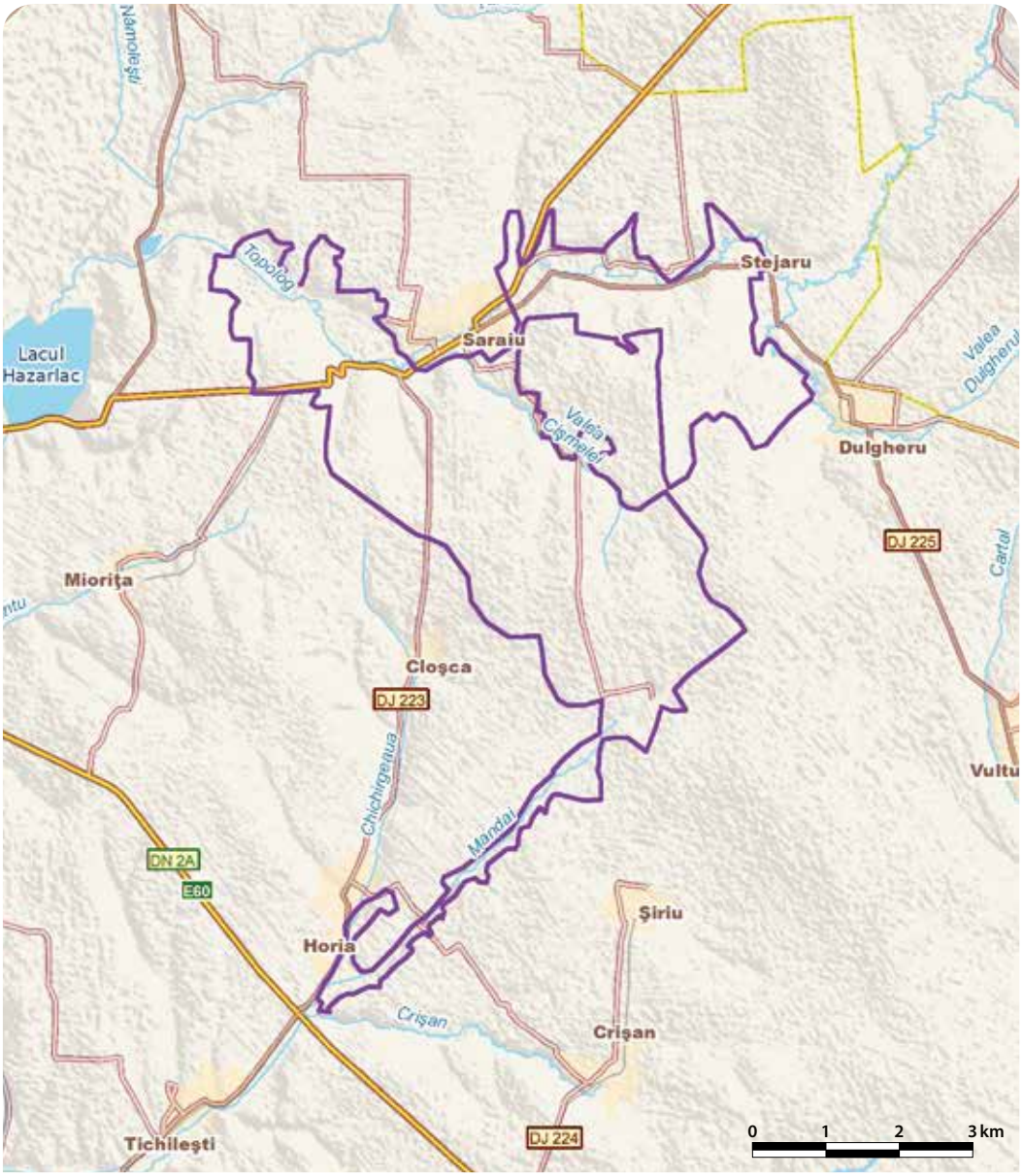

SUHAIA - RO SPA 0102

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Teleorman: Lisa, Seaca, Suhaia, Viişoara.

Suprafaţa: 4.473 ha
Localizarea geografică: Lat. N 43° 42' 50"; Long. E 25° 12' 40"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării
Altitudinea: 58 max., 2 min., 21 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN **RN** Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF **DN** DJ DL DF **DA**
În sit se poate ajunge dinspre localitatea Alexandria pe DN65E care se intersectează în localitatea Piatra cu DN51A (Turnu-Măgurele-Zimnicea). Din DN51A se poate ajunge în partea nordică a sitului folosind drumurile agricole care pleacă din localităţile Vânători, Lisa, Viişoara şi Suhaia. Din oraşul Zimnicea se poate parcurge partea sudică a sitului mergând în amonte pe malul Dunării.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Călifar roşu (*Tadorna ferruginea*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiţă neagră (*Chlidonias niger*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Stârc roşu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Pelican creţ (*Pelecanus crispus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Şoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Cocor (*Grus grus*) • Gâscă cu gât roşu (*Branta ruficollis*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Ciovlică ruginie (*Glareola pratincola*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl prezintă o importanţă deosebită ca zonă de cuibărit, hrănire şi odihnă pentru foarte multe păsări acvatice sau legate de mediul acvatic, dintre care un număr de 37 sunt specii protejate în spaţiul european. Microdelta formată la vărsarea râului Călmăţui în lacul Suhaia, împreună cu malul Dunării şi cu nenumăratele canale şi terenuri inundate formează o zonă în care sunt îndeplinite condiţii optime pentru reproducerea unor efective mari de raţă roşie, cormoran mic, dumbrăveancă, piciorong, ciocîntors şi a mai multor specii de stârci (stârc purpuriu, lopătar, stârc de noapte, egretă mică, stârc galben şi ţigănuş). În perioada de migraţie situl găzduieşte efective numeroase de bătăuş, fluierar de mlaştină, chirighiţă neagră, cormoran mic, raţă roşie, egretă mare, barză albă, pelican comun şi pelican creţ. Zonele agricole cuprinse între lac, ferma Suhaia şi Dunăre sunt importante locuri de hrănire pentru speciile de gâşte sălbatice aflate în migraţie sau pentru cele care iernează în zonă. Dintre acestea se remarcă efectivele de sute de exemplare de gâscă cu gât roşu, o specie periclitată pe plan global. Iernează de asemenea un număr impresionant de exemplare din foarte multe specii de raţe şi chiar păsări de ţărm, dar şi răpitoare precum şoimul de iarnă şi codalbul. Prezenţa pe celălalt mal al Dunării a Parcului Natural Persina din Bulgaria creează premisele cooperării transfrontaliere pentru conservarea biodiversităţii şi a funcţiilor acestor complexe de ecosisteme pe ambele maluri ale fluviului. Întreaga zonă face parte integrantă din planul de reconstrucţie a coridorului verde al Dunării inferioare din cadrul acordului semnat în anul 2000 de România, Bulgaria, Moldova şi Ucraina.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Lunca inundabilă a Dunării, în locul în care râul Călmăţui se varsă în Dunăre. În această zonă s-a format lacul Suhaia într-o veche depresiune în care s-a acumulat apă datorită barajului artificial amenajat înainte de vărsarea Călmăţuiului în fluviu. Prezenţa grindului principal al Dunării, a cărui înălţime domină tot restul luncii, face ca în profil transversal lunca să se încline dinspre fluviu spre baza teraselor sale sau direct spre câmp. Între albia minoră a Dunării şi grindul ei principal apare mai întâi o zonă cu mici depresiuni lacustre numite „listeve", apoi o zonă centrală formată din complexe de dimensiuni mici invadate de vegetaţie şi o zonă marginală, respectiv lunca externă, din care face parte şi Lacul Suhaia, cu cele mai mari depresiuni lacustre. Flora existentă în zona sitului este caracteristică regiunilor de silvostepă, în care se întrepătrund elemente specifice luncilor marilor fluvii şi zonelor sărăturoase apărute ca urmare a activităţilor antropice. Pe o suprafaţă care depăşeşte jumătate din sit sunt prezente habitate de ape curgătoare sau stătătoare, mlaştini şi smârcuri, în toate acestea fiind foarte bine dezvoltate plante caracteristice zonelor umede. Vegetaţia hidrofilă este formată din asociaţii de plutică, brădişor, piciorul cocoşului de apă, nufăr galben, nufăr alb, săgeata apei, castană de apă şi peştişoară. Vegetaţia palustră este reprezentată în principal din stuf care formează pe suprafeţe mari asociaţii monospecice alături de care apare şi papura, mlăştiniţa, rogozul, buzduganul de apă sau şovarul. La marginea întinderilor de stuf se dezvoltă deseori un brâu din sălcii şi răchite care formează zăvoaie dense, foarte importante pentru unele păsări legate de mediul acvatic ce cuibăresc în astfel de vegetaţie lemnoasă de talie mică. Numeroase specii de păsări sunt cuibăritoare în habitatele acvatice sau în imediata lor vecinătate. Stârcii sunt bine reprezentaţi prin următoarele specii de importanţă comunitară pentru conservare: stârcul pitic, stârcul de noapte şi stârcul galben, fiecare dintre aceste trei specii având între 80 şi 100 de perechi cuibăritoare. Egreta mică cuibăreşte şi ea în aceste habitate, având între 50 şi 60 de perechi. În colonii mici monospecifice sau alături de alte specii de stârci cuibăresc şi 30-40 de exemplare de stârc purpuriu, iar izolat în întinderile de stuf îşi au cuibul câteva perechi de buhai de baltă. Remarcabil este cuibăritul într-un număr foarte mare de perechi al următoarelor trei specii: lopătarul (27-35 de perechi), cormoranul mic (100-120 de perechi) şi ţigănuşul (până la 40 de perechi). Câteva perechi de erete de stuf îşi au cuibul ascuns în zonele pe care se întind stufăriişuri compacte. Alte specii de interes comunitar care se reproduc anual în zonele umede din sit sau în vecinătatea acestora sunt piciorongul (80-100 de perechi), ciocîntorsul (20-30 de perechi), raţa roşie (10-20 de perechi), chira de baltă (30-40 de perechi), chirighiţa cu obraz alb (150-200 de perechi) şi pescărelul albastru (30-40 de perechi). De remarcat este cuibăritul cu 8-12 perechi al ciovlicii ruginii, dar şi al chirei mici (până la zece perechi), ambele specii fiind foarte rar cuibăritoare în afara zonelor umede din Dobrogea. Nu în fiecare an, dar destul de frecvent se pot vedea câteva perechi cuibăritoare ale călifarului roşu, o specie aflată în declin numeric în ţara noastră. Aceasta cuibăreşte în

prezent doar în puține zone din țară, marea lor majoritate fiind concentate în Dobrogea. Specii comune care cuibăresc cu efective mari în aceste zone umede întinse pe suprafețe mari din sit sunt rața cârâitoare, corcodelul mare, rața mare, corcodelul mic, corcodelul cu gât negru, rața cu cap castaniu, lișița, găinușa de baltă, gâsca de vară, cormoranul mare, stârcul cenușiu și mai rar, corcodelul cu gât și rața pestriță. Cuibăresc aici și prundărașul gulerat mic (100-150 de perechi) și până la 100 de perechi de nagâți. În stufărișurile întinse se află teritoriile perechilor de greluşel de stuf, lăcar mare, pițigoi de stuf, lăcar de mlaștină, lăcar mic și lăcar de stuf. În malurile înalte lutoase ale Dunării se formează colonii de până la 4000 de cuiburi de lăstun de mal și până la 200 de cuiburi de albinărel. Pajiștile umede și culturile agricole din sit adăpostesc populații de cristel de câmp, o specie de interes conservativ global. Pâlcurile de vegetație forestieră din sit formate în special din salcie albă, răchită, plop negru și plop alb sunt locul în care cuibăresc majoritatea perechilor de dumbrăveancă, numărul maxim al acestora ajungând la 100 de perechi. Stratul arbustiv este reprezentat de sânger, mur de mirişte, hamei, porumbar, păducel și măceș și este locul unde cuibăresc alte două specii de interes comunitar pentru conservare, sfrânciocul cu frunte neagră și sfrânciocul roșiatic. Tot legate de habitatele forestiere sunt și păsările de pradă comune precum vânturelul roșu și șoimul rândunelelor, ambele specii ocupând cuiburi vechi de cioară de semănătură, cioară grivă sau coțofană. Aceste răpitoare de talie mică pot ocupa rareori și vizuinele de veveriță sau chiar scorburi. Momentul pasajelor de primăvară și toamnă este de mare amploare în habitatele umede ale sitului, putând fi văzute în aceste momente foarte multe exemplare din diverse specii. Se remarcă speciile de interes comunitar pentru conservare cu efective formate din mii de exemplare precum bătăușul (până la 10000 de exemplare), barza albă, chirighița neagră sau fluierarul de mlaștină sau din sute de exemplare așa cum sunt cele ale cormoranului mic și cele ale raței roșii. Se pot vedea în aceste momente până la 100 de egrete mari, între 30 și 40 de berze negre, 10-18 lebede de iarnă, până la 30 de exemplare de pescăruș mic și extrem de rar grupuri de până la 20 de cocori. În căutare de bălți bogate în pește se pot vedea și stoluri de pelicani comuni (până la 30 de exemplare) și pelicani creți (până la 210 exemplare). Situl reprezintă un cartier de iernare pentru specii comune precum gârlița mare (până la 34000 de exemplare), gâsca de vară (până la 1000 de exemplare), rața mare (până la 2000 de exemplare) sau rața mică (până la 2000 de exemplare). În stolurile de gâște și gârlițe se pot vedea frecvent și gâște cu gât roșu, efectivele acestei specii periclitate la nivel global care iernează în sit fiind formate din 170 până la 400 de exemplare. La malul apelor care nu sunt înghețate sau pe câmpurile pe care sunt active rozătoarele se pot vedea și egrete mari, din această specie protejată rămânând să ierneze aici până la 30 de exemplare. În mod surprinzător, rămân în sezonul rece în acest sit și culicul mare (până la 300 de exemplare) și becațina comună (30-40 de exemplare). Păsările de pradă care se pot vedea în zilele geroase de iarnă sunt codalbul (3-4 exemplare) și șoimul de iarnă (10-15 exemplare).

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

În sit au loc următoarele activități care manifestă un impact negativ asupra speciilor pentru care acesta a fost desemnat: vânătoare și braconaj prin neselectarea vânatului (provoacă deranj de amploare la nivelul întregii comunități de păsări a zonelor umede și chiar reducerea efectivelor de gâscă cu gât roșu în timpul vânătorilor la gârlițe mari), intensificarea agriculturii (prin utilizarea fertilizanților de sinteză și a pesticidelor, prin instalarea pe suprafețe mari a monoculturilor, dar și prin extinderea suprafeței arabile prin asanarea terenului din zonele umede), lucrări de management piscicol (manifestă impact negativ dacă se modifică nivelul apei în perioada de reproducere a păsărilor sau dacă speciile ihtiofage sunt alungate sistematic de pe suprafața apei), incendierea stufului, a tufărișurilor sau a vegetației miriștilor (distruge suprafețe de cuibărit și teritorii de hrănire ale mai multor specii) și lucrări de exploatare silvică (dacă au loc în perioada de reproducere sau în apropierea cuiburilor din habitatele cu specii lemnoase).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de puncte de informare și spații destinate colectării deșeurilor. Există mai multe puncte de intrare în sit, acesta putând fi vizitat pe mai multe drumuri și poteci care nu sunt însă amenajate corespunzător. La intrarea în perimetrul fermelor piscicole sunt amplasate bariere pentru limitarea accesului și sunt instalate panouri de avertizare/atenționare care conțin informații referitoare la practicarea vânătorii și a pescuitului în domeniul privat. În Suhaia există un panou informativ referitor la habitatele și speciile din sit care are și hărți pentru orientare. Sunt necesare trasee turistice și tematice care să treacă pe la observatoare ornitologice amplasate în apropierea locurilor cu aglomerări de păsări și locuri de campare pentru vizitatori.

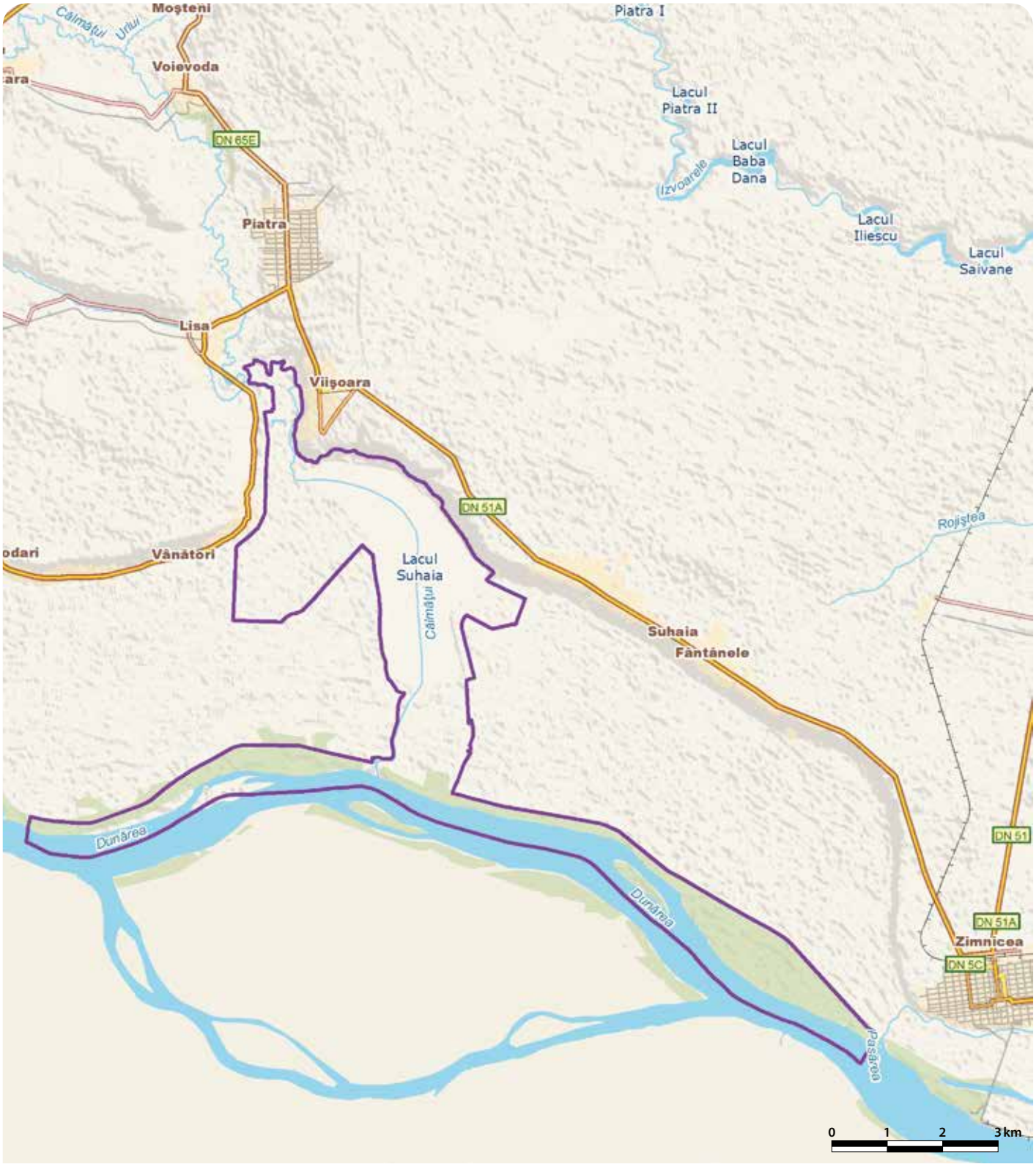

VALEA ALCEULUI - RO SPA 0103

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Bihor: Grişu de Criş, Nojorid, Sânnicolau Român, Toboliu.

Suprafaţa: 3.634 ha
Bioregiunea: Panonică
Localizarea geografică: Lat. N 47° 2' 17"; Long. E 21° 42' 17"
Ecoregiunea: Câmpia Banatului şi Crişurilor
Altitudinea: 133 max., 92 min., 108 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Din Oradea situl se poate accesa pe DN79, înainte de localitatea Nojorid, intrându-se pe DC77 spre satul Livada de Bihor. Situl se mai poate accesa tot din Oradea pe DJ797 spre Tărian, Ghirişu de Criş şi Toboliu. Accesul efectiv în sit se poate face din oricare din cele trei localităţi pe drumuri locale şi agricole.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Erete sur (*Circus pygargus*) • Şerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*) • Şoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Şoim dunărean (*Falco cherrug*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Raţă roşie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Chirighiţă cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Cocor (*Grus grus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Ţigănuş (*Plegadis falcinellus*) • Fluierar de mlaştină (*Tringa glareola*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl a fost desemnat pentru conservarea efectivelor vânturelului de seară, o specie de interes conservativ global, precum şi a altor 21 de specii de păsări de interes conservativ european. Deşi este puternic antropizat, includând în principal terenuri agricole, păşuni, un lac de baraj, o vale canalizată şi livezi, situl reprezintă un loc important de cuibărit pentru vânturelul de seară. Efectivele cuibăritoare ale acestei specii de răpitoare au fost stabilizate şi crescute chiar prin activităţi în cadrul unui proiect de conservare a speciei. Situl reprezintă totodată şi un loc important de înnoptare în perioada premigratorie în care se adună efective semnificative de vânturel de seară. Suprafeţele acoperite de pajişti şi culturi agricole din sit sunt folosite ca teren de vânătoare de către această specie, dar şi de către eretele sur care cuibăreşte în lanurile de cereale aflate în vecinătatea sitului. În pasaj apar în zonă şi alte specii de păsări răpitoare de importanţă comunitară precum şerparul, eretele vânăt şi şoimul dunărean, care sunt atrase de populaţia de popândăi de pe pajiştile sitului. În pâlcul de salcâm cuibăresc mai multe perechi de sfrâncioci cu fruntea neagră, dar şi specii de răpitoare precum vânturelul roşu şi ciuful de pădure. Situl include şi zone umede care constituie un loc propice pentru cuibăritul unor specii de păsări protejate precum buhaiul de baltă, raţa roşie şi stârcul pitic. Aceste habitate sunt importante şi pentru păsări care cuibăresc în apropiere şi vin aici doar în scopul procurării hranei precum lopătarul, stârcul de noapte şi egreta mică. În perioadele de pasaj bătăuşul şi fluierarul de mlaştină sunt prezenţi cu efective semnificative, dar sunt observate frecvent şi alte specii de interes comunitar precum ţigănuşul, egreta mare şi chirighiţa cu obraz alb.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Valea Alceului este localizată în Câmpia Crişurilor, subunitate a Câmpiei Banatului şi a Crişurilor. Influenţa antropică profundă din această zonă acoperită în trecut de pădure a determinat instalarea unei vegetaţii de pajişti care alternează cu culturile agricole. Terenurile arabile acoperă în prezent cea mai mare parte a sitului (73%), fiind întrepătrunse de pajişti secundare formate din asociaţii formate din mai multe specii de păiuş şi raigras peren. De asemenea, în porţiunile cu lăcovişte şi pânză freatică aproape de suprafaţă sunt prezente pajişti umede în care predomină asociaţiile de iarba câmpului şi coada vulpii. Toate aceste habitate deschise reprezintă terenuri de vânătoare ale vânturelului de seară, dar şi a altor specii care cuibăresc în aceste pâlcuri de pădure precum vânturelul roşu şi ciufuldepădure, sau în vecinătatea sitului (eretele sur). Tot aici cuibăresc şi fâsa de câmp, dar şi specii comune precum ciocârlanul, codobatura albă, presura sură, ciocârlia de câmp, măracinarul negru şi măracinarul mic. Unele specii de răpitoare de interes comunitar sunt văzute vânând aici doar în timpul pasajelor (şerparul şi acvila ţipătoare mică) sau în sezonul hibernal (şoimul de iarnă). Se pot observa şi exemplare de şoim dunărean care vin în timpul pasajelor, atrase de bogata ofertă trofică reprezentată de populaţia semnificativă de popândăi. Vegetaţia lemnoasă realizează o acoperire redusă, stratul arbuştilor fiind reprezentat de asociaţia de porumbar şi păducel, foarte importantă pentru cuibăritul populaţiei de sfrâncioc roşiatic. Mai semnificativă este acoperirea realizată de stratul arborilor, dominat de salcâm şi sporadic de exemplare de plop. Pâlcul de vegetaţie forestieră aflat în vecinătatea localităţii Livada de Bihor reprezintă un loc important de cuibărit pentru vânturelul de seară, o specie de importanţă comunitară. Această specie gregară de răpitor îşi creşte puii în cuiburile ciorilor de semănătură după ce juvenilii acestei specii au părăsit cuibul. Populaţia de vânturel de seară a suferit un declin grav în urma distrugerii multor colonii de cioară de semănătură, pe lângă alte activităţi antropice cu impact negativ. În prezent populaţia acestei specii a fost parţial stabilizată şi chiar crescută în urma implementării măsurilor de conservare în cadrul unui proiect axat pe această specie. Una din măsurile care au fost luate şi care a ajutat la reabilitarea speciei în acest sit a fost suplimentarea locurilor potenţiale de cuibărit prin instalarea adăposturilor artificiale care au fost uşor şi repede acceptate de vânturel. Astfel s-a ajuns ca în cuiburile naturale de ciori existente în sit şi respectiv în cele artificiale să cuibărească în mod constant o populaţie formată din 24-35 de perechi clocitoare de vânturel de seară. Odată cu extinderea sitului în anul 2011 au fost prinse în interior încă două locaţii în care clocesc între 7 şi 12 perechi din această specie, respectiv la Toboliu şi Tărian. În pâlcurile cu vegetaţie forestieră cuibăresc şi mai multe perechi de sfrâncioci cu fruntea neagră, iar câteva dintre cuiburile artificiale sunt ocupate de o populaţie semnificativă a vânturelului roşu (care ajunge la 33 de perechi) şi ciufului de pădure (din care sunt prezente până la şapte perechi). Pâlcul de salcâmi unde se găseşte cea mai mare parte a populaţiei cuibăritoare de vânturel de seară din sit reprezintă şi un loc important de înnoptare pentru această specie în perioada de premigraţie. Importanţa strategică a acestui loc de înnoptare pentru vântureii aflaţi în migraţie este subliniată de observarea multor exemplare venite din Ungaria, identificate pe baza combinaţiilor unice de inele colorate. În aceste locuri de înnoptare încep să se adune vânturei de seară imediat după terminarea cuibăritului şi până la începutul lunii octombrie când pleacă în migraţie. Pe cursul râului Alceu a fost amenajat un baraj cu rol în apărare împotriva viiturilor şi irigarea terenurilor agricole înconjurătoare, având şi rolul secundar de iaz piscicol. Acest lac de acumulare cu o suprafaţă de circa 23 ha are zone mari de stufărişuri care sunt un loc propice pentru cuibăritul unor specii de păsări de interes conservativ european dependente de zone umede precum buhaiul de baltă, raţa roşie şi stârcul pitic. În zonele ferite de la coada lacului cuibăresc şi câteva perechi de fluierar cu picioare roşii, chirighiţă cu obraz alb şi chiar de piciorong. Au fost semnalate şi perechi cuibăritoare de pescărel albastru. Zona este importantă şi pentru unele specii care cuibăresc în alte habitate umede şi vizitează în mod frecvent situl în scopul procurării hranei, aşa cum fac lopătarii, stârcii de noapte, egretele mici şi mulţi stârci cenuşii. În perioadele de pasaj se pot vedea efective numeroase de bătăuş şi fluierar de mlaştină, dar şi de chirighiţă cu obraz alb, raţă roşie, egretă mică, ţigănuş, stârc de noapte şi egretă mare. Extrem de rar au fost observate câteva exemplare de cocor.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Activităţi care au loc în interiorul sitului şi manifestă un impact negativ asupra speciilor pentru care acesta a fost desemnat sunt tăierea arborilor în care cuibăresc ciorile de semănătură şi implicit păsările răpitoare, agricultura (prin utilizarea de pesticide), vânătoarea şi braconajul (determină scăderea succesului reproductiv al speciilor pentru care a fost desemnat situl, dacă aceste activităţi au loc în apropierea locurilor de cuibărit) şi accesul cu autovehicule în afara drumurilor publice (poate scădea succesul reproductiv al păsărilor cuibăritoare în colonia de vânturei sau poate produce perturbări mari în locurile de înnoptare ale acestora).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de puncte de intrare, panouri de informare şi panouri de avertizare/atenţionare. Sunt necesare amenajări pentru observare/supraveghere amplasate lângă zonele umede frecventate de păsări.

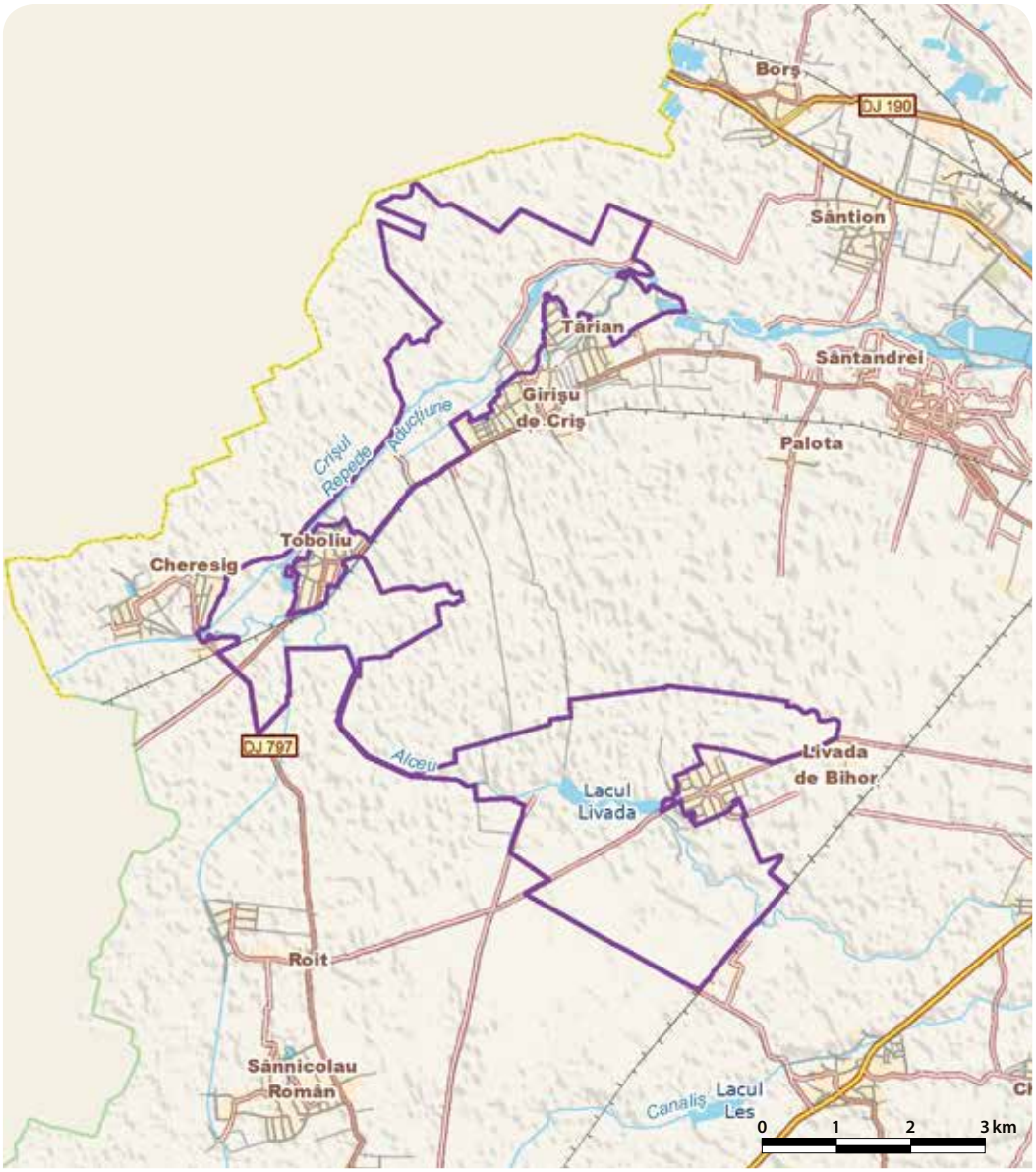

BAZINUL FIZEȘULUI - RO SPA 0104

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Cluj: Bonțida, Cătina, Fizeșu Gherlii, Geaca, Gherla, Sic, Țaga.

Suprafața: 1.627 ha
Localizarea geografică: Lat. N 46° 53' 9"; Long. E 24° 4' 29"
Bioregiunea: Continentală
Ecoregiunea: Podișul Transilvaniei
Altitudinea: 499 max., 276 min., 312 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
La salba de lacuri aflate pe Valea Fizeșului se ajunge folosind DJ109C (Gherla-Țaga-Cămărașu) pe care se intră fie dinspre Gherla aflată pe DN1C (Cluj-Napoca-Baia Mare) fie dinspre Cămărașu de pe DN16 (Cluj-Napoca-Reghin). Din acest drum se desprinde și DJ109D pe care se poate ajunge la Stufărișurile de la Sic.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cufundac mic (*Gavia stellata*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruș mic (*Larus minutus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Cresteț pestriț (*Porzana porzana*) • Cresteț cenușiu (*Porzana parva*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*) • Acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Chirighiță neagră (*Chlidonias niger*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Cresteț de câmp (*Crex crex*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Gușă vânătă (*Luscinia svecica*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl, amplasat în Bazinul Fizeșului, adăpostește o avifaună formată din multe specii de păsări dintre care 38 sunt de interes comunitar pentru conservare, nu mai puțin de 24 dintre acestea fiind dependente de zonele umede, ceea ce evidențiază valoarea conservativă pe care o au aceste habitate la nivelul sitului. Un număr de 18 specii de păsări caracteristice zonelor umede sunt clocitoare, între acestea aflându-se o specie prioritară pentru conservare la nivel global (rața roșie) și câteva specii amenințate la nivelul Uniunii Europene (buhaiul de baltă, eretele de stuf, cresteț cenușiu și stârcul pitic). Datorită numărului mare de specii cuibăritoare și a efectivelor acestora, situl reprezintă unul dintre cele mai importante locuri pentru cuibărirea păsărilor acvatice din interiorul arcului carpatic. Tot aici se află și cea mai mare colonie mixtă de stârci din Transilvania care adăpostește pe lângă 200 de cuiburi de stârc cenușiu și 60 de cuiburi de stârc de noapte. Zonele umede ale Fizeșului, care reprezintă peste 30% din totalul zonelor umede ale Câmpiei Transilvaniei, au și o mare importanță ca loc de popas și hrănire pentru multe specii migratoare de păsări precum rața mare, rața cu cap castaniu, rața câraitoare, lișița, dar și pentru specii de interes conservativ european precum bătăușul, egreta mică, pescărușul mic, egreta mare, chirighița neagră și gușa vânătă. Efectivele mari și diversitatea păsărilor care trec în pasaj se datorează amplasării sitului pe cel mai important drum de migrație a păsărilor din Transilvania (ruta centro-europeană-bulgară), care străbate această zonă a țării de la NV spre SE. Valoarea avifaunistică a bazinului Fizeșului nu se limitează însă la zonele umede. Zonele deschise, pajiștile naturale și seminaturale și tufărișurile oferă habitat de nidificație pentru specii de interes conservativ precum cristelul de câmp, sfrâncioculi roșiatic și cel cu frunte neagră sau fâsa de câmp. Deși pădurile ocupă la nivelul întregului bazin al Fizeșului suprafețe relativ mici, insulare și cu conectivitate scăzută, ele asigură teritoriu de cuibărit pentru acvila țipătoare mică, viespar, șerpar, huhurez mare și pentru trei specii de ciocănitori de interes conservativ, alături de care se găsesc și populații mari de ciocârlie de pădure și caprimulg. Prezența în acest sit a unui număr de 146 de specii de păsări (ceea ce reprezintă în jur de 28% din avifauna Europei și aproximativ 40% din avifauna României) se datorează heterogenității structurale a peisajului în care habitatele naturale și seminaturale se întrepătrund cu cele antropogene dar și modului tradițional de gestionare a resurselor.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în nord-vestul Câmpiei Transilvaniei, în subunitatea numită Câmpia Someșului, având un relief cu aspect deluros care se prezintă sub forma unei asociații de culmi joase și prelungi în alternanță cu văi largi. Unul dintre elementele morfologice esențiale ale bazinului este asimetria interfluviilor, versantul stâng fiind prelung iar cel drept abrupt și erodat. Altitudinea nu depășește în general 400-450 m, atingând peste 500 m numai pe latura nord-estică a bazinului. Rețeaua hidrografică este reprezentată de râul Fizeș și afluenții acestuia. La nivelul sitului există următoarele categorii mari de habitate: zone umede, păduri și habitate deschise (pajiști, pajiști cu tufărișuri și agroecosisteme). Zonele umede însumează o suprafață de circa 420 ha luciu de apă adică aproximativ 31% din totalul amenajărilor piscicole din Câmpia Transilvaniei. Pe cursul Fizeșului, dinspre amonte înspre aval, se găsesc iazurile Cătina, Popii, Sf. Florian, Ciortoș, Geaca I, II și III, Sucutard I și II, Țaga Mare și Țaga Mică. Câteva iazuri se găsesc pe afluenții Fizeșului: Roșieni (pe Valea Ciortuș), Legii (pe Valea Mociului), Năsal (pe Valea Suciuaș) și iazurile Sântejude și Borzaș (pe Valea Sicului). Pe valea Bonțului se află Lacul Săcălaia (Sic sau Știucii), singurul lac natural neamenajat din Transilvania, fiind totodată și cel mai adânc din această parte a țării și singurul pe care se formează plauri, ca în Delta Dunării. Multe dintre aceste bazine se află în diferite stadii de colmatare în care este abundentă vegetația palustră edificată în principal de trestie și papură. Stufărișurile ocupă o suprafață de peste 430 ha, aceasta datorându-se și Stufărișurilor de la Sic care reprezintă cea mai mare întindere compactă de stuf din Transilvania. Vegetația palustră adăpostește populații ale unor specii protejate, precum buhaiul de baltă (14-18 perechi), cresețul cenușiu (50-80 de perechi), cresețul pestriț (până la 40 de exemplare), eretele de stuf (10-14 perechi), stârcul pitic (până la 190 de perechi) și rața roșie (4-6 perechi). Toate aceste specii sunt emblemele avifaunistice ale bazinului Fizeșului datorită valorii lor conservative, fiind extrem de sensibile la schimbările produse în habitatele în care trăiesc și în consecință vulnerabile. La acestea se adaugă stârcul de noapte, din care peste 60 de perechi cuibăresc în colonia mixtă din Pădurea Ciuașului localizată în perimetrul comunei Țaga. Această colonie în care majoritar este stârcul cenușiu reprezintă cea mai mare colonie mixtă de stârci din Transilvania. Tot de interes conservativ este și pescărelul albastru, din care cuibăresc aici între trei și șase perechi, acestea fiind păsări rezidente în sit. În aceste habitate umede și în pajiștile din sit se văd frecvent hrănindu-se berzele albe (6-9 perechi) care își au cuibul pe stâlpii de beton din satele învecinate. Avifauna clocitoare în aceste habitate umede mai este completată și de specii comune precum rața mare, lișița, corcodelul mare, corcodelul mic, rața câraitoare, cârstelul de baltă, rața cu cap castaniu, găinușa de baltă, lăcarul mare, lăcarul de stuf, pițigoiul de stuf, lăcarul mic și presura de stuf. Mai cuibăresc și câteva perechi de rață pestriță și corcodel cu gât negru. Cuibăritul boicușului este încă incert, fiind o specie observată rar în zonă și nefiind identificate cuiburi până în prezent. Pe malul lacurilor sau pe cursurile de apă se poate întâlni fluierarul de munte din care cuibăresc în sit câteva perechi. În timpul pasajelor de primăvară și toamnă apar în număr mare specii de păsări acvatice sau legate de mediul acvatic care nu au cuibărit în aceste zone umede și care poposesc în vederea odihnei sau a hrănirii. Printre aceste păsări se află și specii de interes conservativ precum egreta mică (25-45 de exemplare), egreta mare (10-15 exemplare), gușa vânătă (10-15 exemplare), chira de baltă (10-20 de exemplare), pescărușul mic (25-50 de exemplare), chirighița cu obraz alb (25-40 de exemplare), chirighița neagră (60-90 de exemplare). Apar frecvent și exemplare de rață roșie în grupuri mici de câte 5-10 exemplare. Efective mai numeroase au rața mare, rața lingurar, rața moțată, rața mică și rața cu cap castaniu. Rar se văd și exemplare de rață sunătoare, ferestraș mic, gâscă de vară, gâscă de semănătură și gârlița mare. Extrem de rar au fost văzute pe lacuri exemplare din specia nordică de rață catifelată. Dintre pescăruși apar cu precădere la sfârșitul verii zeci și chiar sute de indivizi de pescăruș râzător și mai rar se pot observa pescărușul argintiu, pescărușul sur și exemplare de pescăruș negricios. Păsările de țărm, datorită malurilor abrupte ale lacurilor și lipsei terenurilor mlăștinoase și mocirloase, poposesc în sit pentru perioade scurte de timp și în număr destul de mic. Alături de bătăuș (120-160 de exemplare) și fluierar de mlaștină (până la 60 de exemplare), păsări de interes comunitar pentru conservare, se mai pot vedea și specii precum nagâțul, sitarul de mal, becațina comună și fluierarul de lac. Dintre speciile rare în Transilvania care apar în acest sit amintim cufundarul polar (specie protejată din care se văd 6-10 exemplare), cufundarul mic (de asemenea protejată, cu maxim opt exemplare observate), ferestrașul moțat, scoicarul și călifarul alb. Accidental, nefiind în apropiere ruta de migrație sau cartiere de iernare, au fost observate și exemplare eratice de gâscă cu gât roșu. Pădurile ocupă suprafețe mici și insulare cu o conectivitate scăzută sau inexistentă și sunt amplasate cu precădere pe pantele și coamele dealurilor. Cumulat, aceste habitate forestiere acoperă doar 12% din suprafața sitului. Cel mai bine reprezentate sunt pădurile de foioase și în foarte mică măsură pădurile de conifere formate din plantații de pin roșu, pin negru și în mod excepțional din molid. Principalele specii de arbori care edifică aceste păduri de foioase sunt carpenul, gorunul și stejarul pufos. Pe lângă speciile dominante mai apar și alți arbori ca paltinul de câmp, jugastrul, cireșul sălbatic, arțarul tătărăsc, teiul, stejarul pedunculat, cerul iar în zonele mai umede, frasinul. Aceste habitate forestiere sunt importante pentru cuibăritul unor specii de păsări răpitoare protejate precum viesparul (3-6 perechi), șerparul (o pereche), acvila țipătoare mică (1-2 perechi), huhurezul mare (2-4 perechi), caprimulgul (25-35 de perechi), ciocârlia de pădure (până la 500 de perechi) și patru specii de ciocănitori (ciocănitoarea neagră, ghionoaia sură, ciocănitoarea de stejar și ciocănitoarea de grădină). Aceste ciocănitori, împreună cu huhurezul mare, sunt specii care rămân tot timpul anului în sit, populațiile lor fiind rezidente în aceste habitate. Celelalte specii sunt migratoare, plecând la sfârșitul verii odată cu împuținarea hranei. Numărul de viespari și de șerpari se mărește în timpul pasajelor, cu exemplare care au cuibărit în alte zone și trec în migrație prin sit. Tot în aceste momente ale pasajului se pot observa și exemplare de erete sur și erete vânăt. Lista de păsări răpitoare de interes comunitar pentru conservare a sitului se întregește cu șoimul de iarnă, din care până la cinci exemplare se văd în mod frecvent în timpul iernilor la vânătoare de păsări mici. După defrișarea pădurilor de stejar pufos și gorun, pe pantele însorite s-a instalat o vegetație ierboasă în care domină asociațiile de colilie și păiuș, caracteristică fiind însă prezența arbuștilor. Tufărișurile de porumbar și păducel sunt foarte răspândite în sit, fiind întâlnite cu precădere pe versanții cu expoziție sudică și sud-vestică. Aceste pâlcuri ocupă suprafețe relativ mari și au ca efect creșterea heterogenității structurale a habitatelor, cu efecte benefice asupra multor grupe de animale. Alături de păducel și porumbar în structura lor apar și alte specii de arbuști precum măceșul, lemnul câinesc, cornul și socul, fiind astfel habitate ideale de cuibărit pentru sfrâncioculi roșiatic (până la 750 de perechi), silvia porumbacă (60-80 de perechi) și sfrâncioculi cu frunte neagră (60-80 de perechi). Pajiștile ocupă circa 12% din suprafața sitului, fiind formate din iarba câm-

pului, păiușul bălților, colilie, pir târător, obsigă, turtiță mare și mai multe specii de rogoz. Acestea sunt importante habitate de cuibărit pentru cristelul de câmp, din care se reproduc în sit un număr de 25-35 de perechi. O altă specie de interes comunitar care cuibărește în sit este fâsa de câmp, cu 180-220 de perechi. Aceste pajiști alături de culturile agricole care se întind pe 27% din suprafața sitului reprezintă importante teritorii de hrănire pentru păsările răpitoare și caprimulg. Tot aici se văd la vânătoare de insecte și foarte mulți albinărei, aceste păsări frumos colorate având o colonie de peste 200 de galerii săpate în pereți de lut pe Valea Hușuierului lângă Sântioan.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități care au loc în interiorul sitului manifestă un impact negativ semnificativ asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: pescuitul industrial (dacă se practică golirea bazinelor acvatice în timpul perioadelor de reproducere), incendierea miriștilor și a vegetației palustre (reduce suprafețele de cuibărit și importante teritorii de hrănire), răspândirea vegetației invazive (reduc semnificativ suprafețele ocupate de habitatele naturale sau seminaturale din sit care sunt teritoriul speciilor protejate), agricultură (utilizarea de fertilizanți de sinteză determină eurofizarea bazinelor acvatice prin pătrundere odată cu apa de șiroire sau prin pânza freatică), vânătoare (prin deranjul creat la nivelul întregii avifaune a zonelor umede), braconaj (poate reduce populațiile unor specii protejate) și turism (practicat în apropierea zonelor de cuibărit sau cu nerespectarea normelor de vizitare).

ADMINISTRAREA SITULUI

În sit există locuri de campare cu vetre de foc amenajate, puncte de informare, câteva puncte de intrare și poteci/ drumuri pentru vizitare. Este totuși necesară suplimentarea panourilor de informare, a observatoarelor ornitologice în locurile cu aglomerări de păsări, a traseelor tematice și amenajărilor pentru colectarea deșeurilor în locurile frecventate de turiști și în comunitățile locale. Sunt necesare panouri de avertizare/atenționare asupra anumitor reguli de vizitare și asupra protecției unor locuri importante pentru cuibărit.

VALEA MOSTIȘTEA - RO SPA 0105

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Călărași: Dorobanțu, Frăsinet, Gurbănești, Mănăstirea, Sohatu, Sărulești, Ulmu, Valea Argovei.

Suprafața: 6.578 ha
Bioregiunea: Stepică
Localizarea geografică: Lat. N 44° 17′ 50″; Long. E 26° 49′ 59″
Ecoregiunea: Stepa Câmpiei Române
Altitudinea: 54 max., 1 min., 24 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
În partea de SE a sitului se poate intra de pe DJ304C (Boșneagu-Făurei), drum care pleacă din DN31 (Călărași-Oltenița), acesta fiind limita sudică a sitului. Din localitatea Mănăstirea aflată pe DN31 pornește DJ303, care însoțește la început limita vestică, apoi pe cea estică a sitului, până în nordul acestuia, unde se poate intra și din DN3.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Chirighiță cu obraji albi (*Chlidonias hybridus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Sfrâncioc roșiatic (*Lanius collurio*) • Pescăruș cu cap negru (*Larus melanocephalus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Ploier auriu (*Pluvialis apricaria*) • Fluierar de mlaștină (*Tringa glareola*) • Bătăuș (*Philomachus pugnax*) • Șerpar european (*Circaetus gallicus*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Pescăriță mare (*Sterna caspia*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Șoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Șoim călător (*Falco peregrinus*) • Cufundac polar (*Gavia arctica*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) • Șorecar mare (*Buteo rufinus*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Silvie porumbacă (*Sylvia nisoria*) • Fâsă de câmp (*Anthus campestris*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl aflat în Câmpia Română este considerat o zonă umedă importantă din sudul României deoarece asigură condiții optime pentru cel puțin 150 de specii de păsări, dintre care 39 sunt de importanță comunitară pentru conservare. Cinci dintre acestea sunt periclitate la nivel global. Habitatele umede de la Mostișteа favorizează cuibăritul unor specii precum stârcul pitic, stârcul galben, egreta mică, buhaiul de baltă, chirighița cu obraz alb și rața roșie. Aceste zone sunt foarte importante și pentru hrănirea unor specii precum pelicanul comun, lopătarul și țigănușul, care cuibăresc la distanță dar vin frecvent să se hrănească aici. Situl este important în perioada de migrație pentru mai multe specii acvatice precum pelicanul comun, pelicanul creț, cormoranul mic, egreta mică și cea mare sau cufundarul polar, dar și pentru unele păsări răpitoare precum codalbul, șerparul și șoimul călător. În timpul iernii lacurile de la Mostișteа oferă un excelent habitat pentru gârlițe și mai multe specii de rațe, dar și pentru specii protejate precum gâsca cu gât roșu, egreta mare sau lebăda de iarnă. Amploarea migrației păsărilor prin acest sit se datorează amplasării lui pe două rute de migrație importante (ruta carpatică și ruta centro-europeană-bulgară), în total situl adăpostind un număr de 47 de specii migratoare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl se află în Câmpia Bărăganul Mostiștei (sau Bărăganul Sudic) care face parte din partea sudică a Câmpiei Române. Zona este caracterizată de câmpii joase cu văi puțin adânci care se termină la zona de confluență cu limanele fluviatile. Habitatele acvatice domină ca întindere ocupând în proporție de 72% suprafața sitului. Iezerul Mostișteа este cea mai mare acumulare de apă din sit, având aproximativ 1860 ha. Ridicarea nivelului apei prin supraînălțarea digurilor inițiale a dus la reducerea suprafeței stufului si a altor plante palustre emerse din jurul acestui lac. Aceste benzi de vegetație au rămas prezente pe malul acelor lacuri care au un regim hidrologic constant devenin astfel importante pentru cuibăritul unor specii protejate care preferă aceste suprafețe de vegetație pentru ascunderea cuiburilor, cum ar fi stârcul pitic sau buhaiul de baltă, din care sunt prezente 20-50 de perechi și respectiv 8-10 perechi cuibăritoare. Tot aici cuibăresc și alte specii protejate de stârci precum egreta mică (5-10 perechi), stârcul purpuriu (5-10 perechi), stârcul galben (10-15 perechi), dar și eretele de stuf, din care sunt prezente 2-4 perechi. Au fost observate cuibărind frecvent împreună stârcii și perechi de cormoran mic (9-12 perechi). Până la 24 de perechi de rață roșie își au aici cuibul, care poate fi amplasat și pe suportul oferit de plantele plutitoare de la suprafața apei. Vegetația natantă este formată din nufăr galben, nufăr alb, castană de apă, peștișoară, lintiță și broscariță. Pe aceste suporturi plutitoare își fac cuiburile grupate în colonii de diferite dimensiuni chirighițele cu obraz alb (100-200 de perechi) și câteva perechi de chiră de baltă. În zonele de la mal ferite de accesul oamenilor cuibăresc până la 12 perechi de piciorong, iar malurile mai abrupte sunt preferate de pescărelul albastru. Specii comune de păsări care cuibăresc în zonele umede ale acestui sit sunt corcodelul mic, lișița, rața mare, găinușa de baltă, rața pestriță, rața cu cap castaniu, lăcarul mare, pițigoiul de stuf, greluțelul de stuf și lăcarul de stuf. Habitatele acvatice din sit sunt vizitate în perioada de reproducere și de păsări care cuibăresc în alte zone dar care vin în acest sit în vederea hrănirii. Astfel se pot vedea frecvent stoluri mari de pelican comun (600-800 de indivizi), dar și multe exemplare de țigănuș, lopătar, barză neagră, egretă mare și stârc de noapte. Frecvent se pot observa hrănindu-se în habitatele sitului exemplare de șerpar și barză albe, din această specie un număr de 10-20 de perechi având cuiburile instalate în comunitățile umane de pe raza sitului. Vegetația azonală este caracterizată prin zăvoaie de lunca alcătuite în principal din salcie albă, plop alb și plop negru, în care pot apărea și rare exemplare de frasin, ulm și stejar pedunculat. Între aceste pâlcuri cu vegetație forestieră se intercalează pajiști de lunca cu iarba câmpului și coada vulpii, dar și terenuri arabile. Mai sunt prezente și suprafețe de pajiști secundare stepice cu colilie, firuță cu bulb, peliniță, firuță bărboasă și laptele câinelui. Aceste terenuri pe care apar în mod frecvent pâlcuri de tufărișuri de alun, sânger, păducel, măceș sau porumbar sunt importante pentru cuibăritul unor specii de interes comunitar pentru conservare precum sfrâncioculi cu frunte neagră, silvia porumbacă, sfrâncioculi roșiatic și fâsa de câmp. Tot aici se hrănesc și dumbrăvencele, din această specie de interes global pentru conservare cuibărind în sit până la 25 de perechi. Pâlcurile de vegetație lemnoasă sunt importante pentru cuibăritul unei specii de interes european pentru conservare, șorecarul mare (1-3 perechi), dar și pentru specii comune de păsări precum pupăza, cucul, grangurele, graurele sau florintele. La nivelul sitului există și terenuri agricole care ocupă un procent de 23% din suprafața acestuia, majoritatea culturilor fiind formate din plante tehnice și cerealiere. Acestea, împreună cu pajiștile din sit, sunt folosite ca terenuri de vânătoare de către păsările răpitoare care apar în număr mare în timpul migrațiilor. În aceste momente se pot vedea 20-30 de șerpari, până la cinci codalbi (câțiva dintre aceștia rămânând și iarna) și 2-4 exemplare de șoim călător. Apar în migrație și rămân să ierneze în zona sitului eretele vânăt (10-20 de exemplare) și șoimul de iarnă (10-15 exemplare). O altă specie care se poate vedea toamna târziu și în sezonului de iarnă hrănindu-se pe terenurile agricole din sit este gâsca cu gât roșu. Între 30 și 50 de exemplare ale acestei specii periclitate la nivel global pot fi văzute în stolurile de gârlițe mari care ajung până la 3000 de exemplare. Alte două specii care iernează în mod frecvent în aceste zone umede sunt lebăda de iarnă (30-50 de exemplare) și egreta mare (până la 400 de exemplare). Momentul pasajului de primăvară sau toamnă este de amploare la păsările acvatice sau la cele legate de acest mediu de viață. În aceste zile se pot vedea coborând pe lacuri stoluri mari de pelican comun (250-500 de exemplare), pelican creț (70-100 de exemplare) și până la 250 de cormorani mici. Sunt mult mărite în zilele de pasaj efectivele următoarelor specii protejate: stârcul de noapte, stârcul galben, egreta mică, egreta mare și barza neagră. Doar în timpul pasajelor se văd numeroase exemplare de cufundar polar, bătăuș, fluierar de mlaștină și rare exemplare de ploier auriu, pescăruș cu cap negru și pescăriță mare. Toate aceste specii enumerate sunt de interes comunitar pentru conservare, alături de ele fiind prezente în efective de mii de exemplare specii comune precum rața cu cap castaniu, lișița, rața mare, pescărușul râzător, rața mică, rața lingurar, pescărușul argintiu, rața fluierătoare, gârlița mare, fluierarul cu picioare roșii și sitarul de mal. Cu efective de sute de exemplare apar specii ca fluierarul cu picioare verzi, nagâțul, rața cârâitoare, rața sulițar, cormoranul mare și stârcul cenușiu. Foarte multe dintre aceste specii rămân în număr mare să ierneze pe aceste habitate acvatice, atâta timp cât suprafața apei nu îngheață complet.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activități au loc în interiorul sitului și manifestă un impact negativ asupra speciilor pentru care acesta a fost desemnat: pescuit (dacă se practică din barcă în apropierea locurilor de cuibărit sau în locurile preferate de păsări pentru odihnă sau hrănire), drenarea apei (dacă are loc în timpul perioadei de cuibărire), vânătoare și braconaj (prin neselectarea vânatului, diminuează efectivele unor specii protejate și determină perturbări de amploare în întreaga avifaună), recoltarea și arderea stufului (reduce teritorii de reproducere dar și de odihnă și hrănire ale unor specii protejate), pășunat (în situația în care se intră cu turmele în teritorii de cuibărit ale speciilor care au cuibul pe sol).

ADMINISTRAREA SITULUI

Există puncte de intrare în sit, poteci și drumuri pentru vizitare, iar în comunitățile de pe raza sitului sunt prezente amenajări pentru colectarea deșeurilor. Aceste spații pentru colectarea deșeurilor sunt necesare și în locurile frecventate de turiști. Mai sunt necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri de informare și panouri cu hărți pentru orientare, puncte de informare în comunitățile învecinate sitului, observatoare ornitologice, bariere, trasee tematice și locuri de campare prevăzute cu vetre de foc.

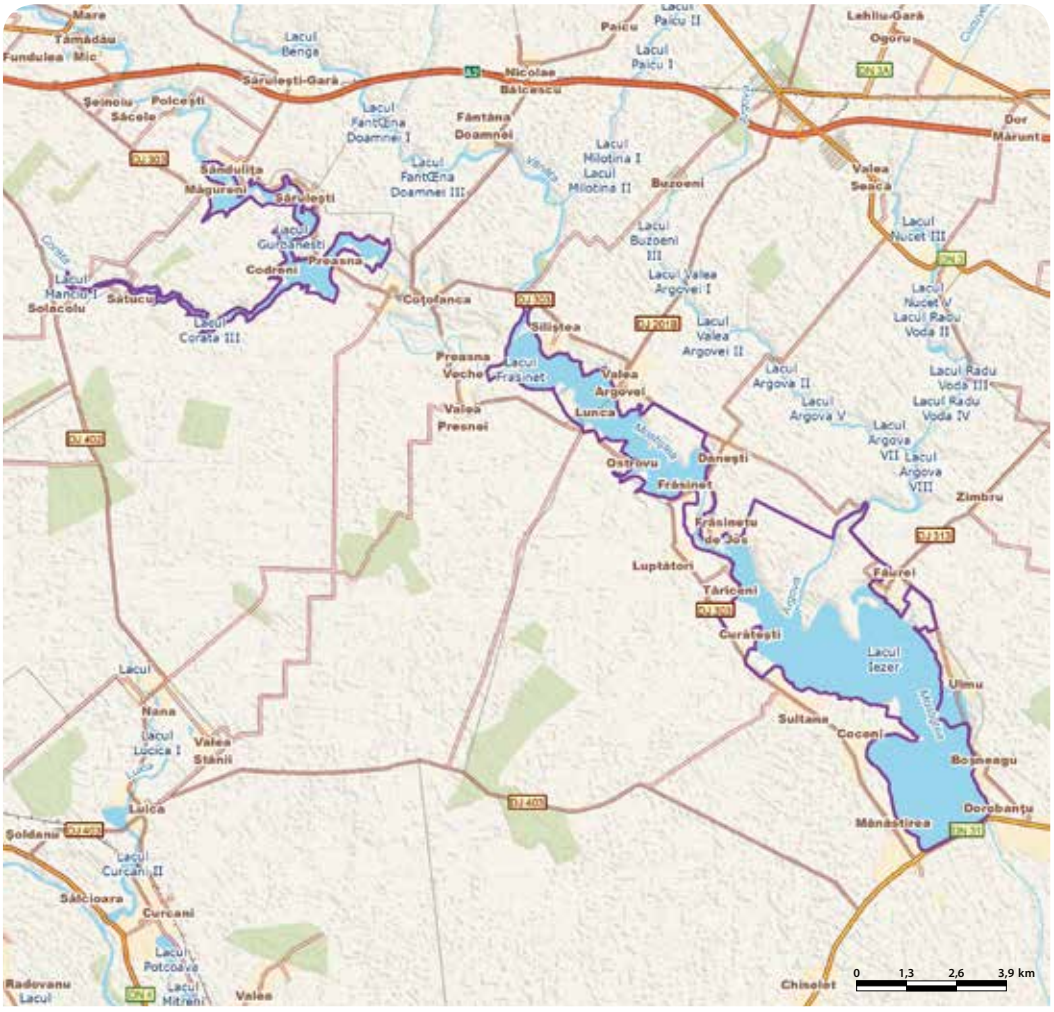

VALEA OLTULUI INFERIOR - RO SPA 0106

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Olt: Brâncoveni, Băbiciu, Cilieni, Coteana, Curtişoara, Dobrosloveni, Dobroteasa, Drăgăneşti-Olt, Dăneasa, Fălcoiu, Fărcaşele, Gostavăţu, Grădinari, Gâneasa, Ipotești, Izbiceni, Milcov, Măruntei, Osica de Sus, Piatra-Olt, Pleşoiu, Radomireşti, Rusănești, Scărişoara, Slatina, Slătioara, Sprâncenata, Stoenești, Strejești, Teslui, Tia Mare, Verguleasa, Vulturești.
Judeţul Teleorman: Beciu, Lunca, Plopii - Slăviteşti, Saelele, Segarcea -Vale, Slobozia Mândra, Uda - Clocociov.
Judeţul Vâlcea: Budeşti, Băbeni, Drăgoeşti, Drăgăşani, Galicea, Ionești, Mihăieşti, Olanu, Orlești, Prundeni, Râmnicu Vâlcea, Voiceşti.

Suprafaţa: 52.786 ha **Localizarea geografică:** Lat. N 44° 27′ 44″; Long. E 24° 18′ 40″
Bioregiunea: Continentală **Ecoregiunea:** Câmpia Găvanu-Burdea, Podişul Getic, Silvostepa Câmpiei Române, Subcarpaţii Getici
Altitudinea: 288 max., 21 min., 96 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Principalele căi de acces sunt reprezentate de drumurile locale din localităţile limitrofe sitului la care se ajunge din DN64 (Râmnicu Vâlcea-Caracal) sau din DJ546 (Slatina-Turnu-Măgurele), ambele drumuri fiind paralele cu limita vestică şi respectiv, cea estică a sitului. Alte drumuri care trec prin sit sau prin vecinătatea acestuia sunt: DN65 (Gâneasa-Slatina), DJ677 (Piatra-Olt-Slătioara) şi DN6 (Roşiori de Vede-Caracal).

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) • Pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Lebădă de iarnă (*Cygnus cygnus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Sfrâncioc cu frunte neagră (*Lanius minor*) • Pescăruş mic (*Larus minutus*) • Ferestraş mic (*Mergus albellus*) • Bătăuş (*Philomachus pugnax*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Salba de lacuri de pe cursul inferior al Oltului împreună cu terenurile agricole, pajiştile şi trupurile de vegetaţie forestieră aflate în vecinătatea acestora au un rol important în conservarea unui număr foarte mare de păsări, printre care se află şi 13 specii protejate în spaţiul european, două dintre acestea fiind specii periclitate la nivel global. Situl oferă condiţiile favorabile şi pentru reproducerea păsărilor, fiind semnalate ca specii cuibăritoare cu efective importante următoarele specii protejate: stârcul pitic, pasărea ogorului, dumbrăveanca, sfrâncioc cu frunte neagră, ciocîntorsul şi barza albă. Importanţa majoră pentru păsări a sitului este amplificată în special în timpul pasajelor de toamnă şi primăvară, momente în care acesta este tranzitat de foarte multe păsări aflate pe ruta de migraţie centro-europeană-bulgară. Specii protejate la nivel european care au efective foarte mari în aceste perioade sunt barza albă, eretele vânăt, bătăuşul şi pescăruşul mic. Chiar şi în timpul iernilor foarte grele cele mai multe dintre lacuri nu îngheaţă complet şi constituie habitate de iernare pentru efective impresionante din punct de vedere numeric ale speciilor de interes comunitar pentru conservare ca lebăda de iarnă şi ferestraşul mic sau ale speciilor comune precum gârliţa mare, lişiţa, raţa cu cap castaniu, lebăda de vară, raţa mare, raţa moţată şi raţa sunătoare.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Deşi traversează două mari unităţi de relief (Podişul Getic şi Câmpia Română), cea mai mare parte a reliefului acestui sit este particular, fiind reprezentat de lunca râului Olt şi lacuri naturale şi antropice care au rezultat prin acumularea apei în urma construirii de baraje. În acest mod s-au construit între 1977 şi 1981 un număr de 15 baraje cu centrale hidroelectrice: Râureni, Govora, Băbeni, Ionești, Zăvideni, Drăgăşani, Strejești, Slatina, Arcești, Ipotești, Frunzaru, Rusănești şi Izbiceni. Ca urmare a instalării de-a lungul timpului în aceste acumulări de apă a unor condiţii favorabile păsărilor (vegetaţie ripariană şi faună acvatică) s-a putut observa de la an la an o creştere semnificativă a ornitofaunei zonei, atât ca diversitate cât şi ca număr de exemplare. Aceste acumulări de apă oferă păsărilor migratoare întinse suprafeţe de hrănire şi locuri de popas, reprezentate atât de luciul de apă cât şi de zonele periferice sau cele de la coada lacurilor în care se dezvoltă o vegetaţie palustră care abundă pe alocuri. În aceste zone specia vegetală dominantă este stuful, alături de care se pot vedea şi specii plutitoare precum nufărul alb, broscariţa sau lintiţa. Aceste habitate sunt folosite pentru amplasarea cuiburilor de către 40-50 de perechi de stârc pitic. Există şi acumulări de apă (cea de la Strejești fiind cea mai importantă în acest sens) pe care se află mici insule acoperite de vegetaţie ierboasă şi sălcii sau răchite, precum şi bancuri de nisip sau prundiş. Aceste habitate sunt utilizate pentru cuibărit de pescăruşul râzător (200-300 de perechi) şi prundăraşul gulerat mic, dar şi de ciocîntors, din această specie protejată cuibărind între opt şi zece perechi. Pe malurile lacurilor sau în zonele umede adiacente se hrănesc berzele albe care cuibăresc în satele aflate în raza sitului (unde sunt instalate între 70 şi 82 de cuiburi ale acestei specii). Alte specii cuibăritoare în zonele umede ale sitului sunt raţa mare, găinuşa de baltă, stârcul cenuşiu, corcodelul mic, raţa cârâitoare şi nagâţul. În sălciile de pe o insulă din acumularea Strejești a fost semnalată o colonie de 20-25 de perechi de egretă mică. Se intuieşte prezenţa cu perechi clocitoare în zona acestei acumulări de apă a chirei de baltă, împreună cu chira mică (din ambele specii fiind văzuţi în mod constant adulţi în toată perioada de reproducere). Acumulările de pe Oltul inferior sunt locuri în care se adună în timpul pasajelor sau al iernilor câteva zeci sau sute de mii de păsări acvatice. În timpul pasajelor se pot vedea stoluri care însumate ajung la 800 de exemplare de berze albe, bătăuşi (1200-2000 de exemplare) şi pescăruşi mici (300-800 de exemplare), toate acestea fiind specii de interes comunitar pentru conservare. Alături de acestea se mai pot observa efective impresionate de pescăruş râzător (până la 8000 de exemplare), stârc cenuşiu (120-200 de exemplare) şi corcodel mic (150-200 de exemplare). Tot în timpul migraţiilor se văd sute de exemplare de raţă fluierătoare, raţă suliţar, cormoran mare, raţă cu cap castaniu şi raţă cârâitoare, dar şi exemplare de egretă mare, barză neagră, stârc galben, stârc de noapte, călifar alb şi chiar ţigănuş sau lopătar. Se opresc din drumul de migraţie pentru odihnă sau hrănire pe malul acestor lacuri şi nenumărate păsări de ţărm, cele mai numeroase fiind exemplarele de nagâţ, sitar de mal şi mai multe specii de fugaci şi fluierari. În zbor se văd frecvent pescăruşul argintiu, pescăruşul sur, chirighiţa cu obraz alb, chirighiţa neagră şi chirighiţa cu aripi albe. Sunt observate în migraţie şi specii răpitoare precum eretele vânăt (30-40 de exemplare) şi rare exemplare de vultur pescar, erete de stuf sau codalb. În perioada de iarnă, pe lacurile care rămân multă vreme neînghețate se concentrează efective impresionante de lişiţă (până la 100000 de exemplare), raţă cu cap castaniu (până la 50000 de exemplare), gârliţă mare (până la 30000 de exemplare) şi raţă mare (până la 20000 de exemplare). Următoarele specii realizează efective de câteva mii de exemplare: raţa mică, raţa fluierătoare, raţa sunătoare, raţa moţată şi cormoranul mare. Dintre speciile de păsări de interes european pentru conservare sunt prezente în sezonul de iarnă ferestraşul mic (1000-2000 de exemplare), lebăda de iarnă (până la 310 de exemplare), egreta mare (30-50 de exemplare) şi până la şase buhai de baltă. Foarte rar au fost observate exemplare de raţă neagră, ferestraş mare şi chiar specii nordice de păsări de ţărm care nu au mai plecat spre sud. În sit mai sunt prezente şi habitate de pajişte şi terenuri agricole, care ocupă 12% şi respectiv, 39% din suprafaţa sitului şi sunt importante pentru cuibăritul perechilor de pasărea ogorului (30-60 de perechi), fiind totodată terenul de vânătoare pentru dumbrăveancă (10-30 de perechi) şi sfrâncioc cu frunte neagră (30-90 de perechi). Toate trei sunt specii de interes comunitar, ultimele două necesitând pentru cuibărit perdele forestiere sau pâlcuri de copaci. Aceste habitate forestiere sunt reprezentate în sit de păduri ripariene formate din stejar pedunculat, frasin şi mai multe specii de ulm şi plop. Alături de acestea, la procentul de 18% din suprafaţa sitului care este acoperit de vegetaţie forestieră mai contribuie şi pădurile de carpen cu mai multe specii de stejar, dar şi zăvoaiele de sălcii, răchite şi plopi.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Următoarele activităţi care au loc în sit pot avea efecte negative asupra speciilor de păsări pentru care acesta a fost desemnat: agricultura (prin utilizarea de pesticide sau fertilizanţi de sinteză), păşunatul (dacă se practică în perioadele de reproducere a păsărilor şi în teritoriile de cuibărit ale acestora), managementul nivelului apei (dacă se practică modificări ale nivelului apei în perioada de cuibărit a păsărilor), desfiinţarea perdelelor forestiere (manifestă un impact negativ major prin dispariţia unor habitate de cuibărit ale sfrânciocului cu frunte neagră şi ale păsărilor răpitoare), vânătoarea şi braconajul (determină perturbări de amploare în întreaga avifaună a zonei şi chiar diminuarea efectivelor), exploatarea pietrişului în balastieră (degradează sau desfiinţează habitate de cuibărit sau de hrănire a păsărilor), depozitarea de maluri a deşeurilor rezultate din activităţi industriale (contribuie la degradarea calităţii mediului, în special a celui acvatic) şi pescuitul industrial.

ADMINISTRAREA SITULUI

În cadrul Agenţiilor pentru Protecţia Mediului din Slatina şi Râmnicu-Vâlcea, precum şi la Consiliile Judeţene şi primăriile localităţilor din raza sitului sunt înfiinţate mai multe puncte de informare. În teren sunt necesare panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare, panouri cu hărţi pentru orientare, amenajări pentru observare/supraveghere, bariere, puncte de intrare, poteci/drumuri pentru vizitare, trasee tematice, locuri de campare şi amenajări pentru colectarea deşeurilor.

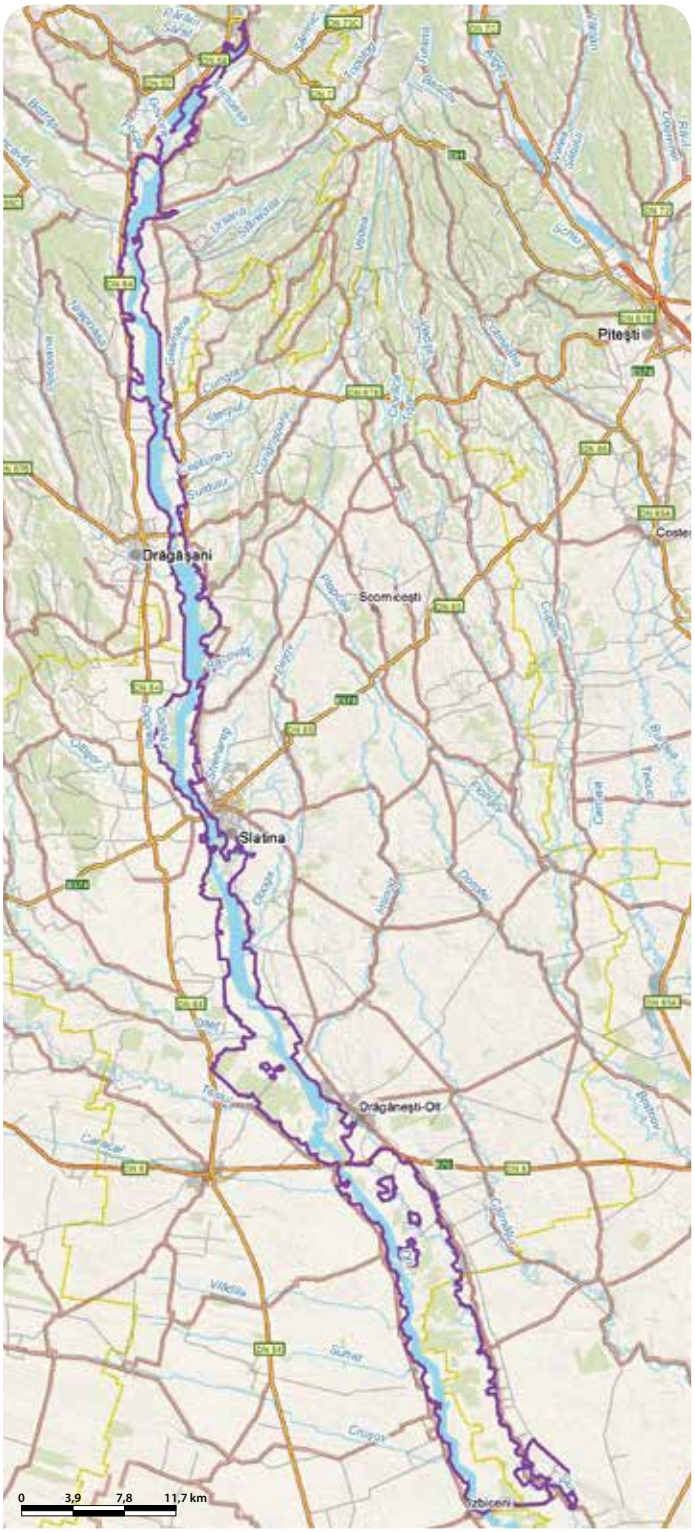

VÂNĂTORI - NEAMŢ - RO SPA 0107

Încadrarea teritorial-administrativă:
Judeţul Neamţ: Agapia, Brusturi, Bălţăteşti, Crăcăoani, Gârcina, Hangu, Pipirig, Răuceşti, Târgu - Neamţ, Vânatori-Neamţ.
Judeţul Suceava: Boroaia, Râşca.

Suprafaţa: 30.841 ha
Localizarea geografică: Lat. N 47° 10' 40"; Long. E 26° 13' 2"
Bioregiunea: Alpină, Continentală
Ecoregiunea: Carpaţii Orientali
Altitudinea: 1225 max., 371 min., 737 med.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parţial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Accesul se face din oraşul Târgu-Neamţ, pe DN15B (care străbate situl şi din care se desprind DJ155C ce duce în partea de nord a acestuia şi respectiv DJ157F spre zona de centru) şi pe DN15C (cu continuare pe DN15F şi DN15E). Tot din DN15C porneşte un drum comunal care duce din localitatea Crăcăoani spre diferite sate aflate în sudul sitului.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Acvilă ţipătoare mică (*Aquila pomarina*) • Acvilă de munte (*Aquila chrysaetos*) • Viespar (*Pernis apivorus*) • Cresteţ de câmp (*Crex crex*) • Ierunca (*Bonasa bonasia*) • Buhă mare (*Bubo bubo*) • Muscar gulerat (*Ficedula albicollis*) • Muscar mic (*Ficedula parva*) • Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) • Ciuvică (*Glaucidium passerinum*) • Huhurez mare (*Strix uralensis*) • Ciocănitoare de grădini (*Dendrocopos Syriacus*) • Ciocănitoare cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*) • Ciocănitoare de stejar (*Dendrocopos medius*) • Ghionoaie sură (*Picus canus*) • Caprimulg (*Caprimulgus europaeus*) • Şoim de iarnă (*Falco columbarius*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Erete sur (*Circus pygargus*) • Ciocârlie de pădure (*Lullula arborea*) • Cocoş de munte (*Tetrao urogallus*) • Pescăraş albastru (*Alcedo atthis*) • Sfrâncioc roşiatic (*Lanius collurio*).

IMPORTANŢA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl aflat în partea estică a Carpaţilor Orientali, într-o zonă de dealuri şi munţi joşi acoperiţi de păduri întinse de foioase, conifere şi de amestec întrepătrunse de pajişti, prezintă o bogată diversitate a păsărilor caracteristice acestor habitate. Dintr-un total de 104 specii de păsări identificate pe teritoriul sitului, un număr de 26 sunt specii de interes conservativ european, una dintre acestea prezentând chiar interes conservativ la nivel global (cristelul de câmp). Populaţii importante sunt prezente din următoarele patru specii ameninţate la nivelul Uniunii Europene: acvilă ţipătoare mică, viespar, ciocănitoare neagră şi muscar mic. Pădurile din sit, pe lângă faptul că oferă loc de cuibărit pentru un număr mare de specii de răpitoare de zi şi de noapte, găzduiesc şi populaţii importante de muscar gulerat şi cinci specii de ciocănitori.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Teritoriul sitului se află în Munţii Stânişoarei din Carpaţii Orientali şi în aria Subcarpaţilor Moldovei (porţiuni reduse din Depresiunea Ozana-Topoliţa şi Culmea Pleşului). Din punct de vedere altitudinal zona se încadrează între 365 m şi 1231 m (Vf. Buhalniţa), cu o altitudine medie de 800 m. Reţeaua hidrografică a sitului aparţine bazinelor Ozanei şi Cracăului, afluenţi pe dreapta ai Moldovei şi Bistriţei. Zonele umede din sit au o foarte mică întindere şi sunt reprezentate de cursurile râurilor, mici iazuri şi zonele mlăştinoase din valea Secului. Acestea reprezintă habitate optime pentru o specie de interes comunitar, pescărelul albastru, din care cuibăresc aici un număr de 5-10 perechi care sunt şi rezidente în sit. Cursurile de apă reprezintă teritoriile a 20-30 de perechi de mierle de apă, fiind văzute şi mai multe perechi de codobatură de munte şi fluierar de munte. Zonele mlăştinoase şi pajiştile umede sunt frecventate de berzele albe care cuibăresc în comunităţile din raza sitului. Pe 89% din suprafaţa sitului se întâlnesc habitate forestiere reprezentate de făgete pure, brădete pure, amestecuri de molid-brad-fag şi amestecuri de brad-fag. Pe expoziţiile însorite ale dealurilor predomină gorunetele, iar pe luncile şi terasele din zona depresionară este semnalată şi prezenţa stejăretelor. Un procent de 80% dintre aceste habitate forestiere sunt clasificate în categoria arboretelor natural fundamentale cu o structură apropiată de cea naturală şi nealterată. Aceste caracteristici se oglindesc într-o paletă mare de păsări care trăiesc cu precădere în pădurile nealterate, precum speciile de interes comunitar pentru conservare cocoş de munte (10-15 exemplare), buhă (1-3 perechi), ciuvică (8-15 perechi), huhurez mare (35-50 de perechi), ghionoaie sură (90-120 de perechi), ciocănitoare neagră (85-105 perechi), ciocănitoare de stejar (100-150 de perechi), ciocănitoare cu spate alb (70-100 de perechi) şi ciocănitoare de grădină (15-20 de perechi). Toate speciile enumerate au populaţii care sunt rezidente în pădurile din acest sit. În afară de acestea sunt prezente şi specii protejate migratoare precum caprimulgul (70-100 de perechi), viesparul (40-60 de perechi) şi o pereche de barză neagră. Cuibăreşte în aceste păduri şi o populaţie semnificativă de acvilă ţipătoare mică formată din 25 până la 30 de perechi, dar şi 1-2 perechi de acvilă de munte. Paleta de răpitoare de zi a sitului se întregeşte cu două specii protejate care se văd numai în pasaj (eretele de stuf şi eretele sur) şi cu două care vin să ierneze în habitatele sitului (eretele vânăt şi şoimul de iarnă). Dacă la toate acestea adăugăm speciile comune de răpitoare precum şorecarul comun, uliul păsărar, vânturelul roşu, şoimul rândunelelor şi uliul porumbar se ajunge la o listă de 12 specii prădătoare diurne. Dintre speciile răpitoare de noapte, în afara celor menţionate se pot întâlni frecvent şi ciuşul, ciuful de pădure, cucuveaua şi striga. Habitatele existente la marginea masivelor forestiere se remarcă printr-o concentrare ridicată de specii vegetale, având un subarboret şi un strat arbustiv bine reprezentate. Se creează astfel condiţiile optime de habitat pentru o serie de păsări cântătoare, dintre care următoarele sunt specii de interes conservativ: muscarul mic (1500-1800 de perechi), muscarul gulerat (6000-7500 de perechi) şi ciocârlia de pădure (până la 300 de perechi). Se mai pot vedea în aceste păduri şi specii comune precum porumbelul gulerat, capîntortura, ciocănitoarea pestriţă mare, brumăriţa de pădure, măcăleandrul, privighetoarea de zăvoi şi cea roşcată, codroşul de pădure, mierla, sturzul de vâsc şi cel cântător, cinteza de pădure, piţigoiul cu coadă lungă, piţigoiul mare, auşelul cu cap galben şi cel sprâncenat, silvia de zăvoi, cea mică şi cea cu capul negru, pitulicea mică şi cea sfârâitoare, mugurarul, botgrosul, alături de multe altele. În zonele situate la altitudini mai mari se pot întâlni şi mierla gulerată, piţigoiul de brădet şi forfecuţa, specii caracteristice pădurilor de conifere. În timpul iernilor apar frecvent exemplare de cinteză de iarnă şi uneori chiar stoluri mici de mătăsari. Pajiştile ocupă o suprafaţă de 8% din sit fiind folosite în general ca păşuni. În acestea cuibăreşte o populaţie mare de cristel de câmp formată din 25 până la 30 de perechi. În cazul păşunilor cu aspect împădurit, unde există arbuşti şi pâlcuri mici de arbori, se constată prezenţa sfrânciocului roşiatic, o specie de interes comunitar din care cuibăresc aici până la zece perechi. Specii comune în pajiştile din sit sunt ciocârlia, mărăcinarul negru şi cel mic, presura sură, pietrarul sur, codobatura albă, codobatura galbenă, fâsa de luncă şi ciocârlanul. Foarte frecvent sunt văzute aici hrănindu-se în zbor exemplare de rândunică, lăstun de casă, lăstun de mal şi albinărel.

ACTIVITĂŢI CARE SE DESFĂŞOARĂ ÎN SIT ŞI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Managementul forestier general practicat în sit poate avea efecte negative asupra păsărilor care cuibăresc în păduri dacă au loc lucrări în perioada de reproducere sau dacă se practică eliminarea tuturor arborilor bătrâni sau în curs de uscare. Cositul şi păşunatul pot afecta populaţiile de cristel de câmp dacă au loc în perioada şi în teritoriile de cuibărit ale acestei specii. Vânătoarea şi braconajul determină reducerea efectivelor (în special la cocoşul de munte) şi provoacă deranj la nivelul întregii comunităţi de păsări din pădure. Turismul, care are amploare în acest sit în anumite perioade din an, manifestă efecte negative dacă se practică frecvent părăsirea traseelor marcate sau camparea în locuri neautorizate.

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl dispune de un centru de vizitare şi informare, o staţiune destinată cercetării ştiinţifice şi mai multe puncte de informare în comunităţile aflate pe raza sitului, unde există şi amenajări destinate colectării deşeurilor. Sunt construite două observatoare şi se pot folosi mai multe poteci/drumuri pentru vizitare. De asemenea, există puncte de intrare, panouri de avertizare/atenţionare, panouri de informare şi panouri hărţi pentru orientare, bariere pe drumurile forestiere, trasee turistice şi trasee tematice, însă din cauza fluxului mare de turişti acestea nu sunt suficiente, fiind necesară suplimentarea lor.

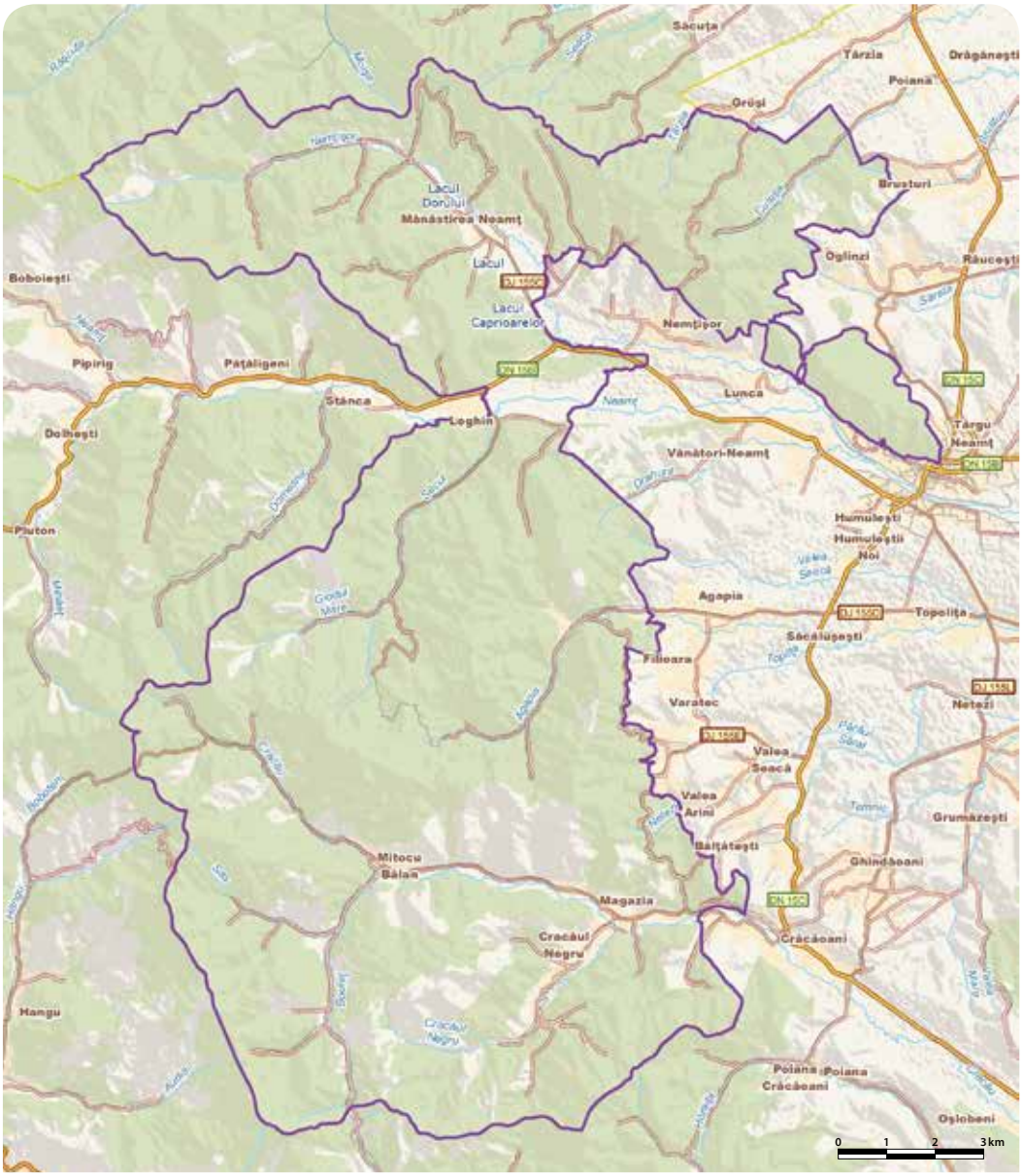

VEDEA - DUNĂRE - RO SPA 0108

Încadrarea teritorial-administrativă:
Județul Giurgiu: Giurgiu, Găujani, Malu, Slobozia, Vedea.
Județul Teleorman: Bragadiru, Bujoru, Cervenia, Conțești, Frumoasa, Năsturelu, Pietroșani, Smârdioasa.

Categoriile de arii naturale protejate cu care se situl se suprapune parțial sau total, după caz:
RS PN MN RN Pn RB SR SPU G SPA SCI

Suprafața: 22.472 ha
Bioregiunea: Continentală
Localizarea geografică: Lat. N 43° 45′ 32″; Long. E 25° 47′ 57″
Ecoregiunea: Lunca inundabilă a Dunării **Altitudinea:** 114 max., 2 min., 20 med.

Principalele căi de acces sunt: CFR CFF DN DJ DL DF DA
Drumul DN5C (Giurgiu-Zimnicea) formează limita nordică a sitului trecând prin mai multe localități limitrofe acestuia, din care se pot urma drumurile locale spre malul Dunării. În zona sitului, care include cursul râului Vedea, se poate ajunge din DJ506 (Bujoru-Smârdioasa) care însoțește limita estică a sitului și chiar trece prin extremitatea sa nordică.

SPECIILE DE INTERES COMUNITAR DIN SIT

Pescăraș albastru (*Alcedo atthis*) • Stârc roșu (*Ardea purpurea*) • Stârc galben (*Ardeola ralloides*) • Rață roșie (*Aythya nyroca*) • Stârc mic (*Ixobrychus minutus*) • Pelican creț (*Pelecanus crispus*) • Pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) • Cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) • Țigănuș (*Plegadis falcinellus*) • Lopătar (*Platalea leucorodia*) • Barză albă (*Ciconia ciconia*) • Barză neagră (*Ciconia nigra*) • Erete de stuf (*Circus aeruginosus*) • Erete vânăt (*Circus cyaneus*) • Egretă albă (*Egretta alba*) • Egretă mică (*Egretta garzetta*) • Cataligă (*Himantopus himantopus*) • Ciocîntors (*Recurvirostra avosetta*) • Codalb (*Haliaeetus albicilla*) • Chiră de baltă (*Sterna hirundo*) • Chiră mică (*Sterna albifrons*) • Uliu cu picioare scurte (*Accipiter Brevipes*) • Dumbrăveancă (*Coracias garrulus*) • Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) • Vânturel de seară (*Falco vespertinus*).

IMPORTANȚA SITULUI PENTRU CONSERVARE

Situl aflat în lunca inferioară a Dunării, cuprinzând și confluența acesteia cu râul Vedea, este important pentru conservarea unei avifaune foarte bogate. Un număr de 25 de specii sunt protejate în spațiul european, acestea cuibărind, iernând sau doar tranzitând situl datorită poziției acestuia aproape de ruta centro-europeană-bulgară de migrație. Zona este importantă pentru cuibăritul lopătarului, egretei mici, stârcului de noapte, stârcului galben, raței roșii, ciciorongului, chirei de baltă, chirei mici și codalbului. În perioada de migrație zona este tranzitată de efective foarte mari ale unor specii de păsări legate de mediul acvatic care se hrănesc sau se odihnesc în sit precum rața roșie, cormoranul mic, chira de baltă și foarte multe specii de rațe și păsări de țărm. Tot în timpul pasajelor se observă efective mari de vânturel de seară, erete de stuf și codalb. În perioada de iarnă, păsări precum eretele de stuf, eretele vânăt, egreta mare, cormoranul mic, codalbul și diferite specii de rațe găsesc în acest sit condiții propice pentru odihnă și hrănire, marea lor majoritate fiind cantonate pe suprafețele de apă care nu îngheață în acest sezon.

PREZENTAREA GENERALĂ A SITULUI

Situl este amplasat în bazinul inferior al râului Vedea și face parte din Lunca inferioară a Dunării. Relieful acestei zone se prezintă ca o succesiune de dune de nisip (fixate în cea mai mare parte prin plantații) și văi, în unele din acestea instalându-se bălți de diferite dimensiuni. În sit este inclusă atât zona bazinului inferior al râului Vedea cât și porțiunea de Dunăre, din dreptul localității Năsturelu până în apropiere de Giurgiu împreună cu lunca sa. Vegetația forestieră din cadrul sitului ocupă 18% din suprafața acestuia și este formată din zăvoaie de sălcii și răchite instalate în locurile mai joase și din pâlcuri de plop alb situate pe grindurile mai înalte dar inundabile. Aceste habitate sunt importante pentru cuibăritul unei perechi de codalb și al câtorva perechi de uliu cu picioare scurte. Tot aici cuibăresc 20-30 de perechi de dumbrăveancă și 1-2 perechi de barză neagră. În coloniile de cioară de semănătură instalate în plantațiile de salcâm de pe dunele de nisip își cresc puii vânturerii de seară, din această specie gregară de răpitor fiind prezente între cinci și zece perechi. Habitatele de zone umede din sit reprezentate de cursul râului Vedea, o multitudine de zone mlăștinoase, bălți, malul Dunării și câteva ostroave sunt importante pentru conservarea unor specii de păsări protejate la nivel european care cuibăresc aici. Menționăm speciile coloniale care își construiesc cuiburile pe stuf sau în sălciile joase ca stârcul galben (50-60 de perechi), stârcul pitic (20-24 de perechi), stârcul purpuriu (5-10 perechi), egreta mică (45-80 de perechi), câteva perechi de egretă mare, lopătarul (18-24de perechi) și stârcul de noapte (40-60 de perechi). Pescărelul albastru cuibărește în zonele de mal ale râului Vedea sau ale Dunării, populația din cadrul sitului fiind apreciată la mai mult de 12 perechi. Rața roșie (25-34 de perechi) și eretele de stuf (2-4 perechi) își ascund cuiburile în întinderile de stuf sau în locurile uscate din apropierea zonelor umede, bogate în vegetație. În sit cuibăresc între 30 și 80 de perechi de chiră de baltă care formează colonii pe vegetația acvatică natantă alcătuită din nuferi, peștișoară, plutică sau lintiță. În zonele mlăștinoase din cadrul sitului cuibăresc între 15 și 27 de perechi de piciorong, iar în zonele de sărătură cuibăresc între patru și opt perechi de chiră mică. În funcție de condițiile climaterice din fiecare an în sit pot cuibări până la 40 de perechi de ciocîntors. Toate speciile enumerate mai sus sunt de interes conservativ european, alături de acestea văzându-se frecvent și specii comune care cuibăresc în aceste zone umede din sit, precum corcodelul mare, corcodelul mic, lișița, rața mare, rața cu cap castaniu, boicușul, lăcarul mare, greluțelul de stuf, lăcarul mic și lăcarul de stuf. În timpul migrației de primăvară și toamnă situl oferă condiții excelente de hrană și odihnă pentru multe specii de importanță comunitară pentru conservare precum rața roșie (300-400 de exemplare), cormoranul mic (peste 1000 de exemplare), barza neagră (40-60 de exemplare), egreta mică (300-500 de exemplare), stârcul purpuriu (până la 100 de exemplare), barza albă (până la 1000 de exemplare), chira de baltă (până la 1500 de exemplare) și chira mică (50-70 de exemplare). Se întâlnesc și exemplare aflate în migrație de lopătar și chiar de țigănuș. Rar vin să se odihnească sau chiar să se hrănească pe apele sitului exemplare de pelican comun și până la 11 exemplare de pelican creț. Migrația este de amploare și la speciile de răpitoare de zi, din care se pot observa efective impresionante ale următoarelor specii de interes comunitar pentru conservare: erete de stuf (80-100 de exemplare), erete vânăt (20-30 de exemplare), vânturel de seară (200-300 de exemplare) și codalb (până la zece exemplare). Exceptând vânturelul de seară, din toate aceste specii de răpitoare se pot vedea exemplare și în sezonul rece deoarece acestea găsesc hrană suficientă reprezentată de păsări mici și mijlocii, dar și de multe mamifere care rămân active în această perioadă. Păsările de țărm protejate cu efective mari în pasaj sunt piciorongul și ciocîntorsul, din ambele specii putându-se observa până la 150 de exemplare. Migrația păsărilor de țărm include și alte specii din care se pot observa mii de exemplare, precum nagâțul, fugaciul de țărm, fluierarul cu picioare roșii și sitarul de mal, dar și specii din care se pot vedea sute de exemplare precum prundărașul gulerat mic, fugaciul mic, culicul mare, fluierarul negru, becațina mare, fluierarul de lac și fluierarul cu picioare verzi. În număr mai mic apar în pasaj fluierarul de munte și cel de zăvoi și numai rar prundărașul gulerat mare, fugaciul roșcat, ploierul argintiu, nisiparul și fugaciul pitic. Sunt văzute tot în timpul migrațiilor și stoluri de până la 4500 de rațe mari și până la 1500 de rațe mici. Diferite specii de păsări sunt prezente în cadrul sitului și în timpul iernii ca urmare a condițiilor propice de hrănire și odihnă oferite în principal de mari suprafețe de apă rămase neînghețate. Dintre speciile protejate menționăm cormoranul mic (peste 240 de exemplare) și egreta mare (20-30 de exemplare). Sunt văzute în sezonul rece și foarte multe exemplare din specii comune precum cormoranul mare, rața mare, rața mică, lișița, rața sulițar și stârcul cenușiu.

ACTIVITĂȚI CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN SIT ȘI ÎN AFARA PERIMETRULUI ACESTUIA

Lucrările silvice de exploatare și de înlocuire a zăvoaielor cu plantații de plop hibrid reprezintă o amenințare pentru speciile de păsări coloniale și cele răpitoare, care sunt afectate de dispariția habitatului de cuibărit. Extragerea de nisip și pietriș are un impact negativ prin deranjul provocat păsărilor în locurile de hrănire și odihnă. Pescuitul sportiv are efecte negative în momentul în care se practică în locurile frecventate de păsări pentru odihnă și hrănire, în special în timpul pasajelor. Vânătoarea și braconajul reduc populațiile unor specii și produc perturbări în întreaga comunitate. Agricultura (prin folosirea pesticidelor) manifestă impact negativ asupra păsărilor care se hrănesc din culturile agricole (păsări răpitoare și dumbrăveancă).

ADMINISTRAREA SITULUI

Situl are câteva puncte de intrare, fiind necesare panouri de avertizare/atenționare, panouri cu informații și hărți pentru orientare, mai multe puncte de informare în comunitățile de pe raza sitului, observatoare ornitologice, bariere, poteci și drumuri pentru vizitare, trasee tematice, locuri de campare cu amenajări pentru colectarea deșeurilor și vetre de foc.

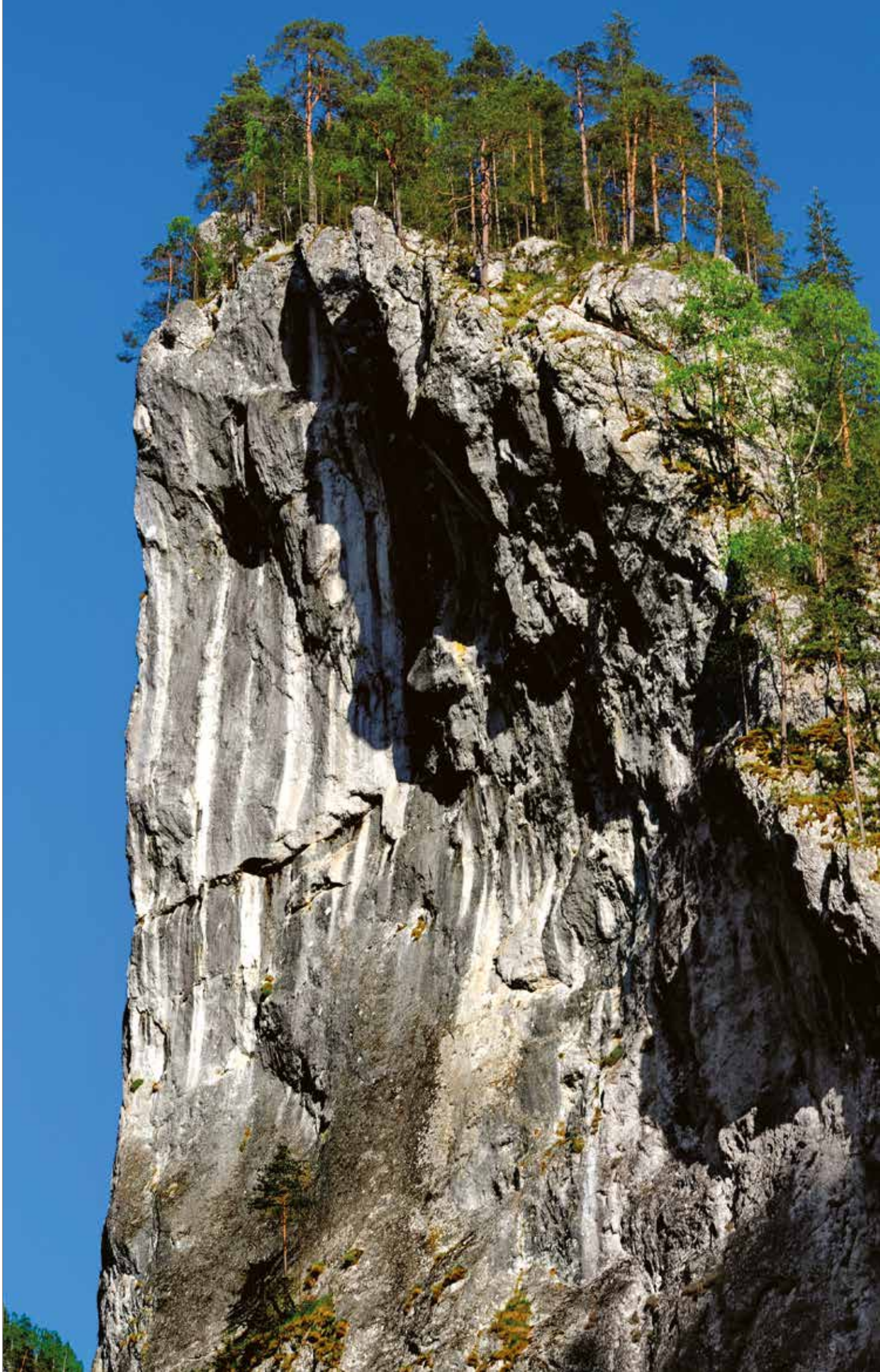

Index Fotografii

Achim, Mircea Radu
jos ... 171
sus ... 174
sus ... 234

Adler Photo Media
sus ... 32
mijloc ... 35
integral ... 274
integral ... 277
integral ... 283
sus secundare ... 284
sus principal, stânga și centru ... 286
integral ... 291
integral ... 292
integral ... 294
integral ... 296
integral ... 298
integral ... 303
integral ... 312
integral ... 313
integral ... 315
integral ... 317
integral ... 319
sus ... 320
jos stânga ... 320
integral ... 326
integral ... 328
integral ... 329
integral ... 332
integral ... 334
jos stânga ... 335
sus ... 343
integral ... 346
integral ... 356
sus secundare ... 358
sus secundare ... 363
sus stânga ... 365
integral ... 366
sus centru ... 367
integral ... 370
integral ... 374
integral ... 379
integral ... 380
integral ... 381
integral ... 384
integral ... 385
integral ... 391
integral ... 399
sus centru ... 402
integral ... 403
integral ... 405
integral ... 406
integral ... 410
integral ... 412
integral ... 421
integral ... 422
integral ... 424
integral ... 425
integral ... 438
integral ... 441
integral ... 443
integral ... 446
integral ... 449
integral ... 455
integral ... 462
integral ... 463
integral ... 464
integral ... 470
integral ... 471
integral ... 472
integral ... 476
integral ... 478
integral ... 479
integral ... 483
integral ... 486
integral ... 488
integral ... 490
integral ... 493
integral ... 495
integral ... 496
integral ... 499
integral ... 500
integral ... 504
integral ... 505
integral ... 506
integral ... 515
sus secundare ... 516
mijloc stânga ... 517
integral ... 519
integral ... 523
integral ... 526
integral ... 531
integral ... 533
integral ... 536
integral ... 541
integral ... 542
integral ... 545
integral ... 556
integral ... 557
integral ... 558
integral ... 560
integral ... 563
integral ... 565
integral ... 572
integral ... 573
integral ... 575
integral ... 579
sus principal, stânga și dreapta ... 582
integral ... 597
integral ... 598
integral ... 603
integral ... 606
integral ... 607
integral ... 611
integral ... 613
integral ... 614
sus secundare ... 618
integral ... 621
integral ... 622
integral ... 624
integral ... 625
integral ... 629
integral ... 630
integral ... 631
integral ... 632
integral ... 633
integral ... 634
integral ... 635
sus și jos ... 636
integral ... 637
integral ... 639
integral ... 640
sus principal ... 643
sus principal, stânga și centru ... 645
integral ... 646
sus integral și mijloc ... 648
integral ... 650
integral ... 652
integral ... 653
integral ... 655
integral ... 656
sus secundare și jos ... 658
integral ... 662
sus ... 664
sus secundare ... 666
sus secundare ... 667
mijloc ... 668
mijloc ... 669
integral ... 671
sus integral și mijloc ... 676
integral ... 678
integral ... 681
integral ... 682
sus secundare și jos ... 683
integral ... 685
integral ... 686
integral ... 694
sus dreapta ... 695
integral ... 696
integral ... 697
integral ... 698
integral ... 699
integral ... 701
integral ... 702
integral ... 703
integral ... 704
integral ... 705
integral ... 706
integral ... 707
integral ... 708
integral ... 709
sus ... 710
integral ... 712
integral ... 713
integral ... 714
integral ... 715
integral ... 716
integral ... 717
sus stânga ... 720
integral ... 725
integral ... 729
integral ... 733
mijloc ... 736
integral ... 742
integral ... 747
integral ... 748
integral ... 752
integral ... 753
integral ... 754
integral ... 756
integral ... 757
integral ... 758
sus stânga și dreapta ... 760
integral ... 761
integral ... 766
integral ... 768
integral ... 770
integral ... 772
integral ... 773
integral ... 775
integral ... 776
integral ... 778

Administrația Parcului Național Munții Măcin
jos ... 88
sus ... 141

Asociația pentru Protecția Liliecilor din România
integral ... 69
jos ... 70
sus ... 71
jos ... 72
integral ... 73
integral ... 74

Babos, Attila
integral ... 323

Bandacu, Dan
mijloc ... 31
jos ... 87
integral ... 164
integral ... 168
jos ... 172
jos ... 173
sus ... 225
sus ... 226
jos ... 236
jos ... 256
jos ... 257
sus ... 266
sus ... 268
jos ... 268
sus ... 270
integral ... 360
jos ... 731

Baranyi, Tamás
jos ... 118

Barna, Ban
sus stânga și dreapta ... 586

Bartha, László
sus ... 149

Bădărău, Alexandru Sabin
jos ... 23
sus, stânga ... 26
sus ... 27
jos ... 27
sus ... 29
sus ... 30
sus ... 31
sus integral și mijloc ... 33
sus ... 34
sus și jos ... 35
integral ... 36
integral ... 37
integral ... 38
integral ... 39
integral ... 40
integral ... 41
integral ... 42
sus ... 43
sus ... 44
integral ... 45
sus ... 46
integral ... 47
integral ... 48
jos ... 49
integral ... 50
integral ... 51
integral ... 52
sus ... 53
jos ... 54
integral ... 55
sus ... 56
integral ... 57
integral ... 58
integral ... 59
integral ... 60
integral ... 61
sus ... 62
integral ... 64
integral ... 65
integral ... 65
jos ... 134
integral ... 137
jos ... 140
jos ... 142
jos ... 144
sus ... 145
jos ... 147
integral ... 148
sus ... 151
jos ... 152
jos ... 154
sus ... 156
sus ... 158
sus ... 160
integral ... 163
mijloc și jos dreapta ... 320
mijloc ... 322
sus secundare și mijloc ... 330
integral ... 341
integral ... 342
integral ... 345
sus principal, centru și dreapta ... 354
sus principal și dreapta ... 355
integral ... 427
sus secundare ... 460
sus stânga și dreapta ... 461
integral ... 489
integral ... 571
integral ... 599
sus principal, centru și dreapta ... 641
mijloc și jos ... 641
sus stânga și dreapta ... 643
jos ... 643
sus centru ... 738

Bécsy, László
jos ... 77
jos ... 81
sus ... 165
sus ... 188
jos ... 209
jos ... 212
jos ... 216
sus ... 227
sus ... 233
sus ... 245
sus ... 248
jos ... 249

jos ... 259
sus ... 267
sus ... 269

Bernd, H.
sus ... 161

Bezergheanu, Mircea
integral ... 22
sus ... 209
jos ... 221
sus ... 250
sus principal ... 358
sus principal ... 432
jos ... 648

Biopix
sus ... 134

Bjork, Curtis
jos ... 162

Bjørtvedt, Erlend
jos ... 158

Bouros, George
sus, dreapta ... 25
sus stânga și centru ... 355
sus secundare și jos ... 376
jos stânga ... 538
sus principal ... 550

Brisan, Nicoleta-Sanda
jos ... 343

Brînzan, Tudor
integral ... 400
sus principal ... 570

Burduşel, Emilian
integral ... 555
integral ... 561
integral ... 605
integral ... 608
integral ... 638
sus ... 690
integral ... 700

Carabet, Dorin
sus centru ... 347
sus principal, centru și dreapta ... 417
sus principal și centru ... 429

Chládek, František
jos ... 131

Chytrý, Martin
jos ... 161

Condurache, Adina
jos stânga ... 337

Copilaş, Denis
jos ... 32
jos ... 90
integral ... 276
sus principal și stânga ... 402
sus centru și dreapta ... 414
mijloc ... 414
sus principal și dreapta ... 416
sus principal, stânga și centru ... 695
mijloc ... 720
sus principal și centru ... 735
sus principal și centru ... 760

Csaba, Lőrincz
integral ... 349

Csedo, Attila
sus principal și centru ... 586

Cserkész, Tamás
sus ... 77

Csóka, György
integral ... 121

Dall'Orto, Giovanni
sus ... 84

Danci, Oana
sus ... 63
jos dreapta ... 278
integral ... 281
sus principal, stânga și dreapta ... 314
integral ... 392
sus principal și stânga ... 395
jos ... 395
sus și dreapta jos ... 434
integral ... 594
integral ... 609

David, Alin
sus centru ... 643

Dehelean, Luca
jos ... 189
jos ... 211
jos ... 247
jos ... 265

Demeter, László
sus stânga și centru ... 311
integral ... 420
sus centru ... 510
integral ... 585
sus centru ... 596
sus ... 672

Dinu, Dan
jos ... 679

Dreamstime.com
sus ... 81
jos ... 83
sus ... 89
jos ... 128
jos ... 129
jos ... 169
jos ... 190
jos ... 191
jos ... 193
sus ... 193
sus ... 194
jos ... 194
sus ... 195
jos ... 195
jos ... 196
sus ... 196
sus ... 198
jos ... 199
jos ... 200
jos ... 201
sus ... 204
sus ... 205
sus ... 206
jos ... 208
jos ... 210
sus ... 210
sus ... 215
jos ... 217
sus ... 217
jos ... 220
sus ... 221
jos ... 222
jos ... 229
jos ... 231
jos ... 241
jos ... 243
sus ... 247
sus ... 259

Dumitru, Cristina
sus principal și stânga ... 337
sus principal ... 657

Făgăraş, Marius
sus ... 142

Fiala, Lukáš
jos ... 116

Frink, József Pál
sus dreapta ... 311
sus principal, stânga și dreapta ... 510
sus stânga și dreapta ... 647

Gheorghe, Laurian
integral ... 348
integral ... 397
integral ... 419
integral ... 426
sus principal, stânga și centru ... 430
jos dreapta ... 430
integral ... 447
integral ... 465
integral ... 765

Ghira, Ioan
jos, dreapta ... 29
jos ... 150

Gligan, Mihai
sus principal și dreapta ... 278
jos stânga ... 278
jos stânga ... 552
jos ... 738

Green Steps
jos ... 34

Groza, Gheorghe
jos ... 156

Hlasek, Josef
jos ... 105
jos ... 109
sus ... 111
jos ... 115
jos ... 136
sus ... 146
jos ... 206
jos ... 266

Hodor, Călin
jos ... 33
jos ... 44
sus ... 76
jos ... 78
jos ... 204
sus centru ... 389
mijloc stânga ... 552

Holyoak, Marcel
jos ... 235

Huidu, Magdalena
jos, dreapta ... 143
integral ... 289
integral ... 295
sus și jos dreapta ... 335
sus centru și dreapta ... 337
mijloc ... 337
integral ... 457
integral ... 485
integral ... 487
integral ... 494
integral ... 497
integral ... 502
integral ... 529
integral ... 562
integral ... 581
integral ... 612
sus secundare ... 657

Imecs, István
sus ... 102
jos, stânga ... 143
jos ... 155
sus ... 322
integral ... 393
integral ... 394
integral ... 418
integral ... 584
integral ... 601
sus centru și dreapta ... 660

Ion, Constantin
jos ... 270
integral ... 351
integral ... 378
integral ... 413
integral ... 451
integral ... 477

Ion, Roxana
jos ... 145

Ionescu, Dan Traian
sus integral și mijloc ... 679
sus ... 54
sus ... 324
jos stânga ... 324
integral ... 407
integral ... 428
integral ... 454

Iorgu, Ionuț
jos ... 130
sus ... 131
jos ... 132
sus ... 133

Johansson, Lars
jos ... 165

Kesl, Michael
jos ... 101

Key, Roger S.
mijloc ... 136

Kosa, Ferenc
sus principal, stânga și dreapta ... 596

Koval, Štěpán
sus ... 162

Lazăr, Gabriel
sus ... 159

Lengyel, Peter
integral ... 4
sus ... 23
sus ... 24
sus, stânga ... 25
sus, dreapta ... 26
jos ... 26
sus ... 28
jos, stânga ... 29
jos ... 71
sus ... 75
sus ... 80
integral ... 82
sus ... 83
sus ... 91
integral ... 93
jos ... 107
integral ... 108
integral ... 138
jos ... 149
jos ... 174
sus ... 175
sus ... 176
jos ... 177
sus ... 180
jos ... 182
sus ... 189
sus ... 191
jos ... 192
sus ... 197
sus ... 207
jos ... 215
sus ... 216
jos ... 223
jos ... 225
jos ... 226
sus ... 228
jos ... 246
jos ... 248
sus ... 249
sus ... 255
jos ... 258
sus ... 265
integral ... 273
mijloc și jos ... 432
stânga jos ... 434
sus principal ... 513
sus principal și mijloc stânga ... 590
sus centru ... 647
sus principal ... 666
mijloc ... 667
jos ... 710
integral ... 779

Linnamägi, Merike
jos ... 113

Mačát, Zdeněk
jos ... 139

Macavei, Adrian
sus principal, stânga și dreapta ... 347

Manci, Cosmin
integral ... 68
sus ... 70
sus ... 72
integral ... 86

sus 87
sus 90
jos 91
jos 92
sus 97
jos 110
sus 112
sus 113
integral 114
sus 116
integral 117
sus 119
jos 120
jos 122
sus 123
sus 128
sus 129
sus 130
sus 132
sus 154
sus 202
sus 237
sus 246
jos 252
sus 254
integral 287
integral 340
integral 350
integral 357
integral 369
integral 408
integral 409
sus stânga și dreapta 429
integral 440
integral 453
sus principal 460
sus principal și centru 461
sus stânga și dreapta 508
mijloc și jos dreapta 508
integral 511
sus stânga 514
integral 525
sus principal, centru și dreapta 551
mijloc și jos 551
mijloc dreapta 552
sus secundare, mijloc și jos 568
integral 576
integral 593
integral 604
jos 664
integral 692
sus secundare 743
mijloc și jos 743

Mănoiu, Tiberiu
jos 517

McLachlan, Gregory
jos 219

Mrkvicka, Alexander
sus 135

Muchaxo, Joaquim
mijloc 235

Muntean, Ion
sus centru și dreapta 436
jos stânga 436
jos dreapta 436
sus și jos 745

Murray, Tom
sus 118

Museum of Natural History, Vienna
jos 135
sus 136

Nicoară, Alexandru
sus principal 618

Nicu, Călin
jos 203

Nistor, Andrei
integral 282

Noi Media Print
mijloc 26
jos 28
mijloc 359
jos 669

Pancella, Mario
sus 230

Pârvulescu, Lucian
integral 94
jos 98
sus 101
sus 103
sus 105
integral 106
sus 107
sus 109
sus 152
sus 186
sus 222
sus 229
jos 232
jos 264

Petrescu, Daniel
jos 24
jos 25
integral 66
jos 75
sus 78
integral 79
jos 80
integral 85
sus 92
jos 151
sus 155
integral 157
integral 166
jos 167
sus 169
jos 170
sus 171
sus 172
sus 173
sus 177
integral 179
jos 180
integral 181
sus 182
integral 183
integral 184
sus 185
jos 186
jos 187
jos 188
sus 190
sus 192
jos 197
jos 198
sus 199
sus 200
sus 201
jos 202
jos 205
sus 208
sus 211
sus 212
integral 213
jos 214
integral 218
jos 237
jos 238
integral 239
integral 240
sus 241
sus 244
jos 245
jos 250
integral 251
sus 252
jos 253
jos 254
jos 255
sus 257
sus 258
jos 260
integral 261
integral 262
sus 263
sus 264
jos 267
jos 269
sus 271
sus 272
jos 358
jos 359
integral 361
sus principal și jos 363
sus principal 568
integral 578
sus principal și jos 667
jos 668
mijloc 740
integral 780

Petrovici, Milca
sus 139
sus 144
integral 308
sus principal și jos 330
sus stânga 354
sus principal, stânga și dreapta 367
sus principal 386
sus stânga și centru 416
sus stânga și centru 423
integral 534
sus stânga 641
sus principal 658
mijloc 658
jos 676
jos 688
sus dreapta 720
sus stânga 734
sus principal și stânga 736
jos 736
sus stânga și dreapta 738
mijloc 738
integral 762
integral 763

Pilbáth, Attila G.
jos 56
integral 285
sus principal 311
sus principal și centru 349
integral 445
integral 588
sus secundare 590
mijloc dreapta și jos 590
sus principal, stânga și centru 660
jos 660
integral 674
sus și jos 740

Pîrvulescu, Ion
jos 306

Pop, Oliviu
sus 140
jos 141
jos 146
sus 153

Popescu-Mirceni, Răzvan
sus centru și dreapta 373
integral 398
sus secundare 513
integral 522
integral 615
integral 619
sus integral și mijloc 731

Popovici, Cristian
jos 112
jos 125
sus 150

Porojnicu, Stelian
sus 224
mijloc și jos 690

Posmoșanu, Andrei
jos 53
jos 207
sus dreapta 286
sus centru 314
sus principal, stânga și dreapta 389
jos 389
sus centru și dreapta 395
sus dreapta 402
sus centru 582
integral 620
sus dreapta 645

Proca, Mihai
sus secundare și jos 386
sus 688

Rada, Stanislav
jos 159

Radac, Alexandru
sus principal și dreapta 423
sus principal, centru și dreapta 734
sus centru și dreapta 736

Rahmé, Nikola
sus 110

Rakosy, László
sus 120
sus 122
sus 124
sus 125
integral 126
integral 127

Rétyi, Ottó
sus stânga 349

Ristea, Nicu
jos dreapta 337

Roșca, Viorel
jos 30
jos 31
mijloc și jos 43
jos 62
jos 63
sus 143
sus principal 284
integral 290
integral 297
integral 305
integral 310
integral 353
sus principal, centru și dreapta 365
integral 372
sus principal și stânga 373
integral 401
integral 411
sus secundare 432
integral 450
integral 456
integral 459
integral 467
integral 480
integral 482
integral 484
sus integral, mijloc și jos dreapta 491
integral 498
integral 501
integral 527
integral 532
sus integral, mijloc și jos dreapta 538
integral 549
sus secundare 550
integral 567
integral 626
integral 627
integral 628
sus principal 683
mijloc 683
integral 722
integral 723
integral 727
integral 730
integral 750
integral 769

Sallay, Zoltan
integral 95
integral 96
jos 97
sus 98
integral 99
integral 100
jos 102
jos 103
integral 104

Savchuk, Vladimir
jos 119
jos 124

Schachner, Hermann
jos 160

Scolca, Marius
sus principal, stânga și centru 475

Sejkora, Radek
sus ... 147

Sike, Tamás
integral ... 300
integral ... 301
sus principal, centru și dreapta ... 514
integral ... 540
integral ... 547
integral ... 602
integral ... 718

Sopincean, Adi
sus stânga ... 417

Sos, Tibor
jos ... 89

Sulica, Bogdan
mijloc și jos dreapta ... 324

Szabo, Alina
jos ... 153

Szilágyi-Palkó, Pál
integral ... 6
sus ... 49
sus stânga și centru ... 278
jos ... 279
sus dreapta și jos stânga ... 430
sus principal și stânga ... 436
sus principal și centru ... 508
jos stânga ... 508
sus principal și jos ... 516
mijloc dreapta ... 517
sus stânga ... 551
sus principal ... 647
sus principal ... 738
sus principal ... 743
mijloc ... 745

Titov, Victor
sus ... 115

Tomozii, Bogdan
jos ... 46
jos ... 84
integral ... 288
sus ... 306
integral ... 318
integral ... 339
integral ... 352
integral ... 375
sus principal ... 376
integral ... 382
integral ... 383
integral ... 388
integral ... 458
integral ... 468
integral ... 473
integral ... 503
integral ... 521
integral ... 544
sus secundare ... 570
integral ... 574
integral ... 587
integral ... 589
integral ... 592
integral ... 600
integral ... 616
integral ... 777

Tecu, Cristian
sus principal și stânga ... 414
jos ... 414
integral ... 554
sus principal și centru ... 720
jos ... 720
integral ... 735

Varga, Zoltán
jos ... 123

Vintilă, Mircea Sorin
integral ... 466
sus dreapta ... 475

Vlk, Robert
jos ... 133

Voloncs, Csaba
integral ... 583

Wallace, Ian
sus ... 219

Ważna, Agnieszka
jos ... 76

Yelisseev, Sergey
jos ... 230
sus ... 235

Zinică, Răzvan
sus ... 88
sus ... 167
sus ... 170
jos ... 175
jos ... 176
integral ... 178
jos ... 185
sus ... 187
sus ... 203
sus ... 214
sus ... 220
sus ... 223
jos ... 224
jos ... 227
jos ... 228
sus ... 231
sus ... 232
jos ... 233
jos ... 234
sus ... 236
sus ... 238
integral ... 242
sus ... 243
jos ... 244
sus ... 253
sus ... 256
sus ... 260
jos ... 263
jos ... 271
jos ... 272
jos stânga ... 491
mijloc ... 636
jos ... 672
integral ... 711

Legendă

Referințele de mai sus se vor citi astfel:

- sus - se referă la pozele din partea superioară a paginii. Sus principal se referă la fotografia mare de la începutul fiecărui sit. Sus secundare, stânga, centru, dreapta se referă la cele trei fotografii mici de sub fotografia principală de la începutul fiecărui sit.
- mijloc - se referă la fotografiile aflate în pagină, altundeva decât la cap sau la picior.
- jos - se referă la fotografiile aflate în partea de jos a paginii, la picior.

Nota editorului

Având în vedere numărul foarte mare de imagini incluse în această lucrare, ca și numărul foarte mare de persoane care au contribuit cu materialele lor la realizarea acesteia, ne cerem scuze în cazul în care din motive independente de voința noastră s-au strecurat eventuale erori în nominalizarea corectă a autorilor unora dintre fotografii.

România

Regiuni biogeografice

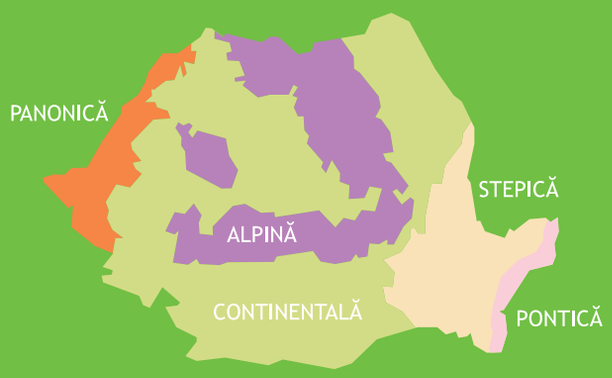

Proiect: 17609 SMIS-CSNR Campanie Națională de conștientizare privind importanța conservării Biodiversității prin Rețeaua Natura 2000 în România.

Proiect co-finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Operațional Sectorial Mediu.

Editor: Fundația Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă

Data publicării: 2013

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

ISBN 978-606-8534-17-6